TELEGRAFULU ROMANU.

BIBL...ECA CENT...
„ASOCIATIUN...
SIBIIU

N^{ru} 1. ANULU XV.

Sabiiu, in 1|13 Ianuariu 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a

Sabiiu 1 Ianuariu 1867.

Inainte cu unu anu cându stámu pe pragulu anului ce a espiratu asta nópte, ne sfermámu capetele cu rescriptulu, prin carele se amanase „deocamdata" diet'a din Clusiu sî prin care se convocáu deputatii ardeleni la diet'a de incoronare la Pest'a, tocm'a cum si lu sferma astadi translaitanii cu tramiterea de deputati in senatulu imperialu estraordinariu. Deosebirea se afla intru aceea, ca cesti din urma, dupa indiciele dîuaristicei, nu se voru certá de „lana caprina" unu anu intregu, pentrucá sa-si paraliseze actiunile constitutiunale, ci se apuca de lucru, pentruca unde e lucru e viétia.

Daru sa ne reintórcemu dela acésta anticipatiune sî sa facemu o reprivire fugitiva asupr'a intemplâriloru ce s'a petrecutu in decursulu anului trecutu.

Diet'a din Pest'a, la care fura convocati sî ardelenii, pre lânga asigurarea sî garantarea drepturiloru autonomice ale Transilvaniei, durà pâna la 26 Iuniu a. tr., fâra de a fi inaintatu caus'a complanârei atâtu fatia cu provinciele de dincolo de Lait'a câtu sî intre natiunalitâtîle cu cari ungurii locuiescu impreuna. Dela datulu de mai susu, din caus'a viscoleloru ce erá venitu asupr'a monarchiei, prin resbelulu celu de dóue laturi, diet'a se amanà pâna in 19 Decembre de candu a inceputu apoi a-si tîné siedintiele pâna in momentulu de fatia.

Ne-aru duce pré departe candu amu vrea sa intrâmu in amenuntele intemplâriloru atinse in schitiele din urma, sî fâra de aceea, pentru acei ce au urmaritu evenemintele, amu repetî nisce lucrurí cunoscute. Resultatulu insa, spunemu, ca afara de o adresa asternuta, nu de multu, cá respunsu la rescriptulu prin carele s'a redeschisu diet'a, se reduce la nimic'a.

Dincolo de Lait'a inca se deschisera dietele sî inpreuna cu aceste sî a Croatiei. Dara cu tóte aceste nici densele nu a fostu in stare sa se apropia de deslegaree intrebârei celei mari, de a reconstruí monarchi'a, incâtu sa fia tóte pârtîle multiamite. Dietele aceste din urma se disólva (afara de cea croata, carea numai se amana) si se escriu alegeri nóue pentru diete, iara aceste voru avé a alege membri pentru o representantia generala numita: „aduuanti'a estraordinaria de senatu imperialu." Actiunea acestei representantie ni o va descoperí viitoriulu.

Din tóte aceste capetâmu unu tablou ne gat'a, de unu imperiu, ce e aprópe de a fi despartitu in dóue pârti mari, avendu fia-care parte in sinulu ei atâtea popóre cu interese deosebite sî gelóse fiacare de independinti'a loru sî numai putîne de suprematî'a loru, ce se temu ca o voru perde.

Cele mai triste suveniri din anulu trecutu suntu, ca in urm'a perderiloru celoru mari pre câmpii nordici de batalii, invingerile de pre câmpii de batalia dela média dî au fostu totu asiá de reu resplatite sî asiá monarchi'a de o parte au predatu Veneti'a, de alt'a s'a vediutu nevoita a subscrie pacea dela Prag'a, prin carea perdù influinti'a ei in Germani'a. Unu altu reu ce urmà dupa acestea fu epidemi'a, carea secerá cá sî resbelulu atâtea mii de vieti de ale cetâtieniloru.

Anulu trecutu ne lasa dara o multîme de suveniri triste sî apesatóre sî de cestiuni incepute sî neterminate sî cari suntu aprópe de a devení nisce rele acute, cari sa amenintie imperiulu cu impartîrea séu cu slavisarea séu in fine cu centralismulu germanisatoriu.

Déca aru dá ceriulu, cá in anulu in carele intrâmu popórele sa fia mai impacacióse sî de alta parte déca aru spriginí devisele cele inalte: „dreptu egalu pentru toti" sî „cu puteri unite", atunci cu multiamirea carea s'aru introduce intre popóre aru intrá sî puterea sî increderea sî in fine netemerea de nici o amenintiare din afara.

Pentruca dupa constelatiunea de fatia trebuie sa purtâmu grigia sî de partea acést'a sî de aceea sa cautâmu ce ne lasa anulu trecutu de mostenire in situatiunea politica européna?

La média nópte a imperiului avemu pre Rus-si'a, carea, dupa cele ce le cetimu in dîlele din urma, nimicesce sî cele mai debile remasítie din umbr'a regatului polonu sî se apropia in tóta form'a de marginile galitiane ale imperiului. Traditiunile acelui statu eredite dela Petru celu mare ne potu atrage atentiunea nóstra precum sî a veciniloru nostri, cari au cu noi interese comune. Atentiunea nóstra sa servésca de a ne intielege noi intre noi insîne; iara fratîloru din vecin'a Romania, cá se vada sî se termine odata cu variatiunile ministerieloru, sa se consolideze inlaintru sî sa-lu faca pre tieranu sa simta sî elu ca are are patria sî ca face parte din natiune, pentruca peptulu lui numai atunci devine „bulevardu." De alta parte Prussi'a tinde, dupa cum se vede din tóte intreprinderile ei dupa o Germania unita. La media dî Itali'a, de-sî ni se asigura ca se afla in relatiunile cele mai bune cu imperiulu nostru, ceteamu nu demultu despre deputatiuni din Trieste sî Istri'a la solenitatea intrârei regelui italianu in Veneti'a. Sî cetimu mereu despre reclamârile Trientinului, chiaru sî oficiosu din cause de margini naturale. La média dî, ce-va mai spre resaritu, suntemu invecinati cu unu imperiu gârbovu de betrânu, carele numai de aceea mai traiesce, pentruca diplomati'a inca nu e intielésa ce sa puna in loculu lui. Mórtea acestui'a póte intru atât'a fi ingrigitóre pentru noi, incâtu miscârile ce aru urmá dupa dens'a in vecinatatea nóstra nu aru remané fâra de óresi-cari influintia sî asupr'a nóstra. Sî la acésta mórte s'a ivitu simptome in Cret'a, sî in tempulu din urma ni se spune de Tesali'a, de Bulgari'a, de Bosni'a, sî de Herzegovin'a.

Reintorcendu-ne din acésta revista la noi insîne apoi avemu sa inregistrâmu, ca miscârile politice interne au datu ocasiune la disparitâti in sinulu natiunei chiaru, cari vatema, ba surpa védi'a sî interesele natiunali sî care disparitâti amu dorí cá câtu mai curendu sa se termine sî inca asiá, cá iara sa ne intâlnimu toti in cugetele sî in lucrârile nóstre spre binele nostru comunu.

Ce avemu sa impartâsîmu sî ce-va imbucuratoriu este, ca biseric'a greco-orientala in anulu acest'a a serbatu alu IV sinodu episcopescu sî au inauguratu Consistoriulu apelatorialu. Dee ceriulu cá sa nu terminâmu anulu acest'a, in care intrâmu, fâra de a fi serbatu sinodulu metropolitanu gr. or. românu celu dintâiu dupa mai dóue sute de ani!

Caveant Consules.

Sabiiu 31 Decembre 1866.

Este unu ce in genere cunoscutu, ca o familia si póte avé secretele sele familiari, fâra cá acele secrete sa vateme pre cine-va. Este sî aceea cunoscutu, ca acele potu remané numai pâna atunci secrete, pâna candu capii sî membriii cei majorení ai familiei pastréza secretulu, cá o santienia familiaria, in animele loru. Indata ce acestu secretu se divolgéza, prin lasitatea capului, seu limbuti'a unui altu membru familiaru, fiindu chiaru sî lucrulu celu mai inocentu, santieni'a acést'a se profanéza, sî profanata ea si perde pretiulu seu celu dintâiu, se intórce contr'a sinului familiariu, sî sanctuariulu ei devine objectulu vorbeloru, prin totu feliulu de adunâri sî siediatori sî déca nu casiunéza altu ce-va, celu putînu espune la deridiune.

Cu dorere trebuie sa marturisimu, ca putîni voru fi cari nu voru intielege, care este obiectulu asemenârei nóstre, sî pentru acei putîni nu dîcemu alta decâtu, ca famili'a nóstra natiunala, asiá a patit'o cu intielegerea ei confidentiala tînuta la Alb'a Iuli'a, cu ocasiunea Adunârei generali a Asociatiunei nóstre române.

Unu corespundinte alu „Concordiei" a fostu, carele a pusu mai intâiu mân'a pre perdea sî o a datu in laturi. In Concordia au pasîtu acum doi domni dupa olalta sa o desvelésca in totalitatea ei; mai multu, celu din urma i atribuie mai multe lucruri cari nu a fostu, numai cá acea cointielegere sa fia mai tavalita sî mai rusînata; — ambii insa se radîma numai sî numai pre neinsielatórea dloru memoria séu tînere de minte. Óre sa punemu acum sî noi cutîtulu anatomicu, se intrebuintiâmu sî noi alchimi'a publicitâtiei? sa taiâmu sî sa descompunemu acestu crudutiu productu in elementele lui? Acésta conferintia nu au fostu o corporatiune constituita cu tóte formele ei; dara cu tóte aceste nu s'a fâcutu fâra de cointielegerea capiloru sî a unoru inteligînti recunoscuti ai natiunei, nu a emisu acte, cari sa dea ansa la provocàri de rectificâri inaintea autoritâtîloru tierei, ea asiá dara au fostu unu ce nevatematoriu pentru ori sî cine, ea a avutu elementele legalitâtiei sî fâra de a-si da form'a din afara, ea trebuiá sî trebuie, asiá dara, déca nu alt'a, astrucata la pecatele! fâra de a o necinstí, nici cu cutîtulu anatomicu alu publicitâtiei, nici prin aplicarea chemiei disolutórie, déca nu vomu sa ne demustrâmu minorenitatea politica in tóta puterea cuventului.

Pietatea câtra afacere sî câtra aceea in numele cârei erá sa fia acea afacere ne impune dara sî acum a nu intrá in amenuntele ei, ci a remané numai pre lânga cele ce s'a dîsu sî pâna acum din partea nóstra, ceea-ce ni o intaresce sî insusi dlu Densusianu candu spune apriatu: „Escelenti'a Sea Siagun'a este invoitu cu asternerea memorialului, dar dice etc." . . . . câci altmintrea cum aru fi

192.

1867

-1964

pututu dice ca este invoitu cu asternerea memorialului, déca nu aru fi fostu o cointielegere in privinti'a objectului acestui'a. Adaugemu insa ca nici memori'a unui'a, nici notitiele celuilaltu dintre dd. ce facura descoperirile din urma nu suntu de ajunsu, pentruca mai antâiu ambii sî contradicu in privinti'a persónelorū, precându noi de-sî nu amu fostu dc fatia in conferintia, dar fiindu in apropiare ne aducemu aminte, ca acolo a fostu sî dd. Dr. Vasiciu, Senat. sî Advoc. Nicol'a din Abrudu.

Dara déca nu putemu sa vorbimu despre amenuntele conferintiei, ne va fi permisu a vorbí despre cele ce unulu dintre acesti domni néga cu totulu sî altulu le retace, adeca de cele ce s'a petrecutu la més'a unde, Metropolitii siedeau lânga o lalta sî vorbeau in tonu confidentialu despre lucruri atingatóre de causa in cestiune sî, unde au fostu vorb'a sî despre resultatulu convorbirei. Acolo dlu Dr. **Bobu**, pre departe de a aratá semne sa fia patitu unu asiá de aspru afrontu, dupa cum afirma dlu **Densusianu** in „Concordia", erá **incantatu** de modulu celu nimeritu alu Escel. Sele Metropolitului Siagun'a, alesu pentru purtarea causei natiunali, intârindu, ca sî la Clusiu au fâcutu fórte bine cu motiunea sea, sî ca numai acest'a e modulu celu salutariu; — unu ce frapantu pentru acelu ce sciea, ca dlu Dr. erá mai inainte de alte principii in procederea la deslegarea problemei natiunali sî sî mai frapantu, candu i s'aru mai fi intemplatu sî ceea ce dice dlu **Densusianu**.

Fiindu lucrulu asiá, bá chiaru sa supunemu pre unu momentu, ca asiá au decursu lucrurile cum se descriu de cei doi domni, sî inca cu contradiceri cu totu, óre delaturase afirmatiunea nóstra, ca a fostu intielegere sî a fostu vorb'a sî de obiectulu intielegerei, cá sa se faca unu memorialu asemenea votului dela Clusiu? Sî mai departe apoi pasindu, intrebâmu, iara presupunendu ca conferinti'a alb'a-iuliana asiá a fostu, dupa cum se vede ca o dorescu unii sa fia fostu, ca erá dreptu, erá intieleptiesce, erá spre folosulu natiunei, cá sa se urmedie modulu de procedere unilateralu, cu total'a ocolire a Sabiiului, — precum s'a urmatu? Este trecutu! Copilari'a copilaria remane, ori câte sticle se voru pune, cá sa se frânga radiele spre a se produce o fata morgana.

Aru mai fi dloru unele sî altele de observatu, dara pentru binele pâcei le lasâmu ne dise sî remanemu pre lânga aceea, ca de o parte intâlnirea acést'a la mésa, precum sî alte intâlniri; constatârile in scrisu dela barbati de cea mai mare consideratiune, dau lucrului o alta fatia.

Amu dorí acum dupa-ce la tóte interpelârile nóstre nu s'a datu unu resprnsu de a dreptulu, cá sa ajungemu odata acolo, incâtu sa nu avemu a pâsî numai contra sentimentalitâtiloru, animositâtiloru, rancunei personali sî a astoru feliu de „vorbe", cari tóte arunca o umbra posomorita asupr'a natiunei sî a causei nóstre. Cestiunea sa nu se inverta prelânga ochii cei frumosi séu uriti ai cutârui sî cutâri barbatu natiunalu, din cari sa cetésca cine-va nobleti'a séu tirani'a animei cutârui'a s. a. s. a. Aceste suntu flécuri, nedemne sî de cestiunea in care se mesteca, sî de barbatii cari voru sa tréca de barbati conducatori ai natiunei, fia acei'a cine aru fi. Sî de aceea amu dorí, cá toti barbatii natiunali, in fati'a seriositâtiei lucruriloru, prin adoperatiunea loru la o conlucrare armonica in caus'a natiunala, sa incépa a pretiuí mai tare insemnetatea sî seriositatea lucruriloru; iéra de alta parte a nu lasá paladiele cele mai scumpe natiunali pe mân'a unor'a, cari nu au simtiu nici pentru santieni'a nici respectulu câtra internulu loru natiunalu! Famili'a nóstra natiunala sa revina la respectulu ei cuvenitu. Ea sa nu stea inapoi'a altoru popóre cu tóte insusîrile onestitâtiei.

Atunci natiunea, déca din nepriceperea unor'a sî póte din nu bun'a credintia a altor'a, a trebuitu sa inrosiasca de insusi fii de ai ei sî déca a perdutu acum o ocasiune de a face unu pasu inainte in eluptarea drepturiloru ei, celu putinu nu aru fi contumaciata sî pre viitoriu. Sî viitoriulu astadi nu ascépta multu, elu vine cu veementi'a puterei de vaporu sî cu iutiél'a fulgerului electricu!

Evenemiute politice.

Sabiiu in 31 Decembre.

„Wiener Zeitung" dela 9 Ianuariu c. n. publica unu biletu de mâna imperatescu câtra ministrulu de justitia prin carele se da amnestia de presa sî lasarea tuturoru urmâriloru provenite din condemnâri de acestu feliu de crime séu delicte.

Din **Pest**'a se telegrafâ ca alalta eri nu se putù tîné siedintia dietala, din causa ca erau pré putîni membri. In acelasi telegramu se spune de o conferintia intre Sennyei, Andrássy sî Gorove cu de Beust; de fatia fura sî Belcredi sî Majláth. — Totu din Pest'a se mai telegraféza ca stâng'a in o conferintia a decisu a primí pre lânga putîne modificatiuni adres'a proiectata de Deák pentru suspenderea patentei de intregirea armatei.

Patent'a imperátésca din 2 Ianuariu 1867.

Pe basea patentei din 20 Septembre 1865 regimulu Nostru a introdusu pertratarea cu ablegatii tieriloru a corónei nóstre unguresci, spre impacarea pretensiunilorū de dreptu contradicatóre in privinti'a institutiuniloru constitutiunale ale imperiului.

Cu privire la starea acestei pertratâri sî cu intentiunea de a ajunge o deslegare intemeiata, drépta in tóta privinti'a sî câtu se póte de grabnica a problemei pré insemnate, amu otâritu a conchiamá la conlucrare ablegatii celoru-lalte regate sî tieri.

De-sî Noi suntemu pré aplecati a luá in consideratiune conceptele de dreptu ale singurateciloru pârti ale imperiului, totusi privimu de cea mai d'antâia sî mai sânta detorintia a Nóstra a tîné nestramutaveru in acésta privintia sustarea asecurata a monarchiei sî a intereseloru ei comune cá tînta sî telu.

Relatiunile tempului, pusetiunea imperiului asemenea pretindu neincungiuraveru cá pertratârile despre cestiunea constitutiunala sa se sfersiésca câtu mai curendu, sî ca dupa aceea diferitele concepte de dreptu sî pretensiunile regateloru sî tieriloru ce nu se tînu de corón'a Ungariei sa se resolvésca intr'o adunare comuna din punctu de vedere a intârirei sustârei monarchiei.

O alipire neclatita de unu punctu formalu de manecare, ce singuru singurelu aru predomní modulu de pertratâri la afacerea de impacare aru conturbá resolvirea problemei, aru periclitá seriosu principiulu constitutiunalu — pre care cu totu adinsulu voimu a-lu pastrá sî alu asecurá pentru venitoriu, — aru pune pedeci insemnate regulârei definitive a referintieloru interne de statu, incâtu prin acést'a calamitâtile statului s'aru inmultí in locu a le delaturá.

Noi dara, sentindu-ne indemnati a conchiamá representantii, numiteloru regate sî tieri la senatulu estraordinariu imperialu sî a estinde acésta

FOISIÓRA.

Impartâsiri dintr'unu manuscriptu,

ce tractéza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

Notiunea sî definitiunea dreptului canonicu.

Dreptulu insemnéza in genere consunarea cu legea; deci sî dreptulu canonicu in specie insemnéza consunarea cu canónele. De unde urméza: 1) ca dreptulu canonicu cá sciintia este acea sciintia, carea cuprinde sî esplica drepturile eclesiastice; 2) luandu-se obiectivu este complessulu legiloru bisericesci, care norméza drepturile sî oficiile bisericesci sî ale membriloru bisericei; 3) luandu-se subiectivu dreptulu canonicu, este complessulu drepturiloru, care compete bisericei dupa dreptulu obiectivu in afacerile sî referintiele ei interne sî esterne; iar 4) jurisprudinti'a canonica este abilitatea, de a deduce din principii sî a aplicá la casuri ocurente legile bisericesci, prin care se determina drepturile sî oficiele bisericesci sî a membriloru ei.

Necesitatea jurisprudintiei canonice.

Jurisprudinti'a canonica este necesaria pentru preoti sî laici, precum sî pentru amploiati mari sî mici ai statului.

Pentru preoti: câci clerulu fâra cunoscinti'a dreptului canonicu nu scie representá biseric'a in acele felurite intemplâri, in cari elu deveni prea adese ori; elu nu va sci sa se folosésca nici de interesele chiamârei sele ce le da lui pusetiunea lui in biserica sî statu, déca nu va fi versatu in dreptulu canonicu; elu din nesciinti'a dreptului canonicu póte sa faca, cu vatemarea bisericei, chiemârei sele sî a poporului credinciosu, unele lucruri, care de siguru nu le-aru fi fâcutu, déca aru fi avutu cunoscinti'a dreptului canonicu; in fine este afara de indoiéla, ca unu cleru, carele nu e povetiuitu sistematice in sciinti'a dreptului canonicu, nu este capace, a desvoltá in adunâri bisericesci acea activitate, carea se astépta dela elu, sî asiá nu se póte numí cleru cualificatu, déca-i lipsesce un'a din sciintiele cele cardinali bisericesci. De aceea sî pagubele de ací provenitóre suntu mari sî multe sî nu se potu mesurá cu nici o cumpana.

Jurisprudinti'a canonica este necesaria sî pentru **crestinii carturari, onoratiori sî demnitari** fâra deosebire de posturi, pentru ca dupa institutiunile bisericei nóstre ei suntu chiamati, a luá parte la adunâri bisericesci, unde se tractéza despre binele sî vadi'a bisericei, despre obiecte economico-bisericesci, scolari, fundatiunali sî filantropice, precum sî despre alegerea clerului parochialu, a invetiatoriloru, a oficiantiloru bisericesci sî a Archiereiloru. Deci cá sa póta ei corespunde unei asemenea chiamâri pe câtu onorifice, pre atâtu sî taietóre in vieti'a bisericei este invederatu ca au trebuintia de sciinti'a dreptului canonicu, cá de unu indreptariu legiuitu sî siguru pentru deslegarea problemeloru, ce se tractéza la acelea adunâri bisericesci.

Pentru **amploiati mari sî mici ai statului**, cá sa scie trage lini'a demarcale intre potestatea bisericei sî a statului, cá sa se póta convinge, ca biseric'a inaintéza sporirea scopuriloru statului, invetiendu pre crestini, ca tóta stapanirea este dela Ddieu, ca Imperatulu este unsulu Domnului; cá sa recunósca, cumca Ddieu au datu némului omenescu dóue daruri mari — preoti'a sî stapanirea statului.

Cea d'antâiu grijesce pentru servitiuri ddieesci pentru religiositatea sî moralitatea poporului pri invetiaturi sî deslusîri, cea din urma intocmes celelalte lucruri ale omului, sî cumca autorita

132.

conchiamare sî asupr'a casei nóstre de susu, voimu sa impreunâmu respectarea pretensiuniloru ce prin activitatea de mai multi ani a representantiloru acestoru tieri se castigara pre basea otâririloru statului sen. imperiale dela 26 Februariu 1861, — cu recunóscerea dreptului ce diplom'a Nóstra din 20 Octombre 1860 lu concede dieteloru la intrebâri de trebi comune, tramitiendu-si ele deputatii loru.

E vointi'a Nóstra, ca numerulu membriloru ce se voru tramite din fia-care tiéra sa corespunda sumei ce o defige legea despre representanti'a imperiului, sî cá sa se eschida ori-ce feliu de instructiuni. Necessitatea urginte pentru sporirea impacârei demanda delaturarea fia-cârei pedeci.

In privinti'a publicitâtiei siedintieloru sî a comunicatiunei ambeloru case ale câror'a presiedinti sî vice-presiedinti ne reservâmu a-i denumí Noi, precum sî in privinti'a indreptârei ministriloru Nostri a capiloru dela locurile centrale la participarea consultâriloru voru avé valóre dispusetiunile legiloru din 26 Febr. sî 31 Iuliu 1861.

Fiindca dejá in tempulu mai de aprópe espira periodulu de siése ani alu mandateloru pentru dietele tieriloru, sî dorindu Noi sa pastrâmu popóreloru Nóstre esercearea renoita a dreptului de alegere la o problema atâtu de momentósa, ne vedemu indemnati sa renduimu alegere nóua pentru deputatii dietali.

Contandu Noi dara la semtiulu patrioticu sî devotatu sacrificieloru alu popóreloru Nóstre asceptandu cá, pretiuindu-se seriós'a pusetiune, interesele private cu voia se se subordineze unicului scopu comunu: a scutí intregitatea imperiului in conditiunile sele de viéti'a — renduimu, ascultandu sî sfatulu ministriloru Nostri, dupa cum urméza:

Art. I. Dietele Boemiei, Dalmatiei, Galitiei sî Lodomeriei cu Cracovi'a, a Austriei de josu sî de susu de Enns, a Salisburgului, Stiriei, Carintiei, Carnioliei, Bucovinei, Moraviei, Silesiei, Tirolului, Foralbergului, Istriei, Gorizici, sî Gradiscei suntu suspense.

Art. II. Alegerile nóue pentru aceste diete au sa se faca fâra intârdiare.

Art. III. Dietele ce voru conveni pre basea acestoru alegeri nóue, apoi senatulu cetâtienescu din Triest suntu conchiamate pre 11 Februariu a. c. la locurile loru legale de adunare.

Art. IV. Impartâsîrea acestei patente a Nóstre imp. sî provocarea la alegere pentru adunarea estraordinaria a senatului imp. are sa formeze unele obiecte ale proiecteloru sî referintiele activitâtiei dieteloru conchiamate precum sî a senatului orasienescu din Trieste.

Art. V. Senatulu imperialu estraordinariu se conchiama pre 25 Februariu a. c. in capital'a sî resiedinti'a nóstra Vien'a.

Art. VI. Sfatuirea despre cestiunea constitutiunala va fi uniculu obiectu alu activitâtiei senatului imp. estraordinariu.

Dîuariele englezesci despre cestiunea natiunalitâtiloru in Ungari'a.

(Zukunft.)

Intre dîuariele acelea streine, cari sî indreptara cu deosebire in tempulu mai din urma o atentiune mai viua asupr'a relatiuniloru interne ale Austriei, se numera sî „Times“; pre candu corespundintele din Berlinu pricepe cu deosebire cestiunea polono-rusésca intr'unu modu imbucuratoriu pentru rusii cei mici (russini) sî asiá comunica cetitoriloru lui „Times“ in estensu (pre largu) mai multi articuli de ai lui „Slovo“ sî satirele muscatóre ale lui „Strachopud“, pre atunci corespundintele specialu din Vien'a sî indreptéza privirea cu deosebire la negotiatiunile dietei croatice sî ungare. Noi credemu ca suntemu datori a face cunoscute cetitoriloru nostri urmatórele espectoratiuni sî din caus'a aceea, cá sa aratâmu, ca in urma sî jurnalistic'a englesa au venitu la priceperea cea adeverata sî au inceputu a priví liberalismulu polonu sî magiaru din punctulu de vedere celu adeveratu.

Dupa ce informéza reporterulu despre negotiatiunile adresei dietei croatice, trece la cea ungara sî se esprima despre siedinti'a din 15 Decembre sî despre desbaterea, ce s'au ivitu in siedinti'a acést'a despre cestiunea natiunalitâtiloru, in modulu urmatoriu: „In siedinti'a aceea s'au fâcutu o discussiue furtunósa; o discussiune de prevestire rea pentru Ungari'a. Ea privea la cestiunea natiunalitâtiloru. Svetozaru Mileticu, unu serbu, se opunea adresei. „Este o vatemare flagranta“ — dîce elu — „a dorintieloru celoru drepte ale natiunalitâtiloru nemagiare, a impune in adres'a motivata tuturoru natiuniloru, cari locuescu in Ungari'a, tipulu natiunalitâtiei magiare. Magiarii ceru, cá toti intielegendu-se sî triunitulu regatu, sa se plece inaintea ministeriului ungaru respundietoriu. . . . Ei vorbeau despre „a se radimá pre Austri'a“, vreau insa se abusedie de ajutoriulu Austriei spre suprimerea (apesarea) tuturoru celoru-lalte natiunalitâti.“.

Stratimiroviciu, conducatoriulu Serbiloru in resbelulu civilu din anulu 1848, spriginí pre Meleticiu. Deák respunse: „Pâna nu va fi restituita constitutiunea nu póte esistá in tiér'a acést'a fâra o natiunalitate politica, aceea cuprinde in sine pre magiari, serbi, români sî slovaci.“ (Mileticiu — „eu protestediu.“) Deák indreptà dupa aceea pre vorbitoriulu de mai inainte, pentruca amintí despre Croati'a sî Slavoni'a cá despre „triunitulu regatu“, pre candu constitutiunea ungara nu recunósce numirea acést'a. Unu amendamentu a lui Stratimiroviciu, cá sa se substitue cuvintele adresei „natiunea magiara“ prin cuvintele „natiunile Ungariei“ produse o desbatere infocata. Inca mai viédia reminiscintie reutaciόse din luptele selbatice ale anului 1848, cari mai bine aru fi fostu date dejá uitârei. Insa toti tîntescu intr'acolo, cá sa arete, ca magiarii putînu au invatiatu dela tempulu acel'a incóce, candu in anulu 1848 au iritatu prin aroganti'a loru superba pre natiunalitâtile nemagiare la revolutiunea armata.

Domnesce o asemanare trísta intre situatiunea de astadi sî acea dela inceputulu anului 1848. Atunci, cá sî acum, unu regimu in Vien'a, a cârui nesuintia, de a sustînea o relatiune buna fatia cu Ungari'a, au fostu reu intrebuintiata din partea magiariloru. Croatii se vedu necesitati, de a-si aperá dreptulu loru publicu chiaru in contr'a atacuriloru magiariloru; serbii sî românii suntu gat'a in totu momentulu, a pasî cu energia pre scen'a luptei pentru aperarea privilegieloru sî a natiunalitâtiei loru. Noi scimu cu totii, la ce sfersîtu au dusu anulu 1848, sî totusi Ungari'a au avutu pre atunci inca barbati de statu, sî multi barbati fórte bine dotati sî educati carii sî consacrara viéti'a loru politicei. Acum au remasu numai vreo-câtiv'a putîni barbati betrâni din generatiunea acést'a, câror'a firesce le este incredintiata conducerea. Dintre cei ce urmara dupa ei suntu numai putîni, cari au avere sî educatiune de ajunsu, spre a cunósce urmârile, la cari trebuie sa duca continuarea manierei presente sinucidietóre. Sî ei totusi au fostu in stare a aduce chiaru sî pre astfeliu de barbati cá Deák intr'o positiune, in carea elu persistá cu cerbicositate, cá sa se reintroduca legile sî institutiunile, cari s'au storsu in anulu 1848 in urm'a unei iritâri turbate dela unu regimu debilu. Magiariloru le place, a se fâlí cu aceea, ca ochii Europei suntu atîntiti asupr'a loru; sî uita insa, ca acést'a nu se intempla pentru ei, ci pentru imperiulu austriacu, din care ei forméza o parte. Magiarii potu fi asigurati despre trei lucruri. Déca voru negligá de astadata casulu acest'a oportunu, atunci acést'a va fi numai vin'a loru; nimenea in Europ'a nu-i va compatimí, sî nici odata nu li se va mai oferí o ocasiune asiá favoritóre.“ Asiá vorbesce „Times.“

Dupa ce amu citatu fói'a englesa a lumei „Times“ despre „cestiunea ungara“, sa audîmu sî vocea altui dîuariu englesu a lui „Herald“. Acest'a scrie: Tocm'a candu aru aceptá Imperatulu Austriei legile ungare din anulu 1848 necondítiunatu, despre ceea ce chiaru sî magiarii cei moderati nu credu, ca se va putea implini, Vien'a totusi nu aru avea inca nici o garantia, ca va

---

bisericei are inceputulu seu dela Ddieu, cá sî stapanirea statului sî ca amendóue acestea suntu infrumsetiâri ale vietiei omenesci.

Originea dreptului canonicu.

De óre-ce biseric'a este adunarea credinciosiloru, carea representa o societate spre marturisirea, promovarea sî ajungerea scopuriloru religiunari sî cá atare, cá sî ori care alta societate, are institutiunile sî canónele sele proprii, dupa care ea administréza, reguléza sî manuduce afacerile sele spre ajungerea scopului ei, care este religiositatea, moralitatea sî mostenirea imperatiei lui Ddieu; sî de óre-ce Domnulu sî mantuitoriulu nostru Iisusu Christosu au intemeiatu biseric'a nóstra cea un'a, sânta, sobornicésca sî apostolésca sî iau datu ei invetiaturi, indreptâri sî povetie, care tóte suntu espuse in Evangeli'a lui Mateiu, Marcu, Luc'a sî Ioann pentru toti tempii pâna la finea lumei: pentru aceea, marturisimu, ca originea dreptului canonicu alu bisericei nóstre se trage dela invetiaturile, indreptârile sî povetiele Domnului nostru Iisusu Christosu, scrise sî de câtra noi mostenite in Evangelia.

Desvoltarea primitiva a dreptului canonicu.

Mantuitoriulu Christosu inzestrandu cu puterea de susu pre apostoli, li-a dîsu loru inaintea inaltiârei sele la ceriu: mergandu invetiati tóte némurile, botezandu-i pre ei in numele Tatâlui sî alu Fiiului sî alu santului Duchu; invetiandu-i, sa padiésca tóte, „câte amu poruncitu vóua“. Apostolii urmandu demandatiunei mantuitoriului s'a dusu in tóta lumea, sî la tóte némurile, incâtu au esîtu in totu pamentulu vestirea loru sî la marginile lumei cuvintele loru. Astfelu invetiatur'a lui Christosu s'a fâcutu religiune universala, pre carea au imbratisiat'o deosebite popóre de feliurite moravuri sî obiceiuri, care au provenitu din religiunile loru de mai nainte.

Sî tocm'a acestea impregiurâri au produsu in crestinii cei noi unele cugetâri sî pâreri, cari cereau indreptare sî regulare fatia cu crestinismulu. De aceea vediendu apostolii necesitatea prejudecârei sî a regulârei unoru cugetâri sî pareri, ce se ivira intre crestini sî produsera intre ei nemultiamire, precum sî necesitatea reducerei loru la o mesura, ce corespunde invetiaturiloru principali ale lui Christosu, n'au pregetatu, a se aduná in sobóre, sî acolo a decide nedumeririle, sî a aduce mesuri spre mai departe desvoltare a simtiului religiosu sî filantropicu, sî spre ocarmuirea bisericei intregi sî spre a celoru particulari, cari sa sustina unimea interna a religiunei universale fundate prin Christosu sî latîte prin ei in uniformitatea esterna a ocarmuirei spirituale.

Deci aceste otâriri ale Apostoliloru, care suntu depuse in faptele sî scrierile loru, basate pre invetiaturile sî poruncile lui Christosu sî eflusse dintr'ensele, infatîsiédia desvoltarea primitiva a dreptului canonicu. (Va urmá.)

succede complanarea cu Pest'a — pre lânga tóte dechiaratiunile sî asigurârile partitei magiare moderate. Partit'a radicala sî atunci aru continuá inca opositiunea cea mai apriga, precandu Deák cu tóta partit'a lui abiá ne póte garantá, ca elu s'aru opune resulutionistiloru cu resolutiune sî seriositate. Cu tóte ca Deák asigura cu cuvintele cele mai loiale, cumca elu sî partit'a lui suntu aplecati la o complanare duratóre. Déca privimu insa la bas'a interesului acestui'a, atunci aflâmu, ca complanarea intre Vien'a sî Pest'a aru trebuí sa stea intntr'aceea, cá sa se faca totu. ce se poftesce in Pest'a, sî nimic'a, ce se poftesce in Vien'a.

Prin urmare conflictulu se póte deslegá, insa numai asiá, precum poftescu magiarii, adeca, cá sa li se supuna corón'a iu tóte neconditiunatu. Deci sî déca amu lasá, ca Deák sî partid'a lui nu aspira la nimic'a altu ce-va, decâtu la restituirea autonomiei omnilaterale a Ungariei, sî o influintiare cuviinciósa asupr'a afaceriloru comuni ale monarchiei intregi, sî ca intr'adeveru aru vietuí in pace cu regele loru sî cu celelalte popóre ale imperiului, trebuie sa ne mirâmu numai de orbirea, de carea e dominata partid'a acést'a. Procederea de acumu a Domniloru acestor'a in susu este perniciósa sî vatamatóre, inimica fatia cu tierile nemagiare ale imperiului sî iuatu lucrulu in intielesulu celu mai domolu ne oferesce spectacolulu egoismului celui mai curiosu sî mai scurtu vedietoriu.

Sabiiu 28 Decembre. Eri s'a tînutu siedinti'a Comitetului Asociatiunei. Se va publicá protocolulu in nrulu venitoriu.

Principatele române unite.

Bucuresci 28 Decembre 1866.

Românii, sî mai cu séma Bucurescianii petrecura serbatorile nascerei, nascendu sî densii pe tóta dîu'a câte unu ministeriu sî chiaru câte dóue, cari de cari mai mestecate sî prin uramare mai putînu vietuitóre.

Dupa acésta ciudata sî destulu de neplacuta petrecere, la care pres'a, multiamita serbatoriloru, nu luà nici o parte, aflarâmu eri ca ministeriulu s'a înduplecatu a-si atrage demissiunea. Acei cari au cetitu revist'a „Romanului" de Dumineca sciu ca, dupa noi, ministeriulu a fâcutu bine de si-a retrasu demissiunea ba inca sî ca erá datoriu sa remaia la putere.

Erá datoriu sa remana, pentruca cu câtu o situatiune este mai grea cu atâtu unu ministeriu, candu nu este silitu, séu din caus'a unei asolute sî invederate, vointie a natiunei de a se retrage, séu din caus'a unei recunoscute neputintie din parte-i de a tîné cârm'a, este datoriu sa remana la putere sî se lupte cu târia spre a invinge greutâtile séu a perí, dar a perí luptandu cu taria sî lealitate.

Ministeriulu actuale este compusu de barbati onorabili sî cari suntu stimati de toti. Camer'a n'a manifestatu intr'unu modu evidinte ca n'are incredere in ministeriu. Pe ce temeiu dar se retragea ministeriulu? Sî cum nesce barbati politici potu uiá ca retragendu-se dela putere, fâr a motivá retragerea loru sî fâra cá acele motive sa fia cunoscute sî intielese de natiune, aducu invelmasiéla in spirite sî acea invelmasiéla póte deveni vatematóre regimului constitutiunale. „Rom."

Varietâti.

*** (Corespundinti'a Majest. Sele a Imperatului si a regelui din Itali'a.) Vóru fi trecutu vre-o câte-va septemâni, de candu s'au anuntiatu, ca printiulu de coróna din Itali'a va sosí in tempulu carnevalului séu nemijlocitu dupa acést'a in Vien'a. Scirea acést'a sa suplinesce prin aceea, ca visit'a acést'a a printiului de coróna a produsu o corespundintia intre Majest. Sea Imperatulu si regele Victoru Emanuilu. Regele din Itali'a facù initiativ'a la corespundinti'a aceast'a si informà pre Imperatulu despre calatori'a proiectata a printiului in Germani'a de nordu. Majest. Sea luà dupa aceea ansa, a dechiará regelui din Itali'a, ca printiulu de coròna póte fi asiguratu de primirea cea mai caldurósa. Corespundinti'a intre ambii monarchi au fâcutu prea firesce in cercurile de curte impressiune mare; unu pasagiu din epistol'a Majest. Sele Imperatului sa se fi dechiaratu intr'acolo, ca ce au trecutu nu se póte face nefâcutu, ca insa de ací inainte intre suverani din Austri'a si Itali'a se potu iví relatiunile cele mai amicali in loculu sensatiunei celei iritate, sub care au suferitu ambele imperii,

*** Cetimu, ca in Alb'a Iuli'a, va esî inca in decursulu anului acestui'a o scriere periodica bisericésca septemanaria, in form'a scrierei periodice „Religio", sub protectoratulu Escelentiei Sele Eppului rom. cat. — Redactorulu ei inca nu ne este cunoscutu.

*** Colonelulu sî Comand. fortaretiei sî insulei Liss'a, Davidu Ursu de Margina dupa „W Ztg.", la cererea sea s'a pusu iara in pensiune.

*** Din Ajudu se scrie, ca inca in nóptea de 28 Dec. st. n. vuerà unu viforu infricosíatu cu nea, dupa acest'a urmà unu sî tunetu fulgeru veementu; fulgerulu loví lânga biseric'a ref., dela carea se sî daramara doi pareti. In biserica insasi la desciderea usiei se simtî unu mirosu greu de sulfure (puciósa).

*** Eri a esplodatu in fabric'a de parafinu de aici o caldare cu care ocasiune s'a periclitatu 3 ómeni.

*** La Eppi'a din Gerl'a, s'a fundatu in urm'a incuviintiârei primite dela inaltulu gubernu o tipografia, in carea s'au sî inceputu lucrulu. Din mijlócele statului s'au predatu dlui Eppu 200,000 f. pentru cladirea unei locuintie proprie, unei biserici sî unui seminariu, sî s'au sî cumperatu locurile, unde sa radice edificiele. Asemenea se dîce ca va, sa se infiintiedie aici sî unu gimnasiu românu.

*** In Galati au sositu vaporulu de resbelu sî patru barce cu tunuri ordinate inca de regimulu principelui Cus'a.

Publicarea

banilor incursi la fondulu Asoc. dela siedinti'a Comitetului Asoc. tranne tinuta in Decembre 1866 pâna la siedinti'a aceluiasi tînuta in 8 Ianuariu 1867.

1. prin Rvnd. D. Protop. sî col. Asoc. in Lipov'a Ioann Tieranu s'a tramisu la fondulu Asoc. sum'a de 9 fl. 75 xr. v. a. sî anume:

a) cá taxa de m. ord. pre an. 1865/6 dela Rvn. D. Sea 5 fl.

b) pentru câte 5 esemplarie din actele ad. gen. V sî VI 4 fl. 75 xr. Sum'a 9 fl. 75 xr.

2. Deapreptulu la cas'a Asoc. a incursu:

a) dela Esc. Sea Dlu Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a pentru 2 esemplare ad. VI 70 xr. v. a.

b) dela D. Red. Nicolau Cristea pentru 1 esemplariu act. ad. VI 35 xr. v. a.

c) dela d. c. r. Capitanu in pensiune sî casariu alu Asoc. Const. Stezariu pentru 1 esempl. act. ad. gen. VI 35 xr. v. a. Sum'a 1 f. 40 xr v. a.

Dela Secretariatulu Asoc. tranne române.

Sabiiu 8 Ianuariu 1867 n.

Nr. 45—3 **Concursu.**

Pentru intregirea statiunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. res. Bucovetiu, ce este ingremiata inclitului comitatu alu Carasiului sî Protopresbiteratului gr. or. românu alu Fagetului se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: léfa anuale de 84 fl. v. a.

b) in naturale: 10 metie de grâu; 20 metie de cucuruzu; 100 ponti de sare; 100 ponti de clisa; 15 ponti de lumini; 8 orgii de lemne; unu lantiu de grâdina sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasulu de botediu, cu atestatele despre absolvirea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu in Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morala sî politica sî astfeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna la 15 Ianuariu calend. vechiu 1867.

Caransebesiu 8 Decembre 1866.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 46—2 **Concursu.**

Prin acést'a se publica tuturoru Invatietoriloru sî preparandiloru, cumca pre statiunea invatietorésca româna din Saravol'a, indiestrata cu veniturile anuale de: $157^1/_2$ fl. v. a., 2 jugere de aratura, 60 chible de grâu, 15 ponti de sare, 13 ponti de lumini, 100 ponti de clisa, 2 stângini de lemne, 10 stângini de paie sî cortelu liberu — se deschide Concursulu pre lânga terminulu dela intâi'a publicare de patru semptemâni, pâna candu doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a substerne acestui Consistoriu diecesanu recursurile sele cuviinciosu timbrate sî provediute cu estrasulu de botezu, cu adeverintiele despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna ací sî despre purtarea sea morala sî politica.

Din siedinti'a Consistoriala scolastica in Temisiór'a tînuta in 15 Novembre 1866.

Dreptumaritoriulu Consistoriu Temisianu.

Nr. 47—2 **Concursu**

Prin acést'a se publica tuturoru Invatietoriloru sî preparandiloru, cumca pe statiunea invatietorésca româna din Fenlacu, indiestrata cu veniturile anuale de 126 fl. v. a. 3 jugere de aratura, 1 jugere de livade, $^1/_2$ jugerere de grâdina, 60 chible de grâu, 80 ponti de sare, 100 ponti de clisa, 25 ponti de lumini, 6 stângini de lemne sî cortelu liberu — se deschide prin acést'a concursu pre lânga terminulu dela intâi'a publicare de patru septemâni, pâna candu doritorii de a cuprinde acestu postu suntu avisati a substerne acestui consistoriu diecesanu recursurile sele cuviincióse timbrate sî provediute cu estrasulu de botezu, cu adeverintiele despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna ací, sî despre purtarea sea morala sî politica.

Din siedienti'a Consistoriala scolastica in Timisiór'a in 15 Novembre, 1866 tînuta.

Dreptumaritoriulu Consistoriu Temisianu.

CORESP. „TELEGRAFULUI ROMANU." Ilustr. S. Dlui Comite supremu G. P. in Aradu: Fiindu abonamentulu pe $^1|_2$ de anu numai 4 fl., 1 fl. ce intrece s'a pastratu pentru semestrulu alu doilea, candu voru fi de a se tramite numai 3 fl. — Comunit. Comlousiu o szt. Anna in Ungari'a: 1 fl. ce intrece plat'a abonamentului remâne sa se faca dispusetiune din partea on. comunitâti abonatóre, Pr. On. P. Sav'a Popoviciu Barcianu in Resînari: 50 xr. intrecatori la abou. se restitue; iara On. D. F. in MV. sa dispuna de ei dupa vointia. — D. I. M. in Alb'a-Iuli'a: bine! salutare! P. on. D. I. in Mehadi'a: Ve multiamimu penteu nobilele simtieminte sî pentru atentiunea Dvóstra. La mai multi: Cordiala salutare sî fratia!

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 2. ANULU XV.

Sabiiu, in 5|17 Ianuariu 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Natiunalismulu.

Sabiiu 3 Ianuariu.

Lumea vrea (o parte dintr'ens'a) se créda, ca ide'a natiunalismului, astadi predominanta in tóta Europ'a, e unu ce nou, o idea nóua, punendu-o in paralela cu confessiunalismulu din tempulu resbelului de 30 de ani. Nu voimu noi, pentruca nici ca e loculu aici, a intrá in filosefemele acestei cestiuni ce aru dá o disertatiune pré interesanta, ci vomu constatá numai, ca natiunalismulu are o istoria vechia la popóre. Ce e natiunalismulu? Au nu e elu unu ce mai generalu decâtu famili'a sî mai putînu generalu decâtu cosmopolitismulu. Precum dara familiele si au caracteristicele loru deosebite asiá au sî natiunalitâtîle sî déca cine-va ascria Americei de nordu cosmopolitismu acel'a se insiéla, cum s'aru iusielá sî celu ce aru crede ca imperiulu Tiarului Russiiloru este unu cosmopolitismu; câci precum cest'a se silesce a topí totu in caldarea unei natiuni mari de sute de milióne russe-slave, asiá se silesce sî cel'a a contopí totu ce intra in uniunea stateloru Americei de nordu in caldarea germana-anglo-sassona.

Cele mai multe state dara déca au o nisuintia apoi aceea este de a uniformá de a imprime popóreloru sele unu feliu de caracteristica, cari sa le deosebésca de celelalte popóre ale altoru staturi. Va sa dîca ele nu nisuiescu decâtu se produca o natiunalitate nóua din diferite compusetiuni, de natiunalitâti vechi, cari suntu póte pré mici sî póte pré slabe, de a resiste contopirei in alta natiunalitate. Acést'a însa nu e lucru nou, pentruca e de candu ne scie spune istori'a ce-va despre popóre.

Dara dupa parerea nóstra lumea mai nóua are unu altu meritu in acésta privintia, are meritulu ca a datu esemple, ca potu in unulu sî acela-si statu vietiuí popóre de natiunalitâti diferite, fâra de a cadé unele sacrificie celorulalte.

Esemplele ce le avemu in asta privintia ni se infatîsiéza cu deosebire in Elveti'a sî apoi in Belgiu. De alta parte totu lumea mai nóua a datu dovedi, ca unde puterile natiunalitâtîloru se afla in óresi cari proportiuni, pre lânga tóte incordârile unei séu altei natiuni de a contopí in sine pre celelalte, nu se póte sî ca ceea ce se póte in atare casu, este, ca se consuma intre sine sî devinu slabe in afara. Esemple amu avé sî in asta privintia destule, asiá e d. e. batali'a dela Mohaciu in an. 1526 cu urmârile ei cari a impartîtu faptice regatulu ungurescu in trei pârti: sub unu archid. austriacu (Ungari'a), Turci'a sî Transilvani'a; sî mai incóce suzeranitatea turcésca asupr'a Transilvaniei pâna la venirea sub cas'a habsburgica.

Nici in Ungari'a nici in Transilvani'a nu a fostu in mânile magiariloru feudalismulu asiá de putericu, dar nici nu erá aptu, cá sa stenga natiunalitâtîle. Sî candu vorbimu numai de Ardealu, déca a succesu incâtu s'a formatu dóue partide in tiéra, pronuntiate cu totulu un'a contr'a celeilalte, feudalismulu in locu sa contopésca au produsu o lupta numai mai complicata, pentruca precandu o parte (românii) luptau suferindu contr'a celeilalte pârti (uniunea celoru trei natiuni), césta din urma trebuiá sa faca la tóta ocasiunea juramentu reciprocu intre sine sî acésta din temerea sî gelosi'a celoru trei natiuni legate un'a de alt'a.

Va sa dica nisuinti'a de a suprime nu numai nu a produsu efectulu doritu, dara chiaru sî intre asupritori erá o nelinisce o neincredere, pre carea o manifestá tocm'a mentiunatele juraminte reciproce cu mai fia-care ocasiune.

Gelosi'a acést'a de o parte sî frica continua de contrá partid'a cea mare, de alta parte, au produsu numai unu ecuilibru parutu sî unu ecuilibru, carele au amortitu tóta locuitorimea tierei, asiá incâtu unii erau stationari in privilegiele, altii in miseratatea loru; inaintare séu progresu insa nu erá nicairea. Anulu 1848 carele au sguduitu lumea, au resturnatu acestu ecuilibru sî conjuratiunea ardeléna a cadiutu dintr'o singura suflare de ventu. Ungurii sî Secuii au cautatu despagubire in uniunea cu Ungari'a, ceea ce au degeneratu in desfacere totala de câtra coróna; Sasii (câci cele intemplate la Clusiu 1848 din partea deputatîloru s'a desavuatu de natiune,) fâra multe forme s'a deslipitu de legatur'a cârei se facuse atâtea juraminte, au datu mân'a cu cei fosti asupriti, pentruca interesele loru erá unele sî aceleasi cu ale tronului sî cu ale corónei.

Ce bunatate erá pentru tieri sî in genere pentru imperiu, déca atunci indata se tîné mai seriósa socotéla de cerintiele sî dorintiele inviiate de tóte pârtîle ale tuturoru popóreloru determinate de sórte a locuí la olalta sî a avé unele sî acelesi interese; iara de alta parte, ce bine erá candu se tîné sî de cele escentrice sî atunci in pripa domolite sî déca atunci se afla unu ecuilibru multiamitoriu pentru tóte popórele monarchiei austriace, multiamindu-se tóte dupa legalele loru dorintie. In 18—19 ani progresele erau considerabile sî imperiulu erá unu buchetu de popóre, frumosu pentru varietatea loru, placutu pentru armoni'a loru sî tare pentru egal'a concurgere a tuturoru de tóte pârtîle sî ceea ce dîcemu despre imperiu putému dîce sî despre tierile nóstre in specie.

Dara sa nu fimu ómenii trecutului, ci mai vertosu ai venitoriului. Sî déca ferberea de seculi nu au fostu in stare sa stérga individualismulu séu natiunalismulu popóreloru, ba l'au strecuratu prin atâtea fase, atunci credemu, ca déca chiaru nu aru fi nici unu esemplu in lume, ca natiunile potu sa traiésca unele lânga altele, in unu statu, aici la noi aru trebuí cá sa se faca incercarea cea dintâiu, pentruca déca in certa, déca asuprite imprumutatu, au pututu sa susiste, cu câtu mai vertosu nu voru puté ele vietiuí avendu-se bine unele cu altele, dandu-si ajutoriu imprumutatu spre prosperarea comuna. E de vina déca cine-va are ochi negri sî altulu vineti; déca cine-va are statura mare sî altulu mica, déca unulu are unele sî altulu altele insusîri? Tocm'a asiá e sî cu natiunalitâtîle intâlnite laolalta. Individii potu armoniá unii cu altii, pentru ce sa nu póta sî individualitâtîle natiunale?

Stându tóte aceste, ne prinde mirare, candu vedemu sî astadi in parlamentulu pestanu, opunendu-se acestui cursu firescu alu lucruriloru cu atât'a staruinti'a; ne prinde mirare candu scimu ca opositiunea ce se face acestei cerintie naturale se face din partea acelor'a, cari ori cum sî ei au fostu in scól'a istoriei trecutului, in care sî din care amu invetiatu cu totii.

Cu ceea ce voimu se incheiâmu este, ca din cele putîne ce amu adusu inainte se vede, ca natiunalismulu, care e asiá de vechiu, cá sî societatea mai, e unu ce firescu sî neinlaturabilu sî de aceea de consideratu. Urméza dara ca ori unde va fi trebuie respectatu, câci candu este terminata viétia din elu, atunci sa intrebuintiezi tóte mijlócele din lume sî nu mai e modu de alu sustîné, tocm'a cá sî candu e putere de viétia ori ce sa-i faci sî elu mai curendu séu mai tardîu va aretá ca i s'a facutu nedreptu, impedecandu-i-se desvoltarea.

Dóue epistole constitutiunale.

Cu privire la alegerile dietali in Austri'a „N. Fr. Presse“ au fostu scrisu unu articulu, in care espunea, ca au ómenii a-si trage sém'a, déca sa aléga amploiati séu ba in representantiele fitóre. Noi cu tóte ca nu avemu de asta data de a alege deputati, totusi fiindca espressiunea publica, ce au produsu mentiunatulu articolu, depusa dupa cum afirma N. Fr. Presse in mai multe epistole, are insemnetate pentru unu poporu constitutiunalu, asiá ne luâmu voia a pune inaintea publicului dóue pâreri pro sî contr'a, in cestiunea acést'a adeveratu momentósa, dupa cum le aflâmu in „N. Fr. Pr.“ Cea d'antâiu este, care se pronuntia in contr'a alegerei amploiatiloru sî suna in tipulu urmatoriu:

„Dle Redactoru! Principiulu esprimatu sî binefundatu din partea DTale in unu articulu escelentu sî fórte la tempulu seu: o admonitiune pentru alegeri (in nr. 845 alu foiei DTale), ca sa nu se aléga amploiati, aru trebuí, cá fia-care, nu nunumai austriacu, dara fia-care omu ganditoriu sa-i urmedie sî sa-lu aplaude din tóta inim'a. Fia-care amploiatu e unu omu nu de sine statatoriu, unu servu alu regimului sî de aceea absolutu neaptu, de a fi representantu alu poporului. DTa citezi in articululu cestiunatu pe Angli'a, de ce nu sî Americ'a? In Statele unite din Americ'a (dupa parerea mea tiér'a carea nu numai cu prosperitatea sî patriotismulu cetâtiéniloru ei, ci sî cu intielepciunea constitutiuniloru sî regimeloru ei luminéza inaintea lumei) fia-care emploiatu, séu alu regimului uniunei, séu alu unei'a dintre regimele stateloru, séu a unui cercu ori comune e absolutu nealegibilu. Nu póte nimenea sî nu e iertatu nimenui a serví la doi domni. Séu regimului, séu poporului. Principiulu acest'a se esecutéza in republica asiá de consecuentu, incâtu nici in congresu, nici in legislatur'a diferiteloru state, nici in consiliele comunali nu póte sa aiba cine-va locu sî voce, déca are din partea uniunei, a statului, a cercului séu a cetâtiei unu Office of trust or profit“ (oficiu de onóre séu de profitu, léfa), sî in momentulu, candu unu membru a unui corpu legislativu primesce unu asemenea oficiu, incéta numai decâtu, de a fi membru corpului respectivu. Asiá e dreptu, asiá trebuie sa fia sî la noi! In fati'a lupteloru, prin care are sa tréca inca Austri'a cá sî Germani'a aru fi fórte de doritu, déca principiulu acest'a aru capetá mai multa valóre in organele opiniunei publice. Sî in adunârile de alegeri aru trebuí sa se esprime asemenea cugete.“

Eata sî a dóu'a epistola :

„Dle Redactoru ! Admonitiunea DTale cea importanta (din 6 Ianuariu), „a nu alege nici unu oficialu sub ori ce titula si pretestu“, au provenitu de siguru din intentiune adeveratu constitutiunala, insa mie totusi mi se pare unu lucru prea severu sî injustu, a avea de cugetu, de a eschide, de a escomunicá asiá dîcendu, o clasa intrégа mare de societate pentru o suspiciune simpla dela prerogativ'a cea mai frumósa a cetatienimei moderne. Cumca la alegerile de dieta, ce ne stau inainte, ne este de lipsa o precautiune mare sî cumca nu trebuiescu alesi fâra barbati cu caracteru probatu sî solidu, acést'a o va simtî vercine, carele vietiuiesce in chaosulu nostru politicu sî socialu, sî s'au convinsu, ca la a cârei margine infioratóre de abisu (prapastia) au adusu tiér'a nóstra cea nefericita partit'a feudala clericala prin esperimentele ei. Insa cumca sî in statulu amploiatîloru se afla nature credincióse constitutiunei sî solide in pârerile loru au aratatu din destulu barbati cá Hasner, Froshauer, Waser, Mende s. a. m. d. Ei au doveditu, ca sî unu amploiatu liberalu póte sa fia in consonantia cu indatoririle sele sî póte pasî contr'a purtârei nesalutarie a barbatiloru regimului scurti de vedere, ba mi se pare, ca tocmai amploiatulu, carele se apromite, a avea inaintea ochiloru pururea aceea ce este mai favoritoriu servitiului sî statului, trebuie cá sî prin fapta sa realisedie apromissiunea sea. Sî apoi unu advocatu, unu medicu, unu negutiatoriu nu póte fi influintiatu de interese private ; au nu trebuie sî acestea clase de ómeni sa se téma, ca-si voru perde musterii loru feudali séu clericali, déca in dieta se voru alaturá prea tare de partit'a radicala ? Eu mi-aducu aminte ca in anulu 1848 unu comerciante, vediutu de altmintrea, au fostu venitu in calamitâti mari pecuniale, din causa, ca unii banchieri conservativi i-au detrasu spriginulu loru celu abundantu de pâna ací, pentru ca au fostu membru parlamentului celui perhorescatu, dela Kremsier. Mi se pare de aceea, ca aru fi cu multu mai dreptu sa se dîca alegatoriloru : Alegeti numai barbati de opiniuni solide sî in cari ve poteti pune speranti'a . . . Sî cari se pronuntia de partisani ai institutiuniloru celoru mai liberali politice sî sociali, fâra de a avea privintia la croncanitulu partisaniloru declarati in contr'a propasîrei, sî in fine pre aceia, cari se obliga, de a ilustrá in fapta principiele acestea cu tóte mijlócele legale. Se afla atari barbati in mijloculu Vostru ; apoi alegetii, nu pentruca suntu, ci déca sî suntu amploiati.“

Inca unu resunetu dela Brasiovu.

In numerulu 99 alu „Gaz. Trans.“ D. Ioann Fekete Negrutiu canonicu metropolitanu in Blasiu, sub datulu 20 Decembre 1866 cercandu a resturná Resunetulu nostru dela Brasiovu publicatu in nrulu 96 alu „Telegr. Rom.“ sî „dupa espressiunea DSele voindu a luminá mai bine pre publicu“ respunde la acelu resunetu, aratandu ca fapt'a plenipotentiei cei fatale nu si-a luatu inceputulu seu din Blasiu, ci din Clusiu, dar apoi si uitara a respunde la cele mai momentóse impregiurâri, din pomenitulu „Resunetu“ intre care sî aceea, ca pentru ce Dloru cari a participatu activu la conclusele acelei inteligintie, — din care se compune sî Comitetulu natiunalu permanentu — la intâlnirea ultima in Alb'a-Iuli'a, nu a respectatu acele concluse atâtu in interesulu sântei nóstre cause natiunale, in interesulu sustînerei solidaritâtiei sî alu fratiescei contielegeri intre totii românii ? — ci in loculu acelor'a au fâcutu Dloru altu conclusu unilateralu,— câci precum sum convinsu ca toti românii dorimu contielegere fratiésca, asiá sum de alta parte convinsu, ca atunci tempulu celu perdutu in certe sî dispute uricióse, se intrebuintiá in folosulu sântei nóstre cause.

Iara déca cum-va Dloru s'aru fi prea pripitu cu conclusulu celu unilateralu nu putea óre sa reapuce calea cea dorita a contielegerei macaru dupace au urmatu Respunsulu Escelentiei Sele Metropolitului gr. or. Andreiu, câtra Escelenti'a Sea Metropolitulu gr. cat. Alessandru ? prin care acel'a declara, ca in caus'a cea sânta natiunala numai conclusele Comitetului natiunalu permanentu, cá ale unicului organu natiunalu, intre care numera sî pre celu din Alb'a-Iuli'a — le póte acceptá — precum a-ti ocolitu DVóstra Domnule canonicu ! acelu conclusu atunci candu erá tempulu esecutârei lui, asiá a-ti fâcutu sî cu respunsulu la acestea, scimu noi toti bine pentru ce ? Sî precum de cele de pâna aici, asiá trebuie sa se mire omulu sî de aceea inventiune a Dlui Canonicu, ca dupa pârerea DSele, nu Gazeta este care se atinge adesea de onórea Escelentiei Sele Metropolitului gr. or. ci Telegrafulu Romanu cum sî de sfatulu celu da Dlu Canonicu Telegrafului, cá sa mai incetedie de a laudá pre susulaudatulu Metropolitu, de órece lu lauda destulu sî jurnalele straine ; macaru ca ori cine póte vedea câtu de evidentu-si contradîce Dlu Canonicu in cele de susu, candu pe de o parte dîce ca Telegrafulu Rom. prea multu lauda pre Escelenti'a Sea Metropolitulu gr. or. sî pre de alta parte ca totu acelu Telegrafu ii ataca onórea, ear nu Gazet'a. Macaru ca ori cine póte vedea ca candu atinge cine-va Gazet'a, simte sî Dlu Canonicu, sî in fine macaru ca ori cine póte cunósce ca togm'a sî cuvintele acelea ale Dlui Canonicu „ca destulu lauda pre Escelenti'a Sea jurnalele straine“ inca suntu indreptate, „ironice“ in contr'a acelui barbatu mare alu bisericei sî natiunei, despre carele sî dlu Canonicu dîce ca destulu lu lauda faptele, totusi trebuie sa-i observâmu dlui Canonicu, ca déca cum-va DSele nu-i place, nóue ne place fórte cá Mitropolitulu nostru sa fia laudatu nunumai de jurnalele natiunale, dar sî de cele streine. Sa-lu rugâmu dara pe dlu Canonicu sa nu ne atace sî asta placere a nóstra, sî sa-i spunemu ca noi nu vomu consimtî nici odata cu Gazet'a sî acei ómeni ai ei, care pe comersanti ii face marginiti la capatîna, pe amploiati ca umbla dupa ranguri sî cavalerii, pe Preoti servili sî fricosi, — vedi Dómne cá sa remâna numai clic'a ei nepatata — sî in fine sa-i mai spunemu sî aceea, ca noi ne aducemu aminte cu dorere de acele tempuri, in care capii nostri bis. sî alti barbati ai bisericei sî natiunei erau insultati in jurnale straine— togm'a de acea urimu sî despretiumu pe tóte acele jurnale mai alesu natiunale, care vorbescu cu vatemare de capii nostri bis. sî natiunali intre care cu tóte escusârile dlui Canonicu trebuie sa numerâmu pe Gaz. Tranniel dar nici cum pe „Tel. Rom.“. Ear cá sa convingemu sî pe dlu Canonicu despre causele pe care se intemeiara ur'a nóstra acést'a, lu rogâmu sa binevoiésca a mai luá a mâna nrii 58, 59, 75, 81, 86, 88, 90, 91 sî 95 din Gaz. Trans. sî dóra atunci ne va crede. (Unulu din cei siepte insi.)

Evenemiinte politice.

Sabiiu 3 Decembre.

Din Vien'a ne aducu dîuariele sciri despre conferíntie de totu momentóse, despre care noi amu

---

FOISIÓRA.

Impartâsiri dintr'unu manuscriptu,

ce tractéza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare.)

Desvoltarea ultranea a dreptului canonicu.

Desvoltarea ultranea a dreptului canonicu, se afla in faptele sî scrierile barbatîloru asiá numiti apostolici, sî in cele ale parintiloru sî scriitoriloru bisericesci, cari au vietiuitu in cei dintâiu trei secoli dupa nascerea lui Christosu. Materialulu, pre carele afacerile sî scrierile acestoru barbati bisericesci lu dau dreptului canonicu, este de celu mai mare pretiu spre a ne serví ocarmuirei bisericesci de modelu pentru toti tempii, câci evulu, in care au vietiuitu acesti barbati mari sî straluciti prin spiritu sî invetiaturi, se numesce cu dreptu cuventu evulu de auru alu crestinismului ; pentru ca ei : 1) nu numai nu au lasatu sa piéra invetiatur'a ddieiésca a lui Cristosu, ci inca o au sustînutu cu resignatiune pâna la mórte silnica; 2) câci ei nu numai infruntá tiraniile, pe cari imperatii pagani le dictau asupr'a crestiniloru, sî imbarbatau pre acesti'a la suferirea aceloru tiranii premergandu-le loru cu propriele martirii, sî astfeliu aprindiendu in animele loru faclii luminóse ale crestinismului, sî atragandu prea multi invetiati sî onoratiori din tóte clasele poporului paganu la Evangeli'a lui Christosu, ci inca se luptau sî in contr'a eresuriloru sî ereticiloru; tîneau sinóde pentru sustînerea invetiaturei lui Christosu in curatienia sî pentru ocarmuirea canoica a bisericei lui; 3) câci pricependu ei intielesulu celu genuinu alu invetiaturei lui Christosu, precum sî lucrârile apostoliloru, ca adeca darurile lui Ddieu pentru castigarea imperatîei ceresci suntu menite pentru toti medularii bisericei, care numai asiá voru avea viua predilectiune câtra religiunea crestinésca, de aceea li se va dá prilegiu spre participare la afaceri bisericesci dupa pracs'a, ce au intemeiatu Christosu sî au continuatu apostolii, prin urmare, déca afacerile loru voru fi streine de egemonia sî dictatura in treburi spirituali administrative, intelectuali sî filantropice, — au pusu inceputur'a asiediaminteloru bisericesci in forma sinodala dupa cuvintele apostolului: precum trupulu unulu este sî medulâri are multe sî tóte madulârile ale unui trupu fiindu multe, unu trupu suntu; asiá sî Christosu, pentruca intr'unu trupu noi toti ne amu botezatu, ori elini, ori libertini, sî toti intr'unu duchu ne-amu adapatu. ca trupulu nu este unu madulariu, ci multe, câci de aru dîce piciorulu : ca nu suntu mâna, nu sum din trupu, au dóra pentru aceea nu este din trupu ? Sî de aru dîce urechi'a : ca nu sum ochiu, nu sum din trupu, au dóra pentru aceea nu este din trupu ? Ca de aru fi totu trupulu ochiu, unde aru fi audiulu ? Sî de aru fi totu audiu, unde aru fi mirosulu ? Eara acum au pusu Ddieu madulârile pre fia-care dintr'ensele in trupu precum au voitu; ca dearu fi tóte o madulare, unde aru fi trupulu ? Eata acum cu adeveratu multe medulâri, eara unu trupu; sî ochiulu nu póte dîce mânei : nu amu lipsa de tine, séu capulu picióreloru, nu amu lipsa de voi.“ Deci dîce ca parintii din cei trei secli dintâiu dupa nascerea lui Christosu au datu bisericei ocarmuinde pre pamentu form'a sinodale, va sa dîca dupa limbagiulu de astadi, form'a constitutiunala, cá dupa cuventulu Dlui sî alu apostolului tóte medulârile trupului lui Christosu, care este biseric'a lui, sa aiba functiunarea loru dupa pusetiunea, ce fia-care madulariu, va sa dîca fia-care crestinu, ocupa in societatea religiei sele, sî asiá pre baz'a acést'a adeveratu crestinésca au stabilitu organisatinsu ce-va dupa sciri telegrafice: dela Pest'a. Un'a din aceste conferintie are de objectu complanarea cu Ungari'a, sî erá compusa de ministrii sî membri de partid'a lui Deák. Ce s'a potutu ajunge prin aceste conferintie asteptâmu sa ne insciintieze séu firulu electricu, séu pres'a oficiósa. Pâna acum numai atât'a se constata ca conferintiele suntu momentóse sî se esprime dorinti'a, ca acele sa fia spre salutea monarchiei.

In nrii trecuti amu fostu amintitu ce-va de totu pre scurtu despre impressiunea ce a fâcutu publicarea legei de intregirea óstei in Ungari'a. Acum cetimu, ca in 12 Ian. n. s'a cetitu in cas'a de josu a dietei pestane unu proiectu de adresa din partea lui Deák, carele e indreptatu in contr'a ordinaciunei in privinti'a intregirei armatei, emisa acum de curendu. Proiectulu deplange, ca pre câmpulu legislativei sî alu esecutivei pururea sî acum de nou, puterea absoluta vatema interessele cele mai sante prin o ordinaciune, ce se estinde asupr'a venitoriului.

Dreptulu de a statorí sistemulu de aperare e o conditiune vitala a constitutiunei unguresci sî a ori cârui constitutiunalismu, de care tiér'a nu póte sa resemne. Nu numai principiele constitutiunali, ci sî ecuitatea sî scopulu ceru, cá vointi'a tierei sa conlucre. Déca situatiunea de fatia pretinde o straformare a sistemului de aperare, atunci acést'a e unu nou temeiu, cá constitutiunea suspensa sa se restitue, de óre-ce diet'a numai basata pre constitutiune póte esercitá dreptulu de legilatiune. Ea, diet'a nu póte primí sarcini asupr'a tierei, a cârei drepturi suntu suspense. Ungari'a au statoritu pururea de sine straformârile in sistemulu de aperare, totudéun'a insa pe calea legilatiunei.

Tiér'a mai departe e gat'a a modificá sistemulu de aperare corespundiatoriu situatiunei tierei, nu póte insa se privésca de indreptatîte dispusetiunile fâcute fâra de invoirea tierei.

Adres'a incheia cu rugarea, cá sa se suspenda ordinaciunea emisa sî sa se restitue constitutiunea.

Cestiunea acést'a au provocatu desbateri mari in cercurile cele inalte chiaru sî la Vien'a. Acolo, unde se presimtiea viforulu despre care tocm'a amu spusu s'a tînutu inca cu dîle inainte conferintie de ministri specialu in acésta cestiune. Asiá ne spune dîuaristic'a vienesa de o conferintia la dlu ministru de Beust carea a duratu dela 2 óre dupa amédî pâna dupa miediulu noptii, cu tóte ca acésta cestiune nu se puté discutá fâra de a vení la meritulu cestiunei constitutiunale unguresci. Acum se spune cá lucru cunoscutu ca sî in tempulu calatoriei dlui ministru de Beust la Pest'a a fostu ventilata cestiunea militara in legatura cu cea constitutiunala, carea sî atunci a fâcutu acele greutâti, cari le face sî astadi complanârei.

Scirile cele mai nóue (vedî sî tel. „Sieb. Bl.“) spunu ca Br. Sennyei, cont. Andrássy, Bar. Eötvös sî Lonyai s'a intorsu inca de sambat'a trecuta dela Vien'a. Se mai dîce, ca conferintiele se vedu a fi avutu urmâri bune. Stimulatiunea in Pest'a e de aceea câtu se póte de buna sî asiá se ascépta o decissiune câtu mai in graba. Caracteristica este sî impregiurarea ca primarii din Bud'a-Pest'a primescu inca continuu taxe pentru eliberare dela militia, cá sî mai inainte.

De alta parte insa trebuie sa insemnâmu sî aceea ca Bartál si-a datu demissiunea; iara ablegatii cari primescu câte unu postu depunu mandatulu sî se supunu unei alegeri nóue.

Ministrulu Belcredi se dîce ca aru fi pretinsu dela oficianti a se purtá la alegeri, cá ómeni ai regimului, ceea-ce foile liberale o facu cunoscutu cu publiculu loru, avisandulu pre cine sa aléga. Pres'a cea nóua ne spune ca in mai multe pârti s'a decisu a nu tramite deputati in senatulu imperialu estraordinariu.

In politic'a din afara ocupa acum rendulu celu d'antâiu cestiunea orientala. Austri'a a intratu in privinti'a acést'a in negotiatiuni cu Parisulu sî dupa-cum spune N. Fr. Presse sa se fia sî ajunsu óresi cari intielegere in privinti'a acést'a. De alta parte se dîce, ca se voru face pasi din partea tuturoru puteriloru crestine, prin cari sa influintieze asupr'a Portiei, cá sa puna in lucrare Haturile, prin care crestinii se punu in âsemenea drepturi cu musulmanii.— Russi'a atrage atentiunea generala cu purtarea ei din tempulu mai nou, interesandu-se asiá de tare de intregitatea Turciei, sî dechiarandu-se pentru inlaturarea ori cârei intreprinderi, ce aru puté aduce o schimbare in teritoriulu turcescu.

Protocolulu

Siedintiei Comitetului Asociatîunei tranne române tînute in 8 Ianuariu c. n. 1867 sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia DD. membrii ai Comitetului, anume: Ilustrit. Sea D. Consil. gub. Pavelu Dúnc'a, Rev. D. Protosingelu Nic. Popea, Rvrd. D. Protopopu Ioanne Hanni'a, Rvrd. D. Par. sî Asessoru cons. Sav'a Barcianu Popoviciu, D. Advocatu Dr. Ioanne Nemesiu, DD. prof. Zach. Boiu sî I. Popescu, Secr. II I. V. Rusu. D. Cassieriu alu Asoc. Const. Stezariu sî Dlu bibliotecariu sî Archivariu Nic. Cristea.

§ 1. Esc. Sea Dlu Presiedinte, presentéza conspectulu cassei despre starea fondului Asociat. pre tempulu acestei siedintie. Din acestu conspectu se vede, cumca fondulu Asoc. — dupa subtragerea erogateloru, — are în proprietatea sea sum'a de 24.829 f. 13.$_5$ xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 2. Se reportéza despre interesele intrate la fondulu Asoc. dupa asemnatiunile ipotecarie aflatórie in proprietatea Asoc., care interese pre 1/2 anu facu sum'a de 90 f. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 3. Se presentéza conspectulu despre interesele intrate la fondulu Asoc. dupa cuponii din 1 Ian. 1867 dela obligatiunile de statu aflatórie in proprietatea Asoc. sî anume: a) dela obligatiunile urbariali tranne, dupa cuponii din 1 Ian. 1867, subtragendu 7°/0 a intratu 75 f. 67.$_5$ xr. in BNote, b) dela obligatiunile imprumutului natiunalu, iarasi dupa cuponii di 1 Ian. 1867 subtragendu-se 7°/0 a intratu in moneta sunatória séu in argintu 22 f. 25 xr., ear in BNote 20.$_5$ xr. Sum'a totala intrata in BN. 75 f. 88 xr., ear in mon. sunatória séu in argintu: 22 f. 25 xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 4. Se presentéza unu contu dela Directiunea tipografiei archidiecesane, sunatoriu despre 14 f. 16 xr., cá taxe de insertiuni pentru publicarea concurseloru la stipendiele Asoc.

Conclusu. Se asemnéza la cas'a Asoc. esolvirea acestui micu conto de 14 f. 16 xr.

§ 5. Secr. II aduce la cunoscinti'a Comitetului Asoc., cumca amesuratu conclusului adusu in siedinti'a II a ad. gen. a Asoc. tînute la Alb'a Iuli'a in 29 Augustu 1866 p. V sî in legatura cu decisiunea Comit. din 3 Sep. a. tr. sub dtu 10 Dec. nr. 199. 1866 a tramesu unu numeru de esempl. din actele ad. gen. a Asoc. V, VI. pre la DD. Colectori, cu rogarea, cá sa binevoiésca a le vinde cu pretiurile statorite din partea Comit. sî anume: din actele ad. V s'a tramesu 341 esempl. din actele

---

mulu bisericescu; acestea afaceri ale numitiloru parinti infatîsiéza canonistului asiediamintele bisericei primitive, pe care toti le imbratîsiéza cu caldura sî evlavia, cari sciu sî vreau sa scia, a se inaltiá la o viétia adeveratu crestinésca, sî a se desbracá de hegemoni'a bisericésca, ceeace este streina invetiaturei lui Christosu, carele au dîsu apostoliloru: Cela-ce va sa fia intre voi mai mare, sa fia tuturoru sluga.

Desvoltarea dreptului canonicu in seclii dintâiu ai eliberârei religiunei crestine de sub góne.

Desvoltarea dreptului canonicu in seclii dintâiu ai eliberârei religiunei crestine de sub góne se afla depusa in afacerile sî otâririle sinódeloru ecumenice sî locale dela anulu dupa Christosu 325 pâna la anulu 788 pentru sinódele ecumenice sî dela anulu 265 pâna la anulu 879 pentru sinódele locale, câci la inceputulu seclului alu patrulea Constantinu s'au crestinitu cu tóta dinasti'a sea sî dela elu incependu au fostu imperatii resaritului sî ai apusului crestini. Se intielege de sine, ca biseric'a lui Christosu au inceputu a se desvoltá in tóte pârtile ei sub scutulu blandu sî umanu alu imperatiloru crestini; fiindca insa desvoltarea invetiaturei lui Christosu sî zelulu unoru invatietori sî scriitori bisericesci au datu ansa la disparitatea de convingeri religióse, sî la abusulu libertâtiei religiunariu fatia cu invetiatur'a Ddieeasca a lui Christosu cu asiediamintele bisericei lui primitive, sî inca disparitatea acést'a a convingeriloru invatietoriloru sî scriitoriloru au degeneratu sî in eresuri: pentru aceea ierarchi'a s'au simtîtu provocata, a pasî la mijlocu de a regulá sî decide in sinóde discutiunile acestea pagubitóre pentru crestinismulu celu genuinu, provocate din partea unoru capete estravagante, cari cutezau a se inaltiá mai pre susu de liter'a sî spiritulu evangeliei lui Christosu. Canónele acestoru sinóde, cá cele ale sântiloru Apostoli, precum sî acelea ale secliloru dintâiu ale crestinismului au datu ansa unoru scriitori bisericesci, cari mai târdîu au stralucitu cu sciintiele sî cunoscintiele dogmatice sî canonice, de a compune opuri intregi asupr'a canóneloru sî asiediaminteloru bisericesci; ba inca sî in evulu de curendu trecutu sî in acestu alu nostru curente s'au gâsitu barbati canonisti, cari pe terenulu dreptului canonicu multu s'au meritatu: pentru aceea sî opurile loru se conumera intre cele ale desvoltârei continuative a dreptului canonicu.

Notiunea sî definitiunea canonului.

Cuventulu „canonu“ este grecescu sî insemnéza regula, indreptare sî prescrierea de norma. Subtu acestu cuventu „canonu“ se intielege in deobsce legea bisericésca; de unde apoi canonisarea insemnéza inaltiarea hotârirei bisericesci la valórea de canonu séu sî conumerarea vre-unei fetie crestine intre placutii lui Ddieu. Prin urmare canonulu insemnéza in intielesulu bisericescu regul'a seu indreptarea fapteloru crestine, sî trage dupa sine numai pedéps'a sufletésca, dara nu sî trupésca; déca canonulu se sî deosebesce de legea civila cá sufletulu de trupu; canonulu pedepsesce inca sî pre crestinulu celu mai pecatosu cu scopu, cá sa se intórca va sa dîca sa se indrepte si sa fia viu: insa legea civila pedepsesce pre cetâtianulu criminalu inca sî cu mórtea. Intielesulu acest'a alu lucrârei canonului bisericescu este eflusulu naturalu alu institutiuniloru mantuitoriului, carele au invatiatu: De va audî cine-va cuvintele mele sî nu va crede, eu nu-lu voiu judecá pre elu, ca nu amu venitu sa judecu lumea, ci sa o mantuiescu sî earasi: mila voiu, dara nu jertfa, câci n'amu venitu sa chiamu pre cei drepti ci pre cei pecatosi.

(Va urmá.)

ad. VI 363 esempl., ear câte 9 esempl. din ambele s'a impartîtu gratis pre la Redactiunile diurnaleloru române sî la societătîle lit din Aradu sî Bucovin'a.

Totu cu asta ocasiune, din partea Secret. in conformitate cu conclusele ad. gen. Asoc. tînute la Alb'a Iuli'a an. tr. p. V lit. b. sî VI sî in nesu cu decisiunile Comit. din 3 Sept. a. tr. §§ 67, 68, se aduse la cunoscinti'a DD. col. resp. cumca taxele restante pre anii trecuti suntu de a se computá dupa sirulu aniloru, totu cu aceea ocasiune resp. DD. Col. ai Asoc. fura rugati a staruí cu totu zelulu pentru scóterea taxeloru restante pre la DD. membri ord. ai Asoc., cum sî pentru vinderea acteloru Asoc., sî administrarea pretiului restante pentru actele tramise spre vendiare unoru P. T. DD. Colectori inca in an. 1864, 1865.

Se ia spre placuta sciintia.

§ 6. Aducendu-se inainte, cumca unu numeru considerabilu de manufacture de ale espositiunei dela Brasiovu din 1862, aru jacé acolo nevendute, cu mare dauna, Comit. Asoc. se afla indemnatu a decide:

cá unulu din Dnii Col. resp. sa se poftésca a ingrigí, cá acele manufacturi sa se vendia cu unu pretiu mai moderatu, séu in casulu, candu acele nu s'aru puté vinde nici decum, D. Col. sa faca aretare opinativa la Comit. Asoc. spre a se puté face alte dispositiuni, ce s'aru aflá mai corespundietórie spre ajungerea scopului, carele e vinderea la tóta intemplarea, a mai susu numiteloru manufacturi.

§ 7. Se reportéza despre banii incursi la fondulu Asoc. dela siedinti'a din urma, sî anume: prin D. Protop. in Lipov'a Ioann Tieranu, s'a tramesu cá taxe de m. ord. pre an. 1865/6 5 f., ear pentru 5 esemplarie din act. ad. gen. V sî VI cu totulu 4 f. 75 xr., sum'a tóta 9 fl. 75 xr. (Publ. in nr. tr. R.)

Deadreptulu la cas'a Asoc. pentru 4 esemplare din actele ad. gen. VI a incursu 1 fl. 40xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 8. D. Agente comerciale sî col. alu Asoc. B. G. Popoviciu prin scrisórea din 4 Dec. 1866, incunoscintiéza, cumca a tramisu unu pacu de cârti pentru bibliotec'a Asoc. daruite din partea Academiei c. r. de sciintie din Vien'a. In legatura cu acést'a notificare Secr. II. referéza, ca numitulu pacu insemnatu cu nr. 2110 s'a sî primitu in cancelari'a Asoc. sî s'a transpusu Dlui bibliotecariu alu Asociatiunei.

Se ia spre sciintia.

§ 9. D. bibliotecariu referéza in fine, ca a primitu unu esempl. din fói'a lunaria a „Ateneului românu“ din Bucuresci daruitu pentru bibliotec'a Asoc.

Se primesce cu recunoscintia.

Cu aceste siedinti'a Comitetului Asoc. se incheiá pre la 2 óre dupa amédi.

Andreiu Bar. de Siagun'a m. p.
Presiedinte.

I. V. Rusu, m. p.
Secr. II.

Scólele elementarie in Nordamaric'a.

Despre scólele elementarie ale stateloru unite de Nordameric'a *) s'a scrisu acum de unu tempu incóce mai in tóte jurnalele europene, articuli sî alte sciri interesante, incâtu socotimu a face sî noi unu ce placutu aducendu ce-va la cunoscinti'a publicului cetitoriu românu, unele date despre acésta scóla, cari suntu bas'a puterei Stateloru americane de nordu. Eata dara, dupa unu estrasu a unui jurnalu din patri'a nóstra, aceea ce ministrulu culteloru din Franci'a rapórta sî recomenda regimului seu.

Sciinti'a e potere. Ast'a e unu principiu de mare insemnetate, atâtu in privinti'a materiala câtu sî politica. Principiulu acest'a dominéza astadi in statele americane de nordu, sî pe celu mai din urma seracu, sî lu silesce a cercetá scól'a, câtu póte mai multu sî regulatu spre a invetiá sciintie folositóre. Fia-care cunósce, ca sciinti'a aduce bunastare, sî ast'a apoi deschide calea spre sciintia sî bunastarea totu mai nalta; sî ca nesciinti'a aduce seracia sî prin acést'a totu necadiulu sî nevoi'a, iara in cele de pe urma chiaru perirea; vede sî cunósce, ca precum celu mai tare sî mai sanetosu selbatecu, asiá sî altulu prostu sî nesciutoriu pe lánga totu lucrulu sî ostenél'a sea, de abiá si duce viéti'a de adi pe mâne, cá vai de elu, sî cade in seracia sî ticalosia, — numai sî numai ca n'are sciintia, cá sa se ajute cu ele, sî apoi tocm'a aceea, ce aru fi in stare sa-lu radice déca aru sci, prin nesciintia lu strica.

Celu invetiatu si-supune siesi tóte acele puteri, se servesce sî ajutá cu ele mai bine decâtu cu ómenii, sî apoi prin ajutoriulu loru pre lânga usiurarea cea mare la lucrulu seu se inavutiesce sî vietiuiesce o viétia placuta sî plina de tóte bunatâtile. Sî pe câtu cugeta mai adencu sî afla a intrebuintiá legile sî puterile acelea mai bine sî a aplicá tóta sciinti'a la lucrulu seu, cu atât'a i merge mai bine sî mai fâra ostenéla insa cu sporiu mai bunu sî cu folosu mai mare. Cunoscinti'a legiloru sî puteriloru naturei sî folosirea loru face astadi ori ce lucru ori unde mai bunu sî mai de folosu. Acést'a o cunósce Americanulu mai bine decâtu ori sî cine. La ei e credintia comuna, ca acel'a individu sî acel'a poporu e celu mai avutu sî mai naintatu, care in ori ce lucru séu intrepindere a sea intrebuintiéza mai multa sciintia; sî ca totu acel'a, care inca nici astadi nu se bate dupa sciintia, trebuie sa cada cu atât'a mai curendu cu câtu sta aprópe de acel'a, pe care lu taia capu a se folosí câtu mai bine de sciintia.

De aci apoi opiniunea generala ca tóte regimele aru trebuí astadi sa-si schimbe principiele, victoriele sî cuceririle materiale, in principie, victoria sî cuceriri spirituale, sî sa radice cu atât'a mai multe scóle in cari poporulu de rendu sa-si póta aduná sî castigá cunoscintiele practice, necesarie sî folositóre, déca intr'adeveru vréu sî dorescu binele poporului.

Care nu cunósce acést'a debuie sa fia cu totulu tempitu sî fâra consciintia; astfeliu de omu intru adeveru nici nu e demnu sa traiésca, nici nu merita sa ia altui'a loculu; iara care cunósce acést'a, acel'a nici ca póte cá sa nu faca sî traiésca asemenea. Astfeliu e Americanulu. Elu tîne tare sî crede: ca buna starea, inaintarea, puterea sî fiitoriulu bunu a fia-cârui omu séu chiaru sî poporu atârna astadi numai dela mai mult'a séu putîn'a sciintia. Elu scie ca unde e adeverat'a sciintia acolo e sî buna starea sî cultur'a adeverata, sî demnitate sî moralitate casnica sî publica sî mai mare libertate politica; elu crede sî tîne ca numai unu poporu cultu e in stare a fi poporu liberu, a-si castigá libertatea, a o aperá sî a o intrebuintiá spre bine, iara unulu prostu sî necultu, lipsitu de tóta sciinti'a nici e in stare a si-o cascigá, nici nu scie a si-o pretiuí, stimá sî tîné, ci cá sî altu animalu se supune altei stapâniri tiranice sî fortiate, carea numai la unu poporu prostu sî lipsitu de sciintia se póte aflá, sî pâna atunci tîne pâna candu acest'a nu si-a castigatu sciintia mai buna sî a devenitu la o mai mare cunoscintia de sine sî demnitate omenésca; totu elu tîne ca poporulu, care pórta jugulu strainu, de aru fi câtu de eroicu, totusi nu póte sa-si ajunga libertatea, pâna atunci pâna candu nu-si castiga atât'a sciintia, cá sa petrunda pâna la cea din urma colibutia. Sî la o astfeliu de sciintia sî cultura comuna nu póte ajunge decâtu numai prin ajutoriulu scóleloru bune, nu insa mari, ci elementarie (fundamentale) populare. Ori unde déca de acestea nu se ingrijescu, ci sciinti'a se tîne numai pentru vre-o câti-va mai alesi, séu pentru óre care clasa privilegiate, in scurtu tempu poporulu acel'a piere dimpreuna cu alesii sî castele privilegiate, séu déca sî tocm'a nu voru perí voru deveni totusi pâna la certe sî lupte sangerose, in cari tocm'a cei privilegiati sî dela putere sî voru aflá perirea. Acést'a e opiniunea sî credinti'a Nordu-americaniloru, sî acést'a se sustîne de pre tempulu primeloru colonisâri. Eata cum se léga coloni'a masaciusetica inca in anulu 1647. Fiindu ca e scopulu stapânirei, cá noi sa nu pricepemu carte, sî nici copiii nostri sa invetie ce-va, cá asiá sa ne póta mai cu usiurintia trage pelea de vii de pe spatele nóstre, orenduimu sî ne obligâmu, cá fia-care comuna, cum devine la 50 de familii sa-si tîna unu invetiatoru, cá sa-si invetie copiii a cetí sî a scrie, celelalte vinu ele apoi de sine. Patri'a nóstra trebuie sa-si basedie viitoriulu seu pre libertate, sî apoi nesciinti'a nu e in stare nici a capetá libertatea nici a o tîné, pentru aceea stâruinti'a nóstra cea mai mare sa tîntedie intr'acolo, ca din ce in ce mai multu sa petrundia sciinti'a folositóre si principie sanetóse, religióse in tóte clasele de poporu, câci cu câtu va deveni sciinti'a mai multu unu bunu comunu pentru totu poporulu, cu atât'a piere tém'a, ca unele clase privilegiate voru insielá poporulu asuprindulu sî calarindulu. Luminarea comuna a poporului intregu, acést'a e devis'a; acést'a nu se póte cascigá altu modu decâtu numai prin fundarea de scóle elementarie bune. De aci apoi insemnatatea mai mare a scóleloru elementarie, decâtu a celoru mari. Apoi sî in alte tieri unde esista scóle elementarie bune, sî poporulu e mai inaintatu in tóte, esemplu Helveti'a; iara unde aceste suntu slabe séu lipsescu cu totulu, fia ori câtu de multe de cele mari cu atât'a mai reu pentru poporu, cu câtu din scólele cele mari esu multîme de ómeni, câroru nu le place lucrulu, insa le place a trâí domnesce, cari sa-lu suga sî sa-lu calarésca, dara fórte putîni cari fiindu la inaltîmea missiuniloru sa-lu invetie sciintie folositóre sî prin acestea sa-lu radice din pulbere, sî câror'a sa le para bine de sciinti'a lui sî sa-lu ajute din tóte puterile.

(Va urmá.)

---

*) Publicandu noi aceste, presupunemu, ca cetitorii voru fi cá sî noi cu privintia la impregiurârile nóstre sî ale Americaniloru, sî voru scóte aceea ce e folositoriu sî aplicabilu dupa impregiurârile nóstre.

Acést'a aflâmu de lipsa a o observá aici indata pentru a preveni ori ce splicatiune séu educere scalciata, cu atât'a mai vertosu, cu câtu vedemu, ca cestiunea scolara, da ansa la multe iritatiuni din pura sî simpla causa, ca unii au pré putîna rebdare sî aru vrea, cá ce s'a neglesu in sute de ani sa se ajunga in unu anu; altii iara nu au rebdarea nici baremu sa cercetedie dupa resultatele mesuriloru aplicate in alte pârti in afacerile cele scolare, altii nu voru se vada, ca caus'a scólei sufere sî ea sub mai multe greutâti, cari nu trebuie cautate numai la administratorii ei (cu tóte ca nu escusâmu pre cei indiferenti), ci sî in alte impregiurâri, cari merita o deosebita discussiune. Ref.)

Nr. 46—3 **Concursu.**

Prin acést'a se publica tuturoru Invatietoriloru sî preparandiloru, cumca pre statiunea invatietorésca româna din Saravol'a, indiestrata cu veniturile anuale de: 157½ fl. v. a., 2 jugere de aratura, 60 chible de grâu, 15 ponti de sare, 13 ponti de lumini, 100 ponti de clisa, 2 stângini de lemne, 10 stângini de paie sî cortelu liberu — se deschide Concursulu pre lânga terminulu dela intâi'a publicare de patru semptemâni, pâna candu doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a substerne acestui Consistoriu diecesanu recursurile sele cuviinciosu timbrate sî provediute cu estrasulu de botezu, cu adeverintiele despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna aci sî despre purtarea sea morala sî politica.

Din siedinti'a Consistoriala scolastica in Temisiór'a tînuta in 15 Novembre 1866.

Dreptumaritoriulu Consistoriu Temisianu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 3. ANULU XV.

Sabiiu, in 8/20 Ianuariu 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentra inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Maiestatea Sea c. r. Apostolica s'a induratu prea gratiosu cu prea inalt'a decisiune dela 1 Ianuariu a. c. a denumí pre Profesorulu gimnasiale extra statum alu Academiei Teresiane Phil. Dr. Iosifu Zhishman; de Profesoru estraordinariu la facultatea de drepturi sî sciintie de statu in Vien'a, cu speciala indatorire de a propune dreptulu bisericei orientale.

Eveneminte politice.

Sabiiu 6 Ianuariu.

Despre miscârile constitutiunali de dincolo de Lait'a aflâmu dupa sciri dîuaristice, ca, conferintie de deputati centralisti in Vien'a s'aru fi intielesu, cá sa nu intre in senatulu imperialu estraordinariu sî pentru diete sa se faca alegerile dupa modulu patentei din Fauru. Alte sciri spunu, ca ministrulu de statu, amenintiandu, ca in atare casu va transpune cestiunea de desbatere dieteloru, aru fi muiatu spiritele sî asiá acum nu se mai vorbesce de netramiterea in senatu.

In privinti'a complanârei cu Ungari'a se spune acum ca a fostu controverse fórte vii intre ministrulu de Beust sî deputatii magiari. „Pester Lloyd" spune ca scirea ce se respandise, ca celu multu in patruspresdiece dîle se voru implení „dorintiele cele drepte ale natiunei (magiare)" se pare a fi prematura, câci dîs'a fóia abiá vorbesce de óresi care apropiare a diferintieloru.

Inregistrâmu aci sî o conferintia intre Kaiserfeld sî de Beust.

Precandu diet'a ungurésca a votatu adres'a carea remonstréza in contr'a introducerei nóuei intregiri de armata, pe calea octroiârei, cetimu ca are sa se publice in W. Ztg. organisatiunea justitiei sî a politicei in tierile translaitane. Pentru ducatulu Salisburg s'a sî publicatu ordinaciunea respectiva a ministrului.

Fiindca in cele ce privesce politic'a din afara orientulu atrage mai tare atentiunea publica, impartasîmu, ca nu de multu erá alarmata dîuaristic'a de o crisa ministeriala in Constantinopole, de carea se legá cele mai felurite conjecturi se mai spunea de punerea in picióre a unei armate de 150 mii de turci, de rumperea relatiuniloru cu Greci'a. Aceste sciri au amutîtu deocamdata, se scrie inse ca in Cret'a Sfachiotii s'au resculatu de nou, ca in Tesali'a sî Epiru rescularea cresce sî ca esista dejá acolo unu regimu provisoriu alu Tesaliei sî Epirului. — Regimulu grecu continua a sustîné entusiasmulu pentru fratii loru din Cret'a. Russi'a arangéza baluri in favórea creteniloru, iara cu puterile cele mari sa intielege cum s'aru sustîné intregitatea Turciei nevatemata.

Ministeriulu din Romani'a la staruinti'a camerei sî a retrasu demissiunea. Dîuariele de dincolo mai unanimu uréza ministeriului pentru acestu faptu adeveratu patrioticu.

Gazet'a Transilvaniei nr. 1 din anulu acest'a spune ca Dlu Dr. Ioann Ratiu fiindu primitu in audientia la Majestatea Sea Imperatulu au substernutu o petitiune subscrisa de 1493 subscrieri, la care ocasiune Majestatea Sea S'a induratu prea gratiosu a dîce:

„Contezu pe credinti'a DVóstre sî in viitoriu; iara dorintiele sî cererile româniloru le voiu considerá."

Eata sî petitiunea in cestiune:

Majestate! cesaro-regia, Preagratiόse Imperate sî Dómne.

Decandu Majestatea Vóstra ces. regésca apostolica ati binevoitu a emite preainalt'a patenta din 20 Sept. 1865, s'au petrecutu evenimente fórte importante, incâtu-va sî fatale. Prin aceleasi locuitorii marelui Principatu alu Transilvaniei inca au fostu atinsi in mare gradu, respective au avutu sî ei a suferí impreuna.

Intr'aceea trebile acestei tieri au suferitu o prefacere atâtu de esentiala, incâtu partea cea mai mare a locuitoriloru Transilvaniei simte in sinesi unu impulsu de a-si aduce umilitele sale dorintie sî rugaminti din nou la piciórele tronului Majestâtii Vóstre sî a cere totodata préinaltulu ajutoriu.

Dupa-ce insa diet'a transilvana in vigórea préinaltului rescriptu alu Majestâtiei Vóstre din 1 Sept. 1865 fu desfacuta; dupa-ce representantiele comitateloru, districteloru, cum sî ale scauneloru secuiesci nu se aduna nici dupa usulu observatu pâna la an. 1848, nici in consunetu cu préinaltu incuviintiat'a constitutiune municipala macaru intru intielesulu instructiunei din an. 1865; dupa-ce in fine nici de altmintrea nu este iertatu a se aduná vre-o alta representantia ce aru fi autorisata de a substerne rugaminti sî greuminte comune, — asiá a mai remasu inca numai mijloculu de a cutezá sa ne apropiemu de tronulu Maj. Vóstre cu rugamintîle nóstre privitóre la binele tierei, pe cale privata.

Spre acestu scopu preaumilitu subscrisii au fostu cercati sî provocati de câtra 1493 locuitori din Transilvani'a toti cunoscatori de carte, subscrisi in 37 plenipotentie, pentrucá sa substernemu Maj. Vóstre in numele acelor'a sî in supunere omagiala acésta préumilita rugaminte.

I Maj. Vóstra sa Ve indurati prégratiosu a conservá referintiele de dreptu publicu ale Marelui Principatu alu Transilvaniei câtra corón'a ungurésca a Maj. Vóstre in consunetu cu diplom'a Leopoldina, cu sanctiunea pragmatica sî cu alu VI. art. de lege din an. 1791, iara la art. I de lege din an. 1848 despre uniunea, séu mai bine total'a fusiune a Transilvaniei cu Ungari'a a denegá préinalt'a sanctiune.

Majestatea Vóstra! Credinciosii subscrisi, cum sî comitentii loru credu ca nu gresiescu, déca cutéza a sustîné, ca convictiunea cea mai intinsu latîta, cea mai matura sî mai afundu inradacinata la majoritatea cea mai precumpanitóre a locuitoriloru Transilvaniei este, cumca contopirea acestui mare Principatu cu regatulu Ungariei aru fi tocm'a pe atât'a de fatala pentru monarchia, pre câtu aru fi ea de ruinatóre pentru pururea credinciós'a natiune romanesca. In cursu de optspredicce ani intregi atâtu natiunea romanésca, câtu sî cea sasésca si respicara acésta convictiune fórte desu sî in modulu celu mai vederatu.

Majestatea Vóstra! Românii Transilveniei suntu o natiune otielita in cursu de mai multe vécuri prin suferintiele cele mai aspre, ei si pastréza cu credintia suvenirile sî convictiunîle sale politice, incâtu tocm'a sî pe unde li se precurma firulu istoriei, unu instinctu politicu sanetosu totu nu-i parasesce.

Natiunea romanésca nici acum'a nu se increde la opiniunile politice sî natiunale predomnitóre in Ungari'a. Românii voiescu a remané pentru tóte tempurile in Transilvani'a sî in monarchi'a austriaca, iara unguri la nici unu casu nu voiescu a se face.

Spiritulu sî cuprinsulu articuliloru de lege decretati la 48 in Ungari'a inca este de o natura, pentrucá din pasu in pasu se produca séu desaprobare categorica, séu cea mai mare neincredere, cum sî materia bogata de neindestulare, ura, persecutiune sî ruina. Loculu de frunte lu ocupa in acésta privintia art. III, V, VI, VII, XVI sî XVIII.

Demersulu de tóte dîlelele alu lucruriloru au trebuitu din nefericire se intarésca, au sî intaritu pe natiunea romanésca in susu aieptat'a s'a aversiune. Pe lânga afaceri generale mai suntu in ori care statu sî tiéra inca sî altele speciale, precum cetatienesci, natiunale, confessiunale, chiaru sî locale, care suntu indreptatîte a-si avé in dieta pe reprasentantii loru de specialitate sî profesiune. In Ungari'a insa din ori care cestiune publica se face câte o cestiune strinsu natiunala.

In tóte cercurile electorale, in care românii intre alte impregiurâri pe lânga unu decursu paciuitu alu actului de alegere aru fi fostu siguri de majoritate absoluta, ei au intalnitu resistinti'a cea mai cerbicósa, intru atât'a, câtu ori unde candidatii de natiunalitate romana nu au potutu fi respinsi cu mijlócele usitate, s'au departatu prin aplicarer fortiei brutale. Numerósele esemple câte se reducu la asemenea casuri in care se aplica puterea cruda in actulu electoralu, se afla pastrate atâtu in actele de cercetare, câtu sî in protocólele dietei ungurene. In an. 1861 s'au omoritu in modulu acest'a la alegerile din Lipov'a, Mezö Kövesd, Bözing unspresdiece români, iara alti dóuedieci sî trei români au fostu greu raniti sî mai multi altii batuti infricosiatu. Pe tempulu acteloru electorale din tómn'a anului 1865 in cercurile Orczidorf, Szilágy-Cseh, Beregy, Szászka fusera tocati pe mórte séu impuscati nóua români, intre carii sî unu preotu, iara altii preste 150 au forstu raniti séu prin puscaturi séu in altu modu schilaviti. Aici este prea de insemnatu impregiurarea, ca atâtu functionarii comitateloru, câtu sî comitetele electorale ingrijescu regulatu, pentrucá mai nainte de uctulu alegerei sa se ia dela români inca sî betiele pe care ei dupa stravecsea loru datina le pórta la drumu, dupu care apoi partit'a contraria se rapede asupr'a loru mai cu séma din câte unu dosu séu din câte o curte ascunsa. Din acestea se póte esplicá usioru, cumca intre 377 membri ai casei deputatiloru din Ungari'a pentru mai multu de 1,800,000 suflete de natiunalitate romàna locuitóre in Banatu sî in câte-va comitate ale Ungariei proprie, numai vre-o 19 deputati s'au potutu alege. Eata insa ca asemenea acte de alegere si aflara sî in anulu mantuirei 1866 aparatori inca sî in diet'a de Pest'a !

Deci pre candu partit'a unionista séu mai bine fusionista lucra din resputeri pentru formal'a turnare a Marelui Principatu alu Transilvaniei, séu vorbindu mai dreptu, pentru cucerirea acelei'a prin Ungari'a, aceeasi partita este totuodata prea determinata a pregatí cu tóte putinciósele mijlóce total'a disolutiune séu desfiintiare a natiunei romanesci.

O partita óre-care sustîne, ca déca s'aru concede nimicirea autonomiei Transilvaniei, atunci cerbicós'a repumnantia a partitei dualistice in contr'a necesitâtii absolute de a se consolidá monarchi'a, aru mai relasá. Preacredinciosii subscrisi, cum sî comitentii loru indrasnescu a fi in acésta privintia de o parere cu totulu opusa. Istori'a celoru 180 ani din urma, iara mai virtosu cea din an. 1848/9 iau mai intaritu in acésta opiniune a loru. Deci in locu de a sustîné cu o singura espressiune nimicirea autonomiei Transilvaniei, carea in celu mai bunu casu n'aru avé nici unu scopu, subsemnatii preaplecati sî comitentii loru indrasnescu mai virtosu a se rugá cu profunda umilintia cá

II. Intru intielesulu préinaltei diplome din 20 Oct. 1860 sî in consunetu cu augustulu cuventu de tronu alu Majestâtii Vóstre sa Ve indurati a sanctiuná legea electorala votata de câtra diet'a transilvana in a. 1864 sî apoi a demandá alegerile pentru o nóua dieta a Transilvaniei.

Partit'a fusionista produsese óre-si care temeiuri parute in contr'a justitiei sî ecitâtiei nóuei legi electorale transilvane anume cu privire la censulu de 8 fiorini v. a. impreuna cu tax'a capului; aceleasi insa au fostu reinfrante la diferite ocasiuni pe deplinu sî cu o logica neinvinsa. Cunoscutu este, ca in alte tieri multu mai bogate decâtu e Transsilvani'a censulu electoralu este numai 5 f. Déca aru avé a remustrá vre-o natiune séu clasa de poporu cevasi in contr'a legei electorale transilvane votate in an. 1864, apoi aceea aru puté fi dupa dreptate numai natiunea romanésca. Tóte celelalte natiuni sî confessiuni suntu prin acea lege multu mai favorate decâtu românii, câroru dupa aceeasi abiá li se vinu deputati mai multi decâtu natiunei sasesci constatóre din 180 mii suflete. Totusi românii liberi astadata de ori ce cugetu reservatu egoisticu, inspirati de adeverat'a iubire de pace sî numai pentru cá tiér'a sa scape odata din acésta nemiscare, a lasatu spre daun'a sea din dreptulu seu, asteptandu dela viitoriu, cá celelalte natiuni se recunósca aceea ce e dreptu sî ecitabilu.

Majestate ! Déca inaintarea sî prosperitatea Transilvaniei aru fi conditiunata inca sî pe viitoriu dela regularea referintieloru de statu ale Ungariei, atunci ruin'a totala a acestei tieri sî altmintea fórte greu cercate s'aru puté considerá cá sigura. Intru adeveru ca Transilvani'a nu mai póte asteptá. Acésta tiéra a scapatatu atâtu de reu, incâtu nimeni nu se mai póte mirá, déca de es. foile publice magiare striga in gur'a mare mai alesu asupr'a emigrârei secuiloru de mai multi ani incóce; atât'a numai, ca acelea foi nu voiescu a marturisí cea mai deaprópe causa a emigrârei, adeca persecutiunile la care suntu ei supusi pentru asiá numit'a siculica haereditas, prin care mai multe mii de locuitori au scapatatu la sapa de lemnu.

Transilvani'a sufere mai alesu pentru cerbici'a unei partite mici, care inca totu se mai inganfa cu prerogativele sale natiunale. Acésta partita imbuibata de ambitiune falsa a fostu in tempulu trecutu desmerdata cu totulu prin favorâri nenumerate cu câte fusese incarcata sî a fostu intarita prea peste mesura in retacit'a sea parere, cá sî cum ea aru fi unic'a proptea a tronului sî singura capace de a guberná. Spre multiamita pentru tóte acelea bunatâti ea intretînù opusetiunea nu atâtu de vre-unu principiu, de care au fostu totdeun'a sî preste totu, ci mai virtosu opusetiune sistematica.

Acea seria fórte importanta de unsprediece propusetiuni regesci, pe care Maiestatea Vóstra a-ti binevoitu a le anunciá prin cuventulu Vostru de tronu din 1 Iuliu 1863, apoi atâtu pre acele, câtu sî mai târdîoru alte câte-va a face sa se astérna dietei in proiecte, suntu alese in adeveru cu mare intielepciune sî inspirate de adeverat'a amóre a parintelui patriei. Suntu temeiuri greu cumpanitóre, din care se póte incheiá, cumca nu numai românii sî sasii, ci sî partea cea mai mare a poporului magiaro-secuiescu i-si asteptá fericirea sea dela codificarea sî punerea in lucrare a aceloru legi; chiaru sî repetit'a participare a unguriloru sî a secuiloru la alegerile din an. 1863/4 intaresce acésta afirmare.

Intr'aceea din o mare disgratia tóte acestea au trebuitu sa se intemple cu totulu altmintrea. Program'a asiá numitei partite a baronului Nicolae Vesselényi cunoscuta de ani trei dieci suna intre altele : A face regimului atâtu in bine câtu sî in reu opusetiune sistematica, pentru cá in diet'a transilvana nici odata sa nu se póta infiintiá vre-o lege salutaria. Dela an. 1834 incóce acestu scopu fu gonitu in tóte dietele transilvane cu o constantia fâra esemplu sî in partea cea mai mare fu si ajunsu. Acea partita voise a constringe prin acést'a pre regimu, cá fusiunea Transilvaniei cu Ungari'a sa o concéda, ba tocm'a sa o provóce elu insusi; iara neintemplandu-se acést'a, atunci s'aru ajunge de siguru incai celalaltu scopu, ca aru puté infatiosiá pre regimu cá ostilu asupr'a tierei, ceea ce in adeveru de câte-va ori ia sî succesu. In acestu modu tiér'a in totu decursulu vécului alu 19-lea fu retînuta de ori ce progresu cá sî unu Briareu ferecatu in lantiuri.

Cu ochii lacramatori se róga prea ûmilitu subsemnatii sî comitentii loru, cá Maiestatea Vóstra sa scapati marele Principatu alu Transilvaniei din total'a decadintia. Calea câtra liberarea tierei sî a celoru dóue milióne locuitori ai sei se póte deschide dupa prea umilit'a parere a subscrisiloru numai prin prea inalt'a sanctiunare a legei electorale din anulu 1864 sî prin conchiamarea unei diete nóue pre temeiulu acelei'a.

Transilvani'a nu póte asceptá, ea insa nici ca are trebuintia de asceptare. Referintiele sele câtra corón'a ungurésca nu mai receru alta regulare, acelea suntu regulate de multu prin legile fundamentale restatorite prin inalt'a diploma din 20 Octobre 1860. Iara Transilvani'a apucase a-si regulá sî referintiele sele câtra monarchia. Acésta tiéra a Majestâtiei Vóstre, cea mai importanta din tóte câtra resaritu, acésta fortatétia naturala a imperiului are trebuintia imperativa de restaurare in launtrulu seu, iara acestu scopu inaltu se póte ajunge

---

FOISIÓRA.

Impartâsiri dintr'unu manuscriptu,

ce tractéza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare.)

Invetiaturile, lui Christosu suntu totu atâte canóne in intielesulu celu mai adeveratu alu cuventului.

Acestu asertu se adeveréza din cuprinsulu invetiaturiloru lui Christosu, care tóte cuprindu in sine regula, indreptare sî prescriere de norma pentru o viétia mostenitóre de imparati'a lui Ddieu. Asiá spre esemplu Christosu ne-au datu canonu despre botezu, dîcendu Apostoliloru : „Mergendu invetiati tóte limbile, botezandu-i pre ei in numele Tatalui sî alu Fiiului sî alu santului Duhu“; alu doilea canonu alu mantuitoriului despre botezu este aceast'a invetiatura a lui : „De nu se va nasce cine-va din apa sî din Duhu, nu va potea intrá intru imperati'a lui Ddieu. — Mai departe canonulu asiediatu de Christosu pentru sant'a cuminecatura se afla in cuvintele mantuitoriului, dupa cari luandu elu pâne sî multiamindu a frantu sî au datu apostoliloru dîcendu : „Acest'a este trupulu meu, carele se da pentru voi ; acést'a sa faceti intru pomenirea mea“; asijderea sî pacharulu dupa cina dîcendu : acestu pacharu este legea cea nóua intru sangele meu, carele se varsà pentru voi. Alu doilea canonu pentru cuminecatura : „Aminu, aminu dîcu vóue : de nu veti manc'a trupulu fiiului omenescu sî nu veti bea sangele lui, nu veti avea viétia intru voi. Celu-ce mananca trupulu meu sî bea sangele meu, intru mine remane sî eu intru elu.“ —

Christosu ne au datu nóue canonu sî pentru pocaintia dîcendu : „Faceti rodu vrednicu de pocaintia“. Christosu au datu in mai multe renduri canóne despre dragoste, dîcendu câtra apostoli : „Porunca nóua dau vóua, cá sa ve iubiti unulu pre altulu, precum amu iubitu eu pre voi, sî voi sa ve iubiti unulu pre altulu, intru acést'a voru cunósce toti, ca sunteti invetiaceii mei“. Despre dragostea câtra Ddieu sî deaprópele au pusu Christosu acestu canonu : „Sa iubesci pre Domnulu Ddieulu teu cu tóta inim'a ta sî cu totu sufletulu teu sî cu totu cugetulu teu; acésta e cea dintâiu sî mai mare porunca, eara a dóu'a asemenea acestei'a : „Sa iubesci pre deaprópele teu cá pre tine insuti“. Despre supunere câtra Ddieu sî imperatu s'au esprimatu Christosu in urmatoriulu canonu : „Dati imperatului, cele ce suntu ale imperatului sî lui Ddieu, cele ce suntu ale lui Ddieu“. Iara despre modulu indreptârei a vre-unui pecatosu au pusu Christosu urmatoriulu canonu : „De va gresî tie fratele teu, mergi sî cértalu pre elu intre tine sî intre elu singuru ; deci de te va ascultá ai dobanditu pre fratele teu ; iara de nu te va ascultá, iea impreuna cu tine inca pre unulu séu pre doi, cá in gur'a a dóue séu a trei marturii sa steie totu cuventulu ; iara de nu va ascultá de ei, spune bisericei ; iara de nu va ascultá nici de biserica, sa-ti fia tie ca unu pagâuu sî vamesiu.“

Cuventarea lui Christosu de pre délu cuprinde siepte canóne despre cei fericiti sî unu canonu despre vietiuirea sî faptele Apostoliloru. Din acestea câte-va esemple se adeveresce, ca invatieturile lui Christosu suntu in intielesulu celu mai firescu canóne, va sa dîca reguli sî indreptâri, de cari biseric'a, clerulu sî poporulu credinciosu are a se tînea strinsu, sî ca prin urmare evangeli'a lui Christosu este plina de canóne.

Déca evangeli'a lui Christosu este plina de canóne, ce au pututu indemná pre apostoli sî pre urmatorii loru spre facerea canóneloru?

I. Apostolii au avutu indemnâri fundate spre facerea unoru canóne, pentru ca au renduitu numai

numai prin redeschiderea activitâtiei sele in legislatiune intre miediuinele propriei sele autonomii statorite prin legile fundamentale.

Activitatea dietei transilvane nu aru fi in stare de a impedecá intru nimicu acea „invoire libera“ prevediuta in prea inalt'a patenta din 20 Sept. 1865 cu privire la „pertractarea comuna a celoru mai inalte probleme de statu.“ Ide'a fundamentala respicata in prea inalt'a diploma din 20 Octobre sî care in 20 Septembre 1865 fu prochiamata din nou sî cu solemnitate de pre augustulu tronu alu Maiestâtiei Vóstre, sub nici o impregiurare nu póte fi alterata prin o dieta transilvana. Iara de cum-va in legea despre representatiunea imperiului s'aru propune vre-o modificatiune, care „s'aru puté incapea cu stabilitatea, unitatea sî cu pusetiunea suverana a imperiului“, apoi pentru unu casu fericitu precum aru fi acest'a, Maiestatea Vóstra a-ti binevoitu a Ve reservá, cá „resultatele pertractâriloru sa le propuneti repre-„sentantiloru legali ai celoru-lalte regate sî tieri, „pentru cá sa primiti sî sa apretiati votulu loru totu „asiá de ponderosu.“ Deci indata ce supunemu, cumca marele Principatu alu Transilvaniei nu póte fi sacrificatu la acea „invoiéla libera“, adeca acésta tiéra nu póte fi despoiata de autonomi'a sea statorita tocm'a in urmarea libereloru sele invoieli din anii 1692, 1722 sî 1744 sî in prea inaltulu cuventu de tronu din 1 Iuliu 1863 confirmata din nou, apoi suntemu in dreptu a sî sperá, cumca resultatele pertratâriloru se voru propune sî representantiloru acestui mare Principatu alu Transilvaniei, precum s'a intemplatu acést'a cu celelalte acte de statu mai anume in anii 1744 sî 1863.

Intr'aceea dupa tóte semnele câte se arata, acea invoire ferbinte dorita se va mai amaná multu, pentruca asiá numit'a cestiune ungurésca stà astadî tocm'a pe punctulu unde stetese ea in Aprile 1861. Deci pâna un'a alt'a diet'a transilvana aru putea reapucá firulu activitâtiei legislative tocm'a acolo, unde acelasi i s'a curmatu in 1 Septembre 1865 intr'unu modu surprindietoriu. Din 11 proiecte de lege dela a. 1863 au mai remasu inca siepte neterminate, sî proiectulu de lege substernutu in anulu 1864 „pentru folosirea celoru trei limbi ale tierei in afacerile publice oficiale“ mai ascépta dupa prea inalt'a efeptuire, pre candu intr'aceea limb'a romanésca in restempu de unu anu fu respinsa mai detotu din afacerile oficiale.

In ce stare se va fi aflandu astadi justiti'a sî administratiunea in marele Principatu alu Transilvaniei, s'aru puté cunósce din susu insemnat'a activitate a desu memoratei opusetiuni.

Planulu adeca este proiectatu demultù, dupa care locuitorii transilvaui sa ajunga acolo, incâtu sa li se urasca din sufletu de propri'a justitia sî gubernare sî sa fia constrinsi inca sî in modulu acest'a, cá sa-si caute scaparea loru in Ungari'â. Nenumerate suntu pedecile care se arunca in calea unei justitii rapedî sî a unei administratiuni prosperatóre.

Dupace administratiunea municipala se afla pâna acum in partea cea mai mare in mânile patriei feudale, asiá anume clas'a cea mai numerósa a locuitoriloru este constrinsa a-si cautá la adversarii politici realisarea drepturiloru sele purcedietóre atâtu din referintiele urbariale desfiintiate prin lege, câtu sî din legile statorite sî sanctiunate de Majestatea Vóstra cu tóta solenitatea, privitóre la libertatea politica sî natiunala; apoi este fórte bine cunoscutu, ca acea partita nu vrea a sci nimicu de acelea legi.

O parte insemnatóre a greuminteloru (napastuiriloru) resulta inca sî din câte-va legi câtu defectuóse, câtu ecivoce, a câroru intregire sî interpretare Maiestatea Vóstra o a-ti dispusu in parte tocm'a sî prin prea gratiós'a tramitere de propusetiuni regesci.

Din acestea sî alte asemenea impregiurâri se mai póte esplicá inca sî acelu unicu fenomenu in tóta Europ'a ca in dilele nóstre multe comune satesci din comitate se lipsescu de drepturile avute simplu numai pre cale administrativa sî de acelea drepturi ale loru regale, in a câroru folosintia aceleasi fusesera aperate atâtu prin gubernulu civilu sî militariu de 12 ani, câtu sî prin sistem'a gubernamentala ce a esistatu pâna la a. 1865.

O alta nedreptate adencu simtîta stà intru aceea, ca comunele satesci nici pâna in dîu'a de astadî nu-si luara competintiele loru din pâduri, competintie statorite prin prea inalt'a patenta din a. 1854 sî care au intratu intre obiectele urbariale despagubite prin statu. Cunoscutu este, cumca atâtu nepastuirile câte se reducu la acele competintie, câtu sî certele din caus'a ereditâtiei secuiesci sî cele escate din rescumperarea prestatiuniloru (roboteloru, taxeloru), care se potu rescumperá, pre la noi suntu inferate cu uriciosulu nume de comunismu, iara acést'a se face in mani'a unoru legi care vorbescu chiaru sî respicatu, cum sî dupace pentru acelea prestatiuni s'au platitu sumele de despagubire urbariala.

Causele de judecata pre la mai multe tribunale de instanti'a prima, in parte tocm'a sî la tabl'a regésca suntu tractate cu multa nepasare, ba ce e mai multu, ca in multe casuri se denéga sub preteste diferite chiaru sî esecutiunea sentintieloru intrate in putere de dreptu, iara prin acést'a partitele care-si cauta dreptulu loru suntu aduse la desperatiune, consciinti'a de dreptu e sguduita, pietatea câtra legi micsiorata, creditulu publicu alteratu.

Numerósele esemple prin care acestea aretâri se potu adeverí sî care in casu de necessitate s'aru putea enumerá, se retacu aici numai din causa, cá inim'a cea parintésca a Maiestâtiei Vóstre sa fia crutiata de o durere sî mai mare.

Deci dupace preaumilitu subsemnatii sî comitentii loru credu, cumca ei atâtu prea plecat'a loru rugaminte sunatóre pentru respingerea articulului de uniune din a. 1848 sî sustînerea autonomiei marelui Principatu alu Transilvaniei, câtu sî ceealalta prin carea se cere prea gratiós'a sanctiunare a legei electorale substernute in an. 1864 sî redeschiderea dietei, le-au proptitu cu temeiuri scóse din legi sî din starea tierei, cum sî tare convinsi, cumca prea gratiós'a acordare a rugamintiloru nóstre va corespunde in lini'a prima intereseloru corónei, pusetiunei suverane a imperiului, augusteloru sî parintesciloru scopuri ale Majestâtiei Vóstre, apoi totu odata sî prosperitâtiei marelui Principatu alu Transilvaniei, precum sî bine intieleseloru interese sî libertâti legale a locuitoriloru sei, incheiamu cererea nóstra substernuta in veneratiune omagiala cù ferbintea rugaciune câtra Creatorulu universului pentru indelung'a sî gloriós'a viétia a Majestâtiei Vóstre sî augustei Vóstre dinastii.

Ai Maiestâtiei Vóstre
supusi prea umiliti

G. Beritiu m/p. Dr.. Ioann Ratiu m/p.

Brasiovu sî Turd'a in 31 Octobre 1866.

---

decâtu la inceputulu functiunei loru, cá canónele lui Christosu, prin cari s'au intemeiatu biseric'a nu ajungu spre manuducerea sî indreptarea aceloru casuri speciali, pre care crestinii dintâiu le-au provocatu. Spre esemplu: Chistosu au datu Apostoliloru canonu despre milostenia, cá adeca ei milosteni'a loru sa nu o faca naintea ómeniloru, nici sa o trambite in adunâri sî in strade, precum facu fatiarnicii sî cá sa nu scie stâng'a ce face drépt'a, câci numai asiá facendu milostenia voru avea plata dela tatalu loru, carele este in ceriuri.

Apostolii au urmatu acestui canonu, indemnandu sî pre crestini la aceea, cari s'au sî petrunsu de canonulu mantuitoriului sî toti cei ce aveau tiarini séu case, vendiendu-le, aduceau pretiurile celoru vendute sî le puneau la piciórele Apostoliloru, cari apoi impartiau milosteniele acestea. Insa curendu au observatu apostolii, ca unii dintre crestini cartescu sî nu se multiamescu cu modulu, cum impartiescu ei milosteniele sî incarcà pat'a de pârtinire asupr'a loru; atunci apostolii au adunatu pre batrânii sî multimea crestiniloru, spre a defige altu modu multiamitoriu pentru toti cu impârtîrea milosteniel oru sî au propusu, cá crestinii sa-si aléga siepte barbati spre acestu scopu, in cari au incredere, iara ei voru petrece in slujb'a cuventului lui Ddieu; ceea ce s'au sî fâcutu. — Din acestu esemplu fapticu se dovedesce, ca canonulu mantuitoriului despre modrulu facerei milosteniei nu au fostu de ajunsu spre complanarea nemultiamirei, pre care au aretatu acei crestini câtra apostoli, imputandu-le loru partinire la impartîrea milosteniei sî ca apostolii din punctu de vedere administrativu au fostu siliti a tîné sinodu spre indreptarea acei nemultiamiri, sî a aduce canonu, carele sa reguleze tréb'a impartîrei milostenieloru.

Asijderea din faptele apostoliloru avemu sî alte esemple, care arata, ca ei au fostu siliti de impregiurâri, a aduce unele canóne deslusîtóre de canónele mantuitoriului, precum crestinii trecuti din paganismu pentru ministrii botezului, ca adeca botediulu seversîtu de unu ereticu nu este validu; pentru insusîrea Eppului sî álte.

II) Asemenea sî ierarchi'a bisericésca au provocatu sî indemnatu, a stabilí canóne, in urm'a impregiurâriloru, ce s'au ivitu pre terenulu vietiei religióse vediendu, ca canónele lui Christosu sî invetiaturile apostoliloru, nu ajungu cu generalitatea principieloru spre regularea sî indreptarea casuriloru speciali. Asiá spre esemplu: Pavelu invatia pre Corinteni: „Fratiloru, candu ve adunati sa fia tóte spre zidire“; sî iarasi: „Fratîloru! tóte sa se faca dupre cuviintia sî renduiéla. Aici apostolulu sa esprime generalminte, fâra sa fia dîsu mai departe, ce sî cum este de fâcutu, cá tóte sa fia spre zidire sî dupa cuviintia sî renduiela.

Sî fiindca ierarchiei i s'au pututu intemplá necessitatea de a stabilí in canóne unele cinosure, care arata, cum sî ce este de facutu, cá tóte sa fia spre zidire sî dupa cuviintia sî renduiéla, si ierarchi'a au sî stabilitu astfelu de canóne: intru aceea o asemenea lucrare a ierarchiei nu au vatamatu principiulu invetiaturei lui Christosu séu a apostoliloru, ci numai l'au aplicatu la casuri speciali cu unele modificatiuni, care servescu spre sustînerea sî spre mai sigur'a ajungere a efectului, la care insusi apostolulu a tîntitu, candu au enunciatu acelu principiu. — In mai departe deslusîrea acestui obiectu nu intrâmu pentru aceea, câci despre acést'a se va tractá in altu locu, unde se va tractá despre sinóde sî feliurimea loru. De acolo se va vedea necessitatea lucrâriloru sinódeloru, prin urmare sî necessitatea canóneloru, care s'au stabilitu in sinóde.

(Va urmá.)

Projectulu legei celei nóue pentru militia.

In valórc pentru tóte tierile de coróna ale imperiului austriacu, afara de marginea militara.

§ 1. Datorinti'a de a militá este o datorintîa generala sî trebuie implinita in persóna de câtra fiia-care cetâtiénu de statu, carele este aptu spre acést'a, incâtu nu i se admite o eliberare dupa lege (§§. 12, 13, 14, 15, 16, 17, sî 26). O suplinirc se admite numai in casulu insemnatu in § 18. In tempulu de pace se va purtá de grija câtu se va putea de relatiunile personale ale celoru obligati de a militá sî pentru relatiunile economice sî celelalte publice prin sisteme de licentiare cuviinciósa.

§ 2. Datorinti'a de a militá se incepe in genere cu 1 Iannariu a anului ce nrméza dupa implinirea anului 18-lea alu etatei sî se sfarsieste cu implinirea anului alu 45 alu etatei. Datorinti'a de a intrá in armata se incepe cu 1 Ian. a an. ce urméza dupa implinirea anului alu 20-lea sî duréza trei ani, (§ 23). Datorinti'a intréga de a militá se imparte: a) in siése ani de servitiu la linia, b) in trei ani pentru reserv'a dintâiu, c) in trei ani pentru reserv'a a dóu'a, in complesulu armatei, d) in provocarea la aperarea generala carea cuprinde in sine pre toti feciorii sî barbatii acei'a, dela alu 18 anu pâna la alu 45, cari nu suntu in complessulu armatei de linia.

§ 3. Feciorii cari se afla in indatorirea servitiului de linia sî cea de reserv'a dintâiu forméza armat'a propria de câmpu respective de operatiune. Despartiemintele create in tempu de resbelu din feciorii de reserv'a a dóu'a au cu deosebire destinatiunea, de a face servitiele de garnisóna in lâuntrulu imperiului; in tempu de nevoia potu fi insa intrebuintiati sî afara de marginile imperiului. Statutulu de reserva, carele este in vigóre se va acomodá otâririloru legei acestei'a. Provocarea la aperarea generala, care se va regulá cu representantiele tierei dupa relatiunile deosebite ale tieriloru singuratice, servesce in tempu de resbelu pentru intregirea de aperarea tierei sî anumitu pentru intârirea armatei spre respingerea inimicului, candu s'aru incercá a erumpe in tiéra, sî spre a-lu invinge candu va fi eruptu dejá in tiéra. Pentru aceea provocatiunea la aperarea generala se pune cá o parte intregitória a armatei de aperare a imperiului cá sî armat'a sub scutinti'a dreptului popóreloru. In Tirolu sî Voralberg s'au regulatu datorinti'a la provocarea aperârei generale prin cele dóue legi din 4 Iuliu 1864 privitóre la regularea aperamentului de tiéra sî a corpului venatoriloru. Conchiamarea ambeloru categorii de reserva (fara de deprinderile periodice in tempu de pace, respective esercitii), apoi prochiamatiunea provocârei la aperarea generala remâne din casu in casu reservata pentru prea Inalt'a otârire.

§ 4. Intrebuintiarea provocârei la aperarea generala in resbelu afara de cerculu patriei se restringe numai la indepartare de cale de vre-o câteva dîle. Formarea despartieminteloru de voluntari pe durat'a resbelului din provocarea la aperarea generala este ertata chiaru sî pentru de a le intrebuintiá la armat'a de operatiune. O otârire deosebita ordina cum sa se intrebuíntieze provocarea la aperarea generala séu o parte din trens'a in tempu de pace pentru sustînerea ordinei publice, insa esclussivu numai in loculu séu cerculu patriei.

§ 5. Armat'a trebuie sa fia totudéun'a in dispositiune (stare), de a esî in tempulu celu mai scurtu la tabara, sî are de a formá scól'a cea adeverata de arme pentru poporatiune.

§ 6. Ostea se intregesce: a) prin inrolarea eleviloru din institutele de educatiune militari: b) prin intrarea de buna voia in armata; c) prin asentarea regulata (§§ 22 sî 23); d) prin asentarea din deregatoria (§§ 34, 36, 37, sî 39); e) pein prelungirea de buna voia a datorintiei de servitiu, celei dejá implinite (§ 30).

§ 7. Pentru intrarea in armata se cere: a) cetâtienimea de statulu austriacu; b) capacitatea spirituala sî corporala, carea e de lipsa pentru implinirea servitieloru la armata, cu deosebire marimea corpului celu putinu de 59 zoli dupa mesur'a vienesa; matrosi sî meseriasi de naia se primescu la marin'a de resbelu fâra privire la marimea corpului loru; c) o etate celu putînu de 15 ani impliniti sî celu multu de 36 ani. Barbatiloru acelor'a cari au servitu dejá la armata, li se concede inca sî cu 40 ani reintrarea in armata pentru unu tempu de servitiu nou la linia (§ 2). Streinii se potu admite numai cu invoirea ministrului de resbelu sub conditiunile b) sî c) la intrarea in armata pe tempulu legalu alu servitiului la linia, déca se voru legitimá in privinti'a acést'a cu concessiunea neconditiunata a regimulului loru.

§ 8. Cine nu este eliberatu dupa lege de a intrá in armata séu nu e dechiaratu in publicu din partea comissiunei de eliberare de necapace pentru servitiulu de armata, séu nu e dechiaratu dupa cunoscinti'a comissiunei asentatóre pentru totdeun'a de necapace, acelui'a nu i este ertatu a se casatorí pâna nu va trece preste clas'a a trei'a a etatei. In casu, candu aru cere jurstârile deosebite sî demne de respectu, este imputernicita diregatori'a politica a tierei, a dá o concessiune esceptiunata la casatoria. Concessiunea acést'a insa nu conditiunéza nici decum eliberarea dela datorinti'a de a militá in armata in clas'a intâi'a, a dóu'a sî a trei'a a etatiei.

§ 9. Inrolarea eleviloru, cari esu din institutele militari de educatiune, in armata se face din partea judecatorieloru militari dupa legile deosebite, ce esista in privinti'a acést'a.

§ 10. Celui'a ce intra de buna voia in armata i este iertatu, a-si alege inainte corpulu de trupe, in care vrea sa servésca, presupunendu-se, ca e capace pentru elu. Celoru datori de a militá, cari suntu chiemati deja la asentarea ordinaria dupa clas'a de etate (§ 3 sî 23) nu li este iertatu intrerea in armata cá voluntari in tempulu periodului de asentare.

§ 11. Indigenii, cari dupa ce si-au terminatu studiele la unu gimnasiu superioru séu la unu institutu de invetiamentu de gradulu acestor'a séu sî mai inaltu, déca voru intrá de buna voia in armata, sî voru puté documentá cu atestate bune atâtu sporiulu câtu sî purtarea loru morala, suntu:

a) in tempulu numai de pace indatorati a serví unu anu sub stégu, dupa aceea potu sa-si caute de chiamarea loru in viétia, fiindu totdeodata dispensati de indatorirea servitiului mai departe, de linia sî dela ori ce esercitiu in arme;

b) dupa decursulu anului acestui'a, déca se voru supune cu succesu bunu esamenului statoritu pentru oficieri de reserva, atunci la ocasiunea denumiriloru oficieriloru de reserva voru fi cu deosebire considerati, in care casu insa voru avea de a luá parte la trei esecitii de tómna in arme, din tempulu, cu care suntu datori de a serví in armata.

Sî alti barbati culti, cari din caus'a specialitâtiei loru in tempu de pace se bucura de licentiare insemnata, déca si voru fi castigatu cunoscintiele cuviincióse pentru unu oficieru de reserva sî voru fi facutu esamenu bunu, in fine déca voru fi luatu parte la unu esercitiu de tómn'a in loculu unui oficieru cu resultatu indestulitoriu, potu fi denumiti de oficieri de reserva. Ei au apoi mai departe indatorirea, de a mai participá cá oficieri inca sî la alte dóue esercitii de tómn'a.

In tempu de resboiu au sa se intrebuintiedie oficierii de reserva, dupa cum au indatorirea de a serví in armata de linia séu de reserva séu pentru acoperirea lipseloru obvenitóre la despartiemintele armatei de operatiune séu la despartiemintele formate din reserv'a a dóu'a.

§12. Eliberarea de datorinti'a de a intrá in armata o primesce: 1, uniculu fiu alu unui tata, care nu e in stare a se sustînea séu alu unei mame veduvite, 2, dupa mórtea tatalui uniculu nepotu alu unui mosiu, care nu este in stare a se sustíné, séu alu unei mósie veduvite, déca nu au nici unu fiu, 3, unu frate fâra nici unu fratînu. Insa numai acelu unicu fiu, nepotu séu frate are dreptu de eliberare carele a) este din casatoria sî dupa trupu sî b) dela a cârui eliberare depinde sustînerea parintiloru sei sî déca sî implinesce indatorirea sea. 4. Asemenea unui unicu fiu nepotu séu frate se va tractá sî acel'a, a cârui unicu frate séu ceialalti frati aa) se afla in datorinti'a servitiului la linia séu in reserv'a dintâiu, bb) suntu mai tineri cá de 18 ani. séu cc) pentru defecte spirituali séu corporali nevindecabile nu suntu apti pentru nici o meseria.

(Va urmá).

Scólele elementarie in Nordamaric'a.

(Urmare.)

Eata dara pentru ce se tîne in Americ'a de nordu scól'a elementaria de temeiulu statului sî bas'a fericirei comune, sî se insufletiesce sî lesne regimulu confederatiunei a le sustîné, intarí sî immultî, pecandu privatii se intrecu intru ajutorarea in latîrea sî sporirea sciintiei si culturei, consacrandu ori ce sacrificie. Scól'a elementaria e puterea cea magica ce contîne pe cele 35 de state intr'unu intregu nedisolubilu. Scól'a loru e deschisa fâra plata ori sî cui, fia Americanu, fia colonistu séu veneticu, primesce copii sî ómeni fâra de ori ce deosebire, sî-i invatia amóre comuna sî sciintie practice, planta sî nutresce amórea patriei comune, sî respectarea asiediamінteloru ei constitutiunale. Preponderanti'a cea gigantica a industriei nordamericane peste cele mai insemnate sî mari popóre ale lumei, e numai opulu scóleloru fundamentale. Scól'a loru produce astfelu de laboratori, cari intrecu pe toti lucratorii altoru popóre, cari lucra mai bine sî inventeza totu mai multe spre perfectiunarea sî inlesnirea producerei lucruriloru loru. Sî ce au fâcutu statele unite nordamericane, nici 30 milióne de suflete, nainte cu 3 ani, candu cu revolutiunea stateloru de sudu a pune pe picioru de resbelu 4 milióne de armata sî a radicá 20 de miliarde de franci— esemplu neaudîtu de putere sî avere, pe cari unu poporu necultu nici cu sute de milióne de suflete nu e in stare a le radicá— e a se multiamí numai acei infocate iubiri de patria, pe carea numai scól'a loru e in stare a o desteptá, nutrí sî cresce. Scól'a a mantuitu democrati'a. Scól'a loru contopesce sî lamuresce pe fia-care veneticu in adeveratu americanu; ea le varsa in inima acea iubire sî respectu câtra asiediamintele loru constitutiunale, sî i face fâra deosebire apti pentru a puté implini detoriele sî virtutîle cetatienesci. Fâra scóla aru fi peritu demultu libertatea sî s'aru fi frântu legatur'a, ce tîne pre aceste state. Desbinate in partide aru fi fostu demultu cadiute prada veneticiloru ce cu grâmad'a se asiédia la ei. Veneticii sî familiele loru facu dela anulu 1810 dóue tertialitâti din intregulu poporu cam 20 milióne, sî numai scól'a e carea baga in acea masa colosala simtiulu de unitate. Cu unu cuventu scól'a a fâcutu pre Americ'a aceea ce e, ea e primulu sî principalulu factoru alu puterei ei. Dupa scóla vine cetirea, cá alu doilea factoru principalu alu sciintiei sî bunestârei ei. Despre acést'a dîce unu Germanu: Noi nemtii ne tînemu de fala sî ne laudâmu cu scólele nóstre fundamentale, ca amu intrecutu pre alte popóre! Noi ne laudâmu ca fia-care némtiu, afara de austriaci, scie cetí sî scrie sî tînemu acest'a cu care se lauda sî mandrescu sî Svedii sî Helvetianii, scie Ddieu ce lucru mare; insa sa punemu mân'a pre anima sî sa marturisimu, ca multi fórte multi dintre noi, de-sî sciu cetí, cum lasa scól'a, nimicu pe lume nu mai iá in mân'a lui sa cetésca, déca nu cum-va o carte de versiuri afumata ori o carticica de rugaciune trentiuita. Numai Nordu-americanii potu dîce ca la ei fia-care cetesce, sî acést'a nu cá de petrecania, ci cá sa invetie sî sa se cultivedie, cá sasi póta face lucrulu seu mai bine, cá sa-si chivernisésca cas'a mai bine, cá sa-si marésca bunastarea, cá sa se faca cunoscutu cu afacerile comune, ale statului, poporului sî comunei, cá sa póta cuprinde mai cu intielesu adeverurile religióse sî sa se aprinda sî insufletiésce de ele.

In Nordu-americ'a se tiparesce de dóue ori mai multu decâtu in ori ce Imperatia. N-Americ'a prapadesce atât'a hartie, câtu petrece Angli'a sî Franci'a impreuna. Dupa statistic'a nordamericana vine pe fiacare familia mai multu decâtu unu prenumerantu de gazeta. Suntu foi, cari iasa pe tóta dîu'a, sî au peste o suta de mii de prenumeranti, sî apoi foile de septemâna au cate 4-5 sute de mii de prenumeranti, — ce numere insemnate la o mâna de ómeni! — foile suntu nenumerate. Toti calatorii se mira cum de in nordameric'a tóta lumea cetesce, bogatu seracu, domnu, servu, pâna sî celu mai de josu servitoriu, cum are repausu lu vedî cu cartea séu cu gazetele in mâna. Apoi déca ne uitâmu nitielu la seracii de noi vedemu din contra, ca nime déca iésa din scóla nici ca mai cugeta sa iá cartea sa cetésca ce-va sî sa invetie. In Americ'a cetirea e la ordinea dîlei, e lucru principalu, cetirea e isvorulu bunastârei comune sî conditi'a cea mai esentiala spre sustînerea libertâtiei sî institutiuniloru ei. (Va urmá.)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 4. ANULU XV.

Sabiiu, in 12|24 Ianuariu 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Spre sciintia.

Sabiiu 9 Ianuariu.

Dupa cum au vediutu cetitorii nostri in nrulu trecutu amu publicatu sî noi in tóta estinderea suplic'a subscrisa de dd. Baritiu sî Dr. Ratiu sî asternuta Maiestatei Sele Imperatului pre calea autoritâtiloru oficiale, despre care impregiurare Dlu Baritiu dechiara in Gazeta, ca asiá trebuie a sa fia, asiá se cade, asiá e bine. Mai inainte insa s'a dîsu, ca s'a asternutu in audiintia privata de dlu Dr. Ratiu si sî mai inainte de acést'a s'a dîsu, ca o deputatiune constatatóre din dd. Baritiu sî Dr. Ratiu va asterne rugarea fâcuta de densii. Acum remane dara dupa manifestarea dlui Baritiu, ca suplic'a fu asternuta, cum amu dîsu mai susu, cá ori care alta suplica privata prin diregatorii sî ca dlu Dr. Ratiu s'a dusu dupa aceea in audiintia privata la Majestatea Sea. Póte pâna la nrulu venitoriu mai aflâmu din Gazeta ce-va nou despre acésta afacere sî ni e fórte téma, ca o sa ne spuna ca suplic'a nu a primitu nici signatur'a pré inalta sî ca resultatulu finalu o sa-lu afle comitentii, cá sî alte multe, iarasi dela— Turd'a. Dar sa nu preocupâmu evenemintele, nici sa fimu auguri fatali, séu mai scii, póte iara denuntianti.

Ei! asiá dara lucrulu s'a fâcutu! Stâmu dinaintea unui faptu implinitu, pre care numai putemu a-lu desface, pentruca e fâcutu odata! Ne vine insa sa ne intrebâmu, ca pentru acést'a erá sa ne certâmu mai dóue luni de dîle? Ce au pusu mentiunatii domni in petitulu Dloru? Au nu aceea ce au fostu vorb'a la Alb'a Iuli'a, cu acea deosebire, ca acolo se dîse ca procederea sa se faca cá o continuare a terenului legalu, pre care suplic'a numai crede, ca-lu apera, dara in adeveru l'a parasitu, declinandu obligamentulu bilateralu emanatu din legile din 1863/4 sî calarindu pre diplom'a din Octobre sî legile vécului feudalu? Ce e apoi mai multu! suplic'a cestiunata ignoréza cu totulu protestulu românilor dela diet'a din Clusiu din 1865, (La care au luatu parte sî dlu Ratiu, ba inca i se atribuiea densului redactiunea protestului), care jace cá o pétra de móra, neinlaturabila, pre pieptulu unionistiloru.

Ceelalta parte adeca ilustratiunea suplicei o trecemu de astadata cu vederea. Atât'a insa, ca petitulu in caus'a uniunei, dupa cum lu pretinde petitiunea comemorata, e unu „non sensu“ fatia cu provocarea la legi; pentruca precându suplic'a pretinde in unu locu, diet'a, ceruta de votulu clusianiloru cá intr'ens'a sa se ia la pertractare cestiunea cea importanta intre Ardealu sî Ungari'a,— ea, adeca suplic'a, afacerea acést'a de domenulu dreptului de statu, o cere in altu locu sa se deslege fâra intrevenirea respectiveloru pârti, in modu neconstitutiunalu, sî pe calea gratiei.

Venimu la altu punctu. La Alb'a-Iuli'a fu vorb'a de unu memorialu subscrisu de capii sî fruntasii natiunei, cari au representatu caus'a natiunei sî de alte dâti. Acum ce vedemu? o suplica subscrisa de doi privati, cu trecerea cu vederea a comitetului natiunalu, pre care dlu Baritiu, propri'a autoritate lu declara de nula, dîcendu, ca densulu a apelatu la comitetulu celu generalu, la natiune, dela care a capatatu 1493 subscrieri pe plenipotentie culese de ici de colea.

La Alb'a-Iuli'a fu vorb'a de o deputatiune sî parerea, ca unulu sa fia carele sa duca memorialulu, fu cualificata dupa aceea in dîuarie de absolutismu, despotismu sî asiá maideparte. Ei! acum suplic'a a mersu prin autoritâtile oficieloru, in audientia s'a primitu dupa aceea unu singuru privatu, dlu Dr. advocatu dela Turd'a Ioann Ratiu sî fiindu ca dlu Baritiu dîce ca asiá trebuie, asiá e bine, sî asiá se cade, toti acei ce avea mai deunadîle simtiu asiá de finu constitutiunalu sî nu putea suferí despotismulu, dau din capu sî dîcu: „Asiá Mari'a Ta!“

Intrebâmu acum, ca nu e acést'a a purtá pre o 1493 de comitenti de nasu, sî inca in numele unei natiuni?

Binele natiunei lu vomu primí de ori unde vomu fi siguri ca ne póte vení, fâra de a cautá la persóne. Insa constrinsi de consciinti'a nóstra natiunala, dorimu, ba pretindemu, ca natiunea séu numele ei sa nu se ia de nimenea in desiertu. Pentruca Dloru! chiaru sa nu fia fostu nici o intielegere nicairi, ca ómeni consecinti sî inca sî constitutiunali, trebuiá sa se incungiure „suplicarea“ acum candu erá cu putintia; trebuiá, cá terenulu bilateralmente obligatoriu sa se pastredie cu ori sî ce pretiu; trebuiá ca din o causa natiunala sa nu se faca un'a privata precum s'a fâcutu, sî din acelu temeiu, pentruca teori'a dlui Baritiu esprimata in „G. Trans.“ nr. 1 e fórte periculosa pentru noi românii, dupa starea lucruriloru de astadi, ea deschide calea ori sî cârui nechiamatu a face unu apelu cá densulu la comitetulu celu generalu alu natiunei sî a aduná 1493 séu sî mai multe subscrieri particularie, in numele natiunei, d. e. pentru uniune sî atunci eaca scandalulu gat'a. Ean spuneti ce dîceti la adres'a din cerculu Vingardului indreptata câtra Deák sî publicata in „K. K.“?

Suntu tempuri unde se facu apeluri de acele; acelea insa suntu tempuri candu s'a resturnatu ordinea de mai inainte cu totulu, candu au esîtu totulu din tîtîni, ceea ce la noi (la români) pâna acum nu s'a intemplatu, de candu ne tînemu sî noi de congresele nóstre sî de terenulu dietalu. Teori'a mentiunata aru mai face impossibila la ori-ce poporu sî la ori-ce statu ori-ce representantia, pre candu apelulu la unu sufragiu asiá de universalu, la ori-ce ocasiune, este sî fórte nepracticabilu.

Aceste, fâra de a avé de scopu a intrá in nisce dispute, amu vrutu a le aduce spre sciinti'a cetitoriloru, atragendu atentiunea tuturoru româniloru, ca cu caus'a natiunala sa nu umblâmu fâra o precugetare matura sî seriósa, câci altfeliu ne jucâmu cu focu, carele ne va arde pre noi insîne!

„Reform“ sî partit'a nemtiésca centralista.

In unulu din nrii treculi amu fostu amintitu sî noi despre conferintie tînute in Vien'a din partea fostiloru ablegati ai fostului senatu imperialu. De sî aceste conferintie au caracteru privatu totusi conclusele loru, de a nu intrá nici decâtu in senatulu patentei din 2 Ianuariu, adeca in senatulu celu estra-ordinariu au facutu sensatiune, dupa cum suntu sî partidele, sî adeca in centralistii radicali, buna, iéra in acei ce voru cá sa incete conflictulu, neplacuta. Intre acesti'a e sî „Reform“, carea recunósce in conferinti'a celoru dóue-dieci,— intre cari sî fostulu ministru Pratobever'a— de agitatori nemtiesci o nenorocire, carea amenintia cu urmârile cele mai rele pentru Austri'a, pentru libertatea in Austri'a sî cu deosebire chiaru sî pentru nemtii austriaci. Mai incolo dîce ca déca conclusele acelei conferintie s'aru puté pune in lucrare, atunci prin acele s'aru infige Austriei mai mari râni cá cele in urm'a perderei dela Königgrätz.

Apoi continua adresandu-se câtra barbatii conferintiei: Nimenea nu se bucura de conclusele vóstre, decâtu inimicii Austriei, cari dorescu caderea imperiului, precum suntu anume prussianii, cari voru votá manifestatiunea vóstra dreptu de progresu alu politicei bismarkiane; nimenea decâtu inca sî acei unguri, cari se bucura de ori ce perplessitate a Austriei, pentruca ei dorescu sî speréza, ca prin perplessitâti fórte aprige ale regimului austriacu voru ajunge la tînt'a loru. Inimicii Austriei voru oservá cu bucurie, ca in Austri'a efectulu libertâtiei este anarchi'a sî rasipirea.

Mai departe apoi iara continua: „Sî in adeveru e unu semnu de libertate fórte mare candu unu fostu ministru, carele trage pensiune dela statu, face astfelu de opositiune, sî inca nu cá representante alu poporului, alesu dejá in parlamentu sub privilegiulu legalu alu nerespunsabilitâtiei, ci cá ómeni privati aflatori sub legile generale in conferintie de capulu loru. De siguru ca in Austri'a nu s'a maipomenitu, cá Escelentiele, va se dîca consiliarii intimi ai Majestâtiei Sele Imperatului, sa agiteze in asiá modu contr'a decisiuniloru Imperatului. Precandu Imperatulu provóca popórele, cá in fati'a referintieloru celoru estraordinarie sa se adune in o adunare corespundiatóre acestor'a, spre a se intielege despre o constitutiune capace de viétia, ei provóca pre poporulu nemtiescu deadreptulu a nu ascultá de vocea Imperatului sî spunu pe fatia, ca ei din partesi voru face totu ce le este cu putintia, numai cá intentiunea Imperatului sa nu se implinésca.“

Dupa acést'a spune ca libertatea acést'a prea mare „se va nimicí ins'a-si pre sine“ va aruncá imperiulu in prapasti'a resbelului civilu sî va aduce nimicirea Austriei, déca ea sémena in tóte pârti intrigi sî certe, déca ea este condusa de invidi'a personala sî déca ea in locu de a lucrá cu intielepciunea ce se cuvine barbatiloru de statu va voí sa se falésca cu vitegi'a unei negatiuni incapatinate.

Mai incolo dîce ca conferintiele celoru dóue dieci suntu unu resbelu dechiaratu patentei din Ianuariu, prin care patenta Imperatulu „provóca, ba mai róga popórele“ sa pasiasca pre calea practic'a in unire sî imputa apoi eroiloru din conferintie, ca ei se lupta fâra de a voí a intrá pre aren'a luptei,

„ei voru sa stralucésca prin absenti'a loru sî nevediuti sa repórte invingeri ; mai dîce apoi ca conclusele loru dechiara resbelu sî popóreloru ne nemtiesci.

In fine incheia adresandu-se câtra conferentisti cu urmatórele :

„Aveti grigia, cá nu cum-va, crediendu-ve, ca ve aflati la guard'a (padi'a) cea inalta a libertâtiei sa ve trediti, ca sunteti instrumentulu unei partide, carea vrea sa duca tóta cestiunea constitutiunala la absurdu carea apoi, dîcendu ca in Austri'a nu merge cu constitutiunalismulu, sa prochiame absolutismulu de o necessitate neincungiurabila.“

Evenemintе politice.

Sabiiu 11 Ianuariu.

Dupa telegramele cele mai nóue se presupunea, ca eri in 10/22 Ian. contii Cziraky sî Andrassy voru fi primiti de Majestatea Sea Imperatulu pentru substernerea adresei privitóre la legea de aperare. Se astépta (in Pest'a), ca Imperatulu va respunde la cuventârile numitiloru conti in unu modu indigitatoriu la o complanare favorabila.

Din alte telegrame aflâmu, ca comissiunea dietei pestane pentru cestiunea natiunalitâtiloru va luá in consideratiune sî projectele româniloru sî serbiloru in acésta privintia. Bas'a pertratârei acestei cestiuni se dîce ca va fi projectulu dela 1861.— Elaboratulu subcomitetului de cincispredìece se póte considerá cá primitu din partea comissiunei de siasedieci sî siepte.

Projectulu legei celei nóue pentru militia.

In valóre pentru tóte tierile de coróna ale imperiului austriacu, afara de marginea militara.

(Urmare.)

§ 13. 5) Preotii bisericei catolice fâra deosebire de ritu, indata ce au primitu chirotonirea. 6) Candidatii de preotia ai bisericei catolice fâra deosebire de ritu, cari a) suntu primiti de ordinariulu unei diecese intr'unu seminariu clericalu sî studiéza teologi'a, séu b) asculta cá esternistu scintiele teologice la unu institutu de studii publicu si se voru legitimá cu asecurarea unei antistii diecesane, ca dupa absolvirea studieloru voru fi primiti in clerulu diecesanu, sî cu testimonii, ca au primitu in anulu ultimu scolasticu prelânga o clasa buna din moralitate din tóte studiele obligate celu putinu clas'a generala prim'a, apoi c) candidatii de preotia, cari imbraca unu ordinu aprobatu de biserica sî in urma d) candidatii acei'a de preotia de ritulu grecescu, cari si-au finitu dejá studiele teologice, insa nu au primitu inca chirotoni'a, déca voru produce unu testimoniu dela ordinariatulu loru, ca suntu inca clerici ai diecesei.

§ 14. 7) Preotii greco-orientali in asemenea modu cá preotii bisericei catolice (§. 15, p. 5). 8) Candidatii de preotia de confessiunea greco-orientala dupa aceleasi mesuri cá acei'a ai bisericei catolice. (§ 13 p. 4).

§ 15. 9) Pastorii sufletesci ai celoru alte confessiuni religiunarie crestine, recunoscute dupa lege. Candidatii de preotia ai bisericei evangelice de confessiunea augsburgica séu elvetiana apoi de confessiunea unitara, déca a) prin unu testimoniu dela antestatoriulu unui institutu teologicu, intaritu de superitendintele loru séu suplenintele acestui'a, se voru legitimá despre aceea, ca se ocupa cu scintiele teologice cu diligintia sî succesu corespundiatoriu, sî au purtare morala buna séu b) déca voru putea documentá cu unu tastimoniu dela superitendentele loru, séu suplenentulu acestui'a, ca au finitu studiele teologice dupa preceptele valide pentru superitendinti'a acést'a celu multu de trei ani cu succesu bunu, ca suntu inca candidati de preotia sî au implinitu din partea loru totu, ce se cere dela ei dupa precepte, cá sa póta ajunge la starea preotiei.

§ 16. 11) Rabinii. 12) Candidatii rabinatului, a) pâna candu se afla la o scóla rabinica recunoscuta din partea regimului de institutu publicu, déca potu documentá o purtare buna sî unu progresu bunu in studii din partea loru, apoi b) in tempu de treî ani, dupa ce si-au finitu studiele loru cu succesu bunu, déca voru produce testimonii dela unu rabinu despre capacitatea loru, ca se potu asiediá in stare de rabinu, eara dela judecatori'a loru cercuala politica testimoniu despre purtarea loru cea buna sî despre aceea, ca înca se numera intre candidatii rabinatului.

§ 17. Cei ce se tînu de comunitâtîle menonitiloru sî caraitiloru in Galiti'a — cu privire la principiele credintiei loru— se voru eliberá sî de ací incolo dela implinirea datorintiei de a militá. Trecerea la un'a din acestea dóue confessiuni nu elibereza pre nimenea dela datorinti'a de a militá.

§ 18. Acel'a carele si-a implinitu datori'a de a serví in armata se admite cá suplinitoriu alu fratelui seu chiamatu la asentare, séu déca acest'a servesce dejá, atunci pentru implinirea servitiului celu mai are elu de implinitu.

§ 19. Asupr'a eliberârei dela datori'a de a intrá in armata are sa decida comissiunea de eliberare, contr'a câreî decisiune stà cale deschisa de a recurge la oficiulu politicu din tiéra. Nu este insa recursu contra unei decisiuni intârite de oficiulu politicu din tiéra.

§ 20. Eliberarea concesa in §§. 18—21 inclusive dela indatorirea de intrá in armata incéta. Licentiari duratóre in tempuri normale voru capetá : a) oficiantii statului inclusive practicantii de conceptu jurati, ascultantii sî elevii jurati dela autoritâtîle statului ;

b) Oficiantii bunuriloru imperatesci private, familiare sî aviticale, oficiantii fonduriloru publice, a representantieloru de tiéra sî de cercuri, a municipieloru sî comunitâtîloru, câroru le este incrediuta administratiunea politica, déca pentru locurile de servitiu ale oficiantiloru de sub a) sî b) se va recere documentarea despre terminarea studieloru juristice sî de statu; c) professorii sî invetiatorii dela institute de invetiamentu publice séu provediute cu dreptulu de publicitate, lânga cari suntu de a se adauge sî scólele popularie, déca ei (invetiatorii) suntu asiediati cu statornicia de autoritatea scolara; d) doctorii tuturoru facultâtîloru dela universitâtîle austriace, dupa aceea advocatii diplomati sî notarii publici.

e) Studentii ordinari sî publici dela unu gimnasiu superioru, dela o scóla reala superióra séu dela altu institutu egalu mai inaltu decâtu acestea, déca voru puté produce recerutele atestate de studii despre o purtare morala sî din objectele de capetenia cu clase de eminentia, mai departe doctorandii sî candidatii de profesura la gimnasii sî scóle reale ;

f) posessorii de intreprinderi mai mari de industria sî negotiu, deca este de lipsa presenti'a loru la purtarea trebei.

g) proprietarii de economii rurale eredîte, déca au pe acele domiciliulu (locuinti'a) loru ordinaria, déca insii pórta economi'a sî déca venitulu economiei e de ajunsu spre a nutrí o familia de cinci persóne, fâra de a intrece impatratulu unui asemenea venitu.

Atari licentiati pre durata mai indelunga se voru conchiamá in cei d'antâiu trei ani ai servitiului, in fiacare anu cinci septemâni, spre a se cualificá militaresce, afara de acést'a numai in tempulu de resbelu se voru mai conchiamá.

Acesti'a suntu obligati a produce documentârile prescrise prin ordinaciuni deosebite, déca voru sa dobandésca licentia duratóre.

§ 21. In privinti'a provocârei la aperarea generala nu se afla altu titlu de eliberare afara de cel'a alu necapacitâtiei depline; insa astfeliu de persóne, cari suntu neaperatu de lipsa pentru ingrijirea afaceriloru comune dupa calitatea relatiuniloru in momentulu prochiamatiunei provocârei sî acei'a, cari - dupa o esaminare stricta— suntu neaperatu de lipsa pentru sustînerea familieloru loru chiaru sî pe tempulu celu scurtu alu activitâtii provocârei generale, se potu eliberá esceptiunalminte.

§ 22. Inrolarea in armata prin asentarea ordinaria urméza in totu anulu dupa regul'a in decurgerea luniloru Februariu, Martiu sî Apriliu.

§ 23. Asentarea pentru servitiulu la linia are sa se faca prin comissiuni mestecate din acei obligati de a militá, ceea se afla in cercurile de asentare, dupa rendulu claseloru de etate sî in fia-care clasa dupa rendulu sortiei.

Toti care suntu capaci din clas'a intâi'a, a dóu'a sî a trei'a au de a se inrolá in armata neconditiunatu.

Fia-câreî specia de arme sî fia-câruî corpu de trupe se voru impartî acei'a, cari se voru aflá mai apti pentru ele, luandu precâtu se va puté in consideratiune sî dorintiele asentantiloru.

Restulu dupa total'a acoperire a lipsei pentru armele speciele are sa se transmita regimenteloru din cerculu respectivu de intregire sî dupa secernerea celoru licentiati (§ 20), dupa numerulu sortiei suntu de a se impârtî pentru statulu de presentia (servitiu activu) la trupa, pentru deprinderea in arme séu de a se licentiá, pâna candu se va aratá lips'a de ai conchiamá.

§ 24. Matrozii sî meseriasii de naia, cari suntu obligati a se supune asentârei au sa se priméscа incâtu se póte la servitiulu pentru marin'a de resbelu.

§ 25. Capitanii sî locutenentii (oficierii) de naia patentati pentru calatoria indepartata au de a se conchiamá in servitiu de flota numai in casu de resbelu, candu va cere o lipsa mare, sî adeca cei dintâiu cá oficieri asistenti, cei din urma cá cadeti provisori de marina, si sî atunci mai intâiu cei mai tineri iu etate ; insa indata ce nu va mai fi de lipsa neaperata servitiulu loru, au de a se licentiá.

§ 26. Déca acel'a carele este chiamatu, de a intrá in armata, nu se póte inrolá prin asentarea ordinaria, atuncea trebuie trasu la asentare susuplinitóre prin mijlócele ce le dictéza legea.

§ 27. Acei asentanti, despre a câroru capacitate nu s'au potutu invoí comissiunea asentatóra, au de a se presentá unei comissiuni supreme de esaminare spre determinare. Otarârei comissiunei acestei'a au de a se supune sî acei asentanti, cari s'au trecutu dejá in armata, déca se voru propune in tempu de patru luni,— socotindu-se dela dîu'a asentârei loru— ca sa se demissiuneze, câci nu aru fi capaci pentru servitiu.

O apelatiune mai inalta in contr'a decissiunei comissiunei acestei'a nu se afla.

§ 28. Tempulu de servitiu in armata se numera din dîu'a aceea, in care s'a depusu juramentulu sub stégu. (Va urmá.)

Projectulu de adresa,

propusu de Franciscu Deák in siedinti'a dietale dela 12 Ian. 1867.

„Maj. Ta Imperate sî Rege !

Candu in pré umilit'a nóstra adresa din urma cu omagiale reverintia de nou ne-amu rugatu de Maj. Ta, cá sa Te induri a ne restituí in perfect'a loru intregitate tractatulu solemnu, care e basea relatiuniloru nóstre de dreptu imprumutate, sanctiunea pragmatica vatemata sî constitutiunea asigurata in aceea sî acum suspinsa prin puterea absolutistica; candu amu spusu, ca pâna ce vomu fi afara de constitutiune, nici nu suntemu indreptâtiti a face ce-va pasiu decissivu la ori-ce mijlocire a impacaciunei dorite : amu asceptatu cu totu dreptulu, sî amu speratu cu securitate, ca motivele nóstre fundamentali voru fi considerate sî rugârile câtu mai curendu implinite.

Insa sperârile nóstre le schimba temerea sî dubietatea, vediendu, ca asupr'a celoru mai sânte interese ale nóstre, atâtu in cerculu legelatiunei, câtu sî in celu alu esecutârei sî acum'a mai de nou dispune in continuu o putere absoluta cu astfeliu de ordinatiuni, cari au irfluintia sî in viitoriu.

Dreptulu nedisputabile alu Ungariei, cá statorirea sistemei de aperare sî ori-ce feliu de stramutare sa se póta influintiá numai cu invoirea dietei, este in tocm'a cu constitutiunea tierei ; elu este asecuratu prin legile nóstre, prin diplomele regesci, prin sanctiunea pragmatica, precum sî prin esercitarea neintrerupta a vietiei nóstre constitutiunali.

Candu in 1715 s'a introdusu obligamentulu generale de a militá, cá unu modu mai nou sî mai oportunu pentru sistem'a de aperare : acel'a fu ordinatu, ce se atinge de Ungari'a, prin legelatiunea tierei. Tóte schimbârile ce s'au fâcutu de atunci incóce in privinti'a sistemei de aperare, au fostu aduse de câtra diet'a tierei. Acestu dreptu este conditiunea sine qua non a constitutiunei nóstre sî in genere a fia-cârei constitutiuni, dela care tiér'a nici odata nu póte renuntia.

Ordinatiunea, carea se esmise acum'a mai de curendu in privinti'a sistemei de aperare, este de nou denegatiunea positiva a acestui dreptu nedisputabile. Sî noi cari ne-amu tînutu de cea mai sânta detorintia, a intelî de repetîte ori restituirea perfecta a constitutiunei sistate, amu pecatuí in contr'a tierei nóstre, carea si-a incredintiatu aperarea drepturiloru ei nóue, amu pecatuí in contr'a reverintiei fatia cu M. Ta, carea ne demanda sinceritate, déca amu trece cu vederea dispusetiunile mai nóue ale sistemului absolutu.

Chiaru atunci se esmise amintit'a ordinatiune absolutistica, candu amu cerutu sî asceptatu cu totu dreptulu restituirea constitutiunei nóstre ; — chiaru atunci se esmise, candu in urm'a pré inaltei promissiuni a Maj. Tale amu crediutu, ca constitutiunea nóstra câtu mai curendu se va restituí, sî constitutiunalismulu va pasî de facto in viétia sî in celelalte provincie ale Maj. Tale. Aceea nu fu astfeliu esmisa, cá o propunere a unui ministeriu respundiatoriu, a cârui putere obligatória este conditiunata dela primirea legale a respectiveloru tieri, ci cá o lege ce este a se esecutá de locu, obligatóre in tóte pârtile ei sî care este influintiatóre sî pentru viitoriu.

Obiectulu acestei ordinatiuni este tributulu pré nobile sî pré greu, cu ce civii detorescu statului : sângele sî viéti'a patriotîloru ; regulamentele ei strabatu adencu in cele mai sânte relatiuni ale vietiei familiare sî atingu interesele cele mai ponderóse spirituali sî materiali ale tierei. Nu numai consideratiunea cea d'antâiu si cea principale, ce nici odata nu o putemu trece cu vederea : ordinatiunea evidente a legiloru constitutiunei nóstre, ci afara de aceste ecuitatea sî oportunitatea inca pretindu, ca la statorirea astoru-feliu de dispusetiuni, se concurga sî vointi'a tierei, sî ca acele sa nu se esecute fâra dens'a sî inainte dechiararea legale a ei (a tierei.)

Nu numai singuru numerulu sî eroismulu armatei póte asecurá durabile statulu sî in cele mai grele pericle. Lânga ori care sistema de aperare puterea sî resolutiunea durabile a armatei se redica atunci, déca la spatele ei stâ vointia insufletîta a poporului. Insa la acésta vointia insufletîta numai atunci se póte contá, deca sistem'a, cu carea civii patriei voiescu a aperá statulu, se unesce cu increderea natiunei ; ce numai asiá se póte ajnnge, déca aceea va fi primita prin convoirea legalminte espresa a poporului nevatematu in drepturile sî in cele mai sânte interese ale lui, fiindu elu convinsu despre oportunitatea acelei sisteme sî despre necessitatea sacrificieloru, ce suntu a se aduce.

Insa déca sî atunci, crndu totu civele patriei cu dreptu cuventu a cugetatu, ca póte contá la restituirea constitutiunei, carea de o parte cu dreptulu s'a pretinsu iara de alt'a de repetîte ori fu promisa ; déca sî in ajunulu indeplinirei promissiunei domnitoriului se emitu cu putere absoluta sî cu valóre de lege ordinatiuni pré inalte sî in acelu obiectu de mare insemnatate, care dupa tóte conceptele de constitutiunalismu, se tîne de calea ordinaria a legelatiunei, sî aceste ordinatiuni se demanda a se esecutá in fapta neamanatu fâra cá tiér'a sa fiia pututu precumpení motivele, necessitatea, oportunitatea si ponderositatea acelor'a, sî sa-si fia pututu esprime vointi'a asupr'a loru pre calea constitutiunale : e cu neputintia cá sa nu opuna increderea, ce incepù a se tredî. Pre lânga astfeliu de ordinatiuni nu se va face nici odata insufletîre, ba nu se póte sperá nici liniscirea poporului ; pentru ca modulu celu neconstitutiunale in care s'a fâcutu aceste despusetiuni, in sine e destulu, ca in locu de liniscire sî insufletîre, sa produca ameraciune.

Déca impregiurârile presinti solicitéza atari dispusetiuni, cari pretindu esential'a straformare a sistemului de aperare ; acest'a e unu motivn nou, ca M. Ta neamanatu sa ne restituiesci constitutiunea nóstra suspinsa. In mijloculu lipsei urginte Ungari'a in pusetiueea sea afara de constitutiune, va fi unu radîmu slabu pentru tronu. Diet'a numai pre basea constitutiunei póte eserce dreptulu legelativu alu natiunei ; afara de constitutiune nu e indreptâtîta la aceea, sî nu póte primí carcini pentru tiér'a, a cârei'a drepturi suntu suspinse. Pâna candu aceea conditiune fundamentale a sanctiunei pragmatice, carea asecura nedependinti'a, drepturiloru sî constitutiunea patriei nóstre, — e afara de activitate : pâna atunci dupa dreptu e impossibile, cá diet'a sa póta dispune in sensulu acestui contractu fundamentale scirbatu ; pre alta basa insa nu póte pasî.

Scimu noi aceea, ca sistemulu de aperare ce a sustatu odinióra la tóte popórele Europei cu tempu a trecutn prin straformâri esentiali. Schimbârile intemplate din tempu in tempu in organismulu politicu a tieriloru, treptat'a desvoltare a sciintiei strategice au silitu pre tóte statele, cá sa-si modifice sistemurile de aperare dupa recerintiele pusetiunei generali, pentru ca altcum si-aru fi riscatu securitatea propria. — Ungari'a n'a remasu indereptu nici in acést'a privintia nici odata, sî ea (Ungari'a) spontanea, din voia libera a statoritu totudéun'a schimbârile corespundietóre cerintieloru tempului : atari schimbâri insa s'au intemplatu totudéun'a prin dieta. Tiér'a va fi gat'a sî de aci inainte a-si straformá sistemulu de aperare dupa cum cere necessijatea, oportunitatea, pusetiunea tierei, starea constitutiunale sî precum pretindu relatiunile de economi'a natiunale sî cele internatiunali : insa nu póte priví de legali dispusetiunile, cari s'aru face ori sî candu fâra de invoirea directa sî evidenta a dietei.

Cu adenca umilintia Te rugâmu dara Maj. cá se iei prégratiosu in consideratiune, ca noi avemu datorintia a pestrá nescirbate drepturile tierei, cari suntu asecurate in modu solemnu sî in sanctiunea pragmatica, sî cumca nóue nu ne e iertatu a trece cu vederea acésta detorintia ; nu lasá, ca prin acést'a sî prin alte asemenea atacuri ale principieloru constitutiunei nóstre, sa se faca cu neputintia oper'a impaciuirei, sistédia ordinatiunea acést'a de curendu emisa, sistédia ori-ce dispusetiune, carea se emana de câtra puterea absoluta cu imnorarea constitutiunei nóstre, ba cu vatemarea directa a ei ; sî restitue-ne câtu mai curendu constitutiunea, cá pre basea acelei'a sa putemu fi in stare a decide dupa dreptu sî a dispune despre ori-ce, ce poftescu imperative securitatea sî interesele spirituali sî materiali ale tierei. — Suntemu convinsi, ca scopulu prefiptu in sanctiunea pragmatica numai asiá se póte ajunge, déca constitutiunalismulu va intrá in viatia atâtu in Ungari'a câtu sî in celelalte tieri ale Maj. Tale."

Brasiovu. † (Necrologu.) De aici primimu intristatórea scire ca in 9 Ian. a. cur., senatorulu **Constantinu G. Ioanu**, au reposatu. Brasiovulu au perdutu asiá dara unu barbatu zelosu câtra natiunea şi biseric'a sea, unu barbatu luminatu sî carele prin purtârile sele sciù atrage complacerea cetatieniloru de ori ce natiunalitate. Acestu barbatu sî in órele cele de pre urma ale vietiei sele au fostu petrunsu de nobleti'a cea mai sublima ce o póte avé o anima câtra natiunea sea, pentruca densulu a lasatu tóta averea sea, dupa mórtea fratelui seu, — gimnasiului românu din Brasiovu. Prin acést'a asiá dara numele lui vine inscrisu in cartea cea viia, in animele nâtiunei sî bisericei sele, care carte va traí câtu voru traí românii, sî intr'ens'a va lucí cá unu monumentu, mai tare decâtu acelu de marmura séu de bronzu. Fia-i tierân'a usióra sî amintirea de a pururea !

Clusiu 1 Ianuariu 1867.

Eri in 31 Decembre serbara membri cassinei române de aici, serbarea anului nou. Inteliginti'a româna din locu fu representata intr'unu numeru fórte frumosu, sî acést'a este de a multiamí onoratiloru domni, asiá dîcendu, arangiatori : Ilustrit. Sele Domnului Consiliariu gubernialu Ilia Macelariu sî Dlui Secretariu gubernialu Ladislau Vajd'a, cari cu nespusu zelu'indemnara pre tinerime, respective pre drepturianii din Clusiu, cá sér'a ultima a anului sa o serbedie declamandu unele bucâti din poesiele poetiloru nostri români. Asemenea susu numitii domni contribuira multu sî la aceea ca publiculu ascultatoriu fu din destulu numerosu. Primésca dar susu numitii pré onorati Domni, din partea drepturianiloru români cea mai vie multiamita, câci le-au datu mijloculu prin care au pututu dá celu dintâiu semnu de viétia. — La cinci óre se adunara membrii cassinei in cas'a parochiala gr. cat., respective sal'a cassinei, sî indata se sî incepura declamârile in rendulu urmatoriu : Juristulu in an. I. Anani'a Moldovanu decclamà : „Sil'a" de Cesar Boliacu; Juristulu an. II. Nicolae Samosfaleanu : „Marirea Stramosiloru" de Sion ; Jur. de an. III. Iosifu Stupinénu : „Resunetu (Destéptate române);" de Muresianu. Jur. an. II. Ioann Popescu : „Movil'a rabei" de Sionu ; Jur. an. I. Ioann Ternoveanu : „Ferentariulu" de Bolintinianu ; Jur. a. I. Simeonu Olténu : „Glasulu unui romanu" de Muresianu in fine Jur. de an. III. Michailu Cupcea : „Devotamentu familiei Hurmusachi" de Muresianu. Cu acést'a se finira declamârile ; dupa aceea Il. Sea Dlu Consiliariu gub. susu laudatu luà cuventulu sî adresandu-se câtra tinerime 'si esprimà multiamirea, sî provocà intr'unu tonu adeveratu parintescu, pre tinerime, cá sa urmedie pe calea care au inceputu. — In fine tinerimea intonà pies'a : „Multu e dulce sî frumósa." La 6½ óre se departara toti multiamiti, ca in sér'a ultima a anului, avura o séra dintre cele mai placute. — Nu potu a retacé sî a nu amintí sî efeptulu ce-lu avura asupr'a publicului ascultatoriu, strofele nemuritoriului nostru poetu Andreiu Muresianu : „De n'au peritu romanulu" etc. etc. — Publiculu dupa finea poesiei 'si aratà multiamirea prin unu aplausu entusiasmatu. Astadi in dîu'a anului nou, inteleginti'a românu de aici, asemenea sî o deputatiune din partea juristiloru au gratulatu pre Escelenti'a Sea Domnulu Presiedinte dela curtea de casatiune: Basiliu Ladislau de Popu, fiindu totuodata si onomastic'a acestui inaltu barbatu. — A. M.

Principatele române unite.

Dumineca, la 1 Ianuariu la $10^1/_2$ óre, M. Sea Domnitoriulu cu cas'a sea civila sî militara a asistatu la oficiulu divinu celebratu la Sant'a Mitropolia.

La intórcere dela biserica, M. Sea Domnitoriulu, a primitu in apartamentele sele particulare felicitatiunile casei sele civile sî militarie.

La 12 óre, M. Sea a primitu felicitârile dloru ministri la cari a respunsu in modulu urmatoriu:

„Dloru, ve multiamescu pentru felicitârile ce mi faceti. Amu pentru dvóstra dorintiele cele mai sincere sî suntu fericitu de a ve esprimá simtiemintele mele de recunoscintia. Anulu care a trecutu mi ati usiuratu sarcin'a prin concursulu sî consiliele dvóstre; speru ca vomu lucrá impreuna inca multu tempu pentru prosperitatea tierei.“

In urma Présanti'a Sea P. Metropolitu Primatu a rostitu urmatoriulu cuventu:

„Mari'a Ta! Credinciosa traditiiloru sele nationale sî miscate de unu simtiementu de iubire pentru august'a Mariei Vóstre persóna, clerulu românu ve aduce astadi prin organulu meu, omagiele sî felicitatiunile sele pentru dîu'a anului nou. Fericitu de a vedea in Mari'a Vóstra siefulu prea iubitu alu natiunei sî puterniculu seu sprijinitoriu, clerulu ve incungiura de calduróse urâri sî ve binecuvintéza din tóta inim'a.

„Credinciosu interpretu alu acestoru simtieminte, rogu pe Mari'a Vóstra sa binevoiésca a primí prin mine aceste sincere sî curate marturisiri.

„Faca cerulu cá anulu ce se incepe sa fia o sorginte abundinte de fericire sî marire pentru M. Vóstra, de prosperitate sî bucuria pentru tiéra; clerulu românu nu va incetá de a radica ferbinti rugi câtra celu Atotu Putinte, cá sa prelungésca pretiósele M. Vóstre dîle sî sa ve inspire in tóte lucrârile.“

Mari'a Sea a respunsu:

„Multiumescu clerului pentru urârile ce mi aduce prin organulu Eminentiei Vóstre. Din parte-mi, ve rogu, sa fiti incredintiatu ca facu urârile cele mai sincere pentru radicarea bisericei române sî pentru prosperitatea clerului ei, in care vedu garanti'a cea mai pretiósa pentru moralitatea poporului.“

Comitele Rosetti, in numele Senatului, a rostitu urmatórele cuvinte:

„Suntu ferice de a me face organulu simtiementeloru Senatului, venindu a depune cu acésta ocasiune, la piciórele tronului Inaltîmei Vóstre, omagiulu respectuosului seu devotamentu sî a ve urá, Pré Inaltiate Dómne, ani indelungati sî fericiti pentru gloria sî prosperitatea Romaniei.

„Sa traiti Mari'a Vóstra!“

Mari'a Sea a respunsu multiamindu Senatului, sî a esprimatu inca odata interesulu ce are pentru lucrârile acestui inaltu corpu.

Dlu Lascaru Catargiu, Presiedintele adunârei deputatiloru, a tînutu urmatoriulu cuventu:

„Mari'a Ta! Romani'a care urmaresce de seculi realisarea marelui principiu de stabilitate in care ea a cautatu pururea consolidarea nationalitâtiei sele, sele acum candu are fericirea de a posede acelu mantuitoriu principiu in persón'a Mariei Vóstre, augustulu ei suveranu, ea póte privi reinnoirea anului cu bucurie sî liniste; ea póte de acum atitiá viitoriulu cu tóta increderea.

„Solicitudinea ce Mari'a Vóstra ati aretatu la tóte ocasiunile câtra patri'a româna sî pentru poporulu ei, bunavointia cu care augustulu parinte alu Mariei Vóstre s'a grabitu a primí titlulu de cetatiénu alu Romaniei, virtutîle traditiunale in gloriós'a familia a Mariei Vóstre suntu atâtea garantii pentru viitoriulu nationalu sî constitutiunalu alu Romaniei.

„Adunarea deputatiloru este mândra sî fericita, Pré Inaltiate Dómne, de a putea inca odata constatá cu solemnitate aceste mari convingeri nationale viindu cu ocasiunea anului nou a supune Mariei Vóstre simtiemintele sele pe celu mai profundu sî lealu devotamentu.

„Representantia a unei tieri eminentu agricola, Adunarea deputatiloru ureza Mariei Vóstre bucuria de a vedea tiér'a pururea imbelsiugata, sî poporulu vostru pururea in prosperitate sî fericire.

„Sa traiti Mari'a Vóstra!“

Mari'a Sea a respunsu:

Domniloru!

„Primescu cu atâtu mai multa bucuria urârile ce-mi esprimati intr'unu modu asiá de gratiosu sî le consideru cá urârile tierei intregi cârei'a sunteti representanti. Suntu ferice a ve incredintiá inca odata despre devotamentulu meu fâra margini la tóte interesele române. Anulu 1867 incepe sub auspice favorabile. Ordinea incepe a sa stabilí in administratie sî zelulu ce aduceti la lucrârile dvóstre precum sî inticleptele mesuri ce veti scí a luá voru isbutí, amu sperantia, a face sa se uite suferintiele trecute. Amu statornica incredere ca ceriulu va bine cuventá ostenelele dvóstra sî ca va aperá anulu acest'a de lips'a grozava care a lovitu atâtu de durerosu patri'a nóstra.“ „Rom.“

Varietâti.

⁂ **Necrologu.** Alaltaieri s'a immormentatu clericulu an. I din Seminarulu archidiecesanu, Ioann **Checichesiu** dupa o bóla scurta dara plina de suferintie. Remasîtiele pamântesci se depusera spre eternulu repausu in cimiteriulu dela Biseric'a gr. or. din preurbiulu Iosefinu, fiindu conduse pâna acolo de junimea clericala sî pedagogica cu corulu ei in frunte sî o parte dintr'ens'a purtandu facle; iara functiunile preotiesci seversîndu-le dd. Parochu din cetate sî prof. alu Seminarului Zacharia **Boiu**, sî spiritualulu Seminarului P. Ieromonachu **Germano** sub pontificarea dlui Dir. alu Seminarului Pré on. P. Ioann **Hanni'a**. La mormentu rostì cler. an. I. N. **Garoiu** unu cuventu funebralu fórte corespundiatoriu acestei triste solemnitâti. Fia-i reposatului tierân'a usióra! Iara jeluitoriloru parinti, cari au perdutu in fiiulu loru sî bucuri'a osteneleloru loru sî radîmulu betrenetietoru sa le tramita mangaierea sea. In durerea loru carea sa nu fia cá a celoru ce nu au nadejde sa si aduca aminte de cuvintele dreptului Iovu: Dlu au datu Dlu au luatu, fia numele Dlui binecuventatu de acum sî pâna in vécu!

⁂ (**Necrologu.**) Numerulu ascultatoriloru de sciintiele teologice dela institutulu nostru archidiecesanu din Sabiiu iara s'au mai imputînatu. Elevulu anulu alu III. clericalu Teofilu **Ghiaj'a**, dupa o bóla grea ce au duratu trei septemâni, fiindu dusu de acî din Sabiiu câtra loculu nascerei se, comun'a Besi'a, nu au fostu asiá norocosu, sa ajunga in cas'a parintésca, ci inca pe drumu in comun'a Laslea si-au datu sufletulu seu in mân'a lui Deieu pre bratiele fratelui seu, parochului localu.

Elu au reposatu in flórea vietiei sele, in etate abiá de 23 ani, atunci, candu erá sa pasiésca preste putîne luni in viéti'a publica cá conducatoriu sî luminatoriu alu poporului séu alu tinerimei, atunci candu erá sa devîna radîmutu betrâniloru sî jelniciloru sei parinti. Immormentarea s'au celebratu in 22 Decembre 1866 in amintit'a comun'a Laslea, inderpartare de 2 miluri de loculu nascerei sele. Fia-i tieran'a usióra!

⁂ Ni se scrie din Prag'a: Un'a corespundintia a jurnalului „Politik“ scrie din Nachod ca stratele sî carârile precum sî puntîle de cara sî de pedestri, ce ducu in Prussi'a, su ocupate de tierenii prusi armati, sî nu lasa pre nime, nici barbatu, nici muiere, nici pruncu se tréca in Prussi'a sub pretestu, ca in Bohemi'a domnesce pestilentia de vite, despre care, dupacum scrie, nu se scie nimic'a, nici póte demustrá cine-va macaru unu casu. Nepotendu fi ast'a caus'a, nu-si póte numitulu corespundinte intipuí nici gací caus'a pentru care tierauii ajutati sî de gendarmi se padiésca confiniele sî sa nu lase pre nime a trece.

Nr. 1—1

Concursu.

Pentru intregirea statiunei vacante de invetiatori in comunitatea greco-resariténa Racasdi'a ce este ingremiata inclitului comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului greco-orientalu românu alu Bisericei albe, prin acést'a se escrie concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente annale:

a) in bani gat'a: 120 f. v. a.

b) in naturale: 25 meti de grâu, 25 meti de cucuruzu, 100 ponti de sare, 100 ponti de lardu 25 ponti de lumini, 10 orgii de lemne, 4 jugere pamentu de semenatura sî cuartiru liberu.

Doritoritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasulu de botediu, cu atestatele despre absolvirea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in Institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum'a sî portarea loru morale sî politica, sî astfeliu inzestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna la 15 Februariu cal. vechiu 1867.

Caransebesiu 29 Decembre 1866.

Consistoriulu diecesei Caransebesiane.

Anunciu.

Subscrisulu aduce prin acést'a la cunoscinti'a p. t. publicu, ca densulu, cá unulu ce se ocupa de mai multu tempu cu studiulu „gimnasticei“ sî carele a aflatu câtu este de folositóre gimnastic'a pentru pruncii nostri de scóla, dar carele s'a convinsu totu odata, ca fâra de o conducere pre acestu câmpu la noi inca fórte necunoscutu, nu se voru puté castigá resultate dorite: s'a determinatu a contribuí dupa putintia la usiurarea introducerei gimnasticei sî la poporulu nostru sî a scrisu unu opu in privinti'a acést'a. La scrierea acestui opu, s'a orientatu atâtu dupa metódele cele mai nóue ale germaniloru, câtu sî dupa esperintiele proprie fâcute cu invatiaceii sei. Pretiulu cârtiei va fi pentru acei ce voru prenumerá 50 xr. iara pentru ceialalti 80 xr. Abonamentele se facu fâra bani sî mai multu numai pentru orientarea cu tipâritulu; banii apoi sa se astérna candu opulu va fi tipâritu. Acei p. t. dd., cari voru binevoí a incuragiá sî sprigini intreprinderea acésta nóua a mea sa adresedie epistolele francate la Dlu I. Maximu Ascultante la tribunalulu superioru sî prof. de limb'a româna la gimn. luteranu in Sabiiu. Porcesci 28 Decembre 1866.

Aronu **Necsi'a**
docente.

I. B. **Misselbacher et Fii** in **Sabiiu** si recomanda depositele loru de tórturi de bumbacu, albe sî colorite (vapsite) rosiu sî venetu unei favorabile cautâri. Vinderea se face en gros et en detail, in piati'a cea mare nr. 327.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 5. ANULU XV.

Sabiiu, in 15/27 Ianuariu 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

†

Constantinu G. Ioanu.

Brasiovu, 11/23 Ianuariu. O festivitate de doliu sî de lacrimi sî incheià astadi trist'a-i sî omorit'a-i solenitate, pentruca dlu Constantinu G. Ioanu Senatorulu, carele alaltaieri trecuse, dupa suferintie de tempu mai indelungatu, la cele eterne, fu immormentatu astadi pre la 3 óre dupa amédi in cript'a familiaria la Biseric'a S. Adormiri din preurbiulu superioru. Erá unu aspectu impunatoriu petrecerea remasîtieloru acestui barbatu, la care se adunase atât'a multîme de poporu, pentru cá sa-i dea reposatului cea din urma onóre. Ele dupa seversîrea servitieloru ddieesci de intrég'a nóstra preotîme de ací, fura radicate din locuinti'a reposatului sî in fati'a unui poporu numerosu, conduse mai intâiu de tinerimea scóleloru gimnasiale sî normale cu corpurile loru professorali, de music'a militaria sî de preotîme,— sî urmate de doiósele rudenii de senatori sî ceilalti oficianti ai magistratului, de centumviratu, de gremiulu negutietorescu sî multîme de cetatieni fâra deosebire dupa confessiune sî natiunalitate, de representantii comuneloru districtului sî ai cercului Branului sî multîme de poporu— se pusera in miscare câtra cimeteriulu bis. mai susu amintite, unde famili'a reposatului e clitora sî dupa cum amu mai amintitu si are cript'a sea.

Ací se rostì sî unu cuventu funebru.

Dara póte multi, cari voru cetí acésta scire trista voru vrea sa scia, ca cine fu reposatulu, pentru ce acésta jale, pentru ce atât'a participare de tóte pârtîle la intristarea pentru mórtea lui?

Constantinu G. Ioan e nascutu la 12 Iuniu 1823 in Brasiovu din parinti negutiatori sî inca o familia vechia sî cu renume, atâtu pentru onorabilitatea casei, câtu sî pentru zelulu ce l'a doveditu cu ori-ce ocasiune in intreprinderi privitóre la biserica sî scóla. Parintii, sî fratii cei mai mari in privinti'a etâtiei, observandu desvoltarea talenteloru sî inclinâriloru reposatului, din cea mai frageda tineretia, i-au datu o astfeliu de crescere, incâtu la tempulu seu sa fia unu radîmu din acele de totu rari pre acele dile, adeca sa intre in unu oficiu unde sa aiba ocasiune a aperá sî mai cu târia interesele poporului seu. Terminandu asiá dara cursulu filosoficu sî juridicu in Clusiu trecù la tabl'a reg. unde dupa implinirea pracsei de doi capatà asiá numitulu stallum agendi pentru ad-a. Indiestratu cu cunoscintiele recerute unui barba aptu de purtarea oficieloru publice, reposatul fu unulu din acei anteluptatori ai natiunalismului, car se incercà a rupe ghiati'a cea slaita asupr'a na nei de patru seculi sî cerù asiá dara a fi primitu in cualitate de practicantu la magistratulu Brasiovului. Greutâtîle câte i se facura atâtu densului câtu sî altoru colegi ai sei, le invinse numai dupa ce caus'a acest'a umblà pâna la curte sî candu anulu 1848 lovea energicu in pórt'a viitoriului

Revolutiunea urmata in curendu dede ocasiune reposatului a incinge sî sabi'a sî a se pune in frunte'a guardeloru ce se formasera in acele tempuri. Elu fu asiá dara la rendulu seu sî in sîrulu braviloru nostri din acelu tempu martialu, espunendu-sî ce avea mai scumpu, viéti'a, pre altariulu patriei sî alu natiunei. Dupa trecerea acestoru turburâri reposatulu reintrà in servitiulu statului, sî functiunà in mai multe locuri ale tieri inaintandu pâna la rangulu de consiliariu districtuale.

Sanetatea cea struncinata de tempuriu silì pre reposatulu dupa unu servitiu de vre-o 10 ani a se retrage in statulu de odichna, unde insa si cautà fórte intieleptiesce recreatiunea sea, cá unu adeveratu vechiu patriciu „procul negotiis“ in o activitate pe terenulu industriei. Schimbârile cele nóue politice aduse de anii 1860 sî 1861 lu smulsera din retragerea in care se aflá. Increderea concetatieniloru sei lu alesera de senatoru in Brasiovu sî anim'a cea devotata concetatieniloru sei nu putea se refuse acésta incredere.

Aici cá preste totu loculu pe unde a functiunatu a escelatu cu o rigurósa dreptate sî cu unu adeveratu interesu umanu de afacerile concrediute lui din oficiulu seu.

Reposatulu Const. G. Ioann a fostu dara o decore a familiei sele, unu credinciosu spriginu alu natiunei sele sî alu statului seu, pentru care din urma la diet'a din 1863/4 sî fu chiamatu cá regalistu. In tóte purtârile sî manierele sele erá placutu sî atragatoriu.

In momentele cele din urma ale vietiei sele au pusu cea mai frumósa cununa fapteloru din viéti'a sea, pentruca zelulu pentru biseric'a sî natiunea sea l'a incununatu cu testarea averei sele, carea sa fia preste 25 mii, scóleloru române de aici, dupa mórtea fratelui seu.

Eata dara iubite cetitoriu! pre cine plângu iubitii sei frati Prédemnii Ienache G. Ioann sî George G. Ioann cu numerósele rudenii sî in fine pre cine plângemu noi Brasiovenii cu totii, cârui'a in intristare i rostimu durerósele cuvinte:

Fia-i tierân'a usióra sî amintirea eterna!

„Indep. româna“ asupr'a situatiunei.

„In unulu din ultimele nóstre „articole de fondu“, dîce „Independinti'a româna“, amu supusu unei critici discursurile tînute de imperatulu Napoleonu sî Regele Victoru Emanuelu cu ocasiunea an. nou in privinti'a importantiei loru. Imperatulu Napoleonu si esprima bun'a sea credintia ca er'a de pace va incepe in realitate cu acestu anu, Victoru Emanuelu care nu póte impune tacere inimei sele, dîce totdeun'a aceea ce cugeta. Crede ca aru fi descoperitu pe orisonte unu micu noru plinu de materie furtunósa, care cu rapedîciunea unui orcanu se póte intinde peste intregulu firmamentu sî a-si imprasciá fulgerile sele asupr'a intregei Europe.

„Cine are dreptu, sî cine n'are. Se póte ca amendoi se aiba totu de odata. Napoleonu se amagesce singuru, déca arù crede ca este probabilu, ca provisoriulu de astadi europénu aru putea se dureze multu tempu fâra sguduiri puternice sî Victoru Emanuelu se insiéla déca crede, ca mâne chiaru aru trebuí sa erumpa unu resbelu generalu europénu.

„Nourulu se afla pe orisonte spre Orientu de unde nu va disparé. Cá multe altele dîu'a dela Königgrätz a decisu sî despre sórtea Turciei. Din momentulu, candu Austri'a a trebuí sa se retraga pentru mai multu tempu din rendulu mariloru puteri active, s'a datu sentintia asupr'a Domniei Otomane in Europ'a! Esecutarea póte sa se amâne pentru câtu-va tempu, in ori ce casu insa ea se va face, déca nu-i va vení mai curendu mórtea naturala. Se presupunemu chiaru, ca Austri'a si va redobandí iarasi puterile sele, cu tóte acestea, acést'a nu se va intemplá asiá de curendu, incâtu sa se impedece chesti'a de resolvare a Orientului.

„Insa chiaru in acésta grabire ce se póte vedea astadi de tóta lumea acestei operatiuni interióre este pentru Turci'a, unu felu de garantia, ca puterile europene nu voru vení asiá curendu in conflictu pe fatia in privinti'a ei. Cea din urma incercare pentru mantînerea Portiei — resbelulu Crimeei — n'a fostu intreprinsa numai din caus'a ei, ci contr'a Rusiei, care incependu a atacá voia se devie singura domnitóre.

„Déca va fi adeveratu, ca puterile occidentale s'au intielesu de a nu interveni in chestiunea grécoturca, pe câtu tempu nu va interveni Russi'a, atunci de buna séma pericolulu, ca se va dá o impulsiune chestiunei orientale din acésta parte, este fórte micu. „Pentru poporulu rusu insa frontier'a natiunela se intinde atâtu câtu se intinde biseric'a.“ Nimicu mai naturalu, câci câte-va episode, precum eroic'a aperare a monastirei Arcadi'a, adusera intr'o ferbere simtiementulu natiunalu slavicu, ce este fórte lesne de atitiatu. Guvernulu russescu este convinsu despre imposibilitatea, de a lucrá singuru in acésta afacere. Afara de aceea curtea din Petersburg nu póte face in acestu momentu nici o aliantia européna, pe care sa-si póta rezamá politic'a sea. Relatiunile cu Austri'a suntu restrinse. Reportulu cu Prussi'a in aparintia celu putînu nu lasa nimicu de doritu. Guvernulu russescu a recunoscutu prea tardîu, ca slabirea Prussici nu este intarirea Russiei. Pentru supunerea Ungariei in anulu 1849 Russi'a n'a avutù nici o multiumire, dîn partea Austriei ceeace Russi'a a impedecatu atunci, s'a efectuatu prin sabi'a Prussiei la Königgrätz; in aceeasi batalia s'a decisu si despre sórtea Schleswig-Holstainului, a cârui despartîre de Danemarc'a, Russi'a credea ca a impedecat'o prin protocolulu din Londr'a.

„Cându imperatulu Nicolae tolera umilirea Prussiei in Olmütz séu a cârei causa a fostu mai multu elu, nu presupunea, ca Russi'a va avea indata sa sufere intr'unu modu simtîtoriu consecuintiele politicei sele fatale. O Prussia din 1866 putea séu sa impedece resbelulu Crimeei séu sa fia o contra balantia decisiva pentru Russi'a.

„Cu tóte acestea impacienti'a imperatului Nicolae se pare a nu fi trecutu asupr'a imperatului Alessandru, in adeveru elu póte asceptá, pana candu va face óre-care progresse in reformele interióre ale imperiului Czarului sî incorporarea Poloniei cu Russi'a; de care se ocupa astadi cu atât'a energia. Pentru Engliter'a esistenti'a imperiului otomanu a devenitu unu ce cu totulu indiferentu, pentru dens'a aru fi prea de doritu, déca regele Greciei aru putea sa ia rolulu Sultanului, precum asemenea de a constituí nisce principate mici independinte de Pórta sî de Russi'a nu prea dependinte. Centru de gravitate alu cestiunei orientale pentru Angli'a nu se afla atâtu in Constantinopole câtu in Egipetu. Naturalmente acolo este sî pentru Eranci'a sî Itali'a din caus'a canalului Suez. Aerulu de protectore ce-si da actualulu ministru de esterne din Franci'a fatia cu Grecii in favórea Sultanului, n'are mare insemnatate. Franci'a voiesce sa previe numai o catastrofa fâra veste, spre a putea aparé mai bine preparatu decâtu cum se crede astadi. In fine câtu privesce pe Prussi'a, pentru dens'a este negresîtu mai avantagiosu, de a remanea chestiunea orientala pendinte, decâtu cá sa dea causa la unu resbelu, in care n'aru putea a se tîné neutra. Cu câtu va durá mai multu situatiunea actuala, cu atâtu se va obicinuí in Europ'a, de a vedea in Prussi'a pe moderatoriulu intereseloru opuse sî a se conformá cu dens'a, va avea cu atâtu mai multu tempu sî linisce pentru oper'a de organisare a Germaniei.

De órece in adeveru astadi nici un'a din puterile Europene nu e dispusa de a taiá cu violentia nodulu orientalu, atunci fâra indoiéla natiunile crestine din Turci'a voru putea continuá in cea mai mare linisce oper'a loru de desmembrare a imperiului tucescu, precumu ni s'a acordatu nóua dejá sî precum se va acordá sî Serbiloru.

Fatia cu acésta situatiune européna tóte propunerile pretinse nu suntu decâtu nisce combinatiuni fâra nici o insemnatate. In Petersburg aru voí cá cestiunea orientala sa se resólve in modulu urmatoriu: Separarea Egipetului sub domni'a ereditara a viceregelui; liberarea insuleloru grecesci, care se potu constituí independinte séu a se incorporá cu Greci'a; unirea Tesaliei sî Epirului cu Greci'a; independinti'a Muntenegrului sî a Romaniei; infiintiarea unui ducatu Bosni'a cu Erzegovin'a sub unu duce „austriacu“; independinti'a Serbiei, restituirea unui statu bulgaru sub nnu Principe „rusescu“; marginirea imperiului turcescu in Europ'a in Rumeli'a sî Albani'a.

Póte ca sî aceste presumptiuni au aceeasi valóre cá sî alianti'a greco-italiana sub protectoratulu austriacu, se póte cá sa fia posibilu cá avendu in vedere aceste eventualitâti se silesce in Petersburg de a incheiá o aliantia cu Prussi'a, cu tóte acestea in momentulu de fatia Prussi'a se va decide cu a= nevointia, cá nu din caus'a unei aliantie sa-si impue sarcini nóue sî a renuntiá de buna voia la politica.

Prin urmare Napoleonu póte sa fi prevadiutu bine, déca si marginesce visiunile sele de pace in anulu curentu numai la espositiune; in anulu viitoriu insa póte sa aiba dreptu Victoru Emanuelu.“

Evenemințe politice.

Sabiiu 14 Ianuariu.

In privinti'a politicei interne, pâna in momentulu candu scriemu, mai multu conjecturi decâtu fapte. Asiá „N. Fr. Pr.“ ne aduce intre alte acum scirea, ca dlu ministru de Beust pretinde dela colegii sei, cá cu ocasiunea deschiderei senatului estraordinariu sa dea cam urmatórea dechiaratiune:

Prin convocarea senatului estraordinariu alu imperiului nu tinde nimenea la vatamarea dreptului constitutiunalu alu tieriloru translaitane (germanoslave). Sistarea determinatiuniloru ce privescu senatulu imperialu fu de lipsa pentru impacarea cu Ungari'a sî pentru mulcomirea slaviloru. E dara preste putintia de a straformá senatulu imperialu legalu. Pentruca celu d'antâiu e numai unu organu pentru ajungerea unei invoiri intre natiunalitâti; sa se dea asiá dara regimului ajutoriu, cá sa póta prin senatulu estraordinariu pune puntea intre constitutiunea din Fauru sî intre cea a Ungariei. Indata ce se va fi fâcutu acést'a partea cea sistata a constitutiunei se restatoresce cu scopu cá senatulu imperialu sa se póta apucá de punerea la cale a reformeloru aretate de senatulu imperialu.— d. Beust sa fia aternatu de primirea acestei propuneri fâcute din partesi, mergerea mai departe mâna in mâna cu colegii sei.

Lânga cele de mai susu trebule sa punemu sî urmatoriulu telegramu din Vien'a de datulu 23 Ian. n.:

Imperatulu primí adres'a dietei unguresci in cestinnea legei de intregirea óstei. Respundiendu la vorbirile conducatoriloru deputatiunei, Imperatulu a esprimatu speranti'a, ca unu rescriptu ce are sa se emita in curendu va delaturá tóte temerile adresei. Imperatulu s'a dechiaratu ca este gat'a a impliní dorintiele tierei, indata ce va fi succesu de a se inlaturá greutâtîle formârei unui ministeriu respunsabilu ungurescu.

Scirile despre denumirea ministeriului ungurescu urméza un'a dupa alt'a. Foi vienese de lunea trecuta afirma dejá ca actulu acest'a de denumire e dej'a subscrisu de Imperatulu sî ca ministeriulu aru fi compusu in modulu urmatoriu: Forgách, Deák, Sennyey sî Eötvös. Unele sciri au alte combinatiuni, cari cuprindu apoi in list'a ministriloru sî pre contele Miko.

O corespundintia a „Hr. Ztg.“ din Vien'a d datulu 22. l. c. spune ca intielegerea intre Belcredi sî capii partidei lui Deák e unu faptu implinitu. Asemenea sî denumirea ministeriului ungurescu e numai o intrebare a dîlei.

Dupa seversîrea acestor'a aru vení apoi compunerea unui ministeriu imperialu din tóte partidele sî adeca: Beust remane pentru esterne, Belcredi pentru aministratiune, Kaiserfeld ministru de statu, Herbst ministru de instructiune, Giskra de finantie, Rieger de justitia, sî Potocki de economia poporala.

Din cele ce cetimu in press'a vieneza aflâmu ca e de temutu ca alegerile in senatu nu voru esî tocm'a dupa dorintiele centralistiloru.

In politic'a din afara insemnâmu urmatórele sciri mai insemnate sî adeca: Din programulu ministeriului de Bavari'a sî din aspiratiunile regimului badensu se vede ca sî sudulu germaniei inclina fórte tare câtra Prussi'a séu câtra federatiunea nordica sî ca prin urmare suntu temeri ca Bismarck va nisuí din tóte puterile a isolá pre Austri'a de câtra statele nemtiesci sî mai tare decum credeau unii politici sî ai taiá tóta comunicatiunea de câtra densele.

Despre mergerea cu Franci'a mâna in mâna

FOISIÓRA.

Impartâsiri dintr'unu manuscriptu,

ce tractéza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare.)

Notiune despre sinodu.

Sinodulu insemnéza in limb'a elinésca „adunare“ séu „congresu“ sî cu deosebire „adunare pentru tractarea objecteloru religióse sî eclesiastice“; se mai intielege sub sinodu sî „superioritatea sî autoritatea bisericésca.“ Prin urmare sinodulu este adunare bisericésca spre tratarea obiecteloru religióse eclesiastice si eclesiastico administrative sî economice séu filantropice.

Feliurimea sinodului.

1. Sinodulu cu privire la obiectulu pertractandu este séu dogmaticu, séu biserico-administrativu; acel'a tractéza despre dogmele credintiei, sî despre esamenarea dogmatica sî canonica a nou alesului Eppu, sî se compune eschisivu din Archierei, cá unii cari suntu chiamati a priveghiá mai de apróפe pentru sustînerea in curatienia a dogmeloru sî invatieturiloru cardinali ale bisericei, ascultandu sî pre alti dascali renumiti bisericesci; iara acest'a tractéza despre obiecte eclesiastico-administrative, economice sî administrative precum suntu alegerile intregului personalu ieraticu sî biserico-economicu, incependu dela patriarchi pâna la diaconi, dela epitropii patriarchateloru pâna la epitropii singurateciloru parochii sî fondeloru bisericesci, scolari, monastiresci sî filantropice, sî se compune din archiereii sî representantii clerului sî poporului.

2) Sinodulu cu privire, la membrii adunati póte fi séu generalu séu particularu. Sinodu generalu este acel'a la care s'au adunatu toti archiereii din lumea crestina; de aceea se numesce sî Sinodu de a tóta lumea séu ecumenicu (nuse cere absolutu presenti'a tuturoru archiereiloru la sinodulu ecumenicu, câci cei impedecati din cause binecuventate se potu supliní prin locutiitori, precum acést'a o dovedescu actele sinódeloru ecumenice). Sinodu particularu se chiama acel'a, la care s'au adunatu archiereii séu representantii clerului sî poporului dintr'o patriarchia, metropolia séu eparchia, de aceea Sinodulu particularu póte sa fia patriarchalu, metropolitanu séu eparchialu sî se póte numí sî localu. Intre Sinódele particulari sî locali pe dreptu se numera sî Sinódele protopresbiterali, parochiali sî monastiresci, care au insemnetate mare in viéti'a organica a bisericei, câci Sinódele parochiale sî monastiresci suntu chiamate mai dintâiu sa aléga sî sa tramita representantii la Sinodulu loru eparchialu sî metropolitanu sî inca sî pentru Sinodu patriarchalu.

De unde tragu Sinódele inceputulu loru in biserica?

Sinódele tragu inceputulu loru dela insusi mantuitoriulu Iisusu Christosu; acést'a nici unu canonistu, fia elu câtu de speculativu, nu o va putea impugná, pentruca Christosu au sevarsîtu intr'unu modu Sinodalu, va sa dîca in adunâri cu apostolii sî poporulu tóte lucrârile sele. Acestu adeveru se documentéza cu momentele cele mai insemnate din viéti'a mantuitoriului dintre care numai unele vomu amintíací sî adeca: Christosu, fiindu apostolii lui toti la densulu adunati, i au inzestratu cu puterea legârei sî deslegârei; iau tramisu pre ei in tóta lumea sa boteze sî sa invetie popórele; iau intrebatu pre ei, ca pentru cine lu tînu ei pre densulu sî au infruntatu pre apostolulu Iacobu sî Ioann pentru nesuiél'a de intaietate intre fratii loru; au laudatu pre Petru pentru credintia sî apoi l'au infruntatu pentru fric'a, ce au aretatu pentru patimile lui Christosu dîcendu: mergi dupa mine satano, câci smintéla mi esti, ca nu gandesci cele ce suntu ale lui Ddieu, ci cele ce suntu ale ómeniloru; au asiediatu cin'a cea de taina de fatia fiindu toti apostolii, si s'au suitu la ceriu naintea loru. Christosu au invetiatu in sinagoguri, adeca in adunâri pe popóre, precum acést'a documentéza parabolele lui despre samenatoriulu, despre spini, despre lamina sî grauntiulu de mustariu; despre farisei; despre smerenia sî smintéla; despre casatoria; despre risipirea Ierusalimului sî finea lumei; despre fericiti; despre milostenia sî iubirea de Ddieu; despre asiediamintele omenesci; despre indreptarea fratelui pecatosu.

Nu numai liter'a, ci sî spiritulu acestoru invetiaturi ale lui Christosu dovedesce sinodalitatea aceriloru lui Christosu, câci tóte acestea au avutu de scopu reformarea radicala a judaismului degeneratu, carele erá plinu de patimi stricaciόse pentru némulu omenescu, ce se manifestá in fatiarnici momele, sumetia sl separatisme, sî totdeodata C stosu au avutu de scopu alu invetiaturiloru s intemeiarea unui caracteru solidu purcedietoriu d convingeri morali, ca adeca faptele esterne ale ómeniloru sa respunda dispusetiuniloru loru interne. Spre ajungerea unui asemenea scopu sublimu, precum au fostu missiunea mantuitoriului, nu s'au potutu luá altu modru, fâra celu sinodalu, cá unulu, carele este sî popularu; de aceea Christosu invatia: „unde suntu doi séu trei adunati in nimele meu. acolo sum sî eu in mijloculu loru; sî iarasi: „lumin'a nu se pune sub obrocu, ci in luminariu, cá sa lumineze tuturoru din casa.“

(Va urmá.)

in politic'a orientala cetimu sciri diferite, dara cari consuna intr'aceea, ca Franci'a aru avea acum prea putîna incredere in possibilitatea impecârei Austriei in cele interne.

De altmintrea despre Franci'a inca strabatu unele sunete, cari se dechiara in contr'a bunapartismului sî cari potu sa fia nutrite prin restringerile parlamentari sî de pressa emanate din unu decretu publicatu de curendu in foile francese. Pre câtu putemu aflá, decretulu caséza adres'a la cuventulu de tronu sî admite dreptulu de interpelatiune, insa in senatu se cere cá interpelatiunea sa fia spriginita de dóue despartieminte (60 membri) sî in camera de patru despartieminte (120 de membri). Câtu pentru press'a aceea se transpune judecatorieloru sî se cobóra timbrulu dela 6 la 3 centimi. — O alta scire de importantia mai adaugemu, ca Imperatulu Francesiloru aru avé de cugetu sa apeleze de nou la unu plebiscitu, prin carele are de cugetu a-si reinoí fundamentulu suveranitâtiei sele. Scirea acést'a din urma precum sî cele de mai susu, ducu pre multi politici la conclussiunea ca Napoleonu are ce-va de cugetu. Unii suntu sî in privinti'a cugetului lui gat'a a ne spune ce-va sî dîcu ca déca cum-va nu aru puté efeptuí cu ocasiunea espositiunei universale in Parisu, unu congresu celu putînu in fapta, atunci anulu 1867 póte nu se va terminá, pâna nu va vedé decissiunile cele mai serióse. „Póte ca principiulu natiunalitâtiei“ se dîce „se va aplicá in mesur'a cea mai eclatanta.“ Mijloculu la ajungerea acestei tînte va fi o aliantia intre Franci'a, Prussi'a sî Itali'a.

In dîlele trecute ni se spunea ca Russi'a are de cugetu a creá vre-o câte-va consulate in Austri'a sî adeca in Pest'a, Agram sî alte puncte mai insemnate. O corespundintia a unui dîuariu vienezu din capital'a Croatiei spune, ca acést'a aru fi de prisosu.

Relatiunile intre Turci'a sî Greci'a erá in dîlele trecute fórte serióse.

Din Spani'a se scrie, ca nu mai póte trece multu sî o nóua revolutiune trebuie sa sbucnésca.

Projectulu legei celei nóue pentru militia.

In valóre pentru tóte tierile de coróna ale imperiului austriacu, afara de marginea militara.

(Capetu.)

§ 29. Celu ce este eliberatu de a intrá in armata pre basea vre-unei otâriri din §§ 13 pâna 17 sî din § 25 sî mai târdîu sî perde titul'a de eliberare, sî nu mai implinesce aceea, ce conditiunéza titul'a acést'a, fâra sa fia primitu o alta titula de eliberare, devine in anii determinati in § 2 sî 23 obligatu de a intrá in armata in clas'a aceea de etate, in carea au fostu primitu mai intâiu eliberarea ceruta.

§ 30. Ori-cârui'a carele si-au implinitu tempulu legale de servitiu de linia in armata, au avutu purtare buna sî e capace inca pentru servitiulu de arme, i se va concede, a continuá din voia libera din anu in anu tempulu de servitiu — in locu de a intrá in reserva sî de a trece preste aceea.

Favoratiunile (inlesnirile) pentru cei ce continua mai departe servitiulu din voia libera, se voru ordoná prin precepte deosebite.

§ 31. Fia-care se va demissiuná din armata dupa implinirea duratei legale de servitiu de regula in fia-care anu cu finea lunei Iuniu, — terminulu generalu de demissiunare —; in casu, candu va fi unu resbelu, se da dimissiunea numai in urm'a ordinatiunei imperatesci.

Inainte de implinirea tempului de servitiu se va incuviintiá demissiunarea numai:

a) déca va fi fostu inrolarea in contra legei;

b) déca unu minorénu au intratu in armata cá libertinu fâra invoirea parintiloru seu tutorului seu sî parintele séu tutorulu protestéza in contr'a pasului acestui'a in tempu de trei luni — socotindu-se din dîu'a aceea, candu li s'au fâcutu cunoscuta intrarea acést'a in armata sî tempulu cuvenitu pentru protestare — la instanti'a personala a parintelui séu la judecatori'a tutorului, fâra cá intr'aceea sa fia intratu inrolatulu in etatea aceea, in carea este obligatu la asentare;

c) candu se ivesce o necapacitate pentru servitiu, carea nu se póte delaturá;

d) déca ajunge soldatulu in o relatiune insemnata in § 12, punctu 1, 2, 3, sî in fine,

e) pentru celu ce servesce in reserv'a a dóu'a déca uniculu seu frate e inrolatu in armata sî dela presenti'a reservistului depinde sustînerea parintiloru, mosiloru séu fratiloru sei (§ 12).

§ 32. In casurile a) sî c) (§ 31) — intielegandu-se, ca la c) se chiarifica, cumca necapacitatea sa fia fostu dejá pe tempulu inrolârei — au acei'a cari la astfeliu de asentâri se facu vinovati de vre-o invinuire de a depune pentru spesele facute cu celu demissiunatu o suma de dóue dieci de fiorini in erariulu statului sî afara de aceea au de a suferí o pedépsa deosebita, precum o v dictá legile penale séu preceptele pentru servitiu.

Acelui'a, carele prin o asentare nelegale au avutu dauna, i stá in voia, de a pretinde o desdaunare dela cei vinovati.

In tóte celelalte casuri de demissionare nu se va pretinde desdaunarea speseloru pentru erariulu statului.

§ 33. Comunitâtile sî purtatorii matriculeloru au sa le stea judecatorieloru politice in tóte afacerile, ce se ceru pentru facerea asentârei, intr'ajutoriu.

Spesele pentru mergerea la sórte sî la asentare, are sa sî le acopere fia-care asentantu; pre cei lipsiti de mijlóce are sa-i ajutoredie comun'a, dela carea au sa se acopere sî spesele de drumu ale antestatatoriului comunei sî ale conducatoriului oficialu alu asentantiloru din caus'a intregirei armatei.

Spesele de drumu ale celoru ce mergu la supravisitatia sî a cortegiului loru se acoperu din erariulu statului.

Tóte celelalte spese ale intregirei armatei au sa se acopere dupa principiele ce esista pentru administratiunea judecatorieloru respective.

§ 34. Déca va intreprinde unu asentantu, carele se tîne de clas'a antâi'a, a dóu'a sî a trei'a, vre-o caletoria, la carea dupa preceptele pasaportului i este de lipsa o concessiune pentru caletoria, fâra concessiunea acést'a, atuncea perde emolumentele inrolârei dupa clas'a de etate sî dupa sórte, sî se va asentá in cerculu acel'a de asentare in care se va prinde.

Déca unu asentantu din clasele provocate nu se afla in patri'a (loculu nascerei) sea e indatoratu, a insciintiá pre antisti'a comanala despre loculu, unde se afla; déca nu o face acést'a, fâra de a fi fostu impedecatu din o casa ne'nvingibila, atunci se va pedepsí pentru negrij'a acést'a, fâra nici o privire la tractamentulu ce va mai urmá dupa lege, cu o pedépsa de bani pâna la o suta de fiorini pentru fondulu saraciloru, séu déca nu va fi in stare a depune sum'a acést'a, cu inchisóre pâna la o luna.

§ 35. Cine va tîne pre unulu, care se afla in clasele de etate provocate in servitiu e indatoratu a insciintiá despre elu pre antisti'a comunala in decurgerea septemânei din urma inainte de a se incepe asentarea, cine primesce insa pre unu atare in servitiu are sa faca insciintiarea in tempu de 24 óre.

Antisti'a comunala are datorintia a informá fâra amanare pre judecatori'a politica despre insciintiarea acést'a.

§ 36. Cine se va casatorí cu calcarea poruncei din § 8. perde emolumentulu (folosulu) inrolârei dupa clas'a de etate sî se va asenta fâra sórte, in casu insa, candu nu aru fi capace, se va pedepsí cu o suma de bani pâna la siése sute de fioreni pentru fondulu seraciloru, séu cu inchisóre pâna la siase luni.

Asupr'a acelor'a, cari conlucrandu la casatori'a loru s'au fâcutu vinovati, are de a se pune o pedépsa de bani pâna la siese sute floreni pentru fondulu seraciloru séu de inchisóre pâna la siase luni, fâra privire la tractamentulu dupa preceptele de servitiu, déca se afla cum-va in servitiu de atatu.

§ 37. Cine este datoriu a se presentá inaintea comissiunei asentatóre sî nu se presentéza fâra cá sa aiba o escusare temeinica, se va privi cá obligatu la asentare, iara acel'a, carele scie despre acést'a sî lu ajutoréza, se va priví cá impreuna vinovatu la detragerea dela asentare, sî astfelu se va tractá cu ambii.

Déca unu asentantu, carele e declaratu de capace pentru servitiu, nu s'au pututu rectificá la investigatiunea, fâcuta in privinti'a acést'a, pentru intardîerea sea are sa servésca unu anu, déca s'au presentatu de buna voia, eara déca s'aru aduce cu sit'a la asentare, doi ani preste tempulu otaritu de servitiu la linia; eara déca se va recunósce de necapace pentru servitiu, atuncea se pedepsesce cu inchisóre pâna la trei luni.

Déca au trecu asentantulu dejá de 36 de ani (§ 7) sî nu póte documentá, ca inca pe tempulu acel'a, candu au pasîtu in clas'a intâiá de etate, au fostu necapace pentru servitiu, se va pedepsí cu inchisóre pâna la siése luni.

Impreuna vinovatii la detragerea dela asentare se voru pedepsí cu incsisóre pâna la trei séu in casuri mai apesatóre pâna la siase luni.

Cine va efeptuí, ca sa se prinda unu fugariu dela asentare se va premiá prin locutenenti'a tierei cu dóuedieci sî patru floreni din erariulu statului, cari bani se voru restituí din averea fugariului sî a celoru impreuna vinovait.

§ 38. Acolo, unde cei datori de a militá se detragu in numeru mai mare dela datorinti'a de a militá fugindu de asentare, se póta face de câtra locurile centrale respective pre cale administrativa dispositiunile acomodate pentru delaturarea acestei impregiurâri.

§ 39. Déca se póte documentá despre unulu carele e datoriu de a militá, ca s'au vatematu insusi pre sine cu voia, unu atare sa se tramita din diregetoria la armata sî are de a servi doi ani preste durat'a legala a servitiului la linia.

Scólele elementarie in Nordamaric'a.

(Urmare.)

Aceste de comunu dîse, sa vedemu acum cum e structur'a scóteloru din launtru, carea diferéza cu totulu de sistem'a européna.

Mai inainte de tóte trebuie sa amintimu ca directiunea scólei elementarie din Americ'a nu se tîne de regimulu centralu, ci cu totulu de singur'a comuna. Ací n'are a se mestecá nici o putere din afara, nici a poruncí. Comun'a e dómna absoluta. Sî totusi scól'a se afla in starea cea mai buna. Sî óre ce aru fi la noi, candu amu avea sî noi o astfeliu de sistema! Numai de pica din intemplare nisce greutâti pre comuna, celu dintâiu lucru e coborirea platei invatietoriului séu casarea cu totulu a scólei. Asupr'a scólei sî invatietoriului striga toti sî in locu de a fi invatietorii membrii cei mai onorati sî stimati in comuna, câci loru e incredintiata fericirea séu nefericirea viitóre a comunei intregi: ei suntu cei mai despretiuiti sî mai reu plâtiti de cum suntu chiaru pastori satului. Rusîne destula acést'a pre noi. Sî intr'adeveru urmârile cele rele a le astorfeliu de proceduri rusînatóre, nu remanu fâra efectu, ci se arata destulu de triste in selbataci'a pruncilorû sî locuitoriloru, cari numai intru atât'a diferéza de animale câci pórta chipu de omu. Americanulu e siguru, care pe dreptu in privinti'a scólei póte fi mândru sî se póte numí adeveratu omu pre lume, care nu staruiesce pentru nimic'a mai multu sî cu mai multa iubire decâtu pentru scól'a sea elementara, cu carea se póte apoi sî mandrí inaintea lumei intregi.

Precum e scól'a elementara in Americ'a lucrulu comunei, tocm'a asiá diferéza sî constructiunea interna; domnesce insa totusi preste totu loculu unele sî acele principie.

Tóta comun'a e obligata prin lege a tînea atâtea scóle câte trebuie, cá sa póta merge toti copiii apti de scóla. De cum-va s'aru intemplá cá o comuna sa nu-si implinésca acésta datorintia, atunci statulu o póte trage la judecata, carea apoi o silesce; afara de acést'a parintele, care are copii sî nefiindu scól'a in comuna sufere in privinti'a cultivârei copiiloru, are dreptu a sî dá comuna in judecata, carea apoi sa-lu despagubésca pentru daun'a causata.

Fia-care comuna cum cresce la 2000 de locuitori, se imparte in mai multe despârtieminte câte cu 150—300 suflete, sî apoi fia-care despârtiementu sustîne câte o scóla. De ací apoi numerulu acelu necredibilu de scóle, carea in Europ'a nici pe departe nu i se póte asemená.

In an. 1861 a fostu in provinci'a Newyorcului cu o populatiune de 3,800,000 suflete 11,750 de scóle fundamentale, adeca la 300 sufl. 1 scóla in Masaciusetu la 1,231,000 sufl. 4605, adeca la 270 sufl. 1 scóla; in Ohai vine la 260 sufl. 1 scóla; in Ilinoi la 140, in Mitiganu la 150 sî in Uisconsinu la 130 sufl. câte 1 scóla. Sî cum e in Europ'a? In Franci'a, cea mai culta tiéra suntu dupa ultim'a numerare la 37 milióne 3800 scóle, adeca la 880 suflete 1 scóla, prin urmare de 7 ori mai putîne decâtu in acele provincie americane, cari sî datéza inceputulu numai de vre-o câti-va ani. Cá sa se póta asemená Franci'a cu Americ'a aru trebuí sa aiba 200,000 scóle in locu de 38,000. Prin Germani'a vine la 6—700 sufl. câte o scóla sî in Helveti'a la 4—500 câte un'a. Numai acésta tierisióra de-sî muntósa sî petrósa se póte incâtu-va compará cu Americ'a. Pentru aceea e sî cea mai inaintata din tóte tierile Europei. Cum suntu scólele la noi nici nu trebuie sa mai amintescu. Câte comune mari sî fâra scóle, séu de-sî au scóla-su necorespundiatóre tempului de astadi sî se petrecu anii in ele fâra de a face mare procopséla, ba de multe ori scól'a numai strica in locu sa diréga. De unde apoi sî vine aceea nepasare câtra scóle sî despretiuirea sciintiei sî invatieturei. (Va urmá.)

Brasiovu 4 Ianuariu 1867

Dîu'a de anulu nou a devenitu pentru Brasioveni o dî démna de aducere aminte pentru petrecerea cea placuta cu care ne-a amusatu renumit'a viorista romána. Dsiór'a Elis'a Circ'a care se departéza de patria sî calatoresce la Parisu ne-a suprinsu tocmai in dîu'a de anulu nou cu unu concertu in sal'a gimnasiului românu gr. or.. Petrecerea, ce ni-a fâcutu jun'a viorista a lasatu suveniri dulci in animile ascultatoriloru. Dens'a e prea multu cunoscuta de publiculu românu, decâtu sa mai aiba ací locu o recensiune detaiata a insusîriloru celoru eminenti ce le posede. Brasiovenii aratara prin aplausulu celu enormu ca sciu pretiuí sî stimá pre jun'a artista, iara Dsiór'a de alta parte sciù sa satisfaca in modulu celu mai placutu adaugendu lânga numerii din programa sî alte cântece natiunale, la cari e de admiratu pre lânga arta simtiulu, cu care fura esecutate. Nu putemu retacea sî meritulu Dlui Páb'a, dirigentulu musicei militarie dela regimentulu Gondrecourt. Dsea ne-a suprinsu cu unu potpouri de cântece române, ce l'a compusu anume pentru sér'a de concertu. Acestu potpouri a produsu unu aplausu ce nu vrea sa se mai finésca. Culmea frumsetiei a acestui potpouri au fostu dóue soluri, unulu esecutatu de cornistulu, sî altulu de Eufonistu, care cantara „Eata sî nóptea.“ La frumseti'a acestui concertu a contribuitu sî placutulu cantâretiu Dnulu Welling, care ne-a delectatu cu vocea lui cea sonora. Anim'a fia-cârui auditoriu a fostu incantata in sér'a acést'a de totu ensemblulu concertului sî cu deosebire de Dsiór'a Circ'a, cârei'a avemu de ai multiamí acésta petrecere amusanta, sî cârei'a i poftimu voiagiu bunu sî — la revedere! N. P.

Vien'a 6/18 Ianuariu 1867.

Onorate Domnule Redactoru! Vei asceptá póte dela mine, ce petrecu in capital'a imperatiei, unde mai multu cá aiurea sa faurédia sórtea popóreloru sa intindiu sî desfasiuru vr'o politica; insa apriori'ti spunu ca nu suntu aplicatu astadata spre aceea. Déca totusi aru fi locu, cá sa pierdu vr'o vorba in politica, apoi cá sa me esprimu in scurtu voiu dîce numai atât'a, ca sî pre aicea asceptârile suntu incordate sî jurnalele suntu marginite numai pre lânga feliurite conjecturi, inotandu opiniunile pre nivoulu nesiguritâtiei. Unu altu ce-mi place a-ti referá de aici. Amu dîsu i-mi place, cá sa intielegi ca te pregatescu pentru ce-va de bucuria. Dle Redactoru! Dreptulu Canonicu alu bisericei nóstre ortodoxe, care pre câtu de bogatu in materialulu seu, pre câtu de liberalu sî de constitutiunalu in cuprinsulu seu; pre atât'a de negligiatu pâna acum, a ajunsu a se prelege pentru prim'a data cá studiu ordinariu la Universitatea cea dintâiu a imperatiei, in Vien'a. Inainte cu vr'o trei dîle cetitu in fói'a Ofic. „Wiener Zeitung“ denumirea fostului Prof: la academi'a Teresiana, Zsismann, de profesoru ordinariu cu dreptu canonicu alu bis. orientale la Universitatea de aici. Inceputulu lu va face in semestru II. sî dupa cum audiu din isvoru probavere cu „constitutiunea bisericei orientale.“ (vedî sî nr. 3 alu „T. R.“ R.)

Me servescu de ocasiunea acést'a a-ti referá ce-va sî despre serbarea anului nou, ce tinerii români studiosi de aici o serbédia, dupa unu obiceiu ereditatu, in toti anii la ajunulu anului nou. Acésta serbare fu un'a dintre cele mai frumóse. Tinerii români din feliuritele unghiuri ale tieriloru locuite de români convenira laolalta, sa salutara fratiesce, se animara sî incuragiara pentru lucruri maretie, fapte seriόse, pentru care suntu chiamati in venitoriu. Dupa cina urmara mai multe dechiamatiuni de Poesii, productiuni in musica instrumentale sî vocala a mai multoru arii sî cantece natiunale. Fiindu onorate de unu numeru frumosu de óspeti se redicara mai multe toaste: in sanatatea inaltuluii Imperatu, a capiloru bisericei nóstre, a binefacatoriloru junimei, a intregei inteligintie române sî a oaspetîloru. In decursulu serbârei incursera mai multe telegrame gratulatóre, din mai multe pârti spre cea mai mare bucuria a tuturoru celoru adunati cu unu cuventu acésta serbare avù unu caracteru cordialu sî solidu, demnu de o tinerime româna aflatóre in Vien'a spre a culege, cá albin'a miere numai din florile cele neveninóse. Alta data mai multe. *) Il. . . . .

Varietâti.

*** Din isvoru autenticu aflâmu, ca de Nicolau Tataru din comun'a Danesiu, carele au reposatu ince in 18 Maiu 1866 au remasu unu testamentu, din care testamentu se vede ca acestu crestinu evlaviosu au testatu pre sém'a bisericei sî scólei gr. or. din dîs'a comuna dóue livedi sî unu locu de aratura. Un'a dintre livedi va fi cam de 4 juguri sî 1048; marimea celoru alte nu o scimu. Livedîle suntu ale bisericei sî scólei pentru tóte vécurile, asemenea pentru tóte vécurile va trece loculu de aratura in folosinti'a parochului gr. or. carele se va aflá asiediatu ací in comuna. O atare fapta se lauda pre sine. Amu dorí cá sa aiba mai multi imitatori.

*** Colectiune de poesii intitulata: „Candu nu aveamu ce face“ de dlu Alexandru Candı- tiparita la Bucuresci in tipografi'a natiunala. In dîlele aceste amu primitu atins'a colectiune, carea in privinti'a elegantiei in provedietura nu lasa nimic'a de doritu. Ca sa ne dâmu o parere de recensori, dupa o singura percurgere nu putemu, vomu spune numai atât'a, ca impressiunea cea dintâiu recomanda talentulu poeticu, de-sî de alta parte cele mai multe piese dovedescu, ca poetulu judeca lumea din partea cea intunecata séu slaba sî are pre putîne cuvinte pentru partea ei cea buna. Pretiulu brosiurei de 10½ cóle hartía eleganta sî tipariu fumosu face 2 sfanti (doi dieceri.)

Nr. 1—2 **Concursu.**

Pentru intregirea statiunei vacante de invetiatori in comunitatea greco-resariténa Racasdi'a ce este ingremiata inclitului comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului greco-orientalu românu alu Bisericei albe, prin acést'a se escrie concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 120 f. v. a.

b) in naturale: 25 meti de grâu, 25 meti de cucuruzu, 100 ponti de sare, 100 ponti de lardu 25 ponti de lumini, 10 orgii de lemne, 4 jugere pamentu de semenatura sî cuartiru liberu.

Doritoritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasulu de botediu, cu atestatele despre absolvirea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in Institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum'a sî portarea loru morale sî politica, sî astfeliu inzestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna la 15 Februariu cal. vechiu 1867.

Caransebesiu 29 Decembre 1866.

Consistoriulu diecesei Caransebesiane.

Nr. 2—1 **Edictu.**

George Radu din Crihalm'a in comitatulu Albei superióre, in Transilvani'a, care mai bine de trei ani si au parasitu cu necredintia legiuit'a sea muiere pre Ann'a Georgie Micu, sî pribegesce in lume, se provóca cá in terminu de 3 luni sa se presentedie inantea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra, procesulu divortialu asupra-i pornitu, se va decide sî fâra densulu, in intielesulu prescriseloru SS. Canóne bisericesci. — Hasiufaleu in 7 Ianuariu 1867.

Forulu matrimoniale gr. res. alu Tratului
protop. alu Palosiului.

Ioann Gheaj'a,
Admin. protopopescu.

I. B. Misselbacher et Fii in Sabiiu si recomanda depositele loru de torturi de bumbacu, albe sî colorite (vapsite) rosiu sî venetu unei favorabile cautâri. Vinderea se face en gros et en detail, in piati'a cea mare nr. 327.

---

*) Multiamimu pentru cele primite si asteptâmu cele venitóre. R.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 6. ANULU XV.

Sabiiu, in 19|31 Ianuariu 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Unele idei pentru an. 1867.

Desub Predélu 7 Ian. 1867.

Candu cetirâmu necrológele anului trecutu, care de care mai jalnice sî mai lamentatóre, asceptâmu sa cetimu sî idei de viétia, idei de activitate pentru anulu viitoriu. Da, cetimu noi atâtu prin jurnale câtu sî prin alte scrieri intemplâri sî ocupatiunile românilorn, noi asceptâmu insa realisarea unoru obiecte, sî de aceea amintimu idei referitóre la acestea idei, care, amu dorí cá in acestu anu sa se esecuteze. Intr'adeveru pentru tóte ramurile si specialitâtîle se cere dela români activitate fiindca activitatea ne este mai de lipsa, deci activitate sî silintia pentru cultura, activitate sî silintia in organisarea materialului, in desvoltarea nationala sî activitate se cere dela fia-care românu in pusetiunea sî specialitatea sea. —

Noi cei mai tineri credemu ca câtu de câtu românii n'au parasitu acésta idea nici in anulu trecutu, de aceea, de-sî a fostu elu fatalu cu cercârile si lovirile lui, totusi nu ne-amu infioratu asiá aprigu. Da, politic'a cea sîreata a cercatu multe, a cercatu a ne imparechiá sî pre noi, dar n'a reesîtu. Totu acést'a aliindu-se cu neindurat'a mórte ne secerara sî nóue pre câmpurile batalieloru atâti români bravi. Lânga acesti mai perdurâmu pre unii literati demni din Bucovin'a, dupa care ne uitâmu cu simtiri durerose. In fati'a acestor'a noi nu ne spâimentâmu, fiindca nu uitâmu ca suntemu in lume sî cá e ursita sa-si aiba valurile sele mai multu rele decâtu bune, cam asiá precum se vedu sî aplecârile ómeniloru, cari n'au inca cultur'a inimei, sî asiá nici durerea omului de omu. Cu tóte acestea noi déca privimu in genere asupr'a româniloru trebuie sa marturisimu ca ei sî in anulu trecutu au progresatu sî n'au regresatu.— Sî astfeliu sî pentru viitoriu credemu ca pentru progresu este fia-care in dreptu a cugetá. Multe potu vení preste anu, multe se potu esecutá, care nici prin minte nu ne-au trecutu, dar pentru aceea totu nu e pecatu a aretá sî noi nisce idei individuale pentru a câroru realisare aru fi sa nisuimu in acestu anu.

Ideile nóstre aru fi pe terenulu bisericescu sî scolariu, câci pe celu politicu esu din zidurile cabineteloru prin care nu se póte stravedea. Asiá acelea aru fi: Dragoste sî intielegere, Sinodu, senatu scolasticu, fóie scolastica sî bisericésca, norma in privinti'a pertraptârei causeloru bisericesci sî inceperea catedralei metropolitane.

Amu dîsu intâiu dragoste sî intielegere, câci fâra acést'a nemic'a bunu nu poti face. Dusmanii numai cu veninulu imparechiârei sa ne póta adapá sî li este destulu. Intielegerea aduce dragoste sî asiá inaintare, neintielegerea chiaru sî intr'o familia aduce ruina. Acést'a se padiesce, candu dai fiacârui'a ce este alu seu, onóre, stima sî pretiulu dupa insusîrile lui. Cas'a unde soci'a nu da pretiu barbatului nu e linistita, adunarea fâra presiedinte e in cea mai mare disordine sî turm'a fâra pastoriu o imprastie lupii. Asiá ingrijindu-ne totdeun'a de cele principale sî ascultandu de cei ce pricepu, vomu propasî. Pentru dragoste omulu mai lasa din ale sale, sî pentru pace intinde mân'a. Astfelu cu intielegerea ce nu se póte face? sî aceea ce n'ai ganditu.

Sinodu, dîcemu, pentru cá sa se organisedie Mitropoli'a nóstra pre deplinu. Pentru cá sa se impace dorintiele celoru ce striga Sinodu, aru fi sa se lucre spre a se conchiamá in acestu anu. Pâna ací amu priceputu ca causele politice n'au concesu asemenea adunâri, ba chiaru sî barbatii româniloru au fostu preocupati de acestea. Déca anulu acest'a nu va avea incurcaturi cá celu trecutu, noi credemu ca chiaru capii bisericesci dorescu cu mai multu zelu conchiamarea Sinódeloru; densii chiaru oftéza ca nu potu sî in privinti'a acést'a esecutá canónele, dar vrendu Ddieu a fi mai linisciti sa se lucre a se conchiamá.

Senatu scolasticu; acest'a depinde totu din adunarea Sinodului. Conchiamandu-se Sinodulu neaperatu aru fi sa se infiintieze sî acest'a. Neaperatu, cá sa nu mai cetimu atâtea invinuiri asupr'a celoru ce-su cu merite in privinti'a acést'a, iara nu vinovati.

Fóia scolastica sî bisericésca inca pare ca ni rusîne câci nu vedemu. Pre aceste terene nu e de lipsa desvoltarea? Eu credu ca mai multu cá pre celelalte. De aceea aru fi sa ne ingrijimu sî de acest'a.

O norma séu legiuire de forma in pertractarea causeloru bisericesci. Basa pentru esecutarea loru avemu Pravil'a cu Sf. canóne sî dreptulu canonicu, dar pentru forme, cá sa-mi ia forulu plângerea mea verbal séu protocolariter, séu sa-mi dea voia a me aperá in fati'a forului, séu ca membri forului potu fi sî investigatori etc. n'avemu la ce ne provocá.

Apoi Catedral'a! câci s'a infiintiatu Metropolia sî nu s'a inradâcinatu; ne-amu bucuratu sî ne bucurâmu de acestu daru, insa n'avemu unde sa multiamimu lui Ddieu, ca ni l'au daruitu.

N'avemu adepostu care sa cuprinda fiii Transsilvaniei sî Ungariei pe cari i au impreunatu moralicesce metropoli'a; n'avemu semnulu esterioru alu Metropoliei nóstre. Bine, ne vomu aduná la Sinodu vomu fi in numeru mare, unde sa mergemu la biserica spre a incepe lucrârile cu binecuventarea Domnului? in Resînari? Séu sa ne impartîmu prin capel'a sî bisericele suburbieloru din Sabiiu? Dar pe Metropolitulu, care esecuta cerimoniele bisericesci cele maretie, ce insufla pietate nu-lu putemu impartî. Amu vediutu parochia fâra biserica dar Metropolia fâra catedrala nu. Nu, fiindu ca colo su putînì câror'a sa sufere neputintia, dar aici fiindu toti români ortodoxi nu li se póte iertá scaderea. Sî intr'adeveru voci petrundietóre sî provocâri pentru acést'a au fostu mai nainte cu câti-va ani, óre de ce nu mai au resunetu?

Dorimu aceste, dorimu zelu sî contribuiri pentru cá sa putemu vedea la finea anului aceste idei realisate. —

Eveneminte politice.

Sabiiu 18 Ianuariu.

Respunsabilitatea ministriloru are dupa scirile mai dincóce a se introduce sî dincolo de Lait'a sî inca nu numai in „principiu“, ci in tóta form'a. Senatulu imperialu va sa capete o astfeliu de propunere. Se mai spune ca sî pétr'a scandelei din statutulu senatului imp. (§ 13) are sa dispara cu cea mai de aprópe ocasiune.

Adesea se discuta cestiunea déca senatulu are sa remana estraordinariu séu sa se prefaca in ordinariu din estraordinariu. Procederea acést'a se dîce ca aru fi pretins'o sî Andrassy, pentruca numai cu o corporatiune „legala“ va putea Ungari'a se pacteze. O corespundintia din Vien'a asigura ca regimulu va sa remana pre lânga ceea ce s'a publicatu odata prin patent'a din 2 Ianuariu, pentruca pre acést'a o afla de calea cea mai apta de a esî din Labirintulu constitutiunalu in care se afla acum.

Press'a centralista, firesce, voméza sî acum focu in contr'a convocârei senatului estraordinariu sî le da tóte epitetele aceloru ce voru indrasní a „frange“ constitutiunea, abatandu-se dela patent'a din 26 Fauru 1861. Barbati considerabili inse sî inca pre lânga aceea centralisti declarat, ba chiaru sî de acei'a cari declarase odata, ca nu voru intra in senatulu estraordinariu, pasiescu cá candidati in diete sî se crede, ca pâna in cele din urma recunoscendu necessitatea imperiósa, voru intrá sî in senatulu estraordinariu. Incá póte ca in diete sa se faca o intorsetura in favórea regimului.

O cor. orig. a foiei „Hrm. Ztg.“ din Vien'a mai spune acum sî de o desbinare intre nemtii de dincolo de Lait'a. Democratii s'a desfacutu de câtra advocati, doctori sî amploiati, pentruca advocatii (Dr. Bach) au fostu vendiatorii libertâtiei in Austri'a sî cei ce s'a pusu acum in fruntea tendintieloru centralistice inca au aplecare de a se face Bachi (ad. ministri.)

Respunsulu imperatescu datu deputatîloru ung. celoru ce au substernutu adres'a se esplica acum de unii in urmatoriulu modu: „Greutâtîle“ accentuate in respunsu suntu, ca Juliu Andrássy nu au vrutu sa primésca unu portfoliu ministerialu, pâna candu nu se voru terminá lucrârile comissiunei de siése dieci sî siepte, pentruca nu va cá elu sa representeza propunerile regimului naintea comissiunei. „Sürgöny“ dîce ca e secretu publicu, ca inlaturarea greutâtîloru, cari suntu opuse denumirei ministeriului aterna dela dieta respective dela comissiunea de siése-dieci sî siepte. Acest'a scimu acum ca lucra barbatesce. Siepte puncte le-au desbatutu sî primitu. —

Scirea ce o inregistrasemu sî noi despre casatori'a eventuala a principelui de coróna din Itali'a cu o archiducesa austriaca iéra se ivesce. „Italie“ si ia ansa dela impregiurarea acést'a sa vorbésca despre relatiunile de vecinatate intre Austri'a sî Itali'a sî dîce, ca pacea se póte sustîné intre aceste dóue state, dara nu se póte incheiá aliantia. Austri'a urmaresce planulu cá sa-si resbune pentru perderea din anulu trecutu sî la asiá ce-va Itali'a nu póte sa participe, pentruca adversarii Austriei in unu astfeliu de casu voru fi Prussi'a sî Russi'a, asiá dara dóue puteri amice Italiei. Cea din urma (Itali'a) nu póte parasí alianti'a cu Prussi'a atâtu de pretiósa pentru sine sî sa se apropie de Austri'a, pentruca Itali'a nu este Austriei obligata nici cu multiamita nici prin alte interese. Austri'a a datu Veneti'a silita inurm'a bataliei dela Königgrätz sî Trientinulu va vení la natiune sî fâra pretiulu unei aliantie.

„Zukunft" are o impartâsîre, in urm'a cârei se voru luá mesuri pentru forticarea fruntarieloru imperiului. In lini'a cea dintâiu voru fi fruntariele despre média-nópte in Boemi'a sî Silesi'a dupa aceea cele dela média-dî in Tirolu sî litoralulu cu Dalmati'a. —

Plenipotentiatii stateloru nordice germane au subscrisu tratatulu asupr'a constitutiunei prussiane.

In Prussi'a nu se mai genéza ómenii a spune pe fatia despre unitatea Germaniei sub unu Imperatu germanu.

Actele de statu din Franci'a despre cari facurâmu sî noi amintire in nrulu trecutu, foile francese le judeca de progresu. Unu comentariu interesantu le da o fóia francesa ce apare in London sî e subventiunata de Franci'a. Ea comentéza astfeliu: „Dupa Sadov'a Franci'a a pronunciatu cuventulu „compensatiune." Franci'a nu póte retrage acestu cuventu. Alianti'a prussiana ce se recomanda câte odata Imperatului aru fi pré scumpa cumparata candu amu fi constrinsi sa-i sacrificâmu interesele nóstre. Fâra de Renu este necesse sa fimu inimicii Prussiei. Imperatulu are asiá dara temeiuri constringatóre pentru o reorganisatiune nóua a armatei sî a libertâtiei. Sî elu póte sa se reculéga sî sa astepte; au batutu insa ór'a, fâra de a puté convinge pre cabinetulu din Berlinu despre compensatiunea cu care ni e detoriu, atunci Imperatulu va alungá pre acei fanatici aî pacei, cari credu ca Franci'a lui Ludovicu alu XIV sî Napoleonu va suferí o domesticire asiá injositóre. In anulu 1868 vomu avea Renulu séu resbelulu!

Scólele elementarie in Nordamaric'a.

(Urmare.)

Frumséti'a localitâtiloru de scóle sî arangiarea loru e fal'a Americanului. Numai in unele provintie apusene suntu incaperile de scóla mici sî mai strimte, in cele de orientu suntu tóte case cu cate dóue trei caturi sî in locurile cele mai alese si mai sanetóse, incongiurate cu alee sî verdétia frumósa; apoi in orasie precum Newyork, Boston, Filadelfi'a sî altele sî edificie cu câte 4 caturi, in tóte acestea atâtu suntu lucrurile de scóla intocmite incâtu cu totu dreptulu se potu numí palatele museloru. Pretutendenea vei aflá ambitele largi, curate, casele nalte spatióse sî luminóse, la locu uscatu sî aerite. La tóte se afla antisiambre. In fia-cure casa vei vedé termometru sî orologiu. In tóta scól'a este deasupr'a sî dedesuptu pelânga despartiemintele de invetiamentu sî câte o sala mare de 10 stangeni lunga sî 257 stangeni lata, in carea se aduna elevii de se jóca séu invatia. Scólele se incaldiescu dupa metod'a cea nóua prin lasarea aerului caldu, cá sî in palatele imperatesci. Tóta clasea are cele mai bune ventilaturi, cá aerulu sa fia totdeun'a curatu. Cea mai buna apa de beutu din comuna e adusa in cas'a scólei prin tóte caturile. Totu copilulu are scaunelulu sî mesuti'a sea, de se póte apropiá si-i póte aretá invetiatoriulu cele necesarie Bancele sî mesele lungi s'au espedatu de multu din scólele Nordamericane. Tóta scól'a sî cea mai din urma scolutia are mapele necesarie sî globurile, colectiuni pentru istori'a naturala sî alte multe obiecte pentru intuitiune, sî masini de fabrica sî instrumente fisicale. Toti se intrecu cá scól'a loru sa n'aiba lipsa de nimic'a, cá cu atât'a mai multu sa nainteze sî sporésca.

Numai orasiulu Newyorcu a datu in an. 1861 la 25,000 franci pentru instrumente de invetiamentu. In Nordameric'a e pusa in lege, ca fiacare scóla sa aiba bibliotec'a sea pentru baieti sî pentru cei esiti din scóla, precum sî pentru toti, cari vrea sa cetésca afara din scóla pe a casa. Pentru bibliotecele scóleloru fundamentale suntu anumite fonduri, cari se facu prin dare. In provinti'a Newyorcului se afla in biblioteci peste 1 milionu sî jumetate bucâti de cârti, dupa care vine la tóta scoluti'a peste 1300 de bucâti. Lânga fiacare scóla este unu locu deschisu de jucatu sî gimnastica pentru véra, sî pentru iérna o sala mare sî indiestrata cu tóte uneltele recerute.

Astfelu staruiescu atatu pentru cultivarea mintii câtu sî a trupului sî cauta cá in scóla sa fia tóta comoditatea sî placerea. Despre casele de scóla se afla in genere legea: care casa e la positiune mai buna in despartiamentu sa se ia pentru scóla. In tempulu din urma s'au cheltuitu sume colosale pentru a se radicá petutindenea edificie solide de scóla. In Newyorcu s'a derimatu in cesti 10 ani din urma tóte scólele cele vechi sî s'au radicatu de nou sî s'au radicatu inca sî alte 26, dintre care fiacare cuprinde câte 1500 –2000 elevi. Din 1853-1861 s'au cheltuitu in acestu singuru orasiu la 8 milióne fr. pentru scóle.

Dara óre cum stau casele de scóla din Europ'a?

Unu Americanu tramisu de regimulu de acolo, cá sa cerceteze scólele in Europ'a sî déca afla ceva bunu sa raporteze sî sa-si intocmésca sî ei astfelu scólele loru, dîce despre scólele din Germani'a urmatórele: E mirare câtu suntu aici ómenii de scóla nesciutori de legile sanetâtii sî a aerului prin scólele loru; in tóte scólele e aerulu greu, de nu se póte suferí. Aerirea scóleloru consta numai in aceea, ca se deschide odata ori de dóue ori pe dî usi'a sî ferestrile. Cuptórele se aprindu tóte de afara, asiá incâtu nici acelu putinu aeru curatu nu-lu potu folosí, ce l'aru capetá candu aru incaldî sobele dinlauntru. Copiii le siedu pe nisce bance lungi, cá robii in temnitie. Nicairi nu au pe lânga scóla locu de jocu pentru copii; sî scólele une-ori se afla la astfelu de locuri, unde nu poti nici sa petrundi de tina sî noroiu. Ti vine a nu crede, ca ómeni cu mintîle intregi, si invatia sî crescu copiii loru proprii in astfelu de locuri cu totulu nepotrivite pentru astfelu de scopu.

In Americ'a cercetéza scól'a toti baetii sî tóte baetele cari au implinitu alu 5 anu, pâna la alu 16lea inclusive, prin urmare fia-care 11 ani. Ce diferintia in cercetarea scólei in Americ'a sî Europ'a! Nu e dara mirare pentruca ésa toti culti.

In Americ'a sil'a de a cercetá scól'a e casata; e lasata in voi'a parintiloru sî copiiloru; se ingrigescu numai de intocmirea scoleloru sî de arangiarea loru cu totu ce-i bunu, folositoriu sî placutu, apoi frecuentarea urméza de sine cu mare placere. Despre folosulu cercetârei scólei atât'a o convinsu fia-care americanu, pâna si celu mai din urma dîleriu, incâtu astadi nici unu statu europénu cu instructiunea obligatóre nu póte in proportia sa arete atâti'a scolari cá Nordameric'a. De esemplu vre-o cate-va numere: In anulu 1862 cercetá scól'a in provinci'a Masaciusetu cu 1,230,000 suflete 227,300 de copii, adeca dela 1000 suf. 182 scolari séu 1 scolariu dela 5 suflete; in provinci'a Newyorcului cu 3,880,000 sufl. 892, 500 scol. ad. la 1000 sufl. 230 scol. séu la 4 sufl. 1 scol.; in provinci'a Ohai la 3 sufl. 1 scol. Sî cum stâmu in Europ'a? Dupa cea din urma numerare oficiósa in Franci'a cu 37 milióne s'au aflatu 4,336,000 scol. adeca dela 1000 sufl. 116 scol. séu 1 scol. la 8 sufl. priu urmare nici $1/3$ precum se afla in

---

FOISIÓRA.

Impartâsîri dintr'unu manuscriptu,

ce tractéza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare.)

Apostolii inca sevarsiau afacerile loru cele principiale sî administrative in sî prin sinóde.

Cumca Apostolii inca seversiau afacerile loru principiale sî administrative in sî prin sinóde este afara de tóta indoiél'a. Asiá vedemu 1) ca ei dupa inaltiarea Domnului la ceriu s'au intorsu la Ierusalimu din muntele Eleonului sî au intratu in cas'a unde locuiau ei, sî petreceau acolo cu o inima, in rugaciune, sî in dîlele acelea sculandu-se Petru in mijloculu loru au dîsu, fiindu sî multimea de poporu impreuna, cá la o suta sî dóuedieci: „Barbati frati, se cadea a se implíní scriptur'a aceea, de carea mai inainte o au dîsu Duhulu santu prin gur'a lui Davidu despre Iud'a, celu ce s'au fâcutu povatiuitoriu celoru ce au prinsu pre Iisusu, ca numeratu erá cu noi sî luase sórtea slujbei acestei'a; câci scrisu este in cartea psalmiloru: facase locasiulu lui pustiu sî sa nu fia cine sa locuiésca in elu, sî episcopi'a lui sa o ia altulu; deci trebue dintre acesti barbati, cari se aduna cu noi in tóta vremea — — — sa fia cu noi marturia invierei Domnului unulu dintr'acesti'a; sî au propusu pre doi, pre Iosifu, carele se chiama Varsav'a sî s'au numitu Iustu sî pre Mathi'a sî rugandu-se au dîsu: Tu Dómne! cel'a ce scii inimile tuturoru, arata dintr'acesti doi pre unulu, pre carele ai alesu a luá sórtea slujbei acestei'a sî a apostoliei, dintru care au ratacitu Iud'a, cá sa mérga in loculu seu. Sî au datu loru sorti sî au cadiutu sórtea pre Mathi'a, sî s'au numeratu impreuna cu cei unspredidece Apostoli. Lucrarea acést'a au fostu sinodulu dintâiu alu apostoliloru. 2) Facendu crestinii elini gâlcéva in contr'a crestiniloru jidovi, cá sî cum veduvele loru aru fi fostu nesocotite la impârtîrea mileloru, apostolii au chiamatu multimea invatiaceiloru, sî le-au dîsu loru: Nu este cuviosu, cá lasandu noi cuventulu lui Ddieu sa servimu meseloru; socotiti dreptu aceea fratîloru! dintre voi siepte barbati plini de duhulu sântu sî de intielepciune, pre cari sa-i punemu preste trépt'a acést'a, iara noi intru rugaciune, sî slujb'a cuventului vomu petrece. Sî au placutu cuventulu inaintea a tóta multimea, sî au alesu pre Stefanu, Prochoru, Filipu, Nicanoru, Timonu, Parmen'a, sî pre Nicolau, pre cari i-au pusu inaintea apostoliloru sî acesti'a rugandu-se si-au pusu mânile preste ei, sî cuventulu lui Ddieu crescea, sî numerulu invatiaceiloru se inmultiá fórte la Ierusalimu. Lucrarea acést'a a apostoliloru se facuse in sinodu sî ne presentéza sinodulu alu doilea alu apostoliloru Domnului. 3) Pavelu sî Varnav'a calatorindu din Antiochi'a in Ierusalimu, sî intielegandu, ca óre care invatia pre crestinii din Iude'a, ca nu se voru mantuí, déca nu se voru tâiá impregiuru, si ca din acést'a s'au fâcutu pricire intre crescinii, cari din iudaismu sî paganismu s'au intorsu la crestinatate, sî fiindu rugati ei de câtra mai multi, cá sosindu la Ierusalimu, sa propuna spre deslegare intrebarea acést'a, au venitu ei la Ierusalimu, unde au fostu primiti de câtra adunare sî apostoli, sî de câtra batrâni sî au spusu loru, câte au fâcutu Dieu cu ei sî cum au deschisu pagâniloru, usiá credintiei; sî iara s'au sculatu óre-care din eresulu fariseiloru, care crediusera, dîcendu, ca trebuie ai tâiá impregiuru sî a poruncí sa padiésca legea lui Moisi sî atunci s'au sculatu Apostolii sî betrânii sa védia de cuventulu acest'a. Sî dupa ce multa cercare s'au fâcutu sî Petru, Pavelu, Varnav'a sî Iacobu au deslusîtu intrebarea pusa, ca adeca nu

Americ'a, socotindu aici toti solarii, pe candu in Americ'a s'au computatu numai cei din scólele primarie. La noi in Austri'a suntu anii pentru scóla prescrisi dela 6—12, prin urmare vine dela 1000 sufl. 100 scol. Din acesti'a luandu afara unele locuri pe airea de abiá mergu $^1/_2$ séu $^2/_3$ parte sî nici atâti'a, asiá incâtu dela 1000 sufl. abiá vei aflá ca cercetéza scól'a 25 pâna la 35 scol. adeca cam la 40 sufl. 1 scol.; apoi sî dintr'acesti'e raru se afla cari se continua pâna ce implinescu alu 12lea anu, ci din neghiobi'a parintiloru sî neinteresarea unoru preotî, iau pe bietulu scolariu inca din alu 9lea anu, candu aru fi sa invetie ce-va, fiindu mai marisioru, sî lu intrebuintiéza la diverse lucruri, fâra picu de ingrigire pentru viitoriu. De ací apoi sî urmârile cele ne'ncungiurabile: prosti'a, seraci'a sî proletariatulu celu de vaeratu in tierile nóstre, precum sî tóte relele atâtu in privinti'a intereseloru materiale câtu sî morale sî politice.

In Americ'a se cercetéza scól'a fâra plata. Pâna decurendu erá acolo dóue feliuri de scóle, pentru seraci fâra plata sî pentru avuti cu plata. Se platea o sumulitia cugetandu dupa datin'a européna; ca parintii si voru tramite cu atât'a mai bucurosu pruncii sei la scóla, déca se platesce. Insa vediendu Americanii ca acést'a in pracsa nu se adaveresce, numai decâtu s'a casatu acestu asiediamentu cu totulu, cá nu prin acést'a sa se nasca sî crésca diferite clase de cetatieni, ci crescendu seracii sî avutii toti la olalta sa se desradacineze acelu prejudetiu, cá cum cutare aru fi mai bunu séu mai alesu ca e a cutârui'a séu a cutârui'a, sugrumandu-se deoparte orgoliulu, éra de alt'a inviui'a sî sa se nutrésca simtiulu de egalitate. In unu statu cá alu nostru dîce Americanulu sa se adape copiii fâra deosebire sî fâra nici o plata la lumin'a sórelui; apoi a le da spre acést'a ocasiune, ast'a e prim'a datorintia a statului, câci lui I face acést'a celu mai bunu servitiu.

In scólele primarie séu elementarie Nordamericane se invatia cá preste totu loculu mai antâiu a cetì si scrie, a socotí sî in urma conceptulu sî purtarea protocóleloru, istori'a sî geografi'a cá unu ce neaperatu pentru unu poporu care se ocupa cu celu mai intinsu negotiu din lume asiediatu fiindu intre dóue tieri cá Europ'a sî Asi'a; pe lânga acestea se invatia sî elemente de geometriâ sî desemnu, economia sî industria, fisiologia sî di'etetica, din astronomia sî fisica, mai vertosu mechanic'a, dreptulu constitutiunalu sî music'a. Asiá dara sî in asta privintia ne-a intrecutu Americ'a. Dieu! unde e scopulu cá poporulu intregu fâra deosebire se inainteze câtu de multu, sî unde se cercetéza scól'a dela a 5 17-lea anu suntu tóte cu putintia. Scól'a loru primaria e mai buna cá a nóstra reala séu gimnasiala, cu deosebire ce atinge de practicabilitate, nu i se póte asemená nici pe departe vre-o scóla de ale nóstre. La ei sî este scól'a elementara totu, in ea invatia sî se cultiva avuti sî seraci; multîme din barbatii loru cari suntu antestatatorii cetâtîloru sî provincieloru nici n'au vediutu alta scóla. Scól'a elementara trebuie dara sa-i invetie acele sciintie, ce suntu neaperatu de lipsa in o tiera, unde sufragiulu universalu (unde toti votéza) e dreptu comnnu, sî unde fia-care trebuie sa-si motiveze votulu seu— in o tiéra, unde persónele cele dintâiu, ce servescu statului sî au in mâni afacerile lui n'au vediutu alte scoli, unde lucratori sî meseriasi, cum a fostu Lincoln, acum Iohnson, devinu in loculu imperatîloru sî regiloru, ad. capu statului sî se sî aréta demni de astfelu de demnitâti inalte. Ce atinge gibaci'a predârei obiecteroru de invetiamentu popularu a devenitu in Americ'a la o astfelu de perfectiue, incâtu baetii de 10—13 ani facu in tóte predîsele obiecte progresse suprindiatóre. (Va urmá.)

Sabiiu 19 Ian. In septemân'a venitóre, luni, se voru incepe esamenile semestrale in Institutulu nostru archidiecesanu pedagogico-teologicu. Programulu, din care sa se póta vedé urmarea esameneloru din objectele ce se propunu, lu vomu impartasî in nrulu venitoriu.

Principatele române unite.

Alteti'a Sea Regala, parintele Domnitoriului s'a alesu deputatu la Tergoviste. Mare manifestare sî entusiasmu, vechi'a capitala a Romaniei iluminata splendidu! musice pe strade.

Bucuresci 10/22 Ianuariu. Intre diferitele projecte de legi ce s'au supusu camerei in cursulu sessiunei actuale de câtra ministrii se afla sî unu projectu alu Dlui ministru de finantie Mavrogheni, pentru fondarea unui orasiu liberu pe proprietatea statului Tatar-Bunar in districtulu Bolgradu.

Acestu orasiu sa priméscа numele de orasiulu Carolu, (pentru ce nu Carolin'a? R.) dreptu suvenire la acea persóna inalta, prin care s'a fondatu dinasti'a din famili'a Hohenzollern, in Romani'a.

Asũpr'a positiunei acestui orasiu nou precum sî asupr'a motiveloru pentru fundarea lui cuprinde raportulu Dlui ministru de finantie urmatórele:

Unulu dintre cele mai principale puncturi de trecatóre din Russi'a in Romani'a partea Besarabiei reincorporata este sî punctulu Tatar-Bunar asiediatu pe proprietatea statului românu, sî care vine fatia 'n fatia cu orasiulu ce pórta acelasi nume remasu pe teritoriulu rusescu. Importanti'a acestui locu este provocata chiaru prin situatiunea sea geografica, care vine in apropiare cu Dunarea sî departare de porturile Mârei Negre servindu acestu locu cá punctu de importatie sî esportatie in orientu a tuturoru cerealeloru sî unei insemnate pârti de manufactura din vecinele provincii ale Russiei. Astadi acestu locu este nepopulatu sî pe densulu nu se afla vre-o magazie séu vre-o alta incapere, in care comerciantii ce impórta sî espórta mârfuri sa aiba unde ale adapostí, aceea ce provóca o insemnata piedeca sî paguba numai comerciului tierei, dara sî tesaurului publicu prin perderea impositului vamalu ce aru trebuí se ia candu operatiunele comerciale aru luá o desvoltare mai intinsa.

Pentru fondarea acestui orasiu sa se deosebésca 300 pogóne sî sa se imparta dupa unu planu anume in pârti, sî aceste sa se venda la persóne particulare. Pretiulu unui asemenea locu de casa de 12 stangeni latu sî 20 lungu s'a fixatu la 20 galbeni.—

Din siedinti'a Senatului dela 17 Dec. a. tr. insemnâmu discursulu Em. Sele Metropolitului primatu alu Romaniei prin care a espusu in unu modu fórte detâiatu starea cea trista in care se afla biseric'a in Romani'a.

„Biseric'a", dîse intre altele betrânulu Principe alu bisericei, „deplânge prin organulu meu, lips'a asiediaminteloru religióse pentru instructiunea clerului, amesteculu puterei civile in atributiunile spirituale, violatiunea canóneloru sî dogmeloru prin usulu ordonantieloru, insusîrea jurisdictiunei religióse, ingerintiá in materii de ordine sî de disciplina, deturnarea fundatiuniloru pióse dela adeverat'a loru destinatiune." —

Siesinti'a dela 2 Ianuariu 1867. D. Boliacu anuntia ca voiesce a face o interpelare in privinti'a cârthieloru fostului domnu Cuz'a ce nu s'au publicatu pâna acum sî care, dupa Domni'a Sea, trebuiescu publicate. Se anuntia ca comissiunea budge-

---

este de lipsa, cá cei trecuti din paganismu la crestinatate sa se taia impregiuru, câci ajunge, déca sa voru infrená de pangaricіunile idoliloru, sî de curvia, de sugrumatu sî de sânge. Dupa aceste au aflatu de bine Apostolii sî betrânii impreuna cu tóta adunarea, se aléga barbati dintre ei, sî sa-i tramita la Antiochi'a cu Pavelu sî cu Varnav'a, sî au tramisu pre Iud'a, celu ce se numesce Varsav'a, sî pre Syla barbati povatiuitori intre frati, scriindu cu mânile loru acestea: Apostolii sî betrânii sî fratii, celoru ce suntu in Antiochi'a, Siri'a sî Cilici'a fratîloru celoru din pagâni, bucuria! Fiinduca amu audîtu, ca óre-cari dintre voi esîndu, v'au turburatu pre voi cu cuvinte, slabindu sufletele vóstre, dîcendu sa ve tâiati impregiuru, sî sa tîneti legea, câror'a nu le-amu poruncitu. S'au pârutu nóue adunati fiindu impreuna, a alege barbati sî a tramite la voi cu iubitii nostri Varnav'a sî Pavelu, ómenii cari si-au datu sufletele sele pentru numele Domnului nostru Iisusu Chistosu; dreptu aceea amu tramisu pre Iud'a sî Sil'a, cari sî ei cu cuventulu voru spune vóue aceleasi; ca mai multu nici o greutate sa nu punemu preste voi, fâra numai aceste de lipsa, cá sa ve infrenati de cele jertfite idoliloru, sî de sânge sî de sugrumatu sî de curvia padîndu-ve pre voi, bine ve-ti face; fi-ti sanatosi!" Deci acesti'a ducendu-se au venitu la Antiochi'a, sî adunandu multimea au datu cartea sî cetindu-o s'au bucuratu pentru mangaierea, sî Iud'a sî Sil'a fiindu sî ei Proroci cu cuventulu multu au mangaiatu pre frati, sî iau intâritu. — Din povestirea acést'a biblica urmédia, ca sî afacerea acést'a a Apostoliloru au fostu in tipu sinodalu, la care afara de ei au luatu parte sî betrânii cu tóta adunarea. Aceste trei sinóde apostolesci dovedescu convingerile Apostoliloru, cari sî le-au fâcutu ei din invatiaturile sî lucrârile Mantuitoriului in privinti'a ocârmuirei bisericei, pentruca vedemu cum ei deplinescu nu unilateralu, ci in sinodu prin alegere loculu lui Iud'a vendiatoriului, loru fostu confrate; cum prejudeca in sinodu nemultiamirea unor'a in privinti'a neimpartâsîrei din milostenia; sî cum ei desbatu in sinodu intrebarea taiatóre in credintia sî in obiceiurile sî moravurile crestiniloru din acei tempi, sî in fine cum ei nu singuri, ci cu intervenirea betrâniloru sî a multimei crestiniloru seversiescu aceste probleme. Sî pentru aceea trebuie sa se considere aceste sinóde apostolesci de indreptariu pentru toti seculii in obiecte dogmatice, administrative sî filantropice bisericesci, déca vremu sa o sustînemu in originalitatea sî genuitatea sea primitiva, pentruca altcum urmandu sî facendu vomu degenerá din crestinatate sî neobservandu cele din Evangeli'a lui Christosu sî cele din faptele sî scrierile Apostoliloru vomu parâsí positivitatea crestinismului, sî deodata numai ne vomu pomení pre terenulu alunecosu sî pagubitoriu alu rationalismului speculativu, carele lasa pre omu, omu, dara nu-lu face sî crestinu.

Noi ací intrerupemu espunerea desvoltârei graduale a institutului sinodalu in Biseric'a nóstra pre tempulu celoru dintâiu trei seculi ai crestinismului, câci aceea se tîne mai de aprópe de istori'a generale a Bisericei sî de istori'a speciala a Sinódeloru. De aceea trecemu la Sinódele ce s'a tînutu dela secululu alu IV pâna la alu IX carele infatîsiéza causele binecuventate, care au datu ansa la aducerea canóneloru, fâra vatemarea celoru din sânt'a scriptura, sî care representéza legislatiunea, ce este in deplin'a valóre pâna sî astadi in intrég'a nóstra biserica ecumenica, unde ea nu se impedeca in viéti'a sea din partea Statului politicu sî domnesce libertatea religiunaria in intielesulu celu adeveratu.

(Va urmá.)

taria n'a pututu terminá lucrarea sea sî mai cere dóue dîle, cerandu totu deodata suspenderea lucrârei Camerei in siedintie publice D. N. Ionescu sî Dimitrie Ghic'a combatu acésta propunere, cerandû a se desbate legile financiarie.

Monitoriulu publica unu decretu domnescu prin care D. Ministru de finantia este autorisatu cu stringerea veniturilorn sî ordonantiarea cheltuielilоru dupa budgetulu anului 1866, pâna la votarea budgetului esercitiului 1867.

„Romanulu“ atrage atentiunea Guvernului asupr'a celoru dóue calamitâti de cari este amenintiata Capital'a sî chiaru tiér'a intréga: adeca inundatiunea, ce cresce pre fia-care dî sî fómetea, dîcendu ca dejá unu mare numeru de sate suferu de lips'a de hrana, sî ca déca nu se voru luá in curendu mesuri, fómetea va bântuí o mare parte a tierei.

Varietâti.

$*_*^*$ **Ministrulu** de finantia contele Larisch, si-a datu dimissiunea.

$*_*^*$ **Guvernulu** Transilvaniei in siedinti'a din 17 Ian. c. spune „K. K.“, au decisu cá sa remonstreze in contr'a legei celei nóue pentru intregirea armatei.

$*_*^*$ **Comissiune guberniala** in Turd'a se ocupa de tempu mai indelungatu cu revisiunea socotelelorn comunali. Cass'a allodiala de acolo dela 1848 incóce au avutu venitu totu mai putînu cu tóte ca de atunci in cóce s'a deschisu o suma de isvóre de venituri. In tempulu din urma venitulu fù 15,000 fl. v. a. pre candu dupa socotelele cercetate aru esî venitu anualu de 40,000 fl. v. a. —

$*_*^*$ **Alegeri dietali in Bucovin'a.** „Zkft“ spune, ca in Cernautiu românii au formatu unu comitetu centralu pentru alegeri sî au statoritu candidati pentru tóte cercurile de alegeri. Cu mirare observà la acestea, ca despre activitatea rutenilorn din Bucovin'a nu afla nimic'a.

$*_*^*$ **Primatele celu nou in Ungari'a.** Dupa „Wanderer“ Episcopulu din Rabu **Simor** e denumitu de Principe-primate alu Ungariei. Denumirea acést'a are sî o insemnetate mare politica, pentruca primatele nu e numai o capetenia bisericésca pentru romano-catolicii din Ungari'a, ci e totu odata dupa legile tierei in lips'a unui palatinu, pre câtu regele e neincoronatu, sî locu tiitoriulu palatinului; elu e priveghiatoriulu asupr'a drepturilorn regatului sî mijlocitoriu intre coróna sî tiéra, pastratoriulu celu mare alu sigilului Ungariei, sî comitele supremu alu comitatului Strigonului; elu e membru alu locutiintiei regie ungurescí, judetiu la tabl'a tribunalului superioru alu tierei sî tabl'a septemvirala sî denumesce la tabl'a regésca doi judecatori; elu e acel'a, carele asiéza corón'a stului Stefanu pre capulu regelui, pre lânga aceste elu e unulu din cei de frunte patres (pairs, parenti) sî proprietari mari de pamentu in Ungari'a. **Simor** e unu omu populariu. Elu si-a inceputu carier'a cá capelanu, sî la 1857 in etate de ani 44 ajunse Episcopu, Densulu au intemeiatu fórte multe institute, au dîditu multe biserici intre cari sî unu domu la resiedinti'a sea episcopala sî pre unele le-a dotatu cu fonduri; iara cas'a lui e totudeun'a deschisa tuturoru lipsitilorn. In conversatiune se pórta cá unu omu de spiritu sî cu afabilitate. E unguru cu sufletu sî trupu sî doresce libertatea legala a tierei in armonia cu indivisibilitatea monarchiei.

$*_*^*$ **Furturi multe** de vite cornute se intempla, dupa cum ni se asicura, prin pregiurulu Sabiiului.

$*_*^*$ Despre o **fapta crudela** seversîta in Bistritia inca in anulu trecutu de câtra unu cetâtiénu sasu de açolo spune „Idök Tan.“ cam urmatórele:

In primavér'a anului trecutu fu arestatu cetâtiénulu sî maestrulu curelariu N. N. pentruca cadiuse in prepusu de a fi omoritu pre mum'a sea, dera fiindu ca elu n'a marturisitu nimic'a fu eliberatu. Eredii femeei omorite au vendutu de atunci cas'a iara unu chiriasiu ce s'a asiediatu in casa desiertandu grajdulu ce se tîne de curte de unele altele ce inca se mai aflá dela eredii femeei, au datu de armele de omoru ascunse in grajdu sî uitate acolo. Aflatoriulu, armele acestea le a sî predatu numai decâtu judecâtoriei. Numitulu cetatiénu fu arestatu de nou si recunoscù securea ce i se presentà de a sea sî in fine ca elu a fostu criminalulu. In ceealalta diminétia insa lu aflara sinucisu in prinsóre. Acum erá sa se ingrópe. Presbiteriulu a decisu cá sa se ingrópe in cimeteriulu comunu, dara unde-va de o lature, sî asiá sér'a pre la inmurgitu lu condusera nisce gendarmi spre cimeteriu. La intrarea cimeteriului se aflau insa vre-o 500 cetâtieni inarmati cu feliu de feliu de instrumente, protestandu ingroparea unui atare criminalistu intre ceilalti morti. Sicriiulu fu adusu iara la curtea sfatului. In piatia se adunà multime de poporu sî unu amploiatu alu magistratului abiá au pututu aliná tumultulu. A dóu'a dî s'a tînutu o adunare generala in carea s'a decisu ca sa-lu ingrópe in loculu perdiârei (la furci) sî asiá s'a sî intemplatu.

$*_*^*$ In 26 Ian. n. se esecutà sentinti'a de mórte a lui Nagy Lajós din Gyergyo Remete, prin fune. Condemnatulu s'aufâcutu vinovatu unei ucideri impatrate. Pâna in momentulu din urma sperá iertare sî de aceea au mersu cu presentia pâna la loculu de esecutiune.

$*_*^*$ **Plute pe Muresiu in Ianuariu** nu s'a mai pomenitu de 50 de ani, dar in estu anu a fostu.

$*_*^*$ **Russi'a sî Cretenii.** Din Petersburg s'a tramisu nu demultu dela unu comitetu pentru ajutorarea crestinilorn din Cret'a 6000 de rúble.

$*_*^*$ **Botezulu Domnului la Bucuresci**, se celebrà la 6 Ian. cu solemnitate. In acésta dî se sfintiescu apele riurilorn, dupa cum se scie, spre aducerea aminte a botezului Mantuitorului nostru Iisusu Christosu. La acésta ceremonia a binevoitu a asistá M. Sea Domnitoriulu. Em. Sea Metropolitulu Primatu asistatu de unu cleru fórte numerosu a cetitu slujb'a pe malurile Dambovitiei. In curtea apeductului se facuse spre acestu scopu unu cortu sî nisce trepte acoperite cu covóre ducéu la riu. Dupa terminarea actului bisericescu la care au luntu parte sî demnitarii residentiei precum sî unu publicu numerosu M. Sea se duse calare in piéti'a teatrului unde tînù un'a revista asupr'a guardei civice sî garnisónei de aici. Dupa aceea M. Sea se duse in palatu.

Nr. 1—3 Concursu.

Pentru intregirea stationei vacante de invetiatori in comunitatea greco-resariténa Racasdi'a ce este ingremiata inclitului comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului greco-orientalu românu alu Bisericei albe, prin acést'a se escrie concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 120 f. v. a.

b) in naturale: 25 meti de grâu, 25 meti de cucuruzu, 100 ponti de sare, 100 ponti de lardu 25 ponti de lumini, 10 orgii de lemne, 4 jugere pamentu de semenatura sî cuartiru liberu.

Doritoritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasulu de botediu, cu atestatele despre absolvirea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in Institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum'a si portarea loru morale sî politica, sî astfeliu inzestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna la 15 Februariu cal. vechiu 1867.

Caransebesiu 29 Decembre 1866.

Consistoriulu diecesei Caransebesiane.

Nr. 47—3 Concursu

Prin acést'a se publica tuturoru Invatietorilorn sî preparandilorn, cumca pe statiunea invatietorésca româna din Fenlacu, indiestrata cu veniturile anuale de 126 fl. v. a. 3 jugere de aratura, 1 jugere de livade, ½ jugerere de grâdina, 60 chible de grâu, 80 ponti de sare, 100 ponti de clisa, 25 ponti de lumini, 6 stângini de lemne sî cortelu liberu — se deschide prin acést'a concursu pre lânga terminulu dela intâi'a publicare de patru septemâni, pâna candu doritorii de a cuprinde acestu postu suntu avisati a substerne acestui consistoriu diecesanu recursurile sele cuviinciόse timbrate sî provediute cu estrasulu de botezu, cu adeverintiele despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna ací, sî despre purtarea sea morala sî politica.

Din siedienti'a Consistoriala scolastica in Timisiór'a in 15 Novembre, 1866 tînuta.

Dreptumaritoriulu Consistoriu Temisianu.

Nr. 6—1 Concursu.

La scól'a populara din opidulu Feldiór'a in districtulu Brasiovului, sa cere unu Invatietoriu pentru clas'a I, cu salariu anuale 100 fl. v. a. din cas'a alodiala, sî 40 xr. dela totu scolariulu, precum sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu vacantu, sa-si inaintedie la subscrisulu cererile loru timbrate, sî prevediute cu atestatu de botezu, de moralitate, sî de studiele gimnasiale séu pedagogice, pâna la 1 Februariu a. c. st. v.

Brasiovu in 12 Ianuariu 1867.

Ioann Petricu

Protop. sî Insp. distr. de scóle.

Nr. 2—2 Edictu.

George Radu din Crihalm'a in comitatulu Albei superióre, in Transilvani'a, care mai bine de trei ani si au parasitu cu necredintia legiuit'a sea muiere pre Ann'a Georgie Micu, sî pribegesce in lume, se provóca cá in terminu de 3 luni sa se presentedie inantea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra, procesulu divortialu asupra-i pornitu, se va decide sî fâra densulu, in intielesulu prescriselorn SS. Canóne bisericesci. — Hasiufaleu in 7 Ianuariu 1867.

Forulu matrimoniale gr. res. alu Tratului protop. alu Palosiului.

Ioann Gheaj'a,

Admin. protopopescu.

I. B. Misselbacher et Fii in Sabiiu si recomanda depositele loru de tôrturi de bumbacu, albe sî colorite (vapsite) rosiu sî venetu unei favorabile cautâri. Vinderea se face en gros et en detail, in piati'a cea mare nr. 327.

MUNTELE DEALULU NEGRU alu Domnului **Budisteanu** din Bucuresci, care munte se afla in apropiere de Turnu-rosiu, se da in arenda dela Sf. George anulu acest'a pe 5 séu mai multi ani, şi se sî vinde pentru veci (ohavnicu). Doritorii se potu adressá la acésta Redactiune spre a priimì informatiuni mai de aprópe.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 7. ANULU XV.

Sabiiu, in 22 Ianuariu (3 Febr.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

PROGRAMA

despre ordinea esameneloru sem I. 186⁶/₇ tînande cu elevii Institutului pedagogico-clericale alu archidiecesei greco-orientale in Transilvani'a.

Dîu'a lunei Ianuariu 1867.	Inainte de amédi din	Dupa amédi din
Luni 23.	Pastorala, Clericii an. III.	Gramatica, Pedagogii an. I sî II.
Marti 24.	Morala, Cler. an. II.	Computu Ped. an. I sî II.
Mercuri 25.	Istori'a bisericésca, Cler. an. I.	Essegetic'a Cler. an. III.
Joi 26.	Pedagogi'a, Cl. an. III. sî Ped. an. II.	Istori'a sî statistica, Ped. an. II.
Vineri 27	Essegetic'a, Cl. an. II.	Introd. in S. Scriptura, Cl. an. I sî II.
Sambata 28.	Dreptulu canonicu, Cler. an. III.	Geografi'a Istoria, Ped. an. I sî II.
Marti 31.	Dogmatic'a, Cler. an. I.	Marturisirea Ort. Istori'a bis., Ped. I sî II.
Inceputulu :	la 9 óre	la 3 óre.

Sabiiu, 7 Decembre 1866.

Cestiunea orientale.

Acésta cestiune este pré desu discutata sî vorbita, decâtu sa o trecemu sî noi numai asiá cu vederea ; ba o amu pomenitu sî noi in deosebite renduri in espunerea evenemintеloru politice. Ce este asiá dara cestiunea orientala ? Luandu-ne dupa cuvinte apoi o amu puté respunde sî asiá: „intrebarea resariténa“, séu sî mai populariu dîsu: „trebile din pârtîle resaritului Europei“ se intilelege trebile politice.

Ni se nasce insa o alta intrebare sî adeca, ca unde jace acestu resaritu, séu mai bine unde se incepe, sî déca scimu acést'a mai vine intrebarea : candu dîcemu cestiunea orientala, putemu sa ne oprimu numai la marginile resaritene ale Europei ? sî deca trecemu aceste margini, unde sa ne oprimu ?

Eata o gramada de intrebâri din o intrebare sî ince nici unu respunsu pâna acum.

De-sî cestiunea, séu afacerea asiá numita orientala s'aru paré ca e o afacere localisata in oorientulu Europénu, ea in totalitatea ei cuprinde cu multu mai multu. Ea candu aru capetá adeveratulu ei nume s'aru puté chiamá „cestiunea universala“ adeca a lumei intregi. Adeverulu acest'a lu póte aflá cine-va din acea impregiurare, ca de câte ori acésta bóla cronica a politicei, devine mai acuta, simptomele ei se simtu nu numai in orientu, ci sî in occidentu (apusu) afara de „fericit'a“ Spania, carea in nepasarea ei s'a inaltiatu preste, séu mai dreptu s'a coboritu sub tóte cestiunile generale europene. —

Acum aru fi a se determiná tempulu de candu s'a inceputu acea cestiune orientala ? Sî in privinti'a acést'a domnesce mare nesicuritate. Nu scie omulu sa mérga pâna la tempurile cruciatiloru inapoi, séu pâna la acelu Paleologu (imperatu bizantinu), carele cersiá in desiertu, cu resemnarea de credinti'a sea, ajutoriu dela curtea din Rom'a sî prin acést'a dela occidentu, séu pâna la ocuparea Constantinopolei in an. 1453 de Mahometu alu II, séu póte sî de mai incóce, de candu adeca au inceputu occidentulu europénu a cunósce, ca islamismulu nu are putere de viétia sî ca déca nu l'a pututu frânge si scóte afara din Europ'a armele crestiniloru neintielesi, acum se va mistuí elu insusi pre sine sî de sine.

Noi credemu ca labirintulu acest'a de intrebâri nu ne impedeca de a ajunge la scopu, déca mai inainte de tóte ne fixâmu unu locu, carele este ossi'a asiá dîcendu pre lânga care se inverte acésta intrebare momentósa numita orientala.

Loculu acel'a si-are punctulu seu centralu Constantinopolea séu Tiarigradulu, apoi vine alu doilea cercu mai largu imperiulu otomanu séu asiá dîs'a imperati'a turcésca cu diferitele-i popóre, apoi tierile séu staturile, cari o incungiura pre acést'a.

Constantinopolea numita sî Rom'a nóua, este chei'a lumei. Ea e asiediata pre malulu stângu alu Bosforului, mai acolo, unde acest'a se iumpreuna spre resaritu cu marea négra sî spre apusu cu marea marmora, dela carea totu spre apusu se continua canalutu dardaneleloru pâna in Archipelagulu grecescu sî de ací incolo in marea meditierana. Insemnatatea acestei situatiuni devine sî mai insemnata, déca cugetâmu, ca Bosforulu sî marea négra e puntea cea mai naturala sî cea mai sigura spre Asi'a mica sî Asi'a propria, Archipelagulu sî marea meditierana calea cea mai potrivita spre Egiptu sî spre Afric'a, iara cu deschiderea canalului dela Suez chiaru sî spre Indi'a sî gurile dunârei, celui mai insemnatu riu alu Europei ce se varsa in marea négra, cale naturala deschisa spre Europ'a centrala. Dîcemu de Europ'a centrala, câci pentru cea occidentala suntu pârtîle mârei meditierane, precum marea adriatica, carea pórta nâile pâna la Veneti'a sî Trieste, marea meditierana cu diferitele sinuri cari inlesnescu descarcarea nâiloru, la Tarentu sî Genu'a (pentru Itali'a), la Marsili'a sî Toulon (pentru Franci'a) s. a. m. d. pâna la oceanulu atlanticu, carele se afla intre Europ'a, Afric'a sî Americ'a.

Din aceste schitiâri póte vedé ori cine, ca Constantinopolea in o mâna puternica aru trebuí sa faca epoca nóua in istori'a popóreloru, aru trebuí sa dea o directiune nóua comerciului, asiá dupa cum a datu caderea Constantinopolei la 1453, directiunea aflata de Cristofu Columbulu la 1492, carele cautandu altu drumu spre Indi'a au aflatu Americ'a.

Puterile cele mari europene, cari se intereséza atât'a de imperiulu turcescu, au asiá dara impregiurârile aceste dinaintea ochiloru. Fia-care din ele se teme de celelalte, ca sa nu puna man'a pre acestu punctu insemnatu, pentruca in momentulu, candu s'aru intemplá asiá ce-va, celelalte aru fi ameninliate cu perire, séu celu putînu cu impilire.

Venimu la alu doilea cercu, la imperiulu otomanu séu turcescu sî ne restringemu mai multu la partea cea européna. Acest'a are o forma patrata. La média dî sa radîma de Bosforu, marea marmora, Dardanele, Archipelagu sî Greci'a libera ; la apusu de merea adriatica sî Austri'a ; la média-nópte de Austri'a, Serbi'a, Romani'a sî la resaritu de marea négra. Popórele ei suntu turcii in massa mai mare in Rumeli'a, carea provincia e mai aprópe de Constantinopolea, Grecii sî Macedo-românii in provinciele de média-dî ; arnautii in pârtîle apusene de média dî ; slavii (Erzegovini, Bosniaci, Croati sî Bulgari,) mestecati cu macedo sî daco-români, in apusulu de média-nópte sî la média-nópte a imperiului. Sa observâmu, ca populatiunile aceste crestine suntu cu multu mai numeróse decâtu turcii, cari nu facu nisi a trei'a parte din locuitorime.

Din espunerea marginiloru cunóscemu numai nisce vecini neinsemnati pâna acum inaintea diplomatiei europene, luandu afara pe Austri'a. Intielegemu asiá dara sub vecinii neinsemnati pre Greci'a, Serbi'a sî pre Romani'a, pentruca de-sî césta din urma si sciù castigá respectulu drepturiloru sele in evulu mediu, candu turcii erau gróza Europei ; candu tóta crestinetatea occidentala nu au pututu frange pre turci sî nu iau pututu impedecá a nu strabate pâna la Vien'a;— ea (Romani'a) ingenunchiata (numai mai tardîu) de coruptiunea fanarului, fu adusa acolo, de erá privita pâna deunadîle de Europ'a, de o parte intregitória a imperiului otomanu. Serbi'a trebuie sa sufere sî adi in punctele cele mai insemnate ale tierei garnisóne turcesci; e asiá dara o tiéra numai pre jumetate libera.

Vecinii pre cari pentru insemnetatea loru ii putemu pune asiá dara in alu treilea cercu alu cestiunei orientali suntu : in Europ'a Austri'a sî Russi'a; (sî acum putemu dîce sî de Itali'a) afara de Europ'a aru fi Persi'a sî Egiptulu.

Dintre vecinii acesti mai insemnati insa nici unulu nu a desvoltatu atât'a staruintia cá Russi'a, acum mai de doi seculi incóce, spre a se pune in possesiunea Constantinopolei. Diplomati'a apuséna a intielesu insa de multu pericululu ce i amenintia din acesta staruintia sî asiá a silitu in diferite renduri pre puterea acésta mare a resemná de placerea ei. Diplomati'a apuséna a vediutu pericululu pentru civilisatiune sî industri'a apuséna, pentru care are pietîe asiá de bune in orientu sî din acestu motivu a pusu in miscare legiunile franco-englezo-sardo-austriace la 1854, a inlaturatu inundatiunea „panslavistica“ a jumetâtiei resaritene din Europ'a, sî a incisu Romani'a intre Austri'a sî marea négra. Cu acést'a s'a facutu inceputulu dela inceputulu deslegârei cestiunei orientale: pre câmpurile Crimeei sî inaintea Sebastopolei, cu arm'a, sî in Romani'a (respective in conferinti'a dela Parisu) cu péna diplomatica.

De candu s'a statoritu la 1856 unu nou ecuilibru europénu cu cele tocmai espuse, acestu ecuilibru séu drépta cumpena s'a mai smintitu putînu.

Dupa cum aflâmu prin dîuarie, ca stau lucrurile astadi vedemu, ca Russi'a se dechiara de mai multe ori, ca legaturile dela 1856 nu o mai oblega sî ca ea este chiamata a se interesá de popórele slave sî crestine din imperiulu turcescu. Sî cá sa nu créda lumea ca Russi'a numai glumesce, sa-si aduca aminte, ca ea nu s'a tînutu nici de obligamentele dela 1815, dovéda e Poloni'a, pre carea avea a o guverná dupa o constitutiune deosebita sî pe carea o au intrupatu acum in Russi'a.— Austri'a déca nu altuce-va, dara vecinetatea cea immediata aru trebuí sa o faca cá sa se intereseze.

Acum sa vedemu de cele invecinate nu prin teritorii ci prin interese.

Prussi'a astadi are interesu in orientu, avendu unu principe pe tronulu Romaniei, dara póte sî alte interese. E unu lucru cunoscutu, ca se repetiesce fórte de multe ori prin dîuaristic'a nemtiésca, ca nemtii se inceteze de a mai emigrá in Americ'a. Cu colorile cele mai ingrozitóre se descrie sórtea emigrantîloru sositi in mânile Yankeiloru, sî se recomenda dirigerea emigratiunei spre orientulu europénu, carele e sî aprópe de trupin'a nemtiésca, sî are lipsa de populatiune, sî e cu multu mai priinciosu sî in privinti'a climatica decâtu Americ'a de Nordu séu Australi'a. Franci'a are interesu pentru ras'a cea comuna cu a ei sî asiá, cá patróna a romanismului. Angli'a care are sa umble de aci inainte câtra Indi'a calea cea scurta prin canalulu dela Suezu are interesu, ca marea meditierana sa nu i se incuie. In cele din urma insa sî pentru Franci'a sî Angli'a sî pentru ori care alta putere interesulu celu mai mare suntu depositele de marfa pe tiermii mariloru ce incungiura imperiulu turcescu sî pre ambii tiermi ai dunarei sî scóterea cerealeloru sî altoru producte crude fórte eftine din tierile aceste.

Intalnindu-se in tipulu acest'a aci interesele tuturoru puteriloru asiá putemu dîce ca castigulu sî perderea Europei este de astadata asiediata pre pamentulu imperiului turcescu.

Pâna aceste puteri voru puté nesuí cu asemenea putere spre orientu nici ca aru fi vre-o temere de smintîrea dreptei cumpene. Dara principiulu pronunciatu de Napoleonu „aliantie libere“ póte aduce o paralisatiune in o parte séu in alt'a. Popórele apusene se potu incaierá de nou pentru regularea margineloru stateloru loru; ins'a Angli'a póte sa aiba necasu cu fenianismulú din Irland'a, séu cu Indi'a séu Canad'a séu cu tóte deodata, sî atunci celu ce va fi cu mâni libera va sci sa profite de ocasiune

Pentru casurî de feliulu acest'a Russi'a e cea mai amenintiatóre. Ea la unu asemenea casu aru tinde mân'a slaviloru de média-dî preste români sî magiari (Romani'a sî Austri'a), cari slavi incungiura aceste dóue elemente, sî carii aru saluta pre rusi, de mantuitorii loru.

Eata asiá dara ca complicutiunea acést'a de interese adunate dela tóte puterile europene este cea ce agita pre Europ'a sub firm'a cestiunei orientale. Cum se va deslegá acést'a e o alta intrebare.

Putemu atinge aici pre scurtu ca in privinti'a deslegârei aru fi bine sa contribuie mai multu popórele, care suntu mai tare engagiate. Ele insa voru puté participá la deslegare numai déca se voru desbracá de indiferentismu sî de prejudetie vatematóre intereseloru loru proprii. De slavii din Turci'a vedemu multu scriindu-se sî descriindu-li-se starea loru ; óre de românii din Turci'a gandesce-se cine-va ?

Reform'a armatei in privinti'a sociala economica sî finantiala.

(„Reform“).

Legile cele nóue despre datorinti'a generala de a militá sî despre provocarea generala la aperare, publicate in projectu, si au fâra indoiéla punctulu seu de greutate in insemnatatea loru militara sî pentru aceea naturalmente sî in interesulu comunu e fórte de doritu, cá sa se esamineze sî sa se desbata de barbati de specialitate adeveratu militaria. Insa aceea nu o va negá nimenea, ca implinirea legiloru acestor'a taie adencu in relatiunile sociale ale poporatiunei, sî ca ele au o insemnatate mare economica sî finantiala, sî in aceste trei privintie aru poté fi iertatu in lucruri militare sî unui laicu a-si dá pererea sea pentru desbaterea intrebârei. Scopulu legiloru nóue dupa raportulu ministrului de resbelu jace intr'aceea, cá sa se radice puterea de aperare a statului la o culme câtu se póte mai mare sî sa se procure armatei inteligintia, care pâna acum'a partea cea mai mare i s'au detrasu prin eliberâri legale. Scopulu acest'a s'aru puté ajunge fórte usioru, déca amu vré sa trecemu preste tóte celelalte interese sî sa urmarimu fâra crutiare numai tînt'a acést'a singura. Insa acést'a nu merge, ca interesele cestelalte suntu de o natura asiá de puternica, incâtu, déca aru fi trecute fâra crutiare cu vederea, aru trebuí sa-i detraga zîdirei celei nóue bas'a, pre care sta, prin care s'aru nimicí ori ce garantia pentru puterea sî durat'a creârei acestei'a. Pentru aperarea intereseloru acestor'a sî vocea unui laicu si are indreptatîrea sea. Lucrulu numai atunci se póte inaintá, déca se va lumina din tóte pârtîle, câci numai prin aceca ne póte succede, a aflá petrile demarcatóre, pâna unde se póte sî este iertatu a pasí de o parte in pretensiuni, de alta parte in concessiuni.

Fia-care cunósce sî e petrunsu de necessitatea aceea, ca puterea nóstra de aperare trebuie radicata la o culme câtu se póte de mare, sî ca inteliginti'a trebuie repesentata intr'unu numeru mai mare in armata sî introducerea provocârei generale la aperare se recunósce de uniculu mijlocu, care ne póte duce la tînt'a acést'a. In privinti'a acést'a se unescu opiniunile tuturoru; chiaru si Ungari'a nu face opositiuni in contr'a principiului insusi, ci in contr'a formei, in care se pasiasca acést'a in vigóre; objectiunile cari s'au fâcutu pâna acum'a acolo nu suntu de o natura privitóre la lucru, ci la politica. Se intielege de sine, ca unulu sî altulu, care va fi lovitu mai intâiu sî nemijlocitu, nu va primí lovitur'a acést'a cu tacere, insa acést'a nu se póte considerá, sî in scurtu tempu vomu privi lucrulu asiá, precum este, cá o necessitate neincungiurabila, cârei'a i suntemu datori a ne supune neconditiunatu; in loculu afectului celui d'antâiu va urmá resignatiunea. Altmintrea sta tréb'a in privinti'a modalitâtîloru, cari se alegu pentru realisarea principiului, la intrebarea acést'a se incepe lupt'a, aici e la ordinea dîlei determinarea marimei sacrificiului, pre care trebuie sa-lu dea fia-care singuratecu, cá sa inlesnésca sî sa asigure realisarea tîntei celei inalte prelânga vatemarea cea mai mica a intereseloru sele proprii sî ale binelui comunu. Statulu nu póte sî nu trebuie sa céra unu sacrificiu mai mare, decâtu e neaperatu de lipsa; ce trece preste acést'a e nu numai o apesare nerectificata, ce trebuie sa devina in óresi care privintia periculosa. In privinti'a acést'a se radicara mai multe voci in contr'a legei nóue de aperare sî se amintescu unele puncte, in care se impune cetatieniloru singurateci ai statului sî statulu insusi unui sacrificiu mai mare, decâtu se vede a fi justificatu prin ne-

---

FOISIÓRA.

Impartâsiri dintr'unu manuscriptu,

ce tractéza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare.)

Sinódele bisericei nóstre?

Biseric'a nóstra ecumenica are cu valóre obligatória pentru întrég'a sea estensiune siepte sinóde ecumnice sî dóuesprediece locale, ale câroru canóne cuprindu in sine ingrijirea clerului sî a porului credinciosu spre sustînerea dogmeloru din sânt'a scriptura in curatieni'a sî genuitatea loru, precum sî mesuri cuviinciόse, cá in Biserica sa se faca tóte spre zîdire, dupa cuviintia sî ordine buna.

Cele siepte canóne ecumenice.

Acele siepte sinóde ecumenice in Biseric'a nóstra suntu:

a) Sinodulu dela Niche'a I. tînutu in dîlele Imperatului Constantinu celu mare la anulu 325 spre reinfrângerea iscodiriloru lui Ariu Preotulu Bisericei Alesandrine sî a partisaniloru lui, cari impugnau Ddieirea lui Christosu. La acestu sinodu ecumenicu I. s'a stabilitu sî formulatu credinti'a crestinésca despre Ddieu Tatalu sî despre Ddieirea fiiului lui Ddieu intru unu simbolu cu siepte articuli ; apoi s'a statornicitu tempulu serbatórei Pasciloru séu a invierei lui Christosu pentru toti seclii, luandu de basa tempulu patimirei sî alu invierei lui Christosu ; s'a recunoscutu Scaunulu Ierusalimului de o potriva cu celelalte Scaune patriarchale ; s'a amplificatu can. I. apostolescu despre chirotonirea noului Episcopu, seversînda prin doi séu trei Episcopi cu aceea, ca alegerea noului Episcopu are a se face in sinodu metropolitanu sî numai acea alegere se pune ín lucrare, pre carea Metropolitulu o va fi intâritu ; ca de dóue ori intr'unu anu, inainte de postulu mare sî pre la tempulu tómnei sa se tîna sinodu metropolitanu, precum acést'a o prescrie canonulu 27 apostolescu ; s'a mai aprobatu obiceiurile cele vechi in privinti'a jurisdictiunei metropolitane sî a estensiunei vechi a Metropolieloru sî a sinódeloru metropolitane, precum sî a patriarchieloru din Rom'a, Alesandri'a sî Antiochi'a ; s'a asiediatu sî casatori'a clerului in contr'a unoru nediueli pentru celibatu. Numerulu celoru adunati Archierei la acestu Sinodu au fostu 318, sî 86 preoti, diaconi sî monachi inveliati, sî s'au asiediatu 20 canóne. Cei de frunte Archierei au fostu : Alessandru Episcopulu Constantinopolei, Vitonu sî Vicentiu Presbiteri cu Episcopulu Curduvei din Ispani'a cá loctiitori ai lui Silvestru Pap'a Romei, apoi Alessandru alu Alesandriei, avendu siesi de ajutoriu pre Diaconulu seu Atanasiu, carele apoi iau urmatu in scaunulu archierescu, precum sî Evstatiu alu Antiochiei sî Macariu alu Ierusalimului, Pafnutiu sî Spiridonu sî ceialalti.

Sinodulu ecumenicu II.

Alu doilea Sinodu ecumenicu s'au tînutu la Constantinopole la anulu 381 pre tempulu marelui Teodosiu. Parintii cei mai insemnati au fostu Nectariu alu Constantinopolei, Thimoteiu alu Alessandriei, Grigoriu Teologulu, sî Grigoriu Nicanulu sî alti multi Episcopi dela Resaritu cu numeru 150 iara dela Apusu n'au fostu nici unulu, nici locotiitorii Papei Damasu, carele n'au tramisu nici epistol'a sea sinodale dupa obiceiulu vechiu, câci presimtîse, ca scaunulu archierescu din Constantinopolea are a primí in biserica pusetiune de o potriva cu celu alu Romei, de-sî apoi au aceptatu tóte canónele ale acestui Sinodu, in care 1), s'au tractatu eresulu lui Macedoniu sî s'au osânditu cá unu hulitoriu de Duhulu sântu ; 2) pre lânga cei siepte articli ai Sinodului ecumenicu I s'au mai adausu alti cinci articlii, sî adeca despre Duhulu santu, carele este Domnulu de viétia facatoriu, sî purcede din Tatalu, sî este impreuna cu Tatalu sî cu fiiulu inchinatu sî maritu, carele au graitu prin proroci; despre biserica, ca este un'a, sânta, socessitate, unde pentru aceea se cere imperativa o schimbare.

Cea dintâiu sî dupa parerea nóstra cea mai insemnata controversa dintre acestea este otarirea oficiului de serviciu in armata. Acést'a s'au poftitu de siése ani la linia sî de siése ani in reserva, sî adeca trei ani in reserv'a dintâiu sî trei ani in reserv'a a dóu'a. Este invederatu cumca in punctulu acest'a au mersu proiectulu de lege prea departe, cu multu mai departe, decâtu se póte justificá prin necessitate. Inainte de tóte se dîce acést'a in privinti'a duratei datorintiei de servitiu in linia, pentru ca implinirea datorintiei acestei'a de servitiu la linia pretinde sacrificiulu celu mai mare, taia in viéti'a sociala sî in esistinti'a materiala a fia-cârui singuratecu, de aru fi de ori ce stare de si-aru fi alesu ori ce cariera. Sî aceea e in sine unu sacrificiu mare , candu se smulge barbatulu din chiamarea sea, ce si-au alesu, insa candu este retînutu mai multu tempu in departare dela chiamarea aceea , atunci negresîtu vine in urma sî pericululu acel'a, ca elu sa instrainéza cu totulu dela chiamarea sea ; ca si perde desteritatea (gibaci'a), ba chiaru sî facultatea de a o mai putea continuá dupa demissiunarea sea, ca prin aceea si perde mai multu séu mai putînu sî facultatea , de a-si putea castigá cele de lipsa sî devine siesi sî altor'a spre greutate. Cumca principiulu acest'a sî din proportiunea locului nu se privesce in genere de realisaveru, adeveresce otarirea fâcuta in projectulu de lege, despre admiterea unui tempu de presentia spontaneu de unu anu sî despre concederea unei licentiâri pe durata. Favoratiunile (inlesnirile) acestea insa care suntu cu putintia, suntu numai pentru o parte mica, dupa proportiune fórte mica, pre cari i ajunge sórtea , éra pentru partea cea cu multu mai mare a acestor'a nu esista, cu tóte ca diferinti'a asiá e de colosala, incâtu póte provocá intre cei nefavoriti o turburare, care póte deveni chiaru sî fatala. Nu numai eruditulu, invetiatulu , oficialulu sî artistulu simte urmârile unui tempu asiá indelungatu de servitiu, sî professiunistulu, ba tieranulu simte , ca se instreinéza dela meseri'a sea sî elu se simte ingrigiatu pentru viitoriulu seu , lui i vinu cugetâri curióse despre principiulu enunciatu asiá de multe ori : dreptu egalu pentru toti, sî inzadaru se straduiesce, a inventá motivele pentru o ilegalitate asiá evidenta in tractamentu. Acést'a produce o intielegere rea in armata, care in casulu convocârei reserveloru póte sa devina periculósa. Ne'ntielegerea se latiesce insa sî la poporu sî deschide in relatiunile sociale unu abisu , care nu este mai putînu amenintiatoriu.

Noi nu vremu sa combatemu prin acést'a favoratiunile concese, ci le tînemu de drepte sî necesarii , noi vremu numai o micsiorare a datorintiei generale de servitiu in linia cu trei ani. Prin acést'a s'aru face diferinti'a cu multu mai míca , sacrificiulu acest'a lu póte aduce sî professiunistulu sî tieranulu, fâra periculele descrise mai insusu pentru viitoriulu seu ; favoratiunea unor'a si perde prin aceea agerimea sea, de óre-ce pentru diferinti'a acést'a mai mica in tractamentu totu se potu aflá inca motive de justificare. (Va urmá.)

Eveneminte politice.

Sabiiu 21 Ianuariu.

In privinti'a afaceriloru constitutiunali interne se dîcea dîlele trecute ca Imperatulu va indreptá câtra dietele de dincolo de Lait'a unu messagiu, prin carele va recunósce senatului imperialu estraordinariu votu consultativu in afacerea impecârei cu Ungari'a, iara in privinti'a constitutiunei din Fauru activitate modificatóre.

Denumirea ministeriului ungurescu o tîne tóta dîuaristis'a vienesa cá a mâna. „N. Fr. Pr.“ sî alte foi ne spune ca dupa aceste in scurtu are sa urmeze incoronarea Majest. Sele de Rege alu Ungariei. Se mai asicura de mai multe pârti sî denumirea unu ministeriu respunsabilu dinco'o de Lait'a, carea are sa se intemple in unulu sî acelasi tempu cu celu alu Ungariei.

Coalitiunea ministeriului germano-slavu inregistrata sî de noi in unulu din nrii mai dinainte se deminte de foile centralistice din tóte pârtile.

Alegerile translaitane suntu pa gatatu.

In Pest'a lucra comitetulu de siése-dieci sî siepte din tóte puterile. Dupa scirile cele mai próspete in 31 Ian. c. n. erau primite dejá 57 de alinee la care s'a facutu numai trei amendemente.

Din capital'a Croatiei spune unu tel. la „Hr. Ztg.“ ca municipiulu de ací au respinsu provocarea locutiintiei privitóre la punerea in lucrare a ordinatiunei pentru intregirea armatei sî ca regimulu va fi silitu a intrebuintiá mijlóce constringatóre spre a o pune in lucrare.

Cestiunea orientala aflâmu din dîuarie ca e tratata cu multu interesu sî din partea ministeriului de esterne austriacu. Ni se asicura ca ministrulu de Beust au intrevenitu pentru ameliorarea sortiei crestiniloru din Turci'a atâtu la Pórta , câtu sî la puterile cele mari europene.

In Franci'a are sa se deschida la 14 Fauru corpulu legislative. Cuventulu Imperatului va fi pacificu.

Din Spani'a numai incéta scirile despre rescóla, dar totodata sî despre condamnârile cele mai aspre cari aducu aminte de tempurile auto da fecle (actu de fide) evului mediu.

Revolutiunea Creteniloru o faceau dîuarele mórta. Acum o reinvia de nou sî se spune de invingeri nóue.

Publicâmu aici dupa alte foi urmatórea :

1253—1867.

Publicatiune.

In legatura cu emisulu guberniale dto 9 l. c. Nr. 364, la intielesulu ordinaciunei in. presidiu alu cancelariei reg. aulico-transilvane din 12 l. c. Nr. 146, se facu cunoscute dreptu cinosura mai la vale unele determinatiuni pentru punerea in lucrare a schimbâriloru legei pentru intregirea armatei , ce se coprindu in ordinulu imperiale din 28 Decembre a. tr., reservandu-se pe mai incolo urmandele dispusetiuni.

1. La intregirea acést'a de armata suntu chiamati numai junii nascuti in anii 1846, 1845 sî 1844, cari dupa emisulu gubernialu dto 18 Oct. a. tr. Nr. 23835 inca suntu chiamati, va se dîca, nascutii din anii 1843 sî 1842 nu suntu sî mai incolo chiamati la intregirea acést'a de armata, ei nu mai suntu obligati la servitiulu militariu , luanduse afara casulu acel'a, candu unu obligatu de a militá, din aceste dóue clase de etate, s'aru fi detrasu pâna acum nelegalminte dela insîrarea in óste, in care casu se va supune inrolârei dupa § 45 din legea pentru intreg. arm. dto 29 Sept. 1858 sî cei pâna la an. 1832 inclusive nascuti.

2. Eliberârile dela obligamentulu de a intrá in armata, care se baséza pe §§ 18 pâna inclusive 21 la 18 din legea pentru intreg. armatei precum sî eliberârile care corespundu acelei'a in privinti'a concedieloru dupa determinatiunile pré inalte ce se cuprindu in colectiunea despartiementului ordinatiuniloru suplementari 1 Nr. 14, 15, 16, 17, 18, sî 19, au de a incetá dejá pentru tóte casurile pentru

---

bornicésca sî apostolésca ; despra marturisirea Botezului intru iertarea pecateloru , a invierei mortiloru, sî a vietiei vécului, ce va sa fia ; 3) s'au adusu canonu, cá Episcopii sa nu turbure Bisericile cele ce nu cadu subt jurisdictiunile loru, intârindu-se totudeodata sî Canonulu adusu in privinti'a acést'a de câtra Sinodulu ecumenicu I ; 4) prin canonu se da scaunului archierescu din Constantinopole intaietate dupa scaunulu archierescu din Rom'a ; 5) s'au prefiptu norm'a pâriloru in contr'a Episcopiloru ; cu totulu s'au fâcutu in acestu Sinodu siepte canóne.

Sinodulu ecumenicu III.

Alu treilea Sinodu ecumenicu s'au celebratu la Efesu in Asi'a in dîlele Imperatului Teodosiu celu micu la a 431 fiindu adunati preste 200 Archierei ; sî conducatoriulu loru au fostu Cirilu alu Alessandriei, totudeodata sî imputernicitului Papei Celestinu din Rom'a, carele apoi tramise de locotiitori ai sei pre Arcadiu sî Proectu Episcopi sî pre Filipu presbiteru. Conchiamârei acestui Sinodu au datu ansa eresulu lui Nestoriu , Patriarchulu Constantinopolei, carele incepuse a invetiá, ca unulu este Christosu fiiulu lui Dumnedieu, sî altulu este Christosu fiiulu Mariei in contr'a articulului alu II sî III din Simbolulu Credintiei dela Niche'a. Deci s'au osanditu Nestoriu cá unu ereticu sî s'au pusu subt anatema, ear Episcopii acei'a, pre cari Nestoriu iau conturbatu in scaunele loru câci erau ortodoxi sî nu primeau eresulu lui , s'au dechiaratu de nevinovati sî dreptcredinciosi, ear in urma Metropoliei din Cipru i s'au restituitu independinti'a sea de câtra Metropolitulu din Antiochi'a , carele , câci Cipru devenise in cele civile subt Ducatulu din Antiochi'a, vrea sa si subordineze bisericesce Metropoli'a Ciprului sub a sea jurisdictiune metropolitana.— Lucrarea acestui Sinodu ecumenicu s'au esprimatu in 8 Canóne.

Sinodulu ecumenicu IV.

Alu patrulea Sinodu ecumenicu s'au fostu tînutu in Halchidonulu Vitiniei pe tempulu Imperatului Marcianu la an. 451, la care 630. Archierei au luatu parte, sub presiedinti'a lui Anatoliu Patriarchulu Constantinopolei, sî la care afara de solii papali, au fostu Maximu alu Antiochiei, sî Iuvenalu alu Ierusalimului. Substratulu principalu alu acestui Sinodu au fostu eresulu Archimandr. Eutichiu, sî alu partinitoriului lui alu Episcopului Dioscoru din Alessandri'a, invatiendu acel'a, ca Cristosu se impârtiesce in dóue fetie, ear acest'a , ca Christosu are dóue firi. Deci Sinodulu acest'a pre basea articuliloru Simbolului dela Nichei'a au osanditu acestu eresu, sî au anatemisatu pre Euthichiu , sî pre Dioscoru impreuna cu aseclii loru , sî au primitu de ale sele Canónele cele aduse de pâna acum. Apoi trecendu la obiecte disciplinari , au osanditu chirotoniele pentru bani ; au opritu amesteculu preotiloru in lucruri lumesci ; tagm'a monachal'a s'au regulatu sî s'au subordinatu Episcopiloru , in ale câroru tînuturi se afla monastirile loru ; se opremesce preotimei a parâsi parochi'a sea fâra scrisórea Episcopului respectivu , ear Episcopiloru a chirotoní preoti supernumerari ; ca scaunulu episcopescu este forulu competinte , cârui'a au clericii sa astérna pârile loru, ce le au in contr'a altoru clerici, ca unu preotu nu se póte pune la dóue biserici , adeca la dóue parochii ; se opresce Episcopiloru a nediuí la stapâniri lumesci spre a se tâiá o Metropolia in dóue ; se demanda cetitoriloru sî cantâretiloru a luá de sotia fete de relegea nóstra ; reguli pentru monachine ; despre preotii sî monachii vinovati de conjuratia, ca Metropolitulu de dóue ori pre anu sa conchieme Sinodu , unde va voí ; se opresce preotiloru a râpí dupa mórtea Episcopului loru lucrurile lui ; ca monastirile nu se potu secularisá ; ca Metropolitulu este datoriu a stâruí, cá Eparchi'a veduvita sa capete in tempu de trei luni pre Episcopulu seu, sî cá venitulu Eparchiei veduvite pe basea Canonului 58 apostolescu sa se padiésca intregu de iconomulu Eparchiei; se demanda, cá fia-care biserica, ce are Episcopu, sa aiba Iconomu din clerulu seu ; ca cei ce rapescu femei cu nume de casatoria, sî complicii loru, déca suntu preoti, sa cada din trépt'a preotiésca , ear déca suntu mireni, sa se anatemisésca ; se intaresce canonulu alu 3 alu Sinodului ecumenicu II despre intâietatea Patriarchului din Constantinopole dupa cea a Patriarchului din Rom'a ; ca Episcopulu nu se póte degradá la trépt'a presbiterale, câci déca s'au facutu nevrednicu de Episcopatu , atunci nici presbiteru nu póte sa fia, ear déca pe nedreptu s'au lipsitu de Eparchia, atunci sa repune in tóta onórea sî beneficiu ; in fine se otaresce, cá Episcopii din patriarchatulu Alessandriei sa se tîna de obiceiulu loru celu vechiu, in urm'a cârui'a ei nimic'a nu facea mai insemnatu pre tempulu veduviei scaunului loru patriarchalu. (Va urmá.)

intregirea de armata din acestu anu, unde dechiararea de eliberatu ce s'a fâcutu la nescine conformu § 26 din legea intreg. arm. prin diregatori'a respectiva de inrolare, in dîu'a presentârei intimatiunei oficióse a ordinatiunei imperiali din 28 Dec. an. tr. la aceea diregatoria— inca nu a ajunsu implinirea cerintieloru ce se pretindu in § 28 din legea de intreg. arm. pentru valórea ajunsa in putere de lege, a nóuei eliberâri dela militia.

3. Spre a se puté considerá insa relatiunile familiari ale acelor'a, carii dupa determinatiunile legali cuprinse in punctele mai dinainte, au fostu eliberati dela obligamentulu de a intrá in óste, insa dupa ordinulu pre inaltu, ce sta acum in putere de lege, nu se mai potu, li se concede eliberarea avuta pâna acum'a sî sub validitatea acestui nou prescrisu, déca mai inainte de dîu'a observata in punctulu mai susu, s'au casatoritu sî déca soci'a séu unu copilu le mai este in viatia, in casulu acest'a insa se presupune totdeun'a, câci au de a documentá preste totu implinirea conditiuniloru acelor'a, dela care, dupa prescrisele de pâna acum'a, a depinsu recunóscerea titlului de eliberare.

4. Pretensiunile ce se facu pentru eliberarea dela militia dupa punctulu 19 sî 21 din legea de intr. armatei au de a se pertraptá de acum incolo dupa valórea determinatiuniloru § 13 din legea acést'a sî dupa pré inalt'a resolutiune din 6 Oct. 1860 (ordinatiunea suplimentara despartiamentulu I nr. 9) in care casu are de a se considerá cu acuratetia, cá dela eliberarea competitoriului se depinda in adeveru sustînerea parintîloru, mosîloru séu fratiloru sî ca eliberarea sa nu se concéda in casulu acel'a, candu economi'a sî fâra de eliberarea competitoriului se póte purtá prin lucratori tocmiti, putendu-se in tipulu acest'a sustîné parintii, mosii séu fratii lui.

5. Fiinduca nici pâna acum'a din titlulu de casatoria dupa punct. 4 in § 13 din legea intregirei arm. nu s'au concesu eliberarea celoru ce se afla in a trei'a clasa de etate, nu se mai póte concede un'a atare eliberare, de aceea decade cu totulu predîsulu titlu de eliberare, déca nu cum-va, la presupunerea satisfacerei celorulalte conditiuni, s'aru fi incheiatu casatori'a din partea unui june ce se afla dejá in a trei'a clasa de etate, inainte de dîu'a mentiunata la punctulu doi din emisulu de fatia.

6. Taxele ce s'au depusu conformu prescripteloru pentru eliberarea de a intrá in óste séu pentru demiterea din aceea, déca au urmatu pâna la dîu'a determinata in punct. doi din acestu emisu, suntu de valórea §§ 3 sî 9 din prescriptulu de substituire dto 11 Febr. 1856 asiá, incâtu acel'a pentru care s'a depusu tax'a, este eliberatu de totu sî pentru totdeun'a dela ori sî ce servitiu militaru prin urmare acum, dela servitiulu de linia de siése ani sî obligamentulu de reserva asemenea de siése ani.

7. Cu respectu la acei individi, câror'a mai inainte de dîu'a amintita la punct. doi alu emisului de presentu, li s'a concesu, dejá spre scopulu eliberârei dela militia séu a demiterei din óste, depunerea taxei sî atunci are de a remané in valóre atare concessiune, déca sî nu s'aru fi pertraptatu eliberarea séu demiterea in dîu'a aceea, insa pre lânga conditiunea aceea, ca depunerea taxei sa se fi efeptuitu inlauntrulu terminului otaritu spre acestu scopu.

8. Din titlu § 21 la 18 (§ 42 la d) din legea pentru intregirea armat. nu se mai concede demiterea din óste, de aceea dupa manipulatiunea observata dupa prescriptele de pâna acum incolo toti ostasii, cari au ajunsu in relatiunile conmemorate in punct. 9 la g) din ordinatiunea imperiala, déca acei ostasi se afla in servitiulu locale.

9. Acei'a, cari pe bas'a punct. 7 alu ordinatiunei imperiali dto 28 Dec. 1866 intra de voia buna in óste cu scopu de a se folosí de favorisarea cá oficieru de reserva, trebuie se corespundia conditiuniloru determinate in § 2 din legea pentru intreg. arm. sî respective celoru determinate in pct. 1 sî 7 a ordinatiunei imperiale, ei au de a se asentá numai pentru obligamentulu legale de linia sî reserva (p. 4 din ordinaciunea imperiala) sî numai pentru infanteria, venatori sî cavaleria.

Spre esaminarea calificatiunei competitoriului pentru memorat'a favorisare, este indreptatîtu comandantele acelui corpu de trupe, la care a intratu respectivulu.

La insînuarea verbale séu in scrisu au de a se aduce:

a) Documentare despre etate,

b) invoirea tata-seu, séu a tutorului,

c) testimoniele despre studiele fâcute, sî in fine

d) in casu, candu nu se cere intrarea nemijlocitu dupa absolvarea studieloru, sî unu testimoniu oficiosu de moralitate.

Din siedinti'a reg. Guvernu transilvanu tînuta la Clusiu in 16 Ianuariu 1867.

Crenneville m. p.
Gruz m. p. secret.

Scólele elementarie in Nordamaric'a.

(Capetu.)

Pre lânga tóte acestea sciintie grigea cea mai mare se pune in cultivarea limbei sî a vorbirei, nu numai cá sa scia baiétulu, ci sa se servésca sî folosésca cu ea. Oratori'a se tîne de lucru mare, sî-si dau tóta silinti'a spre a si-o castigá. De aceea sil'a cea mare pentru pronuntiare buna sî vorbire respicata. Spre acestu scopu se invétia cantece sî cuventâri intregi sî se declameza, mai vertosu cuventâri dela barbatii, cari au pusu fundamentulu neaternârei loru, cuventâri pline de foculu sacru a iubirei du patria, libertate sî mandria natiunala sî omenésca. Eleviloru mai inaintati li se dau intrebâri politice din acele tempuri, cá sa le respundia liberu sî in discussiuni formale sa-si dea francu pârerile. Nu li se dau astfeliu de intrebâri, cari sa se respunda cu dóue trei cuvînte, ci se cere cá respunsurile sa fia câtu se póte mai complete enarandu totu ce scie despre datu dupa o ordine logica, — sa enaréze d. e. viéti'a intréga a unui barbatu mare, ce póte serví de modelu sî idealu in tóte privintiele, sa spuna tóte impregiurârile cu causele sî urmârile; pre scurtu sa desfasiure lucrulu intregu pâna in cele din urma sî mai fine fase. Prin acést'a se tintesce la fluiditate in cursulu ideiloru, sî cá elevulu sa pricépa bine aceea ce scie, sî sa o póta sî spune chiaru sî respicatu. Mai multu tînu la desvoltarea sî intârirea mintiei sî a priceperei, de câtu la memoria, câci prin acele de buna séma va fi mai fericitu, nu numai a casa, ci ori unde lu va aruncá sórtea prin lume.

Sî despre desvoltarea corpului se ingrijesce scól'a americana mai multu cá ori sî care. Gimnastica stricta nu tînu, ci au o sistema mixta din jocuri comune sî esercitie gimnastice. In óre anumite iesu elevii sî se aduna in salele acele mari séu in curte la jocu, sî invetiatoriulu séu invatietorés'a siede la claviru sî cânta câte o piesa de cântare séu jocu, copiii baieti sî baiete, se prindu de mâni facu hore sî lantiuri sî se misca sî mergu, s'aru sî jóca sî facu feliu de feliu de figuri in modulu horeloru vechi elinesci. Dupa resbelulu din urma s'a introdusu sî esercitie militaresci in scólele elementarie. Jocurile acestea inviosiédia, redica sî inveselescu pre copii, le face scól'a placuta si-i lipescu de ea, incâtu mergu cu dragu sî bucurosi la ea, cá la unu jocu sî o petrecania fórte placuta, pre candu de alta parte suntu pentru instructiunea obligatóre unu mediu de mai mare folosu decâtu ori-ce alte mijlóce silnice.

Principatele române unite.

Imprumutulu lui Oppenhein in siedinti'a de astadi s'a primitu cu 58 in contr'a 40 voturi, dupa ce amendementulu dlui Ionescu s'a respinsu de câtra camera. Presiedintele Ministeriului a cerutu linitulu acestei cestiani. Siedinti'a a duratu pâna la 10 óre nóptea. „Ind. rom.“

Nr. 6—2 **Concursu.**

La scól'a populara din opidulu Feldiór'a in districtulu Brasiovului, sa cere unu Invatietoriu pentru clas'a I, cu salariu anuale 100 fl. v. a. din cas'a alodiala, sî 40 xr. dela totu scolariulu, precum sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu vacantu, sa-si inaintedie la subscrisulu cererile loru timbrate, sî prevediute cu atestatu de botezu, de moralitate, sî de studiele gimnasiale séu pedagogice, pâna la 1 Februariu a. c. st. v.

Brasiovu in 12 Ianuariu 1867.

Ioann Petricu
Protop. sî Insp. distr. de scóle.

Nr. 5—1 **Edictu.**

Judecatori'a cetatei sî scaunului din Mediasiu face cunoscutu, ca Ioann Pep'a au repausatu in Duranu Cule (satu in imperiulu Ottomanu) in lun'a lui Ianuariu 1862 fâra a lasá vre-o diata (testamentu). Fiinduca acésta judecatoria nu scie, déca sî câroru persóne compete vr'runu dreptu de ereditate asupr'a remasului lui: suntu provocati toti câti cugeta a face din veri-ce tituli de dreptu vre-o pretensiune, cá in terminu de unu anu, computatu din dîu'a insemnata mai josu, sa se insinue la acésta judecatoria, sî comprobandu-se dreptulu de ereditate sa se dechiare de voiescu a fi eredî séu bá; câci la din contra remasulu pentru care intr'acei'a se constituí Rudolph Schuster advocatu din Mediasiu cá curatoru, se va pertractá cu cei ce se voru dechiará de eredî sî li se va dá locu in posessiune, séu déca nu s'a dechiaratu nime de erede, Remasulu intregu se va apucá de câtra statu, cá unu lucru ce nu are nici unu erede. —

Mediasiu 16 Decembre 1866.

Nr. 2—2 **Edictu.**

George Radu din Crihalm'a in comitatulu Albei superióre, in Transilvani'a, care mai bine de trei ani si au parasitu cu necredintia legiuit'a sea muiere pre Ann'a Georgie Micu, sî pribegesce in lume, se provóca cá in terminu de 3 luni sa se presentedie inantea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra, procesulu divortialu asupra-i pornitu, se va decide sî fâra densulu, in intielesulu prescriseloru SS. Canóne bisericesci. — Hasiufaleu in 7 Ianuariu 1867.

Forulu matrimoniale gr. res. alu Tratului
protop. alu Palosiului.

Ioann Gheaj'a,
Admin. protopopescu.

MUNTELE DEALULU NEGRU alu Domnului Budisteanu din Bucuresci, care munte se afla in apropiere de Turnu-rosiu, se da in arenda dela Sf. George anulu acest'a pe 5 séu mai multi ani, și se sî vinde pentru veci (ohavnicu). Doritorii se potu adressá la acésta Redactiune spre a priimì informatiuni mai de aprópe.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 8. ANULU XV.

Sabiiu, in 26 Ianuariu (7 Febr.) 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Resentimente.

Dle Redactoru! Dupa-ce a nascutu o femeia, déca ea a asteptatu cá natulu sa fia fetioru sî s'a nascutu féta, ori de a asteptatu sa fia feta, sî s'a nascutu fetioru, apoi nu e consultu sa se spuna chendelei indata ca ce e! pentruca i póte intórce reulu. — Sî déca a esîtu unu monstru in locu de unu fetu frumosu cu pêrulu de auru — sî ce sciu eu cum i mai descria fantasi'a poesiei populare prin povestile sele,— apoi celu putînu nui mai spune nice bine nice reu. Simtiulu de mama impaca mai lesne ce a defeptuatu natur'a, ca — povestea vorbei — sî ciór'a crede, ca pui mai frumosi cá ai ei n'au tóte paserile pamentului. —

De acei'a Dle Redactoru alu Tel. Rom. ai facutu reu, ca te-ai pré grabitu sa spuni cum e fetulu, ce l'a produsu mirés'a celoru 1493 de insi. —

Mam'a e cea mai competente de a face reclamele necesarie, sî ea si-a sî implinitu detorinti'a sea pe deplinu, pentru ca dela nr. 1 alu Gazetei incóce ne totu spune ca e féta, ca e fetioru, ca e téca, ca e punga, ca asiá trebuie, asiá se cade, asiá e bine. —

Asiá dara fetulu e nascutu, ce mai vrei? lasa pre muma-s'a sa-lu ciuciulésca, sa-lu dragostésca! Noi sa ne multiamimu cu atât'a. Apoi nu vedi Dta ca prelânga aceste ciuciulituri i mai scapa sî câte o reminiscintia, care radica velulu de pre ambiguitâtile, ce a jucatu acestu romantiu pâna a ajunsu acolo, unde esu tóte romantiele. —

In congresulu dela an. 1861 erá sa se denumésca nisce secretari, cari sa pórte protocólele conferintieloru, sî intre cari se aclamara sî dlu Baritiu cá secretariu. Unu erou românu insa strigà: Ce totu secretariu? Consiliariu! Consiliariu! D. Baritiu a fostu destulu secretariu! Sa mai fia sî Consiliaru.— Destulu ca alegendu-se sî unu Comitetu permanente alu natiunei, se alesera de membru, adeca de Consiliariu sî dlu Baritiu. —

In congressulu dela 1863— dupa finirea tuturoru agendeloru se reintregesce sî comitetulu permanente. Dara dlu Baritiu dimissiunéza fâra de a i se primí demissiunea; din ce causa nu ne-a spusu, póte ca a asteptatu ce-va sî mai multu decâtu totu Consiliariu!

Destulu atât'a, ca dlu Baritiu esî din Comitetu sî fâra de a-i fi primita demissiunea, sî elu de atuncea nu se mai simtiá deoblegatu prin solidaritatea natiunala. Elu se simtiá liberu de a lucrá independente; elu mai bine voiá a fi primulu in satulu fractiunei, decâtu alu doilea in Rom'a.

La an. 1865 Blasiulu calariá pre convocarea unui congresu natiunalu „fâra concessiunea mai inalta,“— iara Sabiiulu pre continuitatea congresseloru de mai nainte sî pre Comitetulu permanentu. — Acum dlu Baritiu ne spune in nr. 1 alu Gazetei verde, ca nici Congresu nici Comitetu.—

In 19 Nov. 1865 se adunara deputatii sî regalistii români in conferintiele sele la Clusiu, dara dlu Baritiu— rugatu de asta conferintia sa ne onoredie cu presenti'a, sî sfatulu seu nu voí a-si aretá cinstit'a fatia, iara dupa aceea ne spuse, ca ce amu facutu acolo, nu e bine.

La conferinti'a din Belgradu inca nu se ostenì, ci se multiamì a stricá sî cointielegerea de acolo.

Asiá dara elu Congresu nu, comitetu nu, conferintia nu, co'ntielegere nu, deputati nu, metropoliti nu, sî sa fi mai cercatu cine-va ori-ce — nu. Elu voiá numai elu, sî numai unu ce extra pentru sine. Sî ce a mai voitu Dsea gatitu extra?— Ast'a ni o spune curatu in nr. 4 alu Gazetei. — Elu vru cu 1493 de voluntari a se mesurá sî insîrá cá capu natiunale in rondulu lui Klein, Bob, Adamoviciu, Mog'a, Lemény etc. Ba inca mai multu, ca acesti'a se redîmau pre milióne de români, iara elu numai cu o trupa cá a lui Epaminonda, siediendu frumosu la Termopilele fabricei dela Zernesci, a resbitu cu petitiunea pâna la tronu. Elu mai voinicosu, ca nu e fricosu, a intrecutu pre cei doi sateni din comun'a C . . . . cari avendu o judecata, voira a merge tocmai la Imperatulu. Guvernulu le denegà licentia. Dara ei o luara frumosu pe drumu, mersera pâna in Vien'a sî castigara audientia fâra licentia. Acolo li se primí jalb'a, sî capetara sî ce-va bani de drumu spre reintórcere. Sosindu acasa li sosira sî petitiunea, cu care se indreptara pe calea legei, iara ce a pâtîtu cu Szolgabireulu, ca s'au dusu fâra licentia, remane vorb'a intre ei.—

Asiá sî D. Baritiu. Elu pe lânga tóte si-a ajunsu scopulu a se vedé conducatoriu causei natiunale. Lasa sa se mangaie cu aceea. Numai nevoia e, ca va umblá sî Dsea cá Abu-Asan din o miia sî un'a de nopti. Scii Dta istori'a ast'a? Déca nu o scii apoi ti o spunu eu:— La Bagdadu erá unu califu vestitu cu numele Harun-Aresîd, care umblá nóptea tiptilu, sa afle opiniunea publica despre sine. Intr'o séra merse printr'o mahalá, sî intra cá caletoriu streinu la unu meseriasiu seracu anume Abu-Asan, care lu chiemà la cina sî lu ospetà dupa obiceiulu orientalu, fâra a-lu intrebá, ca cine e? In discursulu loru vine vorb'a si despre stapanitoriulu imperatiei Bagdadului, Califulu Harun Aresîd, sî Abu-Asan dîce, ca déca aru fi elu Califu aru face asiá sî asiá. Califulu pe ascunsu i bagà unu prafu in paharulu lui Abu-Asan, care bindulu lu adormira. Califulu chiama pre servitorii sei, sî duce pre Abu-Asanu in palatu, unde lu imbracà in hainele de nópte ale sele, sî lu culcà in patulu seu. Diminéti'a lu sculà cele mai frumóse cadine, sî vre salu imbrace sî sa-lu servésca cá pre insusi Califulu. Elu se mirà sî intrebà: nu suntu eu Abu-Asanu? Nu! Inaltîmea ta esti Harun-Aresîdu capulu tuturoru credinciosîloru din Bagdadu, cârui'a se inchina tóta Asi'a. Tóta curtea i se inchinara, i facura paradi, sî vrendu nevrendu lu tratara cá pre unu Califu. Dupa-ce Califulu celu adeveratu se delectà destulu cu purtarea exotica a Pseudo-Califului, i mai dedù unu prafu, lu imbracà in hainele primitive, sî lu duse in patulu seu in mahal'a. Candu se tredî Abu-Asan, ce sa vedi? sa omóre pre toti din pregiurulu seu— cum de l'a adusu pre elu— capulu tuturoru credinciosîloru— in prosti'a ast'a?— Destulu ca din idea fixa, ca elu e Califulu — nu-lu mai putura scóte nime. —

Asiá sî cu Conducatoriulu nostru. Elu sî-a ajunsu scopulu!

Ajunsu-si-au sî natiunea scopulu ei, ast'a nu-i pésa Dsele.

Noi insa credemu, ca déca Klein, Bob, Adamoviciu, Mog'a, Lemény, cari pre tempulu servitutii natiunale, sciura a infatîsiá caus'a româna cu demnitate, s'aru sculá acum, dupa ce natiunea româna a intratu in concertulu constitutiunale, cá natiune inarticulata,— sî aru vedé, ca caus'a natiunala in locu sa se presenteze cá o causa publico-politica, se infatisiéza cá o cersîtoria ambitiósa a particulariloru, devenita pre mân'a oficieloru administrative, ei si-aru acoperí fati'a de rusîne sî aru intrá iara in mormentu.—

Intr'adeveru, ca nici unu unionistu n'a meritatu asiá bine de caus'a uniunei, cá dlu Baritiu, carele a stricatu totu ce a fostu solidaru— la români. —

Incheiu cu primulu capitolu, sî la tempu voiu continuá de a descoperí sî celelalte fibre secrete, ce au jucatu role mai insemnate in acestu memorabile romantiu.— Democritu.

Reform'a armatei in privinti'a sociala, economica sî finantiala.

(„Reform“).

(Capetu.)

Aperarea tempului de servitiu activu mai indelungatu se privesce din partea militiara cá o assioma neatingibila, ca e de lipsa, cá sa se póta face din recruta unu soldatu sî se face provocare cu deosebire la gradulu mai de josu de cultura alu multoru popóre austriace sî la pârtile loru cele mai de josu.

Nu este nici o indoiéla, ca ací nu aru fi o diferintia mare, sî ca acést'a nu póte fi fâra cá sa aiba influintia asupr'a iutîmei cu carea se latiesce cultur'a militara; insa sî trei ani suntu unu tempu indelungatu sî déca nu e cu putintia, a face in tempulu acest'a din recruta unu soldatu, atunci acést'a nici in ceialalti trei ani nu se va puté face, despre acést'a putemu fi asigurati de plinu. Câte unii singuratici totudéun'a se voru aflá, la cari se va iví asiá ce-va, preste totu insa este de ajunsu unu tempu de servitiu de trei ani, de a seversî lucrulu acest'a; ce trece preste acést'a, nu se mai justifica prin necessitate sî este o apesare pentru o parte a poporatiunei. Se aduce înainte sî aceea, ca tempulu de servitiu mai indelungatu este de lipsa spre a cresce suboficieri bravi. Asiá dara cá sa castigâmu vre-o câti-va soldati eminenti, trebuie sa stea sute de mii, tempu mai multu suptu arme. Insa nici acést'a nu e de lipsa sî se afla alta cale pre care putemu ajunge la tînt'a acést'a, déca — ceea ce nu credemu — nu aru fi de ajunsu unu tempu de servitiu de trei ani, spre a satisface sî cerintiei acestei'a, carea de altmintrea este de totu drépta. In trei ani de siguru se potu aflá acei'a, cari au calitâtîle de lipsa, cá sa se faca suboficieri bravi, sî intre acesti'a voru fi multi, cari sub óresi-care conditiuni se voru invoí la unu tempu de servitiu mai indelungatu, sî-si voru puté alege statulu militaru de carier'a sea. Emolunentele, care li s'aru puté asigurá aru fi o plata ceva mai mare, possibilitatea de a ajunge la rangu de oficieru, sî dupa câtu-va tempu asiediarea intr'unu oficiu publicu corespundiatoriu positiunei sele. Pe calea acést'a fâra indoiéla se va aflá unu numeru de ajunsu de libertini, pentru de a acoperí lips'a acést'a, fara de a fi nedreptu séu celu putînu aspru fatia cu altii multi.

Acést'a aru fi in precumpanire partea sociala a cestiunei, acum'a venimu la partea ei economica inantiala. Nu avemu la dispositiune date statistice despre viitoriu insa numerulu celoru trei clase de etate, cari au sa se inroleze in urm'a datorintiei generale de a militá in totu anulu in armata se iea la 140,000 pâna 160,000 feciori, ceeace intr'adeveru nu e dîsu pré multu sî in urm'a unui tempu de servitiu de siése ani pentru linia s'aru urcá uneori statulu armatei in tempu de pace la 840,000 pâna 960,000 feciori care insa in urm'a concedieloru duratóre si a scadiaminteloru naturali s'aru puté imputîná cam cu 200,000 feciori. Unu astfeliu de statu de pace nu se potrivesce nici cu relatiunile nóstre economice nici finantiale. Productiunei i se datrage prin aceea o massa asiá de mare de putere de lucru, incâtu efectulu nu póte fi fâra numai periculosu sî acést'a trebuie combatuta cu atât'a mai multu, de órece concediele duratóre tocmai productiunei i se dau mai putînu sî deórece intârirea imperiului trebuie cautata tocmai in unu avantagiu, câtu se póte de mare alu productiunei. Nu mai putînu apasatoriu aru fi statulu acest'a alu armatei in tempu de pace pentru finantiele nóstre sî aici trebuie sa marturisimu, ca nu suntemu nici decum in stare, de a purtá sarcin'a acést'a. Dupa aceste dóue puncte de vedere este neaperatu de lipsa, cá sa se faca schimbare in projectu, sî schimbarea acést'a nu póte sa stea fâra in scoborirea tempului de servitiu generalu la jumetate din câtu s'a primitu acum. Puterea de aperare a imperiului nu scade prin aceea, câci in locu-i intra reserv'a in servitiu. Unu statu efectivu câtu se póte de micu in tempu de pace sî câtu se póte de mare in tempu de resbelu, acést'a o devis'a, subt care va fi cu putintia, a castigá o garantia pentru securitatea imperiului, fâra de a conturbá elementele, dela care aterna aceea.

Póte ca prin introducerea sistemei de concediu in estensiune câtu se póte de mare au avutu de scopu, a inmicsiorá statulu armatei in tempu de pace; déca are insa sa se efeptueze acést'a in mesura necesaria, atunci chiaru ei concedu, ca preste totu nu este de lipsa unu tempu de servitiu de siése ani, sî chiaru insisi declara sistem'a de un'a, carea nu se pote realisá in praxa. Insa noi trebuie sa ne declarâmu sî in contr'a acestei'a, de órece prin aceea s'aru deschide favoratiunei sî totudeodata arbitriului usi'a sî pórt'a. Unu lucru de o insemnatate asiá mare, are lipsa de norme otârite sî tari, cari sa eschida ori-ce cutediare arbitraria.

Necessitatea unei representatiuni mai mare a intelegintiei in armata asemenea este evidentu oricârui'a, insa prin introducerea datorintiei generale de a militá nu se va ajunge tînt'a acést'a fâra in unele pârti, va trece multu tempu, cá sa ne putemu apropiá de ea. Nu este de ajunsu a incorporá armatei unele puteri inteliginte, trebuie sa nesuimu intr'acolo, cá sa inaltiamu sî cultur'a masei, ceeace nu se póte face fâra prin imbunatâtirea invatiementului poporalu. De-sî au intonatu ministrulu de resbelu necessitatea acést'a de urginta, totusi nu se vedu nici semne de cele mai mici, ca aru fi aplecati, de a merge sî in directiunea acést'a unu pasu inainte, sî e tempulu celu mai urginte, de a-si indreptá atentiunea sî asupr'a lucrului acestui'a. Insa cu nesuinti'a, de a face cá sî inteliginti'a sa fia mai bine representata se potrivesce fórte reu conservatiunea pedepsei cu bâtiulu. Acést'a firesce sa se ordoneza numai pentru gresieli desonoratóre, insa intielesulu gresieleloru desonoratóre e fórte nedeterminatu sî nestatoritu sî nóue ni se pare, ca intrebuintiarea pedepsei acestei'a nu desonoréza numai pre feciorulu, carele o sufere, ci ca conservatiunea acestei pedepse este o rusîne chiaru pentru statu (militariu). Sî aicea se aduce inainte gradulu celu josu de cultura, la care nu produce efectu alfeliu de pedépsa, decâtu acést'a. Despre reprobatiunea (lepadarea) modului acestui'a de pedépsa s'au incheiatu actele de multu si sî prin alte pedepse se va produce efectu déca in genere vŏmu tractá mai bine cu soldatulu, déca vomu scí desteptá sî inviá simtiulu de onóre, carele dormitéza sî in omulu celu fâra cultura sî mai rusticu, déca cu unu cuventu vomu cautá a domni mai multu cu arma spirituala decâtu cu aceea a puterei barbare sî a fortiei contranaturale.

Deslegarea problemei in modulu acest'a la tóta intamplarea e mai grea, câci nu-i stà fia-cârui'a puterea spirituala spre dispositiune sî nu o scie intrebuintiá ori-cine intieleptiesce, insa barbatii acei'a câror'a le lipsesce darulu acest'a nu trebuiescu pusi in astfeliu de postu, la care se cere darulu acel'a.

Revista dîuaristica

„N. Fr. Bl.“ aduce in nrulu seu dela 1 Fauru cal. n. unu tablou despre situatiunea Europei sub titlulu „Diplomatennoth“, din care scótemu sî noi urmatórele:

„Fremetu de arme in tóte pârtîle! Prussi'a, statulu celu recunoscutu de mai bine organisatu militaresce in tóta Europ'a, si reforméza in multe privintie armat'a, in statele cele de nou castigate recruteza, sî dela artileria, arm'a cea mai momentuósa in art'a belica moderna, nu licentiaza nici unu omu, ci conserva statulu ce l'a avutu in resbelulu cu Austri'a. Statele nemtiesci de médiadî, sub conducerea Principelui Hohenlohe, s'au pusu in Stutgart sî s'au sfatuitu asupr'a unei organisatiuni de armata, carea se osebesce numai prin superficialitate de cea prussiana. Russi'a e de multu inarmata, sî acum zidesce in fatia amicului seu celui mai bunu, Prussi'a, unu patru unghiu de fortaretie sî drumuri de feru, pentrucá la unu casu neprevediutu sa se puna la dispositiunea comandantelui supremu din Varsiovi'a, in restempu de trei dîle, trupe de cele concentrate la Moscv'a. Deprinderi de ale armateloru în arme suntu, sî inca in mesura mare, in tóte pârtîle, la ordinea dîlei. Turci'a se lupta dejá contr'a revolutiunei candiote sî trebuie sa fia gat'a sa strapórte inca in vre-o cate-va alte locuri arme, cari de altmintrea li s'a datu de multu la 150,000 de soldati in mâna. In Itali'a ministrulu de resbelu reduce cu ce-va bugetulu militariu; dara regele,

---

FOISIÓRA.

Parintele Gavriilu eroulu Candiei

(Scen'a din insurectiunea de acum a Candiotiloru)

Candi'a e o insula, carea jace in apropierea celei mai meridionali pârti a peninsulei eline, sî a cârei locuitori au redicatu arme asupr'a Osmaniloru sî acum de mai multe luni se lupta cu bravura pentru independinti'a sea.

O scena, dintre luptele acestea, carea dupa mareti'a ei se póte semená cu batali'a dela Thermopilae, voimu a presentá inaintea cetitoriloru nostri.

Teatrulu faptei eroice este monastirea Arcadion.

Unu corespundinte grecescu dîce: ca monastirea acést'a-si trage originea sea dela Arcadios imperatulu romanu in Orientu, care a domnitu in secolulu IV dupa Christosu, sî dela carele a mostenitu monastirea sî numele. Monastirea a jucatu rola insemnata in evulu mithicu sî a jacutu la pól'a muntelui Id'a, intr'o departare de 6000 urme sub verfulu lui sî intr'o inaltime de 1467 urme preste fati'a mârei, — in adinsu amu dîsu, ca a jacutu, câci acum e numai ruini. In evulu mediu a fostu academi'a sciintieloru sî arteloru—, aici se adunau invatiecei din tóte pârtile orientului sî occidentului. Maurii din Spani'a, Venetianii, turculu cuceritoriu alu Candiei — Kiprisli Pasi'a, janicierii, arabii sî in tempulu luptei eline din an. 1821—29 sî turcii insii au respectatu loculu acest'a, cá pre unu asilu, unde calatoriulu de ori sî ce limba sî religiune sî seraculu putea aflá odichna sî adapostire. Fiindu aceea din darulu credinciosîloru avuta, — sustînea multe scoli, tramitea invetiacei numerosi in tieri straine, inaintá pictur'a sî zugravitur'a, se ocupá cu agrihorticultura sî economi'a de vite sî asiá erá conducatórea sî iluminatórea tînutului.

In 19 Nov. anului trecutu pornindu Pasi'a Mustaf'a din Rethimos cu 12 mii pedestrii sî óre câte-va baterii montane a atacatu intârit'a monastire Arcadion 2 dîle sî 2 nopti a tînutu asiediarea fâra resultatu sî asaltulu intreitu inca nu a fostu in stare a micsiorá zelulu celu nobilu a luptatoriloru din monastire: pentru aceea ducele turcescu a adusu in graba tunuri mai mari din Rethimos, prin care a inceputu a sparge zidurile. Abiá in 22 Nov. inainte de amédi au pututu strabate patru legióne turcesci preste zidurile derimate, lânga care bravii Candioti din dîorii dîlei se luptau cá sî leii. — Intr'aceea unu detunetu ingrozitoriu a fâcutu capetu dramei acestei sangeróse sî glorióse.

Grecii au aprinsu pravulu asiediatu in suterenulu monastirei, este opiniune universale, ca parintele Gavriilu, cuviosulu igumenu sî inimosulu aperatoriu alu monastirei a fostu acel'a, carele se fi aruncatu schintei'a omoritóre sî derepanatóre in elementulu neimpacabilu.

Numerulu acelor'a cari prin esplosiune s'au nenorocitu, face 950 de insi: intr'acesti'a calugarii, apoi betrânii, muieri sî copii, cari au cautatu acolo refugiu sî afara de ei 250 militari. Dintre 1200 suflete numai 61 de muieri sî copii s'au aflatu in viétia, insa rânitî. Acesti'a s'au fostu ascunsu sub decurgerea bataliei in o aripa laterale a monastirei, pre care esplossiunea numai in parte o a stricatu, pre care insa dupa aceea turcii o a derapanatu de totu. Prinsii s'au dusu in Rethimos, unde pre muieri sî copii i-au inchisu intr'o biserica sî pre barbatii rânitî i-a aruncatu in temniti adenci.

Parintele Gavrilu igumenulu sî aperatoriulu monastirei s'a nascutu in Rethimos sî candu a muritu a fostu cam de 75 ani. A intratu in monastirea acést'a in an. 1816 sub igumeni'a unchiu-seu Callinicos.

Pe tempulu insurectiunei eline din 1821 parintele Gavriilu s'a impreunatu cu sfachiotii sî in tempu de nópte i-a condusu asupr'a monastirei Arcadion, unde se incuibara turcii. Intemplarea acést'a a infocatu sî mai tare pre Candioti; insa calugarii nu a pututu remané in monastire sî s'au retrasu in muntele Id'a. Atunci s'a intemplatu, ca sfachiotii l'a provocatu pre parintele Gavriilu, sa calatorésca prin Europ'a, cá sa castige mai multi amici causei eline, care calatoria a sî avutu resultatu.

De atunci incóce a traitu pentru chiamarea sea privitóre sî pentru sciintie, pâna candu patri'a lui nu a redicatu stégulu independintiei, in a cârei aperare cu sotii sei dimpreuna s'a consacratu spre marirea lui Ddieu sî glori'a omenimei.

Respectu memoriei eroului betrânu!

carele nu e mustra de discretiune, in unu momentu neprecugetatu, in fati'a generaliloru sei, scapa din gura espectoratiunea, in urm'a cârei suntu prospecte de nóue fapte resbelice pre unu teritoriu mai mare. Elveti'a tiér'a muntiloru sî a neutralitâtiei perpetue, nu crutia nici cu lucrulu nici cu banii sî face pentru 20,000 venatori ai sei pusci de cele nóue Spani'a e de multu inarmata, pentruca arbitrariulu Narvaez are lipsa de a nadusí mani'a tierei. Regele Svediei spune representantiei poporului la deschiderea sessiunei, ca evenemintele din anulu trecutu facu necessarii schimbâri in armate sî pre peninsul'a scandinavica. Dani'a zidesce fortaretie contr'a Prussiei, Belgiulu contr'a Franciei. Napoleonu III au necasîtu luni intregi pre ministrii sei sî pre cei mai buni datatori de sfatu in lucrurile cele militari cu o organisatiune nóua de armata, sî dupa ce au indreptatu elaboratulu loru dupa alu seu, demite pe liniscitulu sî cugetatoriulu Randon sî chiama pre Niel, pre barbatulu cu temperamentulu celu infocatu, cârui tumultulu resbelului e sunetulu celu mai placutu sî carele s'aru duce la lupta mai bucurosu astadi decâtu mâne. Angli'a sî dirige vomitorii de focu (tunurile) ai flotei sele sî sacrifica pre fia-care dî sume insemnate spre a construí cele mai bune unelte de feliulu acest'a. Austri'a inca organiséza, ...“

Dupa acésta espunere deduce lucrulu mai departe sî arata ca cu tóte inarmârile aceste resbelu nu se va face, pentruca, fia-care putere si-are slabiciunea sea sî asiá demonstratiunile aceste suntu mai multu aperatóre decâtu atacatóre. In fine vine la conclusiunea, ca déca aru fi diplomati buni in Europ'a, acést'a inarmare generala nu aru fi. sî incheia cu eschiamarea, ca ce mai proportiune e adî in Europ'a: „in locu de unu diplomatu o armata.“

Evenemiute politice.

Sabiiu 25 Ianuariu.

Depesiele telegrafice, ce le aflâmu dela aparérea numerului trecutu, incóce, suntu de mare insemnatate. Ele ne vestescu de total'a crisa ministeriala de demissiunarea contelui Belcredi ministrului de statu, de chiamarea lui Andrássy la Vien'a sî Pest'a, sî ca ministrulu de Beust o sa vina in fruntea ministeriului.

In Pest'a lucra comissiunea de 67 din tóte puterile spre a ajunge la doritulu ministeriu respunsabilu.

Cu alta ocasiune amintiramu de proiectulu româniloru sî serbiloru in cestiunea natiunalitâtiloru. Acum cetimu de nou, ca românii sî serbii se invoira a contopí proiectele loru separate in unulu comunu. Proiectulu are de scopu aperarea tuturoru natiunalitâtiloru nemagiare contr'a suprematiei magiare.

In siedinti'a comissiunei pentru regularea cestiunei natiunalitâtiloru s'a decisu a se asteptá terminarea desbateriloru in comissiunea de siése-dieci sî siepte, chiaru sî din acelu temeiu, pentruca mai multi membrii din comissiunea natiunalitâtiloru sunt de o data sî membrii ai comissiunei de siése-dieci sî siepte. Mai departe se decise sî asteptarea pâna candu se voru gatá elaboratele din partea natiunalitâtiloru, cá sî acele elaborate sa póta serví de punctu de manecare la desbaterile comissiunei. — Zkft adauge la acestea, ca s'aru vedé, ca magiarii au de cugetu sa faca o intorsetura obvenitóre câtra natiunalitâtile nemagiare.— Ce va urmá vomu vedé.

Despre senatulu estraordinariu se scrie de totu diverse sciri. Unele dîcu ca acel'a se va transformá indata la deschiderea lui in senatu imperialu ordinariu.

Resultatulu lupteloru la alegerile de dincolo de Lait'a au esîtu partea cea mai mare in favórea centralistiloru cu deosebire in tierile curatu nemtiesci.

La ceea ce amu impartasîtu despre orientu in rendulu trecutu, cum adeca regimulu austriacu se intereséza de crestinii de acolo, mai adaugemu, ca scirea acést'a o afirma mai multe dîuarie. Ba cetimu acum sî despre óresi care efeptu in acésta privintia. Pórt'a adeca sa se fia dechiaratu, ca ea este gat'a a desiertá fortaretiele Serbiei afara de cea a Belgradului, carea sî din temeiuri militarie sî politice nu póte sa o dea din mâni tocm'a acum, candu vrea sa reguleze cestiunea crestiniloru din imperiu.

Serbi'a se pregatesce in tóta form'a pentru evenemintе neprevediute. Inca de multu ceteamu, ca tinerii de pre la universitâtile nemtiesci, au venitu acasa pentru cá sa ié arme. Nu de multu cetirâmu, ca tinerii dela univers. din Belgradu se ocupa cu studiulu artei belice, avendu de scopu ca la o eventuala lipsa sa póta fi impartiti cá oficieri sî conducatori ai glóteloru. Acum mai próspetu aflâmu, ca oficierii militieloru natiunale se afla adunati in Belgradu la unu cursu de instructiune in tactic'a sî strategic'a militaria. E de insemnatu sî caracteristicu in momentele de fatia unu cuventu alu principelui rostitu cu ocasiunea unui prândiu, datu in onórea oficieriloru amintiti. Principele vorbesce la inceputu despre bunatatea institutiuniloru regimului séu, parte construite din fundamentu, parte desvoltate sî continuate. Lauda cu deosebire reorganisatiunea armatei sî fundarea militieloru (glóteloru). Multiamesce lui Ddieu pentru grati'a data lui, cá sa aduca in viétia acésta ideia mare sî patriotica, pre carea inca tataseu au vrutu sa o realisedie. Dupa aceea spune ca Serbi'a de astadi este cea dintâiu intre statele sî tierile care au avutu sute de ani aceeasi trista sórte cu ea impreuna. Numele serbescu este acum cunoscutu sî respectatu in Europ'a. Meritulu e alu armatei, „carea in pace e garanti'a legalitâtiei sî ordinei, in resbelu insa, la care o voiu chiemá eu sî patri'a, gróz'a inimicului“ Corespundinti'a dîuarului Zkft din care scótemu acestea, spune, ca fâra de vre-o sumetia póte sa dica, ca armat'a Serbiei este mai mare sî mai tare decâtu a Greciei sî Romaniei la olalta luate. Serbi'a se privesce pre sine de Piemontele orientalu.

Domnitoriulu Romaniei va petrece óre-câtu tempu la Iasi, unde astépta o intalnire cu fratele seu printiulu Friedericu de Hohenzollern.

Armat'a Greciei se radica la 31,000 ómeni. — Rumperea relatiuniloru intre Turci'a sî Greci'a se dîce, ca aru fi neincungiurabila, de alta parte se spune, ca Cret'a va fi pacificata sî va urmá denumirea unui principe crestinu sî gubernatoru.

Publicâmu dupa alte foi urmatórea

2125—1867.

Publicatiune.

In legatura cu ordinatiunile guberniali 364, 1253 sî 1844 a. c. se impartasiesce spre cinosura, cumca Maiestatea Sea c. r. apost. s'a induratu pré gratiosu cu préinalt'a determinatiune ddto 22 l. c. a conoede:

1. Ca acolo, unde inca nu s'au luatu in pertractare lucrârile oficióse de eliberare, se mai póte incasá esceptiunalminte depunerea taxei dela individii chiamati inca pâna la dîu'a de incepere a acestoru pertraptâri.

2. Acei chiamati insa carii au insinuatu depunerea taxei inainte de inceperea pertraptâriloru oficióse dejá finite prin comissiunile miste de eliberare in cerculu loru, la acâroru depunere insa din caus'a publicârei efeptuite a ordinului imperiale din 28 Decembre 1866 nu s'au mai lasatu, dela acesti'a se mai póte primí depunerea taxei sî dupa acest'a, pâna la finire pertraptâriloru oficióse a comissiuniloru miste de eliberare. Spre acestu scopu se observéza de câtra Guvernulu regescu, cumca pertraptârile oficióse ale comissiuniloru miste de eliberare se iucheie cu 31 a l. c.

Din siedinti'a reg. Guberniu transilvanu tînuta la Clusiu in 25 Iannariu 1867.

Crenneville m. p.

Kedves Aloisiu m. p. secret.

Brasiovu, 22 Ian. 1867. (Petreceri, luxu.) Suntemu in carnelegiu. Vietiuimu in dîle de de acelea, in care ne mai cere inim'a sî distrageri sî petreceri. Aceste inca suntu de lipsa, fiindca mai resfira grigile omului; insa multiamire aducu numai atunci, candu suntu cuviinciόse. Cu petreciri cuviinciόse sî cu pregatiri pentru baluri se ocupa tineretulu nortru.

Balulu celu mai de insemnatate in Brasiovu a fostu pâna acum totdeun'a alu Reuniunei femeiloru române, care credemu ca astfelu va fi sî in acestu anu. Sperâmu sî acum ca voru concurge celu putînu cu bunavointi'a Dloru sî alte Dómne române din alte locuri, cari nu potu luá parte in persóna, câci balulu are scopu filantropicu. Se mai vorbesce de balulu gimnasticei sî alu cassinei; iéra cá petreceri pentru folosu comunu. N'aru fi de prisosu cu ocasiunea acést'a sa punemu sî acésta intrebare, ca óre mamele de familia, sî fiiele Dloru, nu s'aru puté hotarí, cá cu o haina sa póta merge la mai multe baluri? Noi pe aici amu inceputu a nutrí speranti'a acést'a sí de aceea cu mare placere spunemu publ. românu, ca luxulu si-a capetatu dusmane pe aici. Credu ca publiculu cetitoriu nu se va intristá candu va audî, ca intr'o societate a Dómneloru nóstre de aici, amu auditu cam aceste cuvinte: „Intie-„lepciunea sî tempurile cele grele de adi, ne dic-„téza, cá costumulu nostru la baluri sa fia simplu; „sa nu se vada Dómne in haine de catifea, meta-„sarii sî atlasuri. Deci sa nu ne imbracâmu cu „de acestea, de-sî avemu, pentruca nu e cu cuviin-„tia. Intr'adeveru ce petrecere póte fi aceea, care „sa te stórca de parale sî dupa care sa te dóra „inim'a? Pe nime nu póte adi impresiuná a bine „hainele cele grele, pentruca ne scimu bine tóte un'a „pe alt'a, care ce póte sí numai amu atitiá pe cele mai „de josu, cá sa se cheltuiésca, pentru cá sa ne imi-„teze. Ei bine! ne da mân'a, dar de ce s'o in-„trebuintiâmu pentru vatemarea petrecerei la multe dintre noi sî putemu dîce sî la multi? Cu asemenea „vestminte amu esî din sfer'a nóstra pentruca „Dómnele de Principi, de conti sî de capitalisti „mergu la baluri in atlasu sî metasarii. Noi déca „mergemu la o petrecere, sa mergemu mai simplu, „sî déca nu vomu cautá sa stralucimu prin eleganti'a „vestminteloru, vomu avé ocasiune sa stralucimu prin „cea a simplului frumosu sî prin adeverat'a cultura „Deci sa n'abusâmu, cá sa ne petrecemu ticnitu sî „sa nu fimu criticate, ci laudate.“

Asiá Dómneloru! laudate ve-ti fi sî ve-ti remanea. In multe bune a datu Brasiovulu impulsu, dati sî aici, sî fiindu in reuniune cu Dvóstra sî alte Dómne, de siguru ve voru imitá.

Nisce semne bune pentru viitoriulu familiariu maî avemu sa mai annuntiâmu, ca amu vediutu pre domnisiórele nóstre, cosandu-si sî pregatindu-si insele vestmintele. Ne bucurâmu, ca s'au convinsu, ca lucrulu este ornamentulu celu mai frumosu alu unei femei sî cu deosebire a unei fiitóre mame de familia, carea are sa fia modelulu, nu numai de pastrare sî economia in casa, ci sî celu alu energiei sî perseverantiei in activitate. Atari domnisióre suntu demne de bunele sî strabunele loru, sub a câroru priveghiare sî crutiare cresceu stârile cele mari, pre cari infuriatulu lucsu le ameníntia cu darapanare. Ba elu se verise acum sî afara de Brasiovu, chiaru sî la económele nóstre sacelene sî pe aiurea, ce incepéu acum a se intrece cu cetatienele.

Ajuta-ne Dómne sa ne cunóscemu dusmanii cei mai de aprópe!

Principatele române unite.

Bucuresci 15/27 Carindaru.

Credemu ca Românii n'au uitatu ca guvernulu Imperatului Napoleone, spre a dá o nóua dovada de inalta sî binefacatóre solicitudine a Maj. Sele Imperatului pentru Romani'a, a incheiatu cu guvernulu Altetiei Sele principelui Carolu I, o conventiune in privinti'a paspórteloru. Totu Maj. Sea Imp. francesiloru, indata ce Domnulu Româniloru a fostu recunoscutu, a acreditatu deadreptulu câtra Alteti'a Sea principele Carolu, pe agintele seu in Romani'a, d. Barone d'Avril, acreditare ce pân' ací se facea câtra Sultanulu, care apoi prin Vizirulu seu, facea acést'a cunoscutu Domnitoriloru nostri. Prin aceste dóue acte, Marele Imperatore a voitu a aretá ca recunósce pe Domnulu Româniloru de adeveratu suveranu, ceea-ce are sî va avé o mare insemnatate politica.

Si cum, candu imperatulu francesiloru incepe o lucrare, ea merge necontenitu spre capetulu ce ia desemnatu, acum câte-va dîle agintele Regelui Italiei, sî eri agintii Reginei Engliterei sî Regelui Prussiei au presentatu, cu tóta ceremoni'a obicinuita, Altetiei Sele Carolu I, epistolile regali prin cari suntu acreditati cá agenti ai Majestâtîloru Loru lâuga Alteti'a Sea Domnulu Româniloru, sî cá consuli generali in Romani'a.

Bucuresci 17/20 Carindaru.

Mari'a Sea, Domnulu Româniloru, a plecatu alaltaieri, pentru Iasi. Se spune ca Mari'a Sea a destinatu a se dá din caset'a Sea 30,000 galbeni spre ajutoriulu celoru ce suferu de fómete. Facendu unu calculu de sumele ce a datu oficiale Alteti'a Sea principele Carolu, in tempulu de optu lune de candu c'a suitu pe tronulu Romaniei, sî decâtu au primitu cá lista civila, sî aducendu-ne aminte ca toti Domnii nostri au primitu câte 50—60, sî unii chiaru 100 mii galbeni pentru caletori'a loru la Constantinopole, sî numai Alteti'a Sea Principele Carolu n'a luatu nimicu, se va gasí ca Domnitorele actuale a cheltuitu, din propri'a Sea avere 40 séu 50 de mii galbeni mai multu din ce a primitu din list'a civila. Asiá dar, sacrificie morale sî sacrificie pecuniarie, pân'acum numai Domnitoriulu a facutu pentru tiéra, sî n'avemu a 'nregistrá nici unulu din partea nóstra. Faptele vorbindu prin ele insele n'avemu trebuintia a le 'nsocí de nici unu comentariu. „Rom."

Varietâti.

⁂ (Escriere de Concursu). Pentru postulu notarialu la directiunea Asociatiunei aradane pentru cultur'a poporului românu, prin decisulu adunârei generale din 28 Decemvre nou 1866 Nr. 20 fiindu preliminatu deocamdata unu salariu semestralu de 300 fl. v. a. — directiunea subsemnata, pentru deplinirea acestui postu, amesuratu autorisârei primite dela adunarea generala, cu acést'a deschide concursu, sî aviséza pre doritorii de a ocupá postulu acest'a: ca recursele sele pana la 1 Martiu nou an. c. negresîtu sa le astérna la subsemnat'a directiune; documentandu, de odata: ca densii au desteritate in stilistic'a româna versati in literatura sî cunoscu manipularea comuna a trebiloru de cancelaria.

Aradu 20 Ianuariu n. 1867.

Directiunea Asociatiunei nationale aradane pentru cultur'a poporului românu.

Presiedinte: Ioane Goldisiu
Mironu Romanu notariu
directoru secund.

⁂ (Rectificare.) In jurnalele publice, sî anume „Korunk", „Idök tanuja", „Sionulu romanescu" sî póte sî in altele, a esitu incunosciintiare: ca din cass'a publica s'aru fi asemnatu 200,000 fl. v. a. pentru edificarea unei biserici catedrale, resiedintie episcopesci sî pentru seminariu, pre sém'a diecesei gr. cat. de Gherl'a acést'a insciintiare fiindu nefundata in interesulu adeverului — prin aceste se reduce la o faima, ce nu are nici o basa fundata pre adeveru. Gherl'a la 23 Ian. 1867. Lazaru Huz'a not. cons. (Celelalte foi române suntu rogate a primí in colónele sele acésta demintire).

⁂ Din **„Magazinulu pedagogicu"** Organu pentru educatori, invetiatori sî barbati de scóla" despre care amu incunosciintiatu publicului nostru la tempulu seu, au aparutu fasciór'a I a tomulului I. Materiele alese dovedescu spiritu pedagogicu practicu. Tratarea materieloru o lasâmu unei recensiuni mai târdîe, carea, noi astadi candu ne invertimu intre atâtea sgomote politice, nu o putemu face. Acei ce sciu apretiuí ce va sa dîca o recensiune, nici ca ni o voru luá in nume de reu. Ne marginimu dara a spune ca fasciór'a prima contîne urmatórele materii: „Tipulu unei scóle bune", „Cum sa fia cea dintâiu instruire religiósa, cá sa-si ajunga scopulu?" Tractarea bucâtîloru de cetitu", „Imitatiuni limbistice" „O óra limbistica tînuta in o clasa superióra a scólei normali din Nasaudu", „Despre invatietori in genere", „Literatura", „La inceperea anului scolasticu" (poesia)", „Aforisme pedagogice," „Cum e invetiatoriulu asiá e sî scolariulu" sî „Henricu Pestalozzi".

⁂ (Tiermurirea pedepsei trupesci la militia). Ministrulu de resbelu indatoresce pre comandele de trupe, cá in interesulu servitiului p. in. precum sî alu umanitâtiei sa sa caute cá pedéps'a trupésca (cu batiulu) sa se reduca pre câtu numai se póte, aplicandu-o pre acést'a numai atunci candu pré desu repetîtele arestâri aru vatemá servitiulu.

⁂ Unu semu alu tempului. DD. Primarii din Bud'a-Pest'a si-a datu demissiunea in ultim'a a lunei tr. c. n. ceea ce dlu Tavernicu o sî primí, insa cu acea observare, ca mentiunatii domni sa-si pórte functiunile de primari pâna la activarea ministeriului ungurescu respunsabilu. Ambii primari au promisu a corespunde acestei recercâri.

⁂ (Mórte infioratóre). In Bai'a numita dela Rasn'a, la Rosi'a Abrudului, s'a intemplatu in 16 Ianuariu, dupa cum ni se scrie de acolo, de au cadiutu unu bolovanu mare de piétra, cá de vre-o 20 mâgi de greu, din cerimea bâiei, in momentulu candu se aflá tinerulu de 19 ani Simeone Bucurestianu in loculu periculului. Bietulu nenorocitu, se intielege, ca fu turtitu sî sdrumicatu asiá de tare, incâtu au trebuitu mai târdîu sa-lu adune in unu ciuberu, spre alu scóte din baia sî alu inmormentá.

⁂ „Kol. Közl." provóca foile române din Austri'a sa arete publicului loru, cum de deplorabilu descrie „Romanulu" starea Romaniei. Naivitatea acést'a a lui „K. K." e admirabila, cá sî cum foile române nu aru sci ce au de fâcutu, sî ca cum românii aru trâí numai in fantasii sî ilusiuni.

⁂ Vien'a se va fortificá spune „Cor gen." cu 42 forturi detasiate.

⁂ O alarma nefundata facuse „Sürgöny", spunendu de persecutiuni patrate de guvernulu romanescu fatia cu ardelenii sî ungurenii, cari se hranescu acolo. Se vede ca regimulu a cautatu dupa redacin'a lucrului sî a aflatu, ca lucrulu se reduce la arestarea „vagabundîloru", cu care ocasiune s'a intemplatu de s'a adunatu de politia sî câte unu individu nevinovatu, dara dupa esterioru suspectu inaintea politistiloru din Bucresci.

⁂ (Comerciude epistole.) In an. 1866 s'au predatu tuturoru posteloru c. r. 62,698,000 de marce de epistole sî adeca 6.860,000 de câte 2 xr. 3.970,000 de câte 3 xr., 44,718,000 de câte 5 xr. 4,800,000 de câte 10 xr. sî 2.350,000 de câte 15 xr.; mai departe 14.733,000 cuperte marcate sî adeca 390,000 de câte 3 xr., 14,232,000 de câte 5 xr., 28,000 de câte 10 xr., sî 83,000 de câte 15 xr. Sum'a totala a marceloru sî cuperteloru face 77.431,000. In 1865 s'a predatu 66.470,000. Cautarea marceloru asiá dara s'a imputînatu cu 3,772,000 iara a cuperteloru s'a inmultîtu cu 7.663,000. Nrulu Marceloru pentru gazete s'a radicatu cu 3.930,000 mai susu cá anulu de mai inainte. In 1866 adeca s'au predatu comerciului postale 38.580,000 de marce de gazete.

Nr. 6—3 **Concursu.**

La scól'a populara din opidulu Feldiór'a in districtulu Brasiovului, sa cere unu Invatietoriu pentru clas'a I, cu salariu anuale 100 fl. v. a. din cas'a alodiala, sî 40 xr. dela totu scolariulu, precum sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu vacantu, sa-si inaintedie la subscrisulu cererile loru timbrate, sî prevediute cu atestatu de botezu, de moralitate, sî de studiele gimnasiale séu pedagogice, pâna la 1 Februariu a. c. st. v.

Brasiovu in 12 Ianuariu 1867.

Ioann Petricu
Protop. sî Insp. distr. de scóle.

Nr. 5—2 **Edictu.**

Judecatori'a cetatei sî scaunului din Mediasiu face cunoscutu, ca Ioann Pop'a au repausatu in Duranu Cule (satu in imperiulu Ottomanu) in lun'a lui Ianuariu 1862 fâra a lasá vre-o diata (testamentu). Fiinduca acésta judecatoria nu scie, déca sî câroru persóne compete vr'runu dreptu de ereditate asupr'a remasului lui: suntu provocati toti câti cugeta a face din veri-ce tituli de dreptu vre-o pretensiune, cá in terminu de unu anu, computatu din dîu'a insemnata mai josu, sa se insinue la acésta judecatoria, sî comprobandu-se dreptulu de ereditate sa se dechiare de voiescu a fi eredî séu bá; câci la din contra remasulu pentru care intr'acei'a se constituí Rudolph Schuster advocatu din Mediasiu cá curatoru, se va pertractá cu cei ce se voru dechiará de eredî sî li se va dá locu in posessiune, séu déca nu s'a dechiaratu nime de erede, Remasulu intregu se va apucá de câtra statu, cá unu lucru ce nu are nici unu erede. —

Mediasiu 16 Decembre 1866.

Anunciu.

Subscrisulu aduce la cunoscinti'a p. t. publicu, cumca densulu s'a determinatu a dá la lumina unu opu despre „gimnastica", despre care s'a anunciatu mai pre largu in nr. 4. alu „Tel. Rom." Pretiulu acestei cârti, care e ilustrata sî cu figuri, e pentru cei ce se voru prenumerá 50 xr., iara pentru aceialalti 80 xr. Acei p. t. dd., cari voru binevoí a spriginí mentiunatulu opu, sa se adresedie pentru orientarea cu tipâritulu, epistolele francate celu multu pâna la finea lui Martiu st. n. la Dlu I. Maximu, Ascultante la tribunalulu superioru sî prof. de limb'a româna la gimnasiulu luteranu in Sabiiu. La 10 esemplare se da 1 gratis.—

Aronu Necsi'a
docente.

MUNTELE DEALULU NEGRU alu Domnului Budisteanu din Bucuresci, care munte se afla in apropiere de Turnu-rosiu, se da in arenda dela Sf. George anulu acest'a pe 5 séu mai multi ani, sî se sî vinde pentru veci (ohavnicu). Doritorii se potu adressá la acésta Redactiune spre a priimí informatiuni mai de aprópe.

COR. „TEL. ROM.". Dlui R. Bucovetiu: Ai bunatate a dispune de 1 f. ce intrece pretiulu prenumeratiunei pe $1/2$ de anu. —

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineċ'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nr̲u̲ 9. ANULU XV.

Sabiiu, in 29 Ianuariu (10 Febr.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

La petitiune.

Sabiiu 27 Ianuariu.

In mai multi nri ai „Tel. Rom.“ s'a desfasiuratu din destulu tréb'a petitiunei, acum cá prin o atingere magica, devenita sî „memorialu“. Ea petitiunea, acum dupa ce amu scrisu atât'a despre dens'a, nu aru mai avé lipsa a ne reintórce la ea; ceea-ce ne face insă sa mai revenimu la acestu objectu, este perseveranti'a cea cinica a adoratoriloru acelui „memorialu“ intru a pune totu in miscare spre a legitimá inca sî form'a dupa care s'au fâcutu. Cuventulu cu carele voru a face o atare legitimatiune este denegarea conferintiei dela Alb'a Iuli'a, asupr'a cârei conferintie in nr. 5 alu „Gaz. Trans.“ se arunca o a trei'a „marturia“. Inaintea Caiafei inca cetimu ca se aducea feliu de feliu de „marturii“, cá sa marturisésca vre un'a de asiá, incâtu sa fia o causa de a aduce sentintia de mórte. Asiá sî acum. Numai necasulu e, ca pre lânga tóte incercârile de a marturisí ce-va defavorabilu, lucrulu ese altfelu sî tóte marturisescu de memorialu, sî ca Metropolitulu gr. or. a fostu contielesu cu memorialulu sî chiaru sî cu ducerea lui la Majestate; ba unu corespundinte din Blasiu alu Gazetei Dr. B. ne presentéza in nr. 5 alu Gazetei sî unu protocolu alu conferintiei. Se intielege, ca pentru a scóte la lumina aceea ce voiesce coresp. apoi trebuie lucrulu ilustratu sî cu scornituri. Cine scie insa alege adeverulu din mestecatur'a tendentiosa, de securu ajunge la resultatulu contrariu, de care sî dlu Dr. B. lu doresce cu publicarea protocolului seu.

„Dela seriosu pâna la ridiculu se dîce ca nu e decâtu unu pasu“. Coresp. Dr. B. cá sa dea sî mai mare pondu lucrului insîra cum am dîsu o gramada de scornituri, petrecute, dupa cum dîce densulu, in conferintia, insîrandu tóte câte au pututu iscodí cu fantasi'a cea minunata a densului, cu carea a mai debutatu sî cu alta ocasiune in Gazeta din a. tr. Ce e insa sî mai curiosu, e, ca densulu dela cele din nrulu 1 alu Telegrafului, unde i se aretà simplu, ca erá multiamitu cu decurgerea lucruriloru atâtu din conferintia, câtu sî mai nainte cu votulu românilorn dela Clusiu, iea ans'a, ce nu i s'a datu,— schimosindu sî ceea ce e tiparitu in Tel. Rom. negru pre albu, — de a-si aduce inainte tóte meritele pe câmpulu politicu, de candu a inceputu densulu „activitatea sea politica“, imbracandu-se totu odata in vestmentulu modestiei sî dîcendu ca densulu „este omu ne insemnatu“: prin urmare póte vorbí ce-i place sî cum i vine la socotéla. N'avemu nimic'a in contr'a cestoru din urma. Scimu sî noi ca asiá este; mai erá lipsa sa recunósca in publicu sî impregiurarea, ca densulu nici pentru conferintie nu e inca destoinicu.

Pentru ce dîcemu noi acést'a? Sa nu respundemu noi, ci sa lasâmu sa vorbésca cuvintele dlui Baritiu in asta privintia, cari pentru casuri de aceste suntu fórte instructive. Eata ce scriea mentiunatulu domnu in nr. 77 alu Gaz. Tr. din 1865:

„Se póte ca românii in trebile loru private „voru fi mai tacuti, pe terenulu politicu insa s'au „purtatu sî mai de curendu tocm'a in intielesulu „opusu. Déca la unguri séu la sasi aru fi publi„catu cine-va d. e. o scrisóre privata, cá cea a „Metropolitului Siulutiu (séu cá protocolulu confe„rintieloru mai adaugemu noi), credu ca publicato„riulu **mai multu nu aru calcá in confe„rintie private**. Sî ce se intempla . . .? Ro„mânii nici odata nu afla nimic'a dín conclusele „sasesci, din contra sasii . . . tocm'a sî care in ce „intielesu au vorbitu.

„Nu Domniloru! Românii transilvani nu sciu „padí in politica nici unu secretu, ci ei mai au sa „invetie in acésta privintia fórte multu dela boierii „unguri, dela boierii moldo-romani sî mai vertosu „dela patricii sasiloru.“

Precum vedemu dara insusi faptuitorii memoratei intreprinderi surpa mereu pedestalulu, a cârui moralitate se combate cu insusi cuvintele loru.

Unu altu spriginu este denegarea comitetului permanentu sî denegarea continuitâtiei congresseloru nationali. Aici iéra nu mai lasa contradîcerea nimic'a de doritu. In nr. 1 alu Gazetei comitetulu sî congresele se aduce pâna la asurditate. In nr. 5 alu Gazetei unu coresp. atrage atentiunea dlui Baritiu sa cetésca mai bine protocolulu dela 1861 p. 12 ca acolo se afla ca „barbatii permanenti“ suntu dati lânga Archierei numai „pâna candu natiunea româna sî va castigá dreptulu seu de natiune politica“. *) Sî apoi deací deduce: va se dîca asiá dara „anticipative“ este comitetulu delaturatu. In „Concordi'a“ nr. 5 sî Gazet'a nr. 7 voru ómenii iéra congresu. Intrebâmu acum, ca déca natiunea si-a castigatu totu ce-i trebuie, la ce a procesu cu capulu ruptu cu suplici pre la Vien'a sî ce intielesu aru mai avé congressulu, sî déca celu dela 1861 sî 1863 au fostu numai toleratu, la ce acum altulu de nou iéra in form'a acést'a tolerata, acum candu stamu sa plesnimu de multele drepturi? Ori ca s'a cerutu in petitiune unulu „netoleratu“?—

In fine de ce te temi nu te trece. Suplic'a erá gat'a sa sosésca inaintea deputatului acasa, asiá incâtu in 17 Ianuariu c. n. a sî fostu luata la pertractare in siedinti'a in. Guvernu. Gazet'a prin unu corespundinte alu ei se grabesce a-si liniscí publiculu cu aceea, ca suplic'a au catrânitu pre unii (cine voru fi acei'a) cu dóue dîle mai inainte, va se dîca pâna nu au vediut'o. Dupa ce au venitu insa in siedintia nu s'a mai catrânitu nimenea, câci coresp. tace apoi in privinti'a acést'a. Ne mangâie insa cu aceea, ca a fostu spriginita de unu consiliariu de românu, carele si-a fâcut'o de a sea in tóta form'a.

In interesulu adeverului trebuie insa sa negâmu afirmatiunea acést'a din urma, pentruca noi scimu ca numai petitulu fu spriginitu iara form'a condamnata, sî acést'a o a fâcutu acelu laudatu domnu consiliariu de siguru, pentruca acelu petitu erá depusu in o forma mai buna, mai chiara sî redimata pre legi sî acte politice nationale de mai inainte, in votulu româniloru dela diet'a din 1865 pre carele insusi l'a fostu subscrisu; ceea ce asiá dara atât'a insemnéza, ca nu a spriginitu suplic'a sî in privinti'a formei.

Sciti ce Dloru! Aru fi tempulu ca déca nu alta sa stâmu sa meditâmu asupr'a viitoriului sî de aceea a-ti face bine sa ve siliti a nu spriginí pasii gresîti prin alte inconveniente, sa fiti pre unu momentu conscientiosi, sa cautati pre cararea-ve inapoi, sa vedeti cum a-ti mersu! Aduceti-ve aminte ca a-ti stropitu cu tina capii alesi in congrese de natiune; a-ti dîsu sa se dea in laturi; apoi le-ati cerutu sa ve adune congresu, atunci candu vedeati ca nu se póte; a-ti decisu resistintia passiva; in fine candu erati in passivitatea cea mai buna ve tredîti activi sî cá acei ce „nu iubiti intunereculu“, inca pre sub ascunsu, sî acum in urm'a urmeloru dupa ce faceti sî congresu sî comitetu absurde acum'a ve tredîti iéra pentru unu congresu!—

Unu poetu germanu ne spune, ca unu invatiecelu in magia (vrajitoria) a vediutu pre maestrulu seu cum provóca feliu de feliu de lucruri. Intr'o dî candu nu erá maestrulu a casa, cercà sî invatiacelulu sa provóce puterea ne vediuta a magiei, sa aduca ap'a de lipsa in casa. Elu sciù sa o provóce, dara nu sciù sî cum sa o reguleze sî se faca sa incete puterea pusa odata in miscarea, dela lucrarea sea candu nu mai erá lipsa de ea, sî asiá ap'a umplù cas'a, incâtu erá tóte inundate, innecate sî supuse stricaciunei.

Unu cuventu pentru cei dela tiéra

Déca este dreptu ca intre arme tacu musele, apoi, dupa informatiunile din mai multe pârti, nu este dreptu, ca intre sgomotele politice tacu séu mai bine incéta miscritâtile. Déca nu le audîmu apoi de siguru ca vocea loru nu e destulu de puternica sa strabata pâna la urechile unui publicu mai mare, séu ca publiculu acest'a mare in preocupatiunea sea, le trece cu audiulu.

Aru fi fórte de lipsa, cá acei ce petrecu la tiéra, baremu in asta privintia sa nu arete indiferentismu sî sa caute dupa relele ce se intempla, cá déca pre alta cale nu suntu de a se vindecá sa le arete celu putînu publicitâtiei, câci ori sî cum acést'a inca ajuta sî déca nu alta, arata altor'a unele rele, pre cari in asemenea impregiurâri, le potu incungiurá. Se intielege de sine, ca in atari lucruri de o natura asiá de delicata se recere o strictissima sinceritate sî spiritu energicu, adeca in asemenea lucruri sa nu urmedie cine-va nici cu superficialitate, nici din isbanda asupr'a cutârei sî cutârei persóne sî fâra de aceea sa póta fi respundiatoriu de adeverulu pre carele vrea sa-lu emita in publicu.

Audîmu, insa numai audîmu, ca in multe comune d. e. dreptulu de crâsmaritu, atâtu alu comuneloru câtu sî altoru societâti séu corporatiuni se nimicesce, aruncandu-se dea valm'a cu celu alu proprietariloru celoru mari, déca suntu de acei'a, séu in altu modu. Acum déca cine-va patimindu de acestu reu, dar nedesfasiurandu lucrulu cá sa fia chiaru cum sta sî cum au fostu, cine sa póta dá baremu unu sfat in asta privinti'a? Sî mai putînu póte ajutá cine-va candu nimenea nu vrea sa stea bunu, déca in un'a séu alta parte au fostu asiá sî nu altmintrea vatemata vre-unu atare dreptu sî nimenea nu sta bunu despre adeverulu nimicirei cutârui séu cutârui dreptu. Neci judecatoriulu nu va putea procede spre ajutorarea unoru asemeni ómeni séu corporatiuni sî atunci mai ca i vine omului a dîce, ca nici justiti'a nu mai póte fi trasa la dare de séma, chiaru pentru nelegiuiri comisse, dara ne aretate cu energia sî la tempu nimenui.

---

*) Cu aceasta ocasiune face corespundintele atentu pre dlu Baritiu, ca gresiesce deaca presupune ca in tómn'a trecuta au esistatu unu comitetu in Blasiu, cá candu dlu Baritiu au sositu acum din Americ'a sî nu a sciutu ce s'a intemplatu prin Blasiu.

In multe locuri, aflâmu din spuse, ca acei ce perdu drepturi le perdu din nesciinti'a loru, facendu invoieli nerumegate, a câroru urmâri numai dupa ce le simtu mai tardîu, vedu ca trebueau incungiurate, ceea ce se intielege, ca fiindu odata fâcute, apoi nu se mai potu desface. In atari casuri se arunca apoi bietii ómeni in procese indelungate, cari suntu in cele mai multe casuri nu in favórea pârtiloru certante, ci póte in favórea unui alu treilea.

Nu vremu sa desmantâmu prin acést'a pre nimenea de a-si cautá drepturile sele, dara vremu mai vertosu a atrage atentiunea multor'a, asupr'a impregiurârei, ca mai bine sa grijésca nescine cu tóta scumpetatea de drepturile sele, pâna acelea suntu intregi sî nevetamate, decâtu vatemandu-se odata, cu mare necasu sî cu multe cheltuiele sa umble dupa restatorirea loru.

Caus'a principala, insa, de se intempla asemenea lucruri este pré putînele puteri intieliginte, ce le avemu inca pre la tiéra sî de aceea, numai cu durere trebuie sa observâmu sî acum, dupa atâtea esperiintie triste, de interesulu celu putînu de luminarea poporului, prin scóle, sî iérasi numai cu durere trebuie sa constatâmu, interesulu celu putînu ce-lu vedemu in multe pârti inca, pentru inlesnirea mijlóceloru de a avé ómeni (preoti, invetiatori sî notari) harnici in poporu, cari sa fia in totu tempulu cu sfatulu loru la indelete sa se impedece relele in simburele loru.

Óre tóte generatiunile sa tréca numai prin esperiintiele cele mai triste fâra de a trage vre-unu folosu, vre-o invetiatura? Cugetâmu ca aru fi tempulu cá odata sa cunóscemu cu totii, ca spre a incungiurá atâtea neplaceri câte ne potu obvení, trebuie sa conlucre fia-care dupa puterea sea, câci altmintrea vomu face ca acel'a, carele sosindu la unu parîu, preste care avea sa tréca, asteptá sa mai scadia ap'a, dara asteptându elu ap'a in locu sa mai scada numai mai crescea, incâtu pre urma ia fostu cu neputintia trecerea sí mergerea mai departe in calatori'a sea.

De sub Predélu 25 Ian. 1867.

Onorate Domnule Redactoru! Viu a ve insemná ce-va de aici, de unde de une dîle cu alta ocasiune v'amu mai scrisu unele idei. Eu scrisesemu atunci cu atât'a simtiu câtu póte avea unu românu cu inima curata: ca românii dupa ide'a mea nu au alt'a mai de lipsa decâtu dragoste sî intielegere sî n'au a se ferí de nimic'a mai multu cá de impârechieri, fiindca acestea cuprindu materia cu care ne inveninéza dusmanii, cá sa ne nimicimu noi pre noi insîne.— Eu v'amu scrisu aceste sentiemente de aici dintr'unu locu cu aeru curatu sî asiá cu inima curata, nu cá din alte locuri pre unde aerulu se infunda de feliu de feliu de tiesetnri intrigatóre. —

Me miru insa cum „Gaz Trans.“ care se aeriséza pre aici, de cuprinde si in anulu acest'a impunseturi de eatagene, cá corespnndinti'a din Prag'a sî cá cele din nrulu 5. Acestea le-au tipâritu o gazeta româna (!), cá sa vedemu, cum ómenii ei lucra sî in afara sî se silescu sa surpe tóta demnitatea natiunale in interesulu unei ambitiuni fâra de nici unu capatâiu. Cari le voru fi cetitu acele calumnii aruncate asupr'a româniloru credemu, ca s'au adepatu (!) destulu dintr'ensele. Totu asemenea sî cei ce voru fi cetitu gazet'a germ. „Kronst. Zeitung“ in care s'a tradusu din pomenit'a gazeta cele denuntiâri ordinarie, se voru fi surprinsu de manier'a unoru ómeni, de a infatisiá caus'a româna. Cu tóte ca pre noi acele foi straine, cari dau bucuriei loru, de manifestatiunea celoru doi barbati de deunadîle, unu coloritu sinceru ne intristéza, din causa ca amu avutu ocasiune sa vedemu, ca de multe ori totu acele ne combatea de daco-romanisti, atunci candu eramu convinsi cu totii, ca lucrâmu pentru binele natiunalu, candu umblâmu cu totii pre unu terenu legalu.

Pentru tóte aceste ce se scriu acum in tóte pârti cu atât'a nerusînare sî fâra de a considerá objectiunile ce li se face de „Tel. Rom.“ fia-mi permisu in an. 1867 a citá insusi cuvintele Dlui Baritiu in nrulu 77 alu „Gazetei Trans.“ din 1865 la pag'n'a 310 carele intre altele scrie sî acestea:

„Se póte ca românii in trebile loru private „voru fi mai tâcuti, pre terenulu politicu insa s'au „purtatu sî mai de curendu tocmai intru intielesulu „opusu. Déca la unguri séu la sasi aru fi publi„catu cine-va d. e. o scrisóre privata cá cea a „Melropolitnlui Siulutiu. Credu ca publicatorulu „mai multu n'aru calcá in conferintie private. Sî „ce se intemplá. . . . ? Românii nici odata nu afla „nimîcu din conclusele sasesci din contra sasii „tocmai sî care in ce intielesu a vorbitu. Se aflá „adeca câti-va români cari cu naivitatea loru spu„nea ori sî ce in gur'a mare pre promenada sî la „cafenea, sî de ce nu? pentruca vedî dta, confe„rintiele de natur'a legislativa nu avea Amtsge„heimniss . . . — Acestea fusese un'a din causele „principale, pentru care unii cu an. 1863 mai târ„dîu au sî parasitu conferintiele detotu. Nu, dom„niloru, românii transilvani nu sciu pâzí in politica „nici unu secretu, ci ei mai au sa invetie in acé„sta privintia fórte multu dela boierii unguri dela „boierii moldovo-români sî mai vertosu dela patri„cii sasiloru.“

Ce bine aru fi candu românii aru luá atâtu din calumniele Gazetei, câtu sî din aceste cuvinte citate ale Dlui Baritiu, invetiatura sa véda cu cine tînu conferintie private.

Dlu Baritiu a mai datu aspre lectiuni sî aceloru ce scriu personalitâti sî déca vomu vedé ca face trebuintia le vomu citá sî pre acele.

Evenemințe politice.

Sabiiu 28 Ianuariu

Ceea-ce ocupa loculu celu dintâiu in politic'a interna e demissiunarea ministrului de statu Belcredi, publicata in W. Z. de eri(v. tel. Hr. Ztg.) carea fu sî primita. (Ministrulu fu decoratu cu ocasiunea demissiunârei, cu crucea cea mare a ordinului s. Stefanu.) In loculu dlui de Belcredi, carele erá de odata sî conducatoru alu ministeriului de politia sî presiedinle alu consiliului de ministri fu denumitu de Maj. Sea ministrulu de Beust. Acest'a remane deocamdata in pusetiunea sea de ministru de esterne pre lânga care va mai duce pâna la alte dispusetiuni p. in. presidiulu in cons. ministriloru sî afacerile ministeriului de politia sî de statu.— O patenta imperatésca dela 7 Fauru ordina adunarea dieteloru pe 11 Fauru.

Dupa unu altu telegramu din Pest'a se spunea alaltaeri de unu mesagiu, prin care convocandu-se dietele translaitane se spune totu odata ca complanarea cu Ungari'a e fapta implinita. Despre senatulu imp. estraordinariu se dîce ca e delaturatu, sî ca se va convocá celu ordinariu pre basea patentei din Fauru. Acestui senatu imperialu i se voru propune legi liberale spre desbatere, intre care voru fi legile pentru respunsabilitatea ministeriala sî delaturarea § 13.

FOISIÓRA.

Kükülö.

Comitatulu sî orasiulu Cetatea de Balta dintre Tarnâvi vine in documentele cele mai betrâne sub numirea Keokeoleo, Kewkewlew, Kikelö, Kukeleo, Kükülö, etc. numai românii au remasu credinciosi numirei „Cetatea de Balta.“ Déca caletoriulu trece prin orasiulu Cetatea de Balta, sî vede castelulu celu imposantu pre unu deluceanu in rîp'a stânga a Tarnavei mici, mai antâiu i se obtrude intrebarea de unde vine, ca fiindu cetadel'a ast'a pre délu, totusi se numesce Cetatea de Balta? sî cine a edificatu acea cetate? Eu care amu traitu acolo vr'o câti-va ani — amu cercetatu sî amu aflatu numai atât'a, ce sciu sî din istoria, ca in acea cetate a locuitu sî Stefanu celu mare ce o castigase in pacea incheiata cu regele Mathi'a, sî fetiorulu acelui'a Petru Raresiu, sî ca in archivulu acelui castelu se afla documente dela acei domnitori dara cu tóta trud'a nu putuiu resbí in acelu archivu incuiatu intr'un'a din cele patru bastile.

Nepotii lui Stefanu celu mare, Iliasiu sî Stefanic'a cari incursera mai de multe-ori in Ardealu, casura victima perfidiei turcesci, sî in ei se stinsera viti'a lui Dragosiu,— sî cu acést'a ea perdu sî dominiulu preste Cetatea de Balta. Acést'a trecù la fiscu, sî in castelu locuira mai multi principi ardeleni, dintre cari Rakotzi i dedù form'a esterna de astadi. Mari'a Teresi'a doná Cetatea de Balta dinpreuna cu alte multe domenuri Cancelariului seu contelui Bethlen, sî famili'a acestui'a posede pâna astadi acestu Castelu. —

Din acestea se vede ca castelulu de astadi de pre dealu e vechiu, sî nu se scia cine a pusu prim'a pétra fundamentala la edificarea lui, sî totusi pre dealu fiindu se chiama Cetatea de Balta.

Déca caletoriulu dela acestu castelu se cobóra pre Tarnava in josu sî ajunge din josu de orasiu, unde da Valea Blasielului in Tarnava, acolo in unghiulu acestei impreunâri de ape, intr'o mocirla prin care d'abiá póte omulu strabate, ajunge la nisce radicaturi acoperite cu iérba sî maracini, sub care se afla ruine de ziduri, ce ne infatîsiéza unu castelu regulatu.— Sî ast'a a fostu Cetatea de Balta cea adeverata sî primitiva, a cârei etate, judecandu de pre urmele ruineloru, trebuie sa tréca preste mileniulu nostru.— Prin urmare, déca aceste ruine nu suntu tocmai dela Romani, apoi de buna séma dela unu domnitoriu séu celu putînu proprietariu românu, inca din naintea venirei unguriloru in Ardealu.— Ori cum va fi, mai cerce sî altii,— noi sa vedemu de unde vine sî numele Kükülö.—

Acestu cuventu are mare asemenare, cu cuventulu romanescu, Cucuiu, care insemnéza o radicatura. Acestu cuventu vine sî intre numele proprii la gentele romane, asiá: genevulu celu vestitu monte-Cuculi,— intre moldoveni, mi se pare unu deputatu — Cuculi,— sî in orasiulu Cetatea de Balta, o familia vechia româna cea mai de frunte acolo, inca se chiama Cucuiu, recte Cuculiu. — Óre nu vine Kükülö dela acestu Cucuiu?

P.—

Impartâsiri dintr'unu manuscriptu,

ce tractéza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare.)

Sinodulu ecumenicu V.

Alu cincilea Sinodu écumenicu au fostu in an. 553 in tempulu Imperatului Iustinianu la Constantinopole cu 165 Archierei. De-sî Vigiliu Pap'a alu Romei s'au intemplatu la Constantinopole pre tempulu acestui Sinodu, totusi n'au luatu parte la elu nici in persóna-i, nici prin locotiitori; insa lucrarea Sinodului o au primitu, ce prin subscrierea

List’a ministeriului ungurescu face multu svonu, dara pâna in momentu se da numai cu socotél’a ca cine voru fi persónele, cari sa compuna ministeriulu. Andrássy este acelu desemnatu de tóte scirile, cá presiedinte alu ministeriului. Interesanta e scireaa ca Deák e chiamatu la Vien’a.

Cetimu in „Concordi’a“:

In nr. tr. amintiramu cumca dd. Dr. Hodosiu sî V. Babesiu esmisi din partea insotîrei dep. rom. pentru a se pune in contielegere cu dep. serbi sî finira missiunea sî ca resultatulu este unu proiectu de lege care se va luá la desbatere atâtu insotîrea deput. români câtu sî la serbi. In nrulu de astadi avemu onóre a presentá on. publicu acelu proiectu de lege in urmatórele:

Proiectu de lege.

pentru regularea sî asecurarea natiunalitâtîloru sî a limbiloru in Ungari’a.

§ 1. Dispusetiune fundamentala. In Ungari’a, urmatórele popóre istorice ale tierei, precum: magiarii‘ românii, serbii, slovacii, nemtii sî russinii, se recunoscu prin lege fundamentala de natiuni regnicolare, egalu indreptatîte cá natiunalitate politica sî limb’a asemenea indreptatîta.

Astfelu stindardulu natiunalu, colorile natiunali sî portulu natiunalu cá espressiune esterióra natiunalitâtii, inca suntu de asemene indreptatîte pentru fia-care natiune a tierei.

§ 2. Principiuri fundamentali. Pentru determinarea, regularea sí representarea in sfer’a publica, a natiunalitâtîloru sî limbeloru singulari se staveresce de principiu: pluralitatea numerica a sufleteloru; sî arondarea comitateloru sî districteloru, precum sî cea a cercuriloru de alegere sî de administratiune se ordina a se face astforma, incâtu acele se constee déca nu curatu, dar in mare séu in cea mai mare parte din un’a sî aceeasi natiunalitate a tierei.

Realisarea practica a arondârei se va regulá prin o lege speciala. Pentru elaborarea unui astfelu de proiectu de lege, pe bas’a de eruiri indestulitóre se va esmite o comissiune regnicolare constatatóre din tóte natiunalitâtîle tierei in asemenea proportiune.

§ 3. Aplicare generale in josu. In comunele orasienesci sî satesci, precum sî in (cercuri *), comitate sî respective districte, natiunalitatea maiorîtâtiei respectivei poporatiuni, incâtu acésta majoritate este dejá — séu prin arondarea ordenata aru deveni — absoluta, altmintrea cea relativa, este: natiunalitate publica in tînutulu respectivu, sî limb’a aceleia-si majoritâti este limba oficiósa atâtu a representantiei politice séu politico-administrative, câtu sî a tóte diregatoriele publice de acolo — presupunendu ca acea majoritate se tîne de un’a óre care-va dintre cele siése natiuni ale tierei. Déca acestu casu nu este, atunci membrii politicamente indreptâtîti ai unui astfelu de locu (tînutu **), cu luare in consideratiune a elementului ce acolo séu in celu mai deaprópe tînutu predomnesce, au dreptu a-si determiná un’a dintre cele siése natiunalitâti ale tierei, de natiunalitate publica, sî limb’a acestei’a de limba oficiósa.

Particularii aceloru minoritâti, cari se tînu de alta natiune regnicolara, au dreptulu nemarginitu a se folosí de limb’a loru natiunala atâtu in adunârile representantieloru, câtu sî in trebile loru proprie la oficiurile sî judetiele publice, sî resolvirile oficióse au a urmá in aceea-si limba, déca acést’a e limb’a poporale sî esercitatata acolo, altmintre resolvirile se facu in limb’a oficiósa.

§ 4. ***) Aplicare in susu. Fia-care natiune regnicolara, care in consiliulu corónei nu e representata dejá prin unu ministru cu portfoliu, pentru sustînerea interesseloru propriamente natiunali va fi representata acolo prin unu membru luatu din sinulu ei.

Mai incolo: fia-care natiune are se fia in destulu representata in cas’a de susu a dietei tierei, precum sî la regimulu de tiéra sî la tóte dicasteriele sî tribunalele centrali ale tierei; in specie in fruntea comitateloru sî respective districteloru, unde face maioritate.

Acesti membri ai unei fia-care natiuni au caracterulu de insa-si propri’a natiunalitate; in specie membri de o natiune regnicolare in sine representa in corpulu legislativu propri’a natiunalitate, eara cu membri celorulalte natiuni impreuna, representa tiér’a.

Limb’a acelei natiuni regnicolari care forméza majoritate in tiéra, e limb’a oficiósa in aceste corporatiuni. In despartiemintele singulari sî in senate insa, sî in specie la tóte trebile concepute in alta limba, pertraptarea se póte, ear resolvirea trebue a se face in aceeasi limba. Eara representantii natiuniloru in minoritate, au dreptulu in dieta a se folosí de limb’a propria natiunala; sî in acésta limba se suscepu in diurnalu vorbirile loru. †)

§ 5. Aplicare speciale in josu. Legile tierei, apoi ordenatiunile, emisele sî transcrierile gubernului, sî ale autoritâtîloru centrali de ori sî ce specie, trebuie a se comunicá sî respective a se publicá pentru tóte natiunile de tiéra sî in specie cu municipiurile pe lânga testulu originalu sî in limb’a propria natiunala respective in limb’a oficiósa a acelor’a in testu de asemene autenticu.

Déca intre aceste dóua teste s’aru escá dubietate, decide testulu primaru.

§ 6. Aplicare speciala in susu sî in coordinare. Representantiele, magistraturile si capii comitateloru sî respective distripteloru, precum sî comunele orasienesci sî satesci dimpreuna cu antistiele loru apoi judecatoriele orasienesci, de comitatu séu districtu sî de cercu, precum tóte oficiurile inferiori de administratiune, corespundu in susu cu autoritâtîle superiori in limb’a loru propria oficiósa, sî (cu esceptiunea casuriloru din § 5) primescu resolvirile. impunerile séu ori ce alte comunicâri numai in acésta limba.

Totu asiá in limb’a propria oficiósa, corespundu intre sine autoritâtîle de aceeasi categoria séu coordinate, déca au aceeasi limba of., eara déca nu, atunci pe lânga testulu originalu alu limbei proprie, se folosesce limb’a oficiósa a autoritâtîloru centrali de tiéra. ††)

§ 7. Limb’a oficiuriloru in causele pârtîloru. Causele litigióse, sî preste totu tóte trebile privatîloru, au de a curge in limb’a pârtîloru. Déca insa pârtîle aru fi de dóue deosebite natiunalitâti regnicolari, atunci in limb’a actorelui †††), dar partea ceealalta are dreptu, incâtu limb’a ei aru fi usitata in acelu cercu, a se folosi de ea intru aperarea propria sî in tóte remediurile

---

*) Ambe voturile serbesci suntu pentru lasarea afara a „cercuri“, de óre-ce limb’a oficiósa a acestor’a aru fi cea a comitatului.

**) Déca „cercuri“ s’aru lasá afara, atunci sî acestu cuventu este superfluu.

***) Hodosiu vrea cá acestu §. sa se incépa astfelu: „Fia-care natiune va avé unu capu natiunalu denumitu de majestate care cá atare e membru de jure alu casei de susu, sî e capu perpetuu alu unui comitatu natiunalu. Asemene etc.

†) Manoilovíciu nu vre dreptulu liberu de limba in dieta.

††) Manoiloviciu e in contr’a usului de dóue limbe chiaru sî in acestu casu.

†††) Miletici vrea limb’a intului asemenea cá in causele criminali.

---

sea propria au doveditu. Acestu Sinodu au condemnatu scrierile eretice ale lui Diodoru alu Tarsupolci, ale lui Teodoru alu Mopsuestiei, sî invatieturile lui Origenu despre predestinatiune. Sinodulu acest’a n’au asiediatu nici unu canonu, ci au adusu numai o otârire sinodale, prin care osandesce acele invatieturi anticrestine impreuna cu dascalii loru.

Sinodulu ecumenicu VI.

Alu siéselea Sinodu ecumenicu s’au celebratu la Constantinopole in Trul’a palatulu imperatescu la anulu 691 pe tempulu Imperatului Constantinu Pogonatu cu 227 Archierei, intre cari au fostu sî locotiitorii Papei Agatonu alu Romei. Acestu Sinodu s’au adunatu pentru asiediare de canóne trebuinciόse, ce privescu spre indreptarea sî bun’a stare a afaceriloru administrative bisericesci, de aceea Parintii acestui Sinodu numai decâtu in Canonulu I au intâritu credinti’a cea traditiunale dela Apostoli sî Sinódele ecumenice de mai inainte; in alu doilea Canonu espunu ei deosebitu atâtu Canónele apostolesci, sî Canónele Sinódeloru ecumenice sî locale care s’a tînutu inainte de acestu Sinodu ecumenicu, câtu sî scrierile aceloru Parinti, cari in ortodoxia au stralucitu, adaogendu pedépsa pentru toti, cari aru cutezá sa schimonosésca, séu sa restórne adeverurile, ce se cuprindu acolo; mai departe se opresce preotîloru a dóu’a casatoria, sî a tînea persóne cu prepusu in casa, sî li se indatorescu sa se casatorésca inainte de preotia; se oprescu preotii sî diaconii de servitiuri lumesci, sî diaconulu numai atunci sa siédia mai susu de presbiteri, candu functiunéza cá tramisulu Archiereului; din privire la greutâti se modifica Canónele despre tînerea Sinódeloru metropolitane de dóue ori pre anu cu aceea, cá odata sa se tîna pre anu in restempulu dela Pasci pâna la finea lui Octobre; — cârcimaritulu se opresce preotîmei; precum sî speculatii banali; crestinii sa nu manance azimile cele dela evrei, nici sa primésca doctorii dela ei; ca Episcopii trebuie sa fia din tagm’a monachale; celibatulu la preoti se osandesce; nime sa nu se chirotonésca de presbiteru inainte de 30 ani, ear de diaconu de 25 ani, ear de ipodiaconu de 20; ca cei siepte diaconi din tempii Apostoliloru s’au pusu numai pentru economi’a obscescei trebuintie, dar nu pentru slujirea taineloru, precum se punu diaconii cei de acum; se opresce preotîmei a parasí parochi’a, sî a trece in alta parochia séu sî Episcopia; Episcopii datori suntu a invatiá poporulu in tóte duminecile sî serbatorile, dar nu sî in streina Eparchia; Simoni’a se osandesce; se opresce umblarea la teatre; preotîmea sa pórte haine cuvenite tagmei sale; struguri la cuminecatura nu se potu intrebuintiá; la cuminecatura trebuie sa se puna in vinu sî apa; preoti potu fi sî fiii crestiniloru; nu se iérta Metropolitului sa-si insusiésca lucrurile reposatului Episcopu séu ale Eparchiei veduvite, ci au a remané acele subt padi’a clerului pâna la venirea noului Eposcopu; se intarescu privilegiele scaunului constantinopolitanu fatia cu cele ale Romei, sî tóte cinci scaunele patriarchale se punu in urmatórea ordine: 1 alu Romei, 2, alu Constantinopolei, 3 alu Alessandriei, 4 alu Antiochiei sî 5 alu Ierusalimului; despre calugari sî manastiri; cei consangeni au a se despârtí de nunta; se opresce ajunulu de Sambata afara de un’a (Sambat’a mare); in posturi infrânarea dela óue sî brândia, câci suntu fruptele aceloru dobitóce, care in posturi nu se manânca; in Capele casnice nu se póte saversî botediu; in contr’a fermecatoriloru sî vrâjitoriloru; mirenii nu potu invatiá in biserici; se demanda departarea dela sânge sî sugrumatu; cârtile sântei scripturi sî ale sântiloru parinti se oprescu a se vinde, stricá si rumpe, ci a se arde, séu a se pune in locu curatu; nu se iérta casatoria cu fetie eretice; cantarile bisericesci sa nu se faca cu strigâri necuviόse; in curtea bisericei sî in apropierea ei cârcime sa nu fia; copii au a se botediá, déca este indoiéla pentru botediarea loru; despre femei inmorale fatia cu barbatii loru; a ingenunchiá afara de Duminec’a Rusaliloru se opresce; muierile se supunu pedepsei, care dau burueni otrâvitóre sî perdietóre sî cele ce primescu acele; in contr’a rapitoriloru de femei; muierile parasite de barbati din ori sî ce cause nu se potu maritá, pâna nu se dovedesce mórtea absentului; se pedepsesce celu ce va luá siesi de sotia pre cea logodita cu altulu; Archiereulu este datoriu a luá in consideratiune la pedepsiri atâtu feliulu pecatului câtu sî dispusetiunea pecatosului. Acestu Sinodu au asiediatu 102 Canóne. (Va urmá.)

juridice. Sî ér' déca numai un'a dintre acele pârti s'aru tîné de un'a dintre cele siése natiuni ale tierei, séu déca numai limb'a unei pârti aru fi usitata in cerculu respectivu de oficiu,— atunci in limb'a acelei'a, — déca inse nici un'a parte nu se tîne de óre care-va dintre cele siése natiuni regnicolari, ori limb'a nici a unei pârti nu este usitata in respectivulu cercu de oficiu, — atunci in limb'a oficiósa a autoritâtiei judecatoresci respective politico administrative, sî in acést'a limba au apoi de a se face sentintiele séu ori ce resolutiuni precum sî subscernerile la instantiele mai inalte.

Representantii de dreptu séu mandatarii pârtiloru, au dreptulu a se folosí séu de limb'a acestor'a, séu de cea a oficiului.

Asemenea : in cause criminali, cercetârile sî tóte pertractârile au a curge in limb'a inculpatului, sî in acésta limba se facu sentintiele sî tóte ori ce alte decisiuni, presupunendu ca inculpatulu se tîne de un'a óre care-va dintre cele siése natiuni, séu câ limb'a lui natiunala e usitata in cerculu respectivu de oficiu ; altmintrea in acea limba natiunala de tiéra usitata acolo, care dupa dechiararea propria a inculpatului o pricepe mai bine.

In casu candu inculpatii fiindu mai multi, aru fi de diferite natiunalitâti, atunci dupa impregiurâri séu are locu o delegatiune corespundiatóre, séu pe lânga aplicarea de interpreti jurati, se folosesce limb'a oficiósa a diregatoriei.

Conformu acestoru dispusetiuni se purcede intru ascultarea de martori fia in cause civili fia in cause criminali.

§ 8. Egalitatea natiunale pre terenulu de cultu sî instructiune — preste totu. Instructiunea natiunale cu scopu de cultura sî proprietate universale, se dechiara de chiamare publica a statului. In conformitate cu acést'a, pentru inaintarea ei se dispune atâtu prin mijlócele proprie ale unei sî fia-care natiune, câtu sî prin asemenea ajutorare din mijlócele statului.

De ací fia-care natiune regnicolare pentru ajungerea acestui scopu are dreptulu de a se intruní in totalitatea sea séu in parte, a formá asociatiuni publice séu reuniuni private, a fundá totu feliulu de institute de invetiamentu sî de cultura, a infiintiá fundatiuni, sî preste totu pentru promovarea culturei sî desvoltamentului natiunalu in tóte ramurile sî in tóte directiunile, a se constituí intr'o universitate natiunale, sî totu modulu a validitá interesele proprie spirituali sî materiali.

§ 9. In specie in scólele populari institutele de invatiementu, sî in comunicatiunile acestor'a sî ale cultului. In tóte scólele populari, in tóte institutele superiori de cultura sî instructiune, ale celoru siése natiuni regnicolari, limb'a propria natiunale este limb'a instructiunei.

Institutele natiunali sî respective confessiunali de cultu sî invetiamentu ale singurateceloru natiuni de tiéra suntu de dreptu sî intru tóte egali cu asemenele institute publice de statu ; in tóte acele, unde se propune istori'a pragmatica a tierei, are a se propune sî istori'a propria natiunale cá studiu oblegatu.

Comunitâtile de cultu sî instructiune, autoritâtile sî institutele, precum sî tóte reuniunile de cultura ale natiuniloru regnicolari, au dreptulu, atâtu in intrulu loru, câtu sî in comunicatiunea esterna cu altele sî cu gubernulu sî cu autoritâtile publice, a se folosí de limb'a propria natiunale ; sî gubernulu sî autoritâtile publice le respundu séu le dau resolutiuni numai in aceea-si limba.

§ 10. La universitatea tierei, la academii de dreptu, sî alte scóle mai inalte séu de mijlocu. La universitatea de tiéra din Pest'a pre lânga catedrele de invatietura pentru limb'a sî literatur'a fia-cârei natiuni regnicolari, se voru redicá inca catedre pentru propunerea legiloru in limb'a propria natiunale a fia-cârei natiuni de tiéra ; docentur'a fiindu libera in acele limbi sî pentru ori-ce alte studii, sî esamenele putendu-se face in ori-care dintre limbile de propunere.

Asemenea regula se va observá sî la alte academii de dreptu, dara numai cu considerare la natiunalitâtile mai bine representate in respectivele pârti de tiéra.

Nu altmintrelea in institute publice de statu pentru invatiementu, fia acele inferiori, de mijlocu, séu superiori, limb'a poporatiunei in alu cârei mijlocu se afla, se va introduce séu celu putînu in parte de limba a instructiunei.

Ear in acele pârti de tiéra unde in mijloculu óre-cârei natiuni regnicolari astfeliu de institute lipsescu, ele au de a se infiintiá in numeru corespundietoriu [7])

§ 11. Garantia. Dispusetiunile fundamentali ale acestei legi forméza o parte integrante a constitutiunei ; ele se punu sub scutulu diplomei de incoronare, sî intr'o formula corespundiatóre au a fi suscepute in aceea si.

§ 12. Dispusetiune esecutiva. Acésta lege, in pârtile ale câroru realisare nu depinde dela arendarea ordinata in § 2, are numai decâtu — iara in celelalte pârti, la tempulu seu — a intrá in activitate : sî tóte legile séu ordinatiunile anteriori contrarie acestei legi se dechiara de sterse.

Pest'a 25 Ianuariu 1867.

Varietâti.

*** In septemân'a acést'a s'a tînutu esamenele semestrali la scólele capitale române gr. or. din Resînari.

*** (Recunoscintia publica regimentului românu banaticu de granitia). Generalulu Ioane Waymann, fostu in servitiu la numitulu regimentu, acum' asiediatu iu pensiune cá generalu, a indreptatu o scrisóre câtra colonelulu Stanoilovic, carele prin ordine dela comand'a regimentului dtto 24 Noem. 1866 Dec. N. 1735, o facù cunoscuta tuturoru companieloru din acelu regimentu românu. Producemu urmatórele : „Cu cuvinte de impartásîre sî bucuria sincera voiu esprime sentiementulu inimei mele pentru laud'a pré inalta, ce bravii români — de cari avui onóre a me tîné 18 ani sî a le fi capu — si-castigara de nou sî secerara laure pline de onóre pentru purtarea loru eroica sî curagiósa in ultimele batalii fatali. M'a umplutu de mandria laud'a inalta a Inaltiei Sele imperatesci Domnului Archiduce Ernestu, pronunciata ieri in publicu, in fati'a numerosîloru generali ce se infatîsiasera la audiintia. Inalti'a Sea lauda purtarea escelinte a regimentului in bataliele sangeróse, sî facù cá câti-va din cei de fatia sa-si castige o judecata mai buna despre granicieri, sî desclinitu despre cestu regimentu, ceea ce se latî sî mai tare prin o ordine generala aparuta in jurnalele militari sî in altele. Cá aderinte fidelu alu braviloru români, sî la departare me voiu impartâsî de tóte evenimintele ce voru intempiná, sî te rogu stimate amice, cá demnu succesoru alu meu la comand'a acestui harnicu regimentu, te rogu spune tuturoru braviloru români salutârile mele cordiali sî impartâsîrea mea deplina . . . Cu laurele castigate, odihnésca cu totii desfetati in cercurile familieloru loru, si-si aduca amiute de amiculu loru care acum se departa deocamdata dar le remâne fidelu sî aplecatu. Primesce DTa asecurarea de deschilinit'a mea stima mare, rugandu-te sa esprimi salutarea mea cordiala tuturoru domniloru din eroiculu regimentu alu româniloru, asemenea sa esprimi tuturoru acestoru ostasi bravi cá sî de modelu. Sum etc. Weymann m. p. general-maj." „Albin'a."

Publicarea

baniloru incursi la fondulu Asoc. dela siedinti'a Comit, Asoc tînuta in 8 Ian. a. c. pâna la siedinti'a din 5 Fauru 1867.

1. Prin D. proprietariu sî Col. Asoc Ioanne P. Maieru in Sasu Reginu s'a tramesu la fondulu Asoc. 20 f. v. a. din care 12 f. suntu pretiulu aloru 20 esempl. din act. ad. gen. V, ear 8 f. pretiulu aloru alte 20 es. din act. ad. gen. VI 20 fl.

Totu cu ast'a ocasiune St. Dsea, a tramesu la fondulu Asoc. o obligatiune urbariala sunatóre despre 100 f. m. c: dimpreuna cu cuponii obvenitori dela 1 Iuliu 1867, facendu-se prin acést'a membru ordinariu pre viétia alu Asoc. tranne române.

2. prin D. Prot. sî Col. Asoc. in Deesiu, Ioanne Colceriu s'a tramesu la Asoc. pretiulu aloru 5 esempl. din actele ad. gen. V sî VI in suma 5 fl.

3. prin D. c. r. probatoru de minere sî Col. Asoc. in Zlatn'a Lazaru Piposiu, s'a tramesu la fondulu Asoc. 1 f. 20 xr. pretiulu aloru 2 esempl. din act. ad. gen. V, sî 1 f. 95 xr. pretiulu aloru 4 esempl. din act. ad. gen. VI, sum'a 3 f. 15 xr.

4. prin Il. Sea D. Comite supremu alu Albei de susu sî Col. Asoc. Augustinu Ladai, s'a tramesu la fondulu Asoc. competenti'a rest. deoblegata dela mai josu insemnatele Comune din Comitatulu Albei de susu in suma de 135 f. sî anume :

a) dela Comun. Hegyik (Hidvég) cuantu oblegatu rest. pre an. 1864, 1865 sî 1866 câte 15 f. = 45 f. v. a.

b) dela Com. Arpatak (Arapatak) pe an. 1864, 1865 sî 1866 a 10 f. = 30 fl. v. a.

c) dela Com. Erösd pre an. 1864, 1865 sî 1866 a 5 fl. = 15 f.

d) dela Com. Nyén pre an. 1864, 1865 sî 1866 a 5 f. = 15 f.

e) dela Com. Budille numai pre an. 1864 (odata pentru totdeun'a) 10 f.

f) dela Com. Bikszad pre an. 1864 sî 1865 a 5 f. = 10 f.

g) dela Com. Mikoujfalu pre 1864, 1865 a 5 f. = 10 fl. Sum'a 135 f. v. a.

dî o suta trei-dieci sî cinci floreni in val. a.

5. Prin D. Notariu Consist. sî Col Asoc in Gherl'a Lazaru Huz'a, s'a tramesu la Asoc. 18 f. sî anume :

a) dela Rm. D. Canonicu Stefanu Biltiu tax'a de m. ord. pre anii 1864/5 sî 1865/6 10 f.

b) dela D. Asesoru de sedria Nicolau Sustai cá membru nou pre an. 1866/7 5 f.

c) pretiulu aloru 10 esempl. din act. ad. gen. IV. tramese spre vendiare in Iuliu 1865 a 30 xr. 1 es. = 3 fl. Sum'a 18 f. v. a.

6) Deadreptulu la cas'a Asoc. a mai incursu dela siedinti'a trecuta a Comit. Asoc.

a) dela D. cancelistu in Cetatea de balta Daniilu Tamasiu tax'a rest. de m. ord. pre an. 1864/5 1865/6 a 5 fl. 10 fl.

b) dela D. fiscalu in Muresiu Osiorheiu, Gregoriu de Popu tax'a rest. pre an. 1865/6 5 fl.

c) dela D. c. r. Capitanu Nichit'a Ignatu tax'a pre an. cur. 1866/7 5 fl. v. a.

d) totu dela acestu Domnu pentru câte 1 esempl. din actele ad. gen. V sî VI 95 xr. v. a.

e) dela Ilustr. Sea D. Comite supremu alu Aradului, Georgiu Pop'a tax'a de m. ord. pre an. cur. 1866/7 5 fl. v. a.

Sum'a 25 fl 95 xr. v. a.

Dela Secretariatulu Asoc. tranne române.
Sabiiu 5 Fauru n. 1867.

---

[7]) Manoiloviciu vré instructiunea numai intr'o singura limba.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 10. ANULU XV.

Sabiiu, in 2|14 Februariu 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: jof'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Erato et Hymen.

Erato a depusu lir'a in bratiele lui Imen. Viór'a renumitei nóstre virtuóse, a D-siórei Elis'a Circ'a nu va mai delectá lumea cu tonurile cele divine, sî arculu, pre care ea sciá sa-lu pórte cu o desteritate admirabila, nu va mai scote din cele patru córde vibratiunile ce petrundeau pâna in adenculu animeloru române. Tóte acestea s'au fâcutu monopolulu barbatielului ei, care asemene numerandu-se intre discipulii lui Apolone, de ací incolo va acompaniá armoni'a musicala cá sî pre aceea a fericirei casnice,— numai in eschisiv'a reciprocitate. —

Sî cine e acelu de trei ori ferice, care a reportatu rar'a victoria asupr'a animei celei demne de aspiratiunea intregei tinerime române?

Tenerulu D. Petru Piposiu, care, din secretariu presidiale lânga curtea suprema judecatorésca a Ardélului, inaintandu la postulu de Asessore alu Tablei regia, caletorea acum la noulu postu, se intalnì la Sabiiu cu Dr'a Elis'a Circ'a, care asemenea pornise in caletoriia câtra Parisu spre perfectiunarea artei sele.

Intalnirea cea casuistica a tineriloru, ce o combinà Albonea diei'a caletoriloru cu o strategia cunoscuta numai dieiloru, resuscità in ei acele sentimente de amóre sî simpathia mutua, ce o cultivara densii mai de demultu,— sî Cupido, acelu copilasiu sîretu, a cârui sagéta arare-ori gresiesce efeptulu seu, repurtà victoria asupr'a intregei suite a lui Apolone cu musele sele, ce insotiau pre tiner'a nóstra artista.— De ací incolo numai erá putere umana, care sa mai desparta pre tenerii invinsi de arm'a lui Amoru, sî singurulu asilu li remasera numai templulu lui Imen. —

Domineca in 10 Fauru la 12 óre ambii teneri se inscrisera in tabelele sponsale dela parochi'a gr. or. din urbea Sabiiului, sî la 2 óre dupa amédi Esc. Sea Parintele Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a dedù in onórea tineriloru unu Diné splendidu, la care luara parte mai multe familii române de aici sî din apropiare.

Marti diminéti'a in 12 Fauru se celebrà cununi'a, sî dupa o dejunare familiara noii casetoriti se pusera in caruti'a dînei Albonea, care li prescrisa o nedespartîvera cariera a vietiei. Binecuventarea cerésca sa-i insotiésca in totu decursulu vietiei !— Unu nuntasiu.

Sabiiu, 1 Fauru.

In nr. 5 alu „Concordiei“ unu corespundinte sub rubric'a „Transilvani'a“ scrie mai multe de totu feliulu, despre care ne marginimu a dice numai ca séu nu are precepere de cele ce le scrie séu nu vré sa aiba. Densulu intre alte spune sî de o adresa lunga tramisa in 1865 la redactiunea acestei foi de dlu consiliaru I. M., spre publicare, insa nepublicata pâna acum etc.

Nu ne-amu grabitu cu refrangerea acestei ordinarie calumnii, pentruca sperámu ca dlu consiliaru I. M. in interesulu adeverului va dá o deslusîre satisfacatóre acestui'a, prin urmare sî acestei foi.

In nr. 8 alu „Concordiei“ speranti'a nóstra e realisata, pentruca acolo cetimu urmatórea

Dechiaratiune.

„Concordi'a“ nrulu 5 fati'a a 2 sub rubric'a „Transilvani'a“ aduce intre altele urmatórele: „Eaca ce scrie d. consiliariu I. M. intr'o adresa lunga tramisa sî „Telegr. Rom.“ spre publicare in Iuniu 1865 insa nepublicata etc.“

Incâtu atâtu caracterulu câtu sî ambele litere I. M. se potu aplecá la persón'a subscrisului, me vedu necessitatu spre salvarea onórei redactiunei „Tel. Rom.“ sî in interesulu adeverului a dechiará serbatoresce, ca eu o atare adresa nu amu tramisu nici odata, nici redactiunei „Telegr. Rom.“ sî nici altei foi jurnalistice spre publicare, séu sî numai a luá sciintia despre asiá ce-va.

Clusiu 30/18 Ianuariu 1867.

Ilie Macelariu m. p.
Cons. reg. gub.

Cu acésta ocasiune mai amintimu ca in diferite renduri sî foi se mentiunéza despre unu respunsu alu Metropolitului Alessandru câtra Metropolitulu Andreiu sî se sî citéza pasage dintrensulu. Dupa parerea nóstra aru fi fostu mai prudentu séu sa se fia tacutu despre elu séu sa se fia publicatu intregu. Pentru ce?— póte cu altu prilegiu.

Dlu Baritiu in nr. 8 alu Gazetei vorbesce despre dreptulu fundamentalu. Nu avemu nimic'a in contra.

Vremu numai sa nu trecemu cu vederea acea crestinésca (?) impregiurare, ca vorbindu densulu despre articululu 26 din constitutiunea Romaniei, carele tratéza despre adunâri sî dreptulu de a petitiuná— se provóca la unu pasagiu din unu articulu alu nostru dîcendu: „o fóia româna din Transilvani'a au dîsu ca teori'a . . . . . e fórte periculósa.“ La care noi respundemu, ca asiá amu dîsu, numai noi amu mai fostu adausu: „pentru noi românii, dupa starea „lucruriloru de astadi, ea deschide calea ori sî cârui ne„chiamatu a face unu apelu cá densulu la comite„tulu celu generale. . . . .“ *) Va se dîca noi nu amu enciclopediatu atunci, ci amu vorbitu despre casuri speciale cu referintie stricte la impregiurârile nóstre politice in Tranni'a. De altmintrea fia dîsu in trécâtu, insusi aperatoriulu „teoriei“ nu o au practisatu, ci s'a feritu de adunâri, câtu au pututu sî pre cei cu „mintea sanetósa“, dara cari nu sciu carte, iaueschisu chiaru dela plenipotintiele de asta tómna. Petitiunarea nu o a contestatu nimenea, ci s'a dîsu ca nu mai erá potrivita cu demnitatea natiunei.

Spunemu dreptu ca ori in strimtóre de argumente sa ne aflâmu, dara la de aceste nu ni-aru dá mân'a, nici ni-aru lasá inim'a sa ne intindemu, ori ca acést'a se face cu tempulu, dupa unu sîru de ani mai indelungati cá publicistu? Ne vomu ferí sa nu se póta intemplá asiá ce-va.

---

*) Acei p. t. cetitori, cari au numerulu 4 din „Telegrafulu Romanu“ din acestu anu, se potu convinge déca provocarea de susu se póte potriví cu articululu citatu din constit. Romanici.

Revista dîuaristica

Cetimu in „Zukunft“:

Noutatea cea mare a dîlei este: ministeriulu ungaru e dejá denumitu. Elu constà din personalitâtile urmatóre, sî adeca din DD. Juliu Andrássy, Somsich., Lónyay, Eötvös, Venkheim, Gorove sî Miko. Telegramulu nostru din Pest'a din Nr. 26 care au anuntiatu, ca ministeriulu, care are sa se denumésca, va cuprinde tóte siepte plasele insemnate in articululu de lege III. § 14, prin urmare sî acea a aperârei patriei, se intaresce prin faptulu implinitu de astadî. Numai postulu ministrului acelui'a, carele dupa § 13 alu articulului de lege amintitu are sa fia in giurulu persónei Maj. Sele, remane deocamdata neocupatu.

Dupa § 8. ministrulu acest'a are sa contrasignédie tóte actele monarchului, care privescu la intrebuintiarea armatei ungare afara de marginile tierei sî la denumirile posturiloru de oficiu militariu. In Vien'a s'au indoitu, a esecutá otârirea articului de lege III, care atinge unitatea esecutivei in lucrurile armatei intr'unu modu periculosu sî intre Vien'a sî Pest'a s'au fâcutu invoire, de a apucá mijlócele acelea, in urm'a câror'a sa remana postulu ministrului acestui'a neocupatu. Insa precum ni se anuntia, — magiarii lucra intr'acolo, cá presiedintele ministeriului ungaru sa fia totu deodata membru alu ministeriului imperialu, cá prin acést'a sa li se asigure magiariloru o influintia nemijlocita asupr'a afaceriloru imperiale.

Inainte de tóte insa constatâmu — ceea ce insa nici nu amu asceptatu sa fia altmintrea — ca natiunile, slava sî româna, din Ungari'a nu suntu representate in ministeriulu acest'a prin nici unu representantu. —

Asiá dara e denumitu unu ministeriu compusu esclusivu din magiari, carele sa gubernedie preste feliuritele natiunalitâti din Ungari'a sî Tranni'a, sî pentru noi nu este nici o indoiéla, ca ministeriulu acest'a se va strâduí, cá sa aduca sî Croati'a sî Slavoni'a sub regimentulu seu. In cercurile barbatiloru nostri de statu se privescu momentele natiunale, precum ne invatia esperinti'a acést'a, de irrelevante; evenemintele ne voru chiarificá despre aceea, ca óre fostau opiniunea acést'a cea adeverata. Cá despre unu ce interesantu amintimu sî despre impregiurarea aceea, ca ministrulu, carele s'au denumitu pentru aperarea patriei este unu civilistu

Precum audîmu mai incolo, Deák au venitu in urm'a provocârei pr. in. la Vien'a insotîtu de vre-o câti-va membri eminenti ai partitei sele.

Precum vrea sa scie „Wand.“ pre viitoriu nu va mai fi nici unu ministeriu imperialu de resbelu. Ducerea comandei supreme sî organisatiunea armatei nu voru formá unu obiectu alu respunsabilitâtiei parlamentarie sî voru remané concentrate in mân'a esecutivei supreme. Noi tînemu scirea acést'a de fórte adeverata. Insa déca este adeveratu sî aceea, ca conducerea sî organisatiunea armatei nu potu formá unu obiectu alu ingerentiei parlamentarie, atuncea totusi in staturi adeveratu constitutionale ministrulu de resbelu este respundietoriu parlamentului pentru administrarea afaceriloru armatei. Dupa legile ungare din an. 1848 respunsabilitatea acést'a cade asupr'a ministrului aperârei patriei. De órece insa institutiunea unui parlamentu alu imperiului intregu, multiamita influintieloru din Pest'a, au devenitu impossibila sî senatulu imperialu nu are nici o competintia in lucrurile armatei, se va sterge necesarmente pentru „Cislaitani'a“ ori-ce modu de respunsabilitate parlamentaria in lucrurile armatei. Acést'a este o urmare din urmârile ororganice cele multe ale dualismului, care precum afirma Dlu d. Kaiserfeld, nu va mai oferí absolutismului nici unu unghiu de scapare! „Wanderer“ si inchipuiesce ministeriulu imperialu de totu simplu. Elu dîce adeca: ca acel'a va constá numai din cancelariulu de curte sî de statu, totudeodata din ministrulu de esterne (Baronulu Beust) sî din-l'runu ministru de finantia imperialu. Câci ceialalti ministri imperiali se afla dejá — in Pest'a. Fói'a amintita, — carea, de candu au sciutu convinge partit'a lui Deák pre dlu d. Beust in putîne dîle prin argumente neresturnabile despre necessitatea dualismului, au devenitu cu totulu fói'a oficiósa a lui Beust, asigura, ca dlu de Beust va delaturá de totu renumitulu paragrafu de octroire 13 alu patentei din Fauru sî va propune senatului imperialu o lege privitóre la respunsabilitatea ministriloru acuratu dupa modulu celei ungare! —

Eveneminte politice.

Sabiiu 1 Februariu

List'a ministriloru unguresci de atâtea ori sî in atâtea forme publicata, inca nu e unu ce realu. Eri erá dîu'a fipsata pentru publicarea denumirei ministriloru in „W. Ztg.“ De va fi urmatu vreunu telegramu ni o va sî aduce astadi de siguru. (Acum se spune ca mane se voru presentá toti minisirii la M. S.) — Despre audienti'a lui Deák la M. S. se vorbesce ca acel'a si-aru fi datu parerea despre deslegarea cestiunei de complanare in modulu urmatoriu: Substernerea (instrumentului de complanare) cá proiectu alu regimului e dupa dreptu mai corecta, pertratarea ambeloru representantie pre calea delegatiuniloru e mai practica. Se mai dîce sî aceea ca Deák fu chiamatu la Vien'a pentrucá sa i se oferésca portfoiulu de ministru presiedinte, pre carele déca lu va refusá sa-lu póta dá altui'a mai putînu demnu cá Deák.

Pentru ministeriulu translaitanu numesce faim'a pre Kellersberg, pre Kaiserfeld, pre Giskra, pre Herbst, pre Taaffe. Care voru fi cei adeverati nu se póte sci.

Despre cancelariulu aulicu Majlatu sî tavern. Sennyei se dîce ca se voru retrage in curendu in viéti'a privata. Despre cancelariulu aulicu Kussevich se vorbesce ca va devení banu alu Croatiei.

Convocarea dieteloru translaitane e amanata pre 18 Fauru.

— In Pest'a suntu tóte pregatirile pentru primirea Maj. S. mai pre finitu. Se sustîne scirea ca incoronarea va sa urmedie câtu mai curendu.—

Din afara sî cu deosebire din orientu e dîuaristic'a cea mare de totu alarmata. — Candiotii sa fia reportatu invingeri nóue sî insemnate asupr'a Turciloru. Greci'a se spune ca face pregatiri pentru resbelu sî ministrulu de resbelu au dechiaratu in camera, ca tiér'a trebuie sa inarmeze, pentru ca se potu intemplá lucruri neasceptate, trebuie sa inarmeze pentru sustinerea pâcei. Serbi'a continua neincetatu a se pregatí sî a pregatí pre ómenii sei pentru eventualitâti de resbelu. In fine se spunea de missiuni secrete in Serbi'a, Romani'a, sî Muntenegru; de rescóle nóue in Tesali'a sî alte pârti.

In Prussi'a se incheia sessiunea dietala. Poloniloru din Posen li se adreséza din partea siefului ducatului o adresa prin cari li se spune, ca intrarea in federatiunea nordica nu le va vatemá natiunalitatea. La realisarea unitâtiei germane se lucra din tóte pârtile. Deunadîle universitatea din Kiel si-a adusu omagiulu regelui Prussiei cea din urma bastila opumnatóre pentru Augustenburgi. (Meritulu se ascrie tenerului Prof. d. Treitschke.)

In Franci'a reorganisatiunea armatei inca nu e terminata. Corpulu legislativu va capatá tribunele perdute cu ocasiunea lovirei de statu.

In Londonu discursulu Reginei la deschiderea Parlamentului, dîce ca spera ca resultatele resbelului austro-prusso-italianu voru aduce pentru Erop'a o pace dainuitóre.

In privinti'a afaceriloru Orientului dîce ca Engliter'a sî Franci'a se voru silí, fâra a intreveni de a dreptulu se imbunetatiésca relatiunile intre Turci sî supusii sei crestini, fâra a aduce prejudiciu drepturile Sultanului.

Discursulu, venindu apoi asupr'a cestiunei române, arata ca negotiârile in privinti'a positiunei Principelui Carolu in Principatele dunarene s'au sfersîtu cu unu mijlocu satisfacatoriu.

Cuventulu reginei nu promite reform'a electorale astfelu precum se cere, dar reformele necesarie pentru alegeri.

Protocolulu

Siedintiei Comitetului Asociatîunei tranne române tînute in 5 Fauru c. n. 1867 sub presidiulu Il. Sele Dlui Consiliariu Petru Manu, fiindu de fatia DD. membrii ai Comitetului: Ilustrit. Sea D. Cons. gub. Pavelu Dunc'a, Rev. D. Protosingelu Nic. Popea, Rvr. D. Protop. Ioanne Hanni'a, D. Advocatu Dr. Ioanne Nemesiu, DD. prof. Zach. Boiu sî I. Popescu, Secr. II I. V. Rusu, D. Cassieriu alu Asoc. Const. Stezariu sî Dlu Archivariu Nic. Cristea.

§ 10. Il. Sea Dlu Presiedinte Petru Manu, presentéza conspectulu despre starea cassei Asoc. pre tempulu acestei siedintie; din carele se vede, cumca cas'a Asoc. — dupa subtragerea erogateloru de pâna acum — are in proprietatea sea sum'a de 25.010 f. 4.$_5$ xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 11. Comitetulu Iuristiloru prin presiedintele seu P. Manu in fati'a siedintiei, transpune in proprietatea fondului Asociat. o obligatiune urb. de 100 f. Nr. 23,283 dimpreuna cu cuponii obvenitori dela 1 Iuliu 1867, cu aceea observare, cá numele daruitoriului la poft'a s'a se nu se publice ear proc. obvenitóre dupa acea obligatiune, sa se intrebuintieze in intielesulu statuteloru Asoc.

Conclusu. Ofertulu acest'a se primesce cu multiumire sî dlu cassariu alu Asoc. se insarcinéza alu trece in protocolulu despre perceptiunile fondului Asoc.

§ 12. Se citesce protocolulu luatu in siedinti'a estraordinaria a comitetului natiunalu permanentu tînuta in 31 Dec. 1866. (12 Ian. 1867) sub presidiulu Esc. Sele Dlui Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a, — in puterea cârui'a, cu privire la banii Comitetului natiunalu permanente, cari mai remasera dispunibili, in suma de 257 f. 73 xr. v. a., s'a adusu acelu conclusu, cá adeca Comitetulu Asoc. trane române, sa se recuireze in siedinti'a cea mai deaprópe, cá sa binevoiésca a face dispositiunile necesarie, cá numit'a suma sa se primésca in cas'a Asoc. cá depositu, sî totu deodata D. cassariu alu Asoc. sa se insarcineze a duce ratiociniu deosebitu despre acei bani sî a ingrigí cá sa fructifice dupa proc. obvenitóre. Totu odata sa se transpuna Comitetului Asoc. sî specificatiunea Ilustr. Sele dlui Consiliariu Manu fostului cassariu alu Comit. natiunale permanente, dimpreuna cu protocolulu cuprindietoriu de susunumitulu conclusu spre pastrare sî manipulare.

Conclusu. Comitetulu Asoc. primesce in cas'a Asoc. cá depositu atinsii bani ai Comitetului natiunale permanente in suma de 257 f. 73 xr., sî D. cassariu alu Asoc. se insarcinéza a duce ratiociniu deosebitu despre acei bani sî a ingrigí, cá sa fructifice dupa proc. legali obvenitóre, dar totu odata adauge, ca prin acést'a, nu voiesce a prejudecá intru nimicu, dreptului, ce-lu are Com. natiunale permanentu de a dispune liberu cu acesti bani ori candu, dupa buna aflarea sea.

§ 13. In legatura cu conclusulu cuprinsu in §lu precedentu, Secr. II I. V. Rusu, reportéza, cumca numitii bani primindu-i din mân'a Esc. Sele Domnului Archiepiscopu sî Metropolitu, Andreiu Br. de Siagun'a in 12 Ianuariu a. c. i-a sî transpusu dlui cassariu alu Asoc., dupa cum dovedesce resp. cuietantia.

Se ia spre sciintia.

§ 14. Se reportéza, cá Redactiunea dîuariului „Românulu“ din Bucuresci tramite de aici incolo câte 1 esempl. din diurnalulu seu gratis pentru bibliotec'a Asoc., sî ca din partea Secretariatului inca s'a tramesu numitei Red. érasi gratis câte 1 esempl. din actele Asoc. ad. gen. I-VI incl. se observéza insa, ca pentru fia-care numeru are sa se platesce porto câte 2 xr. v. a.

Conclusu. Acestu reportu se ia spre sciintia sî numitei Redactiuni a dîuariului „Românulu“ i se esprima recunoscintia protocolarmente.

§ 15. Se reportéza mai inolo, ca reuniunea pentru cenoscinti'a patriei de aici (Verein der Vaterlandskunde), inca a tramesu câte 1 esemplariu din actele sele pentru Asoc. trana.

Conclusu. Se ia spre sciintia, sî Secret. se insarcinéza a tramete numitei Reuniuni in schimbu sî de aici incolo câte 1 esempl. din actele Asoc.,

§ 16. Secret. raportéza, cumca D. Protop. sî Col. alu Asoc. in Brasiovu, Ioanne Petricu, in urm'a scrisórei Comit. Asoc. din 8 Ian. a. c. a facutu dispositiunile necesaria, cá obiectele espositiunei aflatórie acolo in numeru de 124 bucâti, sî nevendute pâna acum, sa se vendia cu unu pretiu mai moderatu, prs calea licitatiunei, carea s'a sî anunciatu, sî ca numitulu Domnu Col. la tempulu seu si va face reportulu in estu obiectu, la Comit. Asoc. Asemenea se va nevoí cá se vendia sî actele Asoc. aflatóre acolo in numeru de 440 esempl.

Se ia cu placere spre sciintia.

§ 17. Se referéza despre scriórea Dlui proprietariu sî Col. alu Asoc. in Sas-Reginu Ioann P. Maieru de dto 10 Ian. pre lânga care numitulu Domnu tramete la fondulu Asoc. o obligatiune urbariala Nr. 29,428 sunatóre pre 100 f. m. c. dimpreuna cu cuponii obvenitori dela 1 Iuliu 1867. facendu-se acést'a pentru totdeun'a m. ord. a acestei Asoc. Totu cu aceea scrisóre tramisa la fondulu Asoc. sî 20 fl. v. a. cá pretiulu aloru 10 esempl. din actele ad. gen. V sî VI. In urma, acludendu list'a membriloru din cerculu seu se róga, a se pune acolo, altu Colectoru in loculu DSele, avendu DSea de cugetu a se mutá cu locuinti'a de acolo la altu locu.

Conclusu. Comit. Asoc. primesce cu placere reportulu despre acestu ofertu alu numitului Domnu P. Maieru datu in favórea fondului Asoc. sî esprima in numele Asoc. cea mai distincta recunoscintia pentru zelulu seu doveditu fatia cu acestu institutu natiunale dela prim'a urdîre a aceleiasî pâna in presente, atâtu in cualitate de Col. alu Asoc., câtu sî prin acestu faptu adeca prin ofertulu seu de 100 fl. m. c. in obligatiune, insarcinandu-se totdeodata dlu Cassieriu alu Asoc. alu trece in protocolulu membriloru ord. pentru totudéun'a.

Ear fiinduca laudatulu Domnu, dupa cum atinge in scrisórea sea, are de a se mutá cu locuinti'a din Sasu-Reginu Comit. singuru numai din acestu motivu se âfla indemnatu, a denumí de sucesoriu in colectura pre recomendatulu Domnulu negutiatoriu de acolo sî m. ord. alu Asoc. Nicolau Marinoviciu, sî Secret. se insarsinéza ai tramite cuviinciosulu decretu dimpreuna cu blanchetele necesarie de cuitantia.

§ 18. Secret. reportéza in ordine despre banii, ce au mai incursu la fondulu Asoc. dela siedinti'a trecuta a comit. sî anume :

a) prin D. Prot. sî col. Asoc in Deesiu Ioane Colceriu s'a tramisu 5 fl. v. a., pretiulu aloru 5 esempl. din actele ad. gen. V. si VI.

b) prin D. c. r. probatoru de minere sî col. Asoc. in Zlatn'a Lazaru Piposiu s'a tramisu 3 fl. 15 xr. pretiulu aloru 2 esempl. act. ad. gen. V. si aloru 4 esempl. act. ad. gen. VI.

c) prin Ilustr. Sea D. Comite supr. alu Albei de suşu, Augustinu Ládai s'a tramesu la Asoc. 135 fl. dela Comunele Higyik (Hidvég) cuantu oblegatu restante pre an. 1864, 1865, 1866, a 15 fl. = 45 fl. 2) Arpatak (Arapatak) pre an. 1864, 1865, 1866, a 10 fl. = 30 fl. v. a. 3) Erösd pre an. 1864 1865 1866 a 5 fl. = 15 f. 4) Nyén pre an. 1864, 1865 sî 1866 a 5 f. = 15 f. 5) Budille pre an. 1864 (odata pentru totu-eun'a) 10 f. 6) Bikszad pre an. 1864 sî 1865 a 5 f. = 10 f. 7) Mikoujfalu pre 1864, 1865 a 5 f. = 10 fl.

d) Prin D. Notariu Consist. sî Col Asoc. in Gherl'a Lazaru Huz'a, parte cá taxe de m. ord. parte pentru acte 18 f. v. a.

e) Deadreptulu la cas'a Asoc. a mai incursu parte cá taxe, parte pretiulu acteloru Asoc. vendute 25 fl. 95 xr. v. a.

(vedî mai detaiatu publicarea baniloru incursi din partea Secr. in nr. 9 alu „Tel. Rom.“).

Se ia spre sciintia.

§ 19. Redactiunea scol. fóiei „Magazinulu pedagogicu a daruitu 1 esempl. din fói'a sea pentru bibliotec'a Asoc.

Se primesce cu recunoscintia.

Cu acést'a siedinti'a Comitetului Asoc. se inchcia pre la 7 óre sér'a datulu cá mai susu.

Petru Manu m/p I. V. Rusu m/p
Presiedinte inter. Secret. II.

Sabiiu 10 Fauru 1867.

Domnule Redactoru! In numerulu Gazetei 7 sub dto Simleu in 8 Ianuariu a. c. unu membru (anonimu) alu Asoc. face óre-care observatiuni in respectulu celoru, ce a cetitu Domni'a Sea, cu privire la membrii Asoc. pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu, sî anume dîce: „ca s'aru fi fostu decisu, cá toti acei membrii, cari se afla in restantia cu solvirile la cas'a Asoc., sa se eschida dela Asoc., cá atare conclusu nu i se pare cu cale, câci Asoc. si-a denumitu colectanti pentru astfeliu de bani; mai incolo dîce:“ ca DSea inca a admanuatu la unu asemenea colectante in an. tr., 10 fl. spre administrare la cas'a Asoc. sî ca pâna in diu'a de astadi n'a primitu cuetantia dela cassa, prin urmare, nici ca scia de s'a administratu aceea suma la loculu seu, adauge apoi, ca asiá voru fi patindu sî alti membri nesciindu cum stau cu detori'a; in fine opinéza, ca sa se faca o provocare la fia-care membru pentru depunerea restantiei, sî numai in acelu casu, candu unulu séu altulu s'aru dechiará, ca nu mai voiesce a solví ratele prescrise, sa se deredice din starea de membru alu Asoc. s. c. l.“

La aceste observatiuni, atâtu in interesulu adeverului, câtu sî spre informarea mai acurata a D. membru, despre activitatea Asoc. sî resp. a Comitetului aceluiasi, ne simtîmu indetorati pre bas'a protocóleloru sî acteloru Asoc. a respunde urmatórele:

E dreptu aceea, ca in siedinti'a Comitetului Asoc. tînuta in 2 Sept. 1862 § 97, s'a fostu decisu, cá acei membri, cari nu voru plâtí taxele prescrise prin § 6 din statutele Asoc., sa se dechiare de esîti din sinulu membriloru Asoc., dar acésta decisiune in siedinti'a urmatóre a Comitetului din 8 Octobre 1862, cu ocasiunea autenticârei protocolului siedintiei din 2 Sept. 1862, s'a modificatu in sensulu §-ului 36 lit. d) din statutele Asoc., care modificare s'a publicatu sî prin jurnalele romanesci in lun'a lui Octobre 1862 (in prot. siedintiei Comit. Asoc. din 8 Oct. 1862.)

De atunci s'a fâcutu repetite provocâri pentru platirea taxeloru restante, chiaru sî adunarea generala a Asoc. tînuta la Alb'a-Iuli'a in 29 Augustu an. tr. inca a adusu unu conclusu, cá membrii Asoc. aflatori in restantia pre anii trecuti, sa se provóce prin DD. colectori a respunde taxele prescrise. Acelu conclusu pre bas'a decisiunei Comit. in siedinti'a sea din 4 Sept. a tr. § 67, s'a sî esecutatu sub dto 10 Decembre nr. 199 a tr. comunicandu-se cu resp. DD. colectanti la nr. de 32, precum se póte vedé sî din reportulu Secret. fâcutu in siedinti'a Comit. din 8 Ianuariu a. c. (vedî prot. sied. comit. din 8 Ian. § 5 sî nr. 2 din Tel. Românu). Déca dupa tóte aceste totusi On. membru alu Asoc. n'a pututu vení la cunoscinti'a mesuriloru luate in privinti'a acést'a, din partea Asoc., apoi caus'a póte fi aceea, Dlui n'au urmaritu totudéun'a cu cerut'a atentiune activitatea Comit Asoc. a cârui protocolu de vre-o câti-va ani, se publica intregu din siedintia in siedintia in „Tel. Rom.“, sî dupa acel'a sî in alte jurnale române. Ba Asoc. sî resp. Comit. acelei'a in privinti'a scóterei taxeloru restante, a fâcutu cu doi ani sî mai bine, inainte de acést'a, chiaru sî aceea, ce opinéza Dlu membru alu Asoc. adeca membrii aflati in restantia fura provocati prin bilete anumite, pentru depunerea restantieloru, cu aceea adaugere ca acei'a, cari se voru dechiará in scrisu ca nu vréu a mai plâti se voru considerá de esîti din sinulu Asoc. Dreptu documentu despre acést'a, póte serví conconclusulu adusu in siedinti'a Comit. Asoc. tînuta in 6 Sept. 1864 § 52, in urm'a cârei'a tiparindu-se provocâri anumite, s'a tramisu prin DD. resp. col. pre la DD. membri aflatori in restantia, anume s'a tramisu atari provocâri 500 la numeru, ceea ce se póte vedé sî din prot. agendeloru Asoc., numerii 162, 163, 164, 165, 1864, — din prot. siedintiei Comit. din 8 Nov. § 68 1864, cum sî din reportulu Secret. la ad. gen. tînuta la Abrudu in 1865 (mai vedî sî actele acelei adunâri pag. 43—44 sî 66). Ba inca Asoc. sî resp. Comit. acelei'a, in interesulu scóterei regulate a taxeloru restante, cum sî pentru incuragiarea inteligintiei romàne, de a luá parte mai caldurósa sî mai activa la spriginirea acestui asiediamentu curatu natiunale sî carele si-are defiptu unu scopu atâtu de maretiu, a fâcutu sî mai multu decâtu opinéza mai susu mentiunatulu membru alu Asoc. in observârile sele. Comit. Asoc., conformu conclusului seu adusu in siedinti'a din 3 Oct. 1865 § 66, in consonantia cu altu conclusu alu ad. gen. tînute la Abrudu in 29 Augustu 1865, a datu la lumina in a. 1866 unu conspectu despre toti membrii Asoc. sî despre tóte ofertele venite la Asoc. dela urdîrea acelei'a pâna la finea an. 1865. Acelu conspectu tiparitu cu spesele Asoc.; s'a tramesu gratis prin DD. Col. pre la membrii Asoc. Din acestu conspectu a pututu vedé fia-care membru, de cum-va se afla in restantia sî pre cari ani? sî cu câtu cuantu cum sî aceea, déca respunsele taxe, s'a trecutu in resp. protocole ale cassei Asoc. ori ba? Acum déca tóte aceste n'a venitu la cunoscinti'a on. membru alu Asoc. aici nici Asoc. nici Comit. ei, nici altulu cine-va nu póte sa fia de vina. Cu tóte aceste a mai fostu sî suntu sî alte câli, pre care on. membru, potea sa se informeze despre conclusele sî lucrârile comit. Asoc., déca avé indoieli despre unulu séu altu objectu relativu la agendele Asoc., séu in casulu candu onor. membru alu Asoc., nu a fostu norocitu sa capete nici provocâri nici atare conspectu in voia adeca: i steté a se adresá séu la Comit. séu la Secret. Asoc., cum urméza sî alti membri in casuri de indoiéla sî de lipsa.

Déca DSea dîce, ca in an. tr. aru fi datu 10 fl. la unu colectante cá sa-i administredie la cass'a Asoc. sî déca n'a capatatu cuetantia dela cassa, atunci credemu noi, ca aru fi fostu mai cu cale, déca se adresá deadreptulu la cass'a Asoc. séu chiaru sî la Comitetu sî facea intrebare in privinti'a administrârei taxei mentiunate, cu buna séma, ca pasiulu acest'a nu aru fi remasu fâra de doritulu resultatu, sî in casulu acel'a n'aru fi fostu constrinsu a se lamentá in publicu, ca nu scie ce i s'a fâcutu, banii venit'au la cass'a Asoc. ori ba? sî inca argumentandu cu possibilitatea, ca sî altii voru fi standu in lini'a paralela cu DSea. Te asecurâmu d. meu! ca suntu mai multi anî de candu totu xr. ce vine la fondulu Asoc. se publica din partea Secret. din luna in luna, dela o siedintia lunaria a Comit. pâna la ceealalta, in „Tel. Rom.“ — pre lânga aceea sumele generale se trecu sî in protocolulu siedintieloru Comit. din luna in luna. dimpreuna cu numele tramitiatoriloru resp., sî aceste tóte se facu in interesulu evidentiei celei mai acurate sî spre multiamirea sî liniscirea Dloru contribuitori resp. cum sî pentru control'a publicului. Nu dîcemu, ca dóra noi inca cá ómeni, nu amu puté sa gresîmu, trecendu cu vederea vre-o cifra in descoperirea acteloru resp. séu facendu-se vre-o eróre de tipariu in vre-o cifra cu ocasiunea tipârirei, de care casuri potu usioru vení inainte sî fâra voi'a nóstra câci sî noi suntemu ómeni supusi slabiciuniloru omenesci, insa atari gresiele, candu sî intemplá, se potu iérasi usioru indreptá, câci sumele tramise, se inscriu nu numai in prot. cassei Asoc. carele se duce cu cea mai stricta acuratetia, de câtra unu Cassieriu demnu de tóta stim'a, ci acele se trecu totudeodata regulatu sî prot. memmembriloru Asoc. dusu din partea Secr. In fine, marturisimu in conscienti'a nóstra D. membru alu Asoc.! ca de-sî avemu multe feliurite ocupatiuni, totusi, avendu deapururea inaintea ochiloru nostri ponderositatea acestui institutu natiunalu, — pentru a cârui prosperare fia-care fiu alu natiunei nóstre, va avé sa-si dea séma nu numai inaintea cosciintiei sele, ci sî inaintea natiunei sele, inaintea istoriei, inaintea posteritâtiei nóstre, — dupa micile nóstre puteri, — in ceea ce ne atinge pre noi, — pâna acum ne-amu nevoitu a fi cu tóta putinciós'a acuratetia, sî a une-ori chiaru sî cu incordarea prea mare a puteriloru nóstre.

De altmintrelea fii sanetosu dle membru! sî dorimu, ca déca nu mai curendu, celu putînu la venitórea ad. gen. tînenda la Clusiu in vér'a anului cur., — de ne va tîné Ddieu! — sa avemu onóre a ne cunósce sî in persóna, déca cum-va nu ne vomu fi cunoscendu, din dîlele tineretieloru. —

I. V. R.

Fenesiu pre Ampoiu in Februariu.

In nr. 99 alu „Tel. Rom.“ din anulu trecutu, cetiiu o coresp. din Comun'a Fenesiu, in care dlu parochu gr. or. din locu M. L. luandu-si voia cu nescari motive seducatóre de opiniuni,— a-si rectificá abusurile, sî apoi a aruncá tóta invinuirea asupr'a celuilaltu parocu A. B.—

Acea corespundintia e în starc a seduce pe multi, ba dóra pe toti cetitorii Tel. Rom.“, sî o spuiu curatu, ca chiaru sî mie aru fi in stare a-mi casiuná o judecata sinistra despre scól'a comunala din locu, déca acestu objectu nu mi-aru fi mai de aprópe cunoscutu.— Pentru aceea in interesulu adeverului amu cugetatu se chiarificu acestu objectu, pentru ca on. publicu cetitoriu sa nu se traga in retacire prin o corespundintia unilaterala precum se pare scrisa nu fâra patima.— Nu voiu pentru lumea ast'a a me apucá de polemia cu dlu coresp. M. L. nici voiu a pasî cá aperatoriu alu dlui A. B. s'au alu dlui M. L., ci numai cá aperatoriu alu adeverului voiescu a suplini séu intregí— afara de unele neadeveruri — corespund. dlui M L. cu unele insemnâri, pe cari d. coresp. M. L. le-a omisu a le insemná,— póte ca de-sî au sciutu — nu au voitu. —

Credu dara, ca mi va fi iertatu sî mie in pretiut'a fóia a DVóstre a descrie adeverulu in fatia omenesce ,— de óre ce a apará totu ce sta in contradîcere binelui comunu , nu e iritatatiune nici apucatura malitiósa, ba din contra credu câci e obligatiune. —

Mai antâiu dara voiu a face on. publicu cunoscutu, câci facandu dlu M. L. contractu cu comun'a cá spre mai buna si comoditate sî apropiere de beserica sa se mute in casîle de scóla,— insa numai prelânga aceea reservare ; (conditiune) cá dsea sa nu cuprinda casîle de scóla,— ce le gat'a, mai nainte pâna va gatá de totu sî cum s'aru cuvení casîle cele nóua.— Pentrucá copii se nu sufere inbuldiala sî strimtorire prin alte case luate pe biru, strimte intunecóse, cu feresiri de burtusiu sî locuite de ómeni mari,— fâra numai déca va gatá cele nóue de scóla, apoi sa se mute in cele vechi. —

Insa dlu M. L. nu s'au tînutu de aceea tocméla, câci mai antâiu s'au apucatu de si-au gatatu celea pentru sine (adeca si le-au mai immultîtu cu o casa sî camara) sî indata s'au sî mutatu in ele. — Apoi scól'a unde sa se tîna ? Acolo de o laturc de satu, capetandu dsea o casa pe biru strimta sî intunecósa , unde abiá incapéu 15 copii cu locuitorii casei cu totu, cu 2 f. v. a. pe anu— locuita de nescari muieri veduve,— totu acolo in aceea scóla se tîné sér'a sî siediatóre de torsu. —

Apoi fiinduca dlui M. L. acolo in scól'a aceea, inca-i erá grétia sî urîtu a se bagá cu septemân'a de plinu,— (póte ca debue se mai mérga sî pe la masluri sî pomeni) s'au pusu sî si-au tocmitu unu dascalutiu din satu cu 1 fl. 20 xr. v. a. pe luna, care se steie cu bat'a in mâna,— cu pelape cpu sî cu pip'a in gura, lânga copii cá se nu se bata.—

Inca ce se mai vedi ! câci se intempla odata, tocmai in iérn'a an. trecutu, candu erau prunci adunati la scóla, de se bolnaví un'a vedua ce locué in aceeasi scóla — care apoi deveni in pericolulu mortii, pe care vediendu-o copiii o sî tulira cu totii la fuga, parasandu scól'a sî lasandu pe dascalutiulu numai singuru.— Acum poporulu gr. cat. vediendu ca in scól'a comuna ampeloru coufessiuni numai este nici o sperare de ce-va progrésu cu copii sub dascali'a dlui M. L. ne-amu dechiaratu : câci pâna va fi scól'a apromisa deplinu gat'a— sî provediuta cu unu docente mirénu bine cualificatu, ne vomu ingrigí insîne noi mai bine pentru copiii nostri.— Prin urmare, dlu M. L. asiá dara , se va puté convinge din ce causa amu debuitu a ne despartî numai pe órecâtu-va tempu de scóla — séu progresulu — dsale. Asiá dara nu-i dreptu ce dîce dlu M. L. in nr. 99 din Telegrafu, câci numai dlu A. B. nu au fostu indestulitu cu progresulu dsele , — câci chiaru poporulu intregu nu s'au inpestulitu cu scól'a — sî dascali'a dsele; precum sî supremile inspectiuni scolare nu oru fostu indestuliti , preoum sî din ací ./· in copia alaturatului decretu protopopescu se póte observá ,— câci nu dlu A. B. s'au imbuldîtu cu ocuparea tinerimei,— cum s'au imbuldîtu M. L.— ci numai spre a-si ascultá vocea poporului sî a-si pune sacrificiulu cuvenitu sî pretinsu de mai marii sei.— (Va urmá.)

Nr. 89--1865. Copia.

Decretu de denumire.

In puterea cârui in lips'a unui invetiatoriu mirénu Multu on. in Christosu frate Antonie Balomirénu Admin. pàrochiei gr. cat. a Fenesiului sa denumesce de invetiatoriu interimalu pentu prunci credinciosîloru nostri din Fenesiu. —

Sa demanda dara tuturoru credinciosîloru nostri gr. cat. din Fenesiu cá toti pruncii sî pruncele in etatea prescrisa de legi sa-i tramiteti la laudatulu mai susu preotu Antonie Balomireanu la invetiatura.

Dela oficiulu Protopopiatului Bistrei ,— Rosi'a in 28 Novembre 1865.

Simeonu Balintu m. p.
Protopopulu Bistrei.

Varietâti.

⁂ (Balu) se va tîné in Timisiór'a in 9/21 Fauru 1867 la otelulu „Tigru“ in suburbiulu fabricu. Venitulu curatu e destinatu pentru „Alumneulu românu natiunale din Timisiór'a“ spre ajutorarea studintiloru lipsiti. Pretiulu unui bitetu de intrare : Pentru o familia 3 f., pentru o persóna 1 fl. v. a. Bilete se potu cumperá séu la presidele comit. prov. Mel. Dregiciu protopresbiteru in Timisiór'a, cetate nr. 144. unde suntu a se adressá sî contribuirile marinimóse, — séu in sér'a balului la cas'a. Timisiór'a, in 1 Fauru.

Comitetulu provisoriu alu „Alumneului rom. nat. din Timisiór'a.

⁂ Procedura rara. Inca demultu avemu cunoscintia despre unu modu de tratare de care avù parte unu notariu românu in comitatulu Torontalului. Nu l'amu adusu pâna acum'a in publicitate presupunendu ca respectivulu oficiolatu si-va vedé smint'a in procedura sî va dá satisfacere, iara cetitorii voru remané crutiati a audî sum'a de tânguiri pentru multele feliuri de nerespectari ce intempinâmu pretotindenea. E vorba de G. S. fostu notariu in Togheru , care — precum ni se insciintiéza — fâra de incuisitiune a fostu scosu din postulu seu cu gendarmi, incuietorile cassei comunale frânte, mobilele i se aruncara in mijloculu stradei. Asemenea tratare aru fi pré aspra chiaru sî pentru unu vinovatu, atare procedura nu s'a prevediutu de candu e lumea nici intru unu codice de legi . Dar ca G. S. nu e vinovatu se adeveresce de ajunsu sî prin aceea ca n'a primitu nici o decissiune judecatorésca, nici o pedépsa, ba inca dela oficiolate s'a decisu cá sa i se platésca salariulu pre câtu tempu a servitu. — Locuitorii gasira caus'a in aceea ca nu vréu domnii dela cottu cá sa aiba de notariu pre românulu G. S. deci si facura recursu câtra consiliulu de locutienintia in Bud'a cerendu restituirea notariului românu.

Intieliginti'a româna, e pre aici mai putîna. Câti-va barbati de capacitate de multu se vediura constrinsi a-si cercá subsistinti'a prin alte pârti. „Albin'a.“

⁂ z. (Despre asociatiuni). DD. doctori in medicina, Trandafirescu, Popescu , Sutzo Maldarescu, Frumusiénu sî Polizu junioru au convenitu dîlele trecute de a formá o „asociatiune a mediciloru români.“ Acésta asociatiune are de scopu : A desvoltá sî a intretîné spiritulu de confraternitate intre medicii români ; a sprigini interesele sî drepturile loru ; a popularisá sî a intinde art'a sî sciinti'a medicala in spiritulu populatiunei romane. „Ind. Rom.“

⁂ Din Galati ni se scrie : in piati'a nóstra afacerile comerciale mergu fórte slabu insa nu din caus'a lipsei de cumperatori, ci fiinduca provisiunile nóstre suntu fórte reduse. Câte-va mici partite de porumbu in suma cá de vre-o 900 chile s'au vendutu in tiéra cu 100—184 lei chil'a. Se vorbea de o scadere de pretiu in Marsili'a, insa scirile din urma spunu cu totulu contrariulu fiindca lips'a este fórte mare. Guvernulu francesu a cumperatu in Marea Négra mari cuantitâti de grâu pentru intendintia. Grâulu care nu duce la apa s'a vendutu 310 lei chil'a care duce la apa in Ismailu cu 324 lei — In prevedere ca se va aprobá legea pentru permissiunea de a importá rachiu sî spirtu pretiulu acestoru articule a scadiutu. — Navigatiunea cu corabii locale intre Galati sî Brail'a a inceputu iérasi la 23 ale curentei. La 9 óre inainte de amédi pléca dela Brâil'a sî la 2 óre dupa amédî dela Galati. „Ind. Rom.“

⁂ Principele domnitoriu (alu Romaniei) in trecerea sea câtra Iasi au daruitu pentru seraci la Mizilu 400 galbeni, la Tecuciu 1000 galbeni, Ramnicu 1000 galbeni, la Iasi 1000 galbeni. „Rom.“

Publicatiune

Prin care se aduce la cunoscintia onor. publicu.— urmatoriulu :

Estrasu

alu socoteleloru din anulu civilu 1866 despre cele patru fonduri, carele s'au testatu de repausatulu Domnu Ioann Iug'a de Baci din Brasiovu spre scopuri scolastice sî filantropîce. —

Sum'a totala a aceloru fonduri este 25,200 fl. val. austr. asiediata primo Loco in pretiulu Casei cumperate in piéti'a Brasiovului sub Nr. 82. —

Dupa Estrasulu socoteleloru anului 1865 au fostu remasu din venitulu predîseloru fonduri unu restu in bani de . . . . . 1344 f. 75 xr.
la care s'au adausu venitulu a. 1865 cu
— — — — — 1260 fl. —
sî interesulu carele au intratu dela banii din venitulu Legatului IV. — conformu despartiementului IV. punct. I. alu testamentului concernintu adunati spre formarea unui alu II. fondu de 6300 f. cu — — 45 f. 32 xr.

prin urmare este primirea an. 1866 2650 fl. 7 xr.
din care s'au datu la dispusetiunea
Legatului I. 105 fl. —
„ „ „ „ II. 28 f. 35 xr.
„ „ „ „ III. 630 f.
Cu totulu — 763 f. 35 xr.

Dupa detragerea dârei dela primire remane unu restu de — 1886 f. 72 xr.
Acestu restu devine :
dela venitulu fondului de 2100 f. din anulu 1864 — — 72 f. 11½ xr.
dela venitulu pâna incl. an. 1866 alu fondului de 4200 f. — 535 f. 86½ xr.
dela ven. fond. de 12600 f. din a. 1866 315 f.
sî sum'a pâna inclusive an. 1866 spre formarea fond. alu II. din venitulu Legatului de 6300 f. adunata — — 963 f. 74 xr.

Cu totulu sum'a predîsa — 1886 f. 72 xr.

Comitetulu administrativu alu fondurilorn Iuganiane.

Brasiovu 31 Decembre 1866.

Demianu Datco. Radu Radoviciu. I. Florianu. Constantinu I. Iug'a Ioann Popoviciu.

Anunciu.

Subscrisulu aduce la cunoscinti'a p. t. publicu, cumca densulu s'a determinatu a dá la lumina unu opu despre „gimnastica“, despre care s'a anunciatu mai pre largu in nr. 4. alu „Tel. Rom.“ Pretiulu acestei cârti, care e ilustrata sî cu figuri, e pentru cei ce se voru prenumerá 50 xr., iara pentru aceialalti 80 xr. Acei p. t. dd., cari voru binevoi a sprigini mentiunatulu opu, sa se adresedie pentru orientarea cu tipâritulu , epistolele francate celu multu pâna la finea lui Martiu st. n. la Dlu I. Maximu, Ascultante la tribunalulu superioru sî prof. de limb'a româna la gimnasiulu luteranu in Sabiiu. La 10 esemplare se da 1 gratis.—

Aronu Necsi'a,
docente.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ar' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Penu celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 Fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

№ 11. ANULU XV.

Sabiiu, in 5|17 Februariu 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

O siedintia estraordinaria.

Sabiiu 4 Februariu.

Eri tînù Comitetulu Asociatiunei române pentru literatur'a sî cultur'a poporului romànu, sub presiedinti'a Escelentiei Sele Metropolitului Andreiu Baronu de Siagun'a o siedintia estraordinaria. Motivulu la acésta siedintia estraordinaria fu urmatoriulu:

Unulu dintre dd. membrii ord. ai comitetului Asociatiunei, aflatoriu cu locuinti'a in Clusiu, anume Domnulu Consiliariu de scóle Dru Vasiciu, incunosciintiéza pre Presidiulu comitetului despre incuviintiarea, din partea Inaltei Cancelarii aulice transilvane din fondulu de biliarde, a patru stipendii de câte 600 fl. pentru acei individî, pre cari i voru alege acele corporatiuni din tiéra, a câroru scopu este inaintarea unui séu altui ramu de cultura, — cá sa calatorésca la espositiunea universala, ce se va deschide cu 1 Aprile a. c. la Parisu. Mai departe incunosciintiéza, ca doi magiari sî doi sasi suntu dejá desemnati sa capete aceste ajutóre sî opinéza, ca sî românii aru fi cu cale sa céra dóue stipendii de feliulu acest'a. Comitetulu in principiu a primitu opiniunea dlui membru in privinti'a cererei stipendieloru sî pentru români sî s'a conclusu, cá sa se sî faca pasii de lipsa. Greutatea cea mai mare se iví la modalitatea alegerei tramitiendiloru fatia cu scurtimea tempului.

Ne oprimu ací in referarea meritului afacerei, pentruca séu in nrulu acest'a, séu in celu urmatoriu, vomu fi in pusetiune de a publicá protocolulu Comitetului atingetoriu de cestiunea acést'a.

Cumca interesulu de afacerea acést'a merita tóta laud'a este afara de tóta indoiél'a. Numai póte ca erá sî mai bine, déca séu dlu membru séu altulu, séu sa dîcemu sî alti fii ai natiunei, câroru le erá cunoscuta aplacidarea astoru felu de stipendii, incunosciintiá mai de tempuriu pre comitetulu Asoc. despre asiá ce-va, pentruca in restempu de siese septemâni e greu a petitiuná dupa aplacidarea unui séu dóue stipendii, a alege pre acei ce au sa calatorésca sî acesti'a a se gatá de unu drumu asiá indelungatu.

Ori cum e insa, trebuie sa aplaudâmu bunavointi'a sî interesulu celu aretatu in asta privintia sî credemu, ca mesurile luate din partea comitetului suntu cele mai corespundietóre, dupa tóte impregîurârile mai susu atinse.

„Archivulu pentru filologia sî istoria.“

In fine vedemu realisata dorinti'a eruditului nostru barbatu a Dlui Can. Timoteiu Cipariu sî putemu dîce sî a inteligintiei române, candu vedemu publicistic'a nóstra inmultîta cu fóia despre care anuntiasemu sî noi in nrulu . . . „Tel. Rom.“ din anulu trecutu. Fiindca atunci nu amu pututu dá deslusîri mai detaiate in privinti'a acestei intreprinderi, credemu ca vomu satisface in tóta privinti'a, candu vomu lasá sa vorbésca in acestu obiectu mai intâiu insusi

Program'a Archivului.

Eata ce dîce acea programa:

I.

Suntu 20 de ani incheiati in 4 Ianuariu 1867, de candu a aparutu Nr. I. din Organu, intâiulu jurnalu politicu-literariu, nu numai in imperiulu austriacu ci in tóta romanimea, scrisu intregu cu litere latine.

Scopulu lui fuse nu intru atâtu politicu, câtu literariu, filologicu-istoricu, precum arata acea seria lunga de articuli despre limb'a romanésca, gramatici, ortografici, cari, mai alesu sub titlu de Principia de limba sî de scriptura, s'au inceputu inca in Nr. IV. (27 Ian. 1847), sî numai miscârile politice din anulu urmatoriu le-au precurmatu in Nr. LXIII (10 Mart. 1848).

Déca viéti'a acestui organu de publicitate nu erá atâtu de scurta, sî déca cercustârile, dupa acea calamitate publica a patriei, sufereau reinceperea sî continuarea lui, se putea sperá, ca o parte din scopulu, ce ne propusesemu, s'aru fi realisatu mai curendu sî mai precisu: stabilirea ortografiei române cu litere latine.

Dela 1850 incóce, „Gazet'a Transilvaniei“ pre incetu si-a mutatu portulu, din „civile“ in latinu, camu cu ortografi'a organului. Dupa ea Telegrafulu, totu asemenea. Ear dupa ele nu a mai aparutu nici unu jurnalu, politicu au de âlta natura, in imperiulu austriacu, pâna astadi, care sa nu se fia scrisu cu litere latine sî cu ortografi'a organului, séu déca cui-va mai place a dîce: cu ortografi'a Comissiunei filologice din 1860, — bine reu; séu multu putînu; câci diferintiele sî variatiunile nu-su de mare insemnalate.

Ce e mai multu, inca sî fratii nostri cei din afara si-au desbracatu de totu intréga jurnalistic'a de literele „civili“ sî o au infoliatu in cele latine. Numai câtu, chiaru sî pentru inceputu, form'a scrierei limbei romanesci, atâtu e de „pocita“ in acele jurnale, câtu te prinde durerea, de ce paticsce biét'a limba romanésca.

Aici diferintiele sî variatiunile atâtu suntu de colosali, câtu sî in ochii celoru mai rabdurii, mai indiferenti, mai nepasatori, suntu nesuferite. Cu atâtu mai multu insa suntu nesuferite in ochi celoru mai vii, mai infocati, mai decisi, cá sa nu dîcu sî ai celoru mai intielegetori sî pricepetori, incâtu in anii mai din urma pare ca publiculu românu erá pre ací pre ací, sa se rescóle in contr'a scriitoriloru români de prin jurnale, cârti séu brosiure, pentru ce nu se intielegu sa puna odata capetu la atâtea nóue si nóue divagatiuni cari de cari mai cornurate.

Noi, cari mai bine de 40 de ani amu urmaritu cu cea mai via atentiune tóte fasi-le literaturei române, sî in specie ale desvoltârei limbei sî ortografiei romanesci, sî amu luatu parte activa in mijloculu undeloru acestei fortune, amu avé dreptu, póte mai multu decâtu mai toti, de a ni se urî de atâtea fluctuatiuni, sî de a ne perde patienti'a, — amu fi doritu, cá publiculu sa fia avutu mai multa rebdare pentru scriitorii nostri, sî sa le lase inca liberu cursulu vre-o 20—30 de ani, pâna candu chiaru literatiloru nostri li se va urî de atât'a discordantia, sî voru simtî de sinesi necessitatea de a se impacá in pâreri sî a se concentrá intru un'a.

De altmintrea amu tóta temerea, ca cu reulu nu vomu esî la cale, ci numai cu binele sî frumosulu. Reulu aici e tóta autoritatea, personale au comunale; sî ori cine se va incercá, individuu séu societate, a dictá publicului românu, cum se scrie, numai paia si va aprinde in capu; precum unii au sî patît'o.

De aceea insa totu amu fostu de parere, precum sî astadi sum, cá ómenii competenti sa nu-si precurme cercetârile serióse, severe, conscientióse, asupr'a limbei sî formeloru ei gramatice sî ortografice; pentru cá asiá pre incetu sa se netediésca calea, ce aru duce mai curendu sî mai sicure la consensulu comune.

Din acestu punctu de vedere amu plecatu sî inainte de 20 ani, incependu publicarea organului, sî acum dupa 20 de ani.

Principiiele, ce le aveamu atunci, le amu sî astadi. Cercetârile, ce le-amu continuatu de 20 de ani incóce, mau confirmatu sî mai tare in pârerile, ce le-amu adoptatu atuncea. Sî nu pociu sperá, ca convictiunile ce le-amu castigatu sî nutritu in 40 de ani, sa le mai potu schimbá cu altele.

De aceea ne-amu sî propusu, in acestu nou organu de publicitate, a ne desfasiurá pre incetu ideile, a ne produce ratiunile sî motivele, a deslegá indoielele, a indreptá pârerile, — sî in urma, cá sa fimu sinceri sî coscientiosi, a ne corege sî pre ale nóstre, unde ne vomu fi aflandu ca amu ratecitu, séu a le reduce la o mai buna armonia, unde pâna acum nu amu fostu observatu, ca o discordantia.

II.

Insa e unu lucru cunoscutu, cumca discussiunile, mai alesu cele prea lungi sî prea dese, de asta natura, nu-su dupa gustulu fia-cârui'a, inca sî mai multu, déca discussiunea e nevoita a se tinde la cercetâri erudite sî conclussiuni strinse sî departe deduse, la cari pentru cá sa fia bine sî de plinu intielese, de multe ori e de lipsa o atentiune incordata sî o cunoscintia mai esacta de materi'a filologica, carea aru fi a se presupune in fia-care lectoriu, ci nu se afla asiá precum se presupune.

De aceea, pentru a dá o mai mare varietate argumentului, sî a desdauná pre lectoriu de desgustulu, ce l'aru puté simtî, amu crediutu de lipsa sî acum cá sî óre candu in organu, a se adauge cercetâri sî de alta natura insa omogenie, cum este istori'a natiunale, ce e strictissime impreunata cu limb'a sî filologi'a româna, cá sî la tóte popórele. Câci cu esistinti'a séu caderea limbei ori cârui poporu stà séu cade sî istori'a acelui'a, sî unde a incetatu limb'a, a incetatu sî viéti'a lui, iara mortii nu mai au istoria.

Au nu sî limb'a unui poporu, sî fasi-le prin cari au trecutu, suntu partea istoriei lui? Sî au nu chiaru sî acele fasi nu suntu causate prin evenemintele istorice, prin cari au trecutu sî poporulu sî limb'a lui?

Déca in limb'a romanésca voru fi cuvinte sî forme, de esemplu, dacice, gotice, slovenesci, ungureşci; turcesci etc. au nu voru fi ele remasîtiele comerciului intre romanu sî intre acele popóre? Unui comerciu, nu numai negutiatorescu sî paciuitu, ci ,asupritoriu sî dismanosu, insa totu comerciu.

Sî câte puncte intunecate suntu inca in istori'a romanului. Strainii sî pâna astadi stau inspâimati inaintea istoriei romanului, cá inaintea unei enigme, inca sî straini de mare nume sî de cercetare profunda, — séu se facu a fi inspâimati, ceea ce pentru noi totu un'a este.

Câci a nóstra a românilorn detoria este, a le luminá cu facli'a istoriei, sî asiá de chiaru, câtu nu numai cei cu doi ochi, ci chiaru sî orbii sa le védia.

Aceste sûntu punctele programei Archivului, ce ni le-amu luatu de scopu, de cari câtu de putînu de ne vomu apropiá, totu amu propasîtu sî e unu castign.

Românulu totudéun'a si-a adoratu limb'a sea; sî istori'a lui, de a sî fostu une-ori fórte trista, insa infatîsiéza sî pagine atâtu de ilustri, câtu se póte laudá cu vertutea strâbuniloru sei.

Putîne popóre au fostu, cari, ori câtu de ilustre sa fia fostu, sa nu-si aiba sî pagine triste, pline de calamitâti, ruine, sî in urma de pericule totali. Nici Greci'a, cu totu eroismulu Spartaniloru dela Thermopylae, sî cu tóta intielepciunea admirabila a lui Temistocle, nu potù sa scape de servitutea persésca sî de devastarea Atenei. Rom'a insasi, care se redicase la culmea poterei celei mai inalte, inca cadiù sub loviturile barbare.

Ce mirare dara déca sî românulu straplantatu in sinulu barbariei, sî lasatu de buna óra in voi'a Daciloru, Gotiloru, Avariloru etc., cadiù sub amarulu jugu alu servitutei?

Nu acést'a e de miratu, ci mirarea cea mare e, ca intru atari impregiurâri nu s'a suflatu, cá pulberea; de pre fati'a pamentului.

De aceea subscrisulu cautandu la dorinti'a generale a tóta romanimea, cá dupa ce s'a delaturatu cu totulu scrierea cu litere „cirile“, sî s'a adoptatu alfabetulu latinu pentru limb'a romanésca, sa se afle o chieie amesurata geniului limbei sî indigentiei comuni, spre usuarea acelui alfabetu pre câtu se póte mai regulatu sî mai usioru, de o parte, — de alta cautandu sî la unele puncte mai susu atinse din istori'a poporului românu din pârtile Daciei, — s'a determinatu a deschide acésta fóia curatu literaria romanésca, spre cercetâri filologice sî istorice, sub titlu de — „Archivu pentru filologia sî istoria“.

Cuprinsulu lui dar va fi:

a) filologicu, despre originea sî natur'a limbei romanesci, de ortografi'a, gramatic'a, sintactic'a, lesicologi'a ei, séu totu ce se tîne de filologi'a limbei romanesci, ilustrarea, rectificarea sî fipsarea ei.

b) istoricu-geograficu, despre originea sî templârile poporului românu, dela intâi'a aparitiune pre pamentulu Daciei pâna astadi, cercetâri archeologice, topografice, ethnografice, séu totu ce póte ilustrá, clarificá sî determiná vre-unu punctu din istori'a romanului séu a altoru popóre, cu cari istori'a lui e impreunata, civile séu bisericésca.

Acestu cuprinsu se va tractá in disertatiuni, articli, corespundintie, recensiuni, documente, notitie etc.

Ajutoriu la acésta intreprindere ne-a promisu D. prof. gimnasiale I. Moldovanu, cunoscutu publicului romanescu din lucrârile sele filologice sî istorice.

Conditiunile publicârei se afla pre pagin'a ultima a acestui numeru. T. C.

Resunetu din marginea Campiei.

Muresiu Osiorheiu 10/2 1867.

On. Redactiune! La cetirea art. corespundintelui B. din Blasiu din „Gaz. Trans.“ nr. 5 1867 m'amu indignatu pâna in cele mai dinlaintrulu sufletului, sî potu in credintia sa-ti marturisescu, ca totu sufletulu romanescu, carele are numai putîna pricepere, nu de politica, dara de lumea acést'a inca s'a indignatu sî intristatu fórte. Ba credetimi onorata Redactiune! ca pâna sî pre strainii, cari au aflatu, despre cele scrise in Gazeta nr. citatu, i amu auditu vaierandu pre români, déca au ei atari ómeni in sinulu inteligintiei loru, cá sa ese in publicu cu astfelu de insinuâri asupr'a unui Metropolitu.

Deci sa me intorcu la cele scrise din Blasiu in Gazeta. Dlu coresp. da decursulu pertraptâriloru, in forma de protocolu, din conferinti'a natiunala in Alb'a Iuli'a, premitendu, ca acést'a o face; din causa, câci „este luatu de „T. R.“ in nr. dela 1 Ian. dupa nume, spunendui câtu de schimbaciosu e in pârerile sele politice sî voindu a constatá, ca la conferinti'a memorata nu i s'a intemplatu nimic'a neplacutu.“

Dómne! câtu de tare e maculatu dlu corespundinte B. din partea T. R.! A trebuitu sa se spele, cá sa nu remana despoiatu de onóre inaintea lumei sî scurtatu in autoritatea renumitei sele autoritâti politice. Durere! insa, ca densulu, paranduse a fi mangitu s'a spalatu tocm'a cu mangiala sî lucru naturalu, ca sa mangitu numai mai tare.

Alt'a a fostu cint'a, care figurà in mintea Dlui cor. B. sî in care au vrutu sa-si descarce arm'a umpluta cu materia suferitória numai de simtîrea Dsele.

A fostu Metropolitulu gr. or. Siagun'a, carele trebuea sa-si ia odata resplat'a pentru atâtea „daune facute natiunei române.“ Asiá e! de Metropolitulu Siagun'a s'a acatiatu subtilulu nostru coresp. B. sî pentru ce? Pentru ca acest'a are atâtea titluri la radicarea natiunei române in Austri'a sî pentruca a facutu de acést'a a devenitu nu numai in laintrulu Imperatiei, dara sî in Europ'a cunoscuta sî respectata; pentruca in fine dupa multe cate amu puté aduce inainte, acestu Metropolitu, espusu acum defaimâriloru câtoru-va nerecunoscatori sî numai aprópe vediatori, este unu fiiu sî barbatu alu natiunei române plinu de merite pre terenulu eclesiasticu, scolasticu sî politico-natiunalu, pre care Metropolitu, altu fiu alu natiunei, de-sî nu aru fi fostu mai putînu neobositu de securu nu l'aru fi pututu supliní.

Acum sa venimu asupr'a esentiei, acelui „protocolu“, pentruca noi n'amu fostu acolo sa scimu amenuntele cá dlu cor. B. sî sa vedemu unde esî dupa acelasi protocolu resultatulu.

Dlu coresp. B. dîce ca Metropolitulu Siulutiu n'a aceptatu propunerea drului Ratiu, privitória la tramiterea unei deputatiuni, fiindu dubiu despre efectu. Totu din asta causa nu partinì, precum se vede din „protocolu“, propunerea Drului Ratiu nici Metropolitulu Siagun'a nici Presiedintele trib. supr. Popu. Din acestu articulu séu forma de „protocolu“ se vede ca propunerea, ca sa se tramita doi agenti nu se aproba de coresp. sî de alti 2 doctori. Din decursulu convorbirei barbatîloru insa se vede, ca câtra fine a ajunsu lucrulu de Metropolitulu Siagun'a se „dechiara (aceste suntu cuvintele „protocolului“) ca déca e a se duce unu memorandu la imperatulu, in ori sî ce casu, atunci Elu se resólva a merge cu memorandulu insa sub aceste conditiuni: cá memorandulu sa fia asiá facutu, incâtu sa-i placa sî lui . . .“

Noi pre aici nu scimu celu va fi induplecatu pre Esc. Sea Siulutiu se repetiésca de mai multeori, ca „mandatari'a“ cá capu natiunatiunalu pentru densulu a incetatu. Destulu insa ca lucrulu de capetenia e memorandulu sî acest'a intre cei mai betrâni sî mai maturi ai conferintiei, dupa cele scóse din „protocolu“ sî cu deosebire din finea acestui'a se vede ca lucrulu a remasu cá sa se faca memerandulu sî sa i se tramita sî Metropolitului Siagun'a, ca sa-lu vada. Ca va fi dîsu ca se-i placa sî lui, o credemu, pentruca ce românu cu anima sî simtîu natiunalu aru fi pututu dorí unu memorandu, de care sa se scarbésca, acum in momente critice sî pre care memorandu erá sa-lu astérna regimului? Ca se va fi dîsu ca sa nu vateme pre regimu sî Imperatulu e acést'a o crima?

Séu dóra acei ce facu memorande sî petitiuni au de scopu numai se vateme pre Imperatulu sî pre regimu? Au nu sciu ei, ca pentru vatemarea Imperatului sî a autoritâtîloru suntu legi penale?

De câtu mi se pare ca intieleptulu coresp. B. de mult'a-i intielepciune nu mai scie ca dreptulu se póte depune in unu memorandu sî fâra de a vatemá, sî de aceea joculu astu eroicu alu fantasiei sele, ca numai celu ce vatema face bravura.

Celelalte blasfemii ale unui teneru fâra de esperiintia le trecemu cu vederea sî sperâmu, ca densulu din amarele lectiuni ce i se dau de unu anu sî jumetate, atâtu in Gazeta câtu sî in Telegrafu sî pre aiurea, va avé ocasiune sa invetie ce-va, sî pre venitoriu celu putînu va tacé sî nu se va mai amestecá unde nu-i ajunge nasulu. Scopulu este ca dupa puterile mele se aretu ca intre cei ce se sciu intielege au fostu intielegere sî sî resultatu sî de aceea numai cu parere de reu trebuie sa constatâmu ca cei ce au „tacutu“ va sa dîca au consimtîtu cu parerea din urma despre cele ce erau a se face cu memorandulu sî dupa cum dîce insusi protocolulu si-au revenitu a fi asiá de confidentiali incâtu totu dupa protocolu s'a facutu sî glume intre densii: pre urma au sucitu lucrulu, cá sa se faca unu scandalu asiá mare. Eu concedu ca sî dlu coresp. sî ceilalti doi doctori voru fi studiatu cu progresu, suntu insa ómeni tineri sî asiá sa me ierte, dara in agerimea loru politica nu putemu avé acea incredere, carea o avemu in Escelentiele Loru Metropolitii. Sfortiarea intrebuintiata, — cá sa si iea Metropolitii amanuendi (Handlangeri?) lânga sine pre dd. Baritiu sî Ratiu, candu avea sa duca unu memorandu gat'a este unu semnu de neincredere, sî a i se vede ca cei ce se fereau de spionagiu vrea sa le dea ce? Metropolitîloru. Dragutiu de tactu sî definetie! dragutia de intielepciune sî inca politica! Apoi intrebarea pusa de dlu coresp. B. Drului Hodosiu sî Ratiu: nó da ce dîceti? in ce sta lucru, incredeti-ve Metropolitului Siagun'a? precum sî darea articulului acestui'a improscatoriu cu materii scóse din magazinulu Dlui coresp. B. sémena a cuveninti'a fundata sî insotita de prudentia?

Ce frumosu erá, candu nimenea din cei de fatia nu mergeau cu cugete reservate acolo, precum se vede din desu mentiunatulu protocolu ca au fostu unii. Ce bine erá, pentruca românii castigau cu multu mai multu déca intielegendu-se, lucrau in tacere sî priveghiau asupr'a causei natiunale. Ei atunci inlauntru avéu linisce in afara respectu. Acum insa toti cei ce se cocotieau sî ei intre ómenii conducatori de natiune s'au aretatu sirmani sirmanuti, asiá incâtu aversarii nostri sciu câti suntu barbatii de lupta si vedu, ca de cei ce facu numai gura, potu fâra de grigia sa se culce pre care urechia le place.

Din Pest'a.

Cetimu in „N. Fr. Pr.“ :

„Sciri private din Vien'a anuntia, ca Deák au fostu primitu de Maj. Sea Imperatulu in 8 Fauru pre la amédi intr'o audientia privata intima. Unele telegrame voru dejá sa scia, ca in audienti'a acést'a aru fi fostu vorb'a numai despre afacerile ungare sî ca la cererea Maj. Sele Deák aru fi datu inca unele asigurâri sî deslusîri spre multiamirea monarchului; unu altu telegramu spune, ca in audienti'a acést'a s'aru fi vorbitu sî despre afacerile complanârei sî ca Deák si-aru fi datu opiniunea, ca procedur'a cea mai corecta aru fi, déca aru asterne regimulu propunerile de complanare senatului imperialu cá propuneri ale regimului; de óre-ce insa nu se póte crede ca regimulu va primí propunerile acestea en bloc, din care causa de siguru aru puté devení de lipsa negotiationi, cari nici decum nu s'aru puté face tocmai intre ambele corpuri de representare sî prin mijlocirea regimului, pentru aceea aru fi mai bine, déca regimulu s'aru multiamí, sa céra aprobarea principiala a senatului imperialu in privinti'a lucrului complanârei, eara negotiatiunile proprii sa le lase cu totulu dieteloru imperiali, cari aru duce negotiatiunile acelea prin delegatiuni speciale. Telegrameloru acestor'a insa nu se póte dá pre multu crediementu.

In Vien'a se vorbesce, ca séu ambele Majestâti séu numai Imperatulu singuru va merge nemijlocitu dupa denumirea ministeriului respondietoriu la Bud'a-Pest'a sî ca voru avé o primire entusiastica, de óre-ce se facu dejá dispositiunile cele mai suprabundante pentru celebrarea instalatiunei ministeriului respundietoriu. Asemenea se vorbesce multu sî despre incoronarea fiitóre, carea insa cu greu s'aru putea intemplá inainte de lun'a lui Maiu. Despre planurile cele dintâiu ale ministeriului denumindu se anuntia urmatórele: Inainte de tóte si va cere ministrulu de finantia dela diet'a imperiala plenipotenti'a, ca pâna la alta renduiéla sa scóta contributiunile de pâna acum'a; ministrulu de resbelu va cere incuviintiarea de 30,000 recrute. Pâna la regularea cestiuniloru celoru de dreptulu de statu fiacare ministru si va prelucrá propunerile sele reformatóre, cari le va asterne apoi dietei tierei, cá proiecte de lege; cu deosebire voru avé multu de lucru ministrii de justitia sî de comunicatiune. Se va introduce o condica de totu nóua, sî o sistema nóua de inveliamentu sî se va restituí urzél'a sistematica de drumuri de canaluri sî de câli ferate.

Mare perplessitate i causédia partitei lui Deák sî ministeriului statorirea comitateloru, de órece status quo, chiaru sî dupa opiniunea publica, nu se mai póte prelungí. Cu atâtu mai putinu nu vrea sa restauredie ministeriulu nici comitatele legali dinainte de an. 1848, sî acést'a din dóue cause. Mai intâiu se teme de turburarea, carea e impreunata neevitabilu cu machinatiunile sangeróse de alegere, care aru putea deveni periculósa, pâna candu nu e consolidata inca ordinea cea nóua a lucuriloru. Dupa aceea se teme sî de opositiunea, ce o aru face comitatele cele vechi contrarie centralisatiunei ministeriale, care e recunoscuta de necesaria. Pentru aceea partit'a lui Deák séu va elaborá prin insasi diet'a tierei unu statutu provisoriu pentru comitate, séu va imputernicí pre ministeriu, cá pâna la alte sa organisedie elu dupa parerea sea comitatele; sî acést'a din urma e mai probabilu, de órece diet'a nu va avé tempu a se ocupá cu comitatele. Deci ministeriulu va delaturá partea cea mai mare din oficialii vechi insa nu va redá nici decum comitateloru autonomi'a loru deplina. Oficialii noi póte ca se voru denumí sî adeca oficialii politici provisoriu, eara cei de justitia definitivu, de óre-ce partit'a lui Deák vrea sa delatureze alegerea judiloru cercuali. Se intielege de sine, ca stâng'a va face opositiunile cele mai mari in contr'a tuturoru reformeloru, cari aru micsiorá autonomi'a comitateloru.

„H. Ztg.“ aduce o coresp. or., in carea dîce ca lucrrrile nu stau nici de cum tóte intr'o ordine asiá buna, ci mai suntu inca de a se delaturá unele dificultâti in privinti'a ministrului de aperare alu tierei ungare. — Mai incolo dîce, ca precum se aude, nisce malitiosi aru agitá pentru o demonstratiune in contr'a lui Deák. —

Rescolirea acést'a — carea a capatatu impulsulu prin epistole circulatóre pre sub mâna ale patriei celei mai desperate a emigratiunei, in cari se cuprinde provocarea, cá sa mai perseveredie o clipita in opositiune fatia cu Austri'a pâna se voru intórce lucrurile, ceea ce trebuie sa se intemple câtu de curendu, sî sa nu intre in curs'a elaboratului despre afacerile comûni, — s'au nimicitu prin ratiunea sanatósa a poporatiunei. Esistintiele intunecóse, cari aru fi vrutu sa puna unu spectacolu in scena, aru fi trebuitu sa vina la convingerea aceea, ca lucrurile loru suntu espuse periculului, de a fi tâiate in bucâti din partea cetâtienimei, carea doresce relatiuni regulate. — Dela nisce ómeni de altmintrea simpli, cari nu stau in afaceri politice s'aru fi fâcutu observarea: „Au dóra crede contele Th. Es. . . . sî Gy. . . K. . . . ., ca Pestanii se voru predá pentru placerea lui Bismarck la rol'a de maimutia, pentru cá sa fia intrebuintiati de cést'a din urma de agitatori mituiti?“

Din o coresp. privata aflâmu, ca lunea viitóre se va cetí in dieta unu rescriptu imperatescu, pre carele l'au adusu Deák.

De lânga Chei'a Turdei,

27 Ianuariu 1867.

Dle Redactoru! Pâna erá lucrurile tierei mai resboiόse necessitatea aducea cu sine, cá jurnalele sa se ocupe cu objecte de acelea, cari taia fórte adencu in sfer'a intregului imperiu, insa acum dupa ce de o parte jurnalulu „Tel. Rom.“ ése intr'unu formatu mai mare, care multiamiumesce pre publiculu cetitoriu, de alta parte fiindu ca politic'a clocceste, sî nu scimu pentru noi ce pui va sa scóta la lumina, de miorla séu de scorpia, sum de sperantia, ca in colónele mentiunatului jurnalu li se voru dá locu unoru intemplâri din pârtile aceste, din cari sa se convinga on. publicu despre liber'a alegere— sî egal'a indreptâtîre, trambitate cu gur'a sî puse sî pe mut'a sî suferitórea hartia, insa in prassa contrariu séu alternativu usuate. —

In comitatulu Turdei, in cerculu Ariesiului, in dîlele trecute dlu Jude procesualu respectivu au provocatu in comun'a G. C. pre membrii comunali sa-si aléga representantii sei, prin urmare alegendu de Jude comunalu pre unu individu magiaru firesce, Dlu szolgabireu au incuviintiatu alegerea sî pre jude l'au intaritu. Eara alegendu de notariu unanimu pre unu Dnu individu românu, care de mai multi ani cu indestulire obstésca au continuatu diregatori'a aceea, Dlu szolgabireu, din propri'a sea auctoritate, n'a voitu a-lu recunósce, sî a-lu intarí, dara va ve-ti mirá din ce causa momentósa, eata ca in publicu iau dîsu: ca numai póte fi notariu — déca nu au datu votulu seu la Dlu Tisza Lászlo cu prilegiulu alegerei deputatiloru la diet'a pestana.— Notariulu incontr'a procedurei acestei'a intortocate, au recuratu la comitatu,— vomu vedé resultatulu.

Altu casu despre liber'a alegere totu in acestu comitatu in cerculu Câmpiei in comun'a M. U. Acolo sub absolutismu li s'a fostu pusu unu notariu cá candu aru fi picatu cu plói'a; póte de aceea sî dîcea, candu avea voia buna: ca densu e ddieulu (!?) loru. In decurgerea unui anu abiá le-au succesu ómeniloru nostri din acea comuna, dupa multa ostenéla, dovedindu numeróse nesuferibile escese, alu eliminá. Prin urmare acea comuna devenindu vacanta de notariu, din partea diregatoriei politice respective s'a incunosciintiatu poporulu comunalu ca in 25 Ianuariu n. va fi alegere de notariu in presenti'a dlui Vice-comite. Acestu terminu s'a fâcutu cunoscutu sî posessoriloru estranei, cá sa iée sî densii parte la alegere, dara ne pomenirâmu in 24 Ian. nou, pe neasceptate, ca pre membrii comunali i onora personalminte Dlu Vicecomite sî cu dlu Jude procesuale, care din urma au adusu cu sine sî unu aspirantu românu la acestu postu, formalu intrebati fiindu membri comunei,— pre cine aru voi sa le fia notariu, densii au numitu pre unu individu din sinulu loru. Firesce ca comun'a-i curatu romána, dara s'aru insielá care aru crede ca s'au implinitu dorinti'a poporului, câci dlu Vice-comite cu argumintе filosofice, pre recomendatulu de d. Jude procealu l'au departatu ca i streinu, sî a documentatu poporului ca sciu densii ce patiescu cu streinii, pre alesulu poporului l'a declaratu de neaptu, sî sa vedî minune! ca s'a aflatu salvatorulu in acea comuna, uniculu magiaru care e procopsitu! câci e diregatoriu in domenulu grofescu, pre acest'a l'au invoitu toti spunendu-li-se inainte— sic volo, sic iubeo. Haru domnului, ca are comun'a notariu prin liber'a alegere.— Amu documentatu restaurârile prin alegeri libere,— dara amu fostu dîsu ca voiu aretá sî egal'a indreptâtîre. Déca cele susu insîrate s'aru paré cui-va ciudate, va avea a uitá acele, câci su intemplâri cotidiane, candu va cetí, cum se realiséza egal'a indreptatîre in cele spirituale séu eclesiastice.— Noi românii ne tînemu strensu, ca in Sabiiu diet'a tranna din 1863/4 au legiuitu prin I art. dietalu, ca atâtu natiunea româna, câtu sî confessiunile cristiane, cá atare sî cea ortodoxa gr. res. e recepta sî egalu indreptatîta, acestu articolu s'a recunoscutu sî sanctiunatu de Maj. Sea prégratiosulu nostru Principe sî Imperatu, dupa care urméza lucru fórte consecventu sî naturalu, cá tóte alte suprematisâri, cari in tempii cei vitregi silnicesce s'a usuatu in contr'a vre-unei confessiuni, tóte acele au de a incetá. Cea mai aparenta mestecatura confessiunala se afla intre relegile gr. orientala sî gr. cat. la casetorii, ca de-sî românii suntu totu de o natiune, dorere! ca cu relegea-su frânti in dóue pârti. In tempurile antimartiale, relegea gr. or. fiindu numai tolerata, pre lânga alte lacrimande suferintie cu cercâri de a o tola totalu — i s'au ciuntatu sî dreptulu in cause matrimoniale, adeca: ori sî care parte a fostu unita, acolo se copula, acum dupa-ce radiele egalei indreptatîri sî la cei de confessiunea gr. or. s'a ivitu, dorescu, jure merito, pretindu cá sî densii sa se adape cu nectarulu egalitâtiei. — Pre multi dintre demnitarii bisericesci gr. catolici iau desceptatu simtiulu umanu, cari concedu sa se puna in lucrare dreptulu egalei indreptâtîri „cá preotulu miresei sa fia cununatoriu“, dara se afla inca unii cari séu pentru interesu materialu, séu pentru ambitiune, séu daunós'a invidia, in asemenea ocasiuni pórta pre cristiani dela Pontu la Pilatu— pâna-si urescu dîlele. La unii cá acesti'a grosi la cerbicie li se póte dîce sa-si despainsînedie ochii mintiei, sa priméscа adeverat'a justitia „Ce tie nu-ti place altui'a nu face“, adeca neparandu-le bine se fia asupriti séu supremisati de alte natiuni. Óre punendusi man'a la inima, bine le cade sa asupréscа pre conationalii sei, sa nu avemu ori-care mirare, candu fostii possessori lamentezá dupa fostii iobagi, dupa ce esperimentâmu asemenea indignatiuni sî din partea fratiloru connationali de legea unita, dóra vomu conclude, cu sentinti'a celui'a care in culmea necadiului au debuitu sa fie candu au dîsu: fiat justitia, aut pereat mandus; S. P. M.

Eveneminte politice.

Sabiiu 4 Februariu

In liniele cele din urma de sub rubr. Pest'a amu fâcâtu amintire de cetirea unui rescriptu p. n. carele se va cetí luni in cas'a ablegatiloru. Unu telegr. alu „Sieb. Bl.“ constata acésta scire sî adauge, ca cu acea ocasiune se va predá contelui Andrássy presidiulu ministeriului, la a cârui propunere va urmá denumirea ministriloru. Totu in acea depesia se spune, ca presumtivii ministri au fostu alaltaeri primiti in audientia de Majest. Sea sî mai insusu dîce ca desbaterile in privinti'a complanârei au ajunsu la unu finitu favoritoriu.

Dîuariele de Vien'a au putîne cuvinte pentru situatiunea cea nóua. Din ele vedemu numai o amanare a denumirei ministerieloru de ambe pârtîle imperatiei. Ba se dîce ca Deák n'aru fi pututu intogmí trebile asiá de bine incâtu sa se delature toti scrupulii in Vien'a. —

In privinti'a Orientului se vorbesce, ca suntu pertratâri diplomatice sî inca seriόse intre cabinetele europene. Tóte se unescu intr'acolo, ca sórtea crestiniloru din Turci'a sa se imbunatatiésca. Se spune ca de unele pârti se cere incorporarea Epirului sî Tesaliei la Greci'a.— Pregatirile de resbelu paru a fi in tóte pârtî la ordinea dîlei.

Fenesiu pre Ampoiu in Februariu.

(Capetu)

Mai dîce on. domnu M. L. câci cestiunat'a scóla s'aru aflá de multu gat'a, s' ca in aceea, cu ocasiunea visitârei scóleloru aru fi depusu esamenu in 10 Iuliu 1866 Inaintea Ilustr. Sele Dr. Vasiciu, la care eu amu a observá numai urmatórele: Câci necum sa se fi pututu tîné esamenu in aceea scóla —fiindca edificiulu pre atunci abiá erá redicatu numai in bârne (pâretii) sî coperisiulu numai pâna la jumetate, — de órece abiá in lun'a lui Decembre i-au succesu a vacaluí numai o casa pentru copii sî ai pune usia sî feresti, asiá câtu candu se adunara copiii erau pâretii inca umedî — iara ceealalta casa pentru invatietoriu inca la vér'a viitóre de o va gatá, apoi inca mai lipsescu cu totulu tinda (bucataria) sî camera. — Iara incâtu atârna despre asertulu dlui M. L. prin care numai Dsea aru fi voitu a negá $^1/_3$ parte competintia din scóla sî léf'a invat. nesciindu dsea a-si motivá asertulu decâtu câci poporulu gr. cat. nu are dreptu pentruca numera numai 30 câsi (nu-i dreptu câci numera preste 40) uitandusi insa de alte motive, cari stau in contr'a voiei dsele. — La care insa subscrisulu in numele intregului poporu, voiu ai documentá dlui M. L. câci totudéun'a din vechime sî pâna in dîu'a de astadi au avutu sî are poporulu gr. cat. dreptu de a pretinde $^1/_3$ parte — precum dela alte venituri bisericesci asiá sî scolastice — cu urmatórele prea adeverate motive:

1. Poporulu gr. cat. de-sî constà numai din 40 câsi, totusi in privinti'a stârei materiale face mai multu cá $^1/_3$ parte din intréga populatiunea comunei, — pentruca proprietarii cei mai mari de mosîa se afla de partea gr. cat.

2. Fiindca la edificarea scólei s'au chieltuitu prin repartitii dupa starea materiala a poporului — la care poporulu gr. cat. cum dîcu a chieltuitu celu putinu $^1/_3$ parte. —

3. Fiindca léf'a fipsata din partea comunei de ambele confessiuni constà din arend'a de 3 luni sî ce nu se ajunge pâna la 100 fl. v. a. se face repartitie pe poporu deodata cu contributia, — dupa starea morala a poporului. —

4. Mai incolo, scie dlu M. L. pre bine — câci purtandu comunele bisericesci de ambele conf. mai in anii 1864 sî 1865 unu procesu cu c. r. fiscu pentru redobandirea dreptului de 3 luni numai pentru comuna pre sém'a scólei, — la acelu procesu precum s'a sî pretinsu din partea dsele sî a intregiloru representanti bisericesci — amu datu sî chieltuitu la advocatulu care au purtatu procesulu, totudéun'a candu au datu sî fratii gr. or. deodata din lâdîle bisericiloru sî anumitu biseric'a gr. or. 2 pârti iara biseric'a gr. cat. $^1/_3$ parte; scie dlu M. L. prea bine câci chiaru dela dsea amu primitu Cuietantia sub nume de $^1/_3$ parte la chieltuelile procesului. — Inca mai debuie dlu M. L. sa scie sî aceea, câci acum de vr'o 12 ani totu mai purtâmu la unu procesu iara cu c. r. fiscu, pentru redobandirea unoru fânatie bisericesci, cuprinse de acelasi fiscu cu puterea, — la acelu procesu dela urdîrea lui in toti anii amu chieltuitu din lad'a bisericei $^1/_3$ parte. Prin urmare tare me miru cum sî cu ce indrasnire, aru cutezá numai dlu M. L. — câci antecesorii dsele nu aveau cugete de acelea, pentru ca sciéu ca asiá s'au pomenitu dela inceputu, inca de candu poporulu gr. cat. constà numai din vr'o 20 de câsi, — a ne negá dreptele pretensiuni ale poporului gr. cat. mai vertosu fatia cu scól'a. — Convinga-se dara dlu M. L. mai apriatu despre cele mai susu descrise in punctele 1—4 sî va puté vede câci insusi dsea nu scie ce dîce. —

In fine mai adaugu, câci aru fi bine déca dlu M. L. s'aru lasá de sarcin'a dascaliei — câci vede dsea prea bine câci fiindu ocupatu cu unu poporu numerosu nu e in stare cá sa stee cu deadinsulu sî de copii, — mai scie dsea inca sî aceea, câci comun'a Fenesiu postulu de invatietoriu s'au fostu obligatu nu prin preotii proprii, fâra prin altu invatietoriu privatu alu supliní. — Déca dsea aru fi lasatu a se asiediá unu invatiet. mirénu bine cualificatu nu mi-aru fi mirare, — insa sî cu invatietorii dlu M. L. s'au folositu de abusuri cumplite, candu insumi amu observatu, câci candu au venitu in mai multe renduri niscari individî cualificati cari voiéu a se asiediá in comun'a nóstra cá invatietori; dsea se mai pune fatia cu acei individi de facé sî licitatii, ca cum s'aru invoí mai lesne, pre candu apoi din causa câci dlu M. L. fagâduié numai câte 30—40 fl. v. a. sciindu póte ca aceea câci léf'a invatiet. constà din 100 fl. v. a. nu aveau curagiu a se aplicá in comun'a nóstra cá invatietori, deci dara; Nosce te ipsum! —

Acestea dupa cum amu observatu la inceputu le-amu scrisu singuru numai cá intregire a corespundintiei on. D. M. L., fâra a avé de cugetu a mai continuá la ori-ce observâri, ce dóra s'aru mai face din partea Domnului M. L.; — totu deodata lu rogu cá astfeliu de observâri — sa nu mi le considere sî mie de apucatura malitiósa. —

Pre lânga care cu profunda stimatiune amu remasu alu multu on. Redactiuni.

Ioane Romanu curatoru gr. cat.
sî inspect. mirénu de scóla.

(Amu primitu acést'a de mai susu spre a ne impliní detori'a, pentru cá sa se póta audî in dîuariulu nostru sî partea ceealalta. R.)

Bucovin'a. „Zukunft“ are o corespundintia din Cernauti despre o alegere dietala, carea da o caracteristica deosebita de demoralisatiunea dreptului de alegere. Spune adeca coresp., ca in G. H venindu trei români din class'a tieraniloru, in sal'a de alegere, candu au fostu provocati sa spuna pre candidatulu loru, au depusu fia-care cu indignatiune, câte trei-dieci floreni pre més'a comissiunei dîcendu: „eata-lu aici e!“ O miscare generala a urmatu dupa acést'a in sal'a de alegere. Actulu de alegere s'a suspensu numai decâtu sî s'a inceputu eruirea originei acestui scandalu.

Resultatulu eruârei fu, ca unu evreu au predatu sumele mentiunate alegatoriloru in mâna, in momentulu candu intrara in sal'a de alegere, rugandu-i sa aléga pre dlu Pretoru T. (polonu). Tardîu dupa amédi se continuà alegerea sî cine esî deputatu? vestitulu secretariu dela consist gr. or., némtiulu Schönbach!!! Zkft si face glosele sele la acésta alegere, dara noi cari reproducemu nu mai dîcemu nimic'a!

Varietâti.

⁂ In cetatea Clusiului se facura pregatiri de manifestatiuni de bucuria pentru denumirea ministeriului ungurescu. De órece pregatirile acestea suntu urmate de nisce presemne turburatóre de ordine, pentru aceea tìnù cetatienimea compusa din tóte clasele poporatiunei in cas'a cetatiei o consultare in privinti'a acést'a, in urm'a cârei'a, fu tramisa o deputatiune la Esc. Şea Dlu Gubernatoru, cá sa asigure sustînerea ordinei sî a pâcei, ceeace Esc. Sea o primí cu indestulire.

⁂ (Dislocatiuni militare la marginea Boemiei.) Magistratulu din Reichenberg fu insciintiatu in dîlele trecute prin diregatori'a districtuala, ca, dupa o dechiaratiune a comandei generale a tierei, ivindu-se unu anutempu mai bunu voru urmá dislocatiunile necesari de trupe sî ca in cetatea Reichenberg are sa se strapuna unu bataliunu si la intemplare stabulu regimentului pe durata. Asemenea fu incunosciintiéta sî cetatea Krakau, ca in tempulu celu mai scurtu se va dislocá acolo unu despartiementu de militari.

⁂ Despre inarmarea Serbiei sosira din Belgradu urmatórele sciri: In arsenalulu din Kragujevazt se lucra dî sî nópte sî se mai astépta totu acolo se sosesca 45,000 pusci cu acu (Zündnadelg) care se procura dela fabrice straine. Cu unu serbu care posiede mori proprie de prafu s'au contractatu o catime de 400,000 oca prafu de pusca. Regimulu Romaniei si-a procuratu 200,000 oca. Regimulu Serbiei a contractatu mai departe cu doi jidovi din Austri'a ca acesti'a in restempu de siése septemâni se procure Serbiei 2000 cai. La universitatea din Belgradu se propunu studii militaresci, iara studentii se asercita in arme in fia-care dî dela 4 pâna la 6 óre sér'a; se pregatescu cá in tempulu actiunei ei sa ocupe posturile de oficieri intre armat'a poporala. Serbii dorescu fórte multu momentulu in care sa pasiésca pre câmpulu de batalia pentru nependinti'a loru; toti suntu entusiasmati. Serbiloru li este frica, ca Turci'a va incungiurá erumperea resbelului predandu — póte fi — cetâtîle Serbiei. In acestu casu insa se amana tréb'a numai pre unu tempu — conflictulu cu pórt'a nu póte sa se evite — câci serbii nu voru dara nici ca potu sa se paciuiésca inainte de ce-si voru avea libertatea completa.

⁂ (O gluma englesa asupr'a miciloru palarii femeesci;) Dîuariulu din Londr'a „Punch“ batjocoresce dimensiunile microscopice, la cari au ajunsu paleriele femeesci, dupa mod'a cea mai nóua. Acea fóia vorbesce de unu june casatoritu, care, cu fatia disperata, se cauta cu amendóue mânile in busunarele vestei sele, sî lânga densulu gratiós'a consórta, care-lu intréba cu unu aeru ingrijatu: „Ti-ai perdutu orologiulu, iubite Enrice! ? Nu, nu, dara-ti cumperasemu o palaria nóua sî nu sciu acum unde amu pus'o.“

Nr. 3—1 Concursu.

Pentru intregirea statiunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. res. Botinesciu, ce e ingremiata inclitului comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului gr. or. românu alu Fagetului, se escrie priu acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a 63 f. v. a.

b) in naturale: 10 meti de grâu, 20 meti de cucuruzu, 50 ponti sare, 100 ponti clisa, 12$^1/_2$ ponti lumini, 8 orgii de lemne, 1 lantiu de livada, 1$^1/_2$ jugeru de gradina sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasulu de botezu cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu prepandialu din Aradu, apoi despre servitiu de pâna acum sî portarea loru morale politica sî astfelu inzestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna in 1 Martiu a. c. cal. vecsiu.

Caransebesiu 19 Ianuariu 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 4—1 Edictu.

Tom'a lui Tom'a Macsimu Talvanu din comun'a Sebesielu de josu, in Scaunulu Sabiiului in Ardélu, care mai de doi ani, cu necredintia, parasindu-si pre legiuit'a sea sotie Mari'a lui Alexie Bucurenciu, cu trei prunci mici, totu de acolo, au pribegitu in lume, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dîle, dela datulu de fatia, cu atât'a mai tare sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, cu câtu. ca la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a densului, la intielesulu SS Canóne ale bisericei nóstre gr. res. se va decide.

Sabiiu 31 Ianuariu st. v. 1867.

Forulu protopop. gr. gr. res. alu Tractului Sabiiului alu II-lea.

Ioann Pannoviciu, Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**   Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 12. ANULU XV.

Sabiiu, in 9|21 Februariu 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ar' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Penu celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu, 8 Fauru.

Dîuariulu vienezu „Neue Freie Presse“ in numerulu 884. aduce unu articulu din partea sea intitulatu: „Cestiunea magiara despre natiunalitâti“, in care dupa-ce si frange capulu cu nisce conjecturi, sî lucruri, care arata reinti'a lui, dîce: ca Mitropolitulu Siagun'a au sî inceputu sa lucre pentru conchiamarea unui Sinodu ortodoxu, carele firesce este numai unu pretestu religiosu pentru unu congresu lumeanu alu românilorn“. Noi de demultu cunóscemu tendinti'a acestui dîuariu din Vien'a, ca este turburatóre de pacea patriei, a confessiunilorn, sî a singuraticiloru patrioti, sî ca va sa pescuiésca in apa turbure, cá sa-i fia lui bine. Sî intr'adeveru acést'a documentéza sî susu atinsulu lui articulu intregu, precum sî prepusulu, care lu radica asupr'a Metropolitului nostru, candu scrie in lumea larga, ca Metropolitulu Siagun'a va sa tîna unu Sinodu bisericescu, carele sa fia unu congresu politicu. Se vede, ca scriitoriulu acelui articulu din „Neue Freie Presse“ n'are cunoscinti'a unui Sinodu bisericescu intr'o biserica cu principii constritutiunali; se vede, ca nu cunosce organismulu bisericei resaritene; se vede, ca nu scie nici atât'a, ca Metropolitulu Siagun'a inca cá Episcopu au tînutu trei Sinóde bisericesci la an. 1850, 1860 sî 1864 pentru regularea trebiloru curatu bisericesci in Eparchi'a Ardealului, fâra cá sa fia degeneratu acele Sinóde bisericesci in adunâri politice; se vede, ca fabricantele de acelu articulu cauta spre Mitropoli'a nóstra de curendu resolvita prin Majestate, cá unu sumetiu cu ochiulu, sî cá unu nesatiosu la inima; nu scie, séu nu va sa scia, ca Metropolitulu nostru inca in lun'a lui Aprile 1865 au asternutu rugarea sea pentru tînerea unui Sinodu metropolitanu cu representantii clerului sî onoratioriloru din tustrele Eparchiele ortodoxe române pentru stabilirea unui regulamentu de treburi bisericesci, scolari sî fundatiunali, — sî déca ni se va incuviintiá rugarea Metropolitului nostru concomitata sî de ceialalti doi Episcopi români ortodoxi, sî de totu clerulu sî poporulu nostru credinciosu, numai dreptate se va face, câci sî Ierarchi'a catolica tîne adunâri bisericesci fâra cea mai mica impedecare dupa concordatu, apoi sî reformatii tînu adunârile loru sinodale fâra cá vre-unu omu cu minte sî cugetu curatu sa-i invinovatiésca cu aceea, ca ei sub nume de adunâri bisericesci tînu adunâri politice. Asiá sî pe Metropolitulu nostru nici unu omu de omenia, fia elu sî unu jurnalistu dela Vien'a, nu-lu va suspiciuná, câci se nevoiesce pentru tînerea unui Sinodu mitropolitanu spre scopulu regulârei trebiloru bisericesci in intielesulu Canóneloru sî institutiuniloru bisericei nóstre resaritene.

Cumca tocm'a acum se vorbesce despre incuviintiarea tînerei cestiunatului Sinodu mitropolitanu, candu au sa se faca nisce schimbâri politice, acést'a impregiurare nu este de ajunsu sa faca suspectu caracterulu unui Mitropolitu recunoscutu de intrég'a patria de unu Archiereu zelosu, sî privighiatoriu in treburi bisericesci, scolari sî fundatiunali, sî credinciosu Monarchului, sî patriei, dar nu este de ajunsu nici a denegá bisericei dreptulu a tîné unu Sinodu pentru interesele sale, care intrebuintiendu-se legalu inaintéza sî interesele statului; câci déca pentru impregiurâri politice de astadi s'aru denegá bisericei nóstre tînerea acelui Sinodu, atunci totu din acelasi dreptu aru trebuí sa se denege tuturoru societâtiloru finantiali, economice, literari, sî altoru, care esista in patria, tînerea adunâriloru loru spre inaintarea scopuriloru sale, câci adunârile acestoru societâti mai usioru potu degenerá sî periclitá pacea sî ordinea buna sî legale a patriei, decâtu o adunare bisericésca, carea ori sî cum sa se iee, totdeun'a are de tînta religiositatea sî moralitatea membriloru sei.

In fine scriitoriului acelui articulu suntemu datori ai dá acelu consiliu, sa invetie a apretiuí inainte de tóte constitutiunea civile sî legile ei, sî apoi sî constitutiunea bisericésca cu Canónele ei, sî atunci va scí apretiuí mai bine sî cele ce se intempla in politica, sî cele ce se intempla in biserica, câci altcum facendu va semená neghina intre grâulu curatu, cum au facutu sî pâna acum, sî se va documentá de unu idiotu fatia cu lucrurile bisericesci, carele nu scie nici atât'a, ca precum unu Metropolitu corectu in treburi politice, ori in ce stare sa fia tréba politica, nu se impedeca in celebrarea sântei Liturgii, sî in predicarea cuventului lui Dumnedieu, asiá nu se póte impedecá elu nici in tînerea sinodului metropolitanu, care inca este o parte a servitiului dumnedieescu.

Citate contr'a Citateloru.

Publiculu cetitoriu de jurnalele române va fi observatu, ca din tómn'a an. 1865 in cóce causa româna se discutà mai multu din punctu de vedere alu persóneloru decâtu alu insusi obiectului. — Primele agressiuni se facura in „Gaz. Tr.“ care manifestá o deosebita passiune de a lo indreptá mai cu séma asupr'a Esc. Sele Metropolitului gr. or. Bar. de Siagun'a, — Corespundintiele de pre la Valcele, Turd'a, Clusiu s. a. voru remané dovéda, ca cine a inceputu dusmaniele. — La tóte acele invective personeli, „Tel. Rom.“ tacù cá pescele — fâra de a reflectá câtu de putînu la ele. Dara dupa ce „Gaz. Tr.“ incepù a face capitalu politicu chiaru sî din tacerea „Telegrafului Rom.“ sî publiculu românu mai cu séma celu cu judecata matura, vediendu ca prin acele agressiuni se ataca chiaru sî onórea sî esistinti'a institutiuniloru sele, provocá pre „Tel. Rom.“ de a rumpe tacerea sî a luá asuprasi just'a defensiune. Asiá „Tel. R.“ incependu dela nr. 87 a anului tr. se vediù constrinsu de a luá mesuri de aperare. —

Dara cu tóte ca atacurile „Gaz. Tr.“ ce se indreptau necurmatu totu numai asupr'a Metr. Siagun'a sî iara Siagun'a se puneau mai totudéun'a in comparatiune cu persón'a Esc. Sele Metropolitului Siulutiu; „Tel. Rom.“ pastrà acea discretiune, ca nici odata nu a adusu persón'a Esc. Sele a Metropolitului gr. cat. in discussiune, cu atâtu mai putînu a o ofensá cu acea neurbanitate, ce o manifestá „Gaz. Tr.“ fatia cu Metr. Siagun'a. In acésta eróre nu a caditu „Tel. Rom.“, pentru ca totudéun'a ne-amu adusu aminte de cuvintele Apostolului Pavelu, care dîce: „Déca ve maniati sî ve ródeti, celu putînu nu ve mistuiti cu totulu.“ Ne-amu adusu aminte sî de aceea, ca caus'a decadentiei române de atâti'a seculi intre altele a fostu sî aceea ca de câte ori barbatii români au apucatu ce-va la putere, totu numai ei pre sine s'a mistuitu. Déca natiunea si-aru fi pastratu mai bine pre demnitarii sei, altfeliu amu stá acum. Insa rivalitatea, pism'a sî ur'a a produsu suspicianâri, acestea discordia, iara acést'a — mistuire. —

Déca românii nu sciu sa-si crutie macaru pre capii sei bisericesci — pentru bisericile sele, ce suntu piedestalulu natiunalitâtiei, sî prin urmare pentru insasi natiunalitate, apoi nu e mirare ca de, doi ani nu ne putemu reculegé. —

La finea anului trecutu „Tel. Rom.“ dechiarase, ca va incetá cu defensiunile sele — sperandu ca voru incetá sî ofensele. Dara Gaz. Tr. incepù anulu nou cu ostilitate, sî spre durerea nóstra vedemu, ca ea dela nr. 5—7 incóce a luatu in arenda chiaru sî pre Esc. Sea Metropolitulu Siulutiu, — citandu din replic'a lui din 31 Dec. 1866 nisce pasagie, ce ne constringu a ne defendá pre lânga restringere la respectivulu pasagiu cu contra citatele din duplic'a Esc. Sele Metr. Siagun'a de dto 1 Febr. 1867 dupa cum urméza:

„Dupa intorsetur'a politicei interne a imperiului din an. 1865,— dupa schimbarea regimului,— dupa sistarea constitutiunei imperiale,— dupa disolverea dietei sabiane,— dupa convocarea dietei din Clusiu, care tóte venira navala un'a peste alt'a, sî a câroru impedecare nu aternau nici dela ambitiunea séu dictatur'a mea, nici dela harnici'a Escelentiei Tale,— Majestatea Sea c. r. apostolica s'au induratu preagratiosu a me chiemá la Vien'a, spre a audi insusi cuventulu, insasi voi'a Majestâtii Sele, sî a me asigurá din nou despre grati'a imperatésca pentru natiunea nóstra româna, chiaru sî sub nóu'a forma politica, ce a trebuitu sa ia trebile de regimu, pentru mai grabnic'a complanare a referintieloru interne, ce a devenitu urgente fatia cu relatiunile dinafara ale imperiului. —

„Escelenti'a Ta fiindu pe atunci la bâile minerale din Valcele, dupa cum amu observatu din „Gazet'a Tranniei“, organulu Escelentiei Tale, Te-ai aflatu ofensatu fórte, câci mi s'a datu acea antaietate,— acea onóre. Cá sa iai revangiu asupr'a mea, — in iritata-Ti rivalitate — nu numai organulu Esc. Tale Gaz. Trans. m'a insinuatu mai intâiu, ca eu dela Vien'a sum terorisatu, dara mai tardîu sî cu aceea, ca m'amu insinuatu in grati'a ómeniloru noi dela regimu,— eara Esc. Ta intorcendute dela Valcele câtra casa, n'ai vrutu sa audi vocea tempului, ca sa Te intorci pela Sabiiu spre o cointielegere colegiala, dupa cum amu facutu eu la a. 1861, candu intorcèndu-me câtra casa dela Clusiu amu caletoritu pâna la Esc. Ta la Blasiu spre a ne intielege sî intarí in bunaintielegere natiunala sî confessiunala; ci fâra de a te fi pusu mai nainte in cointielegere cu credinciosulu Escel. Tale colega, din propri'a autoritate ai vrutu sa conchiemi corgresu natiunale pre 20 Octobre 1865, sî cu adres'a din 22 Septembrre 1865 m'ai provocatu d'a tramite la acelu congresu sî pre credinciosti de confessiunea mea, cu acea espresa observatiune, ca nu avemu trebuintia de a cere la acei'a concessiunea mai inalta.

„Escelentia! Eu cu tóta ambitiunea sî dictatur'a, ce o ascrii cá isvorulu slabiciuniloru mele, nu asiá amu procesu, candu amu luatu initiativ'a actiuniloru dela an. 1860—1 sî 1862—3.

„Eu atunci— dupa cum ai vediutu — amu tînutu siedintie formale cu membrii comitetului permanente (13 cu tóte— vedi act. congr. a. 1863) sî cu alti barbati inteligenti dimprejurulu meu, sî asupr'a concluseloru amu purtatu protocolu formale. Conclusele acestea Ti le-amu impartasîtu, nu in forma decretatóre sî octroata, cum ai facutu Escelenti'a Ta la 22 Septembre 1865, ci Ti amu impartasîtu protocolulu concluseloru prin deputatiune formale, care nu sa ve intimeze initiativ'a nóstra, ci sa ve sî informedie mai de aprópe despre motivele acelei'a spre conaprobare, séu sa primésca din fontan'a nemijlocita argumentele mai tari, la casu de refusare.

„Cu initiati-va nóstra de atuncea nu amu propusu ultimatu pentru convocarea unui congresu fâra de concessiunea mai inalta, ci amu fostu de acea parere, ca congresulu séu conferinti'a natiunala nu se póte tîné fâra incuviintiarea preainalta, câci la tóte conferintiele, care amu avutu, amu fostu cerutu mai d'antâiu incuviintiarea préinalta.

„Asiá dara cu tóte, ca circumstârile de atuncea erau mai putînu nefavoritóre pentru intreprinderile nóstre, totusi au fostu de lipsa precugetare, tactu sî matura deliberare, apoi concordia deplina pentru esoperarea sî tînerea unui congresu natiunale.

„Cu câtu mai mare trebuiá sa fia prudenti'a, circumspectiunea sî solidaritatea nóstra de a rennoí asemeni intreprinderi intr'unu tempu, (tómn'a an 1865), candu regimulu erá pre mân'a unoru astfeliu de barbati, cari aveau esperienti'a de congresele nóstre sî le caracterisara sî le condemnara de isvorulu pedeciloru pentru impaciuirea trebiloru ungare puse tocmai atunci in próspetu la tapetu (vedi Sieb u. die oest. Reg. in den letzten vier Jahren Leipzig 1865).

„Ai crediutu Esc. Ta cu tóta seriositatea, ca acei barbati ai regimului, de care erá incungiuratu tronulu, voru inaugurá incepcrea activitâtii loru cu concederea séu cu ignorarea tînerei fâra consensu mai inaltu a unui congresu natiunale in Ardélu, care sa se dechiare incontr'a actiunei regimului? — Atât'a credulitate nu potu presupune dela intieleptiunea politica a Escelentiei Tale! —

„Apoi in zadaru faci Esc. Ta apelu la inarticularea natiunei române sî la analogi'a universitâtii sasesci, cá sa justifici convocarea congresului fâra concessiune mai inalta. Déca prelânga inarticularea natiunei române amu fi apucatu sî o lege speciala sanctiunata despre tînerea astorufelu de congrese, de câte-ori avemu de lipsa, sî Esc. Ta ai fi presiedinte alu univarsitâtii româniloru, ai fi fostu in dreptu de a-lu convocá din propri'a auctoritate. Dar asiá, vana sine viribus ira!

„Candu dupa versarea repentina a unoru nori grei se umfla gârl'a cu unu povoiu, ce rupe sî smulge cu sine tóte ce-i sta inainte, atunci omulu intieleptu astépta putînu la o margine, pâna se mai alina macaru prim'a vehementia a torentelui, séu déca a apucatu de a fi rapitu de acest'a, apoi nu se incérca de a-lu oprí cu bratiele direptu opuse, pentruca asiá cufundarea sî prapadirea lui e neincungiurabila, ci lasandu-se ductului generale, reservéza puterile de a remané inotandu de asupr'a apei, sî de a remá (rudern) cu mânile, abatandu-se cu incetulu câtra acea ripa, ce i se pare mai acomodata pentru scapare.

„Déca Esc. Ta in locu de precipitarea nerabdatóre, cu care ai vrutu sa puni in lucrare congresulu, prin care ai crediutu, ca vei scapá natiunea din torentele politicu de atuncea, ai fi fostu mai cu sange rece, sî ai fi initiatu nu o reclama de popularitate, o salbă sclipicíósa, de a cârui efeptu reale nici Escelenti'a Ta nu ai fostu convinsu, ci unu proiectu intr'adeveru practicaveru, atunci eu nu numai ti aplaudámu sî te sprigineamu cá in tómn'a an. 1861, dara „bucurosu ti dámu sî glori'a celui d'antâiu proieptatoriu sî propunatoriu. Insa Esc. Ta urmârile nefavoritóre nu pentru caus'a natiunala, ci pentru propria-ti persóna mie mi le imputedi astadi, dicendu-mi, ca eu nu tînu solidaritate in caus'a natiunala, va sa dica: de ce nu m'amu fâcutu sî eu partasiu de imputaciunile, care Esc. Ta le-ai seceratu dela Regimu pentru acea lucrare pripita. Eu déca la vre-unu casu specialu nu tînuiu solidaritate cu pârerile Esc. Tale, inca prin aceea n'am vatematu sî solidaritatea causei natiunale, ci din contra o amu sustînutu sî o sustîne, câci acea pârere a Esc. Tale este fórte reu socotita, prin care caus'a personala a Esc. Tale o identificedi cu caus'a natiunala; ceea ce se vede sî de acolo, ca Esc. Ta pentru purtareati individuala, dar nu pentru caus'a generale natiunale, ai capatatu dela Regimu acele infruntâri din tómn'a an. 1865 sî 1866. Şî acumu inaintea publicului vréi sa Te justifici, ca eu Ti-amu stricatu tréb'a prin denuntiâri. Óre nu séména imputarea acést'a cu cea din fabul'a lui Esopu?

„Déca Escel. Ta, care te laudi, ca ai tratatu cu mine cá cu unu ou rosiu, numai, cá sa tîni concordi'a intre noi, la intórcerea Escelentiei Tale dela Valcele, (1865) ai fi luatu drumulu obicinuitu, sî te ai fi abatutu pre la mine — pentru ca astfelu de mica ostenéla erá démna de importanti'a causei natiunale—, sî déca cu acea buna ocasiune ai fi conferitu cu mine fatia in fatia, sî mai fi consultatu despre situatiunea dilei sî despre pasii ce aru fi de a se intreprinde in caus'a natiunale: atunci cu tóte ca — cum dici — „voi'a Monarchului apriatu afara de Monarchulu sî Ddieu altulu nu póte nimenea sa o scia“, totu ai fi pututu primí dela mine o informare despre cele ce amu esperiatu in Vien'a — precum amu facutu câtra unu barbatu alesu natiunalu din Vien'a — de unde tocmai me intorsesemu, sî deliberandu intr'o directiune sî alt'a ne-amu fi convinsu unulu pre altulu despre prospectulu possibilitâtii ori nepossibilitâtii, despre oportunitatea séu inoportunitatea unui congresu natiunale cu — séu fâra de consensulu mai inaltu, sî la casulu din urma a cercá la alte mijlóce mai practicavere, mai intielepte sî mai acomodate grelei situatiuni, precum aru fi fostu convocarea linistita a comitetului natiunale sî purcederea ulteriore din conclusulu acestui'a etc. — dara, fiindca dici — ca din cause binecuventate nu ai pututu sa te abati pre la mine, — déca Escelenti'a Ta dela Blasiu prin scrisórea din 22 Sept. 1865 nu mi-ai fi propusu unu ultimatu de congresu, cu astfeliu de conditiuni, cari ale implini indata erá cu absoluta neputintia, ci ai fi apucatu calea cea probata sî observata pre la an. 1860—1, sî déca organulu Escelentiei Tale „Gaz. Trans.“ nu aru fi debacatu tocmai pre atuncea, ca unu congresu séu conferintia convocanda prin Archierei, fiindu octroiata, aru fi urgisita, atunci nu aru fi fostu impossibile, apoi in fine déca Escelenti'a Ta nu Te-ai fi dechiaratu de atâtea ori, ca nu mai cunosci esistinti'a comitetului permanente alu natiunei, pre a cârui basa puteamu ursî o pertractare a causei natiunale fâra alarmarea lumei, sî fâra

---

FOISIÓRA.

Impartasîri dintr'unu manuscriptu,

ce tracléza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare.)

Sinodulu ecumenicu VII.

Sinodulu ecumenicu VII in Nicea Vitiniei in tempulu Imperatului Constantinu sî a Irinei Maicei sele la 783 cu 350 Archierei, prelânga carii s'au mai adaosu alti 17 carii mainainte erau luptatori de icóne, incâtu cu totii au fostu 367; la acestu Sinodu inca au fostu doi locutiitori ai Papei din Rom'a. Presiedintele au fostu Tarasiu Patriarchulu Constantinopolei, ear ceilalti trei Patriarchi neputendu-se infatisiá la Sinodu au fostu supliniti prin Tomalu Singelulu sî prin Ioann Ieromonachulu. La Sinodulu acest'a fiindu de fatia cá la 136 Archimandriti, membrii acesti'a ai tagmei monachale au desvoltatu cunoscintie fórte latîte in teologia, sî cu argumente luate din viéti'a bisericei crestine primitive au combatutu pe iconomachii, sî impreuna cu ceilalti Archierei au infruntatu mincinósele lor invetiaturi despre cinstirea icóneloru, sî au asiediatu ca cinstirea nu se da insasi icónei cá atârei, ci santului zugravitu pe dens'a; cu care prilegiu s'au adusu 22. Canóne, sî adeca, ca canónele sî asiediamintele de pâna acum se primescu cá unele, care s'au adusu decâtra trambitiele Duchului, prealaudatii Apostoli sî de câtra Sinódele ecumenice; cá celu ce se chirotonesce de Episcopu sa se esaminedie din sciintiele teologice; alegerile facute de câtra Stapanitori lumesci ale Episcopiloru, Preotîloru sî Diaconiloru sa fia fâra taria; Simoni'a in cele santîte se osandesce; cá Metropolitulu sa nu impedece tînerea Sinodului anualu fâra causa binecuventata; in biserici nou zîdite are a se pune din relicuiile Muceniciloru; se opresce a rapí pe copiii jidoviloru sî ai botediá, séu a cumperá sclavi afara déca de buna voia se face crestinu; sa se confisce scrierile ereticiloru; alergaturi zadarnice se oprescu preotîmei; se reinoiescu Canónele de mai nainte despre economii Episcopieloru sî Metropolieloru; realitâtîle episcopesci sî monastiresci nu se potu instrainá; din manastiri nu se potu face case lumesci; numai hirotositii cetitori potu cetí pe Amvonu; unu preotu sa nu se asiedie la dóue biserici; lucsulu se opresce clerului; Calugarii nu-si potu face locasuri volnicesce; se opresce muieriloru a petrece la Episcopii sî monastiri; Simoni'a se osandesce; Manastiri nu se potu fundá dupa volnicia; Calugarulu séu calugariti'a nu-si póte schimbá manastirea volnicesce; monachulu séu monachin'a nu se potu reintórce in lume.

Unele desluciri despre dreptulu convocârei sî alu presiedintiei la Sinódele ecumenice.

De-sî in tempii vechi, precum vedemu la istoriografii antici, mare valóre nu se punea a cercetá cu deameruntulu, ca cui i se cuvine dreptulu de convocarea sinódeloru ecumenice, pentru ca pe atunci atâtu canonistii câtu sî istoricii mai multu se ocupau cu esenti'a, dècâtu cu form'a conchiemârei Sinódeloru; fiindca insa in tempii nostri speculatiunea unoru canonisti pune mare valóre sî pre aceea, de a constatá, ca cui i s'au cuvenitu dreptulu de a conchiamá Sinódele ecumenice, sî apoi facu de ací unele deductiuni spre dejosirea Ierarchiei nóstre: pentru aceea n'amu pututu trece cu vederea a nu depune ací convingerea nóstra in privinti'a acést'a, sî adeca: lucru firescu au fostu, ca pre câtu Archiereii, pre atât'a sî Imperatii crestini, cá sî cei de astadi, multu se nevoiau pentru pacea bisericei, sî vediendu-o periclitata séu sî conturbata, cautau a delaturá ameninti̇ârile de feliulu acest'a; mai departe nu numai se póte presupune, ci trebuie sa se sî créda, ca atâtu Archiereii câtra Imperati, câtu sî Imperatii câtra Archierei se tânguiau reciprocu, candu obserprovocarea elementeloru impedecatóre : atunci caus'a natiunale nu s'aru fi infatisiatu cá unu obiectu de neintielegere intre noi, ci aru fi luatu o directiune, care ducea la unu resultatu mai siguru mai salutare. —

„Sub impressiunea aceloru impregiurâri fatali dificultate sî mai tare prin precipitarea Escelentiei Tale, ce respunsu puteamu sa-ti tramitu prin scrisórea mea din 23 Septembve 1865? decâtu a plânge potu, dara a-Ti ajutá nu, sî ca sa fiu cu priveghiere, cá onórea natiunei, sî caus'a cea drépta a ei purtata pâna ací cu atât'a pietate, sa nu se compromita in nici unu chipu, séu celu putînu nu cu vin'a Archiereiloru! —

„Acestu respunsu alu meu erá o indigitatiune destulu de chiara, ca determinatiunile Escelentiei Tale in form'a propusa, nefiindu permissibile sî nerealisavere, nu le potu aceptá, sî ca de aceea noi trebuie sa studiemu sî sa ne ingrigimu de alte mijlóce, cari sa fia apte de a ajutá intr'adeveru caus'a, iara nu de a o compromite. Insa Escelenti'a Ta ai lasatu provocarea câtra mine sî prin aceea totu planulu intentionatu, sa Ti se publice in nr. 75 alu Concordiei. —

„Din acést'a Inaltulu Presidiu Guberniale cu decretulu seu nr. 799 indreptatu atâtu câtra Escelenti'a Ta, câtu sî câtra mine (sositu in Sabiiu 7 Octobre 1865, sî care incepe asiá : Die Nummer 75 des Journals „Concordi'a“ enthält den Abdruck eines von dem Herrn Erzbischof Conte Sterka-Siulutiu an Eure Excellenz gerichteten Schreibens, nach welchem etc.) a luatu ocasiune de a trage nu numai pre Esc. Ta, dara sî pre mine la responsaveritate pentru convocarea unui Congresu natiunale fâra altissim'a invoire.

„Provocati fiindu dara sî eu sî Esc. Ta de a respunde (nu de a denunciá), ce puteamu sa respundu sî eu, decâtu ce amu respunsu sî Esc. Tale, ca unu Congresu convocatu de ambii Metropoliti, fâra consensulu prea inaltu nu e consultu (nicht räthlich).“

Din acestea se vede lâmuritu, ca citatulu Gaz. Tr. din nr. 7 nu numai schimonosesce faptele dara falsifica pâna sî cuvintele.

Esc. Sea Metr. Siagun'a nu a dîsu nicairi, ca nu se invoiesce cu unu congresu, ori ca unu congresu aru fi periculosu, ci provocatu fiindu de pres. gub. la respundere pentru congresulu convocatu de Esc. Sea Metr. Siulutiu fâra concessiunea Majest. Sele, a respunsu, ca sî elu e de parere, ca convocarea unui congresu natiunale fâra concessiunea Majestâtii Sele nu e consulta. De unde urméza, ca la unu congresu natiunalu cu consensulu Majestâtii Sele, Esc. Sea Metr. Siagun'a — dupa cum a desea a doveditu, sî câtu lu va tîné Ddieu, inca va mai dovedí, totudéun'a se invoiesce ; — iéra la unu congresu natiunale improvisatu numai printr'unu Ukas dela Blasiu fâra premergerea unei cointielegeri, sî fâra pregatirea lui prin Comitetulu natiunalu, — la unu congresu a câriui membri sa fia prinsi de pre drumu prin gendarmi etc. Esc. Sea Metr. Siagun'a, cá unu demnitariu de statu sî de biserica, sî cá unu conducatoriu intieleptu, sî dupa cum a doveditu prin votulu seu datu in diet'a Clusiana, sî neintimidatu, pentru salvarea onórei natiunale nu si-a pututu dá, sî nici sa nu-si dea consensulu sî concursulu seu. —

Iéta la acésta precautiune se reducu sî vorbele Escel. Sele Metr. Siagun'a din respunsulu seu din 23 Sept. 1865 datu Esc. Sele Metr. Siulutiu, „ca ei sa fia cu priveghiere, cá onórea natiunei sî caus'a cea drépta a ei purtata cu atât'a pietate sa nu se compromita, celu putînu nu cu vin'a Archiereiloru.“

E o mare neconscientiositate a jurnalisticei, candu seduce publiculu cetitoriu cu falsificâri, cu scorniturí sî cu nediscretiuni, ba chiaru sî cu contradiceri, cari aducu numai confusiuni in publicu. A dîce in nr. 1 alu Gaz. ca congrese nu se potu tiné sî ca comitetulu nu mai are intielesu, iéra in numerii urmatori a invinovatî, ca cutare sî cutare a impedecatu congresulu, sî ca de ce nu se convóca comitetulu, a debacá totu mereu in contr'a mergerei deputatîloru la Pest'a, apoi totu in nr. acel'a (9) a dîce, ca se mérga macaru pre vre-o câte-va septemâni etc. insemnéza a innebuní lumea, a merge inainte pre calea patimiloru momentani, a nu avé nici unu programu a scrie numai, cá sa se umple colónele. —

Aru fi tempulu, cá jurnalele române sa nu se mai faca depositoriulu tuturoru patimiloru personali, sî pentru pacea publica dintre noi. DD. Redactori sa aléga mai strinsu materiele, ce li se tramitu din partea corespundentîloru, cari a rare ori i conducu neutralitatea sî spiritulu de impaciuire: D. e. unu neadeveru evidente cá insinuarea lui G. I. P. in „Albin'a“, ca Metropoli'a gr. or. din Sabiiu corespunde cu Guvernulu numai unguresce sî ca de aceea trebuie sa tîna unu concepistu magiaru, apoi o indiscretiune neurbana cá a Drlui B. din nr. 5 alu Gaz. basata pre schimonosituri tendentióse, eu in loculu respectiviloru DD. Redactori, cari suntu chiamati a fi conducatorii de cultura sî de onestate, nu le a-siu fi primitu nici odata. — Amu avutu ocasiune de a audî chiaru intr'o societate mare de casina — nu romanésca, dara plina de sasi, germani, sî magiari, dîcendu ca in tonulu jurnalisticei române se vede, ca nu e maturitate politica.

Anaxagora.

Evenemente politice.

Sabiiu 7 Februariu.

Redactiunea dela „Sieb. Blätter“ comunica eri diminétia publicului ei in o fóia separata urmatoriulu telegramu din 18 Fauru nou :

„Astadi s'a cetitu rescriptulu pré inaltu in siedintiele ambetoru case. Se garantéza deplin'a restitutiune a constitunei unguresci. Contele Andrássy e ministru presiedinte sî a luatu asupra-si formarea ministeriului.

Diet'a conclude tramiterea unei deputatiuni la pr. in. curte spre a aduce multiamit'a natiunei Maj. Sele regelui pentru restituirea constitutiunei.

Rescriptulu p. n. se va tiparí numai decâtu.

Entusiasmulu e mare. Cetatea este infrumsetiéta serbatoresce sî se va iluminá.

„Hr. Ztg.“ aduce urmatórele telegrame :

„Pest'a 18 Fauru. Rescriptulu reg. semnalisatu fu salutatu cu bucuria entusiastica in siedinti'a ambeloru case parlamentarie. Propunerea lui Szentivanyi : sa se tramita o deputatiune la monarcu spre a depune la treptele tronului multiamit'a pentru „restitutio in integrum“, se primesce cu entusiamu. Cetâtile sorori suntu cu flamuri; in tóte pârtile domnesce o stimulatiune entusiastica.

(Séra) Din caus'a evenementului de adi cetâtile sorori suntu iluminate serbatoresce.“

Totu asta din urma fóia mai are sî urmatórele telegrame :

„Vien'a 18 Fauru. Dîuariulu oficialu de Marti publica unu autografu imperatescu, prin carele, in urm'a constituirei ministeriului respunsabilu ungurescu se dispune disólverea cancelariei aulice transsilvane sî la rugarea sea contele Haller se dispende de conducerea cancelariei aulice.“

„Vien'a 18 Fauru. (deschidere de dieta.) Unu comunicatu alu regimului câtra diete dîce : Intentiunea Imperatului de a convocá senatulu estraordinariu spre a asecurá tieriloru neungare darea votului loru in privinti'a deslegârei cestiunei constitutiunale sî spre a oferí basea impacârei intre diferitele cuprinderi (Auffassung) ale dreptului — nu a aflatu in tóte pârtile apretiuirea ce se sperá, ci in multe pârti fu espusa la multe rele interpretâri, asiá incâtu scopulu, ce-lu avé regimulu dinaintea ochiloru se parea periclitatu. Acum se póte asteplá cu tóta increderea sî din partea dietei unguresci consimtîrea la acele propuneri, cari suntu apte de a conserva positiunea monarchiei intregi de putere mare. Cá conditiune presumtiva spre esecutarea practica a impacârei se vediù denumirea ministeriului respunsabilu ungurescu. Acésta situatiune nóua sî alte diferite puncte de vedere datatóre de mesura induplecá pre regimu, a se lasá de convocarea senatului imperialu estraordinariu sî a convocá pre celu constitutiunalu pentru cá sa revéda constitutiunea pre 18 Martiu a. c. Acestui'a sa i se propuna afara de acést'a proiecte de legi pentru tramiterea de deputati in corpulu consultatoriu pentru afacerile comune, respunsabilitatea ministriloru, modificarea § 13 din constitutiune, lârgirea autonomiei tieriloru, constitutiunea cea nóua de aperarea tierei, imbunatâtîrea justitiei

---

vá vre-o turburare religionaria, sî se nevoiá pentru modulu, cum s'aru puté domolí acea turburare ; din astfeliu de tânguiri sî consultatii s'au nascutu nu numai ide'a unui Sinodu, ci sî necessitatea imperativa a tînerei sî conchiamârei lui ; de ací apoi au urmatu sî discussiuni sî despre aceea, cum ide'a Sinodului s'aru puté efeptuí sî a se conchiemá mai usioru Sinodulu, sî a se delaturá greutâtîle, pre cari Archiereii voru avea a le intâmpiná in calatori'a loru. Cumca Ierarchi'a bisericésca in tempii acei'a, cá sî astadi, dispunea numai asupr'a unoru mijlóce banesci fórte smerite, care nu ajungea spre inlesnirea greutâtîloru sî a cheltuieleloru itinerale ale Archiereiloru indepartati, mai cu séma déca ne vomu infatîsiá icón'a lumei de atunci, sî modulu calatorieloru, este afara de tóta indoiél'a, sî asiá Imperatii din zelulu câtra ortodoxia intindea mâna de ajutoriu, cá nu cum-va din caus'a unoru impregiurâri itinerale sa se periclitedie starea pacinica a bisericei sî a culturei religióse sî morale a poporului credinciosu, ceea ce are inriurintia sî in vieti'a statului civilu. Sî asiá avendu Imperatii spre dispusetiune tóte mijlócele inlesnitóre de calatoria pentru Archierei, cari erau sa iee parte la Sinodu, conchiemá ei Sinódele sî din evlavia luá sî parte la ele, sî atunci Archiereii fâra privire la pusetiunea loru bisericésca, punea pre Imperatulu, carele in biserica se chiama Unsulu Domnului, in fruntea loru, de unde insa nu urmédia, cá vre'unu Imperatu aru fi fostu presiedintele sî conducatoriulu Sinodului, ci urmédia numai atât'a, ca Ierarchi'a bisericésca precum in launtrulu, asiá sî afara de biserica scie sa dea Imperatului loculu acel'a, care-i compete lui ; aru fi unu lucru gresîtu a afirmá de ací, cá sî cum Imperatii presiediendu in un'a séu intr'alt'a siedintia a Sinodului aru fi vrutu prin aceea a derogá Archiereiloru in pusetiunea loru bisericésca sî a arogá siesi o putere mai pre susu de acea archierésca in biserica. Asertulu nostru se intâresce prin citatiunea din istori'a bisericésca a lui Eusebiu, unde cetimu : Ca Constantinu celu mare au primitu asupra-si intempinarea feliuriteloru chieltuieli ale Archiereiloru, cari aveau sa calatorésca la Sinodu, sî au poruncitu a tîné gat'a pretutindenea pe sém'a loru cai sî care, cá se póta caletorí mai siguri sî mai usioru“. Mai departe déca unu scriitoriu apusenu, cum este Baroniu, dîce : ca Papa Damasu au luatu parte la conchiemarea Sinodului ecumenicu II. atunci acest'a se nimicesce cu documentulu altui scriitoriu apusénu Harduin, carele dîce : ca cum s'au intielesu eresulu lui Macedoniu, numai decâtu Imperatulu Teodosiu sî Pap'a Damasu i s'au opusu, sî Grigoriu Nazianzianu, sî Nectariu urmatoriulu lui in scaunulu patriarchatului constantinopolitanu au conchiamatu Sinodulu in imperatésc'a cetate. De unde lemuritu se vede, ca Grigoriu, sî apoi Nectariu, urmatoriulu lui au escrisu alu doilea Sinodu ecumenicu, firesce dupa o avuta consultare cu Imperatulu sî cu ceilalti Patriarchi.

(Va urmá.)

sî radicarea intereseloru economice. Regimulu speréza cu tóta increderea, ca dietele numai decâtu se voru apucá de alegeri in senatulu imperialu constitutiunalu, sî ca prin acést'a voru vrea sa contribuie la terminarea crisei celei pré indelungate a constitutiunei.“

Cancelariulu de curte alu Ungariei, dupa unu biletu de mâna imp., este demissiunatu din functiunea sea de pâna aci sî pentru meritele sele decoratu cu ordinulu St. Stefanu sî totu odata denumitu de judex curiae pentru regat. Ungariei.

Telegr. din 19 Fauru spunu ca lânga biletulu câtra contele Haller se mai publica sî acelu câtra de Májláth sî câtra Locutiinti'a Ungariei pentru strapunerea agendeloru ministeriului. Baronulu Senyei se decoréza cu crucea cea mare a ord. Leopoldinu. Andrássy se provóca a compune ministeriulu sî a primí agendele de mai susu; Bar. Beust se insarcinéza cu alegerea afaceriloru ungurescî dela locurile centrale.

Unu telegramu ajunsu la Andrássy anuncia bucuri'a M. S. pentru primirea rescriptului in dieta.

O fóia suplementaria dela „K. K.“ la nr. 21 are unu telegramu dela 16 Fauru din Pest'a in care se espune ca denumirea ministeriului se va publicá in septemân'a viitóre. Ministri voru depune juramentulu in Bud'a in mânile Majestâtiei Sele.

Totu in aceeasi fóia suplementaria a lui „K. K.“ se amintesce despre unele escese de cari atinseseramu in nrulu tr. sî noi dupa Hrm. Ztg. sub rubric'a din Pest'a. K. K. nu le deminte cu totulu, ci le reduce la nisce escese de crâsma; spune insa totu odata ca in acele dîle in cari se intemplasera aceste escese au aparutu o fóia secreta sub firm'a „1849 Apr. 14“ sî desaproba (K. K.) asemenea lucruri ce se intempla tocm'a acum candu „natiunea dupa o lupta de 18 ani se apropie de reesîre.“

Sa mai amintimu, dupa K. K., in legatura cu aceste, ca Guvernulu trannu prevenindu unoru manifestâri impreunate cu escese, in o publicatiune a sea, a dîsu ca intemplandu-se totusi asiá ce-va aru fi silitu a face intrebuintiare de bratiulu militariu in interesulu liniscei sî ordinei publice. K. K. ne spune ca ordinatiunea acést'a s'a tramisu la tóte autoritâtile oficiale. Adauge totu odata ca in privinti'a acést'a comitele supremu alu Clusiului, la loculu competinte, sî au fâcutu descoperirea sea independinta. —

De dincolo de Lait'a ni se mai spune de unu congresu slavianu la care participa corifeii slaviloru de dincolo sî de dincóce de Lait'a, intre carii unele foi nemtiesci numera sî pre Mocioni sî pre Dr. Hodosiu sî numai putîne i distingu sî le arata sî natiunalitatea loru. Deocamdata nici nu scimu se tînemu ce-va de mergerea cestoru doi barbati de romanu la Vien'a séu ca dóra e numai vre-o mistificatiune, pentruca in „Albin'a“ dela 5/17 Fauru nu se face amintire de locu de densii, ba din contra ne spune ca singuru generalulu Stratimiroviciu (Serbu) se afla in in Vien'a sî inca sî acest'a iea parte numai cá benevolu la contielegerile slaviloru translaitani sî ca acest'a aru fi telegrafatu la Pest'a ca objectulu desbateriloru nu atinge interesele natiunalitâtiloru nemagiare din Ungari'a, prin urmare mai ca nu face trebuintia sa ia sî ei parte acolo. Dupa acésta fóia objectulu desbateriloru in conferinti'a mentiunata fu: „politic'a ce federalistii dincóce de Lait'a o voru observá fatia cu d. Beust.“

Membrii unei conferintie nemtiesci de ablegati dietali de dincolo de Lait'a fura ospetati de min. de Beust.

Din afara e de insemnatate cuventulu de tronu prin carele la 15 Fauru s'au deschisu corpurile legislative in Franci'a. Cuventulu are o tînuta de totu pacifica.— Cartea veneta are interesu deosebitu pentru Austri'a intr'atât'a incâtu o indrépta pre acést'a cu viitoriulu ei la devotamentulu patrioticu alu natiunalitâtîloru ei. Incâtu privesce Germani'a amintesce ministrulu francesu, ca Prussi'a a promisu a intrebá pre locuitorimea Schleswigului de nordu de vrea sa tréca la Dani'a séu sa remana la Prussi'a. In privinti'a Italiei esprima cartea veneta speranti'a ca greutâtile intre Itali'a sî Rom'a se voru delaturá. Ce se atinge de orientu se da Porției sfatulu sa faca reforme pentru toti locuitorii dandu-le drepturi egale. Despre cestiunea cretensa dîce ca ea se afla in intregitatea ei sî trebuie intrebatu déca mai stau fatia cu simpathiele europene, combinatiunile ce la inceputu se pareau suficiente.— Cu Americ'a de nordu, dîce ca nu suntu motive de a avé neplaceri sî despre Messico, ca in lun'a lui Marte tóte trupele francese voru esî de acolo.

P. S.

Din **Clusiu** aflâmu ca de alalta-eri diminéti'a cetatea e infrumsetiata cu flamuri.

Protocolulu

Siedintiei estraordinaria a Comitetului Asociatîunei tranne române, tînute in 15 Fauru c. n. 1867 sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia Domnii membrii ai Comitetului: Il. Sea Dlu Consiliaru Petru Manu, Ilustrit. Sea D. Cons. gub. Pavelŭ Dunc'a, Rev. D. Protosingelu Nic. Popea, D. Advocatu Dr. Ioanne Nemesiu, DD. prof. Zach. Boiu sî I. Popescu, Secr. II I. V. Rusu, D. Cassieriu alu Asoc. Const. Stezariu sî Dlu Bibliotecariu N. Cristea.

Escelenti'a Sea Domnulu presiedinte, impartâsiesce o scrisória a Dlui Cons. Dr. Pav. Vasiciu, de dto 12 Fauru a. c. prin care scrisória, dupa ce acelu Domnu Cons. arata, cumca In. Cancelaria aulica tranna sub nr. 5006 ex 1866 s'a induratu a aplacidá din fondulu biliardului 2400 fl. v. a. pentru dóue camere sî dóue institute de agronomia, cu scopu, cá aceste sa tramétia ómeni la Parisu, cari apoi sa reporteze despre espositiune, ce are sa se tîna acolo, iu primavér'a cea mai de aprópe; totu deodata, cá membru alu Comitetului Asociatiunei transilvane române, poftesce pre Escelenti'a Sea D. presiedinte alu Asoc., cá sa binevoiésca a tîné o siedintia estraordinaria a Comit. Asoc. sî a pune pasii necesari la In. Guberniu regiu pentru asemnarea aloru 1200 fl. v. a. totu din fondulu biliardului, pentru cá astu modŭ sî Asoc. trana româna care are de scopu cultur'a poporului românu, sa si póta tramite representanti la espusetiunea din Parisu.

Luandu-se deci la pertractare amintit'a scrisóre a Dlui Consiliariu sî membru alu Comitetului, dupa o consultare mai indelungata s'a adusu unanimu, afara de unu votu urmatoriulu:

Conclusu. Comitetulu Asoc. tranne sa faca pasii necesarii la Inaltulu Guberniu regiu, cá dupa analogi'a celoru 4 stipendia asemnate pentru dóue camere sî dóue institute agronomice din patria, sa se indure a aplacida sî pentru Asoc. trana româna unu ajutoriu de 1200 fl. v. a., cá sa tramitia sî din partea sea doi representanti la espositiunea universale din Parisu, ce se va deschide in 1 Apriliu a. c. câci sî Asoc. tranna, inaintéza scopurile agriculturei cum sî a altoru ramuri de economia.

Totu odata Comitetulu luandu in consideratiune scurtimea tempului, se simte indemnatu prin acést'a, pre calea jurnaleloru natiunale a se adresá câtra toti acei barbati, cari se simtu a posiedé cualitate cerute pentru aceea missiune, cu provocarea cá in tempulu celu mai scurtu sa binevoiésca prin scrisori francate a se insinuá la acestu Comitetu, cá asiá, in casulu, candu aru fi norocitu a capetá unu resultatu favoritoriu sa póta face la tempulu seu alegerea sî denumirea individiloru capaci spre a puté representá Asoc. la numit'a espositiune.

Totu cu acésta ocasiune se poftescu sî ceialalti membri ai Comitetului, cari se afla departati cu locuinti'a dela loculu siedintiei Comit., cá sa binevoiésca câtu mai curendu a serví cu informatiunile necesarie in acésta privintia, cá asiá Comit. Asoc. sa se póta orientá la alegerea individiloru spre scopulu mai susu indigitatu. *)

Bar. de Siagun'a m/p Ioanne V. Rusu
Presiedinte. Secr. II.

Sabiiu 7 Fauru.

Erá aprópe de finea anului 1865 candu In. regiu Guvernu alu tierei ne impartâsî sî nóue o adresa câtra dîuaristic'a austriaca din partea Comitetului centrale c. r. austriacu pentru espusetiunea . . . . . . ce se va tînea in 1867 la Parisu. spre a incuragiá participarea la acea espusetiune.

Noi inca in nrulu 99 din acelasi anu, amu publicatu dupa alte foi ce-va despre acea adresa sî dupa aceea insasi adres'a, carea dîcea intre altele ca Austri'a nu póte sa se eschida dela acésta lupta de pace, ca trebuie sa arate lumei cu ce producte e binecuventata de natura sî ce energia se afla intr'ens'a sî in fine cum se desvólta aci gustulu celu bunu sî frumosu. La cele ce se mai espusera in mentiunat'a adresa amu mai adausu apoi urmatórele:

„Ne-amu magulí cu speranti'a, ca de-sî in ór'a a unsprediecea, totusi modest'a nóstra reflessiune asupr'a cestiunei importante nu va fi nebagata in séma sî asiá aducemu aminte cu deosebire artistiloru, industriasîloru sî agricultoriloru români a se interesá de espositiune, cá reputatiunea ce si o castigase Porcestenii óre candu la espositiunea din London sa se generaliseze sî asupr'a altoru artisti, industriasi sî agricultori ai nostri. Sperâmu in fine ca Brasiovenii, Sacelenii, Zernestenii, Porcestenii, Resînarenii, Salistenii, Orestianii, Belgradenii, Abrudenii s. a. voru aretá deosebitu interesu viu fatia cu espositiunea amintita sî nu voru lasá sa resune glasulu comitetului centralu c. r. austriacu in desiertu. Spre putîn'a informatiune a publicului mai adaugemu, ca aceea ce au fostu la Brasiovu in 1862 in micu, la Parisu in 1867 va fi in mare, câci acolo tóte popórele lumei si ducu productele naturali din tierile loru, ale artei sî manufapturiloru loru.“

Evenemintele anului urmatoriu (1866) fura atât'a de viforóse incâtu, afacerile cele de pace trebuira sa amutiésca. Dupa incetarea acestor'a si castigara loculu dintâiu afacerile politice asiá incâtu dîuaristic'a se pare a fi fostu fâra simtire pentru totu ce se mai intempla afara de politica. De aceea déca consimtîmu in unele ce s'a scrisu in privinti'a acést'a in nrulu 10 alu Gaz. Trans. nu putemu consimtî sî cu acea parte, carea arunca tóta vin'a neinteresului in publicu, numai asupr'a foiloru publice, respective a redactiuniloru. Noi credemu, ca astadi nu mai suntemu tocm'a asiá de tiermuriti in puterile inteliginte, incâtu sa asteptâmu cá redactorii sa ne grigiésca sî de politica sî de tóte câte trebuie sa apara in foile publice. Erá dara deosebita detoria mai cu séma a aceloru barbati inteliginti, cari se ocupa mai multu cu ramulu industriei sa nu lase cá sa amurtiésca lucrulu cu totulu. —

Nr. 4—2 Edictu.

Tom'a lui Tom'a Macsimu Talvanu din comun'a Sebesielu de josu, in Scanulu Sabiiului in Ardélu, care mai de doi ani, cu necredintia, parasindu-si pre legiuit'a sea sotie Mari'a lui Alexie Bucurenciu, cu trei prunci mici, totu de acolo, au pribegitu in lume, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dîle, dela datulu de fatia, cu atât'a mai tare sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, cu câtu, ca la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a densului, la intielesulu SS Canóne ale bisericei nóstre gr. res. se va decide.

Sabiiu 31 Ianuariu st. v. 1867.

Forulu protopop. gr. gr. res. alu Tractului Sabiiului alu II-lea.

Ioann Pannoviciu, Protopopu.

---

*) Celelalte jurnale române, inca suntu rogate a reproduce in colónele sele acestu protocolu câtu mai curendu. Secr.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe $^1/_2$ anu. 6 fl v. a.

№ 13. ANULU XV.

Sabiiu, in 12|24 Februariu 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu $5^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu $3^1/_2$ cr. v. a.

Rescriptulu pré inaltu.

Noi Franciscu Iosifu Antaiulu.

din grati'a lui Ddieiu Imperatu alu Austriei; Rege Apostolicu alu Ungariei, Boemiei, Galitiei, Lodomeriei sî Iliriei, Archiducele Austriei etc. etc. etc.

Dignitariloru bisericesci sî lumeni, staturiloru sî representantiloru Regatului Nostru crediuciosu Ungari'a sî ale pârtiloru anesse la dens'a, cari suntu adunati la diet'a tierei conchiamata de Noi pre 10 Dec. 1865 in liber'a nóstra cetate regia Pest'a, salutarea sî grati'a nóstra.

Iubitiloru credinciosi!

Rugarea din adres'a pré umilita sa staturiloru sî representantiloru adunati la dieta din 17 Ianuariu, a. c. cá sa se realisedie statorirea sistemei de aperare cu influintiarea ei legala, suntemu aplecati cu atât'a mai tare a o implini, cu câtu proiectulu in privinti'a acést'a l'amu transpusu dejá cu biletulu Nostru câtra ministrulu Nostru de resbelu din 28 Decembre a. tr. cu indreptarea spre tractarea lui constitutiunala; pentru acea declarâmu sî acum'a pentru delaturarea temerei ivite, ca noi dorimu, cá tractarea obiectului amintitu precum sî determinarea lui finale legale sa se faca prin conlucrarea staturiloru sî representantiloru tierei.

Asigurarea imperiului insa cere neconditiunatu implinirile lacuneloru (stirbitureloru), cari s'a fâcutu in sîrurile armatei Nóstre in espeditiunea din urma, precum sî o reformare fundamentala a sistemei de aperare de pâna acum. Dispusetiunile in privinti'a acést'a, cari parte s'au inceputu dejá a se face din partea puteriloru europene, parte se voru face ceru nerespingibilu sî reformarea sistemei Nóstre intr'unu modu, prin care prelunga o crutiare câtu se póte de mare a erariului sa devina possibila desvoltarea urcata a puterei de aperare.

Dreptu aceea numai condusu de ingrijirea parintésca pentru asigurarea tuturoru popóreloru Nóstre amu vrutu sa realisâmu intregirea armatei prin ordinatiunea Nóstra din 28 Decembre a. tr. intr'unu modu, care e acomodatu, de a inlesni trecerea dela sistem'a de pâna acum'a sî de a pregatí introducerea sistemei celei nóue statorinde.

Deci rugandu-se staturile sî representantii tierei pentru sistarea ordinatiunei acestei'a, amintescu cu deosebire — provocandu-se la esemple din istoria — ca Ungari'a totudéun'a au fostu gat'a, de a intinde mân'a la astfeliu de reforme corespundietóre cerintieloru tempului sî de a aperá tronulu Nostru regiu in contr'a tuturoru periculiloru amenintiatóre.

Cu diplina recunoscintia stimâmu sî noi promptitudinea acea patriotica, cu care se adunau protoparintii Vostri in momentele periculului in giurulu tronului sî statului amenintiatu. Pentru aceea cu atât'a suntemu mai inclinati, de a ve implini cererea din adres'a Vóstra pré umilita, cu câtu pre bas'a suveniriloru acestor'a inalte ale trecutului nu putemu perde nici decum speranti'a, ca virtutîle cele demne de imitare ale protoparintiloru nu voru fi trecutu sî la generatiunea acést'a, sî prin urmare suntemu convinsi, ca staturile sî representantii tierei luandu in considerare seriositatatea situatiunei, care atinge asiá tare sî interesele loru proprii, voru sprigini cu intimitate scopurile Nóstre parintesci sî voru implini cu promptitudine spontanea aceea, ce poftesce asigurarea tronului sî a monarchiei.

Staturile sî representantii tierei inoiescu in pré umilit'a loru adresa susu amintita rugarea ce o au asternutu dajá de repetîte ori, pentru restituirea faptica a constitutiunei sî o motivédia acést'a cu porunc'a urgintiei nerespingibile.

Sî Noi scimu sî simtîmu, ca lucrulu complanârei sî alu intielegerei, inceputu de Noi, astépta determinarea. Simtîmu, ca nu e cu putintia, a remané numai in teoria pre bas'a reciproca a dreptului, carea servesce in astfeliu de afaceri de punctulu de manecare, ci ca e de lipsa a propasî pre acésta basa in contielegere sî in intrebuintiare practica. Cá emanarea basei acestei'a reciproce de dreptu insa privimu Noi de o parte asigurarea esistintiei monarchiei prelânga regularea relatiuniloru in privinti'a acést'a, sî de alta parte restituirea constitutiunei Ungariei.

Noi amu facutu cunoscute intentiunile Nóstre cele parintesti cu deplina sinceritate atâtu in cuventulu Nostru de tronu, câtu sî in rescriptulu Nostru de mai tardîu, sî amu amintitu sinceru temerile sî dificultâtîle acelea, cari au intardîatu pâna acum'a intielegerea reciproca.

Staturile sî representantii adunati la diet'a tierei sî au luatu in adres'a loru pré umilita cu o promptitudine démna de recunoscintia, de problema delaturarea dificultâtiloru acestor'a.

Acesti'a au declaratu de repetîte-ori, ca ei nu vréu sa periclitedie nici siguranti'a imperiului nici esistinti'a lui, ba ca ei nu potu dori nici decum, cá radimulu acel'a, care e de lipsa sî e doritu in interesulu sigurantiei comune, sa nu fia unu radîmu puternicu.

Ei au asiguratu de repetîte ori, ca in privinti'a afaceriloru comune sî in privinti'a modului de tractare Ne voru asterne astfelu de propuneri, cari corespundu conditiuniloru vietiei imperiului; ca fâra amanare voru luá in considerare reformele unoru otariri ale legei din an. 1848, cari dupa dorinti'a Nóstra suntu de a se face pe calea ministeriului Nostru ungaru; — ca voru luá in consideratiune cuviinciósa pretentiunile cele drepte ale tieriloru laturali sî voru purtá grija pentru dispusetiunile cele de lipsa pentru delaturarea dificultâtiloru transactiunei (des Ueberganges.)

Fatia cu declaratiunile acestea solemne, serióse sî pline de moderatiune ale dietei ungare trebuie sa piéra temerile Nóstre sî pentru aceea apucâmu cu bucuria ocasiunea, cá sa restituimu constitutiunea regatului Ungari'a sî spre scopulu acest'a sa constituimu unu ministeriu ungurescu respundiatoriu.

Pentru implinirea otararei acestei'a tari a Nóstra amu denumitu pre credinciosulu Nostru iubitu, pre de bunu genu nascutulu conte Julius Andrássy din Csik-Szent-Király sî Kraszna=Horka de presiedintele ministeriului sî i amu demandatu, cá fâra amanare sa Ne astérna propunerile sele in privinti'a constituirei ministeriului.

Deci precandu delaturâmu impedecarea aceea, care au statu pâna acum in calea activitâtîei legelative a staturiloru sî representantiloru tierei, asteptâmu de alta parte cu incredere deplina in intielepciunea loru politica, cá cu promptitudine sî in fapta sa implinésca tote, acelea despre ce Ne au assecuratu in adres'a loru prea umilita in privinti'a efeptuirei complanârei, cá prin asigurarea scopuriloru sanctiunei pragmatice si unirea interesseloru imprumutate sa se intemeiedie unu opu (lucru) duraveru.

Noi asteptâmu acést'a cu atât'a mai tare, deóre-ce Voi ati declaratu in adres'a préumilita de repetîte-ori, ca nu cereti nici o impossibilitate politica, sî veti oferi regimului nostru respundiatoriu din Ungari'a in tóte ramurile administratiunei, spre a câroru primire sî regulare se cere unu tempu mai indelungatu sî o precautiune mai mare, aceea plenipotentia esceptiunala sî ajutatóre, fâra care nu e cu putintia, a invinge dificultâtîle cele numeróse sî serióse ale transactiunei.

Sperâmu in fine, ca precum suntemu Noi determinati a aparâ constitutiunea tierei incontr'a oricârui atacu sî a o sustiné nevatemata, asiá voru remané sî popórele credinciόse ale iubitului Nostru regatu Ungari'a unu radîmu puternicu alu tronului Nostru regiu, eara in tempu de periculi, aperatorie dielose a integritâtiei teritoriale a tieriloru corónei ungare precum sî ai monarchiei Nóstre.

Câror'a de altmintrea remanemu aplecati cu favórea sî grati'a Nóstra cesaro regia.

Datu in Vien'a capital'a imperiului sî resiedintia in 17 Fauru 1867.

Francíscu Iosifu m. p.

Ladislau d. Károlyi m/p.

Ioann de Barthos m/p.

„Wien. Ztg." de Marti publica rescriptulu pre care l'amu reprodusu sî noi mai susu sî apoi actele privitóre la straformârile de fatia despre cari in urulu tr. la Ev. pol. amu facutu amintire dupa telegrame. Acum mai publicâmu dóue acte care atingu referintiele tierei nóstre mai de aprópe in tóta estinderea loru.

„Iubite conte Haller! Considerandu dorintiele sî cererile staturiloru sî representantiloru din diet'a iubitului Meu regatu Ungari'a, amu decisu constituirea unui ministeriu respunsabilu ungurescu sî cu efeptuirea acestei'a amu numitu ministru presiedinte pre contele Juliu Andrássy.

Fiindu mai departe acestu ministeriu totu odata incredintiatu cu problem'a a conduce la deslegare impaciuitóre cestiunea pendinte despre uniunea faptica a Transilvaniei cu regatulu Meu Ungari'a intru intielesulu cuventului Meu de tronu dela deschiderea dietei unguresci la 14 Decemvre 1865 sî a rescriptului Meu câtra diet'a transilvana la 25 Decembre 1865, sî prin urmare incetandu activitatea cancelariei de curte transilvane, reactivate prin biletulu Meu de mâna dela 20 Octobre 1860, sî a cârei'a fidela implinire a detorintieloru o recunoscu ací cu multiamire dechilinita, Te insarcinedíu cá in privinti'a tempului sî modului incetârei depline a activitâtiei cancelariei Mele de curte tranne sî in privinti'a predârei afaceriloru la ministeriulu ungurescu, in contielegerea cu nou numitulu Meu ministru presiedinte ungurescu, pre care l'amu insciintiatu prin autografulu alaturatu ací in copia: sa faci dispusetiunile corespundietóre astfeliu cá predarea sa se intemple fâra de turburarea esentiala a cursului administratiunei sî justitiei sî cu crutiarea possibila a tuturoru intereseloru publice sî private.

Vien'a in 17 Fauru 1867.

Francíscu Iosifu m. p.,

Iubite conte Andrássy! Fiindu ca ministeriulu Meu ungurescu constituitu de nou va avé sî problem'a a conduce la deslegare impaciuitóre cestiunea despre uniunea faptica a Trannieí cu Ungari'a intru intielesulu cuventului Meu de tronu dela deschiderea dietei unguresci la 14 Decembre 1865 sî a rescriptului Meu câtra diet'a Transilvaniei la 25 Decembre 1865, sî prin urmare incetandu activitatea cancelariei Mele de curte, - Te insarcinedíu cá in privinti'a tempului sî modului incetârei depline a activitâtiei cancelariei de curte precum sî in privinti'a predârei afaceriloru acelei'a la ministeriulu ungurescu ce va intrá in activitate, in contielegere cu conducatoriulu cancelariei Mele de curte tranne Franciscu conte Haller, pre care l'amu insciintiatu despre acést'a prin autografulu alaturatu ací in copia, — sa faci dispusetiunile necesarie, sî in acést privintia precum sî in privinti'a tratârei ulterióre a oficialiloru sî servitoriloru cancelariei Mele de curte tranne sa procedi intru intielesulu autografului Meu de astadi ce se referesce la desfiintiarea cancelariei de curte unguresci.

Vien'a 17 Fauru 1867.

Francíscu Iosifu m. p.

Diuaristic'a dela scirea de denumirea ministeriului ungurescu in cóce.

„Pesti Hirnök“ combina cu evenimentulu denumirei ministeriului elaboratulu romano-serbu in privinti'a natiunalitâtîloru sî se espectoreza in tipulu urmatoriu:

„Noi credemu ca — dupa ce amu ajunsu la pragulu denumirei ministeriului — comitetele cele mari sî mici ale casei de josu, câror'a li s'au incredintiatu elaborarea propuneriloru despre cestiuni publice de tóta plas'a, si voru finí lucrarea loru sî voru lasá terminarea propositiuniloru ministerieloru cu scopu, cá propunerile a priorí asiá sa se asiedie sî sa se compuna, cá intregulu ministeriu sa póta luá asupra-si responsabilitatea loru.

„Noi nici nu suntemu in indoiéla, cumca acést'a nu aru f. asiá sî cu deosebire credemu, ca asiá numitulu comitetu alu natiunalitâtîloru sî va suspende activitatea sea cu atât'a mai curendu, cu câtu reformarea politica, ce ne stà inainte, fâra de aceea are de a se luptá cu elemente asiá de divergente, incâtu a mestecá in lupta sementi'a unei discordii nóue, materia pentru iratâri nóue nu aru fi numai o netactica, ci unu delictu politicu eclatantu. — Fratii români sî serbi, adeca acei'a, cari din patim'a de natiunalitatea rasei loru voru sa faca capitalu pentru ori ce scopu, nu se putura retîné, de a lasá propunerea natiunalitâtîloru nepublicata, prin care a aruncatu intre popóre unu teciune aprinsu; déca nu va lâtî acest'a foculu in giurulu seu, aceea nu va fi meritulu loru. — De-sî nu aprobâmu publicatiunea sub astfeliu de forma, totusi lucrulu si-are partea sea cea buna, aceea adeca, ca fia-care póte cunósce din publicare tendintiele. — Legea intentiunata nu aru fi altu ce-va, decâtu o disólvere a statului ungaru in fractiuni natiunali pline de fatalitâti. — Pentru unu omu cu mintea sanatósa, carele au cetitu odata programulu, aru fi o vatemare, déca amu vré sa ne lasâmu intr'o deslusîre mai detaiata despre acést'a. — Póte-se gândí intr'unu statu pre lânga cinci siése limbi oficióse o administratiune prompta, o jurisdictiune curenda, progresu universalu de cultura? De unde sa iea Ungari'a banii sî inteliginti'a pentru formarea masîneriei celei gigantice a regimului, care sa indestuledie cinci — siése natiunalitâti in tóte resórtele vietiei publice pâna la postulu regimului cu unu aparatu natiunalu pariteticu? De unde sa iea spesele, cá sa póta redicá catedre pentru tóte ramurile sciintiei, pentru cinci — siése natiunalitâti, universitâti, academii sî institute? Óre arata-ne autocrati'a moscovita unu esemplu de aparatu natiunalu asiá de prostu. — Séu monarchi'a constitutiunale din Angli'a? Séu dóra Americ'a democratica de nordu? Ni se pare, ca totu planulu s'au lucratu in aceeasi fabrica, din carea a esîtu fantasmagoriele federatiuniloru dunarene. — Ambele suntu productele unei fantasii morbóse séu ale unei cugetâri revolutiunarie. —

„Noi asteptâmu, cá barbatii, cari suntu gat'a de a primí respunsabiltiatea in privinti'a ursitei mai departe a natiunei uugare sî a esistintiei statului ungaru celui de mii de ani, voru paralisá din inceputu tendintiele acestea privitóre la turburarea (?! R.) pâcei publice.— Popórele sî gintele voru fi fericite, déca se voru eliberá de agitatorii loru cei consumptuosi sî nesatiosi.“—

„Pre candu esu la lumina rendurile nóstre,— scrie Jókai in „Hon“— se va aflá ministeriulu ungaru dejá pre drumu câtra casa. Bucuri'a, cu carea se va primí membrii acestui'a va petrunde preste totu loculu sî se va aretá sî in manifestâri esteriore stralucite. Sî acést'a este unu lucru firescu. Dupa unu regimu streinu, de siepte-sprediece ani, dupa domnirea lussuriósa a lui Bach sî Schmerling se voru puté vedea in Bud'a-Pest'a iérasi barbati ai regimului ungaru a câroru trecutu arata, ca ei suntu patrioti ungari onesti sî buni; impregiurarea acést'a e in stare de a produce entusiasmu in tóte pârtile tierei. — Noi insa nu avemu intentiune, de a jucá rol'a lui Iona sub tigv'a cea verde; ba ne alaturâmu inca cu o eschia mare de „éljen“ lunga bicuri'a cea sgomotósa a cetâtiei Ninive, celei eliberate; câci noi poftimu din tóta inima cá barbatii regimului nostru ungaru sa traiésca la multi ani, spre folosulu patriei! Dorimu insa, cá sa fia primitu cá unu semnu alu intentiunei nóstre celei bune, déca noi in mijloculu iluminârei generale nu punemu lampsiórele nóstre in ferestrile nóstre, ci in calea barbatiloru regimului magiaru, cá prin ele sa se iluminedie petrile, cari stau in calea carului de triumfu; nu pentru barbatii regimului, câci ei le vedu acestea tóte, ci pentru ómenii cei bravi, carii - tragu carulu sî urmédia dupa elu. — Dîlele cele dintâiu din Apr. an. 1848. au fostu tocmai astfeliu de dîle festive ale betiei de invingere, dupa cari urmara apoi multe dîle triste (igen sók nemszeretem-nap). — Nu póte fi spre stricare, déca asemenâmu ambele situatiuni un'a cu alt'a. — Ministeriulu de atunci ajunse in Pest'a cu increderea deplina a natiunei pentruca concentrá in sine tóte ideile de partide ungare, incependu dela Szechenyi pâna la Cossuth. Ministeriulu presente este emanatiunea najoritâtiei din diet'a, care s'au pusu intre o partida conservativa impinsa din positiunea sea care stà acum'a dupa spate sî in frunte intre o minoritate parlamentaria, care se inchina altoru principii. — Acelor'a, cari saltau atunci le palpitá inim'a de bunurile castigate cu greutâti, fâra de a cugetá cu sânge rece sî socotintia seriósa la datorinti'a impreunata cu castigulu acest'a. —

„Pentru bunurile castigate erá sî atuncea o compensatiune ecuivalenta de lipsa insa nici de cumu asiá mare cá acum'a. Intr'adeveru ca pretiulu acelasi erá sî atunci'a insa „piciorulu moneteloru“ dupa care se se face ratiociniu au crescutu tare. — Sî atuncea erá Guvernamentulu Ungariei pretiulu, mai incolo se cerea cá Ungari'a sa apere celejalte provincii ale regelui Ungariei in contr'a inimiciloru din afara sî sa participe la detori'a statului.— Diferinti'a insa e ca inimiculu din afara de atunci'a au fostu Sardini'a cea mica sî ca din datori'a statului aru fi trebuitusa iee Ungari'a numai 200 milióne asupra-si; pre candu acum'a cu greu vomu puté spune, care sî câti suntu inimicii câror'a trebuie sa se platésca ce-va, sî câte cuote de usure, cari cadu asupr'a nóstra vomu putea purtá din datori'a statului? déca ne aducemu aminte, ca cá dóue stânci de pétra grele au fostu acestea dóue objecte pentru ministeriulu de atuncea, carele au avutu increderea deplina; trebuie sa ne aducemu aminte cu câtu au fostu mai mici stâncile acestea atuncea, cu câtu au fostu mai mare puterea nóstra de atuncea cá acum'a, cá sa le putemu delaturá din cale!

„Atunci erá budgetulu natiunei micu, acum'a suntemu o tiéra daramata in privinti'a materiala, care se lupta cu starea ei cea plina de lipse. Atunci entusiasmá ardóre de lupta, acum'a o descuragiare amara. Atunci aflà ministeriulu aparatulu administratiunei intregi gat'a, avea numai de a introduce sistem'a lui; acum'a trebuie sa se lupte pe terenulu acest'a cu dificultâtîle delaturârei provisoriului, ale restaurârei municipieloru sî ale indestulirei pretensiuniloru publice sî private, pentruca in tempulu pausei de optu spre-diece ani elementele independinti n'au acrescutu in pracs'a administratiunei sî a jurisdictiunei.— Ministeriului insa i voru fi elementele acestea independenti forte de lipsa, déca nu va vrea sa fia fâra radîmulu opiniunei publice din tiéra.— Sî asupr'a lui— cá sî asupr'a premergatoriului seu — a cadiutu datorinti'a, cá sa dea documentu, ca constitutiunea e o possibilitate in tierile regelui Ungariei.— Insa problem'a acést'a se ingreuiéza, deórece elu trebuie sa faca possibilu, cá sî tierile imperiului austriacu sa aiba stapanire constitutiunala.— La lucrulu acest'a i voru stá totu acelea elemente contrari in cale, cari au impedecatu pre antecesorii sei dela realisare. Lig'a intréga a absolutismului alungatu din loculu seu viédia sî lucra sî astadi, cá sî inainte cu nóue spre-diece ani sî se nesuiesce, cá sa faca regimulu constitutiunalu de dincolo sî de dincóce de Lait'a impossibilu; afara de aceea e ajutorata lucrarea lui sî decâtra o partita a constitutiunalismului austriacu cu zelu: de câtra partit'a centralistiloru. Sî acum'a esista inca aparatele acelea, principiele, sî sistem'a aceea, care i facura regimului ungaru in an. 1848 greutâti preste greutâti sî se straduiau, sa nimicésa dispusetiunile regimului ungaru in Croati'a, Tranni'a sî in Banatu sî sa le faca urgisite; la acestea mai vine sî greutatea aceea, ca, precându atuncea numai reactiunea austriaca atitiá iritarea in contr'a organisatiunei ungare, acum'a sî fantom'a cestiunei orientale se apropie totu mai tare sî admonéza pre regimulu ungaru, cá sa fia cu mare precautiune, cá sa nu vina in lupt'a de aperare contr'a machinatiuniloru reactiunei austriace in opositiune cu dorintiele

FOISIÓRA.

Serbatórea botezului Dlui. *)

Clusiu in Ianuariu.

Cu cea mai mare bucuria vinu a aduce la cunoscinti'a publicului tipulu, dupa care s'a celebratu in estu anu serbatórea Botezului Domnulu nostru Iisusu Christosu din partea bisericei nóstre române gr. or. din cetatea Clusiului.

Sum de acea convingere, ca on. publicu e cunoscutu, ca in cetatea nóstra este asiediatu Regimentulu de inf. Br. Alemanu, care constà, afara de prea putîni, intregu din soldati români din Banatu de religiunea dreptu maritória resariténa, care Regimentu are sî preotulu seu românu de acésta religiune, cu numele Ioann Crisianu. Acestu Preotu campestru, e unu Preotu onoratu, in etate de 65 ani sî decoratu pentru meritele servitiului seu preotiescu in tempu de pace sî in resbelu.

Acest'a in conversarea sea cu Pr. on. P. Protopopu V. Rosiescu descoperí cumca la Regimentu e in usu, cá in SS. serbatori ale Nascerei— sî a Taierei impregiuru a D-lui nostru Iisusu Christosu, soldatii se fia liberi de oficiu sî ca asiá, de buna voia mergendu fia-carele la sant'a beserica, bucuri'a sî mangaierea sufletésca a tuturor'a se fia mai deplina. A descoperitu insa totu odata, ca la serbarea Botezului Dlui nostru Iisusu Christosu are datena a servá, cá sî toti ceilalti crestini ai nostri, cu cea mai mare pómpa militaria acésta serbatóre, precum a facutu totu deun'a, unde s'a aflatu statiunatu Regimentulu, erá mai alesu la Ragus'a in Dalmati'a sî in Itali'a la Veneti'a,— sî cumca asiá aru dorí sa faca sî aici in Clusiu,— numai câtu nu e cunoscutu cu impregiurârile. Acésta fratiésca descoperire au insufletîtu fórte pre susulaudatulu Protopopu, sî spunendui tóte cele ce se potu face in Clusiu,— numai decâtu au sî propusu cu ajutoriulu lui Ddieu a celebrá acésta serbatóre cu tóta pómp'a sî solenitatatea cuvenita, punendu-se in contielegere insa mai nainte cu fruntasii poporului sî a militiei in respectulu acest'a.

Deci castigandu prin spriginulu unoru barbati români dela Guvernu invoirea comandei Regimentului, carea se dedù de dlu Colonelu Czappek cu atât'a afabilitate, asteptamu cu mare nerabdare dîu'a de serbatóre.

In dîu'a serbatórei Botezului Dlui (6 Ian.) la 8 óre s'a inceputu servitiulu divinu, celebrarea se seversiá decâtra P. Protopopu din locu sî de câtra Capelanulu de óste on. P. Ioann Crisianu acelu preotù venerabilu sî iubitu de fiii sei sufletesci dela trupa- sî de totu omulu, carelevine in atingere cu densulu. La 9½ óre eata ca ajunge la sant'a beserica o bataliune de militia in intrég'a parada militara. Acest'a pornindu din casarma, precum de sine se intielege cu capel'a (band'a) in frunte sî prin strad'a principale de mijlocu sî prin piatiu sî venindu cantandu a atrasu multîme de poporu sî straini, sî asiá beseric'a s'a indesuitu de multîmea poporului. Militi'a a remasu postata in parada afara sî numai band'a a intratu in beserica in coru,— de unde a cantatutu Cheruviculu sî Pricésn'a. —

Finindu-se cultulu divinu dupa tipicu, P. Protopopu facù in putîne cuvinte cunoscutu poporurului adunatu, modulu procesiunei spre santîrea apei la loculu pregatitu lânga isvorulu din mijloculu forului inaintea vigiliei militari, rugandu-se de toti, cá cu pietate, cuvenintia sî in bun'a ordine facendu processiunea,— asiá earasi sa se faca sî re'ntórcerea la biserica, cá asiá prin lucrarea acést'a in adeveru sa se marésca Ddieu.

Dreptu aceea acum'a se incepe processiunea. Junimea studiósa de confessiunea gr. or. se pune in rendu frumosu inainte, mai antâiu normalistii apoi gimnasistii sî mergu dupa praporu sî cruce. Dupa tinerime urméza un'a parte a militiei cu band'a mi-

---

*) Din cause neaternatóre de noi publicarea e intardiata. Red.)

natiuniloru, cari se straduiescu dupa libertate, sî astfelu sa isoledie tréb'a Ungariei.

„Nu vremu sa vorbimu despre greutâtîle cele mari sî apasatóre ale tierei; acést'a este o rana durerósa, insa ea nu strica multu viitoriulu. Pentra aceea nici nu vremu sa mangaiâmu pre nimenea, ca numai decâtu dupa instalarea ministeriului ungaru sa astepte scaderea contributiuniloru, sî incetarea dâriloru indirecte; câci scimu, ca aceea cu greu va merge; ba inca declarâmu, ceea-ce o amu privitu sî pâna acum'a de datoria, ca la respunderea (platirea) dâriloru ilegale avemu de a asteptá inca sila; acea-st'a o vomu privî de cuviinciosu, cá sa ne stergemu detori'a de mai inainte, indata ce va dispune diet'a ungara directe in afacerea acést'a.

„Luandu-le acestea tóte la olalta, credemu, ca dîu'a, in carea va sosí ministeriulu ungaru in Pest'a, mai curendu aru fi acomodata pentru meditatiune matura, pentru o socotintia seriósa, decâtu pentru estasuri de bucuria sî ca vomu face patriei unu servitiu cu multu mai bunu, déca mesurâmu problem'a cu consideratiune rece sî in proportia cu marimea ei ne straduimu a aduná tóta puterea, ce se póte castigá, decâtu sa imultîmu iritatiunea prin demonstratiuni stralucite, decâtu sa iritâmu puterile, cari se tînu de o alt'a, spre respingere magnetica contraria sî decâtu sa publice unulu altui'a in beti'a de invingere aceea cá lucru implinitu, ceeace in realitate e numai inceputulu lucrului celui greu, care ne astépta.“ —

„Zkft“ aduce o corespundintia dela Sav'a (riu) intitulata „Situatiunea presenta a slaviloru austriaci.“

Acea corespundintia face deosebire intre referintiele Croatiei cu Vien'a sî cu Pest'a sî apoi continua:

„Nu credu ca voiu retací déca dîcu: ca pronunciamentulu nostru dela 1848 pentru unitatea imperiului a fostu celu dintâiu sî acum celu din urma.“ Mai departe: „Natiunea (croata R.) se simte deslegata de ori ce indetorire de a face reactiune in vre-unu modu, pentru ide'a unitâtiei imperiului austriacu, contra dualismului, dupa ce principiulu representantiei imperiali s'a adusu jertfa dualismului. Acést'a sa se considere bine in Vien'a sî sa se pórte totu odata de grigia, cá cu dualismulu sa fia o indestulire statornica.

„Déca cum-va de ací incolo noi ne-amu aretá indiferenti fatia cu ide'a de o representantia imperiala, atunci in Vien'a nu voru avé nici unu dreptu de a face croatîloru imputâri. Aru fi fórte nedreptu lucru candu s'aru cere dela noi, cá sa fimu mai patriotici decâtu insusi dlu de Beust.“

Dupa acést'a se intórce câtra Pest'a se dîce ca se bucura de castigurile ce le-au facutu magiarii sî le doresce, cá sa se póta consilidá autonomi'a regatului ungaru. Dara spune magiariloru cá sa nu faca vre-o agressiune asupr'a autonomiei sî intregitâtiei politice a regatului triunitu. Mai incolo admonéza sa nu cum-va sa cada in ispita de a se intórce, fatia cu densii, la mesurele intentiunate la 1848, pentruca atunci i aru aflá pre croati cá sî la 1848. apelandu la ide'a care sî atunci li-a datu amici puternici chiaru in sinulu Ungariei.

Eveneminte politice.

Sabiiu 10 Februariu

„Sieb. Blät.“ aduce in unu telegramu dela 22. Fauru n. scirea ca ministrulu presiedinte conte Juliu Andrássy au depusu juramentulu in mânile Maj. Sele sî ca adi (Sambata) se va tîné siedintia, in carea se va cetí rescript. pré inaltu cuprindietoriu de denumirea ministeriului— Luni se va presentá ministeriulu in ambe casele — Majest. va sosí in 3 Martiu in Pest'a. Cu ocasiunea acést'a ministri voru depune juramentulu sî deputatiunile alese din ambe casele multiamescu Maj. S. pentru restituirea constitutiunei.

In 18 s'a deschisu tóte dietele de dincolo de Lait'a.

Brasiovu in 18/6 Februariu 1867.

Dupa caderea sistemei absolutistice, carea ne apesá pre toti de o potriva sî sub care erau natiunalitâtile egalu indreptâtîte in suferintie, credea bietulu românu, ca tandem aliquando si voru aflá capetu suferintiele secularie, ca se va bucurá sî elu de drepturi plitico-natiunale, dupa cari a oftatu atâti'a seculi si a petitionatu de atâtea ori fâra succesu.

Credinti'a acést'a se nutrea cu atâtu mai vertosu, cu câtu Augustulu nostru monarchu, a cârui inima bate de o potriva pentru toti supusii sei, demanda apriatu, ca in constitutiunea restituenda cu privire la natiunea romàna sî la confessiunile ei, sa se faca schimbâri afundu taietóre. Dorinti'a acést'a a bietului românu, scimu cu totii ca nu se realisá, pentru ca mai preste totu loculu s'a efeptuitu restituirea constitutiunei tocm'a asiá, precum a fostu aceea pâna la anulu 1848 fâra considerarea drepteloru pretensiuni ale natiunei române. Dupa doi ani de lupta, se conchiamà diet'a dela Sabiiu, se desbate sî aduce articululu I de lege despre eg l'a indreptâtîre a natiunei române sî a confessiuniloru ei, se sanctiunéza de câtra prea bunulu nostru monarchu, se inscrie in cartea legiloru fundamentale sî astfeliu se pune in activitate cu putere obligatóre de lege din dîu'a sanctiunârei adeca din 26 Octobre 1863. Acum'a iéra incepù a crede bietulu românu, ca nu va mai fi tractatu cá cersîtoriu. Desiérta fu sî acést'a sperantia, pentru ca ce ajuta egal'a indreptâtîre pre hârthia, déca aceea in fapta devine o satira. Nu este destulu a avea o lege buna, aceea, cá sa aduca folosu, trebuie sî aplicata cu tóta stricteti'a. Cumca acésta lege la noi nu se pune in lucrare, scimu cu totii din esperiintia trista. Cu dreptu eschiama dara bietulu românu: pâna candu totu asiá ?! pâna candu acestu blastemu asupr'a nóstra ?!

Românii din Brasiovu sî districtu, cari numera in cetate intr'o populatiune de 26 mii, preste 10 mii, intre cari la vre-o trei sute familii de burgari posessiunati, negutiatori sî meseriasi toti umblati prin scóle, sî o intielegintia superiore la 80 insi, iéra in districtu, fâra de cerculu Branului, la jumetate din numerulu locuitoriloru, cerura atâtu la restaurarea Magistratului sî a comunitâtiei centumvirale de aicea din anulu 1861, câtu sî la intregirea din lun'a lui Decembre 1866, cá sa se aplice in proportiune cu numerulu loru. Resultatulu fu, ca la restauratiune se concese cá din gratia româniloru, macaru ca fusera 16 competenti deplinu cualificati, dintre 12 posturi de senatori unulu sî dintre 15 resp. 20 posturi de secretari iéra unulu, iéra la intregire, avendu sa se ocupe 27 locuri vacante in comunitatea centumvirale, se admisera numai trei români sî pentru cá nici in viitoriu pre unu tempu indelungatu sa nu mai póta intrá români in comunitate, se alesera in mani'a loru si chiaru in contr'a prescriseloru a puncteloru regulative, sî 20 suplenti, intre cari numai unu romànu. Conlocuitorii nostri sasi nu voru sa scia de spiritulu tempului, nu de principiulu egalei indreptâtîri, prochiamatu de repetîte ori de pre tronu, nu de articulului de lege pomenitu; — Dumnealoru se tînu cu mâni cu picióre de punctele regulative! Dabit deus his quoque finem. —

Nu-i destulu cu atât'a, vitreg'a sórte pare ca vine sî ea in ajutoriulu contrariloru nostrii; ea ne râpi sî pre unicului Senatoru, pre care-lu aveamu

---

litaria in frunte, dupa acést'a un'a parte din poporu, câruia-i urméza chorulu cantaretîloru civili sî militarî, apoi ambii preoti, inaintea câror'a mergu patru studenti cu 4 sfesnice, dóue bisericesci sî dóue de argentu dela Regimentu cu luminâri, infrumsetiate frumosu cu flori; dupa Preotîme vinu toti DD. Consiliari, Secretari sî alti oficianti, câror'a le urmau Dómnele sî celelalte crestine, dupa acestea urmà cea lalta parte a militiei.

In modulu acest'a facendu-se processiunea in ordinea cea mai buna sub sunetulu clopoteloru sî a melodiei prescriseloru cantâri bisericesci esecutate din partea chorului sî a bandei militarie, amu ajunsu cu totii la loculu pregatitu indigetatu mai susu. Ajungendu la més'a pregatita lânga carea erau dóue sfesnice mari cu luminâri frumosu impodobite cu flori si prime venete, sî pre carea erá pusu unu vasu curatu de pleu frumosu cu ap'a de santîre, preotii statura lânga ea cu fati'a câtra resaritu, iara purtatorii de sfesnice se puse lânga dens'a de dóue pârti; lânga Preotîme dea stâng'a statù chorulu cu cantaretii militari, iara dea drépt'a toti DD. amploiati cu poporulu impregiuru; eara militi'a se puse in 3 colóne dealungulu forului, câti-va pasi in departare de poporu spre a-si puté face servitiele sele.

Acum'a Preotii incepura actulu santîrei apei. Mai inainte insa de a dîce ce-va, se cadì in giurulu mesei cu un'a cadelnitia frumósa a Regimentului,— apoi standu ambii preoti la loculu cuvenitu sî tamaindu cu cadelniti'a se incepù servitiului divinu cu Binecuventarea obiciuuita, cetirea Parimieloru de câtra unu cantaretiu alesu civilu sî unulu militariu, Apostolulu se cetí de Juristulu an. II I. Popescu, eara Evangeli'a au cetit'o P. Capelanu campesstru. La cetirea Evangeliei facendu-se semnalulu usuatu la Regimentu, cu clopotielulu, de câtra crâsniculu militaru s'a datu antâi'a salva de puscatura din partea militiei. Apoi s'a cetitu ecteni'a sî Rugaciunile de ambii Preoti pre rendu, candu insa s'a cetitu rugaciunea unde vine „Mantuiesce Dómne pre Imperatulu nostru **Franciscu Iosifu I**“, atunci dupa semnalulu datu precum mai susu s'a dîsu, se dedù a dóu'a salva; iara candu se facù antâi'a afundare a crucei in apa cu cantarea „In Iordanu botezandu-te“ dandu-se semnalulu, se dadù cea din urma salva.—

Dupa tóte salvele a cantatu band'a imnulu imperatescu. Afara de acést'a un'a harmonia, ce stá lânga Preoti, compusa din bandisti a cantatu „Tie Dómne“ la „Capetele Vóstre. . .“

Mai e de insemnatu, ca facandu-se la tempulu seu cunoscutu actulu processiunei la politi'a cetatiéna de aici inca s'a aretatu tóta bunavointi'a; sî fiindca santîrea apei avé a se face tocm'a in mijloculu forului: asiá s'a datu asistentia de 6 servitori politiani imbracati in tóta parad'a, câci au statu la dispusetiune; insa nu s'a intemplatu nimic'a asiá ceva, cá sa fia de lipsa ajutoriulu loru, dara au prinsu totusi bine, câci multîmea poporului ce abiá incapé in piatia, din iubirea sî dorirea santieniei de apa, s'aru fi préapropiatu de mésa, déca nu erá acésta asistentia.

Dupa santîrea apei a urmatu stropirea prescrisa. Mai antâiu s'a stopitu Vigili'a sî cas'a in launtrulu Vigiliei,— apoi au mersu ambii Preoti preducandu-li-se cele 4 sfesnice, la militi'a postata sî asiá dela mijlocu au inceputu a stropí séu santì soldatii din capetu pâna 'n capetu, unulu in stâng'a altulu in drépt'a, la capetulu stângu erá intregu corpulu oficierescu, care inca primì cu reverintia santîrea cu apa. De síne se intielege, ca militi'a a fostu comandata le onóre (praesentirt). Aici vine a se insemna, ca vrendu a se re'ntorná la mésa Parintele campestru, multîmea asiá la cuprinsu pentru sarutarea crucei sî santîrea cu apa, incâtu numai botezandu s'a potutu reintórce la mésa. Dupa reintórcere a urmatu regulat'a sî prescris'a sarutare a crucei sî icónei botezului Dlui Christosu, din partea poporului nostru, incependu dela DD. Consiliari cu toti amploiatii, dómnele sî toti ceilalti crestini ai nostri, intre cari fórte multi sî de alte confessiuni. Sarutarea si santîrea cu apa se facù la ambii preoti, cari aveau câte o cruce frumósa de argentu in mâna.

Finindu-se sarutarea ne reintórseramu la S. biserica togm'a in aceeasi ordine buna sî sub melodi'a prescriseloru cantâri de câtra cantareti sî band'a militara precum amu fostu sî purcesu.

Ajungendu la biserica se postà militi'a in cimeteriu, dandu onóre la trecerea preotîloru. Dupa intrarea in biserica cantandu-se dupa tipicu „Fia numele Domnului“ sî facendu-se opustulu se finì intregu cultulu divinu. Sî asiá ne re'ntórserâmu cu totii la casele nóstre pleni de nedescris'a bucuria sufletésca,— esprimandu-se fia-care, ca asemenea casu, póte de candu e Clusiulu nu a mai fostu.

Dupa esîrea dela biserica s'au dusu DD. Consiliari ai nostri numai decâtu la Dlu Colonelu respectivu, spre a-i face visit'a sî multiamit'a pentru bunavointi'a DSele, precum sî pentru bun'a purtare a militiei, ce precum audu, a fórte imbucuratu sî multiamitu pre Domnulu Colonelu.

in senatulu de aicea, Dlu Constantinu Ioann, carele spre adenc'a nóstra durere reposà in lun'a trecuta. In urm'a acestui tristu evenimentu românii de aici se adresara iéra câtra Ilustritatea Sea Dlu Cons. gub. sî Comite alu natiunei sasesci cu acea drépta rugare, cá in loculu reposatului domnu sa binevoiésca a candidá trei români, cá asiá sa se póta alege unu altu românu in loculu reposatului sî bateru unu românu sa represente natiunea in senatu. Miercuri in 13 Februariu sosí candidatiunea dela Sabiiu sî Sambata in 16 Februariu a. c. se tînù alegerea pentru ocuparea postului vacantu. Fiindu siedinti'a in carea se facù alegerea prea interesanta sî desbaterile prea caracterisatóre de ómenii nostri, mi iéu voia a descrie pre scurtu totu decursulu aceleiasi.

Dupa deschiderea siedintiei comune a Magistratului sî a comunitatei centumvirale prin D. Primariu alu Magistratului sî dupa dessigilarea scrisórei, in care erau insemnate numele candidatiloru, se citesce hârthi'a de candidatiune a Dlui Comite câtra Magistratu sî comunitate, in care se arata ca la candidare s'a purcesu din dóue puncte de vedere, sî anume din punctulu de vedere alu servitiului sî apoi alu natiunalitâtiei, sî asiá se candidara Dlu Fiscalu de aici de religiunea catolica sî doi Secretari unu sasu sî unu românu. Indata dupa cetirea numeloru candidatiloru se scóla unu membru alu comunitatei de natiunea sasésca (Maager), protestéza in contr'a respectârei principiului natiunalitâtiei la candidare, pretinde cá in viitoriu sa se faca candidatiunea conformu puncteloru regulative, numai dupa anii servitiului fâra privire la natiunalitâti sî se róga, cá acestu protestu sa se ia la protocolu. Cu tóte ca dreptulu de a candidá este unu dreptu eschissivu alu Dlui Comite, totusi dupa ce vorbira mai multi membrii ai comunitatei in obiectulu acest'a, dintre cari unu sasu au fostu in contr'a protestului, iéra unu românu sî anume Dlu G. Baritiu alesu in Decembre 1866 de membru alu comunitatei centumvir, recunoscendu ca dupa punctele regulative nu se póte considerá natiunalitatea romàna, dîce ca aru fi bine, ca aru cere ecuitatea, cá postulu vacante sa se ocupe cu unu românu, s'a votisatu in privinti'a luârei protestului la protocolu; dintre 88 votanti 82 sî anume toti sasii toti membrii de religiunea catolica sî unu românu se invoira, cá protestulu sa se ia la protocolu, iéra 6 membrii sî anume toti românii afara de Dlu G. B. care votà cu strainii, nu se invoira. Prin urmare protestulu se luà la protocolu. Dupa acestu intermezzo interesante sî caracteristicu se incepù alegerea sî capetà, dupa cum se prevedea cu securitate, candidatulu sasu tóte voturile sasiloru 51, candidatulu catolicu tóte voturile membriloru catolici 22 sî bietulu românu ale româniloru sî coreligiunariloru 15, prin urmare se alese la postulu ocupatu de unu românu candidatulu sasu cu majoritate precumpenitóre de voturi.

Românii cunoscendu din patiania iubirea de dreptate a compatriotiloru nostri sasî, indata dupa ce se respandí scirea despre sosirea candidatiunei, compusera unu protestu, pre care, in casu candu nu s'aru candidá nici unu românu sa-lu predea comissiunei respective sî sa se abtîna dela alegere. Acestu protestu s'a subscrisu de câtra toti membrii românî ai comunitatei centumv. afara de desu numitulu domnu, carele, macaru ca pentru solidaritate se provocà directe alu subscrie, nu se invoí la acést'a, din caus'a ca Dlui nu aru fi subscrisu nici hârthi'a indreptata mai inainte Dlui Comite Conrad Schmidt. Acést'a purtare a numitului Domnu a indignatu nu numai pre toti românii de aicea, ci sî pre multi dintre straini.

Ei bine, Dlui e omu invetiatu, indiestratu cu talente estraordinarie, cu sciintie multe, pretinde a fi conducatoriulu natiunei, ne rugâmu dara sa ne luminedie — bateru in cercuri private — asupr'a acestei purtâri a Dsele, pentru ca noi cesti mai pecatosi credemu, ca cine vorbesce séu scrie intr'unu feliu sî lucra intr'altu feliu, acel'a nu merita nici o consideratiune, cu atâtu mai putînu amu fi aplecati a ne concrede sórtea sî viitoriulu unei asemenea persóne. Séu dóra e Dlui acum'a dupa atâtea lupte pentru natiunalitate, de parere, cá românii sa nu mai pretinda nicairea respectarea sî considerarea natiunei romàne? sî dóra pentru aceea s'a desbinatu de români, sî a votatu cu adversarii nostri? Déca e asiá, ne rugâmu iéra sa ne luminedie, sa ne convinga, ca este o atare procedere salutaria pentru natiune, pentru ca noi cesti mai mici sa-i putemu urmá, sa-lu putemu sprigini fâra mustrarea consciintiei, carea dupa parerea nóstra in lumea acést'a este judecatoriului supremu alu ori-câtui omu de omenia.

Varietâti.

⁂ (Denumiri.) Maj. Sea c. r. apostolica au denumitu pre Eudoxiu Hormuzache Capitanu de tiéra in Ducatulu Bucovin'a sî pre Iacobu caval. de Petroviciu de locutiitoriulu acelui'a. Cu acésta ocasiune suntu denumiti toti maresialii de tiéra cu locutiitorii loru in tierile translaitane. Pentru Austri'a de josu e bar. Pratobever'a sî locutiitoriu e Zelinka. In Galiti'a sî Lodomeri'a principele Sapieha sî locutiitoriu Archiepiscopulu gr. cat. Litwinovicz. In Stiri'a contele de Gleispach sî locut. Mauritiu de Kaiserfeld.— Concepistulu de curte Ladislau Ciupe de Dragavilma e denumitu de secretariu de curte definitivu la r. cancelaria aulica transilvana; concep. de curte bar. de Konradsheim i se dede fâra de taesa titulului sî caracterulu de secretariu de curte transilvanu; asemenea concep. ministerialn aplicatu la reg. cancelaria aulica tranna Adolfu Jekelius. — Mai suntu denumiti la cancelari'a aulica tranna: Lad. bar. de Rosenfeld camerariu c. r. sî concepistu gub. onorariu aplicatu la cancel. aul. tranna, adjunctii aulici onorari de conceptu Eduardu conte Teleki, Carolu Pogany de Clopotiv'a mare, Gavr. Berciai de Barci'a mare sî Ioann Földvári de Tanciu— de concepisti aulici onorari.

⁂ (Ministeriulu ungurescu) „Wanderer“ scrie ca list'a ministeriului ungurescu e statorita definitivu astfeliu: contele Juliu Andrássy presiedinte sî pentru aperarea patriei, contele Georgiu Festetits adlatu lânga Majestatea Sea, Bar. Bel'a Wenkheim alu interneloru, Melchioru Lónyay de finantie, contele Emericu Mikó pentru lucrârile publice, Stefanu Gorove pentru industria scl., Iosifu Eötvös pentru instructiunea publica, Baltasaru Horváth pentru justitia. Denumirea se va publicá cu inceputulu septemanei venitóre. Ministri voru depune juramentulu in Bud'a.

⁂ „Korunk“ dîce ca in sér'a de 18 Fauru n. au sositu in redoute o telegrama despre rescriptulu pr. in., denumirea lui Andrássy de ministru presiedinte sî despre entusiasmulu din Pest'a. Acestu entusiasmu s'a generalisatu cu incetulu pâna a dóu'a dî in cetatea Clusiului asiá, incâtu in 19 Febr. dupa amédi erá inflamurata tóta cetatea sî sér'a iluminata. Liniscea sî ordinea n'a fostu nicairi conturbata.

Bucovin'a. Alegerile pentru diet'a tierei s'a seversîtu. Resultatulu loru este celu urmatoriu: pentru comunele satesci s'au alesu tieranii Georgiu Kruczko, Dumitrasiu Illaszczuk, Gregoru Iliutiu, Vasiliu Croitoriu sî Simonu Tracz, pretorii Iosifu Procopovicz sî Ioann Voinarovicz, secretariulu comitetului tierei: Orest de Renney, proprietariulu Antonu Kovats, secretariulu consistorialu Antonu Schönbach sî Docsachi de Hormuzachi, care fu sî este capitanu alu tierei; pentru orasiulu Cernauti: primariulu orasiului Dr. Anton Kochanowski sî Georgiu de Hormuzachi; pentru orasiulu Siretu: Dr. Ph. Pompe; pentru orasiulu Radauti: adjunctulu preturei Trompeteur sî pentru orasiulu Suceav'a proprietariulu Alessandru Baronu Petrino; pentru camer'a comerciala a Bucovinei: presiedintele ei Vilhelm de Alt sî advocatulu Dr. Fechner; pentru mosiele fondului religiunariu bucovinenu: Archimandritulu consistorialu Teofilu Bendella sî consiliarulu consistorialu Samuilu Andreeviez sî pentru celelalte proprietâti mari proprietarii: Iacobu de Petrino, Otto Petrino, Nicolau de Vasilco, Eugenu de Stircea, Lupulu, Ferro, Alessandru de Hurmuzachi, sî procurorulu substitutu Iacobu de Symonowicz. „Albin'a“

Nr. 3—2

Concursu.

Pentru intregirea statiunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. res. Botinesciu, ce e ingremiata inclitului comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului gr. or. românu alu Fagetului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a 63 f. v. a.

b) in naturale: 10 meti de grâu, 20 meti de cucuruzu, 50 ponti sare, 100 ponti clisa, 12½ ponti lumini, 8 orgii de lemne, 1 lantiu de livada 1½ jugeru de gradina sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasulu de botezu cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu prepandialu din Aradu, apoi despre servitiu de pâna acum sî portarea loru morale politica sî astfeliu inzestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna in 1 Martiu a. c. cal. vecsiu.

Caransebesiu 19 Ianuariu 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 4—2

Edictu.

Tom'a lui Tom'a Macsimu Talvanu din comun'a Sebesielu de josu, in Scanulu Sabiiului in Ardélu, care mai de doi ani, cu necredintia, parasindu-si pre legiuit'a sea sotie Mari'a lui Alexie Bucurenciu, cu trei prunci mici, totu de acolo, au pribegitu in lume, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dîle, dela datulu de fatia, cu atât'a mai tare sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, cu câtu, ca la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a densului, la intielesulu SS Canóne ale bisericei nóstre gr. res. se va decide.

Sabiiu 31 Ianuariu st. v. 1867.

Forulu protopop. gr. gr. res. alu Tractului Sabiiului alu II-lea.

Ioann Pannoviciu, Protopopu.

Nr. 5—3

Edictu.

Judecatori'a cetatei sî scaunului din Mediasiu face cunoscutu, ca Ioann Pop'a au repausatu in Duranu Cule (satu in imperiulu Ottomanu) in lun'a lui Ianuariu 1862 fâra a lasá vre-o diata (testamentu). Fiinduca acésta judecatoria nu scie, déca sî câroru persóne compete vr'unu dreptu de ereditate asupr'a remasului lui: suntu provocati toti câti cugeta a face din veri-ce tituli de dreptu vre-o pretensiune, cá in terminu de unu anu, computatu din dîu'a insemnata mai josu, sa se insinue la acésta judecatoria, sî comprobandu-se dreptulu de ereditate sa se dechiare de voiescu a fi eredî séu bá; câci la din contra remasulu pentru care intr'acei'a se constituí Rudolph Schuster advocatu din Mediasiu cá curatoru, se va pertractá cu cei ce se voru dechiará de eredî sî li se va dá locu in o sessiune, séu déca nu s'a dechiaratu nime de erede, Remasulu intregu se va apucá de câtra statu, cá unu lucru ce nu are nici unu erede. —

Mediasiu 16 Decembre 1866.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 14. ANULU XV.

Sabiiu, in 16|28 Februariu 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineċ'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Progresu jurnalisticu alu „Concordiei."

„Concordi'a in nr. 12 din 9 Fauru a. c. estrage, precum ea insasi dîce, dintr'o scrisóre privata din Transilvani'a, sî ajungendu la Sabiiu, dîce: ca dela Sabiiu i se scrie, „ca istori'a furtului de val. „austr. 3000 fl., despre cari foile publice vorbisera „pre la finea lui Decembre, scârbindu pre fórte „multi a datu ocasiune la feliuri de incriminâri, „drepte, séu nedrepte, nu se scie, pâna ce nu se „va incheiá cercetarea. Acei bani fusera destinati „pentru cá in urmatórea dî sa se platésca din ei „mai multe stipendii, din care causa se dîce, ca s'au „pastratu de indemana in cancelaria parterre, eara „nu susu in lad'a wertheimiana cumperata din avea „rea clerului. Sér'a Secretariulu L. a datu chei'a „casei la Sierbitoriulu Simonu, in diminéti'a urmatóre chili'a se aflà deschisa, laditi'a mesei sparta, „banii furati. Pe sierbitoriu nu va nime sa presupuna, pentru ca acel'a, precum se dîce, are bani „multi, incâtu traiesce cá unu domnu", tînendu sî „pre unu frate sî pre o sora lânga sine. Cei mai „multi insa pretindu, cá fiscalulu clerului greco-„resariténu sa nu se lenevésca, a-si redicá cuventulu, sî a cercetá strensu in tréb'a acést'a, pentru cá nu cum-va clerulu sa remana de paguba. „Pâna atunci insa aru fi bine, cá vorbele impatimite sa sî mai incetedie, iéra escesu spurcatu ca „celu intemplatu a dóu'a dî dupa furtu sa fia pedepsitu in modu esemplariu."

„Celu, care impartâsiesce aceste sî mai multe, „atinge unele sî despre próst'a purtare a unoru tineri dela facultate, prin care acei'a si-aru periclitá „totu venitoriulu, ci noi asteptându indreptarea le „retâcemu."

Din acestu citatu verí sî cine póte vedea progresulu celu giganticu, care „Concordi'a" cá dîuariu politicu sî literariu i-lu face totu mai multu din dî in dî ce merge.

Dar sa vedemu, in ce sta progresulu dîuaristicu alu Concordiei? Noi astfelu deslegâmu intrebarea:

ca pâna candu alte dîuarie politice primescu sciri despre furturi, acele le impartasiescu in rubric'a de „Intemplâri de dî" séu fia sî „din sal'a tribunalului", iar dîuarie literarie nu primescu in colónele sale asemenea escesuri criminali; Concordi'a insa cá dîuariu politicu sî literariu pune furtulu comisu in cancelari'a archiepiscopiei nóstre, intr'unu articulu de frunte, numai decâtu dupa rescriptulu regescu câtra diet'a Ungariei. Alte dîuarie politice, aducendu la cunoscinti'a publicului atari intemplâri, descriu fidelu impregiurârile, cari se referu la acelea, asiá dupa cum ele in fapta s'au intemplatu, sî déca au voia a se estinde sî la referintiele faptei câtra persóne, apoi astépta resultatulu justitiei, sî-si baséza scirile loru mai departe pe date judecatoresci. Numitulu nostru dîuariu inse, povetiuitu póte de concordi'a lui politica— literaria nunumai ca descria infidelu fapt'a furtului sî impregiurârile ce au premersu acelui'a, schimonosindu sî sum'a baniloru furati, ci elu, de-sî vrea se astepte resultatulu dela „incheierea cercetârei", totusi nu se póte retîné, a nu se lasá intr'o discusiune a causeloru de prepusu séu neprepusu asupr'a persóneloru, ba vrea a aretá publicului sî aceea, ca din ce bani este cumperata „lad'a wertheimiana de susu."

Nu suntu drepte cele aretate de Concordia, câci secretariulu L. au lasatu chei'a cancelariei la loculu pâna atunci totdeun'a obicinuitu, fâra sa o fia predatu sierbitoriului Simonu spre pastrare, ce nici candu n'au fâcutu; sî aceea asertiune, ca pre sierbitoriu nu va nime sa-lu prepuna, este malitiósa, pentruca toti sierbitorii curtei metropolitane fâra deosebire s'au luatu la intrebare sî respundere inaintea judecatoriei, dupa cum ceru legile, custatóre. Mai incolo sum'a furata nu e 3000 f. ci 2200 f v. a.

Progresulu giganticu alu dîuariului Concordi'a se manifestéza apoi mai alesu intr'aceea, candu dîce: „ca pre servitoriu pentru aceea nu-lu vrea nimenea sa-lu presupuna, ca are bani multi, traiesce cá unu domnu sî tîne lânga sine pre unu frate sî pe o sora."

Progresulu Concordiei in acésta privintia, marturisimu, ca nu suntemu in stare a-lu analisá, câci trece preste mintea nóstra atât'a insa totusi pricepemu, ca dîuariele altoru natiuni nu se lasa inlauntrulu casei nimenui, cu atât'a mai putînu in cele ale unui Archiepiscopu.

Pre câtu nu putemu privi atari asertiuni de cuviinciose in colónele unui dîuariu politicu-literariu, sî de demne, de a ne mai stricá tempulu cu reflessiuni in contr'a loru, pre atâtu le dechiarâmu pe acelea de nisce date culese de pe ulitia sî de nisce scorniturí malitióse.

Totu atâtu de necuviintia dovedesce sî nemotivatulu assertu din amintitulu articulu alu Concordiei, care suna, despre „próst'a purtare a unoru tineri dela facultatea" de aici. De óre-ce insa acestu objectu nu se tîne de materi'a nóstra, ne indestulimu cu cele dîse.

Nu se póte trece insa cu vederea provocarea dîuariului Concordiei adresata câtra fiscalulu clerului gr. orientalu „ca adeca elu sa nu se lenevésca a-si radicá cuventulu sî a cercetá strensu in tréb'a acést'a, pentrucá nu cum-va clerulu sa remana in paguba."

Se nu se téma Concordi'a sî resp. corespundintele ei dela Sabiiu, câci pre fiscalu cu multu mai multu lu dóre de averea clerului; de alta parte elu si scie datorintiele sele, sî n'are nici o lipsa de admonitiunea Concordiei, pe care cu tóta seriositatea i o respinge. Apoi fiscalulu cu multu mai bine si cunósce legile, ce-lu obléga, precum sî legile criminali, decâtu cá se fia in stare, a radicá prepusuri sî invinuiri asupr'a persóneloru, pe temeiulu unoru flécuri, cá celea descrise in Concordia.

„Dintre acei multi" cari, dupa Concordia, pretindu cele dîse dela fiscalulu clerului, marturisimu, ca de-sî suntemu in Sabiiu sî fórte desu intre ómeni nu cunóscemu pe nici unulu, câci acum in Concordia audîmu antâia-si data o asomenea voce. Dreptu aceea si iea voia a provocá subscrisulu pe acelu on. corespundinte din Sabiiu, cá sa fia mai moderatu, sa nu mai imprastia, chiaru sî in numele altor'a, neadeveruri, cu tendintie malitióse, câci atunci vomu fi siliti a-lu cere pe densulu la respundere; iar dîuariului Concordiei, déca si tîne de progresulu lui politicu-literariu, candu scrie in sensulu sî form'a prementionatului seu articulu, apoi i dîcemu norocu bunu!

La pasagiulu celu din urm'a articulului prementiunatu alu Concordiei, care suna:

„Atât'a inca se observa, ca preotîmea gr. res. inca totu mai tîne la afurisani'a din Dec. 1854 sî se feresce de ea cá de unu obiectu ciumatu, ear altii o citescu pre sub ascunsu":

vomu vení in nr. viitoriu.

Sabiiu 14 Fauru.

Dr. Borci'a, fisc.

Din Pest'a.

In nrii 12 sî 13 amu aretatu pre scurtu cetitoriloru nostri evenemintele cele momeniuóse ce s'a petrecutu parte in capital'a imperiului sî resiedinti'a imperatésca parte in capital'a Ungariei, in Pest'a.

Sî cu aceea ocasiune nu ni-a scapatu din vedere a amintí, ca capital'a Ungariei au fostu plina de entusiasmu de intorsetur'a cea nóua a lucrariloru. Acumu, avendu sciri mai detaiate dinaintea nóstra nu intardîamu ale comunicá cu publicu nostru.

Scirea denumirei ministrului presiedinte sî sosirea rescriptului pr. in. la adres'a dietei din 17 Ianuariu a. c. au fostu de ajunsu ca sa pregatésca pre publiculu pestanu, cá la siedinti'a dietei din 18 Fauru sa ia parte in numeru câtu se póte mai mare. Nu numai salele dietei ci sî stradele câtra localulu dietalu erau indesuite de o multîme de ómeni incâtu membrii dietali numai cu mare necasu se puteau strecurá in dieta. Puntu la 11 óre se deschide siedinti'a; presiedintele dessigiléza Rescriptulu sî lu preda notariului V. Tóth spre cetire. Unde fu vorb'a despre denumirea ministrului presiedinte entusiasmulu paré a nu avé margini.

Dupa cetire presiedintele se radica de pre scaunulu seu presidiale si propune tramiterea unei deputatiuni spre a multiamí M. S. sî a esprime omagiulu dietei. Tóta cas'a se radica sî cu entusiasmu aplauda propunerea presiedintelui.

Contele Juliu Andrássy curendu dupa acést'a ia cuventulu sî espune in audiulu tuturoru, ca demnitatea de presiedinte ministeriale se cuvenea lui Deák, dara fiinduca M. S. a fostu asiá de gratiosu de a considerá motivele „celui mai meritatu intre cei meritati" asiá densulu, Andrássy, si-a tînutu de o detoria patriotica a ascultá vocea majestatica sî a primí asupra-si insarcinarea presidentiala in ministeriu, cu carea e impreunata totu odata sî formarea cabinetului.

Candu pronuntià Andrássy cuventulu „Deák", cas'a tóta se radicà, iéra entusiasmulu se latiesce sî asupr'a galerieloru; vivatele parea a nu mai incetá.

Unu incidentu neplacutu pentru majoritatea absoluta a casei deputatîloru fu motiunea lui Colomanu Tisza, carele dorea, ca in conclusulu pentru omagial'a multiamita câtra M. Sea sa se mai adauge sî dorinti'a dietei: cá diet'a atunci sa ia la desbatere afacerile comune, candu acelea se voru aduce de ministri, cá proiectu alu regimului. La care Deák reflectéza, ca dupa ce ministeriulu se denumesce, se intielege de sine, ca acciasi voru aduce in dieta proiectele regimului.

Dupa o suspensiune de o jumetate de óra se primescu cá membrii a mentiunatei deputatiuni urmatorii:

Conte Almásy, L. Bezerédy, Mauritiu Conrad, conte L. Csáky, P. Daniel, Em. Gozsdu, St. Huszár, G. Ivacicoviciu, Em. Ivánka, Ios. Iusth, conte P. Kálnoky, Lad. Kovách, Br. Béla Orczy, Br. Herm. Podmaniczky, Ios. Prukberger, Lud. Salomon, conte Iul. Szapáry, Em. Stefanides, Bern. Szitányi Lud. Tisza, W. Tóth, Em. Trauschenfels, Paulu Trifunácz, Nic. Ujfalussy, bar. Lud. Vay, conte Vict. Zichy sî Ed. Zsedényi.

In cas'a magnatîloru au fostu primirea Rescriptului cu acelasi entusiasmu, cá sî in cea a deputatîloru. Asemenea se decise sî acì tramiterea unei deputatiuni la M. S. cu acelasi scopu precum sî cas'a deputatîloru. Membrii deputatiunei se alesera deací urmatorîi:

Archiepiscopulu Br. Bela Bartakovics (vorbitoriu), Camerariulu supr. conte I. Cziraky (conducatoriu), patriarchulu serbescu Masîrevici, conte L. Nádasdy, bar. Simon Kavay, bar. Nic. Vay, Lad. Szögenyi-Marits, conte Nic. Banffy, conte Ioann Rhédey, conte Géza Festetits, conte Lad. Battyanyi, bar. Lad. Haller, bar. And. Orczy, conte Lad. Hunyady, bar. Felix Gerliczy, cont. Zichy. —

Cei ce fusera martori la 1848 la asemenea evenimente afla o deosebire intre entusiasmulu de atunci sî celu de acum sî dîcu, ca de-sî celu de acum e mare totusi nu e freneticu cá celu de atunci. Se insemnâmu unele momente din cestu de acumu.

Sér'a dupa intemplarea celoru enarate erau ambele cetâti Pest'a sî Bud'a inflamurate sî iluminate. Ambele pareau o mare de flacâri. A dóu'a dî se vediù insa in Pest'a unu conductu impunatoriu care plecà dela cas'a municipala cu unu stégu giganticu in frunte câtra clubulu deakianu. Indata dupa stégu urmà in fruntea unei multîmi de vre-o 10 mii de ómeni Episcopulu Lévay cu alti trei demnitari municipali lânga sine. Episcopulu rostì unu cuventu de ovatiune lui Deák, cârui i se dedù onórea cu conductulu.

Elu dîse intre altele:

„In tempulu celu fatalu, candu multi dormeau Tu veghiai, Tu sperai, candu multi perdusera curagiulu. Spiritulu Teu celu inaltu, afund'a Ta intielepciune luminá cá o colóna de focu in intunereculu periodei trecute sî ne aretá nóue calea, pre carea noi trebuea sa mergemu, pentru cá sa se póta intârí tronulu regescu sî natiunea sa se póta restituí in dreptulu ei constitutiunalu. Noi Te-amu priceputu candu vorbeai sî Te pricepeamu candu tâceai, câci tâcerea Ta erá resultatulu intielepciunei Tale, fórm'a [illegible] de auru alu graiului Teu. Din visticri'a nesecavera a cunoscintieloru Tale ne-ai datu lumin'a cunoscintiei referintieloru nóstre de dreptulu de statu. Caldur'a cea datatóre de viétia a animei Tale celei nobile, carea batea asiá de tare pentru dreptu, lege sî dreptate au incuragiatu la staruinti'a pre cei debelati; mintea Ta au moderatu pre cei nerebdatori. Anim'a Ta nobila sî ne egoistica, caracterulu Teu celu nepatatu desteptà sî nutrí in susu sî in josu increderea, oblì calea câtra apropriare, câtra dorit'a complanare pacica. Activitatea Tá cea conscientiósa fu din darulu lui Ddieu coronata cu resultatu — sperâmu. spre binele patriei nóstre sî a monarchiei intregi! — Mai adause cuventatoriulu, ca numai prin activitate cu stâruintia se potu ajunge resultatele complanârei.

Deâk respunse fórte miscatu: „Florile pomului nostru ce acum incepe a inverdî trebuie grigite cu mare crutiare; sa nu scuturâmu pomulu pré curendu, cá nu cum-va se cada vre-o póma nematora“. Acésta asemanare fu desvoltatata mai departe. La finitu éljenuri sgomotóse. —

In 21 eata ca intre flamurile festive se afla sî de cele de gele. Acestea pentru mórtea Archiducelui **Stefanu**, celui din urma palatinu alu Ungariei. Mai multe foi au aparutu in gele sî au adusu câte unu necrologu panegiricu repausatului Archiduce. —

Ministrii suntu dejá denumiti. Ei suntu: conte Juliu Andrássy presiedinte alu ministeriului sî ministru alu aperârei patriei (Honvédelem), conte Georgiu Festetis lânga persón'a Regelui, bar. Bela Wenkheim de interne, Melchioru Lonyai de finantie, bar. Iosifu Eötvös de culte, Baltasaru Horváth de justitia, conte Emericu Mikó comunicatiune sî economia; Stefanu Gorove comerciu. —

Scólele elementare in Nord-Americ'a

II.

Se va mirá ori ce europénu ca ce feliu de invetiatori au Americanii, cum i punu sî cum i salariséza.

Mai antâiu trebuie sa amintimu ca in cele mai multe scóle elementarie de invetiatori suntu puse fete. In prov. Masaciusetu au fostu in an. 1861 cá la 4000 de fete invetiatorése sî numai 1500 invetiatori; in prov. Newyorcului 7583 invetiatori sî 1815 invetiatorese; in or. Filadelfi'a 82 invetiatori sî 1112 invetiatorese; in Newyorcu sî chiaru la scólele mari vine proportiunea invetiatoreseloru la invetiatori ca 7 la 1. Candu intra omulu in scóla, i vine minune, candu vede, cum invetiatorés'a, o féta tinera, tîne cea mai buna ordine cu o gramada de invetiacei, baieti sî baiete, intre cari suntu unii tineri séu fete mai de anii invetiatoresei. In Americ'a e unu lucru de tóte dîlele, a fi fetele professori la academii, in cari multi ómeni cu barbe cercetéza lectiunile, asculta sî invétia dela densele.

Sistem'a acést'a e fórte folositóre. Un'a câci e fórte eftina, câci plat'a invetiatoresei face abiá a trei'a parte, din ceea-ce se da unui invetiatoriu, prin urmare totu cu atat'a plata se castiga o putere de trei ori mai mare pentru invetiamentu, sî acést'a e pentru Americ'a cu multîmea aceea mare de scóle de mare insemnetate. Alt'a, ca s'a constatatu cum ca o femeia de o asemenea cualificatiunea cu unu barbatu, posede in mai mare mesura darulu de a instruá baetii sî a le impartasi aceea ce scie dens'a, decâtu barbatii; ea e chiaru dela natura facuta pentru instructorésa sî pentru a fi crescatóre de copii, are mai multa aplecare câtra copii sî-i iubesce mai tare decâtu barbatulu, se servesce mai multu de blandetie sî de iubire, sî e cu multu mai istétia in aflarea mijlóceloru la invetiarea copiiloru sî la tînerea in ordine séu in stapânire a copiiloru, decâtu barbatulu, care scie numai sa demande, sa amenintie, sa injure sî se bata. De aceea sî elevii mai bine o asculta fiindu c'o iubescu mai multu. Sî scól'a nu e unu locu, unde numai sa se injure sî pedepsésca sî de care copiii sa se sfiésca sî se tremure, ci ea sa se infatîsiedie mai multu cá o casa parintésca, in care domnesce spiritulu pâcei sî in care sor'a cea mai mare invétia sî instruéza pe sororile sî fratii cei mai mici.

Invetiatórele acestea suntu tóte fete de câte 18—23 de ani. Se facu sî siedu invetiatorese câte 5 ani, dupa aceea se marita sî devinu cele mai bune económe sî mame de familia. Indatinate la ordine sî autoritate, cultur'a cea desvoltata, ce si-a castigat'o in tempulu de invetiatorese, chiaritatea in idei sî cugetâri sî usiurinti'a in espressiunea loru, le face de devinu cele mai bune sî adeverate mame. Instruindu sî crescendu copii streini, invétia a-si cresce pe ai loru sî mai bine. De ací se póte esplicá lesne influinti'a cea mare ce au femeile in viéti'a poporului americanu; unde se afla astfelu de mame acolo trebuie sa péra nesciinti'a cu totulu. Pentru aceea sî stau femeile in Americ'a in mare vadia sî stima. Acést'a le face de cresce in ele increderea in sine, sî cu tóte ca in genere femeea e mai bine cultivata decâtu barbatulu, care in Americ'a inca de micu trebue sa umble dupa castigu sî sa-si capete bani, ea totu intr'un'a staruesce sî sa silesce a se cultivá din ce in ce mai multu, sî apoi devine dupa cum amu dîsu sî mai invetiata decâtu barbatulu. La noi atâtu ne predominéza prejudiciulu, incâtu o scóla care aru stá sub directiunea unei famei séu fete n'aru avea nici o vadia, nici o valóre. Noi atât'a de multu amu incurcatu cultivarea feteloru, incâtu nici nu putemu presupune asiá ce-va sî dela ale nóstre, nu le invetiâmu mai nimic'a, apoi nici ca platescu ce-va, séu déca le invetiâmu le invetiâmu câte comedii sî jucarii. A inceputu insa a cadé din prejudetiele aceste sî la noi. Incercârile fâcute in asta privintia în Germani'a sî in Angli'a, in Itali'a sî chiaru sî in Russi'a, au avutu resultatu indestulitoriu, sî s'au constatatu ca copiii sub conducerea loru nainteza cu multu mai tare.

Sî mai cu mirare se va paré cum asiédia Americanii pe invetiatorii sî invetiatoresele loru. In orasie le punu numai pe unu anu, sî in sate numai pe o jumetate de anu. Se intielege ca invetiatorii harnici se tînu sî pe mai multu tempu, insa nu pe alta tocméla ci numai pe tocmél'a din anu in anu séu din jumetate in jumetate de anu. De aceea sî suntu dese schimbârile de invetiatori; insa acést'a are pe lânga reu sî pârtile ei bune. De ici vine aceea rivalitate intre invetiatori sa invetie care de care mai bine sî mai curendu pe elevi a cetí sî a scrie sî a face in tóte sporiu mare. Invatietorii (barbatii servescu fórte scurtu tempu, sî apoi se lasa; nu consideredia a fi invatietoria de o chiamare pentru intrég'a viétia, nu o tînù acést'a nici de lucru séu ocupatiune barbatésca, precum e in Europ'a, de aceea sî fuge curendu in viét'a practica mai activa sî mai potrivita barbatului. E raritate candu cineva remâne mai multu tempu cá invatietoriu la scól'a elementaria, doi trei ani sî fine. De ací se esplica numerulu acelu insemnatu de barbati sî femei cari se aflu in Americ'a, sî a lucratu multu putinu pentru luminarea poporului loru. Cetindu biografiele celora mai destinsi barbati ai poporului americanu vei afla ca cei mai multi au fostu invetiatori. In cele mai alese societâti dai preste o multîme de dame, cari au fostu invetiatóre, sî numai decâtu le vei cunósce pre curatieni'a vorbirei sî pre chiaritatea ideiloru ce le caracteriséza.

Multi dintre noi voru tînea ca daun'a ce vine din schimbarea invetiaturiloru e ireparabila, insa trebuie sa scimu, ca acést'a se desdaunéza din destulu prin concurgerea invatietoriloru totu mai buni sî mai alesi sî mai vioi. Pedanteri'a sî rutin'a cea séca a invatietoriloru betrani, la acesti'a nu se póte incuibá; e cu neputintia. Adeveru e ca tinereti'a invatietoriloru juni n'are aceea esperiintia matura caracteristica celoru betrâni; ins'a s'a aretatu ca acestu neajunsu se delatura in destulu prin vioitiunea sî voi'a aceea, ce e caracteristica tineretiei; sî preparandiele loru alîntescu totu intr'acolo, cá sa ese invetiatorii cei tineri câtu se póte mai buni,

---

FOISIÓRA.

Impartasiri dintr'unu manuscriptu,

ce tracteza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei

greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare.)

§ 23. Continuare.

In deobsce observâmu ací, ca Biseric'a nóstra in privinti'a unui Sinodu ecumenicu pune de conditiune caracteristica aceste patru impregiurâri. 1) cá sa se conchiame de câtra Imperati; 2) ca sa se faca despre credintia intrebare, sî sa se puna otaru dogmeloru; 3) cá tóte dogmele sî canónele asiediate sa fia ortodoxe sî consunatóre cu sant'a scriptura; sî 4) cá acele sa se recunósca de drepte sî bune de câtra toti Patriarchii sî Archiereii, pentruca fâra invoirea tuturoru Patriarchiloru Sinodu ecumenicu nici se face, nici se numesce.

Pe basea acestoru note caracteristice observate de câtra intrég'a Ierarchia crestinésca in privinti'a Sinódeloru ecumenice dîcemu: ca biseric'a nóstra cea un'a, santa, sobornicésca sî apostolica numai cele de noi mai susu espuse siépte Sinóde le primesce de ecumenice, câci numai aceste s'au tînutu cu observarea tuturoru formeloru ecumenice, sî adeca, câci canónele loru sutu consunatóre cu sant'a Scriptura sî de ortodoxe recunoscute de câtra toti Patriarchii sî Archiereii din intreg'a lume crestina de atunci. —

Ce se tîne de presiedinti'a ordinaria la aceste Sinóde ecumenice, afirmâmu dupa natur'a lucrului, ca Archiereii adunati si alegea siesi de presiedinte pe celu mai distinsu Patriarchu cu evlavia sî invetiatura, carele apoi, candu Imperatulu in persóna-i luá parte la vre un'a siedintia sinodala, concedea Imperatului scaunulu celu de frunte in adunare, insa lucrarea insasi a Sinodului elu o conducea.

Câte Sinóde locale are Biseric'a nóstra, sî care este d'antâiu:

Biseric'a nóstra are nóue Sinóde locale, la care se mai adaugu trei, dintre care este

Celu d'antâiu din Antiochi'a I. care s'au tînutu la an. 265 in contr'a lui Pavelu Samosat'a, carele s'au fâcutu suspectu, câci se dîcea, ca elu impugnéza in dumnedieire trei fetie. sî pe Christosu dice a fi omu obicinuitu. La acestu Sinodu au luatu parte multi Episcopi din Asi'a, sî anume Firmilianu alu Cesariei din Capadochi'a, Gregoriu facatoriulu de minuni sî Aténodoru fratele lui, Helenu Archiepiscopulu Tarsului in Cilici'a, Nicomasu alu Iconiului, Himeneu alu Ierusalimului, sî alti multi Episcopi, Presbiteri sî Diaconi. Sî Dionisiu celu mare erá invitatu la Sinodu, dar din caus'a morbositâtiei sale nu s'au infatîsiatu, sî indreptandu o harthia câtra Sinodu, unde sî lui Pavelu Şamosat'a i da invetiatura, cá sa se pórte cu cuviintia, curendu au reposatu in Domnulu.— La Sinodulu acest'a nu s'au asiediatu nici unu Canonu, câci invinuitulu Pavelu s'au descoperitu, ca elu nici candu n'au avutu acele invetiaturi eretice, pentru care se invinuesce, ci urméza dogmeloru dela Apostoli; sî asiá membrii Sinodului multiumindu lui Dumnedieu, câci eresulu cestiunatu nu s'au adeveritu, s'au intorsu la ale loru.

Sinodulu localu II. din Ancir'a.

Sinodulu localu II s'au tînutu in Ancir'a la an. 314, sî dupa altii la an. 315, la care au fostu de fatia 18 Archierei, sî au adusu 25 Canóne pentru cei ce pe tempulu tiranului Macsiminu, carele au radicatu góne asupr'a crestiniloru, s'au lepedatu de Christosu din fric'a góneloru sî a munciloru, eara in urma s'au intorsu iarasi la Christosu sî anumitu se otaresce in I. Canonu: ca presbiterii, cari au cadiutu din crestinetate pentru fric'a góneloru, vrendu sa se intórca, nu mai potu functioná cá preoti; in II Canonu: asijderea sî Diaconii nu mai potu serví cá atari; in III Canonu: ca nime nu se opresce dela cuminecatura, carele au fâcutu câte ce-va pre voi'a paganiloru, dar credinti'a sea crestinésca o au marturisitu naintea loru s. c. l.— Mai departe s'au adusu sî unele Canóne disciplinare, asiá aflâmu in X Canonu: ca câti voru voí a traí in celibatu sî cá celebi a se diaconí, acei'a se potu hirotoní de diaconi; vrendu insa dupa hirotonia a se insurá, are a incetá de diaconia; in XI Canonu: ca fetele cele rapite trebuie sa se inapoieze celoru ce mai dintâiu s'au logoditu; in XIII Canonu se opresce Horoepiscopiloru a hirotoní presbiteri séu diaconi; in XIV. Canonu: déca vre-unu preotu séu diaconu inmai practici sî mai iscusiti. In Americ'a invatietorii suntu toti ómeni de viétia, plini de insufletîre pentru némulu sî patri'a loru, plini de spiritulu intreprinderei ori cârui lucru nou sî bunu. Din acei 10,469 de iuvatietori din provinci'a Ohai, alu intratu in an. 1862 cá voluntari in armata 4616 spre aperarea patriei, dintre cari unii au remasu pre câmpulu luptei de onóre, altii au ajunsu pâna la celu mai inaltu gradu de demnitate militara, patru din ei s'au fâcutu generali, sî 9 majori. Candu vení faim'a ca s'a luatu cetatea Siumter din mân'a inimicului, invatietorii din New-yorcu au radicatu flamuri pre scóle, sî tóta tinerimea intr'unu glasu cantara imnulu popularu, numai decâtu s'a luatu sî in scóle acuisitiunea de lucruri trebuincióse pentru resbelu, multîme de invatietori se inscriea la voluntari, multîme alergá sî da ajutoriu celoru bolnavi in spitale, nici unu invatietoriu séu elevu n'a crutiatu ostenelele de a ajutá caus'a sânta a patriei, pre carea s'au incumetatu prodatorii a o atacá. Intru adeveru e de invidiatu astfeliu de statu, care intre invatietori numera atâti'a patrioti invapaiati.

Despre lefile invetiatoresci in Americ'a, avemu sa amintimu ca suntu mai bune cá ori sî unde. Pre sate au invatietorii câte 5000 franci. In New-yorcu invatietoriulu primariu are 7750 franci sî ceialalti câte 5000. Pre sate e plat'a invatietorésca 250 sî a invatietoresei 115 franci pre luna; in Californi'a in totu loculu 500 franci pre luna. Despre léf'a invatietoriului resonéza Americanulu astfeliu: Nime nu e in stare a resplâtí invatietoriului ostenél'a; nici parintii nici societatea nu potu din destulu sa-lu remuneredie pentru aceea ce face elu loru. Invatietoriulu e singuru acelu amploiatu, carele ostenesce sî chinuesce in chiamarea cea mai sânta sî nici nu se póte de ací inavutî nici a ajunge la vreo deregatoria mai inalta. Numai puterniculu simtiu despre insemnatatea sî santieni'a oficiului seu e—aceea—ce-lu insufleticsce, sî curat'a bucuria ca servesce umanitâtii e aceea ce-lu tíne sî apoi numai Ddieu singuru e acel'a, care-i póte resplâtí, dupa cuviintia sî in destulu.

In unulu din nrii trecuti amu amintitu pre scurtu de **Cuventulu de tronu** alu Imper. Napoleonu. Fiindca cuprinde lucruri de interesu generalu europénu lu reproducemu sî noi precum urméza:

„Domniloru senatori! Domniloru deputati! De la ultim'a sessiune a DVóstre se intemplara eveneminte grele in Europ'a. De-sî ele suprinsera lumea prin iutîmea sî prin insemnetatea resultateloru loru, totusi se pare dupa prevederea imperatului (Napoleone I.) ca spre nefericire trebuira se se intemple. Imperatulu Napoleone dîse de pe St. Elen'a: unulu dintre cele mai mari cugete ale mele a fostu adunarea sî concentrarea aceloru popóre geografice, pre cari revolutîunile sî politic'a le-a despartîtu sî imbucatatîtu. Acésta impreunare va urmá mai curendu s'au mai tardiu prin poterea fapteloru; impulsulu spre acést'a este datu sî eu nu credu, cá dupa decaderea mea sî dupa perirea sistemei mele in Europ'a aru fi posibîlu altu ecuilibriu mare, de catu uniunea si confederatîunea popóraloru mari.

Straformârile ce se fâcura in Itali'a sî Germani'a pregatescu realisarea acestui programu mare de unire a stateloru Europei intr'o unica confederatîune.

Aspectulu incordâriloru ce le facura natiunile vecine spre a-si aduná membrii impresciati de atate sute de ani, nu potu nepaciui o tiéra ca a nóstra ale carcia pârti suntu nedespartibilu legate un'a de alt'a, formandu unu corpu omogenu nedisolubilu.

Noi amu privitu cu nepartialitate lupt'a ce se incinse dincolo de Renu. Fatia cu acestu conflictu tiér'a au atestatu cu vóce tare dorinti'a ei, cá se retiene de la amestecu. Nu numai ca am implinitu acést'a pofta, dara mi-am datu sî tóta ostenél'a ca se urgesu incheiarea pâcei. Eu nu am inarmatu nici unu ostasiu, nu am pusu in miscare nici unu regimentu si totusi vócea Franciei a avutu influintia destula cá pre invingatoriu sa-lu opresca naintea portiloru Vienei.

Intrevenirea nóstra mijlocí impacare intre poterile beligerante, care impacare, lasandu Prusiei resultatulu incercârei, sustînu iutegritatea teritoriului Austriei—esceptiunandu o provincia—sî completa nependinti'a itialiana prin cederea Venetiei.

Actiunea nóstra deci se adeveri ca doresce dreptate sî impacaciune.

Franci'a nu radicà arm'a, pentru ca onórea ei nu era ingagiata si pentru ca promisesc a remanea strinsu neutrala.

In alta parte a pamentului eramu siliti a ni cauta refugiulu la potere, spre a ajutora plansorijuste, sî incercaramu se reinfiintiâmu unu imperiu de odineóra.

Resultatele favorabile ce le aveamu la inceputu fusera periclitate prin conlucrarea vitriga a cercustantieloru.

Ide'a ce conduse speditîunea messicana, era mare. A regenerá unu poporu, a straplant'a acolo ideele ordinei sî ale progresului a deschide piatia mare comerciului nostru, sî cá urma a speditîunei nóstre se lasâmu suvenirea de serviciele aduse civilisatîunei, acést'a era seopulu meu sî alu DVóstre.

Dara in din'a in care mi se parù ca marimea sacrificieloru nóstre intrece interesele ce ne chiamasera de ceea parte a oceanului, am otarîtu din din buna vointia a rechiama corpulu nostru de armata. Regimulu stateloru unite au intielesu, cumca o portare mai putienu pacea aru fi fostu in stare se lungésca ocupatiunea sî se amarésca relatîunile, ce cauta se remâua amicabile spre binele ambeloru tieri.

In Oriinte se nascura neliniscire, poterile mari insa au astfeliu de portare ca se medilocésca o stare, care aru multiumi dorintiele legitime ale poporatîuniloru crestine, ar apera drepturile Sultanului sî aru preveni incurcaturele adeverate sî periculóse.

In Rom'a indepliniramu cu credintia conventiunea din 15 Septembre. Regimulu santului Parinte a intratu in stadiu nou; de sine statatoriu, se sustîne cu poterea lui propria, prin veneratiunea ce capulu bisericii catolice o insulla tuturor'a sî prin ingrigirea ce o esseroita regimulu italianu cu loialitate la granitiele lui. De cumva inse conjuratiuni demagogice in cutezarea loru s'aru incercá a ameniutiá puterea lumésca a sant. scaunu, atunci Europ'a, despre acést'a nu me indoiescu, nu va lasa se se indeplinésca unu evenimentu, ce aru aruncá nepaciuire asiá de mare in beseric'a catolica.

Despre referintiele mele cu poterile straine am numai causa d'u fi impacatu. Relatîunile nóstre cu Angli'a din di in di suntu mai intime prin omogenitatea politicei nóstre sî prin multimea relatîuniloru nóstre comerciale. Prusi'a cauta se incungiure tóte, ce aru potea descepta sentibilitatea nóstra nationala, sî se invoiesce cu noi in cestiunile principale europene.

Rusi'a, animata fiindu de intentiuni pacice, este inclinata a nu se despârti in Oriente de politic'a Franciei. Astfeliu stà tréb'a cu imperiulu Austriei, a caruia marime este neevitabile pentru ecuilibrulu generalu. Unu tratatu nou de comerciu a medilocitu legaturi nóue intre ambele poteri.

In fine, Spani'a sî Itali'a sustienu cu noi intielegere sincera. Asiá dara, in referintiele de presinte nemica nu este ce ni-aru potea descepta nepaciuire, sî am firm'a convingere, cá pacea nu se va conturbá.

Liniscitu in presinte sî incrediutu in venitoriu am cugetatu ca a sositu momentulu ca se ni desvoltâmu institutîunile. In fie-care anu mi aretati dorinti'a DVóstre de acést'a; dara adevâratu convinsi, cumca propasîrea se deplinesce numai prin armoni'a poteriloru ati pusu incredere in mine, Ve multiamescu pentru ace'a, ca se decidu despre momentulu in care asiu pótea se tienu de posibila realisarea dorintieloru DVóstre. (Va urma.)

Sabiiu 14/26 Februariu. „Herm. Ztg. de eri in partea sea oficiala aduce unu emisu alu comitelui natiunei sasesci câtra autoritâtile cercuale a „tierei sasesci“ de cuprinsulu urmatoriu:

Nr. Com. 167 1867.

„Universitatea natiunei sasesci in siedinti'a dela 19 Februariu 1866 au alesu pre basea conclusului dela 11 Noemvre 1865 la nr. Univ. 711 o commissiune constatatóre din deputatii Michael Hitsch din Sabesiu, Iosifu Schuller din Orestia sî Allwill Robert Capesius din Cincu-mare sî o au insârcinatu cu rigurósa sî temeinica esaminare constitutiunala a tuturoru computeloru generale nationale sî dela cass'a celoru siepte judetie, ce nu se esaminara dela 1851 incóce sî sa referésca asupr'a resultatului in detaiu.“

„Comissiunea asiá dara in decursulu anului trecutu s'a supusu acestei probleme sî dupa unele intreruperi provenite din detoriele oficiali in alte pârti, cu inceputulu anului 1867 au substernutu Universitâtiei voluminosele loru operate respective.“

„Deci prin acést'a conchiâmu la Sabiiu pentru 18 (optu spre-diece) Marte 1867 conflussulu nationalu, amanatu in siedinti'a din 6 Marte 1866 pre tempu nedeterminatu, pentrucá amesuratu constitutiunei sa desbata sî resólve pârerile sî motiunile commissiunei cuprinse in operatele aceste, precum sî pentru consultarea sî concluderea altoru afaceri in legatura cu aceste sî a altoru intrebâri, ce taia in constitutiunea nóstra municipala. Recercu dara pre

• • . Incl. . .

a luá numai decâtu mesuri de lipsa, cá deputatii din . . . sa sosésca la tempulu seu.

Sabiiu 21 Fauru 1867.

Comitele natiunei sasesci:

Schmidt m/p.“

Brasiovu 4/16 Fauru 1867

Domnule Redactoru! Alegerea Senatorului in loculu reposatului Constantinu Ioann, care s'a escutatu astadi de câtra centumviratulu de aici e démna a o descrie, ca pre câtu a fostu ea de interesanta pre atât a e sî de instructiune pentru români.

De aceea o descriu cam infocatu, insa nici pre jumetate cu foculu de care suntu aprinsi românii de aici. Alegerea dar a cursu astfeliu: Vomu incepe istori'a ei dela an. 1860 de candu se trage ea, pentru cá sa ni se pricépa necadiulu. Asiá dara dupa ce românii de aici cari suntu la numeru atâtea suflete câte au sî sasii, facusera atunci unu recursu câtra cancelari'a aulica, in care-si aretasera gravaminele loru, ca de-sî Comitele natiunei sasesci D. de Salmen dîsese ca are demandatiune dela Imperatulu a luá in consideratiune la organisati'a de atunci drepturile româniloru, totusi acelu cuventu fu o satira, câci din 12 posturi de senatori s'a datu numai unulu cá de poména pentru reposatulu Const. Ioann, iéra din posturile celoru-lalti amploiati cá la 40 iarasi numai unulu pentru D. St. Russu. Pentru acésta batjocura a fostu datu românii protestu la curtea aulica, de unde pâna astadi n'au urmatu nimic'a. Astadî dupa 6 ani murí pomenitulu nostru Senatore sî cu elu sî postulu romanescu. Inainte de a reposá acest'a, s'a intemplatu cum s'a fostu descrisu intr'o corespundintia din anulu trecutu, ca vení aici de une dîle D. Comite alu natiunei sasesci, cá sa se reintregésca centumviratulu sî posturile de Senatoru, in loculu acelor'a pre cari murira. Reintregirea acést'a înca s'a esecutatu cu ignorarea Româniloru. Ei facusera o cerere câtra D. Comite dupa care a urmatu cu-

---

tr'atât'a se ingretiosiéza de carne, incâtu nici verdéti'a aceea nu o póte mancá, in care se gasesce carne, acel'a sa incetedie dela functiunea sea; in ca presbiterii nu potu instrainá nimicu din averea eparchiale pe tempulu veduviei scaunului episcopescu; in XVI sî XVII. Canonu: ca cinci spre-diece ani se oprescu dela cuminecatura cei ce au cadiutu in pecatu cu dobitóce; in XVIII Canonu: ca déca nou sfintitulu Episcopu nu se primesce de Eparchia, pentru care s'au hirotonitu, si aru merge in Eparchia straina, sî acolo aru face turburare, acel'a sa nu aiba cinstea Episcopului, ci numei cinstea presbiteriloru sî siederea intre acesti'a; in XIX Canonu: ca cei ce au apromisu feciori'a, sî apoi s'au lepadatu de apromissiunea, se potu casatorí; in in XX. Canonu: ca adulterulu séu adulter'a se opresce pre siepte ani dela cuminecatura; in XXI Canonu: femeile adultere, care omoru fetulu loru, diece ani se oprescu dela cuminecatura; in XXII Canonu: ca sinucidietorii, déca nu moru, sa sei mpartasiésca cu cuminecatur'a numai la sfersîtulu vietiei loru; in XXIII Canonu despre sinucideri fâra de voia sî in XXIV. Canonu: ca cei ce vrajescu cinci ani se lipsescu de cuminecatura; ear in XXV Canonu Canonu: ca acel'a, carele s'au logoditu cu o fecióra, dar mainainte au stricatu pe sor'a ei, sî in urma s'au cununatu cu cea logodita, sî elu sî cei ce au sciutu despre acést'a, diece ani sa nu se lase la cuminecatura.

(Va urmá.)

vinie neteditóre sî fapte amaritóre. Sasii cá cei circumspecti sî prudenti s'a socotitu cá sa nu mai audia pre români chilalaindu-se cá sa intre in centumviratu cá sa se aléga pre lânga cei 100 centumviri inca 20 supernumerari (Ausschuss) contra puncteloru regulative numai pentru cá murindu vre-unulu din sutasii acesti'a sa fia gat'a ale ocupá loculu. Româniloru apoi sa li se dîca uitati-va draguti ca nu e locu golu.

Ei bine, a trecutu sî acést'a crediendu ca mai ori mai curendu se va finí ingradirea domniei loru. Astadi se esecuta sî alegerea pomenita. Noi cá sa nu fimu cu totului totu batjocoriti cá crestinii din Turci'a unde numai turcii au posturi, cunoscandu-ne ómenii, ne-amu fostu ingrigitu, sî amu fostu fâcutu o petitiune câtra D. Comite, aretandu-i cele de mai susu cum sî aceea, ca déca s'a daruitu acestu postu cá de pomana româniloru atunci sa propuie pentru candidati'a de astadi 3 români, pentru ca de va pune pre români cu sasi de aru fi acesti'a ori cum, centumvirii fiindu ear sasi n'au umanitatea a votá pentru români fia acesti'a câtu de demni. D. Comite luá intr'atâtu in bagare de séma acésta cerere, câtu se vede sî din „Kr. Zeitung“ de astadi, ca descoperì centumviratului, ca densulu a judecatu ca alegerea trebuie sa se esecutedie dupa 2 principii, dupa celu alu servitiului sî alu natiunalitâtiei. Asiá propuse de candidati pre DD. Sorecu catolicu, Brenerberg sasu sî St. Rusu românu, Secretariu sî locotiitoriu alu presidiului la dregatori'a cercuala, in loculu dlui Bömches, care se afla la Pest'a. Dupa ce deschise adres'a sî s'a cetitu acestea, eata sî curiositatea, ca unu sutasiu Maager, se scóla, sî protestéza asupr'a candidatiei, propunendu, sa se ea la protocolu, ca principiulu natiunalitâtiei n'are locu dupa punctele regulative. Advocatulu Trauschenfels cérca alu capacitá ca nici protocolulu nu e la locu, câci propunerea stâ in dreptulu Comitelui.

D. Baritiu cá centumviru dîse: ca dupa punctele regulative e protocolulu la locu, dar vietiuindu românii cu sasii la unu locu sî luptandu-se in contr'a dujmanului laolaita, aru fi cá pentru dragoste, sa se concéda acestu postu româniloru. D. Wechter inca sustînù protestulu, ear D. Brenerberg accentuá, ca chiaru D. Baritiu recunósce, ca principiulu natiunalitâtiei n'are locu la alegere. Asiá D. judetiu Fabritius, cá presiedinte conchise, ca dlui vede ca toti domnii voiescu, cá propunerea lui Maager sa se ia la protocolu. D. Datcu i observa, ca românii nu se potu invoí cu acelu protestu. Dupa acésta observare urmà votisarea. D. Baritiu dieu votiza cu Maager, ca principiulu natiunalitâtiei sa nu se ia in considerare. Astfeliu fiindu 24 voturi pentru Maager, firesce ca a trebuitu sa se ia la protocolu, cá pre viitoriu sa nu se mai candideze dupa principiulu natiunalitâtiei. Eu nu me pricepu din ce temeiu a purcesu D. Baritiu a consimtî cu Maager, candu scimu ca românii totu pre principiulu natiunalu calarescu sî dieu numai cu acést'a vomu dobandí ce-va. Altfeliu pentru noi aici déca va vrea Ddieu sa mai traiésca sî sa sustîna Regimulu punctele reguletive 99 de ani, dupa umanitatea sasiloru in toti acesti ani nu vei vedea unu românu neci Secretariu necum Senatoru. Destulu ca acestea de pâna ací au fostu pregatiri pentru candidare sî din astfeliu de pregatiri, s'aru puté vedea cum s'a capacitatu centumvirii de tóte voturile loru pentru senatoru le-au datu D. Brenerberg, care in anulu 1863 a parasitu diet'a din Sabiiu. D, Sorecu au capetatu 22 voturi ale catoliciloru. D. Rusu 15 ale româniloru sî greciloru. Asiá dara astadi avemu 14 Senatori sî nici unu românu intre ei. Domnescu ómenii preste noi cá turcii preste crestini. Bine a dîsu cine a dîsu intr'unu jurnalu germanu, ca nedreptatea, asuprirea sî nemultiamirea facu pre români sa caute sî se gravitedie in alte pârti. Nu este vorb'a nóstra ca neamu superatu pentru unu postu de Senatoru, ci e pentru principiu, pentru astfeliu de dispretiu asupr'a româniloru cari au infrumsetiatu acestu orasiu cu negotiulu loru adeca: au adusu parale din sirman'a Romania unde a schimbatu manufacturile sasiloru sî le-au datu bani, altfeliu le aru fi umblatu sî loru cá panzariloru din Sighisióra. Déca suntu demonstratiele la ordinea dîlei, atunci aru puté sî aru fi pututu sî negutiatorii nostri sa-si aduca nemti mestesiugari de susu pe lânga cari se fia pusu sî români sî sa le fi datu bani inainte cum le dau sasiloru, care se-si cumpere pielarie, canepa, sî alte materii pentru cá sa le gatésca marfuri.

Dá, s'aru cuvení, câci pe unii sasi pe cari iau imbogatîtu romanii sî care suntu adi in centumviratu, i vedu totu acesti români votizandu spre desonórea româniloru. Dóme, Dómne! Ne damandi sa ertâmu gresielele fratîloru nostri, dar aceste nu su gresiele, ele suntu pecate incontr'a Duchului sf., Duchului pâcei sî alu dragostei, care nu se potu ertá. Eata fratii nostri cu dreptulu loru Andreanum nu ne lasa a ne folosí egalu de dreptulu naturale daruitu de tine. Ei se falescu cu cultur'a, dar ce e cultur'a fâra picu de umanitate?

Sciti ca suntu bune sî astfelu de beuturi! Se mai simtîmu sî noi altmintrea.— Suntu periculosi ultraistii, dara nu in tóte societâtîle suntu de acesti'a, numai intre români nu se afla de acestia. Sî n'aru stricá (? R.)

Despretiulu acel'a cá alu Turciloru asupr'a crestiniloru, a infocatu pe ómenii nostri a se esprimá mai multu cá sî astfelu. Sî cum sa nu se aprinda? Petitiunile loru le arunca sa nu se mai afle, drepturi natiunale sa n'aiba, se fia tratati cá in evulu alu XVII. Drepturile castigate sî sanctiunate ín 1863/4 nebagate in séma. Siguranti'a averei se légana, causele procesuale su calcate, furate, perdute, sî Ddieu mai scie cum s'a perdutu sî actele procesului preste o mia de floreni de dd. Blebea sî I. T. Popoviciu de aici. Sî precum ni se scrie din Clusiu, ca documentele sî actele comissiunei guverniale, din 1863/4 in procesulu gr. românu fórte interesantu s'a perdutu, a peritu, ori s'au siolamanitu. Sî alte câte sî mai cate, care intrecu pe cele din Romani'a. Apoi ce sa dîci la acestea, sî ce sa doresci? Trebue sa-ti esi din pepeni, sî trebue sa dîci. tóta lumea austriaca s'a saturatu de atâtea schimbâri in regimu, dar zeu noi le dorimu. Dorimu sa vie Ungurii, vie Slavii, vie Daco-Romanii, vie chiaru Diavolulu (cine ve crede? R.) ca póte elu se aiba mai multa umanitate câtra noi. Trebuie sa ve scriu Dle Redactoru cum simtiescu ómenii nostri fatia cu atâtea nedreptâtîri; loru li rusîne sa se chilalaésca cá babele, sî déca e se afle publiculu despre ei, apoi se scia ca i dóre câci li se amaresce societatea constatatóre din diferite natiunalitâti. Aflati Dle Redactoru! Ca nu numai din necazu se scriu acestea, ci sî pentru cá sa afle cei chiamati sî sa dea drepturi egale membriloru societâtii, altfelu amaraciunea nasce raintia, rainti'a imparechiare, ear acést'a mai scie Ddieu ce. Dór nu ne va uitá Ddieu in véculu vécului? Nu, fiindca vedemu, ca propasîmu, sî vedemu ca viitoriulu ne suride sî nóue. Deci sa ne mai adapâmu sî cu amaraciuni de acestea— déca nu ne aude nimenea— ca póte sa ne crésca inim'a mai mare.

Unu Patentalu.

Principatele române unite.

D. Generalu Gherghel s'a numitu ministru de resbelu, in loculu dlui Haralambie demisionatu.

— A. S. R. Principele a visitatu spitalurile sî ospitiele din Bucuresci, insotîtu de d. Al. Ghic'a, deputatu sî membru alu Eforiei Spitaleloru.

— Dupa legea din 3 ale curentei, pentru ajutoriulu locuitoriloru lipsiti de hrana, s'a instituitu unu comitatu centralu compusu din:

dd. Senatori, Costache A. Cretiulescu, Constantinu Brailoiu sî Lascaru Bogdanu.

DD. deputati, Lascaru Catargiu, pr. Al. Stirbey, Costica Gradisteanu sî T. Mehedintianu.

Cuviosi'a sea archimandritulu Iosifu Nanescu, generariulu Herescu Nasturelu sî d. Antonu Arionu.

Acestu comitetu functionéza sub presiedinti'a Mariei Sele, sî in curendu are a luá tóte dispositiunile cuvenite pentru ajutoriulu celoru in lipsa.

Consiliele generale din tóta Romani'a suntu convocate in sessiuni straordinarie, pentru dîu'a de 28 Februariu curentu, cá sa se ocupe, prin intielegere cu comitetulu centrale, spre indeplinirea dispusetiuniloru legei, pentru venirea in ajutorulu locuitoriloru lipsiti de hrana. (Monitorulu.)

Varietâti.

(†) Inaltîmea Sea Archiducele **Stefanu**, fostu Palatinu alu Ungariei (pana in 1848) au repausatu in 19 Fauru la 3 óre dupa amédi dupa mari suferintîe de peptu, in loculu de cura Mentone. Curtea imp. este in gele din caus'a aceast'a sî adeca 8 dîle gele mare sî 8 dîle gele mica. Totu din caus'a acestei morti in Pest'a intre flamurile cele de bucuri'a se vedu sî cele de gele. Foile cele mari din Pest'a aducu necrologe frumóse, cari radica pre Archiducele repausatu preste toti patriotii magiari.

*** (**Festivitâti**). Din Sighisór'a se scrie la „Sieb. Bl.“ ca, din causa restituirei constitutiunei, sî a denumirei ministeriului contele Franc. **Haller** au datu unu prandiu stralucitu in castelulu seu **Ferihazu**. **Sighisiorenii** inca au facutu unu conductu de facle, carui au urmatu unu balu fórte vioiu. — Din Osiorheiu se scrie ca cele mai multe case erau in 19 Fauru decorate cu flamuri tricolóre sî sera cetatea iluminata; — In tînutulu Ciucului sî a Treiscauneloru au fostu mai in tóte partîle serbatori sî entusiasmu.

*** (**Concursu.** *) Pentru impartîrea stipendieloru pe partea studintiloru lipsiti, preliminate de adunarea generala pe anulu acest'a in suma de 600 fl. v. a. se escrie concursu cu aceea insemnare ca recursurile voru fi de a se dá la subsemnat'a directiune pâna la 1 Aprile nou a. c. aretandu fiacare recurinte descrierea sea genetica, starea seraciei, sporiulu in sciintiele semestrului din urma, sî impregiurarea ca are ori nu are ajutoriu dela alte institute ajutóre.

Aradu 10 Fauru nou 1867.

Directiunea Asosiat. natiunali aradane pentru cultur'a poporului românu:

Preside:
Mironu Romanu,
Dir. secundariu.

Notariu:
Ioane Goldisiu.

---

*) Suntu rogate tóte foile române, a publicá concursulu acest'a in colónele lou. „Albin'a“

— „Alföld“ spune ca Românii aradani aru fi tînutu o conferintia despre purtarea fatia cu evenimintele cele nóue sî majoritatea s'aru fi esprimatu a se tînea strinsu de constitutiune. „Albin'a“ intaresce acésta scire sî totu odata adauge: ca tînere pre lânga consideratiune va fi numai candu aceea va recunósce natiunalitatea romàna.

— Dupa „Pesti Hirnök“ toti comitii supremi câti se aflau de fatia in Pest'a au tînutu o conferintia sî au decisu cá in corpore sa depuna oficiele loru in mânile regimului, pentru cá acest'a sa póta fi nepreocupatu la impârtîrea acestoru oficie momentóse. —

Nr. 3—3

Concursu.

Pentru intregirea statiunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. res. Botinesciu, ce e ingremiata inclitului comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului gr. or. românu alu Fagetului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a 63 f. v. a.

b) in naturale: 10 meti de grâu, 20 meti de cucuruzu, 50 ponti sare, 100 ponti clisa, 12½ ponti lumini, 8 orgii de lemne, 1 lantiu de livada 1½ jugeru de gradina sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasulu de botezu cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu prepandialu din Aradu, apoi despre servitiu de pâna acum sî portarea loru morale politica sî astfelu inzestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna in 1 Martiu a. c. cal. vecsiu.

Caransebesiu 19 Ianuariu 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 4—3

Edictu.

Tom'a lui Tom'a Macsimu Talvanu din comun'a **Sebesielu de josu**, in Scaunulu Sabiiului in **Ardélu**, care mai de doi ani, cu necredintia, parasindu-si pre legiuit'a sea sotie **Mari'a lui Alexie Bucurenciu**, cu trei prunci mici, totu de acolo, au pribegitu in lume, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dîle, dela datulu de fatia, cu atât'a mai tare sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, cu câtu, ca la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a densului, la intielesulu SS Canóne ale bisericei nóstre gr. res. se va decide.

Sabiiu 31 Ianuariu st. v. 1867.

Forulu protopop. gr. gr. res. alu Tractului Sabiiului alu II-lea.

Ioann Pannoviciu, Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineс'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu, 6 fl v. a.

№ 15. ANULU XV.

Sabiiu, in 19 Febr. (3 Mart.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3¼ cr. v. a.

La Situatiune.

Sabiiu 17 Februariu.

In dîlele din urma schimbârile cele mari vedemu, ca au produsu in unii ómeni bucuria entusiastica, iéra in altii unu resimtîmentu plinu de ingrigire pentru venitoriu. Nu numai cei ce vedemu reinviindu trecutulu desaprobatu sî combatutu de ani 19 suntemu acei ingrigiti, ci sî acei eroi constitutiunali sî eruditî totu deodata, cari si-a resturnatu sistemulu loru propriu, inainte cu doi ani, inca stau adi pe gânduri sî se temu, ca fratii loru in aspiratiuni de suprematia, ii voru cutropí sî pre densii, incâtu aspiratiunile loru constitutiunale voru fi reduse la nula.

Aceste dóue jocuri, de bucuria sî ingrigire, au ele vre-unu temeiu in realitate? Incâtu nu scimu, ca lucrurile cari le vedemu ca se petrecu, ce venitoriu ne voru aduce, credemu, ca nici o parte nu este indreptatîta la o eschisiva bucuria sî nici o parte la o absoluta intristare. Icón'a ce intra acum dinaintea ochiloru nostri e neperfecta. Ea este inca numai in comturile cele mai generale. Nu scimu inca déca maestrii ei voru scóte unu capu de Madona séu unu capu de Medusa.

Totu ce ne aru puté pune mai multu pe gânduri sî ce aru trebuí sa nu scape din vederea ómeniloru de statu, aru fi starea aceea indoita care o amu mentiunatu in sîrurile cele d'antâiu. Candu in o familia unii suntu superati sî altii veseli, atunci e semnu, ca legaturile, cari stringu famili'a de o facu unu intregu, nu mai esista sî atunci e de a se asteptá o catastrofa, carea disólva acelu intregu cu totulu sî e intrebarea apoi, déca membrii isolati au sa astepte vre-o fericire séu nimicire totala.

Noi nu amu saltatu de bucuria pâna acum nici nu ne-amu topitu de plansu pentru evenemintele cele mai próspete, cari au entusiasmatu capital'a Ungariei sî alte cetâti din Ungari'a sî chiaru sî din Transilvani'a. Totu ce facemu e, ca stâmu sî asteptâmu sa vedemu déca istori'a inca si-are repetitiunile ei? Nu credemu, insa ca ea va vení, cá pre câtu sa redice entusiasmulu de o parte sa apese animile de ceealalta parte; nu credemu ca ea va veni, cá sa se puna intre membrii acelulasi statu spre ai departá unii de altii, spre ai face sa retacésca, cá nisce meteori rupti de câtra unu trupu mai mare. Schimbârile cari se facu astadi ni se paru a se face dupa alte legi ale puterei decum se facea la 1848; repulsiunea sî atractiunea ni se paru a se imprumutá un'a pre alt'a numai pentru de a se pune lucrurile in altu rendu, numai pentru schimbarea unui sistemu; ratiunea care le conduce e cea de pâna acum si asiá acelési pârti voru conlucrá cá sî pâna acum, numai in alta forma.

Starea lucruriloru pâna la 1860 au doveditu ca popórele monarchiei trebuie sa participe la conducerea sortiei loru. Anulu 1861 au datu sî o mesura in privinti'a acést'a. Framentârile popóreloru in unu resbelu pacicu, dara plinu de energia, au adusu lucrulu pâna acolo, de mai multu séu mai putînu au putulu sa resufle dorintiele tuturoru popóreloru din monarchia. Firesce, ca aceste dorintie se pusese curmedîsiu unele in contra alltor'a asiá incâtu o asiediare multiamitóre in tóte pârtîle erá, pentru momentu celu putînu, nerealisabila.

In tierile translaitane lucrurile mergeau inainte. Dincóce in diet'a Ungariei dedera de greutâti, mai intâiu in sinulu dietei chiaru, opunendu-se aspiratiuniloru magiare, cele ale natiunalitâtîloru.

In Transilvani'a cursulu lucruriloru au adunatu pre romani in congresu, pre sasi in conflussulu universitâtiei; magiarii insistau a rugá pre Majestatea Sea se conchiame deputati la dieta „singura legala“ la Pest'a. Convenirea regnicolara la Alb'a-Iuli'a nu a fâcutu nimic'a, decâtu a adunatu intr'un'a diversele espressiuni ale popóreloru tranne din congresu, din conflusu sî din adresele din unele comitate sî scaune secuiesci, cá sa le puna un'a lânga alt'a fâra de a resultá o intielegere. — Croati'a in diet'a ei de pre acele tempuri a produsu vestitulu art. 42.

Colisiunile aceste au produsu pentru Ungari'a unu provisoriu. In Transilvani'a pre romani ia adunatu in alu doilea congresu la 1863, in urm'a cârui a venitu apoi diet'a din 1863/4 cu urmârile ei. Natiunea romàna fu primita sî inarticulata in acea dieta sî inarticularea acést'a aflà buna primire chiaru sî in dîuaristic'a magiariloru, cari perorescau acea dieta.

Cursulu lucruriloru de atunci mergea intr'acolo, ca monarchi'a sa devina constitutiunala cu diete provinciale sî cu unu parlamentu centralu in Vien'a.

De câtu, provisoriulu din Ungari'a, cunctarea Croatiei sî retragerea partitei cechice din Boemi'a sî Moravi'a sî in fine opositiunea „liberaliloru“ germani au fostu destule elemente de a clatiná sistemulu inauguratu sî asiá in Septembre 1865 vedemu ca se delatura acestu sistemu sî M. S. Imperatulu face unu nou apelu la popórele sele pentru o contielegere.

Acum dupa parerea nóstra situatiunea erá acést'a: Tóte popórele erau libere sa propasiésca pre scen'a politicei statului cu pretensiunile loru, cá fiindu unu prospectu despre ele sa se véda cum acele s'aru puté asiediá, cá sa se multiamésca toti sî sa nu se vateme nimenea. In situatiunea acést'a nóua, noi românii amu avutu acelu aventagiu, ca acum noi in rendulu celoru-lalte popóre nu stâmu numai cu petitiuni sî cu gravamine, ci cu ce-va positivu, cu unu dreptu constitutiunalu sanctiunatu de Imperatulu.

Sa facemu acum o ochire asupr'a lucruriloru pornite din acésta situatiune nóua.

Dupa conceptulu magiaru uniunea tranna cu Ungari'a esistá dela 1848, sî numai pressionea fapteloru o a impedecat'o. Dupa conceptulu româniloru sî sasiloru, prin urmare a majoritâtiei tierei, nu a esistatu, sî tiér'a e autonoma adeca de sine statatóre.

Magiarii dara dupa o logica stricta nu puteau sa aprobe dietele tranne nici din unu punctu de vedere, câci altmintrea ei creáu precedintie prejudicióse pretensiunei loru de a fi tiér'a Transilvaniei o parte intregitóre a regatului Ungariei. Ei insa au alesu la diet'a din 1863, sî parte cá regalisti, parte cá deputati, de-sî in numeru neinsemnatu, au luatu parte. La diet'a din Clusiu 1865 au luatu parte fâra de nici unu scrupulu, fiindu-le majoritatea asecurata sî a comisu apoi acea gresiéla logica de au dîsu, ca aceea ce este nu este.

Diet'a acést'a se amana.

Se mai insemnâmu sî acea impregiurare, ca diet'a acést'a s'a alesu dupa legi de a le Transilvaniei (dela 1791) cu unu adausu, carele se pare ca avea de scopu sa nu vateme (?) nici de o parte. Cursulu lucruriloru intr'ens'a a fostu dupa principiulu sanctiunatu in 1863/4 la diet'a din Sabiiu (respectarea limbiloru) sî dupa celu din 1791. séu pâna la 1847/8.

Un'a este de vaieratu la acea dieta, ca sasii, cari au avutu pâna la 1865. aceeasi confessiune politica, cu romanii; in diet'a din acestu anu au declinatu sî s'au coboritu de pre terenulu de mai nainte, recunoscendu dietei celei ce in principiu erá indreptata contr'a celei dela 1863/4, competinti'a de a deliberá asupr'a legei de uniune. Sî asiá romanii au fostu singurii, cari au mai aperatu terenulu de mai nainte.

Cu ocasiunea convocârei deputatiloru transilvani la diet'a de incoronare s'a ingrigitu pr. in. rescriptu respectivu de drepturile castigate pâna aci, ca acelea prin mergerea deputatiloru tranni la Pest'a sa nu se altereze nici decâtu.

In urm'a acestor'a amu sositu la o nóua configuratiune. Ministrulu carele a pusu tóte elementele in miscare fâra de a le cristalisá cum-va s'a retrasu de pre scen'a politica. O a fâcutu elu acést'a silitu de loviturile ce a venitu asupr'a statului Austriei in vér'a trecuta, seu pentruca a vediutu ca nu póte ajunge la combinatiunea cea dorita de densulu, nu scimu. Densulu nu ni-a descoperitu nici odata vre-o programa. Urmatoriulu seu insa vedemu, ca au inauguratu dualismulu. Au facutu din senatulu imp. estraordinariu unulu ordinariu pre basea constitutiunei din Fauru 1861, iéra dincóce de Lait'a au datu cursu liberu constitutiunei ungare din 1848. Pre noi Ardelenii asiá dara acum lucrurile ce se intempla dincolo de Lait'a nu ne atingu derecte de locu. Actiunea nóstra e acum dincóce de Lait'a.

Aici avemu acum unu ministeriu ungurescu a cârui membru e unu ardelénu. Cancelari'a aulica tranna disoluta. Dara cestiunea uniunei inca nedeslegata. Acuisitiunile popóreloru tranne garantate, prin urmare egalitatea natiunala a româniloru cu celelalte natiuni regnicolare sî dreptulu usuârei limbei sustînutu. Cu alte cuvinte, dincóce de Lait'a legile ungare din 1848 suntu puse lânga cele tranne din 1863/4 sî lânga cele croate din 1861.— Avendu statulu austriacu intregu inaintea ochiloru apoi putemu sa dîcemu ca ambe pârtile statului stau fatia in fatia: cea de dincolo de Lait'a pre terenulu constitutiunei din Fauru cest'a de dincóce pre o combinatiune din cele din 1848—1861—1863/4.

Cautandu sa punemu acesti factori constitutionali unii lânga altii nu putemu predice ca ce va fi in viitoriu. Dara putemu sa ne esprimâmu sî credinti'a sî speranti'a, ca fiindu ei unu productu alu desvoltârei constitutiunali din tempurile mai próspete sî o emanatiune din principiulu de egal'a indreptatîre: diferitele partide voru cautá o combinatiune, multiamitóre; ele nu se voru respinge in o passivitate pagubitóre totalitâtiei. Déca combinatiunea multiamitóre fâcuta pre basele principieloru celoru mai sânte aru fi de un'a séu de alta parte imbrancita, atunci nu mai putemu aflá la accea constitutiunalismulu, ci unu absolutismu, unu autocratismu imbracatu in vestmentulu unei constitutiuni inghiatiate, care amurtiesce miscarea libera a pârtiloru unui statu sî prin urmare viéti'a in trensulu.

Asiá dara aflandu-ne cu totii numai in unu stadiu nou, ne aflâmu la pórt'a deslegârei unoru cestiuni vitale sî de mare insemnatate, prin urmare, bucuri'a pentru cele petrecute in capital'a Ungariei are intr'atât'a justificat'a ei insemnatate, incâtu lucrurile s'a apropiatu cu unu pasu mai multu de deslegare. Ea asiá dara nu e bucuri'a cuceritoriloru sî de aceea nu e nimenea indreptatîtu sa-si smolésca fati'a sea cu umilintia sî sa se privésca de ceceritu.

Mesagiulu imperatescu

câtra dietele provincieloru germano-slave sî câtra Bucovin'a, deschise la 18 Fauru.

Pre candu Maj. Sea c. r. apostolica a binevoitu a orenduí prin pré in. patenta din 2 Ianuariu a. c. conchiamarea unui senatu imperialu straordinariu, fu pr. înaltu Aceeasi condusu la acést'a de acea intentiune, de a asigurá tuturoru regateloru sî tieriloru Monarchiei neatînatóre de corón'a ungara darea votului loru celui intr'asemenea ponderosu ce li s'a promisu prin pr. in. patenta din 20 Sept, 1865 in privinti'a resolutiunei intrebârei constitutiunale, si de a ıc oferí totu odata o basa afara de cerculu de până acum'a spre intielegere sî impacarea diferiteloru pretensiuni sî concepte de dreptu domnitóre sî in regatele sî tierile acestea.

Spre mare parere de reu a regimului imperatescu, intentiunea acést'a pré in. n'a aflatu pretutindenea apretiuirea cea asceptata, ca a fostu trasa mai vertosu la indoiéla : cá sî candu prin acestu pasu aru cugetá regimulu imperatescu a marginí ori chiaru a-si retrage pe unu restempu drepturile constitutiunale ale regateloru si tieriloru amintite mai nainte , ce li s'a asecuratu prin diplom'a din 20 Octobre 1860 sî prin patent'a din 26 Fauru 1861.

Pre câtu de multu a trebuitu regimulu imper. se compatimésca o astfelu de pricepere sî sa o desemne cá un'a ce-i lipsesce ori sî care fundamentu adeveratu, pre atâtu de putînu a potutu sa se indoiésca despre aceea, cumca in acestu modu s'aru fi periclitatu in esenti'a sea scopulu ce l'a avutu in privire deosebita. Déca dejá dupa aceste considerâri regimulu imperatescu a trebuitu se esamineze cu seriositate sî luare aminte intrebarea, déca opulu intreprinsu cu atât'a probitate va puté fi sî insotîtu de resultatele cele favoravere ce s'au asteptatu, apoi a mai prisositu de atunci incóce inca o cercustare pré momentósa, in urmarea cârei'a o predurare pre calea intreprinsa mai deunadi nu s'a aretatu mai multu de conducatóre la scopu.

Pre candu la emiterea patentei imp. din 2 Ian. a. c. starea prepusa a tratâriloru cu tierile corónei ungurescí se restrinse la aceea : ca unu rescriptu pré inaltu emisu câtra diet'a Ungariei staverì principiele sî marginele invoielei, fâra cá sa fia urmatu din partea dietei ungurescí vr'o dechiaratiune aprobatóre, au adusu pertratârile, cari s'au fâcutu de atunci in cóce, la acelu resultatu imbucuratoriu, ca din partea dietei Ungariei se póte asceptá cu siguritate o consentîre la propuneri, ce suntu potrivite a asecurá pusetiunea de putere a Monarchiei intregi, promitiendu la efeptuirea loru o desvoltare favoravera a celei'a.

Cá o conditiune premergatóre pentru efeptuirea practica a invoirei sé aréta denumirea ministeriului respundietoriu ungurescu. Déca acum'a a fostu o recerintia a necessitâtiei politice de a nu intardîá mai multu invoiél'a definitiva cu Ungari'a , atunci regimulu imperatescu nu s'a potutu indoí despre aceea, ca ministeriulu ungurescu trebuie sa fia asiediatu in pusetiunea de a representá naintea tierei ungare o basa compatibila a invoirei.

Sub astfelu de impregiurâri se aretá idei'a principala care a inriuritu la conchiamarea senatului imperialu straordinariu, intrecuta de câtra evenimentele ivite mai apoi, sî regimulu a fostu acum'a constrinsu a resolví intrebarea cea ponderósa : care n'aru jacé in aste cercustâri mai multu in interesulu imperiului de a incungiurá conchiamarea unui senatu imperialu straordinariu.

Dupa esaminarea cea mai rigorósa regimulu a trebuitu sa se resólva pentru afirmare intrebârei acestei'a condusu fiindu spre acést'a de urmatórele priviri momentóse.

Organisatiunea constitutiunala a Monarchiei sufere de multi ani de contradîcerile neresolvite inca pâna acum'a dintre drepturile cele mai vechi ale constitutiunei Ungariei sî acele institutiuni liberale a câror'a introducere in tóta Monarchi'a austriaca sî a propusu Maj. Sea cá o problema a vietiei sale. Ce felu de urmâri triste au provenitu dintr'acést'a e prea cunoscutu. Pâna candu nu se va delaturá asta imparechiare, nu se va puté asteptá restatorirea marimei sî a pusetiunei istorice de mai nainte a imperatîei in sistemulu stateloru europene. In referintiele ce le au produsu evenemintele cele fatale din urma e fia-care amanare a impacârei totodata imbinata sî cu scaderile cele mai vidibile.

Venindu acésta din urma insa in viétia, atunci totdeodata se arata de ajunsu sî scopulu ce a servitu de basa sistârei orenduite prin pré inalt'a patenta din 20 Sept. 1865.

Acésta mesura intreprinsa numai pentru introducerea intielegerei cu Ungari'a se arata de acum 'nainte a nu mai fi de lipsa, rentórcerea pe calea constitutiunala e data de sine sî regimului i se infatîsiéza ocasiunea de a dá senatului imperialu adunatu deslusiri despre tratârile fâcute precum sî a justificá pasii sei.

Majestatea Sea c. r. apost. condusu de aceste argumente a binevoitu a orenduí prin pré inalt'a decisiune din 4 ale cur. cá senatulu imp. straordinariu sa nu se mai conchiame sî senatulu imper. constitutiunalu se convina in 18 Martiu a. c. in Vien'a propunendu-i-se spre primire acele stramutâri de constitutiune , cari cu privire la impacarea cu Ungari'a s'aru aretá de necesarie.

Totu odata sa i se propuna indata dupa constituirea sea proiecte de legi despre tramiterea deputatîloru la consiliulu pentru afacerile comune, de asemenea despre desvoltarea autorisatiuniloru constitutiunale in partea apuséna a imperiului prin o lege despre responsatatea ministeriala sî modificarea § 13 a patentei din Fauru , precum sî, in urmarea dorintieloru ivite de repetîte ori in unele diete , prin o propunere spre largirea autonomiei constitutiunale a tieriloru, in fine proiectulu despre constituirea cea nóua a armatei urmandu sî mai apoi propuneri de legi momentóse referitóre la imbunetatirea justitiei sî la radicârei interesseloru nationala economice.

Regimulu imperatescu spera cu taria dela prudinti'a neafectata sî dela patriotismulu gat'a la sacrificie a membriloru dietei ducatului Bucovin'a cum ca ea va procede fâra pregetare la alegerea membriloru pentru senatulu imperialu constitutiunalu, sî prin acést'a, dejudecandu potrivitu intentiunile binevoitóre ale Maj Sele, va contribuí partea sea, de a duce cris'a constitutiunala, duratóre atâtu de indelungatu , la unu capetu basatu pre contielegerea tuturoru respectiviloru.

Fói'a oficiósa „Sürgöny“ publica câtra tóte deregatoriele tierei urmatórele dóue ordinatiuni ministeriale :

„Constitutiunea nóstra este restituita.

„Radîmulu celu mai tare sî padîtoriulu celu mai puternicu alu libertâtiei constitutiunale este ordinea ; sustînerea acestei'a e pentru ministeriulu respundietoriu ungurescu o datorintia tocmai asiá de stricta, cá apeȓarea constitutiunei.

„Asupr'a obiecteloru acelor'a, cari cadu in sfer'a legislativei séu a regimului legitimu séu a unei alte corporatiuni constitutiunale , nu póte dispune nimenea dupa arbitriu. Déca o face acést'a sî se mesteca cu putere faptica in lucruri de acelea, cari nu se tînu de sfer'a lui , atunci conturba ordinea sî pecatuesce in contr'a constitutiunei.

„De o astfeliu de procedura aru fi de a se privî candu aru rumpe cinev'a cu puterea armârile, emblemele, colorile séu inscriptiunile , séu le-aru delaturá séu mangí cu puterea, de órece regimulu respundietoriu are datoria , a face dispusetiuni in privinti'a acést'a.

Din motivulu acest'a Ve facu . . . . cunoscutu, cá sa binevoiti a publicá ordinatiunea acést'a sî de a informá poporatiunea in privinti'a acést'a. Déca pre lânga tóte acestea aru urmá turburâri de pace, sa binevoiti a procede in contr'a acestor'a pre lânga intrebuintiarea mijlóceloru legali cu asprimea cuvenita.

Din siedinti'a ministeriului ungurescu regiu tînuta in 23 Fauru an. 1867.

Contele Juliu Andrássy m. p.
presiedinte ministerialu.
Bar. Bela Wenkheim m. p.
ministru de interne.

Ordinaciunea a dóu'a ministeriala suna :

„Ministeriulu respundiatoriu regiu ungaru au primitu gubernarea politica a tierei. De óre-ce insa nu se póte efeptuí indata primirea tuturoru fireloru administrativei, asiá au otaritu diu'a de 10 Martie a. c. de terminulu acel'a, la care speréza , ca va puté primí in fapta tóte ramurile administrative in intrég'a loru estensiune.

„De óre-ce insa lucrurile curgatóre ale administrativei sî dispositiunile de lipsa nici in restempulu acest'a nu potu remané in suspensu fâra vatamarea totalitâtiei sî a singuraticeloru, pentru aceea se ordina :

„1. ca pâna la dîu'a amintita au de a se primí sî implini din partea judecatorieloru respective sî a singurateceloru persóne tóte ordinatiunile sî despositiunile acelea, cari suntu emise de corpurile regimului de pâna acum in form'a loru de pâna acumu.

„2. Judecatoriele de comitatu, de orasiu , districtu sî municipale sî oficialii loru remanu pâna la alta dispusetiune in posturile loru sî suntu indetoriti a-si purta oficiulu loru pre lânga responsabilitate stricta.

„3. Atâtu judecatorieloru acestor'a câtu sî oficialiloru loru nu e iertatu a se face nici impedecare in procederea loru oficiala nici a se detrage dela despunerile loru.

Din siedinti'a ministeriului reg. ungarescu tînuta in 23 Fauru an. 1867.

Contele Juliu Andrássy m. p.
Pres. ministerialu
Bar. Bela Wenkheim m. p.
ministru de interne.

Revista dîuaristica

„Hrm. Ztg.“ sî dupa ea „Korunk“ se impedeca de impregiurarea ca foile române au adusu scirile despre denumirea ministeriului numai in colónele din urma. — Dupa noi colónele unui dîuariu suntu tóte cinstite sí asiá scirile ori unde voru fi puse nu-si perdu din valórea loru. Au nu sî Korunk aduce telegramele la calcâiulu foiei sele ?

„Korunk“ cá sî „Hr. Ztg.“ ia notitie despre observârile „Tel. Rom.“ la „N. Fr. Presse“ in privinti'a tînerei unui sinodu bisericescu. „Korunk“ insa se lipesce de Press'a cea nóua sî dîce ca Telegr. nu are causa sa ia in nume de reu asertiunea din „N. Fr. Pr.“, pentruca in adeveru Esc. Sele Metropolitului numai atunci (la 1850, 1860 sî 1864) i-au venitu in minte tînerea sinódeloru , sî se intielege, ca menit'a fóia sî gandesce mai departe, ca sî acum tocm'a in tempulu de fatia iéra i vine in minte sinodulu.— Déca nu amu scí, ca din partea competenta tînerea unui sinodu s'a cerutu inca la anulu 1865, atunci nu ne-amu mirá, ca supositiunile Pressei celei nóue afla atât'a credintia inaintea dîuariului „Korunk“.

Totu acésta fóia, in legatura cu cele de mai susu aduce urmatórele : De altmintrea nu se póte sî nici nu avemu motivu, de a negá, ca din partea romaniloru Bar. Siagun'a sî dintr'a sasiloru consil. gub. Rannicher , au fostu cei d'antâiu, cari au petrunsu mai ageru in cartea viitoriului.

„Hon“ aduce unu articulu intitulatu „iluminatiune sî esecutiune de dare“. Hon spune, ca unu sîru de corespundintie scriu ca iluminatiunile , conductele de facle, banchetele sî asiá mai departe suntu la ordinea dilei sî apoi adauge, ca sî esecutiunea de dare este in tóte pârtîle in vigóre. In decursulu articulului, dupa ce atinge calamitâtile din anii trecuti, atrage atentiunea publicului seu, ca regimulu ungurescu primesce o casa góla. „Cu toaste sî cu facle lips'a nu se delatura. Ceea ce s'au festivitatu de o septemâna incóce in onórea regimului ungurescu aru fi fostu de ajunsu, sa acopere lipsele acelui regimu pe o luna intréga. Erá cu multu mai bine, cá in locu de iluminarea strадеloru sa se fia luminatu poporulu, cá sa scie acei ce au de platitu ce-va sa nu astepte esecutiune, pentru ca acum'a ne platimu nóua insîne.“

Hon se teme , ca prin bucuriele cele sgomotóse se va face ministeriului acea greutate , de elu nu va mai puté deosebí „trebuinti'a“ de „putintia“ sî atunci prietinii cei mai infocati ai ministeriului i voru pregatí sî perplessitâtîle cele mai mari.

„Hirnök“ pretinde, cá cu restituirea legiloru din an. 1848 sa se restatorésca tóte referintiele de dreptulu publicu sî teritoriale in starea de mai nainte, adeca in aceea, in care au fostu, candu s'au sanctiunatu legile din 1848. O cancelaria aulica sî o locutiintia pentru Croati'a este dupa Hirnök sî mai putînu legala, cá un'a ungurésca. Nu se póte invoí cu „arogantulu titulu“ de regatu triunitu, nici cu indreptâtîrea acelei dispusetiuni revolutiunarie , care frâmenta intr'un'a trei comitate ungurescí de lânga Drav'a sî litoralulu ungurescu si Slavoni'a sub numele impropriu alu Croatiei. Mai departe dupa ce spune, ca prin rescriptulu pré in. se restitue intregitatea corónei sî in privinti'a teritoriala , sî adauge, ca este sciutu, ca regimulu celu nou are o grâmada bunicica de agende, cari nu se potu deslegá in unu momentu, continua , ca in cestiunea croata suntu dóue dispusetiuni neaperatu sî neinterdîatu de lipsa Inainte de tóte sa se emancipedie litoralulu ungurescu de catenele birocratiei croate; iéra guvernatorulu din Fiume cu cerculu séu legalu de activitate sa se denumésca. Mai incolo comitatele draviane sa se reorganisedie sî sa se subordinedie regimului din Bud'a , danduli-se comiti supremi noi. Ceea privesce Slavoni'a nu se póte negá, ca din tempii cei mai vechi au avutu autonomi'a municipala egala sî dreptulu de diete provinciale. Déca provinti'a acést'a statatóre din trei comitate sî subordinate banului, crede, ca legile din 1848 prejudeca autonomiei tierei sele, atunci Slavoni'a prin deputatii ei in diet'a comuna ungurésca póte sa aduca inainte pretensiunile ei sî sa fia asigurata, ca corón'a sî legislatorii unguresci nu-i voru detîné ceea ce; se cuvine dupa dreptate. Croati'a insa nu are dreptu sa-si decretedie ea ins'a dreptatea acést'a, séu suptu pretestu de gravameni sa constitue unu statu separatu cu alte cuvinte sa se rumpa (de câtra Ungari'a). De altmintrea sa nu se insiele Slavii de média-dî, crediendu, ca Ungari'a aru vrea sa suprime nationalitatea croata. Ungari'a nu se va amestrcá in limb'a croatîloru sî in afacerile loru interne; numai ei sa respectedie legile aduse de parlamentulu comunu in interesulu libertâtiei, culturei sî binelui comunu. Statulu unguréscu póte sa pretinda atât'a, cá elu, carele vrea sa iá parte la regimulu sî legislatiunea centrala tocm'a asiá sa invetie unguresce, precum au invetiatu nemtiesce sub tempulu absolutismului sî alu birocratiei..„

„Déca suntemu bine informati"; dice o corespundintia in „Albin'a„ sî voimu sa credemu ca dechiaratiunile magiariloru suntu sincere, atunci trebuie sa recunóscemu ca pârtile competinte suntu bine despuse fatia cu natiunalitâtile nemagiare, sî suntu gat'a a indestulí dreptele pretensiuni ale natiunalitâtîloru. — In cluburile deputatîloru desbatu acésta cestiune cu caldura sî mare interesu, din tóte pârtile audîmu esprimendu-se convingerea fratîloru magiari, cumca numai prin indestulirea natiunalitâtiloru se va puté asecurá viéti'a constitutiunala; dar la tóta intemplarea nu putemu sa trecemu cu vederea sî aceea ca pârerile sinistre ce le aveau magiarii fatia cu pretensiunile nóstre din dî in dî se totu mai limpediescu, ma amu auditu dela unii sî aceea, ca in totu proiectulu fâcutu de deputatii români sî serbi in privinti'a indestulirei natiunalitâtiloru nu aru fi nici unu punctu, care nu s'aru puté introduce in constitutiunea tierei. — Cam in acestu intielesu cetimu nisce articuli interesanti in fói'a de curendu aparuta: „Magyarország" organulu ministrului presiedinte, deci sî prin acést'a ne simtîmu indreptâtiti a asceptá tóte cele bune, sî românii a buna séma voru fi gat'a a dá mâna de fratietate magiariloru, déca voru face sa se sî implinésca cele promise, la din contra toti unulu câte unulu voru fi, sî voru trebuí sa fia contrarii, nu ai magiariloru, ci ai cerbicositatei sî nepreeugetârei loru."

Evenemintе politice.

Sabiiu 18 Fauru.

Eri sî alaltaeri au sositu nisce sciri telegrafice de mare insemnetate. Cea de eri fu:

„Pest'a 28 Fauru n. Astadi s'a presentatu ministrii ambeloru case. Primirea entusiastica fu unu votu de incredere eclatantu.

„Ministeriulu au adusu urmatórele proiecte: sa se aplacideze provisoriu pentru an. 1867 scóterea contributiuniloru curente sî radicarea de 48000 de recruti din Ungari'a sî Transilvani'a.

„Comitatele sa se organiseze in modu diferitu de celu alu organisatiunei dela 1848. In privinti'a organisârei Transilvaniei ministeriulu sa aiba mâna libera.

„Legea de pressa din 1848 sa se reíntroduca pre lânga unele modificatiuni.

„Se astépta sî introducerea juriloru.

„Cele dóue proiecte dintâiu ale ministeriului privitórie le aplacidarea provisoria a contributiuniloru sî recrutiloru suntu pentru dumineca la ordinea dilei. . .

„Immormentarea Inaltîei Sele a Archiducelui Stefanu va fi mâne." (Sieb. Bl.)

De alaltaeri:

„Zagrabi'a 27 Fauru. O intimatiune a regimului câtra dicasteriele croate esprima nemultiamirea cu tînut'a cea ostila fatia cu Ungurii a foiloru oficiale croate sî declara intemeiarea unui regatu triunitu de o ilusiuune. Imperatulu doresce continuarea legaturei istorice in Ungari'a sî Croati'a. (Hr. Ztg.)

O alta scire este cea semnalata prin unu telegramu alu Hr. Ztg. de Joi, in care se spune ca „W. Abdpost publica o patenta imp. dela 24 Fauru, prin carea diet'a boema se disólve, din causa ca au adusu unu conclusu de majoritate, carele déca aru primí aprobarea imperatésca aru face ilusórie regularea referintieloru constitutiunale ale monarchiei. Numai decâtu s'au ordinatu alegeri nóue.

Din cele 17 diete de dincolo de Lait'a 7 au sî incheiatu alegerile pentru sessiunea senatului imperialu. Dietele aceste suntu cele din Austri'a de susu, Stiri'a, Salisburgu, Carinti'a, Voralbergu, Silesi'a sî Istri'a.

O corespundintia originala din Vien'a in Hrm. Ztg. spune ca scirile sosite acolo din Galiti'a au facutu o adeverata sensatiune. Acelea afirma, ca diet'a galitiana a decisu tramiterea deputatiloru in senatulu imperialu. Decisiunea acést'a a poloniloru este de natura de a intarí ministeriulu sî va necesitá pre boemi a intrá sî ei in senatu pentru cá sa nu devina o opositiune isolata sî uitata, pe candu déca voru intrá in senatu potu computá la o falanga bine organisata de 40 de membri sî potu avea o influintia ponderósa asupr'a cursului lucruriloru. —

— In 24 Fauru s'a deschisu parlamentulu federatiunei nordice in Berlinu. Regele in persóna a deschisu acestu parlamentu carele representa staturile nemtiesci de média-nópte.

Estragemu din cuventulu de tronu cu carele a deschisu regele Prussiei acelu parlamentu urmatórele:

„. . . E unu momentu insemnatu, candu pasiescu in mijloculu DVóstre; evenemintе insemnate l'au causatu, sperantie mari suntu legate de elu. Cumca mi este permisu a esprime acésta sperantia in mijloculu unei adunâri, ca sî care de seculi n'au avutu vre-unu domitoriu germânu in giurulu seu. pentru aceea multiamescu provedintiei ddieesci care conduce Germani'a la scopulu ei pre calea dorita de poporu, ce nu o puteamu nici alege nici prevedé . . ."

„. . . Despoiata de ponderositate in consiliulu Europei, de influintia asupr'a destinului propriu, devení Germani'a câmpu de lupte pentru puteri straine, pentru cari ea oferí sângele fiiloru ei, câmpiele si spesele de resbelu. Dara nici candu nu a incetatu dorinti'a poporului nemtiescu pentru bunurile-i perdute, sî istori'a tempului de fatia este plina de nisuintie: a recastigá Germaniei sî poporului germanu marimea din trecutu. Déca aceste nisuintie pâna acum n'au condusu la scopu, déca ele, in locu de a repará ruinarea, au mai inreutâtît'o, pentru ca ne lasaramu insielati de sperantie séu amintiri despre pretiulu presintelui, de idealuri despre insemnatatea fapteloru complinite, deducemu din ele necessitatea ca uniunea poporului nemtiescu sa o facemu amesuratu fapteloru ce esistu, sî sa nu se jertfésca iérasi ceea ce se póte ajunge pentru o dorintia. . . ."

„. . . Numai spre aperare, nu spre atacare se unescu gintile, sî cumca sî popórele din vecinetate intielegu totu asiá fratietatea loru se adeveresce din puntarea binevoitórea a stateloru celoru mai puterice, cari privescu fâra ingrigire sî fâra paguba cum Germani'a ocupa pusetiunea de statu mare, de care se bucurá de secle. In momentulu acest'a dara aterna numai dela noi, dela unirea nóstra dela iubirea nóstra de patria a asecurá garanti'a venitoriului Germaniei, in care ea libera de periculului de a cadé iérasi in sfasiare sî ametiéla, póte dupa vointia a-si cultivá desvoltarea constitutiunala sî prosperarea ei, precum sî a-si implini chiamarea ei iubitore de pace in consiliulu popóreloru. . . ."

Solenitatea deschiderei parlamentului se intemplà dupa programu. De partea drépta a tronului se aflau: principele de coróna, toti principii casei domnitóre. numai principele Fridericu Carolu erá intre deputatii din stâng'a. Plenipotentiatii confederatiunei erau condusi de contele Bismarck care erá imbracatu in uniforma de curasiru. Regele fu salutatu cu trei vivate entusiastice, ceí cuventulu de tronu sî in trei locuri fu intreruptu de aplause vie.

Contele Bismark dechiara parlamentulu deschisu

Regele complimentandu de trei ori, parasî sal'a petrecendu-lu cu vivate repetite.

Regin'a, principes'a de coróna cu fiiu-i celu mai mare, principes'a Carolu, principes'a Fridericu Carolu, principele Vilelmu de Baden, principele Nicolae de Nassau, principele Enricu de Hessen sî mai toti representantii erau in logiele ce erau fórte indesate. Unu privitoriu murî in decursulu festivitâtiei.

Adóu'a dî dupa deschiderea parlamentului se adunara representantii staturiloru spre a se constitui. — Contele Barralu representantele Italici fu primitu la curtea din Vien'a prelânga o multîme de considerantie placute. Asemenea se spune sî de primirea representantelui austriacu c. Kübek la curtea din Florenti'a.

Despre orientu se dice ca suntu dóue note cerculare câtra representantii puteriloru un'a dela cabinetulu francesu alt'a dela celu turcescu. Franci'a se vede ca mai antâiu de tóte vrea sa se puna capetu conflictului din Candi'a sî Serbi'a sî apoi dupa aceea sa se faca cele de lipsa pentru o impacaciune generala in totu orientulu. Pórt'a spune prin agentii sei puteriloru, ca pericolulu in Cret'a nue de speriatu. Ea privesce tóta rescól'a de unu ce internu, cârui ea singura va fi in stare a-i face capetu.

Dupa sciri din Madridu, in muntii dela Toledo s'a aretatu bande inarmate.

In Iri'a nu de multu mai multi asiá numiti feniani inarmati, au neliniscitu intr'atât'a pre guvernu, incâtu acest'a au suspendatu legea habeas corpus.

Contele Stackelberg ambasadorele rusescu la Vien'a e chiamatu la Petersburg sa reporteze despre starea Austriei. —

— Dîuariulu „Petersburg" discutandu oficiosu discursulu imperatorului Franciei, declara ca politic'a Russiei in privinti'a desvoltârei proprietâtiei poporatiuniloru crestine pin Orientu erá totudéun'a aceeasi. Pasagiulu discursului privitoriu la Russi'a face a se intielege ca Russi'a s'aru fi unitu cu politic'a francesa; dîsulu dîuariu mantîne contrariulu.

— Dîuariele oficiale sî oficióse russesci discutandu discursulu imperatorului Napoleonu, declara ca: déca cabinetele europene se unescu in cestiunea orientala, Russi'a n'a schimbatu nici unu principiu alu politicei sele orientale. Din contra resulta ca puterile europene recunoscendu desinteresarea Russiei a decisu a uní politic'a loru cu actiunea Russiei.

Dîuariulu de Petersburg dela 20 constatà cu ocasiunea discursului imperatorului Napoleonu, ca Franci'a recunósce intentiunile pacifice ale Russiei, care a voitu totudéun'a desvoltarea pacifica a poporatiuniloru crestine sî prevenirea complicâriloru. Russi'a este satisfacuta vediendu pre Franci'a intrandu in calea care face a se sperá terminarea calamitâtîloru din Orientu.

P. S. Dupa dîuarie mai insemnâmu ca românii ungureni deputati de ai dietei ungurescí, dela denumirea ministeriului in cóce au tînutu conferintie spre a se consultá asupr'a demarsiei loru politice pre venitoriu. Resultatulu conferintieloru se dîce ca merge intr'acolo ca voru asteptá sa véda faptele regimului sî acést'a pentru ca cele intemplate s'a fâcutu din partea magiariloru cu ignorarea loru totala. —

O noutate insemnata are „Zkft" din Zagrabi'a. Acolo au deschisu comitele supremu Cuculievici congregatiunea comitatensa, aretendu seriositatea tempului de fatia, observa insa ca natiunea croata nu va perí, pâna candu are mâna armata la média dî (marginea militara R.) Se decide o representatiune la M. S. cu rugarea cá pr. in. Aceeasi sa se indure a sistá legea cea nóua de intregirea armatei, sî a convocá câtu mai curendu diet'a. Mai incolo s'a decisu a se face declaratiune la locurile pré in. ca comitatulu acest'a se va tîné strinsu de articululu dietalu 42 din 1861.

Unu conductu de facle s'a adusu in sér'a premergatore statuei lui Ielacici.

„Narodne novine" fóia croata asigura a fi aflatu din cercuri inalte, ca in aceste (cercuri) e vointia firma de a vedé odata complanarea intre Pest'a sî Zagrabi'a (vedî sî scirea tel. de mai susu) dara ca cu tóte aceste dreptorile natiunei serbocroate nu se voru strimtorá nici decâtu. —

Journal de Genév publica unu protocolu diplomaticu despre tratâri de compensatiuni intre Franci'a sî Prussi'a, dupa care protocolu Napoleonu III aru fi fostu urditoriulu aliantiei prusso-italiane.

In Neapole se dîce ca suntu pregatiri mari militarie.

Din Poloni'a rusésca se spune, ca aru fi capetatu trupele ordini sa stea gat'a de mersu. Parerea cea mai latîta in privinti'a acést'a e ca pâna la mijloculu lui Aprile se voru face resturnâri in Turci'a sî asiá se va face apoi o miscare de trupe spre Prutu.

Angli'a a incheiatu cu Egiptulu o conventiune militaria pentru cá sa póta trece trupe englezе pre acolo. 2000 de feciori potu trece prin tiéra, fâra a depune armele.

In unulu din nrii trecuti amu amintitu pre scurtu de **Cuventulu de tronu** alu Imper. Napoleonu. Fiindca cuprinde lucruri de interesa generalu européanu lu reproducemu sî noi precum urméza:

(Capetu).

Astadi dupa cinci spre-diece ani de pace sî de bine, cari i multiamimu ostenelelоru nóstre comune sî devotatiunei profunde pentru institutiunile imperiului a DVóstre, mi s'a pârutu ca a sositu ór'a

sa primimu mesurile liberale ce jaceau in cugetele senatului sî in nisuintiele corpului legelatoriu.

Corespundu deci asceptârei DVóstre sî fâra se incungiuru constitutiunea, Ve prepunu legi, ce dau garantie nóue pentru libertâtîle politice. Natiunea ce face dreptate nisuintieloru mele, sî care mai de une dîle in Lotaringi'a dede dovedî miscatóre de alipire câtra dinasti'a mea, se va folosí cu intielepciune de de aceste legi nóue. Cu dreptu cuventu fiindu gelósa la pacea sî binele ei, va continuá intru despretiuirea utopieloru periculóse sî a atîtiârîloru de partite. Ce se atinge de DVóstre, domnii mei, a câror'a majoritate neotârita cu atât'a perseverantia mi sprigini curagiulu meu in opulu celu greu, a guverná unu poporu, DVóstre ve-ti continuá a fi cu mine priveghiatori credinciosi a intereseloru adeverate sî a marimei tierei. Interesele ne opunu indetoriri ce noi vomu sci sa le indeplinimu. Franci'a in strainetate este stimata, armi'a si-a aretatu eroismulu seu, dara fiindu ca relatiunile resbelului s'au schimbatu, pretindu totu ele, inmultirea puterei nóstre de aperare, sî noi avemu sa ne organisâmu astfeliu, cá sa fimu nevatemabili. Proictulu de lege ce se luà in consideratiune cu cea mai mare ingrijire, usiuréza sarcin'a conscriptiunei in tempu de pace, oferéza isvóre insemnate de ajutoriu in tempu de resbelu, imparte sarcinele in asemenea mesura preste toti sî satisface principiului de egalitate. Acestu proiectu de lege are insemnatatea de institutiune si, sumu convinsu, va fi primitu cu patriotismu.

Influinti'a unei natiuni depinde dela numerulu barbatiloru ce-i póte inarmá. Nu uitati, ca statele din vecinetate aducu cu multu mai grele sacrificie pentru constitutiunea buna a armiei loru, ele privescu la DVóstra pentru ca in virtutea decisiuniloru DV. sa judece, déca influinti'a Franciei in lume se va marí séu va scadé! Sa tînemu flamur'a nóstra natiunala totu pre aceeasi culme; acést'a este mijloculu celu mai securu pentru conservarea pâcei, iéra acésta pace cauta sa o facemu fertila, liniscindu miseri'a sî inmultindu binele. Râni cumplite primirâmu in decursulu anului trecutu, esundâri sî epidemie devastara unele despartiemente ale nóstre. Binefacerea usiurà suferintiele individuale sî dela DV. se voru cere credite a repará daunele causate proprietâtiei publice. Pre lânga tóte nefericirile in parte, progresulu binelui comunu nu s'a impedecatu. In restempulu periodei ultime finantiarie se inmultîra venitele directe cu 50 milióne sî cele ale comerciului esternu cu mai multu decâtu o miliarda. Imbunatâtîrea gradata a financieloru nóstre curendu va concede a dá indestulire generala intereseloru economice sî comerciale cari prin cercetâriie oficiale ce se facu in tóte pârtîle imperiului se voru aretá la lumina. Atunci ingrigirea nóstra va avé de scopu a reduce unele dâri ce apasa greu possessiunea, a clâdí câile interne de navigatiune, porturile nóstre, câile ferate sî deosebitu câile vicinale, a mijlocitóreloru neincungiurabile pentru impârtîrea producteloru de câmpu.

DVóstra inca din anulu trecutu sunteti ocupati cu legile despre instructiunea elementara sî despre asociatiunile cooperative. Nu me indoiescu, ca DV. ve-ti primí otâririle ce ele contînu; ve-ti imbunetâtî relatiunile morale sî materiale a tieranimei sî a claseloru lucratóre din cetâtile nóstre cele mari.

Asiá fia-care anu deschide orisontu nou mijlociriloru sî nisuintieloru nóstre. In acestu momentu avemu de tema a formá moralulu publicu dupa prass'a institutiuniloru liberale. Pâna acum'a libertatea in Franci'a erá numai trecatóre, pre acestu pamentu nu putea incoltî, pentru ca abusulu urmá nesmintitu usului sî pentru ca natiunea preferea a marginí folosirea drepturiloru sele, a suferí desordine in idei, sî in fapte Este demnu de DV. sî de mine a face folosire mai lâtita de principiele mari cari suntu glori'a Franciei.

Desvoltarea ei nu va influintiá, cá mai inainte, prestigiulu necesariu alu autoritâtiei.

Puterea astadi este fundata sî patimile violente, unic'a pedeca la lâtîrea libertâtiloru nóstre, se voru perde in enormitatea dreptului de sufragiu universale. Amu deplina incredere in priceperea sanetósa sî in patriotismulu poporului, sî intâritu prin dreptulu ce-lu amu dela elu, intâritu prin consciinti'a mea care nu voiesce decâtu binele, ve invitu sa plecati cu mine cu pasi securi pre calea civilisatiunei.

Principatele române unite.

Bucuresci 13/25 Fauru.

In siedinti'a de Sambata a Camerei deputatiloru s'a desbatutu facultatea de dreptu din Bucuresci. D. Marzescu a datu unu amendamentu prin care reduce numerulu catedreloru, sustîindu ca unu professore póte tîné singuru mai multe catedre, facendu cursuri in tóte dîlele sî mai multe óre, D. Ministru alu instr. publice se unesce cu dlu Marzescu sî sustînu amendoi, ajutati sî de alti deputati, dîsulu amendementu. DD. Vernescu, G. Ghic'a, M. Cogalniceanu, Ioann Bratianu sî alti deputati combatu amendementulu din mai multe punturi de vedere, intre cari sî cele urmatóre: Legea instructiunei publice dechiara pe professorii universitâtiloru inamovibili sî este opritu chiaru de a-i stramutá dela o catedra la alt'a fâra voi'a loru; suprimendu car catedrele se lovesce inamovilitatea, sî acést'a nu o póte face Camer'a decâtu printr'o lege speciala a instructiunei publice; alu doilea: Cá professorii actuali neputendu incuviintiá violarea legei si voru dá demissiunea sî astfelu facultatea va remané fâra professori; alu 3-lea: Multi din professori voru cere pensiunile loru sî atunci tesaurulu publicu va platif sî pensiunile fostiloru professori cei noi. In sfersîtu puindu-se la votu amendamendamentulu dlui Marzescu a fostu respinsu cu 59 bile negre contr'a 53 albe, sî s'a priimitu apoi statu quo, propusu de comissiunea bugetaria, cu 64 bile albe contr'a 48 negre.

La inceputulu siedintiei dlu Ministru afaceriloru straine a depusu unu proiectu de lege pentru infiintiarea de aginti politici la Petersburg, la Vien'a, la Florenti'a sî la London, sî unu consule comerciale la Varn'a.

Varietâti.

⁂ Din Clusiu se scrie la „Sieb. Bl.“, ca cons. gub. Rannicher, intre alti ardeleni aru fi designatu pentru unu postu insemnatu alu ministeriului de culte. „Se póte“, dîcu „S. Bl.“ „ca faim'a acést'a pâna acum'a nu are nici unu temeiu. Atât'a insa este siguru, ca alegerea acést'a aru fi un'a dintre cele mai norocóse. Noi nu amu sci pre nimenea altulu, care sa aiba cunoscintie asiá temeinice in afacerile ardelene de cultu sî instructiune, din anii mai din cóce, pe lânga acést'a liberalismulu seu in lucruri de credintia nu sufere nici o indoiéla.“

⁂ Unu tel. priv. alu „Zkft“ spune ca Episcopulu serbescu din Bud'a e denumitu referentu de afacerile serbesci de culte sî instructiune in ministeriulu ungurescu de culte sî instructiunea publica.

⁂ Prea in. ordinatiune imperatésca din 21 Ian. 1867 cu valóre pentru intregulu imperiu, prin carele se micsioréza tacsele de transporturi la carale de posta. Pentru ori-ce pachetu se platesce o taxa dupa greutate, iéra déca dechiari sî vre-unu pretiu, se ia o alta tacsa sî dupa pretiu. — Scripturi fâra pretiu dechiaratu si mai usióre de cinci loti de vama (nu de Vien'a), nu se primescu la post'a de pacheturi, ci numai la cea de scrisori. De fia-care puntu de vama séu pentru o parte a unui puntu de vama se platesce câte 1½ cruceriu pre distantia de 5 miluri, déca pachetulu merge numai pre o distantia de câte 50 miluri, iéra déca trece de 50 pâna la 100 acelu 1½ criu se platesce pre câte 10 miluri si déca trece preste 100 miluri totu atât'a se ia de câte 10 miluri.

Pentru pachete care n'au valóre mai mare de 100 fl. se platesce pre 20 miluri 3 cri pe 80 miluri 5, preste 80 câte 10 cruceri austr. numai. G. T.

⁂ (Festivitate). La Brasiovu s'a serbatu in sal'a tironiloru (puscatori la tînta) unu banchetu din caus'a denumirei ministeriului ungurescu. Banchetulu s'au datu de reuniunea tironiloru sasi din Brasiovu. La acést'a au luatu parte sî alti cetâtieni de ai Brasiovului sî mai multi representanti din districtu. Sub decursulu banchetului domní cea mai serina conversatiune. In fine se incepura toastele. Celu dintâiu fu rostitu din partea antistelui reuniunei Friedericu Wächter in sanetatea Majest. Sele Imperatului Austriei sî regelui Ungariei, care fu salutatu de unu vivatu intreitu. Dupa acést'a multiamesce vorbitoriulu pentru constitutiunea restituita, cu cuvinte caldurióse ilustrédia insemnatatea ministeriului ungurescu, arata pre Deák cá pre acelu barbatu, cârui este de a se multiamí restituirea constitutiunei in fine saluta cu unu vivatu pre ministeriulu ungurescu. Urmédia acum toastu de toastu, dintre cari suntu de insemnatu celu adresatu lui Andrássy, Deák, Mikó, centralistiloru de dincolo de Lait'a, Dr. Hainald s. a. m d. Unu cuventu rostitu in limb'a magiara de capelanulu romano-catolicu Lechner, fu primitu fórte bine, pentru ca de-sî erau multi, cari pricepeau putînu limb'a ungaresca, elu si sciù intocmai cuventulu seu cu astfeliu de cuvinte, incâtu sa póta fi priceputu de toti. Elu au reinfrântu devis'a „unio vagy halál“, sî au redicatu unu toastu pentru uniunea „dara fâra mórte.“ Mai târdîu intréba Waechter pre adunare, ca nu-lu va imputernicí sa esprime prin telegrafu multiamit'a adunârei marelui Deák sî ministrului presiedinte Andrássy. Acést'a se primesce unanimu sî Brasiovenii aflatori in Pest'a se insarcinéza, a fi interpretii (talmacitorii) adunârei. Cas'a de petrecere erá inflamurata sî iluminata splendidu. Pârtasii la acésta festivitate s'a departatu fórte târdîu, ducendu cu sine fia-care dorinti'a cá sperantiele, ce le au in constitutiunea cea nóua sa se implinésca.

(d. „Kr. Ztg.“)

⁂ (Fulgere sî tunete) au fostu in 23. Fauru, pe la 9 óre sér'a in Brasiovu. Pre lânga fulgere sî tunete mai vuià sî unu viscolu infricosiatu insotîtu de grândina sî ninsóre, incâtu credeau ómenii, ca dîu'a cea de pe urma e la usia. Dupa o jumetate de óra insa s'a fâcutu linisce.

⁂ Balu se va arangiá prin comunitatea româna gr. or. din Beiusiu in sal'a ospetâriei opidane in 3 Martiu c. n. 1867 sér'a la 7½ óre. Venitulu curatu e destinatu pentru incheiarea edificârei scólei sî casei parochiale dearse in 1862. Pretiulu: 1) pentru o persóna 1 fl. 2) pentru o familia dupa placu (adeca dela 1 fl. in susu).

⁂ (Fundatiunea nóua — fâcuta la Beiusiu de câtra cunoscutulu mecenate alu junimei studióse d. Nicolae Zsig'a negutietoriu sî proprietariu din Oradea-Mare, — constà din 2000 f. v. a. din a câroru folóse estempu diece tineri primescu pane, dupa modulu cum primescu colegii loru din fundatiunea nemuritoriului Samuilu Vulcanu. „A.“

⁂ (Insinuâri.) Atât'a in Transilvani'a câtu sî in Ungari'a e o clasa de ómeni, carea se pare a avea devisa „Acheronta movebo“. Ei de o parte pre oficialii de natiunalitate româna ii afla fórte neconstitutiunali sî cu cate gresiele, de alt'a apoi sî cugeta, ca ei insii aru fi cei mai acomodati pentru oficiele constitutiunale. Asiá cetimu in „Albin'a“ in „Korunk“ sî intr'alte foi corespundintie, din care se vede, ca acei constitutiunalisti afla gramad'a de scaderi comitiloru supremi de acum sî altoru oficiali, pentru cá dóra sa se póta aventá densii la aceste posturi.

⁂ Principela Carolu din Romani'a au fostu in 23 Fauru c. n. la o venatóre pe Predealu. —

⁂ In Berlinu, s'a subscrisu pentru imprumutulu Romaniei, nóue milióne franci.

⁂ (Ciuma de vite.) Comand'a generala c. r., din caus'a latîrei ciumei da vite la marginele Moldaviei de câtra Tranni'a, au opritu importulu de vite cornute sî oi, precum sî de producte crude luate din aceste animale sî adeca: pe la vam'a Oituzului, Tolgiesiuluisî a Gimesiului.

Nr. 5—1

Concursu.

Spre ocuparea postului invetiatorescu din Toplu indiestratu cu emolumintele anuale de 20 fl. v. a. unu jugeru de grâdina, 6 chible de grâu, 16 chible de cucuruzu 50 ponti de sare, 50 ponti de clisa, 10 ponti de lumini, 8 stângini de lemne, sî cortelu liberu.

Se deschide concursu pâna in patru septemâni dela antâi'a publicare in acésta fóia, pâna candu doritorii de a ocupá acestu postu, suntu avisati a-si substerne recursurile loru bine intocmite sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu aradanu.

Belintiu 10. Fauru 1867.

Constantinu Gruiciu,
Protopr. Hasiasiului.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu esĕ de doue ori pe septemana: joi'a si Dominec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 16. ANULU XV.

Sabiiu, in 23 Febr. (7 Mart.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Siedinti'a dietei ung. din 28 Fauru.

Sabiiu 22 Fauru.

Dîuarele câte ne vinu a mâna au prognostice despre siedinti'a acést'a dietala. Ori câtu de diferite suntu colorile politice ale foiloru, tóte au cate unu cuventu de recunoscintia fatia cu circumspectiunea cea energica a ministeriului Andrássy.

Ceea-ce se infatiosiéza mai antâiu cetitoriului despre acésta siedintia e, ca ministeriulu au luatu nisce cestiuni vitale a mâna sî au venîtu de s'au presentatu cu ele inaintea dietei. Acestea suntu privitóre la sarcinele publice, la intregiea armatei, la regularea municipieloru sî la legea pressei.

Nu suntemu de acei'a cari sa fimu consternati, nici de acei cari sa ne entusiasmâmu dupa un'a séu alta impregiurare, nefavoritóre séu favoritóre, sî de aceea sî cu ocasiunea acést'a déca luâmu notitia despre acésta intemplare in diet'a ungurésca, vremu simplu a constatá unu pasu nou alu desvoltâriloru constitutiunali.

Scóterea contributiuniloru curente sî radicarea recrutîloru vedemu din actele ce se asternura dîetei cá proiecte de lege, ca suntu provediute sî pentru Transilvani'a. Vedemu mai departe ca sistem'a de administratiune sî justitia pâna la o alta dispositiune a legislativei cu respectu la art. 7 §. 5 din legile din 1848 ministeriulu e de parere cá sa remana cea de pâna acum sî ca in consunantia cu acestu sistemu sa faca dispositiunile recerute dupa parerea sea sub respunderea propria. Fiindu sâtui de provisorii, amu fi fórte neplacutu surprinsi, candu in er'a cea nóua ne-amu tredî iéra cu unu provisoriu; câci nu amu dorí sa mai ajungemu sî alte restauratiuni, cá cea de deunedîle la Brasiovu.

Legea pressei din 1848 se reintroduce cu unele modificâri.

Ce e mai de insemnatu din acésta siedintia pentru noi ardelenii e sustînerea mai departe a sistemului de administratiune pâna la o alta dispositiune a legislativei. Cá multe alte in limb'a diplomatica, are sî acést'a unu intielesu alternativu.

Din cele precesse in anii din urma insa sî din garantiele date de pre tronu, omulu aru puté face cea mai drépta sî logica deducere, candu aru presupune, ca legislativ'a cea suspensa a Transilvaniei inca va mai avé sa vorbésca cá atare in acésta cestiune. Acésta dorintia sî pretindere esprimata de români sî in diet'a clusiana nu prejudeca nici intentiuniloru tronului, nici desvoltârei constitutiunali, ci e tocm'a unu ce necesariu, pentruca ori ce contractu bilateralu sî cu atâtu mai tare unulu ce privesce dreptulu publicu a duoru tieri trebuie sa aiba voi'a amenduroru pârtîloru contractante; — altmintre in loculu contractului intra forti'a. Circumspectiunea cu care inauguréza ministeriulu actiunea sea ne face sa credemu cele esprîmate. Lânga acésta ni-aru placé inse, candu am vedé sî din partea nóstra o energia resoluta, o impreunare la o actiune solidaria, carea acum e póte mai de lipsa cá ori sî candu.

Cetimu ca in Pest'a Ardelenii in o conferintia s'a invoitu sa formuleze o mijlocire intre dorintiele loru, sî a face ministeriului propunere. Cine suntu ardelenii acesti'a? suntu sî deputatii români acolo? au luatu sî iau parte la acea conferintia séu dóra se lucra fâra de noi de pelea nóstra? — Unu altu momentu din acésta siedintia ce merita a fi consideratu e la proiectulu regulârei municipieloru unde se suspende punctulu e) dela § 2 din art 16 de lege din 1848, in urm'a cârui in siedintiele comiteteloru sî a adunâriloru marcale erá normata pentru Ungari'a eschisivu limb'a magiara. Suspenderea acést'a e motivata prin castiunea nationalitâtîloru ce are sa se deslege pre cale legislativa.

„Zkft“, cârei de siguru nu i se va puté imputá ca e fóia magiarona dîce la acést'a: „Noi gratulâmu sinceru ministeriului ungurescu, ca au luatu prin propunerea suspensiunei punctului e) a articulului 16 din 1848, initiativ'a cea atâtu loiala, câtu sî momentósa, carea delatura atâtea nedreptâti grele, comise in legile din 1848 contr'a nationalitâtîloru nemagiare.“

„Afuriseni'a Gazetei“.

In numerulu 14. alu „Tel. Rom.“ promiseramu a respunde la acelu pasagiu alu articolului „Concordiei“ nr. 12 de sub rubric'a „Sabiiu“, unde se dîce, dupa o coresp. dela Brasiovu, preotîmea gr. resariténa inca totu mai tîne la afuriseni'a din Dec. 1854 sî se feresce de ea (adeca de „Gaz. Tranniei“) cá de unu obiectu ciumatu, iar altii cetescu pre ascunsu“.

Nu ne trecea prin minte a vení la obiectulu acest'a, déca dîuariulu Concordi'a nu ni-aru fi provocatu prin dîs'a-i corespundintia dela Brasiovu; ba marturisimu, ca nice de astadata nu amu fi dîsu nimic'a, déca in acelea putîne, dar impungatóre cuvinte ale Concordiei, nu s'aru manifestá tendinti'a, pe de o parte de o scociorî iarasi critici asupr'a autoritâtiei supreme a bisericei nóstre gr. or. române, sî a produce despretiuirea acteloru acelei'a, iar pe de alta parte de a copilarí pe preotîmea nóstra gr. or. din Brasiovu.

A trece cu vederea inse atari tendintie, primite de o fóia publica romana, nu ne iérta autoritatea bisericei nóstre sî datorinti'a nóstra fatia cu publiculu romanu, cârui'a avemu ai espune lucrulu, nu laconice sî cu cuvinte impungatóre, ci cu deslucirea sî lamurirea obiectului, spre alu pricepe ori sî cine, pentru ca nu ne place a vorbí pintre renduri, ceea-ce dela nici unu dîuariu romanu nu o asteptâmu.

Obiectulu, pe care-lu atinge Concordi'a, cu nisce termini in sine nedrepti sî totuodata nepotriviti sî neonesti, s'au petrecutu la anulu 1855. (nu 1854), sî cuprinde in sine circulariulu Episcopiei nóstre de atunci, ddto 5 Decembre 1855. Nr. cons. 1090, prin care nu se „afurisesce“ nici nu se „ciuméza“ Gazet'a sî faimosulu ei calendariu alu dlui B. pe an. 1856, ci pentru nisce scopuri neiertate, malitióse sî despretiuitóre de biseric'a nóstra gr. or. sî de asiediamintele ei, ce le-au urmatu numitele scrierí, se svatuesce poporulu bisericei nóstre, ca sa nu procure sî se nu cetésca acele scrieri, cari tînteau numai sî numai la rumperea unimei duchului nostru crestinescu, la slabirea temeliei bisericei nóstre gr, or. sî la stricarea bunei intielegeri sî neclatitei credintie a crestiniloru nostri, ba putemu dîce, la semanarea semburului de ura intre noi românii insîne.

Numitele scrieri, intre alte multe invetiaturi, sî índemnâri la neascultare de invetiaturile bisericesci, s'au incercatu a dejosí sî a denegá tóta insemnetatea soborului bisericei nóstre, tînutu la anulu 1850, primulu soboru sî inceputulu vietiei constitutiunale a bisericei nóstre române gr. or. din Transilvani'a, dupa unu somnu de mórte alu ei de 150 de ani, sî plinu de suferintie.

Nu ne iérta tempulu sî spatiulu, ba nici nu aflâmu astadi consultu, a reproduce tóte acestea triste fapte ale unoru connatiunali ai nostri, ce s'au petrecutu pe la anulu 1855, ci indemnâmu pe fiacare omu iubitoriu de adeveru la cetirea suscitatului circulariu, observandu, ca acele scrieri nu au meritatu numai afurisani'a bisericei nóstre in intielesulu canóneloru, ceea-ce nu li s'au datu, ci au meritatu afurisani'a intregei natiuni române, pentruca ele, in locu sa conlucre la bun'a intielegere a ambeloru confessiuni române, au fostu cadiutu in acelu mare sî neieratu pecatu, despretiuindu cele mai sfinte asiediaminte ale bisericei nóstre gr. or., de au lucratu la discordía intre acestea confessiuni, de care discordia s'au bucuratu sî au triumfatu la totu tempulu neamicii natiunei române.

Trebuie sa mai observâmu inca, ca acelea vatemâri, comise prin dîsele scrieri, asupr'a invetiaturei sî asiediaminteloru bisericei nóstre, atâtu erau de gróse, incâtu aceloru, câtu sî scriitoriloru loru, de siguru nu le-aru fi lipsitu biciulu legiloru civile, déca Episcopulu nostru de atunci, voindu a incungiurá acestea, nu aru fi fâcutu intrebuintiare de mijlócele concese lui prin legile bisericei nóstre, sî nu aru fi emisu acelu circulariu, cu scopu, cá prin invetiatur'a archierésca se impedece sî se paralisese demoralisarea intentiunata prin amintitele scrieri, care in fapta produsese sî frupte. —

Intrebâmu acumu pe Concordi'a, vrea ea, prin corespundinti'a-i dela Brasiovu, in respectulu Gazetei Tr., sa arunce din nou sementi'a discordiei in natiunea nóstra, precum au semenatu Gazet'a pre la anulu 1855; ori ce vrea Concordi'a cu aducerea aminte de afurisania sî cium'a — cum o dîce — „din Dec. 1854“?

Noi nu vremu sa triumfâmu, candu suntemu siliti a oservá ca diuariulu Concordiei, prin amintit'a-i corespundintia dela Brasiovu, nu si va ajunge astadi unu atare scopu, ci mai vertosu da ea chiaru Gazetei unu testimoniu de sĕracia, candu dîce, „ca totu mai tîne preotîmea nóstra gr res. din Brasiovu la afurisani'a Gazetei, sî se feresce de ea, cá de unu obiectu ciumatu.“ Câci déca singura Concordi'a sî corespundintele ei dela Brasiovu crede, ca inca sî adi mai jace o afurisanie pe Gazeta, sî se mai ferescu de ea ómeni cunoscuti atâtu in 1855 câtu sî acum de inteligenti, atunci cu buna séma nu afurisenia din Dec. 1854, cumu-i place Concordiei a numí invetiatur'a archiereului nostru din 5 Dec. 1855, ci póte ca purtârile sî faptuintiele Gazetei, pe terenulu politicei nóstre natiunale, in tempulu celu din urma o caracteriséza pe ea in modulu de susu, si indémna pe unii ómeni de a se ferí de ea, — nu dîcemu cá de unu obiectu ciumatu.

Acestea atribute are dar singura Gazet'a a si le adscrie, câci noi presupunemu, ca acei preoti inteligenti gr. or. dela Brasiovu cunoscu cu multu mai bine sî mai deaprópe pe corifeii Gazetei, cu cari au de a face in tóta dîu'a, sî pricepu cu multu mai bine scrierile sî tendintiele loru, decâtu cá sa póta cine-va cugetá ca ei din fric'a sî respectulu unei „afurisanii din Dec. 1854“ asupr'a Gazetei, s'aru ferí de acest'a, sî o aru cetí pe sub ascunsu.

De altmintrea e de miratu, ca cum de vorbesce Concordi'a sî corespundintele ei chiaru numai de preotii nostri dela Brasiovu, cari aru mai tîné la afurisani'a Gazetei, câci acelu circularu archierescu au fostu indreptatu câtra intrég'a preotîme a eparchiei.

Incheiemu cele dîse cu acei'a, ca fatia cu acelea momentuóse schimbâri, ce se petrecu pe campulu politicei de adi, sî atingu in prim'a linia interesele natiunei nóstre, mai bine s'aru cadé unui jurnalu politicu sî literariu, a se ocupá de acelea, in folosulu natiunalu, decâtu a mai semená intre noi negin'a anului 1855.—

Dr. Borcea, fisc.

Din Pest'a.

28 Faur[illegible] n. Presentarea ministriloru inaintea

casei deputatiloru sî magnatiloru s'a fâcutu din acésta dî (vedî Ev. pol. nr. tr.)

Ea s'a fâcutu in unu modu fórte solemnu. La 10 óre dim. s'a deschisu siedinti'a dietala. Dupa cetirea sî verificarea protocolului din siedinti'a trecuta au intratu ministrii cu vestminte de gala sî incinsi cu sabii in sala. La intrarea loru s'a radicatu tóta cas'a sî a erumptu in aplausele cele mai entusiaste.

Ministrulu presiedinte presentà pre colegii sei casei deputatiloru sî se adreseza in o cuventare scurta apoi totu câtra acest'a.

Presiedintele casei Szentiványi saluta ministeriulu cu cuvinte pline de caldura iéra acest'a face casei cunoscutu ca vrea sa aduca sî sa astérna nisce proiecte de lege. Siedinti'a se suspende, pentru cá ministrii sa se póta presentá sî casei de susu. Ací inca fura primiti cu acelasi entusiasmu cá sî in cas'a deputatiloru.

Dupa seversirea presentârei in ambe casele, contele Andrássy pune pre més'a casei deputatiloru proiectele de lege privitóre la sarcinile publice, la intregirea óstei, regularea municipieloru sî legea pressei.

Se cetescu apoi mentiunatele proiecte de câtra notariulu W. Tóth :

Proiectu de lege

privitoriu la sarcinele publice pentru an. 1867.

1. Dupa ce greutâtîle, cari cu totulu impedeca transitiunea la o manuare curatu constitutiunale nu iérta nici decâtu, ca sistem'a de contributiune care pretinde o cumpenire mai detaiata sî o pertractare mai lunga — sa se póta statorí numai decâtu sî sa se astérna inca pe anulu 1867. unu bugetu sistemisatu, in urm'a cârui'a diet'a sa fia in stare a puté votá contributiunile necessarie, cas'a cá nu cumva administratiunea se sufere ce-va scadere din lips'a baniloru, sî pâna atunci, pâna candu se va intemplá acést'a, va autorisá numai decâtu pe ministeriu : ca darea acum statorita pentru a. c. precum sî restantiele de pe anii trecuti pe teritoriulu Ungariei sî alu Trarsilvaniei sa le póta esecutá — pe lânga cea mai mare crutiare a contribuentiloru; se póta sustîné contributiunea indirecta, accisurile precum sî monopolurile publice; se póta intrebuintiá banii incursi, — pe lânga obligatiunea de a dá socóta cu espirarea an. curentu — pentru spesele administrative ale tierei sî pentru cele comuni statorite din partea dietei, cu unu cuventu sa se ingrigésca sub propri'a sea respundere de incassarea venituriloru publice sî de acoperirea acurata a lipseloru statului, sî in acésta causa, incâtu este neamanatu de lipsa, se póta procede — totu pe lânga respundiabilitate — asiá precum presciu ordinatiunile sustatórie.

2. In urm'a impoternicirei de mai susu, tóte jurisdictiunile tierei precum sî toti dregatorii acelor'a suntu detori, pe lânga respundiabilitatea loru personale, a veni intru ajutoriu la esecutarea contributiunei directe sî indirecte, sî a esecutá cu acuratetia tóte ordinatiunile ministeriali privitóre la veniturile publice.

3. Jurisdictiunile comitatense sî districtuali totu deun'a au fostu in dreptulu loru de a face unu bugetu despre spesele loru administrative, sî apoi in urm'a legiloru din 1848 a-lu inaintá ministrului de interne, iéra darea o au aruncatu pe respectivii contribuenti, o au incasatu sî pe lânga o socota corecta o au intrebuintiatu pentru scopulu prefiptu, conformu bugetului aprobatu (de câtra ministru).

Legelatiunea pentru viitoriu se va ingrigí, cum se esercite comitatele sî districtele acestu dreptu autonomu alu loru dela finea anului curinte incolo; insa dupa ce pentru anulu acest'a suntu acum statorite tóte sarcinele publice, socotelele despre contributiunea sî restantiele incassate, precum sî greutâtîle despre esecutarea acestor'a aru fi impreunate cu astfelu de incurcaturi nemarginite, cari abiá aru fi in stare a se poté rectificá : ministeriulu respundiabile se autoriseza, a dá din sum'a, ce are a o incassá pe acestu anu din contributiunea acum stastatorita, fia-cârui comitatu séu districtu atât'a câtu pretinde bugetulu comitatense sî districtuale, ce este a se susterne ministrului de interne spre aprobare : comitatulu sî districtulu este indetoratu a manuá acést'a suma — pe lânga o socota cuviinciósa — prin insii oficialii sei sî a o intrebuintiá pentru spesele administratiunei sele interne.

4. Acésta plenipotentia, carea in urm'a celoru susatinse se da ministeriului, va avé valóre numai pâna in dîu'a din urma a anului curinte, iéra pentru an. 1868 ministeriulu va pregatí bugetulu regulatu, inainte, sî lu va asterne dietei spre decidere.

Conte Juliu Andrássy m. p. c. G. Festetich m/p. Br. I. Eötvös m/p. c. Em. Mikó m/p. M de Lonyay m/p. Br. de Horváth m/p. b. Bela Wenkheim m/p. Stefanu de Gorove m/p.

Proiectu de lege privitoriu la intregirea armatei.

Guvernulu Maj. Sele din documintele comunicate cu densulu S'a convinsu, ca in regimentele unguresci in urm'a nefavoritórei batalie din an. tr. s'au escatu lacune considerabili, sî cumca implinirea acestoru lacune suntu a se efeptuí neamanatu chiaru sî in interesulu asecurârei tierei — sî pâna candu se voru face despusetiuni prin lege; — este convinsu mai departe sî despre accea, ca pentru intregirea armatei din partea Ungariei sî a Transilvaniei se receru 48,000 de recruti. Cu privire la respunsabilitatea, cu carea guvernulu este detoriu a se ingrigí despre aperarea cuviinciósa a tierei, sî ministeriulu, fatia cu necessitatea urginte, nu afla altu modu, decâtu a rugá pre in. casa, cá sa ordinedie prin unu conclusu dietale interimale asentarea celoru 48 de mii de recruti de mai susu, care conclusu, dupa-ce se va intemplá incoronarea, va fi a se trece prin unu art. separatu in codicele de legi. Déca in. casa aru poftí, guvernulu Maj. Sele este gat'a a comunicá documintele privitórie la necesitatea de intregirea armatei, cu o deputatiune ce este a se esmite dupa modulu observatu in legile de pâna acum. Astfelu ministeriulu propune urmatoriulu proiectu, — iéra modulu sî conditiunile de recrutare le va asterne casei câtu mai curendu.

1. Ca puterea de aperare a tierei, sî pâna ce sistem'a s'aru statorì pe calea ordinaria a legelatiunei, astfelu sa se statorésca, incâtu este de lipsa pentru asecurarea tierei sî a imperiului : pentru suplinirea lacuneloru observate in regimentele armatei din partea Ungariei sî Transilvaniei se votedìa numai decâtu 48,000 de recruti.

2. Conditiunile mai de aprópe a acestei recrutâri se vorn statorì, la propunerea ministeriale — numai mai tardîu.

3. Tóte initiativele sistemei de aperare, ce suntu a se introduce pe calea legelatiunei, precum sî greutâtîle aceleiasi voru fi a se estinde sî preste recrutii de sub intrebare.

4. Ministeriulu se autoriséza a face tóte dispusetiunile, ce se poftescu la realisarea acestei decisiuni regnicolare.

5. Acésta decisiune regnicolara — dupa incoronarea Maj. Sele — radicandu-se la valóre de lege, se va inarticulá intre legile tierei.

Pest'a 25 Fauru 1867.

(Urméza subscrierile ministriloru).

Proiectu de lege privitoriu la afacerile municipali.

Ministeriulu respundiabilu si tîne de un'a dintre detoriele sele principali reabilitarea câtu mai in graba a activitâtii constitutiunale a municipalitâtiloru.

Insa jurisdictiunile comitatense respective-legile din an. 1848, dupa litera nu se potu esecutá : pentruca in art. 16. nu se cuprinde acelu dreptu alu comitatului : de a puté realege comitetele comitatense, ba nu concede nici suplinirea membriloru reposati séu repasiti : in privinti'a corpului oficialiloru comitatensi insa art. 16 nu vorbesce despre restauratiune generala ci numai despre suplinirea lacuneloru obvenite, diet'a a confectiunatu aceste legi provisorie in aceea firma sperantia, ca in diet'a cea mai deaprópe asiá dara intr'unu tempu fórte scurtu se voru organisá comitatele definitivu. Insa de atunci au trecutu 18 ani sî au intrevenitu evenemintele din 1861.

Déca dara ministeriulu aru voi sa conchiame numai membri comitetului comitatense alesi in 1848 : in multe locuri n'aru fi in stare a compune comitetulu comitatense din caus'a lacuneloru intrevenite. Afara de aceste e de a se luá in consideratiune sî acea impregiurare, cumca acei'a, cari n'au trecutu preste 24 ani s'aru eschide din comit. comitatense. Tocm'a pentru aceea cere ministeriulu autorisare :

1. Ca in acésta privintia abatendu-se in câtu-va de liter'a legei se póta conchiamá membrii, cari mai traiescu, a comiteteloru organisate in 1861, avendu aceste, pâna la definitiv'a organisare a comitateloru tóte acele drepturi, cu cari a investitu art. 16 din 1847/8 pe comitetele comitatense.

2. Sa póta ordiná mai incolo ministeriulu, cá comitetele din 1861 sa póta liberu alege intregu corpulu oficialiloru pre lânga presentarea comitelui supremu.

FOISIÓRA.

Impartasiri dintr'unu manuscriptu,

ce tracteza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare.)

Sinodulu localu III.

Alu treilea Sinodu localu este celu din Neocesari'a tinutu la anulu 315. cu 23 Episcopi pentru regularea trebei de casatoria, sî s'au adusu 15 Canóne, dintre care s'au otaritu in I. Canonu : ca preotulu, déca se insóra, incéta a functiuná, ear déca va duce cá veduvu viétia necurata, se scóte cu totulu din tagma; in II. Canonu : déca muierea se va maritá dupa doi frati, numai la mórte se póte cumineca; in III. Canonu : ca cei ce cadu in trei nunti, au a se pedepsí; in IV Canonu : despre cei ce seducu muieri; in V Canonu : despre cathichumeni; in VI Canonu : muierea ingrecata póte ori candu sa se cuminece; in VII. Canonu : ca preotulu la nuntîle celoru de a dóu'a nunta sa nu mérga; in VIII. Canonu : ca mirénulu, a cârui'a muiere au précurvitu, nu póte sa se faca preotu; in IX sî X Canonu : preotulu séu diaconulu, déca inainte de hirotonia au pecatuitu cu impreunare trupésca, sî acést'a o va marturisí dupa hirotonia, nu i se cuvine a lucrá cele sânte; in XI. Canonu ; celu ce se hirotonesce de preotu, trebue sa aiba 30 de ani; in XII. Canonu : déca cine-va va primí botediulu mai nainte de sevarsîrea tempului cathicumeniei din caus'a bolnavirei, sî apoi se va insanetosiá, nu póte fi preotu; in XIII. Canonu : ca preotii nu potu functiuná afara de parochiele loru; in XIV. Canonu : ca Horoepiscopii suntu spre inchipuirea celoru siepte-dieci de inveliacei; sî in XV. Canonu : ca mai multi de siepte diaconi intr'unu locu nu potu fi.

Sinodulu localu alu IV.

Sinodulu tînutu la Gangr'a din Asi'a mica cu 13 Episcopi este alu IV Sinodu localu, carele s'au adunatu pentru delaturarea unoru pareri stangace fatia cu crestinismulu, la care Eustathiu Episcopulu Sebastiei din Armeni'a au datu ansa invetiandu : 1) ca nici unu casatoritu nu póte fi placutu lui Ddieu, din care causa multi crestini incepura a parasí sotiele loru; 2) in urm'a scalciateloru invetiaturi ale lui Eustachiu sî partizaniloru lui multi crestini nu se ducea la biserica ci la conventele private spre seversîrea rugaciuniloru; 3) ca nu putîni dintre crestini si schimbau vestmintele loru mirenesci cu cele calugaresci; 4) muierile incepura a purtá vestminte barbatesci; 5) incepura a ajuná in dîle de Dumineca; 6) osandea ori ce bucata de carne; 7) pre cei casatoriti i tînea de pecatosi; 8) despretiuca pe preoti casetoriti; precum sî cinstirea Muceniciloru; 9) ca bogatii nu potu fi placuti inaintea lui Ddieu, déca nu voru dá seraciloru tóta averea loru. Deci Sinodulu acest'a au pusu sub anathema pre Eustathiu Eppulu Sebastiei sî pre toti cei de o credintia cu elu sî au osanditu in 21 canonu acésta scornitura nenorocósa.

Sinodulu localu alu V.

Sinodulu localu V. este celu din Anthiochi'a Siriei tînutu la an. 341 dupa sfintîrea Bisericei celei mari, pe care Imperatulu Constantinu au inceputu a o zidí, dar fiiulu seu Constantinu o au seversîtu. La acestu Sinodu s'au adunatu 90. Archierei, dupa adeverinti'a altor'a, 97, ear dupa altii 120. In acestu Sinodu localu s'au adusu 25 Canóne despre ordinea buna bisericésca sî s'au decisu in I Canonu : ca toti acei'a sa fia osanditi, cari aru cutezá a vatamá Canónele Sinodului I ecumenicu; in II. Canonu : cá acei crestini sa se lipsésca de cuminecatura, cari mergu la biserica, dar nu se róga cu ceialalti crestini; in III Canonu : ca presbiterului séu diaconului nu-i este iertatu a parasí parochi'a, sî déca la povati'a Episcopului seu nu se intórce, se lipsesce de activitatea; in IV Canonu : déca Episcopulu osanditu de câtra Sinodu, séu presbiterulu sî diaconulu de câtra Episcopu, aru cutezá a functioná, sa se depuna; in V Canonu : candu presbiterulu séu diaconulu aru denegá Episcopului obedientia din volnicia, sî nu s'aru supune consiliului

Ministeriulu cugeta, ca pre basea vechiloru nóstre legi aceste drepturi de presentatiune au a se sustîné, pentruca dispusetiunea aceea a art. 17 din 1858. ca comitele supremu in contielegere cu comitetulu se efeptuiésca suplinirea lacuneloru ce aru obveni in corpulu oficialiloru— parte e defeptuosu, incâtu la casu de necontielegere nu da nici o cinosura, parte insa la o astfelu de alegere, care se estinde preste corpulu intregu alu oficialiloru— mai ca nu s'aru puté esecutá.

Mai departe cere ministeriulu cá sa se póta dechiará, ca:

3. Comitele supremu sa presentedie individi apti, mai cu séma insa pentru statulu juditialu, cunoscatori de sciintiele juridice.

4. Ca pâna la definitiv'a organisare a comitateloru vice-comitii sa fia presiedintii ordinari la tribunalele comitatense sî membrii ceialalti asemenea sa se supuna alegerei, facendu esceptiune insa referintii ordinari dela cartea funduala sî absolute personalulu care manipuléza oficiulu cârtiei funduale, cari pâna la definitiv'a organisare a comitateloru fâra de conturbarea relatiuniloru de posessiune sî creditu pentru aceea nu s'aru puté supune la restauratiune, fiindu ca acestu ramu de servitiu pretinde continuitate sî deschilinita specialitate.

5. Ca activitatea tribunaleloru comitatense sa fia in continuu adeca sa corespunda principiului tribunaleloru statatóre.

6. Ca comitetele comitatense sî oficiali remânu in statulu sî oficiulu loru numai pâna la pasîrea in viéti'a faptica a organisatiunei definitive a comitateloru; atunci insa compunerea comiteteloru sî a corpului oficialiloru se va face conformu despusetiunei legelatiunei.

In urma cá sî pâna atunci, pâna candu se va deslegá cestiunea natiunalitâtiei pre calea legislatiunei — sa se previna tóta neintielegerea sî îngrigirea, care numai aru ingreuiá drépt'a deslegare a acestei cestiuni — ministeriulu afla de lipsa

7. ca punctulu e. a articulului XVI. din 1847/8 intr'atât'a incâtu impune eschisivu numai limb'a magiara de limba a consultârei in comitete sa se suspinda pâna la alta dispusetiune a legelatiunei.

Cu referintia la cetâtile regesci libere, comunitâtile cu magistratu, orasiele scepusiense (szepesi, zips) sî a Haiduciloru, districtele Iasigiloru sî a Cumaniloru, reabilitatea legale nu se póte mijlocí altmintrea, decâtu ca corporatiunile representative constituite in 1861 seversiescu tóte ce se tînu de alegere conformu otâririloru cari se cuprindu in articulii XXIII, XXIV, XXV sî XXVI din 1847/8. Aceste corporatiuni representative le voru conscrie primarii respectivi judii cetâtiloru sî capitanii cari functiunéza de presente in o dî carea se va otârí spre acestu scopu prin ministeriu. Pre urma in Transilvani'a cu privire la § 5 alu articulului VII din 1847/8 ministeriulu cugetá ca pâna la o alta dispusetiune a legelatiunei e de a se sustîné sistem'a presinte de administratiune sî procedura civile.

In consunetu cu acésta sistema ministeriulu sub responsabilitatea sea sî duda parerea sea propria va face in guvernare dispusetiunile de lipsa.

(Urméza subscrierile.)

Propusetiune ministeriala in obiectulu pressei.

Ministeriulu si tîne de datorintia a pune câtu maí curendu in viéti'a art. de lege dela 1847—1848, carele tractéza despre delictele de presa.

In urm'a legei amintite asupr'a delicteloru de presa judeca juriulu, ministeriulu respunsabile dela 1848 esmise o ordinatiune pentru tóte jurisdictiunile, cá fia-care din acele sa stabilésca in sinulu seu câte unu juriu.

Esecutarea acestei ordinatiuni in presente inainte de organisarea definitiva a jurisdictiuniloru sî a juriiloru, de o parte nu este oportuna, iéra de alta parte aru produce pedeci sî incurcaturi mari.

Ce e dreptu, guvernulu Maj. Sele voiesce a face destulu acelei ordinatiuni chiare a legei, ca adeca de ici incolo asupr'a delicteloru de presa sa judece jurii; insa acum deocamdata numai pentru Pest'a, Dobritînu, Eperiesiu, Ternavi'a sî pentru Köszeg este in stare a esecutáinfiintiarea acestoru jurii.

Aceste judetie (jurii) aru fi sa judece asupr'a legei; conducerea procedurei juriiloru, sî déca incusatulu s'a aflatu de câtra juriu vinovatu, aplicarea judiciale a legiloru pentru Pest'a aru compete tablei regesci, iéra pentru Dobritînu, Eperiesiu, Ternavi'a (N. Szombat), sî Köszeg respectiveloru table districtuali, astfeliu: incâtu judetiele amintite voru esmite din sinulu loru unu presiedinte sî alti doi membri judiciali.

Asiá dara ministeriulu cere imputeriraa onor. case, atâtu la acésta procedere, câtu sî la aceea: ca ministeriulu sa desemne cerculu de activitate alu acestoru jurii, sî ca prin o ordinatiune ministeriale sa dispuna despre modulu constituirei procedurei juriiloru, sî in câtu este cu putintia despre tóte modulatiunile, ce s'aru recere din punctulu de vedere alu competintiei judiciale interim. cuprinse in partea formale a art. XVIII 1847—1848.

Iéra pâna atunci, pâna candu se voru formá aceste jurie sî judetie in modulu susu atinsu, asupr'a delicteloru de presa, ce aru obvení, au a judecá judetiele presinti, observandu paragrafulu articulului XVIII din 1847—1848.

Ce se atinge de nimicirea delicteloru de presa sî de formarea juriiloru in Transilvani'a, considerandu relatiunile presinti de acolo, sî pâna candu se va puté decide definitivu despre tóte aceste, ministeriulu va asterne câtu mai curendu unu proiectu separatu.

Datu Pest'a 25 Febr. 1867.

(Subscrierile cá mai susu).

Dupa cetire presied. pune pre 2. Marte proiectele la ordinea dîlei. Dupa unele observâri din partea estrema a stângei, ca aru fi unu terminu prea scurtu se primesce propunerea presiedintelui. Apoi vine Böszörményi sa-si motiveze o propunere a sea, cá sa se disólve diet'a, cu care propunere insa au remasu in eclatanta minoritate.

Evenemintele politice.

Pest'a, 28 Fauru. „Pesti Napló" dice: amu aretá a angustietate, candu ne-amu indoí, ca diet'a va aprobá pentru tempulu de transactiune indemnitatea, care e de lipsa regimului. Natiunea ungara, carea au aratatu indulgintia tactica câtra regimulu lui Majláth, cu tóte ca i-au lipsitu bas'a legala sî au avutu caracteru de provisoriu, de siguru i va oferì cu bucuria sî in mesura deplina ministeriulu constitutiunalu, basatu pre majoritate, tóte mijlócele, cari suntu de lipsa pentru delaturarea dificultâtiloru transactiunei.

„Hon" aduce scirea, ca din Fiume au sositu adrese de gratulare câtra Deák sî Andrássy.

Pest'a 1 Martiu. Deputatii din Tranni'a s'au unitu intr'o formulare mijlocitóre intre dorintiele loru sî intre opiniunea ministeriale, care se se asterne ministeriului.

Scirea oficiósa despre aceea, ca in septamen'a venitóre voru sosí Majestâtile Sele s'au impartâsitu dejá. Comitele respectivu alu comitetului cetaticnescu grabesce cu pregatirile pentru festivitâtile primirei, cá celu multu pâna Marti sa fia gat'a. (Din caus'a unei bolnaviri usióre a M. S. Imperatesei calatori'a la Pest'a e amanata).

Pest'a 5 Martie. In siedinti'a de eri a casei de susu s'au incuviintiatu propunerea despre contributiune. Cas'a deputatiloru au primitu in sied. de astadi sî propunerea despre recrutare.

In clubulu lui Deák s'au invoitu intr'acolo, cá puntru organisarea Tranniei sa i se lase ministeriului, incâtu se póte mâna libera.

In cercurile deputatiloru facu interpretatiunile ce se radica din partea militariloru asupr'a cercului de activitate alu ministrului de resbelu, óresi care sensatiune. —

Vien'a 3 Martiu. Mai tóte dietelo de dincolo de Lait'a suntu inchise. Dietele din Boemi'a, Moravi'a, Galiti'a, Tirolu, Carnioli'a, Bucovin'a si consiliulu municipale din Trieste protestédia contr'a apucaturiloru nivelatóre de senatulu imperialu constitutiunalu, Galiti'a alege autonomisti, iéra Dalmati'a séu minoritatea, care representa majoritatea tierei, nu ia parte la alegerile in senatulu imperialu. Cu politic'a emisului din 4 Fauru suntu invoite numai dietele din Austri'a de susu sî de josu; Salisburgu, Silesi'a, Stiri'a, Carinthi'a sî Voralberg. Cu tóte acestea regimulu crede, ca in fati'a unei majoritâti imposante se póte redîmá sî pre majoritate. Senatulu imperialu se amana pe 30 Martiu.

Zagrabi'a 2 Mrrte. Membrii insemncti din majoritatea dietei croate declara, ca Croati'a aru fi inclinata la o nóua incercare de o impecare cu Ungari'a, déca diet'a ungurésca va dá unu respunsu favorabilu la elaboratulu deputatiunei regnicolcre.

Cernovitz 28 Fauru. Diet'a otaresce, cá sa ia inainte alegerile la senatulu imperialu prelânga servarea autonomiei sî a independintiei administrative a tierei.

In senatulu imperialu s'au alesu: din possessorii cei mari Simonovicz; sî Andre-

---

archierescu, atunci se depune; in VI. Canonu: ca Episcopulu suspendatu se póte repune numai prin Sinodu; in VII Canonu .ca fâra scrisóre archierésca sa nu se primésca nime in parochia straina; in VIII Canonu: ca preotii potu dá la crestini scrisori de recomendatia; in IX. Canonu: ca Episcopii dintr'o Metropolia suntu datori a recunósce pe Metropolitulu loru, câci acest'a are indatorire a avea grija de Eparchiele sufragane; in X Canonu: ca presbiterii sî Horoepiscopii au a nu trece preste activitatea loru prefipta de sucesorulu seu; in XXIV Canonu: cá averea Eparchiei sa fia aretata presbiteriloru sî Diaconiloru, sî in fine in XXV Canonu: ca Episcopulu sa aiba supraveghiare asupr'a averei eparchiei.

Sinodulu localu VI.

Alu VI Sinodu localu este celu din Sardichi'a la an. 341 cu 300 apuseni sî 76 resariteni Archierei. Acestu Sinodu erá conchiamatu cu scopu de ecumenicu insa au remasu numai localu din causa, câci intre convingerile Archiereiloru s'au nascutu disparitate, de órece apusenii Parinti, precum arata Canónele 3, 4, sî 5, cereau, cá Papei dela Rom'a sa i se dea dreptulu denumirei de judecatori delegati la apelati'a vre-unui Episcopu osanditu in Sinodulu concerninte metropolitanu, ear Parintii resariteni se opunea acestei pâreri, aflandu-o contraria cu canónele apostolesci sî cu cele dela Niche'a, precum sî cu prax'a usuata in biserica. Alta causa a neintielegerei au fostu sî aceea, ca unii dintre Parintii resariteni, fiindu câtu-va partisanii Arieniloru pretindea dela apuseni, sa nu primésca in Sinodu pre Pavelu Patriarchulu Constantinopolei, pre Atanasiu celu mare Patriarchulu Alessandriei, pre Marcelu alu Anchirei pre Asclip'a alu Gazeului, invinuindu-i, cá pre nisce caterisiti; insa parintii apuseni n'au primitu acésta invinuire de temeinica; dupa care apoi unii parinti resariteni au parasitu Sinodulu, sî ducendu-se la Filopopulu au tînutu unu conventielu catarisindu pre acum numitii patru Archierei impreuna cu Iuliu alu Romei, sî pre alti câti-va. Ceialalti Parinti dreptcredinciosi resariteni sî apuseni remanendu la Sardichi'a au tînutu Sinodu recunoscendu de ortodoxi pre numitii Archierei, ear osandindu pre cei ce au parasitu acestu Sinodu, unde invatieturule ariene s'au dechiaratu de eterodoxe, sî s'au adusu 20 Canóne pentru sustînerea trebiloru bisericesci in buna ordine, si cu deosebire in 1 Canonu ca unu Episcopu sa nu se póta strâmutá din Eparchia mica in mai mare, câci lacomi'a este invederata la asemene casuri; in 2 Canonu: ca nici la rugarea multimei nu se iérta Episcopului strâmutarea in alta Eparchia, câci este verosimulu, ca astfeliu de rugare a multimei este fetulu minciunei; 3 sî 11 Canonu: ca unu Episcopu numai la recuisitiunea confratelui seu Episcopu póte sa mérga in Eparchi'a acestui'a; in 4 sî 5 Canonu: ca déca vre-unu Episcopu s'au aflatu vinovatu prin Sinodulu metropolitanu, sa nu se puna altulu in loculu lui, pâna candu Pap'a dela Rom'a nu va aduce otârire asupr'a apelatiei celui osanditu prin Sinodu; in 6 Canonu: ca Episcopu acolo sa nu se puna, unde ajunge unu presbiteru, sî cum are a se citá vre-unu Episcopu incusatu la Sinodu; in 7 sî 8 Canonu: se opresce Episcopiloru alergaturile la Imperati; in 9. Canonu: cá Episcopulu sa astérna Metropolitului prin Diaconulu seu ori ce tréba va avea; in 10 Canonu: ca nimenea dintre laici nu se póte inaintá la Episcopia; in 12 Canonu: cá Episcopulu sa nu absentedie dela scaunulu seu mai indelungatu tempu; in 13 Canonu: ca presbiterulu séu diaconulu escumunicatu nu se póte primí de altu Episcopu; in 14 Canonu: presbiterulu póte apelá la Metropolitu dela scaunulu Episcopiei sele; in 15 Canonu: ca Episcopulu nu póte primí in Eparchi'a sea pre nici unu presbiteru, diaconu séu cliricu fâra concedi'a respectivului Eppu: 16 Canonu: ca presbiterii nu se potu absentá pre anu tempu mai indelungatu din locurile loru; in 17 Canonu: ca Episcopului, care fuge dinaintea góneloru, i se cuvine asilu unde nidiuiesce; in 18 Canonu: Episcopulu, celu ce parasesce Eparchi'a sea din ori sî ce causa, datoriu este a se intórce indereptu; in 19 Canonu: ca trufi'a presbiterului sî a Episcopului se pedepsesce cu lipsirea de tréba, sî in 20 Canonu: cá Episcopii cei ce se afla la drumurile tierei sa intrebe pre Episcopii calatori la Imperatu, sî numai atunci sa nu-i oprésca dela calatoria, candu in treb'a seraciloru, veduveloru séu a unoru asupriti merge la Imperatu. (Va urmá).

evicz; din grup'a orasieloru: Ales. bar. Petrino; din grup'a comunitâtiloru de tiéra: Eudossiu de Hurmusachi sî Procopoviciu. Dupa aceea se incheia sessiunea.

Triest, 28 Fauru. Constantinopole 23 Fauru. Pasi'a Ismailu, mai nainte gubernatoru in Cret'a, e denumitu de ministru de politia.

Berlin, 1 Marte. Partid'a natiunala liberala de 53 membri, s'au constituitu eri sub Bennigsen.

Parisu, 27 Fauru (sér'a). Monitoriulu de séra constatéza in buletinulu seu septemanariu, ca denumirea ministeriului ungurescu au produsu in Ungari'a intréga bucuria mare sî unanima.

Aceeasi fóia vorbindu mai departe despre senatulu imperialu dîce: trebuie sa avemu sperantia, atâtu pentru succederea probârei acesteia câtu sî pentru aceea, ca Imperatulu Franciscu Iosifu va putea impacá cu dreptatate traditiunile cu cerintiele sî cu progressulu spiritului tempului. Cá sa póta formá o legatura intre nisce poporatiuni asiá de feliurite, se cere unu statu puternicu, sî ecuilibrulu Europei face esistinti'a sî inflorirea unei monarchii mari neaperatu de lipsa, carea e determinata, a ocupá unu locu insemnatu intre resaritu sî intre puterile apusene.

Florenti'a, 28 Fauru. Unu decretu regiu ordonâ formarea unei escadre, carea pórta numele „ecadra permanenta a marei mediterane."

Dîuariulu „Italie" anuncia, ca in marea mediterana va trece câtra 15 Martiu escadre de evolutiune, sub comand'a Conte admiralului Ribotti, câtra apele levantine pentru scutinti'a suditiloru italiani.

Dîuariulu „Opinione" anuncia: generalulu Menabrea va insotî pre principele Humbert la Vien'a.

Petrupole, 28 Fauru. Journal de St. Petersburg publica dóue documente diplomatice din 8 sî 28. Novembre, cari privescu la investitur'a principelui Carolu de Hosenzollern sî la recunóscerea lui de principe alu Romaniei.

La reorganisarea armatei grecesci se lucra cu energia. S'a ordinatu la unele fabrici francesci, cá sa faca o multîme de pusci

Ceiloru prinsi in Candi'a li s'au datu libertate din partea regimului turcescu.

Petrupole, 1 Martiu. Ambasadorulu englesu din Constantinopole, generalulu Ignatiew, au consultatu pre pórt'a, cá pentru restituirea relatiuniloru regulate sa predea insul'a Candi'a Greciei.

Constantinopole 1 Martiu. In contr'a tuturoru demintiriloru regimulu turcescu ni se asigura cu deadinsulu dintr'o parte buna, ca vice-regele din Egipetu s'au ivitu cu unu sîru de pretensiuni serióse.

Pasi'a Ismaelu cere dreptulu, de a purtá titul'a de Azizul=Miser (domnitoriulu Egipetului), de a fabricá bani proprii, de a redicá starea armatei egiptene la 100,000 feciori, denumire autonoma a musiriloru in armata, administratiunea orasieloru sânte in provinci'a Hedgyas sî a tiermei resaritene a marei rosie, in fine predarea temporala a Candiei la Egipetu pâna la desdaunarea speseloru ce le au avutu Egiptulu in resbelu.

Marele veziru Fuad Pasi'a se straduesce, cá sa abata pre vice-regele dela pretensiunile sele.

Patras, 24 Fauru. Sciri din Cret'a anuncia, ca intre conducatori cresce discordia sî insurgentii se discuragiaza.

Belgradu, 1 Martiu. Se spune cu cea mai mare securitate, ca pórt'a s'au declaratu a fi aplecata, cá sa se retraga din castelele serbesci impreuna sî din Belgradu sub conditiunea aceea, cá Serbi'a sa inmultiésca tributulu, sa desarmedie militi'a natiunala, sa reduca militi'a activa sî cá puterile conventiunei din Parisu sa garantedie, ca suzeranitatea portiei va fi recunoscuta din partea Serbiei sî de aci inainte, sî ca Serbi'a va trâí in pace fatia cu provinciele invecinate turcesci. Precum se aude, Serbi'a nu e aplecata, de a primí conditiunile acestea.

Bucuresci, 28 Fauru. Sessiunea din an. acest'a a camerei sî a senatului s'au prelungitu pâna in 27 Marte.

Colonelulu Solomonu, ministrulu ultimu de resbelu de sub Cuz'a iarasi au intratu in armata.

Protocolulu.

Siedintieloru directiunei asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului românu, tînuta in anulu 1866/7.

Siedintia I

tînuta in Aradu, in 20 Ianuariu nou, 1867.

Preside: Directorulu secundariu, D. Mironu Romanu.

Membri oficiali: DD. Emanuilu Misiciu, perceptoriu; Florianu Varg'a, esactoru; Mihailu Besanu, fiscalu; Teodoru Serbu, economu; Paulu Drag'a, bibliotecariu, sî Ioane Goldisiu, not

Membri asistinti: DD. Ioane Popoviciu Deseanu; Dr. Atanasiu Siandoru; Davidu P. Simonu, sî Gustavu Russu.

Siedinti'a acést'a fiindu prin directorulu primariu indicata sî pentru inaugurarea directiunei nóue, — dlu presiedinte directoru secundariu inainte de tóte saluta pre membrii coadunati in urmatórele:

„Domniloru! — Ne putendu fi de fatia la ocasiunea acést'a, Ilustritatea Sea Domnulu directoru primariu alu asociatiunei nóstre, — mie cá directorului secundariu, mi cade provinci'a onorifica, de a tîné presidiulu, sî a conduce consultârile directiunale in siedinti'a de astadi, care pentru nóu'a directiune e siedinti'a antâia sî inauguratóre.

„Ve salutu dara Domniloru! din loculu acest'a cu o salutare fratiésca, natiunala; — ve salutu cá pre unii, cari din increderea publica sunteti chiamati a dá o viétia nóua asociatiunei nóstre, ceea ce si-au propusu scopulu maretiu, de a inaintá cultur'a poporului nostru românu, inapoiata sub impregiurârile vitrige ale trecutului.

„Asociatiunea nóstra prin scopurile ei cele sublime, sî prin lâtîrea ei cea mare, inca la inceputu si-au castigatu in tóta lumea românа unu renume frumosu, care déca prin resultatele de pâna acum ale asociatiunei dóra nu s'au pututu justificá deplinu: caus'a stà in greutâtile inceputului, sî in alte pedeci ale tempului, ce ne-au fostu nefavoritoriu intr'unu modu estraordinariu.

„In adunarea din urma generala s'au constatatu, Domniloru! ca asociatiunea nóstra la espirarea celoru trei ani incepatori, s'au restauratu intr'unu modu, care multiamesce deplinu asceptârile nóstre. — In trens'a vedemu unite din tóte pârtile cele mai frumóse facultâti morale, intielesuale sî materiale, care-mi dau garantia deplina pentru viéti'a asociatiunei sî pentru realisarea scopuriloru ei, celoru de mare importantia.

„Noi, Domniloru sî fratîloru! cari formâmu directiunea asociatiunei, suntemu chiamati a aduce in armonia sî a pune in lucrare tóte aceste facultâti ale asociatiunei nóstre, suntemu chiamati, a dá sboru culturei poporului românu, sî a sustîné nestirbita reputatiunea asociatiunei nóstre.

„Greumentulu, cu care umbla implinirea missiunei nóstre, e fórte simtîtoriu; pentru ca noi inca nu amu ajunsu la norocirea, de a avé intre noi barbati de litere, cari tóta activitatea loru sa o póta sacrá singuru numai acestei cause sânte natiunale. — Déca insa toti, câti suntemu, ne vomu intruní puterile nóstre sî cu sfaturi mature ne vomu spriginí unii pre altii; déca fiesce care dupa putintia va aduce câte o petricica la edificiulu comunu: atunci greumentulu missiunei nóstre va fi usiuratu, sî ostenél'a nóstra va fi incoronata cu resultate salutarie.

„Me radîmu de totu pre cunoscutulu zelu natiunalu alu unui'a fisce cârui'a dintre Domniele vóstre, sî contediu pre o conlucrare cu puteri unite pre terenulu acest'a; care eu cu totu dreptulu potu sa-lu numescu „Viea Domnului"; sî asiá fiindu incredintiatu deplinu despre sucursulu Domnieloru Vóstre in cele ce se tînu de sfer'a directiunei nóstre, directiunea alésa pre anulu 1866/7 o dechiaru a fi in activitate, sî siedinti'a ei de astadi deschisa."

Dupa salutarea acést'a, primita din partea membriloru cu placere viua, dlu presiedinte directoru secundariu au fâcutu cunoscutu dupa nume personalulu directiunei nóue alese prin adunarea generala pre anulu 1866/7 apoi mai vorbindu inca sî Domnulu Ioane Popoviciu Deseanu, atâtu cá resunetu la cele rostite de dlu presiedinte câtu sî preste totu in privinti'a agendeloru colegiului directiunalu, — siedinti'a si-au inceputu activitatea sea, pertractandu urmatórele obiecte:

1. S'au presentatu protocolulu adunârei generale, tînute mai de curendu pre anulu dela infiintiarea asociatiunei alu IV-lea adeca 1866/7 autenticatu sî descrisu curatu in trei esemplarie.

Determinatu: Se ia spre sciintia, sî se ordinéza a se publicá prin foi.

2. Cetindu-se in tóta estensiunea Regulamentulu din anii trecuti pentru afacerile directiunei. —

S'a determinatu: Regulamentulu cetitu deocamdata se adoptéza sî pentru anulu acest'a; dar fiindu ca regulamentulu acest'a numai in privinti'a agendeloru colegiului directiunalu, a directoriloru, a presiedintelui substitutu sî a notariului cuprinde in sine dispusetiuni speciali, iéra celelalte oficie directiunale inca nu suntu provediute cu atari dispusetiuni: — se determinéza revisiunea, ampliarea, deplinirea sî deodata aducerea acestui regulamentu in consonantia cu decisulu adunârei generale mai de curendu, adusu sub nr. 22 pentru usiurarea manipulârei afaceriloru directiunale sî pentru imputînarea lipsei de siedintie mai dese; spre care scopu dara sub presidiulu dlui Ioane Popoviciu Deseanu se denumesce o comissiune statatóre din preceptoriulu, esactorulu, fiscalulu, economulu sî din bibliotecariulu asociatiunei, care comissiune pre lânga instructiunile ce inca lipsescu pentru agendele singurateciloru oficiali directiunali, va compune o instructiune sî pentru colectanti; avendu la tempulu seu a asterne elaboratele sele directiunei spre aprobare.

3. Domnulu presiedinte directoru secundariu roportéza despre actele presidiale ale directoratului Asoc. dela ultim'a adunare generala pâna astadi in 20 Ianuariu 1867 in urmatórele:

1) Toti membrii nou alesi in directiune s'au insciintiatu despre alegerea loru, deodata s'au conchiamatu la I siedintia directiunala pusa pe 20 Ianuariu a. c.

2) Pe temeiulu preliminariului stabilitu de câtra adunarea generala sub Nr. 20 s'au asemnatu la perceptoratulu asociatiunei sembri'e cursorului pre optu luni, fiindu aceea a se estradá in rate lunarie pre lânga cuitantia vidimata prin economulu asociatiunei.

3) S'au prenumeratu foile române: Gazet'a Transilvaniei; Telegrafulu Romanu; Concordi'a; Albin'a; Famili'a sî Gur'a Satului pe ½ de anu — iéra Sionulu romanescu, Archivulu pentru Filologia sî Fói'a societâtiei Bucovinene, pre unu anu intregu; — nu altmintrea fói'a germana din Aradu „Arader Zeitung" pe ½ de anu, tóte dela 1 Ianuariu 1867.

4) S'au pusu la cale predarea formala a oficieloru sî a lucruriloru apertininte din partea fostiloru membri oficiali ai directiunei, sî anume s'au predatu: perceptoratulu sî economatulu; sî notariatulu au remasu in mânile de mai inainte iéra predarea bibliotecei sî a fiscalatului, din caus'a ocasiunalei absentâri a unor'a din cei respectivi, inca nu s'a intemplatu.

Determinatu: Se iau tóte aceste spre scire, si la foile române de sub punctulu 3 se mai adauga a se prenumerá numai decâtu: Trompet'a Carpatîloru, Magazinulu pedagogicu, sî Almanaculu tinerimei aradane „Fenice"; cu efectuirea prenumerârei insarcinandu-se perceptorulu sî notariulu directiunei; — iéra cu privire la punctulu alu 4) directiunea afla a normisá: cá predarea oficiolateloru totudéun'a sa se intemple pre lânga inventare.

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ „Albin'a intr'o corespundintia a sea de lânga Timisiór'a din 10/22 Fauru a. c. spune, ca Esc. Sea P. Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a a tramisu 100 f. pre sém'a infiintiandului „Alumneu" natiunalu din Temisiór'a, pre cari Escel. Sea i-aru fi adresatu presiedintelui acelui alumneu.

⁂ Eri a fostu intunecime in sóre. S'a inceputu la 10 óre dim., la 11 sî 37 min. au fostu in culme sî s'a terminatu pre la o óra dupa amédi.

Nr. 5—2

Concursu.

Spre ocuparea postului invetiatorescu din Toplu indiestratu cu emolumintele anuale de 20 fl. v. a. unu jugeru de grâdina, 6 chible de grâu, 16 chible de cucuruzu 50 ponti de sare, 50 ponti de clisa, 10 ponti de lumini, 8 stângini de lemne, sî cortelu liberu.

Se deschide concursu pâna in patru septemânî dela antâi'a publicare in acésta fóia, pâna candu doritorii de a ocupá acestu postu, suntu avisati a-si substerne recursurile loru bine intocmite sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu aradanu.

Belintiu 10 Fauru 1867.

Constantinu Gruiciu,
Protopr. Hasiasiului.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nr. 17. ANULU XV.

Sabiiu, in 26 Febr. (10 Mart.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

O voce din provincia.

De pe malulu Târnavei in 6 Martiu

Noi provincialii nu putemu sa fimu totu in curentu cu politic'a dîlei. Afacerile familiarie, economice sî déca suntu sî cele oficiali ne distragu dela evenemintele din sferele mai inalte. Numai candu lovescu de totu tare, incâtu valurile loru se continua pâna la noi ne mai tredîmu sî noi sî ne mai adunâmu de tînemu „sfaturi“ politice, de cari ministrii europeni insa nu vréu sa iá nici odata vre-o notitia.

Absolutismulu sî centralismulu suntu greutâti invinse pentru noi. Ce sguduituri au fâcutu acele pre la noi nu sciu cum ti-asiu descrie mai la intielesu; destulu atât'a, ca au trecutu sî ce ne-au lasatu scimu cu totii. Dar acum eata dualismulu. Vei intrebá ca simte-se pre la noi ce-va in urm'a inaugurârei acestui'a?

Déca potu sa servescu in privinti'a acést'a cu ce-va, apoi eata ca spunu, ca déca cauti la diferitele natiunalitâti ale Transilvaniei, apoi indata poti observá bucuria nemarginita pre fetiele magiariloru moderati, bucuria insa reservata pre fetiele celoru ultraisti, pentru ca nu s'au resturnatu statu quo, adeca pentru ca nu suntu delaturati toti amploiatii actuali, cá sa se restauredie cei antemartiali in legatura cu cei din 1861, sî apoi sa faca dreptate dupa placulu loru; — pre fetiele sasiloru parte bucuria silita parte ingrigire; — pre ale româniloru insa seriositate deplina sî in câtu-va mâhnire pentru nestatornici'a politicei.

Superarea nóstra cu tóte aceste nu aru fi tocm'a asiá mare, pentruca trecerea prin mai multe sî grele sisteme, din esperintia, vedemu, ca nu ne-a pututu culcá la pamentu. Noi amu fostu mai tari, pre lânga bun'a intielegere, decâtu sistemele. Acum insa de candu cu istori'a cea prea cunoscuta, tiesuta de asta véra suntemu pe gânduri.

Câci amu ajunsu la stadiulu acest'a, suntu numai acei'a de vina, cari au vrutu sa se puna la cârma, vrendu a resturná sî a ignorá pre capetenièle cele adeverate ale natiunei sî s'au pusu de a adunatu la 1493 subsbriptiuni sub titul'a natiunei, alergendu la Vien'a spre a veni a casa fâra nici unu resultatu, afara de bucuri'a lui B. esprimata in Gazeta; „ca asiá trebuie, asiá e bine!“ Cu tóte ca afara de busunarele cele golite de câte unu florinu v. a. dela 1493 persóne, cu a câror'a spese dieu! bucurosu asiu fi calatoritu sî eu, nu pâna la Vien'a, ci de dóue ori pâna la Parisu, — nu s'a fâcutu nimic'a. Amu pune o modesta intrebare, ca óre ce dîcu acum cei purtati in Aprile sî cari in petitiune nu a pututu aflá nici o cerere din cele apromise, candu se culegea plenipotietiele?

Póte, ca aseclii Gazetei intru acést'a-si afla bucuria ca au fostu norocosi de au adunatu 1400 de subscrieri? déca e acést'a; atunci puteamu sî noi de dóue ori pe atâtea subscriptiuni adunà sî apoi óre care aru fi avutu majoritatea pre partea sea? sî óre care aru fi fostu vocea natiunei?!

Decâtu astea tóte tréca duca-se. Ne mirâmu numai ce dloru, déca ne-au adusu la stadiulu acest'a, nu desléga nodulu gordicu sî nu ne luminéza situatîunea viitoriului, cá sa nu alunecâmu sî sa scimu pe ce carare vomu se mergemu. Dar ce me incercu eu? pentruca precum amu pututu vedé, inzadaru ne adressâmu câtra densii, ca mi frica ca in locu sa ne lumineze, ne incurca mai tare sî ne ducu pe terenulu ilegalitâtii sî a contradictiuniloru esemplarie dela alegerea senatorului sasu din Brasiovu. Sa i lasâmu dara sî sa ne cautâmu de lucru, tiesendu firulu de pâna acum'a continuatu de barbatii natiunali cu Escel. Sea Metropolitulu Andreiu Br. de Siagun'a in frunte, cá unulu dintre Presiedintii natiunali, remanendu totu pe terenulu activitâtii, luandu parte la tóte adunârile publice, fia acelea ori sî unde voru fi chiamate sî aperandu acolo causele natiunale „infra muros legum“ cu viziru deschisu, cá natiune egalu indreptatita, sî nu cu „petitiuni“. Déca pe calea acést'a drepturile nóstre totusi nu voru fi respectate, atunci nu e vin'a nóstra, ci ale ei urmâri grele le va suportá acel'a, care le-au causatu.— Dreptu ca tempuri grele amu ajunsu pentru natiunea nóstra, insa avemu firma credintia in Majestatea Sea, ca nu ne va lasá sa fimu neindreptatîti, sî unu omenu bunu alu Regimului de acum este acel'a, ca amploiatii din Transilvani'a remânu in statu quo dupa amendamentulu Ministeriului magiaru. —

Amu trebuí sa ne tememu sî mai tare de caus'a nóstra natiunala, candu aru apucá cârm'a in mân'a ultraistiloru carii numai dupa resturnarea amploiatiloru de acum'a in deosebire insa a amploiatiloru români venéza.

Spre asertulu acestui adeveru nu trebuie alt'a decâtu sa cetimu cu atentiune articulii lui Gr. H. F. din nr. 25 a lui „Kol. Köz.“ sub titul'a „Felsö Fehérmegye“ in care se acatia de prédemn'a persóna a Il. S. D. Láday Comite supremu, uniculu Comite supremu românu, care ne-au remasu in Transilvani'a, sî cu atâtu mai placutu, cu câtu e unu omu dreptu fatia cu ori sî ce natiune, numai cu clubulu ultraistiloru din F. nu, cari sub masca, ca se lupta pentru constitutiune sî dreptulu poporului, sî pentru sustînerea sî castigarea alodialitâtii a paduriloru veneza dupa posturile celea grase, cá sa póta apoi sî pe ómenii sateni, cari au avutu drepturi de pascutu sî lemnaritu in padurile Domnesci, a-i oprí dela usuarea drepturiloru loru denuntiandu i nu cá prevaricatori, ci cá criminalisti de violentia publica Sapienti sat! —

Dara ne-a ferì Dumnedieu de cârm'a ultraistiloru sî sperâmu, intr'unu viitoriu mai bunu! — Δ

Din Pest'a.

In siedinti'a casci deputatiloru din 2 Marte n. s'au incuviintiatu conclusulu celu d'antâiu de indemnitate, care l'au cerutu ministeriulu ungurescu sî s'au primitu propunerea regimului privitóre la radicarea contributiuniloru sî sustînerea monopoleloru pâna la finea an. 1867. cu putîna modificatiune. Siedinti'a au fostu interesanta sî s'au continuatu sî sér'a.

Dupa propunerea regimului venì la ordinea dîlei o contrapropunerea lucrata de Madarasz sî consorti, carea dupa o motivare mai indelungata se culminà in urmatoriulu amendementu:

„Ministeriulu se imputernicesce:

1) cá sa efeptueze propunerea speseloru administratiunei tierei pe calea unui imprumutu (ilaritate mare), in privinti'a cârui'a marimi sî modalitâti va avea sa astérna câtu mai curendu propunerile sele dietei.

2) sa suspendedie speciele de contributiune de pâna acum, taxele, contributiunile indirecte precum sî monopolurile, cari au fostu introduse incontr'a legei, de óre-ce ministeriulu numai asiá va fi in stare, sa ajute in adeveru poporului prin deplin'a restituire a constitutiunei.“

Unu membru alu stângei estreme cere, cá propunerea acést'a sa se dea la tipariu sî pâna atuncea sa se amane pertractarea propunerei regimului. Presiedintele se dechiara in contr'a acestei observâri.

Dupa acést'a vorbesce Colomanu Tisza sî dîce, ca de-sî situatîunea, in care se afla diet'a e seriósa sî fórte dificila, cu deosebire din privinti'a radicârei contributiuniloru introduse fâra influinti'a dietei sî din privinti'a sustînerei monopoluriloru, cari apasa intereseloru tierei, totusi imputernicirea in privinti'a acést'a nu se póte refusá; câci déca aru fi silitu ministeriulu legalu, cá din lips'a mijlóceloru necesarii sa se retraga sî sa-sî termine lucrarea restitutiunei, atuncea pré lesne s'aru puté iví de nou unu provisoriu, carele fâra invoirea dietei aru radicá contributiunile sî monopolurile acelea nunumai pe unu anu, ci pe unu tempu nemarginitu. Elu primesce propunerea in genere sî-si retîne numai de a face unu amendementu la desbaterea speciala in unele privintie.

Madarasz (pentru imprumutu) motivéza propunerea stângei estreme sî dîce intre altele, ca numai diet'a sî regele incoronatu e indreptatîtu a creá contributiuni.

In contr'a lui Madarasz vorbesce **Deák** sî dîce intre altele, ca cine au audîtu pre Madarasz vorbindu mai ca aru crede, ca ministeriulu nu aru avea de cugetu deocamdata altu ce-va decâtu sa traga flamandiloru bucatur'a cea de pe urma din gura sî sa o vîre in cass'a loru, ceea ce este departe de adeveru, sî ca pre lânga tóta elocuinti'a lui un'a totu nu ia succesu, adeca cá sa faca sa créda, ca elu (Madarasz) aru fi mai liberalu decâtu barbatii de statu din revolutiunea francesa din a. 1849, cari sí au tînutu de datori'a cea d'antâiu, de a votá contributiunile, ce erau in vigóre, sî pre anulu urmatoriu. (Aplausu.) Sî totusi contributiunile acestea erau tocm'a asiá de putînu legali, cá sî cele de acum'a la noi. Caus'a fu ca pe atunci au domnitu lipsa in Franci'a.

Apoi lu combate pre Madarasz in privinti'a imprumutului sî aratà, ca prin acést'a mai curendu s'aru derimá poporulu, decâtu i s'aru servá interesele lui.

Dupa ce mai vorbira sî altii presiedintele incheia desbaterea generala sî pasieste la votare: Se afla 317 voturi (partit'a lui Deák sî stâng'a) pentru, sî 18 voturi contr'a propunerei regimului.

Presiedintele deschide desbaterea speciala.

In urm'a celoru de mai susu face Tisza la alinea I. a proiectului indemnitâtiei unu amendementu, cá minstrulu de finantia sa observe la radicarea restantieloru de contributiune crutiarea cea mai mare. Sî iera altulu, ca in loculu cuvinteloru „pentru spesele comuni ce se voru otarì de dieta“ sa se dîca „pentru acoperirea speseloru statului tierei.“

Ministru-presiedinte contele **Andrássy** replica, ca elu au dechiaratu in vorbirea, ce o au tînutu la ocuparea postului, ca nu va cercá a face schimbare in legi fâra numai pe cale constiututiunala; pentru aceea nu vrea nici decum, sa prejudece cu espressiunea aceea a cestiunei de constitutiune; mai incolo, ca spese comuni voru fi sî deací inainte, precum spesele curtiei sî ale aperârei patriei, ca principiulu celu d'antâiu alu ministeriului este responsabilitatea, carea nu e cu putintia fâra o pasîre chiara sî determinata in susu sî in josu (aplause). In fine se róga cá sa se ia in considerare situatiunea unui ministru, carele nu póte numai asiá tramite bani la Vien'a nici pentru spesele curtiei, nici ale aperârei, nici pentru spese diplomatice. (Aplausu in drépt'a.)

Patay dechiara intre cele mai vii espressiuni de ilaritate din partea casei, ca la cuvintele dlui presiedinte l'au petrunsu fiori reci; ca elu au ganditu la sutele de mii pentru pensiune la servitorii sistemei de mai nainte.

La votare majoritatea se dechiara pentru tiuerea testului.

Asemenea se respinge dupa o desbatere scurta sî unu altu amendamentu totu alu lui Tisz'a fâcutu pentru delaturarea manipulârei contributiunilorn indirecte sî a monopolurilorn, precum sî dupa o discussiune mai interesanta unu amendamentu indreptatu in contr'a respunsabilitâtiei „judecatorieloru comitatense sî oficialiloru acestor'a“, care e esprimata in propunere.

Amendamentulu celu din urma alu lui Tisz'a, care merge intr'acolo, cá in propunere sa se amintésca sî de cetâtile libere regie, cá sa le concéda ministeriulu redicarea contributiuniloru de lipsa pentru scopurile administratiunei, sî sa fia aplecatu de a le rebonificá spesele pentru jurisdictiune, spre a câror'a acoperire li s'au detrasu isvórele in contr'a dreptului, produce o discussiune indelungata. Ministeriulu dechiara, ca aprobédia cererea cetâtiloru libere sî o va impartâsî (inaintá), pentru aceea amendamentulu i-lu afla de prisosu. Dupa aceea compune Deák sensulu amendamentului in o alinia propria, carea se adauge la conclusulu indemnitâtiei.

In fine se primesce propunerea in cetirea a trei'a. Cas'a otaresce cá sa determine inca in acést'a dî in o siedintia de sér'a propunerea privitóre la redicarea recruteloru. Siedinti'a acést'a se incheiá la 3 óre dupa amédi.

Siedinti'a de sér'a se incepe la $^1/_4$ 7 óre. Pre banc'a ministriloru : Andrássy, Eötvös, Lonyay, Wenkheim, Gorové, Horváth.

Dupa cetirea protocolului urmédia cetirea privitóre la votarea despre cele 48,000 recrute pentru Ungari'a sî Tranni'a.

Ghiczy arata sî descrie intr'o vorbire mai lunga procedur'a de pâna acum in afacerile recrutârei sî in fine asterne pre més'a casei o propunere, in carea dîce, ca de órece in sensulu constitutiunei redicarea recruteloru nu se póte ordiná fâra numai prin regele incoronatu sî numai apoi se póte face, iéra o abatere dela principiulu acest'a constitutiunalu nu se póte rectificá, fâra prin impregiurâri de acelea, cari periclitédia de totu siguranti'a statului, pentru aceea sa aléga cas'a o comissiune de 15 membrii, carea sa cercetedie cu deamenuntulu dupa datele, cari sa arete in unu modu convingatoriu lips'a de recrutarea inainte de incoronare sî apoi sa referedie casei deputatîloru despre acestea, cu care referare dimpreuna va asterne casei sî ministeriulu propunerile sele, privitóre la conditiunile sî modalitâtile asentârei.

Ministrulu presiedinte sî de aperare a tierei contele Andrássy primesce ide'a fundamentala a acestei propuneri nu se invoiesce insa nici decum cu aceea, cá comissiunea sa referedie casei cu invoirea loru despre datele impartâsite, ci dîce ca problem'a comissiunei sa stea intr'aceea, cá ea insasi sa esaminedie datele propuse sî apoi dupa convingerea ei sa anuntie casei, ca afla ea neconditiunatu de lipsa votarea recruteloru in astfeliu de modu sî numeru séu bá. Desbaterea in privinti'a acestei'a diferintie mici, care domnesce inca intre opuniunile stângei sî ale ministeriului, se face totu mai generala. O interpelatiune din partea lui Bonis i da ministrului de aperare a tierei ansa de a se dechiará, ca intre conditiunile sî modalitâtile redicârei recruteloru vrea sa priméscа sî otârirea aceea, cá recrutele unguresci sa nu fia iertatu a se inrolá fâra numai in regimente unguresci.

In fine se otâresce tramiterea unei comissiuni in sensulu pârerei lui Andrássy. Numai decâtu se dau tîdulele de votare. Resultatulu se va impartâsî dupa acést'a câtu mai curendu. Siedinti'a, in carea Deák nu au fostu de fatia, au duratu pâna la 9 óre sér'a.

Revista diuaristica

„Ind. Rom.“ ia ansa dela cele scrise in dîuarie despre gratularea tramisa din partea primului ministru românu Principe Ioann Ghica câtra primulu ministru ungurescu conte Juliu Andrássy a se esprimá in nr. 20 in urmatórele :

„Indata dupa constituirea ministeriului ungurescu sî denumirea Contelui Andrássy cá Presiedinte alu Ministeriului, a fostu tramisa, dupa cum arata foile streine, de câtra Primulu Ministru Ioann Ghic'a o telegrama prin care a felicitatu pre Presiedîntele ministeriului ungurescu. Ministrulu Romaniei a fostu celu dintâiu care si-a tramisu felicitatiunile sele.

„Acésta depesia es'ta de siguru dintr'o convictiune intima este supusa astadi unei interpretatiuni sî critici, care de va mai fi sî obiectulu unei interpelatiuni in camera va aretá la tóta lumea in ce desacordu, câtu de partiala sî câtu de egoista se afla desvoltata inca la noi cunoscinti'a sistemului constitutiunalu.

„Credemu ca primulu ministru avea totu dreptulu de a face aceste felicitatiuni, câci nu in calitatea sea de ministru, ci cá omu trebuie sa se bucure cá tóta lumea astadi de succesele Ungariei fiindu ca acestu succesu inauguréza triumfulu principiului dreptului sî alu libertâtiei. Barbatii care forméza astadi cabinetulu regelui Ungariei séu facu parte din vechi'a garda parlamentaria a Ungariei, care se lupta de mai multe diecimi de ani pentru principiele constitutiunalismului modernu, séu au unu trecutu plinu de o activitate indelungata, onesta sî publica, ei au stima unanima a natiunei.

„A aduce felicitatiuni amicale de vecini unoru asemenea barbati, la asemenea barbati de statu, este óre o crima contr'a natiunei? — fiindu ca dupa opiniunea acestoru pessimisti vocatiunea sî principiulu corónei unguresci trebuie sa fia de a se aretá inimic'a unui statu românu independinte sî fiindu ca chiemarea acestoru barbati de statu trebuie sa fia de a consolidá din nou pârtile integrante ale tieriloru ce le posedeau in vechime.

„In adeveru nu scie cine-va despre ce trebuie sa se mai mire, de acésta temere séu de nematuritatea politica a acestoru idei!

„Positiunea Romaniei o cere a fi in relatiuni amicale cu unu poporu, care a fostu clasificatu sî descrisu de barbati de statu din Angli'a cá popolu maturu politicu.

„Dela unguri insa, care potu cunósce, câtu este de durerosu, candu se violéza sî se atinge simtiementulu natiunalu, candu popórele suntu subjugate de streini, candu libertatea sî desvoltarea natiunala suntu impedecate, — dela unguri asteptâmu basendu-ne pre loialitatea sî pre principiulu loru propriu de dreptu: ca voru satisface in sensulu celu mai intinsu alu cuventului sî pretensiunile ecuitabile ale celoru-lalte natiunalitâti convietiuitóre. Câci numai popórele care respecta pre natiunalitâtile streine sî care le dau acelesi libertâti, pentru care s'au luptatu sî la care au aspiratu, suntu demne de libertate.

„Considerandu din acestu punctu de vedere procederea Dlui primu ministru in privinti'a tramiterei unei depesie de felicitare o putemu nu numai aprobá, ci o gâsimu plina de tactu sî ne bucurâmu déca felicitatiunile Romaniei au ajunsu in Capital'a Ungariei in adeveru inaintea ori câroru altor'a.“

Scólele elementarie din Nord-Americ'a.

III.

Sa vedemu de unde se capeta acela numeru colosalu de invetiatori.

In tempulu din urma mai tóte provinciele si-au radicatu preparandie sî seminarie, in cari professori bine salarisati (mare parte femei), predau urmatórele objecte : algebr'a sî geometri'a, chemi'a sî fisic'a, astronomi'a sî istori'a naturala, fisiologi'a sî psichologi'a, filosofi'a morala sî elementele filosofiei aplicate la studiulu naturei, teori'a sî istori'a constitutiunei, pedagogi'a sî metodic'a.

In Americ'a se crede, ca invetiarea seriósa a matematicei e necesaria fia-cârui individu pentru de a-si castigá unu rendu sî o consecintia logica in cugetâri; ca chemi'a e fórte folositóre atâtu industriariului câtu sî económeloru casnice; ca fâra fisica sî fâra chemia nu póte fi nimenea economu bunu; ca fâra astronomia sî istori'a naturala omulu e streinu in pamentulu seu natalu sî mai reu cá unu orbu; ca fisiologi'a sî psichologi'a e cea mai necesaria sciintia pentru de a-si cunósce trupulu sî sufletulu seu; filosofi'a morala e pentru densii mai de mare ponderositatea decâtu invetiatur'a credintiei; apoi principiele filosofiei aplicate la studiulu naturei le tînu sante sî credu, ca nimicu nu póte se radice sufletulu omenescu câtra Ddieu decâtu cunóscerea puteriloru sî legiloru naturei, cari dominéza lumea; in urma tînu cumca omulu fâra cunoscintiele teoriei sî istoriei constitutiunei e strainu in statu sî nu e demnu cá sa traiésca in unu statu constitutiunalu sî liberalu.

La instructiunea preparandiloru sa ia in vedere, cá ei sa invetie aceea, ce se cere cá sa scia poporulu, sa-si capete astfelu de insusiri, cari se pretindu a le possede sî poporulu: increderea in sine, spiritulu intreprindiatoriu, minte sanetósa sî practica sî desteritate (indemanatate) in vorbire publica. E de notatu ca in unu statu constitutiunalu desteritatea in vorbire e putere mare in unu statu constitutiunalu. Desbaterile sî votârile suntu mijlócele prin cari se esprime voi'a poporului suveranu. Sî apoi candu totu poporulu participéza la lucrurile publice, e sî de lipsa cá fia-care sa scia spune chiaru ce vrea a propune sî a documentá. Sî dîlerulu are ací dreptu a-si respica cugetârile ideile sele, sî-sî scie acést'a cu pricepere. Unde vine omulu totu de un'a in impregiurâri de a vorbí in adunâri publice, sî unde suntu toti oratori, se cuvine sî debue sa fia oratori'a de mare insemnetate, de acea sa sî ia in privire cá invetiatorii sa fia in asta privintia esperti sî indemanateci, sa póta instruá sî pe altii, pentru aceea suntu datori elevii preparandiali a ascultá sî alte lectiuni sî oratîi publice despre diferite objecte, sî apoi sî singuri a predá astfelu de lectîuni sî a tîné cuventâri.

Pe lânga fia-care institutu preparandialu se afla sî câte o scóla elementara spre scopulu, cá preparandii sa-si practiseze aceea ce invatia in teoria sî asiá unindu teori'a cu pracs'a se devina perfecti in chiemarea loru. Dupa tóta deprinderea se aduna cu professorii respectivi, sî se desbate acea deprindere precum sî alte intrebâri la objectu, pe cari unulu dintre ei debue sa le propuna sî sa refereze asupra-le.

Spre mai bun'a deprindere a invetiatoriloru se tînu in tempulu vacatiunei adunâri sî conferintie, in cari se intalnescu invetiatorii sî invetiatórele districtului acelui'a, de comunu sub presiedinti'a unei persóne mai insemnate sî esperta pe câmpulu instructiunei. Preste dî se tînu lectiuni sî deprinderi practice, sér'a se aduna, spre a discutá liberu despre tóte cele intemplate, sî unde au dreptu toti a vorbí sî discutá despre tem'a pusa la ordinea dîlei. Orasienii sî cetatienii, unde se facu astfelu de conferintie primescu pe câte o dî dóue pe invetiatori sî invetiatóre cá óspeti sî le intórna cheltuél'a fâcuta cu drumulu. Ori care cetatiénu e convinsu ca interesulu celu mai mare a fia-cârei comune e cultur'a generala, de aceea se mandresce sî se bucura, ca póte aduce sî elu ce-va intru interesulu naintârei poporului.

IV.

Sa vedemu acum sî stapanirile, ce dirigéza acestu institutu de invetiamentu. Acestea suntu urmatórele :

a) **Senatulu scolaru.** Se compune in genere din trei membrii, cari suntu eforii scóleloru. Ei se alegu de câtra toti alegatorii acelui districtu pre unu anu de dîle. Detori'a loru e cá sa se radice zidirea de scóla sî sa se tîna in ordine buna, ei alegu pe invetiatori, ei inspectoréza scól'a sî dau rapórte despre tóte ce se intempla la scóla inspectiunei centrale, sî conchiama pe toti alegatorii in o siedintia, in care si dau socotél'a despre tóte ale scólei.

Pe lânga acestu senatu :

b) **Comitetulu comunu scolaru.** Se compune in comunu de mai multe persóne de specialitate sî esperti in trebile scolari. Acestu comitetu primesce ajutoriu dela statu, ce se cere pentru scóla, elu aduna darea (contributi'a) pentru scóla sî imparte banii in tóte despartiemintele dupa cerintiele scóleloru; elu esaminéza pe candidatii de invetiatoái sî le dau adeverintia ca potu imbracá postulu de invetiatoriu in comuna; fâra acésta adeverintia senatulu scolariu nu póte primí pre nime de invetiatoriu; acestu comitetu renduesce ca ce felu de cârti sa se introduca in scóla, sî privegheza asupr'a tuturoru scóleloru comunali. Acest'a e directiunea scolara suprema sî nu e pentru faptele sele responsabilu, decâtu opiniunei publice sî déca vatema vre-o lege atunci judecatoriei.

In centrulu fia-cârei provincii :

c) consta o directiune centrala. Ací e in frunte directorele supremu séu inspectorele, lânga care sta câte odata sî ministrulu culteloru. Acest'a e unulu dintre cei mai alesi amploiati de statu; lu alegu in unele provintie, cá sî pe gubernatorele toti alegatorii, salariulu i e atâtu sî mai ca-lu intrece pe alu acelui'a. Oficiulu lui e a staruí pentru inaintarea scóleloru popularie sî cultur'a poporului. Elu intr'adeveru nu are putere preste corpulu legislativu sî comitetele comunali, nici asupr'a publicului, dela cari intr'adeveru aterna totulu, ci face totu prin puterea convingerei sî predicârii. Oficiulu seu cere dela elu cá in adunârile poporului sa dea deslucirile cuviinciósе atâtu oralu câtu sî scripturisticu despre scole sî cultura, sa adune date statistice atingatóre de scóla sî sa tîna visitatiunile indatinate la tóte scólele, in conferintiele invetiatoresci, unde numai se póte a presidé sî a le conduce sî a se silí prin cuventâri, conversâri si discurse libere tînute in publicu a capacitá pe poporu si escitá participarea comuna la lucrulu acest'a alu culturei si luminârei. Elu asterne in totu anulu corpului legislativu referad'a despre starea scóleloru in statu; acésta referada se tiparesce si imparte la tóte despartiemintele scolare. In aceste referade se descopere cu temeritate tóte erórele observate la invetiamentu si se propunu reformele necesarie.

Unele din rapórtele aceste suntu nisce tractate escelente, cu cari se póte omulu serví cu mare folosu, si cari au influintia puternica asupr'a corpului legislativu. Ele irita opiniunea publica pentru a se interesá de obiectulu celu mai principalu si primu in statu, alu luminârei; devinu in opiniunea publica si prin acést'a totu. Factorulu ce misca tóte, in Amerie'a e opiniunea publica. Cuventulu publicu si pres'a, suntu puterile cari punu tóte in lucrare si ducu in deplinire. Tóte se baséza pe convingere, de sila si frica nu se scia. Pentru acést'a se cere intru adeveru o cultura si luminare mai mare a poporului, e insa atunci si unu factoru putinte, câci e sustinutu de staruinti'a tuturor'a.

(Va urmá.)

Evenemінte politice.

Sabiiu 25 Fauru.

Dupa dóue siedintie crancene de dóue dîle s'a incheiatu desbaterea despre reorganisatiunea municipieloru. Propunerea regimului e primita cu putîne modificâri.

In privinti'a organisârei Transilvaniei ministeriulu are mâna libera.

Luni se astépta Maj. Sea Imperatulu in Pest'a.

„Pester Lloyd“ spunea inca in 5 Marte n. ca scie din isvoru autenticu, ca M. S. Imperatulu va sosì adî de séra in Pest'a. M. S. Imperatés'a spre mare durere a locuitorimei nu va puté norocí cu presenti'a Sea capital'a tierei, fiindu impedecata de o bolnavire usióra.

Din Croati'a se scrie ca de-si acést'a s'a provocatu la Ungari'a in afacerea pentru intregirea óstei dupa ordinaciunea cea nóua, nu a potutu folosì nimic'a, pentruca din partea cancelariei croate se resolvà fórte categoricu, ca Croati'a are se efectueze recrutatiunea dupa dîs'a ordinaciune. Mai multi comiti supremi voru demissiuná.

Dietele din Moravi'a si Carnioli'a inca suntu disolute. A Tirolului a remasu nevatamata. Caus'a dîcu unele corespundintie ca e temerea, cá nu cumva disólverea se fia unu lucru desiertu, realegendu-se totu acei de mai nainte.— Disólverile facute in tierile amintite precum si cea de mai nainte in Boemi'a au produsu o mare bucuria in cercurile fostiloru centralisti si acum impecati cu dualismulu. Numai Tirolulu le face óre care disarmonia in bucuri'a acést'a.— Cechii insa au reinceputu in Boemi'a si acum si in Moravi'a lupta crancena pentru realegerea candidatiloru sei. —

Din Galiti'a cetimu in „N. Fr. Pr.“ o corespundintia dela 3 Martie n. in carea se descrie serbarea incheierei dietei galitiane tînute in Lemberg. Dupa servitiele ddieesci in biseric'a catedrala rom. cat. si in cea parochiala gr. cat. s'a adunatu grupe din deputatii remasi inca aci spre a serbá festivitâti de despârtire. Tieranii mazuri de o parte si tieranii russini de alta au tînutu banchete. Junimea studiósa a arangiatu unu conductu de facle la care ocasiune in tempulu conductului strigá: „sa traiésca contele Barkowski! sa traiésca Cechii! josu cu senatulu imperialu!“ Ajungendu la cas'a contelui, acest'a nu erá acasa. De aceea striga unulu din purtatorii de facle: „acést'a e totuodata unu protestu contra tradârei ce s'a fâcutu cu natiunea.“ Unu comissariu de politia cu o patrola au risipitu iute tóta demonstratiunea. — Despre incheierea sessiunei se scrie ca cu acea ocasiune a duratu siedinti'a pâna nóptea pre la 11. Goluchowski in cuventulu seu de incheiere vaiera nemultiamirea popóreloru de dincolo de Lait'a si caderea patentei din Fauru. Principele Sapieha Maresialulu tierei esprima temerea, ca se potu intórce trebile inca la giurstâri neplacute. Elu insa se radîma pre cuventulu pré inaltu prin care li s'a asiguratu galitianiloru institutiuni autonome. —

Mauritiu Kaiserfeld renumitulu barbatu politicu, au tînutu in dîlele din urma unu toastu in carele au dîsu intre altele si aceste:

„Astadi avemu inaintea nóstra unu faptu, carele e de natura sa incheie cért'a ce róde la medu'a monarchiei de dóue diecenii. Regimulu respunsabilu ungurescu datu dejá si Ungari'a acusi si va dá votulu asupr'a legaturei sele cu imperiulu. Sa nu cercetâmu ca ce au creatu resultatulu acest'a; destulu ca faptulu prin natur'a sea e nerevocabilu. Cu adenca durere asiu trebuí sa vedu candu cine-va aru mai cugetá adi la putinti'a, de a stórce o mai mare unitate, séu patent'a din Fauru a o restituí in tóta form'a si nu asiu puté precepe actiunea, carea cunoscendu pre deplinu periculii ce aru emaná din oprirea terminârei certei celei indelungate o aru face acést'a. E cea din urma incercare de a sustîné imperiulu; numai déca incercarea se va face cu onóre si fâra cugete reservate, póte sa si succéda.

Acceptâmu cele intemplate, si vomu cautá cá sa ne ferimu de pagub a la cele ce au inca sa se intemple.“

Dupa aceste astépta cá si din cealalta parte (Ungari'a) sa se procéda cu aceeasi sinceritate si combate de politica nebarbatésca pre aceea, carea trecendu preste tóte combinatiunile de acum tinde mân'a dupa uniunea personala. Areta ca loru dincolo de Lait'a li e de lipsa o activitate grabnica cá se póta stá cá unu ce intregu lânga Ungari'a si esprima bucuri'a, ca regimulu in unu modu decisivu a ciontatu sambat'a strigoeleru (Hexensabbath) din 20 Septemvre. „Si déca n'amu puté invinge si cu tóte aceste imperiulu aru trebuí sa péra, atunci perirea, ce noi din tóte puterile cercâmu a o impedecá, nu aru fi a nóstra, ci a aversariloru nostri. Nu la asiá ce-va, ci la pace trebue sa vina lucru!“

Din Berlinu se scrie ca in 4 Martie n. s'a asternutu parlamentului germanu unu proiectu de constitutiune. Cu ocasiunea acést'a contele de Bismark a rostitu o cuventare in carea a accentuatu si mai puternicu unitatea si marimea Germaniei de cum s'a fâcutu acest'a in cuventulu de tronu.

— „G. d'Itali'a“ publica unu respunsu alu Imperatului Napoleonu datulu St. Cloud 27 Aug. 1866 câtra „Comitato centrale del Trentino“, in care respunsu Imperatulu Franc. dîce c'a cetitu cu interesu adres'a comitatului si a vediutu cu placere dintr'ens'a recunóscerea intereseloru imprumutate intre Itali'a si Franci'a. Mai departe dîce: „Intieiegu interesulu Italiei câtra Tirolulu italianu; insa nu-lu póte ajunge pâna candu nu statoresce nisce relatiuni bune cu Austri'a si uita de ur'a trecutului spre a se increde in eventualitâtile favorabile ale venitoriului.“

Sabiiu. Marti in 5 Marte n. au tînutu comitetulu Asociatiunei tranne române siedinta lunaria. Protocolulu lu vomu publicá in nr. venitoriu.

Protocolulu.

Siedintieloru directiunei asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului românu, tînuta in anulu 1866/7.

Siedintia I

tînuta in Aradu, in 20 Ianuariu nou, 1867.

(Continuare.)

4) Cu privire la § 1 din regulamentulu casei, facendu-se prin presidiu propunere pentru fipsarea termineloru de siedintie pre anulu acest'a. —

Determinatu: Siedintie ord. directiunale sa se tîna câte odata pre luna, si adeca in Duminec'a a dóu'a a fiesce cârei'a luni dupa calendariulu nou, la 3 óre dâpa amédi; carea fipsare de termine ale siedintieloru, cu valóre pentru anulu 1866/7, se va face cunoscuta tuturoru membriloru directiunali spre scire si acomodare.

5) Propunendu-se totu prin presidiu nescari indrumâri pre partea membriloru oficiali ai directiunei, —

S'a determinatu: Toti membrii oficiali, despre afacerile loru singuratice, la capetulu fiesce-cârei'a luni socotite dupa calendariulu nou, sa-si incheie protocólele ori dîuariele sele, si la fiesce-care terminu de siedintia ordinaria sa reportedie in scrisu despre actele loru din lun'a trecuta; prin care procedura afacerile directiunali se voru tîné in mai buna evidentia, si reporturile periodice voru dá usiuretate la compunerea reportului generale in finea anului. — Care decisu normativu spre urmarire se va incunosciintiá tuturoru membriloru oficiali ai directiunei.

6) Presidiulu propune: ca in urmarea dispusetiunei de sub Nr. 28 alu protocolului ultimei adunâri generale, sa se publice concursu pentru deplinirea postului de notariu alu directiunei.

Determinatu: Pentru deplinirea atinsului postu notariulu la acésta directiune, pre lânga comemorarea salariului semestralu, defiptu pre partea notariului in 300 fl. v. a. sub nr. 20 alu âlu protocolului adunârei generale mai din urma, — numai de câtu se va escrie si publicá concursu pre calea foiloru natiunale române, avisandu-se doritorii de a ocupá postulu acest'a: ca recursele sele pâna la 1 Martiu n. a. c. negresîtu sa le astérna aici, documentandu deodata: ca acei'a au desteritate in stilistic'a româna; suntu versati in literatura si cunoscu manipularea trebiloru de cancelaria.

7. Din caus'a ca agendele notariale cu prosperarea asociatiunei nóstre, mai alesu dela ultim'a adunare generale se sporescu pre dî ce merge, si implinîrea acelor'a pre viitoriu poftesce mai multa truda dela unu membru insarcinatu si cu alte deprinderi oficióse — presidiulu propune ca si pâna la definitiv'a deplinire a postului notarialu, notariului interimalu Ioane Goldisiu, carele atâtu pre tempulu indepartârei notariului din anulu trecutu, Dionisiu Pascutiu câtu si dela resignarea acelui'a necontenitu au purtatu acésta sarcina, sa se acórde o remuneratiune cuviinciósa. Notariulu Ioane Goldisiu insa abdîce si mai departe de tóte remunerarea banala, si promite: ca de-si pre lânga oficiulu seu, agendele notariale pretinda dela densulu pe dî ce merge totu mai mare activitate, totusi va purtá gratisu acésta sarcina pâna la definitiv'a deplinire a postului notarialu cu unu individu salarisatu, si multiamesce pentru recunoscinti'a in care pentru putînulu resultatu alu activitatei sele de pâna acum aflá la onorat'a directiune ramuneratiune indestulatóre.

Determinatu: Dechiaratiunea acést'a se ia la cunoscintia cu multiamire.

8) S'a cetitu epistol'a Domnului Ioane Selagianu, Profesoru gimnasialu in Beiusiu, carele cá membru nou alesu in directiunea acést'a salutandu colegiulu directiunalu, dechiara ca e plecatu in totu tempulu a concurge si a conlucrá in nesu spiritualu cu ceialalti membri ai directiunei pentru inaintarea scopului prefiptu de asociatiunea nóstra, si dupa impregiurâri se va aratá si in persóna la siedintie.

Determinatu: Se ia la cunoscintia placuta.

9) Fiindu directiunea sub nr. 12 alu protocolului ultimei adunâri generale autorisata a alege membri noi in asociatiune pre temeiulu dechiaratiuniloru intrate, —

S'a determinatu: Notariulu directiunalu se incredintiéza, a gatí din listele intrate, si la tempulu seu a substerne aici unu conspectu, din care deosebi sa se evéda subscriitorii, cari si pâna acum au fostu membri in asociatiunei, si iérasi deosebi acei'a, cari nefiindu alesi in anii trecuti, de aci inainte au a cadé sub alegere.

10) Dlu Protopopu alu Siriei, Georgiu Popescu cá colectante tramite siepte dechiaratiuni: anume dela Pav. Bradeanu, Petru Dirlea, Ioan Niscu, Vasiliu Crisianu, Simionu Micu, Mihaiu Dragoiu si Florea Dirlea, toti locuitori in Galsi'a cari voiescu a fi membri asociatiunei.

Determinatu: In nesulu numerului precedinte se predau notariatului pentru a le referí in categoriele respective.

11) Esactorulu asociatiunei, Dlu Florianu Varg'a, arata unu formulariu, dupa care s'aru puté aduce in evidintia restantiele de oferte pre partea asociatiunei.

Determinatu: Se aprobéza, si spesele litografârei trebuincióseloru esemplarie se asémna la preceptoratu.

12. Fiscalulu asociatiunei Dlu Michailu Besanu propune: ca pre partea asociatiunei sa se ia alta localitate mai aprópe, de órece cea de acum pentru indepartare si pentru calea tinósa, nu e indemanateca de a se cercetá, precum s'aru dorí, atâtu prin membrii din afara, câtu si prin membrii directiunali, a câror'a absentia causata prin acésta impregiurare, de multe ori impedeca tînerea siedintieloru directiunale.

Determinatu: Propunerea se primesce, si D. D. Michailu Besanu, Ioane Goldisiu si Teodoru Serbu, se insarcinéza, a abdîce localitatea de acum, si a se ingrigí pentru alt'a mai acomodata, avendu despre cele fâcute a reportá la directiune.

13. Cu privire la urginti'a corespundîntieloru, ce suntu de a se face din siedinti'a de astadi

S'a determinatu: Pentru autenticarea acestui protocolu membrii de fatia se poftescu a se aduná aici in 23 Ianuariu, la 6 óre sér'a.

Cu aceste desbaterile si protocolulu s'au incheiatu. —

Semnatu cá mai susu.

Protocolulu acest'a, afara de subsclisii mai fiindu inca de fatia D. D. membrii directiunali: Florianu Varg'a, Ioane Popoviciu Desanu, Emanuilu Misiciu, Mihailu Besanu, Teodoru Serbu sî Paulu Drag'a, s'au cetitu sî autenticatu.

Aradu 23 Ianuariu 1867.

Presedinte: Mironu Romanu m/p. derect. secund. Ioane Goldisiu m. p. not.

Principatele române unite.

In Siedinti'a de alaltaeri a Camerei a fostu la ordinea dîlei desbaterea asupr'a scólei de agricultura dela Panteleimonu.

Ministrulu lucrâriloru publice dlu Dim. Sturz'a combate amendamentulu propusu de dlu Vericeanu asupr'a transformârei scólei de agricultura in o academia agronomica. Dlu Tacu cere votarea a 200,000 lei pentru crearea a dóue scoli de agricultura la Craiov'a sî Iasi.

D. Raportore primesce amendamentulu D. Tacu, dà acele scóle trebuescu infiintiate pe mosiele statului, sî lânga Iasi sî Craiov'a asemeni mosie suntu arendate. Prin urmare sa se votedie o suma de 50—60 mii lei, lasandu-se ministeriului facultatea de a o face candu va gasí asemenea mosie libera.

Se pune la votu cele dóue catedre sî se primescu asemene sî infiintiarea scóleloru agricole la Pantelimonu. se primesce, asemene se incuviintiéza a se vinde lucrurile ce nu suntu trebuincióse din fost'a scóla de meserie dela Iasi spre a cùmperá o masina de vapóre. Dupa aceea s'a procedatu la votarea cheltueliloru pentru espositiunea din Parisu propuse de guvernu la 1,000,000. Comissiunea le reduce la 800,000. D. Cernatescu sî C. Gradisténu suntu contra, DD. Gr. Lahovari sî G. Ghica sustînu propunerea guvernului, câci este o cestiune de interesu sî comerciale sî politicu pentru Romani'a. Raportatorele propune dar 900,000 lei, care dupa o scurta desbatere se admite.

Pentru putiulu artesianu dela Cotroceni se primesce 80,000 sî 101,000 lei pentru intretînerea gradineloru publice se primesce 200,000 pentru lucrârile pavarei sî canalisârei câlei Mogosióei 175,518 subventiune pentru intretînerea celeru patru câi de comunicare principali ale Bucuresciloru.

D. Gradisténu propune a se marí sum'a pentru canalisarea cá sa se termine lucrarea mai curendu, in tinteresulu igieni (sanetâtiei) epublice, chiaru dlu N. Catargiu este contr'a acestei cifre, câci nu este statulu datoru a platí cheltuelile de pavare ale capitalei.

D. raportore esplica: D. Ministru sustîne contrariulu, ca a fostu in Moldov'a o lege care impunea statului cheltuiél'a pentru intretînerea câiloru principiali, dincóce de Milcovu erá atribuita comuneloru intretînerea câiloru celoru mai mari. In o capitala suntu lucruri cari fácu podóba tierei, prin urmare trebue sa cada in sarcin'a intregei tieri. D. Raportatoru este asemenea de aceeasi parere cu D. Gradisténu in privinti'a sumei alocate pentru canalisarea sî pavar'a podului Mogosióei de a se marí in interesulu igienei.

D. I. Bratianu sustîne propunerea dlui Gradisténu cá sa se marésca subventiunea intretînerei celoru patru câi principiali pâna la sum'a de 100,000 lei, asemenea pentru canalisare sî pavare iarasi 400,000 lei.

D. Al. Lahovari sustîne acésta propunere, dîcendu ca la acést'a este indatoratu guvernulu prin unu contractu sî trebue a-si implini datori'a.

Se pune la votu sum'a de 400,000 pentru canalisarea sî pavarea câlei Mogosióei sî se primesce. Te pune asemenea la votu sum'a de 400,000 lei pentru intretînerea celoru patru câi prinoipali sî se primesce 197,000 lei acordati casei comunale din Iasi se pe primescu 220.723 lei pentru lucrâri de preservarea capitalei de inundatiune. Cifr'a de 2,656 pentru trecatórea Buzeului; D. N. Ionescu propune cá sa se adauge sî sum'a de 3000 lei bentru cá sa se intretîa comunicarea cu dóue poduri trecatóre; ambele cifre se primescu. Asemenea se primescu 7720 lei pentru intretînerea stavilareloru Dambovitiei sî 1760 lei materialu de intretînere.

„Independ Rom."

Varietâti.

(†) (Necrologu.) Ioanne Iovitia sen. dimpreuna cu nepotii sei Samuilu, An'a sî Sofi'a anuncia cu cea mai adencu machnita anima trist'a scire despre repausarea multu amatului seu nepotu resp. frate **Ioanne Iovitî'a** jun. juristu absolutu, care in etate de 24 ani in flórea vietiei sale dupa unu morbu greu mai indelungatu sî primirea santeloru taine in 15/26 Fauru a. c. la 4 óre dupa amédi a reposatu piu in Domnulu plansu de rudenii sî de amicii sei. Immormentarea fericitului se celebrà in comun'a Jadani dupa ritulu gr. or. in 17 Fauru (1 Martiu) a. c. la 2 óre dupa amédi. Jadani, 28 Fauru 1867. Noi acestea le scótemu din „Albin'a". Reposatulu insa, au fostu odinióra unu corespundinte zelosu alu acestei foi. Scrierile densului erau pre câtu mature pre atâtu sî cu tactu sî petrundietate. Natiunea a perdutu multu in trensulu. Pre densulu numai ból'a, ce incepuse ai sapá adencu viéti'a, l'au silitu a depune pén'a corespundentiala. Fia-i tierân'a usióra, sî amintirea eterna!

⁂ Dupa cum se aude c. r. Directiunea de finantie de aici a capetatu unu avisu, prin care i se face cunoscutu, ca dela 14 Marte n. e subordinata ministeriului de finantie ungurescu.

⁂ Archiducele Stefanu a testatu pentru institute din Ungari'a sum'a de 960,000 fl. sî adeca 60,000 pentru unu orfanotrofiu. Regimentulu ce i pórta numele sî carele se afla acum in garnisóna in Pest'a capeta 80,000, din cari jumetate corpului oficieriloru sî jumetate feciorilorü de rendu.

⁂ Berzenczey Ladislau este amnestiatu sî se póte intórce in Traani'a liberu de ori ce pedépsa.

⁂ Drumu de feru transilvanu se credea, ca in urm'a schimbâriloru celoru din dîlele din urma se va amaná iéra pre tempu nedeterminatu. Acum se dîce ca schimbârile aceste nu voru face nici o pedeca lucrâriloru drumului de feru, iéra diferinti'a ce se escase in privinti'a residintiei societâtiei se va compromite astfeliu, ca acést'a va remané in Vien'a sî unu comitetu de supravighiare va resiedé in Pest'a.

⁂ Cetimu ca in cârnelegile aceste mai in tóte dîlele trecea câte o nunta tieranésca romanésca cu alaiu mare prin Clusiu. La un'a asemenea ce se petrecea in Füld unu nuntasiu calaretiu, fratele de mirésa, puscà mai de multe ori cu unu pistolu umplutu cu glontiu, pâna candu din nebagare de séma sî împuscà calulu de sub sine.

⁂ Lotrulu Udmanic scrie „Pozor" fu impuscatu in lupta, in 27 Fauru in unu satu Potok aprópe de Ludin'a (in Croati'a) sub urmatórele impregiurâri: O patrola de Gendarmi de cinci feciori pendea dupa Udmanic. In fine aflà ca elu e in o casa din dîsulu satu, se duce acolo sî dupa ce s'a convinsu despre aflarea lui au incungiuratu cas'a sî iau datu focu. Vediendu Udmanic foculu sî periculuiu in care se aflà au inceputu a puscá cá unu desperatu asupr'a persecutoriloru lui. Pre comandantele patrolei lu omorì, iéra pre unulu din gendarmi lu ranesce greu la mân'a stânga. Acest'a insa totu mai are atât'a presentia sî putere de tîntesce asupr'a lotrului sî lu nimeresce in céfa. Udmanic cade sî in bratiele amantei sele si da sufletulu.

⁂ Tramisu „Zukunft" unic'a fóia nemtiésca de dî in Vien'a care prin articuli sî corespundintie apera causele române, aduce afara de multe corespundinte din tóte pârtile mai insemnate ale internului, inca adese-ori corespundintie sî telegrame private din tóte pârtile orientului europénu. In Foisióra sea va dá materialu destulu de distragere. Apelandu redactiunea la sprigînire mai poterica din partea natiunei române, o invita totodata la lucrâri dîuaristice intru interesu romanescu.— Pretiulude abonamentu este pe unu patrariu de anu 4 f. pe o luna 1 f. 40 xr. v. a. Abonamentele se primescu in fia-eare dî.

(Espositiunea din Parisu.) Din Parisu se scrie câtra „K. Ztg.": terenulu cetatienescu, care l'au datu Haussmann comissiunei pentru lucratorii ce voru merge la espositiune spre dispunere libera representéza unu pretiu de inchîriare de 18,000 franci, are o marime de 10,000 metre sî jace aprópe lânga câmpulu lui Marte.

In baracele (odâile) ce se voru face aci se va puté dá unu patu pentru 65 centimi pe nópte. Apertinintiele de patu (asternutulu) se voru dá dela compani'a militara pentru 35 centimi de bucata, pentru care se va sî schimbá vestmintele de patu totu la optu dîle odata. O restauratiune gigantica liferéza unu prandiu bunu pentru unu pretiu de 90 centimi pâna 1. francu. Invoirile sî contractele ce s'au facutu cu vapórele francesci asigura lucratoriloru francesci caletoria sî rentócere cu spese moderate. In edificiulu „Petits-Menages", in rue de sèvres, care acum'a este golu constitue baronulu Haussmann o casa de bolnavi esemplara, in care se capete lucratorii streini cari s'aru bolnavi, ingrijire cuviinciósa gratis. Afara de insemnârile anunciate ale imperatului, imperatesei sî doisprediece negotianti din Parisu cu totulu 75,000 franci, au mai incuviintiatu pentru acoperirea speseloru sî comissiunea cea mare imperatésca a espositiunei 40,000 franci; asemenea au apromisu membrii comissiunei pentru inlesnirea lucratoriloru, cari voru sa mérga la espositiune, inca 18,000 franci. Alaltaeri insa s'au tramisu câtra comitii din provintie, cá sa se faca sî aci contributiuni.

Publicarea

banilorü incursi la fondulu Asoc. dela siedinti'a Comit Asoc. tînuta in 5 Fauru pâna la siedinti'a aceluiasi din 5 Martiu c. n. 1867.

1) prin D. Prot. Ioane Petricu, unulu dintre cei mai zelosi col. ai Asoc. s'a tramisu la fondulu Asoc. pretiulu manufactureloru dela espositiunea din Brasiovu din 1862 vendute pre calea licitatiunei in 22 Ianuariu c. n. 1867, in suma de 475 fl. 80 xr. v. a.

2) prin D. Not. Cons. sî col. Asoc. Lazaru Huz'a s'a tramisu la Asoc. 35 fl. v. a. sî anume:

a) dela Il. Sea D. Episcopu Dr. Ioane Vancea tax'a de m. ord. pe 1866/7 5 fl. b) dela Rvrd. D. prepositu Macedonu Popu tax'a pre an. $186^{5}/_{6}$ $186^{6}/_{7}$ 10 fl. c) dela Rvrd. D. Canonicu Ioane Anderco tax'a pre an. $186^{5}/_{6}$ $186^{6}/_{7}$ 10 fl.

Sum'a 35 fl. v. a.

3) Dela D. Asessoru de sedria in comit. Dabacei Alessandru Nemesiu s'a primitu tax'a de m. ord. pre an. $186^{4}/_{5}$ $186^{5}/_{6}$ $186^{6}/_{7}$ in suma 15 fl.

4) prin Rvrd. D. Canonicu metr. sî col. Asoc. Ioann Fekete Negrutiu s'a primitu 18 fl. 50 xr. v. a. sî anume: a) pentru 2 es. act. ad. gen. IV a 30 xr. 1 esempl. 60 xr. b) pentru 17 esempl. act. ad. gen. V. a 60 xr. 1 esempl. = 10 fl. 20 xr. c) pentru 22 esempl. act. ad gen. VI a 35 xr. 1 esempl. = 7 fl. 70 xr.

Sum'a totala 18 fl. 50 xr.

5) Ilustr. Sea D. Capitanu supr. Alessandru Bohatielu a tramisu la Asoc. tax'a apromisa rest. pre an. 1862/3 1865/6 a 10 fl. pre an. = 20 fl. v. a.

6) prin D. Prot. sî col. Asoc. Ioane Tipeiu s'a tramisu la Asoc. 30 fl. sî 70 xr. v. a. din care a) cá pretiulu aloru 6 esempl. din actele ad. gen. V sî VI 5 f. 70 xr.

b) tacs'a de m. ord. pre an. cur. 1865/6 pentru D. Jude scaunale Simeonu Balomiri 5 fl.

c) tacsa de m. ord. pe an. 1865/6 sî 1866/7 pentru Domnulu advocatu Dr. Avramu Tincu 10 f.

d) tacs'a de m. ord. pre an. 1865/6 sî 1866/7 pentru Dlu parochu in Sasciori Ioanne Stoicuti'a 10 fl. Sum'a 30 f. 70 xr. v. a.

7. D. prof. gimn. in Craiov'a Sim. Mihâlli a tramisu la fondulu Asoc. pretiulu aloru 10 esempl. din actele ad. gen VI cu totulu ½ Napoleon de auru séu dupa val. austr. 4 fl.

8) Deadreptulu la cas'a Asoc. a mai intratu dela siedinti'a comit. din 5 Fauru pâna in presente urmatórele sume:

a) dela D. advocatu Dr. Ioane Nemesiu, cá taxa de m. ord. pre an. Asoc. 1866/7 5 fl.

b) dela D. advocatu in Beiusiu Parteniu Cosm'a taxa de m. ord. rest. pre an. 1865/6 5 fl.

c) dela D. Nic Pope'a protosingelu pentru 1 esempl. din actele ad. gen. VI. 35 xr.

d) dela D. prot. Ioann Hennia pentru 1 esem. din actele ad. gen. VI 35 xr.

e) dela D. prof. Ioann Popescu pentru 1 esempl. act. ad. gen. VI 35 xr.

f) dela Secr. II I. V. Rusu pentru I esempl. act. ad. gen. VI 35 xr.

g) dela D. prot. in Hatiegu Ioane Ratiu tax'a pre an. 1865/6 sî 1866/7 10 fl.

h) dela D. negutiatoriu in Hatiegu Bucuru Popoviciu pentru diploma 1 fl.

Sum'a 22 fl. 40 xr. v. a.

Dela Secretariatulu Asoc. tranne române.
Sabiiu in 5 Martiu nou 1867.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 18. ANULU XV.

Sabiiu, in 2|14 Martiu 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Pest'a 12 Martiu. Majestatea Sea Imperatulu intrà astadi la 3 óre dupa amédî in Pest'a, intre entusiasmulu ce nu mai vrea sa incete alu poporatiunei. De laturea Imperatului siedea in trasura contele Andrássy. (tel. din Hr. Z'g.)

Limb'a romàna in diet'a Ungariei.

Sabiiu 1 Martiu.

Firele electrice au dusu de multu in tóte pârtîle lumei scirea despre incidentulu din siedinti'a de la 7 Marte n. in diet'a Ungariei, sî acum cetimu in tóte foile incidentulu insusi sî in unele foi chiaru sî comentarie la acelasi. Elu, adeca incidentulu, este pre câtu de neasteptatu pre atât'a sî de surprindiatoriu.

Dlu deputatu transilvanénu Ilia Macelariu a fostu acel'a, carele a vorbitu romanesce pentru prim'a óra in sal'a dietei Ungariei. Impregiurarea acést'a a produsu unu sgomotu, sî precum vedemu din cuvintele vorbitoriului, iritatiune in cas'a dietei. Se nasce acum intrebarea, déca au avutu dreptu deputatii dietei Ungariei de natiunalitate ungurésca a se scandalí sî a intrerumpe pre vorbitoriu pentru simpl'a causa, ca a vorbitu romanesce? Justificarea respectivului domnu deputatu Macelariu arata, ca densulu a fostu in dreptulu seu, pentruca elu s'a infatîsiatu la diet'a Ungariei, nu dupa vre-o lege din Ungari'a, ci dupa rescriptulu regescu din 25 Dec. 1865, care s'a edatu dela M. Sea in tóte trele limbile natiuniloru ardelene sî s'au publicatu in acelesi limbi in diet'a Ardélului, unde este iertatu fia-câruia a vorbí in limb'a materna.

Sa ne punemu insa pre terenulu dlui Deák sî sa ne incercâmu sa justificâmu oprirea vorbirei in limb'a romàna, cu regulamentulu casei, sa vedemu atunci unde esîmu. Esîmu acolo, ca vomu dice, ca legile la care se provóca dlu deputatu suntu pentru diet'a transilvana, prin urmare transilvanenii in dieta straina au sa se conformeze dupa legile casei streine, pentruca quod non est in actis, non est in mundo. (Ceea-ce nu e in acte, nu e in lume.) Standu acést'a, atunci putemu inse dîce, ca deputatii de natiunalitate ungurésca au avutu dreptu, sa nu sufere limb'a romàna in diet'a Ungariei; insa dreptulu acest'a se póte refere numai la deputatii din Ungari'a fàra deosebire de nationalitatea loru, dar nu sî la deputatii romàni séu sasi din Ardélu, câci acesti'a representandu-se la diet'a Ungariei nu se potu lipsí de drepturile loru natiunali, care le au in Ardealu.

Acést'a nu e numai convingerea nóstra, dara acést'a convingere se póte urmarí sî din cuvintele Dlui Deák, care in acea siedintia dietale s'au esprimatu intr'acolo, ca tempulu nu mai e departe, candu ómenii nu se voru mai judecá dupa gramatic'a loru.

Diet'a acést'a de fatia din Pest'a are o mare missiune. Acést'a e „impacarea". Impacarea insa fàra tolerantia nu are nici unu viitoriu, sî cu atâtu mai putînu póte duce la unu resultatu.

Déca senatulu imperialu au potutu suferí, ca sa se esprime omulu cum i vine mai bine, óre nu se puté intemplá acést'a sî in diet'a Ungariei, fatia cu deputatulu romànu din Ardélu? óre necessitatea politica nu aducea cu sine, sa demustre ungurii prin unu esemplu eclatantu la lume, ca ei nu suntu esclusivistii acei'a, pre cari i tînea lumea, ca ei nu suntu supremalisatorii altor'a sî ca indata ce li s'a datu ocasiunea arata, ca suntu gat'a a tinde mâna fratiésca.

Ni-aru paré fórte reu, candu bunavointi'a Monarchului de a impacá popórele neodichnite sî neliniscite de atât'a tempu, sî prin urmare impedecate in desvoltarea loru atâtu materiala câtu sî spirituala, — aru trebuí sa se frânga in o tînere mortîsia de unele legi séu sî principii numai, condamnate de tóta lumea. Responsabilitatea pentru acestea atunci o incarca acei'a asuprasi, cari despretiuiescu cu atât'a usiurintia ceea ce stiméza la densii in gradulu celu mai mare.

Ce dîcea „Pesti Napló" in Octobre 1865? „. . . tóte legile dietei octroate, care s'au adusu in favórea recunóscerei sî garantârei drepturiloru natiunei romàne, nu numai suntu cu aprobare primite, ci pre lânga acést'a ni-a parutu sî reu, ca regimulu, carele prin nisuintiele sele impetrite in centralisatiune, au fostu luatu o pusetiune cu totulu contraria nóue sî intereseloru nóstre, ne-a privatu de ocasiunea frumósa, de a fi pututu incredintiá pre poporulu romànu, consotiulu nostru, despre iubirea nóstra fratiésca, ce o avemu câtra densulu."

„Dupa noi legile acele, cari asigura natiunalitatea sî drepturile natiunali ale romàniloru, prin diet'a convocata dupa legi sî forme constitutiunali, asiá dara nu prin diet'a octroiata, nu numai suntu ne amenintiate din parte-ne, ci inca credemu ca fapt'a cea d'antâiu a dietei conchiamande va fi manifest'a sî solemnel'a recunóscere a aceloru drepturi etc."

Magiarii dóra nu voru presupune, ca romànii, câci se arata iubitori de impaciuire, suntu nisce ómeni moi, séu nisce sierbi. Veneratiunea câtra o autoritate sî iubirea binelui comunu lu indémna pre omulu cu anima, in impregiurâri critice, de a obvení cu ajutoriu celui lipsitu de ajutoriu. Asiá dara aru gresî amaru, candu aru crede ungurii, ca romànii, déca nu facu pressiuni sî multa sfara in tiéra, voru fi multiamiti cu despretiuirea drepturiloru loru politice, ce le competu.

Pest'a 6 Marte n.

Dle Redactoru! Amu primitu scrisórea Dtale din Ianuariu, nu amu pututu vedé insa intr'ens'a o provocare la unu respunsu numai decâtu, sî asiá s'a intemplatu, de eu amu tacutu ce-va mai indelungatu. Cá privitoriu tacutu voiamu sa asteptu evenemintele, ce noi le-amu fostu prevediutu, pentruca cugetaiu ca dimpreuna cu faptele de sine se va oferí sî ans'a la impartasîri, cari nu se misca numai in imperiulu nemarginitu alu ideiloru. Asiá s'a sî intemplatu. Imperiulu e impartîtu; ministeriulu ungurescu denumitu; noi stâmu inaintea unui faptu implinitu, celu putînu pentru tempulu de fatia. Faptulu acest'a a pututu surprinde pre multi, cari nu sciu tîné socotéla adeverata de semnele tempului, séu nu le potu pricepe, pentruca ele se opunu diametralu asteptâriloru sî sperantieloru loru. Dara in zadaru se vaieta sî plangu acum acesti ómeni la riurile Vavilonului, aducendu-si aminte de Sionu, de celu cadiutu. Ce e inapoi, se tîne de istoria, acesta magistra a popóreloru sî stateloru; inainte se deschidu portîle unei desvoltâri nóue a viitoriului. Viitoriulu e, cum a fostu ori ce tempu ce avea sa vina, intunecosu sî necalculabilu; omulu insa trebue sa mérga spre elu, pentruca pentru elu rót'a lumei nu sta in locu, iéra celu cu minte cauta, déca in adeveru cauta, sa ajunga la o cunoscintia câtu se póte de chiara despre situatiunea in care se afla. In unu asemenea casu la tóta intemplarea trecutulu e de mare pretiu, pentruca elu esplica presentele sî mijlocesce, dupa cum adeca ochiulu e in stare sa cunósca mai multu séu mai putînu, mai tare séu mai slabu legatur'a intre causa sî efectu — judecat'a despre puterile cari lucra sî tiesu la formarea viitoriului.

Omulu spereza mai bucurosu aceea ce doresce sî de aceea omulu, déca s'a intemplatu altu feliu decum a doritu, e iéra pré bucurosu aplecatu de a pune in intrebare statornici'a lucruriloru nóue sî din capulu loculuí le denéga putinti'a unei desvoltâri sanetóse. Temeiuri se gasescu pentru ori ce parere sî nicairi mai usioru cá in casulu de fatia, candu pentru omulu indoiciosu sî pentru acelu ce vede numai negru e de ajunsu sa arate la incercarea cea plina de fatalitâti facuta la 1848; ori ce altu argumentu pentru unu atare e de prisosu.

Eu nu sum de parerea, ca, pentruca acum s'a repusu in activitate unu ministeriu separatu ungurescu, e neaperatu de lipsa sa se intórca acele tempuri infioratóre, prin cari amu trecutu noi insîne, din causa ca eu nici decum nu potu desperá nici fatia cu fasele vietiei de statu, de desvoltarea omenésca, nici de legile propasîrei ei. Deceniile cele dóue din urma au fostu pentru Austri'a sî pentru tóte popórele singuratice o scóla, a cârei resultate de educatiune nu au pututu ramané fàra de efectu.

Petrecerea mea in Pest'a sî comunicatiunea cu conducatorii dietei unguresci, carea comunicatiune nu trece preste marginele unei atingeri esteriore, me face sa sperezu, ca sî magiarii au uitatu multe sî au mai invetiatu câte ce-va. Preste totu noi nu trebuie sa judecâmu pre unguri, dupa cum ne amu dedatu ai cunósce in Transilvani'a. Aici ori sî cum totusi domnesce altu spiritu. Aici e efluinti'a unei culturi mai inalte sî chiaritatea esperintieloru mai mature, castigata din cercetarea tieriloru de cultura din apusu. In situatiunea de fatia acést'a e sî mangaierea mea.

Ministeriulu procede cu tactu diplomaticu circumspectiune sî precugetare sî se va conduce, cu deosebire in cele ce privesce Transilvani'a de mandatele unei precaute purtâri de grigia, cari mandate le afla ori ce nepreocupatu la cea d'antâiu privire; cu tóte ca sfatuitori de cei nechiamati suntu destui, cari au inaintea ochiloru mai multu implinirea dorintieloru loru proprii decâtu binele patriei. Ei aru vrea din tóta inim'a sa secere fruptele invingerei pentru sine. Pâna acum insa inca nu li-a succesu a seduce pre ministeriu pe carâri false. Sa sperâmu ca ministeriulu va stá neclatitu in asta privintia. Dupa cum audu din isvoru siguru, Imperatulu insusi sa fia atrasu deosebit'a atentiune a ministeriului asupr'a gingasieloru referintie ale Transilvaniei sî sa le fia recomendatu sa tîna socotéla considerabila de impregiurârile sustatóre, de pretensiunile sî pusetiunea romàniloru sî sasiloru. De aceea ei nici ca voru precipitá ce-va. Inainte de tóte se va alege unu comissariu reg. din sîrurile autoritâtîloru ungare, care sa se tramita in fruntea administratiunei tierei. Se vorbesce de bar. Sennyei, conte Apponyi, Br. Májtenyi, Orczy sî altii. Nimenea insa nu primesce bucurosu acést'a missiune.

Deák, acést'a trebuie sa o concedemu, e in adeveru intieleptulu, geniulu celu bunu, pre carele provedinti'a l'a pastratu poporului seu pentru tempuri atâtu de seriose. Sciu positivu, ca elu nu e multiamitu cu intentiunea unguriloru transilvani sî nu consimte cu ideile loru despre definitiv'a deslegare a cestiunei uniunei. Elu va cá afacerea acést'a sa se deslege mai antâiu definitivu pre calea legislatiunei sî apoi sa tréca la schimbârile sî straformârile legei pe terenulu aministrativu, de justitia sî alu vietiei publice. „Voi ne veti mai da inca multu de lucru" sa fia dîsu elu câtra unii compatrioti magiari dela noi. Ungurii ardeleni adeca s'a scandalitu de alu treilea proiectu alu ministeriului, pentruca acolo e vorb'a sî de Ardealu sî s'a aretatu fórte nemultiamiti cu densulu.

Durere ca Deák de vre-o trei dîle e cam bolnaviciosu. Acést'a a incuragiatu pre acesti ómeni de a séra cu ocasiunea unei preconsuliàri asupr'a propunerei ministeriali, a pasîtu in clubulu deputatîloru cu unu amendementu, care sa imputernicésca pre regimu, cá in privinti'a Ardélului sî pâna la alta renduiala sa procéda dupa parerea lui. Acestu amendementu fiindu primitu are de urmare perfecta tabula rasa in tier'a acést'a. Insa nu a venitu lucrulu la conclusu, pentruca ministrulu de interne surprinsu prin acestu amendamentu au declaratu, ca regimulu are sa cugete cu maturitate asupr'a lucrului sî asiá numa mâne va puté dá respunsu in privinti'a acést'a. Asta séra va fi iéra clubu. Despre resultatu voiu referá déca cum-va diuarele nu me voru preveni.

Din Pest'a.

Intre siedintiele dietali cari s'a urmatu dela 2 Marte este cea dela 7 Marte cea mai de insemnatate. Vomu dá din acést'a urmatórele momentuositâti:

Dupa-ce Presiedintele aduce casei dóue incurse la cunoscintia capetà cuventulu Colomanu Tisza. Inainte de a pasi la ordinea dîlei face unele observâri la cele dóue cerculare ale comandei generale din Bud'a dto 21 sî 22 Fauru (v. la Ev. pol.) sî dîce adeca, ca acelea au influintia rea asupr'a increderei de nou castigate prin restituirea constitutiunei, cu deosebire in momentulu acel'a, candu cas'a deputatîloru au datu documente vii, ca are interesu, cá sa lucre din tóte puterile pentru restatorirea unoru relatiuni regulate, prin care sa-si intarésca increderea, in momentulu acel'a candu s'au declaratu ministrulu presiedinte sî ministru de aperare alu tierei, sa vrea sa lucre intr'acolo, cá recrutele unguresci sa se inroleze in regimentele unguresci.— Dupa aceea lu róga pre ministru-presiedinte, cá sa binevoiésca ale dá deslucire despre aceea, ca au ordinaciunile acestea aprobarea ministeriului? (ceea-ce nu o póte crede), ce scie despre originea loru, sî ce positiune va luá fatia cu ele?

Contele Andrássy incunosciintiéza cas'a, ca ministeriuln nu scie nimic'u despre autenticitatea aceloru ordinaciuni, ca ministeriulu afara de aceea si cunósce datorintiele sele sî cercului seu de activitate sî la implinirea acestor'a nu va avea altu ce-va inaintea ochiloru, fâra numai legea sî rescriptele regesci din 18 sî19 Fauru; prin urmare fatia cu acestea nu póte pune nici o ponderositate pre ordinaciunile acelea; eara in privinti'a inrolârei recruteloru in regimente unguresci dechiara sî acum'a ca si tîne de datorintia a pune conditiunea acést'a in proiectulu de lege (aplausu). La dechiaratiunea acést'a a ministrului presiedinte Tisza si esprima liniscirea sea.

Dupa acestea se pasiesce la ordinea dîlei.

Notariulu contele Ladislau Raday cetesce propunerea regimului privitóre la regularea municipieloru.

Se incepe desbaterea generala.

Stratimiroviciu cetesce vorbirea sea, in care-si motivéza votulu seu contr'a propunerei regimului; pentruca elu afla in propunerea acest'a o restringere a drepturiloru natiunei serbesci.

Bonis saluta cu caldura propunerea, sî o privesce cá o intarire a constitutiunei, prin urmare elu e pentru propunere.

Miletic cetesce vorbirea sea in contr'a propunerei.— Acést'a n'aru avea nici o basa. Comitetele din comitate nu se mai potu convocá in sensulu legiloru din 1848, câci constituirea loru dupa modulu alu 61-lea aru fi o vatemare flagranta a intereselorn natiunalitâtîloru.

Dupa aceea eschiama notariulu numele Macelariu. (miscare in tóte pârtile).

Macelariu incepe in limb'a romàna: „Inaltu corpu legislativu!“

Atuncea se radicà in casa unu orcanu asupr'a cuvinteloru acestor'a streine: „la ordine!“ resuna din mai multe pârti.

Presiedintele suna clopotielulu. Se face linisce.

Macelariu „Inalta casa!“

Iara se audu mai multe strigâri: „la ordine!“

Presiedintele: Legea adusa de Ungari'a sî sanctiunata de regele incoronatu prescrie espresu, ca limb'a pertractârei in diet'a ungurésca e cea magiara. Fia-care deputatu este detoriu a observá legea acést'a pâna va fi in vigóre. (Aplause ne'ntrerupte.)

Macelariu (in limb'a ungurésca) „tisztelt ház!“ („onorata casa!“)— (strigâri de eljen). Sî eu sum indreptatîtu a vorbí pe basea unei legi in limb'a mea materna. (Sa audîmu!) Rescriptulu regiu din 25 Decembre 1865 dîce apriatu, ca validitatea legiloru Tranniei nu se va alterá prin presentarea deputatîloru transilvaneni la diet'a acést'a de incoronare.— O astfelu de lege este aceea, carea s'au adusu in diet'a din Sabîiu (strigâri: aceea au fostu o adunare octroita, ilegala) din anulu 1863 in privinti'a egalei indreptatîri a limbiloru tierei. Eu insa nu vreau sa producu nici o iritatiune, nici o ameraciune.— Eu dechiaru, ca, cá transilvanénu, cá românu me bucuru sinceru, ca natiunea ungurésca au recastigatu constitutiunea sea cea de sute de ani (helyes!); trebuie sa me esprimu insa, ca precum nu aru avea constitutiunea acést'a nici unu pretiu pentru generós'a natiune ungurésca, déca prin acést'a aru fi impedecata, a-si intrebuinti'a liberu limb'a sea, tocm'a asiá e sî pentru românu cuventulu libertate, patria, fâra esercitiulu liberu alu limbei, o — ilusiune desiérta. Vrendu insa a incungiurá ori ce provocatiune, pentru aceea mi retînu a me dechiará in scrisu in privinti'a propunerei, care e la ordinea dîlei.“

Deák. „Fia cine-va românu, fia serbu, fia de ori-ce natiunalitate, elu trebuie sa observe legile statului, in care vietiuiesce; trebuie sa le observe pâna suntu in vigóre. In cas'a acést'a se afla multi barbati escelinti, cari nu suntu de natiunalitate ungurésca sî cari pre lânga tóta iubirea loru ardienda sî drepta, care au câtra natiunalitatea loru, totusi nu au denegatu stim'a acést'a legei „ce esista“. Sî sacrificiulu acest'a i-lu va sci stim'a dieta. Pâsîrea dlui antevorbitoriu nu au produsu nici o amaraciune. — Nu este departe tempulu, candu pretiulu unui barbatu nu se va mesurá dupa gramatica; iéra tempulu acel'a au trecutu, in care se pretiuiau ómenii dupa catechismele loru. (Aplausu). Diet'a ungurésca va documentá, ca ea va scí realisá cuventulu, ce l'au esprimatu de repetîte ori in adrese, sî va multiamí pretensiunile natiunalitâtîloru dupa dreptu sî ecuitata. (Aplausu.) Vorbitoriulu trece dupa aceea la objectulu dîlei: combate temerile aduse inainte de Stratimiroviciu sî Mileticiu sî votédia pentru propunerea regimului.

Dupa acésta mai vorbescu: Medanu, Madarasz, Coloman Tisza, Stefanu Márkos, Farago, Borlea, Popoviciu, Dessanu parte pentru parte contr'a propunerei, carea se primesce cá basa pentru discussiunea speciala.

Dupa acést'a indata urméza desbaterea speciala. In decursulu acestei'a se ivescu trei amendemente, dintre cari a lui Borlea, carele cere, cá dupa cuventulu proiectului „1861“ sa se mai incida: „respective intregitele comissiuni comitatense din 1865.“ La votare amendamentulu cade.“ La al. 2 amendéza Bonis: „alegerea sa se faca amesuratu legiloru vechi sî dupa usulu legalu: L Tóth amendéza la alinea 4 la care amendase Bonis, alegere nóue de oficialii cârtiloru funduarie: cá directorii sî personalu administrativu sa nu fia supusi restauratiunei. Celu dintâiu amendamentu alu lui Bonis sî alu lui Tóth se primescu.

Siedinti'a din 8 Martiu inca e un'a din cele interesante. La ordinea dîlei erá regularea municipieloru alinea 8 carea tractéza despre natiunalitâti la acést'a aduce deputatulu Iusth unu amendamentu prin carele ministeriulu e imputernicitu sî pâna la regularea sistemului municipalu pre calea legislatiunei a lucrá in intielesulu adreseloru in tóte afacerile natiunalitâtîloru sî limbiloru din tiéra. Ministrulu de interne Wenkheim se dechiara ca primesce amendamentulu. Venindu la votu amendamentulu se primesce de cas'a intrégа. Dupa alinea 10 aduce Ujfalussy amendamentulu urmatoriu:

„Cu respectu la regularea afaceriloru transilvane se imputeresce ministeriulu sî pâna atunci, pâna candu, cu privire la § 5 din art. de lege VII din 1847/8 câtu mai curendu se va face unu art. de lege, a ingrigí regimulu, dupa parerea sea, sub respunsabilitatea sea, de mesurile de lipsa pre terenulu regimului administratiunei sî a justitiei.“

M. Mikoe pentru, Zimmermann in o cuventare mai lunga contra amendamentului, carele creaza o omnipotentia pentru ministeriu si i da o carte alba in mâna, in care acest'a séu altu ministeriu mai târdîu póte scrie in ea ce-i va placé. Cuventarea sea, ascultata cu incordata atentiune, culminéza in urmatoriulu contraamendamentu: „In Transilvani'a se va sustîné sistemulu de fatia in administratiune sî justitia pâna la dispositiunea legilatiunei.“

Dupa acést'a se incinge o desbatere infocata, la care ieau parte cont. Dom. Teleki, Trauschenfels, Zeyk, bar. Gabr. Kemeny pentru Ujfalussy, Hodosiu sî Borlea pentru Zimmermann, in fine Hosszu pentru Ujfalussy, care se sî primesce avendu trei voturi contra. Mâne póte se iá proiectulu privitoriu la pressa.

Revista dîuaristica

„N. Fr. Bl.“, in unu articulu intitulatu „Ból'a ultramontana a Austriei“, ia ansa dela crutiarea de carea se bucura majoritatea ultramontana a dietei din Tirolu sî vine apoi indata la intrebarea, déca Austri'a face vreunu servitiu siesi, favorindu nisuintiele ultramontane? Intrebarea dîce ca se póte respunde in multe tipuri, acum inse se folosesce de istoria. Dóue cuvinte de domnitori in dóue state germane au avutu o indelunga influintia mare asupr'a stateloru respective. Unu cuventu s'a pronunciatu cu o suta de ani inainte in Prussi'a cea mica pre atunci, de Fridericu celu betrânu. Elu a resolvitu pe o suplica netoleranta a unui preotu: „In statulu meu fiacare sa fia fericitu dupa façonulu seu.“ Aceste cuvinte devenite principiu, pre care l'a oservatu regele in afacerile religióse, au facutu din Prussi'a aceea ce e adi in sine sî in Europ'a. Alu doilea cuventu alu Imperatului Ferdinandu II câtra cardinalulu Klesel: „Mai bine o pustia decâtu o tiéra plina de eretici.“ „Mai tardiu Imperatulu au resturnatu pre numitulu cardinalu, câci fatia cu devis'a lui, de carea se tînea strinsu, i se parea ca cardinalulu e pre tolerantu. Articululu se apara de a atacá pietatea personala a Imperatului, arata insa cu istori'a a mâna ferocitatea resbeleloru, cari in adeveru ca a curatîtu tiér'a de eretici dara o a prefâcutu in o pustia. De atunci se datéza proverbiulu „böhmische Dörfer“ (sate boemesci), pentruca in adeveru pre acele tempuri, erau satele in Boemi'a o raritate. Cért'a, pre lânga aceste, a mai totu crescutu in Germani'a, desbinarea s'a maritu sî imperiulu germanu s'a enervatu si a pregatitu situatiunea carea o amu ajunsu sî noi. Austri'a facea bine déca facea cá regele Sassoniei, carele pentruca elu e catolicu, totusi nu impedeca intru nimic'a religiunea protestanta sî afacerile scolare nu le reguléza dupa pârerile generalului Iesuitiloru din Rom'a, nici nu lasa influinti'a indicelui din Rom'a asupr'a librarieloru sî universitâtiei din Lipsi'a.

Cá principiu politicu nu aru fi rea alianti'a cu ultramontanismulu, déca Rom'a nu aru fi intiepenita sî amurtîta, nu numai in cele religióse, ci sî in privinti'a celoru politice. De aici urméza de Austri'a, carea a fostu aliata cu ultramontanismulu a perdutu spriginulu tuturoru popóreloru liberale, chiaru sî catolice sî sî le-au fâcutu inimice pre candu ultramontanismulu nu a datu Austriei nici unu omu sî nici unu banu.

Arata in fine ca ultramontanii nu au pututu fi folositi nici la politic'a de centralisatiune, pentru ca ei nicâiri nu a tinutu cu puterea centrala din statu, ci numai cu Rom'a, va sa dîca, elu nu a respectatu nici reciprocitatea unei aliantie. Déca insa s'aru mai continuá sî de ací incolo o atare aliantia, aceea apoi e numai o bóla.

In „W. Abpost“ se reproduce dupa A. A. Ztg. unu articulu prin care se refrange asertiunea ca regimulu austriacu aru avea de cugetu a dà vre-unei natiunalitâti in Austri'a vre-o preferiniia sî aru umblá a apasá pre alt'a.

„Nimenea, sî cu atâtu mai putînu regimulu, nu cugeta sa scurtéze pre vre-un'a din natiunalitâtîle Austriei in desvoltarea loru libera spirituala sî in viéti'a loru autonóma. Din contra. E o deplina convingere ca form'a guvernului Austriei intentiunata pe base mai liberale va oferí natiunalitâtîloru unu spatiu mai largu, va radicá la unu gradu mai inaltu limb'a, cultur'a, esistinti'a loru natiunala moralitatea sî modulu loru de cugetare spre a puté intrá in lupt'a cea pacica a popóreloru civilisate. Din proiectele regimului se va vedé, ca elu nu va scurtá nici o pretensiune intemeiata nu va favorí nici prin pressiune, uici prin sila predominarea unui poporu asupr'a celuilaltu. E insa detori'a regimului, carea trebuie sa o implinésca, a nu suferí nisuintie separatistice, cari aru impedecá séu aru face impossibila desvoltarea constritutiunala in partea de dincóce si de dincolo de Lait'a a imperiului. In adeverat'a libertate constitutiunala sub scutulu uuei puteri supreme de statu, care unesce pre toti, e locu destulu pentru desvoltarea individuala, cá sî natiunala, pentru fia-care in pace sî in buna stare, precându separatiunea, esclusivitatea, provocarea emfatica la invechite jura siugulorum sunt omoritóre de libertate, periculóse pentru intregitatea statului sî perniciόse pentru imperiu.“

Dintr'o cor. a Pressei celei nóue din Croati'a estragemu: Nainte de resbelu, guvernalu n'au avutu de cugetu se introduca dualismu in form'a lui de acum'a, ce se vede de acolo ca Belcredi la intrebarea cancelarului de curte croatu cumca cârei partite se dee spriginu, ia respunsu: se remana deocamdata neutralu, pâna se se voru cunósce mai bine pretensiunile magiare.

Acum croatii vedu dualismulu introdusu, sî ei incepu a lucrá pentru autonomi'a loru. Pentru a-i face plecati dualismului, guvernulu n'a suspinsu sî pentru Croati'a ordinaciunea pentru intregirea armatei, care fiindu suspinsa in Ungari'a, unionistii arata folósele ce aru resultá din eventual'a uniune. Municipiele, precum scimu, nu se invoiescu la numit'a ordinaciune. In asemenea intielesu comitatulu Varasdinului tramise o representatiune la Maj. Sea Imperatulu, la care — prin unu biletu imp. — banulu fu provocatu a face raportu.

Banulu descrise starea lucruriloru precum e, arata ca aru fi consultu a sistá sî in Croati'a acea ordinaciune cá sî 'n Ungari'a. Afara de acést'a, banulu cerù instructiuni, pentruca — precum s'a pronunciatu — nu scie nimic'a mai deaprópe despre intentiunile guvernului, de câtu ceea ce a cetitu prin dîuare.

„Acum'a se incepura corespundintie dese, cari dusera la resultatulu ignorârei totali a opusetiunei din municipie, provocandu a ascultá de ordinaciune pentru a incungiurá urmârile neplacute. Cestiunea totusi pare ca va mai durá. Municipiele vréu sa tramita deputatîuni la monarchulu sî banulu a fâcutu propunerea a denumí comissari regesci pentru recrutatiune, câci comitii supremi nu se simtu chiamati a silì municipiele la efeptuirea acelei dispusetiuni. Sórtea acestei propuneri inca nu e cunoscuta.

Evenemintе politice.

Sabiiu 1 Martiu

Dîuariulu oficialu „W. Ztg.“ aduce urmatoriulu biletu de mâna:

Iubite Br. de Beust! Aflu de bine a redicá ministeriulu de statu instituitu prin biletulu de mâna dela 20 Octobre 1860 sî a avisá conducerea suprema a afaceriloru administrative politice ale tieriloru monarchiei netînetóre de corón'a ungurésca, unui ministeriu, carele sa pórte numele „ministeriu de interne.“ Spre conducerea afaceriloru de cultu sî instructiune, prin biletulu de mai susu impârtite ministeriului de statu aflu de bine a intogmí unu ministeriu propriu: carele sa pórte numele ministeriu pentru culte sî instructiune.

Vien'a 2 Martiu 1867.

Franciscu Iosifu m. p.

Unu dîuariu din Prag'a Boemiei publicase nu demultu dóue ordinatiuni ale comandei superióre de trupe din Bud'a, prin care se face trupeloru cunoscutu ca schimbârile cele nóue politice in internulu monarchiei suntu de natura administrativa politica, prin urmare denumirea unui ministru pentru aperarea tierei nu va alterá nici decum unitatea armatei in afacerile ei sî atrage apoi atentiunea trupeloru de ori-ce natiunalitate, sa nu vina la credinti'a ca schimbârile aceste politice aru duce la ce-va separatismu in armata.

Indata dupa publicarea acestor'a s'a aretatu nemultiamire in Ungari'a sî s'a facutu o interpelatiune in cas'a deputatiloru, la care interpelatîune ministrulu Andrássy au respunsu, ca nu scie nimicu de autenticitatea acestoru ordinaciuni. Acum aflâmu ca sî regimulu imperialu a datu declaratiuni, despre cari fam'a vrea sa scie ca despre aceste aru fi fostu mai inainte o intielegere intre ministrulu Iohn sî Andrássy. Intemplarea acést'a insa va avé acum acea urmare ca a datu ansa la impartîrea conducerei superióre a armatei intre comand'a superióra sî ministeriulu de resbelu. Celu putînu asiá cetimu in diuarie.

Pentru ministeriulu de interne de dincolo de Lait'a e denumitu ministru contelele Taaffe in ministeriulu de finantie e denumitu ministru de Beke; in Boemi'a e denumitu locutiitoriu Kellersberg. — Cu privire la cererea recrutîloru in diet'a Ungariei cetimu in unele dîuarie, ca acést'a aru stá in legatura cu miscârile in orientu. Astadi mai tóta politic'a européna e indreptata in acea parte. Franci'a se vede din dîuaristica ca aru fi intielésa cu Russi'a in privinti'a orientului. O fóia engleza Globe dîce, ca dupa semnele ce se vedu in Candi'a, Greci'a, Itali'a sî Russi'a nu se va putea amaná resbelulu orientalu nici unu anu.

In Angli'a s'a terminatu cris'a ministeriala ministeriulu iéra e completu; dara adunârile pentru reform'a electorala crescu inca mereu. Mai departe se spune, ca acestu regatu sufere acum sî de o revolutiune intinsa in Iri'a. Din Newyork se telegraféza ca sî acolo Fenianii suntu gat'a a erumpe in Canada (posessiune engleza in Americ'a) sî au de cugetu sa intemeieze unu regatu independinte.

Din Serbi'a se spune ca Pórt'a s'a invoitu sa desierteze fortaretiele serbesci.

Din Constantinopole aflâmu ca Pórt'a e decisa a pune in lucrare Hat=Humayumulu dela 1856, prin carele crestinii capata drepturi egale cu musulmanii.

In Romani'a a demissiunatu ministeriulu. Asteptâmu scirea ce ni o voru aduce foile de acolo despre formarea noului cabinetu.

Protocolulu

Siedintiei Comitetului Asociatîunei tranne române, tînute in 5 Martiu c. n. a. c. sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia DD. membrii: Il. Sea Dlu Consiliaru Petru Manu, Ilustrit. Sea D. Cons. gub. Pavelu Dunc'a, Rev. D. Protosingelu Nic. Popea, Rvrn. D. prot I. Hani'a, D. Advocatu Dr. Ioanne Nemesiu, D. prof. Zach. Boiu sî D. Prof. I. Popescu, Secr. II I. V. Rusu, D. Cassieriu alu Asoc. Const. Stezariu sî Dlu Bibliotecariu N. Cristea.

§ 20. Esc. Sea Dlu Presiedinte presentéza conspectulu despre starea cassei Asoc. pre tempulu acestei siedintie, din care conspectu se vede, cumca cas'a Asoc. — dupa subtragerea erogateloru de pâna acum — are in proprietatea sea sum'a de 26.001 f. 44. $^{5}/_{10}$ xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 21. Se impartasiesce scrisórea in. Gub. regiu trannu de dto 14 Ian. 1867 nr. 20,231 ex 1866 pre lânga care se tramite comit Asoc. unu estrasu din conspectulu despre progresulu pre sem. II alu an. scol. 1865/6 alu fostului Juristu la universitatea regia in Pest'a sî stipendiatu alu Asoc. Procopiu Laza, carele intr'aceea a repausatu inca in an. scol. trecutu.

Se ia spre sciintia.

§ 22. Secr. impartasiesce, cumca pentru missiunea de deputati ai Asoc. tranne la espositiunea univ. din Parisu, au concursu pâna acum doi D negutiatori dela Brasiovu sî totu odata propune, cá comit. Asoc. sa binevoiésca a denumí unu referente, care la tempulu seu, dupa ce adeca se va capetá o resolutiune favoritóre despre asemnarea ceruteloru stipendii din partea In. gub. regiu pentru tramiterea aloru doi deputati la espositiunea din Parisu se referéza Comit. despre acei individî de intre concurentii, cari se voru aflá a posiede calitâtile pentru numit'a missiune.

Conclusu. Propunerea Secr. primindu-se din partea comit. Asoc. cu referad'a asupr'a concurseloru, ce voru intrá pentru missiunea de representanti ai Asoc. la espositiunea univers. din Parisu, se insarcinéza d. membru supl. alu comit. Ioann Popescu.

§ 23. Se referéza, cumca D. protop. sî col. Asoc. in Brasiovu Ioane Petricu a tramisu la Asoc. 475 fl. 80 xr. v. a. pretiulu manufactureloru remase nevendute dela espositiunea din Brasiovu din 1862, care in 22 Ian. se vendura pre calea licitatiunei din partea unei comissiuni, insarcinate cu aceea afacere.

Decissiune. Raportulu Dlui col. alu Asoc. sî prot. Ioane Petricu, se ia spre sciintia cu placere, sî totu odata comit. se afla indemnatu, atâtu DSele pentru zelulu doveditu sî cu acést'a ocasiune in favórea Asoc., câtu sî celor'a lalti domni membrii ai comissiunei insârcinate cu vinderea manufactureloru espositiunei, sî anume D. Dloru Iosifu Baracu prot., Const. Popasu sî Radu Radoviciu negutiatori in Brasiovu a le esprime prin acést'a protocolarmente recunosáinti'a cea mai caldurósa.

§ 24. Cu acésta ocasiune aducendu-se inainte ca sî ací in Sabiiu inca s'aru aflá unu numeru de manufacture de ale espositiunei din Brasiovu, inca ne vendute sî anume la D. Negutiatoriu Popoviciu, deci se nasce intrebarea ca cu ce modalitate s'aru puté vinde câtu mai curendu, cá sa nu se causéza dauna Asoc. prin stricarea acelor'a?

Decissiune. Comitetulu, la observatiunea Esc. Sele D. presiedinte devenindu la convingere cá atari manufacturi, dóra mai cu inlesnire sî mai bine s'aru puté vinde in Seliste, unde inca se face tergu bunisioru de septemâna, sî unde dóra s'aru aflá sî mai multi insi, care s'aru interesá a le cumperá, decide cá D. Prot. sî membru supl. alu comit. Ioann Hane'a sa se poftésca a se pune in contielegere in in acésta privintia cu unii negutiatori din numit'a comuna, sî apoi despre resultatu a reportá la siedinti'a mai de aprópe a Comitetului.

§ 25. Se representéza conspectulu Dlui Cassieriu alu Asoc. despre interesele cu 5 proc. intrate la fondulu Asoc. pre tempu de 6 luni, dupa asemnatiunile bancei ipotecarie sunatóre pre sum'a de 15,100 fl. care interese facu sum'a de 377 fl. 50 xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 26. Totu cu acést'a ocasiune D. Cassieriu alu Asoc. aducendu inainte, cumca dela banc'a ipotecaria nu se mai dau asemnatiuni ipotecarie, dupa ce conformu unoru concluse ale comit. Asoc. banii disponibili ai Asoc. aveau sa se eloceza numai in asemnatiuni ipotecarie: face intrebarea, ca in ce feliu de asemnatiuni sa se eloceze de aici inainte banii disponibili ai Asoc. cari acum facu sum'a de 1600 fl cá totusi sa fructifiee sî de aici inainte cu possibila sigurantia, in favórea Asoc.

Conclusu. Comitetulu Asoc. avendu in vedere crescerea sî sporirea fondului Asoc. dupa o consultare matura se afla indemnatu a decide, cá banii disponibili ai Asoc. sa se eloceze din caus'a susu atinsa in oblig. urb. de desdaunarea pamentului, modificandu-se in acestu intielesu conclusulu, comit. Asoc. adusu in siedinti'a aceluiasi, din 5 Decembre 1865 § 80 sî totu odata raportandu-se despre motivulu sî necessitatea presentei decissiuni, sî la viitórea ad. gen. a Asoc.

Conformu acestei decissiuni deci Cassieriulu Asoc. se sî imputeresce din banii disponibili a elocá in obligatiuni de desdaunarea pamentului pentru asta data sum'a de 1200 fl. v. a. cu aceea observatiune, cá in casulu candu ad. gen. a Asoc. n'aru aprobá séu primí acestu conclusu alu comit. in casulu acel'a Esc. Sea D. presiedinte dechiara, cumca e determinatu a primí asupra-si resp. obligatiuni urb. sî a recompensá Asociatiunei in bani gat'a sum'a cu care s'a cumperatu acele.

§ 27. In fine se reportéza despre banii incursi la fondulu Asoc. dela siedinti'a trecuta a comit. pâna la siedinti'a presente sî anume:

a) prin D. Not. Cons. sî col. Asoc. in Gherl'a Lazaru Huz'a s'a tramisu la Asoc. 35 fl. v. a., cá taxe de membrii ord. pre an. tr. sî cur.

b) prin D. Asessoru de sedria in comit. Dobocei Alessandru Nemesiu s'a tramisu pentru Domni'a Sea tax'a de m.ord. pre an. 186$^{4}/_{5}$ 186$^{5}/_{6}$ 186$^{6}/_{7}$ 15 fl.

c) prin Rvrd. D. Canonicu metr. sî col. Asoc. Ioann Fekete Negrutiu s'a tramisu pretiulu esempl. vendute din act. ad. IV (2 esempl.) V (17 esempl.) sî VI (22 esempl.) in suma 18 fl. 50 xr. v.

d) dela Ilustr. Sea D. Capitanu in distr. Naseudului Alessandru Bohatielu s'a primitu tax'a de m. ord. apromisa (de 10 fl pre fia-care anu) pre an. 1862/3 sî 1865/6 in suma de 20 fl. v. a.

e) prin D. Prot. sî col. Asoc. in Sasu-Sebesiu Ioane Tipeiu s'a tramisu la Asoc. 30 fl. sî 70 xr. v. a. din care 5 fl. 70 xr. pretiulu aloru 6 esempl. din actele ad. gen. V sî VI ear 25 fl. taxa de m. ord. pre an. 1864/5 1865/6 sî 1866/7 dela 3 membrii ord.

f) prin D. prof. in Crajov'a Sim. S. Mihálli s'a tramisu la Asoc. $^{1}/_{2}$ napoleon de auru cá pretiulu aloru 10 esempl. din actele ad. gen VI.

g) Deadreptulu la cas'a Asoc. parte cá taxe de membrii ord. parte pentru actele ad. gen. VI vendute s'a primitu 22 fl. 40 xr. v. a.

(Vedî mai detaiatu publicarea Secret. in nr. 17 alu „Tel. Rom.“)

Se ia spre sciintia.

Cu acést'a siedinti'a Comitetului Asoc. s'a incheiatu pre la 1 óra dupa amédî

Bar. de Siagun'a m/p   Ioanne V. Rusu m/p
Presiedinte.   Secr. II.

Scólele elementarie din Nord-Americ'a.

V.

Sa vedemu in fine sî mijlócele, cu cari sustînu ei scólele loru.

Spesele pentru sustînerea scóleloru le da poporulu. Lucrulu celu dintâiu alu primiloru colonisti veniti aici a fostu cultivarea fiiloru sei. Si precum atunci'a asiá sî acum'a se intrecu, cari sa faca sî sa dea mai multu sî mai bine pentru unu objectu celu tînu cu totii de celu mai importantu. Numai decâtu la inceputu, nu lasá pe nici unulu care sa nu scia cetí sî scrie. Mai tardiu parte pentru resbelulu de independintia, parte pentru cucerirea unoru tieri sî intemeiarea de provintie nóue, parte pentru cladirea de drumuri, câli ferate, saparea de canale, s. a. se negligà acest'a staruinti'a pentru cultura. Intr'aceea venira colonisti noi, sî cu ei unu numeru mare de familii neculte, sî ordinatinatiunile pentru cultivare cadiuse cu totulu la intunerecu sî nesciinti'a incepu a se latî totu mai tare. Atunci in urma, adeca acum 30 de de ani, sa radicara vre-o cati-va barbati harnici sî conscientiosi de chiamarea loru sî se apucara cu tóta energi'a de lucrulu cultivârei. Numai decâtu se formara societâti in tóte pârtile, cu scopu de a indreptá instructiunea publica. Brosiuri sî jurnale, cari aveau a versá lumin'a asupr'a acestui obiectu, esiau cu gramad'a. Mai multi barbati dintre cei mai inteligenti caletorira in Europ'a sî studiara cercetandu cá cum stau aici scólele, tóte sistemele sî rentornandu se puse in fruntea agitatîunei. In tóte provinciele se face miscare, toti se scóla cu mare entusiasmu sî stau pentru reform'a in tréb'a scolara. Totu ce se afla mai bunu in acést'a specialitate atâtu in strainetate câtu sî la vecini se adoptà sî se introduse. De pe acelu tempu datéza inceperea culturei poporului sî prin ea bunastarea sî tóta binecuventarea ce merge astadi cu pasii acei gigantici sî cu succesulu acel'a, care in istori'a popóreloru lumei siesi sémenu nici pe departe nu are. Adeveru, ca in Americ'a scól'a, precum tóte, e lucru nou, n'are nici unu trecutu, cá sa o impedece; insa nóue ne e trecutulu unu blastemu sî ce-va magicu, pecatu in ce-va bunu, pe alât'a sî fórte stricaciosu. Aici la noi, facia cu calea batuta a ratînei invechite, fatia cu pietatea câtra trecutu, fatia cu combinârile interesseloru statului sî bisericei inca din tempurile evului mediu, sî mai vertosu fatia cu prejudiciele poporului eredîte din tepurile intunerecului, nu póte sa strabata nici cea mai plina de sperantie reforma sî sa sparga murii cei ce ne despartu de lumea civilisatória. A schimbá radiatu sistem'a de invetiamentu la noi, aru dîce a schimbá poporu. La noi afla opositi'a cea mai puternica sî cele mai bune propuneri de reforme. In Americ'a e cu totulu altmintrea. Acolo se apuca ómenii de tóte propunerile, sî nu se sfiescu a face incercare, jurnalistic'a consciintiósa conduce opiniunea publica.

Asiá a venitu ca in an. 1855 d'abiá pe 4000 de suflete crescute cadea unulu care nu sciá scrie sî cetí, astadi insa nu se afla nici acést'a. Americanii tînu de datoria a aperá pe fia-câre cetatiénu cá de furtu, focu, omoru sî alte necasuri, asiá sî de nesciintia, de aceea sî naintéza Americ'a, sî cu sciinti'a in specialitatea ei dominéza peste tóta lumea. In Americ'a se tîne nesciinti'a, de celu mai mare reu, de nefericire; sî apoi ori candu se striga asupr'a nesciintiei, face atâtu cá candu aru strigá asupr'a focului séu asupr'a celui mai mare dusmanu, toti fugu, alérga sî ajuta, platescu, facu, diregu sî nu se lasa pâna ce a delaturatu reulu. Sciinti'a e interesu comunu, nimenea nu se pórta pasivu fatia cu ea. Unde trebue spriginita, nimicu nu se trage, totu se da sî sacrifica, câci fia-care e convinsu, ca nici o cheltuiéla nici unu sacrificiu nu e cari sa aduca atât'a folosu, cá acele cari se dau pentru luminare. E de insemnatu in acésta privintia, câci in Americ'a statulu stâruiesce, cá sa se radice scóle elementarie, preotîmei sî privatîloru li se lasa cá sa se ingrigésca de scólele mai inalte pentru cultur'a scientifica. Sî in acést'a suntu Americanii cu totulu contrari Europeniloru. In Europ'a se intereséza statulu de scólele mai inalte sî le sustîne cu chieltuieli enorme, cá sa se cultive fiii ómeniloru avuti, sî scólele poporale se lasa cu totulu in mân'a preotîloru, cá sa ingrigésca ei de ele. In Europ'a platesce statulu pentru class'a boeriloru sî le sustîne scólele pre cari le-aru putésustîné sî singuri; in Americ'a se intereséza statulu de poporu sî sustîne scóle pentru acei'a, cari nu potu sa-si sustîna. Sî apoi cu tóte ca scólele mai inalte in Americ'a suntu lasate la contribuiri de buna voia, care câtu vrea, totusi sî aceste suie asiá de susu incâtu la noi cu sil'a cea mai mare n'aru ajunge acolo. E de lipsa de esemplu sa se radice o catedra nóua séu sa se capete unu barbatu eruditu, numai decâtu se insinuéza cetâtienii la contribuiri de buna voia, séu se asociéza vre-o câti-va sî unu fondu séu sum'a receruta e gat'a sî sî adunata. Chiaru sî poporulu de rondu iá parte la astfeliu de sacrificie sî ajuta dupa puteri aceste scóle mai inalte. Totu Americanulu fia bogatu fia seracu se mandresce cu astfeliu de sacrificie mai multu decâtu in ori sî ce.

Acolo nu sciu ómenii de egoismulu celu uritu, cá la noi, unde ómenii avuti credu, ca va periclitá viitoriulu urmatoriloru loru, déca cum-va va lasá o parte insemnata din averea sea pentru celu mai sântu scopu; pentru luminarea poporului; ci din contra fia-care crede, ca e dreptu sî cuviinciosu, ca chiaru a diecea parte din avere sa se sacrifice in folosulu luminârei sî inaintârei poporului. Numai binefaceriloru private are a se multiamí, ca s'au radicatu scólele inalte, sî ca cultur'a mai inalta se desvólta cu astfeliu de iutiéla neindatinata. Cá sa vedemu cu ce insufletîre se face acést'a in Americ'a, eata sa reproducemu cuvintele acelui eliberatoru mare, a lui Vasingtonu, care a donatu 30,000 de dolari spre a se redicá scól'a cea inalta: „Me dóre candu vedu fiii nostri ducendu-se la invatietura in tieri streine, mai inainte ce aru fi ajunsu etatea in care aru puté sa fia in câtu-va autonomi, sî cá sa aiba adeverat'a pricepere de intâietatea sî preferinti'a patriei loru preste celelalte tieri; Me dóre candu-i vedu, ca se invétia in tieri streine la risipa sî cu datine rele, si apoi ce e mai mare nefericire — accepléza principie cu totulu contrarie independintiei nóstre sî institutiuniloru nóstre constitutiunale, de aceea e voi'a mea, sî voiescu, cá sa se radice aici universitate, cá sa ni se invetie fiii in tóte sciintiele sî artîle, care suntu nesesarie pentru patri'a nóstra sî pentru libertâtîle nóstre, sî eata pentru aceea mi dau tóta averea, sî candu a-siu avea mai multa mai multa a-siu dá.“ Astfeliu de institute se afla in Americ'a multîme, cari s'au radicatu din acestea legaminte, séu se sustînu din daruiri de buna voia. (Va urmá)

Dechiaratiune.

Onorata Redactiune! Venindu-mi la cunoscintia cumca in nr. 10 sî 11, a pretiuitei foi „Tel. Rom.“ din anulu acest'a s'aru fi scrisu din Fenesiu pre Ampoiu mai multe lucruri cari aru atinge demnitatea Parochului gr. or. din locu M. L. me aflu indatoratu in interesulu adeverului sî a dreptâtiei, a dechiará cumca subscrisulu nu numai ca nu scie nimic'a de acelea scornituri, a câroru actoru se póte inchipuí ca e mai negru la inima cá pelea obradiului, candu n'au cutediatu a-si cunósce lucrulu, — ci din contra tóte celea scrisa sub numele meu fâra sciinti'a mea — le declaru de nedrepte sî pre actorulu acelor'a cu atâtu mai vertosu ca mi-au intrebuintiatu subscrierea mea fâra scire, câci eu incâtu i-mi aducu aminte de unu tempu incóce n'amu subscrisu alte hârthii de câtu celea ce mi le-a impartâsîtu Parochulu nostru unitu A. B. dupa dîs'a DSele, hârthii despre trebi bisericesci, dîcu ca lu declaru pre unulu cá acel'a de unu falsificatoriu sî seducatoriu de opiniunea publica. —

Ve rogu dara D. Redactoru sa bine voiesci a dá locu acestei dechiaratiuni in pretiuit'a-ve fóia.

Ioann Romanu Cantoru greco cat. in Fenesiu.

Principatele române unite.

Bucuresci 23 Fauru (7 Mart.)

Este o positiune trista, durerósa chiaru de a fi cine-va silitu a combate ómeni pre cari-i stimà, pre cari i-a iubitu sî-i iubesce, sî acést'a a fostu sî este positiunea nóstra, acést'a a fostu mai alaltaeri sî positiunea dlu Ioann Bratianu, candu a fostu silitu a combate pra dd. Ioann Ghic'a, Dimitrie Sturz'a Strat. sî Ioan Cantacuzino. Pentru noi, pentru nenorocitii diuaristi acésta durerósa positiune n'a incetatu sî trebuie cu ori-ce pretiu sa ne implinimu datori'a pâna in capetu.

Acésta datoria pentru astadi este sa aretâmu dlui Ioann Ghic'a ca nimenea nu l'a combatutu cu târi'a cu care s'a combatutu insusi in siedinti'a dela 21 Februariu.

Domni'a sea a spusu ca au trecutu totudéun'a intre moderati, ca n'a fostu nici din drépt'a nici din stang'a; ca nu a luatu parte la lupt'a ferbinte dintre aceste dóue tabere, nici chiaru atunci candu lupt'a loru avea o ratiune de a fi: sî cu tóte acestea, cu tóta positiunea cea favorabile in care a fostu domni'a sea a dîsu „ca a fostu totudéun'a suspectu; ca inca inaintea unirei candu d. Cogâlniceanu a fâcutu o propunere in camer'a Moldovei domni'a sea a fostu banuitu ca lucrá nu scie la ce macinatiune infernale: ca a fostu banuitu candu ca ca este cu drépt'a, candu cu stâng'a; ca a fostu banuitu la 1864 ca erá in secretele dlui Cogalniceanu, sî ca in fine, a fostu banuitu sî de d. Cogalniceanu.“

Lumea astadi astépta cu nerabdare compunerea noului cabinetu. Nu scimu inca care va fi, dara dupa regulele parlamentarie drépt'a, sustînendu ministeriulu in siedinti'a dela 21 Februariu, noulu cabinetu credemu ca nu póte fi decâtu din stâng'a.

In momentulu acest'a se spune ca Mari'a sea Domnitoriulu Româniloru aru fi insarcinatu pre d. Stefanu Golescu cu formarea noului Cabinetu. De va fi asiá deplângemu sórtea ministeriului ce vine. Mostenirea ce primeste este ingrozitóre, din tóte puncturile de privire sî nu remane pentru astadi decâtu sa-i urâmu isbanda buna in tóte modurile.

„Rom.“

Localu.

Sabiiu 1/13 Marte „Sieb. Blät.“ in nr. 16 impartasîndu cetitoriloru sei câte-va decisiuni ale centumviratului Sabiianu din 7 Martiu spune intre celelalte sî acést'a: ca rugarea repetita a Esc. S. Bar. Andreiu de Siagun'a pentru incuviintiarea conducerei de apa prin tievi din apaductulu — Wasserleitung — cetâtienescu s'a decisu negativu, câci majoritatea comunitâtiei s'a esprimatu intr'acolo, ca dens'a va sa sustîna apaductulu cetâtiei pre venitoriu intactu de asemenea servitute.

Amu fostu aflatu sî noi despre decisiunea acést'a inca in aceeasi dî, in care s'a adusu aceea de majoritate, sî inca dela membrii de ai centumviratului. Insa nu amu aflatu motivu indestulitoriu spre a-i dá locu in colónele nóstre. Acum dupa ce mentiunat'a fóia a publicat'o, sî prin acést'a i se da óre-care lustru, ba póte sî unu semnalu de imitatiune pentru asemenea substrate, ne vomu luá voia de a observá la aceea decisiune a majoritâtiei centumv. Sabiianu: 1, ca la siedinti'a centumvir. din 7 Martiu au fostu de fatia numai a trei'a parte a membriloru in nr. de 37. Voturile aceste s'au impârtîtu in dóue; majoritatea au numeratu 19. iéra minoritatea 18 voturi, sî asiá fiindu ca voturile s'au numeratu dara nu s'au sî cumpenitu, au urmatu acea decisiune; 2. déca Sieb. Bl. afla motivarea acelei decisiuni de o motivare neresturnavera, atunci reflectâmu: cum de parintii orasiului Sabiiu nu au adusu asemenea decisiuni sî atunci, candu unu proprietariu au cerutu din iadiulu orasiului apa spre nisce scopuri de lucsu? sî candu altu proprietariu au cerutu apaductu in ari'a sea spre a face fantâna de adapatulu cailoru, ce ii intrebuintiéza la posta? sî candu alu treilea proprietariu au cerutu apa pentru bai'a calda sî rece; ba chiaru sî candu arendatorulu lacului de pesci au recursu pentru o gramada de apa din iadiulu orasianu? ci numai la susu atins'a ocasiune, candu s'a cerutu sa se concéda derivarea prin tievi de atât'a apa in grâdin'a archiepiscopésca, câta apa este iertatu servitoriloru grâdinei a duce in grâdina — s'au aflatu indemnati acei 19 parinti din centumviratu sa otarésca, cá iadiulu orasiului sa se tîna intactu pre viitoriu de asemenea servitute; 3, déca „Sieb. Bl.“ potu aflá in acea decisiune unu ce edificatoriu sî unu sboru vrednicu de sustînere in treburi de ale orasieniloru singuratici, ce privescu la nisce melioratiuni in lucruri de economia, atunci noi nu avemu alta sa facemu, decâtu sa inregistrâmu ací pentru noi sî pentru toti acei inteligenti din sfer'a politica, judiciale sî industriale, cari intentiunat'a rugare o a aflatu neprejuditiósa pentru interesele orasieniloru, — acea decisiune a celoru 19 membrii ai centumviratului, sî sa intonâmu nrulu acest'a, pentru cá nu cum-va sa detraga acestoru 19 câtu de putînu din meritulu, ce sî l'au castigatu priveghindu, cá iadiulu sa se sustîna intactu de ori sî ce servitute. Acést'a se intielege de sine, ca nu aru fi candu s'aru dîce numai indeobsce, ca in obiectulu cestiunatu s'a adusu otârire negativa prin majoritatea centumviratului, câci atunci meritulu s'aru impârtî intre 100, dara nu numai intre cei 19. In fine ne-amu rugá de centumviratu, candu aru puté inlaturá inca urmatórele servituti dela iadiulu orasiului, din care orasiulu iea apa de beutu sî fertu, precum: spalarea unoru sî altoru lucruri acolo; petrecerea gâsceloru sî ratieloru preumblandu-se cu innotulu in susu sî in josu prin acea apa; scaldarea câniloru, cari esu la preumblare cu domnii sei s. a. de feliulu acest'a.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**   Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 19. ANULU XV.

Sabiiu, in 5|17 Martiu 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Caletori'a Majestâtiei Sele C. R. A. la Bud'a-Pest'a.

Scirea telegrafica impartasita de noi in nrulu trecutu a anunciatu dejá sî cetitoriloru nostri despre sosirea Maj. Sele in Bud'a-Pest'a. Cu ocasiunea acést'a impartasîmu unele detaiuri. In Marchegg, la marginea tierei, s'a suitu in trenulu imperatescu ministrulu conte Wenkheim sî principele Liechtenstein. In Pojonu a fostu primire solemna, asemenea in Neuhäusel sî in Strigoniu.

La curtea drumului de feru din Pest'a fu primitu Maj Sea, afara de compani'a de onóre cu stégu sî capela de music'a militaria, de representanti'a municipala din Bud'a-Pest'a.

Aici se mai insemnâmu sî aceea ca multîmea, carea dela 10 óre nainte de amédi, de candu tunetulu tunuriloru din citadel'a a avisatu trecerea M. Sele preste marginea tierei s'a pusu in miscare, — erá acum concentrata in cea mai mare parte la curtea drumului de feru. Tóta cetatea, séu ambe cetâtile erau in vestmentulu de serbatóre sî inflamurate, apoi curtea drumului de feru avea decoratiuni in adeveru imperatesci. In tind'a salonului de curte erá unu baldachinu de catifea purpuria, tocm'a la intrarea in salonu. Pre baldachinu erá unu medalionu cu base rosîa, provediutu cu o cununa de edera sî cu petele natiunale. In mijloculu campului erau din florile cele mai alese initialele dela numele Maj. Sele. Salonulu de curte erá prefacutu in o gradina magica, in cari erau plantele cele mai esotice, frumóse sî cu mirosu placutu.

Dejá la 2 óre dupa amédi éca se afla in curtea drumului de feru dd. ministri aflatori in Pest'a, multi membrii din ambele case ale dietei, comandantele cetâtiei sî fortaretiei de Rosenzweig, representantii magistratului din Pest'a sî Bud'a sî membri de ai comitetului de festivitate. Naintea salonului de curte mai erá asiediatu unu despartiementu de infanteria, insa numai cu arme laterale, pentru spaliru.

Dupa 2½ óre nu trecù multu sî tunete de piue (tréscuri) vestira ca M. S. se afla dej a pre teritoriulu cetâtiei sî acusi sî sosí trenulu imp. in curtea drumului de feru, intre vivatele cele mai entusiastice.

Majestatea Sea erá in uniform'a de colonelu dela regim. Seu de husari. Lânga Densulu erá contele Andrássy, conte Wenkheim sî adjutantele generalu conte de Crenneville.

Primariulu Rottenbiller pasiesce inainte sî rostesce unu cuventu de primire omagiala.

La cuventulu rostitu de câtra primariulu respunse M. S. urmatórele:

„Cu bucuria amu venitu iéra in mijloculu Vostru „sî primescu cu placere omagiulu, ce tocm'a Mi l'ati „aretatu in cuvinte entusiastice. Me bucuru déca „ambe cetâtile sorori, cari suntu anim'a tierei, in refe„rintiele cele in fericire schimbate, vedu auror'a unui „tempu mai bunu, pentruca déca anim'a bate plina „de incredere sî plina de viétia, de securu sî cor„pulu intregu, populatiunea tierei intregi, se va bu„curá de o prosperare sî multiamire duratóre. Bu„curi'a tierei sî fericirea popóreloru Mele e sî bu„curi'a Mea. Fi-ti convinsi despre acést'a sî ase„curati sî pre locuitorii ambeloru cetâti de grati'a „Mea regésca."

Intre unu vuetu entusiasticu de vivate se pune ductulu, precesu de banderiele cetâtiloru, in miscare spre Bud'a. In trasur'a M. Sele siedea alaturea ministrulu presiedinte conte Jul. Andrássy apoi urmara ceialalti ministri sî suit'a imperatésca.

Sér'a a fostu ambe cetâtile iluminate sî bucuri'a populatiunei se manifestá in tóte pârtile.—

In 14 Marte n. au depusu ministrii juramentulu in mânile Imperatului. Dupa aceea primì deputatîunea din partea dietei, carea multiamì pentru restituirea constitutîunei.

Majestatea Sea respunse la omagial'a cuventare a Episcopului Bartakovics intre altele, „ca precum astépta dela sinceritatea iubitei Sele Ungarie, ca va aperá tronulu cu credintia contr'a tuturoru periculeloru; asiá asecura de alta parte pre natiune ca M. S. va fi celu mai fidelu aperatoriu alu intregitâtiei teritoriale sî alu constitutiunei tierei."

Dupa unele dîuarie petrecerea M. S. in Bud'a Pest'a nu aru durá mai indelungu decâtu vre-o 15 dîle, cu securitate insa nu se póte scí positivu, câtu va remané ací.

Din Pest'a.

Siedinti'a casei dep. din 9 Marte se ocupa de projectulu legei de pressa.

Pre banc'a ministriloru: Balthasar Horváth, locotenintele ministeriului presiedinte, — apoi bar. Eötvös, contele Mico, Lonyay, Gorove.

Dupa-ce s'au cetitu sî autentificatu protocolulu siedintiei de eri, presiedintele aduce casei dóue incurse spre cunoscintia, cari se predau comitetului de petitiuni.

Antoniu Csengery raportéza, ca comissiunea de 65 si-au terminatu elaboratulu seu, pre carele-lu asterne pre més'a casei cu acea propunere, ca deórece aclusele suntu fórte voluminóse, eara cuprinsulu loru fâra de aceea este cunoscutu, pentru aceea sa nu se cetésca acum'a, ci numai dupa ce se voru tiparí sa se puna la ordinea dîlei sî sa se cetésca. Propunerea acést'a se primesce.

Madarasz cetesce o contr'a propunere subscrisa afara de elu inca de 12 partinitori, cá sa se respinga elaboratulu de 65, pentruca nu suntu afaceri comune. Sî propunerea acést'a se va aduce la ordinea dîlei.

Dupa acestea se pasiesce la ordinea dîlei.

Notariulu Franz Ocsvay cetesce propunerea regimului in privinti'a legei de pressa, cu care se deschide desbaterea generala.

Milan Manojloviciu anuntia pentru desbaterea speciala mai multe amendamente.

Stratimiroviciu primesce propunerea in principiu.

Hodosiu afla legea pressei din an. 1848. prea stricta sî prea putînu liberala; elu vrea cá in privinti'a acést'a sa remana deocamdata codic'a penala austriaca.

In contr'a lui Hodosiu vorbescu Jambor sî Szasz, cari apera propunerea regimului.

Cu acestea se incheiá desbaterea generala; propunerea regimului se primesce de basa, sî se incepe desbaterea speciala.

Modificatiuni se facu: mai intâiu la alinea prima, unde la propunerea lui Manoiloviciu se lasa afara cuvintele: „care vorbesce despre procedur'a pressei." Iara la alinea 8, carea tractédia despre Tranni'a propune Miko, cu privire la consunanti'a cu conclusulu ce s'au adusu eri in cestiunea municipieloru, cá sa se imputernicésca provisoriu ministeriulu, cá sî in afecerea acést'a sa lucre pre lânga responsabilitate, dupa cum va aflá de bine, carea propunere inca o primesce ministrulu de justitia.

Celelalte amendamente ce se facu la un'a séu la alt'a alinia se respingu.

Dupa aceea se cetesce propunerea in sensulu modificatiuniloru primite, pentru a cârei'a primire se redica tóta cas'a, afara de deputatii Hodosiu, Borlea, Varg'a sî Popoviciu Deseanu.

Bonis interpelédia pre ministru de finantia, ca ce scie despre imprumutulu celu mai de curendu alu statului sî in ce mesura va atinge domeniele statului ungurescu? Lonyay dechiara ca in privinti'a acést'a s'au otâritu dejá inca in Aprile 1866.

Bonis se retîne a aduce o propunere in privinti'a acést'a.

Szentkirályi amendéza: cá sa binevoiésca cas'a sa se esprime prin unu conclusu, ca indemnitatea data ministeriului in propunerile primite, atingatóre de sarcinele publice pentru 1867: intregirea armatei, regularea municipieloru sî legea pressei suntu date **numai** ministeriului de acum. Ghiczy sî Deák recomanda primirea acestui amendamentu. Cas'a intréga se scóla sî primesce amendamentulu.

In cas'a magnatîloru primatele principe Simoru fu bineventatu sî salutatu de contele Czyráky in numele casei. Contele Ladislau Raday face interpelatiune pentru cunoscutele ordinaciuni ale comandei din Bud'a, la care interpelatiune cont. Wenkheim respunde in intielesu respunsului datu de Contele Andrássy in cas'a deputatîloru. Dupa aceea se primesce conclusulu in privinti'a recrutîloru. —

Siedinti'a din 11 Martiu a casei deputatîloru au fostu putînu interesanta.

Presiedintele Szentivanyi deschide siedinti'a la 10 óre a. m.

Pre banc'a ministriloru nu erá fâra baronulu Wenkheim sî Gorove.

Mai intâiu se cetesce protocolulu siedintiei trecute; redigiatu de notariulu Ocsvay, la care face deputatulu Bonis mai multe observâri, in sensulu câror'a se sî rectifica sî autentifica.

Presiedintele anuntia, ca plenipotenti'a ministeriului, esprimata in siedinti'a trecuta asupr'a legei pressei sî asupr'a interpretatiunei la cele patru propuneri ale ministeriului se va tramite casei de susu prin notariulu W. Tóth. Vre-o câte-va incurse anuntiate de presiedintele se predau comitetului petitionalu.

Notariulu casei magnatîloru baronu Ladislau Majtheny aduce conclusulu in privinti'a incuviintiârei recruteloru carele indata se sî cetesce.

Iara alegerea cea nóua a 20 membrii pentru comitetulu petitiunalu se amana pre siedinti'a venitóre.

Presiedintele anuntia, ca Majestatea Sea Apostolica va sosí mâne intre 2—3 óre d. am. (strigâri vii de eljenuri!) sî provóca pre membrii casei cá sa se adune in Bud'a spre primirea omagiala a Majest. Sele.

Siedinti'a se incheia la 11¾ in. am.

Siedinti'a de astadi a casei magnatîloru, carea s'a deschisu de vice-presiedintele cont. Cziraky la 12 óre, au fostu cercetata mai bine cá celelalte. Intre Eppii de fatia se afla sî Eppulu gr. or. din Caransebesiu, Ioanne Popasu.

Dupa cetirea protocolului impartasiesce venirea Maj. Sele de mâne sî invita pre magnati la tempulu fipsatu a se presentá in castelulu regale.

Dupa aceea vine tramisulu casei deputatîloru cu conclusulu asupr'a legei de pressa.

La ordinea dîlei e regularea municipieloru.

Dupa mai multe vorbiri pro sî un'a contr'a a bar. Lad. Wenkheim, fratele ministrului de interne Bela Wenkheim, se primesce conclusulu casei deputatîloru fâra vre-o straformare.

Evenemìnte politice.

Sabiiu 4 Martiu

Scirile ce voru vení in dîlele cele mai de aprópe din Pest'a voru fi de interesu mare, pentruca in curendu se voru luá la desbatere afacerile comune.

De dincolo de Lait'a aflâmu dupa „W. Abdpost“ ca in tempulu celu mai de aprópe senatulu imperialu conchiamatu pe 18 Martiu, din caus'a disólverei unoru diete se va mai amaná. Mai departe spune aceeasi fóia, ca are sa ese o patenta imperatésca, prin carea dietele cele nóue din Boemi'a, Moravi'a sî Carnioli'a, voru fi provocate la esercitarea drepturiloru constitutiunale spre a alege sî tramite deputati la senatulu imperialu.

Dîuariele din Croati'a aducu urmatórea scire: Me grabescu a-ti face cunoscutu, ca acum dupa repetîtele ordinatiuni pentru intregirea armatei si totu odata dupa denegarea esecutârei aceloru ordinatiuni, se voru instituí pentru tóte comitatele comisari regesci, cari sa puna cu strictetia in lucrare ordinatiunea privitóre la intregirea óstei. Propunerea in privinti'a acést'a e dejá aprobata sî asiá avisele voru plecá deja mâne. Afara de comitatulu Creutz sî Virovitic in celelalte suntu comitii supremi instituiti cá comisari. Comitii supremi din Comitatulu Creutz sî Vitorivic, cari dedura sa se intielégа, ca eventualminte se voru retrage dela posturile loru suntu destituiti.

In parlamentulu germanu deputatii acei'a de cari se presupunea, ca voru face opositiune multa lui Bismark se vede acum, ca ei suntu cei mai ferbinti anteluptatori ai unitâtiei Germaniei. Democratii din Hanover sî Nassau suntu cei mai mari unitari politici sî partinitori ai lui Bismark. Miquel unu deputatu din Hanover au esprimatu sentinti'a, ca inainte de tóte trebuie lucratu pentru unitate natiunala. Acést'a e cea dintâiu detoria sî apoi in rendulu alu doilea vine numai intrebarea de libertate. Asemenea a vorbitu Braun din Wiesbaden.

Bismark solicitéza mereu terminarea câtu se póte mai grabnica a desbateriloru asupr'a proiectului pentrucá evenemintele sa nu-i afle negat'a. In intrebâri de putere asigura Bismark, ca Germani'a de média-dî va fi cu cea de médianópte.

„A. A. Ztg.“ capeta sciri din Belgradu sî Seraiavo, din cari se vede ca acolo ferberea e mare. In Serbi'a adeca conditiunile, pre lânga cari vrea Pórt'a sa desierte fortaretiele serbesci se privescu de nisce insulte. Esacerbarea sa fia asiá de mare incâtu e pre aprópe, ca Serbii sa intre in Bosni'a. Planulu de campania sa fia sî gat'a sî militi'a natiunala sî merge spre marginea Bosniei. Intre asemenea impregiurâri Russi'a inca nu siede cu mânile in sinu sî asiá cetimu mereu, ca in Podoli'a sî alte pârti de média-dî sî apusu concentréza trupe, cari su direse spre Odes'a, Prutu sî Galiti'a.

Din Orientu inca suntu scirile alarmatóre. Din momentu in momentu se astépta o resculare generala a crestiniloru din Turci'a.

In Itali'a parlamentulu fu disolutu sî se escrisera alegeri nóue. Aceste au esîtu mai in tóte pârtîle in favórea regimului. Nimenea nu tânguie pre Itali'a pentru acést'a, pentruca regimulu insusi e liberalu destulu.

In Iri'a revolutiunea a instituitu unu regimu provisoriu sî a proclamatu republica.

Scólele elementarie din Nord-Americ'a.

VI.

Sa nu atingemu de scólele acele mari in Bostonu, in Filadelfi'a, Vashington sî in alte locuri, unde suntu infiintiate mai de multu tempu, sa nu amintimu despre acele nenumerate institute de corectîa, ce le-au pentru fiii cei ce nu iubescu crescerea buna, — sa incungiurâmu sî tóte acele institute pentru surdi sî muti, pentru orbi sî de care se afla in fia-care provintia nu un'a ci mai multe, — sa incungiurâmu sî sa nu amintimu nici acelu numeru insemnatu de scóle desér'a, radicate pentru acei tineri juni, care asiediandu-se din alte tieri mai neluminate, n'au avutu ocasiune a cercetá scólele elementare, sî prin urmare au sa repareze aceea ce au neglesu in astfelu de institute, — sa nu amintimu nici societatea lui Lovelu, care se afla in tóte cetâtile, unde parte din capitale mari de fonduri, sî parte din darciri de buna voia, se tînu prelegeri publice pentru ori si cine, angagiandu in totu anulu pe cei mai de frunte professori sî instructori pentru unu cercu de lectîuni practice, pe cari de comunu le dau iérn'a sér'a sî prin aceste suplinescu in câtu-va teatrele, — sa incungiurâmu tóte aceste institute, pentru cari se platescu atâti'a professori sî se cheltuescu atâtea sume spre sustînere, cari le dau bucurosu ómenii privati sî sa amintimu numai ce s'au datu in cesti 30 ani din urma pentru aceste institute mai'nalte prin privati. Universitatea din Cambirdg'a aprópe de Boston a primitu in acesti 30 de ani peste 5 milióne de franci daruiri; unu privatu, anume Bisi, a datu 880,000 fr. pentru scól'a de drepturi, óre care Filipe a datu 500,000 fr. pentru observatoriu; óre-care Putnamu a datu 380,000 fr. pentru academi'a din Niuburportu; negutietorulu Jorc'a a datu 2 milióne fr. cá sa se radice unu colegiu pentru fete; unu negutiatoriu din Utiti'a a datu $2\frac{1}{2}$ mil. fr. cá sa sa se radice scóla de agricultura in acelasi orasiu.

Tóte aceste sume suntu mici, se perdu fatia cu acele, ce se dau pentru scólele elementarie pe totu anulu. Ací dâmu peste sume ce ne aducu in mirare. Sumele ce se dau in Europ'a pentru scóle n'ajungu nici pe departe cu acestea Totu ajutoriulu ce-lu da statulu Franciei cu o populatîune 35 mil. suflete pentru scóle nu ajunge nici deplinu $6\frac{1}{2}$ mil. fr., pe candu in provinci'a Masaciuset'a cu 1,200,000 suflete se cheltuesce pentru scólele elementare, nesocotindu-se radicarea sî ingrijirea edificieloru scolare, $7\frac{1}{2}$ mil. fr. pe totu anulu; in provinti'a Newyorcului cu 3,800,000 sufl. se cheltuesce $24\frac{1}{2}$ mil. fr. adeca $6\frac{1}{2}$ fr. de persóna; in Ohai cu 2,300,000 sufl. se cheltuesce $13\frac{1}{2}$ mil. fr.; totu atât'a se cheltuesce in Ilionu cu 1,700,000 sufl.; in Mithiganu cu 749,000 sufl. se cheltuesce 11 mil. fr. pe anu. Sumele ce se cheltuescu de câtra cetâti sî orasie suntu in proportîa cu multu mai notavere; asiá d. e. Newyorculu cu 900,000 loc. cheltuesce peste 9 mil. fr. numai pe scólele elem. pe anu, ast'a face aprópe 9 fr. de capu; totu asiá suntu in asemenare sî celelalte orasie.

Sumele aceste colosale, cari se cheltuescu pentru luminarea poporului curgu din diferite isvóre. Intre cele d'antâiu suntu asiá numitele fonduri scolastice, cari se afla in fia-care provincia. Aceste fonduri s'au creatu séu din dotatii ale statului séu din vinderea de pamentu obscescu. Precum e cunoscutu ca in Americ'a a fostu grigea cea mai mare cultivarea poporului, asiá nu s'a sfiitu congresulu a se atinge de dreptulu comuneloru, sî a renduitu cá in fia-care comuna sa se imparta pentru fondulu scólei a 36 parte din pamentulu ce-i compete. E cunoscutu cumca in Americ'a hotarele comuneloru suntu impartîte in 6 cuadrati, adeca 36 miluri englezesci; sî apoi care comuna cum s'a infiintiatu numai decâtu s'a sî determinatu o parte adeca a 36 mila in mijloculu hotarului celu mai bunu pamentu pentru fondulu scólei. Acestu pamentu se da cu arenda, sî apoi cum atare comuna cresce sî locuitorii se immultiescu sî pretiulu acelei parcele cresce. Câte ce-va din acelu pamentu sa sî vinde sî apoi acelu capitalu sî cu acelu alu arendii facu fondulu scolaru, care cu interesele sale precum sî cu alte daruiri, obligaminte sî dotatîuni dela statu din ce in ce cresce.

Eata vre-o cate-va cifre spre a vedé câtu de mari suntu acele fonduri: in anulu 1863 in urm'a raportului oficiosu taiá fondulu scol. in Masaciuset'a $8\frac{1}{2}$, in Newyorcu 15, in Ohai 15, in Mithiganu 5, in Indian'a 39, in Ilinoi 27, in Usconsinu 12 mil. fr. afara de pamenturile ce posedu acele fonduri sî suntu inca nevendute.

Afara de acestea suntu datóre a dá sî comunele din partea loru unele contributîuni pentru sustînere scóleloru. Acést'a o determina ele singure séu legea dupa venitele averei, sî trebue sa recunóscemu cu lauda, ca fia-care, nunumai ca da bucurosu, dara da sî mai multu decâtu se cere. Nimenui nu-i pare a fi acést'a contributîe pré mare. Insii locuitorii cauta cele mai potrivite mijlóce, cum se ceru bani pentru acestu lucru la toti préplacutu. Sî intru adeveru, din ce e unu poporu mai cultu sî mai luminatu, de aceea sî vede mai bine binecuventarea luminârei, sî primesce mai bucurosu greutatea acést'a asupra-si pentru acestu lucru santu; pe candu unu poporu necultu crede, ca banii acei'a, care-i da pentru luminarea sea sî a fiiloru sei, se dau de giab'a sî déca stapanirile mai inalte n'aru stâruí sî nu l'aru silí, elu in neghiobi'a sî prosti'a lui aru derimá sî acele institute deluminare, cari prin trude sî osteneli mari de abiá s'au redicatu, sî apoi aru vietiuí cá sî vitele din giurulu seu, muncindu sî asudandu

---

FOISIÓRA.

Impartasiri dintr'unu manuscriptu,

ce tractéza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare.)

Sinodulu localu VII.

Sinodulu localu alu VII. este celu din Loadicea in Frigi'a celebratu la an. 364 atâtu pentru asiediarea bunei ordine in obiecte bisericesci, câtu sî pentru delaturarea ori cârei indoieli in privinti'a credintiei despre sant'a Treime, ce se ivira de câtra óre carii in Asi'a sî Frigi'a. — In acestu Sinodu localu s'au adusu 60 Canóne, sî s'au otaritu in 1 Canonu: ca nunt'a a dóu'a este legiuita; in 2 Canonu: ca cei pecatosi se primescu la cuminecatura dupa ce au petrecutu in rugaciuni sî pocaintia; in 3. Canonu: ca neofitii nu se potu primí numai decâtu la preotia; in 4. Canonu: ca preotiloru nu le este iertatu a face imprumuturi cu camete; in 5. Canonu: ca ereticiloru nu se iérta a intrá in biserica; in 7 Canonu: ca ereticii numai dupa-ce voru anatemisí eresulu loru, se primescu de crestini; in 8 Canonu: ca au a se botezá cei ce se intorcu dela Eresulu celoru ce se dîcu Frigi; in 9 Canonu: ca mirenii crestini n'au voia a intrá in Altariu; in 10 Canonu: ca fiiloru preotîloru nu se cade a se insurá cu fete de ereticu; in 11 Canonu: cá femei sa nu se puna in biserici spre tînerea ordinei bune; in 12 Canonu: cá Episcopii fiindu bine cercati in cuventulu credintiei sî in vietiuirea dreptului cuventu sa se asiedie cu judecat'a Metropolitului sî a Episcopiloru; in 13. Canonu: ca numai cei mai intielepti sî evlaviosi mireni potu luá parte la alegerile preotîloru sî Archiereiloru; in 14. Canonu: cá cele sânte sa nu se traméta in alte parochii la Pasti subt cuventu de binecuventare; in 15 Canonu: ca numai cantaretii hirotesiti potu cetí pe Amvonu; in 16. Canonu: cá Sambat'a se cetésca sî Evangeli'a; in 17. Canonu: ca cantaretiloru li se cuvine a cetí pe rendu; in 18 Canonu: ca tipiculu stabilitu sa se tîna strensu; in 19. Canonu: ca dupa cuventarea Episcopului se cuvine a seversî rugaciuni pentru cathicumeni; in 20. Canonu: ca Diaconului nu i se cuvine siederea inaintea Presbiterului; in 21. Canonu: ca sierbitorii bisericesci mireni nu se potu atinge de santîtele vase; in 22. Canonu: ca sierbitorulu bisericescu nu póte purtá orariu; in 23: ca nici cantaretii nici cetitorii nu potu portá orariu; in 24 Canonu: ca preotîloru, diaconiloru sî tuturoru fetieloru bisericesci se opresce intrarea in carcima; in 25 Canonu: ca se opresce diaconiloru sî altoru fetie bisericei a cuminecá pe cine-va cu santele taine; in 26 Canonu: ca nu se cade a primí pe cine-va de cathichumenu fâra scirea Episcopului; in 27 Canonu: cá preotii, diaconii séu sî alti crestini sa nu duca acasa bucate dela ospetiuri; in 28 Canonu: ca in biserici nu se cuvine a face ospetiuri, séu a dormí, in 29 Canonu: ca crestiniloru se opresce serbarea Sambetei evreesci; in 30 Canonu: ca barbatîloru nu se cade a se scaldá cu muieri; in 31 Canona: ca nu se cade a se incuscrí cu eretici; in 32 Canonu: ca nu se cade a primí dela eretici binecuventare; in 33 Canonu: ca nu se cuvine a se rugá la olalta cu eretici; in 34 Canonu: ca se opresce crestiniloru a merge la mormentulu vre-unui martiru mincinosu; in 35 Canonu: ca crestinii suntu datori a se rugá Domnului nostru Iisusu Christosu; in 36 Canonu: ca fia-care are a nu fi vrajitoriu ori descantatoriu; in 27 Canonu: ca nu se cade a luá dela evrei séu dela eretici tramiteri serbatoresci; in 38 Canonu: ca nu se cude a luá asime dela evrei; in 39 Canonu: ca nu se cade a tîné serbatori cu pagânii; in 40 Canonu: Episcopii trebue sa se in fatîsieze la Sinóde; in 41 sî 42 Canonu: cá preotulu séu diaconulu sa nu caletorésca fâra concedi'a Episcopului; in 43 Canonu: cá servitorii bisericesci sa se pórte cu evlavie la slujb'a ddieésca; in 44 Canonu: ca femeiloru nu li este iertatu in altariu; in 45 Canonu: ca cei ce vinu la botezu, trebue sa se pregatésca in postulu mare; in 46 Canonu: ca cei ce vréu botezulu, trebue sa invetie simbolulu credintiei de rostu, sî a-ul recitá Episcopulu séu preotului; in 47 Canonu: ca cei ce in bóla au primitu botezulu, au a invetiá simbolulu credintiei dupa insanatosiarea loru; in 48 Canonu: ca cei botezati au a se unge cu santulu miru numai decâtu dupa botezu; in 49 Canonu: ca in postulu mare se face liturgia deseversîta Sambat'a sî Duminec'a; in 50 Canonu: ca tóta Patrudiecimea in lucrulu seu pentru folosulu altor'a, pre candu elu cade in saracia sî in ticalosîa ne vrendu a sacrificá dupa putintia pentru luminarea sea. Acést'a nu numai ca e primulu interesu atâtu pentru fiacare in specia câtu sî mai vertosu pentru interesulu ori-câre; provincie. Acést'a au priceput'o Americanii mai bine sî mai curendu cá ori-care alte state sî tieri ; sî apoi pre candu altii risipu sî chieltuiescu milióne stórse dela supusii sei loiali, sa formedie flote, sa radice sî sustîna nenumerata militia, séu sa infrumsetiedie resiedintiele loru, Americanii pastréza banii loru, redica scóle sî-si salariséza pre invatietori. La noi se facu feliu de feliu de fonduri numai pentru scóle nu ; Americanii in locu sa formedie fonduri pentru seraci , cauta mijlóce cá sa latiésca sciinti'a , prin care facu cá seraci'a sa incete ; mai bucurosu redica catedra in scóla, decâtu paturi in spitale, sî mai multu staruiescu cá sa se latiésca invetiatur'a, decâtu sa imparta mila. Cumca acest'a e unu lucru mai intieleptu sî mai practicu , nimenea nu se indoiesce ; ferice de noi candu acestea principii fia-care dupa putintia le-aru lâtî in poporulu nostru !

Acest'a e estrasulu raportului oficiosu, pre care ministrulu culteloru din Franci'a, liberu sî cu temeritate lu propune regimului , sî care merita tóta laud'a sî recunoscinti'a.

In finea raportului mai adauge sî urmatórele spre deslusîre : A estrasu trei, cá factori principali, prin cari s'aru puté face sî in alte locuri atât'a pentru scóla, sî adeca : opiniunea publica, autonomi'a sî libertatea cuventului, despre care dîce : in Americ'a tóte se baséza pre opiniunea publica sî autonomia, — sî cum stâmu noi cu publicitatea sî cu desvoltarea autonomiei ! Câtu e de trista sî scapatata conditi'a jurnalisticei sî presei nóstre in acésta privintia ! Câtu de reu se ingrigescu parintii sî comunele nóstre pentru scóla ; n'au nici intipuire despre sacrificiele de bani pentru scóla, ce se facu in Americ'a pentru scólele elementarie. Noi ne laudâmu, dîce ministrulu , ca suntemu celu mai cultu poporu in Europ'a, pre candu noi nu suntemu in stare a pretiuí insemnatatea scóleloru elementarie cum o sciu Americanii. Noi ne lasâmu numai in grigea regimului, sî nu miscâmu nici degetulu pentru asiá ce-va, sî cademu in lene sî letargia. Sî apoi regimulu ? in locu sa adune opiniunile barbatiloru de specialitate sî aceste, sa se intrebuintieze bine, da o lege pre care a facut'o doi trei séu renduiesce o comissiune, carea se incuie de tóte pârtile sî apoi lucra ce lucra in secretulu celu mai mare, cá nu cum-va óre-cine sa afle ce lucra ; in urma la vre-o câti-va ani dupa aceea pregatire , se da unu aperatu cá o propusetiune in camer'a legislativa. Acést'a propunere póte sa fia cea mai buna remâne insa fâra resultatu , câci opiniunea publica nu e pregatita pentru ea, sî asiá sî interesulu poporului sî alu camerei pentru propus'a reforma remane fórte slabu séu mai nimic'a. Tóte legile despre instructiune, de aru fi câtu de bune , déca nu consimte poporulu cu ele sî nu-i intra la inima , remanu litera mórta. Acést'a o sciu Americanii fórte bine, sî asiá e la ei publicitatea o putere , carea misca tóte. Desbaterea publica sî pressiunea asupr'a opiniunei publice e la ei unu factoru putinte. Vorb'a sî tipariulu la ei suntu puteri de viétia, cari punu tóte in miscare.

Despre libertatea in vorbire dîce : Pre cultivarea vorbirei libere se pune in Americ'a mare insemnatate inca din scól'a elementaria, sî au pentru acést'a diferite mijlóce fórte potrivite, de aceea apoi sî e fia-care din ei oratoru bunu. Noi nu facemu in acésta privintia chiaru nimic'a. Câti de putîni suntu intre noi, de-sî se numera intre culti, cari sa fia in stare a-si spune cugetele sele oralu séu scripturisticu chiaru, frumosu sí cu desteritate; câti invetiatori suntu intre noi, câti alti invetiati sî cu averi insemnate, cari sa fia in stare , invetiaturile espuse mai susu, sa le predee in scólele de duminec'a, séu sa tîna alte cuventâri cu atât'a succesu. Noi avemu multi invetiati cu sciintie fórte mari , insa fórte putîni oratori , de aceea sî e poporulu prostu sî nepriceputu , câci nu aude nici odata nimic'a, ce l'aru puté luminá. In Americ'a suntu putîni cari cu sciinticle loru sa tréca departe preste altii, ci cultur'a e mai la toti asemenea, câci prin cuventârile sî conversârile publice se invétia unulu pre altulu. Din acést'a se vede care e sistem'a cea mai buna atâtu pentru puterea câtu sî pentru desvoltarea buna stârei poporului.

Dupa „Zастава“ de
N. I. Miheltianu direct. la scól'a
norm. in Resînari.

Principatele române unite.

Bucuresci 24 Fauru (8 Mart.)

Adunarea, in lipsa de ministrii neputendu tîné siedintia, a trebuitu cá deputatii se tréca in sectiuni. Dupa informârile ce puturâmu luá eri numai pela 4 óre D. Stefanu Golescu a avutu onórea a fi insarcinatu de Mari'u Sea spre e compune noulu ministeriu. Erá dar peste putintia a avé adi unu ministeriu, mai cu séma intr'o situatiune atâtu de grea din tóte punturile de privire ca ceea in care ne aflâmu adi. Dupa ce nu prea suntu multi acei cari se voiésca se lupte contr'a atâtoru greutâti este apoi de neaperata trebuintiâ cá noii ministrii , mai nainte de a compune ministeriulu , sa se intieléga intre densii in privinti'a cestiuniloru celoru mai insemnate financiarie sî politice, sî acésta intielegere precum sî program'a generale a ministeriului cere neaperatu celu mai putînu 24 de óre. Acést'a presupunemu ca este causa ca nu s'a potutu inca anunciá oficiale compunerea noului ministeriu sî , judecandu dupa gravitatea situatiunei, nu scimu déca Monitorulu va putea mâne sa ne spue ce-va positivu.

Sî pâna s'ajungemu a cunósce resultatulu definitivu preocuparea generala se 'ntielege cá este in tóte pârtîle formarea ministerului. In fia-care casa sî in fia-care locu publicu notaramu de eri pâna adi felurite combinâri sî se'ntielege felurite aprobâri sî desaprobâri. Nu vomu aretá ací osebitele nume ce s'au pusu pe tapetu, câci aru fi cu totulu de prisosu : ceea insa despre care vomu vorbí este predîcerea ce se face ca noulu ministeriu nu va putea dainuí decâtu dóue trei dîle.

Nu va dainuí, dîcu unii, câci intre stang'a sî centru n'a fostu decâtu o coalitiune spre a resturná ministeriulu sî care, prin urmare, cá tóte coalitîunile, indata ce si-a implinitu scopulu pentru care a fostu facuta se disólve. Acésta asertiune avemu sî dreptulu sî datori'a se facemu cunoscutu ca o credemu pe deplinu retacita; sî éca pentru ce.

Deputatii ce 'n anulu acest'a s'au numitu, nu scimu de cine sî cum, centru, nu suntu in nici unu modu din stof'a de care se compune unu centru. Se scie de toti, ca cei cari compunu centru Cameriloru suntu, burtosii, cum se numescu in unele tieri, adeca . nisce ómeni , cari nu au in adeveru credintia politice bine definite; nisce ómeni, caror'a le lene sa lupte sî cari asculta cele ce se dîcu, sî dupa inspiratiunea momentului , trecu candu cu drépt'a candu cu stang'a sî mai desu cu guvernulu. Acei cari siedu adi la noi in centru n'au burta, in nici unu modu ; fisicesce suntu toti slabi carligu sî moralicesce nu numai ca nu suntu lenesi la lupta , dar inca suntu dintre cei cari au luptatu ani intregi sî cu cea mai mare agerime. Mai scurtu sî mai deslusîtu, cei cari siedu acum in centru suntu mai toti membri stangei adunârei, membri partitei democratice sî liberale din tiéra, cari au luptatu mai totdeun'a cu stang'a sî cari chiaru candu s'au despartîiu divisiunea loru a provenitu din osebirea mijlóceloru, a câlei pe care trebuea sa mérga ear nu a aspiratîuniloru. Intr'unirea dar , séu mai dreptu re'ntr'unirea centrului cu stâng'a, séu a stângei cu centru nu este, nu póte fi o cualitîune, ci simplu sî puru re'ntâlnirea credinciosiloru in vechiulu loru templu. Cá sa liniscimu sî mai bine pre cei cari se temu séu spera ca centrulu se va despârti indata de stâng'a sa le facemu cunoscutu ca tocmai fiindu ca a fostu numai o divisiune in câli sî mijlóce intre membri partitei liberale, stâng'a sî centru re'ntr'unindu-se au fâcutu indata program'a partitei liberale, a desbatut'o, a votat'o, sî peste dóue trei dîle se va sî publicá cá astfelu sa se curme tóte banuelele sî presupunerile astfelu fiindu dar cum stâng'a sî centru re'ntrunite, sî avendu unu ministeriu alu loru care va pune in lucrare program'a partitei liberale program'a conforma in tóte cu constitutiunea cum dîcemu, se póte banuí ca se voru despartî indata sî o fractîune se va intr'uní cu drépt'a spre a resturná ministerulu loru sî a dá puterea ministerului pârtiei drepte ? Câtu despre noi dechiarâmu ca nu intielegemu asemene absurde presupuneri sî inca ca credemu ca n'avemu decâtu a aretá asurditatea loru spre a le rasipí indata.

Dar, dîcu altii, drépt'a, ce veti face cu drépt'a câci ea va dechiará indata, séu la cea d'antâi ocasiune, ca n'are incredere in ministerulu celu nou. Scimu in adeveru ca drépt'a a mai datu unu votu de ne'ncredere ministerului Stefanu Golescu, pentru ca nu ia presentatu bugetele in 6 dîle sî fiindu ca , pe candu in Iasi sî 'n Bucuresci erá câte unu ministeru, n'a fâcutu celu d'ací cá comissiunea centrala sa voteze o lege óro-care in privinti'a proprietâtii sî se o aduca ministrulu in desbaterea Camerei. De ce dar ea se nu faca acumu ceea-ce a fâcutu sî alta data ? Eata de ce.

I. Fiindu ca drépt'a acum n'are decâtu vr'o 40 voturi din 115 ce suntu in adunare.

II. Fiindu ca drépt'a cea betrâna s'a imputînatu tare sî drépt'a cea juna iubesce câtu se iubésca libertâtîle cá sî stâng'a; acést'a celu putînu este speranti'a nóstra sî amu putea dîce credinti'a nóstra.

III. Fiindu ca chiaru drépt'a cea betrana dupa atâtea suferintie, pagube sî umilintie sî individuale sî generale trebue sî dens'a sa fia mai invetiatu ce-va, sî prin urmare drépt'a, nici va voí nici va putea sa dea unu votu de blamu unui ministeru nnmai fiindu ca ese din stâng'a. Nu. Chiaru de va voí sa-lu restórne ea va asceptá sa-lu prindia in fapte rele, in gresiele sî apoi sa-lu dea josu, sî sa lu dea astfelu incâtu sa nu mai póta reveni , celu putînu pentru multu tempu. Sî candu ministerulu va face reu séu se va aretá necapabile drépt'a scie bine ca atunci va avea cu dens'a o mare majoritate sî din Camera sî din natiune sî prin urmare dîcemu, ca ea va asceptá cu intielepciune sî mare pacientia acelu momentu , lu va asceptá cu atât'a mai mare rebdare cu câtu situatiunea fiindu acum atâtu de grea este in interesulu ei a lasá sa se afunde in nomolulu greutâtîloru protivnicii sei— acei adeca pe care-i numesce protivnici — sî apoi sa revie dens'a la putere spre a face binele.

Din tóte dara aceste puncturi de privire stâruimu a crede ca Ministeriulu Stefanu Golescu nu va intempiná din partea camerei nici o opunere in calea sea in sessiunea acést'a Déca insa ne insielâmu, atunci . . . . atunci atâtu mai bine ; sa vie drépt'a la putere acum, sî mai cu séma printr'unu asemenea modu, sî noi vomu fi multiamiti , câci dens'a va avea indata a luptá sî cu greutâtile dîlei sî cu efectulu morale alu unui asemenea faptu.

„Rom.“

Cu tóte aceste totu Romanulu dela 1 Marte aduce urmatórea scire despre nóu'a formatiune a ministeriului :

Noulu Cabinetu s'a formatu in urmatoriulu modu:

Presiedinte alu Cabinetului sî Ministru alu Justitiei d. Constantinu Crezulescu.

Ministru din intru d. Ioan Bratianu.

Afacerile strâine d. Stefanu Golescu.

Finantie d. Vasescu.

Culte sî Instructiune d. Dumitru Rossetti.

Lucrârile publice, Agricultura sî Comerciu, d. Dumitru Bratianu.

Resbelu d. Generariu Gherghelu.

Mâne, Mercuri Ministerulu se va anuntiá oficiale la Senatu sî la Camera.

---

se cade a o ajuná cu mancare uscata ; in 51 Canonu : ca se cade a face pomenirile muceniciloru pe tempulu Patrudiecimei in Sambetele sî Duminecile cu liturgii deseversîte; in 52 Canonu: ca nuntîle se oprescu in postulu mare ; in 53 Canonu : ca crestiniloru se cuvine a petrece la nunti in cuviintia ; in 54 Canonu, ca preotii au a parâsí nuntîle mai inainte de glume sî jocuri ; in 55 Canonu : ca preotîloru sî crestiniloru nu se cuvine a face ospetiuri sî mese lucsurióse ; in 56 Canonu : ca presbiterii numai dupa Episcopu potu intrá in Altariu ; in 57 Canonu : ca Episcopii in sate sî târgusiore nu se potu asiediá ; in 58 Canonu : ca in case nu se póte sevarsi liturgia ; in 59 Canonu : ca in biserici se póte cetí numai din cârti prescrise ; sî in fine in 60 Canonu cu numele se espunu cârtile testamentului vechiu sî nou din care se potu cetí in biserici.

Sinodulu localu alu VIII.

Sinodulu localu alu VIII. s'au tînutu la Constantinopolea la anulu Domnului 394 la care au luatu parte Nectariu Patriarchulu locului, cá presiedînte, apoi Teofilu alu Alessandriei sî Flavianu alu Antiochiei, sî alti sieptesprediece Episcopi impreuna cu tóta preotîmea ; insa la lucrarea acestui Sinodu au datu Episcopii Agapiu sî Vagadhiu , cari ceréu sa episcopésca intru aceeasi vreme amendoi in Episcopi'a Vostrisu. Ací s'au adusu numai dóue Canóne ; prin celu I. se legiuesce, cá sa nu fia iertatu de doi a se chirotoní noulu Episcopu ; iéra prin alu II Canonu : ca Episcopulu invinovatîtu are a fi judecatu de Sinodu. (Va urmá.)

Varietâti.

⁂ Incoronarea Imperatului cá Rege alu Ungariei in Bud'a nu se scie anumitu in ce dî va cadé. Se spune insa, ca indata ce va fi diet'a gat'a cu desbaterea afaceriloru comune, diet'a se amana sî se aduna iéra, patrusprediece dîle inainte de incoronare. Acést'a se va intemplá in un'a din bisericele istorice ale Budei. De acolo va trece in pompa mare totu ductulu preste podulu de lantiu la Pest'a. Pre rîp'a dunârei de câtra Pest'a, se va redicá asiá numitulu délu de incoronare, unde suindu-se Regele siuvaie sabi'a imperiala spre cele patru pârti ale lumei, promitiendu ca va aperá tiér'a de ori-ce inimicu. Pre acestu délu se va redicá unu monumentu, care sa aduca stranepotîloru aminte de dîu'a acést'a memorabila.

M. S. a daruitu pentru dîdirea unei biserici evang. reform. in Bistriti'a 500 fl. v. a.

⁂ (Destinctiuni.) Maj. Sea Imperatulu s'a induratu pré gratiosu a daruí capitanului supr. in distr. Naseudului dlui Alessandru Bohaticlu titlulu de consiliariu regescu, cu iertarea tacseloru. Eara fisiculu districtuale din Naseudu Dr. Stefanu Popp primì crucea de auru cu coróna pentru merite, asijdere Ioann Lazaru preotu, sî Ioann Matei med. in B. Uedinu, sî multi altii pentru servitiele umanitarie in restempulu colerei.

⁂ Sambata in 25 Fauru la 5 óre sér'a a fostu la ministrulu de Beust prândiu, la care luara parte contele Juliu Andrássy sî principele Stirbeiu.

⁂ Principele Stirbeiu insarcinatu cu ducerea unui autografu a Domnitoriului Romaniei fu primitu luni in audientia privata de Majestatea Sea Imperatulu Austriei. Se dîce ca principele Stirbeiu s'a folositu de ocasiune sî a luatu initiativ'a pentru punerea la cale a unui arangiamentu, care sa aiba de scopu óresi-cari inlesniri comerciale intre Romani'a sî Austri'a.

⁂ Escel. Sea Guvernatorele Trauniei FML. de Crenneville au calatoritu La Vien'a.

⁂ In locu de altu presentu de incoronare se dîce, ca in cercurile magnatîloru fu mai de multe ori vorb'a sa fia ce-va ce sa aiba folosu practicu. Bela Sechenyi a propusu cá sa se faca trei nâi chirassate, dintre cari un'a sa pórte numele „Ungari'a" alt'a „Franciscu Iosifu" sî alt'a „Elisabet'a."

Inaltulu regescu Guvernu transilvanu ddto 7 a l. c. Nr. 2632. la propunerea dlui Iosifu Sterc'a Siulutiu a concesu comunei Banyha (Bachni'a) dreptulu de a tîné in totu anulu in dîu'a lasârei de postu dupa calendariulu nou têrgu de tiéra a cârui venitu se va folosí singuru numai pentru dotarea scólei reformate sî a gr. orientale totdeun'a in pârti egale.—

⁂ Se vorbesce ca Bömches deputatulu Brasiovului la diet'a Ungariei se va denumí comite alu natiunei sasesci.

⁂ „Sürgöny" a esîtu dejá cá fóia oficiala a ministeriului sub numele „Buda-Pesti Közlöny."

Bachni'a 2 Martiu 1867.

Onorata Redactiune! Comun'a nóstra au do banditu prin stâruinti'a Domnului jude supr. Iosifu Sterc'a Siulutiu dela inalt. Guvernu r. dreptulu de a tîné in totu anulu tergu de tiéra iéra venitulu se va impârtî intre scól'a reformata, sî greco-resariténa, care venitu de buna séma va fi vre-o câte-va sute de florini v. a. — Audîmu, ca asemenea s'a propusu, sî pentru scólele din Haranglób sî Dszt. Mártonu. —

In dîlele trecute totu numitulu Domnu jude supr. au esoperatu pentru nenorocitii dearsi din Cetatea de Balta dela in. Presidiu Guverniale 1000 fl. un'a mie fl. v. a. aceste fapte, sî altele asemenea vorbescu mai pre susu decâtu tóta laud'a. — Noi esprimendu-ne multiamita adaugemu „fericitu e acelu Comitatu care are asemenea barbati." —

Locuitorii români gr. or.
prin R Barthon jude satescu.

⁂ In Croati'a se creeza o reuniune, carea sa ajute pre acei ce voru patimí, câci facu opositiune octroiârei de intregirea armatei.

⁂ In Csiksomlyo o nevasta pentru cá sa póta ea duce cârm'a in casa, s'a pusu sî a omoritu cu securea pre sócr'a sea, sî amenintià barbatului, ca sî lui asiá va sa-i umble déca nu-i va ajutá sa duca pre mamas'a lui sî sócr'a ei sa o arunce in fentâna. Barbatulu inspâimentatu a ascultatu de muierea lui, iéra acést'a au mai aruncatu sî unu vasu in fantâna cá sa créda lumea, ca betrân'a a cadiutu singura acolo vrendu sa scóta apa. Urmele de sânge au descoperitu insa fapt'a cea crudela sî acum barbatu sî muiere siedu sub scutulu dreptâtiei.

⁂ Dualismu la espositiunea din Parisu. Din Parisu, spune Korunk, ca a sositu in dîlele aceste o scire, dupa care obiectele ce se tramitu la espositiune, din Ungari'a, se voru pune in unu locu deosebitu lânga cele din Austri'a.

⁂ In Berlinu se vorbesce de casatori'a Principelui Romaniei cu o nepóta de a Regelui Italiei.

⁂ (Contele de Flandr'a) va sosí in acésta septemâna cu fiitoriulu seu socru principele de Hohenzollern la Bruxelles. Casatori'a sea cu princes'a Mari'a de Hohenzollern Sigmaringen se va seversî câtra finele lui Aprile la Berlinu.

⁂ Foile streine contînu sciri dupa care L. Col. prussianu Krensky din statulu majoru s'aru aflá aici pentru a reorganisá armat'a, sî ca amu fi intratu in tratate cu Serbi'a pentru o conventiune militara.

Cea dintâia scire este eronata gresîta. L. Col. Krensky, oficieru prussianu din statulu majoru, unulu din cei mai capabili sî bravi oficieri din armat'a prussiana servea mai intâiu in regimentulu artileriei de garda din care sî domnitoriulu nostru a fâcutu parte. Oficierulu prussianu de artilerie ce se afla acum aici este locotenentulu de Bothe, ad-latus in regimentulu alu 4-lea de artileria. Nu se afla insa aici de reformatore alu armatei, ci este numai insocitoriulu militaru alu Altetiei Sele printiului Fridericu de Hohenzollern. Este naturalu déca Domni'a Sea cá oficieru practicu sî cu sciintia direge cu deosebire atentiunea sea asupr'a institutiuniloru armatei, totu asiá de naturalu, déca pârerile sele au valóre fiindu ca dlui nu posede numai esperiintie dara sî stim'a ambiloru printi, care stima decurge din relatiunile sele cu famili'a de Hohenzollern.

Intentiunea de a incheiá unu tratatu militaru cu Serbi'a nu a esistatu aici pâna acum, sî prin urmare nici nu se póte cá acelu tratatu sa se fi incheiatu.

„Ind. Rom."

⁂ (O scrisóre a lui Kossuth.) „W. Cr." primesce insciintiare despre o epistola a numitului esilatu ce a sositu in Pest'a, datata in 27 Fauru, care se esprima pre largu despre situatiunea nóua a Ungariei. Kossuth dîce ca legile din 1848 castigara invingere, sî ca elu nu a asceptatu ca cabinetulu din Vien'a se pasiésca asiá de rapede sî intieleptiesce. Dupa aceea mai vorbesce despre formarea unei „confederatiuni nóue dunarene", despre necessitatea cá libertatea sa domnesca in Ungari'a etc. Despre persón'a sea dîce ca elu va murí pe pamentu strainu. „Tu scii ca eu nu potu primí amnestia, nu-mi e permisu; sî iarasi ce asiu puté eu acum se folosescu? anii amari ai esilârei mi au frantu puterea." Câtra sfersîtu vorbesce despre Itali'a despre Napoleonu sî baronulu Beust. Libertatea are sa multiumésca multe imp. Napoleonu. — W. C. nu numesce persón'a care primì acésta scrisóre.

⁂ Panslavofobi'a. In Ungari'a suspiciunârile sî prin urmare sî persecutiunile asupr'a slovaciloru s'a repetîtu in tempulu din urma mai de multe ori. Acum aflâmu ca unu preotu de pre catedra au predicatu in biserica, ca trebuie penditu dupa panslavi sî respunsi oficiolateloru (deregatorieloru).

⁂ Marele veziru a primitu de base la planurile sele de reforme codicele civilu Napoleonu.

⁂ Turcii dupa cum se scrie din Rusciucu inca facu baluri pentru séu in favórea musulmaniloru celoru nenorociti din Cret'a. Crestinii suntu siliti sa iá sî ei parte la ele.

⁂ (Carabin'a Snider). Se dîce ca incercârile, ce s'a fâcutu septemân'a trecuta cu atâtu laudata carabina Snider, care dupa spuse aru intrece cu multu puscile cu acu, la Aldershott in Engliter'a, n'aru fi datu resultatele cari se asceptau. Nu se scie inca unde jace gresiél'a, este insa siguru ca séu arm'a séu munitiunea s'a doveditu necomplecta.

„Fenice"-le almanaculu beletristicu dela societatea de leptura a junimei române studióse din Oradea mare — a aparutu. E de 19 cóle, pretiulu 1 f. séu patru sfanti. Cuprinde poesii, novele (trei) sî unu apendice despre istori'a societâtiei sî organisatiunea ei. — Colectiunea acést'a de operatele juniloru e unu buchetu frumosu de incercâri in cei doi rami de scriere sî ofera materia destula de petrecere. Cea mai placuta impressiune a facutu asupr'a nóstra novel'a dlui V. Rant'a Bùticescu fét'a pâdurei, unde scriitoriulu cu o chiaritate sî sinceritate depinge caracterele sî cu tóte aceste in unu stilu usioru sî priceputu de ori cine cunósce limb'a romanésca bateru in câtu-va.

⁂ Dîuariu românu nou au aparutu in Galati cu numele „Timpulu" redigeatu de dd. Troteanu, P. Borsiu sî G. Mihailescu. Pretiulu abonamentului pre unu anu 1 Napoleonu de auru si pentru streinetate mai multu portulu. Ese odata pre septemâna sî e redigeatu fórte bine.

⁂ Contele Bismark petrecendu odata cu tramisulu Angliei sî vorbindu despre referintiele nemtiesci, acest'a se mirà, ca in parlamentu s'a alesu totu ómeni particularisti. „Dle!" respunde Bismark „Dta nu cunosci inca pre nemti; te potu asecurá, ca ómenii acesti'a, déca aru avea ei atâti'a bani, fiacare si -aru tîné unu rege pentru sine."

Nr. 7—1

Concursu

Pentru ocuparea postului de alu treilea parochu la biseric'a resariténa ortodoxa cu chramulu Santului Nicolau din Brasiovu, se escrie prin acést'a concursu, cu terminu pâna la Duminec'a Floriiloru 9/21 Aprile 1867.

Concurentii la acestu postu, cari trebuie sa fia clerici absoluti, deprinsi câti-va ani in chiemarea invatietorésca, provediuti cu atestatulu Maritului Consistoriu archidiecesanu, despre cualificatiunea loru de a imbracá postulu preotiescu, precum sî cu atestatu despre purtarea politica sî morala; au de a-si tramite la subscrisulu Comitetu petitiunile loru, instruate cu documintele despre posiederea recerintieloru atinse.

Brasiovu 26 Fauru 1867.

Comitetulu parochialu, dela
biseric'a ortodxa resariténa,
cu chramulu S. Nicolae din
Brasiovu.

Nr. 5—2

Concursu.

Spre ocuparea postului invetiatorescu din Toplu indiestratu cu emolumintele anuale de 20 fl. v. a. unu jugeru de grâdina, 6 chible de grâu, 16 chible de cucuruzu 50 ponti de sare, 50 ponti de clisa, 10 ponti de lumini, 8 stângini de lemne, sî cortelu liberu.

Se deschide concursu pâna in patru septemâni dela antâi'a publicare in acésta fóia, pâna candu doritorii de a ocupá acestu postu, suntu avisati a-sî substerne recursurile loru bine intocmite sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu aradanu.

Belintiu 10 Fauru 1867.

Constantinu Gruiciu,
Protopr. Hasiasiului.

Nr. 6—1

Edictu.

Ioann Savu din Comun'a Mohu in Scaunulu Sabiiului, in Transilvani'a, care de siepte ani, cu ne credintia, parasindu-si pre legiuit'a Sea sotie Mari'a lui Matheu Medrea din Comun'a Noulu romanescu in comitatulu Albei superióre, au pribegitu in lume, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dîle, dela datulu de fatia, cu atât'a mai tare, sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, cu câtu, cá la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a densului, la intielesulu SS. canóne, ale bisericei nóstre gr. res. se va decide.

Sabiiu 1 Martiu 1867 st. v.

Forulu Protopop. gr. res. alu Tract. Sabiiului
alu II-lea Ioann Panoviciu
Protopopu.

Publicatiune.

In 20 Martiu va urmá negresîtu trasur'a a diecea a loteriei filantropice a statului bine dotata, sî care e provediuta cu numerulu celu insemnatu de 4097 casitguri in sum'a intréga de 300,000 fl. intre cari va fi unu nimeritoriu cu 100,000 fl. — 1. cu 50,000 fl. — 1. cu 25,000 fl. — apoi 1 cu 10,000 fl. — 1. cu 8000 fl. — 1 6000 fl., — 1. de 5000 fl. — 1 de 4000 fl. — 1. de 3000 — 2. a 2000 fl. 6 a 1000 fl. — 20. a 500 fl. — 30. a 200 fl. — 30. a 100 fl. s. a. m. d.

O sórte costa **3 fl.** v. a.

Sorti se capeta la tóte organele depositului de sorti, precum arata tabelele afisiate respective.

Dela sectiunea loteriei filantropice a statului.

In nr. 17 a Tel. pag. 67 la publicarea Secr. pentru banii incursi la Asoc. la nr. 2 sa se adauge sub lit. d): „pentru D. Notariu Consistorialu sî col. Asoc. tax'a de m. ord. pre an. 1865/6 si 1866/7 10 fl. v. a."

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 20. ANULU XV.

Sabiiu, in 9|21 Martiu 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre lânga conditiunile espuse in fruntea foiei.

Editur'a.

La situatiune.

Sabiiu 8 Marte.

Dîlele din urma au creatu unele lucruri, ce au o grea insemnatate sî potu avé sî grele urmâri. Diet'a Uugariei au datu ministeriului ei presentu o potestate netiermurita asupr'a Transilvaniei, in carea se póte cuprinde servarea tuturoru drepturiloru acestei tieri, dara totu asiá sî amenintiarea loru. Acésta potestate intrebuintiata cu prudentia póte fi fericitóre; insa ea póte fi sî funesta pentru toti. Conclusele cestiunate n'au cerutu nici o garantia dela ministeriu, afara de vag'a respunsabilitate, fâra de a se spune ministeriului, ca de ce sî pentru ce sa fia respunsabilu.

Viitoriulu negresîtu ne va arctá intensitatea acestui conclusu, dara credemu, ea ministeriulu va vedé cóst'a pedîsie pre care l'a pusu diet'a sî va incungiurá precipitarea. Inainte de tóte, déca ministeriulu vine de inlocuesce fatia cu Transilvani'a pre ministerulu din Vien'a sî acést'a din voi'a monarcului, apoi dupa parerea nóstra, elu, ministeriulu, va avé de a considerá pe Transilvani'a de aceea, ce diet'a Ungariei nu mai vrea sa o considere, de a respectá drepturile natiuniloru singuratice, pre cari diet'a se pare ale tîné de sterse. Cu unu cuventu de a implini, cá regimu, cele de lipsa fatia cu o provinciă autonóma sî de a reduce competintia séu mai bine influinti'a dietei Ungariei fatia cu Transilvani'a, la mesur'a cea normata prin desvoltarea constitutîunala de pân'acum.

Altu-cum ne tememu ca lucrurile voru apucá pre cósta pedîsia sî unde se voru oprí nu scimu.

Abstragemu acum dela logic'a stricta a fapteloru de dreptulu publicu intre aceste dóue tieri in cestiune, sî avemu mai multu in vedere principiulu ce este implicatu sî filtratu in acestu dreptu, principiulu natîunalitâtiei, carele inca póte se patimésca in urm'a mentîunateloru mesuri.

In momentele de fatia suntu mai periculóse ca ori sî candu basârile pre frase sî pre ilusiuni. Deci servitiele cele mai rele la facu acei'a cari cu nisce generalitâti vréu sa orbésca lumea sî sa o faca sa créda, ca recerintiele tempului nostru suntu numai nisce fanatismi. Noi asemenea espectorâri nu le putemu priví decâtu de nisce idei confuse, cari nu-si potu face chiara starea lucruriloru dupa cum se afla in lume. Atari ómeni se punu pre unu piedestalu elasticu, carele din ce siedu mai multu pre elu, din ce scadu mai tare dela inaltîmea cea d'antâiu.

Intre acesti pretinsi fanatismi amesteca unii cestiunea natîunalitâtîloru. Sî pentrucá sa o deslege in unu modu mai usioru, dupa parerea loru cugeta, ca nimic'a nu e mai bine decâtu sa o ignoreze fatia cu altii, facendu-o esclusivitate numai pentru densii.

Noi amintimu acést'a aici, pentruca cum amu mai dîsu, in desvoltarea lucruriloru la noi, in cestiunea acést'a are ponderositate insemnata. Deslegarea altoru intrebâri constitutîunale atinge la totu pasulu córd'a acést'a sî produce séu placute séu neplacute simtieminte, dupa cum adeca atingerea acestei córde este placuta séu neplacuta.

Gresielele cari a impedecatu ajungerea la unu punctu de repausu cu sistemele incercate pâna ací, de nicairi nu a potutu se vina, decâtu din trecerea cu vederea a acestei inclinâri naturale, care a fâcutu de s'a desvoltatu din omenime individualitâtile natîunali. Bine, ca dîcu unii, ca luptele de acum sémana cu cele de pre tempulu resbelului de 30 de ani, candu confessiunalismulu jucá rol'a natiunalismului de acum; dîce-va insa cine-va, ca déca confessiunalismulu atunci a produsu lupte, ce acum nu se mai pórta cu aceeasi inversiunare, a incetatu de a esiste confessiuni? Ele esistu sî acum sî unde cultur'a omenésca s'a potutu radicá la o tolerantia imprutata, diferitele confessiuni traiescu in armonia lânga olalta. Sî acést'a o dorimu noi sî cu natiunalismulu, cá sa ne redicâmu cu totii deasupr'a aspiratîuniloru de sterpire, de predomnire sî sa traimu in armonia fratiésca, pre carii dupa cum ni-a lasatu Ddieu, respectandu imprumutatu fia-care natîunalitatea de aprópelui seu.

Déca se facea acést'a la 1848 sî déca sub mântéu'a liberalismului sî a indiferentismului natîunalu, in favórea unei natîunalitâti singure, nu se amenintiau celelalte, atunci noi puteamu fi fericiti de pre atunci sî in 20 de ani câtu amu fi potutu noi inaintá sî in privinti'a materiala sî spirituala?

Nu s'a respectatu dara recerintîele neaperate de a traí fratiesce la olalta sî nu a potutu sa urmeze nici bunatâtîle unei atari armonii. Sí de aceea unde ne aflâmu acum? Acolo incâtu, candu amu fi amenintiati de vre-unu inimicu esternu, amu patî-o cum o au patîtu altii inaintea nóstra, candu feudalismulu au fostu legatu bratiele la trei pârti din populatîune, pentrucá sa faca din a patr'a parte nobili, sî candu nobilimea intrebuintiandu-si puterea de a tîné pre cele trei pârti in freu, nu a mai fostu in stare, candu d. e. a venitu Soliman II cu Turcii sa intre in Ungari'a, decâtu a perde o lupta sî a lasá sa se sfasîe unu regatu in mai multe pârtî.

Dara sa dîcemu, ca atunci asiá erau tempurile sî sa dîcemu ca nenorociri de aceste s'a intemplatu sî in alte staturi. Insa e unu adeveru neresturnabilu ca ori sî unde, sî in istori'a mai vechia sî mai nóua, au fostu asemenea intemplâri cu asemene urmâri, ele erau croite de mai nainte prin reau'a chivernisala a factoriloru statului, sî asteptau numai dupa o ansa, cá sa-si arate funestulu seu efectu.

Suntu ómeni, carii, vrendu sa tréca cu vederea adeverulu celoru de mai susu, cauta puterea unui statu mai multu in pùsetiunea strategica. Nu e demultu de candu amu cetitu in foi unguresci, ca Transilvani'a e chei'a Ungariei ceea-ce arata la o deductiune, in urm'a cârei tóte alte privintie se paru a devení secundarie, déca nu de prisosu.

In adeveru déca arunca omulu o cautatura pe carta sî vede cum la capetulu sîrului Carpatîloru, ce se intindu de câtra apusu spre resaritulu de média-dî sî forméza la acestu capetu o fortarétia naturala, care dominéza tóte siesurile din afara, sî spre marea négra sî spre Dunare sî spre Tis'a; deca cauta cum in Croatî'a apuséna se radîma acestu teritoriu de marea adriatica sî de câtra media nópte vede cum se incinge de rîurile cele mai insemnate: fiindu sî numai unu laicu fatia cu strategi'a, vede importanti'a pusetîunei. Insa óre numai aceste facu taria unui statu? Óre pusetîunile aceste n'au fostu sî in dîlele cele de trista memoria mai susu amintite in potestatea regiloru Ungariei? Óre in tempulu mai nou in 1848 nu ocupasera trupele unguresci afara de fortareti'a Albei Iulie sî muntii Abrudului, fortaréti'a intréga naturale? sî déca au lipsitu fortaréti'a cea viia a vointiei morale a locuitoriloru au folositu strategi'a ce-va?

Angli'a, acea putere mare européna sî cu possessiuni in tóte continentele pamentului sî domnitórea mariloru pamentului, pre carea s'a obicinuitu sî pres'a ungurésca a o aduce de modelu, prelanga tóta putinti'a ei, astadi este opacita de a pasî activa in cestiunea cea mai momentósa a lumei in cestiunea orientala, pentruca au ignoratu natiunea irica sî au adus'o in starea de a tinde la mijloculu celu din urma, alu revolutiunei, spre a-si eluptá recunóscerea natiunalitâtiei sele.

In parlamentulu germanu nordicu suntu adunati membri de ai natiunei celei mai inteliginte, a natiunei nemtiesci sî aceea in audiulu lumei dechiara, ca e de a se postpune libertatea unitâtiei natîunale.

Noi nu le amintimu nici aceste decâtu cu acelu scopu, cá sa combatemu ilusiunile sa desteptâmu tresvi'a sî sa nu lasâmu, cá sa scapete cine-va la nisce imaginatîuni, de cari sa ne caimu in fine cu totii. Sa bagâmu de séma cá déca supremati'a feudalistica au paralisatu puterile in statu de au facutu putinciósa trecerea turciloru preste tiera, suprematî'a natîunala sa nu paraliseze puterea monarchiei, incâtu candu va bate ór'a sa nu se póta sprigini unu altu torente, carele nu aru mai vení dela média-dî spre média nópte, ci dela média nópte spre média-dî.

Natiunalismulu la noi de-sî sub alte forme au jucatu role insemnate sî in trecutu sî asiá acel'a nu e unu fanatismu trecatoriu, pentruca déca aru fi acést'a asiá, atunci tóta lupt'a activa sî passiva a magiariloru chiaru sî din dîlele nóstre aru fi fâra de intielesu. Natiunalismulu la noi dupa proiectele fâcute din partea româniloru sî serbiloru nu suntu o greutate neinvingibila; iéra toleranti'a fatia cu drepturile acuisite e recerinti'a neamanabila.

De aceea noi credemu sî sperâmu, ca diet'a Ungariei nu va continuá a nebagá in séma aceste lucruri, cari sunu asiá de strinsu legate de intregitatea statului, in carele traimu sî tinendu strictu computu de istori'a trecutului vechiu sî nou, si va conformá pasii spre adeverat'a multiamire sî indestulire a tuturoru popóreloru, pre cari provedinti'a ni-a pusu sa traimu sî sa prosperâmu la o lalta. Eara ministeriulu credemu, ca va cautá a trece nai'a tieriloru intieleptiesce printre Scil'a sî Charibdea, vediendu elu ceea-ce diet'a in nerebdarea ei au trecutu cu vederea.

De sub Retezatu in 5/17 Martiu

Inca numai trei dîle, sî eata o luna de dîle intréga de candu ne vediurâmu surprinsi prin denumirea ministeriului ungurescu.

De atunci sî pâna astadi nu puturâmu observá altu ce-va atâtu intre români câtu sî chiaru la insusi magiarii, decâtu unu feliu de uimire sî indiferentismu, fatia cu schimbârile politice cele atâtu de grave. Ómenii pare ca nu se mai incredu astadi nici ochiloru. Ori in catr'o te intorci cu psicologia a mâna, nu poti cetí de pre fetiele ómeniloru, decâtu unu feliu de indoeli, oboséla de spirite sî o tâcere rece. Se póte ca retâcimu, dara nóue chiaru sî manifestatiunile de bucuria esprimate din partea compatriotîloru magiari inca ni se paru a avea óresi cum o fatia cam silita.

Considerandu insa multimea esperiminteloru — ca totu atâtea efemere trecatóre, esecutate sub vre-o 6—7 sisteme de ani optuspredîece incóce, in care tempu poporulu nu a profitatu altu ce-va, decâtu o multime de greutâti, urcâri ne'ncetate de contributiuni directe sî indirecte, apoi alte apesâri fâra nici o crutiare, prin cari poporulu s'a storsu pâna la meduva, apoi cine se va mai incumetá cá sa cutedie a mai asteptá nu sciu ce feliu de minuni sî bunatâti mari chiaru sî dela noulu ministeriu? Prin triumfarea dualistiloru de astadi, vedemu mai multu unu feliu de victoria natiunala magiara, decâtu unu triumfu politicu de sistema; cu tóte aceste insa noi românii deocamdata nici nu ne vomu grâbí a cantá cu cei ce salta de bucuria, dara nici nu vomu alergá la riulu Vavilonulu spre a plânge acolo cu profetulu, s'au cu alte cuvinte: deocamdata nu vomu fi nici pesimisti dara nici optimisti. Amu fostu sî amu remasu români — in tempii cei grei — de trista memoria, pre candu a fi românu erá crima; pre candu a adorá in religiunea strabuna pre celu ce ne-a creatu eramu abiá tolerati; deci ce evenemintе sub sóre mai potu fi acelea, cari ne-aru puté sguduí simtiemintele nóstre de natiunalitate astadi, candu sî de altmintrelea principiulu natiunalitâtiei au devenitu la tóte popórele „Idolulu“ seculului presinte?

Ce politica va urmá noulu ministeriu magiaru, nu scimu de aceea noi cá români credu ca nici nu ne putemu esprimá pro séu contra. Câci intru adeveru pentru care cuventu sa urîmu pre nisce ómeni, pre cari inca nici nu-i cunóscemu, sî cari inca nici ocasiune n'au avutu a ne face bine séu reu? sî apoi iérasi: pentru care cuventu sa intempinâmu cu ovatiuni de bucuria pre acei'a a câroru tendintie bune — rele, — numai mai târdîu le vomu puté aflá?

Promissiuni favoritóre despre deslegarea cestiunei natiunalitâtiloru se facu ce e dreptu totu mereu, cu deosebire dela infiintiarea noului ministeriu incóce; o asemenea promissiune asiguratóre aflâmu óresi cum sî in vorbirea prudintelui barbatu magiaru Deák, cá respunsu la vorbirea Dlui Macelariu; dara apoi noi românii astadi de nimic'a nu suntemu atâtu de sâtui cá togmai de promissiuni. De aceea sa nu se mai mire nimenea de noi, déca nu mai suntemu astadi in stare a mai pune vre-unu pretiu pre ori-ce promissiuni frumóse rostite de ómeni muritori, decâtu „numai“ pre fapte.

Ce sórte va ajunge acu pre scump'a nóstra tierisióra, scie numai celu de susu. Atât'a vedemu, ca diet'a pestana in siedinti'a sea din 7 a curentei c. n. a votatu ministeriului unguréscu deplina putere sî asupr'a Transilvaniei. Earasi o fapta importanta de noi — fâra de noi!

Scimu bine ca poporulu de rendu, carele pórta greutâtile dîlei inca s'au indatinatu mai alesu de unu tempu incóce, a-si formá unu feliu de pârere despre tóte câte se intempla in giurulu seu, chiaru sî déca acésta parere n'aru conveni intru tóte cu acea a cârturariloru; deci sa cercâmu putîntelu a aflâ sî pârerea poporului nostru de pre aici.

Cine a calatoritu candu-va pre sub pólele Ratezatului sî a Carpatîloru gigantici legati de acest'a, ce formau candu-va murii cei poternici in contr'a invasiuniloru otomane, pre candu semilun'a devenise gróz'a crestinismului, — va sci ca poporulu românu de aici se imparte in dóue clase; in clas'a fostiloru nobili sî cea a fostiloru iobagi; séu dupa limbagiulu celu gresîtu usuatu pre aici: nemesi sî români. Fostii nobili, aceste fiintie demne de tóta compatimirea, cari nu-si mai cunoscu astadi ilustr'a loru origine, nici mai au vre-o cunoscintia despre eroismulu sî bravur'a strabuniloru loru, prin o multîme de promissiuni vane, — mai vertosu candu cu alegerile din urma de deputati, astépta pre tóta dîu'a momentulu de restituire in integrumu a vechiloru privelegii sî prerogative, sosirea imperatiei cei multu dorite a lui Eldorado, de a nu mai plâtí biru, a nu mai dá soldati, a nu face drumuri s. a. iéra poporulu românu fostu iobagiu, nu mai crede la sufletu de omu, care ear spune, ca densulu (poporulu) din impregiurârile — schimbârile politice de astadi, aru avea sa traga vre-unu bine mare. Eata pentru ce. Sub tempulu sistemei absolutistice tieranulu românu venindu inaintea vre-unei judecatorii cu proprietarii magiari, de-sî nu afláací nici o favóre, totusi mai castigá candu sî candu câte o causa. De candu insa cu intrarea constitutiunei din 1861, cele mai multe decisiuni sî procese castigate sub amploiatii straini in cause de mosii sî altele se reieptare se anulare; proprietarii magiari i-si formara pretensiuni nóue; in cele mai multe locuri eschisera poporulu — respective comunele dela pasiunaritu sî lemnaritu, i-si introdusera drepturi de regale cu eschiderea comuneloru sî acolo, unde proprietarii n'au avutu cârcime nici odata. Din aceste sî alte nenumerate de natur'a acestor'a urmédia pré firesce, ca poporulu cauta la viitoriulu seu cu unu feliu de ingrigire, audîndu ca magiarii mai reportara inca sî o victoria atâtu de mare. Lasâmu cá insii fratii magiari sa respunda: cine e de vina dara, déca bietulu poporu mai pomenesce sî astadi tristulu trecutu alu absolutismului in togmai cá evreii candu-va cépa Egipetului? Magiarii avura cele mai bune ocasiuni in nenumerate renduri a castigá inimile poporului nostru, déca dara i-si tîuura de dejosire a se folosí de acete ocasiuni, apoi sa nu se mai mire déca poporulu nostru celu lovitu de atâtea fatalitâti privesce cu uimire sî recéla la ovatiunile ce se facura ici colea in onórea noului ministeriu.

Cea mai buna — cá sa nu dîcu póte dara sî cea mai din urma — ocasiune — o au magiarii astadi, spre a-si justificá purtarea loru fatia cu românii. Dela densii depinde dara astadi a ne apropiá ori a ne instrainá totu mai multu unii de altii. Vomu vedea! Pâna atunci numai atât'a, ca românii au sa tîna strensu la drepturile loru ce le competu cá natiune politica; ei voru sci trâí sî murí totu numai cá români in vatr'a strabuna, — in tiér'a loru, aperata cu mii de jertfe in tempii cei grei. Fratiloru magiari, cari déca vreau a fi drepti nu voru puté denegá nici candu meritele româniloru la patri'a comuna, le mai recitâmu inca sî cuvintele celebrului nostru poetu Muresianu:

„Sa spuna Retezatulu acelu asilu de pace,
„De-a fostu romanulu trandavu in tempuri de nevoi?
„De n'a paditu credinti'a, de n'a vrutu tóte-a face,
„Sa scape numai tiér'a din curse de resboiu!“

Din Pest'a.

Dela depunerea juramentului ministriloru incóce mai avemu de inregistratu deputatîunile dietei la Majestatea Sea sî din aceeasi séra unu conductu de vre-o 2500 facle. In fine o siedintia dietala de o óra tînuta in 16 Marte. In acést'a Presiedintele vestesce casei primirea cea gratiósa ce o avù deputatîunea dietala la M. S. Dupa aceea aduce tramisulu casei magnatîloru estrasulu din protocolulu aceleiasi despre conclusele privitóre la regularea municipieloru sî legei de presa.

Dupa ce se mai pertratéza alte lucruri de mai putîna insemnatate, Presied. fipséza dîu'a de desbatere a elaboratului com. de 67 pre 20 Marte, ceea ce se primesce. In fine se cetesce o motiune a lui Bömches sî altoru 24 insi in privinti'a drumului de feru Oradea-mare — Clusiu — Brasiovu, sî se aléga membri la comitetulu de petitiuni.

Alegerea lui Mateiu Popu Grideanu e nulificata.

Evenemintе politice.

Sabiiu 8 Martiu

Incoronarea, dupa scirile ce ni le aducu mai multe dîuarie va fi in septeman'a cea din urma din lun'a lui Maiu. In afaceri de incoronare dupa unu tel. la „Sieb. Bl.“, a venitu pre lânga ministri sî maresialulu de curte Hohenlohe la Bud'a-Pest'a. Totu acolo se spune, ca M. S. doresce cá sî Imperatés'a sa se incoronéze in acelasi tempu de Regina.

Elaboratulu comissiunei de 67 se pusese pre mercuri la ordinea dîlei.

Unu telegr. la „N. Fr. Pr.“ spune despre unu programu de uniune din Croati'a, care programu asecura autonomi'a acestei tieri, sî pre carele ministeriulu unguréscu inca l'a aprobatu sî a promisu ca-lu va asterne cá proiectu dietei.

In afacerile privitóre la Croatî'a mai cetimu ce-va de insemnetate sî adeca, ca prelânga ministri de Beust, Beke sî Wüllerstorff, cari suntu chiamati (sî cari au sositu eri) la Bud'a, aru fi chiamatu sî cancelariulu de curte alu Croatîei de Kussevich, din ceea-ce deducu unii, ca cestiunea Croatîei inca va fi unu objectu alu consilieloru ce se voru tîné intre barbatii cari conducu adi sórtea Austriei.

Alte sciri spunu despre denumirea lui Mirko Bogoviciu de ministru fâra portfoliu, nu se spune insa in care ministeriu va sa-si ia loculu acestu nou ministru. — Diet'a Croatîei póte ca se va conchiamá iéra in cea d'antâiu jumetate a lunei lui Aprile.

Despre terminulu conchemârei senatului imperialu inca nu se scie positivu nimic'a.

Dietele Boemiei Moraviei sî Carnioliei suntu conchiamate pre 6 Aprile n.

Oposetiunea Croatiei in contr'a esecutârei ordinatiunei privitóre la intregirea armatei se continua sî regimulu se vede acum necessitatu a luá mesuri energice contra oficialiloru, cari facu oposetiune. Telegrame la Zkft spunu de incuisitiuni asupr'a aceloru oficiali cari facu opusetiune. O ordinatiune a banului — dupa acele telegrame — amenintia pre cei ce nu voru pune in lucrare mentiunat'a ordinatiune, cu perderea oficiului loru. —

Ce atinge politic'a din afara, indreptâmu atentiunea cetitoriloru asupr'a celoru de sub rubric'a „din parlament. germanu nordicu“, cari lucruri acum le dâmu sî noi ce-va mai pre largu.

FOISIÓRA.

Impartasîri dintr'unu manuscriptu,

ce tractéza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare.)

Sinodulu localu IX.

Sinodulu localu alu IX au fostu la Cartagen'a in Afric'a la anulu 418 sî s'au incheiatu la a. 424 Presiedinte au fostu Aureliu Episcopulu Cartagenei de fatia fiindu 217 dupa altii 225, sî dupa altii 214 Archierei. Sî Zosimu Pap'a Romei tramisa pre Locotiitorii sei in persón'a Episcopului Faustinu, sî a Presbiteriloru Filipu sî Asselu. Acestu Sinodu s'au adunatu asupr'a Eresuriloru lui Apolinariu, Celestinu sî Donatu, pre cari iau osanditu, sî au adusu 141 Canóne, sî s'au otâritu in 1 Canonu: cá cele asiediate de câtra Sinodulu ecumenicu I din Nichei'a sî Simbolulu credintiei sa se pastredie neschimbatu; in 2 Canonu: cá cristianii sa se invetie despre sânt'a Treime; in 3 Canonu: cá Episcopii, presbiterii sî diaconii sa se infrênedie intru tóte; in 4 Canonu: cá toti sa padiésca infrênare, cari se atingu de cele sânte; in 5 Canonu: speculatiele se oprescu preotîloru; in 6 Canonu: se opresce preotîmei facerea sântului miru; sî tunderea fecióreloru de calugaritie sî deslegarea pecateloru; 7 Canonu: ca presbiterulu numai la primejdi'a vietiei vre-unui crestinu, póte face deslegare de pecate nefiindu fitia Episcopulu; in 8 Canonu: ca ómenii prihaniti nu potu redicá pâri asupr'a Archiereiloru; in 9 Canonu: se opresce Episcopului sî presbiterului a lasá la cuminecatura pre cei vinovati inainte de pocaintia; in 10 Canonu: preotulu osanditu de Episcopulu seu nu póte functiuná la cele sânte, facendu altcum se depune: in 11 Canonu: ca preotulu osanditu de Episcopulu seu, déca cu mandria va aratá neascultare, se lipsesce de preotia; in 12 Canonu: ca Episcopulu invinovatîtu are a fi judecatu de 12 Episcopi, presbiterulu de 6 Episcopi, iéra diaconulu de 3 Episcopi; in 13 Canonu: ca celu alesu de Episcopu are a se hirotoní celu putînu de 3 Episcopi; in 14 Canonu: ca Episcopulu, presbiterulu séu diaconulu sa piérda loculu, déca dela judecatori'a bisericésca aru apelá la cea civila; in 15 Canonu: se iérta apelati'a dela forulu mai micu bisericescu la unu mai mare foru bisericescu; in 16 Canonu: dela judecatorii bisericesci, pre cari pârtile litigante si-au alesu nu se iérta apelatia; in 17 Canonu: cá fiii preotîloru sa nu faca jucarii, sî teatre; in 18 Canonu: se opresce Episcopiloru, Presbiteriloru sî diaconiloru a fi arendatori, séu procurori; in 19 Canonu: ca cei ce vréu sa se preotiésca, suntu datori séu sa se casatorésca, séu sa marturisésca feciori'a; in 20 Canonu: opresce clericiloru a fi camatarnici; in 21 Canonu: ca celu ce se hirotonesce de diaconu, sa fia de 25 ani; in 22 Can. cá cetitorii sa nu se inchine poporului in biserica; in 23 Can. cá Mauritani'a sa nu fia supusa Metropolitului Numidiei, ci sa fia Metropolia coordinata cu Numidi'a din caus'a indepartârei unei'a de alt'a; in 24 Can. cá nou sântîtului Episcopu sî presbiteru sa i se puna in urechi cele otârite de Sinóde; in 25 Can. cá mortiloru sa nu li se dea cuminecatur'a; in 26 Can. ca in fia-care anu au a se aduná Episcopii in persóna séu prin locotiitori la Sinodulu metropolitanu; in 27 Can. se espune norm'a judecatorésca la invinovatîrea vre-unui Episcopu; in 28 Canonu: se prefige norm'a judecatorésca la invinovatîrea presbiterului sî a diaconului, sî ca pricinile celoru-lalti clerici Episcopulu le decide; in 29 Canonu: cá fiii clericiloru sa nu iee in casatoria fete pagâne sî eretice; in 30 Canonu: cá Episcopii séu presbiterii murindu sa nu lase de heredi pre eretici sî pagâni; in 31 Canonu: cá Episcopii Africei sa nu calatorésca preste mare la locuri departate; in 32 Canonu: cá numai scripturi canonice sa se cetésca in biserici; in 33 Can. cá toti preotii sa se infrenedie de câtra sotiele loru, candu vreau sa seversiésca slujb'a dumnedieiésca; in 34 Canona: ca Episcopulu numai dupa ce au doveditu necesitatea imperativa la Sinodu, póte sa venda câte ce-va din averea Eparchiei; in 35 Can. ca preotii lipsiti de preotia nu se potu pedepsí sî cu alte pedepse; in 36 Canonu: ca Episcopii vecini judeca pre preotii sî diaconii, cari nu se multiamescu cu judecat'a Episcopului loru; in 37 Ca-

In Franci'a facù óresi care sensatiune interpelatiunea, respective motivarea acestei'a din partea lui Thiers, in care arata betrânulu politicu cá situatiunea Europei e seriósa. Elu arata ca politic'a ecuilibrului europénu dela 1815 erá servarea staturiloru mici, cari fiindu verite intre cele mari au opritu lovirea acestor'a unulu de altulu. Elu desaproba politic'a natiunalitâtiloru, carea creaza o Germania de 40 milióne de nemti, o Italia de 30 milióne italiani s. a. mai departe sî recomanda in fine sustînerea staturiloru celoru mici, aliarea cu acestea sî cu Austri'a in contr'a Russiei sî Prussiei. — Cuventarea o incepù la $2^3/_4$ sî o terminà la 6 óre. La mijlocu tînù o pauta de $^1/_2$ óra.

In tempulu din urma se ventilà de dîuaristica unele intrebâri privitóre la rectificarea de margini intre Franci'a, Oland'a sî Prussi'a, pre cari rectificâri, se dîcea, ca Bismark le-aru fi respinsu. France vine acum sî deminte acésta scire.

Din Londonu se spune, ca lordulu Derby a constatatu in parlamentu, ca Pórt'a desiertéza citadel'a dela Belgradu sî ca in loculu garnisónei turcesci va pasî un'a serbésca. Totu acestu lordu comunica parlamentului, ca Pórt'a e gat'a a face concessiunile cari numai se potu crestiniloru; ca ea va primí pre acesti'a nu numai in legilativ'a infiintienda turcésca, dara sî in consiliulu statului sî in ministeriu. In cestu din urma se afla dejá ministrulu de finantia sî directoru de banca, cari ambii suntu crestini.

E intrebarea déca Russi'a se va multiamí cu acuisitiunile aceste ale crestiniloru sî nu va intetî pre crestini sa faca pretensiuni nóue. — Montenegro se dîce ca cere acum unu portu pentru sine sî cu acest'a litoralulu dela Antivari intre laculu dela Scutari sî mare.

Se vorbesce ca Pórt'a aru fi induplecata de a cede insul'a Cret'a Greciei.

Missiunea principelui Stirbeiu despre care facuramu amintire in nr. trecutu se dîce ca e de a pune la cale unele invoiri intre Austri'a sî Romani'a in privinti'a estradârei imprumutate a fugariloru criminali; unui sistemu de drumuri de feru; unoru inlesniri in comerciu sî în privinti'a referintieloru juridictiunale fatia cu supusii austriaci aflatori in Romani'a. In fine mai e vorb'a sî despre asiediarea unui agentu diplomaticu in Vien'a. Pre lânga acestu scopu ostensibilu se dîce insa ca pr. Stirbeiu aru mai avea missiunea de a pipaí, cum aru primí curtea din Vien'a unele progresse in emancipatiunea Domnitoriului de sub tutoratulu Portiei; firearu acele favorite sî de curtea din Vien'a séu celu putînu trecelearu cu tâcerea candu s'aru intemplá.

Din Messicu se astépta cu incordare o lupta decisiva intre imperialisti sî republicani.

Revista dîuaristica

„Pesti Napló“ au dedicatu sosirei Majestatei Sele unu articulu. „Hon“ inca se folosesce de ocasiunea acést'a sî-si ia ansa a oferí Croatîloru drépt'a fratiésca pentru impacare. — „Pesti Napló“ dîce, ca cu Tranni'a nu vrea nici o unificatiune, ci uniune.

---

nonu : ca Episcopulu séu presbiterulu aduce asupr'a sea otârirea osândirei, care fiindu suspendatu va cutediá sa se cuminece; in 38 Canonu : ca pârtîle litigante au voia a-si alege locu pentru ascultarea marturiiloru sî pentru aducerea sentintiei, déca loculu ordinariu le vine loru suspectu; in 39 Canonu : ca presbiterii sî diaconii nu potu refusá Episcopiloru loru cinstea mai mare, de care Episcopii loru vrea sa-i faca partasi; in 40 Canonu : ca Episcopii séu presbiterii nu potu instrainá tiarinile Episcopiei, séu ale parochiei; in 41 Can. ca presbiterii nu potu instrainá fâra scirea Episcopului nimic'a din averea parochiale; in 42 Canonu : cá Episcopii sî preotii sa nu lase de sub stapânirea loru pre fiii sei, pâna nu se voru incredintiá prin purtarea loru, ca suntu harnici de a trâí de sine; in 43 Canonu : cá de Episcopu sî preotu séu diaconu sa nu se hirotonésca nime, pâna ce pre toti casnicii loru nu-i voru face crestini; in 44 Canonu : cá afara de pâne sî vinu sa nu se aduca nimic'a la sântele Taine; in 45 Canonu : nu se iérta preotîloru séu calugariloru intrarea in monastirile calugaritieloru; in 46 Canonu : ca Episcopulu scaunului dintâiu sa nu se dîca Esarchu séu primate, séu ce-va in acestu chipu, ci numai Episcopu alu scaunului celui intâiu; in 47 Can. : ca preotii sa nu manance nici sa bea in crâsma, fâra numai fiindu calatori; in 48 Canonu : ca parastasele dupa prândiu au a se face numai cu rugaciuni, dar nu sî cu Liturgia, câci preotulu dupa ce au prândîtu, nu mai póte liturgisí. — (Va urá)

Din parlamentulu nordicu germanu.

Parlamentulu Germaniei nordice 'si continua pertractârile sele despre projectulu de constitutiune. In siedinti'a din 11 Martiu au tînutu contele Bismark dóue vorbiri de insemnetate. In vorbirea cea dintâiu si léga firulu mai intâiu de espressiunea lui Groote, carele l'au numitu de repetîte ori „diplomatu cutezatoriu“, sî dupa aceea vorbesce despre intentiunile regimului prussianu in modulu urmatoriu :

Déca vorbescu acum'a, nu vreau sa suprindu prin cutezanti'a unui barbatu de statu, nici sa propunu motive. Césta din urma aru fi fostu cu neputintia. Déca amu fi propusu motive, atuncea amu fi perdutu tempu multu, ba nici nu sciu câtu de multu. Nu este nici o nepasare, déca nu le-amu propusu. Déca ne-amu fâcutu acést'a de problema, atunci astadi inca nu amu fi adunati aici. Asemenea nu este intentiunea mea nici de a prevení discussiunei speciali, vreau sa delaturediu numai unele erori sî sa fipsediu unele puncte, cá sa constituimu unu opu (lucru) teorcticu, noi ne-amu fâcâtu de problema, cá sa aflâmu in stimarea cea drépta a puteriloru de opositiune unu minimum alu concessiuniloru acelor'a care trebuie sa-lu faca cele singuratice. Puteti sa numiti elaboritulu constitutiune, séu sa nu-lu numiti, noi credemu, ca elu va duce la tînta. Eu recunoscu, ca au remasu dorintie nemultiamite; nu potu pricepe insa cum s'aru putea implini acestea, sî totusi sa se formedie o unitate. Cu deosebire e cunoscuta dorinti'a de unu ministeriu, — déca vreau sa vorbescu despre unele temeri ce se audu —. Cine sa denumésca ministeriulu acest'a respundietoriu? Atuncea aru fi trebuitu sa se formedie o putere monarchica, carea sa stea in frunte; insa noi nu amu intentiunatu sî nici nu neamu nesuitu dupa mediatîsarea acést'a. Noi nici singurateciloru principi nu le-amu datu nici o asecurare, cá sa siéda intro casa de josu cá pairii englesi. Bas'a relatiunei celei nóue sa nu fia nici fatia cu poporulu nici fatia cu principii sila. (bravo !) Bas'a sa fia increderea in Prussi'a. (Bravo !)

Mai grele decâtu observârile acestea suntu acelea din privinti'a particularistica. Noi astadi avemu de a face cu particularismulu parlamentaru. Din partea dinastica se dîcea : „Aici Welf“ — „aici Waiblingen“, acum'a va sa se dîca : „Aici parlamentu“ — „Aici dieta“. Dintr'o parte, din partea representantului unei republice audîramu, ca ne lauda constitutîunea prussiana. Deputatulu Dr. Michelis au vorbitu multu despre conscienti'a sea, sî au dîsu, ca me voiu scí eu scóte din chaosulu, ce vrea sa lu etablese elu. Eu dechiaru, ca acést'a nu o potu face (Bravo !) Domnii acei'a, cari dîcu in scurtu, ca dict'a prussiana nu s'aru puté tiermurí, cu privire la legitimatîunea loru propria s'au combatutu dejá mai iute. Aduceti-ve aminte, ca pe tempulu acel'a, candu n'au succesu tendintiele din Frankfurt sî Erfurtu, nu se puteau aflá cuvinte, pentru de a aruncá invective destulu de grele asupr'a patriotismului celui slabu alu partitei iunkeriane (feudalistice). Au dóra credeti intru adeveru, ca miscarea aceea grandiósa, care au condusu pre popóre in anulu trecutu, cá sa arunce sabi'a in cumpan'a deciderei, se va puté pune ad acta prin o resolutiune a dictei? (Bravo !) Domnii mei! Déca cugetati astfeliu, atunci nu stati pre culmea situatîunei. Eu credu tare, ca nici o dieta germamana nu ne va putea nimicí lucrulu nostru, despre care ne-amu unitu. (Bravo !) Noi ne-amu dechiaratu lucrulu de capace pentru indreptâri, sî nu suntu nici decum in contr'a acestei'a. (Bravo !)

Regimulu nu vrea sa intrebuintieze parlamentulu, cá in lupt'a parlamenteloru sa se mistue unulu prin celalaltu. Ce folosu amu avé de acolo? Chiaru cu privire la tierile straine? Aceea nu o puteti asteptá dela o dinastia, cum e cea prussiana, ca s'aru apucá de cestiunea natîunala cu o astfelu de fatiaria. In privinti'a statului militaru amu propune unu bugetu, insa sub conditiunea aceea, cá acest'a sa se fipseze pentru unu sîru de ani sî prin acést'a sa nu se pericliteze esistinti'a unitâtiei. Déca s'aru periclitá o organisare, cá armat'a federatîunei, carea ne este neaperatu de lipsa, prin o votare anuala, acést'a aru face asupr'a mea impressiunea unei reuniuni, carea in totu anulu se consulteza, ca óre sa se faca gauri in troiene candu va cresce ap'a, séu nu. Domnii mei, asteptati numai pâna candu ne vomu intarí mai bine, sî atuncea se va regulá sî aceea amesuratu dorintieloru Dvóstre.

Pre germanii din sudu nu iamu mai putea infricosiá prin nemic'a altu ce-va decâtu prin o organisare, precum o au amintitu Dr. Waldeck. Eu cugetu, ca indata ce vomu fi gat'a cu constitutîunea nóstra, vomu pasî la negotiatîune cu germanii din sudu sî vomu putea face cu ei o legatura mai strinsa, nu insa unu tractatu, care sa se póta abdîce ori candu. Este greu a crede, ca, déca avemu organe comune pentru lucrurile privitóre la vama, (o impregiurare care eu nu o asiu despretiuí) aceste (organe) s'aru putea subtrage dela problem'a, de a-si castigá parte mare sî celelalte title ale legislatîunei. Ce se atinge de cestiunea puterei, eu credu, ca unirea Germaniei nordice cu Germani'a sudica este asigurata definitivu in contr'a ori-cârui atacu. In partea nordica nu este nici o dubietate, ca sudulu nu ne-aru fi asecuratu la eventualitatea unui atacu. (Bravo !) Cumca ne mai remane inca, cá sa regulâmu mai bine contributîunea capului, acést'a o concedu sî eu. Pentru aceea ne-amu ocupatu dejá cu o contributîune imperiale. Déca ne vomu constituí câtu mai curendu, atuncea ne remane tempu sî ocasiune, cá sa ne intielegemu despre cestiunea acést'a, sî despre cestiunea suscitata a indigenatului, a stramutârei libere. Totu asiá se are lucrulu sî cu dreptulu civilu sî ipotecariu sî cu legislatîunea comuna intréga. Noi cu privire la art. 65 alu projectului n'amu cugetatu, ca se va aflá, ca lipsesce o determinare despre unu imprumutu alu federatîunei. Possibilitatea, de a face interpelatîuni regimului, nu este eschisa nici decum. Sî petitiuniloru inca nu le sta nemic'a in cale. Sa lucrâmu curendu, sa penemu, asiá dîcendu Germani'a pe sie'a, sî va sci ea calarí. (Bravo !)

A dóu'a óra vorbesce contele Bismark, cá sa introduca pre dlu de Münchhausen in secretele disciplinei prussiene. Ministrulu de mai nainte din Hanover s'au fostu plansu asupr'a purtârei Prussiei in Hanover precum sî asupr'a acelei impregiurâri, ca unu oficieru din Hanover s'au fostu arestatu sub ferestrele reginei din Hanover.

Contele Bismark i respunse vorbitoriului cu asprime mare, ca oficierulu aru fi fostu incunosciintiatu de tempuriu, cá se vigileadia asupr'a lui, pentru aceca aru fi delaturatu epistolele compromitiatóre. Déca nu au vrutu sa vada regin'a Mari'a astfeliu de lucruri precum e arestarea agitatoriloru, atunci nu trebuiea sa remana in Marienburgu. Marienburgu e vatr'a agitatiuniloru acestor'a sî acést'a nu o póte suferí regimulu, Ministrulu acel'a aru fi unu tradatoriu, carele nu s'aru folosí de ocasiune, cá sa delaturedie o astfeliu de dinastia periculósa. Capitulatiunea dela Langensalz'a au avutu numai sa faca capetu unui actu de resbelu, vre-unu contractu nu esista sî sub averea privata a regelui au fostu de a se intielege numai averea aceea, care o avea regele la sine. Déca aru fi in Hanover unu castelu, atunci nu aru fi fostu dusi Domnii in Mirden. Elu-si termina vorbirea. Nu provocá regimulu pre terenulu acest'a, câci in urma contrarii póte ca nu s'aru puté mesurá cu elu.

Cuventarea dlui dep. Dr. Ios. Hodosiu,

tînuta in siedinti'a din 8 Mart. in caus'a Ardealului.

On. casa ! — N'aveamu sa vorbescu, déca nu erá vorba despre Tranni'a. N'aveamu sa vorbescu, déca onorat'a casa avea eri pacienti'a sî indulginti'a de a ascultá pre Macelariu, deputatu din Ardealu. Celu putînu aru fi aflatu onorat'a casa, ca ce pusetiune voru ocupá ardelenii fatia cu acésta dieta. Departe de mine de a esplicá, de a chiarificá séu de a constatá pusetiunea ce aru fi vrutu séu voru ocupá ei aici. Acést'a nu e chiamarea mea. Voiu spune parerea mea curatu individuala; voiu spune-o cá deputatu, ce pretindeti ca asiu fi din Ungari'a, credu insa ca me unescu aci cu opiniunea publica a româniloru.

Io nu sciu, pentru-ce on. casa in totu loculu sî in ori ce propunere voiesce a invólve sî Tranni'a, a o memorá in totu loculu quasi per tangentem, sî a o intrude pretotindene cá pe Pilatu in Credeu. Io asiá credu, ca cu asta procedura periclitati chiaru constitutiunea Ungariei, precipitati unu ce, ce nu este fapta complinita. Periclitati constitutiunea Ungariei pentruca voiti a impune legi unei tieri, pentru care nu sunteti competenti. Cum poteti, me rogu, a impune legi Tranniei, care-si are legislatiunea sea propria, legislatiune, ce inca nime sî nici o lege nu o-a nimicitu ?! Uniunea nu e fapta complinita; diet'a Ungariei nu e competinte a aduce legi pentru Tranni'a; deputatii din Ardealu nu facu, nu potu face parte constitutiva a acestei diete.

Voiu a documentá acést'a nu cu ratiunaminte, ci cu fapte sî cu acte aûtentice.

Eaca aci suntu.

Prin rescriptulu imperatescu din 25 Decembre 1865 indreptatu câtra diet'a Tranniei; acésta dieta nu este disolvata, ci numai prorogata; deputatîloru ardeleni le este numai consesu, dar nu li se demanda a participá la diet'a de aici din Pest'a sî le este concesu a vení aici numai pentru a puté fi de fatia la actulu de incoronare, dar nu pentru a participá in legislatiune séu a face parte constitutiva in acésta dieta. Afara de aceea prin acelu rescriptu se sustînu in valóre neviolabila legile dietei din Sabiiu dela an. 1863 sanctiunate de Marele Principe alu Tranniei.

Acést'a, o scimu cu totii. Dar scimu sî aceea ca precum diet'a Ungariei in cuventulu de tronu de la 14 Decembre 1865, de asemene sî diet'a Tranniei in pré'naltulu rescriptu imperatescu din 1 Sept. 1865 amendóue sî in deosebi au fostu provocale, a luá la revisiune articlii de uniune dela a. 1848, a-i luá sub revisiune astfelu, cá atâtu interesele imperiului câtu sî interesele tierei sî interesele natiuniloru ce locuescu aceste tieri, se fia asecurate

Séu veti dîce, ca aceste rescriple imperatesci nu mai au nici o validitate? Au nu chiaru la aceste se face provocare in pré'naltele bilete de mâna ale imperatului indreptate la 17 Fauru a. c. câtra Dlu Haller, cancelariu aulicu transilvanu sî câtra dlu ministru presiedinte: contele Juliu Andrássy (impressiune sensibile.)

Dar afara de aceea precum in rescriptulu imperatescu din21 Iuliu 1861 indreptatu câtra diet'a Ungariei, asiá sî in rescriptulu imperatescu din 5 Septembre 1863 indreptatu câtra diet'a Tranniei, se dîce, se dechiara sî se recunósce apriatu ca „uniunea Ardealului cu Ungari'a s'a decretatu fâra invoirea libera a natiunei române sî sase, sî ca aceea uniune nici odata la putere legala n'a ajunsu, ci dupa publicarea decretariloru aduse unilateralminte de facto s'a nimicitu.“ Dar la potere legala nici n'a potutu ajunge, pentruca, nu are tóte calitâtîle sî formele legali, sî de facto sî de jure sî de lege s'a nimicitu prin insasi tînerea dietei din Sabiiu dela 1863 sî prin legile aduse acolo, precum sî prin tînerea dietei din Clusiu dela an. 1865 nedisolvata inca nici pâna in dîu'a de astadi. Asiá dara uniunea nu este fapla complinita. Nici conditîunile uniunei nu suntu nici staverite, nici acceptate inca. Apoi dupa an. 1848 incóce, atâtea sî astfelu de stramutâri s'au facutu in dreptulu publicu alu Tranníei incâtu uniunea per non concessum sî candu aru fi fapta complinita inca aru trebuí sa se iee la o nóua sî meritórie pertraptare, ca sî in acestu casu aru puté sa fia numai unu obiectu de seriósa pertraptare stâtu in diet'a Ungariei de o parte, câtu sî in diet'a Tranniei de alta parte.

Dupa tóte aceste mai amu sa amintescu sî aceea, ca deputatii transilvani nu suntu alesi aice pe basea legei de alegere din Ungari'a, adeca pe basea art. V. dela an. 1848, ci ei suntu alesi pe basea legei de alegere ardeléna, adeca pe basea art. II. dela an. 1848, sî mare sî esentiala este diferinti'a intre acesti doi articuli de alegere, ca pe candu celu alu Ungariei este basatu pe principiulu de representatiune a poporului, pe atunci celu din Tranni'a sustîne sistem'a feudala (sgomotu) ce domniá inainte de a. 1848, mai observandu inca sî aceea giurstare de mare insemnatate, ca acestu din urma nici nu este sanctiunatu de principele, prin urmare nici putere legala nu póte avé.

Sî asiá ve intrebu. Ve poteti Dvóstra intipuí intr'unu statu constitutîunalu, ca unu corpu unicu, acelasi sî comunu legislativu sa se póta compune sî constituí pe basea a dóua legi de alegere cu totulu diferite un'a de alt'a. Sí ve poteti inchipuí ca unu astfelu de corpu sa póta aduce legi séu decisiuni juridicamente sî politicamente valide?

Juristulu sî politiculu totdeun'a vi le póte combate. Eaca cum ve periclitati censtitutîunea. Eaca cum nu puteti fi competenti a aduce legi in Tranni'a.

Dar eata din cele dîse se vede cum deputatii ardeleni, câror'a numai li s'a concesu a puté fi aici la actulu de incoronare, nu potu sa formeze parte constitutiva in legislatiunea de aici.

Io numai unu modu, numai o cale aflu pentru deslegarea cestiunei de uniune. Diet'a Tranniei din senulu seu, sî diet'a Ungariei asemine din senulu seu se esmita deputatîuni regnicolari, cari impreuna se steverésca conditiunile sî modalitatea uniunei, reservandu-si fia-care dieta dreptulu de a primí séu de a refusá, precum buna óra s'a facutu séu se face acést'a intre Croati'a sî Ungari'a. Tranni'a are dreptu la acést'a, mai multu dreptu decâtu Croati'a.

In urma n'amu decâtu sa-mi esprimu dorinti'a, f.a, cá guvernulu se nisuésca sî se lucre pentru convocarea dietei Tranniei câtu mai curendu. Prin acést'a ingrigirile Ardeleniloru s'aru aliná; prin acést'a s'aru dá ocasiune la tóte natiunile din Tranni'a, cá cu tóta promtitudinea, cu tóta sinceritatea sî cu tóta aplicarea, sî spre indestulirea tuturor'a se conlucre la deslegarea cestiunei mari sî de viétia a uniunei, la staverirea relatiuniloru publice de statu intre aceste dóue tieri sî la ficsarea legaturei, ce are sa fia intre de asemenea autonome, de asemenea independenti.

Dupa tóte aceste eu asiu fi fostu sî sum de opiniune, ca alinea din urma a propunerei ministeriali de sub discusiune sa se lase cu totulu afara. Dar unu deputatu ardelénu de natiune sasésca, facendu unu amendamentu, io credu, ca acest'a este acceptabilu, sî la casu candu totu pasagiulu nu s'aru lapedá, io votezu pentru acestu amendamentu.

Totu odata me rogu, cá cele ce amu dîsu acum in privinti'a Tranniei, se le considerati de dîse pe tóte casurile, candu s'aru mai vorbí despre Ardealu.

Principatele române unite.

In fine cris'a ministeriala a incetatu; noulu ministeru sunciatu oficiale eri in adunare sî la senatu. Cabinetulu este compusu in modulu urmatoriu: (Vedi nr. tr. sub rubr. Principate.)

Noi intempinâmu noulu ministeru cu felicitatîuni sî urâri sincere de lunga durata pre calea constitutîunala, esprimandu in acelasi tempu bururi'a nóstra ca in capulu acestui ministeru se afla o persóna a le cârei precedente, atâtu de binecunoscute sî laudate, suntu o garantia ca celu putînu constitutîunea nu va fi calcata in picióre precum a fostu calcata de câtra ministerulu cadiutu, ca celu putînu legile voru fi observate, respectate sî aplicate cu buna credintia, pentru ca déca s'a potutu gasí ceva care sa se imputeze ver-odata dlui Constantinu Crezulescu, acestu ce-va n'a potutu fi decâtu prea mult'a scrupulositate a acestui leale omu de Statu pâna sî chiaru spre indeplinirea celoru mai neinsemnate formalitâti prescrise de lege. „Tr. Carp.“

Varietâti.

*** (†) (Necrologu). Carolin'a Gaertner nasc. Cepescu au reposatu in 3 Fauru dupa o bóle scurta plina de dureri, lasendu in cea mai adenca jele pre iubitulu seu sotiu, 6 pruncuti mici,. parintii densei sî alte rudenii. In 5 Fauru d. am fu inmormentarea, carea, de-sî erá tempulu cam nefavoritoriu, a atrasu o multîme de compatimitori carii dimpreuna cu numitii jeluitori i dedura cea din urma onóre pâna la mormentu. Fia-i tierân'a usióra.

*** (†) (Necrologu). Ioann Raduloviciu negutiatoriu din Biseric'a Alba in Banatu au reposatu in 3 Marte nou, lasandu in celu mai adencu doliu pre iubit'a sea socia Elen'a nascuta Udrea sî trei pruncuti, pre parinti sî respective socrii sî alte rudenii sî in fine pre conatiuneli sei, câtra ceri erá cu atât'a caldura. Remasîtiele se inmormentara in 4 Marte n. in cimeteriulu gr. or. din locu. Fia-i tierân'a usióra!

*** Daru frumosu. Parochulu Ioann Hodosiu din Mezö-Bandu au tramisu pre sém'a Seminariului optu metrete de mazere, pentru care i se aduce din partea Inspectoratului seminarialu multiamita publica. — (Amu intielesu, ca Dlu Parochu Ioann Hodosiu vediendu, ca frigulu din primavéra in anulu trecutu iau stricatu cucurudiulu, au semanatu in acelu pamentu maserea, carea Dumnedieu binecuventandu-o au roditu fórte bine; astfeliu lucra economulu rationalu, sî recomendâmu economiloru nostri, cá toti sa urmedie asemenea la nisce intemplâri, precum au fostu gierulu primaverei din anulu trecutu.)

*** **(Dóue ordinatiuni ministeriale.)** Inaltulu ministeriu ungurescu prin ordinatiunea sea din siedinti'a ministeriale dela 10 l. c. arata ca incetandu in acésta dî functiunarea locutenintiei reg., ministeriulu a luatu in fapta conducerea afaceriloru.

Localitâtile singurateciloru ministerie de ocamdata suntu urmatórele: Ministeriulu de interne in Bud'a piati'a s. Georgiu, (Szent György tér) nr. 5; Ministeriulu de justitia in Bud'a, edificiulu fostei locutenintie strad'a domnésca, (uri utcza) nr 53 iéra cancelari'a presidiale in Pest'a strad'a Vatiului (Váczi utcza) numeru 13, etagiulu 1; ministeriele de cultu, de aperarea tierei sî de comunicatiune in Bud'a, edificiulu fostei locotenintie, strad'a domnésoa nr. 53 ' ministeriulu de finantie in Bud'a, in c. r. fostulu edificiu cameralu de curte; ministeriulu de comerciu, agricultura sî industria in Pest'a, malulu de josu alu Dunârei (aldunasor) nr. 2. Tóte juridictiunile tierei precum sî singuratecii se incunociintiéza despre acést'a cu acea indrumare, ca tóte esibitele acele, a câroru deliberare s'a tînutu pâna acum in cancelari'a ung. de curte, de cancelari'a tranna de curte, de r. locutenintt'a ung. séu de directiunea finantiala din Bud'a, dela dîu'a susu numita, au a se tramite la ministeriele respective, iéra obiectele despre cari e indoiéla ca de care ministeriu se tînu a se tramite la: „ministeriulu ung. reg. in Bud'a“ fiindu fâcute despusetiunile necesarie sî pâna la organisarea completa a ministeriului, pentru cá acele sa se strapuna indata la ministeriulu respectivu.

Prin o alta ordinaciune emanata din siedinti'a ministeriala dela 11 l. c. se indruma tóte juredictiunile din Ungari'a sî Transilvani'a a face atenti pre locuitori cá in intielesulu conclusului dietale confomu cârui'a sistem'a de contributiune de pân'acum este sustînuta pâna la finea an. 1867, sî ministerulu ung. de finantie imputeritu a strange atâtu darea aruncata pre an. curg. câtu sî restantiele din an. trecuti, — sa-si platésca darea de buna voia sî cu acuratetia, sî se spriginésca in modulu acest'a guvernulu intru restituirea constitutiunalismului perfectu.

Totu odata se indatoréza tóte juridictiunile Ungariei sî Tranniei sî oficialii acelor'a, eá se spriginésca organele ministerului de finantie intru esecutarea ordinatîuniloru acestui'a nu numai cu influinti'a loru morale ci, incâtu este de lipsa sî cu conlucrarea loru oficiala.

*** Fói'a oficiósa de astadi „Bud'a-Pesti Közlöny“ publica adresele gratulatóre a cetâtiei Strigoniu, a Eppului din Gherl'a sî a comitatului Albei superióre câtra ministeriulu ungurescu.

*** In cercuri bine inscciintiate se dîce, ca primatele Simor are de cugetu, ca in casu candu aru murí Archieppulu Lonovich, sa denumésca pre Archieppulu Haynald de Archi-Eppu in Kalocsa.

*** (†) Archiepiscopulu de Calocia Lonovich au muritu.

*** (Concursu.) Pentru impartîrea stipendieloru pe partea studintîloru lipsiti, praltminate de adunarea gen. pe an. acest'a in suma de 600 f. v. a. se escrie concursu cu accea insemnare: ca recursurile voru fi de a se dá la subsemnat'a directîune pâna la 1 Aprile n. a. c. aretandu fia-care recurinte descrierea sea genetica, starea seraciei, sporiulu in scientiele semestrului din urma, sî impregiurarea: ca are ori nu are ajutoru dela alte institute ajutatóre.

Aradu 10 Fauru nou 1867.

Directîunea Asociatîunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului românu:

Presiedinte
Mironu Romanulu, Ioanne Goldisiu,
dir. secundaru. Notariu:

*** La Berlin, capital'a germanismului, spunu ca s'a imprimatu o scriere de propaganda, prin care se dîce ca Românii nu suntu de stirpe latina, ci getica, ca Getii nu suntu decâtu Goti, sî Gotii Scandinavi séu Germani, sî ca prin urmare Românii suntu de semantia germana sî trebuescu asimilati cu marea familia germana. (?!!?) „Tr. Carp.“

Publicatiune.

In 20 Martiu va urmá negresîtu trasur'a a diecea a loteriei filantropice a statului bine dotata, sî care e provediuta cu numerulu celu insemnatu de 4097 casitguri in sum'a intréga de 300,000 fl. intre cari va fi unu nimeritoriu cu 100 000 fl. — 1. cu 50,000 fl. — 1. cu 25,000 fl. — apoi 1 cu 10,000 fl. — 1. cu 8000 fl. — 1 6000 fl., — 1. de 5000 fl. — 1 de 4000 fl. — 1. de 3000 — 2. a 2000 fl. 6 a 1000 fl. — 20. a 500 fl. — 30. a 200 fl. — 30. a 100 fl. s. a. m. d.

O sórte costa **3 fl.** v. a.

Sorti se capeta la tóte organele depositului de sorti, precum arata tabelele afisiate respective.

Dela sectiunea loteriei filantropice a statului.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ar' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 21. ANULU XV.

Sabiiu, in 12|24 Martiu 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu" pre lânga conditiunile espuse in fruntea foiei.

Editur'a.

Din Comitatulu Hunedórei

in 8/20 Martie.

Abiá trecura cate-va dîle dupa denumirea ministeriului ungurescu, sî vre o câti-a proprietari magiari din Comitatulu nostru a sî pornitu o lista de a culege subscrieri pentru destituirea comitelui supremu de ací Br. Fr. Nopcea. Mai tardîu se provocara ici colea sî cate unu inteliginte românu spre a-si dá consensulu la aceeasi scrisóre. Românii insa, cari in aste tempuri grele standu fatia cu unu venitoriu atâtu de problematicu, avendu sî de altmintrea destule de cugetatu, nu aflara nici decum potrivitu cu dignitatea loru natîunala a incepe la resbunâri personale, sî asiá la acestu actu, pe câtu scimu nici n'au participatu vre-unu romanu. Apoi cine a petrecutu in Comitatulu nostru dela 1861 in cóce, va fi aflatu sî aceea ca mentiunatulu Comite supremu atâtea servitii a prestatu magiariloru ce se afla in acestu Comitatu, mai vertosu prin influintia sea cea mare ce o avù la Vien'a, incâtu anevoia credemu, ca ori care altu magiaru aru fi facutu, ori aru fi potutu face mai multu.

Care au fostu insa sórtea româniloru pe aici in acesti 6 ani din urma, despre acést'a nu me incumetu a serie deocamdata, ni o reservâmu acést'a pentru alte tempuri mai bune, cari — déca totusi va provedinti'a a curmá candu-va suferintiele româniloru, negresîtu au sa urmeze. Asta-data numai atât'a, ca despre scirea petitiunârei mentiunate a proprietariloru magiari de ací— scriu acum sî jurnalele magiare, spunendu ca aceea petitiune, — sa inaintatu la ministeriulu magiaru, sî ca se cere denumirea altui Comite supremu. Pe candu scriému aceste cata ne vine scirea, ca Comitele supremu Nopcea aru fi sî denumitu de secretariu de statu lânga ministrulu Festetici, in giurulu persónei Majestâtiei Sele.

Deci déca cumva s'aru adeverí acésta scire, vine numai decâtu intrebarea, ca óre care va fi comitele supremu urmatoriu? sî acésta cestiune au sî inceputu a se discutá pre la noi. Magiarii credu fâra indoiéla ca va urmá unulu dintre magnatii pe care-i dorescu D-loru; ear românii din contra dîcu, ca de va fi mai remasu ací pe pamentu numai baremu o schinteia de dreptate, din asta fica ddieésca, persecutata insa cu crudîme decâtra fii ómeniloru, atunci — da atunci, fiitoriulu Comite supremu in acestu Comitatu are sa fia negresîtu românu. Cu deosebire se amintesce despre persón'a Dlui Consil. aulicu Dem. Moldovanu. Noi asiá scimu, ca chiáru Br. Nopcea inca s'a fostu denumitu la 1861 sub nume de românu. *)

Déca cum-va mai trâimu sî astadi in acea epoca nenorocita, — candu posturile comitiloru supremi erau reservate eschisivu numai contiloru, baroniloru, nobilimei potiore, ci atunci firesce — ne vomu insielá sî astadata in speranti'a nóstra, altucum nu, nici decum. Déca nici in Comitatulu Hunedórei — vatra Corviniloru, unde nrulu româniloru se urca aprópe la 180 de mii, pre candu alu magiariloru trece abiá preste 10 mii, apoi unde mai putemu sperá in asta tiéra a vedea vre-unu românu in fruntea unui Comitatu.

In fine, barbatulu carele va fi menitu a ne conduce acestu Comitatu, dorimu sa fia numai dreptu, nepartinitoriu, iubitoriu de cultura sî inaintare, câci ignoranti'a sî intunerecculu ne coplesiescu, pre dî ce merge totu mai multu.

Nu va trece multu, sî vomu sci chiaru sî in privinti'a afacceriloru ce privescu patri'a nóstra: unde sî cum ne aflâmu, unde sî in ce parte sa apucâmu, ori mai bine disu: unde sî in catr'o ne voru mâná? Fratii magiari, dela cari togmai acum in estasulu victoriei — raportate, amu fi asteptatu sa fia mai drepti câtra noi, se incórda din tóte puterile a ne respinge de pre terenulu ocupatu prin legile aduse in diet'a transilvana din 1863-64, prin care natiunea româna sî confessiunile ei se inarticulara, sî fâra de care noi cá natiune nu avemu cuventu nicairi — sub sóre, ba fâra de care nu aveamu ce cautá, nici aveamu locu: — nici in diet'a clusiana din 1865, sî nici in cea dela Pest'a. La ce sa mai intindemu vorbe multe, cetésca cine vré cuventarea dep. trans. Gál János, tînuta in siedinti'a din 8 Mart. in camer'a pestana, sî va aflá ca dlui titulédia diet'a transilvana din 1863 de „Zug-gyülés", ce aru insemuá unu feliu de adunare cum ia-i dîce ascunsa — (intr'unu Schlupfwinkel) cu nisce scopuri viclene sî malitióse. Mai eri alalta eri o numeau bunii nostri compatrioti magiari diet'a acést'a sî cu numirea de „Oláh-skupesina", — acum eata o nomenclatura sî mai pompósa „Zug-gyülés." Scimu cu totii pentru ce, deci sa lasâmu lucrulu intr'atât'a.

Mai cetiti apoi sî unu art. din „Kolosvári Közlöny" esîtu in nr. 32 de curendu, tocmai din condeiulu dlui red. interimalu H. S. carele combate pe dlu deputatu trans. Macelariu, câci a cutezatu a-si cercá noroculu, a vorbí cá românu transilvanénu in limb'a româna, sî veti aflá argumente sî motive, pe cari nu le poti culege numai asiá usioru de ici de colea, sciti, fâra leacu de patima sî ura, adresandu-se câtra dlu Macelariu totu cu cuvinte alese, intitulandulu de „ultr'a românu" — nestemperatu, carele suindu-se pe scar'a burocratiei— ajunse — vedi dómne! pâna la culmea de a se face consiliaru gub., unde odinióra, pe tempurile cele bune ante de 1848— de aru fi cutezatu, numai prin cugetu, a se urcá unu românu, aru fi fostu declaratu de turburatoriu contr'a patriei, s'au in casulu celu mai bunu aru fi fostu tramisu in cas'a smintitîloru. Amu avea ací inca putîntele cuvinte, câci inculpârile sî calumniele cele dese, aruncate in spatele amploiatîloru nostri români de câtra „Kol. Közl." ne atingu mai deaprópe, insa mai tacemu de astadata in hatîrulu pâcei sî alu concordiei, de cari avemu atât'a trebuintia noi românii in togmai cá sî magiarii.

* *

---

*) Dupa origine românu sî este; Tatalu densului a juratu la 1848 pre campulu libertâtiei in mijloculu poporului românu. Red.)

Din Pest'a.

Coresp. pestanu dela „Hr. Ztg." impartasiesce publicului seu o scena, carea a demustratu in unu modu eclatantu omagiulu poporatiunei din capital'a Ungariei câtra Regele seu. Manifestatiunea de intielesulu acest'a s'a fâcutu in Teatru la reproducerea piesiei „Ilka." Locurile erau cu dóue dîle inainte tóte vendute sî la terminulu otâritu, candu s'a deschisu teatrulu a mersu multîmea in o mesura asiá de mare incâtu abiá puté omulu sa intre. Gandu se aratà M. S. in logea regala se redicà tóta cas'a de pre bance sî aclamá fâra de intrerumpere mai multe minute, asemenea candu se cantá in piese „éljen a Király." La esirea din teatru vivatele erau nemarginite.

In siedinti'a dietala dela 18 Martie dupa cetirile usuate Miletici numai decâtu ia cuventulu sî spune ca densulu va depune pre més'a dietei o propunere, carea se tratéze despre oblirea diferintieloru intre Ungari'a sî regatulu triunitu. Se face acést'a sî notariulu Raday si cetesce propunerea, in carea se arata, ca intre Ungari'a sî regatulu triunitu, nefiindu inca o contielegere legala, ministeriulu sa fia provocatu de dieta a conchiamá sî diet'a regatului triunitu, cá sa incete sî ilegalitâtîle incepute de curendu in acea tiera. Szentkirály protestéza contr'a numirei „regatu triunitu". Dara Miletici pretinde cá propunerea lui sa se tiparésca si imparta intre membrii spre a se puté luá mai tardîu la desbatere, fâra de a trece mai nainte (propunerea) prin censura, ceca ce se sprigini de Bonis sî asiá se sî urmà. Alte lucruri de interesu deosebitu nu are siedinti'a acést'a.

Deputatii români tînura dóue conferintie (dupa Albin'a) in privinti'a procederei loru spre a intetí deslegarea celoru mai vitale cestiuni: a natiunalitâtiei, sî se intielege cu acést'a a limbei. Minoritatea erá de parere a face in privinti'a acést'a o interpelatîune in dieta, provocandu-o sa indetorésca pre comitetulu insarcinatu cu lucrârile acestea a-si terminá mai curendu lucrarea.

In conferinti'a a dóu'a, aflandu, ca presiedintele comitetului natiunalitâtîloru se dechiara ca va intrebá diet'a sî respective ministeriulu: déca comissiunea in cestiunea natîunalitâtiei sa-si continue lucrarea sea, séu déca ministeriulu voesce a se presentá insusi cu niscari proiecte de legi, — conferinti'a e de parere cá la acea intrebare sa se tîna passivu.

Reproducemu aici sî noi (d. „Conc.") cuventarea de omagiu a Eppului Barbacoviciu vorbitoriulu deputatiunei dietale la M. S. sî respunsulu M. Sele:

„Majestatea Ta Imperate sî Rege Apostolicu,
Pré indurate Dómne!

Nu este limba, nu este cuventu, cari sa póta dá espressiune omagialei nóstre bucurie, ce o simtîmu fatia cu Maj. Ta. — Acést'a e bucuri'a unei natiuni, câreî'a prin pré inalt'a decisiune Te-ai induratu a-i impliní dorinti'a ferbinte ai restituí constitutiunea.

Majestate! Ceriulu patriei nóstre fu acoperitu de nouri intunecosi, noi ne-amu luptatu pentru unu viitoriu dubiosu; — sî iéta se inseninà dîu'a, candu intielepciunea de domnitoriu iubirea de dreptate a Maj. Tale a redatu pre natiune — in interesului indisolubile alu tronului sî alu patriei — incredere regelui sî siesi.

Maj. Ta vei trâí in memori'a acestui poporu credinciosu, vei trâí in dreptele lui fapte precum traiesce Matía Corvinulu, carele se numesce dreptu. Inca sî urmatorii nostri si-voru aduce aminte cu pietate de numele Regelui, carele cu decisiunea sea intielépta a restituitu contielegerea intre Rege sî poporu, clenodiulu unui viitoriu mai bunu, carele precum sperâmu noi, va fî nu preste multu intâritu prin coron'a Stului Stefanu.

Majestate! Nu este nimenea in patri'a nóstra, care sa nu céra binecuventarea lui Dumnedieu asupr'a acestei epoce regeneratórie, care sa nu dorésca ferbinte, ca aceea atâtu pentru domnitoriu, câtu sî pentru natiune sa fia salutaria sî fericitóre.

Dómne binecuventa pre Rege! — Dómne binecuventa Patri'a!"

Maj. Sea la aceste respunse:

„Dorinti'a comuna a tierei in privinti'a restituirei constitutiunei o implinîu cu bucuria.

Desvoltarea sî consolidarea stateloru constitutiunali au dóue conditiuni. Alipire sincera câtra tronu sî domnitoriu, sî acelu gradu alu maturitâtiei politice, care face a fi cu putintia realisarea libertâtiei constitutiunali. Cu bucuria recunoscu, ca ambele case legelative precum sî natiunea corespunsera pre deplinu sî in tempii mai recinti ambeloru acestoru recerintie.

Nu me indoiescu dara, ca cu puteri unite ne va succede a asecurá resultatele, ce Eu sî cu Mine dimpreuna natiunea, atâtu in privinti'a tierei, câtu sî în a imperiului asceptâmu dela sistem'a presînte a guvernului.

Precum de o parte sum convinsu, ca iubit'a mea Ungaria va fi celu mai potinte radîmu alu tronului sî alu imperiului, asiá de alta parte dorescu ferbinte, ca sî natiunea sa fia convinsa, ca in Mine si-va aflá pre celu mai fidelu custode alu intregitâtiei Ungariei sî alu libertâtiei constitutiunali."

Aceste cuvinte ale Maj. Sele fura primite din partea membriloru deputatiunei cu cele mai viue aplause; sér'a arangiara ambele cetâti surori unu conductu grandiosu de faclii in onórea Maj. Sele.

Evenemínte politice.

Sabiiu 11 Martiu

„Fremdenblatt" din Vien'a aduce din isvoru siguru scirea: ca Contele Emanuilu Pechy este dejá denumitu de Comisariu regescu pentru Ardelu, sî ca Alecsiu Nagy Deputatulu dietalu din Clusiu este designatu de adlatus lânga Consiliariulu regescu.

In Bud'a póte se voru fi terminatu pâna acum conferintiele ministeriali, la cari a venitu sî unii din ministri din Vien'a sî cancelariulu de curte alu Croatiei. Obiectulu conferintieloru e cestiunea croata in rendulu dintâiu, apoi in alu doilea cestiunea finantiala cu tóte amenuntele ei. Resultatulu lu vomu aflá mai târdiu. Pâna acum se dîce ca in cestiunea finantiala au aparutu greutâti preste greutâti. Totu asiá se vede ca stau lucrurile sî in cele atingatóre de comerciu incâtu aceste stau in legatura cu cea finantiala. Bar. Wüllerstorff ministrulu de comerciu se vede ca e pre putînu multiamitu cu cursulu lucruriloru, din caus'a pretensiuniloru ce se redica un'a câte un'a din partea colegei séu, carele cere acum sî „marce de epistole regesci ungurescí." Dîuaristic'a vienesa e de parere ca déca lucrurile nu se mai móia, Wüllerstorff in scurtu va sa demissiuneze. Fiindu ca ni e vorb'a de demissiunâri sa amintimu sî scirea ca ministrulu de justitia de dincolo de Lait'a inca are de cugetu sa demissiuneze, asemenea sî ministrulu de resbelu de Iohn.

Calatori'a Archiducelui Ludovicu la Prag'a Boemiei au datu ansa la multe interpretâri. Unu cor. alu Pressei celei nóue intaresce ca calatori'a acést'a are caracteru politicu sî ca in intalnirile Sele s'a esprimatu Inaltîmea Sea câtra magnatii Boemiei cam in urmatoriulu modu:

„Intre coróna sî ministeriu nu suntu diferintie „de opiniuni asupr'a formatîunei celei nóue a im„periului; actele cele mai nóue arata precisu calea, „pre carea o a fâcutu corón'a de cinosura ministe„riului, sî ca e voi'a nestramutabila a Majestâtiei „Sele, cá dupa ce se va incunosciintiá cu deame„nuntulu de situatîunea sî lipsele imperiului sa sus„tîna constitutîunea Ungariei in totu cuprinsulu ei „sî in consunantia cu acést'a sa continue sî dîdirea „mai departe a constitutîunei tieriloru de dincolo „de Lait'a."

Mai departe espune ca acei ce se opunu astadi regimului se opuuu vointiei Imperatului sî in fine incheia:

„Regimulu nu numai se va ingrigí de autono„mi'a tieriloru creata prin diplom'a din Octobre sî „actulu din Fauru, ci i va dá sî estinderea câtu nu„mai va fi cu putintia sî incâtu acést'a se va puté „naraví cu unitatea imperiului."—

Din afara inregistrâmu unu evenimentu fórte insemnatu, publicarea actului de legatura defensiva sî ofensiva intre Prussi'a sî Bavari'a incheiatu la 22 Augustu 1866 sî carele sta din trei articuli. Celu d'antâiu dîce, ca legatur'a acést'a garantéza reciproce intregitatea teritorieloru sî indatoresce pre contractanti, la casu de resbelu, a-si pune intrég'a putere de armata la dispusetîunea unui altui'a. Alu doilea art. dîce, ca Regele Bavariei strapune in casuri de aceste comand'a suprema preste trupele sele regelui Prussiei. Alu treilea articulu dîce ca tractatulu are mai intâiu sa se tîna secretu.

subs. Pfordten
Bismarck.

Tractatulu, datarea lui, subsemnatur'a sî publicarea lui acum au insemnatatea loru.

Asemenea publica „Staats Anzeiger" pre lânga celu de mai susu unu altu tractatu incheiatu intre Prussi'a sî M. Ducatu Baden, datatu din 17 Augustu 1866 sub aceleasi conditiuni.

Din Franci'a, afara de discutiunile corpului legislativu, cari se vede ca putînu impedeca pre Imperatulu Napoleonu in continuarea urmarirei planuriloru sele, — aflâmu de interesu a inregistrá urmatórele dupa „Köln. Ztg.":

„Eri sér'a erau cercurile cele mai înalte diplomatice pline de sciri, ca intre Oland'a sî Franci'a s'a incheiatu unu negotiu de vendiarea Luxemburgului la Franci'a, fâra de a fi sciutu oficialu ce-va Prussi'a despre vendiarea acést'a."

Aceeasi fóia continua mai departe, ca déca scirea acést'a e adeverata aru trebuí constatatu, déca ea a sî surprinsu pre Prussi'a sî adauge, ca relatiunile intre curtea din Parisu sî Berlinu pâna acum suntu intime.

„Inca se mai speréza", dîce mai departe Köln. Ztg. „sustînerea pâcei pentru anulu acest'a, insa se considera, ca sustînerea acést'a e numai in urm'a espositîunei sî lipsele cele multe in pregatirea de resbelu. Nu trebuie sa tréca omulu cu vederea ca cei ce incungiura pre Imperatulu (Napoleonu) suntu in tóta dîu'a mai resbelici sî mai intetîtori sî ca acum au unu aliatu credinciosu in persón'a ministrului de resbelu maresialulu Niel. Guvernatorele celu nou dela scól'a militaria dela St. Cyr, generalulu Gondrecourt, lucra pre lânga acést'a, din tóte puterile pe mân'a superiorului seu. In prelegerile sele atrage atentiunea aspirantîloru de oficieri, ca ei au lipsa de a invetiá limb'a nemtiésca". . . „Pericolulu inca nu e aprópe elu póte fi delaturatu; un'a insa sa nu uite Prussi'a: ca i va stá bine déca va pastrá sî fatia cu Dani'a credinti'a, carea au promisu cu atât'a generositate ca o va pastrá fatia cu federatii germani." —

Russi'a, déca scirile respandite prin dîuarie contînu adeveru, fortieza lucrurile neintreruptu. Se audu sî vorbe despre o intielegere intre acest'a sî Prussi'a; cu tóte ca acést'a stà inca cu pusc'a „la piciorn!" Franci'a se dîce ca-si inmultiesce bateriele cu 102 sî armat'a va sa o radice la 1.200,000 feciori.

Belgradulu se va predá Serbiei, depesiele in privinti'a acést'a a sî sositu acolo.

Revista dîuaristica

„Kreutz Ztg." din 15 Marte n. aduce unu articulu insemnatu despre cestiunea orientala. Organulu acest'a, care si are scirile sele din isvóre oficióse spune, ca puterile diferite inca nu s'au grupatu in nici o aliantia, ca cu deosebire Prussi'a inca nu s'au ingagiatu la nici o parte sî ca prin urmare inca este in positîune, de a se putea uní cu acea parte, care i va promite mai multu: cu câtu trece mai multu tempu,— scrie fói'a amintita,— cu atât'a devine cestiunea orientala mai nechiara sî mai incurcata. Câci pe candu foile din Parisu spunu apriatu, ca cestiunea nu aru mai putea aduce nici o temere, de óre-ce Franci'a, Russi'a sî Engliter'a s'aru fi unitu, pe atuncea lordulu celu d'antâiu din Britani'a, lordulu Derby se pare ca dîce intr'o vorbire a sea, tînuta in parlamentu, tocmai contrariulu dela afirmatîunile acelea ale Franciei. Déca vomu crede foiloru francese, atuncea trebue sa credemu, ca puterile s'au invoitu, cá sa faca pressiune portiei. Acést'a este cu putintia, insa póte ca nu s'au unitu puterile in privinti'a gradului pressiunei. Atâtu in Londr'a sî in Parisu câtu sî intr'alte locuri se scie bine, ca déca aru avea pórt'a sa implinésca numai promissiunile din Hat-Humayum, resultatulu resbelului dela Crim, nici acést'a nu o aru putea face, fàra de a comite o sinucidere. Deci prin pressiune de siguru nu vreau sa ajunga asiá departe, sî totusi ceru poporatiunile crestine insurginte inca mai multu, decâtu acést'a: ací dupa mintea sanetósa abiá este possibila o „impacare." Sî se pare, ca Russi'a sî Austri'a aru avea la miscârile din Serbi'a, Romani'a sî din Muntenegro unu interesu mai mare, decâtu cá cum aru stá pentru aceste puteri Candi'a sî Epiru numai in linea a dóu'a sî aru serví numai de mijlocu pentru ajungerea scopuriloru loru la Dunare. Faanci'a singura se pare ca vrea sa simpatiseze mai multu cu Candiotii (sî Epirotii ?) Dîcemu, ca se pare a fi asiá; câci acést'a va fi cu greu pentru ei singuri, déca va ajutá Engliter'a pre Turci'a in opositîunea sea, ceea

---

FOISIÓRA.

Impartasîri dintr'unu manuscriptu,

ce tractéza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare.)

Sinodulu localu IX.

. . . in 49 Canonu: cá Episcopii séu preotii sa nu faca in biserica ospetiuri; in 50 Canonu: ca Episcopulu renduesce celoru ce se pocaescu tempulu pocaintiei sî alu deslegârei; in 51 Canonu: ca Calugaritiele au sa pazésca un'a pe alt'a; in 52 Canonu: ca catichumeni bolnavi, cari si-au perdutu glasulu, nu se potu botediá, pâna candu ei insusi nu voru recapetá glasulu spre marturisirea vointiei loru de a se botediá; in 53 Canonu: ca se cade a primí in ortodoxia pe toti, cari se pocaescu sî se intorcu câtra Dumnedieu; in 54 Canonu: se iarta cetirea patimiloru Muceniciloru in Biserici la dîu'a serbârei loru; 55 Canonu: se face intrebarea pentru pruncii botediati de câtra Donatisti; in 56 Canonu: ca Liturgi'a, sa nu se faca dupa prandiu; in 57 Canonu: ca botezulu sî hirotoni'a nu se póte repetî; in 58 Canonu: ca Episcopulu se hirotonesce de câtra trei Episcopi; in 59 Canonu: ca inaintea a insusi poporului are a se ispití invinovatî'a vre-unui nou alesu Episcopu, sî dupa-ce se va aretá nevinovatu inaintea poporului, sa se hirotonésca de Episcopu; in 60 Canonu: ca in totu anulu are a se tîné Sinodu metropolitanu; in 61 Can.: cá in Sinodu are a se cercetá starea fiacârei'a Eparchii; in 62 Canonu: se opresce inmultîrea volnica a Eparchieloru sî a parochieloru; in 63 Canonu: se opresce Episcopiloru primirea clericiloru sî a preotîloru din Eparchii streine, fâra cartea dimissionale; in 64 Can. ca sî Metropolitulu Cartagenei nu póte primí in Eparchi'a sea clerici streini fâra invoirea Episcopului respectivu eparchialu; in 65 Canonu: ca nici o parochia nu se póte rumpe cu volnicia din trupulu Eparchiei, de care s'au tînutu; in 66 Canonu: ca cei in pruncia botediati de câtra donatisti, viindu in versta voru vrea sa imbratîsieze drépt'a credintia, nu se botédia de alu doilea; in 67 Can.: se indrépta rugare câtra Imperatii crestini Onoriu sî Teodosiu celu micu, cá sa demande nimicirea capisciloru pagâniloru in Afric'a; 68 Canonu: alta rugare se indrépta câtra aceiasi Imperati a nu iertá apelatii dela forulu bisericescu la celu civilu; in 69 Canonu: a trei'a rugare câtra laudatii Imperati de a se oprí crestiniloru a tîné ospetiuri sî alte jocurí cu paganii; in 70 Canonu: a patr'a rugare câtra numitii Imperati a nu fi iertatu productiuni teatrale Duminec'a sî in alte dîle de serbatori; in 71 Canonu: a cincea rugare, cá acei'a toti sa se pedepsésca, carii cutéza a aperá pe unu preotu judecatu sî osanditu de Sinodulu Episcopiloru; in 72 Canonu: a siés'a rugare, cá comediantii sî teatralistii, cari din pagâni s'au fâcutu crestini, sa nu se póta silí la productiuni in dîle de Dumineci sî serbatori; in 73 Can. cá sa se vada, déca in Itali'a se facu invatieturi in biserici pentru emanciparea sclaviloru, cá apoi astfeliu sa se urmedie sî in bisericile Africei; in 74 Canonu: se aducu mesuri in contr'a osanditului Episcopu Echitiu, carele s'au dusu in Itali'a, sî acolo nu se liniscea; in 75 Canonu: ca se cuvine a se purtá in pace sî blandetie cu Donatistii; in 76 Canonu: se róga jurisdictiunile Africei a ajutá, cá sa se afle secticii maximianisti, cari turbura pacea bisericei defaimându stapanirea Episcopiloru, sî sa se puna stavila inreutâtîrei loru; in 77 Canonu: se otaresce a tramite Episcopiloru in Itali'a scrisori deslucitori despre necessitatea de a se primí hirotoniele Donatistiloru in Afric'a; in 78 Canonu: se provóca Donatistii prin solii Sinodului câtra re'ntórcere la biseric'a ortodoxa; in 79 Canonu: cá nici unu Episcopu sa nu petréca mai indelungatu tempu afara de scaunulu seu; in 80 Canonu: ca acei prunci, pentru cari este indoiéla, de suntu botediati, trebuie sa se botedie; in 81 Canonu: se renduiesce publicarea serbârei sânteloru Pasci pre la tóte bisericile; in 82 Canonu: se otâresce, cá déca unu mijlocitoriu nu va efeptuí incetarea imparechierîloru intr'o Eparchia veduvita in restempu de unu anu, in loculu lui sa se aléga altu mijlocitoriu; in 83 Canonu: se róga Sinodulu de Imperati, cá sa se indure a luá sub scutintia pre seraci fatia cu nedreptâtile bogatiloru; in 84 Can: ca Episcopii suntu datori a se infatîsiá la Sinodu; in 85 Can. se renduiesce, cá Episcopii toti sa se adune la Sinódele de preste totu anulu; in 86 Can. se renduiesce altu Episcopu la Iponi'a in loculu lui Echitiu, carele s'au lipsitu pentru óre-care vina a sea; in 87 Can: ca cliriciloru invinuiti se da voia ce mai ca o putemu crede. Se póte ca Franci'a are de cugetu, cá sa aduca Candi'a in o asemenea positîune fatia cu pórt'a, precum se afla Serbi'à. Romani'a sî Muntênegru; insa toomai candu s'aru ajunge scopulu acest'a, prin aceea totusi nu s'aru castigá nemic'a pentru deslegarea cestiunei orientale; pentruca miscârile din acelasi tempu din tierile acelea ne arata, ca cum este de periclitata pórt'a prin astfelu de stâturi vasali. Prelânga acestea mai vine inca sî impregiurarea aceea, statulu vasalu din Egipetu, precum se vede, inca merge pe o cale cu Serbi'a, Romani'a sî Muntenegru. Asiá dara nu vedemu nicairi nici o deslegare sî cestiunea este mai cumplitu incurcata, cá de alta data, de órece e nedisputaveru, ca nu suntu complicate (amestecate) numai elemente entusiasmate de natîunalitate din regatulu Greciei, ci sî conducatorii partitei revolutiunarie din Itali'a. Positîunea cea mai neteda fatia cu cestiunea acést'a incurcata o are Prussi'a; ea nu este ingagiata in orientu in linea prima sî póte pasî in ambele pârtî cá domolitóre sî impacatóre.

Bucovin'a. Fói'a Societâtiei pentru literatur'a sî cultur'a romàna in Bucovin'a nr. 3 din 1 Marte 1867 aduce Protocolulu Adunârei generale alu acestei societâti tînute intr'a 11/23 Ianuariu 1867.

Adunarea o deschide Presiedintele domnulu G. Hormuzachi cu urmatórea cuventare:

Prea onorata Adunare!

Deschidiendu conformu cu legiuirea statuteloru a trei'a adunare generala anuala a Societâtiei pentru literatur'a sî cultur'a româna în Bucovin'a, — vinu, pré on. Domni sî frati, a Ve salutá respectuosu in numele Comitetului DVóstre.

Ne-amu adunatu iarasi, cá sa Vi se supuia darea de séma a Comitetului administrativu; — cá sa binevoiti a-lu informá pre acest'a despre opiniunile dvóstre, — sî a-lu povetiuí cu esperientiele sî luminele dvóstre.

Ide'a culturei natiunale, — cârei iamu inchinatu cea mai sincera dragoste a nóstra, sî dupa putintia ostenelele sî sacrificiele nóstre, — ne-a impreunatu sî ne-a legatu cu legaturi nevediute, dar puternice pre unulu de altulu. Acésta idea dâtatóre de viétia sa conduca astadi lucrârile nóstre, precum ea ne a povetiuí pururea in pacînic'a sî binecuventat'a cale a Societâtiei nóstre!

Ide'a culturei natiunale este totu aceea, care astadi insufletiesce pre toti barbatii binecugetatori, pre tóta inteliginti'a a 3 milióne de Români din Austri'a, spre a le mijlocí bunurile pacînice ale civilisatîunei pe sengurulu temeiu posibilu, alu instructîunei natîunale.

Déca spiritulu este emanatîuuea ddicirei: — atunci sî productulu seu luminatu, — ideea adeverului sî a intielepciunei are parte la eternitate; atunci sî idea Societâtiei nóstre, inaltiata fiindu o data din sufletele nóstre câtra ceriu, — nu va mai perí cu noi. —

Poporulu insa, care este petrunsu de simtiementulu durerosu alu neajunsuriloru, alu inapoierei sele in lumina sî doresce cu târia a impliní tempulu perdutu in privinti'a acést'a, care au recunoscutu odata sî simtiesce afundu acésta trebuintia — dovedindu prin acést'a insusi, ca au ajunsu la unu gradu mai inaltu alu desvoltârei sele — are indatorirea, a nu stá locului, ci a pasî necontenitu sî neobositu inainte pre calea progresului spiritualu; câci in imperati'a spiritului miscarea nu contenesce, sî déca omulu nu inaintédia, atunci inapoiédia in cultura.

Sa nu ne descuragiedie modestele nóstre mijlóce, séu mic'a intindere a tierei nóstre sî prin urmare pretins'a nóstra isolare séu parâsire!

Tiér'a nóstra nu este mica; câci numai in Austri'a se intinde de aici prin Ardélu sî prin Ungari'a pâna la Tis'a; sî fratii nostri din Ardélu sî din Ungari'a ne intorcu cu sinceritate simtiemintele nóstre de dragoste sî de fratia pentru ei, consimtiescu cu noi sî urmarescu cu simpathia sî cu concursulu loru moralu nediuintiele nóstre pentru cultur'a poporului nostru. —

Iéra câtu despre mijlócele nóstre, apoi nu dupa marimea sacrificieloru nóstre, ci dupa possibilitatea sî bun'a vointia a contribuitoriloru vomu fi judecati.

Cu buna séma, de aru fi mijlócele nóstre asiá de insemnate precum aru fi de trebuintia sî precum o doresce Comitetulu domnieloru Vóstre cu infocare: — câte resultate stralucite aru puté atunci infatîsiá Comitetulu naintea domnielora Vóstre; câte idei folositóre s'aru indepliní; câtu spriginu s'aru puté dá scopuriloru de cultura ale Societâtiei in diferitele priviri, stabilite sî euumerate in statute! —

Cu mijlóce putîne a produce insa cu tempulu resultate mari, sî a biruí sî in presentu pedeci multe sî greutâti, este, mi se pare, unu meritu cu atât'a mai mare, la care va puté pretinde Societatea nóstra.

Cumca pedecile si cercârile vietiei, la carele mai alesu dela inceputu este supusu totu lucrulu omenescu, ori-ce intreprindere, fia ea câtu de folositóre, — nu au lipsitu nici Societâtiei nóstre, — spre nefericire nu o putemu negá.

Anii din urma au fostu fórte vitregi pentru noi.

O multime neindatinata de fatalitâti s'au gramaditu in tempulu acest'a. Pre lânga acestea o lipsa deplina de mijlóce in tiéra, atinsa de totu feliulu de nevoi: de seceta, de fómete, de epidemii, la carele s'au alaturatu sî suferintie publice, calamitatea unui resbelu infricosiatu, — acestea s'au unitu tóte spre a ingreuiá desvoltarea sî inaintarea mai repede a Societâtiei. Dara nici decum nu i-au pututu oprí zelós'a ei activitate.

Intr'adeveru, nu se numesce acel'a osténu vitédiu, care pornesce la isbenda pre cale neteda sî cuprinde, dupa placulu seu, târimu, orasie sî cetâti neintârite sî parasite, neintempinandu nicaeri vreunu armatu; — ci numai acel'a, care cutropesce fia-care palma de locu numai dupa lupta grea sî inversiunata cu tóte pedecile sî cu tóte mijlócele de resistintia ale resbelului.

Lupt'a sî munc'a necurmata este partea omului, care incetédia numai cu cea din urma resuflare a lui. Lupt'a sî munc'a insa nu incetédia nici vre-odata la o societate, care este menita a lucrá pentru binele poporului, câci poporulu este nemuritoriu. —

Pentru acést'a suntu sî incredintiatu, cumca urmasii nostri Ve voru tîné séma de statornici'a zelului sî de sacrificiele domnieloru Vóstre.

Ei voru dîce, ca, déca mijlócele materiale ale Societâtiei au fostu fórte marginite, — apoi domni'a Vóstra a-ti datu celu putînu prin intemeiarea Societâtiei intereseloru spirituale ale româniloru din Bucovin'a o insemnatate, a-ti insuflatu in cugetele române o nóua viétia intielesuala — a-ti indreptatu lucrârile barbatiloru inteleginti spre unu tielu comunu, alu culturei natiunale, — a-ti desteptatu sî in inimile fragede sî generóse ale dameloru cele mai nobile simpathii pentru scopurile Societâtiei sî lucrârile ei, — a-ti datu cu unu cuventu Societâtiei domnieloru Vóstre o vedia in tiéra, o autoritate morala inalta, cere au fostu cu putintia a se face numai, pentruca a-ti impreunatu in societate tóta flórea poporului românu din Bucovin'a, pre toti barbatii cei mai culti, mai inteleginti, mai binecugetatori, mai generosi, amici ai luminei, ai progresului natiunalu sî ai bunei stâri a poporului nostru.

Sa ne dâmu deci dara mân'a, domniloru sî fratîloru, a lucrá impreuna sî pre viitoriu, a indoí, dupa putintia, puterile sî sacrificiele nóstre pentru sporirea Societâtiei, pentru scopurile ei folositóre!

Sì induratulu Dumnedieu, sub alu cârui'a scutu au pusu Societatea dela inceputu lucrârile sele, privindu la mantuitórele ei scopuri, o va aperá cá pana acum sî o va ajutá; iéra urmasii nostri, cari voru gustá rodurile osteneleloru nóstre comune, fâra a mai simtî tóte greutâtile sî pedecile aniloru dintâiu, — Ve voru binecuventá!

I-mi remâne, domniloru sî fratiloru, inca o trista, dara sânta datoria de implinitu! Acést'a este amintirea perderiloru durerose ale anului trecutu, care voru face inimile nóstre a singerá inca multu tempu.

Crud'a mórte ne-au rapitu pre unu membru alu Societâtiei, multu stimatu sî de toti iubitu, — unu amicu sinceru, devotatu sî generosu alu ei, — unu stalpu alu natîunalitâtiei române, — cavalerulu sî proprietarulu Iancu Costinu;

pre secretarulu Societâtiei, doctorulu Ambrosiu Dimitrovitia, in flórea varstei, unu barbatu june cu scientia, cu talentu sî de unu frumosu viitoriu, a cârei'a perdere pripita au sfasîatu animele nóstre;

pre unu membru onorariu alu Societâtiei, parintele Vasile Ianoviciu, professoru de teologia, barbatu eruditu sî neobositu in studii, sî scriitoriu fórte pretiuitu.

Ear anume au produsu perderea unui barbatu sî membru onorariu alu Societâtiei nóstre din mijloculu nostru, potu dîce, dela anim'a nóstra — nu numai in tiér'a nóstra, dar in tóte tierile locuite de românî, cea mai mare durere, cea mai adenca machniciune. Câci mórtea neindurata ne-a rapitu unu lucéferu alu Societâtiei, unu invetiatoriu mare alu copiiloru nostri, o gloria a literaturei române, sî unu caracteru anticu cu blandeti'a unui copilu sî cu tari'a unui diamântu: pre professorulu Aronu Pumnulu.

Doliulu natîunalu s'au esprimatu in tiér'a nóstra prin o manifestare unanima a dietei Bucovinei; — prin ceremoniele cele mai pompóse la immormentarea reposatului, carea fu celebrata cu o nobila sî obstesca recunoscutá generositate de câtra Esc. Sea présantîtulu Eppu Eugeniu precum sî de câtra mai multi venerabili demnitari sî preoti ai bisericei nóstre, — sî petrecuta de o multîme nepilduita a poporului; — in fine s'au esprimatu sî prin parastase sî functîuni funebrale de câtra unu mare numeru de preoti zelosi pe la multe biserici din tiéra intru tóta trist'a cuviintia. —

Omagiulu Societâtiei nóstre inchinatu umbrei sî meriteloru acestui barbatu neuitatu, precum sî descrierea amerunta a impartasîrei ei la acésta trista intemplare, a ceremonieloru immormentârei sî a celebrâriloru de amintire de pe la tiéra, sa afla in Fói'a Societâtiei nr. 2 sî 4 din an. 1866.

Membrii trecuti din viétia, susu pomeniti, au primitu asijderea la rendulu loru semne de adenca compatimire sî stima cuvenita din partea Societâtiei sî a prédemnului nostru cleru, precum s'au depusu sî rostulu simtiemînteloru nóstre in fóea Societâtieì.

Ve invitu, Domniloru sî fratîloru, a onorá de câtra intrég'a adunare generala a Societâtiei memori'a scumpiloru reposati sî ilustriloru nostri conmembri prin sculare. — (Se face.)

Cuventarea dlui Sig. Borlea,

tînuta in siedinti'a dietei unguresci din 8 Marte in caus'a Ardealului.

On. casa! Motîune inocenta sî mai cu bunavointia decâtu motîunea condeputatului Zimmermann (cá adeca sistem'a presinte din Tranni'a sa nu se schimbe prin ministeriulu magiaru) nici in anulu trecutu nici in cestu curgatoriu nu s'a pusu pe més'a dietei, — fiinduca condeputatulu Zimmermann — déca l'amu priceputu bine — acésta motîune a facut'o pentru aceea, câci — precum dîce D-lui — este informatu ca in Transilvani'a de presentu suntu mari ingrigiri, cá sa nu dîcu amaraciuni, sî precum vedu, D-lui e fórte bine informatu, de óre-ce totu asiá sum informatu sî eu, — déca dar acum'a candu animele suntu — superate, spiritele intarîtate — s'aru face straformâri in Tranni'a, prin acestu faptu netacticu amaraciunile s'aru mai mari sî spiritele

---

spre aperare; in 88 Can: se opresce Episcopiloru a primí calugari straini, si ai face de Igumeni; in 89 Can: cá Episcopului, carele va lasá de mostenitori pre rudenii, sa i se dica dupa mórte anatema, sî sa nu se póta desvinovatî, déca móre fâra testamentu; in 90 Can. cá sa se róge Imperatulu a sustîné emancipatiele fâcute in Biserica; in 91 Can. nu se iérta zidirea bisericiloru prin tiarini sî vii; in 92 Can. rugare câtra Imperati pentru nimicirea remasîtieloru idolesci ori sî unde s'aru aflá; in 93 Can. ca presiedintele Sinodului are a subscrie scrierile sî rugârile câtra Imperati; in 94 Can. cá otâririle sinodale toti membrii sa le subscrie; in 95 Can. se otâresce, cá Episcopii sa nu faca nimic'a mai insemnatu fâra scirea Metropolitului; in 96 Can. ca nici unu Episcopu nu se póte lipsí fâra judecata; in 97 Can. ca fia-care Episcopu trebuie sa aiba dela Metropolitu gramata despre hirotonirea sea; in 98 Canonu: se opresce primirea clericiloru streini; in 99 Canonu: cá Episcopii sa se nevoiésca a luminá pre Donatisti; in 100 Can. soli se tramitu câtra Donatisti spre luminare sî impacare; in 101 Can. cá Episcopii, cei ce voru hirotoní pre eretici, precum sî cei ce se voru hirotoní de eretici, sa se pedepsésca prin imperatésc'a poruncа cu diece litre, de auru; in 102 Can. cá prin porunci imperatesci sa se oprésca ereticii a nu puté mostení ce-va dela crestini; in 103 Can. cá ocârmuitorii civili din Afric'a sa se róge, cá sî ei sa indemne pre Donatisti câtra biseric'a ortodoxa; in 104 Can. cá Sinodu particulariu sa se tîna in fia-care Eparchia spre prejudecarea osebiteloru indoieli sî pricini. (Va urmá.)

s'aru mai iritá, si prin acést'a s'aru puté escitá conflicte, s'aru turburá pacea ce aru fi mare pericolu pentru patri'a intréga,— ear prin prim'a motiune a dlui Zimmermann tóte aceste se potu incungiurá, câci ce cuprinde domniloru, motiunea Dlui Zimmermann ? — Nu alt'a, decâtu cá in Tranni'a pâna ce cu invoirea tuturoru popóreloru si natiuniloru de acolo s'aru aduce lege in privinti'a uniunei, care de presentu nu este si nu póte fi faptu implinitu, sa nu se faca nici o stramutare si tóta tiér'a sa remâna in statu quo, si nici in municipie, tribunale si dicasterie sa nu se faca nici cea mai mica schimbare.

Si acést'a propunere, Dloru, trebue sa o primimu din oportunitate de o parte, ear din alta parte, pentru pacea comuna si fericirea tierei — precum aretaiu mai susu— si io, Dloru, trebue sa ve marturisescu ca nu aflu nici celu mai micu motivu care aru fi in contr'a primirei acestei motiuni, câci déca status quo-ulu din Tranni'a a potutu fi si stá de atâti ani, pentru ce sa nu póta mai fi si stá inca vre-o 3 - 4 luni, cu atât'a mai vertosu, cu catu prin acést'a este garantata pacea comuna si fericirea tierei.

Dlu condeputatu contele Teleky Domokos dice, ca in Tranni'a de presentu nu suntu legi nici ordine, si asiá e de lipsa cá sa se faca dispusetiuni,— — me rogu, ast'a nu sta si nu póte sté, câci unde „nu suntu legi nici ordine“— acolo scim ca nu póte fi altu ce-va decâtu anarchia si revolutiune si cine póte afirmá acést'a ? pentruca scimu cu totii ca in Tranni'a de presentu nu este nici anarchia nici revolutiune, ci din contra — domnesce guvernare legala si este pace intre popóra si natiuni.— Dice D-lui mai departe ca legile din diet'a Tranniei din 1863 nu suntu legi legale si suntu a se considerá de — nula, — in asta privintia, me rogu, e fórte cu greu a decide in cas'a dietei Ungariei— — (intrerumpere, sgomotu mare si ilaritate fortiata)— me rogu dloru, la acést'a ce diseiu acum'a despre diet'a Tranniei din 1863 si legalitatea legiloru aduse acolo— ve poteti ride câtu ve place, dar se me credeti, ca ve poteti si seriosu cugetá,— câci candu magiarii din Tranni'a aceste legi sanctiunate de monarcu le dechiara de nule, nu sciu pe ce basa, toti românii transilvaneni fâra nici o esceptiune precum si cea mai mare parte a sasiloru si cu cei d'antâiu si io le dechiaru si le dechiarâmu de valide, ce in adeveru si suntu, câci suntu legi aduse prin diet'a legala si sanctiunate prin monarcu legalu, insa se recedemu dela deciderea acestei intrebâri din motivulu susu adusu ;— mai dice dlu conte, ca legile dicasteriale si municipiele cari domnescu acum'a in Tranni'a suntu introduse si sustinute numai prin decrete, intimate si decrete mai nalte, ei bine, de-si eu negu acést'a, insa dupa afirmarea d-lui sa fia asiá dar sa-mi spuna dlu Teleky D. si cas'a intréga: óre in legile cari le afla d-lui de egali pentru Ungari'a si Tranni'a afla-se unde-va astfelu de lege, unde s'aru recunósce de legale dârile indirecte, precum suntu dârile de timbru, de consumare etc. si numai unu fmantiu betranu si intieleptu le-aru mai puté pe tóte in ordulu bunu si frumosu ale insírá, si totusi diet'a le-a votatu, le-a votatu Dloru, pentru ca s'a disu si e adeveru, ca fâra bani nu se póte guverná tiér'a, — acést'a e adeveru, dar me rogu, déca e adeveru ca fâra bani nu se póte guverná vr'o tiéra, si aceea e adeveru ce nime nu póte negá ca o tiéra neodichnita si natiuni neindestulite a guverná si in scurtu tempu este fórte greu, ear a le guverná pentru totdeun'a este cu neputintia (sensatiune.)

Ce amu facutu dara Dloru, in privinti'a dârei pentru a puté guverná, este de lipsa si fórte consultu si oportunu a face spre molcomirea natiunalitâtiloru si fericirea tierei, ba si chiaru pentru guvernarea tierei, fâra ce nici decum nu se póte.

Condeputatulu Zeyk dice ca este neincungiurabilu de lipsa organisarea provisoria a Tranniei din acelu motivu, câci acolo de unu tempu in cóce a fostu fórte multe schimbâri si sisteme provisorie si aci reciteza vre-unu ducenu de sisteme,— ei bine, dlu Zeyk are cuventu, astfelu de sisteme si schimbâri au fostu nunumai, in Tranni'a ci si in Europ'a, dela 1847 incóce; insa me rogu, io togm'a din argumentulu acestu adusu de dlu Zeyk inca trebue sa fiu contr'a propunerei de straformare a dlui Ujfalusy, câci scimu bine, ca prin propunerea ministeriala municipiele si tribunalele cari aru fi sa se organiseze acum'a de nou este earasi unu actu provisoriu, care nu póte tiné mai multu decâtu pâna ce in asta privintia se va aduce lege decisiva ce celu multu in 3—4 luni seva intemplá, — asiá dar prin acést'a schimbare a municipieloru in Tranni'a — s'aru mai multi numerulu sistemeloru schimbate si a provisorieloru de care dlu Zeyk se scarbesce asiá tare. „A.“

Varietâti.

⁂ (Multiamita publica.)

Subscrisulu, primindu in 9 Marte c. v. dela dlu Ascultantu de tribunalulu supr. I. Macsimu sum'a colectata de 61 f., se simte indatoratu, in numele aceloru sodali de românu, carii intentiunéza fundarea unei „Reuniuni de sodali români“, a aduce multiamita publica, aceloru P.T. DD. din Sabiiu, carii au binevoitu prin contribuirea de mai susu a sprigini acest'a intreprindere, si promite totu odata a dá la ocasiunea cea mai deaprópe publicitâtiei numele si sumele insemnate in list'a in care s'a insemnatu contribuirile. Dée ceriulu, cá acést'a, câtu mai ingraba, sa se póta face intr'un'a cu publicarea inaugurârei acelei Reuniuni de sodali români, candu adeca voru fi sositu statutele aprobate si intarite de Inaltulu Guvernu regiu. La cerere insa, e gat'a a o face ori si candu. Sabiiu 10 Marte c. v. 1867.

Nicolau Cristea,
Conducatoriu prov. alu infiintiândei
Reuniuni de sodali români.

⁂ Dupa sciri din Pest'a aru fi destinatu pentru scaunulu Archiepiscopescu in Caloci'a, Archieppulu de Cartago Dr. Haynald si se dice ca denumirea lui va sa urmedie inca pâna candu M. S. Imperatulu petrece in Pest'a.

⁂ Vice admiralulu de Tegetthoff, carele se afla in stralnetate, se scrie, ca e rechiamatu in patria si va fi insarcinatu cu comand'a superióra a marinei.

⁂ Unu furtu din archivulu de resbelu este objectulu admiratiunei de vre-o cate-va dile incóce. Se dice adeca, ca din disulu archivu a peritu acum de curendu cart'a Romaniei (Valachiei) compusa de statulu majoru austriacu din tempulu de candu trupele c. r. austriace se aflau acolo (1854). Cart'a acést'a era din 113 pâna la 120 sectiuni si a causatu spese de 80,000 galbeni. Acést'a erá originalulu. O copia depre acést'a s'a datu pre acelasi tempu Romaniei pentru pretiulu de 20,000 galbeni.

⁂ Anu de campania pentru oficianti. Acei dintre oficiantii civili ai statului, cari in anulu trecutu a facutu servitiu la vre-o branche a armatei de operatiune, li se socotesce anulu de campania in tempulu de servitiu. Aceeasi favóre are validitate si pentru acei individi, ce au servitu in sirele trupeloru, iéra dupa aceea au trecutu in statulu civilu in vre-unu oficiu séu in corpurile voluntarie.

⁂ (Bani cari nu se scie ai cui suntu.) Din unu conspectu publicatu de Directiunea postala din Austri'a de josu se vede, ca acolo se afla 76 epistole cu bani, cari laolalta dau sum'a de vre-o 6000 fl. si cari s'a predatu postei spre impârtire la adresati, dara fiindu ca acesti'a nu se afla, epistolele zacu si acum la posta.

⁂ O brosiura intitulata „Der Zerfall Oesterreichs“ (disólverea Austriei), carea e tiparita in Lipsi'a, cade dupa sentinti'a tribunalului tierei c. r. din Vien'a sub criminalitate basata pre § 65 lit. a) din dreptulu penalu, prin urmare latirea ei mai departe e oprita. „W. Abdp.“ carea incunoscintiéza publiculu despre acést'a dovedesce, ca organele regimului a avutu mai de multu cunoscintia de esistinti'a brosiurei.—

La cele despre brosiur'a de mai susu adaugemu dupa alte diuarie urmatórele: Autorulu ei sa fia unu publicistu cu numele Schmerling. — Simburele ei: Disólverea Austriei o necessitate politica Mai departe se dice ca in 1866 au venitu la ordinea dilei lânga cestiunea italiana si cea nemtiésca. Autorulu nu crede nici decâtu ca cestiunea acést'a s'a deslegatu definitivu in 1866. Natiunile cele dóue ale Italiei si Germaniei, consolidate, acum voru incepe a desvoltá puterile loru fatia cu elementele inrudite cu ele si ca pentru aceste elemente sustinerea Austriei atunci e de prisosu. Statulu celu puternicu germanu nu se va odihni pâna candu nu-si va incorporá provinciele nemtiesci austriace.

Asemenea e Itali'a o necessitate pentru Germani'a, pâna candu cea din urma si va atrage la sine provinciele nemtiesci austriace. — Dupa acést'a urmeza profetiele si adeca: Ungari'a se va contopi in unu imperiu dunarénu; Galiti'a o va luá Russi'a celelalte Prussi'a si Itali'a s. a. m. d.—

Mistiscismulu cu brosiur'a acést'a insufla in diuaristic'a austriaca, si pe dreptu, temeri din mai multe puncte de vedere si mai fia care parte cauta la ea cá candu aru vrea sa-i dica; Timeo Danaos et dona ferentes (me temu de Danai si candu aducu daruri)!

⁂ **Literariu.** In septemân'a acést'a amu primitu doi nri din **„Amiculu poporului** fóia poporala“ ce apare in Pest'a odata pre septemâna sub redactiunea dlui Sig. V. Poppu, carele e intr'un'a si editorulu si proprietariulu acestei foi; Amu mai primitu din Iasi nrulu 1. anulu I **„Convorbiri literarie“** ce apare la 1. si 15. a fia-cârei luni sub redactiunea dlui Iacobu Negruzzi. Pretiulu celei dintâiu e pentru Austri'a 4 fl. v. a. pre anu, si pentru Romani'a unu galbenu; celei de a dóu'a pentru Austri'a 4 fl. v. a. Salutâmu ambe intreprinderile si le dorimu durata lunga, pentruca fia-care in feliulu loru au luatu directiuni folositóre pentru natiune.

⁂ (O intunecime de sóre impreunata cu sunarea clopotului de alarma.) In Nagy-Károly in Ungari'a se adunasera in 6 Martiu pre strade o multime de ómeni, cari priveau cu atentiune câtra cerinlu celu seninu, la intunecimea sórelui. Câtra 11 óre inainte de amédi capatá totu tinutulu o fatia alburia rosiatica; temperatur'a se facea totu mai rece. Deodata resuná clopotulu de alarma; ómenii fugu pe strade in susu si in josu strigandu si vaietandu-se, ca e focu si ca cu intunecimea sórelui din anulu acest'a se prapadesce lumea, câci altfeliu nu s'aru trage clopotulu de alarma. Turburarea crescea pre strade si prin case, dara nu se vedea nici o urma de focu séu de puciósa si rasina cá la Sodom'a. Nisce cetâtieni intielepti tramisera o deputatiune provediuta cu biciuri, carea si adresá in vre-o câte-va trasuri caracteristice, pre spate-le si cine mai sci pre . . . a clopotariloru, o multiamita si ii alungá din turnu, si asiá incetá sunetulu clopoteloru si tieranii se liniscira, vediendu ca intunecimea sórelui, despre carea inca mai inainte se facuse multa vorba, au trecutu fâra sa le fi adusu vre-unu periculu. Iéra clopotarii spusera in urma, ca ei au cugetatu ca s'au escatu in apropiere vre-unu focu si pentru aceea au trasu clopotele de alarma.

Nr. 7—2 **Concursu**

Pentru ocuparea postului de alu treilea parochu la biseric'a resariténa ortodoxa cu chramulu Santului Nicolau din Brasiovu, se escrie prin acést'a concursu, cu terminu pâna la Duminec'a Floriiloru 9/21 Aprile 1867.

Concurentii la acestu postu, cari trebuie sa fia clerici absoluti, deprinsi câti-va ani in chiemarea invatietorésca, provediuti cu atestatulu Maritului Consistoriu archidiecesanu, despre cualificatiunea loru de a imbracá postulu preotiescu, precum si cu atestatu despre purtarea politica si morala; au de a-si tramite la subscrisulu Comitetu petitiunile loru, instruate cu documintele despre posiederea recerintieloru atinse.

Brasiovu 26 Fauru 1867.

Comitetulu parochialu, dela
biseric'a ortodxa resariténa,
cu chramulu S. Nicolae din
Brasiovu.

Nr. 6—2 **Edictu.**

Ioann Savu din Comun'a Mohu in Scaunulu Sabiiului, in Transilvani'a, care de siepte ani, cu ne credintia, parasindu-si pre legiuit'a Sea sotie Mari'a lui Matheu Medrea din Comun'a Noulu romanescu in comitatulu Albei superióre, au pribegitu in lume, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dile, dela datulu de fatia, cu atât'a mai tare, sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, cu câtu, cá la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, si in absenti'a densului, la intielesulu SS. canóne, ale bisericei nóstre gr. res. se va decide.

Sabiiu 1 Martiu 1867 st. v.

Forulu Protopop. gr. res. alu Tract. Sabiiului
alu II-lea Ioann Panoviciu
Protopopu.

Indreptare. In nr. tr. pag. I. col. II. siruIu 20 de dinjosu e a se cetí in locu de „média-nópte“: média-di.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 22. ANULU XV.

Sabiiu, in 16|28 Martiu 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre lânga conditiunile espuse in fruntea foiei.

Editur'a.

Tipariulu (Press'a).

Sabiiu 15 Marte.

Acésta planta tenera inca la noi, carea se lupta mereu cu tóte venturile possibile in pramavér'a unei vieti incepende, constitutîunale sî natîunale, multu putînu, se radica sî la noi pre tóta dîu'a. Poporulu cu tóte ceste are inca putîna cunoscintia de tipariu, din causa, ca elu insusi (poporulu), parte mare, innóta in nesciinti'a cetirei; din causa, ca in cei 18 ani din urma limb'a decadiuta mai nainte, au luatu unu sboru, pentru deusulu, pre rapede, de a se puté tîné densulu (poporulu) de acestu sboru sî in fine, din causa, ca multi suntu cu multu maî apatici, decâtu sa si ia ostenél'a sî cheltuiéla de a se interesá de productele lui sî de a impertasî cu poporulu bunetatea acelor'a.

Sî totusi astadi, candu vieti'a omenimei e asiá bogata de eveneminte, candu ins'a-si viéti'a natîunala cuprinde atâtea luoruri, cari suntu de interesulu poporului, de care interesu insa — acest'a are numai nisce idei nechiare — este o imperativa recerintia, cá binefacerile tipariului sa strabata pâna sî in casuti'a cea din urma a poporului dela tiéra.

Déca organulu limbei este datu de Ddieu omului spre a comunicá cu deaprópele séu cugetele sele sî prin acést'a comunicare, de a face legatur'a sociala intre ómeni mai tare, apói tipariulu este organulu, care face acelesi servitii unei societâti mai mari, carea impartasiesce cugetele unui poporu intregu sî prin acést'a lu léga imprumutatu de a face unu intregu, o individualitate mare. Amu dîsu pre putînu, pentruca déca meditâmu asupr'a objectului acestui'a, apoi vedemu, ca tipariulu astadi nu se marginesce numai la cele ce se intempla in mijloculu unui poporu, ci elu tinde asiá dîcendu de a formá legatur'a intre omenimea intréga. Elu, cu specialitâtîle sele din dîu'a de astadi, ocupandu-se cu totu felulu de lucruri, cauta sa dea séma de lucrurile ce se misca pre suprafati'a pamentului, ce compunu acea suprafatia a pamentului, ce ascunde ea; in fine se radica in atmosfera sî petrece fenomenii din aceeasi; cu unu cuventu tipariulu, cu specialitâtîle lui nu mai e numai organulu comunicativu de cugetâri, ci elu a devenitu, amu puté dîce cele cinci simtîri ale omenimei.

Din aceste putîne de pâna ací, intielege ori si cine dara lips'a impretinirei cu cetirea, pentruca nimenea nu va cutezá sa dîca, ca lui nu-i trebue sa auda, sa véda, sa simta s. a. m. d. prin urmare nu va fi nimenea, carele sa nu vrea sa scie ce se intempla in lume sî ce aru puté invetiá seu castigá din acele intemplâri; dar éca sî mijloculu de a face cunoscutu pre poporu cu interesulu seu.

Fatia cu afacerile politice, nu putemu trece cu vederea unu ramu alu tipariului, dîuaristic'a, carea astadi tinde a dá informatîuni din toti ramii sociali, cu deosebire insa din miscârile politice, carii iarasi nu putemu negá ca stau in legatura cu, sî petrundu mai in toti ramii sociali. Ea nu numai ca face cunoscutu multîmei cele ce se lucra de barbatii de statu prin cabinete sî prin corpurile legiuitóre, dara ea desléga multor'a limb'a, sî vocile aceste deslegate suntu o putere mare, pre care barbatulu prudentu de statu o póte folosí in favórea unei bune orientâri in afacerile sele. Napoleonu I privea in tipariu pre a siés'a putere mare européna sî punea mai multu pretiu pre densulu, decâtu pre unele din puterile cu cari purtá resbele.

Deci, déca putemu recunósce folósele tipariului pentru tóte tempurile sî pentru tóte impregiurârile, va trebuí in momentele de fatia sa o recunóscemu acést'a cu atâtu mai tare. Pentrucá in tempulu de fatia, candu lucrurile suntu in prefacere, sa nu scapâmu din vedere acele momente cari voru trage in cumpana sî pentru venitoriulu celu mai indepartatu.

Folosulu mai e sî acel'a, câci, dupa cum amu mai observatu, vomu fi in pusetîune de a ne comunicá sî ideile produse atâtu din eveniminte deadreptulu, câtu sî din ideile altor'a, cari ni le va infatîsiá tipariulu.

E lucru firescu, ca nu póte fi totu ce se tiparesce: bunu, folositoriu, bine nimeritu. Decâtu ajunge de multe ori a cunósce lucrulu sî a alege prin ratîunea cetitoriului, carea are voia de a combiná faptele sî resultatele loru in trecutu, presentu sî in venitoriu.

Cá sa ne servimu de unu esemplu sî acést'a, ne spune internulu nostru, ca e destulu de justificatoriu pentru noi, déca acum ne ocupâmu cu tem'a acést'a, — sa cugetâmu la starea nóstra de fatia sî vomu vedé, ca noi romanii, ori cate s'a dîsu sî scrisu, amu tînutu dinaintea ochiloru nostri aperarea demnitâtiei nóstre natîunale, mai antâiu pre bas'a legiloru eterne, iéra mai tardîu pre bas'a legiloru acuisite in modu constitutîunalu sî vomu tîné nestramutatu pâna candu acea demnitate natiunala o vomu vedé asigurata in contr'a ori-cârui viscolu ne-aru puté amenintiá.

Aru fi asiá dara, pre lânga cele de mai susu, dorinti'a nóstra, cá toti câti cetescu sî câti scriu, acést'a sa nu o pérda din vedere; pentruca numai asiá se voru puté dreptu sî bine orientá in fluctuatiunile miscâriloru de fatia. —

Unu edificiu pusu pre base reale solide va puté fi inundatu; elu insa va resistá undeloru, cari nici odata nu potu avé duratate, sî mai târdîu elu iéra va redá comoditatea obicinuita locuitoriloru sei, precum li-a datu in tempulu periculului securulu seu asilu de scapare.

Din Pest'a.

Dlu Simeonu Balomiri deputatulu Sabesiulului si-au datu dietei acreditivele sele.

In 20 Marte nou éca sosesce elaboratulu comissiunei la desbatere, in privinti'a afaceriloru comune. Insemnatatea discussiunei acestui elaboratu este intrarea in o fasa nóua istorica, carea deschide unu viitoriu inca necalculabilu pâna acum. Pe banc'a ministeriala se afla toti ministri. In logea magnatîloru se vedu min. de Beust, Beke sî Wüllerstorff. Presiedinte e Szentkirályi.

Dupa mai multe incurse ce se iau un'a câte un'a, vine la ordinea dîlei, elaboratulu de 67. Böszörményi iea mai antâiu cuventulu, apeléza la regulamentulu casei, la dechiarârile facute in adresele dela 1861, la restituirea intréga a constitutîunei, in carea vorbitoriulu vrea sa se cuprinda municipiele sî incoronarea regelui. Elu cere in fine amanarea desbaterei asupr'a elaboratului pâna dupa incoronarea regelui. Propunerea fâcuta din partea vorbitoriului in intielesulu acest'a nu se primesce.

Presiedintele pune la votu déca cas'a privesce cá cetite: elaboratulu majoritâtiei sî minoritâtiei sî propunerea lui Madarasz, cari suntu la ordinea dîlei. Majoritatea casei primesce. Dupa o observare din partea lui Bonis: ca dupa lege, la cererea unui deputatu macaru, cas'a aru fi dátória a concede cetirea elaborateloru— se deschide desbaterea generala.

Celu dintâiu oratoru e din stâng'a casei, Bela Keglevich. Elu vrea sa sustîna constitutîunea perfecta. In uniunea Ungariei cu Austri'a dupa cum e statorita in elaboratu elu vede pericolu. Este contr'a votului majoritâtiei.

I. Bano Arata ca constitutiunea Ungariei au sciutu sa se acomodeze totudéun'a spiritului tempului sî cu tóte aceste la fia-care acomodare erau multi cari profetiéu perirea Ungariei. Momentele cele de acomodare, séu mai bine de prefacere, au fostu candu St. Stefanu au pusu coron'a regala pre capu; candu s'a datu bulla aurea; candu s'a gatatu lini'a Arpadiloru; periodulu electoralu; venirea sub cas'a Habsburg; Leopold I; sanctiunea pragmatica; legile din 1848. E pentru votulu majoritâtiei.

Madarasz arata, ca prin votulu majoritâtiei Ungari'a, carea dupa constitutiunea ei e unu ce intregu, devine jumetatea unui intregu. Ungari'a nu are nici o detoria a aperá pre Austri'a, argumentu e, ca Mari'a Theresi'a a rugatu pre Ungari'a sa dea ajutoriulu seu. E contra votului majoritâtiei.

Dany. E pentru votulu majoritâtiei.

Kállay contra, pentruca ce garantéza legile din 1848, elaboratulu pune totu in intrebare sî sacrifica totu pentru ce s'a luptatu Ungari'a de 300 de ani.

P. Somsich vrea cá Ungari'a sa iésa din stagnatiune. Arata ca sî in art. III dela 1848 e vorb'a de afaceri comune; ca cei ce se póte sfatuí cu altii suntu autonomi. E pentru votulu majoritâtiei.

Mai vorbescu doi unulu pentru sî altulu contra votului majoritâtiei sî siedinti'a se inchelá. —

In 21 Marte se continua desbaterea generala Col. Tisza dîce, ca votulu majoritâtiei nu se póte primí din trei cause: din punctu de vedere alu independintiei; din punctu de vedere constitutîunalu sî in fine din punctu de vedere alu scopului. Se póte, dîce elu intre altele, ca prin primirea votului majoritâtiei natîunea se va simtî mai libera, mai fericita; dara acestea le cumpera natîunea cu pretiulu celu scumpu alu terenului istoricu. E contra votului majoritâtiei.

Br. Eötvös (ministru de culte sî instr publ.) Natîunea nu póte stá la legile din 1848. Convingerea aceea nu se póte negá, ca a sositu tempulu, candu trebue ingrigitu, cá principiele depuse in legile din 1848 sa capete valórea loru practica. Acést'a se póte ajunge prin elaboratulu majoritâtiei pentruca acest'a cuprinde: 1. garantia deplina de independinti'a sî autonomi'a Ungariei; 2. garantia in privinti'a legaturei celoralalte tieri ale M. S., pentru cari s'a facutu dejá atâtea sacrificii; 3. garantia pentru aceea, cá natîunea sa aiba influinti'a receruta la tóte sacrificiele, cate i se ceru. Elaboratulu ofera mijlócele, de a asecurá pre Ungari'a nu numai contr'a periculeloru de acum, ci sî in contr'a celoru venitóre. Spre acestu sfersîtu e de lipsa, cá monarchi'a sa se intârésca. Puterea Ungariei singura nu ajunge; arunce cine-va numai o ochire asupr'a formatiunei stateloru de acum dupa principiulu amalgamârei natiunalitâtîloru sî va aflá, ca Ungari'a de sine e pré debila. Intregitatea Austriei conditiunéza pre cea a Ungariei sî vice versa. — E pentru votulu majoritâtiei.

Jokai. Dupa elu Ungari'a trebuie sa ese din rol'a cea dubia sa-si arate colórea. Pune intrebarea ca ce se va face déca cei de dincolo de Lait'a nu voru primí sistem'a delegatiuniloru. Drepturile acestor'a se potu secuestrá, déca nu voru vrea sa priméscа elaboratulu. Fatia cu ei dóra nu se va intrebuintiá provisoriulu, asedi'a, auditori, censori etc. pentruca e sciutu, ca numai atunci are o constitutiune valóre candu indestulesce pre poporu. E contra votului majoritâtiei.

G. Ioanoviciu. Aduce de esemplu pre Svedi'a sî Norvegi'a unde pre lânga tóta uniunea personala esista indatorire pentru aperare comuna. E pentru votulu majoritâtiei.

Mai vorbescu doi insi unulu contra sî altulu pentru votulu majoritâtiei sî apoi se incheiá siediati'a la 1 óra, din causa ca are sa se tîna unu consiliu ministerialu.

In siedinti'a din 22 mai vorbescu la desbaterea generala inca 10 insi, cinci pro sî cinci contra.

Evenemintе politice.

Sabiiu 15 Martiu

Majestatea Sea s'a intorsu in 24 Marte n. la Vien'a se astépta insa sa se reintórca câtu mai curendu iéra la Pest'a. Unu telegr. la „Sieb. Bl.“ spune ca Maj. Sea s'a sî intorsu eri.

In siedinti'a dela 26 Marte n. fu recercata comissiunea natiunalitâtiloru a grabí cu lucrârile sele. (tel. „Hrm. Ztg.“)

La cestiunea Germaniei impartâsîmu dupa dîuaristic'a din Vien'a urmatórele:

Cestiunea germana iá unu decursu iute de totu; ceea ce vrea sa ne puna celu mai cutediatoriu politicu conjecturalu inca in perspectiva, acee'a o vedemu dejá implinita. Eramu surprinsi, candu nu de multu in parlamentulu nordicu germanu se otârise lini'a dela Main de locu de repausu sî de statiune de carbuni; astadi scimu, ca lini'a dela Main, cea asecurata prin tractate solemne in adeveru nici decum nu au esistatu. In Berlinu sî totudeodata sî in München se publica pre cale oficiósa tractatele identice de federatiune, care le-au incheiatu Prussi'a cu Bavari'a in 22 Augustu, iéra cu Baden, in 17 Augustu 1866.

Insemnatatea documinteloru acestor'a, precum sî a momentului, care s'au alesu pentru publicarea loru, este invederata. Asiá dara federatiunea din Sudu este numai o fictiune vana; in fapta Regele Prussiei dispune asupr'a intregei armate de resbelu din Germani'a, va sa dîca este domnu preste Germani'a; pre calea diplomatiei séu a federatiunei, nu se mai póte aperá nimenea in contr'a imperiului prussianu de 40 milióne locuitori, elu este intâritu, sî numai cu forti'a aru putea succede alu desface earasi. Fórte multu s'au simtîtu premieriulu (primariulu prussianu) celu cutediatoriu, dupa vorbirile ce s'au tînutu in camer'a din Parisu sî din Berlinu, indemnatu, a spune adeverulu acest'a curatu in fati'a lumei. Semnulu se dedù sî publicârile urmara. Regele Wilhelm nu este numai domnu eventualu asupr'a intregei armate de resbelu din contingentele din Germani'a sudica sî premierulu lui dispune dejá astadi de organele regimeloru din Germani'a sudica (de média-dî) cá sî asupr'a dîuariului „Staatsanzeiger“ din Berlin. Déca i-aru fi fostu cunoscute lui Thiers tractatele amintite inainte dejá cu optu dîle, atuncea de siguru aru fi vorbitu in cuventulu seu din 14 c. cu infocare sî mai mare; astadi vorbesce câtra Franci'a sî Austri'a lucrulu fapticu cu mai mare energia, decâtu cum aru puté vorbí ori ce oratoru. A impedeca séu a nimicí unitatea germana, aru fi o intreprindere, care abiá aru fi cu putintia; cá sa se unésca Austri'a cu ea, nu se póte gandí, de órece tocmaî Austri'a e objectulu dupa cari si 'ntinde mânile; ce ne mai remane e, cá sa ne aparâmu in contr'a ei (unitâtiei germane). Tractatulu de aparare cu Bavari'a datéza din 22 Augustu, celu cu Baden din 17 Augustu 1866. In pacea din Prag'a din 23 Augustu art. IV se stipuléza (otaresce) lini'a dela Main sî esistinti'a internatîunala independenta a stateloru din sudu, precandu prin tractatele premergatóre erá dejá delaturata.— Unu cinismu, carele intr'adeveru chiaru sî in tempurile nóstre póte fi surprindiatoru, carele insa ne arata numai, ca ce incredere se póte dá in genere tractateloru. In afara e avisata Austri'a acum'a mai multu cá de altadata la o aliantia cu Franci'a: care nu are de basa documente de harthía, ci relatîuni sî unelte fórte reali. Nu cu putînu mai multu decâtu tractatele dinafara, i póte ajutá constitutîunea interna. Numai unu regimentu ratîunalu sî binevoitoriu, carele sa pórte grija de interesele morale sî materiale ale cetatieniloru de statu sî sa lege strinsu de sustînerea statului fal'a sî folosulu cetatieniloru, póte armá pre Austri'a incontr'a periculeloru, cari se apropia cu o amenintiare totu mai mare.—

In Prussi'a s'a serbatu dîu'a nascerei la care au luatu parte afara de Regele Sassoniei toti suveranii federati.

In Itali'a se astépta o crisa ministeriala.

Regele Italiei au deschisu in 22 Marte Parlamentulu cu unu cuventu de tronu fórte moderatu sî impacatoriu, carele merita recunoscinti'a generala.

Din Rom'a se scrie (in 14 Marte n.). Altaeri sér'a se dîce, ca au trecutu trupele italiane in tînutulu statului papálu la Ceprano sî a intratu in Frosinone, sî inca chiamati de Pap'a, pre basea unei conventiuni verbale intre acest'a sî regimulu din Florenti'a. Despre acést'a impregiurare se vorbescu urmatórele: Pap'a inspaimentatu de crescerea brigantagiului (telharieloru) in Latiulu inferiore sî necessitatu de nenumeratele reclamatiuni, au dechiaratu cardinaliloru, ca e detoria, care trece preste tóte detoriele, a eliberá pre poporu de plag'a acést'a; ca trupele sele nu suntu in stare de a o gatá cu monstruositatea acést'a sî ca de aceea vrea sa chiame trupele italiane. O opusetiune veementa au fâcutu cu deosebire cardinalulu Antonelli, cautandu sa abata pre Pap'a dela propusulu seu cutediatoriu, insa in desiertu. Conventiunea se dîce ca se cuprinde: „Italianii, in numeru de 12—15,000 provocati de regimulu papálu, potu trece marginile statului papálu; ei voru operá atunci in contielegere cu trupele Papei. Comand'a o pórta generalulu Fontan'a. in urm'a acestei conventiuni a sî intratu trupe italiane in delegatiunea Frosinone.

Din isvóre grecesci se spune, ca resculares in Tessali'a se vede ca iá dimensiuni mai mari. Resculatii s'au impârtîtu in bande de câte 200 insi. Mai multu de 1000 familii din Tessali'a au immigratu in Greci'a. Se crede cá unu ce de securu, ca esista o aliantia ofensiva sî defensiva intre Greci'a, Romani'a, Serbi'a sî Muntenegru. Cretenii se sustînu in pusetiunile loru; afara de cele trei fortâretie mai tóta insul'a e in mânile insurgentiloru. Mustaf'a Pasi'a se afla in Canea sî regimulu provisoriu in Sfaki'a.

Din Belgradu (19 Marte) cetimu in Zkft urmatórea corespundintia:

Calatori'a Principelui nostru la Constantinopole e fipsata pre septemân'a urmatóre. In suit'a regentului voru fi: ministrulu de resbelu, presiedintele senatului, unu consiliariu de statu sî mai multi adjutanti. Afara de acesti'a póte ca voru mai fi sî maiestrulu primu de curte, secretariulu privatu sî doi oficianti din ministeriulu de esterne: Visit'a, ce o va face principele Curtiei din Constantinopolea nu e decâtu o formalitate de curtenire. — Mâne séu poimâne va aparé unu manifestu alu Domnitoriului tierei, a cârui cuprinsu inca nu ti-lu potu impartâsî. — Dta vei sci dej'a ca serbii au capetatu fortâretiele; Pórt'a asiá dara totusi s'a convinsu de lealitatea serbiloru. Dupa tóte semnele, miscârile in Tessali'a sî Epiru voru luá dimensiuni mari. Primavér'a va deslegá multe puteri ascunse. Consululu generalu austriacu de aici au calatoritu la curtea c. r.— dupa cum se spune la pr. in. mandatu.

Din Bucuresci cetimu in dîuarele de Vien'a telegrame, cari arata ca starea lucruriloru acolo e turburata.— Sa asteptâmu sa vedemu ce ne aducu dîuarele de acolo in privinti'a acést'a. (vedî princ. rom. unite).

Dupa „N. Fr. Pr.“ principele Cus'a a parasitu Florenti'a spre a merge la Odessa sî dupa coresp. acelei foi incercarea de a agitá tierenimea asupr'a Principelui Carolu, aru stá in legatura cu calatori'a mentiunatului domnitoriu.

Revista dîuaristica

„Pesti Napló“ a adusu nisce „consilie“ impartasîte de contele Teleki asupr'a impregiurârei, ce aru fi de a se face in Transilvani'a.

Lips'a cea d'antâiu dupa dlu Teleki e cá Comissariulu regescu sa se denumésca câtu mai curendu sî sa-si incépa activitatea. Esitarea sî amanarea cu mesur'a acést'a aru aduce tiér'a (Transilvani'a) in starea cea mai insuflatóre de grigia. Afacerile transilvane sa le conduca comissariulu regescu de asiá, incâtu cursulu loru, pre câtu se póte sa fia conformu afaceriloru de dincolo de Délulu mare. In comitate, in secuime (in teritoriulu ungurescu sî secuiescu dîce contele auctoru) in cetâtîle libere sî alte comunitâti unguresci sî secuiesci sa se faca restauratîuni alegendu-se de nou amploiatii dupa prescrierea legiloru celoru nóue. Ce se atinge de cartea funduaria, miniteriulu nu are de a face nici o esceptiune cu Transilvani'a, pentruca acolo nu esista inca cârti funduarie. Cu municipiele sasesci nu are lipsa ministeriulu sa faca dispositîuni separate, pentruca regularea acestor'a facuta la inceputulu seculului acestui'a, carea cioplesce dreptulu de atatea pârti, a remasu nestirbita.

Câtu pentru curtîle de tribunale superióre, doresce c. Teleky cá personalulu loru sa se cérna, dupa increderea ce si o a sciutu castigá acest'a dela concetatieni sî sa se delature acei individi, asupr'a câroru s'a radicatu vre-o acusa. Tribunalulu supremu se bucura din partea dlui conte de processulu celu mai scurtu, prefacendulu in o sectîune de ministeriu.

In Parisu au fâcutu scirea telegrafica despre publicarea tractateloru prussiane din Germani'a sudica sensatîune fórte mare, carea se reflectédia prin dîuariele de acolo. France aru vrea sa esplice cetitoriloru sei, ca publicarea tractateloru au urmatu acum'a, pentruca Austri'a s'aru fi incercatu de nou cu deadinsulu, cá sa traga la sine regimele din Germani'a sudica. Patrie le da francesiloru consiliulu, ca tractatele acestea aru fi documentatu, câtu aru fi avutu de dreptu Franci'a pre tempulu resbelului de nu au luatu nici o positiune amenintiatóre, câci o astfeliu de impregiurare aru fi grâbitu numai alianti'a intre nordu sî sudu. l'Avenir National insa dîce: „Dlu de Bismark nu incetédia a se delectá pre spesele barbatiloru nostri de statu. Eri dechiarà Dlu Rouher, ca Prussi'a tóte intru tóte aru fi cu putînu mai periculósa pentru noi, cá federatiunea germana. Corpulu legislativu se invoì cu cuvintele acestea consolatóre sî votà in sensulu cunoscutu. Insa liniscea acést'a nu au tînutu multu. Astadi-si face Dlu de Bismark o placere malitiósa, cá sa conturbe liniscea prin unu coups (lovitura) teatralu, a cârui'a secretu i-lu posede acestu barbatu prudinte. Foile oficióse din Berlinu, München sî Karlsruhe publica totu deodata acelasi tractatu. . . . Este greu de a pricepe, cum s'au pututu incheiá unu tractatu asiá de periculosu pentru noi, fâra cá sa fia avutu regimulu nostru baremu unu presimtiu despre esistinti'a lui.“ La Presse se vede necessitata a dechiará, ca istori'a Prussiei din anulu 1866 ne oferesce unulu dintre cele mai mari esemple de cutesantia sî resolutiune fericita, ce au vediutu vre-odata lumea. Temps eschiama: „Unitatea germana e gat'a, e realisata pre lânga tóta teori'a Dlui Rouher despre cei trei trunchi (troncons). Dlu d. Bismark nu vorbesce nici odata fâra de a face unu pasu inainte; de astadata insa au fâcutu unu pasu fórte mare. Este cu greu, sa nu vada omulu in publicatiunea acést'a neasceptata unu respunsu din partea Prussiei la interpelatiunea Franciei, sî respunsulu acest'a este — ceea ce nu se póte ascunde — nimicitoriu pentru politic'a nóstra.“ Opinion Natiunal se esprima scurtu: „Prin fortia, in puterea dreptului de resbelu, au vrutu sa pasiésca Dlu de Bismark la unirea stateloru din sudu cu federatiunea nordica germana. Elu au legatu regimurile in cerculu celu strensu alu unui tractatu, pre care nu-lu mai putura parasí fâra periculu; elu au aratatu fatia cu poporatiunile unu faptu implinitu. Procederea acést'a nu corespunde idealului nostru sî contele Bismark au comisu o eróre grava, ceea ce póte ca sî elu insusi o va recunósce mai târdîu.“ Journal des Debats se marginesce deocamdata, a impartâsî fapt'a complinita.

Protocolulu

siedintieloru directîunei Asoc. natîunali aradane pentru cultur'a poporului românu, tînuta in an. 1866/7.

Siedinti'a II.

(Ordinaria).

Tînuta in Aradu, in Febr. nou 1867.

Preside: Directorulu secundariu, D. Mironu Romanu.

Membri oficiali: DD. Michailu Besanu, fiscalu; Teodoru Serbu, economu sî Ioanne Goldisiu, notariu.

Membru asistentu: D. Lazaru Ionescu.

14. Protocolulu siedintiei prime directiunale tînuta in 20 Ianuariu a. c. dupa dispusetîunea de sub nr. 13 protocolaru, s'a autenticatu in 23 Ian. a. c. ce

Se ia spre scientia.

15. D. Presiedinte directoru secundariu reportéza despre actele presidiale ale directoratului asoc. dela 20 Ian. pâna la 10 Febr. 1867; in firulu câror'a s'au facutu cercetârei preliminari cu tîntire la efeptuirea decisului adunârei generale ddto 28 Dec. 1866. Nr. 26 pentru a se eternisá memori'a reposatui zelosu natiunalistu românu Iovu Cresticiu; reservandu-se colegiului directîunalu mesurile decisive in obiectulu acest'a, apoi s'a facutu ingrigire: ca comissiunea directîunala de sub nr. 2 a. c. cu preferintia sa elucre instructîunile trebuincióse pentru colectantii cercuali, cari aru fi de a se constituí câtu mai de curendu; in urm'a in nesulu

Nr. 3 a. c. s'a efeptuitu predarea bibliotecei sî a fiscalatului dela respectivii oficiali directîunali.

Determinatu: Raportulu acest'a luandu-se spre scientia, D. Presiedinte in privinti'a efeptuirei decisului adunârei generale privitoriu la eternisarea memoriei lui Iovu Cresticiu e rogatu, a face sî mai departe pasii necesari.

16. Dlu presiedinte directoriu secundariu incunoscintiéza: ca spresele tiparirei espeditîunei de sub nr. 4 din proiocolulu anului curinte, prin carea s'au incunoscintiatu tuturoru membriloru directîunali ficsarea termineloru de siedintie directîunale pe anulu acest'a, le-au purtatu din alu seu propriu, cu crutiarea casadei Asoc.; totu odata daruesce Asociatîunei 100 de cóle de blanchete pentru estrasuri protocolare, ce socóte a se folosí la espeditîuni mai alesu câtra membrii directîunali.

Determinatu: Se primesce cu multiamita.

17. Dlu Presiedinte directoriu secundariu presentéza unu formularîu de diplome pe partea membriloru Asoc., cu desemnarea figureloru alegoricomitologice, ce aru fi se decoreze diplomele tiparile.

Determinatu: Formulariulu acest'a se primesce, sî pentru 2000 de esemplare se asignéza la prrceptoratu 100 f. v. a. fiindu rogatu D. Presiedinte cu efeptuirea tiparirei.

18. Economulu Asoc., D. Teodoru Serbu, in legatura cu dispuselîunile de sub Nr. 15 privitóre la eternisarea memoriei lui Iovu Cresticiu dupa recercarea primita dela D. Presiedinte, presentéza directîunei unu tablou de forme, sî ó tarifa de pretiuri pentru monumente de a lui Gerenday din Pest'a, cu acea observare: cumca crucea, ce aru fi de a se radicá la mormentulu memoratului Iovu Cresticiu, aici in Aradu nu se póte face, sî aceea este de a se procurá dela Pest'a.

In legatura cu aceste dlu comembru directiunalu Lazaru Ionescu, cá plenipotentiatulu directîunei in caus'a lasamentului mostenitu dela Iovu Cresticiu la provocarea presidiala da informatîune: ca remanenti'a din acela-si lasamentu de astadata face 250 fl. éra dupa detragerea pasîvului ce mai este napoi, remaninti'a sperativa se póte pune dela 1500 pâna la 2000 f.

Determinatu: Spre efeptuirea decisului adunârei generale din 28 Dec. 1866. Nr. 28 directîunea pentru o cruce monumentala la mormentulu lui Iovu Cresticiu, asémna la perceptoratu 100 f. sî sî anca spesele inscriptîunei sî ale transportului; carea cruce va fi de a se procurá dupa tabel'a II. fig. 11 din tabloculu presentatu, in marime de 8 séu celu putînu de 7 urme, cu acésta inscriptiune:

„La mormentulu
zelosului natiunalistu românu
Iovu Cresticiu
din Siri'a
nascutu in 19 Fauru 1826 ucisu de mâna inimica
in 30 Marte 1866.

Suvenire prémeritata
de la
Asociatîunea natîunala aradana, pentru cultur'a poporului românu 1867.“

rugatu fiindu dlu presiedinte a primí pe sine sarcin'a procurârei aceleiasi.

19. D. Presiedinte directoru secundariu cere incuviintiarea directîunei, pentru a se puté procurá pe spesele Asoc. unu sigilu timbralu, cu care sa se timbreze jurnalele sî cârtile Asoc., spre a se scutí acele de instrainare.

Determinatu: Procurarea unui sigilu timbralu cu inscriptiunea: „Asoc. românа aradana“ se incuviintiéza, spesele recerute se asémna la perceptoratu, sî insasi procurarea sigilului se incredintiéza dlui economu alu Asociatîunei.

20. D. Lazaru Ionescu, cá colectante din locu, pe lânga restituirea provocériloru sî a formulareloru de dechiaratîuni estradate lui-si, cere a se dispensá dela sarcin'a acést'a.

Determinatu: D. Lazaru Ionescu, din motivele sale verbale, se dispensáza dela insarcinarea avuta cá colectante; eara in ocuirea lui se amana pâna la ocasiunea, candu se voru constituí colectanti sî in cercurile din afara.

21. Nicolau Avramu, cursorulu Asoc., din caus'a, ca cu salariulu seu lunariu de 6 f. 25 xr. pe lânga ocupatîunile cele multe, ce le are la Asoc. nu se póte sustîné, se róga sa i se imbunalatiésca salariulu.

Determinatu: Recurintelui, cu privire la indetoririle sî ocupârile lui cele multe, pe cont'a rubricei lemneloru de incaldîtu, preliminate de adunarea gen. intr'o suma prisositóre de 50 f. v. a. se resólve sî cu acést'a se asémna la perceptoratu o adiuta estraordinaria de 1 f. 75 xr. la luna, cu care dara, sembrí'a lui lunara se va intregí pâna la 8 fl. v. a.

22. D. Comembru directîunalu Michailu Besanu afla, ca aru fi tempulu de a se escrie concursu pentru stipendiele preliminate de adunarea generala pe anululu acest'a, sî propune a se face indatinat'a publicare.

Determinatu. Directîunea pentru impartîrea stipendieloru preliminate sub nr. 20 alu protocolului ad. gen. din urma in suma de 600 f. decide a se publicá inca nainte de autenticarea protocolului concursu in foile natîunale, cu insemnare; ca recursurile voru fi de a se dá aicea pâna la 1 Aprile a. c. aretandu fiesi-care recurinte descrierea sea genetica; starea seraciei; sporiulu in studiele semestrului din urma, sî impregiurarea: ca are ori nu are ajutoriu dela alte institute ajutatóre.

Autenticatu in Siedinti'a directîunalu din 10 Marte nou 1867.

Presiedinte:
Mironu Romanulu direct. secund. Ioanne Goldisiu notariu.

Siedinti'a III.

(estraordinaria.)

Tînuta in Aradu, in 22 Febr. nou 1867.

Presiedinte: D. Directoru secundariu Mirone Romanulu.

Membri oficiali: DD. Emanuilu Misiciu, perceptoru; Florianu Varg'a, esactoru; Michailu Besanu, fiscalu; Teodoru Serbu, economu; Paulu Draga, Bibliotecariu; Ioanne Goldiu, notariu.

Membrii asistenti: DD. Dr. Atanasiu Siandoru sî Lazaru Ionescu.

23. Dlu presiedinte directoru secundariu, cá singurulu obiectu alu siedintiei directiunali estraordinarie de astadi, presentéza epistola comitetului reuniunei aradana de casina, data din 18 ale curentei, prin care directiunea acést'a e poftita a participá prin doi membri la o solenitate arangiata de câtra acel'a-si comitetu spre esprimarea bucuriei pentru cele mai nóue stiaformâri politice ale patriei.

Determinatu: Directiunea afla: ca dupa ce prin statute e inchisu dinaintea ei totu tereuulu politicu, — nu póte participá la solenitatea atinsa, de colore politica; ci e silita a se marginí la esprimarea multiamirei cordiali pentru onórea sî amiciti'a, de care i se facù parte cu acésta invitare; — in care intielesu numai decâtu va fi de a se respunde in scrisu la atins'a invitare dupa conceptulu de corespundintia cetitu sî primitu in siedinti'a de fatia.

Autenticatu in siedinti'a directiunala din 10 Martiu nou 1867.

Presiedinte:
Mirone Romanulu direct. secund. Ioane Goldisiu not. interimalu

Principatele române unite.

Cetimu in „Romanulu“:

„Publicâmu mai la vale dóue proclamatîuni ale Prefecturei Politîei. Ele au fostu provocate de óre cari necuviintie ce s'au produsu mai antâiu acum vre-o 10 dîle sî apoi la siedintia de eri la Adunare. Mai multi locuitori plugari marginasi, intre cari multi Bulgari, au venitu cu gramad'a la Adunare; spre a presentá o petitîune, prin care sa li se dea pamentu pe mosîele Statului precum s'a datu la clacasi. Ei nu s'au marginitu a presentá petitiunea, ci reu consiliati de nisce agenti ce se aflau pintre densii, sî care-i invitau a cere cu sgomotu unu resultatu dela Adunare, au voitu a remané in giurulu salei siedintiei. Acést'a putendu paré o presiune ce s'aru esercitá asupr'a deliberâriloru Adunârei, autoritatea a invitatu pe dîsii locuitori a se imprasciá, lasandu cá Adunarea sa otarésca in linisce asupr'a cererei loru. La siedinti'a de acum cate-va dîle, ei au ascultatu de aceste invitâri. De atunci insa o propaganda, care se urméza de mai multe lune intre densii prin organulu unoru aginti straini, intre cari unu óre-care Olimp, mai dinainte datu in judecata pentru insielaciune sî escrocheria aceea propaganda, dîcemu, s'a urmatu din nou sî a impinsu pe pacificii locuitîri plugari din marginile capitalei, amagiti prin promissiuni sî instigâri, a se adunâ iarasi pe délulu Metropoliei sî a voi se petrundia in curte, spre a cere unu resultatu la petitîunea loru. Autoritatea sustînuta de gard'a natîunala a opritu gramadirea in curtea Adunârei, pazandu intrârile. Apoi a invitatu pe cei adunati pe délu a se imprasciá. Dupa somatîunile legali, gard'a natîunala sî gendarmeri'a, fâra a face nici unu usu din armele loru au imprasciatu grupele, protegindu astfelu libertatea desbateriloru Adunârei.“ —

Dâmu sî noi publicului nostru a dóu'a provocare a prefectului politîei indreptata câtra poporu:

Cetâtieni!

Chiamarea ce amu facutu la ordine sî la paz'a legiloru, n'a produsu nici o intiparire asupr'a celoru rei. Grupe numeróse au incercatu, sî in dîu'a de 9 Martiu, a esersá pressiuni asupr'a inaltului corpu legislativu. Asta stare de lucruri, nu se póte repetá fâra de a me espune la o grea respundere câtra guvernu.

Cetâtieni, legea mi da o mare putere pentru mantînerea bunei ordine, sî me voiu folosí de dens'a. Pentru o din urma óra, rogu chiaru sî pe cei retaciti se revie la sentîmentele ce totu omulu trebue se hranésca pentru tiéra sa, i rogu sa se convinga ca, pe drumulu care au apucatu, nu potu gasí de câtu peire pentru tiéra. Dupa acésta nu me voiu mai gandí decâtu ca suntu Prefectu alu politîei, ca suntu padîtoru alu legiloru sî ordinei sî ca astfelu voiu procedá cu tóta energi'a reclamata de trebuintia, sî cu tóta severitatea ce-mi iarta legea.

Prefectulu politiei capitalei, R. Rosetti.

Programulu noului ministeriu, de care facurâmu dejá mentiune in articululu nostru de fondu, cuprinde urmatórele:

„Trebuie mai intâiu sa declarâmu ca religiunea nóstra politica este: Devotamentulu absolutu persónei Domnitoriului nostru Carolu I sî dinastiei lui, precum sî constitutiunei ce si-a datu Romani'a; ca considerâmu ca o datoria sacra de a pastrá dreptturile politice ale tierei, cá sa le transmitemu astufeliu succesoriloru nostri; de a avea dreptu tinta constanta intârirea tronului sî a dinastiei de a observá cu sântienia sî de a face a se aplicá cu cea mai rigurósa nepartialitate legile; de a face sa domnésca ordinea sî economi'a in financ'ele statului.

Acestea fiindu cugetârile nóstre, eaca calea pre care vomu pasî.

Ne vomu grâbí a presentá corpuriloru legiuitóre, in acésta sessiune, déca va fi cu putintia, iéra de unde nu, in sessiunea viitóre, déca vomu ajunge pâna la dens'a, proiectele de legi cerute de art. 123 alu constitutiunei. Odata aceste legi promulgate, credemu ca tiér'a se va puté considerá cá organisata in ceea ce privesce legislatiunea, sî ca prin urmare vorb'a de reorganisare va disparea din vocabulariulu nostru politicu. De atunci vomu mai avea putîne legi de fâcutu, afara numai de imbunatâtîri sî complectâri partiali ale legiloru esistinti spre indreptarea vitiuriloru sî neperfectiuniloru pre cari speriinti'a va face a se descoperí in trensele. Prin urmare noi vomu fi sobri in proiecte de legi a presentá. Si, petrunsi fiindu ca legalitatea este cu multu mai eficace decâtu frumseti'a institutiuniloru pentru chizesiuirea dreptâtiei intre cetâtieni, ne vomu aplicá mai cu séma a face a se observá legile.

Politic'a nóstra esterióra nu va incetá nici odata de a fi franca sî leala. Prin observarea celei mai stricte neutralitâti, ne vomu muncí a meritá increderea tieriloru vecine, cari aru vedea negresîtu cu satisfactiune statornicindu-se in Romani'a o stare de lucruri stabile sî fórte, sub auspicile cârei'a, o administratiune intielépta va puté protege tóte interesele loru; sî ne voru face o datoria de a nu tolerá cá teritoriulu Romaniei sa se faca asilulu unoru turburatori, cari aru cercá sa neliniscésca vre-un'a din puterile straine.

In materie de finantie, petrunsi ca sistemulu de a intempiná cheltuielile anuali prin imprumutâri, ruina natiunile cá sî familiele, suntemu firmu decisi a cere natiunei mijlóce cari, fâra a impoverá directu pre contribuabili sa fia de ajunsu pentru a soldá pâna la o para, cheltuielele anuali recunoscute cá strictu necesarie de Adunare, fâra a lasá vre-unu deficitu de acelea cari acum luandu-se din anu in anu, facu imprumuturile neevitabili. Intre principalele obiecte de solicitudine, cea mai seriósa pentru noi va fi sî stingerea datoriei natiunale celei din tiéra, care a sguduitu atâtu de multu creditulu tesaurului.

In instructiunea publica, fâra a neglige de a-i dá intentiunea reclamata de starea societâtiei, ne vomu pune mai cu séma solicitudinea la imbunatâtîrea invatiementului, cá sa póta dá societâtiei nu numai functiunari publici dara sî membri folositori sî in alte professiuni astadi cu totulu parasite. Câtu despre organisarea puterei armate a tierei, vomu tinti neincetatu spre a cresce eficacitatea aperârei natiunale incâtu se va putea face fâra a cresce sî sarcinile tierei.

Aceste suntu principalele puncturi ale câlei ce ne propnnemu a urmá. Aceste suntu cugetârile nóstre in tóta sinceritatea. Isbend'a nóstra depinde mai intâiu dela Ddieu sî apoi dela natiune sî dela representantii ei.“

Totu in acea siedintia a Camerei se pune in desbatere bugetulu veniturilorn. D. Raportore da esplicâri asupr'a sumeloru propuse sî votate la diferitele ministerie pentru cheltuielile, cari in totale se suie la sum'a de 140,764,925 lei propusi de comissiune sî 145,113,376 lei 25 par. votati de adunare. Veniturile propuse de comissiune suntu de 150,008,359 lei; remâne dara unu escedinte de 4 milióne sî o suma de câte-va sute de mii de lei ce se iéu dela Cas'a-Stern pentru resiliarea imprumutului de 150 milióne. Impositele directe in suma de 46,126,000 de lei se punu la votu sî se primescu fâra discusiune, sî numai cu o esplicare ceruta de comissiune sî data de Ministeriulu ca se face in multe pârti o nóua evaluare a veniturilorn fundarie, care s'au inscrisu fórte scadiute in anulu trecutu. Impositele indirecte in suma de 42,610,000 lei se primescu. Arendî, chirie sî embaticuri in suma de 37,586,000 lei se primescu. Posti telegrafe, taxe de procesu, 6,300,000 lei se primescu. Darea colonieloru din Basarabi'a pentru functionari sî granicieri, a Comuniloru Bucuresci sî Iasi pentra pompieri, sî alte taxe, preste totu 1,438,000, se primescu. Retinerile de 10% din lefuri sî pensiuni in sume de 5,400,000 se primescu venitulu agentiei din Constantinopole, sî mai multe alte venituri mai mici ce se urca in totalu la suma de 2,049,400 lei. „Ind. Rom.“

Varietâti.

⁂ In ministeriulu de resbelu se lucra la unu planu, dupa care catatimea recrutiloru ce se voru scóte de aici inainte din fia-care tiéra (de dincolo de Lait'a ?) sa fia asemene sî sa nu mai incapa plângerea vre-unei tieri ca e in proportiune pré impovarata.

⁂ Tabl'a regia dupa o scire din M. P. are sa se stramute la Clusiu.

⁂ Comandantele legiunei ungurescî, Földváry a indreptatu o scrisóre câtra ministrulu italianu Ricasoli, prin carea arata acestui'a, ca legiunea se desfiintiéza sî in numele seu sî alu legiunariloru de sub comand'a sea multiamesce pentru tóta buna vointi'a de carea s'au bucuratu ei din partea regimului italianu.

⁂ „K. K.“ ne spune, ca in bereri'a din Gherl'a s'a adunatu o societate, la carea ocasiune românii ce se aflau de fatia au toastatu in sanetatea ministeriului ungurescu. Sirulu toasteloru l'a deschisu unu d. Muresianu dîcendu: ca déca ministeriulu ungurescu va urmá precum a inceputu, adeca déca va servá drepturile romaniloru, natiunea românâ va fi celu mai bunu sotiu alu natiunei magiare. Toastulu fu primitu cu aplausu fórte mare. D. Augustu Munteanu in altu toastu accentuéza cuvintele Mantuitoriului, unde se dîce ca se cade a se bucurá mai multu de unu intorsu, decâtu de nóue dieci sî nóue cari mergu calea cea adeverata.“ — !

⁂ Din Fagarasiu capata totu acelu dîuariu lucruri ne mai audîte sî povestite. Sa te miri ca mai traiescu ómenii pe acolo. Sî tóte aceste din causa ca Capitanulu supremu e românu sî apoi ce e sî mai ingrozitoriu, Capitanulu supremu a fostu membru alu senatului imperialu! Tóte s'aru direge acolo, dupa coresp. lui K. K., déca s'aru denumí unu unguru Capitanu supremu.

⁂ „Magyar Polgár“ fóia politica apare in Clusiu de dóue ori pre septemâna sub redactiunea dlui K. Papp Miklos. Avemu doi numeri (1 sî 3) pâna acum naintea nóstra sî putemu sa dîcemu ca redactiunea, cá atare sî implinesce bine detori'a sea. Asupr'a directiunei foiei, carea dupa unele sî altele se vede ca stà acolo unde sta sî Tisza László, nu dîcemu nimic'a. Ne place promissiunea din parte-si, ca in tratarea cestiuniloru va fi objectiva, ceea ce amu dorí din partesi sî din partea tuturoru foiloru magiare sî corespundentiloru loru, fia acei'a chiaru sî dela Fagarasiu.

⁂ Caransebesiu 6 Marte 1867. Nu e mai multu taina, ci lucru adeveratu, cumca dela Orsiov'a pâna la Boroviciu sî Caransebesiu curculéza o petitiune sub ochii oficeriloru cu scirea capiloru acoperita de o multîme de subscrieri adresata ministeriului ungurescu cu rugarea de a esoperá desfiintiarea acestui regimentu de margine sî incorporarea teritoriului acestui'a cu Ungari'a subt unu capu politicu natiunale; de óre-ce acum o suta de ani suntu impliniti decandu acestu regimentu se infiintià, sî inca nici de unu comandante românu pâna acum nu s'a potutu bucurá, pe candu serbii sî 'n dîu'a de astadi ocupa postulu acestu onorificu in acestu regimentu curatu romanescu. Capeteniele dela stabn suntu afara de unulu slavoni; comandantii companiei cu fórte putîna esceptiune slavi, la administratiunea de josu pâna susu slavi, la justitia slavi, la scólele centrali slavi, sî déca are locu românu acésta impregiurare, atunci cine aru mai dîce ca regimentulu acest'a aru fi curatu romanescu? câci toti oficierii de natiunalitate straina nu sciu, nici ca voiescu a scí de limb'a românâ, macaru o buna dîu'a nu dîcu. Machnirea acést'a au adusu pe români la aceea resoluta cugetare, ca póte mai bine le va fi sub unguri, cari pâna acum, se purtà cu alta maniera fatia cu popórele conlocuitóre, fatia cu autonomi'a bisericei resaritene, a comuneloru sî a districteloru; sî nu-i va pune pe români se contribue pentru musica câte 60 jugere de pamentu sî câte 400 stangeni de lemne pe anu, cá sa infiintieze pentru dens'a unu fondu câtu de mare, sa póta dîce totu jocuri sî dîcâli nemtiesci, dara romanasci numai atunci, candu-i va placé capelu-maisterului boemu.

(d. „Conc.“)

⁂ Alaltaeri, Dumineca 5/18 Martiu, M S. domnitoriulu a adatu unu prândiu la care asistau, dimpreuna cu Domnii membri ai ministeiului, prea Sf. Sea Metropolitulu primatu sî prea Sf. Sea Metropolitulu Moldovei sî Sucevei, D. agentu sî consulu generalu alu M. S. Regelui Prussiei, D. presiedinte alu Camerei, Dnii vice-presiedinti ai Adunâriloru legiuitóre sî alte notabilitâti.

Eri, Luni, M. S. Domnitoriulu a primitu in audientia privata pre d. Agendu sî consulu generalu alu M. S. Regelui Prussiei.

La órele 4, D. comite Veccio di Bayó, fostu agentu sî consulu generalu alu M. S. Regelui Italiei a fostu primitu de M. S. in audientia de concediu.

„Indeped. Rom.“

⁂ (Apelu la autorii români). Societatea literaria „Junimea“ din Iasi posede o tipografia complecta, a cârei intrebuintiare o pune la dispositiunea autoriloru români cu urmatórele conditiuni:

1) Ori ce manuscriptu romanescu, a cârui oportunitate se va fi constatatu de unu comitetu alesu pentru fia-care opu dintre membrii competenti ai „Junimei“, se va imprimá cu chieltuiel'a Societâtiei.

2) Din vinderea cârtiloru tipârite, Societatea i-si reserva dreptulu de a se indemnizá, socotindu-si cinci galbini pentru cól'a de 16 pagini la un'a mie esemplare formatulu Charpentier. Banii reintrati au destinarea de a serví la alte publicatiuni de acelasi feliu.

3) Odata Societatea indemnizata conf. art. precedentu, totu venitulu din vinderea cârtiloru este alu autorului.

4) Administratiunea tipografiei Societâtiei este obligata, fatia cu autorii de cârti imprimate la ea, de a le dá din anu in anu socotéla despre vinderea cârtiloru loru resp. de a le respunde banii ce li se cuvinu.

5) Ortografi'a cu care se inprima cârtile romanesci ale Societâtiei, este cea publicata in cartea Dlui Maiorescu „Despre scrierea limbei rumâne.“ Cu tóte acestea Societatea nu impune ortografi'a ei in modu obligatoriu, ci invita numai pre acei autori, cari aru voí sa-si vada scrierile imprimate altufeliu, cá sa mentiunedie acéstra espres.

6) Pentru fipsarea pretiului, cu care sa se venda o carte imprimata, Societatea se va intielege totudéun'a cu autorulu ei.

7) Autorii, cari cu aceste conditiuni suntu dispusi a se folosí de inlesnirea ce le presentà Societatea prin tipografia ei, voru binevoí a adresa manuscriptulu loru acelui'a din membrii Societâtiei, care este insarcinatu cu administratiunea anuala Tipografiei (Adress'a: Administratorulu tipografiei Societâtiei „Junimea“, casele Bancei). Membrulu administratoru da cuetantia de primire, inaintéza manuscriptulu in desbaterea Societâtiei sî, la casu de primire se obliga in numele Societâtiei la editarea manuscriptului sub conditiunile cuprinse in acestu apelu.

8) Manuscriptele care nu voru paré Comitetului Societâtiei apte pentru imprimatu, se voru inapoí indata autoriloru loru.

9) In privinti'a prioritâtiei la punerea sub presa voru fi preferite cârtile pentru usulu scóleloru. „Conv. lit.“

⁂ Se acórda drepturile de cetâtieni români dd. William Eward Gladstone, John Arthur Roebuck, Jules Michelet, Edgard Quinet, St. Marc Girardin, Ioann Enrich Abdolonyme Ubicini sî Paulu T. Bataillard. Se recunósce dlui Petru Suciu titlulu de cetatiénu românu, cá sa se póta bucura de tóte drepturile civile sî politice.

⁂ Contigentulu de militari din diferitele state ale confederatiunei Germaniei de Nordu, ce trebuie sa ea fia-care dupa cuprinderea Art. 56 sî 58 din proiectulu de constitutiune pentru confederatiunea Germaniei de Nordu dupa conscriptiunea poporului dela 1866 „Almanachulu parlamentului, de Hirth“ lu publica precum urméza:

		Numerulu armatei permanente anuale.	Cheltuielile. Thaleri
I.	Prussi'a a. pârtile vechi ale trei	192551	43323975
	Prussi'a b. pârtile noi ale trei —	43229	9726525
	Sum'a regatului Prussi'a	235780	53050500
II.	Sassoni'a —	23440	5274000
III.	Meclenburg Sverin	5526	1246350
IV.	„ Streliz	990	202750
V.	Oldenburg —	3144	705400
VI.	Vaimar —	2802	630450
VII.	Hessen dela Nordulu riului Main —	2525	568125
VIII.	Braunschweig —	2927	658575
IX.	Anhalt — —	1930	434250
X.	I. Maininged —	1781	400725
XI.	I. Coburg-Gotha	1645	370125
XII.	S. Attenburg —	1418	319050
XIII.	Lippe Detmond —	1113	250425
XIV.	Valdeck — —	591	132975
XV.	Svazburg Rudolstadt	738	165050
XVI.	„ Sonderhausen	662	148950
XVII.	Reus din lini'a jun.	865	194625
XVIII.	Svarzburg Lippe	314	70650
XIX.	Reus lini'a maj.	439	98073
XX.	Hamburg —	2299	517275
XXI.	Lubek — —	506	113850
XXII.	Bremen — —	1041	234225
	Sum'a	592,477	65,820835

Nr. 7—3

Concursu

Pentru ocuparea postului de alu treilea parochu la biseric'a resariténa ortodoxa cu chramulu Santului Nicolau din Brasiovu, se escrie prin acést'a concursu, cu terminu pâna la Duminec'a Floriiloru 9/21 Aprile 1867.

Concurentii la acestu postu, cari trebuie sa fia clerici absoluti, deprinsi câti-va ani in chiemarea invatietorésca, provediuti cu atestatulu Maritului Consistoriu archidiecesanu, despre cualificatiunea loru de a imbracá postulu preotiescu, precum sî cu atestatu despre purtarea politica sî morala; au de a-si tramite la subscrisulu Comitetu petitiunile loru, instruate cu documintele despre posiederea recerintieloru atinse.

Brasiovu 26 Fauru 1867.

Comítetulu parochialu, dela
biseric'a ortodxa resariténa,
cu chramulu S. Nicolae din
Brasiovu.

Nr. 6—3

Edictu.

Ioann Savu din Comun'a Mohu in Scaunulu Sabiiului, in Transilvani'a, care de siepte ani, cu ne credintia, parasindu-si pre legiuit'a Sea sotie Mari'a lui Matheu Medrea din Comun'a Noulu romanescu in comitatulu Albei superióre, au pribegitu in lume, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dîle, dela datulu de fatia, cu atât'a mai tare, sa se presentedie naintea subscrisului foru matrimoniale, cu câtu, cá la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a densului, la intielesulu SS. canóne, ale bisericei nóstre gr. res. se va decide.

Sabiiu 1 Martiu 1867 st. v.

Forulu Protopop. gr. res. alu Tract. Sabiiului
alu II-lea Ioann Panoviciu
Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen- a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 23. ANULU XV.

Sabiiu, in 19|30 Martiu 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 4945—1867.

Publicatiune. *)

In puterea emisului presidiale a inaltei Cancelarie reg. transilvane din 1-a Marte a. c. Nr. pres. 193 suntu indatorati toti acei soldati austriaci, care voiescu a caletorí in Franci'a, a-si visá paspórtele loru, sî in viitoriu cá sî pâna acum, la ambasadur'a imp. francesa in Vien'a séu la alte organe plenipotentiate francese din afara.

Asupr'a acestei ordinaciuni se facu toti acei'a atenti, cari voiescu a cercetá espusetîunea din Parisu.

Dela Gubernulu regiu transilvanu.
Clusiu in 8 Marte 1867.

Videant Consules.

Sabiiu, 15 Marte.

Nu e nimic'a mai nemultiamitoriu decâtu a cautá in unu trecutu plinu de dureri, sî a revocá atâtea triste reminiscintie din acelasi. Insa precum afla omulu o placere de a stá inaintea unui productu alu artei de pictura, carele infatîsiaza o scena trista din trecutu, asiá e de multe-ori sî cu trecutulu insusi. Ideile care se desvólta, cá sî unu firu torsu din acel'a, in tóte casurile au ce-va folositoriu pentru omenime, sî pentru acést'a, la ce sa nu se espuna omulu, vre-o cate-va momente, sî influintiei unoru simtieminte triste.

Noi ne-amu indatinatu a datá dela 1437 paginele cele triste ale istoriei nóstre. Noi ne-amu indatinatu a invinuí feudalismulu in rendulu celu d'antâiu, cá culpasiu la cele ce au urmatu aceste negre catastrofe. Sî nici ca se póte negá, ca feudalismulu au purtatu in mare parte vin'a la toti acei barbarismi, câti au venitu preste tiéra, din laintru sî din afara. Amu mai dîsu numai cu vre o cati-va nri inainte de acést'a, ca feudalismulu au adusu turci in tiér'a ungurésca sî totu acelasi putemu dîce ca iau fâcutu pre unu tempu suzerani sî preste tiér'a nóstra a Tran-ilvaniei.

E insa o intrebare pururea grea de deslegatu, cum de o natîune asia numerósa, ca romanii, ce produse barbati fruntasi, cari, amesuratu tempuriloru din evulu mediu, au datu o nobilime, cá cea a Transilvaniei, — au remasu sî fâra nobilime sî asiá despretiuita in tiér'a ei propria? cum de chiaru sî in pârtîle unde feudalismulu n'au potutu sa se incuibeze, in fundulu regiu, erá remasu mai fâra de nici unu dreptu, mai nici asupr'a proprietâtîloru sele eredîte de mii de ani? Istoriculu, pre care asteptâmu, cá provedinti'a sa ni-lu tramita, va deslegá cu date istorice amâna impregiurarea acést'a, noi insa amintindu numai unele momente generale, vomu cautá mai multu a combiná sî a deduce unele resultate ale ratîunamentului.

Natîunea romàna inundata de popórele barbare, avemu dreptu a afirmá, ca pâna in tempii veninirei unguriloru au avutu institutîunile ei proprie, insa in unu modu fórte particularisticu. Ruinele rémase din potopulu migratîunei popóreloru, cari se vedu a fi trecutu cá o unda preste românî, ne infatîsiéza mai multe domniate isolate, desvoltate póte din prefecturele cele mari, séu, cá sa ne folosimu de o espressiune moderna, din districtele séu despartiemintele cele mari ale colonieloru române dacice. Urmele loru le gasîmu mai tardîu acoperite de innstitutîunile St. Stefanu, cari s'au estinsu preste românii din resaritulu Ungariei sî Banatului sî in o parte insemnata a Transilvaniei. O parte dîcemu, pentruca asupr'a fundului regescu cetimu in diplom'a Andreiana, ca drepturile asupr'a paduriloru sî apeloru sasii sa le póta folosí asemenea cá sî românii *), ceea-ce presupune o stare diferita de a iobagiloru; o parte mai dîcemu sî pentru aceea câ-ce unele tînuturi spre média-dî, resaritu sî média-nópte ale Transilvaniei le vedemu pretinse de Principii invecinateloru Domnii din Tiér'a romanésca sî Moldov'a, cari purtara titule dupa acele tînuturi.

Cneziatele care paru a fi mai vechi de câtu feudalismulu ungurescu, nu ne vine a dîce ca au deramatu mai nainte sistemulu municipalu alu româniloru, ci e de crediutu, ca numiri de aceste, de originea slavona, ce le aflâmu asiá de desu in legile Ungariei, voru fi venitu mai odata cu aceste sî la noi.

Isvórele ce ne stau la dispositîune de a scóte adeverulu puru suntu prea defectuóse, din causa, ca compunatorii loru nu s'au desbracatu de interese partinitóre sî asiá fasele istorice ni le infatîsiéza, cá nisce imagini de neguri, cari se schimba un'a pe alt'a asiá, incâtu numai remane urma din imaginea precedenta sî resultatele faptice suntu de multe-ori cu totulu opuse aceloru istorisiri.

In secululu alu 15 insa gasimu trei momente remarcabile sî adeca rescól'a din tiér'a Oltului la 1434; la 1435. candu intra turcii, tieranii nu voru sa dea ajutoriu pentruca ei privea pre turci mai blandi decâtu pre opressorii loru; la anulu 1436 impilârile s'au facutu nesuferite sî tieranimea a luatu armele a mâna spre a-si eluptá o stare mai buna.

Resultatulu fu, pre câtu de tristu, pre atât'a de ingeniosu sî nu putemu sa dîcemu ca interesele au implicatu cu ocasiunea acést'a o portiune sanetósa de „fanatismu“ natîunalu. Nobilimea româna addicta originei ei celei nóue cá atare, (adeca cá nobilime) se vede ca iau fostu pré usioru a se deslipí cu totulu de originea sea natîunala, sî a se lipí de acei ce o au adusu in form'a feudala in tiéra. Urmà de ací, ca ea formà cu cea streina o clasa deosebita pentru sine, carea in cele din urma luà caracteru magiaru, dara vediendu-se ea prea slaba in contr'a resculâriloru sî cautà inca doi aliati, care sa se bucure mai de acelesi favori, cá sî ea, sa aiba acelesi temeri, cari le avea sî ea, prin urmare sa se adopere la acelasi apasamentu cá sî ea, sî asiá au venitu lucrulu la uniunea celoru trei natîuni „regnicolare“. Acést'a la inceputu se pare o aliantia de classe; prin mediulu receperci unoru confessiuni au datu lucrului unu timbru intrenatîunalu, câci a despartîtu pre românî de câtra celelalte „trei“, respective dóue natîuni, de magiaro-secui sî de sasi.

Lupt'a de ací incolo au fostu neegala, pentru ca cele trei natîuni de-sî nu erau tóte nobile avéu receptiunea religiuniloru loru, pre candu românii de sî erau sî ca atari destui nobili, déca vreau a remané credinciosi originei loru natîunale, erau impedecati prin religiunea loru.

Perderei nobilimei aristocrate, carea déca remanea in fruntea poporului putea sa-i fia de ajutoriu, sa mai adauge, ca românii acusi se vedu isbiti in ultim'a fortaréia ce le mai remasa, in Biserica.

O lupta desperata mai vedemu ca incerca românii la 1784, mai multu pentru a reinviiá traditiunile loru de drepturile dejá perdute, sî cá acele sa nu sufere o prescriptiune, bateru in memori'a loru.

Amu fâcutu acésta schitia pentru cá sa avemu dinainte-ne tabloulu intemplâriloru, sî sa vedemu, ca cercetandu lucrulu cu nepârtinire, reulu celu mai mare nu a fostu atâtu schimbârile acele politice, ci nepasarea nobilimei aristocrate române, carea a fostu asiá de absorbita in interesele ei particularie, incâtu s'a fâcutu órba pentru interesele comune ale originei sele, a poporului, sî devenì in fine constrinsa a capitulá in favórea unei natiunalitâti streine.

Poporulu nenobilu insa, prin continuat'a lupta, au devenitu nobilu in intielesulu celu mai frumosu, pentruca elu au pastratu cu scumpetate tesaurulu lui incredintiatu pâna la anulu mantuirei poporului 1848.

Acestu anu innoì puterile intelectuali ale româniloru. Lupt'a loru de ací incolo pentru redobandirea locului intre natiunile regnicolare nu mai potù fi abtînuta nici de bratiulu celu aspru alu absolutismului, carele se asiedià asupr'a nóstra pâna la 1860.

Pre cine a pusu insa tempulu nostru in fruntea poporului? Loculu nobilimei aristocrate lu iea inteligînti'a, ce s'a recrutatu din preotîme sî poporu. Missiunea ei e la reinceputu, o va scí pretiuí ea acésta missiune?

Dóue detorii mari implica missiunea inteligintiei nóstre de astadi, a nu cadé in gresielele nobilimei vechi aristocrate sî a nu necinstí prin acést'a séu sî alte gresiele pre poporulu carele s'a aretatu asiá bravu, nobilu sî inteliginte totu odata fatia cu detoriele sele cele mai inalte!

Din Pest'a.

In siedinti'a dietala dela 23 se continuà desbaterea generala asupr'a afaceriloru comune. Dupa cetirea protocolului iea cuventulu ministrulu de finantie Lonyai sî espune casei, ca la primirea administratiunei afaceriloru finantiale, s'a incunoscintiatu despre starea averei ce o are coron'a ungurésca sî a aflatu, ca in favórea bunuriloru corónei au incursu sume insemnate, pentru desdaunâri urbariale, de decima sî ca voru mai incurge inca. Sumele aceste s'a asiediatu in obligatîuni de desdaunarea pamentului. Pentrucá sa se sustîna averea bunuriloru camerale nevatemata: M. S. a renduitu la propunerea ministrului, a se preface capitalele venite din bunurile camerale in realitâti nemiscatóre.

Spre acestu scopu a intratu ministrulu in o negotiatiune cu unu plenipotentiatu dela o compania engleza din London pentru cumpararea dominiului Gődöllö din apropiarea Pestei. Dominiulu are 20,209 juguri va sa dîca de 2½ ☐, are unu castelu mare, e bine instruitu sî are venituri laterale de insemnatate, costa 1.840,000 fl. v. a. in note de banca. Ministeriulu la propunerea ministrului de finantie, dupa ce s'a consultatu asupr'a lucrului l'a substernutu M. S. la care s'a sî invoitu pre lânga conditiunea, ca la cumperare sa se intrebuintiedie capitalurile din veniturile bunuriloru camerali sî ca ministeriulu sa aduca la cunoscinti'a dietei schimbarea acést'a in averea corónei. Espune casei ca au cumperatu bunulu, sî care suntu pârtile acelui'a. Arend'a anuala e 20,000 f. Din realitâtile miscatóre se face pomenire de 12,000 oi. Ministeriulu va recercá cas'a la tempulu seu cá sa introduca bunulu in cartea legiloru, cá bunu nealienabilu. (Aprobare).

Dupa acést'a se trece la ordinea dîlei sî vorbira sî astadi diece; cinci pentru votulu majoritâtiei, patru contra sî unulu (Carolu Bobory) pentru amendamentulu lui Madarasz: sa se amâne diet'a. In fine

Stratimiroviciu face interpelatiune pentru faim'a latîta prin dîuarie, despre asiediarea unui corpu de observatiune la marginea serbo-bosniaca; ca Ungari'a are mare interesu la evenemintele din orientu sî de lânga marginile ei. Intréba asiá dara pre ministeriu, déca se intentiunéza asiediarea vre-unui corpu de observatiune? déca ministeriulu scie ce-va despre acést'a? Déca e asiá, apoi e asiediarea corpului in intielesu amicalu pen-

---

*) Ni-a venitu preste Brasiovu sî desfacuta la posta. O facemu acést'a cunoscutu, spre a se puté esplicá intârdîerea cu publicarea. Red.)

*) . . . silvam Blacorum et Bissenorum cum quis usus comunes exercendo cum predictis scilicet Blaccis et Bisschis eisdem contulimus . . .

tru, ori inimicu contra popóreloru orientale?

c. Andrássy dîce, ca-i erá cunoscutu ca se va face interpelatîune sî asiá póte sa respunda. Scîrea despre corpulu de observatiune dîce ca nu are temeiu. Cu tóte aceste elu dechiara, ca nu jace in interesulu M. S. Imper. Austriei sî Regelui Ungariei, cá sa se puna in calea sî sa impedece liber'a sî pacic'a desvoltare a popóreloru orientale. Dovéda e purtarea ministeriului de esterne carele s'a intrepusu pentru desiertarea fortaretieloru serbesci. (Aplausu).

Stratimiroviciu e multiamitu cu respunsulu.

Continuarea desbateriloru va urmá in 26 sî suntu prospecté ca va durá inca, déca din cei ce s'au insemnatu la vorbitu nu voru mai sî resemná. Astadi se ocupa ómenii multu cu dóue lucruri: cu cumperarea dominiului Gödöllö sî cu pregatirile de incoronare, cari se facu din tóte puterile. Cumperarea acést'a are dupa unii unu intielesu politicu cu multu mai afundu, de cum s'aru paré la privirea cea dintâiu. Bunulu e destinatu de resiedintia de véra a M. S. de unde se deduce, ca cu tempulu punctulu de gravitatiune alu imperiului se va stramutá la Pest'a.

Dîlele trecute se vorbea, ca M. S. vrea sa faca o nóua surprindere Ungariei. Fiindu ca institutulu gendarmeriei nu aru fi in Ungari'a populariu, asiá cele 10 bataliuni de honvedi dela 1848 sa se restituiésca sî pre lânga aceste unu regimentu de husari honvedi (honvéd=aperatoriu alu patriei), numiti sî Mátyás huszárok. Acesti'a sa inlocuiésca gendarmeri'a, provediundu totu servitiulu de securitate. Ei au sa se subordinedie ministeriului de interne. In tempu de unu periculu din afara atunci bataliunile sa se radice la numeru de 100 sî sa se intrebuínticze contra inimicului.

„P. Hirnök“ are minunate passiuni. Mai candu vrea sa aiba Belgradulu; acum unu banatu serbescu din Serbi'a, sî altulu românu din Romani'a mica (banatulu Severinului).

Evenemînte politice.

Sabilu 18 Martiu

Dîuarele de Vien'a ce ni-a sositu se esprîma asupr'a unui articulu alu foiei oficiale W. Ztg., cá asupr'a unui evenementu ce face epoca in politic'a austriaca, sî vedu in acestu articulu o rumpere „oficiala cu reactîunea.“ — Cu alta ocasiune vomu reproduce sî noi cuprinsulu acelui articulu sî cetitorii apoi si voru face insii judecat'a asupr'a lui.

In Diet'a Ungariei s'a terminatu eri desbaterile asupr'a elaboratului de 67, cele ce s'a vorbitu din partea stangei servesce mai multu spre ilaritatea partidei deakiane, carea se sciea securu de victori'a ei. Astadi va fi votarea.

Dupa terminarea acestoru desbateri va urmá intielegerea intre Pest'a sî Vien'a, apoi incoronarea. Despre ceea se vede, ca e securitate mare sî de aceea pregâtirile cele accelerate pentru actulu incoronârei, pre care unele sciri lu punu acum in septeman'a prima a lunei lui Maiu.

Dupa „Hirlap“ caletori'a Imperatului la Vien'a a avutu de scopu de a subsemná unele bilete de mâna privitóre la Croatî'a sî litoralulu ungurescu. Despre reintórcere scimu dejá. Póte pâna acum s'a rentorsu sî d. Beust.— Demissiunarea banului Croatîei Kussevich se astépta câtu mai curendu.

Ministeriulu se dîce, ca va aduce adi unu projectu pentru recrutatîunea din estu anu. Detaiurile legei le vomu sci mai bine dupa-ce vomu avé projectulu. Se dîce, ca tempulu de servitiu e 6 ani, tragerea sortîloru dupa comune, chiamarea la sórte aloru trei clase, mesur'a 59 policari (degete, zoll), taxa de eliberare sî suplinire prin altii sî sastînerea tituleloru de eliberare de pâna acum.

Alegerile pentru dietele din Boemi'a, Moravi'a sî Carnioli'a cetimu ca au esîtu mai cá sî cele de mai nainte.— In Boemi'a sî Moravi'a se astépta cu incordare sa se véda in catrâu va incliná proprietârimea cea mare.

„N. Fr. Pr.“ pledéza pentru apropîerea Austriei de Prussi'a sî admonéza de apropierea de Franci'a. O coresp. la „A. A. Ztg.“ impartâsiesce cu tóta securitatea, ca intre cele dóue puteri nemtiesci esista in fapta o apropiare sî inca de asiá, incâtu la unele eventualitâti europene amu vedé pre Austri'a mergendu mâna in mâna cu Prussi'a.

Dupa acea corespundinita Prussi'a va avé mâna libera in Germani'a sî ascura mai departe coresp. ca Austriei nu i se va pune din partea Prussiei nici o pedeca de a trage acestea folóse din incurcaturile cestiunei orientale.

Despre afacerea Luxemburgului scirile se inmultiescu sî arata ca in fine venindu acestu ducatu la Franci'a, Prussi'a va inchide unu ochiu.

In Spani'a amenintia o nóua revolutiune, care va isbucní câtu mai curendu. Proclamatiuni agitatóre se impartu in tóte pârti sî se lipescu pe pâretii casarmeloru.

Din Bucuresci aflâmu ca camer'a au votatu bugetulu sî strâmutarea curtiei de cassatiune dela Bucuresci la Iasi.

Revista dîuaristica

Reproducemu dupa „Bohemi'a“ :

„Pest'a 10 Marte. (Tranni'a in diet'a ungara) Intitularea acést'a o alegemu pentru unu raportu din cas'a de josu din 8 l. c., pre carele aflandulu de lipsa, lu adaugemu aici, de óre-ce siedinti'a acést'a s'au ocupatu mai cu séma de Tranni'a, sî de óre-ce in ea au cadiutu sortîle decidatóre pentru venitoriulu celu mai de apropé alu Marelui Principatu. Ans'a o dedù propunerea ministeriului „despre regularea municipieloru.“

Pentru cetitorii acei'a, cari au mai putîna cunoscintia despre starea dreptului, aflâmu cu cale, de a statorí unu lucru fapticu, ca adeca alegerile deputatiloru din Tranni'a la diet'a presenta din Pest'a nu s'au fâcutu pre basea art. de uniune din a. 1848, cî pre basea unui rescriptu pré in. din 25 Decembre 1865, in care rescriptu, dupa cuvintele „concedemu, cá la diet'a presenta a incoronârei s. a. m. d. sa se tramita deputati pentru servarea intereseloru tierei“ se dîce mai departe: „Incuviintiandu representarea Tranniei la diet'a acést'a, dechiarâmu apriatu, ca acést'a se face, fâra cá sa se alterese cum-va continuitatea de dreptu a legiloru emise de pâna acum'a.“ Cu acést'a sta in legatura stransa loculu acel'a din cuventulu de tronu din 14 Dec. 1865, unde se provóca diet'a presenta, cá sa ia articuli de lege din Tranni'a din anulu 1847/8 „cu deamenuntulu la o considerare seriósa.“ La ceste dóua acte de statu, mai susu amintite se face indigitatiune apriata atâtu in pré inaltulu manuscriptu din 17 Fauru a. c., indreptatu câtra conducatoriulu fostei cancelarii aulice din Tranni'a, contele Franciscu Haller, câtu sî in manuscriptulu imperatescu totu cu acelasi datu indreptatu câtra ministrulu presiedinte ungurescu, contele Juliu Andrássy, in carele din urma se dîce: „Incredintiandu-i-se de nouconstituitului Meu ministeriu ungurescu sî problem'a aceea, cá sa aduca la o deslegare multiamitóre cestiunea uniunei faptice a Tranniei cu Ungari'a in sensulu cuventului Meu de tronu dela deschiderea dietei unguresci din 14 Dec. 1865, precum sî a rescriptului Meu câtra diet'a tranna din 25 Dec. 1865“ etc.

Dupa premisele acestea póte ca au asteptatu deputatii nemagiari din Tranni'a, ca celu putinu va remané lucrulu pre lânga propunerea ministeriului sî ca chiaru sî ministeriulu si va aperá propunerea sea in punctele cardinali, care privescu la Tranní'a. Insa se intempla cu totulu altmintrea.

Propunerea respectiva a ministeriului din 25 Fauru a. c. dîce: „In fine cu privire la Tranni'a

---

FOISIÓRA.

Impartasîri dintr'unu manuscriptu,

ce tractéza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare.)

Sinodulu localu IX.

. . . in 105 Canonu: ca apelati'a nu se admite dela judecatori alesi; in 106 Canonu: se ceru dela Imperatu cinci Esecutori spre aperarea Episcopiloru nevinovati; in 107 Canonu: se ceru dela Imperati sî defensori pentru lucruri bisericesci; in 108 Canonu: ca locutiitorii Episcopiloru dela Sinodu au a se portá dupa convingerea loru; in 109 Can: ca Eparchii nóue se potu creá prin Sinodu metropolitanu sî cu invoirea Metrepolitului; in 110 Canonu: ca incorporarea unei Eparchii in cecalalta nu se opresce; in 111 Canonu: ca Episcopiloru incusati se da voia de a-si alege siesî judecatori alesi; in 112 Canonu: cá sa se scria Papei Inocentiu din Rom'a, cá intre Biseric'a din Alecsandri'a sî Rom'a sa se padiésca pacea; in 113 Canonu: cá nuntîle fâra cuventu de précurvia sa nu se desfaca; in 114 Canonu: cá numai rugaciunile cele prescrise sa se faca; in 115 Canonu: cá toti preotiî trebue sa se judece de câtra stapanirea bisericésca, dar nu civile; 116 Canonu: ca preotî osandití fugendu din Afric'a in pârtîle Italiei, sî acolo primiti fiindu la impartasîre, se depunu din preotîa; in 117 Can.: ca Eppulu nu póte caletorí la Imperatu séu la Pap'a Romei fâra iertarea Metropolitului séu a Sinodului in scrisu; in 118 Can.: ca Eppulu nu póte sa fia sie-si judecatoru; in 119 Can.: ca numai din voia buna póte cine-va sa tréca ortodoxia; in 120 Can.: se pune sub anatema acel'a, carele afirma, ca Adamu aru fi muritu, ori de aru fi gresîtu, ori nu; in 121 Canonu: se pune subt anatema totu acel'a, carele nu crede in iertarea pecatului stramosiescu prin botezu; in 122 Canonu: se esprima anatem'a asupr'a acelui, carele afirma, ca darulu lui Ddieu are putere numai pentru iertarea pecateloru comise, dar nu sî pentru de a nu mai gresî; in 123 Canonu: anatema se otaresce in contr'a aceloru, cari dîcu, ca darulu lui Ddieu ajuta numai in nepacatuire, dar nu sî in facerea fapteloru bune; in 124 Can.: se dîce sî aceloru anatema, cari invatia, ca omulu póte sa faca bine sî fâra ajutoriulu lui Dumnedieu; in 125 Canonu: se punu subt anatema acei'a, cari inceputulu mantuirei lu conditiunéza dela puterea omenésca; in 126 Canonu: se osandescu acei'a, cari afirma, ca sântiî nu pentru sine, ci pentru altiî dîcu cuvintele acelea din rugaciunea domnésca: iértane nóue pecatele nóstre; in 127 Canonu: anatema se dîce sî in contr'a Pelagianiloru; cari afirmau ca sântii nu pentru sine, ci pentru altii dîcu cuvintele acele din rugaciunea domnésca: lasa nóue pecatele nóstre; in 128 Can.: ca donatistii, cari se intorcu la ortodoxia au a se tîné de Episcopii locului; in 129 Can.: ca donatistii reintorsi la ortodoxia, remanu in Eparchi'a acelui Episcopu, carele iau pastoritu pre ei trei ani; in 130 Can.: ca nici unu Episcopu nu-si póte insusî siesi cu putere vre-unu poporu, ci cu judecat'a Sinodului metropolitanu; in 131 Canonu: ca Episcopii negrijitori sa se incuse de câtra Episcopii invecinati la Sinodu; in 132 Canonu: ca Episcopulu, celu ce nu se ingrijesce pentru luminarea iereticiloru, sa se admonedie de câtra vecinii Episcopi, sî acesti'a sa nu se cuminece cu elu, pâna nu se va indreptá; in 133 Canonu: ca Episcopulu va pierde scaunulu seu, carele n'au dîsu pe dreptu, ca au intorsu pre ieretici la ortodoxia; in 134 Canonu: ca preotii sî diaconii potu apelá dela Episcopii loru la Sinodulu Africei séu la Primatele loru, dara nu sî la Rom'á; in 135 Canonu: ca calugaritie sa nu se faca pâna la 25 ani; in 136 Can. ca din fia-care Metropolia sa remâna câte trei Episcopi la acestu Sinodu, iéra ceialalti sa se intórca la ale sele, cá Eparchiele sa nu remana fâra Archierei pre mai indelungatu tempu; in 137 Canonu: ca intre incusatorii preotiloru se primescu numai ómeni cinstiti; in 138 Canonu: ca elibertinii sî sclavii nu se potu lasá la pâri; in 139 Canonu: ca parâsiî déca n'au pututu documentá in contra preotiloru incusarea intâi'a nu se primescu nici la alte incusâri; in 140 Canonu: ca casnicii incusatoriloru, precum sî acei'a, cari au dreptulu de incusare nu potu fi primiti cá martori.

Sinodulu localu X.

Sinodulu localu alu X este acel'a, pre care Ciprianu Episcopulu Cartagenei l'au conchiematu la Cartagen'a la an. 256 in urm'a provocârei celoru 18 Episcopi din Numidi'a, cari au cerutu a se decide printr'unu Sinodu acea intrebare: ca óre este botediulu efeptuitu prin ieretici validu séu ba, fatia cu botediulu fâcutu prin preoti ortodoxi? câci ei pâna acum aveau obiceiu, a botediá pre toti acei'a, cari dintre ieretici venea in sinulu bisericei ortodoxe.— Sinodulu cu privire la deschilinirea esentiale, ce este intre invatieturile ortodoxe sî eretice au decisu intr'acolo pus'a intrebare: ca toti acei'a au a se botediá cu botediulu bisericei ortodoxe, cari trecu dela ieretici la ortodoxia, precum sî toti crestinii ortodoxi, cari din gresiéla s'au botediatu de câtra unu ereticu, de órece botediulu efeptuitu prin eretici nu se póte privî de validu fatia cu marturisirea bisericei ortodoxe. Sinodulu acest'a n'au adusu nici unu canonu, ci lucrarea sea a depusu intr'o otârire, pre care apoi presiedintele Episcopu Ciprianu o au publicatu in form'a de hârthia sinodale, precum Sinodulu l'au imputernicitu pre elu la acést'a.

(Va urmá.)

„ministeriulu este de opiniune, cá acolo cu privire „la art. de lege din 1847—48 VII. § 5. se va face câtu mai curendu unu articulu de lege sî ministeriulu va fi imputernicitu sî sustînutu in sfer'a „regimului, administratîune sî justitia pâna la alta „dispositîune. In consonantia cu sistem'a acést'a „ministeriulu va face dispositîunile recerute in regimu sî administratiune dupa parerea sea“. Fatia cu acestea face Nic. Ujfalussy, deputatulu din cerculu de alegere alu Baiei mare, comitatulu Szatmarului, amendementulu, cá sa se stérga de totu propunerea ministeriala amintita, sî sa se puna in loculu acelei'a urmatoriulu conclusu: „In privinti'a regulârei relatiunilorn Tranniei pâna la tempulu „acel'a, candu se va face cu privire la articululu de „lege din 1847—48, VII § 5. câtu mai curendu „unu articulu de lege, se va imputernicí ministeriulu „ca in sfer'a sea cá regimu, sa faca in administratîune „sî justitia despositîunile de lipsa dupa parerea sea sî „pre lânga responsabilitate.“ Indata dupa Ujfalussy luâ cuventulu contele Emericu Miko, ministru de comunicatîune, sî dechiarâ, ca ministeriulu primesce sî-si insusiesce propunerea lui Ujfalussy.

Deputatulu Sabiiului Zimmermann se abate dela propunerea ministeriala, mai tare insa dela amendementulu lui Ujfalussy sî face propunerea urmatóre: „In fine, in Tranni'a se sustîne in administratîune sî justitia sistem'a, ce esista in presinte, pâna la alta dispusetiune a legislatîunei.“ Firulu vorbirei lui Zimmermann au fostu, ca institutîunile, cari esista in Tranni'a, nu se potu suspendá prin o dispositîune ministeriala, nici chiaru prin vre-unu conclusu alu casei, cu atât'a mai putînu, de óre-ce cas'a insusi nu numai in adresele cunoscute, ci inca sî alta ocasiune s'au esprimatu, ca legile numai prin legi se potu schimbá. Intr'adeveru incependu Macelariu, unu deputatu românu din Tranni'a, intr'o siedintia de mai nainte din 7 Marte a vorbí romanesce, atuncea Deák insusi dechiara: „Fia care fiu alu tierei, fia magiaru, românu, serbu „séu slovacu, cunósce negresîtu regul'a fundamentala, ca trebuescu respectate legile statului, de „care ne tînemu sî in care vietiuimu. Aru fi „tristu lucru, déca amu incepe de acum'a dela inceputulu restituirei constitutiunei nóstre, a calcá in „fapta o lege, care inca e in vigóre sî nu este straformata. Legea (adeca ca in diet'a ungurésca nu „e iertatu a vorbí fâra numai unguresce) este chiara; „fi-va de lipsa, cá sa se sustîna sî deací inainte, „accea va atârná dela intielepciunea casei; insa pâna „candu va esistá, trebuie sa o tînemu.“

Déca e vorb'a de pretensiunile natiunalitâtîloru, déca e vorb'a de principiulu celu mare alu egalei indreptâtîri a natiunalitâ îloru, cari au datorintie egale sî platescu contributiune egala, atunci totudéun'a sa fia la indemâna mijloculu — ca legile, cari suntu in vigóre numai prin legi se potu straformá sî ca legile numai dupa ce va urmá incoronarea, se voru puté schimbá — unu mijlocu carele totudéun'a au fâcutu servitiulu celu mai bunu sî care servitiu nici odata nu au fostu fâra de resultatu. Cu parere de reu trebuia sa observâmu, ca punctulu de vedere, care predomnesce sî astadi inca, pre lânga tóte esperientiele cele amari de dóuedieci de ani, este esclusivu magiaru. Acést'a s'a vediutu de ajunsu sî in desbaterile desvoltate in privinti'a acést'a. In desiertu aretâ Zimmermann ca aru fi ilegalitate, candu s'aru face dispositiuni privitóre la Tranni'a, déca d. e. s'aru tramite in tiéra 'comissari plenipotentiati din partea regimului etc. Resultatulu votârei au fostu, ca propunerea lui Zimmermann s'au respinsu sî s'au primitu cu majoritate mare amendamentulu lui Ujfalussy; ca prin urmare, ministeriulu unguresc de acum'a are pre deplinu mâna libera asupr'a afaceriloru Tranniei, ca are voia libera, sî ca nu póte fi vorb'a de vre-o respunsabilitate, de órece incisulu decidietoriu „dupa parerea sea propria“ eschide ori-ce respunsabilitate. Cu unu cuventu diet'a ungurésea, carea se gerá pâna acum'a, ca aru avé constitutiunalismulu sî ideile legislativei in sensulu loru celu mai strictu, au datu prin conclusulu seu ministeriului carte blanche (carte alba) pentru afacerile Tranniei. —

De lânga Chei'a Turdei 14/26 Marte.

Pe acesta lume unii muritori au acea fire — ca in amcraciunea loru nu potu sa scape nici o lacrima, sî acesti'a mai tare se consuma se topescu insine, pre candu altii in asemenea intristare cu sîróe de lacrimi se mai usiuréza sî se stempera.— Asemenea se intempla sî in invertitur'a rótei a lumei acestei'a, candu unii uimiti de ganduri adenci, tacêndu (cá sî ceia-ce nu potu lacrimá) petrecu cu vederea cursulu lucrâriloru din lume despre fiitórea sórte. Atunci altii baremu intr'aceea-si afla ce-va umbra de usiurare sî stemperare ca dau publicitâtiei parte dintr'acele, cari se 'ntempla in giurulu loru sî acestor'a (cá sî cei ce in amarulu loru sciu lacrimá) *) li se mai alinéza necazulu. —

In dîlele trecute din tóte pârtîle Comitatului ne pomeniramu, ca magiarii se aduna in Turd'a, ori sî care curiosu nu puteá scóte secretulu ca ce s'a intemplatu in aceea adunare estraordinaria, insa totusi nu multu dupa aceea s'au vediutu ca indata au pornitu o hartía gratulatóre câtra In. ministeriu pestanu, poftindui succesu felicitoriu, sî promitendu-i — ca voru jertfí avere, potere sî ori ce s'aru mai poftí, pentru intregimea regatului Ungariei, dara Ardealulu negresîtu sa-lu contopésca in mater'a sea Ungari'a, adauge sî pentru drumulu feratu sa fia dela Oradea—Clusiu prin Ardélu la Brasiovu. Aceea petitîune s'a silitu a o inzestrá cu subscrieri numeróse. Din casa 'n casa au provocatu pre toti sa se subscrie, nunumai magiari, — dara sî de românii s'a apucatu, sî au scrisu la vre-o câti-va numele, precandu cei mai bagatori de séma au peritu dintre ei, insa n'au scapatu cu atât'a, ca prin tergulu de tiéra prin opidulu E. judele cu acea hartía iau colacarîtu de s'a vediutu siliti a se subscrie. — Acum uniune ori nu uniune dara sperâmu, ca natîunea romàna nu va fi desbracata de demnitatea ei natîunala, câci de-sî natîunea romana au fostu prin numerosi secoli apesata sî de tóte dreptu-rile despoiata, de-sî o considerá unii ca e o trupina putreda — uscata, din care ramuri verdi numai potu re'nviá, dara s'a 'nsielatu — câci sub umbr'a trupinei erá numai nevediute ramurile de buna sperantia, cari s'au aretatu indata la celu d'antâiu echo de libertate din 48, câci membri demni, cu talente virtuóse avemu in fruntea natîunei, suferindu tóte calamitâtîle, numai cá pre natîunea româna sa o scóta de sub jugulu sclaviei.

In fine adaugemu ca ori câte petitîuni pentru uniune, sî contr'a, déca magiarii nu voru respectá drepturile natîunei nóstre romane, nici lucrârile densiloru cele asupritóre nu voru prinde redacini trainice. — S. P. M.

Bucovina. In legatura cu cele publicate in nr. 21, facemu sa urmeze protocolulu ad. gener. a Societâtiei pentru lit. sî cultur'a româna din Bucovin'a dupa fóiea Societâtiei:

Alegandu-se dupa propunerea dlui presiedînte de protocolanti ai Adunârei dd. Artemiu Ieremieviciu sî Emanuilu Seleschi, se reproduce ordinea dîlei, care se cuprinde în urmatoriulu programu:

1. Raportulu Comitetului Societâtiei asupr'a lucrâriloru sale dela 10/12. Ianuariu 1866. pâna la finea an. 1866;
2. Incuviintiarea bugetului Societ. pe an. 1867;
3. Alte propuneri sî discursuri scientiale sî literarie;
4. Alegerea secretariului Societ. in loculu reposatului Dr. A. Dimitrovitia conformu cu § 32 din statutele Societâtiei.
5. Alegerea a 4 membri ai Comitetului in loculu celoru esîti prin sorti conformu cu § 15 din statutele Societâtii;

Dupa acést'a provóca dlu presiedinte pre secretariulu prov. alu Societâtiei dlu Leo Popescul, ca sa cetésca ad. 1) raportulu Comitetului sî facendu-se ast'a, intréba apoi, de n'are cine-va de fâcutu vre-o observatiune la cuprinsulu lui.

Parintele Samuilu Andreeviciu, ceredu cuventulu, dîce, ca alta observaciune n'aru fi de fâcutu, decâtu aceea, ca din staruinti'a, lucrativitatea sî zelulu Comitetului Societâtiei desvoltatu in decursulu anului trecutu in favórea ei resulta detorinti'a Adunârei, de a-i respicá recunoscinti'a s'a sî face propunerea, cá Adunarea sa-si raspice acésta recunosintia prin sculare; ceea-ce se sî face.

Dlu presiedinte multiamesce in numele Comitetului pentru marturisirea acestei recunoscintie sî asecurara, ca Comitetulu, incurajatu printr'ens'a, va nediuí sî de aici inainte intru sporirea scopuriloru Societâtiei cu tóta acurateti'a.

Luandu cuventulu dupa aceea dlu vice-presiedinte Ioann Calinciucu, spune ca generósele jertfe, aduse din partea binefacatoriloru atinsi in raportulu Comitetului, suntu cu atât'a mai mari sî mai insemnate, cu câtu s'au facutu ele sub cele mai grele impregiurâri sî adauge, ca chiaru acestu momentu e dovada via sî multu imbucuratóre, ca zelulu pentru sporirea sî naintarea scopuriloru Societâtiei nu-lu potu innadusî nici impregiurârile cele mai grele, nici pedecile cele mai mari, sî déca Comitetulu Societâtiei a respicatu aceloru binefacatori generosi multiamit'a sea, a fâcut'o acést'a presupunendu sî contându la consimtiemantulu Adunârei de astadi; face deci dara propunerea, cá Adunarea sa arate acestu consimtiemantu prin sculare, ceea-ce se sî face.

Trecandu mai departe la punctulu alu doilea alu ordinei dîlei, dlu presiedinte provóca pre dlu Orest Reni a cetí urmatoriulu preliminariu:

a) Spese:

1.	Chiri'a casei	400 fl.
2.	Onorariulu secretariulu . .	150 fl.
3.	Salariulu servitoriului . .	120 fl.
4.	Cumperarea sî legatulu cârtiloru .	100 fl.
5.	Jurnalele	100 fl.
6.	Cancelari'a	60 fl.
7.	Diplomele . . . ;	250 fl.
8.	Luminatulu	60 fl.
9.	Incalditulu	50 fl.
10.	Mobilatulu	10 fl.
11.	Dóue stipendii pentru 2 juristi in Vien'a	400 fl.
12	Pentru premiarea celoru mai insemnate lucrâri literarie originale cari se voru tramite Comitetului din Bucovin'a	200 fl.
13.	Subventiune la fóea Societâtiei .	100 fl.
	Sum'a .	2000 fl.

b) Acoperirea:

1 Remasîti'a casei din an. 1866.
2. Restantiele madulariloru din an. 1866.
3. Contribuirile madulariloru sî ale binefacatoriloru din an. 1867 sî
4. Interesele fondului.

Luandu dlu Orest Reni cuventulu, face propunerea, cá in privinti'a formei votârei asupr'a acestui preliminariu sa se observe procedur'a urmata sî in anii trecuti, adeca, cá punturile, la cari nu se voru face observatîuni, sa se privésca de incuviintiate.

Primindu-se propunerea acést'a, dlu Orest Reni cetesce preliminariulu sî ajungendu la puctulu 5 dîce, ca sum'a de 100 fl. s'a preliminatu cu scopu, ca 50 fl. sa fia pentru dîuarie politice, eara ceialalti 50 fl. pentru dîuare scientiale. La punctulu 11 se incinge o desbatere mai indelungata.

Dlu Alessandru Plesc'a, luandu in vedere, ca padurile cele mai frumóse bucovinene din lips'a barbatîloru de specialitate se sterpescu aici in tiéra cu o usiurintia ne mai audîta sî cumca in urm'a acestei sterpiri neasteptate nu numai câtu lips'a de lemne, dar sî o scadere fatala in producerea pamentului, propune, cá din cele dóue stipendii ale Societâtiei unulu sa se lasa pentru unu juristu, eara celalaltu sa se menésca pentru unu teneru, care aru invetiá padurariluIu sî s'aru oblegá a serbí aici in patria.

Dlu I. Sbier'a nu se invoiesce cu partea formala a acestei propuneri, sî dîce ca incuviintiandu Adunarea generala a anului trecutu 2 stipendii pentru 2 juristi, acestu obligamentu cauta sa se traga prin patru ani, cu atât'a mai multu, fiindu ele date acum'a sî déca unulu din aceste stipendii s'aru mení pentru alte ramuri, atunci unulu din stipendiatii Societâtiei aru trebuí sa remana la facultatea juridica din Vien'a fâra de ajutoriu, ceea ce nu póte concede onorat'a Adunare de astadi.

Dlu Alessandru Plesc'a observâ, cá sa se credie asiá dara unu stipendiu nou.

Dlu Ioan Sbierea continua dîcendu, ca, de-sî scopurile Societâtiei tindu la cultura sî s'aru puté subsumá aici sî specialitatea padurarituIui, totusi e de speratu, ca tiér'a, fiindu aici interesata in rendulu intâiu, va cautá sa indrumedie prin diet'a sea crearea unei scóle agricole, unde se va grigí sî de ramulu padurarituIui. Câtu despre crearea de stipendii nóue, déca aru fi mijlóce, domni'a lui aru fi mai de graba pentru ramulu filosoficu, de órece acestu studiu este sub impregiurarea de fatia de cea mai neaperata trebuintia; deci dara se dechiara in contr'a propuneriloru dlui inainte vorbitoriu.

Dlu Alesandru Plesc'a, luandu cuventulu, se invoiesce cu pastrarea pentru juristi a aceloru dóue stipendii create, dara cu tóte ca este incredintiatu, ca tiér'a se va ingrigí cu tempulu sî de padurarítu, creandu scóle agricole s. a., totusi se teme, cá acést'a sa nu se intemple prea tardîu; de alta parte asecura domni'a lui, ca poporulu s'aru bucurá multu, cendu aru vedé catu mai curendu padurari romani, ómeni esîti din sînulu seu, in carii aru avé incredere deplina sî cari mai usioru l'aru puté oprí dela stirpirea paduriloru, sî de aceea propune, cá sa se creedie unu stipendiu nou anume pentru invetiatur'a padurarítului.

---

*) Militariului bravu nu i se siede nici candu sa plânga, ci sa se lupte; acést'a e caracterulu barbatiei. Red.)

Dlu Orest Reni se dechiara in contr'a propunerei acestei'a, un'a, pentru ca nu impertasiesce temerea ínaintea vorbitoriului, ca diet'a Bucovinei n'aru ingrijí de infiintiarea de scóle agricole impreunate cu padurarítulu, indata ce numai ii voru iertá mijlócele fundului tierei, sî apoi sî mijlócele Socîetâtiei inca nu ingaduescu crearea de stipendii nóue, câci spesele ei se urca pe anulu 1867 la 2000 fl. sî suntu atât'a de urgintî, incâtu nu se póte presupune, ca din sum'a acést'a sa remana ceva necheltuitu. Recugetandu deci dara, ca venitulu Socîetâtiei in anulu curinte cu greu va intrece sum'a preliminata de 2000 fl., ca calamitâtîle anului trecutu nu potu remané fâra urmâri sî pentru anulu curinte, sî cumca crearea unui stipendiu nou dupa ide'a dlui prevorbitoru aru atrage unu oblegamentu de trei ani celu putînu fâra perspectiva de a-lu puté implinì, e de parere, ca adunarea nu póte radicá la conclusu propunerea dlu Plesc'a, carele si-o retrage apoi. (Va urmá.)

Principatele române unite.

Din siedinti'a din 7 Martiu a adunârei deputatîloru estragemu urmatórele:

D. Ministru de finantie cere unu adaosu de 500,000 lei la paragrafulu cheltuielei pentru transportulu sârei la porturi. D. N. Ionescu intréba de ce nu s'a depusu socotelele anuali cá sa se póta ocupá Camer'a sî cu ele. D. Ministru de finantie va respunde in 3 dîle. Se redica o desbatere in care d. Blaremberg dîce ca eri i s'a inábusîtu glasulu sî n'a pututu contestá cele avansate in privinti'a siedintiei secrete a constituantei. Dlui, sustînutu de dnii Iepurianu sî L. Catarglu, repetiesce cele dîse dejá de d-loru in siedinti'a trecuta, ca n'au fostu votu in acea siedintia. D. Vesescu se mira de acésta discutiune. Majoritatea adunârei trece la ordinea dilei. Se urmédia desbaterea budgetului venituriloru. Bugetulu casei de licidare se aprobà sî intregulu capitulu 7. Se pune la votu sum'a de 300,000 dobend'a imprumutului de 3,000,000 pentru cei in lipsa, sî se primesce. Proiectulu pentru sum'a de 500,000 lei, adaosu cerutu de ministeriu la chieltuielele de transportu a sârei la porturi, se primesce cu 87 bile albe contr'a 5 negre Se da citire legei bugetarie in totale. Desbaterea sî rotarea ei in totale se va face conformu regulamentului, in siedinti'a de Joi.

Se redica o desbatere furtunósa asupr'a cestiunei déca trebuie sa se iá indata in discutiune proiectulu transferirei curtiei de casatiune la Iasi. Ministeriulu primesce acésta discusiune sî inainte de votarea in totale a bugeteloru déca adunarea va voí ast-feliu; insa in ori-ce casu, ministeriulu declara ca nu va inchide camer'a inainte de votarea legei pentru strâmutarea curtiei de casatiune. Acestu proiectu se va desbate dupa votarea bugetului.

Se ia in desbatere sî se pune la votu proiectulu, prin care se cere unu creditu pentru plat'a indemnitâtiei deputatiloru pre tempulu prelungirei sessiunei actuale. Se primesce cu 54 bile álbe contra 22 negre sî 6 abtîneri.

Se pune in desbatere proiectulu pentru prelungirea functiuniloru a doi membri sî doi referendari inca pâna la finitulu anului 1867. Se pune la votu sî se primesce. „I. R.“

Varietâti.

†

Dupa o impartasîre telegrafica aflâmu ca Ilustrit. Sea

Georgiu Pop'a,

Comite supremu alu Aradului a reposatu alaltaieri in flórea etâtiei sele barbatesci. —

*** Esc. Sea Episcopulu Fogarasy au spendatu pentru fundarea unui dîuariu ungurescu in Alb'a-Juli'a 10,000 fl.

*** In contr'a sciriloru acelor'a, cari vreau sa scia, ca contele Emanuel Pechy aru fi designatu de guvernatoriulu tierei in Tranni'a, ne insciintiédia unu corespundinte, ca contele Emanuilu Pechy se va denumí de comissariu regiu pentru Fiume.

*** „G. Tr.“ publica o adresa de multiamita câtra dlu Consil. I. Macelariu sî alta câtra Dr. Iosifu Hodosiu.

*** Görgey generalulu ung. dela 1848, spune unu telegramu la „Times“, ca a capetatu voia a parasí Klagenfurtulu unde erá internatu.

*** (Defraudatiune de epistole cu bani.) Corespundinti'a locala „Füller“ din Vien'a aduce scirea urmatóre: in saculu postei din Sabiiu, care lu primí mai de curendu deregatori'a postala principala din Vien'a, se aflà unu lucru raru. In locu de pachetele de bani, cari aru fi trebuitu sa fia intr'ensulu, se aflau paie sî hârthia de maculatura pachetate. Defraudatiunea inca nu s'au pututu aflá unde-si are originea — pagub'a insa s'au pretiuitu cam la 10,000 fl.

*** In septeman'a trecuta— dela tergulu din opidulu E. calatorindu câtra Turd'a mai multi cismari intr'o trasura cu cai, pre unu nobilu caletoriu l'ua lovitu cu rud'a trasurei in splina, care intre A. P. sî comun'a C. lânga Turd'a din aceea lovitura picandu la pamentu, caii l'au sdrobitu, rót'a carului trecendu preste capulu lui l'au sfermatu, sî au remasu fâra viétia,— acésta nenorocire o aducu innainte sî din acelu motivu, câci norocire ca nu au fostu cei'a din trasura românì, ca indata amu audî in tóte pârtîle, ca aceea s'a intemplatu din caus'a invidiei natîunale— ce adese-ori patiescu ai nostri pe aicea.— Alt'a intemplare, in 4/16 Marte la unu vvreu care e arendatoru la vam'a de drumu, in bârculu Turdei, cum merge drumulu dela Turd'a la Felvintiu, in poterea noptii fiindu chiamatu afara ca sa primésca vam'a drumului dela caletori, cum s'a ivitu l'au prinsu, l'au retînutu afara l'au mai imbiatu cu nisce bolditurí, pre candu unii dintre ei fiindu cu masce acoperiti, au intratu in odae, sî atâtu banii, câtu sî ce au aflatu mai pretiosu au rapitu, insa trei tineri din Turd'a, in acea causa suspiciunati, suntu arestati.

*** Iérasi o inventiune nóua. M. P. spune ca in Clusiu lacatariulu I. Marcoviciu au presentatu magistratului de acolo unu modelu de pusca, cu carea dupa o umplatura póte puscá de 30 ori dupa olalta. Pentru cá sa-si póta aretá in mare inventiunea cerù dela magistratu 20 fl. ce i se sî dedura.

*** Din Brasiovu se scrie ca in Kezdi=Vásárhely au fostu in dîlele trecute unu focu mare, carele au fâcutu paguba insemnata.

*** (Dreptulu de votare alu muieriloru.) Mr. I. St. Mill au fâcutu cunoscutu in cas'a de josu din Londr'a, ca elu va face in comitetulu despre bill'a de reforma propunerea, cá la clausele 3, 4, 5 sî 6 sa se puna in locu de cuventulu „barbatu“ „persóna“ cá sa póta capetá sî muierile dreptulu de votare.

*** (Duelulu studentiloru din Vien'a.) In pertractarea finala, tînuta in 23 l. c. ínaintea judecatoriei de tiéra din Vien'a, s'au fâcutu hotârirea urmatóre: Gustav Schotsch s'au fâcutu vinovatu de crim'a duelârei dupa § 158 sî 161 St. G. sî pentru aceea se osandesce pre 5 ani la inchisóre grea, iéra Michaila Pildner sî Iosifu Konnerth cá participatori la duelulu acest'a se osandescu, fia-care pre 4 luni la inchisóre, totudeodata se otâresce asternerea acteloru pentru o micsiorare a pedepsei.

*** Acei dela vighili'a finantiale, cari nu au implinitu 4 ani de servitiu sî nu sciu limb'a magiara, dupa unu avisu sositu la directiunea cercuala de finantie din Clusiu, se voru demissiuná pe rendu.

*** (Monopolulu) tabacului se redica dupa cum spune M. O. din isvoru autenticu. Totu acea fóia dîce ca aru fi de doritu cá sa se stérga sî celu de sare.

*** In Bucuresci s'au inauguratu de curendu Societatea pentru invatietur'a poporului românu. Sectiunea centrala. Program'a inaugurârei scóleloru duminicale gratuite de adulti (meseriasi).

*** Aflâmu ca comitetulu consultativu alu armatei si-a terminatu lucrarea sea asupr'a projectului de reorganisare a armatei (române) permanente. Principalele sele dispositîuni se potu resumá astfelu: Armat'a permanenta se va compune din 8 regimente de infanteria de linia, 4 regimente de cavaleria, dintre care dóue de lanceri sî dóue de dorobanti (venatori calâri); 2 regimente de artileria de cate 4 tunuri in tempu de pace — 9 trasuri in totalu— sî de 6 tunuri in tempu de resboiu— 28 de trasuri.

Prin acésta organisare, venatorii pe josu suntu desfiintiati. Projectulu acest'a va fi in curendu presentatu ministeriului de resboiu, sî se dîce, ca in biurourile sele se lucréza spre a se formá regimentulu alu 8-lea de infanteria din batalióneIe de venatori esistande. Suprimarea venatoriloru, cu tóta crearea acestui nou regimentu, se dîce ca lasa o economia de mai multu de 1,000,000 lei. (Luptatorulu.)

*** („Kikiriki“ la dlu de Beust.) „Poss'a“ intitulata „sistem'a nóua“ de Berg, in care se tracteza sistem'a cea nóua de aperare intr'unu modu glumetiu, intempinà la censura dificultâti mari; in fine i se spuse simplu autorului, ca prin aceea se batjocoresce in publicu o propunere séu mesura a regimului. Dlu Berg merse la ministrulu de Beust unde la rugarea lui primí audientia de unu patrariu de óra sî i cetí unele locuri cari se aflasera la censura scandalóse. Baronulu de Beust insa-i spune ca elu nu afla in postu nimic'a scandalosu séu vatamatoriu sî i da licentia, cá sa se produca cu Ddieu cu pies'a sea. In audienti'a acést'a si da ministrulu sî opiuiunea despre teatrele populari, sî promite a dá sî in privinti'a acést'a ajutoriu. — Iéra candu erá sa se departedie O. F. Berg, i dîse Esc. Sea dîmbindu: „Mai aratami inca o placere mica! DTa esti editoriulu lui „Kikiriki“; tocm'a acum'a amu primitu esemplariulu de astadi, insa in numerulu acest'a nu se afla portretulu meu, in celelalte l'amu vediutu mai de multe ori.“ Escelentia — i respunse editoriulu — acest'a este uniculu mijlocu, care-i este datu poetului populariu, de a redicá popularitatea Vóstra.“ — „Eu nu sum vatematu nici decum, dîse ministrulu, déca sum alesu de objectulu humorului, insa nu sum nimeritu bine in fói'a DTale; aici i-ti dau dóue fotografii de ale mele, cá sa le folosesci, candu vei vrea sa me puni iéra in fói'a DTale.“ . . . Precum e cunoscutu Dlu de Beust au fostu tramisu pre tempulu seu din Dresden sî lui „Kladderatsch fotografi'a sea, cá sa o folosescu.“ (Lucrulu se pare a fi o poveste.)

Nr. 8—1 **Concursu**

Pentru intregirea statîunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. res. Petril'a, ce e ingremiata inclitului comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului gr. res. românu alu Bisericei albe, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statîune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 63 fl. v. a.

b) in naturale: 24 meti de cucuruzu, 100 ponti lardu, 50 ponti de sare, 12 ponti, lumini, 6 orgii de lemne, trei jugere de pamentu sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitîunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasulu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî portarea loru morale sî politica, sî astfelu inzestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna in 25 Aprile a. c. vechiu.

Caransebesiu, 13 Marte 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 9—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea definitiva a statîunei invetiatoresci din comun'a Slatin'a,— pâna in 14 Aprile.

Emolumentele legate de acésta statiune suntu: 100 fl., 5 chible de grâu, 5 chible de cucuruzu, 2 mesuri de pasula, 100 portii de fenu, 10 orgi de lemne de focu sî cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá statiunea acést'a suntu avisati, recursele sale instruate cu documentele prescrise— sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu diecesanu gr. or. aradanu,— ale tramite subscrisului pâna la prefiptulu terminu. Totvaradi'a in 14 Marte 1867.

Iosifu Belesiu,
Prot. sî insp. distr. de scóle.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 24. ANULU XV.

Sabiiu, in 23 Martiu (4 Apr.) 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Sabiiu 22 Martiu

Diet'a Ungariei au terminatu desbaterile asupr'a elaboratului ce tratéza afacerile comune ale imperiului. Telegramele din 31 Mart. n. sosite la foile nemtiesci de aici din locu spunu ca elaboratulu s'a primitu cu 257 contr'a 117 voturi sî ca 22 de votanti au absentatu *); ca la desbaterea speciala sî la cetirea a treea nu s'a mai schimbatu nimic'a. Unele din dîuarele vieneze punu intrebarea ca ce va fi acum? ce sórte va avé elaboratulu naintea senatului imperialu? Acéstr'a o vomu vedé câci pro 28 Aprile (dupa sciri mai nóue in Maiu) are sa se convóce sî acest'a.

Unu tel. orig. la „S. Bl.“ spune de intentiunea de a se conchiamá diet'a croata sî provocarea acestei'a a luá parte la incoronare. Mai departe ministeriulu va sa-i faca o propunere de impacare. In 1 Aprile a sositu la Pest'a min de Beust, cont. Goluchowski sî banulu Kussevich.

In Boemi'a sî Moravi'a au cadiutu sortîle in favórea februaristiloru sî in defavórea federalistiloru. Influinti'a Archiducelui Stefanu si-a avutu dara efectulu asupr'a proprietarimei celei mari in ambe tierile. Zkft, care pórta stindardulu federalismului in Austri'a, dîce, ca cu tóte aceste slavii nu desperéza sî prognosticéza, ca ei nu se voru duce in senatulu imperialu sî acolo voru fi numai nemti sî multu póte sî poloni.

In Tirolulu de média-dî demonstratîunile inca totu mai vinu la ordinea dîlei. Asiá cetimu ca in dîu'a de St. Iosifu (dupa cal. gregorianu) au fostu demonstratîuni garibaldiane, a cârui dî onomastica se serbéza cu acea ocasiune. La aceste se spune ca au luatu parte sî preotîmea. De insemnatu mai e sî impregiurarea, ca faptele aceste le anuncia publicitâtiei o fóia oficiala.

Din Prussi'a se spune, ca regimulu vrea sa introduca sufragiulu universalu pentru alegerile dietale. Unii suntu de credintia, ca prin mesur'a acést'a Prussi'a va ajunge mai curendu la contopirea stateloru federatiunei sî la mediatisarea Principiloru stateloru federate.

Cestiunea Luxemburgului agita inca mereu dîuaristic'a. Unu telegramu din Parisu dela 30 Mart. n. spune, ca cederea acestei tierutie, de 48 mile patrate cu 200 mii locuitori (la coltiulu resaritului de média nópte alu Franciei sî la celu de média-dî alu Belgiului), la Franci'a, e deja fapta implinita. Ceea ce e lesne de crediutu pre lânga tóte sgomotele câte se facu despre conflagratiunea, ce se crede ca se va aprinde in Europ'a din afacerea acést'a.

In Parisu a fostu fipsata pre 1 Aprile deschiderea espositiunei universale industriale. Se dîcea ca o va deschide Imperatulu Napoleonu in persóna. Se mai dîcea, ca dintre capetele incoronate inca voru luá parte la acésta serbatóre mare a industriei din tóta lumea.

Din orientu suntu scirile cu tóta dîu'a totu mai interesante. Principele Serbiei au sî plecatu la Constantînopole. La plecarea lui au fostu postate trupele serbesci la loculu unde Principele s'a imbarcatu pre vaporulu „Ferd. Max.“ Oficierii au formatu spalieriu. Principele a indreptatu unu cuventu de despârtîre câtra trupe sî poporu. Pasi'a din Belgradu petrece pre Principele la Constantinopolea. Inainte de plecare falfaiá flamur'a cea mare turcésca pre fortaretia sî tunurile sî trupele turcesci au salutatu.

In legatura cu aceste mai adaugemu urmatórele dupa Zkft:

Dupa scire din Belgradu luata din isvoru siguru se dîce, ca principele Michailu aru fi intreprinsu caletori'a la Constantinopole cu scopu, cá sa statorésca o conventiune intre Serbi'a sî Turci'a, in urm'a cârei'a i s'aru concede principelui din Serbi'a dreptulu, cá in casu, candu s'aru intemplá o revolta, sa póta intrá cu putere armata in Bosni'a sî in Erzegovin'a sî luandu aceste tieri provisoriu in administratîunea sea sa le tîna ocupate cu militîa pâna ce va trece cris'a. Pentru aceea principele aru trebuí sa pastredie inca fatia cu pórt'a o positîune pacinica sî sa nu dea ajutoriu nici decâtu, nici prin protegerea emigratîloru insurgenti, nici prin vre-o ajutorare a insurectîunei. Cá unic'a conditiune necesaria a conventiunei amintite s'aru cere recunóscerea pe deplinu a libertâtîloru Serbiei. La principele Serbiei s'au tramisu decurendu cont. Edmund Zichy, carele acum'a e denumitu de consiliaru intimu, in o missiune estraordinaria. Dupa cum se spune, contele, carele sta cu principele Michailu in relatîuni personale amicali, aru fi avutu mandatu, cá sa-lu admoneze cu deadinsulu, sa se modereze, sî sa-i arate, de ce mare ponderositate aru fi pentru Austri'a, cá sa remana Bosni'a sî Erzegovin'a sub supremati'a Turciei, sî cá prin urmare Serbi'a — déca nu va vrea sa-si conturbe relatîunile cele bune fatia cu Austri'a — va trebuí sa se lase de ori ce machinatîuni, cari tîntescu intr'acolo, cá Turci'a sa céda teritoriele acestea, sî sa se oblige, ca va respectá integritatea teritoriala a Turciei. Se dîce ca solulu acest'a de dincóce aru fi avutu o primire buna din partea principelui Michailu.

---

*) „Sieb. Bl.“

Din Pest'a.

Dupa unu repausu de dóue dîle, diet'a Ungariei continuà desbaterea elaboratului de 67 in 26 Marte. Presiedinte Szentiványi. De pre bancele ministeriali lipseau ministrii Andrássy sî Wenkheim, cari au petrecutu pre M. S. la bunulu celu de curendu cumperatu, la Gödöllö.

Dupa cetirea indatinata a protocolului vine intre alte o petitiune subscrisa de mai multi oficieri honvédi, prin carea se róga de dieta, cá oficierii de honvédi, cari se mai afla in viétia sa se reabiliteze sî de bunatatea acést'a sa se bucure sî acei din strainetate. Acést'a se primesce din partea casei cu aplausu sî se indrépta la comitetulu de petitiuni. Urméza apoi o interpelatiune din partea deputatului Nyári in privinti'a cestiunei natiunalitâtiloru. Elu se provóca la adresele dietei, cari promisera a regulá cestiunea acést'a indata ce se va restituì constitutiunea sî acést'a in interesulu ecuitâtiei sî alu egalitâtiei. Amintesce apoi de o comissiune, carea s'a instituitu pentru elaborarea unei pareri sî asiá intréba in fine, déca regimulu celu respunsabilu are de cugetu a asterne dietei unu proiectu de lege despre cestiunea natiunalitâtiloru?

La acésta interpelatiune respunde,

Bar. Eötvös, ca nimenea nu doresce mai tare o deslegare multiamitóre, ca ministeriulu M. S. Diet'a, dîce ministrulu mai departe, a emisu o comissiune, carea sa se ocupe cu cestiunea acést'a. Candu va fi acést'a gat'a cu elaboratulu seu, ministeriulu dupa ce-si va face modificatiunile ce i se voru paré de fâcutu lu va aduce sî asterne dietei.

Nyári cere in urm'a acestui respunsu din partea regimului, cá cas'a sa enuncie „ca comissiunea emisa pentru elaborarea unui proiectu in cestiunea natiunalitâtiloru sa se grâbésca a terminá câtu mai curendu lucrurile sele.“

Tisza interpeléza déca ministeriulu va aduce in anulu acest'a vre-unu projectu de lege in privinti'a unoru cestiuni atingatóre de referintiele intre confessiuni, de regularea invetiamentului sî de unele posessiuni de natura feudala.

Br. Eötvös promite ca in tempulu celu mai scurtu va respunde la intrebârile aceste.

Vine acum ordinea dîlei.

Nicolici e contr'a votului majoritâtei sî pentru câ-ce aceste sacrifica independinti'a armatei.

Szentkirály dice ca déca cine-va recunósce afaceri comune, trebue sa recunósca sî pertractarea acelor'a iarasi comuna. Arata apoi neconsecuinti'a votului minoritâtiei, pre carea o afla sî in diplom'a din Octobre. Nu aprobéza interpretarea art. II sî III din sanctîunea pragmatica, dupa cum o a audîtu dela unii oratori ai casei. Aplica istori'a cea care spune, ca unu duce mahomedanu, dupa ce a ocupatu Alessandri'a sî a gasitu bibliotec'a cea vestita acolo, o au arsu sub cuventu, ca déca cuprinsulu loru se afla in coranu, bibliotec'a e de prisosu, déca nu se afla in coranu, atunci suntu periculóse sî asiá cu atâtu mai tare suntu de a se arde. Asiá facu sî acei cari voru sa lapede elaboratulu comissiunei (votulu majoritâtiei), dîcendu ca déca acest'a se afla in legile patriei e de prisosu, déca nu, e periculosu, ergo: sa se arda. Arata ca legile nu se facu pe eternitate, ci au sa se modifice dupa impregiurâri, pentruca aru fi o nedreptate de cele mai flagrante candu cine-va aru vrea sa lege viitoriulu omenimei. Aduce esemple de modificâri din istori'a Ungariei. Arata ca ministeriulu e chiamatu de a delaturá pedecile constitutîunei cari mai suntu sî ajunge la conclusiunea, ca paritatea nu insémna dependintia. Lamuresce necessitatea unei aperâri comune dîcendu ca déca apera Ungari'a pre Austri'a se apera sî pre sine ins'asi. Arata periculii cari aru cresce Ungariei, candu Austri'a s'aru disólve, séu candu s'aru stinge famili'a domnitóre sî Ungari'a aru vení in pusetiune de a se folosí de dreptulu ei de alegere. In casuri de aceste arata câtu de periculosi suntu vecinii, 50 milióne nemti sî mai multi decatu atâti'a rusi. A apelá la drepturi! Poloni'a servesce de esemplu câtu potu drepturile, asemenea sî ducatele Schleswig-Holstein. Intre acei ce s'aru interesá de Ungari'a aru fi in rendulu celu dintâiu russii, cari s'aru grâbí sa ajunga câtu mai in graba, trecendu sî inundându Ungari'a, la marea adriatica.

Spre a puté cautá cu linisce in venitoriu trebuie Ungari'a sa se lipésca de Austri'a, pentruca aceste dóue au lipsa un'a de alt'a. Visurile cele amagitóre ale unor'a de o Ungaria mare cá sub Ludovicu celu mare scie sa le respectedie, insa acei ce viséza sa aiba de grigia, ca acea Ungaria mare nu aru mai fi a unguriloru, ci aru luá forme de cari nici prin minte nu le trece. Legilatiunea inca e unu Saturnu. Aduce insinte cum s'a modificatu legea carea eschidea pre Absburgi dela tronulu Ungariei sî pre urma totusi se alese Rege Ferdinandu I. S'a câitu de acést'a Ungari'a vre-odata? (in stâng'a: pré de multe ori!) Respinge parerea aceloru ce ceru, cá Ungari'a sa se espuna de nou unoru esamene aspre sî arata ca redobandirea constitutiunei acum nu e de a se multiamí atâtu statorniciei unguresci, câtu gratiei providentiale. Recunósce ca sî cu primirea votului majoritâtiei nu se voru delaturá indata tóte greutâtîle, dara e de convingerea, ca precum altii de mai inainte suntu rectificati naintea istoriei pentru reformele fâcute in constitutiunea ungurésca, asiá voru fi sî cei ce au lucratu la elaboratulu de 67 pentru care-si da votulu.

Dupa ce mai vorbescu inca vre-o câti-va pro sî contra se incheia siedinti'a.

Siedinti'a din 27 Marte asterne pre més'a dietei Markos (rusinu) o motiune in favórea honvediloru dela 1848/9 sî a veduveloru sî orfaniloru acelor'a. Asemenea asterne o motiune de acelasi intielesu deputatulu din stâng'a estrema Vidacs Ambe motiunile suntu a se tipârí, pentrucá la tempulu seu sa se puna la ordinea dîlei.

Incependu-se desbaterea asupr'a elaboratului de 67 inregistrâmu, ca au vorbitu St. Huszar L.

Hovath, min. de justitia Balt. Horvath Ánt. Zichy s. a. pentru elaboratu; Sig. Bernath, Ragályi, Szontagh s. a. contr'a.

Articululu din „Wiener Zeitung“ de carele amu fâcutu amintire in nrulu trecutu sî despre carele amu spusu ca o parte a dîuaristicei vienese i ascrie „rumperea oficiala cu reactiunea“ — suna:

„Organele, cari facu pretensiune, cá sa fia privite de representante intereseloru conservative din Austri'a, afirma, ca senatulu imperialu, care e de a se convocá, in adeveru va functioná cá constituanta, sî cerca apoi a-si rectificá prin impregiurarea acést'a temerea loru, ce o au de transgressiunile ultr'ademocratice, care suntu de a se asteptá dela senatulu imperialu. Noi credemu, ca nici opiniunea aceea a loru nu este adeverata, nici temerea acést'a fundata. Cu multu mai curendu aru fi avutu causa, cá sa numésca pre senatulu imperialu estraordinariu o constitutiva, sî ne vomu aduce aminte, ca cu tóte acestea la tempulu seu niei in cercurile conservative nu au domnitu nici o temere, ca senatulu imperialu estraordinariu va avea tendintie destructive. La noi nu este vorb'a, cá mai intâiu sa ne castigâmu o basa constitutiunala, cá sa creâmu ce-va absolutu nou; bas'a acést'a esista dejá; ea esista pentru tierile nemagiare ale monarchiei in diplom'a din Octobre sî in patent'a din Fauru. E vorb'a, cá sa revidâmu constitutiunea acést'a, carea esista dupa dreptulu seu, sa o revidâmu cu deosebire in sensulu acel'a, cá sa o aducemu in consonantia cu dreptulu statului ungaru. De senatulu imperialu nu se póte apropiá problem'a aceea, care au pututu sa o aiba adunârile constituante din anulu 1848 in Parisu, Frankfurtu, Vien'a sî in Berlinu. Regimulu s'au pusu cu sinceritate sî cu resolutiune pre terenulu con-constitutiunei, elu s'au dechiaratu de repetîte ori, ca din partea sea o recunósce pre acést'a de legatura; prin urmare nu este causa, de a se teme, ca elu aru avea de cugetu, sa esperimentedie cu o constituanta. Revisiunea constitutiunei e neaperatu de lipsa — acést'a se incuviintiédia din tóte pârtile. S'au fâcutu incercâri, cá sa se castige pentru lucrulu revisiunei puncte de vedere, cari nu se apropiau asiá tare de spiritulu anului 1848, cá de sensulu diplomei din Octobre sî alu patentei din Fauru. Tìnendu-se regimulu strensu de legile acestea fundamentali, s'au opusu totudeodata sî incercâriloru acelor'a. Aru fi sa credemu, ca prin aceea si-au castigatu unu dreptu la multiamirea elementeloru intr'adeveru conservande.

Opositiunea cestoru din urma in contr'a tendintiei, cá revisiunea constitutîunei sa se faca pe terenu constitutîunalu, este impreunata cu contradîceri interne. La tóta intemplarea se póte intielege, ca partit'a liberala din punctulu seu de vedere astépta cu óresi-care temere resultatele unei revisiuni, care s'aru face pe o astfelu de base. Nu se póte esplicá insa, ca ce temere aru puté sa aiba partit'a conservativa in privinti'a acést'a. Nu este nici o constitutîune in lume, in care s'aru fi luatu mesuri asiá energice pentru ingrigirea intereseloru conservative, cá constitutîunea Austriei din Fauru. In privinti'a acést'a nu s'au datu numai garantii prin crearea casei magnatîloru, ci s'au purtatu totu deodata grija, de factorii conservativi suntu representati pre deplinu sî in cas'a deputatîloru. S'au statoritu, ca straformâri nu se potu face in constitutiune, fâra numai prin dóue pârti din tertialitatea majoritâtiei voturiloru din cas'a de susu sî din cas'a de josu. Nu este lipsa de alte otarîri in constitutîune, cari s'au fâcutu numai in favórea principieloru conservative sî despre cari s'au dîsu in diferite tempuri nu din partea ultraliberaliloru, ci din partea celoru fórte moderati, ca mergu prea departe. Déca partit'a conservativa inchide ochii inaintea lucrului acestui'a fapticu, déca nu pricepe, sa stimeze situatîunea acést'a a lucruriloru, atunci nu ni se pare nici decum, ca aru lucrá in interesulu ei celu bine intielesu.

Organele mai susu amintite vorbescu despre o passiune, care s'aru fi fâcutu sî s'aru mai face inca din caus'a alegeriloru din posessiunatii cei mari in diet'a din Boemi'a sî Moravi'a asupr'a tendintieloru conservative. Noi scimu numai, ca tocmai in cercurile acelea, cari cá prerogative esclusivi pretindu predicatulu de „conservative“, s'au pusu tóte in miscare, s'au intrebuintiatu tóte mijlócele, cá sa-si castige pluralitatea pentru sine, sî aflâmu lucrulu naturalu, déca passiunea produce o reactiune. Precum nu se va putea afirmá, ca tendintiele acestea contrarii aru fi parasitu terenulu legalu sî constitutiunalu de pâna acum, cu atât'a mai putînu se va putea dîce, ca acelea aru fi de natura anticonservativa. Sa se caute numai in listele de candidati, cari s'au fâcutu de partid'a constitiunala in Boemi'a sî Moravi'a pentru alegerile din posessiuni mari. Acestea garantédia fâra nici o indoiéla factoriloru conservativi o representatiune suficienta. Deci déca se redica acusarea, ca s'aru face incercâri, de a impinge puterile conservative la o parte, atuncea va fi intrebarea, ca ce avemu de a intielege sub elementele adeveratu constitutive.

Bucovina. In legatura cu cele publicate in nr. 21, facemu sa urmeze protocolulu ad. gener. a Societâtiei pentru lit. sî cultur'a româna din Bucovin'a dupa fóiea Societâtiei:

(Capetu.)

La punctulu 13. desfasiura dlu Orest Reni motivele pentru subventiunarea foiei Societâtiei, facendu cunoscutu, cumca pân'acum deficitulu ei se sue la 50 fl., sî cumca abonamentulu ei e atâtu de micu, incâtu de abiá se potu realisá 400 fl., pecandu suntu de neaperata trebuintia celu putînu 500 fl.

Nefacendu-se aici nici o observatîune, se trece la „Acoperirea speseloru“, care se primesce fâra nici o schimbare.

In consonantia cu punctulu alu treile din ordinea dîlei indémna dlu presiedinte a face propuneri séu discursuri.

Dlu Alessandru Plesc'a, luandu cuventulu, dîce, ca madularii Societâtiei din departare nu numai ca nu se potu impartasî nemijlocitu de binefacerile Societâtiei, dara dupa esperienti'a aniloru treculi nici nu potu vení macaru la adunârile generale, cum se póte incredintiá ori-cine chiaru sî astadi, sî apoi face propunerea, cá sa se creedie filiale sî prin tînuturi, crezendu, ca asiá va cresce concursulu pentru spriginírea Societâtiei nóstre in genere.

Dlu I. Sbier'a dechiara, ca sustîne cu tóta caldur'a ide'a, in puterea cârei'a Societatea nóstra, cá centru sa-si aiba filialele sale dupa cum sî Societatea din Bucuresci pentru cultur'a poporului românu si are pre ale sele prin tóte districtele Romaniei, dara aceste filiale sa aiba de lucratu numai intr'aceea-si directîune, adeca: Societatea nóstra e chiamata a desvoltá, a latî sî a intarí cultur'a româna in Bucovin'a. Déca voru lucrá mai multî sî prin deosebitele tînuturi in acésta directîune, scopulu Societâtiei se va ajunge cu atât'a mai securu sî mai curendu; ear déca aru fi, cá medularii Societâtiei centrale de prin tînuturi sa se retraga dela acest'a sî sa creeze pe acolo filiale deosebite, desfacendu-se de oblegamentele sele câtra Societ. centrala: atunci puterile acestei'a s'aru imprasciá de totu, aru slabí fórte sî Societatea nóstra literaria nu si-aru puté urmarí cu usccesu bunu scopurile sele. Insa déca protopopiatele sî respective priveghiatóriatele scolare aru aduná in totu anulu pre preotii sî invetiatorii tînutuali la unu locu, déca aru desbate acolo trebile scolare, lipsele invetiamentului, mijlócele de imbunatatîre s. a., sî aru face apoi cunoscute Comitetului Societâtiei resultatele acestoru combinâri sî desbateri: atunci acést'a din parte-si aru pune la cale cele trebuinciόse dupa mesur'a competintiei sele. Deci dara intr'acestu intielesu spriginesce d-lui propunerea prevorbitoriului.

Dlu Orest Reni, opune creârei filialeloru §. 33 din statutele Socîetâtiei sî este de socotintia, ca Comitetulu Societ. sa aiba a cugetu asupr'a causei acestei'a sî sa faca apoi propuneri motivate in acésta privintia la ad. generala viitóre. Ast'a propunere o sprijinesce sî dlu presiedinte.

Dlu Plesc'a dîce, ca asta causa s'aru puté aduce inainte la o adunare generale, carea sa se tîna inca in anulu acest'a indata dupa dîu'a Stiloru apostoli Petru sî Paulu, candu aru puté ea sa fia sî mai cercetata.

FOISIÓRA.

Impartasîri dintr'unu manuscriptu,

ce tractéza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare.)

Sinodulu localu alu XI.

Sinodulu localu alu XI s'au tînutu la an. 861 la Constantinopole in biseric'a sântiloru Apostoli fiindu de fatia 318 Episcopi. Presiedintele au fostu Fotiu Patriarchulu Constantinopolei, sî Rodoaldu alu Pontului, sî Zacharia alu Anagniei Episcopii locutiitori ai Papei din Rom'a. — Sinodulu acest'a se póte priví cá continuarea Sinodului ecumenicu alu VII, pentruca precum in Sinodulu ecumenicu alu VII, asiá sî in acestu Sinodu localu s'au tractatu asupr'u luptatoriloru de icóne, sî asupr'a altoru obiecte tiitóre de bun'a ordine a a lucruriloru sî fetieloru bisericesci. — Mai vine de insemnatu, ca acestu Sinodu in editiunile canonice ale lui Zonar'a, Balsamonu sî Vlastaru se numesce intâiu — doilea, din causa, ca candu s'au adunatu, sî s'au inceputu desbaterile in contr'a iconomachiloru, acesti'a s'au infuriatu intr'atât'a pentru cele aduse in contr'a loru din partea Episcopiloru ortodoxi, incâtu au scosu sî cutîte sî au amenintiatu cu ucideri. Inversiunarea acést'a a contrariloru au silitu pre membrii ortodoxi a desface Sinodulu pre unu tempu mai scurtu, sî apoi a dóu'a óra s'au adunatu sî au continuatu lucrarea, osandindu-se iconomachii, sî statorindu-se 17 Canóne, a câroru cuprinsulu este urmatoriu: in 1 Canonu: ca monastirea se póte fundá sî zidí numai cu binecuventarea Archiereului locului, carele primesce sî cartea fundationale, sî o depune la Archivulu Eparchiei; in 2 Canonu: ca Episcopulu nu póte primi pre nime in calugaria fâra a fi de fatia Igumenulu, sî nanasiulu duhovnicescu; in 3 Canonu: ca Igumenulu este datoriu a intórce la monastire pre calugerulu fugariu; in 4 Canonu: ca calugarulu fugariu impreuna cu celu ce 'lu primesce in casa cade subt afurisíre, pâna candu nu se intórce la monastire; in 5 Canonu: cá nime sa nu se tunda de monachu fâra destula ispitire de trei ani, fâra la intemplarea vre-unei bóle, séu de cum-va aru fi vre-unu barbatu cunoscutu de evlaviosu, carele sî in lume fiindu au avutu renume bunu; pentru unulu cá acest'a destulu este tempulu de siése luni spre a se tunde; in 6 Canonu: ca calugarii nu potu avea nimic'a propriu alu loru; in 7 Can.: opresce Episcopiloru zidirea vre-unei monastiri spre stricarea episcopiei sele; in 8 Can.: opresce Preotîloru subt afurisenia cá sa nu cuteze nici singuri nici prin altii a scopí pe cine-va; in 9 Canonu: opresce preotiloru a nu bate cu mân'a, dar nici prin altii a nu bate pre nime, ci a indreptá cu invatieturi pre celu retacitu; in 10 Canonu: opresce intrebuintiarea vaseloru sî vestminteloru bisericesci spre scopuri lumesci; in 11 Canonu: ca presbiterii sî diaconii nu potu primí asuprasi dregatorii lumesci, nici ori-care altu servitiu in casele boieresci; in 12 Canonu: opresce preotîloru a nu sevarsî liturgia in capelele caseloru boieresci fâra binecuventare archierésca; in 13 Canonu: ca preotii sî diaconii se depunu din preotia, déca cu volnicia se voru despârtî de Episcopulu loru, sî nu pomenescu dupa obiceiu numele lui in rugaciuni mai inainte de a cercetá si osândí Sinodulu metropolitanu pre invinuitulu Episcopu alu loru; iéra monachii sî mirenii, cari s'aru despârtî cu volnicia dela Episcopulu loru, cadu sub anatema; in 14 Can.: ca Episcopulu acel'a are a fi lipsitu de functiune, carele avendu vre-o pricinuire de invinovatîre asupr'a Metropolitului seu, s'aru despârtî pre sinesi de Metropolitulu seu mai inainte de cercetarea sî prejudecarea urmanda din partea Sinodului; in 15 Can. in asemenea pedépsa cade sî acelu Metropolitu, carele cu volnicia s'aru despârtî de patriarchulu seu, sî n'aru pomení numele lui in rugaciuni; in 16 Can.: Episcopu nu se póte asiediá in biserica, pâna candu Episcopulu este viu, sî se afla in cinste, fâra numai déca elu de buna voia se va lasá de Episcopia; in 17 Canonu: cá sa nu se hirotonésca cine-va de Episcopu dintre mireni séu monachi indata sî curendu.

Sinodulu localu XII.

Sinodulu localu alu XII sî celu din urma s'au tînutu in biseric'a sântei Sofii la Constantinopole la an. 879 conchiemandulu Patriarchulu Fotiu cu scopu de a se impacá neintielegerile escate intre scaunulu Constantinopolei sî alu Romei. La acestu Sinodu au luatu parte 383 Archierei, intre cari se numera sî Locotiitorii Patriarchiloru Romei Ioann prin Petru Cardinalu sî Presbiterii Pavelu sî Eugeniu — alu Ierusalimului Teodosiu prin Ilie Presbiterulu — alu Alessandriei Michailu prin Cosm'a Presbiterulu — alu Antiochiei Teodosiu prin Basiliu Episcopulu Martinopolei. (Va urmá.)

Aducendu-se la votare sî primindu-se propunerea, „cá Comitetulu la adunarea generala viitóre sa raportedie in privinti'a creârei filialeloru, dlu secretariu prov. Leo Popesculu observéza, cumca s'a mai desbatutu in adunârile generale trecute in privinti'a tempului tînerei adun. generale sî s'a vediutu, ca acésta desbatere nu erá conforma cu § 21 dic statute, dupa carele numai presiedintele e competinte a conchiamá adurarea generala, prin urmare a sî defige tempulu tînerei ei.

Dlu Presiedinte lamuresce, ca cestiunea ast'a s'a tratatu atâtu in Comitetu, câtu sî in convorbire cu diferiti madulari ai Societâtiei sî resultatulu au fostu, cá sa nu se faca nici o schimbare, insa déca adunarea si-aru respicá dorinti'a sea de schimbare, apoi conformu cu asta dorintia se va sî conchiamá adunarea viitóre.

Dlu A. Hurmuzachi dîce, ca de-sî dupa dechiararea dlui presiedinte se va respectá dorinti'a adunârei in caus'a de fatia, de-sî e adeveratu, ca in tempu de earna e greu de calatoritu din departare, sî cumca dupa santii Apostoli aru puté fi de fatia sî professorii dela Suceav'a, de cari ne interesâmu fórte multu: totusi e de parere, ca de o cam-data sa nu se faca nici o schimbare.

D. Plesc'a doresce, ca, déca s'aru chonchiamá la véra adunarea generala, ceea-ce dupa convingerea sea aru fi fórte bine, apoi Comitetulu sa substérna nesmintitu raportulu in privinti'a filialeloru; cu care dorintia se unesce sî dlu A. Hormuzachi.

Dlu Ioan Calinciucu vine si aduce aminte de motivulu principalu, pentru care nu s'a conchiamatu adunarea generala in tempulu verei sî carele e, ca cu inceputulu lunei lui Iuliu incheendu-se cursulu scolasticu sî incepandu-se feriele, membrii Societâtiei din sîrulu profesoriloru sî alu invetiatoriloru in regula si cauta de interesele sele private sî familiarie, de cari nu se potu ingrigí in decursulu anului sî cari pretindu adese-ori absentarea loru in totu decursulu ferieloru din Cernauti. Acésta impregiurare i se parû Comitetului destulu de ponderósa a nu asiediá adunarea generala in tempu de véra, sî cauta sa se recunósca, ca acestu motivu sî acum vorbesce pentru terminulu de pâna acum pentru adunârile generale.

Dlu Samuil Andrieviciu propune a incheiá desbaterea despre obiectulu acest'a.

Dlu A. Plesc'a i-si retrage propunerea sea respectiva sî se lasa in combinarea Comitetului sî a presiedintelui, candu sa se tîna adunarea generala.

Dlu A. Hurmuzachi dîce, ca inainte de doi ani se hotârise, cá sa se róge prea onoratulu Consistoriu, cá sa faca sî pentru Societatea româna aceea, ce face pentru alte Societâti cu scopuri mai subordinate, adeca sa-i mijlocésca o subventiune de 100 fl. celu putînu din fondulu religiunâriu sî propune, ca déca Comitetulu Societâtiei n'a fâcutu acésta cerere, adunarea sa-si respice dorinti'a cá sa o faca câtu mai curendu.

Privindu dlu presiedinte acésta propunere cá interpelare, provóca pre dlu secretariu prov. a dá informatiunile trebuincióse.

Dlu Leo Popesculu spune, ca nici in anulu 1865, nici in anulu 1866 nu erá perspectiva, de a puté capetá subventiunea atinsa din fondulu religiunariu, câci prea onoratulu Consistoriu prea lesne aru fi pututu luá din impregiurârile fondului de atunci unu argumentu in contr'a acestei dorintie. Din acestu punctu de vedere, precum dovedesce sî raportulu din 1865 s'a amanatu acésta lucrare. Comitetulu are insa buna sperantîa, ca in asta privintia va puté face in curendu pasii cuveniti, câci chiaru in caus'a acést'a s'a vorbitu sî in siedinti'a din urma a Comitetului sî s'a decisu a face pasiulu acest'a cum mai in graba precum sî a luá in chibsuire, cum sî in care feliu s'aru putea marí fondulu Societâtiei. Atâtu despre lucrarea Comitetului in acésta privintia câtu sî despre resultatulu castigatu in privinti'a dotârei din fondulu religiunariu va fi Comitetulu in stare de a reportá onoratei adunâri generale in siedinti'a viitóre.

Dlu Orestu Reni mai adauge inca unele câtra cele dîse de secretariu sî crede, ca biroulu i-si va impliní insârcinarea acést'a curendu. Dandu asecurâri in privinti'a acést'a sî dlu presiedinte, dlu Sbier'a descopere, ca unii Domni suntu gat'a a cetí discursuri sî-si respica dorinti'a, ca dlu presiedinte sa faca respectiv'a provocare, la care se redica dlu A. Hurmuzachi sî tine discursulu, ce se anecsédia sub A. — La finea lui dlu A. Hurmuzachi atrage luarea aminte a adunârei asupr'a infiintiârei unei catedre pentru istori'a natiunala aici in tiéra.

Dlu Samuilu Andrieviciu doresce, cá dlu prevorbitoriu sa-si formuledie acésta dorintia a sea cá propunere, fiindu obiectulu ei prea insemnatu.

Dlu Alecu Hurmuzachi propune asiá dara, cá Comitetulu Societâtiei sa cugete asupr'a modalitâtiloru infiintiârei unei catedre pentru istori'a natiunala aici in tiéra sî sa faca propunerile sele respective la adunarea generala viitóre; care propunere, punendu-se la votare, se primesce cu unanimitate.

Se trece acum la punctulu alu patrulea din ordinea dîlei, adeca la alegerea secretariului Societâtiei.

Votarea se face prin tîdule sî scrutinendu-se, presiedintele face cunoscutu ca majoritatea absoluta e pentru dlu Leo Popesculu, secretariulu prov. de pâna acum.

Dlu Samuilu Andrieviciu saluta acésta alegere cu bucuria.

Dlu presiedinte indémna acum a alege unu membru de comitetu in loculu dlui Leo Popesculu. Votandu-se sî scrutinindu-se, se arata, ca e alesu Dlu Samuilu Andrieviciu consiliariu consistorialu. Acésta alegere o saluta adunarea cu „sa traiésca“ indelungate, iéra dlu presiedinte dîce, ca e prea fericitu, ca s'a castigatu pentru Comitetu o putere spirituala atâtu de insemnata.

Amesuratu punctului alu 5-le din ordinea dîlei pasiesce adunarea la provocarea dlui presiedinte la alegerea a 4 membri pentru comitetu in loculu celoru esîti prin sorti.

Facendu-se scrutiniulu, dlu presiedinte face cunoscutu, cumca s'au alesu dd. V. Mitrofanoviciu profesoru de teologia, Emanuilu Bendevschi diregatoriu guvernialu, Eugeniu cavaleru de Stîrcea proprietariu mare sî Dr. Iancu cavaleru de Zott'a, diregatoriu guvernialu; sî-si respica deosebit'a sea bucuria, ca alegerile s'au fâcutu intr'unu modu atâtu de nimeritu, alegendu-se totu barbati, cari din care mai zelosi pentru inaintarea corpuriloru Societâtiei, carea cu ajutoriulu lui Dumnedieu sî prin concursulu binevoitoriloru barbati sî amici ai natiunei nóstre cresce sî se maresce sub scutulu blandu alu prea gratiosului nostru Imperatu **Franciscu Iosifu I.** Traiésca deci dara marinimosulu nostru Imperatu! traiésca Societatea nóstra!

Adunarea erumpe in strigâri entusiastice de: Sa traiésca Imperatulu! Sa traiésca Societatea!

Nefiindu mai multu nemic'a de tratatu, dlu presiedinte incheia adunarea la 2 óre sî jumetate dupa amédi, respicandu prea onoratiloru domni medulari calduros'a sea dorintia, de a se revedé cu fericire la viitórea adunare generala.

Protocolanti:
Art. Ieremieviciu m/p.
Em. Seleschi m/p.

Acestu protocolu s'a verificatu in siedinti'a Comitetului dintr'a 17 Febr. (1 Mart.) 1867.

G. Hormuzachi m/p. presiedinte.
Leo Popesculu m/p. notariu.

Gratulatiunea min. I. Ghic'a câtra min. I. Andrássy.

Acást'a au datu ansa la multe scrieri prin dîuarie. Noi amu fostu reprodusu dupa Indep. Rom. unele esplicâri a acestei gratulatîuni facemu insa amintire, ca acea gratulatîune a servitu de objectu de scriere la mai multe dîuare de preste Carpati sî la unulu de dincóce. In cele urmatóre supunemu spre cetire publicului o parte a desbaterei in camer'a Romaniei a aceleiasi cestiuni, incependu cu reproducerea dela intarirea interpelatîunei dlui Cogalniceanu:

Dlu Cogalniceanu desvólta interpelarea ce a fâcutu in privinti'a depesiei de felicitare ce fostulu ministru a fâcutu primului ministru alu Ungariei. Intre altele respunde la cele dîse de d. I. Ghic'a ca n'a fâcutu acea depesia de felicitare decâtu cá amicu personale acum dlui Andrássy sî dîce ca déca a regretatu vre odata ca nu este magiaru, a fostu candu primulu ministru alu Romaniei a fâcutu acea felicitare. Dupa acést'a d. Cogalniceanu arata ca dîuariulu oficiale alu guvernului magiaru a dîsu ca primulu min. alu Romaniei este celu dintâiu, care au felicitatu pre primulu ministru alu Ungariei si demustra insemnetatea politica a acelui actu; ca mai multe foi ungurescí au vorbitu d'acelu actu politicu sî ca dîuarulu magiaru „Patria“, a dîsu intre altele ca chiaru aceste principate au fostu tiere vasale corónei sf. Stefanu. D. Andrássy, dîce d. Cogalniceanu, este omu bine crescutu sî n'aru fi publicatu acea depesia de-aru fi fostu particularia. In Bucuresci, chiaru unu dîuaru care erá in strensa legatura cu multi din ómenii dela putere, „Independinti'a“ deací, a publicatu, ca primulu ministru de aici a adresatu primului ministru alu Ungariei antâi'a depesia de felicitare sî esplica insemnetatea acelei depesie sî cu tóte aceste Monitórele care a publicatu cinci rectificâri in privinti'a fratelui ministrului din intru, in acésta privintia insa a remasu mutu, sî acésta amutîre a fâcutu cá naturale fratii din Transilvani'a se fia fórte machniti. D. Cogalniceanu arata cum toti s'au bucuratu de isband'a Unguriloru, ca toti au admiratu perseveranti'a cu care ei au luptatu pentru drepturile loru, sî ca toti trebue sa ne bucurâmu totdeun'a pentru ori ce natîunalitate care lupta sî triumfa; trebue insa sa scimu ca din nenorocire ungurii nu voescu numai a-si pastrá a loru independintia, nu voescu numai cá Ungari'a sa fia salvata de jugu, ci voiescu la rendulu loru a pune sub jugu celelalte natîunalitâti sî mai cu séma pe cea româna sî ca mergu pân' a dîce, ca chiaru aceste Principate le apartînu printr'unu dreptu istoricu, astfeiu incâtu mai 'ainte dîuarele magiare vorbeau de Principatele române subt rubric'a Ungari'a. D. Cogalniceanu dupa-ce desvólta acésta tema dîce ca Dsea nu predica o politica aventuriaria, dar crede ca este in dreptu a cere cá guvernulu tierei sa n'arete simpathia guvernului magiaru decâtu atunci candu elu va dá dovedi cá drepturile ce au doritu sî au dobanditu magiarii dela Austri'a, le va recunósce sî le va aplicá sî la celelalte natîunalitâti. Demunstra cum ungurii reclama cá proprietate a loru Banatulu sî Transilvani'a, cum Transilvani'a n'a fostu cucerita de Ungari'a, cum a fostu unu statu liberu sî arata intre alte dovedi sî aceea, ca principii români au fostu incheiatu tractate cu principii de Ardealu, cum chiaru pe dreptulu istoricu putemu sî noi se opunemu Unguriloru argumente pentru argumente sî cum pe dreptu de natîunalitate, care mai cu séma in secolulu alu XIX-lea, nimenea, nici insusi guvernulu magiaru n'aru avea nimicu temeinicu a dîce, mai cu séma candu Românii din Trans'a sî Banatu suntu recunoscuti cá natîune chiaru de puterea care a datu sî Ungariei drepturile ce au cerutu sî unu ministeriu magiaru.

Suntemu, dîce apoi d. Cogalniceanu, in cerculu datorieloru nóstre candu vomu dîce ací ca primimu acea felicitare fâcuta de fostulu ministru subt reserva de reciprocitate, de dovedi ce va dá guvernulu Ungariei de simtiemintele sele de simpatia sî de respectu alu drepturiloru româniloru, cu cari suntemu legati prin simtieminte de simpatia sî de conatiunalitate. Nu cere, dîce dela guvernulu nostru a esî din rolulu seu de neutralitate dar cere ca Ungurii sa se gandésca ca este o natîune româna, ca este ací o Romania subt principele Carolu I; (Aplausu) sa se gandésca ca unde este o natîunalitate ceea-ce nu póte face guvernulu o póte face fia-care individu, fia-care cetatiénu romanu sî ca in seclulu alu XIX nu se mai ucidu natîunalitâtîle. La 1848 Ungurii au voitu a ucide natîunea serba din Ungari'a. Serbii au sciutu sa via cá individî in ajutorulu serbiloru din Ungari'a; sa ferésca Dumnedieu cá planurile ce se presupunu Unguriloru sa se incerce a pune in lucrare, câci de siguru atunci se voru gasí sî români cari voru face ceea-ce au fâcutu serbii pentru fratii loru. D. Cogalniceanu terminandu face urmatórea propunere care insa se da dupa ce s'a inchisu desbaterea.

„Camer'a deputatîloru Romaniei ascultandu intempinarea dlui Ioann Ghica, fostu primu ministru, ca felicitârile adresate de Dsea personale primului ministru alu Ungariei n'au avutu decâtu unu caracteru privatu, ie actu de acésta declaratîune sî renoindu simtiementulu Romaniei de infratîre sî connatîunalitate pentru Românii de peste Carpati, trece la ordinea dîlei.“

D. Primu ministru respunde ca este fórte adeveratu ca depesi'a de felicitare ce a tramisu predecesorele seu ministrului Ungariei a fostu cu totulu privata, câci n'a gasitu nici o urma in nici unu biurou, sî sfarsiesce dicendu, ca crede, ca Dsea n'are altu a face decâtu a desmintî oficiale interpretarea ce s'a datu de unele dîuare din tiér'a dîsei depesia.

Se cere a se tramite propunerea dlui Cogalniceanu la sectîuni, d. Ionescu sustîne a se tramite pe temeiu cá aceea propunere n'are motivu de a fi sî ca de va fi pentru a aretá simtiemintele nóstre in privinti'a Româniloru de peste Carpati, acést'a trebue sa se desbata ací cu maturitate sî la tempu. Câti-va deputati vorbescu anca pentru séu contr'a tramiterei propunerei la sectîuni, basandu-se pe regulamentulu Adunârei.

D. ministru din intru, Ioann Bratianu, dîce ca guvernulu trebue sa se tîna in neutralitatea ce-i este impusa prin tratate; dar este sciutu ca nici unu românu, fia la guvernu fia simplu cetatiénu nu-si perde simtiemintele sele de natîunalitate; ori unde sufere unu Românu toti, guvernu sî particulari, suferu cu densulu. In fati'a acestei dechiarâri spera ca d. Cogalniceanu va fi multiumitu sî lu róga sa si traga acum propunerea. Ce se va face la sectîuni cu acea propunere ? Se voru desbate simtiemintele de devotamentu ale Românilorn de ací pentru Românii de ori unde cari suferu ? Dar cine se póte indoí de aceste simtieminte ? Se va desbate politic'a guvernului in privinti'a afaceriloru din afara ? Nu, câci in acésta cestiune guvernulu nu póte avé o politica. Domnulu Ioann Bratianu adauge : S'au dîsu cuvinte cari aru puté sa lase a se banuí ca vomu alunecá a discutá ací politic'a Austriei. Insusi d. Cogalniceanu, care nu are in acésta privintia alte opiniuni decâtu acele ce le are sî guvernulu a dîsu cuvinte câror'a li se va puté dá o gresîta interpretare. DSea a dîsu ca perindu Austri'a, Ungari'a i va luá loculu; nu, dîce dlu ministru, Austri'a n'a peritu sî nu va perí, câci are Europ'a trebuintia de dens'a. D. Cogalnicanu a fostu ingrijatu ca elementulu românu a fostu machnitu candu a banuitu ca guvernulu românu este cu cei cari lu apésa ; in acásta privintia s'a datu deplina satisfacere.

Dupa cate-va cuvinte inca, se trece la ordinea dîlei.

Principatele române unite.

In siedinti'a dela 10 Marte s'a luatu in desbatere proiectulu stramutârei curtiei de casatiune la Iasi. Mai multi oratori intre care d. Aslanu, Cogalnicénu, Tell, N. Catargiu, I. Bratianu sî alti au sustînutu acésta lege pre considerarea ca trebuie a se dá Iasiloru o satisfacere, fia sî numai morale, pana se voru face alte imbunatâtîri sî pâna la facerea drumului de feru intre Bucuresci sî capital'a a dóu'a a Romaniei, Dnii Aricescu sî Cost'a-Foru au vorbitu contr'a. In siedinti'a dela 13 Marte se cetí mai intâiu mesagiulu domnescu pentru prelungirea sessiunei adunârei pâna la 30 Marte.

Dupa acésta se puse la votu strâmutarea curtiei de casatiune la Iasi. Majoritatea adunârei cu 75 bile albe contr'a a 52 negre a fostu pentru transferire.

Alalta-eri, Dumineca, 12 Martiu, M. S. domnitoriulu au primitu in audientia privata pre d. dela Richerie, comandantulu statiunei navale francese de pre Dunare, precum sî pre Dnii oficieri ai statului seu majoru, D. Maurinu, Bié vice-consulu francesu la Brâil'a sî mai multe notabilitâti.

Eri Luni, 13 Martiu, M. S. Domnitoriulu a primitu in audientia privata pre D. comandantu dela Richerie, sî s'a ocupatu de a regulá impreuna cestiuni relative la organisatiunea flotilei române.

Totu eri, M. S. a primitu pre D. colonelu prussianu de Krenski, sositu dela Berlinu, aducendu scrisori particulare ; asemenea sî pre D. doctoru Armfeld dela Carlsruhe, care i-a tramisu o scrisóre din partea A. S. regale principele Gillem de Baden.

Sér'a s'a datu la palatu unu prândiu in onórea Dlu baronu d'Eder, agentu sî consulu generalu alu M. S. A. Imperatorului Austriei cu ocasiunea presentârei scrisoriloru sele acreditive pre lânga I. S. domnulu românilorn. La acestu prândiu afara de D. agentu sî de Dnii atasiati ai acestui consulatu generalu se mai aflau sî D. ministru ad-interim la afacerile straine, D. Iancu Cantacuzino, fostu ministru, D. generalu Magheru sî mai multe notabilitâti.

La órele 8½, I. S. a primitu in audientia particulara pre D. agentu sî consulu generalu alu M. S. Imperatului Russsiei.

Varietâti.

⁂ Scirea respandita despre calatori'a M. S. Imperatului in Transilvani'a se dîce ca e lipsita de adeveru.

⁂ Ministrulu italianu Cibario a sositu in 28 la Vien'a in missiune estraordinaria. Se dîcea ca in afacerea casatoriei clironomului Italiei principele Umbertu, carele va luá in casatoria o Archiducesa austriaca; acum insa ca numai in afaceri curatu politice.

†

PETRU POP'A de TEIUSIU, veterinariu in Fagarasiu, sî AN'A POP'A maritata VARG'A, mai departe PERSID'A POP'A maritata SECULA, sî GABRIEL'A ROZVANU, precum FLORIANU VARG'A, asesoru la trib. comit. aradanu sî ablegatu dietalu, sî GEORGIU ROZVANU, adv. in Salont'a, plini de instristare facu cunoscutu cumca fratele, resp. unchiulu sî cumnatulu loru

Georgiu Pop'a de Teusiu,

proprietariulu crucei de auru cu coróna pentru merite, Consiliaru de curte c. r., membru fundatoru alu Asoc. pentru cultur'a poporului românu de Aradu, sî fostu Comite supremu in Comitatalu Aradului,

in 17/29 Martiu 1867 la 6 óre dim. in etate de 43 de ani, dupa unu morbu scurtu sî greu a reposatu.

Osamintele reposatului se voru depune spre odichn'a eterna in mormintele gr. res. din Aradu in 29/31 Marte la 3 óre dupa amédi.

Fia-i tieran'a usióra!

Aradu, 17/29 Marte 1867.

⁂ Prin decisiune prea inalta oficierii din legiunea messicana austriaca se reprimescu in cadrele armatei c. r. austriace.

⁂ Korunk asigura ca cont. Em Pechy preste putîne dîle va sosì in calitate de comissariu regescu in Tranni'a, investitu cu deplin'a incredere a M. S. sî a ministeriului.

⁂ S'a denumitu comite supremu : in Comit. Hunedórei cont. Gothardu Kun sî Solnoculu inter. Carolu Torm'a.

⁂ Directoru super. de finantîe pentru Transilvani'a e denumitu contele Gabr. Betlen sen.

⁂ „K. K.“ in o corespundintia a sea din comitatulu cetâtiei de balta se plânge asupr'a ilegalitâtiloru, furturiloru, batâiloru sî a. m. d. seversîte din partea licentiatiloru dela militia. Reulu acest'a vine in mare parte dela impregiurarea, ca licentiatii sî dupa ce vinu acasa remanu sub jurisdictiunea militaria sî asiá dregatoriele civile nu au nici o putere asupra-le.

⁂ Concessiunariloru dela drumulu de feru Aradu—Alb'a-Juli'a, cu ramulu Pischi — Petrosiani, li s'a aplacidatu, in urm'a unei decisiuni pré inalte, a formá o societate de actiunari spre scopulu efeptuirei sî sustînerei acelui drumu de feru, carea sa pórte firm'a : „Societatea actiunaria a celui intâiu drumu de feru c. r. privilegiatu.“

⁂ O Faima ce o respandise dîuariele neromâne din tiéra despre unu omoru seversîtu de unu preotu românu, din tînutulu Dejiului, se adeveresce ca a fostu o scornitura góla.

⁂ Fói'a oficiala din Bud'a publica o ordinatiune, prin carea se desfiintiéza gendarmeri'a din Ungari'a. De cea din Transilvani'a se pomenesce in acea ordinatiune, ca remane neatinsa..

⁂ Apoldu-mare, la propunerea Preotului evangelicu de acolo, Krasser si altoru locuitori de acolo, s'a formatu o reuniune de pastrare sî anticipatiuni cu scopu de a pune la cale o pastrare sanetósa sî intieléptа sî de a dá mâna de ajutoriu prin anticipatiuni (bani dati imprumutu inainte de vre-o intreprindere) industriei. Dorimu cá reuniunea sa aiba succesulu celu mai bunu sî se afle multi imitatori.

⁂ Focu mare au desteptatu pre locuitorii opidului Presmeru, districtulu Brasiovului, in nóptea spre 28 Mart. n. prin carele 10 economi 'si perdura siurile sî grajdurile loru. Flacarile asiá erau de mari incâtu in Brasiovu se credea ca arde in Blumen'a (din „Kr. Ztg.“)

⁂ In Trientu s'a aflatu unu soldatu bucatîtu de carale drumului feratu. De trei septemâni incóce acest'a e alu patrulea casu.

⁂ Professorulu ruténu Golovacki, acusatu de conspiratoriu rusescu s'a aflatu, dupa cum spune unu telegramu din Leopole la Zkft, ca este nevinovatu sî senatulu academicu a decisu a se reabilitá in catedr'a profesorala ce a avutu mai inainte.

⁂ Epistole din Mexico afirma, ca restulu mai intregu alu legiunei austriace (212 oficieri sî 3500 feciori) aru fi respinsu trecerea in armat'a mexicana sî s'aru fi reintorsu sub flamur'a francesa in patri'a sea.

⁂ (Marsiulu de triumfu dela Königgrätz.) Intr'o casina germana din Boemi'a s'aru fi intempinatu in 20 Marte cu aplause vii marsiulu de triumfu dela Königgrätz. „N. L.“ e gat'a a dá ori-cârui'a desluciri mai de aprópe, déca va poftí.

⁂ In urm'a scirei telegrafice, ca pórt'a aru fi predatu fortâretiele serbesci, in Neusatz, dupa cum spune „Napredak“, nisce patrioti au iluminatu ferestrile.

⁂ (Berlinu 15 Mart.) Colonelulu I. Racovitia a presentatu eri regelui, scrisórea principelui Carolu.

⁂ (Berlinu 22 Maiu.) Cu ocasiunea aniversârei regelui, s'a primitu numeróse telegrame de felicitatîuni dela diferite curti sî mai cu séma dela Parisu sî St. Petersburgu. Principele regalu a datu audientia colonelului romanu Racoviti'a.

⁂ I. Dumineca la 5|17 Marte se va face inaugurarea solemna a scóleloru duminicale gratuite pentru adulti (meseriasi), la biseric'a St. Georgiu nou, la órele 10 de diminétia, indata dupa sânt'a Liturgia. II. Dupa sântîrea apei, dlu Presiedinte alu Societâtiei va lâmurí printr'unu discursu scopulu ce-si propune Societatea infiintiandu aceste scóle. III La ór'a 11, dupa terminarea ceremoniei bisericesci, se voru deschide cursurile in localele scóleloru publice, pre cari dlu Primariu alu Capitalei au binevoitu a le pune la dispositiunea Societâtiei, sî deocamdata in cele urmatóre : Colórea de rosiu : la St. Sav'a, in academia. Colórea de galbenu : piéti'a amzei, cas'a D. I. Petrescu. Colórea de albastru : sub Metropolia, c'asa tipografiei Metropoliei. Colórea de verde : in isvoru, strad'a Michai-Voda cas'a dlui Cristache Orescu. Colórea de negru : strad'a Vergului, cas'a D. Wallstein. IV. Aceste cursuri voru fi tînute de DD. V. A. Urechia, C. Esarcu, I. Circ'a, G. Eustatiu, I. C Massimu. Se voru infiintiá treptatu ori-câte succursale voru fi de trebuintia, dupa numerulu persóneloru ce se voru inscrie. V. Comitetulu, indeplinindu-si detori'a de a rugá in parte autoritâtile scolare sî comunale cá sa onoredie serbarea cu presenti'a d-loru, invita de asemenea printr'acést'a pre toti DD. membrii ai Societâtiei pentru invatietur'a poporului românu, pre toti DD. membri ai diferiteloru Societâti din Bucuresci, precum sî tóte persónele cari se interesédia de instructiunea sî educatiunea poporului românu, iéra mai cu deosebire pre toti DD. starosti de corporatiune cu corpurile loru. VI. Cu acésta ocasiune se face cunoscutu ca Sambata 11/23 Marte la órele 7 de séra, in salonulu Atheneului Romanu (cas'a Beizade Costache Ghic'a, la Cismegiu) se va tînea siedintia solemna sî publica pentru declararea constituirei Societâtiei cu sectiunile ei judetiene, conformu art. 30 din statutele sele. La acésta siedintia suntu rugate de a asistá tóte persónele cari dorescu a face parte din Societate, precum sî ori cine se intereséza de instructiunea sî educatiunea poporului românu.

Bucuresci, 28 Februariu 1866.

Comitetulu Societâtiei : Graf (pe romanesce: conte) Scarlat Rossetti, presiedinte ; G. Sion, V. A. Urechia, C. Esarcu, vice-presiedinti; I. Circ'a, G. Eustatiu, P. Gradisténu, Gr. N. Manu, I. Strejescu, G. Vârnav, secre tariu; A. Lupascu, casieriu.

⁂ Dumineca in 5/17 Martiu, a urmatu la biseric'a St. George nou, conformu programului ce amu publicatu inaugurarea solemna a scóleloru, de adulti ce deschide societatea pentru invatietur'a poporului românu.

Afluinti'a erá fórte mare ; biseric'a sî grâdin'a gemea de multîme. La 10 óre incepù sântîrea apei in presenti'a dlui ministru de Culte, a onor. representante alu comunei, d. Pana Buescu, a mai multoru domni senatori, deputati sî redactori de dîuarie sî a societâtiei susu dîsa. Servitiulu divinu se fâcù de Prea Sânti'a sea parintele Calistratu vicariulu Metropolíei, asistatu de unu cleru alesu. In acésta dî, la Liturgia, parintele Musceleanu tînù o oratiune despre virtute.

Dupa sântîrea apei d. Scarlatu Rosett vice-presiedinte Senatului sî presiedinte Societâtiei, urcandu-se pre treptele amvonei, tînú unu discursu bine simtîtu sî plinu de invatieminte sî de adeveruri. D. vice-presiedinte Societâtiei, V. A. Urechia, tînú unu discursu in unu limbagiu apropriatu pre deplinu cu nivel'a cunoscintieloru meseriasiloru români.

Dupa terminarea serbârei, scólele se deschisera in fia-care colóre sî anume : la Albastru, cu d. V. A. Urechia, la Rosiu, Esarcu, la Verde Massimu, la Negru Circ'a, la galbinu Eustatiu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 25. ANULU XV.

Sabiiu, in 26 Martiu (7 Apr.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

(†) Necrologu.

Aradu, 21 Marte.

Georgiu Pop'a de Teusiu, — a cârui mórte, intemplata la 6 óre dimineti'a in 17/29 Marte a. c. cu cea mai mare intristare fu audîta intre români, nu numai ai comit. Aradu, ci sî mai departe prin tóte unghiurile locuite de romani: — nu e mai multu intre cei vii; elu reposà in etate de 43 de ani, in flórea vietiei, activitâtiei sî a inteligentiei mature a unui barbatu!

Cá sa-mi dau sî unu tributulu, cu care me aflu indatoratu prédemnului reposatu, voiu atinge numai unele fapte, ale lui, din cari m'amu invetiatu de tempuriu a-lu cunósce, a-lu stimá sî a-lu radicá la 'naltîmea unoru rari muritori, cu insusîri escelinte!

Voiu atinge anulu 48, candu acestu barbatu, teneru inca, abiá de 24—25 ani,— in anulu resturnatoriu de viéti'a feudala, sî a altoru institutîuni invechite,— inca fu la Timisiór'a la congresulu natîunalu gr. or. ordinatu de ministeriulu ung. de atunci. Elu in svaturile deputatîloru români, câci congresulu din nevenirea serbiloru neputendu-se tîné,— inca cá teneru escelà prin energi'a sî vorbirile sale.—

Voiu atinge sî sinodulu diecesei Aradului dela Chis-Ineu in an. 1849 unde reposatulu a fostu unulu dintre cei mai principali factori.— Sî oh, elu astadi, candu in diet'a pestana legile din 48 suntu repuse, sî la multe alte institutîuni sî lucruri de pe atunci se cere esecutare sî viétia, numai póte graí: ca sî acestu Sinodu a fostu legalu, sî otarîrile lui valide.

Séu cine nu-si aduce aminte de energi'a reposatului in diet'a pestana din an. 1861 candu sî elu fu ablegatu dietalu?

Cine nu-i cunósce activitatea sî dreptatea in restempulu de doi ani, de candu se afla in Comit. Aradului cá Comite supremu? marturia ne este: „Arader Ztg. nr. 75 a. c. in care se descrie insusîrile lui cu condeiu adeveratu, iaru nu incinsu in veninu, precum facu altii.— Contarii inca trebue in launtrulu loru sa-i cunósca rarele lui proprietâti.— Aceea, ce-i arunca acesti'a, ca nu conveniá dignitâtiei lui a se dá de natîunalistu sî a primì pre totu insulu, care-i venea cu plansori, ci sa-i fia indrumatu la oficiele competinte,— tocmai aceea l'a facutu mare, populariu, sî neuitatu pentru dreptatea sea. —

Elu, pelânga aceea, ca la unii sî altii mai confidenti se plangea de durere de peptu, lucrà ne'ncetatu. —

Dupa denumirea ministeriului ung. in 18 feb. a. c. —cugetá pre demnulu barbatu a calatori in susu la Pesta sî Viena, sî a predá resignatîunea oficiului seu lá locurile competinte. Pe unde tînedu-se vre-o 10—12 dîle s'a re'ntorsu la Aradu, sî precum se vorbesce, pe drumu intrebuintiá nesce pilule medicale.— Asiá dara in tempu schimbaciosu de primavéra in caletori'a sea se bolnaví. Ajungendu acasa, se puse in patu, si medicinà,— dupa aceea-i fu mai bine, sî oh nefericire! spunu unii, ca pre unu tempu ventosu esî in fiacru a dá multiamita doctoriloru, cari l'au lecuitu. A esîtu sî pe picióre a visitá pre unulu sî altulu! In 10/22 Martiu se vediù mai pre urma umblandu pre ulitia. Dulcea lui sora maritata Varg'a se aflà la Pancot'a; cumnatulu seu D. Florianu Varg'a erá la Pest'a cá ableg. dietalu. — Morbosulu nu primià pre nime afara de doctorii sei. Dorányi, Michaliu (de regimentu ces. r.) sî Köpf, — Morbulu, despre care se dîce, ca nici doctorii nu aru fi fostu in curatu, sa fia fostu la inceputu unu catarhu (Grippe) grozavu. — Elu avea datin'a a se spelá cu apa rece, preste totu corpulu. Facutu-a elu acést'a in tempulu din urma, impartasîtoriulu nu scie; — se vorbesce sî despre bai'a calda intrebuintiata

A dóu'a óra intr'o vinere a cadiutu in patu, sî la o septamena iérasi intr'o vinere a reposatu, sî i s'a stinsu scump'a-i viétia!

Ingropaciunea i-a fostu pompósa, precum numai pré raru se póte intemplá, cu tóte ca unii dîcu, ca aru fi lasatu sa fia ingropatu numai prin preotulu seu, luandu pre lânga sine 2 prunci cantâreti. — Mórtea lui se vestise cá fulgerulu, sî Dumineca in 19/31 Martiu acursera nenumerati stimatori. — In nóptea trecuta ploóse, sî pre ulitie erá destula tina, totusi nenumerata multime de ómeni de tóta plas'a, natiunea, sî confesiunea se astrinsese inaintea casei comitatului, sî in curte. — La 3 óre dupa amédi se incepú prohodulu, preoti cu mai multi protopopi in frunte erau imbracati preste 30 insi, sî intre ei multi venira din indepartare de 3—4 statiuni. Solenitatea se tînú in auli'a casei comitatului, dara aceea se turburà prin o plóia, care se versá cá din ciuberu, sî totusi miile sî miile de tóta plas'a, intre care mai alesu se vedea stabulu militariu cu diregatori civili sî unu numeru frumosu de dame, — nu se indepartara! Atât'a popularitate, atât'a alipire câtra reposatulu! Déca erá, tempulu fâra plóie, 10-15 mii de ómeni, cá unulu se astringea, sî petrecea pâna la loculu unde nu este politica, nu este ura, ci odihna vecinica. Fia-i tierân'a usióra sî memori'a-i neuitata!

Scólele nóstre in Transilvani'a.

Acést'a e titul'a a doi articuli publicati in nrii „Albinei“ 31 sî 32 din anulu curgatoriu, articuli, cari prin cuprinsulu loru ne dau ansa sa vorbimu sî noi unu cuventu apropos la tem'a de mai susu. Nu o facemu acést'a pentru prim'a óra, nici pentru ultim'a óra; câci afacerile scolastice le-amu pretiuitu sî le vomu pretiuí cu multu mai pre susu, decâtu sa nu ne redicâmu cuventulu sî sa nu ne intrepunemu pentru ele cu tóte puterile nóstre, in totu tempulu sî in totu loculu unde vomu vedé ca e necesariu. Cu scólele nóstre suntu strinsu legate interesele natiunei sî bisericei nóstre; deci prin scóle putemu sa dîcemu ca aperâmu interesele cele mai inalte, cele mai sacre ce le avemu.

Cetindu susu citatii articuli, marturisimu, ca noi amu trebuitu sa venimu in urma la acea convictiune, ca autorulu loru a vrutu prin ei sa faca mai multu numai o ostentatiune. In adeveru, ce spune d. corespundinte anonimu alu „Albinei“? D-lui spune „ca noi nu avemu scóle, sî cari se dîcu a fi, suntu astfeliu intocmite, incâtu fruptulu loru nu s'a pututu inca observá“, prin urmare ca scólele nóstre suntu o fictiune sî ca ele nu aru fi o fictiune, déca „s'aru inspectiuná sî conduce de statu“; dar asertiunile sele acestea, d. corespundinte alu „Albinei“, precum nu le subscrie, asiá nici nu le dovedesce, sî le publica éca asiá numai, cá sa fia publicate sî apoi sa le créda cine va vrea. Totu d-lui, cine a fi, mai spune, ca are la mâna tabelele statistice din anulu 1863/4 sî 1864/5 din dieces'a metropolitana gr. or. sî citandu din ele cifrele copiiloru umblatori sî neumblatori la scóla, din mai multe protopopiate, dîce ca acele cifre nu suntu adeverate, câci d-lui scie „cu totulu alte proportiuni“, pre cari insa nu le-a pusu pe hârthia, cá sa le póta sî publiculu cetitoriu vedé sî asemená. Inca ne mai spune respectivulu domnu parerea sea intre altele sî despre materialulu de invetiamentu, despre cârtile sî metodele proprie pentru scól'a populara sî despre calificatiunea invetiatoriloru. Nu avemu nimic'a de a observá contra pâreriloru acestor'a, scóse din sciinti'a pedagogiei; câci sî noi dorimu sî lucrâmu câtu ne stà in putere, cá sciinti'a acést'a sa strâbata din dî in dî mai multu a introduce reformele sele in organisarea scóleloru nóstre. Noi, cá sî domnulu corespundinte respectivu, marturisimu, ca in directiunea acést'a este fórte multu de fâcutu. Nu putemu insa nici decum, consciinti'a nóstra nu ne lasa, sa mergemu cu d. corespundinte alu „Albinei“ pâna a dîce, ca „numai statulu e in stare a reformá scól'a populara dupa cuviintia.“ Principiulu acest'a, sustînutu de d. corespundinte alu Albinei, se pare a ignorá sciinti'a; cu tóte acestea bunu e sî elu pentru de a face o ostentatiune cu elu. In privinti'a acést'a e remarcabilu sî fórte caracteristicu sî pasagiulu din urma, cu care d. corespundinte-si incheia articulii, esprimandu-si speranti'a, ca „ministeriulu cultului va pricepe propunerea dîlei . . . sî va lucrá inainte prin redicarea afaceriloru scolastice, câtu se póte mai perfectu sî corespundiatoriu cerintieloru moderne.“

Amu vediutu unde ese sî unde ne scóte d. corespundinte alu Albinei. Acum sa ne intórcemu sa vedemu de unde pléca d-lui.

„Pre candu reorganisarea constitutiunala a „monarchiei pasiesce inainte, se arata totodata sî „trebuinti'a reformeloru pre astfeliu de terenu alu „vietii de statu, care de-sî se vede a fi celu mai „de pre urma escurgatoriu alu organismului de statu, „totusi are missiunea a formá temeiulu statului mo„dernu, intielegemu ací scól'a populara.“ Astfeliu incepe primulu articulu. Insa care e óre intielesulu exordiului acestui'a, nu tocm'a usioru de intielesu?— Se dîce ca reorganisarea constitutiunala a monarchiei pasiesce inainte, — bine, asiá sa fia de pe partea nóstra; dar cum óre scól'a populara devine a fi terenu alu vietiei de statu, care de-sî se vede a fi celu mai de pre urma „escurgatoriu“ alu organismului de statu, totusi are missiunea a formá temeiulu statului modernu? Acést'a nu o intielegemu.

Alu doilea pasagiu totu din articululu antâiu suna asiá: „Regimulu de pâna acum cautá a intempiná imbuldîtórea nacessitate de reforme pre terenulu acest'a cu espressiunea: sciinti'a e putere.“ Ei bine, acést'a e mai romanesce sî o intielegemu; intrebâmu insa, óre regimulu de pâna acum si-a implinitu missiunea fatia cu scólele, cautandu a intempiná imbuldîtórea necessitate de reforme pre terenulu acest'a, cu espressiunea: sciinti'a e putere? — Cunóscemu espressiunea acést'a; e a unui fostu d. ministru. E frumósa espressiune sî scimu ca ea, cá multe alte frase bine sunatóre, a fâcutu sensatiune placuta nu numai in barbatii de scóla din Austri'a, ci sî in cei din Germani'a, sî si-au gratulatu cu totii, vediendu ca unu ministru austriacu profeséza unu atare adeveru mantuitoriu. Dar ce urmare a avutu espressiunea acestui adeveru? Domnulu corespundinte alu Albinei ne spune, ca „espresiunea a fostu data, dar problem'a nu fu deslegata“, din causa, precum dîce, ca „au diferitu opiniunile despre aceea, ca inaintea cârui foru, constitutiunalu (?) *) séu bisericescu, aru fi sa se deslege acést'a problema.“ Eata deci, dupa d. corespundinte alu Albinei, ce a fostu caus'a ca scóleloru nóstre nu s'a pututu dá reform'a cuviinciósa. — Dar sa ne credemu ochiloru, candu intr'unu jurnalu seriosu cetimu o astfeliu de opiniune?

Sa ne permita d. corespundinte alu Albinei a-lu intrebá, déca in Austri'a a potutu fi indoiéla despre aceea, ca problem'a organisârei scóleloru inaintea cârui foru are sa se deslege, inaintea forului constitutiunalu (?) séu bisericescu?

---

*) Nu intielegemu cum d. corespundinte alu Albinei pune fatia in fatia forulu constitutiunalu cu celu bisericescu. Au dóra d-lui in statu nu afla decâtu numai constitutiunalismu si in biserica numai absolutismu. Noi scimu ca constitutiunalismulu e o institutiune propria a bisericei nóstre, de care aceast'a s'a si bucuratu totudeaun'a, candu i-a fostu lasatu esercitiulu liberu si candu n'a fostu impedecata prin absolutismulu statului.

Noi cunóscemu mai multe ordinatiuni de ale regimului, atâtu din er'a absolutismului câtu din ceea a asia numitului constitutiunalismu, prin care regimulu insusi dechiara, ca elu caus'a scóleloru o privesce de o causa comuna a statului sî a bisericei. Sî nu scimu sa fia esîtu pâna acum nici o ordinatiune dela guvernu, prin care sa se fia suspendatu principiulu acest'a. Totu regimulu a fostu, carele au recunoscutu principiulu confesiunalismului sî carele, amesuratu acestui principiu, a lasatu fiacârei biserici din patria dreptulu sî detorinti'a de a organisá, dupa cerintiele sciintiei sî dupa impregiurârile actuale, invetiamentulu din scólele populare, de a priveghiá asupr'a disciplinei, de a ingrigí pentru calificarea invetiatoriloru, de a-i intârí in posturi pre aceei'a sî de a purtá grigia cá ei sa-si implinésca oficiulu amesuratu chiamârei loru. De alta parte regimulu a impusu amploiatiloru politici, cá ei, impreuna cu preotîmea, sa staruiésca cu tóta autoritatea loru pre lânga poporu, indemnandu-lu sî silindu-lu chiaru sa si faca scóle, sa le tîna in stare buna, sa se intretîna din partea copiiloru obligati de a umblá la scóla o frecuentia regulata, sî in fine sa se scóta regulatu si léf'a invetiatoriloru, ce li s'au acordatu prin contractu din partea comuneloru scolastice. In fine regimulu, pentru de a avé cunoscintia nemijlocita despre starea scóleloru, si-au instituitu consiliâri scolastici pentru fia-care confessiune, cari sa-i faca raporturi despre scóle; dar in cele din urma totu regimulu a fostu, carele a desfiintiatu institutulu de consiliari scolastici, lasandu in Transilvani'a in functiune numai pre cei doi consiliari pentru confessiunile române, sî acést'a la espres'a cerere a ordinariateloru respective.

Avemu inapoi'a nóstra unu tempu mai lungu de 16 ani, de candu principiele amintite, proclamate de regimu, s'au practicatu, bine reu cum s'a pututu, la noi cá sî la celelalte popóre ale Austriei, sî totusi sa se mai dîca, ca problem'a organisârei scóleloru nu s'au deslegatu, pentru ca au diferitu opiniunile, ca aceea inaintea cârui foru sa se deslege, inaintea forului constitutiunalu (?) séu bisericescu! — Dar d. corespundinte nici in punctulu acest'a nu e tocm'a consecinte; câci dupa ce arata indoiél'a amintita, vine indata sî spune, ca scólele nóstre stau mai eschisivminte sub ingrigirea bisericeî, sî apoi deduce de ací, ca pentru aceea ele se afla „in statu deplorabilu.“

In nrulu viitoru vomu cercá a descoperí sî caus'a reului acestui'a.

Eveneminte politice.

Sabilu 25 Martiu

Scirile despre convocarea dietei Croatîci se repetiescu sî inca câtu mai curendu, pentru cá acést'a sa póta tramite deputati la incoronare.

Faimele despre incorporarea cetâtiei Fiume la Ungari'a se demintiescu pre cale oficiósa. Cancelari'a croata nu scie de asiá ce-va nimic'a.

In politic'a din afara face sgomotulu celu mai mare cestiunea Luxemburgului. Scirile santu asiá de opuse unele altor'a incâtu din ele nu se póte alege adeverat'a stare a lucrului.

In parlamentulu germanu de nordu, unu deputatu Benningsen a fâcutu interpelatîune despre starea in care se afla afacerea acést'a. Respunsulu ce-lu da de Bismark se cuprinde cam in urmatórele: Dîce adeca, ca prin disólverea fostei federatîuni nemtiesci, fia-care statu deveni in deplin'a sea suveranitate. Asiá sî Luxemburg-ulu, carele, sî dupa-ce celelalte state au intratu in federatîunea cea nóua, a preferitu a remané departe de federatiune; ba s'a incunosciintiatu (Bismark) ca acolo domnesce o determinata aversiune câtra federatiunea nemtiésca, pâna in clasele cele mai de josu ale poporului. Nu afla nici regimulu de bine a constringe pre cine-va sa intre in federatiune mai alesu fiindu principele acestei tieri afara de periferi'a federatiunei. Regimulu trebuie sa tratedie tiér'a acést'a din caus'a referintieloru geografice sî etnografice cu mai multa prudentia. Politic'a prussiana va crutiá incâtu nu se vatema onórea Prussiei semtîbilitatea natiunei francese. Nu crede ca e decisa dejá sórtea ducatului sî speréza, ca dreptulu nemtiescu se va servá pre cale de pace sî va succede sustînerea referintieloru celoru bune fatia cu esternulu (Franci'a).— Cugetâmu ca celelate sciri tn privinti'a acést'a suntu de prisosu.

Demissiunâri sî denumiri.

Dupa dîuariulu oficialu din Pest'a:

s'au demissiunatu din oficiu Ioann Piposiu Comite supremu alu Zarandului; Stefanu Ambrusiu Administratoru alu Comitatului Crasieiu, sî Ioann Siorbanu Capitanulu supremu alu Chiórei;

s'au denumitu de Comite Supremu alu Zarandului Dimitriu Ioanescu; de Comite Supremu alu Crasieului Ioann Fauru; de Capitanu supremu alu Chiórei Nicolau Ujfalusi.

Din Pest'a.

Siedinti'a casei deputatîloru din 28 Marte au atrasu o multîme de ascultatori mai cu séma pentruca se sciá, ca Deák are sa vorbésca in acea siedintia. Pe banc'a ministriloru se aflau toti ministrii. Dupa cele obicinuite sî dupa tramiterea unoru incurse la comissiunile respective vorbesce Geduly pentru sî C. Ács contr'a votului majoritâtiei. Dupa acesti'a se pronuncia numele Deák. Cas'a intréga, cu loge sî galerii impreuna, parea ca nici resufla. Mai antâiu arunca vorbitoriulu o privire asupr'a influintiei celei mari, ce o are resultatulu desbateriloru presente asupr'a sortîloru Ungariei. Objectulu in cestiune e dejá de multu cunoscutu tuturoru, elu, oratorulu, au cugetatu multu asupr'a lui sî a sositu la convingerea ca elaboratulu majoritâtei pentru impregiurârile de acum e celu mai acomodatu. Cu tóte aceste, nu vrea sa prejudece pareriloru nimenui. Se simte motivatu a-si dá parerile sele inaintea casei sî 'naintea tierei. Recunósce ca elaboratulu nu e perfectu, ci aru unele scaderi, ba póte inca multe. Decâtu nimic'a nu se póte face fâra de scadere, cu atâtu mai vertosu unu lucru asiá insemnatu cum e elaboratulu, la care tempulu va trebuí sa vina intru ajutoriu, spre a aretá sî apoi a delaturá scaderile. Spiritulu tempului aru fi spelatu constitutîunea, déca tiér'a nu consimtiea cu prefacerea dela 1848. Aristocrati'a ungurésca a consimtîtu la 1848 sa faca partasiu la constitutîune sî pre celalaltu poporu sî prin acést'a a sternitu compatimirea lumei civilisate fatia cu Ungari'a in anii suferintieloru ei. Asecura oratorulu esistinti'a constitutîunei celei liberale dela 48 pâna candu va domní spiritulu acel'a care a pus'o in lucrare. Afacerile comune erau depuse in spiritulu acelei constitutiuni, dovéda e adres'a dietala din 18 Marte 1848. Acestu opu erá sa se continue in diet'a aceluiasi anu, dara strainii, acei'a cari invinue nedeslegarea acestei cestiuni a fostu impedecatorii ei. In vre-o câte-va cuvinte trece oratorulu preste cele intemplate pâna la 1861. Amintesce despre retâcirile regimeloru urmate sî despre starea cea miserabila, in carea fu adusa monarchi'a prin acele sî despre adresele dietei din 1861, in care s'a depusu remediele vindecatóre de reulu ce erá intratu dej'a asiá afundu. Starea, dupa urmatulu provisoriu, a devenitu sî mai precaria sî acum erá posibila vindecarea numai prin radicalismulu armeloru, cu séu fâra asteptarea de tempuri favoritórie, séu prin convingerea monarchului, ca monarchi'a nu patimesce nimic'a prin restituirea constitutiunei Ungariei. Densulu (oratorulu) nu e pentru revolutiune sî evenemintele favoritóre din afara nu stau la dispusetiunea Ungariei. Ele potu vení atunci candu póte e prea târdîu. S'a alesu dara calea cea din urma sî M. S. Regele, respingendu teori'a de prescriptiune, a convocatu diet'a sî a recunoscutu sanctiunea pragmatica de temeiulu legaturei comune. Trebuiea Ungari'a sa dea o dovéda, ca basea acést'a póte stá lânga esistinti'a monarchiei. Eata dara drumulu, pre carele a sositu Ungari'a la afacerile comune. Defectele (scaderile) de cari a fâcutu pomenire nu impedeca scopulu de a ajunge la incungiurarea ori cârui provisoriu a cârui urmâri nu se potu vedé innainte.

Nu desconsidera parerile opuse, simte datori'a de patriotu a atrage atentiunea asupr'a periculiloru ce potu obvení in urm'a unei prescrieri. E dreptu ca in sanctîunea pragmatica se vorbesce de uniune

---

FOISIÓRA.

Despre poesi'a romàna.

(„Convorbiri literarie“)

I

Conditiunea materiala a poesiei.

Poesi'a, cá tóte artele, este chiamata a esprimá frumosulu; in distingere de sciintia, care se ocupa de adeveru. Cea d'antâiu sî cea mai mare diferintia intre adeveru sî frumosu este: ca adeverulu cuprinde numai idei, pe candu frumosulu cuprinde idei manifestate in materia sensibila.

Este dar o conditiune elementara a fia-cârui opu de arte, de a avé unu materialu, in care séu prin care sa-si realiseze objectulu. Astfelu sculptur'a si taie ide'a in lemnu séu in pétra, pictur'a si-o esprima prin colori, musica prin tonuri, sî acést'a constitue ceca-ce s'a numitu mechanismulu arteloru. Numai poesi'a (sî ací vedemu prim'a ei destingere de celelalte arte) nu afla in lumea fisica unu materialu gat'a pentru scopurile ei. Câci cuvintele audîte nu suntu materialu, ci numai organu de comunicare. Cine aude silabele unei poesii sanscrite fâra a intielege limb'a sanscrita, de sî póte primi o idea vaga de ritmulu sî de eufoni'a cuvinteloru, totusi n'are impressiunea propria a opului de arte, nici partea lui sensibila, nici cea ideala; fiindca sonulu litereloru nu are sa ne impressioneze cá tonu musicalu, ci mai antâiu de tóte cá unu vehiculu pentru a desceptá imaginele sî notiunile corespundietóre cuvinteloru, sî unde acést'a desceptare lipsesce, lipsesce possibilitatea perceptiunei poesiei. Din contra cine vede o pictura judica, sî fâra a intielege ide'a straina ce a incorporat'o póte artistulu prin colori d. e. detaiulu unui cultu necunoscutu alu anticitâtiei, are totusi pe deplinu partea sensibila a opului de arte sî este in stare a o apretiuí. Colorile picturei suntu dar unu adeveratu materialu, asemene tonurile musicei, pétr'a sculpturei; insa cuvintele poesiei suntu de regula numai unu mijlocu de comunicare intre poetu sî auditoriu.

Unde este atunci materialulu sensibilu alu poetului, fâra care nu se póte produce unu opu de arte? Materialulu poetului nu esista in lumea din afara; elu se cuprinde numai in consciinti'a nóstra sî se compune din imaginele reproduse ce ni le descépta audirea cuvinteloru poetice. Candu cetimu d. e. la Bolintinénu:

> Intr'o sala 'ntinsa pintre capitani
> Sta pe tronu-i Mircea incarcatu de ani.
>
> Astfelu pintre trestii tinere 'nverdîte
> Unu stejaru intinde bratie vestejîte.
>
> Astfelu dupa dealuri verdi sî numai flori
> Şta betranulu munte albitu de ninsori,

partea materiala din ceea-ce este frumosu in acésta poesia, suntu imaginile provocate din fantasi'a nóstra prin cuvintele poetului „Mircea incarcatu de ani, cá unu stejaru ce-si intinde bratie vestedîte pintre trestii, cá unu munte albitu de ninsori dupa dealuri verdî“ etc.

Prim'a conditîune dar, o conditîune materiala séu mechanica, pentru cá sa esiste o poesia in genere, fia epica, fia lirica, fia dramatica, este: cá sa se descepte prin cuvintele ei imagini sensibile in fantasi'a auditorului, sî togmai prin acésta poesia se deosebesce de prosa cá unu genu aparte cu propri'a sea ratîune de a fi. Cuventulu prosaicu este chiamatu a-mi dá notîuni chiare, insa aceste notîuni suntu abstracte, logice, desmaterializate, sî potu constituí astfelu unu opu frumosu. Frumosulu nu este o idea teoretica, ci o idea invelita sî incorporata in forma sensibila, sî de aceea cuventulu poeticu trebue sa-mi reproduca acésta forma. Notiunea abstracta „cin'a cea de taina“ póte fi adeverata, déca ei cunoscu relatîunile esentîale din istoria, insa pentru acést'a nu este inca frumósa; voescu sa facu din ea unu opu de arte, trebue sa o incorporezu intr'o materia sensibila, sa mi o depingu cu colori intr'unu tablou (Leonardo da Vinci) séu sa o descriu cu cuvinte cari sa-mi descepte imagini de sensibilitate adecuate cu objectulu ei (Klopstock „Messias“).

Prin urmare unu sîru de cuvinte, care nu cuprindu alt'a decâtu notîuni reci, abstracte, fâra imaginatîune sensibila, fia ele ori câtu de bine rimate sî impartîte in silabe ritmice sî in strofe, totusi nu suntu sî nu potu fi poesia, ci remânu prosa — o prosa rimata.

Pentru a demonstrá cu rigóre acestu adeveru — demonstratîune cu atâtu mai importanta, cu câtu din ignorarea lui multe din poesiele nóstre nici nu intra in categori'a opuriloru de arte, ci suntu prosa stricata prin rîme — vomu intrá in cate-va detaiuri ale productîuniloru adeveratu poetice sî vomu aretá, cum o suma de particularitâti esentiale ale poesieloru celoru mai frumóse se esplica numai pe basea acelui adeveru.

personala, dara totu acolo se vorbesce de neimpartîbilitatea imperiului sî de aperarea comuna. Afacerile comune suntu lamuritu depuse sî in legile din 1848; asiedíarea unui ministru lânga persón'a monarcului dovedeste acést'a, carele dóra nu e pusa cá sa padiésca pre Regele. Adres'a dietei din 1848 recunósce interese comune pentru monarchi'a intréga. Totu ce s'a schimbatu de atunci in privinti'a aceloru afaceri comune e modulu tratârei loru. Art. X din 1790 accentuéza nedisolvibilitatea monarchiei; interpretatîunea a urmatu la 1809 candu se dîcea, ca resbelulu nu e indreptatu contr'a Ungariei.

Arata, ca insusi presiedintele ministerialu Batthyanyi a recunoscutu acestu principiu sî ca nici Eötvös nici Kossuth n'au talmacitu Sanctîunea pragmatica altfelu la 1848. Mai departe ministeriulu a fâcutu cestiune de crisa ministeriala, candu a cerutu recruti pentru resbelulu italianu, pre atunci atâtu de nepopulariu. Interpretatîunea acést'a nu va mai dîce Madarasz ca o aude pentru antâia-si data dela oratorulu. (Aplausu). Arata, ca inca la an. 1714 s'a introdusu prin art. VIII. armat'a comuna. Bine ca Palatinulu au fostu de pre acele tempuri capitanulu superioru alu armatei insurectîunale unguresci, nu insa sî a contingentului ce lu da Ungari'a la armat'a permanenta. Subsidiele date in urm'a art. II din 1796 nu s'au datu din partea dietei numai pentru armat'a ungurésca, ci pentru cea cesaro regésca. Déca pre atunci erá de lipsa comunitatea armatei, candu se puteau votá recruti dupa declararea resbelului, astadi va fi cu atâtu mai de lipsa, pentruca astadi, candu se dechiara resbelulu se sî incepe, ce s'aru alege candu aru trebuí sa se voteze dupa dechiararea resbelului mijlócele de aperare? (Afirmare). Respinge asertîunea acelor'a ce dîcu, ca Ungari'a prin aceste afaceri comune devine o provincia austriaca sî demustra, ca prin aceste se asicura continuitatea influintiei Ungariei asupr'a afaceriloru esterne ale imperiului, statorita inca la 1790. Nimicesce temerea de delegatîuni aretandu ca nu va fi nici decum in interesulu pârtiei celeilalte (de dincolo de Lait'a) cá sa immultiésca greutâtîle sî apoi pentru delaturarea a ori ce temeri delegatîunile se alegu numai pre unu anu. Revine asupr'a adreseloru din 1861 unde se esprima invoirea la desbaterea comuna din candu in candu, ceea-ce prin elaboratu se norméza acum pre fia-care anu. Arata ca pâna acum influinti'a sî asupr'a votârei dârei a fostu restrinsa numai la darea comuna (Közado) care e numai a cincea parte din dârile ce se platescu. Asiá dara acum candu Ungari'a va avé influintia asupr'a tuturoru dâriloru nu póte fi vorba ca i se sacrifica independini'a. (Aplausu sgomotosu sî aprobâri).

Se mai intórce odata si resipe oratorulu grigi'a de delegatîuni sî de dependinti'a Ungariei sî arata ca comunitatea are de scopu a asecurá pre Ungari'a, carea pentru, sî de sine e pré slaba; arata sî periculositatea uniunei personale, pentru ca atunci tierile de dincolo de Lait'a aru puté fi guvernate sî in modu absolutisticu, ceea ce Ungari'a nu o póte dorí sî voí.

Atinge in vre-o cate-va cuvinte favórea ce o ofera punctulu privitoriu la incheiarea tratateloru comerciale.

E de parere dara, ca sa nu se sacrifice positivulu, eventualitâtîloru nesecure. Amintesce ca la 1848, déca Windischgrätz nu aru fi cerutu supunere neconditîunata, aperarea comuna erá sa se intemple. Admonesce de gresielele de atunci sî pentru aceea, ca Ungari'a singura intre Germani'a sî Russi'a nu se va puté sustîné. — Se dîce ca opiniunea publica nu afla placere in elaboratulu majoritâtiei.

Densulu mai repetiesce ca a definí opiniunea publica e greu. Cu tóte aceste, poporulu de siguru n'aru fi multiamitu candu deputatii s'aru duce acasa sî aru dîce alegatoriloru loru: noi amu aflatu de bine a mai remané cum amu fostu pâna acum'a, dóra da Ddieu vre-unu evenementu in Europ'a sî apoi atunci va sa fia mai bine. (Aplausu.) Imputarea ce se face oportunitâtiei elaboratului nu are locu, pentruca aici nu e vorb'a numai de aplicarea unei legi esistente, ci de problem'a scopului ce trebue sa-lu aiba legilatorulu inaintea ochiloru. Elaboratulu, fiinduca corespunde situatîunei de fatia sî impregiurâriloru lu aproba, sî voteza pentru elu (éljen!)

Mai multe strigâri: „sa votâmu“ se mesteca cu alte: „sa se continue desbaterea“. Mai multi deputati insemnati sa vorbésca, renuntia de a vorbí, altii din stâng'a vorbescu contr'a votului majoritâtiei. In fine cu invoirea generala mai vorbesce sî Besze, mai multu pentru cá sa sternésca risu in cas'a deputatîloru. Glumele lui potu fi sî bune cate odata, insa nu succedu totudéun'a, celu putînu pentru unu gustu mai generalu, nu. —

Siedinti'a din 29 Marte. Intréba Presiedintele Szentiványi déca cas'a vrea sa continue desbaterea, cas'a respunde cu szavazzunk (sa votâmu) sî asia se cetesce numele celoru insemnati spre a vorbí sî acesti'a renuntia pâna la

Madarasz. Acest'a avendu a aperá o motîune separata o sî apera, aretandu ca afaceri comune nu suntu, administratîune comuna inca nu póte sa fia. Condamna principiulu de a revedé sî schimbá legi pâna candu legile nu suntu restituite. Arata ca Deák a citatu reu art. II din 1723 pentruca in testulu originalu (latinu) nu e vorba de aperare comuna. Elu nu vrea sa sacrifice independinti'a Ungariei sî de aceea in contr'a votului majoritâtiei.

Deák face propunerea, cá votarea sa se faca mâne: déca e sa servésca votulu majoritâtiei de base la desbaterea speciala. Acést'a din causa ca multi nu voru fi sciutu ca adi va urmá votarea sî aru fi bine, cá sa fia de fatia la o cestiune asiá de momentuósa; asiá s'a intemplatu sî in 1861. Sa primesce propunerea.

Acum vine inaintea casei spre decidere verificarea deputatîloru din districtulu Naseudului. Acestu districtu fiindu mai nainte regimentu de margine nu are dreptulu de a fi representatu sî dreptulu acest'a l'a castigatu numai in 1861, iara representatu fu numai in diet'a din Sabiiu 1863/4. Sigism. Pappe pentru verificarea deputatîloru. Asemenea se dechiara sî Gajzago referentulu in caus'a acest'a.

Se voteza mai antâiu déca districtulu sa póta fi representatu. Se primesce mai de tóta cas'a. Se pune la votu verificarea sî se primesce a lui Al. Bohatielu; iéra a lui Georgiu Moisi se respinge, pentruca au cerutu in contr'a legiloru instructîuni dela alegatori sî mai departe pentruca alesulu nu scie unguresce. —

Siedinti'a din 30 in cele d'antâiu fu siedinti'a votârei elaboratului. Presiedinte e Szentiványi. Pe banc'a ministriloru toti ministrii.

Mai antâiu se verifica alegerea deputatulu din Scaunulu Sabesiului S. Balomiri, iéra cea a lui Ronay comit. Györ. se amâna pâna la finirea terminului de reclamatîune de 30 de dîle.

Manuilovici interpeléza: ca marginea militaria pentruce nu e representata in dieta, pentru ca e o parte intregitoria a Ungariei in intielesulu legiloru din 1848 sî ca nu e dreptu, ca o parte a tierei sa se bucure de dreptulu de representatîune iéra alta parte nu. In fine intréba ca s'a facutu ce-va, ori are sa se faca in privinti'a acést'a, sî inca in decursulu sessiunei acestei'a.

Min. conte Andrássy promite ca va dá respunsu in siedinti'a cea mai de aprópe.

Presiedintele spune casei, ca la ordinea dîlei e votarea principiala a elaboratului comissiunei de 67 respective a majoritâtiei acestei'a. Fiindu ca s'a datu trei motîuni pentru votare nominala acést'a se sî face. Resultatulu fu 257 pentru primire, sî 117. contr'a; absenti fura 22. Mai insemnâmu ca la acésta votare românii au formatu urmatórea proportîune: au votatu pentru: E. Gojdu, G. Ioanoviciu, I. Fauru, D. Ioanescu, Al. Vladu, P. Mihali, A. Maniu, F. Ivacicoviciu, Sig. Papp, sî Greg. Papp sî ardelenii (romani); cu stâng'a au votatu contr'a: Ant. Mocioni, G. Mocioni, Dr. A. Mocioni, Dr. Ios. Hodosiu, Sig. Borlea, Sig. Popoviciu Al. Romanu, Simeonu Papu; au absentatu: Andr. Mocioni, V. Babesiu, A. Medanu, P. Desseanu sî F. Varg'a. Sasii inca au votatu pentru elaboratu; asemenea ungurii sî secuii cu urmatórele esceptîuni: cont. Betlen jun. (Alba de

---

Poetulu, chiamatu a desceptá prin cuvintele ce le intrebuintiéza, aceleasi imagini sensibile in consciinti'a auditorului, ce si le inchipuesce elu in fantasi'a sea, are a se luptá cu o prima dificultate fórte insemnata: cu perderea crescanda a elementului materialu in gandirea cuvinteloru unei limbi. La 'nceputu, mai tóte cuvintele corespundeau unei impressiuni sensibile, sî cine le audiá atunci, si reproducea prin ele acea imagine materiala. din care se nascusera. Cu câtu inaintéza insa limb'a, cu câtu esperienti'a se intinde preste mai multe cercuri sî cuprinde cunoscinti'a a totu mai multe objecte de acelasi felu: cu atâtu cuventulu ce le esprima devine mai abstractu, cauta a se potriví cu tóta sum'a de objecte castigata din nou, perde un'a câte un'a din amintirile sensibile de mai nainte si, devenindu o notiune generala, se radica pe calea abstractîunei spre sfer'a sciintiei, insa se departéza in proportîune egala de sfer'a poesiei. Sa luâmu d. e. cuventulu eminentu. Candu dîce astadi cine-va „capacitate eminenta“, nu léga nici o imagine sensibila cu aceste cuvinte. Altfelu a fostu in vechime, in acea vechime româna, care a intrebuintiatu pentru prim'a óra cuventulu eminens. Eminens sta in legatura cu vechiulu meno, care insémna a fi inaltiatu, a se ridicá peste onivela data; de unde cuventulu mensa care mai mai nainte vrea sa dica ori ce radicatura, masa, banca, scena pentru vinderea sclaviloru, etc.; e-minere arata o radicatura mai frapanta decâtu celelalte, scósa la iveala dintre tóte, sî eminens cuprindea dar pe atunci o imagine sensibila fórte semnificativa. Astadi a disparutu elementulu materialu din conceptîunea acestui cuventu, eminentu este o notîune esclusivu intelectuala. Eminens celu vechiu puté sa fia o espressiune poetica, eminentulu de astadi este o espressiune esentîala prosaica.

Ceea-ce s'a intemplatu cu eminens, s'a intemplatu cu cele mai multe cuvinte ale limbei române sî a tuturoru limbeloru indo-europene: cuprinsulu loru, in procesulu psichologicu alu formârei notiuniloru, a devenitu asiá de etericu, incâtu nu mai posede decâtu o slaba amintire de sensibilitate.

Ce importantia are acésta eterizare pentru sciintia, amu aretatu cu alta ocasiune *). Resultatulu insa pentru arte este: ca poetulu nu mai póte intrebuintiá tóte cuvintele limbei simple asiá precum suntu admise astadi pentru insemnarea objecteloru gandirei lui, ci trebue séu sa le ilustreze cu epitete mai sensibile, séu sa le invieze prin personificari, séu sa le materializeze prin comparatiune, in ori ce casu insa sa aléga dintre tóte cuvintele ce esprima aprópe acelasi lucru pe acele, care cuprindu cea mai mare dosa de sensibilitate potrivita cu inchipuirea fantasiei sele.

Déca, precum amu aretatu, prin progresulu logicu alu inteligintiei limbistice intr'unu poporu gandirea cuventului, care la inceputu avea trupu sî sufletu, si-a perdutu cu tempulu trupulu sî si-a pastratu numai sufletulu, unu sufletu rece sî logicu, oglinda fidela a ratîunei omenesci: poetulu trebue mai antâiu de tóte sa incaldiésa acestu productu sî sa resusciteze in imaginatîunea auditorului trupulu evaporatu din vechiele conceptîuni de cuvinte.

1. Sa privimu acum mai in detain mijlócele poetîloru de a ne sensibilisá gandirea cuvinteloru. Primululu mijlocu este de a alege cuventulu celu mai putînu abstractu. Unu esemplu va lamurì pe deplinu acésta asertîune. Candu dîcu „simtu durere“, cuvintele suntu numai prosaice, fiindca-mi dau o notîune intelectuala, dar nume silescu a o intrupá; candu dîcu „durerea me cuprinde“, locutîunea a devenitu mai poetica, fiindca verbulu este expressivu séu, cum se dîce pitorescu. „Durerea me patrunde, durerea me sagéta“, etc. suntu alte variatiuni corespundiatóre trebuintiei de sensibilitate in cugetarea aceluiasi lucru. Sî astfelu vedemu poetii preferindu cuvinteloru abstracte pe cele ce esprima o gandire mai individuala sî calitâti mai palpabile.

A. Muresianu in locu de a vorbí de armat'a turcésca, de Russi'e, de patri'a româna, cuvinte cu totulu prosaice, sensibiliséza aceste notîuni sî dîce:

> N'ajunse iataganutu barbarei semi-lume,
> A cârui plâgi fatale sî adi le mai simtîmu,
> Acum se vîra cnut'a in vetrele stabune —
> Dar martoru ne e Domnulu, ca vii nu o primimu!

Schiller, in „Mórtea lui Wallenstein“ *) dîce:

> Palari'a
> De admiralu mi-ai smuls'o de pe capu.

Sî in altu locu:

> Cu ochiu posemoritu
> Privescu ei pe straini in tier'a loru,
> Sî bine le-aru vení sa ne tramita
> Acasa cu unu pumnu de bani etc.

Camoëns dîce (Lusiad'a, cantulu V):

> Dupa-ce amu trecutu lini'a ardienda ce separa lumea 'n dóue.

(Va urmá.)

---

*) „Despre scrierea limbei române“, publica, a Societâtiei Junimea, pag. 142—150.

*) Traducere româna, publicata de Soc. „Junimea“, p. 15, 22.

susu), Lad. Makray (Hunedóra) L. Papp. (K. Vasárhely, Gr. Turi (Treiscaune) sî Sig. Szentkereszty (Cetatea de balta.)

Nyári dechiara in numele partitei sele, ca déca au votatu contra le desbaterea generala asiá nu voru mai lungí cuventulu prin desbateri zadarnice.

Se incepe desbaterea speciala. La punct. 28 face Al. Vladu observarea ca aceste pâna la 49 suntu greu do intielesu aru trebuí mai lamuritu respicate.

Se trece mai departe

Comit. Vass (com. Dobacei) vrea la 61 ceva garantia ce se afle cas'a pentru eventuala mórte a M. Sele. Cas'a treco intre risete, preste propunere mai departe

Miletici observa, ca nu se potu aduce concluse valide pâna candu nu suntu tóte tierile representate in dieta. Szentkirály respunde ca tóte suntu „legalminte“ chiamate.

Se privesce a treea cetire cá facuta sî elaboratulu e primitu.

Andrássy min. presiedinte asterne pre mas'a dietei o propunere ministeriala privitóre la scóterea de recruti.

Miletici urgéza cestiunea croata. Deák e de parere ca asta din urma dupa votarea recrutîloru se va luá numai decâtu inainte.

Varietâti.

⁂ (†) **Ioanne Metianu**, Protopopu in Zernesci, incunosciintiéza cu anima sfasîata de durere, in numele seu, sî alu iubitîloru sei fii: Mari'a, Ioann, Elen'a sî Eugenie, pe tóte rudenile, amici sî cunoscutii compatimitori, ca prea iubit'a sea sotîa **Mari'a** dupa o bóla indelungata de recéla, sî dupa impartasîrea cu SS. Taine, s'a mutatu din viéti'a cea vremelnica, la cea vecinica in 19/31 Marte la 6 óre diminéti'a in an. alu 33 alu vietiei sî alu 17 alu fericitei sele casetorii.

Remasîtiele pamantesci ale multu iubitei reposate se voru asiezá la loculu de eterna odichna Marti in 21 Marte (2 Apr.) la 10 óre dim. in cimiterulu sf. biserici din Zernesci.

Zernesci, 20 Marte (1 Apr.) 1867,

⁂ Dintr'o coresp. la H. Ztg. din Fagarasiu estragemu urmatórele:

In nrulu 71 din Hrm. Ztg. se afla o corespundintia din Fagarasiu luata din „K. K.“ carea este plina de malitia si neadeveru.

In corespundinti'a aceea se dîce intre altele; ca capitanulu supremu cavaleru de Puscariu „si-aru vatemá starea sea de capitanu supremu prin fapte triste de fortia“ si ca se astépta denumirea unui capitanu supremu nou, carele sa domnésca in spiritulu legalitâtiei si corespundiatoriu cerintieloru etc.

Cavalerulu de Puscariu nu numai ca nu a comisu nici o astfeliu de fapta dela ocuparea dignitâtiei de capitanu supremu, ci din contra. cav. de Puscariu pentru iubirea sea de dreptate, sustînendu cu strictetia si fâra pârtinire ordinea legala, este stimata de toti fâra deosebire de natiunalitate si confessiune; unu documentu despre adeverulu acest'a este, ca numai de curendu s'au rugatu inteligintî'a intréga a districtului in o adresa câtra Majest. Sea apostolica c. r., cá sa remana si pre viitoriu acestu capitanu supremu in acelasi districtu. Din acést'a se vede limpede, ca datele de susu ale corespundintelui suntu numai nisce minciuni tendentióse, cari nu au altu scopu, decâtu a schimonosí adeverulu, cá sa seduca diregatoriele mai inalte, cá déca aru fi cu putintia sa procure, dupa delaturarea acelor'a, corespundintelui si unoru Domni magiari, cari nu suntu indestulití cu starea loru, frânele districtului, si asiá sa ajunga iara dîlele antimartiale, sare le dorescu asiá tare.

„Provocâmu pre corespundintele, cá sa aduca fapte inainte si prin acestea sa argumentedie, ce „fapte de fortia“ s'au comisu din partea capitanului supremu cav. de Puscariu? si sa nu arunce numai vorbe góle in publicu; diu contra asertiunea lui remane o minciuna tendentióse si malitiósa.

In corespundintia se dîce mai incolo: „inca in anulu trecutu s'au fâcutu mai multe acusâri din loculu respectivu.“ — Este adeveratu, ca unii domni magiari din Fagarasiu, au fâcutu din tempu in tempu prin diuarie si pre la locurile mai inalte demonstratiuni, insa totu asiá de adeveratu e, ca astfeliu de demonstratiuni chiaru si de judecatoriele mai inalte totudéun'a s'au aflatu de nefundate.

Unu astfeliu de tactu ne rationalu, cari-lu arata unii magiari de aici mai in tóta dîu'a, nu póte produce alt'a, decâtu neincredere unii câtra altii, carea póte sa aiba urmâri rele.

In privinti'a datei corespundintelui despre vigili'a finantiala c. r. de aici vremu sa observâmu numai din conscientiositate, ca s'au schimonositu adevetulu, sî totu lucrulu sta in legatura cu dârile monopolului de tabacu.

Iéra la cuvintele din urma ale corespundintelui observâmu, ca la judecatori'a districtuala nu s'au condemnatu pentru omoru, nici unu individu cu numele Puscariu, cu atât'a mai putînu e adeveratu, ca aru umblá prin pregiuru unu astfeliu de arestantu, liberu.

Onoratulu publicu cetitoriu póte vedea din acestea, ca corespundinti'a amintita din Fagarasiu au fostu numai unu pamfletu, carele arunca o lumina intunecósa asupr'a caracterului scriitoriului.“

⁂ Principele Stirbeiu si-a fostu lasatu demissiunea din ministeriu, la plecarea sea din Bucuresci. Facendu-i-se cunoscutu ca aceea e primita fu totu odata insarcinatu de a duce indeplinire missiunea câtra M. S. Imperatulu Austriei. Acum s'a dusu ia Nizz'a unde petrece tatalu seu. E verosimulu ca la intórcere va sa petréca tempu mai indelungatu in Vien'a.

⁂ (Tramisu) „Zukunft“ e uniculu dîuariu in Vien'a, carele representà in articuli sî corespundintia interesele române. Afara de numerósele sciri sî telegrame originale din tóte pârtîle monarchiei, aduce sî corespundintie originale din orientu sî cu deosebire din Bucuresci. — Prenumeratiunea face pre unu ¼ de anu 4 fl.; pe luna 1 fl 40 xr. Prenumeratiuni nóue se potu face in tóta dîu'a.

⁂ Se scrie din Pest'a. In dîlele trecute a cercetatu unu amicu din tineretie pre Fr. Deák cu scopu cá acest'a sa puna la regimu unu cuventu bunu pentru acel'a spre a puté castigá unu postu mai grascioru. Bietulu omu (amiculu lui Deák) erá unulu din acei „Tablabiroi“ dela tiéra, din dîlele acele vechi, despre care se póte dîce, ca are o portiune maricica de buneti'a de anima, dara nu sî de talente de unu spiritu mai inaltu. Lui Deák i se spuse mai dinainte scopulu visitei acestui bravu omu dela tiéra sî asiá nu mai avù lipsa sa astepte pâna sa-si espuna Tablobiroulu pâsulu inimei sele, ci elu (Deák) facù pre prevenitoriulu. Dupa salutârile usuale intréba Deák: „Spunemi amice Andrisiu, cocieriulu teu mai e inca in viétia? „E intregu sî sanetosu“ fu respunsulu „dar cum de intrebi tocm'a de elu? Nici decum fâra temeiu, mi trebuie unu bucatariu sî amu cugetatu elu.“ Tablobiroulu erá sa lesîne de risu. „Dar pentru Ddieu ce-ti jóca prin capu, câci Andrisiu nu pricepe nimic'a in tréb'a bucatariei.“ „Asiá dara, ca-si tîne in trebile regimului.“ Se intielege ca dupa acestu respunsu a trecutu bietului Tablobirou sî chefulu de a ride sî s'a dusu mahnitu, câci s'au insielatu (?) in amiculu seu.

⁂ Dlu A. Papiu Ilarianu ne tramisse in dîlele trecute brosiur'a in care se cuprinde cuventârile cu care s'a deschisu in anulu trecutu curtea de casatiune. Sperâmu a puté reveni asupr'a cuprinsului acestei brosiuri, carea contîne unu materialu frumosu scientificu sî practicu fatia cu spiritulu tempului constitutiunalu de acum.

⁂ Din Bucuresci amu mai primitu dîuarîulu „Perseveranti'a“ redigeata de infocatulu patriotu Candianu sî din Iasi „Gazet'a de Iassi“. Césta din urma apare de dóue ori pre septemâna Dumineć'a sî Joea; sî representa unu conservativismu fórte intieleptu sî folositoriu. — Ambele suntu redigeate fórte bine. Le urâmu succesulu celu mai bunu.

Telegramu l. Herm. Ztg.

Pesst'a 5 Martiu. Ungari'a propune Croatiei trei pretensiuni: Unitatea incoronârei, unitatea diplomei inaugurale, representanti'a in un'a deputatiune cu Ungari'a in cestiuni imperiale.

Publicarea

baniloru incursi la fondulu Asoc. dela siedinti'a Comitetului din 5 Marte n. a. c. pâna in 2 Aprile nou an. cur.

1. Prin D. Prot. sî Col. Asoc. Ioanne Petricu s'a tramesu la Asoc. 5 # in natura, sî adeca:

a) dela D. Costache Dimonissie din Tergulu-Ognei cá taxa de. m. ord. apromisa (pre fia-care anu 2 #) pre an. 1865/7 sî 1866/7 câte 2# = 4 #.

b) dela D. Costinu Rosetu din Orasia tînutulu Besâului pre an. 1866/7 cá m. nou 1 #.

Sum'a 5 #.

2. Prin D. Protop. sî Col. Asoc. in Dev'a Ioanne Papiu s'a tramisu la Asoc. 59 fl., sî auume:

a) dala Ilustr. Sea D. Comite supremu Franciscu Br. de Nopcea tax'a de membru ord. pre an. 1865/6 5 fl.

b) dela D. Jude prim. Dominicu Iordanu tax'a de m. ord. pre an. 1865/6 5 fl.

c) dela D. Dr. Lazaru Petco pre 1865/6 5 fl.

d) dela D. prot. Ioane Papiu pre an. 1865/6 5 fl.

e) dela D. presied. Comissiunei verif. Ioann Moldovanu pre 1865/6 5 fl.

f) dela D. negutiatoriu Iosifu Moldovanu pre 1864/5 1865/6 10 fl.

g) dela D. par. gr. or. Georgiu Nicorescu pre 1864/5 1865/6 10 fl.

h) dela D. invetiatoriu Ivantiu Ghigsi'a pre an. 1864/5 5 fl.

i) pretiulu aloru 10 esempl. act. ad. den V. sî VI. face 9 fl. 50 xr.

Sum'a 59 fl. 50 xr. v. a.

3. prin D. protop. sî col. Asoc. tranne in Brasiovu, Ioaue Petricu s'a tramisu la Asoc. tax'a de m. ord. pre an. 1864/5 1865/6 pentru D. prof. in Ploiesci, Zach. Antinescu in suma 10 fl.

4. D. vicariu eppescu sî col. Asoc, in Hatiegu Petru Popu tramite la Asoc. 9 fl. 80 xr. din care 5. fl. taxa de m. ord. pentru Rvrnd. Dsea pre an. cur. 1866/7 ear 4 fl. 80 xr. v. a. suntu pretiulu aloru 5 esempl. act. ad. gen. V. sî VI.

5. Deadreptulu la cas'a Asoc. a incursu cá taxa de m. ord. pre an. 1866/7 dela Rvrnd. D. Prot. in Lipov'a Ioanne Tieranu in suma de 5 fl.

Dela Secretariatulu Asoc. tranne române.

Sabiiu 2 Aprile 1867.

Nr. 8—2 **Concursu**

Pentru intregirea statîunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. res. Petril'a, ce e ingremiata inclitului comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului gr. res. românu alu Bisericei albe, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statîune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 63 fl. v. a.

b) in naturale: 24 meti de cucuruzu, 100 ponti lardu, 50 ponti de sare, 12 ponti, lumini, 6 orgii de lemne, trei jugere de pamentu sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitîunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasulu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî portarea loru morale sî politica, sî astfelu inzestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna in 25 Aprile a. c. vechiu.

Caransebesiu, 13 Marte 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 9—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea definitiva a statîunei invetiatoresci din comun'a Slatin'a,— pâna in 14 Aprile.

Emolumentele legate de acésta statiune suntu: 100 fl., 5 chible de grâu, 5 chible de cucuruzu, 2 mesuri de pasula, 100 portii de fenu, 10 orgi de lemne de focu sî cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá statiunea acést'a suntu avisati, recursele sale instruate cu documentele prescrise— sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu diecesanu gr. or. aradanu,— ale tramite subscrisului pâna la prefiptulu terminu. Totvaradi'a in 14 Marte 1867.

Iosifu Belesiu,
Prot. sî insp. distr. de scóle.

Burs'a de Vienn'a.

Din 25 Marte (6 Apr.) 1867.

Metalicele 5%	69	30	Actiile de creditu	181	90
Imprumut. nat. 5%	68	70	Argintulu	126	75
Actiile de banca	726		Galbinulu	6	10

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 26. ANULU XV.

Sabiiu, in 30 Martiu (11 Apr.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Scólele nóstre in Transilvani'a.

II.

D. corespundinte alu „Albinei", dîce ca „scólele nóstre stau mai eschisivminte sub ingrigirea bisericei sî totusi ele se afla in statu deplorabilu." Dar pentru ce acestu „totusi"? — Candu dintre doi insi, obligati de a lucrá impreuna la ce va, remane numai unulu pre lânga detorinti'a sea, iéra celaltu se codesce séu se retrage de totu de a-si face sî elu detorinti'a, se dîce óre: la lucru a remasu numai unulu dintre conlucratori sî lucrulu acel'a totusi nu s'a ispravitu dupa cuviintia? Logic'a de siguru nu argumentéza astfeliu. —

Dar sa cercetâmu, pentru ce scólele nóstre stau mai eschisivminte sub ingrigirea bisericei? — Respunsulu celu mai simplu sî mai de apròpe la intrebarea acést'a este: pentru ca statulu in parte si-a retrasu ingrigirea sea dela scóle. Ei bine, dar pentru ce statulu si-a retrasu ingrigirea sea dela scóle sî le-a lasatu pre acelea mai eschisivminte sub ingrigirea bisericei? — Dupa noi, la intrebarea acést'a va dá unu respunsu dreptu, unu respunsu nepartinitoriu numai — istori'a, candu aceea se va apucá sa insemne pre tablele ei politic'a sî nevoile, ce au bantuitu patri'a nóstra, sî cari póte ca nu si-au datu inca in capu.

Intr'aceea sa nu trecemu cu vederea unu pretestu, carele s'au fauritu de buna séma int'o fauriste inalta, dar ascunsa, pentru cá prin elu, celu putînu momentanu, statulu sa se arete scapatu de tóta responsabilitatea, iéra biseric'a sa se faca cu atâtu mai respunsabila de starea scóleloru. S'a dîsu adeca sî se mai dîce inca, ca preotîmea nóstra au respinsu sî au eschisu pre organele regimului, pre amploiati, de a se mai amestecá in afacerile scóleloru nóstre, sub cuventu câci, prin amesteculu loru in acelea afaceri, s'aru vatemá autonomi'a bisericésca.

Ne va fi permisu insa a analisá putîntelu pretestulu acest'a sî a-lu pune intr'o lumina mai buna, pentru cá sa-lu póta apretiá dupa meritulu lui celu adeveratu sî cei ce nu suntu initiati in arcanele politicei mai inalte.

Pretestulu amintitu s'a tiesutu din acea impregiurare, ca suprem'a inspectiune bisericésca de scóle sî o parte din preotîmea nóstra in adeveru au trebuitu, de câte-va ori, sa intempine pre unii amploiati ai statului cu autonomi'a bisericésca, pentru cá prin acést'a, cá prin singur'a arma ce o aveau in mâna, sa paraliseze nesuintiele nelegali, proselitistice sî antinatiunali, nesuiutie, prin care unii voiau sa vateme dreptulu sî odihn'a bisericei nóstre, iéra altii totu prin scóle, voiau sa vateme interesele nóstre natiunali.

Nu scimu déca vre-o inspectiune scolara sî preotîme a vre-unei alte biserici din patria au avutu cuventu a intempiná pre vre-unu amploiatu in caus'a scolara cu autonomi'a bisericésca; dar cumca inspectiunei scolare sî preotîmei nóstre s'au datu destula ansa de a face acést'a; se póte vedé din actele oficióse, ce se consérva in archivulu Consistoriului metropolitanu. Acele acte suntu totu atâtea dovedi, ca unii amploiati ai statului in adeveru au trecutu preste sfer'a oficiului loru, incercandu prin scóle a vatemá interesele confessiunale séu natiunale alu poporului, carele singuru au intemeiatu sî singuru 'si sustîne scólele sele. Intrebâmu acum, care dintre autoritâtile bisericesci din patria nu aru fi esîtu inaintea unoru asemenea amploiati cu autonomi'a bisericésca, pentru de a pune stavil'a abusului loru?

Noi trebuie sa sustînemu, ca chiaru sî candu statulu aru sustîné scólele poporului prin mijlócele sele proprii, chiaru sî in casulu acest'a nu aru avé dreptu nici unu amploiatu de ai statului a face, cá scól'a sa lucre contr'a confessiunei sî natiunalitâtiei poporului, pre carele vrea sa-lu cultive. Acum, déca inspectiunea scolara sî preotîmea nóstra, convinsa prin fapte despre abusarea unoru amploiati cu puterea loru, s'au opusu acelor'a, provocandu-se la autonomi'a bisericésca, i-au opritu dóra prin aceea, cá ei sa nu-si implinésca oficiulu impusu loru de ministeriu: de a stâruí in contielegere cu preotîmea, cá comunele bisericesci sa-si zidésca scóle sî sa le tîna in stare buna, cá parintii sa-si tramita copiii la scóla sî se platésca léf'a invetiatoriloru regulatu? — De siguru biseric'a nu iau impedecatu de a-si face detorinti'a ast'a a loru; ci ei, amploiatii acei'a, dupa-ce au vediutu ca nu se mai potu tîné pe terenulu illegalu pe care s'au fostu pusu, dupa-ce au vediutu ca nu potu ajunge la scopulu loru mascatu, au parasitu de totu caus'a scolara, sî pentru a se escusá inaintea lumei sî pentru a innegrí pre preoti, prin rapórte oficióse sî prin articoli jurnalistici, au inceputu cu insinuatîuni cá cea amintita mai inainte; o insinua'îune acea, precum amu crediutu, fórte plausibila sî, precum vomu vedé mai tardîu, sî fórte politica.

Eata adeverat'a stare a lucrului! Eata ce vina pórta autonomi'a bisericei nóstre, câci unii amploiati se arata straini de câtra scólele nóstre! Amu dîsu „unii amploiati"; din causa câci nu toti amploiatii statului s'au purtatu fatia cu scólele nóstre, cá cei instrainati de câtra ele prin autonomi'a bisericésca (?).

Noi cunóscemu intre amploiatii statului sî barbati de acei'a, cari si-au castigatu mari merite pentru scólele nóstre sî prin ele pentru luminarea poporului nostru, sî cari in folosulu acestor'a au lucratu in cea mai buna armonía cu preotîmea nóstra sî n'au avutu nici odata cuventu a se plange contr'a autonomiei nóstre bisericesci. Inteligintí'a nóstra, recunoscatóre de asemenea merite, nu a intrelasatu a publicá numele acelor'a prin jurnalele natîunale.

Mai trebue sa amintimu anca sî de a trei'a categoria de amploiati: de amploiatii acei'a ai statului, carii s'au aretatu totdeun'a, sa nu dicemu cu despretiu, dar cu apathia sî neinteresare fatia cu scólele nóstre, fâra de a se acoperí cu pretestulu autonomiei bisericesci. Lumea vrea sa scia, ca pe lânga ordinatîunile publicate, prin cari se punea la anim'a amploiatîloru ingrigirea de starea din afara a scóleloru, li se dá totodata sa precépa, ca cu staruinti'a loru pentru infiintiarea sî dotarea scóleloru prin poporu, sa nu mérga asiá departe, incâtu sa slabésca puterea de contributiune a acelui'a. Póte ca unii dintre amploiatii statului tocm'a pentru o astfelu de consideratîune inalta, s'au aretatu cu unu zelu atâtu de moderatu intru staruinti'a loru pe lânga poporulu seracu, cá acel'a sa-si edifice sî sustîna scóle, precum erau prevediute sî projeptate in harthiele ordinatîuniloru guverniale. La punctulu acest'a ne vinu in minte o gramada de requisitîuni, fâcute din partea inspectoriloru nostri districtuali de scóle, câtra amploiatii statului, pentru cá, amesuratu ordinatiuniloru guverniale, sa-si implinésca sî ei detorinti'a fatia cu scólele, sî cari requisitîuni s'au perdutu fâra nici unu resultatu.

Unu barbatu de scóla germanu, in manualulu seu de pedagogia, tratandu despre scopulu sî pusetîunea scólei populare, dîce: „E preste putintia cá sa se faca o impressiune placuta asupr'a omului cu minte sî cu anima, déca, elu, casarmele cele in forma de palaturi, temnitiele, spitalurile, teatrele sî museele cele pompóse, le va asemená cu miserabilele, strimtele, afumatele sî murdarele case de scóle, in cari se dîce ca generatîunea tenera are sa se faca capabila de inaltele idei ale statului, ale bisericei, ale moralitâtiei . . ." Acést'a s'a dîsu in comunu despre scólele populare din Germani'a, numai cu vre-o 10 ani inainte de ast'a. — Ei bine, n'amu putea face sî noi asemene asemenâri? Amu putea negresîtu; dar noi suntemu cu multu mai loiali sî nu vremu sa vatemâmu pre nime, sî apoi pe lânga aceea suntemu sî prea siguri, ca cu de acelea sórtea scóleloru nóstre totu nu s'aru imbunatatî cu nimic'a. —

Dupa cele espuse pânaací, s'ar asteptá póte cá sa aretâmu sî ce a facutu biseric'a nóstra prin organele sale, prin preoti, pentru scólele nóstre. La intrebarea acést'a insa respunsulu celu mai bunu ce se póte dá, l'a datu Venerabilu Consistoriu metropolitanu din Sabiiu, sub nrulu seu 337 din 10 Maiu 1865, in urm'a unei interpelatîuni din partea In. Guvernu regescu de sub nrulu 13727 din an. 1865; ne luâmu voia deci a ne provocá sî noi la acelu respunsu, carele s'au publicatu sî in nrulu . . alu fóiei acestei'a din anulu 1865. Despre acelu respunsu oficiosu alu Consistoriului mai amintimu ací numai atât'a, ca in elu s'a aretatu cu colori vii sî adeverate sî starea in carea se afla poporulu nostru, sî vointi'a sî putinti'a lui de a-si infiintiá sî sustîné scóle. Inaltulu guv. se vede ca in tóte cele aretate au consimtîtu cu Consistoriulu nostru; câci pre cale oficiósa celu putînu n'a mai fâcutu nici o reflessiune, la cele ce i s'au impartesîtu in privinti'a acést'a. Sî ce e mai multu, Venerabilulu Consistoriu a propusu, cá déca cum-va Inaltulu Guvernu scie, ca preotîmea nóstra séu insusi Consistoriulu aru fi pecatuitu in afacerile sele scolare, sa arate casuri speciali, — sî Inaltulu Guvernu sî acést'a a intrelasatu a face. Nu scimu déca se va fi satisfacutu celu putînu acelei cereri prea drepte a Consistoriului nostru, cá pentru de a evitá in viitoriu totu feliulu de conflicte, intre organele statului sî ale bisericei, in ceea ce se tîne de conlucrarea loru in folosulu scóleloru, Inaltulu Guvernu sa binevoiésca a face cunoscutu in modu hotarîtu: ce intielege prin suprem'a inspectiune de statu in trebi scolare? —

Nu voimu a ne terminá cuventulu cu ceea ce amu spusu mai in urma despre scólele nóstre si de aceea vomu continuá in favorulu loru a mai vorbí inca ce-va sî in nrulu viitoriu.

Eveneminte politice.

Sabiiu 28 Martiu

Cetimu ca s'a tînutu conferintie in cestiunea croata intre ministrulu de Beust, cancelariulu croatu sî alti barbati de statu magiari. Resultatulu se dîce a fi, ca afacerile croate sa se deslege numai intre aceste dóue tieri (Croati'a sî Ungari'a), fâra de amesteculu regimului de dincolo de Lait'a. Partid'a numita ungurésca din Croati'a se bucura de statorirea principiului acestui'a, pentruca crede ca in tipulu acest'a va ajunge mai curendu la drepturile constitutiunale ale tierei.

Iin nrulu trecutu amu impartâsîtu unu telegramu in cestiunea croata. Altulu ne spune acum ca Deák sî Ghiczy au depusu pre més'a casei deputatîloru proiecte de legi in intielesulu celoru cuprinse in telegramulu pomenitu. —

Din unu tel. la „Sieb. Bl." (9 Apr. n.) aflâmu, ca afacerea Croatîei e dejá resolvita. Se primesce propunerea lui Deák, carea privesce servarea intregitâtiei corónei sî chiama Croatí'a la incoronare iéra celelalte le lasa nedecise. Totu din acelu telegramu se vede, ca astadi primesce cas'a deputatîloru unu mesagiu, dupa carele va urmá apoi amanarea dietei pâna in Maiu.

Dupa altulu din „Hrm. Ztg." se dîce, ca amanarea dietei urméza din urgenti'a regulârei municipieloru.

Cestiunea Luxemburgului e inca objectulu discutiunei diurnalisticei.

Ducele de Gramont la o soirea data de densulu (e ambasadorele francesu in Vien'a) a conversatu cu tramisulu Prussiei in unu modu batatoriu la ochi. In aceeasi dî se dice ca in Berlinu contele de Bismark au datu Tramisului austriacu se intieléga, ca déca nu se invoiesce ca tratatele incheiate din partea prussiana cu nemtii de sudu, Prussi'a va intrebuintiá mesuri apesatóre asupr'a Austriei.

O corespund. a „Albinei“ ce i se tramite din Bucovin'a spune de emisari russi, cari propaga rusismulu crucisiu sî curmedîsiu in tiéra sî cari spunu: ca russii acusi au sa intre in Galiti'a sî Bucovin'a, pentru luarea in zalogu a acestoru tieri pentru unele datorii dela 1848. — In legatura cu acest'a amintimu de ceea-ce cetimu in alte dîuarie: ca in Petersburg sî in Moscv'a se forméza unu comitetu pentru ingrigirea de cei râniti in resbele.

Din Pest'a.

In 1 Aprile se tînù o siedintia in cas'a deputatîloru numai pentru autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta sî prin urmare sî a conclusului in privinti'a afaceriloru comune. Notariulu Toth se insarcinéza a duce estrasulu protocolului in cas'a magnatîloru. Cu acést'a se incheia missiunea acestei siedintie cercetata numai de putîni membri.

In acésta dî s'a tînutu siedintia sî in cas'a magnatîloru. Pre banc'a ministriloru erá numai Br. Wenkheim, Conte Mico sî Goreve; pre banc'a prelatîloru 12 episcopi.

Şiedinti'a s'a deschisu la 12½ óre dîu'a sub presiedinti'a nou denumitului presiedinte, supremu judetiu alu tierei, Georgiu Majláth.

Presiedintele se adresà cu unu cuventu salutatoriu câtra magnati, in care cuventu presiedintele laudandu capacitatea de barbatu de statu a predecesorelui seu (P. Sennyei; se aflá pe banc'a baroniloru imperiali). Amintesce apoi de greutatea pusetîunei sele sî in fine róga cas'a sa-lu onoreze cu increderea sî cu spriginulu ei.

Tramisulu casei deputatîloru preda conclusulu acelei'a asupr'a afaceriloru comune, care se sî pune pe 3 Aprile la ordinea dîlei.

In 2 Aprile a venitu pre tapetu unu projectu de resolutîune asupr'a modalitâtîloru la recrutatîune, carele in o siedintia de o óra sî jumetate s'a luatu la desbatere sî s'a sî resolvitu trecendu-se prin cetirea prima, a dóu'a sî a treea.

In acésta cestiune vorbesce Tisza sî face unu amendementu, cá sa se dîca in locu de aplacidarea recrutîloru sî votare: „imputerirea“ la scóterea de recruti sî „asentati“. Propunerea lui Vladu cá sa se scada tempulu de servitiu dela 6 la 4 ani, nu se primesce. Asemenea nu a lui Farago carele (la p. 10) pretinde, cá in regimentele ungouresci numai unguri sa póta fi oficieri.

Se suspende siedinti'a pre o jumetate de óra, sî la continuare se verifica protocolulu.

In 3 Aprile venì in cas'a magnatîloru la ordinea dîlei conclusulu casei deputatîloru asupr'a afaceriloru comune, carele se primì fâra de nici o opusetîune. Asemenea facù cas'a magnatîloru cu proiectulu de resolutîune in 4 Aprile. In

5 Aprile desbaterea in cas'a deputatîloru a devenitu mai interesanta prin dóue lucruri: respunsulu ministrului de justitia la interpelatîunea fâcuta de Tisza Laszlo cu alta ocasiune. Ministrulu dîce: ca inca in decursulu sessiunei acestei'a, se va aduce unu projectu de lege despre indigenatu, in care toti fiii patriei voru capetá asemenea drepturi egale in privinti'a confessiunalitâtiei; alu doilea interpelatiunea dep. Babesiu, pentru ce s'a opritu tînerea conferintieloru comitatense in Carasiu. Interpelatiunea acést'a va fi respunsa in un'a din siedintiele venitóre.

Ordinatiune ministeriale

(in obiectulu recrutârei.)

Nru 226.

Dela ministeriulu ung. reg. de aperarea tierei.

Câtra tóte juridictiunile.

Prin acést'a ordonediu, ca, formandu numai decâtu comissiunile miste in contielegere cu resp. comandante de intregirea armatei pentru pertratarea rechiemâriloru ce voru incurge in urm'a intregirei armatei din anulu cur., se dispuna asiá, câtu acele sa-si póta incepe lucrârile celu putînu pre la 26 l. c. sî sa sî le póta finí celu multu pâna in 29 Aprile a. c., sî locuitorii sa se incunosciintieze de tempuriu insemnandu-se ca numai cele dintâie trei clase (1846 1845 1844) se voru chiamá.

In privinti'a comissiuniloru de absolvere planulu de calatoria are a se statorí indata in contielegere cu resp. comanda de intregirea armatei sî a se substerne aici.

In casu de lipsa, pre teritoriulu unei comande de intregirea armatei se potu formá sî 3 comissuni de eliberare.

Din partea civile voru luá parte la acésta lucrare unu comisariu esmisu pentru acést'a unu medicu civilu, cari voru fi insinuati aici cu numele sî respectivulu jude cercuale.

La alegerea acestoru comisari in prim'a linia va avé a se luá in consideratiune desteritatea sî increderea de care se bucura cutare, in a dóu'a linia insa, din punctu de vedere alu economiei, dupa putintia numai atari oficiali voru fi de aplecatu, cari provedîuti cu pausiale de drumu, nu voru causá sî alte spese.

La pertratarea acestoru petitiuni rechiamatóre au a se tîné in vedere urmatórele principie conducatóre:

a) Tax'a de eliberare numai pâna la dîu'a pertratârei rechiamâriloru se potu solví.

b) Titlurile de eliberare, déca se documentéza de ajunsu inaintea comissiunei miste, suntu urmatórele, sî adeca:

I. Din respectu familiaru.

1) Uniculu fiiu alu unui tata séu alu unei mame veduve de 60 de ani,

2) dupa mórtea parintiloru, uniculu nepotu alu unui mosiu séu alu unei bune (mama betrâna) veduve de 60 ani,

3) uniculu frate alu unoru frati de totu orfani.

Intr'aceea numai acel'a unicu fiiu, nepotu séu frate se póte eliberá, care

a) e de origine de sânge sî legitima,

b) dela a cârui remanere a casa depinde sustînerea parintiloru, mosiloru séu fratîloru, sî déca acel'a si implinesce intr'adeveru acésta detoria.

De 60 de ani au a se considerá sî acei'a, cari din defecte spirituali ori corporali necurabili suntu ne apti de a lucrá sî castigá.

De unicu fiu, nepotu séu frate are a se considerá sî acel'a, alu cârui unicu frate séu mai multi:

aa) servesce in armata, fia sî in reserva (dara nu suplentu), séu

bb) inca nu e de 18 ani, séu in fine

cc) din defecte spirituali ori corporali necurabili e necapace de lucru sî castigu.

4) Care este acum in a III clasa, déca s'a casatoritu inainte de a se luá la pertractare rechiamârile de acestu tempu, déca candu a fostu in clas'a I sî II si-a fâcutu detori'a, daca-i traiesce muierea sî prunculu sî pentru sustînerea acestor'a remanerea lui a casa e neaperatu de lipsa.

II. Din respectu religiunariu.

a) Fetiele (persónele) hisericesci (preotii, predicatorii, teologii sî calugarii)

b) candidatii la trépt'a preotiésca,

c) Rabinii sî candidatii de rabini.

III. Din respectulu pusetiunei civili.

a) Oficialii de statu sî comitatensi, practicantii sî subpracticantii in conceptu déca-su jurati,

b) oficialii institutele financiarie publice, representantie regnicolari sî oficialii cetâtîloru (orasieloru) incredintiatii cu administratiunea politica — incâtu la inlocuirea posturiloru loru de servitiu se poftesce absolvarea drepturiloru sî sciintieloru de statu.

IV. Din respectulu instructiunei publice.

FOISIÓRA.

Impartasîri dintr'unu manuscriptu,

ce tractéza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare.)

Sinodulu localu XII.

— Sinodului acestui'a au venitu in parte spre decidere dóue obiecte fórte grele, sî adeca I, ca subt care patriarchia, subt cea a Romei séu a Constantinopolei are sa vina Bulgari'a cea nou intórsa la crestinismu? sî II ca impârechierile escate pentru depunerea lui Ignatiu sî alegerea lui Fotiu de patriarchu alu Constantinopolei sa se curme. Insa tóta nediuiél'a Resaritenilorn pentru deciderea drépta a acestoru obiecte au remasu fâra succesulu doritu, câci 1, Rom'a n'au vrutu sa céda patriarchatului Constantinopolei pre Bulgari'a, de-sî dupa pusetiunea ei geografica, dupa meritele Archiereiloru resariteni, câci acesti'a au luminatu pre Bulgari spre imbratîsiarea bisericei lui Christosu, precum sî dupa stapanirea politica, câci erá sub Imperatulu romanu alu resaritului, se cuvenea patriarchatului Constantinopolitanu, precum s'au sî fâcutu; 2 câci sî in privinti'a lui Ignatiu sî Fotiu nu s'au pututu ajunge la fina-le impacare, pretindiendu siesi dreptulu de supremulu arbitru in tréb'a acést'a, la care resaritenii pre bas'a Canóneloru positive sî sustatóre in valóre nu s'au pututu invoí. Şi fiindca cele intemplate in privinti'a acestoru dóue obiecte se tînu mai de aprópe de istoria: pentru aceea le trecemu cu vederea ací, sî amintimu despre lucrarea legislatóre a acestui Sinodu, care au adusu trei Canóne, dintre care in celu 1. au legiuitu, cá spre incetarea sminteleloru sî prigoniriloru escate intre Nicolau sî Adrianu Papiloru din Rom'a, sî intre Fotiu alu Constantinopolei, câti preoti, mireni, séu Episcopi s'au afurisitu de Pap'a Ioann alu Romei, acei'a sa fia afurisiti sî de Fotiu patriarchulu Constantinopolei, asemene sî câti mireni, preoti séu Episcopi s'au afurisitu de Fotiu, sa se socotésca de afurisiti sî de câtra Pap'a Romei fâra strimtorarea privilegieloru scaunului Romei prefipte in canóne; in celu alu 2. ca Archiereii, cari voru vrea a se lasá de Eparchiele loru, sî a se retrage la vre-o monastire, sa nu se mai póta intórce la Eparchii; in alu 3. ca acel'a mirénu sa se afurisésca, carele va cutediá sa bata séu sa inchida pre vre-unu Episcopu. —

Despre poesi'a romàna.

(„Convorbiri literarie“)

I

Conditiunea materiala a poesiei.

(Urmare.)

Din aceeasi paticularitate poetica se esplica farmeculu fabuleloru lui Lafontaine. Objectulu acestoru fabule este cunoscutu din alti autori, póte nici unulu nu este originalu alu lui. Dar ceea-ce este originalu in Lafontaine, este acea alegere admirabila de cuvinte, prin care in modulu celu mai simplu se esprima lucrurile in natur'a loru palpabila:

Maître corbeau sur un arbre perché
Tenait en son bec un fromage.
Maître renard par l'odeur alléché
etc.

Il ouvre un large bec, laisse tomber sa proie
etc.

Shakespeare, modelulu celu mai perfectu pentru totu ce se va chiamá vre-odata fantasia de poetu, se feresce pâna la esageratîune de cuvinte abstracte sî déca le intrebuintiéza, le pune totdeun'a alaturea o imagine sensibila.

Esemple se afla pe fia-care pagine a opereloru sale. Sa ne marginimu la cate-va din cele traduse in romanesce, din „Macbeth“ *).

Sa potu resturná cu vitéz'a mea limba
Ori ce te-aru departá dela cerculu de auru.

„Cerculu de auru“ in locu de coróna regésca, la care aspira Macbeth.

In finele actului I. dîce Macbeth

Sum deplinu hotaritu: intinsu e ori ce nervu
Spre teribila fapta.

In actulu III, scen'a 1.

eu sum radacina
Sî tatalu multoru regi.

In scen'a 4.

Amu innotatu in sange atât'a de departe
Incâtu de-a me 'ntórce totu asiá greu mi vine.
Câtu de-a merge nainte. In capu mi clocotescu
Curióse ganduri,
etc. etc.

Amis, ne creusez pas vos chères rêveries,

dîce Victoru Hugo (Feuiles d'automne, 29).

---

*) Traducere de P. Carp, publ. de Societ. „Junimea“, p. 16, 23, 24, 25, 60.

a) Profesorii sî docentii institutelorn instructiunei publice séu proVediute cu dreptulu de publicitate, intielegendu-se aici sî docentii (invetiatorii, dascalii) scóleloru poporale, déca acesti'a suntu aplecati definitivu pre calea denumirei ordinarie,

b) advocatii diplomati sî doctorii ori cârei facultâti.

c) Studentii ordinari sî publici dela universitâti, academiele de drepturi, dela academi'a orientale din Vien'a, mai incolo dela gimnasiele supremi, dela politecnicele din imperiu sî dela academiele de bâi.

V. Din respectu deposessiune.

Proprietarii averiloru eredite, déca locuiescu a casa sî pórta economi'a sî déca venitulu din acésta economia este de ajunsu pentru sustînerea unei familii de cinci persóne dara nu intrece cuadruplulu lipseloru acestei familie.

Tóte resolutiunile de eliberare competite pre basea titluriloru atinse sub punctele II, III, sî IV, sî date de comissiunile miste de rechiamare, dimpreuna cu resp. petitiuni instruate, au a se substerne spre revisiune la acestu ministeriu ung. reg. de aperarea tierei pentru dejudecarea calitâtiloru prescrise pâna acum, sî numai atunci se potu considerá de valide déca voru castigá aprobare.

Recursurile contra resolutiuniloru negative ale comissiuniloru de rechiamare se potu dá numai la aceste comissiuni in scrisu séu cu vorb'a celu multu in 8 dîle.

Petitiunile sî aclusele, precum sî recursurile suntu libere de timbru.

Pentru conspectulu genealogicu se potu pretinde celu multu 2 fl. v. a.

Asupr'a recursuriloru date la tempulu seu la comissiunile miste de rechiamare sî substernute fâra amanare nemijlocitu la ministeriulu ung. r. de aperarea tierei, decide finalminte acestu ministeriu. Resolutiunile de eliberare ale comissiuniloru de rechiamare suntu valide numai pentru anulu acest'a.

In privinti'a districteloru sî cercuriloru de intregirea armatei, remane in validitate impârtîrea facuta prin despusetiunea locutenintiei reg. nrulu 13,618 a. c.

In fine facu atentu pre municipiu, ca pre sém'a celoru din clasele chiemate (1846, 1845, sî 1844) pâna la inchiaiarea recrutârei sa nu se dee concesiune (pasu) de caletoria, afara de casulu candu acei'a s'aru tîné de cei publice neapti.

Datu Bud'a 14 Martiu 1867.

Conte Juliu Andrássy m. p.

Revista dîuaristica.

In „Tromp. Carp.“ aflâmu unu articulu intitulatu „Biseric'a romåna“ in care se pune intrebarea, ca ce va fi avutu guvernulu lui I. Ghica cu dechiararea prelatiloru bis. rom. de necanonici. Arata ca e gingasiu lucru a derimá totu. Apoi continua:

Biseric'a este temeli'a Stateloru. Astfelu in Engliter'a, astfelu in Franci'a, astfelu in Russi'a, astfelu in tóte Statele cari au o durata o consistentia, o taria. Biseric'a loru a fostu pétr'a unghiulara a temeliei loru. Astfelu sî la noi biseric'a nóstra a fostu temeli'a Statului nostru, temeli'a instructîunei sî a moralitâtiei publice, de candu s'a fondatu acestu Statu, fia dincolo de Dunare, fia din cóce de Dunare.

Antaiulu Domnu romånu, Ioan Atzanu, alu cârui nume propriu a remasu titlulu nestramutatu alu tutoru Domniloru români, a refusatu corón'a Bizantiei pentru ortodoxia. Radu-Negru a traitu cu o catolica, fâra sa introduca cea mai mica eresia in biseric'a ortodoxa romåna pre care fundá elu Statulu romånu; astfelu cu toti urmasii lui, cari au respinsu totdeun'a ori ce eresia sî au imputernicitu Statulu loru in giurulu colónei credintiei strabune.

Religiunea la noi a fostu Statulu. Ea s'a dîsu Legea, sî candu s'au codificatu pentru prim'a óra diferitele obiceiuri ale tierei sub Matheiu Bassarab s'a vediura ca Statulu, Legea, erá religiunea; sî ca din religiune se reflectéza sî legile române sî Statulu romånu. Tóta instructîunea nóstra incepea cu „sante Ddieule“, cu Tatalu nostru“, cu „Crediulu“, pâna instra in testamentulu nuou sî in testamentulu vechiu care erá tóta invetiatur'a, isvorulu tutoru cunoscintieloru sî alu intielepciunei; erá „Vamele Vezduchului„ „Usi'a Pocaintiei“, „Vietîle santiloru“ pre de o parte, sî pre de alt'a Istori'a patriei; pentru ca ori ce omu mintosu, cu daru dela Ddieu a scrie a povestí, nu avea alt'a in gandu, decâtu cum sa tréca la vecinicia faptele strabune, faptele acelor'a cari le crease sî le conservase o patria. Sî istoricii nostri de acum dóue trei seculi, ne dovedescu astadi scrisele loru ca nu erau ómeni, cari sa nu póta gandí, cari sa nu pota scrie sî altu ce-va; dara ei erau preocupati, erau cuprinsi cu totulu de simtiementulu de religiune sî de iubirea de tiéra: lumea loru se marginea in patri'a loru, sî ceriulu nu erá representatu decâtu prin altariulu ortodoxu romånu.

Cu câtu a slabitu in noi simtiementulu religiosu, cu atât'a a slabitu sî iubirea de patria, cu atât'a a slabitu sî puterea nostra morala sî fortiele nóstre fisice; pentruca numai credinti'a intaresce, numai credinti'a invertosiéza, numai credinti'a mantuesce. Credinti'a in noi s'a scuduitu, s'a slabitu, s'a derimatu; sî patriotismulu s'a surpatu cu dens'a, sî ideile de vitezia de onóre sî de gloria au peritu séu trecu câte odata cá naluce prin mintea nóstra, candu avemu curagiulu sa ne gandimu la trecutulu nostru scrisu de istoricii nostri séu de istoricii streini. Sî ca avemu unu trecutu in acele epoce in cari traiamu sî credeamu in biserica, unu trecutu gloriosu, unu trecutu egale cu alu acelor'a cari ne despretiuescu astadi, sî potu sa ne despretiuiésca pentruca nu mai avemu nici puterea morala nici fortiele fisice, ni s'a slabitu sufletulu sî ni s'a bolnavitu trupulu; ca avemu unu trecutu pre candu religiunea ne invertosiá cu moral'a ei sî ne imbarbatá cu preceptele ei, ca avemu unu trecutu nu numai prin fapte de arme, dara sî prin efectele unei civilisatîuni, este dovéda monumentele ce ne-au mai remasu, cari ne mai vorbescu inca prin plastica spre a intarí cele spuse de istorici!

Tóta acea civilisatîune si avea fundamentulu ei in religiune. Religiunea inspira prin secolulu XIII sî XIV, pre mesterii români sa zidésca Bucovetiulu in marginea Jiului, pre ruinele sî din ruinele strabuniloru pre santulu Dimitrie din Craiov'a, sî mai tardîu metropoli'a din Tergoviste, monastirea Dealului sub Radulu celu mare, pre care a distrus'o ignoranti'a in lips'a de religiune, prin nisce nemti, cari au gramaditu acum alâmuri preste tinichele sî tinichele preste alâmuri, cari lucescu in sóre spre a aretá ca totu fondulu nostru a remasu pre buze, precum religiunea, scuduita in dogmele ei, a remasu numai in nisce forme esteriori; precum onórea, perita din anime, lucesce atarnata pre pepturi!

Artile sî civilisatiunea romåna se surpa, i-si iéu forme bizare intr'o ingalare de civilisatiune exotica, eterogena fiintiei nóstre; sî patriotismulu nostru se preface intr'o ingalare confusa de cosmopolitismu, cu care talismanu ni se fura fondulu natiunalitâtiei nóstre, precum prin confusiunea propagandeloru sî prin eterodoxii pusi prin scóle sî pensiunate, spre instruirea sî educatiunea fiiloru sî a ficeloru romane, ni se fura credinti'a strabuna: ortodoxi'a, ortodoxi'a romåna, fondulu romanitâtiei sî alu Statului romånu!

O! avemu unu trecutu sî nu ni-lu puteti negá voi, paganiloru de totu felulu sî voi paganiloru remasi, din retacire in retacire, fâra consciintia despre ale vóstre proprie; avemu unu trecutu sî acelu trecutu este in biseric'a nóstra! Nu derimati biseric'a romåna pentruca, cu darimarea bisericei romane, derimati sî totu trecutulu Romånu: din biseric'a romåna au emanatu tóte faptele cele mari ale Româniloru sî s'au reflectatu in tóta intielepciunea romåna faptele de arme, faptele de Statu, faptele de civilisatîune. Resbóiele de atacu, resbóele de resistintia sî de conservare, cetâtile nóstre, artîle nóstre, literatur'a nóstra, limb'a nóstra, iubirea de tiéra sî de Ddieu, au purcesu din biseric'a nóstra; sî totu ceea-ce ni s'a mai conservatu a fostu prin biserica.— Nu atingeti biseric'a; pentru ca numai biseric'a nóstra mai póte repará tóte câte ati stri-

---

2. Alu doilea mijlocu ce-lu vedemu intrebuintiatu de poeti pentru a produce materialulu sensibilu in gandirea cuvinteloru din partea auditorului suntu adjectivele sî adverbele, ceea-ce s'a numitu „epitete ornante“. Substantivulu sî verbulu singuru, chiaru candu se referu deadreptulu la objectu sî actiuni materiale, nu producu in mintea nóstra decâtu o slaba amintire de sensibilitate, mai multu o nalucire a materiei, decâtu o adeverata impressiune. Candu dîcemu d. e. Hasdrubal fu ucisu in batali'a dela Metaurus, nu se gandimu la imaginele sensibile, ce aru trebuí sa fia cuprinse in aceste cuvinte. Nici pe Hasdrubal nu nî-lu inchipuimu in figur'a lui, nici uciderea nu ne o reproducemu cu totu ce are ca de crancenu, nici batali'a, nici riulu Metaurus: aceste substantive sî verbi suntu numai semne uscate pentru gandirea abstracta a faptului istoricu, gandire esclusivu prosaica.

Poetulu nu póte intrebuintiá asemene verbi sî substantive góle, ci este silitu a le imbracá, ale improspetá in partea loru sensibila prin anume relevare a ei. Ací este caus'a, care ne esplica d. e. epitetele constante ce le aflâmu in Homeru lânga persónele principale din epopeile sale. Homeru nu numesce pe Achilu singuru, nici pe Diomedu, nici pe Pallas Atene, etc. Câci ce suntu aceste nume? Cuvinte reci, cari nu silescu imaginatîunea a-si reproduce persón'a in plenitudinea ei de viétia palpabila. De aceea Homeru dîce totu deun'a *πόδας ὠκὺς 'Αχιλλεὺς*=Achillu celu grabnicu la picioru, sî te silesce astfelu a-ti construí in fantasi'a ta imaginea sensibila a eroului; Homeru dîce *βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης*=Diomedu celu bunu la strigatu, *γλαυκῶπις 'Αθήνη*=Minerva cu ochiulu albastru, etc.

Shakespeare in „Macbeth“, unde vorbesce Banquo cu vrajitórele *), le descrie:

Se vede ca 'ntielegeti,
Câci fia-care pune degetulu ciuntitu
Pe sbarcitele budie.

Sî in altu locu:

Voiu fi silitu sa iau
Dela nópte 'mprumutu vre-un'a din a ei
Intunecate óre.

Alexandri, in eminent'a sea poesia „Groza“, destépta cea mai via impressiune prin adjectivele pline de sensibilitate, cu care insotiesce objectele gandirei:

Galbenu cá facli'a de galbena cera
Ce aprópe-i ardea,
Pe o scandura vechie aruncatu afara
De somnulu celu vecinicu Groz' acum dormea . . .

— — — — —

Unu mosineagu atuncea, cu o barba lunga,
La Groza mergendu,
Scóse doi bani netedi din vechi'a lui punga,
Lânga mortu i puse, man'a-i sarutandu,
Mai facú o cruce sî dîse plangend, etc.

Totu epitetele producu impressiunea pitorésca sî marcata in poesia lui „Strung'a“, d. e. in strof'a a 6-a.

Optu voinici cu spete late
Sî cu maneci suflecate
Sî'au cu puscile 'ncarcate.

Frumosu este adjectivulu sensibilu in strof'a lui Muresianu.

Inaltia-ti la t'a frunte si cauta'n giuru de tine
Cum stau cá bradî in munte voinici sute de mii. . .

Fórte plasticu in descrierile selé este Bolintinianu.

Nóptea se intinde si din gén'a sea
Argintóse lacrimi preste flori versá.

— — —

Colo sub o négra stânca
Geme riulu spumatoriu,
Pacea noptii e adenca,
Lun'a dórme pe unu noru.

— — —

Caigi! vedî, nóptea vine
Dupa dealuri fumegandu.

— — —

Pe unu piscu selbaticu si vijeliosu
Unde urla 'n póle Argesiulu spumosu,
Este o cetate.
etc.

3. Unu altu mijlocu de a realisá aceeasi conditiune indispensabila a frumosului poeticu suntu personificârile objecteloru nemiscatóre s'au prea abstracte, precum sî a calitâtiloru sî actiuniloru. Prin acést'a ce introduce in gândirea cuvinteloru o nóua miscare, neobicinuita in prosa sî togmai de aceea surprindietóre, ce descépta imaginea sensibila sî colorédia schem'a palida a cuventului prin cea mai energica visiune.

Dej'a Homeru nu mai intrebuintiéza verbu'u simplu a sagetá, ci dîce:

Sageat'a sbóra cu voluptate pentru
a gustá carnea inimica.

In Horatiu grigi'a se urca pre corâbii

Scandit aeratas viliosa naves
Cura. (Va urmá.)

---

*) pag. 7 si 43 din editiunea „Junimei“.

catu sî câte ati derimatu voi nedusii la biserica. I ati luatu averea, nu v'atingeti sî de disciplin'a ei; nu v'atingeti sî de dogmele ei, nu scuduiti colón'a credintiei, credinti'a, care ea singura póte mantuí. Prin propunerea impia, prin barfirea, prin imbalarea contr'a prelatîloru cari representa conduce sî administréza credinti'a, ati tîntitu la deramarea colónei; credintiei, la darimarea temeliei bisericei române, ati cugetatu sa stigmatisati de anti-canonice sî de eresia tóte taînele sânte administrate de doi ani incóce: botezulu sî cununi'a, spovedani'a sî impartasîrea, ungerea, immormentarea.

Dle Crezulescu, respinge cu indignatîune acésta propunere impia sî acésta idea funesta. Acésta fapta va fi démna de dt'a; ea va fi tamaia care-va merge deadreptulu la parintiĭ, la buniĭ sî la strabuniĭ Dtale.

Rasînari 25 Marte 1867 st. v.

On. Dle Redactoru! Dîu'a de Bun'a-vestire a fostu o serbatóre indoita pentru noi Rasînareni, un'a câci astadi serbâmu aducerea aminte de dîu'a aceea in carea angerulu Gavriilu a vestitu Nascatórei de Ddieu, ca va nasce pre mantuitorulu lumei,— alt'a câci comun'a nóstra a consantîtu scól'a sea inca din anulu 1847 patronatului serbatórei de astadi.

Deci cu ocasiunea acest'a corpulu invetiatorescu de aici a arangeatu in onórea patronulu scólei o festivitate, carea a decursu in chipulu urmatoriu.

Dupa finirea servitiului divinu poporulu dela ambe bisericele incunosciintiatu prin preotii respectivi slujitori, s'a adunatu in curtea institutului scolaru, unde erau pregatite cele de lipsa pentru santîrea apei. Dela biseric'a cea vechia a venitu poporulu cu processiune in frunte cu Santîele Sele preademnii nostri preoti Sav'a Popoviciu sî I. Drocu sî intonandu corulu sûb conducerea dlui invet. Petru Bancila o poesia ocasiunala compusa de DSea.

In curtea institutului scolaru s'a facutu santîrea apei de câtra dd. preoti susu numiti, insotiti fiindu sî de Parintele catechetu I. Drocu jun.— Dupa santîrea apei, pâna candu preotii a stropitu cu apa (botezatu) pre poporulu adunatu, corulu tinerimei scolare a intonatu Imnulu Maj. Sele Imperatului nostru sî Imnulu prea bunului nostru Metropolitu.

Dupa aceast'a d. invetiatoriu I. Petrascu, a tînutu cuventare, pe carea sunteti rugati Domnule Redactoru a o inserá intreaga in colónele stimabilului DVóstre dîuariu „Telegrafulu Românu“. *)

Dupa finirea cuventârei s'a intorsu fia-care la ale sale, plinu de cea mai mare bucuria, carea se puté cetî de pe fati'a fia-cârui, câci acum ne vedemu sî noi liberi celu putînu in esercearea dreptului nostru scolaru, dreptu atâtu de frumosu sî salutariu.

I. Meliu.

Varietâti.

**** La impartâsîrea l. „K. K“ nrulu 35 despre toastele din Gherl'a, comunicata in Tel. Rom. intre Varietâti, primimu o corespundintia datata Gherl'a 4 Aprile, din care scótemu urmatórele: mergendu in un'a din dupa prândiele lunei lui Martiu vre-o câti-va români in bereri'a din locu, aflara acolo o multime de fitigei (coconasi) de arménu beti, vreamu sa dîcemu, bindu la bere sî asiediandu-se sî ei in giurulu mesei se escá cá ori unde intre pahara, dispute despre diferite lucruri din lume, se intielege, ca se apucara sî de politica, socotindu-se póte in momentele acelea, ca dela ei va depinde deslegarea nodului gordicu — sî cancelistulu M. nu se putù rabdá sa nu radice sî acolo unu toastu amestecandu in elu sî ministeriulu ungurescu, insa nu in form'a publicata de „K. K.“ Apoi aflandu-se intre ei sî unu arménu renegatu, carele numai dela restituarea constitutiunei unguresci incóce incepù iérasi a dîce ca e ce au fostu, adeca arménu, Augustinu Munteanu, vitielosu cum e, au radicatu, séu mai bine dîcendu au strigatu, unu toastu adrem cu accentuarea cuvinteloru mantuitoriului despre bucuri'a de unu intorsu fatia cu 99 drepti. Dîserâmu, ca Munteanu au strigatu toastulu de aceea, câci déca va cunósce cine-va obiceiulu unor'a de pe aici in discursu, va scí sî aceea, ca cum vorbescu de incetu sî cu deosebire ce linisce au pututu fi atunci intre ei, candu beusera dejá binisioru din bere! Ca Muresianu se fi inceputu sîrulu toasteloru, nu e adeveratu, câci atunci vorbisera dejá póte sî diece altii totu lucruri ce-au numai in cârcime sî intre pahara locu. — Noi nu putemu pricepe cu ce scopu au pututu publicá „K. K.“ minciunile mai susu atinse din Gherl'a, de órece, cá fói'a intielépta trebuie sa scie, ca ómenii pre aici, in lips'a totului ce e nou sî aru putea caus'a óresi-care distractiune, de uritu trebuie sa-si ia refugiu la minciuni sî flécuri mari cá ale corespundentiloru din Fagarasiu ai ei, dovéda scorniturile ticalóse buciumate dejá mai de tóte dîuariele unguresci despre judele supremu opidanu de aici Lasslofi, cu ocasiunea imbucurârei pentru restituarea constitutiunei magiare, cari tóte nu fura alt'a decâtu nisce flécuri scornite de unii demni de totu dispretiulu omenimei, au dóra au voitu sa ne provóce prin acelea la prostituare? E tristu lucru candu foi politice se dejosescu; la publicarea scorniturîloru din crisme sî apoi si mai tristu déca se face capitalu politicu din ele! ⚖

**** (La celebrarea incoronârei.) Precum spune „Hungari'a“, din ambele biserici din cetatea Bud'a, in cari se va face ceremonia de incoronare, au a se delaturá tóte bancele sî altariele laterali sî in loculu loru au a se asiediá tribune. Numai in sanctuariu, unde se voru constituí dóue tronuri, voru remanea sî bance pentru demnitarii bisericesci sî alte notabilitâti. Banchetulu celu mare lu va va dá regele in localitâtile redutei din causa ca alte incaperi mai spatióse nu se afla in Bud'a-Pest'a. Dupa cum se da cu socotél'a, ceremoni'a incoronârei va durá 4—5 óre.

**** (Gard'a nobila ungurésca) Acést'a, precum se aude, iérasi se va restituí. Maj. Sea au determinatu, cá pre tempulu incoronârei sa se denumésca unu capitanu pentru gard'a acést'a, iéra gard'a nobila sa se compuna din doisprediece pâna in cinci-sprediece oficieri din armata. Iéra dupa incoronare se va restituí gard'a acést'a in intregitatea sea.

**** (O parere magiara in cestiunea natiunalitâtiloru Ungariei.) „1848.“ o fóia ce apare in Pest'a scrie intre alte: „Cestiunea natiunalitâtiloru e pentru Ungari'a o cestiune de esistintia. Deslegarea causei orientali are dóue pârti prim'a caderea imperiului turcescu, a dóu'a organisatiunea popóreloru eliberate. Nu esista tiér'a asupr'a cârei'a deslegarea acestei cestiuni ce esercite influintia mai mare decâtu asupr'a Ungariei. Tunulu dintâiu ce se va audî la Dunare, va face cestiunea natiunalitâtiloru Ungariei o cestiune européna. Batali'a se va incepe intre popóre. In fati'a bataliei pentru libertate, murii dreptului istoricu cadu in ruine. Deci detorinti'a nóstra este: a impacá nisuintiele natiunalitâtiloru cu dreptulu istoricu ungurescu. Déca pre tempulu bataliei ce se va incepe in resaritu — ceea ce mai lesne se póte intemplá astadi decâtu mâne — natiunalitâtile voru priví la magiaru cá sî la unu inimicu alu loru cá astadi, atunci o batalia infricosiata a natiunalitâtiloru va acoperí patri'a nóstra. In acésta batalia ori câtu de eroicesce ne vomu luptá, invingerea nu va fi in partea nóstra. Chiaru invingerea cu arm'á, cu acésta causa aru fi pentru noi o cadere. Deci trebuie sa ordinâmu astfeliu trebile cá pre tempulu resbelului orientalu, natiunalitâtile sa nu ne gasésca de inimici ai loru. Putemu noi ordiná acést'a? Vomu vorbí cu ocasiunea venitória. Dar sî pâna atunci sa nu uitâmu ca acést'a e cestiune de esistintia.“

**** (Nu voru fi honvedi.) Fói'a oficiósa publica, ca gendarmeri'a tierei se va desfiintiá, sî activitatea ei se va predá diregatorieloru de tiéra sî municipale. Asemenea se va putea intemplá sî cu vigili'a de finantia sî de politia. In loculu acestor'a au vrutu sa constitue ministeriulu ungurescu 10 bataliuni de honvedi sî s'au sî rugatu pentru imputernicirea din partea monarchului in privinti'a acést'a. Imperatulu insa nu au incuviintiatu propunerea acést'a, amintindu, ca chiaru sî numirea singura de honvedi aru trebuí sa fia vatematóre pentru unitatea armatei, ca la tóta intemplarea se va constituí o trupa de asecurantia, insa pentru acést'a aru trebuí alésa o astfeliu de numire, carea sa nu revóce nici decum vre-o prejudetiu militariu.

**** In privinti'a contelui Cibrario, carele au sositu dela Florenti'a la Vien'a sî in privinti'a courierului de cabinetu italianu, Dlui Anielli, carele se afla in curtegiu (a câror'a sosire se aduce in legatura cu calatori'a ce o va face printiulu Umberto), audîmu, ca missiunea contelui Cibrario in adeveru are de scopu, cá sa efeptueze despârtîrea acteloru un'a de alt'a din ambele archive. — Precum se spune, gubernatorulu din Crain. Bar. Bach, va sa devine gubernatoru in Trieste. Se dîce, ca sî in Carinthi'a sî in Tirolu se voru face schimbâri.

**** (Lucru demnu de imitatu.) In Braunschweig s'au fâcutu din partea reuniunei cetâtieniloru otârirea, cá la salutarea de pre strada sa nu se mai iea palari'a josu, cu atât'a mai putînu, de órece o astfeliu de otârire s'aru fi fâcutu dejá sî inainte cu vre-o 20 de ani. Membrii reuniunei amintite róga pre publicu intr'unu anunciu (insciintiare) „cá reverinti'a séu stim'a sa si-o arate numai prin o atingere cu mân'a de palaria séu prin o miscare de mâna salutatóre.“

**** In „G. Trans.“ aflâmu o coresp. din Clusiu de urmatoriulu cuprinsu: „Cu acésta ocasiune ve rogu cá in interesulu conatiunaliloru nostri se binevoiesci a dá publicitatei interprinderea cea mare, care au decisu societatea de asecurare din locu „Victori'a“, a o efeptuí in interesulu comunu alu patriei nóstre. — Societatea acést'a e asiediata cu sanctiunare mai inalta pre actii, — sî au primitu pâna acum'a asecuratiuni numai in contr'a focului, dar pentru cá sa póta estinde afacerile sele sî la asecurârile in contr'a ghiatiei, a transportului, a vietiei de omu sî animalu, au decisu in adunarea sea generala din 17 Nov. an. tr. cá sa edea, cá bas'a ramuriloru de asecuratiune indicate inca 1000 buc. de actie. Dupace insa noi românii nu posiedemu inca pâna acum o atare societate de asecurare, dupace acest'a presenta nu are nu are nici unu caracteru natiunalu sî are de scopu de a impartâsî pre fiacare cive alu patriei fâra de deosebire de natiunalitate sî confessiune in beneficiele sele câtu sî in favorurile asiediamentului de creditu, care l'au infiintiatu numai pre sém'a actionariloru, ba precum suntu din fontana sigura insciintiatu voiesce in agendele sele avende cu români a intrebuintiá sî limb'a nóstra natiunala, — precum ne-amu convinsu sî din o provocare a comitetului aceluiasi scrisa romanesce sî tramisa câtra Domnii nostri din Clusiu sî impregiuru, nu potu a nu recomendá intreprinderea acést'a patriotica conatiunaliloru nostri, cá sa cumpere sî sa devina in posesiunea atâtoru actie, care sub urmatórele conditiuni se potu cumperá.

1) un'a actie suna despre 1000 fl.;

2) din sum'a acést'a numai 300 fl. suntu de a se solví in bani gat'a, — iéra despre 700 fl e de a se dá unu contractu séu obligatiune.

3) Cine platesce sum'a acést'a de 300 fl. anticipalmente va capetá pre lânga dobend'a (dividenda) avuta dupa actia, — inca sî 6% dupa cele 300 fl.— care o póte platí sî in 10 rate.

4) Castigulu celu mai mare alu societâtiei e acel'a, cumca pe sém'a actionariloru s'a constituitu unu „asiediamentu de creditu“, care fia-care actionariu lu póte folosì in sensulu statuteloru. —

In Clusiu e incredintiatu cu vinderea atâroru actie. D. Carolu Benedek, care e plenipotentiatulu estraordinaru alu societâtiei.“ —

Nr. 8—2

Concursu

Pentru intregirea statîunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. res. Petril'a, ce e ingremiata inclitului comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului gr. res. românu alu Bisericei albe, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statîune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 63 fl. v. a.

b) in naturale: 24 meti de cucuruzu, 100 ponti lardu, 50 ponti de sare, 12 ponti, lumini, 6 orgii de lemne, trei jugere de pamentu sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitîunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasulu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî portarea loru morale sî politica, sî astfelu inzestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna in 25 Aprile a. c. vechiu.

Caransebesiu, 13 Marte 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

---

*) Numai sa avemu locu. R.)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**
Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 27. ANULU XV.

Sabiiu, in 2|14 Aprile 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Scólele nóstre in Transilvani'a.

III.

Ori sî câtu sa fia de diferite opiniunile nóstre in privinti'a afacceriloru scolare, totusi intr'unu punctu ne intalnimu sî suntemu un'a cu totii, câci toti nutrimu un'a sî aceeasi dorintia, toti dorimu cá sa avemu scóle câtu mai multe sî câtu mai bune. Dar cine nu scie, ca dorinti'a acést'a a nóstra, pre câtu e de drépta, pre atâtu e sî impreunata cu fórte mari dificultâti! Cine nu scie, ca dorinti'a acést'a cuprinde in sine un'a dintre cele mai grele probleme, cuprinde in sine o problema, la a cârei deslegare popórele cele mai civilisate sî cele mai avute lucra din resputeri, de tempu indelungatu, sî anca lucra mereu inainte!

Sa vedemu acum dela ce aterna deslegarea acestei probleme grele sî prin urmare sî realisarea dorintiei nóstre, cá sa avemu scóle câtu mai multe sî câtu mai bune!

S'a dîsu sî se dîce, ca civilisarea sî inavutîrea unui poporu se inaintéza prin scóle. Acést'a e adeveratu; insa numai in parte; câci atâtu civilisatiunea, câtu sî avuti'a unui poporu suntu nesce producte a mai multoru factori,— sî scólele suntu numai unulu dintre factorii acei'a. Acum sa vedemu prin ce se potu inaintá scólele. La intrebarea acést'a ne respunde istori'a, ca precum unu poporu au inaintatu in civilisatîune sî avutia, asiá au inaintatu sî desvoltarea scóleloru lui. Eata deci la ce resultatu venimu: civilisatîunea sî avutî'a sî scólele unui poporu se conditiunéza imprumutatu, séu mai bine, si facu servitie sî se inaintéza imprumutatu un'a pe alt'a. Ce urméza de aici? Urméza negresîtu, ca civilisarea sî inaintarea sî desvoltarea scóleloru unui poporu nu se potu inaintá separatu un'a fâra de alt'a, ci numai in legatura un'a cu alt'a sî un'a prin alt'a.

Poporulu nostru, precum e sciutu, pâna bine de curendu a trebuitu parte mare sa traiésca mai multu pentru altii, decâtu pentru sine,— sî abiá de vre-o câti-va ani numai se vede sî elu a avé o esistintia, ce mai sémena in câtu-va cu ceea a popóreloru cu patria, cu drepturi, cu libertate. Ei bine, cum e starea actuala a poporului nostru in privinti'a civilisatîunei, avutiei sî a scóleloru lui?— Starea poporului nostru in tóte privintiele acestea e asiá precum ea póte sa fia in conditîunile in cari s'au aflatu sî se afla poporulu nostru sî astadi; câci presentulu e conditiunatu prin trecutu. Judecandu despre starea de astadi a poporului nostru, sa nu uitâmu ca sî unei gradine neglese, cá sa nu dîcemu depradate, anca-i trebue tempu pâna sa vina in rendu sî pâna sa se aduca la inflorire; dar apoi vietiei unui poporu, pentru a cârei radicare se ceru cele mai insemnate capitaluri, materiali sî spirituali!

Dar sa mergemu mai departe sî sa ne intrebâmu: cui are poporulu nostru mai cu séma de a-i multiamí, câci elu mai e astadi sî cum e; cui are de a-i multiamí cu deosebire, ca elu, sub greutatea tempiloru trecuti, nu a decadiutu sî mai tare, incâtu astadi sa nu mai fia sî sa nu se mai cunósca cá natîune intre celelalte natîuni?— Meritulu celu mare pentru faptulu acest'a, e dejá de multu recunoscutu bisericei nóstre strabune, carea a fostu unu adeveratu mijlocu providentialu la sustînerea natîunei nóstre. Sî óre s'a terminatu missiunea bisericei nóstre in privinti'a acést'a?— Nici decum. Biseric'a nóstra pe lânga scopulu ei divinu, precum a fostu pâna acum, asiá are sa fia sî de aici inainte: paladiulu natiunalitâtiei nóstre! Se póte dara sa ignorâmu marea insemnatate, marea missiune, ce biseric'a nóstra o are sî pentru viitoriu sî carea o sî ascépta natîunea dela ea? — Natîunea nóstra asiá s'a increscutu in biseric'a nóstra sî asiá s'a identificatu cu ea, incâtu pre aceea nu ni o putemu nici inchipuí separata de acést'a. Din caus'a acést'a sî cutezâmu a sustîné, ca ori-ce bine se va face bisericei nóstre, acel'a va trece sî asupr'a natîunei nóstre, sî ori-ce reu se va casiuná acelei'a, acel'a se va simtî sî de acést'a. Noi asiá credemu, ca nu mai póte fi departe tempulu, in care opiniunea publica a românilorn se va pronunciá mai apriatu sî va decide sî din punctulu acest'a de vedere, ca cine merita cunoscinti'a natîunei sî cine judecat'a ei!

Ací trebuie sa insemnâmu, ca noi, candu sustînemu terenulu ce ni-lu ofera biseric'a nóstra pentru natîunalitatea nóstra, nu ignorâmu nici decum terenulu, ce ni se deschide in privinti'a acést'a sî in viéti'a publica de statu prin constitutiunea lui. Dela acést'a inca ne promitemu, totu ce-si potu promite ceialalti compatrioti ai nostri; ne promitemu, totu ce ne putemu sî avemu dreptu a ne promite, cá buni cetâtieni, cari detorintiele nóstre fatia cu statulu ni le-amu implinitu totudéun'a sî ni le implinimu sî astadi, cu devotamentu, cá ori sî care alti fii ai patriei nóstre. Insa câci a venitu vorb'a la compatriotii nostri: óre ei, cari astadi ocupa mai esclusivminte terenulu constitutiunalu alu statului, óre ei si-au parasitu pentru aceea terenulu ce li-lu da constitutiunea bisericiloru loru? — Ce activitate nu desvólta pre terenulu bisericescu compatriotii nostri, cari se tînu de bisericele reformate? — Sî óre compatriotii nostri catolici, cari de altmintrea in statulu nostru potu fi cei mai fâra grigia in privinti'a esistintiei loru óre ei, câci a resaritu acum sórele constitutiunei asteptatu de ei, óre ei nu mai stâruiescu astadi pentru conservarea drepturiloru sî prerogativeloru loru bisericesci?

Nu avemu decâtu sa cugetâmu asupr'a esistintiei nóstre câtu de putinu macaru, sî ne esu inainte indata fórte mari consideratiuni, cari ne facu sa tînemu cu tóte puterile la autonomi'a bisericei nóstre. Noi privimu autonomi'a nóstra bisericésca cá unu principiu de viétia pentru noi. De aceea sî rugâmu pre totu sufletulu de românu, cá ori unde aru fi vorb'a despre aceea, sa nu pérda din vedere marea sî adeverat'a ei insemnatate! Aperarea autonomiei nóstre bisericesci, fatia cu ori sî cine s'aru improtiví ei, e unu lucru de onóre, e o detorintia, pentru fia-care românu bine simtîtoriu! Totu asemenea e detorinti'a sî aceea, cá principiulu autonomiei nóstre bisericesci, sa-lu tînemu sî intre noi cu multu mai pre susu, decâtu cá sa se póta amestecá prin elu cause personali! —

Sî acum sa ne mai intórcemu, pentru unu momentu, iérasi la scóle. Missiunea acestor'a, precum e sciutu, este de a inaintá cultur'a. Insa ce cultura? O cultura luata in intielesu abstrasu, o cultura nedeterminata, o cultura amu putea dîce fâra nici o colóre? — Nu demultu unu deputatu (Miquel) in corpulu legislativu din Berlínu, a dechiaratu, ca pentru intemeierea natîunalitâtiei, ei voru sacrificá chiaru sî libertatea. Deputatulu acel'a a pronunciatu aceea ce astadî pronuncia tóte popórele cu viétia din Europ'a, câci tóte sustînu ca in favorulu natîunalitâtiei suntu gat'a a se lipsí chiaru sî de libertate. Ei bine, ceea ce se dîce despre libertate, óre nu se póte dîce sî despre cultura? — Suntemu mai multu cá siguri, ca ori-care poporu cu viétia din Europ'a, déca astadî i s'aru imbiá din partea cui-va o cultura, prin carea sa se instraineze de natiunalitatea sî religiunea stramosiésca, elu aru refusá, aru respinge cultur'a aceea. — Déca dorimu dara sa avemu scóle multe sî bune, trebuie negresîtu sa dorimu sî aceea, cá ele sa ne sî faca intru adeveru servitiulu, ce avemu a-lu ascéptá dela ele: sa desvólte sî sa intâréscа in poporulu nostru credinti'a stramosiésca, sa-i cultive limb'a sî tóte bunele lui insusîri sî datini natiunale, eredite dela mosi sî stramosi. Acest'a este coloritulu ce-lu dau tóte natiunile culturei loru, — sî acest'a trebuie sa ni-lu dâmu sî noi culturei la care aspirâmu, cá români, cá natîune romàna!

In fine sa punemu mân'a pe consciintia sî sa ne intrebâmu: cui putemu incredintiá noi scólele nóstre cu mai multa linisce sufletésca, cá bisericei nóstre? Sub a cui ingrigire, sub a cui influintia le putemu pune pre acelea, cá sa-si implinésca missiunea mai bine, cá sub ingrigirea sî influinti'a bisericei nóstre, carea este in natiune sî a natîunei?— Sa ne aducemu aminte, ca avemu unu regulamentu bisericescu, in care e pronunciatu unu principiu, ce asiguréza in proportiune drépta clerului sî mireniloru o influintia insemnata in afacerile nóstre bisericesci sî scolari. In acelu regulamentu, a cârui intârire din partea guvernului se ascépta acum de multu, e determinatu, cá tóte afacerile administrative bisericesci si scolari sa se reguleze in sinóde sî prin sinóde, in cari o tertialitate din membri suntu clerici sî dóue tertialitâti mireni. — Câci astadi inspectiunea asupr'a scóleloru o pórta clerulu, acést'a nu e vre-o usurpatiune din partea lui; acést'a a fostu voi'a sinodului bisericei nóstre din 1850, carele singuru a impusu sarcin'a acést'a preotîmei, sî acest'a a primit'o fâra nici o recompensa. Sinódele urmatóre, ce s'au tînutu in anii 1860 sî 1864, n'au schimbatu nimic'a amintit'a dispositiune sinodale, ci au intârit'o inca prin voturile loru de incredere. —

Déca ne-amu resolvatu a mai vorbí sî in nrulu acest'a sub titul'a de mai susu, amu facutu acést'a pentruca ne-amu tînutu de detorintia a aduce la lumina insemnatatea ce autonomi'a nóstra bisericésca o are pentru scólele nóstre. Noi punemu pe autonomi'a bisericei nóstre mare pondu, pentruca noi intielegemu prin ea: dreptulu de a regulá, conduce sî administrá insîne afacerile nóstre bisericesci sî scolari, cum vomu sci sî cum vomu putea mai bine, pe terenu constitutîunalu alu bisericei. Amu dîsu. —

—

Evenemінte politice.

Sabiiu 1 Aprile.

Dupa unu telegr. la Hr. Ztg., fóia oficiala de adi publica denumirea cont. Em. Pechi de comissariu regescu pentru Transilvani'a. —

Scirea ce au adusu telegrafulu alalta eri despre referintiele Ungariei sî Croatîei e, ca projectulu de resolutiune se va substerne Majestâtiei Sele cu rugarea, ca pre acel'a sa-lu propuna dietei croate ce are sa se convóce prin unu rescriptu regescu.

Diet'a Ungariei e dejá amanata, deputatii parte mare intorsi pre la casele loru. Cetimu insa ca deputatii ardeleni au avutu conferintie cu ministrulu de justitia pentru straformâri ce voru avé sa se intemple de securu cu justitia in Ardealu.

Unu telegr. de eri spune, ca conferinti'a s'a sî pronunciatu in principiu. Tribunalulu superioru din Sabiiu remane „pro praesenti"; asemenea remane justiti'a despartîta de administratîune. —

Trei diete de dincolo de Lait'a (Boemi'a, Moravi'a, Carnioli'a) suntu dejá deschise. Cea din urma a sî alesu deputati pentru senatulu imperialu sî s'a inchisu. Tóta sessiunea a fostu o siedintia.

In afara cestiunea Luxemburg-ului era dîlele trecute asiá de acuta, incâtu dupa dîuaristic'a francesa sî prussiana credea cine-va, ca acusi va sa auda tunurile. Erá vorb'a de ultimate din partea Franciei la Prussi'a. Tempulu celu mai scurtu ne va dovedí, déca alarm'a acést'a pusa in scena a fostu basata pre realitate, séu déca ea a fostu numai o pipaire pentru constelatîuni nóue séu in fine o mascare a unei fapte implinite, carea mascare insa sa satisfaca incâtu-va onórei stateloru ingagiate in afacerea Luxemburgului in prim'a linia.

Pórt'a a refusatu cederea Cretei la Greci'a. Cestiunile aceste dóue astépta la tóta intemplarea deslegarea loru. Se vorbesce ca se voru face incercâri diplomatice pre calea congresului.

Din Pest'a.

Siedinti'a dietala dela 8 Aprile n.— Dupa ce anuntia presiedintele ca mai multi deputati denumiti pentru posturi au depusu mandatele loru,

Br. Eötvös (ministrulu) iea cuventulu sî dice ca in siedinti'a din 12 Ianuariu s'a pronunciatu cas'a prin unu conclusu, ca ea ascépta, cá acei deputati ce voru primí vre-unu postu dela regimu in restempulu sessiunei sa depuua mandatulu sî sa se supuna la o alegere nóua. Acestu conclusu nu se póte aplicá literalminte sî la ministri, pentruca ei suntu regimulu insusi; dechiara in numele seu sî alu colegiloru sei ministri, ca sî ei depunu mandatulu de deputati sî se supunu la o nóua alegere; recomenda casei sa dea imputernicire presiedintelui sa póta primí depuneri de mandate sî sa póta ordiná alegeri nóue sî in restempulu pâna candu diet'a va fi amanata

C. Ghiczy afla ca mentiunatulu conclusu e aplicabilu sî asupr'a ministriloru pentruca sî ei suntu denumiti sî decretulu loru pórta contrasemnatura presiedintelui ministerialu.

Deák sî cu elu cas'a inca interpretéza cá ante vorbitoriulu conclusulu, pâna se va modificá prin o lege.

Iéra se mai facu cunoscute unele depuneri de mandate sî escrieri de alegeri nóue.

Urméza respunsulu la interpelatiunea lui Babesiu (vedî, interpelatiunea sî respunsulu celu publicâmu mai la vale).

Branovaczki (serbu) motivéza interpelatîunea sea, déca are de cugetu ministeriulu sa aduca o propunere asecuratóre de privilegiele serbesci concluse in congresulu serbescu la 1861.

Deák e de parere, ca pentru momentuositatea sî lung'a espusetiune a cestiunei sa se tiparésca interpelatîunea sî sa se imparta intre deputati.

La ordinea dîlei e cestiunea croata. Deák sî Col. Ghiczy vinu cu projecte de concluse in cestiunea acést'a (cunoscute dupa sciri telegrafice de mai naînte.)

In siedinti'a din 9 Aprile inca se iau inainte unele petitiuni pentru pagube sî liferatiuni din 1849 fâcute regimului de atunci; se incunosciintiéza diet'a despre unele depuneri de mandate sî apoi vine tréb'a la ordinea dîlei, la proiectele de resolutîuni din partea lui Deák sî Ghiczy (le vomu publicá in estindere cu numerulu venitoriu) Intâiu vorbesce Deák pentru projectulu seu apoi Ghiczy pentru alu seu. Dintre nemagiari unu serbu (Miletici) a vorbitu contra amenduroru projecteloru iéra altu serbu (Manoilovici) a vorbitu pentru a lui Ghiczy. Eötvös intre alte face sa intieléga diet'a ca dela votarea projectului aterna convocarea cea curenda a dietei Croatiei, carea e fórte de lipsa pentru necess'a impacare. Propunerea séu projectulu lui Deák se primesce. Diet'a se amana.

Revista dîuaristica.

„Press'a“ cea betrâna aduce sub titululu „Viitoriulu Austriei“ unu estrasu din o brosiura lunaria ce apare in Parisu, din care estrage unele pasagie privitóre la deslegarea constitutîunala a Austriei. In celu dintâiu pasagiu pune intrebarea déca Austri'a mai póte fi mantuita? care o respunde afirmativu, adeca ca Austri'a póte fi mantuita, dara prin unu barbatu, care condusu de nobilulu simtiu va nesocotí persón'a sea sî va preferí a-si implini missiunea acést'a chiaru sî cu o mórte gloriósa; altmintrea Austri'a de-sî pre incetu insa de securu va perí. Déca dlu de Beust va fi acelu barbatu, se va dovedí in vre-o câte-va luni.

Ide'a dualismului o afla autorulu predomnitoria inca la formarea cea dintâiu a Austriei. O idea instinctiva precum e acést'a nu e bine a fi neconsiderata, pentruca ea totudéun'a contîne unu adeveru, déca sî nu unu adeveru intregu.

Face apoi o ochire asupr'a tieriloru nemtiesci sî afla ca elementulu germanu e preponderatoriu prin inteligînti'a sea. Acésta inteligintia preponderatóre e simtîta de altmintrea in tóta monarchi'a sî aceea o face pre acés'a o „putere“. Nu „Divide et impera“, ci tocm'a necessitatea carea constringe pre celelalte popóre a se adresá la poporulu mai inteligentu, e ceea ce nu lasa pre celelalte popóre la o coalitiune contr'a elementului nemtiescu. Unu altu punctu de gravitatiune afara de Vien'a aru fi gresitu. Politic'a federalistiloru o descrie cá unu visu a unoru doctrinari, cari invatia politic'a din carte. Discussiunea despre sistemulu de grupe au paralisatu constitutîunea, carea nu avea greutâti neinvingibile pentru o impacare cu Ungari'a sî unele espressiuni de „centralisatîune“ a incurcatu lucrurile sî nu a mai lasatu pe ómeni sa véda, ca unu punctu centralu, pre lânga o autonomia mai larga provinciala e o necessitate politica

Trece la Ungari'a unde dîce ca ce s'a dîsu despre nemti mai susu, mai aceea se póte dîce de magiari in Ungari'a, cari iéra suntu numai o minoritate fatia cu celelalte popóre, ce in afara treceau pâna la 1848 sub numirea de „unguri“. Crede autorulu ca pre lânga tóte greutâtile cate suntu sî ací dualismulu e o necessitate, dara sa nu créda cine-va ca acést'a e sî invingerea tuturoru greutâtiloru. Constituirea in form'a acést'a e numai la inceputu. Dlu de Beust se proclama de multi de impacatoriulu monarchiei; elu in adeveru a intratu in lupta, numai déca Ddieu aru dá, cá sa nu auda sî elu cuvintele nefericite „pré tardiu“.

Interpelatîunea dep. Babesiu.

In siedinti'a dietei unguresci din 5 Aprile nou, deputatulu V. Babesiu adresá dlui ministru de interne — urmatórea interpelatîune:

„Cu iertarea onoratei case amu se facu dlui ministru de interne o intrebare sî sa-i ceru deslucirile in privinti'a unei intemplâri, ce neodichnesce spiritele multoru cetâtieni ai patriei.

Precum este cunoscutu, de candu s'a decisu rentroducerea vietiei constitutîunale in patria-ne sî reorganisarea de nou a municipieloru, mai in tóte comitatele se adunara inteligentii, dar mai vertosu membrii comiteteloru comitatense, formandu conferintie consultandu-se asupr'a pasîrei la alegerea diregatoriloru pentru comitate. Asiá vediuramu de curendu intr'unindu-se membrii comitetului din comitatulu Pest'a — in cas'a comitelui sî consultandu-se fâra cea mai mica impedeceare, éra despre resultatu ne informaramu prin colónele dîuariului „Hon.“

Totu asemene adunare convocasera inteligentii români din centrulu Comitatului Carasiu pe 14 Martiu in Lugosiu, sî acésta adunare ei nunumai o publicasera prin dîuarie, dar— „pro superabundanti“ o insinuasera formalminte de tempuriu sî la competintea autoritate de comitatu!

S'au fostu sî adunatu mare multîme, candu prin o depesia telegrafica a dlui ministru de interne datata din 13 Martiu, spre cea mai mare surprindere a loru, li se oprí tînerea de conferintie, precum se vede din intimatulu administratorului de comitatu, cu acelu cuventu, ca— „membriloru comitetului comitatensu ca atari nu li este iertatu neci intregu nici in parte a desfasiurá vr'o aptivitate séu a tîné vr'o adunare.“

Indesiertu a fostu apelulu ce-lu face de locu totu prin telegrafu plenipopintele celoru adunati, revrd. dnu canonicu Michaiu Nagy la ministrulu de interne sî rugarea cá sa concéda tînerea de adunare, câci dlu ministru remase sustînendu-si oprél'a, eara dlu administratoru alu comitatului mer-

FOISIÓRA.

Cuventu funebralu *)

rostitu la immormentarea Ilustritâtiei Sele D-lui Comite supremu alu Aradului **Georgiu Pop'a.**

> „Ca au peritu cá fumulu dîlele mele.“
> Psalmu 101. v. 4.

Este de comunu cunoscutu onoratîloru ascultatori, cumca totu omulu care se nasce, trebue sa sî móra. Pamentu esti — au dîsu Ddieu câtra Adamu — sî in pamentu te vei intórce. Acésta sentintia divina precum s'au implinitu intru Adamu, asiá se implinesce intru fia-care dintre noi, cari vietiuimu pre pamentu. Sî macaru scimu acést'a, macaru tóta dîu'a ne da dovéda, ca trebue sa murimu, totusiu candu suntemu siliti sa petrecemu la mormentu pre cei ce i amu iubitu, pre parinti, séu pre frati, séu pre binefacatori, séu pre prieteni, séu pre cunoscuti, atunci ni se sfasia sufletulu de durere, sî anim'a plange in peptulu nostru de jalea ce o au cuprinsu pre ea. Sî pentru-ce se intempla asiá? Pentru-ca sufletele nóstre au fostu legate de sufletele reposatîloru prin legatur'a inrudirei, séu a preteniei, séu a recunoscintiei, séu a onorârei sî respectârei.

Astfelu trist'a sî jalnic'a intemplare ne-au adunatu astadi aici pre noi. Amu venitu sa dâmu mormentului remasîtiele pamentesci ale fericitului Georgiu Pop'a de Teiusiu, care au fostu unu barbatu nobilu, modestu, dreptu, umanu; care prin barbatésc'a sea harnicia, sî prin nepregetat'a sea activitate s'au inaltiatu pâna la dignitatea de Comite supremu, care onorificu postu l'au implinitu aici in Comitatulu Aradului mai bine de doi ani de dîle. Sî iata acestu barbatu atâtu de vrednicu, acestu barbatu atâtu de pretiuitu de toti sî iubitu cu o iubire mare de români au reposatu in cea mai frumósa versta a vietiei, sî ne-au lasatu plini de intristare, plini de jale, plini de amaraciune sî durere. Dupa unu betesiugu scurtu, abiá de vre-o câte-va dîle au parasitu viéti'a cea pamentésca sî au purcesu pre acea lunga cale din carea nu se va mai re'ntórce. Asiá, elu au reposatu sî au apusu cá sórele candu apune sér'a; elu au reposatu sî au cadiutu precum cade frundi'a tomnateca de pe pomu; elu au reposatu sî s'au stinsu precum se stinge lumin'a; elu au reposatu sî au peritu dintre noi, precum pere fumulu, precum pere pulberea de pe fati'a pamentului, carea o sufla ventulu; câci omulu este cá iérb'a, sî dîlele lui suntu cá flórea campului preste carea candu trece ventulu, numai este, nici se mai cunósce loculu ei; câci tierâna suntemu; câci trecu cá fumulu dîlele nóstre.

Dar ve rogu onoratîloru ascultatori datimi iertare a petrece putîntelu la viéti'a fericitului reposatu, cá dintr'ens'a sa luâmu, mai vertosu cei mai teneri din némulu nostru, invetiatura de a-lu imitá intru tóte nobilele proprietâti care le-au posiediutu densulu.

Acolo unde se inaltia délurile Siriei, unde viile cele frumóse producu struguri dulci sî mustosi, unde tiarinele pre siesime intinse resplatescu sudórea plugariului cu róde manóse, acolo in Comun'a Galsi'a, au vediutu fericitulu George Pop'a lumin'a dîlei la anulu 1824. Parintii lui s'au trasu din semintia nobila de Teiusiu. Aretandu pruncului in tempulu amblârei sele la scól'a comunala, sub conducerea unui invetiatoriu harnicu, despre care mai adese-ori l'amu audîtu pe fericitulu facendu amintire in convorbirile sele, aretandu dîcu semne de o rara capacitate, s'au indemnatu fia-iertatulu seu tata alu aduce aici le Aradu unde dupa-ce au cercetatu scólele mai mici au finitu sî gimnasiulu. De aici au mersu la Urbea mare cá sa asculte filosofi'a sî drepturile patriei, intru care invetiaturi purure asiá s'au distinsu intre consotii sei, câtu au fostu unulu dintre cei mai de frunte. Dupa-ce s'au fâcutu advocatu de tiéra sî câtu-va tempu s'au deprinsu cu chiamarea acest'a, in carea s'au bucuratu de increderea publica: s'au aplicatu cá Notariu lânga préonoratulu Consistoriu gr. res. de aici, unde ordulu celu corespundiatoriu sî intogmirile prin trensulu in Cancelari'a diecesana introduse sî astadi se observéza. Curendu insa au intratu cá diregatoriu comitatensu in servitiulu statului, in care diregatoria inaintandu din trépta in trépta atât'a activitate au desfasiuratu sî intru atât'a au corespunsu asceptârei publice sî Antestatatoriloru, câtu decorandu-se cu crucea de auru pentru merite, au fostu transpusu cá Asessoru la Tabl'a regésca in Bud'a, sî deací cá Consiliaru aulicu la cancelari'a de curte in Vien'a, unde prin Majestatea Sea, prégratiosulu Imperatu sî Rege alu nostru au fostu denumitu de Comite supremu alu maritului Comitatu alu Aradului, care nalta dignitate, cu atât'a tactu, acuratetia sî umanitate au dus'o, câtu toti cari au devenitu intr'o mai deaprópe atingere cu densulu laudau sî fericeau nobilele insusîri ale fericitului. Usi'a lui au fostu tuturoru totdeun'a deschisa; cu rebdare au ascultatu rugarea fia-cârui'a, sî totu insulu esi'a dela elu mangaiatu sî incantatu de vorbele cele umane, dulci sî mangaióse ale lui.— Suntu multi onoratîloru ase sî mai departe, dandu o circularia câtra pretorii cercuriloru, prin care totu pe temeiulu depesiei ministeriali li impune sub asprime respunderei personale — cá se impedece tóte adunârile ce s'aru incercá a se face.

---

*) Dela o mâna venerabila ni se impartasiesce acestu cuventu funebralu rostitu de câtra dlu I. Rusu parochu si Ases. Cons. in Aradu.

Acésta pasîre a regimului eu n'o pricepu sî nu potu s'o impacu cu legile custatóre sî cu usulu legalu; eara concernentii candu publicara acésta mesura intr'o fóia româna, dîsera despre ea, ca li impróspeta trist'a aducere aminte de celu mai crancenu absolutismu, eara cu referintia la adunârile de astfelu de tóte dîlele de prin alte comitate— eschiamara suspinandu, cumca— quod uni justum, alteri non aequum esse debet!“

Din acestea e invederatu, ca mesur'a regimului a desceptatu— mai vertosu in pepturile de natiunalitate nemagiara astfelu de banuele, cari in desvoltarea constitutiunei patriei nu potu avé decâtu influinti'a stricaciósa. Din acésta causa mi-amu luatu iertare a adressá dlui ministru de interne umilit'a rugare: cá sa binevoiésca a dá deslucirea cuvenita la caus'a sî respective cestiunea atinsa, éra anume se binevoiésca a dá unu respunsu calificatu a linisci spiritele iritate. Câci eu marturisescu, ca nu supunu, nu potu supune, cumca inaltulu regimu aru avé intentiunea a impedecá unde-va tînerca de adunâri cá cele amintite.“ —

Baronulu Bela Wenkheim (ministru de interne) respunde la interpelatiunea, ce o au fâcutu deputatulu Babesiu in siedinti'a din urma câtra ministeriu pentru interdîcerea tînerei unei conferintie in comitatulu Carasiului.— Ministrulu de interne nu aru fi interdîsu nici o conferintia privata, nici o convorbire privata a membriloru comissiunei. — O astfeliu de conferintia s'au tînutu sî in comitatulu Temisianu, carele partea cea mai mare nu este locuitu de unguri.— Insa in comitatulu Carasiului au vrutu sa conchiame o adunare de poporu, cá sa se consultedie despre afacerile comitatense. O astfeliu de adunare de poporu insa nici dupa legile din anulu 1848 nu este iertata. Pentru aceea s'au interdîsu sî interdicerea acést'a s'au sustînutu, fâra privire la reclamatiunea telegrafica, ce o au fâcutu canoniculu din Lugosiu Nagy, câtra presidiulu Locutiintiei, carele nu mai esista. — Foile române, la cari se provóca dlu interpelantu nu au dreptu, déca vreau sa iritedie inimile prin espunere neadeverata a stârei lucrului; câci ministeriulu este departe, de a negá altoru natiunalitâti acei'a, ceea ce unguriloru i este iertatu dupa lege. (Aplausu.)

Babesiu dechiara, ca e multiamitu cu respunsulu ministrului.

Deák. Procederea ministeriului au fostu de totu corecta, de óre-ce nu au concesu, cá sa se tîna o adunare incompetenta sî prin lege oprita; cas'a aru fi fostu silita sa defaime pre ministeriulu, déca aru fi lucratu altmintrea. Din caus'a acést'a vrea sa observeze, cá in loculu acest'a santu, unde se aducu legi, sa se pazésca celu putînu regulele bunei cuviintie, cari este datoriu omulu ale observá sî in viéti'a sociala comuna. Este insa in contr'a datorintiei acestei'a, déca in casa se aducu in legatura cu o interpelatiune — inca inainte de a fi primitu informarea in urm'a ei — acusâri, imputâri, presupuneri sî recriminatiuni, precum s'au intemplatu din partea Dlui deputatu Babesiu, candu au esprimatu presupunerea: Ceea-ce e dreptu pentru unulu, sa nu fia cuviinciosu pentru celalaltu.— Asiá ce-va s'aru fi potutu dîce, candu nu s'aru fi datu unu respunsu multiamitoriu in urA'a interpelatiunei. (Aplausu.)

Babesiu se escusa, ca elu au citatu cuvintele acelea numai din foile române, sî nu cá cuvintele sele proprii; acést'a se vede limpede sî de acolo, ca elu aru fi amintitu espresu, ca speréza, ca lucrulu nu va stá asiá, sî ca sperarea acést'a a lui si o vede rectificata in modu splendidu prin informarea ce o au primitu.

Respunsulu

ministrului de justitia la interpelatiunea lui Col. Tisz'a (vedî „T. R.“ nr. tr.)

On. Casa! Dlu Colomanu Tisza in siedinti'a dela 26 Mart. face ministeriului urmatórea interpalatiune: „Òre are ministeriulu de cugetu inca in decursulu anului curinte a asterne casei unu proiectu despre o deslegare pre bas'a egalei indreptâtîri a relatiuniloru confessiunali atâtu fatia un'a cu alt'a câtu si fatia cu statulu, precum si in privinti'a regulârei relatiuniloru posessiunei de natur'a urbariale (feudale, hüberi). — La aceast'a interpelatiune amu onóre a respunde in numele ministeriului. (Se audîmu.) Ce se atinge de partea intâi'a a interpelatiunei, guvernulu are de cugetu a asterne casei inca in decursulu anului curinte unu proiectu despre esercerea egala politica a tuturoru confessiuniloru: totu atunci va face si unu altu proiectu de lege, despre impamentenire (indigenatu.) (Aprobâri.)

Ce se tîne de a dóu'a parte a interpelatiunei: relatiunile feudali, cari stau in legatura cu regularea posessiuniloru de natura urbariale, si in privinti'a câror'a principiele si modulu de procedere alu deslegârei acum suntu statorite, guvernulu vede inaintea sea dóue puncte de plecare, (se audîmu); primo a vighiá asupr'a regulamentului de procedere, si secundo pre lânga aperarea acestor'a, a promová rescumperarea prin introducerea unui creditu. (Aprobare.)

In privinti'a pasagiului din urma adeca in cestiunea de rescumperare, guvernulu se va nesuí, de locu ce-i voru permite conglomeratele agende, a pune pre mes'a casei unu proiectu separatu.

Celelalte relatiuni de dreptu de natura feudale, a câroru organisare nu este în legatura cu regularea posessiuniloru urbariale, se tînu mai multu de cerculu codicelui civile, si cari numai prin introducerea codicelui nou voru putea castigá o deslegare potrivita, ce in totu casulu va pretinde unu tempu mai indelungatu.

In câtu insa aceste relatiuni de natura feudale nu s'aru tînea strinsu intre obiectele codicelui civile, guvernulu este aplecatu a face si mai de tempuriu unu proiectu deosebitu; tempulu insa in minutulu presente nu se póte determiná.

Altmintrea guvernulu si pentru ponderositatea obiectului inca nu tîne a tâiá in sfer'a sea, sa faca promissiuni, cari aru dá ansa la interpretâri false, si se marginesce singuru numai la acea dechiaratiune, ca dupa studiarea relatiuniloru de dreptu si adunarea dateloru, va face o astfeliu de propunere, carea se promovedie si usiuredie organisatiunea definitiva a relatiuniloru feudali, fâra de vatemarea dreptului propriu (Aprobâri). „Conc.“

O deputatiune

la ministrulu de culte sî instructiune publica Eötvös.

Cu ocasiunea primirei ministrului de culte sî de instructiunea publica ce o facù representantii superintendintiei ev. ref. de dincóce de Dunare, sub conducerea curatorului cont. Gedeonu Ráday sen. sî a superintendintelui Pavelu Török, Dlu ministru respunse la vorbirea, ce i s'au tînutu, in modulu urmatoriu:

„Déca privimu la giurstârile patriei nóstre, aflâmu multe lucruri, cari suntu acomodate a umplea inim'a de patriotu cu durere, sî a nasce in noi — déca sî nu temere, totusi — o cugetare seriósa. — Noi amu remasu in multe inapoi; directiunea, ce o amu luatu, póte ca in unele privintie nu au fostu cea adeverata; câtra o relatîune insa ne putemu intórce reprivirea cu deplina liniscire sî pentru acést'a ne potu invidiá chiaru sî popórele cele mai inaintate pre terenulu culturei: sî acést'a este relatiunea aceea, in carea stau diferitele confessiuni crestine din patri'a nóstra un'a cu alt'a.

Sciu prea bine, ca suntu multi, cari vreau sa privésca in impregiurarea acést'a numai unu semnu de indiferintia, care aru esistá in patri'a nóstra fatia cu religiunea; dupa parerea mea opiniunea acést'a este neadeverata; cá sa ne convingemu despre acést'a trebuie sa aruncâmu o privire la positiunea diferiteloru confessiuni religiunari — fia din trecutu seu presentu —. Pre candu trecutulu nostru ne arata atâtea esemple de zelu religiosu, carele produce sacrificarea de sine, pre atunci in presentu aflâmu fâra esceptiune la tóte confessiunile semne imbucuratóre de virtuti crestinesci — sî cine

---

scultatori, cari innaltîndu-se la vre-o diregatoria mai inalta, se uitá de sine, se ingamfa de trufia sî sumetîa sî pre semenii sei intru nimic'a i socotescu. Nu asiá erá Georgiu Pop'a; dela densulu au fostu indepartata tóta trufi'a, tóta sumeti'a, tóta ingamfarea; cu dreptulu putemu dîce, ca intr'ensulu invetiaturile sî sciintiele care le-au tratatu in teneretie sî cu care s'au deprinsu sub totu decursulu vietiei sele au adusu fructulu celu doritu; câci totu ce au fostu nobilu sî frumosu au fostu impreunatu in densulu, sî nici o pata n'au fostu in trensulu. Asiá iubitiloru! elu au fostu barbatulu doririloru pentru românii pârtîloru acestor'a; elu au fostu surcelulu, lastariulu celu mai nobilu dintre românii Comitatului Aradului, precum l'au salutatu Naltupreasânti'a Sea Domnulu Episcopu alu nostru, candu au ajunsu cá comite supremu in Comitatulu acest'a.

Dar nu suntu eu in stare, sa ve potu descrie cu deplinu totu caracterulu celu crestinescu sî nobilu alu fericitului. Câci cine póte enumerá tóte faptele bune sî frumóse ale densului? Cine póte spune sfaturile cele intielepte, cu care sfatui'a densulu pre tinerii români umblatori la scóla? cine póte enumerá ajutorinti'a carea au intins'o seraciloru? cine póte enumerá scólele române prin districtele Comitatului aradanu prin trensulu renovate sî cu cele trebuincióse inzestrate? cine póte enumerá pre acei barbati cari prin trensulu au ajunsu in servitiu, au castigatu pâne? cine nu scie ca Asociatiunea româna pentru cultur'a poporului nostru aici in Aradu, mai vertosu prin indemnulu repausatului s'au infiintiatu.

Astfeliu barbatu au fostu fericitulu Georgiu Pop'a sî pre acestu barbatu l'amu perdutu noi pentru totudéun'a, plângeti româniloru, câci perderea vóstra, pagub'a vóstra este mare; versati lacrimi tineriloru români, câci macenatele vostru au repausatu sî voi a-ti perdutu pre sfatuitoriulu vostru, pre spriginitoriulu vostru, pre ajutatoriulu vostru. O ce perdere! O ce durere! câci cu câtu mai putini barbati culti sî literati numera némulu nostru decâtu alte popóre cu noi conlocuitóre, cu atât'a mai durerosu simtîmu indepartarea loru dela noi, o sî eata in putîni ani numai aici in Aradu suferirâmu perderi mai multe, perderi ale unoru barbati români, cari au fostu inca tineri sî cari cu cultur'a sea aru fi pututu inca multu folosí patriei sî natiunei.

Pre voi ve strigu tineriloru români, cari sunteti partasi de acésta trista ceremonie; pre voi cari alergati pre câmpiele cele inflorite ale sciintieloru sî ale invetiaturiloru, per voi ve strigu tineriloru, veniti sî luati esemplu dela repausatulu, care prin diligintia, modestia, dreptate sî umanitate au ajunsu pre o trépta frumósa in societatea omenésca. Urmati esemplului celui frumosu ce v'au lasatu repausatulu; fi-ti diligenti, precum au fostu densulu; fi-ti modesti, precum au fostu densulu; fi-ti umani, drepti, afabili precum au fostu densulu, sî atunci vomu avea multi barbati vrednici in numerulu nostru sî va cresce sî se va inaltiá vadi'a sî valf'a sî marirea natiunei române sî mamele vóstre care v'au nascutu sî v'au nutritu se voru ferici de români precum s'au fericitu mam'a lui Georgiu Pop'a carea l'au nascutu sî carea la peptulu seu l'au nutritu cu dulcele lapte romanescu.

Câtra voi fratele, sora sî cumnatii fericitului repausatu me intorcu, cari prin mórtea fratelui sî cumnatului vostru a-ti perdutu bucuri'a vóstra, mangaierea vóstra, l'aud'a vóstra, desfatarea vóstra. Câci mare bucurie sî mare mangaiere trebuie sa fia simtîtu inimile vóstre avendu frate sî cumnatu atâtu onoratu de toti, atatu laudatu de toti, sî atâtu iubitu de toti. Insa credeti mie, nu numai voi patimiti de acésta lovitura a mortii; patimescu toti românii cari l'au cunoscutu, séu cari numai au audîtu despre hârnici'a lui sî de amorulu cu care si-au iubitu natiunea sea; ba patimescu de lovitur'a acést'a sî toti cei straini de nému, cari pretiuiescu virtutea in barbatu, câci elu au fostu barbatu virtuosu intru adeveratulu intielesu alu cuventului.

Amu suferitu mare perdere fratii mei, dar suntemu indatorati pentru tóte a multiamí lui Ddieu, câci cu voi'a lui se intempla tóte aici josu pre pamentu, sî acolo susu la ceriu. „Dóue paseri — dîce S. Ev. — se vendu cu unu banutiu, sî nici un'a cade pre pamentu fâra voi'a Tatalui vostru care este la ceriuri, ear vóue sî perii capului suntu numerati.“ Au vomu dîce ca ce au fâcutu Ddieu, n'au fâcutu bine? Sa nu fie! Câci cine póte strabate in tainele sî sfaturile lui Ddieu? Pentru aceea sa aducemu multiamire providentiei divine, ca ne-au datu pre fericitulu repausatu, macaru pe unu scurtu tempu; sa-i aducemu providentiei divine multiamire, ca lau infrumsetiatu cu tóte proprietâtile cele mai nobile ale barbatului vrednicu, cá sa-lu avemu modelu de imitatu esemplu de urmaritu.

Iar tu suflete curatu, care ai parasitu pamentulu sbóra la ceriu! Sbóra la parintele luminiloru sî te desfatédia in locurile cele de repaosu. Póte Ddieu mai multu te-au iubitu decatu ómenii, pentru aceea dute suflete iubitu la destinulu teu, câci noi preotii româniloru pururea vomu pomení numele teu: Georgiu, la altarele cele sânte sî vomu cantá: vecinic'a tá pomenire, vrednice de fericire, in veci pomenirea tá! Aminu!

nu va judecá religiositatea poporului nostru dupa cuvintele unor'a singurateci, acel'a va aflá, ca, déca esista in patri'a nóstra indiferentismu religiunariu, acel'a esista póte numai la unii singuratici, — iéra corpulu celu sanetosu alu poporului nostru inca nu l'au aficiatu, ci se ivesce numai in mesur'a aceea, precum se afla unele vulnere (rane) in scórti'a stegiarului celui mare, cari nu impedeca desvoltarea lui sî cari tocmai pentru aceea, ca se vedu pre suprafatia, la privirea cea dintâiu ne tragu atentiunea nóstra asupra-si, fâra sa ne lege atentiunea nóstra pre durata; câci precum arata desvoltarea unui pomu sî frundiele lui cele verdî sanetatea lui din launtru, tocmai asiá nu póte fi unu poporu nereligiosu, a cârui inima palpita, numai audiendu cuventulu: patria, carele-si pretiuesce dreptulu séu mai multu, decâtu binele seu materialu, care póte fi entusiasmatu pentru libertate sî pentru tóta ide'a sublima.

Eu aflu caus'a concordiei, in care vietiuiescu diferitele confessiuni ale patriei nóstre, in alta impregiurare, — acést'a este libertatea religiunaria, carea fiindu intemeiata in urm'a multoru lupte, nu este numai asigurata tuturoru confessiuniloru crestine, ci — ceea ce este inca de mai mare ponderositate — ea s'au prefacutu in convictiunea natiunei, sî legendu pre cetâtienii tierei acestei'a, cari se deosebescu in convingerea loru religiunaria unulu de altulu, cu târia egala de patria, i aduce totudeodata totu mai aprópe unulu de altulu; pentruca este impossibilu, cá acei'a sa nu se privésca cá fratii unii pre altii, cari privescu patri'a de mam'a loru comuna, carea impartâsiesce darurile sele in modu egalu intre copiii sei.

Libertâtiei acestei'a pentru care s'au luptatu protoparintii nostri, sî care s'au intaritu prin intielepciunea parintiloru nostri, i multiamimu concordi'a nóstra, sî aprobarea libertâtiei acestei'a o privesce regimulu de datorinti'a cea mai insemnata.

Principiulu cari sî l'au propusu regimulu in relatiunile sele fatia cu diferitele confessiuni, nu este indiferentismu in afaceri religióse, precum astépta multi in tempulu mai din urma dela regimu, ci stima egala câtra tóte religiunile, sî protectiunea egala a deplinei libertâti pentru fia-care confessiune; principiulu acest'a de o parte corespunde mai bine legei, carea pronuntia pentru tóte religiunile, recepte in anulu 1848, deplina egala indreptâtîre sî reciprocitate, sî de alta parte inaintéza mai bine interesele singuraticeloru confessiuni sî ale patriei comune.“

Principatele române unite.

Camer'a deputatîloru din siedinti'a dela 20. Marte estragemu urmatórele:

La ordinea dîlei este concessiunea drumului de feru dela Bucuresci la Giurgiu.

D. G. Ghica raportatore, da cetire raportului care se pronuntia in favórea modului de invoire facuta de guvernu.

D. Telle plinu de intristare venindu se combata acestu projectu presentatu de guvernu sî pe care l'a combate in tiéra nisce asemeni acte ilegali. Tiér'a intrégа recunósce ilegalitatea acestoru concessiuni, sî chiaru membrii guvernului actuale le-au stigmatisatu; se mira dar de procederea ministriloru.

Se dîce ca guvernele occidentale sustînu aceste concessiuni. Intréba déca s'a depusu pe fatia actele diplomatice atingatóre de aceste concesiuni? nu s'au depusu. Cum putemu sa apretiâmu pâna la ce gradu concessiunile suntu sustînute de guvernele la cari au protestatu concessiunarii, de nu vomu vedé actele diplomatice. Mai cere inca odata sa se depuna actele diplomatice.

D. Blaremberg dîce ca acelu projectu este unu projectu de transactiune, nu este contractu. Citéza unele pasage din legistii francesi asupr'a concesiuneloru, din care deduce ca nici unu contractu nici o concecsiune nu póte fi valabila fâra lege. Aprobarea camerei de atunci n'aru fi fostu decâtu unu actu politicu insa nici decum juridicu. Dlui este prin urmare pentru nerecunóscerea concessiunei. D. Holbanu tratéza cestiunea din punctulu de vedere de utilitate. Dîce ca acésta concessiune este fórte onerósa. Drumurile acum, in starea actuala a progressului sciintiei se facu fórte eftinu. Budgetulu se incarca fâra cá tiér'a sa profite pentru ca acestu drumu nu multiamesce adeveratele necesitâti de comunicatîune ale tierei nóstre.

D. G. Gradisténu cercetéza cestiunea din punctulu de vedere juridicu. Guvernulu a fâcutu unu contractu; acestu contractu este valabilu séu nu. Bas'a pe care s'a redîmatu guvernulu de atunci este art. 3 din anecsulu statuteloru recunoscute de câtra conferinti'a internatiunala. Prin urmare este pentru primire.

D. Prejbénu. Legile sî art. 3 din statutu s'a fâcutu de streini, nu suntu obligatóre pentru tiéra. Prin urmare socotindu concessiunea ilegala onerosa sî pagubitóre pentru tiéra róga pe Camera s'o respinga.

(In siedinti'a urmatóre insa se votéza de camera si se primesce. Red.) „I. R.“

Buc. 26 Marte

Camer'a deputatîloru nu mai are decâtu patru dîle spre a lucrá, adeca pâna Joi la siése óre sér'a. Lucrârile ce aru avea a face suntu fórte multe; suntu insa câte-va ce credemu ca nu este cu putintia a se amaná; din aceste lucrâri suntu mai cu séma cele urmatóre:

Trei din nenorocitele concessiuni cari au remasu inca neotârite sî cari este neaperatu a fi indata resolvate intr'unu modu séu intr'altu: Concessiunea data dlui Godillotu de Comun'a Bucuresci, concessiunea bancei sî concessiunea cumpeniloru sî mesuriloru.

Moneta ce este in desbatere sî care va mistuí intrég'a siedintia de adi.

Legea pentru politi'a rurala.

Legea pentru organisarea armatei.

Legea pentru pensiuni, sî acordarea apoi a dreptului de pensiune ce l'au cerutu sî care li se cuvine a câtoru-va cetatieni sî cari nu potu asceptá pâna la revenirea Camerei câci familiele loru ceru hrana sî copiii aceloru familie n'au alta avere decâtu pensiunea ce ascépta sa se voteze.

Legea pentru reorganisarea juratîloru, sî mai multe projecte de legi pentru acordarea de credite spre a se platí nisce contractori ce au lucratu sî cari de mai multu tempu ceru a li se platí sî nu li se da ce este alu loru din causa ca guvernele trecute au sleitu paragrafele respective.

Oprindu-ne numai la aceste legi, intrebâmu cum, cu tóta bun'a vointia, tînendu negresîtu contu sî de óre care deprindere de limbutia, va putea camer'a sa termine aceste proiecte de legi pâna Joi sér'a? Acésta minune nu credemu ca se va face. Este dar de trebuintia cá guvernulu sa mai prelungiasca sessiunea pentru vre-o diece dîle inca sî deputatii sa faca sî acestu sacrificiu, se mai dee diece dîle din averea loru pentru interesele generale, pentru binele publicu, fâra de care sciu bine deputatii ca nici averea loru nu va fi asicurata, nici consciinti'a loru impacata. „Rom.„

Varietâti.

⁂ (Conjecturi asupr'a calatoriei celei grabnice a M. S. Imperatului la Vien'a.) Asupr'a caletoriei celei pe neasteptate a Maj. Sele inca eri (6 Apr. n.) pre la mediulu noptiei la Vien'a curséza mai multe sciri. — Maj. Sea, la rugarea ce I o fâcuse ministrulu ung. de interne erá cá a dóu'a dî sa ia parte la o venetoria sî alte distrageri, la ce se sî facuse multe pregatiri. Mai departe erá sa se dea sî unu prandiu de curte, la care erau dejá invitate persóne de cele mai insemnate ale tierei. Se intielege ca sî acestu prandiu de curte nu s'a datu. — Unii ascriu caletori'a bolnavirei Principelui de coróna, altii o aducu in legatura cu cestiunea orientala, carea sa fia luatu dimensiuni asia de mari, incâtu ceru neaperatu presenti'a M. S. in Vien'a. Altii dîcu, ca situatîunea cea tragica in carea se afla Imperatulu Messicului, fratele M. S. e caus'a. Altii in fine vedu caus'a in diferinti'a cea dejá atâtu de seriósa intre Franci'a sî Prussi'a pentru Luxemburgu.—

⁂ Precum spune „Idök Tanuja“ Majest. Sa Imperatulu au determinatu deocamdata dîu'a incoronârei pre 26 Maiu.

⁂ Principele de coróna s'au bolnavitu de cataru (trócna); insanatosierea se ivesce cu incetulu, insa totusi póte parasí patulu câte-va óre pe dî.

⁂ „Bud'a-Pesti Közlöny“ aduce denumirea lui Alessandru Horváth, fostu Consiliaru de finantia sî chefu alu procuraturei finantîale din Pojonu— de conducatoriu provisoriu alu Directîunei finantîale de tiéra din Transilvani'a in cualitate de comissariu ministerialu.

⁂ Gramont au calatoritu inca in 8 Aprile la Parisu.

⁂ In adunarea din 12 Aprile a reuniunei museului transilvanénu din Clusiu s'au cetitu unele date despre originea româniloru sî punctulu de manecare alu dreptului loru, scrise de B. Szabó.

⁂ Inca in 9 Martiu s'au fâcutu prin reuniunea industriasîloru din Clusiu alegerea in privinti'a tramiterei unui representantu la espositiunea din Parisu. Pluritatea voturiloru o au capetatu Franciscu Szathmári, conducatoriulu fabricei de masîna Rajka, unu omu tineru, fórte talentatu.

⁂ In numerulu celu din urma din „Pesti Napló“ aduce baronulu Gabriel Kemény unu articulu despre calea ferata din Transilvani'a, in care'si esprima opiniunea, ca lini'a Aradu—Clusiu cu lini'a laterala Piski—Petrosieni nu aru fi pagubitóre. Ea aru aduce dauna, candu aru face impossibila lini'a Orade-mare—Brasiovu, carea in tóta privinti'a este cu multu mai insemnata. Insa lini'a acest'a din urma va oferí cá sî cea dintâiu, tóte folósele, ce suntu cu putintia. Pentru aceea cladirea substernaturei, din Oradea pâna la Clusiu, se va incepe sî adeca pre basea planuriloru, ce le-au proiectatu inca in anulu trecutu inginerii de statu. Dela Clusiu pâna la Brasiovu inca se va incepe lucrulu totu pre spesele statului.

⁂ „1848“ are o corespundintia din Belgradu a cârui cuprinsu in esentia e urmatoriulu: Vre-o câti-va serbi din Ungari'a, s'au presentatu la Principele Michailu sî s'au vaieratu asupr'a sortiei serbiloru din Ungari'a dela schimbarea lucruriloru de acolo; se róga de Principele sa intrevina cu armele pentru serbi, câci in atare casu toti serbii din Ungari'a voru sârí sî voru luá arme. — Principele la acestea scóte orologiulu din busunariu sî dîce: „Acum suntu 11½ óre inainte de amédî; la 1 óra dupa amédî pléca vaporulu de aici câtra Ungari'a; déca politi'a mea va mai intâlní pre vreunulu dintre Dvóst'a, fia-care va fi, pre la 1½ óra dupa amédî, lu va predá presiedintelui ministeriului ungurescu conte Andrássy, cá sa-lu arunce in Dunare.“ (d. „Hr. Ztg.“)

⁂ Danii, cari locuescu in Londonu, tramisera la suveranulu loru, carele se afla de presinte acolo, o deputatîune, cá sa-i predea o adresa, in carea se esprima regelui simpati'a supusiloru, ce o au pentru princes'a fiic'a lui, eara in partea din urma simpati'a câtra domnitoriulu Daniei chiaru sî in dîlele de suferintia, cari au venitu asupra-i in tempulu celu scurtu alu domnirei sele. Regele respunse la adresa intre altele cu urmatórele cuvinte: „Me intristezu pentru lucrulu acel'a, de carele ne interesâmu asiá tare toti Danii, me intristezu, dîcu, pentruca nu potu spune nici unu lucru incuragiatoriu sî importantu despre multu iubitii nostri frati din Schleswigu. Me temu, ca va mai trece inca catu-va tempu, pâna candu ni se va oferí o astfelu de ocasiune. Chiaru sî principiulu celu nou de natîunalitate, carele vine in vigóre in totu loculu, nu se observa in casulu nostru, candu se sfasîe o natîunalitate. Cu adenca miscare amu primitu din partea locuitoriloru din Schleswig pâna in tempulu mai din urma probe de credintia neclatita câtra Dani'a. Chiaru sî in districtulu sudicu, care negresîtu e germanu se dice: „Mai bine a murí cu Dani'a, decâtu a ne corumpe in Prussi'a.“

Nr. 9—3

Concursu.

Pentru ocuparea definitiva a statîunei invetiatoresci din comun'a Slatin'a,— pâna in 14 Aprile.

Emolumentele legate de acésta statiune suntu: 100 fl., 5 chible de grâu, 5 chible de cucuruzu, 2 mesuri de pasula, 100 portii de fenu, 10 orgi de lemne de focu sî cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá statiunea acést'a suntu avisati, recursele sale instruate cu documentele prescrise— sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu diecesanu gr. or. aradanu,— ale tramite subscrisului pâna la prefiptulu terminu. Totvaradi'a in 14 Marte 1867.

Iosifu Belesiu,
Prot. sî insp. distr. de scóle.

Burs'a de Vienn'a.

Din 1/13 Aprile 1867.

Metalicele 5%	57 20	Actiile de creditu	168	70
Imprumut. nat. 5%	67 20	Argintulu	129	50
Actiile de banca	706	Galbinulu	6	22

INDREPTARE. In nr. tr. pag. I. col. 2 sîr. 24 in locu de amu crediutu sa se cetésca: amu vediutu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu banigat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pen

Nru 28. ANULU XV.

Sabiiu, in 6|18 Aprile 1867.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu pentru a a dou'a óra cu 5½ cr. v. a. trei'a

Denumire prea inalta.

„Buda-pesti Közlöny din 13 Aprile aduce urmatórea decidiune pré inalta:

La substernerea ministeriului ungurescu, pre contele Emanuelu Péchy, consiliariu intimu, lasendui titululu sî demnitatea de comite supremu in Comitatulu Abauj, lu denumescu de comisariu regescu pentru Transilvani'a, iéra ministrului Meu ung. de interne i incredu esecutarea acestei decidiuni a Mele

Bud'a 2 Aprile.

Franciscu Iosifu m. p.

Conte Juliu Andrássy m. p.
ministrulu presiedinte.

La cestiunea Luxemburg-ului.

(G.) In nrii trecuti se amintì sî in dîuar. acest'a ce-va pe scurtu despre cestiunea Luxemburgului, fâra de a ne lasá mai detaiatu in lucru, acum'a insa impartasîmu in privinti'a acést'a publicului urmatórele:

Marele ducatu Luxemburg s'au tînutu pâna la pacea din Prag'a din anulu 1866 de federatîunea germana, avendu pre marele duce alu seu, in persón'a regelui din Olandi'a. Disolvêndu-se insa in anulu amintitu federatîunea germana, Franci'a, cá sa-si asigure imperiulu seu in contr'a Germaniei, carea cresce sî se intaresce din dî in dî, vrea sa arondeze ducatulu acest'a, Luxemburgu, teritoriului seu. Eara Prussi'a prin aceea se simte vatemata in drepturile sale, sî se provóca la dreptulu de natîunalitate. De ací s'au inceputu conflictulu intre aceste dóue puteri mari, sî cestiunea acést'a au devenitu asiá de mare, incâtu alarméza dîuaristic'a lumei intregi.

Dupa dîuarele germane Prussi'a crede, ca nici un'a dintre puterile cele mari, (cari au sa-si dea parerea loru despre tractatele din 1839), nu va sprigini pre Franci'a in pretendiunea ei. National-Ztg dîce intre altele, ca aru fi unu lucru neaudîtu, déca celelalte puteri mari aru vrea sa otarésca tocmai acum'a in tempu de pace, cá Prussi'a sa-i predea Franciei garnisón'a; asiá ce-va sa nu pretinda nici o putere un'a dela alt'a. Pentru Prussi'a aru fi o astfelu de provocare durerósa sî surprindietóre, precandu Franci'a nici decum nu trebuîe sa se simta vatemata in onórea sea, déca s'aru dechiará celelalte puteri mari, ca ele nu potu aprobá dorinti'a ei, cu carea se ivesce acum'a pe neasteptate.

„Nord. Allg. Ztg.“ dîce intr'unu articulu alu seu, ca Luxemburgulu au avutu detorintia natîunala de a serví federatîunei germane cá garnizóna, precum sî de a impliní scopulu internatîunalu alu garantiei neutralitâtiei belgice.

Prin desfiintiarea constitutîunei federatîunei germane de mai nainte nu s'au schimbatu nici decâtu pusetîunea acést'a a Luxemburgului, pentruca federatîunea germana n'au renuntiatu nici odata sî nicairea dela relatîunea acést'a.

Deci Prussi'a atâtu pentru sine cá putere mare, câtu sî cá membru alu federatîunei sî in numele tuturoru stateloru din federatîune, au luatu contractualminte asupra-si, cá fatia cu stipulatîunile cu regele Olandei sa tîna ocupatu Luxemburgulu. Pentru aceea s'aru vatemá atâtu datorintiele natîunale câtu sî cele internatîunale, déca s'aru lasá de datorinti'a, ce o are fatia cu garnizón'a acést'a, fâra invoirea puteriloru conferintiei din Londonu.

Dupa dîuarele din Parisu se dîce, ca Napoleonu insusi aru dori acum'a resbelulu, eara pre Marquis de Monstier, carele aru fi cutezatu ai face unele observâri, cá sa faca complanarea pe cale pacinîca fâra resbelu, l'au primitu cu receala. Totu cu aceeasi receala au primitu Napoleonu sî pre toti maresialii din Parisu, cari intr'o audientia desfasiurara, ca resbelulu aru trebuí incungiuratu din dóue motive: un'a pentruca n'aru corespunde dispusetîunei poporului, alt'a pentruca nu aru fi pregatiti militaresce pentru resbelu, deórece nu potu dispune fâra preste 400,000 feciori, precandu aru fi de lipsa celu putînu 800,000. Imperatulu le respunse, mai antâiu, ca ei (maresialii) nu cunoscu dispusetîunea poporului, sî a dóu'a ca in tempu de siése luni, elu va dispune preste 1.200,000 soldati“, dupa aceea adauge „ca-i provóca pre domnii, cá sa nu se ocupe cu lucruri politice, ci numai cu cele militarie, câci elu va sci representá sî acum'a cá sî mai inainte interesele tierei.“ Se dîce mai incolo, ca déca se va incepe resbelulu, imperatulu va deschide espeditiunea cu unu manifestu, in care Franci'a va renuntiá dela partea stânga a Renului sî va garantá independinti'a Belgiei neutrale. — In scurtu dîsu, in Franci'a se facu pregatiri mari de resbelu. In Parisu crede fia-care, ca se va face resbelu, sî fia-care are câte unu motivu, sa nu protestedie in contr'a lui. Chiaru sî burs'a primesce resbelulu.

Iéra foile oficióse din Itali'a „Italie“ sî „Opinione“ spunu, ca Itali'a vrea sa remâna neutrala fatia cu cestiunea Luxemburgului sî a resbelului ce se va nasce pentru ducatulu acest'a. „Opinione“ dechiara de scornitura asigurarea, ce s'au fâcutu din mai multe pârti, ca adeca regimulu italianu aru fi primitu fatia cu cabinetele esterne indatoriri insemnate, sî dîce: Noi trebuie sa ne crutiâmu pre noi sî finantiele nóstre, pentru aceea sa nu facemu nici o aliantia cu puteri straine, sa remanemu independinti in vetrile nóstre, cá sa ne putemu ingrigí cu deadinsulu de finantiele nóstre! acésta unic'a este politic'a cea mai buna, carea o putemu spune in publicu, sî nici unu regimu nu se va puté alaturá lânga altulu, déca va vrea sa fia siguru de ajutoriulu tierei.“

Austri'a pâna acum'a inca este neutrala. Ce va face ea, déca se va incepe resbelulu intre Franci'a sî Prussi'a, acést'a este inca o intrebare. „N. Fr. Presse“ aduce unu articulu in privinti'a acést'a, in care dîce, ca Austri'a va fi silita sa pasiésca din neutralitate, déca nu va vrea sa fia o neutralitate cá aceea, care o au observatu Austri'a in resbelulu dela Crimea sî pre carea au fostu silitu apoi sa o platésca cu sacrificii fórte mari. In articululu acest'a se dîce mai incolo, ca déca aru sosí momentulu decidetoriu, Austri'a sa se pazésca de cuvintele cele amagitóre ale Franciei, sî atuncea mai bine sa primésca la tóta intemplarea alianti'a cu Prussi'a, déca i se va oferí.

Cu tóte acestea incheia aceeasi fóia, nici unu statu nu are lipsa asiá mare de pace, cá Austri'a, sî déca potu contribuí ce-va barbatii nostri de statu pentru sustînerea pâcei, apoi-si voru impliní un'a din cele mai sânte datorintie, déca se voru straduí din tóte puterile in privinti'a acést'a. Déca aru fi silita insa Austri'a fâra vin'a ei, cá sa fia martora alu unei versâri de sange, atunci nici unu omu politicu din Austri'a nu póte fi dubiu, ca unde va aflá ea o rebonificare pentru sacrificiele cele nóue, cari s'aru impune imperiului pentru rumperea pâcei. —

Pâna a nu o incheiá cu privirea asupr'a cestiunei de mai susu trebue sa luâmu notitia sî despre unu pasagiu alu unei corespundintie din Berlinu la „Sieb. Bl.“ Acea coresp. semnaliséza o scire in urm'a cârei Napoleonu, prin o scrisóre autografa sî esprima regelui Prussiei dorinti'a de alu puté vedé la espusetîunea universala in Parisu; sî insarcinéza intru un'a pre Benedetti a incunosciintiá la Berlinu ca Napoleonu inca va face o contravisita, carea nu va fi numai o forma de eticheta ci recerintia politica sî de anima.

Evenemintе politice.

Sabiiu 5 Aprile.

Diet'a Ungariei e amanata. Atentîunea ce erá indreptata asupr'a lucrâriloru de acolo va fi póte in scurtu tempu indreptata in comitate unde se voru face restauratîunile comitatense.

Celu mai mare sgomotu lu factu adî dietele din Boemi'a sî din Moravi'a. Cea dintâiu are o cérta apriga intre „centralisti“ sî „federalisti“. Cesti'a adeca nu voru sa intre cu nici unu pretiu in senatulu imperialu sî cei'a voru sa intre.

Diet'a Moraviei e dejá inchisa.

Cestiunea Luxemburgului e inca totu la ordinea dîlei. Dupa cum a vediutu cetitorii din cele de mai susu conjuncturile asupr'a acestei cestiuni inca nu au incetatu. Bursele cele mai insemnate ce e dreptu ca suntu alarmate, aceste insa se potu schimbá curendu iara spre linisce.

In Itali'a a succesu lui Ratazzi a compune unu ministeriu.

O impartasîre ce o are „unita Italia“ din Milano are caracteru seriosu. Impartasîrea dîce intre alte ca italienii preste scurtu voru avé sa puna lânga imp. Napoleonu o armata italiana, pentru cá sa-i spriginésca tronulu clatinandu sî sa-i ocupe Renulu sî nu pentru alta, decâtu pentru vre-o cate-va milióne lire sa se verse sangele italianu. Nu scie déca din partea Italiei s'a primitu asemenea tocméla sî de aceea aduce aminte Italiei sa privegheze.

In Rom'a s'a publicatu in 1 Aprile unu manifestu alu „centrului insurectîunei“. „Noi voimu se dîce in manifestu, sa pregatimu sî grabimu momentulu, in carele Rom'a sa respecteze in pap'a pre capulu biser. catolice, iéra puterea lumésca sa o rasipe.“ Rescól'a in Rom'a va fi acompaniata de altele prin provincie sî va sa-i urmeze indata unu regimu provisoriu, a cârui afacere principala va fi punerea in lucrare a votului tuturoru (votu universalu.) Garibaldi au primitu a se face partasiu la acésta rescóla.

O mica diferintia domnesce de mai multu tempu intre Angli'a sî Spani'a. Ans'a au dat'o nisce afaceri intre nâi spaniole sî englezesci. Angli'a, cá parte vatemata, cere satisfactiune, carea necapetandu-o, va lua mesuri de repressalii pre tóte tiermurile spaniole.

Din Pest'a.

La cele din nrulu trecutu privitóre la siedinti'a dietale din 10 Aprile avemu sa completâmu inca urmatórele:

In cestiunea Croatîei se pusera la ordinea dîlei concludiele casei deputatîloru in urm'a proiecteloru fâcute din partea lui Deák sî Ghiczy (vedî proiectele publicate mai la vale) Desbaterea fu scurta sî concludiele casei deputatîloru fura primite fâra de nici o vatemare a acelor'a din partea nimenui.

Câtu privesce amanarea, aceea se intemplà in aceeasi dî, dupa-ce se asecurà adeca ca cas'a magnatîloru a primitu concludiele casei deputatîloru.

Cas'a deputatîloru ia cunoscintia despre acést'a sî presiedintele tîne apoi o scurta cuventare prin carea si ia dîu'a buna dela deputati pentru tempulu amanârei siedintieloru.

Candu se voru reincepe siedintiele nu se póte sci. Se póte ca acestor'a va sa le premérga deschiderea dietei croate carea se dîce ca va fi in 1 Maiu c. n. —

Dupa ce s'a amanatu diet'a deputatii ardeleni adunati la provocarea ministrului justitia, au tînutu in 11 Aprile nou o conferintia sub presiedinti'a dîsului ministru.

Cestiunea cea d'antâiu, ce vine pre tapetu, e impartîrea judecatorieloru sî alegerile municipale in fundulu regiu. **Bömches** vorbesce mai antâiu sî dupa elu **Hosszu**. Cestu din urma arata, ca drepturile date prin diplom'a Andreana atâtu Româniloru câtu sî sasiloru remanu numai nisce ilusiuni, pentruca suntu nimicite prin punctele regulative din 1795 sî 1805. Asemenea desierte suntu legile din 1848. de egalitate, déca se voru sustînea punctele regulative. In scaunele, districtele sî preste totu in comunitâti, déca se alegu sî romani, apoi se alegu numai cate unulu [illegible] gratia. Aduce de esemplu Brasiovulu sî adeca proportiunea [illegible] miserabila in comunitate sî in oficiolatulu districtului.

Bömches dîce ca acum se pórta socotél'a de egala indreptatîre (?) a româniloru cu sasii.—L. **Tisza** spriginesce pre **Hoszu** sî arata lips'a de o straformare **radicala** in fundulu regiu, prefacendu-se birocratismulu de acum in o adeverata sî drépta representantia de poporu.

Venindu vorb'a la **tribunalulu superioru** din Sabüu, **Hoszu** cere cá sî din privintie finantiale sa se contopésca in Tabl'a regia din M. Osiorheiu. Tribunalulu, dîce Hosszu, e fâra de aceea de prisosu. Arata sî aci impatrirea particularistica sasésca, espunendu, ca de sî suntu 195,000 de români sî numai 145,000 sasi pre teritoriulu numitu sasescu, românii au sa se bucure de o multîme de nedreptatîri sî nici baremu de unu cancelistu.

A trei'a cestiune de desbatere fu tribunalulu supremu alu Transilvaniei. Mai multi magiari vorbescu pentru stramutarea acelui'a la Pest'a, altii iéra pentru contopirea lui in ministeriulu de justitia.

Puscariu respunde la unele descrieri despre deprobabil'a stare a justitiei, ca acést'a provine numai din defectele observârei justitiei in Tranni'a, din neperfect'a procedura sî din nesciinti'a multoru amploiati.

Ioann **Gál** de Hilibu arata ca procedurele austriace nu suntu de tréba sî ca aru fi mai bine sa se introduca cele dinainte de 1848. Se plânge asupr'a puterei discretiunarie a presiedintiloru tribunaleloru, cari chiama dupa placu judecatori in gremiuri. Le imputa ca unii suntu pré tineri sî propune suspensiunea procedureloru de acum sî reintroducerea legiloru vechi cu modificatiunile din conclusele judex=curiale.

Nagy combate parerea lui Gál din mai multe puncte de vedere sî cu deosebire din punctulu de vedere comercialu dîce ca aru fi o mare paguba a delaturá dintr'o-data tóte procedurile, cari de-sî au defecte dara au sî multe bunetâti. E contra unui provisoriu nou; pâna la o regulare definitiva, doresce vorbitorîulu modificarea arestului personalu sî delaturarea procedurei de impacare.

La conferinti'a ce se continua dupa amédî mai vorbescu **Geczö** in contr'a lui Gál, carele cere unu regresu de 76 cu justiti'a; **Puscariu** partinesce pre **Nagy** sî doresce sa se esprime principiulu nealegerei judecatoriloru si **denumirea** loru. Gal inca are unu partinitoriu pre M. **Mico**.

Pentru Nagy mai vorbesce **Ocsvay** sî A. Dozsa.

Celu dintâiu aru dorí reintroducerea dreptului de successiune cum a fostu mai inainte sî modificatiunea esecutiuniloru de detorii.

Gál mai face nisce propuneri din legea vechia, „derckszékek" cá instantia prima s. a.

Hoszu nu-si póte moderá mirarea de propunerile cele **anticuarice** ale lui Gál sî vorbesce pentru desfacerea justitiei de câtra administratiune.

Ministrulu de justitia se pronuntia pentru parerea lui Hoszu sî dîce ca in intielesulu acest'a va aduce unu proiectu de lege.

Proiectu de conclusu

cu privire la cele ce suntu a se statorí precursive in urm'a proiectului deputatîunei regnicolari esmise pentru afacerea Croatiei.

Diet'a Ungariei a luatu in consideratiune raportulu deputatîunei ei regnicolari despre consultârile de complanare avute cu deputatîunea dietei croate dalmate sî slavone; a luatu in consideratîune sî cuprinsulu dechiarâriloru sî argumínteloru aduse de ambele pârtî sî acluse la acelu raportu. In urm'a acestei consideratîuni, diet'a Ungariei afla de lipsa a dechiará urmatórele:

Dupace acelu principiu fundamentale de dreptu publicu, ca Croati'a, Dalmati'a sî Slavoni'a se tînu de corón'a magiara, s'a recunoscutu sî de diet'a tieriloru numite; diet'a ungurésca poftesce a se considerá acést'a cá statorire comuna.

In urm'a acestui principiu fundamentale recunoscutu in comunu, e de lipsa:

1. Cá Regele Ungariei, care totodata este sî Regele Croatiei, Dalmatiei sî Slavoniei sa se incoronedie totu cu aceeasi coróna, totu in acelasi tempu sî totu prin acelasi actu de incoronare deodata sî impreuna cá Regele tuturoru acestoru tieri; diplom'a de incoronare sa fia un'a sî aceeasi, sî in aceea sa se asecureze sî sustîna nu numai constitutîunea comuna a tuturoru tieriloru corónei unguresci, ci tóte drepturile legali ale Ungariei sî ale Croatîei, Dalmatîei sî Slavoniei.

Acésta diploma de incoronare sa nu se gatésca prin deosebitele representantie ale singurateciloru tieri, in consultâri deesebite sî prin statorire deosebita, ci sa o gatésca diet'a comune cu privire la tóte tierile. Dara diplom'a primita sî subscrisa sî de Majestatea Sea, sa se edee sî pre sém'a aceloru tieri in esemplariu originalu. — E de lipsa mai departe

2. ca in tóte casurile acelea, candu tierile corónei unguresci au a se representá in totalitate fatia cu altele, tierile numite sa se tîna de acésta unitate.

Pentru aceea, déca afacerile comuni voru fi a se deliberá de o parte intre tierile corónei unguresci de alta parte intre celelalte tieri sî tînuturi ale Majestâtiei Sele prin delegatîuni: sî aceste tieri sótie sa fia representate la delegatiîunea tieriloru corónei unguresci, sî pre acesti representanti ai loru, cari voru avé acelasi votu personale cu delegatii Ungariei, sa sî-i póta alege, in numerulu proportiunale care e a se determiná, séu in comunu cu noi séu din partea loru in deosebi.

Ca asiá dara principiulu fundamentale care se póte priví de acceptatu din ambe pârtile, adeca acésta coerintia (tinere laolalta) a tieriloru corónei unguresci câtu mai curendu sa intre in viétia in fapta: diet'a ungurésca condusa de simtiementulu contielegerei fratiesci, provóca prin acést'a pre diet'a Croatiei, Dalmatiei sî Slavoniei: cá sa tramita din partea sea la diet'a Ungariei pentru incoronarea carea se va intemplá câtu mai curendu, unu numeru proportiunale de deputati alesi dupa chibsuiél'a sea, cari sa fia indreptatîti a representá tierile numite atâtu la incoronare câtu sî la gatirea diplomei de incoronare care o vomu statorí in comunu, precum sî la statorirea finale a aceloru legi, cari suntu de lipsa cu privire la modulu deliberârei afaceriloru comuni cari esistu intre noi sî celelalte tieri ale Majestâtiei Sele.

Pentru a preveni ori-ce temeri, ce dóra s'aru puté escá, diet'a ungurésca dechiara prin acést'a, ca sî déca primesce diet'a croata provocarea nóstra, noi din acést'a nu voimu a trage nici o consecintia in contr'a loru, dechiarandu totodata sî aceea, ca diet'a Ungariei de-sî nu tîne, acea autonomia de estensiune mare ce o pretinde delegatîunea croata pre sém'a tieriloru representate de ea, asiá de folositóre, nici cu privire la tierile numite nici cu privire la corón'a comuna, precum a afirmatu acea delegatîune, — totusi considerandu necessitatea contielegerei fratiesci: este aplecata a concurge la aceea in mesur'a cea mai estinsa ce va fi cu putintia in prasse.

In fine

Cu privire la acele greutâti, cari s'au insîratu

FOISIÓRA.

Cuventu funebralu

tînutu la mormentulu Protopresbiteresei **Mari'a Metianu**, din 21 Marte de Par. B. Baiulescu.

> „Sî iérasi m'amu uitatu in mor-
> „mentu sî amu vediutu óse góle
> „sî amu disu: óre cine este Im-
> „peratulu seau ostasiulu, bogatulu
> „seau seraculu, dreptulu seau pe-
> „catosulu."

Cine nu cunósce din aceste cuvinte nespus'a desnadajduire a Prorocului Davidu, intr'unu asemenea momentu, precum este prétristulu momentu, de fatia. Elu, prépoternicululu Imperatu, de odata se vede lipsitu de aceea ce au avutu mai scumpu, de préiubitulu seu fiiu; tóta marirea, tóta bogatî'a lui nu-i ajunse, cá sa prelungésca viéti'a fiiului seu o dî, o óra, ba nici chiaru unu minutu. Inaintea ochiloru lui cade de odata perdéu'a stralucirei sî a slavei. Elu nu mai este Imperatulu Davidu, elu este numai pamentu sî cenusia.

Óre cine dintre noi intristatîloru ascultatori s'aru puté aperá de asemenea cugete in momentulu de fatia?

Ce n'aru fi datu sî ce n'a fâcutu multu obidatulu sotiu alu adormitei in Domnulu, cá sa salveze siesi o préiubita consórte, iéra fragetiloru sei fii o mama préingrigitóre, o adeverata mama, care in cele mai de pe urma sî mai dureróse momente ale vietiei sele, nu cugetá alt'a, decâtu numai la parasît'a positîune a préiubitului ei sotiu, la numerósele lui necasuri, in crescerea copiiloru, dar mai cu sém'a la trist'a sórte, a tinereloru odrasle de cari, lasandui fâra mama, numai cu inim'a sfasîata se despartî.

Ce n'amu fi datu, ce n'amu fi fâcutu noi multu intristatele rudenii, pentrucá sa nu perdemu din mijloculu nostru, pe acésta pré scumpa rudenia? Dar amicii sî amicele, cunoscutii sî cunoscutele reposatei, n'aru fi fostu gat'a spre ori sî ce jertfa, pentru cá sa se póta bucurá mai multu tempu, de o amica, atâtu de amabila, atâtu de credinciósa?

In fine voi fiii acestei comune; voi fiii acestui protopopiatu, cari de multe-ori in necasurile vóstre, ati aflatu in reposat'a o pré buna mangaitóre sî sfatuitóre. Sî voi seraciloru pe a câroru fetie este zugravita intristarea perdiendu pe binefacatórea vóstra, spuneti voi óre nu ati fi fostu gat'a de a face sî voi toti dupa puterile vóstre, spre a scapá acésta scumpa viétia?

Sî totusi iubitiloru, ori ce amu fi fâcutu, ori ce amu fi intreprinsu, tóte aru fi fostu zadarnice, tóte aru fi fostu fâra succesu. Sórtea e nestramutavera, mórtea e neindurata.

In asemenea momente, cá nici odata, simtîmu noi neputinti'a nóstra, simtîmu zedarnici'a la totu ce facemu, la totu ce avemu. Sî cá pre Davidu ne cuprinde sî pre noi desnadajduirea; vedemu ca nu suntemu alt'a decâtu pamentu sî cenusia. In asemenea momente ca nici odata simtîmu, ca singurulu nostru refugiu este credinti'a. Noi atunci ne intrebâmu cu sfiala. Óre pré bunulu nostru creatoru, care ne-a inzestratu pre noi cu sufletu, mai pre susu de tóte celelalte fiintie, care a impusu in animele nóstre indemnulu de a propasî sî ne-a inzestratu cu puterile de a puté propasî, a fâcut'o acést'a numai pentrucá intr'unu momentu sa ne prefacemu in nimic'a? Óre tóte necasurile, tóte trudele ómeniloru de a-si cultivá sufletulu suntu numai o ilusiune trecatóre, care se sfarsiesce de odata sî fâra nici unu succesu? Óre acelu prébunu creatoru a inzestratu pe acum reposat'a in Domnulu numai de aceea, cu unu sufletu atâtu de bunu, — pentru cá acést'a intr'o clipita, sa se disolveze cu totulu, sî se ne lase pre noi cu inim'a plina de durere? Nu! A crede acést'a aru fi o necredintia, aru fi o defaimare in contr'a mintei, in contr'a dumnedieirei. Nu! Acestu sufletu nobilu, nu a muritu; elu si-a parasitu numai locasiulu, fiindu acest'a pré debilu do alu contînea; elu viéza sî inca viéza, pentru a fi angerulu padîtoriu alu préiubitîloru sei fii. Noi nu ne-amu despartîtu de adormit'a pentru totu deun'a, ci numai vremelnicesce, sî ne vomu reaflá in locasiurile acelea, care suntu menite pentru viéti'a nóstra viitóre.

Deci sa ne mesurâmu profunditatea dureriloru nóstre, numai pentru o despartîre vremelnica.

Ori câtu de durerósa este acést'a despartîre, sa ne gandimu, ca nu este eterna. Sî anume Tu pré iubitulu meu veru, multu obidate sotiu alu reposatei, pune margini cumplitei dureri!

Noi cu totii scimu prébine, ca acestu funestu mormentu, ce se deschide astadi, nu numai causéza o nóua sî profunda rana sufletesca, dar deschide iarasi o alta rana crancena, pe care neindurat'a mórte nu de multu Ti-a causatu prin rapirea

---

*) Cu parere de reu trebuia sa marturisimu, ca spatiulu nu ni-a permisu a publicá o corespundintia de la **Zernesci**, care descrie pre largu pompós'a immormentare, care a atrasu o multîme de familii romane si neromâne, fruntasie, din Brasiovu sî Districtu, ci amu fostu siliti a ne restringe pe lânga cea dintâiu „doiósa insciintiare". Fia permisu a ne esprime insa sî in acestu locu, ca nu mai putînu suntemu petrunsi sî noi de jelea pentru durerós'a intemplare. Dee dlu Ddieu cá toti cei ce au sa sufere sub lovirea aceast'a grea a sortiei sa se mangae cu speranti'a revederei in o lume fâra de intristare sî fâra de lacrimi! Red.)

cu referire la teritoriu, diet'a Ungariei se tîne de pârerile deputatîunei sele desvoltate in acestu respectu in privinti'a drepturiloru tierei.

Déca diet'a Croatîei, Dalmatiei sî Slavoniei primesce acésta provocare fratiésca a nóstra, sî prin acést'a acelu principiu fundamentale de dreptu publicu, pre care-lu recunóscemu in comunu, coerinti'a tieriloru ungeresci, intra in viétia sî in fapta; se póte sperá cu securitate, ca tóte detaiurile referintieloru inca ne complanate dintre Ungari'a, Croati'a, Dalmati'a sî Slavoni'a se voru deliberá cu contielegere sî indestulire imprumutata. Diet'a ungurésca din parte-si atâtu acum câtu sî in cursulu ulterioru alu complanârei va fi totudéun'a gat'a a dá tieriloru Croati'a, Dalmati'a sî Slavoni'a tóte acele asecurantie, pre cari acelea le potu pofti, cu privire la pretendiunile loru istorice sî natiunali, dupa dreptu sî ecuitate. Pest'a 8 Aprile 1867.

Franciscu **Deák** m. p.
deput. cet. Pest'a.

Proiectu de conclusu

in obiectulu raportului deputatîunei regnicolari esmise in afacerea cestiuniloru esistatóre intre Ungari'a, Croati'a, Dalmati'a sî Slavoni'a.

Diet'a Ungariei a luatu in consideratîune raportulu deputatîunei ei regnicolari despre consultârile de complanare avute cu diet'a Croatîei, Dalmatiei sî Slavoniei; a luatu in consideratîune cuprinsulu dechiaratîuniloru acluse la acestu raportu sî alu arguminteloru aduse de ambe pârtîle, sî in urm'a acestei consideratîuni serióse, afla de lipsa a dechiará:

Ca tóte acelea cari propri'a-i deputatîune le-a dechiaratu in respectulu referintieloru Dalmatiei, Croatiei sî Slavoniei câtra corón'a ungurésca sî in respectulu teritoriului, precum sî acelea cari le-au propusu cu privire la autonomi'a de mare estendiune poftita de deputatîunea Croatiei, Dalmatiei sî Slavoniei le primesce.

Diet'a Ungariei e convinsa sî despre aceea, ca regularea referintieloru de sub intrebare pentru venitoriu, mai oportunu se va puté face pre calea coatingerei personali dupa dreptu sî dreptate cu invoirea ambeloru pârtî; doresce asiá dara, cá diet'a Croatîei, Dalmatiei sî Slavoniei fiindu chiemata la diet'a ungurésca, câtu mai curendu sa póta tramite unu numeru proportiunatu de deputaţi alesi dupa chibsuiél'a sea, sî pentru prevenirea a ori ce temere, ce dóra s'aru puté escá, dechiara, ca sî déca primesce diet'a Croatîei, Dalmatîei sî Slavoniei acésta provocare a nóstra, noi din acést'a nu voimu a trage o consecintia in contr'a loru.

In urm'a acestor'a diet'a incredintiéza ministeriului, cá acest'a sa mijlocésca la Majestatea Sea conchiamarea câtu mai curendu a dietei Croatîei, Dalmatîei sî Slavoniei, Fiumei sî celorlalte pârti ale patriei nóstre, cari pâna acum nu s'au conchiamatu, dar in intielesulu art. V. din 1848 trebue conchiamate la diet'a Ungariei.

Colomanu **Ghyczy**, dep. cet. Comaromu.

Domnule Redactoru! binevoiesce a publicá urmatoriulu concludiu intimatu mie in 12 Martiu c. n.

Nr. 11 1867
crim.

Sistare.

De órece nu se arata indicii asupr'a vre-unei persóne anumite, care sa fie comisu furtulu in cancelari'a Escelentiei Sele Metropolitului sî Archiepiscopului baronu Siagun'a, cercetarea criminala in virtutea §-lui 197.5. pr. crim. se sistéza. Magistratulu cá judecatoria, Sibiiu in 11 Martiu 1867." sî iértâmi cu ocasiunea acést'a a reflectá la corespundintele „Gazetei Tranniei“ din nr. 24 sub rubric'a Clusiu urmatórele:

Nu intielegu dle corespundinte, ce vrei sa dîci dta cu **conclusulu**, despre care aru fi vorb'a intr'o corespundintia „tî se pare“ dela Fagarasiu, a lui *I. P.* in privinti'a furtului de susu (in care dîuariu?) se póte sa fiu trecutu cu vederea numit'a corespundintia dela Fagarasiu, precum chiaru sî dtale numai tî se pare, pentru aceea nu o sciu. Atâtu insa sciu ca numai judecatori'a din Sabiiu au fostu competenta a face vre-unu „conclusu“ asupr'a comisului furtu, ceea ce dupa ascultarea tuturoru persóneloru lucrande in curtea metropolitana au sî fâcut'o.

La alu doile pasagiu alu dtele asupr'a articulului meu din nr. 16 Tel. Rom. 'tî reflectediu, ca mai bine ai fi fâcutu dta, déca ai fi cautatu tendinti'a numitului meu articulu din Tel. Rom. ca atunci nu te-aru fi scapatu gur'a se me numesci **calumniatoriu** sî **unélta**.

De vr'o diece ani incóce nu iau mai trâsnitu nimenui prin minte, a inprospeti intrebarea „despre afurisani'a Gazetei“, fâra numai jurn. „Concordi'a“ o face acést'a cu nisce cuvinte impungatórie neadeverate sî vatematóre, in nr. 12 din estu tempu in legatura cu nisce schimonosituri despre furtulu amintitu mai susu.

Aceste amu trebuitu dle W. Z. sa le infrângemu cu lamurirea lucrului, spre a ocolí niscari
uariu „Albin'a“ din 26 Martiu c. v. 7 Aprile c. n.
interpretâri sinistre, ací nu amu calumniatu pre nimenea ci amu provocatu la acte, incheindu-mi articululu cu aceea „ca fatia cu acelea momentóse schimbâri, ce se petrecu pre campulu politicei de astadî, sî atingu in prim'a linia interesele natîunei nóstre, mai bine s'aru cadea unui jurnalu politicu sî literariu, a se ocupá de acelea, in folosulu natîunalu, decâtu a mai semaná intre noi negin'a anului 1855.“ Vedî ací tendinti'a articulului meu! Déca ai fi cetitu acestea, ai fi tâcutu sî nici redactiunea Gazetei Tranniei aru fi avutu causa a insotî intr'o nota corespundinti'a dtale din Clusiu, cu cuvintele „Pentru Ddieu incetati“, câci totu acést'a amu dîs'o eu mai inainte de Gazete, in tinea articulului meu.

Sabiiu in 2/14 Aprile 1867.

Dr. **Borci'a**

Cetimu in „Albin'a“:

Ni se cere publicarea urmatóreloru:

Préstimate Dle Redactoru! In pretiuitulu dîs'a publicatu o adresa câtra Dlu G. Baritiu. Fiindu insa ca din contestulu adresei nu se póte gací de representa ea votulu intregei junimei române studióse la universitatea din Vien'a, séu numai alu unei fractîuni, la care s'au adaosu numele câtoru-va teneri studenti in Gratz, Prag'a sî unulu in Zürich; fiindca numerulu subscrisîloru acelei adresse in diversele jurnale variéza in multe feluri asiá in jurnalulu Dvóstre 48, in „Sionulu Rom.“ 50, ear in „Concordia“ 59; fiindca o precisare trebuiá sa se faca din partea respectiviloru adresanti in modu lamuritu sî chiaru, ce insa nu s'a fâcutu; fiindu in fine ca caus'a s'a desbatutu in adunarea generala a intregei junimi române studióse in Vien'a, facendu-se o decisiune prin votulu majoritâtiei sale: dreptu aceea esti rugatu, prestimate Dle Redactoru a primí in pretiuit'a fóia a D-Vóstre urmatórele desluciri:

In unii din tenerii nostri studenti din Vien'a se nascù ide'a de a i se tramite Dlui Baritiu o adresa de incredere, dupa esemplulu celei'a din Pest'a, junimea nóstra de aicea aflandu cestiunea destulu de momentósa fatia cu pusetîunea Românilorn din Transilvani'a, mai cu séma in momentele de fatia fu conchiamata, dupa moda-i indatinatu in astfelu de impregiurâri, la o adunare generala. In siedinti'a adunârei acestei'a s'a privitu sî desbatutu cestiunea adresei amintite din tóte punctele de vedere, in fine s'a decisu cu majoritate absoluta, cá sa nu tramita din partea ei nici unu felu de adresa. Deci dara acei teneri români din Vien'a, alu câror'a nume figuréza intre cele din Prag'a sî Gratz, adaugendu-se sî tenerulu românu din Zürich, suntu

---

fiiloru sî préiubitului teu frate pré demnului barbatu vice-protopopulu Bart. Metianu. Dar pune, margini cumpliteloru dureri, fiindu ca pré iubitii Tei n'au muritu, ci au trecutu numai dela o viétia vremelnica la cea eterna, sî viéza sî astadi in ceriu s'au revediutu, pentrucá in unire se binecuvinte ostenelele tale, care le faci intru crescerea iubitîloru fii ai loru; pentruca in unire se imploreze ajutoriulu celui Atotu-puternicu, pentru scumpii loru remasi.

Tu intr'adeveru ai perdutu multu, fórte multu, ai perdutu pe aceea, care cá sotîa prea credinciósa, purtá cu tine gréu'a povara a vietiei sociale, dar chiaru acést'a este caus'a cá se moderezi durerea; sa Te reculegi, pentrucá cu barbatia se poti singuru corespunde grelei missiuni; pune inainte ochiloru pe Proroculu Davidu sî urméza esemplulu lui despre care astfelu scrie sf. Scriptura la cartea Imperatîloru: „Sculatus'au Davidu, sî s'a spelatu, sî „a schimbatu vestmintele lui sî a intratu in cas'a „lui Ddieu, sî s'a inchinatu lui. Sî a cerutu pane „cá sa manance; ear feciorii lui au dîsu câtra densulu: Ce insemnéza aceste graiuri?.. sî a dîsu „Davidu, pâna candu copilulu traiá inca, amu postitu, „sî amu plânsu, ca amu dîsu: cine scie, póte ca „Ddieu, va sa aiba pietate de mine sî va daruí vieti'a „copilului Domnulu. Acum insa ca a muritu, pentru ce sa mai plangu? puté-voiu óre sa-lu re'ntorcu! Eu me voiu duce câtra densulu, iar elu „nu se va re'ntórce“. Asiá voiu marí pe Dumnedieu.

Iara Tu fericita adormit'o in Domulu, Tu care ai sciutu in lumea acést'a a fi o consórte pré credinciósa, o adeverata mama de familia, rudenia plina de consimtiementu, o amica plina de devotamentu, seraciloru pré buna mangaitóre sî ajutatóre, iara acum ne fu-si rapita in flórea vietiei, lasandu inimi sfasîate de dorere, primesce in ceruri resplat'a ce se cuvine virtutei, iéra la noi memori'a Ta fia eterna.

Despre poesi'a romàna.

(„Convorbiri literarie“)

I

Conditiunea materiala a poesiei.

(Urmare.)

In Sofocle ajutoriulu are „ochi voiosi“ etc.

Cea mai pitorésca fantasie sî in acésta privintia o are iérasi Shakespeare.

Lumin'a a intratu
Dejá cu nóptea 'n lupta,

dîce Lady Macbeth *)

Sacrilegulu omoru a calcatu sfantulu templu
Alu regelui, furandu viéti'a din altaru

striga Macduff.

Pân' a nu mantuí

Nocturnulu liliacu monachesculu seu sboru
Sî pân' a nu trage cornorutulu gândacu
Somnurosu bâziindu, clopotulu de nópte
Se 'mplinesce-o fapta de cruda pomenire

prevestesce Macbeth.

Grozavulu omoru,
Ce santinel'a sea, lupulu, l'a treditu
Urlandu-i ór'a noptii, pasiesce stachiosu...
Pamentu nestramutatu, n'audî pasulu meu
Or' unde m'aru purtá, ca nu pietrele tale
Destainuindu-mi fapt'a, sa lipseasca pe nópte
De grozav'a tâcere ce acum nevoiesce.

Trecendu la literatur'a nóstra, de-sî nu ne putemu asceptá la aceeasi fantasia vigurósa, totusi constatâmu intrebuintiarea aceluiasi mijlocu de personificare.

In esemplulu dejá citatu din Bolintineanu:

Colo sub o neagra stânca
Geme riulu spumatoriu,
Pacea noptii e adenca,
Lun'a dórme pe unu noru

impressiunea produsa prin acésta strofa: provine mai alesu din personificarea lunei in versulu din urma.

Asemenea in o poesia a lui Gr. Alessandrescu:

Este ór'a nalucirei: unu mormentu se desvalesce,
O fantoma 'ncoronata din elu ese — o zarescu,
Ese — vine câtra tiermuri — stà — in preajma sa privesce—
Rîulu inapoi se trage, muntii verfulu i-si clatescu.

Dintre tóte poesiele „Dlui Marelui Logofetu“ I. Vacarescu, (publicate la 1848), singurele strofe acceptabile, afara de cea publicata in colectîunea de fatia, ne paru a fi cele d'antâiu din „o dî sî o nópte de primavéra la Vacaresci“, sî frumseti'a loru depinde mai alesu dela personificarea amorului:

N'amu sa scapu, in peptu portu dorulu
Peste ape, peste munti,
Vedu ca peste mâri amorulu
Candu o vrea, isi face punti.

La carpati mi-amu adusu jalea,
Loru amu vrutu s'o harazescu:
Resunetulu, frundi'a, valea,
Apele mi-o immultiescu!

Mii de predici, mii de curse
Peste firea tót' a 'ntinsu,
Lacrimi in zadaru suntu curse:
Unde-oiu merge, eu suntu prinsu.

Aceste esemple voru fi de ajunsu pentru a dá o idea despre personificârile poetice sî pentru a probá, ca sî ele suntu nascute din necesitatea de a sensibilisá gandirea pré abstracta a cuvinteloru. (Va urmá.)

---

*) „Macbeth“, edit. Junimei, pag. 60, 34, 50, 26, 37,

numai o fractîune; carea n'a voitu a se supune votului majoritâtiei.— Teologii rom. gr. cat. dela universitatea de aicea, cari subscrisera adres'a din cestiune, n'au luatu nici candu parte la adurârile junimei, sî cá convictisti— nici nu li este permisu a face acest'a, prin urmare numerulu loru n'are nici o valóre in decisiunile tinerimei de aicea.

Fiindu ca amu avutu onóre a fi presiedinte acelei adunâri generale ; deci provocatu acum'a de junimea rom. studiósa in Vien'a, mi-amu tînutu de detorintia, a dá deslucirile acestea, pentrucá publiculu cetitoriu sa aiba idea chiara despre adres'a amintita. *)

Vien'a 10 Aprile 1867.

In numele junimei romane stud. la Universitate sî alte institute din Vien'a :

Georgiu Baronu Vasilco m/p.,
rigurosantu in drepturi.

Principatele române unite.

O scire din cele mai placute din mai multe punturi de vedere : Mari'a Sea Principele Serbiei a binevoitu , in intórcerea sea dela Constantinopole a vení in Bucuresci spre a face o visita Mariei Sele Domnitorelui Românilorn.

Acestu actu areta prin faptu câtu de bine Domnitoriulu bravului poporu serbu a 'ntielesu simtiemintele de fratîa ce léga aceste dóua popóre vecine sî totu deun'a amice. Salutandu-lu dar cu totu respectulu ce avemu sî pentru natîunea serba sî pentru eroic'a familia a Domnitorelui ei , suntemu siguri ca prin primirea ce-i va face poporulu românu, va vedé sî mai bine ca aceste dóue popóre, Dómne ale marelui fluviu alu Europei, suntu legate unele de altele prin simtieminte, precum suntu legate sî prin missiunea loru sî va recunósce ca aceste legaminte voru fi bine cuventate de ceriu din dîu'a in care Domnulu Serbiei sî alu Romaniei si voru strange mân'a cu lealitate ce-i caracterisà sî cu tari'a ereditaria a ilustrilorn loru familie.

Sambata diminéti'a Domnulu Serbiei va intrá in Capital'a Romaniei. Asteptandu program'a oficiala, dâmu poporului românu acésta scire atâtu de placuta lui, cá sa aiba tempu a se pregatí spre a primí pe Domnitorele bunilorn sî bravilorn nostri vecini dupa anim'a sea sî cu entusiasmulu romanescu. „Romanulu“

Cetimu in „Tr. Carp.“ urmatórele :

Eri, (Sambata) pre la amédi Mari'a Sea Principele Serbiei intrà in capital'a nóstra in trasura deschisa, la drépt'a Mariei Sele Domnitorulu Românilorn.

Mari'a Sea Principele Michaelu Obrenovici, intorcandu-se dela Constantinopole , a binevoitu sa visiteze sî pre amicii sei vecini, cu cari Serbii nici odata n'au avutu decâtu buna vecinatate sî amicia cordiala. Doi adjutanti domnesci sî postilionulu particularu alu Mariei Sele Domnitorulu Românilorn a fostru tramisi spre a aduce pre Mari'a Sea serba venindu dela Giurgiu.

Principele Michael Obrenovici a trasu [la palatulu domnescu printre linie de soldati, intre salve de tunuri sî intre musice.

Aséra pre la 8 óre populatiunea serba, amestecata cu populatiune româna in mare numeru, au mersu la palatu cá sa faca urâri de buna venire Mariei Sele Principelui Serbiei.

Pre la 9 óre Mariele Loru Principele Serbiei sî Domnitoriulu românilorn au onoratu representatiunea pentru a dóu'a óra a dramei Vorniculu Buciok, productiune a dlui Alessandrescu Urechia.

Varietâti.

*** Escel. Sea Falliot. de Crenneville a demissiunatu de postulu de Guvernatoriu sî fu decoratu cu ordinulu celu mare Leopoldinu.

*** In 13 Aprile nou a sositu ordinatiunea gub. la emisulu minist. ung. la Magistratulu de aici pentru recrutarea din acestu anu. — Transilvani'a va dá in anulu acest'a 6857 feciori sî adeca din clasele 1846, 1845 - sî 1844. Recrutarea se va incepe in 29 Aprile sî va durá pâna in finea lunei lui Maiu. („S. Bl.“)

*** „M. P.“ spune ca cont. Em. Péchy aru fi sî tramisu inainte servitori, ecuipagiuri sî cai. La Banfi-Hunyad se dîce ca va fi intempinatu serbatoresce. Locuinti'a i va fi in casele Corbuliane calea Monostorului (in Clusiu).

*** Aflandu-se de unu tempu incóce multi teneri români la studiu in institulu Teresianu din Vien'a, ni se spune din isvoru securu , ca prin mijlocirea acestor'a a ingaduitu in. ministeriu, cá sa li se propuna sî limb'a româna cá objectu , cá sa nu remana indereptu cu cunoscinti'a chiaru a limbei sale materne. Ne place a inregistrá acésta fapta, câci sperâmu, ca nu va trece multu tempu, candu sî la universitatea din Vien'a, unde studiéza atâti'a teneri români pe la diferitele facultâti, se va infiintiá prin ingrigirea ministeriului nostru o catedra speciala sî pentru studiulu limbei sî alu literaturei romanesci. „Fói'a Societ. din Bucovin'a.“

*** „Albin'a“ ne spune ca D. Vasile Gregorovitia este denumitu profesoru de limb'a român a la nou infiiniiat'a catedra in institutulu Teresianu din Vien'a.

*** Legiunea austriaca din Mexicu rentórna in despartieminte de cate un'a suta. Intre cei sositi pâna acum'a suntu sî domnii medici români Dr. Arsenie (cu decoratîunea Guadelouppe) sî Dr. Mitrea. „Albin'a“

*** Ajutoriu românu pentru Candioti. Vineri in 12 Aprile n. se dede in Bucuresci o productiune solena in teatru arangiata de mai multe dómne române sub patronarea principesei Alessandr'a Ghica pentru ajutorarea Candianilorn. Venitulu e 400 de galbeni. Consululu rusescu bar. Offenberg inca a fostu de fatia in teatru.

*** (Societate de lectura.) Din Beiusiu ni se scrie : „Societatea de lectura a jun. stud. face propasîri de sperantia mandra, pre terenulu activitatei sele ; Revrd. D. presiedinte sî directore gimn. Teodore Kővary prin mai multe oferte materiali, O. D. Conducatoriu Gavrielu Lazaru de Purcaretiu — prin cuvinte insufletîtóre, inspira focu sî energia in peptulu junimei, iéra junimea sî-nutresce foculu sî-si induplica energi'a ; in scurtu tempu va sa-si dee dovedî vie despre viéti'a sea activa, câci : in duminec'a a dóu'a dupa pasci va sa suprinda publiculu asistante cu o séra de concertu insotîta de dechiamatiuni , in a trei'a dî de Rusali si-va espune fructele progresului in un'a siedintia publica spre privirea sî ascultarea publicului ; iéra in finea anului sperédia, sî speranti'a ei e firma , ca si-va putea eluptá placerea sî indestulirea totala a natiunei intregi, prin edarea unui almanacu beletristicu, incâtu se va putea mai bogatu sî corectu. — La tóte acestea apoi, pregatirile s'au sî pusu in miscare, membrii stau cu rolele in mâna, operatele din archivulu societâtiei s'au luatu la revisiune, din ce se vede dar cá societatea nóstra nu e trandava, ci se nisuesce spre ajungerea scopului seu, lasandu-ne a crede, ca cu puteri unite lu va sî ajunge, — iéra incâtu ne vine la intrebare inlesnirea scopului : Societatea nóstra de lectura, are onóre a-i dechiará cu tóta stim'a pre fostii membri actuali, dnii: Victoru Rusu teologu in Vien'a, Elia Trail'a juristu in Oradea, Simeone Botizanu juristu in Pest'a, Moise Popiliu vice-not. com. Nic. Oncu maturisante in Oradea, precum sî pre Ioane Lapedatu stud. de cl. VII gimn. in Sabiiu, pentru presinte sî viitoriu, de membri onorari ai sei. — Totu cu acésta ocasiune, societatea nostra de lectura, voiesce a-si implini detorinti'a cea mai scumpa, oferindu-si multiamit'a publica, nobileloru redactiuni : „Trompet'a Carpatîloru“, „Romanului“, „Albin'a“, „Concordi'a“, „Fói'a Societâtiei“ din Bucovin'a, „Famili'a“ „Gur'a Satului“, „Archivulu filologico-istoricu“, „Sionulu Romanescu“, pentru generós'a-le partinire cu care ne-au imbratîsiatu intreprinderea nóstra spedandu-ne pretiuitele loru jurnale, gratis sî inca cu destingere D. redactoru alu „Romanului“ D. Eugeniu Carad'a totudéun'a in câte 2 esemplare ; asemenea multiamita primésca dela noi O. D. redactoru a „Naturei“ pentru unu volumu completu a pretiuitei sele foi din anulu 1865.

Credemu, ca aceste fapte nobile voru sci sa inspire insufletîre in animile tuturoru românilorn sî le voru sci indulcí spre imbratîsiarea caldurósa a intreprinderei nóstre celei fragede. Beiusiu 5 Aprile, 1867. Ionitia Radescu, not. coresp. *)

Publicare de concursu.

Spre ocuparea de 2 locuri pentru transilvaneni in fundatiunea aerariale, care cu inceputulu anului scolasticu 1867/8 voru devení vacante in institutele mai inalte pentru cualificarea militare adeca in institutele de cadeti sî academiele militare ; mai incolo e unu locu de fundatiune aerariale pentru transilvaneni care va devení vacantu in institutele pentru cualificarea militare primare adeca in casele de cresceri sî compagniele scolari, se escrie prin acést'a concursu pâna in 25 Maiu a. c.

Concurentii spre ocuparea vre-unui'a din locurile acestea de fundatiune se provóca prin acést'a a substerne in terminulu prefiptu petitiunile provediute cu documentele mai josu prescrise la oficiele politice respective spre a se inaintá Guvernului acestui'a regiu.

Petitiunei suntu a se aclude :

1. Cartea de botezu a aspirantelui,
2. Testimoniulu de impunsu,
3. Testimoniu de sanetate edatu de unu medicu militare graduatu,
4. List'a mesurei compusa de comand'a militara a cercului, de statiune, séu de intregire, sî
5. Testimoniulu celu din urma scolariu alu aspirantelui.

Spre orientarea concurentîloru se aduce aminte, cumca spre primirea in anulu 1. a unei case de crescere primare e determinata etatea intre 7 sî 8 ani.

Primirea in unu cursu anuale mai inaltu e conditiunata de o instructîune elementara corespundiatóre ; totusi e de ajunsu chiaru spre primirea in cursulu anuale alu patrulea, absolvirea clasei a 2-a normale cu resultatu bunu.

Etatea de suscepere pentru anulu primu intr'unu institutu de crescere superioru séu intr'unu institutu de cadeti, este egale in ambo institutele acestea sî adeca intre 11 sî 12 ani.

Spre primirea in anulu primu intr'unu institutu de crescere superioru debue cá aspirantele sa fi absolvatu cu succesu bunu class'a a 3 normala.

Pentru intrarea in anulu I. in institutulu de cadeti se pretinde absolvirea cu calculu bunu a clasei a 4 normala.

Spre primirea in unu anu scolasticu mai inaltu a unui institutu superioru de crescere séu a unui institutu de cadeti e necese o sciintia pregatitóre mai desvoltata, sî anume : spre a putea intrá in anulu alu 2 alu unui institutu de cadeti, se pretinde absolvarea cu succesu bunu a clasei prime din gimnasiulu inferioru séu scól'a reale inferiore, iéra pentru anululu scolare alu treilea séu alu patrulea, cunoscinti'a aceloru obiecte care suntu prescrise pentru a 2 resp. a 3 clasa a unei scóle reale séu a unui gimnasiu inferiore.

Pentru institutele de crescere suntu pretensiunile mai mici, câci e de ajunsu chiaru spre intrarea in unulu din anii scolastici finali absolvirea perfecta a clasei normale a 4.

Spre a putea intrá in o academia militare se pretinde, pre lânga câtu-va cunoscintia a limbei francese, absolvirea eminenta a anului scolariu primu din atare gimnasiu séu scóla reale superióre , séu celu putînu absolvirea eminenta a tuturoru claseloru unui gimnasiu micu completu séu a unei scóle reale inferióre.

In academiele militare se primescu aspiranti echisivu numai in anulu I. sî anume in etatea intre 15 sî 16 ani.

Primirea definitiva aterna dela resultatulu unui esamenu ce se tîne cu aspirantele in institutu insusi.

Dela reg. Guvernu alu Transilvaniei.

Clusiu in 7 Martiu 1867.

Nr. 10—1

Burs'a de Vienn'a.

Din 4/16 Aprile 1867.

Metalicele 5%	57	40	Actiile de creditu	170	50
Imprumut. nat. 5%	68	20	Argintulu	129	25
Actiile de banca	708		Galbinulu	6	18

INDREPTARE. In nr. tr. pag. I. col. I. sîr. 36 in locu de „inaintarea“ sa se dicá: in avutirea; col. II. sîr. 13 in locu de „merita cunoscinti'a“ sa se dîca merita recunoscinti'a etc.

---

*) Celelalte jurnale romanesci suntu rugate a reproduce acésta dechiaratiune.

*) Celelalte foi suntu rugate din partea societatei amintite, a primí articululu acest'a in pretiuitele loru colóne.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 29. ANULU XV.

Sabiiu, in 9|21 Aprile 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Sabiiu 8 Aprile.

In nrulu trecutu amu atinsu despre scomositatea dietei din Boemi'a. Cert'a cea mai inflacarata fu in siedinti'a din urma intre minoritate sî majoritate. Cea d'antâiu au protestatu contr'a alegeriloru in senatulu imperialu, precandu acest'a le sprigini. Minoritatea se vediù nevoita acum a pasî la protestu, care maresialulu de tiéra promite a-lu adauge protocolului dietalu.

Minoritatea dupa ce da protestulu se gata de plecatu sî intre strigate de „slava", pre cari le acompaniaza sî galeriele dietei, ese afara. Galeriele inca a trebuitu sa fia desiertate in urm'a acestei demunstratiuni.

Diet'a dupa aceste, avendu inca atâti membri, câti sa aduca unu conclusu (135), primesce propunerea majoritâtiei pentru alegerea in senatulu imperialu, carea dupa o intrerumpere scurta a siedintiei se sî pune in lucrare.

Resultatulu alegerei e 40 constitutîunali (reichsratisti) sî 14 natîunali (cechi). Intre deputatii constitutîunali e alesu sî dlu min. de Beust.

Senatulu imperialu nu are acum pedeci sî se va sî aduná preste tempu scurtu. Ministeriele suntu gramadite cu pregatirea de propuneri sî projecte. Se vorbesce multu de introducerea respunsabilitâtiei ministeriali sî dincolo de Lait'a. Sî delegatîunea translaitana se considera de acum intre propunerile aceste. Se vorbesce ca va constá din 60 membri; din 20 din cas'a de susu sî din 40 din cas'a de josu.

Fói'a oficiala din Bud'a-Pest'a anuntia, ca tóte delictele de pressa comise pâna la 17 Aprile nou — déca nu au involvatu pâri din partea privatiloru, ci suntu intentate curatu numai din partea deregatoriei, — se iérta (amnestiaza).—

La „A. A. Ztg." scrie unu condeiu oficiosu din Vien'a: Aru retâcí cine-va candu aru crede ca desbaterile corónei cu Ungari'a aru fi incheiate cu primirea elaboratului afaceriloru comune. Diet'a ungurésca indata ce se va aduná dupa pasci, va avé de eliminatu unele puncte insemnate din legile din 1848 precum: delaturarea demnitâtiei palatinale, stergerea — séu neintroducerea gardei natîunale sî indreptâtîrea regimului de a puté disolve diet'a, sî pâna nu va fi votatu acést'a bugetulu.

Dupa o insciintiare din partea banului Croatiei diet'a croata carea se aduna in 1 Maiu nu va avea alta de fâcutu decâtu de a primí rescriptulu respundietoriu la adresa, a desbate asupr'a acestui'a sî aduce unu conclusu, care sa fia apoi asternutu Maj. Sele.

Denumirea unui magiaru de comissariu regescu in Fiume (municipiu mai multu italianu), au fâcutu sânge reu in slavi, pentruca ei privescu in acést'a o actiune contra regatului triunitu (croato-slavono-dalmatinu). —

Afacerea Luxemburgului pare ca s'a mai asiediatu. Scirile numai suntu tocm'a asiá ascutîte cá in dîlele trecute. Cu tóte aceste de pregatiri de inarmâri e vorb'a in tóte pârtile sî aducatorii de noutâti sciu sa ne spuna de nóue masînarii de omoru, aflate in Franci'a, acum de curendu.—

In Berlinu scotu ómenii de statu argumente nóue, cari indreptatiescu pre Prussi'a a tîné ocupatu Luxemburgulu.

Se vorbesce ca corpurile legilative din Franci'a voru dá imperatului putere absoluta pre tempulu resbelului; ele pe sine insa se voru amaná.—

Ans'a la conflictulu de fatia dupa „Debats" a fostu urmatórea: Prussi'a cugetá a trage regatulu Olandei in federatîunea germana de nordu, séu alu intrupá in Prussi'a. Regele sî ministri Olandei aflandu de intentiunea acést'a prussiana au venitu la ide'a de a cede Franciei Luxemburgulu spre a avé in aceea unu aliatu tare.— Totu acea fóia spune, ca se lucra energicu pentru o aliantia intre Franci'a sî Angli'a pentru aperarea Olandiei.

Scirile despre aliantie inca nu lipsescu. Se spune de o aliantia intre Franci'a, Itali'a, Austri'a, Dani'a, Norvegi'a sî Svedi'a.— Alte versiuni suntu despre o apropiare a Prussiei de Austri'a sî scirile mergu asiá departe de spunu, ca Br. de Beust aru fi pretinsu dela Prussi'a cá pretiu de o aliantia, delaturarea tratatului de pace dela Prag'a sî inlesnirea de a capetá Austri'a o pusetîune in Germani'a egala cu cea a Prussiei.

Cestiunea orientala se pare infundata prin cea a Luxemburgului, ceea ce póte fi numai la parere, pentruca cetimu, ca Pórt'a e aprópe de a pasî ostila contra Greciei. — Russi'a, carea inca arméza sî concentréza trupe in pârtîle de média dî ale imperiului seu, se dîce ca se va folosí de ocasiunea eventuala din apusu, va intreveni in favórea popóreloru crestine din Turci'a sî se va multiamí a plantá crucea pre biseric'a St. Sofie in Constantinopole (dîdita de Iustinianu Imperatulu romanu (la 525 d. Ch. i éra dupa caderea Constantinopolei la 1453) prefacuta in mosîée turcésca) sî apoi dupa ce va stramutá tronulu dela Aten'a acolo se va intórce acasa.

De aceea va fi interesantu a mai adauge sî scirea dela marginea Poloniei din 12 Aprile, in care se spune de nou despre mersuri de trupe spre média di, despre intâriturí in Varsiovi'a, in Modlin sî Zamosc. In cercurile acestoru trupe se vorbesce de o pornire spre Siuml'a (in Turci'a) cá de unu ce, ce are sa se intemple câtu mai curendu.

Cu tóte ca aceste suntu numai sciri sî adevet'a stare a lucruriloru, care se petrece intre diplomati nu se scie, dupa cele de mai susu amu avé urmatórea constelatîune: In apusu Franci'a contra Prussiei, la média nópte Dani'a contra Prussiei, Svedi'a sî Norvegi'a in resaritulu de média nópte contra Russiei (candu aru fi aliata acést'a cu Prussi'a); la média dî Austri'a neutrala cu unu corpu de observatiune in apropierea Germaniei, Itali'a sî Angli'a cu marin'a in marile turcesci contra Russiei; abstragendu dela pusetiunea ce aru luá statele americane nordice.

Cá unu curiosu adaugemu sî o pretinsa especteratîune a principelui Gorciacofu, ministru rusescu, ca adeca pre Napoleonu III astadi, numai pâlmile ce i le da Bismark din drept'a sî din stang'a, lu mai tînu in picióre. Se insemnâmu ca inainte de resbelulu orientalu din 1854 inca a jucatu o palma a unui diplomatu rusescu o rola insemnata.

Din Pest'a.

Conferinti'a deputatîloru ardeleni s'a readunatu in 12 Aprile la 4 óre dupa amédî spre a mai disscutá inca unele cestiuni in privinti'a Transilvaniei. Presiedinti'a o purtà sî acum ministrulu de justitia. Gál de Hilibu face o espositiune despre referintiele urbariale in Transilvani'a incependu de pre la 1754 sî termina cu invinuirea tribunalului supremu, carele dupa densulu trebuie sa se strâmute numai decâtu la Pest'a, cá sa fia sub mai buna priveghiare. In fine face unele propuneri privitóre la deslegarea referintieloru urbariale.

Hosszu se invoiesce cu propunerea lui Gál de a se instituì judecatorii de sine statatóre ambulante pentru instanti'a prima sî pentru sectiunî separate in afaceri urbariale sî la tribunalele superiore; se invoiesce sî cu impârtîrea locului de pasiune pre calea oficieloru; dara incâtu privesce comasatîunea apoi crede ca aceea intre români se va puté esecutá cu mari greutâti, intre unguri pre lânga asistinti'á militara; in secuime insa nici intr'unu modu.

Geezö aru dorí cá sa se reguleze mai intâiu cestiunea despre siculica haereditas sî apoi sa fia vorb'a despre regularea proceseloru urbariali.

Conte D. Telechi sen. nu vrea sa recunósca ca totu pementulu secuiescu e siculica haereditas. Elu doresce cá in lege sa se tina socotéla de impregiurarea, cá fia-carele sa aiba pamentu dupa cum a fostu la 1848 inscrisu in tabelele de dare.

Hosszu o afla acést'a de prisosu de órece patent'a din 1854 spune apriatu ca totu pamentulu colonicalu a intratu la 1819 in tabelele de conscriptiune, de unde urméza, ca fia-care omu in tiér'a secuiésca, carele avea o atare posessiune in 1848, se privesce de eliberatu. Sî Miko sî Gál suntu contra acestei interpretatîuni. Zeyk este de pârere ca interpretatîunea sa se faca objectu de pertractare in corpurile legilative. Al. Dosza increde cestiunea apretiârei ministrului.

In fine se pune pre tapetu cestiunea montana. In privinti'a acést'a ié dep. Abrudului Széles cuventulu sî face o espunere despre legile, statutele sî ordinatîunile privitóre la montanu, pâna la inceputulu lui Marte din anulu acest'a sî spriginesce reintroducerea legiloru de pâna la 1848.— Contr'a celei emise in tempulu din urma au recursu Simeonu Balintu sî Dionisiu Tobias la ministeriu (unguresculu).— Cont. S. Vass dîce, ca Abrudenii aru fi demni de compatimitu, candu s'aru pune in lucrare ordin. din 1 Marte 1867, pentruca din câte legi montane cunósce elu, nici un'a nu e asiá asupritóre cá acést'a. Cu acestea se incheia conferinti'a.

Ministrulu multiamesce pentru concursulu membriloru conferintiei prin lamuririle loru sî promite ca va face totu ce e de lipsa pentru binele, folosulu sî liniscirea locuitoriloru Tranniei.

Unu corespundinte din Pest'a alu Pressei celei nóue descrie genesea projectului de conclusu a lui Deák, privitoriu la cestiunea croata, in modulu urmatoriu:

De unu tempu incóce cercurile politice se ocupa mai numai cu cestiunea croata. Partitele au tînutu conferintie in privinti'a acést'a sî s'au incercatu mai de multe ori, de-sî in desiertu, de a aduce opiniunile diferiteloru partite in consonantia. Intr'aceea ministeriulu se consultà in sinulu seu sî cu barbatii de statu de dincolo de Lait'a (Beust sî Kussevich) fâra cá sa fi ajunsu la unu resultatu finalu. Cu tóte ca se asigura, ca intre ministrii ungurесci sî intre DD. Beust sî Kussevich nu au esistatu nici o diferintia principala, esentiala de opiniune, totusi ei au fostu totudeodata in dubiu, ca pâna unde au de a merge in cestiunile contr'a Croatîei. In fine au fostu remasu cá incurcaturile din apusu sa grabésca otârirea finalá, sî se asigura, ca depesiele din Parisu sî Berlinu au avutu influintia fórte mare asupr'a otârirei acestei'a finale. Sî intru adeveru, conclusulu de proiectu alu partitei ministeriale se deosebesce de opiniunile, ce le-au avutu partit'a aceea inainte numai cu vre-o câte-va septemâni totu despre cestiunea acést'a. Atunci erá tare otârita, de a anexá Fiume Ungariei, sî de a nu permite cá Croatii sa fia representati in delegatiunea afaceriloru comuni fâra prin diet'a din Pest'a. Deci déca cestiunile acestea dóue acum'a nu suntu accentuate asiá tare, aceea e unu sacrificiu, care l'au adusu regimulu ungurescu relatiuniloru politice, ce ne amenintia. Acum'a insa trebuie sa se faca necessitatea sacrificiulu, acestui'a dietei plausibila; ceea ce au fostu unu lucru greu, fiinduca stâng'a nici dupa espunerea motiveloru politice celoru urginti, nu se putù induplecá, cá sa primésca conclusulu de proiectu ministerialu. Erá de temutu, ca acest'a va cadé in casa sî nu se va primí, pentru aceea se determinà Deák, de-sî nu prea bucurosu, de a-lu representá prîn numele seu.

Desbaterea in privinti'a acést'a au fostu scurta, câci o desbatere mai indelungata mai curendu aru fi fostu periculósa. Partit'a se facù atenta, ca acel'a trebue realisatu fâra nici o straformare, déca nu va vrea sa pericliteze esistinti'a ministeriului Andrássy, sî in modulu acest'a s'au mantuitu. Insa invingerea, ce o au eluptatu ministeriulu, este o invingere de a le lui Pyrrhus (?); inca o victoria cá acést'a sî elu este perdutu, pentruca in tóte cercurile domnesce o nemultiamire mare cu deslegarea acést'a a cestinnei croate. Chiaru sî cas'a de susu este nemultiamita sî au evitatu ori-ce discussiune despre objectulu acest'a neplacutu. Predarea cetâtici se privesce aci cá unu actu alu lasitâtiei sî de rusîne. Dupa cum se vede stâng'a aru vrea, cá Croatî'a sa nu primésca complanarea oferita. Candu s'aru intemplá acést'a, ministeriulu — chiaru sî déca aru voi — nu aru mai puté aduce altu actu de indulgintia si aru fi silitu a intrebuintiá fortia. Insa croatii póte ca nu voru lasá sa vina lucrulu pâna intr'atât'a; conducatorii ei au primitu inscintiare din Vien'a, ca de acolo nu au sa ascepte nici unu ajutoriu, ca se doresce impacarea cu Ungari'a sî déca va fi de lipsa se voru silí la acést'a. Prin urmare Dnii din Agram voru fi cu ratiune sî se voru invoi.

Deagu 1 Aprile 1867.

La articululu din 31 Ian. a. c. publicatu in nr. 12 a „Gaz. Trans.“ de unu „Unitu sî unu Neunitu“ din Bobohalm'a, subscrisulu, la acelea puncte calumniatóre da urmatoriulu respunsu:

De vreme ce Inspectorii de scólele districtuale au strens'a datoria, cá candu se va redicá vre-unu edificiu de scóle, se céra mai intâiu binecuventarea, aprobarea sî invoirea supremului Inspectoratu de scóle, care s'au sî fâcutu din partea acestui Insp. scol. in 12 Aug. 1863 nr. 74 pentru scóiele tractuale, pre lânga aceea descoperire, cumca comunele bisericesci din tractulu Ternavei de josu gr. or. suntu amestecate cu gr. cat. veniturile comunale inca le suntu amestecate, sî asiá in urm'a descoperirei oficiului procesuale de cercu respective a zelosului D. Macaveiu Pop, aru fi cu scopu a se redicá scóle in comunele mestecate sub unu edificiu pentru incungiurarea speseloru, sî mai curenda ispravirea acelor'a. — La acést'a i s'au resolvatu subscrisului din partea supremului Inspectoratu scolariu gr. or. sub nr. scol. 105 dto 21 Aug. 1863 cumca Inaltu acel'a se invoiesce, cá sa se edifice clâdiri de scóle sub unu coperisiu, insa cu dóue odei deosebite, nu pentru altu ceva-si, ci numai cá caracterulu scólei nóstre sa se sustîna sî cá sa nu ne amestecâmu in jurisdictiunea altei biserici. — Despre acést'a D. Jude procesuale luà asuprasi a incunosciintiá sî pre ordinariatulu gr. cat. — Acést'a inca s'au fâcutu — de unde asemenea invoire s'au datu, care se afla de fatia sî la D. Jude proc. cu dto 21 Sept. 1863 nr. 667. Asiá dara numai in intielesulu acestoru citate concedii Inalte subscrisulu au caletoritu in cercu impreuna cu D. Jude proces, in an. 1863 pentru super-edificarea scóleloru in comunele mestecate: Cucerdea, Chincisiu sî Bobohalm'a, cu care ocasiune fiindu in cuartiru togm'a in cas'a neunitului Nicolae Pop, care au cetitu ordinatiunile amberoru ordinariate, in a câroru intielesu s'au sî super-edificatu scóle confessiunale deosebite. Asiá dara nu e dreptu, ca in comun'a Bobohalm'a este scóla comunala, ci din contra suntu dóue scóle confessiunali sub unu edificiu, din care causa nu amu pututu suferí, cá „Unitu sî Neunitu“ sa puna Invatietoriu de alta confessiune fâra scirea acestui Inspectoratu in contr'a ordinatiuniloru sele, — dupace fostulu Invatietoriu in anulu scolariu 1865/6 in comun'a Bobohalm'a Emanoil Tolan s'au multiamitu de aceea statiune din causa, ca nu si-au pututu scóte léf'a sea, intorcendu-se a casa in Seplacu numai cu unu bubeu, sî nisce zelóge date de antistele comunale. — Acestu Inspectoratu scolare vadiendu nepasarea inaintestatatoriloru comunali au datu unu circulariu in 27 Iuliu 1866 nr. 106 câtra tóte Eforiele scolare tractuale, ca acestea de tempuriu sa otârésca léf'a Invatietoriloru, cá statiunile vacante sa se póta supliní. — Dintre tóte comunele supuse acestui Inspectoratu numai singura Bobohalm'a n'au fâcutu destulu — n'au otâritu léf'a, cá sa se póta de tempuriu slobozí concursu, sî nici nu s'au ingrigitu de Invatietoriu. Sosindu tempulu invetiaturei de iérn'a sî aflandu-o fâra Invatietoriu, silitu au fostu acestu Inspectoratu scol. a face aratare câtra D. Jude procesuale cá se indatoredie pre comun'a nóstra bisericésca din Bobohalm'a de a otârí léfa pentru Invatietoriu, cá sî acestu Inspectoratu sa se póta ingrigí de Invatietoriu. — De-sî din partea D. Jude proces. s'au fâcutu destulu acei provocâri totusi Bobohalm'a n'au otâritu léfa, sî asiá m'amu vediutu silitu a tramite pre tinerulu Atanasie Truti'a din Selcudu de Invatietoriu, care are o purtare buna, si care nu-i pruncu (precum dîce „Unitu sî N. U.“), ci este in varsta de 23 de ani. Ce se atinge despre sciintiele acestui tineru poftésca „Unitu sî Neunitu“ atâtu la gimnasiulu din M. Osiorheiu, câtu sî ai vedea testimoniulu seu cumca au absolvatu 3 clase gimnasiale cu sporiu bunu. Acest'a s'au recomendatu de Invatietoriu nu pentru altu ce-va, ci numai pentruca este in stare a duce in continuitate invatietur'a pruncilorn cu a Invatietoriului din anulu precedente. Pre acest'a l'aru fi sî primitu poporulu nostru, dara antisti'a comunala s'au impotrivitu preste competinti'a ei, póte pentru aceea, ca acest'a n'au complimentatu din destulu pre acei antisti — Ce se atinge de Filonu Pang'a acest'a s'au presentatu acestui Insp. scol. cârui'a i s'au spusu ca nu se póte primi de Invatietoriu in scól'a confessiunala din Bobohalm'a din pricina binecuventata, totusi pre acest'a antisti'a com. l'au pusu de Invatietoriu fâra invoirea Inspectoratului scol. aretata antistiei comunale in 19 Nov. nr. 170, sî l'au bagatu in scól'a nóstra care si-au sî inceputu carier'a de invatietura in 6 Dec. 1866 cu aceea dechiaratiune din partea lui „Unitu sî Neunitu“, cumca acestu Inspectoratu nu poruncesce nimenui la scól'a loru, ci ei voru pune pre cine voru vré de Invatietoriu. — In 7 Decembre mergendu la Bobohalm'a pentru ratiociniulu bisericescu, unde sosindu sî intrebandu ca cum stau cu scól'a, au respunsu: ca au auditu cumca Notariulu sî Bireulu au pusu de Invatietoriu pre unu feciorn unitu din Petrilac'a, la acést'a intemplare m'amu vediutu silitu a tramite doi membri din Efori'a scolara, cá sa chiame pre pusulu Invatietoriu de fatia sî sa incuie scól'a, tramisii mergendu la scóla nu l'au aflatu acolo (câci acest'a mai inainte cá tramisii au sositu in fati'a poporului), ci numai 4—5 prunci jucandu-se in scóla. Aducendu tramisii chei'a scólei, s'au intrebatu Filonu Pang'a, ca cine l'au pusu pre elu de Invatietoriu, sî au respunsu ca Notariulu sî Bireulu. Subscrisulu de nou iau spusu, ca nu-lu póte cunósce de Invatietoriu. — Asiá dara la cererea poporului nefiindu altu cine-va, s'au renduitu de invatietoriu Dimitriu Popu, sî totusi nu sciu ce au pututu aduce pre Filonu Pang'a la aceea de a me cercá mai târdiu prin o epistola privata in care se róga de restituirea lui in postulu invatietorescu, incidiendu in aceea epistola 5 fl. — iéra 5 fl. promitendu-mi a-mi

FOISIÓRA.

Impartasiri dintr'unu manuscriptu,

ce tractéza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

Despre manastiri.

I. Manastirea este locu santitu indiestratu cu biserica sî alte zidíri pentru adapostirea calugariloru, cari s'au destinatu spre viétia singurateca sî contemplativa dupa cuvintele Mantuitoriului: „de vrei sa fii deseversîtu, mergi, vinde averea ta, sî o da seraciloru sî vei avea comóra in ceriu, sî vino dupa mine“ (.)

Spre intemeiarea vre-unei manastiri prescriu canónele, cá fundatorulu sa-si descopere Episcopului eparchialu intentîunea sea pentru intemeiarea manastirei in complesulu eparchiei, sî sa arete mijlócele banale, ce se ceru pentru infiintiarea, indiestrarea sî sustînerea unei manastiri, sî déca fundatorulu aru dorí sa impreune cu manastirea sî unu Nosocomiu, séu alte asiediaminte filantropice sî literarie, atunci elu este datoriu a asigurá prin mijlóce banali sî ajungerea acestoru scopuri, sî despre tóte a face cartea fundatîunale, sî a o predá Episcopului, carele cercetandu-o, sî aflandu-o de buna, randuesce, cá cartea fundatîunala sa se pastreze in archivulu episcopiei, sî totu odata designéza Episcopulu dîu'a, candu va esî la fati'a locului zidindei manastiri spre severșîrea rugaciuniloru pentru punerea temeliei a zidiriloru intentiunate. Tóte acestea au a se observá strensu, câci canonulu alu 4-lea alu Sinodului ecumenicu IV. demanda: „cá nime sa nu zidésca manastire fâra de voi'a Episcopului. (..)

II. Fia-care manastire este subordinata jurisdictiunei acelei Eparchii, in alu cârei complesu se afla.

Cumca fia-care manastire trebue sa fia subordinata jurisdictîunei acelei Eparchii, in alu cârei complesu se afla, acést'a aduce cu sine firea lucrului, câci fia-care manastire este parte intregitóre a Eparchiei, sî acestu asertu nu sufere nici o indoéla. Vremu insa sa intarimu asertulu nostru sî cu canóne, sî adeca 1, cu canonulu 34. apostolescu, unde Episcopului i se da dreptulu de a face in Eparchi'a sea tóte, cate se cuvinu Episcopiei sele sî sateloru celoru de sub dens'a; — 2, cu canonulu 18 sî 23 alu Sinodului ecumenicu IV, care renduesce, ca calugarii conjuratori in contr'a Episcopului cadu din trépt'a loru; — 3, cu canonulu 4 alu Sinodului ecumenicu IV carele prescrie, ca fâra aprobarea Episcopului eparchialu nu se póte zidí nici o manastire; — 4, cu canonulu 11 alu Sinodului ecumenicu VII., care da Episcopului dreptulu de a pune Economu in manastire, déca Igumenulu au negligatu aceea; — 5, cu canonulu 1 alu Sinodului localu I=II din Constantinopole, care prescrie, ca fâra aprobarea Episcopului nu se póte inaintá nime la trépt'a monachale; 6, cu canonulu 4 alu aceluiasi Sinodu localu din Constantinopole, pe basea cârui Episcopului i se cuvine dreptulu a stramutá dupa chipsuial'a sea pe calugari dintr'o manastire in cealalta, séu a conferí vre-unui calugaru parochi'a spre pastorire.

III. Óre au manastirile numite „Stavropighii“ sî „inchinate“ basea canonica?

Cá sa putemu aflá, ca óra manastirile numite „Stavropighii“ sî „inchinate“ au basea canonica, este de lipsa a premite definiti'a loru. Sî asiá dîcemu I, ca manastirile „Stavropigii“ suntu acele manastiri, care fundatorulu le inchina jurisdictîunei vre-unui Patriarchu, sî acest'a da binecuventare la zidirea manastirei, sî tramite o cruce, carea se pune in temeli'a zidindei manastiri, sî in care apoi Patriarchulu esercitéza jurisdictîunea archierésca cu totale eschidere a Episcopului, in a cârui Eparchia este acea manastire. — II. ca manastirile „inchinate“ se nûmescu in Romani'a acele manastiri, ai câroru fundatori au testatu la vre-unu patriarchatu, séu la unele manastiri dela Resaritu, o parte din venitulu anualu manastirescu cu scopu, cá sî acolo sa se faca rugaciuni pentru sufletele loru, sî apoi din motivulu acestui ajutoriu anualu Patriarchulu, sî respective Igumenii aceloru manastiri dela Resaritu si au insusitu, cu sprijón'a stapanirei civile, jurisdictiunea asupr'a manastiriloru, ce suntu in Eparchiele din Romani'a, cu totale esturbare a jurisdictîunei Episcopiloru eparchiali.

De-sî aceste definitîuni de ajunsu ne arata, ca manastirile numite „Stavropighii“ sî „inchinate“ n'au basa canonica, pentru ca nu corespundu canóneloru principali: totusi din privire la insemnatatea obiectului ne simtîmu indatorati a documentá mai pre largu ilegalitatea, ce prin abusu s'au introdusu in aceste manastiri.

IV. Stavropighiele suntu anticanonice.

Noi afirmâmu, ca Stavropighiele suntu anticanonice, câci canónele nu pomenescu nimicu despre astfelu de soiu de manastiri, ci din contra in canóne se amintesce in de obste numai despre manastiri, cá despre unu institutu bisericescu, care cá atare este normatu in tóte referintiele sale interne sî esterne.

Aflâmu insa amintire despre „Stavropighii“ in interpretarea canonului 31 apostolescu la Balsamonu sî Pidalionu. Canonulu acest'a prescrie: „ca presbiterulu, carele despretiuesce pe Episcopulu seu sî face adunâri de crestini sî infiintiédia altariu fâra de a dá vre-o vina asupr'a Episcopului seu, — sa se depuna cá unu ambitiosu; asijderea sî clericii sî toti, cati se voru dá lânga elu, ear cei mireni sa se segregeze, acést'a insa facase dupa un'a sî a dóu'a sî a trei'a admonitiune a Episcopului“. Noi in canonulu acest'a nu aflâmu alt'a decâtu indatorire, ca fia-care preotu, clericu sî crestinu trebue sa se

---

(.) Mateiu XVI, 24.—XIX. 20.

(..) Vedi sî Can. I. alu Sinod. I. II, din Constantinopole.

dá mai târdiu, acést'a unu tineru cu atâtea documinte produse de purtare buna, precum dîce „Unitu sî Neunitu“, nu aru fi facut'o. — Póte dara vedea on. publicu cetitoriu ca calumni'a „Unitului sî a Neunitului“ nu e drépta, precum nici aceea, ca subscrisulu n'au fostu in scóla, n'au tractatu brutaliter cá unu leu acestu Inspectoratu, n'au fâcutu alt'a, decâtu si-au implinitu detori'a scotendu afara din staulu pre celu ce n'au intratu pe usia. — Precum mai susu amu pomenitu, la cererea poporului i s'au renduitu de Invatietoriu numai pre semestrulu de iérna Dimitriu Pop Cantoru locale, cârui'a i s'au sî datu chei'a scólei, pre lânga aceea strinsa indatorire, ca de ori sî ce confessiune sa priméscа prunci in scóla, insa cei de alta confessiune sa invetie religi'a la Preotii loru. Acestu Cantoru au mai suplinitu acolo postulu invatietorescu sî in anii 1863-4, care de aru fi fostu patatu cu purtare imorala (precum dîce „Unitu sî Neunitu“), in acelu casu poporulu nostru decum Invatietoriu, ba nici Cantoru nu l'aru suferí la biseric'a loru, asiá dara nu e dreptu nici aceea, ca poporulu au remasu uimitu de fapt'a subscrisului, ci multiamitu cu substituirea acestui'a de Invatietoriu, care se adeveresce cu aceea, ca la cercetarea scólei in 25 Ianuariu s'au aflatu in scóla 30 de prunci de confessiunea gr. or. iéra de cei gr. catolici 2 români sî 2 tîgani; câci gr. cat. abiá suntu a sieptea parte. — Sumeti'a sea neputendu-o infrená „Unitu sî Neunitu“ au cerutu o comissia dela presidiulu comitatense pentru documentarea unoru aretâri a loru fâra temeiu, care le-au sî dat'o, macaru ca acestu Inspectoratu maritului presidiu i-au fâcutu aretare, in care au aretatu cumca poporulu de confessiunea gr. or. este liniscitu in privinti'a invatiementului scolariu, are scól'a sea proprie confessiunala, fâra amestecu cu ceea gr. cat., totusi déca maritu acelasi are a esmite comissiune pentru imbunatâtîrea scólei, ori in ce privintia, sî subscrisulu va participá la aceea, numai sa nu-si intinda influinti'a sea preste inalt'a ordinatiune gub. din 5 Aprile 1853 nr. 1493. 721. asupr'a scóleloru populare. Vediendu ca aretarea Inspectoratului nu se respectédia, n'au aflatu cu cale a participá, nici a-si dá reflessiunea sea, reservandu acést'a a o aratá la locuri mai inalte, dupa ce va vedea efeptuirea acelei comissiuni. — Nu e dreptu nici aceea, ca in Selcudu aru fi Invatietoriu Unitu in scól'a gr. or., câci Invatietoriulu de acolo Vasilie Pop este de religiunea gr. or. care cá atare este sî decretatu de inspectiunea suprema scolara inca in 3 Decembre 1864 nr. 217, — iéra in Vidrasecu nu e scóla nici gr. nici gr. cat., acolo se tîne invatietur'a intr'o casa privata, poporulu de acolo gr. or. nu e in stare a-si tînea Invatietoriu de sine, totusi religi'a la prunci o propune Preotulu nostru.

Pat'a ce o pune „Unitu sî Neunitu“ din Bobohalm'a pre subscrisulu in „Gazet'a Trans.“ nr. 12 nu póte isvorí de airea, decâtu de acolo, câci acesti'a cá nisce ómeni cu caracteru, sî totum fac a comunei, sa tînu deonestati inaintea acelei'a, pentruca n'au pututu remanea de invatietoriu Filonu Pang'a, ba póte sî aceea le-au datu ansa, câci cu prilegiulu ratiociniului bisericescu, intrebandu-se poporulu nostru si Efori'a scolara pentru ce n'au ingrigitu, sî provediutu scól'a din launtru cu cele de lipsa, la care poporulu au respunsu: ca pentru ispravirea, sî procurarea celoru de lipsa in scóla au adunatu Judele comunalu dela tóta cas'a 80 xr. v. a. sî o ferdela de bucate. Ce au fâcutu cu acestea noi nu scimu, vedemu ca n'au lucratu nimic'a la scóla. — In urm'a acestor'a acestu Inspectoratu s'au vediutu silitu a recuirá pre D. Jude procesuale a stringe la dare de séma pre antisti'a comunala, sî a o indatorá, cá sa procure cele de lipsa la scóla cu atât'a mai vertosu, ca Judele comunalu s'au amestecatu sî in tréb'a cemeteriului bisericescu luandu la sine 16 fl. v. a. arend'a acelui'a de pre anulu trecutu, totu pentru titul'a scólei, póte acestea au datu ans'a cea mai mare la scorniturile fâra nici unu temeiu, cu care numai din malitia s'au silitu a patá inaintea on. publicu cetitoriu pre subscrisulu fâra vina; — ca de aru fi fostu, sî aru fi „Neunitu“ cu râvna pentru scóla, pentru otârirea lefei invatietoresci, sî pentru inaintarea pruncilоru in invatietura, care subscrisulu Inspectoratu au speratu dela elu, cá dela unu românu — posessoru — sî inainte statatoriu a comunei, ambe scólele din Bobohalm'a s'aru fi pututu isprаví sî provedea cu cele de lipsa, insa vointi'a sî râvn'a iau lipsitu, cá unui nepasatoriu de acelea. Acelea le ascépta dela elu religia, — onórea lui, sî poporulu necultu din Bobohalm'a; judece asiá dara on. publicu cetitoriu! — De „Unitu“ nu dîcu alta decâtu paguba ca sî elu consimte asemenea cu celu „Neunitu“, ca carier'a lui este mai inalta, sî mai delicata, sî totusi se amesteca in jurisdicti'a altei Biserici, elu este omu nou in Bobohalm'a venitu, nu scie cu ce concessiuni mai 'nalte s'au radicatu 2 scóle confessiunale sub unu edificiu. — In fine subscrisulu provóca pe caracterulu sî onórea loru pe toti invetiatorii acestui Tractu a dá publicitâtiei, de au storsu ce-va venitu dela ori sî care! ba ce este mai multu dela cei mai multi invet. nici pentru intarirea contracteloru n'au luatu nimicu. — In asemenea modu provóca sî pre „Unitu sî Neunitu“ din Bobohalm'a a-si documentá scorniturile sele fâra nici unu temeiu date publicitâtii, câci pâna atunci subscrisulu pre acesti'a nu-i póte considera altcum, decâtu numai de nisce ómeni sumeti, sî calumniatori. —

O. Dle Redactoru! fiindu ca cu datulu 1 Martiu a. c. m'amu adresatu on. Redactiuni a „Gaz. Tr.“ cá acestu respunsu sa-lu priméscа, sî sa-lu dee publicitâtiei din causa, ca in aceea au esîtu articululu asupritoru, dara nevediendu primirea acestui'a pâna acum — cu tóta cuveninti'a me rogu de on. Dni'a vóstra a avea bunatate alu primí, sî alu dá publicitâtiei, sub propriulu meu nume, in colónele „Telegrafului Românu.“

Georgiu **Tamasiu** Protop. gr. or.

Principatele române unite.

Eri pe la 11 óre, Domnitoriulu Serbiloru a facutu intrarea sea in Capital'a Romaniei, Mari'a Sea Domnitoriulu l'a intempinatu la bariera insotîtu de cas'a Sea militara; trupele garnisónei sî gard'a natîunala erau isîrate in trécatulu Inaltîmiloru Loru pâna la palatu.

Persónele care insotiescu pe printiulu Michailu suntu d. Marcovici presiedintele Senatului, d. Milivoi Petrovici Blasnavatu, ministru de resbelu, d. Ioti'a Marcovici, Senatoru, pasi'a dela Belgradu sî altele.

Pe la 1½ óre In. LL. cu suit'a Loru au fâcutu o preumblare prin barier'a Ferestrâu la Spitalulu Colintin'a, unde au visitatu instalatîunea bolnaviloru, sî organisarea acestui stabilimentu cu amenuntulu, de acolo s'au dirigeatu prin bulevardele esterióre la arsenalu pe care asemenea l'a visitatu in detaliuri precum sî manegiulu sî casarm'a Malmezonu, pe urma au mersu prin barier'a Spirea la casarm'a Alexandru, sî la atelieru unde au esaminatu deosebite modele de arme sî masînele.

Inaltîmele Loru s'au intorsu la palatu la órele 5 dupa amédi. La prandiu M. Sea a intr'unitu in onórea venirei Printiului Michailu, pe Pré SS. Metropolitulu primatu, P. SS. Metropolitulu Moldovei

---

subordineze Episcopului seu. Sa vedemu insa, ce dîce Balsamonu in interpretarea acestui canonu; elu aduce urmatórele: „Mitropolitîi sî Episcopii rezimati pre acestu canonu, sî pre alte canóne, murmura in contr'a aceloru, cari se róga, cá in tînuturile loru sa se puna cruci patriarchali, sî de aceea unii au molestatu adeseori urechile Imperatoriului sî ale Patriarchului, rugandu, cá darea cruciloru patriarchali sa se radice, sî adeca cá acei'a sa nu se bage in séma, cari s'aru recurge pentru acele. Insa nu s'au ascultatu, sî candu au postulatu, cá sa li se arete canónele, care iarta defigerea unoru asemenea cruci, li s'au datu indereptu rugarea, câci Biseric'a prea santa — patriarchatulu — s'au provocatu pre obiceiulu celu indelungatu nescrisu bisericescu, care s'au tînutu cá unu cononu din tempii imemoriali, sî se tîne sî astadi“. — Sa vedemu acum sî aceea, ce dîcu interpretatorii din Pidalionu; ei afirma: „ca acei preoti sî mireni, cari zidescu in deosebite Metropolii sî Episcopii „Stavropighii“ nu se supunu pedepsei canonului 31 apostolescu, câci asiá invatia Balsamonu, cî câci tóte Metropoliele, archiepiscopiele sî eparchiele s'au impartîtu intre Patriarchi, si ca Metropolitîi sî Archiepiscopîi suntu subordinati potestatei Patriarchiloru dupa canonulu 6 sî 7 alu Sinodului ecumenicu I, sî dupa canonulu 2 sî 3 alu Sinod. ecumenicu II, in urm'a câroru Metropolitii sî Archiepiscopii pomenescu la liturgia pe respectivulu Patriarchu, pentru aceea amesuratu acestoru canóne, Patriarchîi au dreptulu sa dee in eparchiele Metropolitîloru sî Archiepiscopiloru cruci spre infiintiarea manastiriloru „Stavropighii“, unde inca se pomenesce numele loru la liturgia, ca in aceste „Stavropighii“ Archiereulu locului n'are nici o impartasîre de santîtele slujbe, sî de intarirea Igumenului, nici de judecat'a gresieleloru, fâra numai ómenii, câti au locuitu in Stavropighiele patriarchale mai nainte si dupa zidirea loru, suntu subordinati Episcopului locului.“

V. Dovedi, ca Stavropighiele suntu anticanonice.

Amu vediutu in numerulu precedentu interpretarea canonului 31 apostolescu prin Balsamonu, sî dintr'ens'a nu vedemu alt'a, decâtu nepotrivire cu canonulu cestionatu, carele apriatu osandesce pe preoti sî crestini, carii parasindu sî despretiuindu fâra vina pe Episcopulu loru, facu altare dupa volnici'a loru; sî Balsamonu totusi dîce: ca unii Metropoliti sî Episcopi provocandu-se la acestu canonu apostolescu au nisuitu la patriarchatu, cá sa nu incuviintieze rugarea nimenui pentru Stavropighii, dar aceea li s'au inapoiatu, sî ca cându acei Archierei au postulatu de a li se aretá canónele, care dau patriarchatului dreptulu de infiintiarea Stavropighighieloru in eparchii streine, li s'au respunsu cu provocare la obiceiulu celu indelungatu din tempii imemoriali. — Cum se póte provocá cine-va la obiceiulu indelungatu din tempii immemoriali in privinti'a Stavropighieloru, inca nu pricepemu, candu scimu, ca intre véculu alu unsprediecelea, candu Balsamonu au scrisu Comentarele sale la Canóne, nu este mai multu de dóue vécuri, prin urmare nu este acestu astfelu de indelungatu tempu, care aru intrece memori'a ómeniloru. Sî fiindca Sinodulu ecumenicu din urma s'au tînutu la Nicea in an. 788, ear celu localu dîn urma la an. 879 la Constantinopole in biseric'a Sf. Sofii, sî nici in aceste Sinóde din urma, nici in cele de mai nainte Metropolitii sî Episcopii n'au paritu pentru Stavropighii pe vre-unu Patriarchu, câci fâra indoiéla n'au avutu ansa; pentru aceea afirmâmu, ca obiceiulu de a zidí manastiri „Stavropighii“ s'au potutu incepe numai dela alu diecelea vécu din volnici'a patriarchului sprijinita de câtra potestatea civila in contr'a sustatóreloru canóne, ceea-ce in véculu alu unsprediecelea nu s'au potutu caracterisá de unu obiceiu indelungatu din tempii imemoriali, in contr'a cârui'a Metropolitii sî Episcopii, precum insusi Balsamonu marturisesce, au protestatu, provocandu-se la canóne, sî prin aceea aretandu, ca usulu, la care patriarchatulu ser povóca, este abusu.

Noi inca partinimu pasii aceloru venerabili Metropoliti sî Episcopi, câci suntemu de acea firma credintia, ca „Stavropighiele“ suntu nisce abusuri din tempii decadintiei luminei bisericesci, sî sperâmu, ca acestu abusu in véculu nostru nu se mai practiséza.

VI. Continuare I.

Amu vediutu mai susu sî interpretarea canonului 31 apostolescu din Pidalionu, despre care inca trebue sa dicemu, ca aceea nu se potrivesce nici cu liter'a nici cu spiritulu acelui canonu apostolescu, câci de acolo, pentru ca unu patriarchatu constá din mai multe Metropolîi sî Episcopii, nici decum nu urméza, ca Patriarchului iaru compete sî jurisdictîunea archierésca in acele Metropolii sî Eparchii, séu dreptulu de a face dupa placu in acele ori ce aru vrea, câci cerculu activitâtiei unui patriarchatu fatia cu Metropoliele sî Eparchîele, care se tînu de elu, este otaritu in canóne, sî nu-i este iertatu a trece preste ele, precum acést'a amu aretatu; sî déca Patriarchulu n'are dreptu sa liturgiséscа in biserica din Metropolii sî Eparchii, fia acele sî sufragane ale scaunului seu, cu atâtu mai putînu are dreptulu de a-si subordiná jurisdictîunei sale vre-o manastire din Eparchia straina.

Este de insemnatu sî acelu pasagiu din susu amintit'a interpretare, unde se dîce: „ca numai cate-va Stavropighii potu sa fia, cá sa nu se calce canónele, care renduescu, cá manastirile sî monachii sa fia supusi Episcopiloru locali“; câci este o parere gresîta, candu cine-va cugeta, ca canónele nu se calca prin putîne Stavropighii. Interpretatorii din Pidalionu au uitatu cuvintele Mantuitorului prin care au invetiatu: „ca acel'a, carele va stricá un'a dintre porunci, sî va invetiá asiá pe altii, mai micu se va chiamá intru imperatî'a ceriuriloru; ear celu ce va invetiá sî va face, acest'a se va chiamá mare intru imperatî'a ceriuriloru“ (.); au uitatu sî invetiatur'a Apostolului Iacobu: „ca ori cine va padî tóta legea, sî va gresî in contr'a unei porunci, acel'a s'au facuta vinovatu tuturoru poruncilоru“; prin urmare canónele se vatema sî prin putîne Stavropighii, sî acel'a, care gresiesce in contr'a unui canonu, se face vinovatu tuturoru canóneloru.

(Va urmá.)

(.) Mateiu V, 19. — (..) Iacobu II. 10. —

sî Şucevei, pe dlu Presiedinte alu Adunârei, pe dnii ministri, pe corpulu diplomaticu, pe d. Presiedinte alu Curtiei de Cassatiune sî alte notabilitâti.

Mari'a Sea Domnitoriulu a radicatu toastulu urmatoru:

„Vedu cu o viua satisfactîune pentru noi pe Alteti'a Sea Principele Michailu; radicu acestu pacharu in sanetatea Altetiei Sele sî urezu prosperitatea natîunei viteze a Serbiloru. Sa traiésca printiulu Michailu, Sa traiéca bunulu meu frate, sî bunulu meu vecinu.“

Inaltîmea Séa Printiulu Serbiei a respunsu cu toastulu urmatoru:

„Radicu acestu pacharu in sanetatea Mariei Sele Printiului Carolu I, Sa traiésca bunulu meu frate, Sa traiésca Romani'a.“

Pe la órele 8 ½, poporatîunea Bucuresciloru, a fâcutu o manifestatîune cu facle aretandu bucuri'a sea prin strigatele entusiastice.

Pe la 9 óre, Serbii aflati in Bucuresci au fâcutu o asemenea demonstratiune, avendu de scopu a aretá viu'a loru placere de a vedé pe Domnitoriulu loru in Capital'a Romaniei.

In. Loru au onoratu cu presenti'a Loru representanti'a ce s'a datu in Teatrulu celu mare.

Inaltîmea Sea principele Domnitoru alu Serbiei chiamatu de impregiurâri grabnice, cu parere de reu a fostu silitu a parasí Capital'a Romaniei adi diminétia.

Inaltîmea Sea este indoitu machnitu ca n'a potutu primí corpurile Statului, spe a le puté esprimá prin graiu adancele sele simtieminte de simpathia, pentru natîunea româna. (Monit. 2 Apr.)

„Romanulu“

Varietâti.

⁂ La serbarea incoronârei, scrie unu Szapary din Vien'a la Pest'a ca procesiunea incoronârei va merge pre sîrulu Dunârei la biseric'a parochiala, unde se va face juramentulu, de aici va trece prin calea Vatiu sî Dorotea la piéti'a Franciscu Iosifu, unde se va face lovitur'a cu sabi'a. Tóte lucrurile de decoratiune trebuie sa fia gat'a pâna la 2 Martiu. —

⁂ In Bud'a-Pesta se desvólta o activitate fórte mare, cá sa fia gat'a pregatirile pentru ceremoniele de incoronare pe tempulu otarîtu.

Fiindca insa corón'a este la incoronare de mare insemnetate, pentru aceea aflu cu cale a dá in privinti'a insignieloru de incoronare urmatórea deslusîre: Corón'a santa de acum este compusa din dóue coróne. Un'a (cea din launtru) o au primitu regele Stefanu dela Pap'a Silvestru II; acést'a pentru figurele, ce se afla pre ea cu inscriptiunea latina, se numesce cea latina. Partea acést'a a corónei constà dintr'o caciula de auru semirotunda, carea este corón'a cea adeverata; preste acést'a se afla dóue semicercuri incrucisiate, pre cari este unu cercu, a cârui culme pórta crucea cea de auru. — Partea cea de desuptu a corónei constà dintr'unu cercu de auru provediutu cu diamanturi, care e legatu prin o fasia de auru decorata cu margaritare de partea cea din susu a corónei.— Corón'a santa trage nóue marce sî siése loti; se afla p'intre diamanturi cinci dieci de saphire, cinci-dieci de rubine, trei sute trei-dieci sî optu de margaritare, sî nóue lantisióre mici de auru. De coróna se tine sî sceptrulu regiu de auru curatu (nu se scie, dela care rege se deduce; la incoronare lu tîne regele in mâna); mârulu de auru cu crucea cea dupla in verfu; sî acest'a se intrebuintiéza la incoronare; sî spad'a St. Stefanu. Dupa datele istoriciloru unguresci se dice, ca ea este aceeasi, care o au intrebuintiatu in batali'a, ce o au avutu in contr'a conducatoriului partitei rebele, Kupa. Cu spad'a acést'a se incingu principi, candu se incoronédia; mai incolo, mantau'a (palast) S. Stefanu; O mant'a intr'adeveru antica; ea este cam in form'a unui felonu, care acopere totu trupulu sî este manufactur'a vechia pretiósa, in carea suntu intiesute cu fire de auru figuri sî inscriptiuni; mantau'a acést'a o au fâcutu insasi consort'a lui Stefanu, princés'a din Bavarí'a Gizel'a sî o au datu regelui de presentu. Istoricii dîcu, ca regele Stefanu nu o au purtatu nici odata sî ca numai mai tardîu s'au primitu intre celelalte insignii sî se intrebuintiéza cá mantá de incoronare spre aducerea aminte de s. Stefanu sî la consórtea lui;— in fine crucea apostolica a s. Stefanu. Istoricii afirma cumca aceea, carea o au tramisu Silvestru II. cu titul'a apostolica, s'au perdutu dimpreuna cu stégulu. Crucea carea se pórta acum'a inaintea regelui la incoronare— sî anumitu de Eppulu celu mai teneru, siediendu calare — cá insignia apostolica, se trage de pretempulu regelui Mathea Corvinu.— (H. Z.)

⁂ Fói'a oficiala din Bud'a-Pest'a aduce denumirea lui Haynald de Archiepiscopu la Caloci'a.

⁂ In 22 Aprile se deschide teatrulu (nemtiescu) aici in Sabiiu sub Directiunea de mai inainte. „Hrm. Ztg.“ ne spune despre acést'a sî arata mai multe nume a noiloru membri atâtu pentru opera câtu sî pentru drame etc. Candu vomu puté avé sî teatru românu?

⁂ Famili'a imperatésca din Russi'a au tramisu comunei bisericesci gr. or. din Agram (capital'a Croatiei) mai multe vestminte fórte pretióse pentru servitiulu Stei Liturgii. Acelea suntu destinate pentru unu Episcopu, patru preoti sî patru cantori. Vestmintele asiá suntu de pretióse incâtu Arichiepiscopulu rom. cat. Haulik au dîsu, ca pre lânga tóta vistieri'a bisericei catedrale (rom. cat.) acést'a nu posede verstminte cá acelea. Chindisitur'a cu auru le redica la unu pretiu ce trece preste 35,000 fl.

⁂ „Zastav'a“ spune ca cuventârile nemagiariloru din diet'a pestana, diuariele magiare le reproducu reu séu nu le reproducu de locu sî apoi mai târdîu li se facu imputâri ca aru fi vorbitu contra legalitâtiei

⁂ Dela unu Poszeszor magyar din B . . . Astfeliu se incepe adres'a unei corespundintie ce ne vení prin posta in dîlele trecute. Intentiunea acelei corespundintie fu buna, pentruca percurgendu o amu aflatu din trens'a, ca la ocasiunea instalatiunei unui preotu magiaru in B . . au luatu parte, fratiesce, sî preotii români de acolo, fiindu acesti'a invitati de câtra magiari. Nu ne place insa calea corespundintelui, carele se vede ca-i place a se pune dupa spatele unui neromânu. Unu atare lucru trebuie sa-lu desaprobâmu indata ce dâmu de urma-i, spre invetiatur'a altor'a. In casulu de fatia suntu semnele invederate, de-sî nu putemu decâtu numai a ne prepune, ca cine e scriitoriulu. Atât'a e siguru ca nu e magiaru dupa cum se geréza. Pentruca déca sî suntu magiari (tierani), cari vorbescu mai bucurosu romanesce sî cari limb'a loru nu o mai sciu, totusi dela unu magiaru (corespund. e scrisa romanesce impestritiata cu cuvinte magiare), care scie sa pórte condeiulu nu credemu, ca va scrie györögy in locu de görög sî egyezült in locu de egyesült sî Lelkéz in locu de lelkész; iéra ortografi'a româna sa o greuiésca numai in unele sîre sî in altele nu.

⁂ O gluma a bar. Eötvös se spune Pressei celei nóue din partea unui corespundinte pestanu, precum urméza: Bar. Beust se esprimà in o convorbire de ale sele câtra ministrulu ung. de culte: In diet'a Dvóstre tóte mergu cá pre sfóra; nici producerile in unu teatru de curte nu s'aru nimeri mai bine. Dar intre noi scumpe Barone, câte probe ve obicinuiti Dvóstra sa faceti? „O! Dta ne vatemi. Merge sî fâra proba, cá de pe fóia dupa sufleriu“, respunse cu intimitate bar. Eötvős.

⁂ Precum se aude principele Stirbeiu pâna candu au fostu in Vien'a s'au interesatu tare de calea ferata din Transilvani'a: Aradu—Alb'a Iuli'a sî pentru cladirea ei mai departe Sabiiu—Turnu rosiu. Principele aretà din partea Romaniei, ca impreunarea dela Turnu rosiu aru fi pentru tiér'a sea lini'a cea mei folositóre sî cea mai scurta.

⁂ Franci'a prelânga incercârile diplomatice de a compune lucrulu in modu pacicu se pregatesce de unu resbelu mare. Tóte trupele nu potu capetá puscile cele nóue (chassepot) ci numai venatorii, ceealalta infanteria remanu cu puscile de pâna acum, cari se dîce ca batu mai departe decâtu cele prussiane. Pre lânga acést'a au aflatu francii nisce tuuri usióre, la cari doi ómeni suntu de ajunsu de a le folosí. Acestea se umplu cu unu felu de bómbe, cari indata ce esu din tunu se spargu sî imprascia glóntiele din bómbe incatu rumpu sî strica din unu spaitiu insemnatu totu ce le vine inainte.

Publicare de concursu.

Spre ocuparea de 2 locuri pentru transilvaneni in fundatiunea aerariale, care cu inceputulu anului scolasticu 1867/8 voru devení vacante in institutele mai inalte pentru cualificarea militare adeca in institutele de cadeti sî academiele militare; mai incolo e unu locu de fundatiune aerariale pentru transilvaneni care va devení vacantu in institutele pentru cualificarea militare primare adeca in casele de cresceri sî compagniele scolari, se escrie prin acést'a concursu pâna in 25 Maiu a. c.

Concurentii spre ocuparea vre-unui'a din locurile acestea de fundatiune se provóca prin acést'a a substerne in terminulu prefiptu petitiunile provediute cu documentele mai josu prescrise la oficiele politice respective spre a se inaintá Guvernului acestui'a regiu.

Petitiunei suntu a se aclude:

1. Cartea de botezu a aspirantelui,
2. Testimoniulu de impunsu,
3. Testimoniu de sanetate edatu de unu medicu militare graduatu,
4. List'a mesurei compusa de comand'a militara a cercului, de statiune, séu de intregire, sî
5. Testimoniulu celu din urma scolariu alu aspirantelui.

Spre orientarea concurentîloru se aduce aminte, cumca spre primirea in anulu 1. a unei case de crescere primare e determinata etatea intre 7 sî 8 ani.

Primirea in unu cursu anuale mai inaltu e conditiunata de o instructîune elementara corespundiatóre; totusi e de ajunsu chiaru spre primirea in cursulu anuale alu patrulea, absolvirea clasei a 2-a normale cu resultatu bunu.

Etatea de suscepere pentru anulu primu intr'unu institutu de crescere superioru séu intr'unu institutu de cadeti, este egale in ambe institutele acestea sî adeca intre 11 sî 12 ani.

Spre primirea in anulu primu intr'unu institutu de crescere superioru debue cá aspirantele sa fi absolvatu cu succesu bunu class'a a 3 normala.

Pentru intrarea in anulu I. in institutulu de cadeti se pretinde absolvirea cu calculu bunu a clasei a 4 normala.

Spre primirea in unu anu scolasticu mai inaltu a unui institutu superioru de crescere séu a unui institutu de cadeti e necese o sciintia pregatitóre mai desvoltata, sî anume: spre a putea intrá in anulu alu 2 alu unui institutu de cadeti, se pretinde absolvarea cu succesu bunu a clasei prime din gimnasiulu inferioru séu scól'a reale inferiore, iéra pentru anululu scolare alu treilea séu alu patrulea, cunoscinti'a aceloru obiecte care suntu prescrise pentru a 2 resp. a 3 clasa a unei scóle reale séu a unui gimnasiu inferiore.

Pentru institutele de crescere suntu pretensiunile mai mici, câci e de ajunsu chiaru spre intrarea in unulu din anii scolastici finali absolvirea perfecta a clasei normale a 4.

Spre a putea intrá in o academia militare se pretinde, pre lânga câtu-va cunoscintia a limbei francese, absolvirea eminenta a anului scolariu primu din atare gimnasiu séu scóla reale superióre, séu celu putînu absolvirea eminenta a tuturoru claseloru unui gimnasiu micu completu séu a unei scóle reale inferióre.

In academiele militare se primescu aspiranti echisivu numai in anulu 1. sî anume in etatea intre 15 sî 16 ani.

Primirea definitiva aterna dela resultatulu unui esamenu ce se tîne cu aspirantele in institutu insusi.

Dela reg. Guvernu alu Transilvaniei.

Clusiu in 7 Martiu 1867.

Nr. 10—1

Varu de Orlatu

Irimie Banciu sî **Ión Serbu Ghisioiu** facu prin acést'a cunoscutu, ca au luatu in arenda pre **nóue ani** cuptórele de varu ale comunei Orlatului sî ca de ací in colo voru liferá varu arsu bine, cu 7 fl. v. a. butea, la tiéra, eara pentru Sabiiu cu 7 fl. 4 xr. intielegêndu ací sî carausî'a sî banii dela pórta.

Pentru mesura drépta voru fi respundietori pre lânga arendatori sî carausii.

Prenumeratîunea in privinti'a acést'a o ingrigesce de adi incolo D-lu **Samuilu Fridericu Setz** senioru, ulitia sârei Nr. 592.

Sabiiu 12 Aprile 1867. 12—1

IDREPTARE. In nr. tr. pag. 112 col. III dupa sir. 20 e a seceti alu 51-lea sîru de pe a II. col.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 30. ANULU XV.

Sabiiu, in 13|25 Aprile 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemințe politice.

Sabiiu 12 Aprile.

Senatulu imperialu e convocatu pre 20 Maiu a. c. la Vien'a.—

Primulu vice-presiedinte alu dietei, ce se va aduná íerasi in 1 Maiu a. c. in Agramu, au aflatu cu cale, de a invitá la o conferintia privata pre membri dietei, cari locuescu in Agram sî in tînutulu acest'a. Dintre cei 46 membri invitati au luatu 43 parte la acésta conferintia, in carea s'au adusu inainte sî intrebarea despre convocarea representantîloru marginei militare sî s'au otârîtu cá sa róge pre banulu, cá sa binevoiésca a efeptuí conchiamarea acést'a pre calea ministeriului de resbelu. Se dîce ca baronulu de Sokceviciu, carele au calatoritu pre serbatorile pasciloru la Vien'a va cercá sa dobendésca dela loculu competinte realisarea dorintiei acestei'a sî sa efeptueze la ministeriulu de resbelu conchiamarea representantîloru marginei militare.

Precum se spune cu s'guritate, intr'o siedintia ultima a senatului ministerialu s'au decisu, ca senatulu imperialu se va conchiamá pre 10 Maiu, sî se va deschide in modu solemnu cu unu cuventu de tronu alu Maj. Sele, Imperatului, in care póte ca va fi schitiata dejá complanarea Ungariei in liniele ei fundamentali.

„N. P. L." dîce ca aru fi aflatu urmatórele despre modulu, dupa care are sa capete conclusulu dietei ungurésci despre afacerile comuni validitate de lege sî sa se propuna senatului imperialu, cá sa-lu priméscа pentru tierile de dincolo de Lait'a: Indata ce se va aduná diet'a ungurésca va revedea legile din an. 1848. Corón'a cere eliminarea punctuatîuniloru dignitâtiei palatine, a gardei natiunale, sî cá sa póta disólve diet'a inainte de a fi votatu budgetulu de anu. Diet'a de siguru va impliní cererile acestea. Dupa aceea va elaborá diplom'a inaugurârei sî va primí in ea sî determinarea, cá indata ce se va fi incoronatu regele sa revideze legile din an. 1848 sî sa sanctiunedie conclusulu dietei despre afacerile comune sî prin aceea sa-i dea valóre de lege pentru Ungari'a. Prin acést'a s'aru finí deocamdata lucrulu complanârei din partea dietei sî corón'a aru avea de a asterne senatului imperialu invoirile ce le-au facutu cu Ungari'a sî de a le representá inaintea acestui'a: déca aru aflá acest'a, ca lipsescu unele puncte, atunci negotiatiunile in privinti'a acést'a nu voru decurge directu intre aceste dóue regimuri, sî acestea voru trebuí sa afle unu modu de invoire, care sa le placa la ambele diete.

Deputatii senatului imperialu, cari se afla in Vien'a, sî continua cu zelu consultârile loru comune despre elaboratulu complanârei din partea Ungariei. Dupa parerea acestor'a se dîce ca senatulu imperialu, dupa cum e convocatu acum, va incepe fâra nici o temere de competintia consultarea despre revisiunea constitutîunei, care invólva propunerea complanârei din partea Ungariei, ca elaboratulu ungurescu in privinti'a finantiale aru avea lucune, cari nu se potu supliní fâra in urm'a unei intielegeri. Inainte cu vre-o câte-va dîle mai multi deputati din Vien'a avura ocasiune, a vorbí cu ministrulu presiedinte ungurescu mai multe óre despre cestiunea politica.—

In dîlele din urma cestiunea Luxemburgului, ce e dreptu ocupa inca o multîme de condée politice, insa dupa unii nu mai e asiá ardienda. O privescu íera altii numai de o comedia sî dîcu ca in cele din urma inca se póte intemplá ca tóte pregatirile de resbelu sa fia destinate pentru alu treilea. Care va fi acelu alu treilea nu se scie.

Parlamentulu federatîunei nordice germane si-a terminatu sessiunea. Teaminarea se facù cu o cuventare din partea regelui Prussiei. Elu aratà multiamirea sea cu lucrârile parlamentului, cari servescu spre intarirea natîunala germana.

Intr'aceea pregatirile de resbelu in Franci'a mergu inainte cu o repediune gigantica. Dîuaristicele francese sî prussiene si dau tóta silinti'a a incarcá vin'a resbelului, fia-care pre regimulu contrariu. Cele francese adeca punu vin'a pre regimulu pussiauu, sî cele prussiane pre celu francesu.

Regele Belgiei e pâna acumu ancor'a pâcei. Acest'a calatoresce dela Parisu la Berlinu sí-si da tóta silinti'a spre a mijlocí o impaciuire intre aceste dóue puteri.

Intre scirile cele multe de resbelu vinu insa sî acele ca Maj. LLoru Imperatulu Austriei sî Regele Prussiei au primitu dela Napoleonu III invitâri spre a luá parte la espusetiunea din Parisu. Despre regele Prussiei se vorbesce, ca se va sî duce; o impregiurare, care aru documentá mai multu intimitate intre cabinetulu din Parisu sî Berlinu decâtu resbelu.— Cu tóte aceste acusi luâmu altu diuariu a mâna sî cetimu despre formarea corpuriloru de armata (franc.); de comand'a incredintiata lui Mac Mahon s. a. —

Schimbarea ministeriului in Itali'a se aduce in legatura cu situatîunea intre Prussi'a sî Franci'a Generalulu Gorove, carele erá in anulu trecutu pe tempulu acest'a la Berlinu pentru incheiarea aliantiei cu Prussi'a, astadi se dîce ca se afla in Parisu totu cu astfelu de scopu. Lumea sî scie, ca Itali'a la unu resbelu eventualu are sa se alature lânga Franci'a cu 100,000 feciori. Pentru acesti'a se dice, ca s'aru fi sî spedatu din Franci'a 100,000 de pusci nóue (chassepot).

Russi'a inca se pregatesce.

Turci'a a tramisu in Cret'a pre vestitulu Omer pasia, insarcinandulu a restatorí pacea pre insula cu ori ce pre iu. Puterile cele mari dau Turciei consiliulu sa lase Cret'a la Greci'a. Pórt'a insa nu asculta, ci crede, ca va fi in stare sa molcomésca cu armele pre grecii din imperiulu ei.

Principele Serbiei au fostu primitu serbatoresce in Belgradu. Fortareti'a se afla dejá in mânile Serbiloru. Caletori'a cea dintr'odata din Bucuresci da ansa la esplicaciuni multe. Ce va fi fostu caus'a nu se póte scí inca. Unii dîcu ca neinvoiél'a pentru o actiune viitória.

Curtea de casatiune nu s'a stramutatu la Iasi din caus'a neinvoirei senatului la conclusulu camerei. „Presse" are o scire telegrafica despre neliniscе in Iasi. Prin placate, cari promitu ca Domnitoriulu va resiedé tempuralu sî in Iasi cauta regimulu, dîce „Presse", sa mulcomésca pre neliniscíti.

Revista dîuaristica.

Despre „senatulu imperialu sî slavi" cetimu in „Press'a cea nóua urmatórele:

Pre lânga tóte semnele contrarie, nu ne putemu abate dela speranti'a aceea, ca cechii nu voru lipsí din senatulu imperialu. Ce e dreptu ca Herbst au fostu intreruptu in Prag'a la loculu acel'a alu vorbirei sele, unde au dîsu: „starea cea numai passiva nu impedeca nimic'a!" prin strigarea: „Ungari'a!"— insa cum aru putea asemená cechii, vorbindu seriosu, politic'a loru cu ceea a magiariloru? Ungari'a intr'adeveru au fâcutu de au cadiutu intregulu senatu imperialu; insa acést'a nu o au fâcutu cele cinci milióne de magiari, ci numai momentulu e de vina, ca sî nemagiarii de dincolo de Lait'a se privescu esclusive de „ungari" sî asiá i dau ajutoriu „natîunei suverane" in lupt'a ei in contr'a parlamentului ceutralu. Chiaru sî croatii sî serbii 'si lasa gravaminele loru in contr'a magiariloru la o parte, cá impreuna cu ei sa póta resistá asiá numitei furii de germanisare din Vien'a. Rieger cu durere si-aduce aminte de tempulu acel'a candu vorbirile cechiloru sî poloniloru fura salutate in cas'a deputatîloru din Pest'a cu eljénuri. Insa déca se plânge, ca acum'a „ungurii nu vreau sa scie nimic'a de cechi sî i arunca in Cislaitani'a": „centralistii cei urgisiti nu au fâcutu acum siése ani pre slavii de sute de ori atenti, ca tocmai ei aru avea celu putînu acelasi interesu la sustînerea senatului imperialu, cá sî germanii, fiindca dupa derimarea acestui'a nu aru inflorí pentru ei alta sórte, decâtu aceea, ca ei aru trebuí sa graviteze parte la Vien'a, parte la Pest'a?

Insa sa lasâmu trecutulu sa fia trecutu: invectivele asupr'a poftei de domnire a germaniloru totu asiá putînu voru schimbá ce-va din trensulu, cá sî lamentarea asupr'a magiariloru nemultiamitori. Numai din punctu de vedere curatu practicu trebuie deslusîtu inca intrebarea, ca óre au cechii vre-unu prospectu ratiunalu, ca prin renitenti'a loru voru imprasciá senatulu imperialu in asemenea modu, precum le-au succesu acést'a magiariloru cu celu immultîtu. Insa cum póte fi vorb'a despre acést'a, de órece gintele slave din tierile ereditarie nici in modu aprossimativu nu tînu asiá strensu laolalta, cá cum s'au intemplatu acést'a la magiari fatia cu parlamentulu centralu, sî la germani fatia cu celu estraordinariu? Cá sa tâcemu cu totulu despre ruteni, polonii sî slavonii s'au supusu neconditiunatu reconvocârei senatului imperialu constitutiunalu, sî de si-aru inchipuí cechii mesur'a resistintiei loru ori câtu de mare, potu ei dîce, ca pre lânga tóte aceste Boemi'a sî Moravi'a nu voru fi representate in modulu celu mai evidentu in cas'a inaintea portiei scholice? Prin aceea, ca diet'a din Prag'a au dechiaratu prin unu conclusu in contra naturei lucruriloru, ca cuventulu „boemicu e identicu cu cechicu, inca nu s'au aretatu nici decum, ca germano-boemii dóra s'aru entusiasmá pentru „ordinea renovata a tierei", pentru concordatu sî pentru comitatele feudale (Gaugrafenthm) asiá de tare, precum se intempla acést'a dincolo, negresîtu sî la nemagiari, pentru constitutîunea avitica a Ungariei, de órece nobilimea sî clerulu acestei'a nici odata nu au adusu interesele casteloru sele in opositiunea cea mai pezisia, ce se póte gândí, fatia cu tóte cerintiele seculului nostru, precum s'au intemplatu cu Boemi'a cu politicii ei inalti (Hochtories sî Hochkirchlern)."

In fine incheia cu acestea cuvinte. „Intr'adeveru Rieger sî partisanii lui aru trebuí sa fia politici slabi, déca in o astfeliu de situatîune, unde slavii in mai multe cestiuni fórte insemnate aru fi datatori de mesura, candu austriacii germani aru aperá drepturile monarchiei intregi in contr'a transgressiuniloru Ungariei, nu sciu ce sa faca altu ceva, fâra sa se retraga busumflati, sî asiá sa fia dati uitârei.

Cercularíulu ministeriului r. ungurescu.

Câtra comunitâtîle comitateloru si ale cetâtiloru libere regesci.

Candu ministeriulu reg. ung. din pré inalt'a incredintiare a Maj. Sele, a primitu guvernulu tierei, cá sa póta incepe de nou activitatea vietiei constitutiunali, s'a tînutu de prim'a detorintia: a retaurá fundamentulu constitutîunei, institutiunea avitica a natîunei (sîací natîune! cor.) administratîunea publica; din acestu scopu s'a grâbitu, ce se atinge de procederea, ce are a o urmá la restaurarea municipieloru conformu dorintieloru situatîunei de astadi, a cere imputerirea corpului legelativu.

Candu guvernulu, cu incredere patriotica saluta juredictîunea . . . . . in pragulu vietiei sele constitutîunali, restituita pre bas'a conclusului regnicolariu propusu de densulu (guvernulu), nu póte trece cu vederea a nu atrage atentîunea comunitâtiei . . . . . . la importanti'a straformâriloru, cari s'au intemplatu in sistemulu guvernamentale prin denumirea ministeriului respundietoriu, sî cari dau directiune nóua atâtu guvernului, câtu sî minicipieloru.

Libertatea in ultim'a sea analisa nu e alt'a decâtu dreptulu de autonomia. — Abiá este unde-va acestu dreptu asiediatu pre base mai late, decâtu la noi: in institutiunile nóstre municipali — Natîunea dara are in aceste unu feliu de tesauru, de care nu putemu fi destulu de gelosi.

Insa pre lânga aceste nu trebuie sa uitâmu, ca fia-care constitutîune, déca voiesce a corespunde pretensiuniloru libertâtiei, este manca, o opera nefinita, pâna candu tóte institutiunile ei nu suntu petrunse de acel'a-si principiu: de principiulu autonomiei.

Dreptu aceea este de lipsa, cá pre lânga aunomi'a municipalitâtiloru, sa sustee sî autonomi'a tierei. Insa conditiunea practica a acestei'a este: guvernulu respunsabile sî dreptulu lui de a puté dispune. Prosperitatea nóstra morale sî materiale, totu viitoriulu natîunei nóstre depinde dela aceea, ca cum vomu puté aduce in armonia, activitatea vitale a acestoru institutîuni asemenea de ponderóse.

Guvernulu nu póte sa nu simta, ca straformarea simtieminteloru natîunali sî a cugeteloru intru adeveru nu este pré usióra, acum'a dupa decursulu acestui periodu gravu, carele a silitu pre natîune la opusetîune pasiva, ca la singurulu mijlocu de virtute patriotica; pre lânga tóte aceste insa guvernulu este convinsu, ca viéti'a practica va puté aretá mai bine greutâtile, ce inca suntu a se delaturá fatia cu activitatea ce se recere la sustînerea acestoru dóue sisteme, sî ins'a-si ratîunea, vengiosimea sî maturitatea natîunei voru desemná pentru legelatîune câtu mai curendu calea, carea duce la armoni'a perfecta a acestoru dóue sisteme.

Acésta armonia sî pâna atunci, pâna candu legeletîunea pre acestu terenu va face despusetîuni mai detaiate, nu va fi cu neputintia a o aflá, déca la deliberarea fia-cârui obiectu se va luá de cinosura principiulu: ca a veghiá asupr'a intereseloru municipali este chiamarea municipalitâtiloru, iéra aasupr'a intereseloru tierei aguvernului respundietoriu.

Pâna candu dara guvernulu promite de o parte, ca va respectá drepturile de autonomia ale juredictiuniloru, asiá de alta parte ascépta cu incredere dela patriotismulu sî intidepciunea juredictîuniloru, ca prin conlucrarea loru voru redicá autoritatea sî puterea guvernului natîunale.

Din respundietate fatia cu natîunea, — pre carea se radîma, ca pre o basa constanta sistem'a guvernârei constitutîunali. — facu parte sî comitetele comitatense sî cetatienesci.

Increderea espresa fatia cu densii prin alegere, nu le da numai dreptu municipale, ci-i insarcinédia sî cu detorinti'a de respunsabilitate.

Comitetele in caus'a alegeriloru de oficiali trebuie sa fia conduse de simtiulu de respunsabilitate; trebuie ca la alegerea oficialiloru, postpunendu-se interecele private, relatiunile familiari sî amicali sî simpathiele confessiunali, sa servésca de indreptariu: nepetarea morale, caracterulu sî capacitatea.

Moralitatea dubia a alesului lasa pét'a sî in corporatîunea alegatóre. Defectulu capacitâtiei lu impedeca indeplinirea chiamârei sele.

Natîunea miscata in simtiemintele sele de dreptu prin perendarea provisorieloru insetédia dupa o administratîune adeverata. Judecat'a prompta, legale sî cu totulu drépta, numai prin judi esperti in legi sî nepatati la caracteru — se póte realisá.

Dreptu aceea, guvernulu fatia cu alegerea judiloru — in numele sî interesulu natîunei, — pretinde procedere stricta.

Administratîunea pretinde, conformu recerintieloru vietiei, o activitate continua, prin urmare este de lipsa conlucrarea armonica a guvernului sî a municipieloru, cá a unoru organe, ce suntu chiamate a conlucrá in contielegere.

Intre factorii asecurantiei viitoriului nostru nu putîna rola jóca reputatîunea morale, ce ne va succede a o desceptá in institutîunile nóstre.

Asiá dara totu pasiulu, ce-lu facemu pre terenulu descurcaturiloru trebuie sa fia demnu de o natîune maiorena; trebuie sa intârésca in giurulu nostru convictîunea, cá pre Ungari'a, — precum odinióra, asiá sî in viitoriu, — in interesulu sustînerei libertâtiei practice, o ascépta o chiamare ponderósa.

Déca natîunea va respectá pre deplinu importanti'a acestei chiamâri iéra de alta parte nu va trece cu vederea, ca de ici incolo tóta smint'a ce s'aru face, aru cadea asupr'a creditului morale alu natîunei, sî nu asupr'a puterei tutorali de pâna acum, — déca juredictiunile si-voru impliní astfeliu detorinti'a loru: atunci problem'a cea mare va fi deslegata: compatibilitatea autonomica a sistemei guvernamentali respundietóre sî prin acést'a asecurarea permaninte a libertâtiei nóstre constitutiunali.

Natîunea spera sî doresce deslegarea acestei probleme, sî guvernulu respundietoriu alu Maj. Sele se alatura cu sinceritate la acésta sperare sî dorintia a natîunei.

Asecurarea succesului este depusa in mânile comiteteloru comitatense sî in ale oficialiloru.

Cu salutare patriotica

Datu in Bud'a-Pest'a la 10 Apr. 1867.

Ministeriulu reg. ungurescu: Conte Juliu Andrásy, m. p. conte Georgiu Festetich, m. p. B. Iosifu Eötvös, m. p. B. Bela Wenkheim, m. p. Melchioru Lónyay, m. p. Baltasaru Horváth, m. p. „C.“

Cetimu in „Magyar Ország“:

Temisiór'a 16 Aprile.

(Program'a romaniloru temesiani.) Conferinti'a privata a inteligentiei române din comitatulu temesianu, tînuta la Temisiór'a in Marte anulu acest'a, au denumitu o comissiune constatatóre din mai multi membri, carea, cu ocasiunea restauratîunei oficieloru sî constituirei comitatului ce are sa fia câtu mai curendu, sa statorésca óre-care principie, in privinti'a procederei romaniloru in pretensiunile loru sî carea acestei probleme au corespunsu prin cerculariulu urmatoriu comunicatu membriloru comitetului (comitatensu):

„In principiu esprimemu dorinti'a, ca locuitorimea de natîune (ajku dîce M. Ó.) româna, primindu de alu seu, principiulu de libertate, egalitate sî

FOISIÓRA.

Impartasiri dintr'unu manuscriptu,

ce tractéza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare)

VII. Continuarea II.

Interpretatorii canonului 31 apostolescu din Pidalionu se nevoescu a intarí asertulu loru sî prin provocarea la 6-lea sî 7-lea Canonu alu Sinodului ecumenicu I. sî apoi la II sî III. Canonu alu Sinodului ecumenicu II.— Noi ne incumetâmu a intarí contrariulu tocma pe bas'a citateloru canóne; pentruca I. Canonulu 6-lea alu Sinodului ecumenicu I. legiuesce: „ca obiceiurile cele din inceputu sa se tîna“. Insa pre tempulu Sinodului ecumenicu I n'au esistatu nici umbra de vre-unu obiceiu vechiu, in urm'a cârui'a patriarchatului i s'aru fi cuvenitu dreptulu de Stavropigii, câci nici ca erau pe atunci astfelu de manastiri, ci Sinodulu amintitu, precum se vede din contestulu lui ultraneu, au otaritu a se sustîné obiceiulu vechiu alu independintiei bisericeloru din Egipetu, Livi'a sî Pentapole de câtra scaunulu Romei, care se nevoiá a estinde jurisdictîunea sa sî asupr'a aceloru Biserici in contr'a vechîului obiceiu.— 2, ca Canonulu alu 7-lea alu Sinodului ecumenicu I inaltia scaunulu din Ierusalimu la dignitatea de scaunu patrarchalu; prin urmare din acestu canonu nu se póte derivá dreptulu patriarchalu pentru Stavropighii— 3, ca Canonulu alu 2-lea alu Sinodului ecum. II. opresce Episcopiloru trecerea preste marginile Eparchieloru loru, sî turburarea bisericeloru, sî totodata designéza sî marginele patriarchateloru“; prin urmare nu se da nici ací patriarchatului dreptulu de a trece marginele eparchiei sale patriarchale, prin aceea a turburá bisericele din metropolii séu eparchii prin Stavropighii. — 4, ca Canonulu 3-lea alu Sinodului ecumenicu II. designéza Patriarchului din Constantinopole loculu celu dintâiu de siedere dupa patriarchulu Romei. De ací inca nu se póte derivá dreptulu patriarchalu pentru Stavropighii.

Pre bas'a acestoru adeveruri canonice dîcemu ca precum unu Patriarchu este datoriu a padí nevatematu din afara otarele patriarchatului seu fatia cu otarele celoralalte patriarchate, asiá in tocm'a este datoriu a pazí sî respectá sî dinlauntrulu patriarchatului seu otarele metropolieloru sî ale eparchieloru singuratice, care constitue patriarchatulu, sî a nu turburá nici jurisdictîunile canonice ale metropolieloru, nici cele ale eparchieloru, câci in biseric'a nóstra Patriarchii nu suntu mai pre susu de Canóne, ci subt Canóne, cá sî Metropolitii sî Episcopii.

VIII. Cunoscintie preliminarii despre inceputulu manastiriloru din Romani'a.

Noi incepemu acestu objectu din partea istorica, cá apoi sa lu putemu tractá cu cuviintia din punctu de vedere canonicu. Ansa la acestu tractatu ne da diferinti'a pareriloru in privinti'a competintiei jurisdictîunei archieresci in acele manastiri din Romani'a, care suntu cunoscute inaintea Europei intregi sub numirea „inchinate“; apoî ne-au datu ansa la acestu tractatu sî urmat'a de curendu secularisarea acestoru manastiri „inchinate“ din partea Regimului Romaniei, cá sa consultâmu canónele, I, ca cârui Archiereu compete jurisdictîunea asupr'a aceloru manástiri? sî II, ca putése-va sustîné secularisarea loru?

Deci partea istorica generele a manastiriloru din Romani'a incepemu cu unu pasagiu din opulu scriitoriului românu Cesare Bolliacu, unde cetimu: „Este frumosu sa privésca cine-va, cum pietatea strabuniloru nostri sciá sa-si aléga locurile, de unde sa adóre pe creatoru; este frumosu sa audi de odata clopotele resunandu pe vâile muntîloru spre a chiamá drumasii la odina, sî retacitii la turma; este frumosu a vedé amestecandu-se cu bradii, turnuri de biserici; este frumosu sa gasésca cine-va prin indoiturile muntîloru, prin locurile cele mai selbatice, locasie ale Domnului cu ospetarii publice, unde dupa repaosu sa ti se deschida unu templu maretiu prin architectura, sculptura, pictura sî cantâri; este fórte frumosu in fine, sa privésca cine-va atâtu de departe de lume, maritarea artiloru cu natur'a, creatîunea lui Dumnedieu amestecandu-se cu creatîunile omului.“

Inceputulu intemeerei manastiriloru se reduce la tempii cei mai vechi ai bisericei crestine. In privinti'a acést'a prelânga cele ce amu espusu in istori'a nóstra bisericesca (.) despre crestinarea natîunei române prese totu, suntemu de unu acordu cu istoriografulu nostru românu, care cu multu interesu afirma (..): „Ide'a crestinismului se intinde in Daci'a inca din primulu secolu alu seu; Augustinu, Crisostomu sî Tertulianu sî altii ne incredintiéza de acést'a sî stiu sî in firea lucrului, cá sa fia astfelu. — — — Unde mai putea gasí crestinii goniti scapare din totu imperiulu romanu, din Europ'a mai alesu, decâtu pe pamentulu celu largu sî ospitalieru alu celoru mai puternici inimici declarati Romei, intre singurulu poporu in Europ'a cu o credintia spiritualista sî traindu in comunitate? . . . acestu pamentu este tiér'a clasica a crestinatâtii, care a imbratisiatu pre Christosu in fasia cu aceeasi ardóre in contr'a gónei româniloru, cu care valóre l'a aperatu in contr'a turciloru sî tatariloru.“

Din citatulu acest'a, care este eflusulu cunoscintiei locale, vedemu vechimea inceputului manastiriloru din Romani'a, sî noi mai adaugemu ací, in privinti'a cladiriloru loru primitive numai atât'a, ca acele la inceputu au fostu mici sî smerite, câci jace in firea ori-cârui institutu, ca adeca acel'a e micu la inceputu, dar totu mai multu se maresce, cu câtu mai multi se convingu despre folosulu sî lucrarea lui generale fructifera pentru societate.

IX. Despre dotatiunele, care Principii sî boerii incepura ale face manastiriloru.

Dupa modulu Imperatîloru români greciti in Bisanti'a, asiá ne indruma istoriograful nostru natîunalu (.), Suveranii români inaltiau templuri, cá sa impace pe Ddieu de pecatele loru, — sî le dotá cu venituri stabili spre ase puté radicá dintr'ensele in perpetuitate rugaciuni pentru sufletele loru in turmente.“ Eata motivulu dintâiu pentru dotarea manastiriloru, din partea Princip. Romaniei. Alu doilea motivu aflâmu totu in opulu lui Bolliacu, unde dîce: (..) „In tempii acei'a, candu biseric'a erá adeveratulu statu, sî adeverat'a academia de sciintie sî de arti, — candu gubernele se succedau unele dupa altele cu spiritu de distruire intre densele, sî legile profane nu asigurau nimic'a, nu du-

---

(.) Istori'a bis. prin Andreiu Eppu alu Ardealului din an. 1860 Tom. II. c. II. Taier. I.— (..) Ces. Boliacu p. 8 sî 9.

(.) Ces. Bolliacu, pag. 6. —

(..) Ces. Bolliacu, pag. 6—7.

fratîetate, credinciósa spiritului acestui principiu vrea sa sustîna fratiésc'a contielegere in comitatu, incungiurandu totu ce aru fi spre stricarea consoliditâtiei acelei'a séu aru inaintá disólverea ei. Din acésta causa (locuitorimea romàna) tinde mâna fratiésca concetatienilioru de alta limba, spre aperarea constitutîunei, in carea unica si vede asecurate drepturile cetatienesci sî natîunale.

Manecandu din acestu punctu de vedere, spre ajungerea acestui scopu comunu, doresce locuitorimea romàna a incungiurá in acestu comitatu formarea de partide sî fractîuni, crediendu ca un'a partida, mai multu contribue la conservarea patriei, — adeca: scutulu sustînutu cu mana tare de asupr'a ei de tóte popórele acestei patrie spre aperare, — de câtu o tabara debilitata de interese particularistice.

Din acésta causa credu, ca precum ei (românii) suntu gat'a a subordiná interesele loru private intereseloru comune, asiá sî concetatienii cei buni de alta limba, de cari comitatulu temesianu are destui, nu se voru retrage a face asemenea.

Déca cu tóte aceste singuratecii nu aru fi in stare a subordiná interesele loru private celoru comune, sî asiá sî fâra de influinti'a nóstra s'aru infiintiá partide, românii se voru alaturá la acea parte, carea au partidiatu mai putînu, care au desvoltatu mai putîna fortia la infiintiarea de partide spre rumperea contielegerei comune, carea vrea sa organiseze comitatulu acest'a din punctulu de vedere alu causei comune sî nu alu interesului privatu, carea dupa parerea nóstra e partid'a cea adeveratu patriotica sî carea la tóta intemplarea va stá mai tare sî mai aprópe de aceea partida a cârei principiu e libertate, egalitate sî fratîetate sî a cârei parola e: „inainte de tóte patri'a“ — de óre-ce seculului de fatia e, a fi gat'a, radicându-se cine-va pre scen'a situatiunei tierei séu a comitatului, a face tocméla cu impregiurârile, a face concessiuni spiritului tempului sî aspiratîuniloru lui, a considerá cu atentîunea recerutu referintiele nóstre locale sî prin acést'a a cuprinde (precepe) mai bine interesulu patriei comune sî apoi a corespunde acestui'a.

De aceea nu voimu sa latîmu semanti'a de partida sî dorimu a procede cu reserva, pentru cá nu prin o pasîre prematura, sa periclitâmu bunaintielegerea in comitatulu acest'a.

La tóta intemplarea vomu nesuí intr'acolo, cá nu numai singura natîunalitatea, nascerea, nici reminiscentie din tempuri mai vechi sa petrunda cu o influintia stravaganta spre a resturná sî stricá referintiele amicabile sî legaturele fratiesci, ci in intielesulu concluseloru dietali, precum sî in intielesulu espressiunei din tóta tiér'a sî a celei descoperite chiaru sî la scaunulu comitatului nostru, vomu cautá sa aiba valóre numai meritulu, sî capacitatea, desteritatea, cultur'a sî documentat'a diligintia. Pentru acestu principiu ne putemu descoperí inca de mai nainte, pentruca suntemu convinsi, ca parerea acést'a a nóstra o primesce ori ce locuitoriu din comitatulu acest'a.

Credinciosi acestei decissiuni a nóstre vomu incunoscintiá despre acést'a sî pre Ilustr. Sea comitele supremu sî dorimu alu rugá: ca la ocuparea oficieloru, prelânga delaturarea ori cârui respectu de alte interese, se ia in privintia numai capacitatea. Asemenea sa binevoiesca a primí in candidatîune pentru ocuparea posturiloru vacante pre acei individi, pre cari va candidá intrég'a romanitate sî concetatienii ceilalti cari suntu de o parere cu noi sî pre cari se bucura de increderea loru sî suntu recunoscuti de capabili.

Spre ajungerea acestui scopu comunu cu atâtu mai cu mare securitate e de lipsa: cá românii, cointielesi cu cetatienii de alte limbi, resp. cu membrii comitetului, in unire cu acesti'a, séu la casu de partide cu cea mai liberala sî de directîune mai independenta, sa nesuésca a castigá valóre cererilorú loru juste, considerabile sî fratiesci sî directîunei desvoltate, — la tóta intemplarea insá e de lipsa, cá fia care cetatiénu de limba romàna se recunósca de datori'a sea patriotica principiulu solidaritâtiei sî tocm'a din punctu de vedere de interesu comunu sa-lu primésca, sa-lu urmeze sî sa i se supuna s. c. l.

Varietâti.

⁂ Fiindu de atâtea ori vorb'a despre corón'a Ungariei; pre lânga cele impartasite dupa unele si alte date, ne permitemu a scóte o nota din Istor. biser. de Esc. Sea Br. de Siagun'a ce trateze acestu objectu. (Vedi part. II. pag. 76). Eata ce aflâmu acolo:

Despre corón'a Ungariei aflâmu in Istori'a lui Budai — partea a dóu'a urmatórele notitie: „Unii dîcu ca vrendu Principele Stefanu din evlavi'a sea câtra religiunea crestinesca a impartí tóta tiér'a in eparchii episcopesci, au tramisu pe Astrich, pe care l'au fostu destinatu inainte de Episcopu pentru Caloci'a, la Pap'a dela Rom'a pre carele uni-lu numescu Benedictu alu VII., ear cei mai multi lu dîcu a fi fostu Silvestru II. cu scopu, cá sa dobandésca concessiune spre a face aceast'a, sî totu odata sa predee sî tiér'a sub scaunulu Romei, cu care Pap'a nu numai ca s'au invoitu bucurosu, ci dandui titul'a de Rege sî Apostolulu unguriloru, iau tramisu sî coróna, cu care coróna se incoroneza sî pâna astadi Regii Ungariei. Lânga acést'a iau mai daruitu sî o cruce patriarchala, care apoi au intratu sî in marc'a (Wappen) Ungariei, sî care la incoronare sî pâna astadi inca se duce inaintea Regelui de câtra unu Episcopu. Corón'a pomenita precum spune aru fi gatit'o Silvestru alu II pe sém'a Principelui din Poloni'a Micislau. Insa indemnatu de angerulu in visu n'au tramis'o acestui'a, ci lui Stefanu dimpreuna cu crucea. Adeverirea acést'a se baseaza pe marturisirea lui Cartutiu, care la demandarea lui Colomanu fratelui lui Bel'a alu IV. sî a Regelui Halitiei au descrisu istori'a vietiei Sf. Stefanu. (Vedi Script. rer Hung. Tom. I pag. 417.) Se intemeieza sensulu acest'a mai vertosu pe respunsulu Papei Silvestru II. la epistol'a Sf. Stefanu, care se póte vedea in opulu Iesuitului Melchioru Inchoferu, subt titul'a: Annales Ecclesiastici Regni Hungariae Tom. I. Pag. 256 et seqq. Romae 1644. Fol. ad. 1059.

Insa pe fassiunea lui Cartutiu nu se póte pune temeiu, de óre-ce densulu a graitu in sut'a a XIII cu multu mai tardîu dupa Stefanu. Chiaru sî modulu, pe care-lu imiteaza densulu in descrierea lucrului, arata lamuritu, ca intr'acel'a se cuprinde multa poesie, amintindu despre insinuaraa angerului sî despre altele asemenea. Ear ce se atinge derespunsulu lui Silvestru II, despre adeverulu acestui'a se póte nasce indoieala chiaru sî de acolo, ca Cartutiu nu se provóca la acel'a, de-sî aru fi avutu trebuintia cá sa se provóce. Insa nice n'au fostu vre-o urma despre respunsulu acest'a pâna in sut'a a XVII. Atunci numai l'au adusu Inhofferu la lumina; la care elu au ajunsu prin unu calugaru Minoritu din Croati'a anume Rafaelu Levacovic. Incâtu au contribuitu apoi respunsulu acest'a, se vede sî de acolo, câci inainte de a fi cunoscutu acel'a in de obste, au denegatu ungurii

rau mai multu, decâtu puterea despotului, ce le improvisá, biseric'a respectata de totu, ce purtá nume de crestinu, aperá adesea dominiulu familiei, sî totudéun'a dominiurile societâtiei. Instructiunea publica, moralea, civilisatiunea, dreptatea se cerea de biserica; dreptulu canonicu erá codificatu in acelasi corpu cu tóte ramurile dreptului civilu; biseric'a erá statulu sî statulu erá biseric'a, . . biseric'a erá singur'a garantia a testamenteloru, singurulu esecutoriu alu legateloru . . Mircea, Radulu, Neagulu sî Mateiu (.), candu se intorceau din lupta, radicau câte unu lacasiu lui Christosu, i-lu impodobiá sî-lu indiestra cu totulu, ce avea mai pretiosu, pentruca mirés'a lui Christosu, pururea tinera, pururea bella, pururea avuta sa protéga in perpetuitate pre femei'a ce alérga la dens'a, pre copiii orfani, ce o incungiura, sî pre gârbovulu ce ajunge ací albu cá iérn'a sî siovaindu pre toiagulu seu; pentru cá prunculu sa intieléga ací câile Domnului; pentrucá femei'a cadiuta, purificata ací, sa devina démna a fi promisa lui Christosu; pentrucá leprosulu sa se vindece ací: pentrucá betrânulu sa móra ací; pentrucá din acést'a imensa dotare seversîndu-se acestea pre totu anulu, din prisóse sa se ajute mladiti'a scapatata a ctitorului, sî sa se verse sî in cas'a, de unde se chieltuiesce pentru aperarea patriei, pentrucá barbatulu sa nu ajunga a insultá aceste sânte asiediaminte.“

Câtu de bogate au fostu daniile, ce Principii Romaniei au fâcutu monastiriloru, ne spune laudatulu scriitoriu Bolliacu (..), ca adeca averile monastiriloru Romaniei infatiosiédia unu fondu de dóue miliarde, sî ca a trei'a parte a tierei romanesci este proprietatea Sântiloru.

X. De unde s'au fâcutu dotatiile acestea? Printiulu Mateiu Besaraba (...) in hrisovulu seu din anulu 1639 ne spune, ca din vointi'a sî inspiratiunea lui Christosu se zideau aceste monastiri din Romani'a inca din tempii colonisârei cu români. Dotarea loru s'au fâcutu I de câtra Domnii din pamenturile domnesci, adeca din dominiurile corónei, din dominiurile statului; II, de câtra cei ce se calugareau, barbati sî femei; III, din economiele fâcute de câtra acesti cuviosi, de câtrà Episcopi, Igumeni sî Stareti, sî din casele Episcopieloru sî ale manastiriloru, ce li se incredintiá, séu din remasurile dela densii, potrivitu totu dreptului canonicu, care opresce pre monachi, de a avea alti mostenitori decâtu manastirea, sî monastirea aceea, undo sî-a inchinatu metani'a; IV, din partea sufletului, principiu resfrentu din dreptulu canonicu in dreptulu civilu alu Romaniei inca din tempurile uitate, unu fiu idealu, adoptatu in fia-care familia de romànu, de secole, care-si avea partea sî particic'a legitima la impârtîrea fia-cârei averi la mórtea unui parinte de familia, care fiu erá biseric'a; sî care parinte de familia apucase sa-si faca din viétia o manastire, atunci acea manastire intrá sî ea deadreptulu la impartial'a averei ctitorului; V. prin danii singuraticiloru crestini evlaviosi; sî VI. prin mostenire totale a celoru sterpi in viétia.“

XI. In câte categorii se impartu astadi monastirile din Romani'a?

De-sî institutiunile canonico-organice ale bisericei nóstre ecumenice nu cunoscu in institutulu monastirescu, séu in numirea lui nici o deschilinire: totusi este unu adeveru constatatu inaintea bisericei intregi, ca monastiriloru din Romani'a se dau deschilinite numiri, prin care ele s'au fâcutu de trei catégorii, sî adeca: unele se numescu monastiri „inchinate“, altele monastiri „neinchinate“, care se dîcu sî „pamentenesci“, sî iérasi altele monastiri „Brancovenesci.“

Monastiri „inchinate“ s'au numitu in Romani'a acele monastiri, ai câroru fundatori au designatu prisosulu venituriloru anuali, ce remâne dupa chieltuelele fâcute spre intempinarea legateloru de prioritate, pre sém'a vre-unui patriarchatu séu monastiri din pârtîle resaritului, precum la sântulu mormentu, la patriarchatulu din Constantinopole, la sântulu munte, sî la monastirea din muntele Sinaii.

Monastiri „neinchinate“, care se dîcu sî „pamentenesci“ s'au numitu acele, ai câroru ctitori au designatu tóte veniturile anuali spre scopuri religióse sî filantropice intre tiermurile patriei.

Monastiri „Brancovenesci“ se dîcu cele fundate de membrii acestei ilustre familii vechi romàna.

Dupa ce din cele premise amu aretatu origginea monastiriloru din Romani'a, sî dotatiunile cele mari fâcute in favórea loru prin Principii sî boerii români; sî dupa ce amu espusu sî numirile loru, acum urmédia sa tractâmu sî despre urmârile aceloru numiri, cá sa satisfacemu problemei, ce ne au indemnatu pre noi, cá sa vorbimu in opulu nostru despre acele monastiri. Ceea ce o sî facemu, precum urmédia.

XII. Candu s'au inventatu numirea de „monastiri inchinate“? —

In privinti'a acestei intrebâri Istorigrafulu Boliacu (.) ne da urmatórea deslusîre: „Candu a inceputu acésta inchinare, nu scimu positivu; suntu tóte probabilitâtîle insa, ca acésta idea bisara n'au esistatu pâna in tempulu lui Radu IV celu mare (1475). In dîlele acestui'a, Piliponesianulu Nifonu alu X. Patriarchu alu Constantinopolei, dupa caderea acestei Capitale in stâpanirea Turciloru, scosu din scaunulu seu de Baiazetu II, sî inchisu la Adrianopole pre viétia, mijlocí la Radulu, sa céra iertarea lui sî sa-lu aduca in tiéra. Dela acest'a se datéza inceputulu de grecire alu statului romànu sî pre acest'a blastema Tergoviscenii, câci elu i-aru fi blastematu. Acestu dibace grecu, care a reformatu statulu Romaniei pre modulu statului bisantinu, sî biseric'a nóstra pre modulu bisericei grecesci, care au creatu mai multi Archierei, sî i-au numitu Episcopi, elu negresîtu ca a lucratu la inchinarea bisericei române in biseric'a grecésca prin asemene inchinâri, sub cuventu de censura a moravuriloru, indreptarea renduelelor ritului, sî asigurarea celoru asiediate de ctitori in prestigiulu ilustriloru Patriarchi ai aceloru locuri, sî a temerei de blastemulu loru.“ — Cantimiru ne deslucesce acést'a intr'acestu chipu: Sî déca se teme (Domnulu, boieriulu, séu altulu, care face sî doteza o monastire), cá nu cum-va dupa mórtea sea sa se strice, sî sa se risipésca monastirea, atunci o inchina elu la vre-o monastire mai mare, la care socotesce elu din pârtîle, ce amu aretatu (Ierusalimu, Sinai'a sî sântulu munte) sî atunci Archimandritii monastiriloru acelor'a se indatorescu, cá sa iee asupr'a loru purtarea de grigia pentru monastirea aceea, sî sa piiveghieze, cá sa aiba monachi cu purtâri bune sî cinstite„. Sî fratii Tunusli in istori'a Valachiei ne spunu: „ca aceste monastiri inchinate au orenduiél'a, sa indeplinésca mai intâiu cele asiediate, sî apoi din prisosu sa se dee restulu, unde suntu inchinate; sî astfeliu s'a sî urmatu mai multu tempu, câci vedemu, ca mai multe monastiri nu tramitea monastiriloru, unde se dîcu inchinate, nimicu séu mai nimic'a.“ (Va urmá)

(.) Ces. Bolliacu pag. 11.

(..) Ces. Bolliacu pag. 2. — (...) Dupa Ces. Bolliacu pag. 19, 20.

*) pag. 21—22 — Boliacu.

pe fatia dreptulu curiei romane la posessiunea Ungariei, insa de atunci incóce cetindu cartea lui Inhoffer au amutîtu cu toti., pâna la mijloculu seculului trecutu. Atunci se sculà in contr'a lui Inhoffer unu patriotu eruditu (din Löcse) Gotfrid Schwartz, sî au inceputu a trage josu albeati'a de pe ochii unguriloru prin pomenitulu seu opu: Intia religionis Christianae inter Hungaros Ecclesiae orientali adserta pag. 52 et seqq. In contr'a lui Schwarz s'au sculatu Adamu Collaru, inspectorulu bibliotecei imperatesci din Vien'a, in Historia diplomatica juris Patronatus Apostolicorum Hung. Reg. Libr. 1 cap 9 et seqq. silindu-se a aretá, cumca Bulla lui Silvestru II promulgata prin Iuhoffer, aru fi adeverata. Insa dupa cum dîce Dlu Dr. Samuilu Deci in Istori'a sea despre corón'a Ungariei p. 136: Unu canonicu eruditu din Zagrabi'a anume Adamu Chercelicu Baltasar, cetindu opulu lui Collar, iau scrisu pretenesce, sî iau desceperitu cu totulu astutiunea lui Rafael Levacovic, sî inca chiaru din scrisorile lui proprii, dintre care intr'un'a (Dr. Desti pag 137—138) scrie (Levacovic) in limb'a itala unui cardinalu anume Aldobrandinu, ca fiindca ungurii suntu de cugetulu acel'a, cum ca Pap'a n'are nici unu dreptu in tiér'a loru, asiá spre a putea starní intr'ensii unele cugetâri mai bune, densulu au scrisu o epistola subt numele Papei Silvestru. Vedi afara de Dr. Deci, Collaru de originibus et usu perpetuo potestatis legislatoriae circa Sacra Apostolicorum Reg. Hung. Vindobanae 1764 in 8-vo cap. XIV pag. 160. Fiindu dara acést'a asiá, din Cartutiu si din bul'a lui Silvestru, nice chiaru atât'a nu s'aru putea adeverí déca adeca Silvestru aru fi tramisu coróna sf. Stefanu, cu atât'a mai putînu se póte scóte dintr'acelea apoi, cumca corón'a nóstra cea de astadi aru fi coróna cea tramisa dela Silvestru. Cu tóte acestea, cumca Silvestru II totusi au tramisu óre-si care coróna Sf. Stefanu, o concedu sî cei de parerea nóstra, cu deosebire DD. Samuilu Deci sî Stefanu Vespremi (vedi pe cestu din urma p, 31. sî 50.) din causa, (vedi D. Deci p. 96.) câci acést'a o dîcu nu numai istoricii patriei, ci cei esterni chiaru si decretele cele de obste ale patriei nóstre inca o adeverescu. E dreptu, ca numai cuvintele lui Ditmaru, care pe tempulu Regelui Sf. Stefanu au fostu Episcopu in Merseburg, inca ne conducu la intielesulu acest'a. Câci densulu (Analium Libr. IV) dîce: Imperatoris praedicti (i. e. Ottonis III-tii) grati'a et hortatu gener Henrici Ducis Bavarorum Vajk in Regno suo Episcopales cathedras faciens, coronam, et benedictionem accepit". Cumca insa Dittmaru prin Vaicu, au intielesu pe Sf. Stefanu Regele Ungariei, se vede de acolo, câci densulu au fostu acel'a, carele au luatu de sotia pe Gisela fic'a lui Henricu Regelui din Bavari'a. De aci totusi nu urméza, cumca Sf. Stefanu aru fi primitu dela Pap'a dimpreuna cu corón'a sî dignitatea regésca, câci acést'a iau dat'o lui natiunea ungurésca sî numai acést'a au sî potutu sa i o dee. Nice n'au fostu inca pe tempulu lui Silvestru alu doilea asiá de estinsa potestatea Papei, cá sa fia potutu daruí densulu cui-va dignitatea regésca. Poterea acést'a au castigatu-o papiloru mai nainte Gregorie alu VII· séu Pap'a Hildebrand, câtra sfersîtulu sutei a XI. (in patrarlulu din urma). Apoi e adeveratu sî aceea, ca Principii unguresci cei dinaintea lui Stefanu au fostu intru adeveru Regi. Chiaru insusi Sf. Stefanu da numirea acést'a acelor'a candu in dojenele ce le da fiului seu Emericu dîce: (vedi Decret. S. Stephan Libr. I, capu VIII. § 3.) Mores meos, quos regali vides convenire dignitati sine vinculo totius ambiguitatis sequere. Grave enim tibi est, hujus climatis tenere regnum, nisi imitator consvetudinis antea regnantium exstiteris Regum. Luitprand Episcopulu Cremonei, carele au vietiuitu subt domnirea Imperatulu Otto alu II. anumesce Regi, atâtu pe Geiza, tatalu Regelui Sf. Stefanu, câtu si pre Tocsu mosiulu acestui'a. Asemenea numescu sî alti istorici precum arata acést'a D. Deci pag. 104 et seqq. Asiadara Silvestru II. numai cu acelu sfersîtu au tramisu corón'a Regelui Stefanu, cá prin acést'a sa-lu indatoreze a fi multiemitoriu câtra scaunulu Romei, sî sa-lu faca mai revnitoriu spre latîrea religiunei. Insa dela inceputu avea obiceiu scaunulu Romei cá Principiloru acelor'a, cari, séu lepadandu-se de paganismu se faceau crestini, séu sfasiindu-se de religiunea grecésca treceau la aceea a Romei, chiaru sî déca acei'a au fostu incoronati mai nainte, totusi le tramitea coróna. sceptru, stindardu cruce si alte insignii de felulu acest'a batatóre la ochi. (Redi Dr. Deci p. 11). Asemenea au lucratu s es. Jnocencie, in an. 1024 cu Ioann Regele Bulgariei (de-sî acest'a erá Rege incoronatu de mai nainte) pentru câci s'au fostu ruptu de câtra imperiulu orientalu. (Vedi Reinald Anual. Eccles. ad. a. 1024.) Asiá au fâcutu totu Pap'a acest'a cu Vulcu Regele Serbiei, carele erá incoronatu mai nainte in Constantinopolu. (Vedi la Rainald in loculu pomenitu). Asiá au potutu sa faca Silvestru alu II. sî cu Regele Sf. Stefanu. Cumca cu tóte acestea corón'a nóstra de astadi nu e coroana tramisa dela Silvestru II., dupa cum se pare acést'a multor'a, se vede sî din literele sî numirile acelea, ce se afla pre dens'a, in rendulu acest'a: *῾Ο αρχαγγελος Γαβριηλ, ὁ Δημητριος, ὁ Δαμιανος, Κονςταντινος Βασιλευς ῾Ρωμαιων ὁ πορφιρογενιτος. Μιχαιλεν Χω πισος, Βασιλευς Ρωμαιων ὁ Δυκας Γεωβιτζ, Δεσποτης πιστος κραλης Τȣρκιας, ὁ Κοσμας, Γεωργιος, ὁ Αρχαγγελος Μιχαηλ.* Pe coróna se potu vedé sî chipurile persóneloru aci pomenite. Indreptu de icón'a lui Christos, care sa stea dinainte pe fruntea corónei, se afla in partea din dereptu aceea zugravitu chipulu lui Michailu Ducas cu acea deosebire, ca Christos se afla siezendu pe tronulu regescu cu o trepta mai inaltiatu decâtu Michailu Ducas. La poalele tronului regescu a lui Christosu, cu o trépta mai in josu se afla deastang'a Arch. Gavriilu, ear deadrépt'a Arch. Michailu, dupa acestea se afla deadreapt'a icón'a Sf. George, deastâng'a a Sf. Dimitrie, a acestoru sfinti insemnati in Biseric'a grecésca; sî acesti'a umplu apoi partea cea dinnainte séu fruntea corónei, la care dupa parerea Dlui Dr. Stefanu Vespremi in meditatiunile sale despre corón'a ungurésca la fati'a 52 nu fâra de causa se insemneaza, cum ca Csristos e o Maiestate preste tóte mai marita, care e mai inalta sî decâtu Archangelii sî Sfintii, sî toti acei'a, cari slujescu la piciórele tronului seu. In partea cea din dereptu a corónei din josu subt Michailu Ducas de partea cea dreapta e Constantinu Porfirogenitulu, ear de partea stânga chipulu lui Geobiz adeca a lui Geiza. Lânga acesti'a cara stau doi Mucenici ai Bisericei grecesti, adeca deadreapt'a Damianu, deastâng'a Cosm'a. Cum s'aru putea dara crede, ca Silvestru pe corón'a aceea, ce a tramis'o Sf. Stefanu, sa fia zugravitu chipurile acestoru sfinti grecesci, sî sa fia gravatu mai bucurosu numele acestor'a decâtu pe ale sf. Petru sî Pavelu, pe cari sî cinstesce biseric'a Romei cu deosebire; si cá chipulu seu propriu dimpreuna cu acel'a a sf. Stefanu sa le fia lasatu afara, care sirguru numai aru fi potutu pastrá suvenirea acestui daru. Mai vertosu cum au pusu, séu cum aru fi pututu púne chipurile lui Michailu Ducas, Constantinu Porfirogenitulu si Geobitz séu Geiza pe candu acesti'a au traitu celu putinu 70 de ani dupa S. Stefanu si Silvestru II. Michailu Ducas au fostu imperatu in orientu, si au domnitu dela 1071 pâna la 1078. Geobiz insa seau Geiza Regele Ungariei au fostu fiiulu lui Bela, si au domnitu dela 1074 pâna la 1077 si astfelu acesti doi domnitori au traitu totu pe acelasi tempu. Numele de Constantinu Porfirogenitu, l'au avutu atâtu fratele celu mai tineru alu Imp. Machailu Ducas, câtu si fiiulu seu propriu; acest'a s'au incoronatu cu corón'a imperiala indata dupa ce s'au nascutu ear acel'a inca pe vremea taica-seu Imp. Constantinu Ducas alu XI care au fostu tata si lui Michailu Ducas. Acum'a dara lâre de nici o sfâramare de capu póte observá fia-cine, ca corón'a aceast'a au trebuitu sa vie dela Imp. din Orientu Michailu Ducas: câci dintre cele trei persóne amintite mai in susu, a câroru nume lu pórta corón'a, singuru densulu au avutu putere cá Imperatu spre a darui altor'a coróna; sî pe coróna inca numele lui se afla alu doilea dupa Christosu, mai inaltiatu. Au dat'o insa lui Gheiz'a, a cârui chipu se afla din josu de mân'a cea stânga, câci Constantinu Porfirogenitulu, care se afla dinjosu deadrépt'a, ori au fostu fiiulu ori fratele seu, nu avea de lipsa cá sa-i dee coróna, câci amendoi erau incoronati cu corón'a imperiala, sî astfeliu fiindu ereditarii imperiului, se afla intr'o dignitate mai inalta, decâtu cá sa fia avutu trebuintia de o asemenea coróna domnésca, care sî in privinti'a splendórei sî a bogatiei inca stá mai injosu decâtu corón'a cea imperiala. Dar apoi ce aru sî cautá pre o asemenea coróna numele lui Geiz'a? Negresîtu dara i s'au datu acést'a lui Geiz'a, care se sî scrie pre coróna *Κραλης Τȣρκιας* adeca Regele turciloru, câci precum scimu in vécurile din mijlocu ungurii se numeau adese ori turci. Caus'a pentru care sa fia datu insa Michailu Ducas lui Geiz'a corón'a, e lesne de a o gâsí. E lucru afara de indoiéla, cumca Geiz'a au fostu pretinulu lui Michailu Ducas Imperatului dela resaritu. Acést'a au aratat'o densulu inainte de redicarea sea cá Rege in anulu 1073, candu precum insémna Cronic'a lui Ioann Turoti in sectiunea II. partea 50 subt domnirea Regelui Solomonu mai adese ori stramutandu-se preste Dunare, Bissenii (remasîtiele petinatiloru din Valachi'a) au predatu Sirmiulu, sî au dusu mai multe mii de locuitori in prinsóre vecinica. In vre-o câte-va renduri au poftitu Regele Solomonu satisfactiune dela Imperatulu Michailu Ducas, insa n'au dobanditu, pentru care maniindu-se au mersu cu ostire in contr'a Biseniloru, sî spre a-si resbuná asupr'a ostirei Imperatului grecescu, mai inainte s'au apucatu de obsedarea Belgradului in Sermiulu, care erá cuibulu celu mai mare alu Biseniloru. Principele Geiz'a inca au fostu acolo cá supracomandantele Regelui Solomonu, prin a cârui vertute s'au sî ocupatu Belgradulu, cu care ocasiune fiindu ca Geiz'a s'au purtatu cu agratiare câtra soldatii lui Michailu Ducas, cari se aflau strâmtorati dimpreuna, cu comandantele loru Nicetas, slobozindu-i fâra nici o vatemare nu e mirare, déca au venitu in pretenie cu Michailu Ducas. Acést'a o pomenesce Turoti lâmuritu, candu Chronicarum parte II. Cap 51 dîce: „Interea Imperator Graecorum, audita liberalitate Ducis Geizae, misit ad eum nuntios, ad firmandam pacem et amicitiam." Care lucru nici n'au fâcutu la Solomonu vre-o sensatiune buna; câci cu putînu dupa cuvintele aduse ací inainte dice Turoti: „Ad Regem antem Salamonem nequaquam misit Rex Graecorum, unde et Rex Salamonu super Geizam Ducem invidiae facibus magis ac magis exarsit." E usioru dara acum de a prevedea, cum au pututu tramite Michailu Ducas unui omu iubitu alu seu corón'a pomenita, sî de ce l'au numitu *πιςτος,* adeca credinciosu. E acum'a numai intrebare, candu s'au tramisu corón'a acést'a lui Geiz'a? atunci óre, candu erá elu numai Principe, séu candu pórt'a sî titula de Rege? D. Dr. Samoilu Deci e de parerea cea d'antâiu, candu la pag. 200 dîce: Intielegendu Michailu Ducas Imperatulu grecescu dela comendantele seu Nitietas despre virtutile cele personale ale Principelui Geiz'a, despre bravur'a lui cea estraordinaria sî despre grati'a dovedita câtra ostirea sea ce se aflá in periculu, iau tramisu soli sî multe daruri bogate, multiemindu-i pentru credinti'a sî preteni'a cea strensa aretata câtra densulu sî au legatu aliantia cu elu. E de crediutu ca intre darurile cele tramise au fostu sî corón'a nóstra pre care se afla chipurile lui Michailu Ducas, Constantinu Porfiregenitulu sî Giez'a." Reflessiunea aceea insa, ce se póte nasce in contr'a intielesului acestui'a câci se numesce Geiz'a pre coróna, *Κραλης Τȣρκιας,* sî asiá prin urmare Rege, s'au stâruitu a o incungiurá densulu din capulu locului, candu la pag. 187, 190, arata cumca *Κραλης Τȣρκιας* nu insemnéza Regele Ungariei, ci principele Ardélului, care erá atunci Giez'a. E dreptu ca Stilices Curopolata unu scriitoriu grecu in sut'a a XI. pre Regele acel'a alu Ungariei cu care s'au imprietenitu Niceforu Botoniates, care au datu josu din imperatia pre Michailu Ducas (spre intârirea aliantiei Patinatiloru cu Cumanii) nu-lu numesce *Κραλις Τȣρκιας,* ci *Κραλις Ουγγαριας.* Acestu *Κραλις Ουγγαριας* insa din Stilices Curopolat'a, dupa cum arata D. Dd. Stefanu Vespremi in meditatiunile sele la fatia 45 din Bonfatiu, au fostu chiaru Geiz'a. Din care spre afirmarea parerei D-lui Deci astfeliu se póte deduce, câci Stilices Curopolat'a de aceea au numitu pre Geiz'a *Κραλις Ουγγαριας,* de órece densulu atunci candu s'a imprietenitu cu elu Niceforu Botoniates, au fostu intr'adeveru Regele Ungariei; din contra atunci, candu i s'au tramisu corón'a de câtra Michailu Ducas, care au fostu imperatu grecescu inainte de Niceforu Botaniates, n'au fostu decâtu Principe alu Ardélului, sî de ací se póte, ca se sî numesce pre coróna *Κραλις Τȣρκιας.* De care cu atâtu mai vertosu nu e mirare, déca e dreptu aceea, ce intâresce D. Dr. Samoilu Deci in not'a din cartea intitulata: Meursius Glosarum Grecobarbarum, pag 187, cumca adeca *Κραλης* e unu cuventu bulgaru, sî in intielesu propriu nu insemnéza Craiu decâtu numai Craisioru, cu o putere mai mica, adece unu Principe, care se afla sub scutulu altui Principe, câci astfeliu numirea acést'a apoi se lovesce pentru Principele Transilvaniei. E mai de crediutu apoi sî aceea, ca mai degrabu s'au numitu Ardélulu Turci'a decâtu Ungari'a, din cuvintele acelea ale lui Constantinu Porfirogenitulu ce suntu in de Administr. Imp. Cap. 40. *„Πρωτον μεν εςτιν ἡ της βασιλέως Τραιανȣ γεφυρα, κατα την της Τȣρκιας αρχην."* Primum quidem est pons Imperatoris Trajani, ad initium Turciae. Cumca insa ací sub numirea *Τȣρκιας* nu intielege Ungari'a, se pare de colo, câci numai decâtu dupa aceea, pomenindu Belgradulu sî Sirmiulu, dice: *απο των εκεισε ἡ μεγαλη Μοραβια* i. e. ab illis locis incipit magna Moravia, sub care nume nu se intielege alt'a, decâtu Ungari'a, sî s'au numitu asiá spre osebirea Moraviei ce se afla marginita cu dens'a, sî pentru aceea, câci partea cea mare a Ungariei inainte de descalecarea unguriloru, dupa cum pomenesce sî Constantinu Porfirogenitulu, au posedat'o Svatoplug, Regele Moraviei. Tóte acestea arata, cumca Geiz'a au primitu corón'a, nu pre tempulu, candu erá Rege ci candu erá Duce sî Principe Ardeleanu. Insa chiaru sî déca n'amu putea noi otârí acést'a, e destulu atât'a, ca densulu sî nu altulu au fostu acel'a, cârui'a i s'au datu corón'a. Spre care afara de causele cele aduse inainte e o afirmatiune chiara sî aceea, ca intr'o diploma a lui Carolu I. (care au fostu Rege alu Ungariei pre la inceputulu sutei a XIV.) corón'a acést'a se numesce apriatu corón'a lui Geiz'a, candu dîce: „Quia Corona Geizae Regis Stephani progenitoris nostri, qua, de mori Gentis Hungaricae, Reges Hungariae solent coronari, per infideles illicitos detentores rapta detinebatur: nova Corona specialiter pro nobis fabricata exstitimus coronati." Vedî Ignatii Com. de Battyan Leges Dccl. Regni Hung.. Tom. I. pag. 464 et seqq. La D. Deci pag. 204. in nota. In care diploma s'au verîtu fâra intielesu cuventutu Stephani, dupa numele Regelui Geiz'a. Din diplom'a acést'a ce se infrânge insusi pre sine se ivesce adeverulu; cumca adeca corón'a Ungariei de astadi, nu i s'au tramisu Sf. Stefanu, si nici nu s'au tramisu dela Pap'a, ci i s'au tramisu lui Geiz'a dela Imperatulu din Constantinopole Michailu Ducas.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** — Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 31. ANULU XV.

Sabiiu, in 15|27 Aprile 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu, 15 Aprile.

Christosu au inviatu! Acést'a e salutarea cu care ne indatinâmu a ne salutá de mâne incolo. Ea e o salutare sânta, o salutare mangaitóre sî o salutare datatóre de sperantie, pentruca in trens'a constatâmu sî afirmâmu triumfulu virtutiei in contr'a falsitâtiei. Voru fi destui, cari voru clâtí din capu sî cautandu la intemplârile politice de astadi, voru dîce eata cum triumféza dreptatea! Noi nu putemu aici in loculu acest'a a desfâsiurá ideile, prin care sa aretâmu cu deamenuntulu, cum e de a se intielege acestu triumfu sî cum e de a se face aplicatiunea la noi, ci cu tóte aceste dîcemu, ca vomu purtá in mare mesura noi insîne vin'a, déca vomu stá numai sî vomu totu recriminá in drépt'a sî in stâng'a, vomu critisá tóte sî le vomu judecá de netrebnice sî in tipulu acest'a vomu petrece tempulu néfacendu aceea ce aru trebuí tocm'a sa facemu.

Omulu cu minte cauta a se folosí de tóte impregiurârile, fâra de a face sgomotu mare in lume. Sî noi avemu multe de fâcutu. Pentruca ori vomu dice ca trecutulu ne-au nedreptâtîtu, ori nu, adeverulu remâne, ca ne aflâmu inapoi in tóte.

Asiá dara aici nu mai avemu multu de a ne socotí ca ce sî cum vomu face, ci avemu sa facemu, sa lucramu sî inca pre tóte campurile, incependu dela agricultura pâna susu la inteligentia.

Amu mai repetît'o in anii trecuti sî o reimprospetâmu cetitoriloru nostri in memoria, ca armele, cu cari se cucerescu astadi popórele nu mai suntu esclusívu, ci numai eventualu, cele prin cari se aduce numai stricaciune. Suntu alte arme de pace, cari facu isbandile, sî acestea suntu instrumentele de lucru sî resultatulu acestui'a, castigulu de avere materiala, sî prin sciintia, sî spirituala.

Nesciinti'a sî trandavi'a, aceste dóue inimice a le nóstre, sa cautâmu sa le tînemu câtu mai departe de noi, pentrucá sa profitâmu in cele dóue directîuni ce tocm'a le-amu amintitu, sî drepturile nóstre, dupa care insetâmu cu atât'a doru, chiaru sa nu fia nici unu modu de a le capetá de o cam data, trebue sa vina. Puterea atunci e in noi, resultatulu ei e atunci meritulu nostru sî ceea ce dobandimu numai e grati'a nimenui.

Alte moduri dupa impregiurârile de fatia noi le putemu numai desaprobá, pentruca acele suntu fórte dispuse de a ne face radiculosi inaintea lumei, petrecându tempulu de lipsa pentru ocupaciuni folositóre, in vorbe, câroru déca le lipsesce sprigínulu realu, devinu numai nisce ilusiuni góle.

Ce e mai usioru decâtu a face planuri in ventu sî a croí la frase dulci? Sa fugimu de asemene póme incelatóre sî déca ne interesâmu de esistinti'a nóstra propria, de o parte sa cautâmu a fi drepti fatia cu istori'a, de alta parte practici fatia cu lipsele sî trebuintiele de presentu.

Grâdin'a nóstra natîunala are lipsa de lucru sî de lucratori sî cá sporiulu sa fia de ambe pârtîle, va fi bine cá sa fia armonia intre lucratori. Cu bucuria vedemu ori sî de care parte candu se ivescu semne de aceste sî cu indignatîune trebuie sa vedemu candu de alta parte însinuârile se continua in unu modu obrasnicu, lovindu chiaru sî in sine nesocotitulu lovitoriu.

Pentrucá insa armoni'a sa fia mai adeverata sî mai duratóre, trebuie sa chiarificâmu punctulu pre carele ne aflâmu, câci altmintrea lesne putemu retâcí.

Noi vedemu o aspiratîune sî un'a dorintia la romani tranni. Aru fi bine cá românii sa se véda pre sine odata pusi pre unulu sî acelasi punctu de manecare, pre punctulu de manecare natîunalu, de unde au apoi a-si dirige actiunile in tóte pârtîle. Acést'a sa se faca fâra prejudetie pentru pareri, pentruca in situatîuni complicate cum suntu cele de fatia, cine va fi acelu omu, carele sà se póta mirá de diferirea opiniuniloru.

Candu aru fi toti barbatii nostri petrunsi de atari simtiemente, in cea mai stricta sinceritate, atunci tóte relele aru trebuí sa dispara dintre noi, atunci ne-amu puté imbratîsiá iéra fratiesce, sî in cea mai crestinésca mangaere amu puté respunde la piós'a salutare cu carea suntemu intempinati: ca Christosu Domnulu pâcei sî pentru noi cu **Adeveratu au inviatu!**

Cu acésta ocasiune impartasîmu imbucuratórea scire, ca In. Guvernu transilvanu, prin inalt'a decisiune dto 4 Aprile a. c. nr. 6181, au datu aprobarea sî intarirea statuteloru pentru **Reuniunea sodaliloru** (calfe, geselli) **români** din Sabiiu. La tempulu seu mai multe in acésta cestiune. —

Eveneminte politice.

Sabiiu 15 Aprile.

Dîuarele clusiane se ocupa multu cu venirea comissarului reg. Nu sciu nici ele insa dîu'a anumita candu are sa sosésca, ci spunu numai unu tempu nedeterminatu, in dîlele cele dintâiu a le lunei lui Maiu (Korunk dîce pe 1 Maiu). Pregatiri de primire, dupa cum amu mai insciintiatu s'a fâcutu sî se facu inca.

Convocarea dietei croate pre 1 Maiu se vede a fi indreptata câtra regatulu triunitu croato-slavono-dalmatinu, de-sî nu in form'a acést'a. Pentruca prelânga Croati'a se convóca prin acelasi rescriptu „diet'a regatului Dalmatîei, Croatîei sî Slavoniei“. E intrebarea acum ca Dalmati'a, carea avù diet'a sea propria sî se tînù pâna ací de tierile translaitane, au alesu sî deputati in senatulu imperialu, va tramite deputatii sei in diet'a croata, sî a devenitu senatulu imperialu in adeveru mai seracu de acesti membri?

Marginea militara inca se vorbesce ca va fi representata in diet'a croata. Aici amu vrea sa scimu ca suntu sî romanii din marginea militaria subintielesi séu ba?

Déca se póte pune unu temeiu insemnatu pre cele ce dîcea „N. Fr. Pr.“ dîlele trecute sî ce amu fostu atinsu sî noi cu alta ocasiune, apoi greutâtîle intre ambe jumetâtile imperiului au sa se ivésca de ací incolo. Dupa acea fóia dualismulu finantîalu aru nasce greutâtîle, pentruca cei de dincolo de Lait'a credeau, ca in privinti'a sarcineloru detoriei statului, se voru creá nisce garantie, ca cine sî cumu sî câtu are sa le pórte. Acum insa s'a lasatu la buna placerea Ungariei sa decida ea cine sî câtu are sa platésca. De aici purcedendu prognosticéza N. Fr. Pr. unu reesîtu reu alu lucrului.

Cestiunea honvediloru inca totu nu e stinsa. Ei astépta, se véda ca ce va resólve diet'a in urm'a memorandului loru sî apoi au de cugetu a se indreptá câtra ministeriu cu rugarea, cá sa-i respectedie la ocuparea posturiloru oficiale; cá intre honvedi sa nu se primésca elemente straine. —

Despre cestiunea Luxemburgului inca totu numai conjuncturi parte de pace, parte resbelóse. Ceste din urma s'aru paré ale confirmá scirea dupa care Benedetti, tramissulu Franciei la curtea din Berlinu, aru fi sa se chiame din acelu postu sî in loculu ministrului Moustier sa vina altulu. De alta parte Köln. Ztg. spune, ca Czarulu Russiei doresce ca la Parisu la espositiune sa fia petrecutu de Regele Prussiei, ceea-ce aru aretá ca suntu semne de pace.

Revista dîuaristica.

Cu privire la Tranni'a aflâmu in „Hr. Ztg.“ dóue corespundintie din Pest'a, un'a din 20 sî cealalta din 21 Aprile; in cea dintâiu luata din „P. Napló“ (subs. cont. Teleky) se dîce, cu privire la cestiunile de natiunalitate, ca cele trei natîuni (ungurii, secuii sî sasii), cari au fostu indreptatîti inainte de anulu 1848, aru posede cultura de ajunsu, cá sa-si precépa folosulu seu propriu sî in interesulu patriei comune sa-si dea cu sinceritate mana fratiésca. Insa prelânga acestea trei natiunalitâti aru mai fii o a patr'a natîune, carea la numeru este egala (?) cu celelalte trei; insa ceste trei aru fi mai desvoltate sî aru avea tóte insusîrile acelea, cari i dau unei natîuni puterea cea adeverata. Pentru aceea potu respinge totu ce e nedreptu, necuviinciosu sî stricaciosu pentru patri'a comuna; *) cu atâtu mai tare potu implini ele tóte cererile fratiesci sî drepte fatia cu natîunea a patr'a, sî politic'a acést'a drépta se va recompensá atunci, candu sî natîunea romàna cu interesele ei proprii si va aflá indemnulu sî tînt'a principala a osteneleloru sele in propagarea binelui patriei comune. Caus'a principala de pâna acum a frecâriloru natîunale din Tranni'a au fostu starea dubia a regimului (numai?). — Caus'a au incetatu, prin urmare voru incetá sî urmârile. — In fine dîce corespundintele, ca cont. Teleky e convinsu, ca dincolo de Kiralyhago inca nu suntu de a se invinge greutâti mai mari, cá dincóce, sî tocmai pentru aceea va succede, a le invinge usioru prin intielepciune sî perseverantia atâtu acolo câtu sî aici.

Iéra corespundinti'a a dóu'a privesce la denumirile transilvanentiloru pentru diferitele despârtiemintе ale ministeriului ungurescu sî dîce in privinti'a acést'a cu deosebire urmatórele:

„Din rendulu transilvanenîloru s'a alesu in persóna Esc. Sele contelui Emericu Miko de ministru, Carolu Zeyk s'au alesu de secretariu de statu in ministeriulu de interne; ambii Domni suntu ev. reformati; Lupu Deák concipistu in ministeriulu de justitia este ev. refor.; dupa fóile oficióse suntu a se denumí: de consiliari ministeriali: Emericu Szentgyörgyi, Daniilu Dozs'a, contele Lupu Bethlen, toti trei suntu ev. reform.; de consiliari de sectiune: Franciscu Ocsvay, profesorulu Tokács (din Clusiu), ambii ev. ref.; — acesti'a suntu dejá optu barbati de confessiune ev. reform. — Sa privimu insa proportiunea celorulalte confessiuni. Denumiti suntu: Ioane Geczö de secretariu de sectiune; sum'a totala unu catolicu; Juliu Bömches de concipientu, ev. lut.; se voru denumí Mauritiu Conrad de consiliariu de sectiune, ev. lut.; cu totulu 2 de confes ev. lut.; — Alduleanu de consiliariu ministerialu, Leméni de consiliaru de sectiune, cu totulu 2 români (dara dupa confessiuni numeratu 1. gr. or. sî 1. gr. cat. u.); s'au denumitu Fülöp (unitaru) de concepientu. — Deci precandu pâna acum'a figuréza optu reformati, pre celelalte 5 confessiuni: rom. cat., gr. cat., ev. lut., unitaru, sî gr. or. cade o competentia de 6. — Cum se póte esplicá o astfelu de disproportîune?

Pentru aceea sa se fia castigatu parlamentulu, cá sa se dea supraconsistoriulu evang. reform. din Clusiu intregu ministeriului din Bud'a? Cum sa nu ne suprinda acést'a pre noi Transilvanenii, cari de secoli suntemu invetiati „dupa lege“ cá la ocuparea tuturoru oficieloru de tiéra sa se observe interesulu egalei indreptatîri in privinti'a confessiuniloru? Ce prerogativa are acum statulu reformatu sî de unde si o deduce?“

---

*) Nu intielegemu pre dlu conte. Candu au pretinsu românii nedreptâti, necuviintie si stricaciuni patriei comune? Respunsulu acest'a i va fi cu greu sa-lu dea cine-va, firesce nu basatu pre fantasii, ci pre fapte. Red.)

Cerculariulu Capitanului supremu catra locuitorii Distr. Cetâtiei de Pétra !

Dupa o suferintia de 18 ani se aratâ odata cerinlu seninu pre orisonulu patriei nóstre, si ranele cari inca sângerédia le va aliná acelu faptu, ca conducerea sórtei nóstre este iérasi in mânile nóstre depusa.

Spiritulu datatoriu de viétia, constitutiiunea, este restaverita. Conditîunea de capetenia a acelei'a, ministeriulu respundietoriu s'au denumitu, sî acest'a si-a sî inceputu activitatea.

Efluinti'a cea mai esentiale a acestui pasiu primariu este a dóu'a municipiele patriei nóstre, columnele (stâlpii) milenari a constitutîunei s'au restaveritu, sî reasiediarea faptica a acelor'a va urmá dupa câte-va dîle, sî asiá patri'a va fi reasiediata in esercitarea drepturiloru sele constitutîunali.

Ocârmuirea de sine insîne a municipieloru este basata pre trecutulu istoricu sî juridicu alu patriei nóstre, dreptu aceea Majestatea Sea Regele Ungariei la propunerea ministeriului respundietoriu de curendu au sî denumitu pre ocârmuitorii Comitateloru Districteloru sî tînuturiloru.

In urm'a acestoru preagratîóse denumiri, eu fui ferice de a fi insarcinatu cu conducerea Districtului cetâtiei de pétra, ce me grabescu a aduce la cunoscinti'a intregei poporatîuni a districtului.

Eu implinindu detorinti'a mea, ce isvoresce din acésta denumire, nu potu intrelasá amintirea acelei impregiurâri, ca primindu acésta missiune, ce póte ca intrece puterea mea, amu purcesu din speranti'a, ba sî credinti'a aceea, ca la opulu greu a reconstituirei districtului Cetâtiei de Pétra, sî continuarea causeloru publice mi voru intinde mâna de ajutoriu toti locuitorii acestui districtu.

E adeveratu ca esperimentele nefericite de optuspredîece ani, au pusu pre umerii nostri astfeliu de greutâti, sub cari mai ca amu decadiutu cu totulu, sî greumentele adencu inradecinate nu s'au pututu înca cu totulu delaturá, cu tóte ca indurarea Domnitoriului e cea mai invederata sî sincera, sî diet'a tierei, au doveditu unu zelu resemnatoriu; me nutresce insa speranti'a binefacatóre, ca déca toti cetâtienii patriei prevediendu ca stricaciunile sustatatóre nu se potu repará in pripa cá prin o lovitura magica, cu târi'a barbatésca, rebdare sî statornicia ne vomu nisuí a ne castigá insîne fericirea nóstra, vomu invinge tóte pedecile, sî vomu intemeiá inflorirea patriei nóstre sî asiá sî a districtului acestui'a.

Purcediendu din astfeliu de motive, in consonanti'a cu dorinti'a sî vointi'a Domnitoriului, a dietei tierei, sî a Ministeriului, dupa resputerea mea mi voiu indreptá toti pasii mei spre inaintarea spirituale sî materiale a acestui districtu, concrediutu conducerei mele, in asiá gradu, in câtu nu numai urmele triste ale trecutului sa fia sterse, ci sî pre calea bunei stâri se propasîmu cu pasi repedîti.

Acestu scopu maretiu insa numai asiá lu vomu ajunge, déca orenduielile salutari ale guvernului, — carele tîntédia cu statornicia spre fericirea tuturoru popóreloru din tiér'a acésta, cá asiá sa devina patri'a mare sî tare, — voru fi intempinate de sucursulu poporului.

Deosebita privire va fi la esercitarea libera a religiuniloru, la deslegarea drépta sî salutare a intrebârei natîunalitâtiloru, sustînerea energiósa a securitatei publice, administratîunea repede, eftina sî conscientiósa a dreptâtiei. Deci déca nu numai guvernulu ci sî poporulu — si-va impliní chiemarea sea, sî drepturile sî detorintiele voru fi mantînute conscientiosu, resultatulu favoritoriu nu va putea lipsí.

Aducundu eu dara la cunoscintia tuturoru locuitoriloru a districtului, de ori-ce rangu sî plasa, intentiunile gratiei préinalte, precum sî ale dietei, ministeriului, sî ale mele, incredintiandu-me in conscientiós'a indeplinire a detorintieloru cari le are poporulu fatia cu domnitoriulu, patria sî câtra noi insîne: sum convinsu despre aceea ca resaltatulu imbucuratoriu va urmá, sî tînt'a patriei sî a districtului va fi urmarita de binecuventarea lui Domnului Ddieu.

Datu in Pest'a in 6 Aprile 1867.

Nicolau de Ujfalusy m. p.
supremu Cupitanu alu distr. Cetatei de Pétra.

Câtra on. Redactîune a „Tel. Rom.“ in locu !

Ne rugâmu a primì in colónele on. DVóstre foi, cele aici urmatórie:

Cu prilegiulu reposârei Parochului Bisericei nóstre la an. 1863, au devenitu acésta parochia veduva, la a cârei suplinire pasindu noi dupa unu tempu trecutu aprópe de unu anu la alegerea unui Parochu, amu alesu pentru postulu acest'a cu unanimitatea a totu poporului intr'unu glasu, pe stim. Domnu Profesoru sî fostulu Redactoru alu acestei pretiuite foi, Zacharia Boiu. Acést'a a nóstra alegere bine meritata, fu norocósa a se bucurá atât'a de imbratîsiarea alesului, câtu sî de bun'a vointia, sî binecuventarea Locului celui mai inaltu. Sî asiá intrandu susu pomenitulu cá Parinte sufletescu alu nostru tocm'a in dîu'a invierei Mantuitoriului la anulu 1864 in activitate, suntemu astadi fericiti a marturisí cu placere in publicu, cumca onor. nostru Parinte in decurgerea tempului acestui'a ne-au doveditu in fapta, tóte insusîrile care se potu cere astadi dela unu preotu intru o cetate. Ba inca ce e mai multu, in anulu trecutu au fostu alesu cá primulu candidatu de Protopopu in Tractulu Zarandului, sî au refusatu la inaintarea postului acestui'a, multiamindu la locurile mai inalte competente, pentru bun'a vointia, sî remase iéra intre noi, spre cea mai mare bucuria a totu poporului nostru, prin acésta urmare pré stim. Parinte ne-au datu de nou adeverate dovedi de iubire, prin care ne-au indatoratu moralicesce, cá sî noi sa-i dâmu asemenea dovedi de iubire. Asiá dara rugandu-ne noi lui Ddieu din tóta anim'a cá sa ni-lu tîna in pace sî sanetosu dimpreuna cu on. iubit'a sea familia, multi ani in mijlocula nostru, nu putemu trece cu vederea mai departe cá in rugaciunile nóstre se mai adaugemu inca sî aceea rugaciune, cá milostivulu Dumnedieu sa se indure, cá la vremea sea sa-lu invrednicésca sî de mai mare trépta sî inca remanendu in mijloculu nostru.

Sabiiu la inviérea Domnului 1867.

Representanti'a Sf. biserici gr. or. dela
Schimbarea la fatia din cetate strad'a
macelariloru nr. 98.

Brasiovu 12 Aprile.

Dle Redactoru ! Nu me indoiescu ca ai cetitu sî Dta in „Gaz. Trans.“ nr. 27 urmatórele:

„Cine-va i-si luà ostenél'a de a tipârí in brosiur'a separata corespundintiele ce au urmatu in caus'a natîunala intre cei doi archipastori din Transilvani'a in lunile trecute. Déca literatur'a romanésca a castigatu cu acést'a, voru sci filologii. Din prea putînele esemplare ce s'au ratacitu sî pre aici ajunse unulu sî in casina. Unii ómeni buni sî nevinovati iau acésta publicare de semnu, ca preste putînu se va deschide congresulu cerutu de intieleginti'a din Fagarasiu sî Orascia prin petitiuni lungi sî motivate.“—

In privinti'a acestor'a mi iéu voia a dá informatiune despre parerea nóstra sî Dtale sî publicului cetitoriu alu „T. R.“ ca intr'adeveru fórte bine s'au fâcutu, de s'au tipâritu scrisorile apologetice ale Esc. Sele Metropolitului nostru Andreiu sî ca cate-va esemplare,

---

FOISIÓRA.

Impartasîri dintr'unu manuscriptu,

ce tractéza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare)

Despre iscodirea numirei „monastiriloru inchinate“ mai cetimu la Bolliacu (.) urmatórele:

„Nu putemu trece de acestu punctu insa, fâra sa citâmu unu pasagiu din citatulu mai susu chrisovu (..) a lui Mateiu Basaraba, prin care pietosulu indémna pre crestini sa zidésca locasiuri Domnului prin munti sî paduri; in acestu chrisovu se deslusiesce originea acestoru inchinâri, sî-lu citâmu ací cá o dovéda veridica sî autentica, contra cârei'a nici o alta dovéda nu mai póte stá: In tempii din urma (cuvintele chrisovului) candu tiér'a fu gubernata de Metropoliti sî Domni straini nóue, adeca de greci cu moravuri stricate, cari nu numai ca n'avura nici o rusîne in tempulu stapanirei loru, a injosí, a smintí, a stricá vechiele nóstre obiceiuri, a aduce prin relele loru purtâri tiér'a la gur'a prapastiei, a o predá sî a o pustií, dara cari intinsera inca sî o mâna sacrilegia asupr'a sânteloru monastiri Domnesci, sî indresnira sa culce legile bisericesci sî decretele vechiloru Domni fundatori, cari intemeiasera aceste sânte monastiri, sî nesocotindu anatemele loru, si-au mangitu mânile, primindu pretiulu vendiârei consciintiei loru, sî incepura sa vendia sî sa esploatedie sântele monastiri ale tierei, precum sî pietósele fundatîuni domnesci, sî a le supune la alte monastiri din tiér'a grecésca, sî dela sântele locuri, facendu sî chrisóve de inchinare fâra scirea soborului, fâra voi'a soborului, séu a vre-unui locuitoriu din tiéra, cá sa stapanésca, sî sa traga unu tributu perpetuu, in câtu putemu dîce ceca ce marele profetu Davidu dîcea odata: „Stapâne, strainii au venitu s. c. a.“ Prin acestu chrisovu, precum se vede din cuprinsulu lui, Printiulu Mateiu Basaraba intórce tierei mosîiele robite de calugari greci pâna la densulu, sî ordinà, cá sa se iee tóte chrisóvele sî alte documente, ce voru avea acesti'a dela Domnii sî Episcopii straini, sî déca le voru ascunde, cá sa le scótia alta data, sa nu aiba nici o valóre in ochii nimenui, sî sa li se iee ori candu, sî sa se nimicésca cá nisce acte nedrepte sî fâcute prin sila contra vointiei soborului natiunalu. Anatem'a cea mai teribila este aruncata de câtra soborulu românu, de câtra Protopopi, igumeni sî totu clerulu natîunalu in sântele vestminte in presenti'a Domnitoriului Mateiu Basaraba sî inaintea adunârei obscesci a tierei asupr'a tuturoru aceloru, cari voru mai suferí, séu voru mai indemná la acésta profanare a monastiriloru române, fia acel'a Domnu, Metropolitu, Episcopu séu boieriu mare, strainu séu pamenteanu.“

XIII. Calugerii greci nici candu n'au cutediatu, sa se dee de proprietari ai averiloru acestoru monastiri inchinate.

Scriitoriulu Bolliacu (.) ne asigura; ca are multe documente autentice spre a dovedí, ca calogarii greci nici candu n'au cutediatu sa se dee de proprietari ai averiloru monastiriloru inchinate, insa ne vrendu sa ostenésca pre cetitorii sei, mentiunédia numai trei din acele documente; dóue cele mai vechi ce au pututu gâsí, suntu: actulu ecumenicu alu consiliului resariténu, prin care constatà, ca un'a este biseric'a Resaritului, ca nu se cade a se inchiná unu templu altui templu, sî intâresce, câte dîce Vod'a Mateiu Basaraba in chrisovulu seu, sî Parteniu Patriarchulu Constantinopolei contempuranu alu lui Mateiu Voda, prin care recunósce cu totu sinodulu seu jusiti'a celoru stipulate prin chrisovulu lui Mateiu, ce amu cetitu mai susu, cu aceste cuvinte: Inaltîmea mea (Mateiu) a binevoitu, cá tóte aceste monastiri (inchinate) sa fia inalienabile, cá nici Printii sucesorii sei, nici Metropolitii, nici Episcopii, sî nici unu altu stapanitoriu dupa tempuri, boieriu sî judecatoriu alu poporului sa nu aiba facultatea sa le mai supuia, nici sa indrasnesca, sa le instrâinedie, sî sa le inchine cá metohuri la mâni de ómeni straini, greci, séu altoru cârorv'a straini afara din tiéra, ci sa remana administrate sî tînute in veci neclintite potrivitu dispusetiunloru testamenturiloru ctitoriloru loru. Igumenii dupa tempuri ai acestoru monastiri voru fi in pace sî nescandalisati de câtra straini, voru fi alesi dupa parerea parintiloru prin votulu adeca, sî adunârile calugeriloru.“ Aceste dóue acte din Aprile 1641 ne spune mai departe Domnulu Bolliacu (.) suntu subsemnate de Patriarchulu ecumenicu alu Constantinopolei, de Patriarchulu Ierusalimului, sî de nóuespredîece Metropoliti. Alu treilea din aceste acte este acel'a, prin care Igumenii greci din tiéra se róga de Vod'a Grigoriu Ghic'a, dupa revolutiunea lui Tudoru, cá sa se milostivésca a le lasá ce-va din veniturile acestoru monastiri spre a avea cu ce a se intórce pre la locurile loru, câci suntu siliti sa ocolésca prin multe tieri, prin Austri'a si Russi'a, ne cutediandu sa tréca deadreptulu prin Turci'a.

XIV. Sustînutu-s'au in valóre hrisovulu lui Mateiu Basaraba, sî alu lui Parteniu Patriarchu alu Constantinopolei, sî pâna candu s'au sustînutu ?

Cumca hrisovulu lui Voda Mateiu Basaraba sî alu Patriarchului Parteniu din Constantinopole s'au sustînutu in privinti'a manastiriloru inchinate, se vede din urmatórele: (..)

I. din hrisovulu lui Sierbanu Cantacuzino de dedicarea manastirei la muntele Atosu, care cuprinde, cà din venitulu manastirei numai prisosulu sa

---

(.) pag. 23—25.

(.) pag. 28—29. —

(.) pag. 29.

(..) Boliacu pag. 25—27. —

de-sî prea putîne s'au tramisu sî la Brasiovu. Eata pentru ce, pentru ca replic'a blasiana circuléza pre aici intre brasioveni in mai multe decopiâri, fâcute a buna séma din partea barbatiloru de incredere intima ai Esc. Sele Metropolitului Siulutiu, din care decopiâri posedu sî eu un'a. Copiele acestea de pre acea replica au produsu destula mirare pentru tonulu sî cuprinsulu ei; dara acum avendu noi sî duplic'a sabiana, amu gâsitu in trens'a ceea ce asceptámu. Eu gandescu ca sî Blasiulu facea mai bine, candu aru fi immultîtu replic'a sea, nu prin decopiâri, ci prin o brosiura, cum a fâcutu Sabiiulu, pentruca sî asiá scrisorile acestea nu mai suntu esclusivu proprietâtîle Archierieiloru, ci ale natîunei. Deci afara cu ele, nu cá sa aiba a judecá filologii despre ele, precum dîce Dlu redactoru alu Gazetei, intrebandu, déca literatur'a romanésca aru fi castigatu cu brosiur'a sabiana, ci cá politicii nostri sa cunósca totu cuprinsulu lucrului polemicu sî sa póta judecá dreptu despre elu.

Tunetu.

Protocolulu

Asociatîunei române de Aradu.

Siedinti'a IV.

(ordinaria.)

tînuta in Aradu in 10 Martiu nou, 1867.

Presiedinte: Dlu Directoru secundaru Mironu Romanu.

Membri oficiali: DD. Emanuilu Misiciu perceptoru, Michailu Besanu fiscala, Teodoru Serbu economu, Paulu Draga bibliotecariu sî Ioanne Goldisiu notariu.

Membru asistentu: Dlu Dr. Atanasiu Siandoru.

24. Protocolulu siedintiei II. ordinaria, tînuta in 10 Februariu a. c. precum a siedintiei III. estraordinaria din Februariu s'au autenticata;— ce

Se ia spre scire.

26. Dlu presied. direct. secundariu, cu privire la determinatîunea de sub Nr. 15 a. c. reportéza cumca in privinti'a tînerei parastasului anualu pentru reposatulu de buna aducere aminte Iovu Cresticiu, dupa o consultare cu Dlu protopopu concernentu alu Siriei au aflatu ca in anulu acest'a mai potrivitu terminu aru fi pentru tînerea parastasului dîu'a 1 a lunei lui Aprile vechiu, deodata face Dlu presiedinte cunoscutu cumca preotîmea gr. resariténa din Siri'a s'au dechiaratu a implini gratis la parastasu tóte ritualele preotiesci.

Determinatu. Parastasulu pentru reposatulu Iovu Cresticiu in anulu acest'a se decide a se tîné la 1 Aprile vechiu in biseric'a gr. or. din Siri'a sî cu acea ocasiune incâtu va fi cu putintia de odata sa se puna sî crucea monumentala, pentru a cârei procurare s'au fâcutu cele necesarie in siedinti'a a II. sub Nr. 18;— care terminu de solenitate prin o publicare in foile natîunale numai decâtu se va aduce la cunoscintia publica spre acomodarea tuturoru acelor'a, cari la acea ocasiune aru dorí in persóna a dá tributulu de pietate memoriei bine meritatului natîunalistu românu. De odata denumesce directîunea din sinulu seu trei membri in persónele Dloru Mironu Romanu, Emanuilu Misiciu sî Lazaru Ionescu, cari cá representanti directîunei suntu poftiti a participá la solenitatea parastasului. Apoi pe lumini, coliva sî altele ce se voru cere cu ocasiunea parastasului, se asémna la perceptoratu o erogatîune pâna la 10 f. v. a. avendu Dlu economu Teodoru Serbu in privinti'a celoru de fâcutu a se pune de tempuriu in cointielegere cu Dlu Protopopu alu Siriei, cârui'a totu deodata, precum sî celoralalti parochi de acolo pentru generós'a dechiarare de a fungá gratis la acea solenitate, din partea acestei directîuni li se esprima multiamita cordiala. In urma cu tîntire la deplin'a efeptuire a decisului adunârei generale din 28 Decembre nou 1866 nr. 26. Dlu comembru Stefanu Adamu advocatu in Temisiór'a e de a se recercá pentru buna vointia de a cautá, dora va poté deveni in urm'a unui portretu de fotografia a fericitului Iovu Cresticiu, care dupa sciri private cam pe la anii 1860—1863 s'aru fi fotografatu in Temisiór'a; presupunendu-se, ca celu putînu matricea fotoprafliei se va aflá inca in respectiv'a atelie.

26. Dlu perceptoru Emanuilu Misiciu reportandu despre starea casei, arata ca: 1, in cas'a de pastrare se afla depusi prin Dlu Dr. Atanasiu Siandoru 223 fl. 49 cr.

2. Totu dela acelasi bani gat'a 335 f. 90 cr.

3. Prin Ioane Goldisiu s'a strinsu 820 f. 20 x.

4. In Ianuariu sî Februariu au incursu 104 f. sum'a 1483 f. 13 a/. xr.

S'au erogatu in Ianuariu sî Februariu de totu 404 fl. 1 xr. care subtragendu-se din sum'a de mai susu remanu 1079 fl. 13 xr. v. a. din cari se afla depusi in cas'a de pastrare prin Dlu Dr. Atanasiu Siandoru 223 f. 4^9 xr. eara prin dlu perceptoru de acum'a 700 fl. sum'a 923 fl. 4^9 xr. care subtragendu-se din 1079 fl. 13^9 xr. remanu la mân'a perceptoratului 156 fl. 9 xr. v. a.

Determinatu. Se ia spre scientia.

Dlu perceptoru referéza cumca mai multi studenti stipendiati din caus'a ca locuinti'a loru de acum'a e necunoscuta, nu s'au potutu escontestá, sî anume Demitrie Grecu cl. VIII din Segedinu cu 15 fl. v. a. Petru Barbosiu cl. VII din Nagy-Körös cu 10 fl. Paulu Erdelyi cl. VI din Oradea mare cu 10 fl. Vladimiru Stapariu cl. VII. din Kecskemét cu 10 fl. Grui'a Liub'a cl. VII din Temisiór'a cu 10 fl. sî Iosifu Ciuciu cl. IV totu din Temisiór'a cu 5 fl. v. a.

Determinatu. Se ia spre scientia incredintiendu-se Dlui perceptoru, cá pre numitii studenti de locu, ce se voru ivi sa-i esconteze.

28. Dlu Michailu Besanu fiscalulu Asociat. reportéza despre lucrârile sale dela 10 Februariu pâna la 10 Martiu a. c. cerendu asemnarea speseloru timbrale in procesulu, ce va sa-lu urdiésca pentru asecurarea unoru pretensiuni pe partea Asoc.

Determinatu. Raportulu se ia spre scientia sî in casulu improcesârei detorasîloru amintiti in reportu, spesele ce se voru recere pentru timbru sî la prenotare, se resolvéza la perceptoratu.

29. In legatura cu nrulu de mai susu, Dlu perceptoru referéza cumca Dlu Ioann Bozganu nu depune regulatu interesele amblatóre dupa capitalu cu care e datoriu Asociatîunei.

Determinatu. Cu incassarea intereseloru se inputernicesce fiscalulu Asoc. Dlu Michailu Besanu.

30. Dlu Teodoru Serbu economulu Asoc. face reportulu seu oficiosu alaturandu insemnarea erogatîuneloru dela 24 Decembre, 1866 pâna la 10 Martiu a. c.

Determinatu. Se ia spre scientia.

31. Bibliotecariulu, Dlu Paulu Draga referéza, cumca bibliotec'a se afla in starea in care a primit'o dupa inventariulu dela antecesorulu seu, D. Ioanne Berceanu.

Determinatu. Se ia spre scientia.

32. Ioane Goldisiu notariulu referéza, cumca tóte speditîunile notariale in intielesulu determinatîuneloru siedintieloru II. sî III. s'au intemplatu, sî spesele speditîuneloru dela inceputulu anului pâna acum'a facu 1 fl. 67 xr. a. c.

Determinatu. Se ia spre scientia.

33. Dlu presiedinte directoru secundaru face cunoscutu directîunei, cumca ivindu-se Leopoldu Verner arendatorulu casei Asociatîunei mostenite de la Iovu Cresticiu in Siri'a s'a dechiaratu, cumca aru dorí a mai tîné cas'a sî dela 1 Iuniu, pe unu

---

se tramita la muntele Atosu, dupa-ce se voru seversî tóte cele asiediate pentru aici, sî in anii neroditori sa se tramita acestu ajutoru in proportîuni cu venitulu, pentrucá manastirei sa nu-i lipsésca nici odata nimicu;

II. din hrisovulu de dedicatîune a manastirei Marginenii la muntele Sinai'a, prin care se otaresce cá pe totu anulu, dupa-ce se va platí de câtra manastire impositulu cuvenitu vistieriei tierei, sa se imparta venitulu manastirei in trei pârtî de o potriva din cari dóue pârtî voru remané manastirei pentru sustînerea ei, sî a trei'a parte se va tramite manastirei din muntele Sinai'a spre a se face rugaciuni acolo pentru pacea sufleteloru tuturoru ctitoriloru reposati.

III. din hrisovulu lui Alesandru Ipsilante dela an. 1766 tiparitu, prin care se reguléza regimulu schituriloru sî manastiriloru din Romani'a, sî se recunósce, cá maidintâiu trebue implinite cele intocmite de ctitori in tiéra, dar nu cu pricin'a de neajungere a venituriloru a se zaticní facerile de bine cele orendrite, séu a se lipsí manastirile acelea, unde suntu inchinate acestea de ajutoriulu celu mai putînu.

IV. din hrisovulu din 1799 alu lui Murusu Voda pentru regularea manastiriloru romanesci inchinate, in care se otaresce: ca numai prisosulu manastirei se va tramite la manastirea, unde va fi inchinata, dupa-ce se voru indepliní tóte legatele sî cele trebuinciόse pentru intretînerea monastirei;

V. din hrisovulu datu manastirei Vacaresci din partea Vodei Caragea la a. 1813 prin care acésta manastire se inchina santului mormentu, sî in care, dupa-ce insîra tóte facerile de bine, ce trebue sa se faca in tiéra de câtra manastirea Vacaresci, se dîce: Epitropii se indatoréza, sa impartasiésca aceste mili chiaru sî candu anii voru fi rei sî veniturile manastirei nu voru ajunge, cá sa traméta unu ajutoriu la sântulu mormentu, câcí aceste mili trebuie sa se faca totudéun'a fâra nici o scadere."

De-sî tóte acestea asiá s'au intemplatu, ca adeca nici odata, sî chiaru nici pre tempii Principiloru fanarioti aceste monastiri inchinate nu s'au instrainatu, sî diestrele loru n'au fostu privite cá averi ale locuriloru, unde prisosulu anualu dupa escontemtarea tuturoru legateloru, au fostu inchinatu: totusi in tempii mai prospeti calugarii greci au sciutu subt protectîunea Generalului rusescu Chiselefu sa se faca proprietari ai averiloru manastiriloru inchinate din Romani'a.

Dupa aceste premise aflâmu de bine a nu ne mai las'a in ulteriórea istorisire despre aceste manastiri inchinate, de aceea sî trecemu la esaminarea consecuintieloru, ce numirea de „manastiri inchinate" au trasu dupa sine, cá asiá sa putemu deslegá sî partea canonica a loru.

XV. Ce consecuintie au trasu dupa sine numirea de „manastiri inchinate" ?

Numirea de manastiri „inchinate" au trasu dupa sine unu legeonu de consecuintie anticanonice sî profanatóre de institutulu manastirescu.

Noi vomu espune ací numai unele spre adeverirea asertului nostru, sî adeca:

1. ca Superiorii locuriloru celoru sante dela Resaritu si-au insusîtu cu sprijón'a stapanirei civile atâtu dreptulu de jurisdictîune, câtu sî de proprietate, de administratia sî de deplina dispunere in acele manastiri sî averile loru, lipsindu pe Episcopii eparchiali dela ori ce influintia, ce canónele le dau loru asupr'a manastiriloru din Eparchiele loru;

2. ca Superiorii numiteloru locuri dela Resaritu tramiteau cu violarea prescrisceloru canonice Igumeni sî calugari greci la acele manastiri romanesci;

3. ca acesti Igumeni greci octroati au prefacutu aceste manastiri romanesci in grecesci, sî prin aceea au lipsitu de mangaierea sufletésca pe crestinii romani patrioti;

4. ca Igumenii acesti straini sî anticanonici sa ingrijau de a multiamí numai legatulu inchinatu la acele locuri sante dela Resaritu, dar nu sî celelalte legate inchinate in Romani'a spre scopuri religióse sî filantropice; (.)

5. ca acesti Igumeni administra dupa volnicia, sî fâra vre-o controla canonica averile manastiriloru inchinate; negligau slujb'a bisericésca, sî tocmeau preoti mireni pentru bani spre sevarsîrea slujbei dumnediecsci in biseric'a manastirésca; tîneau vre-unu calugaru, séu nici unulu; apoi cu purtarea loru in sî afara de manastire profanáu institutulu celu santu monachalu, sî erau spre obstesculu scandalu; de unde apoi a urmatu,

6. ca aceste manastiri infatîsiau icón'a ce mai trista a pustiirei zidiriloru sî lucruriloru manastiresci miscatóre sî nemiscatóre; câci erau sî impoverate cu datorii (..); sî in fine

7. ca vediendu Statulu Romaniei, ca in urm'a acestoru abusuri, de care Antistiele acestoru manastiri inchinate s'au fâcutu vinovati, i se trage sî lui paguba mare internatiunale, — au secularisatu aceste manastiri la an. 1865 cu impreuna lucrare a adunârei obstesci, si-au otaritu pe sém'a aceloru locuri sante dela Resaritu o suma aver[illegible]ionale cá despagubire pentru prisosulu, ce li se compete dupa fundatîunile ctitoriloru reposati.

(Va urmá.)

(.) Vedi raportulu lui Mavro sî Barbu Stirbeiu pag. 37—40 la Boliacu.

(..) pag. 56. la Bolliacu

anu, sî e gat'a, déca directîunea despre acést'a l'aru asecurá a mai imbunatatî arend'a anuala cu 40 fl. d. a. eara din contra astépta sa i se abdica.

Determinatu. Plenipotentiatului directiunei in caus'a lamentului Cresticianu, dlui comembru Lazaru Ionescu se lasa a face la dechiararea arendatorului Werner cele ce le va aflá de bune pentru asociatîune.

34. In urmarea concursului escrisu in intielesulu determinatiunei din 20 Ianuariu nrulu 6 pentru deplinirea definitiva a postului notarialu la acést'a directiune pâna la terminulu defiptu s'au aretatu in scrisu trei recurenti pentru postulu acest'a, anume: Michailu Besanu, Julianu Grozescu, sî Ioane Goldisiu; dintre cari insa celu d'antâiu considerarea recursului seu o au conditiunatu dela ceea impregiurare, déca alti competenti nu se voru aretá, asiá dara mai fiindu sî alti concurenti, acum si-revóca recursulu sî cu vorb'a; — prin urmare remaindu a se face alegerea dintre ceialalti doi recurenti, Ioane Goldisiu, interimalulu notariu de pâna acum, ca interesatu, pre tempulu desbaterei acestui obiectu au parasitu siedinti'a sî s'au inlocuitu prin comembrulu derectiunalu Paulu Drag'a; dupa care pasindu directiunea la alegerea notariului prin votisare secreta, in urm'a acei'a dlu presiedinte au constatatu resultatulu votisârei, dupa care notariulu interimalu de pâna acum'a, Ioane Goldisiu cu majoritatea voturiloru vine a fi alesu de notariu alu directiunei.

Determinatu. Alegerea acést'a a notariului interimalu Ioane Goldisiu de notariu definitivu alu directiunei se insémna la protocolu sî salariulu aceluiasi semestralu de 300 fl. v. a. preliminatu de adunarea generala din urma, se asémna la perceptoratu in rate lunarie câte de 50 fl. v. a. incependu dela 1 Mart. n. a. c.

35. Dómn'a Rosali'a Popescu, soci'a dlui Protopopu alu Siriei, spriginita mai alesu de dlu parochu de acolo Nicolau Beldea, au arangiatu in folosulu asociatîunea pre 10 Februariu nou a. c unu balu natîunalu in Galsi'a, in localitatea din vinea dlui Alessandru Gavr'a, carele au binevoitu spre scopulu acest'a a dá localitatea sea gratisu. Resultatulu acestei intreprinderi au fostu: ca dupa detragerea speseloru balului au remasu unu venitu curatu de 70 fl. 30 xr. v. a. care suma dimpreuna cu list'a contribuitoriloru susu laudat'a Dómna o transpune directiunei.

Determinatu. Zelósei Dómne protopopese directiunea votéza multiamire cordiala pentru nobil'a acést'a intreprindere, cum sî tuturoru acelor'a, cari in ori-ce chipu au concursu la producerea unui resultatu atâtu de pretiuitu pentru asociatîune, iéra sum'a de 70 fl. 30. xr. v. a. se transpune la perceptoratu.

36. Dlu Paulu Goronu notariu in Radn'a tramite 5 dechiaratîuni cu oferte anuale câte de 2 fl. v. a. din partea dlui parochu de acolo Teodoru Triponu, dlui adjunctu notarialu Acosiu Michailoviciu, judelui comunalu Nicolau Triponu, judelui promontarialu Franciscu Haziciu sî a perceptorului Georgiu Niculi, cari voiescu a fi membri asociatîunei pre trei ani urmatori, tramitiendu deodata 10 fl. cá competintia pre anulu curinte.

Determinatu. Sum'a de 10 fl. se transpune la perceptoratu, iéra dechiaratiunile se predau notariului spre tînere in evidentia.

37. Dlu presiedinte directoru secundariu propune: cá cu provocare la decisulu adunârei generali din 11/23 sî 12/24 Maiu 1865 Nr. 32, §. 7. sa se faca atenti toti acei'a, cari numai pâna la capetulu anului trecutu inclusive au fostu membri asociatiunei de aici, sî pre viitoriu inca nu sî au renoitu ofertele: cumca in decurgerea anului acestui'a, adeca pâna la 1 Sept. a. c. prin simple dechiarâri, care aici sî pre la colectanti se afla tipârite potu intrá de nou in asociatîune, fâra nici o alegere; iéra dupa esîrea anului acestui'a, adeca dela 1 Sept. inainte numai prin alegere formala voru puté fi primiti de membri ai asociatîunei nóstre.

Determinatu. Propunerea primindu-se, amesuratu acei'a se va face numai decâtu o publicare in foile nóstre natîunale.

Autenticatu in siedinti'a directiunala din 14 Aprile nou 1867.

Presiedinte
Mirone Romanulu
direct. secund.

Ioane Goldisiu
notariu.

Varietâti.

⁂ Din Brasiovu are „Pesti Hirnök“ acea curiósa scire, ca dela inceputulu lunei curente s'a primitu limb'a magiara, cá limba oficiala sî inca din initiativ'a municipiului, dara nu in urm'a vre-unei ordinatîuni de a regimului.

⁂ S'a denumitu alu doilea vice-comite din comitatulu Crasieului Bel'a Szende, de comite supremu alu comitatului Aradului.

(.) Siematismulu eparchiei ortodoxe din Bucovin'a pre an. 1867 amu avutu norocire sa-lu vedemu. Elu e compusu dupa modelulu siematismeloru bucovinene din anii trecuti. Aru fi insa tempulu 1. cá sa nu se mai tiparésca in limb'a germana sî 2 cá Protopopii sa nu se mai numésca acolo Erzpriester. in limb'a germana, câci Erzpriester insemnéza in limb'a nóstra „Archiereu“, ci sa se dîca in limb'a germana „Protopresbyter.“ Altcum Protopresbiterii voru fi inaintea românilorn „Protopresbiteri“, pentru ca asá se scriu in limb'a româna, iéra inaintea nemtiloru voru fi „Archierei“ pentruca nemtiesce se scriu „Erzpriester.“

Publicare de concursu.

Spre ocuparea de 2 locuri pentru transilvaneni in fundatiunea aerariale, care cu inceputulu anului scolasticu 1867/8 voru devení vacante in institutele mai inalte pentru cualificarea militare adeca in institutele de cadeti sî academiele militare; mai incolo e unu locu de fundatiune aerariale pentru transilvaneni care va devení vacantu in institutele pentru cualificarea militare primare adeca in casele de cresceri sî compagniele scolari, se escrie prin acést'a concursu pâna in 25 Maiu a. c.

Concurentii spre ocuparea vre-unui'a din locurile acestea de fundatiune se provóca prin acést'a a substerne in terminulu prefiptu petitiunile provediute cu documentele mai josu prescrise la oficiele politice respective spre a se inaintá Guvernului acestui'a regiu.

Petitiunei suntu a se aclude:

1. Cartea de botezu a aspirantelui,
2. Testimoniulu de impunsu,
3. Testimoniu de sanetate edatu de unu medicu militare graduatu,
4. List'a mesurei compusa de comand'a militara a cercului, de statiune, séu de intregire, sî
5. Testimoniulu celu din urma scolariu alu aspirantelui.

Spre orientarea concurentîloru se aduce aminte, cumca spre primirea in anulu 1. a unei case de crescere primare e determinata etatea intre 7 sî 8 ani.

Primirea in unu cursu anuale mai inaltu e conditiunata de o instructîune elementara corespundiatóre; totusi e de ajunsu chiaru spre primirea in cursulu anuale alu patrulea, absolvirea clasei a 2-a normale cu resultatu bunu.

Etatea de suscepere pentru anulu primu intr'unu institutu de crescere superioru séu intr'unu institutu de cadeti, este egale in ambe institutele acestea sî adeca intre 11 sî 12 ani.

Spre primirea in anulu primu intr'unu institutu de crescere superioru debue cá aspirantele sa fi absolvatu cu succesu bunu class'a a 3 normala.

Pentru intrarea in anulu I. in institutulu de cadeti se pretinde absolvirea cu calculu bunu a clasei a 4 normala.

Spre primirea in unu anu scolasticu mai inaltu a unui institutu superioru de crescere séu a unui institutu de cadeti e necese o sciintia pregatitóre mai desvoltata, sî anume: spre a putea intrá in anulu alu 2 alu unui institutu de cadeti, se pretinde absolvarea cu succesu bunu a clasei prime din gimnasiulu inferioru séu scól'a reale inferióre, iéra pentru anululu scolare alu treilea séu alu patrulea, cunoscinti'a aceloru obiecte care suntu prescrise pentru a 2 resp. a 3 clasa a unei scóle reale séu a unui gimnasiu inferiore.

Pentru institutele de crescere suntu pretensiunile mai mici, câci e de ajunsu chiaru spre intrarea in unulu din anii scolastici finali absolvirea perfecta a clasei normale a 4.

Spre a putea intrá in o academia militare se pretinde, pre lânga câtu-va cunoscintia a limbei francese, absolvirea eminenta a anului scolariu primu din atare gimnasiu séu scóla reale superióre, séu celu putînu absolvirea eminenta a tuturoru claseloru unui gimnasiu micu completu séu a unei scóle reale inferióre.

In academiele militare se primescu aspiranti echisivu numai in anulu 1. sî anume in etatea intre 15 sî 16 ani.

Primirea definitiva aterna dela resultatulu unui esamenu ce se tîne cu aspirantele in institutu insusi.

Dela reg. Guvernu alu Transilvaniei.

Clusiu in 7 Martiu 1867.

Nr. 10—3

Admonitiune

privitóre la imitarea

eticueteloru de pre tortulu de impletitu in fabric'a privilegiata c. r. **Pottendorfiana** de torsulu sî tiesutului bumbacului.

Subsric'a **c. r. fabrica privilegiata Pottendorfiana de torsulu sî tiesutulu bumbacului,** carea de unu sîru de ani incóce au fostu asiá de norocósa in producerea tortului seu de impletitu, prin o calitate eminenta a fabricatului sî prin o incredere conscientiósa in privinti'a mesurei, incâtu s'au bucuratu de o incuragiare viua din partea stimatîloru Dni negutiatori sî cumperatori: in tempulu mai din urma au observatu de nou cu mare neplacere amenintiarea ce i se face etablissementului seu prin aceea, ca torturi de impletitu inalbite, de cualitate mai rea sî de mai mica mesura, cu tendintia insielatóre, se vendu atâtu aici câtu sî in provincie sub eticuete cu totulu egale cu ale nóstre atâtu **in scrisóre catu sî in infrumsetiare,** parte cu adausulu **à la, cá séu din, ceea-ce de multe-ori mai nici ca se póte cetí.**

Noi amu fâcutu atenti pre stimatii nostri Dni negutietori in privinti'a procederei acestei'a neomenóse sî pagubitóre pentru noi, prin cercularele din 10 Maiu 1858, sî acum'a ne luâmu libertate, a insciintiá, ca de órece in tempulu din urma iérasi s'au ivitu adeseori astfeliu de eticuete falsificate, ne-amu vediutu siliti a cere ajutoriulu judecatorieloru inalte, pre bas'a legei de scutirea marceloru sî a mustreloru, din 7 Decembre an. 1858.

Deci ne luâmu libertate a rugá in interesulu comunu, pre dnii nostri negutiatori, cá sa fia cu luare aminte la astfeliu de abusuri sî falsificâri, ce se facu cu eticuetele nóstre, sî candu s'aru iví vre-unu asfeliu de casu, indata sa binevoiésca a ne insciintiá, cá sa ne putemu aperá dreptulu nostru pre calea legei.

Cá sa se póta cunósce mai bine fabricatulu nostru celu adeveratu, de astadi incolo vomu tiparí pre tóte eticuetele de pre tortu de impletitu cu **colóre négra adres'a depositului nostru din Vien'a, Stadt, Hohenmarkt nr. 9, in cas'a cea mica a baronului Sin'a.**

Vien'a 10 Aprile 1867.

Fabric'a priv. c. r. Pottendorfiana de
torsulu sî tiesutulu bumbacului.

Depositulu comissiunalu atâtu de torturi de tiesutu câtu sî de impletitu alu ces. r. priv. fabrice Pottendorfiane de tortu sî de tiesutu — se afla de mai multi ani la

Antoniu Bechnitz
in Sabiiu piati'a mica nr. **424**

Nr. 14—1

Edictu.

Demianu Fagarasianu din Helchiu, care de siése ani cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea socia Mari'a Vasilie Feldioréna din Bodu, in Distr. Brasiovului, au pribegitu in lume, prin acést'a se provóca, cá in terminu de unu anu de dile, dela datulu de fatia, sa se presenteze inaintea subscrisului Foru matrimonialu, câci la din contra, se va decide procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a lui, la intielesulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr. res.

Brasiovu, 8 Aprile 1867.

Scaunulu Protopop. gr. res. alu Tract. alu II. alu Brasiovului.

Ioann Petricu m/p.
Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 14/26 Aprile 1867.

Metalicele 5%	56	50	Actiile de creditu	158	50
Imprumut. nat. 5%	67	30	Argintulu	132	25
Actiile de banca	693		Galbinulu	6	29

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 32. ANULU XV.

Sabiiu, in 20 Aprile (2 Maiu) 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu, 19 Aprile.

In nrulu trecutu amu amintitu ca gradin'a nóstra are lipsa de lucratori. Amu amintitu ca trebue sa fia armonia intre lucratori, déca e sa fia sporiu in lucru. Sî lucru amu dîsu ca este multu.

Sa remanemu numai la ramulu ce e adi la ordinea dîlei, la celu politicu. Sa ni-lu infatiosiemu inca odata sî sa vedemu, putemu aspirá la vre-unu sporiu, dupa procederea in care ne aflâmu? Dîcemu ca nu.

Caus'a nesporirei, carea o putemu identificá cu disparitatea cea mare a opiniuniloru, vine sî din maliti'a unoru ambitiosi. Insa totu e mirare, ca acesti putîni suntu in stare de a aduce in confusiune pre multi sî ai face sa esiteze, asiá, incâtu, candu va sa faca cine-va vre-unu pasu activu in cele politice, indata vedi pre multi standu pre locu, cum incepu cei'a a suflá in trambiti'a indoieliloru sî a tonuriloru nearticulate politice, care opresce pre ómeni inaintea unui caosu, unei imagini ce se perde sî care lasa nedecisiunea in anim'a omului sî carea in fine produce neresolutîunea sî din acést'a inerti'a definitíva, in o parte considerabila a natîunei.

E adeveratu ca nematuritatea politica a unoru publicisti magiari inca nutresce aceste esitâri, sî prin urmare contribue la perplesitatea unoru ómeni, cari in totu articulasiulu unoru provincialisti vede periclitata natîunea, vede pregatita surparea ei totala. Se intielege mai departe, ca unguri cu fanfaronade de acele care si batu jocu de realitate, dar cari preste multu putînu voru fi derise insele de realitate, nu facu servitiu nici natîunalitâtiei nóstre, nici natîunalitâtiei loru, nici patriei comune, nici in fine viitoriului nostru comunu. De aceea detori'a nóstra a românilorn este, a ne radicá preste acestu orisonu atâtu de tiermuritu, a purtá computu de acei factori, cari au sa conlucre la destinele unui poporu sî numai déca voru aflá intre acestea lacune, defecte, sa se ingrigiésca indata sî cu tóta seriositatea sa véda sa astupe loculu golu cu ce-va folositoriu.

Unii ómeni insa imbetati de aceste impregiurâri, zapacescu apoi intre unii termini séu parole de dî folosite de unii sî altii sî sfermandu si capulu cu aceste parole de dî trecu cu vederea preste lucrulu principalu sî apoi sa te miri, déca vedi pre atari ómeni in naivitatea loru combatandu-se pre sine insii? Casurile suntu pré próspete sî prea numeróse cá sa ne oprimu la datele speciale sî asiá ne indestulimu a luá unulu dintre tóte sî adeca acel'a, carele a devenitu idea fipsa pentru multi: ca amploiatii romani suntu nisce corpuri cangrenate, cari latiescu numai pustiirea natîunalitâtiei române.

Preotîmea nóstra se póte mangaiá (?) acum, ca celu putînu a capetatu o colega, carea déca voru urmá lucrurile pre córd'a acést'a mai departe, nu va mai fi singura tînt'a isbituriloru, din partea lumei malcontente.

Amu vrea sa scimu ce vreau ómenii, cari se arunca acum cu atât'a predilectiune asupr'a amploiatiloru, sî ce statorescu de principiu in privinti'a acést'a? Dîce-voru ei, cum au inceputu dejá a se pronuntiá prin dîuarie (vedî sî cor. d. Fagarasiu in „Tromp. Carp.“ nr. 508), ca amploiatulu candu a primitu decretulu de denumire si-a vendutu tóta puterea sea sufletésca sî trupésca, pâna sî convingerile, individualminte acelui'a, care e contrasemnatu in decretu? Atunci in adeveru principiulu aru trebuí statoritu: „Totu omulu amploiatu este sclavu, carele lucra la despotulu seu (fia acel'a persóna fisica séu morala totu atât'a) pentru 25-100 fl sî mai multu pre luna, sî se deosebesce de sclavulu ord. numai intru câtu nu se vinde la alti stapani.“ Insa totu asiá se aru putea dîce despre concipientii advocatiloru, totu asiá despre advocati, cari-si capeta plat'a loru dela partide; sî óre alte referintie numai suntu in lume, cari aducu in legaturi de aternare pre ómeni unii de altii? Prin urmare lumea tóta e sclava, nimenea liberu, totu corpulu societâtiei e cangrenatu sî fiindu ca cangren'a trebuie esterminata, societetea intréga trebuie esterminata. — Candu se pune omulu sa faca deductiuni eata ca vine la ridiculosu. E gresîtu principiulu statoritu de unii ómeni in asta privintia sî pentru aceea, pentru ca e deprimatoriu de moralitatea tuturoru aceloru individi, cari se pregatescu pentru servitiulu statului. Atari ómeni, dupa asemenea principii, potu sa se lapede a priori de ori ce interese pentru prosperarea societâtiei omenesci. Atari ómeni, dupa asemenea principii, potu sa sî dîca in sine: noi avemu sa scriemu, sa manipulâmu, sa administrâmu, dupa §§ sciuti, — o rutina, eata totu ce ne trebuiesce, de ací incolo sfermese lumea, nóue nu ne pasa, noi eo ipso suntemu condamnati a nu avé convingeri, nici voia, ci numai aceea ce ne dictéza procedur'a.

Credemu ca nu va fi nici unu românu, care sa dorésca cá inteliginti'a nóstra, pentru carea asuda natîunea in atâtea moduri sa devina o familia de trântori sociali, cari sa nu faca decâtu sa consume in sine puteri pentru natîune perdute sî chiaru, candu in unu statu óre-carele aru fi pusa in lucrare directîunea acést'a, noi sa admonâmu pre barbatii nostri sa nu se molipsésca de ból'a acést'a, seu la casu candu aceast'a aru fi unu ce ne evitabilu, atunci sa ne rugâm de monarchu, de dieta si de cine vomu sci, numai sa nu cum-va sa mai primésca vre-unu individu de ai nostri intre amploiati sî pre toti câti suntu sa-i scóta afara.

In unu statu in adeveru constitutiunalu, unde disparu predilectiunile sî prejudetiele e unu postulatu, ca fia care omu sa aiba convingerea sea libera, independenta. Fia amploiatu, fia ne amploiatu, candu patri'a cere dela densulu unu sfatu 'lu va dá fâra de nici o reserva, pentru ca déca este sfatulu opusu carârei pre care merge regimulu nu e inca urmare, ca elu vrea sa restórne ceea ce vrea regimulu. Aceea, adeca resturnarea, nu o va face nici Petru nici Pavelu, cari suntu amploiati, ci o va face totalitatea seau majoritatea corpului legislativa, ceea ce numai póte fi imputatu unui individu, ci unei corporatîuni sî in fine nu amploiatulu, ci deputatulu vorbesce candu vorbesce in favórea unui poporu, sî prin urmare sî a statului, pre cale legilativa.

La noi la românii bóla aceast'a de a se pune perina móle indiferentismului au iruptu numai de unu anu sî jumatate sî multiamita ceriului, ca dupa semne a cuprinsu terenu inca de totu putinu; ba suntemu de credintia, ca cerendu trebuinti'a toti cá unulu voru fi in fruntea causei natiunali, precum a fostu sî pana acum.

Candu dorimu noi aceast'a apoi o dorimu, ca sa se faca pre basea a dóue terenuri fórte de lipsa la aperarea unei cause natiunali sî adeca pe basea terenului cunoscintiei istorice sî a economiei natiunali.

Aceste dóue insa sa se unésca in eluptarea drepturiloru natîunalitâtiei nóstre sî atunci ni amu implinitu detori'a, iéra de ajungerea scopului putemu fi cá siguri, vina ori ce obstacule voru vení.

Conlucrarea factoriloru pre cari ii avemu e necessitate imperativa, respectarea puteriloru acestoru factori e o prudentia, carea ne promite folóse sigure; pre candu resipirea puteriloru sî incarcarea sarcinei pre umerii aceloru, cari nu au purtatu greutâti nici odata, pentru noi devine periculu, iéra inaintea strainiloru unu fiasco cumplitu, provocatoriu de deridere!

Eveneminte politice.

Sabiiu 19 Aprile.

Scirile cele din urma dela Clusiu ne spunu ca comissariulu regescu sosesce astadi acolo. Din mai multe pârti ale Transilvaniei se pregatescu deputatîuni de intempinare care voru sî caletorí la Clusiu. Asiá municipiulu brasiovanu sî tramite deputatîunea sea. Asemenea, dupa cum cetimu in „Sieb. Bl.“ sî celu din Sabiiu inca au decisu in o siedintia a comunitâtiei sa tramita o deputatîune. Acelesi foi deducu din purtarea comunitâtiei sibiane o intorsetura decisiva a politicei cetâtiei acestei'a, carea de altmintrea a datu tonulu in politic'a sasésca pâna acum sî carea a representatu mai tare politic'a centralistica.— Se dîce ca sî celelalte scaune inca nu voru remané inapoi cu demunstratîunile favoritórie stârei lucruriloru de fatia.

Câtu pentru incoronare, scirile dela Pest'a pâna pre la 28 Aprile n. (v. H. Ztg.) spuneau, ca incoronarea nu se va face decâtu numai câtra finea lui Maiu. Caus'a acestei intardîeri se atribuea afaceriloru croate, cari abiá se presupunea, ca se voru puté deslegá intr'atât'a, incâtu sa se póta procede la compunerea diplomei inaugurale. Diet'a croata ce e dreptu ca se sciea ca la 1 Maiu (astadi) are sa incépa actîunea sea. Insa pâna candu sa-si dea diet'a croata votulu seu sî pâna votulu acest'a sa ajunga la Pest'a se presupunea unu terminu mai indelungatu asiá incâtu numai redeschiderea dietei ungare, carea inca se recere neaperatu, inca se punea numai pre 16 multu 18 Maiu.

Acum pentru trei comitate croate precum pentru Varasdinu, Veröcze sî Kreutz s'a alesu comiti supremi, cari nu voru dá ocasiune la opusetîuni contra unei grabnice cointielegeri cu Ungari'a sî asiá lucrurile se voru intetî pre câtu numai se póte. Incoronarea, nu putemu sci pre ce base, se dîce ca se va face intre 10 Maiu. Asiá dara cu multu mai degrabu de cum se dîcea. Diet'a se deschide in 8 Maiu; iéra dupa incoronare se amana pâna in tómna. — Sa asteptâmu scirile despre atitudinea dietei croate sî apoi vomu scí mai siguru déca deslegarea cestiuniloru la ordinea dîlei este aprópe sî déca incoronarea loru se va efeptuí prin incoronarea cea atâtu de asteptata a Regelui.—

Ceea-ce privesce politic'a din afara sî specialu cestiunea Luxemburgului, in dîlele din urma, devení mai putînu sgomotósa. Diplomati'a austriaca au intrevenitu atâtu la cabinetele din Parisu sî Berlinu, câtu sî la celelalte cu dóue propuneri; dupa un'a carea purcede din punctu de vedere strategicu, a propusu Austri'a: neutralisarea Luxemburgului, facendu din acest'a teritoriu belgianu. Prin acést'a Belgiulu devine mai mare sî mai tare intre Franci'a sî Prussi'a. Insusi Belgiulu insa nu a voitu sa primésca crescerea teritoriului seu fâra a se puté scí inca motivele. Cu tóte aceste Austriei ia succesu a strabate la ambe cabinetele certante cu propunerea neutralisârei sî a fâcutu pre Franci'a sa recunósca, ca ea trebue sa se ferésca sî de imaginea unei anessâri sî pre Prussi'a sa aduca sacrificiulu acel'a Europei, cá sa-si retraga garnisón'a din Luxemburgu sî fortareti'a sa nu se mai ocupe de nimenea pre venitoriu. Angli'a sî Russi'a au promisu spriginulu loru la propunerea acést'a sî dupa scirile mai dincóce spunu unele dîuarie, ca suntu prospecte de sustînerea pâcei.

Armârile insa mergu inainte.

In Franci'a se facu probe cu tunurile cele nóue, se tocmescu mereu pusci sî munitîuni in fabrici interne sî prin strainetate, se aduna bucate, cai sî alte trebuinciose pentru resbelu. Totu asiá se urméza sî in Prussi'a.

Pacea, carea se vede a fi acceptata, din partea Franciei, dicu de alta parte unele diuare, ca e numai o amagire pâna candu armârile in Franci'a voru fi complete si atunci Napoleonu va aflá vre-o alta causa de a improspetá cestiunea Luxemburgului. Pentru atare eventualitate se presupune ca celu dintâiu corpu de operatiune va fi indreptatu spre statele de média-di nemtiesci, pre cari le va ocupá si le va constringe la neutralitate si apoi va urmá procederea asupr'a adeveratei Prussie.

Dela acestu teatru trecemu la Moskva si insemnâmu, ca aci e unu congresu de slavi din tóte pârtile pamentului, intre cari póte numai polonii nu voru fi representati.

Incordârile in Orientu intre Turci si popórele crestine suntu inca la ordinea dilei. Flot'a turcésca trebue sa asude priveghindu in giurulu tiermiloru ei tóte vasele, cá nu cumva sa debarce ce-va munitiuni si alte lucruri de resbelu. — Intre Muntenegrini domnesce o intimitate fórte mare. Principele Montenegrului gratulandu celui serbescu pentru castigarea fortaretieloru dice „ca diu'a castigârei este cea mai stralucita in istori'a renascerei natiunei nóstre (slave) si me alaturu din tóta anim'a cu totu poporulu meu la bucuri'a Serbiei.“

Revista diuaristica.

Din „Tr. Carp.“ scótemu si anume din unu articulu intitulatu: „ce aru fi trebuitu sa faca Guvernulu salvatoriloru“, urmatórele:

Tóta actiunea sea se reduse la aceste miserie de tóte dilele; erá totu ce putea face: si in naivitatea sea se mirá de ce tiér'a nu-i cade in genunche, de ce mai suntu ómeni cari cugeta contr'a-i, pre candu agentii pusi injurau in fóia publice ale Salvatoriloru pre toti ómenii onesti cari nu mergeau sa tamâie, dicendu-le nici mai multu nici mai putinu decâtu talhari, pungasi! si alte grozavie nedemne. Eata de unde a venitu paralisi'a guvernului in fatia cu marile idee de natiunalitate, si chiaru de administratiune. Guvernulu actuale nu are nici o actiune in Transilvani'a, nici pe fatia, nici ascunsa. Ni se va dice ca nu aru fi prudente, fórte bine; dara trebuie a ne face noi mai fideli Austriei séu Ungariei decâtu nisce guvernori austriaci? si este vorb'a de actiune morala, natiunale, care nu póte strica Austriei, epitropa a românilor de dincolo.

Românii din Macedoni'a, suntu parasiti.

Aici guvernulu aru fi pututu sa aiba inca o actiune in tempulu incercâriloru de resculâri in Turci'a, o actiune fia si chiaru favoritóre Turciloru. Sa indemne pre românii Macedoni a imbratisiá interesele Turciei contr'a Greciloru. Cine nu scie ca acei români au fâcutu revolutiunea din 1821? ca grecii ei insusi au cadiutu in retacirile unguriloru, Cine nu scie ca de aici parcedu nenorocirile unguriloru si ale greciloru? Noi insa suntemu români, si candu ungurii si grecii au curagiulu sa ne cotropésca, óre noi sa nu avemu curagiulu a ne aperá? Ce facemu? Salvatorii aduna chiaru bani cá sa tramita greciloru spre a puté intr'o di sa grecésca némulu romanescu din Macedoni'a si alte locuri! In mijloculu tierei nóstre libere, inca ne este frica de unguri si de greci, a aperá drepturile natiunei nóstre!!! Sirmana Romania! Evenemintele s'au fâcutu mari, ambitiunea tierei nóstre s'au maritu, si guvernulu ei trebuie sa fia mare.

Noi iubimu Greci'a si i urâmu a dobendí libertâtile sele; dara nu credemu ca va reesí pre câtu va cautá a derimá unu stapânu spre a devení ea stapâna preste ceia-lalti. Omenii ce conducu lucrurile Greciei au multu patriotismu; rosimu candu ne comparâmu cu ei; dara nu tinu socotéla de possibile, de ceea ce este dreptu. Jumetate Greci'a propriu disa este compusa de pastori români. De ne vomu urcá in tempii vechi, nu vedemu unu mare Statu grecu. Vedemu colonie mari, vedemu o natiune risipita in porturile Mediteraniei, in staturi mici, comerciante cá fenicienii, cartagii; dati numai la comerciu, locuindu numai orasiele; nici odata unite aceste orasie; libere fia-care de sine. A constituí unu statu mare din tóte aceste orasie risipite pre marginile si pre fati'a Mediteranei, mi se pare unu visu, mai alesu atunci candu credu sa asiedie temeliele unui mare statu pre ruinele celoru-lalte popóre agricultori si ale câroru corpuri compacte se intindu si facu partea populatiunei sateloru.

In fine, este tempu cá guvernulu sa incépa a se gândí ca Romani'a are o missiune, si a trecutu tempulu copilariei acestui poporu.

Românii au o missiune, si atunci candu acésta missiune nu aru cunósce-o nimenea, candu acésta natiune româna, in locu sa mérga cu curagiu si credintia pre calea ce-i este insemnata in lume de Dumnedieu, câtra desvoltarea sea materiale si morale, s'aru inlaturá si aru devení unu popolu fâra missiune, fâra demnitate, fâra putere, fâra marime, fâra dile de gloria natiunale, cá poporulu Gavaoneniloru din biblia; atunci o asemenea natiune mai bine sa móra decâtu sa devina obiectulu de dispretiu alu vrasmasiloru ei!

Poporulu e june inca in viéti'a politica, are aspiratiuni frumóse si nobili, caracteru blandu si primitoriu de civilisatiune; dara nu are initiativa. Astfeliu a fostu institutiunile sele trecute. Boerii au avutu credintiele loru la care au tinutu pre câtu au pututu sa tina.

Ei si-au spriginitu privilegile multu tempu sustinendu-se de straini câror'a le sacrificá in schimbu aspiratiunile natiunali; dara boerii ei insisi, regenerati la sórele vietiei natiunale, renuntiara in urma la privilegie si la straini, si nu numai fusera unu obstacolu la revolutiunea politica si sociale in Romani'a, dara de multe ori lucrara in favórea acei revolutiuni. Câtra acestea nici boerii nu au initiativ'a. Initiativ'a o are guvernulu.

Calea ferata din Transilvani'a.

Cladirea câlei ferate Aradu—Alb'a Iuli'a este unu lucru fapticu, despre care nu mai póte fi nimene in dubiu. Au fostu o nascere grea: Chiaru si ministeriulu ungur. nu se puté abate dela convingerea aceea, ca lini'a acést'a aru fi cea mai naturala si pentru aceea aru trebuí concesa mai antâiu.

Cu zidirea câlei acestei'a se implinesce o parte din cuvintele, cari le-au promisu Majestatea Sea, Imperatulu Austriei, Tranniei la incheerea sessiunei senatului iperialu din an. 1863, dicendu: „aru fi dorinti'a Maj. Sele, si regimulu sa se nisuésca cu deadinsulu, cá sa se efeptuésa câtu mai curendu cladirea liniei Aradu—Turnu rosiu, carea o afla Maj. Sea de fórte mare insemnetate atâtu pentru Tranni'a câtu si pentru imperiu.“

Si despre cladirea liniei Valea Jiului pâna la marginea Romaniei la Petrosiani numai este nici o indoéla. Acést'a este o linia, la carea nu gandea nimene din imperiulu intregu cu seriositate, afara de cei ce s'au rugatu pentru concessiunea ei; pentru aceea nici nu iau venitu vre-unei partite din tiéra in minte, sa faca vre-o opositiune in privinti'a liniei acestei'a, cu tóte ca a face opositiune, devenise dejá unu lucru istoricu si chronicu!

Cu concessiunea liniei acestei'a intr'adeveru au fostu suprinsa Tranni'a! Dara nu trebue sa se mire nime despre acést'a, decandu amu vediutu, ca Austri'a este obicinuita, a face din possibilu unu lucru impossibilu, si din impossibilu unu lucru possibilu.

De altmintrea Tranni'a nu trebue sa se machnésca, pâna candu va fi calea acést'a numai o ramura de cale si déca nu cum-va aru deveni pe viitoriu calea principala din Tranni'a: noi nu vremu sa imitâmu pre „Kol. Közl.“, care au numitu calea Aradu—Alb'a Juli'a numai din caus'a aceea „cale blastemata“, pentru ca ea nu au fostu ceea dela Oradea mare—Clusiu.

Din contra, fiindca Tranni'a fâra de aceea nu si va face câlile sele ferate cu banii sei proprii, noi ne vomu bucurá, déca se voru face tocmai câlile acelea prin unu capitalu streinu, cari suntu potrivite pentru Tranni'a.

Si impregiurarea aceea o trecemu cu vederea, déca imperiulu subventiunéza o ramura de cale, carea nu e asiá de lipsa, câci noi transilvanenii suntemu dedati dejá, a dá ajutoriu cu banii nostri de contributiune, cá sa se subventioneze, si astfelu de câli, cari nu se tinu nici decum de noi.

FOISIÓRA.

Impartasiri dintr'unu manuscriptu,

ce tracteza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare)

XVI Fostau numirea de „monastiri inchinate“ si consecuintiele de acolo urmate, canonice?

Precum numirea de „monastiri inchinate“ au fostu anticanonica, câci canónele bisericesci nu cunoscu astfeliu de monastiri; asiá si consecuintiele urmate din acésta numire anticanonica au fostu anticanonice, câci fia-care monastire trebuie sa fia subordinata Episcopului, in a cârui eparchia se afla; câci acele monastiri din Romani'a, ai câroru fundatori au otâritu, cá din prisosulu veniturilor sa se de unu ajutoriu sântului mormentu, séu monastirei din muntele Sinai'a, nu s'au pututu scóte de sub jurisdictiunea Eparchiei respective piu motivulu acelui ajutoriu anualu, nici au pututu Antistii aceloru locuri sânte de la Resaritu sa-si insusiésca dreptulu de proprietaria mosieloru si lucruriloru monastiresci din Romeni'a pentruca loru li s'au testatu numai o particica din veniturile acestoru mosii, éar totalitatea mosieloru si lucruriloru, ba inca si administrati'a si conducerea loru, si estradarea ajutoriului anualu la acele locuri dela resaritu, s'au testatu monastiriloru din Romani'a, si mai mariloru loru in intielesulu canóneloru. Apoi déca este tocm'a vorb'a despre proprietariulu aceloru mosii si lucruri consântite monastiriloru din Romani'a séu si de mosiele ori-câroru monastiri din lume, atunci fiindca averile bisericesci se numescu in canóne „averi domnesci“ „πραγματα κηρ7ακα“ proprietariulu mosieloru si lucruriloru monastiresci este „Domnulu“, câci si asiá fundatorii aceloru mosii monastiresci asceptá dela „Domnulu“ resplata sufletésca, si calugerii au dreptulu de a se folosí din fruptele aceloru mosii intr'atât'a, incâtu sa cere pentru subsistinti'a loru, avendu totodata cea mai strinsa indatorire a satisface tuturoru fundatiuniloru, care ctitorii au legatu de veniturile mosieloru monastiresci.

De aci apoi urmédia, ca Antistiiloru aceloru locuri sânte dela resaritu nu le-au pututu competá nici dreptulu de a octroá Igumeni si calugeri greci straini pentru acele monastiri din Romani'a, câci a alege pre Igumeni este dreptulu Sinodului monastirescu, iéra a denumi si asiediá pre Igumeni este dreptulu Episcopului eparchialu, precum si a primí pre cine-va la monastire si a dechiará de vrednicu de trépt'a monachale, este dreptulu sinodului monastirescu, iéra a incuviintiá tunderea cui-va de calugeru este dreptulu Episcopului eparchialu, precum si a chirotoní de diaconu si de preoti pre calugeri. Apoi a administrá potrivitu canóneloru averea monastirei, si a conduce afacerile bisericesci, disciplinari si economice in monastire, este dreptulu si indatorirea Igumenului celui constituitu dupa canóne cu impreuna lucrare a Sinodului monastirescu, iéra a controlá si a supraveghiá preste tóte acestea este dreptulu si indatorirea Episcopului eparchialu.

Numai putinu anticanonica este si secularisarea acestoru monastiri, ce Statulu Romaniei au decretatu si efeptuitu fâra cea mai mica privire la urmârile rechiamatiuniloru din partea stranepotiloru aceloru ctitori de monastiri inchinate, si neinchinate cari limpede au dechiaratu in chrisóvele loru fundatiunali, ca coboritorii din neamulu loru sa rechiame monastirile in a loru stapanire, candu Guvernulu va luá veniturile loru. Astfeliu de rechiamatiuni au si urmatu din partea fratiloru Ganesci pentru monastirea Plesiesci si curtea de casatiune au decisu lucrulu in frvórea Ganesciloru; asemenea coboritorii lui Ipsalanti pentru monastirea Marcutia; apoi anticanonic'a este si aceea apromissiune, ce Statulu Romaniei au fâcutu aceloru locuri sânte din Resaritu prin aceea, ca este aplecatu a despagubí pre acelea prin o suma aversionale pentru prisosulu anualu alu veniturilor dela acelea monastiri dejá secularitate. Tóte acestea iregularitâti, ce se reducu la secularisarea aceloru monastiri, se voru dovedí din canóne in urmatoriulu punctu.

XVII. Monastirile nu se potu secularisá.

Jace in firea faptei de milostenie, ca aceea ce odata de voia buna si libera s'au donatu monastirei, cá unui institutu bisericescu recunoscutu si de statu, are sa remâna pentru totu deun'a averea monastirésca, si sa se intrebuintieze amesuratu reguleloru monastiresci, si intentiunei ctitorului, incâtu aceea se potrivesce cu canónele; la tóta intemplarea, donatiunea fâcuta monastirei nu se póte luá altcum, decâtu cá o fapta morala, a cârei legalitate o recunósce nunumai biseric'a, ci si Statulu; prin urmare déca biseric'a respectéza legalitatea donatiunei fâcute in favórea vre-unei monastiri, atunci si Sta-

Pentru-ce sa nu se scimbe odata rolele sî in favórea nóstra? Insa nu numai Tranni'a de sud-vestu se póte bucurá de fericirea câiloru ferate, pre care le au doritu asiá de multu, ci sî celei din nordu-vestu se pare ca i suridu dîle de bucuria.

Dupa cum ne impartasiesce „Budapesti Közl.“ intr'o siedintia a Senatului ministerialu din Bud'a sub presidiulu Maj. Sele s'a decisu sî s'a primitu, cá sa se zidésca câtu mai curendu lini'a Oradea mare—Clusiu, sî cá sa se ajutoreze din partea Statului, spre care scopu s'a sî aplacidatu 4 mil. f.

Dupa cum ne este cunoscutu in anulu trecutu s'a inceputu lucrulu planului — pentru lini'a acést'a pe spesele Statului sî déca se constatéza scirea lui Budap. Közl. póte ca cele 5 milióne de fl. sa se fi intrebuintiatu pentru lucrulu de pamentu, precum s'a intemplatu sî cu lini'a Aradu—Alb'a Iuli'a.

Noi nu avemu nici o causa, cá sa ne indoimu despre adeverulu sciriloru lui „Budap. Közl.“, sî déca este aplecatu Statulu se aduca sacrificii in favórea Tranniei (sî sacrificii s'aru cere pentru cele dóue câli, cari mai totu odata trebue sa se lucre) atuncea din punctu de vedere alu Tranniei sî de impregiurarea acést'a ne-amu bucurá, câci lupt'a cea indelungata pentru prioritatea liniei nordice sî sudice s'aru finí, ceea-ce partideloru din tiéra le-aru aduce folosuri egale sî numai imperiului óre cari sacrificii.

Tocmai sacrificiele acestea aru silí pre regimulu cá se nu lase lucrulu inceputu sî se lucre amendóue liniele mai departe. In modulu acest'a aru capetá Tranni'a in fine rociulu seu de câli ferate.—

Asiá amu avea unu prospectu in privinti'a unei deslegâri multiamitóre (in tóte pârtile), ca unde sî candu sa se impreune câlile ferate din Tranni'a cu cele din Ungari'a, insa o cestiuna remane nedeslegata adeca aceea, ca in care directiune sa se continue câlile acestea. —

In unulu din anii trecuti amu fostu impartâsitu cetitoriloru nostri in privinti'a acést'a unu articulu din diuariulu „noulu Lloyd“ carele au esaminatu din punctu de vedere alu rentabilitâtiei cu tresvie calea ferata Oradea-mare=Brasiovu, carea cere spese fórte insemnate, sî au ajunsu la mangaierea aceea: fiindca nu se póte sci ca ce impregiurare silesce asiá tare cá sa se faca calea ferata din Nordulu Transilvaniei: pentru aceea sa se multiamésca deocamdata fratii din Tranni'a ca se impartasiescu in mesura de tóte beneficiele cari le oferesce constitutiunea din an. 1848 a tierei matere, sî ca lini'a Aradu=Alb'a-Juli'a tocmai asiá léga Tranni'a cu tiér'a matera cá cum aru efeptuí acest'a cea dela Clusiu-Oradea-mare.

Cumca politicii unguresci cari se ocupa cu calea ferata sî au schimbatu ideile intr'unu modu insemnatu acést'a o vedemu din scirile ce ni le aducu diuariele nemtiesci sî magiare din tierile unguresci.

Acum'a, candu nu mai este de lipsa, a face la totu lucrulu sî la ori sî ce impregiurare opositiune contr'a regimului din Vien'a acum'a candu Ungari'a e silita cá sî ea sa socotésca, cá sa duca o politica reala, de órece erariulu statului ungurescu trebuie sa primésca greutâtile garantiei intereseloru pentru câlile ferate din Tranni'a, acum'a se amintesce sî in Pest'a despre lucrulu acest'a mai multu din punctu de vedere practicu alu rentabilitâtiei sî alu realisârei mai usióre.

O satisfactiune mai mare nu-si potu pofti cei ce suntu pentru lini'a Aradu — Sabiiu, decâtu sa auda, ca ei si-au aflatu partisani tocm'a numai in Pest'a sî inca din aceleasi castre, unde pâna acum totudeun'a s'au luptatu in contr'a liniei acestei'a. In „P. Napló“ espune baronulu Gabriilu Kemény, sî diuariulu din Pest'a „Lloyd“ cont. Em. Andrássy (carele, déca nu gresîmu, este fratele ministeriului presiedinte ungurescu) calea ferata Aradu — Sabiiu de o linia fórte insemnata, care e neaperatu de lipsa.

Dupa lini'a Canisia=Agram=Karlstadt=Fiume, pentru care are Ungari'a interesu asiá mare din caus'a mârei adriatice, se insémna de cele mai insemnate pentru comerciulu tierei lini'a Pest'a=Losioncz=Oderberg'a sî in lini'a sudica calea Pest'a=Aradu=Sabiiana. Numai mai târdîu vrea sa scie Andrássy Clusiulu sî Brasiovulu carasi impreunatu cu Sabiiulu.

Din partid'a contrariloru nostri de mai inainte se redica dara voci influintiatóre, cari acum dupa ce s'au schimbatu relatîunile politice urmédia dreptâtiei sî adeverului sî recunoscu insemnatatea Sabiiului, aprobandu propunerea, cá cetatea acést'a sa se impreune cu Aradulu=Oradea-mare, Brasiovulu sî Bucurescii, pre lânga care aru mai avea de lipsa o legatura cu Galiti'a pre la Bistritia.

Situatîunea fiitóre geografica a Sabiiului, insemnatatea lui mercantila sî industriela pentru relatîunile fiitóre cu Romani'a sî cu orientulu nu se mai potu denegá sî déca se voru pretiuí in Pest'a prerogativele acestea numai asiá, cá mai inainte in Vien'a, acést'a de siguru nu face, cá sa i se recompensedie starea lui politica.

In privinti'a fratîloru din Brasiovu, cari au fostu insielati intr'unu modu nerespundiatoriu atâti'a ani in privinti'a stârei celei adeverate a cestiunei câlei ferate din Tranni'a, ne luâmu libertate, a-i face atenti la unu periculu, este unu periculu, care-i amenintia atâtu din Petroseny, câtu sî dela Pest'a=Clusiu, adeca periculului acel'a, ca Brasiovulu va castigá calea sea ferata, pre carea o ascépta asiá tare, numai in urma la tóte.

Déca vrea Brasiovulu, cá sa fia primitu mai curendu in legatur'a câiloru ferate ceea ce o dorimu sî noi — atunci sa se lase de legatur'a cea nefolositóre cu Clusiulu=Oradea-mare sî sa se unésca cu sinceritate cu Sabiiulu. Legatur'a acést'a este cea naturala, despre acést'a ne potu convinge carele impoverate, cari umbla in tóta dîu'a pre rot'a (drumulu) acest'a. Numai legatur'a acést'a va multiamí interesele Brasiovului, sî déca nu s'aru fi abatutu acest'a dela calea aceea, pre care au fostu pornitu la inceputu, Brasiovulu sî Sabiiulu aru stá astadi cu multu mai bine in privinti'a stâriloru economice.

Concederea liniei dela Valea Jiiului este unu fruptu alu ne intielegerei sî Brasiovulu cá sî Sabiiulu pâna acum'a inca nu au castigatu nimic'a. O istoria vechia, carea remâne insa totudéun'a nóua.

„S. Z. f. H. G. L.“

Principatele române unite.

Mesagiulu Domnescu de inchiderea sessiunei 66—67 a Parlamentului.

Dloru Senatori! Dloru Deputati!

Ve multiamescu pentru concursulu ce ati datu guvernamentului meu, spre a-i face posibile conducerea afaceriloru Statului.

Ve multiamescu iaresi pentru legile cele nóue sî pentru modificârile legiloru celoru in fiintia ce ati votatu. Cerute sî unele sî celelalte de o necesitate absoluta, ele nu voru lipsí de a aduce inlesniri simtîtóre in servitiulu interesului publicu.

Domniloru Deputati!

Este de regretatu ca v'a lipsitu tempulu de a mai votá unu micu numeru de legi importante sî de credite unoru vechi servitori civili sî militari ai Statului. Prin aceea ati fi usiuratu unu mare numeru de suferintie de totu feliulu.

Domniloru Senatori!

Amu simtitu o viua machnire câci n'ati gasitu de cuviintia a ve uní cu Camer'a deputatîloru in privinti'a projectului de lege pentru translatarea provisoria a Curtiei de Cassatîune la Iasi: mesura recomendata de consideratîuni destulu de inalte. Amu insa increderea ca, in sessiunea viitóre veti recunósce ca aru fi intieleptu de a acordá acelui orasiu o satisfactîune dorita cu atât'a caldura.

Mi pare asemenea reu ca vitiurile ce ati pututu gasí in budgetulu comunei Bucuresciloru v'a fâcutu a refusá autoritâtiei municipale a acestui orasiu resursele necesarii trebuintieloru sele; sî astfelu ati pusu guvernamentulu meu in celu mai mare imbaratiu incurcatura chiaru la finitulu sessiunei.

Este asemenarea regretabile ca nu v'ati pu-

---

tulu trebue sa recunósca sî sa o respecteze inviolatu legalitatea acelei donatîi tocm'a cá sî proprietatea ori cârei alte corporatîuni, ce esista in Statu subt scutulu legiloru civile.

Statulu nici atunci n'are dreptu a secularisá monastirile sî a confiscá averile loru, candu prin lege aru denegá in complecsulu seu esistinti'a ultranea a institutului monachalu, câci atunci dupa principiele generali ale dreptului de sucesiune aru trebuí, cá averile monastiresci, nefiindu proprietate a personeloru fisice, adeca a calugeriloru, ci a „Domnului“ acele trebue la asemenea intemplâri sa tréca in posessiunea respectivei religii, va sa dîca: in posessiunea Eparchiei resprective, de carea s'au tînutu monastirea, cá astfelu acelea averi sa remâna ale „Domnului“ pentru totdeun'a.

Santii Parinti ingrigitî pentru averea „Domnului“ au adusu mesuri in contr'a unei cercâri posibili de secularisarea monastîriloru sî de confiscarea averiloru loru inca in véculu alu cincilea, asiadara tocm'a in tempii acei'a, candu institutulu monastirescu erá in cea mai mare flóre, sî in obstésca adorare, candu insîsi Imperatii sî dignitarii cei mai mari ai Statulu romànu facea donatii spre scopuri monastiresci, sî candu asiadara nu s'au vediutu nici o intentîune pentru secularisarea monastiriloru, sî confiscarea averiloru monastiresci.

Insa acesti sântî Parinti bisericesci nestatornici'a lumei, sî póte condusi de spiritu profeticu, au prevediutu, ca potu vení sî astfelu de tempuri, candu unu statu sa vrea sa seculariseze monastirile sî sa confisce averile loru, de-si in o asemenea mesura potentiósa din partea Statului nu este nimicu edificatoriu, dar nici folosu materialu, câci unu sacrilegiu nu póte avea binecuventare.

Mesurele sântiloru Parinti in privinti'a acést'a suntu urmatórele:

1. Canonulu 24 alu Sinodului ecumenicu IV. prin care se renduiesce: „ca monastirile nu se potu secularisá, sî cele odata asiediate cu judecat'a Episcopului au sa remana pentru totudéun'a monastiri, sî lucrurile cele ce se cuvinu loru, au sa se pazésca, sî din monastiri sa nu se faca locasiuri lumesci; iéra cei ce aru iertá secularisarea loru, sa se supuna cercetâriloru din canóne;

2 Sântii Parinti petrunsi fiindu de folosulu celu mare, ce provine crestiniloru din institutulu monastirescu in lini'a religiositâtiei, a moralului, sî a culturei intelectuale, sî a arteloru, din ale câroru frupte sî Statulu 'si trage folosulu au otârîtu prin canonulu 49 alu aceluiasi Sinodu ecumenicu IV; „ca din monastiri nu numai sa nu se faca locasiuri lumesci, dar nici ocârmuirea loru sa nu se dee mireniloru“;

3. Fiindca pre tempulu góneloru de icóne multi Archierei din episcopiele loru, sî multi calugeri din monastiri s'au isgonitu, sî iconomachii facura din casele archieresci sî monastiresci locasiuri lumesci, ba inca sî cârcime; pentru aceea, dupa ce biseric'a s'au eliberatu de plag'a acést'a cumplita, au rechiamatu casile archieresci sî monastirile, amenintiandu preotiloru cu degradarea, iéra mireniloru cu anatema, cari devenisera in posessiunea aceloru, déca nu le voru predá indereptu Archiereiloru sî calugeriloru, precum dovedesce canonulu 13 alu Sinodului ecumenicu VII;

In fine monastirile nu se potu secularisá nici sub pretestu de escesuri ale calugeriloru, câci atunci cu vatemarea dreptâtiei distributive s'aru pedepsí nu numai calugerii escesivi, ci sî institutulu monastirescu, care n'au escesu, nici au datu calugeriloru ansa spre escesu, câci institutîunile lui suntu sânte.

Insemnare. Inca mai amintimuací sî despre monastirile asiá numite „Brancovenesci“ din Romani'a. Ele se chiama asiá, câci fundatorii loru au fostu membrii stralucitei familii a Brancovenesciloru. Noi despre numirea acést'a n'amu avea sa insemnâmu nimicu, déca cu aceea nu s'aru fi fâcutu unu abusu in contr'a canóneloru positive, care sta in aceea, ca Brancovenescii si-au insusîtu siesi dreptulu de administrare a averiloru acestoru monastiri sî de punere a Igumeniloru in acele. Cumca astfelu de dreptu n'au pututu esercitá Brancovenesci in acele monastiri, se vede din cele mai susu aretate. Sî fiindca acestu abusu au trasu asupra-si inca sî atentîunea Statului din Romani'a, pentru aceea Statulu au luatu sub a sea stapanire administrati'a averiloru monastiriloru brancovenesci, sî asiá in locu sa se fia redusu administrati'a averiloru acestoru monastiri la starea canonica, s'au fâcutu unu abusu nou, sî o ilegalitate nóua prin acea mesura a statului in contr'a canóneloru positive, ce din cele mai susu dise limpede se vede.

tutu ocupá sî de legea pensiuniloru. Prin acést'a ati fi asicuratu cu o óra mai inainte viitoriulu; in contr'a consecintieloru desastruóse pentru averea publica ce presinta legea cea de astadi in vigóre.

Dloru Senatori! Dloru Deputati!

Constatu cu fericire ca, din partea puteriloru streine guvernamentulu meu primesce neintreruptu semnele de sentimentele cele mai binevoitóre; sî ca relatîunele nóstre cu Staturile vecine urméza a se aflá in starea cea mai satisfacatórie.

Nu suntu multe dîle de candu amu avutu fericirea a primí intre noi, cá óspetu pe principele iubitu alu unei'a din natîunele vecine cu care suntu secole de candu traimu intr'o fratîa neintrerupta.

In intru Provedintia nu a cununatu cu atâta desevarsire dorintiele mele. Mijlócele ce ati pututu vota spre intîmpinarea lipsei care a bantuitu parti considerabile ale tierei, aû fostu de neajunsu; sî suferintiele unei parti a poporatiuniloru rurale nu au pututu fi cu totulu usiurate.

Rogu pe Atotu puterniculu se binecuvintedie celu putinu in viitoriu munc'a plugariului; caci speru ca recolte imbelsiugate voru sterge repede pana la tinerea de minte a suferintieloru aniloru trecuti.

Inturnanduve in sînulu poporului ai carui sunteti represintanti, aduceti-i, domniloru miei, urarile cele mai ferbinti pentru prosperitatea lui cea mai perfecta.

CAROLU.

(Subsemnati) Constantinu A. Cretiulescu. St. Golescu, D. Bratianu, I. Bratianu, Al. Vascscu, Generalu Tobias Gherghelly. „Rom.“

Sambata, 8 Aprile 1867, s'a celebratu aniversarea proclamârei resultatului plebiscitului pentru alegerea Mariei Sele Domnitoriului Carolu I, sî aniversarea nascerei Mariei Sele.

La 6 óre de diminéti'a, 21 tunuri date de pe délulu curtiei Michaiu Voda au anunciatu deschiderea serbatorei.

La 9 óre Inaltîmea Sea a primitu omagiele casei Sele civila sî militara.

La ór'a 9½, Domnitoriulu a primitu o deputatîune din gard'a orasienésca care ia presentatu unu buchetu maretiu insotîtu de urârile cele mai calduróse.

La 9¾, in momentulu candu Mari'a Sea se pregatea a merge la st'a Metropolia, a fostu intempinatu de unu mare numeru de june fete dela asilulu Elen'a sî din deosebitele scóle ale capitalei. Aceste copile, insotîte de respectivele directrice, au presentatu Mariei Sele buchete graciósc sî lucruri fâcute de mân'a loru.

Domnitoriulu a pornitu la Metropolia intr'o trasura de gala cu patru cai, escortatu de unu plutonu de gendarmi, de dóue scadróne de cavaleria, unu numerosu statu majoru sî picheri ai curtiei, gard'a orasienésca sî trupele garnisónei erau insîrate in trecerea Mariei Sele.

Conformu programei oficiale Te-Deum-ulu a fostu cantatu de câtra Pré Sant. Sea Metropolitulu Primatu alu Romaniei Par. Metropolitu alu Moldovei sî Suceavei, incongiuratî de inaltulu cleru.

Corpulu diplomaticu sî consularu, DD. ministri sî tóte inaltele corpuri ale Statului, asistau la acésta ceremonia, in tempulu cârei'a s'au datu 101 tunuri.

Dupa intórcerea dela biserica, Domnitoriulu a primitu pe DD. membri ai consiliului ministriloru sî pe D. secretaru alu acestui consiliu.

La órele 1, M. Sea a primitu pe DD. Ministri, Inaltulu cleru sî corpulu diplomaticu dupa ordinea fixata prin programa.

Sér'a la 6½ óre, M. Sea a datu unu prandiu la cere a luatu parte numai cas'a s'a civila sî militaria.

La 8 óre sér'a, o manifestatie de mai multe mii de ómeni representandu comerciulu sî poporulu adunatu in piéti'a St. George, purtandu tortie sî stéguri, au strabatutu orasiulu venindu pâna la palatulu princiaru.

Pe la 9 óre, M. Sea Domnitoriulu, insotîtu in trasura de D. ministru de interne, sî alte dóue trasuri ale curtiei cu secretarîi sî oficierîi, au fâcutu o preumblare prin orasiu.

Sér'a, orasiulu a fostu splendidu iluminatu fiindca iluminatîunea edificieloru publice a remasu dupa dorinti'a Domnitorului, banîi destinati pentru iuminatie s'au datu seraciloru. Edificiele consuliloru streini precum sî mai multe alte case au fostu splendidu iluminate, intre aceste din urma, cas'a dlui Nicolau Lahovari a fotografului Baer, a farmacistului Curtii Eitel, a tapetierului curti Olbrich, a croitorului curtii Jeanu, cas'a D. Lapati, pravali'a D. Michaelovits, a D. Enderle cesornicaru, Efori'a spitaleloru, spitatulu Coltiei precum sî farmaci'a, cas'a Vicepresiedintelui dela Senatu, a D. Alessandru Plagino, a principelui Dimitrie Ghica s. a.

Cu ocasi'a dîlei de 8 Aprile, aniversarea nascerei M. Sele Domnitorului sî a plebiscitului pentru suirea pe tronu a M. S. In. Sea a primitu felicitâri dela tóte autoritâtîle din tiéra, dela prefecturi, consiliuri judetiene sî permanente, primarii, curtiei sî tribunale, scoli, institute sanitarie, armata, deosebite comunitâti religióse precum sî din partea a o multîme de persóne private atâtu din tiéra câtu sî din streinatate.

Dumineca la 9 (21) Aprile M. Sea Domnitorulu cu ocasiurea dîlei aniversârei nascerei sele a plebiscitului prin care a fostu chiamatu la tronulu Romaniei, a datu unu prandiu, la care a asistatu dd. ministri, Pré Santî'a Sea Parintele Metropolitu primatu, Pré Santi'a Sea Episcopulu catolicu. D. Pastoru Neumeister, presiedinte alu comunitâtiei evangelice, D. Coen presiedinte alu comunitâtiei israelite, DD. Presiedinti ai Camerei legiuitóre, ai curtiloru de casatîune, de compturi sî de apel. d. generalu Herescu, d. Generalu Ioann Ghica, d. colonelu Cernatu, d. colonelu Gradescu, comandantulu gardei orasienesci, d. Panaiotu, primarulu capitalei, d. prefectu alu politiei sî altii.

Guvernulu c. r. austr., in absenti'a Agentului sî Consulului generalu c. r. austr., Br. de Eder, care se afla in streinetate in concediu, a insarcinatu pe Cancelariulu cons. gen. austr., d. Rudolf de Filek-Wittinghausen, cu administrutîunea Agentiei sî cons. gen. c. r. ausriacu. „I. R.“

Varietâti.

*** Archiducele Albrechtu se spune ca aru caletori incognito (necunoscutu) prin Tranni'a. Catatori'a aceast'a aru avé numai scopuri curatu militarie. Adeverirea scirei e de a se asteptá.

*** Esc. Sea Comandantele supremu Bar. de Ramming, cetimu, ca se asteapta la Clusiu, cá sa faca visitaComisariulu regescu.

*** „Sieb. Bl.“ pretinde ca Tel. Rom. dela 28. Aprilie (póte 27.) aru fi scrisu: „Pote ca e necunoscutu multoru cetitori a foiloru ardelene catu de departe au ajunsu certele Metropolitiloru romani din Trani'a pentru cuprinderea purtarei politice etc. — „Tel. Rom.“ are o corespundintia dela Brasiovu in aceasta cestiune, insa cu totulu altfeliu de cum reproducu Sieb. Bl., ceea ce on. Red. a aceloru foi aru face bine candu aru indreptá, dupa cum s'a scrisu in Nrulu 31 alu Tel. Rom, câci altmintrea publiculu denseloru primesce lucrulu pretinsu din T. R. cu totulu in alta forma sî in altu intielesu seu, cu alte cuvinte i se infatîsieza ceva din T. R, ce in acest'a nu se afla.

(†) Redactorulu de Delpiny dela Dîuariulu Zukunft au reposatu in septamân'a trecuta Din schitiele biografice ce le aflamu in Zukunft, natiunile slave am perdutu intrensulu unu luptatoriu creidinciosn alu intereseloru loru. E dreptu sî ecuitabilu, a recunósce ca pre langa tota sarcin'a de a representá interesele cele numeróse a le natiuniloru slave, ca unu representante sî luptatoriu alu egalei iudreptatire, natiunea romana inca era de multe ori cu interesu considerata in diurualulu reposatului, mai multu decâtu in ori care altu diuariu politicu de limba straina din Austri'a. Fiai repos. tieren'a usióra.

*** („Revue Contemporaine“ din Parisu) vorbindu despre poesiele dlui D. Bolintinianu, dîce: „Amu voi sa chiemâmu asupr'a acestei cârti interesulu prea realu, ce merita. Nu este vorb'a ací de acele vulgare culegeri de prosa rimata, cari nascu sî moru intr'o dî, supunendu-se astfeliu unei drepte ursite. Acést'a carte are inspiratiunile unui poetu, ce abiá ne este strainu nóue, sî care fiindu românu, este pentru noi unu frate intâiu nascutu naintea anticei Rome, marea nóstra stramosîa. Traducandu-se elu insusi, ne da unu bogatu sî suavu sepetu de poesii stropite cu profumulu orientului, luminate de luminile petrundietóre ale civilisatiunei occidintelui. Resulta din acést'a unire a aceloru dóue lumi ale cugetârei omenesci, ací contemplativa sî colo meditativa, o scriere plina de gustu, din care nu culegi altu ce-va decâtu visâri sî melodii; filosofulu, soldatulu, patriotulu traiescu sî canta cu o voce sonóra sî adenca in aceste versuri bine lovîte, unde ritmulu este cá unu resunetu din câmpurile de batalia, sî unde strof'a, intiesuta cu legend'a, se arunca cu o ardóre puternica câtra luminósele sperantie ale lumei moderne.“

*** Clerulu in Austri'a cuprinde 55.370 persóne, intre cari 1 Patriarchu, 4 Primati, 11 Archiepiscopi, 57 Episcopi, 24 Episcopi titulari 12,863 Parochi, 589 Preoti professori. Maî departe 720 monastiri de barbati cu 59 Archimandriti (Abbati), 45 provinciali, 6754 Preoti, 645 clerici, 240 noviti, 1916 de frati. Monastiri au Piaristîi 70, Franciscanîi reformati 165, Franciscanîi observanti 28, cei conventuali 45, Dominicanîi 41, Cisterciensîi 47, Benedictinîi 37, Fratîi misericordiani (milostivi) 31, Iesuitîi 17, Premonstratensii 15, Basiliani (gr. or.) 26. Numerulu monastiriloru femeesci e 29 cu 5198 calugaritie. Intrég'a avere bisericésca face 185,672,967 fl. cu 19,639,713 venitu anualu.

*** „Familia“ in Nrulu din urma aduce o notitia despre cetatea Sibiiului cu o ilustratiune. Fiinduoa se face amintire sî de unele traditîuni despre intemeiarea cetatiei Sibiiului, trebuie sa esprimamu, ca am fi doritu sa aflamu intre cele aduse inainte si aceea ce esista la poporulu romanu pre aici sî adeca, ca unu neamtiu Hermanu aru fi cerutu dela romani sa i dea locu numai catu cuprinde o pele de bibolu, pentru ca sa si zideasca cetate. La ce invoinduse romanii, Hermanu, taia pelea fórte subtire si facu din ea o curelusia lunga, cu carea cuprinse atat'a locu, catu cuprinde astadi cetatea. Acesta traditiune si deca nu aru avé adeverulu realu, e caracteristica pentru sine si are intr'atâta plausibilitatea sea, pentru ca suntu cunoscute procesele cele immense a le Resinariloru cu Sabiiulu, cari pretindeau pre base de documente forte vechi teritoriulu pana in laintrulu cetâtiei, de alu loru.

Nr. 15—1 CONCURSU.

Carele se deschide pe vacant'a statîune invetiatorésca in Comun'a Becskereculu micu.

Salariulu e 147 f. in bani gat'a, 3 jugere de aretura, ½ jugeru de gradina, 55 chible de grâu, 10 stangeni de lemne sî cortelu liberu.

Limb'a propunerei e serba sî romána.

Fiesce carele aru dorí a dobandí acestu postu are pâna in patru septemani dela antâi'a publicare, in acésta fóia, a substerne Consistoriului Temisiórei recursulu seu provediutu cu estrasulu de botediu, cu adeverintiele despre sciintiele absolute, despre purtarea sea morala sî politica, sî despre servitiulu de pâna ací.

Din siedinti'a consistoriala scolastica tînuta in Timisiór'a in 16 Martiu 1867.

Nr. 16—1 CONCURSU.

Carele se deschide pe vacant'a statîune invetiatoresca din comun'a Munara.

Salariulu e 47 f. in bani gat'a dela comuna, sî 10 f. 50 xr. cá binevoitoriu ajutoriu dela manastirea Bezdinului, ¼ jugeru de gradina, 18 chible de grâu, 14 chible de cucuruzu, 50 ponti de sare, 50 pf. de clisa, 8 pf. de lumini, 2 stangeni de lemne sî cortelu liberu.

Limb'a propunerei e romána sî serba.

Fiesce carele aru dorí a dobandí acestu postu, are pâna in patru septemâui dela antâi'a publicare in acésta fóia, a substerne Consistoriului Temisiórei recursulu seu provediutu cu estrasulu de botzu, cu adeverintiele despre sciintiele absolute, despre portarea sea morala sî politica, sî despre servitiuiu de pâna ací.

Din siedinti'a consistoriala scolara tînuta in Temisiór'a in 28 Martiu 1867.

Nr. 14—2 **Edictu.**

Demianu Fagarasianu din Helchiu, care de siése ani cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea socia Mari'a Vasilie Feldiorénu din Bodu, in Distr. Brasiovului, au pribegitu in lume, prin acést'a se provóca, cá in terminu de unu anu de dile, dela datulu de fatia, sa se presenteze naintea subscrisului Foru matrimonialu, câci la din contra, se va decide procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a lui, la intielesulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr. res.

Brasiovu, 8 Aprile 1867.

Scaunulu Protopop. gr. res. alu Tract. alu II. alu Brasiovului.

Ioann Petricu m/p.

Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 33. ANULU XV.

Sabiiu, in 23 Aprile (5 Maiu) 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Sabiiu 22 Aprile.

In Transilvani'a este acum la ordinea dîlei sosirea Comissariului regescu. Deputatîunile spre bineventare sî salutarea acestui'a crescu la numeru, cu deosebire din sasime.

Diet'a pestana se suna ca in 7 Maiu n. si va reincepe lucrârile sele.

Bud'a-Pesti Közlöny dela 30 Aprile aduce dóue autografe imperatesci unulu privitoriu la cestiunea croata, altulu la restituirea gardei de corpu ungaresci. Cea dintâiu esprima vointi'a regelui, ca regularea referintieloru intre Ungari'a, Croatí'a sî Slavoni'a sa se faca pre basea sanctîunei pragmatice sî inca câtu mai curendu. Spre scopulu acest'a fusesera la olalta mai nainte sî delegatîunile regnicolare, care a venitu la parerea, ca prin o regulare pacinica a referintieloru inca neresolvate se va usiurá chiaru sî cestiunea teritoriala. Acésta parere s'a sî asternutu dietei croate dupa-ce in 9 Aprile s'a fâcutu conclusu in dîet'a ungurésca. In legatura cu aceste autografulu chiama pre deputatii cetâtiei Fiume sî districtu in diet'a croata. Pre Andrássy câtra care e indreptatu autografulu lu insarcinéza a dispune ca se ia parte cetatea Fiume sî districtulu, parte la desbaterile cari privescu incoronarea sî representanti'a in diet'a ungurésca, fâra de a se alterá intielegerea imprumutata ce are sa se faca in viitoriu séu pusetîunea de dreptu a cetâtiei Fiume.

In privinti'a legiloru din 1848 e „Hirnök“ de pârere, ca acele au lipsa de modificatîune sî adeca art. de leg. IV pentruca acest'a tiermuresce drepturile corónei, pre câtu acést'a nu póte disólve o dieta inainte de votarea bugetului. Nu e asiá de lipsa modificatîunea la ceea ce privesce gard'a natîunala, pentruca sî asiá se astépta o lege de inarmare. In privinti'a legei despre palatinu vede numai intr'atât'a lipsa de schimbare incâtu palatinulu sa nu fia inviolabilu.

De dincolo de Lait'a se vorbesce dupa „N. Fr. Pr.“ fórte tare, ca Herbst, Giskra, Hasner, Tinti sî Winterstein au sa formedie inca inainte de deschiderea senatului imperialu ministeriulu translaitanu.

Camer'a prussiana e deschisa. Cuventarea ce o rostí Regele la deschidere in sala cea alba se ocupa mai multu de afacerile germane. In afara pórta unu tonu pacinicu.

Cestiunea Luxemburgului a ajunsu acum sa intre in domenulu conferintieloru diplomatice. Cetimu ca spre deslegarea acestei afaceri se va intruní diplomati'a in Londonu sî se mai dîce sî aceea ca lucrurile aru fi asiá de inaintate incâtu acolo aru ajunge numai spre ratificare. Este cu acést'a sî pacea asigurata séu numai resbelulu suspensu, se va vedé mai târdîu.

Franci'a deminte inarmârile sele sî dîce ca numai si-a intregitu cadrele de pace, ce erau stirbite prin reductiunea armatei de mai inainte.

Pre lânga scirea acést'a mai inregistrâmu ca din Vien'a se telegrafà inca la 26 la „diurn. Desbaterile“ in Parisu: „ca scirile despre congrese (se vorbea mai nainte sî de congrese R.), dupa asecurarea cercuriloru bine instruite, nu au nici unu temeiu“. Cu vre-o cate-va dîle mai incóce dîce totu acea fóia: Congresele dupa resbelu nu suntu de alta decâtu sa ratifice faptele implinite; inainte de resbelu in cele mai multe casuri suntu numai pentru cá sa constateze, ca nu suntu mijlóce pentru o intielegere.“ Déca sta acést'a apoi sî conferintiele sî tóte scirile de pace nu au inlaturatu nimic'a din amenintiârile facute Europeî cu resbelulu.

Despre Regin'a Angliei se spune ca aru fi adresatu o epistola Regelui Prussiei, in carea Regin'a apeléza la simtiemintele crestine sî omenesci ale Regelui sî-lu conjura a nu turburá pacea européna. Mai departe l'a asiguratu pre Regele, ca la eventualitatea unui resbelu nici de spriginulu moralu alu Angliei sa nu aiba sperantia.

Din Russi'a se scrie la Parisu, cu guvernulu rusescu escrie o nóua recrutatîune la carea de 1000 ómeni se iau diece. — Din Varsiovi'a se spune ca trupele asiediate pre acolo aru fi capetatu ordinu de plecare.

Revista dîuaristica.

In cestiunea concordatului carea de unu tempu incóce apare sî ea pre tapetulu discutiuniloru dîuaristice, seótemu din „Wanderer“ urmatórele:

„In ochii partidei urltramontane e Austri'a, dupa cum se esprima naivulu organu tirolezu, statulu celu mai netrebnicu din lume, déca elu (statulu) nu va representá inainte de tóte interese catolice, in singurulu intielesu alu cuventului. Partid'a acést'a, cârei i se póte ascrie o parte insemnata la resbelulu indoitu de asta véra, pre care Austri'a trebuì sa-lu pórte, uresce pre Prussi'a sî astadi pentruca e protestanta sî pre Itali'a pentruca e antipapista. De óre câtu-va tempu parc insa ca mirósa aeru de diminéti'a sî de aceea sî redica capulu cu energia indoita.

Partid'a ultramontana aru avé sa se apere in Austri'a, la casulu candu ministeriulu aru avé curagiulu séu voi'a sa arunce intereseloru clericale manusi'a; — dara dupa semne acésta temere nu o va avé nici insusi sub ministeriulu Beust. Aru avé sa se apere sì atunci candu parlamentulu austriacu aru luá la revisiune, séu mai bine aru avé curagiulu de a stâruì pentru delaturarea contractului fâcutu cu Rom'a (concordatulu); spre asiá ce-va i va lipsí sî tempulu sî puterea; tempulu, pentruca cestiunile de dreptulu publicu interne voru lasá pré putînu repausu fiitoriului senatu imperialu spre eruirea cestiuniloru de dreptulu de statu esterne; puterea, pentruca casei deputatîloru i se opune in progresu greói'a casa a magnatîloru, carea e anevoia de crediutu ca va luá initiativ'a pre terenulu acest'a. —

„Scapá-va séu nu dîce „Rom.“, Europ'a de unu resbelu intre Franci'a sî Prussi'a? Pân' acum nici o scire n'a venitu sa ne dea séu sa ne radice ori ce sperantia. Cetitorii nostri sciu, ca noi constatandu cei doi mari corintî cari impartu opiniunea publica, atâtu in Franci'a câtu sî in Prussi'a, amu dîsu insa ca staruimu in a sperá, in a crede chiaru ca resbelulu nu se va face; sî nu ne-mu marginitu in a emite o simpla opiniune, ci amu aretatu sî causele din cari o deducemu. Dîuarulu „Independance Belge“, dela 9 Aprile, arata, sî densulu in revist'a sea politica un'a din acele cause despre cari amu vorbitu sî noi.

„Déca, dîce, unu conflictu isbucnitu de odata ciocnirea amórei proprie natîunale, a parutu opiniunei publice fórte probabile, ca se refusa acum de a crede ca dóue guverne mari, cá cele a le Franciei sî Prussiei, voru putea, dupa matura cugetare, s'arunce tierele loru sî intréga Europ'a intr'o lupta spaimentatóre, pentru unu interesu ce 'n adeveru nici un'a nici alt'a nu-lu potu pune in rendulu aceloru interese ce trebue sa le apere cu ori ce pretiu, fâr' a mai calculá periclele.“

Pe lânga acésta causa a mai adausu sî altele intre cari interese cele mari ale comerciului sî celalaltu interesu sî mai mare, cestiunea Orientelui ce cu resbelu séu fâra resbelu sta gat'a se isbucnésca. Sî cine nu vede, ca Franci'a sî Prussi'a aflandu-se in lupta un'a in colr'a celeilalte, in momentulu candu aru incepe seriosu in Oriente resbelulu natiunalitâtiloru, Russi'a va puté se traga folóse personale din acestu mare sî sacru resbelu? Acést'a n'o póte primí nici Franci'a, nici Engliter'a, nici Itali'a, nici Austri'a nici insasi Prussi'a.

Pe de alta parte insa nu putemu negá, ca opiunea publica este tare iritata in Franci'a sî ca cuvintele cu cari regele Prussiei a inchisu Reichstag-ulu nu suntu de natura a o potolí. Regele a spusu curatu ca „Constitutîunea actuala este priin-
„ciósa de desvoltâri sî deschide calea ce trebue se
„conduca la unirea Alemaniei intréga
„ce fratii dela média-dî spéra a o vedé
„implinindu-se.“

Aceste cuvinte desplacu negresîtu nu numai Franciei dar sî Austriei, sî multoru guvernamente dintr'o parte a Alemaniei sî regelui Olandei care scie, ca Prussi'a avendu trebuintia de mare nu pré s'arata a avea cugete bune in privînti'a Olandei in genere sî in parte in privinti'a colonieloru ei.

Cu tóte aceste contandu pe inteligintî'a lui de Bismark, care scie cà noulu imperiu nu este anca consolidatu cá sa póta se lupte contr'a Franciei fâra sa se renasca indata sî resbelulu terminatu cu atât'a glorie prin biruintiele ilustre dela Königgrätz sî dela Sadowa; care mai scie ca nici Engliter'a, nici Itali'a nici Austri'a nu potu se lase pe Russi'a singura in mijloculu Orientelui resculatu; contandu asemenea pe inteliginti'a politica a marelui imperatore alu Francesiloru, noi totu sperâmu ca resbelulu nu se va face séu celu putînu ca se va amaná“.

De ce saracimu noi.

Sub titululu acest'a au esîtu in dîuariulu din Basel „Volksfreund“ urmatoriulu articulu:

„S'au calculatu, ca cele 100,000 de tunuri sî 3,200,000 de pusci, cari parte se pregatescu din cele vechi dupa sistem'a cea mai nóua parte se procura din nou, se urca cam la o jumetate de miliarda franci, intielegandu-se intrég'a inarmare, munitîunea s. c. l.

O jumetate de miliarda séu 500 milióne pentru perfectîunarea mijlóceloru de nimicire. Cu sum'a acést'a — asiá amu cetitu odata intru unu locu — mai ca s'aru putea trage o coróna de taleri de argintu de câte cinci franci in giurulu pamentului intregu. Ba s'aru putea face ce-vá cu multu mai bunu. Cu banii acesti'a s'aru putea radicá 10,000 de edificii de scóle, s'aru putea cresce in daru 20 milióne de copii diece ani, s'aru putea ingrigí in diece ani pentru o suta de mii de bolnavi sî pentru astfelu de ómeni, cari nu mai suntu in stare de a lucrá.

In locu de a se folosí banii astfelu, ei se intrebuintiéza spre scopu, de a lipsí pre mii de parinti de radîmulu loru, de a aduce pre mii de mueri la starea veduviei, de a face premii de copii orfani, sî pre mii de juni plini de viétia sî putere necapaci de a lucrá sî schilavi miserabili. In finea istoriei acestei'a triste s'au fâcutu póte vre-o tiéra ce-va mai mare, vre-unu principe, ministru, generalu póte sa-si pórte capulu mai susu cá mai inainte; insa in tóte pârtîle de prin pregiuru va fi crescutu sî ticalosi'a sî saraci'a, trandavi'a sî lips'a. Chiaru sî poporulu invingatoriu trebue sa rescumpere in tempulu de acum splendórea esterióra a principelui nu numai cu sangele seu, ci cu deosebire sî cu o seracia mare.

Insa sumele acelea enorme de 500 milióne, cari le intrebuintiéza acum Europ'a pentru deregerea armeloru, sî cu cari s'aru putea sterge unu numeru asiá de insemnatu alu seracimei din Europ'a, eara de alta parte s'aru putea scutí, cá sa nu devina seraca, suntu intru adeveru unu lucru bagatelu fatia cu masele de bani, care le absórbe in totu anulu pacea armata. Aceste 500 milióne suntu asiá dîcendu nisce spese periodice, cari ce e dreptu ca se facu intr'unu anu séu doi, insa se impartu pre mai multi ani, fiindca nu se repetiescu regulatu in totu anulu. Intr'adeveru ca indreptarea séu inbunatatîrea inarmârei se repetiesce totdeun'a in periode mai mici, insa de s'aru repetî câtu de adese-ori, totusi suntu numai nisce spese estraordinarii sî cá atari se potu suportá sî acoperí mai usioru.

Asiá dara spesele ordinarii pentru militia nu apasa numai pentru aceea natîunile cu multu mai tare, pentruca se repetiescu regulatu in totu anulu, ci pentru ca suntu cu multu mai mari, ba fórte cu multu mai mari, decâtu cugeta póte multi dintre cetitorii nóstri.

Numerulu soldatîloru de acum din Europ'a se suie cam la 4 milióne (intielegandu-se aici sî marin'a) sî aceste 4 milióne de soldati nu costau mai multu, decâtu in fia-care anu câte trei miliarde franci. — Déca calculâmu mai incolo, ca fia-care dintre feciorii acesti'a sanatosi aru putea produce in fia-care dî din cele 300 dîle de lucratu unu lucru cam de 2½ franci, atunci prin militi'a nóstra din Europ'a iérasi se perdu in totu anulu 3 miliarde. Asiá dara 6 miliarde in totu anulu, 6000 milióne de franci, mai multu cá 20 franci pre capu, mai multu cá 100 franci pre sustînerea unei familii de 5 persóne; neluandu-se in considerare jumetâtîle de miliarde, cari sa consume ici colea prin indreptarea inarmârei, séu miliardele acelea, cari le absórbe ocasionalminte vre-unu resbelu.

La miliardele acestea platimu sî noi toti partea nóstra, fâra privire la aceea, ca tiér'a acést'a séu ceealalta platesce ce-va mai putînu pentru statulu militariu, cá altele. Déca primimu bucate din Ungari'a séu Russi'a, lemne din Baden, séu cârbuni de pétra din Prussi'a, vinu din Franci'a séu jucarii pentru copii din Nürnberg'a; totudéun'a in pretiulu marfei este calculata pre lânga alte contributîuni sî aceea, carea o au redicatu tiér'a respectiva pentru statulu militaru. Sî déca milióne de ómeni se aducu prin servitiulu militariu in o astfeliu de stare, incâtu nu ne potu schimbá productele nóstre, déca alte milióne in urm'a contributiuniloru asiá suntu de restrinsi, incâtu nu ne potu cumperá productele nóstre, sî aici sufere iérasi poporulu, celu putînu prin spesele statului militariu.

Insa spesele militaresci nu se impartu numai pre tóte tierile, ci sî pre tóte plasele. Adese-ori suntu mandri ómenii de josu, sî totu asiá adeseori au ómenii cei de josu o bucuria nefundata, déca se póte aduce inainte o contributîune, carea dupa fati'a ei din afara sî dupa numele ei se pare ca i atinge cu deosebire numai pre cei bogati sî avuti. Insa numele contributîunei insemna numai pre acel'a, carele platesce contributîunea, sî nu pre acel'a, carele o platesce. Birtasiulu sî calculéza contributîunea negutiatoriei (cu beutur'a) sî capitalistulu contributîunea de avere, insa in realitate cea dintâiu o platesce óspetulu sî cea din urma acel'a, carele are lipsa de bani. Sî astfelu se intempla cu tóte contributîunile. Clasele acelea, la cari se calculéza mai arare-ori, pentru aceea insa platescu mai siguru sî mai adese-ori, suntu clasele cele mai de josu ale poporului lucratoriu, care nu are ocasiune de a descarcá contributîunea calculata pre altii mai de josu. —

Astfelu platimu noi cu totii, bogati sî seraci, neutrali sî participatori la resbelu, staturi militare sî tieri pacinice, partea nóstra la cele siase miliarde, cari se sacrifica in Europ'a in totu anulu Zeului de resbelu. Fia-care familia de cinci persóne contribue indirectu cu atât'a mai siguru partea sea in totu anulu de 100 franci, cu câtu este mai de josu gradulu socialu, pe carele sta, sî cu câtu aru avea lipsa mai mare, cá sa castige mai multu sî sa speseze (cheltuie) mai putînu.

Puterea lucrului intru adeveru este mare, facatóre de minuni, caci altmintrea inca de multu s'aru fi amortîtu de câtra Domnii de sabia; insa déca seva mai economisá in Europ'a inca vre-o câtiva ani astfelu, cá in tempulu din urma, atunci finea la tóte trebue sa fia o saracire generala.“

Clusiu 20 Aprile. (**Servitiulu ddiescu la SS. Pasci cu parada militaria.— Venirea Comisarului regescu. Pregatiri. — Stindarde române sî magiare.**) Dupa ce Joi sî Vineri in septemân'a patimiloru, s'a seversîtu servitiulu divinu in conformitate cu prescriptele santei Maicei nóstre biserice ortod., poporulu adunatu in sant'a biserica fu surprinsu fórte placutu, pentruca tocm'a candu se facù punerea in mormentu (Vineri la ½12 óre inainte de prandiu), atunci eaca ca intra in Biserica 7 soldati imbracati in parada deplina, cari dupa dispusetîunea facuta de Dlu colonelu respectivu, erau comandati sprea vigilá lânga Santulu mormentu, dintre cari doi sî remasera numai decâtu la vigilia, schimbandu-se numai dupa fia-care ½ óra. Vigili'a acést'a au remasu dîu'a nóptea pâna la inviere. La inviere insa bucuri'a ce o are fia-care crestinu in sufletulu seu, pentru poporulu nostru fu nemarginitu; fiindca la 3½ óre diminéti'a pre candu eramu pregatiti sa esîmu la Inviere, eata fâra vest sosesce un'a compania militara in parada serbatorésca, carea postandu-se la loculu desemnatu, candu se cantà primulu „Christosu au inviatu“ dedù o salva de puscature sî candu se cantà celu din urma de celu „mai mare“ (de câtra P. Ioann Crisianu capelanu de óste) se dedù a dóu'a salva; iéra a trei'a dupa incungiurarea bisericei. — Indata dupa intrarea in Biserica esîra ambii preoti de cadi militi'a. Dupa cadire P. Protopresbiteru Rosiescu, cá unulu dintre slugitorii Preoti, radicà crucea si eschiamà in limb'a româna: „Christosu au inviatu“ la care militi'a respunse romanesce: „Adeveratu au inviatu!“ Asemenea urmà Parintele Crisianu in limb'a serbésca sî in fine Parintele Prot. Rosiescu romanesce, pâna de trei ori. Dupa tóte acestea se dede militiei binecuventare sî apoi se sî departà, iéra in biserica se continuà celalaltu servitiu ddiescu sî la 9 óre apoi S. Liturgia. De-sî suntu putîni serbi in Regimentulu garnisonei de aici a fâcutu o impressiune de totu placuta asupr'a tuturoru celoru de fatia, ca se cantá „Christoru au inviatu“ sî in limb'a serba, pentruca prin acést'a serbii putîni câtî suntu si-au avutu mangaiere nespusa intr'acést'a, iéra românii intr'aceea, ca li s'a datu ocasiune de a-si dovedí spiritulu de fratietate sî generositate.

A dóu'a dî fu o nóua surprindere pentru poporulu nostru, pentruca pre la 8¾ óre sosí tóta militi'a in parada la S. Biserica cu musica, din carea o parte intrà in Biserica alt'a insa remase afara inaintea Bisericei. La 9 óre venì intregulu corpu alu oficieriloru cu Generalulu in frunte sî intrandu in Biserica, luara locuri in stran'a stânga Generalulu avendu dea drépt'a pre Colonelu sî dea stâng'a pre Majoru.

Servitiulu Ddieescu se seversî de P. Protop. Rosiescu sî P. Capelanu de óste Ioann Crisianu, iéra cantârile de soldatii cantâreti. Cheruviculu fu unu ce ne mai auditu pre la noi. Dsiór'a Isabell'a **Vasiciu** lu cantà in duetu, cu celu dintâiu maestru de musica din locu, S. sî acompaniata de armoni'a militaria; asemenea se cantà sî pricésn'a. Ambe aceste cantâri fâcura cele mai placute impressiuni chiaru sî asupr'a celoru de alte confessiuni, de carî se aflau numerosi in biserica. —

Comissariulu regescu se astépta cá siguru pre Dumineca in 5 Maiu. Pregatirile suntu colosale. Portî de triumfu se facu pre la tóte locurile principale, dela marginea tierei incóce pâna la Clusiu. In Clusiu pórt'a e gat'a numai infrumsetiarea inca

---

FOISIÓRA.

Despre poesi'a româna.

(„Convorbiri literarie“)

I

Conditiunea materiala a poesiei.

(Urmare.) *)

4. Sa mai observâmu in fine anca unu modu, prin care poetulu cauta a ajunge la acelasi resultatu,— comparatîunea, metafor'a, tropulu in genere. Unu objectu alu gandirei se pune in paralela cu altulu, care trebue sa fia sensibilu, sî cu câtu acésta paralela este mai nóua sî mai frapanta, cu atâtu imaginatîunea este silita a-si construí figurele sensibile cuprinse in cuvinte.

Talentu fâra norocu
E de prisosu:
Tâmaia fâra focu
N'are mirosu,

dîce Goethe in proverbele sele rimate.

H. Heine compara:

Cá unu rege e pastoriulu,
Tronu e dealulu inverdîtu,
Ear coróna e deasupra-i
Sórele celu stralucitu.

La piciére ii suntu mieii
Curtizani lingusitori,
Cavaleri ii suntu vitieii
Ce alérga pintre flori,
Tiapii suntu actori de curte,
Ear candu paseri ciripescu.
Clopotele candu resuna
Facu orchestrulu celu regescu.
Sî toti canta sî incanta,
Ap'a 'ncepe a siopti.
Sî cu arborii 'mpreuna
Voru pe rege-a adormí.
In acestu tempu stapanesce
Unu ministru, acelu cane,
Ce latrandu vrea sa arate
Cą veghiaza peste stane.

Cá din visu oftéza Printiulu:
Carmuirea e prea grea!
Ah! asiu vrea sa fiu acasa
Sî lânga regin'a mea.

Pe-alu ei sinu sà odichnesce
Capulu meu celu obositu,
Sî in ochi-i se cuprinde
Unu imperiu nemarginitu!

De tous les oceans votre course a vu l'onde,
Helas! et vous feriez une ceinture au monde
Du sillon du vaisseau,

compara V. Hugo. (Feuilles d'automne 6).

Tandis que votre ami, moins heureux et moins sage
Attendait des saisons l'uniforme passage
Dans le même horizon;
Et comme l'arbre vert qui de loin la dessine
A sa porte effeuillant ses jours, prenait racine
Au seuil de sa maison!

Cá unu globu de auru lun'a stralucea,

incepe Bolintineanu un'a din cunoscutele sale balade istorice.

Michaiu mandrulu vine eara
Falnicu cá unu stalpu de para,

dîce Alecsandri.

Amoru, schinteia smulsa din radiele ceresci,

compara Nic. N. in poesi'a sea „o victima“.

Démna de insemnatu este in fine urmatórea poesie a unui poetu francesu mai putînu cunoscutu Lachambeeadie:

ROS'A CEA UMEDA *)

Alin'a cu a sea mama pe campu mergendu odata
Vediú regin'a floriloru, o rosa adorata,
Plecandu-si sinulu fragedu de róua inundatu.
Spre-a usiurá pe flóre de umed'a povara
Ea scutura de crénga— dar frundi'a cea usióra
Cu róu'a deodata din rosa a picatu.

Copil'a versà lacrimi; ear mum'a 'ngrigitóre
Ei dîse: Vedi efectulu, ce grab'a-a dobanditu!
„De asteptá-i o radia s'ajunga dela sóre,
„Ea umed'a povara din flóre-aru fi sorbitu.

„Copil'o, suntu in lume dureri asiá profunde
„Pe care sî iubirea-i datóre a respectá,
„Suntu rele vai! de care destinulu ne petrunde
„Sî singuru tempulu numai le póte usiurá“.

Dóue observatîuni intre cele multe, ce se potu face asupr'a acestei materii, ne paru la ordinea dîlei pentru starea actuala a poesieloru nóstre române: cea d'antâiu se refera la noutatea, cea de a dóu'a la justeti'a comparatîuniloru.

Punctulu de plecare pentru ori ce comparare poetica a fostu necesitatea sensibilisârei objecteloru. Ansa pentru cá acestu scopu sa se ajunga, comparatîunea trebue sa fia relativu nóua, altfelu nu produce nici o imagine. Ceea-ce amu aretatu ca se intempla cu cuvinte, se intempla sî cu comparatîuni: prin usulu dîlnicu si perdu elementulu sensibilu. Audîndu totu mereu un'a sî aceeasi comparare, nu mai avemu pentru ea atentîune sî nu ne mai reproducemu cuprinsulu materialu. Candu dîcu d. e. curajosu cá unu leu, nu-mi mai amintescu figur'a leului, ci primescu locutîunea óre cum cá unu semnu conventiunalu pentru gandirea abstracta a unei cualitâti. Pecum prin dés'a intrebuintiare se tocescu monetele sî se perde chipulu sî pajur'a esprimate pre ele, asiá din comparatiunile prea desu audîte se sterge imaginea sensibila; sî cu acést'a tóta ratîunea loru de a fi.

Remâne acum la tactulu limbisticu alu poetului de a simtî, care metafora se póte intrebuintiá cu succesu sî care a incetatu de a mai fi compalipsesce pâna la tempulu seu. — Comunele dupa cum audu suntu provocate a intempiná pre Comissariulu regescu fàra de distingere de natíunalitale. In unele comune se facu colecte pentru stindarde române sî magiare, cá sa se puna in turnurile bisericeloru. Vomu vedé ce va fi!

---

*) Vedi nr. 28 a. c.

*) Traducere de V. P.

Varietâti.

⁂ Despre incoronare resp. programulu acestei'a se scie ca inca nu a primitu sanctiunea Maj. Sele.

⁂ Denumire. Fridericu Bömches, ablegatu sasu din Tranni'a la diet'a ungurésca, e denumitu de câtra ministeriulu ungurescu de asesoru tribunalului supremu Transilvanénu.

⁂ Despre deputatîunea tramitienda din Sabiiu sî Scaunu, audîmu, ca de astadata egal'a indreptatîre va sa fia fatia cu romanii preste asteptare, ca adeca voru fi multi alesi deputati spre a merge la salutarea Comissariului regescu. Déca e adeveratu, apoi amu dorí cá acea procedere liberala, asiá de rara in analele constitutîunale ale Scaunimei din fundulu regiu, sa nu se puna ad acta mai tardîu.

⁂ Deputatîunea districtului Brasiovului spre a salutá pe Comissarulu regescu erá eri pre aici. Ea constatea din sasi.

⁂ Cetatea libera reg. a Mediasiului sî Scaunulu au tramisu o adresa în. ministeriu.

⁂ De Adlatus Comissariului regescu se dîce ca aru avé prospecte a fi denumitu I. Gál de Hilibu.

⁂ Reg. garda nobila ung. de corpu, despre carea cetimu, ca se restituí prin unu emisu pré in. din 12 Apr. n. a. c. fù creata sub Imperatés'a Mari'a Teresi'a prin diplom'a din 11 Septembre 1760 ce cuprinde urmatórele decissiuni: 1. Gard'a de corpu e dechiarata de unu corpu militariu; 2 Constà din 120 insi cari trebuie sa fia fii de magnati séu de nobili; 3 Capitanulu gardei de corpu se ié numai din natîunea ungara sî depune juramentulu de stégu in mânile Majest. Sele apostolice; 4 Comitatele au dreptu sa propuna fii de magnatî sî de nobili pentru gard'a de corpu, cari propunerl se sî respectéza la cea d'antâiu ocasiune de asiá incâtu nici unu comitatu sa nu aiba mai multi gardisti de corpu; 5 Detori'a gardei de corpu e numai servitiulu de vigiare in giurulu Majestâtiei Sele a Regelui sî a familiei regesci; iéra candu Regele séu unu membru din famili'a regésca merge in resbelu, gard'a de corpu are sa fia in giurulu persónei acelui'a; va insa vre-unu membru alu gardei sa se distinga cá luptatoriu in bataliele unui resbelu, are voia sa o faca sî in acelu tempu trage afara de competinti'a sea sî o léfa din cas'a gardei corespundietóre gradului de oficieru, in care functiunéza in resbelu; 6 Toti gardistii de corpu se privescu cá oficieri sî adeca cu rangulu de sub locutenenti; 7 Au sa pretinda dela ori-ce militari onorile cuvenite rangului; asiá déca trecu pre dinaintea unei gârdi, se presentéza puscile sî se bate tob'a; 8 Gardisti de corpu au intrare la curte pâna in a dóu'a anticamera (tînda) sî le e concesu a se aretá sî in apartementele imperatesci in numeru desemnatu de capitanulu gardei; 9 Dupa vre-o câti-va ani de servitiu se inaintéza la ranguri mai inalte de oficieri in armata, séu déca preferescu o ocupatiune pacinica se asiédia la tribunale regesci; 10 Necatolici inca se primescu in garda; 11 Cei ce s'au distinsu in vre-unu resbelu se decoréza cu ordinulu Teresianu sî militariu; 12 In tóte servitiele ce le face gard'a la curte e subordinata c. r. maresialu supremu alu curtiei, in cele de justitia jurisdictiuniloru militare; Candu insa se pertractéza afaceri de ale gardei trebuie sa fia la desbateri representata sî regésc'a cancelaria de curte; 13 gard'a are dreptulu sa pedepsésca pre ai sei cu sabi'a, candu insa procederea trebuie sa urmedie dupa prescrierile legei militarie, iéra sentinti'a inainte de publicare are sa tréca prin colegiulu consiliului de resbelu de curte, carele o substerne spre sanctiunarea imperatésca; 14 tóte ordinatîunile emise câtra armata au a fi impartâsîte sî gardei de corpu spre urmare. —

Indata ce Imperatés'a a fâcutu aceste cunoscute staturiloru sî ordiniloru, cele din Ungari'a au votatu 100,000 fl. anuali, cele din Croati'a 4000 sî cele din Transilvani'a 20,000 fl. La 1765 capitanulu gardei fu numeratu intre baronii regatului. Uniform'a erá unu dolmanu, ce cá sî ceealalta imbracaminte erá de colóre rosîa (scharlach) cu tivitura de vidra sî cindisitura de argintu. In locu de mantele purtau piei de tigru aruncate pre umeri sî tînute de catarambi mari de argintu massivu. In capu purtau calpacuri cu pene albe. Incinsi erau cu sabia. Siabraculu erá de catifea verde celelalte acareturi de argintu massivu. — Acum e capitanu alu gardei. Cont. Fr. Haller FZM.

⁂ Uniform'a cea nóua. Indata dupa incetarea resbelului din anulu trecutu se vorbea de o nóua uniformare a trupeloru. La o parte din cavuleria (ulani) s'a sî efeptuitu. Despre trupele de linia insa se dicea candu ca voru capetá alte uniforme candu ca voru remané cu cele de acum. Acum cetimu ca preste scurtu sî M. Sea va revistá unu regimentu de infanteria in uniform'a cea nóua. Ajustarea cea nóua sta din bluse sure inchise, pantaloni vineti, palaria négra cu pene, curelele din piele cruda sî dóue cartusie aternate de, — sî mobile pre lânga sierpariulu ce va incinge trupulu. Oficierii pórta aceeasi uniforma cu semnele ce corespundu chargei loru.

⁂ In Korunk se cetea mai candu, ca in Abrudu s'aru fi intemplatu scandale din partea unoru neliniscitori romani. O corespundintia de acolo in Hr. Ztg. dela 1 Maiu desputeresce cu totulu suspiciunele cele fàra temeiu ale dîuarului Korunk, arata ínsa ca judele din Albacu cu numele T . . . ., de altmintrea unu omu de tréba, s'a imbetatu fiindu la tergu de septemâna, sî in starea betiei aru fi vatematu sî cu cuventulu sî póte sî in fapta mai multi ómeni, in urm'a câroru intemplâri vatematii alergara indata la politîa, carea in de obste nu se afla. Unu cancelistu alu magistratului cârui erau concrediute afacerile politîenesci, incuià pre judele T . . . . fàra respectu la starea de fatia (?) sî fàra a se considerá intrevenirea Preotului Aranyosi din Certesiu. A dóu'a dî insa lu eliberà pre judele susu mentîunatu. Atât'a a fostu totu lucrulu. — Apologetic'a acést'a are insemnatatea sea curiósa sî ne aduce aminte de votrulu celu ce avé sa laude pre petîtoriu totu cu ce-va mai multu decum erá in adeveru.

⁂ La „1848" se scrie ca gard'a de corpu, de o cam data va fi numai din 32 de individi dupa mustr'a gardeloru de arcierie. Uniform'a insa va fi cá cea de mai nainte.

⁂ (Tramisu) „Zukunft" uniculu organu ce apare la Vien'a in limb'a germana pentru interese slavice sî române, si-a procuratu tóte garantiele de a remané sî mai departe aceea ce fù. Numerulu corespundintieloru lui din afara sî a telegrameloru cresce din dî in dî sî prin acést'a aduce pre cetitori in pusetîune de a fi cunoscuti cu cea mai mare iutiéla despre tóte intemplârile mai ponderóse din launtru sî din afara cu deosebire din Orientu.

Deschilinitu interesante suntu raportele l. „Z." din orientu respective din Belgradu, Constantinolea, Sarajevo, Rusciuk sî Aten'a. Prin aceste corespundintie „Z." ofera cetitoriloru faptice noutâti câte nu ofera nici unu altulu. Foisiór'a va aduce

---

tîune sensibila sî prin urmare trebuiesce pentru unu tempu séu cu totulu departata séu celu putînu modificata in poesie. In acésta privintia nóue ne pare ca in poesiele române de astadi suntu mai alesu trei imagini asiá de usate sî abusate, incâtu poetii cei tineri aru face bine sa se ferésca de ele: aceste suntu florile, stelele sî filomelele.

Tóte amantele poetîloru nostri suntu cá o florisióra séu cá o stelutia séu cá amendóue in acelasi tempu (lucru mai greu de inchipuitu), toti printii, tóte aniversarele, tóte „dîlele marite" suntu cá o stea mare, sî tóte impressiunile poetice se descépta candu cânta filomel'a. Astadi insa amu cetitu atâtea flori sî floricele, stele, stelutie, stelisióre sî filomele in versurile române, incâtu acum primimu aceste cuvinte numai cá nisce semne uscate, obicinuite in vorbire, prin urmare fàra nici unu resultatu poeticu.

Spre a mai puté fi intrebuintiate asemenea metafore in literatur'a româna, trebuiescu improspetate in modu originalu prin alte cuvinte, cari sa fia in stare a renasce din nou imaginile in tóta frumseti'a loru primitiva. Dreptu modelu póte serví poesi'a lui Alessandri „Dedicatiune."

Tu care esti perdutata in négr'a vecinicie,
Stea dulce sî iubita a sufletului meu.

— — —

O blanda, multu duiósa sî tainica lumina . . .

Ací imaginea i-si produce efectulu ei, fiindca este preparata sî renoita prin celelalte cuvinte marcate: „tu care esti perduta in négr'a vecinicie etc,

Câtu de slabe din contra (pentru a nu spune unu cuventu mai energicu) suntu comparatîuni cá aceste:

Câci eu in lume suntu cá o flóre,
Sî cu iubirea me mai nutrescu,
Si-a filomelei dulce cântare
Pare ca-mi dîce: ah, te iubescu!

— — —

Draga Eliso, tu esti mai dulce
Decâtu o roza, decâtu unu crinu.

— — —

Frumósa cá o roza erai in asta lume,
Frumósa cá o flóre cá flórea delicata.

— — —

Tu esti o stela, ce dai lumina . . .

— — —

Ce e nóptea candu nu cânta
Filomele pintre flori?

etc.

Déca e vorb'a sa cumparâmu totu cu flori, sa ne luâmu mai bine de esemplu poesiele populare, chiaru cele mai de rendu, cari tóte au celu putînu originalitate in determinarea floriloru sî nu vorbescu numai de rose sî de crini. Câtu este de espressiva urmatórea strofa, nascuta pre stradele Bucuresciloru!

Frundia verde meru salciu
La grâdina'n Cismegiu
Dóue fete frumusiele
Mi-au furatu mintîle mele;

Un'a óchesia sî nalta
Cá o dalie invólta,
Alt'a blanda mijlocie
Cá o juna iasomie,
Un'a are ochi de mura
Care inimile fura,
Alt'a dóue viorele
Ce te scóte din oprele.

etc.

A dóu'a conditiune pentru admiterea comparatiuniloru este: cá ele sa fia juste. Comparatiunile suntu chiamate a dá o imagine sensibila pentru gandirea prea abstracta, insa acésta imagine trebuie sa fia potrivita cu gandirea, altfeliu sensibilisarea ei produce contradîcere sî constitue o eróre. E de necrediutu, câtu de desu pecatuiescu scriitorii in contr'a acestei regule elementarie a conceperei, intrebuintiandu comparâri false séu pline de confusiune.

Sa ne mai mirâmu de cei nechiamati sî nealesi, candu putemu citá asemenea erori chiaru in poetii nostri cei mai eminenti? Eata cum compara unulu dintre ei:

Pre candu stéu'a se oglindà
In isvorulu tâinuitu,
Crinulu merge de colinda
Câmpulu verde sî'nfloritu,

Si in cup'a lui aduna
Lacrimele de pe flori,
Ce cu radiele din luna
Se sarutu cá dulci surori.

Ear candu sórele s'aprinde
Pe alu ceriului altariu,
Crinulu veselu ei intinde
Cup'a-i de margaritariu.

Astfeliu tu, copila dalba,
Candu in lume te ivesci,
Culegi ròu'a dulce, alba,
De pe crinii sufletesci;

Sî candu ceriulu in lumina
Te destépta despre dîori,
A ta inima inchina
Feciorescile-i comori.

Cuvintele frumóse, dar comparatîunea confusa, impossibila, indata ce incerci a-ti desemná imaginile intrebuintiate.

(Va urmá.)

cá sî pâna acum din productele cele mai bune ale literaturei slavice. Prenumeratîuni nóue se potu face in tóta dîu'a. „Z.“ costa pe luna 1 f. 40 xr. ¼ 4 f., ½ 8 f. sî pe unu anu intregu 16 fl.

⁂ Scirea despre escursiunea, ce o au intreprinsu contele Bismark in tempulu ferieloru sele de Pasci din Pomern la Posen séu Varsiovi'a, cá sa se intâlnésca cu principele Gortschakoff se pare a fi démna de óresi-care consideratîune. Unu diplomatu, carele urmaresce cu atentîune evenemintele de dîua dîce intr'o scrisóre despre intâlnirea premieriului prussianu cu cancelariulu de statu din Russi'a: „Contelui Bismark intr'adeveru i placu óuele próspete, cum ca s'aru fi retrasu insa numai pentru acestea la Tusculanulu seu, pare ca nu s'aru putea crede, sî mai curendu e possibila o convorbire intre elu sî intre principrle Gortschakoff; in fine póte calatorí omulu sî incognito, fâra cá sa fia totudéun'a cunoscutu. Póte ca Domnii acesti'a amendoi au regulatu alianti'a, carea s'au incheiatu dejá de multu. Déca se va fi fâcutu acést'a, atunci invita Russi'a pre Austri'a in loculu Prussiei la federatîune . . . . Atunci aru putea scrie principele Gortschakoff contelui Stackelberg cam asiá: Noi amu incheiatu o aliantia cu Prussi'a, cá sa ne opunemu cereriloru celoru obrasnice ale parvenului . . . Nesuiescete, sa intre sî Austri'a in alianti'a acést'a, cá sa nu innoimu alianti'a cea sânta, ci cea tripla din an. 1813, carea singura póte spâriá muntele, carele apasa Europ'a sî i conturba inca demultu pacea . . .“ Nu se va putea negá, ca argumentatiunile acestea nu aru avea o logica interna.

⁂ In dîlele acestea au aparutu in Berlinu chartele cele nóue de resbelu. Ele insémna pârtîle acelea ale tierei, cari s'au rumptu dela Germani'a dela resbelulu de trei dieci de ani, precum sî marginea limbei germane; acestea suntu dara unu mijlocu insemnatu de agitatîune.

⁂ (Printiulu Napoleonu in Prangins.) Printiulu Napoleonu se afla de vre-o dóue dîle la bunulu seu Prangins la Nyon lânga laculu genevicu. Foile francese spunu, ca escursiunea lui Napoleon aru fi numai unu pretestu, cá sa faca negotiatiuni intre regimulu francesu si italianu pre terenu neutralu, spre care scopu va sa se intâlnésca printiulu cu socrulu seu la marginea italiano-elvetiana. Se dîce, ca in sér'a de 26 Aprile aru fi sositu in hotelulu „de la Metropole“. O fóia oficiósa din Vien'a spune, ca mai multi francesi tineri, cari locuescu in Genev'a, aru'fi primitu porunca, cá celu multu pâna in 30 Aprile sa se intórca la depositulu loru, pe care-lu parasisise abiá de o luna de dîle.

⁂ Camer'a francesa a votatu cu 123 de voturi contr'a 24, unu proiectu de lege prin care a acordatu, cá resplatire natîunala, 500,000 franci dlui Lamartine.

⁂ Têrgulu Sabiiului de primavéra lu numescu mai multi cunoscetori langedu. Vitele de hrana (cu lapte) au avutu cautare bunisióra sî au sî fostu bine platite. Alta au fostu cu vitele cele de lucru, cari avura mai putîna cautare totu asemenea sî cele de lucsu.

Tergulu celu numitu liberu inca nu fu mai vioiu. Lips'a de bani se simte mai la toti articolii de negotiu. In viitoriu vomu vorbí mai specialu despre ambe tergurile.

⁂ Unu bou estraordinariu. Unu macelariu din Pestîa a cumperatu in Turbatulumare la Bud'a, dela dominiulu din acea comuna, unu bou, ce dupa taiare erá de optusprediece mâgi. Seulu nu se luà in socotéla; acest'a deosebitu pentru sine trase trei mâgi.

⁂ Din Bergamu se scrie la Gazet'a de Milanu, ca calugeri sî preoti (in biser. latina sî unii sî altii suntu necasatoriti) facu intrebuintiare de casatori'a civila, insurandu-se cu câte o domnisióra séu fetisióra frumósa. Acum insa se dîce ca reulu acest'a a strabatutu pâna sî in munti, pentruca unu capelanu de pre acolo a fâcutu tóte dispusetiunile, cá sa duca la sine acasa in casatoria pre o pastoritia.

⁂ Omoru infioratoriu. In Casiovi'a, o muiere, fiindu singura in casa, pâna umblà servitórea in piétia sa cumpere cele de lipsa, intre 9 sî 10 óre, fu omorita sî despoiata de averea ei. Intemplarea acést'a au turburatu pre casioviani sî pentru aceea, pentruca crim'a acést'a s'a intemplatu in o casa unde locuiescu mai multe pârtî sî locuinti'a omoritei nu a fostu unde-va de laturi, ci de câtra strada. Dupa aceea mai e sî impregiurarea aceea, ca omorit'a are 17 impunseturi de cutîtu sî mai multe urme de o lupta desperata contra atacatoriului. Cu tóte aceste faptuitoriulu nu fu surprinsu la fapt'a lui, din contra elu avù tempu destulu sa culéga sî cerceii sî inelele omoritei sî sa visitedie tóte laditiele.

⁂ Consulu americanu in Bucuresci. Statele unite ale Americei au acreditatu la curtea din Bucuresci de aginte diplomaticu sî consulu pre Dr. Czapkai, care venindu din Californi'a in 27 l. c. se sî aflà in capital'a Romaniei.

⁂ Tunuri-revolvere. Despre aceste tunuri nóue ce se voru intrebuintiá de armat'a francésca, se afirma ca nu se voru compune dupa baterii, ci numai câte unu tunu se va dá unui despârtiementu de pedestrasi séu calareti. Unu tunu revolvere substitue deplinu o bateria de pâna acum'a, sî e in stare a nimicí cu plóia neintrerupta de proiectile o bataliune intréga. Aceste tunuri nóue se dîcu a fi nascute din aplicarea la tunnri a sistemei pusciloru prussesci, a câror'a inventatoriu Dreyse — precum suna faim'a — din parte-si a propusu guvernului prussescu o nóua sistema de tunuri, incâtu in asta privintia ambele puteri in batali'a eventuala voru rivilisá sî cu inventiunile.

Nr. 15—2 CONCURSU.

Carele se deschide pe vacant'a statîune invetiatorésca in Comun'a Becskereculu micu.

Salariulu e 147 f. in bani gat'a, 3 jugere de aretura, ½ jugeru de gradina, 55 chible de grâu, 10 stangeni de lemne sî cortelu liberu.

Limb'a propunerei e serba sî româna.

Fiesce carele aru dorí a dobandí acestu postu are pâna in patru septemani dela antâi'a publicare, in acésta fóia, a substerne Consistoriului Temisiórei recursulu seu provediutu cu estrasulu de botediu, cu adeverintiele despre sciintiele absolute, despre purtarea sea morala sî politica, sî despre servitiulu de pânaací.

Din siedinti'a consistoriala scolastica tînuta in Timisiór'a in 16 Martiu 1867.

Nr. 16—2 CONCURSU.

Carele se deschide pe vacant'a statîune invetiatoresca din comun'a Munara.

Salariulu e 47 f. in bani gat'a dela comuna, sî 10 f. 50 xr. cá binevoitoriu ajutoriu dela manastirea Bezdinului, ¼ jugeru de gradina, 18 chible de grâu, 14 chible de cucuruzu, 50 ponti de sare, 50 pf. de clisa, 8 pf. de lumini, 2 stangeni de lemne sî cortelu liberu.

Limb'a propunerei e româna sî serba.

Fiesce carele aru dorí a dobandí acestu postu, are pâna in patru septemâui dela antâi'a publicare in acésta fóia, a substerne Consistoriului Temisiórei recursulu seu provediutu cu estrasulu de botzu, cu adeverintiele despre sciintiele absolute, despre portarea sea morala sî politica, sî despre servitiuiu de pâna ací.

Din siedinti'a consistoriala scolara tînuta in Temisiór'a in 28 Martiu 1867.

Nr. 17—1 EDICTU.

Ioann Chira, din Comun'a Sebesiulu de josu, in Scaunulu Sabiiului, care de doi ani, cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea sotîa, Mari'a lui Vasile Cartieu, totu de acolo, au pribegitu in lume, prin acést'a se provóca, cá in terminu de unu anu de dîle dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra se va decide procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a lui la intielesulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr. res.

Sabiiu 22 Aprile 1867.

Scaunulu protop. gr. res. alu Tractului Sabiiului alu 2-lea.

Ioann Pannoviciu, Protopopu.

Nr. 14—3 **Edictu.**

Demianu Fagarasianu din Helchiu, care de siése ani cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea socia Mari'a Vasilie Feldiorénu din Bodu, in Distr. Brasiovului, au pribegitu in lume, prin acést'a se provóca, cá in terminu de unu anu de dîle, dela datulu de fatia, sa se presenteze inaintea subscrisului Foru matrimonialu, câci la din contra, se va decide procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a lui, la intielesulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr. res.

Brasiovu, 8 Aprile 1867.

Scaunulu Protopop. gr. res. alu Tract. alu II. alu Brasiovului.

Ioann Petricu m/p.
Protopopu.

Admonitiune

privitóre la imitarea

eticueteloru de pre tortulu de impletitu in fabric'a privilegiata c. r. **Pottendorfiana** de torsulu sî tiesutulu bumbacului.

Subsric'a **c. r. fabrica privilegiata Pottendorfiana de torsulu sî tiesutulu bumbacului,** carea de unu sîru de ani incóce au fostu asiá de norocósa in producerea tortului seu de impletitu, prin o calitate eminenta a fabricatului sî prin o incredere conscientiósa in privinti'a mesurei, incâtu s'au bucuratu de o incuragiare viua din partea stimatîloru Dni negutiatori sî cumperatori: in tempulu mai din urma au observatu de nou cu mare neplacere amenintiarea ce i se face etablissementului seu prin aceea, ca torturi de impletitu inalbite, de cualitate mai rea sî de mai mica mesura, cu tendintia insielatóre, se vendu atâtu aici câtu sî in provincie sub eticuete cu totulu egale cu ale nóstre atâtu **in scrisóre catu sî in infrumsetiare,** parte cu adausulu **à la, cá séu din, ceea-ce de multe-ori mai nici ca se póte cetí.**

Noi amu fâcutu atenti pre stimatii nostri Dni negutietori in privinti'a procederei acestei'a neomenóse sî pagubitóre pentru noi, prin cercularele din 10 Maiu 1858, sî acum'a ne luâmu libertate, a insciintiá, ca de órece in tempulu din urma iérasi s'au ivitu adesceori astfeliu de eticuete falsificate, ne-amu vediutu siliti a cere ajutoriulu judecatorieloru inalte, pre bas'a legei de scutirea marceloru sî a mustreloru, din 7 Decembre an. 1858.

Deci ne luâmu libertate a rugá in interesulu comunu, pre dnii nostri negutiatori, cá sa fia cu luare aminte la astfeliu de abusuri sî falsificâri, ce se facu cu eticuetele nóstre, sî candu s'aru iví vre-unu asfeliu de casu, indata sa binevoiésca a ne insciintiá, cá sa ne putemu aperá dreptulu nostru pre calea legei.

Cá sa se póta cunósce mai bine fabricatulu nostru celu adeveratu, de astadi incolo vomu tiparí pre tóte eticuetele de pre tortu de impletitu cu **colóre négra adres'a depositului nostru din Vien'a, Stadt, Hohenmarkt nr. 9, in cas'a cea mica a baronului Sin'a.**

Vien'a 10 Aprile 1867.

Fabric'a priv. c. r. Pottendorfiana de
torsulu sî tiesutulu bumbacului.

Depositulu comissiunalu atâtu de torturi de tiesutu câtu sî de impletitu alu ces. r. priv. fabrice Pottendorfiane de tortu sî de tiesutu — se afla de mai multi ani la

Antoniu Bechnitz
in Sabiiu piati'a mica nr. **424**

Varu de Orlatu

Irimie Banciu sî **Ión Serbu Ghisioiu** facu prin acést'a cunoscutu, ca au luatu in arenda pre **nóue ani** cuptórele de varu ale comunei Orlatului sî ca de ací in colo voru liferá varu arsu bine, cu 7 fl. v. a. butea, la tiéra, eara pentru Sabiiu cu 7 fl. 4 xr. intielegêndu ací sî carausî'a sî banii dela pórta.

Pentru mesura drépta voru fi respundietori pre lânga arendatori sî carausii.

Prenumeratîunea in privinti'a acést'a o ingrigesce de adi incolo D-lu **Samuilu Fridericu Setz** senioru, ulitî'a sârei Nr. 592.

Sabiiu 12 Aprile 1867. 12—2

Burs'a de Vienn'a.

Din 22 Aprile (4 Maiu) 1867.

Metalicele 5%	59		Actiile de creditu	169	50
Imprumut. nat. 5%	70	30	Argintulu	129	25
Actiile de banca	718		Galbinulu	6	25

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 34. ANULU XV.

Sabiiu, in 27 Aprile (9 Maiu) 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Escelenti'a Sea Preasântitulu Parinte Archiepiscopu sî Metropolitu **Andreiu** Baronu de **Siagun'a** plecà Luni preste Clusiu la **Pest'a**.

Sabiiu 26 Aprile.

Incoronarea va sa urmeze câtu mai curendu sî lucrârile cele rapedi pentru pregatirea la acestu actu insemnatu dovedescu câtu este de momentuósa impregiurarea acést'a. Nu mai putînu audîmu vorbindu-se impregiuru-ne de insemnetatea acestui actu pâna la politiculu celu din urma dela tiéra. Sî unïi sî altïi privescu in acést'a unu punctu, dela care are-sa incépa o era nóua politica.

Candu plutesce cine-va pre o apa trebue sa caute a esploatá undele apei in favórea directîunei sale, pentruca déca se lasa in voi'a undeloru, apoi acele lu potu duce orbesce póte sî in unu portu (limanu) doritu, dara lu potu sî isbí de tóte stancele vediute sî ascunse sî lu potu sî dá prada valuriloru; séu póte duce la unu portu, pre care celu ce siede in vasu nu-lu doresce.

De candu scriemu sî noi lucruri atingatórie de politic'a nóstra amu esprimatu parerea, ca in impregiurâri politice, cari suferu pré bucurosu asemenârile de mai susu, va se dîca, cari ceru dela noi sa nu siedemu tocm'a acum cu mânile in sinu, trebue sa fimu activi. Activitatea inca erá indigitata insa nu precisa pâna in detaiurile cele din urma ale actîunei. Pentru-ce? Pentruca acést'a nu sta in competinti'a unui dîuariu, ci in a aceloru, pre cari increderea natîunei ia alesu, cá sa afle aceea ce va fi folositoriu pentru poporu. Indigitatîunea nóstra, carea de altmintrea diferesce putînu dela precissiune, erá asiediata in celu din urma actu natîunalu, in votulu separatu dela diet'a clusiana din 1865. De aceea pre lânga tóte câte s'a dîsu sî scrisu noi sî astadî vomu pretinde dela cei ce au parasîtu acestu terenu a se intórce la densulu.

Insemnetatea acestui din urma e unu ce firescu sî de a se aduce in legatura cu evenimentulu celu pomenitu in fruntea acestui articulu.

Unu lucru insa ni se pare de lipsa sa-lu facemu acum. Cugetandu la lucrârile constitutîunali, cari au inca sa se incépa, sa trecemu odata in revista sî puterile de cari dispunemu sî dupa-ce vomu face acést'a sa meditâmu putînu sî asupr'a aceloru ce aru trebuí a se mai recrutá sî de unde.

Viéti'a constitutîunala nu e unu ce momentanu, nici unu ce statiunariu. Form'a ce o capeta la dintâiulu pasu nu e sî aceea care sa fia sî dupa acest'a. Constitutîunea are unulu sî acelasi **suﬂetu**; **trupulu** ei insa, form'a esterióra, e supusu schimbâriloru, dupa cum ceru trebuintiele statului in care se esercitéza. Sufletulu ei este principiulu, cá poporulu sa destine liberu prin representanti'a sea, impreuna cu monarculu seu, de sórtea sea; form'a se intocmesce dupa puterile ce le scie desvoltá poporulu. In tipulu acest'a vedemu sî amu vediutu consitutîuni, unde representanti'a poporului se aduna prin moduri mai restrinse sî eara din contra; amu vediutu sî vedemu constitutîuni, unde form'a, prin libertâtile sî institutele cele diverse, dar folositóre, e placuta, sî din contra unde tóte aceste suntu numai o umbra debila.

Trebuintieloru recerute la form'a esterióra a constitutîunei e de lipsa a li se face locu in acést'a sî spre acestu sfersîtu se cere din partea aceloru ce vréu sa le castige valórea, o **solidaria** activitate.

Amu mai fâcutu sî digressiunaa acést'a pentruca o vedeamu de necessaria sî pentru aceea, ca a priori sa constatâmu, ca in atari intreprinderi constitutîunale se ceru puteri câtu de numeróse sî varie, dupa cum suntu de varie sî trebuintiele unui poporu, carele are chiamarea de a figurá in societatea omenésca.

Tempurile vechi sî nóue au contribuitu la crearea de diferite clase ale societâtiei omenesci sî asiá vedemu in statele cele mai multe o clasa numita a aristocratiei (proprietari mari de pamentu); a cetâtienimei (industriei) sî a agricultoriloru (proprietari mici de pamentu).

Noi, cari sórtea ne-a asiedîatu aici unde ne aflâmu cá sa trâimu sî cu alte popóre venite spre a locuí impreuna cu noi, amu avutu a trece prin fase, dupa cari vedemu ca clas'a cea d'antâiu nu o avemu mai de locu, a dóu'a in mesura putîna sî a trei'a cea mai numerósa. Sa cautâmu bine in giurulu nostru sî apoi aflâmu ca industri'a nóstra se restringe mai cu séma pre marginile tierei si stà mai multu in comerciulu parte mare cu producte crude, iéra ceealalta se restringe in vre-o câte-va cetâti sî orasiele. Ea, industri'a de-sî vechia, totusi inca destulu de juna, precum e ea preste totu in tiér'a nóstra, are de aici incolo sa se imbarbatiésca, va sa dica, de aici incolo are sa adune puterile sele sî se produca altele nóue, incâtu se póta deveni o colóna natîunala constitutîunala. Ea trebuie dara grigita, cá o planta ce ese din pamentu sî incepe a se desvoltá, udandu-o sî cultivandu-o prin scóle de soiulu ei sî aceste nu suntu altele, decâtu acele, unde sa se grijésca de cunoscintiele sî sciintiele **reale** sî **naturale**.

In modulu acest'a noi amu vedé, ca in viitoriu s'aru cristalisá in diferite pârti ale tierei puncte centralisatóre, unde industri'a nóstra si-aru face cuiburile sale; pre lânga care insa s'aru asiediá in mesura insemnata sî sciinti'a sî cunoscintiele de totu felulu; se aru creá o inteligintia tréza sî dupa cum dîce lumea independenta.

Pâna candu asiá dara societatea nóstra natîunala, prin crearea unei clase insemnate de cetatieni va ajunge in stare sa se póta radîmá pre ea fâra de a nesocotí pre ceea ce o avemu, suntemu mai multu avisati la cea a tieraniloru séu a **agricultoriloru**. Candu o dîcemu acést'a nu dîcemu ca in corpurile representative sa intre numai agricultorïi cá atari, ci ne marginimu a priví tóta societatea nóstra in tóta desvoltarea de un'a clasa inca neramificata cum e la alte natîuni, in carea cuprindemu sî pre antestatatorii bisericesci sî nobilimea cata ne-a remasu sî ne e credinciósa sî pre inteliginti'a, carea au esîtu mai multu séu mai putînu deadreptulu din sinulu agricultoriloru sî cârei noi i dîcemu simplu: natîunala.

Noi dara astadi representandu o natîune, carea acum se repune pre cararea egalei indreptatîri, nu putemu face alegere cu feliulu positîunei ómeniloru nostri, ci-i luâmu de unde i avemu. Ei la noi nu suntu ai cutârei séu cutârei clase, ci suntu numai ai natîunei sî ei au in totu loculu sa ne representeze totu felulu de interese natîunali. Cumca o atare sarcina nu e usióra este adeveratu, decâtu déca suntu adeverati fii a unei mame, va cautá fiacare se o ajute de cate-ori acést'a va cere ajutoriu dela ei.

Recapitulandu acum cele dîse pânaací apoi vedemu ca noi de presentu sa ne ingradimu pentru lipsele nóstre iéra pentru venitoriu se recrutâmu din numerulu celu mare alu poporului, factorïi sociali ce ne lipsescu. Nu pentruca cei de acum suntu cá **atari** misiei, ci pentrucá povér'a sa se imparta sî sa fia mai usioru purtata.

Atunci apoi déca va mai fi la care-va crescerea, sî sociala sî politica, atâtu de decadiuta, precum se afla la unïi ómeni astadi, apoi nu nearu cuprinde temere asiá mare de sórtea nóstra, chiaru sî candu amu vedé ca reinti'a séu naivitatea mai lovesce cate odata in clerulu, carele pâna la 1848 au fostu singuru, sî in inteliginti'a, carea de atunci incóce a lucratu dimpreuna cu celu dintâiu la destinele nóstre.

Evenemintе politice.

Sabiiu 26 Aprile.

Dupa cum se vede sî din corespundintiele nóstre dela Clusiu, ce le publicâmu mai la vale, Comissariulu regescu a sositu Dumineca in Clusiu. „Hr. Ztg.“ aduce in nrulu seu de eri unu telegramu dela Clusiu din 6 Maiu (24 Aprile) in care espune, ca Escelenti'a Sea, Comissariulu reg. au cuventatu câtra membrii, cari compunu Guverniulu tierei in unu modu sternitoriu de incredere. A accentuatu greutâtile ce le aduce cu sine starea de transitiune, multiamirea sî impacarea natiunalitâtîloru sî aventarea materiala a tierei. Aceeasi fóia din carea scótemu impartasîrea acést'a telegrafica aduce in fruntea ei unu articulu intitulatu: „La primirea comissariului regescu, dlui conte de Péchy“. Hr. Ztg. motivata din acelu cuprinsu alu telegramului saluta sî bineventéza sosirea Inaltei persóne in tiéra. Ea afla lucru firescu ca la toti sî in tóte pârtile nu se va puté face pre voia; acést'a abiá va fi cu putintia in Tranni'a. „Insa“ continua mai departe, „acel'a pre „carele l'a pusu M. S. in fruntea tierei, déca va merge „pre cararea sapientiei (intielepciunei) sî a dreptâ„tiei va scí castigá sî increderea acelor'a, cari nu „asceptau dela mutarea lucruriloru de acum nici „o mantuire sî carii de aceea cautau numai cu unu „simtiementu de o rece reserva in cursulu celu nou de lucruri.“ In fine si esprima totu Hr. Ztg. dorinti'a, déca „Escel. Sele i-aru succede de a tîné partidele in Transilvani'a in frêu, sî produce in inimile locuitoriloru acea unitate sî comunitate de vointia sî actiune, carea e de lipsa pentru armonia, putere sî succesu.“ — Unu evenementu acest'a de pusu la inima.

Din Ungari'a avemu sciri despre restaurârile ce se facu prin comitate sî ca acele a reesîtu in multe locuri in favórea celoru din stâng'a dietei ungare.

Unu altu evenementu nu tocm'a de mare insemnatate, privitu in esteriorulu seu, dara fórte caracteristicu pentru ori-ce poporu ce se intereséza de viéti'a constitutîunala, e maní'a cea mare ce a iruptu in Ungari'a, la cei ce predicau in anii trecuti sî mai predica sî acum cu inversiunare contra birocratismului, de a capetá posturi séu dupa cum se mai dîce functiuni, in servitiulu statului. Manevrele cele multe de a discreditá pre cei cari suntu dejá in posturi nu provinu dara din simtiu constitutîunalu, ci din dorulu de a inlocuí ei pre cei ce se afla in ele. Pre cine ii intereséza de a cunósce mai de aprópe aceste candidatîuni se deschida colónele (la noi in tiéra) foiloru magiare scrise in limb'a magiara séu nemtiésca sî de acolo se va convinge. —

Diet'a Croatîei s'a deschisu la 1 Maiu prin presiedintele dietei Dr. **Suhay** cu cuvintele: Prin pr. in. decissiune suntemu iéra adunati spre continuarea desbateriloru, intrerupte prin rescript. reg. dela 4 Ian. a. c. E probabilu ca noi vomu avea sa decidemu sortîle iubitei nóstre patrie in diet'a acést'a. Dupa acést'a presentà actele respective sosite in restempulu amanârei dietei.

Acésta siedintia este insemnata prin provocarea ce se face in rescriptulu din 23 Aprile a. c. de a fi representata Croati'a sî Slavoni'a in diet'a Ungariei la actulu incoronârei sî determinarea acestei provocâri intr'acolo, cá deputatïi sa fia celu multu pâna in 15 Maiu la diet'a Ungariei, cá sa fia de fatia la statorîrea diplomei inaugurale. Din Siedinti'a a dóu'a a acestei diete aflâmu, ca s'a compusu o comissiune, carea sa elaboreze unu respunsu la rescriptele p. in. statatóre (comissiunea) din **nóue** membri dintre cari **siese** se dîce ca suntu de partid'a natîunala. Unu telegr. la Hr. Ztg. dela 6 Maiu n. ne spune ca in 5 Maiu s'au intreruptu siedintiele acestei comissiuni, pentruca nu se potù mijlocì o intielegere intre partide. Partid'a Mazuranici nu va a merge nici in unu modu la Pest'a.

Din afara cestiunea Luxemburgului umple loculu dintâiu alu tuturoru sciriloru politice. Conferintiele in cestiunea acést'a ce au a se tîné la Londonu voru decide pacea séu resbelulu.

Russi'a inarméza. Eata ce cetimu in asta privintia :

Dela marginea galitiano-rusésca. Pre la noi nu ne prea promite „lun'a cea placuta“ (a lui Maiu) multe lucruri placute. Inimele se neliniscescu pre aici in tóta dîu'a prin sciri nóue, cari tóte mergu intr'acolo, ca se va face o lovitura din partea Russiei. Incatrâu se va face lovitur'a acést'a, nu scie nimenea cu siguritate. Numai atât'a scimu, ca dupa spatele barieriloru dela vâmile austriace domnesce o miscare, care nu ne promite nici unu bine. Kielce este punctulu de concentrare pentru militî'a statîunata in Poloni'a de mai nainte numita a congresului. Acolo se pune pe rendu in miscare despartiemintele de cavaleria sî infanteria, cari cantonéza in Skalmierz, Pinczov, Chmielnik sî Staszov. Acestor'a se dîce ca le urméza alte detachemente (trupe) din Opatov, Daleszice sî Lagov. Dupa acestea o sa intre dóua divisiuni de infanteria sî o brigada de cavaleria in Littuanni'a, „cá impreuna cu alte trupe“ sa se asieze in castrele dela Plonsk.

Dupa o judecata suproficiala se dîce ca acolo aru fi chiamati vre-o 80,000 soldati. Mai incolo câtra resaritu,— precum sum insciintiatu din o parte démna de incredere— stau preste 50,000 rusi, cari se intarescu in continuu prin sucurse nóue din Constantinovu. Precum amu dîsu noi asteptâmu din nuorulu acest'a greu, care se aduna la orizontulu marginei austriace, câtu mai curendu o furtuna.

Din Petrupole se dîce ca s'au demandatu, cá sa se mobiliseze 60 de regimente de cozaci donici (50,000). O parte dintre acesti'a sa merga la Lituani'a, eara partea cea mai mare si va intinde castrele dealungulu margineloru Romaniei sî Galitîei de resaritu.

Revista dîuaristica.

Cetimu in „Zukunft“:

„Actiunea dietei din Agram s'au inceputu sî inca dupa cum asceptâmu sî cum se intielege de sine. Partit'a unita independenta natîunala liberala forméza judecandu dupa alegerea comitetului, majoritatea. Fostulu cancelariu de curte Mazuranici este antestatatoriulu unui comitetu carele va tîné prim'a sea vorbire apologica pentru art. 42 — alu paladiului regatului triunitu — care s'a fâcutu sub tempulu acel'a, in care au fostu Mazuranici cancelariu. Pretensiunea din rescriptu, cá sa se tramita pâna in 15 Maiu representanti in diet'a ungurésca, dupa propunerea comitetului de adresa se va refusá.“

Totu acésta fóia dîce in „revist'a sea dîuaristica“, ca „organele dualistice tacu despre deschiderea dietei croate, dupa ce s'au leganatu mai nainte in speranti'a cea dulce, ca la tóta intemplarea aceea se va invoí cu tendintiele din Pest'a. „Wanderer“ au marturisitu, ca multe lucruri, cari se facu in contr'a regatului triunitu, nu forméza libertatea potentiata. „N. Fr. Pr.“ cu liberalismulu ei cusoscutu se bucura de perplessitatea, in care sa fia venitu diet'a din Agram sî de pasii ce s'au aflatu de bine a se face in contr'a Episcopului Strossmayer. Press'a vechia din punctu de vedere centralisticu e de opiniunea contraria.“

„Wanderer“ din punctu de vedere ungurescu este fórte ingrigiatu pentru protectorulu dualismului. Elu consacréza „unei miscâri din cercurile de curte“ unu articulu intregu, cá sa constateze, ca repasîrea, carea e possibilu ca o va face Beust, va atinge Ungari'a in modu fórte neplacutu. Asiá ce-va i credemu lui „Wanderer“ sî suplinimu temerea lui cu aceea, ca nu numai unguriloru, ci chiaru sî baronului Beust i-aru cadé fórte reu, candu aru fi demissiunatu.“

„Narodni noviny“ dîcu in privinti'a dietei din Agram: Eppulu Strossmayer indata in siedinti'a cea dintâiu nu au fostu de fatia, sî acést'a e unu ce caracteristicu pentru positiunea ce o va luá diet'a mai incolo. Cumca intr'alta privintia nu li se promite croatîloru unu „Maiu“ frumosu, se vede din respingerea adresei. Noi nu ne indoimu nici decâtu, dîce fói'a, cumca provocarea unguriloru se va respinge in Agram cu resolutiune. Insa ce va folosí acést'a? Séu voru ajutá oficierii granicieri, cari nu desbatu, ci votéza, — cá sî majoritatea dietei boemice — séu se va disólve diet'a. Tóte câlile ducu la Pest'a! Pentru aceea nu ne remâne altu ce-va de a face, fâra cá sa le poftimu fratîloru nostri din Croati'a curagiu sî perseverantia pentru tempulu acel'a de esaminare, care i ascépta pre slavii austriaci. Insa unu proverbu vechiu dîce: Cu câtu este o furtuna mai veementa cu atât'a trece mai curendu.“

Clusiu 22 Apr. 1867

Astadi intieleseiu din isvoru siguru, cumca Escelenti'a Sea Comissariulu regescu va sosí mâne Dumineca in 5 Maiu a. c. st. n. dupa prândiu intre 4—6 óre in Cetatea Clusiu la cuartirulu pregatitu in cas'a cea mai frumósa din strad'a Monasturului interna (Belsö Monostor utcza) fosta a Cont. Mikes János iéra acum'a a negutiatoriului arménu Corbulu (Korbuly). — Primirea va fi cea mai entusiastica, maretia sî splendida, asiá câtu nu se póte descrie. — Program'a primirei precum intieleseiu, va fi asiá: La marginea limitei ceitâtiei Clusiului in strad'a Monasturului estranea, lânga podulu de pétra, va primi pre Escel. Sea gremiulu magistratualu sî negutiatorescu. — Dealungulu stradei pâna la pórt'a de triumfu de lânga pórt'a cetâtiei voru stá de dóue pârtî corporatîunile cechale cu intrég'a sodalitate sî cu stindardele loru. — In pórta sî lânga pórt'a de triumfu va fi intempinatu de corpulu In. Gugernu regescu. — In lâuntrulu portiei de dóue pârti ale stradei pâna la resiedintia voru stá tóte corporatiunile institutelоru scientifice cu junimea studiósa de tóte confessiunile; — insa mai aprópe de pórt'a resiedintiei va stá junimea studiósa ev. ref. avendu propri'a sea musica instrumentala. — Festivitatea primirei se va incepe mâne deminétia cu espunerea stindardeloru natiunale magiare in Cetate sî in suburbii; — sér'a va fi iluminatîune asemenea in tóta Cetatea. — O bandiera de calareti alesi inca nu va lipsí, precum amu intielesu. —

De sine se intielege, ca stralucitele Costume natîunale acum mai multu cá ori candu voru fi representate, — ca intre primitorii oficiosi

---

FOISIÓRA.

Despre poesi'a romàna.

(„Convorbiri literarie“)

I

Conditiunea materiala a poesiei.

(Urmare.)

Acésta parte a poesieloru române moderne este plina de erori in parte asiá de comice, incâtu potu devení unu isvoru bogatu pentru ualmanace umoristice, sî cu câtu autorulu vrea sa fia mai solemnu séu mai doiosu, cu atâtu, se întielege, impressiunea este mai ridicula.

Unu poetu compara :

Primavár'a cea dorita dela sferele senine
Pe-a zefirului aripe intre noi voiósa vine,
Sub usiórele ei pasuri mii de flori au resaritu,
Câmpulu, muntele sî codrulu de nou iar au inverdîtu,
Aerulu seninu s'adapa de-a suflârei ei miróse,
Sî din sinu-i rouréza pe tierâna ploi manóse.

Primavér'a vine cu pasiuri usióra sî plóua din sinu!

Altulu dîce :

Talia-ti inalta sî subtîrica,
Ochii tei negri de abanosu,
Mân'a ta alba sî mititica
Face din tine unu ceru stelosu.

Talie inalta, ochi negri sî mâna mica facu unu ceru stelosu!

Unu poetu cânta :

Sa fiu zefirulu, sa fiu zambila,
Prin cele fete sa saltu usioru.

Sa salte prin fete cá zefirulu séu cá zambila!

Altulu compara :

Susu la Petricica
Candu mergea fetic'a
Sî sta dîulic'a,—
Vitieii padiá —
Isi luà de furca,
Sî cá o baiduca
Sî cá o naluca
In tufisiu torcea!

Sî in altu locu :

Ochii cum ii jóca
Cá la o sierpóica,
Cá o panduróica, etc.

Cetimu intr'o fóia nóua din Iassi (Septembre 1866):

Adoru tare adeverulu,
I-lu adoru ca e frumosu,
Precum e in flóre merulu,
alu livedii pomu frumosu.

Adeverulu frumosu cá merulu!

Unulu incepe :

Bela copila de gratii plina
Musa sublíma, sóre d'amoru,
Coruri de nimfe pe buza-ti lina
Le vedu cum jóca incetisioru.

Inchipuiti-ve o buza lina, pre care jóca coruri de nimfe!

Unulu se adreséza la iubit'a sea :

Tu flóre frumusîca, cá ceriulu de marétia,
Ca densulu de albastra. . . .

Ear altulu dîce :

Aste inimi prea 'nfocate
Cu stalpâri de nemurire
De alu pâcei imnu legate
Cântu a patriei iubire!

Ce imagine teribila! Inimi infocate, legate de unu imnu cu stalpâri de nemurire!

Dar destulu sî prea destulu de acésta infirmeria a literaturei române, sî sa revenimu in fine la partea seriósa a cercetâriloru, ce ne ocupa.

Recapitulandu resultatulu dobenditu din analisarea precedenta a detaiuriloru poetice, constatâmu cá demonstrate urmatórele propositîuni din inceputulu disertatîunei :

Particularitâtîle stilului poeticu (espressiuni determinate, epitete, personificâri, comparatîuni) purcedu tóte din trebuinti'a de a sensibilisá gandirea obiecteloru; acést'a provine din necessitatea de a creá poesiei elementulu materialu, ce nu-lu afla gat'a afara din sine, de care insa nu se póte lipsí nici unu opu de arte, frumosulu fiindu togmai esprimarea unei idei sub o forma sensibila corespundiatóre.

Din aceste reflessiuni intielegemu in acelasiu tempu ce vrea sa dîca multu discutat'a originalitate a poetului. Poetulu nu este sî nu póte fi totu deun'a nou in ide'a realisata : dar nou sî originalu trebue sa fia in vestmentulu sensibilu, cu care o invelesce sî care lu reproduce în imaginatîunea nóstra. Subiectulu poesieloru, impressiunele lirice, pasiunile omenesci, frumsetîle naturei suntu aceleasi decandu lumea; nóua insa sî in perpetuu variata este incorporarea loru in arte : ací cuventulu poetului stabilesce unu raportu pâna atunci necunostu intre lumea intelectuala sî cea materiala sî descopere astfelu o nóua harmonia a naturei.

Ne pare importantu a insistá asupr'a acestoru adeveruri fundamentale ale literaturei : câci tocmai ele suntu astadi perdute din consciinti'a junei nóstre generatîuni, sî de aceea astadi suntemu in periculu de a nu mai avé poesia adeca de a nu mai avé unulu din puternicele, mijlóce de cultura a le societâtiei române. Este probabilu, ca politic'a ne-a surpatu mic'a temelie artistica ce o pusesera in tiér'a nóstra poetii adeverati Alexandri, Bolintinénu *), Gr. Alexandrescu. Atâtu celu putînu este siguru, ca cele mai rele aberatîuni, cele mai decadiute produceri intre poesiele nóstre de unu tempu incóce, suntu cele ce au primitu in cuprinsulu loru elemente politice. Sî caus'a se intielege usioru : politic'a este unu productu esclusivu alu ratîunei logice, poesi'a este sî trebue sa fia unu productu alu fantasiei (altfelu nici nu are materialu): un'a dar

---

*) Intielegemu pe Bolintinénu de mai nainte, pâna la 1852, candu se facù publicarea primeloru sale poesii; câci peste ultimele lucrâri ale Dsele (Eumenidele, etc.) trebue sa aruncâmu unu velu de pudoare.

nici ca póte fi cine-va socotitu fâra astfeliu de costumu. —

Cum va fi resultatulu astui feliu de primire se va vedé mâne dupa prândiu, — sî eu dupa a mea putintia voiu fi cu atentîune la tóte, — sî apoi la tempulu seu mi voiu luá libertatea a Ve incunosciintiá despre cele urmate, audîte sî vediute. —

Tempulu e cam ploiosu sî putînu recurosu, va se dîca celu mai bunu de primavéra, ce promite abudantia intru tóte asiá câtu e sperantia, ca dupa Ddieu se voru usiurá multele greutâti, ce se sî dee ceriulu atâtu in cele materiale câtu sî in cele spirituale séu politice. !

Acést'a e comun'a rugaciune a tuturoru natîunalitâtîloru ! —

Clusiu 23 Apr. (5 Maiu) 1867.

Escelenti'a Sea Comissariulu regescu sosí astadi la $^1/_2$ 3 óre in Cetatea Clusiului dupa Program'a ce se vede in nr. Korunk de astadi. — La pórt'a de triumfu a cetâtiei fu salutatu de Secret. gub. Hajos in numele cetâtienimei. — Salutarea sî respunsulu durà $^1/_4$ de óra bunu ; — jurnalele o voru descrie póte pre largu, eu de poporu nu fuseiu norocosu a o audî. — Candu Escel. Sea porní pedestru dela pórta, conducatoriulu Bandieriului comandà unu : „jobbra néz !" sî atunci junimea ev. ref. incepù imnulu natîunalu, — Escel. Sea intrà petrecutu de magnati de stind. cechale, sî poporu intre eljénuri, — apoi urmà unu Rakoczi ! dupa acést'a, eljénuri. — In urma Escel. Sea aratandu-se in feréstr'a laterala de-a drépt'a multiamí prin 3 salutâri ce se primí cu eljén. — Apoi incepù music'a unu mersu, sî multîmea se indepartà in cea mai mare sî buna ordine sî linisce. — In momentulu acest'a audîiu, ca D. Cons. gub. I. Macelariu au espusu stindardu natîunalu românu ! me duseiu sa vedu cu ochii ca asiá este, — sî vediuiu ca e asiá. Amu intielesu totudeodata, ca in tempulu asceptârei Escelentiei Sele, fiindu locuinti'a D. Cons. tocm'a in uliti'a Manhei, erá vorba pintre poporu, ca sa se iee josu (vegyük le) stindardulu dara nu s'au intemplatu — Audîiu sî eu cu urechile dîcendu : me ducu sa vedu stind. rom. — ce stindardu — e acolo ! Acestu stindardu face mare curiositate. — Asta séra iluminatîune generala. —

Mercuri prândiu splendidu la Escel. Sea. — Din tóte pârtîle sasesci au sositu deputatîuni. Mâne voru urmá felicitârile Gub. etc.

Dela Oltu, in dîu'a de St. Georgiu 1867.

On. Dle Redactoru ! „Gazet'a Tranniei" mai de multe-ori— sî acum mai próspetu in nr. 31 in art. subscrisu de D. Baritiu afirma : ca „Legea despre egalitatea de drepturi a celoru trei limbi in Transilvani'a decretata in dieta la 1864 este confirmata prin préinaltu rescriptu c. r. din 5 Ian. 1865, cu tóte acestea nefiindu sanctîunata sî publicata, éca cum idenéga valórea ei." —

In interesulu adeverului sî alu natîunei române trebue sa dechiaru ca parerea ast'a e cu totulu gresîta. —

D. Baritiu trebue se scia ca noi in diet'a din Sabiiu amu adusu sî o lege despre sanctîunarea sî publicarea articulíloru dietali pentru Marele Principatu alu Ardealului, carea e sanctîunata in 23 Septembre 1864 (patru) sî publicata in dieta, capatandu fia-care membru dietale— intre cari sî eu sî dlu Baritiu— câte unu esemplaru.

Dupa § 1 alu acestei legi, tóte legile ulteriori sa substernu Maj. Sele in cele trei limbi ale patriei deadreptulu spre sanctîunare.

Va sa dîca confirmarea obicinuita mai nainte se delatura.

Dupa § 3. Legea asiá sanctîunata intra prin aceea indata in putere de lege.

Dupa § 3. Articolii dietali se voru tiparí , se voru publicá prin reg. Guvernu sî se voru tramite fia-cârei comunitâti— câte unu esemplariu. —

Acestea suntu recerintiele unei legi, ce urmà dupa 23 Sept. 1864. —

Acum art. de lege despre intrebuintiarea celoru trei limbi ale patriei s'au sanctîunatu numai in 5 Ianuariu 1865— va sa dîca in urm'a legei din 23 Sept. 1864. —

Cu deosebîtu Rescriptulu din 5 Ian. 1865 nr. 88 s'au tramisu guvernului r. spre publicare in sensulu legei din 23 Sept. 1864. —

Regesculu Guverniu cu decretulu seu din 23 Fauru 1865 nr. 5284 au tramisu articolulu de lege la tóte jurisdictîunile intr'atâtea esemplare, câte sî comune, sî acestea le-au sî capetatu , incâtu tóta comun'a are câte unu esemplaru. —

Guvernulu regescu pâna in dîu'a de astadi se tîne strensu de acea lege, incâtu la oficiolatulu Districtului Fagarasiu, — dupa cum suntemu informati — rescriptele regesci nu vinu in alta limba decâtu in cea româna. Nici diet'a din Clusiu nu s'a indoitu despre acést'a. —

Deci pretindemu cá dlu Baritiu sa nu se mai indoiésca despre sanctîunarea, publicarea sî valórea articolului de lege despre cele trei limbi ale patriei. — **Sagéta.**

De sub Predélu serbârile Inv. 1867.

Maturitate ! Eata cuventulu ce se esprima astadi mai desu eleviloru, din scólele gimnasiali. Acestu cuventu , care cuprinde in sine destula necessitate, pentru ómenii nostri, in mare parte, se vede a fi séu uitatu séu necessitatu. Intielegu maturitate numai in professîunea fia-cârui'a ; maturitate macaru in vorbele , judecatîle sî faptele nóstre. Póte n'aru fi de prisosu cuventulu acest'a, ci dreptu atentîune in vorbele sî faptele nóstre, cari totudéun'a inainte de a le esecutá, sa le supunemu esaminârei ca au ele destula maturitate; corespundu ele cuviintiei, onórei, politicei sî tempului de fatia.

Déca vomu vorbí in generalu, óre omulu celu luminatu , candu face faptele intunerecului corespunde numelui seu ? Crestinulu, candu dusmanesce pre unulu sî pre altulu, corespunde numelui seu ? Eu credu sî cu mine mai multi voru crede, ca nu. Sî dela celu luminatu câtu dela crestinu se pretinde dragoste, altfeliu omulu nu e maturu, nu e omu, e selbatecu. — Dragostea mea sa o aveti intre voi dîse Mantuitoriulu , bá chiaru şi Pintias sî Damonu elevii lui Pitagoras ne arata in fapta acést'a fiindca toti ómenii suntu frati sî fii ai unui'a sî aceluiasi parinte cerescu. —

Sa venimu la altele :

Amu amintitu cuventulu maturitate pentru cá sa fîmu maturi in tóte ale nóstre ; pentru cá sa corespundemu numelui sî chiemârei nóstre sî pentru cá sa nu fimu naivi sî nici uneltele nimenui.—

Nu sciu câtu este adeverulu din scandalulu ce se vorbesce ca a cursu la Sacele in dîlele de bu-

---

eschide pe ceealalta.

De aceea vedemu, ca poesiele politice precum sî cele rele istorice , au tóte vitiulu corespundiatoriu : de a fi lipsite de sensibilitatea poetica. Esemple voru esplicá mai bine, ce insemnéza acést'a, sî pentru mai multa lamurire sa incepemu cu o poesie fórte caracteristica a unei celebritâti de ale nóstre câtra D. Negri.

O Negri ! inamicii a totu ce da marire
Sî viétia Romaniei nu-ti voru puté iertá
Ca ai luatu o parte de lauri la unire
Prin insistinti'a ta !

A face=unu singuru populu, o singura domnia
Din dóue; a restrange atâti'a postulani ,
Credi tu, ca o se faca vr'odata bucurie
Acestoru sclavi tirani ?

Cuventulu datorie spre tiéra, e unu nume !
Sî patri'a o umbra, marirea unu eresu !
A face sa remae despretiuita 'n lume
Şî 'n umbra mai alesu,

A pune interesulu persóneloru nainte
De interesulu tierei, a nu simtî vr'unu doru
Candu jugulu reu apésa aceste locuri sânte
Acést'a-i legea loru ! etc.

Tóte aceste strofe cuprindu unu sîru de cuvinte reci, fâra imagine, sî prin urmare nici nu suntu poesie : suntu unu articulu de jurnalu, pusu in rime — o monstruositate literaria. Déca unu adeveratu talentu poeticu a ajunsu la acésta decadentia, ce se mai asceptâmu dela ceialalti ?

Unulu ne face urmatórea „poesia" epica.

CEÎ 300 EROI DELA SATULU PUTINEIULU (1794).

Cu o despartîre de români aleasa,
Din óstea cea brava a lui bravu trasa,
Radu, Stroe Pred'a, cei trei frati Buzesci,
Si Stoic'a si Radu, frati Calomfiresci,
In câte-va óre batu óstea tatara
Si in dóue renduri ei o sfârimara ;
Apoi punu pe góna hordele barbare,
Secerandu cunun'a cea nemuritóre,

In acésta lupta trei sute olteni,
Bravi cá si eroii din Calugareni,
Singuri se luptara, bravii mei români,
Cu dóuesprediece de mii de pagâni :
Toti intr'o unire bravii mei jurara
Pre pagâni sa'nvinga s'au cu toti sa móra.

— — —

Satulu Putineiulu fu in dóue dîle
Celebr'a strimtóre dela Termopile,
Ear pandurii nostri eroii Spartani ;
Sufletele-aceloru trei sute Fabiani
In români trecura in acea dî toti
Cá sa nemureasca pe'ai loru strânepoti.

Manualulu de istorie alu lui Laurianu, pusu in stantie sî trochee, sî inca sî aceste cá vai de ele.

Unu altu scriitoriu , care acum debutéza in poesie, se adreséza intr'unu dîuariu (din Octomvre 1866) la Dumnedieu sî-i spune intre altele :

Imperati, regi, principi dara, toti suntu o necessitate
Pentru popoli : unii sciu sa-si implinésca datori'a ce-ai impusu,
Altulu insa, plinu d'orgoliu, speculeaz 'onestitate,
Calca in picióre legea, fâr' a fi de tine pusu.

Triste scene, suferintie, care striga resbunare ;
Totu ce-i sacru, nici virtute, tóte aruncate'n ventu.
E tiranulu ! Elu domnesce fâra vr'o nerusînare.
Tata, fiu, sotie, frate la elu nu-i decâtu cuventu !

Totu ce ceru eu dela tine, este grabnica scapare
A aceloru cari suferu maltratâri necontenitu.
Ai puterea'n mâna Dómne ; fa si 'ndata va dispare
Suferintiele multimei — si tiranii au peritu !

Sî asiá mai departe in vr'o diece strofe , sî not'a-bene tóta acésta declamatiune politica este numai o introducere pentru a ajunge la esprimarea dorintiei de a-si revedé amant'a :

Elviriti'a absenteza , nu-i viétia pre pamentu.

Intr'unu altu dîuariu nou (din Augustu 1866) cetimu :

Sa scriu la ode lingusîtóre
N'amu obiceiulu, marturisescu ;
Chiaru de cuvinte magulitóre
In totudéun'a me cam ferescu ;
Dar cu placere sî cu caldura
A-siu scrie multe, pre legea mea
Strâmbe, sucite fâra mesura,
Fâra de vina cum a-siu putea.

A-siu face un'a acelui care
Democratia aru sprigini.
Si monstruós'a centralisare
Cá pe o spaima o aru goní.

— — —

A-siu face un'a cu multiamire
Acelui spiritu ingrijitoriu,
Ce prin scoli bune mai cu grâbire
Aru dá lumina si in poporu

— — —

A-siu durá un'a celui ce aru face
Jidani in tiara sa nu zarimu,
Sa ne mai lase in buna pace
Fâra de densii cá sa trâimu,
etc.

Sperâmu, ca din opositîunea frapanta intre citatîunile din urma sî intre poesiele citate mai inainte, lectorulu va fi simtîtu diferinti'a radicala ce separa poesia de prosa fia acést'a simpla, fia rimata, sî va fi intielesu ca inainte de a puté fi vorb'a de poesia, trebuie celu putînu sa se implinésca conditîunea mechanica a ori cârui opu de arte : aflarea materialului sensibilu , care pentru poesia consista in imaginele sensibile desceptate prin cuvinte.

Odata acesta conditîune implinita, incepe terâmulu arteloru, possibilitatea frumosului, critic'a estetica, sî de ací inainte vinu apoi cerintiele artistice : ca dictîunea sa nu fia prea materialisata prin imagini, cá cuvintele sa fia asiá de bine alese, incâtu sa intrupeze in modulu celu mai simplu sî pregnantu ideile poetului etc. Dupa mesur'a acestoru cerintie se dovedesce apoi adeveratulu poetu, sî se distinge chiaru sî in privinti'a cuvinteloru literatur'a clasica deliteratur'a decadintiei. Dar , dupa cum amu vediutu, de aceste consideratîuni mai inalte nu s'a tractatu in paginele precedente, sî nici nu credemu oportunu de a se tractá in literatur'a nóstra, prea tenara inca pentru o estetica mai intinsa. Pentru noi a fostu prim'a necesitate : a marcá in modu demonstrativu lini'a de separare intre poesie sî celelalte genuri literare, pentru cá celu putînu pe acésta cale sa se latiésca in jun'a generatîune unu simtiemantu mai justu despre primele elemente ale artei poetice. T. Maiorescu.

curia ale **Invierei**, *) dar in acestu giuru se vorbesce de batâi crancene. Secuii ceangai din Sacele, insuflati de reu voitorii loru, au saritu asupr'a Sacelenilorn economi, cari i-si avura oile prin Ardélu, pentru cá sa nu pasiunésca pe pasiunile Saceleloru. Vedî Dta, fiindca pâna ací au fostu ei totu prin Romani'a. — Acést'a s'au intemplatu in dîu'a Invierei sî ni se spune ca se aru fi schilavitu Ciobanii. De ací oamenii nostri fâcura destule conjecturi de uneltiri de inspiratîuni etc. etc. De ací unii i-si prevestescu unu viitoriu impârechiatu sî câte sî mai câte. —

Acesti'a astfeliu, altii intr'altu feliu se iritéza prin vorbe cu temeiu sî fâra temeiu, prin atacuri, discordii sî ura, incâtu fâra causa nascu fapte rele sî fâra judecata facu crime. Folosulu séu urmârile la cele ce le facemu trebuie sa le judecâmu. Deci judeca ce vedî, ce audî sî ce simti cu maturitate; judeca vorbele, judeca caus'a sî judeca pasulu apoi i-lu fa.

Pre câtu suntemu datori, a nu fi lasi, sî a nu ne parasí drepturile, ci tocmai a le cautá sî aperá, cá sa nu pâtimu cá Sobolulu din fabula, pre atât'a avemu o mare datoria de a judecá ce facemu pentrucá sa nu fimu naivi séu gresîti in faptele sî drumulu nostru. Ce bine i-a perutu venatoriului cu paserea sî albin'a din fabula, câci aceast'a candu venatoriulu erá sa pusce paserea i puse aculu pe mâna sî smintindu, glontiulu merse aiurea. Paserea nu fu nimerita, ci scapà sî venatoriulu inca vediendu câti puisiori pre cari avea ea ai nutrí se bucurà, câci a scapat'o Ddieu de mórte. Albin'a ajutà a se mantuí paserea fiindca acést'a erá, care i duse cu ciocului ei o frundia albinei candu erá in ap'a de a se innecá. Albin'a puindu-se pre ea scapà. Sa petrundemu a nu fi insielati sî sedusi de intrigile altor'a cá Corbulu din fabula cu Vulpea. Acést'a vadiendulu aperatu in pomu cu o bucata de Casiu, ea-lu laudà sî-lu silí sa-i arate ca scie cântá, candu ascultandu-o i cadiù bucat'a sî ea i o râpí, câci acést'a i erá scopulu. Multi din cei de astadi se dîcu a fi intielepti, prin urmare cu judecat'a in faptele loru adeca maturi. Dar dovéd'a acestoru o arata faptele. Quid quid agis prudenter agas et respice finem.—

Petrecerile de capetenia ale românilorn brasioveni suntu in serbatorile Invierei, pre candu la cei din Ardélu su mai cu séma la Nascerea Dlui Christosu. Serbarea natîunala este in Mercurea din septemân'a Invierei. Multi din cetitorii acestui jurnalu, credu ca, cunoscu datinele de petreceri ale brasiovenilorn din sûburbiulu de susu. Acestea suntu pentru bucuria sî suntu basate pre religiune, de aceea se sî incepù totu cu „Christosu au inviatu!“ rostirea cea de bucuria. Astfeliu in dîu'a Invierei sér'a, junii insotîti de 3—4 buzdugane grele, incungiurandu crucea sî cantandu „Christosu au inviatu“, se departara ce-va, formandu hor'a natîunala aruncandu pre rendu buzduganulu celu greu spre a-lu prinde in mâna. Luni petrecure grupe de grupe in grâdin'a lui Cimenu. Marti totu astfeliu pe cóst'a Prundului. Astadi Mercuri serbare natîunala. Escursiunea ce o facu, dela tinerii juni pâna la betrâni cu sotii cu totu, dupa Pétr'a lui Solomonu, i-si are traditîunea sea. Acolo in livadea cea frumósa jóca cei'a sî casatoritii i-si petrecu familiariter. Barbatii au mersu calâri sî partea femeiésca in trasuri. Pre la 4 óre pornescu in conductu serbatorescu doi câte doi calâri dela cei mai tineri pâna la cei mai betrâni.

Estu tempu insa prin arangiarea Dloru frati I. sî N. Padure ne fâcura acesti'a onóre, dovedindu ca românulu cârui i dîcu dusmanii ca e „de rendu sî proletaru“ scie sî in petrecere a dá dovedî de maturitate de civilisatîune.

D. Colonelu sî Comandatulu de aici Wirth cu o suita de 10 oficieri onorà petrecerea acést'a. Intempinarea ce i-au fâcut'o o suta de juni, arangiarea dela loculu numitu sî mersulu loru l'au incantatu. DSea poruncí cá band'a militara sa le intonedie cânturi romanesci, candu va trece conductulu loru pre lânga aleiulu de susu; unde se adunase tóta lumea tuturoru natîuniloru de aici. Pre la 6 óre in sunetulu pistóleloru sî curgendu doi câte doi pre dinaintea cetatei la 300 calareti 30 costumati fórte frumosu, intr'o disciplina militara, cu onóre a corespunsu positîunei in care se aflá.— Multiamita DD. Padure care sî din punga a jertfitu multu; Multiamita DD. Curatori sî negutiatori dela Sf. Treime de susu; multiamita Conductoriloru pentru arangiare sî lauda tuturoru cari facù lucrurile loru ori de ce specie suntu, cu intielepciune sî cu unu gustu fórte maturu.

---

*) Ne-aru placea sâ avemu ce-va positivu despre intemplarea amintita ací. Red.)

Principatele române unite.

Impartâsimu dupa „Romanulu“ urmatórele:

Duminec'a trecuta, in dîu'a de Pasci, Mari'a Sea Domnitoriulu a mersu in gala la sânt'a Metropolia spre a asistá la oficiulu divinu ce s'a celebratu la 1 óra dupa mediulu noptii. Domnii ministri, domnii vice-presiedinti ai corpuriloru legislative, domnii membri ai inalteloru curti de justitia sî toti domnii oficieri in garnisóna asistau la acésta serbare.

Liturgi'a slujita de P. S. S. Parintele Metropolitulu primatu incungiuratu de inaltulu cleru. In momentulu candu P. S. S. citea rugamintele afara din biserica sî candu esclama: Christosu au inviatu, s'a datu o salva de tunuri din Délulu Spirei. Potrivitu vechiloru traditiuni, sânt'a evangelie a sântului Ioann a fostu stenografata sî pre urma semnata de Domnitoriu sî revestita cu sigiliulu statului. Mari'a sea a luatu crucea in mâna si o parte din asistenti a sarutat'o. La esîrea din biserica, Domnitoriulu a intrunitu in palatu la dejunu de P. S. S. Metropolitulu, pre domnii ministri, pre domnii vice-presiedinti ai corpuriloru legiuitóre, domnii presiedinti ai inalteloru curti de casatie, de compturi de apelu, domnii siefi ai corpuriloru sî d. Prefectu alu politiei capitalei, precum sî cas'a sea civila sî militara.

Dupa dejunu, M. S. insotîtu de cas'a sea militara sî domnu prefectu alu Polotiei capitalei a visitatu tóte casarmele din orasiu.

Varietâti.

⁂ Dupa sciri oficiale eri erá dîu'a determinata in carea sa sosésca M. S. in Bud'a-Pest'a.

⁂ Comitele nat. sasesci Conrad Schmidt au plecatu dumineca la Clusiu spre a salutá pre Esc. S. Comissariulu regescu Conte Péchy.

⁂ Mai multi deputati cari au petrecutu serbatorile in sinulu familieloru loru reintorcu la Pest'a unde in 7 Maiu n. iéra se incepu siedinticle dietale.

⁂ Din Alb'a Iuli'a se scrie la P. N. ca pentru dieta va fi alesu Fr. Saboslai deputatu.

⁂ Programulu incoronârei au suferitu óre-care schimbâri. Iluminatîunea ce erá sa se faca in dîu'a incoronârei e stramutata pre a dóu'a dî eara in loculu ei va fi serenat'a cea imposanta de facle. Serbârile populare se voru tîné la diferite puncte ale padurei cetâtiei. Boii se voru frige in piéti'a dinainte casei seraciloru. Pe stradele prin care trece conductulu incoronârei se voru construí 21 tribune pentru 8000 de spectatori. Un'a loge de 4 persóne va costá 40 fl. unu scaunu rangulu dintâiu 6 f. alu doilea 4 fl.

⁂ Pregatirile pentru incoronare se facu cu o incordare nespusa. Stradele pre unde va avé sa tréca processiunea suntu dejá mai tóte reparate. La colin'a séu dambulu, de unde monarculu va face cele patru taeture in patru pârti ale lumei, au inceputu a lucrá. Radicarea acestei coline va costá pe Statu 40,000 fl. Pentru umpletura se vorbesce ca se va aduce pamentulu colinei dela Pojonu, care a fostu caratu acolo din tóte comitatele Ungariei.

⁂ Eppulu croatu din Diakovar Strossmayer se dîce, ca pentru purtarea sea politica e departatu de diet'a croata, sî ca elu va caletorí ln Parisu.

⁂ Sistarea legei de intregire a óstei pentru tierile de dincolo de Lait'a se resolvà dieteloru de acolo in modu negativu.

⁂ Monopolulu tabacului facuse rotund'a prin dîuarie sî adeca, ca pentru 1868 e statoritu in principiu radicarea lui sî ca va fi inlocuitu cu o dare intreita, pe productîunea, fabricatîunea sî negotiulu cu tabacu. „Wiener Abendpost“ fóia oficiósa declara, ca póte asecurá pre ori sî cine, ca scirile acelea nu au nici unu temeiu.

⁂ Fortificarea (intarirea) Vienei, carea s'a mai sî demintitu sî eara desdemintîtu ese iéra la ivéla. Directîunea edila sa fi primitu insarcinarea de a se apucá mai intâiu de espropriatîunea fonduriloru recerute pentru cladirea fortaretieloru sî apoi de claditu.

⁂ (Balu.) In 2 Martiu anului curinte s'a tînutu in Linz unu balu publicu in onórea tenerimei subofficieriloru dela Regimentulu König der Niederlande nr. 63. La acestu balu au luatu parte unu publicu fórte numerosu atâtu din inteligînti'a civile, câtu sî intregu corpulu oficieriloru dela 3 Regimente. Sal'a de saltare erá fórte formosu decorata; in drépt'a sâlei erá o piramida de pusce, din mijloculu acestei'a depindeau mai multe flori formóse sî mirositóre eara in stâng'a mai multe stindarde, in fruntea sâlei portretele Maj. Sele Imperatului, deadrépt'a-i portr. intregei familie domnitóre sî portr. mai multoru eroi. La intrarea dlui generalu majoru Caim music'a lu primì cu generalu marsiu dupa aceea s'au inceputu saltulu. Splendórea balului a fostu saltulu a 12 teneri români, cari au jucatu „Romanulu“ sî „Batut'a“ la care saltare au fostu miscatu intregu publiculu coadunatu. Dupa finirea saltârei dlu Generalu majoru Caim au multiemitu teneriloru in limb'a germana pentru acést'a onóre. Eara dlu locotenente primaru Petru de Pui si-au aretatu tóta iubirea sî multiemirea, pentru ca tenerimea româna s'au purtatu cu atât'a fala sî mandria natîunala la esecutarea strabunului saltu. Asemenea sî dlu v. locoteninte Iacobu de Bacsa multiemì teneriloru saltatori cari fura: Atanasiu Selisténu Führer, din Zalh'a, Basiliu Olariu corp. din Rebrisiór'a, Ioanne Mocsánu corp. din Ormanu, Gavrielu Florianu corp. din Pinticu, Max. Romanu corp. din Girott, Gregoriu Balanu corp. din Mintiu Bistriti'a, Vasiliu Petrea corp. din Runcu, Alessandru Cupsi'a corp. din Mogóji'a, Tom'a Botirla corp. din Santion'a, Constantinu Oltianu din Semisn'a, Ioann Imbuzanu din Sacalai'a. Dupa pausa la poftirea Contelui Biaim s'au mai repetîtu inca de vre-o dóue ori la care de tóte pârtile se audiá strigâri de Vivate sî „Es lebe lange die romanische Nation.“

Ioann Imbuzanu, ostasiu. „C.“

Scire importanta. In dîuariulu „Indep. Belgica“ dela 23 Aprile s'au publicatu urmatórele linie: „In lumea diplomatica se vorbesce de óre-care note confidentiale emanandu dela Principele Carolu alu Romaniei, sî cari potu face a se predîce mai o lovire de statu. Principele aru fi espusu neputinti'a mai absoluta de a guverná in limitele unei constitutîuni ce da parlamentului drepturi ce nu le are nici chiaru in tierile cele mai inaintate, sî acést'a acolo unde, printr'o fatale anomalia, poporatîunile suntu inca in copilaria in priviuti'a practicei vietiei costitutîunale.“

⁂ (Espositiunea din Moscv'a.) Cá sa se póta face óspetîloru din Austri'a primire stralucita s'au constituitu in Mosv'a sub presidiulu lui Brezobrazov unu comitetu de o suta de membri, care au determinatu 4000 ruble pentru primirea Austriaciloru, dintre cari se ascépta 40 de insi. Se speréza, ca óspetii acesti'a voru remâné 10 dîle in Petersburg, pentru care tempu le suntu pregatite apartementele din otelulu „Bellevue.“ Mai incolo se voru face dispositiuni pentru unu prândiu stralucitu sî unu concertu in onórea loru. Tóte redactiunile dîuarieloru din Petersburg voru tramite óspetîloru dîuarele loru gratis sî biletürile francate pentru de a se folosí de calea ferata dela graniti'a austriaca pâna in Petersburg, s'au tramisu dejá in Prag'a sî in Vien'a. O dificultate s'au ivitu, deórece clericiloru esterni nu le este iertatu, sa mérga la Russi'a fâra concessiune anumita din partea despârtiementului acestui'a, generalulu Sulvatov au suspendetu formalitatea amintita, sî in Petersburg e sperare, ca cu deosebire din Galiti'a voru sosí preoti numerosi.

Nr. 17—2 EDICTU.

Ioann Chira, din Comun'a Sebesiulu de josu, in Scaunulu Sabiiului, care de doi ani, cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea sotîa, Mari'a lui Vasile Carticu, totu de acolo, au pribegitu in lume, prin acést'a se provóca, cá in terminu de unu anu de dîle dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, câcí la din contra se va decide procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a lui la intielesulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr. res.

Sabiiu 22 Aprile 1867.

Scaunulu protop. gr. res. alu Tractului Sabiiului alu 2-lea.

Ioann Pannoviciu, Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 26 Aprile (8 Maiu) 1867.

Metalicele 5%	58 60	Actiile de creditu	166 60
Imprumut. nat. 5%	69 40	Argintulu	129 75
Actiile de banca	719	Galbinulu	6 22

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**   Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 35. ANULU XV.

Sabiiu, in 30 Aprile (12 Maiu) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Sabiiu 29 Aprile.

Majestâtîle Loru Imperatulu sî Imperatés'a au sositu in 8 Maiu n. dupa amédi la 4 óre in Pest'a. La curtea drumului de feru in piétia sî pe strate erá multîme mare de poporu, carea primì pre pr. in. óspeti cu vivate entusiastice.

In Transilvani'a Clusiulu este astadi carele absórbe atentîunea priviriloru politice. Corespundintiele ce le publicâmu mai la vale voru dá deslusîre mai detaiata despre cele ce se intempla acolo, cu tóte ca momentuositatea eveneminteloru ce se intempla acolo ne va face sa mai spicuimu sî prin alte foi ce aparu in tiéra la noi, pentrucá publiculu cetitoriu sa-si póta pre câtu numai se póte sa-si intregésca icón'a situatîunei.

Diet'a Ungariei se redeschise in 7 Maiu pâna candu scriemu aceste avemu numai scirile despre antâi'a siedintia dupa redeschidere, carea se ocupà numai cu unele realegeri sî alegeri nóue de deputatî sî de unele petitîuni incurse la dieta.

Despre cele ce se intempla in diet'a Croatîei aflâmu ca excancelariulu Mazuranici si-a depusu mandatulu. Prin depunerea acést'a de mandatu se dîce ca s'a inlaturatu pedecile uniunei.— In o conferintia confidentiala tînuta in dîlele aceste se decise a se aduce propunerea lui Mazuranici cá propunere a majoritâtiei. Acest'a suna: O delegatîune croato-slavona provediuta cu instructîuni se statorésca impreuna cu o delegatîune din diet'a ungurésca redigerea diplomei inaugurale prelânga deplin'a garantia a art. 42 dela 1861. Dupa ce delegatîunea croata slavona va face unu raportu multiamitoriu in cestiunele de mai susu sî acelu raportu va fi aprobatu de diet'a croata, atunci acést'a din urma numai decâtu va fi gat'a cu tramiterea deputatîloru la diet'a de incoronare din partea Croatîei sî Slavoniei.

O alta scire nespune ca majoritatea comitetului de nóue se tîne pe terenulu paritâtiei cu Ungari'a.

Sciri sî mai próspete spunu, ca sî amploiati sî preotimea au repasîtu parte mare din diet'a croata sî asiá majoritatea antiuniunistiloru numai 13 voturi mai are preste cea a uniunistiloru. Zkft dîce la tóte aceste: „Situatîunea e fórte critica."

Partid'a unionista va fi gat'a cu redactîunea parerei ei. Deputatii amploiati si a depusu mandatele. De securu ca acést'a sta in legatura cu provocarea ce se scriea ca li se facù din partea banului, cá sa voteze cu regimulu. —

Sub presiedinti'a M. S. a Imperatului s'a tînutu unu consiliu de ministri, in care consiliu s'a statoritu list'a membriloru celoru noi ce au sa intre in cas'a magnatîloru a senatului imperialu. Militi'a e representata intre acestea prin ministrulu de resbelu LMC. de John, fostulu Locutiitoru in Holstein LMC. Gablenz, fostulu min. de esterne LMC. conte Mensdorf; marin'a, carea pâna acum nu erá representata, prin viceadmiralulu Tegetthof sî repasîtulu ministru de comerciu Wüllerstorff; specialitatea barbatîloru de statu prin de Schmerling, consiliarulu de statu Baronu Hock sî prin tramisulu in Dresd'a (mai nainte subsecretariu de statu la esterne) Baronu Werner; sciinti'a prin presiedintele academiei de sciintie Caraian sî celebrulu romanistu, professorulu Arndt; proprietarimea cea mare in fine prin Ducele de Beaufort=Spontin (Boemi'a), principele Guilelmu de Schaumburg=Lippe (Boemi'a), principele Porcia (Carinthi'a) — acesti trei cá membri ereditari —, apoi contele Hartig din Boemi'a, contii Wrbna sî Mitrowski din Moravi'a, principele Constantinu Czartoryski (federalistu) din Galitî'a, principele Auersperg din Austri'a de susu sî contele Blome din Stiri'a. Dlu de Carajan e de religiunea greca, principele Schaumburg=Lippe sî Gablenz suntu protestanti, cont. Blome trece de ultramontanu. FZM. Benedek nu-si va ocupá loculu in cas'a de susu a senatului imperialu.

Senatulu imperialu carele are sa se deschida câtu mai curendu are de precursorie conferintie private la ministrulu de interne d. Beust. La aceste participara notabilitâti cunoscute din senatulu imperialu de mai nainte. Pre lânga acesti'a sî ministri Ungariei Andrássy, Festetics, Eötvös Lonyai sî subsecretariulu de statu bar. Nopcea. „N. Fr. Pr. aprobà procederea acést'a a ministrului de Beust dîcendu ca pentru afacerile parlamentarie e folositoriu lucru, déca ministeriulu si castiga cunoscintia despre opiniunile partideloru sî candu vine lucrulu la siedintie este ministeriulu liberu de ori-ce ilusiune.—

Foile straine publica basele pe cari voru deliberá puterile intr'unite in conferinti'a de la Londonu. Acele base se crede ca suntu cele urmatóre:

1. Cestiunea Luxemburgului va fi singura discutata.
2. Conferinti'a nu seva 'ncercá a creá drepturi;
3. Prussi'a va autorisá discutiunea cestiunei fortaretieloru in sensulu deramârei loru;
4. Nu se va face nimicu atingatoriu de Luxemburg, fâra consimtiementulu poporatîunei locale.

Initiativ'a de a se intr'unî in conferintie la London spre a desface cu bine cestiunea Luxemburgului a luat'o regele Olandei. Elu este suveranulu, elu dar avea dreptulu a convocá pe celelalte puteri spre a otarî.

Conferinti'a s'a sî deschisu in 7 Maiu. Pâna un'a alt'a insa se vede ca sî un'a sî alt'a parte se inarméza sî cauta dupa aliantie. Asiá despre Prussi'a se dîce ca aru fi sigura de aliantia Russiei; iéra de alta parte se suna ca Itali'a e castigata pentru Franci'a prin delaturarea conventiunei septembriane sî cederea Romei de Capitala a regatului. Alte sciri i asemna Italiei sî terenulu de operatiune in orientu contra Russiei. In cestiunea Luxemburgului se vede din tóte scirile câte crucescu in lume ca suntu implicate tóte cestiunile europene.

„Patrie" sî alte foi vorbescu cu multa siguratate despre calatori'a Imperatului Russiei la Parisu; asemenea e vorb'a sî de Regele Prussiei, Imperatulu Austriei, Regele Italiei sî alte capete incoronate insa calatoriele loru se punu la diferite tempuri.

Protocolulu

Siedintiei Comitetului Asociatîunei tranne române, tînute in 7 Maiu c. n. a. c. sub presidiulu Ilustr. Sele D. Cons. Pavelu Dunc'a, fiindu de fatia DD. membrii: ai Comitetului, Rev. D. Protosingelu Nic. Popea, Rvrn. D. prot. I. Hani'a, D. Advocatu Dr. Ioanne Nemesiu, D. D. prof. Zach. Boiu sî I. Popescu, D. Red. Nic. Cristea. Secr. II I. V. Rusu, sî Dlu Cassieriu alu Asoc. Const. Stezariu.

§ 28. Ilustr. Sea Dlu Presiedinte, presentéza conspectulu despre starea cassei Asoc. pre tempulu acestei siedintie, din care se vede, cumca fondulu Asoc. — dupa subtragerea erogateloru de pâna acum — are in proprietatea sea sum'a de 26,262 f. 14.₅ xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 29. D. Cassieriu alu Aoc. in nesu cu conclusulu adusu in siedinti'a Comit. Asoc. din 5 Martiu a. c. § 26 reportéza, cumca din banii disponibili ai Asoc., a cumperatu obligatîuni de desdaunarea pamentului sî anume: cu sum'a de 1158 fl. 55 xr. v. a. a cumperatu obligatîuni urbariale in valóre de 1680 fl. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 30. Ioanne Papp maestru pe feru in Ofenbai'a, incunosciintiéza, cumca D. Sea a gatitu unu zaru maiestritu dupa mustr'a englesa, carele cu nici unu feliu de cheie nu se póte deschide, sî ca e determinatu alu oferí Com. spre a se tramite la espositîunea din Parisu, insa cu conditîunea, déca i se va remunerá lucrulu D. Sele de 3 luni cu 45 fl. v. a. sî déca se va tramite pre spesele Asoc. totu odata adauge, ca la dorinti'a Comit. pote sa-lu tramétia incóce spre vedere.

Conclusu. Comit. Asoc. dorindu a se convinge prin ómeni pricepatori de lucru, despre folosulu sî aplicabilitatea acelui zaru maiestritu, decide, cá susu numitulu maiestru de feru, sa binevoiésca acelu productu alu seu, pre spesele sele, alu tramite spre vedere sî esaminare la Comit. Asoc. alaturandu totu odata sî o esplicare câtu se póte mai chiara sî mai detaiata, despre modulu intrebuintiârei aceluiasiu.

§ 31. Se comunica o chârthia a Inaltului Guberniu regiu din 30 Ianuariu nr. 2304 a. c. prin carea se aduce la cunoscinti'a Comit. Asoc., cumca acelu inaltu, s'au induratu a decide, cá pentru Asoc. sa se donedie câte 5 esemplarie din actele sî protocólele stenografice ale dieteloru tranne din 186¾ sî 1865, sî ca totu deodata s'a fâcutu dispositîune, cá actele dietei tranne din 1863/4 sa se predee in primirea Asoc. prin Comissariatulu supr. provinciale din Sabiiu, iéra actele dietei din Clusiu se tramitu deadreptulu din archivulu tierei. Din tóte aceste insa, câte 1 esempl. sa se tramétia pentru bibliotec'a gimnasiului gr. cat. din Blasiu. Totu cu acésta ocasiune in legatura cu chârthi'a Inaltului Guberniu regiu, se referéza o alta scrisóre a Comissariatului supr. r. provinciale de dto 10 Aprile nr. 55 a. c. pre lânga carele actele dietei tranne din 1863/4, sa-si admanueze in primirea Asoc. — Acele acte constau din câte 5 esempl. prot. siedintieloru dietei tranne din 1863/4, 5 esempl. cârti de documente (rescripte) sî alte 5 esempl. din dîuariele stenografice a numitei diete tranne din 1863/4.

Conclusu. Comitetulu Asoc. primesce cu cea mai viua placere, ofertulu fâcutu din partea Inaltului Guberniu regiu in favórea bibliotecei Asoc. tranne sî totu deodata se simte datoriu a-si esprimá protocolarmente recunoscinti'a sea cea mai caldurósa.

Susu numitele acte dietali primindu-se dejá din partea Asoc. se decide, cá din, acele, câte 2 esem. pastrandu-se pentru bibliotec'a Asoc., celelalte 3 resp. câte 1 esempl. sa se tramita ocasionalminte pre la Gimnasiele române din Blasiu, Brasiovu sî Naseudu (de cum-va aceste din urma gimnasie, nu voru fi primitu pâna acum aceste acte dietali).

§ 32. Tinerulu stipendiatu alu Asoc. Dionisiu Radesiu, ascultatoriu la institutulu politechnicu in Vien'a, aduce la cunoscintia Comit. Asoc. cumca de-sî, conformu resolutîunei, pre lânga care i s'a asemnatu stipendiulu, ce-lu trage, e detoriu, sa-si dovedésca progressulu seu in studia, cu finea fiacârui semestru: totusi nu se afla in positiune, — de a puté substerne recerutele documente de progressu pentru sem. 1 a an. scol. curente, din causa, ca densulu ascultandu studie anuali, numai cu finea an. scol. curente, dupa ce adeca va depune esamenele prescrise, va puté tramite recerutele dovedî de progresu in studiele technice.

Se ia spre sciintia.

§ 33. Directîunea scólei capitale c. r. din Prag'a in Boemi'a, prin scrisórea din 7 Maiu nr. 71 a. c. incunosciintiéza, cumca stipendiatii Asoc. sî auditorii de preparandia: Georgiu Munteanu sî Stefanu Torpanu, in decursulu sem. 1 a anului scol. fecera progrese imbucuratóre in studiele preparandiali sî documentara o purtare morala pre deplinŭ corespundietórie legiloru scolastice.

Se ia spre sciintia.

§ 34. Inaltulu Guberniu regiu — pre lânga scrisórea din 4 Aprile nr. 7639 a. c. impartâsiesce unu estrasu din conspectulu despre progressulu tineriloru studenti la facultatea filosofica in Vien'a: Ioane Dragomiru sî Nicolau Popu, pre sem. II a an. scol. trecutu 1865/6.

Se ia spre sciintia.

§ 35. Totu acelu Inaltu Guberniu regiu — pre lânga cârthi'a din 23 Aprile nr. 9376 a. c. — impartâsiesce Comit. Asoc. unu estrasu din conspectulu despre progresulu tinerului auditoriu de drepturi la universitatea c. r. din Vien'a; Georgiu Gerasimu Rusu, fâcutu in sem. II a an. scol. trecutu 1865/6.

Se ia spre sciintia.

§ 36. Asemenea tinerulu auditoriu de drepturi in alu III anu la regi'a universitate din Pest'a, Andreiu Cosm'a asterne Comit. Asoc. unu estrasu despre progressulu fâcutu in studia pre sem. I alu an. scol. curente 1866/7.

Se ia spre sciintia.

§ 37. Se mai presentéza sî testimoniulu pre sem. I a an. scol. curente, a tinerului, Ioann Piso, auditoriu de drepturi in an. III la c. r. Academia de drepturi in Sabiiu.

Se ia spre sciintia.

§ 38. Se presentéza conspectulu casei Asoc. despre interesele intrate la fondulu Asoc. cu 1 Aprile a. c. dupa couponii obligatîuniloru a imprumutului de statu sî a obligatiuniloru metaliques. Acele interese dupa substragerea de 7%, facu sum'a in NdB. 2 fl. 64 fr., in argintu 12 fl. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 39. Aducandu-se inainte lips'a denumirei unei comissiuni din sinulu Comit. pentru elaborarea projectului de programa, pentru adunarea generala viitóre a Asoc. ce se va tîné in 26/14 Augustu a. c. cum sî a proiectului de bugetu preliminariu pre an. viitoriu alu Asoc., Comitetulu se afla indemnatu a decide:

cá atâtu pentru elaborarea proiectului de programa, pentru viitórea ad. gen. câtu sî pentru gatirea proiectului de bugetu preliminariu pre anulu viitoriu alu Asoc. sa se denumésca numai o comissiune, sî cá membri ai acestei comissiuni, se alesera D. D. membrii ai Comit. Dr. Ioane Nemesiu, D. prof. Zach. Boiu, dimpreuna cu DD. Cassieriulu sî controlorulu Asoc., cari voru avé de a serví cu deslucirile necesarie la elucrarea proiectului de bugetu.

Totu odata numit'a comissiune va avé de a presentá Comit. proiectulu seu de programa in siedinti'a cea mai de aprópe a Comit.; iéra proiectulu bugetariu pre siedinti'a Comit. tînenda cu inceputulu lunei lui Augustu a. c.

§ 40. D. bibliotecariu alu Asoc. aratandu, cumca cârtîle bibliotecei Asoc. n'are unde sa le inchida, fiinduca unic'a téca, ce are Asoc. e plina, sî asiá din acésta causa, unu numeru de cârtî, jacu ne asiediate, propune facerea unei alte tece pre spesele Asoc.

Conclusu. Propunerea D. bibliotecariu se incuvinintiéza sî se insarcinéza a ingrigí pentru facerea unei altei tece corespundiatóre, sî conto despre pretiulu acelei'a, sa-lu presenteze in o siedintia viitória Comit. spre a se insemná platirea acelui'a din sum'a preliminata de ad. gen. trecuta, pentru spesele estraordinari ale Comit. Asoc.

§ 41. In urma Secr. reportéza in ordine, despre banii incursi la fondulu Asoc. dela siedinti'a din urma a Comit. pâna la siedinti'a presenta sî anume:

a) prin D. protop. sî col. alu Asoc. in Brasiovu, Ioane Petricu s'a tramisu la Asoc. cá taxe de membrii ord. dela doi domni sum'a de 5 #.

b) prin D. protop. sî col. alu Asoc. in Dev'a Ioane Papiu s'a tramisu la Asoc. 59 f. 50 xr. din care 50 f. v. a. cá taxe de membrii ord. iéra 9 f. 50 xr. v. a. pretiulu aloru 10 esempl. din actele adun. gen. V sî VI.

c) prin D. protop. sî col. alu Asoc. in Brasiovu, Ioane Petricu, s'a mai tramisu cá taxe pre 2 ani pentru unu membru ord. 10 f. v. a.

d) prin D. Vicariu in Hatiegu sî col. alu Asoc. Petru Popu s'a tramisu 9 f. 80 xr. cá taxe de m. ord. pentru Rev. D. Sea sî pretiulu aloru 5 esem. din actele ad. gen V sî VI.

e) prin D. vice Capitanu sî col. alu Asoc. in Fagarasiu, Ioane Codru Dragusianu, s'a tramisu 20 f. v. a. sî anume: pretiulu aloru 2 esempl. act. ad. gen. I; 2 esempl. act. ad. gen II; 3 esempl. act. adun. gen. III; 13 esempl. act. adun. gen. IV. 15 esempl. act. ad. gen V, sî 13 esempl. act. adun. generale VI.

f) prin D. protop. sî col. alu Asoc. in Brasiovu Ioane Petricu cu ocasiunea retramiterei acteloru Asoc. din 1862 depuse in Brasiovu spre vendiare, pentru 34 esempl. din acele acte vendute —, dupa subtragerea portului de 1 f. 90 xr. pentru transportarea ladiei cu actele retramise cu 370 buc. — s'a mai tramisu la Asoc. 10 f.

g) dela D. prof. Zach. Boiu pentru câte 1 esempl. din act. ad. gen. V sî VI s'a incassatu 95 xr.

h) Deadreptulu la cas'a Asoc. a mai incursu dela siedinti'a din urma a Comit. adeca din 5 Martiu pâna in 7 Maiu a. c. numai 6 f. v. a.

Se ia spre sciintia.

(Vedî publicarea detaiata a baniloru incursi la fondulu Asoc. dela siedinti'a Comit. din 5 Martiu pâna in 2 Aprile a. c. in nr. 25 a „Telegr. Rom.“ pag. 101 pos. 1-5 inclusive; iéra banii incursi dela 2 Aprile pâna in 7 Maiu a. c. se voru publicá deosebi in unulu din numerii viitori ai „Tel. Rom.“ *))

Cu aceste siedinti'a Comitetului Asoc. inceputa la 5 óre dupa amédî se inheiá la 7 ½ óre sér'a.

Datulu cá mai susu.

Pavelu de Dunc'a m. p.
Presiedinte suplente.
Ioann V. Rusu m. p.
Secr. II.

Clusiu 8 Maiu c. n. Astadi au ocupatu Esc. Sea dlu conte Emanuelu Peciu cá comissariu regescu scaunulu presidialu alu Guvernului Tierei, cu care prilegiu au tînutu o cuventare, precum in deobsce se dîce, fórte insemnata, câci aceea, precum se crede, au cuprinsu program'a Esc. Sele in inalt'a-i missiune. Toti, cari au fostu in acea siedintia, afirma, fâra de deosebire de natîunalitâti, ca cuventarea comissariului regescu au multiamitu pre toti, câci aceea n'au cuprinsu in sine nimic'a prejudiciosu pentru un'a séu alta natiunalitate.

Totu in dîu'a de astadi au datu comissariulu regescu unu prandiu stralucitu, unde au luatu parte patrudieci de óspeti din tóte religiunele sî natîunalitâtîle. Cu care prilegiu Escel. Sea au inchinatu Majestâtiei Sele Imperatului, apoi Imperatesei, Principelui de coróna Rudolfu sî intregei familii domnitóre; apoi bar. Franciscu Chemeni au inchinatu comissariului regescu, contele Ioann Betlenu senioru Ministeriului; dupa aceea Escelenti'a Sea Par. Archieppu alu nostru Andreiu sî Comitele sasescu comissariului regescu. In fine au mai fostu sî alte tóste.

Se intielege de sine ca pre noi romanĭĭ ne-au interesatu cuventarea Par. nostru AEppu Andreiu in linea d'antâiu. De aceea dupa stenografi'a mea, de-sî sum inca prea putînu versatu in acésta arte, Ti potu impartasî, ca aceea au cuprinsu urmatórele: „Pliniu celu teneru scrisesa odinióra câtra unulu „dintre amicĭĭ sei: alius alium, ego quidem bealis„simum existimo, qui bonae mansuraeque famae „presumptione perfruitur, certusque posteritatis, cum „futura gloria vivit. Eu sum cu totulu de unu a„cordu cu Pliniu in privinti'a acestei sentintie, câci „sî eu asiá credu, ca acelu barbatu de statu este „celu mai fericitu, carele in presumtiunea faimei

---

*) Se publica astadi. Red.)

FOISIÓRA.

IMPACAREA.

PROVERBU.

(„Convorbiri literarie“)

SCEN'A I.

Unu salonu elegantu. In drépt'a o canapea, o mésa pe care se afla o lampa, o bisactelutia sî unu albumu de fotografii.—La radicarea cortinei, Campinésca siede pe canapea sî cósa la gherghefu.

Dómn'a Campinescu, (singura).

Tóta lumea-i la balu! Me temu ca astadi au sa me lase singura. (Se uita la ornicu) Optu sî jumetate sî inca n'a venitu nime! Ei bine voiu remané sî singura! Mai bine asiá decâtu sa mai facu toileta; sa me ostenescu; sa siedu pâna tardîu. . . . . dar candu s'a intórce Aglaiti'a ce o sa facu? Voiu trebuí vrendu nevrendu s'o ducu pela baluri, pe la teatru, eu care-i tînu locu de muma! Câte-va dîle inca sî voiu strange-o in bratie! (Pune gherghefulu de o parte, deschide bisacteluti'a sî scóte o scrisóre). S'a pornitu in trei a lunei dela Dresd'a, poimane sáu Joi celu multu trebue sa ajunga. Cum âmu sa me mandrescu cu ea! L'intrece pe tóte in crescere, in frumseti'a, in caracteru! Pare ca vedu pe toti tenerĭĭ nostri, inamorati pâna 'n gatu, invertindu-se care de care impregiurulu ei, cu ochĭĭ infocati sî cu vorbe dulci. Ea, stralucindu cá o regina, respinge cu modestia pe cei mai isteti, vorbesce cu amabilitate cu cei mai temidî, sî 'ncanta pe toti! Unu lucru numai imi pricinuesce grigi'a: Nenorocirea ce erá sa i se 'ntemple in drumulu de feru cu doi ani in urma, candu s'a dusu in Svitier'a cu guvernantea ei, intemplare ce nu-i mai ese din minte! Nu-mi scrie o scrisóre in care sa nu jertfésca celu putînu cate-va renduri acelei intemplâri, tenerului care i-a scapatu viéti'a, recunoscintîi ce-i datoresce . . . . sî mi se pare ca sub asiá numit'a recunoscintia s'ascunde sî altu ce-va. Asiá suntu fetele la verst'a ei: cea mai mica impregiurare le pune pe ganduri . . . mai cu séma pe un'a cá dens'a, de natura e cam esaltata sî inca crescuta in patri'a idealismului! Dar candu se va fi intorsu in tiéra, nu me indoescu ca cerculu nou in care intra; schimbarea deplina a tuturoru impregiurâriloru sociale, voru face-o sa uite intemplârile copilâriei. (S'aude o trasura) O trasura? Óre cine a mai ganditu la mine in asta séra? (Se scóla sî se uita pe feréstra.) Aha! Costrel! Neimpacatulu meu antagonistu! (se asiéza ear pe canapea.)

SCEN'A II.

D-na Campinescu, Costrelu.

Costrelu. (Intra, se 'nchina sî-i saruta mân'a). Buna sér'a.

Dn'a Camp. Buna sér'a! Totu Romanu sî ear Romanu, in tóte pâna sî in buna sér'a. Dar me rogu siedi, domnule natiunalistu!

Costrelu. Preferiti sa ve dîcu bonsoir, fórte bine, voiu dîce de acum inainte bonsoir.

Dn'a Camp. Neci decum, dî cum ti place, numai nu cere cá sa fia tóta lumea de parerea D-tale.

Costrelu. Nu ceru dela altii, decâtu dela cei care impartasiescu sîmtîrile mele.

Dn'a Camp. Vedu ca incepemu ear a ne sfadì. (dîmbindu) Cum pasiesci peste pragulu usiei mele, s'aprinde flacâr'a discordiei in cas'a, in care altfelu nu domnesce de câtu pacea! — Vedi ca sciu sî eu sa intrebuintiezu frase frumóse.

Costrelu. Vedeti ca nu suntu eu de vina ca traimu in necontenita neintielegere, celu intâiu cuventu ce am pronuntiatu v'a parutu demnu de o observatîune.

Dn'a Camp. Observatîune! tîune! Me rogu scutesce-me de tiune; câtu oiu traí n'oiu rostì unu cuventu cá observatîune.

Costrelu. Fórte bine, nici nu ceru sa ve plecati la ideile mele, dar aru fi dreptu cá neci Dvóstra sa nu-mi impuneti ideile Dvóstre.

Dn'a Camp. Me rogu sa me convingi ca tiune a Dtale e romanesce. Dar inainte spune-mi, me rogu, cum de amu onórea (fiindca Dvóstra ati gonitu cinstea din tiéra) cum de amu onórea sa te vedu in asta séra la mine, nu te-au atrasu petrecerile balului vecinei mele?

Costr. Eramu gat'a sa me ducu, candu mi-amu adusu aminte, ca unu balu atrage pe toti cei doritori de a jucá si de a vedé, adeca aprópe pe tóta lumea, sî ca Dvóstra veti remané sengura. De aceea amu lasatu balulu sî m'amu otarîtu sa ve tînu companie in asta séra, (zîmbindu) magulindume cu speranti'a ca-mi veti fi recunoscatóre, dar vedu ca m'amu amagitu. Abiá amu intratu sî ati reinceputu nesfersît'a nóstra cérta.

Dn'a Camp. Asiá dar pentru mine ati fâcatu jertf'a balului? Dreptu sa-ti spunu jertf'a Dtale mi pare fórte suspecta, cine scie ce impregiurare v'a opritu. . . .

Costr. O:

„bune sî durabile petrece, sî de posteritate fiindu „siguru, traesce cu glori'a viitória. De aceea salutu eu din totu sufletulu in mijloculu nostru pre „Escelenti'a Sea, cá pe Tramissulu Majestâtiei Sele „sî i poftescu, cá atotupnterniculu Dumnedieu sa-i „dee sanetate statornica, cá missiunea sea inalta sa „o póta duce la seversîre spre binele obscescu. sî „ca fruptele ostenelelоru sele sa le véda incoronate „cu glori'a viitória."

Celelalte toaste le veti aflá in jurnalele clusiane.

Band'a militara la splendidulu prandiu diplomaticu au esecutatu dupa un'a programa piesele cele mai alese.— La prandiu au luatu parte sî Esc. Sea Gen. Comandantu Ramming, Generalulu de aici, Colonelulu Csapeck sî unu Capitanuací statiunati.—

Clusiu 24 Apr. 6 (Maiu) 1867.

Escelenti'a Sea Domnulu Comissariu regescu transilvanu Contele E. Péchy sosì in deplin'a sanetate in 5 Maiu c. n. a. c. la ½ pe 3 óre in cetatea Clusiu, — primirea i se facù dupa programa, precum amintiiu eri, cu tóta solenitatea. — Eri sér'a fu iluminatiune generela, — ½ la 10 óre ajunse unu conductu de facle la resiedinti'a Escelentiei Sele intre cantarea musicei (Bandei) junimei ev. ref. — Pre candu ajunseiu eu acolo, acum curgea oratiunea, la pórta unde erá coboritu Escelenti'a Sea. La acést'a au respunsu Escelenti'a Sea; insa eu de multimea poporului nu me putui apropiá cá sa audu ce-va, — Jurnalele sciu ca voru reproduce aceste cuventâri. — Dupa cuventâri, urmà intreite éljenuri. — Poporulu erá asiá de indesuitu, câtu abiá inchepea strad'a cea larga a Monasturului, — sî ne voindu a se departá lesne dupa repetîte strigâri de éljen! Escelenti'a Sea esî pre balconu sî in tóte pârtîle multiamì cu palari'a in mâna. — Asiá poporulu multiamitu, incependu music'a mersulu lui Rákoczi se departà incetu. —

Mai caracteristicu, ba chiaru raritate, fu impregiurarea, ca fratii magiari se purtara cu acésta ocasiune fórte moderati sî blandî, nu se audiá injuraturi dela vagabunzi, cá alta data; — ci tóte au decursu cu cea mai mare linisce fâra atacarea séu vetamarea cui-va. — Inscriptiuni séu transparente nu vediúi decâtu la unu locu „Isten hozott."—

Insa ce sa véda — sî sa auda omulu, pre candu cu toti alti ne reintórcemu la a nóstre multiamiti cu decurgerea solenitâtiei, pre atunci eata ca pre candu eramu sa intru in casa! me surprinsa unu sunetu, de mine ne mai audîtu, ce nu-mi putému intipuí ea ce se fia, fiindu plinu de fluieraturi si urlate urite sî sberaturi ne usuate intre ómeni. — Acést'a me suprinsa cu atât'a mai vertosu ca erá sunetulu uritu aprópe de locuinti'a mea — pre la ospetari'a lui Biasini! — Presupuseiu insa in urma, ca ce aru puté fi acést'a, — insa totusi nu credeamu, nici nu sciamu ca ce aru fi fostu sî pentru cine. —

Durere insa, ca presupunerea mea s'au svelitu; fiindca esîndu astadi la ½ 10 óre in foru, numai decâtu intieleseiu din isvoru siguru ca ce au fostu sunetulu acest'a, — adeca: „musica de pisice" (macska zene Katzenmusik) indreptata câtra Escel. Sea Eppulu Fogarasi. — Conducatoriulu audu, ca au fostu unu june magnatu! — Acésta fapta au indignatu pre toti! chiaru sî pre magiarii intielepti.—

Astadi dela 11 óre incepura felicitârile numeróse la Escelenti'a Sea, incependu dela inaltulu Guvernu transilvanu sî finindu-se cu oficiolatulu de Posta. —

Deputatîuni din tiéra au fostu mai din tóte Cottele sî scaunele sasesci. — Intre cele sasesci intre poporenii de rendu vediurâmu sî unu românu imbracatu frumosu cu Cojocu, spunu ca au fostu unu jude din scaunulu Sas-Sebesiului din comun'a Pianu. — Costumele séu vestmintele natîunale sasesci populare cu atâtea cinte de arama atrageau curiositatea publica, — câci pre la noi a rare-ori — ba mai nici odata se vedu astfeliu de vestminte. —

Preotîmea româna de ambe confessiunile inca au felicitatu pre Escelenti'a Sea Comissariulu reg.

Felicitârile au duratu lungu dela 11 óre pâna la 2 óre dupa prândiu; fiindca felicitatorii au tînutu oratîuni lungi, — apoi sî Escelenti'a au respunsu asemenea — dara cu multa afabilitate sî prudintia — asiá câtu au atrasu asupr'a Escel. Sele generala placere iubire sî deplin'a incredere. Escelenti'a Sea au bine voitu a intrebá pre rendu pre toti membrii deputatiuniloru stringendu mân'a la multi. — Escelenti'a Sea Eppulu, rom. cat. Fogarasi, precum intieleseiu, eri dupace conduse gremiulu gubernialu spre felicitare la Esc. Sea Com. reg. numai decâtu s'au sî reintorsu la resiedinti'a sea la Alb'a-Juli'a.—

Toti câti avura norocire a vedé — sî a vorbí cu Escelenti'a, se esprima unanimu: Cumca e unu barbatu eminentu sî prudentu sî demnu de inalt'a-i missiune, — cari insusîri frumóse se potu cetí sî de pre fati'a cea multu serina sî blanda a Escel. Sele. Statur'a Escelentiei Sele e inalta sî frumósa.—

Din vorbiri sî respunsurile publice de sgomotulu poporului putinu putui culege, — atât'a insa sciu de siguru, cumca Escelenti'a Sea s'au esprimatu publicu, precum ca missiunea Escelentiei Sele este spre indestulirea tuturoru fâra deosebire de confessiune sî natîunalitate, — care respunsu precum — se suna — nu aru fi venitu bine in urechile unor'a. —

Cá intregire la cele impartasîte dupa corespundintiele nóstre din Clusiu despre sosirea Escelentîei Sele comisariului reg. estragemu din K. K. urmatórele:

Corpulu oficialiloru comitatensi (comit. Clusiului), calatorira inaintea Esc. Sele pâna la marginea tierei sî lu primira acolo la pórt'a de triumfu ce purtá inscripti'a: „Ddieu Te-a adusu". Ací rostì judele superioru o cuventare de bineventare. La Uedinu (Banffy-Hunyád) erá a dóu'a pórta de triumfu. Aici erá adunata locuitorimea din Calat'a sî proprietarii din Comitatulu Clusiului. La acésta pórta de triumfu rostì N. Gyarmathy cuventarea d bineventare, la care Esc. Sea respunse cu cuvinte frumóse sî intime, a câroru intielesu incuragiau bun'a intielegere, rabdarea sî increderea. Asemenea respunse sî deputatîunei israelite ce lu intempinà acolo. La Capusiu era a treea pórta de triumfu unde cuventà pastorulu ev. ref. Benedek. La a patr'a pórta de triumfu in Gilĕu (Gyalu) fu primita deputatîunea reg. Guvernu, condusa de consiliarulu gub. Iacobu Bogdanu. Banderiulu Clusianiloru asteptà pre Esc. Sea in apropiarea crâsmei „La siapc'a verde" unde conducatoriulu ei Benigni, de calare rostì cuventulu de bineventare. La a cincea pórta de triumfu fu primitu de primariulu de ací insotîtu de comitele supremu bar. Iosi c'a sosirea la a 6 pórta de triumfu, unde Hajos Iános lu intempinà in numele cetatienimei. Respunsulu Esc. Sele se cuprinde in aceea ca densulu se va nisuí a deslegá greutâtîle provocate in tiéra prin referintiele mai dinainte sî au indigitatu, ca succesulu acest'a se póte ajunge prin „incredere sî perseverantia; esprimà dorinti'a de a se vedé spriginitu in directîunea acést'a de barbatii patriei precum sî de comunele acelor'a, asigurà perfect'a indreptatîre egala a diferiteloru natîunalitâti sî confessiuni sî promisse a-si indrepta atentîunea sî asupr'a comerciului sî industriei.—Cele ce s'a mai urmatu scimu din corespundintiele nóstre.

Varietâti.

⁂ Deputatîunea din Scaunulu Sabiiului pentru bineventarea sî salutarea Esc. Sele Comissariului regescu s'a alesu sî tramisu dejá. Ea constà din dd. membrii magistratului: primariulu (burgmaistru) A. Gibel, senat. G. Capp sî vice notariulu H. Kästner; mai departe din judii sateloru: Siur'a mica, Siur'a mare, Cristianu, Rosî'a sasésca, Turnisioru sî notariulu din Cisnadia. Toti membrii deputatîunei suntu sasi, prin urmare informatîunea ce o avusemu in nrulu trecutu se vede ca a fostu numai o gluma politica din partea comunicatoriului.

Dn'a Camp. Ei bine, ori cum va fi, voiu sa te credu; inchipuesce-ti ca te credu sî-ti multiumescu.

Costr. In contr'a pesisimismului sî Dumnedieii se lupta in desiertu!

Dn'a Camp. Bine, bine.— Ei spune-mi ce mai veste, ce se mai petrece prin lume?

Costr. Legi nóue, institutîuni nóue, dîuare nóue!

Dn'a Camp. Totu nou sî ear nou; nu se mai intorcu nici odata la cele vechi; s'au despartîtu cu totulu de bietulu trecutu! Sî spune-mi ce felu de legi, ce felu de institutii?

Costr. Totu dupa esemplulu francesu, nimicu natîunalu.

Dn'a Camp. Sî ast'a ve place Dvóstre! Mai bine decâtu a-ti lasá sa mai aiba putere un'a séu alt'a remasa dela strabuni, ve place sa introduceti acele ce a-ti invetiatu in Franci'a, fâra a vedé de se potrivescu séu nu intr'o tiéra cá a nóstra! Ve vine mai usioru sa aduceti cu topuzulu legi straine fâcute gat'a, decâtu sa ve bateti capulu a prelucrá legi nóune care sa fia copii drepti a celoru vechi ear nu straini.

Costr. Asta mustrare nu me atinge pe mine care, precum sciti, amu fâcutu studiele mele in Germani'a.

Dn'a Camp. Asiá! Uitasemu ca Dta nu ai urmatu in scólele Parisului. Dar cu tóte aceste, se vede ca simpatisezi cu tóte cele ce se petrecu.

Costr. Cu unele, nu cu tóte.

Dn'a Camp. Mai deunadî mi cadiù din intemplare in mâna unu jurnalu de alu Dvóstre sî neavendu ce face incepuiu a cetí; ei bine, me credi. ca déca amu intielesu ce-va, este numai pentruca sciu frantiozesce, altfelu . . .

Costr. Ve credu, cu atât'a mai multu ca sî mie-mi vine greu cate odata.

Dn'a Camp. Cum se póte? Dta care esti neologistu, puristu, mai sciu eu ce; care vorbesci in tiune.

Costr. Asiá este, insa pentru ast'a, nu-mi perdu nici odata din vedere caracterulu limbei. Déca vorbescu in tiune, este fiindca suntu convinsu ca asta terminatîune este mai conforma cu spiritulu limbei nóstre.

Dn'a Camp. Frumósa conformitate! A lungí cuvintele de unu cotu! Me miru cum o adopti tocmai Dta care, mi se pare, pe lânga advocatu, mai esti sî poetu.

Costr. Me incercu intr'adeveru sî eu in óre perdute sa-mi asternu simtîrile sî impresiunele pe harthia, dar n'amu de locu pretentiunea de a fi poetu.

Dn'a Camp. In sfersîtu, facendu versuri, cuvintele aceste lungite sî italianisate, nu-ti suntu o pedeca?

Costr. Dati-mi antâiu voia a ve spune ca cuvintele nu suntu italianisate. V'asiu puté dovedí cu gramatic'a ca terminarea in tiune este fórte drépta sî câtu despre prelungirea cuvinteloru, eu unulu gasescu ca ea este sonora sî placuta. Credeti-me nu suntu aceste caus'a pentru care literatur'a nóstra sufere, o limba atâtu de avuta cá a nóstra, infatiosiéza câi indestule pentru o péna ghibace. Nu lipsescu câile, lipsescu penele.

Dn'a Camp. A! marturisesci in sfersîtu ca ceea-ce se scrie acum'a, nu merita cetire! Marturisesci in sfersîtu ca nu numai limb'a dar sî stilulu, dar sî ideile suntu frantiozesci, atâtu de tare incâtu totu pare a fi tradusu, ear nu compusu. Mai veniti cu spiritu de natiunalitate, Dvóstra cautati alu inadusi . . .

Costr. La ast'a n'amu ce respunde. Dar acui e vin'a? Óre . . . dar nu va veti superá de de ceea-ce voiu spune?

Dn'a Camp. Spuneti!

Costr. 'Mi promiteti ca nu ve veti superá?

Dn'a Camp. Iti fagaduescu.

Costr. Diceti, ti promitu; n'amu incredere in fagadueli; a fagaduí e unguresce sî ungurii nu si-au tînutu nici odata promissiunele fâcute câtra Români.

Dn'a Camp. (zîmbindu) Ei bine, ti promitu, déca nu e altu chipu sa ne 'ntielegemu.

Costr. Ore o mare parte din vina nu cade sî asupr'a societâtiei asupr'a Dvóstre, dómneloru?

Dn'a Camp. Asupr'a nóstra? Suntu curiósa sa aflu cum suntemu noi de vina ca limb'a se strica.

Costr. Me mai intrebati? Dar aruncati o ochire asupr'a societâtiei! Priviti la Dómnele nóstre! Ele au frumosuln rolu de a insuflá copiiloru din cea mai frageda junetia, amoru pentru totu ce este natîunalu. Implinescu ele datori'a loru? Nu vedeti ca limb'a nóstra pare a fi cea francesa, nu totu ce se invatia, se invatia in limb'a francesa. cea romana. Convorbirile tóte in limb'a francesa; Şciu istori'a Franciei, sî n'au idea de istori'a nóstra, in care póte insusi strabuni de a loru au jucatu unu rolu insemnatu. Ve mirati ca tóte acum mergu la noi dupa modelulu Parisului, sî caus'a cea d'antâiu sunteti insusi Dvóstra.

Dn'a Camp. Ei, ei! Pre departe mergi in patriotismulu Dtale! Sa nu se invetie frantiosesce sa nu se vorbésca frantiusesce, candu in tóte inaltele societâti din lume s'a adoptatu limb'a francesa, cá limb'a conversârei, candu frances'a este limba diplomatica. . . .

(Va urmá.)

Impregiurarea de deputatii esîra toti sasi ni o esplica altu impartâsîtoriu asiá: Representantii comuneloru române vediendu-se ca nu suntu toti chiamati, nu putura, cá sa se demita la nici o desbatere in privinti'a deputatîunei. Deputatii comuneloru sasesci asiá dara, pentrucá sa nu se indelungésca lucrulu au trecutu preste scrupululu formalitâtiloru, scapate din capulu locului din vedere, sî au alesu singuri, socotindu ca sî singuri voru puté representá Scaunulu celu locuitu cea mai mare parte de romani. — Nu scimu insa déca informtiunea acést'a e autentica.

⁂ Invitare se face din partea subscrisului Comitetu la deschiderea **„Reuniunei sodaliloru romani“ din Sabiiu**, ce se va face **Dumineca** in 30 Apr. (12 Maiu) a. c. la 5 óre dupa amédi in sal'a cea mare Nr. **24.** a Seminariului gr. or. din locu. Sabiiu 28 Aprile (10 Maiu) 1867.

Comitetulu „Reuniunei sodal. romani.“

⁂ Publicaciune. Decidiendu Comitetulu subscrisu in sensulu §lui 8 alu statuteloru societâtiei române de lectura din Clusiu, conchiamarea adunârei generale pre 3/15 Maiu 1867 care se va tîné in casele parochiale gr. cat. locale,— toti p. t. membrii societâtiei suntu prin acést'a rugati a se infatîsiá in dîu'a numita,— avendu atunci a se publicá statutele intarite din partea Inaltului Guvernu reg. transilvanu.

Dela comitetulu societâtiei rom. de lectura in Clusiu. —

⁂ Purtatorii de epistole din Pest'a voru purtá candu voru fi in functiune atile rosii-albe-verdî. — Asemenea carale postale se dîce ca voru fi colorate cu colorile unguresci.

⁂ Numai fiii patriei in servitiu. Oficialii finantiali pin Ungari'a au capetatu dela dlu ministru de finantie Lonyay indreptarea, cá acei ce nu sciu limb'a ungurésca sa petitiuneze câtu mai curendu pentru posturi in alte provincie. In provinciele ne ungare se face organisarea oficialiloru de finantie sî a vighiliei finantiale sî Maj. S. a sî incuviintiat'o. Deci fiindca organisarea se incepe cu Galiti'a asiá comitetulu tierei se va indreptá cu o rugare câtra ministeriulu de finantie sî chiaru sî câtra Imperatulu, ca in Galiti'a sa nu se priméscа din cei ce intórna din Ungari'a fâra fii de ai patriei. Ceialalti insa sî cu deosebire boemii, cu de cari Galiti'a fù totudéun'a norocita, sa se aplice in tiér'a loru.

⁂ Mari'a Sea Domnitoriulu a primitu, cu ocasiunea recunóscerei sele de domnu alu româniloru, scrisori dela M. S. Regele Bavariei sî dela A. S. S. principele Muntenegrului.

Eri, 20 Aprile, Inaltîmea Sea, in trasura de gala cu patru cai sî escorta, la órele $10^{1}/_{2}$, s'a dusu la câmpulu Filaretului, unde a asistatu la servitiulu religiosu ce s'a fâcutu spre a chiamá binecuventârile a totu putintelui asupr'a acestei tieri sî asupr'a imbelsiugârei pamentului. Acésta procesie a pornitu din délulu Metropoliei, incungiurata de inaltulu cleru care escortá sântele icóne sî móstele sântului Dimitrie. P. S. S. Metropolitulu primatu a condusu sî a oficiatu in vestminte sacerdotale.

„Rom.“

⁂ Din Luxemburgu aducu dîuariele nemtiesci sciri despre agitatîuni francese. Emissarii francesi cari crucescu in susu sî in josu prin tiéra au de cugetu, cá indata ce se va desiertá fortaréti'a Luxemburgu de trupele prussiane sa atîtie o revolutîune in favórea Franciei. Banii inca se dîce ca suntu unu factoru, carele lucra cu multa energie sî succesu pentru unu planu de feliulu acest'a, asiá incâtu candu aru vení lucrulu pâna la o miscare, demonstratîunea in favórea Franciei nu aru amai fi ce-va cu neputintia.

⁂ Regele Greciei caletoresce pre la cabinetele curtîloru celoru mari din Europ'a. In 20 Aprile n. au ajunsu petrecutu de tramisulu seu la curtea din Parisu, Delianni, carele l'a fostu intempinatu la Massili'a.

⁂ (Tergulu Sabiiului de primavéra.) Tergulu de vite au fostu móle; vite se adunasera in numeru marisioru dara pretiulu viteloru au fostu preste totu de mijlocu.

Vite cornute s'au vendutu vre-o 2000 de bucâti, dintre cari o parechie de boi tari nu s'au vendutu mai scumpi de 200 fl., eara cei mai slabi au mersu parechi'a sî cu 50 fl. Oi s'au vendutu vre-o 3000 bucâti, pretiulu acestor'a au fostu dela 8 pâna 12 fl. parechi'a. Porci au fostu fórte putîni; Cai s'au trecutu abiá 800; intre acesti'a au fostu sî armesari fórte frumosi, cari s'au platitu sî cu câte 400 fl. Caii de trasura nu s'au prea cautatu, din care causa au fostu fórte eftini: o parechia de cai de trasu de mijlocu buni se putea capetá cu 100, celu mai multu cu 200 fl.

Productele crude au avutu inca trecerea cea mai buna pelile de miei sî de iezî, cele negre s'au vendutu parechi'a preste totu cu 3 fl. cele albe cu 1 fl. 40 pâna 60 xr., cele de iezi cu 2 fl; pieile de bou s'au datu o parechia de mijlocu cu 29 pâna 30 fl. cele de vaca cu 18 pâna 19 fl. pârechi'a.

Dintre unsori clis'a (slanin'a) au avutu trecere mai buna, mai la inceputu s'au platitu magi'a cu 31 pâna 32 mai târdiu insa sî cu 35 fl; unsórea de porcu cu 38 pâna 40 fl., seulu de óia cu 31 fl.; seulu de vita próspetu, 20 f., uscatu 24 f. magi'a; luminârile de seu 36 f.; sapunulu 24 f.; cânep'a 16 pâna 18 f. magi'a.

Preste totu luatu tergulu liberu au fostu fórte slabu, cumperatori au fostu putîni, nu erá nici o imbulzéla, asiá incâtu se putea asemená cu unu tergu bunu de septemâna. Carele (bucate) inca au fostu putîne, cu tóte ca tempulu erá fórte frumosu. Cu deosebire s'au cautatu grâulu frumosu, galét'a séu chibl'a a mersu, cá sî mai inainte cu 4 f. 53 xr. pâna la 67 xr.; grâulu mijlociucu 4 f. pâna 4 f. 27., celu slabutiu cu 3 f. 73 xr.; bucate mestecate 3 fl. 33 pâna 47 xr.; secar'a nu s'au prea cautatu, cea mai buna s'au datu 3 fl. 7 pâna 20 xr.; ovesulu cu 1 f. 73 pâna 80 xr. chibl'a; cucuruzulu (papusioiulu) preste totu cu 3 f. 20 xr.; crumpenele (cartofii) cele mai bune cu 1 f. 7 xr.; fasolea pâna in 4 f.; sementi'a de cânepa cu 1 f. 67 pâna 87 xr. —

Cu panz'a dura s'au pututu face negutiatorie buna; cotulu vienesu s'au datu cu 21 pâna 24 xr.—

Publicarea

baniloru incursi la fondulu Asoc. dela 2 Aprile a. c. pâna la siedintiia comit. Asoc. din 7 Maiu a. c.

1) prin D. V. Capitanu sî col. Asoc. in Fagarasiu, Ioann Codru Dragusianulu s'a tramisu la fondulu Asoc. 20 fl. v. a cá pretiulu acteloru Asoc. tramise spre vendiare sî anume pentru urmatórele alte: a) ad. gen. I sî II câte 2 esempl.; b) ad. gen. III 3 esempl., c) ad. gen. IV 13 esempl. d) ad. gen. V. 15 esempl. e) ad. gen. VI 13 esempl.

2) Dela D. prof. Zach. Boiu pentru 1 esemplariu din actele adunâriloru gen. V sî VI s'a primitu 95 xr. v. a.

3) Dela D. Protop. sî col. Asoc. in Brasiovu Ioane Petricu pentru 34 esempl. din actele ad. gen. a Asoc. din 1862 dupa subtragerea portului de 1 fl. 90 xr. pentru o lada cu acte nevendute sî retramise la Asoc. — s'a primitu la fondulu Asoc. 10 fl. v. a.

4) Deadreptulu la cas'a Asoc. a intratu dela D. notariu comunalu in Poiana, Nicolae Ciugudeanu cá taxa pentru diploma 1 fl. v. a.

Dela Secretariatulu Asoc. tranne române.

Sabiiu in 7 Maiu 1867.

Nr. 15—2 CONCURSU.

Carele se deschide pe vacant'a statîune invetiatorésca in Comun'a Becskereculu micu.

Salariulu e 147 f. in bani gat'a, 3 jugere de aretura, $^1/_2$ jugeru de gradina, 55 chible de grâu, 10 stangeni de lemne sî cortelu liberu.

Limb'a propunerei e serba sî româna.

Fiesce carele aru dorí a dobandí acestu postu are pâna in patru septemani dela antâi'a publicare, in acésta fóia, a substerne Consistoriului Temisiórei recursulu seu provediutu cu estrasulu de botediu, cu adeverintiele despre sciinticle absolute, despre purtarea sea morala sî politica, sî despre servitiulu de pâna ací.

Din siedinti'a consistoriala scolastica tînuta in Timisiór'a in 16 Martiu 1867.

Nr. 16—2 CONCURSU.

Carele se deschide pe vacant'a statîune invetiatoresca din comun'a Munara.

Salariulu e 47 f. in bani gat'a dela comuna, sî 10 f. 50 xr. cá binevoitoriu ajutoriu dela manastirea Bezdinului, $^1/_4$ jugeru de gradina, 18 chible de grâu, 14 chible de cucuruzu, 50 ponti de sare, 50 pf. de clisa, 8 pf. de lumini, 2 stangeni de lemne sî cortelu liberu.

Limb'a propunerei e româna sî serba.

Fiesce carele aru dorí a dobandí acestu postu, are pâna in patru septemâui dela antâi'a publicare in acésta fóia, a substerne Consistoriului Temisiórei recursulu seu provediutu cu estrasulu de botzu, cu adeverintiele despre sciintiele absolute, despre portarea sea morala sî politica, sî despre servitiuiu de pâna ací.

Din siedinti'a consistoriala scolara tînuta in Temisiór'a in 28 Martiu 1867.

Citatiune edictala.

Dimitriu Soit'a din Saschizu, Scaunulu Sighisiórei, care de doi ani sî mai multu, cu necredintia a parasitu pre legiuit'a sea sotia Ioan'a fiiea lui Mateiu Haller totu de acolo, nesciindu-se loculu aflârei lui de acum, este provocatu prin acést'a cá in restempu de unu anu sî o dî dela datulu de astadi, cu atât'a mai vertosu sa se infatîsieze inaintea subscrisului Foru matrimonialu, câci la din contra sî in absenti'a lui se va dá cursu processului de despârtîre urzitu asupr'a lui.

Sabiiu in 27 Aprile 1867.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu tractului Sighisiórei, cá Foru matrimonialu.

Zacharia Boiu
Protopopu.

Admonitiune

privitóre la imitarea

eticueteloru de pre tortulu de impletitu in fabric'a privilegiata c. r. **Pottendorfiana** de torsulu sî tiesutulu bumbacului.

Subsric'a **c. r. fabrica privilegiata Pottendorfiana de torsulu sî tiesutulu bumbacului,** carea de unu sîru de ani incóce au fostu asiá de norocósa in producerea tortului seu de impletitu, prin o calitate eminenta a fabricatului sî prin o incredere conscientiósa in privinti'a mesurei, incâtu s'au bucuratu de o incuragiare viua din partea stimatîloru Dni negutiatori sî cumperatori: in tempulu mai din urma au observatu de nou cu mare neplacere amenintiarea ce i se face etablissementului seu prin aceea, ca torturi de impletitu inalbite, de cualitate mai rea sî de mai mica mesura, cu tendintia insielatóre, se vendu atâtu aici câtu sî in provincie sub eticuete cu totulu egale cu ale nóstre atâtu **in scrisóre catu sî in infrumsetiare,** parte cu adausulu **à la, cá séu din, ceea-ce de multe-ori mai nici ca se póte cetí.**

Noi amu fâcutu atenti pre stimatii nostri Dni negutietori in privinti'a procederei acestei'a neomenóse sî pagubitóre pentru noi, prin cercularele din 10 Maiu 1858, sî acum'a ne luâmu libertate, a insciintiá, ca de órece in tempulu din urma iérasi s'au ivitu adeseori astfeliu de eticuete falsificate, ne-amu vediutu siliti a cere ajutoriulu judecatorieloru inalte, pre bas'a legei de scutirea marceloru sî a mustreloru, din 7 Decembre an. 1858.

Deci ne luâmu libertate a rugá in interesulu comunu, pre dnii nostri negutiatori, cá sa fia cu luare aminte la astfeliu de abusuri sî falsificâri, ce se facu cu eticuetele nóstre, sî candu s'aru iví vre-unu asfeliu de casu, indata sa binevoiésca a ne insciintiá, cá sa ne putemu aperá dreptulu nostru pre calea legei.

Cá sa se póta cunósce mai bine fabricatulu nostru celu adeveratu, de astadi incolo vomu tiparí pre tóte eticuetele de pre tortu de impletitu cu **colóre négra adres'a depositului nostru din Vien'a, Stadt, Hohenmarkt nr. 9, in cas'a cea mica a baronului Sin'a.**

Vien'a 10 Aprile 1867.

Fabric'a priv. c. r. Pottendorfiana de torsulu sî tiesutulu bumbacului.

Depositulu comissiunalu atâtu de torturi de tiesutu câtu sî de impletitu alu ces. r. priv. fabrice Pottendorfiane de tortu sî de tiesutu — se afla de mai multi ani la

Antoniu Bechnitz
in Sabiiu piati'a mica nr. **424**

Burs'a de Vienn'a.

Din 28 Aprile (10 Maiu) 1867.

Metalicele 5%	59 40	Actiile de creditu	177 20
Imprumut. nat. 5%	70 10	Argintulu	127
Actiile de banca	724	Galbinulu	6 07

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 36. ANULU XV.

Sabiiu, in 4/16 Maiu 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Reuniunea Sodaliloru români din Sabiiu.

Sabiiu 30 Aprile

Dîu'a de astadi fu pentru noi românii Sabiienii o dî — cu totu dreptulu potu dîce: insemnata, sî speranti'a nóstra e, ca ea va deveni in scurtu tempu de asemenea insemnatate sî pentru altii.

Sodalii (calfele) români dela feliurite meserii, cari se afla aici, sub conducerea Domnului Redactoru alu „Telegrafului Romanu“ Nicolau Cristea, formara cu câte-va luni mai inainte o societate, alu cârei scopu erá, cá membrii ei sa se intâlnésca in tóta septemân'a de 2—3 ori sér'a dupa finirea lucrului, spre a ascultá óre-care prelegeri privitórie la istori'a sî starea de fatia a meserieloru, a se deprinde in esercitiulu limbei vorbite sî scrise, precum sî in computu sî in cantâri. Latîndu-se scirea despre infiintiarea acestei societâti, sodalii români se strinsera pre lânga zelosulu loru conducatoriu, care punendu-le la inima importanti'a stârei loru sî chiamarea cea mare a acelei'a fatia cu poporulu nostru celu mai cu totulu strainu de câtra meserii sî in genere fatia cu buna starea tierei, i aduse pâna a se convinge ei insisi de necessitatea unei intruniri regulate sî permanente. Astfeliu insotîrea deveni totu mai multu sî mai luminatu la cunoscinti'a chiamârei sele, sî spre a satisface acelei'a, la cunoscinti'a necesitâtiei unoru legi, cari sa aduca sî sa tîna in ordine viéti'a ei; sî emanara apoi din consimtiementulu tuturoru nisce statute, cu câtu mai usióre sî mai simple, cu atât'a mai meritóse sî mai garantatóre de consistintia. Statutele inainte cu câte-va septemâni se substernura pe calea Oficiolateloru locale Inaltului Guberniu regescu transilvanu, dela care sosira intru tóte aprobate sî intârite. Esc. Sea P. Archiepiscopu sî Metropolitu, Andreiu Baronu de Siagun'a, precum dela primii germini ai acestei insotîri aprobase intreprinderea, sî prin oferirea unei sale in institutulu archidiecesanu i deduse unu documentu prea imbucuratoriu de viulu seu interesu pentru dens'a asiá sî acum, la rugarea unanima aduse la inalt'a-i cunoscintia prin o deputatîune anumita, se indurase a primí patronatulu asupr'a ei; de Presiedinte alesese Reuniunea pre conducatoriulu seu de pâna ací, Dlu Redactoru Cristea, sî preste totu se constituise in launtrulu seu, *) — sî asiá dîu'a de astadi se statorise a fi dîu'a deschiderei „Reuniunei sodaliloru români“ din Sabiiu; insa mai multu numai cá in familia, fâra multe forme ostentative.

Inca diminéti'a se tramisera bilete de invitare — culese sî tipârite de insusi membrii Reuniunei — pe la inteliginti'a romāna de tóta clas'a de aici; la 5 óre dupa amédî sal'a respectiva se umplù preste asceptare de óspetii invitati; preotîme de ambe confessiunile româniloru, amploiati, profesori, medici, advocati, negutiatori, professionisti, tierani, sî junimea studiósa dela feliuritele institute de aici, cari cu totii doreau a manifestá consimtiementulu loru pentru tiner'a intreprindere sî a participá la o serbatóre cu totulu nóua in sinulu poporului nostru. Dlu Preside Cristea deschise festivitatea cu o scurta reprivire asupr'a inceputului sî desvoltârei meserieloru sî in mesura superióra a artîloru, la popórele vechi asiatice, apoi se pogorí la popórele de lânga Marea meditierana: Greci sî Romāni cari lasara dupa sine radie neperitóre ale spiritului loru, apostrofà in putîne cuvinte, ca astadi acele popóre dau tonulu in Europ'a, sî in lume, unde meseriele suntu mai desvoltate sî in fine perveni la poporulu nostru, care pân'acum a fostu marginitu numai pre lânga „bâtiulu pastoriului sî córnele plugului“, sî cârui'a prin imbratîsiarea meserieloru i se deschide unu câmpu largu de activitate pacinica, folositóre sî binefacatóre. Corulu sodaliloru, condusu de Dlu Invetiatoriu de cantu in Institutulu archidiecesanu, P. Diaconu Dimitriu Cuntianu, care cu zelu prealaudabilu inca dela intemeiarea societâtiei instruise pre sodalii in câte 2 óre pre septemâna in cantâri, intonà in cuartetu poesi'a lui Bolintinénu „Pe o stânca négra“, carea, esecutata cu promptitudine, produse cea mai viua multiamire in ascultatori. Acum Dlu Preside, aducendu la cunoscinti'a adunârei o scurta genesa a infiintiârei societâtiei sî provocandu-se la statutele ei, ce fiacare membru le avea in mâna, multiamí in cuvinte alese Esc. Sele Dlui Metropolitu Baronu de Siagun'a, la alu cârui nume adunarea insufletîta pronuncià veneratîunea sea prin intreite: „Sa traiésca!“ apoi onorabililoru p. t. óspeti, cari sî mai nainte prin contribuiri generóse manifestasera iubirea loru câtra infiintiend'a societate, in fine Dlui Invetiatoriu de cantu Cuntianu, care a pusu atât'a ostenéla pentru unu ramu fórte insemnatu alu culturei tineriloru sodali, provocandu sî pre tinerii reuniti a aretá simtiemintele loru de multiamita, la care acesti'a prorupsera in strigâri de bucuria.

Dlu Capitanu in pensiune, Const. Stezaru, caldurosulu partinitoriu a totu ce este bunu sî salutariu, rapitu de insufletîrea, ce i o dete acestu momentu, care in adeveru póte deveni epocalu intru un'a parte a vietiei nóstre sociale, pasî la mijlocu, sî 'n cuvinte nemaiestrite, dar cu puterea magica, ce i o inspirà convictîunea cea mai profunda, dete cursu simtiementeloru sele de bucuria pentru acésta dî, demarcà in cate-va linii insemnatatea acestei reuniuni, ce e chiamata a legá inteliginti'a cu poporulu sî a formá stratulu de mijlocu intre aceste dóue; apoi adressandu-se câtra Dlu Preside sî pronunciandu meritulu DSele, ce venitorimea cu recunoscintia sî lauda lu va pastrá, i multiamì pentru punerea in lucrare a unei idei atâtu de fericite, in fine intorcendu-se câtra tinerii sodali, in cuvinte parintesci sî 'n tonulu unui adeveratu românu, „intru carele viclenia nu este“, i provocà cá pre „dragi copiii sei“ a se purtá totdeun'a astfelu, incâtu sa faca onóre sî bucuria poporului nostru, care astepta sî dela ei in parte unu venitoriu mai bunu,— promitiendu din partea sea dupa putintia totu spriginulu prin cuventu sî fapta.— Sodalii intonara acum totu in cuartetu bine arangiatu, cá sî d'antâiu, o a dóu'a poesía dela Bolintineanulu; „Cá unu globu de auru“, carea secerà aplause sgomotóse de câtra toti ascultatorii,— sî cu acést'a se 'ncheià festivitatea, ce mi propusei a o descrie in câte-va cuvinte pentru publiculu „Tel. Rom.“

Câtu pentru membrii acestei Reuniuni pline de sperantia, s'au insinuatu pân'acum 2 maiestri romani de aici: unulu pantofariu sî altulu legatoriu de cârti, sî 30 sodali, dintre cari: 14 pantofari séu cismari, 2 fauri, 4 tipografi (2 culegatori, 2 tiparitori), 1 mesariu, 1 petrariu, 2 zidari, 3 bardasi, 1 covrigariu, 1 croitoriu, 1 pardositoriu, 1 lacatariu; dar credu, ca suntu inca mai multi, cari séu ca n'au sciutu inca de acésta reuniune, séu apoi s'au tînutu reservati panacandu i voru vedé pornirea, dar acum vediendu-i inceputulu atâtu de frumosu sî scopulu atâtu de folositoriu, sperâmu ca se voru alaturá sî ei lânga fratii loru.

Deci, fiindca scopulu acestoru sîruri nu este a laudá o intreprindere, ce inaintea fia-cârui Românu cu inima se lauda ea insasi, pentru aceea, de-sî asiu avé multe bune de a dîce atâtu in privinti'a lucrului, câtu sî a persóneloru— câci, incâtu sciu acésta reuniune este cea d'antâiu de felulu seu in patri'a nóstra,— me marginescu de asta data numai pe lânga rolulu de referinte. Un'a insa nu potu a nu o pronunciá sî aici, dorinti'a adeca, cá sa ne ajute Ddieu a vedé in scurtu tempu prin tóte orasiele patriei nóstre resarindu asemenea reuniuni sî punendu-se in legatura fratiésca unele cu altele pentru inaintarea imprumutata in cultura,— spre care scopu sî rogu pre Reuniunea nóstra a publicá câtu mai curendu statutele sele. *) b.

Evenemiute politice.

Sabiiu 3 Maiu.

Despre terminulu incoronârei vedemu ca dîuaristic'a cea mare e in nesigurantia. Precandu unele o punu pre 2 Iuniu n. altele o amâna pre 10 Iuniu sî altele sî mai departe. Unu corespundinte alu Pressei celei nóue dîce ca terminulu acest'a nu se póte fipsá, din causa ca elu aterna dela unele pregatiri neamanabile sî fâra cari nu póte sa se faca incoronarea. Pregatirile aceste insa suntu de asiá mare insemnatate, incâtu nu póte fi vorba ca acele sa se deslege numai in sboru. Inainte de tóte, propunerea de impacare ce se primì in diet'a ungurésca, are lipsa de aprobatîunea séu consimtiementulu senatului imperialu, sî déca voru sî fi ici sî colea unele puncte preste care se va puté trece mai ingraba, pre lânga unele reserve, de a se regulá mai bine dupa acést'a; afacerile finantîale cari trebue regulate nu se voru putea trece numai asiá usioru. Dupa aceste vine diplom'a inaugurala, carea va cere o desbatere seriósa, pentruca Imperatulu carele are sa jure pre dens'a trebue sa promita padîrea tuturoru legiloru ce suntu in vigóre sî aceloru ce va aduce diet'a— cu conscientiositate. Legile care se afla acum in vigóre suntu cele dela 1848 sî aceste au a se supune unei revisiuni inainte de aceptarea diplomei inaugurale din partea Imperatului. Pentruca nu va presupune nimenea ca Imperatulu va jurá unii articuli de lege dupa cum se afla ei in legile reabilitate din 1848. Ministrii unguresci trebue sa implinésca revisiunea aceloru legi prin dieta. Pâna nu se voru impliní tóte aceste sî pâna candu legile nu voru fi inarticulate formalu nu póte fi vorba de acceptarea diplomei inaugurale sî nici de incoronare.

Dupa scirile ce le aveamu pâna eri despre diet'a Ungariei, acést'a nu a pututu tînea siedintie din causa ca nu suntu deputati de ajunsu spre a aduce concluse. Unii afla in impregiurarea acést'a o tactica, prin carea deputatii voru sa sondeze, séu romanesce dîsu, sa pipaie terenulu sî apoi sa se apuce de desbateri.

Acum avemu telegrame cari ne spunu, ca luni in 13 Maiu s'a impârtîtu, avendu diet'a siedintia, in nóue despartieminte spre impârtîrea lucrâriloru legilatórie.

Intr'aceea dincolo de Lait'a se lucra cu energia pentru cele de lipsa la convocarea senatului imperialu. In nr. trecutu aretaremu statorirea unei liste de denumiri de membri in cas'a de susu. Acele nume se publicara acum ca intârite cu unele adause inca. Pentru cas'a deputatîloru s'a denumitu presiedinte Giskra. Mai departe aflâmu ca deschiderea senatului imperialu se va face prin unu cuventu de tronu, carele sa inaugureze actiunea parlamentaria cu promiterea de concessiuni liberale in o mesura mai mare. Dupa aceea sa se desfasiure desbaterea adresei.

O alta greutate aparù dîlele trecute pre orizonulu constitutiunalu din mesurile cele din urma ale dietei croate, care in siedinti'a din 11 Maiu n. au conclusu la propunerea lui Perkovac ca prin presidiulu dietalu sa se róge Maj. S. sa sanctiuneze articululu dietalu dela 1861 privitoriu la immunitatea deputatî-

---

*) Se voru face cunoscutu cu alta ocasiune membrii, cari constitue comitetulu R.)

*) Se sî publica mai la vale. Red.)

loru, cá ori-ce deputatu sa nu póta fi nici trasu la respundere nici sa se póta vatemá cum-va in libertatea sea pentru pârerile sele date in dieta, pentru ca representantii natîunali pâna atunci, pâna candu nu se va sanctiuná acestu articulu, se voru feri de ori-ce votare. Dupa unu telegramu privatu la Pres-s'a cea nóua diet'a insa si-a suspendatu siedintiele pâna candu nu se va sanctiuná legea susu amintita. Se astépta disólverea dietei. Pentru lamurirea acestei cestiuni mai lasâmu sa urmeze inca unele date de prin dîuarie atâtu aici câtu sî deosebi la revista dîuaristica. Dupa unu telegr. la „Sieb. Bl." legea croata e sanctiunata. Asceptâmu cu inordare sa vedemu ce va urmá acum mai departe.

Scirile despre cestíunea Luxemburgului suntu astadi mai multu séu mai putînu tóte impacatóre.

In siedinti'a din 7 l. c. a conferintiei din Londonu s'au primitu cu unanimitate projectulu de tractatu afara de unu articulu. Engliter'a adeca nu au vrutu sa se invoiésca cu punctulu alu treilea din projectulu de impacare, care privesce la garanti'a neutralitâtiei marelui ducatu. In urm'a unei contr'a propuneri din partea celoru-lalti plenipotentiati lordulu Stanley se dechiará, ca senatulu ministerialu englesu se va mai consultá inca odata in privinti'a afacerei acestei'a sî apoi in siedinti'a viitória si va face cunoscuta opiniunea sea definitiva. Dealtmintrea din Parisu se insciintiéza dejá, ca lordulu Cowley aru fi descoperitu cabinetului de acolo deflnitivu, ca Engliter'a se invoiesce, cá sa priméasca garanti'a neutralitâtiei Luxemburgului. Pre lânga tóte sperantiele de pace, cari resulta din cele impartâsîte, Franci'a se inarméza in continuu sî Prussi'a arata diligintia mare, sî dîuariulu „Wiener Abendpost" istorisesce cu deosebire despre inarmârile din Prussi'a.— Scirile din urma, intre cari sî o particica de telegr. dela Pest'a in foile de aici, anuntia ca tractatulu in privinti'a Luxemburgului e incheiatu.

De alta parte totu mai cu mare siguratate se spune, ca Regentii Europei voru conveni la Parisu; unele sciri mergu asiá departe incâtu credu ca convenirea acést'a se va desvoltá in unu congresu europeanu.

Ce face Russi'a? „Zukunft" aduce o corespundintia originala de lânga Vistul'a cu datulu de 8 Maiu, carea dice ca cuprinde urmatórele:

In cercurile oficióse din Russi'a s'au latîtu scirea, ca din Petersburgu s'aru fi demandatu, cà la liniele câlei ferate dela Witebsc=Poloc, Bialistoc, Covno sî Viln'a sa se faca pregatire pentru transportarea unoru espeditiuni de trupe mai mari. In diferite statiuni principali ale aceloru linii au sî primitu oficierii de stabulu generalu sî de genia telegrafulu, cari sî corespunde cu ministeriulu de resbelu din Petrupole. Judecandu dupa procederea acést'a sî dupa marsiurile trupeloru, ce s'au inceputu in Poloni'a sî in provinciele dela resaritu, se vede ca Russi'a vrea sa faca pregatiri mari de resbelu. Intre oficierii rusesci, cari suntu stationati la marginea dela Vistul'a se vorbesce dejá pre fatia ca au sositu momentulu, cá sa se incheie cu Franci'a socotel'a restanta a resbelului dela Crimea. In armat'a rusésca se iéu cu iutiéla mare mesuri nóue sî se facu straformâri. Licentiatii s'au conchiamatu iérasi. Unu regimentu de garda pre tempulu de resbelu constà din 2000 soldati, de câte dóue batalióne, ceea ce dupa mod'a francesa da unu prospectu mai usioru in privinti'a doctrinei, decâtu o manipulare mai mare la numeru. Acum'a, pâna candu nu s'au facutu inca nici o ordinatîune faptica in privinti'a mobilisârei, consta unu regimentu de garda din 1200 soldati. Suboficierii plasei acestei'a de trupe s'au inarmatu dejá partea cea mai mare cu puscile cele nóue americane (Hinterladern); eara ceilalti soldati voru capetá puscile acestea in restempu de dóue luni. Eara regimentele sî bataliunele venatoriloru au mai preste totu pusci nóua dupa sistem'a moderna. Se dîce mai incolo, ca reorganisatîunea despartieminteloru neregulate de cozaci aru fi sanctiunata dejá de imperatulu, prin care s'aru fi immultîtu tare numerulu loru— sî totu de odata s'aru fi maritu sî bravur'a cavaleriei acestei'a usióre. In fine voiu se amintescu, ca sî in marin'a de resbelu din Russi'a domnesce o activitate mare. Firm'a de construirea corabieloru a dloru Charles Mitchell sî Comp. din Newcastle=on=Uyne s'au obligatu, ca in tempulu celu mai scurtu va construí pentru regimulu rusescu trei corabii nóue cuirassate (Panzerschiffe). Sî precum spune dîuariulu russescu „Marine-Journal" au sî calatoritu din Cronstadt cinci oficieri de marina la Newcastle, cá sa ingrijésca pentru construirea aceloru nâi.

Din Belgradu se scrie lui „Zukunft", ca in 6 Maiu s'au dusu din Serbi'a sî trupele cele din urma turcesci, cari mai erau; — sî ca pre pamentulu Serbiei nu se mai afla nici unu soldatu turcescu. Pre Pasi'a turcescu l'au petrecutu ministrulu de esterne sî celu de resbelu, toti oficierii de statu sî mai multi senatori din Serbi'a pâna la Semlin. Din castelu fu salutatu cu 21 descarcaturi de tunuri.

Revista dîuaristica.

In Croatî'a dîce N. Fr. Bl. iau lucrurile unu cursu neplacutu sî neasteptatu.

Propositîunele unguresci, prelânga tóta impacaveritatea loru, au putînu prospectu, de a fi primite. Precum se vede partit'a unionistica sî in dieta este in minoritate, sî cele dóue partide natîunale unite voru respinge invitatîunea din Pest'a. Credemu ca acest'a nu va terorisá pre regimu, ci elu va intrebuintiá mijloculu constitutîunalu alu disólverei sî alegeriloru nóue. Regimulu nu póte lasá, cá sa se pericliteze esistinti'a imperiului sî organisatîunea lui finala prin diet'a din Agramu. (Supositîunea acést'a nu s'a adeveritu. R. T. R.)

„Agr. Ztg.", organulu partitei Mazuranic, descopere totu planulu partitei natîunale:

Refusarea simpla prin resolutîune póte ca s'aru face de astadata tocmai de partit'a aceea, carea mai inainte in sessiunea dietala 1865/6 erá opusa asiá de tare in directîunea contraria (adeca cea „natiunala=liberala", séu partit'a Strossmayer). Insa sub impregiurârile presente s'aru puté lasá de acést'a sî fractîunea din urma s'aru puté acomodá influintiei moderatóre a partitei independinte=natîunale (Mazuranic). Partit'a din urma póte ca este chiamata, de a jucá rol'a mijlocia intre autonomistii cei mai mari sî intre unionisti.

Se póte insciintiá, fâra de a comite vre-o indiscretiune, ca propunerea regia cu conclusulu dietei unguresci din 9 Aprile din comissiunea de nóue, in care, precum e cunoscutu, suntu represeutati sî unionistii in mesura egala cu celelalte dóue partite, s'au respinsu unanimu; pentru aceea propunerile sî projectele acestea nici nu se mai iau dupa cuprinsulu loru de acum'a in plenulu dietei in considerare. Chiaru dlui Stojanovic, carele au fâcutu pasulu celu mai cutezatoriu in directîunea unionista, sî au mersu sî mai departe de cum au fostu iertatu, pare ca i au trecutu voi'a, de a-si dá obligatulu seu votu separatu.

Prin urmare este fórte probabilu, ca dela comitetulu de nóue, — a cârui parere prelânga tóta grabirea, ce s'aru puté face, nu va ajunge inaintea dietei, fâra cam pre la mijloculu septemânei acestei — avemu sa asteptâmu o aprobare a majoritâtiei a celoru (6 voturi) natîunale unite, care se va face sub influinti'a Dlui de Mazuranic, sî de o parte aru multiamí loialitatea fatia cu corón'a precum sî dignitatea sî cererile cele drepte ale tierei nóstre fatia cu Ungari'a. Din punctulu acest'a de vedere tramiterea deputatîloru din partea nóstra la diet'a ungurésca de incoronare numai atunci s'aru parea a fi cu putintia, candu mai intâiu s'aru uní cererile amintite pe basea paritâtiei (egalei indreptâtîri), cu Ungari'a si s'aru recunósce.— Unio-

---

FOISIÓRA.

IMPACAREA.

PROVERBU.

(„Convorbiri literarie")

SCEN'A II.

D-na Campinescu, Costrelu.

(Urmare.)

Costr. Acést'a mi se spune din tóte pârtîle: s'a adoptatu in tóta lumea. A siu dorí sa sciu in care lume? A-ti auditu vreodata italieni, germani séu poloni vorbindu in tiér'a loru, intre densii o alta limba decâtu a loru? Limb'a francesa este cea diplomatica! Fia! dar dómnele, domnisiórele domnii nostri suntu ei cu totii diplomati? Aru fi tristu déca amu voí a introduce cu ori-ce pretiu diplomati'a prin salóne.

Dn'a Camp. Insa nu veti puté tagaduí ca limb'a francesa e mai .... cum a-siu dîce, mai culanta.... mai...

Costrelu. Eu vedu ca vorbimu de o óra romanesce sî ca ne vine fórte usioru.

Dn'a Camp. Vedu ca vrei sa nu se mai invetie limb'a cea mai perfecta, pentru ca nu o iubesci Dta.

Costr. Eu o iubescu fórte multu, sî convinu ca studiulu ei este neaperatu. Insa studiulu limbei nóstre trebuie sa fia lucrulu principalu, temeli'a, limbile straine numai ornamenturi.

Candu cine-va, vorbindu séu scriindu frantiozesce, face vre-o gresiéla, vedî surisuri de compatimire pre tóte budiele. de elu sermanulu! E unu omu perdutu in ochii multor'a! Candu insa nu scie sa-si esprime ideile in romanesce séu candu nu scie nici macaru a scrie séu a cetí, insusi limb'a lui, acést'a pare unu lucru naturalu.

Dn'a Camp. Dta te arunci in estremulu contrariu! Dar asiá sunteti cu totii care a-ti fostu in Germani'a. Nepót'a mea Aglae nu-mi scrie decâtu in romanesce, nu viséza decâtu romanismu, sunteti cu totîi esaltati!

Costr. Nepót'a dvóstre va fi cea intâiu domnisióra care va simpatizá cu mine. Asceptu cu nerabdare momentulu in care voiu fi presentatu domnisiórei Aglae.

Dn'a Camp. Momentulu nu este departe. Preste dóue trei dîle va sosí.) Câtu despre simpatie paremise ca cu totu contrastulu ce pretindî ca este in ideile Dtale sî ideile tuturoru domnisióreloru nóstre, totusi s'a gâsitu vre-un'a care te-a fâcutu ganditoriu....

Costr. Pre mine? O! ve amagiti!

Dn'a Camp. Me temu ca nu. La verst'a Dtale, sa fugi de baluri, sa preferi a petrece o séra intréga, cantandu unu duetu cu o betrâna cá mine.... I-ti spunu inca odata ca-mi dai suspectu. Domnisiórele nóstre, câtu de putîna simtîre patriotica sa aiba, dupa dîsele Dtale, suntu gratióse sî placute sî sciti amorulu nu-si bate capulu de limb'a in care se esprima, chiaru graiulu ochiloru i este de ajunsu pentru a produce intielegerea cea mai armoniósa....

Costr. Aslá este .... insa nici un'a din domnisiórele nóstre nu mi-a intunecatu mintea.

Dn'a Camp. Ochiulu meu e prea esperimentatu pentru a gresî.

Costr. Ve dau parol'a mea ca....

Dn'a Camp. (iute) Atunci ti-a remasu vre-o dómna din Germani'a inca fórte vie in memoria. (Costrelu tace) De ce taci?

Costrelu. Fiindca .... pentruca...

Dn'a Camp. Fiindca ... pentruca ... Amu gâcitu in sfersîtu enigm'a pentru ce nu simpatisezi cu francesii! — Va fi vre-o blonda cu ochii albastri, vre-o dîna incantatóre cu perulu de auru sî cu o stea in frunte. Dar respunde! De ce nu respundî? Ce pleci ochii la pamentru?

Costrelu. (cu invalmasiagu) Sa respundu? ... ce voiti sa respundu?

Dn'a Camp. Suntu curiósa sa sciu ce feliu este dómn'a care se vede ca tea robitu asiá de cumplitu. Sî ea de siguru are idei romantice, privesce lumea prin valulu idealului. N'ati cetitu impreuna suferintiele lui Werther? Vedî ca cunoscu sî eu unele Produceri a literaturei germane, de-sî in traducere francesa. A-siu pune remasiagu ca se numesce Lotte.

Costrelu. Ve insielati are unu nume care ve este fórte cunoscutu, se numesce Aglae.

Dn'a Camp. Aglae, cá nepóta-mea? Acést'a o face indoitu interesanta in ochii mei. Dar spune-mi; istorisesce-mi; cum v'ati cunoscutu, cum ..

Costrelu. O! curiositate! Tu te numesci femee!

Dn'a Camp. Me faci nerabdatóre. Inchiiesce-ti ca esci la spova ... voeamu sa dîci confessiunalu. Hai! Marturisesce-ti pecatele sî dobendí iertare!

Costr. Ve asceptati la vre-unu romantiu; la vre-o istorie estraordinaria, plina de aventuri sî veti audî o intemplare nu se póte mai simpla sî mai prosaica.

Dn'a Camp. Incepe me rogu, fâra preambule.

Costr. Aveti sa me rideti.

Dn'a Camp. (Zimbindu) Multu ai sa me mai faci sa asceptu? Hai! Ieti curagiulu in dinti, tusiesce sî incepe!

Costr. Sciu ca-mi sapu eu singuru gróp'a, dendu-ve pentru viitoriu materie indestula pentru a me luá in risu, dar ce e de fâcutu? Incepu.

nistîi (representati in comissiunea amintita prin trei voturi) póte ca se voru incercá din contra, cá sa faca o modificatiune in program'a Zivcovica, amesuratu impregiurâriloru, basandu-se pre reserv'a loru de magnati; acést'a aru insemná cam: tramiterea representantîloru la diet'a de incoronare, dupa ce se va fi recunoscutu mai antâiu din partea Ungariei autonomi'a Croatîei— inclusive Fiume— in cuprinsulu ei intregu, dupa cum o cere art. 42 (§ 4.) Acést'a póte va fi lucrulu celu mai estremu, dupa care se voru nesuí unionistîi sub impregiurârile de fatia— ceea-ce o aducemu inainte, cá sa dâmu unoru ilusiuni provocate prin informatîuni rele o indegetare chiarificatóre.

De altmintrea unu lucru sa scie de acum'a cu siguritate, sî acel'a este: ca la diet'a ungurésca pâna in 15 c. din partea Croatîei nu se voru tramite representanti. Ba s'aru putea predîce mai cu siguritate, ca la diet'a pestana nici odata nu se voru tramite representanti din partea Croatîei.

Pâna candu au esistatu o Ungaria, in care popórele cele diferite ale tierei se intielegeau intr'o limba neutrala, pâna atunci representatîunea Croatîei unite in diet'a ungurésca avea unu intielesu. In o dieta magiara insa interventîunea ablegatîloru din Croatî'a n'aru fi alt'a decâtu o comedia, rapitóre de tempu. In scurtu: de candu s'au fâcutu Ungari'a Magiaria, Croatî'a nu mai are locu in diet'a Magyarország-ului celui nou.

Statutele pentru „Reuniunea sodaliloru romani" din Sabiiu.

Scopulu.

§. 1. Reuniunea sodaliloru romani are de scopù inaintarea in cultura, cu deosbebire insa inaintarea in castigarea cunoscintieloru reali.

Mijlocele spre ajungerea scopului.

§. 2. Spre ajungerea scopului, reuniunea statoresce unele dile, respective seri in septamana, in cari se aduna laolalta, cá sa asculte propuneri: privitórie la starea industriei din trecutu si presentu, la starea comerciului si miscarea lui, la legatur'a industriei, comerciului cu agricultur'a si alte economii; din sciintiele reale; apoi pentru recrearea si cultura spirituala sa se ceteasca objecte de natura beletristica, poesii si in fine sa se faca deprinderi in scriere, computu sî cantâri.

In adunârile reuniunei lecturile si discussiunile politice si confessiunale suntu eschise.

Membrii reuniunei.

a) §. 3. Ordinari. Ori-ce industriesiu romanu, incependu dela sodalu (calfa) in susu, póte fi membru ordinariu.

b) Conlucratoriu. Ori-ce romanu, carele va contribui séu cu ajutóre, materiali, séu cu ajutóre intielesuale, propunendu regulatu la anumite óre, din vreunulu din objectele atinse in §. 2, e membru conlucratoriu.

c) Onorariu. Ori-cine va motivá prin vreunu altu ajutoriu reuniunea, de alu alege intre membrii sei, insa fara de a respunde insusiriloru de sub a) sî b) déca voesce, va fi membru onorariu.

Antistii.

§. 4. Reuniunea sodaliloru romani si va alege inainte de tóte unu patronu, sub a carui scutintia si va pune intreprinderea sea. Mai departe unu presiedinte sî vicepresiedinte, unu notariu, unu casieru, unu controloru sî unu comitetu de patru membrii.

Patronulu se alege pre viatia.

Ceilalti se alegu la finea fiacârui anu in lun'a lui Decembre, Duminec'a a dou'a.

Afara de presiedinte, carele póte fi alesu si din membrii conlucratori, ceilaltî se alegu numai din membrii ordinari.

Indatoririle comitetului.

§. 5. Comitetulu, sub conducerea presiedintelui, sî in casuri de absentia a vicepresiedintelui, se va ingrigi de adminisratiunea reuniunei, precum de primirea noiloru membrii, de ingrijirea si intrebuintiarea averei reuniunei, de tinerea in ordine a localitâtiei, unde se aduna membrii, de mobilele si recuisitele de lipsa in localitate; in fine la casu candu reuniunea va avea vreo festivitate, sî de ordinea de lipsa la aceast'a

Comitetulu va tînea spre sfersitulu de mai susu siedintie regulate, incependu dela Ianuarie, in fiacare a douá luna, Duminec'a dintaiu, la care siedintie presiedintele va aduná comitetulu prin notariu.

Resultatulu siedintieloru de comitetu, cá concluse ale unei maioritâti statatóre din doi membrii ai comitetului, candu voru fi ambii presiedinti si de trei membrii, candu va fi numai vicepresiedintele de fatia,—se depunu in unu protocolu, carele la finea anului se asterne reuniunei

Notariulu pórta protocolulu.

Casieriulu porta computuri despre ajutórele intrate sî despre spesele esite din averea reuniunei.

Controlulu contrasemnéza cuitantiele pentru spesele din averea reuniunei.

Averea.

§. 6. Reuniunea va statori insa o tacsa de fiacare membru ordinariu, carea o va regulá in adunarea generala la finea fia-cârui anu.

Cu aceasta ocasiune se va face controlu de ducerea socoteleloru cu optu dile inainte de alegerea cea noua a presiedintelui si a comitetului.

Daruiri de totu feliulu reuniunea le va primi cu multiamita dela toti binevoitorii ei.

Spesele.

§. 7. Comitetulu va chieltui din sum'a ce i se va preliminá la finea anului:

a) pe foi periodice (nepolitice);
b) pe cârti pentru lectura;
c) pe mape, globuri si alte instrumente necesarii la inaintarea scopului reuniunei.

Intrarea si esîrea din reuniune.

§. 8. Doritoriulu de a fi membru ordinariu séu conlucratoriu are a se insinuá la presiedintele, carele i va spune obligamentele ce le are cá membru, precum sî beneficiele. Déca le primesce, notariulu se insarcinéza alu trece in numerulu membriloru sî la cea dintâiu convenire (in ór'a de propuneri) se face cunoscutu reuniunei.

Acei ce voru sa parasésca reuniunea, o potu face, déca voru fi corespunsu indatoririloru statorite pâna la finea lunei, in carea vrea sa pasiésca afara.

Acei membri inca voru fi priviti cá esîti din reuniune, cari in siése septemâni, afara de casu de bóla seau alta causa momentósa, nu voru cercetá órele de propuneri.

Adunarea generala.

§. 9. Adunarea generala, carea va tîné la finea fia-cârui anu consultâri, asupr'a alegeriloru prevediute sî normate in §. 4; va luá la cercetare agendele comitetului (§ 5 al. 3, 5, 6, § 6 al. 1. 2. § 7 sî 8); va normá sî unele festivitâti de petrecere, cari la casu cá sa fia afara in liberu sa se póta conduce cu unu stégu propriu alu reuniunei; va aduce otariri séu concluse numai in presenti'a a celu putînu trei pârti din totalitatea numerului membriloru.

Limb'a afaceriloru.

§. 10. Tóte afacerile reuniunei, instructive sî administrative se voru purtá numai in limb'a romàna.

In casu de disólvere

§. 11. Averea reuniunei, trece la Asociatîunea tranna pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu.

* * *

Nr. 6181. 867.

Statutele presente a reuniunei Sodaliloru romani din Sabiiu se aprobéza si se intarescu in totu cuprinsulu loru. Dela Guvernulu Reg: Transilvanu in 4. Aprilie 1867.

Grois G. m. p.

Ladislau Vaid'a m. p.
Secretariu.

* * *

Sabiiu 1 Maiu.

Astadi se tînù esamenulu in scól'a elementara gr. or. romàna dela „Pórt'a Cisnadiei". Acestu esamenu au fostu fórte multiamitoriu sî dovedesce, câtu progresu póte sa faca unu invetiatoriu zelosu. La acésta scóla suntu dóue despartieminte unulu sub P. Diaconu Dem. Cuntianu sî altulu sub d. inv. Dim. Lazaru. Responsurile pruncilóru din fiacare objectu erá date cu judecata, incâtu vedéi din ele, ca nu se recitéza ce-va mecanicu, ci fia-care pruncu si da silintia a produce priceperea lui propria despre lucru. Intrebâri laterale, puse atâtu de P. on. Preside Par. I. Pannoviciu, câtu sî de alti, chiaru sî mai grele le scieau deslegá fâra de mare incordare.— Dupa esamenu se dedera premii, pre cari le impartî dlu negutatoriu de aici Antoniu Bechnitiu cá curatorulu acestei scóle, delegatu de patronulu ei reposatu Const. Zenobie H. Popu.

(Unu servitoriu aduce ceaiu).

Dn'a Camp. Luati o tasa de ceaiu pentru a ve recorí memori'a.

Costr. Doi ani s'au trecutu acum, de candu mi-amu sfersîtu studiele superióre la universitatea de Bonn. Inainte de a plecá in tiéra me hotârii sa mai vedu pre unu vechiu amicu care locuiesce in Heidelberg. Cine a calatoritu prin mare ducatulu de Baden, scie câtu e de frumósa partea intre Darmstadt sî Heidelberg. Intemplarea voise cá sa me aflu singuru, acufundatu in cugetâri, candu la Darmstadt, se suira in vagonulu meu dóue dómne, cea d'antâiu, inaintata in versta, parea a fi un'a din cele bune sî prevenitóre germane, alu doilea iéra tinera frumósa sî incantatóre cá róu'a diminetiei.

Dn'a Camp. Blonda cá Lott'a lui Werther.

Costr. Cu perulu negru sî ochii albastri. (Dn'a Camp. arata mirare). Fia starea cam esaltata in care me virise privirea frumsetieloru Odenwaldului care se intinde in drépt'a sî in stâng'a a calatoriului, fia o simtîre spontanea, o . . . unu . . .

Dn'a Camp. Intielegu! Intielegu! Urméza!

Costr. Infatiosiarea acestei domnisióre i-mi pricinuì unu neastemperu sufletescu necunoscutu. Dupa o indelunga tâcere, o ruina marétia ce se vedea in departare, deschise convorbirea intre noi. Eu, cunoscendu locurile pre acolo, esplicamu muntii sî ruinele, istoriseamu legendele atingatóre de ele.

Dn'a Camp. Legende frumóse, de cavaleri, de uriesi . . .

Costr. Asiá se trecura mai multe óre cá unu singuru momentu.

Dn'a Camp. Dar cine erá n'ai avutu curiositatea sa intrebi?

Costr. Totu ce sciu este, ca tovarasi'a ei o numeá Aglae sî ca amendóue se duceau in Svitier'a.

Dn'a Camp. A!

Costr. Nu departe de Heidelberg se vedeau in stâng'a ruinele unui frumosu castelu, despre care incepui a spune tóte cele ce povestesce legend'a. Domnisiór'a Aglae, voindu a contemplá mai bine acele grandióse remasîturi ale poeticului trecutu, se plecà pre portiti'a vagonului, candu deodata . . .

Dn'a Camp. De odata . . .

Costr. Drumulu de feru sburá in iutiél'a cea mare; portiti'a care nu erá bine incuiéta se deschise . . . o clipéla sî erá perduta . . . unu tîpetu . . . (Dn'a Camp. pune mân'a pre pieptu si-si opaesce resuflarea). Abiá avui tempu s'o cuprindu in bratie sî s'o ascernu lesînata pre canapea. Mai multe minute trecura in care avui tempulu sa o privescu, erá alba cá lacrimiórele sî frumósa ca ele. In sfersîtu deschise ochii, si-i preumblà rataciti impregiuru cautandu a-si amintí cele petrecute. Candu i-si redobendí simtîrile siuerulu lungu a masînei ne vestí ca amu ajunsu in Heidelberg, unde eu trebuiá sa le parasescu. Erá inca prea slaba cá sa vorbésca; i-si oprí unu momentu ochii sei albastri spre mine; i-mi intinse mân'a dreptu multiamire, sî . . . me departaiu ametîtu. . . . De atunci n'amu mai vediut'o

Dn'a Camp. (in parte) Erá Aglae, erá Aglae!

Costr. Doi ani s'au trecutu de atunci sî acésta intemplare mi-a remasu inca atâtu de vie in memoria cá sî candu s'aru fi petrecutu ieri. Infatiosiarea ei nu me mai parasesce. . . .

Dn'a Camp. (stringendu-lu de mâna.) I-ti multiamescu! O! I-ti multiamescu!

Costr. Pentru ce?

Dn'a Camp. Nu scii câtu i-ti suntu de recunoscatóre de . . . (indreptundu-se) de istorisirea ce mi-ai fâcutu sî de atunci, dîci, ca n'ai mai vediut'o?

Costr. Nu; nici sciu cine este.

Dn'a Camp. (in parte) Ce idee! Fotografi'a ei pre care mi-a tramis'o in scrisórea din urma se afla in acestu albumù . . . . (tare) erá o germana, sî nu putea sa aiba gratiele ce caracteriséza pre domnisiórele nóstre.

Costr. Nu sciu déca germanele in genere suntu mai putînu gratióse decâtu romanele, dara sciu ca ea intrunea tóte insusîrile care incânta pre unu omu. Déca a-ti fi cunoscut'o. . . :

Dn'a Camp. Póte o judecámu altfeliu decâtu Dta, câci eu a-siu fi privit'o cu ochi nepartinitori. Deschide acestu albumu, in care se afla tóte frumsetiele nóstre sî vei vedé câtu i suntu de superióre (i da albumulu in mâna sî-lu deschide). Eata Domnisiór'a Cordescu in costumu de amazona! Privesce ce fisonomie alésa, ce spiritu . . . . ce ochi malitiosi . . . . (intórce fil'a) Eata Domnisiór'a Zeneanu. N'ai spune ca-i o madona esîta din penelulu lui Murillo? Ce regularitate in trasaturi! A! eata sî Domnisiór'a Nazoni. Ce dîci de acésta frumsetia?

Costr. (Cu distractiune) Dar, suntu tóte fórte frumóse! (Intórce filele albumului cu nepasare sî deodata se opresce) A!

Dn'a Camp. Ce este?

Costr. Ce asemanare!

Dn'a Camp. Cu cine? me pui in mirare.

Costr. (Acufundatu in contemplare) Cu dens'a!

Dn'a Camp. (In parte) Cu Aglae! Nu me insielamu. Costrelu erá tinerulu pentru care simtiea Aglaiti'a, aceea ce ea numesce recunoscintia. Mai bine asiá. Preste trei dîle va vení. Atunci vomu vedé! Dar i-mi vine o idea! Me ducu se aducu o alta fotografie. Pâna atunci lasu pre poetulu nostru in neastemperulu cugetâriloru lui. (ese)

(Va urmá.)

Clusiu 28 Apr. (10 Maiu). Bucuri'a nóstra sufletésca din dîlele aceste fu mare, pentruca ni se implini dorinti'a ce o nutreamu demultu in anim'a nóstra, cu sosirea Escelentiei Sele Prébunului nostru Parinte Archiepiscopu sî Metropolitu **Andreiu**. Bucuri'a ne fu insa sî mai mare vediendu ca Escel. Sea, prelânga afacerile Sele cele multe, aflà tempu de a conveni sî a petrece sî cu câte unii din barbatii nostri din Clusiu. Vineri in 11 Maiu n. plecà câtra Pest'a. Ddieu sa-i fia padîtoriu in calatori'a sea!

Clusiu 1/13 Maiu.

La cele comunicate in dîlele din urma ale septemânei trecute mi iau libertatea a mai descrie unele lucruri insemnate din dîlele petrecerei Escelentiei Sele in mijloculu nostru, — sî adeca intre numerosii contra visitatorii Esc. Sele amu vediutu pre Esc. S. Br. F. Kemény, — eara dupa prandiu Joi in 9 Maiu n. au fâcutu contra visita la Escel. Sea Par. AEppu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, Esc. Sea Comis. reg. contele Em. Pechy, — acést'a visita fiindca au duratu multisioru, se vede ca au atrasu atentîunea multor'a. —

Afara de aceste nu putînu e momentósa sî aceea impregiurare, ca fiindu spre primirea binecuventârei sî spre cortenire la Escel. P. nostru Archieppiscopu sî Metropolitu, sî On. Preotu românu gr. or. de Castre Ioann Crisianu dela Regim. Br. Allemanu, — care reg. precum se scie constà mai totu din români de confessiunea nóstra, — se latî scirea imbucuratóre intre soldati despre sosirea Escelentiei Sele in mijloculu nostru, cá Archiepiscopulu sî Metropolitulu românu alu loru, — sî numai decâtu se putù observá circularea in susu sî in josu a soldatîloru, cá dóra voru puté vedé sî cu ochii pre multu doritulu sî adoratulu loru mare Pastoriu românu, — de care vedere se sî invrednicira multi; fiindca Escelenti'a Sea, se preumblà pedestru afara sî prin cetate mai de multe ori.— Eara mai alesu Joi dupa amédi in 9 Maiu dela 6 óre, precum amu mentiunatu, — cu care ocasiune vediendu omulu pre soldatii nostri banatieni, — se puté observá din fetiele loru sî impressiunea vesela de care erá cuprinsi, — candu insa trecea Esc. Sea pre lânga ei sî la salutarea militara ce i se dete de câtra toti, le multiamî cu „Christosu au inviatu!“ atunci remanea cá uimiti de bucuria!

Aceste amu doritu sî âmu aflatu cu cale a le adauge la cele de mai ainte.

Clusiu 11 Maiu n. Precandu pre la noi tempulu e priinciosu, audîramu, ca in alte pârti — sî mai alesu pre Campia eara nu au ploatu, — care umblare a tempului incepe a da nu putîna grige la ómeni pentru venitoriu. — Precum observâmu deputatîunele sasesci de felicitare la Escelenti'a Sea comis. regescu totu se continua.—

Mercuri in 8 Maiu c. n. la Gileu (Gyalu) se facù alegere de deputatu la Pest'a din cerculu de susu alu Clusiulu (Colosiu) alegatori dintre cei indreptatîti au fostu, precum se aude mai numai jumetate. Romani au fostu fórte putîni sî acei'a reu disciplinati, precum se aude nu avura nici unu conducatoriu sî dela nimenea nici unu svatu. Unii au votatu pentru romanu (Canon. I. Fekete) altii pentru **Zeyk** Károly.—

Deputatu pentru Pest'a s'au realesu cu mare sî absoluta majoritate de voturi **Zeyk** Károlu.—

Se aude de siguru, ca comissiunea colectanta de voturi la Gileu, au propusu sî votatu pentru tramiterea unei deputatîuni din sinulu acestui cercu de alegere la Escel. Sea D. comisariu regescu spre felicitare; — sî asiá s'au sî compusu o deputatîune de 10 membri; intre cari sî 3 romani. Acésta deputatîune si implinì missiunea sea Dumineca la 10 óre.—

Vinerea 1 Maiu 1867.

In o departare de 2 mile de Orestia sub pólele muntîloru pre unu siesu frumosu, incungiuratu de positiuni in tóta privinti'a romantice, la care sî ap'a asiá numita „Ap'a Vinerei“ inca contribue fórte multu, se afla comun'a Vinerea, in apropiere de bâile dela Cudsîru, unde se lucra ferulu celu mai multu in patria. Comun'a acést'a e locuita curatu cu români. Sa te miri de locuitorii comunei acestei'a, ca cum sciu a regulá trebile loru economice sî a folosí ori sî ce ocasiune bine venita spre inaintarea loru materiala. Ce e dreptu apropierea de munti sî in parte hotarulu celu sterilu ii face sa fia mai muncitori decâtu altii, câci vedi la densii fabrici de taiatu de scanduri asiá numite jogarii, ba provedu Oresti'a sî totu impregiurulu acel'a cu sîndile de coperitu, afara de aceea ori-ce lemne de lucru de bradu, gorunu, ori fagu suntu in stare sa le procuredie, incâtu putemu afirmá ca venirea drumului de feru in Transilvani'a pre Vinereni nu-i afla nepregatiti, câci pareca nesciindu suntu pregatiti pentru asiá ce-va. Insa nu numai pentru starea materiale s'au ingrigitu sî se ingrigescu Vinerenii, ci sî pentru starea spirituala, câci vedi in mijloculu comunei o scóla frumusica, care in adeveru pre ori sî ce patriotu adeveratu, cârui'a ii zace la inima inaintarea binelui comunu, inflorirea comunei cá atare sî nu e sedusu de orbulu interesu personale, trebuie sa-lu animeza, sî sa le grateleze fratîloru Vinereni.

Cu tóte acestea insa trebue sa marturisescu, cu scól'a nu m'amu indestulitu pe deplinu, totu respectulu câtra dlu Preotu sî invetiatoru Demetriu Eli, care si-au datu tóta silinti'a pentru de a respunde chiemârei ce-i grele de invetiatoriu, câci a fi docente la 158 prunci de ambe sesurile cu un'a odae in 3 despartiemente sî a-si implinì unu invetiatoriu chiemarea, voiu sa dîcu a face progresulu doritu, me va ertá ori cine, e ce-va imposibilu. Eu cugetu insa ca impregiurarea acést'a li e bine cunoscuta fratîloru Vinereni sî judecandu mai bine giurstârile, voru aduce lucrulu intr'acol'o, ca pe venitoriu, celu putînu odâile menite pentru incaperea scolariloru se nu mai fie intrebuintiate spre alte scopuri, sî cu tempu favorindu-le giurstârile voru delâturá sî impedecarea acést'a, câci nu le póte nimenea implinì tóte odata, câci dîce proverbulu: „cu incetulu inca mergi departe.“ Unu calatoriu.

Varietâti.

⁂ Incoronarea Majestatei Sele de Rege ungurescu, dupa cum se spune, se va face in 2 Iuniu n. déca nu se va iví vre-o pedeca.

⁂ Escel. Sea Dlu comandante generalu au sositu alaltaeri din calatori'a dela Clusiu spre salutarea Comissariului regescu.

⁂ Esc. Sea Comis. regescu va intreprinde o calatorie prin tiéra spre a se puté convinge sî mai bine despre situatîunea tierei nóstre in multe privintie.

Dupa „M. P.“ E. S. Comis. reg. numai **lunea** sî Joca primesce oficiosu dela 11—1 pre la média-dî, consantîndu celalaltu tempu altoru afaceri oficióse.

⁂ Dlu comite alu natîunei sasesci Conrad Schmidt sî deputatîunea scaunala spre bineventarea Comissariului regescu reintórse de mai multe dîle.

⁂ **Maiale.** Eri se petrecù unu maialu in dumbrav'a din apropierea Cetâtiei Sabiiului, din partea tineriloru dela Gimnasiulu de statu. — Totu eri sî din partea juniloru nostri juristi dela Academi'a c. r. de drepturi de aici. — Duminec'a trecuta fù unulu din partea tineriloru dela gimnasiulu evangelicu de aici. —

⁂ Avemu onóre a ve comunicá in multu pretiuitulu jurnalu „T. R.“ precumca dupa o staruintia de mai multi ani, in fine succesa o decissiune dela Inaltulu Guvernu regiu tînerea unui tergu de septemâna in comun'a nóstra Vingardu. Cu atât'a mai placuta ne e comunicarea acést'a, câci venitulu va fi destinatu pre sém'a scóleloru in proportiune egala, pentru greco-orientali, reformati sî ev. luterani. G.

⁂ O depesia din Petersburg dela 29 Aprile dîce: „Déca temerile de resbelu se voru rasipí, Imperatorele Alessandru va insotî, in lun'a lu Iulie, pe Imperatés'a la apele dela Kissingen, sî se va duce póte sî la Parisu.“

Reclama.

Resînari 8 Maiu st. n.

Dle Redactoru! Binevoesce a dá locu in st. DVóstre dîuariu „Tel. Rom.“ urmatóreloru renduri adresate dlui Iosifu Vulcanu Redactorului jurnalului „Famili'a“ dupa ce fuiu respinsu dela publicarea in pretiuitulu seu jurnalu.

Pe la mijloculu lunei trecute amu luatu pén'a in numele prenumerantîloru din Resînari la „Famili'a“, spre a intrebá pre dlu Redact. alu dîsului jurnalu, ca ce e caus'a de DSea nu ne mai tramite icónele cele promise cá premiu la „Famili'a“, de óre-ce tempulu fipsatu a fostu trecutu de multu sî noi prenumerantîi din Resînari la „Famili'a“ asteptâmu cu doru mare icónele cele multu laudate, cu atâtu mai vertosu, câci amu cetitu sî intr'unu numeru alu „Familiei“, ca au primitu 11 epistole prin care i se laudara numitele icóne sî apoi tax'a ceruta pentru impachetarea loru o amu fostu platitu toti inca dela inceputulu an. c.

Noi asiá dara ne-amu facutu numai o detorintia scriindu-i acele renduri spre a delaturá eróre comisa séu de DSea séu de espeditura, pe care datorinti'a DSele cere a o indreptá la esactitate sî regularitate, sî ast'a cu atât'a mai multu, câci din negligenti'a acelei'a cu dreptu cuventu si perde védi'a sî creditulu naintea publicului, le cere bunacuviintia sî regulele etichetei sî chiaru interesulu sustînerei „Familiei“ ceru imperativu, cá sa-lu respecteze sî sa-lu crutia.

DSea insa, in locu de a respunde la epistol'a mea dupa cum cere bunacuvienti'a dela unu omu care pretinde a trece de cultu sî a propagá cultur'a, moralitatea sî prin acést'a a intemeiá solidaritatea in caracteru la natîunea româna, fiindu DSea spectrulu in asta privintia; in locu de a respunde dîcu cu sange rece, fatia cu mine, care mi-amu luatu libertate, chiaru in interesulu DSele a-i spune unu **adeveru puru** in fatia: me infrunta in o fóia publica, puindu-mi sî numele intregu, ca eu nu meritu epitetulu de omu cultu sî ca limbagiulu, in care iamu scrisu nu e neci pentru subalterni. Sa me ierte DSea, eu amu vorbitu póte nitielu cu infocare, din causa, ca sa faca efectu la DSea epistol'a mea, câci altele multe scrise de câtra altii numai câtu sciu eu, in unu tonu mai conveniabilu, au remasu departe de a neodichní neci pe departe conscienti'a DSele.

Din ce-i voiu spune mai la vale, se va convinge, ca eu cum dîcu amu fostu silitu a me esprime asiá francu câtra DSea. Sa caute in omulu celu din launtru alu DSele sî sa véda, ca cum consimte acel'a cu faptele sî vorbele DSele. (Va urmá.)

Citatiune edictala.

Dimitriu Sioit'a din Saschizu, Scaunulu Sighisiórei, care de doi ani sî mai multu, cu necredintia a parasitu pre legiuit'a sea sotia **Ioann'a fiiea lui Mateiu Haller** totu de acolo, nesciindu-se loculu aflârei lui de acum, este provocatu prin acést'a cá **in restempu de unu anu sî o dî** dela datulu de astadi, cu atât'a mai vertosu sa se infatîsieze inaintea subscrisului Foru matrimonialu, câci la din contra sî in absenti'a lui se va dá cursu processului de despârtîre urzitu asupr'a lui.

Sabiiu in 27 Aprile 1867.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu tractului Sighisiórei, cá Foru matrimonialu.

Zacharia Boiu
Protopopu.

Nr. 17—3 EDICTU.

Ioann Chira, din Comun'a Sebesiulu de josu, in Scaunulu Sabiiului, care de doi ani, cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea sotia, **Mari'a lui Vasile Carticu**, totu de acolo, au pribegitu in lume, prin acést'a se provóca, cá in terminu de unu anu de dîle dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, câcí la din contra se va decide procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a lui la intielesulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr. res.

Sabiiu 22 Aprile 1867.

Scaunulu protop. gr. res. alu Tractului Sabiiului alu 2-lea.

Ioann Pannoviciu, Protopopu.

De Limbriku Kordelatu (Verme solitario, Bandwurm) Vindecă fărădurere si pericolŭ în 2 ore **Dr. Bloch** în Viena, Praterstrasse No. 42. — Deslușirĭ se daŭ prin scrisorĭ francate. — Médicamente ku modulŭ întrebuințăriĭ se trimite ku poștă.

Burs'a de Vienn'a.

Din (3/15 Maiu) 1867.

Metalicele 5%	60 10	Actiile de creditu	182 40
Imprumut. nat. 5%	70 25	Argintulu	127
Actiile de banca	730	Galbinulu	5 99

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 37. ANULU XV.

Sabiiu, in 7/19 Maiu 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Vorbirea

Esc. Sele comisariului regiu alu Tranniei, contelui Emanuilu Péchy.

Inaltu Gubernu regiu!

Cu unu simtiementu de multiamire respundu la salutarea Gubernului r. sî cu multiamire purcedietóre din profundulu animei primescu espressiunea aceloru simtieminte, cu cari me onoréza, sî cari au binevoitu a le esprime multu stim. vicepresiedinte alu In. Guvernu r. in numele adunârei acestei'a splendide.

Avendu norocire, a aparé in mijloculu splendidu alu Gubernului acestui'a r. sî a primí dimpreuna cu ocuparea scaunului de presiedinte totu odata sî administrarea Tranniei sî conducerea Gubernului acestui'a r. precum sî a incepe functîunea mea, care este asiá de dificila in tóte pârtîle, — primiti mai nainte de tóte Dvóstra membrii acestui Gubernu regiu, singuratici sî cu totii, salutarea mea cea mai intima sî concedeti-mi totu odata, a ve descoperí inim'a mea, care este inundata in momentulu acest'a solemnu de valurile simtieminteloru mele.

Prelânga rugarea-mi pia pentru ajutoriulu cerescu alu provedintiei ddiecesci mai inainte de tóte trebue sa-i aducu Maj. Sele c. sî apost. regia, Pré gratîosului nostru Rege sî Domnu, espressiunea cuvenita a reverintiei sî multiamirei mele profunde, câci prelânga aceea, ca mi au resplatitu servitiele mele de mai multi ani, cele cu credentia insa modeste, mai pre susu decâtu au fostu meritele mele, s'au induratu a-mi increde sî guvernarea onorifica a Tranniei sî a me pune in fruntea acestei corporatîuni stralucite.

In simtiementulu acest'a inaltu de multiamire se mesteca sî simtieminte de grigia sî sfiala — sî inca nu in mesura mica— cu deosebire, candu privescu preste sîrulu celu lungu alu barbatîloru acelor'a de statu, plini de merite, cari cá gubernatori ai Tranniei au fostu antecesorii mei gloriosi si cari si-au sciutu castigá increderea tierei sî apretiuirea din partea tuturoru.

Deci asemenandu dupa reprivirea acést'a pietósa puterea mea cea ne'nsemnata cu marimea cea enorma a problemei, a cârei'a deslegare mi s'au incredintiatu mie— trebue se marturisescu, ca in momentulu acel'a, candu s'au deschisu calea pentru carier'a mea cea nóua, peptulu meu s'au umplutu de óre-care temere.

Pentru aceea trebue necessarmente sa simtu adencu, ca pasulu ce-lu facu au fostu cutediatoriu, cu atât'a mai cutediatoriu, cu câtu cunoscu mai bine dificultâtîle acele cari in genere suntu in natur'a fia-cârui periodu de transactîune sî de reforma; — insa cutediatoriu trebue sa numescu pasulu meu sî pentru aceea, pentruca sciu, ca calamitâtîle sî deramârile din anii trecuti au sguduitu in mai multe privintie relatiunile vietiei publice sî sociale, cari ceru incredere, sî pentruca sciu, ca intarirea relatîuneloru acestor'a sguduite se ascépta dela deslegarea norocósa a problemei mele;— sî fâra de aceea luandu in considerare cuvenita marimea pârtiei acelei'a din problem'a mea ponderósa, care privesce la deslegarea liniscinda a cestiunei uniunei Ungariei cu Tranni'a, candu iau in considerare indreptârile (reformele) cari au devenitu neaperatu de lipsa, cari le cere organisatîunea dinlauntru a imperiului, administratîunea publica sî justiti'a; — candu iau bine in considerare tóte interesele representate ale diferiteloru natîuni;— sî in fine candu cugetu, ca deslegarea multiamitóre in tóte directîunele a problemei acestei'a ponderóse cere o putere asiá enorma sî organisatóre, precum nu potu sperá, ca o voiu aflá in mine;— atunci dupa ceperea mea nu asiu puté incepe lucrulu meu celu greu fâra de nisce temeri fundate, déca n'asiu simtî de alta parte, ca in viéti'a natîuniloru se afla astfelu de momente in cari nu este concesu, a luá puterile nóstre in o considerare prea stricta, ci in cari, cá sa intrebuintiezu cuvintele unei autoritâti fórte eminente din tiér'a nóstra: „trebue sa folosimu ocasiunea“, sî inca cu acelu simtiementu învapaiatu religiosu, ca preste noi este inca o putere mai mare, carea veghiéza asupr'a lucrului celui bunu, sî carea cu binecuventarea sea suplinesce neajungerile nóstre; in astfelu de tempuri grele devine aceea o abnegare de sine patriotica, ceea-ce in relatîunele nóstre normale obicinuite aru fi arogantia.

Convingerei acestei'a, amu urmatu eu, candu in urm'a pr. n. gratii a Maj. Sele c. r. apost. sî urm'a increderei inaltu stimate, care o au pusu regimulu in persón'a mea cea fara pretensiuni, amu fostu asiá de fericitu, de a primí conducerea regimului din Tranni'a in calitate de comisariu regiu.

Insa prelânga tóte acestea resolverea mea abiá s'aru putea rectificá, déca nu mi asiu fi magulitu cu speranti'a aceea, ca potu contá cu tóta increderea pre neobosit'a conlucrare de o parte a locuitoriloru de ori ce clasa sî rangu din tiér'a acést'a frumósa, incredintiata preagratîosu regimului meu, eara de alta parte a guvernului acestui'a regiu, precum sî numai putînu a comitîloru supremi, a amploiatîloru superiori de jurisdictîune, a presiedintîloru comitateloru, districteloru, scauneloru, a opideloru libere sî municipieloru, in fine a organeloru justitiei.

Conlucrarea acést'a sî spriginulu acest'a caldurosu lu ceru dela locuitorii Tranniei de ori ce plasa sî stare, lu ceru dela guvernulu acest'a regiu, sî lu voiu cere strinsu dela organele oficióse de ori ce rangu— sî sperezu, ca ajutoriulu acest'a in interesulu Tranniei sî alu patriei comune nu mi-lu va negá nime, cá in modulu acest'a cu putere unita nu numai se putemu invinge marimea problemei nóstre, ci cá sa putemu departá sî obstaculele acelea, cari ni s'aru puté iví pre calea cea aspra a deslegârei problemei nóstre.

Cá sa ajungu la tînt'a acést'a inalta nu voiu crutiá nici unu sacrificiu sî acést'a o voiu cere cu tóta severitatea puterei oficiului meu dela toti acei'a, cari suntu chiamati, cá sa me spriginésca in lucrarea mea.

Câci simtiu aduncu sî sciu, ce ponderositate mare pune Maiestatea Sea c. r. apostolica sî inaltulu regimu pre impacarea Tranniei sî pre deslegarea multiamitóre câtu mai curendu a cestiunei uniunei cu Ungari'a, — de ce zelu sinceru patrioticu suntu invapaiate inimile loru, cá sa se ajunga câtu mai curendu fericirea Tranniei, desvoltarea sî intârirea stârei celei bune spirituale sî materiale.

Pentru aceea înainte de tóte 'mi tînu un'a din cele mai sânte datorintie, de a studiá in specialu relatiunile proprii ale Tranniei sî de a cunósce mai de aprópe fiinti'a diferiteloru interese, — acest'a va fi inceputulu problemei mele, sî spre scopulu acest'a voiu primí cu bucura dela ori-cine fâra deosebire de stare, religiune sî nationalitate deslusîrile recerute, cá sa me convingu din fundamentu, ca unde — sî in ce feliu de modu trebuie ajutatu acolo, unde se cere ajutoriu.

Inainte de tóte trebuie sa me rogu dara pentru pacientia, pentru incredere adeverata sî pentru spriginu caldurosu; câci numai sub conditiunile acestea necesarie e sperare, ca voru intrá in viétia astfeliu de institutiuni uniformale sî folositóre, care in tóte directiunile potu fi impacatóre sî pre lânga observarea tuturoru intereseloru, multiamitóre.

Sa binevoiésca inaltulu Gubernu r. a-mi concede, cá sa-mi esprimu opiniunile mele in privinti'a cestiunei natîunalitâtiloru, care forméza petr'a din unghiu sî punctulu cardinalu alu Tranniei.

Eu din parte-mi aflu naturala nesuinti'a, prin care se simte fia-care silitu, de a-si servá sî sustînea natiunalitatea sea cá pre tesaurulu seu celu mai pretiosu cu o credintia gialusa, totudéun'a cu observarea cuviinciósa a datorintieloru fatia cu statulu intregu sî a drepturiloru legali, in cerculu legalu. Regimulu nu póte, cá sa nu pretiuiésca nesuinti'a acést'a de inima nobila sî tînta nobila, ba, elu recunósce inaintarea acelei nesuintie de o datorintia a sea principala.

Déca insa din motive egoistice s'aru face incercare, fia de singurateci, fia de corporatîuni, de a abusá cu caus'a cea sânta a natiunalitâtîloru spre ajungerea astoru feliu de scopuri, cari aru putea periclitá in ori-ce directiune unitatea statului, securitatea séu liniscea cetâtiénului pacinicu, in contr'a datorintieloru, in contr'a statului intregu, sî in contr'a marginiloru puse prin lege— atunci regimulu conformu datorintieloru, ce le are fatia cu tronulu Majest. Sele sî cu statulu, insa sî in interesulu propriu alu sustînerei sî asecurârei natiunalitâtîloru, si va recunósce de datorinti'a sea cea mai inalta, de a inadusî astfeliu de nesuintie capricióse sî turburatóre inca in germinele loru.

Pentruca, câtu e de usioru, de a nasce dorintie, care nu se potu multiamí, sî de a umplé pre cei usioru credietori cu sperantie ardiende! — insa câtu de greu, de a impedecá, de a inadusî undele inaltiate ale nemultiamirei, care crescu din mijlocirea sperantieloru, produse in astfeliu de modu.

Tempulu ne admonéza, ne demanda, cá preste evenemintele cele triste din trecutu sa aruncâmu velulu celu desu alu iubirei fratiesci restituende sî cá, judecandu — de órece prin evenemintele acelea ne-amu fâcutu mai intielepti — cerintiele presentului cu minte sanatósa, de ací inainte in contielegere fratiésca sî iubire amicala sa ne straduimu intr'aceea, cá sa asecurâmu interesele cele drepte ale diferiteloru natiunalitâti astfeliu, incâtu prin plantarea fericita a ramurei de maslinu a pâcei, sa facemu sa prinda radacina unu arbore ramurosu, sub a cârui frundie umbróse sî binefacatóre sa póta dîce ori-cine, folosindu-se de fruptele cele binecuventate: Discordi'a au devastatu odinióra patri'a acést'a frumósa, acum'a insa léga lantiurile cele magice ale iubirei fratiesci pre toti locuitorii sei, cari petrunsi de incredere reciproca suntu pretacuti cu putere unita intr'unu astfeliu de corpu putenicu alu statului, in care in fine i va succede zelului patrioticu sî nesuìntiei neobosite a Majest. Sele sî a inaltului regimu, de a inaintá sî asigurá pentru totudéun'a marimea, puterea sî inflorirea multu iubitei patriei nóstre prin o desvoltare acomodata materiale sî intelectuale. prin deschiderea isvóreloru industriei sî comerciului sî prin pasîrea in viétia a unui comerciu vioiu de negotiu.

Sa nu ne uitâmu, ca déca nu spriginimu in interesulu patriei nóstre nesuintiele patriotice in privinti'a acést'a ale Majest. Sele cu indulginti'a cea mai mare sî cu sinceritate, acést'a insémna atât'a, cá sî candu amu comite in contr'a patriei crim'a cea mai grea, care nu se póte justificá sub nici o impregiurare; eu credu, ca in privinti'a acést'a au nimeritu opiniunea mea aprobarea unanima a tuturoru, cu atât'a mai multu, cu câtu fia-care dintre noi scie bine ca puterile unite suntu in stare de a aratá resultate gigantice, iéra separatismulu numai puteri de piticu.

Tranni'a dela beliducii cei d'antâiu pana la tempulu lui Zapoli'a au fostu guvernata cá o parte integritória a Ungariei prin voivodi (duci), cari se denumeau de regele; de atunci incóce Tranni'a si-au esprimatu ne'ntreruptu dorinti'a ardienda pentru uniunea cu

Ungari'a, sî anumitu la ocasiunea tractateloru de pace, care s'au incheiatu intre Ioann sî Ferdinandu I., Rudolfu sî Sigismundu Bathori, Stefanu Botscay sî Gabrielu Bethlen ,— inca si-au esprimatu dorinti'a ardienda dupa uniunea acést'a sî sub stapanirea gloriósa a Mariei Teresi'a— pâna in tempulu mai din urma. —

Prin acést'a nu vreau sa dau ansa póte la vre-o esplicare falsa, ca uniunea acést'a s'aru face pe spesele sî daun'a intereseloru diferiteloru natîunalitâti, ci ca uniunea acést'a sa se puna in lucrare in interesulu diferiteloru natîunalitâti sî intre marginele legei, intru unu modu impacatoriu in tóta directîunea.

Eu mi inchipuescu Tranni'a, patri'a paduriloru sî traditîuniloru, cá o padure vechia, in care se afla arbori de deosebite soiuri : unu arbore este stejiariu, altulu bradu , alu treilea eara de altu soiu, insa prelânga tóte acestea fia-care remane unu arbore originalu alu padurei. Sî noi in patri'a acést'a mare sî frumósa in Tranni'a cea unita cu Ungari'a — avemu numiri deosebite. Unulu este unguru—secuiu, celalaltu românu , sasu , arménu , insa pentru aceea totu suntemu cu totii cu anima sî cu sufletu fii insufletîti ai unei patrii frumóse, frati, amici, cari in credintia neclatita câtra tronu sî patria traescu in fericire pentru patria in legatur'a cea mai intima sî santa, cari insa , candu se va cere , sciu sî murí.

Sa traiésca Regele ! Sa traiésca patri'a cea mare unita sî locuitorii ei de tóta starea sî plas'a, de ori ce confessiune sî natîune !

Primiti pentru primirea sî salutarea DVóstre cea cordiala multiamirea mea purcediatóre din profundulu animei. Fiti totdeun'a cu acea incredere câtra mine, precum me voiu silí sî eu cu nesuintia santa de a corespunde acestei increderi , cá in modulu acest'a contopiti intr'unu corpu , intr'unu spiritu sa ne putemu împliní bine sî ferice datorintiele cele insemnate, care ne ascépta sî care jacu pe umerii nostri.

Pastratî-mi multu stim. DVóstra inclinare câroi'a amu onóre a me recomendá acum'a sî pre venitoriu.

Evenemînte politice.

Sabiiu 6 Maiu.

Ministrulu presiedinte Beust tînù in Pest'a o conferintia cu deputati de ací.

Deschiderea senatului imperialu va fi în septemân'a viitóre Marti séu Mercuri.

Cuventulu de tronu pentru deschiderea senatului imperialu e gat'a. Ce-va mai detaiatu se scrie acum despre cuprinsulu acestui'a in urmatórele : Elu (cuventulu de tronu) cuprinde în partea cea d'antâiu o espunere specificata a competentiei senatului la revisiunea constitutîunei, promite garantia liberala pentru completarea constitutîunei sî apoî in partea cea din urma vine la ins'a revisiune. Partea acést'a din urma nu e destulu de esacta, pentruca acést'a se va face prin o propunere a regimului ce se va asterne senatului imperialu.

Corpulu diplomaticu este invitatu la incoronare pro 2 Iuniu , insa cu clausal'a , déca cum-va nu se va amaná mai departe. Causele atinse in nrulu trecutu le repetiesce inca dîuaristic'a sî asiá dîu'a incoronârei nu o putemu sci anumitu.

Se vorbesce despre denumirea unui ministru din sinulu natîunei polone. O fóia polona sî scie positivu ca de ministru e denumitu contele Alfredu Potocki sî dejá sî chiamatu la Vien'a. Ministeriulu de dincolo de Lait'a inca nu e completu sî pâna candu nu se face completarea Press'a cea nóua nu are nici o sperantia de chiamarea unui polonu in ministeriu. Scirile despre chiamarea spre inlocuirea posturiloru ministeriali suntu multe. Dupa cele ce cetimu Potocki nu va intrá in ministeriu, dara ce e sî mai de insemnatu se vorbesce, ca intrarea boemului Palacki e asecurata.

Din Pest'a cetimu in unu telegr. din „Hr. Ztg.“ ca erí se tînù siedinti'a in cas'a deputatîloru sî ca ministrulu presiedinte puse inaintea dietei mai multe propuneri spre desbatere, asiá : inarticularea afaceriloru comune ; revisiunea art. de lege privitori la demnitatea palatinala , la form'a denumirei ministriloru, gard'a natiunala, dreptulu de disólverea dietei sî dreptulu de representantia din marginea militara.

In cestiunea croata scirea despre sanctiunarea legei de imunitate s'a fâcutu cunoscuta numai prin unu intimatu alu Banului sî asiá diet'a neindestulita cu atât'a a decisu sa ascepte pâna sa véda implinite tóte formele unei legi sanctiunate. Stâng'a a cerutu, dupa o desbatere infocata in acésta privintia, votu nominalu. In urm'a unui conclusu in intielesulu acest'a drépt'a a parasitu sal'a dietei.

Mai multe pareri incepu a se pronunciá intr'acolo, ca incoronarea se va face sî fâra de croati. Insusi „W.“ dîce in privinti'a acést'a :

„Diet'a Ungariei nu va mai intârdîá a indepliní prelucrârile legilatorie de lipsa la incoronare sî fâra de concursulu Croatiei sî in fine se va esecutá chiaru sî incoronarea. Acést'a cu atâtu mai vertosu cu câtu insii croatii concedu, ca Imperatulu a cârui capu va atinge corón'a S. Stefanu, prin actulu acest'a nu se incoronéza numai cá Rege alu Ungariei, ci sî cá celu alu Croatiei, Slavoniei sî alu Dalmatiei.“ —Banulu Croatiei este chiamatu la Pest'a spre a luá parte la consultârile ministeriali in cestiunea Croatiei

In privinti'a Fiumei se dîce ca aceea se va representá la incoronare prin representanti alesi deadreptulu, de-sî deputatii ei se afla in diet'a Croatiei (Deunedîle esîsera insa din dieta pentruca, la incercarea unui'a sa vorbésca in limb'a italiana, fu intreruptu de sgomote incâtu nu putù sa vorbésca. Au invetiatu sî croatii ce-va dela Pest'a). —

Unu corespundinte din Agramu la Press'a cea nóua aduna vr'o câte-va date, din cari vrea sa documentéza causele purtârei politice cu deosebire in tempulu din urma a croatîloru. Corespundintele spune ca Belgradulu avù mare inriurintia in afacerile dietei croate. Asiá in 1 Maiu , candu s'a deschisu diet'a a sositu epistole dela persóne insemnate din Belgradu, in cari epistole se recomanda croatîloru o politica traganatóre; pentruca in Austri'a sî asiá au apucatu ungurii deasupr'a sî asiá nu e bine cá croatii sa-si lege manile cu privintia la lucrurîle ce au sa se urmeze in orientu. Déca coresp. e bine informatu e tréb'a lui, dara argumentulu ca dîuarele din principatulu Serbiei scriu la articuli fórte agitatori nu argumentéza nimic'a, câci ce e mai usioru, decâtu a scrie in tipulu acest'a , inca sî fâra de a cunósce situatîunea despre carea se scrie.

Din Galiti'a are aceeasi fóia sciri despre agitatiuni intre Russini sî spune in fine ca vre o câti-va cantori de pre la bisericile Ruteniloru propaga rusismulu. Scirea acést'a e in stare sa deminta tóte scirile de pana acum despre propagande rusesci, pentruca sî form'a precum sîargumentele ce le mai aduce in asta privintia suntu de risu. Rutenii nedreptâtiti de poloni sî cautara sî in tempulu din urma mantuirea in substernerea unui memorandu compusu de membrii dietei galitiane ruteni, cari se vediura siliti la asiá ce-va numai, dupa ce incercara impaciuirea cu fratii loru poloni.—

Cestiunea Luxemburgului pare a se fi deslegatu, fâra sa fia vatamatu pre vre-un'a din puterile certante, Prussianii au sa desierte fortaretî'a sî acésta sa se domoleze. Ducatulu resp. cetatea va primí o garnisóna olandeza sî teritoriulu ducatului se va respectá de neutralu sub auspiciele puteriloru celoru mari.

Despre armâri in Franci'a inca totu se mai suna sciri. Asemenea despre concentrâri de trupe rusesci la marginele austriace. Unele corespundintie demintu insa cu totulu aceste sciri.

Din Romani'a cetimu in Gazetta de Iasi o corespundintia din Bucuresci din 20 Aprile , dupa carea sgomotulu celu respanditu de „Indep. Belg.“ n'aru fi cu totulu fâra temeiu. Se intielege ca Gazett'a de Iasi nu vede in o mesura de felulu acest'a mantuirea Romaniei.

Protocolulu

siedintieloru directîunei Asociatîunei nat. aradane pentru cult. poporului rom., tînuta in a. 1866/7.

Siedinti'a V.

(ordinaria.)

tînuta in Aradu, in 14 Apr. n. 1867.

Presiedinte : Dlu directoru secundariu Mironu Romanu.

Membri oficiali : DD. Emanuilu Misiciu per-

FOISIÓRA.

IMPACAREA.

PROVERBU.

(„Convorbiri literarie“)

(Capetu.)

SCEN'A III.

Costrelu, (singuru).

I-mi pare ca visezu ! Sî nu me amagescu ; Nu ! Este portretulu ei ! Eata ochii sei albastri cá ceriulu seninu, oglind'a cea mai credinciósa a sufletului ; cata surisulu seu blandu sî dulce ! Curiosu sî neintielesu ! O vedu unu singuru momentu in viéti'a mea ; se trecu ani la mijlocu — parasescu pamentulu Germaniei — me ducu intr'o alta lume — nepastrendu alt'a dela dens'a decâtu o amintire nestérsa — sî o gasescu in copie in albumulu Dnei Campinescu ! (se preumbla neliniscitu prin casa sî se opresce) Cine scie ? Póte ca acum'a este soti'a vre-unui germanu, vre-unui némtiu ghetiosu sî pedantu ; va fi uitatu pre tovarasiulu ei de calatoria, care n'a fostu póte in viéti'a ei alta, decâtu aceea ce este o furtuna trecatóre intr'o dî de véra ! Sî la mine a fostu o furtuna , dar mi-au remasu urmele trasnitului ! (se asiedia pe jiltiu). Dar ce enigma neintielésa este acést'a ? De unde vine portretulu ei in acestu albumu ? (Stà unu momentu pe gânduri) Va fi o amica a nepótei Dnei Campinescu, a domnisiórei Aglae. (Tresarindu) Aglae ? Óre nu cum-va ? . . . . ce idea i-mi trece prin capu ? Óre domnisiór'a Aglae sa nu fie domnisiór'a din drumulu de feru ? Ea trebuie sa fie ; nepót'a Dnei Campinescu ; crescuta in Germani'a ; si-a tramisu fotografi'a matusiei sele, sî vine insusi preste câte-va dîle . . . . A ! Erá o compatriota sî preste câte-va dîle va fi aici ! Ce turburare me cuprinde de odata ? Hai ! Costrelu fii barbatu ! Ai trecutu anîi copilariei !

SCEN'A IV.

Costrelu, D-na Campinescu.

Dn'a Camp. (Se apropie zimbindu) June poetu, te vedu cufundatu in meditatiuni. Asupr'a cârui obiectu i-ti indreptasesi cugetârile ?

Costrelu. Gândeamu . . . .

Dn'a Camp. Dar nu iei sém'a la progresulu ce amu fâcutu sub auspiciele Dtale ? Nu vedi ca sî eu vorbescu in tiune ? Cu pledória de diniórea m'ai convinsu.

Costr. Intr'adeveru nu luamu sém'a . . . .

Dn'a Camp. Esti distrasu ? Ce ai ? Gandeai póte la desiertaciunile lumei ?

Costr. In albumulu acest'a, amu gâsitu . .

Dn'a Camp. S'au la unu nou sistemu de ortografia româna ?

Costr. Amu gasitu portretulu unei dómne pre care . . . . de nu me insielu . . . .

Dn'a Camp. S'au póte la unu planu de a restabilí vechile margini ale Daciei, zidindu o nóua capitala sî numindu-o Zermizaghetuz'a !

Costr. (distrasu) Nu! voeamu sa sciu pre cine infatiosiéza acésta fotografia ; fisionomi'a i-mi pare cunoscuta . . . .

Dn'a Camp. (in parte) Sa-mi supunu dusmanulu la o mica tortura ! (Tare , cu indeferentia) Acést'a ? Este o amica a nepótei mele, care de curendu s'a maritatu cu unu oficieru Saxonu. Dar ce ai ?

Costr. (luandu-si palari'a) Sarutu mân'a (vrù sa easa)

Dn'a Camp. Stâi ce-ti este ? Ce graba

Costrelu. Me iertati, amu sa me . . . . trebuie sa . . . . amu o intâlnire cu unu incredintiatoriu alu meu pentru unu procesu ce se cauta mâne.

Dn'a Camp. Intâlnire la unsprediece óre de nópte ! Glumesci ! Cu asemenea povesti , nu me multiamesci pre mine. Stâi ! Séu suntu silita sa credu ca ai vre-o alta pricina ; vre-o intalnire cu o incredintiatóre frumusîca . . . .

Costrelu. Ei bine, déca voiti sa ve spunu adeverulu. Eu patimescu adese ori de congestiuni la capu, care me facu necapabilu de ori-ce convorbire.

Dn'a Camp. Congestiuni la capu ? Siedî ! Amu sa te invetiu o fórte buna medicina care te indrépta indata.

Costrelu. (asiediandu-se pe scaunu cu

ceptoru; Michailu Besanu fiscalu; Teodoru Serbu economu; Florianu Varga esactoru; Paulu Draga bibliotecariu sî Ioann Goldisiu notariu.

Membi asistenti : DD. Ioanne Popoviciu Deseanu, Dr. At. Siandoru sî Lazaru Ionescu.

38. Dlu Ioanne P. Deseanu cu gele profunda amintesce trist’a intemplare, ca adeca Il. Sea dlu Georgiu Pop’a, fostulu comite supremu alu Aradului, membru fundatoru sî unulu dintre cei mai zelosi spriginitori ei acestei Asoc. in 29 Martiu a. c. spre cea mai simtîtóre durere a romanimei, au reposatu.

Determinatu. Despre mórtea neuitatului barbatu alu natîunei, Georgiu Pop’a se ia trista notitia protocolara, sî fiindca famili’a reposatului a fâcutu dispusetîuni necesarii pentru tînerea parastasului aici in biseric’a catedrale pe Sambata inainte de sf. Georgie, adeca pe 4 Aprile nou a. c. directîunea afla a descoperí sî pe calea jurnalistica dorirea sea, cá la acestu parastasu sa ia parte câtu mai multi membri ai Asoc. nóstre; mai departe directîunea si sustîne a face propunere ad. generale pentru eternisarea memoriei reposatului, ingrigindu-se tempuriu, ca totu atuncea din partea cutârui membru sa se tîna despre densulu o cuventare panegirica.

39. Protocolulu siedintiei IV. ordinaria, tînute in 10 Martiu a. c. s’a autenticatu;— ce

Se ia spre scientia.

40. Dlu presiedinte directoru secundariu cu reducere la determinatiunea de sub nrulu 15 reportéza : cumca spre efeptuirea decisului adunârei generale din 28 Decembre nou 1865. nr. 26 crucea procurata la mormentulu natiunalistului de buna aducere aminte Iovu Cresticiu din Siri’a in 1/13 Aprile a. c. s’a pusu la mormentulu aceluia-si, deodata s’a tînutu cu tóta solenitatea parastasulu anualu, la care directiunea a fostu representata.

Mai departe presidiulu si-sustîne a face ratiotiniu despre spesele asociatiunei avute pâna acum in cele decise spre eternisarea memoriei amintitului Iovu Cresticiu. — ce

Se ia spre sciintia.

41. Dlu presiedinte directoru secundariu referéza, ca prin mijlocirea Dlui comembru alu asociatiunei sî colectante in Giul’a Georgiu Vasilieviciu s’au incasatu din lasamentulu lui Aetiu Popoviciu, fostulu jurasoru comitatensu, obtingentulu acelui’a-si cá a membrului asociatiunei pe anii 1864 sî 1865 in suma de 10 fl. v. a.

Determinatu. Sum’a de 10 f. se transpune la perceptoratu.

42. Ilustritatea Sea Dlu Episcopu aradanu Procopiu Ivacicoviciu a oferitu de nou pre partea asociatiunei 50 f. pe anu, iéra odata pentru totudéun’a s’au dechiaratu Domnii : vice-comitele primariu din cotulu Zarandului Iosifu Hodosiu cu 50 f. Protopopulu Halmagiului Petru Moldovanu cu 50 f., amendoi acesti’a depunendu interesele anuale pe 1866/7 câte de doi f. 50 xr.; — asemenea Dlu Protosincelu Mirone Romanu pre lânga ofertulu anualu də pâna acum a mai oferitu odata pentru totudéun’a 50 f. v. a.

Determinatu. Respectivele dochiarâri se predau la notariatu pentru tînere in evidentia ; iéra interesele in suma de 5 f. se transpunu la perceptoratu.

43. Dlu Dr. Iacobu Brendusianu comembru sî colectante in Bai’a de Crisiu administréza 24 f. v. a. ca competinti’a restanta din ofertele, ce cadu pe tempulu trecutu.

Determinatu : Sum’a administrata se preda perceptoratului.

44. Dupa aretarea presidiului, la Asoc. nóstra s’au tramisu o brosiura titulata „Responsabilitatea ministeriala“ Bucuresci 1866 carea fâra nici o comitiva s’au pusu pe post’a din Brasiovu sî aicea la primire au trasu o taxa postala 39 xr.

Determinatu. Directîunea din sigilulu sî semnatur’a cupertei cunósce de daruitoriu alu brosiurei acestei’a pre dlu G. Baritiu, cârui’a i votéza multiamire protocolara; insasi brosiur’a se preda bibliotecariului pentru inventare sî pastrare; eara refuirea taxei postali de 30 xr. se asémna la perceptoratu.

45. Perceptorulu Asoc. dlu Emanuilu Misiciu reportéza despre starea casei, ca : in Martiu au incursu 80 fl. 30 xr. totu in aceeasi luna s’au erogatu 75 fl. 45 xr. remane starea casei pe Aprile

1. nedisponibili 223 fl. 4 xr.
2. disponibili 862 fl. 94 xr.

de totu 1085 fl. 98 xr.

Determinatu : Se ia spre scientia.

46. Dlu Florianu Varg’a esactorulu Asoc., din cause familiare fiindu sîlitu a se indepartá pe unu tempu mai indelungatu, se róga a se substituí pe tempulu indepartârei sele prin altulu.

Determinatu : Pe tempulu indepartârei D-lui esactoru Florianu Varg’a, se insarcinéza cu implinirea agendeloru esactorele notariulu Ioanne Goldisiu.

47. Fiscalulu Asoc. dlu Michailu Bessanu, face raportulu seu lunariu dela 10 Martiu pâna la 14 Apr. a. c. care facu de totu 24 fl. 18 xr. v. a — ce

Se ia spre scientia.

49. Bibliotecariulu dlu Paulu Draga reportéza despre starea bibliotecei dela siedinti’a din urma pâna adi in 14 Apr, sî face cunoscutu, cumca dlu George Ebesfalvay advocatu in Aradu au daruitu Asoc. dóue cârti, anume : „Julius Caesar története“ in dóue tomuri, sî „A magyar társai élet“ unu tomu; mai departe junimea româna dela academi’a de drepturi sî gimnasiu in Oradea mare au tramesu pe partea bibliotecei unu tomu din almanaculu seu beletristicu „Fenice·“

Determinatu : Cârtile primite se predeau bibliotecariului spre inventare sî pastrare, eara marinimosiloru daruitori din partea acestei directîuni li se esprima multiamita protocolara.

50· Ioanne Goldisiu notariulu reportéza despre implinirea agendeloru notariale curente dela 10 Martiu pâna astadi;— ce

Se ia spre scientia.

51. DD. Mihailu Besanu, Teodoru Serbu sî Ioanne Goldisiu amesuratu decisului de sub nr. 12 referéza cumca au aflatu localitate pentru directîune in tractulu II-lea din edificiulu casei de pastrare, in care directîunea acést’a au avutu cortelu sî in anii trecuti,— cu 160 fl. v. a. pe anu, care localitate aru avé preferintia fatia cu acést’a de acum’a, pentru ca e in mijloculu orasiului, sî fiindu indemanateca de a se cercetá siedintiele directîunali, s’aru puté tîné totu regulatu; pe lânga acést’a, directîunea din sum’a preliminata pentru cortelu aru economisá 40 fl. deci se propune, ca atins’a localitate sa se subarendeze dela Dómn’a veduva Papp pe partea directîunei.

Determinatu. Propunerea acést’a se primesce sî fiscalulu Asoc. dlu Michailu Besanu se imputernicesce : cá cu terminu dela 1 Maiu pâna la 1 Novembre a. c. pe lânga dreptulu de abdîcere pe trei luni nainte in privinti’a subarendârei localitâtiei amintite se incheie contractu.

52. Dlu Lazaru Ionescu reportéza despre starea casei Asoc., mostenite dela Iovu Cresticiu in Siri’a.

Determinatu. Raportulu se ia spre scientia : totu deodata dlui Lazaru Ionescu cá plenipotentiatului Asociatîunei se incredintiéza facerea reparatîuniloru ce se voru aflá de lipsa la cas’a amintita.

53. Michaiu Lazarescu din Siri’a ca fostulu Vinceleriu a lui Iovu Cresticiu, se róga cá se i se solvésca din lasamentulu acestui’a 13 fl. v. a. cari densulu pentru separea unei pârti din via a spesatu, fâra cá sa i se fi resolvitu din partea reposatului.

Determinatu. Sum’a de 13 fl. pe partea recurintelui Michaiu Lazarescu se asémna la plenipotentiatulu Asoc. Dlu Lazaru Ionescu.

54. Fiindu din protocolulu siedintiei de astadi mai multe speditîuni urginte —

se defige de terminu pentru autenticarea acestui protocolu dîu’a 22 Aprile nou a. c.

Fiindu de fatia membri directîunali :

Presiedinte : Mirone Romanu.

Membri oficiali : Emanuilu Misiciu perceptoru; Florianu Varga esactoru; Michailu Besanu fiscalu; Teodoru Serbu economu; Ioanne Goldisiu notariu.

Membru asistentu : Dr. Atanasiu Siandoru, — protocolulu siedintiei a V. ordinari, tînume in 14 Aprile nou a. c. s’au autenticatu.

Aradu 22 Aprile nou 1867.
Mironu Romanulu m. p.
dir. secundariu.
Ioann Goldisiu m. p.

---

palari’a in mâna in parte) Uf ! !

Dn’a Camp. Eu cá sî multe alte betrâne amu unu defectu : defectulu de a starostí. Candu vedu doi tineri care paru fâcuti unulu pentru altulu; candu se potrivescu in versta, in nume, in avere, me punu pre atât’a, sî-i casatorescu ! Multi i-mi datorescu fericirea loru.

Costrelu. (aprinsu) Fericire ? candu este potrivire in nume sî avere, fâra sc fia simpathia intre suflete ? Candu barbatulu sî femeea formà dóue persóne deosebite un’a de alt’a, ear nu au acea conformitate in simtiri care singura este basea fericirei conjugale ? Sî acést’a o numiti fericire ? Dar cum póte sa nu fia la noi despârtîrile cele multe, crescerea cea rea a copüloru, candu casatoriele se fabrica candu . . . .

Dn’a Camp. Puuu . . ! ! Ce focu ! Ce ardóre ! Vorbesci cá unu copilu care innóta inca in ilusiuni. Inaintéza in versta sî vei vedé cum vei adoptá parerea mea.

Costr. Nici odata ! Déca aceste suntu ilusiuni, lasati-mi ilusiunile ! Mai bine sa traiescu intr’o lume fantastica cá densele, decâtu invetiatu prin esperintia fâra ele !

Dn’a Camp. Ei bine, cu tóte ideile Dtale, mi-amu pusu in gându sa te insoru.

Costr. Pe mine ?

Dn’a Camp. Dar ! Ocupi acum’a o positiune; ti-ai fâcutu tineru inca, unu nume ; i-ti trebuie o consórte ; (zimbindu) chiaru candu aru fi numai cá sa-ti tréca congestiunile la capu.

Costr. Eu sa me insoru dupa masîna ! Sa-mi tiesu singuru pânz’a nenorocirei! Nici odata. Mai bine . . . . .

Dn’a Camp. De-ai cunósce domnisióra ce-ti destinezu . . . .

Costr. Fia cine-a fi ! Candu i-mi voiu schimbá ideile ; candu i-mi voiu perde ilusinile, insurati-me cu câti saci de bani veti voí, pâna atunci . . . .

Dn’a Camp. (scotîndu o fotografia) Eata-i portretulu ! Déca ai scí câtu e de frumusica : câtu e de buna ; ce caracteru nobilu ! . . . Privesce cum se reflectà calitâtîle sufletului in fisionomi’a ei . . . . privesce !

Costr. Póte sa fia frumósa cá Elen’a lui Menelaos, sî nobila cá Porti’a lui Brutus, candu nu este reciproca iubire . . . .

Dn’a Camp. Dar privesce numai, póte ca dupa ce-i fi vediutu, vei dîce altu felu. (I intinde fotografi’a.)

Costr. In zadaru ! Nici odinióra nu voiu . . . (se uita la fotografie) A !

Dn’a Camp. Ei bine ? Ce mai dîci ?

Costr. Fotografi’a din albumu ?

Dn’a Camp. (zîmbindu) Ba alta, intocmai cá aceea. Ei, urméza-ti pledoaria; tuna incontr’a casatorieloru fabricate ! (Arata fotografi’a) Sî nepót’a mea Aglae e crescuta in Germani’a sî impartasiesce asemene idei !

Costr. Acésta Dsióra e nepót’a Dvóstre ?

Dn’a Camp. Dar nepót’a mea, cu care ai calatoritu impreuna in mareducatulu de Baden ; pe care ai scapat’o candu erá sa cada din vagonu, de care mi-ai facutu dinióre o descriere atâtu de poetica.

Costr. (cu glasu tremuratoru) Sî . . . cu . . . dens’a . . . voiti . . . sa me insurati ?

Dn’a Camp. Dar cu dens’a. Te multiumesci ?

Costr. (incantatu) Ce fericire ! Dar . . . cine scie déca D-ei s’aru invoì . . . .

Dn’a Camp. N’aibi téma ! In tóte scrisorile vorbesce de Dta sî de recunoscinti’a ce-ti datoresce. Intielegi ce vrea sa dîca recunoscintia ?

Costr. M’ai fâcutu omulu celu mai fericitu ! (I saruta mân’a)

Dn’a Camp. A ! dar uitasemu ! (zîmbindu) Cum se póte sa-mi dau nepót’a dupa Dta, dusimanulu meu celu mai neimpactu ! — Marturisesci ca tenerii potu inca invetiá multu dela betrani; ca tempulu de fatia trebue sa fia copilu ascultatoru alu trecutului ?

Costr. Marturisescu din tóta inim’a ! — Dar nu tagaduiti, ca nici trecutulu nu are cuventu a despretiuí pe presentu. Tenerii au pasîtu unu pasu mai departe spre progresu, pe care betranii, departe de a-lu condemná, trebue sa-lu recunósca.

Dn’a Camp. Câta vreme nu se voru departá de esperienti’a trecutului. Impacarea e gat’a ! Nepóte ti dau pe Aglae !

Maiu 1865. Iacobu Negruzzi.

Principatele române unite.

Bucuresci 28 Apr. (10 Maiu)

„Monitorulu“ publica adi unu actu din cele mai frumóse, pe care-lu reproducemu aci.

CONSILIULU MINISTRILORU.

Inalta resolutîune :
„Se aproba.
„CAROLU.“

Jurnalu.

Astadi Mercuri, 19 Apriliu curentu consiliulu ministriloru, luandu in consideratîune referatulu dlui ministru alu instructiunei publice sî alu culteloru, subt nr. 3508, pe lânga care ne supune la aprobare alaturatulu actu, relativu la donatîunea in suma de 44,000 ruble argintu sî unu locu in Ismailu cu cladirile de pe densulu, fâcuta de cetatienii din orasiulu Ismailu pentru intretînerea scólei comerciale ce au fundatu acolo, precum sî se stabileze statutele de administrare, aprobâmu actulu de donatîune.

Dispositîunele acestui jurnalu, se voru aduce la indeplinire de dlu ministru respectivu, dupa ce mai antâiu, voru primí sanctîunea domnésca.

C. A. Cretiulescu, Stefanu Golescu, Ioann Bratianu, Ghergheli, A. Vasescu.

Faptulu cetatieniloru dela Ismailu este atâtu de frumosu, atâtu de lucitoru prin elu insusi incâtu ori ce amu dîce n'aru face decâtu alu slabí.

Actulu de donatîune ce-lu publica Monitorulu sfersiesce precum urméza :

„Declarandu in publicu, inaintea lui Ddieu sî ómeniloru otarîrea acést'a a nóstra nestramutata sî irevocabile, urâmu cá Provedinti'a sa binecuvinteze acésta a nóstra lucrare ce o facemu pentru junimea nóstra inocinte, sî se invrednicésca sî pe comerciantii ce voru vení dupa noi la indeplinirea unoru asemenea fapte umanitare, cari placu sî lui Ddieu sî ómeniloru.“

D. Anastasopulo, L. Gaiiardi, Ioann Despotopulo, A. Chirieri, Aristarch Celibidache, P. Tulceanu, D. Tulceanov, Lambru Sideri, Dr. Cordali, T. Cordali, F. Cordali, A. Alexandridi, Vasilie M. Papazoglu, Atanasie Dimitrie Sapuna, M. Marcaroff, G. Marcaroff sî Temistocli Celebidachi.

Unimu sî noi rugaciunele nóstre cu ai buniloru subscriitori ai acestui actu, sî mai adaugemu sa se invrednicésca sî comerciantii români, din tóte celelalte comune, sî mai cu séma cei din Bucuresci, „la indeplinirea unoru asemenea fapte, cari placu „sî lui Ddieu sî ómeniloru.“ Pân'acum insa, sa ne erte comerciantii din Busuresci sa le aretâmu iubírea nóstra in modulu cum credemu noi ca s'arata adeverat'a iubire, adeca spuindu-le adeverulu neplacutu, ear nu placut'a amagire.

Dela 1848 sî pân'acum nu cunóscemu ca comerciantii nostri se fi manifestatu deadreptulu simtîmentele loru decâtu prin dóue sabie ce au datu la doi Prefecti de politîa; insa precandu erau Prefecti de politîa ear nu dupa esîrea loru din acea functîune esecutiva; se 'nsemnâmu inca c'acele sabie de onóre s'au datu Prefectîloru de politîa subt regimele regulamentului, atunci candu Prefectulu avea unu biciu, ear nu subt regimele libertâtiei candu Prefectii trebue se lupte cu totu felulu de neajunsuri de greutâti sî din cari cea mai mare este obiceiurile nóstre cele vechi ce le-amu adusu intr'unu regime nou. S'atragemu inca atentîunea românilorn asupr'a unei triste impregiurâri. Actulu celu frumosu, celu mare, s'a fâcutu la Ismailu; sî lumea va dîce ca deca in Romani'a se face câte unu actu inteliginte, generosu, mare, binefacatoriu, se face acolo unde nu suntu multi Români, séu celu mai putînu unde nu este o crescere romanésca. „Rom.“

Varietâti.

⁂ M. S. Imperatulu Austriei va cercetá Parisulu pentru vre-o câte-va dîle in lun'a lui Iuliu sî acolo se va intâlní cu Regele Prussiei.

⁂ Ministeriului ung. de finantie s'a datu pr. in. aprobatiune la statulu sî list'a de lefi :

1 ministru cu léfa anuala de 12,000 fl. sî bani de cortelu 2000 f.;

2 capete (siefi) de sectiune cu léfa anuala de 5000 f. sî bani de cortelu 600 f.;

2 capete (siefi) de sectiune cu léfa anuala de 4000 f. sî bani de cortelu 600 fl.;

9 consiliari de sectiune cu léfa anuala de 3000 f. sî bani de cortelu 400 f.;

14 consiliari de sectiune cu léfa anuala de 2500 f. sî bani de cortelu 400 f.;

10 secretari cu léfa anuala de 1500 f. sî bani de cortelu 300 f.;

16 secretari cu léfa anuala de 1500 f.; 10 concepisti cu léfa anuala de 900 f. sî bani de cortelu 200 f.;

20 de concipisti cu léfa anuala de 800 f. sî bani de cortelu 200 fl.; adjunti de conceptu cu léfa anuala de 500 sî bani de cortelu 120 fl.

Manipulatiunea 1 Directoru cu léfa anuala de 1500 f. bani de cortelu 300 f.; 2 vice-directori cu 1200, 1100 sî 1000 f., sî bani de cortelu 200 f.; 1 aministratoru de economatu cu 1000 f. sî bani de cortelu 200 f.; 1 controloru cu 900 f. sî bani de cortelu 200 f.; 4 oficiali cu 800 f.; 4 oficiali cu 700 f. sî bani de cortelu 150 f.; 4 oficiali cu 700 f. sî bani de cortelu 150 f.; 4 oficiali cu 600 f. sî bani de cortelu 150 f.; 4 oficiali cu câte 500 f. sî bani de cortelu 150 f. Pausiale anuale pentru cancelaria 35,000 f.

Specialitatea de computu. 4 conducatori cu léfa anuala de 2100 f. sî bani de cortelu 300 f.; 9 consiliari de computu cu léfa anuala de 1500 sî bani de cortelu 200 f.; 16 consiliari de computu cu léfa anuala de 1300 fl. sî bani de cortelu 200 fl. 30 oficiali clas'a I cu léfa anuala de 1000 f. sî bani de cortelu 180 f.; 60 oficiali clas'a I cu léfa anualade 900 fl. sî bani de cortelu 180 fl.; 30 oficiali clas'a II cu léfa anuala de 800 f. sî bani de corteln 150 f.; 60 oficiali clas'a II cu léfa anuala de 700 f. sî bani de cortelu 150 f.; 30 oficiali clas'a III cu léfa anuala de 600 f. sî bani de cortelu 120 f.; 60 oficiali clas'a III cu léfa anuala de 500 f. sî bani de cortelu 120 f.

Statulu sî list'a lefiloru dau pre anu o suma de spese pentru toti impiegatii ministeriului de finantie de 528,180 f. sî adeca pentru conceptu 194,640 pentru computu 287,400 sî pentru manipulatiune 46,140 f. In asemanare cu statulu de mai inainte, computandu sî banii de cortelu ese o crutiare de 100,000 f. pre anu. —

⁂ Ordinu generalu alu Archiducelui Ernestu. Dlu Archiduce Ernestu, comandante emise urmatoriulu ordinu generalu : „La inceputulu lui Maiu plecà regimentulu de infanteria Mecklenburg=Strelitz nr. 31 (cu cerculu de intregire la Orlatu, constatatoriu mai numai din români, cunoscutu mai inainte sub numirea de Culoz sî despre cari ni se apune ca in vér'a trecuta la Custozza au contribuitu fórte multu la deciderea luptei in favórea victoriei trupeloru c. r. Red.) la dislocatiunea lui cea nóua in Croati'a, sî priu acést'a acestu regimentu bravu sî esemplariu in tóta privinti'a ese din legatur'a trupeloru ce stau sub comand'a mea. Nu potu, cá sa nu esprimu cu acésta ocasiune regimentului ce se desparte de noi, deplin'a mea recunoscintia pentru aratat'a barbatia, laudabil'a disciplina, precum sî pentru armoni'a cu celalte corpuri de trupe, cu acea adaugere, ca dorescu cá regimentulu acest'a sa aiba totudéun'a intimele mele salutari.“

⁂ Drumulu de feru transilvanu. Contractulu incheiatu intre concessiunarĭĭ sî intreprindictorĭĭ drumului de feru, fratii Klein e aprobatu. E sperantia, ca in tómn'a acést'a, carale voru umblá pâna la Alb'a-Juli'a.

⁂ C. R. consulatu din Moldavi'a au incunosciintiatu pre camer'a comerciala din Vien'a, ca Guvernulu Romaniei au delaturatu oprirea esportului de bucate precum sî mesur'a prin care se oprea destilatiunea (ferberea) de vinarsu, fâra de deosebirea producteloru.

⁂ Cetimu in „Magazinulu Pedagogicu“:

Candu amu dîsu, ca invetiatoriulu se converseze cu scolarii sei numai in limb'a corecta, literaria, n'amu pretinsu, cá invetiatoriulu din scól'a poporale se propuna intr'o limba inalta, plina de termini noi, culesi de prin tóte dîuariele natîunali. Limb'a de propunere póte fi fórte alésa, corecta, sî totusi simpla. Cá esemplu ne servésca limb'a biblica. Deci aru gresî fórte invetiatoriulu, carele aru intempiná pre noii sei invetiacei cu unu limbagiu „sublimu“ sî „admirabilu“ despre destinatiunea loru cea „sacra,“ cu carea stau preste tóte „creaturile universulu“ sî carea au sa o implinésca pâna in „momentulu“ despârtîrei de lume, candu preotulu le va dá „benedictiunea ultima“ sî li se va cantá „cu spiritele justîloru ce s'au quiestiatu“ etc. etc. Invetiatoriulu se va ferí de tóte cuvintele straine, pentru cari avemu cuvinte române bune. Pentru ce „benedictiune,“ candu avemu „binecuventare ?“ — „Dara ce e cu cuvintele cele multe moderne, introduse in limb'a romàna ?“ — Candu va cere scopulu invetiamentului sî va concede gradulu de desvoltare alu scolariloru, cá invetiatoriulu sa faca pre disciputi sei cunoscuti in modu intuitivu séu elementariu cu o intipuire sî ideea óre-care: atunci le va impartâsî sî cuventulu séu numirea respectiva, fia aceea vechia séu nóua — totu atât'a, numai sa fia romanésca; nici odata insa invetiatoriulu sa nu comunice scolariloru numiri seci, adeca numiri, pentru cari pruncilorn le lipsescu inca intipuirile. Totudéun'a : „dela lucru la nume,“ nu din contra. Pe arborulu limbisticu alu scolariloru numirile sa se adauga intogm'a cá foile sî florile pe pomulu naturalu : la loculu sî la tempulu seu.

Importantî'a obiectului, despre carele amu tractatu aici pre scurtu ne va escusá, déca in fine ne luâmu libertatea a propune, cá Maritele Ordinariate sa faca acésta cestiune obiectu de pertractare in tóte conferintiele invatietoresci sî se impuna tuturoru invatietoriloru concernenti prin circulare speciali detorinti'a, a se folosí la propunerile loru numai de limb'a romanésca cea corecta, literaria ; iéra dîuaristic'a natîunale se venture sî din parte-i intrebarea acést'a, cá asiá „cu puteri unite“ sa ne putemu apropiá mai iute sî mai siguru de scopulu propusu. —

Reclama.

Resînari 8 Maiu st. n. (Capetu din nr. tr.

Iata fâra sfiala cate-va din acestea : In anulu trecutu 1866 in invitarea DSele de prenumeratîune la „Famili'a“ dto 5/17 Iuniu, au dîsu intre altele, ca déca numerulu prenumerantîloru la „Famili'a“ se voru urcá pâna la 700, va alaturá in fia-care triluniu la numit'a fóia câte unu jurnalu de moda ; in fia-care luna odata unu tablou mare de brodarii, lucruri femeesci sî alte suplemente pretîóse. Promissiuniloru acestor'a n'a urmatu. Nu-i imputu, ca n'a urmatu pentru ca 700 de prenumeranti a fostu o conditia sine qua non, cá sa fia consecuentu vorbeloru DSele. Dara déca n'a avutu 700 de prenumeranti, atunci DSea erá datoriu spre lin scirea publicului, cá sa incunoscintieze despre acést'a pre prenumerantii DSele, pentru ca numai asiá se puté rectificá inaiutea loru.

In invitarea DSele de prenumeratîune dela inceputulu anului curinte a dîsu, ca colectantii de prenumeranti voru primí dela 7 esemplare unulu gratis sî pe lânga aceea unu esemplaru din romanulu „Columb'a“, unu esemplariu din poesielo DSele sî unu esemplariu din almanaculu Tand'a Mand'a“.— Câtu sciu eu insa dlu colectante de 10 prenumeranti din Resînari nunumai ca n'a primitu opurile promise afara de „Famili'a“, ci dupa cum sum incunosciintiatu sî chiaru dupa reclamatîune, inca n'a mai devenitu in posessiunea loru. Ce e caus'a DSea va scí.

Venimu acumu la icón'a DSele, la premiulu „Familiei“. — Aici amu pecatuitu eu incontr'a DSele, câci l'amu intrebatu ca mai tramete-ne-o. — Dupa asteptare de vr'o 3—4 septemâni dela tempulu fipsatu de DSea, amu trebuitu sa-i scriu, pentruca sciamu ca icónele-su in Pest'a sî DSea a promisu in 5/17 Marte ca intr'o eptemâna toti prenumerantii o voru avé. Amu asteptatu dîcu vr'o patru septemâni sî dupa aceea m'amu resolvatu sa-ì scriu chiaru in interesulu DSale sî alu prenumerantiloru, ce siau datu banii castigati cu sudóre sî acum pusi mai cá 'n loteria (câci mai suntu unii, cari prenumerandu la poesiele Dsele inzadaru mai astépta sî astadi dupa esîrea séu espedarea loru; nu sciu cine va fi sî aci caus'a.)

Dela anuntiulu inceputului espedârei icóneloru pâna la primirea loru aici suntu chiaru 30 dîle asiá dara icónele acele au venitu chiaru intr'o luna de dîle din Pest'a pâsa la Sabiiu, pe candu alte lucruri vinu in 3 multu 4 dile, sî apoi epistol'a mea datéza nainte de primirea icóneloru.— Eu me cugetu in dreptu a cere ori sî cui socotéla despre aceea ce posessiunea mea. Spre deslucirea lucrului sapienti sat. *)

Ioann Metiu.

---

*) Atari afaceri aru fi mai consultu déca s'aru deslegá din capulu locului pre cale privata. Red.)

Burs'a de Vienn'a.

Din (6/18 Maiu) 1867.

Metalicele 5%	60	Actiile de creditu	179 50
Imprumut. nat. 5%	70 30	Argintulu	125 50
Actiile de banca	727	Galbinulu	6

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea
Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 38. ANULU XV.

Sabiiu, in 11/23 Maiu 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu 10 Maiu.

Amu incuviintiatu sî opiniunele diferite, pâna acele remanu in marginele loru, amu incuviintiatu totdeun'a sî gialusi'a chiaru a unei séu altei pârti, pânacandu aceea remane in marginele cuviincióse. Insa candu vedemu ca tocm'a acele pârtî, la cari le stimezi opiniunile diferitóre de ale tale domnesce o netolerantia cerbicósa; candu vedi ca ele pretindu o supunere neconditîunata la parerile loru sî totu ce cade afara de cerculu pareriloru loru, devine lucru demnu de suspiciunare sî chiaru sî de insinuare, atunci numai scii ce se tîi de simtiulu liberalu sî constitutîunalu alu atâroru ómeni.

Astfelu ne vedemu noi situati fatia cu unele dîuare magiare, cari atât'a s'au adapatu in ideile loru incâtu déca cetescu ce-va ce nu e pe placulu loru, apoi vedu o multîme de naluci séu cauta se vada de acele la spatele pareriloru altor'a. Altele mergu apoi sî mai departe sî cauta se afle nisuintie separatistice.

Nu ni e nóue, ca sa incepemu deschiderea unoru polemice fâra capu cu acei intre cari traimu sî vorbimu sî noi de atât'a tempu sî câroru nu leamu ascunsu intentîunile nóstre, depuse in acte publice, resolvate de câtra Maj. Sea., pentruca de o parte amu repetî lucruri, cari s'a scrisu sî in acésta fóia de atâtea ori, de alta parte pre acelu ce nu vrea sa te intieléga in desiertu te incerci alu capacitá. Totu ce ne tînemu de datoria fatia cu publiculu nostru e, ai notificá acésta impregiurare, carea se intemplà in foi, multu putînu insemnate *) sî ápoi sa ne punemu intrebarea, ca óre, in momentele candu vedemu, ca e vorb'a de o reorganisare radicala a imperiului intregu sî candu e cea mai mare necessitate cá sa fia cunoscute tóte interesele populatîuniloru sî tóte aspiratîunile loru legitime : e o crima, e nesuintia separatista opiniunea cutârei séu cutârei pârti intre marginile legale ?

Nu vomu aprobá nici candu ceea ce este estravagantu; dara nu putemu cualificá decâtu de nematuritate acele espectoratîuni, cari nu voru sa recunósca alti factori in statu afara de eulu cutârei natîunalitâti sî nu putemu a nu ne esprimá temerea, ca atari ómeni nu cugeta sinceru la o deslegare impaciuitóre a cestiuniloru, ce au a se deslegá sî prin urmare, póte nevrendu, facu opusetîune buneistâri a popóreloru, pre carea toti avemu dreptu, avemu detorintia, in interesulu comunu, a o asceptá, a o pretinde. Altu cum unde aru fi libertatea constitutîunala ? la ce s'aru chiamá representanti sî la ce s'aru suferí press'a ?

Cu alta ocasiune, totu in acésta fóia, amu desvoltatu situatîunea sî constelatîunea nóstra constitutîunala. Amu pusu toti factorii unii lânga altii, ceea-ce nu numai ca nu prejudeca nimic'a desvoltârei mai departe constitutîunali, ci e tocm'a de lipsa déca nu voimu a schiopatá iéra cu octroiâri, de nu formale, naturale, cari se potu momentanu acoperí, astupá, insa nici decum inadusî pentru totudéun'a.

Octroâri naturale amu dísu, pentruca unde realitatea arata cu atât'a putere, ca suntu de a se respectá interesele la atâtea diferite natîunalitâti; e de a se purtá socotéla de deosebite fase constitutîunali, cari nu se potu trece numai asiá cu vederea : déca nu se afla cararea de a se desvoltá aceste tóte in unu modu impacatoriu, atunci nu remâne alta decâtu a altuí ce-va contrariu naturei ce prinsese a se desvoltá; déca se prinde altói'a séu se vatema arborele statului — este o intrebare destulu de insemnata.

Pentru sustînerea unei ordine in cursulu lucruriloru cum s'a desvoltatu pâna acum, va sa dîca, pentru incungiurarea unoru precipitâri, credemu ca nu va fi nimenea, carele ne-aru puté invinuí, ca nu amu contribuitu. Noi dela inceputu amu fostu pentru o grabnica deslegare impaciuitória a lucruriloru in interesulu statului sî alu popóreloru lui. Noi amu speratu acésta deslegare, pentruca amu vediutu, ca insusi Monarculu ia initiativ'a la reforme in statu, sî asiá amu fostu cu tóta increderea, ca deslegarea se face, dupa cum se sî dovedesce din pr. in. rescripte, spre multiamirea tuturoru popóreloru sî fâra de vatemarea drepturiloru loru. La tóte aceste insa vedemu in o parte a dîuaristicei magiare, atâtu prin corespundintie câtu sî prin articuli de fondu, confundandu-se prea inalt'a initiativa cu unu aeru de cucerire, fatia cu toti acei'a câti nu cugeta cum cugeta acelesi dîuarie. Sî care e efectulu loru ? este acel'a, ca in tipulu acest'a se insufla o gramada de neincredere in intentîunile cele mai bune a unui regimu, fia acel'a ori carele, sî e cunoscutu ca productele neincrederei nu ajuta pre nimenea nici in lucruri private, cu atâtu mai putînu in publice, la ajungerea scopului.

Noi amu dá fratiesculu svatu dîuaristicei magiare preste totu, a nu se imbuibá pré multu in ambitîunea de victoria, ci sa ia unu tonu conciliatoriu ; sa caute cá promissiunile cele ce le facea barbatii magiari de insemnatate in tempii cei nefavorabili, nu alta, decâtu celu putînu sa nu le uite sî asiá sa vina intru ajutoriulu barbatîloru, cari stau in fruntea lucruriloru, dara sa nu-i impedece prin neincetatele alarme, contr'a Schmerlingianiloru sî mai scie Ddieu ce feliu de iani din tempurile trecute. Trecutulu sa fia pentru toti scóla, din carea sa invetiâmu, dara nu unu isvoru de rancune sî de resbunâri.

Escelenti'a Sea Comissariulu regiu au dîsu „ca afla naturala nisuinti'a, prin care se simte fia-care silitu, de a-si servá sî sustîné natîunalitatea sea, cá pre tesaurulu seu celu mai pretîosu cu o credintia gíalusa, totudéun'a cu observarea cuvíinciósa a datorintieloru fatia cu statulu intregu sî a drepturiloru legali, in cerculu legalu. Regimulu nu póte, cá sa nu pretiuiésca nesuinti'a acést'a de inima nobila sî tînta nobila, ba, elu recunósce inaintarea acelei nesuintie de o datorintia a sea principala.“

Esc. Sea a dîsu : „Discordi'a au devastatu odinióra patri'a acéstra frumósa, acum'a insa léga lantiurile cele magice ale iubirei fratiesci pre toti locuitorii sei, cari petrunsi de incredere reciproca suntu prefacuti cu putere unita intr'unu astfelu de corpu puternicu alu statului, in care in fine i va succede zelului patrioticu sî nesuintiei neobosite a Maj. Sele sî a inaltului regimu, de a inaintá sî asigurá pentru totudeun'a marimea, puterea sî inflorirea multu iubitei patriei nóstre prin o desvoltare acomodata materiale sî intelectuala, prin pasîrea in viétia a unui comerciu vioiu de negotiu.“

Escel. Sea a fâcutu asemenarea cea nimerita cu arborü unei paduri. Dara totu Escelenti'a Sea da acea invetiatura frumósa, care aru fi bine sa si-o puna fia-care la inima, in carea dîce : „Pentruca, câtu e de usioru, de a nasce dorintie, care nu se potu multiamí, sî de a umplé pre cei usioru credietori cu sperantie ardiende ! — insa câtu de greu, de a impedecá, de a inadusî undele inaltiate ale nemultiamirei, care crescu din mijlocirea sperantieloru, produse in astfelu de modu.“

Va vrea dîuaristic'a magiara sa faca ilusorii aceste principie ? Noi nu o credemu pentruca nu o sperâmu !

Evenemінte politice.

Sabiiu 10 Maiu.

Incoronarea, respective serbarea ei se sustîne din mai multe pârti, ca va fi in 10 Iuniu, séu nu se va amaná preste mijloculu lunei lui Iuniu. Se vorbesce insa ca din causele cari le-amu memoratu sî noi cu alta ocasiune in loculu acest'a, serbarea incoronârei se póte amaná sî pâna in tómna.

Restauratîunea comitateloru au adusu asupr'a partidei deakiane o dispusetîune destulu de posomorita. Multi individi, cari fâra de a avé capacitatea receruta suntu investiti cu oficii sî demnitâti, numai pentruca suntu magiari sî pentruca fura spriginiti de rudeniele loru. Dovéd'a cea mai buna ne e la acést'a partea cea seriósa sî tréza a dîuaristicei magiare. Fr. Pulszky emigrantulu magiaru, ne mai putendu cautá cu sange rece la o atare economia, s'a vediutu silitu a fulminá cu unu articulu greu in dîuariulu „1848“ asupr'a acestoru scaderi a magiariloru sî cetimu totu despre densulu ca a fâcutu o propunere sa se aléga unu comitetu centralu in Pest'a, care in viitoriu sa veghieze asupr'a restauratîuniloru comitatense.

Prin o decisiune pr. in. din 15 Maiu a. c. se delatura patent'a pentru protestantii din Ungari'a dela 1 Sept. 1859 sî 2 Nov. 1862 precum sî emisulu ministerialu din 9 Nov. 1859. Asupr'a slovaciloru protestanti, cari aflau in acest'a unu scutu alu conservârei natîunalitâtiei loru contra amestecului calvinismului identificatu de ei cu magiarismulu, nu scimu ce impressiune va face mesur'a acést'a. —

Diet'a Croatîei au primitu art. de imunitate sanctîunatu in tóta form'a. Scirile pâna la 18 Maiu nu ne putura deslucí alta decâtu ca se desbate adres'a. Pentru tramiterea deputatîloru la Pest'a, in casulu estremu se va disólve diet'a sî se voru face alegeri directe.

Deschiderea senatului imperialu se dîcea in urma, ca va fi Mercuri, adeca adî. De presiedinte in cas'a magnatîloru e denumitu principele Carlos de Auersperg in cas'a deputatîloru e dejá cunoscutu.

Denumirea lui Palatzki de ministru trebue indreptata intr'acolo, ca e o schimbare de nume cu Potocki, a cârei adeverire inca trebue asteptata.

Conjecturele despre urmârile conferintiei din Londonu se camu reducu la visitarea Parisului din partea capeteloru incoronate, iéra in rendulu alu doilea se dîce ca cestiunea orientala va fi tractata in scurtu cu multa seriositate.

Din Romani'a aducu dîuariele nemtiesci sî magiare sciri neliniscitóre. Asia unu corespundinte la „M. Ország“ spune unu catalogu de intrelasâri ale Domnitoriului, in urm'a câroru acest'a s'aru fi fâcutu nepopulariu s. a. Asteptâmu informatîuni dela dîuaristic'a româna de acolo ; póte ca ne va chiarificá ea starea lucrului. Atât'a mai adaugemu, ca cele nemtiesci ne spunu de o rescóla in Iasi, carea dlui Bratianu i-aru fi succesu a o domolí, dar cu tóte aceste a cunoscutu de lipsa chiamarea Domnitoriului la Iasi, pentrucá prin presenti'a sea sa liniscésca spiritele. Domnitoriulu tocm'a calatoriá prin Romani'a mica.

Din Pest'a.

In siedinti'a casei de josu din 16 Maiu face presiedintele Szentivanyi cunoscutu, ca deputatii realesi : ministrulu Balthasar Horvath,

---

*) Magyar Ország, carea se vede a fi luatu pentru antâi'a data „Tel. Rom.“ cu esîrea nr. 34 a mâna, se mira de indigetarea nóstra la votulu separatu alu romaniloru dela diet'a clusiana din 1865. Sieb. Al. fóia a „Sasiloru juni“ (Jung Sachsen) in nr. 48 dîce ca déca cestiunea croata se va deslegá bine, nesuintele separatistice ale natîunalitâtiloru cu deosebire ale Romaniloru se voru absórbe in nasipu si voru fi nepericulóse. Candu scriemu aceste ne pica sî Korunk a mâna, carele in Fagarasiu nu vede alte decâtu ca reactîunea (?) si scóte capulu etc.

secretariulu secundariu de statu Carolu Zeyk sî consiliariulu ministerialu Wilhelm Toth, mai incolo deputatii cei noi alesi Iosifu Szlavy sî Lazaru Potoc si-au datu credentiunalele sele. Deputatii Moritiu Szentkirályi, primariulu superioru din Pest'a sî Valentinu Török, vicecomitele comitatului Csongradului au depusu mandatele sele, cá sa se póta consacrá esclusivu oficieloru loru. Dupa aceea s'au impartîtu intre deputati cedulele pentru alegerea de doi vicepresiedinti sî a unui protocolistu; resultatulu votisârei lu vomu aflá dupa acést'a. (S'a alesu vicepresiedinti Al. Dozs'a sî Paulu Somsich; notariu s'a alesu L. Horváth).

In fine interpelà ablegatulu gener. Stratimiroviciu pre ministrulu de interne in caus'a unui protocolu, compusu in limb'a serbésca, tramisu de representanti'a orasiului Zsombor, pre carele l'au respinsu ministrulu cu indreptarea aceea, ca acel'a sa se astérna in limb'a magiara sî acést'a sa se observe sî de aici inainte. In emisulu respectivu s'au intrebuintiatu espressiunea „ratiu" (rácz); intrebuintiarea espressiunei acestei'a o privesce Stratimiroviciu de o vatemare a natîunei serbe, pentru aceea intréba, ca voesce ministeriulu, cá sa-i arate natîunei serbe o satisfactîune prin aceea, ca prin o ordinaciune anumita sa se oprésca intrebuintiarea espressiunei „rati" (rácz). Mai incolo dîce Stratimiroviciu in interpelatîunea sea, ca refusarea protocolului compusu in limb'a serba alu unei astfelu de representatîuni, a cârei majoritate precumpanitóre suntu serbi; sta in apriata contradîcere cu indemnitatea ce o au datu onor. casa a deputatîloru inaltului ministeriu, prin care se suspendéza anumitu punctulu e) din articululu de lege 16 din an. 1848.

Ministrulu de interne, bar. Bela Wenkheim, respunse la interpelatîunea acést'a:

„La interpelatîunea fâcuta asiu putea respunde numai decâtu; fiindca insa nu amu preceputu interpelatîunea in totu cuprinsulu ei, pentru aceea cele meritórie le voiu respunde in siedinti'a de mane, Acum'a voiu sa observu numai in privinti'a cuventului „rácz". ca eu nu aflu in aceeanimic'a vatematoriu sî ca sî legile nóstre intrebuintiéza espressiunea, „rasciani". De óre-ce insa acest'a este mai multu unu lucru alu stilului, nu este nici o dificultate in privinti'a acést'a."

In fine presiedintele face cunoscutu, ca au sa se astérna ministeriului mai multe propuneri, sî in urm'a acestor'a provóca pre despartiamentele casei cele nóue, cari s'au formatu in siedinti'a din 14 l. c, cá sa se constitue câtu mai curendu.

Cu acestea se incheia siedinti'a, la care au luatu parte toti ministrii casei, la 12½ óre.

In siedinti'a din 17 se anuncia dietei resultatulu votârei de eri. Dupa aceea se asterne proiectele de lege pentru desbatere. Celu dintâiu privesce afacerile comune ceialalti modificârile legiloru din 1848.

In fine respunde dlu ministru de interne in meritulu interpelatîunei deputatului Stratimiroviciu, ca min. nu vede in numirea „ratiu" unu terminu batjocoritoriu, dara cu tóte aceste se va ferí de alu intrebuintiá pre viitoriu. Partea a dóu'a o esplica dlu ministru intr'acolo ca usiuratatea in administratîune aduce cu sine ca protocólele ce se asternu la regimu sa se astérna in limb'a magiara. Tóte ceiâtîle au urmatu asiá afara de Zsombor. Stratimiroviciu se multiamesce cu partea d'antâiu, dara pentru a dóu'a va face o propunere la tempulu seu. In legatura cu aceste se spune ca deputatii romani sî serbi voru sa faca o propunere de urgintia cá cestiunea natiunalitâtîloru sa se puna la ordinea dîlei inainte de diplom'a inaugurala, pentruca drepturile natiunalitâtîloru sa póta intrá in legea cordinala a statului pre care Regele o intaresce cu juramentulu seu.

Sciri de „pace" din Prussi'a,

„N. Fr. Bl." are o corespundintia din Germani'a nordica, cu datulu din 17 Maiu, in care se dîce: ca nu se póte repetî de ajunsu, ca Prussi'a face in momentulu acest'a in privinti'a inarmâriloru tocmai aceeasi manevra, ca sî in anulu trecutu. Tóte pregatirile de resbelu se demintu, sî totusi se facu inarmâri din tóte puterile. Adunarea trupeloru la marginea Prussiei de média dî apusu este unu ce cunoscutu. Intârirea fortaretieloru se deminte ce e dreptu pre cale oficiósa, insa totu pre cale oficiósa se aprobéza, ca guvernamentele fortaretieloru sî comandantii din Trier sî Coloni'a au fâcutu dispositiune, cá dîuariele, care aparu in cercurile loru, sa nu latiésca nici o scire despre procedurile din partele, despre miscârile trupeloru etc.

Totu asiá se supunu statiunei centrale telegrafice din Berlinu tóte telegramele politice,— fia predate in Hamburg séu ori unde pre teritoriulu prussianu — unei esaminâri stricte, sî numai mai in dîlele din urma fiindu date dóue telegrame politice la statiunea telegrafica din Hamburgu, cá sa mérga la Copenhag'a sî la Vien'a, statiunea din Hamburgu le-au impartasîtu statiunei centrale din Berlinu, carea indata le-au confiscatu. In dîlele acestea sau tocmitu din partea regimului prussianu la unu fabricantu din Berlinu trei dieci sî siese de care medicinale pentru armata, care au sa fia gat'a in tempu de siése septemâni. Depositulu de artileria din Rendsburgu cauta 50 pâna in 60 de mueri séu fete, ca se pregatésca patróne (cartusia), sî o ordinatiune a cabinetului din díu'a aceea, in care s'au anunciatu cu ostentatîune mare, ca unu consiliu tînutu sub presidiulu regelui Wilhelm au otaritu, cá mai nainte sa se lase de ori ce mesuri privitóre la inarmâri, demanda formarea definitiva a bataliunei militiei tierei in cercurile corpului 9, 10, sî 11 alu armatei.

In urm'a acestei ordinaciuni s'au sî rechiamatu apoi sî reservistii din Hanover pe 18 l. c. la armata. Feciorii, cari au de a se recrutá, suntu chiamati in orasiele de garnisóna — cu o luna intréga mai tempuriu, decâtu au fostu intentiunatu. Feciorii recrutati numai decâtu se voru inrolá in armata. Unu numeru insemnatu insa nu voru capetá Prussii, pentru ca emigrarea tineriloriloru acelor'a, cari suntu in etatea obligatóre de a militá, s'au immultîtu intru unu modu in adeveru ingrozitoriu. Acést'a se intempla sî in ducatele dela Elb'a, unde tenerii acum'a mai bucurosi se ducu in Danemarc'a, decâtu sa imbrace monturulu militariu prussianu.

Din Hanover se insciintiéza, ca acolo in 10 l. c. au aparutu earasi prim'a óra dela lun'a lui Augustu a. tr. carele cele mari de proviantu in curtîle casarmeloru, tóte gat'a, asiediate spre a pleca; o parte din ele suntu sî pachetate; ca despartiamentulu bataliunei din trenu Nr. 10, care se afla acolo in garnisóna, a primitu demandarea, cá sa se completedie pre deplinu cu feciori sî cu cai, asemenea sî artileri'a campestra nr. 10; ca siefii companiei de infanteria se provedu pre rendu cu cai ecuipati sî ca ici colea iéra se vedu umblandu cu sabii lungi (Schleppsäbel), ca s'au vediutu pachetandu-se o multîme mare de pravu; ca sielarii sî faurii suntu provocati, cá sa primésca liferatiuni pre tempulu celu mai scurtu, sî negutiatorii cu inu, sa pregatésca câtu mai curendu lucruri pentru lazaretu, lepedéue sî cârpe de inu etc.

Prelânga tóte acestea insa Prussi'a nu se inarméza!

La scirile acestea autentice mai adaugemu, ca dupa cum spunu persóne militare, in Berolinu nu se ceru fâra dóua septemâni, cá sa se puna armat'a prussiana pre picioru de resbelu.

STATUTELE

Societâtiei române de lectura in Clusiu.

Aprobate din partea Guverniului regiu alu Marelui Principatu Transilvani'a cu in. decretu de datulu 1 Martiu 1867 Nr. 3291—867.

A.

Scopulu Societatei.

§ 1. Scopulu Societatei este inaintarea in cultura mai inalta sî estetica prin lectura de opuri sî dîuarie romanesci scopului corespundietória, precum sî prin adunarea unei bibliotece mai cu séma din producte literaria române, apoi germane, magiare sî alte producte sî novele literarie.

FOISIÓRA.

Espositiunea universala dela Parisu din 1867.

(in estrasu din „Aten. Rom.")

I. Popórele antice, Grecii sî românii, n'a cunoscutu Espositiunile. Avéu serbatori, avéu intruniri mari, insa nici un'a n'avea de scopu serbatorirea agriculturei sî industriei. Caus'a erá ca aceste popóre potrivitu cu spiritulu tempului de atunci onorau mai cu séma virtutîle militare, sî chiaru acei invetiati, cá ilustrulu Cicerone, credéu ca nu putea sa aiba simtieminte nobile acel'a care se indeletnicea cu comerciulu séu cu industri'a. Dupa mai ne povestesce istori'a in tempulu republici comerciantii románi nu puteau sa-si apere patri'a amenintiata sî atacata de câtra straini decâtu in casuri de pericule estreme. Industri'a erá lasata pre sém'a sclaviloru. In asemenea stare de nesocotintia a meserieloru sî a comerciului, neaperatu ca numenui nu i-a trecutu prin minte cá sa infiintieze serbatori ale travaliului (lucrului), intruniri destinate a resplati pre acei mai dibaci.

Istori'a asemenea nu ne spune cá sa se fi fâcutu vre-o espositiune in véculu de mijlocu. In acésta epoca istorica de-sî munc'a nu mai erá atâtu de dispretiuita cá la cei vechi; de-sî industri'a sî comerciulu au fâcutu progresuri insemnate sî acei'a cari le represcntau ajunsera sa aiba o influintia destulu de insemnata chiaru in trebile statului, totusi spiritulu de cavalerismu, dorinti'a de concuiste militare, n'au intârdîatu infiintiarea espositîuniloru. Sa aratâmu insa ca in acea epoca s'au infiintiatu tergurile care pâna la óre-care punctu suntu embrionulu Espositiuniloru.

Venindu cu istori'a inainte aflâmu ca Espositîunile suntu o institutîune cu totulu moderna, sî care datéza din tempulu acelei mari revolutiuni francese dela 1789. Unu francesu, numitu d'Avéez a avutu intâi'a idea despre Espositîunile de agricultura sî industria. Elu comunica conceptîunea sea lui Franciscu de Neuschateau care se aflá pre atunci ministru din intru. Marele ministru sî agronomu intielese odata minunatele sî prea folositórele resultate ce aru produce o asemenea institutîune, sî sub directoratu facu a se decretá cá sa se infiintieze o Espositîune de productele industriei sî agriculturei in dîu'a aniversaria a fundatîunei republicei. — Dupa acésta d'antâia Espositiune, la care cu tóte incurcaturile din intru sî din afara, totusi luara parte indestui industriali sî agricultori, nu se potù repetá infiintiarea Espositîunei in anulu alu VII-lea sî alu VIII alu republicei, ci tocmai in anulu alu IX-lea, cu tóte suferintiele ce adusesera preste comerciulu sî agricultorii sî industrialii francesi, acele crunte lupte in tempu de unsprediece ani, numerulu esponentiloru au fostu mai mare decâtu la intâi'a Espositiune. Progresurile constatate ce s'a realisatu in intervalulu ce despârtiea aceste dóue Espositîuni, fâcù cá nimeni sa nu se mai indoiésca despre folosulu acestoru institutîuni. Guvernu sî natîune, mare sî micu pricepura ca Espositîunile pre lânga laudatulu scopu de a incuragiá munc'a, mai au sî netagâduitulu resultatu de a grâbí, de a inlesnì, de a provocá progresulu in agricultura sî industria.

Dela acésta epoca Espositîunile devenira o adeverata institutîune. Atâtu sub imperiu câtu sî sub celelalte regimuri se fâcura Espositîuni pre totu anulu. Pre fia-care anu raporturile fâcute de juriu constatéza o sporire considerabila in numerulu esponentiloru sî unu progresu notabilu in agricultura sî industria.

Belgi'a, care cu tóte ca este unù statu micu, merge in rendu cu natîunile cele mai inaintate, Belgi'a dîcu, a luatu o parte insemnata la Espositîunile fâcute in Franci'a, pre candu ea se aflá incorporata cu acestu imperiu. Dupa dobendirea independintiei, guvernulu sî poporulu belgianu dovedira ca intielegu folosulu Espositîuniloru. Prim'a espositîune s'a fâcutu in acésta tiéra in anulu 1835 sî apoî s'a repetatu in aniii 1841, 1845 sî 1856.

Germani'a care la inceputu nu s'a interesatu pre câtu trebuiá despre Espositîuni, totusi a figuratu cu distinctîune la Espositîunea fâcuta in Berlinu în anulu 1844.

Austri'a, care altmintrea a datu dovedî ca tîne la desvoltarea economiei natîunale, a fostu cam nepasatóre intru aceea ce privesce Espositîunile. De abiá in anulu 1845 s'a fâcutu la Vien'a o espositîune de productele din imperiulu austriacu.

Itali'a din contra, dela inceputu a tînutu sa dovedésca ca pricepe scopulu folositoriu alu Espositîuniloru. Piemontele, acelu statu micu care avù glori'a de a reconstituí marele regatu alu Italiei, cu tóte ca tînea de Franci'a, totu dovedî ca simte câtu suntu de mari interesele economice ale unui poporu, sî infiintià Espositîuni in anii 1805, 1811 sî 1812. In anulu 1829 candu Piemontele erá dejá

B.

Mijlócele.

§ 2. Mijlócele suntu: spendele, ce se voru primí dela binevoitorii sî patronii societatei precum sî contribuirile dela membri societatei, fia acestea in bani ori in alte producte literaria.

§ 3. In societate se primesce totu omulu onestu sî cu purtare morale.

Societatea constà din membrii fundatori, ordinari sî onorari.

Membrii fundatori suntu acei'a, cari contribuescu odata pertru totudéun'a celu putînu o suma de 100 un'a suta floreni v. a. spre folosutu societatei.

Membrii ordinari suntu, cari contribuescu taxele in 4 defipte.

Ori-cine aru dorí sa intre de membru ordinariu alu societetei, are de a se insinuá la Presiedintele séu la Comitetu in persóna, séu prin unu membru alu comitetului, — comitetulu apoi va decide despre primirea insinuatului prin majoritate de voturi; deciderea acést'a insa va fi numai provisoria pâna la adunarea generale; de sine se intielege, cumca in casulu refusârei are dreptu refusatulu de a recurge la adunarea generale.

Amploiatii c. reg. civili sî militari, apoi oficierii de militia se primescu in societate de membri ordinarî indata ce s'au insinuatu la presiedintele fâra a se mai decide asupr'a loru.

Membrii onorari suntu acei'a, cari se primescu cá atari de câtra adunarea generale.

§ 4. Celu ce intra de membru alu acestei societâti e deoblegatu a remané unu anu intregu in societate, sî la intrare a contribuí 1 fl. v. a. cá taxe de conscriere, precum sî a solví tax'a anuale defipta pentru membri locali cu 6 fl. v. a. iéra pentru cei estranei cu 3 fl. v. a. antecipalmente in rate lunarie.

Membrulu locale, cari-si va schimbá definitivu locuinti'a sea, se va considerá cá estraneu dela tempulu, candu-si va insinuá stramutarea sea.

§ 5. Taxele mai susu indicate se voru respunde la casieriulu societatei pre lânga cuietantia.

Déca unulu séu altulu dintre membrii societatei in decursulu anului va remané in restantia cu respunderea contribuiriloru atunci e societatea indreptâtita, cá sa póta incasá ratele aestanti cu finea fia-cârui'a anu pre spesele restantelui prin judecatori'a din Clusiu.

§ 6. Membrulu, care va voi a ésî din societate, e oblegatu a notificá in scrisu esîrea sea cu trei luni inainte de espirarea anului, fiindu cá la din contra se va considerá sî pre anulu urmatoriu de membru alu societatei sî va fi deoblegatu la respunderea contribuirei.

C.

Conducerea afaceriloru Societatei.

§ 7. Societatea administrà afacerile sele prin adunarea generale sî prin comitetulu alesu de acést'a.

a) Adunarea generale.

§ 8. Adunarea generala se constitue din membrii societatei primiti in sensulu §-lui 3, sî se va tiné in totu anulu celu putînu odata. Tempulu siedintiei se va defige prin ins'a-si adunare generale, comitetulu insa e indreptâtîtu dupa impregiurâri a conchiamá sî adunâri generali estraordinarie, la carea decissiune insa se cere majoritate $^2/_3$ pârti a membriloru de fatia.

§ 9. Presiedintele adunârei generali e totudeodata sî Presiedintele comitetului.

§ 10. Agendele adunârei generali suntu:

1. A primí raportulu comitetului care-lu va asterne in tînerea §-lui 17.

2. A concrede unei comissiuni spre revisiune ratiociniale substernute prin comitetu sî apoi a decide asupr'a acestoru ratiocinia.

3. A alege membrii comitetului nou in sensulu §-lui 13.

4. A luá la pertractare tóte propunerile cari se voru face de câtra comitetu in cuprinsulu raportului, séu prin insusi membrii adunârei generali, sî a decide asupr'a acelor'a.

5. A decide definitivu asupr'a membriloru primiti de comitetu. In casulu refusârei unui membru insinuatu adunarea generale nu e oblegata a dá deslusîre;

6. in fine adunarea generale are dreptu de a primí membri in societate sî fâra contribuire a taxei defipte (membri onorari.)

§ 11. In Şessiunile adunârei generale are votu decisivu fia-care membru ordinariu presente. Decissiunea se aduce dupa majoritatea voturiloru, — in casu de voturi egali decide votulu presiedintelui.

De sine se intielege, ca siedintiele adunârei generali suntu publice.

b) Comitetulu societatei.

§ 12. Comitetului societatei i se concrede administrarea tuturoru afaceriloru societatei precum sî esecutarea concluseloru adunârei generali.

§ 13. Comitetulu constà din unu presiedinte sî din 8 membri ordinari sî 4 suplenti, cari se voru alege de adunarea generala prin majoritate de voturi.

§ 14. Comitetulu apoi i-si va alege din sinulu seu prin voturi secrete unu casieriu, unu controloru, unu secretariu sî unu bibliotecariu.

§ 15. Membrii comitetului se alegu pre unu anu, insa dupa decurgerea anului acelui'a potu fi realesi.

§ 16. Presiedintele comitetului presiede in tóte siedintiele comitetului, cari debue sa se tîna celu putînu odata pe luna. Presiedintele e indreptâtîtu a conchiamá dupa impregiurâri comune mai adese ori.

Fia-care membru alu comitetului are votu decisivu, — decisiunele comitetului se aducu cu majoritatea votureloru, insa in casu de voturi egali diriméza votulu presiedintelui.

Siedintiele comitetului suntu publice, insa aducendu necesitatea cu sine, are dreptu comitetulu a decide tînerea unei siedintie secrete. La atare decisiune se cere dar majoritatea de $^2/_3$ pârti a membriloru de fatia.

Pentru validitatea unui conclusu se cere se fia de fatia celu putînu 6 membri afara de presiedintele comitetului.

§ 17. Comitetului e concrediuta administrarea averei societatei, sî conducerea tuturoru afaceriloru sî anume economice:

a) Fruptificarea averei societatei, ingrigirea pentru intemeiarea, sustînerea sî crescerea unui fondu de reserva.

b) Revederea casei societatei sî de a cere computu dela casserulu sî controlorulu comitetului in tóte patrarele de anu sî dupa impregiurâri sî mai adese ori.

c) Increderea computului anuale substernutu de cassieru sî controloru la doi membri din sinulu seu spre revisiune sî a asterne resultatulu acelei'a adunârei generali spre decisiune.

d) Substernerea raportului adunârei generali despre lucrârile sî folósele societatei precum sî despre membri primiti provisori.

e) Afara de acést'a comitetulu decide provisorie asupr'a primirei membriloru in societate.

f) Asemenea asupr'a castigârei opuriloru sî dîuareloru literarie.

D.

Dispositîunile generali.

§ 18. Societatea va avé unu sigilu cu inscriptîunea: **„Sigilulu societâtiei romane de lectura in Clusiu“** sî acest'a se va pastrá la presiedintele societâtiei.

§ 19. Presiedintele comitetului representéza societatea fatia cu tóte autoritâtile din afara in tóte afacerile societâtiei.

§ 20. Societatea sta sub patrociniulu Escel. Sele Par. AEppu sî Metropolitu gr. cat. alu Albei-Julie Conte Alessandru St. Siulutiu.

§ 21. Societatea acést'a la intemplare, candu s'aru desfiintiá, atunci tóte mobilele sa se venda in licitatîune publica, ear sum'a castigata dimpreuna cu capitalulu ce s'aru aflá in bani dupa depunerea pasiveloru societatei, precum sî bibliotec'a sî tóte scrisorile societâtiei sa se dée de câtra adunarea generala finala dupa majoritatea voturiloru unui institulu de invetiamentu romanescu, s'au vre-unei Asociatîuni lit. romane din monarchi'a austriaca.

§ 22. Societatea se va dechiará de desfiin-

---

independentu, marele sî patriotulu rege Carolu Felice, acelu rege care déca nu-lu popri'a oficierii sei, aru fi muritu pre câmpulu de batalie alu independintiei natîunale, dete ordine ca in 1829 sa se faca o espositîune, care dupa raporturile juratîloru, a corespunsu intru tóte cu asteptârile publicului. In anii 1832, 1834 sî 1844, espositîunile se repetara in Piemonte.

In tóte celelalte steturi in care nedrépt'a sî neprevediatórea diplomatia, inbucatâtîsera Itali'a s'au fâcutu Espositîuni demne de geniulu cu care provedinti'a a indiestratu pre locuitorii acestei multu frumóse tieri.

Pâna in anulu 1849 Espositîunile fâcute in deosebitele staturi ale Europei, erau numai natiunale, adeca ca n'aveau dreptu de a espune strainii. In acelu anu cu ocasiunea Espositîunei ce s'a fâcutu in tempulu alu doilea republici la Parisu, Presiedintele, principele Ludovicu-Napoleon-Bunaparte, astadi Napoleonu III, fâcù a se cercetá de câtra camer'a de comerciu déca nu aru fi folositoriu cá pre lânga productele francese ce se voru aduce la Espositîune sa se priméscu sî producte din oricare alta tiéra; cu alte cuvinte n'aru fi bine cá Espositîunile din natîunale sa devina Universale. Dupre câtu se scie acésta intru tóte mare sî profunda conceptiune a Presiedintelui republicei nu s'a pusu in lucrare; sî astfeliu sî la 1849 Espositîunea francesa fu iérasi numai natîunala. Anglesii insa care suntu atâtu de dibaci candu este vorba de a pune in lucrare o idea mare, odata ce aflara de propunerea Presiedintelui Bunaparte, se gandira a o aplicá. Sî in adeveru in urm'a stâruintieloru regretatului Principe Albert, Angli'a face apelu câtra lumea intréga cá sa ia parte la Espositîunea Universale ce are sa se deschida in Londr'a in anulu 1851 1 Maiu. Pentru incasuirea obiecteloru ce se astépta din tóte pârtîle lumei, guvernulu britanicu puse de se inaltia acelu celebru Palatu de Cristalu, care pâna astadi este admiratu de toti câti i-lu visitéza. Acestu Palatu avea o lungime de 564 metri, sî o lârgime de 139 metri. S'a adusu intr'ensulu producte dela 17,062 de esponenti. Valórea producteloru espuse s'a estimatu la 500 milióne de franci. Espositîunea a tînutu cinci luni sî a fostu visitata de 6 milióne de persóne. Palatulu s'a fâcutu cu chieltuiél'a unei asociatîuni, care se dîce ca a castigatu din acésta intreprindere la 268 milióne de lei.

La Espositîunea dela Londr'a a fostu reunite pentru prim'a óra producte din tóte pârtîle lumei; pentru prim'a óra s'a pututu vedea unu tablou, séu mai nimeritu, o colectiune de totu ce produce globulu nostru. Acolo s'a pututu studiá prin comparatîune starea industriei sî a agriculturei la diferite populatîuni ale globului; acolo s'a pututu vedea trebuintiele sî mijlócele economice ale tuturoru tieriloru.

Eata ce va sa dîca, Domniloru, dibaci'a, spiritu practicu! Francesulu concepe sî practiculu anglesu pune de indata in lucrare. Totusi nimeni nu póte tagâdui, ca acea marétia conceptiune a Espositîuniloru Universale este o conceptîune francesa.

Lasâmu pre fia-care sa cugete câta influintia a avutu asupr'a celoru mai insemnate cestiuni economice, politice sî sociale, acésta intâia Espositîune Universala! Cugete fia-care déca este putînu lucru cá atât'a lume sa se puna in contactu in centrulu celu mai d'antâiu atâti industriali din lume! Calculeze fia-care câtu folosu a adusu industriei sî comerciului anglezu acésta lupta— serbatóre petrecuta in capital'a reginei Mâriloru!

Nu apucasera sa se inchiza bine portîle palatului de cristalu sî Franci'a invita sî dens'a lumea intréga cá sa ia parte la Espositîunea universala ce se va face la Parisu in an. 1855. Pentru primirea objecteloru se planuí sî se construí Palatulu Industriei care sta sî astadi pe campi Elisei. Pe lânga productele agriculturei sî industriei, se admisera sî productele Beleloru-Arte. Numerulu esponentîloru a fostu de 21,779. Fia-care intielege ca acésta Espositîune a fostu mai marétia decâtu cea dela Londr'a, pentru ca avea dejá esperienti'a fâcuta. Toti ne aducemu aminte ca pe atunci Franci'a si versà sangele in resbelulu din Crimea, sî cu tóte dificultâtîle luptei, totusi geniulu francesu a doveditu ca nu póte fi intrecutu.

Americanii fâcura sî densi o Espositîune universala in 1853; insa din caus'a departârei, a putînului tempu ce trecuse dela Espositîunea din 1851 din Londr'a, de abiá au fostu 5500 de esponenti.

(Va urmá.)

tiéta atunci, candu numerulu membriloru societâtiei va devení la numerulu membriloru comitetului.

§ 23. Discussiuni politice in siedintiele adunârei gen. sî a comitetului suntu eschise.

§ 24. Statutele presente se potu modificá numai prin adunarea generala sî cu aprobarea In. Gubernu regiu trannu.

Principatele române unite.

Impartâsimu dupa „Romanulu“ urmatórele:

„Deputatîunea romàna, ce a representatu la Berlinu pe principele Carolu I, la casatori'a sorei sele principes'a Mari'a, cu comitele de Flandr'a, trece în acestu momentu, prin Parisu. Membri acestei comissiuni in numeru de patru, suntu: d. generalu Golescu, comandante primariu alu gardei natîunale; d. Mavrogheny, vechiu ministru de finantia; d. Filipescu, maresialele curtiei sî d. Emmanuelu Crezulescu, directore generariu alu ministeriului afaceriloru straine.

„Acésta deputatîune va fi bine primita la Parisu, in circumstantiele actuali.

„In adeveru, situatîunea Romaniei se imbunatatiesce din dî in dî, intr'unu chipu fórte simtîtoriu. Principe le Carolu a sciutu a-si atrage increderea sî afectîunea poporului românu. Gratîa activitâtiei neincetate ce desfasiura sî desinteresârei de care da esemplu consacrandu tóta list'a lui civila pentru acte folositóre pentru tiéra; institutîunile liberali se consolidéza sî intra seriosu in obiceiurile natîunei. Partitulu care sustîne ideile de progresu este la putere, elu are sprijinulu Camerei sî a tuturoru spiriteloru luminate. In tóta Romani'a se manifesta unu felu de unanimitate pentru a intemeiá o ordine de lucruri stabile ce nu interesa mai putînu pe Europ'a intréga decâtu pe mic'a nóstra Francia dela Dunare.

„L'opinion Natiunale.“

Prin decretu cu dat'a 19 Apr. se promulga urmatórea lege:

Pentru infiintarea unui nou sistemu monetaru sî pentru fabricarea moneteloru natîunale.

Art. I, Se adopta sistemulu monetaru decimalu metricu astfelu precum esista in Franci'a Itali'a, Belgi'a sî Elvetî'a. Cinci grame argintu, din cari 835 din 1.000 argintu finu sî 165 din 1.000 aliagu, compunu unitatea monetara a Romaniei sub numire de leu.

Art. II. Leulu se imparte in un'a suta pârtî denumite bani.

Art. III. Monetele române suntu:

a) In auru. Pies'a de 20, 10, 5 leî.

b) In argintu. Pies'a de 2, 1, $^1/_2$ leu séu 50 bani.

c) In arama. Pies'a de 10, 5, 2, 1 banu.

Art. IV. Monetele de auru cuprindu titlulu de nóue pârti din diece auru finu sî un'a parte din diece aliagu, avendu urmatórea greutate sî dimensiune.

Pies'a de 20 lei, $6^{452}/_{1000}$ grame in greutate sî 21 milimetre in diametru.

Pies'a de 10 lei, $3^{226}/_{1000}$ grame in greutate sî 19 milimetre in diametru.

Pies'a de 5 lei $1^{613}/_{1000}$ grame in greutate sî 17 milimetre de diametru.

Toleranti'a titlului sî a greutâtiei este de 3 milimetre $^3/_{1000}$ in mai multu sî mai putînu a titlului sî a greutâtiei ecsacte.

Intemplatórele diferinti in mai putînu trebuescu a fi compensate prin diferintiele in mai multu.

Art. V. Monetele de argintu cuprindu titlulu de 835 pârti din mie argintu finu sî 165 pârti din mie aliagiu.

Greutatea sî dimensiunea loru este urmatórea:

Pies'a de 2 lei,	10 grame,	27 mil. diametru.
„ „ 1 „	5 „	23 „
„ „ $^1/_2$ „	$2^1/_2$ „	18 „

Toleranti'a titlului este de 3 miliame 3/1000 in mai multu sî in mai putînu a titlului ecsactu.

Toleranti'a greutâtiei este pentru piese de 2 sî de 1 leu de 5 miliame 5/1000, eara pentru piesele de $^1/_2$ seu 50 bani de 7 miliame 7/1000 in mai multu sî in mai putînu a greutâtiei ecsacte.

Art. VI. Monetele de arama se compunu din 95/100 de arama, 4/100 de cositoriu, 1/100 de zincu, ca o tolerantia de 7 miliame in mai multu sî mai putînu; greutatea sî dimensiunea este cea urmatóre:

Pies'a de 10 bani,	10 grame,	30 mil. diam.
„ „ 5 „	5 „	25 „
„ „ 2 „	2 „	20 „
„ „ 1 „	1 „	15 „

Toleranti'a greutâtiei este de cincispredíece miame in mai multu sî in mai putînu.

Art. VII. Dupa antâi'a emisiune a monetei de arama, tóte compturile statului nu se voru mai tînea in lei vechi sî parale, ci in lei noi sî bani. Asemenea suntu datóre tóte stabilimentele publice, toti bancherii, comerciantii sî industrialii a tîné registrele sî comptabilitatea loru in lei sî bani, conformu noului sistemu monetaru.

Art. VIII. Pentru regularea compturiloru sî calcularea leiloru vechi sî paraleloru in lei noui sî bani sî vice-versa, se alatura tabel'a lit. A, dupa care se voru face calculele de transferarea tuturoru compturiloru, obligatîuneloru, bunuriloru, politieloru' trateloru, zapiseloru, contracteloru sî a ori câroru efecte emise inaintea aplicârei legei de fatia.

Tóte datoriele contractate inaintea legei de fatia in lei vechi sî parale, a câror'a rafuire se face in urma, se voru licuidá conformu cu acésta tabela de transferare. (Va urmá.)

Varietâti.

⁂ Esc. Sea Metropolitulu Al. St. Siulutiu fu in 17 Maiu n. la Clusiu de bineventâ pre Esc. Sea Comis regescu.

⁂ Comitele natîunei sasesci a convocatu pre amploiatii superiori din scaune sî districte la o consultare, aici in Sabiiu. „Hr. Ztg.“ crede de lipsa spre intempinarea unoru ingrigiri ce s'aru puté nasce din acésta impregiurare, a esprimá speranti'a, ca consultârile aceste nu atingu mesuri de acele privitóre la situatîunea politica a natîunei, nici la proprietatea acelei ori a districteloru, in privinti'a câroru aru fi neaperatu de lipsa conlucrarea universitâtiei natîunale sî representanti'a cercuriloru.— Dupa o versiune din Brasiovu ce se afla in aceeasi fóia consultarea privesce participarea natîunei (sasesci) la incoronare.

⁂ „Lloydulu celu nou“ din 16 Maiu spune, ca in nóptea de Marti spre Mercuri dupa mediulu noptiei s'a tînutu o conferintia ministeriala la Dlu de Beust in privinti'a cestiunei croate, la carea fura chiamati sî ministri ung. din casin'a nobililoru.

⁂ Din Fagarasiu ni se scrie ca in septemân'a trecuta, mergendu o deputatîune spre a bineventá pre Esc. Sea Dlu Comissariu reg., intre cei patru deputati doi erau magiari, unu românu sî unu sasu. Dintre acesti'a mai antâiu bineventara magiarii in limb'a magiara iéra deputatulu românu Georgiu Aiseru in limb'a româna, la care Escel. Sea au respunsu in limb'a magiara, ca déca va avé norocirea de a petrece mai multu in tiér'a acést'a si reserva dreptulu ai dá deputatului românu respunsulu in limb'a aceluiasi. In fine alu patrulea deputatu bineventâ in limb'a germana.

⁂ „Hr. Ztg.“ are unu telegramu din Fagarasiu in care se spune ca unu oficialu magiaru si aru fi palmuitu pre superiorulu seu românu.

⁂ Stipendii. Dupa cum se spune ministrulu ung. de culte sî instructîunea publica are de cugetu sa propuna pentru bugetulu anului venitoriu immultîrea stipendieloru la 10,000, pentrucá sa se póta tramite din Ungari'a juni pre la universitâtîle din afara, unde se póta petrece mai multi ani. Diet'a va aprobá de siguru acésta propunere, câci pentru instructîune nici odata nu se va cheltuí pré multu.

⁂ **(Literariu.)** „Caiu Suetoniu Trancuillu Viéti'a a XII Imperatori.— Traducere din Latina in limb'a romanésca ilustrata cu notitie de G. I. Munteanu, Directoru sî professoru la gimnasiulu românu gr. or. in Brasiovu sî premiata cu 250 fl. v. a. de Pré on. D. Conte Scarlatu Rosetti, Senatoru sî presiedinte alu „societâtiei pentru invetiatur'a poporului românu in Romani'a.“ Brasiovu. Tiparitu cu spesele Dlui Premiatoru la Römer sî Kamner 1867.“ Acest'a este dara noulu productu, cu care neobositulu nostru barbatu de scóla immultì zestrea literaturei nóstre natîunale. Insemnetatea opului acestui'a cugetâmu, ca numai atunci o vomu scí pretiuí de ajunsu, candu ne vomu scí sî petrunde despre insemnetatea vistieriei ce jace, cu deosebire pentru noi, in literatur'a classica a strabuniloru nostri. Ne marginimu a estrage unele pasage din prefatia dlui traducatoriu, pentruca din cuvintele densului cetimu o convingere adepata de o esperiintia vechia sî matura sî de o eruditîune a unui barbatu alu sciintiei. Indata la inceputu aflâmu urmatórele:

„Ca cultur'a moderna atâtu de laudata este unu resultatu a-lu vechiei culture, cuprinsa in classicitateá Elenica sî Latina, numai acel'a nu va recunósce, care aru afirmá, ca efectulu e posibile sî fâra causa.

. . . Francii, Anglii, Germanii, sî cu deosebire cei dela nordu, Prussianii, dupre ce prin mii de gimnasie a inaltiatu flórea natîunei la non plus ultr'a in cultur'a classicitâtiei antice, apoi prin traduceri bune in limb'a-le natîunala a popularisatu largu pe autorii Elini sî Romani sî in mass'a poporului. Succesele, cu care i pusera in mirare sî spaimentare pe Europ'a, suntu fructele barbatîloru sei de statu cultivati classicu. Asiá Belletristica sî scól'a romantica nu e calea cea nimerita, ce duce la adeverat'a scientia sî la putere.

Dar noi cum stâmu in asta privintia? Trebue sa marturisimu: ca, cá romani, nunumai din ratîunea folóseloru classicitâtiei eramu oblegati a ne ocupá mai multu decâtu ne-amu ocupatu cu cultivarea classiciloru, sî anume cu cei Latini séu Romani; dar chiaru sî din pietatea fiésca câtra ei, cá câtra unu patrimoniu lasatu nóue dela stramosii nostri spre eredîre. Pecandu tóte natîunele civilizate moderne, pâna sî Magiarii, i esploatara in folosulu culturei sî a marirei loru natîunali, noi, cá nisce ereditori ingrati, i amu negrigitu.

Ce ne póte escusá pentru acestu pecatu alu lasârei este positi'a nóstra geografica cea greua. Despartîti in mai multe tieri, incungiurati de tóte laturele de popóre tari sî favorite de cercustâri politice, pururea inimici nóue, pe tempulu fanatismului confessiunalu din caus'a religiunei nóstre ortodoxe orientali, in seclulu luminatu alu natiunalitâtîloru din spiritu sî aspiratîuni de egemonia candu a unui elementu candu a altui'a, noi amu petrecutu sî petrecemu cá intr'o tabera permanente purure sub l'arme sî sur le qui vive! . . .“

Aratandu in tipulu acest'a insemnatatea opului acestui'a póte de sine se intielega ori sî cine meritulu acelui ce a ostenitu la traducerea lui. Asemenea cere dreptatea sî ecuitatea a memorá sî de meritulu dlui Premiatoru, carele, déca sî premiulu in asemenare cu ostenelele unei atari traduceri sî cu efectele unui atare opu e in mare disproportiune, totusi a fostu unu contribuentu insemnatu sî meritatu la inavutîrea literaturei nóstre natîunale; abstragendu dela celelalte multe sî pretióse merite, ce le are pre mai multe campuri ale activitâtiei celei salutarie natîunale. Critic'a séu recensiunea o lasâmu Dloru filologi.

Vacantia.

Locuri vacante de profesori.

Amesuratu inaltului emisu alu reg Guberniu transilvanu dto 14 Martiu a. c. nr. 4963 se escrie prin acest'a concursu pentru trei catedre de filologia classica dela Gimnasiulu de statu c. r. catolicu din Sabiiu (cu limb'a de propunere germana) devenite vacante (impreuna intielegendu-se sî aceea, pentru carea s'a escrisu concursu in urm'a in. emisu dto 31 Iuliu 1866 nr. 16,763, publicatu in 8 Augustu a. tr.), fâra de eschiderea unei obligâri la instructîune subsidiaria in specialitatea limbei germane séu a matematicei, cu considerarea cereriloru asternute dejá pentru catedr'a cea in urma numita, cu unu salariu anualu de 945 fl. v. a. pre lânga pretensiunea de adause diecenale de 105 fl. v. a. dupa fia-care diece ani de servitiu spre deplin'a multiamire.

Petîtorii, petitîunile loru indreptate câtra in. Guberniu transilvanu, provediute cu atestatu de botezu sî testimonii de studie sî prescrisulu testimoniu de esamenu despre ajuns'a facultate docentiale, cu unu atestatu despre aplicatîunea de pâna aci, cu unu documentu despre cunoscinti'a limbiloru tierei (ungara, româna), au cá pre calea autoritâtîloru loru superióre sa le astérna la Directîunea c. r. Gimnasiu de statu din Sabiiu celu multu pâna in **siése septemâni.**

Sabiiu 28 Aprile 1867.

Nr. 19—1

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr 39. ANULU XV.

Sabiiu, in 14|26 Maiu 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Deschiderea Senatului imperialu.

Dela prefacerea lucruriloru in monarchi'a austriaca, dela sistarea constitutîunei din Fauru, au trecutu mai doi ani. De atunci vedemu ca dualismulu s'a inauguratu, vedemu dóue ministerie in Vien'a sî Pest'a. Iritatîunea spiriteloru dincolo de Lait'a erá mare pre tempulu ministeriului Belcredi, carele inaugurase acésta prefacere de lucruri. Dietele convocate dupa venirea dlui d. Beust la Guvernu dedera espressiune, cea mai mare parte, unei mari nemultiamiri cu schimbarea inaugurata sî cereau restituirea constitutîunei din Fauru. Astadi le vedemu intrunite in senatulu imperialu.

Nu scimu care va fi spiritulu acestoru corpuri adunate, insa putemu presupune, ca dupa atâtea conferintie ce se tînura de deputati mai inainte de deschidere, presiedintii nu voru fi remasu straini de ideile predomnitóre in acelea sî asiá nu vomu gresî candu vomu luá, ca cuventârile loru de deschidere esprima in câtu-va spiritulu ambeleru corpuri ale senatului imperialu.

Presiedintele casei de susu amintesce indata la inceputulu cuventârei sele de cele ce s'a petrecutu in restempulu, de candu activitatea senatului imperialu fu „esilata" sî de periculului ce amenintia imperiului sî arata in decursulu cuventârei sele, ca e „detori'a missiunei senatului imperialu cá sa ajunga „la o tînta, carea sa dea popóreloru unu dreptu „constitutîunalu nedisputabilu, cá popórele sa se intâresca in indreptâtîrea loru politica sî sa invieza „consciinti'a de sine in trensele, ca in mânile loru „se afla o parte insemnata din destinele loru, sî ca „ele numai prin concordia potu sa ingrijesca de buna starea loru."

Presiedintele casei de josu Dr. Giskra, vorbindu despre problemele ce are sa le deslege senatulu imperialu dîce ca aceste suntu mari. „Nu numai ceea ce s'a neglesu trebuie sa se intregésca, nu suntu de a se indreptá numai daunele tempului din urma, nu numai de a se ordiná finantiele, de a se redicá economi'a poporala sî puterea contributîunala sî de a le da viétia, sî de a se delaturá relele eredite in aministratîune, recunoscute de tóte pârtîle, deplanse de atâtea ori, insa nici odata delaturate, nu numai de a frânge catenele slendrianului vechiu sî a obiceiului, nu numai de a insuflá viétia nóua in organismulu celu obositu, prin reforme adencu taietóre sî de a fáce cá inteliginti'a sî lucrulu sa fia factorii datatori de mesura in afacerile publice, ci sî asiediamintele constitutîunali cari au suferitu tare prin singur'a parintia a acelor'a ce erá mai inainte in Austri'a sa vina la adeverat'a loru onóre, sa garanteze cetâtieniloru statului drepturi de ómeni liberi, iéra natîunalitâtîloru conditîunile esistintiei sî culturei loru, fâra de suprimerea minoritâtîloru sî fâra de vatemarea comunitâtiei politice, tieriloru autonomi'a de lipsa fâra de vatemarea intregului, confessiuniloru sa li se dea drepturi egale sî sa se deslege puterea sî cetâtienii statului de urmârile unoru contracte nefericite, spiritulu celu adeveratu alu constitutîunalismului sî progressulu sa se invieze in toti ramii vietiei publice, sî tóte tierile representate aici, cari se distingu in imperiu prin buna starea loru, celu putinu sa nu fia mai putînu impartâsîte de acele asiediaminte parlamentari, ce suntu dejá reactivate in alta parte a imperiului, sa se incheia sî intarésca odata pacea interna cea de multu dorita sî adeverata sî impacarea sa se faca asiá, cá pre lânga tóta recunóscerea sî pretiuirea drepturiloru de dincolo sî insusîrele loru deosebite, puterile economice de dincóce de Lait'a sa nu fia sacrificate, cá sarcinele finantiale sa fia impârtîte dupa dreptate sî ecuitate sî cá prin ori sî ce asiediaminte puterea intregitâtiei sa nu sufere sî sa nu se vateme."

In acestea cugetâmu ca e depusu spiritulu representantiei in senatulu imperialu.

In scurtu vomu avé sî cuventulu de tronu sî apoi desbaterile insele sî atunci vomu putea combiná mai multu despre situatîunea imperiului.

Eveneminte politice.

Sabiiu 13 Maiu.

In momentulu de fatia trei puncte din monarchia suntu interesante: Vien'a, Pest'a sî Agramu.

Senatulu imperialu e deschisu sî dupa cele ce ne aducu dîuariele de Vien'a, deputatii acelui'a in cea mai mare parte suntu gat'a a se impaca cu starea lucruriloru de fatia sî asiá s'a sî apucatu a croí unu planu pentru o tratare practica a lucrâriloru celoru mai de aprópe sî mai momentuóse. Inainte de tóte credu deputatii a fi de lipsa alegerea unui comitetu, despartîtu in trei sectîuni. Cea dintâiu sa se ocupe cu cestiuni constitutîunale cu totulu independente de cestiunea impacârei cu Ungari'a, a dóu'a cu partea finantîala dela cestiunea impacârei, a trei'a in fine cu cestiunea principiala a afaceriloru comune cu Ungari'a. Din sectiunele aceste din urma sa se aléga deputatîunea, carea sa intre in pertratare cu deputatîunea dietei ungaresci. Dupa presupunerea acést'a aru urmá, ca plenulu casei deputatîloru senatului imperialu numai atunci aru incepe desbaterea asupr'a elaboratului de impacare, candu deputatîunele si-aru fi implinitu missiunea loru.

Dupa dîuariele ce le primirâmu astadi senatulu imperialu Mercuri a avutu sî deschiderea solemna. Cuventulu de tronu fu primitu cu placere. Elu promite ministeriu respunsabilu sî stergerea § 13 din patent'a din Fauru sî pre câtu se póte autonomia mare. (Lu vomu publicá Joi.)

La propunerea lui Herbst se facu unu conclusu in clubulu deputatîloru, ca constitutîunea ungurésca numai e o presupunere disputabila a lucrâriloru senatului imperialu.

Diet'a din Pest'a nu avù siedintie mai momentóse. Într'aceea, cele petrecute in diet'a Croatîei in tempulu din urma au neliniscitu multu spiritele, pentruca ceea ce se sperá dela acésta dieta nu s'a pututu ajunge intru nimic'a.

Se dîce ca diet'a croata va avé a se disólve sî a se escrie alegeri nóue numai dupa mulcomirea spiriteloru. Alta versiune insa spune ca mesur'a acést'a nu se va aplicá nici decum. Actulu incoronârei se spune mai departe nu va fi amanatu prin aceste incidentie nici decum. Intretiesemu aici sî scirea aceea, ca la acestu actu, lipsindu acum palatinulu, carele dupa lege este chiamatu a pune corón'a pre capulu Regelui sî neprimindu acést'a Deák, carele erá alesu pentru functîunea acést'a, va fi insârcinatu a seversî acést'a ministrulu presiedinte Andrássy.

Demnitatea palatinala va sa se restitue iéra, indata ce se va modificá legea respectiva. Pentru acésta demnitate este sî desemnatu Archiducele Iosifu.

Despre diet'a Croatîei insemnâmu, ca M. S. nu va primí deputatîunea cu adres'a dietei. — Din Fiume aflâmu, ca comissariulu reg. de acolo Cseh a primitu aministratîunea sî asupr'a tînutului din pregiurulu acelei cetâti sî ca locuitorimea cere uniunea loru cu regatulu Ungariei.

Din afara la rendulu intâiu cetimu esplicarea puncteloru statorite la Londonu asupr'a neutralisârei Luxemburgului.

Sciri positive ne spunu ca Imperatulu Russiei, Regele Prussiei, in dîlele cele dintâiu ale lunei lui Iuniu voru calatorí la Parisu. Regele Italiei inca va fi acolo câtu mai curendu sî despre Imperatulu Austriei amu pomenitu sî in nr. trecutu. Acum cetimu sî despre Sultanulu turcescu, ca se pregatesce a calatorì sî elu la Parisu.

In cercuri diplomatice se vorbesce, ca acésta caletoria a suveraniloru la Parisu aru fi o urmare a moderatîunei documentata din partea Franciei in conferinti'a din Londonu. Ceea ce amu fostu mentiunatu despre cestiunea orientala se repetiesce de nou sî lumea politica va sa scie, ca Napoleonu lucra cu tóta energi'a pentru o conferintia séu congresu spre deslegarea acestei cestiuni.

In legatura cu acestea mai adaugemu ací despre o scire, carea de multu se arata in dîuaristic'a sî adeca se dîce ca regimulu serbescu negotiéza cu Pórt'a pentru Bosni'a sî Erzegovin'a, ca acel'a sa le primésca pre aceste sub aministratîunea sea sub suzeranitatea Portiei. Dimpreuna cu acésta scire vine a se considerá de alta parte cea despre o legatura defensiva sî ofensiva intre Serbi'a sî Muntenegru. Bulgari'a inca au inceputu a fi mai miscata. Nu e de multu de cându se spunea de unu memorandu alu Bulgariloru, in carele cerea acesti'a autonomia sî uniune personala cu Turci'a sî Sultanulu sa se incoroneze de Rege alu Bulgariloru. Acum se spune ca ei aru avea sî unele pretensiuni asupr'a unoru tieri serbesci sî de aceea aru fi ingrigita diplomati'a din Belgradu.

Despre Romani'a incepe dîuaristic'a straina a-si impartî parerea sî acum, contrariu cu parerile de nemultiamire cu Principele, aflâmu constatandu-se, ca elu e fórte bine vediutu sî populariu in Romani'a la tóte clasele populatîunei. Dîuariele române atâtu din Bucuresci, câtu sî din Iasi sî Galati intaresc acést'a.

Din Cret'a sosescu sciri nefavoritórie pentru turci. Omeru Pasi'a fu batutu de trei ori. Cu tóte aceste Pórt'a nu primesce svatulu puteriloru apusene de a parasí acésta insula, a cârei locuitorime nu va in nici unu modu a mai remané sub domni'a turcésca. — De alta parte aflâmu dupa „Ind. belg", ca Pórt'a si-a fâcutu unu planu dupa care are de cugetu a-si reformá statulu seu dupa norme europene.

De pe malulu Tarnâvei 22 Maiu.

Vorbirea Esc. Sele a Comisariului regiu alu Transilvaniei, Contelui Em. Péchy, tînuta câtra Inaltulu Gubernu regiu au facutu impressiune forte placuta intre natiunalitâtîle de prin pregiurulu acest'a, pentruca in dens'a se desfasiura program'a politica a Esc. Sele, din carea vorbesce cu cuvinte incaldîtóre despre impacarea diferiteloru interese a acestei tieri si pune tonu deosebitu pe caus'a natîunala, dîcendu, ca „cestiunea natîunalitâtîloru forméza pétr'a din unghiu sî punctulu cardinalu a Transilvaniei", sî ca „Elu recunósce inaintarea nesuintiei fia-cârui de a-si conservá natîunalitatea etc. „de o detorintia a Sea principala";— ma vorbirea aceea atragatóre inca sî aceea amintesce, ca Esc. Sea cere spriginirea nu numai dela tóte oficiele actu esistande, ci sî dela toti locuitorii acestei tieri oferindu-se a primí cu bucuria dela ori cine deslucirile recerute, „cá sa me convingu din fundamentu, „ca unde — sî in ce felu de modu trebue ajutatu „acolo, unde se cere ajutoriu."

Déca le luâmu aceste espressiuni sincere sî spre impacare insufletîtóre in consideratîune in legatura cu celea, ce le-au esprimatu Esc. Sea câtra unu preotu românu cu ocasiunea unei deputatîuni in Clusiu, precumca voesce a invetiá sî limb'a româna spre a cunósce curatu dorintiele româniloru, sî déca aceste tóte Esc. S. le va pune in lucrare, atunci tóte natîunalitâtîle acestei Tieri cu incredere se potu apropiá de Esc. Sea spre a-i dá ajutoriu la complanarea receruta, sî cu odichna potu asteptá resultatele cele mai imbucuratóre, pentru a câror'a succesu i voru scí multiamí tóte natiunalitâtîle impacate. —

Mai in urma cu placere amu cetitu adî dintr'un'a fóia magiara, ca Ilustritatea Sea D. Alduleanu Vice-presiedinte la Tabla este denumitu de Consiliariu ministerialu; i gratulâmu ministeriului de justitia pentru castigarea unei atare persóne cu capacitate, cu caracteru sî cu auctoritate, precum e Ilustr. Sea, sî ne dóre, ca trebe sa mérga din mijloculu nostru, dara sî in Pest'a ni tare de lipsa de DSea, sî cu incredere ne putemu adressá câtra Ilustr. Sea, cá déca se sî duce din Transilvani'a, pentru aceea nu-si va uitá patri'a sea, ci va remané credinciosu principieloru sale pâna acum desfasiurate, cá patriotu bunu, cá românu bunu; ne dóre mai in urma mergerea sea la Pest'a sî de aceea, cá nu cum-va se capatâmu unu Vicepresiedinte magiaru in loculu unui românu acolo, unde dieu! este mare trebuintia de unu Vicepresiedinte românu din multe cause. — ⚖

Pest'a. (Domnu séu amploiatu.) Reproducemu dupa o coresp. la „Hr. Ztg.“ ddto 17 Maiu c. n. urmatoriulu articulu a emigrantului magiaru Fr. Pulsky ce aparuse in „1848“:

„Trecutulu gloriosu avea multe puncte frumóse de splendóre, care i dau numelui unguerescu totdeun'a o fatia de gloria. Eroismulu putîniloru castigá lupte mari sî acést'a se sî petrecea in foile istoriei cu litere nesterse. Tempulu de auru, in care cadea stelele dela médianópte, resaritu sî média-dî pre luciulu „mârei ungare“ se pastréza de fia-care unguru cá unu suveniru pietosu. Numele unguerescu era renumitu in trecutu pentru virtutea sea. Insa natîunea nóstra nu au fostu numai belicósa, ci sî parlamentara; parlamentulu ei potea sa tîna comparatîune cu ori care parlamentu din lume: sî multîmea advocatîloru se arata in unu numeru evidentu; de acesti'a nu amu avea lipsa. Déca aru siedé numai acesti'a in mechanismulu celu mare alu vietiei statului, atunci nu s'aru impedecá nici odata asiá, cá sa vremu sa le facemu sa stea. — Insa cum stâmu cu amploiatii nostri? Durere, ca in privinti'a acést'a nu ne putemu falí cu trecutulu. Oficialii nostri din comitate, padîtorii poporului erau domni! Principiulu trecutului erá: amploiatu nu se face, ci se nasce (non fit, sed nascitur).— Natîunea ungara erá jurisprudenta, membri casei de susu erau parinti nascuti ai patriei; nobilii amploiatii nascuti.—Intru adeveru o stare trista paradisica, candu nepotulu erediesce oficiulu, tocmai cá pre o sabia ruginita, dela mosiulu seu.

Trecutulu sa ne servésca acum de invetiatura, sî inca de o astfeliu de invetiatura, carea noi sa nu o urmâmu, nu ne este iertatu a o urmá. — Temporile acelea, in care toti oficialii de comitatu se luau din nobilime, cá elitea (simburulu) comitatului, in care cei ce nu erau nobili ni se puteau face decâtu preoti, medici sî scriitori, in care clas'a celoru posessiunati fâra chiamare, fâra pregatire sî fâra capacitate trecea barierele, tempurile acelea dîcu au trecutu — pentruca erau tempuri prea cavalaresci. —

Vice-comitele, judele cercualu avea o léfa asiá de putîna, incâtu celu mai seracu — tocmai sa fi avutu dealtmintrea atributele avitice — nu putea primí nici unu oficiu. — Acelea au fostu tempuri de auru, pre care nu le mai dorimu. — Poporulu si-alege amploiatî, cá ei sa-i fia pazitori, aperatori, insa nu apasatori. Poporulu nu traiesce pentru amploiatu, cí amploiatulu este pentru poporu.

Multi barbati din tempulu celu vechiu cu greu se potu invoí cu cugetarea acést'a „curiósa“; in capatîn'a loru cea mare nu incape alta convictîune mai buna. Oficialii antimarciali sî acum'a credu inca, ca ei se alegu de a fi domni iéra nu amploiati. Dîlele cele frumóse arcadice, in care judii cercuali numai in carutie cu patru telegari *) aratau unu semnu de viétia alu oficiului loru, au disparutu asemenea fumului **). O astfeliu de restitutio in integrum nu dorimu.

In tempu de nóuesprediece ani plini de necasu au cugetatu sî invetiatu natîunea multu. Sî o natîune care cugeta progreséza in cultura sî scie sa scóta din trecutu folosu pentru viitoriu. Mai inainte se putea luá in considerare diplom'a de nobilu, sî cavalerulu; acum'a spiritulu tempului au ruptu barierele acelea; (ce-va ilussiune. — not. coresp.) acum fia-care este nobilu, déca are caracteru nobilu; fia-care e capace de a imbrâcá oficiu, déca are studiele sî diligintî'a receruta. Caracteru necorumpibilu, diligintia sî capacitate: aceste trei cerintie suntu de ajunsu. (Dara protectîunea? not. cor.)

Domnii nostri, cari in tempulu trecutu (acum'a dóra nu? not. cor.) duceau rol'a de notabilitâti, sa se pazésca, sa nu se mestece in ce-va, ce nu se tîne de chiamarea loru. — La purtarea unui oficiu se cere mai multu decâtu credu ei. Poft'a de a domní sî patru cai suntu acum'a nisce lucruri vechi, laterale. (Prass'a inca totu ne arata contrariulu; câci in Traun'a perhorescéza inca sî astadi partid'a soi disant constitutîunala liberala cugetarea, ca unulu care nu este posessiunatu, nu póte ajunge la nici unu oficiu in comitatu.)

Sî in anulu 1861 amu vediutu unu esemplu tristu de astfeliu de alegeri. Noi amu umblatu lenevindu in anii de mai inainte, nu amu invetiatu nimic'a sî la ivirea aurorei constitutîunei s'au alesu ómeni de amploiati numai pentru vre-unu meritu politicu, cari de-sî au pututu sa fia patrioti buni, insa au fostu cu atât'a mai slabi amploiati. Au fostu multe casuri, de astfelu de domni plini de merite, neluandu in considerare progressulu spiritului tempului, parodandu (inganându) cu nesciintia cuvintele lui Ludovicu XV eschiamau: la loi c'est moi! (legea sum eu!) Fatia cu astfelu de ómeni sî legile cele mai limpezi spala numai pre arapi.

Unu surisu amaru trebue sa jóce sî acum'a pre fati'a unui patriotu adeveratu, candu vede, cum resuna cuventulu acest'a sî acum'a in multe locuri, fâra sa se auda. Spiritulu de clica incepe eara asi scóte capulu. Multe comitate au dechiaratu apriatu, ca ele nu dorescu fâra caracteru sî capacitate, — sî totusi cum au seversîtu alegerite de „amicabilu“. Posessorii nostri sî patrariu de magnati suntu proletarii, cari n'au incatrâu sa se intórca sî ce sa faca; mintea loru sta intielenita; economi'a si-au derimatu; acum'a vréu sa inchida claseide mijlocu carier'a pentru care s'au luptatu sî au invetiatu cu multe neajunsuri, cá in fine sa secere vre-unu folosu alu nesuintiei loru. Unu laicu, unu cismasiu aru deveni ridiculosu, déca s'aru varî in atelierulu unui pictoru, cá sa pictorésca capete de madona; pentru ce sufere mintea sanetósa, cá sa se imbuldiésca ómeni nechiamati cu capete seci dupa posturi de amploiati? Acesti'a sa remana, unde au fostu— la economi'a loru, buna séu rea sî sa nu inchida calea acelor'a, cari n'au nemic'a afara de ratîunea loru. Au dóra nu amu invetiatu nemic'a? Se voru iví casuri, pre care nu trebue sa le uitâmu, déca vremu sa ne crutiâmu rosînea pre venitoriu.— Aceea sa nu se intemple, cá sa se faca judecata de câtra unu judecatoriu, carele nici nu are facultate de a judecá nici nu are vre-o idea despre „dreptu“; Sa nu se intemple, cá sa fia necessitatu unu jude cercualu nesciutoriu, sa céra deslusîre dela scriitoriulu seu.— Sa delaturâmu mai intâiu sgurele acolo unde ne este mai curendu cu putintia, cá sa nu póta dîce inimicii tierei nóstre, ca cá nisce nematuri amu ajunsu din putiu la lacu; déca nu ne multiamimu cu fraculu sinoratu, déca nu vremu, cá acei'a cari ne-au mancatu turt'a nóstra, sa manance sî sfermiturele, déca nu ne incredemu cumetriloru, celoru imbracati in pele de leu constitutiunala: apoi sa nu cademu in altu estremu sî sa nu incaldîmu sup'a (zam'a) de dóua-dieci de ani. Calea sa fia a barbatîloru nostri, cari suntu pregatiti in privinti'a juridica sî si-au fâcutu studiele sele juridice. Versatoriulu de clopote sa remana la me-

---

*) Sî dictandu cate 25 not. coresp.

**) Acést'a trebue sa se dovedésca mai antâiu not. cor.

FOISIÓRA.

Espositîunea universala dela Parisu din 1867.

(in estrasu din „Aten. Rom.“)

(Urmare.)

In fine Angli'a chiama lumea din nou in capital'a sea la 1862, sî acea Espositîune este pâna astadî cea mai insemnata, atâtu prin multîmea sî varietatea productelorù espuse, câtu sî prin organisatîunea sea,

Lumea intrégа erá inca uimita prin magnificenti'a Espositîunei Universale dela Londr'a, candu in anulu 1865 unu decretu alu Imperatorului Napoleonu III, anuntia lumei intregi ca in 1867 se va deschide la Parisu o Espositîune Universale. O comissiune compusa din somitâti ale sciintiei, ale agriculturei sî ale industriei, fu insarcinata cu organisatîunea acestei Espositîuni. Eminentulu economistu sî consiliariu de statu D. Le Play *) este numitu comisariu generalu alu Espositîunei. Comissiunea se pune pre lucru sî in curendu apare planulu sî sistemulu de classificatîune adoptatu pentru Espositîunea dela Parisu. Totu deodata ea face apelu câtra toti producatorii din lume, invitandu-i sa ia parte la acésta pacinica sî marétia lupta. Se comunica tuturoru staturiloru loculu ce le este reservatu pentru a-si espune productele sî se invita fia-care din trensele a luá mesurile cuvenite pentru stringerea obiecteloru sî espedierea loru la tempu. Acestea se petreceau in anulu 1865. Sa nu anticipâmu, cu descrierea Espositîunei cum are sa se faca; vomu vorbí despre acést'a la loculu cuvenitu.

Acést'a este pre scurtu, Domniloru, istori'a Espositîuniloru. Dupa cum vedeti ele suntu institutîuni moderne, pentruca numai in tempii moderni, sî mai cu séma de candu a aparutu oper'a nemuritoriului Schmith asupr'a Bogatîei natîuniloru, numai de atunci societatea a intielesu insemnatatea agriculturei sî industriei sî prin urmare a travaliului. Destulu sî prea destulu se serbatorisera Cesari; destulu meritulu omului se concentrase in art'a de a face concuiste (cuceriri); in destulu fusera asuprite clasele muncitóre, pentru cá sa le vie sî loru rendulu a vedea fructulu osteneleloru loru incununatu cu lauri.

Astadî, Domniloru, in tierile inaintate, mai cu séma in Franci'a sî Angli'a pre lânga Espositîunile Universale se facu periodicu Espositîuni natîunale, dupa cum s'a fâcutu in Franci'a la 1860. Afara de acestea se facu Espositîuni séu mai bine Concursuri regiunale; me esplicu: Franci'a este impartîta in mai multe regiuni; in fiacare regiune se organiséza dupa rendu in orasiele principale Espositîuni de agricultura sî industria sî in unele localitâti sî de bele-arte: astfeliu ca nu este anu in care sa nu se faca in Franci'a mai multe Espositîuni regiunale. Acestea intretînu progresulu sî pregatescu pre producatori pentru lupt'a ce-i asteptа la Espositîunile Universale.

Acum déca avemu o idea despre istori'a Espositîuniloru, sa ne intrebâmu care este scopulu acestoru institutîuni sî influinti'a loru binefacatóre asupr'a societâtiloru moderne.

II. Dela fundarea loru Espositîunile au avutu de scopu pre de o parte de a resplatí meritulu, dibaci'a acelor'a ce se voru deosebí prin confectîunarea obiecteloru espuse, iéra pre de alta cá sa stabilésca emulatîunea intre producatori facendu-i totudeodata sa profitedie reciprocu, unii de dibaci'a altor'a. In adeveru este dreptu cá societatea sa resplatésca pre acei'a care prin trud'a ce-si dau, prin iscusinti'a sî invetiatur'a loru inventéza séu perfectiunéza obiecte care-i suntu folositóre. Se resplatesce, se medaliaza soldatulu care se distinge prin bravur'a sea pre câmpulu de batalie, pentru ce óre nu s'aru resplatí sî medaliá celui'a-laltu soldatu alu industriei sî alu agriculturei? Care aru fi dreptatea cá sa se incununedie cá lauri acei'a care facu sa curga sîróile de sânge, adesea pentru cause mari sî nobile in adeveru, sî sa se lase in uitare acei lucratori neobositi, cari in deosebitele ramuri ale industriei sî agriculturei ne procuréza pre fia care dî nóue obiecte destinate a satisface trebuintiele nóstre cele mai neaperate! Recunoscu meritulu sî bravur'a soldatului care a implantatu drapelulu victoriosu alu Franciei pre turnulu dela Malacoff, insa sa se recunósca sî meritulu acelui nemuritoriu Watt care ne face sa sburâmu in câte-va dîle dela o margine a Europei la ceealalta; sa se recunósca sî sa se resplatésca de câtra societate meritulu atâtoru mii si mii de lucratori din acele usine imense, din acele mine ascunse in sinulu pamentului, sî dupa acele câmpii udate cu sudorile loru care mai pre urma se prefacu in spicuri aurite, in holde bogate!

Dupa noi dara, sî credemu ca toti suntemu de aceeasi parere, nu póte fi institutîune mai nimerita, mai drépta decâtu Espositîunile, candu este vorb'a de a se incuragiá lucratorii dibaci. Societatea nu numai ca nu perde nimic'a, din contra castiga câci acele incuragiâri nu facu decâtu sa desvolteze sî mai multu activitatea nascocitóre a lucratoriloru.

---

*) D. Le Play a visitatu Romani'a in 1837 dimpreuna cu ómeni de sciintia care insotiéu pre principele Anatolu Desuidoff, in calatori'a sea scientifica.

seri'a sea, posessorulu prelânga posessiunea sea. Nu póte fi fia-care Cincinatu unu Dictatoru.“

Telegramu la Hr. Ztg.

Clusiu 24 Maiu. Comissariulu reg. fu salutatu eri in Turd'a prin Dr. Ratiu in limb'a românа de inteleginti'a romàna de acolo sî de prin pregiuru sî totu odata recercatu sa binevoiésca a esoperá dela Majestatea Sea redeschiderea dietei tranne, a legiloru din 1863/4. Dr. Ratiu asigura totu odata, ca românii Transilvaniei decretarea sî esecutarea uniunei contra voiei loru, o voru privi totudéun'a de unu actu de violentia, ca voru luptá contra acestui cu tóte puterile morale sî inca sî preste o suta de ani voru reclamá drepturile loru acum nerespectate.

Principatele române unite.

Bucuresci. Monitotoriulu publica o programa pentru capitala cum are sa serbeze dîu'a de 10 Maiu aniversarea dela sosirea Principelui Carolu I. in Romani'a.

Galati 5 Maiu. Foile Bucurescene ne sosindu-ne ince, nu putemu vorbí nimic'a lectoriloru nostri despre cele ce se voru fi petrecendu actualminte in capitala; totu ce putemu spune e ca in regiunile inalte ale capitalei se vorbesce de venirea la ministeriu a Dloru M. Cogalniceanu sî Colonelulu Adrianu: celu intâiu cá Presiedinte alu Consiliului sî ministru de justitie sî celu alu doilea la Ministeriulu de resbelu, in loculu Dloru C. Cretiulescu sî T. Ghergheli, ce se dîce ca aru avea intentîunea a parasí portofoliurile ministeriale. Se mai vorbesce inca ca Camerile au a fi convocate in curendu in sessiune estraordinaria, spre a se ocupá de nenumeratele cestiuni importante, la ordinea dilei; sî acést'a are a se face, in scurtu, tempu, dupa intórcerea in capitala a M. S. Domnitoriului, din Romani'a mica, sî a Dlui Ministru de interne I. Bratianu, ce actualminte se afla in revidi'a districteloru din Moldov'a.

Sperâmu ca in curendu vomu avea fericirea a vedea pre Ministrulu liberalu sî in mijloculu nostru.

Dupa informatîunile ce avemu din diversele pârtî ale Romaniei, relative la recólt'a viitóre, resulta ca ploi urgente sî in cantitate mari ne suntu fórte necesarie mai pentru tóte pârtîle Romaniei; câci afara de districtele Bacâu, Tecuciu, Vasluiu, Berladu sî o parte din judetiele de munte ale Romaniei de dincolo de Milcovu, unde au urmatu dilele trecute putîne ploi, restulu tierei ne presentà unu aspectu infioratoriu, din caus'a secetei; cu tóte ca ni se asigura ca inca nu e ne prelungí inca câte-va dîle. *) Dee Domnulu cá ingrigirile nóstre, in acestu respectu, sa se resipésca, sî sa ne invrednicimu a vedea recólt'a viitóre mai abondanta de câtu totudéun'a; câci destulu amu fostu bantuiti, doi ani dearendulu, de fómete, bóle sî câte alte rele.

„Timpulu“

Prin decretu cu dat'a 19 Apr. se promulga urmatórea lege:

Pentru infiintarea unui nou sistemu monetaru sî pentru fabricarea moneteloru natîunale.

(Continuare.)

Art. IX. Se va fabricá sî emite mai antâiu monet'a de arama, de a cârei'a circulatîune se simte mai imediata necesitate. Monetele de argintu sî apoi de auru se voru fabricá sî pune in circulatîune indata ce mijlócele finantîale voru permite.

Pentru inceputu se va fabricá monet'a de arama in urmatórea catime:

25,000.000	piese de 10 bani in val. de lei	2,500.000
25,000.000	— — 5 — — —	1,250.000
10,000.000	— — 2 — — —	200.000
5,000.000	— — 1 — — —	50.000
65,000.000	— — „ — — —	4,000.000

Art. X. Monet'a va avé pe un'a parte armele tierei sî pe de alt'a indicatîunea valórei nominale sî anulu.

Art. XI. Monetele de auru sî argintu, ale Franciei, Belgiei, Italiei sî Elvetîei, fabricate dupa acelasi sistemu monetaru se voru primí in tiéra la tóte casele publice de un'a potriva cu monet'a legala a tierei.

Art. XII. Celelalte monete straine de auru sî argintu, câte circulà astadi in tiéra se voru primí la tóte cassele publice inca pentru tempulu pâna candu se va face emissiunea I-a a monetei natîunale de argintu sî de auru pe pretiurile stipulate in tabel'a lit. B. anecsata la acésta lege.

Dupa trecerea de 6 luni dela I-a emissiune a monetei natîunale de argintu sî auru ori ce moneta, afara de aceea care representa sistemulu monetaru decimalu stipulatu prin conventîunea internatîunala din 23 Oct. 1865, va incetá de a mai avea cursulu legalu sî obligatoriu.

Art. XIII. Fabricarea moneteloru se va dá in intreprindere, luandu-se tóte precautîunile necesarii pentru confectiunarea loru identica cu monetele francese, atâtu in privinti'a titlului, greutatei sî dimensiunei, precum se stipuléza prin legea de fatia, câtu sî in privinti'a tolerantiei acordate sî a câtîmei cerute sî prescrise.

Art. XIV. Acestu sistemu monetaru se pune in aplicare dela dat'a unei publicatîuni de trei luni, terminu ficsatu de ministeriulu finantieloru.

Art. XV. Gubernulu va fixá, prin mesur'a administrativa, terminulu dela carele cassele publice nu voru mai aceptá alte monete de auru sî de argintu decâtu acele legale.

Art. XVI. Nimenui nu va fi tînutu a acceptá in plata monete de arama pentru un'a suma mai mare de cinci lei, ori care aru fi sum'a ce este de plata.

Art. XVII. Dupa trecerea de siése luni dela antâi'a emitere a monetei natîunale, monetele straine de arama ce circula astadi in tiéra, incetéza de a mai avé cursu.

Art. XVIII. Corpurile legiuitóre fixéza din tempu in tempu, dupa oportunitatea sî in urm'a propunerei ministeriului de finance, felurile sî catîmele moneteloru ce se voru fabricá.

Art. XIX. Monetele natîunale usate se voru stringe, topí sî se voru inlocuí prin altele nóua.

Cheltuél'a acestei operatîuni se va trece in bugetulu statului. (Va urmá.)

Varietâti.

⁂ Escelenti'a Sea Comis. reg. ni se spune ca calatoresce prin tiéra. Dupa scirile ce le avemu, calatori'a se continua dela Clusiu preste M. Vásárhely Sighisiór'a, Mediasiu, Odorheiu la Brasiovu, de ací la Sabiiu sî de ací preste Alb'a-Juli'a Blasiu la Clusiu. „Hr. Ztg.“ ne spune in nr. seu de joi, ca va sosí in Sabiiu in 28 Maiu adeca poimâne. (vedî sî telegr.)

⁂ Escelenti'a Sea Episcopulu romano-catolicu M. Fogarássy a transpusu Esc. Sele Dl. conte Em. Miko cinci sute florini pentru fondulu de „impedecarea emigrârei secuiloru.“ Dlu Eppu s'a declaratu ca este gat'a a cresce in unulu din institutele subordinate siesi, doi tineri secui din Moldo-Romani'a pre spesele sele.

⁂ Ilustr. Sea Dlu vice-presied. alu Tabl. r. Ioann Cavaleru de Alduleanu e denumitu de consiliariu in ministeriulu de justitia.

⁂ (Sciri despre Incoronare, solemnitâti sî petrecerea MM. LL) Terminulu incoronârei se pune acum pe a dóu'a dî de Rusalii dupa stilulu nou séu pe Duminec'a cea d'antâiu dupa Rusalii (In dîu'a Rusalieloru nóstre). Solemnitatea dela Joi'a verde din estu anu va capetá in Pest'a o deosebita splendóre prin participarea MM. LL.— Se dîce ca curtea imperatésca pe venitoriu va fi patru luni la Bud'a. Din aceste cadu dóue pe lunile de véra. Carnelegile Le voru petrece la fia-care alu doilea anu in Bud'a.

---

*) Nu intielegemu. R. „T. R.“

Ne-a fostu datu acést'a la o multîme de Espositîuni, pentru ca ne-amu interesatu fórte multu de aceste institutîuni; amu lucratu chiaru intr'unu modu oficialu la Espositîunea natîunala din Franci'a dela 1860; ei bine in tóte amu vediutu cu cea mai vie fericire adenc'a intipârire ce lasa in animile lucratoriloru mari sî mici, premiurile ce li se acordá.

Sa resumâmu acum sî influinti'a ce au esercitatu Espositîunile. Influinti'a loru se póte privi din trei puncturi de vedere: economicu politicu-socialu sî moralu.

Din punctulu de vedere economicu nu mai remâne indoiéla, ca intrunirile acestea au fâcutu sa progreseze industri'a sî agricultur'a intr'unu chipu considerabilu. Putînu lucru este óre cá atâtea mii de fabricanti sî agricultori sa fia pusi in contactu sî sa póta studiá fia-care obiectele care-lu interesézа mai de aprópe? La putîne nascociri gândimu noi ca au datu nascere Espositîunile? Putînu castiga fabricantulu de masîna de aburu candu are inaintea sea mai multe sisteme deosebite sî le póte studiá cu de amenuntulu? Apoi acésta intâlnire de productori din tóte pârtîle lumei, la putîne transactîuni comerciale au datu nascere? Câte sî mai câte contracte se voru fi incheiatu la Londr'a cu ocasiunea Espositîunei dela 1862!

In unele tieri atâtu de multu este incredintiatu guvernulu despre folósele ce tragu lucratorii mergendu la Espositîuni, incâtu din Franci'a s'a tramisu in contulu statului multîme de lucratori de tóte specialitâtile, cá sa studieze Espositîunea dela Londr'a. La intórcere fia-care specialitate si-a fâcutu raportulu seu, sî colectîunea tuturoru raporturiloru a atrasu atentîunea economistiloru sî barbatiloru de statu.

Din punctulu de vedere politicu sî socialu Espositîunile au de resultatu de a apropiá din ce in ce mai multu deosebitele popóre ale lumei. Unde erá vorb'a pâna la Espositîunea Universala din 1851 cá popórele din ori-care parte a lumei sa se intréca care mai de care sa vie sa ia parte la lupt'a la care erau invitate! Ómenii apropiindu-se castiga in relatîunile loru internatîunale pentruca ajungu a se cunósce mai bine. Unde pâna ací popórele se intâlnea pre câmpurile de batalie; unde pâna ací se puneau in fatia unele cu altele numai cá sa-si verse sângele, acum la Espositîunile universale inimile generóse au multiamirea de a vedea ca ómenii din tóte unghiurile globului se intrunescu pentru a se luptá, insa intr'ununu modu pacinicu sî infratîtoriu. Sa nu ne mirâmu cá Espositîunile universale sa fia ante-guard'a acelei infratîri universale, acelei pâci perpetue pre care generosulu abate de Saint-Pierre o intrevedea in visurile sele. Candu natîunile se voru cunósce mai bine; candu lucratorii voru fi pre deplinu convinsi ca potu traí fàra a face sa curga sângele, atunci sa fimu bine incredintiati ca intre institutîunile caro voru fi condusu omenirea la aceste resultate fericite, Espositîunile Universale trebuie sa ocupe unulu dintre cele dintâiu locuri. A fostu nobila sî marétia inspiratîunea imperatorelui Napoleonu III candu a propusu la 1849 cá sa se faca la Parisu o Espositîune Universale; omenirea trebuie sa-i fia in veci recunoscatóre pentru resultatele ce culege astadi din infiintiarea Espositîuniloru Universale. Adeverulu este ca putîne spectacole potu inaltiá inim'a; putîne potu bucurá pre acei utopisti sublimi care viséza pacea sî infrâtîrea intre ómeni, cá spectacolulu unei Espositîuni Universale, unde se vedu intruniti ómeni din tóte unghiurile globului!

Din punctulu de vedere moralu Espositîunile nu suntu mai putînu folositóre. Nimic'a nu póte inaltiá inim'a lucratoriului, nimic'a nu-lu póte impacá mai bine cu suferintiele care adesea ii intristéza sórtea, decâtu consciinti'a ca lucrulu seu, resultatulu sudoriloru sele intelectuale sî materiale, are sa fia apretiatu sî recompensatu de unu juriu de ómeni celebri. Acésta convingere intima i-lu incuragiéza, i-lu sustîne pre calea adesea spinósa a vietiei, sî-lu face a se interesá de tiér'a care scie a resplatí pre toti fiii sei. Totu din acestu punctu de vedere trebuie sa recunóscemu ca Espositiunile serbatorindu munc'a, serbatorindu agricultur'a sî industri'a, le-au redicatu in ochii societâtiei, sî mai alesu a aceloru nenorociti, care au inca micsiorimea de sufletu de a crede ca munc'a industriala sî agricola este atributulu vulgului. A trebuitu sa vie ómeni ca Imperatorele Napoleonu III, care sa declare ca puterea unui statu este redîmata pre agricultura, industria sî comerciu; a trebuitu cá sa incununeze cu lauri meritulu, fruntea lucratoriului, pentrucá chiaru in acestu vécu de lumina, de progresu, sa ajungemu a ne convinge pre deplinu ca nu este putere posibila pentru acele natîuni care nu sciu a incungiurá desvoltarea loru economica.

Astfeliu dara din intreitulu punctu de vedere, economicu, politicu-socialu sî moralu, Espositîunile au produsu sî voru produce pre viitoriu resultate insemnate pentru binele omenirei.

Sa trecemu acum a cercetá principiele adoptate pentru organisatîunea Espositîuniloru Universale.

(Va urmá.)

⁂ **Programulu incoronârei.** Dupa „P. L.“ pentru ceremoniele incoronârei Maj. Sele Imperatului cá Rege alu Ungariei se voru cere siepte dîle, pentru cari s'a statoritu urmatoriulu programu · In diu'a 1, intrarea Maj. Sele in capital'a tierei (venindu dela Gödölö) „Te Deum.“— In a 2. voru fi primiti la curte toti magnatii, ablegatii, generalii si oficierii, éra dupa médiadî se va duce corón'a sî insemnele in chiliele Maj. Sele.—In a 3) va fi primitu corpulu diplomaticu. Insemnele se vor mutá in beseric'a de incoronare. Prandiu.—In a 4) incoronarea Maj. Loru. Prandiu reg. Dómnele de curte voru avea unu cercle (petrecere) la Imperatés'a. Insemnele incoronârei se voru espune publicului pentru trei dîle. Conductu de facle. — In a 5) banchetu in sal'a redutei. Iluminatîune. — In a 6) Predarea dariloru de incoronare mai tardîu orasiulu va predá darurile in naturale. Balu de curte.— In a 7) se voru esaminá insemnele de incoronare, sî se voru asiediá la loculu incoronârei. Salve de tunu, prandiu la curte sî productiune teatrala.

⁂ **Banderii.** Presidiulu guvernialu a provocatu jurisdictîunele tierei, ca din acele sa se tramita dupa vointi'a loru, calareti cari sa participe la banderiele iucoronârei. Adunarea Scaunala de aici au sî decisu in acésta privintia, dupa cum cetimu in Hr. Ztg., a priví ulterior'a decisiune de competinti'a universitâtiei, sî a asteptá o resolutiune in urm'a unei incunosciintiâri a conferintiei scauneloru sasesci câtra Comissariulu reg. conceputu in intielesulu de mai susu.

⁂ **Dualismulu** se estinde sî asupr'a pasu-pórteloru. Cei cari voru a calatorí in afara, déca suntu suditi de ai regatului Ungariei capeta pasu-pórte dela ministrulu ung. de interne sî in casuri urgente dela ministrulu ung. de lânga persón'a M. S. Aceste voru purtá lânga pajur'a imperatésca sî emblem'a reg. Ungariei.

⁂ Statulu personalu sî salarialu alu **ministeriului** ungurescu pentru **comunicatîune** sî **afaceri publice**, aprobatu de Maj. Sea, consta din:

1 ministru cu léfa anuala de 12,000 fl., sî bani de cortelu 2000 fl.; 1 sub secretaru de statu cu léfa anuala de 6000 fl., sî bani de cortelu 1000 fl.; 2 consiliari ministeriali cu léfa anuala de 4000 fl., sî bani de cortelu 600 fl.; 1 consiliaru de sectîune cu léfa an. de 3000 fl., sî bani de cort. 400 fl.; 3 consiliari de sectîune cu léfa an. de 2500 fl.; unu secretariu presidialu cu léfa an. de 2000 f., sî bani de cortelu 400 fl.; 2 secretari de sectîune, 1 cu léfa anuala de 1800 f., sî bani de cortelu 300 f.; 1 cu léfa anuala de 900 f., bani de cortelu 200 f.; 3 cu léfa anuala de 800 fl., sî bani de cortelu 200 f.; 3 adjutanti de conceptu cu léfa an. de 500 f., sî bani de cortelu 120 f. **Din personalulu technicu**: 2 superiori ingineri II. clasa cu léfa anuala de 1800 f., sî bani de cortelu 300 f.; 3 ingineri I clasa cu léfa anuala de 1300 -., sî bani de cortelu 200 f.; 4 ingineri II. clasa cu léfa anuala de 1100 f., sî bani de cortelu 200 fl.; 4 asistenti de ingineri I. clasa cu léfa an. de 900 f., sî bani de cortelu 200 f.; 3 asistenti de ingin. II. clasa cu léfa an. de 800 fl. sî bani de cortelu 200 f; doi practicanti de ingin. cu léfa an. de 500 f., sî bani de cortelu 120 f.; 1 suprainspectoru alu câiloru ferate sî alu vapóreloru cu léfa an. de 2200 f., sî bani de cortelu 300 f; 2 detto cu léfa an. de 1800 f., sî bani de cortelu 300 f.; doi comissari de câli ferate sî vapóre cu léfa an. de 1300 f., sî bani de cortelu 200 f.; 1 consiliaru technicu de computu cu léfa an. de 2000 f., sî bani de cortelu 400 f.; 15 oficiali de computu, intre acesti'a 3 cu léfa an. de 1000 f., sî bani de cortelu 180 f.; 2 cu léfa de 800 f., sî bani de cortelu 150 f.; 2 cu cate o léfa an. de 600 f., sî bani de cortelu 120 f.; 3 cu câte o léfa an. de 500 f., sî bani de cortelu 120 f.; 3 vicedirectori de oficiulu adjutantu, 1 cu lefa an. de 1200 f., sî bani de cortelu 200 f.; 1 cu léfa anuala de 1100 f., si sî bani de cortelu 200 f; 1 cu léfa an. de 1000 f., sî bani de cortelu 200 f.; unu v.-directoru pentru archivulu de mappe sî pentru biblioteca cu léfa an. de 1200 f. sî bani de cortelu 300 f.; 1 portariu cu léfa an. 40 f, 7 servitori de cancelaria, 2 cu cate o léfa an. de 350 f.; 5 cu cate o léta an. de 300 f.

⁂ Regele Greciei a incredintiatu in 16 Maiu pre princes'a russa **Olg'a**, fii'a Marelui Duce Constantinu, la care ocasune s'a datu 21 salve de tunuri in Petersburgu, loculu incredintiârei. — In aceea dî s'a denumitu regele de capu (chef) a regimentului de infanteria Newski.

⁂ Din **Belgradu** se spune ca in scurtu tempu Principele Muntelui negru Nicolae va se cerceteze pre Principele Serbiei Michailu.

⁂ (†) GAVRIILU VAJD'A de SOOSMEZÖ, Cassieru la cass'a c. r. provinciala transilvana, cu inim'a frânta de dorere, aduce la cunoscinti'a stim. p. t. amici sî cunoscuti in numele seu, alu cumnatului, respect. fratelui **Iosifu Foliovicíu** Consiliariu c. r. de comptabilitate in pensiune si sotîei **Ann'a** nasc. **Szabo**, apoi alu nepotîloru **Alexandru**, Concepistu la R. Guberniu trannu sî sotîei **Irin'a** nasc. **Lazaru**, — **Nicolau Albertu** sî **Victori'a**, ca prea iubit'a lui sotia, resp. sora, cumnata sî matusia

Elisavet'a Vajd'a de Soosmezö,

in anulu etâtiei 58. sî alu preafericitei casatorii 34 dupa o bóla grea sî indelungata, impartasîta cu ss. Taine, au adormitu in Domnulu Mercuri in $^{10}/_{22}$ Maiu 1867, nóptea la 11 óre.

Immormentarea se va face **Vineri**, $^{12}/_{24}$ Maiu la 4 óre dupa amédi din locuinti'a **Strad'a Cisnadíei** Nr. **167**, in cimiteriulu gr. or. din suburbiulu Iosifinu.

Sabiiu in $^{11}/_{23}$ Maiu 1867.

⁂ **Maialu** se mai serbà Mercurea trecuta din partea juniloru de tóte trei natîunalitâtile dela academi'a c. r. de drepturi de aici. Arangiamentulu fu cu gustu. Petrecerea erá fórte animata. Afacerile politice din tempulu nostru, n'a influintiatu de locu spre stricarea armoniei in petrecere. Omului i venea a-si pune intrebarea, ca déca junii potu sa petréca asiá in armonia, pentruce nu se intalnescu totu asiá sî cei mai maturi de diferite natîunalitâti. Asupr'a privitoriului românu a fostu multiamitória sî radicatórie privirea la esecutarea jocului „Roman'a“, la care participara alâtea Domnisióre neromâne, cari jucau insa totu cu atât'a gratia sî anima. — Unu deosebitu meritu avemu sa insemnâmu aici ce sî-lu castigà dlu Maestru dela capel'a militara a venatoriloru c. r. garnisonati aici, câci acest'a primí notele jocului „Roman'a“ numai cu trei dîle mai inainte sî totusi i succese a esecutá capel'a sea acestu jocu cu tóte nuanciele musicei române. Junimea romàna credemu, ca va sci recunósce acést'a.

⁂ Hr. Ztg. In Resînari domnesce de unu tempu incóce tare pojarulu. Preste totu suntu aprópe la 200 copii betezi de betezirea acést'a, intre cari numai copii de scóla suntu 150. Casuri de mórte insa nu s'a intemplatu nice unulu.

⁂ Subscrisulu se afla motivatu a rugá pre stimat'a Redactiune a Telegrafului Romanu a primí in dîuariulu seu urmatórea dechiaratiune: In Nrulu 33 alu T. R. s'apublicatu in rubric'a „Varietati“*) ca subscrisulu Jude comunalu aru fi fostu beatu in Abrudu si in astufeliu de stare aru fi causatu unu scandalu asupr'a cârui'a s'a plansu dîuariele magiare, si ca in urma pre subscrisulu l'aru fi arestatu. Fiindu insa ca eu in cealalta dî, candu s'aru fi intemplatu atare lucru nici ca amu fostu in Abrudu, me simtu constrinsu a dechiará in publicu ca celu ce au scrisu asiá ce-va despre mine séu a lucratu din malitia séu din prostia — sî ca totu ce s'au scrisu despre mine e minciuna. Albacu in 8 Maiu 1867.

Ispasu Todea jude comunalu.

Noi le-amu crediutu aceste din urma, sî pentru aceea amu sî reprodusu scirea din „Hr. Ztg.“, cá sa póta vedea respectivulu ce se scrie prin dîuarie despre densulu. Dlu desmintitoriu se vede insa ca nu a intielesu intentîunea nóstra pentruca in Hr. Ztg. unde i s'a publicatu numele intregu nu amu cetitu nici o desmintire.

⁂ (O minune.) (M. P.) In Macesdi (Comit. Unedórei) s'a intemplatu unu ce tragicu, la care intemplare e acea curiositate, ca pasiesce unu **bou** cá resbunatoriu. O marturia démna de credintia a intemplârei acestei'a, Dlu Michailu Kenderessi din Aiudu scrie: Crasmariulu din Macesdi, Isacutiu (evreu), provocà pre unu locuitoriu de acolo Ioann Nutiu sa-i platésca cu ce-i datoresce de multu; Nutiu insa a mai cerutu de nou beutura, la ce i respunde crasmariulu, ca-i va dá, insa déca nu-i va platí i va luá unu calu.— Nutiu, aprinsu de vinarsu, incepù a se certá cu crasmariulu sî alu batjocorí de incelatoriu sî venitura sî ai sî amenintiá. Crâsmariulu in urm'a acestoru injuraturi, turburatu apuca cu veementia unu scaunu ce erá aprópe de elu sî loví cu atât'a taria pre Nutiu in capu incâtu acest'a in vre-o cate-va minute si dede sufletulu.— Pre candu se intemplara aceste in crâsma, observara ómeni, ca unulu din boii lui Nutiu incepe a fi fórte neodichnitu in grajdu sî pre urma vrea sa se elibere de legaturele cu cari erá legatu in grajdu prin o turburare selbateca. Dupa ce-i succese acést'a boului, plecà in fug'a mare,— fâra de a-lu puté oprí locuitorii casei,— racnindu sî cu cód'a radicata pe drumu sî se duse deadreptulu la crâsma. Ajungendu ací stricà cu córnele pórt'a sî fâra de a bagá in séma pre cei ce erau in curte sa rapede turbatu asupr'a evreului crasmariu, ce sta dinaintea usiei, lu luà in córne sî lu maltratà de asiá incâtu in putîne minute deveni sî elu unu cadavru (trupu mortu). —

---

*) Dupa o coresp. de acolo adeca dela Abrudu, la Hermanstädter Zeitung etc. Red.

Nr. 20—1 CONCURSU.

1. Pentru ocuparea statîunei invetiatoresci din Comun'a Chizeteu, inzestratu cu emolumintele anuale de 147 f. v. a. 30 chible de grâu, 30 chible de cucuruzu, 50 p. de sare, 100 p. de clisa, 25 p. de lumini, 12 stangeni de lemne, 4 jugere de livada, 1 jugeru de gradina sî cortelu liberu.

2. Pentru ocuparea statîunei invetiatoresci din Comun'a Cludov'a, (ori Cladov'a R.) cu emoluminte anuale de 84 fl. v. a. 12 chible de grâu, 20 chible de cucuruzu, 100 p. de sare, 100 p. de clisa, 15 p. de lumini, 10 stangeni de lemne, 3 jugere de gradina, sî cortelu liberu

se deschide concursu pentru aceste dóue statîuni, pâna in patru septemâni dela antâi'a publicare in acésta fóia, pâna candu doritorii de a ocupá aceste statîuni, suntu avisati a-si substerne recursurile sale instruate cu documentele prescrise — sî adresate câtra venerabilulu consistoriu gr. or. Aradanu— ale tramite subscrisului, pâna la prefiptulu terminu. Belintiu, 5 Maiu 1867.

Constantinu Gruicium m. p.
Protopresb. sî Inspect. scolariu.

Vacantia.

Locuri vacante de profesorí.

Amesuratu inaltului emisu alu reg Guberniu transilvanu dto 14 Martiu a. c. nr. 4963 se escrie prin acest'a concursu pentru **trei catedre de filologia classica** dela Gimnasiulu de statu c. r. catolicu din Sabiiu (cu limb'a de propunere germana) **devenite vacante** (impreuna intielegendu-se sî aceea, pentru carea s'a escrisu concursu in urm'a in. emisu dto 31 Iuliu 1866 nr. 16,763, publicatu in 8 Augustu a. tr.), fâra de eschiderea unei obligâri la instructîune subsidiaria in specialitatea limbei germane séu a matematicei, cu considerarea cereriloru asternute dejá pentru catedr'a cea in urma numita, cu unu salariu anualu de 945 fl. v. a. pre lânga pretensiunea de adause diecenale de 105 fl. v. a. dupa fia-care diece ani de servitiu spre deplin'a multiamire.

Petitorii, petitîunile loru indreptate câtra in. Guberniu transilvanu, provediute cu atestatu de botezu sî testimonii de studie sî prescrisulu testimoniu de esamenu despre ajuns'a facultate docentiale, cu unu atestatu despre aplicatîunea de pâna ací, cu unu documentu despre cunoscinti'a limbiloru tierei (ungara, româna), au cá pre calea autoritâtîloru loru superióre sa le astérna la Directîunea c. r. Gimnasiu de statu din Sabiiu celu multu pâna in **siése septemâni**.

Sabiiu 28 Aprile 1867.

Nr. 19—2

Burs'a de Vienn'a.

Din (13/25 Maiu) 1867.

Metalicele 5%	60	Actiile de creditu	181
Imprumut. nat. 5%	70 10	Argintulu	124 75
Actiile de banca	723	Galbinulu	5 99

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 40. ANULU XV.

Sabiiu, in 18|30 Maiu 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cuventu de tronu

Cu care au deschisu Maj. Sea Imperatulu senatulu imperialu de dincóce de Lait'a, suna:

Onorati Domni din ambele case ale senatului imperialu!

Cu satisfactîune imbucuratóre vedu senatulu imperialu iéresi adunatu in giurulu Meu. Regatele sî tierile urmandu chiamârei Mele au tramisu deputatii loru sî Eu asceptu cu incredere dela conlucrarea loru patriotica garantii nóue pentru prosperarea imperiului sî a tuturoru tieriloru, care le-au incredintiatu provedinti'a sceptrului Meu.

Ceea ce amu promisu, candu Amu salutatu pre senatulu imperialu prim'a-óra la loculu acest'a, aceea au remasu nestramutabilu tînt'a nesuintieloru Mele; statorirea institutîuneloru constitutîunali pre basea asigurata, acést'a este, ceea-ce nesmintitu amu avutu in vederea Mea.

Sî tocmai tînt'a aceea nu se potea ajunge, fâra de a castigá o consonantia intre dreptulu celu vechiu alu constitutîunei regatului Meu Ungari'a sî intre legile fundamentale, care s'au datu prin diplom'a Mea din 20 Oct. 1860 sî prin patent'a Mea din 26 Fauru 1861 — o consonantia, carea recunoscta sinceru din partea regatului acestui'a singura erá in stare, sa efeptueze pentru celelalte regate sî tieri atâtu alipirea lui deplina câtra imperiulu Meu, câtu sî folosirea neconturbata de drepturile sî libertâtîle loru date prin acelea legi fundamentale, sî cá acestea sa se póta desvoltá amesuratu tempului.

Fatalitâtîle cele grele, cari au lovitu imperiulu au fostu o admonitîune seriósa mai multu, pentru de a fi dreptu fatia cu necessitatea acést'a.

Nesuintiele Mele nu au fostu zadarnice. S'a u fâcutu o invoire multiamitóre pentru tierile corónei Mele ungare, care asigura nedespartîbilitatea monarchiei intregi, pacea dinlauntru a imperiului sî positîunea lui de putere in cele din afara.

Eu me lasu in speranti'a aceea ca senatulu imperialu nu va denegá votulu seu pentru invoirea acést'a cá o considerare nepreocupata a tuturoru relatîuneloru respective va delaturá dela mijlocu ingrigirele, cari intru adeveru aru trebuí sa-mi aduca superare, déca nu asiu avé convictîune tare, ca vointi'a cea onesta din tóte pârtîle va face, cá straformarea cea nóua a lucruriloru sa fia fructifera.

Trecutulu, presintele sî venitoriulu ne admonéza, cá sa neapucâmu cu deadinsulu pentru implinirea lucrului inceputu. Senatulu imperialu, credu in aderinti'a lui patriotica, fatia cu jurstârile tempului cele intetîtóre va refusá a se detrage dela problem'a, de a ordiná curendu relatîunele statului nostru pre basea poruncita sî ca in loculu acest'a sa nesuésca dupa o tînta, pre carea urmandu-o nu amu ajunge la nici unu resultatu, fâra numai la esperimente nóue.

Senatulu imperialu — acést'a o asteptu dela dreptatea lui — va pretiuí emolumentele, cari au devenitu dejá simtîtóre pre calea, care o amu inceputu Eu pentru positiunea Austriei in legatur'a stateloru europene.

Senatulu imperialu, sî pentru acést'a Mi garantéza inteliginti'a lui cea probata, va cunósce in fine, ca starea cea nóua a lucruriloru, care aduce pentru drepturile sî libertâtîle constitutiunale ale tieriloru Mele de sub corón'a ungara garantii nóue neresturnabile trebue se aduca cu sine asemenea asecurantie sî pentru celelalte regate sî tieri.

Realisarea acestei intentîuni insa este conditiunata esentialmente prin intarirea legiloru fundamentali din 20 Octobre 1860 sî 26 Fauru 1861 in tierile acele, a câroru representanti earasi s'au adunatu acum. Pentru aceea tramiterea ablegatîloru la senatulu imperialu fâra retînere au fostu o alta demandare a necessitâtiei.

Insa precum amu fostu departe de a cugetá, cá sa vreau sa angustezu drepturile care le competu sengurateceloru regate sî tieri, asemenea Mi este sî intentiunea, de a le dá acestor'a pre calea unirei in senatulu imperialu tóta estensiunea autonomiei, carea corespunde dorintieloru loru sî li se póte concede fâra periclitarea monarchiei intregi.

Pentru aceea luandu in considerare unirea fâcuta cu representanti'a Ungariei, incâtu atinge afacerile comune, inainte de tóte se voru asterne spre primire schimbârile devenite necesarii din patent'a Mea din 26 Fauru 1861 precum sî o lege despre responsabilitatea ministeriului sî o modificatîunea a § 13, (din patent'a din Fauru) corespundietóre cerintieloru constitutîunali. Dupa acestea voru urmá alte projecte de lege, cu deosebire cele promise in resolutiunea Mea din 4 Fauru, ce o amu descoperitu dietei.

Afacerile finantîali voru cere in modu eminentu atentîunea sî conlucrarea Vóstra constitutîunala.

Despre mesurele estraordinari luate in periodulu ultimu alu sessiunei, care prin erumperea unui resbelu stricaciosu au devenitu o necessitate neevitabila, Vi se voru asterne propuneri de cuprinsu mai mare.

Pentru lipsele anului curentu s'au fâcutu dejá ingrigirea multiamitóre, asiá incâtu senatulu imperialu, neturburatu de cerintiele sî perplessitâtîle momentului, se póte consacrá deslegârei problemeloru finantîali celoru mari sî permanente, cari i se ivescu in urm'a intielegeriloru, ce au a se face cu tierile corónei Mele unguresci. Intr'aceea problem'a principala va fi ingrigirea, cá nici o parte sa nu aiba a se plange de o insarcinare neproportiunata.

Onorati Domni din ambele case ale senatului imperialu!

Astadi, candu incepemu, a intemeiá unu opu de pace sî de contielegere, sa aruncâmu velulu uitârei preste unu trecutu próspetu, care au infiptu imperiului rane adanci. Sa folosimu invetiaturele, ce ni le-au lasatu, dara cu curagiu ne'nfrantu sa castgâmu taria sî vointia, de a redá imperiului pace sî prosperare inlauntru vaza sî putere inafara.

Despre acést'a Mi garantéza credinti'a popóreloru Mele, carea s'au pastratu sî in dîle de necazurile cele mai mari. Nu cugetulu secretu de resbunare sa fia acel'a, care sa conduca pasii nostri, de o satisfactîune mai nobîla sa avemu parte, déca din ce in ce ne va succede totu mai multu, cá prin ceea-ce ajutâmu sî prin ceea-ce facemu sa schimbâmu nefavorulu sî inimiciti'a in stima sî aplecare. Atunci se voru aduná popórele Austriei, fia de ori-ce semantia sî vorbésca ori-ce limba, in jurulu stindardului imperatescu sî cu anima voiósa se voru increde in cuventului strabunului Meu, ca Austri'a va sustá sî va inflorí pâna in tempulu celu mai din urma sub scutulu Atotupotintelui.

Eveneminte politice.

Sabiiu 17 Maiu.

Asupr'a cuventului de tronu cu care s'a deschisu sen. imp. se esprima mai tóte dîuariele austriace in unu modu multiamitoriu, cele mai multe lauda in trensulu: simplitatea, sinceritatea, vointi'a de impacare sî moralitatea. Intru asemenea sî dîuaristic'a straina este plina de prognosticarea cea mai buna ce o vedu in cuventulu de tronu.

Senatulu imperialu asiadara este in activitate scirile ce le avemu ne spunu, ca suntu dejá alesi, deputati in comitetu pentru compunerea adresei. Vre-o câte-va interpelatîuni s'a sî ivitu pâna acum, cu cari a fostu intempinatu ministeriulu. Asiá ministrulu de finantie fu intrebatu care e conto-curentu, ce-lu duce dela intielegerea din 10 Marte a. c. cu regimulu ungurescu. Ministrulu s'a sî dechiaratu a dá deslusîre in privinti'a acést'a. Totu ministrulu de finantie a luatu asupra-si a respunde la interpelatîunea ce i s'a fâcutu regimului pentru fortificarea Vienei. Mai adaugemu ací amendamentulu unui dep. (Mühlfeld) pentru reformarea unui § din procedur'a penala, cá sa póta fi trase sî personele militarie cá marturii inaintea judecatorieloru civile.

Din Pest'a suntu sciri cu totulu nóue, cari intarescu ca incoronarea va fi in 6 Iuniu nou.

Diet'a Croatîei e disolvata. Acum sa vedemu alegese-voru deputatii deadreptulu din comitate. Din cele ce aflâmu prin dîuarie se constatéza esistinti'a unei instructîuni (cá proiectu) pentru deputatii ce erá sa participe la diet'a de incoronate in Pest'a. Diet'a croata avé de cugetu a tramite deputati. Conditîunile acelei instructîuni in esentia suntu urmatórele:

„Deputatîunile voru conveni in Pest'a, pre basea paritatei depline. Deputatîunea croata se va pronunciá apriatu in privinti'a scopului caletoriei sele. Comunitatea intemeiata in sanctîunea pragmatica si afla spressiunea in corón'a sî in incoronatîunea comuna. Impartasîrea regatului triunitu la solenitatea incoronârei, se intempla numai cu reserv'a consecintieloru in privinti'a regulârei venitória a relatîuneloru de dreptu publicu. Regatulu triunitu remane sî dupa incoronare in pusetîunea sea actuala publico-juridica, sî legatur'a reciproca n'are a se estinde asupr'a afaceriloru de autonomia ale Croatîei. Aceste afaceri precisate in art. 42 (din 1861) cuprindu minimulu pentru desvoltarea natîunala, independinti'a sî intregitatea necesaria. Fiume, portulu sî districtulu, trebue sa remana neatinsu. Legile unguresci din 1848, neci dupa incoronare nu voru avé validitate asupr'a Croatîei. Dietei din Agramu se i se infatîsieze unu guvernu respunsabilu, granitiele militarie sa se desfiintieze, eara Dalmatî'a sa se aneseze. Guvernulu respunsabile se astérna projecte de legi in asta privintia la diet'a cea mai deaprópe in Agramu In fine, deputatîunea sa denege consensulu seu la invoirea fâcuta cu Ungari'a in privinti'a afaceriloru comune imperiali, sî se dechiare ca regatulu triunitu e regatu independinte alu corónei ung. e egalu in drepturi cu Ungari'a, tîne cu constantia la cele dîse in adres'a din 18 Maiu 1867 sî cere cá sa i se dee o diploma inaugurala separata in limb'a croatoserba.“ —

In politic'a din afara Parisulu sî caletori'a Suveraniloru Europei la Parisu, paru a fi la ordinea dilei. Despre Regele Prussiei se suna de odata, ca nu va merge, celu putînu acum nu, la Parisu. Unii dîcu ca insusi Imperatului Napoleonu nu-i place intimitatea cea pré mare ce o vede intre Imperatulu Russiei sî alu Prussiei, altii dîcu, ca Angli'a nu póte vedé cu ochi linisciti adunendu-se Imperatulu Franciei sî alu Russiei sî Regele Prussiei de odata la Parisu; in fine o a trei'a versiune dîce, ca Imperatulu Napoleonu aru dorí cá Regele Prussiei pre atunci sa fia in Parisu pre candu va fi sî Imperatulu Austriei. Aceste sciri au datu inse numai decâtu ansa la combinatiuni de complicâri nóue intre diplomatii Europei. Asiá se vorbesce ca intre Franci'a sî Prussi'a se ivesce o intrebare nóua. Garnisón'a prussiana are sa se mute din Luxemburgu la Rastatt (o fortaretia prussiana adeca nemtiésca in pârtîle Renului). Franci'a acést'a nu o privesce cu ochi buni sî de aici sî schimbarea planului de caletoria. In Berlinu a fâcutu impregiurarea acést'a dupa cum spune Köln. Ztg. o impressiune de totu neplacuta, pentruca Regele vrea sa tréca inaintea lumei cá acel'a, carele insusi a induplecatu pre Imperatulu Russiei sa mérga la Parisu.

Revista dîuaristica.

Debatte sub rubric'a sea „Parlamentariu" dîce:

Ambele case ale senatului imperialu au tînutu eri siedintia, cá sa ispravésca mai multe lucruri interne, sa denumésca ordinatori, sa aléga comitete s. c. l. Insa siedinti'a acést'a se inaltiá atâtu in cas'a magnatîloru, câtu sî in cas'a deputatîloru la o insemnetate mai mare prin aceea, ca in cea dintâiu face cardinalulu Rauscher, sî in cea din urma bar. de Pratobevera propunerea, cá sa se respunda la cuventulu de tronu prin o adresa.

Cas'a magnatîloru au sî inceputu indata alegerile pentru comissiunea de adresa. Cardinalulu a pusu in motivarea propunerei sele ponderositate pre acea impregiurare, cá incâtu se póte sa fia representate in comissiune tóte tierile corónei sî trebue sa sî recunóscemu, ca comissiunea possede calitatea acést'a in fapta, incâtu acést'a se póte efeptuí in o corporatîunea, carea tocmai nu se zidesce pre principiulu representantiei in sensulu celu adeveratu alu cuventului. Sî directîunele politice, cari s'au fâcutu pâna acum'a notavere in cas'a magnatîloru, suntu bine representate in comissiunea ei de adressa. Thun, Lichtenfels, Schmerling, Hasner— acestea suntu nume, cari asiá dîcendu, au sensu politicu, sî totusi aru fi unu lucru precipitatatu, déca indata dela numele membriloru, cari suntu alesi in comissiunea de adressa, amu vrea sa conchidemu, ca ce feliu va fi cuprinsulu sî colórea adresei, carea va esî din sinulu comissiunei acestei'a. De candu amu avutu mai in urme ocasiune, de a studiá fisionomi'a politica a casei magnatîloru, s'au intemplatu lucruri in tiéra, cari au trebuitu sa aiba asupr'a convictîuniloru celoru mai bune sî mai inradacinate aceea influintia neresistibila, care e o insusîre a puterei lucruriloru faptice. Pentru aceea barbatii, cari suntu chiamti, a propune casei magnatîloru unu projectu de adresa, suntu indreptatîti', a pretinde, cá sa nu fia judecati dupa unu siablou; care se tîne de o perioda, preste carea amu trecutu dejá.

Ce se tîne de siedinti'a casei ablegatîloru, aceea au primitu inca prin interpelatîunea lui Mühlfeld in lucruri privitóre la intarirea Vienei unu relifu deosebitu. Ablegatulu Mühlfeld face intrebâri de totu resolutu in privinti'a acést'a, sî déca i se va respunde la tóte trei intrebârile cu aceeasi sinceritate, cu carea le face elu, atuncea póte ca s'aru deslusî camu de ajunsu caus'a acést'a. Bar. de Becke dechiarà, ca va respunde la interpelatîunea acést'a — carea e sessiunea cea dintâiu— in contielegere cu ministru de resbelu. In cercurile deputatîloru s'au fâcutu intrebarea, ca pentru ce nu ia asupra-si ministrulu de resbelu John, cá in contielegere cu ministru de finantia sa sespunda la interpelatîunea acést'a, sî sa dîce, ca acést'a nu aru fi totu atâtu, pentruca in casulu d'antâiu s'aru chiarificá mai multu punctulu finantîalu din interpelatîune, precandu in casulu alu doilea aru fi pasîtu in frunte partea objectului privitóre la militîa.

„Pesti Napló" se incérca a face o analisa scurtu despre vorbirile, cu cari au deschisu ambii presiedinti ai senatului imperialu siedinti'a din anulu acest'a, sî ajunge in urma la unu resultatu favorabilu. Fói'a acést'a atinge cuprinsulu vorbiriloru numai fugitivu, laudandu tonulu loru celu liberalu, pune insa cu deosebire ponderositate pre cuvintele acelea ale presiedintelui casei de josu, prin care esprima nesuinti'a „de a restituí sî interí pacea dinleuntru." Cu ocasiunea acést'a face „Napló" pre cetitorii sei atenti la positîunea cea eminenta, carea o ocupa Dr. Giskra, sî cá depuatu intre colegii sei deputati, dupa care in casulu acest'a cuvintele lui nu se potu privî nici decum cá o emanatîune a presiedintelui denumitu. Dr. Giskra, observa „Napló", ocupandu loculu de presiedinte, au potutu dîce cu deplina consciintia: „magna post me idem petentium ordo!"

„Czas" se apara incontr'a unei imputâri, ce i o face dîuarulu „Dziennik poznanski", ca elu totu deun'a merge lini'a mijlocia de auru sî nu sa incumeta a-si dá o opiniune otarata. Elu dîce, ca totudeun'a au fostu pentru o organisatîune federativa a Austriei, o ideia, care de altmintrea nu este nóua, de óre-ce ea au fostu esprimata dejá in constitutîunea cremsiana. De federatîune se tîne vointi'a cea buna a tuturoru popóreloru, acésta vointia insa inca nu o au aratatu. Cu tóte acestea „Czas" dechiara, ca elu va remané credinciosu opiniuniloru sî convictîuniloru sele.

Din Pest'a.

In siedinti'a dietala din 25 Maiu n. dupa cetírea protocolului sî dupa unele afaceri de verificâri, presiedintele imparte prin sorti la cele nóue sectiuni pre unii din deputatii verificati. Dupa acést'a Antoniu **Csengery** dechiara cá referentu alu comitetului centralu, ca elu nu are sa faca decâtu unele observatiuni stilistice la propunerea ministeriala, privitóre la proiectulu de lege asupr'a afaceriloru comune, pre cari le va sî aduce inainte cá referentu la desbaterea speciala.

Antoniu **Zichy** referentu alu comitetului centralu pentru alte cinci propuneri ministeriali va sa cetésca raportulu seu. Cas'a insa incungiurà cetirea sî se esprima dorinti'a de a vedea la ordinea dîlei desbaterea despre rapórtele comitetului centralu in siedinti'a de poimane.

Dupa unele esplicâri asupr'a dreptului ce le compete referentiloru de a-si motivá raporturile

Ministrulu presiedinte contele **Andrássy** propune delegarea unei deputatîuni regnicolare pentru elaborarea diplomei inaugurale spre a se susterne M. Sele spre primire. Se primesce cu aplausu. Cu ocasiunea acést'a accentuéza

Zsedényi, ca diet'a croata, pre lânga tóta obvenirea fratiésca din partea dietei Ungariei remane immarmurita in tînut'a ei, atâtu in ceea ce privesce cestiunea teritoriala câtu sî internatîunala; ca deputatii fiumani, pentruca au aparutu in diet'a croata au fostu insultati; stârei acestei nesigure trebuie sa i se puna capetu; de aceea elu indrépta câtra presiedintele ministeriului urmatórele intrebâri: 1. Are de cugetu regimulu de a invitá dejá de acum cetatea Fiume care se cuvine spre intregirea dietei, pentru cá sa participe la statorirea diplomei inaugurale? 2. Are de cugetu regimulu sa conchiame sî cercurile electorale croato-slavone in intielesulu art. d. l. V din 1848 spre a luá parte la actulu diplomei inaugurale?

La aceste respunde ministrulu presiedinte ca partea cardinala a diplomei inaugurale e servarea drepturiloru coronei ungaresci in respectu internatîunalu si teritorialu. Partea acést'a a cestiunei trebue sa o decida cas'a cu ocasiunea desbaterei asupr'a diplomei. In privinti'a convocârei celorulalte pârti a Croatiei sî Slavoniei dechiara regimulu, ca elu nu póte sa urmeze politic'a esprimata de dlu deputatu, ci elu va staruí in tînut'a sea de pâna acum, pentruca acést'a corespunde sî pareriloru de pâna acum a casei.

Somsich propune nrulu membriloru deputatîunei regnicolare, ceri sa elaboreze diplom'a inaugurala fipsandu-i la 24 la cari sa aléga dupa o pro-

FOISIÓRA.

Espositiunea universala dela Parisu din 1867.

(in estrasu din „Aten. Rom.")

(Urmare.)

III. Esperiinti'a celoru trei Espositîuni universale, dela 1851, 4855 sî 1862 a fâcutu cá in aceea ce privesce organisatîunea loru sa se adopteze nisce principie care negresîtu se modifica cu tempulu sî cu intinderea sî importanti'a ce dobandescu pre fiacare anu aceste mari solemnitâti ale travaliului.

Pâna la Espositîunea dela 1862 principiulu urmatu a fostu cá espositîunile sa fia universale, adeca sa se primésca in trensele totu ce produce industri'a omului. Dela 1862 incóce barbatii competenti au inceputu sa se intrebe déca cu desvoltarea considerabila ce iéu pre fia-care anu industri'a sî agricultur'a va mai fi cu putintia cá sa se póta concentrá intr'unu singuru palatu tóte productele globului, sî déca n'aru fi mai preferabili cá in loculu Espositîuniloru universale sa se infiintieze Espositîunile internatîunale partiale; cu alte cuvinte cá in locu sa se aduca la Espositîune totu feliulu de producte n'aru fi mai bine sa se hotarésca cá in fia-care anu sa se faca o Espositîune de producte speciale; astfeliu de esemplu in anulu acest'a sa se faca espositîune internatîunala de machini de aburu sî altele.

Fia-care intielege ca specialisindu astfeliu Espositiunile, ele voru perde din interesulu loru sî totu deodata se va specialisá sî publiculu, cu alte vorbe se va reduce. In adeveru presupuindu ca se face o Espositîune de obiecte de metalurgia; cine are sa vie a o visitá decâtu numai acei'a cari se intereséza deadreptulu de acésta industria. S'aru gâsí óre afara din acesti'a multi amatori care sa plece, de pilda. din Bucuresci cá sa vadia, o Espositîune de metalurgia la Londr'a séu la Parisu? Nu. Amatorii, publiculu tîne a vedea unu spectacolu maretiu prin multîmea sî varietatea obiecteloru; ii place sa tréea dela o industria la alt'a; doresce sa-si faca o idea generala despre totalitatea producteloru. Cine a visitatu la Parisu Espositîunea de belearte care se face in toti anii, a pututu observá câtu de putîni visitatori vinu; sî trebuie a observá ca acésta espositîune este internatîunala, sî cu tóte acestea mai nici unu artistu strainu nu tramite tablouri.

Aru perde dara Espositîunile Universale din interesulu loru candu aru devení speciale. Este bine prin urmare cá sa se faca Espositîuni Universale din tempu in tempu. Incâtu pentru acele speciale ele se potu face pentru producte care in adeveru au unu interesu deosebitu. Astfeliu in Franci'a s'a fâcutu in 1859 o espositîune internatîunala pentru masînele de seceratu sî de cositu.

Odata principiulu Espositîuniloru Universale admisu urméza sa ne intrebâmu: Ce sistemu de clasificatîune trebuie adoptatu pentru asiediarea producteloru? Gâci fia-care intielege ca acea suma de obiecte trebuie impartîta, clasificata astfeliu cá sa se póta studiá sî cá sa representeze ochiloru sî mintiei unu tablou rationabilu.

Dóue pâreri au fostu in acésta privintia: cea dintâiu cá sa se asiedie productele in palatulu Espositîunei dupa natîunalitâti; adeca fia-care tiéra sa-si aiba, cá sa dîce asiá, espositîunea sea natîunala in mijloculu espositîunei universala; cea de a dóu'a erá cá sa sa asiedie productele dupa grupe similarie, adeca obiectele de aceesi natura din tóte pârtîle lumei sa fie asiediate intr'o singura galerie: astfeliu in Espositîune s'aru vedea galeri'a instrumenteloru de musisa; galeri'a armeloru; galeri'a costumeloru s. c. l. Din aceste dóue sisteme de clasificatîune a obiecteloru, neaperatu ca celu dintâiu este preferabile, câci celu putînu are avantagiulu de a presentá la unu locu tabloulu completu alu productîunei unei'a sî aceleiasi natîuni. Pre candu dupa alu doilea sistemu se amesteca obiectele din lumea intréga, sî productorii din tierile acelea care nu suntu inca inaintate suntu nedreptâtîti, pentruca productele loru se pierdu printre ale aceloru natîuni care suntu representate prin producatori multi. Ce aru fi de esemplu productele nóstre de bijuteria candu s'aru amestecá cu ale Franciei? Nici nu s'aru mai deosebí; pre candu puse la unu locu cu celelalte producte ale tierei nóstre ele completéza tabloulu productîunei nóstre natîunale, sî da fia-cârui'a o idea despre starea productîunei in Romani'a.

Pentru aceste deosebite consideratîuni clasificatîunea producteloru dupa natîunalitâti este preferabila. Nu este de tagaduitu insa ca sî clasificatîunea obiecteloru espuse dupa natur'a loru, séu dupa grupe similarie, cum se dîce, are folósele sele. In adeveru candu se afla unele lânga altele, productele de aceeasi natura din lumea intréga le póte observatorulu cumpará, studiá avantagiele ce au unele asupr'a altor'a. Asiá de esemplu candu se afla asiediate in aceeasi galeria plugurile din tóte tierile, mecaniculu sî agricultorulu comparéza plugurile francese cu acele anglese, apoi cu acele germane, cu acele italiene, sî astfeliu face unu studiu comparativu, care este celu mai profitabile.

Astfeliu dara ambe sistemele de clasificatîune i-si au avantagiele loru incontestabile. Plecandu dela acestu punctu multi si-au dîsu: nu aru fi óre portîune din ambe casele. Alegerea sa se faca in siedinti'a cea mai de aprópe.

Caletori'a Esc. Sele Comissariului reg. prin tiéra.

Cetitoriloru nostri le este dejá cunoscuta intentîunea Esc. Sele Comissariului reg. de a cunósce diferitele lipse ale tierei. Ea, caletori'a fu anunciata sî din parte-ne sî telegramulu ce-lu reprodusserâmu in nrulu trecutu erá unu indice pentru o parte din caletori'a dejá intreprinsa. Alaltaeri sér'a fu norocosu sî Sabiiulu de a primí in sînulu seu pre inaltulu óspe. Miscarea mai via pre strade sî scóterea unoru flamuri prevestiá acésta sosire, carea se intemplà intre 6 sî 7 óre sér'a in petrecerea mai multoru carutie esîte spre intempinare din cetate sî a mai multoru calareti din satele sasesci, cele mai aprópe de Sabiiu. Descalecarea se fâcù in casele Drului Telmann, strad'a Cisnadíei, intre strigâri de hoch !— Sér'a la 9 óre pornì dela municipalitate in dóue pârtî, cu ambe capelele musicei militare dela garnisón'a de aici, unu conductu de facle; o parte preste piati'a cea mare sî alt'a preste strad'a macelariloru sî poplâcei mari sî concursera ambele in strad'a Cisnadíei dinaintea caseloru Drului Telmann, unde se aflá incortelatu Esc. Sea. Ací intonà Reuniunea cantaretîloru sasi din Sabiiu mai multe piese, intre cari distingemu pre cea numita sî cunoscuta pentru frumseti'a composetîunei ei: „Das ist der Tag des Herrn“ (Acést'a e dîu'a Domnului). Dupa cantâri rostì adv. Dr. Lindner o cuventare in care esprima bucuri'a natîunei sasesci, care a pututu primí in sînulu ei pre Locutiitoriulu regimului respunsabilu ung. alu Maj. Sele préinaltului Rege sî increderea ce o are natîunea sasésca in persón'a Escelentîei Sele. La aceste a respunsu Escelelenti'a Sea, ca primesce cu bucuria espressiunea de loialitate sî incredere câtra regimulu Majest. Sele ung. respunsabilu, provóca la incredere reciproca sî dîce ca natîunalitâtîle prin legatur'a Tranniei cu Ungari'a nu voru suferí, ci voru avé o imbunatâtîre in privinti'a adeveratei libertâti constitutîunale sî in privinti'a referintieloru materiali. Terminà cu unu hoch! pentru natîunea sasésca.

Dupu acést'a ambele musici militare a esecutatu mai multe piese.

Eri inainte de amédi se facura primirile autoritâtîloru, corporatîuniloru sî deputatîuneloru. Intre acestea fu primitu sî Consistoriulu archidiecesanu gr. or. sî corpulu professoralu din Institutulu pedagogico-teologicu sub conducerea Ven. Parinte Protosincelu Nicolae Popea, carele indreptà in limb'a germana câtra Esc. Sea Comissariulu regiu urmatórele:

Escelenti'a Vóstra!

Marite conte sî Comissariu regiu!

Ne luâmu libertatea, in numele Consistoriului sî alu corpului professoralu din Seminarulu Archidiecesei române gr. or. din Transilvani'a, a ne presentá inaintea Esc. Vóstre, a bineventá norocós'a sosire la Sabiiu a Inaltu acelei'a sî cu adenca supunere a ne aretá cea mai sincera veneratîune sî stima, câtra prépretiuit'a persóna a Escelentiei Vóstre.

Escelenti'a Vóstra! Problem'a, spre a cârei deslegare prin increderea préinalta a Majestatei Sele c. r. apostolice, prégratiosului nostru Principe alu tierei (Landesfürsten) sunteti chiamatu Escelenti'a Vóstra, noi o recunóscemu acést'a, e prémomentuósa sî prea grea. Tocm'a pentru aceea dorimu noi din fundulu animeloru nóstre cá Ddieu celu Atotuputernicu sa Ve daruésca sanetate sî perseverantia, cá sa Ve succéda Esc. Vóstre, sa puteti deslegá problemele aceste grele, câtu mai curendu sî ferice, spre multiamirea omnilaterala a populatîunei tierei, pre temeiulu egalei indreptâtîri natîunale sî confessiunale.

Ddieu sa tîna pre Majestatea Sea!

Ddieu sa Ve tîna pre Escelenti'a Vóstra la multi multi ani.

La care Escelenti'a Sea a respunsu cam asiá:

Candu au fostu denumitu de Majest. Sea Regele la propunerea ministeriului ungurescu respunsabilu de Comissariu reg. pentru Ardélu a venitu plinu de incredere de a primitu missiunea acést'a, cu acea resolutîune, cá sa satisfaca cá suditu credinciosu alu M. S. datorintiei impuse. Numai acelu regimu va puté satisface sî solví problem'a grea siesi impusa, carele are increderea sî de susu a M. S. sî de josu a poporului. Pentruca numai asia se póte ajunge la consolidarea referintieloru. Densulu e omu deschisu, fâra de cugete reservate sî pentru aceea voiesce a sî descoperí lucrurile precum suntu sî pentru aceea se descopere fâra de reserva, ca uniunea cu Ungari'a e fapta, carea nu se mai póte trage la indoiéla, pentruca acést'a e vointi'a nestramutata a Majestâtiei Sele de órece numai pe calea acést'a se póte efeptuí consolidarea referintieloru imprumutate de statu sî ale popóreloru. Dara sa nu staruiésca nimenea in ratacirea, cá cum uniunea s'aru fi fâcutu cu vatamarea intereseloru natîunale, din contra acést'a s'a fâcutu nu numai cu respectarea, ci cu privire la promovarea acelor'a sî anume cu imbunatatîrea sortiei preotîloru sî scóleloru sî cu inaintarea culturei. Pentruca ce bine ne-au adusu cei 17 ani trecuti afara de immultîrea detorieloru de statu sî ingreunarea poporului.

Repetéza ca numai increderea reciproca duce la consolidare. Au venitu nutrindu in anim'a sea cea mai deplina incredere, insa cu durere trebue sa marturisésca ca nu l'au intempinatu din tóte pârtîle sî anumitu sî din „partea unor'a dintre DVóstra“ cu aceea incredere. Amintesce ca intielege gialusi'a natîunalitâtîloru, dupa cum s'a esprimatu dejá in cuventarea rostita câtra Gub. candu a inceputu activitatea sea; insa numai pâna candu acést'a e in marginile legale. Dar déca s'aru face agitatîuni in contr'a intentîuniloru regimului, atâtu pre cale privata séu prin dîuaristica, nu numai s'aru paralisá intentînnea acelui'a sî nisuinti'a Sea binevoitória spre ajungerea folóseloru intentiunate, ci din contra cu puterea insarcinârei sî a puterei date de Maj. Sea c. r. Apost. s'aru vedé silitu a pasi asupra unor'a ca acesti'a cu tóta asprimea legiloru sî atunci, déca atare natîune nu sia-ru vedea realisate dorintiele sele, ci din contra dór inapoiate numai siesi sa-si ascrie. Va avé inca pacientia, insa astépta cá rabdarea acést'a sa nu se iea indesiertu.

Respunsulu acest'a alu Escelentiei Sele datu Consistoriului sî corpului profess. a fâcutu o impressiune cu totulu neasteptata.

Spatiulu nu ne ierta a memorá sî alte primiri ci in trécatu adaugemu sî pre cea a românilor din scaunulu Sabiiului. —

La 2 óre fu prandiu dupa care avù Esc. Sea bunatatea de a visitá Seminariulu nostru archidiecesanu sî resiedinti'a metropolitana.

Brasiovu 15/27 Maiu 1867.

Astadi pre la 12 óre sî jumetate sosí aici Escelenti'a Sea Comissariulu regescu Contele Emanuilu de Péchi. Intempinarea din partea ungurilou sî sasiloru din locu sî districtu a fostu destulu de imbucuratóre. Românii inca intr'unu numeru impunatoriu, constatatoriu din corpulu preotiescu, corpulu profesoralu corpulu negutiatorescu, tiechiurile române sî multi din poporulu suburbieloru se presentara inaintea Escelentiei Sele dlui Comissariu. Conducatoriulu româniloru Parintele Prot. Ioann Petricu rostì in limb'a germana urmatórele cuvinte de intempinare:

Escelenti'a vóstra Prea marite Domnule conte sî Comissariu regescu!

Populatîunea romàna de aici, statore din 10 mii suflete i-si ea voia, cu totu respectulu a ve bineventá sosirea Escelentiei Vóstre. Dumnedieu a totu putintele sa ve binecuvinte, tóte intreprinderile Escelentiei Vóstre, care tîntescu la binele comunu, la impacarea sî indreptâtîre a tuturoru natîuniloru scumpei nóstre patrii. Poporulu românu de aici constatoriu din 10 mii de suflete basatu pre cuvintele Escelentiei Vóstre, cele insemnate sî ponderóse, care a-ti bine voitu a le rostí in 8 Maiu a. c. la intrarea oficiósa in gubernarea Patriei nóstre, ca adeca, Escelenti'a Vóstra primiti bucurosu tóte deslusîrile dela ori-ce omu fâra distinctîune de rangu, de religiune sî natîunalitate spre a ve convinge pre deplinu ca unde sî cum se póte ajutá, acolo unde este lipsa de ajutare, Poporulu basatu pre aceste cuvinte, are tóta convingerea ca prin inalt'a-ve intielepciune, se va realisá inaltulu principiu lealu alu Majestâtiei Sale Imper. spre multiamirea natîunalitâtîloru, in privinti'a egalitatei, sî indreptatîrei loru sî a confessiuniloru, astfeliu sî cele din orasiulu nostru Brasiovu, sî asiá credemu ca va ve-ti impliní inalt'a-Ve missiune sî ca locuitorii Cetatei Brasiovu asiá sî cu indreptâtîrea nóstra.—

„Sa traiésca“! au urmatu de 3 ori.

La care Esc. Sea a respunsu cam acestea: Sa fia fia-care incrediutu in intentîunile cele bune ale Regimului sî in scopulu celu parintescu alu Majestâtiei Sele, carele prin uniune nu vrea sa niveleze drepturile patriei, ci a aduce tiér'a la o stare dorita. Rugá pre români, cá dimpreune cu preotîmea loru, sa fie intru ajutoriu Regimului la implinirea patrioticeloru sele intentîuni.

Dupa aceste D. Directoru alu Gremiului negutietorescu Ioann G. Ioanu i inmanuà unu memorandu suprindietoriu de suferintiele sî dorintiele româniloru din Brasiovu (pre carele i-lu vomu comunicá pre deplinu) in carele se intonéza cu totu deadinsulu autonomi'a Transilvaniei fâra de care românii nu-si potu inchipuí *) vre-unu viitoriu, apoi pentru infiintiarea unoru legi conducatóre la fericirea patriei, dar mai multu pentru scaparea acestea de perire, ceru diet'a Transilvaniei pre basea legei alegatóre din an. 1863/4.

Stradele infrumsetiate serbatoresce la tóte casele flamure dupa colórea locuitoriloru. Stégurile româniloru pretutindenea, cu inscriptiunea, autonomiei Transilvaniei, diet'a pre basea legiloru din a. 1863/4 Prândiu mare pre demne pregatiri mari de iluminatîune. Românii voru avea la unele case ale loru transparente cu cele ce se dispunu pre stégari. Cele ce voru mai urmá vomu insciintiá.

Principatele române unite.

Eri, Mercuri, 10 Maiu 1867, s'a serbatu aniversarea dîlei in care M. Sea Domnitoriulu Carolu I s'a suitu pre tronulu Romaniei.

La o óra dupa amédî M. Sea Domnitoriulu, incungiuratu de cas'a sea civila sî militara, a intratu in sal'a tronului, unde erau intruniti consiliulu municipalu alu capitalei, precum sî delegatii insârcinati de câtra districte cá sa aduca omagiele loru Mariei Sele.

D. Cogalniceanu, din partea delegatîloru districteloru a rostitu urmatoriulu discursu:

„Prea inaltiate dómne!

„Representantii judetieloru se simtu fericiti ca potu in acésta dî mare in istori'a Romaniei a felicitá pre I. V. sî totu odata a ve asicurá de devotamentulu sinceru sî unanimu ce ve pórta o natîune care a depusu in mânile I. V. insusi destinatele sele.

„Dîu'a de 10 Maiu, in care I. V. v'ati suitu pre tronulu lui Stefanu celu Mare sî alu lui Michaiu Vitézulu, este o dî scumpa animei româniloru, este dîu'a in care s'a realisatu dorinti'a secularia sî mantuitóre a Romaniei, dîu'a care a asiguratu pacea dintre noi.

„Fia dara binecuventata acésta dî; faca dara.

---

cu putintia sa se combine aceste amendóue sisteme spre a produce unu sistemu de clasificatîune care sa intrunésca avantagiele amenduror'a?

Principele Napoleonu, care este unulu din barbatii cei mai competenti in asemenea cestiuni a aratatu pentru prim'a óra in raportulu seu asupr'a Espositîunei dela 1855 cum s'aru putea combiná aceste dóue sisteme de clasificatîune; sî sistemulu propusu de densulu s'a adoptatu pentru clasificatîunea obiecteloru la Espositîunea dela 1867. Eata acum in ce consista acestu sistemu: Sa presupunemu ca ne aflâmu in centrulu unui palatu de espositîune a cârui'a forma este rotunda, din centru pâna la circumferintia palatulu este taiatu de mai multe drumuri care suntu cá nisce radie. Afara de aceste drumuri longitudinale mai suntu câte-va drumuri circularie, de giuru impregiurulu palatului. Astfeliu cine-va póte umblá in Espositîune pre drumuri longitudinale sî pre drumuri circularie. Sa admitemu ca spatiulu cuprinsu intre fia-care dóue drumuri longitudinale este lasatu pre sém'a unei natîuni cá sa-si asiedie productele sele dela centru pâna la circumferintia cu conditîune insa, cá in intâiulu spatiu ce se afla intre drumurile circularie sa asiedie de pilda vestmintele; intr'alu doilea spatiu masînele; intr'alu treilea alimentele sî asiá mai incolo. Ce se intempla acum candu palatulu s'a umplutu cu obiecte: mergendu cine-va pre drumulu longitudinalu, dela centru pâna la circumferintia, vede tóte productele unei'a sî aceleiasi natîuni; apucandu pre unu drumu circulariu vede acelesi producte ale tuturoru natîuniloru aflatóre la Espositîune. Astfeliu dupa acestu prea ingeniosu sistemu de clasificatîune, póte cine-va sa esamineze productele unei natîuni in totalu, séu unu productu in comparatîune cu acelasi productu din tóte tierile. Acésta combinatîune este cea mai ingeniósa, sî negresîtu ca va fi adoptata in tóte Espositîunile viitóre. (Va urmá.)

---

*) Nu scimu care e cuprinsulu memorandului. Dara esageratîunele aceste dau unu testimoniu prea seracescu de politica. R.)

a Totu Putintele cá la serbarea acestei dîle sa luat perte cá Domnulu nostru, multi sî fericiti ani.

„Faca-se cá sî I. V. sî tiér'a I. V. sa se bucure de rodulu frumóseloru sî dulciloru cuvinte ce ne-ati adresatu chiaru din dîu'a candu pentru prim'a óra a-ti pusu piciorulu pre pamentulu Romaniei, nóu'a Vóstra patrie, cá parintescile vóstre cugetâri sî simtieminte sa devina programulu sî lini'a de purtare a tuturoru Românilorn, ca anim'a Vóstra care bate pentru totu ce este mare, frumosu sî bunu sa gasésca singur'a resplâtire ce ea póte râvní: emulatîunea tuturoru pentru bine, sî recunóscerea din partea natîunei ca acestu bine ii provine dela Inaltîmea Vóstra.

„Cá delegati ai judetieloru avemu o deosebita datorie de a multiamí cu caldura I. V., mai cu séma in numele claseloru suferinde, pentru generosulu ajutoriu ce I. V. le-ati datu in tóte ocasiunile sî mai alesu in durerósele impregiurâri ale lipsei de astadi.“

Apoi d. primariu alu capitalei, din partea consiliului muuicipalu, a pronunciatu unu asemene discursu.

La amendóue aceste duscursuri, Mari'a Sea a respunsu in limb'a româna, in modulu urmatoriu:

„Domniloru representanti ai capitalei sî ai diferiteloru tînuturi ale Romaniei.

„Me simtiu ferice vadiendu-me incungiuratu de voi intr'acésta dî scumpa animei mele. La vederea vóstra care veniti sami amintiti dîu'a sacre in care amu pusu pentru prim'a óra piciorulu pre pamentulu Romaniei, me cuprinde o emotiune pre care inimile vóstre române singure o potu mesurá. Marea iubire cu care poporulu, pre totu minutulu, sî in totu loculu, mangaie sî bucura anim'a mea, o sciu, nu o datorescu fapteloru ce n'amu pututu inca implíní, suntu iubitu câci iubescu.

„De amu fâcutu fórte putînu pâna acum, multiamescu ceriului pentru pretiosulu materialu de lucru ce mi-a fostu permisu de a aduná. Inaintea finitului intâiului anu alu domnirei mele amu avutu fericirea de a percurge sî a visitá tóte tînuturile Romaniei; cunoscu prin mine insumi pasurile, dorintiele sî puterea fia-cârei localitâti.

„Pretutindeni pre lânga nevoile momentane amu gâsitu recurse perpetue. Domniloru delegati ai districteloru sî domniloru membri ai municipalitâtiei capitalei, primiti sincerile mele multiamiri pentru caldurósele vóstre urâri, sî comunicati, ve rogu, fratîloru vostri cuvintele mele de incredere si de iubire, precum sî urârile mele pentru prosperitatea scumpei nóstre tieri, „Sa traésca Romani'a!“

Dupa aceea, M. S. a adresatu cuvinte bine voitóre la mai multi din domnii delegati sî domnii membri ai consiliului municipalu din capitala.

Pe la $5^3/_4$ óre, I. S. a venitu la palatulu din Bucuresci, unde a datu unu prandiu in onórea delegatîloru districteloru la care au luatu parte P. S. S. metropolitulu DD. ministri, consiliulu municipalu alu capitalei sî câti-va din functiunarii superiori civili sî militari.

Sér'a, M. S. Domnitorulu, însotîtu numai de unu adjutantu, s'a preumblatu pe josu prin orasiu sî apoi s'a intorsu la palatulu seu dela Cotroceni.

(dupa „Rom.“)

Prin decretu cu dat'a 19 Apr. se promulga urmatórea lege:

Pentru infiintarea unui nou sistemu monetaru sî pentru fabricarea moneteloru natîunale.

(Capetu.)

TABEL'A

de transformarea leiloru vechi sî parale in lei nuoi sî bani.

Lei vechi sî parale in lei nuoi sî bani.			Lei nuoi si bani in lei vechi sî parele		
1000	370	37	1000	2700	
900	333	33	900	2430	
800	298	29	800	2160	
700	259	25	700	1890	
600	222	22	600	1620	
500	185	18	500	1350	
400	148	15	400	1080	
300	111	11	300	800	
200	74	7	200	154	
100	37	3	100	270	
90	33	33	90	243	
80	29	63	80	216	
70	25	92	70	189	
60	22	22	60	162	
50	18	52	50	135	
40	14	81	40	108	
30	11	11	30	81	
20	7	41	20	54	
10	3	70	10	27	—
9	3	33	9	24	12
8	2	96	8	21	24
7	2	59	7	18	36
6	2	22	6	16	8
5	1	85	5	13	20
4	1	48	4	10	32
3	1	11	3	8	4
2		74	2	5	16
1		37	1	2	28
39		36	50	1	14
38		35	40	1	3
37		34	30		33
36		33	20		22
35		32	19		21
34		31	18		20
33		30	17		18
32		29	16		17
31		28	15		16
30		27	14		15
25		23	13		14
20		18	12		13
15		14	11		12
10		9	10		11
9		8	9		10
8		7	8		9
7		6	7		8
6		5	6		7
5		4	5		6
4		3	4		5
3		2	9		4
2		1	2		3
1		1	1		1

Varietâti.

*** **Necrologu.** (†) Doi barbati demni ai bisericei nóstre ne spune „Albin'a“ ca a reposatu. Unulu este neobositulu sî multu cercatulu de sórte preotuN. V. Tincu, in cele din urma Protopresbiteru alu Versietiului. Densulu a contribuitu multu la immultirea literaturei natîunale sî bisericesci prin mai multe opuri sî in anii de pre urma prin o istoria bisericésca, in carea suntu depuse o multîme de acte sî traditîuni interesante sî pentru istori'a politico-natîunala a româniloru.

Celalaltu e meritatulu Protopresbiteru alu Lugosiului Ioann Marcu, carele déca nu s'a distinsu pre campulu literaturei s'a distinsu insa pre cel'a, prin care a sciutu sa sustîna véz'a Bisericei sele intre alte confessiuni sî natîuni. Ambii au repausatu in anii barbatîei, carea promitea inca multe frupte de ale osteneleloru loru. Fía-le tierân'a usióra sî amintirea eterna!

*** In Comitatulu Unedórei se alese de deputatu la dieta cont. Colomanu Lazaru.

*** In Alb'a Iuli'a s'a alesu in loculu lu Danfi, unu cetatiénu Daniel Török.

*** **Muscele de columbaciu.** Frigulu ce a intratu — cu pripa se dîce, ca a pustiitu cu totulu muscele de Columbaciu, cari inaintase pâna la Orestia sî cari prapadisere multe vite.

*** **Frigu sî bruma.** Sambata a inceputu unu ventu sî innouréla rece, cârei in nóptea spre Dumineca, Luni sî Marti a urmatu sî bruma. Paguba, dupa catu s'a pututu cunósce pâna acum s'a fâcutu in legumele cele mai delicate precum fasole, crastaveti etc. Cucuruzulu ni se spune ca o parte aru fi patimitu; câtu ni s'a datu nóua ocasiune a vedé nu amu vediutu nici o stricaciune in cucuruzu.

*** **Respunsu.** Facendu-se intrebare din mai multe parti, ca esîtau fói'a scolastica „Magazinulu pedagogicu“, care amu fostu anunciat'o, avemu onóre a respunde ca din numit'a fóia au esîtu pâna acum trei brosiuri. Cu brosiur'a a trei'a insa s'a fâcutu fóia lunaria, concediendu Escelsulu presidiu gubernialu prin gratîós'a ordinatîune dto 5 Aprile a. c. nr. 1381 praes. ex 1867, sa se edee in tóta lun'a, remanendu program'a sî conditîunile de mai inainte. Naseudu in 22 Maiu 1867. Red. M. P.

*** **Dîuariu nou.** In Romani'a a aparutu unu dîuariu nou „Natîunea“ fundatu de T. Pascalu redactorele „Fiitoriulu Romaniei“ (in brosiuri). Pentru cunoscinti'a publicului estragemu urmatórele din prospectulu preliminariu:

Dîuariulu „Natîunea româna“ iá ingagiamentulu solemnu a aratá sî a sprigíní trebuintiele tuturoru claseloru societatei române, adeca: religiunea, instructîunea, educatîunea, proprietatea artîle, industri'a, comerciulu, armat'a imbunatâtîrea sórtei tieraniloru; sî in fine, natîunalitatea sî fortificarea romanismului in genere.

Biscric'a, scól'a sî industri'a, cari suntu sufletulu natîunei nóstre, sî spriginirea clerului, Profesoriloru, sî industrialiiloru, voru fi cele mai viue preocupatîuni ale dîuariulu „Natîunea“.

Acestu dîuariu cotidiandu nu va esprimá nici odata opiniunea unui singuru redactoru séu a unei clice, ci a natîunei intréga. Pentru aceea, fia-care abonatu va fi redactoru de dreptu alu acestui dîuariu, câci numai astfeliu se va puté aratá trebuinti'a generala sî pâsurile natîunei. Prin urmare, abonatulu va tramite articulii sei biuroului redactîunei, se va publicá, sî la finele anului va primí o recompensa proportiunala din beneficiulu totale alu dîuariului. *)

natîune, pentru respectulu legiloru ei, pentru dorintiele ei, pentru consolidarea tronului dinastiei ereditarie a familiei ilustre de Hohenzolern, sî prin urmare nici odata nu se va coborí pre terimulu partiteloru séu alu injurieloru: uniunea sî fratîea voru fi devis'a sea.

Acestu dîuariu va cuprinde esactu noutâtîle dîlei din intru sî din afara, sî revist'a tuturoru dîuarieloru din tiéra, pre unu formatu proportiunalu totudéun'a cu nr. abonatîloru.

Mai adaugemu ca tieranii au inceputu a cetí, sî au trebuintia de o fóia publica, spre a o cetí cu córnele plugului in mâna, cá in alte tieri. Pentru acést'a, parte din materiele acestui dîuariu se voru trage pre o alta fóia, sî li se va dá de dóue ori pe septemâna, pre unu pretiu câtu va cost'a tipariulu!

Dupa cum se vede, scopulu dîuariului acestui'a e numai binele publicu sî lumin'a tieraniloru.

Redactorii inscrisi pâna acum suntu clerici, Profesori sî alti berbati luminati.

Domnii abonati ce voru bine voí a se numerá intre redactori voru notá acést'a la subscriere, spre sciinti'a biuroului dîuariului.

Conditîunile de abonare. Pretiulu abonamentului e de 24 sf. pe anu, pentru 280 de numere! adeca pre fia-care dî va aparé unu numeru, afara de serbatori. Candu numerulu abonatîloru va fi destulu, va aparé primulu numeru alu fóiei, sî atunci se va tramite sî pretiulu abon. pe trei luni numai, spre a se vedea cualitatea materiei sî esactitatea espedârei.

Asiá dara, in vederea cualitatei dîuariului, sî in consideratîunea eftinatatei pretiului, sperâmu ca numerulu DD. abonanti va fi satisfacatoriu, scopului acestui dîuariu.

*** **Demintire** a datu dlu Jude din Albacu I. Todea la cele impartasîte despre densulu de „Hr. Ztg.“ sî in fói'a tocm'a numita.

Cá organu alu natîunei, elu va lucrá pentru

Vacantia.

Locuri vacante de profesori.

Amesuratu inaltului emisu alu reg Guberniu transilvanu dto 14 Martiu a c. nr. 4963 se escrie prin acest'a concursu pentru trei catedre de filologia classica dela Gimnasiulu de statu c. r. catolicu din Sabiiu (cu limb'a de propunere germana) devenite vacante (impreuna intielegendu-se sî aceea, pentru carea s'a escrisu concursu in urm'a in. emisu dto 31 Iuliu 1866 nr. 16,763, publicatu in 8 Augustu a. tr.), fâra de eschiderea unei obligâri la instructîune subsidiaria in specialitatea limbei germane séu a matematicei, cu considerarea cereriloru asternute dejá pentru catedr'a cea in urma numita, cu unu salariu anualu de 945 fl. v. a. pre lânga pretensiunea de adause diecenale de 105 fl. v. a. dupa fia-care diece ani de servitiu spre deplin'a multiamire.

Petîtorii, petitîunile loru indreptate câtra in. Guberniu transilvanu, provediute cu atestatu de botezu sî testimonii de studie sî prescrisulu testimoniu de esamenu despre ajuns'a facultate docentiale, cu unu atestatu despre aplicatîunea de pâna ací, cu unu documentu despre cunoscinti'a limbiloru tierei (ungara, româna), au cá pre calea autoritâtîloru loru superióre sa le astérna la Directîunea c. r. Gimnasiu de statu din Sabiiu celu multu pâna in **siése septemâni.**

Sabiiu 28 Aprile 1867.

Nr. 19—2

---

*) Pentru acést'a se va elaborá unu regulamentu adhoc sî se va dá fia-cârui din DD. abonati.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 41. ANULU XV.

Sabiiu, in 21 Maiu (2 Iuniu) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemin[illegible]olitice.

Sabiiu 20 Maiu.

Despre cele ce se intempla acum in capital'a Ungariei referâmu mai pre largu la rublicele respective. Resultatele a dóue siedintie sî a celoru ce le vomu impartasî cu nrulu venitoriu marturisescu despre apropiarea actului incoronârei.

O epistola deschisa tramisa din partea lui Kossuth lui Fr. Deák publicata in „Magyar Ujság“ sî apoi dupa acést'a tiparita de tóte dîuariele unguresci au fâcutu mare sgomotu. „P. Napló“, „Magyar Ország“, Pulszky in „1848“ sî „Lloyd“ au respinsu cu o energia mare atacurile, care se indrepta in acea epistola asupr'a lui Deák. Kossuth invinue in epistol'a sea pre Deák, ca sacrifica prin afacerile comune drepturile patriei (Ungariei). Cele patru dîuarie de mai susu demustra lui Kossuth, ca sî elu totu asiá sî mai reu face cu drepturile patriei sele, candu spre micsiorarea puterei sî chiaru a teritoriului corónei ungurescî elu-si dede consimtiementulu seu la o confederatîune dunaréna, a cârei regimu aru trebuí sa calatorésca dela Bud'a-Pest'a la Bucuresci, de ací la Agramu sî asiá mai departe. Deák, in nrulu din urma alu lui P. N. sî M. O. dechiara ca elu nu va respunde lui Kossuth, pentruca acest'a déca avé numai intentîunea de a-lu indreptá nu tramitea epistol'a indreptata câtra densulu intr'un'a sî redactîunei dîuariului „M. Ujság“, ci aru fi asteptatu sa véda ce i respunde elu lui (Kossuth).

Despre Senatulu imp. aflâmu ca (afara de sied.) se lucra dejá la adres'a de respunsu la cuventulu de tronu. Déca coresp. lui P. N. carea o reproducemu in revista dîuaristica este eflussulu unoru informatiuni bune, atunci adress'a projectata dejá de dep. Herbst póte avé prospecte bune. Acésta adresa se apropia de parerile regimului incâtu se atinge de complanarea séu impacarea cu Ungari'a sî asiá dlu de Beust nu va avé greutâti in punctulu acest'a. Din contra sistarea constitutîunei sî manipulatiunea cu finantiele suntu supuse unei critici aspre, asemenea deplange pre multele concessiuni pentru cladirea drumuriloru de feru sî se interesézа fórte multu sî de concordatu. Pratobever'a sî ai sei voru se faca dóue emendâri in adresa, cari suntu indreptate contr'a dualismului, séu póte ca voru compune o adresa separata. — Adress'a casei de susu conceputa de cont. Ant. Auersperg se dîce ca accentueza cu deosebire schimbarea constitutiunei sî chiaru in asta privintia va aretá mai putîna concessiune, va sa dîca in punctulu constitutîunalu va fi cu totulu opusa adresei din cas'a deputatîloru; celelalte cestiuni le atinge fórte putînu séu nici decum.

Desbaterea adresei se incepe mai antâiu in cas'a magnatîloru sî numai dupa terminarea acelei'a se va incepe desbaterea adresei in cas'a deputatîloru. Mai departe se dîce, ca regimulu, deocamdata nu va aduce proiecte de legi, pâna nu se va completá ministeriulu din majoritatea senatului imperialu, ceea-ce sa corespunda institutîuniloru unei constitutîuni liberale.

Diet'a croata, fiindu disoluta prin unu rescriptu, in care se motivéza mesur'a acést'a prin opusetiunea dietei la deslegarea cestiuniloru pendinte de statu,— se dîce ca nu va fi chiamata, pâna dupa incoronare, adeca dupa-ce legile din 1848. voru avé valóre legala sî pentru Croatî'a. „Zukunft“ dîce ca diet'a croata carea are a se convocá acum de nou se va aduná la Essegu.

Din afara inregistrâmu scirea, ca trupele prussiane a sî inceputu a parasí Luxemburgulu (fortâreti'a). Asiá dara inca inainte de schimbarea (Austausch) ratificatîuniloru protocolului dela Londonu. Prussi'a a inceputu acum a se intielege cu Dani'a pentru inapoierea pârtiei de média nópte a Schleswigului.

Regele Prussiei va calatorí inca in septamen'a acést'a la Parisu sî asiá totusi se va intâlní sî va petrece impreuna cu Imperatulu Russiei in Parisu.

Sensatîune mare a fâcutu espuseţîunea etnografica slaviana in Moscv'a. La acést'a calatorira slavi din tóte tierile locuite de ei. Slavii Austriei inca si-au tramisu contingentulu loru. Din corespundintiele loru proprii publicate in dîuarie slavice se vede, ca slavii austriaci, calatori la acea espusetîune de cum pusera piciorulu pre pamentu rusescu, fura intempinati cu ovatiuni sî ospetie sî fura dusi cá in triumfu in tóta calatori'a loru. Lucrulu celu mai insemnatu este, ca de insusi Imperatulu fura primiti fórte bine. Câtra serbi a dîsu Imperatulu, ca pre ei ii numera „totudéun'a intre fratii nostri cei mai de aprópe, sperezu, ca Ddieu ve pregatesce vóue câtu mai curendu unu venitoriu mai bunu; dea Ddieu cá acusi sa se implinésca dorintiele vóstre“ câtra ceilalti slavi au dîsu Imperatulu: Ve salutu, cá pre frati slavi, pre pamentulu propriu slavicu. Speru, ca veti fi multiamiti cu primirea ce ati avutu in Petersburgu sî Moscv'a. La revedere!“ Dupa aceea ia presentatu familiei imperatesci.

Din Spani'a iéra se vorbesce de pregatiri de o resculare (istoria vechia).

In privinti'a Cretei se dîce, ca Franci'a, dimpreuna cu Russi'a au proiectatu puteriloru, cari au subscrisu pacea de Parisu, o nota colectiva, in urm'a cârei cestiunea creténa sa se deslege pre calea votului universalu.

Din Romani'a sî cu deosebire din Iasi s'a respanditu prin press'a européna telegrame, cari de cari mai esorbitante, din causa, ca acolo s'au arestatu nisce vagabundi intre carii multi suntu perciunati (judei) P. Hirnök dîce, ca pentru vre-o câti-va evrei murdari se face alarma in Europ'a, dara pentru catolicii din Poloni'a nu are nimenea unu cuventu de compatimire. (Fia-care sa léga unde lu dóre.)

Imperatulu Maximilianu se spune ca e dela 15 Maiu prinsu dimpreuna cu generalii Mejia sî Miramonu.

Revista dîuaristica.

Unu articulu insemnatu aflâmu in P. N. despre configuratîunea senatului imperialu, pre carele-lu credemu interesantu sî pentru noi intru câtu elu cuprinde unele date deslusitóre despre situatîunea imperiului. Eata articululu:

Vien'a, 26 Maiu. In sinulu senatului imperialu formarea provisoria de partide e finita. O numescu provisoria de aceea, pentruca propositîunele regimului suntu inca „terra incognita“, e insa convictîunea mea individuala, ca gruparea de acumu, nu se va mai schimbá. Nu se tîne de mine a face din cele impartasînde nece o consecintia despre aceea, ce din parte-ne in scurtu va trebuí facuta, ci mi tînu de detoria a spune starea (lucrului) cu precissiune conscientiosa— sî standu bunu pentru autenticitatea fia-cârui cuventu alu meu—, mai alesu dupa-ce din atingeri personali sciu, ca chiaru sî fii de cei fórte cu véza ai patriei, nu suntu perfectu instruati in privinti'a unui séu altui punctu. Eata se o spunu inaintea tuturoru, ca pre minoritatea o despartiesce de noi cea mai necomplanabila (netransactîunabile) diferintia, pentruca esenti'a programei acestei minoritâti e aceea, ca delegatîunea trebue se aiba caracteru de parlamentu, ceea-ce e de ajunsu, cá ori-ce invoire se devina imposibile.

De acésta minoritate se tînu Escelentiele puse in pensiune sî apoi partea cea mai mare a negutiatoriloru sî fabricantîloru, cari nu usioru-si voru modificá politic'a loru, carea in intielesulu adeveratu alu cuventului e o politica de interese. Despre acestea dara nu avemu ce vorbí. —

Majoritatea o va representá partit'a contopita a lui Herbst sî Kaiserfeld. Autonomistii nu cu multa sperare au venitu aicia. Ei au fostu aplecati a primí pre cea mai scurta cale elaboratulu magiaru, insa numai „pour sauver l'honneur du drapeau“, („spre a salvá onórea stindardului“), pentruca aceea o sciura inainte, ca ei voru formá numai o frantura neinsemnata. Conducatoriulu deputatiloru Boemiei a fostu Herbst, despre a cârui precautîune sî politica ascunsa amu vorbitu mai de multe ori. Ca acestui barbatu de capacitate eminenta i se póte concrede ori-ce intreprindere, cu aceea nu s'a incumetatu nimenea a-si lingusî, de alta parte parerile lui Herbst au fostu invelite in intunerecu adencu. Sî totusi fia-care amicu alu transactiunei a simtîtu, ca unirea lui Herbst sî a lui Kaiserfeld e neincungiuratu de lipsa.

Acum Kaiserfeld a datu unu esemplu de cea mai nobila abnegatîune de sine asiá de stralucitu, incâtu acest'a in adeveru trece preste tóta laud'a. Elu o spuse, ca in totu momentulu e aplecatu a abdice de demnitatea sea de conducatoriu sî a se pune sub conducerea lui Herbst, déca acest'a va dá o atare programa carea — de-sî nu perfecta in privinti'a formei,— dar celu putînu in principiu, sa consune cu a autonomistiloru. Iéra principiulu acest'a aru stá in aceea, ca vigórea constitutîunei ungurescî se recunósce fâra de nici o reserva, ca asiá dara partea politica a afaceriloru comune, cá eflusu alu constitutîunei ungurescî, respective alu sanctîunei pragmatice nu se mai pune in intrebare, sî singuru modulu de esecutare, sî anumitu pre terenulu finantiale sî economicu, aru mai puté fi obiectulu invoirei nóstre, aceloru dóue pârtide ale imperiului. Unu deputatu de ai Stiriei, pre carele nu sum indreptatîtu a-lu numí, a impartasîtu cuprinsulu acestei espressiuni a lui Kaiserfeld cu Herbst, sî acest'a in missiunea sea cu atât'a succesu a procesu, incâtu precandu in ceealalta di s'au adunatu conferinti'a conchiamata dejá mai nainte de Herbst, conducatoriulu partidei boemescî a surprinsu adunarea cu cele trei puncte cunoscute, — o a surprinsu intr'atât'a, incâtu sî Kaiserfeld, carele si dede dechiaratiunea amintita mai in susu numai in numele seu a fostu silitu a dechiará, ca nu póte se vorbésca indata despre punctele lui Herbst, ci mai antâiu trebue sa se intieléga cu autonomistii sei. Dara sî atunci indata se esprimà Kaiserfeld „cu confidentia“, ca pre elu, incâtu pentru persón'a lui, lu multiamescu acele 3 puncte, ceea-ce a fostu dejá chizesîa de invoirea partidei autonomiste.

Acum'a s'a inceputu unu asaltu infocatu incontr'a fusiunei ce e in pornéla. Centralistii nesuira a simulá intielesulu propunerei lui Herbst, cá cu privire la Kaiserfeld se o faca neacceptabila. Confusiunea fu nedescriibila, sî Herbst acum nu sciá pre cine póte contá sî pre cine nu. La acést'a se mai adause comunicatulu unui membru de frunte alu autonomistiloru, despre aceea ca pre elu unu individu respectabilu (óre cine a poputu fi acel'a?!) l'a insciintiatu, cumca programulu lui Herbst lu astépta ne'ncuvenintiare sî reieptare din partea magiariloru. In tempu de 24 óre fusiunea a fostu amenintiata seriosu. Dupa aceea insa dechiarà Kaiserfeld, ca déca Herbst voesce se remana pre lânga cele 3 puncte originale ale sale, partid'a autonomistiloru inca e aplecata a se alaturá lânga densulu. Acum'a Herbst simtîndu-se eara pre picioru tare, dechiarà, ca cui nu i se pare stilisarea acestoru 3 puncte, acel'a stiliseze-sî-le cum va vré, dara elu (Herbst) nu va concede, cá sase simuleze spiritulu aceloru puncte. Acésta audacia earesi audacia a nascutu; Boemii eo ipso au alergatu sub stindardulu lui Herbst, ear „neresolutii“, cá cari suntu: Kuranda, Schindler, Tinti etc, vediendu tari'a, asemenea se pusera sub conducerea lui Herbst, asiá, incâtu de partid'a contopita de presentu se tînu dejá cam jumetate dintre membrii senatului imperialu, a câroru programa e schitiata in cele 3 puncte originali ale lui Herbst. Despre ori ce combatere a vigórei neconditiunate a constitutîunei ungurescí, in acestu cercu nu mai e vorba; partea politica a intrebârei de paralisare in intielesulu constitutîunei nóstre se privesce cá deslegata definitivu.

In adresa nu voru ocurá specialitâti, ci starea lucrului se va precisá numai in principiu. Otarîrea specialitâtîloru numai dupa cunoscerea propositiuneloru regimului va devení possibile. Atunci va vení vorb'a sî despre aceea pretensiune a dietei nóstre, cá numai dupa primirea elaboratului en bloc sa se póta vedé de gruparea deputatîloru. In privinti'a acést'a orice cérta acum aru fi inainte de tempulu seu. Partid'a Herbst — Kaiserfeld iéra cuprindiendu in sene ca jumetate dintre deputati, e evidentu, ca majoritatea in casa va fi a acelui'a, lânga care se voru alaturá polonii. Despre parerile acestor'a sperezu a puté dá mâne deslucire speciala.— De o camdata numai atât'a, ca cu privire la intrebarea ungurésca, polonii sî acum'a favorescu parerile lui Herbst — Kaiserfeld.

Numai o observatiune mai amu, cu privire la aceea idea, ca pessimo casu, aru puté sa se imprascie senatulu imperialu, sî apoi iérasi aru merge lucrulu mai usioru. Dupa cea mai intima convictîune a mea, se insiéla cei ce speréza asiá. Acordulu publicu dincóce de Lait'a e de asiá, incâtu disólverea senatului imperialu, de s'aru intemplá din ori ce causa, aru avé efectu fórte reu. Viéti'a politica aicea e inca fórte juna; poporulu nu prea póte alege intre capacitâti politice. Deputatii de acum aru vení desperati a casa, macaru ca din urn'a alegatoriloru loru a buna séma totu numele loru aru esî. Miscârile ce suntu impreunate cu alegerile aru fi dara singurulu castigu, ce se póte asceptá dela disolvirea senatului imperialu. In tierile de natîunalitâti amestecate slavii iérasi s'aru presentá, sî confusiunea nu aru mai avé capetu. Iéra numerulu celu mare alu spumatoriloru, cari inca sî acum privescu de „sacrificiu“ aceea, ca s'au alaturatu lânga Herbst- Kaiserfeld, aru cadé iérasi inapoi in cét'a centralistiloru, vediendu, ca nici acele dóue programe ale celoru doi conducatori nu i se paru regimului. Disólverea senatului imperialu dara la tóta intemplarea trebue stérsa din socotéla, séu celu putînu din sirulu aceloru mijlóce, ce aru puté conduce spre o stare mai favoritóre a trebiloru nóstre. —

„Hrm. Ztg.“ din 28 Maiu are unu articulu intitulatu „La sosirea comiss. regiu contelui Pechy in Sabüu“, in care se dîcu cam urmatórele:

Sabiiulu pregatesce comissariului reg. o primire amicala sî onesta. Sî intru adeveru óre nu onorâmu prin comissariulu totu odata sî ministeriulu ungurescu?— Sabiiului i se facu imputâri din partea adversariloru interni sî esterni, ca elu e consecuentu numai in neconsecuintia, ca eri au fostu centralisticu, astadi este dualisticu. Acusarea acést'a insa nu e adeverata. Déca asemenâmu starea politica de acum a sasiloru cu a unguriloru, atunci negresîtu aflâmu o diferintia esentiala. Ungurii sî secuii nu au luatu parte la diet'a din Sabiiu sî la senatulu imperialu, au resistatu cu passivitate diplomei din 20 Oct. 1860 sî patent'a din 26 Fauru 1861, precandu sasii au fâcutu tocmai din contra. De ací inca nu urméza nici decum, ca numai ungurii sî secuii aru fi consecinti, eara sasii, cari se supunu ordinei celei nóue, aru fi nestatornici.

Principiulu unguriloru au fostu, cá sa redobandésca positîunea loru eminenta sî conducerea, carea le este asecurata prin constitutîunea ungurésca in tierile corónei ungurescí, sî perseveranti'a, ce o au aretatu pentru realisarea acestui principiu, póte serví intr'adeveru de modelu celorulalte natîuni din Austri'a. — Principiulu politicei sasesci e cu totulu altulu. Natîunea sasésca nu face pretensiuni pentru o atare positîune datatóre de mesura, ci mica la numeru sî modes'a in pretensiunele ei, ea privesce ordinea, dreptatea, marimea sî fericirea patriei intregi de unic'a tînta a nesuintieloru, dorintieloru sî sperantieloru ei. Natîunea sasésca privesce schimbarea sistemeloru de constitutîune sî administratîune din Austri'a cá o necessitate, cârei'a ea trebuie sa i se supuna, pentru ca nu are putere, de a se conformá altcum. Directîunea dualistica din Austri'a nu s'aru fi schimbatu prin representatîunile sî resistinti'a sasiloru nici câtu e unu firu de peru, de aru fi fostu sasii ori-cum de intruniti sî de aru fi jucatu ori-ce rola estrema de impacaveritate. O resistintia, care se face numai pentru sine fâra nici unu prospectu de vre-o urmare nu o privimu nici decum cá o perseverantia sî consecintia, ci cá o cerbicositate sî nesocotintia, carea nici decum nu se pare a fi recomendabila sî sî gloriósa. Au dóra va fi cine-va, care aru cutezá sa numésca perseverantia, cu care calatorescu unii vorbitori dintre czechi, cari au remasu in minoritate, la Petersburg sî Moscv'a, cá sa céra ajutoriu pentru dusmani'a, ce o au contr'a patriei, pentruca nu le indestulesce poftele loru de suprematia, unu esemplu demnu de imitatu? Au dóra sa-si fi luata sasii pre croatii de esemplu numai pentru consecinti'a loru, cari au perhorescatu senatulu imperialu din Austri'a in asemenea modu precum nu voru sa scia acum de diet'a ungurésca prin ceea ce arata, câci nu se ingrijescu fâra numai pentru sine sî pentru totalitatea, a cârei membrii suntu sî ei? Sasii-si cauta consecinti'a loru intru aceea, cá pre lânga tóte schimbârile, ce se facu in formele constitutîunei sî administratîunei statului, de care se tînu, ei sa-si implinésca datorintiele sele, ce le au câtra patria. Pentru aceea ei nu s'au retrasu nici chiaru sub absolutismu, de a primí posturi de amploiatu cu o predilectîune deosebita pentru oficiulu celu cam neutralu de justitia; pentru aceea ei au intratu in diet'a din Sabiiu sî in senatulu imperialu din Vien'a; pentru aceea au tramisu deputati la diet'a din Clusiu sî la diet'a de incoronare din Pest'a; pentru aceea se apropia cu sinceritate sî onestate câtra ministeriulu ungurescu, care arata in problem'a sea vointia buna, moderatîune sî intielepciune; pentru aceea privescu cu o amicitia asiá mare sî cu onestate pre comissariulu regiu. Comitele au esprimatu in Clusiu contelui Péchy in numele natîunei sasesci incredere. Program'a, care o au desvoltatu Esc. Sea in vorbirea sea cea dintâiu câtra guberniulu regiu, rectificà increderea acést'a. Neincrederea produce iérasi neincredere. Cu o astfeliu de neincredere contraria s'au fâcutu incercâri de ajunsu, insa ea nu au avutu altu resultatu, fâra numai discordia, sfada, sî calamitate. Sa facemu odata incercare cu incredere câtra acei'a, pre cari amu fostu obicinuiti ai tractá totu cu neincredere.

Sa nu se dîca, ca natîunea sasésca nu are opiniune otârita, sî pórta numai o politica ocasiunala. Cuteze cine-va a le vatemá patri'a séu pre ei, séu ai vatemá in drepturile loru sî se va vedé, ca sasii sciu sa desvólte o tenacitate sî energia in opositîune, pre carea nu o póte schimbá tempulu, sî carea se finesce numai cu viétia. Ceea ce li se pare unor'a neconsecintia in caracterulu politicu alu natîunei sasesci, acea, privita in lumin'a cea adeverata, este o moderatîune sî intielepciune inascuta, care se opune ori la ce lucru preste mesura. — Noi nu vorbimu in numele natîunei sasesci, noi esprimâmu sentintie sî idei, cari se intârescu prin o istoria de 700 ani sî devis'a sasiloru: ad retinendam coronam.

FOISIÓRA.

Espositîunea universala dela Parisu din 1867.

(in estrasu din „Aten. Rom.“)

(Urmare.)

Totu in cestiune de organisatîune s'a fâcutu de câtra mai multi artisti cererea cá productele beleloru arte sa se desparta de ale agriculturei sî ale industriei, adeca sa formedie o Espositîune separata. Nu se póte propunere mai putînu ratîonala. Nu cum-va óre capetele de opera ale pictoriloru voru perde déca voru fi asiediate in acelasi palatu cu capetele de opera ale industriei? Credu domnii artisti ca o inventîune industriala e mai putînu importanta decâtu unu tablou alu unui artistu celebru, chieme-se artistulu chiaru Michailu Angelo? Nu. Sa dâmu fia-cârei'a professiuni aceea ce este alu seu sî sa nu fimu asiá de naivi a crede, ca unu tablou perde déca se va asiediá in acelasi palatu cu productele industriei sî ale agriculturei. Scimu ca ómenii care au prea multa imaginatîune ne voru dîce: materialistulu; confunda materi'a cu spiritulu, pune alaturi o masîna cu o pânza admirabila. Asiá o fi, insa sa ne dea voia imaginativii a le spune ca déca este vorb'a sa o luâmu spre poesia, apoi noi vedemu atât'a poesie in acea inventîune admirabila care se chiama telegrafia electrica cá sî intr'unu tablou bine esecutatu: geniulu care a pusu pre pânza o idea sublima, inventéza sî telegrafi'a.

Afara de acést'a sa se noteze ca isolandu pictur'a acea espositîune nu va fi in destulu de visitata, dupa cum s'a intemplatu la 1855 candu din 4,180,117 visitatori care au visitatu Espositîunea Universala, numai 935,601 au visitatu Espositîunea de belearte. Este dar mai bine cá sî productele beleloru arte sa se espuie in acelasi palatu cu productele industriei sî agriculturei, sî asiá se va face la Espositîunea din 1867.

Acum ca amu aratatu principiele adoptate pentru organisarea Espositîuniloru Universale, sa studiâmu in parte aceea ce are sa fia Espositîunea din 1867.

IV. Palatulu care a serrvitu pentru Espositîunea Universala dela 1855 ne mai putendu fi incapatoriu pentru aceea care se pregatesce pentru 1867, celu dintâiu lucru de care s'a ocupatu comissiunea imperiala insarcinata cu organisatîunea Espositîunei a fostu constructîunea unui palatu.

Pârerile au fostu impartîte in dóue asupr'a modului cum trebuiesce construitu Palatulu: unii propuneau cá sa se construiésca unu Palatu definitivu care sa se póta intrebuintiá sî pentru viitórele Espositîuni; altii propuneau cá sa se construiésca unu Palatu provisoriu.

Consultandu esperienti'a trecutului afla ori-cine ca anglesii au construitu Palatulu de Cristalu cá definitivu, sî cu tóte acestea pentru Espositîunea dela 1862 a trebuitu sa se construiésca altu palatu sî acelu vechiu sa se transporteze la Sidenham unde servesce cá unu localu de Muzeu; sî acést'a pentru ca nu mai erá indestulu de incapatoriu. Francesii asemenea au clâditu Palatulu Industriei totu cá definitivu, sî esperiinti'a a doveditu ca n'a fostu incapatoriu pentru Espositîunea dela 1855, câci a trebuitu sa se construiésca dependintie care au costatu preste 11 milióne franci.

Lucrulu ni se pare fórte simplu in sine, câci dupa cum a dîsu ilustrulu ministru de statu Dlu Rouher „cum puteti óre sa hotâriti patulu uriasiului inainte de a fi crescutu pre deplinu.“ In adeveru ce uriasiu mai e mare cá industri'a sî agricultur'a? Pre fia-care anu le vedemu desvoltandu-se, productele loru sporindu-se. Cum s'aru putea dara construí unu palatu definitivu candu nu scimu dintr'unu anu intr'altulu câtu locu va fi de trebuintia pentru adapostirea producteloru? Afara de acést'a trebuie sa se tîna ina séma ca relatiunile comerciale ale natîuniloru se inmultiescu pre fia-care dî; sî negresîtu preste diece ani Franci'a va fi in relatîuni cu mai multa lume, sî prin urmare palatulu ce va face trebuie sa fie in proportîune cu noile trebuinti.

Dela 1851, candu s'a fâcutu prim'a Espositîune Universala la Londr'a spatiulu trebuinciosu a fostu din ce in ce mai mare; astfeliu pentru Espositîunea dela 1851 a fostu in destulu o suprafatia de 96,000 de metre patrate; pentru aceea dela 1855 a trebuitu 102,000 metre; pentru aceea dela 1862, 120,000 metre, sî pentru aceea dela 1867 s'a hotaritu 140,000. Vedeti, Domniloru, ca dela o Espositîune pâna la alt'a suprafati'a trebuitóre este mai mare. Cum dara s'aru putea construí unu Palatu definitivu? De aceea a cadiutu parerea acelor'a care sustînea palatulu definitivu sî s'a adoptatu constructîunea unui palatu provisoriu.

Trebuie tînutu in séma inca ca idea numai ca s'a construitu unu palatu nou influintiéza asupr'a publicului sî-lu atrage. Candu cine-va scie ca are sa vadia acelasi palatu pre care l'a vediutu acum unsprediece ani nu simte atât'a placere cá candu i se spune ca are sa vadia unu palatu nou, simte o placere nóua.

Câtu despre localulu unde are sa se construiésca palatulu s'a alesu Câmpulu lui Marte, care servéza pentru revistele militarie, sî care are o suprafatia de 80 de pogóne. Nu se putea gasí locu mai nimaritu din tóte puncturile de privire: supra-

Din Pest'a.

Dîu'a incoronârei este dinaintea usîloru, déca, dupa cum se esprima dîuariele *oficióse*, nu vinu alte pedeci la mijlocu. Intre pedecile aceste e de a se priví lucrârile dietali, cari au sa fia pâna atunci terminate.

Pare ca e lucru calculatu, ca tocm'a acum s'a spartu o bómba in mijloculu Pestei, dupa cum dîce Kemeny Zsigmond in „P. N.“ carea insa nu a vatematu pre nimenea. Bómb'a acést'a e o epistola deschisa a lui Kossuth câtra Deák, a cârei esentia e, ca Deák prin proiectele de legi in privinti'a afaceriloru comune arunca Ungari'a in prapastia. Dlu Kossuth din punctuluseu de vedere dela 1848/9 póte ca judeca fórte logicu, insa elu nici atunci nu a sciutu, nici de atunci incóce se vede, ca nu a invetiatu a apretiuí factorii cu cari are Ungari'a de a face. Aceste tóte le putemu dîce punendu-ne numai pre vunctulu de vedere alu magiariloru. Ce aru fi sa dîcemu insa candu ne-amu pune pre cel'a alu natîunalitâtîloru e alta vorba? Sî pre lânga tóte invinuirile cele grave ale epistolei amintite, in siedintiele dietei Ungariei din 27 sî 28 Maiu, (celelelte inca le vomu puté vedé cu alta ocasiune) dupa cum vomu vedé mai la vale, majoritatea dietala nu s'a conturbatu nici câtu de putînu in decisiunile sele.

Se mai premitemu cu ocasiunea acést'a ca in clubulu lui Deák s'a decisu inca dela 26 Maiu, ca diplom'a inaugurala sa fia compusa in intielesulu propuneriloru ministeriali. Acést'a e o impregiurare destulu de asecuratóre despre grabirea pregatiriloru de incoronare. Cas'a magnatîloru indata dupa-ce i s'a impartasîtu decisiunea acest'a trecuta prin cas'a deputatîloru s'a alaturatu lânga decisiunea acestei'a sî a alesu urmatorii 12 membri: I. Simor, principele primate, bar. Paulu Szennyey, conte Ant. Majláth, Szögyeny Marich, Metropolitulu Masirevici, bar. J. Mekes, conte Iosifu Pálffy, Metropolitulu Siagun'a, Tomcsany, bar. Aless. Apor, bar. Prónay Gavr. jun. sî conte Gedeonu Radáy. —

Siedinti'a casei dep. din 27 Maiu s'a deschisu la 10 óre. In cas'a deputatîloru se mai aflara intre deputatii ardeleni Dr. Teutsch reintorsu, iéra noi intrati: contele Golomanu Lazaru, consiliariu gub. Alessandru Lazaru sî capit. supremu din Naseudu Alessandru Bohatielu. Pentruca amintiserâmu mai susu de epistol'a deschisa a lui Kossuth trebuie sa insemnâmu aici, ca la apererea lui Deák' in cas'a deputatîloru au eruptu eljénuri de totu sgomotóse. Demonstratîune, contra epistolei amintite a lui Kossuth (carea se publicà mai intâiu in „Magyar Ország“, se afiisià pre pâreti sî se impârtî pre strade de cei din partea cea stânga a dietei). Dupa verificarea protocolului sî alte forme implinite ajunge diet'a la ordinea dîlei.

Antoniu **Csengery** (a se vedé nrulu trecutu) se suie pre tribuna sî espune, ca proiectulu de lege adusu de ministeriu in cestiunea afaceriloru comune nu e unu proiectu nou, pentru ca e basatu pre unu conclusu alu casei, carele s'a fâcutu dupa o matura cumpanire. Comitetulu alesu din cele **nóue** sectîuni ale casei inca au esaminatu propunerea ministeriului din acestu punctu de vedere. Aici densulu nu are de a face observâri in meritulu cuprinsului, ci numai in privinti'a stilistica, ceea ce-si reservà a face candu se va luá proiectulu in desbaterea speciala.

Contele L. **Raday**. Incepe cu aceea, ca densulu scie inainte, ca vorbirea lui nu va avé efectu, pentruca va fi majorisatu. Insa unde vede elu sî e convinsu ca se proiectéza o lege pagubitória tierei, acolo ori care aru fi resultatulu consciinti'a lui nu-lu lasa sa taca. Tóte argumentele câte s'au adusu inainte de contrarii opiniuniloru sele politice, in cestiunea afaceriloru comune, nu l'au pututu miscá din opiniunile sî convingerile sele. Introducerea proiectului de lege adusu de ministeriu e in contradîcere flagranta cu constitutîunea. Oratorii din centru si scotu motivele loru din sanctîunea pragmatica, insa decissiunile puncteloru 24, 25, 26 nu suntu servate in motivare. Ungari'a se obléga, fâra de a fi sigura, déca ceealalta parte primesce elaboratulu. Prin acést'a sî autonomi'a sî paritatea e aruncata in siantiu.

Deák. Acum póte fi vorba numai despre dóue intrebâri. Sa se prefaca conclusulu despre afacerile comune adusu dejá de dieta, acum in l e g e séu mai târdîu, care conclusu acum nu se mai póte trage la desbatere? 2, Sa se primésca conclusulu acest'a asiá dupa cum s'a adusu séu dupa cum e redigeatu de ministeriu.

Bonis cere sa se cetésca conclusulu sectîunei 9 ce se sî face.

Böszörményi nu se invoiesce cu Deák din causa, ca conclusulu casei s'a modificatu prétare pin proiectulu ministerialu. Elu se pune pre punctulu de vedere alu majoritâtiei (face parte din stâng'a casei) sî dîce ca chiaru sa fia o norocire primirea elaboratului acestui'a din partea casei sî redicarea lui la valóre de lege, ce se face cu influinti'a Ungariei, déca dincolo de Lait'a nu se va restituí constitutîunea intréga? Atunci corón'a póte dispune, pre basea unei legi, de sângele sî bunulu comunu. De ceea parte nu se tramitu delegatîuni sî noi pentru casulu acest'a nu ne asigurâmu nimic'a. Atunci pre cine sa interpelâmu, dupa ce amu detrasu ministeriului nostru dispunerea de esterne, resbelu si finantie. Cas'a de siguru nu a pututu sa aiba intentîunea acést'a candu a fâcutu conclusulu. Sa scapâmu baremu parenti'a constitutîunalismului. E contra proiectului ministerialu.

Ghiczy doresce, cá inainte de tóte sa se voteze asupr'a intrebâriloru statorite de Deák.

Andrássy nu aprobéza nici decum sî din nici unu punctu de vedere espressiunea lui Böszörményi, cá sa se serveze „parintia“ constitutîunalismului.

Bonis rectifica parerea ministrului presiedinte sî apoi dîce ca sectîunea 9 nu a dîsu nici candu, cá sa nu se aduca lege in privinti'a afaceriloru comune, ci ca mai târdîu sa se faca o intielegere asupr'a unei atari legi. Arata necessitatea de a se observá strictu regulamentulu casei, pentru incungiurarea neintielegeriloru pre venitoriu sî votulu separatu alu ori-cârei pârti sa se primésca sî sa se tiparésca dimpreuna cu raportulu comitetului centralu spre a se puté impârti intre membri deodata cu raportutu. **Keglevich** constatéza ca parerea lui Böszörmeny o impartasiescu mai multi deputati. Dupa acést'a se nasce neintielegere asupr'a unei observâri personale contra presiedintelui ministerialu din partea lui Böszörményi, la carea se amesteca majoritatea casei dimpreuna cu presiedintele vrendu sa incungiure observarea sub cuventu, ca nu este motivata.

Andrássy insa doresce cá deputatiloru sa le fia iertatu ori sî candu sa faca observâri ministriloru, pentruca altmintrea s'aru puté paré, ca ministrii se lupta cu arme precumpanitórie. La aceste majoritatea respunde cu: „sa votâmu!“ (szavazzunk)

La intrebarea presiedintelui casei, déca cas'a voiesce cá propunerile ministeriali sa le prefaca in proiecte de lege, se radicà majoritatea, ceea ce insemnéza ca voiesce.

Se deschide desbaterea generala, la care mai intâiu ia cuventulu

Col. **Tisz'a**. Elu mai preciséza inca odata punctulu seu de manecare, cunoscutu de mai inainte, in cestiunea de fatia sî apoi esprima dorinti'a, cá sa lase cu totulu afara introducerea sî a pasagieloru din urma precum sî conceptulu de mai inainte alu puncteloru 24, 25 sî 26. Doresce dara nu crede, ca legea acést'a va fi spre binele tierei. Déca va fi spre binele tierei atunci glori'a sa fia a acelor'a cari au voit'o; iéra de se va intemplá aceea de ce lui i e frica, atunci numai ei sa fia respundiatori inaintea tribunalului istoriei (aplause in stâng'a).

Böszörményi se alatura lânga parerile lui Tisz'a insa intréba, séu mai bine, cere deslusîre dela majoritate, câti **ministri comuni voru** fi?

Zsedény arata, ca dela 17 Fauru constitutîunea e restatorita sî ca déca senatulu imperialu aru respinge elaboratulu, Ungari'a, dimpreuna cu corón'a va dispune de drepturile cedate delegatîuniloru.

Bonis observà ca interpelatîunea ce a fâcutu densulu (Zsedényi) ministrului presied. in cestiunea Croatîei contradîce cu totulu asertîunei, ca constitutîunea aru fi restituita (ilaritate). Se trece, dupa votare sî primire la desbaterea speciala, sî cu óre cari modificâri stilistice ale proiectului, cetindu-se sî a trei'a óra, se primesce sî se tramite casei magnatîloru.—

In siedinti'a din 28 Maiu aduce bar. Vay conclusulu casei magnatîloru privitoriu la deputatîunea regnicolara pentru compunerea diplomei inaugurale. Indata dupa acést'a anuntia presiedintele mórtea deputatului din Alb'a de josu, cerculu Vingardului, Ioann Boieriu sî provóca pre comitetulu centralu la ingrigirea de o alegere nóua. Mai luandu-se alte meruntîsiuri, trece cas'a la resultatulu alegerei celoru 24 membri pentru diplom'a inaugurala, carele e urmatoriulu: Samuel Bonis capatà din 275 voturi 248, Deák 247 apoi majoritate absoluta avura: bar. Podmanitzky, P. Nyáry, Col. Tisz'a, Col. Ghiczy, P. Somsich, Ant. Csengery, bar. St. Kemény, Paulu Trifunacz, Lad. Bezerédy, G. Ioanoviciu, Em. Szabó, Em. Trauschenfels, Lud. Vadnay, Ed. Zsedényi, cont. Georgiu Apponyi, Al. Dozs'a, Carolu Szász, Georgiu Bartal, Ios. Hossu, St. Bitto, Ios. Iusth, Fr. Pulszky.

Dupa aceea se verifica 10 deputati, cari se sî impartu numai decâtu la cele nóue sectîuni ale dietei. Vine acum ordinea dîlei sî adeca: la revisiunea art. 3 de lege din 1848 privitoriu la drepturile palatinului cá locutiitoriu alu regelui.

Antoniu **Zichy** raportatoriu alu comitetului centralu recomanda proiectulu comitetului.

Cont. L. **Raday** propune delaturarea proiectului sî cere cá sa faca deputatîunea regnicolara pentru diplom'a inaugurala unu proiectu de lege in carele sa se statorésca cerculu de activitate alu palatinului.

Cont. **Andrássy**, in numele regimului se dechiara pentru elaboratulu comitetului centralu

Col. **Tisza** se dechiara pentru votulu separatu alu sectîunei 9 emendéza propunerea lui Raday intr'acolo, cá alegerea palatinului sa se faca inca inainte incoronare. **Böszörményi** nu se invoiesce cu straformarea art. de lege din 1848 pâna candu nu se va puté face acést'a pre cale legala. **Halasz** sî **Bonis** cu óre care modificâri se dechiara in asemenea intielesu; cestu din urma e pentru emendarea propunerei lui Tisza.

Deák arata insemnetatea demnitâtiei palatinale sî ca acum nu e vorb'a despre cassarea acestei demnitâti, ci numai despre tempulu candu sa se aléga. Afla naturala modificarea unui articulu, carele da palatinului drepturi mai asemenea celoru a suveranului. Pentru acum póte alege tiér'a pre altu individu, carele sa implinésca functîunile palatinali, cum s'a mai intemplatu sî de alta data. E pentru projectulu ministerialu. La votare se primesce sî in genere sî in specialu; asemenea se intempla sî cu cele pentru compunerea ministeriului, gard'a natîunala, disólverea dietei. Votarea definitiva va urmá in 30 Maiu.

Manoiloviciu sî **Halasz** se pronuntía contr'a projectului de conclusu privitoriu la ciaichisti sî marginea militaria banatiana.

Presiedintele provóca pre toti membrii pentru diplom'a inaugurala sa se adune in dîu'a urmatóre la 5 óre dupa amédi. Dupa acést'a siedinti'a publica se preface in siedintia privata. Galeriele se desiérta.

---

fatia mare in launtru orasiului, in marginea rîului Sen'a! A fostu cu tóte aceste obiectîuni sî s'a propusu sî alte locuri, insa in cele din urma s'a primitu acestu câmpu.

Pentru aceea ce privesce partea financiaria a constructîunei palatului, Statulu da siése milióne de franci, orasiulu Parisului iérasi siése milióne, sî o asociatîune particulara garantéza ca va chieltuí pâna la optu milióne: cu chipulu acest'a s'a hotaritu o suma de dóue-dieci milióne de franci pentru chieltuielele Espositîunei din 1867. Aceste sacrifrcii voru aduce folóse insemnate, sî ferice de tiér'a aceea alu cârui guvernu scie a chieltuí pentru acele lucrâri care se traducu mai pe urma in folóse considerabile. Suntu din nenorocirea popóreloru inca destule guverne care candu este vorb'a de a se cheltuí pentru lucrâri folositóre le apuca gustulu economiei; sî candu este vorb'a de a cheltuí pentru nimicuri, pentru a tîné armate de functîunari care se intindu mai tóta dîu'a pe jetiuri sî canapele, pentruca n'au de lucru, atunci cheltuescu cu prodigalitate. Pâna candu nenorocita omenire, interesele tale cele mai sacre se voru conduce de capete care nu sciu sa-si conduca chiaru corpulu! Pâna candu lumea indiferenta de interesele sale cele mai vitale, va suferí sa se risipésca astfelu fondurile publice! Pâna atunci candu ómenii voru fi ómeni eara nu jucarii.

Acumu cá cunóscemu loculu unde are sa se construésca Palatulu Espositîunei dela 1867, sa ne silimu a descrie chiaru Palatulu sî chipulu cum voru fi asiediate productele intr'ensulu.

P. S. Aurelianu.

Membru alu Juriului internatîunalu pentru Espositîunea dela 1867, din partea Romaniei.

Caletori'a Esc. Sele Comissariului reg. prin tiéra.

Sabiiu 18 Maiu.

In nrulu trecutu amu aretatu publicului numai pre scurtu unele date din petrecerea Esc. Sele Comissariului reg. Ne intórcemu spre a mai intregí unele, cari scurtîmea tempului nu ne-a concesu a le inregistrá atunci sî adeca ca intre primirile cele amintite a mai fostu sî cea a comuneloru romane din scaunulu Sabiiului, Selistei sî Talmaciului. Aceste au substernutu dupacum suntemu informati sî unu memorandu cuprindietoriu de mai multe gravamine ale loru in care se accentuéza cu deosebire starea cea anomala a celoru dóue scaune din urma, cari de-sî pórta asemenea sarcinele publice in rendu cu celelalte comune sasesci, ele nu se bucura de dreptulu de representatîune sî preste totu de ori ce dreptu publicu etc.

Escelenti'a Sea Comisariulu, dupa ce mai intâiu desfasiurà deputatîunei situatîunea politica a tierei, cam in acelasi intielesu, dupa cum se esprimà sî câtra Consistoriulu gr. or. sî corpulu profesoralu alu Instit. teologicu pedagogicu, (sî la ocasiune sî câtra preotîmea greco-catolica) o incredintià totu odata ca jace in interesulu statului buna starea tuturoru natîunalitâtîloru. Numai astépta cá sa obvina sî aceste cu incredere câtra starea cea nóua a lucruriloru. Ni se spune ca dogenele asupr'a agitatîuniloru li s'a amintitu sî acestor'a ce au umplutu de neplacere pre cei de fatia. Pre lânga tóte aceste ni se mai asecura sî aceea ca primirea comuneloru din cestiune fu mai cu multa crutiare intempinata.

Dupa acést'a cercetà Escel. Sea unele institute filantropice de ací. Apoi urmà prândiulu, la carele afara de trei Parochi români din Suburbii (Se pare ca in Sabiiu unor'a e lucru necunoscutu, ca avemu unu parochu sî in cetate) nu scimu sa mai fia fostu invitatu nimenea. La acestu prândiu aflâmu acum mai târdîu, ca se radicara: unu toastu pentru M. Sea ca intemeiatoriulu unei nóue vieti constitutîunale in monarchi'a intréga din partea Comitelui natîunei sasesci; pentru Escel. Sea Comissariulu regescu din partea primariului cetâtiei. La aceste respunse Escel. Sea cu unu toastu plinu de caldura pentru natîunea sasésca, la care multiamì comitele natîunei sasesci. Dr. Lindner inchinà pentru ministeriulu ungurescu sî senatorulu Seiwert pentru patria. In fine Schreiber pentru Deák.

Dupa acést'a cercetà dupa cum amu amintitu in rendulu trecutu Seminariulu gr. or. sî resiedinti'a metropolitana.

Dupa o mica escursiune pâna la Cisnadia sî Cisnadióra visità teatrulu in care se dede o piesa „Martha“ in onórea dilei. Teiulu luà Esc. S., dupa esîrea din teatru, la Dlu comite alu natîunei sasesci.

In dîu'a urmatóre, joi plecà la 7 óre diminéti'a Escel. Sea petrecutu de comitele natîunei sasesci de primariulu Sabiiului sî mai multi membri ai magistratului; precum sî de unele banderii pâna la Sacelu, unde fu intempinatu sî condusu de calareti români din Şcaunulu Selistei pâna la marginea Scaunului.

Resînari in 14 Maiu. Tinerimea nóstra scolara serbà astadi maialulu seu. Dupa seversîrea cultului ddieescu esî sub conducerea celoru 5 invetiatori ai sei, cu stégulu imperatescu sî romanescu in frunte, cu musica sî cantâri, in frumosulu stejarisiu alu comunei de câtra Cisnadióra, unde prin concursulu celu numerosu atâtu alu poporului localu câtu sî alu mai multoru óspeti dela Sabiiu, petrecerea duvenì o serbatóre vesela poporala. Tinerimea scolara ne delectà prin cantârile sî jocurile sele, poporulu impartîtu in mai multe grupe dupa stâri sî etâti, si petrecù fórte animatu sî in buna ordine, sî numai ṣér'a tardîu, dupa-ce tenerimea se intorsese in opidu, se 'mprasciara sî privitorii pe la ale sele, dorindu, cá in tóte pârtîle sa se serbeze astfelu de serbatori frumóse, apte a legá totu mai intimu animele parintîloru de scóla sî ale poporului preste totu de conducatorii sei.

Telegr. la „Hrm. Ztg.“

Pest'a 31 Maiu. In siedinti'a casei deputatîloru se primira definitivu proiectele de lege in privinti'a palatinului, denumirea ministriloru, gard'a natîunala, disólverea dietei.

Majest. Sea Imperatulu sosesce mane (1 Iuniu n. Red.) diminétia. Pruncii Maj. LL. sosescu mâne la amédî (in Bud'a-Pest'a R.)

Varietâti.

⁂ Estrasu din o coresp. din Zarandu la „A'bin'a“ me marginescu acum numai la aceea, cá sa-ti comunicu list'a oficialiloru alesi; éca-o,— cei cu * suntu neromani:

V.Comite I: Iosifu Hodosiu, dep. dietalu. V.comite II. Amosu Francu.— Protonotariu: Sigismundu Borlea, dep. diet.— Asessori la trib.: George Secul'a, Ioanne Motiu. Antoniu Veress*, Ioanne Cosieriu.— Asessori orfan.: Aless. Körösy*, Vasiliu Paguba. Protofiscalu: Ioann Francu. V.-Fiscalu: Iosifu Crisianu. V.-notariu I: Sav'a Borh'a, II: Gerasimu Candrea. Perceptore: Antoniu Pietsch*. Esactoru: Enrich Söpkéz*. Ingenieriu: . . . . . Protomedicu: Dr. S. Reichenberger*. Chirurgi: Stefanu Lengyel*, Ioanne V. Rusu. Veterinariu: Alessandru Karátsonyi*. Archivariu: Teobaldu Hubrich*: Comissaru de persecutori: Leopoldu Brády* Jude primariu de cercu: Al. St. Siulutiu in Halmagiu. Jude de cercu: Danielu Gaboru in Aciuv'a, Teodoru Popu in Bai'a de Crisiu, Ladislau Papu in Bradu. Jude de cercu: Georgiu Moldovanu in Jude rur. silvanalu: Danielu Papu, in Bai'a de Crisiu. Jurati de cercu: Constantinu Falosiu in Halmagiu, Gratianu Papu, in Aciu'a, Ios. Pietsch* in Bai'a de Crisiu, Antoniu Cuteanu in Bradu, George Danila in Boiti'a, Arpád Hollaky* in Bai'a de Crisiu,—eata din 33 preste totu, 11 neromani, pe candu sciti din altu locu proportîunea ce esiste intre romani sî neromani in acestu comitatu. —

⁂ Comissiunea românа pentru espositîunea universala din Parisu Ni se comunica din Parisu ca juriulu espositîunei va procedá in curendu la cercetarea producteloru tiesute ale Romaniei, panza sî postavuri, precum sî la esaminarea colectîunei de petroluri, care a fostu classificata de invetiatulu barbatu d. Foucault, care a studiatu, chiaru pre locu aceste producte ale Romaniei suntu acum doi ani.

Modelulu bisericei dela Curta de Argesiu, lucratu de d. Stork, se afla dejá asiediatu sî atrage bagare de séma a publicului. Sobele lucrate de zidarii români suntu terminate, sî densii au sî gasitu de lucru in streinetate.

Domnulu P. S. Aurelianu, directorulu scólei de agricultura dela Panteleimonu, care este numitu membru alu biuroului internatîunalu din partea Romaniei, a fostu alesu raportoru alu juriului classei din care face parte sî care se ocupa cu un'a din ramurele principale ale agriculturei.

D. A. Odobescu, comissariulu generalu alu espositîunei române, a primitu urmatórea telegrama dela dlu Alexandri, comissariulu delegatu alu espositîunei din Parisu:

Parisu, 5/7 Maiu. Credu a ve puté anunciá ca postavurile din fabric'a dlui Cogalniceanu (distr. Némtiu) voru dobandí o recompensa destulu de insemnata; alta mai modesta se va acordá sticlâriei din fabric'a del'a Grozesci (distr. Bacâu). In curendu voiu dá amenunte mai positive.— Suntu incredintiatu asemenea ca sarea sî pecur'a voru fi premiate.

Aflu ca unii compatrioti de ai nostri, fâra de nici unu altu dreptu decâtu nerabdarea loru, rostescu prin scrisori séu prin graiu, pareri premature sî reu-voitóre in contr'a espositîunei nóstre care nici nu este inca complecta. Déca va fi acést'a cu adeveru, apoi socotescu a fi unu lucru deplorabilu ca concursulu tierei nóstre sa afle mai putînu sprijinu sî mai putine lumini printre compatriotii nostri, de câtu printre streini. Speru totusi ca juriulu sî publiculu luminatu se voru insârciná de a acordá tierei si Espositîunei nóstre dreptatea ce unii din români nu sciu séu nu voiescu a le dá.

Comissariu delegatu I. Alessandri.

„Tromp. Carp.“

⁂ Gazet'a de Iasi cuprinde urmatoriulu art.: O estragere din dîuariulu Le Monde din 25 Februariu 1867.

Unu dîuariu portugesu ce se tiparesce la Coa raportéza, ca cu ocasiunea publicârei unei opere de câtra rabinulu W. B. Cohen din tributulu Sacerdotîloru s'a fâcutu nu de multu o mare turburare intre Israeliti din Bombai.

Acestu Rabinu la intórcerea sea din calatori'a ce a fâcutu la Ierusalimu, a adresatu fratîloru sei unu opusculu intitulatu:

„Vocea acelui'a ce veghiéza“ prin care autoriulu incredintiéza pre Israeliti, ca de acum inainte tóta aceptarea loru de venirea Mesiei este zadarnica, ca acelu Mesi'a pre care ei i-lu ascépta de multu a venitu sî elu este Isusu Christosu sî ca tóte proroci ele loru din testamentulu vechiu s'au implinitu in trensulu, doctrin'a sea s'a lâtîtu preste totu pamentulu fâra vuetulu armeloru, sî fâra intrebuintiarea mijlóceloru omenesci.

Argumentele ce aduce acestu betrânu Rabinu in dîs'a sea opera, suntu solide sî elocuente.

Elu arata lâmuritu apropierea vechiului testamentu cu celu nou, sî pune claru inainte veritatea Cristianismului, care este singur'a mantuire a sufleteloru.

Incheindu apoi le arata ca lung'a asceptare a tuturoru Israelitîloru de venirea Mesiei este cu totulu nefolositóre.

Se speréza dara acum, dîce pomenitulu dîuariu, ca convertirea unui asiá renumitu Rabinu va trage dupa sine la intórcere unu mare numeru de Israeliti

---

22—1 Escriere de concursu.

Prin mórtea parochului (fostulu totu odata sî protopresbiteru distr.), Ioanne Marcu, devenindu in comun'a bisericésca gr. or. din Lugosiu vacanta parochi'a primara, pentru implinirea ei se deschide concursu.

Competîtorii pentru acésta parochia, amesuratu decisiunei consistoriale din 23 Septembre 1865. sî cercularîului episcopescu din 8 Septembre 1865 nr. 260 au de a documentá absolvire gimnasiului superioru de 8 clase, sî a cursului teologicu, eara recursele sale astfelu instruate a le tramete in terminu de 3 luni dela publicarea acestui concursu câtra adunarea generala a comunei bisericei greco-orientale din Lugosiu, la manele Dlui Paulu Maniu presiedinte alu ei.

Din siedinti'a adunârei generale a comunei bisericesei greco orientale, tînuta in Lugosiu, in 14/26 Maiu 1867.

Comun'a bisericésca.

Nr. 20—2 CONCURSU.

1. Pentru ocuparea statîunei invetiatoresci din Comun'a Chizeteu, inzestratu cu emolumintele anuale de 147 f. v. a. 30 chible de grâu, 30 chible de cucuruzu, 50 p de sare, 100 p. de clisa, 25 p. de lumini, 12 stangeni de lemne, 4 jugere de livada, 1 jugeru de gradina sî cortelu liberu.

2. Pentru ocuparea statîunei invetiatoresci din Comun'a Cludov'a, (ori Cladov'a R.) cu emoluminte anuale de 84 fl. v. a. 12 chible de grâu, 20 chible de cucuruzu, 100 p de sare, 100 p. de clisa, 15 p. de lumini, 10 stangeni de lemne, 3 jugere de gradina, sî cortelu liberu

se deschide concursu pentru aceste dóue statîuni, pâna in patru septemâni dela antâi'a publicare in acésta fóia, pâna candu doritorii de a ocupá aceste statîuni, suntu avisati a-si substerne recursurile sale instruate cu documentele prescrise — sî adresate câtra venerabilulu consistoriu gr. or. Aradanu— ale tramite subscrisului, pâna la prefiptulu terminu. Belintiu, 5 Maiu 1867.

Constantinu Gruiciu m. p.
Protopresb. sî Inspect. scolariu.

Nr. 21—3 Citatiune edictala.

Dimitriu Sioit'a din Saschizu, Scaunulu Sighisiórei, care de doi ani sî mai multu, cu necredintia a parasitu pre legiuit'a sea sotia Ioan'a fiiea lui Mateiu Haller totu de acolo, nesciindu-se loculu aflârei lui de acum, este provocatu prin acést'a cá in restempu de unu anu sî o dî dela datulu de astadi, cu atât'a mai vertosu sa se infatîsieze inaintea subscrisului Foru matrimonialu, câci la din contra sî in absenti'a lui se va dá cursu processului de despârtîre urzitu asupr'a lui.

Sighisiór'a *) in 27 Aprile 1867

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu tractului Sighisiórei, cá Foru matrimonialu.

Zacharia Boiu
Protopopu.

---

*) In nrii 35 sî 36 din eróre: Sabiiu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 22 Maiu (1 Iul.) 1867.

Metalicele 5%	60	Actiile de creditu	184
Imprumut. nat. 5%	70 40	Argintulu	122 50
Actiile de banca	724.	Galbinulu	5 89

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 42. ANULU XV.

Sabiiu, in 25 Maiu (6 Iuniu) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Telegramu la „Sieb. Bl.“

Pest'a 4 Iuniu. Incoronarea va fi in 8 Iuniu. Astadi s'a alesu custodii corónei. Functiunile palatinali le face ministrulu presiedinte conte Juliu Andrássy.

Legea despre abdîcerea M. S. Regelui Ferdinandu, precum sî diplom'a inaugurala sî formul'a de juramentu pentru regele incoronandu suntu statorite.

Darulu incoronârei constà din 100,000 monete de ducati (galbeni); 50,000 pentru M. S. Regele sî 50,000 pentru M. S. Regin'a.

Sî comissiunea carea se predea diplom'a inaugurala precum sî carea se aduca corón'a in biseric'a incoronârei suntu dejá statorite.

Evenemințe politice.

Sabiiu 24 Maiu.

Telegramulu publicatu sî in nrulu nostru din urma, scirile mai dincóce despre lucrârile dietei Ungariei sî in fine unele dispusetîuni ale Guvernului transilvanu in privinti'a banderieloru, precum alte, aru fi presemne sigure ca incoronarea nu se va mai amaná. (Vedi tel. mai susu.)

De dincolo de Lait'a inregistrâmu in legatura cu scirea din nrulu trecutu despre completarea ministeriului translaitanu din majoritatea senatului imperialu, ca acea scire pâna acum nu s'a adeveritu. Erá vorba pâna in dîlele din urma ca Herbst sî Giskra aru fi alesi de a face parte din ministeriu. Acum se afirma ca ministrulu de Beust celu putînu aru fi suspendatu realisarea ideei acestei'a pâna la definitiv'a sî complet'a complanare cu Ungari'a. In unele cercuri se ascrie amanarea acést'a sî din acea causa, ca barbatii cari aru fi fostu chiamati la ministeriu au preferitu a nu-si legá mânile si a luá role in delegatîunea ce va avé a se emite din partea senatului imperialu sî asiá a sprigini mai cu multu efectu interesele Translaitaniei in impacarea cu Ungari'a.

Dupa scirile din sambat'a trecuta luni avé sa se incépa desbaterea adresei la cuventulu de tronu. Dintre deputaii insinuati la desbaterea generala erá vorb'a, ca deputatii Perger, de Plener, Mende, Dr. Gross, Gschnitzer sî Mühlfeld voru vorbí pentru adresa dupa cum se afla deja conceputa (adeca in intielesulu amintitu in rendulu trecutu); Dr. Toman, Svetec, sî Skene voru vorbi contra.

Din Berlinu se telegraféza: Dupa cumu aude Kreuzztg. alegerile pentru parlamentu se voru face in 15 Iulie. Deschiderea parl. federatiunalu se va intemplá in 1 Augustu eara deschiderea parlamentului in 1 Septembre. La incepatulu lui Novembre, dupa-ce dietele provinciale voru fi dejá adunate.

Caletori'a regelui la Parisu e dejá statorita pe 4 Iuniu 4 óredupa amédi. Aici mai insemnâmu, ca Imperatulu Russiei in caletori'a sea câtra Parisu avù intalnire cu regele Prussiei, cu care petrecù in Potzdam. Foile din Berlinu dela 1 Iuniu spunu, ca la ocasiunea intalnirei acestoru doi regenti in Potzdam au fostu de fatia sî contele Bismarck sî princ. Gorciacovu, carele petrèce pre Imperatulu in caletori'a sea. Bismarck au remasu in Potzdam pâna la plecarea Imperatului Russiei spre Parisu, carea se intemplà la 4½ óre dupa amédi in 31 Maiu. Se spune sî aceea, ca in restempulu petrecerei, au fostu intrevorbiri lungi intre regentii Prussiei sî Russiei, la cari au participatu sî Gorciacovu sî Bismarck.

Despre calatori'a Regelui Prussiei la Parisu se dîce, ca Imperatulu Russiei au mijlocitu la Imperatulu Napoleonu sa fia acum sì nu dupa cum se dîcea, ca dupa plecarea Imperatului russescu dela Parisu. Unu telegramu specialu la N. Fr. Pr. de Dumineca, datatu din Hamburgu spune, ca Bismarck va petrece pre Regele seu in calatoria. Mai departe se dîce in acea depesia, ca din participarea aloru doi consiliari de legatiune este evidentu, ca calatori'a acést'a nu e numai o visita de statu, ci ca ea are de scopu descurcarea unoru afaceri diplomatice.

Din Parisu au sî sositu scirea despre sosirea Imperatului Russiei cu doi fii ai sei acolo sî ca la curtea drumului de feru au fostu intempinatu de Imperatulu, condusi in palatulu Tuilerieloru, unde Czarulu salutà pre Imperatés'a Franciei; iéra de acolo se duse czarulu la palatulu Elisée.

Dîuariulu „Mouvement“ scrie ca revisiunea tractatului dela 1856 devine totu mai probabila.

Din Petersburgu vine scirea despre unu ucasu imperatescu, in urm'a cârui suntu de a se suprime tóte procesele politice inca nedeterminate, privitóre la revolutîunele din urma sî in urm'a cârui toti individii compromisi, afara de criminalistii ordinari suntu de a se amnestiá. Polonii internati in interiorulu Russiei se potu intórce acasa, déca antisti'a locala documentéza de buna purtarea loru. Preotii poloni primescu concessiunea, de a se intórce in tiéra, prin locutiitoriulu Poloniei.

Din Orientu se scrie, ca regimulu grecescu cere o rectificatîune a marginiloru Greciei, ceea ce aru fi o urmare firésca din uniunea insulei Cret'a cu regatulu. Din Tesali'a iérasi vinu sciri, ca revolutîunea ia dimensiuni totu mai mari.

Din Messicu vinu sciri, cari insufla ingrigire despre situatîunea, in carea se afla Imper. Massimilianu. Acest'a s'aru fi predatu, dupa o lupta desperata, in mânile republicaniloru, fâra de conditîuni Se astépta cu nerabdare sciri despre sórtea Imperatului. Unele foi dîcu ca Imperatulu este tratatu cá prinsu in resbelu. Sciri positive in asta privintia nu suntu.

Revista dîuaristica.

N. Fr. Pr, se arunca cu o veementia de totu mare asupr'a lui Cossuth. Motivulu e epistol'a amintita sî de noi in rendulu trecutu. Aflâmu de interesu, din mai multe puncte de vedere, de a pune sub ochii publicului acestu articulu. Elu are sî acea parte instructiva, ca intr'un'a ne da ocasiune a priví in sinulu ideiloru opiniunei publice de dincolo de Lait'a. Articululu intitulatu „Vocea de Cassandra a lui Cossuth“ suna:

„Nóua nu ne este datu a vorbí despre publicarea cea mai din urma politica a Dlui Ludovicu Cossuth cu acelasiu respectu mare, precum o facu acést'a foile din Pest'a sî din Vien'a, candu vorbescu despre epistol'a lui câtra Deák. Ne aducemu inca bine aminte, ce nenorocire au adusu barbatulu acest'a alu perirei asupr'a nóstra sî asupr'a patriei sele anguste, nu amu uitatu inca nici aceea, ca déca nu au ajunsu inca Austri'a dupa o lupta de nóue spre-diece ani la tînt'a dorita, la o stare libera sî intarita interna, déca positîunea ei cá putere mare se clatina inca incóce sî incolo intre pretensiunele unui trecutu mare sî unei sfasieri funeste a statului déca astadi e silitu prin necessitatea evenimințeloru, de a incheiá cu Ungari'a unu tratatu leoninicu — acést'a inainte de tóte are sa o multiamésca politicei acelei'a magiare sî nesuinteloru acelor'a, cu care este legatu numele „Cossuth“ nedespartîbilu. Amu ajunsu sî noi inainte cu nóua spre-diece ani genes'a legiloru acelor'a, a câroru sanctîune o au scosu cu viclenia partit'a, carea au avutu pre Cossuth de conducatoriu, dela regimulu din Vien'a intr'unu momentu de neputintia sî perplessitate; scimu noi, cum s'au nascutu legile acestea, cari pre calea Debretînului ne-au adusu la complanarea de acum, sî cu tóte ca le concedemu unguriloru libertâtile, care suntu depuse in legile acestea: unu regimu cu consciintia, tare sî respectatoriu de dreptulu ginteloru, n'aru fi pusu nici odata unu premiu pre secessiune, fâra cá sa dea totu deodata acelasi dreptu sî tuturoru celoru-lalte pârti ale imperiului, lasandu cá sa se sature cu totulu dreptulu separatu alu magiariloru din dreptulu comunu. Momentulu celu adeveratu pentru acést'a séu neglesu, sî pecatele trecutului nu se mai potu indreptá. Ungari'a are ce are; pre trunchiulu Austriei sî inaltia acum unu parasitu giganticu sî i detrage suculu celu nutritoriu, cá in fine sa-i restitue resistinti'a sea . . . acelui'a cârui'a i multiamesce, ca mai esista inca.

Déca ne aducemu aminte de tóte acestea sî privimu la complanarea de acum, apoi sa nu pretinda nimenea, cá sa trecemu preste parerea Dlui Cossuth cu indiferentismu. Elu nu au cunoscutu respectu nici câtra austriacii liberali, nici câtra libertatea comuna, nici lui nu-i suntemu datori cu nici unu respectu. Ludovicu Cossuth nu este nici unu luptatoriu pentru libertate in sensulu acel'a, cá d. e. Mazzini pentru Itali'a, elu nu este incorporarea unui principiu politicu, pentru aceea nici barbatii partitei poporului din Franci'a, Itali'a, Germani'a, ba de nicairea din tóta lumea, nu au simtîtu nici o atragere câtra elu. De candu au fugitu din tiér'a sea sta parasitu de toti intre acei'a, cari la inceputu i-lu tîneau de partisanulu loru. Prin puterea cea magica a elocuintiei i-au succesu de a-si castigá in tiér'a sea o influintia mare sî prin nenorocirea cea mare, care o au adusu asupr'a Ungariei, unu renume in Europ'a; insa elu nu e nici republic'a, care o au decretatu in 15 Aprile 1849 in Debretînu, nici democratulu, pre care l'au tînutu lumea inca prea multu. Cossuth este espressiunea deseversîta a talenteloru sî defecteloru, insa nu sî a virtutîloru poporului magiaru. Prin torintele celu rapidu alu elocuintiei lui iau succesu a rapí cu sine sî pre patriotii sei cei plini de fantasii sî a-i face sa créda, ca o Ungaria independinta aru fi possibila pre durata. Avendu o putere efemerica sî mijlóce trecatóre, se simtiá chiamatu, a rumpe sanctîunea pragmatica sî a-si pune póte intr'o dî corón'a S. Stefanu pre capulu seu. Intrevenirea Russiei iau rasipitu visulu acest'a de dictatura sî au aretatu tierei in oglind'a venitoriului, ca ori ce incercare a Ungariei de a se rumpe de Austri'a, aru insemná a se predá Russiei. Proclamatîunea republicei magiare avea sa-i deschida dictatoriului gubernatoriu calea spre ocuparea vre-unui tronu, câci Cossuth dóra nu va fi fostu nici odata asiá de orbitu in privinti'a naturei natîunei sele, cá sa presupuna in poporulu acest'a vechiu monarchicu, incungiuratu de slavi panditori sî amenintiatu in esistinti'a sea natîunala, materi'a pentru institutîuni republicane. Apoi incercarea Ungariei s'au fostu nimicitu dejá inca inainte de ce capitulase Görgey la Világos. Ambitiunea lui Kossuth au fostu compromisu dejá totu, inainte de ce calcasera rusii sub Paskiewiisch pre pamentulu ungurescu, sî inainte de lupt'a dela Temisiór'a. Poft'a lui de domnire sî capriciositatea lui stricara tóta ordinea sî unirea in conducere, sî in fine se incepù reactiunea generaliloru in contr'a dictatoriului civilu. Dupa ce se se invinse tiér'a sî fugí sî elu insusi in Turci'a, credea ca de órece au fostu luatu insigniele corónei cu sine, au lipsitu Ungari'a de principe, iéra siesi si-a asiguratu independinti'a sea. In esiliu inca nu se purtá fostulu gubernatoru cá unu republicanu batutu, ci cá unu rege legitimu alungatu, tînea curte formala in strainetate, emitea decrete sî pentru nici unu consotiu nu luminá vre-o radia a gratiei lui Cossuth, déca i denegá titul'a de Escelentia.

Nu, acest'a nu e nici unu martiru alu libertâtiei, nici unu democratu sî déca elu, carele au adusu o calamitate asiá mare asupr'a poporului séu, astadi iérasi se ivesce sî protestéza in epistol'a sea câtra Deák in contr'a complanârei, dicendu-i ca tradéza natîunea si-o aduce la perire, acést'a nu este espressiunea ideei democratice, ci poft'a morbósa a incoronârei, L. Kossuth e inca totu acel'a sî ca nu recunósce nimic'a in patri'a sea, ce se face fâra de densulu. Insa Kossuth de astadata s'au insielatu cu totulu. Reactîunea carea a produsu inainte cu optu-sprediece ani capitulatîunea sî au alungatu pre dictatoriulu din tiéra, durédia sî astadi cu o veementia mai mare. Magiarii simtu acum'a mai bine, cá mai inainte, ca ei nu au pre lume consoti mai buni sî mai intimi cá pre germanii din Austri'a sî ca nu este nici unu mijlocu mai siguru de a-si servá natîunalitatea sî libertâtîle, fâra alipirea cea tare de Austri'a. Alipirea acést'a pentru ambele pârti este o conditiune a vietiei, pentru magiari mai multu decâtu pentru tierile de dincóce de Lait'a; câci in dîu'a aceea, in care s'aru rectificá negatîunea lui Kossuth prin fapte sî Ungari'a aru fi lasata siesi, fâra de a aflá vre-unu refugiu in Austri'a, s'aru incepe unu resbelu de sterpire din partea slaviloru in contr'a magiariloru sî anessarea Ungariei la unulu din staturile acelea fiitóre, a câror'a formarea o favoriséza Russi'a, cá asiá apoi sa sî le póta supune mai bine. Acestea tóte le sciu magiarii prea bine, sî tocmai prin impregiurarea aceea, in care vede Cossuth perirea natîunei, au devenitu pentru Ungari'a unic'a conditîune a vietiei.“ — In nrulu venitoriu vomu comunicá o epistola a unui emigrantu magiaru Irányi totu in acésta cestiune.

Din Pest'a.

In 29 Maiu se deschise sîedinti'a casei deputatîloru la 11 óre. Mai intâiu se verificà sî acum cá sî de alte dâti protocolulu, dupa aceea se luara inainte petitiunile incurse, insa numai spre a se indrumá ca totudéun'a la comitetele respective. Cu ocasiunea acést'a fia amintitu, ca intre aceste vinu a uneori lucruri de totu curióse, asiá incâtu, dupa cum s'a pututu vedé in diferite renduri in foile umoristice unguresci, sî aceste se vedu silite a satirisá cererile cele indreptate câtra dieta. Ceru adeca unii ómeni despagubire, chiaru sî pentru cele mai neinsemnate pagube avute in tempulu revolutîunei 1848/9.

Terminandu-se aceste afaceri se trece la ordinea dîlei, sî adeca la votarea articulului privitoriu la afacerile comune, cu ceea ce e de a se indreptá referatulu din rendulu trecutu, remanendu pre 31 Maiu ceialalti articuli. Se cere votulu nominalu sî votéza 109 pro sî 89 contra; absente suntu 83 voturi. Mare neintielegere se escà pentru votulu lui Ed. Károlyi carele votà cu „nu“, iéra dupa aceea recunoscù ca fâra de voia ia esîtu acestu cuventu din gura, voindu elu sa voteze cu „asiá“. Dupa multa cérta pentru votulu acest'a nenorocitu, intre centru sî stâng'a, mulcomesce presiedintele cas'a cu aceea, ca votulu are sa fia privitu dupa cum s'a datu, dara nu dupa cum a fostu voi'a sa se dea.

Besze atrage atentîunea casei sî a presiedintelui asupr'a impregiurârei, ca pré multi absentéza dela siedintie sî róga pre presiedinte sa atraga atentîunea deputatîloru, cá sa-si implinésca detori'a. G. Ioanoviciu este insarcinatu a duce proiectulu de lege in cas'a magnatîloru.—

Siedinti'a din 31 Maiu se incepe la 11 óre. Dupa mai multe afaceri de verificâri vine la ordinea dîlei cele ce remasera pre acésta dî sa se voteze, (eri nu se putù pentru serbatóre). La ordinea dîlei erá votarea despre schimbarea legiloru privitóre la demnitatea palatinala, denumirea membriloru ministeriului, gard'a natîunala sî disólverea dietei.

Tóte aceste se primescu cu majoritate mare. Se insarcinéza Ioanoviciu cu ducerea unui estrasu din protocolu in afacerile aceste in cas'a magnatîloru.

Acum vine unu raportu alu deputatîunei inaugurale la cetire. Deputatîunea arata casei ca acést'a are ins'a sa decida in privinti'a abdîcerei de tronu a lui Ferdinandu V sî a Archiducelui Franc. Carolu (Parintele Majestâtiei Sele Imperatului) cu deosebire pentru lipsele formale cari sî la 1861 in adresele dietei fura considerate. Deputatîunea s'a indreptatu in cestiunea acést'a sî câtra ministeriu spre a capetá deslusîri sî afla ca regimulu judeca documentele de abdîcere asternute dietei din 1861, dupa partea formala, defectuóse. De óre-ce insa sî diet'a dela 1861 a recunoscutu schimbarea de tronu de fapta implinita afla cu cale sa se inarticuleze abdîcerea regelui Ferdinandu V sî a Archiducelui Carolu. Sa se esprime insa in legi, ca casulu acest'a nu prejudeca, ci ca in viitoriu schimbarea Domnitoriului are sa se faca in intielesulu legiloru sî cu consimtiementulu dietei.

Deák propune ca actele cetite in privinti'a cestiunei de mai susu sa se tiparésca sî sa se imparta intre membri pentruca mâne sa se póta pune la ordinea dîlei.

Madarasz dîce ca nu numai in privinti'a formei suntu documentele din cestiune defectuóse, ci sî in privinti'a esentiala. In interesulu demnitâtiei obiectului se cuvine, desbaterea asupr'a loru sa se amane pre 3 Iuniu, pentru cá deputatii sa aibá tempu a studiá mai cu deamenuntulu cestiunea.

Presiedintele intréba ca luá-se-va mâne obiectulu la pertratare:

Déák dechiara ca elu numai pentru aceea a fâcutu propunerea, pentru ca credea, ca membriloru le e cunoscutu obiectulu de ajunsu prin urmare sî lui Madarasz. Cu tóte aceste i-si schimba propunerea sea intr'acolo, cá desbaterea sa se faca Dumineca la 4 óre dupa amédî.

Majoritatea inca de mai inainte se redicase se afirmeze intrebarea presiedintelui.

Bel'a Keglevich protestéza contra neobservârei regulamemntului casei; dep. Deák i se imputa ca a vorbitu dupa votare. Presiedintele spune ca nu s'a votatu inca. Ed. Kallay dîce ca Deák nu are dreptu a vorbí de dóue ori. Asiá a fostu sî cu Böszörményi. Deák acentuéza ca elu cá propunetoriu, dupa regulamentulu casei are sa vorbésca de dóue ori. Nu e ecuitabilu, cá sa i se dispute dreptulu acest'a tocm'a candu elu vrea sa-si modifice propunerea sea in favórea unei propuneri din ceea parte a casei.

La o nóua intrebare din partea presiedintelui, déca cas'a va a se decide pentru pertratarea obiectului in dîu'a urmatóre, — cas'a se radica sî da respunsu afirmativu. — Acést'a se face cunoscutu casei magnatîloru. La $^3/_4$ 12 siedinti'a e terminata.

In cas'a magnatîloru inca se tîuù siedintia in 31 Maiu, carea se cuprinde in urmatórele:

Se cetesce estrasulu din protocolulu casei deputatîloru sî articululu de lege despre afacerile comune, a cârei desbatere la propunerea presiedintelui se statoresce pre dîu'a urmatóre la 11 óre. Dupa acést'a vine vorb'a despre alegerea unui notariu in loculu fostului comite supremu Szlavy sî se decide a se face alegerea inca in aceeasi dî. Cu acésta ocasiune bar. Majthényi vrea sa resemneze de ducerea mai departe a notariatului sub cuventu ca intre comitii cei de nou denumiti suntu mai bune puteri potrivite pentru acestu postu, ceea ce insa nu se primesce sî intre eljénuri este poftitu a-si duce sî mai departe deregatori'a cu aceeasi desteritate sî punctuositate sî spre multiamirea casei, dupa cum o a fâcutu acést'a sî pâna acum. Majthenyi multiamesce pentru acésta incredere din partea casei magnatîloru.

Siedinti'a publica se preface in un'a privata.

In 1 Iuniu cas'a magnatîloru cerceléza resultatulu alegerei (notariului) din dîu'a trecuta. Paulu

---

FOISIÓRA.

Espositiunea universala dela Parisu din 1867.

(in estrasu din „Aten. Rom.“)

(Urmare.)

V. Acum domniloru, ajungendu la descrierea palatului Espositîunei dela 1867, sa punemu planulu dinaintea nóstra sî sa ne silimu a ne face o idea dupa modulu constructiunei acestui palatu, sî despre asiediarea obiecteloru.

Dupa cum amu aretatu, palatulu Espositîunei se va construí in mijloculu câmpului Marte; suprafati'a ce va ocupá este de 136,588 metre patrate, cá la dóue-dieci sî nóue de pogóne. Lungimea sea cea mai mare va fi de 490 metre sî cea mai micca de 380 metre. Form'a sea esterióra va fi cá a unui circu séu colizeu uriasiu. De giuru impregiuru palatulu va fi incungiuratu de unu pârcu care va ocupá cá la 50 de pogóne. Form'a palatului este cam eliptica. In mijloculu seu se afla o grâdina, de giuru impregiurulu cârei'a se afla unu porticu. Acésta grâdina are 166 de metre lungime sî 56 largime. Dóue drumuri, unulu in lungulu palatului sî altulu in largimea sea, mergu de se incrucisiéza in grâdin'a centrala. Patru porti mari, monumentale, deschide intrarea pre aceste dóue drumuri principale. Din acele patru porti, un'a cea mai monumentala sî care se afla spre riulu Sen'a deschide intrarea principala. Afara de acele patru drumuri principale se afla mai multe drumuri radiante, care strabatu palatulu din centru pâna la marginile sele. Preste totu palatulu este strabatutu de siése-sprediece drumuri radiante. Afara de drumurile radiante suntu galeriele séu drumurile circularie in numeru de siepte. Aceste drumuri incungiura palatulu de giuru impregiuru sî se intâlnescu cu drumurile. Astfeliu palatulu este strabatutu de dóue feliuri de drumuri: drumurile longitudinale séu radiante, sî drumurile circularie séu galeriele. Spatiulu care se afla intre drumuri este destinatu pentru constructiunea localuriloru unde se voru asiediá productele. Cá sa intieléga fia-cine mai bine dispositîunea interióra a palatului este indestulu sa o cumperâmu cu a unui orasiu care aru avea o forma eliptica: stradele representa stradele Espositîunei sî clâdirile representa localurile in care au sa se asiedie obiectele. Astfeliu palatulu este unu orasielu ale cârui'a magazine servéza pentru a se asiediá obiectele aduse din lumea intréga.

Constructiunile in care au sa se asiedie obiectele, se facu astfeliu cá in intru spatiulu sa se póta lârgí séu ingustá, atâtu in lârgime câtu sî in inaltîme; acésta dispositie s'a fâcutu pentru cá sa se póta asiediá obiectele dupa natur'a loru; astfeliu acolo unde voru fi espuse mobilele sa se póta dá localului aparinti'a unui salonu mobilatu; unde se voru espune tablourile sa se dea localului form'a unei galerii de tablouri.

Palatulu fiindu invelitu cu gémuri, se va putea dá lumina mai multa séu mai putîna, dupa cum voru necessitá obiectele espuse. Acést'a a contribuitu multu cá sa se faca palatulu numai cu unu rendu de constructii, adeca cum dîcemu noi cu unu catu, pentru ca s'a observatu ca intre alte inconveniente ce au palaturile cu dóue caturi este sî acele de a nu se putea dá lumina indestula a obiecteloru care erau asiediate in magasiele de josu.

Acele dóue sistemuri de drumuri, longitudinale sî circularie au permisu cá Espositîunea sa póta intruní cele dóue avantagiuri despre care amu vorbitu, adeca cá productele sa fia asiediate astfeliu cá sa se póta vedea sî productele unei natîuni in totalu, sî totu deodata sa fia asiediate sî dupa grupe similarii, adeca dupa natur'a loru; sî eata cum: fia-care natîune va avea pre séma-si unu spatiu de o lâtîme óre-care, insa de o lungime dela centru pâna la marginea palatului, adeca câtu tînu drumurile: acestu spatiu este tâiatu in curmezisiu de siepte drumuri séu galerii circularie longitudinali: astfeliu Espositîunea fia-cârei'a tieri este impârtîta in siepte renduri de magazii, sî in fia-care au sa se asiedie pentru tóte natîunile obiectele de aceeasi natura. Trecandu dara dela centru pre unu drumu longitudinalu, vedemu pâna la marginea palatului, Espositîunea unei singure natîuni, din contra, apucandu pre unu drumu circulariu sî incungiurandu palatulu, trecemu prin Espositîuniloru tuturoru natîuniloru, insa de aceleasi obiecte.

Dupa ce s'a otâritu impârtîrea din intru a palatului, s'a pusu cestiunea: cum trebuiescu clasificate obiectele? Cestiune grea de deslegatu, pentru ca in mijloculu acestoru obiecte din lumea intréga, déca nu s'aru fi adoptatu o classificatiune ratiunala, apoi nimenea nu aru fi sciutu unde se mai afla; din norocire insa persónele care au fostu insarcinate cu acésta missiune, au corespunsu intru tóte cu asceptârile publicului; sî astadi putemu dîce ca classificatîunea producteloru la Espositîunea dela Parisu este resultatulu unei câgetâri inalte. Comissiunea s'a intrebatu care este, in cele din urma, scopulu Espositîuniloru? Este de a pune in vederea publicului acele producte ale industriei sî agricultrei destinate a satisface trebuintiele omului; omulu sî trebuintiele lui, este dara scopulu ce urmarescu aceste solemnitâti; sa luâmu dara, si-a dîsu comissiunea, trebuintiele omului de norma, sî sa intocmimu atâtea grupe séu despârtîri generale in intrulu Espositîunei câte voru fi principalele trebuintie ale omului, sî pre care le gâsimu chiaru la popórele cele mai inapoiate. Trebuintiele omului suntu: 1 alimentatîunea; 2 vesmintele; 3 locuinti'a; 4 materielele primarie la tóte lucrârile la care suntu supuse, cu alte cuvinte obiectele de industria; 5 artele liberale; 6 Belle-artele. In aceste siése despârtîri intra tóte trebuintiele ori-câ-

Rajner capetà 66 voturi. Vine desbaterea generala a proiectului de lege despre afacerile comune, care desbatere, neaflandu-se afara de unu cuventatoriu, care sa dîca vre o câte-va cuvinte, se sî inchide sî se votéza proiectulu dupa cum l'a primitu cas'a deputatîloru.

La desbaterea speciala se primesce proiectulu punctu de puntu. Proiectulu primitu se reintórce cu ceremoniele sciute in cas'a deputatîloru sî dupa aceea se incheià siedinti'a cu totulu.

Desub pól'a muntîloru apuseni.

Bucerdea vinósa 17/29 Maiu.

Eri in 16/28 Maiu s'a intemplatu in comun'a nóstra o intemplare pe câtu de trista pe atâtu de infioratóre; pe candu me aflámu sî eu cá tóta lumea agronoma in campu cu lucratorii : eata pre la 2 óre dupa amédi, se escà focu intre cas'a mea sî intre biseric'a nóstra gr. or. din Comuna. —

Dupa cea dintâiu observare inspaimantatóre priviu câtra loculu espusu nenorocirei sî vediendu flacar'a infuriata pre carea unu ventu o silea sa fia sî mai turbata : immarmuriu, dar dîseîu, „alergati fratîloru câtu puteti, sî incâtu veti putea ajutati sî aparati cá sa nu se intinda infuriatulu elementu“, alergaramu cu totii, insa candu sosiramu acasa, infuriatulu elementu pe 4 case asiá numite „ale popesciloru“ le sî cuprinsese cu tóte edificiele din jurulu loru, dar oh! candu vezuiu foculu infuriatu in jurulu bisericei nóstre in form'a lit. L intr'o departare abiá de 4—5 stangeni de biserica, precum sî aprópe de cas'a mea immarmuriu sî me rugámu incetinelu sî dîceamu „Dómne fa minune sî acum precum ai fâcutu cu cei 3 coconi din Vavilonu“. — Bucerdenii fiindu parte pe acasa parte in campu la lucru, in scurtu tempu totusi se adunara destui, ba alergara intru ajutoriu chiaru sî din vecinatâti din Ighiu, Siardu sî Craiv'a, lipsea insa ap'a, câci riulu comunei este departe de loculu nenorocitu; dupa o silintia eroica a Bucerdeniloru ap'a inca sosì sî rugaiu pre o parte din poporu cá sa aduca scâri sî sa se suie pre biserica (carea inca nu luse focu) sî sa o ude ne'ncetatu cu apa, eara o parte din poporu sa se suie pe cas'a mea sî asemenea sa faca, câci de cele aprinse acum erá cu neputintia a se apropiá din pricin'a infuriatului focu pre care-lu conducea ventulu. Dat'au Ddieu de ventulu a trasu spre resaritu, poporulu adunatu m'a ascultatu sî mai tardîu câtra séra au datu ceriulu sî o ploia care tóte au fostu unu ce favoritoriu pentru incetarea focului impedecatoriu sî arderei mai departe, sî asiá multiamita lui Ddieu sî eroicestei purtâri a Bucerdeniloru sî veciniloru din comunele atinse câci ca sf. biseri'a n'a arsu (sî nici cas'a mea), dar de 3 ori durere! ca cei 4 popesti intre cari 5 familii plangu pre vetrele cele de cenusia goli sî flamandi. Foculu nu se scie inca cu siguritate din ce s'aru fi escatu.— Din parte-mi ocasiunalmente de sute de ori amu descoperitu poporului folosulu asecurârei in contr'a focului, dar in zadaru, câci bietulu românu asiá s'a obicinuitu a dîce : „cum ne-au padîtu Ddieu sute de ani, ne va padî sî in venitoriu ca este bunu sî ca cu banii abiá ne platimu darea, sî abiá ne impacâmu lipsele cele multe casnice sî asiá nu ne ajungu bani sî pentru asecuratiuni in contr'a focului.

Michaiu P. parochu gr. or.

(Tramisu): Nyárád Szentbenedek 18/30 Maiu 1867.

Prea onorate Domnule Redactoru! Schimbârile cele multe ce se facu astadi in patri'a nóstra, ne insufla mare temere. Noi românii din Scaunulu Murasiu-Vasiarheiului, suntemu fórte asupriti sî nedreptâtîti. Noi românii n'amu avutu, sî n'avemu nici unu dreptu ori–cum sa ne plângemu. (?)

Au trecutu acum'a 18 ani de candu noi subscrisi români din comun'a Nyárád-Szentbenedek purtâmu procesu, cu contele Michailu Toldolochi, pentru micile nóstre mosii, pentru care noi, — mosii — stramosii nostri, amu purtatu jugulu celu de feru, cu crunte sî amare dureri, câtu nici Dumineci nici serbatori n'amu avutu nici odata pâna ce tînea lucru domnescu, dîu'a, nóptea, eramu totu in bréz-d'a loru, sî eramu socotiti nu cá ómeni ci, cá dobitócele cele mai de josu. —

Acum candu tóta lumea se bucura de libertate, noi n'avemu parte de nici o bucuria. Câci dupa ce s'a datu libertatea, nici anulu n'au trecutu, sî pre noi ne-au luatu la procesu contele Michailu Toldolochi sub cuventu ca suntemu curialisti, dupa aceea ne-a numitu premandasi, sî au sî aratatu contracte false, subscrise de ómeni straini fâra caracteru, care noi tóte le-amu documentatu a fi false sî nelegiuite. Astadi ne paresce ca siedemu pre locu secuiescu (seculica haereditas), sî ca atari nu suntemu slobozi. —

In tómn'a anului 1849 dupa incetarea revolutîunei, ni s'a sequestratu tóte bucatele prin deregatori'a din Muras-Vasiarheiu, care numai pre la mijloculu anului 1850 pre lânga mari spese, le-amu pututu recastigá dela inaltulu Gubernu regescu. — In tómn'a anului 1850, din nou ni s'a secuestratu, iérasi bucatele prin dregatori'a din Maros-Vásárheiu, care vadiendu ca cu advocatulu magiaru din M-Vásárheiu Ioann Fekete nu le putemu recastigá, ne-amu tocmitu de advocatu pre prea onoratulu D.omnu I. Onitiu din Sabiiu, prin stâruinti'a cârui multu laudatu Domnu numai dupa unu tempu de 7 ani, le-amu pututu iérasi, pre lânga multe spese, redobandí dela inaltulu Gubernu regescu — sub care tempu, numai singuru bunulu Ddieu ne scie cum amu traitu sî câte amu avutu de a suferí; de vreme ce, locurile nóstre le ara sî lucra curtea, sî bucatele tóte le duce in curte — sî dupa ce dela regesculu Gubernu le-amu dobanditu, cu dregatoriele din M. Vásárheiu n'amu pututu merge la nimic'a, cá sa le capetâmu tóte, pentru ca inca sî astadi avemu la contele Michailu Toldolachi, mai multu de o mie fiorini monet'a conv., la cari acum le-a sî perdutu urm'a.

Aicea ve facemu cunoscutu sî aceea pré onor. Dlo Redactoru, ca candu amu recastigatu bucatele dela reg. Gubernu le-amu recastigatu asiá, ca locurile semanate sî lucrate gat'a, sa ni le deie inapoi, dupa cum le-au fostu luatu dela noi; insa candu amu mersu sa secerâmu granele, au esîtu cu contele nisce amploiati, dela deregatori'a din M. Vasiarheiu cu gendarmi sî pre toti ne-a prinsu, sî dusu in curte, sî ne-au batutu (Cine? Red.) fórte tiranesce, din care bataie 4 insi au sî muritu (??!), dupa aceea ne-a legatu cu funele pre toti intr'unu rendu sî ne-a dusu in M. Vasarheiu in temnitia, ne-au tînutu acolo tóta vér'a, pâna ce au culesu Contele Michailu Toldolochi tóte bucatele sî le-au caratu in curte, sî asiá locurile dupa siepte ani le-amu capatatu góle eara nu cum le-au fostu luatu dela noi. In vér'a an. 1866 din nou ni s'a secvestratu earasi bucatele fâcute in cele 3 pârti de hotaru numitu : Canta-Berecu, Boroslo, care earasi dupa multe spese prin staruinti'a Prea on. d. Dr. Ioanne Ratiu din Turd'a alu 3-lea adv. alu nostru s'au pututu desface prin telegrafare, dupa cum arata mai pre largu „Gaz. Trans.“ nr. 52 1866. In tómn'a trecuta ni s'au biciuluitu sî improtocolatu totu ce avemu, boi, oi, porci, cucuruzu, grau, masa, patu, perini etc., cu unu cuventu totu ce avemu in casa sî afara; acum numai singuru atotuputintele Ddieu scie ce va mai fi cu noi, fiindca inca nu ne e iertatu a ne folosí cu nimic'a. —

Acestea facendu-vi-le cunoscutu Pré onor. Dle Redactoru! ve rugâmu cu tóta umilinti'a a le primì in multu st. dîuariu „Telegrafulu Romanu“ sî a le dá publicului spre cetire câtu mai curendu, cá sa vada multu vrednicii nostri Domni deputati români, trist'a stare in care ne aflâmu noi românii din comun'a Nyaradszentbenedek, toti romani de confesstunea greco-orientala (numai 4 magiaro-secui suntu in procesu cu noi) toti iobagi adeverati din mosii sî stramosii nostri, sî nici odata nu ne-amu schimbatu la altu Domnu; pre cari-i rugâmu cu tóta umilinti'a, cá ajutandu-le atotuputintele Dumnedieu a se aduná la dieta, câtu mai in graba sa redice cuventu spre a ne aperá, sî spre a se decide vre-o judecata finala; câci altcum suntemu la usi'a perirei — astadi numai abiá putemu purtá procesu vre-o câti-va insi, câci partea cea mai mare au saracitu, câtu abiá santu harnici a traí de pre o dî pre alta, sî de vomu remanea numai doi trei insi inca vomu purtá procesu pentru toti, cá sa aratâmu ca noi avemu dreptu, pre lânga care remanemu

Ai prea onoratu DTale fórte umiliti servi

George Hesfaleanu, Nicolau Popp.

In numele celoralati 28, George Szent Györgyi sî I. Hamban.

Principatele române unite.

Publicâmu urmatórele din „Gazet'a de Iasi“ cari ne da óresi care idea despre starea lucrului cu evreii, carea produse atât'a sgomotu in dîuaristica :

Iassi 18 Maiu 1867

Ordinele venite dela centrulu guvernamentului din Bucuresci, au fâcutu sa se puna o stavila, mesuriloru arbitrarie, cu care se venau sub cuventulu de vagabondagiu, sume de israeliti. Comissiunile instituite de primarie sî comisarii estraordinari s'au disolvatu, dupa câtu audîmu, sî a remasu cá ministeriulu publicu, se ea legalminte sî constitutiunalminte, mesuri pentru inlaturarea vagabondagiloru din Iassi. Cu acésta ocasiune, ne permitemu a atrage atentîunea autoritâtiloru ausiliarie a procurorului asupr'a multîmei de cersîtori straini care umplu stradele, supera trecatorii sî la ocasiune, iéu de pomana ori-ce le cade sub mâna, fâra o invoire prea-

---

rui poporu. Unele obiecte insa fiindu prin dimensiunile loru, anevoie de asiediatu in intrulu palatului, s'a hotaritu a se asiediá in pârcu dimpreuna cu animalele, arbori, florile sî altele.

Adoptandu-se dara cábasea a clasificatîunei productelorv, trebuintielele omului, s'a pututu in urma impartî tóte productele industriei omului in diece grupe séu despartiri mari sî care suntu :

1-a Grupa. Operile de arta.
2-a — Materialu sî aplicatîune a arteloru liberale.
3-a — Mobile sî alte objecte destinate pentru locuintie.
4-a — Vestminte sî alte objecte purtate de omu.
5-a — Producte brute ale industrieloru estractive la deosebite graduri de elaboratîune.
6-a — Instrumente sî procedâri ale arteloru usuale.
7-a — Alimente (naturale séu conservate) la deosebite graduri de elaboratîune sî de fertura.
8-a — Producte vii sî specimene de stabilimente ale agriculturei.
8-a — Producte vii sî specimente de stabilimente ale orticulturei.
10-a — Objecte espuse mai cu séma in vedere de a ameliorá conditîunele fisice sî morale ale populatîuniloru.

Astfelu tóte productele se voru impartî in palatu sî in parcu, in aceste diece grupe. Aruncandu-ne ochii pe planu vomu vedea mai bine cum s'au asiediatu aceste grupe : Astfelu gasimu in centru gradin'a, care este incungiurata de unu porticu, neinsemnatu pe acestu planu; de acolo vedemu galeriele dela I—VII; in parcu grupele VIII sî IX, agriculturei sî orticulturei.

Cá sa ne putemn insa face o idea mai lamurita despre cele aratate, sa punemu planulu dinainte sî sa esaminâmu repede fia-care grupa.

Lucru naturalu, trebuie sa intrâmu pre pórt'a cea mare, insemnata pre planu intrarea principala. intrandu dâmu intr'unu vestibilu care are o largime de 15 metre, o largime de 105, sî o inaltîme de 25 metre. La drépt'a vedemu productele sectîunei francese sî la stâng'a productele sectiunei englese. Astfeliu petrundemu pâna in centrulu palatului pintre productele celoru dóue mai mari puteri ale globului, cele care mergu in capulu civilisatîunei. Frumosu sî admirabilu spectacolu de a vedea luptandu-se, fatia, in fatia, insa luptandu-se pacinicu, acele dóue mari natîuni care pâna mai de unedîle nu puteau sa se vadia. Interesele cele mari de civilisatîune; rolulu ce le-a datu Provedinti'a a jucá in desvoltarea progresului omenirei, le face sa se apropie cu fratie.

Mergendu prin acestu vestibulu ajungemu la acelu porticu care incungiura gradin'a centrala sî.

In acestu porticu, destinatu pentru a contîné productele care caracteriséza deosebitele epoce ale istoriei travaliului, se voru asiediá scule, arme, instrumente lucrate, ornamente sculptate, desemnuri din cele mai vechi, astfelu cá sa póta visitatorii avea inainte-le unu tablou alu industriei primitive. Acésta galeria archeologica va permite fia-cârui'a, sa studieze, care erau instrumentele sî productele intrebuintiate de câtra ómeni in tempii ante-istorici; sî astfelu fia-care va putea compará industri'a celoru d'antâiu ómeni cu aceea de astadi. Idea marétia, déca a fostu vre-un'a, care va dovedí ca lumea nu are a regretá acei tempi necunoscuti de fericire.

(Va urmá.)

labila a proprietariloru respectivi; adeverati vagabundî, fâra meseria sî capatuiu! Apoi câtu privesce nevolnicii locuitori din comuna, luatau consiliulu comunalu, vre-o mesura pentru stabilirea loru in vre-unu ospiciu, pentru a nu fi siliti sa umble cersîndu pre strade?

Escese contr'a evreiloru sî a proprietâtiloru loru se intempla totusi in tóte dîlele, aici li se sferma ferestrile, colea se maltratéza individî de acestu ritu. Triste efecte a unei stâri de lucruri ilegale, care a inversiunatu sî astadi passiunile, póte cu o precugetare culpabila!

S'a lâtîtu de câte-va dîle vuetulu despre o schimbare certa séu celu putînu probabila, de ministeriu. Dupa aceste vuete, fâra nici unu temeiu pâna acum, D. Michailu Cogalniceanu aru fi chiamatu a formá noulu cabinetu. Afara ca nu esista nici unu indiciu care aru puté sa dea macaru umbr'a unui temeiu pentru asemenea vuete, nu credemu sa se faca vre-o schimbare in guvernamentu, fâr a se convocá puterile legiuitóre din a câror'a majoritate trebue sa se compuna guvernamentulu, déca este menitu la vre-o stabilitate.

In Iasi a aparutu o nóua fóia intitulata „Dreptatea“ fóea intereseloru poporului, din nr. antâiu alu acestei foi, vedemu ca ea si propune a provocá strense legaturi intre negutiatorii romani sî chiaru intre ori ce romani pentru a face o concurentia ucidiatóre strainiloru sî mai alesu evreiloru. Scopulu foiei dara este laudabilu sî-i dorimu bunu succesu, mai alesu ca stilulu seu, de-sî cam popularu in espresiuni, este moderatu sî mesurele ce le propunu rationali sî serióse. Asupr'a ideei unei bance pentru inlesnirea comerciului micu, banca ce s'aru instituí cu capitalu indigenu micu, vomu revení sî noi cu discutiunea. Déca propunerea „dreptâtiei“ aru ajunge a se realisá aru fi o buna lectiune data de speculanti mici speculantiloru mari, de proprietari mici proprietariloru mari, sî totu de odata o dovada ca civilisatîunea incepe a se latî in clasele mai putînu avute ale societâtiei romane, sî bun'a vointia sî bun'a credintia n'au disparutu de pe pamentulu patriei. „Gaz. de Iasi“

Prin decretu domnescu din 10 Maiu suntu numite urmatórele persóne pentru cancelari'a comitetului insarcinatu cu vinderea unei pârti din domenele Statului: D. Michailu Curm'a, secretaru, Simeonu Paladi, comptabilu, Ioan Vlachide sî Ioann Busnea, redactori sî controlori. Andreiu Dimitrescu, archivaru, George Banu, registratoru, Gregorie Trandafirescu, L. Paveleanu, copisti. Retributîunele acestoru posturi voru fi cele fixate prin jurnalulu comitetului, incuviintiatu de consiliulu ministriloru sî aprobatu de M. Sea. Pentru remunerarea personalului sî cheltuelile cancelarei acelui comitetu, pâna la finele anului, se deschide unu creditu de lei 44,000 din § estraordinaru prevediutu in bugetu.

Cu ocasiunea serbârei de 10 Maiu M. S. Domnitoriulu a graciatu pe 25 condamnati din penitenciarulu Bucovetiu, sî au redusu osend'a a 20 condamnati din acelasi penitenciaru.

Ministeriulu finantieloru publica ca dela 15 Maiu curentu sî pâna la 1 Iuliu venitoru candu urméza a se face unu tarifu generalu de valvârile tuturoru moneteloru straine a decisu cá in operatîunele vamale sa se calculeze valórea florenului austriacu pe 5 lei sî parale 30.

Ministeriulu trebiloru straine publica ca D. L. I. Czapcay, acreditatu de guvernulu Stateloru unite ale Americei in cualitate de consulu sî agentu diplomaticu in Romani'a, a intratu in esercitiulu functîuniloru sele la 15 Maiu st. n. dupa-ce a presentatu Mariei Sele principelui Domnitoriu scrisorile sele de credintia. Dreptu care tóte autoritâtile respective voru binevoí a-lu recunósce in asemenea cualitate.

Dlu Balacénu care a fostu pâna acum'a agentu diplomaticu la Parisu si-au datu demisiune, se dîce ca acestu postu este reservatu dlui Mavrogheni. Insa dupa cum se pretinde Dlu Mavrogheni nu s'a pronunciatu inca definitivu, déca va primí a fi representantu diplomaticu la Parisu. „I. R.“

Varietâti.

⁂ Esc. Sea Comiss. reg. a sositu dejá din caletori'a sea prin tiéra la Clusiu sî va pleca câtu mai ingraba la Pest'a spre a fi de fatia la incoronare.

⁂ Il. Ș. DD. consil. ministerialu Ioann cav. de Aldulеanu, dep. Alesandru Lazaru sî Alesandru Bohatielu suntu dejá la Pest'a.

⁂ Podulu Blasiului cetimu sî audîmu ca aru fi arsu in dîu'a candu Comissariulu reg. avé sa tréca preste Ternava in Blasiu sî dupa alte versiuni, candu erá sa reintórca. Din totu ce se aude podulu nu a arsu, dara nisce paie sî gunóie lânga podu, ceea-ce cu podulu acest'a s'a intemplatu sî de alte ori.

⁂ Din isvóre sigure se spune, ca in scurtu se voru denumí comiti supremi sî se voru restaurá comitatele.

⁂ Comitetulu din comit. Zarandului se dîce ca a decisu limb'a romana de oficiósa. Dîuarele magiare suntu fórte iritate de impregiurarea acést'a.

⁂ „Salvarea Austriei“ e titlulu unei brosiure nemtiesci, in care intre altele gasimu aceste cuvinte vechi: „Dualismulu nu se póte efeptuí. Nici cu octroiare nu se voru puté infiintiá cele dóue corpuri representative. Dincolo de Lait'a croatii, serbii, slovacii, russinii, romanii sî sasii, dincóce polecii, russinii, cechii sî slovenii se voru opune centralisatîunei duple.“ — In interesulu adeverului trebuie sa mai adaugemu, ca totu acea brosiura pre românii din monarchi'a austriaca ii imparte in trei pârti sî adeca: o parte in Transilvani'a, alt'a un Ungari'a sî alt'a o da Galitiei.

⁂ (Statistic'a tieriloru corónei St. Stefanu) Academi'a ung. de sciintie au edatu statistica cunoscutului statisticu Alecsiu Fenyes in carea spune ca in teritoriulu corónei St. Stefanu suntu: 6.188,145 magiari, 2.247,263 români, 1.510,768 slovaci, 1.270,590 croati, 1.219,718 nemti, 1.002,040 serbi, 391,458 ruteni, 288,467 slavoni, 56,926 siochezi (?), 44,707 vendi, 31,170 italiani, 12,048 bulgari sî 1886 clementini (??).

⁂ Auto=da=fé. In 28 Maiu arsera nisce juristi in o gradina in Pest'a unu numeru din dîuariulu „1848“, in carele Pulszky respunde la epistol'a deschisa a lu Kossuth. Unulu dintre junii juristi a tînutu cu ocasiunea acést'a sî o cuventare fulminanta contr'a lui Pulszky. (sî „Pesti Napló“ inca fu arsu).

⁂ Album de multiamita. Prin placate tiparite unu cetatianu academicu (studentu) dela universitatea din Pest'a face, dupa cum spune „M. U.“ unu apelu câtra colegii sei, cá acesti'a sa si esprime multiamit'a loru prin unu „Album“ aceloru deputati din stâng'a casei, cari s'au luptatu pentru recastigarea drepturiloru din 1848 pâna unde a fostu cu putintia. Spre punerea in lucrare a acestei idei provóca pre academici sa se adune in 29 Maiu in cafenéu'a Fillinger, insa rectorulu universitâtiei oprì acést'a.

⁂ Comitatulu Clusiului sî Scaunulu Ciucului inca n'au tramisu banderii la incoronare sî se pare ca nici nu voru tramite, pentruca nu suntu bani sî atâtu comitatulu respectivu câtu sî scaunulu (Ciucului) inca nu suntu reconstituite.

⁂ Unu modelu de alegere s'a intemplatu in Ungh. Dupa cum spune „Hon“ partid'a remasa in minoritate irupse sér'a in localulu unde se facea alegerea, a stinsu luminele sî a ruptu protocolulu alegerei.

⁂ In apropierea Orestiei s'a intemplatu unu focu sî mai tardîu unu omoru fâra de a se aflá pâna adi ca cine a fostu faptuitorii.

⁂ Publicatiune. Din impregiurâri neprevediute neputandu-se tîné adunarea generala a societatei române de lectura publicata pe 3/15 Maiu a. c. comitetulu subscrisu a decisu, cá aceea sa se tîna in 20 Iuniu a. c. la care se invita prin acést' cu tóta onórea toti p. t. membri ai societâtiei cestionate.

Din siedinti'a comitetului societatei rom. de lectura tînuta la Clusiu in 25 Maiu 1867.

⁂ Mosaice sî alte lucruri de bronzu dela romanii antici, aflate in ruinele Ulpiei traiane in comitatulu Unedórei, trecu de anticuitâti ungurescі la espositîunea universala din Parisu.

⁂ In Clusiu au arsu in 29 Maiu 4 edificii si mai multe cladiri economice. Foculu fostu in Középutza fu dusu insa sî in strad'a lupului, unde mai arse o siura sî unu grajdu; in cestu din urma sî unu vitielu.

⁂ Grandina sî furtuna nemai vediuta la Cernauti in Bucovin'a in 24 Maiu n. Pre la 2 óre dupa amédi se scrie, ca incepù a se intunecá orizonulu. Fulgerile incepura a sierpuí in aeru. Tunetele se urmau cu unu sgomotu neubicinuitu sî curendu dupa aceste urmà o versatura formala de grandina de marimea oului, mai fâra picu de plóia. Mai multi arbori fura despicati de fulgeri eara o casa se aprinse. Grandin'a a datu josu tóte pómele, cari abiá legasera, asemenea frundiele sî au ruptu rami, incâtu unele pârti intregi infatîsiéza regiuni de iérna. Se intielege ca celelalte inca suntu esterminate. Ap'a inca cerù mari jertfe sî adeca se inecara 5 ómeni, 60 de animale domestice, se ruinara 2 mori, 16 edificii de locuintia sî de economia, 24 poduri mai mari sî mai mici, o parte din cladirile drumului de feru. Comandantului companiei de focu (pompieriloru) sî portariului dela drumulu de feru li succesera a scapá nóue persóne dela mórte.

⁂ Sciri de pace. J. de Parisu aude, ca Maresialulu francesu Niel a primitu ordinu, a reduce regimentele de artileria la efectivulu de pace.

⁂ Néua a cadiutu in Berlinu in 23 Maiu intre 7—8 sér'a.

Nr. 20—3 CONCURSU.

1. Pentru ocuparea statîunei invetiatoresci din Comun'a Chizeteu, inzestratu cu emolumintele anuale de 147 f. v. a. 30 chible de grâu, 30 chible de cucuruzu, 50 p. de sare, 100 p. de clisa, 25 p. de lumini, 12 stangeni de lemne, 4 jugere de livada, 1 jugeru de gradina sî cortelu liberu.

2. Pentru ocuparea statîunei invetiatoresci din Comun'a Cludov'a, (ori Cladov'a R.) cu emoluminte anuale de 84 fl. v. a. 12 chible de grâu, 20 chible de cucuruzu, 100 p. de sare, 100 p. de clisa, 15 p. de lumini, 10 stangeni de lemne, 3 jugere de gradina, sî cortelu liberu

se deschide concursu pentru aceste dóue statîuni, pâna in patru septemâni dela antâi'a publicare in acésta fóia, pâna candu doritorii de a ocupá aceste statîuni, suntu avisati a-si substerne recursurile sale instruate cu documentele prescrise — sî adresate câtra venerabilulu consistoriu gr. or. Aradanu— ale tramite subscrisului, pâna la prefiptulu terminu. Belintiu, 5 Maiu 1867.

Constantinu Gruiciu m. p.
Protopresb. sî Inspect. scolariu.

Nr. 23—1 EDICTU.

Ioann Prodanu din Poiana, in Scaunulu Mercurei, care de doi ani, cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea sotîa Mari'a Nicolae Oancea, totu de acolo, au pribegitu in in lume, prin acést'a se provóca, ca in terminu de unu anu de dîle dela datulu de fatia, sa se presentedie naintea subscrisului Foru matrimonialu, câci la din contra se va decide procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a lui la intielesulu SȘ. Canóne ale bisericei nóstre greco-resar. Sabîiu 1-a Maiu 1867.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu Mercurei
Petru Badila, Protopopu

Nr. 24—1 **Edictu.**

George Cotiofana din comun'a Avrigu in Scaunulu Sabîiului, care mai multu de unu anu, cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea sotîa Mari'a Murarelu, totu de acolo, au pribegitu in lume, prin acést'a se provóca, cá in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu de fatia sa se presentedie naintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra, se va decide procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a lui la intielesulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr. resaritene.

Sabiiu 23 Maiu 1867.

Scaunulu Protopopescu gr. res. alu Tract.
Sabiiului alu 2-lea.
Ioann Panoviciu.
Protopopu.

Nr. 22—1 **Edictu**

Ioanu Marin'a (Antonie Pascu) din Comun'a Siugagu Cerculu Vintiu de josu, carele mai bine be 9. ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotia Mari'a Constantinu Chîrstea din Sin'a, fâra cá se se scie loculu petrecerei lui; se provóca prin acést'a cá in restempu de 6 luni de dîle dela datulu de fatia sa se presentedie naintea subsemnatului foru protopresbiterale, câci la din contra procesulu matrimoniale asupra-i pornitu se va decide sî in absenti'a densului amesuratu SS. canóne ale bisericei nóstre dreptcredinciόse.

Forulu protopresbiterale gr. or.
Sabesiu in 22 Maiu 1867.
I. Tipeiu Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 43. ANULU XV.

Sabiiu, in 28 Maiu (9 Iuniu) 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a sî Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe $\frac{1}{2}$ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu $5\frac{1}{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu $3\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Sabiiu, 27 Maiu.

Din caus'a festivitâtiei incoronârei Maj. Sele Imperatului cá Rege apostolicu alu Ungariei se celebrà sub pontificarea Pré on. P. Protopopu sî Directorulu Seminariului gr. or. de aici I. Hanni'a, de mai multi preoti sant'a Liturgia, la care ocasiune se cetì rugaciune din genunchi pentru indelung'a sî fericit'a sanetate a Majestâtiei Sele, chorulu a contribuitu multu la infrumsetiarea serbatórei esecutandu forte bine tóta Liturgi'a sî in fine imnulu imperatescu.

Eveneminte politice.

Sabiiu 27 Maiu.

In diet'a Ungariei siedinti'a din 2 Iuniu se asternu actele cele momentóse recerute la incoronarea regiloru Ungariei constatatóre din diplom'a inaugurala, formul'a de juramentu sî legea despre abdîcerea de tronu (vedi sî la rubr. Din Pest'a). Actele aceste venite inaintea casei deputatîloru in 3 Iuniu cá proiecte sî primite in 4 Iuniu de concluse, suna :

Diplom'a inaugurala

Noi **Franciscu Iosifu** etc. etc. cá Rege apostolicu alu Ungariei sî tieriloru tînatóre de dens'a, predâmu memoriei prin diplom'a nóstra inaugurala de fatia, ca : Dupa-ce Domnulu atotu serenissimu, carele au domnitu gloriosu Ferdinandu I, Imperatulu Austriei, cá Rege alu Ungariei alu cincilea cu acestu nume, Unchiulu Nostru adencu veneratu sî iubitu, prin documentulu de abdicatiune datu dela sine inca in 2 Decembre 1848 in Olmütz, a abdisu solemnu de corón'a de Imperatu austriacu, precum sî de corónele celorulalte tieri aflatóre sub domni'a sea; dupa-ce mai departe Serenissimulu Domnu Archiduce c. r. Franciscu Carolu, Parintele Nostru adencu veneratu sî ferbinte iubitu, cârui dupa ordinea de ereditare s'a cuvenitu successiunéa tronului, la aceeasi ocasiune a dechiaratu cu asemenea solemnitate resemnarea sea : — asiá dupa ordinea de ereditare statorita prin art. de lege I sî II din 1723 successiunea tronului regescu in Ungari'a sî tierile tînatóre de ea a trecutu la noi, cá erede indreptatîtu dupa lege. Noi amu sî primitu regimulu, insa pentru pedeci ponderóse intrate la mijlocu nu amu pututu sa Ne incoronâmu, cá Rege alu Ungariei sî tieriloru tînatóre de ea in restempulu aretatu in art. de lege III. din an. 1791. Chiamandu Noi mai tardîu dieta in 1861 pentru incoronarea Nóstra, amu asternutu dietei amintitele documente de abdîcere ale Majestatei Sele Imperatului sî Regelui, a Unchiului Nostru adencu veneratu sî In. Sele c. r. a Domnului Archiduce Franciscu, a Parintelui Nostru cu pietate fiésca iubitu ; incoronarea Nóstra insa din impregiurâri sî greutâti suversante nici atunci nu s'a pututu duce in indeplinire.

2. De aceea amu chiamatu de nou pre Decembre 1865 in liber'a cetate reg. Pest'a diet'a presenta spre inauguratîunea Nóstra regésca sî incoronare sî amu deschisu sî condusu neincetatu in persón'a nóstra préinalta acésta dietá. Dupa consultâri mai indelungate Ni-a succesu, spre bucuri'a animei Nóstre parintesci, prin restituirea constitutîunei, a inlaturá tóte greutâtîle, din a câroru causa s'a amanatu pâna acum regésc'a Nóstra inauguratîune sî incoronare.

3. Acele temeri insa, cari diet'a din 1861, cu privire la documentele de abdicatîune din partea Maj. S. Dlui Imperatu sî Rege Ferdinandu V, a Unchiului Nostru adencu veneratu sî iubitu sî In. Sele c. r. a Dlui Archiduce Franciscu Carolu, a Parintelui Nostru cu pietate fiésca iubitu, Ni le-au substernutu in repetîte adrese, le-au rasipitu dechiaratîunea ministeriului Nostru respunsabilu, data in diet'a de fatia in numele Nostru, in carea acel'a pré inaltulu Nostru consimtiementu lu esplica intr'acolo, ca din defectele formall ale amintiteloru abdîcatiuni sa nu se deduca urmâri vatematóre pentru autonomi'a sî independinti'a tierei sî ca de ací inainte actulu abdîcerei de tronu sa se faca prin deosebita amintire de Ungari'a sî cu insciintiarea acestei'a sî pre lânga invoirea sea constitutîunala— sî ca in privinti'a acést'a spre asigurarea drepturiloru tierei, dupa incoronarea solemna sa se faca o lege propria.

4. Magnatii sî representantii tierei, luandu in consideratîune ordinarea legiloru patriotice, dorescu in intielesulu acelor'a, cá Noi sa Ne incoronâmu cá eredele legitimu sî adeveratu alu corónei sî tronului Ungariei sî tieriloru tînatóre, de aceea cu supunere omagiala s'au intorsu câtra Noi sî Ne-au rugatu supusu, sa ne indurâmu a primí gratiosu in diplom'a, ce e de a se dá amesuratu legiloru tierei la tóta intemplarea inainte de norocós'a nóstra incoronare, spre asecurarea drepturiloru tierei punctele de mai josu sî cele cuprinse in trensele, a le aprobá sî intârí cu puterea Nóstra regala sî a le observá Noi insîne gratîosu, precum sî a face sa le observe sî altii. Cuprinsulu acestoru puncte e :

5. Vomu tîné sântu sî nevatematu sî prin puterea nóstra regala vomu face sa tîna sî altii regésc'a successiune ereditaria de tronu, statorita in articulii de lege I sî II din 1723 ; ducerea in indeplinire a incoronârei in intelesulu articuliloru de lege din 1723 ; constitutîunea Ungariei sî a tieriloru tînatóre de ea legal'a ei independintia libertate sî intregitate teritoriala. Vomu padî cu santienia sî strinsu sî prin puterea Nóstra regala vomu face sî pre altii sa se padiésca libertâtîle ce sustau legalminte, privilegiele, legalele vechi obiceiuri ale Ungariei sî tieriloru tînatóre de ea sî legile aduse pre calea dietei sî sanctîunate de gloriosii nostri antecessori, de incoronatii regi ai Ungariei, precum sî acele legi ce se voru aduce de ací inainte prin dieta sî se voru sanctiuná de noi cá rege incoronatu ungurescu sî adeca in tóte punctele, articulii sî clauselele, dupa cum se va statorí intielesulu sî esercitarea acelor'a prin consensulu comunu alu Regelui sî dietei ; facendu-se esceptiune cu acele clausule radicate ale legei lui Andrea II de odinióra dela anulu 1222, care se incepe asiá : „Quodsi vero Nos“ pâna la cuvintele : „in perpetuum facultatem.“ Spre asecurarea tuturoru acestor'a va serví sî acelu juramentu regescu, carele Noi la ocasiunea incoronârei Nóstre, lu vomu depune pre cuprinsulu diplomei Nóstre regesci de fatia, punendu de base testulu juramentului, regescu a antecesorelui Nostru gloriosu Ferdinandu I.

6. Sant'a coróna a tierei amesuratu indatinârei vechi legali a locuitoriloru tierei sî legiloru patriei o vomu pastrá pururea in tiéra, incrediendu-o veghiârei de persóne lumene, alese din sinulu ei (tierei) sî insarcinate cu acést'a, fâra respectu la diferintia de religiune.

7. Tóte pârtîle acele sî provinciele Ungariei sî tieriloru tînatóre de ea, cari suntu dejá recastigate, sî acele, cari cu ajutoriulu lui Ddieu inca se voru recastigá, in intielesulu juramentului Nostru de incoronare le vomu re'mpreuná cu numitulu regatu sî tierile tînatóre de densulu.

8. La intemplarea, de carea grati'a lui Ddieu sa ne feréscа— candu aru urmá stingerea urmatomei archiduciloru austriaci de ambe sessurile, prin mórtea descendentîloru Imperatîloru sî regiloru ungaresci : antâiu a strabunulu Nostru de gloriósa memorîa Carolu IV respective alu III. apoi odinióra Iosifu I sî in fine Leopoldu I; atunci prerogativ'a alegerei de Rege sî incoronare revine, dupa prescrisulu articuliloru de lege I sî II din 1723, iéra la Ungari'a sî tierile tînatóre de dens'a sî remane la aceste tieri dupa obiceiurile loru vechi nevatemate in valórea sî fiinti'a loru de odinióra.

9. Precum acést'a se cuprinde susu in punctulu 1, de cate-ori va fi in venitoriu de a se duce in indeplinire prin dieta o astfelu de incoronare, eredii sî urmatorii Nostri, regii ereditari incoronandu, voru fi indatorati a face sa precéda prîmirea asecurâriloru cuprinsa in diplom'a acést'a sî a face juramentu pre ele.

10. Primindu Noi gratiosu asiá dara rugarea de mai susu a dietei, recunóscemu din gratiós'a aplecare a animei nóstre parintesci tóte punctele incise mai susu sî ce e cuprinsu intr'ensele singuraticu sî preste totu de dreptu sî Nóua acceptabilu sî Ne alaturâmu la densele cu consimtiementulu Nostru gratiosu, promitendu sî asigurandu cu cuventulu nostru regescu Ungariei sî tieriloru tînatóre de ea, ca tóte cele premerse le vomu observá atâtu Noi, câtu vomu face cá acele se fia observate de toti supusii nostri de ori ce rangu sî stare, asiá dupa cum le primimu, le incuviintiâmu sî le intarimu prin acésta diploma a nóstra de fatia.

11. Spre incredintiarea sî asecurarea acestei'a amu subscrisu cu propria Nóstra mâna diplom'a acést'a sî o amu intâritu prin aternarea sigilului Nostru regescu. Datu etc.

Formul'a juramentului.

Noi **Franciscu Iosifu** I. din grati'a lui Ddieu etc. cá Rege apostolicu sî ereditariu alu Ungariei sî tieriloru tînatóre de ea, jurâmu pre Ddieulu celu viu, Sânt'a fecióra Mari'a sî toti Sântii, ca vomu pastrá Bisericile lui Ddiu, Jurisdictîunile Ungariei sî tieriloru tînatóre de acést'a, locuitorii preotiesci sî lumeni tóte stârile in drepturile, privilegiele, libertâtîle, prerogativele, legile, sî in tóte usurile vechi bune sî de bune tinute. A face dreptate fia-cârui'a a sustîné nevatemate drepturile, constitutîunea independinti'a legala sî intregitatea teritoriala a Ungariei sî tieriloru surori, a observá legile gloriosului Rege Andrea II (cu esceptiunea finei dela articululu 31 a aceloru legi cari se incepu : „Quod si vero Nos“ pâna la cuvintele : „in perpetuum facultatem); a nu instrainá sî a nu angustá marginile Ungariei sî a tieriloru adrecse sî a celoru ce se tînu de aceste tieri sub ori-ce drepturi sî titule, din contra incâtu va fi cu putintia a adauge sî a estinde sî a face totu ce putemu face pentru binele publicu, glori'a sî inmultîrea tieriloru acestor'a ale nóstre pre calea ecuitâtiei. Asiá sa ne ajute Ddieu sî toti sântii sei.

Articulu de lege

despre abdicatiunea de Tronu intemplata la 1848 a Majestâtiei Sele c. r. apostolice Ferdinadu V sî abdîcerea dela dreptulu de successiune a In. Sele c. r. Archiducele Franciscu Carolu.

§ 1. De óre-ce Majestatea Sea cesaro regésca apostolica Ferdinandu V a abdîsu de Tronu,— In. Sea c. r. Archiduce Franciscu Carolu insa in acelasi tempu de successiunea la Tronu,— ce i se cuvenea dupa Majestatea Sea c. r. apostolica Ferdinandu V, in intielesulu art. de lege I sî II dela 1723, aceste dóue abdiceri tiér'a le va inarticulá mai tardîu.

§ 2. De óre-ce insa respectivele documente de abdicatîune, cari se asternuse dietei din 1861, vorbescu in genere sî numai despre imperiulu austriacu sî de tierile tînatóre de acest'a; Ungari'a insa nu e mentiunata deosebi in acele, cá tiéra dupa constitutîunea ei propria de sine statatóre;— de óre-ce mai departe acele documente nici nu s'au impartasîtu dietei spre a fi la tempulu seu desbatute, primite sî inarticulate : diet'a prin acést'a se apera serbatoresce contr'a tuturoru consecuintieloru vatematóre ce s'aru puté derivá de ací fatia cu autonomi'a sî independinti'a Ungariei.

§ 3. Totu odata se statoresce cu privire la viitórea asigurare, ca de ací inainte fia-care abdicatiune de tronu ce aru puté urmá sa se intemple cu intielegerea sî conlucrarea constitutiunala a Ungariei.

Scirile dela 5 Iuniu asigura, ca Majestatea S. a subscrisu diplom'a inaugurala sî ca placate anunciá sambat'a viitóre de dîu'a incoronârei. In 6 Iun. la amédia dî au primitu M. Sea in corpore diet'a intréga cu care ocasiune custodii corónei au depusu juramentulu. — Solii Franciei, Angliei, Spaniei sî Turciei ce se afla la Vien'a suntu acum dela 5 Iuniu in Pést'a. —

Dincolo de Lait'a decurge cu o infocare mare desbaterea asupr'a adreseloru in ambe casele. Spatiulu nu ne iérta a ne oprí la cuventârile fia-cârui dintre deputati, ci dîcemu pre scurtu, ca centralistii cei cerbicosi de odinióra, astadi suntu dualisti pâna dinsusu de urechi. Unu semnu caracteristicu dara sî instructivu pentru multi. Ministrulu presiedinte tînù in 4 Iuniu cea dintâiu cuventare parlamentaria, care e privitu mai unanimu de program'a sea. Aici se intielege ca nu e loculu de a discutá acestu obiectu interesantu sî pentru noi. Dîcemu numai pre scurtu ca cuventarea dlui ministru e in sensu dualisticu —

Primirea Czarului la Parisu fu asiá de pompósa incâtu atrage atentiunea dîuaristicei sî face o multîme de deduceri politice din trens'a (vedî la „Mai nou“). — Regele Prussiei inca a sositu la Parisu dinpreuna cu ministrulu seu Bismark.

Din Itali'a se vorbesce de o incercare a lui Garibaldi asupr'a Romei.

Din orientu ni se pune ca o comissiune européna se va compune sî va cercetá cari suntu durerile Candiei. — Unu corespundinte din Belgradu la Zkft spune ca Turci'a e in adeveru aplecata a incorporá la Serbi'a Bosni'a sî Erzegovin'a.

Revista dîuaristica.

„Hermanstädter Zeitung“ scrie:

Cu privire la positîunea natiunalitâtîloru din Tranni'a póte ca nu va fi ne'nteresantu, déca vomu impartasî urmatóreaa epistola esîta din pén'a emigrantului Danielu Iranyi, carea au aparutu in numerulu 40 alu dîuariului „Magyar Ujság“. Epistol'a suna asiá:

„Câtu este de eftina titul'a de intieleptu, carea si o decreteza unele partite sî organele loru, se póte vedé sî din purtarea, ce o au ín caus'a natiunalitâtîloru atâtu in Austri'a, câtu sî in Ungari'a. Intentîunea mea nu este, cá sa discutu de astadata cestiunea natiunalitâtîloru dupa cum aru meritá sî in intrég'a ei estensiune; eu facu numai observâri la dóua pârti speciale ale ei, incâtu aflu in privinti'a acést'a politic'a presei unguresci defectuósa. — Voiu sa dîcu — cestiunea cechica-moravica sî croata.

„Din cinci pârti ale poporatîunei din Boemi'a trei pârtî suntu cechi sî numai dóua pârti nemti; sî totusi regimulu au sciutu conduce alegerile astu felu, incâtu majoritatea poporatîunei avù in dieta majoritatea. Din care causa ablegatii slavi parasira diet'a turburati sub protestu; pres'a insa fu sî este espusa persecutîuneloru, pentruca s'au intrepusu pentru drepturile natîunei boemice.

„Totu acést'a procedura au urmatu regimulu sî in Moravi'a. Sî ce sa vedi? procederea acést'a necuviinciósa a regimului fu judecata, déca sî nu cu aprobare, totusi celu putînu cu indiferentismu din partea foiloru acelor'a unguresci, cari n'aru intardîá de a condemná asiá ce-va, déca s'aru intemplá nu numai in Ungari'a, ci d. e. in Franci'a séu Spani'a. Au dóra boemii nu au nici unu dreptu pentru independinti'a statului, pentru representatîunea legala sî pentru libertatea de a vorbí, sî dóra incéta dreptulu de a fi demnu de sprijinire, déca se calca de asociatulu nostru sî pe contulu acelor'a, pre cari i tînemu de inamicii interesseloru nóstre?

„In Croatî'a pretinde totu acelasiu regimu cu vatemarea independintiei ablegatîloru, cá membri dietei, cari suntu totu odata amploiati, seu sa spriginésca scopulu regimului séu sa abdîca dela oficiurile loru — sî foile unguresci impartasiescu procederea acést'a arbitraria fâra vre-o observare, ba ele intrelasa sî dupa-ce unu conducatoriu alu partitei, Eppulu Strossmayer fu esilatu, nici actulu acest'a alu tiraniei nu-lu marchésa; din contra i iau in nume de reu Eppului, ca si-au luatu calea câtra Prag'a, sî acolo in locu— de a cercetá bisericele“ — au luatu parte la teatru natîunalu.— Candu luá insa primatele séu AEppulu Bartacovics parte la demonstratîunele natîunale unguresci, atunci foile acestea nu aflau cuvinte, cá sa laude de ajunsu „pre principii bisericesci patriotici.“

„Departe fia de mine, de a voí, cá sa tragu intre ceste dóua afaceri o paralela; insa ilegalitatea, procederea anticonstitutîunala remane totu deun'a un'a sî aceeasi, tocm'a candu póte lucrulu séu persónele, in contr'a câror'a se intrebuintiéza, aru fi demne de o simpathia mai putina. A lucrá altfelu, insémna a fi fâra principiu, insémna o nebunia scurtu vediatóre.

„Nu sciu, succedele-va in Vien'a sî in Agram, a-si ajunge intrunu astfelu de modu arbitrariu tînt'a dorita; insa dupa opiniunea mea aceea e fâra indoéla, cá liniscea, multiamirea animeloru — nu se póte ajunge pre calea acést'a. Déca majoritatea de acum a dietei din Agramu nu e espressiunea loiéla a vointiei natîunei croate, sa se disólve sî natîunea croata sa se provóce a face alte alegeri nóua; acést'a va fi o mesura constitutîunala, o mesura drépta; insa a compilá pe cale artificiósa o majoritate dupa gustulu nostru, acést'a este o intentîune pe câtu de neratiunala, pe atâtu de ilegala. Déca aru succede, atunci aru fi despoiata de autoritatea morala sî opulu (lucrulu) care l'aru creá, nu aru putea avea nici o durata.

„A umblá dupa resultatu séu efectu momentanu: se tîne de siarlatani sî de carpaci; barbatulu de statu se straduesce dupa resultate duravere. Acestea insa nu se potu ajunge astadi, sî cu deosebire in relatîunele de acum fâra prin dreptate.— Onestitatea e, Dnii mei, politic'a cea mai buna sî este bine sî folositoriu a intrebuintiá cuvintele santei scripturi: cá aceea ce nu ne place nóua, sa nu o facemu nici noi altor'a — nunumai in viétia sociala, ci sî in viéti'a publica. A nu esercitá dreptatea acést'a, aru fi cu atât'a mai stricaciosu, incâtu amiculu, pre care ve redîmati voi, mâne póte deveni earasi inimiculu vostru sî sa steia in contr'a vóstra impreuna cu acei'a, pre cari astadi ii apasa in favórea vóstra. Aveti grigia, cá sa nu ve mesure acesti'a atunci cu aceeasi mesura, cu care le mesurati voi loru acum'a.

„Pre candu-mi esprimu opiniunea despre purtarea ómeniloru mei, nu potu, cá sa nu rogu pre fratii nostri din Croatî'a, cá sî ei sa remana cu cererile loru intre marginele dreptâtiei, cá — vrendu sa castige totu — sa nu aduca totu in periculu. Mai bine sa ne facemu noi unii la alti concessiuni, de câtu acelor'a, cari numai atunci facu unele concessiuni, candu se afla instrimtorati sî — indáta ce numai au de lipsa ajutoriulu nostru — ne iau sî strantiele parasite. Sa ne sprijinimu unii pre alti in contr'a regimului austriacu, decâtu sa ne redîmamu pre regimulu austriacu unii contr'a altor'a. In concordia, mâna 'n mâna, putemu castigá totu; in certe unii contr'a altor'a putemu perde sî noi sî voi totu.“—

Din Pest'a.

In siedinti'a dela 1 Iuniu n. se erá pusu la ordinea dîlei raportulu comissiunei pentru elaborarea diplomei inaugurale. Dupa cetirea raportului iéu cuventulu Halász sî Csiky ambii din stâng'a estrema, se silescu a combate validitatea documenteloru ce privesce Ungari'a sî ceru amanarea incoronârei pâna candu se va asterne dietei documentele respective din partea Maj. S. Imp. Ferdinandu sî a I. S. Archiducelui Franc. Carolu.

Col. Tisz'a dîce ca acum nu se mai póte invertí intrebarea pre lânga eruirea, ca incâtu se abate dechiararea fâcuta de ministrulu presiedinte dela conclusulu dietei din 1861, ci pre lânga aceea, ca cum sa se póta garantá atâtu fatia cu trecutulu câtu sî cu viitoriulu drepturlle natîunei. Acést'a insa se va puté numai déca cas'a va redicá la conclusu o propunere a sea, carea sa se astérna

---

FOISIÓRA.

Espositiunea universala dela Parisu din 1867.

(in estrasu din „Aten. Rom.“)

(Urmare.)

Dupa ce amu visitatu acestu porticu, de vomu urmá dela centru spre circumferintia, dâmu mai intâiu preste Galeri'a I, in care suntu asiediate operile de arta. Dupa cum se vede acésta galerie infasiura porticulu. Largimea sea este de 15 metre ($7^1/_2$ stângini). Acésta grupa se imparte in cinci clase, sî anume:

Clas'a 1. Picturi cu olei.
— 2. Deosebite picturi sî desemnuri.
— 3. Sculpturi pe medalii.
— 4. Desemnuri sî medalii de architectura.
— 5. Gravuri sî litografii

Astfeliu dara acésta galerie va cuprinde in cinci despartieturi obiectele ce se tînu de aceste cinci clase. Apucandu pre drumulu circulariu vomu putea studiá starea acestei ramuri de productiune la tóte natîunile globului; vomu putea compará starea picturei la chinezi sî la Belgiani; litografi'a in Franci'a sî Germani'a s. c. l.

Galeri'a II este consacrata pentru materialulu sî aplicatiunile arteloru liberale, are o largime de cinci metre, sî se imparte in urmatórele clase:

Clas'a 6. Producte de imprimerie, sî librarie.
— 7. Obiecte de cartonerie, legaturi de cârti, materialuri pentru pictura sî de desemnu.
— 8. Aplicatiunile desemnului sî ale plasticei la artele usuale.
— 9. Probe sî aparate pentru fotografie.
— 10. Instrumente de musica de totu feliulu.
— 11. Aparate sî instrumente ale artei medicale.
— 12. Instrumente de precissiune sî materialu de invatiementu publicu.
— 13. Charte sî aparate de geografia sî cosmografie.

Dupa-cum se vede din nomenclatur'a claseloru in care este despartîta galeri'a II. intr'ens'a se voru espune mai multu objecte destinate pentru invetiamentu, sî unu invetiamentu mai multu superioru. Câtu are sa castige fia-care din natîunele globului cându voru putea compará deosebitele aparate sî instrumente destinate invetiamentului! Pâna la Espositîunea din 1867, nimeni nu avuse idea cá sa consacreze o anume galeria unoru objecte atâtu de importante cu acelea destinate pentru a luminá sî inavutî inteligenti'a; a trebuitu cá totu Franci'a sa aduca aminte ca mai nainte de tóte, cultur'a inteligentiei trebue sa ne preocupe, câci dens'a este isvoru din care decurgu tóte productîunele omului.

In galeri'a III. intra: Mobilele sî alte objecte destinate pentru locuintie. Acésta grupa se subtu-imparte in clasele urmatóre:

Clas'a 14 Mobile de lucsu.
— 15. Uvrage de tapetieru sî decoratoru.
— 16. Cristaluri, sticlarii de lucsu sî gémuri.
— 17. Porcelane, faiance sî alte olarii de lucsu.
— 18. Tapeturi, tapiserii sî alte tiesaturi pentru mobilare.
— 19. Charthii zugravite.
— 20. Cutitaria.
— 21. Argintaria.
— 22. Bronzuri de arta, Ionta de arta sî objecte de metaluri.
— 23. Orologeria.
— 24. Aparate de incaldîtu sî de luminatu.
— 25. Parfumaria.
— 26. Objecte de Marochinarie, de tabeleteria, sî de cosuraria.

Acésta grupa, un'a din acele mai bogate si mai interesante prin natur'a objecteloru ce cuprindu, ne va dá o idea despre starea mobilârei in lumea intréga; vomu vedé alaturi cu salóne splendide ale Francieiei, Angliei, salónele orientale ale Egiptului sî ale Turciei, acele sofale sî divanuri care predispunu la odichna sî la visare. In acésta galeria voru figurá nenumeratele sî variatele objecte de bronzu, de porcelanu cu care se decóra apartamentele celoru avuti sî aceloru fâra mijlóce: ací vomu vedea alaturi cu acele mai scumpe pendule destinate pentru apartamentele celoru cu mijlóce, modestulu sî originalulu césornicu cu cucu, fabricatu in Padurea négra. Gâtu studiu au sa faca tapetierii sî decoratorii din lume in fati'a unui numeru atâtu de insemnatu de objecte de decoratîunea apartamenteloru. Dupa cum amu mai aretatu acésta galeria va fi o adunatura de salóne din tóte pârtîle lumei; objectele se voru asiediá astfelu cá sa figureze case mobilate.

In galeri'a IV se voru asiediá vestminte sî alte objecte purtate de ómeni, cum sî tiesaturi. Acésta grupa se imparte in clasele urmatóre:

Clas'a 27. Torsaturi sî tiesaturi de bumbacu.

dietei de odata cu diplom'a inaugurala sî carea sa se primésca de toti factorii dietali inca inainte de incoronare sa se sactiuneze. In legea acést'a propusa de cuventatoriu sa se pronuntie respicatu : 1. ca sî M. S. recunósce ca abdîcerea de tronu trebuea sa se faca dupa cum arata adres'a din 1861 sî ca diet'a de acum e liniscita numai pentru ca M. Sea s'a esprimatu ca nu se mai tîne de principiulu rescriptului dela 1861 , dupa care principiu Ungari'a e o provincia a imperiului austriacu sî ca documentele recerute se voru asterne dietei mai târdîu.

2. Diet'a se ingradesce contra tuturoru consecintieloru ce s'aru puté deduce din faptulu de fatia.

2. Diet'a sa determine cum are a se face in viitoriu abdîcerea de tronu nu numai prin o incunosciintiare, ci prin un'a anumita sî prin influinti'a Ungariei.

Bernath se alatura lânga propunerea acést'a.

Madarasz protestéza in contr'a unei dîceri consunatóre cu dechiaratîunea ministeriala pentru ca constitutîunea inca nu e restituita sî ca fâra de restituire complanarea nu póte sa aduca nici unu bine tierei. „Ministeriulu ung. sa inceteze de a sacrificá drepturile Ungariei Imperatului Austriei.“ Aduce apoi elu insusi o propunere , in care cere apriatu, cá sa se astérna dietei deosebitu documentele de abdîcere de tronu conformu adreseloru din 1861, cá diet'a, déca sî mai târdîu sa le póta desbate, inarticulá sî apoi sa se póta aprobá de tiér'a intrég a. Déca nu se primesce propunerea acést'a Madarasz nu póte priví incoronarea de legala.

Böszörményi e de aceeasi parere cu antevorbitoriulu.

Fr. **Pulszky** resuméza activitatea comissiunei dietali sî face urmatórea propunere : „Cas'a sa se pronuntie, ca primesce cu linisce dechiaratîunea ministeriala sî sa insarcineze deputatîunea regnicolara, cá in intielesulu acest'a sa elaboreze diplom'a inaugurala sî pre lânga aceea o lege, carea in intielesulu dechiaratîunei ministeriali sa garanteze drepturile tierei.

Ministr. **Andrássy** arata ca nici regimulu nici majoritatea casei nu a lucratu pâna acum nimic'a spre vatemarea intereseloru tierei , mai departe, ca garantiele ce se ceru din partea unor'a nu voru fi mai mari cá cele fâcute prin dechiaratîunea data de ministeriu.

In fine dupa multe dispute se primesce propunerea lui **Pulszky**. — Dupa acést'a se verificá estrasulu protocolului casei de susu despre afacerile comune care tramitiendu-se casei de susu inapoi siedinti'a se inchide.—

In siedinti'a din 3 Iuniu se predau credentiunalele mai multoru deputati noi alesi, intre cari sî doi ardeleni : Dan. Török sî Iosifu Gull. Dupa acést'a i-si depunu doi mandatele. Bar. Al. Apor preda casei nuntiulu casei de susu despre abdicatîunea M. S. Regelui Ferdinandu sî a I. S Archiducelui Franciscu Carolu. Se preda comissiunei insârcinate cu elaborarea diplomei inaugurale. Pentrucá comissiunea numai decâtu sa se póta consultá asupr'a conclusului venitu din cas'a magnatîloru sî sa-si póta asterne raportulu asupr'a diplomei inaugurale siedinti'a se suspende $^1/_4$ de óra.

Dupa acést'a sa asterne dietei proiectele de diploma inaugurala, de juramentu sî celu privitoriu la abdicatîune. Tóte se cetescu sî se punu pentru dîu'a urmatóre la ordinea dîlei. Raportulu comissiunei cu aclusele se tramitu casei magnatîloru. — La propunerea ministrului de finantie siedinti'a se preface in secreta.

Cas'a **magnatîloru** se ocupa mai intâiu cu constatarea ca in loculu Archieppului **Lonovics**, a Principelai primate sî br. Bella Wenkheim trebuie sa se aléga alti trei membri. Dupa acést'a primesce conclusulu casei dep. privitoriu la inarticularea acteloru de abdîcere , cu care sa insarcineza Bar. Al. Aporu a-lu duce in cas'a deputatîloru.

In dîu'a dela 4 **Iuniu** se tîne o siedintia mestecata de ambe casele pentru alegerea custodiloru corónei. Resultatulu alegerei e din partea casei magnatîloru : conte G. **Károly** sî din partea casei deputatîloru Nicolau **Vay**. Dupa despartîrea caseloru vinu la desbatere actele de lipsa la incoronare, cari se primescu cu putîna desbatere. La cetirea speciala a diplomei inaugurale **Borlea** propune cá la p. 6 in locu de : „fâra respectu la diferinti'a de religiune“ sa se dîca : „fâra etc. sî de natîunalitate.“

Nu se primesce. Celelalte vedi tel. publ. in nr. 42.— Tóte cele de mai susu se primescu sî in cas'a magnatîloru. — Sér'a la 5½ in aceeasi dî se mai aduna cas'a dep. intr'o siedintia, in carea se autentica partea protocolului neautenticatu. Tisza se plange asupr'a casei ca ce nu corespunde concluseloru ei, pentruca asupr'a proiect. de lege privitoriu la inarticularea documentului de abdicatiune inca nu s'a decisu nimic'a; cere sa se discute lucrulu acest'a inca inainte incoronare, Se primesce.

Epistol'a deschisa a lui Ludovicu Kossuth catra Franciscu Deák.

Parisu, 22 Maiu 1867.

„Amice ! Permite-mi acestu cuventu pentru suvenirea acelui trecutu care, in decursulu lungu alu esilârei amare, sub apasarea mare de ingrigirea patriei sî a familiei, mi-a remasu pururea santu.

Noi nu eramu numai ómei de unu principiu , ci sî amici in intielesulu nobilu alu cuventului , in decursulu etatei celei mai frumóse barbatesci, candu amendoi propasiamu intr'o direptiune pe calea detorintiei patriotice.

In presér'a schimbâriloru dela 1848 amendoi veghiamu la drepturile natîunei, candu cá colegi in ministeriu in co'ntielegere comuna amu pretinsu dela curtea sî regimulu din Vien'a ca „nependinti'a,— cuprinsu fiindu aici sî conducerea de sine , nependinte, libera de ori ce influintia streina a afaceriloru finantîale sî de resboiu ,— sa se recunósca in publicu sî sa se dee.“

Sî in urmarea acestei pretensiuni legale in contielegere cu natîunea suntemu otariti , nerevocabilu, sa nu lasâmu pentru ori care pretiu neci câtu e unu firu de peru din autonomi'a natîunei magiare sî se respundemu amicitiei sa-i dâmu repressiune legala.“

Pré curendu sosì momentulu in care trebuì sa alegemu, déca sa indeplinimu otarirea nerevocabila de a dá repressiune legala, séu déca sa primimu , fâra opunere, lovitur'a de mórte pe care volnici'a o destinà pentru viéti'a natîunala sî de statu a patriei nóstre.

Tu, pentruca n'ai avutu incredere in puterea natîunei nóstre, alesesi retragerea.

Eu me puseiu in sîrulu acelor'a cari , incrediendu-se in Ddieu, drepturile loru sî in sine insusi , respunsera atacului neamicalu cu repressiune legala, precum noi dechiarasemu la olalta in numele natîunei.

Acea fóia ce natîunea magiara in urmarea acestei otariri o adause in cartea istoriei,— nu este fâra gloria. Sî de-sî sub apasarea nelegala de arme a unei puteri mari straine a succesu tradârei a sguduí increderea propria a natîunei nóstre sî a-i moiá mân'a prin increderea sguduita— totusi eroismulu cu care natîunea si-a aperatu drepturile sale a fostu admiratu de lume, caderea nemeritata o remunerà cu simpatía, sî revelatîunea gigantica a facultâtiei de viétia a natîunei nóstre — pâna la a cârei succesu a lipsitu numai putîn'a permanentia — in totu casulu a avutu succesulu, ca precum in politic'a puteriloru mari, asiá sî in consentîrea popóreloru natîunea magiara, chiaru dupa caderea ei , va fi numerata intre factorii capaci de viétia sî cari au óre-care destinu, cu cari (factori) istori'a européna in progressulu ei are sa pórte refuéla , se conteze, sî cáror'a logic'a istoriei le promite venitoriu, numai de cum-va ei singuri pe sine cu mâna sinucigatóre nu se voru sterge din sîrulu factoriloru de sine statatori ai istoriei.

Mare invingere este acést'a, amice, pe care a o sacrá , este pecatu ! Sî natîunea care sî intre astfelu de impregiurâri a fostu in stare a-si castigá acésta puselîune , merita celu putînu atât'a ca conducatorii ei, intru aperarea autonomiei sî intru aducerea in validitate drepturiloru ei, sa nu se indoésca despre puterea ei.

— 28. Torsaturi sî tiesaturi de inu ; de canepa, s. c. l.
— 29. Torsaturi sî tiesaturi de lâna daracita.
— 30. Torsaturi sî tiesaturi de lana cadrata.
— 31. Matesarii sî tiesaturi de metase.
— 32. Sialuri.
— 33. Dentele, tuluri, broderii sî pasmanterii, spitiuri.
— 34. Articole de bonetarie sî rufarie, objecte accesorii ale vestminteloru.
— 35. Vestminte pentru ambele secse.
— 36. Giuvaergerie sî bijuteria.
— 37. Arme portative.
— 38. Objecte de caletoria sî campementu (lagaru).
— 39. Jucariere.

Câtu are sa fia de bogata sî variata acésta grupa ! ce efectu au sa produca unele lânga altele costumele tuturoru popóreloru globului ! câtu de interesantu studiu pentru acei'a care se indeletnicescu cu cestiunele de igiena a vestminteloru ! Avemu sa ne facemu idea, acei'a care vomu avea fericire cá sa visitâmu Espositîunea dela 1867, despre relatîunea ce este intre costumu sî clima, intre costumu sî gradulu de civilisatîune, intre costumu sî natîunalitate. In acésta galeria se voru desfasiurá inaintea visitatoriloru productele de postavarie sî de panzaturi din imensele fabrici ale Angliei, Franciei sî ale altoru Staturi.

In galeria V voru figurá Productele (brute séu lucrate) ale industrieloru estractive. Aceste obiecte suntu acele cuprinse in urmatórele clase :

Clas'a 40. Productele esplotatîunei mineloru sî ale metalurgiei.
— 41. Productele esplotatiunei sî industriei forestiere (paduresci).
— 42. Producte ale venatórei , ale pescuitului sî culesului.
— 43. Producte agricole (nealimentarie) lesne de conservatu.
— 44. Producte chimice sî farmaceutice.
— 45. Specimene ale procedâriloru chimici de spalatu, de tinctura, de impressiune sî de pregatitu.
— 46. Teletinuri sî pei.

In acésta galeria se voru vedea atâtea sî atâtea producte minerale dela metalulu celu mai pretiosu, aurulu , pâna la modestulu dara mai folositoriu decâtu aurulu, cârbunele de pétra ; ací se voru vedea mustre de lemne din tóte pâdurile lumei dela ecuatoru pâna unde inceléza vegetatîunea ; ací se voru vedea feliuritele blanarii, pesci din tóte mârile, riurile sî lacurile globului, ací voru stá inaintea visitatoriului multîmea planteloru industriale : inu, cânepa, bumbacu, hameiu, tutunu , rapitia , siusanu , macu, roibüa, postelu s. c. l.; ací se voru vedea variatele producte ale chimiei producte care intr'o jumetate de secolu au schimbatu fati'a industriei omului.

Galeri'a VI este consacrata pentru instrumente sî procedâri ale arteloru usuale. Obiectele ce se voru asiediá in trens'a se cuprinde in urmatórele clase :

Clas'a 47. Materialu sî proceduri pentru esplotatiunea mineloru sî pentru metalurgia.
— 48. Materialu sî procedari ale esplotatîuniloru rurale sî forestiere.
— 49. Scule sî instrumente de venatu, de pescuitu sî de culesu.
— 50. Materialu sî proceduri ale usineloru agricole sî ale industrieloru alimentarii.
— 51. Materialulu arteloru chimice, ale farmiciei sî ale tabacâriei.
— 52. Miscatori, generatori sî aparate mecanice anume adoptate pentru trebuintiele Espositîunei.
— 53. Masîni sî aparate de mecanica generala.
— 54. Masîni-Scule.
— 55. Materialu sî procederi de tiesutu sî de frânghierie (funeria).
— 56. Materialu sî procederi de tiesutu.
— 57. Materialu sî procederi de cusatorie sî confectîunea haineloru.
— 58. Materialu sî procederi pentru fabricatiunea mobileloru sî a locuintieloru.
— 59. Materialu sî procederi ale hârthieriei , ale tincturei sî ale impressiuniloru.
— 60. Masîni, instrumente sî procederi intrebuintiate in deosebite lucrâri.
— 61. Carutiaria sî rotaria.
— 62. Curelaria.
— 63. Materialulu drumuriloru de feru.
— 64. Materialu sî procederi telegrafice.
— 65. Materialu sî procederile geniului civilu lucrâriloru publice sî architecturei.
— 66. Materialu de navigatiune sî scapare din apa.

(Va urmá.)

Precum atunci in momentulu schimbâriloru s'a despartîtu câile nóstre, asiá remasera despartîte sî in decursu lungu de 1ó anì, pâna in dîu'a de astadi.

Eu devenii unu retacitu in lume fâra patria;— Tu capetasi rol'a de conducatoriu incoronata cu onórea natiunei sî increderea majoritâtiei elementeloru decidiatóre. Dara cu acésta rola de conducatoriu primisi totu odata mari obligamete sî respunsabilitate nespusu de mare. Pe câile nostre desbinate punctulu de manecare sî calea nóstra suntu diferite sî mai asiu puté dîce contrarie.

Dara nu poti dîce ca ti-amu statu in cale; nu poti dîce ca amu nisuitu a-ti pune in cale greutâtile tale séu ati confundá calculu teu.

Intre altele sum patriotu, sórtea natiunei mi jace la anima, Sî in urmare acestui interesu acestei detorintie, amu petrecutu neintreruptu, activitatea ta cá cive, sperandu din candu in candu, ingrigitu adesea, cu atentîune totdeun'a — dar amu tacutu.

Acum'a graescu câtra tine, graescu in publicu pentruca vedu— cu o judecata desteptata prin apesarea aniloru sî a suferintieloru, vedu ca natiunea nóstra, aflandu-se in pusetîunea gingasia a abdîce de drepturile ei, aluneca in periculu, mai multu ca periculu, in perire.

Candu cetisemu adresele tale din 1861 cari au reversatu atât'a gloria asupr'a numelui teu, amu cautatu alinare sî amu aflatu in acelu cuventu ca din autonomi'a natîunei sî din drepturile-i constitutîunale, pe cari le-ai adusu inainte nu cu mai putîna barbatîa decâtu intielepciune, nu vei lasá nici pentru ori ce pretiu câtu e unu firu de peru macaru.

(Va urmá.)

Caletori'a Escel. Sele Comissariului reg. prin tiéra.

Sabesiu 30 Maiu.

Astadi furâmu sî noi norocosi a primì pre Esc. Sea Comiss. reg. conte Em. Péchy in mijloculu nostru care intre 10 sî 11 óre inainte amédi petrecutu de mai multi calareti din tóte natîunalitâtîle sî de d. Comite sasescu, ajunse in cetatea nóstra, care erá decorata cu patru stéguri, dóue la cas'a Magistratului politicu sî dóue la a judecatorieloru; dintre acestea patru eráu dóue vinete, ear dóue cu tricoloriulu ungurescu. — Intre sunetele clopoteloru dela bis. lut. sî intre vivate se scoborî Esc. Sea in mijloculu piatiei, sí aici lu bineventà antâiu d. oratoru Marlin in numele cetâtiei cu unu cuventu dupa impregiurâri cam lungu, pe care nu l'amu pututu intielege, pentruca ordinea care s'aru fi cerutu la atari impregiurâri a lipsitu, cá sî candu nu s'aru fi fâcutu cea mai putîna dispositîune in privintî'a acést'a. Din respunsulu inaltului óspe amu aflatu ca vorbirea representantelui comunitâtii n'a contînutu nimic'a deosebitu de vorbirile cari le-amu cetitu ca s'a tînutu in alte cetâti sasesci. Dupa acést'a a vorbitu in numele preotîmei luterane d. Fr. Mauksch; preotulu rom. cat. in limb'a ungurésca, care vorbiri n'au fostu de nici o insemnetate pentru cetitorii nostri, fâra ca fetitieloru dela scólele lut. cari ia umplutu bratiulu Esc. Sele cu buchete de flori, le-a poftitu sa crésca mari sî sa se marite fericite. —

Românii inca n'au remasu indereptu dela acésta featîvitate, inteliginti'a cu preotîme de ambele confessiuni se presentara inaintea Escelentiei Sele, sî prin D. Protopopu Ioann Deacu, care intâiu se rugà de iertare, ca de-sî nu scie perfectu limb'a magiara, pentru a fi bine priceputu va vorbí ungueresce; asiá in acésta limba isî descoperí ca cunoscendu missiunea de insemnatate a Escelentiei Sele in acésta calatoria, care este a cunósce dorintiele diferiteloru natiunalitâti din acésta patria, ei descopere cumca dorintiele sî cererile româniloru suntu dejá cunoscute Majestâtiei Sele, implinirea aceloru dorintie indreptâtîte sî garantate din partea Majestâtiei Sele o ascépta sî dela conlucrarea Escelentiei Sele. La vorbirea acésta scurta respunse Escelenti'a Sea mai multu cá la vorbirile dinainte, sî dîse ca uniunea Transilvaniei cu Ungari'a e fapte complinita, acést'a e vointi'a Majestâtiei Sele, sî ca Escelenti'a Sea va intrebuinti'a mijlóce aspre asupr'a corporatîuniloru séu a persóneloru private, cari va cutediá a agitá in contr'a acestei vointie a Maiestâtiei Sele; in fine ne da invetiatura cá sa fimu ascultatori sî supusi regimului care are cele mai bune intentiuni, a implinì dorintiele natîunei române, incâtu acestea nu stau in contradicere cu legile sanctiunate sî cu intregitatea imperiului. Acestu respunsu neasteptatu a intristatu fórte animele romaniloru din acestu tînutu, insa pentru acést'a sa nu créda cine-va, ca suntemu descuragiati sî nu vomu cutediá a pretinde egal'a indreptatîre, altu ce-va n'amu cerutu, nici nu ceremu; ear déca egal'a indreptatîre, care o ceremu sta in contradîcere cu prerogativele celoralalte natîuni conlocuitóre, la acést'a nu suntemu noi de vina, sî déca pretindemu ce e dreptu credemu ca acést'a e numai conforma spiritului tempului, e conforma promissiuneloru date din partea Majestatei Sele. —

Principatele române unite.

Impartasîmu dupa „Romanulu“ urmatóre:

Esgonirea vagabundiloru din tiera, indata ce a inceputu a se aplicá sî asupr'a Israelitiloru, a fâcutu celu mai mare sgomotu, mai cu séma in afara? Vomu tratá pre largu acésta cestiune sî, pre respunderea celoru cari ne-au silitu, vomu aretá caus'a ascunsa acestei rescóle a opiniunei publice din afara sî din intru. Nu ne-amu grâbitu insa, sî nu ne grâbimu a respunde, fiindu ca voimu, precum amu mai dîsu, sa lasâmu opiniunea publica din launtru sa se lumineze prin fapte mai intâiu, fiindu ca voimu cá provocatorii sa se demasce ei insii.

Monitoriulu, prin citatîuni de acte oficiale a doveditu nu numai ca tóte mesurile luate suntu legale, ci inca ca ele au fostu, de ministri de mai inainte luate sub tóte regimele, sî imparte sub regimele Statului de d. N. Cretiulescu, supt acel'a alu Constitutîunei de dd. Dimitriu sî Ioann Ghic'a. Pentru ce dara atunci au tacutu toti sî acum striga toti, in launtru sî in afara? Vomu aratá in curendu caus'a; pentru astadi redicâmu unu singuru coltiu, in articulu de mai la vale, sub tittulu „Traiésca Franci'a!“ sî reproducemu chiaru ací unu pasagiu din revist'a politica a dîuariului din Iasi Dreptatea dela 16 Maiu.

„In anulu trecutu ministeriulu lui Ioan Ghic'a sî Milica Sturz'a, voindu sa inputîneze numerulu ómeniloru straini oplositi in Bucuresci, au ecspulsatu mai multe sute din acesti'a preste granitiele tierei, numai prin mesuri politienesci. Adunarea sî Senatulu erau deschise, sî nici unu representantu nu s'a scandalisatu, nici unu procuroru nu s'a redicatu sa strige ca justiti'a este infruntata, ca legile suntu calcate; nici unu jurnalu n'au pusu unu cuventu pentru acei ecspulsati, cu tóte ca erau intre ei multi români din Transilvani'a; ba chiaru suntemu siguri ca ministrulu de atunci alu justitiei, d. Cantacuzino, nu a simtîtu in consciinti'a sea nici o remuscare. Ei bine astadi unu altu ministru, Ioann Bratianu, intinde aceleasi mesuri sî asupr'a pârtiei acestei'a a tierei care-i innadusîta de venetici jidani, sî eata ca toti procurorii se redicà in picióre, tóta boerimea, toti stâlpii tierei se supera, tramitu telegrame sî petitîuni la Bucuresci: Chiaru ministrulu justitiei, Cretiulescu, 'intervine dandu contr'a ordine. Intr'unu cuventu societatea s'a miscatu in temeliele sele pentru jidanii vagabundî, cá sî cum esistinti'a Statului aru fi pusa in periculu!

„Noi scimu ca jidanii au unu talismanu fórte puternicu, dara nici odata n'amu crediutu ca puterea acestui talismanu sa ajunga asiá de departe.

„Nu credeamu nici odata cá nóue, cari zacemu aici cá pre unu furnicariu de vipere, sa ni se refuse chiaru dreptulu de a ne aperá de esplótarea jidaniloru.

„Cum! Poporulu românu elu singuru dintre popórele lumei sa fia osanditu de a tînea in spate calicimea jidovésca care navalesce sî incurge aici din tóte coltiurile pamentului, sî se vadia pre fiii sei perindu de fóme?

„Invocati dreptulu sî legalitatea: Dara ce dreptate mai mare esista pre lume, ce dreptu mai sacru decâtu dreptulu de vietia, dreptulu de a traí in ticna in cas'a sea, in comun'a sea sî in tiér'a sea?

„Invocati umanitatea in favórea vagabundîloru jidani; dara cum nu ve vine in minte sa invocati umanitatea sî in favórea asupritiloru români, in favórea poporului românu care se svercolesce in dureri de atâti'a ani? Pentru noi românii sa nu mai fia óre dreptate nici odata?“

Varietâti.

(†) În. Sea Archiduces'a Mathild'a fii'a I. S. Archiducelui Albrechtu, Maresialu sî Comandantele armatei italice din vér'a trecuta, au reposatu dupa mari suferintie in etatea cea mai frumósa, de 18 ani, in 6 Iuniu diminéti'a. Mórtea i s'a trasu din rane de arsura, cari le-a capetatu dupa cum se spune, calcandu pre unu lemnusiu de aprinsu din care vestmintele au luatu focu sî fiindu singura inca sa nu i s'a pututu dá ajutoriulu necessariu. Durerea obidatului Parinte sî a casei intregi este mare sî impartâsita de toti câti avura norocire de a cunósce sî a audî de amabilitatea adormitei. Tóte cercârile mediciloru celoru mai renumiti nu a fostu in stare a mantuí din mân'a mortiei o viétia atâtu de pretiósa. Fia-i tierân'a usióra sî amintirea eterna!

*** Ilustr. Sea Dlu Ioann cavaleru de Alduleanu, dupa cum se scrie din Pest'a la „Kr. Ztg.“, e denumitu de capu (chef) alu sectîunei ardelene in ministeriulu de justitia. Scirea acést'a scimu ca va fi bine primita de toti românii.

Mai nou.

Unu Telegramu din Pest'a de eri spune ca festivitâtile incoronârei se facu; multîme multa de ómeni; infrumsetiarea Pestei abiá se póte descrie; multe porti de triumfu.

Parisu 7 Iuniu. Eri puscà unu polonu teneru asupr'a Imperatului russescu in padurea dela Boulogne. Pistolulu s'a spartu, asiá nu s'a intemplatu nici o vatemare. Atentatorulu fu prinsu sî arestatu.

Publicarea

baniloru incursi la fondulu Asoc. transe române dela siedinti'a Comit. Asoc. tînuta in 7 Maiu a. c. pâna la siedinti'a acelui'a din 4 Iuniu c. n. a. c.

1. D. Procuroru gen. Ales. Papiu Ilarianu a tramisu la Asoc. o suma de 80 # (galbini) adunata prin nobil'a sî zelós'a stâruintia a DD. G. Cretianu presiedinte de curte sî Alessandru Lupascu membru de curte, sî anume dela urmatorii domni:

a) dela D. George Cretianu 2 # (in lei 64).
b) „ D. Alessandru Lupascu 3 # (lei 96).
c) „ D. Lascaru C. Catargiu 4 # (lei 128).
d) „ D. A. Filiti 2 # (lei 64).
e) „ D. Gh. Grigorie Cantacuzinu 3 lire (lei 186).
f) „ D. Constantinu N. Brailoiu 2 lire (lei 124).
g) „ D. Tom'a Giusc'a 4 # (lei 128).
h) „ D. George D. Vernescu 4 # (lei 128).
i) „ D. Alessandru Vericeanu 2 # (lei 64).
k) „ D. Constantinu Orghidanu 6 # (lei 192).
l) „ D. George Petrescu 2 # (lei 64).
m) „ D. Vasile Boerescu 4 # (lei 128).
n) „ D. Dumitru Gianni 4 # (lei 128).
o) „ D. Teodoru Vess'a 2 galb. (lei 64).
p) „ D. Dumitru Ghiculescu 2 galb. (lei 64).
q) „ D. Dumitru Frunze inginieriu in Bacâu 2 galb. (lei 64).
r) „ D. Savastianu Zissu 2 galb. (lei 64).
s) „ D. G. G. Meitani 2 galb. (lei 64)
t) „ D. Dumitru Caringdi 2 galb. (lei 64).
u) „ D. Ioann Moscu 1 lira (lei 62).
v) „ D. Ioann Sachelarie 1 lira (lei 62).
x) „ D. Alessandru Lahovari 2 galb. (lei 64).
y) „ D. Niculae Lahovari 2 galb. (lei 64).
z) „ D. Ioann I. Palla 2 galb. (lei 64).
aa) „ D. Dumitru Orbescu 2 galb. (lei 64).
bb) „ D. Ioann Lecc'a din Bacâu 1 Nap. (lei 54).
cc) „ D. Z. Petrescu 1 galb. (lei 32).
dd) „ D. Pompilie Pizu 3 galb. (lei 96).
ee) „ D. Aristidu Pascalu 4 galb. (lei 128).

Sum'a 80 galb. (lei 2568).

adeca: optu dieci galbeni séu in lei dóue mii, cinci sute siése dieci sî optu.

2. Prefectulu dominalu in Cricâu, Gregoriu Mezei tramite la fondulu Asoc. tax'a de m. ord. pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl. v. a.

3. Deadreptulu la cas'a Asoc. au mai incursu dela siedinti'a trecuta a Comit. Asoc. urmatórele contribuiri, anume:

a) dela Rvrn. D Protop. in Dobr'a Nic. Crainicu tax'a de m. ord. pre an. 186$^{5}/_{6}$ 186$^{6}/_{7}$ 10 fl.

b) dela D. Capitanu in Romani'a I. de Crainicu tax'a de m. ord. pre 186$^{4}/_{5}$ 186$^{5}/_{6}$ 186$^{6}/_{7}$ a 5 = 15 fl.

c) dela D. prof. in Bucuresci Aronu de Crainicu tax'a de m. ord. pre an. 186$^{4}/_{5}$ 186$^{5}/_{6}$ 186$^{6}/_{7}$ a 5 fl. — 15 fl.

d) dela D. Jude procesuale in Dobr'a Ales. de Crainicu tax'a rest. pre 186$^{5}/_{6}$ 5 fl.

e) dela D. Jude proces. in Dobr'a Georgiu Nandr'a tax'a rest. pre an. 186$^{5}/_{6}$ 5 fl.

f) dela Rvrn. D. Prot. in Dobr'a Nic. de Crainicu pentru câte 6 esempl. din actele ad. gen. V sî VI s'a primitu 5 fl. 70 xr.

Sum'a 55 fl. 70 xr. v. a.

Dela Secretariatulu Asoc. transe române.
Sabiiu in 4 Iuniu 1867

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 44. ANULU XV.

Sabiiu, in 1|13 Iuniu 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemințe politice.

Sabiiu 31 Maiu.

In Sambat'a trecuta se seversî actulu incoronârei Majestâtiei Sele Imperatului de rege apostolicu alu Ungariei, dupa-cum amintiseramu la „Mai nou“ in nrulu trecutu. Dîuaristic'a magiara se investí, in parte, in aceea dî, in colorile natîunale ungurescí. De altmintrea sî cea cis. precum sî cea translaitana privesce in actulu acest'a unu punctu insemnatu in viétia politica a monarchiei intregi. Festivitatea dîlei acestei'a e insotîta de trei acte insemnate, dintre cari dóua privescu pre Ungari'a specialu sî unulu monarchia intréga. Aceste suntu amnesti'a generala data pentru compromisii politici din Ungari'a fâra de esceptiune; intórcerea darului de 100,000 # in favorulu orfaniloru sî veduveloru honvedîloru din 1848/9 sî a schilavitîloru honvedî din acele tempuri, in fine amnestia pentru eliberarea criminalistiloru aceloru, cari au suferitu cea mai mare parte de pedépsa dictata de legi, déca au doveditu acei'a caintia sî indreptare. Dupa câtu ne iérta spatiulu impartasîmu mai la vale unele detaiuri despre incoronare.

Dincolo de Lait'a adres'a in cas'a deputatîloru este dejá primita mai de cas'a intréga cu esceptîunea a putînoru voturi. Asemenea sî cea in cas'a de susu, unde opositîunea e ce-va mai numerósa insa totu asiá de putîna incâtu se perde pre lânga ceea-ce a votatu cu adres'a. Senatulu imperialu dupa seversîrea acestoru acte a intreruptu activitatea sea pentru 15 dîle. Dlu ministru de Beust sî deputatîuni din senatulu imperialu participara dejá la festivitâtîle incoronârei in Bud'a-Pest'a.

In Germani'a se desvólta incetu procesulu unificârei, cáci prelânga aliantiele incheiate intre Prussi'a cu staturile de sudu ale germaniei, aduse sî din parte-ne la cunoscinti'a publicului la tempulu seu, acum s'a mai incheiatu o alta legatura intre nordulu sî sudulu Germaniei prin asiá numitulu Zollverein. Asiá dara acum vomu avé sa vedemu in Berlinu tînendu-se consultâri asupr'a cestiuneloru de dare, de negotiu sî de vama ale Prussiei, Germaniei de nordu sî de sudu; asupr'a cestiuneloru militarie sî de dreptulu penalu alu Germaniei de nordu, cu unu cuventu pre rendu se contragu tóte resórtele sub unulu sî acelasi acoperementu pâna candu se va presentá Europei cu lucrulu gat'a.

Din Parisu se scrie ca intre festivitâtîle capeteloru incoronate se intemplà sî unu incidentu neplacutu. Acest'a e atentatulu asupr'a Imperatului Russiei, de carele referiramu pre scurtu sî noi in nrulu trecutu. Ceea ce aflâmu acum mai pre largu este, ca unu june polonu anume Berzorwski a puscatu asupr'a caretei in carea siedeau Imperatii Franciei sî Russiei sî doi Mari principi rusesci. Apropierea puscatoriului de caru a fostu mare. Unulu din cei ce petrecea caret'a imp. calare observà pre ucidietoriu sî se indreptà cu calulu spre elu. Prin acést'a mantuì viéti'a celoru din careta se espuse pre sine periculului sî sacrificà calulu de sub sine carele sî cadiù mortu fiindu puscatu prin capu. Atentatoriulu fu arestatu numai decâtu sî la ascultare marturisí ca impuscatur'a o a indreptatu asupr'a Imperatului Russiei. In momentulu puscaturei Imperatii indata se radicara, cá sa véda publiculu ca nu suntu vatemati sî se spune sî aceea, ca publiculu au eschiamatu „sa traiésca.“— Se mai spune ca la deosebite preumblâri ale Czarului Russiei poporulu lu primea cu „vive la pologne!“ sî „à bas le tyran!“ Cu tóte acestea festivitâtîle nu s'a intreruptu nici decum, ci urméza mereu.— Multiamite lui Ddieu s'a fâcutu in biseric'a ambasadurei rusesci. —

Din Constantinopole se vorbea de o conjuratîune. Despre caracterulu ei inca nu se scie nimic'a positivu. Unii afirma ca e o intriga pentru de a impedecá caletori'a la Parisu.

Din Bucuresci se telegraféza la dîuarele din Vien'a despre o resculare in Bulgari'a.—

In Romani'a a intratu Colonelulu Adrianu in ministeriu cá ministru de resbelu.

Ceremoni'a incoronarei.

In 8 Iuniu la 7 óre dimineti'a s'au pusu sîrulu incoronârei din castelulu regiu in miscare, premergandu acestui'a unu escadronu de husari. Sîrulu lu forméza afara de suit'a imperatésca, sî gard'a imperatésca, multîmea persóneloru sî notabilitâtîloru asistente la incoronare, pusi toti in ordinea cea mai placuta dupa rangu sî demnitate, partea cea mai mare calâri sî putini pedestri. Mai câtra urm'a sîrului merge calare Majestatea Sea Imperatulu sî Regele apost. in uniforma ungurésca de Maresialu campestru, avendu in drépt'a pre Eppulu, calare, sî in stâng'a pre locuteninlele palatinului regiu ung. cu sabi'a scósa, calare. De ambele pârti ale Majestatei Sele ce-va mai indepartare suntu capitanii de garda; dupa Maj. Sea magistrulu camerariu (cubiculariorum magister) sî generalulu adjutantu, apoi ambele magistrate din Bud'a sî Pest'a cu capetele descoperite sî siése garde ungurescí; Maj. Sea Imperatés'a sî Regin'a in costumu ungurescu urméza in trasura de gala cu optu telegari, incungiurata de mai multe demnitâti de curte, calâri sî pedestri. Imperatesei sî Reginei i urméza cinci trasuri cu câte siase telegari, in care siedu mai multe dómne de palatu, dupa acestea detachementulu gardei ungurescí de curte calare sî gard'a de gendarmeria, calare. In fine sîrulu lu incheià o compania de infanteria sî unu escadronu de husari.

Sîrulu acest'a se miscà câtra biseric'a parochiala din cetate lânga care paradéza dóua companii de infanteria. Câtu tîne drumulu, pre care merge sîrulu acest'a se afla unu spaliru militariu. In piatiele mai mari este asiediata infanteri'a sî cavaleri'a formandu o masa. Inaintea usiei bisericei se scoborî Majest. Sea Imperatulu sî Regele de pe calu, sî Maj. Sea Imperatés'a sî Regin'a din trasura; la usi'a bisericei suntu intempinati de primatele asistentii sei inornate de pontificare. Ingenunchindu Majestâtîle pre tapetulu asternutu primescu dela primatele crucea sî ap'a santîta. Dupa acést'a intra sîrulu sub sunetulu posauneloru sî trambitieloru in biserica sî i urméza primatelui sî asistentîloru câtra capela sî ocupa fia-care loculu destinatu. Maj. Sea Imp. sî Regele intrà in capela in drépt'a fiindu insotîtu de doi Eppi sî de ministrulu pres. asemenea sî Maj. Sea Imp. sî Regin'a insotîta de doi Eppi sî vre-o câte-va dómne de palatu. Primatele sî asistentii pasiescu inaintea altariului celui mare sî se imbraca pentru servitiulu missei.

Dupa-ce se radicara de baronii imperiului clinodiele remnului sî i se aduse M. S. Regelui sî Reginei corón'a de casa, pasiesce cu Majestâtîle Loru unu numeru otarîtu de asistenti de incoronare inaintea altarului, eara dóuaspredicce garde ungurescí se apropia de presbiteriu sî se asiéza intr'o linia. Maj. Loru ocupa tronulu, asiediatu in mijloculu presbiteriului sî radicatu de trei trepte, asupr'a cârui'a atarna unu baldachinu leganandu.

Regele pasiesce insotîtu de Eppi inaintea altarului, unde-lu primesce primatele, ingenunchia pre trépt'a cea dintâiu sî depune juramentulu pentru dreptate sî pace. Dupa aceea mergendu dupa altariu lapeda calpaculu, blan'a sî spad'a sî intorcendu-se eara ingenunchia pe trépt'a cea mai deasupr'a a altarului sî primesce ungerea la incheietur'a mânei, la cotu sî la umerulu celu dreptu. Rentorcendu-se la tronu primesce mantau'a de rege. Se incepe servitiulu ddieescu. Dupa „graduale“ eara merge Regele sî ingenunchia inaintea altariului celui mare sî primesce dela primatele sabi'a scósa a lui Stefanu, i o da acést'a inapoi sî o baga in téca, eara regele se radica sî incingendulu primatetele cu sabi'a sî intorcendu-se (regele) câtra poporu scóte sabi'a sî face trei lovituri crucisiu. Dupa aceea si baga sabi'a 'n téca sî earasi ingenunche. Contele Andrássy sî primatele i punu corón'a lui Stefanu pre capu, primatele i predà sceptrulu sî globulu imperialu sî apoi si pune mânele pre coróna sî binecuventa pre Regele. Descarcaturî de pusci sî tunuri sî sunete de clopote din ambele cetâti sorori vestescu poporului seversîrea incoronârei. De ací iérasi se intórce Regele pre tronu sî primatele i-lu binecuventa de nou. Ministrulu presiedinte eschiama „Eljen a Király“, carea eschiamare au entusiasmatu adunarea sî multîmea de poporu de afara din biserica.

Dupa aceea se seversî incoronarea sî ungerea Reginei, cá sî la Regele. Urméza Tedeum sî continuarea liturgiei. Majestatîle Loru sacrifica monete de auru. La 9¼ óre parasira cu totii biseric'a de [illegible]oronare sî mersera la biseric'a de garnisóna, unde au redicatu sî denumitu pre mai multi Domni la rangu de cavaleri (equites aureati). In momentele acelea candu esiau Maj. Loru din biseric'a de garnisóna, ministrulu de finantia aruncà unu numeru mare de bani de auru sî de argintu in biserica. Iéra postavulu tricoloritu, care erá asternutu dela biseric'a de incoronare pâna la biseric'a de garnisóna s'au taiatu in mii sî mii de bucati sî s'au impartitu intre cei de fatia spre adecerea aminte de incoronare. In fine se intórsera cu totii câtra Pest'a.

In conductulu de 26 de despartieminte de calareti dintre cari cei din rendulu dintâiu suntu unu escadronu de husari, in rendulu alu 17-lea mergu cei cu insemnele sî adeca Judex curiae pórta sceptrulu, Banulu Croatîei marulu imperialu, Taverniculu duce Pacea sî mai marele pacharnicu crucea; in rendulu alu 18-lea vine ministrulu presiedinte calare dupa densulu (19) vinu serenissimii archiduci c. r. In loculu alu 20 Eppulu cu crucea de auru; apoi purtatorirlu spad'a regale. In loculu 22-lea urméza M. S. calare cu coron'a pre capu, incungiuratu de siése gardisti pedestri cu suit'a sea. Vinu apoi in loculu 23) Archiepiscopii, Epii sî abatîi infulati, parechie calâri sî asiá mai departe garde calâri sî in fine iéra unu escadronu de husari. Ajungendu acest'a la biseric'a parochiala din Pest'a unde se aflà tribun'a pentru juramentu M. S. se da josu de pre calu se urca pre tribuna imbracata ca materii de auru. Pre aceeasi tribuna se mai urcà in apropierea M. S. unu maresialu de curte, Primatele sî Archieppulu dela Caloci'a ministrii capitani de garda sî primulu adjutantu generalu. In fati'a acestei'a se aflà alt'a, de unde priveau membrîi dietei, cari nu suntu calâri. M. S. se redica in mijlocu pre o inaltîme de trei trepte sî intorsu cu fati'a câtra resaritu, redicandu trei degete dela mân'a drépta pre candu in stâng'a tîne o cruce, jura.

Dupa juramentu eschiama ministrulu presiedinte éljen de trei ori, carele se repetiesce de poporu. Salve de pusci sî de tunuri, resuna. De ací scoborendu-se M. S. cu suit'a sea suie de nou calare sî pornesce cu conductulu intregu câtra délulu de incoronare. Ací se pune conductulu in semicercu iéra M. S. se sue in galopu pre délu, trage sabi'a S. Stefanu sî lovesce crucisiu mai intâiu spre resaritu, a dóu'a câtra apusu, a trei'a câtra média-dî sî in fine câtra média-nópte. La fia-care lovitura se intórce in partea incatrâu lovesce cu calu cu totu. Eara salve de pusci sî de tunuri.

De ací se intórse conductulu in ordine preste podulu de lantiu la Bud'a unde M. LL. se ducu la més'a gatita de prandiu. Inainte de a se asiediá la mésa M. S. si spala manile, la care I servescu doi fii de nobili cari aducu lavorulu; éra ministrulu presiedinte tórna apa sî primatele da stergariulu. La prandiu luara parte archiducii, corpulu diplomaticu sî alti demnitari mari, cari au luatu parte sî cari nu au luatu parte la cortegiu.

Maresialulu de curte ia corón'a sî o pune pre o mésa la drépt'a pre o tava de auru, lânga carea custodii trebuira sa stea pâna dupa prandiu.

La mésa deadrépt'a M. LL. siede primatele sî AEppulu dela Caloci'a; de stâng'a nuntiulu papalu sî ministrulu presiedinte. De cate-ori beau M. LL. mesenii se radica in picióre. La cea d'antâiu beutura incepu salvele sî apoi music'a. Dupa prandiu MM. LL. se retrasera in despartiemintele loru interióre.

Protocolulu

Siedintiei Comitetului Asociatîunei tranne române, tînute in 4 Iuniu c. n. a. c. sub presidiulu Ilustr. Sele D. Cons. Pavelu Dunc'a, fiindu de fatia DD. membrii: Rev. D. Canonicu metropolitanu Const. Papfalvi, Rev. D. Protosingelu Nic. Popea, Rvrn. D. prot. I. Hani'a, D. Advocatu Dr. Ioanne Nemesiu, D. D. prof. Zach. Boiu sî I. Popescu, D. Red. Nic. Cristea, Secr. II I. V. Rusu, sî Dlu Cassieriu alu Asoc. Constantinu Stezariu. La acésta siedintia luà parte sî Il. Sea D. Capitanu supr. in pensiune Ioann Brannu de Lemeny.

§ 42. Ilustr. Sea Dlu Presiedinte, presentéza conspectulu despre starea cassei Asoc. pre tempulu acestei siedintie, din care se vede, cumca fondulu Asoc. — dupa subtragerea erogateloru de pâna acum — are in proprietatea sea sum'a de 26,342 f. 37.$_5$ xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 43. Se cetesce harthí'a In. Gub. regiu de dto 9 Maiu Nr. 8552 a. c. prin care Acelu Inaltu, incunoscintiéza pre Comitetulu Asoc. cumca la cererea aceluiasiu din 5 Fauru Nr. 28 a. c., nu s'a potutu asemná cerutulu stipendiu de 1200 f. v. a. pentru trameterea aloru doi representanti din partea Asoc. la espositîunea universala din Parisu, fiindca din lips'a unui fondu menitu spre scopuri comune, nu s'a potutu asemná séu esoperá altu ajutoriu decâtu acel'a, carele cu pré inalt'a aplacidare s'a datu pentru ambele societâti agronomice sî cele dóue camere comerciale sî de industria — a câroru chiamare, sta intr'un'a legatura mai de aprópe cu scopulu sî objectulu espositîunei parisiane.

Dupa o desbatere mai lunga, Comitetulu la propunerea Dlui Prot. I. Hanni'a a adusu urmatoriulu:

Conclusu. Incunoscintiarea I. Guberniu regiu se ia spre scientia durerósa, cu aceea, cá concurentîloru resp. sa li se resolveze in acelu sensu.

Totu deodata Comitetulu nu póte a nu inregistrá sî pune la sufletulu fia-cârui românu sî cu ocasiunea acést'a, aceea impregiurare de atâtea ori esperimentata, ca noi românii nu putemu contá fâra numai sî senguru in, si pre puterile nóstre proprii, sî ca pâna candu noi aceste, nu ni le vomu conservá de un'a parte, ear de alta parte nu ni le vomu concentrá cu insufletîre la intreprinderile, ce au de scopu cultur'a natiunala sî prosperarea ei, pâna candu câtra acestea — intre care loculu primu lu cuprinde sî Asoc. nóstra pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu, — ne vomu aretá pasivi sî neinteresati, pân'atunci noi, nu numai nu vomu puté prosperá — contandu pre ajutóre straine, — ei totu mai indereptu vomu remané. Câci pentru nimenea nu se póte aplicá mai bene cunoscutulu proverbu romanescu „ajuta-te sî te va ajutá sî Ddieu" decâtu pentru noi romanii.

§ 44. Secr. II impartasiesce Comit. Asoc. rugarea teneriloru ascultatori de preparandia in Prag'a, Stefanu Torpanu sî Georgiu Munteanu, prin care acei'a ceru, cá Comit. sa binevoiésca a le asemná din fondulu Asoc. unu ajutoriu estraordinariu, fiindca din lips'a mijlóceloru vietiei, in treiluniulu din urma, nu potu sa subsiste.

Totu odata numitulu Secret. II. propune, cá considerandu necessitatea urgenta a numitîloru suplicanti, sa li se asemneze unu ajutoriu de 50 fl. din banii preliminati de adunarea gen. pentru spese estraordinari.

Conclusu. Dupa o desbatere mai indelungata sî seriósa, Comit. Asoc. de-sî recunósce lips'a suplicantîloru teneri, sî de-sî e aplicatu din tóta anim'a ai ajutá: totusi considerandu de o parte, ca banii preliminati pentru spese estraordinarii, nu se potu intrebuintiá pentru ajutoriu la stipendiati, fiindu acei'a destinati cu totulu spre alte scopuri sî spese neprevediute ale Asoc.; de alta parte considerandu sî aceea imprejurare destulu de momentósa, ca adunarea gen. din 1865 tînuta la Abrudu, inca a reprobatu spesarea baniloru preliminati, spre alte scopuri, decâtu numai spre scopulu defiptu: asiá din motivele aduse Comit. cu majoritate de voturi, se afla indemnatu a decide: cumca nu se simte competente a puté asemná susu numitîloru teneri suplicanti, cerutulu ajutoriu, ci i indreptá in ast'a privintia a recurge la viitóri'a adunare gen.

§ 45. Se comunica o scrisória a Directîunei gimn. din Blasiu de dto 12 Maiu Nr. 188 a. c. prin carea, se face intrebare la Comit. ca primitu-s'au dela In. Guberniu regescu actele dieteloru din 1863/4 sî 1865? ca in casulu acel'a, numit'a Directîune se póta face dispositîunea necesaria pentru radicarea sî straportarea esemplariului menitu pentru bibliotec'a gimnasiului blasianu.

Totu cu aceea ocasiune Secr. reportéza, ca cestiunatele acte dietali s'a primitu sî esempl. menite pentru bibliotec'a Gimnasiului din Blasiu, s'a sî pachetatu sî se trameta la loculu destinatu cu ocasiune secura.

Se ia spre scientia.

§ 46. Se referesce, cumca veduv'a lui Dumitru Marcu, fostulu notariu in Seliste, a daruitu in favórea bibliotecei Asoc. unu opu intitulatu „Maiers Conversations-Lexicon" insa necompletu— ce numera 97 volume.

Conclusu. Se ia spre placuta scientia, esprimendu-i-se daruitórei protocolarmente multiamita din partea Comitetului Asoc. sî totu odata bibliotecariulu Asoc. se insarcinéza in raportulu seu anualu, facendu la viitórea adun. gen., a face propunere pentru preliminarea speseloru necesarie la completarea numitului opu.

§ 47. Secr. reportéza cumca D. procuroru gen. Ales. Papiu Ilarianu a tramesu la fondulu Asoc. 80 # cá taxe de mem. ord. ai As. culese prin zelós'a sî nobil'a staruintia a DD. G. Cretianu presiedinte la curtea de cassatiune in Bucuresci sî Ales. Lupascu membru la aceeasi curte.

Conclusu. Comitetulu Asoc. primesce spre cea mai placuta scientia contribuirea sumei de 80 # la fondulu Asoc. sî totu odata se simte detoriu, nobililoru staruitori sî contribuitori, cari avura bunavointi'a a vení sî cu fapt'a in ajutoriulu acestei As. romane, a le esprime prin acést'a recunoscinti'a cea mai cordiale sî mai fratiésca.

Comitetulu si va tîné mai incolo de o placuta detoria pre DD. contribuitori, membri noi, in sensulu §lui 6 din statute, a propune viitórei ad. gen. spre acceptare, cá asiá sa se póta pune pasii necesarii pentru estradarea diplomeloru de membri.

§ 48. D. Zach. Boiu cá referintele Comissiunei insarcinate in siedinti'a trecuta a Comit. cu elaborarea projectului de programu pentru viitórea ad. gen. cetesce din punctu in punctu acelu projectu de programu.

Conclusu. Projectulu de Programu elaboratu din partea comissiunei alese spre acestu scopu, dupa ce se desbatù, cu unele modificatiuni, se statorì de programu alu Comit. pentru viitórea adun. gen. sî totu odata se decisa a se aduce de tempuriu, prin organulu diuareloru natîunale, la cunoscinti'a onor. publicu.

§ 49. D. Cassariu alu Asoc. referéza, cumca dupa couponii din 1 Maiu 1867 a obligatiuneloru urbariale ungurene au intratu la fondulu Ascc. cá interesse 19 fl. 53 xr. v. a.

Se ia spro scientia.

§ 50. D. Cassariu mai reportéza in fine despre banii incursi la cass'a Asoc. deadreptulu dela

---

FOISIÓRA.

Espositiunea universala dela Parisu din 1867.

(in estrasu din „Aten. Rom.")

(Urmare.)

De buna séme déca este vre-o galerie care are sa nimésca pe visitatori este galeri'a VI. In trens'a se voru vedea in plina activitate mii sî mii de masîne, care mai de care mai ingeniósa. Cine nu intielege, domniloru, câtu de multu castiga visitatorii candu vedu masînele in activitate. Acel'a care n'a avutu ocasiune sa vadia stabilimente de metalurgia, va vedea ferulu cum se scóte din pamentu, brutu, trecendu prin tóte operatiunile care-lu prefacu din nisce bulgari amestecati cu pamentu, in sîne! Ací vomu vedea câte masîni a nascocitu omulu pentru satisfacerea trebuintieloru omului; ací se va vedea de ce este capabilu omulu candu i-si aplica inteligenti'a sea la industrie. Grandiosu sî maiestosu spectacolu cá acelo care are sa ne dea o idea despre starea industriei in véculu alu XIX, la deosebitele popóre ale globului! Ací se va puté studiá mai cu séma starea de civilisatîune a tuturoru natîuniloru. Câtu de mari voru fi unele sî câtu de mici voru fi altele! Acele mici sa nu pérda curagiulu, ci din contra vadiendu calea ce au de strabatutu, sa se puie cu barbatia pe lucru.

Masînele acelea care au nevoia de apa se voru insîrui pre marginea riului Sen'a; acelea care se punu in miscare cu aburi se voru asiediá in pârcu unde se afla masînele de aburu.

Acésta galeria va avea o inaltîme de 25 de metre, spatiu reclamatu de multe masîni.

In fine galeri'a VII, cea din urma din palatulu espositîunei, este consacrata alimenteloru próspete séu conservate in deosebite stâri de preparatîune; in trens'a se voru asiediá obiectele cuprinse in urmatórele clase:

Clas'a 67. Cereale sî alte producte farinóse de mancare, cu derivatele loru.
— 68. Prod. de brutarie (paneria) sî de patiserie.
— 69. Corpuri grase alimentari.
— 70. Cârnuri sî pesci.
— 71. Legumi sî fructe.
— 72. Condimenti sî stimulenti; zacharu sî producte de cofetarie.
— 73. Beuturi fermentate.

Dupa cum se vede in acésta galerie se voru asiediá tóte substantiele intrebuintiate de câtra omu pentru nutrirea sea; ea are o inaltîme de 6 metre, o lârgime de 10 metre sî o lungime de 1382 metre. Unu zidu de carâmida o desparte de galeri'a precedenta cu care comunica prin dóue-dieci sî optu de drumuri. Partea din afara este deschisa spre pârcu sî da intr'o preumblare acoperita care incungiura palatulu: Preumblarea are o lârgime de 5 metre, sî este adapostita printr'o stresîna de siepte metre; lungimea sea desvoltata este de 1414 metre. Subt acésta preumblare sî sub adepostulu stresînei, visitatorii aflandu-se in fati'a alimenteloru, in care intre lucruri de consumatîune, potu sa se repausedie, sa se recorésca, pentruca au inainte-le cofetâriele, patiseriele, limonadâriele s. c. l. sî totudeodata sa admire frumsetiele cu care este decoParcalu. Astfeliu visitatori dupa ce au vrsitatu dela centru pâna la circumferintia productele unei natîuni, vinu de se repauséza in fati'a acelui minunatu Parcu pre care au sa-lu visiteze mai pre urma.

Dupa cum s'au impârtîtu locurile la espositîune, scimu ca fia-care natîune are locuri in tóte galeriele, dela centru pâna la circumferintia, prin urmare fia-care natîune are, se intielege, in partea ce i se cuvine in galeri'a VII, tóte obiectele de mancare sî de beutura. In aceste galerie se voru asiediá birturile fia-cârei'a natîuni, astfeliu ca amatori voru putea prândî astadi in Angli'a, mâne in Russi'a poimâne in Chin'a sî asiá mai incolo. Fia-care va putea studiá prin esperiintia modulu de alimentatîune alu deosebiteloru popóre. Ingeniósa sî originala idea! Lumea va trage multe folóse sî din acestu studiu comparativu alu alimentatîunei. Pentru pastrarea vinuriloru sî a altoru beuturi se facu pivnitie sub galeri'a VII; ast-feliu fia-care tiéra i-si va avea pivniti'a sea.

Obiectele de consumatîune care nu se pastréza se voru schimbá pre tóta dîu'a; drumurile de feru voru aduce in tóte dîlele substantie próspete din deosebite pârti ale Europei.

Pentru mai multa multiamire a publicului, preumblarea sî galeri'a VII voru sta deschise sér'a pâna la 11 óre. Preumblarea va fi iluminata cu gazu sî acolo se voru esecutá deosebite recreatîuni natîunale.

Cu acésta galerie se incheia Palatulu Espositîunei. Lasamu acum pre fia-care sa cugete, dupa ce amu aratatu deosebitele clase de obiecte ce au sa fia representate in acestu palatu, la mareliulu sî pâne astadi uniculu spectacole ce are sa infatîsieze! Incâtu despre renduiél'a urmata in classificatîunea obiecteloru, credemu ca nici o conceptiune nu pusiedinti'a trecuta a Comitetului Asoc. pâna la siedinti'a presenta, cari bani facu numai sum'a de 55 fl. 70 xr. v. a. (Vedi Nr. 43 alu Tel. rom.)

Se ia spre scientia.

Cu aceste siedinti'a Comitetului Asoc. inceputa la 5 óre dupa amédî se incheià la 7 ½ óre sér'a.

Datulu cá mai susu.

Pavelu de Dunc'a m. p.
Presiedinte Interimalu.
Ioann V. Rusu m. p.
Secr. II.

Ordinea lucrariloru

adunârei generale VII, ce Asociatîuneá transilvana pentru literatur'a românа sî cultur'a poporului românu o va tîné la Clusiu in 14/26 sî 15/27 Augustu 1867.

Siedinti'a I.

1. Membrii Asociatîunei, adunati fiindu la 9 óre diminéti'a in loculu destinatu pentru tînerea siedintieloru, alegu o deputatîune de 12 insi, spre a invitá pre Escelenti'a Sea Dlu Presiedintele la adunare.

2. Presiedintele ocupandu loculu seu, deschide adunarea.

3. Adunarea alege pentru purtarea protocolului 3 notari.

4. Secretariulu comitetului comunica adunârei generale unu raportu, despre activitatea Asociatiunei in décurgerea acestui anu, precum sî despre resultatele ce s'au ajunsu prin trens'a.

5. Cassierulu sî controlorulu asternu bilantiulu venituriloru sî speseloru anuale, sî arata starea materiala a Asociatîunei preste totu.

6. Bibliotecariulu reportéza despre starea bibliotecei Asociatîunei.

7. Se alege o comissiune de cinci membri, spre a cercetá socotelele sî a reportá in siedinti'a a dóu'a.

8. Se alege o comissiune de 3 membri, cari in intielesulu §§-loru 6, 8, 9, din Statute intr'unu localu indemanatecu va conscrie pre membri cei noi, va incasá taxele sî le va subministrá Cassierului.

9. Se alege o comissiune de cinci membri, cari in intielesulu §-lui 23, lit. f. g. sî h. din Statute va preliminá bugetulu anului venitoriu sî-lu va asterne adunârei in siedinti'a a II.

Presupunendu-se, ca lucrârile enumerate pâna aici nu voru absorbí totu tempulu siedintiei, restulu acelui'a se intrebuintiéza pentru cetirea disertatîuniloru, care de tempuriu vinu a se tramite la Presidiulu Comitetului Asociatîunei.

Siedinti'a II.

1. Acésta siedintia se incepe cu continuarea cetirei disertatiuniloru restante din siedinti'a premergatóre.

2. Adunarea primesce sî desbate rapórtele comissiuniloru delegate in siedinti'a precedinte.

3. Se aducu sî se desbatu proiectele sî motiunile, ce se facu, in privinti'a Asociatîunei.

4. Fiindu ca trieniulu oficialiloru sî membriloru de comitetu ai Asociatînnei alesi sî respective realesi la adunarea generala din Hatiegu, au espiratu: pentru aceea adunarea generala, procede la alegerea noiloru membri de comitetu sî oficiali pentru cei trei ani urmatori.

5. Se destina loculu sî tempulu celei mai de aprópe adunâri generale.

Dela Comitetulu Asoc. tranne române pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu.

Sabiiu in 4 Iuniu n. 1867.

Epistol'a deschisa a lui Ludovicu Kossuth catra Franciscu Deák.

Parisu, 22 Maiu 1867.

Urmare.)

Câci te-amu cunoscutu de atare, care prin moderatiune si detiermuresce cerculu dorintieloru sale, care cu seriositate cantaresce cerinti'a sea; dara pe urma, remane neschimbatu lânga acelu dreptu pe care astfelu cantarindu-lu, l'a pretinsu.

Pe mine— care in óre cari legaturi cúgetu a fi neimpacabile contrarietâtîle, nu m'a multiamitu marginea ce ai statorit'o; dar amu potutu intielege ca, déca natîunea nóstra sub conducerea ta va ajunge la aceea margine pe cale pacica, va avé causa se nu cuteze mai departe pe contulu altoru suferintie mai mari; de cum-va insa n'aru ajunge, cugetámu ca terenulu i remane liberu pentru venitoriu, nefiindu sacrificatu nici unu dreptu.— Dara tu singuru dîceai, sî aveai cuventu: ca dreptulu ce l'a rapitu volnici'a se póte luá indereptu, sî numai aceea este perdutu de ce natîunea ins'a a abdîsu.

Credu ca nu me insielu, afirmandu ca acea influintia mare nemai audîta, ce o ai in cerculu natîunei, este urmarea acelui puntu de manecare pe care ti l'ai alesu la 1861. Sî credu ca nu smintescu, afirmandu ca chiai'a immensei puteri morale ce o ai in mâni-ti, se esplica de acolo ca instinctulu poporului necoruptu te cugeta inca pre tine,— conducatoriulu pe terenulu recastigârei drepturiloru natîunale pe cale pacica— a fi inca sî acum pe bas'a de dreptu din 1861.

Dara de multu nu mai stai pre aceea. Din punctulu de manecare alu recastigârei drepturiloru ai ajunsu pre terenulu lunecosu alu sacrificârei drepturiloru, sî pentruca fia-care punctu de manecare si-are logic'a sea neflessibila, vedu ca caus'a se duce pre acestu terenu astfeliu, câtu cu adenca durere trebue sa intrebu: din autonomi'a natîunale ce mai remane de sacrificatu? ce mai remane din tóte drepturile ce forméza siguranti'a sî esistinti'a vietii de statu constitutîunale, sî cari (drepturi) in puseliunea propria a patriei nóstre suntu de pretiu cu multu mai mare decâtu candu le-aru avé atari tieri, a câroru domnitoriu nu este domnitoriulu sî altoru tieri, care (tieri) deci nu suntu espuse la astfelu de periclitâri ca potu fi dejosite la instrumente pentru interese straine?

Tocmai cetescu in dîuarie cele 6 projecte de lege ce ministeriulu le-a asternutu dietei la 18 l. c.

Percurgu cu mintea pâna in sfersîtu elaboratulu pentru afacerile comune care are sa se intarésca mai intâiu intre acestea, care (elaboratu) nesmintitu ca ucide pusetîunea de sine statatóre a patriei nóstre, legandu-o cu monarchi'a austriaca intr'unu corpu.

I-mi facu socoléľa despre puterea intensiva a acelor'a-lalte 5 proiecte de lege. Sî in foile magiare cari in acésta privintia partinescu parerea tá vedu o agitatiune ce nisuiesce a sfermá institutiunea comitatensa — acésta ultima ancora de sperantia a patriei nóstre — sa o alunge din pusetiunea ei cá scutitóre a politicei sî constitutîunei tierei, deprimendu-o pâna la birou de administratiune.

Vediendu sî cumpanindu-le aceste tóte, amu causa sa intrebu: ce feliu de dreptru esentialu, constitutîunalu ce feliu de sigurantia constitutîunala se mai sustîne, cu care natîunea nóstra pentru sacrificarea ei s'aru mistificá celu putînu— nu vréu sa dîcu mangaiá — cumca inca mai e natîune, mai e constitutîunala?

Armat'a magiara se decretéza de armat'a intregitóre a imperiului austriacu, sî nu numai subordinarea sî conducerea ei, ci folosirea ei se detrage dela respunsabilitatea ministeriului magiaru, lasandu-se la dispusetîunea unui regmu ce nu este respunsabilu dietei ungare.

Dreptulu de a esaminá sî votá bugetulu militariu se detrage dietei ung., sî se imbraca cu acestu dreptu delegatîunile comune, supunendu-se deci intrevenirei votârei sî decissiunei straine.

Prin acést'a natiunea nóstra perde asiguranti'a cea mai insemnata, cea mai practica din viéti'a unui statu constitutîunalu. Perde acea facultate, cá natîunea se póta infrená de sine sî pentru interesele ei propria acelu dreptu de resbelu care revérsa atât'a nefericire asupr'a popóreloru, séu cá sa póta controlá relatiunile internatîunale.

Din operatulu pentru afacerile comune, retacendu nu numai decisiunele ce vatema autonomi'a tierei sî esistinti'a ei cá statu natîunalu, ajunge déca amintescu numai aceste dóue fapte complinite, cá sa nu se póta negá ca Ungari'a e despoiata de

---

tea fi mai nimerita. In adeveru te afli in grâdin'a centrala sî voiesci sa visitezi productele Franciei séu altei tieri; nu ai decâtu sa apuci pre drumulu in care corespunde lectorului unde se afla productele acelei tieri sî vei visitá un'a dupa alt'a cele sieple grupe de obiecte. Din contra voiesci sa visitezi sî sa studiezi obiectele de bele-arte ale deosebiteloru popóre, nu ai decâtu sa apuci pre drumulu circulariu unde se afla galeri'a obiecteloru de arta, sî vei vedea unele lânga altele, obiectele din tóte pârtîle lumei.

Acum ca cunóscemu palatulu Espositîunei, ne-amu odihnitu in preumblarea care i-lu incungiura, amu luatu o beutura recoritóre intr'o cofetarie chinesésca, sa trecemu a visitá Parculu care incungiura espositîunea.

VI. Dupa sistemulu de classificatîune adoptatu de câtra comissiunea imperiala, grup'a VII este consacrata Producteloru viui sî specimeneloru de stabilimente de agricultura. In acésta grupa intra productele vii sî specimele de stabilimente agricole cuprinse in clasele urmatóre:

Clas'a 74. Specime de esplotatîuni rurale sî de usine agricole,
— 75. Cai, asini, catîri, s. a. l.
— 76. Boi Bivoli s. a. l.
— 77. Oi sî Capre.
— 78. Porci, iepuri de casa.
— 79. Paseri domestice.
— 80. Câni de venatóre sî de paza.
— 81. Insecte utile.
— 82. Pesci.

Tóte productele cuprinse in aceste clase se voru asiediá in Parcu care s'a adoptatu mai cu séma pentru espositîunea producteloru sî usineloru agricole. Fi-care intielege ca erá greu cá atât'a séma de vite sa fia asiediate in launtrulu Palatului. Espositîunea chiaru castigà risipindu-se animalele, usinele agricole sî constructiunile rurale, in tóta intinderea Parcului.

Câtu de interesanta sî de pitorésca are sa fia acésta parte a Espositîunei din 1867! Amatori voru putea sa studieze specime de constructiuni sî usine agricole din tóte pârtîle lumei; animalele cele mai alese din tóte speciele domestice, insectele utile cá albinele sî gândacii de matase; pesci depusi in basinuri speciale; raci, scoici sî stridii. Se voru vedea fabrici de zaharu, de acool, de amidonu, sî alte producte, tóte functiunandu.

Grup'a IX este consacrata pentru Productele viui sî productele stabilimenteloru de orticultura; ea se desparte in urmatórele clase:

Clas'a 83. Florarii sî materialu de orticultura.
— 84. Flori sî plante de ornamentu.
— 85. Plante legumi.
— 86. Arbori fructiferi.
— 87. Semintie sî paie de esentia forestiere.
— 88. Plante de florarie.

Productele din acésta grupa voru fi asiediate cá sî acele din acea precedenta, in parcu. Ací se voru vedea cele mai frumóse modeluri de florarii florile cele mai deosebite; copaci esotici cei mai rari; colectiune de arbori fructiferi din tóta lumea, sî alte producte. Nu putînu voru contribuí sî productele din acésta grupa la infrumsetiarea acelui parcu, care dupa tóte aparintiele are sa fia o grâdina feerica. Câtu are sa castige orticultur'a atâtu in dobendire de nóue plante de ornamentu câtu sî in modeluri de florarii sî soiuri de arbori fructiferi, din acésta adunatura de plante, flori sî modeluri din tóta lumea! Dupa dispositîunile luate florile au sa fie schimbate neincetatu, ast-feliu ca visitatoriulu va avea naintea sea pre fia-care dî nóue plante de admiratu.

Dupa cum amu spusu parculu incungiara Palatulu espositîunei; suprafati'a sea va fi de 344,000 metre. Form'a sea, dupa cum cunóscemu, este unu dreptu unghiu, in mijloculu cârui'a s'a asiediatu palatulu. Drumurile cele mari care amu dîsu ca taie palatulu pe din dóue sî-lu imparte in patru pârti, aceste drumuri se prelungescu sî in Parcu in forma de aleiuri maretie. Un'a din trensele duce la pórt'a cea mare de onóre a Palatului.

La cele patru coltiuri ale câmpului Marte se voru asiediá paviliónе. Numerulu portiloru de intrare va fi de siése spre diece.

Cu tóte ca parculu se va esecutá dupa sistemulu englesu, totusi s'a luatu dispositîune ca pre câtu se va putea in afara sa aiba acelesi dispositîuni cá in launtru; adeca ca acele drumuri ale palatului care pléca dela centru la circumferintia, sa se prelungésca in forma de aleiuri sî in parcu.

Pre la jumetatea parcului, aceste drumuri sî alte alee principale vinu de taie o alee circularia larga de 8 metre, care imparte parculu in dóue zone, un'a care incepe din marginea Palatului, adeca dela acea preumblare acoperita sî pâna in marginea aleei circularie; sî alt'a dela aleea circularia pâna la estremitâtîle parcului, sî se intielege pâna in marginea Senei.

(Va urmá.)

tóte atributele mai inalte ce dau unei tieri unu tipu de statu: ca ea (Ungari'a) este acatiata de interese straine, de óre-ce in causele cele mai momentóse nu póte decide de sine sengura, fâra intrevenire straina; cumca ministeriulu ung. ce este condamnatu la o rola fórte de rendu, nu este mai multu deplinu nependinte, sî cumca fatia cu aceste sacrfiicâri de drepturi, diet'a Ungariei nu va fi decâtu o adunare immultîta comitatensa.

Acestea suntu fapte atâtu de evidente sî nu potu fi combatute prin nici unu felu de intielepciune legistica, incâtu cugetu ca te-asiu vatemá déca asiu presupune numai ca intielepciunea ta matura sî semtiulu teu patrioticu ti-aru face ilusiuni asupr'a puterei loru intensive.

Insa Tu— dorere !— n'ai incredere in puterea natîunei, sî mangaindu-te cu aceea ca viéti'a sî impregiurârile voru linisci urmârile, acceptezi a sacrificá drepturi, pentru ca se mantuesci ce cugeti ca se póte mantuí, câci ossi'a politicei tale se susesce pre lânga aceea „ca trebue sa se primésca ce se póte capetá, fiinduca mai multu nu sc póte ajunge.“

Dara chiaru acést'a este in contr'a cârei'a eu trebue sa protestezu in numele dreptului precum sî alu politicei. (Va urmá

---

ad. Nr. $\frac{992}{\text{crim.}}$ 1867.

Spre rectificarea articululni din nrulu 90 — 1866 alu „Telegr. Rom.“ dto Rosi'a (langa Sabiiu) 16 Noemvre 1866 subscrisu de „Simionu Trifu juristu abs. si conc. de advocatura“, care e basatu pre faime vague spre a produce miscâri in poporu, se vede silita subsemnat'a judecatoria a publicá faptulu in obiectu asiá precum s'a constatatu prin cercetarea asupr'a omorului lui Onea Mihu din Cornatielu. —

Pornindu Ioann Mihu din Cornatielu in 7 Noemvre 1866 ajunse la locuinti'a unui sasu din Rosî'a anume Michael Gaertner. Ne fiindu acest'a a casa, ci dusu la móra, i-lu asceptà Mihu pâna candu vení, unde i-si petrecura apoi laolalta dela 4 óre dupa amédî pâna la 7 sér'a parte in crâjma bendu si poposendu in secretu la unu locu deosebitu numai ambii, parte ducendu-se si bendu si in alte locuri. Ast-feliu ia vediutu ómenii pre ulitia povestindu in secretu si redîmati de unu gardu aprópe de crâjma. Crâjm'a si cas'a lui Martin Knall se aflà intr'unulu si acelasi rendu a ulitiei aprópe un'a de alt'a. Preste ulitia de crâjma se aflà macelari'a a cârei camera se intrebuintiédia de arestu comunalu.

Dupa ce s'a despârtîtu Ioann Mihu de Michael Gaertner, care erá sa mérga cu Mihu la Cornatielu spre a dá in urm'a unoru róte furate, a mai remasu Michael Gaertner lânga macelari'a, precugetandu-se ca óre sa mérga minteni la Cornatielu ori mai târdiu. Intr'aceea pre la $\frac{1}{2}$ la 8 óre, vede alu doilea vecinu a lui Martinu Knall din curtea acelui'a unu calaru in fug'a mare esîndu si câtra macelaria slobozindu-se, unde fu apoi trântitu de calu. Pâna au fugitu sa vadia ca cine aru fi calarulu, acest'a cu calu cu totu a peritu, sî fiindu tare 'ntunerecu nu l'a pututu cunósce.— Dar nu multu dupa aceea se aretà ca calulu acel'a s'a furatu lui Martinu Knall din grajdu, care se afla 'n curte tare 'napoi,— sî cumca furulu l'a dusu prin curtea luminata de lumin'a care ardea in odai'a de mijlocu a casei unde erá ocupata muerea lui Martinu Knall cu spalatulu. Indata se 'mprastiara mai multi in mai multe laturi spre a persecutá pre furu, sî adeca, basati pre multîplice esperinti triste, câtra Cornetielu. — Andreas Knall filiulu pagubasiului fu asiá norocosu a aflá in pripa trei soti, pre Georg Thal, Michailu Thal si Michael Hismen. Dintr'acesti'a avù singuru Georg Thal unu calu la mâna, pre care se si suí, ceialalti insa numai vrura sa petréca tempulu cu cautatulu cailoru, ci pornira pe josu. Andres Knall si Georg Thal se inarmara cu bâte, Michael Thal insa cu o pusca carea erá la indelete si din intemplâre de mai multu tempu umpluta, ear Michael Hismen cu unu furcoiu de feru. — Ei pornira pre calea care duce din Rosî'a in Vale si de ací la Cornatielu. Si déca a fostu intunecimea in satu mare, cu atât'a mai mare erá apoi acésta intunecime in valea stramta pre lânga unu ceriu norosu si negura ce se intindea preste surfati'a pamentului. Deci s'a intemplatu ca luandu-se cu totii pe josu (câci Georg Thal inca se cobori de pe calu afara din satu), ca in loculu unde se desparte hotarulu Rosîei de alu Cornatielului au datu cu ochii de unu calu, pre care erá cine-va calare, numa in momentulu acel'a candu a ajunsu a fi lânga elu. Convinsu ca calulu acest'a, déca a fi celu uratu, pe puscatura numai decâtu si trantesce calaretiulu, i siopti Andreas Knall lui Michael Thal sa slobódia pusc'a, Michael Thal puscà in aeru si calulu trântí in locu de unu calaretiu doi, cari in locu de a fugí se aruncara la acesti'a, dandu cu bâte in trensii. In momentulu luminârei ocasiunate prin pusçatura a cunoscutu Andreas Knall cumca calulu e acel'a, care s'a furatu tatalui seu. Calulu nu sarí departe, ci statu de laturi spariosu in locu, si pentru aceea nu s'a impartâsîtu la incâierare Andreas Knall, ci si-a pazitu calulu cá sa nu-lu pérda earasi. —

Datatur'a intâi'a a calaretiloru loví pre Georg Thal in frunte incâtu minteni i curse sângele preste fatia, si prin lovitur'a acést'a si pre calulu seu pre carele i-lu tînea de frâne, impedecatu fiindu a luá parte la lupta, s'a retrasu. Asiá mai remasera numai Michael Thal cu pusc'a góla si Michael Hismen fatia cu cei doi calareti, din cari pentru intunecimea cea mare si fiindu ca n'a datu nici unu cuventu dela sine, nu s'a cunoscutu nici unulu. Numai decâtu la inceputu i-si aruncà unulu din calareti arm'a in laturi si-lu apucà pre Michael Hismen, carele intr'aceea i-si aruncà densulu furcoiulu impedecatoriu in laturi, si fu trentitu de calaretiulu strainu la pamentu. Sugrumandu-se unulu pre altulu se tavali mai multu tempu pe josu incâtu deveni candu unulu candu altulu sub celalaltu, pâna fu M. Hismen asia de norocosu a-lu aduce pre calaretiulu strainu de totu sub sine. — De alta parte Michael Thal ocupatu a se aperá cu pusc'a góla in contr'a dataturiloru crancine ale calaretiului celuialaltu la care ocasiune se si darabuí pusc'a.

Intr'aceea ia succesu lui Michael Hismen cu ocasiunea redicârei sele asupr'a contrariului seu, a-si scapá grumazi din degetele acestui'a. In momentulu candu vrú sa se scóle de pre contrariulu seu, sentí furcoiulu aruncatu, lânga sine, i-lu apucà in mâna, si loví de vr'o dóue séu trei ori pre contrariulu seu in capu, tocm'a atunci, candu cestu din urma se redicase dejá de jumetate si se incercá cá sa apuce pre Michael Hismen. — Calaretiulu alu doile, pre carele intr'aceea i-lu cunoscú Michael Thal prin o strigare ca aru fi Michael Gaertner din Rosî'a, vadiendu intemplarea cu sotiulu seu, prinsa fug'a si se perdú in intunereculu noptii. Temendu-se Rosîanii sa nu capete din vre-o parte furii ajutoriu, legara pre furulu, carele nu mai sciá de sine nimic'a, pre calu sî-lu adusera asiá in Rosî'a. Pre cale si sî candu au ajunsu cu elu in satu si l'au luatu de pre calu, au observatu ca mai misca, si au conchisu dintr'aceea ca mai traiesce. Unulu din trensii se duse minteni la antistele comunei, spre a face aretare, ceialalti trei insa se dusera la casele loru. Furulu vulneratu, carele se cunoscú acum la lumina de Ioann Mihu din Cornatielu fu minteni dusu in arestulu comunalu. Faim'a furtului s'a imprasciatu in satu iute, cu atât'a mai iute se audî apoi si aducerea furului in satu, si locuitorii de fia-care secsu si versta se inbuldîra la arestu sa vadia pre prinsulu, dara numai putînu putura suferí óresi câtu tempu esteriorulu rânitului, câci capulu lui erá diformatu de sângele celu multu cursu din rana. Aci in arestu, casele precum si uliti'a, erá plina de ómeni, se mai intórse viéti'a in vulneratulu, câci cercà, fâra consciintia, ca dupa instinctu, neajutatu, mai de multe ori a se radicá; pâna in genunchi scóse mechanice cutîtulu seu din sierpariu pre lânga tiepaturi ingrozitóre, dar ear cadiú josu; cutîtulu numai decâtu i s'a luatu din mâna, si fiindca se vedea ca aru mai fi vietia in vulneratulu i-lu intrebà vorniculu sa-i spuna ca cine ia datu lui calulu lui Knall? si fiindca Mihu, — carele se pricepe de sine nu sciá nimic'a de acelea ce se intemplà ce o tîneau cei din pregiurulu seu numai de prefacere, — nu respunse la intrebare, i-lu lovira vorniculu si Iohann Erger cu bâte de alunu iéra notariulu comunalu Flubacher cu unu cârbaciu preste trupu si picióre, si fiindu ca nici prin loviturile acestea nu respunse nimic'a, fu legatu cu o curea a opinciloru si a bracinariului seu de picióre si asiá spendiuratu de unu lemnu in grind'a odâiei la care ocasiune i se slobozí camesi'a câtra capu la vale si remase Mihu cu trupulu golu, pre care apoi mai primí vre-o câte-va lovituri cu bâte si cârbaciu, in zadaru. — Corpulu mai mortu insa cadiú insusi prin greutatea sea. Arestulu se golí de ómeni si se pusa pazitori la densulu. In diminéti'a venitóre Ioann Mihu reposà dejá.—

Obductîunea oficiósa a constatatu ca nu se afla la mortulu neci unu felu de vulnerare produsa prin arsatura, sî tóte marturiele ascultate marturisescu ca Ioann Mihu in arestu nu fu lovitu altu unde-va decâtu pe trupu sî picióre. Tóte aceste rane, ce s'a aflatu la cadavru s'a dechiaratu de usióre; asiá dara lui Ioann Mihu i se dedusera lovituri, cari adusera dupa sine astfelu de ranituri incâtu i ocasiunara absolutu mórtea, numai la lupta in campu, sî nu in arestulu comunalu.

Magistratulu or. sî scaunalu cá judecat. crim.
Sabiiu in 29 Aprile 1867.

Orestía 16/28 Maiu.

Duminec'a din 16 Maiu a. c. fu pentru Orestiani o dî dintre cele mai placute, o dî de carea totu deun'a cu bucuria si vorn aduce aminte, insa caus'a de bucuria nu o au numai singuru Orestienii, ci totu tînutulu acest'a, ba potu afirmá, ca totu romanulu binesimtîtoriu cârui'a i zace la anima binele comunu sî cu deosebire inaintarea natîunei sele. Câci ce mijlocu mai bunu, mai recomandabilu spre a ajunge la cultura, care singura e limanulu mantuintiei din periculului care ne amenintia este de câtu scól'a, numai scól'a ne póte radicá la gradulu acel'a care ni se compete intre civii tierei, numai prin scóla vomu ajunge la starea cea ferice, unde nu vomu mai avea lipsa de a ne plange, ca n'avemu cine ne apera, de a ne plange sórtea cea trista, vediendu-ne cu ochii cele mai drepte pretensiuni calcate in picióre. —

Ans'a la serbarea dîlei acestei'a dedù santîrea scólei, sî totu odata maialulu de adi.

Inca de diminétia se adunara tenerimea scolara sî cu stéguri natîunale infrumsetiate cu cununi de flori se duse la sant'a biserica, unde se tînù cultulu ddieescu.— Dupa finirea santei liturgii tenerimea scolara formá dóue sîruri pâna la edificiulu scolaru, câror'a le urmara Pré on. D. Protopopu N. Popoviciu cu Par. George Popoviciu imbracati in cele mai pompóse odasdii bisericesci, cu totu poporulu care fu la biserica, unde cetira din genunchi rugaciunele indatinate. Dupa aceea tînù invetiatoriulu Bersanu o cuventare acomodatata solemnitâtiei de adi sî dupa aceea urmà stropirea cu apa santîta, pe candu scolarii intonara mai multe cantece sî „Eata dî'a cea dorita“. —

Cam pe la $\frac{1}{2}$1 se adunara din nou baeti de ambe secsele, sî cu stindarde natîunale, cu music'a 'n frunte, urmati de partea cea mai mare a parintîloru, purcesera pe drumulu de tiéra prin mijloculu orasiului la loculu destinatu pentru petrecere. Camu pe la trei óre se adunara toti civii români din Orestia la loculu de petrecere, in padurea de langa drumulu de tiér'a ce merge câtra Dev'a, unde se esecutara mai multe jocuri, sî-si petrecura cu totii in cea mai buna armonia.

Nu potu a nu amintí aicea ca la acést'a solemnitate contribuira fórte multu Domnulu Protopopu cu famili'a intréga, D. Dr. Tincu cu Dómn'a, Dlu Preotu Eli cu Dn'a, dimpreuna cu D. Mihu cu fias'a dsiór'a Neti, ambii din Vinerea, doi locutenenti dela Dev'a sî alti onoratiori incâtu putemu afirmá ca serbatórei acestei'a natîunale favorite sî de tempu nu ia lipsitu nimic'a. Nu lipsira sî toastele pentru sanetatea contribuitoriloru la edificarea scólei. Apropiindu-se tempulu de a merge acasa se adunara baeti sî in ordinea cea mai buna, plecara cu toti câtra casa. Apropiandu-se de orasiu se aprinsera faclele, sî se fâcù unu conductu formalu. D'abi'a intraramu in laîntru, candu vedemu de odata, ca conductulu se opresce inaintea casei D. Nicolae Zacharia, semnu de recunoscintia pentru meritele cele are la edificarea scólei, invetiatoriulu i tîne o cuventare potrivita, aplaudata in fine cu de trei ori se traiésca. —

Dupa acést'a trecura prin piétia pâna la dlu Protopopu respunse cu vocea sea cea mangaitóre astefelu, incâtu „se traiésca“ nu mai vreau a incetá.

Deci purcese la edificiulu scolaru unde se tînura alte vorbiri etc. sî in urma mersera cu toti cu conductulu la curatorulu primariu D. Ilie Popu, cârui'a inca i se aduse cele mai vii multiamite pentru contribuirile cele multe la edificarea scólei, sî care nu lasa ocasiunea acést'a binevenita de a nu si descoperí cea mai mare bucuria, sî a aretá in fapta aceea ce doresce, adeca infratîrea sî consolidarea, câci indata invità mai multi dintre onoratiori la sine unde se formara o societate frumósa care si petrecù pâna tardiu in jocu sî cantece natîunale, incâtu potu dîce, ca cu totii ne-amu despartîtu indestuliti. G. Miheltianu.

Nr. 23—2 EDICTU.

Ioann Prodanu din Poiana, in Scaunulu Mercurei, care de doi ani, cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea sotîa Mari'a Nicolae Oancea, totu de acolo, au pribegitu in in lume, prin acést'a se provóca, ca in terminu de unu anu de dîle dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subscrisului Foru matrimonialu, câci la din contra se va decide procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a lui la intielesulu SȘ. Canóne ale bisericei nóstre greco-resar. Sabiiu 1-a Maiu 1867.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu Mercurei
Petru Badila, Protopopu

Burs'a de Vienn'a.

Din 31 Maiu (12 Iul.) 1867.

Metalicele 5%	60 30	Actiile de creditu	185	80
Imprumut. nat. 5%	88 90	Argintulu	123	
Actiile de banca	725	Galbinulu	5	90

COR. RED. Unu veteranu. Scrisori anonime nu putemu publicá. De altmintrea sa nu fia altu lécu spre vindecarea reului?

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 45. ANULU XV.

Sabiiu, in 4|16 Iuniu 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pe semestrulu alu doilea (Iuliu — Decembre) alu anului 1867. — Pretiulu abonamentului pe ½ anu e: **Pentru Sabiiu 3 f. 50 xr., Pentru Tranni'a si Monarchi'a austriaca 4 fl., Pentru Principatele rom. unite si strainatate 6 f.**

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardiiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate — adresandu-le deadreptulu la

Editur'a „Tel. Rom.“ in Sabiiu.

Incoronarea.

Sabiiu, 3 Iuniu.

Majestâtile Loru au parasitu inca de Mercuri loculu care a fostu martoru la o festivitate epocala.

Evenementulu celu mai insemnatu s'a petrecutu in dîlele din urma in Bud'a-Pest'a. Dupa puterile nóstre amu impartasitu si noi in unu micu estrasu cele intemplate in diu'a incoronârei si in altulu mai publicâmu din cele ce s'a mai urmatu. Tóte diuarele câte le luâmu a mâna se unescu in a spune, ca splendórea festivitâtiei fu impunatóre. Insii raportatorii foiloru francese, englese s. a. au esitu din obicinuit'a loru flegma admirandu ceea-ce s'a potutu infatisiá privirei loru. Debatte in entusiasmulu raportatoriului ei nu intrelasa a aminti de acea impregiurare de bunu auguru, de dîce, ca in momentulu candu Regele incinsu cu spad'a Regelui Stefanu, investitu cu paliulu acestui'a, purtandu vechi'a coróna regésca pre capu, s'a urcatu pre tribun'a de juramentu, nuorulu ce umbrea pâna ací tóta processiunea s'a datu in laturi si a datu radieloru sórelui cursu liberu, pentru cá sa fia si mai frumósa splendórea momentului.

Actulu s'a seversitu. Magiarii nu voru mai puté dîce de ací incolo, ca dupa lege ei rege inca nu au, pentruca nu e incoronatu. Va se dîca, diferinti'a ce a esistatu a disparutu si acum are sa vina la rendulu seu implinirea celoru de multu asceptate si dorite din partea tuturoru popóreloru monarchiei, pacea interna si cu acést'a prosperarea materiala si spirituala. Fâra de acést'a inca vre-o câti-va ani si suntemu nunumai adusi, dara si impinsi spre prapastia.

Esemplele cele grandióse de gratia fâcute in dîlele din urma de Regele incoronatu, ne face sa sperâmu, ca tempulu a sositu unde multiamirea sa devina o proprietate comuna. Monarculu a radicatu si umbr'a cea din urma ce aru mai fi pututu superá pre magiari. Noi nu putemu sa invidiâmu pre cei agratiati, mil'a ce li s'a fâcutu nu póte sa ne supere, câci fatie cu cele intemplate in tempii cei tristi, dreptulu acelu moralu de a nu fi culpasiu, l'a dobenditu prin amnestia. Noi sa ne bucurâmu ca ceea-ce eramu noi in privinti'a acést'a pre calea credintiei, agratiatii au devenitu pre calea gratiei si cu totii suntemu iérasi asemenea.

Dée ceriulu cá si unii si altii sa ne putemu bucurá de unu venitoriu fericitu!

Fói'a oficiala din Bud'a-Pest'a aduce unu decretu regescu datatu din Bud'a 9 Iuniu a. c. subsemnatu de Maj. S. si contrasemnatu de ministrulu de lânga persón'a prea inalta a Maj. Sele, conte G. Festetics, intre alte, despre decoratiunea Escel. Sele, Metropolitulu Româniloru gr. or. din Transilvani'a si Ungari'a, Andreiu bar. de Siagun'a, cu Crucea cea mare a Ordinelui Leopoldinu, dupa cum se dîce acolo din ocasiunea incoronârei.

Desnatiunalisarea.

I.

In aceste dîle pline de atâte eveneminte mari, pline de schimbâri si prefaceri, candu fasele istorice desvólta in ani, ceea-ce de altadata desvólta in seculi; nu e mirare candu o natiune séu alt'a se ingrigesce pâna la temere, de esistinti'a sea. Asiá e si cu natiunea nóstra. Ursit'a ei a fostu aspra, a trebuitu sa o tréca prin multe si mari necasuri, a fostu de multe ori amenintiata cu perire totala si acum, dupa ce s'a strecuratu prin tóte necasurile, óre sa nu aiba ea dreptu de a fi cu ingrigire de esistinti'a sea, cá sa nu o periciteze dupa ce o a scapatu din atâtea necasuri? Omulu patitu e mai in graba inclinatu la temeri si patîrile natiunei romane suntu legiune.

Insa trebue sa ne aducemu aminte si de aceea, ca in dîlele nóstre, ori si cum, sórele libertâtiei popóreloru se revarsa preste omenime, vedemu popóre inviindu, cari au zacutu seculi intregi incatenate si la caldur'a acestui principiu si fatia cu natiunalitâtîle, speranti'a numai atunci o póte perde cine-va, candu va simtî slabindu puterile sele interne. Sub radiele libertâtiei, ce se estindu in Europ'a de vre-o câti-va ani incóce, impilârile din afara voru fi numai efemere si posibile voru fi numai atunci, candu slabiciunea unui poporu ins'asi va atrage greutatea vecinului seu asupra-si, cá acel'a sa-lu acopere si sa-lu coplesiésca.

De aceea dara déca in trecutu popórele se silea a se inadusî si sterpí cu fortia bruta unele pre altele, de ací incolo ni se pare ca le vomu vedé, intrecendu-se unele cu altele, si se intielege, ca acele care remanu inapoi, au largitu terenulu pentru cele ce mergu inainte, in care terenu cele remase inapoi nu voru mai avé locu!

Dupa premiterea acestor'a sa ne intórcemu sa vedemu de ce natura au fostu trecutulu fatia cu noi? Incâtu acel'a au fostu amenintiatoriu pentru noi! Respunsulu la tóte aceste ni-lu va dá presentulu.

La 1848 se incheià unu periodu lungu politicu, a cârui fire sub forme diferite se ducu pâna in negur'a sutei a 9-a dupa Chr. Capetulu acestui periodu lungu vrea sa termine acolo, ca membrii disoluti ai natiunei române intre Tis'a si Carpati (din monarchi'a austriaca) sa-i absórba in natiunalitatea magiara. Ocasiunea, multiamita putînei contielegeri a româniloru, le erá jucata de sórte in mânile magiariloru. Insa tempulu celu mai propice pentru unu asemenea castigu de o parte, si de o asemenea perdere de alta parte, s'au trecutu din partea magiarismului séu in venarea altoru interese, séu in intrebuintiarea mijlóceloru puterei, cari déca nu au pututu produce altu ce-va, dara de siguru ura ereditaria a produsu contr'a elementului apasatoriu. In deceniele din urma adeca de pre la 1830 pâna la 1848 s'a desteptatu intre densii unii barbati, cari incepura a vedea cu ochi limpedî, in locu de castigu periculului in care se afla si cari vedeau, ca agitatiunile secularie au remasu sterpe de fruptele cele mai de lipsa ale magiarismului. Szecseny, Veselényi s. a. faceau propuneri in dieta, prin cari sa se castige poporulu românu pentru magiarismu, insa românii, cari de pre la 1648 reincepusera a gustá, celu putînu in biserica bunatâtîle desceptârei in elementulu seu propriu, nu mai puteau fi castigati pentru unu elementu strainu si incarcatu de incercârile cele mai posomorite de unu trecutu indelungatu. Kossuth, unu apostolu infocatu si neintieleptu alu magiarismului, ignorá pre profetulu magiaru (Szecsenyi) si crediu ca cu fortia sa efeptuiésca in diece ani ceea ce nu a efeptuitu diece seculi. Sa incidemu ací, ca prevederea lui Szecseny a fostu prea târdîa si pentru aceea, pentruca ideile ce domnescu astadi in Europ'a, dupa erumperea cea vulcanica in Franci'a la 1789 colcaieau in Itali'a, in Greci'a, Romani'a, Serbi'a etc. si chiaru dincolo de oceanu in Americ'a meridiunala si nutreau mereu cunoscinti'a de sine a popóreloru. Pre lânga acést'a puterea vaporului incepuse a iutî cursulu róteloru, nu numai dela masînele la cari se intrebuintiá, dara si la ale desvoltârei popóreloru. Cu acést'a orizonulu vederei si cunoscintiei se marca totu mai tare si popórele luminandu-se incepura a cunósce marimile ce-i incungiura dimpreuna cu puterile loru. Pre lânga tóte aceste românii, abstragendu dela nobil'a loru origine ce s'a straduitu a si-o pastrá prin tóte fasele, a inceputu a cunósce disproportiunea sacrificiului celui mare ce l'aru aduce ei sacrificandu-si natiunalitatea, pentruca nu afla nici tesaurii de o cultura mai latîta si mai inalta la acei'a cari aru fi doritu póte sacrificarea loru. Din acelu momentu nu mai potù fi vorba decâtu de o drépta cumpena intre aceste elemente (românu si magiaru), ce au lipsa imperativa unele de altele, pentruca unde lipsescu conditiunile de mai susu, acolo supra=si subordinatiunea intre dóue elemente nu produce pace si linisce, ci numai coordinatiunea. Istori'a ni-a dovedit'o fórte pipaibilu.

Dupa restaurarea pâcei turburata de anii 1848/9, vine absolutismulu bachianu. Proportiunea se schimba. Multi, pré multi schimba, séu mai dreptu, identifica acestu absolutismu cu germanismulu. Vomu fi cu totulu obiectivi, si vomu adauge ca indreptâtîrea la identificarea acést'a e dreptulu esclusivu alu limbei germane in afacerile oficiali, (cu esceptiunea ca fói'a legiloru imperiali si ordinatiunile se indreptau in tóte limbile popóreloru.)

Romanii n'au venitu nicairi in atingere deadreptulu cu Germanismulu si cu tóte aceste in Bucovin'a in restempu de vre-o dóuesprediece diecenii unde se mijlocì prin germanisand'a Galitîa, facuse pasi mari. Inteliginti'a erá pâna mai cesti ani mai numai in bratiele lui. *) Pentru-ce? pentruca acest'a are multe puteri atragatóre, cu deosebire cultur'a germana cu literatur'a cea vasta si immensa in toti ramii vietiei. Dupa aceea inlesnirea cea mare prin concurinti'a cea mare la spriginulu acestei literaturi, care concurintia ologesce radicarea altei'a cum e d. e. cea magiara si cea slavo-boema, facendu-o mai numai reproductiva, industri'a cea intinsa s. a. s. a. s. a.

Noi ne-amu pusu pre acestu punctu de vedere spre a face vediuta diferinti'a intensitâtiei periculiloru séu amenintiâriloru natiunalismului in realitate. Concretulu acest'a insa cu respectu la noi remane unu punctu de controversa, din causa ca resultatele absolutismului germanisatoriu, incâtu se vedu la noi pâna acum, pentru noi presentéza o binefacere, o inaintare in desvoltarea natiunala. La noi pâna acum mai ca se póte dîce, ca pondulu greutâtiei culturei germane prin terenulu pregatitu de tempii trecuti a datu o resultanda analoga cu resultand'a puteriloru dela unu planu pedîsiu. De aceea pre unu cunoscatoriu nu-lu va prinde nici candu mirarea, candu va audî pre cine-va, din cei ce judeca lucrulu numai dupa momentu, poftindu-si inapoi acestu tempu alu absolutismului, de-si poftirea acést'a nu e cea ratiunala.

Sub totu tempulu absolutismului natiunalitâtîle se bucurau numai de drepturi individuale. Pentru acei ce aveau o suma de prerogative se intielege, ca starea cea nóua erá apasatória. Pentru cei ce nu avusera nici unu dreptu érá o binefacere scaparea de apasamentulu privilegieloru, o binefacere, pentruca putea acum mai ne'mpedecati sa-si caute de trebuintiele sele, celu putinu cele mai neaperate, materiale sî spirituale, dela care mai nainte erá mai cu totulu cá atare impedecati. O durata mai indelunga trebuiá sa produca o egalisare in dorintie. Cei ce se vediura inapoiati din bunatâtîle loru de mai nainte trebuea neincetatu sa caute a le recastigá, cei ce nu le avusera, recreandu-se sî venindu la cunoscinti'a de sine in totu cuprinsulu ei, trebuea sa incépa a aspirá a intrá sî ei in domenulu deciderei despre sine sî trebuintiele sele in unu cercu mai largu, séu vorbindu cu termini usitati, trebuea sa nisuésca a intrá intre barierele constitutîunali. Asiá dara dupa tempulu recreârei de oboselele trecutului, trebuea cá sî partea apasata sa se urésca de tutel'a absolutismului sî atunci sa nisuésca dupa alte binefaceri, ale constitutîunalismului.

---

*) Ací nobil'a familia a Hurmuzachesciloru a datu o directiune natiunula romàna si inteligentiei. Unu ce mai lipsesce in Bucovin'a si cultur'a si literatur'a romàna póte luá unu sboru, incâtu sa ne lase pre cestialalti inapoi.

Acésta desvoltare de lucruri asiá dara, cu tóte ca avea intentiune, nu putù se duca la scopulu periclitârei natîunalismului, ci la aspiratîuni mai inalte, cari nu se mai puteau detrage din perspectiv'a popóreloru nici a celoru mai apesate de trecutu sî acést'a cu atâtu mai vertosu, cu câtu nici acel'a, adeca trecutulu, nu fu in stare a le sterge popóreloru conscienti'a de sine.

Dela incoronare.

Banchetulu. In 9 Iuniu s'au datu banchetu in reduta. In patru sale sî pre galeria erá pregatitu la 24 de mese pentru 1000 de persóne. Prelânga bucatele cele mai delicate nu lipsea nici vinulu de Ungari'a pâna lacelu de tocaiu; champagnierulù curgea din abundantia. Music'a inca nu lipsì. Més'a se incepù la ½ la 4 óre. La banchetulu acest'a luara parte toti membrii dietei ministrii sî alti dignitari, membri senatului imperialu sî ai senatului comunitâtiei din Vien'a. Dignitarii erau intr'o sala mai mica la o mésa, la care loculu d'antâiu lu ocupà Primatele, eara lânga acest'a cont. Andrássy sî princip. Auersperg. La 4¼ óre venira aici sî Majestâtîle Loru, unde fura primite cu éljen-uri ne'ntrerupte. sî dupa-ce fâcura rondulu in giurulu meseloru sî dupa o conversatiune a Regelui cu personalitâti eminente, dupa 25 minute se departara Maj. Loru. Acum se incepura toastele. Celu d'antâiu lu tînù presiedintele casei deputatîloru, Dnulu d. Szentivanyi pentru senatulu imperialu din Vien'a; principele Auersperg i respunse dîcendu intre altele, ca dupa dîlele cele lungi triste, care au cercetatu pre Austri'a, resare unu sóre nou, sub a cârui inriurintia binefacatória voru puté vietiuí popórele Austriei, in pace sî in fericire sî poftesce, cá lumin'a sórelui acestui'a sa fia duratóre.

Dr. Giskr'a vorbesce cu caldura dîcendu, ca popórele de dincolo de Lait'a privescu cu incredere la Ungari'a; ele credu, speréza, sî ascépta, cá sî la ele sa se realiseze câtu mai curendu viéti'a cea adeverata constitutîunala.

Deputatulu senatului imperialu Mende cetesce unu toastu scurtu unguresce pentru fratietate sî binele dietei ung., care toastu firesce fu insotîtu de eljénuri ne intrerupte. La acést'a respunde deputatulu Wilh. Tóth in limb'a germana, apostroféza senatulu imperialu sî i recomanda incredere câtra Ungari'a, asigurandu-lu, ca tiér'a-si va meritá increderea acést'a sî i va corespunde. — Comitele supremu bar. Rodvansky redicá unu toastu in limb'a germana pentru primulu ministru imperialu bar. Beust, la care bar. Beust respunde, ca i pare reu ca nu scie limb'a ung., insa in fine nu e intrebare de limba, ci de consciinti'a cea buna sî adeverata, acestoru doi factori le ascrie resultatulu splendidu alu dîlei sî pentru aceea are sperantia, ca popórele Austriei voru fi fericite. „Satraiésca Ungari'a sî poporulu ei celu nobilu!“ Sî deputatulu dietalu Besze tîne unu toastu, in care dîce, ca unu imperiu, care are unu domnitoriu dreptu sî cavalerescu, sî o regina asemenea eminenta, unu regimu respundietoriu, unu ministru cá Beust, sî unu barbatu cá Deák, unu astfeliu de imperiu nu trebuie sa se téma de viitoriu. — Banchetulu se finí la siése óre.

Pre tempulu incoronârei sosira la ministrulu de interne dóue salutâri telegrafice, un'a din comitatulu Maramuresiului sî alt'a din Lipta. Afara de acestea mai sosira telegrame din tóte pârtile tieriloru surori despre festivitâtîle ce se fâcura pentru incoronare. Comitatele Croatîei inca nu remasera nerepresentate. Comitele supremu Kussevics din Syrmi'a sî Spunn comitele supremu din Poszeg'a precum sî o deputatîune din comitatulu din urma sub conducerea vicespanului Kraljevics au fostu de fatia la incoronare.

Dupa amédi se tinù serbatórea poporala in livadi'a generala. Beutura erá de ajunsu; in vre-o trei locuri se frigeau boi, cari apoi se impartîra séu se aruncara intre poporu. Joculu sî music'a inca nu lipsira. La 5 óre cercetà inaltîmea sea reg. printiulu de coróna din Hanover serbarea poporala.—

Luni se serbà predarea solena a daruiriloru indatinate din partea orasieloru sorori pentru Maj. Loru, ceea-ce inca fu o solemnitate frumósa.

Revista neplacuta.

„Gazet'a Transs.“ nr. 41 aduce o corespundintia dela Sabiiu, despre petrecerea Comissariului regescu aci, carea o descrie pre largu, reproducendu chiaru sî memorandulu, a cârui cuprinsu no nu-lu puturâmu reproduce nici in estrasu cum se cade. Acelasi corespundinte se vede ca scrie sî in Albin'a nr. 59. despre acelasi lucru. La finea amenduroru corespundintieloru se acatia de o nota a nóstra ce ne permiseramu a o face in buna credintia la o corespundintia din Brasiovu a Telegrafului Românu nr. 40. in materi'a de acelasi felu, condamnandu esageratîunile in politica. Déca dlu coresp. alu Gazetei sî Albinei va binevoí a mai cetí odata not'a sî a cautá, ca la ce se reduce va aflá ca aceea se reduce cum amu dîsu numai la aceea ce este esageratu. Pentruca asceptâmu dela ambitîunea ori cârui românu sî prin urmare sî dela a dlui cor. alu Gazetei sî Albinei, sa presupuna mai multa putere de viétia in natîunea româna decâtu tiermurirea absoluta sustînuta in cuvintele: „ca romanii nu-si potu intipuí **vreunu** viitoriu, fâra autonomi'a Transilvaniei. Aflâmu sî acum ca lucrulu erá pré impinsu, ceea-ce publicisticei, cugetâmu ca-i va fi iertatu a o oblí la locu, prin o parere esprimata sî numai in coltiulu unei foi.

Dlu coresp. se vede ca nu-i fu atâtu pentru nota, câtu pentrucá sa se folosésca de ocasiune sî sa ne faca imputâri ca nu suntemu asiá de natiunalisti cá densulu sî ne pune curiós'a intrebare ca unde suntu romanii acei'a, a câroru politica o representa Telegrafulu Românu? La ce noi i respundemu simplu, ca cu deosebire in Transilvani'a, intre cari e unulu sî Dsea.

Déra déca cum-va totusi i mai remane vre-o indoéla despre politic'a Tel. Rom., apoi poftésca sî cetésca Telegrafulu Românu sî cu deosebire nrii 15, 18, 20, 23 etc. etc. sî din anulu acest'a sî pre lânga acést'a mai afle sî aceea, ca politic'a Telegr. Rom. nu e nici sentimentala, nici ocasiunala, nici momentana, sî sperâmu ca nu va mai pune intrebâri de cari au pusu. Atâtu pentru deslusîre. Preste totu; venatulu dupa popularitate nu e planta, care sa crésca sî sa se cultive in gradinele nóstre, sî esageratîuni de felulu acest'a unde le vomu mai vedé, nu le vomu trece lesne cu vederea, pentruca scimu ca cei buni primescu bine, sî numai cei rei, reu. —

Pesti Hetilap vine in focu pentruca in Zarandu s'a alesu majoritate de functiunari romani sî foile celelalte magiare sî pentru aceea, câci s'a alesu limb'a româna esclusivu (kizárolag) de limba a comitatului. Pre dlu comite Ionescu, pre care acelesi foi, cu vre-o câte-va septemâni mai nainte lu aflau intieleptu sî cate alte epitete frumóse, acum câce poporulu comitatului s'a folositu de dreptulu seu iertatu de lege, sî a alesu intre oficiali pre cine a vrutu, acum, iéra Dlu Comite supremu, e ne-

FOISIÓRA.

Espositiunea universala dela Parisu din 1867.

(in estrasu din „Aten. Rom.“)

(Urmare.)

In aleele principale se voru asiediá la o departare de 30 metre de palatu masînele de aburu, care trebuindu sa functiuneze; nu puteau fi asiediate in launtrulu Palatului. Aceste masîni insîruite de giuru impregiurulu Palatului, voru produce puterea care va pune in miscare masînele asiediate in launtrulu Palatului; aburulu va fi condusu prin tievi sub-terane pâna la masînele din Palatu care au trebuintia de densulu. Impregiurulu masîneloru cu aburu se voru asiediá tóte specimenele de industrii care lucréza cu focu; astfeliu suntu: forgele, sticlariele, fonderiele de bronzu, fabricile de zinc sî alte metaluri, spalatorii, amidonerii, fabrici de zaharu sî alte industrii. Câtu are sa fia de marétia acésta parte a Espositîunei! Cu câta placere va fi visitata de acele persóne care n'au avutu inca ocasiune cá sa visiteze asemenea usine, sî care tînu a vedea industri'a moderna in tóta splendaree sea! Ce sgomotu de ciocane, de instrumente; ce panasie de fumu esîndu din acele masîni! In adeveru, fiacare are sa stea incremenitu sî in admiratîune inaintea atâtoru dovedî pipâite despre aceea ce póte nasce geniulu omului aplicatu cu stâruintia la lucrârile industriei!

Astfeliu zon'a intâiâ a parcului va fi reservata industriei. A dóu'a zona, care amu dîsu ca se intinde pâna la estremitâtîle parcului, este reservata pentru productele agriculturei sî orticulturei.Ací se voru clâdí tóte modelurile de constructiuni rurale, ací se voru asiediá animalele cele mai alese din tóta lumea; ací se voru sâdí cele mai brilante plante de ornamentu, modelurile de florarii, de chioscuri rustice sî alte infrumsetiâri de grâdina. In acésta parte voru fi asiediati stupi cu albine din tóte tierile, aquariumuri pline cu acei mai deosebiti pesci, raci, scoici, s. c. l. Unu riusioru care va incepe din marginea Senei va sierpuí prin acésta parte a Espositîunei; aprópe de palatu se va inmpartî in dóue ramuri, care mai pre urma dupa ce incungiura edificiulu maretiu, se impreuna, sî dupa mai multe sierpuituri merge de se varsa in Sen'a.

In adeveru, domniloru, nimeni nu-si póte inchipuí de pre acum, câtu are sa fia de frumósa acésta parte a Espositîunei din 1867. Ce póte fi mai interesantu din tóte puncturile de vedere, decâtu a visitá un'a dupa alt'a stabilimente agricole sî orticultore din tóte pârtîle lumei? Aici visitezi o ferma francesa; dincolo un'a americana, alaturi alt'a chineza, sî asiá mai incolo. Cine nu intielege ca fia-care natîune va depune tóte silintiele sele cá efectulu produsu de acésta interesanta privelisce rustica, sa fia câtu mai mare. Cu câta placere visitatorii obositi cu vederea obiecteloru in launtrulu Palatului, ametîti de caldura, voru vení sa-si repauseze corpulu sî spiritulu inaintea unei ferme unde se mulgu vacile! Amu admiratu intru tóte marétî'a conceptiune a Espositîunei din 1867, dara sa marturisimu ca admiratîunea nóstra este insotîta de o multiamire sufletésca candu ne gândimu la partea agricola sî orticola. Ferice de acei care voru putea sa studieze pre locu atâtea sisteme, sî ferice de acele tieri care voru intielege necessitatea de a tramite câtu mai multi ómeni speciali pentru a studiá atâtea mari sî minunate lucruri!

Amu aratatu ca suntu siése spre diece portî de intrare: sa lasâmu acum parculu sî sa mergemu a visitá câte-va din aceste portî. Lânga pórt'a de lânga cheulu Senei vomu dá preste o sala de teatru sî de concertu unde se voru esecutá piese de câtra artistii din tóte pârtîle globului. Sî ací conceptiune admirabila. In adeveru cu câta placere acei'a care n'au ocasiune cá sa cutriere lumea, voru asistá in fia-care séra la unu teatru séu la unu concertu deosebitu!

Lânga pórt'a vecina cu scól'a militaria vomu dá preste unu amfiteatru sî unu laboratoriu care voru fi pusu la dispositîunea profesoriloru sî altoru persóne care voru avea de fâcutu esperiintie sî cercetâri scientifice sî industriale.

Intr'o parte a parcului se va reservá unu anume locu pentru incercarea cailoru sî a trasuríloru; acolo neaperatu ca nu voru lipsí amatori.

Pentru inlesnirea lucrâriloru se va infiintiá unu portu in marginea Senei care va fi unitu cu parculu Espositîunei printr.o alee marétia; acolo voru desbarcá visitatori sî voru intrá deadreptulu in localulu Espositîunei. Alaturi se va cladí unu Restaurantu care va fi unu locu de repausu pentru acei'a câror'a li s'a uritu cu miscarea sî sgomotulu din parcu. In apropiere, unu stabilimentu de bâi va permite visitatoriloru cá dupa o dî laboriósa sa se imbaieze apoi sa tréca a prândî. Acolo pre marginea Senei se voru vedea sî tóte masînele, corabiile, vapórele aduse la Espositîune, sî care se va putea numí cu dreptu cuventu Espositîunea navala.

In a dóu'a zona voru fi sale sî amfiteatruri de conferintie sî de lecturi, unde profesori invetiati voru tratá subiectele cele mai interesante, voru dreptu sî câte alte epitele nefrumóse. Decâtu cine se va uitá in gur'a loru. Pâna acum avéu de a face numai cu districtulu Fagarasiului, acum le-a mai crescutu cu unulu objectele de critica.

Epistola politica.

„Tromp. Carp.“ in nrulu seu dela 20 Maiu publica urmatórea epistola politica :

Constantinopole, 19/1 Apr. 1867.

Dle Redactoru ! Eata o prescurtare de tóte câte se audu pre aici din gurile diplomatîloru de diferite natiunalitâti sî de diferite interese, sî ce conclusiuni amu trasu din tóte acestea.

Nu este Luxemburgulu care a nascocitu resbelulu ; resbelulu se clocea de multu. Luxemburgulu l'a grâbitu.

Déca nu erá Espositîunea, Franci'a erá sa fia dejá in resbelu. Cu tóte acestea multi suntu de idea ca la Augustu, multu Septembre, a sa incépa cu scopu de a-lu localisá sî alu ispravì intr'un'a séu dóue batalie.

Acum vine banuelele diferiteloru puteri sî se incepu conjecturile. Vedî pre unele ca voru sa incungiure acésta vijelia ; pre altele ca facu pre mediatorulu pacinicu in aparentia, sî pre sub mâna atîtia foculu. Spre esemplu, vedî pre Angli'a, care este ocupata sa scie ce a sa fie, sî mai multu ocupata in Americ'a unde Russi'a intrigéza pentru scopurile ce are in oriente, ca voiesce sa incungiure vijeli'a.

Austriei i place ce face Franci'a pentru ca o resbuna. Este mai de siguru ca ea a sa fia arbitra. Se crede ca va intrá in confederatiune sî va fi protectóre sudului Germaniei, plus ca a sa se rotundiésca Prussi'a din partea ducateloru in favórea Danimarciei, plus (déca se va inversiuná resbelulu sî va luá parte sî Russi'a) se póte formá sî o Polonia cu unu rege din cas'a domnitóre a Austriei. Ea face pre mediatoru, dara inclina spre resbelu ; stà neutra cá sa observe pre Russi'a in oriente.

Russi'a impinge pre Prussi'a avendu in perspectiva Poloni'a prussiana, ce-i este dejá fagaduita; suride, face in aparentia pre mediatorulu de pace, pre de alta parte promite Prussiei chiaru sî asistenti'a. Sî indata ce voru fi prinsi de peru, sî Engliter'a ocupata la dens'a, ea va navalí in oriente.

Nu-ti mai vorbescu de micile puteri, câci ele nu potu decâtu unele sa spere sî altele sa desespere vediendu-se dejá incorporate. Ce se dîce sî se crede, este ca dupa acestu resbelu a sa fia unu congresu, unde a sa se tracteze despre tóte, sî unde tractatele dela 1856 a sa fia modificate, déca nu de totu anulate.

Se mai vorbesce sî este multa temere de o coalitiune. Gorciakof aru fi sî dîs'o : „Pre câtu dinasti'a napoleoniana domnesce, nu este pace in Europ'a.“

Sa venimu la noi, câci in capulu nostru a sa se sparga mai tóte. Mâne a sa audîmu ca Catilin'a este la pórta. Nu sciu ce faceti. Amu cetitu intr'unu dîuariu grecu ca guvernulu aru fi chiamatu la arme 6000 soldati. Nu sciu déca este adeveru, dara chiaru adeveru sa fia, este mai nimic'a. Trebuie ce-va mai multu ; ne teebuie sî altu ce-va. Nu aru fi bine sa ne intielegemu cu Turcii ? Sa ne facemu solidari unulu altui'a ? Sciu ca au sa rida multi de ceea ce dîcu. — Astfeliu de solidaritate ! Turci'a este datóre sa ne apere.

Eu nu intielegu acést'a precum aru intielege-o cei ce aru ride. Intielegu unu tractatu cum faceau stramosii nostri ; adeveratu intre inferiore sî suzeranu, insa nu umilitoriu, degageatu de tóte ticalosiele ticalosîloru nostri. Sa ne punemu pre piciorulu ce meritâmu. Cu acést'a punemu sî pre vecinii nostri in positiune a ne respectá.

Póte ca ʌoru dîce multi : — Nu se póte face acést'a ! — Ei bine ! Dle redactoru, unu profundu ganditoriu aru putea luá ingagementulu in fati'a natîunei sele ca tóte ce dîcuací s'aru puté sevarsî. Iérasi o mai repetu trebuie sa profitâmu de circumstantiele actuali ; altmintrea suntemu perduti. . .

. . . .

Epistol'a deschisa a lui Ludovicu Kossuth catra Franciscu Deák.

Parisu, 22 Maiu 1867.

(Capetu.)

Din astfelu de punctu de manecare a pune la periculu sórtea natîunei, este sminta sî nici ca e permisu.

O natîune póte suferí lovitura, dara neci intr'unu casu nu este permisu a se indoí despre speranti'a ca drepturile ei se voru aduce in validitate, sî earasi pentruca óre-care dreptu alu ei nu póte numai decâtu sa intre in validitate, nu este permisu a abdîce de elu de bunavoia, pentru totdeun'a.

Acésta abdîcere este sminta, sî inca astfelu, ca neci impregiurârile nu o rectifica.

Permite-mi, sa-ti aducu aminte de cele trecute.

Ceea-ce elaboratulu pentru afacerile comune sacrifica acum pentru asiá numit'a intregitate a imperiului sî pentru pusetîunea lui de putere mare, aceea in esenti'a ei este chiaru ceea-ce la 1848 s'a pretinsu dela noi cá ultimatu, nainte de ce a intratu Ielacic in tiéra.

Erá ultimatu, amice ! erá ultimatu ce nóue, ne capaci de aperare, ni se intinsese pe ascutîtulu armeloru. Sî spre inaintarea lui erá atîtiatu dorerosulu resbelu civilu contr'a nóstra, armat'a invasiunala stetea in sîru la marginea tierei nóstre.

Sî fatia cu acestu periculu dinaintea nóstra aflatu-s'a in ministeriulu cârui amendoi eramu membri, fost'a in dieta macaru numai o voce care aceste pretensiuni ce acum se primira cu atât'a prevenire, se le fia aflatu demne macaru numai pentru a le luá la desbatere ?

Nu s'a aflatu. Ministeriulu intregu, Tu sî Eötvös tocmai asiá cá mine, sî eu tocmai cá diet'a tierei amu respinsu cu indignatîune pretensiunea nelegala, ce pretindea sinuciderea natîunala. Tu te retrasesi, Eötvös merse in strainatate, nainte de resculare; eu m'amu otaritu spre aperare, sacrarea pretinsâ a drepturiloru insa nu o subscriseramu neci unulu.

Ven í 1861. Austri'a erá acum nesmintitu mai puternica decâtu la 1867. Ce ai respunsu la pretensiunele renoite ? Te indreptu la adresele tale. Atunci cunosceai sanctîunea pragmatica în tocmai cá sî acum; dar ti aduceai aminte de art. 10 din 1790; sî la pretensiunea nelegala ai respunsu cu pretensiune de dreptu, de dreptu completu ; sî in privinti'a afaceriloru de interesu comunu (ce potu esiste chiaru sî intre tieri cu totulu desbinate sî cu atâtu mai lesne între tieri ce recunoscu pe unulu sî acelasi monarchu) ai dîsu ca din candu in candu tiér'a le va deliberá de sine, dupa cum dreptulu va aduce cu sine, loialu, dupa cum a fâcutu totdeun'a.

Sî acum te invoesci cu ceea-ce atunci cugetai ca nu e neci permisu neci sila a primí ?

Acum'a, dupa Sadov'a, acum'a dîci ca trebue sa primimu, ca nu este prospectu pentru mai multu.

Nu potu intielege !

Eu, care domnitoriloru natîuniloru nu li acordu neci candu ca li permisu séu suntu siliti a sacrificá drepturi, amu nisuitu, incâtu sta in puterea unui barbatu, a me afundá cu cugetulu in pusetîunea Ta sî nu sum in stare a descoperí neci umbr'a de la necessitatea-ti paruta; dara vedu ca natîunea magiara sî alege tocmai acelu momentu in care sa se indoésca despre posibilitatea de a-si recastigá validitate completa a drepturiloru ei de statu, acelu momentu dîcu, candu fia-care natîune, dela Angli'a cea mare pâna la Cret'a cea mica, sentiesce ca spiritulu tempului, directîunea lui sî relatiunele politice suntu favorabile pentru recastigarea drepturiloru séu pentru desvoltarea acestor'a.

In astfelu de tempu abdîce Ungari'a de drepturile cele mai scumpe de statu ale ei, abdîce astfeliu, abdîce degradandu-se la instrumentu de astfelu de politica care inimicesce pre vecinii nostri pe cei dela apusu cá sî pe cei dela resaritu; deslegarea multiamitóre a cestiunei interne a natîunalitâtîloru, impacarea cu Croatî'a o face neposibila, sî fatia cu tulburârile Europei ce se prevedu apropiindu-se face tiér'a nóstra objectu la care se tîntésca ambitîunile rivale.

---

efectuá esperimentele de fisica, chimia, astronomia, acele mai atragatóre. Acolo fia-care industrialu séu invetiatu, va putea sa espuie teoriele sele asupr'a vre-unei inventiuni a sea.

Vedeti dara, domniloru, ca nu a remasu nimic'a ne prevadiutu din aceea ce póte atrage pre omu la acésta marétia serbare a muncei. Dupa ce le procura amatoriloru tóte inlesnirile vietiei ; dupa ce sér'a se iluminéza splendidu mai tóta Espositîunea, apoi iéca sî conferintie destinate a comunicá publicului marile inventiuni moderne sî resultatele binefacatóre ale Espositîunei.

Binevoiti a-me crede, ca mintea mî se obosesce gandindu-me la atâtea lucruri mari, si mi pare reu ca talentulu nu-mi permite a face sa petrundia in fia-care din DVóstra admiratîunea ce-mi inspira de pe acum acésta giganteca opera.

Amu espusu pe scurtu aceea ce socotémù mai neaperatu asupr'a aceloru nóue grupe ale Espositîunei ; ne mai remane o grupa care este adeca ; sa trecemu acum la dens'a sî fiti siguri ca nu va fi cea mai putînu interesanta.

VII. Grup'a X, sî acea din urma, cuprinde, Obiecte espuse mai cu séma pentru a ameliorá conditîunea fisica sî morala a populatiunei ; in trens'a voru gasí obiectele cuprinse in urmatórele clase :

Clas'a 89. Materialu sî metode de invetiamentu pentru copii.
— 90. Biblioteci sî materialu pentru invetiamentulu adolescentîloru in atelieru, in comuna séu in corporatîune.
— 91. Specimene de costume popularu din deosebite localitâti.
— 92. Specimene de locuintie caracterisate prin eftinetate unita cu conditiunile de igiena sî de viétia buna.
— 93. Totu feliulu de producte fabricate de lucratori s. c. l.
— 94. Instrumente sî procederi de lucru, speciale pentru lucratori siefi.

Cine dintre domniele vóstre nu baga de séma la intielesulu filosoficu, umanitariu alu acestei grupe ! Veedeti ca in aceste clase intra numai obiecte care privescu amelioratiunea sórtei populatîunei neavute, a acelei populatîuni care este temeli'a pre care se redica edificiulu socialu. A trebuitu, domniloru cá sa ajungemu in secolulu nostru, mare intru tóte, pentru cá sa intielegemu, ca nimic'a nu se póte fundá de temeinicu, de durabilu, pâna candu més'a populatîunei nu va fi in acele mai bune conditiuni de viétia morala intelectuala sî materiala ; a trebuitu cá Franci'a, acea tiéra care se pune in capulu tuturoru ideiloru mari, ideiloru de umanitate, sa dîca lumei, intregi : aduceti popóre totu ce aveti, totu ce socotiti ca póte redicá pre lucratoriu, pentru cá in Espositiunea dela 1867 sa avemu marea fericire de a vedea figurandu elementele indispensabile ale educatîunei sî instructîunei poporului. Marétia sî sublima conceptiune démna de o natîune cârei'a lumea in generalu sî noi in particulari datorimu atâtu de multu !

In Espositîunile fâcute pâna acum industri'a mare, industri'a mechanica ocupá loculu dintâiu ; lucratoriulu dibaciu, acel'a pre care nici o masîna nu-lu póte imitá candu este vorb'a de perfectiune, de finitu, de gustu erá uitatu cu totulu. Nu dóra ca este de doritu cá industrialii cei mari sa fia lasati la o parte ; insa fia-cârui'a dupa operile sele ; sa nu uitâmu ca in seculului nostru cestiunea lucratoriloru a dobenditu o importantia insemnata, sî ca dela bun'a séu réu'a sea solutiune atârna in mare parte viitoriulu staturiloru.

Aceea ce este demnu de notatu este ca se voru espune in acésta grupa nu numai obiecte lucrate de câtra lucratori, dara se voru vedea chiaru lucratori din deosebite tieri ale globului, lucrandu in launtrulu Espositîunei. Ce póte óre fi mai interesantu de studiatu atâtu pentru economistu câtu sî pentru filosofu sî omulu de sciintia decâtu acestu concursu de lucratori de deosebite natiunalitâti ! Cine póte calculá amelioratiunile ce are sa le introduca in deosebitele ramuri ale industriei, in viéti'a lucratoriloru, dupa Espositîunea din 1867 !

Pre lânga importanti'a sea sociala grup'a a X este totu deodata o conceptiune din acele mai originale. In adeveru cine va intielege efectulu ce va sa produca unu tablou in care se va vedea lucrandu unii lânga altii, imbracati in costume unele mai variate decâtu altele, sî vorbindu in atâtea dialecte lucratorii din tóte pârtîle globului.

Acésta grupa este impartîta, dupa cum amu vediutu, in siepte clase ; fia-care din trensele are o importantia considerabila, din tóte puncturile de privire.

Clas'a 89 este consacrata Materialului sî metodeloru de invetiamentu pentru copii. Câtu folosu are sa resulte pentru invetiamentulu primariu din acesta comparatiune intre materialulu sî metodele de invetiamentu din tóte staturile lumei ! Neaperatu ca tierile inapoiate au sa introduca metodele care au respanditu aiurea acelu invetiamentu primariu fâra care unu statu câtu de avutu aru fi, totu barbaru este. (Va urmá.)

Sî déca me intrebu, ce este ceea-ce natîunea nóstra primesce cá remuneratîune pentru atâtea sacrificie ? vedu ca dens'a capeta : deoblegamentulu pentru a dá militîa spre sevirea intereseloru straine sa se prefaca generalu; vedu 1000 sî cate-va sute de milióne fl. detori'a statului, sî prin acést'a secularisarea dâriloru nestergibile, la a cároru imputînare, fia câtu de mica, sub atari impregiurâri — neci ca se póte cugetá.

Sî, cá sa umplu pocalulu pâna la margine, mai vedu ca projectele asternute de regimu culegu câte o fórte mica bómba de margariteriu de legile din 1848, ce au mai remasu dupa atât'a sacrificare de legi.

Patri'a nóstra, sî tocmai dens'a are mare lipsa de asigurantia pentru constitutîunea ei. Acésta lipsa ni o spune cu voce nalta, in urechi, esperienti'a-ne propria, trista, cuventulu admoniatoriu alu istoriei de 3 seculi sî jumetate. Atunci, pentru cá sa avemu astfelulu de garantia, amu inarticulatu in legi ca diet'a nu se póte desfiintiá pâna nu s'a oterîtu bugetulu. Sî ministeriulu ung. se invoesce cá sî acésta garantia sa se stérga din legi ! Sî pentru-ce ? pentruca se póte intemplá cá acésta garantia aru puté stingerí puterea intru latîrea ei. Acolo erá gard'a natîunala. Institutîunea cea mai nevinovata din lume, fatia cu o putere ce respectéza legea. Ea este chiaru sî scutitoriulu celu aptu alu ordinei, a siguritatei personale sî reale, pentru ca ea pe acestea le pune sub scutulu propriu alu poporului. Dar in esenti'a acestei institutîuni este óre-ce ce póte serví de frêu puterei, cá ea sa nu cuteze a incordá pré tare córd'a ce canta a volniciei. Sî pentruca acést'a se afla intr'ens'a, ministeriulu voiesce se stérga gard'a natîunala.

Nu credu ca se tîne de missiunea dietei a dá la o parte pedecile ce obstau puterei intru desvoltarea violentiei. — Nu puterea are lipsa de garantii, ci poporulu; sî eu nu credu ca deoblegamentulu generalu de militîa, in legatura cu puterea de dispusetîune asupr'a militîei care (putere) este denegata ministeriului, institutiunea gardei natîunale n'aru face trebuintia in privinti'a garantiei.

Legea a inzestratu poporulu din marginea militaria cu nisce drepturi politice. Ministeriulu— in locu sa desvólte aceste drepturi, ce este legalu sî de sfatuitu, propune stergerea loru, spre deriderea seculului nostru. Sî acést'a o face chiaru atunci, candu Croatî'a a cârei impacare este atâtu de dorita, voesce cá asecurarea pusetiunei politice a confiniului militaru sa se primésca chiaru intre punctele diplomei inaugurale !

Preste totu luatu, projectele de lege asternute din partea ministeriului suntu atâtu de contrarie cu conditiunele de viétia a esistintiei de statu a Ungariei; se contrariéza intr'atât'a cu intentîunea politica de care s'a tînutu natîunea nóstra, neschimbatu in tempu de 300 sî jumetate de ani sub impregiurâri favorabile sî nefavorabile, sî pe care tînere de ea ministeriulu o póte multiamí natîunei ca mai esista; suntu atâtu de contraria tempulu in care traimu, fatia cu conjecturele europene; in estensivitatea loru, suntu atâtu de piriculóse sî atâtu de nemotivate neci prin pusetîunea casei austriace domnitóre, ba nici prin calculatîunea cea mai simpla politica, incâtu nu asiu fi in stare a admirá din destulu cum póte fi ministeriu, care cutéza a primí respunsabilitatea acestoru propuneri, de cum-va minist. n'aru scí ca invoirea Ta, sî prin tine sî a dietei, i este asecurata nainte.

Incetu se desvelescu secretele pertratâriloru cu Vien'a. Asiá se pare ca aru fi faptu pregatitu, sî diet'a tierei are numai aceea chiamare cá sa registreze faptulu complinitu.

Eu insa in faptulu acest'a vedu mórtea natîunei, mi-tînu de detorintia a-mi intrerumpe tacerea, nu pentru cá sa te dojenescu, ci pentrucá in numele lui Ddieu, alu patriei sî alu tempului din urma rugandu sa te provocu : cauta in giuru cu privire de barbatu mai inaltu de statu, cantaresce urmârile ce remanu, spre cari conduci patri'a care trebue sa traésca pe candu ósele nóstre de multu voru fi putredîte; patri'a in care n'avemu se iubimu numai momentulu peritoriu alu presintelui, ci trecutulu neschimbatoriu precum sî venitoriulu de aprópe. — Nu duce natîunea pe acelu puntu de pe care ea nu mai póte fi maiéstr'a venitorului !

Amu incaruntîtu in scól'a suferintieloru avute de esperiintie, sub apesarea aniloru sî in ingrigiri Din mine nu graesce interesulu personalu, nu iritatîunea, neci indemnulu de a me face insemnatu. In privinti'a persónei mele n'amu nimic'a de asceptatu, n'amu nemic'a de doritu neci dela natîune neci dela viétia. Dara peptulu meu nutresce sî va nutrí pâna la mórte, puteri tenere pentru simtiulu de detorintia fatia cu patri'a mea.

Acestu sentiu de detorintia me indemna se graescu. Ecuse-me pentru isvorulu din care isvorì.

De cum-va liniscirea succesului nu o asiu puté luá cu mine in mormentu, da-mi celu putinu voia se ducu macaru speranti'a despre venitoriulu patriei mele.

Nu indemná patri'a spre astfelu de sacrificâri ce-i rapescu chiaru sî acésta sperantia !

Sciu, ca rolele de Cassandra suntu nemultiamitórie. Consideru insa ca Cassandri'a a avutu dreptu !

Ludovicu **Kossuth.**

Varietâti.

⁂ Majest. S. c. r. apost. felicità pre Czarulu prin principele Meternich din Parisu, sî Czarulu i respunse cu o gratulatîune privitóre la incoronarea ung.

⁂ Ministrulu presiedinte cont. Juliu Andrássy, se dîce, ca se va radicá la rangu de principe. Scirea póte ca stà in legatura cu distinctiunea ce i se facù, fiindu decoratu cu Crucea cea mare a Ordinului Stulu Stefanu, cu carea fu decoratu deodata sî Primatele-principe alu Ungariei. —

⁂ La banchetulu din 9 Iuniu in Pest'a au fostu invitati urmatorii tramisi ai suveraniloru esterni : Domnii representanti din Franci'a, Angli'a, Turci'a, Persi'a, Statulu papalu, Sassoni'a, Niederlandi'a, Spani'a, Svedi'a Portugali'a, Bavari'a, Serbi'a, Meclenburg, Hesse, Messicu, Belgi'a, Russi'a, Vürtemberg'a, Prussi'a, Itali'a, Greci'a, Brasili'a, Braunschweig, Elveti'a, Baden sî fâra de acesti'a inca mai multi magnati unguresci sî dignitari. Acesti'a au mersu cu totii in ecuipage stralucite atâtu la banchetu câtu sî la incoronare.

⁂ Superintendintele bisericei ev. P. S. S. **Paulu Binder** au reposatu ; inmormentarea s'au seversîtu Vineri in 14 Iuniu la 1 óra dupa amédî in Ghertanu. Comitele natîunei sasesci inca au asisîatu la solenitatea funebra.

⁂ Membrii senatului imperialu, cari au luatu parte la serbarea incoronârei in Pest'a, au avutu aici sî nisce convorbiri politice. Presiedintii senatului imp. principele **Auersperg** sî Dr. Giskr'a au avutu sa predea Maj. Sele in 9 Iuniu adresele ambeloru case ale senatului imperialu. Dupa cum se scrie din Pest'a, acolo aru fi vorb'a, ca ministeriulu de dincóce de Lait'a se va intârí prin aceea, ca membrii lui se voru inmultî prin mai multi deputati liberali. Diet'a ungara se va amaná pre dóue luni ; in tempulu acest'a comissiunea de 67 se va imputernicí pentru unele negotiatiuni cu comitetulu senatului imperialu.

⁂ Dupa cum se scrie, dîu'a incoronârei s'au serbatu mai in tóte pârtîle. Korunk se plânge ca fatia cu alte orasie sî cetâti Clusiulu aru fi fostu mai inapoi in privinti'a serbârei incoronârei.

⁂ Pre tempulu, candu erau adunati slavii din Ausiri'a sî Turci'a in Petersburgu cu ocasiunea espositîunei din Moscv'a tînù Dr. Polit la unu dineru o vorbire, care „Invalidulu" o numesce cea mai sincera dintre tóte, ce s'au tînutu in sér'a aceea, sî care dupa Golos suna : „Domniloru sî fratîloru prea iubiti ! Candu se lâtî vestea in tiér'a serbésca despre espositîunea din Moscv'a sî ca fratii din Russi'a au invitatu pre fratii loru slavi la o vediuta amicala, atunci palpità cu bucurie inim'a fia-cârui serbu sî fia-carele ardea de dorinti'a, sa imbratiosiedie pre acei'a cari totudéuna au fostu fratii nostri dupa trupu, sî rudeniele nóstre iubite. Dar', Domnii mei, in inim'a nóstra a serbiloru, viéza inca dela nascere iubirea câtra fratii nostri Rusi. Mumele nóstre vorbescu cu copiii loru inca din léganu despre fratii nostri ortodoxi, despre Russi'a cea sânta ! In dîlele acele triste candu erá sa desperâmu de noi insîne, ne-amu mangaiatu gandindu, ca nu vomu perí, pâna candu va trâí Russi'a cea mare. Noi serbii totudén'a amu nutritu simpathia câtra Russi'a, inca sî pre tempulu acel'a, pâna candu ea nu erá inca puterea cea mare slavica. Multiamita lui Ddieu ! Calatori'a nóstra la Russi'a, sî petrecerea nóstra in capital'a ei, documentéza ca ea se póte numí cu dreptulu o putere panslavica. Impregiurarea acést'a are o insemnatate colosala sî va avea urmâri enorme. Problem'a principala nu este numai in Asi'a, ci inaintea pragului seu, in orientulu europeanu. Eliberarea orientului europénu — acést'a e problem'a cea mare ! Trebuie sa se puna odata **capetu predomnirei unei natiuni asupr'a altei'a**, apoi numésca-se predomnirea acést'a **turcésca, magiara** séu **austriaco-germana. Resbelulu dela Sadov'a au otâritu sórtea orientului europénu. Lumea germana s'au despârtîtu de cea slavica.** Cestiunea despre sórtea slavismului numai noi slavii, o putemu deslegá, sî in casulu acest'a rol'a cea dintâiu cade pre Russi'a. Dar', Domnii mei, Russì'a acum'a nu e numai o putere rusésca, ci o putere slavica, o putere panslavica. Ea posede nu numai puterea materiala, ci sî cea morala. Russi'a slavica nu amenintia civilisatîunea, ci o intempina, ea pregatesce in Europ'a infrâtîrea familieloru slavice. Pasulu celu dintâiu alu faptei acestei'a mari este deslegarea cestiunei orientale. Cestiunea acést'a atinge onórea natîunei russesci sî puterea cea mare a statului russescu. Noi slavii din resaritu, noi crescinii ortodoxi din orientu, noi serbii speramu, ca Russi'a nu-si va uitá nici odata de de catastrof'a de pre campulu Cossovei sî va deslegá curendu problem'a sea cea mare. Pentru aceea cu iertarea DVóstre radicu paharulu acest'a : pentru deslegarea câtu mai curenda a cestiunei slavice."

Nr. 24—2 **Edictu.**

George Cotiofana din comun'a Avrigu in Scaunulu Sabiiului, care mai multu de unu aun, cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea sotîa **Mari'a Murarelu**, totu de acolo, au pribegitu in lume, prin acést'a se provóca, cá in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu de fatia sa se presentedie naintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra, se va decide procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a lui la intielesulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr. resaritene.

Sabiiu 23 Maiu 1867.

Scaunulu Protopopescu gr. res. alu Tract.
Sabiiului alu 2-lea.
Ioann Panoviciu.
Protopopu.

Nr. 23—3 EDICTU.

Ioann Prodanu din Poiana, in Scaunulu Mercurei, care de doi ani, cu necredíntia parasindu-si pre legiuit'a sea sotîa Mari'a Nicolae Oancea, totu de acolo, au pribegitu in in lume, prin acést'a se provóca, ca in terminu de unu anu de dîle dela datulu de fatia, sa se presentedie naintea subscrisului Foru matrimonialu, câci la din contra se va decide procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a lui la intielesulu SŞ. Canóne ale bisericei nóstre greco-resar. Sabiiu 1-a Maiu 1867.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu Mercurei
Petru Badila, Protopopu

Nr. 22—2 **Edictu**

Ioanu Marin'a (Antonie Pascu) din Comun'a Siugagu Cerculu Vintiu de josu, carele mai bine be 9. ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotia Mari'a Constantinu Chîrstea din Sin'a, fâra cá se se scie loculu petrecerei lui ; se provóca prin acést'a cá in restempu de 6 luni de dîle dela datulu de fatia sa se presentedie naintea subsemnatului foru protopresbiterale, câci la din contra procesulu matrimoniale asupra-i pornitu se va decide sî in absenti'a densului amesuratu SS. canóne ale bisericei nóstre dreptcredinciόse.

Forulu protopresbiterale gr. or.
Sabesiu in 22 Maiu 1867.
I. **Tipeiu** Protopopu.

De Limbriku Kordelatu- (Verme solitario, Bandwurm)
Vindecă fără durere si pericolŭ în 2 ore **Dr. Bloch** în Viena, Praterstrasse No. 42. — Deslușirĭ se daŭ prin scrisorĭ francate. — Medicamente ku modulŭ întrebuințariĭ se trimite ku poștă.

Burs'a de Vienn'a.

Din 3/15 Iuniu 1867.

Metalicele 5%	60 60	Actiile de creditu	185
Imprumut. nat. 5%	70 40	Argintulu	123
Actiile de banca	726	Galbinulu	5 92

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**   Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 46. ANULU XV.

Sabiiu, in 8|20 Iuniu 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pe semestrulu alu doilea (Iuliu — Decembre) alu anului 1867. — Pretiulu abonamentului pe ½ anu e: Pentru Sabiiu **3** f. **50** xr., Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austriaca **4** fl., Pentru Principatele rom. unite sî strainatate **6** f.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardîiá cu tramiterea prenumeratîuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresandu-le deadreptulu la

Editur'a „Tel. Rom.“ in Sabiiu.

Desnatiunalisarea.

II.

In cele dóue sisteme, trecutulu insusi ne arata, ca romanii n'au peritu. In cea din urma, de sî chiaru sî acést'a apasatória, dara nu in mesur'a celei d'antâiu, poporulu românu a inceputu a prosperá. Pentruca inainte de tóte biseric'a a inceputu ai fi sî mai respectata sî folosulu scóleloru mai multu intrebuintiatu.

Amendoi factorii acesti'a suntu stalpi, pre cari se radîma unu poporu. Amendoi déca suntu respectati cu sinceritate insufla spiritu de viétia in celu mai garbovitu trupu natîunalu.

Romanii, dupa ce a incetatu a avé universitatea loru politica natîunala; dupa-ce a fostu eschisi din legatur'a natîuniloru ardelene; dupa-ce prin impartîrea teritorieloru intre cele trei natîunalitâti regnicolare, erâu espatriati in patri'a loru: au remasu numai cu biseric'a loru cea apesata sî cu scól'a sub aripile acestei'a.

Aceste dóue au fostu, cari in lipsele sî asupririle cele mari le-a datu taria spre a resiste tuturoru incercâriloru indreptate asupra-le. Romanulu erá in aceste incungiuratu, cá in o fortarétia, pâna la a câreì margini i s'a tiermuritu tóta viéti'a publica, dara nu s'a stinsu cu totulu. Ba de ací a inceputu a se recreá, a desvoltá cu multa truda viétia natîunala. Sî apostolii sî martirii natîunali i gasimu esîti din sinulu acestoru dóue castele ale nóstre inainte cu sute de ani inca. Intre inimicii nostri cei mai aprigi aflâmu pre apostatii dela aceste. In tempii mai din cóce totu de ací si capetà natîunea aperatorii sei, pentruca cu preapulîne esceptiuni, toti barbatii nostri suntu fii de ómeni de ai bisericei sî scólei, adeca de preoti invetiatori sî alti cari suntu in giurulu biserîceloru. Sî déca in tempurile nóstre contribue sî alte clase, inceputulu a fostu a celoru dintâiu sî oper'a in origine li se suvine loru.

Prin acést'a nu vremu sa indigitâmu alta, decâtu, ca redesvoltarea natîunala se face in sinulu natîunei; ea si desvólta factorii sei, sî ca pre acesti'a e de a se pune tóta ponderositatea sî in viitoriu, adeca pre acei ce esistu dejá in sinulu natîunei sî pre acei ce in unu modu firescu au sa se desvólte sî pe venitoriu.

De candu ne scie spune istori'a ce-va despre societatea omenésca formata in staturi sî ne arata sî pârtîle constitutive ale staturiloru vedemu totu acelasi procesu nu mai póte sî in alte forme. Sî in acele staturi, unde intre clas'a de josu a poporului sî aristocrati'a séu inteligenti'a lui au esistatu o clasa sanetósa de mijlocu a cetâtienimei, au fostu totdeun'a si mai multa putere de viétia. Acele popóre chiaru sî dupa disparerea loru de pre fati'a pamentului au lasatu urme de admiratîune sî de imitare la posteritate. Ba vedemu, ca clas'a de mijlocu candu au ajunsu a-i fi recunoscuta insemnetatea ei s'a fâcutu nemuritóre sî binefacatóre omenimei sî prin aceea, ca au desvoltatu fórte multe ramuri a le sciintiei, care sciintia apoi reversà plóia de mana sî de indestulire in tóte classele sociale. Ce erá omenimea de esemplu in occidentulu Europei, unde nu domnea neci moliciunea imperatîloru bisantini, nici mai tardiu fanatismulu unei credintie fataliste pâna la superstitiune, cum erá cea a mahomedanismului, carea se asiediase pre popórele orientului? Occidentulu celu liberu de aceste dóue calamitâti, pâna erá sub clerulu seu teo- si autocraticu, sub nobilimea aristocratica-aventuriósa gemea sî elu in intunerecu, pâna candu comercial'a Genua dedù pre unu Cristofu Columbu carele prin cunoscintiele sele scientifice deschise omenimei oceanurile sî lumi nóue (Americ'a sî Australi'a), iéra unu Galilei dedù o nóua directiune astronomiei sî unu alu treilea (Galvani) descoperí secretulu electricitâtiei prin care nu mai e punctu pré indepartatu sî neajunsu pre fati'a pamentului. Amu scosu aici aceste trei momente de capetenia, precandu amu putea sa trecemu in revista toti ramii culturei omenesci, carea acum se silesce, chiaru sî lucrurile cele odinióra privite de ordinarie (meseriele sî plugaritulu), ale trage in domeniulu scientiei sî a pune prin acést'a pre popóre in stare a dá vietiei loru unu temeiu, care sa nu dispara la ori ce suflare de ventu. Sa privimu la Germani'a sa privimu la Franci'a etc. sî ne vomu convinge, ca din inflorirea arteloru scienti'a a luatu o desvoltare de totu bogata, de a cârei bunetâti se bucura sî celu din urma membru din societatea aceloru natîuni. Cumca cetatienimea sî chiaru sî agricultorimea, partea acést'a atâtu de necessaria din o societate natîunala, este radîmu pré siguru, ne dovedesce in tempurile nóstre Itali'a sî in tempurile vechi Greci'a, cari calcate in picióre de inimici, nunumai ca si-a strecuratu esistinti'a prin multîmea seculiloru, ci cu deosebire Itali'a (sî celelalte popóre latine din apusu) au sciutu sa cucerésca natîunalitâtiei sele chiaru pre invingatorii ei.

Sî candu e vorb'a de class'a cetatienésca, nu este pentru prim'a óra candu noi ne nutrimu de ideile aceste. Dejá in nr. 15 din 1864 alu acestei foi le-amu datu espressiune dicendu:

„Sa caulâmu bine la seculului nostru sî vomu vedé, ca clas'a cetatiéna jóca rol'a cea d'antâiu in tóte tierile civilisate. Ea tîne cheile tesaurului in mâna, ea trece prin manele ei bunatâtîle lumei, ea imparte averile in susu sî in josu. Cetâti dara . . . . sî la acestea nu trebue sa ajungemu, neci prin tunuri, neci cu baionete, ci cu aculu, cu bard'a, cu gilâulu, cu sul'a sî alte instrumente folositóre omenimei, instrumente de constructiune, ear nu de destructiune. Poporulu, carele scie manuí bine aceste instrumente nu are sa se téma apoi de perire, nu are sa se téma, ca-i va fi prea angustu pamentulu, care-lu possede, dincontra, atunci tóta gli'a contîne pane sî auru, pentru-ca puterile cele multe de lucru ceru mai multu nutrementu, sî suntu totdeodata sî in stare de a multiamí mai bine pre producatorulu nutrementului, va se dîca de industria este legata sî o stare mai buna a agriculturei.“

Acestea le-amu dîsu atunci la alta ocasiune insa insemnetatea loru nu se póte negá sî in cea de fatia.

Prusupunendu asiá dara, ca in cele mai susu aretate aflâmu elementele, cari nutrescu sî desvólta viéti'a unei natîuni in unu modu nemincinosu incâtu ne privesce pre noi, sa nu scapâmu nici pre unu momentu din vedere dóue impregiurâri. Un'a ca in trecutu, pre lânga alte impedecâri au apasatu greu asupr'a nóstra sî neputinti'a desvoltârei nunumai a unei clase de cetâtieni, ci a ori ce clasa libera, carea nesuperata sa-si póta asigurá baremu unu viitoriu materialminte — sî nu amu peritu. Acum aceste ostacule au cadiutu sî in casulu celu mai nefavoritoriu emolumentele pentru castigarea trebuintieloru vitale nunumai incâtu privesce cele materiale, dara sî intelectuale, suntu comandate de insusi spiritulu tempului, in contr'a cârui numai cu rusîne se va mai incercá cine-va a se mai opune — sî sa ne tememu ca vomu perí?

Eveneminte politice.

Sabiiu, 7 Iuniu.

Despre diet'a Ungariei se suna ca cu finea lunei acestei'a sa se amane pre vre-o optu septemâni. Dupa acestu intervalu redeschidiendu-se diet'a se va luá inainte uniunea Transilvaniei cu Ungari'a sî cestiunea natiunalitâtîloru. Dintr'alta parte se spune insa cu reserva, ca Deák e de parere, cá diet'a acum sa lucre cu puteri indoite de cum a lucratu pâna acum. Este insa intre deputatii dietei Ungariei o diferintia, ca de cari lucrâri sa se apuce diet'a mai ingraba. Se dice ca Deák e de parere, sa se ia inainte de tóte in desbatere propunerea ministeriului de justitia pentru aducerea in rendu a justitiei. O parte mare vrea sa se puna pre tapetu mai dintâiu cestiunele de subventiunea drumuriloru de feru, de bànca sî cestiunea natiunalitâtîloru. Cestiunele aceste suntu tóte momentóse sî de lipsa, intre tóte insa cestiunea natiunalitâtîloru.

Senatulu imperialu si re'ncepù Luní activitatea sea. O depesia telegr. la „Hr. Tg.“ ne aduse de eri dejá unu estrasu din acea siedintia, in care s'a adusu cá projecte de legi: Schimbarea patentei din Februariu, responsabilitatea ministriloru sî legea de armare. Sange reu face de mai multu tempu cestiunea fortificârei Vienei. In siedinti'a amintita, vedemu din aceeasi depesia ca ministrulu de Beust aduce la cunoscinti'a casei deputatîloru, ca cestiunea fortificârei, fiindu o afacere comuna (cu Ungari'a) va trebuí sa fia discutata de delegatîunele ambeloru pârtî ale imperiului. Mai departe spune depesi'a, ca Imp. a ordinatu cá tóte lucrârile de fortificare sa se sisteze. Atâtu depesi'a. Aceste lucruri se vorbeau dejá mai inainte prin dîuaristic'a vieneza. Volksfr. vrea sa scie inca pre candu aceste ce ni le spune depesi'a erau numai sciri, ca din caus'a fortificârei, Archiducele Albrechtu are sa retraga dela Comand'a super. sî ministrulu de resbelu sa-si depuna portfoiulu. Totu acea fóia spunea, ca in casulu din urma are sa vina in ministeriulu de resbelu séu bar. de Gablenz séu de Möring sî Ramming. Dintre acesti doi cari aru inlocuí pre ministrulu de Iohn, unulu aru avé conducerea aministrativa a ministeriului de resbelu sî celalaltu aru fi ministru respunsabilu inaintea senatulu imperialu. In scurtu tempu vomu vedea in câtu a avutu dreptu Volksfr. (Scirile mai próspete demintu scirile acestea).

Abiá a trecutu festivitâtile incoronârei sî se sî arata câte unu simptomu de neintielegere intre Vien'a sî Pest'a. Asiá cu amintit'a amanare a dietei din Ungari'a in Vien'a suntu fórte multi nemultiamiti. Caus'a la acésta nemultiamire e, ca diet'a din Pest'a are de cugetu numai dupa espirarea fericloru sele a denumí comissiunea ce are sa intre in pertratâri cu senatulu imperialu, pre candu in Vien'a se asteptá, ca acést'a se va intemplá acum inainte de amanare.

Ministrulu de Beust a indreptatu o cercularia câtra tóte puterile, prin carea le face cunoscuta (notifica) ducerea in deplinire cea splendida a incoronârei in Bud'a-Pest'a. Cu ocasiunea acést'a face alusiuni la politic'a européna sî arata ce insemnatate mare are incoronarea pentru acea politica. Austri'a va staruí acum cu mai multu succesu pentru sustînerea pâcei sî pentru o desvoltare pacifica.

„Cor. V.“ spune ca corpulu diplomaticu constatatoriu din Tramisii suveraniloru la curtea imperatésca din Vien'a, fiindu sî luandu sî ei parte la festivitatea incoronârei au gratulatu in Bud'a pre Maj. S. Imperatulu in numele suveraniloru loru. Dupa cele ce se suna, toti si-au esprimatu cea mai cordiala multiamire pentru evenementulu incoronârei, prin carele s'a pusu nóue temelii puterei sî marirei Austriei. Ei suntu interpretii (talmacii) unei sincere impartâsîri de bucuri'a acea promitietória de fericire causata prin succederea la care cu fericire a pututu sa ajunga Maj. Sea de a intruní tóte popórele monarchiei in unu intregu tare. In espressiunea loru sa nu caute nimenea numai implinirea unei detorintie de curtesia, ci nereservata recunoscintia a deplinei restituiri a védiei sî stralucirei Austriei intre celelalte state ale Europei.

In cercuri mai inalte se vorbesce totu mai cu multa siguratate, ca Regele Italiei va calatorí la inceputulu lui Iuliu la Parisu sî ca acolo se va intalní cu Imperatulu Austriei.

Despre calatori'a M. LL. Imperatului sî Imperatesei se mai adauge sî aceea, ca voru fi petrecuti de o suita stralucita, in carea va fi bine representata sî aristocrati'a cea inalta a Ungariei.

„W. Ztg.“ publica in tóta estinderea tratatulu incheiatu sî ratificatu in cestiunea Luxemburg-ului. Puterile impartasîte la acestru tratatu suntu: Austri'a, Belgiulu, Franci'a, Marea Britania, Itali'a, Tierile de josu, Prussi'a sî Russi'a. Incheiarea e la 11 Maiu 1867 in Londonu sî ratificarea din partea M. S. c. r. apostolice la 26 Maiu. Cuprinsulu tratatului otaresce cá Marele ducatu sa remana in legatura cu Regatulu Tieriloru de josu (Nieder Lande) cá statu neutralu sub garanti'a puteriloru, cari au subscrisu sî ratificatu tratatulu. Cetatea Luxemburgu incéta de a mai fi fortaréti'a federatîunei germane. Prussi'a si retrage de ccole garnisón'a sea sî intariturele se derima. Marele ducatu Luxemburgu sî ducatulu Limburgu dupa desfiintiarea federatîunei germane remanu numai pârti intregitórie ale Regatului Tieriloru de josu.

Din Parisu s'a dusu sî Regele Prussiei sî Imperatulu Russiei. Se vorbesce ca Imperatulu Franciei va intórce visit'a la Berlinu Serbatorile de petrecere au fostu in Parisu splendide precâtu numai s'a pututu mintei omenesci contribuí la splendóre sî, afara de incidentulu lui Berezowski sî vreo câte-va eschiamâri de vive la Pologne, a decursu tóte bine.

In Itali'a la Rom'a se pregatesce serbarea unui iubileu in aducerea aminte de mórtea Apostolului Petru, la care iubileu suntu invitati toti Episcopii apuseni. Unele diuarie voru sa scia, ca Pap'a va face cu acésta ocasiune doi pasi decisivi sî adeca va face posibila apropiarea Scaunului papalu de Regimulu italianu sî va pune la cale tînerea unui conciliu generalu alu bisericei apusene, dupa cum asigura la France pentru apropierea ideiloru religióse de ideile moderne.

Scirile cele mai neliniscitóre suntu pentru acum din Orientu din peninsul'a Balcanica sî déca se adeverescu cele ce le reproducemu numai decâtu, apoi isbucnirea unei revolutîuni aru fi mai in vecinetatea nóstra.

Eata ce dîce o depesia telegr. din Brail'a publicata in „Românulu“:

Grave noutâti din Bulgari'a. Mai multe cete revolutiunarie, s'au incâieratu cu Turci, Tatari sî Cerchezi. O céta de 60 crestini, la diece óre departe de Sistovu la satulu Varbuv'a, s'a luptatu trei óre; 20 au picatu, alti 20 sub Capitanulu Filipu au resbitu spre Balcani; restulu de 20 s'au luptatu sî au muritu pâna la unulu. Dintre turci au picatu 70. Unu insurginte, picandu in mân'a turciloru sî torturatu, a spusu planulu Sistoveniloru unde s'a arestatu dejá 300 capi de familia unii in versta de 70 sî 8 ani, tratati cu crudîme. 32 spândiurati fâra judecata. Doi din acesti din urma intrebati de Mitad-Pasi'a mai inainte de esecutiune de causele pentru cari s'au resculatu i-au respunsu, ca causele suntu neaplicarea hatihumaiumului sî totu felulu de abusuri esercitate de agentii guvernului.“

Despre conjuratîunea in Constantinopolea de carea se dîcea ca e o intriga de curte, pentrucá sa impedece mergerea Sultanului la Parisu, aflâmu acum in Independinti'a belgica urmatórele:

„Printre persónele arestate se afla unu generalu de divisiune, Hussein-Pasi'a sî comandantele gendarmeriei, Mustaf'a Pasi'a.

„Agitarea nu se marginesce numai in capitale; ea se intinde chiaru in provinciele cele mai departate. Musulmanii din partea imperiului turcescu din Asi'a urméza esemplulu datu de crestini; ei se adreséza câtra representantii puteriloru europene, cerendu-le protectiunea contr'a agintiloru portiei. Mai multe din aceste suplici, redactate in limb'a araba cu unu stilu fórte elegantu, intr'unescu mai multu de trei mii subsemnature.

„Aceste petitîuni se plangu mai cu séma ca poporatîunea musulmana nu gasesce nici unu spriginu nicairi, pe candu crestinii asiediati in imperiulu otomanu gasescu totdeun'a gat'a ale vení in ajutoriu séu pe patriarchulu dela Constantinopole, séu pe ambasadorii respectivi ai puteriloru occidentali.

„In fine corespundintele nostru dela Petersburgu, prin scrisórea sea din 4 Iuniu, ne face sa presimtîmu grave eveneminte in Bulgari'a. Unu comitatu insurectîunalu s'aru fi constituitu pentru a resculá acésta tiéra cu ajutorulu generariului Tsernaieff, cuceritorulu provinciei Taschkend, ce esîse din servitiulu Russiei. Déca acésta miscare aru reusî, promotorii ei au sperantia a dá corón'a Bulgariei marelui duce Alexie, alu treile fiu alu Czarului Alessandru, ce servesce in marina sî care a plecatu de curendu la Nicolaieff, de unde voesce sa se imbarce pentru o caletoria pe mare in jurulu Europei pâna la Cronstradt.“

Starea revolutîunei din Cret'a e inca ne decisa. Unele dîuarie esprima temerea ca norocululu pentru resculati a inceputu a se clatiná, de candu a luatu Omer Pasi'a comand'a.

Imperatulu Massimilianu a cadiutu prinsu in Queretaro in mânile republicaniloru sî e dusu la Messicu (capitala), ceea ce aru fi unu semnu bunu pentru sustînerea lui in viétia. Alte sciri spunu ca va fi pusu inaintea unei judecâti militarie secrete; alte voru sa scie ca republicanii ceru bani de rescumperare, cari dupa ce se voru platí, Massimilianu va fi eliberatu séu mai bine condusu in statele Americei de nordu, de unde se va imbarcá pentru Europ'a.

Protocolulu

siedintieloru directîunei Asociatîunei nat. române din Aradu

Siedinti'a VI

(ordinaria.)

tînuta in Aradu, in 12 Maiu n. 1867.

Presiedinte substitutu: Dlu Ioanne Popoviciu Deseanu.

Membri oficiali: Emanuilu Misiciu perceptoru sî Ioanne Goldisiu, notariu.

Membri asistenti: Dr. Atanasiu Siandoru, Lazaru Ionescu sî Gustavu Rusu.

55. Ioanne Goldisiu notariulu cu privire la determinatîunea adunârei a IV generale tînuta in 15/27 Decembre 1866 nr 26 referédia, cumca din partea teneriloru studinti au intratu pentru stipendii 56. de recursuri, anume: dela— Ioanne Rusu, Alessandru Moldovanu, Ioanne Hozanu, Moise Popiliu, Stefanu Pecurariu, Leontinu Simonescu, Nicolae Olariu, Ioane Dunc'a, Florianu Cocianu, Avramu Berlogea, Demetriu Antonescu, George Martinescu, Iosifu Botto, Vasiliu Benchisiu, Georgiu Rocsinu, Teodoru Monti'a, Geerge Costi, Iosifu Murgu, Teodoru Nichit'a, Alessandru Pecicanu, George Fehér, Axentiu Gait'a, George Tulvanu, Romulu Leot'a, Arcadiu Popianu, Demetriu Selegianu, Alessandru Radu, Octavianu Sorescu, Michaelu

---

FOISIÓRA.

Espositiunea universala dela Parisu din 1867.

(in estrasu din „Aten. Rom.“)

(Urmare.)

In clas'a 90 sa fie espuse cârtile de cetitu pentru lucratori, pentru tierani. Sî acésta clasa nu este mai putînu importanta, câci nu este indestulu cá omulu sa scie a scrie sî a cetí, dar trebuie sa aiba sî cârti de cetitu sî scimu ca nu tóte cârtîle suntu fâcute pentru orì-ce clasa de lectori. Acést'a a fâcutu cá in staturile inaintate sa se faca anume biblioteci compuse din uvrage (opuri) intieligibile sî folositóre lucratoriloru sî cultivatoriloru.

In clas'a 91 voru figurá vestmintele sî alimentele, sî se léga cu clas'a 92 destinata pentru costume. Ori-cum amu considerá acésta clasa o vomu gâsí interesanta. Ce putemu imaginá mai placuta decâtu o Espositîune de costume populare din tóte pârtile lumei? Ca folosulu este incontestabilu, ca studiulu comparativu alu atâtoru feliuri de costume confectînute dupa conditiunile de clima, de professiune, de civilisatîune, de natîunalitate are sa produca modificatîuni notabile in modulu de a se imbracá alu diferiteloru popóre din Europ'a.

Clas'a 93 consacrata pentru specimenele de case are sa atraga de aprópe atentîunea, câci din nenorocire suntu multe tieri unde partea cea mai numerósa a populatîunei locuiesce in cele mai rele conditîuni de igiena. Ací se voru vedea modeluri de case pentru tóte climele sî pentru tóte mijlócele.

Cele din urma dóue clase, 94 sî 95, consacrate producteloru fabricate de câtra lucratori, instrumenteloru de lucru sî in fine esecutârei manuale a obiecteloru, incheia espositiunea. In acésta din urma clasa voru lucrá lucratori adusi din tóte pârtîle lumei; ací pre locu se va putea studiá aptitudinea, gustulu, sî dibaci'a fia-cârei'a natiunalitâti; ací se va vedé ca ori câtu va fi de puternica masîn'a nu va putea ajunge nici odata a produce obiecte fine cá acelei pre care le produce mân'a lucratoriului dirigéta de inteliginti'a sea. Lucratorii insi au sa invetie multe din acésta concurentia ce-si voru face unii altor'a inaintea spectatoriloru veniti din lumea intrégа cá sa-i admire. Marturisimu ca ni se bucura inim'a candu ne gandimu ca in fine a venitu sî rendulu lucratoriloru sa fia resplatiti sî aclamati de juriulu espositîunei. Ori candu amu visitatu vre-o espositiune sî amu vediutu pre acei industriali mari primindu la medalii, la pensiuni de onóre, ba sî la decoratiuni, ne-amu intrebatu cu intristare: óre dreptu este ca acestu omu care nu a pusu mân'a sa faca unu siurupu din obiectulu pentru care este premiatu, sa priméscа tóte incuragiârile; sî lucratoriulu care l'a esecutatu, acel'a care plinu de cârbuni, cu mânile arse, a produsu acelu obiectu premiatu, sa nu priméscа nici macaru unu fórte multiemimu? Amu dîsu ca este nedreptu sî prea nedreptu; sî eata ca ne-a invrednicitu Dumnedieu a vedea ca se chiama acum chiaru lucratorii cá sa fia resplatiti dupa operile loru.

Aici se terminá seri'a grupeloru din care are sa se compuna Espositiunea din 1867. Nu amu fâcutu decâtu a le schitiá, câci nimenea nu póte prevedea feliurimea obiecteloru ce are sa cuprinda fia-care grupa.

Acum candu fia-care din domniele vóstre aveti o idea dupa modulu cum are sa fia organisata espositîunea dela 1867, dupa scopulu seu socialu sî politicu, remane cá sa cugetati in singuratate la consecuintiele cele mari ce are sa aiba acésta opera pentru lumea intrégа. *)

VIII. Amu esaminatu pre câtu s'a pututu mai cu de amenuntulu organisatiunea Espocitîunei dela Parisu. Credemu ca din acele espuse fia-care póte sa-si faca o idea despre majestatea sî importanti'a acestei opere. Este tempulu acum sa venimu la tiér'a nóstra, la Romani'a sî sa ne intrebâmu ce s'a fâcutu pentru participarea sea la espositîune, sî care potu fi folósele ce are sa traga tiér'a din acésta participare.

In anulu 1865, lun'a lui Octombre, guvernulu românu fu insciintiatu de câtra agentulu seu dela Parisu cumca Comissiunea Imperiala insarcinata cu organisatîunea Espositîunei ce se va face in 1867, a reservatu pentru productele Romaniei unu locu specialu, sî ca prin urmare sa se ia tóte dispositiunile pentru stringerea obiecteloru din tiéra, care voru putea figurá la acésta Espositîune. Cine nu-si inchipuiesce bucuri'a ce a simtîtu guvernulu sî tiér'a candu a aflatu ca, gratie simpathiei sî spiritului de dreptate alu guvernului imperatorelui Napoleonu III. Romani'a in fine a dobenditu unu locu pe sém'a sea la Espositîunea dela Parisu! Suvenirile din 1862 erau inca próspete; românii si-aduceau inca bine aminte, ca guvernulu englesu nu a consimtîtu ca tiér'a nóstra sa participe la Espositîunea dela Londonu, decâtu cu conditiunea cu productele române sa fia asiediate in aceleasi compartimente cu ale Turciei; ei nu uitasera ca guvernulu gelosu de drepturile de autonomia ale tierei, a preferitu mai bine sa nu ia parte la Espositîiunea dela Londonu, decâtu cá productele ro-

---

*) Cele reproduse in estrasu pâna ací cá sî cele urmatóre, dupa „Aten. Rom“ pórta titul'a „Romani'a la espositiunea univ. din Parisu“, ceea-ce aflâmu de lipsa a rectificá candu trecemu la cele ce tratéza specialu despre Romani'a la acea espositiune.

Anunciu, Ioanne Nemoianu, Georgiu Sim'a, Frenciscu Mihalc'a, Petru Mihailoviciu, Filipu Adamu, Constantinu Spinianu, Graianu Sombati, Augustinu Bubenescu, Georgiu Grozescu, Michailu Sturz'a, Ilie Dogariu, Atanasiu Tuducescu, Michailu Veliciu, Pascu Milu, Ioanne Becinég'a, Vasiliu Olariu, Franciscu Hobanu, George Horváth, Iancu Miculescu, Ferdinandu Must'a, Nestorie Trandafiru, Vasilie Alessandrescu, Ioanne Simandanu, Sav'a Mocinicu, Michaelu Miliciu, George Avramutiu sî George Morariu.

Determivatu. Pəntru censurarea recursuriloru intrate se denumesce o comissiune statóre din membri directîunalu Dr. Atanasiu Siandoru, Emanuilu Misiciu, Michailu Besanu sî Ioanne Goldisiu avendu comissiunea acést'a pe siedinti'a mai deaprópe reportulu a-lu substerne directîunei pe lânga opiniunea sea propria: spre care cere scopu, cu privire la insemnetatea objectului, sî pertractarea aceluiasi se nu fia amenatu pâna la siedinti'a ordinaria,— se defige terminu de siedintia estraordinaria pe 26 a lunei curente.

56. Emanuilu Misiciu perceptorulu Asoc reportéza despre starea casei pe Aprile, 1867 adeca:

Nedisponibili :	
1 se afla depusi — — —	223 fl. 49 xr.
2. din 23 Aprile —	80 fl — „
Sum'a	303 fl — „
Disponibili :	
1. din Mairtie 1867 a remasu	862 fl. 94 xr.
2. In Aprile a incursu —	33 „ — „
Sum'a	895 fl. 94 xr.
Erogatîunele facu	18 fl — „
remane de totu	877 fl 94 xr.

Determinatu. Se ia spre scientia.

57. Notariulu Ioanne Goldisiu reportéza despre implinirea agendeloru notariale din lun'a decursa; ce —

Se ia spre scientia.

58. Lazaru Ionescu arata din partea zidariului Ioanne Groz'a, sî a lucratoriului de lemnu Demetriu Ardeleanu consemnârile speseloru, care se receru la repararea casei Asoc. mostenite dela Iovu Cresticiu in Siri'a.

Determinatu. Cu privire la determinatîunea de sub nr. 53 a. c. consemnârile se predau Dlui Lazaru Ionescu, cá plenipotentiatului Asoc. cu acea observare, cá incâtu va fi cu putintia se caute a mai descartiá sumele speseloru consemnate din partea maestriloru; totu de odata spesele necesarie se asignéza pe parte Dlui plenipotentiatu din lasamentulu respectivu.

Presentandu-se directorulu secundariu dlu Mironu Romanu ocupa scaunulu presidialu.

59. Dlu presieeinte directoriu secundariu face cunoscutu, cumca usi'a de iéga,— ce se afla intre cortelulu Asoc. de acum'a sî intre localitatea veduvei Papp, — s'a astupatu, sî precum arata cuit'a alaturata a mesariului Ioanne Ioanoviciu, spesele facu 6 fl. v. a.

Determinatu. Dispusetîunea acést'a presidiala se ia la cunoscintia, sî sum'a de 6 fl. v. a. se asémna la perceptoratu.

60. Dlu Ioanne Popoviciu Desseanu face cunoscutu cumca tiparirea programeloru cu ocasiunea ad: gen. din urma au costatu 5 fl. v. a.

Determinatu. Se ia spre scientia sî sum'a de 5 fl. v. a. se asémna la perceptoratu.

Autenticatu in siedinti'a directîunala tînuta in 9 Iuniu nou 1867.

Mironu Romanulu m. p.
dir. secundariu.
Ioann Goldisiu m. p.
„Alb.“ notariu directîunalu.

Pretins'a persecutiune a evreiloru in Romani'a.

In privinti'a acést'a cetimu in „Romanulu“ :

Din circulariele d. ministru de interne dela 7 Apr. sî 7 Maiu, spiritele reu voitóre au crediutu ca profita spre a dá acestoru mesuri o interpretare cu totulu ratâcita din calea legalitâtiei pre care suntu puse.

Aceste circulâri tratandu dóue cestiuni diferite, intr'adeveru numai o rea vointia le póte confundá sub denumirea de: (persecutîunea Evreiloru.)

Sa luâmu putînu in revista sî pre un'a sî pre alt'a cá sa vedemu déca perspicacitatea nóstra a fostu gresîta.

Circulari'a dela 7 Apriliu relativa la cestiunea vagabundîloru aglomerati in tiéra, vorbesce prin sine insasi, fâra cá sa mai avemu nevoia a o analisá; insa spre a nu trece usioru preste dens'a, fâra sa atingemu celu putînu partea esentiale a fondului ei, intrebâmu scurtu sî precisu: In care statu din Europ'a monarchica, in stare de ordine, vagabondagiulu este toleratu in detrimentulu societâtiei intregi? asemenea teorii monstruóse suntu de domenulu acelor'a cari, neavendu o tiéra a loru proprie, legitiméza proletariatulu strainu in tierile altor'a, sî inca se silescu prin frase pompósa, prin esemple umanitarie ce ni le aducu de preste Oceanulu pacificu, sa ne convinga ca intunereculu aru fi lumina, sî vice versá. Otârésca-se in fine sustînatorii acestoru teorii sa intieléga ca caus'a ce pledeza in statulu românu este prin natur'a ei causa perduta.

Trecemu acum la a dóu'a circulara dela 7 Maiu.

E incontestabilu, ca celu ce este chiamatu la o nóua combinare de ministeriu, trebuie mai intâiu sa scie ca, ajunsu odata la putere, convictiunile sele personale, remanu sobordonate ratîunei de statu, sî cá ministru e datoriu sa respecte, sî sa faca a se respectá legile in vigóre, chiaru candu un'a séu mai multe din aceste legi, aru fi in fondu de natur'a opusa credintieloru sele proprii.

Odata acestu principiu stabilitu, naturalmente ca sî ministeriulu actuale a venitu la putere cu acelasiu angagiamentu cá sî tóte ministeriele câte au precesu.

Acum Monitoriulu ne spune, ca in Archiv'a Statului esista legi sî incheieri guvernamentale, incependu dela anulu 1804 prin care se interdîce evreiloru intreprinderea de crâjmari, hangii, sî arendasi de mosîi in tiéra. Ei bine! a se pretinde ca circular'a in cestiune a ministrului, prin care autoritâtîle administrative se chiama la respectarea unoru institutîuni stabilite, aru avea de scopu persecutîunea individuale a evreiloru, dupa noi, nu póte fi, decâtu o desnaturare intentiunata a fapteloru, menita a paralisá actiunea ori-cârui'a guvernu cu pretiulu chiaru a fi compromisa ordinea publica.

De vomu plecá din tempii cei mai inapoiati, putemu constatá cu Istori'a, ca in Romani'a unita, cultele eterodoxe, departe de a fi fostu puse in cestiune, s'au bucuratu sub tóte regimele de o libertate egala cu religiunea domnitóre. Israelitii nascuti sî stabiliti in tiéra, pururea au avutu protectiunea legiloru, de o potriva cu românii, in totu ce privesce person'a sî averea loru, ba inca sî simpathiele particularie ale românilorû nu a lipsitu acelor'a cari, prin ingrijit'a loru educatiune a meritat'o; asiá dara, déca românii, in generositatea loru traditiunale, au datu in toti tempii ospitalitatea strainiloru, aru fi óre justu, cá strainulu, abusandu de dens'a, sa mérga pâna a voí cá din simplu óspe, sa devina usurpatoriu? Ratiunea ne spune ca nu, sî ministrulu, ce in asemenea cestiuni de interesu generale i-si implinesce conscientiosu datori'a, justifica simtiulu seu de românu sî respunde la legitimele asteptâri ale natiunei sele.

Ne oprimu aici, sperandu ca vomu fi intielesi de câtra cei ce voru binevoí sa ne intieléga.

N. Servanos.

Principatele române unite.

Cetimu in „Rom.“ urmatórele :

Este firescu cá, cu ocasiunea agitatiunei din sinulu poporatiuniloru crestine ale imperiulu otomanu, numerosi crestini din Turci'a, cari séu se

mâne sa fie amestecate cu acele otomane. Acestea tóte cum dîserâmu, erau inca suveniri próspete pentru cá dela o marginea a tierei pâna la ceealalta, poporulu românu sa nu tresara de bucurie candu a audîtu ca Franci'a ne chiama a luá parte la acea mare serbare internatiunala, pre unu picioru de egalitate cu tóte tierile autonome. Românii au intielesu ca cu acésta ocasiune nobila sî generósa Francie, le da o nóua proba despre simpathiele sele, simpathii câror'a tiér'a datoresce in mare parte drepturile ce a capetatu dela 1857 sî pâna astadi; au intielesu ca invitandu-i a participá la Espositîunea din 1867, Franci'a nu au avutu altu gându decâtu a consacrá din nou drepturile Romaniei de tiéra autonoma. Guvernulu românu indata ce primí comunicatiunea agentului dela Parisu, intocmí o comissiune compusa din mai multi barbati competenti, care fu insarcinata a se ocupá de indata cu mijlócele cele mai nimerite pentru stringerea producteloru române care aru putea figurá la espositîunea dela Parisu. Comissiunea-si incepù indata lucrârile, sî eu care amu onóre a ve vorbí fuseiu insarcinatu cu traducerea Sistemului de Classificatiune adoptatu pentru espositîunea dela Parisu, cum sî cu redactarea unei foi care sa tîna pre productorii români in curentu cu tóte lucrârile privitóre la Espositîune.

Putînu dupa intocmirea acestei Comissiuni române, guvernulu luà din sinulu seu pre D. Alessandru Odobescu, consiliariu de Statu, sî-lu insarcinà cá sa mérga la Parisu in cualitate de comissariu delegatu din partea Romaniei sî sa se puna acolo in relatiuni cu comissiunea imperiala spre a regulá participarea tierei nóstre la oper'a din 1867. Comissariulu românu indata ce ajunse la Parisu se sî puse in relatiuni cu D. Le Play comissariu generalu alu Espositîunei. . . . .

IX. Folósele ce are sa traga tiér'a nóstra din participatiunea sea la espositîunea din 1867. suntu nenumerate; sa ne marginimu a mentiuná pre cele mai principale, sî acei'a cari voru voi sa cugete, voru deduce sî pre celelalte.

Acelu dintâiu sî mai insemnatu este unu folosu politicu. Toti cunóscemu ca in serbârile acestea internatîunale numai tierile autonome potu sa figureze in compartimente deosebite. Ungari'a cu tóte productele ei, nu póte avea locu in parte, ci acelasi locu cu tóte populatiunile cari compunu imperiulu Austriei. Ei bine, Turci'a cá sa justifice intr'unu modu cá sa dîcemu asiá oficialu ridicul'a sea pretentiune cumca principatele române suntu parte integranta a imperiului otomanu, s'a silitu prin tóte mijlócele cá la asemenea espositîuni universale productele nóstre sa fia amestecate cá ale tuturoru provincieloru turcesci. La prim'a espositîune dela Londonu din 1851 a reusîtu dupa câtu scimu: productele adunate in tiér'a romanésca s'au tramisu la Constantinopole sî de acolo s'au tramisu la unu locu cu ale Turciei la Londonu. A sciutu insa cine-va ca noi amu figuratu la acésta espositîune; nu, câci figurá Turci'a iéra nu tiér'a romanésca. La Espositîunea dela 1862 dela Londonu s'au strinsu producte la Bucuresci, insa indata ce s'a aflatu ca in urm'a pretentiuniloru Turciei, Angli'a nu voiesce a reservá unu anume locu pre sém'a Romaniei, guvernulu românu a preferitu mai bine cá tiér'a sa nu ia parte la acea Espositîune decâtu sa calce drepturile tierei de autonomia, in fati'a lumei intregi, amestecandu productele române cu acele ale provincieloru turcesci. Acum la 1867 ne invita Franci'a deadreptulu cá sa luâmu parte la Espositîune cá tiéra autonoma; ne reservéza unu locu, sî Turci'a momita dela 1862, protestéza, sî cere cá productele nóstre sa fia la unu locu cu ale sele; insa nu-i da nimenea ascultare. Din acést'a nu este óre invederatu ca Franci'a care apera drepturile nóste mai cu séma dela 1857 incóce, a doritu cá sa arete lumei intregi cumca Romani'a este unu statu autonomu sî de aceea a pus'o in linie egala cu staturile autonome? Numai cine nu va voí sa intieléga acestu lucru va crede altu-feliu. Ei bine, noi erá pre ací pre ací sa dâmu de rusîne pre Franci'a, aprópe erá, sub pretestu ca nu avemu bani, sa abandonâmu sî acésta ocasiune de a ne afirmá, oferita cu atât'a gratiositate de câtra Franci'a. Se spuna fia-care cum s'aru fi pututu cualificá o asemenea conduita din parte-ne. Nu aru fi ajunsu imperatorele Napoleonu sa dîca: eu me silescu sai scotu la lumina, ii invitu la marea solemnitate ce deschidu popóreloru lumei, sî românii refusu de a luá parte. Bine ca a datu Dumnedieu de nu a fostu silitu sa cugete astfeliu, câci fâra sa voiésca aru fi condemnatu o natîune intréga, pre candu culp'a aru fi fostu numai a câti-va individî. Românii voru avea bucuria de avea numele tierei loru figurandu in Palatulu Espositîunei alaturi cu alu Italiei, Spaniei, Franciei sî celoru-lalte popóre. Dîca ori-cine ce va voí; suridia acei diplomati fini, cari despicu firele de peru, noi ne bucurâmu din sufletu de acésta ocasiune oferita Romaniei; suridia fiintiele inepte, spiritele totudéun'a reu dispuse pentru aceea ce este natiunalu, noi sa ne bucurâmu cá totu omulu care a datu preste bine, sî in veseli'a nóstra sa binecuventâmu pre acei'a cari sustînu cu atât'a târia drepturile nóstre de autonomia.

(Va urmá)

afla asiediati in Romani'a, séu suntu veniti in trens'a pentru afaceri de totu feliulu, sa créda de datori'a loru a nu incetá, chiaru pre pamentulu strainu a lucrá in interesulu natîunei loru. Nu este iérasi mai putînu firescu cá sentimentulu de o frâtie neintrerupta de multi seculi cu coreligiunarii loru de preste Dunare sî de preste Balcani, se destepte cele mai vii simpathii in inimile românilorn.

Romani'a insa, prin acte diplomatice, cari i-au recunoscutu autonomi'a sî pre cari ea le-a adoptatu, este indatorata a pâzí neutralitatea.

Observarea acelei obligatiuni este pentru dens'a o conditîune de pace, un'a din chezesîele esistintiei sele natîunale; sî lealitatea, care este prim'a virtute a natîuniloru cá sî a individeloru, i impune datori'a a impliní acea obligatîune cu sinceritate.

Guvernulu crede ca este de ajunsu a pune acestea in vederea atâtu a streiniloru câtu sî a româniloru, cá sî unii sî altii sa nu se indoiésca despre purtarea ce suntu datori a observá cá óspeti sî cá cetâtieni. Cei dintâiu voru recunósce ca, déca patriotismulu este o virtute sublima, nu este iérasi o virtute inferióra respectulu intereseloru vitali ale unei natîuni, care in totu tempulu le-a datu unu asilu fratiescu. Românii iérasi voru sci ca, in dîu'a de astadi, lasendu-se tari de o miscare a animei, de-sî pentru frati, potu, fâra nici unu folosu pentru acesti'a, compromite propri'a loru esistintia. — Ori-care aru fi dara sentimentele personali ale barbatiloru ce-lu compunu guvernulu este decisu cá, fidelu intereseloru tierei, fidelu programului cu care s'a presentatu Cameriloru, se facu a se observá strictu neutralitatea teritoriului. Voru luá dara asupra-le o grea respundere acei cari, netînendu séma de consideratiunile de mai susu, l'aru pune in durerós'a necessitate de a face unu singuru actu de rigóre.

Estragemu din Monitoru urmatórea scrisóre a D. ministru de interne câtra D. Primaru din Iasi:

Domnule primaru!

De-sî predecesorulu meu n'a crediutu de cuviintia a se amestecá in afacerile comunitâtii israelite, de téma negresîtu ca nu prin acestu amestecu, sa se póta presupune ca guvernulu aru recunósce esistenti'a unei comune extralegale alaturi cu comun'a legala, totusi credu de dreptulu sî de datori'a DVóstre cá autoritate, a esercitá o priveghere necontenita, unu controlu aspru asupr'a tuturoru institutîuneloru de binefacere sî de instructîune ce cadu in cerculu comunei ce dirigeti, fia ele fundate sî intretînute din fonduri publice séu din fonduri particulare. Mesurele de siguranti'a sî de igiena publica, cá sî acele de oblegatîune la invetiamentu, suntu, dupa lege de competinti'a Dvóstra. De acea ve voiu atrage seriós'a atentîune asupr'a acestei cestiuni in genere sî in specie in ce privesce institutîunele de asemenea natura fondate sî intretînute de Israeliti. Amu visitatu eri spitalulu israelitu. Starea sea este din cele mai deplorabile, strimtóre sî necuratienia, gramadire de bolnavi pâna a pune doi intr'unu patu sî infectîune, in fine pisce condîtîni igienice cari suntu amenintiatóre pentru salubritatea publica. In interesulu orasiului Iasi, ve rogu dara, Dle primaru, a luá mesuri, sî a se dá bolnaviloru camere curate, spatîóae, bine aerate, indestulatóre pentru numerulu individîloru, precum sî ingrigirea trebuinciósa spre a se evitá incingerea de bóle epidemice. Veti esercitá asemenea unu controlu sî asupr'a gestiunei fonduriloru de cari se intretînu institutîunele israelite. Ori ce asiediamantu publicu este datoru a supune la cererea autoritâtâtîloru socotelele sele, pentru cá astfelu sa se póta sci ce se facu bani aceloru ce contribuescu.

In ce privesce instructîunea publica, trebue a priveghiá, cu cea mai mare luare aminte, cá toti copii ce locuescu in cerculu autoritâtiei DVóstre sa fia oblegati a merge la scólele publice, unde se invatia limb'a romanésca sî tóte celelalte objetee otarite prin programele oficiale. Trebue a aplicá indata sî cu nepregetare legea instructîuunei publrce supuindu la amenda pe toti parintii cari nu aru tramite copii la scóle. Slabiciunea sî neactivitatea in acésta privintia, aru fi mai multu decâtu o lipsa la datorie, aru fi unu pcaatu in contr'a viitorului, in contr'a romanismului.

Varietâti.

⁂ Despre trecerea Escelentiei Sele P. Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a prin Oradea-Mare, cetimu in „Albin'a“ urmatórele: „Cu ocasiunea mergerei la diet'a din Pest'a, ajungendu (Esc. S.) Vineri sér'a dupa Duminec'a Tomei in Oradea-Mare, cercetà sî biseric'a gr. or. sî fundatiunea zsigaiana a dóu'a dî de diminétia, pre la 8 óre. Vediendu Esc. Sea ca frumós'a biserica are unu baldachinu vechiu, dede M. O. D. Nicolae Zzig'a plenipotentia a face unu baldachinu frumosu pre spesele Esc. Sele. Audu ca baldachinulu se gatesce in Pest'a va costá 500 fl. Esc. Sea vení pre nesciute, ceea ce supera poporulu mai alesu din giuru, carele voi ai face o primire démna sî ai asterne unele dorintie bisericesci. Esc. Sea infruntà pre unu preotu care i s'a infatîsiatu in vestminte magiare stravagante sî necuviinciόse statului preotiescu, cu atila, sî vitézkötés (unu feliu de funí, strénguri, negre, impletite) spandiurandu pe spate.“

⁂ Principele Muntenegrului, dorindu a dá Domnitoriului Romaniloru o vie dovéda de sentimentele sele de inalt'a stima sî de amicie, a tramisu la Bucuresci pre d. capitanu Stancu Radonici, verulu seu, spre ai inmaná o epistola insotîta cu marele cordonu alu ordinului Danilo I. Sér'a, la órele 6, Domnitoriulu a datu unu prândiu in onórea tramisului principelui Nicolae. La acestu prândiu erau invitati Eminenti'a sea Metropolitulu primatu, d-nii ministri, d. generariu Golescu, inspectoratulu generalu alu gardei cetâtiene, dlu prefectu alu politiei, d. comandantu alu divisiunei teritoriale sî alte inalte autoritâti. Domnitoriulu purtá marele cordonu alu ordinului Danilo I.

⁂ **Arthur Görgey** face in „P. N.“ urmatórea „rugare deschisa câtra Ludovicu Kossuth.“

Victring lânga Klagenfurt, 28 Maiu. In Nr. 47 alu dîuariului „Magyar Ujság“ cetescu „epistol'a deschisa“, care o ai indreptatu din Parisu in 22 Maiu câtra Franciscu Deák.

In epistol'a acést'a dîci intre altele, ca in an. 1849 „iau succesu proditîunei de a clatiná increderea natîunei in sinesi sî de ai paralisá cu increderea clatinata puterea ei“; mai incolo cá o emanatiune din acést'a dîci, ca atunci (1848) „pentru succedere au lipsitu numai cu ce-va mai multa perseverantia (din partea natîunei.)“

Nu este ast'a prim'a data, candu audu tonulu fluerei acestei'a. Amu avutu dejá de multe ori ocasiune, de a aflá anuntiarea zelósa a acestei invetiaturi, in cârti, sî in articuli din dîuarii, a câre'a isvoru directu séu indirectu au fostu emigratîunea. Sî din impregiurarea acést'a din urma intr'adeveru amu pututu conchide, ca in lini'a prima sî mai tare te-ai straduitu DTa insuti, cá sa puni fundamentu la invetiaturele acestea, cá parte sa negi parte sa schimonosesci unele eveneminte ale luptei nóstre defensive din an. 1848/9 s. c. l.; documente autentice, despre acést'a amu primitu numai acum'a din „epistol'a DTale deschisa“, sî pentru aceea numai acum, dupa-ce o amu cetitu acést'a, me potu simtî indreptatîtu, a Te molestá pre basea unoru observâri seriόse cu o rugare sincera din anima purcedietóre.

Candu vorbescì de proditîune, nu vreai sa intielegi, dupa cum socotu, altu ce-va, decâtu predarea armeloru dela Világos. Pentruca totu ce s'au intemplatu inainte de abdîcerea DTale in mijloculu armatei, conduse de mine, indata Ti s'au fâcutu cunoscutu; DTale nu Ti-au pututu remanea nemic'a secretu — tocmai candu aru fi fostu ce-va de ascunsu. Cum au fostu de potrivite dispositîunele DTale in privinti'a acést'a, este cunoscutu tuturoru.

Asiá dara despre predarea armeloru dela Világos dîci DTa, ca iaru fi succesu proditîunei, de a clatiná increderea natîunei in sinesi sî de ai paralisá puterea ei, asiá, incâtu dupa aceea nu iaru fi lipsitu natîunei, fâra o-perseverantia numai cu ceva mai mare, sî atunci (dupa opiniunea DTale) „s'aru fi ajunsu scopulu“;— carele pre tempulu de atunci nu au pututu fi altulu, fâra: independinti'a deplina a Ungariei eluptata pre basea otarîrei dela Debretînu din 14 Aprile 1849 in resbelulu in contr'a aliantiei austriaco-rusesci!

Tocmai eri, luandu in mâna numerulu acel'a din „Magyar Ujság“, in care e publicata „epistol'a DTale deschisa“, au aparutu dela mine o brosiura mica (Pest'a la Mor. Rath) sub titul'a: „epistole fâra adresa, in care eu dechiaru tesele predicate de DTa, de tese false.

Sî in convictîunea acést'a nu me póte clatiná nici „epistol'a DTale deschisa“, cea interesanta; câci in contr'a cestei din urma sî pentru convingerea mea vorbesce o autoritate, inaintea câre'a insuti DTa esti silitu sa te pleci.

„Ludovicu Kossuth, gubernatorele Ungariei“ se esprime adeca in proclamatîunea decisiunei sele dto Aradu 11 Augustu— va sa dîca cu dóua dîle inainte de predarea armeloru cea incriminata— (originalulu se afla la mine) despre starea lucrului nostru de atunci in modulu urmatoriu:

Dupa luptele cele nefericite, cu cari au cercetatu Ddieu natîunea acést'a in dîlele din urma nu mai e nici o sperare pentru noi, de a putea continuá cu succesu lupt'a nóstra de aperare incotr'a puteriloru mari Austriei sî Russiei“.

In finea „epistolei deschise, ce o ai adresatu lui Fr. Deák, afirmi tare, ca nu vorbesce din DTa intesu personalu, nici iritatîune, nici poft'a, de a Te face insemnatu!! . . . „Insa in puterea cea de june viasa sî se destépta in peptulu DTale simtiulu de datorintia câtra patri'a DTale“!

Sî eu apelandu la simtiulu acest'a de datorintia, care-Ti e cunoscutu, Te rogu frumosu: cá sa incetezi odata de a anuntiá invetiatur'a falsa; cu care nu ai pututu sî nu poti face bine patriei; sî déca nu poti dîdí, incetéza, de a impedecá, manecandu din fundamentulu negatîunei simple, celu de totu comodu, care l'ai luatu earasi in „epistol'a DTale deschisa.“

⁂ Domnule Redactoru! In articululu publîcatu in fói'a nóstra „Telegrafulu Romanu“ nr. 44. cu datulu Orestía 16/28 Maiu a. c. s'a lasatu afara — póte din grabire *) — cumca la acelu maialu contribuira multu sî Dnii Secretari magistratuali precum: D. Nicolau Barbu cu Dómn'a sea, D. Michailu Dobo de Rusc'a impreuna cu spect. sea Dómna Leontin'a Popoviciu— casat. Dobo— de-sî impregiurati de o jale mare perdîndu prin mórte pre uniculu fiu Iuliu, nu lasara ocasiunea serbatórei scolare a nu o onorá cu persónele loru — ce caútau cu ochii cruntati in lacrimi cumu-si petrecu parintii cu inocentii loru fii sî fiice.

Deci me rogu pentru satisfacerea on. publicu de aici carele se falesce cu acesti Spect. Domni din sinulu loru natiunalu a combiná acésta corespundintia la artciculului publicatu sî câtu se póte in numerulu celu mai de aprópe. Orestía 17 Iuniu n. 1867.

N. B.

---

*) Din a cui grabire? Red.)

Nr. 24— 3 **Edictu.**

George Cotiofana din comun'a Avrigu in Scaunulu Sabiiului, care mai multu de unu aun, cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea sotîa Mari'a Murarelu, totu de acolo, au pribegitu in lume, prin acést'a se provóca, cá in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra, se va decide procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a lui la intielesulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr. resaritene.

Sabiiu 23 Maiu 1867.

Scaunulu Protopopescu gr. res. alu Tract. Sabiiului alu 2-lea.

Ioann Panoviciu.
Protopopu.

Nr. 22—3 **Edictu**

Ioanu Marin'a (Antonie Pascu) din Comun'a Siugagu Cerculu Vintiu de josu, carele mai bine be 9. ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotia Mari'a Constantinu Chirstea din Sin'a, fâra cá se se scie loculu petrecerei lui; se provóca prin acést'a cá in restempu de 6 luni de dîle dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea subsemnatului foru protopresbiterale, câci la din contra procesulu matrimoniale asupra-i pornitu se va decide sî in absenti'a densului amesuratu SS. canóne ale bisericei nóstre dreptcredinciόse.

Forulu protopresbiterale gr. or.
Sabesiu in 22 Maiu 1867.

I. Tipeiu Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 7/19 Iuniu 1867.

Metalicele 5%	60	75	Actiile de creditu	191	
Imprumut. nat. 5%	70	70	Argintulu	122	25
Actiile de banca	727		Galbinulu	5	92

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen- a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 47. ANULU XV.

Sabiiu, in 11|23 Iuniu 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pe semestrulu alu doilea (Iuliu — Decembre) alu anului 1867. — Pretiulu abonamentului pe ½ anu e: Pentru Sabiiu **3 f. 50** xr., Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austriaca **4** fl., Pentru Principatele rom. unite sî strainatate **6** f.

Editur'a „Tel. Rom.“ in Sabiiu.

Escel. Sea Présantitulu Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a a sositu aséra la 7½ óre in mijloculu nostru in cea mai deplina sanatate. De-si ór'a sosirei fu pre ne asteptate, totusi ea intruní pre cei mai multi din inteligint'a preõtiésca sî mirenésca spre o intempinare intima fiiésca.

La 9½ óre in aceeasi séra, music'a militara a c. r. Regimentu de inf. Hartmann esecutà cele mai alese piese inaintea resiedintiei metropolitane.

Desnatiunalisarea.
III.

Ne-amu straduitu sa aretâmu, ca astadi nu mai e possibila nici amenintiarea natiunalismului nostru prin magiarismu cá in trecutu, nici prin vre-o sistema de regimu, pentruca spiritulu tempului ni este intr'atât'a in ajutoriu, incâtu nu ni se póte sugrumá viéti'a natiunala celu putînu in basele ei elementarie. Amu vediutu mai departe ca déca aceste le are unu poporu, apoi elu neci póte fi sugrumatu sî stinsu, neci impedecatu in desvoltarea sea la o viétia insemnata, ba esperïnti'a altoru popóre ne dovedesce ca aceste singure rumpu sî inlatura ori ce obstacule sî si continua cursulu loru firescu. Sî totusi candu stâmu sî considerâmu tóte impregiurarile obvenitóre, nu putemu sa nu admitemu, ca asiá fâra de nici unu periculu nu e neci viéti'a unui poporu.

Sa nu ne perdemu caulându multu dupa esemple, ci sa ne restringemu numai pre langa noi insîne.

Tieranulu agricultoru nu s'a pututu bucurá de alta binefacere pâna ací, decâtu de castigarea nutrementului seu, carele trebueá sa-lu imparta cu domnulu cârui i erá iobagiu; cu preotulu unei confessiuni straine, cârui fâra cá acest'a sa-i faca tieranului românu vre-unu servitiu, trebueá sa-i dea decima din tóte productele sele sî in fine de unde elu trebueá sa rumpa séu in natura din producte, séu din tempulu ce l'aru fi intrebuintiatu pentru producerea acestor'a, pentru implinirea altoru poveri fatia cu statulu. Asiá dara afara de sarcini nimic'a, nici instructîunea cum sa le póta tóte acestea impliní mai usioru sî mai cu succesu atâtu pentru sine insusi câtu sî pentru acei câroru le prestá cu sarcinele amintite.

Impregiurarea acést'a prelânga nescïintia a produsu in cea mai mare parte o stagnare in cautarea interesseloru, singur'a mostenire póte din trecutu, carea fu spriginita sî mai tardîu prin dârile cele, cari nu se potriveau nici cu starea agriculturei nóstre, nici cu concurinti'a pretiuriloru pentru productele loru sî cari se mai nutreau sî prin desele incurcaturi ce se nasceau ici colea din pretensiunile unoru posessori mari de pamentu.

Nu e demultu decandu sî in colónele acestei foi se publicà o plangere a unoru tierani amenintiati de a fi scosi de pre mosîele, pre cari densii le-au fostu ereditu dela mosi sî stramosi cu sarcinele loru cu totu, de a fi scosi, sub pretestu ca acele suntu mosîi dîleresci. Acést'a e unu casu singuratecu. Avemu inca sciri multe de acestu felu de processe ce curgu pre la judecatoriele respective.

Tieranii nostri ametîti in tipulu acest'a in interessele loru materiali, mai suferu prelânga acést'a in o parte mare a tierei sî de acelu reu, ca in anii din urma fura cercetati de multe necasuri provenite din ape mari, din seceta, din bóle epidemice de vite sî alte calamitâti de felulu acestor'a. Unu spriginu, carele sa le dea mangaere sî ajutoriu nu este, pentruca institute de credite in tiéra nu avemu Creditulu privatu, din caus'a lipsei de cârti fundarie nu póte dá totdeun'a ajutoriu. Carele este, in parte mare e incarcatu de usure esorbitante sî ce e mai tristu: in multe pârti ale-tierei, unde locuitorïi i vedi smoliti sî vestedi la fetie, rupti sî trentiurosi la vestminte, neajutoriti in uneltele loru de lucru, cari suntu atâtu de primitive incâtu pare ca traimu cu o mïia de ani mai inapoi decâtu alti ómeni din Europ'a civilisata,— casele le suntu jumetate descoperite sî mai deslipite sî sémena mai multu a vizunii, cladirile economice mai nu suntu séu de totu ticalóse s. a. s. a.— creditulu cu usurile cele mari este la jidani, cari sciu sa speculeze pre proprietariulu celu mare, cá sî pre celu micu sî ce e apoi sî mai oribilu, ca in cele mai multe casuri creditulu acest'a a consumatu dejá de iérn'a semanaturele ce au sa se culéga in véra sî tómn'a venitóre — pentru **vinarsu!**

Este de a se recunósce, ce e dreptu, ca la unele din calamitâtîle de mai susu contribue sî putîn'a viétia comerciala din tiéra. Impregiurarea acést'a e dreptu, ca impedeca desvoltarea unei stâri mai bune, din causa ca, dupa cum amu mai atinsu, economulu producentu nu-si póte depune productele cu unu pretiu mai bunu.

E dreptu sî aceea ca trecutulu care ne-a adusu sî ne-a predatu presentului cu atâtea rele ni-a datu aici in tiér'a nóstra sî o rivalitate reu intielésa intre natiunalitâtîle cele mai putîne la numeru fatia cu cea mai numerósa.

Nu ne vomu demite in argumentâri pentruca acele aru rumpe numai de nou nisce râui cari noi dorimu din totu sufletulu sa se vindece. Dara trebue sa amintimu, sî acést'a putemu dîce ca in interesulu tierei intregi, ca esclusivitatea ce o au esercitatu pre lânga alte sî triburile (zechurile) privilegiate, pâna in tempulu din urma sî a cârei umbre triste sa estindu pâna in dîlele nóstre, au ologitu industri'a sî comerciulu cari erau in tiéra, le-au fâcutu sa le afle nepregatite vapórele pre dunare sî le-au inchisu piatiele ce le biata avé in afara spre resaritu, mai de totu; iéra inlauntrulu tierei condamnandu-se prin legi o parte insemnata de locuitori chiaru sî dela folosirea articuliloru de vestminte sî unelte mai bune, s'au lovitu in capu chiaru sî unu comerciu, care prin privilegiele amintite sî de altmintrea aru fi fostu destinatu a fi pentru o parte insemnata mai multu unu comerciu passivu decâtu unu comerciu reciprocu.

Eata dara o gramada de rele, a câroru urmâri ne amenintia pre toti fâ̆a de esceptiune, in prim'a linia in interesele materiali, cari suntu ori sî in ce statu, ori sî in ce societate pre fati'a pamentului, **nervus reipublicae** sî carele ne amenintia nu numai pre noi, dara pre toti cu desnatiunalisarea **averei** sî apoi cu desnatiunalisarea **natîunei**. *)

Mâne poimane drumulu de feru sosesce la Alb'a Iuli'a. Mijlocirea acést'a va inlesní multor'a de a se stracurá seu cu capitalele loru proprii séu sub protectiunea capitaleloru straine sî a se asiediá aici in tiéra. Acesti'a fiindu mai indemanateci in esploatarea isvóreloru de venitu, avendu spriginulu la indelete, voru pune mân'a curendu pre acelea, lasandu pre cei neindemanateci la statulu proletariatului, in o stare in carea nu voru fi harnici a se nutrí pre ùrma nici cu pâlmile.

Au nu vedemu noi de pre acum, ca fâra de o pressiune de feliulu aratatu, mosîele eredîte se impartu intre mostenitori totu mai tare? Au nu vedemu, ca aceste nefiindu in stare a satisface trebuintieloru aceloru ce le au, acesti'a suntu siliti séu a-si vinde libertatea pre camete, lucrandu in parte la altii sî pentru altii, séu déca nici acést'a nu se póte, atunci in unu anu séu doi acele incarcate de detorii de dare sî de alte feliuri de detorïi se vendu in licitatîuni pre pretiuri de batjocura sî apoi fostii loru proprietari suntu siliti a luá lumea in capu?

Amu amintitu mai susu ca pericululu este la noi in tiéra comunu. Insa trebuie sa adaugemu sî aceea, ca la celelalte popóre cu tóte aceste pericululu nu este asiá éminentu, precum la noi. Inteliginti'a celoru-lalte popóre de-sî in parte sî ceva cam târdîu, se trediesce sî cauta dupa mijlóce, prin care, incâtu le privesce pre ele, tindu a pune pedeci reului. Asiá cetimu, ca magiaro-secuii contribuie la unu fondu, a cârui scopu este a abate pre secui dela emigrare. Dara se póte ca acestu scopu sa tîntésca sî mai departe. Se póte cá elu sa-si ia de modelu pre acei capitalisti germani, cari cu capitale asociate cumpera mosîi in pârti nelocuite de germani, le impartu in pârticele sî le dau economiloru germani cu conditîune de a intórce in 10 séu in 20 de ani, in rate, capitalele cu procente cu totu, sî in chipulu acest'a dupa terminulu otârîtu economii sa devina proprietari ai mosîei lucrate de densii sî capitalistii sa-si primésca capitalulu immultîtu.

Ne oprimu la acésta unica impregiurare sî lasâmu pre publicu sa sî le cugete insusi pre acele de cari va mai dispune unu poporu inteligente in interesulu sustînerei sele. Atragemu insa atentiunea tuturoru aceloru ce se cuvine sî le punemu intrebarea, ca óre nu s'aru puté deduce de aici sî pentru noi vre-o invetiatura?

Din aceste putîne de pâna ací putemu vedé, de o parte ca legile acele asupritóre din trecutu nu ne-au pututu sugrumá esistinti'a natîunala, dara de alta parte vedemu ca noi totusi putemu fi acnm amenintiati, déca in mijloculu unui tempu, ori sî cum mai liberalu decâtu trecutulu, nu vomu fi cu bagare de séma sî nu vomu cautá a ne desamurtî din letargi'a in carea ne-a bagatu acelu trecutu. Noi putemu vedé ca ceea ce ne va serví pre venitoriu de periculu, nu mai este amenintiarea din afara, ci pregetulu nostru propriu de a alergá din tóte puterile sî a cautá dupa cum cauta sî altii sa-si scape esistinti'a sea prin desvoltarea unei vieti mai varie, unei vieti, carea sa inlature indiferentismulu câtra ori-ce inaintare sî câtra imbratîsiarea aceloru rami ai vietiei sociali, cari de o parte sa nu mai lase impilirea agricultoriloru sî de alta parte sa ne dea representanti sî in clasele acele ale societâtiei, cari forméza pétr'a unghiulara in tóte societâtîle moderne. Ori-ce legi s'aru aduce de legilativele venitóre, dela aceste intreprinderi, pre noi nu ne potu impedecá, cu atâtu mai putinu ne potu oprí, prin urmare respunsabilitatea cea grea de ací in colo nu o vomu mai puté aruncá asupr'a nimenui, ci numai asupr'a nóstra insîne. Adeveratu, ca amu puté dîce ca tempulu ne gasesce nepregatiti. Insa acést'a nu este escusare, pentruca vomu avé de a invinge greutâti numai mai mari; sî ca marimea greutâtîloru nu cuprinde totudéun'a sî neputinti'a de a le invinge, sa o scimu din insusi trecutulu nostru.

Este unu cuventu, carele, unde devine fapta, are o putere magica sî face minuni. Acestu cuventu este „concordia.“

---

*) Ni se spune ca pre campia d. e. se vinde unu jugu de pamentu (ce-va mai bine de unu pogonu) cu 10—25 f. Acest'a e unu semnu fórte tristu cu tóte ca sî in acele pârti, unde pamentulu e mai in pretiu, déca se va iucarcá in tipulu aretatu mai susu cu detorii totu asiá de espusu este.

Candu puterile natîunei române intregi sprigi-nile de moralitatea intereseloru celoru adeverate, s'aru impreuná laolalta aru paralisá toti periculii ce ne amenintia, pentruca aceste puteri impreunate de câte ori aru vedé unu reu l'aru indreptá, de câte ori aru vedé unu periculu ca se ivesce, l'aru sterpí in originea lui.

Popóreloru sî prin urmare sî nóue nu ne vinu periculii atâtu din afara câtu din launtru. Unde dispare moralitatea intereseloru acolo in loculu concordiei se vêra discordi'a. Acest'a face de acei ce aru trebuí sa caute dupa folóscle poporului loru, cauta dupa desiertaciuni sî trecu tempulu celu mai frumosu cu activitate stérpa de bunetâti, care pre urma se termina cu ticalosîa generala.

De aceea, înca odata, nu ne tememu atâtu de legile ce se aru aduce, déca se aru aduce, spre suprimerea nóstra politicesce, câtu de lips'a nóstra de cunoscinti'a, ca unde aru fi sa incepemu acum a lucrá, in catrâu sa ne fia atentiunea cu deosebire indreptata sî ne tememu ca pentru lucruri imaginarie se voru purtá inca certe lungi de plapoma, trecendu-se in-desiertu tempulu celu mai scumpu sî mai de lipsa pentru lucruri, cari au sa asigure in realitate basele intereseloru nóstre natîunali.

Eveneminte politice.

S a b i i u, 10 Iuniu.

Dupa incordarea cea mare a dietei din Pest'a inainte de incoronare a intratu unu felu de oboséla din carea precum se vede numai cu o amanare a dietei pre vre-o 6 septemâni se va puté recreá. Ni se sî asigura din mai multe pârtî, ca astadi incepe terminulu in care diet'a intrerumpe lucrârile sele. Cestiunile cari veru fi la ordinea dîlei dupa redeschiderea dietei suntu: cestiunea natiunalitâtîloru, emanciparea jidaniloru, inarmarea generala pentru apararea patriei.

Estrasulu ce l'amu impartasîtu in nrulu trecutu despre projectele de lege aduse in senatulu imperialu s'a adeveritu. Tóte dîuarele vieneze ne-au adusu testulu aceloru projecte. Acele dîuarie in cea mai mare parte se multiamescu cu acestu castigu constitutîunalu, Spre intielegerea asupr'a puncteloru atingatóre de cestiunea constitutîunei senatului imperialu se va pune in cointielegere cu diet'a Ungariei. Acést'a va alege inca inainte de amanare o delegatîune. Totu asiá va face sî senatulu imperialu. Despre delegatîunea ung. se suna ca va constá dîn 12 membri intre cari optu deputati sî patru magnati. Delegatîunele aceste se voru aduná in Vien'a, unde voru vení sî ministrii Andrássy sî Lonyay. Dupa unu tel. din Hr. Ztg. dincolo de Lait'a prin o decisiune préinalta inca s'a datu amnestia generala, ca sî in Ungari'a.

Din C r o a t i 'a vinu sciri, ca dicasteriele sî oficiolatele de finantie, posta sî telegrafu, cari erau mai inainte subordinate locuriloru centrale din Vien'a, se voru subordina ministeriului ungurescu. Acelesi sciri ne spunu ca schimbârile aceste voru mai aduce cu sine schimbârí mari sî in personalulu oficialiloru respectivi. Dupa „Zkft“ in Fiume sî impregiuru e anarchia in tóta form'a. Acea fóia spune ca „ungheresi“ umbla sî promitu bani, cá sa scóta locuitorii flamuri tricolore unguresci sî sa ia josu cele croate.

„W. A.“ deminte o scire, ce facuse mare sgomotu in dîuaristica, adeca scirea, ca principele Gorciacoff aru fi respinsu intrevenirea cabinetului de Vien'a pentru cá sa se ia la revisiune tratatulu dela 1856. Eata ce dîce „W. A.“:

„Patriotulu“ din Prag'a aduce scirea ca baronulu de Beust s'aru fi imbiatu cu ajutoriulu seu la cabinetulu russescu pentru mijlocirea unei revisiuni a tratatului dela 1856 sî ca Gorciakoff aru fi respinsu acésta imbiiare cu observarea: Russi'a va ingrigí singura de revisiune, sî ca eventualitâti varie o silescu a se pastrá neobligata Austriei. Se mai adauge ca Gorciakoff la ocasiunea acést'a au fâcutu alusiuni la purtarea Austriei in cestiunea polona sî ca referintiele intre cabinetulu din St. Petersburgu sî Vien'a suntu de natura de a ajunge la unu gradu insemnatu incordarea intre aceste dóue puteri. Russi'a doresce dela Austri'a colóre pe fatia. Acést'a e cu atât'a mai de lipsa, cu câtu e lucru constatatu ca in cestiunea Luxemburgului Galiti'a fu trasa in unele combinatiuni, cari pentru Austri'a erá fórte nefavoritóre.

Suntemu in stare (dîce „W. A.“) a dechiará tóta scirea acést'a din capu pâna in fine de curata scornitura. E cunoscutu ca cabinetulu imperatescu in o depesia dela 1 Ianuariu a. c. destinata pentru regularea cestiunei orientali au adusu inainte sî revisiunea tratateloru de pace dela 1856 sî ca in unu cerculariu, a cârui esentia a sî petrunsu mai târdîu in publicitate, s'a fâcutu amintire de impregiurarea acést'a. De óre-ce insa acea propunere nu aflà primire din partea celoralalte puteri, asiá din partea austriaca nici ca s'a mai reluatu lucrulu acest'a la nici o ocasiune.

Despre afacerile galitîane n'a esistatu nici o intielegere cu puterile dinafara, sî incâtu se atinge de cele in urma citate, ca din partea rusésca aru fi trasa Galitî'a, pentru unele eventualitâti, in combinatîuni fórte nefavoritóre pentru Austri'a, nu suntemu motivati sa dâmu crediementu scirei acestei'a; o demintîre formala a acestei sciri insa o lasâmu regimului imperatescu russescu.“

Suntemu curiosi a vedé cum va demintí cabinetulu din St. Petersburgu cele din urma.

Imperatulu Napoleonu, spune cor. prov., ca in Octobre va calatorí la Berlinu. Aceeasi fóia asigura de relatiunile cele mai bune intre Franci'a sî Prussi'a, cari relatiuni prin intâlnirea suveraniloru la Parisu s'a mai intâritu.

Imperatulu Russiei fu primitu serbatoresce de populatiunea din Varsiovi'a, sî preste totu loculu in calatori'a sea. Toti esprimau parerea de bine de scaparea vietiei sele sî desaprobau fapt'a cea nedémna a lui Berezowski. —

Din Pest'a.

Dinfre siedintiele dietei unguresci dela incoronare incóce insemnâmu pre cea dela 18 Iuniu, in carea, dupa multe afaceri formale sî de verificâri, precum sî unele dispositîuni in privinti'a honvedîloru, a veduveloru sî orfaniloru acestor'a, face

M i l e t i c i o interpelatîune, intrebandu pre ministeriulu intregu, ca aduce-va acest'a unu proiectu de lege privitoriu la natîunea serba amesuratu interpelatîunei lui Stratimirovici. (Acest'a a fostu: déca ministeriulu are de cugetu a aduce decissiunile congresului serbescu dela 1861 ca proiectu de lege in dieta) sî candu are de cugetu ministeriulu sa pasiésca inaintea casei cu unu atare proiectu de lege.

Min. W e n k h e i m promite, ca la tóta intemplarea va aduce unu proiectu de lege in privinti'a celoru interpelate de Stratimirovici, insa acést'a acum inainte de amanarea dietei nu se mai póte.

Miletici dîce ca va aduce elu unu proiectu pre siedinti'a venitóre. — Se impartu cei verificati in sectiunile cele 9 ale dietei. Dupa acést'a asterne min. de justitia H o r v á t h proiectele de lege asupr'a incoronârei sî a daruriloru de incoronare.— Se face intrebare din partea lui Col. G h i c z y ca aduce-va ministeriulu vre-o propunere pentru inarticularea diplomei inaugurale, câci altmintrea va face elu o propunere. La ce min. M i k ó respunde, ca va aduce ministeriulu o propunere.

Min. de justitia motivéza grâbirea cu regularea justitiei, din care causa se sî presentéza casei cu espunerea, ca patru proiecte de lege sî adeca o r d i n e a j u d e c a t o r é s c a, responsabilitatea judecatoriloru, procedur'a penala sî regularea dreptului de proprietatea literaria sî artistica, in 10 dîle voru fi gat'a spre a se asterne casei.

Fiindu insa ca diet'a se amana cere ministe-

FOISIÓRA.

Espositîunea universala dela Parisu din 1867.

(in estrasu din „Aten. Rom.“)

(Urmare.)

Dupa folosulu politicu vine celu economicu, care in dîlele nóstre are totu aceeasi importantia. Espositîunile suntu unicile ocasiuni unde unu poporu póte sa puna inaintea lumei intregi productele agriculturei sî industriei sele; sî déca este vre-o natîune care sa aiba nevoia de asemenea ocasiuni, apoi acea natîune suntemu noi. Multime de bogatii naturale stau neesploatate din caus'a lipsei de capitaluri. Scimu cu totii ca abiá se descoperira mai de une-dîle isvórele de petroleu sî in câti-va ani companii englese infîintiara usine, sî astadi intra in tiéra mai multe milióne din esportatiunea acestui productu. Sî câte producte avemu in tiéra cá petroleulu! auru, argintu, feru, arama, mercuriu, lemne din cele mai bune, pamentulu celu mai grasu, tóte le avemu, insa tóte stau in pamentu fâra sa aduca vre-unu folosu tierei, pentru ca nu avemu capitaluri. Aratandu companieloru mari ce avemu, sa fimu siguri ca le vomu atrage capitalurile, dupa cum le-a atrasu Austri'a, Russi'a sî alte staturi cari erau in lipsa de capitaluri natiunale. Sî nimenea nu póte calculá la ce gradu de prosperitate póte sa ajunga in câti-va ani acésta manósa tiéra, candu capitalurile voru vení sa esploateze bogatiele cu cari au indiestrat'o darnic'a natura. Nici acestu interesu mare n'au voitu sa-lu intieléga unii din ómenii nostri de statu, cari de tóte voru fi buni numai cá sa diriga politic'a economica a tierei nu suntu buni. Poti sa le spui ca pre calea economica avemu sa devenimu tari; ca inimicii nostri pre acésta cale voru sa ne cotropésca, intrebuintiandu tóte mijlócele pentru cá agricultur'a sî industri'a sa stea pre locu; le-a spusu tóte acestea acestu barbatu pre care toti românii trebuie sa-lu plânga, le-a spusu nenorocitulu Martianu, ale cârui'a dîle a fostu adepate cu fiere pâna ce a intratu in pamentu. Le voru mai spune sî altii, insa ómenii nostri politici intorcu spatele sî au aerulu de a-ti plânge de mila. Sarmani ómeni! a trebuitu sa traiti cu o populatiune blanda cá acea româna pentru cá sa ve fia toleratu a tratá cu atât'a usiurintia cele mai vitale interese ale patriei. Ve credeti mari, nu voiti povetie dela acei'a cari meditéza pre candu voi cine scie ce faceti, insa marimea vóstra nu a consistatu pâna astadi decâtu a compromite interesele politice sî economice ale tierei; a tîné in locu sî a coplesî ori-ce desvoltare.

Numai putînu insémnate suntu folósele morale sî intelectuale ce póte sa atraga Romani'a dela Espositîunea dela Parisu. In adeveru candu o natîune, care pâna eri a vediutu drepturile sele calcate in picióre pâna sî de câtra constitutîunal'a Anglia, ajunge sa védia ca si-a dobenditu dreptulu de a figurá intre natiunile autonome, acea natîune se inaltia sî devine mandra sî gelósa de acele drepturi.

Déca productele nóstre se voru distinge sî vomu putea dobendí mai multe recompense, suntemu siguru ca acei cari le au meritatu se voru incuragiá, si se voru silí a perfectiuná productele loru.

Amu mai avea de enumeratu sî alte folóse; insa suntemu siguri ca fia-care le intielege, séu le va intielege in urm'a celoru dîse de noi pânaací. Sa pasîmu dar mai departe.

X. Acei cari erau de parere cá Romani'a sa nu ia parte la Espositîunea dela Parisu, intre alte cuvinte ce puneau inainte erau sî acestea: „Dara ce producte avemu noi sa ducemu la Parisu? Noi nu avemu industria, noi nu avemu agricultura perfectiunata, prin urmare nu putemu avea nici producte de espusu.“ Eaca cuvinte incuragiatóre, iubiti români! Acést'a ne aduce aminte o intemplare curiósa: In tómn'a anului 1864, fusesemu insarcinati de câtra D. Cogalniceanu, care se aflá ministru pre atunci, cá sa organisezu prim'a Espositîune ce s'a fâcutu in Bucuresci, Espositîune de horticultura sî de apicultura din grâdin'a Cismegiului. Cu tóte ca tempulu a fostu scurtu totusi nu mai erá locu in localulu destinatu pentru espunerea producteloru. Dupa ce se deschise Espositîunea, intr'o dî candu erá multîme de visitatori, trecu printr'o galeria dóue dómne sî doi domni, sî ridiendu in gur'a mare dîceau: „Ha, ha, ha, ce Espositîune: ve aduceti aminte Espositîunea de orticultura din Câmpii Elisei sémena cu acést'a; haideti sa mergemu ca nu suntu de vediutu aceste flécuri.“ Tóte acestea se dîceau in limb'a francesa, sî eu care din nenorocire me aflámu fatia, m'amu intorsu cu scârba sî amu dîsu: acesti'a perdu Romani'a, acesti'a cari nu gasescu nimic'a bunu sî frumosu in tiér'a loru; nici limb'a patriei!

Avemu din nenorocire, Domniloru, unu pecatu, sî unu pecatu mare: multi dintre noi cari nu-si cunoscu tiér'a, nici productele sele, dupa câti-va ani de far-niente in tieri straine, vinu infumurati, cu nasulu pre susu, sî totu ce este romanescu le pare prostu, ba inca sî tiér'a le pare prósta. Acesti nenorociti, cam desi in tiér'a nóstra, candu ajungu sa dispuie de ale tierei, sî le stá in mâna interesele sele, i-ti respundu candu le vorbesci de Espositîuni: dara ce avemu noi óre de dusu la Parisu. Pentru a respunde la asemenea ómeni, sî pentru a inriulu alegerea unui comitetu din 15 membri care in restempulu ferieloru dietali, sa studieze proiectele ce se voru tipârí sî impârti intre membri. sî apoi la tempulu seu i-si va dá comitetulu parerea asupr'a loru. Vineri (21) alta siedintia.

Atentatulu asupr'a Czarului.

Dîuariulu francesu Patri'a contîne urmatórele amerunte asupr'a atentatului comisu la Parisu contr'a Czarului :

„Acusatulu Berezowski, care e nascutu in Volhini'a, si-a parasitu tiér'a sea natale suntu acum doi ani. Avea optu spre-diece ani atunci. Elu a venitu in Franci'a unde a inveṭiatu in curendu meseri'a de ajustatore mecaniceanu. A fostu lucratoru in atelieriele dloru Gouin sî C-nie sî in ale dloru Cail sî C-nie.

„Elu parasise atelierulu celu din urma in 4 Maiu, s'a declaratu ca de atunci a traitu din economiele lui, sporite cu subsidiele (35 fr. pe luna) ce primiá dela guvernulu francesu, cá refugitu polonesu.

„Pentru ce au incetatu elu a lucrá ? Acést'a n'o esplica Berezowski. Cum sî in ce momentu ia venitu ide'a de a trage asupr'a imperatului Russiei ? —„Gandindu-me , au respunsu elu , din dîu'a de „candu amu aflatu ca Czarulu trebue sa visiteze „Parisulu.“

„Antâiulu lui projectu a fostu de a comite crima Marti sér'a, 4 Iuniu, la represintatîunea dela Opera.

„Insa elu nu luase nici o dispositiune. S'a dusu numai sér'a , pe bulevarde sî pe uliti'a Peletier.

„A dóu'a dî diminéti'a, mercuri, elu s'a dusu pe bulevardulu de Sevastopolu la unu negutiatoru de arme si-a cautatu pistóle cu dóue tievi. Mai multe fiindu-i aretate pe pretiulu de 8 fr. elu a intrebatu déca suntu bune sî solide. „Da , ia re„spunsu negutiatorulu, insa éta unulu care a fostu „incercatu.— Damilu.— Costa 9 fr.— Ilu iau déca „e mai bunu.“

„Berezowski a platitu, sî apoi s'a intorsu la elu acasa pentru a incarcá arm'a. Sér'a i se paruse ca glóntiele ce-i fusesera date de armurariu jucau pré multu in tievele pistolului , sî se incercà a topí altele; insa se marginí a ingrosiá acele ce avea.

„A dóu'a dî, adeca Joi, Berezowski se sculase la siepte óre, sî esîse din camer'a sea, luandu-si pistolulu incarcatu in busunaru, sî a plecatu apoi spre câmpulu de alegere.

„— Me gandiamu, a dîsu elu, se tragu asu„pr'a imperatului candu va sosì la revista. Insa nu „sciamu esactu drumulu de care erá se via, sî nu „amu pututu sa me intalnescu cu trasur'a lui.“

„Dupa revista, elu aflase ca corteginlu imperiale erá sa se intórca pe la cascada; sî s'a asiediatu in celu antâiu reudu alu curiosîloru , la coltiulu a dóue drumuri. Unu momentu , corteginlu imperiale a statu la indoiéla asupr'a drumului ce trebueá sa urmeze, un'a din cele dóue drumuri erá ocupatu de unu regimentu de dragoni. Candu trecerea potù sa urmeze, Berezowski s'a aflatu in partea pe unde a apucatu corteginlu, sî in momentulu candu trasur'a ocupata de Imperatulu Napoleonu, Imperatulu Alessandru sî de cei doi mari duci trecea pe dinaintea lui , elu esî din rendurile multîmei , tînendu-si pistolulu cu amendóue manele, cu degetele arîtatóre pe piedece.

„D. Raimbeaux ecuyeru de serviciu, vediendu unu omu cu bratiele in aieru alergandu spre trasura, a crediutu ca acestu omu veniá sa arunce vr'o petitiune, câci tenerulu aecuyeru alu Imperatului marturisesce ca n'a avutu gandirea ca erá sa dejóce unu atentatu. Elu a datu pinteni calului seu care a fâcutu o saritura spre asasinu, sî tocmai in momentulu candu capulu calului atingea pe Berezowski , acest'a tragea de ambele pedece.

„O descarcare destulu de tare resunà. Calulu dlui Raimbeaux, lovitu la capu , se sculà in dóue picióre scuturandu-se cu putere, sî sângele din rana stropì trasur'a. Acestu calu a muritu nóptea.

„Ací vomu intrerupe nararea resultandu din interogatorulu lui Berezowski pentru a descrie scen'a ce s'a petrecutu in interiorulu trasurei imperatesci.

„Imperatulu Napoleonu, vediendu pe junele principe Vladimiru plinu de sange, se plecà cu repediciune spre densulu, dîcendu-i :

„— Principe, sunteti plinu de sange ! Sunteti ranitu ?

„Nu, Sire; dar domni'a Vóstra ?“

„In adeveru, uniform'a Imperatului erá asemeni plina de sange , precum sî a Czarului sî a Czareviciului.

„Fia care din augustii personagi insemnara atunci ca sangele stropise tóta trasur'a, insa ca nici unulu dintr'ensii nu erau raniti.

„Tóte acestea se petrecura in cate-va secunde. Cortegiulu imperialu si reluase mersulu , dupa ce Imperatulu anuncia multîmei ca nimeni nu erá atinsu de glóntie, insa d. Raimbeaux, silitu a descalecá, erá incunjuratu , sî poporulu se repediá asupr'a asasinului, care insa nu opunea neci o resistintia.

„Berezowski avea mân'a stanga plina de sange, un'a din tievele pistolului se sfarimase , sî arm'a cadiuse pe pamentu dupa-ce ranise pre asasinu la degetulu celu mare, care a fostu ruptu la cea d'antâiu incheiatura , sî la degetulu aratatoriu asemenea ruptu la cea d'antâiu incheiatura.

„Multîmea dá strigate de indemnare sî prinseso pe asasinu maltretandu-lu cu mania; insa gardii Parisului facura energice silintie, sî parvenindu alu scóte din manele multîmei lu aruncara intr'o birja sî lu dusera la prefectur'a policiei.

„Cele d'antâiu intrebâri fâcute lui Berezowski fura in privinti'a natiunalitâtiei lui. Elu a spusu indata cu mare linisce ca este polonezu, sî a fâcutu cunoscutu fâra a stá la indoiéla loculu nascerei sele sî verst'a sea.

„— Cum ai pututu , i s'a dîsu sa tragi asupr'a unui suveranu care erá óspele Franciei, óspele Imperatului, a guvernului ce te-a primitu, ce te-a protegiatu sî hrânitu ?

„— De , aveti dreptate, a respunsu atunci Berezowski, amu fâcutu o mare crima contr'a Franciei !“

„Sî a inceputu a plânge.

„Interogatoriulu urmandu , i s'a dîsu :

„— Dara tragendu asupr'a Czarului, puteai sa ucidî pre Imperatulu Napoleonu ?

„— O ! nu ; glóntiele unui Polonezu nu se puteau retací , trebuea sa mérga dreptu la Czarulu ! Voiamu sa mantuiescu lumea sî pre imperatorulu Alessandru insusi de remuscârile ce trebuie sa-lu chinuiésca.

„Sî dupa acestu respunsu, spusu cu acelu fanatismu ce conduce la asasinatu, Berezowski a pestratu multu tempu tâcerea.

„Afara de principalii representanti ai autoritâtiei judiciarie, ce s'au dusu alalta-eri dupa prândiu, la Palatulu de justitie, Esc. S. D. Rouher, ministru de statu, care la cea dintâiu scire a evenimentului, se afla la Tuilerii, pentru a primí pre Imperatulu sî a luá ordinile M. Sele, a venitu la palatu pentru a face mai multe intrebâri lui Berezowski.

„Comitele Schuvaloff s'a dusu asemenea la palatulu de justitia, insa printr'unu scrupulu esageratu póte, dara respectuosu, acestu functiunariu nu crediuse ca trebuie sa céra a vedea sî a face intrebâri lui Berezowski. D. de Rouher din contra a invitatu pre comitele Schuvaloff a luá insusi cele dintâiu marturiri ale asasinului.

„Functiunariulu rusu a fâcutu numeróse intrebâri lui Berezowski, in limb'a rusésca , in limb'a poloneza sî francesa. Elu l'au intrebatu asupr'a familiei lui, asupr'a antecedintieloru lui, sî Berezowski dupa ce facù cunoscutu ca la siése-spre-diece ani luase muschetulu revolutiunei, a asiguratu apoi ca de doi ani, parâsise cas'a parintésca.

„— Nu ai remasu , au fostu intrebatu , in corespundintie, cu tatalu dumnitale ?

---

târí credintiele acelor'a cari sustînu ca avemu destule producte de espusu , vomu cercetá intr'unu modu câtu de sumariu, cá ce producte póte sa espuie Romani'a , din fia-care din acele diece grupe in care suntu impartîte productele Espositîunei dela 1867.

In grup'a dintâiu suntu operele de arta. Cu tóte ca artele suntu inapoiate in tiér'a nóstra totusi avemu obiecte din vechime sî din dîlele nóstre cari potu figurá in galeriele Espositîunei. Astfeliu cá anticitâti avemu :

Colectîune de medalii sî monete dace sî române ale DD. Mavru , D. Sturz'a , Boliacu , Beldiman, G. Ghic'a, majorulu Papazoglu sî multi proprietari de preste Oltu. In aceste colectiuni se gâsescu anticitâti din acele mai pretióse cari voru dovedí strainiloru originea nóstra ;

Sarcofage, arme sî bijuterii gâsite in mai multe morminte din tiéra ;

Olarii, objecte de bronzu, sî de pétra ;

Tesaurulu dela Petrós'a, aceea closica cu pui de auru despre care s'a vorbitu atâtu de multu, sî care s'a gasitu la Buzeu in 1838. Acestu tesauru se compune din dóue spre-diece vase sî ornamente de auru lucrate cu cea mai mare arta. Desemnurile presentate dimpreuna cu unu memoriu, Academiei de Inscriptîuni sî Bele-Aarte din Parisu , de câtra d. Odobescu, au fostu admirate de acei invetiati, cari au aretatu multa dorintia cá sa véda acelu tesauru la Espositîune ;

Manuscripte slavone din seculului alu XIV: psaltirea lui Branco-Mladenovici dela Bistriti'a ; Evangeli'a slavona tiparita la 1520; psaltirea diaconului Caressi, tiparita la 1577;

Epitafulu lui Mircea Voda dela Cozi'a;

Odórele Santului Nicodimu dela Tismana ;

Cruci, potire, icóne, odâjdi dela Stefanu celu mare, dela Neagoe-Voda, dela Vasile Lupu , dela Mateiu Basarabu sî alti.

Modelulu Bisericei dela Argesiu lucrata cu atât'a maestria de sculptorulu Stork, giuvelu alu artei bisantine din alu XVI secolu, cladita de Neagoe-Voda. Numai cine a vediutu acésta admirabila biserica póte sa-si faca o idea de varietatea sculpturiloru sî finitulu esecutîunei.

Acestu monumentu maretiu este ameninṭiatu de a se perde, câci a arsu clâdirile dimprejuru sî a remasu espusu intemperieloru. Sa se grabésca guvernulu a luá mesuri cu o óra mai nainte , câci altfelu tiér'a va perde singurulu monumentu insemnatu ce posseda ;

Portrete Domniloru dela Argesiu ;

Modelulu bisericei Tresfetitîloru din Iasi cladita de Vasile-Voda Lupu, sî care este unu monumentu insemnatu de architectura bisantina.

Afara de aceste lucrâri artistice trebue sa sperâmu ca dreptu renumitii nostri artisti, DD. Amanu, Tatarescu, Lec'a, Panaitescu, Stancescu, Satmari s. a., voru impodobí galeri'a romàna cu tablouri esecutate de câtra D-loru sî voru dovedí astfelu lumei ca artele inflorescu in Romani'a.

In Architectura suntemu siguri ca DD. Berindei, Burelli, Capatînénu, Orascu, Emilianu , Costinescu s. a., voru presentá lucrâri demne de reputatîunea de care se bucura.

Bunavointia dar sa fia, sî credemu ca nu va lipsí, sî totusi partea reservata pentru objectele de arta in galeri'a romàna, va fi bine representata.

Din grup'a II. *Materialulu sî aplicatîunile arteloru liberale*, putemu espune specimene de tipografie sî litografia; colectiuni de cârti sî de carte geografice; deosebite fotografii; instrumente de musica perfectionate, sî acele natîunale cá cimpoiulu, buciumulu, fluerulu, cavalulu sî altele; deosebite instrumente de precisiune sî materialu de invetiamentu publicu.

Grup'a III, *Mobile sî alte objecte destinate pentru locuintie*, póte fi representata cu abundantia; in adeveru mai antâiu incependu dela mobile, toti scimu ca in tóte orasiele tierei, dar mai cu séma in Bucuresci sî Iasi , suntu templâri sî sculptori cari potu sa fabrice mobile din cele frumóse, cu lemne din tiéra cá nuculu, prunulu, stejarulu, aninulu s. a. Sculptorulu nostru Babicu nu va lasá sa tréca acésta ocasiune fàra a aretá ca possede arta.

Din olarie, de-sî nu avemu fabrici de porcelanu finu, totu putemu trameṭe colectîuni din vasele de pamentu care de buna séma voru atrage atentîunea prin formele sî coloritulu loru. Avemu apoi fabric'a dela Tergu-jiului renumita pentru olari'a faientieloru sî sobeloru ce fabricéza; avemu olari'a de obogu renumita in tóta tiér'a.

Tapeturile sî alte tapiserii voru fi representate prin velintie, scórtie alese plocate, zablaie, pîsle, presiuri, cergi, cramuri, covóre procóve, cadrilaturi*) sî altele. Intre aceste articole se gasescu objecte lucrate cu multu gustu, sî acei'a cari au pututu vedé téncurile de velintie sî de scórtie alese care garnisescu casele tieraniloru chiaburi , voru marturisí ca avemu ce duce la Espositîunea dela Parisu. Presurile de peru de capra lucrate mai cu séma in judetiele de preste Oltu, voru atrage atentîunea, sî nu ne indoimu ca voru dá nascere cu tempulu unei industrii pretióse pentru tiéra. (Va urmá)

---

*) Numiri de feliulu acest'a aru trebuí cautate din tóte pàrtîle locuite de romani sî primíte pre cele mai romanesci, adaugendu-se in parentesc sî cele provinciale, câci altmintrea remanu pentru o parte mare din cetitori neintielese. R. T. R)

„— Nu! nu i-amu scrisu nicĭ odata sî candu l'amu parasitu elu mi-a spusu ca „déca voiu intrá in revolutiune, me blestema!“

„Berozowski a declaratu de mai multe ori cu celu mai máre sânge rece ca n'au spusu nimenui despre proiectulu seu „de téma sa nu fia tradatu.“

„Asasinulu, rânitu cum amu dîs'o, a fostu indata ingrigitu. Mân'a lui cea stânga, invelita in scama erá puse intr'unu vasu cu apa, improspetata necontenitu.

„Elu este liniscitu, sî da probe de mare inteligintia. A subsemnatu tóte procesele verbali de interogatoriu, recitindu-le cu ingrigire, sî e atâtu de putinu incrediatoriu incâtu chiaru la loculu unde se spunea ca pistolulu a fostu arm'a cu care s'a servitu, a fâcutu o schimbare in scriere.“ „Rom.“

Muresiu Osiorheiu in 18 Iun. 1867.

Templu (biseric'a) gr. or. din in Muresiu Osiorheiu, orasiulu principalu din Secuime, locuitu de putîni români sî tare putîni gr. or. lipsitu in intregulu intielesu alu cuventului de ce-va venitu anualu, fiindu pamenturile ei lasate in folosirea propria a respect. D. Protop. cá Parochu localu, i-si póte multiamí sustînerea sî decorea sea cu dreptu cuventu mai numai marinimósei ajutorintie — de unu sîru lunngu de ani — a Domnului Demetriu Fogarasi negutiatoriu de aici, sî totu deodata sî curatorulu bisericei — carele pre lânga cele amintite mai are sî acelu meritu inca, ca functiunéza sî cá cantâretiu in o strana.

Acestu zelosu protectoru a sant. case ddiecesci se afla, dupa truda sî cumpetulu DSele, in o stare avuta, sî implinesce voi'a creatoriului in tacere, neamblandu cá sa scie stâng'a ce bine face drépt'a lui; totusi in recunoscinti'a conpoporeniloru sei, câror'a nu le este necunoscuta fapt'a-i de unu crestinu adeveratu.

Este unu destinu salutariu la popóre (natîuni) cá sa fia unii fii ai loru mai avuti sî capitalisti, insufletiti de simtieminte nobile, umane, sî insuflati de spiritu crestinescu, de a-si tînea de o datorintia a intinde mâna de ajutoriu pentru sântele biserici, pentru unu institutu filantropicu, pentru fundatiunea de stipendii spre sustînerea unoru studiosi eminenti ai natîunei de parinti miseri etc. sî-si afla in o asemenea fapta marétia pentru interesulu comunu desfatare sî odihna intru cele din launtru a sufletului, sciindu ca-si lasa suvenire numelui, in decursu de seculi. T.

Varietâti.

⁂ Esc. Sea Comissariulu regescu a sositu in 18 Iuniu n. la Clusiu.

⁂ In Blasiu s'a celebratu servitiulu ddiescu in dîu'a incoronârei, pontificandu Escel. Sea Metropolitulu Alessandru St. Siulutiu. Dupa amédi a datu Esc. Sea unu prandiu la carele au luatu parte 40 persóne.

⁂ Decoratîune. Cu ocasiunea incoronârei Maj. Sea imparti la mai multi decoratîuni; intre cei decorati vedemu sî pre Ilustr. Sea dlu Emanuilu Gozsdu decoratu cu crucea cavalerésca a ordului Leopoldinu.

⁂ Diet'a din Pest'a se amana pre vre-o 6 septemâni. Amanarea se datéza de eri.

⁂ P. Hirlap scrie ca Comissariulu regescu a predatu ministeriului unu memorandu pentru reorganisatîunea ce are sa se faca in Transilvani'a, carele sa se fia sî primitu cu unele modificâri neinsemnate sî neesentiale. Mai antâiu se voru denumí comitĭi supremi apoi se va face restauratîunea oficieloru in comitate sî scaune.

⁂ Pentru drumulu de feru Aradu-Sabiiu s'a infiintiatu unu consiliu directiunalu la 25 Maiu in Vien'a. Se suna ca locomotivele voru umblá pre acestu drumu in Maiu 1868.

⁂ Sub titlulu „Instructîunea publica“ publica „Romanulu“, cumca pentru 1-a Augustu an. 1867. se convóca societatea literaria româna in Bucuresci sî inca prin decretu cu dat'a 29 Maiu 1867, aprobandu-se diurnalulu consiliului de ministri, incheiatu in siedinti'a din 27 Maiu. Déca nu se va mai revocá sî acestu decretu cum o patí celu de antierti, atunci sperâmu, ca se va pune inceputu fórte priinciosu sî neaperatu de lipsa pe campulu literaturei romane. — „G. Tr.„

⁂ „Românulu“ in doi n-ri deosebiti publica ofertele ce le-au fâcutu comunele române din Resînari sî Brasiovu pentru cei lipsiti din Romani'a. Brasiovenĭi au tramisu pre dlu negut. V. Popu de au amanuitu ofertulu Domnitoriului cá presiedintelui comitetului pentru cei lipsiti.

⁂ Klapka, Perczel sî Madarasz Laszlo se dîce ca au sositu fâra de nici unu sgomotu in Pest'a.

⁂ Istori'a institutului teologicu din Cernauti este (dupa Fóea Societ. lit. din Bucovi'a) cam urmatórea: Candu s'a ocupatu Bucovin'a de Austri'a la 1775, nu erá in tierisiór'a nóstra nici o scóla teologica. Candu dupa acést'a deschise unu preotu serbescu dela Carlovetiu cu numele Danĭilu Vlahoviciu cu incuviintiarea episcopului Radautîloru de atuncea Dositeiu Herescului († 1789) la metropolia in Suceav'a o scóla clericala (clericia), in carea se invetiá cetirea, cantârile bisericesci, tipiculu sî ritualele. Cei ce sciau acestea se sfintiau preoti. Stramutandu-se scaunulu episcopiei dela Radauti la Cernauti in an. 1783, s'a desfiintiatu scól'a clericala din Suceav'a sî s'a infiintiatu alt'a cu unu cursu de trei ani. Dintru'nceputu a fostu asiediata acést'a in Horecea, unu suburbiu alu Cernautîloru, la manastirea sf. mare martiru George, car la an. 1800 a fostu stramutata in Cernauti in localitâtîle resiedintiei episcopesci. Intr'acésta scóla teologica se primea ori-care a trecutu prin o scóla normala. Intr'acestu cursu teologicu de trei ani se invetiau cantârile bisericesci, tipiculu, ritualele, unu catechismu mare adusu din Carlovetiu, ce-va filosofia sî istori'a universala. Curendu esîra din acésta scóla clericala o multîme de caudidati de preotia. Singuru Episcopulu Danielu Vlachoviciu (1789-1822) sfintise dintre acesti'a preste 700 de preoti, asiá incâtu nu mai erau posturi de ocupatu cu densii. Deci dara a trebuitu sa se inchida acésta scóla clericala pentru mai multi ani. Aratandu-se pre la anulu 1826 iérasi necessitate de preoti, s'a infiintiatu institulu teologicu de fatia cu unu cursu de patru ani, la carele se propunu urmatórele obiecte: In anulu I. Archeologi'a biblica, limb'a evraica biblica sî eges'a testamentului vechiu, dialectele resaritene, introducerea in cârtîle testamentului vechiu sî istori'a bisericésca; in anulu II: dreptulu bisericescu, limb'a greaca biblica sî eseges'a testamentului nou, erminevtic'a, introducerea in cârtîle testamentului nou, pedagogi'a; in anulu III: teologi'a dogmatica sî morala; in anulu IV: teologi'a pastorala, economi'a rurala, catechetic'a, metodic'a sî didactic'a

Acést'a este de fatia planulu de studii la institutulu teologicu din Cernauti. Intr'acestu institutu se primeau mai nainte numai astfelu de teneri, cari absolvau cele siase clase gimnasiale sî cei doi ani ai filosofiei, acum'a insa cei optu ani ai gimnasiului. Cantârile bisericesci, tipiculu sî ritualele bisericesci se invatia in seminarulu clericalu, care este unu institutu de crescere pentru candidatii preotîei. Teologi'a se cercetéza mai cu séma de elevii acestui seminaru. Objectele dela institutulu teologicu s'au propusu pâna la 1848 in limb'a latinésca, ear de atunci incóce in cea romanésca; pedagogi'a insa sî economi'a rurala se propunu dela inceputu pâna astadi in limb'a germana.

⁂ (O vorbire de a lui Rieger.) La banchetulu celu mare din Mosev'a tînù Dr. Rieger toastulu urmatoriu:

Fratîloru slavi! Noi ne aflâmu aici sub flacar'a lui Ori a apostoliloru celoru d'antâiu slavi Cirilu sî Metodiu. Acesti'au au propagatu cu iubire sî blandetie crestinismulu intre slavi. Ce diferintia vedemu dara intre popórele slave, cari au primitu invetiaturile lui Christosu prin apostolii acesti'a, sî intre acei'a, cari le-au primitu dela italieni sî germani. Slavii, cari au primitu crestinismulu prin Cirilu sî Metodiu, suntu cá popóre independinte, acelea insa, cari l'au primitu dela italieni sî dela germani, fura suprimate sî suntu aprópe, de a perí de pre fati'a pamentului. In jumetate din poporatîunea germana curge sange slavicu; slavii cari au primitu crestinismulu dela italiani, s'au amestecatu cu acesti'a din urma. Dlu Pogodin si esprimá durerea in numele slaviloru, câci nu vede aici neci unu polonu sî ca nu le póte dá sarutarea fratiésca. Dnii mei, mi puteti crede cuvinteloru mele, mi puteti crede mie, cehului, candu atingu intrebarea acést'a. In acelasiu momentu, candu Europ'a intréga erá pre partea Poloniei sî injurá Russi'a, s'au esprimatu Palaky sî eu in publicu, ca Poloni'a prin revolt'a sea in contr'a Russiei au provocatu Russi'a in contr'a sea fâra dreptu.

Noi cechii totudéun'a amu fostu determinati contr'a Poloniei sî resbelulu ei in contr'a Russiei mici, suprimata de Poloni'a. Revolt'a Poloniei e o crima mare fâcuta in contr'a Russiei sî o nenorocire mare pentru toti slavii, pentruca noi nu putemu asceptá o fericire deplina, pâna candu lipsesce unulu dintre ai nostri din familia. Germanii — inimicii nostri — nu lasa sa tréca nici odata vre o ocasiune, fâra de a se folosí de certele nóstre sî de a suprimá pre slavulu celu mai delibu prin celu mai puternicu.

Polonii fatia cu Russi'a suntu demni de pedépsa. Cine altulu, decâtu ei au infatiosiatu Europei Russi'a cá o icóna terorisatóre? Nu au iritatu ei Europ'a intréga in contr'a Russiei, pre cari-i descriau cá totu atâti'a barbari? Da, asiá au fâcutu ei. Pentru aceea erupse unu resbelu internu intre ambele natîuni sî ranele inca sî acum'a sangeréza. Durá-va óre resbelulu acest'a eternu? Eu nu credu. Unulu dintre popórele acestea au reesîtu invingatoriu din lupta; elu l'au invinsu pre celalaltu sî l'au tînutu supusu cu mân'a cea puternica; insa poporulu rusescu e generosu, elu póte dîce acum: eu amu fostu celu mai puternicu, eu amu invinsu pre celu cerbicosu, eu insa sum marinimosu sî dreptu, eu i lasu viéti'a. Eu sum convinsu ca déca voru recunósce Polonii drepturile Russiei, déca i voru dá ce i se cuvine, si ei din parte-le voru fi petrunsi de blandetiele principelui, carele au eliberatu milióne de omeni din sclavia, sî a cârui nume e nemuritoriu in istori'a slaviloru. Eu sum convinsu, ca Polonii voru luá odata parte la lucrurile nóstre comune sî ei voru primí salutarea de bineventare din partea acelor'a, cari au primitu crestinetatea prin invetiatur'a cea plina de iubire sî de blandetie a ss. apostoli Cirillu sî Metodiu.“ (Slava nentrerupte.)

⁂ Estrasu din apelulu comitatului-natiunalu (il. comitato-nazoinale), publicatu in dîu'a serbârei de statu din Itali'a:

Concetâtieni! Dîu'a acést'a, in care-si serbéza Itali'a renascerea sea sa fia sî pentru noi italienĭi o dî sânta, pentru noi, cari suntemu inca despârtiti de sórtea natîunei nóstre, insa spiritualminte luamu parte de evenemintele ei cele imbucuratóre, sî la dorintiele pentru binele sî marimea ei. Sa petrecemu dîu'a acést'a serbatoresce sî inaintea ochiloru acelor'a, cari timbréza iubirea nóstra de patria de crima. Multîmea intréga a acelor'a, pre ceri i-au adusu interesele loru comerciale aicea, sa cunósca zelulu nostru sî perseveranti'a nesuintieloru nóstre precum sî dreptulu nostru celu chiaru, de a ne reimpreuná cu poporulu, de care ne tînemu dupa tóte legile naturei sî ale civilisatîunei. . . . .

Cestiunile de mare insemnatate, cari in momentu punu in miscare Europ'a sî arunca dejá umbrele sele asupr'a schimbâriloru grandióse, câror'a le obvinu tiermurĭi Dunârei precum sî tierile de lânga Balcanu de siguru voru oferí si Italiei, a cârei pretensiuni suntu totu deodata cele mai drepte sî cele mai moderate, ocasiune buna, cá sa se asiedie lânga tiermulu acest'a alu mârei sî cá sa intarésca — precum a fâcutu mai inainte — starea cea buna materiala sî civila a locuitoriloru de lânga marea acést'a italiana, carea prin acést'a iérasi va deveni loculu celu mai avutu sî mai impopulatu dintre tóte locurile de comerciu din lume. De va fi otâritu ursit'a pentru statulu imperialu austriacu caderea totala séu renascerea in Orientu — Europ'a trebuie sa recunósca sî recunósce, ca Itali'a e unic'a putere care, in locu sa amenintie, este acomodata de a-si aperá apusulu seu sî de a sustîné pacea in teritoriulu celu duplu alu Adriei. Insa pâna candu vomu duce viéti'a acést'a plina de amaraciune sî asuprire sub unu regimu, care in continuu se nesuiesce intr'acolo, cá sa derime séu sa falsifice aceea, ceea ce pentru consciinti'a ori-cârui poporu civilisatu e neatingibilu sî lucrulu celu mai pretiosu, pâna a atunci vomu aratá cu constantia sî prin ori-ce feliu de publicatîune patriotica, ce suntu Triestinii, ce vreau sa fia sî ce voru fi . . . Trieste, 2 Iuniu 1867. Il Comitato nazionale.“

Anuntiu.

Unu practicantu de negutiatoria se primesce in bolt'a de marfe de specceria-coloniale de sub firm'a **C. Bugarski** in Sabiiu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**   Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

№ 48. ANULU XV.

Sabiiu, in 15|27 Iuniu 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu 11 Iuniu.

Astadi la 12 óre, preotîmea, inteliginti'a romàna, dimpreuna cu corpulu negutiatorescu sî alti cetatieni români, fàra de deosebire de confessiune, din Sabiiu, bineventà in corpore pre Escelenti'a Sea Pré Santîtulu Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, de norocós'a resosire din caletori'a Sea dela Pest'a. Conducatoriulu sî vorbitoriulu, Ilustritatea Sea dlu consiliariu gubernialu Pavelu Dunc'a de Sajo, dede in unu modu solemnu, espressiune simtieminteloru sele sî a aceloru condusi de densulu, esprimendu bucuri'a, ca Ddieu purtà sub scutulu seu pre inaltulu barbatu sî in caletori'a acést'a, fâcuta spre binele comunu alu natîunei; ca Escelenti'a Sea sî cu ocasiunea acést'a a adausu la meritele cele castigate pentru natîune, pre lânga tóte impregiurârile cele gingasie cu cari e impreunata o stare de transactiune, alte merite nóue; ca acele merite, spre bucuri'a fia-cârui binesimtîtoriu, fura recunoscute sî de Maj. Sea Préinaltulu Domnitoriu, incâtu Maj. Sea le sî distinse prin cea mai invederata dovada, decorandu pre Escelenti'a Sea cu Crucea cea mare a Ordinului Leopoldinu: poftesce dara din tóta inim'a sî e convinsu ca esprime dorinti'a tuturoru aceloru de fatia, cá Ddieu celu Atotuputernicu sa tîna inca dile indelungate pre Escel. Sea, sa póta inca conduce natîunea pre calea care o au condusu sî pâna aci spre binele sî prosperarea ei. Sa traiésca! Acésta aclamatîune resunà de trei ori intr'unu sunetu din partea celoru de fatia.

Escelenti'a Sea Pré Santîtulu Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a respunse la aceste mai antâiu multiamindu pentru dragostea ce ia aretatu inteliginti'a, a cârei intrepretu se fâcù Ilustritatea Sea. Amintí de tempii acei trecuti cu greutâtîle loru, prin cari avù sa tréca natîunea nóstra sî dîse, ca déca Ddieu ne-a stracuratu prin acei'a, acum candu nu mai domnesce intunereculu feudalu inca ne va ajutá, numai sa conlucrâmu cu totii din tóte puterile nóstre pentru caus'a natîunala. Cu privire strinsa la situatîunea de fatia aduse aminte de esemplulu agricultorelui, carele sémena tómn'a sî-i resare holda verde, insa déca vine vre-o iérna grea, sî primavér'a, candu ascépta, cá sa inverdiésca hold'a iérasi, nu inverdiesce, atunci elu harnicu fiindu cauta indata dupa alta sementia sî nu-si lasa loculu nefolositu. Torentulu de fatia e mare sî candu vine unu torente sî lu cuprinde pre cine-va, in interesulu sustînerei sele va cautá sa innóte pre deasupr'a undeloru sî va cautá cá in directîunea aceea sa afle unu malu pre care sa póta pune picioru siguru, pentruca déca se va opune torentului va fi spalatu de elu sî dusu acolo unde nici decum nu voesce. Sî déca scimu sa pricepemu caracterulu torentelui acestui'a, atunci trebue sa ne nutrésca acea sperantia, ca nu ne póte cotropí, pentruca i sta contra spiritulu domnitoriu alu lumei civilisate, precum sî macsim'a statului, care este egala indreptatîre.

Ceea ce privesce purcederea barbatîloru nostri, e o consecuintia a diferiteloru pâreri despre ajungerea la scopu, scopulu insa sî tînt'a totu un'a sî aceeasi este la toti, de aceea finea fineloru asigurédia intâlnirea tuturoru barbatîloru nostri de pre diferitele câi, câci acestea au o tînta.

Dupa acést'a multiamindu inca odata pentru iubirea ce-i manifestà inteliginti'a, acést'a se departà mangaiata de revederea Archipastoriului sî Marelui ei barbatu sî de mangaierea cuvinteloru Acelui'a.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 14 Iuniu.

Pâna la o impartasîre mai detaiata a siedintiei dietale din 22 Iuniu inregistrâmu pre scurtu ca intre cestiunele ce fura atinse in siedinti'a acést'a e sî cestiunea evreiloru sî delaturarea concordatului. Din cele ce aflâmu mai departe despre aceea siedintia se vede ca sî amanarea, amintita sî de noi, se mai amana.

Telegr. de eri sositu la S. Bl. intaresce scirea despre amanarea amanârei dietei. In siedinti'a de alaltaeri a dietei, cetimu acolo, ca Hodosiu propune sustînerea tuturou ordinatîuneloru de pâna aci in privinti'a limbei. Comitetulu pentru propuneri de justitia s'a alesu. Ministrulu Lonyay propune alegerea unei deputatîuni de 15.— Romanu interpelà pentru presupus'a radicare din Scaunu a Metropolitului Siulutiu.

Fói'a oficiala de eri spune aceeasi depesia ca aduce emissulu asupr'a disólverei dietei clusiane, precum sî delaturarea tuturoru concluseloru conferintiei (dietei) sibiiane din 63.— Iacob Rannicher e denumitu consiliaru de sectiune in min. de culte.

In 22 Iuniu caletorira la Vien'a ministri Andrássy sî Lonyay, de unde se vede ca s'au intorsu.

In Senatulu imperialu cestiunea cea mai interesanta este cea finantiala, carea se discuta cu viu interesu sî de pressa. Inlauntrulu senatului se erá fâcutu propunerea, cá sa se aléga o comissiune carea sa esamineze starea finantîala, incâtu acést'a o privesce pre tierile de dincolo de Lait'a. In siedinti'a din 22 Iuniu se multiamì a alege unu comitetu, care sa discute unele cestiuni formale ale afacerei acestei'a. In dîuarie se discuta cestiunea finantiala fórte seriosu. Press'a cea nóua ne spune in unu articulu de fondu de Duminec'a trecuta, o noutate, care de-sî nu e ce-va de totu nou, va surprinde pre multi in unu modu neplacutu. Acelu dîuariu ne descopere ca greutâtîle politicei finantîale politici finantîalii vréu a le resólve prin unu cuventu, carele intru un'a se modereze datori'a de statu de ambe pârtîle imperiului. Cuventulu acest'a aru fi bancrotulu de statu. Prin acést'a s'aru mijlocí pentru Ungari'a, putinti'a de a primí asupra-si o quota (catatîme, suma) mai insemnata de datorii sî de alta parte s'aru efeptuí sî pentru tierile apusene ale Austriei o usiurare de sarcini finantiale. Press'a cea nóua dîce ca e lucru notoricu, ca sfatulu acest'a a venitu din Ungari'a sî inca asiá, cá mai intâiu sa se dechiare bancrotulu sî apoi sa se imparta sarcinile finantiale intre Ungari'a sî Translaîtani'a. Se intielege ca Press'a cea nóua sî cu multi altii nu se voru invoí la primirea astoru feliu de sfaturi. Scirile aceste suntu nisce simptome despre desbateri aspre in sinulu delegatîuniloru, câci e de crediutu ca senatulu imperialu nu va merge asiá departe in bunatatea sea incâtu sa esecute acestu sfatu déca elu esista cum-va.

Amnesti'a data pentru tierile de dincolo de Lait'a a entusiasmatu poporulu aceloru tieri. Cas'a deputatîloru senatului imperialu a primitu scirea acést'a, adusa sî la cunoscintia de ministrulu de justitia, cu aplausele cele mai entusiastice. — Numele de Herbst, Kaiserfeld, Waser, iéra figuréza, ca cele ale fiitoriloru ministri. Datele autentice insa in privinti'a chiamârei barbatîloru acestor'a, in cabinetu lipsescu cu totulu.

Majestâtîle Loru Imperatulu sî Imperatés'a Austriei se dîce cu siguritate ca in 6 ori 7 Iuliu voru calatorí la Parisu. Acum e scirea acést'a cu atâtu mai credibila cu câtu situatîunea Imper. Maximilianu s'a intorsu intr'atât'a spre bine, cu pericululu mortiei Sele s'au inlaturatu, aflandu-se pre cale câtra Europ'a. Se dîce ca MM. Loru sî la eventualitatea cea de o trista sórte a Imperatului Maximilianu inca aru fi calatoritu la Parisu, dara incognito sub numele de conte sî contesa de Schönbrunn.

Scirile din Croati'a continua a fi neliniscitóre. Dîuariele croate inculpéza pre comissariulu regescu Cseh, cá pre protectorulu demustratiuniloru contra natîunei croate. Aceste inculpâri erau fâcute din partea unui conducatoriu de comitatu Voncin'a, carele dupa aparerea acestor'a in dîuaristic'a croata indata sî fu depusu. Unele faime voiescu a scí ca comissariulu regescu din Fiume Cseh va fi inlocuitu prin contele Forgach. Zkft vorbindu despre evenemintele din Fiume spune, ca aceste nu au remasu fàra de influintia asupr'a regimentului de margine numitu Ogulinu. Ogulinii sa se fia dechiaratu colonelului, ca ei nu au uitatu anulu 1848, sî ca ei sî astadi suntu gat'a a aperá onórea natîunala. Colonelulu a cerutu ordini dela superiorii sei pentru cá sa scie ce mesuri are sa ia fatia cu asemenea impregiurâri.

Din afara inregistrâmu numai atât'a de asta data, ca Sultanulu, aflandu dela Astrologulu (cetitoriu pe stele) seu, ca diu'a de 21 Iuniu e o di norocósa, a plecatu la Parisu, petrecutu fiindu de urmatoriulu seu pre tronu, doi printi mai tineri, de Fuad Pasi'a, de tramisulu Franciei sî mai multi deregatori de curte. adjutanti sî gard'a nobila a Sultanului. Calatori'a o face pre o fregata de resbelu pâna la Marsili'a. Elu e celu dintâiu Sultanu carele calatoresce in tieri crestine.

Revista dîuaristica.

Monitoriulu de sér'a din Parisu dela 19 Iuniu dîce despre incoronarea unguréscа:

„Splendórea serbârei de incoronare sî entusiasmulu unguriloru au intrecutu sperantiele suveranului. Ungari'a nici odata nu a manifestatu vre-unui'a din monarchii sei, la revederea corónei milenarie sî a mantelei regale chindisita de regin'a Gisel'a, mai multa supunere sî inclinare. Populatîunea au legatu in pietate suvenirile vécuriloru de mijlocu de sperantiele civilisatîunei moderne. Amnesti'a a radicatu entusiasmulu publicu la cea mai mare multîme. Actulu celu marinimosu, in urm'a cârui Imperatulu Franciscu Iosifu a impartîtu 100,000 de ducati intre veduvele sî orfanii soldatîloru unguresci, fu o intregire venerabila a amnestiei, sî natîunea, carea nu e dedata a esprime multiamit'a sea numai simplu prin cuvinte, demustra acést'a prin neclatit'a credintia câtra regele ei. Baronulu de Beust, carele a contribuitu atât'a la deslegarea greutâtîloru ungare, fu distinsu din partea locuitorimei pestane; acestu barbatu de statu in alte pârti ale imperiului nu se bucura de mai putîna popularitate. Elu nu tinde de a favorí pre Ungari'a cu pagub'a altoru tieri de coróna sî Imperatulu Franciscu Iosifu are de cugetu a intinde binefacerile unui regimu conservativu sî totu odata liberalu preste tóta monarchi'a."

Nu pentruca aru avé vre-o urmare sguduitóre cele ce urméza mai la vale, ci mai multu pentru a supune sî publicului nostru o icóna despre cele ce se intempla intre diplomatii cei mari, sî despre schimbârile cele repedî ale combinatîuniloru, reproducemu din unu articulu de fondu alu „N. Fr. Pr." urmatórele:

„Cu tóte ca s'au delaturatu dificultatea Luxemburgiana sî conventîunea monarchiloru din Parisu au delaturatu dupa opiniunea multor'a materi'a, din carea erá sa se aprinda foculu, totusi in teritoriulu federatîunei Germaniei nordice inca nu s'au restituitu liniscea pre deplinu. Intr'adeveru pâna candu voru durá visitele principiloru in Tuilerii, abiá póte fi vre-o temere de ce-va. Inca sî plói'a cea de auru, carea cade dela espositîune preste Parisieni, i-si va tìné cursulu. Insa cum va fi aceea, despre acést'a i vinu acelui'a nisce cugetâri serióse, carele urmaresce cu atentîune inarmârile, ce se continua in Franci'a, cuvintele din foile francese in privinti'a acést'a, sî influintiârile secrete ale diplomatiei. In cercurile militare din Prussi'a domnesce opiniunea, ca aru fi fostu mai bine sa se fia lamuritu cu Franci'a indata dupa incheiarea pâcei din

Prag'a; déca au incungiuratu Franci'a acést'a, atunci caus'a cu Luxemburgulu aru fi insemnatu momentulu celu adeveratu pentru Prussi'a, cá sa dea. Cu deosebire se dîce ca aru fi aratatu generalulu Moltke o incredere mare in unu esîtu bunu. — Dispusetîunea in armat'a prussiana erá o dispusetîune resoluta sî unu oficieriu austriacu, carele calatorí mai de curendu prin provinciele dela Renu, au audîtu acolo, firesce fâra cá sa fia fostu cunoscutu, pre nisce oficieri prussieni esprimandu-se, ca „in contr'a Austriei s'aru fi luptatu numai in sila, iéra cu Franci'a aru avé de a ispraví inca o socotéla vechia.“ Fâra de aceea s'au fostu fâcutu din partea Prussiei tóte pregatirile. Societ. drumului loru de feru dela Renulu inferioru s'au fostu dechiaratu, ca va putea transportá in tóta dîu'a 50,000 feciori la Moselu sî Maas. Planulu de resbelu alu Franciei erá cunoscutu prea bine; elu stá intru aceea, cá in contr'a Prussiei sa se intrebuîntieze aceeasi manopera spre imprasciarea puteriloru, care s'au fostu intrebuintiatu in anulu trecutu din partea Prussiei sî Italiei in contr'a Austriei. Dupa planulu acest'a avea sa irumpa o armata francesa nu prea de totu mare prin Strassburg in Germani'a sudica sî sa nesuiésca a ajunge câtu mai curendu in Bavari'a, sî aici sperau ca fâra de a descarcá vre-o puscatura sî pre lânga prospectulu unei primiri amicale, voru ajunge in München. Totu deodata aru fi aparutu flot'a (armat'a marina) in marea de média-nópte sî in cea de resaritu sî prin acést'a aru fi silitu pre Prussi'a cá sa asiedie trupe insemnate in Hanovera sî in Schleswig-Holstein, sî cá sa tîna ocupate mai multe puncte de lânga mare. Prusii insa erau determinati a se aruncá cu tóta puterea in mijloculu clesceloru formate de armat'a francesa din Germani'a de média-dî sî de flota sî a decide lupt'a cu armat'a centrala francesa pre terenulu dintre Coloni'a sî Parisu. Sî fiindu ca francesii pre tempulu amintitu dupa scirile sigure cu greu puteau dispune preste mai multi, cá 230= — 270,000 soldati pentru lupta, Prusii intr'adeveru aru fi aparutu cu o putere mare precumpanitóre sî aru fi grâbitu cu o energia cu atâtu mai mare, a decide lupt'a, cu câtu aru fi fostu amenintiati mai tare in flanca sî in spate, sî cu câtu le-aru fi fostu amenintiata mai tare cu deosebire tiér'a cas'a sî averea loru. S'aru fi fâcutu o lupta generala, cum au fostu odata la Chalons lânga Marne; Prusii sperau cu incredere, ca voru invinge sî in urm'a impressiuniloru, care mai de curendu iérasi s'au simtîtu in Parisu despre pârti mari din trupele francese, eu potu esplicá increderea acést'a. Cu o singura lovitura insa Franci'a, tiér'a acést'a bogata de isvóre pentru resbelu, nu s'aru fi nimicitu, sî intru aceea armat'a francesa aru fi amenintiatu tóte castigârile politice ale Prussiei din anulu 1866, pre candu de câtra flot'a francesa aru fi fostu amenintiate cu nimicire tóte puterile maritime sî starea cea buna a orasieloru germane de lânga mare. Deci pentru ambele pârti se aratá vadiulu pentru unu resbelu prea mare. Impregiurârei acestei'a are de a se multiamí pacea spre a cârei servare de altmintrea au contribuitu multu sî Austri'a prin positîunea ei cea precauta. Austri'a slabita, sî dupa cum se credea aici, inca ne armata pre deplinu, precum sî fâra sa fia fâcutu vre-o provocatîune la inarmare, i-si luà o positîune, cu carea trebuea sa calculedie atâtu Franci'a câtu sî Prussi'a. In astfeliu de momente devine positîunea acést'a centrala, cârei'a are sa-i multieméscа Austri'a atâtea lupte sî nenorociri, unu momantu de putere sî adeca dupa cum se alatura la partea acést'a séu ceealalta, asiá ea tîne pre Russi'a sî Itali'a incurcata, dispune asupr'a Germaniei de média-dî, amenintia séu protege federatîunea germana nordica. Spre acést'a, dupa cum amu ajunsu acum nici nu suntu de lipsa armate mari, ci numai o politica intielépta; ba câtu odihnesce sî crutia Austri'a mai multu, cu câtu i-si consolidéza relatîunile sele interne sî i-si multiamesce sî fericesce iérasi popórele sele, cu atâtu va cresce influinti'a ei mai tare, sî fiindu ca dupa cum se póte prevedea, situatîunea incordata intre Franci'a sî Prussi'a va durá inca séu curendu se va renoí, in ifluinti'a acést'a a Austriei póte deveni fericitóre pentru relatiunile politice sî natîunale, care prin pacea din Prag'a la tóta intemplarea au capetatu numai o regulare de totu ne perfecta sî provisoria.

Din Pest'a.

In siedinti'a din 21 Iuniu dupa afaceri de verificare presentéza deputatulu Miletici trei proiecte de lege cu unu adausu. Din celu dintâiu se vede, ca Miletici doresce emiterea unei deputatîuni regnicolare, carea sub decursulu amanârei dietei sa elaboreze unu proiectu de lege asupr'a congresului serbescu, carele apoi la resiedinti'a dietei sa se astérna dietei. In alu doile se esprima intr'acolo ca in articulii de lege privitori la incoronare sa remana afara cuvintele „sî tierile ei asociate.“ Alu treilea arata necessitatea de a mai remané laolalta comitetulu in cestiunea natiunalitâtiloru. — Adausulu pretinde cá propunerea lui Tisz'a, in carea se cere ajutorarea honvédiloru din mijlócele statului sa se indrepte intr'acolo, cá nu numai honvedii sa se ajutore ci toti locuitorii tierei cei ce au avutu sa sufere sub decursulu resbelului civilu 1848/9 sî au devenitu in urm'a aceloru suferintie lipsiti sî la statulu cersîtoriei, fâra deosebire, care in ce armata au servitu, se intielege intru câtu concedu puterile materiale ale tierei.

Acum intra nuntiulu casei magnatîloru, carele vine in afacerea tramiterei unui comitetu spre redigerea protocolului de incoronare. Dupa terminarea acestei afaceri se trece la ordinea dîlei sî adeca la propunerea lui Tisz'a pentru ajutorarea honvediloru. In motivarea propunerei sele Tisz'a arata ca honvedii au aperatu constitutîunea cea atacata a tierei, sî asiá onórea tierei aduce cu sine cá acesti ómeni sa se ajutore din parte-i. E de parere, ca s'aru cuvení cá nu numai cei ce s'au luptatu cu arm'a in mâna sa fia ajutorati, ci sî acei'a cari s'au luptatu cu arme spirituali; insa elu nu pretinde ce aru fi pré multu, pentrucá nu pre urma prin acést'a sa puna pedeci la ajungerea putînului. In fine aduce sî impregiurarea ca facendu Regele o initiativa atâtu de frumósa, tiér'a sa nu stea indiferenta fatia cu unu esemplu atâtu de maretiu.

Bar. Bel'a Vay este in contra propunerei, Ministrulu de justitia Horváth nu póte partiní proiectulu, pentruca punctulu de manecare alu regimului se tiermuresce numai la legile din 1848, dara nici decum la starea in care devenise Ungari'a prin arme. Elu desfasiura ca nu aru corespunde cavalerismului sî finetiei, de care e mandra natîunea (magiara) sî ca prin acést'a s'aru demintí politic'a majoritâtiei casei, carea si-a insusîtu devis'a de a aruncá velulu preste trecutu. Regimulu nu pótea probá o atare propunere sî pentru ca prin acést'a s'aru provocá populatiunea nemagiara sî aru fi sî o nedreptate cá sî populatîunea acést'a sa fia indatorata la o atare contributîune.

Lad. Tisz'a, Makray, Halasz, Patay suntu pentru propunere. Cestu din urma face unele glose cari provóca in diferite renduri ilaritate in casa, cu deosebire apostroféza grab'a cu care s'a votatutu elaboratulu afaceriloru comune. „Nu rideti dloru!“ continua „pentru ca de-sî nu sum profetu, dara un'a sciu sî eu, ca candu va vení tempulu sa se platésca quot'a (sum'a) va vení sî cea dintâiu nota (aria) amara.“

Sig. Popu recunósce ca natîunea magiara s'a luptatu pentru esistinti'a sea, insa elu scie sî aceea din intuitiunea sea propria, pentru ca a luatu parte activa la politica in acele tempuri, ca Kossuth au trecutu preste acele margini sî câtu privesce pre români, ia amenintiatu cu sterpire totala. Este in contra propunerei.

Pentru propunere mai vorbescu: Col Ghiezy, Markos, Sam. Bonis, Ios. Madarasz,

---

FOISIÓRA.

Espositiunea universala dela Parisu din 1867.

(in estrasu din „Aten. Rom.“)

(Urmare.)

Se potu tramite sî o colectiune de rogojini sî papuri atâtu de bine lucrate la monastiri.

Cutîtâri'a póte asemenea sa fia representata, pentru ca de-sî nu avemu fabrica de cutîtârie perfectiunata, totusi meseriasii nostri lucréza din aceste obiecte cu óre-care dibacie.

Din argintaria avemu in destule obiecte de tramisu. Mai intâiu vine argintari'a bisericésca, dupa stilulu obicinuitu alu tierei, precum icóne imbracate cu argintu, fericaturi de evangelii, sfesnice imperatesci, cruci de prestolu sî de botezu; candile, potire, cadelnitie, policandre, câtii, paftale, discuri, ripidii, mitre archieresci, cârji sî altele. Avemu obiecte de argintaria bisericésca in muzeu sî pre la biserici, cari in adeveru merita a fi cunoscute de straini.

Dupa obiectele bisericesci vine argintari'a de masa indestulu de bogata, sî de argintari'a de decoratîune.

Dintre aparatele de incaldîtu se potu duce modeluri de sobe romanesci, care suntu din cele mai bine intocmite.

Parfumari'a de-sî in fasîa totusi póte fi representata prin deosebite ape mirositóre, pomaduri, cosmeticuri, mirosuri de aprinsu in casa.

Din marochinaria, tubletaria sî cosiuraria, se potu duce multîme de obiecte sî intre altele pungile tieranesci bine lucrate, chimirurile sî curelele de incinsu, betele séu brânele, lulele sî pipe lucrate cu gustu, amnare, cosiuletie de totu feliulu, perii, pepteni sî altele.

In obiecte din grup'a IV. Vestminte sî alte obiecte purtate de ómeni, suntemu avuti. Costumele nóstre voru atrage atentiunea atâtu prin modulu confectiunârei, câtu sî alu gustului.

Intre obiectele feliurite ce se potu duce, sa amintimu pre cele principale: panza de casa de inu, cânepa, bumbacu lâna; — mese, siervete, peschire séu stergare; — plocate de lâna, sarici albe sî sure, paturi, glugi desagi; — postavuri sî abale, siaiacuri calugaresci — matâsuri sî borangicurî, tiesaturi de metasa curata, séu cu firu sî bumbacu.

Dintre vestminte propriu dîse se potu tramite din acele purtate mai cu séma la tiéra, precum: ghebe, ipingele, ilice, mintene, zabune, paturi, itiari, tusluci, cojóce, cojócele, sucmane, siube, brâuri sî altele. Dintre vestmintele purtate de câtra femei, avemu de tramisu: marame, pestimane, testimele, conciuri, camesi, ii cusute, malotele, scurteici, fermene, manecare, lebadele, zabune, zabunasie, incaltiaminte, brâne, bete sî altele.

Suntemu convinsu ca tiesaturile de metasa, acele marame cu care se inpodobescu desteptele sî frumósele nóstre tierance, voru fi admirate; asemenea sî iile, betele sî alte obiecte.

Cepresarii sî fidicarii nostri potu tramite gaitane, sinururi, bumbi, ciucuri, deosebite pasmentarii; cusaturi cu firu, atâtu de bine esecutate de unii din fidicarii nostri, astfeliu: uniforme civile sî militarie, epitafuri, aere, procovetie, bedernitie, póle de icóne, mitre archieresci sî altele.

Cusaturile de mâna potu asemenea fi representate prin atâtea obiecte lucrate in pensiunatele de fete sî in familia.

Manusiari, umbrelari, corsetari, croitori, cismari, palarieri, potcapieri, floristele, peruchieri, giuvaeri, toti acesti industriali potu tramite obiecte de meseri'a loru bine esecutate.

Puscasi sî sabieri n'aru trebuí sa lipsésca. Arsenalulu sî particularii potu fabricá obiecte indestulu de bine lucrate pentru nisce industrii care de abiá incepu la noi.

Dintre obiectele care intra in grup'a V, Producte (brute séu lucrate) ale industrieloru estrative avemu multe sî feliurite de tramisu câci in asemenea obiecte consista avuti'a nóstra.

Din productele mineloru sî ale metalurgiei avemu de tramisu: sare, cum nu se afla in prea multe tieri, puciósa, pâcura, uleiu de petrolu (gasu), cârbuni de pamentu, céra sî sapunu de pamentu sî mostre din tóte soiurile de pamentu. Asemenea putemu tramite auru adunatu de aurari, argintu viu, feru, plumbu, arama sî altele. Noi ne plângemu ca nu avemu cârbuni de pamentu insa avemu sî prea avemu, sî dejá sa gasescu in mai multe locuri: la Sucév'a, Mehedinti sî Demboviti'a, sî cârbuni de o calitate superióra.

Sa ne silimu a tramite câtu se póte colectiuni mai complete de asemenea substantie câci ele au sa atraga capitalurile sî sa dea nascere industriei in tiér'a nóstra. Sa nu perdemu din vedere ca petrolulu a inavutîtu o parte a Americei, sî la noi, care abiá amu inceputu, se sî esportà pentru milióne.

Dintre productele paduriloru sa tramitemu mostre din tóte soiurile de lemne câte crescu la câmpii sî la munte. Sa nu uitâmu ca tiér'a nóstra este un'a din acele mai pâdurite din Europ'a, sî pâdurile au sa dea cu tempulu nascere unui importantu comerciu de esportatîune. In pâdurile nóstre se

Paulu Szontagh, Lad. Böszörményi, cont. Bel'a Keglevich, P. Nyári. Bonis reflectéza la cele dîse de Sig. Popu ca din propunerea in desbatere nu se póte face cestiune natîunala; de alta parte aperatorii constitutîunei voru fi intru o forma considerati fâra distingere de natîunalitate. Spune ca S. Popu nu aru trebuí sa se espectoredie contra luptatoriloru dela 1848, pentru ca sî elu erá la Dobritînu cu guvernulu Kossuthianu. La ce S. Popu respunde ca a fostu sî a atrasu destulu atentîunea lui Kossuth spre indestulirea natîunalitâtîloru insa nu fu ascultatu sî urmârile nu intârdîara a se aratá.

Contra propunerei mai vorbesce in unu modu eclatantu P. Somsich; pentru I. Nagy sî Domahidy sî in fine Tisz'a cá propunetoriu.

Cont. Andrássy constatéza ca actulu marinimosu alu M. M. LL. incoronate a fostu fâra de vre-o influintia a regimului. Regimului nu i se póte face vre-o imputare pentru politic'a sea, câci elu a datu destule dovedî de liberalismulu seu. Ministrulu adauge in fine ca stâng'a nu va restituîrea constitutîunei ci a certeloru. La votare propunerea lui Tisz'a cade.

Proiecte de legi aduse in senatulu imperialu.

I. Lege, dupacare se modifica legea din 26 Fauru 1861. Valida pentru Boemi'a, Dalmatî'a, Galitî'a, Austri'a de din susu sî din josu de Enns, Salsburgi'a, Stiri'a, Corinthi'a, Carnioli'a, Bucovin'a, Moravi'a, Silesi'a, Tirolu, Voralberg, Istri'a, Görz sî Trieste.

Se modifica §§. 1, 3, 4, 5, 6, 10, 11 sî 14. — De o insemnetate principala suntu schimbârile §§-loru urmatori.

La § 1. Pentru representarea regateloru Boemi'a, Dalmatî'a s. c. l. (cá mai susu) este conchiamatu senatulu imperialu. Senatulu imperialu consta din cas'a magnatîloru sî din cas'a deputatîloru. §§. 3, 4 sî 5 otarescu, cine sa fia membru alu casei magnatîloru. Principii — — ai dinastiei imperatesci nu se mai numera intru acestî'a. La § 6. In cas'a deputatîloru vinu prin alegere 203 membri; sî adeca pentru Boemi'a 54, pentru Dalmatî'a 5, pentru Galiti'a 38, pentru Austri'a din josu de Enns 18, Austri'a din susu de Enns 10, Salzburgi'a 3, Stiri'a 13, Carinthi'a 5, Carnioli'a 6, Bucovin'a 5, Moravi'a 22, Silesi'a 6, Tirolu sî Voralberg 12, Istri'a Görz sî Trieste 6.

La § 10. Cerculu activitâtiei senatului imperialu cuprinde tóte objectele legislatiunei, insemnate in diplom'a din 20 Octobre 1860, care se reducu la drepturi, datorintie sî interese, care pentru tóte regatele sî tierile representate in senatulu imperialu suntu comune, incâtu nu se tînu esclusivu de cerculu activitâtiei alu aceloru corporatîuni de representatîune, care dimpreuna cu corón'a S. Stefanu au sa tractedie afacerile comune. De cerculu activitâtiei senatului imperialu se tînu dara cu restringerea acést'a: a) tóte afacerile, care se reducu la felulu sî modulu, precum sî la ordinea disciplinei militare; b) tóte afacerile, care privescu la banc'a de bani, de creditu, de moneta sî de tieduli, la lucrurile vamale sî negotiale, la principiele postei, la câi ferate sî ale telegrafului; c) afacerile finantiale sî cu deosebire espensele sustînerei statului, esaminarea incheerei socotei statului sî a resultateloru administratîunei finantîale, primirea de imprumuturi nóue, la convertarea detorieloru, ce le are statulu, la vinderea, straformarea sî insarcinarea averei nemiscatóre a statului, urcarea contributîuniloru sî introducerea de contributîuni nóue, la taxe sî dare. Contributîunele, taxele sî dârile se voru radicá dupa legile care esista pâna candu nu se voru schimbá acestea constitutîunalmente. Esercearе controlei pentru datori'a statului se va otarî prin o lege anumita.

La § 11. De senatulu imperialu se tînu mai incolo sî tóte celelalte objecte ale legislatîunei, cari nu suntu reservate anumitu prin ordinatiunile tierei dieteloru singuratece. Candu s'aru iví vre-o dubietate in privinti'a competintiei unei diete singuratece representata in senatulu imperialu, atunci la propunerea senatului imperialu decide imperatulu.

La § 14. Pentru cá sa fia unu conclusu alu senatului imperialu validu, se cere in fia-care casa absolut'a pluritate a voturiloru celoru de fatia. La propuneri pentru modificatîuni, in legea acést'a fundamentala se cere in ambele case o pluralitate de dóue tertialitâti de voturi.

2. Lege, prin care se modifica § 13 alu legei fundamentale despre representatîunea imperiului din diplom'a din 26 Fauru 1861, valida pentu Boemi'a s. c. l. cá mai susu.

§ 13. Alu legei fundamentale despre representatîunea tierei din diplom'a din 26 Fauru 1861 are sa sune in modulu urmatoriu:

In tempulu acel'a, in care nu este adunatu senatulu imperialu, se potu face in casuri urginti sub responsabilitatea ministeriului intregu sî astfelu de dispositîuni, la care de altmintrea aru avea sa consulte constitutiunalminte sî senatulu imperialu; insa acestea au de a se asterne la cea d'antâiu adunare a senatului imperialu spre aprobare, sî déca nu se voru aprobá, atunci nu au valóre.

3. Lege despre responsabilitatea ministeriului pentru regatele sî tierile representate in senatulu imperialu, valida pentru Boemi'a s. c. l. cá mai susu.

§ 1. Ministrii suntu respundiatori imperatului sî senatului imperialu.

§ 2. Ministrii suntu supusi pentru faptele acelea, care se pedepsescu dupa legea penale comuna, aceleiasi legi. Ei pentru ori ce vatemare a constitutîunei ce o aru face in esercérea oficiului loru se potu pune in starea acusârei sî tractá astfelu. § 3. Acusarea se póte otarî numai in cas'a deputatîloru. Candu s'aru face vre-o propunere in privinti'a acést'a, trebue sa se faca in scrisu sî sa fia subscrisa celu putînu de patru-dieci de deputati.

§ 4. Acusarea nu se póte face mai tardîu, cá in siedinti'a senatului imperialu care se va tîné nemijlocitu dupa vatamarea constitutîunei sî in casu candu vatemarea constitutîunei numai prin incheiarea socotelei statului va deveni cunoscuta casei deputatîloru, atunci acusarea nu se póte face mai tardîu cunoscuta, cá in sessiunea aceea a senatului imperialu, in care vine incheiarea respectiva a socotelei statului spre esaminare. § 5. Otarîrea acusârei este valida, déca e compusa de o pluralitate celu putînu de dóue tertialitâti din voturi. §. 6. Ministrulu acusatu are sa sistedie activitatea sea oficiala. § 7. Otarîrea fâcuta in urm'a acusârei se aduce in cas'a magnatîloru, care denumesce din mijloculu seu tribunalulu spre a o cercetá sî judecá. Tribunalulu are sa constea din doispre-diece membrii. Cas'a magnatîloru alege spre scopulu acest'a cu majoritate de voturi absoluta 24 de membri, dintre cari siése se potu refusá din partea acusatoriului sî siése din partea acusatului.

§ 8. Acusarea se pórta prin o comissiune de cinci membri, denumiti din partea casei deputatîloru. Pertractarea este verbala sî publica. Votarea e secreta. § 9. Sentinti'a are sa pronuncia pre lânga espunerea motiveloru, ca este vinovatu séu nevinovatu. La dechiararea de vinovatu se cere o pluralitate celu putînu de optu voturi. § 10. Déca se afla acusatulu vinovatu, atunci acest'a are de a se insemná apriatu cá o vatamare a constitutîunei primita de adeverita.

Urmarea legala a condamnârei acestei'a totu deun'a e delaturarea celui condemnatu din senatulu corónei; insa se póte intielege, ca celu ce s'au aflatu de vinovatu se va demissiuná cu totulu din servitiulu statului. Sentinti'a lu póte indatorí sî cá sa restitue pagub'a fâcuta erariului statului. § 11. In contr'a sentintiei tribunalului nu se mai póte face nici o apelatiune. § 12. Imperatulu nu va esercé dreptulu de pardonare in favórea neci unui ministru, care s'au aflatu vinovatu, fâra numai la o propunere fâcuta din partea casei deputatîloru. Déca s'au fâcutu otarîrea acusârei (§ 5), atunci procederea nu se póte impedecá prin amanarea séu inchiderea senatului imperialu nici chiaru prin disólverea casei deputatîloru. §. 14. Abdîcerea dela oficiu din partea acusatului nainte de finirea processului nu are locu. Impregiurarea, ca ministrulu s'au retrasu dejá mai nainte, séu ca nu mai este pusu in servitiulu de statu, nu-i sta acusârei in contra.

Lege despre delegatîune in genere sî cu deosebire despre delegatîunea senatului imperialu, valida pentru Boemi'a s. c. l. cá mai susu.

§ 1. Pentru afacerile acelea, care de o parte suntu comune pentru regatele sî tierile representate in senatulu imperialu, eara de alta parte pentru tierile corónei ungurescí se voru convocá delegatiunele dintre care un'a are sa fia din senatulu imperialu, sî ceealalta din diet'a ungurésca. Delegatîunea senatului imperialu numera 60 membri, dintre cari o tertialitate se ia din cas'a magnatîloru sî dóua tertialitâti din cas'a deputatîloru.

§ 2. Cas'a magnatîloru are sa aléga cei 20 membri ai delegatîunei, cari cadu pre ea, din mijloculu seu prin pluralitatea voturiloru absoluta. Eara cei 40 de membri cari se vinu pre cas'a deputatîloru, se alegu astfelu, incâtu deputatii dieteloru singuratece tramitu delegatii loru dupa urmatoriulu modu de impartîre, standu-le totu de odata in liber'a loru voia, cá sa-i aléga pre acestî'a din mijloculu loru séu din plenumulu casei. Prin pluralitatea voturiloru absoluta au sa aléga: deputatii din Boemi'a 10, din Dalmati'a 1, din Galiti'a 7, din Austri'a din josu de Enns 3, din Austri'a din susu de Enns 2, Salzburgi'a 1, Stiri'a 2, Carinthi'a 1, Carnioli'a 1, Bucovin'a 1, Moravi'a 4, Silesi'a 1, Tirolulu 2, Voralberg 1, Istri'a 1, Görz 1. Trieste 1. § 4. Alegerea delegatîloru sî barbatîloru inlocuirei loru se va re'noí in totu anulu de ambele case ale senatului imperialu. § 5. Delegatîunele se voru conchiama in totu anulu din partea Imperatului. Loculu de adunare se va denumí de Imperatulu.

§ 8. Propunerile regimului vinu prin ministeriulu comunu la fia-care din cele dóue delegatiuni separate. Fia-care delegatîune are dreptu, de a face propuneri in cerculu seu de activitate. § 9. La tóte legile este de lipsa in afacerile cercului de activitate alu delegatîuniloru consensulu ambeloru delegatîuni, séu candu lipsesce consensulu concluseloru aduse in o siedintia generala plenaria a ambeloru delegatîuni sî in ori ce casu se cere sanctîunea Imperatului. § 10. Dreptulu, de a trage ministeriulu comunu la respundere, lu esercita delegatîunele. Acusarea in contr'a ministeriului este valida, déca se otarasce de fia-care delegatîune separata séu intr'o siedintia generala plenaria a ambeloru delegatîuni. § 11. Fia-care delegatîne propune dintre cetatienii de statu independinti sî jurisprudinti ai aceloru tieri, pre cari le representéza, 24 cavaleri, dintre care ceealalta delegatîune póte refusá 12. Sî celu acusatu inca are dreptu de a refusá 12 dintre cei popusî. § 13. Fia-care din cele dóue delegatiuni tractésa, consulta sî decide pentru sine in siedintie separate. § 14. Cá delegatîunea senatului imperialu se póta face otarirea se cere afara de presiedinti presenti'a a celu putînu 30 membri, sî pentru validitatea otarirei séu conclusului se cere pluralitatea voturiloru absoluta a celoru presenti.

§ 20. Déca se disólve cas'a deputatîloru, atunci se stinge sî activitatea delegatîunei senatului imperialu.

§ 23. Siedintiele delegatîunei de regula suntu publice. § 24. Ambele delegatîuni si im-

---

gasescu cele mai feliurite sî mai pretióse specii de copaci; incâtu despre dimensiuni este indestulu a spune ca suntu copaci care au o grosime de trei stângini. Asemenea putemu duce mostre de cârbuni, de potasa, de iésca, de teiu sî alte producte estrase din pâduri. Obiectele fabricate de rudari albii, copâi, linguri, furci, fure, covatiele, cosiuri de nuiele, despintecatura de copaci sî altele.

Producte de venatóre avemu multîme de pei, córne de cerbu sî altele. Incâtu despre pesci, apoi suntemu dintre cei avuti. Este cunoscutu ca pescele nostru de Dunare, de riuri sî de helestiaie (dela ung. halastó, pre romanesce: lacuri de pesci, R.T.R.) póte concurá cá ori-cari soiu de pesce. Afara de acést'a avemu soiuri rari cu scobrul, pastravulu, mihaltiulu, mrean'a sî alti. Racii sî scoicile nóstre se potu espune cu séma acei raci, cu succesu, mai mari de balta.

Acum venimu la o clasa de producte din care avemu de tramisu; acestea suntu productele agricole nealimentarie, precum: inu cânepa, lâna, gogosi de metasa; plante uleóse cá rapiti'a, susanulu, maculu, sî ricin'a; uleiuri de nuca, jiru, alune, inu sî macu; céra, resîna, tutunuri de totu feliulu; plante de tabacitu precum rins'a, clontianii, scumpi'a, sî de vapsitu, precum: roibi'a, brou, patiachin'a, lemnu galbenu sî altele.

Sa notâmu bine ca mai tóte aceste producte intra in comerciulu nostru de esportatiune, sî pentru sume insemnate; de aceea sa ne silimu a espune specimenele cele mai alese. Sa nu ne remana nici unu soiu de lâna, de tutunu, de gogosi de metasa, de inu sî de cânepa, care sa nu fia dusu la Espositiune sub tóte formele in care se gasesce. Scimu cu totii câti bani ne intra in tiéra dupa lâna, sî câtu ne intra sî dupa gogosi de metasa. Sa fimu fórte siguri ca de vomu sci a ne dá mai cu intielegere la cultur'a planteloru cuprinse in acésta categoria vomu sporí mai multu decâtu ne putemu asteptá comerciulu nostru cu alte natîuni. (Va urmá).

partasiescu un'a la alt'a conclusele loru, sî candu s'aru ivî vre-o diferintia a opiniuneloru, se nisuescu, cá sa se luminese un'a pe alt'a sî sa se unésca. Acést'a se face in scrisu: pre partea delagatîunei senatului imperialu in limb'a germana, pre partea dietei tierei in limb'a ungurésca (va sa dîca magiara), sî din partea ambeloru pre lânga alaturarea unei traduceri autentice in limb'a celeilalte delegatîuni. § 25. Déca corespundinti'a inscrisa in trei renduri au remasu fàra resultatu, atunci fia-care delegatîune are dreptu, de a pretinde, cá intrebarea sa se otarasca prin votare comuna.

§ 26. In siedintiele plenarîi presidéza pre rendu presiedintii delegatîuneloru, odata unulu, alta data celalaltu. Prin sórte se otaresce, care dintre ambii presiedinti are sa presideze intâiu. § 27. Cá sa póta aduce adunarea plenaria concluse se cere presenti'a celu putînu de dóne tertialitâti de de membri din fia-care delegatîune. Conclusulu se face prin pluralitatea voturiloru absoluta. Déca suntu mai multi membri de fatia pe partea unei delegatîuni, decâtu pe partea celeilalte, atunci din partea delegatîunei acelei'a din care suntu mai multi presenti, au sa se retîna atâti'a membri dela votare, câti suntu de lipsa cá sa se delature pentru egalisarea numerului ambeloru pârti voante.

§ 28. Siedintiele plenarii a ambeloru delegatîuni suntu publice. Protocolulu se duce in amendóue limbile prin protocolisti din ambele pârti sî se autentica comunu.

Brasiovu, 5/17 Iuniu.

Este précunoscutu, ca ori ce idea nóua, ori ce lucruri de-sî nobile, de-sî practisate in alte pârti, totusi cu greu se realiseze introducerea loru, pre acolo pre unde n'au fostu. Greutatea devine parte din lips'a mijlóceloru parte din multiamire de a remané asiá cum ne-amu pomenitu. Cu tóte acestea pre noi eri sî adi ne-au surprinsu sî ne-au incantatu chorulu musicei vocale introdusu in biseric'a sf. Nicolae de aici.

Acésta biserica este quasi o catedrala a Brasiovului, tocmai de acést'a capeteniele acestei biserici, simtîndu inca de multu lips'a acestui choru séu a musicei vocale, s'a fostu incercatu de vr'o 10 ani incóce a-lu infiintiá, dar incercârile n'a fostu esîtu la vre'unu resultatu multiamitoriu. Acum insa dupa-ce DD. Professori gimnasiali Pandeliu Dim'a sî Nicolae Popu cá nisce barbati inzestrati cu talente sî cu zelu pentru acésta specialitate, inca pâna erau la universitatea din Vien'a s'a fostu hotarîtu pre lânga studiulu de specialitatîle D-loru, a-si insusî sî cunoscintiele musicei vocale; dupa-ce au ocupatu catedre de Professori gimnasiali la noi, cu unu zelu de esemplu fiiloru literati ai bisericei nóstre, s'au hotarîtu inca de acum anu a se ocupá sî cu prelegeri pentru music'a vocala. Intr'adeveru ca cei ce cunoscu cate ocupaciuni are unu Professoriu gimnasialu sî pre lânga tóte acestea se mai jertfésca sî alte 3—4 óre pe septemâna pentru radicarea bisericei nóstre; cei ce cunoscu pretiulu acestei musicei vocale, trebue sa ne concéda ca ne-amu simtîtu detori a aretá recunoscintia publica sî multiamita onoratîloru Domni Professori. Noi dîcemu acést'a atunci candu de interesele bisericesci sî de véz'a ei, ne-amu cam uitatu, ori ca ne-amu confundatu cu totulu intru interesele natîunale, uitandu sî de aceea, ca biseric'a a radicatu natîunea. Nimeni nu póte negá, ca candu a statu biseric'a in véz'a ei, a statu sî natîunea. Deci cei ce pretiuescu inaintarea sî véz'a bisericei dorescu inaintarea sî radicarea natîunei la gradulu ei cuvîinciosu.

Inca se mai ocupa unii cu intrebarea, ca se inainteze ale bisericei ori sa remanemu unde ne aflâmu cu ele. Acésta ocupaciune, nu e decâtu o ostenéla cá sa nu progressâmu. Candu se alipescu ómenii de biserica, s'a alipitu sî de ei cultur'a inimei, fâra care-su de prisosu sciintiele.

Deci noi nu putemu sa nu ne bucurâmu candu in studentii nostri se sadesce dragostea câtra biserica sî candu facu acést'a chiaru Professorii loru, nu putemu a nu impartasî publicului cetitoriu multiamirea nóstra, candu unu choru puternicu preste 60 de studenti cu o intonare atragatóre ne-au incantatu la Pogorîrea Duchului santu (Rusalii). Multiamirea nóstra sî necesitatea acestui choru s'a doveditu sî dela asceptarea poporului care eri sî adi populase de totu acésta biserica. Imbulzél'a publicului din aceste dîle a fostu rara. Cei de pre la alte biserici sî mai alesu pe cei inteligenti dintre cetatienii nostri aici i-au atrasu tonurile cele armonice. Sî dupa audîrea loru amu auditu sî multiamirea pentru atare ostenéla. Noi de altîelu avemu aici dupa asiá numit'a psaltichia psalti de landa, insa aceea ce atrage astadi sî multiamesce mai multu pe publiculu bisericescu este aceea ce-i ocupa atentîunea mai multu. Fiindu acest'a scopulu bisericei candu a imbratîsiatu cantârile, laudà pre cei ce se ostenescu pentru acestu scopu fiindca ei asuda pentru multiamirea inimiloru nóstre. *) Mai multi brasioveni.

Varietâti.

*** Esamenele in Institutulu archidiecesanu teologico-pedagogicu se incepu in 19 Iuniu.

*** In „Concordi'a" sî „Korunk" cetimu ca prin unu rescriptu (decretu) pré inaltu diet'a Transilvaniei se disólva sî conclusele dietei din Sabiin se nulifica — fâra de alterarea egalei indreptâtîri a românîloru, adauge „Concordi'a."

*** Precum aflâmu dlu comite alu natîunei sasesci e chiamatu la Pest'a spre a luá parte la o consultare ministeriala spre care sfersîtu au sî plecatu astadi (24 Iuniu) preste Clusiu. (H. Ztg.)

*** Dlu comissariu ministerialu de finantie Alessandru Horvath, dupa cum audîmu, e chiamatu la ministeriu spre a raportá despre cele ce a esperiatu in caletori'a sea oficiósa.— Restantiele dâriloru din anulu acest'a sue la 80—90 procente. (S. Bl.)

*** Esenti'a unei ordinatîuni privitóre la organisarea comitateloru e dupa „Korunk" urmatórea: Ministeriulu, pâna la regularea ce se va face pre cale legislativa ordina, pre bas'a art. 7 de lege § 5, urmatórele: Comitatele, districtele Fagarasiului sî Nasaudului, scaunele secuiesci se representéza prin comitete, spre sfersîtulu acest'a se conchiama membri comiteteloru dela 1861; in siedinti'a dintâiu jura; pre anulu acest'a remanu bugetele pentri spese sî lefi, dupa cum au fostu pâna acum; celu d'antâiu lucru alu comitetului va fi alegerea oficiantiloru (amploiatîloru); personalulu administratîunei remane celu de pâna ací; cu privintia la oficiantii cercuali va fi cá pâna la 1848, in totu cerculu de comitatu unu jude primariu (föbiro) sî unu vice-comite (alispán), in scaunele secuiesci câte unu subjude regescu, in scaunulu Ariesiului numai unu subjude regescu sî in districtele Fagarasiului sî Nasaudului numai câte unu vicecapitanu (in fia-care districtu)

Se supunu alegerei: Judii primari, vice-comitii, vicecapitanii, cassierii, notarii primari sî secundari, Judii processuali (szolgabirák), dulonii (dulók; in scaunele secuesci ceea-ce suntu judii procesuali in comitate), archivarii; ceea-ce privesce pre ingineri sî medici, se va urmá usulu de pâna la 1848; pre ceilalti ii denumesce antistele superioru (capulu, chef). Comitii supremi, capitanîi candidéza cate 3—5 individi, cu privintia la caracteru, capacitate, religiune, natiunalitate; alegerea se face prin majoritate de voturi; in scaunele secuesci nu este candidatiune; cei alesi jura numai decâtu; antistîi de capetenia suntu investiti cu dreptulu de suspensiune la casu de vre-o trangressiune.

Comitetele se consultéza in intielesulu art. XII din 1791; din cerculu puterei loru se scotu afacerile judecatoresci; siedintiele suntu publice; votare secreta nu se póte face; fia-care membru se folosesce dupa placulu seu atâtu in consultare câtu sî in darea in scrisu, de limb'a magiara, româna, nemtiésca cari suntu de o potriva indreptatîte; propunerile (comitetului) se indrépta la guvernu.

Afacerile judecatoresci stau sub priveghierea comitîloru supremi, administratîunea politica e deosebita; organisatîunea sî personalulu judecatorieloru (törvényszékek és biróságok) remanu cá sî pâna acum; pentru incungiurarea vre-unei vatemâri de dreptu, se mai sustînu provisoriu legile ce suntu in vigóre; presiedintii scauneloru judecatoresci (tribunaleloru), Judîi singulari, fiscalii, notarii, judii pupilari se alegu prin candidare din partea comitelui supremu; cu privire la caracteru, capacitate, desteritate se alegu in oficii numai pre lânga majoritate de voturi; in comitate e presiedinte (alu tribunalului) judele primariu; in districte se suplinesce sî de unu vice-capitanu sî in scaune de unu subjude regescu cu salariu de 1000 fl.

Organisarea cetâtîloru e incrediuta Comissariului regescu; denumirea antistiloru remana cá sî pâna acum; unde legislatiunea cetatiéna pretinde ajutoriu dela statu e de a se face propunere. — Dregatoriele sasesci remanu.

*** Eminenti'a Sea Metropelitulu Romaniei Par. Nifonu a sositu Sambata in 10 Iuniu v. la bâile din Elöpatak.

*** Pentru inlesnirea óspetîloru dela Elöpatak s'au infiintiatu o statiune de telegrafu cu servitiu tiermuritu.

*** La istori'a podului Blasiului, despre care s'a scrisu atâtea, in susu sî in josu, cetimu acum atâtu in Korunk câtu sî in Gaz. Trans. o corespundintia subscrisa de dlu S. P. Maté archivariu metropolitanu, carea va pune capetu faimeloru celoru multe in estu objectu Noi contragemu esenti'a corespundintiei in urmatórele:

„Gaz. Transs." aduce o corespundintia dela Blasiu, in care arata, ca tóte faimele reutacióse, ce s'au latîtu asiá tare, despre primirea Esc. Sele comissariului reg. conte Em. Péchy, suntu numai nesce scornituri.— Aprinderea podului dominale de preste Tarnav'a mica delânga Blasiu, precum ne spune corespundinti'a acést'a, nu s'au fâcutu din partea românîloru, séu a junimei romane studióse, nici din partea magiariloru, precum eara nu au lipsitu ómeni, cari din tendintia rea a latîtu sî acea faima, cumca podulu l'aru fi aprinsu magiarîi din invidia sî jalusia, cá comissariulu reg. tocmai vrendu sa nu póta merge la Blasiu.— „Noi aici suntemu convinsi, dîce corespundintele, cumca la aprinderea podului nici acést'a nici ceealalta vinuita parte n'au fostu caus'a. Nici n'a aprinsu cu voi'a sî intr'adinsu, fâra acést'a póte s'a intemplatu, cá sî inca odata mai nainte, numai din nebagare de séma a vre-unui caletoriu, carele — fiindu in acea dî in Blasiu sî tergu mare de septemana— capetulu sugârei sele, care inca dóra ardea — aruncandu-lu lânga capetulu podului— care au fostu cu nuele uscate umplutu sî pe deasupr'a cu paie preseratu— sî ajungendu pre paie la capetulu podului, batendu sî ventu, de locu au luatu focu." Mai incolo ne spune numit'a corespundintia, ca magiarîi aru fi sfatuitu sî indemnatu pre Esc. Sea contele Péchy, cá sa nu mérga la Blasiu, respandindu faim' tendentiósa, ca Parintele Metropolitu Siulutiu s'aru fi inveninatu sî aru fi mortu, insa „marinimosulu sî intieleptulu barbatu Esc. Sea c. Péchy" neconsiderandu faimele acestea trecendu cu norocire preste ap'a Tarnâvei in 30 Maiu pela 5 óre au venitu, insotîtu de doi canonici (pre cari i tramisese Par. Metropolitu spre intempinare) la Blasiu spre cea mai mare bucuria sî mangaere a ingrijatului Parinte Metropolitu, a capitului metropolitanu sî a tuturoru locuitoriloru a junimei studióse sî a adoratului poporu, unde fu primitu intre cele mai sgomotóse strigâri de „sa traésca". Inaintea resiedintiei metropolitane Parintele Metropolitu beneventà pre marele óspe cu o cuventare fórte loiala tînula in limb'a magiara. — Dupa aceea au urmatu cordîalulu prandiu; dupa care Esc. Sea comissariulu reg., grabindu-se, au plecatu câtra Aiudu.

*** (Literariu.) Subscrisulu are onóre a incunoscintiá pre on. publicu românu ca cu 15 Iuliu a. c. va dá la lumina unu românu istoricu sub numele „Noptîle Carpatîne séu regele Daciei sî regii codriloru." Opulu va cuprinde 16—17 cóle sî mai multe ilustratîuni. Doritorii de a avé acésta carte suntu rugati a grabí cu prenumeratîuuea. Pretiulu e 1 fl. 50 xr. Prenumeratîunea se face la autorulu in Pest'a strad'a palarieloru (Hutgasse n. 1.)

I. C. Dragescu.

DD. colectanti dela 10 voru capetá 1 gratis.

---

*) Cor. o amu primitu dupa ce s'a fostu incheiatu nr. tr. R.

Anuntiu.

Unu practicantu de negutiatoria se primesce in bolt'a de marfe de speceria-coloniale de sub firm'a **C. Bugarski** in Sabiiu.

De Limbriku Kordelatu- (Verme solitario, Bandwurm.)
Vindecă fără durere si pericolŭ în 2 ore **Dr. Bloch**
în **Viena**, Praterstrasse No. 42. — Deslușirĭ se
daŭ prin scrisorĭ francate. — Medicamente ku
modulŭ întrebuințariĭ se trimite ku poștă.

Burs'a de Vienn'a.

Din 13/25 Iuniu 1867.

Metalicele 5%	60 75	Actiile de creditu	191 50
Imprumut. nat. 5%	70 70	Argintulu	122
Actiile de banca	728	Galbinulu	5 90

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a sî Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nrᵘ 49. ANULU XV.

Sabiiu, in 18/30 Iuniu 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

PROGRAM'A

Esameneloru semestrului II. anului scolasticu 1866/7 in institutulu archidiecesanu in Sabiiu.

Dîlele.	Inainte de amédi dela 8 óre	Dupa amédi dela 3 óre.
Luni, 19 Iuniu.	Pastoral'a sî Catichetic'a cl. a. III.	Computulu sî Geografi'a Pedag. an. I II.
Marti, 20 Iuniu.	Moral'a cl. a. II.	Pedagogi'a cl. an. III. Ped. an. II.
Mercuri, 21 Iun.	Istori'a bisericésca cl. an. I.	Essegetic'a cl. an. II. III.
Joi, 22 Iuniu.	Dreptulu Can. cl. an. III. Gramatic'a Ped. an. I. II.	Introducerea in s. Scriptura cl. an. I. II.
Vineri, 23 Iuniu.	Dogmatic'a cu Polemic'a cl. a. I.	Marturisirea Ortod. Ped. a. I. Istori'a bis. Ped. a. II.
Sambata, 24 Iun.	Cantârile sî tipiculu.	— — — —
Dumineca, 25 Iun.	Doxologi'a sî solemnitatea incheierei.	— — — —

* * *

Ordinaciune ministeriala.

Ministeriulu regescu respundiatoriu, tînendu-si de o detorintia de capetenia a restabilí sfer'a de activitate constitutîunala a jurisdictîuneloru publice, sî pâna atunci, pâna candu referintiele Ardealului cu privire la sectiunea 5. alu art. de lege din Posionu a VII din an. 1847/8 pe calea legislatîunei câtu mai curendu se voru regulá, pe basea inputernicirei primite dela diet'a ordina urmatórele:

1. Comitatele ardelene, distr. Fagarasiulu sî a Nasaudului, cum sî scaunele secuiesci se voru representá prin comitete permanente, cari suntu chiamate pâna la regularea definitiva a jurisdictîuneloru, in privinti'a trebiloru interne a jurisdictîuneloru, a eserceá activitatea congregatîuneloru generali de mai nainte; spre acestu scopu suntu a se conchiamá acei membri a comiteteloru comitatense, districtuali sî scaunali, infiintiate in an. 1861 sî sî puse cu aprobarea gubernului in activitate, cari se mai afla in viétia.

2. Chefulu jurisdictîunei impartasîndu comitetului astfelu reactivatu instructîunea presenta, care va fi strensu de a se observá pâna la dispositîunea din partea legislatîunei, in cea din antea siedintia a comitetului va depune juramentulu dupa formul'a prescrisa, care i se va impartasî pe calea ordinaciunei.

3. De óre-ce pe anulu curente 1867 tóte onerele publice suntu dejá aruncate, prin urmare sî acoperirea speseloru a jurisdictîuneloru pe anulu acest'a e regulata sî stabilita; dreptu accea pâna la ulteriór'a ordinaciune, sî respective pâna la ulteriór'a dispositiune a legislatiunei, sumele erogatîuneloru sistemisate actu fipsate, cum sî modulu sî procedur'a de presentu observata in privinti'a asemnârei atâtu ale acestoru sume câtu sî ale altoru spese ce veniu periodice a se asemná,— sî pe venitoriu se sustînu; prin urmare plâtile amploiatîloru sî a servitoriloru, precum sî provediamintele oficióse fipsate, remânu in catîmea loru de acum.

4. Cea din antea afacere a comitetului representativu e alegerea oficiatîloru, sî inca astfelu, cá sustînendu-se pentru oficiati administrativi sî celalaltu personalu statulu sî numerulu de presentu sistemisatu,— in privinti'a dregatorieloru de cercu, pâna la regularea prin legislatîune, va fi a se restabilí organisatîunea de pâna la anulu 1848, dupa care are sa fia in comitate pentru fia-care cercu unu Jude primaru sî unu vice-comite, in scaunele secuiesci— luandu afara scaunulu Ariesiului— pentru fia-care cercu câte unu vice-jude regescu, mai incolo in scaunulu Ariesiului numai unu vice-jude regescu, in districtulu Fagarasiului numai unu vicecapitanu sî in districtulu Nasaudulu, care s'a infiintiatu interimalu la anulu 1861 in asemanare cu districtulu Fagarasiui, earasi numai unu vicecapitanu.

Sî anume sub alegere cadu in comitate: Judii prtmari, V. Comiti, Perceptorii domesticali, Notarii primari sî V.-Notarii, Judii tractuali, Archivarii;

in districte: V.-Capitanii, Perceptorii domesticali, Notarii prim. sî V.-Notarii, Judii tract., Archivarii;

in scaunele secuesci: V.-Judii reg., Perceptorii domesticali, Notarii prim. sî V.-Notarii, Dulonii sî Archivarii.

In privinti'a Ingineriloru sî a mediciloru, in casu de aru vení unu postu vacante, e a se sustîné pâna la alta dispositîune usulu dinainte de 1848.

Implerea celoralalte posturi de manipulatîune sî de servitori, pâna la alta ordinaciune se va efeptuí de câtra chefii jurisdictîuneloru sub inspectîunea guvernului.

In comitate sî districte pentru fia-care postu ce cade sub alegere au sa propuna Comitii sî Capitanii supremi cu privire la diferitele natîunalitâti sî religiuni celu putînu cate trei, sî celu multu cinci individi apti, tînendu naintea ochiloru de indreptariu: caracterulu solidu, capacitatea sî prax'a in servitiu.

Alegerea oficiantîloru din cei propusi se face cu majoritatea absoluta de voturi a membriloru comitetului representativu cari suntu de fatia.

In scaunele secuiesci alegerea libera fâra candidatîune a oficiantîloru administrativi, ce cadu sub alegere, pâna la alta ordinatîune a legislatîunei se sustîne dupa usulu legale de pâna acum'a; dreptu aceea membrii comiteteloru din scaunele secuiesci, cari voru luá parte la alegere, voru eserceá alegerea in intielesulu acest'a, luandu in vedere de ochi qualitâtile mai susu atinse, cerute pentru oficiantii administrativi.

Oficiatii alesi astfelu in comitate, districte sî in scaunele secuiesci cu majoritate absoluta de voturi, numai decâtu se jura spre ducerea oficiului, sî resultatulu restauratîunei e a se aretá numai decâtu Guvernului reg. spre scientia sî spre asemnarea salarieloru sî altoru competintie, care competu oficiatîloru alesi dela dîu'a introducerei loru in oficiu.

5. Oficiatii alesi depunu juramentu in siedinti'a comitetului, séu la insarcinarea acestui'a in mânele chefului jurisdictîunei, ear cei denumiti afara de alegere lu depunu numai naintea chefului jurisdictîunei.

6. Comitii sî Capitanii supremi sî Judii regesci supremi suntu indreptatîti in urm'a puterei date loru prin alu II art. de lege ardelénu din 1846/7 a denumí substitutóre pentru posturile care cadu sub alegere in casu candu aru deveni vacante, insa numai pe tempulu pâna la cea mai de aprópe siedintia a comitetului, pâna cendu adeca se va puté tîné alegerea.

7. In casu, candu oficialii alesi aru comite crima ori delictu, mai incolo in casu de neglegerea oficiului séu pentru alte fapte nelegiuite, pe respectivulu oficiatu dupa cercetarea dusa in contr'a lui séu de câtra chefulu jurisdictîunei, séu decâtra unu altu oficiatu delegatu spre acést'a de chefulu séu de comitetulu representativu,— lu va pedepsí comitetulu cu demissiune.

Comitii -, Capitanii-, sî Judii regesci supremi— câror'a le compete deplin'a putere disciplinara asupr'a oficiatîloru sî servitoriloru denumiti de densii — au dreptu in casurile susu atinse a suspendá pe respectivii oficiati dela oficiu sî salariu pâna la decurgerea cercetârei.

8. Comitetele in privinti'a ordinei objecteloru pertractande, cum sî in privinti'a ordinei sî a modului consultârei, pâna la dispunerea legislatîunei, au sa se acomodeze dupa prescrisele articolului de lege transilvanu XII din 1791,— observandu-se, ca causele judeciari sî care se tînu de administratîunea justitiei, pe lânga schimbarea referintieloru ce a urmatu, nu potu fi objectulu decisiunei comiteteloru, din care causa alinea e) de sub punctulu alu 4-lea a susu citatului art. de lege pâna la dispunerea legislatîunei se suspendéza. Chefii jurisdictîuneloru se voru tîné asemenea de prescrisulu acestui'a art. de lage in privinti'a convocârei periodice séu estraordinarie a comitetului representativu.

9. Siedintiele comiteteloru suntu publice, ascultatorii insa au se ocupe locu deosebitu sî sa se retîna dela ori ce manifestatîune de complacere séu neplacere, câci la din contra presiedintele pre conturbatorii de linisce séu dupa impregiurâri sî pe toti ascultatorii ei póte dá afara.

Asupr'a objecteloru nu e ertata votisarea secreta.

10, In consultatîunele comitetului i stá fiacârui membru in liber'a voia a se folosí de ver care din limbele usítate in Ardélu magiara, romana, séu germana,— asemene norma fiindu valida sî in privinti'a limbei esebiteloru ce voru vení su pertractarea comitetului.

11. Comitetulu va intrebuí sigilulu celu vechiu legalu alu comitatului, districtului ori scaunului, sî pâna la o alta dispositiune a legislatiunei relatîunele sele le va indreptá sî de aici nainte câtra Guvernulu regescu, cârui'a i va substerne dupa modulu usitatu sî protocólele siedintieloru sele, spre mai departe asternere la ministeriului ung. reg.,— precum sî reg. Guvernu va indreptá ordinaciunele sele in modulu celu vechiu legalu câtra universitatea comitatului, districtului, séu scaunului (pe care o representá acumu comitetulu).

12. Fiindu ca sî pâna atunci, pâna candu aru puté dispune legislatîunea, ministeriulu reg. e imputernicitu a emite ordinatiunele sî instructîunele administrative debuinciófe; comitetele representative, din respectu de a fi asigurata curgerea necontarbata a administratîunei politice, normativele administrative actu vigente nu le potu schimbá neci anulá,— dreptu aceea suntu a se asceptá dispositîunele ulteriore ale ministeriului regescu.

13. Comitetele repres. a comitateloru, districteloru sî scauneloru cum sî oficiatii aceloru jurisdictîuni, numai pâna la faptic'a punere in viétia a organisatîunei definitive voru remané in positîunea sî in oficiele loru, ear atunci comitetulu sî corpulu oficiatîloru se va constituí de nou astfelu, pe cumu va dispune in asta privintia legislatîunea.

14. Administratîunea judiciale in comitate, districte sî scaunele secuesci, sî de aici inainte se va esercea deschilinitu de administratîunea politica prin organe deosebi spre aceea chiemate, sub inspectîunea Comitîloru-, Capitaniloru-, sî a Judiloru regesci supremi.

Judecatoriele sî judetiele constituite in jurisdictîuni pentru administrarea justitiei, pâna la alta ordinatîune remanu in organisatîunea loru eî cu statulu personalu de acum, sî functîunea acelor'a va fi sî de aici inainte continua sî permanente.

Un'a dintre problemele ministeriului regescu e, ca in urm'a imputernicirei primite dela dieta, de-si interemalu, se faca debuinciósele dispositîuni sî indreptâri, ce se ceru in interesulu administrârei justitiei sî spre mai repedea decurgere a procedurei, — insa sî pâna atunci, pâna candu pre calea legislatîunei séu a ordinatîunei si-aru puté câtu mai curendu realisá intentîunile sele in privinti'a justitiei, pentru cá cu privire la intrevenit'a schimbare esentiale a referintieloru sa se ocolésca vatemarea intereseloru de dreptu privatu, sguduirea creditului publicu, sî cá sa nu fia impedecata continuitatea in administrarea justitiei ; procesur'a judecatorésca sî norm'a jurisdictiunale de presentu in Ardélu vigente, interimalu voru remané in vigóre, sî asiá judecatoriele din comitate, districte sî scaunele secuiesci i-si voru continuá functîunile sele in intielesulu aceloru norme.

Pentru cá jurisdictîunile totusi sî in starea acést'a esceptionale sî provisoria sa-si póta eserceá constitutîunalminte influinti'a sea pre calea alegerei, de-sî cu óresi care restringere, ce s'a aretatu de lipsa pentru marea insemnatate a intereseloru justitiei sî pentru starea esceptiunale a referintieloru de fatia ; asesorii judecatorieloru jurisdictionali , — intielegendu-se aici sî cei incredintiati cu judecatori'a singularia, — fiscalii primari sî vice-fiscalii , notarii , cum sî asesorii sedrieloru orfanali cei salarisati sî cei onorari, pre lânga candidarea din partea Comitiloru, Capitaniloru sî a Judiloru regesci primari, se potu luá de câtra comitele representative pâna la alta dispunere a legislatîunei sub alegere cu majoritate absoluta de voturi.

Spre care scopu chefii jurisdictîuniloru voru propune pentru fia-care postu câte trei individî apti dintre acei'a, cari prin probitatea caracterului prin castigatele sciintie juridice sî desteritate practica dovedita cu documente, mai incolo prin dovedit'a practic'a purtare a unui oficiu de jude suntu cualificati spre aceea.

Sî amploiatii judecatoresci alesi astfeliu cu majoritate de voturi voru depune juramentulu in siedinti'a comitetului, séu din insarcinarea acestui'a inaintea chefului jurisdictîunei, sî resultatulu alegeriloru vine asemenea a se aretá regiului Guvernu spre sciintia sî asemnarea platîloru.

15. In comitate presiedintii judecatorieloru suntu acei judî primari, pre cari ii designéza spre acést'a comitetele representative, cari prin urmare trebuie sa aiba cualificatîunea sî capacitatea de jude.

In scaunele secuiesci, cum sî in districte fiindu numerulu deregatoriloru de cercu mai micu , din privinti'a ducerei presidiului la judecatoria , afara de posturile sistemisate de V. Judî reg. sî V. Capitani se mai concede infiintiarea sî alegerea inca a unui V. Jude regescu in fia-care scaunu secuiescu sî a unui V-Capitanu in fia-care districtu, cu care posturi va fi impreunatu presidiulu judecatoriei, insa acesti presiedinti ale judecatorieloru cá unii cari au sa implinésca functîunile de jude, suntu a se alege sî in scaunele secuiesci pre lânga candidatîune in modulu prescrisu in punctulu alu 14.

16. Salariulu anuale a judiloru primari, a vicecapitaniloru sî a vice-judiloru regesci cari au sa duca presidiulu la judecatorii se sistemiséza cu privire la ocupatîunea loru continua sî permanente in 1000 fl. v. a.

17. Chefii jurisdictîuniloru in urm'a schimbateloru referintie nu mai au quidem puterea — ce le-a competatu mai de multu in intielesulu legiloru ardelene — de a administrá justiti'a nemijlocitu , totusi voru esercíá dreptulu de suprainspectîune asupr'a judecatorieloru, a judetieloru, sî a personalului acelor'a, — sî de-sî nu iéu densii a mâna nemijlocit'a conducere a judecatorieloru , totusi in puterea dreptului loru de suprainspectîune suntu indreptâtîti din tempu in tempu a comparea in siedintiele judiciali, acolo a presiedea, a luá cunoscintia despre pertractarea causeloru , a controlá sî a solicitá grabnic'a sî acurat'a decurgere a causeloru, sî despre cele observate a face aretârile sî propunerile trebuinciós e la respectivele deregatorii mai inalte.

Totu densii voru denumí pre vice-notari onorari, pre vice-fiscali onorari , pre oficialii de manipulatîune sî pre servitori, dupa ascultarea sî la propunerea presiedintiloru judecatoresci.

18. Decissiunea intrebârei, — ca in jurisdictîunile acelea, unde de presentu se afla dóue judecatorii cu resiedinti'a in deosebite locuri, sa se retîna acést'a sî pre venitoriu ? sî in casu candu aru fi sa se retîna , unde sa fia resiedinti'a acestoru judecatorii ? mai incolo cá care tracturi administrative a jurisdictîuniloru sa se asemeneza unui asesoru de judecatoria, cá jude singulariu ? sî ca judecatoriele aceste singulare sa se retîna in numerulu presentu ? — sta in competinti'a comiteteloru respective, insa fiindu ca in organisatîunea de acum fâra invoirea ministeriului ung. reg. de justitia nu se póte face schimbare, asiá dara pentru de a puté esoperá astfeliu de schimbâri suntu a se asterne conclusele comiteteloru la Gubernulu regescu.

19. Asupr'a causeloru disciplinari a presiedintiloru, asessoriloru sî a oficialiloru judecatoresci nu va avé comitetulu nici o influintia , ci in privinti'a acést'a se sustînu pâna la alta ordinatîune normativele actu sustatóre.

20. Judecatoriele cum sî judetii sî personalulu acelor'a ce sustau actu, séu se voru infiintiá interimalu in form'a sî cu sfer'a de activitate ce se va prescrie de ministrulu ung. regescu, remanu asisderea in starea sî in oficiulu loru numai pâna la faptic'a punere in viétia a organisatîunei definitive iéra atunci judecatoriele sî judetiele cum sî personalulu acelor'a se va constituí de nou astfeliu, dupa cum va dispune legislatîunea.

21. Dupa conclusulu dietei transilvane din 20 Iuniu 1848 de sub Nr. protoc. 58 punctulu c) se anumera intre afacerile ministeriului ung. reg., ba sî fiindu sî provocatu spre acést'a ministeriulu, cá articulii de lege XXIII sî XXIV a dietei magiare din 1847/8 sa-i puna in viétia sî in Ardélu astfeliu, cá articululu de lege privitoriu la cetâtîle libere regie sa se estinda atâtu asupr'a cetâtîloru ce au dreptu de a tramite deputati la dieta, câtu sî asupr'a tuturoru altoru orasie provediute cu magistrate regulate sî asupr'a comuneloru, — afara numai de cetâtîle lib. reg. sî alte orasie din jurisdictîunile satesci, la care din caus'a referintieloru proprie ale acestoru cetâti câtra respectivulu cercu, prescrisele articulului de lege susu atinsu nu se potu aplicá ; deci cu facerea dispositiuniloru debuinciós e in asta privintia, luandu in vedere principiale esprese in instructîunea presente, cum sî antecedentiele sî impregiurârile locali, se insarcinéza comissariulu reg. din Ardélu cu acea semnificatîune ; ca alegerea pentru postulu de antiste orasianu , care pâna acum a debuitu sa se intarésca dela loculu pré inaltu, sî de aici incolo pâna la dispunerea legislatîunei va fi a se asterne spre intârire, mai incolo, ca dispositîunile in privinti'a judecatorieloru numai in acele orasie potu avé acum deodata locu , care de presentu au propri'a loru jurisdictîune judecatorésca, sî in fine, ca suprainspectiunea gubernului asupr'a administrârei averi sî asupr'a preliminârei speseloru comunali atotu in orasie câtu sî in sate , pâna la ulteriór'a regulare, e de a se sustîné in vigóre.

Antistii cetâtienesci sî de aici incolo voru purtá numirile de pâna acum.

Incâtu cetâtîle, care de presentu esercea za propri'a jurisdictîune judecatorésca, din privinti'a administrârei justitiei aru avé dreptu de a pretinde ajutoriu din cas'a statului, in privinti'a acést'a in casurile obveninde suntu de a se face deosebite propuneri motivate, retînendu-si ministeriulu reg. siesi hotarirea asupr'a astoru feliu de propuneri.

22. Fiindu ca in privinti'a organisârei jurisdictîuniloru sasesci nu subverséza de asta data debuinti'a de a face dispositîuni, ministeriului reg. i-si retîne siesi dreptulu de a dispune in casurile obveniende.

23. Cu esecutarea acestoru directive sî cu facerea dispositîuniloru debuinciós e se incredintiéza comissariulu regescu din Transilvani'a.

Fostulu Capitanu supr. alu districtului Fagarasiului, Il. Sea Ioann cav. de Puscariu, e pre lânga tragerea lefei sî tînerea rangului, pusu in disponibilitate cu aceea, cá mai târdîu sa póta fi aplicatu. In loculu lui e denumitu Concepistulu guv. Ladislau Tamasiu.

In posturile loru se intarescu comitii supremi: Georgiu Pogány, Alb'a inf., — Augustinu Ladai, Alb'a sup. —, cont. Fr. Béldi, Cetatea de Balta, — bar. Lud. Iosic'a, Clusiu, — Bar. G. Kemény, Turd'a, — Bar. Banffy, Doboc'a, — mai departe Capit supr. din districtulu Nasaudului, Alesandru Bohatielu; in fine provisorii mai remanu in posturile loru Judii primari regesci : Antoniu Miko, Ciucu, — cont. Dion. Kalnoky, Treiscaune sî Gregoriu Béldi, Ariesiu.

(Estrasu din f. oficiala.)

FOISIÓRA.

Espositiunea universala dela Parisu din 1867.

(in estrasu din „Aten. Rom.“)

(Capetu.)

Totu din acésta grupa avemu de tramisu : ape minerale, sare de ocna sî de mare, sapunuri, luminâri de seu sî de stearinu, pâcura de petroleu. Sarea sî petroleurile suntu dóue articule de comerciu de cea mai mare insemnatate ; dejá fia-care din ele aduce folóse insemnate tierei, sî pentru noi nu remane cea mai mica indoiéla ca preste putînu tempu aceste folóse se voru insutí.

Din clas'a teletinuriloru sî a peiloru crude inca avemu de tramisu. In adeveru ca tabacari'a este inca in stare inapoiata la noi , sî pentru aceea sî importâmu atât'a suma de pei nelucrate in strainetate, totusi trebuie sa aratâmu strainiloru ca posedâmu materi'a bruta in catatîmi considerabile , sî ca cu tempulu le vomu putea procurá pei lucrate.

Sa alegemu ce avemu mai bunu din saftianu, teletinuri, mesîni sî tâlpi, pentru cá sa se póta constatá starea tabacâriei la noi.

Din blanaria avemu in destulu de tramisu câci este cunoscutu ca cojocari'a subtîre la noi este practicata cu dibacia.

Amu ajunsu acum la grup'a VI care cuprinde instrumentele sî procedârile arteloru usuale. Avemu obiecte de tramisu din tóte clasele care compunu acésta grupa, insa trebuie sa marturisimu ca mare parte suntu camu primitive. Sî in acést'a insa sa nu credemu ca vomu fi acei din urma : suntu multe natîuni mai inapoiate decâtu noi.

Din materialulu de metalurgia, putemu tramite masînele sî planurile sistemului de esploatatu minele de sare la noi.

Din materialulu sî procedârile de esplotatîune agricola sî forestiera, trebuie sa tramitemu mai multe planuri de cultura dupa cum se practicéza la noi in acele mai inaintate judetie, iéra nu de acele planuri tipârite de ómeni remasi inapoi sî de teoria sî de practica, sî care la ocasiuni date se apuca de copiéza cârtîle sî consiliéza româniloru cá sa prasésca pastravi in nomolulu elesteieloru ; planuri sî modeluri de constructiuni rurale, precum : magazii, grajduri, poverni, mori de apa, sî alte; pluguri, raistie, cara, grâpi, téscuri sî linuri sî totu feliulu de masîni sî scule intrebuintiate la noi in agricultura. Se voru tramite asemenea modeluri de herestrae séu jogare.

Scule sî instrumente de pescuitu sî venatu inca avemu. Astfeliu suntu : unditiele, scirtasiurile, plasele, navódele, minceógele, cosiurile, ostretiele, versele, cursele de lupi sî ori-ce prindietori de animale sî paseri.

Din materialulu sî procedârile usineloru agricole sî industrieloru alimentarie , avemu de tramisu modeluri sî planuri de casiarii sî laptarii, de berarii, de poverni de mori, de stabilimente sericicale, de brutarii, de uleierii sî altele.

Din clas'a materialului sî procedâriloru de tiesutu sî frânghieria trebuie sa tramitemu tóte sculele intrebuintiate pentru a tiese pânza , dela juri pâna la resboiu, cu atâtu mai multu ca acésta industria se practicéza la noi in familia, aceea ce nu se face in tierile inaintate. Voru vedea strainii cu ce scule primitive inteligentele nóstre tierane, tiesu acele stofe de metasa sî de bumbacu atâtu de frumóse sî de fine.

Din curelaria avemu de tramisu totu feliulu de hamuri, tacâmuri de calaria sî alte obiecte lucrate cu indestula dibacia de câtra curelarii nostri.

A-siu abusá prea multu de pacienti'a DVóstra candu a-siu stá sa insîru tóte obiectele ce putemu tramite din acésta grupa. De aceea me grabescu a trece la grupele cele mai insemnate pentru noi, la grupele VII , VIII, care cuprindu alimentele sî productele vii ale agriculturei. Din aceste dóue grupe avemu de tramisu : grâu, porumbu, risca, meiu, orzu, ovesu, alacu ; legume precum : fasole, mazare, linte, bobu , nautu, cartofi sî ori care alte legumi de grâdina próspete séu uscate ; producte de brutaria sî patiseria ; untu, cirvisu, slanina ; cârnuri próspete sî sarate ; pesce saratu sî próspetu ; producte de cofetaria, sî in fine beuturi, precum : vinuri, bere, rachiuri sî altele. Dupa acésta simpla enumeratîune fia-care din DVóstra a intielesu câtu de multe objecte avemu de tramisu. Atragemu insa atentîunea agriculturiloru nostri mai cu séma asupr'a grâneloru sî vinuriloru. Scimu ca esportatiunea grâneloru este comerciulu nostru principalu ;

Din Pest'a.

Siedinti'a din 22 Iuniu o incepemu cu interpelatiunile lui Sig. Bernath s. a. mai intâiu interpeléza pre ministrulu de interne pentru egal'a indreptâtîre a jidoviloru ; dupa accea pre ministrulu presiedinte in privinti'a asternerei unui proiectu de lege pentru suplinirea art. d. l. XXII dela 1848 (despre gard'a natîunala); alu treilea , interpeléza pre ministrulu de culte in privinti'a intrebuintiârei **Ludoviceului** spre scopulu otâritu de lege, totu pre acestu ministru i-lu interpeléza despre nulitatea concordatului sî in fine pre ministrulu de comunicatîuni sí comerciu in privinti'a asternerei vreunui proiectu de lege, carele sa aiba de scopu usiurarea formârei de societâti indigene de vapore sî alte intreprinderi, ce sa faca concurintia societâtîloru straine, aflatórie insa in tiéra, spre a esploatá venitulu din comunicatîunea sî negotiulu din launtru. Tóte aceste se tiparescu sî au sa fia respunse de respectivii ministri mai târdîu.

Ordinea dîlei, la carea se trece dupa unele afaceri de verificâri, sî bugetu , este o propunere a ministrului de justitia pentru tramiterea unei comissiuni de 15 spre a esaminá sî a-si dá parerea asupr'a proiecteloru de lege ce au sa se astérna dietei. Din acést'a se nasce o discussiune, la care iau mai multi insi parte sî care s'a produsu din temerea de unu prejudetiu pre venitoriu, care temere ministrulu de justitia o mulcomesce cu dechiararea, ca regimulu nu are nici decum de cugetu a creá prejudetie. Cas'a ins'a a conclusu cá déca voru urmá depuneri de mandate pre tempulu amanârei dietei presiedintele sa fia imputeritu a ordiná alegeri inainte de a se intruní diet'a, fâra cá acestu conclusu sa dea cale la vre-unu prejudetiu. — Se decide emiterea comissiunei. Gabr. **Varadi**, carele luase mai intâlu cuventulu in afacerea acést'a sî pretinse ca mai inainte trebuie sa se astérna proiectele apoi sa se aléga comissiunea, propune acum, cá pâna a nu se fipsá dîu'a pentru alegerea acestei comissiuni, sa se emendeze passagiulu din propunerea ministeriala intr'acolo, cá desbaterea in plenu a proiecteloru de legi numai atunci sa aiba locu, dupa ce voru fi trecutu, dimpreuna cu darea pârerei din partea comissiunei, prin desbaterile sectiuniloru dietali. Ministrulu de justitia se invoiesce cu adausulu lui Varadi. Pe luni se statoresce alegerea membriloru in mentiunatulu comitetu.

Presiedintele aduce la cunoscinti'a casei , ca comitetulu cârui i se erá incrediutu compunerea protocolului despre actulu incoronârei e gat'a cu lucrarea sea. La propunerea lui Bernath se tiparesce sî apoi se va impârtî intre membrii.

Dupa acést'a se scóla Col. **Ghiczy** sî tîne o lectîune grea sî aspra arangiatoriloru festivitâtiei incoronârei. Cu deosebire se arunca cu inculpârile pentru loculu celu reu, celu avù cas'a representantiloru tierei in biserica la actulu incoronârei. Representanti'a nu a avutu unu locu de unde sa póta vedé ce-va, sî acolo erá chiaru sî presiedintele ei. Asemenea la tribun'a de juramentu pentru presiedintele casei representantîloru nu a fostu locu sî presiedintele casei trebue sa fia la tóte actele cele mari ale tierei de fatia, cá unulu dintre demnitarii cei d'antâiu ai tierei. Cere ca cas'a sa se esprime in protocolu, cá pre viitoriu sa faca dietei cunoscutu despre tóte intreprinderile loru. Se primesce propunerea sî siedintî'a se termina.

In siedinti'a din 24 Iuniu ajunge dela Oraviti'a o petitiune de nulificarea alegerei lui **Gränzenstein**. Dupa aceea **Hodosiu** presentéza unu projectu in afacere de intrebuintiarea limbiloru natîunale. Dupa projectulu seu cas'a aru trebuí, cá sa aduca conclusu, ca autoritâtile sî judecatoriele sa intrebuintieze, la pertratâri sî alte afaceri, limb'a carea e precumpanitóre in unu tînutu , dupa cum sî suna préinaltele ordinaciuni emise in privinti'a acést'a; mai departe sa decida diet'a, cá tóte restringerile intrebuintiârei limbeloru sa se suspenda pâna la regularea cestiunei limbiloru. Propunerile aceste se dau la tipariu sî se impartu intre membrii dietei.

Dupa acést'a intra membri casei magnatîloru pentru tìnerea unei siedintie mestecate spre autenticarea protocolului dela siedinti'a mestecata , carea se tînù inainte de incoronare, precum sî spre autenticarea protocolului luatu cu ocasiunea jurârei custodîloru corónei, inaintea membriloru din ambe casele dietali, in castelulu din Bud'a, in fine a acelui'a dela primirea diplomei inaugurale sî rugarea din partea dietei cá MM. LL. sa binevoiésca a primí a se incoroná

Continuandu-se siedinti'a casei deputatîloru Em. **Ivank** a interpeléza pre ministrulu Andrassy, déca legea de inarmare asternuta in senatulu imperialu care pórta titululu pentru monarchi'a intréga afara de marginea militaria , — i este cunoscuta sî s'a fâcutu cu scirea lui , pentruca elu vede in aceea vatemate drepturile Ungariei. La acést'a respunde min. de justitia, ca min. ung. nu are scire despre titululu, sub care s'a adusu legea cestiunata in senatulu imperialu , dara ministeriulu va cautá a aperá drepturile tierei sî mai tardîu va dá respunsu mai pre largu in acésta afacere.

Dupa acést'a se face alegerea comissiuniloru de 15 membri sî adeca un'a pentru petitîuni alt'a pentru darea pârerei asupr'a propuneriloru din partea ministeriului de justitia.

Miletici cere cá pentru propunerile sele sa se determine ordinea dîlei, insa diet'a decide a se luá la pertractare numai dupa ce se va aduná iéra. Raportulu comitetului centralu alu sectiuniloru se va tipârí sî in siedinti'a urmatóre se va cetí. —

Cas'a magnatiloru au autenticatu protocolulu siedintiei din urma, au cetitu protocolulu incoronârei, carele se va tiparí sî se va impârtî intre membri. Cu aceste s'a terminatu siedinti'a.

In siedinti'a din 25 Iuniu anuntia presiedintele dietei, cá in urm'a denumiriloru in functîuni sî depunu mandatele deputatii Varady, Em. Szabó, Carolu Szász, Iacobu **Rannicher**, Georgin **Ioanoviciu** sî Svetozar Milutinovicu. In cercurile respective de alegere se escriu alegeri nóue.

Lonyai depune pre més'a dietei o propunere pentru alegerea unei deputatîuni de 15 membri (10 din cas'a dep. sî 5 din cas'a magnat.) carea sa se intieléga cu deputatîunea senatului imperialu in privinti'a afaceriloru comune dejá sanctiunate. Se da la tipariu sî are sa se puna câtu mai curendu la ordinea dîlei.

Ioanoviciu fostulu notariu alu casei multiamesce pentru increderea si onórea din partea casei; sî cas'a ingrijesce de o alegere nọua in locu-i.

Al. **Romanu** intre alte interpeléza ca au aflatu ministeriulu dupa studiele ce le-a fâcutu in Transilvani'a , ca numai Metropolitulu Siulutiu e contrariu uniunei ? ca in adeveru se lucra din partea regimului la curtea din Rom'a cá sa i se dea o dogéna sî unu vicariu ? sî déca ministeriulu vrea sa pastreze fatia cu Metropolitulu Siulutiu totu purtarea de pâna acum in privinti'a uniunei (?).

In privinti'a drumului de feru fiumanu aduce **Radich** o propunere sî ministrulu Gorove promite a aduce sî elu un'a sî recunósce ca acést'a e lucru de urgentia.

Resultatulu alegerei de eri e urmatoriulu in comissiunea de petitiuni suntu alesi : **Bohatielu**, Czorda, Csŏrghe, Dettrich, Gál , Iuhasz , Sulyok , Thury, **Vladu** , Zsarnay , Sig. Bernath , C. Acs , P. Szontagh, Lad. Tisz'a ; in comissiunea de codificatîune : Bŏmches, Dabsy, Al. Dozs'a, Fülep **Gojdu** , Lud. Horváth, C. Horváth, Kerkapolyi, Kiralyi, Rath, Vasnay, Manoiloviciu, Bonis, Gabr. Varady , Col. Tisz'a.

Symaye de parere ca petitîunile ce incurgu la dieta sa se aduca la cunoscinti'a casei prin presiedinte sî apoi sa se predé ministeriului , atunci lucrulu comitetului resp. devine de prisosu sî resolutiunile la suplici cu multu mai in graba. Comitetulu se sustîne. Siedinti'a se intrerupe sî se va continuá in dîu'a urmatória.

Brasiovu in 12/24 Iuniu 1867.

Simtiendu-se mai demultu trebuinti'a de unu alu treilea Parochu la s. nóstra Biserica cu chrasantului Nicolae, comitetulu parochialu in conformitate cu vointi'a generala sî amesuratu acteloru sinodale din anulu 1864 escrise concursu pentru ocuparea acestui postu. Concurendu 5 individî, sî sî anume Dlu Ioane Popea, Professoru la gimnasiulu românu de aici, Ioane Pascu Parochu in co-

---

este dara nevoia cá sa punemu in vederea tieriloru occidentale specimene de tóte grânele ce posedâmu. Incâtu despre vinuri, cu tóte ca pâna astadi fabricâmu mai multu pentru consumatîunea interióra, totusi avemu vinuri care potu rivalisá cu acele mai renumite din Europ'a ; astfeliu suntu vinurile de Cotnari, de Dragasiani, de Odobesci, de Délulu mare sî altele. Sa ne dâmu numai mai multa ostenéla in fabricatîunea vinuriloru sî de siguru ca preste câti-va ani vomu esportá vinuri renumite.

Pentru cârnuri sî pesci, asemenea sa staruimu a dovedí ca putemu espedá milióne de ocale de cârnuri conservate, dupa cum espedéza Americ'a.

Sa nu remaie judetiu alu tierei din care sa nu se tramitia mustre de producte din acésta categoria, câci inca odata prin grane traimu sî vomu traí inca multu tempu.

Din grup'a VIII avemu de tramesu din tóte soiurile de animale domestice, precum : cai, asini , catîri, boi, bivoli, oi, capre, ramatori, sî paseri.

Asemenea trebue sa trametemu albine sî gandaci de metasa. Amu repetît'o nencetatu de vre-o sépte ani : sa dâmu desvoltarea cea mai mare crescerei gandaciloru de metasa câci acésta industria agricola are sa umple tiér'a de bani, pentru cuventulu ca suntemu in acele favorabile conditîuni ale unei localitâti sociale. Faptele au adeveritu acele dîse de noi, sî credemu ca viitorulu le va adeverí sî mai cu taria, numai cu conditîune cá noi sa scimu sî sa voimu a ne folosí de acésta darnicie a naturei. Incâtu despre albine, o spunemu cu intristare, ca amu perdutu multu. Tiér'a nóstra nu de multu esportá céra in catatîmi considerabile , sî de vre-o câti-va ani aducemu noi céra din Austri'a, Franci'a, sî alte tieri. Pecatu sî rusîne cá sa abandonâmu cu atât'a usiurintia o ramura de productîune cârei i priesce atâtu de bine in tiér'a nóstra.

Din grup'a IX, care cuprinde productele de orticultura nu avemu asiá multe producte de dusu, pentru ca acésta productîune a fostu sî este prea neingrigita la noi. Cu tóte acestea avemu câte-va soiuri de fructe care merita de a fi espuse, sî aru trebuí sa se tramita ; astfeliu suntu gutuiele , merele domnesci sî calugaresci, prunele , perele motrune, caise sî alte fructe.

In fine sa vedemu ce putemu espune din grup'a X care cuprinde obiectele destinate a ameliorá conditîunea fisica sî morala a populatîunei.

Din acele dintâiu clase ale acestei grupe, care cuprindu materialulu sî metodele de invetiamentu pentru copii sî bibliotece pentru invetiamentulu adolescentiloru, nu avemu asiá multe obiecte de tramisu, pentru ca din nenorocirea nóstra negligiâmu prea multu invetiamentulu primariu.

Noi nu voimu sa intielegemu aceea ce ne-a dîsu nemuritoriulu Lazaru , sî dupa densulu atâti barbati distinsi, cum ca nu vomu putea pasî inainte decâtu invetiandu carte ; stâruimu in ignoranti'a nóstra cu tóta lumin'a ce se revarsa in cele mai multe staturi din Europ'a sî Americ'a preste poporu.

Din clas'a costumeloru avemu de tramesu multe sî frumóse costume natîunale sî suntemu convinsi ca in acésta privintia vomu fi intre cei d'antâiu. Sa trametemu dara colectîuni complete de costume de barbati , de femei sî de copii, din tóte judetiele tierei, sî pentru tote anotempurile; sa le ducemu pentruca sî ele voru contribuí a inchide gur'a aceloru care inca nu suntu convinsi despre originea nóstra latina.

Sa se tramita sî specimene de locuintie din deosebite pârti ale tierei, pentru cá sa se cunósca in ce case locuescu, sî sa credemu, ca sî in acésta privintia nu vomu fi acei din urma.

Pentru cá sa putemu figura in clas'a instrumenteloru sî procedeuriloru de lucru speciale pentru lucratori siefi, aru trebuí sa trametemu la Parisu mai multi meseriasi romani care se esecuteze pe locu : astfelu aru trebuí sa trametemu plugari , curelari , tiesatori, rotari sî alti meseriasi. Sa nu ne scumpimu, cum avemu obiceiu, sî sa ducemu câti-va din asemenea meseriasi, cá sa nu facemu noi esceptiune intre celelalte popóre, sî totu odata cá sa póta vedea inteliginti'a sî gustulu lucratoriloru români.

Cu acésta din urma clasa se incheie seri'a producteloru ce se potu tramete la Espositîunea dela Parisu. Din câte amu dîsu credu ca nu mai póte remané indoiela ca Romani'a póte figurá la Espositîune, sî trebue sa figureze cu tóta incapatînarea acelor'a care cu ideile loru cele neesacte aru fi voitu cá sî de asta data sa remanemu pre din afara. Noi ne adresâmu câtra producatorii români de tóta trépt'a, sî-i conjurâmu in numele celoru mai mari interese ale patriei , cá sa-si dea mân'a cu totii, sa-si puie tóte silintiele pentru a tramite la Espositîunea dela Parisu colectiuni de obiecte câtu se póte mai complete sî mai alese.

mun'a Türkös, Andronicu Androne Invetiatoriu la scólele normale de aici, Chirilu Fnlea invetiatoriu in Topliti'a sî Visarionu Romanu din Resînari, dupa espirarea terminului defiptu comitetulu parochialu cercetandu mai intâiu prin o comissiune din sinulu seu cu tóta consciositatea documintele, pre cari-si baséza Dnii concurenti cererile, in cointielegere cu Dlu Protopopu Iosifu Baracu decise, cá de óre-ce toti concurentii posedu cerintiele prescrise in concursu, sa se puna toti in candidatîune. Deci anuntiandu-se Dumineca in 4 Iuniu a. c. in biserica, ca in Duminec'a venitóre se va tînea sinodu estraordinariu pentru alegerea parochului, apoi cetindu-se list'a candidatîloru sî provocandu-se parochianii a luá cu totii parte la seversîrea acestui actu insemnatu, eri in 11 Iuniu a. c. dupa celebrarea s. Liturgii sî advocarea spiritului sântu Dnulu Protopopu Iosifu Baracu deschise sinodulu cu o cuventare, pre câtu de instructiva, pre atâtu de acomodata actului importante, pentru a cârui seversîre se conchiamà sinodulu. In acésta cuventare se aratà cu cuvinte elocinte insemnatatea missiunei de preotu, drepturile sî datorintiele, ce suntu legate cu aceea, respunsabilitatea fatia cu fericirea nóstra vremelnica sî vecinica, precum sî cualificatîunea sî gradulu de cultura, ce trebuie sa aiba in tempulu de acum'a unu preotu, pentru cá sa-si póta impliní cu scumpetate gréu'a sî important'a sea missiune. Dupa acést'a cetindu-se inca odata list'a candidatîloru sî cualificatîunea fia-cârui'a, sî alegendu-se 2 Secretari sî 4 Controlori sî dupa ce o propunere pentru salarisarea parochiloru dela s. nóstra Biserica, neputendu-se luá in pertractare acestu sinodu, conchiamatu numai pentru alegerea parochului, se indrumà la comitetulu parochiale spre a se luá in desbatere sî propune sinodului prossimu, se purcese la votisare. Fiindu numai 189 votanti de fatia, capetara Dlu Visarionu Romanu 1, Ioane Pascu 12, Ioane Pope'a 28, iéra celelalte tóte sî anume 148 voturi Andronicu Andronie. Finindu-se astfeliu alegerea Dlu Protopopu incheià siedinti'a cu câte-va cuvinte potrivite. Incheiandu raportulu nostru tînutu curatu objdctivu, nu putemu trece cu vederea acea impregiurare, ca Dlu Pope'a, cá candidatulu, care dupa atestatele produse este celu mai cualificatu, sî a capetatu cele 28 voturi dela tóta inteleginti'a, ce erá de fatia precum sî dela fruntasii negutiatoriloru din suburbiu; dreptu aceea suntemu convinsi ca la loculu competinte pre bas'a acteloru tramitiende cu protocolulu sinodului la ocuparea acestui sacru sî cu deosebire la noi românii atâtu de importante postu, intru interesulu generale se va luá in drépta cansideratîune in matura cumpenire nu numai cuantitatea ci sî cualitatea voturiloru. Acést'a se doresce de câtra toti românii cugetatori de aici, cari preferéza prosperarea binelui comunu inaintârei particulare cu atâtu mai vertosu, cu câtu este sciutu, ca pusetîunea preotîloru nostri, carea de altmintrea la Biseric'a nóstra sî acum'a nu este rea, devine totu mai asigurata sî tocm'a pentru aceea se sî pretinde cu totu dreptulu, cá individii, cari aspîréza la unu postu de Parochu, se poséda afara de celelalte cualitâti, sî acelu gradu de cultura care este neaperatu de lipsa, pentru cá sa-si implinésca cu demnitate sî intru interesulu comunu afacerile sele.

Principatele române unite.

Moldov'a, publica urmatórea telegrama:

„Dlui Colonelu Radovici. — Iassi.

„Dati ordinu telegraficu comandantîloru de granitia a lasá libera intrarea Dómnei Cuz'a, oprindu pre fostului Domnu Cuz'a de se va presentá.“

Scimu ca in tóte tierile fostii Domnitori au fostu sî suntu, petru câtu-va tempu, opriti de a stá in launtrulu tierei ce au guvernatu. Astfeliu in Franci'a republic'a a esilatu pre toti regii detronati, astfeliu Napoleonu I pre Burboni sî Burbonii pre intréga famili'a Napoleone; astfeliu sî Regele Filipu cu famili'a Borboniloru sî a lui Napoleonu, astfeliu Napoleonu III cu ambele ramure ale Burboniloru; astfelu mai nainte in Engliter'a, astfelu acum in Itali'a. Aceste opriri se facu din causa ca pretutindenea cei cari au domnitu, ori-câtu sa fi fostu de rei, au partisanii sî protivnicii loru. Dupa o resturnare spiritele suntu in ferbere sî ambele pârti se arunca unele in contr'a altor'a cu passiunea suveniriloru trecute, passiune ce este mare din ambe pârtile, decurgendu la unii din avantagiele ce au perdutu sî la altii din suferintiele, nedreptatîrile sî presecutârile ce au induratu. In asemenea tempi presenti'a celui care a domnitu póte adese sa atîtie sî pre unii sî pre ceialalti sî provoca conflicte vatematóre pentru amendóue pârtile sî une-ori póte periculóse pentru fostulu domnitoriu; sî aceste passiuni suntu adese mai mari candu acelu care a domnitu a fostu reu.

Astfelu dara nu numai ca recunóscemu ca pretutindenea sî totudéun'a guvernele tînu, pentru câtuva tempu in departare pre fostii domnitori dara inca cunóscemu sî ratiunamentulu ce-i conducu la acea decissiune. Cu tóte aceste noi dechiarâmu ca avemu o opiniune contraria. Nu scimu déca fostulu Domnu Cuz'a, aru fi cerutu voia sa intre in tiéra; déca insa va fi cerutu sî majoritatea consiliului de ministri aru fi urmatu calea batuta sî i-aru fi refusatu deocamdata cererea, sa ne permita a spune aci, ca dupa noi au fâcutu reu. Pre candu la 2 Maiu 1864, erau pre deplinu oprite sî press'a sî intrunirile publice, la 11 Februariu 1867 s'a datu cea mai absoluta libertate, sî cu tóte aceste nu s'a radicatu, nici in Camera, nici in Senatu, numite de Voda Cuz'a, nici in tóta tiér'a libera pe deplinu, o voce, o singura voce macaru, in favórea detronatului Domnu. Mai multu inca; acei cari l'au atacatu, l'au uiduitu, l'au insultatu chiaru prin graiu sî prin scrisu sî au spusu pe fatia in publicu fapte de cea mai mare immoralitate, atribuite fostului Domnitoriu, au fostu organele sî ómenii ce pân'ací erau platite de fostulu Domnu sî de guvernulu seu. Acestu singuru faptu este de ajunsu spre a areta unde erá adeverulu sî tari'a; pentru ce dar guvernulu actuale se impedece intrarea in tiéra a celui ce a fostu detronatu in unanimitate de câtra natîune? Sî acestu pentru ce, devine sî mai temeinicu candu insusi fostulu Domnitoriu aru cere se intre in tiéra, câci prin acea cerere elu ia respunderea de ori ce s'aru intemplá in numele seu sî chiaru in contr'a sea.

Voda Cuz'a scie bine ca ori ce s'aru puté intemplá, in tiéra sî afara din tiéra, ori ce catastrofe aru vení peste tiéra, din afara séu din intru, totu póte fi cu putintia afara de revenirea sea pe tronu. Istori'a este aci cá sa faca pe cei mai setosi de putere sa scia ca cei cadiuti de pe tronu nu se mai radica, sî chiaru regii legitimi nu mai revinu de câtu adusi in furgónele strainiloru sî ca chiaru atunci domni'a loru este o convulsiune numai sî prin urmare fórte trecatóre. Voda Cuz'a scie ca Russi'a n'a recunoscutu din revolutîunea dela 1848, decâtu unu singuru actu: abdîcarea lui Voda Bibescu, egale cu abdîcarea lui Voda Cuz'a. Pin urmare, Voda Cuz'a numai póte lucrá pentru resuirea sea pe tronu, fiindca scie ca numai acést'a este peste putintia.

Scimu fórte bine ca toti misieii, toti falitii, toti agintii in solda strainului se servescu acum cu Voda Cuz'a, spre a mantîné neliniscea in tiéra; dupa noi insa, venirea in tiéra a lui Voda Cuz'a aru curmá agitarea misieiloru. In ori ce casu dar suntemu contr'a unei asemene mesure, sî déca mai repetâmu, Voda Cuz'a aru fi cerutu voia de a intrá in tiéra sî dd. Ministri iaru fi refusat'o, dupa parerea nóstra au facutu unu actu gresîtu, nepoliticu, din tóte punturile de privire, sî lu regretâmu din anima. Carolu I. domnesce prin vointi'a natîunei. Guvernulu seu administra prin cea mai deplina libertate, sî are consciinti'a, ca lupta spre a intemeiá domni'a dreptâtiei. Se via dera Voda Cuz'a in tiéra, déca voiesce, déca o cere, sî natîunea sî Europ'a intréga sa ne véda pe toti la lumin'a cea mare. Viciulu numai, ear nu vertutea se teme de lumina, sî fia-care sa-i ia resplata dupa faptele sele, fia-care sa se culce precum si va asterne.
„Românulu.“

Varietâti.

*** Din Comitatulu Albei superiore avemu o corespundintia, din carea se vede ca românii suntu multiamiti, ca au remasu Comite supremu totu Il. S. Dlu Laday, care fusese sî pâna acum. Cu deosebire se esprima in corespundintia bucuria câci la inaltele locuri nu se luara in consideratîune sgomotele respandite de ultraistii magiari, cari cu ori-ce pretiu, de e spre binele loru séu nu, aru vrea sa se indese ei in tóte posturile.

*** Süd=Ost. Sub numele acest'a si recomanda cunoscutulu poetu talentatu sî literatulu Ludovicu Adolfu Staufe=Simigenovicz din Brasiovu unu opu, carele tractéza despre istorióre (naratiuni) privitórie la istori'a sî viéti'a poporului românu. Amintitulu poetu sî literatu ne e cunoscutu inca prin traducerile sele cele nimerite ale poetîloru romani („Romanische poeten“), care au esîtu la lumina acum'a doi ani.—

*** (Escriere de premii.) Fia-câru omu inteleginte, dar mai alesu societâtîloru, ce-si propunu scopuri mai inalte de urmaritu le place fórte multu a vedé propasîri repedi sî serióse in tóte ramurile sciintiei séu culturei omenesci. Dar fia-ce inaintare de feliulu acest'a cere neaperatu sacrificie sî de tempu sî de repausu. Nu incape indoéla, ca ostenál'a, munc'a sî sacrificiele unui omu numai atunci'a devinu statornice, necurmate, numai atunci'a se intarescu sî se immultiescu, candu afla vre-o apretiuire, vre-o resplata, fia ea materiala ori numai morala chiaru. La noi in Bucovin'a mai cu séma, unde se afla pré putîni ómeni de sciintia, cari sa devina producatori literari, la noi, unde suntu asiá de putîni amatori de cetire, incâtu producatoriulu literariu nu póte contá neci chiaru la desdaunarea speseloru tipariului necum inca la vre-o resplata materiala pentru sacrificiele cele multe sî mari, ce le aduce scriindu câte ce-va spre folosulu publicu, la noi in Bucovin'a, dîcu mai multu decâtu ori unde suntu de neaperata trebuintia resplatiri materiale sî morale pentru incercâri de produceri literarie. Rezamendu-se pe aceste considerâri, adunarea generala a Societâtiei pentru lit. sî cultur'a româna din sedinti'a sea dintre 11/23 Ian. 1867. din putînele mijlóce, de cari póte ea dispune, a preliminatu sum'a de 200 fl. pentru premiarea celoru mai insemnate lucrâri literari ce se voru trameta din Bucovin'a Comitetului Societâtiei spre dejudecare. Aducandu la indeplinire conclusulu adunârei generale, Comitetulu Societâtiei si face onóre, de a provocá pre toti acei'a, cari se ocupa cu scrieri literarie originale folositóre, de a i le tramite pre acestea pâna in finea lui Novembre a. c. spre dejudecare. Dupa cumpenitat'a sî reusît'a scrierei, ea se va premiá dupa chipsuinti'a Comitetului, séu banesce séu numai prin amintire laudatóre in „Fói'a Societâtiei.“ Pre lânga acést'a Comitetulu Societâtiei se dechiara gat'a cu incuviintiarea autoriului de a tipârí pre spesele Societâtiei produsulu lui literariu, lasandu autoriului prisosulu ce aru resultá din vendiare dupa acoperirea speseloru tiparirei. Ori-ce scriere originala fia ea sciintiala ori biletristica póte concurge la premiare, chiaru sî scrieri, cari tractéza seriosu in modu meritoriu cestiuni speciale de interesu vitalu, precum: despre scólele poporale, despre agricultur'a româna, despre meseriele romanesci, despre matesaritu, despre albinatu despre pomologia sî a. Comitetulu Societâtiei aru vedé cu placere concurendu o culegere de arii romanesci din Bucovin'a séu cântece natîunale asiediate in note (in cvarteturi etc.), seu sî altu feliu de scrieri musicale; mai departe cârti scolastice poporale, intocmite dupa metodele cele mai bune, cârti pentru premiarea copiiloru sî altele de asemenea. Descrieri de vechiatâti istorice din Bucovin'a de locuri istorice cu traditîunile loru poporale, de datine poporale cu esplicatîunea loru, culegeri de numiri poporale romanesci de plante, de animale, minerale, sî a. voru fi asemenea bine venite. Comitetulu Societâtiei.

*** In Angli'a se facu adunâri, unde se discuta multu despre egal'a indreptâtîre a femeiloru, va sa dîca sa aiba sî ele votu in afacerile tierei sî in alte afaceri publice cá sî barbatii. In atari adunâri se intielege, ca cá persóne interesatóre se aduna sî femeile in numeru mare, cá sa-si apere interesele secsului contra barbatîloru suprematisatori. Un'a dintre aceste dómne venise ce-va mai târdîu in adunare, pre candu locurile de siedere erau mai tóte ocupate. Unu barbatu, spre care se apropià intârdîat'a dómna, se scóla cu tóta etichet'a sî vrea sa-i faca locu sa siéda. O intrebà insa mai intâiu, déca sî dens'a e un'a din cele ce vrea sa se bucure de drepturile de cari se bucura barbatii. „Firesce“ respunse dómn'a cu unu surisu de mirare, ca cum de i se pune astfeliu de intrebare. „Bine“ respunde atunci galantomulu de mai inainte asiediendu-se la loculu de unde se sculese „bucurate dara, de acum, de drepturile barbatesci sî stai in picióre.“

Anuntiu.

Unu practicantu de negutiatoria se primesce in bolt'a de marfe de speceria-coloniale de sub firm'a **C. Bugarski** in Sabiiu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 16/28 Iuniu 1867.

Metalicele 5%	60 10	Actiile de creditu	186 60
Imprumut. nat. 5%	70 25	Argintulu	122 50
Actiile de banca	722	Galbinulu	5 92

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 50. ANULU XV.

Sabiiu, in 22 Iuniu (4 Iul.) 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Rescriptele regesci
sî
Ordinaciunea ministeriala.

In nrii, de acum sî celu trecutu publicâmu sî publiceramu acte de mare insemnetate pentru Transilvani'a. In celu de astadi cele dóue rescripte regesci, prin cari se disólve diet'a transilvanéna dela Clusiu din 1865 sî conclusele dietei ardelene din Sabiiu din 1863/4 se punu afara de valóre; in celu trecutu este instructîunea pentru reorganisatiunea Transilvaniei.

Pentru o tiéra, carea e satula de provisorii o restauratîune definitiva, e fórte naturalu, cá sa o dorésca ori sî cine. Provisoriele cele multe esperimentatóre silescu pre ori ce partita a dorí pacea sî liniscea sî consolidarea intregului, câci altmintrea are sa astepte detrimentele morale sî materiale, ceea-ce are nesmintitu sa urmeze in ori ce stare nesigura a lucruriloru. De aceea in atari cesuri ori ce apropiere de unu definitivu e bine vediuta. Insa dorinti'a ori cârui iubitoriu alu pâcei sî alu ordinei póte numai atunci fi incoronata, candu mesurele cari se iau suntu desbracate de spiritulu ori câroru simburi de temeri, ce s'aru puté insuflá acelor'a, pentru cari se iau mesurele.

Cetitorii nostri si voru aduce bine aminte, cu câta ingrigire amu fostu noi pre tempulu candu s'a datu ministeriului ungurescu mana libera sa dispuna de cele de lipsa in Transilvani'a. Nu amu fâcutu nici o opositiune, dara amu atrasu atentîunea ministeriului sa véda pericululu pre care diet'a nu a pututu sa-lu veda sî tiér'a a cârei sorti diet'a ia datu in mâna, amu dîsu sa o trateze cu crutiare, pentrucá sa nu escite simtieminte de neplacere, unde are cá prin crutiarea drepturiloru esistende sa si castige increderea. Astadi, cum amu dîsu, stâmu naintea unoru acte de statu, carì ne arata ca ingrigirea nóstra manifestata in acelu tempu n'au fostu neintemeiata.

Reformele, e adeveratu, ca totu deun'a aducu cu sine astfelu de schimbâri, incâtu din lucrurile acele ce au esistatu mai nainte unele trebue se remana afara. Abstragemu dela titlurile acestoru remaneri afara sî dîcemu, ca aceea ce nu mai póte sa tréca in lumea cea nóua prin reforme, prin natur'a sea invechita, séu opusa binelui comunu este dejá de sine stersu din viétia sî ascépta numai o sanctiunare a opiniunei sî acteloru publice. Dara candu prin reforme se inlatura unu principiu plinu de viétia atunci reform'a devine o stirbire a cursului naturalu, si scimu din cele mai ordinarie esperintie, ca astfeliu de stirbiri a cursului naturalu producu rane sî dureri sî candu aceste din urma suntu grele, ce-va sî mai reu.

Sa nu ne perdemu departe in trecutu, ci sa dîcemu ca principiulu egalei indreptatîri la anulu 1860 lovea asia de tare in portîle tempului viitoriu, incâtu la 1863/4 trebuí acestu principiu sa resufle in lume sî sa capete consistinti'a sea. Cedemu sî in acestu punctu fapteloru implinite sî pre basea acestoru fapte implinite putemu dîce, ca déca nu s'a fâcutu destulu formeloru legali, de siguru cerintieloru naturali ale tempului presentu s'a fâcutu o satisfactiune, radicandu-se o natîune la starea ce i se cuvenea inca cu seculi mai nainte, déca nu din altu respectu, din interesulu bunei stâri a acestei sî acestoru tieri nefericite.

In consideratîunea acestoru, parerea nóstra nu póte fi alt'a, decâtu, ca efluinti'a cerintieloru firesci, sî a formeloru legale, in procesulu de reforma, prin carele trecemu acum, trebuea impacata, câci scimu pré bine, ca numai pacea pune sigilulu celu mai durabilu a ori câroru stâri de lucruri, prin urmare nu octroarea, ci legea positiva trasa din starea adeverata a lucruriloru.—

Amu vorbitu pâna acî in genere despre actele in cestiune. Ceea-ce privesce insa cele doua rescripte regesci in specie, trebue sa adaugemu, ca câtu pentru noi, in fati'a acestor'a convingerile nóstre profesate dela inceputulu schimbâriloru din an. 1865 au remasu neclatite aceleasi. Precum atunci asiá sî acum pretindemu dela conducatorii nostri natiunali cá ei sa nu parasésca terenulu activitâtiei. Schimbarea regimului din lun'a lui Septebre 1865 numai asiá puté fi mai putînu pagubiciósa pentru caus'a nóstra natîunala. Deputatii sî regalistii nostri dela diet'a din Clusîu 1865, au desbatutu asupr'a acestui modu, l'a aflatu cá celu mai cu bunu sporiu in interesulu causei generali natîunale sî natîunea dupa ce a ascultatu vorbirile loru din acea dieta, a cetitu votulu depusu pre més'a dietei sî a vediutu efectulu acestor'a, a aclamatu sî manifestatu increderea ei in barbatii sei atâtu prin adrese câtu sî prin articuli dîuaristici. Ce norocire déca aceste manifestâri nu se alterá de nici o parte!...

Acum dupa-ce natîunea vede, ca diet'a dela Clusiu cea pâna acum amanata se desfiintiéza sî legile din 1863/4 se punu afara de valóre,— natîunea este chiamata a fi cu cea mai mare incordare asupr'a purtârei conducatoriloru ei, sî a pretinde dela ei o dechiarare asupr'a ulteriórei loru purtâri, cá apoi, la rendulu seu, sa se póta dechiará sî ea (natîunea) de e multiamita séu nemultiamita cu politic'a conducatoriloru, dela carea are sa aterne viitoriulu ei.

In legatura cu acestu terenu alu activitâtiei adaugemu, ca in acésta programa mai e de a se precisá sî aceea, ca acei ce primescu mandatulu natîunei sa mérga la dieta, séu déca nu, sa depuna mandatulu, cá sa se póta alege de acei'a, cari sa aiba sî vointia sî capacitate de a aperá interesele natîunali pre terenulu activitâtiei.

Trecemu la ordinaciune. Ací dîcemu ca nu scapâmu din vedere sî progresulu (in asemenare cu 1848) ce se manifestéza in ordinaciunea guverniala cu deosebire in puntulu **10**, carele concede cá in comitetele comitatense etc. sa se intrebuintieze tóte trei limbele tierei, magiara, romána sî germana, — fiindu acésta norma valida sî pentru „esebitele ce voru vení sub pertractarea comitetului“;

nu scapâmu din vedere nici punctele **11, 14** cu cele trei alinii dintâiu, cari in interesulu cursului afaceriloru nu rumpu cu trecutulu dintr'odata, ci pâna la o regulare definitiva i-lu imbina cu drepturile constitutîunali:

insa amu avutu totu dreptulu a asceptá, cá Ministeriulu facendu schimbâri in aceste puncturi fatia cu legea ardeléna, privitória la comitetele comitatense sî scaunale, sa fia fâcutu schimbare sî in privinti'a cualificatîuniloru, ce le prescrie acea lege ardeléna din an. 1848 pentru membrii comiteteloru comitatense sî scaunale, cá dispunendu astfeliu sa ne fia adusu pre noi romanii bateru in câtu-va mai aprópe de indestulire.

Ne insufla apoi o ingrigire deosebita sî punctulu din urma **22**, in carele se dîce ca „in privinti'a organisârei jurisdictîuniloru sasesci nu subverséza de asta data de a face dispositîuni“ retînendu-si ministeriulu siesi dreptulu de a dispune in casuri obvenínde.

In privinti'a acestui punctu trebuie sa marturisimu, ca nu suntemu in stare a cuprinde causele cele momentósé, ce a pututu fi datatóre de mesura pentru regimu, candu este sciutu in totu Ardélulu, ca o casta de birocrati de natîunalitate sasésca ocupa si astadi, in puterea legiloru de Aprobate sî compilate, sî in puterea unoru puncte regulative din finea seculului trecutu,— tóte oficiele municipali, afara de unu senatoru românu in Sabiiu, doi amploiati români la Mercurea, unu secretariu judiciale românu la Brasiovu sî doi trei oficiali români la Sebesiu sî Orestia.

Ne vine sa credemu, ca ministeriulu respunsabilu, nefiindu din destulu informatu despre starea cea abnorma— firesce abnorm'a fatia cu legile sustatatóre acum, pre cari se baséza insusi ministeriulu — a lucruriloru din scaunele fundului regescu, a numitu aceste scaune sasesci sî au lasatu in starea de acum municipiele aceste neordinandu restauratiune.

Fiindu de astfeliu de credintia implinimu numai detorinti'a nóstra de patriotu, candu asceptâmu ca ministeriulu se va consultá sî cu barbatii nostri natîunali din fundulu regescu asupr'a restauratîuniloru facendo la sacunele municipali aflatórie in acestu fondu regescu.

Candu cetimu in ordinatîunea din cestiune, ca se amintescu scaunele secuiesci sî sasesci, credemu, ca acest'a e din privintie de usiorarea stilisârei sî din prescurtarea scrierei, dupa numele aceloru natîuni, cari erau pârti constitutive ale sistemei politice pâna la 1848; pre venitoriu insa credemu, ca se voru numí cá sî comitatele, dupa numele cetâtîloru sî orasieloru, unde suntu pretoriele acestoru scaune séu dupa numele tînuturiloru. Altu cum sî noi români inca trebuie sa ceremu municipie natîunali, care sa se chiame scaune romanesci, pentru ca: quod uni justum alteri aequum. Ni se va opune, cá atâtu secuii câtu sî sasii au posesu numirile aceste pâna la 1848 sî acum nu potu fi lipsiti de acestu dreptu. Insa la acést'a reflectâmu cu insusi ratiunamentulu „uniunistiloru“: ca dupa ce Transilvani'a e anecsata Ungariei, pre basea egalei indreptâtiri, fâra de deosebire de natîunalitate sî confessiune sî dupa ce axioma juris dîce: ca acessorium sequitur suum principale, cum trebuie, cá Transilvani'a, numai cá statu, sa-si pérda prerogativele ce le-a avutu, dar natîunea secuiésca sî sasésca sî póte pâna in fine cea ungurésca in comitate sa-si retîna prerogativele sele natîunali, in acea Transilvania, carea astadi, asiá dîcendu nu mai esista? Intrebâmu ce sórte va avea natîunea româna in Transilvani'a cea lipsita de starea ei cá statu, sî cotropita in Ungari'a, candu pâna acum ori câte s'a decisu sî lucratu, sî la Vien'a sî la Pest'a, in privinti'a reformeloru, romanulu n'a fostu intrebatu de nimic'a?

Sî acum ne spunu dîuariele neromâne, cá regimulu sa fia chiamatu pre Comitele natîunei sasesci la o consultare asupr'a afaceriloru municipali din fundulu regescu. Nu scimu insa de nicairi sa se fia chiamatu vre-unu românu spre asemenea scopu. Se intielege ca astfeliu standu lucrulu sî nefiindu sî noi la consultâri pentru aducerea mesuriloru provisorie, vomu patî-o dupa proverbulu românu: „cine imparte parte-si face“ sî noi nefiindu la impartiéla, nici ca vomu puté sa ne facemu parte.

Ingrigirea nóstra nu emanéza numai din punctele citate, ci inca de mai inainte sî asiá déca amu esprimá in privinti'a acestoru puncte vre-o dorintia aceea aru fi, cá viitoriulu sa nu ne mai sustîna stârile privilegiale din trecutu, ci sa se prochiame intru tóte egala indreptâtire a locuitoriloru si din aceste pârti, spre a putea participá toti locuitorii fâra de restringeri la drepturile constitutiunali. Dreptatea sî pacea sa se sarute intru tóte sî in totu loculu, câci fericirea altfeliu nu póte avé locu sî fâra de acést'a nu este nici prosperarea statului.

Dóua rescripte regesci;

câtra r. guvernu alu Transilvaniei.

Franciscu Iosifu Antaiulu, din grati'a lui Ddieu Imperatulu Austriei, Rege apost. alu Ungariei, Boemiei, Galitiei sî Lodomeriei, Marele Principe alu Transilvaniei sî comite elu seculloru etc. etc. etc.

Ilustri, reveriti, spectati, magnifici, generosi, onorati, intielepti, sinceru iubitii Nostri credinciosi!

Pentruca ralatîunele, ce se deriva din cuprinsulu art. de lege I fâcutu in diet'a din Clusiu la 1848 cu privire la uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, sa se reguledie definitivu, amu aflatu cu cale, a conchiamá, prin rescriptulu Nostru regescu datatu dela 1 Sept. 1865. diet'a Transilvaniei la Clusiu pentru 19 Nov. alu aceluia-si anu.

Acésta dieta — fiindca mai tardîu, in urm'a provocârei Nóstre, s'au presentatu pentru deslegarea cestiuneloru pendinti de dreptulu publicu, sî deputatii Transilvaniei la diet'a Ungariei conchiamata la Pest'a pentru 10 Dec. 1865.— o amu amanatu interimalu pâna la resultatulu consultâriloru incepute aici.

Dupa ce insa, spre bucuri'a sufletului Nostru parintescu, in diet'a Ungariei acum amintita a resultatu intre representantii acestoru dóua tieri astfelu de contielegere fratiésca, in urm'a cârei'a scopulu, ce l'amu propulu dietei Tranniei conchiamata la Clusiu pentru 19 Novembre 1865, adeca regularea speciale a relatîuneloru intre aceste dóue tiere legalminte unite, sî complanarea intereseloru loru imprumutale, se potu ajunge mai iute sî siguru pe calea deputatîunei dietei Ungariei spre acestu scopu denumite— sî dupa ce sî altcum, in urm'a despusetîuneloru identice, atâtu ale art. VII alu dietei din Posionu dela 1847—48, câtu sî ale art. I alu dietei din Clusiu dela 1848, stabilirea finale a detaiureloru uniunei numai prin legelatîunea impreunata sî comune a acestoru dóua tieri se va puté mijlocí, diet'a susatinsa, conchiamata de câtra Noi la Clusiu pentru 19 Nov. 1865, sî amanata prin rescriptulu Nostru regescu datatu din 25 Decembre 1865, prin acést'a o disólvemu.

Câror'a altmintrea remanemu neschimbatu aplecati cu grati'a sî indurarea Nóstra imperatésca-regia sî de Mare Principe. Datu in capital'a Nóstra imperiala Vien'a la 20 Iuniu 1867.

Franciscu Iosifu m. p.
Conte Juliu Andrássy m. p.

Franciscu Iosifu Antaiulu, din grati'a lui Ddiau Imperatulu Austriei etc. etc. etc.

Restituindu-se dreptulu constitutîunale pentru intregulu teritoriu alu imperiului, aflâmu cu cale, delaturarea indoeleloru esistinti cu privire la principiele constitutîunali sî la basea dreptului, sî la prevenirea pe viitoriu a cónfusiunei concepteloru de dreptulu publicu.

Dreptu aceea, dupa ce relatîunea de dreptulu publicu a tiereloru corónei Nóstre unguresci, fatia cu celelalte tieri de sub domnirea Nóstra, prin legea fâcuta in objectulu afaceriloru comune in diet'a comuna conchiamata la Pest'a pentru 10 Dec. din partea Ungariei sî a Transilvaniei, carea este legalminte unita sî sanctîunata de câtra Noi, s'a regulatu definitivu pe calea constitutîunale sî in unu modu, carele asecura puterea imperiului Nostru, sî prin acést'a tóte celelalte legi, dispusetîuni sî decissiuni de direptiune diverşa, prin urmare sî conclusele dietei provintiale transilvane, conchiamata la Sabiiu pentru 1 Iuliu 1863 sî disolvata prin rescriptulu Nostru r. datatu dela 1 Sept. 1865, cari se referescu la pusetîunea de dreptulu publicu a Tranniei fatia cu imperiulu, au devenitu fâra valóre;

dupa-ce mai departe prin art. VII alu dietei din Posionu dela 1847/8, sî art. I alu dietei din Clusiu dela anulu 1848, principiulu de egalitatea civila, a cârui sustînere o considerâmu de un'a dintre cele mai principali probleme ale chemârei Nóstre de Domnitoriu, sî altcum este asecuratu fâra distinctiune de natiunalitate religiune sî limba, sî prin urmare coclusele dietei susatinse din Sabiiu, parte vinu in contrastu cu legile mai nóue, parte au devenitu de prisosu;

sî dupa-ce in fine tóte cestiunele, ce atingu causele interne ale Transilvaniei, in intielesulu legiloru mai susu amintite sunatóre despre uniunea acestoru dóue tiere numai in sinulu dietei comune intr'unite la Pest'a se potu deslegá definitivu:

in urmarea tuturoru acestor'a, tóte conclusele dietei din Sabiiu conchiamate pentru 1 Iul. 1863 sî disolvate prin rescriptulu Nostru regiu datatu dela 1 Sept. 1865, le punemu afara din valóre.

Câror'a altmintre remanemu in continuu aplecati cu grati'a sî indurarea Nóstra imperatésca regia sî de mare principe.— Datu cá mai susu.

Franciscu Iosifu m. p.
Conte Juliu Andrássy m. p.

Revista dîuaristica.

Despre cestiunea Croatîei se esprima „Pesti Hirnök" in modulu urmatoriu:

„Nu numai in Fiume sî in teritoriulu litoralului ungurescu, ci sî inlantrulu celoru trei comitate ale cu nedreptulu (?) asiá numitei Croatîe (va sa dîca Slavoniei vechi) incepe a se miscá poporulu celu loialu sî a se opune prin cuvinte conducatoriloru sei din Slavoni'- de média-dî, sî apucandu unde se pórte stindarde natîunale unguresci, se nesuesce a serbá cu pómpa sî sub cele mai intime strigâri de „Zsivio!" incoronarea regelui seu legitimu sî legaturile cele vechi iubite, sub care au vietiuitu poporulu ungurescu sî croaticu siépte seculi in bine sî in reu in concordia fratiésca, a câroru (legaturi) emolumente politice, sî cu deosebire insa benefacerile materiale le-au simtîtu poporulu croatu, de óre-ce cu privire la relatîunele naturali cele vitrige au purtatu in proportiune cu poporulu ungurescu din sarcina numai jumetate.

„Organele partitei din Slavoni'a sudica, care se nesuesce dupa o desbinare, sî foile, care sperandu ca se va re'nviá burocratî'a, de buna voia se straduiau, cá sa mistifice poporulu croaticu cu reminiscintiele stindardului Ielaciciu sî care o indemná inca pâna in dîlele din urma la opositiune,— fura rapite prin incoronarea regelui in fanatismulu loru selbaticu cu o impertinentia aroganta la declaratîunele cele mai impertinente sî cutediara, a declará incoronarea regelui ungurescu din Bud'a pentru Croatî'a de nula.

„Publicisti acesti'a eroici fâra indoiéla erau orbiti de credinti'a aceea nebuna, ca -— de óre-ce jurnalistic'a se afla in mân'a loru— ei intr'adeveru vorbescu in numele tierei sî alu poporului sî ca prin prtestele loru cele absurde sî neomenóse inca sî de ací incolo voru putea insielá lumea.

„Insa poporulu, urându-se de tutoratulu acest'a neindreptâtîtu sî perfidu respunse la agitatîunea pressei din Slavoni'a sudica cu aceea, ca pre neasceptate se emancipà dela conducatorii cei siarlatani sî nesuferibili de superbi, dela idolii cei ciopliti, sî le dedù profesoriloru sei carpaci o lectiune de credintia, loialitate sî in logic'a politica.

„Mintea cea sanatósa sî reminiscinti'a poporului declara cu soliditate, ca in momentulu acel'a in care-sî pune Regele ungaru corón'a S. Stefanu pre capu, se incoronéza necesarminte sî Regele Croatîei sî ca diplom'a incoronârei subscrisa de Regele ungurescu garantéza drepturile publice ale imperiului ungurescu, precum totu deodata drepturile provinciale ale Croatiei sî sî libertatea poporului.

„Puterea magica a credintiei dinastice cunósce sî nimicesce mai curendu séu mai târdîu nesuinti'a malitiósa, carea se vâra — fia din ambitiune séu din intentîune de a tradá patri'a — intre tronu sî poporu.

„Poporului croatu i se deschisera ochii, candu vediù, ca conducatorii sei — sub masca de patriotismu — incepura a cochetá cu Moscv'a sî cu Belgradulu sî erau gat'a asceptandu numai ocasiunea, cá sa venda credinti'a sî sórtea poporului croatu celui onestu pentru utopiele loru cele fanatice.

„Poporulu croatu nu se mai lasa, cá sa fia sedusu prin stindardulu celu amagitoriu alu „triunitului regatu", care nu avea nici unu întielesu.— Poporului croatu nu-i trebuiese fâra o viéti'a lina sî pacinica, o administratîune sî jurisdictîune ne ambitiósa, o constitutîune suportavera, sî numai sugu tiér'a sea, sî nici decum nu-si aduce aminte, cá sa faca cuceriri la insul'a Mur séu Cattero, séu sa-i incurce Regelui Ungrariei sî natîunei unguresci calea câtra marginea mârei.

„Mai puternicu se manifestéza legitimitatea de

FOISIÓRA.

Despre influinti'a lecturei romantieloru streine.

(Conferintia tînuta de d. Niculénu in sal'a Ateneului Romanu Joi 23 Februare.)

I.

De câtu-va tempu, spiritulu sî naravurile generatîunei contimpurane au intratu pre o cale retâcita sî periculósa, din tóte puncturile de vedere. Dintre simptomele sî slabiciunile, care constatá fiinti'a acestei retaciri sî gravitatea acestui periculu, un'a din cele mai fatale este patim'a, séu mai bine, ból'a imitatîunei, bóla nascuta din desordine sî din apatie, a cârei suflare slabesce sî degradéza ori-ce elementu puternicu sî sanatosu de desvoltare natîunala, intelectuala, morala sî politica.

Natur'a a pusu intre natîune sî natîune, cá sî intre omu sî omu, óre-cari deosebiri, óre-cari margini, deosebiri sî margini nascute din clima, din caracterulu, din temperamentulu, sî mai cu séma din traditîunile sî limb'a fia-cârei'a din ele. Prin urmare natîunea séu societatea, care nu tîne séma de aceste conditîuni, sî care cauta elementele vietiei sî desvoltârei sele in isvóre sî in regiuni streine, incompatibile cu natur'a sea, aceea nu va putea nici odata face, séu produce vre-unu lucru frumosu, mare, sanatosu sî originalu; câci numai spiritulu sî ideile nutrite sî desvoltate, conformu geniulu, natîunalu, dau fapteloru, naravuriloru sî fisionomiei unui poporu, acelu caracteru particulariu de nobletia, de energia sî de originalitate, care-i inaltia puterea, i maresce demnitatea sî-i asiguréza independinti'a.

Barbatii nemuritori, cari au datu directîune spiritului sî ideiloru literaturei trecute, au intielesu mai bine decâtu noi unde erá isvorulu sî unde residá forti'a renascerei nóstre politice, intelectuale sî morale.

Spre a desteptá patriotismulu, sentimentulu demnitâtiei omului, cultulu virtutiei sî dorinti'a binelui intr'unu poporu cadiutu sî degeneratu de atât'a amaru de tempu, desgropandu suvenirile sî eroismulu unui trecutu gloriosu, ei au deschisu inimei, poesiei, entusiasmului sî imaginatîunei, unu câmpu inchisu de unu seculu sî jumetate, in care aruncandu-se cu o sete sî cu o desfatare Dumnedieiésca, s'au imbratîsiatu intr'un'a sî aceeasi idea de marire sî de desvoltare natîunala cantandu cu nemuritoriulu Vacarescu:

Slava stramosîloru vestiti
In cale ve astépta,
La rendu româniloru esîti,
Mergeti pre calea drépta.

Spre a inalti'a inim'a sî a insufletî cugetarea prin sentimente nobile sî generóse, transportandu imaginatiunea in tempuri de virtute sî de fericire, ei presentau ochiloru, in spectacolulu monumenteloru strabune, icón'a splendórei gloriei sî marirei trecute, suspinandu cu poetulu Cârlov'a:

O! ziduri intristate! O monumentu slavitu!
In ce marire 'nalta sî voi a-ti stralucitu!—

Spre a deschide ideiloru, inspiratîunei sî cugetârei o sfera mai inalta, ma libera sî mai luminósa, combatandu pedantismulu, rugin'a sî obiceiulu, ei au smulsu ghimpii sî maracinii, cari sfasiase sî desfigurase limb'a, sî imbracandu-o intr'unu vesmentu mai demnu de frumseti'a sî de nobil'a sea origine, i-au datu sufletu, vigóre, mandrie, curagiu sî aventu, redicandu-o la inaltîmea, in care se vede stralucindu in pleiad'a preotîloru sî literatîloru epocei trecute cá Eliade, Asachi, Negruzzi, Alessandrescu, Alessandri sî altii asemenea.

Nu avemu decâtu sa ne intórcemu ochii inapoi cu vre-o 20—30 de ani sî esaminandu spiritulu sî ideile, influinti'a sî resultatele loru, suntu siguru ca vomu remanea uimiti, vediendu ce póte face românulu, candu e bine inspiratu sî mai cu séma candu e bine condusu. Câci, Dómneloru sî Domniloru, trebuie sa recunóscemu, fia chiaru cu pretiulu amorului nostru propriu, sî apoi a-si recunósce cine-va ratacirea e unu semnu bunu, unu semnu de indreptare, trebuie, dîcu, sa recunóscemu ca nu egoismulu, vanitatea sî nepasarea unoru tempuri mai apropiate au redicatu demnitatea numelui de românu din injosirea in care-lu cufundase Domniele fanariote. Nu lucsulu, sensualismulu, teoriele sî doctrinele imprumutate, setea de placeri suspecte, ilegalitatea mijlóceloru de ale satisface, sî mai cu séma furi'a de a perveni cu ori-ce pretiu; nu, nu suntu acestea, cari au aratatu lumei, ca suntemu unu poporu, ca posedâmu o istoria gloriósa, ca in fine avemu dreptulu a face parte din concertulu natîuniloru libere sî indipendinte, ci spiritulu natîunalu, care prin talentulu sî valórea unoru barbati alesi, desceptandu consciinti'a natîunala, au redicatu nivelulu intelectualu sî moralu alu poporului au desfiintiatu privelegile sî prejuditîle, au restabilitu egalitatea dreptului, au fâcutu in fine unirea; unirea, Dómneloru sî Domniloru, care va trâî déca o parte la litoralulu ungurescu, de alta parte in comitatele dela Drav'a, care nesciinti'a le amesteca cu Slavoi'a cea vechia.

„Popórele desceptate spre consciinti'a de sine sî spre credintia ceru urginte in ambele teritorii incorporarea neamanavera sî neconditiiunata. Acést'a inca cere inainte de tóte necessitatea ardienda a regulârei constitutîunale sî a stârei normale a imperiului corónei sânte magiare.

„Suditii corónei unguresci sî pluritatea cea mare precumpanitóre din pârtîle impreunate sî cu acestea Ungari'a intréga, prin urmare sî noi asceptâmu cu incordare dispositîunile organisatóre, care voru pune odata capetu asiá numitei cestiuni croatice sî stâriloru abnorme din Agramu.

„Celu d'antâiu lucru, care-lu sperâmu, este incorporarea cancelariei croate din Vien'a la ministeriulu din Bud'a; câci noi nu putemu pricepe, ca pentru ce sa steie in Vien'a unu regimu apartu croatu, a cârei resiedintia, tocmai déca aru fi o institutiune normala sî constitutîunala, aru trebuí sa fia Bud'a.

„Lucrulu alu doilea, care e neamanabilu este organisatîunea judecatorieloru sî comitateloru asiá numite croate, care se tînu de Agramu, incorporarea litoralului ungurescu, denumirea gubernatorului din Fiume, restituirea comitateloru independinte dela Drav'a sî re'ncorporarea loru la patri'a nóstra.

„Sî dorintiele acestea comune nu le putemu repetá desu de ajunsu.

„Sî fiindca diet'a nóstra preste putîne dîle se va prorogá pre mai multe septemâni, — regimulu ungurescu va avea tempu, cá sa se ingrijésca cuviinciosu pentru implinirea afaceriloru acestor'a urginti, inca inainte de a irumpe cestiunea orientala, precum se astépta.“

Acest'a va sa dîca dupa „P. H.“ : a impacá spiritele.

Din Pest'a.

In siedinti'a casei de josu din 26 Iuniu dupa formalitâtîle sciute, Somsich pune pre més'a dietei raportulu comissiunei natîunalitâtiloru. Dupa aceea se facu unele interpelâri, mai intâiu din partea lui Deák in privinti'a projectului de lege despre cestiunea natîunalitâtiloru sî in privinti'a uniunei Tranniei precum sî a emancipârei israelitîloru, la care respunde ministrulu Eötvös, ca acestea tóte, fiindu de o importantia mare, se voru luá numai decâtu la pertractare la redeschiderea dietei, sî ca proiectulu de lege privitoriu la emanciparea evreiloru se va aduce atunci in legatura cu unu proiectu de lege de naturalisatîune. La interpelarea lui Aless. Csanady, ca óre nu cade in sfer'a puterei ministeriului de a sustîné respectulu in privinti'a otariririloru art. de lege XXI. din an. 1848 despre colorile tierei, câci d. e. in tempulu, pâna candu au fostu MM. LL. in Bud'a, au falfaitu stindarde negre sî galbene, respundiendu Deák, ca acest'a este stindardulu casei Regelui, Madarasz nu e multiamitu, cá la intrebarea fâcuta câtra ministeriu sa respunda unu membru alu casei; de aceeasi parere este sî Tisz'a, carele mai face inca o intrebare cu privire la redicarea remanentieloru urbariale, la care respunde ministrulu de justitia Horváth, ca sî in privinti'a acést'a se va aduce unu proiectu de lege inca in sessiunea acést'a a legislatiunei. Dupa acestea pasîndu la ordinea dîlei Antoniu Zichy raportéza in numele comitetului centralu alu celoru 9 despartieminte despre cele patru projecte de lege, privitóre 1) La incoronarea Majest. Sele, 2) la donatîunea de incoronare pentru M. Sea Regele, 3) la donatîunea de incoronare a M. Sele Reginei, 4) la alegerea pazitoriloru de coróna, care projecte se primescu in genere sî in specie pre lânga unele modificatiuni stilistice, dintre care cea mai esentiala e, cá sa se primésca sî espressiunea „tierile laturale“ sî facendu-se astfeliu protocolulu despre acestea projecte, care se autentica, se incheia siedinti'a.

Protocolulu acest'a autenticatu se aduse dimpreuna cu cele patru proiecte de lege in cas'a magnatîloru in siedinti'a acestei'a din 26 Iuniu, sî se cetesce. Ací se otaresce, ca projectele amintite sa se tiparésca sî sa se imparta intre membrii, iéra consultarea in privinti'a acestor'a se amana pre siedinti'a urmatóre, care se tînú in 28 Iuliu la 11 óre inainte de amédî. In siedinti'a acést'a se cetescu cele patru projecte din punctu in punctu sî se primescu de toti membrii de fatia (63 cu nrulu). —

In siedinti'a casei deputatîloru din 27 Iuniu dupa formalitâtîle sciute sî dupa mai multe incurse sî afaceri de verificatîune, róga ministrulu cont. Miko pre cas'a, cá pertractarea propunerei fâcute din partea ministrului Lonyay pentru denumirea unei deputatîuni de cinci-spre-diece membri spre a se consultá despre budgetulu imperiului din impreuna cu o deputatîune a senatului imperialu, statatóre totu din atâti'a membri, sa se amane pre dîu'a urmatóre, câci pâna atunci póte va sosí sî ministrulu presiedinte Andrássy, carele doresce a fi de fatia la otârirea momentósa, ce o va face cas'a in privinti'a acést'a. Totu deodata se róga, cá sa se tîna o siedintia privata pentru o impartâsîre ministeriala in afacerea propunerei, privitória la calea ferata, care propunere aru vrea sa o faca regimulu in dîu'a urmatóre. Amendóue propunerile se primescu. Dupa aceea se impartu tîduli pentru alegerea a doi protocolisti, in loculu deputatîloru Ocsvay sî Ioanoviciu, cari si-au depusu mandatele. In fine se desiarta galeriele sî se incepe siedintia privata. —

Propunere de decissiune. *)

in caus'a diferiteloru natîunalitâti sî limbi.

Pentru pacificarea diferiteloru natînnalitâti ce locuiescu tiér'a, sî pentru delaturarea a ori-ce dubietâti ce s'aru escá in privinti'a usului limbiloru, sî pâna atunci pâna ce cestiunea de natîunalitate sî de limba s'aru aplaná in modu legislatoriu — diet'a se enuntia in forma de decissiune, ca:

1) Pré inaltele bilete de mâna sî ordinatîuni emanate despre liber'a intrebuintiare sî respective despre liber'a alegere a limbei, atâtu in privinti'a particulariloru câtu sî in privinti'a comunitâtîloru, jurisdictîuniloru, sî tribunaleloru — se sustînu in deplin'a loru valóre.

2) Acele determinatîuni ale legiloru, sî cu deosebire art. III dela 4836, VI dela 1840 II dela 1844 sî XVI dela 1847/8, atâtu incâtu acele restringu sî respective ordina usulu limbei la particulari, la comunitâti, la scaunele sânte, la jurisdctîuni sî tribunale eclesiastice sî civili — pâna la alta dispusetiune legislatória — se dechiara de suspine.

Pest'a, 24 Iuniu 1867.

Ios. Hodosiu deputatulu din
cerculu Bradu, com. Zarandu.

Interpelatiune **)

Ministeriulu reg. este rugatu cu onóre sa binevoiésca a dá deslucire ca óre:

1. Adeveratu este, ca comissariulu reg. tramesu in Transilvani'a, pentru studiarea situatîunei politice, pentru descoperirea lipseloru sî defecteloru sî cu deosebire pentru scirea opiniunei publice in privinti'a cestiunei de uniune, au aretatu cá resultatu alu esperientieloru ce le-a fâcutu in tempulu petrecerei sele de pâna acum in Transilvani'a sî cu deosebire in caletori'a ce a fâcutu prin tiéra: ca singuru metropolitulu românu gr. cat· Ales. Sterc'a Siulutiu este contr'a uniunei fortiate?

2. Adeveratu este ca on. ministeriu reg. a cerutu dela Majestatea Sea admonitiunea metropolitului Alesandru Sterc'a Siulutiu prin santulu scaunu dela Rom'a, departarea numitului Metropolitu din activitatea-i bisericésca sî inlocuirea lui prin unu coadjutoriu?

3. Are de cugetu on. ministeriulu reg. a urmá sî de ací nainte procedur'a de pân'acum atâtu in objectulu uniunei câtu sî in privinti'a numitului Metropolitu?

Interpelatîunea acést'a o susterno cu tóta onó-

---

*) Vedi nr. tr. la rubric'a „Din Pest'a“. R.)

**) Publicarea acestei interpelatiuni va serví totu odata si de deslucire la referatulu despre dieta din nrulu trecutu. Red.)

---

vomu sci a o aperâ, a o cultivá sî mai cu séma a o intinde.

Onóre sî recunoscintia memoriei loru! Unii din trensii suntu morti, unii traiescu, sî inca din cei mai ilustri; insa multi sî din acesti'a tacu, tacu Dómneloru sî Domniloru, câci cine scie, póte ca intr'unu momentu de durere sî de indoiéla, atinsi sî ei de ból'a tempului, au aruncatu lir'a crediendu ca numele de poetu nu-i de ajunsu pentru a face sî a dictá legi lumei.

Din nenorocire insa, dupa caderea revolutîunei dela 1848, reactîunea politica aduse cu sine o reactîune literaria din cele mai deplorabile.

Spiritulu natîunalu incepu a decliná sî a-si perde influinti'a bine facatóre din ideile sî aspiratiunile generatîunei, care fiindu inca juna, nu putù resistá neodihnei, nerabdârei sî deceptîunei ce se nascu mai totudéun'a intr'o epoca de crisa morala, materiala, séu politica.

Spiritulu natîunalu dara, pre de o parte, combatutu de unu sistemu politicu, ostilu tendintieloru sî directîunni sele, se retrase in ascunsulu unoru inimi sfióse sî resignate, iéra pre de alt'a, lipsitu de talentulu barbatîloru care-i nutriá forti'a sî le conducea pasulu, retacindu pre tiermuri streine, se consumá in solitudinea sî in suferintiele unui esilu departatu.

Vocea patriei tâcù. Foculu celu sacru se stinse, cântecului dorulu, suvenirile sî traditîunile strabune reintrara in nóptea uitârei triste sî desolate, fâra asilu sî fâra repausu, pre candu dela o margine a tierei pâna la alt'a, pre câmpiele udate sî aperate cu sângele strabuniloru nostri, nu se mai audiá decâtu sgomotulu armeloru, tropotulu cailoru sî cântârile bachice ale invasiuniloru straine, innecandu tîpetulu, durerea sî umilinti'a unui poporu strivitu sî ruinatu de atâtea ori de acésta teribila calamitate. Calamitate teribila Dómneloru sî Domniloru, care, din punctu de vedere moralu, e multu mai funesta unui poporu decâtu resistenti'a cea mai lunga sî mai nenorocita, decâtu secetea sî fómetea cea mai mare, decâtu bólele cele mai contagióse, câci unu poporu, chiaru fiindu invinsu, nu se póte nici supune nici subjugá de inimicii sei, pre câtu tempu va tînea la onórea sî independinti'a patriei sele, sî apoi secet'a sî fómetea trecu, ceriulu se deschide sî abondanti'a revine; epidemiele sî contagiunile disparu, aerulu se purifica sî sanetatea se renasce pre candu ranele morale, deschise sî nutrite de suflarea înveninata a invasieloru straine corumpu sângele, sfarâma inim'a ucidu viéti'a, patri'a, libertatea, natîunalitatea, in fine totu ce face fericirea omului pre pamentu. Sî chiaru déca n'aru putea a-lu desfiintiá cu totulu, ganditi-ve Domniloru sî Dómneloru, câte lacrimi, câte dureri sî mai cu séma câte generatîuni trebuie sa se strecure, sa lucreze, sa lupte, sa móra pentru a recastigá glori'a, redesceptarea morala puterea sî independinti'a perduta.

Astfeliu erá starea lucruriloru, stare de decadentia morala, care slabindu sanetatea spiriteloru, le arunca intr'o sete de imitatîune vila, fâra studiu, fâra caracteru, sî fâra nobletia, prin a cârei'a influintia, intre alte pecate, se introduse in ocupatiunile intelectuali ale societâtiei nóstre unu nomolu de originale sî de traductiuni bastarde sî morale, sub numele rapitoriu de romantie, care marira sî intinsera desordinea sî confusiunea atâtu in literatura câtu sî in societate.

II.

Şa vedemu acum, pâna unde s'a intinsu reulu sî cum o literatura, póte deveni in mân'a vointiei umane, in locu de unu instrumentu de progresu, o causa de decadentia, câci Dómneloru sî Domniloru, de-sî s'a dîsu sî se dîce ca literatur'a este espressiunea societâtiei cu tóte acestea, in viéti'a natîuniloru suntu epoce de crisa morala, precum vediurâmu ca se intemplà la noi, candu literatur'a in locu de a descrie moravurile tempului, lucréza a le reformá, a le imbunatâtî séu a le stricá sî a le perverti.

Patim'a imitatîunei ataca mai intâiu limb'a, limb'a materna, limb'a poetîloru sî eruditîloru literaturei trecute, care de abiá scuturase jugulu amaru alu slavonismului sî alu fanariotismului.

Pre de o parte din caus'a influintiei romantieloru francese, traduse intr'o limba galo-româna plina de termini, de forme sî de constructiuni strâmbe sî imprumutate, iéra pre de alt'a din caus'a unoru tendintie nascute din nisce prejuditii sociale sî nutrite de o vanitate retacita, limb'a româna, dîcu, perdiendu-si din nou forti'a, valórea sî puritatea, se umplu acum de o galomania din ce in ce mai esagerata, mai diforma sî mai ridicula.

E adeveratu ca simptomele galomaniei in limba sî in moravuri suntu mai vechi, insa pre atunci, din fericire, influinti'a loru se marginea in cerculu restrinsu alu unoru chiritie sî pretióse ridicule care credu cu naivitate ca nobleti'a sî fericirea consista in a se amusarisí, a se presentarisí, a se invitarisí, a purtá o rochia en velours, séu fati'a amour sans fin.

(Va urmá)

rea, pentru leniscirca celei mai numeróse pârti a locuitoriloru Transilvaniei sî in interesulu bine intielesu alu guvernului.

Pest'a 25 Iuniu 1867.

Alessandru Romanu,
deput. cerc. Ceic'a comit. Bihariei.

Starea crestiniloru din Turci'a.

Dupa „Independ. romăna“ impartâsîmu informatiunea ce o da tramisulu Angliei la curtea din Constantinopole, ministrului seu englezu Stanley despre starea crestiniloru in Turci'a:

„Conformu dorintiei ce mi-ati esprimatu d-le Lordu, ve impartasiescu in scurtu impressiunele dobandite intr'unu intervalu de unu anu sî jumetate asupr'a positiei crestiniloru in imperiululu otomanu. E siguru ca densii si-au augmentatu numerulu, cultur'a, avutîele sî mai cu séma prosperitatea, sî nu mai putînu e siguru, ca in astfelu de relatiuni au suprematî'a asupr'a mohamedaniloru. Ambele pârti insa atâtu crestinii câtu sî mohamedani suferu sub starea deplorabila a administratîunei, sî trebue sa aretâmu mai cu séma, ca printre multele plangeri ale crestiniloru cele maî multe n'au fostu decâtu un'a simpla consecintia a complectului sistemu de guvernare, care a devenitu fórte apesatóre prin un'a administratîune peste mesura eronata. Musulmanii sî crestinii suferu de un'a potriva din acésta causa. In adeveru reputatîunea Portiei nu va castigá aretandu ca toti supusii sei, fâra esceptiune, au motive binecuventate pentru a se plange, prin acést'a insa se lucreza contr'a descrieriloru false, in care nu se trage un'a linia delimitativa intre plangerile generali sî ale crestiniloru in specialu. Pentru representantulu unei puteri straine este o greutate fórte mare pentru a nu se duce in eróre in privinti'a acestui punctu. Crestinii adeca si aducu mereu plangerile loru, pe candu mohamedanii nu suntu obicinuiti de a cere ajutoriu dela puterile straine. Spre a ajunge in punctulu de a puté pretiuí in destulu aceea ce a fâcutu guvernulu turcescu sî pâna unde au ajunsu puterile straine prin sciintiele ce au pusu, spre a ameliorá sórtea crestiniloru, aru trebuí cá sa nu se uite numai inaintea sea ci sî indereptulu seu. Acei ce-si aducu aminte de Turci'a acum 30 séu 40 de ani, li se va paré enorma starea de ameliorare a crestiniloru mai cu séma schimbarea ce s'a fâcutu in partea monarchului sî a functiunariloru sei superiori câtra densii. Neci progresulu ce s'a efectuatu dejá in egalitatea crestiniloru cu mochamedani nu va scapá din vederea unui observatoru atentu. Nu se potu sterge de odata urmele domniei superbe a musulmaniloru ce datéza de 400 ani. Starea crestiniloru in imperiulu turcu este inca departe de a fi ceea-ce trebuiá sa fia. Mass'a populatîunei turcesci nu se póte impacá inca cu ide'a: ca concetatienii loru crestini sa fia semenii loru. De ací consecinti'a, ca de multe-ori se ataca mandri'a sî susceptibilitatea crestiniloru sî ca aceste râni i doru mai multu decâtu injuriele cele mai mari. Mai multe posturi nominale ale guvernului suntu deschise crestiniloru, in realitate nu li se da insa posturile cele mai inalte, posturile ce li s'au incredintiatu nu suntu inca atâtu de numeróse dupa cum aru trebuí sa fia in proportiune cu numerulu locuitoriloru crestini sî musulmani. Inaintea unoru curti judecatoresci sî in óre cari casuri, testimoniele crestine suntu fórte putînu considerate séu neci decum. Crestinii platescu un'a contributiune speciala in locu de a fi scutiti de conscriptiune, sî astfelu nu iau parte neci la onorile neci la sarcinele militare— ceea-ce nu póte fi un'a causa deplorabila pentru densii in circumstantiele pendinte. In scurtu, crestinii nu potu priví guvernulu otomanu cá unu guvernu natîunalu; se supunu lui, fiinduca anarchi'a sî încurcatur'a aru fi nesce rele sî mai mari sî in ochii tuturoru raseloru crestine se pare ca meritulu principalu consta in a face imposibilu celeilalte rase crestine de a pune mân'a pe putere. Cá in decursulu celui din urma tempu nu s'au amelioratu acésta stare de lucruri, aru fi a judecá inecitabilu, pe de alta parte insa nu se póte indoí nimeni, ca déca monarchulu aru pune mai multa energia sî aru avé un'a vointia mai tare, progresulu aru fi pututu sa fia cu multu mai mare. Amu primitu promissiunea, ca se voru luá mesuri decisive pentru a efectuá un'a mare ameliorare. Fuad-Pasi'a mi-a datu unu actu, in care se ia in consideratia fia-care articulu in parte din Hatti-Humayum din 1856, sî in care suntu inregistrate diferite mesuri, in privinti'a realisârei promissiuneloru stipulate printr'ensulu sî spre a le puté esecutá fâra intardîare. Mai antâiu spre a ve face cunoscute intentiunile declate ale ministriloru actuali mi iau permissiunea a ve inaintá in copiá actului ce mi-a datu Fuad-Pasi'a.

„Tabloulu ce face elu starei actuale este in adeveru mai stralucitu de cum asi fi cutezatu a v'o face eu, sî se intielege ca nu potu luá asupra-mi responsabilitatea despre veracitatea tuturoru detaliuriloru. Dara este echitabilu de a avé in vedere apologi'a (déca o potu numí astfelu) ministriloru turcesci, precum sî opiniunele critice asupr'a opiniuneloru sî mesuriloru guvernului ce vinu din tóte pârtile sî se ia in consideratîune.“ —

Sabiiu, 18/30 Iuniu. (Tramisu.) Esamenele la gimnasiulu regescu de statu rom. cat. din Sabiiu se incepura in 26 sî durara, cu maturitate cu totu, pâna in 28. Astadi s'a tînutu in biseric'a rom. cat. Te-Deum apoi s'a impartîtu cu solemnitate premiele sî testimoniele. La gimnasiulu acest'a se aflara 238 studenti romani intre 439 *) Acesti'a escelara sî in studia fatia cu conscolarii loru de alte natîuni. Dovada de purtarea cea buna ca din tenerii nostri dela acestu institutu, din cari multi studiéza chiaru sî fâra ajutâri parintesci, este: ca la maturitate escelara trei români sî ca in 5 clase premiale d'antâiu le primira români. Numerulu eminentiloru preste totu nu e micu. Amu dorí sa dea ceriulu cá tenerii nostri se pastreze totu acea constantia sî barbatîa in studiele loru sub intielépt'a conducere a unui barbatu benemeritatu sî devotatu chiemârei sele — precum este Pré onor. directoru, doct. Krátky, carele putemu sa dîcemu, ca e unu parinte dreptu sî nepartinitoriu alu tenerimei lui incrediute, fâra de a cautá la diferinti'a natîunala séu confessiunala. L.

Principatele române unite.

Strainii cunoscu mai bine decâtu noi starea natîunei nóstre; noi nu o cunóscemu, séu nu vremu a o cunósce; facemu cá bolnavulu fricosu care nu va neci sa vorbésca de ból'a sea sî sa lase sa móra. Sa nu ne facemu ilusiuni despre noi Sa nu ne ascundemu ranele! amu face o tradare câtra noi insîne: Mergemu reu — sî reulu este infiptu in tóte arterele sî fibrele tierei. Nu mai este nimic'a ce face o natîune, neci chiaru dorinti'a de a fi o natîune. Inceputulu civilisatîunei nóstre este apropiatu; începe cu regulamentulu organicu. Pâna ací, regimulu fanariotu fâcuse din români o societate barbara, asiatica, fâra legi, fâra missiune. Regulamentulu a schimbatu costumulu vechiu alu boeriloru, dara putînu a imbunatatîtu, câci a substituitu regimului asiaticu, unu regimu militaru burocratu, russu, de-sî cuprindea pre ici pre colo principie mari de civilisatîune. Datinele dejá câdiute, n'au gasitu nici in institutîunele neci in guvernele regulamentarie imbunatatîrea loru precum s'a speratu.

Revolutîunea din 1848 protesta contr'a acelui regimu. Evenemintele din 1857 fusera inca o protestatîune; cele din 1859 asemenea; cele dela 2 Maiu o complectara prin cele dóua mari principie ce se proclamara. 11 Februariu neavendu nimicu a mai cere in privinti'a legiloru spre bine, sî avendu interesu a derimá binele constituitu, cá despagubire cerù sî promise moralitatea in administratîune sî in justitia. Reulu esista inca, in datine. Sî nimene nu voiá sa intielega. Robii si tiranii se schimbau, dara robi'a sî tirani'a treceau mostenire la urmasi, unii a fi robi, altii tirani; sî institutîunele, legile, erau sî suntu astadi nisce bucâti proprie archeologiei, candu se va uitá care din ele se aplicau sî cum se aplicau. Robii esista inca, tiranii esista inca, sî libertatea sî legile suntu vorbe desiarte, câci reulu este intinsu in natîune. Robii sî tiranii erau deprinsi in reulu generale sî numai ambitiosii strigau contr'a reului cá sa apuce puterea spre a fi ei carm'a reului, sî sa faca sî ei cá predecesorii loru. Numai guvernulu putea sa sdrobésca radacin'a reului. Dara trebuiá unu guvernu care sa creeze cá Isis: din intunerecu, din ghiétia, din haosu, sa faca universulu. Acelu guvernu nu l'amu avutu inca. Tóte natîunele cari au ajunsu la marire sî fericire, au ajunsu candu au avutu acele mari guverne. Acelu guvernu nu l'amu avutu séu l'amu intrevediutu numai o singura data; sî, candu este vorb'a de interessulu natîunei, in momentulu candu ea pare ca a inceputu a se deramá, sa ne fia iertatu a dîce ca acelu guvernu nu l'amu avutu, sî nu lu avemu nici astadi, sî trebue sa-lu avemu, câci altfelu perimu; sî cei ce voru remané indiferenti, voru fi tradatori de patria. Santemu nepasatori cine ne guverna. Fia ori cine va fi, nu avemu neci ura pentru cei dela putere, neci simpathia pentru cei ce au cadiutu, sî déca ne esprimâmu favorabile pentru cei cadiuti, este numai unu simtiementu de ómeni onesti, de a nu insultá pre cei ce suntu in nenorocire; eara déca ne esprimâmu cu severitate pentru cei dela putere, nu este ura contr'a persónei loru, ci este datoria de români cari vedu perirea patriei. Ceea ce voimu noi nu este schimbarea ómeniloru, ci a sistemului. Acést'a amu doritu in toti tempii, acést'a au doritu acésta fóia sî inainte de 11 Februariu candu facea acea opositîune inversiunata. Astfeliu totudéun'a amu dîsu sî dicemu, celoru ce se lasa robi, sa fia ómeni liberi; celoru ce suntu tirani, dîcemu ca este bine sa fia parinti. Poporulu astadi a mostenitu robi'a cu tóte relele dela parinti sî acesti'a o lasa mostenire la urmasii lui; cei ce guverna au mostenitu sistemulu dela predecesorii loru. Ei ce nu erau corupti, nici coruptori, sî au venitu la putere numai adusi de fagaduielele loru ca voru redicá patri'a la loculu ce i se cuvine, uita ca missiunea cea mare a unui guvernu bunu este a vindecá ranele tierei, acele rane ce purcedu din coruptiune, sî lingusiescu chiaru aceste slabiciuni spre a se sprigini. Missiunea unui guvernu bunu este a radicá natîunea la densulu; nu a se coborí sa flateze passiunile ei cele rele. Aici erá tóta speranti'a tierei. Natîunea este unu totu respanditu sî cá totu respanditu nu póte face prin sine, ci numai prin guvernu. Guvernulu dara trebuie sa faca; sî guvernulu nu face decâtu a continuá lupt'a de partite fâra principie, fâra bussola, fâra missiune; lupta de destructîune de cadere, de retrogradare. Simtiementulu de mariro natîunala s'au stinsu sî esemplulu a venitu dela guvernu. Simtiemintele de dreptate, s'au confusiatu, sî esemplulu a venitu dela partite. Meritulu sî nimeritulu, dreptatea sî iniquitatea, adeverulu sî minciun'a, viciulu sî virtutea s'au cufundatu, s'au egalisatu pre câmpulu partiteloru, singur'a egalitate ce amu dobenditu. In astfeliu de stare de lucruri guvernulu nu se póte aperá de blamu. Coruptiunei datineloru urméza coruptiunea administratîunei: candu legile se calca de guverne, guvernatii nu mai respecta bunele datine, sî natîunea este perduta. Guvernulu dara este respundietoriu pentru caderea spiritului publicu. „Tr. Carp.“

Varietâti.

⁂ Scótemu din o coresp. din Vien'a la Albin'a urmatórele:

Vien'a, 8/20 Iuniu 1867. Onorata Redactîune! Inaltulu ministeriu de agricultura, industria sî comerciu din Pest'a a binevoitu a escrie concursu pentru unu cursu telegraficu, ce se va incepe cu 15 Iuliu st. n. in Pest'a si va durá 3 lune.

Scopulu acestui cursu e, a cualificá câtu mai multi barbati, nascuti din Ungari'a sî Tranni'a pentru servitiulu telegraficu.

Conditiunile primirei suntu urmatórele: Aspirantii trebue sa fia intratu in alu 18 anu alu vietiei; sa fia absolvatu celu putînu 6 clase gimnasiale séu scól'a reala superióra, se scie limb'a magiara sî germana sî se depuna dupa primirea in cursu tacs'a de 8 floreni v. a. pentru instructiune.

Concursulu acest'a s'a publicatu in fói'a oficiala „Budapesti Közlöny“ inainte de o luna, dara prin dîuarele nóstre, mi se pare; inca nu s'a reprodusu.

De óre-ce insa chemarea nóstra e, ori in ce locu séu cualitate ne aflâmu, a conlucrá intru interesulu sî pentru prosperarea dulcei nóstre natîuni: mi iau voia, a trage atentiunea laudabilei nóstre tenerime la concursulu mentiunatu, cu atât'a mai multu, cu câtu naltulu ministeriu a binevoitu totu de odata a decide, cá competentii, cari sciu sî alta limba interna p. e. limb'a romàna, se aiba preferintia, voindu a-i aplicá dupa absolvarea cursului sî depunerea esamenului recerutu— cá oficianti de statu dupa impregiurâri sî trebuintia la oficiele telegrafice in pârtile acelea unde se afla poporatîune de limb'a sea.

Suplicele sa se adresedie fâra intardîare câtra inaltulu ministeriu mai susu numitu.

Subscrisu e:
Atanasiu Cimponeriu, secr. ministerialu.

---

*) Din tabel'a statistica pre an. scol. cur. se vede ca intre cei 439 suntu 238 romani, 126 germani, 67 mapiari, 4 poloni, 3 boemi sî 1 croatu; dupa confessiuni: 183 gr. or. 55 g. cat., 195 rom. cat. 5 evang. reformati sî 1 israelitu. R.)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineс'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen- a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 po $^1/_2$ anu. 6 fl v. a.

№ 51. ANULU XV.

Sabiiu, in 25 Iuniu (7 Iul.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu $5^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu $3^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 89—1867.

Anunciu

Conformu conclusului adusu in siedinti'a II a adunârei generale a Asociatîunei transilvane romàne tienute la Alb'a-Juli'a in 29 Augusiu 1866 c. n. p. IX, adunarea generala a Asoc. tranne romàne pentru anulu curente 1866/7 se va tiné la Clusiu in 14/26 Augustu a. c.

Ceea ce prin acést'a in sensulu § lui 23 din Statutele Asocíatîunei, se aduce la cunoscinti'a publica. *)

Dela presidiulu Asociatîunei transilvane romàne pentru literatur'a sî cultur'a poporului romànu.

Bar. de Siagun'a
Presiedinte.

Ioane V. Rusu
Secr. II.

Escelenti'a Sea Présantîtulu Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a plecà eri la 5 óre de sér'a, la Brasiovu, unde va petrece pre totu tempulu Esameneloru tînende in Gimnasiulu nostru de acolo.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 24 Iuniu.

Mercuri in 3 Iuliu n. cetimu ca s'a prorogatu (amanatu) diet'a pestana pre tempu neotarîtu cu tóte ca presiedintele asicurà pre deputati, ca nu voru trece trei luni sî diet'a iéra va fi adunata. Presidiulu pórta sî pâna atunci neintreruptu agendele sele.

Dîuariulu oficiale „W. Ztg.“ aduce in nrulu de Duminec'a trecuta mai multe bilete de mâna imperatesci, prin cari.

Baronulu de Beust se denumesce cancelariu imperialu, lasandulu in functîunele de pâna acum sî in conducerea presidiului ministeriale;

contele Taaffe se denumesce de suplentu alu presidiului ministeriale la propunerea cancelariului imperialu;

cavalerulu de Komers se demite din postulu de ministru alu justitiei sî se decoréza cu crucea cea mare a ordinului Leopoldinu; sî

cav. de Hye se denumesce ministru de justitia pentru tierile representate in senatulu imperialu.

Privitoriu la Croatî'a cetimu ca,

Bar. Kussevici primì unu biletu imp. prin carele Banulu Croatîei Soccevici se demisiunéza, la cererea propria, din postulu seu de pâna acum sî se decoréza cu ordinulu Crucei celei mari Leopoldine.

In loculu Banului s'a denumitu unu Locutiitoriu in persón'a lui Levin Rauch, iéra in alte posturi mai inferióre acestui'a amintitu, precum secretariu de tabla banale, comite supremu in Posieg'a suntu denumiti pentru celu intâiu postu Ios. Zlatarovici sî pentru cestu din urma Kraljevici.

Şcirile despre reductiunea procenteloru séu dupa cum o numescu unii bancrotulu de statu resufla acum de nou in „Schl. Ztg.“ Firesce o asemenea scire e de a se luá cu reserva.

Calatori'a Imperatului nostru e amanata pentru cá sa nu se intalnésca cu Sultanulu in Parisu.

Din Parisu impartâsîmu mai la vale cuventarea Imp. Napoleonu tînuta cu ocasiunea impârtîrei premieloru celoru ce s'a distinsu la esposiliunea universala. In corpulu legislativu se desbate legea de organisatîunea militaria. Ministrulu Rouher dîce ca acésta lege insemnéza, ca Franci'a trebuie sa fia respectata, cu tóte aceste simpatica popóreloru; ea nu cauta cérta cu nimenea sî e insufletîta de asecurarea pâcei.

Nu e de multu de candu trecuse Imperatés'a Russiei prin Galitî'a, in caletori'a ei la Odes'a sî la Crimea. Acum se dîce ca sî Czarulu are sa cerceteze Lembergulu candu va calatorí spre intempinarea Imperatesei.

Din Cret'a vinu sciri de totu opuse. Pórt'a se dîce, ca se invoesce ca insul'a acést'a se fia guvernata de unu principe crestinu, nici decum insa sa se incorporeze Greciei.

Din Romani'a cetimu in dîuarele ce ne vinu de acolo ca Domnitoriulu in caletori'a sea prin Romani'a de dincolo de Milcovu fu bine primitu in tóte pârtîle; in cele straine cetimu ca va cercetá pre Dómn'a Cuz'a la mosî'a Ruginós'a.

Din Pest'a.

In siedinti'a casei deputatîloru din 28 Iuniu inainte de amédî dupa formalitâtîle sciute sî dupa ce se publicà resultatulu alegerei din siedinti'a trecuta, ca s'au alesu de protocolisti Achcatiu Radics cu 231 sî Solomonu Gajzago cu 198 de voturi ministrulu cont. Mikó pune pre mas'a casei unu proiectu de conclusu privitoriu la calea ferata, in care se dîce, ca ministeriulu se imputernicesce, a ingrigí pentru cladirea câtu mai curenda a câlei ferate sî anumitu a liniei 1) Alföld=Fiume, 2) Cottori=Agram, 3) Oradea-mare=Clusiana, sî 4) Miskolcz=Hatvana. Consultarea despre proiectulu acest'a de conclusu se va face luni. Dupa mai multe afaceri de verificatîune, urméza la pertractare proiectulu de conclusu despre tramiterea deputatîunei regnicolare, spre a se consultá despre budgetulu imperiului, la care propune Deák unu adausu, ca adeca deputatîunea regnicolara sa aiba datorintia, a se consultá in privinti'a, cuotei, câtu are sa contribue Ungari'a la datori'a statului (dupa § 55 afacer. comune) mai intâiu cu deputatîunea corpului legislativu sî a asterne resultatele conferintiei acestei'a dietei. Totu la conclusulu acest'a face Deák unu amendamentu sî dîce, ca sa se esprime in conclusu, ca ministeriulu sa astérna casei dimpreuna in raportulu deputatîunei regnicolare totu deodata sî propunerea séu proiectulu seu. Dupa mai multe observâri din partea unor'a sî altor'a deputati la votarea generala sî speciala se primesce proiectulu regimului impreuna cu adausulu ministrului Lonyay sî cu amendamentulu lui Deák. Iéra alegerea deputatîunei se otaresce, cá sa se faca la 5 óre dupa amédî, sî dupa ce se iau tóte la protocolu siedinti'a se incheia la $1^3/_4$ óre.

Protocolulu acest'a alu casei de josu i-lu aduce protocolistulu Solom. Gajzago in siedinti'a casei magnatîloru din 29 Iuniu. Ací se cetesce sî proiectulu regimului despre deputatîunea regnicolara, se desbate, sî in fine se primesce cu o modificatîune, séu mai bine dîsu chiarificatîune, ca adeca diet'a nu se amana insasi dupa cum se dîce in conclusu, ci dreptulu acest'a i compete corónei, iéra diet'a insasi póte face numai pause in tînerea siedintieloru. Alegerea celoru cinci membri din partea casei de susu pentru deputatîunea regnicolara se va face in dîu'a urmatóre la 2 óre d. a. — Afacerile acestea se anuntia casei de josu in siedinti'a ei ce o tînù la 6 óre sér'a. In siedinti'a acést'a intre alte afaceri se impartîra tiedulele pentru alegerea aceloru 10 membri din cas'a deputatîloru pentru deputatîunea regnicolara; resultatulu in privinti'a acést'a se va publicá in siedinti'a urmatóre.

Protocolulu

Siedintiei Comitetului Asociatîunei tranne romàne, tînute in 2 Iuliu c. n. a. c. sub presidiulu Escelentiei Şele Domnului presiedinte Andreiu Baronu de Siagun'a, fiindu de falia DD. membrii: Il. Sea D. Consiliariu guberniálu in pensiune Pav. de Dunc'a, Rev. D. Protosingelu Nic. Popea, Rvrn. D. prot. I. Hani'a, D. Advocatu Dr. Ioanno Nemesiu, D. D. prof. Zach. Boiu sî I. Popescu, D. Red. Nic. Cristea, Secr. II I. V. Rusu, sî Dlu Cassieriu alu Asoc. Constantinu Stezariu.

Dupa ce Esc. Sea D. presiedinte pre scurtu i-si esprimà bucuri'a, cá dupa o absentia de a casa mai indelungata, póte iérasi sa se afle in mijloculu aceloru barbati, câror'a adunarea generala le-a incredintiatu conducerea afaceriloru Asoc. cá membrii ai Comit Asoc. se trecù la ordinea dîlei sî mai intâiu:

§ 51. Escel. Sea Dlu Presiedinte, presentéza conspectulu despre starea cassei Asoc. pre tempulu acestei siedintie, din care conspectu se vede, cumca fondulu Asoc. — dupa subtragerea erogateloru depâna acum — are in proprietatea sea sum'a de 26,830 f. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 52. Secret. impartasiesce scrisórea Directîunei gimn. romàne din Brasiovu dto 24 Maiu nr. 79 a. c. prin care aceeasi Directîune in nesu cu conclusulu Comit. din 7 Maiu aduce la cunoscinti'a Comit. cumca pentru biblotec'a gimn. de acolo nu a primitu nici unu esempl. de aiurea din actele sî prot. dieteloru din $186^3/_4$ sî 1865, prin urmare, se roga cá dat'a ocasiune de care se va ingrigí numit'a Directiune, sa se tramita esemplariulu, din numitele acte, asemnatu din partea Comit. Asoc. in siedinti'a din 7 Maiu (§ 31).

Se ia spre scientia.

§ 53. Aducandu-se inainte legatulu Telechianu fâcutu in favórea fondului Asoc. inca in 1865 sî sentindu-se lips'a unei informatiuni detaiate sî sincere in acestu obiectu Comit. Asoc. se vede indemnatu a decide:

ca D. advocatu plenipotentiatu alu Asoc. Mateiu Nicol'a, sa se poftésca cá sa binevoiésca a serví câtu mai curendu Comit. cu desluciri detaiate in cestiunatulu obiectu, preste totu, sî in specialu, ce privesce la respunderea pretiului casei, daruite pentru Asoc. prin testamentulu Telechianu din 16 Aprile 1861 si vendute in 1865 cu 320 fl. in folosulu Asoc. Aceea vindere s'a aprobatu din partea ad. gen. tînuta la Abrudu in 27 sî 28 Augustu 1865.

§ 54. Apropiendu-se tempulu tînerei ad. gen. a Asoc. Comit. la propunerea Esc. Sele Dlui presiedinte, decide:

cá conformu § 23. din statutele Asoc. terminulu viitórei adun. generale tînende la Clusiu in 14/26 Augustu a. c. sa se aduca de tempuriu pre calea diuareloru natîunale romane la cunoscinti'a publica, sî totu odata despre acestu terminu sa se incunoscintieze sî Inclitulu magistratu cetatienescu din Clusiu.

§ 55. Se presentéza conspectulu cassei Asoc. despre interesele intrate la fondulu Asoc. cu 1 Iul. a. c. dupa couponii obligatîuneloru urbariale sî ale imprumutului de statu aflatórie in proprietatea Asoc. Din acestu conspectu se vede a) cumca dupa couponii obligatîuneloru urb. tranne cu 1-a Iuliu dupa sutragerea $7^0/_0$ s'a incassatu 119 fl. 62 xr. b) dupa couponii obligatiuneloru imprumutului de statu totu in 1-a Iuliu dupa subtragerea de $7^0/_0$ s'a incassatu in argintu 22 f. 25 xr. ear in BN. $20\cdot_5$ xr. sum'a tóta incassata face in BN. 119 fl. $82\cdot_5$ xr. in argentu 22 fl. 25 xr.

Se ia spre scientia.

§ 56. In fine se reporléza despre banii incursi la fondulu Asoc. dela siedinti'a trecuta pâna la siedinti'a presenta anume: a) dela D. Librariu S. Filtsch pentru 2 esempl, din actele ad. generale I—III dupa subtragerea proc. $^{20}/_{100}$ s'a primitu 1 f

---

*) Celelalte dîuarie romàne inca suntu rugate a reproduce in colónele sele acestu Anunciu.

60 xr. b) prin D. membru onor. alu Asoc. Dr. Atan. Siandoru s'a tramesu la cas'a Asoc. pentru 8 esempl. act. ad. gen. IV sî câte 19 esempl. actele ad. gen. V. sî VI. cu totulu 21 fl. 55 xr. val. a. c) Deadreptulu la cas'a Asoc. a intratu cá taxe dela unii mem. ord. ai Asoc. cu totulu 35 fl. v. a. (Vedi publicarea speciale a baniloru incursi, mai la vale).

Se ia spre scientia.

Cu aceste siedinti'a Comitetului Asoc. inceputa pre la amédî se incheià la 1 ½ óre dupa amédî.

Datulu cá mai susu.

Bar. de Siagun'a m. p.
Presiedinte.
Ioann V. Rusu m. p.
Secr. II.

Raportulu subcomitetului comissiunei delegata de câtra cas'a representantîloru a dietei ungurescì din an. 1865 in caus'a natîunalitâtîloru.

Sub-comitetulu comissiunei delegate in caus'a natîunalitâtîloru mai nainte de tóte a aflatu necessariu, a statorí principiulu, care se servésca de directoriu la deslegarea problemei sele.

Cá atare a pritu acel'a egalitatea natiunalitâtii popóreloru locuitóre in tiéra, sî s'a nesuitu a pre-pará unu astfelu de pojectu de lege, prin a cârui acceptare de câtra legislatîune popórele acelea sa-si póta liberu valificá pretensiunele natiunali ,— pâna la acele margini, care se defigu prin unitatea politica a tierei, adeca prin intregitatea legislatîunei sî administratîunei politice a ei.

Sub lucrarea sea a intrebuintiatu respective, a luatu privire sub-comitetulu la tóte acele operate, care i s'au transpusu prin cas'a representantîloru, s'au i s'au predatu din partea natîunalitâtîloru deosebite, sî pre care alaturate sub A, B, C, D, E, cu respectu le presenta, in legatura cu projectulu de lege sub F, fâcutu de densulu. La compunerea lui a avutu sub-comitetulu inaintea ochiloru numai Ungari'a, eara nu sî tierile sótie.

Pest'a in 25 Iuniu 1867.

Paulu Nyáry m. p. presied. comitetului.
Carolu Kerkápoly m. p. notariu.

Articulu de lege despre egalitatea natîunalitâtîloru.

Capu. I. Drepturi de natîunalitate pe terenulu administratîunei comunali sî bisericesci.

§. 1. Fia-care cetatianu alu patriei póte intrebuintiá in presentatele (esebite, beadvány, Eingaben) indreptate câtra oficiulu (hatoság) comunei proprie limb'a sea materna, eara in cele câtra oficiurile altoru comune limb'a acolo usitata, séu un'a dintre acele.

§. 2. In adunârile comunali membrii potu vorbí in limb'a sea materna.

§. 3. Limb'a protocolului adunâriloru comunali, sî a manipulatîunei interne in gubernarea comunale o statoresce adunarea comunale prin majoritatea absoluta a voturiloru.

Déca la votisarea prima n'aru castigá nice o limba majoritatea absoluta a voturiloru : atunci membrii adunârei votéza din nou asupr'a celoru dóue limbi, care la votarea d'antâiu au avutu cele mai multe voturi.

Poftindu minoritatea, protocolulu e a se purtá sî in limb'a ei, déca pentru limb'a aceea cu ocasiunea votârei au votisatu celu putînu ⅕ parte a votantîloru.

Conclusulu adusu in meritulu acest'a se póte luá in pertractare nóua numai dupa trei ani, sî sî atunci numai dupa designarea premergatória a cestiunei, in un'a adunare conchiamata spre acestu scopu, în urma ⅔ a membriloru presenti.

Déca se ia conclusulu la pertractare, atunci meritulu cestiunei se decide prin majoritate absoluta de voturi.

§. 4. Antistii comunali suntu indatorati, in atingeri verbali cu locuitorii comunei, a se folosí de limb'a acelui'a, cu care vinu in contractu.

§. 5. Comunele bisericesci dispunu liberu in privinti'a purtârei matriculeloru limbei instructive a scóleloru sî in genere a administratiunei comunale bisericesci.

§. 6. Fia-care oficiu bisericescu superioru sî supremu dupa placu si póte statorí limb'a protocóleloru sî a administratîunei in trebile loru. Déca acést'a nu aru fi cea magiara, atunci protocolulu vine— din punctu de vedere a inspectîunei statului — a se purtá sî in aceea.

Limb'a contactului intre comunele unei sî acelei bisericí o statoresce jurisdictiunea suprema a acelei'a.

Limb'a contactului intre diferitele biserici e cea magiara.

§. 7. Fia-care biserica e indreptatîta a pretinde, pre lânga modalitâtile prescrise in legile de cultu sî invetiamentu,— ajutoriulu statulu pe sém'a aceloru sustatóre séu formande comune bisericesci de ori-ce natîunalitate, care nu suntu in stare a purtá povérele bisericei sî a înstructiunei.

Capu. II. Drepturi de natîunalitate pe terenulu administratîunei jurisdictîuneloru.

§. 8. Fia-care cetatiénu, comuna, adunare, jurisdictîune bisericésca superióra, societate sî institutu póte intrebuintiá in esibitele sale indreptate câtra jurisdictîunea propria limb'a sea materna resp. oficiósa, in celelalte indreptate câtra alta jurisdictîune insa aceea limba séu un'a dintre acelea limbi, in care acolo se pórta protocolulu.

§. 9. In adunârile jurisdictîuneloru (municipii) potu cuventá acei'a, cari au dreptu a vorbí, in limb'a sea materna.

§. 10. In ce limba are a se purtá protocolulu sî care se fia limb'a oficiósa a jurisdictîunei sî administratîunei interne,— o statoresce prin maiorítatea absoluta de voturi adunarea generale, carea pre lânga designarea premergatóre a objectului se chonchiama spre acestu scopu.

Protocolulu e a se purtatá afara de limb'a oficiósa dechiarata sî in alta adeca in fia-care limba, déca doresce acést'a un'a séu alta minoritate de celu putînu a ⅕ parte a membriloru adunârei generale.

§. 11. Conclusulu adusu in cestiunea limbei se póte lua sub pertractare nóua numai in un'a adunare generale, capace de decidere, premergatóre restauratîunei magistrateloru municipali, — designandu-se inainte intrebarea, sî sî atunci numai la cererea a ⅔ pârti a membriloru presenti.

Déca conclusulu s'a luatu la desbatere, — meritulu intrebârei se decide prin majoritatea absoluta a voturiloru.

§. 12. Déca de limb'a protocóleloru jurisdictîunei sî a agendeloru nu se primesce cea magiara : atunci din respectulu inspectîunei statului protocolulu e a se purtá sî in limb'a oficiósa a statului, in administrare (ügykezelés) inca se póte intrebuintiá totu aceea cá intermediu dupa placu.

§. 13. Oficialii jurisdictîuneloru suntu oblegati a intrebuintiá in contactu cu comunele, adunârile, societâti private, institute sî privati din cerculu activitâtii loru limb'a acestor'a.

§. 14. Jurisdictîunele corespundu intre sine in limb'a magiara, — putendu acele jurisdictîuni, a câroru limba oficiósa nu-i cea magiara ,— a corespunde laolalta sî in limb'a acést'a.

Capu. III. Drepturi de natîunalitate pe terenulu administratiunei de statu.

§. 15. Fia-care cetatiénu e indreptatîtu in presentatele sale (beadvány) câtra guvernulu statului a folosí limb'a sea materna.

§. 16. Institute de invetiamentu sî de altu soiu infiintiate prin privati, societâti sî corporatîuni spre inaintarea artei, sciintiei, economiei, industriei sî negotiatoriei asiá sî insele societâti sî corporatîuni, precum sî jurisdictîunele superióre sî supreme bisericesci potu in contactu cu guvernulu statului a-si intrebuintiá limb'a loru de administratiune, fiindu insa indatorate representatîunele sale a le alaturá sî in contecstu magiaru.

Guvernulu statului respunde in limbele representatîuneloru, in fracto, insa in casuri urginte numai in limb'a magiara.

In casu de indoiéla e contecstulu magiaru decisivu.

§. 17. Jurisdictîunele corespundu cu guver-

FOISIÓRA.

Despre influinti'a lecturei romantieloru streine.

(Conferintia tînuta de d. Niculénu in sal'a Ateneului Romanu Joi 23 Februare.)

II.

(Urmare)

Astadi insa ból'a s'a intinsu, s'a popularisatu, astadi de candu invetiamu, de candu vorbimu sî sccriemu cá la Parisu, de candu chíeltuimu sî ne preumblâmu cá la Parisu, de candu ne imbracâmu sî petrecemu cá la Parisu, astadi dela boieriu pâna la jupanu, dela cocóna pâna la jupanésa, in fine dela celu mai mare pâna la celu mai micu, toti briléza, se amuséza,dejunéza, dinéza, supéza, se anuiéza, se culca cu bon soir, se scóla cu bon jour sî se despartu cu adieu. Respectosulu nume de tata; dulcele nume de mama, s'a transformatu in pap'a sî maman; copilulu nu mai suride la poeticile sî deliciósele mangaieri ale limbei materne de : puiulu mamei, sufletulu mamei, guriti'a mamei, lumin'a, comór'a sî fericirea mamei. Astadi papaoa sî mamaoa i-lu mangaie cu frantiuzitele : mon coco, mon bibi, mon chou, mon petitu chien sî alte asemenea uumiri de zarzavaturi sî dihanïi. Unulu traduce : le plateau de Vaterloo, taierulu dela Vaterloo, altulu admirá, descriindu secsulu frumosu, in versuri cá acestea :

Albe, óchisie, blondine,
Bele, fine si divine.
Suradiende, palpitande,
Cu o mâna tîne disculu
Ce frumosu e acestu fisculu!!!

sî multe alte asemenea.

Dara sa ne oprimu ací, Dómneloru sî Domniloru, sî sa schimbâmu tonulu câci chestiunea, de care ne ocupâmu, e un'a din cele mai serióse ca; atinge interesele nóstre cele mai vitale.

Límb'a e celu mai scumpu tesauru alu unui poporu. Fâra limba nu póte fi natîunaliate, câci limb'a nu e numai aceea suflare organica, care comunicandu-se se preface in sunetu, limb'a e espressiunea via sî intima a sentimenteloru, a ideiloru, a intereseloru, in fine a vietiei sî a viitoriului in care traiesce, lucréza sî spera unu poporu de aceeasi origina sî de aceeasi rasa, prin urmare. Candu limb'a materna se supune puterei unei limbi straine, candu vocea sî autoritatea ei dispare din familia, din educatiune, din instructiune sî relatîunile sociale, atunci se póte díce ca amorulu patriei, demnitatea personala sî simtiulu moralu a slabitu déca nu s'a stinsu cu totulu din sinulu societâtiei intregi.

Cine iubesce mai multu limb'a streina decâtu sunatele cele dulci ale limbei materne, díce marele filosofu Herder, acel'a nu e demnu de numele de omu.

Sa fimu dara, Dómneloru sî Domniloru, mai gelosi de drepturile sî de interesele nóstre; sa incetâmu odata a ne aruncá cu atât'a nerabdare sî cu atât'a imprudentia candu intr'o parte, candu intr'alt'a : câci trebuie sa intielegemu odata ca a imitá cu o naivitate órba, limbi, tonuri, costume sî obiceiuri streine contrarie intereseloru, trebuintieloru, onórei sî demnitâtiei nóstre, a imita, repetu astfeliu, va sa díca a ne condamná de buna voia la neputintia, la saracie sî la cea mai profunda injosire.

Sa cugetâmu mai bine, ca societâtîle, cari n'au alte calîtâti, alte virtuti sî alte titluri, prin care sa se radice mai pre susu de celelalte, decâtu lucsulu, modele, sî manierele esterióre, perdu din lume influinti'a morala, sî degradandu-se, cadu in afectatîune sî in ridiculu. Nobleti'a stà in inima sî in fapte mari. frumseti'a in virtute, in modestia sî in devotamentu, iéra nu in rochïi de catifea sî de dantele, intr'o maimutiaria frantiozésca, grecésca, rusésca séu englezésca, intr'unu orgoliu fanarioticu capriciosu, lacomu sî insolentu in prosperitate, lingusîtoriu, plecatu sî injositu in nenorocire.

III.

Dupa ce vediurâmu desordinea produsa in limba, sa trecemu acum intr'o alta ordine de idei sî sa vedemu ce gandesce, ce simte sî de unde se inspira poesi'a.

Totu camu pre la inceputulu acestei epoce cu Lar'a; Leli'a, Indian'a sî alte asemenea romantie, ne pomenirâmu in societate sî in literatura cu o multîme de poeti disperati, de barbati plangatori, de eroi funesti, de roine abandonate de amanti predestinati sî de cavaleri ratâcitori cari, imitandu tonulu sî sarcasmulu Bironianu, dispretiulu sî nepasarea Leliei, se lamentau pre tóte córdele romantismulu, aruncandu asupra-i ací priviri selbatice sî amenintiatóre, ací lacrimi sî suspine amare, triste nulu statului in limb'a magiara.

§. 18. Limb'a oficiósa a regimului e cea magiara. Ministeriu insa e oblegatu, a ingrigí, ca precum la demnitâtile de tiéra sî oficiurile de statu, asiá cu deosebire la comitatele supreme sa se aplice sî din sinulu celoralalte natîonalitâti in numeru considerabilu astfelu individi, cari posedu cunoscintiele necesarie spre administrarea ceruta a causeloru jurisdictiuneloru, corporatîuneloru sî privatîloru, instituteloru, reuniuneloru sî privatîloru cu o limba nemagiara.

§. 19. In institutele de invetiamentu prin statu resp. prin regimu dejá radicate séu dupa cerintia radicande, statorirea limbei de instructîune se tîne de atributele ministrului alu instructîunei publice; fiindu insa progresulu instructîunei publice din punctulu de vedere a culturei sî bunei stâri comune pe terenulu acest'a scopulu principalu a statului. — acel'a e indatoratu a se ingrigí dupa putintia despre aceea, ca cetatienii lânga olalta mai compactu locuitori, de ori ce natîunalitate sa se póta cultivá in limb'a sea materna pâna acolo, unde se incepe mai inlt'a instructiune academica.

§. 20. Domnindu in vre-unu teritoriu mai multe limbi, in institutele medii sî superióre de statu suntu a se radicá catedre pentru fia-care limba sî literatur'a ei.

§. 21. In universitate de tiéra limb'a prelegerei e cea magiara, insa pe sém'a fia-cârei natîunalitâti locuitóre in tiéra suntu a se radicá catedre pentru limb'a sî literatur'a loru.

§. 22. Déca ori care din institutele radieate pe calea asociârei (23. §.) nu aru puté corespunde scopului din neajunsulu fondului, sî a cere ajutoriulu statului: atunci ministrii respectivi au detorintia, pebasea castigateloru date credibile, a face propunere dietei. Legislatîunea convingandu-se despre necessitate, va statorí din casu in casu cuantitatea sî modalitatea ajutoriului.

Capu IV. Drepturi de ntîunalitate pre terenulu asociârei.

§ 23. Fia-care cetatiénu de ori-ce natîunalitate totu asiá, precum jurisdictîunile, comunele, biserici sî comune bisericesci suntu indreptâtîte in puterea sea séu pre calea asociârei a redicá scoli inferióre —, medie sî superióre, precum sî alte institute necesarie spre inaintarea artei, sciintiei, economici, in — industriei sî negutiatoriei, — spre acestu scopu potu cetâtienii singuratici sub inspectiunea statului — a se intruní in societâti sî reuniuni, — intrunindu-se a-si face statute, a activá in intielesulu statuteloru aprobate de regimu, a-si aduná fondu, si acda sub inspectiunea statului sî corespundietoriu intereseloru loru natîunali, — a-lu administrá.

Astfeliu de institute de ivatiementu, cultur'a sî altu soiu suntu, — scólele, insa numai sub conditîunea ormonisârei cu proiectulu de invetiamentu—, egalu indreptâtîte cu institutele statului de asemenea natura sî categoria.

Societâtîle sî institutele prin ele infiintiate potu intre sine corespunde in limb'a sea propria.

Capu V. Drepturi de natîunalitate pre terenulu judecatoriei.

§ 24. Cetâtiénu de ori-ce natîunalitate póte intrebuintiá in casuri, in care, fâra interventiune advocatiale, pasiesce in cualitate ori de actoru, ori de incusatu, ori de suplicante sî invóca scutulu legei resp. ajutoriulu judecatoriului:

in comun'a sea propria sî in cerculu, de care se tîne, — limb'a sea materna,

in alte comuni imb'a sî unele din limb'a acestor'a, in jurisdictîunea sea propria limb'a sea materna, séu limba, ori un'a din limbile protocolului jurisdictîunei, — in altele jurisdictîuni insa limb'a, séu un'a dintre limbile protocolului acelor'a.

§ 25. Judecatoriulu in casurile § 24 sî adeca:

in proceduri in cause necontroverse deci de-sî dispune cu respectu la essitu in limb'a partideloru;

in cause controverse porta pertractarea in limb'a litigantiloru, ascultarea martoriloru, oculatiunea sî alte acte judiciali in limb'a persóneloru ascultate séu aplicate, protocolulu insa in limb'a protocolului jurisdictiunei, sî déca acestea aru fi multe, in acea limba, in care se voru uní litigantii, séu candu nu s'aru unì, in ori sî care dupa placu.

Decissiunea citatória e a se concipá din respectu, câtra partea citanda in limb'a ei, déca acea in graba se póte eruí, — altmintrea in limb'a oficiósa a statului, — fia-ce decisiune, resolutîune séu sentintia, ba in casuri estraordinarie sî documentele mai momentóse suntu, la cererea pârtiloru sî interesantiloru a se publicá sî comunicá sî in limb'a acestor'a.

§ 26. Déca partid'a vré séu e indatorata a se representá prin unu advocatu: atunci advocatulu actorului póte intrebuintiá limb'a séu un'a din limbile jurisdictîunei respective, — advocatulu séu advocatii incusatului suntu oblegati, déca nu voiescu a pertractá in limb'a actorului, — a folosí limb'a magiara.

§ 27. Decissiunea citatória e a se concipá in limb'a esibitului (beadvány) sî déca se póte in graba eruí, sî in limb'a pârtiei citande, altmintrelea in limb'a oficiósa a satului cá o limba intermediatóre.

Decissiunea, resolutîunea, sentinti'a, e a se aduce, comunicá sî publicá in limb'a processului sî in privire la o apelatîune sî in limb'a oficiósa a statului.

§ 28. In causele tînatóre de competinti'a judecatorieloru cambiali limb'a procedurei e, in interesulu creditului publicu, — cea magiara.

§ 29. Limb'a administratîunei interna a judecatorieloru mirene dependinte dela alegere e cea magiara, — judecatoriele bisericesci si-o statorescu ele.

§ 30. Limb'a ofiiciuriloru pentru cârtîle funduari e cea magiara; insa resolutiunile suntu la cererea pârtîloru a se estradá in limb'a jurisdictîunei, sî déca acestea suntu mai multe, in care cere partid'a, in aceeasi limba fiindu a se estrádá in forma autentica sî estractele.

§ 31. Limb'a oficiósa a judecatorieloru aternatóre dela denumirea regimului e eschisivu cea magiara; insa ministeriulu de justitia e oblegatu a ingrigí, ca la judecatoriele superióre sî supreme sa se aplice judi esperti sî in numeru de ajunsu din sinulu fia-cârei natîunalitâti.

Capu VI. Drepturi de natîunalitate pre terenulu legislatîunei.

§ 32. Limb'a desbaterei sî oficiósa a dietei e cea magiara.

§ 33. Legile suntu a se publicá in limb'a fia-cârei nutîunalitâti din patria.

Capu VII. Garantarea egalei indreptâtîri a natîunalitâtîloru.

§ 34. Fia-care lege antecedente, contraria acestoru dispositîuni se desputeresce.

§ 35. Egal'a indreptâtîre a fia-cârei natîunalitâti locuitóre in tiéra, statorita in §§-ii antecedenti se dechiara de lege cardinale a tierei.

Paulu **Nyáry** m. p.
pres. subcom.
Carolu **Kerkápoly**
not. subcom.

Cnventarea lui Napoleonu III.

la ocasiunea impartîrei premieloru la espositîunea universala din Parisu (1 Iuliu n.)

Domniloru! Dupa unu intervalu de doi-spre-diece ani vinu a dóu'a óra, spre a impartî premii acelor'a, cari s'au destinsu prin lucrâri, ce imbogatiescu natîunile, infrumsetiéza viéti'a sî rafinéza moravurile.

Poetii antichitâtiei (vechimei) petreceau jocurile loru serbatoresci cu splendóre, candu se adunau diferitele poporatîuni ale Greciei spre a se luptá pentru premiu prin intrecerea la fuga. Ce aru dîce ei astadi candu aru fi de fatia la jocurile olimpice ale lumei intregi, unde tóte popórele luptandu prin intelegentia se arunca intr'un'a pre drumulu celu fâra sfersîtu alu propasîrei spre a ajunge la unu idealu, de care omulu neincetatu se apropia, fâra alu puté ajunge vreodata.

Din tóte unghiurile s'au grâbitu in cóce representantii scientiei, arteloru sî ai industriei sî se póte dîce, ca au venitu popórele sî imperatii loru, spre a onorá nesuintiele laborei (lucrului) sî prin presenti'a loru ale incoroná cu ide'a impacârei sî a pâcei.

In realitate e pururea o idea morala, carea resulta din lupt'a inteligentiei dela adunârile aceste mari, ce paru a se ocupá numai cu interese materiale, — acést'a e ide'a concordiei sî a civilisatîunei.

Apropiandu-se natîunile unele de altele, se cunoscu sî se stiméza unele pre altele, urele se stingu sî adeverulu intaresce totu mai multu sî mai multu in credinti'a, ca buna starea fia-cârei tieri servesce spre buna starea tuturoru.

Espositîunea dela 1867 se póte numí, pe dreptu, universala, pentru ca ea unesce elementele tuturoru bogatieloru pamentului. Lânga perfectiunârile artei moderne se vedu productele tempuriloru celoru mai vechi, asiá incâtu representa deodata spiritulu tuturoru seculiloru sî tuturoru natîuniloru. Ea e espositîunea lumei, câci pre lânga minunile, pre cari le scóte lucsulu la ivéla, ea se ocupa sî cu de acele, pre cari le pretinde trebuintiele multîmei. Nici odata nu au desceptatu interesele claseloru o preingrigire mai via; lipsele loru morale sî materiale, educatîunea, conditiunile unei vieti mai eftine, conditiunile cele mai fructuóse de asociatîuni suntu obiectulu cercâriloru cu rabdare sî alu studieloru serióse. Asiá tóte imbunatâtîrile pasiescu inainte, candu sciinti'a punendusi in servitiu materi'a, da libertate lucrului, cultur'a spiritului, infrenandu fâra de legile, prejudetiele sî patimile cele ordinarie, da libertate omenimei.

Sa ne gratulâmu Domniloru ca amu pututu primí la noi pre partea cea mai mare a suveraniloru sî Principiloru Europei sî pre atâti'a visitatori zelosi. Sa fimu mandri, ca le-amu pututu aretá pe Franci'a cumca e mare, fericita sî libera. Trebuie sa fia cine-va lipsitu de ori-ce credintia in patriotismu, cá sa póta sa se indoiésca in marimea ei, trebuie sa-si inchida ochii cu deasil'a spre a negá buna starea ei sî a nu recunósce institutîunile ei, cari suntu de multe ori rabdatórie mai pâna

---

sî desolate.

In mijloculu acestui sgomotu, in mijloculu acestui concertu fantasticu, mintea sî cugetare slabindu, spiritulu sî imaginanti'a se aruncara in umbrele unui scepticismu posomoritu sî esageratu, cufundandu poesi'a in nópte, in desgustu sî in neputintia.

Nutrita de vedenii, de fictîuni sî de spectacole spaimentatóre, chinuita mai cu séma de personalitatea egoista, suferinda sî indiscreta a poetului, ea nu mai respira acum decâtu unu dispretiu afectatu pentru lume, unu desgustu profundu de viétia sî de lumina, cautandu frumosulu sî consolatîunea in nópte, in oróre, pre ruine séu in abisulu sapatu de geniulu distructîunei, dupa cum ne spune unulu din poetii contemporani in prefati'a versuriloru sele care s'aru putea luá cá unu feliu de professiune de credintia poetica.

„Spiritu spulberaticu, sufletu scepticu, dîce elu, invalitu necontenitu in nourii indoielei, nu intielegemu frumosulu, decâtu intr'unu punctu de vedere contrariu, sî nu gaseamu consolatîunea, decâtu in abisulu sapatu de geniulu distructîunei pre intins'a cale a generatîuniloru trecutului."

Sa vedemu acum undei abisulu in care poetulu gasesce frumosulu sî consolatîunea.

„Poete alu durerei, cantá elu intr'un'a din poesiele sele, intitulata „La o buha", poete alu durerei, nóptea-i négra, sprancén'a-i frumósa a invelitu pamentulu in umbrta de intunerecu, e ór'a in care noi cá nisce lepadati de o lume plina de insecte târatóre, care ne gonescu cu pietri, e ór'a, dîce elu, in care sa cuvine sa mergemu a ride sî a plânge de ruinele ei:

„Acolo unde lumea suspina ruinata,
Acolo unde mórtea cu groza-i insemnata,
Acolo unde crim'a odata reposá.
Acolo unde mortii scotu gemete 'n turbare,
Acolo unde iasme schelete 'ngrozitóre,
Din hârcile tradârei sorbu sânge necurmatu.

Precum vedeti, Dómneloru sî Domniloru, abisulu in care cauta sî gasesce poetulu frumosulu, e intunereculu séu nóptea, populata de morminte sî de iasme ingrozitóre, mus'a sî amic'a sea prea iubita e buh'a, pasere cobitóre, simbolu de mórte sî de nenorocire.

Poesi'a, passiunea sî privilegiulu inimiloru mari, espressiunea cea mai inalta a cugetarei omului care nu se nasce decâtu din lumina, din entusiasmu sî din credintia, sî care nu se nutresce decâtu cu radie, cu flacari sî cu lumini, poesi'a a cârei missiune e de a consolá durerea omului, inaltiandu-i sufletulu câtra frumosu, câtra idealu, câtra adeveru sî câtra bine, poesi'a, dîcu, subt suflarea poetului nu simte sî nu respira decâtu ura sî desgustu pentru viétia sî lumina, cautandu frumosulu sî consolatîunea in nópte, placerea sî deliciulu la banchetulu iasmeloru ingrozitóre care béu sânge din hârcile tradârei.

(Va urmá)

la degeneratîune, spre a nu vedé libertatea ei.

Strainîi au pututu sa véda pre Franci'a aceea, ce odata erá asiá neliniscita sî carea purtá neliniscea ei sî preste marginile tierei sele, carea astadi e asiá de lucratória sî liniscita si fructifera de idei marinimóse, carea geniulu seu lu acomodéza celoru mai diferite minuni, dara nici odata nu se lasa a fi enervata prin gusturi materiale. Cei ce au observatu cu atentîune voru fi pututu vedé curendu sî fâra multa ostenéla, ca pre lânga tóta desvoltarea bogatiei, pre lânga tóta inclinarea spre viétia mai buna, frigurile natiunale suntu totudéun'a gat'a sa tremure, indata ce e vorb'a de onóre sî de patria. Acésta simtîcîune nobila inca nu póte sa fia objectulu temerei de liniscea lumei.

De aru duce cu sine acei'a cari au petrecutu vre-o cate-va momente intre noi o opiniune drépta despre noi, de aru fi convinsi de simtiemintele de respectu sî simpathia, ce le avemu noi câtra tóte natîunele straine si de dorinti'a nóstra sincera de a traí cu ele in pace.“

Dupa vre-o câte-va cuvinte de multiamita câtra comissiunile sî jurîi espositîunei incheia:

„Espositîunea dela 1867, sperezu, va indigitá o era de concordia sî progressu.

Siguru, ca provedinti'a binecuventa tóte nisuintiele acelor'a ce, ca sî noi voru binele, credu in trimfulu definitivu alu principieloru celoru mari de moralu sî dreptate, cari, satisfacendu tóte pretensiunele legitime, singure intarescu tronurile, radica popórele sî nobiléza omenimea.“

Principatele române unite.

In unulu din nrii trecuti publicaramu dupa Romanulu ce-va atingatoriu despre rentórcerea Principelui C u z'a in patri'a Sea. Astadi suntemu in pusetiune de a dá dupa „Tromp. Carp.“ unu documentu in afacerea atinsa.

Eata adres'a dîsului principe câtra Domnitoriulu actualu in traductîunea romanésca:

Parisu, 29 Aprile 1867. (A S.)

Mari'a Ta!

„Parasindu in pripa Principatele, nu mi-amu pututu regulá mai multe afaceri a câroru deslegare interesa starea mea privata. De alta parte, sum citatu intr'unu procesu in care passiunele politice au amestecatu numele meu sî care face neaparata fiinti'a mea in tiéra. Pentru aceste dóue cuvinte, amu de gandu sa me ducu preste câtu-va tempu in Moldov'a la mosî'a mea Ruginós'a.

„Romani'a a vediutu implinindu-se dorintiele sele cele mai scumpe, stabilirea unei dinastie care-i va asigurá fiitoriulu dandu-i stabilitatea ce lipsea institutîuneloru sele. Inaltîmea Vóstra Serenissima, acclamata de natîune, recunescuta de Sublim'a Pórta sî de puterile garanti, este temeinicu stabilita pre tronu. De ací inainte, Meri'a Ta, Românîi nu cata sa aiba alta cugetare decâtu de a ve ajutá din tóte puterile loru in marea sarcina ce ati luatu asupra-va cu atâtu curagiu. Convinsu ca ideele mele suntu ideele compatriotîloru mei, mi place a crede ca Inalt. Vóstra va apretiá ca reintrarea mea in Principate nu póte avea neci unu inconvenientu.

„Intr'acésta privintia, permiteti-mi, Mari'a Ta a ve spune tóta gandirea mea sî a pune astfelu o stavila interpretatîuneloru ce s'aru puté dá renturnârei mele in Moldov'a. Mi voiu implini astfelu o datoria ce-mi impune atâtu caracterulu meu câtu sî trecutulu meu, fia cá cetatiénu fia cá Domnitoriu.

„In 1857, la Divanulu a d-h o c alu Moldovei amu fostu unulu din cei d'antâiu deputati cari au esprimatu sî subsemnatu dorintiele tierei pentru unu Principe strainu. Sperantiele nóstre nu se putura implini atunci. Tardîu, in 1859, voturile unanime ale ambeloru adunâri mi dedera indoit'a coróna a Romaniei. Inaltiatu pre acestu tronu, ce nu ambitiunasemu, declaraiu, indata sî solemu, ca voiu pune onórea mea sî glori'a mea in indeplinirea dorintieloru poporului românu. Fia-care scie in Romani'a ca n'amu pregetatu nici cum a formulá acésta indatorire ce luamu intr'o scrisóre adresata, a dóu'a-dî chiaru dupa alegerea mea, câtra sublim'a Pórta sî Puterile garanti. Incercârile mele nu isbutira atunci sî au trebuitu sa asteptu unu tempu mai favorabile. Celu putînu amu avutu multiamirea de a realisá unirea Principateloru, a face din trei milióne de clacasi trei milióne de proprietari, a inapoiá tierei a cincea parte din pamentulu seu usurpatu de clerulu grecu locuriloru sante, a tuturu românilor fâra esceptiune drepturile electorali de care èrá lipsita pre nedreptu marea majoritate a natîunei, a constituí puternicu egalitatea civile sî politica, sî in fine, a traduce in fapte mai tóte dorintiele Divanuriloru a d-h o c din 1857.

„Cu tóte acestea sarcin'a mea nu avea sa fia indeplinita in ochii mei decâtu in dîu'a candu asiu fi pututu cedá tronulu unui Principe esîtu dintr'o familia domnitóre in Europ'a. Inaltîmea Vóstra a pututu urmarí in cârtîle mele sîrulu acestei constante preocupâri. Turburâri din 3/15 Augustu 1865. vení a probá ca pretendentii indigeni nu abdicasera inca; crediuiu atunci sositu momentulu de a lucrá sî dupa siepte ani, de a satisface dorintiele poporului românu contr'a acestoru incercâri antinatîunali. Aveti in mâna, Mari'a Ta, scrisórea ce adresámu, la 1 Octobre acelasiu anu, Imperatulu Napoleonu, cá Suveranului care in tóte impregiurârile aretase cele mai calduróse sî mai folositóre simpathie atâtu Principelui romaniloru câtu sî Romaniei. Mari'a Ta, cunósceti déra fórte bine ca impartasiamu Maj. Sele Imperiale intentîunea mea prea hotarita de a abdicá sî a cedá tronulu unui Principe care mi-aru fi datu garantie serióse pentru fiitoriulu tierei mele. Aveamu onórea totu odata de a solicitá binevoitórele consilie ale Imperatului pentru alegerea acestui Principe. Dóue lune mai tardîu, la deschiderea sessiunei corpuriloru legiuitóre, mesagiulu meu reamintea romaniloru fagaduintiele mele din 1859.

„Fia in capulu tierei, fia alaturarea cu voi, dîceamu representantîloru natîunei, eu voiu fi totudeodata cu tiér'a, pentru tiéra, fâra alta tînta decâtu vointi'a natîunale sî marile interese ale Romaniei. Eu voescu sa fia bine sciutu ca nici odata persón'a mea nu va fi o impedecare la ori ce evenementu care aru permite de a consolidá edificiulu politicu la a cârui asiediare amu fostu fericitu a contribuí.

„In Alessandru Ioann I, Domnu alu romaniloru, romanîi voru gasí totu deun'a pre colonelu Cuz'a pre acelu colonelu Cuz'a, care a proclamatu in adunarea a d-h o c sî camer'a electiva din Moldov'a marile principie ale regeneratîunei Romaniei, sî care, fiindu Domnu alu Moldovei, declara oficialmente Inalteloru Puteri garanti, candu primea sî corón'a Valachiei, ca elu primesce acésta indoita alegere cá espressiunea neindoelnica sî statornica a vointiei natiunale pentru unire, — insa numai cá depositu sacru.“

„Astadi, Mari'a Ta, tóte dorintiele mele s'au implinitu! Acestu depositu sacru a fostu pusu in mânele vóstre, de romani insilc, sî singur'a mea parere de reu este ca n'amu avutu tempu sa vi-lu oferescu eu insumi sî in numele loru. Acést'a aru fi fostu pentru mine cea mai frumósa resplata sî adeverata incoronare a Domniei mele.

„Amu crediutu de datori'a mea sa dau aceste esplicatîuni Inaltîmei Vóstre. Nu me indoiescu ca Mari'a Ta le va primí cu aceeasi bunacredintia care mi le-a dictatu.

„Redevenitu simplu cetâtiénu in tiér'a mea aspiru numai la fericirea de a gasí in ea, cu famili'a mea esistenti'a pacinica sî reservata care convine depринderiloru sî positîunei mele. M'asiu crede ferice mai cu séma, Mari'a Ta, de asiu avea odata ocasiunea a ve repetá in persóna asigurarea sentiementeloru mele sî de a ve esprimá dorinti'a mea sî durat'a domniei sî dinastiei Inaltîmei Vóstre Serenissime.

(Semnatu) „Principe A. I. CUZ'A.“

Varietâti.

*** (Indreptare.) .... In nr. 61. intre „Varietâti“, . . : vorbiramu despre trecerea Esc. Sele Siagun'a prin Orade. Ni s'a fostu scrisu atunci ca Esc. Sea au infruntatu pe unu preotu care i s'a infatîsiatu in vestminte magiare, cu atila sî vitézkötés. Acum'a avemu se indreptâmu dupa informatîuni detaiate ce amu primitu, demne de tóta credinti'a. Intemplarea a fostu asiá: Unulu dintre cei mai demni sî stimati preoti, fiindu in functiune prin orasiu sî intielegendu de sosirea Esc. Sele, s'a grabitu a merge spre salutare, unde sosindu a cerutu scusa pentru portulu seu (erá modestu sî cuvîinciosu statului preotiescu, dar nu erá pomposu, câci veniá din functîune) cu care s'a infatîsiatu nevoindu a intardîá, scîindu ca Esc. Sea pléca curendu. Parintele Metropolitu, cu inascut'a-i afabilitate l'a tînutu de scusatu, sî trecù de locu la alta tema, vorbindu despre moda, sî cum au preotîi sa se pórte fatia cu mod'a, cá se pastreze portulu preotiescu in originalitatea sea s. c. l. Deci dara Esc. Sea a datu invetiatura despre moda, dar nu infruntare preotului respectivu câci pentru acést'a nu erá causa. Acésta indreptare ne tînurâmu de detorintia a o face, sî totu odata rogâmu pre onor. nostru colegu dela „Telegrafulu Românu“ care a luatu cunoscintia de cele insîrate de noi in nr. 61, se binevoiésca a luá sî de acestea, cá sa patemu fi drepti fatia cu stim. barbatu ce se crede atinsu. „Albin'a.“

(†) Dr. Ioanne Bobu Prof. de teologia in Blasiu, dupa cum aflâmu din dîuare, in urm'a unei bóle de plumeni si terminà firulu junei sele vieti in 21 Iuniu a. c. Diliginti'a sea cea de feru ia castigatu o multîme de cunoscintie frumóse, cu deosebire pre terenulu teologicu. Zelulu seu celu pré mare, impreunatu cu productivitatea sea, sub alte impregiurâri mai favoritóre, puteau deveni unu folosu mare pentru natîune. Póte tocm'a diliginti'a sî zelulu seu au contribuitu la consumarea plapandeloru sele puteri, sî la stingerea cea grabnica a vietiei sele. — Fia-i tierân'a usióra!

Publicarca

banilor incursi la fondulu Asoc. tranne dela siedinti'a Comitetului Asoc. tînuta in 4 Iuniu a. c. pâna la siedinti'a din 2 Iuliu a. c.

1. Dela D. Librariu Filtsch, s'a tramesu la fondulu Asoc. pretiulu aloru 2 esempl. din actele ad. gen. I—III, dupa subtragerea proc. de $^{20}/_{100}$ in suma de — — 1 fl. 60 xr.

2. D. Dr. Atanasiu Siandoru membru onor. alu Asoc. tranne române a tramesu la fondulu Asociat. 21 fl. 45 xr. v. a. sî anume:

a) pentru 8 esempl. din actele ad. gen. IV (a 30 xr. 1 esempl.) 2 fl. 40 xr.

b) pentru 19 esempl. din actele ad. gen. V. (a 60 xr. 1 esempl.) — 11 fl. 60 xr.

c) pentru 19 esempl. din actele ad. gen. VI. (a 35 xr. 1 esempl. pentru membri, pentru nemembri a 40 xr. 1 esempl.) — 7 fl. 45 xr.

Sum'a 21 fl. 45 xr. v. a.

3. Deadreptulu la cas'a Asoc. a incursu dela siedinti'a trebuta a Comit. Asoc. pâna la siedinti'a din 2 Iuliu c. n. a. c. 35 fl. v. a. sî anume:

a) dela D. Prot. in Hondolu Bas. Piposiu tax'a restanta de m. ord. pre an. 1864/5 sî 1865/6 a 5 fl. = 10 fl.

c) dela D. c. r. Capitanu in pensíune Const. Stezariu tax'a de m. ord. pre an. cur. 1866/7 5 fl.

e) dela D. parochu sî professoru Zach. Boiu tax'a de membru ord. pre anii 1865/6 sî 1866/7 a 5 fl. = 10 fl.

Sum'a 35 fl. v. a.

Dela Secretariatulu Asoc. tranne române.

Sabiiu, 2 Iuliu 1867.

Nr. 26—1

Edictu

An'a Ioann Dicu din Satcelu lânga Salisce, au inceputu asupr'a barbatului ei Ioann Radu totu din Satcelu procesu divortiale; dara fiindca Ioann Radu au parasitu pre legiuit'a sea sotîa sî loculu nascerei de mai multi ani sî neci de fatia nu se scia loculu aflârei lui; pentru aceea, susu numitulu Ioann Radu, se provóca prin acést'a, cá in terminu de siése luni, sî anumitu pâna in 1-a Ianuariu 1868. sa se infatîsiedie naintea forului matrimonialu subscrisu, pentruca la din contra sî fâra de elu se voru face cele de legea besericei gr. res. presorise.

Sabiiu 16 Iuniu 1867.

Forulu matrimonialu gr. res. alu protopopiatului tractului Sabiiului I.

Ioanne Hanni'a m. p.

Protopopu.

Ioann Cristea,

Compactoru in Sabiiu, se recomenda on. publicu românu cu legarea de cârti, protocóle, brosiure etc. sî preste totu cu esecutarea tuturoru comissiuniloru, ce cadu in cerculu compactoriei, promitendu lucru promtu sî solidu sî pretiuri câtu se póte mai moderate.

Locuinti'a: Sabiiu, strad'a cea mare a Poplacei (Grosse gewehrgasse) Nr. 91.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 52. ANULU XV.

Sabiiu, in 29 Iuniu (11 Iul.) 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Primirea Esc. Sele Archiepiscopului sî Metropolitului Andreiu Br. de Siagun'a in Brasiovu.

Brasiovu, 25 Iuniu.

Comunele nóstre bisericesci de aici, sciindu ca are sa sosésca Esc. Sea Présantîtulu nostru Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a in mijloculu nostru spre tînerea esameneloru semestrali sî de maturitate in gimnasiulu nostru de aici: astadi desu de diminétia au esîtu intru intempinarea Archipastoriului amintitu unu numeru insemnatu de carete sî calareti, la satulu Ghimbavu. Intre carete erá un'a cu siése cai, pregatita pentru inaltulu óspe. Inaltuacest'a sî sosì la 7½ óre in Ghimbavu, unde dupa o cuventare scurta de intempinare fu poftitu a trece incaret'a pregatita, ceea-ce primindu Esc. Sea calaretii, Brasioveni sî Saceleni, se sîruira in ordine sî ceilalti domni intempinatori se suira in trasuri sî pornì ductulu intregu spre Brasiovu. Sub versarea unei ploi bunisióre, intre sunetulu clopoteloru dela bisericele române, intra ductulu in cetatea Brasiovului sî se oprì la casele Gimnasiului nostru, cumperate din banii testati de nemuritoriulu nostru concetatiénu Ioann Jug'a, unde erá pregatitu cuartirulu pentru Esc. Sea.

La 12 óre representantii comuneloru se presentara Esc. Sele, esprimendu, prin presiedintele eforiei scolare, D. Damianu Datcu, mangaierea sî bucuri'a loru, pentruca potu venerá in mijloculu loru pre Esc. Sea sî pentruca lu potu vedé in deplina sanetate sî decoratu cu crucea cea mare a Ordinelui Leopoldinu. I poftescu dîle indelungate sî lu incredintiéza ca densii in tóte simtu un'a sî aceea-si cu Archipastoriulu loru.

La tóte aceste sî alte, pre care memori'a nu mi le póte redá acum in momentu, Escel. Sea incredintià pre representantii comuneloru bisericesci de aici, ca sî densulu simte totdeun'a o mangaiere, candu se póte aflá in mijloculu braviloru sî iubitîloru sei brasioveni, sî ca multiamesce lui Ddieu, ca lu tîne in astfelu de sanetate, incâtu sî acum a pututu vení la Brasiovu pentru tînerea esameneloru gimnasiale sî ca acést'a o va face in totu anulu, pâna i va daruí Ddieu sanetate, câci cunósce insemnetatea insarcinârei cu Suprainspectiunea scóleloru nóstre natîunale-confessîunali. Dupa acést'a amintì Escel. Sea pe scurtu de acei articuli din Gazet'a Tranniei, ce esîsera in anulu trecutu numai decâtu dupa indepartarea Sea dela Brasiovu, dupa finirea esameneloru de atunci, in cari corespundintele anonimu vrea sa arate: ca macsim'a Esc. Sele au lipsitu pe Brasioveni de dreptulu autonomiei loru bisericesci fatia cu Gimnasiulu sî fondulu lui sî ca testimoniele scolastice intarite cu subscrierea Esc. Sele nu suntu valide. Tóte aceste, dîse Esc. Sea mai departe au fostu tendintie miserabili, ce s'au sî doveditu din destulu din cele intemplate pâna acum, cu deosebire insa din decretulu gubernialu, care lu posede comun'a dupa afacerile Esc. Sele, ca adeca comun'a este in dreptulu seu de autonomia cu fondurile scóleloru sî cu alegerea professoriloru cá sî alte comune bisericesci din patria, sî alte multe.

Dupa aceste au trecutu Escel. Sea la acelu pasagiu din cuventarea de intempinare, unde oratorulu au dîsu, ca Dloru simtu un'a sî aceeasi intru tóte cu Archipastoriulu loru, observandu ca confidinti'a acést'a I face Esc. Sele o nespusa bucuria; ca este semnulu invederatu alu unei mature sî cuviincióse cunoscintie de pusetîunea, in carea se afla natîunea sî biseric'a nóstra in presentu. De aceea le sî spune cu tóta francheti'a, ca nu avemu causa temeinica a ne plange asupr'a presentului, pentruca acest'a e o urmare firésca a trecutului; ca este gresiéla mare din partea celoru ce scriu prin jurnalele nóstre natîunali, fâra sa studieze din temeiu starea lucruriloru, sî grabescu in scrierile loru jurnalistice de descriu trecutulu sî presentulu, precum n'au fostu sî nu este, sî prin aceea sparia lumea. In fine dîce Esc. Sea: Voiu Domniloru! cá sa me pricepeti. Deci ve sî spunu convingerea mea, ca tóta politic'a mea incependu, dela tómn'a anului 1865 pâna sî astadi este, cá noi sa ne punemu pre acelu terenu, ce ni-lu desemnéza Majestatea Sea. Politic'a acst'a astadi nu mai este a mea eschisivu, ci a tuturoru aceloru barbati, cari dimpreuna cu mine au luatu parte la diet'a dela Clusiu in tómn'a anului 1865 sî fiindu alesi deputati sî regalisti s'au infatîsiatu la diet'a din Pest'a. Din jurnalele nóstre insa vediu, ca unele voci se radica pâna la desperare, pentruca legile aduse in diet'a din Sabiiu la 1863/4 s'au pusu afara de valóre, sî câci sî noi românii ardeleni vomu avé sa capetâmu pre viitoriu legi din Pest'a. Eu desperarea acést'a nu o potu aflá rectificata, câci caus'a o iau din punctu de vedere alu legei cardinali de statu, ceea-ce la noi e sanctîunea pragmatica sî totulu vi-lu infatîsiezu in asemanarea urmatóre. Eu asiá sum convinsu, ca legile ardelene din 1863/4 au fostu pentru noi, cá banii de arthía, cari nu au ipoteca, iéra cele ce le vomu capetá dela Pest'a iarasi voru fi numai bani de arthía, insa cu ipoteca, câci aceste se voru aduce dupa tóte formele legale, care se ceru pentru validitatea unei legi intr'o tiéra constitutîunala, ce se afla in stare normala. Prin urmare, fia-care proprietariu pune mai putînu pretiu pe bani de arthi'a fâra ipoteca decâtu pre cei de arthia cu ipoteca. Asiá sî unu cetâtiénu, déca cunósce cart'a cea mare a patriei sele, va sa dîca, legea fundamentala de statu, carea unic'a este capace de a garantá legalitatatea sî durabilitatea tuturoru celorulalte legi particulari, — pune mai mare valóre pre banii de arthia cu ipoteca, decâtu pre cei fâra de ipoteca. Pre scurtu legile din 1863/4 nu ne-au adusu auru, asiá sî cele din Pest'a nu ne voru aduce auru, ci precum acelea nu ne-au implinitu dreptele nóstre asceptâri in privinti'a causei natîunali, asiá nici aceste nu voru fi mai bune; de aceea trebuie sa ne punemu pre terenu legalu, adeca sa ne infatîsiamu in legislatîune, cá acolo cu barbatia româna, pre câtu se va puté sa aducemu la valóre principiulu egalei indreptâtîri natîunale. Destula paguba au avutu sî pâna acum caus'a nóstra natîunala, ca nu au urmatu toti alesii natîunei nóstre astfeliu, sî dorescu cá toti barbatii nostri sa se impretinésca cu convingerea politica sî unanima a regalistiloru sî deputatîloru dietali; duca-se acolo, sî pórte-se spre binele comunu alu patriei sî spre binele particulariu alu natîunei sele precum facu sî barbatii altoru natîuni.

Representantii presenti erau petrunsi de cuvintele Escel. Sele, carele au ilustratu obiectulu apoi cu esemple despre cart'a mare a Angliei, sî se cetea din fetiele loru multiamirea intima pentru deslusîrea cea franca, ce o primira dela Archipastoriulu loru despre pusetîunea nóstra de fatia. Atât'a mai trebuie sa amintescu, ca eu numai a diecea parte descriu din descoperirile Escel. Sele. E paguba ca nu sum stenografu, cá sa fiu pututu insemná esactu tóte cuvintele rostite de câtra Archipastoriulu nostru. Sum de acea convingere ca natîunei in genere i-aru fi venitu fórte bine sî la tempu, candu aru fi pututu audî totu ce s'a rostitu cu atât'a maturitate sî procedere politica câtra representanti'a nóstra de aici.

Capeteniele militari sî alte autoritâti de aici inca sî fâcura visitele la Esc. Sea.

Dupa program'a directîunei gimnasiale de aici mâne se voru incepe esamenele sî voru durá septamen'a intrégа. *)

---

*) Pre candu eramu gat'a cu fói'a, ne mai sosí si alta corespundintia, carea avendu mai totu acele date cá cea de mai susu nu o vomu mai publicá. Red.

Desnatiunalisarea. *)

IV.

Candu amu pomenitu ca e de lipsa a ne desamurtî de letargi'a in carea ne-a bagatu trecutulu; candu amu amintitu de desvoltarea unei vieti mai varie: amu consideratu sî nepregatirea in carea ne afla tempulu celu plinu de prefaceri sî amu pomenitu sî ca marimea greutatîloru nu cuprinde in sine sî neputinti'a de a le invinge.

Puterea de lipsa la invingerea ori-cârei greutâti trebuie aflata sî atunci resistinti'a numai póte fi. Atunci nu ni se va mai paré paradoxa sî minunata pretensiunea invetiatului carele au dîsu, ca sa i se dea unu punctu sî elu va fi in stare sa radice pamentulu.

Déca amu insusîtu concordiei puterea cea magica carea face, séu mai bine, prin carea omenimea face minuni, o amu fâcutu acést'a pentruca esperinti'a de tóte dîlele ni-o arata. Omenimea, déca aru fi remasu disoluta sî nu s'aru fi prefâcutu in societâti, déca fia-care aru fi traitu pentru sine sî nu si-aru fi impreunatu puterile sele cu altii mai multi pentru scopuri comune, atunci nu erá cu putintia sa ajunga la atâtea cunoscintie, atunci omulu pre lânga tóte facultâtîle sele nu aru fi pututu ajunge la destinulu seu de a dominá fapturile, decâtu numai in unu modu fórte tiermuritu, iéra in cea mai mare parte elu aru fi remasu sclavulu unei ursîte nedeterminate, o jucaria in mân'a sortiei. . .

Ceea-ce s'aru fi pututu intemplá cu omenimea intrégа se intempla cu popórele, care se desbina in tipulu acest'a intre sine. Unde traesce fia-carele pentru interesulu seu egoisticu sî unde, ce e sî mai reu, singuraticii tragu intocm'a cá paiangenii in tieseturele loru principiele cele mai frumóse sî mai salutarie, cá sub firm'a acestor'a sa esploteze, pentru interesulu loru particulariu, pre cei ce din nescientia nu potu sa strabata in lucruri mai departe: acolo nu póte fi concordia, nu póte fi buna intielegere, nu póte fi ajutoru imprumutatu; ori ce idea sanetosa, ori ce intreprindere binefacatórie se paraliséza prin desgustulu produsu de réu'a intrebuintiare a ideiloru sî principieloru frumóse sî apoi unu atare poporu, cá sî celu legatu de blestemulu din legenda, nu póte face unu pasu innainte. Acest'a e elementulu celu d'antâiu din care se dospesce resîpirea séu desnatîunalisarea sigura a unui poporu.

Noi punemu vin'a pre magiari, sasi etc. insa e de temutu sî de crediutu, ca intre aristocratii natîunei române simburulu devastatîunei lu va fi aruncatu discordi'a. Ea va fi indignatu odata pre unii, de alta data pre altii prin intrigele egoismului nutrite de discordia, sî unulu câte unulu perdiendu-si speranti'a, va fi trecutu in castre straine, pentru cá sa aiba celu putînu liniscea de inaintea intrigeloru.

Ni se va observá, ca mai nainte amu aretatu alte elemente contribuitóre la desnatîunalisarea unui poporu. Asiá este, insa pre cele aduse inainte cu alta ocasiune le-a fâcutu numai acestu acumu pomenitu cu putintia sî ratîunea este aceea, ca unde fruntea unui poporu e batuta de flagelulu discordiei, nepasârei sî celelalte, acolo pastoriulu (inteliginti'a) e batutu sî apoi oile lesne le resipi, le prindî, le tundi, le mulgi, le tai, dupa cumu-i place cuiva.

Deci sa ne ferimu din capulu locului de plamadél'a acést'a urîta ori unde amu vedea ca esista sî sa ne facemu in rendulu celu d'antâiu de principiu alu nostru pietatea câtra caus'a nóstra comuna, pentruca „nu e neci o putere asiá mare“, dîce poetulu Seneca, „cá pietatea adeverata.“

Amu fâcutu repetitîunea acést'a din rendulu trecutu sî amu mai amplificat'o cu aceste, pentruca amu aflatu de lipsa cá sa ne adunâmu cugetele, sî câci e cunoscutu, ca sî la unu individu numai a-

---

*) Vedî nr. 45, 46, si 47.

tunci, candu tóte i suntu asiá dîcendu la locu, póte sa cugete nepreocupatu asupr'a stârei sele sî numai atunci póte sa-si faca socotele bune sî adeverate pentru venitoriu. Altfelu sî unu poporu e cá celu ce caletoresce nóptea in tempulu unei furtuni, sî care se orientéza numai dupa influinti'a luminei fulgerului sî a gazeloru ce predomnescu atunci atmosfer'a, a gazeloru, cari fosforescendu ascundu de multeori prapasti'a dinaintea ochiloru sî conducu pre omu cu atât'a mai mare siguranția spre perirea lui.

Numerandu in nrulu trecutu unele date natîunale-economice, cari au contribuitu sî mai contribue la amenintiarea esistintiei nóstre, s'aru paré cui-va de prisosu a mai reveni asupra-le. Insa atunci noi ne-amu restrinsu pre lânga partea negativa, lasandu pre publicu a-si formá insusi partea positiva. Acum, considerandu situatîunea nóstra din tóte punctele de vedere, sa facemu sî unele indigitâri positive, dela care sa incepemu sî pre care avemu sa cladimu asecuranti'a esistintiei nóstre natîunale.

Inainte de tóte sa nu ne uitâmu de acele dóue fortaretie, in cari a aflatu in tempii cei mai critici esistinti'a nóstra natîunala unu asilu sî pentru cari constitutîunea bisericésca (vedi actele sinódeloru bis. gr. or. trans.) ne lasa destulu de largu cercu de activitate, ci sa cultivâmu sî desvoltâmu din isvorulu loru de binefacere sî alte de lipsa pentru viéti'a nóstra natîunala. Cu deosebire insa moralitatea, acelu zidu (muru) alu popóreloru, pre carele pâna se potu redîmá, nu le lipsesce neci puterea contr'a ori câroru isbituri ce vinu din afara. Dupa aceea instructîunea in unu modu mai bogatu, pentrucá sa se póta deschide ochii poporului sî sa scie alege intre aceea ce-i e lui spre bine sî ce-i e lui spre reu.

Sa ni se permita aici insa, spre completarea acestoru dîse, a face o escursiune la unele impregiurâri de o natura locala, cari insa si potu aflá aplicabilitatea loru sî in alte pârti, mutandu-se cele de mutatu.

E recunoscutu ca Tranni'a, ori care aru fi sórtea ei politica in venitoriu, ea cá tiéra de agricultura nu va puté tîné concurintia cu tierile vecine, atâtu din caus'a puseîiunei geografice, câtu sî a puterei ei productive de cereale, ci va trebuí sa devina o tiéra de industria. Cu tóte acestea a rupe de odata cu trecutulu aru fi sî preste putintia sî unu ce de totu nepracticu. Tóte popórelele din lume cari au alesu a locuí in locuintie fipse sî a nu calatorí din unu locu in altulu s'au apucatu de agricultura. Din acést'a s'a desvoltatu cu trebuintiele agricultorelui atâtea lucruri, incâtu sî industri'a sî negotiulu nu numai ca se nascura din aceste trebuintie, dara sî aceste se inmultîra sî amplificara incâtu au formatu sî ele in sinulu loru atâti'a rami speciali, precum avemu ocasiune sa-i vedemu in dîu'a de astadi.

Asiá dara va fi departe de noi cá sa vorbimu de negligerea agriculturei; din contra, suntemu pentru cultivarea acestei'a. Unu economistu insemnatu dîce candu vorbesce despre referintiele patriei nóstre:

„Mijlóce de viétia suntu conditîuni de viétia. E de a se incepe cu asecuranti'a vietiei, cu producerea producteloru crude, ca agricultur'a ceea ce e mam'a meserieloru.“ „Economi'a de câmpu e pasiulu celu dintâiu in desvoltarea activitâtiei omenesci, — fâra de acestu pasu dintâiu nu póte face unu poporu pasiulu alu doilea la meserii.“

Cu privire la acestea este necesariu de o parte cá poporului nostru sa i se dea in scólele populari elementele unei agriculturi mai ratiunabile sî totu deodata sa i se arate calea sî câtra aflarea altoru isvóre de venitu. La noi in Transilvani'a aru fi prea consultu cá, preoti sî invetiatori, sa se intereseze de a cunósce cualitatea pamentului in diferitele pârti ale tierei, precum sî pre cea a referintieloru climatice sî amesuratu acestor'a sa dea indreptâri poporului. Se faca deosebire intre pârtîle acele unde se cultiva vinulu, cucuruzulu, grâulu etc. sî intre acelea unde celu dintâiu (vinulu) nu se póte cultivá sî celu de alu doilea (cucuruzulu) numai cu mare chinu sî fâra de a reintórce ostenél'a cultivatoriului. Sa-i dea indreptâri dupa referintiele locali a semaná plante de industria sî ca in acele locuri unde se producu aceste plante séu unde loculu da sî alte producte crude sa se lucre sî prefaca in articuli de negotiu, asiá incâtu sa fia ocupatiunea indoita sî castigulu indoitu

Nu e loculu cá sa ne aduncimu aici sî mai departe in lucruri speciali sî cele de mai susu le aducemu inainte numai cá nisce esemple, din care cetitoriulu insusi apoi sa-si deduca mai departe bunatatea sî oportunitatea unei straformâri insemnate a modului de vietiuitu de pâna acum a poporului nostru si totu odata imperativ'a necessitate de reforme in educatîunea poporului, incâtu apoi sa se póta face possibila sî straformarea amintita.. Acést'a apoi sa-lu conduca la o stare mai buna materiala, dela care buna stare apoi sa se póta deduce cu temeiu sî cu siguritate o stare mai buna sî a pârtiei inteligente pre venitoriu. Modulu acest'a indigitatu aru desvoltá din unele opide ale nóstre sî póte sî din sate, orasie, ne aru induce sî incetâtiení sî in cele ce suntu dejá.

Dupa acésta escursiune dara, credemu, ca cu deosebire ceea ce privesce partea instructîunei poporului, dupa referintiele locale sî climatice aru trebuí pre lânga institutele educatóre ce le avemu, a se desvoltá sî intemeiá scóle agronomice, scóle reali sî comerciali.

Dandu o atare directîune culturei nóstre natîunali vomu contribuí prea multu la aperarea sî la cladirea unui edificiu tare natîunalu, contra cârui nu va puté bate resbelu nici o incercare de desnatiunalisare.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 28 Iuniu.

Celu mai greu evenementu, carele umple dîuaristic'a Europei sî in urm'a cârui tóte curtîle europene se imbraca in gele, este uciderea Imperatului Messicului, Maximilianu, carele fu vendutu de generariulu seu Lopez in mânile inimiciloru sei, mai târdîu condamnatu la mórte, ceea ce se esecutà in 19 Iuniu diminéti'a.

Déca dîuaristic'a européna au fostu vreodata de un'a sî aceeasi parere intru acést'a consimte unanimu, cualificandu faptulu acest'a de unu faptu crudelu sî barbaru, sevarsîtu de unu presiedinte alu republicei mesicane ce se intituléza de liberala.

In Europ'a paru lucrurile a luá o fatia posomorita, cu tóte festivitâtîle parisiane din lun'a trecuta. Dîuaristic'a predîce mereu unu nou conflictu intre Franci'a sî Prussi'a. Nodulu aru fi de asta data unele districte din partea nordica a Schleswigului, cari dupa unu articulu din tratatulu de pace dela Prag'a (1866) vinu a se redá Daniei.

In rescritulu de média-dî alu Europei, dupa

FOISIÓRA.

Despre influinti'a lecturei romantieloru streine.

(Conferintia tînuta de d. Niculénu in sal'a Ateneului Romanu Joi 23 Februare.)

III.

(Capetu)

Cu tóte acestea, in literatur'a francesa, scepticismulu, ból'a de care dîce ca sufere poetulu, sustînutu de prestigiulu geniului, ascunsu sub espressiunile unui stilu inflacaratu, poeticu sî spiritualistu cá in Leli'a, séu plinu de o melancholie dulce cá in Rene sî Obermann, are unu farmecu misteriosu, prin care surprinde, amagesce sî captiva naturele delicate sî visatóre. In literatur'a nóstra, insa, cá tóte lucrurile imitate, ból'a divaga, se tarasce, cadiendu din esageratîune in afectatiune, sî din afectatiune in ridicolu sî in neputintia. Durerea fiindu falsa, fâra causa sî fâra convictîune, s'aru putea dîce ca spiritulu torturandu imaginatîunea o silesce a creá dorinti, imagini sî fantasii, pre care inim'a nu le simte, mintea nu le luminéza sî sufletulu nu le incaldiesce, din care causa inspiratîunea sî resuflarea slabindu, ból'a se arunca, dupa ilusiuni sî sperantie stralucite intr'o deceptiune amara; dupa dorintie sî ambitîuni nemarginite in desgustu sî in desperare; dupa placeri sî sensatîuni desordonate in egoismu, in apathie sî chiaru in mórte sî inca intr'o mórte fâra viitoriu sî fâra sperantia.

Dorintie me consuma, dorintie de a face
Cu geniu'mi o lume — dar tóte suntu nimicu;
Puterea i-mi lipsesce! rogu ceriulu, dar elu tace;
Atuncea cu durere eu vedu câtu suntu de micu!

Sî nici o consolare la crud'a mea durere!..
Unu sufletu sa m'asculte oh! nu, nu s'a deschisu.
Si'n lume, sî in ceriuri, m'apasa o tâcere;
Asupra'mi infinitulu, sub mine unu abisu....

In infinitu unu haosu, sî in abisu uitare, —
Sî abisulu, ce sub mine in negura apare,
In fundu-i óre pacea putea-voiu eu aflá?!..

Dupa cum vedeti, Dómneloru sî Domniloru, ací dorinti'a poetului e frumósa, chiaru sublima, câci intr'adeveru, ce póte fi mai demnu de natur'a divina a omului decâtu a voí sî a putea a face cu geniulu seu o lume? Cu tóte acestea, déca providenti'a nu ne-a indiestratu pre toti cu geniulu lui Dante, Miltonu, Lamartine, Byronu sî altii, trebuie óre sa ne disperâmu? sî parasindu ori-ce credintia sî ori-ce bucuria, sa ne cufundâmu in desgustu, in urâtu, in indoiéla sî in fine in mórte? Ce feliu?! dara a iubí, a lucrá, a cugetá sî a crede, marginindu-si actîunea sî inteligenti'a intr'o sfera mai modesta; a fi bunu cetâtiénu, bunu fiu, bunu sotiu sî bunu parinte, a-si iubí sî a-si aperá patri'a, onórea sî libertatea cu curagiu sî desinteresare nu suntu óre merite, virtuti sî ambitiuni demne sî de ajunsu care sa impace pre omu cu viéti'a, sa-i consoleze durerea sî prin care sa-lu redice la stima, la onóre, la renume, sî chiaru la nemurire?!

Dara sa gonimu odata pentru totudéun'a din ochii sî din inim'a nóstra aceste umbre care ne inspaimentéza, aceste fantasme care ne invita la banchetulu mortii, aceste schelete ambulante care ne inghiatia sî ne micsioréza. Sa gonimu dîcu din inim'a nóstra acésta neodihna, acestu desgustu sî acésta neincredere care ne tîne in nópte sî ne inchide viitoriulu, sa intrâmu pre câmpulu actîunei, pre câmpulu luptei pentru progresu si bine, unde credinti'a sî entusiasmulu nascu caracterele energice, puterea sî barbati'a in pericule, curagiulu in intreprinderi maretie, virtuti mari, opere mari sî esemple stralucite.

IV.

Ne mai remâne acum a atinge un'a din cestiunile cele mai grave sî mai delicate.

Dintre diversele institutîuni, prin care se redica forti'a sî marirea unui poporu, un'a din cele mai principale e casatori'a care, fiindu radaciná familiei, bas'a societâtiei, e cea mai sigura garantia a esistintiei unui statu. Cu câtu dara legaturile ei suntu mai tari, mai sanetóse sî mai respectate, cu câtu unirea sî armoni'a domnesce mai multu in inim'a sî viéti'a ei, cu atâtu inteliginti'a societâtiei e mai mare, demnitatea mai inalta, naravurile mai pure sî simtiulu moralu mai desvoltatu sî mai respanditu.

Candu insa femeea, incetandu de a iubí, de a simtî, de a crede sî de a se devotá, i-si face din lucsu unu idolu, din vanitate sî din orgoliu o virtute, din lene unu privilegiu, sî din implinirea datoriei unu prejudetiu, atunci se póte dîce ca coruptiunea principieloru e generala, ca legaturile care unescu pre toti intr'o credintia comuna s'au ruptu, ca in fine viéti'a si-a perdutu valórea sî scopulu, sentimentele naivitatea sî candórea, amorulu chiaru amorulu, acésta flóre divina, farmeculu, puritatea sî profumulu.

Déca s'aru incercá cine-va a cercetá urmele lasate de influinti'a cetirei romantieloru in familie sî in societatea nóstra, i-mi iau libertatea a ve spune ca aru descoperí rane profunde sî resultate durerόse; câci, femeea fiindu din natura pre de o parte mai delicata sî mai impressionabila decâtu omulu, iéra pre de alt'a, sî mai cu séma in classele avute, petrecendu o viétia lipsita de actîune sî de ori-ce ocupatiune seriósa, e gat'a a primí cu cea mai mare inlesnire sî fâra cea mai mica reserva ori-ce aru putea schimbá séu variá urâtulu sî monotoni'a unei esistintie bogate sî indolente. Din lene se nasce urâtulu, urâtulu cauta distractîunea, sî candu femeea se pomenesce fatia in fatia cu dens'a fâra nici o cugetare seriósa, care sa-i ocupe mintea, fâra nici un'a din acele passiuni puternice de sotia séu de mama, care sa-i intârésca inim'a sî sa-i sustîna pasulu, atunci ne mai putendu-se stapaní, cautá a esî cu ori ce pretiu dintr'o asemenea situatîune plina de neodihna. — Cine scie câte mame june, frumóse, chiaru oneste, intr'unulu din acele momente, candu omulu n'are ce face, aruncandu ochii pre Leli'a, pe Leone-Leoni, Indian'a sî alte asemenea romantie, cine scie, dîcu, dupa câteva óre de cetire, câte nu se voru fi desteptatu surprinse sî turburate, simtiendu sinulu palpitandu sub pressiunea unoru sensatîuni nóue, necunoscute sî neincercate. Câci, Dómneloru sî Domniloru, romantiulu, obicinuindu spiritulu intr'o lume imaginara, insufla desgustulu datoriei, gonindu din viétia reala pâna chiaru sî bucuriele cele mai modeste sî mai sanetóse. „Ateneulu Rom.“

unele sciri de dîuarie, Bulgari'a aru avé sa devina unu centru alu unei revolutîuni greco-slave. O cor. din Rusciucu la Zkft spune intre alte ca unu corpu russescu de operatîune se tréca Dunarea, din Romani'a (?), intre Nicopolea sî Rusciucu sî altulu intre Silistrt'a sî Rusciucu, precandu unu corpu principale sa opereze intre Sum'a, Varn'a sî Rusciucu. Totu acolo se spune ca in planulu de operatîune figuréza flot'a russésca in marea négra cá observatóre a ripeloru, ajutata de nâi greco-italiane sî nord-americane.

Ce va fi adeveratu nu scimu, vedemu insa, ca in partea acést'a românii din Romani'a, pare ca nu au nici o privire, nu vedu ca slavii ignoréza cu totulu ce e romanescu dincolo de dunare. Dîuarele romaniloru tacu de romanii ce suntu rasipiti pe peninsul'a balcanica. Sî aru face fórte bine, candu pres'a romàna ce strabate mai departe, s'aru ocupá de ei, in locu de a scrie (cum facu unele dîuarie), nisce espectorâri, cari neliniscescu in fine spiritele unoru ce vedu numai negru (vedî H. Z., unde spune ca autoritâtîle cetatienesci sî comitatense suntu insarcinate a pandí dupa emisari valachici, cari suntu tramisi de comitetulu centralu din Romani'a, ce se ocupa cu ide'a de vechi'a predilectîune a „Daco=Romaniei“), pre contulu altoru afaceri mai de lipsa pentru noi.

Din Pest'a.

Cas'a magnatîloru au tînutu in 2 Iuliu la 12 óre siedintia, in care vine la ordinea dîlei projectulu de conclusu privitoriu la calea ferata. Cont. Eman. **Andrassy** propune, cá pentru importanti'a objectului sa se tîna mai antâiu o siedintia privata sî apoi sa se pertracteze in o siedintia publica dupa amédi séu in dîu'a urmatóre.

Asupr'a propunerei acestei'a se incinge o disputa interesanta, in carea unii suntu pentru propunere, eara altii contr'a.

Min. presiedinte cont. Juliu Andrassy dîce intre altele, ca regimulu nu vrea sa-si dea opiniunea in privinti'a acést'a; elu e gat'a a dá deslusîrele cerute in ori care siedintia, fia privata fia publica; atât'a insa póte vedea din propunere, ca nu e vorb'a de o imputernicire imperativa, ci numai permissiva. Elu recunósce insemnatatea cestiunei acestei'a.— In fine vine lucrulu la votare, din care insa nu se póte vedea majoritatea; pentru aceea la propunerea presiedintelui siedinti'a publica se schimba in siedintia privata.

Din caus'a acést'a siedinti'a casei deputatîloru se deschise numai la $12\frac{3}{4}$ óre, asceptandu-se pâna atuncea nuntiulu casei magnatîloru. In siedinti'a acést'a dupa formalitâtîle sciute sî dupa publicarea mai multoru incurse, presiedintele aduce la cunoscinti'a casei, ca in cas'a de susu tocmai se pertractéza in o siedintia privata cestiunea despre calea ferata sî fiindca nuntiulu respectivu nu va putea sosì mai curendu cá pâna la 6 óre sér'a, pentru aceea róga pre membri, a se aduná pre séra la 6 óre la o siedintia publica.

In siedinti'a de séra din 2 Iuliu, dupa cetirea sî verificarea Protocolulu din siedinti'a trecuta, sa cetesce nuntiulu casei de susu in cestiunea drumului de feru sî se ia spre scientia.

Dupa aceea sa cetesce protocolulu siedintiei, presente sî sa verifica.

In fine se adreséza presiedintele cu urmatoriulu cuventu de despartîre:

On. casa! Candu inainte cu unu anu sî vreo câte-va dîle ne aflámu la usîle unui resbelu scurtu însa momentosu prin urmârile sele, mi-amu permisu a me adresá câtra onorat'a casa cu urmatórele cuvinte:

„Sa ne nutrimu de acea sperantia, ca déca ne vomu readuná in tempuri mai liniscite, vomu fi in stare a pregatí patriei unu venitoriu mai frumosu sî mai bunu.“

Inca sî in periodulu siedintieloru de fatia se schimbara imprumutatu temeri sî sperantie, pâna candu in fine sperantiele ni s'au implinitu. Monarchulu nostru este, amesuratu legiloru, incoronatu; constitutîunea Ungariei e restituita; in capulu regimului respunsabilu se afla barbati, cari viéti'a loru intréga pururea sî in tóta privinti'a o au dedicatu binelui patriei; sistemulu comitatensu e rechiamatu in viétiá; fia-cine póte liberu sa-si esprime pârerile sî vointi'a în cârti, scrieri volante sî dîuarie; independinti'a legala a tierei e asecurata prin legi sî prin juramentulu monarchului. Dar pentru ce sa le desfasiuru tóte acestea sî mai departe? On. casa in puterea dreptului seu de initiativa le-au propusu tóte acestea sî diet'a le-au dusu in deplinire.

Sa-mi fia totusi permisu, de-sî pre scurtu sa amintescu dóue resultate de mare insemnetate. Cu inaintarea tempului cresce increderea sî armoni'a intre monarcu sî natîune. Din acestu isvoru va purcede desvoltarea puterei sî bunei stâri natîunale. Sa padîmu acestu tesauru sî sa nu lasâmu cá stéu'a resarinda a sperantiei earasi sa apuna. Esperinti'a sî istori'a dovedescu, ca in totu loculu, unde domnesce armonia intre monarchi sî natîuni, binecuventarea lui Ddieu nu lipsesce (aclamâri de éljen) projectele de legi, ce suntu dejá legi, abiá se uscasera sî vadi'a precum sî influinti'a Ungariei crescura. Dupa afirmarea unui diplomatu innaltu de renume europeanu evenemintele de aici au fostu nisce factori însemnati ce contribuira la sustînerea pâcei europene. Fâra de vre-vo indoéla esprimu acea convingere, ca Ungari'a, in urm'a celoru intemplate aici de curendu, de ací incolo va avea o influintia mai mare sî asupr'a afaceriloru streine precum acést'a nu s'au mai intemplatu de trei sute de ani incóce.

Me simtu fericitu, ca mie mi fu destinatu sa enunciu conclusele onoratei case, cari au efeptuitu acestea. Pentru cá sa nu molestezu pre nimenea cu afaceri, sub tempulu intreruperei siedintieloru voiu purtá sî mai departe afacerile presidiale, sî asiá nu mi mai remane alt'a decâtu pre lânga intimele felicitâri sa-mi iau dîu'a buna dela on. casa sî sa ne despartîmu unii de altii cu eschiamarea „Sa traiésca monarchulu, sa traiésca patri'a!

Dupa aceea membri casei deputatîloru intre vivate se despartu.

Mai tardîu pela 6 óre sér'a au mai tînutu cas'a magnatîloru un'a siedintia publica, în carea ministrulu de interne respunde la intrebarea contelui Waldstein in cestiunea drumului de feru: ca contractele ce le va incheiá regimulu in decursulu pausei dietale, pentru intreprindiatori voru fi la tóta intemplarea obligatóre, pentru tiéra insa numai atunci, déca diet'a si va dá consimtiementulu la acelea.

Protocolulu

siedintieloru directîunei Asociatîunei nat. romàne din Aradu.

Siedinti'a VII

(ordinaria.)

tînuta in Aradu, in 9 Iuniu n. 1867.

Presiedinte: Mirone Romanulu directoru secundariu.

Membri oficiali: Teodoru Serbu economu sî Ioanne Goldisiu, notariu.

Membri asistenti: Dr. Atanasiu Siandoru, sî Ioanne Popoviciu Deseanu.

61. Protocolulu siedintiei VI. ordinarie, tînute in 12 Maiu nou a. c. pentru a cârui'a autenticare prin determinatîunea de sub 55 a. c. a fostu prefiptu terminu de siedintia estraordinarie din 26 Maiu insa acésta siedintia din caus'a miscâriloru municipale nu s'a pututu tîné — s'a autenticatu.

62. In urmarea determinatîunei directîunali de sub nr. 55 a. c. comisiunea incredintiata cu censurarea recursuriloru intrate pentru ajutoriu stipendialu, substerne raportulu censurârei recursuriloru pre lânga opiniunea sea propria; la ce dupa o desbatere meritoriala directîunea afla demne de a se luá in consideratîune urmatórele recursuri, sî anume: ale lui Ioane Hozanu medicinistu, in Vien'a, Moise Popiliu filosofu, in Pest'a, Ioane Dunc'a, Avramu Berlogi'a, Demetriu Antonescu, Basiliu Benchisiu, Georgiu Rocsinu, Teodoru Monti'a, Gregoriu Contiu, Alessandru Pecicanu, Georgiu Feieru, Georgiu Tulvanu, juristi; Dimitriu Selegeanu, Alessandru Radu, Octavianu Sorescu, Gregoriu Sim'a, Petru Mihaloviciu, Filipu Adamu, Augustinu Rubenescu, Michailu Sturz'a, Ilie Dogariu, Atanasiu Tuducescu, Mihailu Veliciu, Pascu Milu, studenti de gimnasiulu superioru; Vasiliu Olariu, Georgiu Horvatu, Ferdinandu Must'a, Nestorie Trandafiru, Mihaiu Miliciu, sî Ioane Simandanu, studenti de gimn. inferioru: sî s'a —

Determinatu a se impârtî urmatórele stipendie, anume: lui Ioane Hozanu, 50 f. lui Moise Popiliu 40 f. lui Ioane Dunc'a 25 f. lui Avramu Berlogi'a, 25 f. lui Demetriu Antonescu, 25 f. lui Vasilie Benchisiu 25 f. lui Georgiu Rocsinu 25 f. lui Teodoru Monti'a 25 f. lui Alessandru Pecicanu, 25 f. lui Georgiu Fehér, 25 f. lui Georgiu Tulvanu, 25 f. lui Georgiu Contiu, 15 f. lui Octavianu Şorescu 20 f. lui Petru Mihailoviciu, 20 f. lui Filipu Adamu, 20 f. lui Mihailu Sturz'a, 20 f. lui Ilie Dogasiu, 20 f. lui Atanasiu Tuducescu, 20 f. lui Mihailu Veliciu, 20 f. lui Pascu Milu 20 f. lui Dimitriu Selegeanu, 15 f. lui Augustinu Rubenescu, 15 f. lui Alessandru Radu, 10 f. lui Vasiliu Olariu, 10 f. lui Georgiu Horvatu, 10 f. lui Ferdinandu Must'a, 10 f. lui Nestorie Trandafiru, 10 f. lui Mihailu Miliciu, 10 f. lui Gregoriu Sim'a, 10 f. lui Ioane Simandanu, 10 f. Sum'a 600 fl. v. a.

adeca: siése sute de florini v. a. care suma se asémna la perceptoratu cu acea indrumare, cá fâra amânare sa se spedeze respectiviloru studenti; cari deodata suntu chiamati, cá de locu dupa publicarea acestui protocolu, sa grabésca a-si tramite cuitele despre sum'a asemnata la perceptorulu asociatîunei Dlu Emanuilu Misiciu asesoru la tribunalulu comitatensu aradanu, avendu a face cunoscutu Dlui perceptoru sî locuinti'a de acum'a; iéra recursurile care parte pentru lips'a documinteloru prescrise in concursu, parte pentru neajungerea sumei preliminate, — nu s'au pututu luá in consideratîune, sa se retramita cu indorsata la fiesce care recurentu.

(Va urmá.)

Sabiiu 26 Iuniu. Dumineca in 25 Iuniu se serbà incheearea esameneloru clericali sî pedagogice in Institutulu archidiecesanu, cari esamine se tînura in cea mai mare parte sub presiedinti'a Escel. Sele Prea Santîtului Archieppu sî Metropolitu **Andreiu** Bar. de **Siagun'a**.

La serbatórea incheiarei nu fu junimea din acestu Institutu norocósa a avea pre Archipastoriulu seu in mijloculu ei din caus'a calatoriei Inaltu Esc. Sele la Brasiovu, pentru esamenele tînende acolo la gimnasiulu nostru.

Dupa servitiulu Ddieescu la care se fâcura rugaciuni de multiamita, intrég'a junime a Institutului trecù in Seminariu sî se adunà in sal'a cea mare. Mai târdîu venindu corpulu profesoralu sî vre-o câtiva cetâtieni de aici români s'a deschisu solemnitatea prin o cantare bisericésca, sî indata apoi o scurta disertatîune rostita de cl. an. II G. **Pâreu**, „despre tagm'a preotiésca.“ dupa acést'a urmà unu imnu armonicu esecutatu de choru. Cá alu doilea cuventatoriu pasî apoi cl. a. III I. **Crisianu** sî rostí unu tratatu despre tema: „Nimenea nu póte serví la doi domni.“ Dupa acést'a urmà cantarea poesiei „Nu te teme turma mica“ sî in fine unu cuventu de despârtîre in numele cl. an. III rostitu de cl. a. III Ioann **Romanu**. La care respunse Dlu Directoru sî Protopopu Ioann **Hanni'a** in unu modu fórte potrivitu, dandu invetiaturi folositóre atâtu abiturientiloru câtu sî celoru ce au sa continue studiulu loru sî mai departe in acestu institutu.

Cuventârile rostite fura bine tînute, asemenea cantârile bine esecutate. Lauda juniloru, cari dau asemenea probe; lauda însa aceloru ce asuda conducendu-i la asemenea fapte frumóse. —

Resînari, 24 Iuniu.

In 21 ale curentei incepura esamenele la scól'a nóstra capitala de aici sî astadi se incheiara prin solemn'a citíre a classificatîuniloru.

S'a observatu, ca de câte ori se descrie in foile nóstre decursulu esameneloru de pre la scólele din diferitele tînuturi, raportorii nu sciu decâtu sa laude preste mesura totulu, incâtu ómenii cum dau de numele „esamene“ prin foi, nu mai cetescu, câci sciu ce se dîce. Din acésta abusare insa nu urméza, cá nescine sa se sfiésca acum a laudá aceea ce **intr'adeveru** merita a fi laudatu. Deci eu, chiaru sî in fati'a periculului de a se impartasî sî sîrele mele de sórtea de mai susu, nu voiu sacrificá nimic'a din adeveru.

Ordinea, in care au decursu esamenele nóstre, e urmatórea: Mercuri in 21 Iun. clas'a I de fetitie cu invetiatoriulu Petru **Bancila**, clas'a I de baieti cu invetiatoriulu I. **Petrascu** sî clas'a II de baieti cu invetiatoriulu I. **Metiu**. Joi in 22 Iun. clas'a fetitieloru mai mari respective scól'a de lucru, apoi clas'a III de baieti cu invetiatoriulu sî totu deodata Directorulu institutului D. Nic. **Mihaltianu** sî clas'a IV de baieti cu invetiatoriulu Petru **Sant-ionu**.

Religiunea s'a propusu in tóte clasele de D. catechetu Ioann **Drocu** sî lucrulu de mâna in clas'a superióra a fetitieloru l'a avutu Dn'a invetiatóre Mari'a **Borsiovai**.

Obiectele de care s'au esaminatu tinerimea au fostu: Religiunea, limb'a romana, limb'a germana, (clas'a 3-a sî 4-a) istori'a natîunala sî geografi'a universala, computulu, cantârile sî scrierea.

Celu ce a asistatu dela inceputu pâna in sfersîtu la aceste esamene, a trebuitu sa observe mai inainte de tóte, ca mecanismulu celu tempitoriu, de care mai suferu inca cele mai multe scóle ale nóstre, din scólele Resînariloru e alungatu cu totulu. Copiii, sa le fi pusu intrebârile ori-câtu de schimbate, respundeau asiá, de nu mai lasau nici o indoiéla ca totu ce au invetiatu intielegu sî pricepu bine. Acést'a e de ajunsu, spre a dovedí nu numai ca toti invetiatorii dela acestu institutu suntu individi de plinu cualificati pentru chiamarea loru, dara sî ca densii au pusu sî in anulu acest'a o mare silintia in implinirea missiunei loru.

Diligінti'a invetiatoriloru facû, cá acele triste impregiurâri, ca in tómn'a trecuta a domnitu aici coler'a sî ca in vér'a acést'a mai toti copiii de scóla au suferitu tare de versatu, mai sa nu se cunósca.

S'a pututu sî cu acésta ocasiune observá aceea ce se scia de comunu, ca sî dela manualele ce se dau in mân'a copiiloru atârna multu progresulu loru in invetiatura. Lauda Domnului, ca sî lips'a acést'a se acopere acum din ce in ce mai multu. Manualulu celu nou de gramatic'a româna alu Dlui Directoru Mihaltianu s'a doveditu de mai bunu, mai practicu, decâtu manualulu ce se intrebuintiá aici mai inainte. Aru mai fi de doritu unu manualu de gramatic'a germana mai corespundietoriu pentru baietii nostri de cum e celu de astadi, carele e mai multu pentru instructîunea privata a barbatiloru maturi, iéra nici cum pentru baieti de 9—12 ani.

La esamene a presiediutu Revern. D. Protopopu Ioann Panoviciu, carele in vorbirile sele instructive sî animatóre câtra invetiatori, publicu sî scolari a dîsu cu totu dreptulu, ca de-sî mai avemu in tiéra câte-va scóle normale, scól'a Resînariloru insa este cea dintâiu scóla româna de categori'a acést'a in Transilvani'a. Déca comun'a de astadi din cuti'a opidului pre totu anulu frumós'a suma de 2600 fl. pentru intretînerea scólei, póte sa véda, ca nici unu banu nu e datu pre unu scopu mai scumpu cá acesti'a.

Nu sciu din câte scóle de fete din tóta Transilvani'a, neesceptându nici unguri nici sasi, s'aru putea produce probe de lucruri de mâna mai bune sî mai frumóse, decum fura acele ce ni se infatîsiéra nóue sî cu acestu esamenu din partea fetitieloru nóstre.

La finea esamenului din clas'a IV D. Petru Sant-ionu tînù o cuventare petrundietóre, ale cârei invetiaturi amu dorí sa nu se dea nici candu uitârei de catra representantii comunei nóstre.

Amu dorí inca sa vedemu aici infiintiata scól'a reala, despre care s'au scrisu sî vorbitu atâtea.

Astadi dupa servitiulu Ddieescu se cetira clasificatîunile sî se impartîra premiele pre la scolarii diliginti, cu care ocasiune scolarii tînura mai multe declamatîuni placute. Esamenulu din cantârile bisericesci sî lumesci sub conducerea Dlu Petru Bancila incheiá solemnitatea dîlei.

Onóre comunei Resînari, care n'a crutiatu nici unu sacrificiu pentru a-si aduce scól'a la starea acést'a buna? Onóre braviloru invetiatori, cari au sciutu sa faca, cá spesele comunei sa aduca procente inmiite?

Principatele române unite.

Dupa o scurta calatoria facuta in districtele dela gurele Dunârei sî cele aflate pe linea Prutului, inaltîmea Sea Domnitorulu Româniloru a sositu, Luni, la 12 Iuniu, la 9 óre dupa amédi, in Iasi.

In totu cursulu caletoriei, entusiasmulu sî manifestatîunele de unu profundu devotamentu sî iubire, au venitu se demonstre Mariei Sele câtu de nerebdatóre erau poporatîunele de a-lu vedea in sînulu loru.

Iasii n'a pututu remané mai pre josu de celelalte orasie, sî, dincolo de marginele orasiului, departe multu de bariera, unu imposante numeru de cetatieni din tóte stârile sî positîunele sociali, au venitu sa-lu intempine, petrunsi de dorinti'a de a-lu vedea sî a-i urá bunavenire.

La otarulu districtului, Mari'a Sea fu intempinatu de d. prefectu alu districtului sî de membrii comitetului permaninte; la jumetatea postei, dincolo de barier'a Socolei, in délulu Rapedei, o multîme numerósa cu deputatii sî senatorii districtului in frunte, vení se salute pe Mari'a Sea, cu aceleasi probe de amóre sî devotamentu.

Dela Rapede pâna la Copou, unde s'a instalatu in casele dlui Grigore Michailu Sturz'a, M. Sea a inaintatu in mijloculu urâriloru multîmei, pe candu tunurile cetatiuei salutau cu 101 salve venirea M. Sele sî clopotele, despicandu aerulu cu sunetulu loru maiestosu, anunciau Iasiloru sî poporatîunei sele o veste fericita.

Sér'a, pe la 11 óre, o manifestatiune, compusa de-unu numeru fórte mare de cetatieni, cu tortie aprinse, cu stindarde tricolore sî cu music'a in frunte, au venitu in curtea locuintiei M. Sele spre a-lu felicitá.

M. Sea, din caus'a unei usióre indispositîuni, provenita din greutâtîle caletoriei, fiindu retrasu in apartamentele sele, a insarcinatu pe d. ministru alu culteloru se multiamésca cetatieniloru in numele seu sî totu de odata sa le arate ca a dóu'a dî aru dorí se primésca o deputatîune dintre dloru. Sér'a, pâna câtra mediulu noptiei, orasiulu a fostu splendidu iluminatu, sî poporulu strabatendu stradele, facea urârile cele mai calduróse pentru domnitoriulu Românilei.

A dóu'a dî, la 13, la 11 óre inainte de amédi o deputatîune dintre notabilii orasiului a fostu primita in audientia de câtra M. Sea Domnitoriulu. D. A. Holbanu, luandu cuventulu in numele cetatieniloru ce se aflau fatia, a tînutu unu discursu bine simtîtu sî prin care, venindu sa depue la piciórele tronului suveranului Româniloru omagele sî devotamentulu tutoru oresianiloru, asicura pe M. Sea despre profund'a veneratîune ce are intrég'a poporatîune româna pentru august'a sea persóna.

Mari'a Sea cu unu accentu in care se recunoscea câtu era de atinsu pentru frumós'a sî spontane'a primire ce i se fâcuse, respunse deputatîunei ca neci odata nu s'a indoitu de simtiementele buniloru cetâtiani din Iasi, sî, intorcendu-se câtra deputatulu Tatarasîloru, suburbie care, poporata in cea mai mare parte de artisani romani, a suferitu in acesti din urma tempi in interesele sele materiali, lu autorisà a asicurá pe locuitorii sei, din partea Mariei Sele, ca in speciale va face sa inceteze câtu mai curendu suferintiele loru.

In generale, dela sosirea M. Sele in Iasi, orasiulu nu presentá decâtu tabloulu unei animatîuni sî veselii unanime. „Rom.“

Varietâti.

⁂ LMC. Gablenz este denumitu de comandante in Agramu.

⁂ Comitele natîunei sasesci dupa o corespundintia din Pest'a la Hr. Ztg. fu primitu acolo intr'unu modu fórte onorificu.

⁂ Ministeriulu reg. ung. de aperarea tierei indreptase câtra tóte jurisdictîunele tierei sî câtra guverniulu reg. din Tranni'a ordinaciunea urmatóre:

Maj. Sea c. r. apostolica au binevoitu preagratiosu a concede prin decissiunea prea inalta din 18 Iuniu, cá soldatii inrolati cu servitiu de optu ani sa aiba asemenea parte de favoratîunea scadiamentului servitiului ordinariu la siese ani sî cá — pâna candu nu se voru aduce in privinti'a acést'a pre cale constitutîunala alte decisiuni datatóre de mesura— servitiulu de reserva sa nu se estinda preste patru ani.— Asiá dara pre basea decisiunei acestei'a pr. inalte transpunerea normala in reserva are sa se estinda in anulu acest'a nu numai la soldatii acei'a, cari s'au inrolatu in anulu 1859, ci sî la acei'a, cari s'au inrolatu in anii 1860 sî 1861. — Diferinti'a, ce au esistatu pâna acum'a intre reserv'a intâi'a sî a dóu'a nu are sa se observe de o camdata. — Dupa principiulu, ca tempulu de servitiu petrecutu in servitiulu ordinariu are sa se socotésca la servitiulu, carele lu va face in reserva, soldatii acei'a cari in tempulu de pedépsa, ce li s'au otarîtu preste tempulu loru de servitiu, au implinitu in anulu cu siase ani in servitiulu ordinariu, au sa se inroleze in clas'a prima de reserva, déca au servitu siepte ani, in a dóu'a sî in fine in a trei'a, déca au servitu optu ani.

De altmintrea pentru evitarea tuturoru neintielegeriloru sî dubietâtîloru, ce s'aru putea ivi, s'au ordinatu, cá soldatii claseloru urmatóre, déca nu voru sa servésca sî mai incolo cá voluntari, cu finea lui Iuniu a. c. sa se demissiunese normalminte din servitiulu militariu sî adeca:

1) Individii acei'a, cari, in an. cur, séu sî mai nainte satisfacu séu au satisfacutu dejá servitiulu militariu ordinariu de optu ani sî servitiului de reserva de doi ani precum sî la intemplare servitiului de pedépsa.

2) Soldatii acei'a, cari dupa decurgerea tempului legalu de servitiu de optu ani sî de reserve de doi ani, au intratu de nou cá voluntari sî au servitu de atuncea incóce siése ani séu unu tempu sî mai indelungatu, séu la cari se implinesce tempulu acest'a in anulu curentu.

3) Peregrinii, cari servescu in armata, cari in anulu curinte servescu de siése ani séu mai de multu.

4) Toti locotenentii, cari au intratu earesi in servitiu cari au satisfacutu tempului de servitiu de patru, respective de optu ani sî

5) Toti individii, cari nu suntu deosebi servitiului legalu ci au primitu contractualminte vreunu altu servitiu sî acest'a l'au implinitu dejá. —

⁂ (Denumiri.) Deputatulu Iosifu Hoszu e denumitu de consiliariu de sectiune in ministeriulu de interne.

⁂ (O universitate nóua in Tranni'a.) Dupa cum spune „A. W. W. Ztg.“, ministeriulu reg. ung. de culte are de cugetu sa straformeze academi'a de drepturi sî scól'a de chirurgia din Clusiu in o universitate.

⁂ Aloisiu Vladu de Selisce sî urmatorii lui legitimi se intarescu in dreptulu loru nobilitariu, concedendu-i-se schimbarea insemneloru familiari dupa mustr'a aretata.

⁂ (Focuri.) In dîlele trecute se intemplara mai multe focuri; asiá au arsu la 2 Iuliu siur'a sî o casa a professorului gimnasialu Adamu Papp din Orestia. Totu acolo au arsu siur'a dela otelulu „la dóue pistóle“. Cum sî prin cine s'au escatu foculu in aceste dóue locuri inca nu se scie cu securitate.

Unu altu focu mai infricosiatu au fostu in comun'a Sebesielu care s'au escatu din o strantia aprinsa prin nebagarea de séma a feciorului judelui comunalu de acolo, vrendu sa prinda cu alti doi ómeni unu stupu. Batendu ventulu, indata s'au latîtu sî au saritu foculu, asiá incâtu de odata ardea in tei locuri ale acestei comuni. Satenii erau dusi parte mare in campu, cari indata alergara in satu, asemenea alergara intr'ajutoriu mai multi ómeni din invecinatulu Sebesielulu nou cu o pusca de apa; de órece insa ventulu erá contrariu nesuintiei loru, asiá nu putura stinge foculu fâra cu mare greutate, dupa ce arsera 10 case sî 11 siuri, câtu de mare e pagub'a fâcuta prin foculu acest'a inca nu se scie.

⁂ Complectandu-se astadi numerulu tuturoru membriloru societâtiei literare române, conformu regulamentului pentru formarea acestei societâti, spre o mai intinsa cunoscintia, se republica numele aceleru persóne:

DD. Dr. Hodosiu sî A. Romanu, din Maramuresiu.

DD. T. Ciparu, G. Munteanu sî G. Baritiu din Transilvani'a.

DD. Mocioni sî Babesiu, din Banatu.

DD. Hormuzachi sî Sbier'a, din Bucovin'a.

DD. Hajdêu (tatalu), Gonat'a sî Strejescu, din Besarabi'a.

DD. Carajani sî Casacovici, din Macedoni'a.

DD. V. Alexandri, C. Negruzzi sî V. Al. Ureche, din Romani'a de peste Milcovu.

DD. I. Eliade Radulescu, A Treb. Laurianu, C. A. Rosetti sî I. C. Maximu, din Romani'a de dincóce de Milcovu. „Romanulu“.

⁂ Comissiûnea comitatensa din comitatulu Heves au adusu unu conclusu sî au insarcinatu pre oficialii comitatensi a nu esecutá ordinaciunile ministeriului fâra de intrepretatîune sî consunanti'a comitatului sî legea pentru afacerile comune o dechiara vatematóre de independinti'a sî libertatea Ungariei. Ministeriulu au desfiintiatu comissiunea sî au cassatu conclussulu ei, cá pre unulu ce este in contr'a legei sî vatematoriu pentru dieta.

Nr. 25—1 **Edictu.**

Gerasimu Pantaziu din Tientiari, carele mai bine de doi ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotîa Ann'a Achimu Gaboru din Rotbavu, fâra cá sa se scie loculu petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in restempu de unu anu de dîle dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea subsemnatului foru protopopescu, câci la din contra, procesulu matrimoniale asupra-i pornitu se va decide sî in absenti'a densului amesuratu SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptcredinciose.

Forulu protopopescu gr. res. alu Tract. Brasiovului alu II.

Brasiovu, 13 Iuniu 1867.

Ioanne Petricu,
Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 53. ANULU XV.

Sabiiu, in 4|16 Iuliu 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Primirea Esc. Sele Archiepiscopului sî Metropolitului Andreiu Br. de Siagun'a in Brasiovu.

Primimu sî a trei'a corespundintia, cârei'a, pentru ca cuprinde mai multe detaiuri ce nu se afla in cele dóue dintâiu, nu-i negâmu publicarea.

Totu de odata premitemu urmatórea rectificare ce ni o tramite dlu corespundinte din nrulu trecutu, carea de altmintrea consuna cu corespundinti'a de astadi sî de aceea sî primirea ei e cu atâtu mai justificata. Rectificarea suna: . . . in periodulu din urma a respunsului Escel. Sele e de a se rectificá: „legile dietei din Sabiiu au fostu bancnote fâra „cautiune sî legile dietei din Pest'a voru fi póte „totu bancnote insa cu cautiune“.

Dupa premiterea acestor'a facemu acum sa urmeze corespundinti'a susu amintita:

Brasiovu, 27 Iuniu.

Alaltaeri, Dumineca pre la 8 óre diminéti'a, sosì Esc. Sea Présantîtulu nostru Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a in orasiulu nostru.

Brasiovenii respective DD. negutietori aflandu despre atare venire a Inaltului óspe in mijloculu loru s'au bucuratu. Dreptu acést'a luandu in considerare cá nisce ómeni zelosi sî recunoscatori de meritele fia-cârui'a, cu atâtu mai multu de ale acestei Inalte persóne, pre care atâtu pe terenulu scolasticu sî bisericescu câtu sî pe celu politicu, nu l'au intrecutu altu românu intru ostenelele sî jertfele sele; apoi, ca trecendu acum torentele nu voru lipsí luptele sele; luandu in consideratîune sî mai aprópe meritele sî jertfele fatia cu Institutulu Gimnasiului din Brasiovu: au conchisu, ca de-sî a aflatu ca sosirea Esc. Sele in Brasiovu are sa fia incognito, totusi trebuescu a folosí ocasiunea pentru cá sa-i faca primirea cuvenita.

Primirea Esc. Sele in Brasiovu a fostu sî astadata deosebita. De-sî diminéti'a erá unu tempu fórte nefavorabilu sî pré ploiosu, totusi cei mai de frunte dintre DD. negutiatori iau esîtu spre intempinare cá vro 20 trasuri ducendu sî un'a eleganta góla sî trasa de 6. cai, pentru cá se róge pe Esc. Sea cá sa tréca din carulu postei in acest'a. Protopopulu localu D. Iosifu Baracu sî D. Directoru gimnasialu lu intempinara aprópe de Comun'a Codlea, eara DD. negutiatori la comun'a Ghimbavu. Ací D. Secretariu magistr. St. Rusu lu bineventà in numele Brasioveniloru fórte potrivitu. La acestea Esc. Sea le multiamì de ostenéla sî de dragostea cea câtra Archipastoriulu loru. Dupa acést'a unii dintre DD. Negutiatori lu rugà sa tréca in trasur'a adusa pentru Esc. Sea sî la acést'a inca au fostu ascultati. Acum sosì sî unu bandieru de mai multi calareti din brasioveni sî saceleni carí mergeau inaintea trasurei eara calescele dupa trasur'a cu Inaltulu óspe.

Apropiindu-se de Brasiovu sunetulu tréscuriloru anuntiau sosirea Esc. Sele, eara clopotele bisericeloru au luatu semnu spre a suná sî a le insotî spre acést'a. Intrandu in cetate si cuprinse cuartirulu pregatitu in casele juga-iane din fruntea pietiei. Dupa 11 óre corpurile: negutietorescu, professoralu sî preotiescu i facura visita de bineventare.

Erá de insemnatu numerulu celu mare sî rendulu celu demnu alu DD. negutiatori. In numele Dloru Sale sî alu Brasioveniloru vorbì P. O. D. presiedinte alu Eforiei Demianu Datco cam astfelu:

Escelentia! Peasantîte Dle Archiepiscópe sî
Metropolite!

Comunele române brasiovene se bucura fórte pentru bun'a venire a Escelentiei Vostre;— se bucura cu atâtu mai tare pentruca doreamu din adenculu animeloru nóstre se Ve vedemu. Lauda sî multiamita Parintelui cerescu, pentruca ve vedemu in deplina sanetate. Dorinti'a nóstra, fatia cu cate s'a intemplatu dela Presenti'a mai din urma a Esc. Vóstre incóce, au fostu cu atât'a mai mare, cu câtu ca noi in instrimtorârile nóstre altu refugiu mangaitoriu— sî in trebile nóstre bisericesci, scolare sî natîunale altu povetiuitoriu alu increderei nóstre n'avemu sî nu cunóscemu decâtu pe Escelenti'a Vóstra, cá pe sufletesculu sî bunulu nostru Parinte.— Deci ve urâmu din profundulu animeloru nóstre, cá Pré induratulu Tatalu cerescu sa Ve indelungésca firulu scumpei vieti pâna la cele mai adenci betranetie cu tóte cele bune sî cu implinirea tuturoru dorintieloru Vóstre spre mangaierea nóstra sî a tuturoru Romaniloru sî spre binele comunu. Urmà apoi unu intreitu „Sa traiésca Esc. Sea P. Archiepiscopu sî Metropolitu!“

La acestea respunse Escelenti'a Sea cam in sensulu urmatoriu: „Ca a venitu la Brasiovu nu pentru ca aru fi o necessitate neaperata, deórece Escelenti'a Sea cunósce starea sî din afara sî din launtru a Institutului nostru. Cea din afara din conspecturile ce i se asternu de câtra Eforia, cea din launtru din raporturile lunarie ale corpului profesoralu, dara voiesce sa-si implinésca missiunea cu tóta scumpetatea; ceea-ce o va face cu placere pâna lu va tîné Ddieu in sanetate. Esc. Sea ne aduse aminte, ca in anulu trecutu indata dupa plecarea sea din Brasiovu, candu a fostu in asemenea missiune aici, s'au redicatu nisce sciri fórte neodihnitóre, ca Escelenti'a Sea aru voí sa rapésca Brasioveniloru drepturile ce le au asupr'a Gimnasiului, la esamenele de maturitate fâcute sub Presidiulu Escelentiei Sele, sî respective testimoniele subscrise de Escelenti'a Sea, n'aru avea valóre. Tóte acestea acum s'au doveditu cá neadeveruri in tóta golatatea loru, de órece densulu nu numai ca n'a râpitu Brasioveniloru, drepturile loru, ci numai prin stâruinti'a sea a fâcutu cá acestea sa fia recunoscute de locurile mai inalte sî adeca: dreptulu de proprietate, de administrarea averei scolare sî de alegerea profesoriloru. Iéra cumca testimoniele date de câtra acestu institutu din anulu trecutu suntu valide, se vede de acolo, ca nici unulu dintre abiturienti nu s'a plansu, ca n'aru fi fostu primitu la Institutele mai inalte de invetiamentu.

„Mai departe aduse Escelenti'a Sea aminte, ca in tóte afacerile sele bisericesci, a aretatu aceeasi staruintia asiá incâtu de 21 de ani de candu se afla la postulu seu, nu póte dovedí nimenea, ca aru fi inceputu ce-va sî n'aru fi ispravitu. Cea mai grea problema a fostu infiintiarea Metropoliei nóstre pre care atâtu amicii câtu sî inímicii o tîneau cu neputintia.

„Acésta procedura pre care o observéza Escelenti'a Sea in trebile bisericesci, ne spusa, ca o observéza sî in cele politice. Sî aici Escelenti'a Sea e de parere ca grab'a strica tréb'a. Ne asiguréza insa, ca nu esista unu românu, care sa nu véza dorintiele natîunei nóstre, realisate mai bine astadi decâtu mâne, dara pedecile care se opunu, de multe ori facu, cá dorintiele nóstre sa nu se póta realisá asiá curendu. — Ne facù atenti, ca dupa unu tempu bunu urmara ploile, care le vedemu ca curgu astadi neincetatu sî facu pre bietulu tieranu sa fia ingrijatu de fructulu osteneleloru sele, acest'a fiindu cu minte nu va desperá, fiindu ca dupa plóia urméza vreme buna. Deci sî noi sa nu desperâmu de sórtea natîunei nóstre ci sa ne luptâmu toti, totudéun'a pentru ajungerea dorintieloru nóstre natîuuale insa numai sî numai pre terenu legalu. Acést'a este convictîunea Escelentiei Sele, care este asiá de intemeiata cá sî credinti'a sea religiósa. Sî o va aperá chiaru déca va remanea numai singuru pre lânga acésta parere. Petitiunile nu aru fi drumulu celu legalu alu aperârei nóstre natîunale. Santieni'a causei nóstre cere, cá sa ne luptâmu acolo unde ne vede sî ne aude lumea intréga, adeca in parlamentu. Ne asigura ca densulu este sî va fi sinceru sî nu va dá nimenui unu dieceriu dîcendu-i ca e galbenu, ci déca i va spune cui-va ca-i da unu galbenu unu galbenu i va sî dá. Ne admonéza sa nu credemu ca este o mare nenorocire pentru natîune, déca intre barbatii natîunei nóstre este diferintia de pareri, fiindu ca tînt'a tuturoru este un'a sî aceeasi, numai in privinti'a câlei de procedere esista pareri deosebite, sî acést'a nu este nici o nenorocire. Nenorocirea este insa candu nu scimu a disputá o parere, in modu modestu. Aru fi necessitate pentru noi, cá sa observâmu in discutiune, mai multa obiectivitate, sa fimu mai nobili in espressiunile nóstre. In fine ne spune, ca diet'a din Sabiiu ne-au datu nóue bancnote fâra cautiune sî diet'a din Pest'a ne va dá póte iéra bancnote dara cu cautîune.“

Dupa aceste pre lânga alte cuvinte ne dedù binecuventarea archierésca.

La celelalte corpuri iéra le-au respunsu mai specialu incâtu tóte corpurile au remasu incantate.

Eri luni i facù visita de binevenire capeteniele militari sî alte de aici. Sér'a music'a militara dela c. r. Regimentu Gondrecourt i fâcù Escelentiei Sele in frontea cuartirului seu onóre deosebita, esecutandu cele mai alese piese. Capelmeisterulu Pab'a facú anume unu marsiu Escelentiei Sele, care mai intâiu a séra s'a cantatu.

Esamenele s'au inceputu. Despre acéstea ve voiu referá dupa incheierea loru.

Evenemiute politice.

Sabiiu, 1 Iuliu.

Dinlaintru alegerile, respective restauratiunile in comitate sî scaune, suntu la ordinea dîlei.

Scirile ce ne vinu din tiéra despre alegerile la restauratîunea fiitóra nu aru mai fi insa de a le atinge, In unuln din nrii trecuti unde amu vorbitu despre rescriptele regesci din 20 Iuniu sî de ordinatîunea ministeriala amu aretatu terenulu pre care ne aflâmu, adeca alu activitâtiei. Acest'a credemu ca e de ajunsu spre a scí fia-carele, pre care lu atinge, ca ce are de fâcutu. Ací nu mai póte fi vorb'a de multe meditatiuni sî filosofii, sî fia-care indreptâtîtu sa nu lase sa tréca ocasiunea nefolosita sî sa faca cá sa-sì aduca la valóre dreptulu seu. Sa departe ori sî care românu ideile nepasârei sî sa véda cá dupa câtu se póte sî dupa capacitatea sî celelalte insusîri ale individîloru pregatiti pentru oficii sa candideze sî sa aléga barbati in cari are tóta increderea.—

In Pest'a de candu au incetatu diet'a, honvedii mai aducu óre care viétia in publicu. Va fi interesantu a aruncá o privire sî asupr'a afaceriloru loru. Dupa Hr. Ztg. au tînutu honvedii o adunare mare, pre carea o deschise presiedintele reuniunei pestane cu o cuventare, in carea intre alte se dîce ca puterea unui Napoleonu prelânga tóte succesele in arme nu putù sa se sustîna, pentruca era asiediata pre ruinele legei, honvedii nu si-au intorsu armele neci odata in contr'a legei, ci totdeun'a contr'a inimicilоru legei; honvedii nu nisuescu dupa glori'a gardei francese, ci dupa recunóscerea ce li o face istori'a soldatîloru lui Washingthon; pentruca honvedii de-sî suntu soldati suntu sî cetatieni sî ide'a honvedîloru are unu vitoriu, pentruca cei ce se tînu de ea urméza numai la vocea legei, onórei sî a libertâtiei.

Dupa intogmirile recerute spre a puté urmá o desbatere regulata se sî punu la desbatere urmatórele objecte: 1) scopulu reuniunei e: radicarea morala, spirituala sî materiala o honvedîloru; 2) formarea unui comitetu centralu in Pest'a; 3) fundarea unei foi de specialitate militaria. Tóte trei punctele s'a primitu in principiu. Cea mai de aprópe adunare mare se va tîné in Aradu. Dupa aceste Laurentiu **Kovács** predà adunârei unu stégu mantuitu de elu insusi, dela bataliunea a 72. Publiculu cerù cá sa se desvelésca, ceea-ce facendu-se erupse in entusiasmu. Dupa aceea mai urmara a aduce sî altii asemenea lucruri; altii promitu ca voru aduce. — Ide'a de a face o adresa de multiamita pentru marinimós'a gratificare a darului imperatescu a cadiutu, sub cuventu ca ministeriulu a vrutu pre honvedi sa-i omóre moralicesce s. a. Adunarea inainte de despartîre au strigatu unu eljenu lui Kossuth.— Acum sa incépa sî romanii sî serbii sî tóte popórele din Ungari'a dela reminiscintiele an. 1848, sa-si scóta fia-care parte reliquiele de atunci sî sa se renasca acele triste suveniri de reciproca isbânda, unde vomu ajunge cu liniscirea spiriteloru? Inca vre-o câte-va cuventâri de cuprinsulu celei din referatulu de astadi sî apoi éca nemultiamirea sî inversiunarea sternita intre natîuni in mesura sî mai mare. Magiarii aru fi cu multu mai intielepti, candu aru profitá de trecutu nu cá sa-lu mai revóce odata, dara cá sa invetie din elu. —

In **Vien'a** se asceptá cá ministeriulu sa se intregésca cu ómeni din majoritatea senatului imperialu, precandu eata ca lucrulu esî altfelu. Dupa câtu cetimu din dîuarie suntu sî opiniuni de acele, cari adscriu impregiurarea acést'a capriciului doctrinariu alu politiciloru professori sî doctori, câroru trebue sa le mérga tóte dupa idealulu loru, nu sî dupa realitate; altele prevedu séu se facu a prevedé lucruri ce au inca sa urmeze. In Pest'a schimbarea ce s'a fâcutu in ministeriului din Vien'a, se spune, ca nu a produsu entusiasmu.

Senatulu imperialu continua activitatea sea. Responsabilitatea ministeriala aru fi in comitetu sî desbatuta sî dîuariele suntu dejá in pusetîune de a impartasî pubicitâtiei raportulu comitetului respectivu.—

Comitetulu pentru unu proiectu de dreptulu penalu vrea sa propuna urmatórele principii, pre cari senatulu imperialu sa le primésca, sî adca: 1. Impârtîrea fapteloru penale (de pedépsa) in crime sî delicte, dara nu dupa cum erá pâna acum sî in trangressiuni. 2. cassarea pedepsei de mórte (Acést'a cu o majoritate de mai tóte voturile afara de dóue), 3 principiulu, cá judecatoriulu pentru casuri singuratice sa nu aplice nici acolo pen'a desonestatória, unde aru fi a se aplicá. 4. principiulu pentru arestatii singuratici (cu terminulu technicu nemtiescu: „einzelnhaft“) ca acesti'a jumetate din tempu sa-lu petréca singuratici. 5 sistemulu demiterei conditîunate (pre care proiectulu i-lu recunósce numai de unu institutu de agratiare) sa propune cá institutîune de dreptu. —

Prussi'a, se spune, ca vrea a se impacá singura cu Dani'a. — De alta parte impartâsîmu dupa „N. b. Landeszeitung“ urmatoriulu „secretu diplomaticu: „In jumetatea cea dintâiu a lui Oct. 1866 tramise Bissmark unu planu de o aliantia ofensiva sî defensiva intre Franci'a, Itali'a sî Prussi'a. Franci'a dupa acestu planu, avea sa capete nu numai Luxemburgulu cu 300,000 locuitori, dara sî Belgiuln, insa fâra Antwerpen, carea avea sa remana cetate libera sî neutrala, Itali'a sa capete Trientinulu sî Iliri'a; Prussi'a totu litoralulu nordicu dimpreuna cu Oland'a.“ La planulu acest'a Napoleonu nu a datu nici unu respunsu.

Despre **Russi'a** se scriu in dîlele din urma multe, cari arata, ca acolo se lucra din tóte puterile pentru pregatire de terenu, de intreprinderi viitóre atâtu in Galiti'a câtu sî in Orientu.

Din **Spani'a**, iéra vinu sciri despre o resculare fórte lâtîta. Nu vomu urmârí detaiurile ce le descriu unele dîuarie, ci vomu inregistrá simplu ca resculatii suntu impartîti in despartieminte mici sî au de scopu mai multu a nelinisci pre regimu sî alu slabí in tipulu acest'a, pâna candu voru putea cá sa-i dea o lovitura mai insemnata. In mai multe locuri au stricatu comunicatîunea drumului de feru sî a telegrafeloru. Unele sciri mai adaugu sî aceea, ca generalulu Primu, carele se aflá in Parisu aru fi disparutu de acolo sî se da cu socotél'a ca va fi trecutu sî elu in Spani'a spre a participá si a conduce revolutîunea. In 3 Iuliu au venitu tréb'a la unu atacu cu trupele regale in apropierea Barcelonei. Dupa scirile oficiόse spaniole insurgentii suntu batuti.

Din **Itali'a** se spunea in dîlele trecute de o incercare asupr'a statului papalu; venindu ací insa sî trupele italiane (regale) intr'ajutoru se nimicí tóta intreprinderea sî la vre-o 80 de individi sa se fia prinsu. — In Rom'a au fostu adunati la serbarea centenaria 450 episcopi. Acesti'a a datu o adressa Papei, in carea si descopere credinti'a loru cea neclatita câtra Scaunulu papalu sî promitu cu ocasiunea acestei serbâri eventual'a convocare a Episcopiloru catolici la unu conciliu.

Ce se atinge de **Orientu** unele dîuarie nu incéta de a predîce desfiintiarea imperiului turcescu. — Despre resculare**a Bulgariloru** suntu sciri cari o descriu ca e in crescere. Despre miscârile din Turci'a mai scótemu din „Reforma“ urmatórele:

Bulgari'a. (Faimósele instructîuni ale gubernului Mithat-Pasi'a câtra Turci sî crestini, locuitoriloru Vilaetului dunarénu!)

Locuitori ai vilaetului dunarénu!

„Ati audîtu despre haiduci, cari de curéndu au trecutu preste Dunare sî ati audîtu pentru densii ce au fâcutu sî ce au devenitu in urma. Din faptele loru pe fatia, cu tóte ca se póte dîce ca sî vrea sa omóre ómeni sî sa fure bani, dar adeverat'a loru intentiune este sa faca pe Crestini sî pe Turci, cari impreuna traiescu cá nisce frati sa se strice intre densii amiciti'a sî sa se bata unu pe altu. De alta parte sî turcii cari se gasescu in Vilaetulu nostru, nu sciu decâtu sa traiésca cá fratii sî sa nu faca nimenui reu.

Lucrurile standu asiá, déca s. e. unu turcu, fâra causa insulta, bate ori ranesce pe unu crestinu, séu crestinu bate pe unu turcu, aste nu suntu altu ce-va decâtu ce ceru inimicii nostri. Unu asemenea lucru dar, candu unu turcu navalesce asupr'a unui crestinu séu unu crestinu asupr'a unui turcu si in acestu tempu sî facu reu, nu este decâtu o ostilitate contr'a poporului sî contr'a patriei; pentru acést'a, autoritâtîle voru pedepsí seriosu sî greu pe nisce asemenea ómeni.

Cetatieni sî tierani! Noi ve consiliâmu sî ve spunemu acestea, cá sa le respanditi sî talmaciti camaradiloru vostri, cunoscutîloru vostri sî la toti câti veti vedea; sa le dîceti insa cum sta acestu lucru, fiinduca aceste reutâti, candu se voru pedepsí seriosu, sa nu-i planga de locu parintii sî mumele loru (!) sî nimenea sa nu dîca, ca n'amu audîtu, séu n'amu preceputu.

Acum este tempulu recoltei, sî toti trebue sa traésca onesti morali, sî sa-si caute tréb'a cu care se ocupa. Aceste instructîuni s'a respanditu prin tóte satele; nimenui nu remane pretextu de a dîce, ca n'amu audîtu séu n'amu vediutu. Esemplulu va este inaintea ochiloru, toti sa bage de séma bine, fiindca altulu nimeni decâtu singuru va fi respundiatoriu.

Afara de aceste, atâtu turci câtu sî crestini póte ca vorbescu totu feluri de istorii mincinóse, dar ori cine sa scie bine ca guvernulu a tramisu dîlele acestea in tóte locurile multi spioni, sî prin acestea se voru prinde toti acei'a, cari v'au vorbitu asemenea neplacute sî vatamatóre istorii.

Noi ve aducemu aminte sî despre acést'a, cá nu, in urma se dîca cine-va séu ca n'amu audîtu séu ca n'amu vediutu acést'a.

Rusciucu, 8 Iuniu 1861. Edate de siefulu gubernoru alu Vilaetului Dunarénu.“

„Ultime sciri din Bulgari'a.

Eata sî o alta corespundintia, comunicata nóua

FOISIÓRA.

Flor'a româna.

Onisimu Cerentielu, Dnei Florinease'a.

(„Convorbiri literarie.“)

Iassi, 4 Maiu

Eramu inca sub placut'a impressiune a petrecerei ce amu avutu la Brustureni, unde gratiós'a vóstra óspetia ne facea a uitá superârile vietiei, candu m'amu treditu in orasiu, unde pulberea sî noroiulu sa succedu cu o regularitate de desperatu. Unde suntu siesurile verdî a riuletiului ce curge prin grâdin'a D-vóstra? Unde suntu rediurile umbróse? Unde florile acele rari pentru care ne sfadeamu totudéun'a? Unde mai alesu amabil'a D-vóstra societate? Petrecere, flori, verdéti'a au lasatu numai o dulce sî nestérsa suvenire!

Precum vedeti, dómn'a mea, eramu tristu cu totu tempulu frumosu a primaverei, cu tóta incantarea *der erwachenden Natur*, cum dîce Schiller. Nu cutezamu a me coborì in gradinuti'a mea, unde nu suntu decâtu flori plebee cum le dîcu eu, sî vulgare cum binevoiati a le numí D-vóstra; dar ce erá de fâcutu? Uritulu me cuprinsese; m'amu decisu! Ei bine, dómn'a mea! ce sa ve spunu? amu remasu . . . cu gur'a cascata, cum e vorb'a românului. Inchipuiti-ve — insa pentru cá sa ve puteti inchipuì ce-va; trebuie sa ve facu descrierea paradisului meu.

Tóta gradinuti'a mea incungiurata cu gardu viu — acum totu infloritu — incape intr'o singura platbanda a gradinei D-vóstra. Acést'a insa nu va sa dîca ca nu suntu in trens'a reproduse in miniatura mai tóte cele ce se afla intr'a D-vóstre. Parculu meu se compune de doi plopi plutasi, trei paltini, câti-va tei, ulmi sî salcii, sî cá lucsu amu sî unu visienu cu flori pline. Perâulu meu are isvorulu seu intr'o bute mare, ascunsa intr'unu ungheru sî imbracata cu edera sî cu hemeiu, pre care argatulu o umple in tóta diminéti'a, sî apoi prin unu cepu slobóde ap'a care, dupa ce sierpuiesce pre unu patu de prundisiu, vine de se arunca prin o cascada de o palma de inalta intr'o baltitia, unde merlele, cintitiele sî gangurii se scalda. Acestu clepsydru tîne dóue óre, de aceea nu-mi permitu lucsulu *de faire jouer les eaux*, decâtu candu vedu ca baltiti'a va sa sece, séu candu vre-unu óspe i-mi face onóre a-mi visitá gradin'a. Parterulu meu e semanatu cu chiru *agropyron*, neghina *lolium perenne* sî trifoiu. Neghin'a, atâtu de uriciósa in grâu, face celu mai frumosu efectu cá gazonu, incâtu pare ca e unu covoru verde inpestritiatu de deditie *pulsatilla* sî de brandusie *galanthus nivalis*. Unde sî unde amu resadite flori, insa numai flori române.

Da-mi voia, dómn'a mea, a ve tramite unu buchetu compusu din acele ce amu gâsitu inflorite. Ve-ti gasí pre lânga toporasi sî viorele, laleao'a *tulip'a*, acésta flóre ce a avutu i-si iea tempulu marirei sele. La Harlem in Oland'a, o cépa de lalea s'a vendutu cu pretiulu fabulosu de 10 mii galbeni! cépa ce astadi se póte cumperá cu câte-va centime. Sic transit glori'a . . . tulipae!

Eata zambile *hyacinthus*, narcise, bosuiocu, ciubotîc'a cucului *primula*, lemnulu Domnului *hyssopus*, lavantu, lacrimióre . . . Floricic'a acést'a pre care invetiati, o numescu *convalaria maialis*, iéra românii din Munteni'a margaritarelu, este simsatiuni placute nu destépta in noi!

„O primavéra, gioventù dell'anno!“ esclamà Metastasio. O lacrimióra! suspinâmu noi, abiá ne anunti primavér'a sî treci cum au trecutu ilussiunile nóstre! dara ea la anulu reinvia, candu noi . . . dara sa nu mai gandimu la acést'a, dómn'a mea, ci asceptandu-o sa o revedemu, sa cetimu lacrimiórele lui Alessandri.

Precum vedeti, dómn'a mea, ea merita numele de lacrimióra sî de margaritarelu, ce i-amu datu noi; me temu insa sa nu vie vre-unu poetu galomanu care sa-i dîca Mughetu, pentru ca rima cu poetulu sî cu buchetulu sî pentru ca asiá ii dîcu francesii. horror!

Eata minta, sabiutia *gladiolus*, salvie, milostiva *gratiola*, maioranu, mam'a padurei *asperula*, rosmarinu, cimbru *thymus*, dobronica *melittis*, tulichin'a *daphne*, angelica sî cerentielu *dryas*. Tóte intr'unu smocu de flori de salchimu, de malinu sî de liliacu. Asiá e ca colectîunea mea e frumósa, sî ca amu cuventu sa iubescu flor'a româna?

Preste diece dîle voiu avea placerea a ve tramite unu buchetu de mai frumóse flori. Pâna atunci depunu pre acest'a la piciórele D-vóstre.

Brustureni 15/27 Maiu

Angelic'a Florinésc'a Dlui On. Cernetielu.

Amu primitu cu o via placere buchetulu sî mai alesu scrisórea Dtale, adeveratu martirologu a bieteloru flori. Ce nume, domnulu meu! I-ti iertu vioric'a sî lacrimiór'a, dara nu me potu invoí cu ciubotîc'a cucului, dobronic'a, sabiuti'a, mam'a padurei, tulichin'a sî tutti quanti.

Dta mi-ai vorbitu atât'a bine de flor'a româna, incâtu incepusemu a me deprinde cu vulgaritatea floriloru nóstre, dara desperu de a pronunciá vrein momentulu punerei sub tiparu a diuarului nostru si care confirma cele dîse de noi in privinti'a intinderei rescólei Bulgariloru.

„Ni se anuncia prin scrisori recente cu data 17/29 Iuniu ca vestitulu Lefteri, parasindu Asi'a mica a trecutu in Cassandr'a, de acolo s'a pornitu cu band'a lui la muntele Balcanu, unde unindu-se cu Filipu Voivodulu insurgentiloru Bulgari, au isbitu trupele turcesci, le-a biruitu si le-a gonitu pâna la Siuml'a. Trupele din Sistovu, Nicopoli, Slivenu si Lovits, espediate cu cea mai mare graba spre Siuml'a, au fostu inlocuite prin cete Albanese.

Pe de alta parte, Voivoda Panaghioti a atacatu pe Cozaci comandati de Sadik-Pasi'a, ia invinsu aprópe de Slivenu.

Locuitori din Sistovu, de frica sa nu fia macelariti de turci, se aduna câte trei séu patru familii la unu locu, si petrecu nóptea impreuna pentru a se putea aperá in casu de a fi atacati.

20 Iuniu 1867.

Pentru conformitate, Paschides.“

Din Cret'a scirile cari vinu prin Constantinopolea arata pre turci cá invingatori, cele ce vinu prin Aten'a aratá pre greci invingatori.— „Indep. belg.“ are o scire din Constantinopolea, dupa carea Pórt'a vrea cá cele trei posturi vacante de gubernatori din Salonichi, Smirn'a, Dardanele si Ianin'a sa le ocupe, nu cá pâna acum cu turci, ci cu greci. Déca scirea se va adeverí aru fi o dovéda, ca pórt'a cugeta seriosu la introducerea egalei indreptâtiri a supusîloru ei. — Despre negotiârile in privinti'a impaciuirei Creteniloru se dice ca la o nota colectiva a puteriloru europene in acésta cestiune, pórt'a a respunsu, ca ea se va demite la indoieli si mai departe numai sa se retraga de pre insul'a Cret'a mai intâiu toti voluntarii din Greci'a.

Din Serbi'a inregistrâmu pentru acum cuprinsulu unei adrese a juniloru dela universitatea din Moscv'a (Russi'a) câtra junii dela universitatea dtn Belgradu (Serbi'a) scrisa in limb'a rusésca'

In sîrele cele prime ale adresei saluta fratiesce fratii din Moscv'a pre cei din Belgradu. Apoi spunu cei'a ca resultatele invetiatîloru slavi si rusi au intemeiatu unitatea spirituala a slaviloru. „Noi junimea, dîce mai departe „trebue sa cultivâmu ide'a acést'a, sa o desvoltâmu si realisâmu.“ Candu va fi realisata, si va cuprinde slavismulu intregu atunci numai trebue sa ne mai ingrigimu, cace suntemu subordinati strainiloru.“ Mai departe arata ca unitatea spirituala, carea sa faca pre toti slavii membri unei familie o unitatea limbei literarie. Acésta unitate remane numai spirituala si nu va impedecá diverginti'a staturiloru, ea va constá numai in spiritu, limba si cultura. Atunci va luá apoi natîunea loculu ce i se cuvine intre natîunele civilisate.

Sabiiu, 27 Iuniu. (Tramisu.) Din Joi'a trecuta pâna astadi decursera esamenele la gimnasiulu evangelico-luteranu de aici si la scólele impreunate cu densulu. Din programulu publicatu, (tiparitu si in anulu acest'a din munificenti'a Esc. Sele P. Metropolitu Br. de Siagun'a gratis in tipografi'a archidiecesana) se vede, ca numerulu eleviloru a fostu

a) in gimnasiu 250, intre cari 29 Români (25 gr. orientali, 4 gr. catolici);

b) in scólele reale 148, intre cari 8 Români (7 gr. or., 1 gr. cat.);

c) in scólele normalale 492, intre cari 47 Români (37 gr. or., 10 gr. cat.),

cu totulu dar 882, intre cari 84 Români, (69 gr. or., 15 gr. cat.

Esamenele decursera sub presiedinti'a Parochului localu, D. C. Fuss si se incheiara astadi in modu solenu cu o cuventare din partea unui abiturientu, cu impartîrea premieloru, cu o scurta piesa de musica instrumentala si orala si cu rugaciune dîsa de câtra dlu Parochu. Intre cei premiati vediuramu cu bucuria si pre diligintetele nostru june Iosifu Maximu din Boiti'a, elevu de class'a 4. reala. —

Protocolulu

siedintieloru directîunei Asociatîunei nat. române din Aradu.

Siedinti'a VII

(ordinaria.)

tînuta in Aradu, in 9 Iuniu n. 1867.

(Capetu)

63. Notariulu substerne actele primite dela Mihailu Besanu fiscalulu Asociatîunei, de óre-ce acest'a fiindu alesu in comitatulu Carasiului de asesoru comitatensu, a fostu silitu a parasí Aradulu si a se mutá la Lugosiu.

Determinatu: Se ia la cunoscintia si pâna la adunarea generala mai de aprópe de fiscalu alu Asociatîunei in calitate de substitutu se denumesce D. advocatu din Aradu Ioane Arcosi, membru fundatoru alu acestei Asociatîuni si e rugatu totu deodata cá membru oficialu pentru buna vointia dupa impregiurâri a participá la siedintie, spre care scopu se decide a i se impartâsí in estrasu protocolaru determinatîunea de sub nr. 4 a. c. privitóre la terminatîunele siedintieloru directîunali.

64. Totu acelasi face cunoscutu, cumca Paulu Drag'a bibliotecariulu fiindu alesu de jurasoru in cerculu Boros-ineului, asijderea s'a indepartatu si a tramisu chei'a bibliotecei fâra epistola.

Determinatu: Agendele bibliotecariului pâna la adunarea generala se incredintiéza economului Teodoru Serbu.

65. Georgiu Pop'a fostulu Comite supremu alu Aradului, si membru fundatoru alu acestei Asociatîuni testandu Asociatîunei 500 fl. v. a. tribunalulu civilu comitatensu Aradanu prin decisulu seu din 16 Maiu a. c. nr. 3884 adusu in privinti'a lasamentului numitului testatoru, si pre lânga impartâsîrea copiei testamentului, dupa modulu indatinatu incunosciintiéza despre acést'a Asociatîunea nóstra cá succesore legatara, fiindu din partea laudatului tribunalu denumitu de esecutoru testamentalu Dlu Florianu Varg'a cá barbatulu succesorei universale An'a nascuta Pop'a.

Determinatu: Decisulu si copi'a testamentului se predau Dlui fiscalu alu Asociatîunei Ioane Arcosi pentru afacerile necesarie mai departe.

66. Apropiandu-se semestrulu alu doilea pentru prenumerare la foi, s'a

Determinatu. Ca pre semestrulu urmatoriu fói'a germana din Aradu „Arader Zeitung“ la care Asociatîunea in intielesulu determinatîunei de sub nr. 3 a. c. numai pre $^1/_2$ de anu e prenumerata, apoi „Trompet'a Carpatîloru“, si „Magazinulu pedagogicu“ numai decâtu sa se prenumere, fiindu insarcinati cu efeptuirea prenumerârei perceptorulu si notariulu directiunei.

67. Notariulu amiutindu cumca Asociatîunea pentru cortelulu de mai nainte a remasu detóre proprietariului Ilia Bot'a cu 8 fl. $33^2/_6$ cr. v. a. cá arenda pre 15 dîle dupa espirarea restempulu contractualu, — s'a

Determinatu: Sum'a de 8 fl. $33^2/_6$ xr. v. a. pre partea lui Ilie Bot'a se asémna la perceptoratu

68. Notariulu face reportulu seu lunariu de pre lun'a trecuta, alaturandu cont'a lui Julius Breitrück despre 2 fl. 80 cr. v. a.

Determinatu: Raportulu se ia spre sciintia si sum'a de 2 fl. 80 xr. v. a. se asemnéza la perceptoratu.

69. Economulu face reportulu seu lunariu dela siedinti'a din urma pâna astadi, ce

se ia spre sciintia.

70. Dlu presiedinte directoru secundariu propune a se procurá pre partea Asociatîunei unu Si-

---

odata numele loru. Gradinariulu meu, unu flamandu grosu, a strinsu din umere, candu a vediutu florile Dtale. Pentru densulu nu se socotu flori acele ce crescu si traiescu in aerulu liberu, ci numai acele ce stau inchise in dosulu geamuriloru, cum suntu ale mele sermanele, pre care, de fric'a recelei noptiloru, nu va sa le scóta din inchisórea loru. Pâna atunci gradin'a mea e góla, si de voiescu a vedé flori, trebuie sa me ducu in floraria. Acum insa amu buchetulu Dtale pre care amu sa-lu studiezu cu mare bagare de séma, cá sa nu me mai mustri ca nu suntu romàna. Dara ean spunemi ce ti-a venitu sa-mi tramiti minta, lemnulu Domnului si busuiocu? Nu cum-va m'ai luatu de vre-o preotésa?

Sa lasamu glum'a. Asteptu alu doilea transportu de flori, precum i-mi promiti, si spre resplata i-ti tramitu si eu unu buchetu de fuchsii, azalee, camelii, pelargonii si rose de bengalu.

Déca nu-ti e mila sa me lasi singura, celu putînu nu intrerumpe corespundinti'a nóstra botanica. Scrie-mi impârtîrea floriloru in familii, si in care familia e Cerentielulu si Angelic'a? Mii de bune vorbe!

Iassi 29 Maiu.

Onisimu Cerentielu, Dnei A. Florinésc'a.

Eri tempulu erá coperitu si blandu. Cea mai usióra adiére nu miscà frundiele, amu luatu in bratie florile D-vóstre — cam ostenite de caletoria — si le-amu dusu in gradinuti'a mea, unde le pregatisemu unu asternutu de muschiu, dara eramu ingrigitu gandindu la bietele mele flori plebee cum o sa se simta de umilite, candu voru primí visit'a acestoru aristocrate atâtu de delicate si atâtu de bogatu imbracate; si apoi dreptu sa ve spunu, dómn'a mea, gandeamu si la mine, ce o sa me sciu eu face candu va vení tristulu tempu cá ele sa se vestejésca; óre atunci a mele i-mi voru mai placé? Tóte aceste reflectîuni putînu magulitóre pentru mine si florile mele, nu m'au impedecatu de a esersá gâzduirea ce datoreamu óspetîloru mele. Improvisaiu indata unu balu. Orchestrulu erá gat'a; cintitiele si mirlele din copaci, grierii si broatecii din érba faceau o musica — originala. Cavaleri si dame nu lipseau; adunarea erá numerósa. Crinulu bujorulu poeonia si trandafirulu invitara camelii, fuchsii si azalee; digitarulu, clopotielulu campanula, maculu papaver si ghioculu centaurea alesera garofe dianthus, micsiunele cheiranthus, paparune glaucium si rindunitie asclepias. Omagulu aconitum si odoleanulu valeriana se pusera lânga matraguna atropa si rostopasca chelidonium. Celelalte cum le vení la socotéla si — hor'a incepù. Eu stamu la o parte si ascultamu convorbirea loru. — Ean uita-te, dîcea romaniti'a anthemis câtra siminocu gnaphalium, la veneticele aceste, câtu suntu de pecatóse si de ovilite! aru crede cine-va ca ese din spitalu. Vesdóg'a asphodelus si hilimic'a calendula ridu de densele . . . — Reu facu ca ridu, intrerupse stininelulu iris; prin asta proba numai gelosi'a loru pentru ca nu suntu si ele asiá de elegante. Le-asiu vedea eu candu stapanulu nostru le-aru pune la inchisóre cum face Dn'a Florinésc'a, ce aru mai dîce. Astelalte sermanele cum nu o sa fia friguróse si plapande, candu suntu crescute la umbra si pe cuptoriu etc. etc.

Vedeti, dómn'a mea, ca invidi'a i-si gasesce locu nu numai intre ómeni dara si intre flori.

Panerulu ce amu onóre a ve tramite cu scrisórea acést'a cuprinde: rose simple rosa centifolia, singur'a roza ce i-mi place, si care infloresce odata la finitulu lui Maiu; ea este insa cea mai frumósa si cea mai odoranta. Ros'a la noi se numea ruja pâna ce au venitu grecii si i-au dîsu trandafiru τριαντάφυλλον (cu trei-dieci de foi) voindu a corectá pre acei ce-i dau o suta (centifolia); si numele de trandafiru ia remasu, de-si pre la unele locuri la tiéra o numescu totu ruja. Si apoi amu si alte cuvinte cá sa o preferu. Ros'a simpla erá aceea ce figurá la ospetie pre mesele româniloru; ea erá aceea ce incununá cup'a lui Anacreon. Eata iasomie, gur'a leului antirrhinum, melisa, crést'a cocosiului gelosia cristata, sulcina melilottus, roset'a résédа, peliniti'a artemisia, cristofoare actaea, nalb'a althea, sanziene galega, mazeriche lathyrus, luminitia oenothera, mutatóre bryonia, jale stachys, si rochiti'a rendunelei ipomea. Eata in fine margarite aster care ne aducu aminte de Faust, si conduru — Dómnei tropoeolum. Aru fi de doritu sa scimu cine a fostu aceea dómna, a cârei picioru intrecea pe alu cenusieresii, si care purtà asiá frumosi conduri. Flórea asta alba atâtu de odoranta (mirositóre) noi o numimu matacina, eara invetiatii dracocephalum moldavicum, adeca capu de balauru moldovenescu; pentruca invetiatii, dómn'a mea, nu au flori ci numai buruene, de aceea amestecandu vr'o dóue trei limbi le-au compusu nesce numiri barbare, precum:

Omphalode, trophosperme, mesocarpe, peponide, infundibuliforme, ginobasice, humifuse, polakene, lipicene, pericarpoide, epiblaste, symphysandrii, atomogine, ribisioide, scutelee, onagre, papaverace, spinescente, endocarpe, trichothome, atriplice, podosperme, sarcocare, anonee, embriotege, etc. etc.

(Va urmá.)

gilu anumitu pentru diplomele ce suntu de a se imparti membriloru Asociatîunei.

Determinatu : Dlu Ioane Popoviciu Deseanu primindu asupra-si sarcin'a procurârei acestui sigilu, spesele necesarie se asémna la perceptoratu.

71. Ioane Goldisiu, din caus'a ca cu ocasiunea restaurârei trecute s'a alesu de diregatoriu comitatensu, resignéza de postulu notarialu.

Determinatu : De óre-ce terminulu adunarei generale se apropia, sî directîunei tocm'a acum i stau inainte cele mai nesarie afaceri : directîunea neaflandu schimbarea notariatului sî incredintiarea acestoru lucruri unui individu nou, resemnarea nu o primesce, sî chiama pre Ioane Goldisiu a duce notariatulu pâna la adunarea generale mai de aprópe.

72. Fiindu in protocolulu de astadi unele speditiuni urginte. —

Pentru autenticarea acestui protocolu se defige dîu'a 22 Iuniu nou.

Protocolulu acest'a, fiindu de fatia afara de cei subscrisi membri directîunali Dr. Atanasiu Siandoru, Emanuilu Misiciu, sî Teodoru Serbu s'a autenticatu in 22 Iuniu 1867.

Ioane Popoviciu-Deseanu m/p.
presiedinte subst.

Ioanne Goldisiu m. p.
„Alb.“ notariu directîunalu.

Principatele române unite.

Principele domnitoriu in reintórcerea sea dela Iassi vasità pre Dómn'a Elen'a Cuz'a la mosî'a Ruginós'a. Se spune ca Domnitoriulu a promisu Dómnei Cuz'a, ca spera, ca la tómna va puté salutá însusi pre principele Cuz'a in Romanî'a. —

Cetimu in „Tromp. Carp.“ :

Mosîele bisericesci nu sa se venda, cu tóte strigatele generali ce s'au facutu, cu tóte necuviintiele ce amu aretatu, pre candu esploatarea paduriloru, cari da unu venitu anuale, nu se face ! Nu este aici o incapatînare de a vinde bunurile bisericesci ? nu este aici ce-va care tradéza o necapacitate in ministrulu finantieloru, sî care ne inspaimenta cugetandu la venitoriu ? Imprumuturi oneróse sî vendiari silite de trebuintia, erau óre singurele mijlóce intielepte spre a coperí cheltuelele desfrenate sî neproportiunate ale bugeteloru ? Dara acést'a scie sa faca ori ce rasipitoriu sî nesciitoriu : a vinde, a se imprumutá, spre a cheltuí. Fiendca suntemu la budgete vomu spune ca cele maî bune budgete suntu acele ale Franciei; dara cá sa le faca astfelu, nu face ce facemu noi. Ministri prepara budgetele de cheltuéla cari tóte trecu sub ochii ministrului de finantia. Acest'a face observatîunele sele. Elu le tramete la consiliulu de Statu. In consiliulu de Statu budgetele suntu cercetate cu cea mai adenca maturitate sî scrupulositate, prin ómeni competenti. De aici mergu la camera. Comissiunea budgetara inca le cercetéza, reduce séu adauge, apoi vine la desbaterea adunârei. La noi bugetele le facu capii de sectiune cum voru, le dau ministriloru cari le trametu la adunare fâra sa le cetésca; comissiunea budgetara face scaderi séu adaugeri dupa capriciulu seu, apoi le votéza camer'a! Eara de mai multe ori, camera, obosita, da votu cá, intr'o suma óre-care, ministrii sa-si faca budgetulu cum voru scí. Atunci ministrii schimba totu, restórna tóte legile prin resturnarea cifreloru budgetare. Acést'a s'a fâcutu astfelu chiaru dela 11 Februariu incóce. Cu acestu mijlocu nu se va indreptá neci odata finantiele. Sî acést'a se chiama regimu constitutîunale! Sa ve traiésca !

Suntu multe rele in tiéra; dara reulu celu mai mare este la finantie. Caus'a lui este maî antâiu barbar'a sî viciós'a organisare a impositeloru, pre urma necapacitatea administratîunei acestui importante servitiu. Nu avemu neci unu omu de finantie. Ori ce ministru vine, continue o rutina neinteligente, sî candu creaza cate unu venitu astadi, lu desfiintiéza mâne. Acestu ministeriu s'a incarcatu inca cu domeniele monastiresci, unde este totulu de fâcutu sî unde nu se face nimicu.

Crede guvernulu ca va imbunatatî acestu serviciu cu mijlócele mesquine cere le ia ? Aici trebueau ómeni speciali, ómeni de tóte sciintiele cerute; o organisatîune complecta pre alte base.

Varietâti.

⁂ Condurere si-au espresu mai toti suveranii, familiei imperatesci de Austri'a cu ocasiunea scirei triste din Messicu. Celu dintâiu telegramu in asta privintia a fostu dela Regele Italiei Victoru Emanuilu.

⁂ Comitele natîunei sasesci a sositu in deplina sanatate alalta eri, din calatori'a sea dela Pest'a.

⁂ Deputatu la dieta s'a alesu in cerculu Vingardului Revdissm. Domnu Canonicu la Capitululu din Blasiu Constantinu Papfalvi; contracandidatulu seu fù vice-redactorulu dela „Kol. Közlöny, Halmágyi Sándor.

⁂ Vice-admiralulu Tegethoff, precum se vorbesce de mai multe pârti, va primí missiunea a plecá cu câte-va nâi austriace câtra Messicu, pentru a pretinde dela Juarez trupulu lui Maximilanu. Nu se spune inca ce aru avé Tegethoff sa intreprinda déca Juarez aru denegá predarea repausatului.

⁂ Remasîtiele lui Ludovicu Batthyányi, fostului ministru presiedinte alu Ungariei in 1848, mai apoi judecatu la mórte, voru fi acum — dupa propunerea lui „P. Napló“ — immormentate cu solemnitate. Asiá se crede a dá liniscire veduvei sî natiunea magiara si va aretá tributulu de recunoscintia.

⁂ Semne de ale tempului. Pre candu honvedii in Pest'a sî alte orasie, se aduna nu pentru cá sa „traga velulu preste trecutu“, dara cá sa desvelésca flamurile loru, sub care s'au luptatu atunci ; sa se organiseze de nou in tóte pârtîle Ungariei ; sa demonstreze contra regimului sî pentru Kossuth, câci li s'a fâcutu o gratificatîune de 100,000 galbeni, pre cari nu iau respinsu, ci iau primitu : pre atunci unu „cetâtiénu din Sabiiu“ — sî voru mai fi póte sî altii — se plânge in nr. 164 „Hr. Ztg.“, ca, cá fostu gardistu in 1849, luptandu alaturea cu armat'a c. r. austriaca fu silitu mai in urma a fugí in tiéra straina, a duce lipsa sî a fi avisatu la simtiulu nobilu sî umanu alu românilorn (din Romani'a), nemtîloru (aflatori acolo) sî ai turciloru cu simtieminte crestine. Acesti'a, pentru faptele loru nobile nu cerura nici o multiamita sî cu atâtu mai putînu o cuitantia. Regimulu insa, a cârei soldati fura din partea cetatieniloru cu tóte provediuti, cari sî-au platitu sî platescu regulatu contributîunele sele sî au avutu sa sufere câte necasuri, pre lânga servitiele proprie in câmpu : pretinde (regimulu) restituirea aceloru fiorini, ce-i primisera in acelu tempu nefericitu, spre a-si lungí (cetatiénulu) óresi-cum dîlele, sî inca pretinde cu amenintiare de esecutîune.

⁂ Unu scrietoriu de articulu de fondu in „H. Ztg.“ ne spune ca in Transilvani'a nu esista censur'a pressei. Nu-i vine nimenui in minte, cá sa-lu combata. Elu insa ne spune, ca esemplarielo oficióse trebuie in Tranni'a a se asterne cu o óra inainte de espedare. Inainte de a descurcá de ajunsu acést'a lu apuca curagiulu sî dîce, ca déca cine-va se supune admonitiuniloru organeloru de inspectîunea pressei acést'a e timiditate sî unu atare dîuariu are sa-si ascrie insusi déca se intimidéza sî suprime lucruri ce aru avea cine-va sa le emita in publicu. Cá sî cum banii de cautîune se iau din vale sî publicului ai putea sai dai numai candu sî candu câte unu nru de cetitu. Eftinu curagiu, cá sî alu copilului resfatiatu, carele din cas'a calda ride de cei ce sgribure afara de frigu.

⁂ Sultanulu in Parisu, precum se scrie de acolo, pare uimitu de ceea-ce vede. Gramadesce cu laude datinele europene pâna sî libertâtîle sî toaletele femeiloru. Principele Napoleonu cliromomulu ia facutu o visita ceea-ce a duratu o óra M. Sea turcésca ia rentornat'o cu multa placere. Sultanulu nu scie francesce, sî acést'a lu cam necasiesce. A primitu visitele diferiteloru corporatîuni, dar fati'a lui parea indiferenta, ceea-ce francii-si esplica ca Sultanului sémena tóte a visu, cum aru fi cadiutu in o lume nóua. La visitele mai mari e numai Fuad-Pasi'a cu elu, care i esplica pe turcía ce vorbescu francii. Sultanulu a datu audientia sî lui Mustafa Fazyl, capului partidei reformatórie din Turci'a, care acum e emigrantu.

⁂ Sultanulu calatoresce dela Parisu la Londonu, apoi la Vien'a. Aici va petrece — se dîce — incognito.

⁂ Principele de Muntenegru a trecutu prin Veneti'a mergendu la espusetîunea universala de Parisu. Lu insotiesce femei'a sî trei demnitari ai statului seu.

⁂ Se scrie din Madridu ca Regin'a Isabel'a va merge la Rom'a pre mare, pentru a evitá de a trece pre teritoriulu italianu. Se va imbarcá la Barcelon'a, sî va fi urmata de o escadra spaniola. Regin'a a cerutu ministrului seu de finantie 50 de milióne de reali (aprópe 12 milióne franci) pentru cheltuelile sele de drumu la Rom'a sî la Parisu ; dara ministrulu pare a incercá mari osteneli pentru a-i procurá acésta suma. Regele, se dîce, a pusu cá conditîune pentru regenti'a sea, cá sa se lase a reintrá in Spani'a favoritulu seu Menesés. Ducele de Montpensier, pentru a manifestá opositîunea sea guvernului Isabelei, a scosu din servitiu pre nepotulu seu Ducele d'Alencon, alu 2-lea fiiu alu ducelui de Némours sî capitanu in artileri'a Spaniola. „Persev.“

⁂ Plói'a pre aici a incetatu de vreo cate-va dîle, (cá sa incépa de nou) sî neci ca o fostu asiá de mare incâtu se causeze vre-o esundare; altfelu aflâmu sî cetimu din pârtîle Brasiovului, unde plói'a devenì pagubitóre pentru holde. In prea multe locuri secârile sî granele suntu cadiute sî e temere ca in acele locuri ómenii voru secerá numai paie góle. Oltulu sî Bârs'a au sî esundatu ici colea.

⁂ Teciune in grâne sa fia in multe pârti ale tierei. Aici, in apropierea Sabiiului intre bucate bune suntu sî slabe. Cu deosebire grânele suntu in unele locuri nu numai cu teciune dara sî palite, pre lânga aceea mici in paiu.

⁂ Au muritu de curendu in Bucuresci directorulu de Banc'a românа sî presied. comunei israelite de acolo, Iacobu Löbl, cârui'a „Romanulu“ din Bucuresci ia fâcutu unu necrologu fórte frumosu. Reposatulu fu adusu sî immormentatu la Brasiovu, unde pentru comun'a israelita testase 200 #, pentru unu institutu Carolin'a Löblianu 100 # sî pentru comun'a sasésca 200 #. De mortuis nil nisi bene.

⁂ Mai multe dîuare nóue au aparutu-dîlele acestea pe care, felicitandu-le cordialmente, ne facemu datori'a ale anuntiá publicului : Acestea suntu dîuariulu Natîunea românа, sub redactîunea dlui professoru T. Pascalu. Dîuarulu oficiale alu Guardei cive din Romani'a, sub redactîunea Dloru I. Petrescu sî C. P. Rubanu. Dîuarulu Nichipercea sub redactîunea primului seu fundatoru; sî dîuarulu germano-românu Curierulu.
„Reform'a“

Nr. 26—2 **Edictu**

An'a Ioann Dicu din Satcelu lânga Salisce, au inceputu asupr'a barbatului ei Ioann Radu totu din Satcelu procesu divortiale; dara fiindca Ioann Radu au parasitu pre legiuit'a sea sotîa sî loculu nascerei de mai multi ani sî neci de fatia nu se scia loculu aflârei lui; pentru aceea, susu numitulu Ioann Radu, se provóca prin acést'a, cá in terminu de siése luni, sî anumitu pâna in 1-a Ianuariu 1868. sa se infatîsiedie inaintea forului matrimonialu subscrisu, pentruca la din contra sî fâra de elu se voru face cele de legea besericei gr. res. presorise.

Sabiiu 16 Iuniu 1867.

Forulu matrimonialu gr. res. alu protopopiatului tractului Sabiiului I.

Ioanne Hanni'a m. p.
Protopopu.

Nr. 25—2 **Edictu.**

Gerasimu Pantaziu din Tientiari, carele mai bine de doi ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotîa Ann'a Achimu Gaboru din Rotbavu, fâra cá sa se scie loculu petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in restempu de unu anu de dîle dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea subsemnatului foru protopopescu, câci la din contra, procesulu matrimoniale asupra-i pornitu se va decide sî in absenti'a densului amesuratu SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptcredinciόse.

Forulu protopopescu gr. res. alu Tract. Brasiovului alu II.

Brasiovu, 13 Iuniu 1867.

Ioanne Petricu,
Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 1/13 Iuliu 1867.

Metalicele 5%	59 26	Actiile de creditu	188 40
Imprumut. nat. 5%	69 65	Argintulu	123 50
Actiile de banca	715	Galbinulu	5 99

☞ **Numai acestu nru lu mai tramitemu la cei ce inca nu au abonatu sî li s'a terminatu abonamentulu. Editur'a.**

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparîulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provincielo din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nr 54. ANULU XV.

Sabiiu, in 6|18 Iuliu 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Escelenti'a Sea Présantîtulu Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a a sositu Dumineca diminéti'a din caletori'a Sea dela Brasiovu sî astadi a plecatu la bâile dela Mehade'a.

Despre esamenele la scólele romane in Brasiovu.

Brasiovu 30 Iuniu.

Esamenele din classele Gimnasiului nostru de aici au decursu sub presidiulu Esc. Sele P. nostru Archipastoriu de Luni diminéti'a ante sî dupa prandiu pâna Joi, in fia-care dî câte 7 óre. Resultatulu loru a fostu recunoscutu de multiamitoriu atâtu din partea supremului Inspectore câtu sî din partea publiculu audîtoriu. Progressulu eleviloru insa, s'a pututu vedé mai multu dela esamenele scripturistice sî dela cele orale. Din acestea ómenii nostri s'au incredintiatu impreuna cu Supremulu Inspectoru atâtu despre zelulu sî ostenél'a DD. Professori, câtu sî de progresulu eleviloru. —

Joi cá in serbatórea SS. apostoli Petru sî Pavelu a fostu o intreita serbare, adeca bisericésca, natîunala sî scolastica. Deci in acést'a dî diminéti'a la 8 óre purcesse tenerimea gimnasiala sî normale in rendulu celu mai cuviinciosu sî cu stindardele loru la sf. biserica. Pre la ½ la 9 óre, in sunetulu clopoteloru venì sî Esc. Sea Archipastoriulu nostru le biseric'a sf. Nicolae din suburbiulu de susu. Intrandu in biserica chorulu intonà cantarea obicinuita sî dupa acest'a cele ale S. Liturgii. Acést'a se celebrà sobornicesce, éra Esc. Sea dupa finitulu Liturgiei, rostì o cuventare invetiatóre sî povetiuitóre pentru poporulu de aici. Dupa esîrea din beserica pre la 10 óre in rendulu cuviinciosu venì tenerimea in sal'a Gimnasiului, astfelu DD. negutiat. Dómnele sî poporulu, incâtu sal'a cea spatiósa erá indesuita. Tenerimea erá pe galeria. Venindu Archiepiscopulu chorulu intonà „Eata dîu'a cea dorita" incheiandu cu unu de trei ori sa traiésca Esc. Sea. Finindu-se acestea Archiepiscopulu deschise premiarea prin unu cuventu, in care arata câtu de fericiti suntu intemeiatorii adormiti, ai acestui Gimnasiu, câta bucuria potu avea intemeiatorii cari traescu, cum chiaru sî Esc. Sea simte bucuria, vediendu infiintiatu sî aducendu róde acestu Institutu gimnasialu, in acârui sala ne aflâmu cu totii; câtu de vesela póte fi inim'a parintîloru despre secerisiulu celu bunu alu fiiloru sî nepotîloru loru. Deci acésta dî, carea arata aceste resultate, este o dî serbatorésca, o dî de serbatóre natîunala sî scolastica. Ddieu se dea cá sa ne putemu bucurá in toti anii de scporiulu asceptatu.

Dupa acést'a s'a inceputu cetirea classificatîunei loru sî premiarea eminentîloru.*) Asiá din 219 elevi gimnasiali sî 354 elevi sî eleve din norma cu totii 573 (mai putini cu 56 cá in anulu trecutu) a fostu destui eminenti (in class'a a 4-a gimnasiala s'au cetitu 18 eminenti.) Acesti'a dau dovada despre diliginti'a sî progressulu ce s'a fâcutu.

Premiarea gimnasistiloru eminenti, din lips'a unui fondu spre acestu scopu a fostu restrinsa. In class'a a 4-a dintre cei 18 eminenti s'a premiatu numai 4; in celelalte cate 3, pre candu in norma sî preste 15, de óre ce aici s'a fostu destinatu de mai nainte ce-va pentru premii. In Gimnasiu déca s'a fâcutu totusi premiare e de a se multiamí urmatórei impregiurâri: Parentele Baiulescu cá preotu in cetate luà initiativ'a, provocandu la o colecta cu D. negutiatoru I. T. Popoviciu umblandu pre la ceilalti DD. negutiatori, Dloru cu cea mai mare bucuria au contribuitu pâna la 75 fl.; D. Diamandi Manole din averea seu propria Magazinulu istoricu Daci'a, completu, pentru celu mai destinsu maturisantu; D. I. G. Ioanu nisce Dictiunare, pentru care ne simtîmu detori ale aduce adenca multiamita Dloru sî tuturoru aceloru Domni, cari au contribuitu. — Din banii memorati insa nu s'au ajunsu premiele impartînde, ci numai dupa ce sî Inaltulu supremu Inspectore impartâsî patru galbeni, cari iaru fi datu unu anonimu. Dumnedieu sa-i daruiésca multiamirea dorita celui ce au datu.—

Dupa impartîrea premieloru D. Directoru gimnasialu, neobositulu sî eruditulu barbatu I. G. Munteanu prin unu cuventu incheie solemnitatea dîlei aratandu-ne cu date statistice infiintiarea gimnasiului, sporiulu sî factorii principali ai acestui'a, cari suntu supremulu Inspectore, Efori'a scóleloru respective, comunele bisericesci sî corpulu profesoralu câroru li-au adusu multiamita pentru obosinti'a d-loru. Cu deosebire Escelentiei Sele pentru ca prin trensulu s'a castigatu drepturile sî publicitatea acestui'a, cum sî pentru rabdarea cea de admiratu intru esaminarea eleviloru câte 7 óre pe dî. Dorí a-lu sustînea Ddieu intregu, deplinu sanatosu, pâna la cele mai adenci betranetie! La care tóta sal'a erupse in unu intreitu „Sa traiésca!" Chorulu intonà „Desteptate române." Dupa acea cercetà Escel. S. lucrurile sî chindisirea de mâna a fetitieloru din clas'a a 4-a cari erau de admiratu.

Dupa amédî dede dlu negutiatoriu Ienache G. Ioann in onórea Inaltului óspe unu prândiu stralucitu, la care luara parte sî alte persóne distinse, militarie sî cetatienesci.

Astadi se tînura sî esamenele maturisantîloru, 6 la numeru, sub presiedinti'a Escel. Sele sî in presenti'a mai multoru audîtori onorabili, intre cari sî unii dintre literatii cei mari ai sasiloru care percursera cu de amaruntulu lucrârile scripturistice. Acesti'a inca au esîtu cu deplin'a multiamire a Escelentiei Sele.— Mâne la 5 óre va plecá Escel. Sea câtra Sabiiu petrecutu de DD. Negutiatori, amesuratu intempinârei. Dumnedieu sa-lu pórte in pace!

---

*) Ni-aru fi placutu candu amu fi pututu asiá de norocosi a capetá sî noi o programa dela gimnasiulu in cestiune. R.)

Iéra alegerile.

Sabiiu 5 Iuliu.

Ni se comunica ca in unele locuri unde suntu mestecati locuitorii români cu cei magiari, cesti din urma acum cu ocasiunea restauratîuneloru stergu cu sutele din romanii cei indreptatîti la alegeri, pre candu pre magiari i vîra fâra de esceptiune, pre toti, sub nisce preteste cari nu se potu intemeiá neci baremu pre nisce diplome mucedîte.

E frumosu a fi cu zelu pentru inaintarea intereseloru natîunei sele, dara e vatemare de lege sî de intentîunea legei, carea este fâcuta sa multiamésca sî linistésca spiritele locuitoriloru, candu cine-va vrea sa o sucésca in folosulu seu egoisticu. O lege sa se folosésca de ori ce cetatiénu fâra cugete reservate sî fâra patima. Unde acést'a nu se observa, acolo causéza gresiél'a acést'a o desproportiune, care, déca nu la parere, dara in realitate, trebue sa aiba o urmare pagubitóre. Alegerile nu se facu numai pentrucá unulu séu altulu sa ajunga functîunariu, séu dupa cum sî o inpliniescu acést'a multi, pentru cá sa ajunga domnu, va sa dîca, sa traga salariu sî sa nu lucre nimic'a. Ací e vorb'a de a se alege ómeni, cari sa apere interese de cele mai vitali ale societâtiei de o parte, de alt'a, cá sa le ajute sa póta aceste interese prosperá. In mânele deregatoriloru ce suntu de a se alege e in unele casuri increditata viétia, onóre sî avere sî alti rami de viétia. Ei au sa-i apere sa-i indrepte chiaru in casuri de lipsa, asiá dara are dreptulu fia-care a fi cu mare ingrigire, cui da cine-va putere sa apere la casu de lipsa nisce odóre asiá scumpe.

Cu privire dara la tóte cele de mai susu e de a se pretinde dela loialitatea fia-cârei pârti de a cugetá, ca in afaceri unde vinu inainte lucruri asia de mare insemnatate sî cu atatea urmâri dupa sine sa nu urmeze numai boldului acel'a, carele aru trage toti carbunii la ól'a sea, ci cu ratiunamentu sanetosu sa-si dîca fia-carele, ca pâna candu intre individualitâtîle natîunali nu se va restatorí o egalitate in tóte lucrurile, pâna atunci nu póte sa aiba locu neci drépt'a cumpena a liniscei sî de aici apoi sî a bunei stâri a populatîunei tierei.

Câtu pentru români specialminte apoi nu avemu alta de disu decâtu pre lânga cele de mai susu sa le amintimu, sa nu cada in nepasare, ca cui si voru dá votulu, ci ferindu-se de acei ce vinu cu promissiuni frumóse (precum se facea acést'a pre tempulu alegeriloru la dieta), sa caute dupa barbati apti (harnici) sî in privinti'a capacitâtiei sî a invetiaturei câtu sî a dreptâtiei. Sa-si aduca romanii aminte, ca in unele locuri suntu intrebâri nedeslegate, cari astépta deslegarea sî suntu in alte locuri de a se luá inainte. Intre aceste amintimu ací comassatîunea, regularea tînerei viteloru, carea sta in legatura cu dreptulu pasiunatului sî alte drepturi. Din esperinti'a trecutului scimu pré bine sî prea durerosu cum s'a deslegatu asemene intrebâri, déca noi nu amu avutu ómeni, cari sa apere sî interesele nóstre la asemene impartiéla séu frangere de pâne. Totu din acést'a e de a se deduce, ca romanii nu suntu strinsu legati de macsim'a a alege românu ori cum va fi numai sa fia românu, ci are de a cautá, cá sa fia omu, carele n'au jertfitu neci candu interessulu fratelui seu românu, chiaru sî opincariu, neci strainului proprietariu mare, neci astutiei unui arendasiu evreu.

Romanii sa fia cu tresvia sî unde vedu ca majoritâtîle maestrite le calca drepturile sacre in peciórc sa reclameze sî sa protesteze pre tóte câlile iertate de lege.

Folósele unei atari cugetâri sî procederi din partea româniloru suntu de a se prinde cu mân'a. Un'a punu pedeca abusului egoisticu, de a cârui rugina, celelalte natîuni din tiéra, pre lânga tóte super insusîrele cu cari se lauda, nu se potu desbracá, ci cauta sî acum in secululu alu nóuesprediecelea sa le castige valóre, cá sî in celu alu 15lea sî 16-lea; alt'a trebue sa dâmu dovéda invederata, ca suntemu unu poporu majorenu, carele nu mai sufere cu neci unu pretiu tutoratulu altor'a.

Celu mai mare sî mai generalu folosu este ca aperandu-se drepturile fia-cârei natîunalitâti dupa cerintiele ei, incéta sî frecarea cea pagubitóre pentru tóte pârtîle, sî remane numai serguinti'a de a se intrece natîunalitâtîle in lucrurile cele pacinice unele cu altele sî astfelu de lupta nu e stricaciósa ci binevenita bunei stâri a tierei.

Evenemințe politice.

Sabiiu, 5 Iuliu

In cestiunea curtiei de cassatîune tranne cetimu in fói'a oficiala urmatoriulu emisu alu ministrului de justitia: Dupa ce conclusele dietei sabiiane dela 1863—65 prin unu rescriptu pr. in. datatu din 20 Iuniu 1867 s'a pusu afara de valóre,— s'a escatu indoieli, déca curtea de cassatîune transilvana infiintiata prin unu conclusu dela acea dieta, póte sa aduca sentintie valide. Spre delaturarea acestoru indoieli, conformu imputerirei ce amu dobenditu dela dieta amu aflatu de lipsa a aduce la cunoscinti'a publica, ca curtea de cassatîune remane pâna atunci in activitatea ei de pâna ací, pâna ce in viitoriulu celu mai de aprópe se voru face alte dispositîuni in privinti'a justitiei supreme ardelene. Pest'a 9 Iuliu 1867. Balthasaru Horváth m. p. ministru reg. urg. de justitia.

„Korunk" ne spune de unu altu emisu alu

ministrului ung. de interne, câtra comitate si cetâti, in care se espune respectiviloru vice-comiti sî primari cum au a se purtá la casuri de vre-o conturbare seriósa a liniscei, la care se va cere asistintia militaria.

Comitetele de alegeri au inceputu in mai multe pârti ale tierei a se convocá sî a-si incepe lucrârile sele.

Scirile dela Pest'a sî preste totu din Ungari'a ne spunu ca comitatele oponente ministeriului presentu s'a mai sporitu cu dóue : Abauj sî Borsodu. — In Vatiu se ocupa ómenii cu alegerea lui Kossuth de deputatu. In cercurile oficiale se privesce totu lucrulu acestei alegeri numai de o demonstratîune, pentru ca nu crede nimenea ca Kossuth va primí alegerea. Mai departe se vorbesce de sigur'a alegere a feciorilorn lui Kossuth de deputati. Foile opositîunei publicca admonitîuni câtra barbatii de statu ai Ungariei, desmantandu-i dela idei'a de o aliantia a Austriei cu Franci'a, la casu de unu resbelu intre acést'a sî Prussi'a. Aceste foi arata ca nu e iertatu sî nu e oportunu de a luptá contra ideei de unitatea Germaniei sî a se espune unui periculu ce aru urmá din legatur'a Prussiei cu Nordulu (Russi'a).

Mai ca amu putea presupune ca stà in legatura cu acestea publicarea unui raportu alu Tramisului prussianu langa curtea din Vien'a in „Gazette de France“ Acestu raportu, déca va fi adeveratu atunci aru fi o pasere cobitóre de intentîuni ostile din partea Prussiei contra Austriei. Cuprinsulu esentialu e ca Bar. Werther, la ocasiunea incoronârei a observatu nemultiamire in Uungari'a cu starea lucruriloru de fatia sî ca ungurii simpatiséza cu Prussi'a.

Dela senatulu imperialu insîrâmu ca in siedinti'a dela 10 Iuliu s'a luatu inainte cestiunea egalei indreptâtîri a religiuniloru. Drulu Mühlfeld a cuventatu in acea siedintia spre a-si intemeiá propunerea sea in cestiunea acést'a. Propunerea merge intr'acolo, cá sa se astérna de nou unui comitetu spre consultare proiectulu unei legi de religiuni, fâcutu totu de densulu inca in sessiunea trecuta.

Ceea ce privesce politic'a din afara dîuariele se ocupa la loculu dintâiu cu mórtea Imperatului Maximilianu.

Revista dîuaristica.

Reproducemu din „Trompet'a Carpatîloru“ unu articulu interesantu pentru situatîunea politica fatia cu cestiunile cele mari europene, dupa aceea din noulu dîuariu din Galati „Plebeulu“ ce a inceputu sa apare acum, odata pe septemana, sî carele prin nrulu seu celu dintâiu ne-au castigatu atâtu de multu, incâtu nu amu pututu a nu estrage ce-va din elu. Pentru ideile cele salutarie depuse in acestu numeru primu alu „Plebeului“ noi ne permitemu la loculu acest'a ai dorí viétia indelungata sî statornicie in idei pentru ca sî noi suntemu de convingere ca aceste suntu singure mantuirea natîunalismului nestru in seculului de fatia.

Eata dara mai intâiu ce dîce „Tromp. Carp.“:

Opiniunile despre cestiunea Orientului se ingâna atâtu in publicu câtu sî in dîuarie. Dîuariele guvernului mai alesu si-au incurcatu itiele : nu se potu pronunciá nici pentru Rusi, nici pentru Turci ; o indruga numai cu Cretanii, cu Bulgarii. Organe ale pressei unui guvernu românu cu pretensiuni la libertate, la natîunalitate, sî n'au inca o idea despre politic'a guvernului loru ! Acést'a este tristu !

Noi vomu spune aici fâra siovaire sî fâra temere, carea este calea natîunei române in fatia cu actîunea contr'a imperiului otomanu. Mai inainte insa trebuie sa scimu ce este acésta grava cestiune a Orientului — sî in ce interesele Romaniei se afla legate de dens'a.

Diversitatea mare a natîuniloru care se afla pre intinsulu pamentu supusu Portiei otomane, sî legaturile ethnografice séu religióse cari unescu pre cea mai mare parte din aceste natîuni cu Russi'a, tîne intr'unu feliu de spaima de periculu integritatea imperiului otomanu, sî amenintia de a pricinuí in fia-care dî revolutîuni a câror'a contr'a-lovire s'aru resimtî in tóta lumea. Câci luarea Constantinopolei de Russi, sî chiaru venirea loru la malurile Dunarei, aru dá Czarului o adaugere de putere care aru derimá cu o singura lovire basulu cumpenei europene. Eata ce dîcea Napoleonu I intr'unu mesagiu adresatu senatului la 22 Ianuariu 1807 :

„Cine póte sa socotésca dainirea resbóieloru „ce aru trebuí sa se faca intr'o dî cá sa se repare „nenorocirile resultate din perderea Constantinopolei, „déca iubirea unui repaosu misielu séu desfatârile „unui mare orasiu aru luá passulu asupr'a consi„liului unei intielepte prevederi. Amu lasá cobo„ritoriloru nostri unu langu sîru de resbóie sî de „nenorociri. Tiér'a grecésca redicata sî triumfa„tóre dela Baltic'a pâna la Mediteran'a, s'aru vedea „chiaru in dîlele de acum provinciele nóstre atacate „de unu nouru de barbari sî de fanatici, sî déca „in acésta lupta intârdîata, Europ'a civilisata aru „perí, culpabil'a nóstra nepasare aru nasce cu dreptu „plangerile urmasîloru nostri sî aru fi unu titlu de „oprobru in istoria.“

Apoi in memoriele sele mai dîce marele Imperatu : „Patriotismulu populiloru sî politic'a puteriloru Europei nu aru oprí caderea imperiului otomanu.“

In testamentulu seu, Petru I, declara ca privesce pre poporulu rusu chiamatu de providentia la domni'a universale ; ca Russi'a pre care a gasit'o unu riuletiu sî pre care a lasa unu riu mare, va deveni sub mostenitorii lui o mare nemarginita menita a inrodí Europ'a saracita, sî ca valurile ei se voru destiermurí, cu tóte stavilele ce nisce mâni slabe le voru opune, déca coboritorii lui voru sci a cârmuí cursulu.“ In instructiunile lasate urmatoriloru lui, elu se esprima astfeliu § IX : a se apropiá câtu mai multu de Constantinopole sî de Indie. Acel'a ce va imperatî, va fi adeveratulu suveranu alu lumei.

Unu profundu scriitoriu dîce despre aceste mari vederi ale Russiei : A-si lipí sî uní impregiurulu ei pre toti Grecii din Turci'a, a se face centrulu loru, spriginulu loru sî a asiediá de mai inainte o predominantia universale print'unu feliu de rigatu séu suprematia, clericale, toti acesti'a voru fi atâti amici ce voru avea in sinulu neamiciloru Russiei.“

Resboiulu din Crimeea a fostu pentru puterniculu imperiu russu o incercare inainte de tempu spre a asiediá supremati'a Czarului asupr'a tuturoru supusîloru Sultanului cari profesa religiunea greca. Simpathiele populatîuniloru Helene pentru guvernulu Russiei s'au tradatu. Reducerea flotei sî preponderantiei russe in marea-négra este o umbra, câci unu minutu aru fi de ajunsu cá sî flot'a sî preponderantî'a sa reinviueze. Astfeliu, ori-ce miscâri se facu de populii chrestini din Turci'a contr'a Turciloru, serva Russiei spre a denigrá acestu din urma guvernu. Tóte acele miscâri chiaru atunci candu nu aru fi tóte interitate de Russi'a, tóte suntu favoritóre la implinirea planului de concuista alu Russiei in Turci'a.

Bunulu simtiu alu poporului românu sî interesulu seu de conservare, cá cea dintâiu prada ce

FOISIÓRA.

Flor'a romàna.

(„Convorbiri literarie.“)

Iassi 29 Maiu.

Onisimu Cerentielu, Dnei Florineasc'a.

(Continuare.)

N'amu curagiulu, sa ve ostenescu a cetí asemene porecle, din care amu luatu numai o fórte minima parte. Amu dîsu, Dn'a mea, ca pentru invetiati florile n'au neci colori neci parfumu. Acum suferiti sa ve spunu sî ce nume propie le au datu in intielepciunea loru, câci acele insîrate mai susu suntu numai familiĭ. Ascultati déca aveti rebdare :

Aeschynanthus, alloplectus, sphenogyna, osteospermum, lardizabala, onopordon, osbeckia, escholtzia, psoralea, mesembryanthemum, ryncanthera, cacalia, botryceras, lycopodium, calodracon, curculigo, sprekeli'a, pothos, hoitzia, cynoglosum, houttuynia, atraphaxis, ornithogalum, tubernoemontana, oxycoccos, embothrium etc. etc.

Ce ai dîce, Dn'a mea, candu in locu de Angelic'a, nasiulu DVóstre v'aru fi datu nume de escholzia, sphenoghyn'a s'au houttnynia ? dar invetiatiĭ nu voru sa scia d'al de aste. Precum amu dîsu la densiĭ florile n'au neci unu pretiu. Migdalulu, persiculu, prunulu, ciresiulu pentru densiĭ au totu unu nume ; amygdalus.

Ascultati acum cum descriu acesti ómeni Angelic'a. Deschidu o carte sî cetescu :

„Famili'a Ombeliferiloru. Planta erbósa, frun„die alterne, rare-ori intregi, cele mai adesu crestate cu petiolulu dilatatu la baza. Stipule, nule; „flori obicinuite ermafrodite, dispuse in ombele sim„ple séu compuse, acompaniate de involucre sî in„volucele. Potiru sudatu la ovariu cu cinci dinti „scurti; corala cu 5 petale distinse insîrate in ver„fulu potirului, intregi séu crestate, late séu sucite „cu preflorire valvara etc.“

Eata sî pentru Cerentielu :

„Famili'a Rosaceeloru, neamulu Driadeeloru, „trunchiu erbosu séu lemnosu; frundie digitate séu „impenate.— Potiru cu 4—5 pârti, persistandu, „une-ori golu, alte-ori imbracatu pe dinafara cu a„pendice alterne sî sudate cu sepalele; corola cu 4—5 „petale; carpele numeróse dispuse in verfu pe unu „receptaclu convecsu, mai multu séu mai putînu „carnosu etc.“

Nu sciu, Dn'a mea, de a-ti intielesu ce-va. Pentru mine ve marturisescu ca nu pricepu cum póte cine-va fâra mustrare de cugetu sî fâra frica de pecatu, tratá astfelu aceste juvaeruri a naturei, lasate de bunulu Ddieu pentru fericirea nóstra. Sa lasâmu pe invetiati, ma temu sa nu ve aducu urîtu, vorbindu totu de densii.

Pintre florile ce ve tramitu, veti gasí imprasciate mai multe floricele albastre cu o stelutia galbena in mijlocu. Acestea crescu pe malulu perieloru, sî invetiati— ear invetiatii !— iau pusu numele Myosotis adeca urechea siórecelui. Ea are mai multe legende. In curendu ve voiu spune legend'a româna care a numit'o : Nu me uitá.

Cu floricic'a ast'a, mantuiu sî scrisórea mea.

Brusturenì, 26 Maiu.

Angelic'a Florinésc'a Dlui On. Cerenetielu.

Ai invinsu, domnule ; eata-me convertita. De candu amu primitu cele din urma flori ce mi-ai tramisu, nu me ocupu decâtu de ele ; m'amu pusu pe studiatu botanic'a. Simtu insa o mare greutate fâra dascalu, dara nu disperu ca nu te voiu vedé in curendu, sî atunci judecandu dupa progresulu ce amu fâcutu, credu ca nu vei mai puté dîce ca nu suntu româna ; sî dovéda e ca, cu tóta netângi'a sea, amu silitu pre grâdinariulu meu sa-mi resadésca de totu soiulu de flori române, cum le dîci D-ta.

Asteptandu insa inflorirea loru sî venirea D-tale, singuratatea me apasa. Vecinii mei ocupati de trebile campului nu me mai visitéza. Ne avendu ce face, amu rescolitu bibliotec'a mea, sî dupa ce amu cetitu tóte poesiele române publicate de vre-o câtiva ani — nu te mirí de curagiulu meu ? —, m'amu simtîtu sî mai ostenita. Eri fiindu serbatóre, servitórele mele mi-au cerutu voia sa se duca in satu unde erá hora. Cá sa-mi mai tréca de uritu, m'amu ocupatu insami de toalet'a loru ; sî asiá ferchesuite, incorsetate sî inmalocofate, le-amu datu drumulu. Dupa putîna calaudîta de scartiaitulu unei vióre ce se audiá in departare, amu plecatu sî eu pre urm'a loru. Mergendu pre o cârare ce se indreptá spre loculu balului, amu inceputu a gândí cu parere de reu ca n'amu fâcutu bine sa lasu fetele mele din casa la acésta petrecere, câci negresîtu cu toaletele loru tapageuses, voru sa umileze pre bietele tierancutie. In aceste reflectîuni amu ajunsu sub nisce salcii umbróse, unde pe pajistea verde cavaleri sî dame tropaiau de resuná pamentulu in sunetulu unei cobze sî a unei vióre. Flacâi cu camesi albe sî brâne late ; fete rumene sî palite de sóre cu altitie sî fote colorate, intrecendu-se care sa se sbuciume mai tare, infatiosiau unu tablou fórte naturalu sî animatu. Câtu pentru damele dela curte, ele faceau o trista figura. Junii tierani nu indrasneau sa le invite, temandu-se sa nu calce pre códele rochiei loru ; incâtu erau silite a dantiá numai cu scriitoriulu satului, cu palamariulu sî altii vr'o doi care nepurtandu costumulu de tiéra, ci fiindu imbodoliti in surtuce sî jachete croite nu pe mesur'a loru, erau fórte stingaci.

In fine adunarea obosindu, lautarii au tâcutu, iéra eu m'amu inturnatu a casa unde m'amu pusu sa-ti scriu, cá sa-ti aducu aminte ca suntu singura, sî ca asteptu cu nerabdare sa-mi spui legend'a floricicei sciute. La revedere !

(Va urmá.)

are sa cada sub isbirea valuriloru venite dela Nordu spre a supune Orientele, au fâcutu cá românii sa se gendésca bine candu a fostu vorb'a a se sculá contr'a Turciloru, sî nici a simpathisá cu miscârile celoru-lalti populi din Turci'a. Astfeliu vedemu pre Alessandru Ghic'a, innecandu rescól'a dela Brâil'a, sî perdiendu chiaru tronulu pentru acést'a atunci; apoi numitu de puterile garanti mai târdiu Caimacamu in Valachi'a cá o recompensa de unu servitiu fâcutu Europei.

Politic'a româniloru si astadi, cá sî in trecutu, este a fi acolo unde voru fi marile puteri garanti, Franci'a sî Engliter'a mai alesu.

Astfelu nu vedemu pentru ce sa siovaimu in fati'a miscâriloru populiloru de religiune grecésca din Turci'a. Descuviintiandu negresîtu politic'a Turciei de a nu se grabí a da populiloru sei crestini drepturi sî libertâti cerute de secolulu acest'a sî chiaru de adeveratele interesse de conservatîune ale Portiei, descuviintiandu asemenea purtarea ómeniloru guvernului ottomanu cu invinsi loru, purtare cruda! regretandu nesce sculâri ce nu le credemu straine de inriuriri de afara, declarâmu ca romanii cata sa fia totu deun'a afara din cerculu de actiune contraria intereseloru de ecuilibru sî favoritóre planului de concuista asupr'a nóstra tutor'a alu marelui imperiu russu.

Acést'a este politic'a ce cata sa aiba guvernulu românu in privinti'a actîunei russe intre populii crestini din Turci'a, fâra insa a se face neci politîa, neci dorobantiu alu Turciloru, precum neci inlesnitoriu alu planuriloru propagandei russe a cârui'a urmare va fi perirea nóstra sî apoi a tutoru populiloru crestini in Europ'a Turciei. Insa ceea ce petrunde printre velulu de indiferentia sî siovaire alu ministeriului actualu, a cârui politica este condusa de „Românulu“, sî care rechiama slabiciunea lui Constantinu Brancovanu, care erá sî cu Rusii sî cu Turcii sî contr'a amenduror'a, este ca ministeriulu si tradéza simtîmentele sele pentru planulu Russiei, sî acést'a nu este politica natîunala européna.

Eata acum ce dîce „Plebeulu“:

Déca in tiér'a nóstra dela 1848 incóce nu s'a fâcutu totulu ce sa putea sî trebuea sa se faca, culp'a nu o putemu atribuí nici Domnitoriloru esîti din tractatulu de Balt'a Limanu, cari au fostu mai multu séu mai putînu ordinatorii caosului in care s'a aflatu Romani'a dupa revolutîune; nici Principelui Cuz'a, cârui'a cu tóte erórele sî pecatele ce i-amu atribuí, totusi, pâna astadi, nu-i putemu denegá cu totulu lips'a iubirei de patrie, sî lips'a de natiunalismu; cu atât'a mai putînu vomu putea insa imputá, vre-odata, durerile nóstre noului nostru Domnitoriu, despre ale cârui nobile sentimente, sî dorinti'a de a face totu binele posibilu, nu se mai póte indoí nici unu românu. Noi insîne noi români purtâmu culp'a tuturoru releloru de care suferimu; dela inceputu noi amu luatu o directîune falsa, amu apucatu o cale gresîta sî mai târdîu in locu sa ne fi pocaitu, sa fi apucatu o alta directîune care sa ne fi dusu mai siguru la desvoltarea nóstra natîunala sî politica, din contra amu remasu perseveranti, incurcandu-ne sî invalmasîndu-ne din ce in ce mai multu. Amu alergatu dupa nisce teorii nerealisabile, pre candu calea cea mare sî sigura a progresului nostru practicu ne stá deschisa dinaintea ochiloru; amu preferatu sgomotulu sî tumultulu neintrerupteloru sî odióseloru nóstre certuri politice, murmurului placutu sî binefacatoriu alu unei activitâti reale sî fructivere; amu fi trebuitu sa semanâmu albineloru laboriósе sî casnice, pre candu ne-amu intrecutu, care de care, sa imitâmu locustele destructóre fericirei sî prosperitâtiei natîunale. Ni s'a pârutu póte pré prosaica, pentru descedentii unoru stramosi ilustrii, activitatea ce amu fi desvoltatu in edificarea de siosele sî canaluri, in secarea lacuriloru sî mocirleloru mefitice, in desvoltarea, prin tóte mijlócele posibile, a comerciului sî industriei natîunale; in locu sa o facemu acést'a ne-amu aruncatu cu unu feliu de furia órba pre aren'a lupteloru politice, pe intrigi de partide, schimbâri de ministerie, sî calumniâri cu scopu de a ne discreditá unii pre altii in ochii lumei. Pre cendu visâmu la Daci'a sî ne aruncâmu dintr'unu periculu in altulu, Serbii unu poporu micu, cu mijlóce ne insemnate in comparatîune cu ale nóstre, suntu pre ací de a realisá, fâra fanfaronada sî tapagiu mare, ceea ce noi, cu tóta emfas'a sî laudele nóstre, nu putemu. Óre acésta stare de lucruri nu ne face, sa fericimu pre popórele care n'au unu trecutu stralucitu?

Imperatulu Maximilianu sî Messiculu.

Acestu Imperatu atâtu de cercatu de sórte sî despre carele in dîlele aceste se scrie atât'a a fostu Imperatulu Messicului. Acésta tiéra se marginesce spre médianópte cu statele unite din Americ'a de nordu spre resaritu cu aceste sî cu sinulu (de mare) messicanicu (sinulu acest'a de mare se continua din oceanulu atlanticu, carele se afla intre Europ'a sî Americ'a, sî forméza o mare pentru sine inte Messicu sî statele nordamericane), spre média-dî cu statele Americei de mijlocu sî cu oceanulu liniscitu sî spre apusu totu cu acésta mare. Are o estindere mai de 40,000 mile patrate; numera insa numai la 7,000,000 locuitori cari se impartu: in spanioli; in indiani séu indigeni cari numera la vre-o 4 milióne; in negri, cari abiá facu 100 mii sî in mestecatur'a din cele trei némuri de mai nainte.

Messiculu fu cuceritu de spaniolulu Cortez la 1519 sî guvernatu de vice regi spanioli pâna candu fura alungati Burbonii din Spani'a de Napoleonu. La 1810 se resculara messicanii contr'a regimului spaniolu sî o dusera cu norocu schimbaciosu pâna la 1820 candu s'a prochiamatu cu totulu independinte de Spani'a. In acestu tempu cade sî alegerea unui Imperatu Iturbide, carele mai tardîu fu impuscatu de partid'a republicana. La 1824 (Dec.) se inauguréza regimulu republicanu sub presiedinti'a lui Fernandez Vittori'a. In anulu urmatoriu fu republic'a recunoscuta de statele nordamericane dupa aceea de Angli'a, Portugali'a, Brasili'a, Tierile de josu (Niederlande), Svedi'a, Dani'a sî Prussi'a, mai tardîu de Franci'a sî alte state.

Diferitele partide au inviatu indata ce Messiculu a avutu pace din afara. De pre atunci erá o partida, carea dorea sa véda unu principe spaniolu pre tronulu Messicului; intre insî republicani erau diferite pareri asupr'a formei de regimu asiá incâtu partid'a aristocratica cu cea democratica in 1828 erá dejá incaerata. De aceea se urméza schimbârile cele dese pre cari le sî insîrâmu simplu aici pentru angustimea spatiului, cá pre unu conspectu istoricu alu acestei tieri nefericite sî adeca la 1827 e presiedinte Predazza, la 1828 Guererro, la 1829 e Guererro dictatoru, 1830 e Bustamente presiedinte, la 1832 e presiedinte Predazza, la 1835 Santa Ana, la 1836 José Justo Caro, la 1837 Bustamente presiedinte, in acelasi anu Santa Ana dictatoru, la 1845 Canalizo presiedinte, totu in acelu anu Hercera presiedinte, 1847 Parede presiedinte, 1850 Arista presiedinte, 1852 Dr. M. I. Ceballos presiedinte, 1853 A. M. Lombardini presiedinte, 1853 Santa Ana presiedinte, 1855 Don Iuan Alvarez presiedinte, la 1856 Comonton presiedinte, 1858 Don. F. Zulvaga presiedinte, in acelasi anu Miramonu presied. sî Juarez contrapresiedinte 1859 iéra Don F. Zuvalga, 1860 Miramon presiedinte, 1861 Juarez presiedinte.

In tempulu acest'a de atâtea miscâri se intielege, ca pre lânga tóte binecuventârile de cari se bucura acea tiéra, inflorirea putinciósa acolo nu putea sa devina realitate. In fine nici strainii din alte state europene nu mai erau ne conturbati in afaceriloru loru, bá a uneori periclitâti in averile loru.

Acésta impregiurare a datu ansa la amesteculu Franciei, Angliei sî Spaniei in afacerile Messicului sî remanendu cea dintâiu singura, in restempu de unu anu sî jumetate a adusu lucrurile acolo, de partea cea mai bine cugetatóre sî carea dorea pacea sî liniscea se decise a chiamá unu principe européнu pre tronulu imperatiei restituinde a Messicului. O deputatîune de notabili venira in Europ'a la Napoleonu sî dupa negotiatiuni cu Archiducele Ferdinandu Maximilianu din Austr'ia, alu doilea frate alu Imperatului Austriei, la acést'a, de-lu imbiara cu corón'a restituindei imperatii. Archiducele Maximilianu invapaiatu de zelulu umanitariu, de a vedé o tiéra cá a Messicului odata liniscita sî scósa din viscolulu revolutîuniloru se decide (1864) pentru primirea corónei impreunate din capulu locului cu atâtea greutâti sî trece oceanulu atlanticu la imperati'a sea cea nóua.

Insa dupa ajungerea sea acolo sî dupa suirea sea pre tronu dóue fatalitâti a fostu cari au inceputu a sguduí tronulu celu abiá intemeiatu. Un'a a fostu nesinceritatea barbatiloru ce-lu incungiurau cá sfatuitori, alt'a terminarea resbelului nordu-americanu, carea inlesní spriginirea reactîunei republicane contra monarchismului, ce erá sa se inradacineze in vecinatatea republicei celei mari nordu-americane. Juarez spriginitu cu ómeni sî cu bani reintórna in Messicu. Impregiurâri politice silescu pre Franci'a a-si scóte trupele de acolo, prin ceea ce Imperatulu Maximilianu credea, ca va apropiá numai mai tare pre Messicani de sine, esîndu totu ce erá armata straina afara, cu esceptiunea aceloru ce s'a decisu a intrá in armat'a messicana. Reulu insa cu tóte acestea crescea cu buna séma spriginitu de clericalii, cari se valemasera din dîlele prime ale imperiului lui Maximilianu sî cari ii jurasera póte de atunci resturnarea.

Crescendu inundarea republicaniloru totu mai multu sî mai multu Imperatulu alese Queretaro loculu unde sa concentreze trupele de capetenia sî acolo sa astepte puterea cea mai considerabila a inimicului. Loculu acest'a s'a sî doveditu de bine alesu, pentru ca pre lânga tóte pressiunile lipsei, inimiculu nu putù sa-lu combata sî sa-lu ia cu puterea. Se aflà insa unulu din generalii sei, Lopez, carele se pune cu gen. republicanu Escobedo in intielegere sî-lu vinde pre Imperatulu dupa ce imperialistii facusera vre-o câte-va escursiuni norocóse asupr'a inimiciloru. Erá in 15 Maiu diminéti'a candu soldatii republicani inlesniti prin gen. Lopez ocupara fortulu . . . unde Imperatulu se aflá inca durmindu. Candu se sculà diminéti'a se vede intre inimici sî norocului lui fu atunci ca unu colonelu republicanu Rixo, cârui'a i siopti Lopez: „acest'a e“ (Imperatulu), fu atâtu de nobilu de se apropia de Imperatulu cu cuvintele: „Dta esti cetatiénu nu esti soldatu, de Dt'a nu avemu trebuintia, dute.“ Cu aceste s'a dusu sî au trecutu prin cetate câtu a pututu fugi sî a scapatu in altu fortu alu cetâtiei. Vediendu insa ca nu e sperantia de vre-unu resultatu mai bunu, pentru cá sa se puna capetu versâriloru de sange s'a predatu in mânile republicaniloru. Acesti'a insa lu judecara la mórte sî in 19 Iuniu a. c. lu impuscara dimpreuna cu trei generali ai sei.

Fagarasiu 29 Iuniu 1867.

In 29 Iuniu a. c. s'a tînutu esamenulu la scól'a din Vistea inferióra in presenti'a Domnului Vice-Capitanu Ioane Germanu Codru Dragusianulu sî a Domnului Capitanu pensiunatu Vasiliu Stanciu, ca cei mai interesanti efori. Percurgerea esamenului incaldiá din ce in ce totu mai tare inimile interesantiloru de bucuria observandu fructe neasceptate; cea mai frumósa sî potrivita productîune a fostu diferite instrumente economice *) lucrate de scolari in formatu micu cu cea mai mare acuratetia — semnu bunu de cetatieni români. —

Acestu esamenu esemplaru este documentu destulu despre o neintrerupta priveghiere, despre o neobosita diligintia ce a avutu ambii invetiatori George Dordea sî Ioachimu Sebesianu mai cu séma celu d'antâiu; este documentu mai departe despre o activitate neintrerupta din partea Dlui Vice-capitanu Codru Dragusianulu sî a Dlui Capitanu pensiunatu Vasiliu Stanciu in privinti'a unei administrâri câtu se póte de bune. Acestu simtiu infocatu natîunalu; acea ardienda pofta de inaintarea scolariloru romani ce au acesti fii credinciosi ai natîunei sa dea Ddieu sî la alti fratî ai nostri. —

Esamenulu s'a finitu prin o zelósa sî petrundiatóre cuventare din partea Dlui V.-capitanu Codru Dragusianulu.

Sa audîmu mai multe de asemenea!

Stoic'a Visteanulu.

Orestia 28 Iuliu v. 1867.

Tienendu-se in 25 Iunin v. a. c. esamenulu pentru semestrulu alu doilea anulu scol. 1865/7 la scól'a rom. gr. or. din Orestia in presenti'a Pr. On. Domnu Nicol. Popoviciu Protopopulu tractualu alu Orestiei, onorat. Domnu Georgiu Popoviciu parochu localu, a spectabilului Domnu Nicolau Barbu presiedinte comitetului parochialu sî secretariu magistratualu, sî a onoratului Domnu Dimitriu Sabesianu inspectoru scolariu mirénu sî a multoru alti auditori stimabili, intre cari furâmu onorati sî cu persón'a Reverend. Domnu Ioane Valeanu administr. protopopescu greco-cat. sî Domnulu Alessandru Vladu practicantu magistratualu — vedî bine nelipsindu nici putîni parinti ai copiiloru scolari din orasiu sî impregiurime — de-sî erá tempulu tare ploiosu incâtu abiá putea omulu esî din casa,— ne facù acestu actu solemnu a mai uitá incâtu-va tempulu celu criticu, mangaindu-ne cu resultatulu celu preste asceptare favoritoriu.

Semnulu incеperei esamenului s'au fâcutu prin trasulu clopotului celu mare. Mai intâiu dupa ce se adunara ascultatorii — esamenulu se incepù cu „Imperate cerescu“ sî rugaciunea indatinata „Dómne noi fapturile tale“ dupa aceea unu baiatu bine

---

*) (Amu vediutu sî noi unele esemplarie asemenea sî o cruce, Red.)

pregatitu rosti o cuventare fórte potrivita.

Acum se incepu esaminârile din obiectele propuse de zelosulu Invetiatoriu D. Nicolau Barsanu — care erá : religiunea, cetirea rom. cu litere sî civile, german'a, traducerea pre romania carea curgea minunatu, Istori'a biblica, Gramatic'a rom. Geografi'a sî istori'a romàna — dupa manualulu D. I. V. Rusu— Computulu mentalu si cu cifre— dupa manualulu D. Popescu — scrierea romàna sî germana, precum sî dictandulu cu analisarea gramaticale ; in urma cantulu s. liturgii sî câte-va versiuri natîunale. Din tóte aceste obiecte scolarii cu respunsurile loru cele eminente multiamira pre Revr. D. Protopopu sî toti ascultatorii preste tóta asceptarea. Mai pre urma rostì unu altu scolariu o cuventare câtra Prea On. D. Protopopu sî toti ascultatorii pentru ca nu crutiara — sî pre tempu ploiosu, — ostenél'a a luá parte la acésta dî solemna. — In urm'a cuventârei Pré on. Dnu Protopopu N. Popoviciu care multiamí mai intâiu Domnului Invetiatoriu Nicolau Barsanu pentru zelulu sî activitatea sea cea neobosita carea totudéun'a si-a pusu sî pune intru luminarea tinerimei densului incredintiata, apoi laudà pre scolari pentru respunsurile loru cele eminente incuragiandu-i sî mai alesu pre parinti cá sa-si tramita copiii loru mai cu mare zelu la scóla, aratandu câtu e de folositóre invetiatur'a unui omu de ori-ce stare , etc. Ne aflarâmu uimiti de intristare audîndu ca D. Ivetiat. Barsanu prin o cuventare fórte potrivita tempului presinte sî in urm'a acei'a multiamesce D. Protopopu pentru sfaturile sî invetiaturile cele intielepte sî pline de mangaiere cu cari s'a adapatu pâna ce fu Invetiatoriu aici — luandu-sì remasu bunu dela D. Protopopu cerendu-si binecuventare. — Apoi se intórse câtra pruncii scolari sî parintii loru luandu-si asemenea remasu bunu dela toti, spunendu-le ca densulu din caus'a unoru intriganti — a concursu la altu postu adeca la Bradu unde va sa se sî duca in Augustu firesce cu salariu mai manosu, — bateru ca densulu e aici proprietariu in stare buna materiale.— Dedù prunciloru povatia ca precum a fostu cu ascultare sî amóre câtra densulu asemenea sa fia sî câtra fiitoriulu Invetiatoriu , sa cercetedie scól'a regulatu etc. ca numai asiá voru avea sî castigá progresulu doritu, dara spre uimire atunci baetii sî baetele incepura a plange sî numai prin sarutarea manei i-si putea dovedí parerea de reu dupa Invetiatoriulu loru , ba ce sa dîcu ca sî parintii loru sî altii i-amu vediutu miscati de lacremi.

Despre intriganti voiu se dîcu ca suntu numai doi— sî inca membrii din comitetulu parochialu — fâra lécu de invetiatura, facu larma,— voru sa fafaca multu, sî in urma strica sî ce a fâcutu , nu asculta de nime , ci lucra dupa capulu loru semidoctu; Protopopu, preotu sî presiedente alu comitetului suntu sî-i tînu de nula, numai ei se tînu de cei mai luminati români din Orestía— apoi acestu fumu — lu au de acolo ca se socotescu de cei mai bogati in Orestía.

Déie Ddieu cá sa putemu vedea inlocatu postulu acest'a de invetiatoru cu unu asemenea cá Barsanu cari sciù a-si conduce scól'a sea impartîta in 4 despartiemente cu unu numeru de scolari de 87 precum se voru vedé sî din elaboratele tramitiende Esc. Sele Dlui Archiepiscopu sî Metropolitu cá Inspectoru supremu , cá sa nu patîmu cá in cei 5 ani pâna fu acest'a — Barsanu— in Teusiu cá invetiatoriu, cari ear numai controversele escate pentru salariu l'a silitu se parasésca acestu postu.

Apoi sî ce póte omulu judeca de cei doi — candu se impedeca ca invetiat. sciendu-si cascigá preste salariulu seu de 100 fl. sî sporte prin privatu, sî incortelarea pruncilorù, pre cari in o siedintia unulu din cei doi a pretinsu ca invet. se nu mai tîna cu copii privaturi nece in cuartiru câci acei'a nu aducu fondului scol. nemic'a, ci numai se frece podilele, paretii sî usîle cari casiuna dauna scólei,— mai auditu-s'au de acestea de candu esista lumea ?— Dómne tramite-le lumina sî minte se véda sî judece mai bine.

Nu e lucru mai neplacutu sî mai de vaeratu decâtu inregistrarea astorufelu de lucruri. Déca suntu neintielegeri de care se face alusiune, sî inca din causele ce se atingu in referatulu dlui corespundinte, atunci e sî mai reu. Insa noi ne permitemu a atrage atentîunea dlui cor. asupr'a comunei nóstre din Orastía, carea au datu dovedí destulu de frumóse despre bunele ei intentîuni, sî asiá asceptâmu cá in casuri de acestea sa pasiésca, comitetu sî comun'a unii câtra altii pre calea pâcei , capacitandu in tipulu acest'a pre ori sî cine, ca **h a r n i c i**'a unui invetiatoriu nu aduce neci odata paguba neci scólei neci bisericei, de alta parte ca unu invetiatoriu, déca si va putea procurá prin silinti'a sea privata , fâra negligerea scólei, cu vre-unu fiorinu mai multu, sa i para ori sî cui bine, pentruca cu atât'a cu câtu castiga aru fi datória comun'a, cá sa-i dea o esistintia dupa cum o recere harnicí'a invetiatoriului sî noi credemu ca asemenea capacitare n'aru fi refusata din partea unoru barbati, cari ni se pare ca au fostu sî suntu cu caldura câtra beserica sî scóla.

Aceste se intielege, ca suntu dîse fatia cu cele scrise in corespundinti'a de mai susu.

Candu insa abstragemu dela acést'a sî aruncâmu o reprivire cu totulu nepreocupata, apoi ne vine a ne indoí chiaru de invinuirile ce se aducu unoru barbati din comitetulu parochialu, pentruca un'a credemu, ca doi insi nu voru fi in stare de a invinge cu capeteniele comitetului sî cu comitetulu insusi, de alta parte, noi avemu dovedî la mâna sî inca chiaru din mân'a dlui invetiatoriu respectivu , cari testéza de caldur'a cu carea imbratîsiéza membri comitetului parochialu caus'a scólei; in nrulu 44 s'a publicatu o coresp. din Orestía, in carea se póte cetí, ca déca nu ne insielâmu, póte tocm'a unui'a din acesti doi séu dóra ambiloru „intriganti" li s'a adusu ovatîuni, din partea scolariloru sî a dlui invetiatoriu. Esperinti'a de tóte dîlele ne indemnà la aceste reflectâri lânga cari adaugemu, ca preste totu sa nu fimu asiá darnici cu tractamente de „intriganti" etc., câci in modulu acest'a nu șervimu neci o causa, ci numai stricâmu.

Principatele romàne unite.

Impartasîmu dupa „Plebeulu" urmatórele :

Protestulu telegraficu.

adressatu in dîu'a de 26 Maiu 1867, de Deputatii orasiului Galati, M. Sele **Domnitoriului**, contr'a Art. 9 din conditîunele publicate in Nr. 107 alu Monitorului oficialu.

Mariei Sele Domnitorului Romaniei.

Profund'a credintia ce avemu in doiós'a solicitudine, sî in parintescile scopuri ale M. Vóstre pentru natîunea romàna, ne indémna de a adressá animei M. Vóstra acésta durerósa espressiune a simtiemintelorú nóstre.— Prin art 9 din conditîunele publicate in Monitoriulu Nr. 107, relativu la arendarea mosîeloru monastiresci, pentru periodulu dela 1868 inainte, amu observatu cu o via durere, earasì calcandu-se, de câtra administratîunea Domeneloru, legile de conservare ale tierei, **legi care opprescu Israelitîloru dreptulu de a tîné mosîi in arenda**; legi respectate totu deun'a cu religiositate, sî calcate numai sub funestulu regimu alu concessiunilorù.

Acésta mesura ilegala, pentru ca administratîunea Domeneloru, cá proprietara, nu póte face acte de guvernamentu, este unu pecatu politicu, câci ceea ce intr'o stare normala a economiei unei tieri n'aru fi decâtu o chestiune de dreptu privatu, câci ceea ce intr'o stare normala a economiei unei tierei n'aru fi decâtu o chestiune de dreptu privatu , in starea destrusa a economiei nóstre natîunale , este o chestiune politica sî natîunala.

In fati'a poporatîuneloru spaimentatóre ce a luatu cotropirea tierei de Jidani, cari au acaparatu dejá totulu; in fati'a ruineloru comerciului natîunalu; candu vedemu radicandu-se unu statu jidanescu pe ruinele statului românu;— sa fia óre politicu a mai agravá reulu, dandu sî pe venitoriu Jidaniloru arendele mosîeloru sî mentînendu astfelu terribil'a feudalitate jidanésca prin sate, spre a terminá distrugerea bazeloru poporului românu , precum au distrusu class'a economica , comerciulu sî industri'a natîunala ?

Déca orasiele, ce posedu o populatîune mai inteligenta sî mai destépta , au fostu distruse sî espropriate ,— apoi anim'a Mariei Vóstre ve va spune, care este sórtea sî ce va devení simpl'a sî sermana populatîune rurala, redusa dejá la stare de helota; pe candu este evidentu, ca miseri'a nu va esî din sate decâtu de odata cu esîrea Jidaniloru , a dá dar acestor'a mijlóce de a locuí prin sate este a comite celu mai mare pecatu politicu, este a perde din vedere scopulu unui statu românu.

Mari'a Vóstra ! Fâra conservarea sî imbunatatîrea stârei populatîunei rurale, care este fundamentulu natîunei; fâra adoptarea unei sisteme intregi de mesuri, relativa la restatornicirea classei de mijlocu natîunale; fâra intemeiarea in fine a unui adeveratu poporu, missiunea providentiala a Mariei Vóstre nu sa va putea realisá, pentruca esistentia politica, fâra esistentia economica nu póte fi; helotîi nu voru fi neci odata capabili de a merge pe câile maretie ale scopuriloru Mariei Vóstre natîunale.

Pâna la statonicirea sistemeloru de legi, rugâmu plecatu pe Mari'a Vóstra, a ordoná respectarea intieleptei legi esistente, de care aru trebuí sa se felicite Guvernlu, respectare promisa tierei, prin patriotic'a sî binecuventat'a circulara a Ministrului Mariei Vóstre, dela Interne.

Mari'a Vóstra ! Cea mai mare chestiune natîunala, pentru care amarît'a natîune romàna privesce in Mari'a Vóstra pe tramesulu Provedintiei, este emanciparea tierei de subjugarea jidanésca.

Circular'a Ministrului de Interne, care ne arata ca Guvernulu Mariei Vóstre a intielesu nefericirea de care e cuprinsa tiér'a, ne lasa sa sperâmu acést'a.

Sa traiti Mari'a Vóstra ! Sa traiésca Romani'a ! Șuntemu ai Mariei Vóstre cu profundu devotamentu.

Deputatii orasiului Galati, N. H. **Nicol'a**, G. P. **Mantu**, P. **Popassu**.

Nr. 26—3 **Edictu**

An'a Ioann Dicu din Satcelu lânga Salisce, au inceputu asupr'a barbatului ei Ioann Radu totu din Satcelu procesu divortiale; dara fiindca Ioann Radu au parasitu pre legiuit'a sea sotîa sî loculu nascerei de mai multi ani sî neci de fatia nu se scia loculu aflârei lui; pentru aceea, susu numitulu Ioann Radu, se provóca prin acést'a , cá in terminu de siése luni, sî anumitu pâna in 1-a Ianuariu 1868. sa se infatîsiedie naintea forului matrimonialu subscrisu, pentruca la din contra sî fâra de elu se voru face cele de legea besericei gr. res. prescrise.

Sabîiu 16 Iuniu 1867.

Forulu matrimonialu gr. res. alu protopopiatului tractului Sabiiului I.

Ioanne Hanni'a m. p.

Protopopu.

Nr. 25—3 **Edictu.**

Gerasimu Pantaziu din Tientiari , carele mai bine de doi ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotîa Ann'a Achimu Gaboru din Rotbavu, fâra cá sa se scie loculu petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in restempu de unu anu de dîle dela datulu de fatia sa se presentedie naintea subsemnatului foru protopopescu, câci la din contra , procesulu matrimoniale asupra-i pornitu se va decide sî in absenti'a densului amesuratu SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptcredincióse.

Forulu protopopescu gr. res. alu Tract. Brasiovului alu II.

Brasiovu, 13 Iuniu 1867.

Ioanne Petricu,

Protopopu.

Ioann Cristea,

Compactoru in Sabiiu, se recomenda on. publicu românu cu legarea de cârti, protocóle, brosiure etc. sî preste totu cu esecutarea tuturoru comissiuniloru, ce cadu in cerculu compactoriei, promitendu lucru promtu sî solidu sî pretiuri câtu se póte mai moderate.

Locuinti'a: Sabiiu, strad'a cea mare a Poplacei (Grossegewehrgasse) Nr. 91.

Burs'a de Vienn'a.

Din 4/16 Iuliu 1867.

Metalicele 5%	59 20	Actiile de creditu	189 10
Imprumut. nat. 5%	69 75	Argintulu	124
Actiile de banca	716	Galbinulu	6 04

☞ **Acei p. t. DD. carii au de cugetu a avé acésta fóia pe alu doilea semestru, respective pe alu treilea cuartalu, sa grabésca cu prenumeratîunea, cá sa scimu a ne orientá cu tiparirea esemplareloru.**

Editur'a.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 56. ANULU XV.

Sabiiu, in 13|25 Iuliu 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Espunerea ministrului de finantie in senatulu imperialu.

La ori-ce societate, cá sa nu incepemu dela individu, jóca starea finantiala o rola insemnata. Buna starea unei societâti precum sî prosperarea ei se intaresce sî se judeca in cele mai multe casuri dupa acésta stare, pentru ca ea presentéza mijlócele de care se servesce ori-ce societate spre a ajunge scopulu ce sî-lu fipséza. Acésta impregiurare sî indreptâtiesce dîcerea ca finantiele suntu nervus reipublicae.

Nu va fi dara ce-va prisositoriu a aruncá sî noi o privire mai detaiata asupr'a stârei finantiale in statulu monarchiei austriace asiá dupa cele espuse de insusi ministrulu de finantie de Beke in un'a din siedintiele senatului imperialu a sessiunei de fatia.

Espunerea incepe cu 1860, din carea se vede ca in 1860 au fostu unu dificitu suma rotunda de 137,300,000 fl.

„ „ 1861	127.800,000 „
„ „ 1862	86.300,000 „
„ „ 1863	83.000,000 „
„ „ 1864	86.500,000 „
„ „ 1865	51.200,000 „

Ací observà ministrulu, ca spre inlaturarea unei neintielegeri sa nu se confunde deficitulu din incheiarile computeloru de statu alu periodului 1864 cu deficitulu manipulatîunei curente.

Incheierea comptului de statu socotesce venitele sî erogatele din unu anu anumitu, de se realiséza acele séu nu se realiséza; manipulatîunea insa socotesce venitele sî erogatele, cari in realitate intra sî esu in acelasi anu: fia acele séu de pre anulu respectivu, séu de pre anii trecuti. Aceste din urma se voruasterne deosebitu.

Ministrulu trece la 1865. Dupa legea dela 26 Iuliu 1865. servitiulu anului aministrativu aru fi trebuitu sa aiba unu deficitu numai de 9.682,769 f. Dupa socotele curtiei supreme de computuri s'a incheiatu manipulatîunea casei pentru 1865 cu o

erogatîune de	500.861,000 fl.
venítulu insa erá	446.863,000 fl.
resulta dara unu deficitu de	53.998,000 fl.
lânga care mai erá de a se acoperí spese nepreliminate	50.998,000 fl.
resulta dara dupa manipulatîune unu deficitu de	104.378,000 fl.

De ací deduce apoi mai departe ministrulu necessitatea urgenta de unu imprumutu nou care s'a sî contractatu in suma de 90.000,000 fl.

Venindu la 1866 imparte anulu finantîalu in patru periode: a) inainte de resbelu, b) armarea, c) periodulu resbelului pâna la Königgrätz sî d) dela Königgrätz pâna la inchieerea pâcei. Dupa percurgerea detaiata a acestoru periode sî intreprinderile ce s'a fâcutu pre terenulu finantîalu arata ca lui nu-i suntu cunoscute treceri preste competinti'a preliminata decâtu 164,000 fl. de partea ungurésca sî 4 milióne in statulu militariu. Este insa o reserva din vinderea harthieloru ipotecarie dela dominiele statului. Venindu la cestiunea valutei dîce ca statulu fu silitu a emite note de statu sî acést'a a o face pre fatia.

Detori'a statului in urm'a tuturoru acestoru de mai susu se immultî cu 385 milióne. 165 milióne s'a datu pentru trupe in anulu 1866 cu spese de resbelu, precandu spesele de acelasi soiu a fostu in 1859 175 milióne.

Dupa aceste trecu la resultatele in urm'a mesureloru estraordinarie.

In 31 Decembre 1865 erá detoria de statu

consolidata	2,383.146,964.$_{28}$ fl.
detoria flotanta	152.050,360.$_{47}$ fl.
sum'a	2,535.197,335.$_{81}$ fl.

Dela aceste capitale procentele . . à 5 fl.

(dela datori'a consol.)	105,700,612.$_{66}$ „
(dela datori'a flot.) . .	7,745,380.$_{66}$ „
	113,445,993.$_{29}$ fl.

Dela 1 Ianuariu 1865 pâna la 31 Decembre 1867 se socotesce crescerea pentru:

a) detori'a consolidata	375.698,000 fl.
b) „ flotanta	309,897,425 „
Sum'a	685,695,425 fl.

procentele:

a) dela detori'a consol.	18,759,900 „
b) „ „ flot.	167,434 „
sum'a	18,927.334 fl.

Prin refuire de detoria s'a fâcutu o imputînare

in detoria capitalu de . . .	173,933,471 fl.
in procente de	4,839,405 „

La finea anului 1867

va fi asiá dara crescerea detoriei

in capitalu de	511,761,944 fl.
procente	14,187,929 fl.

Tóta datori'a statului. fâra cea a desdaunârei de pamentu, va fi in finea anului 1867:

in capitalu de	3,046,959,289 fl.
procente	127,633,921 fl.

lânga care vinu a se mai adauge 24 milióne amortisatîune.

Cu tóte aceste din espunere s'aru vedé nisuinti'a câtra unu viitoriu mai bunu in urm'a circulatîunei noteloru cu cursu silitu, asiá incâtu poporulu sa nu mai fia incarcatu cu dâri nóue. Remane intrebarea numa, ca in casu de o crisa politica, cum va sci sa se ajute ministrulu?

Eveneminte politice.

Sabiiu, 12 Iuliu

Amu fostu fâcutu cunoscutu ca comitatulu Heves in Ungari'a, respective comitetulu comitatensu, au adusu unu conclusu cu totulu opusu politicei regimului de acum. Ministeriulu insa au provocatu pre numitulu comitetu a-si revocá conclusulu, amenintiandu la casulu contrariu cu disólverea comitetului. Lumea se asceptá séu se temea, ca desu mentiunatulu comitetu va perseverá in resistinti'a sea. Elu insa a fostu mai placabilu sî a retrasu conclusulu.

Din o corespundintia din Pest'a la S. Bl. aflâmu ca ministrulu ung. de justitia tîne siedintie dese cu consiliarii sî secretarii sectîunei ardelene asupr'a schimbâriloru ce au a se face câtu mai curendu in justiti'a Transilvaniei. Totu din acea corespund. aflâmu pre lânga reserva sî unele din obiectele discutiuneloru in siedintiele amintite. Intre acestea e cestiunea curtiei de cassatîune, despre carea se dîce ca se va preface in o sectîune a tablei septemvirale din Pest'a. Mai e vorb'a apoi de stergerea restrictîunei zunftuarie a advocatîloru (Advocaten=Zunftzwanges); de stergerea séu tînerea institutului notarialu; stergerea procedurei de impacare (Vergleichverfahren); indreptarea tuturoru transgressiuniloru la competinti'a judecatorieloru; de crearea de tribunale de schimburi (politîe, wechsel) sî urbariale, apoi de unele tribunale de jurii in afaceri de presa sî de introducerea legei de presa dela 1848.

In senatulu imperialu s'a fâcutu (in 20 Iuliu) alegerea pentru deputatîunea ce are sa pertrateze afacerile comune cu Ungari'a. Desbaterea asupr'a propuneriloru comitetului pentru confessiuni a fostu fórte via. Sub decursulu acestei'a ministrulu de justitia au cetitu o dechiaratîune a regimului in carea se dîce: Regimulu recunósce necessitatea unei regulâri a referintieloru intre confessiuni sî spera a aduce in curendu unu projectu de lege in asta privintia. Cu autoritatea bisericésca s'a sî inceputu negotiârile. Dupa aceea s'a adusu o propunere din partea comitetului respectivu in privinti'a legei matrimoniale (de casetoria) sî in privinti'a despartîrei scólei de biserica. Legea carea reguléza referintiele intre confessiuni s'a primitu cu majoritate de voturi.

Corespundintie din Parisu afirma, ca de-sî mergerea Imperatului Austriei la Parisu e insinuata oficialminte, totusi suntu pareri fórte multe, cari tragu la indoiéla calatori'a acést'a. De alta parte se crede ca Imperatulu Napoleonu va sa vina la Vien'a sî va sa induplece pre Imperatulu Austriei a calatorí la Parisu séu póte a-lu luá cu sine la Parisu.

Dupa sciri din Vien'a se suna ca Napoleonu, vediendu, ca nu a putatu stricá nici in unu modu bun'a intielegere intre Prussi'a sî Russi'a, stâruiesce din tóte puterile pre lânga castigarea Austrîei in partea sea. Dupa Sch. Merkur, s'aru fi propunendu din partea Franciei o aliantia patrupla intre Franci'a, Itali'a, Austri'a sî Angli'a, a cârei scopu are sustînerea stârei de fatia in Turci'a. La intemplare insa candu Turci'a nu aru fi cu tóte aceste in stare a se sustîné, atunci sa fia unu Principe din cas'a austriaca eredele (mostenitoriulu) tronului pre carele siede astadi Padisiahulu turcescu. Langa tóte aceste se mai adauge ca in Vien'a se pastréza pâna acum o stricta reserva fatia cu propunerile de mai susu. Min. de Beust nu ascunde nimenui, ca elu nu cugeta nici de cum la parasirea unei stricte obiectivitâti in politica, carea in impregiurârile de fatia se recomanda ea de sine.

Dîuariulu „Liberté" vrea sa scie, ca alianti'a intre Prussi'a sî Russi'a nu e o inventiune ci de mai multu tempu o fapta implinita.

Afacerile confesiunali sî scolari in senatulu imperialu.

In siedinti'a din 5/17 Iuniu a. c. a casei ablegatîloru facù Dr. Mühlfeld propunerea, ca proiectulu de lege pentru afacerile confessiunali, carele s'a discutatu in sessiunea intâi'a a periodului trecutu, sa se ia in pertractare sî spre acestu scopu sa se aléga unu comitetu anume.

Mai inainte de a se alege comitetulu respectivu facù Dr. Herbst o propunere de urgintia: 1. pentru compunerea unei legi, prin carea dreptulu privitoriu la casatori'a codicelui civile pentru catolici sî jurisdictîunea forului civile in cause de casatorie sa se restauredie; 2. pentru compunerea unei legi, prin carea sa se emita decissiuni principali despre referinti'a scólei câtra biserica in consunantia cu principiulu de emancipatîune a scólei de sub influinti'a biserisésca; 3. pentru compunerea unei legi spre regularea referintieloru intreconfesiunali pre basea principiului egalei indreptâtîri a cetâtieniloru.

In siedinti'a din 11 Iuliu c. n. se alese unu comitetu pentru afacerile confessiunali de 15 membri, intre cari superintendentulu Schneider, profesorele de universitate Jäger sî consilieriulu cons. Andreievicîu preotî; Ziblikeviciu, Sturm, Herbert, Herrmann, Dinstl, Rechbauer, Veichs, Mühlfeld, Kardasch, Seifertitz sî Figuli mireni crestini, iéra Curand'a de confessiune mosaica.

Pre lânga proiectulu de lege mentiunatu a Dr.

Mühlfeld se dete comitetului sî propunerea Drului Herbst, cu acea insemnare, cá sa repórte, déca e de parere séu ba a compune legile speciale propuse de Dr. Herbst pre lânga discutarea legei generali in afacerile confessiunali sî scolari pe bas'a elaboratului Dr. Mühlfeld?

Comitetulu respectivu tînù Luni in 3/15 Iuliu a. c. siedinti'a prima, in carea apucandu mai antâiu cuventulu Dr. Mühlfeld, desfasiurà, ca afara de partea a dóu'a din puntulu antâiu a propunerei Dr. Herbst, cu carea s'aru intielege sî elu, celelalte objecte suntu cuprinse in projectulu seu de lege pentru afacerile bisericesci sî religiunarie, sî asiá e de parere, cá sa stea comitetulu pentru discuterea acestui projectu de lege.

Dupa acést'a apucandu cuventulu Andreieviciu desfasiurà in o cuventare mai lunga, ca mai nainte de tóte aru fi sa se lamurésca terenulu legelatîunei in afacerile religiunarie sî bisericesci in acelu modu, cá sa nu se scape din vedere ide'a unui statu constitutîunalu crestinu, precum se facù la discutarea projectului de lege a Dr. Mühlfeld in siedintiele comitetului confessiunale din anulu 1861, de óre-ce ide'a deismului generale, pe care terenu relegiunariu e compusu acelu projectu de lege, aru vatemá simtiululu religiosu crestinu alu popóreloru— din Austri'a.

Dr. Sturm aplacidá cele vorbite de Andrieviciu intru acést'a, ca casatoriele intre Evrei sî Crestini nu aru fi nici decum consulte; iéra profesorulu Jäger se respicà, cumca afacerile bisericei catolice suntu dejá regulate sî confessiunile celelalte, avendu lips'a de o regulare, sa se interesedie singure de acést'a.

In decursulu desbateriloru, care erau numai preliminarie, mai vorbira Schneider, Ziblicheviciu, Figuli, Cardasiu, Herbert, Dinstl, sî Curand'a, mai toti cam in acelu intielesu, ca deocamdata sa se recomande casei compunerea de legi speciali conformu propunerei Dr. Herbst, totusi insa sa nu se amane discutarea legei generali pentru afacerile religiunarie sî bisericesci, sî intru acést'a se intielese in urma majoritatea. — Dorimu comitetului succesu la compunerea de legi bune sî de folosu, de cari avemu lipsa sî le asceptâmu cu nerabdare in causele confessiunali sî scolarie. „Albin'a.“

In nrulu 54 amu atinsu despre unu raportu ce l'a asternutu Tramisulu Prussiei de lânga curtea din Vien'a, guvernului seu despre cele ce a observatu densulu la ocasiunea incoronârei in Ungari'a. Fiindca dîuariele ce l'au adusu mai antâiu staruiescu pre lânga autenticitatea lui sî fiindu totu odata unu actu insemnatu reproducemu sî noi traducerea urmatóre:

„Vien'a 18 Iuniu 1867.

Sub decursulu petrecerei mele in Pest'a mam'u ingrigitu a me informá nu numai despre opiniunea deosebitiloru membri ai dietei fatia cu viitoriulu, ce se ascépta din nóu'a complanare politica sî chiaru despre opiniunea poporului, ci cu deosebire, cá sa iscodescu, déca sî pâna incâtu suntu ungurii insufletiti de multiamirea câtra Prussi'a, influintiei cârei'a auei in fine a-si multiamí tóta starea politica presenta. Ce privesce la punctulu 1 mi se pare, ca opiniunea de fatia a politicei magiare e generala. C. Andrássy si descoperí convingerea sea unei persóne de incredere, cumca i-aru succede a mijlocí o contielegere cu deputatîunea sî delegatîunea de dincolo de Lait'a, déca spiritele aru fi pregatite prin marimea sî emotiunea serbariloru incoronârei. Mai incolo totu de acésta credintia aru fi sî in privinti'a intielegerei in respectulu elaboratului pentru causele comune, insa acum partid'a ministeriala cam scadiuse din influintia sî erá pre ací a se inmulti nemultiamitii, insa darulu de 100 galbeni datu in favórea armatei revolutiunarie din 1848 sî amnesti'a absoluta, care o dede regele, a fâcutu o astfeliu de sensatîune, incâtu chiaru sî membrii stengei estreme se aflara siliti a marturisí: cumca inca nu le-a sositu dîu'a loru sî ca trebuie sa-si amane implinirea sperantieloru loru pre unu momentu mai târdîu séu cauta sa o ascepte dela favorarea eventualitâtîloru neprevediute. Aceste mesuri propuse de Andrássy regele le-a primitu fâra cá sa prevédia adencu batatórea loru insemnatate. Acést'a a fâcutu, cá desiertarea din partid'a ministeriala sa se oprésca sî sa se stérga impressiunea fâcuta prin scrisórea lui Kossuth. In genere nu se póte negá, ca in cursulu politicei interne a Ungariei domnesce unu torente ultraliberalu, care tîne corón'a in dependentia. Puterea, ce o trage cas'a imperatésca austriaca din acésta stare a lucruriloru e dependenta dela schimbaciósele conditîuni ale viitoriului sî ale opiniunei momentane natîunale, asiá incâtu se póte cu securitate vorbí despre ea. E insa probabilu, ca ulteriór'a desvoltare a dualismului lasa a se asceptá din ce in ce totu mai multu slabirea tendintieloru germano-austriace. Primirea, ce o aflarâmu dimpreuna cu membrii internuntiaturei nóstre in Pest'a, mi-a fâcutu o placere fórte mare sî ea sta in contrastu cu aceea, care ni se reservéza aici — in Vien'a — in asiá numit'a societate. Scirile, care le primí despre simtiementele din interiorulu Ungariei m'au adusu la convingere, ca in tóte plasele sî pâturile — societâtiei se nutresce multa simpathia sî multiamire câtra Prussi'a. Deputatîunea sen. imp. fu primita, ce e dreptu, cu multe demustratîuni esteriόre, insa germanulu austriacu nu e iubitu de câtra unguri. Acesti'a ne considera pre noi prussienii pentru viitoriu cá pre protectorii loru mijlociti in contr'a tendintieloru predomnitóre vienese.

Din Messicu.

Cetimu in Courier des Etats-Units:

Dupa câte-va spuse care le-amu reprodusu, nici cum nu aru fi fostu desperata positîunea Imperatorului Massimilianu, candu Queretaro a fostu tradatu dusmanului. Dupa altele din contra nu mai erá chipu pentru Imperatorulu de a sustînea positîunea sea, armat'a imperiala fiindu incungiurata din tóte pârtîle sî fâra mijlóce de intretînere. Eata din diferitele versiuni ce stau sub ochii nostri cele care paru a avea unu caracteru de autenticitate

Asediulu orasiului Queretaro a urmatu inca siése-dieci sî optu de dîle dupa ce Massimilianu s'a fostu inchisu in elu. De-sî se dîce ca avea cu densulu 12,000 de soldati, in realitate efectivulu seu nu se redicá mai multu decâtu la 6 séu 7 mii. Printiulu Sâlm-Salm care servisa in armi'a Potomacului, erá adeveratulu seu siefu de statu-majoru purtandu totu odata increderea Imperatorului. Miramon se ocupá cu directîunea afaceriloru militarie de-sî Massimilianu erá generalu siefu. Pre la jumetatea lunei Martie, Marquez care pâna atunci fusese siefu statului majoru imperatescu fu tramisu la Messico spre a aduce trupe de ajutoriu, sî din dî in dî se asceptá sosirea sea cu 12,000 ómeni. Curieri preste curieri erá espeduiti câtra densulu. Nici unulu nu se intorcea. Unulu din ei s'a fostu gasîtu spendiuratu de câtra liberali cu unu titulusiu scrisu pre pieptu „alu cincilea curieru câtra Marquez“ In permanentia stá publicata o multiamita de 6000 dolars pentru celu ce aru strabate pâna la Marquez sî aru aduce unu respunsu dela elu. In dîu'a de 11 Aprile printiulu Salm-Salm se arunca din orasiu asupr'a linieloru liberale spre a dá la cinci stafetarî mijloculu de a esî prin cinci puncte diferite. Fia-care din ei era purtatoriu de o depesia invalita in céra tare ce putea sa inghitia la nevoia. Doi din ei resbatura. Markez erá in lupta cu Diaz in prijm'a capitalei sî ii erá cu neputintia de a da vre-unu ajutoriu.

In launtrulu orasiului asiediatu, provisiunile se imputînase; se póte dîce ca alta nu mai remasese decâtu carne de catâru sî de calu. Vení diu'a in

---

FOISIÓRA.

Indoiéla sî realitate.

(„Convorbiri literarie.“)

Fantasia intr'unu actu.

PERSÒNE:

Iodiél'a — Realitatea.
Michailu.
Alessandru.
Unu servitoriu.

Unu salonu elegantu.

SCEN'A I.

Michailu Alessandru.

Michailu pune unu jurnalu pre o mésa, in momentulu candu intra Alessandru.

Ales. (intrandu) A!.. iatate in sfersîtu; te credeamu perdutu.... sa nu vii dóue dîle intregi sa me vedî! amu sa me certu cu tine.

Mich. Déca visit'a nu are unu altu scopu, o poti sî sfersî. Déca vii insa sa dejunamu impreuna, atunci rémâi!

Ales. I-mi e cu neputintia; me ducu la mosiulu meu la D. Orneanulu; nu amu decâtu câte-va momente pentru tine, doreamu numai sa te vedu, sa sciu cum te afli, sî trecandu sa mai vorbimu ce-va despre interesele tale.

Mich. Intielegu ceea ce ai sa-mi spui, vrei iéra sa-mi vorbesci de insuratórea mea cu Domnisiór'a Orneanulu; i-ti iubesci prea multu verisiór'a, scumpulu meu.

Ales. Sî pentru ce nu? e fórte amabila verisiór'a mea; dara afara de aceste suntu pré sinceru amiculu teu pentru cá sórtea tá sa nu me intereseze.

Mich. (stringendu-i mân'a). Bunulu meu Alessandru nu m'amu indoitu nici odata de amiciti'a tá; i-mi e frica numai cá asta data sa nu-si dee o ostenéla zadarnica.

Ales. Esci nesuferitu cu ideile tale; vrei numai decâtu sa traiesci intr'o alta lume decâtu acei'a a tuturoru ómeniloru. Ei bine! sa resonâmu: D-siór'a Orneanulu e tinera; fâra a fi frumósa e placuta sî pre urma are o zestre care o face sî mai placuta; nici odata nu poti sperá o partida mai nimerita.

Mich. Tóte acestea suntu asiá; nu amu nimic'a de dîsu asupr'a D-siórei Orneanulu, recunoscu tóte pretiósele ei calitâti; pentru mine ea nu are decâtu unu defectu: nu-mi simtu in inima nici o picatura de amoru pentru dens'a.

Ales. Dara amiculu meu, amorulu e o marfa pre care ómenii de spiritu nu o intréba in casatoria.

Mich. Se vede ca nu suntu unu omu de spiritu.

Ales. Te plangu atunci! Eu unulu ti-amu spusu de diece ori póte totu ce unu amicu adeveratu póte spune, sî nu aru trebuí sa uitâmu ca averea tá s'aru indoí cu acésta casatoria, fâra cá sa mai dîcemu ca astadi incredintiata cum ca este unui banchieriu evreu despre a cârui'a probitate eu unulu m'amu indoitu totudéun'a, ea nu mi se pare cu totulu sigura, sî cunosci proverbulu: bani albi pentru dîle negre.

Mich. Esci pesimistu, e rendulu meu sa te plângu.

Ales. Indaratnici'a ta, nu are insa vre-o alta causa? nu cum-va esci inamoratu, amiculu meu?

Mich. Sî candu aru fi asiá?

Ales. Nu a-siu avé nimic'a de dîsu, nu discuta cine-va cu inim'a, la verst'a ta mai alesu; cu tóte aceste amorurile tale nu aru trebuí sa te faca sa uiti pre amicii tâi, de câtu-va tempu te areti fórte raru; vréu sa vii cá mai inainte sa me vedî regulatu in tóte dîlele; mai deprinsu cu acést'a, sî in sfersîtu suntu asiá de multu amiculu teu incâtu mi se pare ca acést'a-i o datorie care o platesci; vedî, scumpulu meu, suntu unu creditoriu nemilostivu. Acum la revedere! me ducu la D. Orneanulu.

Mich. La revedare amiculu meu.

SCENA II.

Michailu (singuru).

Bietulu Alessandru! elu tîne asiá de multu la mine! cu tóte numerósele sele ocupatiuni elu gasesce inca tempulu de a se gandí la sórtea mea. Ce idea are elu insa de a me insurá! Pentru ce mi-asi schimbá viéti'a mea de astadi? nu-i ea destulu de frumósa!...... amici sinceri sî devotati..... o femee rapitóre de spiritu sî de inima care me iubesce cu nebunia.... preste totu loculu nu intalnescu decâtu unu surisu..... dinaintea mea se desfasiura unu viitoriu seninu sî dulce cá o dî de primavéra ...... Ceea ce Alessandru mi-au spusu insa de banchieriulu meu me neliniscesce.

(Se aude trei lovituri la usia.) Cine bate la usi'a mea?! — (merge de deschide.)

SCEN'A III.

Michailu, Indoiéla.

(Indoiéla se uita unu momentu la densulu pre urma se pune pre o canapea.)

Mich. E strania femeea acést'a, ci nepót care sî acele lipsira mai cu desaversîre. Femeile duceau mancare soldatîloru; mai multe cadiura mórte. Massimilianu in traiulu seu nu facea deosebire intre elu sî unu simplu soldatu. In totudéun'a unde erá primejdi'a mai mare, positîunea mai desperata elu stá plinu de sperantia sî de abnegatîune. Purtarea sea au fostu unu esemplu de curagiu cavalerescu in totu momentulu admiratu chiaru de acei'a pre care ii combatea.

Pre la finitulu lui Aprile Imperatorulu vadiendu ca trebile mergeau spre reu s'a otâritu a atacá positîunile inimicului sî a-sii deschide unu drumu prin liniele sele. Lupt'a se incaierà in dîu'a de 27. Miramon care ocârmuiá, batù pre Escobedo, luandu-i 21 de tunuri sî 600 de robi dara biruitorii insusi obositi nu mersera mai departe sî intrara indareptu in propriele loru positîuni, sosirea nu avù mare efectu; dara celu putînu speranti'a reinvià inlaturandu multu ori-ce idea de capitulatîune. In dîlele de 1 sî 3 Maiu dóue alte ciocniri nu au adusu nici nnu efectu decisivu. Pre vremea aceea generalulu Ramirez fu arestatu cu statulu seu majoru pre candu se incercá a tradá orasiulu.

In fine situatîunea ajunsese a fi atâtu de desperata, provisiunile fiindu pe sfersîtu, incâtu Massimilianu se otârî la o de pre urma incercare de a sparge liniele liberaliloru sî a-si deschide unu drumu spre munti sî Vera-Cruz, Meji'a erá insarcinatu cu directîunea operatîuniloru care trebuea sa se esecute in dîu'a de 14. Erá cu o dî inainte a acelei a inchinârei, toti cetâtienii in stare se inarmase pentru padi'a orasiului in vremea retragerei. Totu erá gat'a pentru o lovire de pre urma, candu deodata sosira siése desertori, séu pretinsi desertori cari spuneau ca Orteg'a asedi'a St. Louis, sî ca Juarez a tramisu lui Escobedo ordinu de a lasá Queretaro in pace spre ai alergá intru ajutoriu, acesti'a fura crediuti sî lupt'a proiectata remase pre alta dî.

Restulu e cunoscutu, in nóptea urmatóre 14 Maiu, Colonelulu Lopez unulu din cei mai intimi a lui Masstmilianu a platitu bunatâtîle Imperatorului cu tradarea sî dedù in mânile inimicului furtulu Cruz Chei'a orasiului Queretaro. Liberalii intrara nóptea in linisce sî luara orasiulu. Despre dîua Miramon care a vrutu sa resiste, a primitu la capu o lovitura din care se dîce ca i s'a trasu mórtea. Nici o crudîme nu a fostu comisa. Mendez a fostu numai impuscatu cá unulu ce ordonasa in dîlele trecute esecutîunea a doi oficieri liberali; amanuntîmele mortiei lui Mendez au cé-va ingrodîtoru. Sambata sér'a a dóu'a dî dela luarea orasiului, s'au gasitu ascunsu sub podél'a casei unui Bartoli. Candu s'a vediutu prinsu a sciutu ce-lu ascépta. Se sciea condemnatu fâra apelu. In nóptea aceea a scrisu la tóta famili'a sea, a dóu'a dî de diminétia, Dumineca intre nóue sî diece óre s'au dusu la loculu unde a fostu impuscatu, fâra sa fia datu din partei celu mai micu denunciu de gróza séu de slabiciune. Dupa obiceiulu messicaniloru pentru acei ce-i numescu ei **tradatori**, Mendez trebue impuscatu pe dinapoi.

„Fia a dîsu Mendez“ atuncea ingenunchiatu cu dosulu câtra regimentulu insarcinatu cu tristulu oficiu. Patru soldati au esîtu din frontu sî au trasu asupra-i dara nenorocitulu n'a fostu lovitu de mórte. Sculandu-se a fâcutu semnu sa-i traga la capu, sî corporalulu ia pusu buz'a puscei la urechie sî ia sdrobitu capulu.

Astfeliu a muritu Ramon Mendez care cá totu omulu avea ale sele calitâti sî defecte, dara care a statu intre messicani unulu din cei mai mari barbati ai periodului de fatia, sî din cei mai neinteresati...... cá sî Juarez elu erá din Indi'a. Crudu cá unu indianu, generosu cá sî densii elu pretiuí viéti'a sea proprie totu in acea mica valóre cá sî viéti'a unui altui'a. Adesu i s'a infatiosiatu prilegiulu de a se face bogatu puindu de o parte ori-ce consciintia, sî pâna la celu de pre urma momentu alu seu, a remasu seracu sî credinciosu causei ce imbratiosiese, nimic'a din câte suntu sub ochii nostri nu ne spune sa i se fi tâiatu unu picioru cu vre-o câte-va dîle inaintea mortiei sele; acésta scire pare a fi fâra spriginu. (G. d. I.)

Principatele române unite.

Iassi in 2 Iulie 1867. Vineri, in sér'a de 30 Iunie pre la 9 óre, M. S. Domnitoriulu, s'a intorsu in Iassi, din escursiunea ce a facutu in pârtîle de susu a Moldovei. Aceeasi bucurie cu care M. S. a fostu primitu la sosirea Sea, suntu câte-va dîle acum'a, a intempinat'o sî asta data pretutindenea, dela barier'a Nicolinei pe unde a intratu in orasiu, sî pâna la Palatu. (G. d. I.)

Impartasîmu dupa „Tr. Carp.“ urmatórele:

Cetimu in **Progressulu** ca M. Sea Domnitoriulu a visitatu la Iasi la primaria mijlócele de de frauda, precum tinichele fasonate pre form'a cornului sî besîce de bou, pre cari Jidovii sî femeile loru le ascundu pre sub strae pline cu rachiu de contrabanda. Apoi a mai mersu in tergulu Cucului la o locuintia jidovésca unde s'a convinsu de starea de indesuéla in care traescu (fiindu preste 600 in acea casa) de miseri'a sî impuritatea Jidoviloru, ca M. S. a declaratu fatia cu principalii Jidovi ca va dá ordine sa-i supuna immediatu la regulele higienice de cari se bucura astadi lumea civilisata.

Amu voí cá acestea sa le afle amiculu d-lui Bratianu, d. Crémieux, sî mai alesu dîuarele straine ce tracteza pre Romani de barbari sî netoleranti, cari suntu aceste hórde de Jidovi pribegi goniti din tóte pârtîle sî adunati in Moldov'a. Suntu vorbe frumóse in teoria acele vorbe de tolerantia sî de generositate; dara déca aceste hórde selbatice, uneltindu fraud'a sî contraband'a sî presentandu tabloulu celu mai infioratoriu de miseria, de necuratienia, de degradare omenésca, s'aru aduná in cuartirele din Parisu sî aru face astfelu, suntemu sîguri ca politi'a francesa iaru scóte preste hotaru séu iaru dá in mân'a procurorelui sî iaru tramete la inchisóre.

Noi nu mai credemu in indreptarea acestoru rele. Tóte ordinele la noi, administrative, au junsu cá firmanele Sultaniloru despre cari este proverbulu atâtu de cunoscutu: ori ce firmanu se asculta in tempu de trei dîle.

A cadiutu câte unu mare reu pre români dela unu tempu in cóce. Pre Romanii Macedoneni au venitu Grecii, pre Romanii Transilvaneni Ungurii, pre Romanii Muntenii Rosiii, pre Romanii Moldoveni Jidovii; dara marturimu ca partea de reu cea mai mare este a Moldovei!

Toti comissarii tutoru popóreloru din cele cinci pârtî ale lumei, veniti la espositîune, au luatu legiunea de onóre, afara de comissarii români. Óre nu este acést'a unu semnu de despretiu pentru inferioritatea nóstra in fatia cu ori ce vietiuitóre in lume, fia civilisate fia barbare? Óre sa fia Romani'a mai josu decâtu tóte acele natîuni sî toti acei populi barbari din Oceani'a?

.....Nu este starea prósta a objecteloru ce noi amu depusu la espositîune care ne-a perdutu; este starea tierei nóstre. Nu mai avemu neci o consideratîune, câci nu ne iubimu tiér'a, câci ne mancâmu intre noi; câci n'avemu nemicu, n'avemu instructîune publica, n'avemu finantie, nu facemu nemicu pentru civilisatîune, n'avemu armata cá sa aretâmu ca avemu o fiintia sî sa interesâmu pre celelalte natîuni. Noi jucâmu inaintea Europei rola de petitîunari, de cersîtori, de gavaoneni. Sa spunemu adeverulu, dóra aru esî de aici unu bine: scimu numai sa ne certâmu intre noi pentru fleica sî sa mergemu a ne parî la streini.

Care este romanulu cârui'a nu-i bate anim'a candu vede pre Principele de Muntenegru, domnu a o mâna de ómeni, dara bravi, incungiuratu de onori in palatulu Tuilerieloru? Sî care este romanulu cârui'a nu i se rupe anim'a candu vede ca comissarii nostri n'au avutu nici onórea unei pandlice!

---

sa fie ? cautatur'a ei e rece, aspectulu seu me inghiétia...... Dómna cine esti D-ta?

Ind. Suntu o umbra. Me numescu la inceputu indoiéla, sî pre urma realitate.

Mich. Ei bine! dara eu te cunoscu de abiá, sî nu te-amu chiematu nici odata.

Ind. Me cunosci fórte putînu, o sciu..... nu m'ai chiematu nici odata.... te insieli! Omulu cu aspiratîunea sea imensa câtra necunoscutu, nu face nimic'a alt'a decâtu sa me chieme necontenitu.

Mich. Eu insa, nu a-si fi pututu óre trâí fâra a face o cunoscintia asiá de intima cu D-ta?

Ind. Suntu indoiéla, me indoiescu de totu, me indoiescu prin urmare sî de acést'a; nu te teme insa facu mai multu bine decâtu reu acestei sermane omeniri. Unu momentu privirea mea neliniscesce; ilusiunele, increderea oarba, visurele insielatóre la vederea mea se intréba de trebue sa plece; eu nu le alungu ansa, discutu numai cu anim'a, preparu pe omu la realitate; aru fi prea amara déca elu s'aru intalní fatia in fatia cu dens'a fâra sa-mi fi fâcutu cunoscinti'a.

Mih. Ce-i va mai remané ansa acestui bietu omu, déca vei isbutí a-lu desbracá de tóte aceste podóbe ale vietiei sale; eu unulu, vréu mai bine se remanu cu ele sî fâra de D-ta.

Ind. Me gasescu bine aicea, mai bine celu putînu decâtu in multe alte locuri unde piciórele mele nu calca pe covóre, unde scheletulu meu de umbra nu s'aru puté repausá pe moi canapele; voiu remané........ nu te teme ansa nu suntu neci cumu superaciósa pentru nimenea, nevediuta de toti, singuru vei audî cate odata glasulu meu.

Mih. Incercandu-te ansa a-mi rapí astfelu ori ce ilusiuni, nu-mi pregatesci decâtu o vointia trista sî monotona.

Ind. Pentru-ce? o ilusiune, betîe de o dî, lasa adesea o amara desceptare O fericire de unu momentu, o fericire care in atâtea renduri nu e decâtu o minciuna lasa de multe-ori o desceptiune care te urmaresce pâna la mormentu.

Mih. Bine! fia, a-ti voí a sacrificá ilusiunele mele de vreme ce ai hotarîtu sa te mutî astfelu la mine; dar increderea in amici adeverati, increderea inca in ómeni de acei'a pe care-i stimedî, chiaru fâra a-i cunósce, ómeni ce sacrifica totu unei idei, unui principiu, lase-mi acésta incredere, amu nevoia de dens'a; (ia jurnalulu de pe masa) asculta! e unu omu de anima, e unu omu sinceru, omulu care scrie asiá! (cetesce) „acel'a care cere libertatea pressei cere unu lucru prea santu pentrucá Ddieu sa nu-lu asculte.“

Ind. Libertatea pressei!...... unu jurnalistu ce vrea sa céra alt'a? acést'a-i e meseri'a; fa-lu Ministru! sî va ucide asta sermana libertate.

Mih. Asiá.... acést'a s'au vediutu cate odata...... dar, suntu ómeni cari intr'o camera, mandatari ai tierei loru au avutu curajulu de a spune in fati'a unui Ministru: Dle Ministru ti dau unu votu de blamu.

Ind. I venéza loculu amiculu meu.

Mih. Uiti ca multi din acei ómeni au refusatu adesea unu portfoliu de Ministru.

Ind. Alérga atunci dupa popularitate, o curtesana betrana care farmeca pe multi..... alérga dupa altu ce-va póte.

Mih. Sa me indoescu de unii, sa me indoescu de altii, sa me indoescu de lumea intréga dar?

Ind. O! nu amiculu meu, suntu ómeni sinceri in cari cine-va póte sa se incréda, nenorocirea e numai ca ei suntu fórte rari. Acesti ómeni discuta fâra violentia, ataca fâra pasiune, tînu séma de greutâtîle ori cârei'a positîuni sociale sî sa gandescu de doue orí inainte de a strigá la infamie...... Déca te-asiu vedé, pe Dta de esemplu, june bogatu, fâra esperientie sî fâra trecutu, ca vii sa condamni totu ce se face in tiéra, ca gasesci totu reu, ca ataci totulu cu violintia sî passiune, nu asiu avea óre dreptulu sa ma indoiescu ?..... sî candu te-asiu vedé trasu dinaintea judecâtii nu te-asiu plange; — mi-asiu dîce numai: e unu omu care cu ori ce **pretiu vrea sa se faca interesantu**; positîunea de omu bogatu victima politica **nu e cu totulu** primejdiósa, ea nu are nemic'a de speriatu, sî junele meu carti oriu speréza a schimbá unu mandatu de arestu intr'o fóia de drumu pentru posteritate..... e o negutiatorie..... unu mijlocu eftinu de a cumperá unu brevetu de imortalitate.

Mih. Incepi a te face superaciósa, vedu ca va trebuí sa renuntiu la multe din credintiele mele de vreme-ce te-ai hotrîtu sa me persecutî astfelu; mi remânu amicii voiu trai cu ei.

Ind. Amicii!.... tu esci bogatu, trebue sa ai adi multi amici; cine scie insa!..... déca din intemplare asta róta a norocului care-ti surîde astadi cu unu dîmbetu asiá de dulce, s'aru invertí mane intr'unu sensu inversu. Cerculu loru de siguru, s'aru restrînge multu atunce!

Mih. Vrei dar sa rumpu cu amicii mei, sa renuntia la densii? a! esci prea pretenciosa!

Ind. Suntu departe de a cere acést'a, déca asiu cere-o chiaru, suntu convinsa ca nu ai face-o; dar se póte intemplá cá intro dî se renuntie ei la tine; ti voiu dîce atuncea cu unulu din poetii nostrii, cu Conaki:

Candu norocu-si schimba pasulu,
N'aducu ani ce-aduce ceasulu.

(Va urmá.)

Ministeriulu aru face bine sa consilie pre M. S. Domnulu a merge la Parisu. Presenti'a sea acolo póte face multu. Sî sa nu ia cu densulu ómeni cá cutare cari au sa spuna ministriloru sî Imperatului, ca cutare a luatu corón'a Ungariei; ca Moldovenii suntu venduti Muscaliloru; ca cutare face subscriptîuni natîunali candu este cu putere; ca press'a romàna a dîsu ca press'a francesa este venduta Jidoviloru séu lui Bratianu; ca ministeriulu care ia tramesu este de partita russésca, ca boerii suntu tradatori; ca poporulu ese o vita. etc. etc.

Acestea ne-au perdutu.

Finantie, domniloru ministri, cu ori ce pretiu! Câi de feru! siosele! armata, armata regulata de 40 de mii ómeni in tempu de pace care sa ne coste, tóte cheltuelele ei intielese, 38 de milióne. Armata neregulata de toti Romanii! Trebue sa fimu o natîune séu trebue sa perimu! Indestulu cu acele sisteme de umilintia, de petitîunare, de gavaonenismu care ne-au compromisu, ne-au perdutu.

Proclamatîune.

O circularia tiparita, cu cuprinderea sî cu semnaturile urmatóre, fu comunicatu guvernului:

Domnulu nostru,

„Conformu intielegerei avuta in Martiu alu anului presentu la Bucuresci, avemu onóre a ve incunosciintiá ca, in 25 ale lunei lui Iuliu, va avea locu, la Romanu, intrunirea dloru senatori sî deputati ai Romaniei de dincóce de Milcovu, spre a deliberá asupr'a mijlóceloru menite de a pune capetu stârei de suferintie ce apasa interesele nóstre natîunale.

„Sunteti rugati a respunde, pâna celu multu in terminu de diece dîle, dela primirea acestei'a de veti asistá, séu nu, la intrunire, spre a se putea chibsuí localulu cuviinciosu. Respunsulu i-lu ve-ti adresá la Romanu, la adres'a dlui senatoru Grigorie Vernav.

„Primiti domnulu nostru, incredintiarea prea osebitei nóstre consideratîuni.

„G. Balsiu, colonelu Pavlov, Panait Balsiu, Gr. Varnav, N. Ceaur Aslanu, colonelu N. Iamandi, N. Cananâu, colonelu Gr. Sturz'a.

La acest'a aflâmu in „Natîune“ urmatórele:

O circularia tiparita, cu cuprinderea sî cu semnaturile urmatóre, fu comunicata guvernului.

Déca acestu documentu va fi apocrifu remâne la persónele ale câroru nume se vedu tipârite sub densulu, a o declará prin publicitate.

O adunare de feliulu celei anuntiate in acestu documentu, este invederatu ca aru fi unu inceputu de atentatu in contr'a articulului alu Constitutîunei care dîce: Principatele-Unite romàne „constitue unu Statu individibilu, etc,“ Ea prin urmare nu póte intrá in categori'a aceloru adunâri, a câroru libertate este garantata prin art. 26 alu constitutîunei.

Guvernulu este incredintiatu ca va fi multu micu numerulu aceloru români nedemni sî desnaturati, cari aru putea cugetá o crima asiá odiósa in contr'a patriei loru. Ori sî cum elu crede de a sea datorie a prevestí pre acei putîni, cari aru fi destulu de simpli cá sa cadia in vre-o cursa, sî a face in deosce cunoscutu ca elu, care a primitu in pestrare cá unu depositu sacru, intre altele, unitatea Statului romànu, sî care cunósce ca are o datorie nedispensabila de a inlaturá cea mai mica amenintiare in contr'a acestei stâri de lucruri, este decisu a reprimá cu energie, in limitele legei, ori-ce actu care aru pune-o macaru in cestiune.

Constantinu A. Cretiulescu, Stefanu Golescu, A. Vasescu, I. Bratianu, G. Adrianu.

Galati 20 Iuliu.

Respunsulu deputatîloru Galatiului adresatu D. Balsiu s. c. l.

Domniloru! Ne grâbimu a respinge invitatîunea ce ne faceti de a ne intruní pentru dîu'a de 25 Iuliu la Romanu.

Intielegerea ce se pretinde ca amu fi avutu la Bucuresci n'a esistatu pentru noi nici odata.

Respingemu dara acésta solidaritate. Interesele natîunali suntu unele sî acelea-si pentru tóta tiér'a romàna, ele se reguléza de representantii natîunei la loculu sî in modulu stipulatu prin constitutîunea statului romànu.

Deputatii orasiului Galati; George P. Mantu, N. Hagi Nicol'a, P. Popasu.

Varietâti.

⁂ Unu emisu alu ministeriului ung. de justitia ordina cá fâra amanare sa se primésca in listele juriloru acei evrei, cari la conscrierea cea d'antâiu, de-sî cualificati, fura trecuti cu vederea.

⁂ Alegeri de oficiali. In comitatulu Solnocului interioru suntu alesi: Judi primarî: Salamonu Gajzago sî Stefanu Torma; vicecomiti Sigismundu Vér, sî Theodoru Brehád: notariu primariu Paulu Szarvadi, notariu secundariu Alessiu Hosszu; cassieriu Fr. Torma; archivariu Somogyi; judi cerc. (szolgabirae) Adolfu Flott, Nicolau Ratiu, Ioann Buzura, Bar. Geiza Dioszegi, Lad. Tohati, Franc. Valia, Alessandru Molnár, Gregoriu Szánté, Ludovicu Bokros, Emer. Pécsi; adjunti de judi cercuali: Ioann Kovács; asessori Franc. Incze, Andreiu Frâncu (Frink), Stefanu Ratiu, Stefanu Szentimrei, Ioann Déési, Iacobu Mezei; judi singulari: Iosifu Preda, Samuelu Csernatoni, Lad. Veres, Nic. Berzenczei; notari: Carolu Szatmari, Gavr. Manu jun.; fiscalu pri.: Carolu Déési; fiscali secund.: Valentinu Herszenyi sî Ioann Tohati.

⁂ Directîunea posteloru din Tranni'a ce se afla pâna acum in Sabiiu, se vorbesce, ca se va stamutá la Clusiu.

⁂ Baronulu Rauch se suna ca e denumitu de Locutiitoriu actualu alu Croatîei sî ca e prevediutu cu plenipotintiele corespundietóre.

⁂ „Pozor“ afla din Sirmiu, ca militarimea marginasie dela Petrovarodinu se desfiintiéza in urm'a intrevenirei ministeriului ungurescu.— Celelalte pârti ale militarimei marginasie remanu sî de ací incolo subordinate ministeriului de resbelu din Vien'a.

⁂ Universitate. Se scrie ca in Prag'a cerculéza o petitîune câtra Czarulu Russiei pentru crearea unei universitâti panslavice in Varsiovi'a. Déca la acésta universitate va fi respectata de ajunsu limb'a cechica voru trece multi juni cechi dela universitatea din Prag'a la cea din Varsiovi'a.

⁂ (Schimbare de dîuariu.) D. Kövári Laszlo redactorulu dîuariului „Korunk“ se retrage sî in locui pasiesce cá redactoru sî proprietariu d. Sándoru Iános, insa nu la „Korunk“, care are sa inceteze, ci la dîuariulu nou „Unio“ ce va aparé in loculu celui d'antâiu. Din firm'a foiei celei nóue se vede directîunea ce o iea, cu tóte ca din programulu impartasîtu vedemu ca va avé fói'a cea nóua privintia la referintiele ardelene ce s'a produsu de tempulu acel'a in care Transilvani'a a fostu de sine statóre.

⁂ Dupa „Romanulu“ aflâmu ca s'a infiintiatu in Galati sî Bucuresci societâti pentru ajutorarea de juni români, cari voru sa frecuenteze vre-o universitate.

⁂ Din Fiume s'a datu afara unu corespundinte la dîuarie francese, anume Rigondau. Consululu francesu a intrevenitu in favórea lui insa fâra succesu. Corespundintele partinea in scrierile sele pre croati.

⁂ **O Brosiura** a aparutu in Pest'a in limb'a magiara intitulata „A magyarok és románok feladata a keleti késdésben“ (problem'a magiariloru sî romaniloru in cestiunea orientala). Arata ca aliantiele magiariloru cu nemtii sî cu slavii suntu nenaturale, pentruca nemtii tîntescu la ide'a loru de predilectîune de a se estinde pâna la marea négra, iéra slavii prin ide'a de panslavismu voru sa ajunga la marea medíterana. In ambe casurile Ungari'a are sa fia cutropita sî cine spera in vre-o protectîune din partea aceloru dóue rase, traiesce in ilusiuni sî devine nevrendu tradatoriu de natîune. Alianti'a cea mai firésca e cu romanii, cá natîune, cari suntu asemenea amenintiati de cele dóue elemente. Prin acésta aliantia se asigura sî interesulu popóreloru latine de magiari, care popóre suntu propagatórele libertâtiei sî a civilisatîunei sî cari prin departare nu au neci unu interesu, cá sa nimicésca iculu celu veritu intre slavii de nordu sî de sudu. Cam acest'a e cuprinsulu brosiurei, scrisa de unu magiaru anonimu.

⁂ Referintiele comunicatîunei telegrafice intre Romani'a sî Austri'a le atinge Romanulu dela 7 Iuliu in urmatórele:

Mai multi comercianti din Bucuresci ne-au facutu cunoscutu ca servitiulu telegraficu, prin negliginti'a sea aduce vatamare comerciului, mai adaugendu ca cursurile cotidiane ale bursei de Vien'a nu se facu cunoscutu cate optu, diece dîle. Luandu cuvenitele informâri dela d. Directore alu servitiului telegraficu sî postale, despre causele neregularitâtîloru ce ni se denuntia, suntemu la rendulu nostru in positîune a dá comerciantiloru lamuririle urmatóre: Suntu câte-va dîle de candu corespundintia cu Austri'a merge fórte greu, din causa, ca esista o neintielegere între statiunele austriace care aduce servitiului telegraficu romànu mari pedice. Virciorova lu tramite la Temisióra sî Temisióra la Virciorov'a. Dlu Directoru Falcoianu a reclamatu la Directîunea din Vien'a cá sa rectabilésca ordinea sî n'a primitu inca respunsu.

In dîu'a de 5/17 Iuliu, au remasu 82 de depesie pentru Austri'a neespedate sî in dîu'a de 6/18 Iuliu 28, din causa ca statiunele austriace ostenescu sî incetéza de a mai lucrá. Din caus'a acestei aglomerâri de depesie cursulu bursei a fostu datu, in dîlele din urma, numai in 2, 8 sî 10. Iuliu.

D. Directoru alu telegrafului avendu insa in vedere importanti'a cursului bursei, a datu ordine ca ori care aru fi aglomerarea depesiloru, sa se primésca de preferintia cursulu bursei sî sa reportese in fia-care dî, candu statiunele austriace voru refusá darea cursului pentru a se publicá in Monitoriu.

Directorele telegrafeloru sî a fâcutu datori'a sî suntemu sicuri ca sî dlu Ministru din afara va fi fâcutu cuvenitele reclamâri spre a se curmá acestu reu; si negresitu ca se va curmá câci la casu contrariu vomu puté face asemenea cu depesiele comerciului Austriei si atunci simtindu pagub'a mai deadreptulu, guvernulu austriacu va indreptá reulu mai iute si mai bine.

⁂ (Israelitii.) Dîuarele nemtiesci de „ritulu israelitu“ dimpreuna cu cele jidovasci de ritu sî limba nemtiésca, povestescu despre „crudîmele“ cu cari israelitii suntu persecutati si acum in Romani'a, sî ca comunitatea israelita din Galati s'a adresatu câtra regimulu din Vien'a sa o ia sub scutulu seu: precandu in „Romanulu“ cetimu solemnitatea cu carea s'a deschisu templulu celu nou israelitu din Bucuresci. Solemnitatea acést'a, se dîce in Romanulu, ca se descrie din partei numai prin o „scurta fórte slaba dare de séma“, precandu ea aru face onóre ori cârui dîuariu din Romani'a, candu aru descrie cu asemenea interesu o solemnitate romanésca, despre inaugurarea unei biserici române crestine.— Sî jidovii totu mai au indrasnirea de a carti! Romanii ardeleni au unu proverbu: „Pe némtiu lu porti tóta dîu'a in spinare sî sér'a lu puni frumosu josu sî elu totu te injura sî dîce ca l'ai trantitu.“ Ni se pare ca acest'a e aplicabilu sî la israelitii din Romani'a.

⁂ In Galitî'a epuséna a fâcutu esundarea apeloru pagube fórte mari, in multe locuri s'a intreruptu comunicatîunea. Intre Lembergu sî Cernatiu insa au remasu comunicatîunea neintrerupta.

⁂ Preoti rom. cat. insurati. In Itali'a s'a introdusu de mai multi ani casetori'a civila sî preotii rom. cat. facu intrebuintiare de dens'a sî se insóra. In diece ani déca merge asiá dupa cum s'a inceputu, voru fi in Itali'a mai multi preoti insurati decâtu celibi (fâra muieri), mai alesu déca pentru casatoria nu voru fi scosi din functîunele preotiesci. „Emancipatore cattolico“, fóia italiana din Palermo spune, ca Rizza canonicu sî custode alu domului metropolitanu din Siracus'a a luatu in casatoria pre Carolin'a Picone, calugaritia din Arcaeli (manastire). Asemenea preotulu Giuseppe (Iosifu) Variale din Soccave au intratu in statulu casatoriei. „Amico del popolo“ aduce urmatórea lista de preoti r. catolici insurati: Nicola Lazzazzero dela Castellanetta, Leopold Perez de Vera, exjesuitu Giordani, profesoru de universitate, Vechia, inspectoru de scóle normale, Mellilo prof. de filosofia la universitate, Pastigliane, prof. la liceulu din Maddaloni, Anglisani, prof. in instit. reg. de educatiune, Carillo, prof. de literatura, Vicenzo Tanzello invetiatoriu primariu.

Ioann Cristea,

Compactoru in Sabiiu, se recomenda on. publicu romànu cu legarea de cârti, protocóle, brosiure etc. sî preste totu cu esecutarea tuturoru comissiuniloru, ce cadu in cerculu compactoriei, promitendu lucru promtu sî solidu sî pretiuri câtu se póte mai moderate.

Locuinti'a: Sabiiu, strad'a cea mare a Poplacei (Grossegewehrgasse) Nr. 91.

Burs'a de Vienn'a.

Din 12/24 Iuliu 1867.

Metalicele 5%	53 50	Actiile de creditu	183 50
Imprumut. nat. 5%	68 25	Argintulu	124 75
Actiile de banca	705	Galbinulu	6 07

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 57. ANULU XV.

Sabiiu, in 16/28 Iuliu 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemin te politice.

Sabiiu, 15 Iuliu

De mai multe dîle curséza prin diuaristica infiintiarea a 70 de bataliuni de honvedî. Calatori'a ministrului presiedinte Andrássy erá adusa in legatura cu acésta afacere. Acum candu cetimu ca scirea pasiesce cu sî mai multa possivitate, aflâmu pe cale telegrafica ca fói'a oficiala deminte crearea bataliuneloru de honvedi.

Afacerile comune voru fi câtu mai in graba desbatute de delegatîunile emise din ambele pârti ale imperiului. Cestiunea cea mai interesanta ce va vení pre tapetu in acea adunare de delegatîuni e cea finantiala. Despre acést'a scótemu din o corespundintia din Pest'a la Hr. Ztg.“ urmatórele:

Ce feliu de cuota (câta, séu catatîme) va cadé pre Ungari'a? La intalnirea ce are sa se intemple câtu de curendu (in 4 Augustu R.) intre delegatîunile tramise de legilative, de dincóce sî de dincolo, intrebarea acést'a e fórte naturala. Espertulu in finantie, Zorn, a luatu asupra-si missiunea, in „Pesti Napló“ a respunde intrebarea acést'a. Elu ia de base la compusetîunea sea datele din analele statistice esîte la anulu 1865. Veniturile monarchiei erau atunci (fâra de Veneti'a) 373,071,000 fl; din aceste se vinu pre tierile corónei unguresci 108,916,000 fl. — De óre-ce insa sumele acestea arata numai veniturile ce au intratu in fapta, asiá suntu de a se adauge sî restantiele de 23,680,000 fl. la venitulu brutto; cestu din urma ajunge dara pentru monarchi'a intréga sum'a de 396.751,000 f.; de ací se vine pe Ungari'a dimpreuna cu restantiele de 18,978,000 cá venitu brutto 127,894,000. — E de observatu, ca numai dela dârile directe suntu aretate proportiunile. — Din proportîiunea: 396,751,000 : 127,894,000 = 100 : 32,23 resulta ca tierile corónei unguresci au sa contribue 32,23% dâri comune. — Déca se va luá pentru afacerile comune preliminarea speseloru din acést'a de base, atunci vinu spese pentru esterne, resbelu sî detori'a statului 222,228,000; venitu pentru esterne, resbelu sî vama afara de spesele aministratîunei 17,886,000 fl. Sum'a carea mai trebuie acoperita de ambe pârtîle aru face dara 204,142,000 fl. Dupa proportiunea de mai susu: 100 : 32, 23 aru fi dârile tieriloru corónei unguresci 62,052,000 fl. — La tóta intemplarea o suma respectabila, déca se ia in consideratîune, ca Ungari'a afara de acest'a trebuie ins'a sa ingrigésca de aparatulu aministratîunei ei interne.

Despre ministrulu de finantia Lonyai se vorbesce ca vrea sa demissiuneze. Mai nainte se vorbiá totu asiá sî de ministrii Wenkheim sî Gorové.

In politic'a din afara ocupa loculu d'antâiu acum scirile despre aliantie. In rendulu trecutu amu publicatu o versiune; in cestu de acum gasimu alt'a, cu tóte ca sî aceste paru a fi cualificate a se pune in regiunea conjecturiloru politice. Eata sî nóua versiune:

Din cele ce se potu oservá in Franci'a sî in alte pârti, materialulu celu lesne aprindieciosu alu resbelului se gramadesce. Concentrâri de trupe cu scopu de a se deprinde in arme inca nu lipsescu. Despre aliantie inca se facu felu de felu de combinâri. Curiósa e scirea ce o aflâmu reprodusa in mai multe diuarie dupa diuariulu din Parisu „Situatiune“ despre o nóua aliantia sânta. Scirea suna in tipulu urmatoriu: „Intre Austri'a, Prussi'a sî Russi'a s'a incheiatu o aliantia pre urmatórele puncte: Prussi'a cede (?) Austriei Moldavi'a sî Valachi'a (Romani'a), cá despagubire pentru perderile din anulu trecutu sî garantéza provinciele nemtiesci. Russi'a capeta drepturile ce le-a avutu inainte de resbelulu din Crimea in marea négra sî dela Austri'a Galitî'a resariténa (Rutenii). Russi'a cede Austriei Poloni'a congresului.“

Atât'a e adeveratu, ca intre Franci'a sî Prussi'a pare a luá dimensiuni totu mai mari recél'a carea se apropia de ostilitate. Diuarele de Parisu afla intre alte acum ca sî desiertarea Luxemburgului merge pré incetu. Acum aflâmu ca Franci'a interpeléza pre cabinetulu prussianu pentru Schleswigu sî pretinde dreptulu de a se mestecá in afacerea acést'a.

In Itali'a, de unu tempu incóce au inceputu partid'a revolutiunaria a fi mai activa. Garibaldi a inceputu iéra a tîné cuventâri in cari nu arare-ori se aude devisa „Roma o morte“. Regimulu italianu ia mesuri pentru cá sa impedece miscâri de feliulu acest'a insa póte ca nu iaru fi neplacutu candu aru puté intreveni in statulu Papei, pentrucá sa nu mai ese de acolo nici odata.

Gazetta di Firenze aduse unu documentu din carele se vede, ca „Comitato nazionale romano“ s'a intr'unitu cu „centro d'insurrezione“ sî a formatu „Giunta nazionale romana. Documentulu suna:

Romani! Dorinti'a comuna, dorinti'a tuturoru aceloru, câroru le bate anim'a pentru onórea sî libertatea patriei, e realisata. Nu mai e disparitate de opiniuni, nu mai suntu sfasîeri; tóte fractîunile partidei liberale si-au datu mân'a, sî au unitu puterile pentru a dá Rom'a Italiei. „Comitato“-lu nazionale romano“ sî „centro-lu d'insurrezione“ dau locu unei „Giunta nazionale romana“ carea ia a mâna conducerea suprema a afaceriloru. Sa ne bucurâmu de acésta santa concordia sî sa ne nisuimu a o face fruptifera prin unitatea disciplinei, prin unitatea propuseloru sî a sacrificieloru. Fasci'a romana e acum in adeveru formata, sa fimu cu minte, cá ea sa nu se deslege neci odata sî sa ne aduca curendu victori'a. Romani! onorabilii cetatieni, membrii ai Giuntei sî câroru noi le predâmu oficiulu, suntu demni de missiunea loru inalta; insa fâra ajutoriulu vostru loru nu li-aru succede nimic'a. Ajutati-i plini de incredere sî cu diligentia si intreprinderea nu va fi desiérta. Noi voimu, sî in curendu 25 milióne voru salutá Rom'a cá capital'a Italiei.— Rom'a, 13 Iuliu 1867 etc.

Dupa „Patrie“ Juarez se invoiesce la estradarea remasîtieloru pamentesci ale Imperatului Massimilianu. Admiralele Tegetthoff se va duce concomitatu de unu oficeru de marina din Americ'a de nordu pâna la Queretaro. Se asigura ca missiunea lui va fi incununata de succesu.

FOISIÓRA.

Indoiéla sî realitate.

(„Convorbiri literarie.“)

Fantasia intr'unu actu.

(Continuare.)

SCEN'A III.

Michailu, Indoiéla.

Mich. Fugi! Nu vrei sa-mi mai lasi nici o ilusiune, nici o incredere... ei bine! déca intr'o dî tóte aceste aru putea sa mi se intemple, voiu concentrá totulu atunci asupr'a unui visu din ceriuri; Elis'a me iubesce, ii voiu dá ei inim'a mea intréga, totu viitoriulu, totu sufletulu meu.

Ind. Inim'a! viitoriulu! sufletulu teu intregu unei cochete!.... Déca nu a-si fi umbra m'ai face sa ridu cu hohotu.

Mich. Taci! tu nu o cunosci; eramu odata maniosu pre dens'a, nu o vediusemu dóue dîle, asculta ce-mi scrie ea a dóu'a dî! amu scrisórea ei aici, sî numai o passiune adeverata póte vorbí astfeliu (ié scrisórea din unu saltaru) asculta!

(Cetindu.) „Scumpulu meu Michailu. Pentru ce acésta lunga despârtîre? nu simti tu óre departe de mine aceea ce simtu eu? Sórele nu ti se pare mai rece, dîu'a mai putînu senina, sî florile fâra parfumu? Déca tu o simti atunci esti prea crudu pentru noi amendoi; déca tu nu o simti esti unu omu fâra inima.... o nu! tu unu omu fâra inima! acést'a e cu neputintia! ai simtiemente prea nobile pentru cá sa nu apreciezi totu amorulu, totu devotamentulu unei biete femei care nu are unu altu crimenu decâtu acel'a de a te iubí cu nebunia..“

Ind. etc. etc.

Mich. Mi se pare ca nu mai ai acum'a nimic'a de dîsu.

Ind. Déca nu-mi dai dreptulu de a vorbí, din fericire nu-mi poti luá pre acel'a de a me indoí. Câte odata suntu passiuni adeverare asupr'a câror'a nu are cine-va nimic'a de dîsu. Elis'a D-tale insa e o cocheta, totu asiá cum nu esci celu intâiu amantu alu ei, nu vei fi nici celu de pre urma.

Mih. Celu dintâiu, nu! celu de pre urma, dá!

Ind. Dara nenorocitu copilu ce esti, pentru ce nu vrei sa-ti aduci aminte, pentru ce vrei sa ingropi astfeliu unu trecutu care nu se ingrópa? Nu poti tu sa intielegi ca acele budie ardiente ce acésta Elisa pune astadi pre fruntea ta, le-au pusu eri pre fruntea altui'a.... pentru ce nu le va pune sî mâne? acele dulci cânturi de fericire care tî le cânta tie astadi, le-au cantatu eri altui'a.... pentru ce nu le va cantá sî mâne, acele cuvinte passionate de amoru, care tî le spune tie astadî, le-au spusu eri altui'a.. pentru ce nu le va spune sî mâne?

Mih. Te insieli umbra reutaciósa; déca condemni trecutulu tu nu ai dreptulu de a calumniá viitoriulu; inim'a unei femei e slaba; ea se póte retací unu momentu, Elis'a s'au insielatu, eata totu. Mie singuru insa mi-au spusu ca me iubesce cum n'au iubitu nici odata in viéti'a ei, mie singuru mi-au juratu credintia pentru eternitate

Ind. Amiculu meu, viéti'a unei cochete se compune de multe eternitâti.

Mih. Taci! vorbele tale facu reu, me lovesci in inima.

Ind. Te preparu pentru realitate care te va loví sî in inima, sî in frunte.

Mih. Dara tu nu mai esti indoiéla, esti mai multu decâtu atât'a, tu esci scepticismulu.

Ind. Nu, de vreme ce credu ca esista scriitori sinceri sî consecuenti, deputati inteligin'i si demni cari considera missiunea loru cá sânta, amici devotati pre cari dîlele rele nu-i schimba, femei care dau sinceru inim'a loru intréga; decâtu tóte aceste esceptîuni trebuiescu cautate cu unu fanaru.

Mih. Sî candu acestu fanaru ne lipsesce?

Ind. Esperienti'a i-lu aprinde.

Mich. Pâna atunci insa omulu concentratu in sine nu are dreptulu decâtu de a devení unu profundu egoistu.

Ind. Nu póte dara acestu omu vorbí cu sine fâra a devení unu egoistu, nu are elu dreptulu sa céra inteligintiei sele de a gâcí câte odata acolo unde esperienti'a i lipsesce? Acésta convorbire cu mintea cu inim'a sea, nu e óre mai ratîunala decâtu dreptulu ce se da unei imaginatîuni vagabunde de a cutrierá infinitulu? Vine o dî unde acésta biata imaginatîune dupa ce au alergatu atât'a, dupa ce au cercetatu asiá de multu, se vede mai obosita, mai debila decâtu totu deun'a, convinsa de neputint'a ei, fatia in fatia cu imposibilulu. Sî cu tóte aceste

Revista dîuaristica.

Dîuarele oppositîunei din diet'a ungurésca suntu fórte active dela inchiderea sessiunei incóce. In cele urmatóre vomu infatîsiá sî noi publicului nostru dóue probe din cele ce se scriu in acele dîuarie. Eata ce scrie „Hon“ despre partidele din diet'a Ungariei :

„In Ungari'a partidele sî poporulu suntu binisioru orientate in privinti'a tuturoru directîuneloru politicei dinlaintru. Cunóscemu politic'a dinastica, principiele conservative, pusetîunea sociala sî procederea dreptei estreme, candu are regimulu amâna; cunóscemu purtarea ei fatia cu ómenii, cu natîunea sî cu constitutîunea, cunóscemu mijlócele ei, vengiositatea sî slabiciunele ei, candu se afla in fruntea trebiloru sî afara de cerculu acelor'a;— o cunóscemu fórte bine sî nu o tînemu de nîmic'a buna; conservativii vechi ni se paru cá unu visu adencu; nu strica insa candu sî candu a-ti mai aduce aminte sî de esistinti'a loru, pentru cá sa nu póta operá neconturbati sub velulu uitârei. Partid'a acést'a— reactîunea— nu póte creá; póte insa stricá, impedecá progressulu; in lucrarea ei tacuta ea e piriculósa sî ea are la noi in cas'a de susu construita dupa mustr'a vechia sî in cele mai inalte corpuri judecatoresci unu radîmu asiá de tare, incâtu la ocasiunea unui ventu favoritoriu, póte se franga sperantiele cele ce se desvólta in majoritatea liberala a natîunei.

Cunóscemu sî partid'a lui Deák. O cunóscemu fórte apriatu. Ací suntu acei unguri de omenia, cari cu bunavointi'a loru voru sa complane sî impace totu, ceea-ce nu are intielesu insa neci in principiu neci in pracsa. Ei pâna la unu punctu óre-care facu cessiune ori cârui cursu puternicu alu dîlei, — ei suntu gat'a a negotiá cu corón'a, cu regimulu din Vien'a, cu poporulu austriacu, cu Prussi'a, Franci'a, cu drépt'a estrema sî stâng'a estrema,— ei insa nu potu suferí tari'a centrului stângei, pentruca acest'a arunca o umbra preste clatinarea partidei deakiane, carea nu póte sa sufere, cá sa li se conturbe cercurile argumentatîuniloru obstrase, sî carea ataca propunerile loru ce tîntescu la parasirea drepturiloru natîunale, — ei, Deakistii, nu potu suferí, candu descuviintiâmu in susu procederea cea fâra energia a regimului, iéra in josu candu aperâmu drepturile poporului autonomu ce se afla sub ei, — ei se necajescu, déca ne entusiasmâmu pentru lucruri, pentru cari s'a entusiasmatu de seculi natîunea nóstra, sî pentru ca nu ne entusiasmâmu de resultatulu, pre carele ei ni-lu presentà cá pre unulu ce fericesce natîunea, pre candu noi nu vedemu intru acest'a altu ce-va decâtu aceea, de ce Ungari'a tremura acum de trei sute de ani. Partid'a acést'a sî barbatii ei suntu acei'a cari au fâcutu pacea dela Satu-mare — sî in ochii loru tocm'a pacea dela Satu-mare e actulu celu mai mare alu istoriei patriei nóstre. — Ei au adusu acestui'a o capitulatîune nóua sî [illegible]rata [illegible]u mandria la faptulu acest'a, jace insa in caracter[illegible] loru, ca ei in ascunsulu animei loru sa se [illegible]ma de elu sî de urmârile lui. — Ei se temu d[illegible] afacerile comune, cu cari au pasîtu solidari, pentru ca ei suntu din tóta inim'a sî din totu sufletulu, cetatieni patriotici ai Ungariei.

Nu mai putînu patriotica e stâng'a estrema, a câroru simtieminte in cea mai mare parte le participâmu sî noi, a câroru scopuri politice insa precum sî modalitâtîle loru nu ni le putemu insusî sî nóue nici decum.

Cunóscemu sî natîunalitâtîle sî avemu sî notîunile nóstre asupr'a partideloru din invecinat'a Austria ; tóte aceste inse nu suntu de ajunsu spre a corespunde chiamârei nóstre natîunale. Prin meritulu nostru comunu, prin positiunea nóstra geografica sî torentele istoriei din deceniulu trecutu, noi amu devenitu unu factoru insemnatu in Europ'a. Acést'a o simte Europ'a, acést'a o simtîmu sî noi sî trebue sa o simtîmu, déca voimu cá sî mai încolo sa corespundemu destinatîunei nóstre. Politic'a din afara trebue sa o urmarimu cu atentîune incordata sî cu observare critica. Pâna acum acést'a nu ni-a fostu asiá de lipsa ; noi amu fostu o natîune passiva, dara acum dupa ce amu intratu in actîune ne este neaperatu de lipsa. Politic'a interna, frecara partideloru interne trebue sa o esaminâmu pururea in combinatîune cele ce se intempla in afara. Aceste trebuie sa fia jumetatea cumpeneloru.

Trebuie sa preingrigimu cá disarmoni'a partideloru interne sa nu provóce tierile din afara asupr'a nóstra, sa nu vateme vedi'a nóstra sî sa cautâmu, cá eveneminte suprindietóre din afara sa nu afle natîunea risipita in launtru. Unitatea fatia cu tiér'a din afara nu eschidu partidele pre câmpulu politicei interne, eschide insa degeneratîunea spiritului de partida sî unitatea acést'a nici nu pretinde cá vre-o partida sa fia necredinciósa principieloru sele. Ea cere numai ecuitate sî o procedere cuviinciósa. Totu omulu, déra cu deosebire regimulu trebuie sa fia gentilu, pentru ca elu representa integritatea natîunala.

In situatîunea nóstra cea nóua acést'a nu e de ajunsu. Noi trebuie sa cunóscemu sî sa pricepemu tendintiele, puterile, tîntele, planurile sî purtarea puteriloru esterne. Totu asiá mijlócele desvoltârei de târia a puteriloru europene cu tóte detaiurile loru, cu tóte personalitâtîle loru mai de insemnatate, cari punu pre acele mijlóce sî puteri in miscare. Nu avemu diplomatia ; trebuie sa o suplinimu pre calea sociala. Press'a nóstra trebuie sa intieléga chiamarea ei in asta privintia sî publiculu nostru trebuie sa cetésca cu mai multa luare aminte rubricele pentru politic'a din afara. Regimu, partide sî natîune trebuie sa faca unu programu asupr'a aceloru ce doresce, póte sî ce are de scopu a face. De acestu programu trebuie sa tîna cu o elasticitate corespundietóre obiectului. Dela purtarea in cestiunea acést'a aterna esistinti'a Ungariei,

Are regimulu nostru, au partidele o politica esterna? Avemu noi barbati, câroru sa le putemu increde politic'a esterna ? Barbati cari sa nu fia diplomati austriaci, ci unguresci, desteri (indemanateci) sî patriotici ? Nu avemu, séu fórte putîni. Regimulu a doveditu pâna acum ca privesce politic'a esterna de „afacere imperiala“ sî o lasa lui Beust. Ea e in mâni bune, dara nu in mâni unguresci. E defectuósa preceperea, ca politic'a esterióra e esclusivu politica imperiala— sî déca partid'a deákista prin concessiunele ei o a fâcutu de atare, putemu dela barbatii ei celu putînu atât'a sa ceremu, ca in form'a acést'a sa aduca la valóre politic'a esterna. Déca nu merge neci asiá apoi sa lucre dupa culise; insa sa lucre.

Pâna astadi s'a vediutu la regimu sî in privinti'a politicei esterne numai susu amintit'a nedecisiune, clatinare sî grabirea de a primí ori ce combinatîune sî a nu aceptá neci un'a. Acusi se vorbiá de „libertatea aliantieloru“,— de „libertatea actîunei“,— nu ne legâmu de nimenea ; acusi audiamu ca barbatii unguresci de statu se dechiara pentru alianti'a francesa ; eri ni se spunea, ca ministeriulu a decisu sa tîna cu Bismark, ceea-ce noi nu puturamu crede. Inainte cu vre-o cate-va septemâni se vorbiá de aliantie permanente; astadi scriu dîuarele, ca nu suntu de lipsa aliantiele permanente, ci numai cele casuale. Déca aru fi acést'a o manopera nu amu avé nemic'a in contra-i ; ne tememu inse ca acést'a nu e manopera, ci neplanuire.

Alianti'a santa a fostu o aliantia permanenta ; ea a domnitu trei-dieci de ani preste Europ'a. Sî alianti'a anglo-francesa a fostu de acestu felu; ea a fâcutu in deceniulu trecutu pre Franci'a sî pre Angli'a puternice. Legatur'a intre Prussi'a sî Russi'a inca e asemenea acelor'a, garantéza ambeloru state asecurantia, ba e apta a spaimentá pre Europ'a numai cu naluc'a ei. Napoleonu cauta unu aliatu in Itali'a sî negotiéza cu Ratazzi asupr'a pretiului — asupr'a Romei. Mai multu nu dîcemu, pentruca nu cunóscemu relatîunele secrete ale diplomatîei.

Insa mai accentuâmu inca odata, ca Ungari'a trebue sa aiba nunumai o politica interna dara sî esterna.“

Eata ce scrie fóea estremei stânge „Magyar Ujság“ : *)

„Déca ne-aru intrebá cine-va, ca pentru ce tocm'a acum accentamu cumca natîunea (magiara) inainte de tóte are lipsa, cá sa se puna in relatîune amicabila cu natîunalitâtîle locuitóre in patri'a nóstra sî cu natîunile vecine cá sa-si póta plinî missiunea ? pentru ce ne espunemu observârei, ce ni s'aru putea face, ca chiaru atunci apretiuimu amiciti'a natîunalitâtîloru, dara chiaru in acelu tempu ne vedemu a cercá acésta amicitia, candu din partea loru se arata semnele durerόse a incordârei — mai multu a indemnului inimicu ? la acésta intrebare respundemu asiá :

---

*) dupa trad. „Concordiei.“

---

tocmai in acele momente; acea nenorocita tendintia a omenirei care o impinge câtra necunoscutu, striga in sufletulu seu mai tare decâtu totdeun'a : dorintia ! dorinta ! . . . sî unu glasu in imensitate i respunde : neantu ! . . . .

Mih. Neantu !.. va sa dîca o desceptîune acolo unde cerea o sperantia... adeverulu î . . . unde dar e adeverulu ?

Ind. Aice sub mân'a ta, sub mân'a fiecârui omu; nu insa pe calea visureloru pe care tu mergi . . . . Ai sa me gasesci fórte putînu ortodocse, in cualitatea mea de Indoiéla, suntu póte o devinatate din calendarulu paganismului ; nu-ti voiu spune: crede sî nu cerceta ! ti voiu spune din contra : cercetéza sî pe urma crede, acésta macsima cuprinde póte tóta filosofi'a vietiei. Acum'a tacu amiculu meu, mai curendu séu mai tardîu, acést'a aterna dela evenemente, me vei intalnì iaresi in calea ta, batrana, obosita cá o biata creatura condemnata a cutrierá spatiulu intr'o secunda ; asta intalnire insa, va fi destulu de apropiata pentru cá sa-ti aduci aminte, destulu de departata pentru cá sa nu mai avemu nevoe de a discutá. (Se retrage dupa o tapiseria.)

SCEN'A IV.

Mihail (singuru.)

Asta umbra care de atâtea mïi de ani incunjura pamentulu nu are dreptate óre ? Cine scie, privescu póte lumea prin unu velu care e destulu de desu cá sa-mi ascunda totu ce e amaru sî tristu intr'ens'a, sî destulu de transparentu cá sa ma lase sa vedu totu ce e frumosu sî dîmbitoru.

SCEN'A V.

Mihailu, Alessandru.

Ales. Eata-me iérasi amiculu meu.

Mich. Cum? Nu te asceptamu asiá de curendu.

Ales. Vestile rele nu se astépta, vinu iute de te gasescu, scïi ca dela tine m'amu dusu la Dlu Orneanulu.

Mih. Sî vii sa-mi spui ca si-a gasitu unu altu ginere; eata-me sî mangaiatu.

Ales. Déca aru fi numai atât'a ! din nenorocire ce-va mai reu. Bancherulu teu a fâcutu unu falimentu fraudulosu; ti-amu spusu de mai multe ori ca elu nu erá decâtu unu siarlatanu.

Mih. Intr'adeveru ca acést'a e o veste mai multu decâtu rea. Bine dar nu i neci unu mijlocu, nu se póte scapá ce-va macaru ?

Ales. Mai nemic'a, scumpulu meu, elu s'a fâcutu nevediutu in nóptea trecuta, va remané póte 20% pentru creditori.

Mih. 20% dar mi remane d'abiá cu ce sa platescu acei dóue mii galbeni ce-ti datorescu tie; n'amu alte datorii e dreptulu, decâtu nu-mi mai remane nemic'a.

Ales. Sciu, e o adeverata nenorocire, cu atât'a mai multu, cu câtu asta crisa teribila in care ne aflâmu de câtu-va tempu, m'a gasitu cu totulu lipsitu de mijlóce, sî in cualitatea mea de banchieru suntu silitu sa respundu la tóte cererile fâra a face pe nimene sa ascepte, ast'a mi-aru compromite creditulu. Veneamu tocmai sa te rogu sa-mi asiguredi acei 2000 galbeni in banii ce vei puté scóte dela acestu afurisitu evreu.

Mih. Cererea ta e fórte drépta voiu face acést'a cu placere. Este insa asiá de urgentu ?

Ales. Dar, scumpulu meu, e fórte urgentu.

Mih. Mi spuneai dîlele trecute ca puteai sa mai asteptî.

Ales. Asiá o credeamu.... mi-au sositu insa o politia la care nu me asceptanu nici cum sî suntu silitu sa escomptezu sinetulu teu pentru cá sa potu plâtí. Altfeliu crede . . . . .

Mich. Fórte bine, me voiu grâbí de a-lu asigurá. Decâtu vedu ca positîunea mea se complica de totu.

Ales O marturisescu, e fórte greu de a se vedé astfeliu ruinatu, mai alesu candu cine-va e deprinsu cu avuti'a.

Mich. Ei bine fie ! m'amu bucuratu de dîlele bune, voiu avé curagiu pentru acele rele ; sî mai la urma candu voiu ajunge la estremitate i-mi remane inca insuratórea ; Me voiu face atunci petîtoriulu d-siórei Orneanulu.

Ales. Dara, e o idea, i-mi e frica numai sa nu-ti fi venitu prea târdîu.

Mich. Pentru ce i-mi dîceai ca D. Orneanulu aru fi fostu prea fericitu sa me aiba de ginere.

Ales. Eri, póte.

Mich. A ! uitamu . . . . astadi suntu ruinatu. D. Orneanulu, cauta sa-si marite fat'a cu politi'a unui zarafu. Se vede ca lamea e asiá . . . . Hai ! glumeamu amiculu meu, sî astadi cá sî eri iubescu o alta femee ; sî déca ruin'a mea nu me incanta de feliu, ea nu me infricosiéza cu totulu, m'amu deprinsu de copilu inca a muncì pentru a invetiá, voiu muncí astadi pentru cá sa traiescu . . . . I-mi spuneai suntu câte-va dîle ca aveai in biurouril

In Ungari'a noi, natîunea magiara intre tóte natîunalitâtîle avemu cea mai multa putere materiala sî morale; sî déca nu dispune comand'a straina despre puterea poporului magiaru in interesulu strainului, déca poporulu magiaru prin purtarea sea constanta, sî prin schimbarea constitutîunale a politicei afaceriloru comuni va resturná basea intrigeloru de cabinetu, care costa din aceea, cá sa se impedece totudéun'a intr'unu modu maiestritu impacarea natîunalitâtîloru; déca poporulu magiaru e capace, sî e capace déca are vointia, cá sa dispuna singuru de puterea sî banii sei proprii, dupa cum ceru interesele tierei: in acestu casu are destule mijlóce cá sa póta aperá intregitatea tierei in contr'a tuturoru atacuriloru, sî o sî sci aperá.

Preste totu putemu sa dîcemu, ca natîunea aru fi capace de a mai eluptá inca o victoria pentru sustînerea intregitâtiei sele; insa conditîunile sî garantiele desvoltârei viitoriului sî a prosperârei pacinice nu le putemu castigá altcum, decâtu prin esoperarea contielegerei cu natîunalitâtîle nemagiare sî prin asiediarea relatîuniloru amicabili cu natîunile danubiane.

O causa ilegitima póte avé lipsa de semiadumbrirea manevreloru de partita ce cercá a se impacá in secretu, precum s'a intemplatu acum la noi cu politic'a afaceriloru comuni; insa interesulu libertâtiei sî alu impacârei popóreloru are lipsa de lumin'a cea mai mare. Sa insemnâmu bine sî aceea, ca candu intindemu mâna de impacare sî ca acésta intindere de mâna se intempla cu cugetu amicale sî sinceru, ele (natîunalitâtîle) nu voru considera-o de semnu alu slabiciunei, ci de o garantia a sentieminteloru adeverate, a câror'a putere morale s'a indatinatu a decide in relatîunile atâtu a popóreloru câtu sî a singuraticiloru.

Noi cugetâmu, ca tocm'a acum e oportunu a accentuá sî promová lips'a impacârei natîunalitâtîloru, câci chiaru acum nu numai unu tonu dissonante din sîrulu natîunalitâtîloru nemagiare ne lovesce urechile. Natîunalitâtîle nemagiare suntu convinse, cá sî noi, ca contielegerea intre noi sî intre ele e in interesulu tuturor'a. Semnele de cugetu neamicabilu, cari ici colo se paru a se iví, suntemu aplecati a le considerá de esceptîunali sî aduse la aparintia prin inspiratîuni pecatóse. In mare parte acele suntu fruptele gialusiei sî neincrederei escitata prin politic'a cea nefericita a majoritâtii dietei unguresci.

Noi dara cugetâmu, ca implinimu o detorintia santa, sî facemu servitiu intereseloru patriei, facendu sî nesuindu a dá sa pricépa natîunea (magiara), ca câta lipsa avemu de contielegere; câci cine e capace a o precepe va trebuí nunumai sa se padiésca a turná uleu pe focu respundiendu prin provocare la inimicitia, ci va intrebuintiá astfelu tóte mijlócele coatingerei sî a deslusîrei, cá sa se restitue câtu mai curendu prin puterea bunei vointie sî a moderatîunei tóta neintielegerea ce s'a escatu cu voi'a ori din neprecepere.

Noi prevedemu, cá sî natîunalitâtîle nemagiare, ca pe lânga politic'a majoritâtii de acum nu se póte face destulu pretensiuneloru libertâtiei neci intereseloru materiali sî spirituali adeverate ale poporului, neci asceptâriloru diferiteloru natîunalitâti din patria sî natîuneloru vecine. De aceea ne luptâmu neincetatu in contr'a acestei politice nefericite.

Partit'a lui Deák s'a nesuitu a aretá, ca elaboratulu pentru afacerile comuni, in care culminéza politic'a fusiunârei austriace, aru formá óre-si care cale a impacârei popóreloru. — Cu asta ocasiune voimu se observâmu in termini, câtu se póte defini, cumca acést'a e cea mai mare amagire. Acést'a asiá numita invoire nu e alt'a, decâtu impartasîrea unoru elemente in esercearea puterei domnitóre ale Austriei.

Prin urmare trebue sa prevada sî natîunalitâtîle nemagiare, cumca greutatea nedreptâtîloru sî a retaciriloru, cari se comitu in contr'a intereseloru poporului, sî din cari se deriva nemijlocitu sî vatemârile de interese ale natîenalitâtîloru, numai pe aceste câte-va elemente le apasa, dar neci decâtu nu apasa pe natîune (magiara) carea asijderea sufere.„

Cuventarea dlui S. Andrievicíu privindu directîunea comitetului in causele confessiunali. *)

Mai inainte de ce va intrá comitetului in desbaterea proiectului de lege in afacerile religiunarie sî bisericesci, fia acele generali séu numai speciali, mi se pare a fi de lipsa resólverea unei intrebâri preliminarie carea e totu odata sî fundamentala. Resare adeca intrebarea, déca legelatîunea la emiterea de legi in afacerile religiunarie sî bisericesci are sa se puna pre terenulu deismului generale? au ca are sa stea pre terenulu unui statu constitutîunale?

Déca intielegu eu bine proiectulu de lege, compusu de Dr. Mühlfeld sî discutatu in anulu 1861 de unu comitetu confessiunale, nu remane la indoiéla, ca in totu cuprinsulu lui, precum ne stá sî acum inainte, s'a scapatu din vedere ide'a unui statu constitutîunale crestinu, de óre-ce nici in testulu acelui proiectu de lege nici in reportulu de motive nu aflu terminatîunea: religiunea crestinésca séu biseric'a crestinésca, ci numai numirea generale: religiune, biserica, asociatîune.

Cá crestinu sî cá preotu alu bisericei ortodoxe orientali sum departe de a apucá cuventulu in contr'a unei emancipâri cetatiene corespundietóre a Iudeiloru sî a vatemá prin acést'a porunc'a amârei câtra aprópele. Totu asiá de putînu me intielegu cu acea doctrina, dreptu carea in favórea unei biserici confessiunali aru suferí daun'a vederata caus'a generala a crestinismului, iéra de alta parte s'aru marginí conceptulu unei biserici crestine, carea este adunarea tuturoru credinciosîloru de aceeasi confessiune, numai la organele ierarchiei sî in consecintia mai departe nu s'aru concede credinciosîloru nici in acele casuri unu cuventu, candu e vorb'a a cere dela turm'a cea cuventatóre lân'a sî laptele.

Cu tóte acestea insa nu me potu nici decum invoí cu cugetulu de a renuntiá la ide'a unui statu constitutîunale crestinu in Austri'a sî eu afirmu cu tóta securitatea, ca deismulu, precum este elu luatu de basa in proiectulu de lege mentîunatu, cu esceptîune fórte mica, aru produce la tóte popórele din Austri'a scandalu, contradîcere sî banuiéla aspra. Nu stá la indoiéla, ca in unu statu juridicu, ale câru'a popóre suntu de mai multe confessiuni crestine, cari nu se deosebescu prin adeveruri fundamentali ale crestinetâtiei, nu póte sa fie vorb'a de o biserica de statu singura séu mai vertosu indreptâtîta, nici de o tolerantia vitrega a acelor'a-lalte confessiuni crestine; dara dela unu confessiunalismu crestinu strinsu a trece de odata pre terenulu unui deismu problematicu, carele e in ochii popóreloru o cimilitura, mi se pare a fi o saritura prea cumplita sî daunaciósa chiaru pentru moralitate in mass'a popóreloru.

Afara de marturisitorii crestinismului sî de evrei nu se afla in Austri'a alte religiuni indreptâtîte, celu putînu nu suntu cunoscute in publicu. Fiindu asiá dara numai vorb'a, ca ce feliu de pusetîune sa aiba in venitoriu marturisitorii legei mosaice pre langa cei'a ai evangeliului, nu s'aru face nici o indestulare confesariloru legei mosaice, déca prin legile statului s'aru concede d. e. casatori'a confesariloru mosaici cu cei crestini, din contra aru fi acést'a unu atacu sî asupr'a crestinismului sî asupr'a evreismului.

Eu stau asiá dara vertosu pentru aceea, ca la compunerea proiecteloru de legi in afacerile religiunarie sî bisericesci sa nu se adopteze terenulu deismului generale, ci terenulu uni statu constitutîunale crestinu sî asiá sa se compuna dupa principiulu egalei indreptâtîri a tuturoru confessiuniloru crestine legile referitóre la pusetîunea bisericeloru crestine; iéra spre regularea pusetîunei cetatiene sî drepturiloru civile a confesariloru legei mosaice sa se compuna unu edictu, confessiunale separatu pentru Evrei.

„Albin'a.“

Varietâti.

*** (Emisariu). In tempulu mai de curendu a inceputu a circulá unu sgomotu despre emisari români. Acum cetimu in „Kolosvári Közlöny dela 23 Iuliu nr. 87 in privinti'a acést'a urmatórele:

„Clusiu 21 Iuliu 1867. Scirea din nrulu nostru ce a aparutu eri, ca unu anumitu Candianu agitatoru românu (rumeniai agitator) s'a prinsu, nu

---

[*] Vedî nrulu trecutu „Afacerile conf. sî scol. in senatulu imperialu!“

---

administratîunei tale unu locu vacantu de secretariu, mi-lu vei dá mie, voiu trâí cu salariulu meu.

Ales. Intr'adeveru, a-si fi fostu incantatu cá sa te potu indatorí, decâtu din nenorocire, tocmai adî diminétia amu primitu dela o persóna insemnata sî influintia o scrisóre prin care i-mi recomanda pre unu protegiatu alu seu; se vorbesce ca acestu domnu are sa intre dîlele aceste in Ministeriu sî-ti poti inchipuí, amiculu meu, ca nu póte cine-va se refuze nimic'a unui Ministru.

Mich. Acést'a-i mai tristu; voiu cautá alta ce-va.

Ales. Se'ntielege tu vei gasí usioru. Ce dracu! nu móre cine-va de fóme in tiér'a nóstra. Dar m'amu intardîatu de totu, me ducu, rugandu-te se nu uitî cererea mea. Nu me parasí ansa cu totulu, scumpulu meu. Mai vina, câte odata pe la mine. (ese).

SCENA VI.

Michailu (singuru).

Mai vina câte odata pe lá mine!...... ce indiferintia intr'unu momentu candu aveamu mai mare nevoia decâtu totu deun'a de o strangere de mâna amicala. A! umbra! tu aveai dreptate!.... Astadi D. Orneanulu nu mai voesce sa-i fiu ginere . . . nu mai suntu bogatu..... Alessandru unu omu pe care-lu credeamu amicu asiá de sinceru, se grabesce a-mi spune o veste rea, numai cá sa-si asigure câti-va bani..... elu care-i asiá de avutu intórce spatele unui amicu, cá sa se ingenunche inaintea unui Ministru . . . . . Acestu omu care eri nu se putea lipsí de mine dóue dîle dearendulu me invita astadi sa vinu sa-lu vedu...... câte odata..... Lu nea privi dar prin prismulu seracíei e cu totulu alt'a; ea are de siguru dóue fetie, un'a dulce, afabila, zîmbitóre pentru omulu bogatu, ceealalta seriósa, rece, indiferenta, pentru omulu ce nu are nemicu. Eri nu asiu fi crediutu tóte aceste, astadi mi se paru naturale: esperiinti'a invatia multe lucruri in putînu tempu, (unu servitoriu i da o scrisóre) A! o scrisóre, ce veste rea mi mai aduce ea? Nu! E o scrisóre dela Elis'a, e póte o raza dulce; in mijloculu atâtoru deceptîuni amare.... Dar déca Elis'a nu m'aru mai iubí? . . . . O! nu! acést'a-i cu neputintia! Indoiéla umbra a infernului! (cetesce unu momentu) Ddieule! dar ce dîce ea! (cetesce).

Amiculu meu!

Suntu silita a plecá in acestu momentu chiaru la tiéra. Zinc'a o amica din pensiunatu mi scrie sî me róga sa vinu numai decâtu sa asistu la o serbare ce da la o mosîe a sea. E pré amabila in scrisórea ei pentru cá sa nu fiu urmatóre la invitatîunea ei. Zinc'a me angajaza se o intovarasiescu de acolo in o calatorie ce vrea sa faca in Itali'a. Iti poti usioru inchipuí, amiculu meu, ca ceriulu Italiei e prea albastru pentru cá sa nu fia monotonu, candu cine-va lu privesce totu deun'a singuru; mi mi mila de biat'a Zinca, voiu merge cu dens'a! Adio bunulu meu amicu, ori câtu de departe voiu fi anim'a mea va compatimí totu deun'a cu sórtea Dtale.— Fii incredintiatu ca acésta plecare me face sa suferu fórte multu câci amu aflatu tóta nenorocirea ce te apasa. (vorbindu) Cum sî tu Elizo! . . . lumea intréga me parasesce! . . . Eu te credeamu sincera sî buna . . . . nu-mi mai lasi neci dreptulu de a te stimá.

SCEN'a VII.

Mihailu.—Realitatea.

Michailu.

Dulce visu de fericire,
Iute-asiá cum de-ai trecutu?
Tu erai o amagire,
Eu din ceriuri te-amu crediutu.

Realitate (dupa tapisieria)
Câte scumpe suvenire!
Câte visuri de amoru!
Trecu cum trece-o nalucire
Ce sburandu se perde in sboru.

Mih. Desteptare! ór'a-ti suna,
Ilusiuni! nu ve mai vréu.
C'unu surisu ce fu minciuna,
Voi mi-ati luatu sufletulu meu.

Realit. Te'nsieli lumea-i totu cu sóre,
Câte-odata vine-unu noru . . .
Dar durérea-i trecatóre,
Sufletulu nemuritoru.

Mih. (cadiendu pe o canapea lânga tapiseria). O! singuru! singuru!

Realit. (esindu sî luandu-i mân'a). Cu Realitatea.

Mih Te cunoscu!.... te cunoscu pré bine acum.

Realit. Asculta copile, viéti'a-i o carte,
Sî din ea omulu nu póte sci,
Decâtu o mica, o slaba parte,
Pân' ce durerea-lu invatia a cetí.

Sc. Capsi'a.

e luata din aeru. Acestu omu, carele dupa spusele lui proprie a fostu partasiu la resturnarea lui Cuz'a, dupa scirile cele avemu din mai multe pârti, se afla acum sub padia in Aiudu in unu otelu, in detînere cuviinciósa. Fanaticu trebuie sa fia acestu omu, pentru ca doresce fórte sa fia intemnitiatu, i aru placé sa faca sgomotu mare cu numele seu. Ni se scrie, ca nu ascunde, ca a venitu cá sa agite in muntii abrudeni pentru scopu daco-românu sî se vorbesce ca cortelulu l'aru fi avutu la unu preotu cunoscutu din revolutîune, de unde si-au torsu agitatîunile. Dupa cum se suna scirea s'a aflatu mai multe scrisori la densulu sî o lista sigura (bizonyos) de nume, se póte ca missîunea au statu in legatura cu acele tramiteri de bani rusesci, ce dupa scirea lui „Magyar Polgár“ au sosîtu in mai multe locuri, sî pre cari se póte ca Candianu ia adunatu dela adresati. Se vede ca Russulu aru vrea sa scóta pentru sine castanele din focu cu fanaticii daco-romanisti. Agitatorulu, dupa cum se crede a se puté deduce din scrisorile sele sa indigneza pre românii nostri (románainkra), cari se incredu in constitutîune sî voru a remané cetatieni iubitori de patria, deputatii peştani suntu tare luati la falanga sî intre acesti'a sî Dîu Macelariu. Cum sî cine voru fi compromisi? nu ni s'a fâcutu cunoscutu. E probabilu ca regimulu va tramite pre agitatoru pre calea cea mai scurta acolo de unde a venitu. Dupe parerea nóstra cu agitarea nu a ajunsu departe, pentru ca scie ori sî cine, ca la spatele ideei acestei daco-române nu e libertate, nu marire natîunala, ci canciuca (cnuta) rusésca. Déca considerâmu asemenea organisatîune de emisari intre popórele orientului, dâmu preste ghiarale ursului, care folosindu-se de fantasiele singuraticiloru sî arunca rociurile asupr'a popóreloru invecinate, cá prin ele sa accelereze catastrof'a sî in fine sa le imbuce pre tóte, precum a fâcutu cu polonii, cerchesii, tatarii, sî cu mai multe popóre menunte dela média-nópte, pre cari le-a nimicitu sî le-a contopitu in sine.“

„Sieb. Bl.“ spune ca in 25 Iuliu a trecutu pre aici unu emissariu românu, capitanu de artileria sî s'a espedatu preste margine (frunteria).

In nr. 88 „Kol. Közl.“ aflâmu notiti'a: ca se vede ca Russulu lucra prin partida resturnatória romăna, pentru ca la prinsulu Candianu, agitatorulu din tiér'a romanésca, s'a aflatu bani rusesci.

Totu in afacerea acést'a cetimu urmatórea corespundintia in „Gazet'a Transilvaniei:

Zlatn'a, 17 Iuliu 1867. Dle Redactoru! Eri, adeca in 16 a l. c. opidulu nostru a fostu martore la unu evenementu ce intr'adeveru pórta in sine cualificatiunea de a nasce resimtiu in ori ce omu cu mintea sî anim'a la loculu seu, precum a sî nascutu in tóta poporatîunea romana de aici.

Intr'aceeasi di adeca, cam pre la 2—3 óre dupa amédi sosí de câtra Abrudu in opidulu nostru cunoscutulu literatu sî poetu din Romani'a, dlu A. Candianu, carele fâra de a fi datu vre-un'a ansa, eaca numai asiá din bunn seninu numai decâtu fu arestatu din partea dlúi subjude cercuale A. F.

In dîu'a amintita n'amu sciutu nimic'a despre totu lucrulu pâna-ce astadi, candu acum eramu informatu despre neplacut'a afera, sî me pregateamu spre a-lu cercetá — eaca-lu vedu intr'o carutia tieranésca trecendu pre sub ferést'a mea escortatu câtra Aiudu de doi gendarmi cu baionetele trase.

Eu sciu ca D. Candianu a petrecutu mai multu tempu in Pest'a sub ochii ministeriului magiaru, fâra de a fi fostu molestatu din partea politiei locale; sî me miru fórte cum de politi'a din Zlatn'a a potutu deveni mai netolerante decâtu cea din Pest'a.

Eu sciu ca dlu Candianu umbla in dulcea patria spre a-si immultî esperiintiele, eara nu cá emisariu dupa cum lu inferara unii ómeni cari se temu de tóta frundi'a, sî me miru ce frunte a potutu se aiba celu ce l'a dechiaratu de prisonieru sî l'a escortatu intr'unu modu atâtu de dejositoriu.

Au dóra amu ajunsu acolo, incâtu fratiloru nostri de preste Carpati,— de cari in respectulu literariu nu este putere pre lume carea sa ne póta despartî — sa nu le fia mai multu iertatu a-si cercetá pre fratii sei de dincóce nici chiaru pentru scopuri curatu literarie?!? Intr'adeveru triste tempuri acestea, candu nici prin o tiéra ce afectéza a se numí culta, sa nu póta calatorí omulu fâra de a fi espusu neplaceriloru sî capricieloru unui soiu de ómeni prepunatoriu sî fricosu! . . . f

In lipsa de alte date mai detaiate in afacerea de care luâmu notitia in modulu de mai susu, nu putemu sa ne pronuntiâmu nici cum asuprai-i.— Atât'a putemu dîce ca pericululu care se rostogolesce totu mai tare spre marginile tieriloru nóstre este sî mare sî comunu. Sî de aceea nu credemu ca voru fi ómeni cu minte, atâtu la noi câtu sî dincolo in Romani'a, cari aici sa periciliteze liniscea, dupa care nisuimu de atât'a tempu, sî dincolo sa vateme neutralitatea garantata de puterile Europei iérasi atâtu de pretiósa pentru recrearea acelui bietu poporu, sbuciumatu de invasiunile, cari a lasatu numai miseria in urm'a loru. Déca a fostu aplicabila unde-va sentinti'a: Nulla salus bello pacem te poscimus omnes, aceea apoi aici in coltiulu acestu de Europa, unde traimu, sî póte afla aplicatîunea in tóta estensitatea ei.

⁂ Budapesti Közlöny a devenitu prin emisulu ministerialu ung. de justitia din 4 Iuliu 1867 nr. 1410 sî pentru Transilvani'a organulu oficialu alu regimului. Cu acésta ocasiune, comitele natîunei sasesci cá presiedinte alu tribunalului de apelu din Sabiiu, aduce la cunoscintia ca fói'a nemtiésca ce apare aici in Sabiiu „Siebenbürgische Blätter“ va primí tóte comunicatele sî anunciele oficiale spre publicare din tiér'a sasésca, sî provóca a o prenumerá din pausialele cancelarieloru. S-Blätter aducu in fruntea loru unu emisu alu comissariului regescu ddto 21 Iuliu 1867 nr. 171 prin carele se face Sieb. Bl. cunoscutu ca in urm'a emisului min. citetu mai susu ele voru aduce anuncele sî comunicatele oficiale pentru tiér'a sasésca.

⁂ Alegerile de oficiali in Clusiu ce s'a intemplatu la 22 au datu resultatulu urmatoriu: Judi primari: s'au alesu Paulu Macskási sî Paulu Biro jun., vice-comiti Nicolau Gyarmathy, Teofilu Hosszu; notariu primariu: Alessandru Halmagi; notariu secundariu: Albertu Kozma; archivariu Lad. Dorgo; judi cerc. Iosifu Biro, Ludovicu Gönczy, Ioann Nestoru, Samuilu Chilyén, Carolu Török, Nic. Papu, Ignutiu Kaszoni, Alb. Bartha, Lud. Komisz, Samuelu Mosza, Francz Gyulai sî Carolu de Schankebank. — Adjunti de judi cercuali: Nicolau Rosc'a, Arpad Mohai, Paulu Fekete, Alecsiu Péchy, Lad. Demeter, Ios. Csiszár, Albertu Pál, Alecsiu Romonczai, Simeonu Bodiacu, Andreiu Truti'a, Michailu Simon, Lud. Varo.— La partea judecatorésca: Asesori de clas'a I: Lud. Lészai, Fr. Agh, Ios. Pintea, Leont. Popu, Iosifu Popu sî Alessandru Darabantu; clas'a II: Ioann conte Betlen jun., Iul. Szentiványi, Gregoriu Máté, Lud. Szigeti, Georgiu Lázár sî Alecsiu Bokros; Notari secundari: Ioann Siulutiu, Albertu Dorgo; Fiscalu primariu: Mih Sebestyén; fiscali secundari: Leop. Nagy sî Lad. Rant'a; judi pupilari: Lad. Nestoru, Telegdi Carolu, Alessandru Dos'a sî Car. Bocskor. — Onorari s'a denumitu: asesoru Ales. Halmagyi sî Ios. Szabó; notari aministrativi: Dan. Zeyk, Iuliu Szabó, Arpad Beregszászi, Bela c. Bethlen, Iuliu Iozsa, Lad. Csákány, Lad. Nestoru, Imre Farkas Stef. Bonis, Bela Kürti sî Isidoru Chetianu.

⁂ Dîlele acestea a fostu adunatu aici in Sabiiu consistoriulu bisericei evangelice luterane din Transilvani'a. In siedinti'a din 22 Iuliu s'a decisu unanimu adunarea bisericei intregi pre 16 Septembre 1867 pentru alegerea de superintendinte (Episcopu). —

⁂ Casatori'a soldatiloru in servitiu activu. In acésta privintia se dede o lege inca la 1861, in urm'a cârei dintre suboficieri a siés'a parte sa se póta casatorí. Casatoriele aceste se impartiau in dóue categorii sî adeca un'a categoria se bucura de locuintia libera in casarme sî merge cu trup'a pre spesele erariului, iéra copiii se primescu in institute militarie. Categori'a a dóu'a nu se bucura de neci unulu din beneficiele acestea. Cu tóte aceste s'a observatu ca in prea multe casuri capii nu voru sa dea licentii la casatoria neci celoru mai bravi suboficeri, necum fecioriloru de rendu. Volniciele aceste au ajunsu la cunoscinti'a Imperatului sî au recomendatu prin o scrisóre de mân'a Sea, cea mai stricta observare a legei sî prescriseloru in privinti'a casatorieloru susu atinse, sî amenintia pre ori ce comandantu, carele de capulu seu da resolutîuni nefavoritóre la asemenea cereri. Comentariulu ministrului de resbelu arata mai departe ca servitiulu celu scurtu séu alte conditîuni dictate de comandanti nu mai potu serví de pedeca la casatoriele suboficieriloru.

⁂ (Din Pompeii.) Nu de multu cetisemu prin diuarie ca desgropanduse mai departe acésta cetate, acoperita cu lava in urm'a unei eruptîuni vulcanice inca la an. 70 dupa Chr., s'a aflatu unu cuptoriu de pane cu optu pani. Acum cetimu s'a aflatu unu vasu cu apa. Ap'a acést'a s'a esaminatu de câtra professorulu de chemia dela universitatea din Neapole d. Luca, sî s'a aflatu ca are tóte pârtile ce se receru la o apa buna, de-sî sta in vasu de o mia siepte sute nóue-dieci sî siepte de ani. In septamanile de curendu s'a aflatu sî unu vasu cu vinu, insa nu mai e fluidu (curgatoriu), ci ce-va cam ingrosiatu. Sî acest'a s'a tramesu la dîs'a universitate spre cercetare; in scurtu se va puté scí de ce cualitate erau vinurile ce le beau romanii pre acele tempuri.

Bibliografia.

In dîlele acestea a esitu in tipografi'a archidiecesana de sub tipariu o brosiura de 8 cóle, octavu mare, sub titul'a: Acte oficióse, privitóre la infiintiarea Metropoliei gr. resaritene a Româniloru din Transilvani'a, Ungari'a sî Banatu. Cuprinsulu dupa indicele brosiurei este urmatoriulu:

Indice.

I. Protocolulu siedintieloru sinodale, tînute in Carlovitiu in 13, 14 sî 17 Augustu 1864 fati'a 1.

II Protocolu siedintieloru sinodale tînute in Carlovitiu in 11 Septembre 1864. fati'a 5.

III. Protocolulu siedintieloru sinodale tînute in Carlovitiu in 11 sî 15 Sept. 1864. fati'a 17.

IV. Protocolulu siedintieloru conferentiale tînute in Carlovitiu din 8-16 Febr. 1865 fati'a 23.

V. Protocolulu siedintiei conferintiale, tînuta in Carlovitiu in 2 Martiu 1865. fati'a 35.

VI. Protocolulu siedintieloru conferintiale tînute in Carlovitiu din 5-8 Martiu 1865. fati'a 39.

VII. Disertatîunea Archiepiscopului sî Metropolitului Andreiu, tînuta in conferinti'a din 5 Martie 1865. fati'a 45.

VIII. Opiniunea membriloru români din comissiunea alésa in Sinodulu generalu, pentru cercetarea fonduriloru administrate in Carlovitiu sî eruarea pârtiloru competente natiunei române sî celei serbesci. fati'a 69.

Proiectulu de Programa alu representantiloru români la Sinodulu episcopescu in Carlovitiu, in privinti'a despârtîrei ierarchice a Româniloru de câtra serbi. fati'a 94.

IX. Adausulu la disertatîunea Archiepiscopului sî Metropolitului Andreiu. fati'a 120.

X. Dechiaratîunea supletoria a Archiep. sî Metropolitului Andreiu Baronu de Siagun'a sî a Episcopului Procopiu Ivacicoviciu, in privinti'a intrebârei manastiriloru. fati'a 126.

Din indicele acestea se póte vedé, ca brosiur'a ce ne sta inainte cuprinde documente, cari cu referire la reinfiintiarea Metropoliei nóstre suntu de cea mai mare insemnatate. Istori'a besericei nóstre, carea va avé a apretiá marea acuisitîune ce amu fâcutu prin restabilirea Metropoliei nóstre strabune natîunale, va aflá actele acestea demne de tóta consideratîunea. Dar actele acestea au nu numai insemnatate istorica, ci sî practica totu odata; câci in ele se afla punctele de manecare, din cari au purcesu representantii besericei nóstre române fatia cu serbii, atâtu in privinti'a despartîrei ierarchice câtu sî in privinti'a impartîrei monastiriloru sî fonduriloru, ce stau inca esclusivu sub administratîunea sî in folosirea ierarchiei serbesci. Punctele acestea de manecare a barbatiloru nostri de incredere, precum sî pasii ce iau fâcutu ei, dupa cum presupunemu cu tóta siguritatea, voru deveni substratu de desbatere in celu mai deaprópe congresu metropolitanu, ce asteptâmu sa se incuviintieze din parte regimului. Dreptu aceea ne sî luâmu voia a atrage atentîunea tuturoru barbatiloru nostri inteligenti asupr'a amintiteloru acte oficióse, ce s'au tiparitu in consonantia cu conclusulu adusu in siedinti'a conferentîala a representantiloru nostri, tînuta in Carlovitiu in 8 Febr. 1865. Brosiur'a se póte capetá dela tipografi'a archidiecesana din Sabiiu pentru pretiulu de 50 xr. v. a. —

De Limbriku Kordelatu- (Verme solitario, Bandwurm)
Vindecă fără durere si pericolŭ în 2 ore Dr. Bloch în Viena, Praterstrasse No. 42. — Deslușirĭ se daŭ prin scrisorĭ francate. — Medicamente ku modulŭ întrebuințăriĭ se trimite ku poștă.

Burs'a de Vienn'a.

Din 14/26 Iuliu 1867.

Metalicele 5%	57	75	Actiile de creditu	182	26
Imprumut. nat. 5%	67	75	Argintulu	124	75
Actiile de banca	700		Galbinulu	6	06⁵/₁₀

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea   Editur'a sî [illegible]iulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 58. ANULU XV.

Sabiiu, in 20 Iuliu (1 Aug.) 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

PA.

Sabiiu 19 Iuliu.

Istori'a regatului ungurescu jóca o rola insemnata in dilele nóstre. Insemnatatea acést'a are mare asemenare cu rol'a ce i s'a venitu sî in evulu mediu. Gresielele directîunei ce i s'a datu regatului dela intemeiarea lui au avutu in evulu mediu unu resultatu tristu, unu resultatu cum nu l'a doritu insusi magiarii sî carele a fostu in defavórea crestinatâtiei sî a civilisatîuei.

Cari voru fi fostu principiele de statu, ce leau adusu magiarii din patri'a loru originala, ne lasa cu totulu indiferenti pentru tempulu nostru. Regatulu dela intemeiarea lui au adoptatu principiele sî formele feudalismului din invecinat'a Germania. Prin acést'a natîunea magiara a devenitu captiv'a morala a poporului cu carele erá marginasia. De aci au urmatu ca relele acelui feudalismu imprumutatu din vecinatate s'a resbunatu sî asupr'a acestei natîuni, punendu-o in o lupta continua pentru independinti'a ei faptica sî de alta parte in o lupta de a aduce pre alte popóre mai mici din vecinetatea ei in aceeasi sî póte sî mai grea dependintia, in carea se aflá ea fatia cu natîunea, de unde sî imprumutase institutîunele.

In istoria luptele de felulu acest'a se continua indelungatu sî in multe casuri pe nesimtîte chiaru sî de acei mai competenti. Amu puté dîce ca principiele unui sistemu suntu cá nisce spirite nevediute, cari dirigu sortîle ómeniloru in ascunsu, lasandu-i sa véda resultatele numai in momentele de crisa.

Sistemulu feudalu fu o amestecatura de electoralitate ereditaritate sî aservire. Capulu statului, candu o dinastia nu erá in stare sa-si aduca la valóre influinti'a sea asupr'a vasalimei subordinate (principi, conti, baroni, nobili), erá alesu, candu avé dinasti'a influintia sî nu erá strimtorata de nici o parte, atunci antecesorulu designá de urmatoriulu pre tronu unu membru din famili'a sea. Vasalii erau ereditari, afara de casuri de crime, in despotismulu loru asupr'a iobagiloru loru sî acesti'a erau ereditari in miseri'a loru.

Sî in Germani'a sî in Regatulu Ungariei capulu statului s'a folositu de classa cetatiéna, ce cu mare necasu se desvoltá, sî erá favorita prin privilegii de libertâti fatia cu vasalii, — cá de unu contra balantiu intre vasalii sî supusii sei aserviti aristocratîei cu mai multu séu mai putînu succesu.

Cumca acestu sistemu nu a fostu aptu a produce multu bine pentru omenime vedemu din istoria. Separatismulu seu mai dreptu dismembrarea societâtiei omenesci era inim'a feudalismului seu mai bine, tem'a principala, a cârei variatîuni erau resbelele sî neliniscea perpetua, a cârei pârti se incheià totudéun'a cu câte o catastrofa epocala.

Vasalii nisueau de pururea sa esopereze libertâti mai mari dela Capulu statului sî se puna sarcini mai grele pre umerii supusiloru. Din nisuinti'a acést'a au urmatu certele cele multe cu corón'a, indiferinti'a câtra ea, sî din aceste, specialu pentru Ungari'a, catastrof'a de pre siesulu Mohi (mongoli 1241) sî cea dela Mohács (turcii 1526).

In urm'a celei dintâiu Ungari'a a prescrisu trei comitate unguresci Austriei, sî in urm'a celei de a dóu'a Ungaria remane préda turciloru, iéra dupa aceea teatrulu unoru resbele interne pentru corón'a Ungariei, intre Zapoli'a sî Ferdinandu I, iéra Transilvani'a cu pârtile anesse din Ungari'a (1571) se secerne pentru sine sî forméza unu principatu autonomu.

Aru cugetá cine-va ca ori-ce natîune, ce are sa tréca prin atâtea scóle; carea avù sa invetie din perderea independintiei sele treptatu; carea avù sa fia partasia de periculului sî sórtea acea trista, de carea se facura partasie tóte popórele menunte numai din acea causa, câci elementulu dismembratoriu alu cucerirei le-a fâcutu sa nu se póta intruní in contr'a muhamedanismului turcescu, — va invetiá, sî dupa incetarea periculului se va intrarmá prin mijlóce ce dau putere in contr'a altoru periculi ce aru puté sa mai amenintie. Dara nu a fostu asiá.

Dupa ce s'a frântu puterea feudalismului au pasîtu alta idea nefericita sî adeca cea a magiarisârei. Dela 1700 incóce legilatîunea din Ungári'a cauta tóte mijlócele nu numai de a-si insusî egemoniea asupr'a celoru-lalte popóre din Ungari'a, ci a le impune limb'a. In Transilvani'a se maturisà acésta idea cu multu mai inainte. Aici, dupa ce tiér'a deveni autonoma (sî tributaria inaltei porti sî supusa inca altoru influintie, ce deschideau usi largi la atâtea intrigi) se mai adause in legilatîunea ei pre lânga cele trei natîuni receperea confessiuniloru, incâtu déca unu românu, cá nobilu puté sa fia indreptâtîtu in afacerile statului pentru nobilitatea sea, erá impedecatu pentru religiunea sea. Va sa dîca erá alternativa séu a renuntiá la nobilime sî a recadé in o stare obscura séu a parasí religiunea propria sî a imbratiosiá o religiune, carea sa mantuia cui-va positîunea sî beneficiele proveninde din nobilimea avuta.

Nu le amintimu aceste aici pentru cá sa invinuimu numai sî numai pre magiari séu pre altu cine-va de stricaciunea, carea s'au adusu natîunei române, ci numai pentru evidenti'a nisuirei continue in un'a séu alta idea, carea vatema sî drepturile sî simtiurile cele mai sacre ale omenimei.

Ratacirea crescea, cu câtu inaintá tempulu sî in Ungari'a sî in Transilvani'a. Culminatîunea acestei ignorâri a dreptului si-a resbunatu crancenu asupr'a natîunei magiare in 1848/9.

Noi amu indrasní categoricu a dîce ca magiarisarea s'a frantu in anulu 1848/9 sî magiarismulu a datu proba ca elu singuru sî pre terenulu acest'a e in stare a suferí loviri cá cele care le-au suferitu pre terenulu lupteloru cu barbarii (mongoli sî turci). Glori'a, dupa care tinde mân'a in numele suprematiei sí „libertâtiei“ pentru magiarisare, a respunsu pâna acum numai cu caderi sî deceptîuni amare.

Tóta lumea asceptá de nou, ca trecutulu va fi servitu de invetiatura magiariloru sî ca ei si voru incepe a cunósce puterile, voru vedé, ca ale loru nu suntu de ajunsu spre a puté intreprinde sî terminá ce-va afara de a aduce nenorociri sî preste sine sî preste cei ce se afla in apropierea loru.

In 1860 resunà depe tronulu imperatescu din Vien'a provocarea la conlucrarea popóreloru pentru fericirea loru.— Astadi traimu dejá in a dóu'a jumetate a anului 1867 sî nu vedemu decâtu pretensiuni, câroru li s'a sî fâcutu concessiuni neasteptate, dara pre lânga cari se pare ca la deslegarea cestiuniloru celoru vitali unii magiari totu mai voru cá natîunea loru sa aiba partea leului.

Amu avutu ocasiune a cunósce barbatî din natîunea magiara, cari precepu situatìunea sî cunoscu care este vindecarea reului ce ne amenintia in comunu dinafara. Trebue insa sa marturisimu, ca nu scimu ce sa dîcemu, candu judecâmu opiniunile sî dupa aceea faptele aceloru barbatî. Noi voimu sa dîcemu, ca acele suntu sincere sî ele nu potu resbí fatia cu impetuositatea fanatica a multîmei. Decâtu tocm'a acésta din urma aru dá poporului magiaru unu testimoniu de mai putîna inteligintia politica, sî a incredintiá egemoni'a mai multoru popóre uni poporu, ce nu vrea sa asculte fâra de acei'a, cari urméza passiuniloru unui poporu crescutu desmerdatu,— aru fi unu periculu pentru sine, pentru popórele celelalte, unu periculu pentru missiunea carea le e acestoru popóre incredintiata.

Ungurii trebuie dara sa o rupa cu trecutulu loru incâtu se atinge de supremati'a celoru-lalte natîunalitâti, sa asculte vocea egalitâtiei sî sa nu se rusîneze de ea, pentruca e unu ce frumosu a nu se radicá cu ambitîunea preste deaprópele seu; e unu ce folositoriu, ba imperiosu de tempu care nu face concessiuni, ci sdrobesce fâra mila pre cei ce nepregatitî stau in calea lei.

Déca celelalte natîuni se lupta cu sine sî resemnéza dela multe pretensiuni ce aru putea sa le aiba sî ele, pentru cá sa corespunda recerintieloru tempului, cari suntu: infratîrea popóreloru sî prosperarea materiala sî intelectuala, trebuie sa resemne sî magiarii din pretensiunile loru pré interesate, mai alesu acum candu li se da atâtea ocasiuni, acolo unde au de a face deadreptulu cu poporulu — la alegeri. De alta parte sa se lase de fantasmagorii nalucitórie cari potu sterní ura reciproca — adeca: de a vedé sub tóta umbr'a câte unu emisariu.

Evenemintе politice.

Sabiiu, 19 Iuliu

In laintrulu tierei decurgu alegerile oficialiloru in comitate, scaunele secuesei, in cetâti sî orasiele ungaro-secuesci. De mai multe pârtî audîmu esprimendu-se numai nemultiamirea asupr'a resultatului alegeriloru sî dóra pentru prim'a data chiaru sî din partea inteligentiei magiare. Sî acést'a nu cá in comitatulu Zarandului unde, fiindca se alesera in unu comitatu românu, in cea mai mare parte români, se aflara óre-cari malcontenti magiari, de buciumare asuprire sî majorisare din partea românîloru, ci pentruca majoritâtîle magiare in unele locuri abusara de dreptulu celu mai sacru sî luara de mesura la alegeri numai sî numai colórea de partida politica, ignorandu capacitatea sî desteritatea chiaru sî in connatîunalii sei.

In Comitatulu Clusiului românii au datu unu memorandu la protocolu, carele fu interpretatu de Lad. Vajda. Romanii si esprima parerea de reu, câci in pr. in. rescriptu, prin carele conclusele dietei sabiiane se pune afara de valóre s'a cassatu sî inarticularea natîunei române. Cu tóte aceste romanii voru continuá a remané in neclatita credintia câtra monarcu sî suntu convinsi ca natîunea magiara preste curendu va apretiuí mai multu amiciti'a natîunei romane, cu câtu se va convinge (natîunea magiara) mai tare, ca aceste dóue insule de popóre, in mijloculu elementeloru straine ce le incungiura, numai atunci potu sperá in unu venitoriu siguru, candu ele in aliantia comuna voru pasî contr'a aversariloru comuni.

Cu asta ocasiune amintimu sî de o propunere din partea romaniloru din comitatulu Solnocului interiore, cari ceru cá comitetulu comitatensu sa-si esprime in o representatîune parerea de reu ca In. Regimu a scosu din valóre sî articulii privitori la natîunea romána din 1863/4 sî ca deslegarea cestiunei de statu a Transilvaniei câtra Ungari'a sa se relege la o dieta tînenda in Transilvani'a. — Detaiurile despre cele intemplate preste totu in memoratele comitate, dupa cum se descriu in foi, testéza de o purtare brava sî energica dara totu odata sî impacabila din partea romaniloru. Aru fi de doritu cá sî magiarii sa intieléga odata adeverat'a loru chiamare sî pusetîune. —

Senatulu imperialu a capetatu ferii mai de o septamana incóce. Preste vre-o patru dîle delegatîunile de ambe pârtîle imperiului se voru adunà. Cestiunea cea mai grea ce se va desbate aici e cuot'a de care amintisemu ce-va mai pre largu in nrulu trecutu. Acum mai adaugemu scirea ce curséza de vre-o câte-va dîle. Se dîce ca Ungari'a va determiná percentele ce are de cugetu a le luá asupra-si sî va cautá cá sa nu priméscа atât'a incâtu sa supuna tiér'a la sarcini prea grele. Partea de dincolo de Lait'a inca cugeta sa faca totu asiá. Se intielege de sine ca atunci trebuie sa remana o diferentia, unu restu. Ce sa se faca cu acest'a? Se sioptesce, mai departe in privinti'a acést'a, ca restulu acest'a, fiindu ca nu se afla cine sa-lu platésca sa se stérga prin o reducere de camete. Scirea acést'a o aduce „Mähr Corr.“ fóia sub influinti'a lui Giskra, presiedinte alu casei deputatîloru din senatulu imperialu.

In Croati'a mergu lucrurile, dupa cum le infatîsiéza dîuariele totu câtra mai seriosu. Institute curatu literarie se oprescu in activitatea loru. Chiaru sî dîuarie dualistice cá „N. Fr. Pr.“ suntu ingrigite de reesît'a cu politic'a regimului observata asolo.

Intre Franci'a sî Prussi'a se pare ca conflictulu ia forme totu mai pipaibile. Cá semnu prevestitoriu de unu resbelu se insémna de dîuaristica cris'a ministeriala in Parisu sî construirea duoru castre la Lille sî Besancon.

In Itali'a partid'a actîunei crede ca a venitu monumentulu a pune mân'a pre Rom'a sî a face capetu domniei papále cá domnu pamenténu.

In Spani'a revolutîunea curge, fâra a se puté sugrumá.— Asemenea in Cret'a sî Bulgari'a.

Onorata Redactiune! Binevoiesce a primí in pretiuit'a fóia „Telegrafulu Romanu“ unu articolu, pe respunsabilitatea mea:

> Motto :
> „Perirea ta din tine Israile!“

Precum potu vedé onoratii cetitori din motto, susu amintitu, nimicu imbucuratoriu nu ve potu impartasî, ci unu lucru tristu, care s'au repetîtu inca sî pe airea intre Romani, scene dejositórie pentru natîunea romàna cu ocasiunea alegeriloru de amploiatî in Comitatulu Alb'a superióra decurse in 24, 25, 26 sî 27 a l. c. din partea unoru nepriceputi sî unoru priceputi, insa egoisti sî slabi la sufletu. Eu voiu lasá, cá fapt'a se vorbésca destulu de chiaru enarandu pre scurtu tóta alegerea.

Comitele supremu Láday Augustn, de vitia Românu, au conchiamatu pe membrii ordinari sî onorari pe 24, la consvatuire, despre modalitatea alegerei respective candidarea amploiatîloru, pe 25, inse la alegerea loru, dara pre 24 numai trei Români, intre cari sî D. Administratoru protop. Ghiej'a din Hasifalau, Unguri inse la vr'o 50, sî in fati'a acestei majoritâti absolute au inceputu Comitele Supremu a-si dá celu mai scumpu dreptu din mâna, dreptulu de candidare, dîcendu, ca voiesce a face candidarea in contielegere cu Comitetulu comitatensu, cá sa pasiésca mai siguru sî mâna in mâna cu Comitetulu, sî au concesu, cá sa se statorésca acelu principiu infernalu, ca numai ómeni din Comitatulu acest'a sî posessiunati potu fi candidati, prin care principiu fura Românii apti la oficiu cu frumosu eliminati din candidatîune din partea Magiariloru sî cu ajutoriulu Comitelui supremu, pentruca Români cu pracsa sî censuri nu au fostu neci unulu din Comitatulu acest'a, cari aru fi potutu fi candidatu la posturile cardinale in deosebi celea de justitia, dintr'alte inse erau destui. D. Administratoru destulu protestá in contr'a acestui principiu spunendu-le fratîloru magiari, ca, déca vreau sa fia ei toleranti fatia cu Românii sî déca vreau cá sa impace spiritele neodichnite ale Româniloru — prin redicarea la valóre a principiului de egala indreptatîre, atuncea se primésca, fiindca din Comitatulu acest'a n'avemu juristi absolutî cualificati la tóte posturile de justitia,— sî straini din alte Comitate, pentruca suntemu toti fii a unei sî aceleea-si patrie; de acést'a parere au fostu sî Grf. Haller Iozef sî putîni alti Unguri, dara s'au redicatu unu Köntzei dela Fagarasiu, care spumá din gura, cá se capete sî elu parte din léf'a amploiatîloru, sî au strigatu cu voce iritata sî iritatóre, ca, déca Romanii n'au individî cualificatî din Comitatulu acest'a, atuncea loru nu le trebue din altu Comitatu, sî de o camu-data se fia Românii indestulitî cu amploiatii magiari, pâna se voru cualificá sî Românii pe aici, sî in urm'a acestei pareri s'au alaturatu majoritatea precumpanitóre a magiariloru la principiulu de posessiune; s'au alesu apoi o comissiune de 12 membrii sub presidiulu Comitelui supremu, carii se compuna candidatîunea pe bas'a susu atinsului principiu sî se o astérna inaintea adunârei in 25 a l. c. spre aprobarea Comitetului legale, pentruca aceea adunare a fostu numai preliminarie sî privata.

In 25, s'au deschisu siedinti'a Comitetului, la care se infatiosiara Românii intr'unu numeru frumosu de vre-o 40 membri in ordinea cea mai buna in fruntea loru preotii, inca sî D. protopopu Boiu din Sighisiór'a sî d. Iosifu Siulutiu Vice-comitele ca membrii onorari alu susatinsului Comitetu au onoratu adunarea cu presenti'a loru; conducatoriulu sî vorbitoriulu Româniloru au fostu D. Administratoru. Dupa multe desbateri despre un'a adresa la Majestâtile Sele sî la Ministeriulu magiaru, la care desbateri numai magiarii participara vorbindu intre altele Grf. Bethlen Gaboru jun. unu ce neaudîtu, ca Majestatea Sea Regele trebue sa multiamésca magiariloru, sî nu magiarii Maj. Sele, ca s'au potutu incoroná cá Rege, s'au alesu o comissiune spre elaborarea acelei adrese sî apoi s'au pasîtu la scrutarea celoru candidati de comissiunea de 12. Candu se cetì numele dlui Siulutiu cá candidatu de jude supremu la oficiolatu, se escà murmuru sî neplacere, contradîcere, ca nu este posessiunatu, altii ca este sî atuncea iarasi Kőntzei sî Csongradi, in mâna cu unu batiu de pecurariu, au reflectatu, ca n'are sî se nu socotésca Romanii, ca acestu Comitatu e dóra acelu cuibu séu unghiu, unde câti totî Romani amploiati sa ocupe posturi, déca nu potu inchiepe intr'alte Comitate, dlu Adm. le-au spusu, ca sa se lase de principiu acel'a de posessiune, cá se póta inchiepe pentru bunaintielegere sî Romanii in oficiu, dara magiarii n'au vrutu sa-lu bage in séma sî au statu pe lânga principiulu de posessiune, ma înca Grafu Bethlen Gáboru jun. au scapatu din gura acelea cuvinte vatamatóre: menjenek Oláhországbon adeca duceti-ve in „Tiér'a romanésca“,— nu au vrutu se iéie in consideratîune pe Români, de-sî s'au redicatu D. Láday Stefanu Judele procesuale, fratele Comitelui supremu, sî in cuvinte petrundiatóre sî destulu de calduróse le-au spusu fratîloru magiari, ca se faca dreptate sî sa nu iéie in consideratîune posessiunea, pentruca mosîuti'a cea putîna, ce au avut'o parintii Romani, au chieltuit'o cu incetu pentru crescerea fiiloru la scolile cele multe sî scumpe, incâtu nu li-au remasu nimic'a alt'a, decâtu copii absoiuti de studie, sî acestor'a voescu fratii magiari ale luá înca sî oficiulu, pentru care s'au cualificatu ?!, pentru ca mai departe in instructîune, de-sî se face provocare la art. I din 1791, carele numai despre nobili posesionati vorbesce, acum'a insa suntu sî alti posesionati, nu este nici o pomenire de posesiune la candidarea séu castigarea unui postu din vre-unu Comitatu, cì numai de cualificatîunea, caracterulu nepatatu sî studii séu pracsa — de-sî Grf Haller Iosef au spusu, ca se nu fia magiarii asiá scrupulosi sî sa nu eschida pre români prin principiulu acel'a dela oficiu, ci sa fia mai drepti, sî sa primésca români sî din alte comitate in candidatîune, pentru ca posessiunea româniloru jace in scīnti'a, carea si-au castigat'o ei prin studii sî o pórta acum in capu; — totusi prin aclamatîune s'au stersu D. Siulutiu, de-sî e membru onorariu alu Comit. din list'a candidatîloru; — apoi s'au primitu Ioane Dum'a care e casatoritu de curendu in comitatu, dara sî are posessiune in candidatîune de vice-comite, candu insa au venitu numele Asesorului Alecsiu Onitiu, jude censuratu sî cu pracsa in cause judiciarie, sî posessiunatu in Comitatulu acest'a, atuncea se escà disput'a cea mai mare, pentru ca unii magiari vreau a primí in candidatîune, altii nu, pentru ca-i numai de acum'a posessiunatu sî inca unu Ciongradi din Sieic'a-mare s'au cutezatu a observá sî aceea, ca cine scie pre ce cale s'au castigatu acelu contractu, cu care s'au legitimatu Onitiu inaintea Comitetului, sî asiá dara nu se póte primí Onitiu in candidatîune, de abiá dîsera vre-o câti-va magiari de lânga més'a cea verde, unde se imbuldiau in giurulu Comitelui supremu atâtu votanti câtu sî nevotanti, cá candu aru fi fostu tergu, ca se nu primésca in candidatîune, Comitele supremu grâbí indata ai sterge numele lui Onitiu a fara asemenea sî alu lui Perti'a Dumitru, concipistu sî juristu absolutu cu esamenu de statu sî cu pracsa judiciaria, de-sî românii intr'unu glasu protestara in contr'a acestei proceduri, prin carea se eliminau Românii cualificati din candidatîune cu ajutoriulu Comitelui supremu de vitia româna. Pre urma au venitu numele lui Muntiu Simionu, Cancelistu, juristu absolutu sî cu pracsa, care, de-sî nu e posessiunatu in Comitatulu acest'a, dara insuratu in Hedhigu, s'au primitu cá uniculu candidatu de Asesoru românu. Amu sa observediu inca sî aceea, ca candu au venitu numele unui Kelemenu vice-notariu in candidatîune inainte, atunci unu Kassai au redicatu cuventu pentru elu, ca Kelemen e posesiunatu in Hasifalau, dara, de-sî au contradîsu D. Administratoru la aceea, ca aru avea posessiune acolo, totusi i-lu primí Comitele supremu in candidatîune. — De jude procesuale numai unu românu sî adeca fratele Comitelni supremu. Prin urmare românii avura in candidatîune la 26 posturi cardinale, de amploiati numai trei candidati. —

Indignati de acésta purtare atâtu a magiariloru, câtu sî a Comitelui supremu, pre carele va cadea tóta respunsabilitatea unei atari alegeri, la care au concesu, cá românii cualificati sa fia eludati din candidatîune, sî la care au lasatu, cá românii sa fia prada magiariloru sî in deosebi unei partide periculóse ale loru, românii au insinuatu prin graiulu dlui Administratoru Ghieaj'a protestu solemnu in contr'a candidârei reservandu-si a-lu compune in scrisu pâna in dîu'a urmatóre. —

Românii se adunara sî compusera protestu cu ajutoriulu inteligintiei de aici, in deosebi a Dlui Rusu Asesoru sî Siulutiu vice-comite etc., care protestu se sî predà in dîu'a urmatóre Comitetului comitatense. Cuprinsulu acelui protestu e ca românii nu suntu multiamiti cu candidarea, pentru ca aceea s'au fâcutu in contr'a instructîunei, de óre-ce instructîunea poftesce individî cualificati sî cu caracteru nepatatu, sî nu sî cu posessiune, instructîunea ii da dreptu Comitelui supremu a-si alege candidati de acei'a, cari suntu apti in intielesulu instructîunei, Comitele supremu insa si-au datu dreptulu din mâna, cá vre-o câti-va magiari interesati cari tremurâu dupa platuti'a amploiatîloru, sa scóta apoi pre români afara din candidatîune; la deciderea intrebârei acelei'a, ca óre trebuie sa fia posessiunatu candidatulu, nu s'au intrebuintiatu nici o votisare, ci numai strigarea a mai multoru magiari cu „helyes“ séu „nem helyes“ au fostu decisiva pentru Comitele supremu spre a primí pre cine-va in candidatîune, dara strigarea româniloru nu s'au luatu in consideratîune. Mai departe s'au spusu in protestulu, ca Comitele supremu n'au avutu dreptu a sterge pre D. Siulutiu cá membru onorariu a Comitetului, sî pre Alecsiu Onitiu cá posessiunatu din list'a candidatîloru. — Mai in urma s'au amintitu in protestu sî aceea ca trist'a dovéda a tolerantiei magiare, ca acelu conte Bethlen Gáboru, pre carele românii prin ajutoriulu Cancelistului Perti'a spre a face placere Dlui Comite supremu Augustu Láday i-lu alesera de deputatu, promitiendu româniloru egal'a indreptâtîre, au indrumatu pre români a-si cautá posturi in tiér'a romanésca! (Audîti fratîloru, ca noi nici tolerati nu mai suntemu aici ci trebuie sa mergemu in tiér'a romanésca! acést'a e dreptatea proclamata de ministeriu? asiá se asculta legile sî ordinatîunile cele mai inalte?) — Protestulu se subscrise de cei competenti; numele Dlui Siulutiu insa nu-lu vediurâmu, bagu séma au socotitu a fi bine a nu-lu subscrie, cá sa nu-si pérda seraculu pânea de tóte dîlele, ma ce e mai multu cá membru onorariu au avutu dreptu de a vorbí sî in adunarea sî a aperá caus'a natîunala atacata dintr'atâtea pârti de magiari, sî de Comitele supremu lasata in numele Domnului, dara au tâcutu cá pescele, asemenea D. Protopopu Boiu nu sciù din ce interesu au tâcutu cá pescele, au dóra dîn acea causa, ca pentru multiamita ca pre contii Haller i-au scapatu densulu de sub furci in 1848 acum'a ei nu aperara pre românii candidati?— apoi me rogu, cum póte reusî caus'a natîunala, candu cei competenti nu-si apera natîunea loru cu atâtea atacuri nedrepte!

Uitasemu a amintí, ca in protestu s'a dîsu sî aceea, ca dechiarandu românii acésta candidare de ilegala nu voru luá parte activa la decurgend'a alegere.

Pre lânga tóte, ca cu totii ne-amu intielesu, ca la o atare alegere sa nu luâmu parte sî toti cari in catrâu sa mérga a casa, pre lânga tóte, ca s'au dechiaratu omu de nimic'a acel'a, care va luá parte, totusi s'au aflatu ómeni de acei'a intre români, cari au stricatu acésta frumósa solidaritate, sî in locu sa tramita pre ómeni a casa i-au retînutu sî i-au condusu la alegere, precum au fâcutu Cancelistulu Farcasiu; judele procesuale Láday sî preotulu gr. or. Cioflecu cu d. Chioreanu din Hedvigu numai sî numai pentru aceea, cá sa póta reusî cei trei candidati români, de-sî li s'au spusu alegatoriloru, ca magiarii pre Dum'a Ioann nu-lu voru alege de vice-spanu, dara pre Muntiu sî pre Láday ii voru alege de ce au fostu candidati sî fâra ajutoriulu româniloru, pentru cá sa scóta ochii româniloru cu vre-o doi amploiati români, precum facura sasii cu alu 13-lea senatoru in Sabiiu; sî asiá s'au sî intemplatu ca Muntiu se alese de asesoru, Láday Stefanu insa de jude procesuale, de-sî e frate-seu Comite supremu totu in acelasiu Comitatu. — Cumu audu multi români alegatori fura corumpti sî prin beuturi sî bani spre a luá parte la alegere sî spre a dá voturile candidatîloru magiari, acést'a e solidaritatea româna? prin ómeni de acei'a sa reese caus'a natîunala? sî inca sedusi de români intelegenti? —

Eata list'a candidatîloru :

La oficiolatu:

Grf Haller Ferencz, jude primariu. Bartta Lajos v-comite Köntzey Károly v-comite. Apáti Péter notariu primariu. Tompa László vice-notariu. Kovács Laszló archivariu. Pocza Gyula, Csiki Iozsef. Mihály Pali, Maurer Gábor, Cseh Sándor, Ládai István, Motok Ferencz, Csongrádi Mihály, Jozsa László, Lászlo Ede.

La judecatoria;

Elekes Gál presiedinte. Asesori: Csisér Albert, Gibjin Lajos, Köntzei Ferénez, Babos Gyuri. Muntiu Simionu, sî Mihály Károly, V-notariu Kelemen György, protofiscalu Szabaszlai Károly V-fiscalu, sî unu locu de Asesoru au remasu golu, pentru ca alegere Elekes Pál au capetatu majoritate de voturi sî cá asesoru, asemenea Gilyen Lajos sî cá vice-fiscalu. Déca se va luá in consideratîune proportîunea populatîunei acestui Comitatu, de-sî celu mai seracu de inteligintia, adeca români la 50,000, magiari 10,000, sî sasi vre-o 4-5000, atunci ve puteti face o ideia despre proportîunea cea maiestrita a susu atinsiloru amploiati. — De pre airea au fostu destui români de candidatu, daru românulu Comite supremu dandu-si dreptulu de candidare in mân'a magiariloru sî concediendu principiulu de posessiune, despre care altmintrenea nu e vorba in instructîune. Acum'a totu omulu i-si póte pune intrebarea simpla, ca óre de ce au procesu asiá precum au procesu D. Láday Comitele supremu? sî ispitindu eu dupa causa, amu aflatu din fonte sigura, ca infruntatu fiindu de mai marele seu pentru nisce frecâri personale avute intre densulu sî Grf. Haller Ferencz sî denuntiatu fiindu, ca voiesce a face comitatu romanescu din acést'a etc., de alta parte de frica, cá sa nu-si pérda postulu seu prin intrigele unoru magnati magiari, au trebuitu sa candideze câtu de putîni români, ma inca sî pre fratele seu s'au maniatu, ca de ce au vorbitu in numele româniloru, ma inca nici pre D. Administratoru Ghieaj'a, carele au vrutu sa vorbésca in diu'a din urma a alegerei in interesulu româniloru l'au opritu a vorbì cu „taci!“

Ce-va insa despre persónele alese: Grf Haller Ferencz e acelu omu, carele au cutezatu pre Comitele supremu a-lu denuntiá intre altele asiá: (vedî alaturat'a tîdula), fâra cá Comitele supremu sa-si iee satisfactîunea legala, — carele au denuntiatu pre unu Asesoru românu la Guvernulu pentru abusu cu potestatea oficiósa, care insa dupa acte este dovedita de calumnia sî pentru carea Asesorulu au cerntu introducerea cercetârei; eu cu dreptu intrebu, ce va fi de Comitatulu acel'a, unde o atare persóna figuréza ca jude supremu? asemenea Tompa László sta sub cercetare pentru abusu cu potestatea oficiósa sî totusi s'au alesu de amploiatu, asemenea despre Ede László se vorbesce, ca D. Iohn mai demultu l'au aretatu la Guvernulu pentru prapadirea de bani diferiti sî o fata tulere. —

D . . . t . . . .

„Romanulu“ face la o depesie primita despre arestarea d. Candiano urmatórele reflessiuni:

„Publicandu acésta depesie ne implinimu dóue datorii. Un'a, a face cunoscutu faptulu dlui ministru alu afaceriloru straine, spre a reclamá contra unei arestâri atâtu de ilegale, déca in adeveru s'a fâcutu precum dîce depesi'a de mai susu, pre unu pretestu atâtu de neadeveratu câtu este sî absurdu. Sa cugete ministeriulu magîaru la ce se espune candu vomu adoptá sî noi cá represalii, asemenea preteste.

A dóu'a este a spune din nou magiariloru, ca românii de ací n'au fâcutu, nu facu sî nu voru face propaganda in Romani'a de preste Carprati. N'au fâcutu nu facu sî nu voru face, câci, multiamita cerului, n'amu fostu bantuiti de bóla barbara, sî din tóte puncturile de vedere ucidietóre, a concisteloru. Românii au avutu inteligintia politica a nu lucrá nici chiaru pentru cele mai legitime anecsiuni.

Tempulu concisteloru a trecutu, sî candu unu guvernu séu o natîune lucréza pentru ideile ce suntu trecute, putrede, ei sciu ca acea lucrare va produce de siguru peirea acelui guvernu sî chiaru a acelei natiuni.

Ei sciu ca ide'a cea nóua, ide'a cea domnitóre sî puterica este reconstituirea natîunalitâtîloru; sî sciu asemenea ca acea reconstituire pentru a fi buna sî tare, nu trebuie sa se faca cu sabi'a sî nici chiaru prin emisari sî prin propagante intortonchiate.

Candu este o adeverata afinitate intre dóue corpuri, candu este o atraptiune naturala. acea putere este atâtu de mare incâtu de sinesi, prin ea insasi, va invinge obstacolele, sî moleculele corpului se voru cautá singure unele pre altele, se vorn atrage sî se voru lipí intre ele, conformu legiloru naturei; candu insa, prin feliurite transformâri s'a perdutu deplin'a afinitate, atunci incercârile voru fi de prisosu sî chiaru o lipire silnica nu va mai puté face decâtu o constituîre de molecule prin justapositîuni, ce se voru redesparti la cea dintâiu lovire. Urmandu dara fâra sioveire, cu credintia sî cu inteligintia legile naturei, Românii din Principatele-Unite, n'au trebuintia a se ocupá decâtu de desvoltarea loru morala sî materiale, sî nu voru suscitá veciniloru loru nici celu mai micu neajunsu.

Déca magiarii au isbutitu a face pe croati, pe serbi, pe români, a se lipí de densii, a se contopí cu densii, séu a se confederá sî a traí in armonia sî fratîa, noi n'avemu nimicu a dîce ba inca le voma poftí in sinceritate cea mai mare propasîre, sî vomu cautá ale aretá, in ori ce ocasiune, sî a le aretá prin fapte cea mai deplina fratîa. Au trecutu tempii in cari pentru cá un'a natîune sa prospere trebuia se fia mare prin numerulu ei. Natîunele devinu mari acum prin cultur'a morale sî materiale sî prin valórea idealului loru, sî la aceea marire adeverata aspira românii din Principatele-Unite, acea marire o urmarescu sî la acea marire suntemu sicuri ca in curendu voru ajunge. Fia dara liniscitî, vecini nostri magiari, sî créda, ca in vitoriu ca sî in trecutu neci umbra macaru a unui neajunsu nu le va vení dela noi. Sî déca nu punu temeiu neci pe dovedîle morale ce le puseramu in vedere, déca idealulu loru, ce este acel'a alu tempiloru barbari, i oprescu de a intielege pe alu nostru, apoi le vomu dá un'a alt'a dovada ce suntu in stare s'o intieléga. Ei bine, le vomu dîce: chiaru de n'amu fi petrunsi de ideile cele nóua, chiaru de a mai urmarí, cum ne presupuneti, judecandu-ne dupa voi, unu intr'unire silnica, chiaru asiá n'amu avé trebuintia de emisari sî de propagante; câci unde putemu gasí emisari sî propagantisti mai buni decâtu voi, decâtu procederile vóstre in privintî'a Croatîloru, a Serbiloru sî mai cu séma a Româníloru? Nicaire; sî déca putemu avé vre-o temere, apoi ea este aceea, ca lovitî atât'a de tare incâtu radicatî pré iute furtun'a in contr'a vóstra sî mai cu séma in contr'a Austriei, care se pune prin voi in nóue pericule, sî asupr'a câror'a noi ne silimu neconte-nitu sa-i atragemu atentîunea.“

Missiunea magiariloru sî a româniloru in cestiunea orientale..

Acest'a este titlulu unei brosiure de 22 pagine, esîta in dîlele acestea din tipografi'a lu Iosifu Kertész, librari'a lui Eggenberger, in Pest'a, scrisa de unu anonimu. Facemu cunoscuta acésta brosiura onoratului publicu, in urmatórele:

Autoriulu incepe spunendu, ca anulu reinvierei constitutîunei magiare 1867, numai asiá va deveni funtele unui venitoriu fericе pentru magiari, déca ei esaminandu bine relatîunile politice, delaturandu tóte interesele individuali poftite de egoismu, vanitate sî pofta de gloria sî de domnia, sî voru consacrá tóte stâruintiele pentru venitoriulu natîunei sî a patriei loru.

Spune apoi, ca dupa cum stau relatîunile de fatia ale Europei, nu este tempu de pierdutu, sî ca spiritulu seculului demanda, ca luandu stégulu in mâna, sa cuprinda astfeliu de pusetîune, incâtu Europ'a, fâra de nici o temere sa le póta incredintiá (magiariloru) rolulu de mentoru pentru tiner'a libertate ce este a se eluptá in oriente.

Amintesce ca inimici gigantici amenintia nu numai natîunea loru ci in genere libertatea sî civilisatîunea Europei, sî ca in aperare li se vine magiariloru unu rolu de conducatoriu, din care causa e de lipsa cá sa grabésca a-si cunósce chiamarea sî a-si lamurí parerile, — cá câtu mai curendu sa se póta aliá cu acele eleminte, a câroru interese mai sânte chiaru asiá pretindu sa tîna cu ei, precum pretindu cá sa nu le ignoreze ci pre acelea.

Trecendu apoi la soiurile de popóre intre cari se afla magiarii, autoriulu constatéza ca ei se afla intre trei semintie gigantice: cea slava, cea germana sî cea latina, sî dupa ce aratà ca atâtu cea slava câtu sî cea germana voindu a esercea o suprematia asupr'a Europei intregi, un'a este mai periculósa decâtu ceealalta pentru magiari, continua astfeliu:

„Aliatulu naturale alu magiariloru este soiulu latinu. Atâtu germanii câtu sî rusii nu vedu in natîunea magiara decâtu o pedeca pentru scopurile loru, iéra latinii vedu in ea celu mai puternicu muru aperatoriu alu puterei sî alu autoritâtîloru loru. Cei dintâiu au neaperata trebuintia, ca pentru ajungerea scopuriloru loru, sa-si aservésca pre magiarí; iéra interesulu latiniloru pretinde ca Ungari'a sa fia câtu mai libera sî câtu mai puternica.

„In momentulu, in care germanii séu russii si-au ajunsu scopulu, puterea latiniloru este frânta, sî influintî'a loru in Europ'a restrinsa la minimum, sî cu acést'a sî libertatea aru fi pentru seculi ingropata in partea nóstra de lume. Pentru a impedecá acést'a, latinii trebuie sa spriginésca acele eleminte, pentru cari inca e cestiune de viétia nimicirea preponderantiei de putere, atâtu a nemtiului câtu sî a russului.

„Ca aici, strimtorati intre germani sî slavi, sî pre lânga spriginirea vitieloru latine cari-su mai departe, singuri n'amu fi in stare a ne pastrá independinti'a pre mai lungu tempu, este afara de tóta indoiél'a; sî asiá trebuie sa ne intórcemu atentîunea, la acelu elementu vecinu, alu cârui interesu este identicu cu alu nostru, sî pentru care nu póte fi nimic'a mai de doritu, decâtu cá sa afle in noi unu aliatu sinceru sî puternicu; trebuie sa ne intórcemu atentîunea la aliatulu, care sî fiinduca e de acelasi soiu cu latinii inca póte contá la spriginirea loru (latiniloru).

„Acestu elementu lu aflâmu in vecinii nostri români, intielegendu aici intréga natîunea, atâtu pre locuitorii Principateloru, câtu sî pre cei ai Bucovinei sî ai Besarabiei.

„Déca privimu la partea resariténa a Europei, este cu neputintia a nu observá particular'a situatîune e natîunei magiare sî a celei române. Aceste dóue natîuni se infigu cá o secure ascutîta in corpulu soiului slavu impartindu-lu in partea russa de média-nópte sî in partea greco-slava de amédia-dî.

Slavii de amédia-dî, cari aru vrea sa se scóta cu ori-ce pretiu de sub apesarea semilunei, deocamdata nu aflá alta cale pentru acestu scopu, decâtu a se aruncá sub aripele puternicului Czaru rusescu sî in intielesulu panslavismului a se uní cu slavii dela média-nópte.

„Austri'a, a cârei situatîune o cunóscemu sî o scimu, dela Sadowa, putîna sperare ne lasá in privintî'a venitoriului ei; sî cu câtu se va slabí Austri'a mai tare, cu atât'a se incuragiéza mai tare slavii de amédia-dî pentru a atacá cu celu mai mare prospectu de reesîre domnirea turcésca, care dela puterea cea mai de aprópe interesata, dela Austri'a n'aru puté capetá nici unu ajutoriu. Impartîrea Austriei aru luá-o asupra-si Czarulu rusescu costandu-i acést'a putîna ostenéla, sî asiá unirea slaviloru, de média-nópte cu cei de média-dî s'aru indepliní preste cadavrulu natîunei magiare sî a celei române.

„Pâna candu slavii de média-dî si-asiediá sperarea de libertate in ide'a panslavismului, pâna atunci noi magiarii sî românii suntemu continuu in periculu; de aceea este chiamarea acestoru dóue natîuni cá tînendu strinsu laolalta, sa nimicésca aceste tendintie de unire a slaviloru.

„Lupt'a intre vitiele natîunei slave pórta in sinulu seu celu mai mare periculu atâtu pentru magiari câtu sî pentru români, incâtu Czarulu si-aru trece ostile menite spre subjugarea slaviloru de amédia-dî totu prin tierile nóstre, sî asiá fiindu neincetatu espusi la inundarea natiuniloru barbare, atâtu desvoltarea nóstra materiale câtu sî cea spirituale aru fi nimicita.

Slavii de amédia dî n'aru dorí nimic'a mai tare, decâtu a se eliberá de sub domnirea turcésca fâra de influintî'a rusésca, sî ei aru fi cei mai buni amici sî cei mai credinciosi spriginitori ai aceloru natîuni, cari le-aru aperá nedependintî'a loru contra puterei rusesci.

„Cumca acésta parere a mea e fundata, adeveresce politic'a lui Bismark, alu cârui scopu este a dimic'a pre Austri'a, a estinde puterea nemtiésca pâna la marea négra sî prin acést'a taiendu panslavismulu in dóue, a ajutá slaviloru sa-si ajunga independinti'a eludendu influintî'a rusésca. — Bismark nu fâra de caus'a a fâcutu pre Carolu de Hohenzollern se primésca tronulu Româniloru, din care si-a formatu o statîune de avangarda pentru germanismulu ce inaintéza spre resaritu.

Dupa acestea autorulu vine la alu doilea periculu: la germanismu. Spune, ca intr'adeveru némtiulu prin cultur'a sea e chiamatu a deprinde mare influintia asupr'a unguriloru sî a româniloru, dara, cine cunósce caracterulu némtiului, trebue sa scie sî aceea ca elu nu se indestulesce cu estinderea culturei sale, ci unde si-o estinde acést'a, totu odata cerca, numai se póta, sa-si estinda sî puterea. Marturisesce, ca déca aru trebuí sa aléga, mai bucurosu si-aru supune grumadii jugului rusescu decâtu protectoratului nemtiescu; apoi resume astfelu:

„Cu unu cuventu natîunea magiara sî româna nu potu asceptá alt'a nice dela némtiu nice dela némtiu nice dela rusu, decâtu persecutîuni sî atentate indreptate contr'a libertâtiei sî a natîunalitâtiei loru, pentru a câroru incungiurare, trebue sa lucrâmu din tóte puterile intr'acolo, cá in tóte impregiurârile sa le tînemu eeparte dela noi, ce nu putemu ajunge altmintrea, decâtu déca cu trupu cu sufletu vomu tîné la olalta.

Alianti'a nóstra, care aru fi celu mai mare triumfu alu civilisatîunei, alu epocei, n'aru remané fâra spriginu, incâtu, sî déca vomu abstrage dela interesarea slaviloru de média-dî, desvoltata mai susu, totu soiulu latinu aru sprigini cu garanti'a s'a putererea nóstra inradacinata in alianti'a nóstra.

„Napoleonu III. intonà in tempurile din urma, de repetîte ori necessitatea marimei Austriei, despre pusetîunea-i teritoriale de acum n'a vorbitu nemic'a. Acést'a nu trebue s'o trecemu cu vederea; pentruca Napoleonu a numitu acelu conceptu, care ia plutitu inaintea spiritului seu, dupa ce Austri'a in interesulu ecuilibriului Europei si implinesce detori'a cum si-o implinesce;— cu tóte acestea dechiaratîunea Imperatului francesiloru póte serví de mangaiare sî impintenare mai alesu pentru acele natîuni, cari dupa soiulu sî situatîunea loru geografica suntu chiamate a formá acelu statu care se sustîna acelu ecuilibru.

„Intrebu acum asiá dara, ca pentru formarea unui atare statu intermediatoru, a cârui chiamare aru fi sa tîna in siacu pre rusi sî pre nemti, cari natîuni aru fi mai apte, decâtu magiarii sî românii, cari nu-su ruditî neci cu rusulu neci cu némtiulu sî cari sî in privinti'a situatîunei loru geografice suntu mai bine asiediati?

„Ca, deocamdata, din motive usioru de intielesu, inca nu ne sta in putere a mijlocí acésta aliantia fericita a acestoru dóue natîuni, o scimu;— insa credu ca sî pâna atunci, pâna candu s'aru puté discutá pre fatia, detorinti'a fia-cârui adeveratu patriotu unguru sî românu este a lucrá intr'acolo, cá intre aceste dóue natîuni sa se formeze un'a relatîune amicabile, cá chiamarea imprumutata sa li se prefaca in convingere ca venindu in chiaru cu sine in privinti'a venitorului loru, in momentulu periculului punendu umeru la umeru se póta primí cu arm'a fulgeratória in mâna pre inimici contrari libertâtiei sî natîunalitâtiei loru.

„Voru intrebá on. cetitorii mei, ca in ce modu s'aru puté infiintiá o atare aliantia, pre candu acést'a pretinde precedintie, cari pre cale pacinica nu se potu ajunge?

Inainte de a respunde la acésta intrebare, autorulu intréba, ca relatîunele de fatia ale Europei potu-se numí pace? sî respunde ca acést'a nu e pace, ci e lupt'a cea mai periculósa, pentruca e secreta, care se intempla totu pre cont'a libertâtiei sî a civilisatîunei. Apoi intréba mai departe astfelu: „cine aru fi cugetatu, ca se afla sî intre noi magiarii de acestei'a, cari sub masc'a libertâtiei sî a patriotismului staruescu dupa unu scopu, care pune in prospectu pentru unguri: sórtea nefericitei natîuni polone; cari voescu a aduce Ungari'a sub domnirea unui Romanow, cautandu-si salvarea in protectîunea rusésca!! Acesti ómeni asiá se sfatosiescu inaintea acelor'a pre cari voiescu a-i castigá pre sém'a loru: desemnatulu principe rusescu, indata ce si va pune piciorulu pe tronulu ungurescu va devení cu trupu cu sufletu din crescetu pâna in talpi unguru, sî va aflá a fi in interesulu seu déca noi ungurii prin terorisare vomu tîné in corda pre celelalte natîunalitâtî de sub corón'a lui Stefanu.“

„Acést'a n'are lipsa de neci unu comentariu: pentruca natîunea, care numai pre calea protectîunei sî prin terorisarea altoru natîunalitâtî cugeta ca si va ajunge independinti'a, a plecatu spre perire.

Apoi incheie:

„Pentrucá spre scopulu aretatu mai nainte sa se póta infiintiá o aliantia intre magiari sî romani, inainte de tóte e necesariu, cá sa vada lips'a acestei aliantie, ca judecandu impregiurârile fâra de neci o preocupare se incete cu frecârile natîunali esercitate de elemente straine; sî recunoscandu câtu de tare suntu avisati la spriginirea unui altui'a, sa staruiésca a se mantuí cu totu pretiulu de profetii cei falsi; sî ca staruintieloru indreptate spre acésta aliantia a loru sa deie atare espressiune publica natîunale incâtu puterile interesate se véda ca in aceea s'a pusu piétr'a fundamentale la o atare putere, care se fia chiamata serví de bulevardu aperatoriu pentru natîunele sî libertatea Europei amenintiate de rusi sî de germani.

„Indata ce megiarii sî românii voru dechiará in principiu acésta aliantia, Franci'a, puterniculu conducatoriu alu soiureloru latine, nu va intardiá a aduce pre tapetu in tóta estensiunea cestiunea orientale care nu se póte amená, mai multu, sî a mijlocí in totu modulu deslegarea ei.

„Analisarea mai pre largu a acestei deslegâri, vomu impartasî-o in scurtu tempu, la momentulu aptu spre aceea; sîrurile acestea deocamdata sa servesca numai de o admoniare atâtu magiariloru câtu sî romaniloru, ca in istori'a lumei li se va vení loru celu mai gloriosu locu, déca si voru cunósce bine missiunea, sî nu se voru lasá a se conduce pre cale ratacita de acei'a cairi pentru intese straine voiescu sa-i tîna in totu modulu departe unulu de altulu.

„Libertatea sî nedependinti'a Europei aterna dela deslegarea cestiunei orientelui, iéra deslegarea cestiunei orientali in folosulu séu in daun'a viitoriului sî civilisatîunei popóreloru cari staruiescu dupa libertate, aterna dela conduit'a natîunei magiare sî a celei române.“

Principatele române unite.

Mari'a Sea Domnitorulu, dupa o lunga caletoria fâcuta in partea de peste Milcovu a tierei, a sositu in capitala Luni la 10 cur., la ór'a 1 din nópte, in deplina sanetate, insotîta de D. Ministru instructîunei publice sî alu culteloru.

La capulu judetiului M. Sea fu intempinatu de D. prefectu respectivu sî condusu pâna la bariera Mogosióei unde erá asceptatu de D. Prefectu alu politîei sî de D. Comandantu alu divisiunei 1 teritoriale, cari l'au escortatu pâna la palatulu de véra (Cotroceni), unde a fostu primitu de DD. Ministri, de cas'a s'a civila sî militara, sî de D. primaru cu consiliarii sei cari lu asceptau spre a-lu felicitá de bun'a venire.

M. Sea coborandu-se din trasura le multiamì, binevoindu a adressá fia-cârui'a in parte cuvinte gratióse.

Varietâti.

⁂ Sultanulu turcescu a ajunsu in 27 Iuliu in Vien'a. La curtea drumului de feru fu primitu de M. S. Imperatulu sî de archiduci.

⁂ Prin unu emisu alu cancelariei aulice croate se opresce ori-ce solemnitate afara de cea bisericésca, carea se va tîné pentru cei cadiuti in 29 Iuliu 1848 sî adeca: se opresce cantarea de poesii politice sî purtarea de flamuri la cemeteriu.

⁂ Altu emissariu. Din Abrudu se scrie la „Hon“ ca adjunctulu de jude cercualu Lad. Aronu aru fi arestatu in 16 Iuliu pre unu Costescu tramisu de comitetulu daco-românu din Bucuresci, in asiá numit'a „Romania transcarpatina“ adeca in Transilvani'a. Acelasi corespundinte scie de mai multi emisari de acesti'a, cari speréza ca fâra de esceptîune se voru prinde. — Dîlele trecute prindu in Turd'a pre dlu negutiatoriu Steriu din Brasiovu dreptu de emisariu! —

⁂ (Pressa.) Cetimu ca in curendu se voru redicá mesurile de pressa ce esistu in Transilvani'a sî se va introduce sî aici legea ce esista in Ungari'a acum. Resiedinti'a juriloru va fi la M. Vasiarhely. Despre curtea de casatîune din Clusiu se dîce ca se va contopí in colegiulu septemviralu.

⁂ Alegeri in cetatea Gherl'a: Primariu Gregoriu Sîmai; Capitanu alu cetâtiei Samuilu Corbulu *); v.-capitanu Ioachimu Gajzágo; senatori magistratuali: Christofu Gajzágo, Seoáoru Covrigu; notariu primariu Martinu Voitu; protocolistu sî archivariu: Christofu Ostianu; fiscalu Nicolau Voitu; personalulu judecatorescu: jude primariu: Luc'a Bárány; asesori: Bogdan Corbulu, Davidu Corbulu, Christofu Szongott, Ioachimu Gopei'a; secretariu: Georgu Duha; protocolistu sî archivariu Christianu Tüzes.

⁂ (Lotri) „Bihar“ spune ca in tînuturile Beiusiului suntu bande mari de lotri. Fric'a de acesti ómeni atât'a e de mare incâtu multi nici nu dormu nóptea pe a casa.

---

*) Numele aceste române parte deformate in scrierile neromâne, precum Korbuly in locu de Corbulu, Kabdebo in locu de Capu de bou sî apoi: Daîbucate, Patrubani, Placintariu, Verzariu s. a. s. a. —, le pórta armenii, cari le-au adusu cu sine din Moldavi'a, de unde au trecutu in tiér'a nostra.

Nr 1—1 **Concursu.**

In urm'a pensiunârei invetiatoriului Catranu de pâna acum din comunitatea Jebelu a devenitu vacanta statîunea unui invetiatoriu suplinitoriu in acésta comunitate.

Cu acésta statîune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 98 fl. v. a.

b) in naturale: $46^{2}/_{3}$ meti de grâu; $87^{1}/_{4}$ p. de lardu; 54 ponti de sare; $14^{5}/_{8}$ ponti de lumini; $3^{2}/_{4}$ orgii lemne de arsu; 1 holda pamentu de aratura sî o gradina de $2^{1}/_{2}$ holde.

Doritorii de a ocupà acestu postu de invetiatoriu suplinitoru voru avé a inzestrá petitîunele loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasu de botezu, cu atestate cumca au absolvatu cu sporiu bunu cursulu pedagogicu la institutulu preparandialu gr. res. românu din Aradu, apoi despre comportarea loru politica sî morale precum sî despre servitiulu loru de pâna acum, sî a le substerne la acestu Consistoriu diecesanu pâna la ultim'a Augustu a. c. cal. vechiu.

Caransebesiu, 6 Iuliu F867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 2—1 **Concursu.**

Pentru intregirea statîunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. res. Percosov'a, ce e ingremiata inclitului Comitatu alu Timisiului sî protopresbiteratului gr. res. românu alu Versietiului se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statîune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 63 fl. v. a. sî 10 fl. pentru recuisite scolare;

b) in naturale: 20 meti de grâu; 16 meti de cucuruzu; 80 ponti de clisa; 30 p. de sare; 12 p. de lumini; 5 orgii de lemne; 6 orgii de paie; 2 jugere de pamentu clas'a I; $^{1}/_{2}$ jugeru de gradina intravilana; $^{1}/_{2}$ jugeru de gradina estravilana sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitîunele loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morala sî politica, sî astfelu inzestrate a le substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna la ultim'a Augustu a. c. c. vechiu.

Caransebesiu, 13 Iuliu 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 4—1 **Anunciu.**

Subscrisulu amu onóre a aduce la cunoscinti'a publica, cumca in urm'a denumirei, prin decisiunea decretala a inaltei cancelarie aulico-transilvane ddto 9 Ianuariu 1867 Nr. 5430—1866, cu locuinti'a in Clusiu, mi-amu inceputu activitatea advocatîala, sî amu deschisu cancelari'a in strad'a ungurésca dinleuntru in cas'a sub N. 425.

Clusiu, 23 Iuliu 1867.

Alesiu Pappu,
advocatu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 19/31 Iuliu 1867.

Metalicele 5%	57	Actiile de creditu	180
Imprumut. nat. 5%	67 40	Argintulu	124 50
Actiile de banca	700	Galbinulu	6 $06^{5}/_{10}$

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pen

Nru 59. ANULU XV.

Sabiiu, in 23 Iuliu (4 Aug.) 1867.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu, 22 Iuliu.

Avemu dejá vre-o câte-va comitate in care s'a facutu alegerile sî resultatulu statisticu l'amu impartâsîtu sî noi. Nu au lipsitu sî reflessiunile nóstre la ocasiune asupr'a acestor'a.

Un'a din aceste reflessiuni aru mai fi ca multi, in tempulu candu ori-ce poporu se straduiesce a lepadá passiunile sî a conlucrá la consolidarea pâcei sî in fine la a bunei stâri in ori care privintia, au preferitu a se inchiná unoru preocupatîuni sî a inlocuí locurile cele mai grele, de judecatori, nu dupa capacitate nici dupa sciintia.

Unu dreptu e cá sî unu vestmentu frumosu. Déca-lu inbraci cum se cuvine i-ti direge trupulu sî i place ori sî cui sa te privésca ; din contra déca lu imbraci pe dosu, ori intorsu, cu inapoi'a inainte sî cu inaintea inapoi, atunci devii ridiculosu ; déca lu necinstesci intinandulu sî rumpendulu prin abusuri nesocotite, atunci lumea te compatimesce cá pre unu nenorocitu, dara compatimesce sî vestmentulu celu frumosu, carele a pututu ajunge pre mâni cari in locu sa faca intrebuintiare de elu, se va face, de risu séu de vaieratu. Asiá e sî cu dreptulu acest'a frumosu de alegere. Care poporu se va sci folosí de elu, sî va cautá a impliní numai aceea ce este sî intentîunea datatoriului de acestu dreptu, acel'a va fi laudatu sî admiratu pentru intielepciunea sea sî de alte popóre. Carele lu va aplicá reu insa va patî-o cum amu dîsu in asemanarea de mai susu cu vestmentulu. Sî apoi se póte sa urmeze sî mai ca va sî urmá, ca datatoriulu de lege va dîce, dreptulu e frumosu, dara poporulu nu e aptu de elu sa i-lu luâmu din mâna dara.

Fia dara ori la ce impregiurare, poporulu déca are unu dreptu sa-lu onoreze cu intielepciune sî cautandu sa implinésca cerintiele cari au a se impliní prin dreptu séu lege. Sa nu lase a se seduce de acei cu gura mare, cari pururea suntu cu cuventulu „constitutîune“ in gura sî ei nu au nici o idea despre dens'a. Inainte de tóte insa conducatorii poporului sa caute legea, instructîunile respective sî sa le esplice acestui'a pre de ajunsu cá sa scie respunde candu unui séu altui in vine câte o idea bizara sî vrea sa o deduca din lege.

Dara óre nu vomu comite pecatu candu noi ne adressâmu mai cu tóte ocasiunele sî câtra acei ce erau afara de barierile constitutîunali pâna acum de curendu sî numai de putîne ori câtra acei ce au esercitatu o constitutîune milenara séu sieptesutenaria ? Neci ací nu vomu puté sa cautâmu a indreptá mai bine adres'a nóstra decâtu câtra acea parte, carea forméza inteligenti'a sî carea cunoscendu-si mai bine puterile sele totusi sufere a i se incredintiá ei lucruri de care ea nu e capace.

In dîu'a de adi unde inaintarea omenimei aduce cu sine pre tóte campurele activitâtiei omenesci necessitatea de ómeni de specialitate, e firescu lucru, ca atâtu in justitia câtu sî in administratîunea politica sa recere pregatirea anume pentru atari posturi.

S'a vediutu insa, ca s'a pusu unu mare pretiu pe impregiurarea, déca individulu care e de a se alege judecatoriu séu oficialu politicu e posessiunatu séu ba, in cutare séu cutare cercu politicu. Candu amu fi asiá de fericitî incâtu in totu comitatulu séu scaunulu sa avemu o multîme de barbati cualificati pentru posturile judecatoresci sî de administratîune, nu amu dîce nemic'a. Dara sa cautâmu a face aplicatîunea sî la alte lucruri, d. e. technice sî óre déca amu avé sa facemu o cladire, unu drumu, o fabrica séu alte de felulu acest'a sî vomu cautá unu barbatu, cârui sa i se póta incredintiá asiá ce-va, vomu staruí sî atunci pre lânga aceea, ca sa fia posessiunatu in comitatulu séu scaunulu nostru ? De siguru ca acést'a nu va fi esclusiva garantia despre resultatulu celu bunu a ori cârei intreprinderi din ceste din urma.

Ne oprimu ací, obs[illegible]vandu ca tem'a acést'a merita o consideratîune [illegible]jósa sî sanetósa prin urmare sî unu studiu m[illegible]u, asupr'a cârui nu credemu ca nu voru rev[illegible] barbati competenti a o tratá din tóte punctele de vedere.

Ceea-ce amu avé spre incheiare a adauge, e in impregiurârile nóstre, ca óre impregiurarea aceea, ca respectivii alesi au fostu judecati, déca ei, pre lânga cunoscintiele loru speciale, possedu cunoscinti'a deplina a limbei poporului pre care au sa-lu scutésca in interessele sele cele mai vitale ? Pentruca credemu ca tempulu in care domnea credintia ca poporulu e pentru oficiali sî nu acesti'a pentru poporu, a trecutu de multu. . .

Eata o suma de cestiuni in obiectulu acest'a aruncate numai cá in fuga, in credintia, ca acele voru fi considerate in meritulu loru cu scopu de a se scóte aceea ce e bunu sî folositoriu, pentru cá constitutîunalismulu se ia form'a sea adeverata, dara sa nu fia numai o forma desiérta, sub carea sa póta prosperá numai nemultiamirea sî detrimentulu statului.

Evenemiute politice.

Sabiiu, 22 Iuliu

Din launtrulu monarchiei pare ca au incetatu sgomotulu politicu. Corpurile legiuitóre din amendóue jumetâtîle imperiului tînu ferii, cari dupa sciri dîuaristice voru incetá cu finea lui Augustu. Asiá diet'a din Pest'a se dîce ca-si va reluá lucrârile sele in 31 Augustu n. sî va lucrá vre-o diece dîle. Dupa aceea se va prorogá iéra pâna in Novembre. Asemenea senatulu imperialu inca se va aduná in cele dintâiu dîle a lunei Septembre.

La petrecerea Sultanului in Vien'a e de se adauge ca Imperatulu Austriei sî Sultanulu s'a decoratu imprumutatu. Celu dintâiu au decoratu pre Sultanulu cu ordinulu Santului Stefanu, pre care Imperatulu l'a luatu de pre peptulu seu, iéra Sultanulu a luatu de pre peptulu seu stéu'a cu brillante sî sî a aternat'o de peptulu Imperatului. — In ternuntiulu austriacu din Constantinopole s'a inaintatu la rangu de Tramisu.

In Pest'a fu primitu Sultanulu in unu modu solemnelu. Aci a cercetatu padisiahulu mormentulu lui Gül-Baba, a unui sântu turcescu.

Dupa sciri sigure Imperatulu Napoleonu va sa vina pe 7 Augustu n. la Salisburgu sî va petrece acolo vre-o patru dîle. Dupa intrevederea acést'a a lui Napoleonu cu Imperatulu Austriei, cestu din urma va reintórce visit'a inca in decursulu lunei lui Augustu la Parisu.

In Prussi'a paru a fi pregatiti ómenii la unu resbelu ce se va escá intre acést'a sî Franci'a. Regimulu francesu a sî facutu o interpelatîune in Berlinu despre armârile Prussiei.

Din provinciele vechi sî nóue scóte ministeriulu de resbelu prussianu vré 100 mii recruti afara de vre-o 12,000 voluntari. De alta parte s'a luatu mesuri de a se recrutá inca in anulu acest'a contingentulu de pre anulu urmatoriu anticipative, cu deosebire din provinciele : Hannover, Kurhessen sî Nassau. Mai departe din cabinetulu regescu din Berlinu s'a indreptatu admonitîuni serióse la Munich (Bavari'a), Stuttgart (Würtembergu) Carlsruhe (Baden) sî Darmstadt pentru armarea sî pregatirea contingenteloru din Germani'a de média-dî, cari la eventualitatea unui resbelu se voru pune sub comand'a suprema a Prussiei.

Din Franci'a inca suna scirile totu asiá de resbelice cá sî din Prussi'a. Dupa Ind. belg. Maresialulu Niel se ocupa seriosu cu completarea sî regularea armatei. Regimulu, se mai spune, ca a cumperatu multi cai din Ungari'a sî acum cumpera sî din Itali'a.

Ministrulu din Svedi'a Manderstörn caletoresce la Parisu pentru de apune la cale o aliantia intre Franci'a sî Svedi'a.

In cestiunea orientala credu dîuarele, ca in Parisu a cautatu ministrulu Franciei de Moustier sa castige pre Fuad Pasi'a pentru o comissiune de ancheta in privinti'a Candiei. Tóte nisuintiele ministrului francesu a fostu insa nimicite in Londonu. Angli'a se vede fórte agitata in contr'a purtârei Russiei in cestiunea acést'a, despre carea se crede ca e mestecata in tóte neorenduelele ce se petrecu in Orientu. Se spune, ca ministrulu Beust a luatu in Vien'a asupra-si a direge totu ce se erá stricatu in Londonu sî a castigá pre Fuad Pasi'a pentru convingerile ce i s'a fostu datu in Parisu.

„N. A. Ztg.“ astépta cá puterile sa-si inoiésca incercârile de o mijlocire pentru pacificarea orientului sî dîce ca e detori'a acestor'a cá mijlociriloru loru sa le dea sî ponderositatea receruta de a avé unu resultatu

Dela Teatrulu rescóleloru din Turci'a, din Cret'a sî din Bulgari'a se spune ne contenitu ca versârîle de sânge sî crudîmile se immultiescu. Cu deosebire se dîce ca Omer Pasi'a i-si resbuna pentru perderile ce le suferu turcii fatia cu resculatii: asupr'a betrâniloru, femeiloru sî copiiloru, incâtu consulii puteriloru s'au vediutu nevoiti a cere dela aceste cá sa véda sî sa inceteze odata ostilitâtîle impreunate cu atâtea crudîmi barbare.

Din America'a de nordu se scrie, ca se pregatescu espeditîuni asupr'a Messicului, adeca asupr'a lui Juarez.

Transilvano-mania.

Sub tempulu rovolutîunei dela 1848, erá la moda, principalmente in Bucuresci, de a purtá plete lungi, barba mare, vestminte de drilu séu docu sî cu mâni nemanusiate. Erá destulu sa te conformezi cu esactitate modei, pentru cá sa treci inaintea lumei : de revolutîonaru, democratu sî patriotu infocatu, chiaru déca ai fi fostu sufletulu celu mai slugarnicu, séu instrumentulu celu mai vilu sî mai degradatu a-lu ciocoiului. Vai insa de celu ce aru fi avutu curagiulu sa se opue preceptelor modei, câci acel'a erá tradatoru instrumentu alu strainului, ciocoiu incarnatu, chiaru déca sub hain'a sea de postavu aru fi batutu anim'a cea mai româna, chiaru déca elu aru fi fostu unulu dintre primii luptatori campioni ai drepturiloru sî libertâtîloru române. Candu baionetele straine au venitu sa sfarame revolutîunea, a esîtu la moda martirismulu natîunalu. Pe lânga barbatiĭ cari au fostu parte motoriĭ sî conductoriĭ, parte participantiĭ revolutîunei dela 1848, amu vediutu pasîndu pe calea esilului o suma de alti ómeni, cari n'aveau nimicu de comunu cu revolutîunea. Calfe de pravaliĭ, espulsi de stapanii loru pentru rea conduita ; studenti cadiuti la esamene; craii stradeloru Bucuresciului au umplutu statele vecine, dandu-si aerulu nobilu de martiri politici. Ce a indemnatu pe aceste fiinte inofensibile, din punctu de vedere politicu, de a parasí Romani'a sî a emigrá in tieri straine ? nemicu decâtu mod'a, sî speranti'a ca panea esilului va fi mai dulce sî mai abundenta, decâtu farmiturele precarie cu care i hranea patri'a cá pe nisce fii ai disolatîunei. Multi din acesti esilati voluntari, deceptionati in aspiratîunele loru, s'au intorsu in tiéra unde au continuatu meseriele ce invetiasera sî esersasera inaintea esilului, câci putîni au fostu fericitii cari in streinatate au pututu trai in abundantia sî sibaritismu, din bani pandahusteloru ce cerculau prin tiéra, pentru ajutorulu in streinatate alu luptatoriloru sî aperatoriloru principieloru revolutîunei nóstre din 1848. S'au vediutu ómeni cari inainte de 1848 erau constrinsi de a-si alimentá prin jocu de cârti, in hanulu Golescului din Bucuresci, trist'a sî meprísat'a loru esistintia, luandu-si dejunurile sî supeurile in elegantele restauratîuni din Palais Royal alu Parisului, inganfandu-se cá martiri sî luptatori politici. E caracteristica scen'a petrecuta intre Dlu Cesaru Boliacu sî unulu dintre cei mai principali din acesti fanfaroni politici.— In un'a din dîle Boliacu insotîtu de consórtea sea, contempla in Parisu espositîunea eleganta a unui magazinu commercialu; de odata dam'a se simtî lovita de cine-va pe umeru, sa intórce, sî vede in spate unu omu investitu in blusa venata de muncitoru, care acum sa departa sî care avusese impertinenti'a de a loví. Boliacu alérga dupa elu, spre ai cere contu de insolenti'a sea, lu ajunge, lu apuca, dar ce sa vedî, muncitoriulu erá unulu dintre celebrii nostri martiri politici. „Ce tu esti caragiosule“ lu intréba Boliacu, „dà eu, dar cumu-ti placu Cesare?“ cum sa-mi placi, astfelu cum esti“, „ce felu cum sum?“ „blusa sî pantaloni de uvrieru pe deasupr'a, camesie de lino sî ciorapi de matase pe dedesuptu, liberalu sî democratu din gura, sî ciociu impelitiatu in anima.“*) Acesti ómeni, in mare parte, fâra instructîune, fâra anima sî fâra capu, ce facu in strainetate? se arunca cá turbatii pe scrierile lui I. I. Rouseaux, S. Simon, Fourier, Proudhom, Luis Blanc, Lamainais etc. nu le studiéza cu ochiulu Philosophului, nu le aprofundéza, ci scóte din ele frasele care li se pareau mai indracitu liberale, se impopotionéza cu ele, sî incepu, intorcendu-se in tiéra, de a aruncá cu ele in drépt'a sî in stâng'a, de a vorbí cu vreme sî fâra vreme: de drepturile omului, de libertate, egalitate de inviolabilitatea persónei, sanctitatea domiciliului, libertatea pressei, sî alte multe, fâra a intielege insîle ce suntu aceste bunuri, sî fâra a le simtî valórea loru, confundandu libertatea cu licenti'a, egalitatea cu privilegiulu, sî sanctitatea domiciliului, cu profanarea domiciliului sî a secreteloru de familia, câci aceste fiice ceresci, nu suntu proprietatea amfibieloru ce suntu condamnate a traí in noroiu sî a se svercolí neincetatu in mocirla, ci ale aceloru fiintie nobile care prin adeverate lupte politice sî natîunale, prin adeverat'a cultura intelectuala sî morala, au ajunsu de a se radicá mai pre susu de nivoulu pe care stau ómenii de rendu. Acesti martiri apelipsitî venitî acasa, au aflatu in noi unu publicu credulu, simplu sî aplicatu la superficialismu, care crediendu-le pe parola tóte nesdraveniele ce ni le spuneau, fiindu-ne lene de a le esaminá ce noima au, sî ce valóre pentru tiér'a nóstra, ne-amu multiamitu de ai pune in capulu bucateloru, de aî tra[illegible]a teslimu deputati`, senatori, ministri, [illegible] ca de aci nainte tóte au sa mérga sfóra, sî ca noi n'o se avemu alta de fâcutu, decâtu sa ne tavalimu in fericire sî abundantia; amara deceptîune! Nu este aci loculu cá sa descriemu relele ce ne-au produsu credulitatea nóstra sî lips'a de seriositate in esaminarea chestiuneloru politice sî sociale, vomu vorbí despre aceste cu alta ocasiune; voimu numai sa constatâmu cumca tóte aceste au avutu o influintia funesta asupr'a unei pârti a publicului românu, principalmente asupr'a junimei, care fiindu mai impresionabila e totu odata sî mai putînu scrupulósa in adoptarea ideiloru: Vediendu câtu este de usioru de a fi patriotu, natîunalistu, liberalu sî barbatu politicu; observandu totu odata câtu [illegible]ste de lucrativa la noi, sî chiaru din punctu de ve[illegible]re materialu, asta meseria, s'au arunc[illegible]sa sî flamenda pe ea, ómeni cari i[illegible] aru fi pututu fi cetatieni fórte fo[illegible]i, sî astfelu ne pomeniramu de o[illegible] stricati, poeti de mahalale, amploiati demisionatî, militari paraponisiti, carciumari calicitî sî ciobotari falitî, trantindu-si mân'a in capu, facendu-si perulu velvoiu, luandu unu aeru seriosu si arogantu cutrierandu cafenelele, birturele sî pasagiulu românu, scriindu la gazete sî libele, sî spuindu-ne cu emfas'a ignorantului ingamfatu: ca D-loru acum suntu ómeni politici, organisatori, patrioti, liberali sî mai scie Ddieu ce; ca ei suntu decisi, vrendu nevrendu, sa ne fericésca, sa ne procopsésca, sa ne organiseze sî sa ne consolideze, au se pue chiaru Europ'a la cale, numai sa le dâm tiér'a sî peile nóstre pe mân'a Dloru, sî apoi halalu de noi sî de tiéra! Dar, bine Dloru, lasatî-ne mai incetisioru, permitetî-ne se vedemu sî noi cum sî ce felu voiti sa ne procopsitî? nu se póte, acum séu neci odata trebue sa ve mantuimu de relele in care zaceti, sî acést'a o vomu face cum scimu noi sî cum intielegemu noi, câci devis'a nóstra e mare, e sublima, sî e continuata in frasele cabalistice: „voesce sî vei puté“ „luminéza-te sî vei fi“. Ei bine, acesti ómeni perduti, condusi de martirii imaginari, ingrasiati din banii pandahusteloru nóstre, au fundatu o scóla nóua, scóla ridicula déca voesci, dar fórte perniciósa pentru societatea romàna, scóla mofturiloru.— Acésta scóla afurisita, intindiendu-si ramurele sele cutropitóre, prin tóte fasele vietieî nóstre politice sî sociale, a otravitu ori ce aspiratiune nobila a profanatu ori ce simtîre adeveratu patriotica, a distrusu ori ce credintia morala sî a impedecatu ori ce actîune intielépta, prefacendu-le tóte intr'unu moftu mare, ridicolu, dar tristu. Astfelu au devenitu la noi, dupa o actîune cam de diece ani a acesteî scóle, familia, moftu; religiunea, moftu; scól'a, moftu; administratîunea moftu; justiti'a, moftu; politic'a, moftu; patriotismulu, moftu; sî noi o natîune de mofturenì. Resultatele acestei scóle, suntu apati'a sî indolenti'a ce o manifestâmu romanii in tóte cestiunele vitale ale patriei nóstre, câci amu auditu pré desu vorbindu-se de lucruri mari sî importante, anim'a nóstra a palpitatu pré de multe-ori la promissiuni escelente, sî in urma cu ce ne-amu alesu? cu vorbe mari sî fapte mici; de aceea adi amu devenitu sceptici, nu mai credemu la nemicu, nu mai sperâmu nemicu seriosu; candu audîmu vorbindu-ne de patrie, dâmu din umeri sî ridemu; candu ni se vorbesce de natîunalitate, ridemu; candu vedemu pe Dalai-Lama a-lu mofturenilor u facendu panegiriculu jidaniloru Barasch, Rosenthal sî Iacobu Löbel, candu lu audîmu transportandu-se de entusiasmu facendu descriptîunea inaugurârei nóuei havre jidovesci, ridemu sî-i respundemu cu: moftu: candu lu observâmu intorcendu-si mantau'a sî scriindu in contr'a jidaniloru, iarasi ridemu sî-i dîcemu: moftu. Aru fi de suportatu inca miseri'a ce ne-a preparatu mofturenii, déca actîunea loru s'aru concentrá sî consumá numai in tiéra, câci amu sperá, ca mai curendu séu mai tardîu partea cea buna, cea sanetósa a natîunei s'aru desceptá sî aru spulberá pe acesti pecatosi parasiti: dar reulu e ca ei ne compromitu, ne facu de risu in streinatate, sî vai! de omulu, vai! de natîunea ce a ajunsu de risu, ea nu mai are dreptulu de a contá pe simpathiele, pe respectulu celorulalte natîuni! Mofturenì spunu sî scriu lucruri stranii, ei voru sa bata pe Turci, pe Muscali sî Nemti, cu ce? cu mofturi, câci cu fortiele ce au desvoltatu sî creatu tierei, nu suntu in stare de a bate neci macaru unu noru de locuste ce s'aru incercá sa se asiedie pe tîarinele nóstre; consiliaza in gazetele loru pe Austri'a, cá Franz Ioseph sa vie la Brasiovu sî sa se incoroneze cá Principe alu Româniloru, de cum-va voesce sa scape de peire; dîcu, ca cestiunea orientului nu se póte resolvá fâra noi, câci noi suntemu cari avemu primulu dreptu istoricu la corón'a Bysantiului. Strainii nu sciu cum ca aceste estravagantie esu din glav'a sî creerii stricati ai mofturenilorù, ei presupunu ca ele suntu credinti'a sî opiniunea natîunei române, prin urmare ridu de noi sî ne despretiuescu.

Mofturenii totudeun'a si imagineza, cá sî Don Quixote, mori de ventu, pentru, sî in contr'a câror'a, debutésa; ei si au totu deun'a modele loru, prin care credu ca potu acapará popularitatea. Astfelu a esîtu acum la mod'a mofturenilor u, Transilvani'a, acésta frumósa tiéra a adeveratîloru martiri români; Transilvani'a, patri'a propagatoriloru natîunalismului si patriotismului românu, este adi calulu de bataie alu mofturenilor u ce aspira la popularitate. Acesti

---

*) Acésta episoda ne-a spus'o unu sinceru amicu, in a cârui iùbire de adeveru nu ne permitemu a ne indoi.

FOISIÓRA.

Despre poesi'a romàna. *)

II

Conditîunea ideala a poesiei.

(„Convorbiri literarie“)

A dóu'a asemanare intre poesie sî passiune este unu feliu de exagerare a gandirei. Ori-ce simtiementu produce (prin partea numita simpatica a sistemului nostru nervosu) o incordare estraordinaria a intielegerei momentane sî sub presiunea ei ideile lucréza asupr'a consciintiei nóstre cu acea energie caracteristica, a cârei resultatu este marirea obiecteloru sî perceperea loru in proportîuni sub colori neobicinuite.

Modurile, prin cari se manifestéza aceeasi particularitate in poesiele cele frumóse, suntu diferite. Mai intâiu sa póte constatá observarea ei in alegerea obiectului. Obiectulu poesiei este o idea care, fie prin ocasiunea, fie prin energi'a ei, se distinge sî se separa de ideile ordinarie, inaltiandu-se preste sfer'a loru. Simtiementulu, care-i servesce de fundamentu, l'amu pututu avé toti: gradulu intensitâtiei lui, form'a sî combinatîunea sub care se presentà, suntu originale sî proprie ale poetului. Acésta intensitate sî combinatiune nóua ne esplica, pentru ce, privite din punctu de vedere prosaicu, poesiele paru de regula exagerate. Dara tocmai exagerarea loru, tînuta in marginile frumosului, este timbrulu entusiasmului artisticu, sub care s'au conceputu.

Câta exagerare, ce personificâri nereale, insa in acelasi tempu ce simtiementu profundu alu naturei se manifestéza in urmatórea poesie:

Consolatiune.

Si déca nici o iubita
La mórte-mi nu va jelí,
Ca róua totusi florile
Mormentu-mi voru stropí.

Din trecatori déca nici unulu
La elu nu va privî,
A lunei radia calatóre
Cu doru se va oprí.

Si déca pre acestu pamentu
Me va uitá ori-cine,
Dumbrav'a si câmpiele
Voru mai gandí la mine.

Câci si câmpi'a si dumbrav'a
Si florile si lun'a.
De-a loru poetu i-si voru aduce
Aminte totudéun'a.

(Tradusa din Justinus Kerner.)

Unu altu micu esemplu i-lu estragemu din Lessing.

Cantecu spaniolu.

Eri eramu plinu de amoru,
Astadi patimescu,
Mâne o sa moriu:
Totusi gandescu
Astadi si mâne
La eri cu doru.

Câtu de decisiva este alegerea obiectului din acestu punctu de vedere, se va lâmurí mai bine din esemple contrarie, precum in genere regulele estetice au mai multu valóre negativa: nu potu creá binele, dara indica reulu sî contribuescu la evitarea lui.

Traiésca pip'a consolatóre,

incepe unu poetu,

Si cu tîgar'a ce ne distrâmu, (?)
Eele 'n necasuri ne dau uitare,
Òr'a fericei (?) la ele-aflâmu.

Càndu n'ai mijlóce de amagire
Pentru vre-o juna ce o iubescí,
Cere la pipa povatiuire,
Ea-ti va dá in graba câte voiescí.

sî asiá mai departe vre-o diece strofe, in cari injosirea ideiloru este intrecuta numai de cacofoni'a limbei (Ea-ti va dá in graba, etc.)

Unu altu poetu, pre care-lu citâmu totu din susu-pomenit'a „culesiune“ a studentiloru oradiani, se adreséza la un'a formósa (cetesc: o frumósa)

Sórele vietiei mele,
Risipitóre de rele,
Tu esti, o! nimfa formósa
Cá Melit'a amorósa.

A! Ce dîcu? portretulu teu
Singuru e in stare, dieu!
Cá sa-mi insufle viétia,
Nina, candu nu esti de fatia.

C. P. A.

Mesur'a ritmica a cuvinteloru, rim'a cea magulitóre, melodióse cadentia sî totu ce alcatuiesce form'a poesiei nu s'au descoperitu de geniulu omenescu, pentru ca ori-ce scriitoriu sa ne spuna ca ia povatiuiri dela pipa in cestiuni de amoru. Asemenea lucruri suntu platitudini prosaice, dara nu conceptîuni de arte.

Cu câtu are mai multu simtiementu poeticu sî mai distinse comparatîuni Barbu tîganulu din Iassi, candu canta plinu de melancolie:

Dragi boieri de lumea nóua,
Dîu'a buna ve dîcu vóue,

---

*) Continuare din nr. 38.

ómeni cari in 1849 s'au dusu in lagarele Unguriloru, sî au contribuitu séu au consimtîtu la macelulu Româniloru transilvani, au saltatu dimpreuna cu Magiarii la flacar'a focuriloru ce consumau satele române; acesti ómeni, cari pâna adi, propagandu toleranti'a sî cosmopolitismulu pentru tóte zoile na= tîuneloru celoru lalte, persecutá in tiéra prin mijlócele cele mai meschine totu ce-î românu trannu, (?R. T. R) striga prin gazetele loru pentru drepturile sî immunitâtîle Transilvaniei, pe care Dloru neci nu e cunoscu; trametu caragiosi emisari cá sa tulbure ap'a sî in patri'a cea brava a luí Horea sî Closc'a' creéza pe harthía fundatîuni scolare, sî in realitate nemicu, dar pentru Ddieu ! ce v'au fâcutu fratii transilvaneni de nu-i lasatî in pace ? pentru-ce le ingreuiatî sî mai multu situatîunea, candu voi n'avetî neci vointi'a sincera, neci puterea de ai ajutá ? Fratii din Transilvani'a au sciutu sî au avutu sî curagiulu, de a-si aperá in toti tempii cu succesu drepturile loru, lasatii sî acum in pace sa-si reguleze afacerile dupa cum ii va luminá Dumnedieu sî conscìnti'a loru adeveratu romanésca, nu incurcati, nu turburati acolo unde nu puteti limpezi. Va vení tempulu cá românii transilvani sa nu-si póta aperá drepturile decâtu cu arm'a in mâna, dupa cum au mai fâcut'o sî alta data, ei bine, atunci déca ve dóre de ei, duceti-va in mijloculu loru, goliti in sinulu loru pungile vóstre, si varsati-va sângelu ce lu mai aveti pentru liberarea loru! Dar acést'a n'o sa o faceti, fiindu ca pungile ve suntu secate de Jidani, sî de prafulu de pusca capetati ticnifesu! Asiá dara, tâceti sî nu mai faceti gâlcéva in zedaru, maturati-va mai intâiu gunoiulu dinaintea usiei vóstre, sî apoi ve ingrigiti de cas'a vecinului. Ce numai voi sunteti români ? numai pre voi ve dóre de români din cele-lalte provincii ? Pentru numele lui Dumnedieu, lasati-va odata de mofturi, deveniti seriosi, câci o sa periti ; sî dupa voi trageti in ruina sî tiér'a, care nu v'au fâcutu altu reu, decâtu sa ve hranésca sî sa ve ingrasie ! „Pleb.“

Póte ca colorile din art. de mai susu suntu prea vii. Noi l'amu reprodusu, pentru ca ne tememu, cá ból'a indigitata sa nu-si arunce molipsél'a sî mai departe.

Valcele, 17/29 Iuliu.

Tempulu e fórte frumosu, celu mai bunu pentru cura. Curgu mereu óspeti din tóte pârtîle, sî numerulu loru au crescutu astfelu, incâtu neci odata n'au mai fostu atâti'a, de nu-i mai cuprindu incaperile. Caus'a immultîrei acestei'a este despre o parte tempulu celu bunu de acum, iara despre alt'a celu ploiosu sî rece de mai nainte, incâtu se ingramadira cu totii acum'a. Cei mai multi suntu din Romani'a : negutiatori, professori sî amploiatî, apoi multi Romani din tiér'a nóstra sî pré putinî de alte nattunalitâti. Fisionomi'a Valceleloru asiá dara cá totudeun'a, este sî estempu intréga romanésca ; sî totusi, inca neci acumu nu se respecta impregiurarea acést'a de ajunsu din partea celoru competentî. —

Dintre notabilitâtîle române care cercetara estempu Valcelele, suntu de a se insemná Par. Metropolitu alu Romaniei Nifonu, carele numai in dîlele trecute se departá, sî Par. Metropolitu gr. cat. din Blasiu, carele se afla anca aici, apoi mai multi alti barbatî natîunali sî de litere din Bucuresci, Brasiovu, Sabiiu etc. cari venira sprea-si cautá reintregirea sanetatei, prin folosirea apeloru minerale de ací. Sî in adeveru, cât pentru puterea loru vindecatóre, merita Valcelele anteietatea in patri'a nóstra, firesce incâ [illegible] rea sangelui preste totu. Efectulu [illegible] inti'a acést'a lu vede omulu cu och[illegible] ire pentru stomachu, ficatî, splina [illegible] u hemoroide suntu nepretiuivere.

Nu e adeveratu, ca boierulu Slatineanu, din Romani'a, aru fi muritu mórte grabnica, cum anunciara dejá unele diuarie; câci elu, cum se scie positivu, au muritu de tifus séu langóre, dupa o bóla de vre-o 15 dîle. Neci aceea nu-i adeveratu, ca arestarea lui Candianu nu aru fi produsu neci o impressiune neplacuta in compatriotii lui de aici, cum afirma unu corespundinte alu unui dînariu, din contra ei se scarbirea fórte pentru acelu evenementu.

Insa e adeveru aceea, ca furturile, sî anca cele rafinate incepura a-si aretá dintii si pe aici ; câci eri se despoiá unu boiariu din Romani'a de tóta averea sea, furandu-i-se din odai'a incuiata sî din geamantanele incuiate, prin spargerea incuietóreloru, bani, acarete de auru sî argintu sî alte pretióse, in suma cum dîcea respectivulu aprópe la 1000 #, sî acestu furtu se comise in dîu'a mare, candu proprietariulu se aflá la preumblare. Furulu e nesciutu, sî nu se crede ca se va descoperí.

Varietâtî.

*** **Sultanulu in Vien'a.** Maiestatea Sea turcésca sosindu aici Sambata diminéti'a, la curtea calei de feru fu primitu de câtra Maiest. Sea Imperatulu pre care-lu insotîse acolo mai multi demnitari civili sî militari. Mai multe mii din poporu se adunasera a vedé pre Padisiahulu, câruí'a pretutindenea i facura ovatîuni. Dupa bineventârile indatinate, Sultanulu i-si espreso bucuri'a ca vede pre Imperatulu Austriei fatia de fatia, sî dedera mân'a apoi câte-va carutie de curte dusera pre Sultanulu sî suit'a lui (in care e principele mostenitoriu, doi frati ai Sultanului, Fuad-Pasi'a sî alte notabilitâti) câtra locuinti'a imp. Schönbrunn. In carutî'a prima erá M. Sea Imperatulu, câruí'a de a drépt'a siedea Sultanulu, fâtîsiu luase locu Fuad-Pasi'a (carele serviá, de dragomanu la conversatîunea Imperatîloru, fiindu ca Sultanulu nu scie francesce nici alta limba afara de turcésca) sî principele mostenitoriu alu Turciei, care are etatea de 7—8 ani. In carutiele urmatóre fura ceialalti óspeti sî demnitari. La Schönbrunn Sultanulu sî suit'a lui fu primitu sî de câtra archiducii inaltei case, pre cari Imperatulu i facù cunoscuti sî Sultanulu dede mân'a fie-curui'a iéra archiducelui Albrecht de dóue ori. Sambet'a fu menita recreatîunei dupa ostenel'a de drumu. Dumineca Sultanulu, insotîtu pururea de Imperatulu, sî suit'a lui insotîta de membrii casei domnitóre facura escursiune in giurulu Schönbrunului pre carutie. Pororatîunea ia intempinatu pretutindenea cu vivate. Luni a manevratu artileri'a lânga Schönbrunn, sî poporulu adunatu se da cu socotél'a a fi fostu la 10 mii mii. Sultanulu s'a infatîsiatu in vestminte militarie, calare pre unu calu arabicu, pasîndu dea drépt'a Imperatului carele asisderea erá in uniforma. Intre militarii imp. din suita se vedeau sî doi turcesci. Principii turcesci se ivira in carutie de curte la privirea manevrei. Fuad Pasi'a facutu visita lui Beust. Pentru astadi (marti dupa média-dî) in programulu petrecerei Sultanului in Vien'a, — dupa ce s'a mutatu dela Schönbrunn in curtea imperatésca din orasiu — e otâritu o preumblare cârutîe in Prater. Curiositatea poporului e fórte mare sî a dese ridiculósa. „Albin'a“

*** Ministrulu de justitîa din Translaitani a justificá lectur'a de gazete sî intrebuintiarea tabacului (de fumatu sî trasu pe nasu) cá mijlocu fórte bunu pentru sustînerea disciplinei in prinsorile statului. Dupa asigurarea ministrului amenintiarea cu detragerea acestor'a are mai mare efectu, decâtu amenintiarea cu bataia.

*** „Sieb. Bl.“ a inceputu de Joi incóce a aparé in tóte dîlele. —

*** „Bistr. Wochenblatt“ publica o provocare adresata câtra tóte reuniunile de creditu sî anticipatîune din Transilvani'a, prin carea face cunoscutu, ca Schultze Delitsch (prussianu) doresce sa aiba unu raportu esactu despre asociatîunile de crutiare sî creditu sî asia sa se faca apte a i se putea impartâsî spre publicare in „Blätter für Genossenschaftswesen.“

*** **Pachete tramise cu post'a.**

Eu me ducu, me prapadescu
Cá unu cantecu betranescu.

Ah, ganditi c'amu fostu odata,
Glasulu lumei desfatata,
Sî 'chinati câte-unu paharu
Lui bietu Barbu lautariu !

Cunóscemu obiectîunea ce o facu poetii „pipei“ sî companie in contr'a acestei critice : Poesi'a frumósa trebuie sa fie adeverata, il n'y a de beau que le vrai, etc.

Obiectîunea sémana cu cei ce o facu.

Totu ce e frumosu e adeveratu ! Fie ; de-si i-tî vine sa intrebi cu Pontius Pilatus : ce este adeverulu ? Dara din aceea nu resulta inca, ca totu ce este adeveratu trebuie sa fie sî frumosu.

Nimenea nu contestéza domnului C. P. A. . . ca se uita la portretu, candu nu-i este Nin'a de fatia ; dara de ací nu urméza, ca acésta intemplare adeverata, sa fie poetica. Din multele idei cu realitate, ce se cuprindu in capetele omenesci, numai acele suntu sî frumóse, cari sub velulu unei sensibilitâti adecuate ne presenta simtieminte distînse prin forma, intensitatea séu ocasiunea loru.

Sî in tóte casurile cuventulu adeveratu in aplicarea sea la arte, trebuiesce intielesu cum grano salis. Ce este adeveratu in frumós'a strofa citatu :

Si déca pre acestu pamentu
Me va uitá ori-cine,
Dumbrav'a si câmpiele
Voru mai gandí la mine ?

Este adeveratu ca voru gandí câmpiele la poetu ? Nu ; dar adeveratu este, ca poetulu si-o inchipuiesce sî ca acésta inchipuire i-lu consoléza.

Cuvintele poetului potu dara sa fia totu asiá de putînu reale cá naluci rile nebuniei, sî cine a intielesu odata natur'a visionaria a intregeî esistenti, nu se va mirá de acést'a. Ce este realu, candu nebunulu se crede imperatu ? Nu faptulu, dar credinti'a lui. Sî asemenea in conceptiunile poetului póte fi realu numai simtiementulu seu celu profundu, dara nu intielesulu logicu alu fraseloru prin care se arata.

Cu alte cuvinte : adeverulu artisticu este unu adeveru subiectivu, sî elu nu prescrie nici odata Dlui C. P. A. de a face câte o poesie din tóte evenemintele D-sele private, ci ei prescrie de a-si intrupá in form'a poetica numai acele simtieminte adeverate, cari se distingu prin nobleti'a loru sî, introducendu o suflare de idealismu in esistinti'a de tóte dîlele, suntu demne de a manifestá o subiectivitate de omu. Sî ací este punctulu, unde se vede din nou, câtu de osebita este poesi'a de ocupatîunea scientifica.

Unu altu modu prin care poesi'a cauta a imitá sî a produce energi'a efectului, este contrastulu, sî cá esemplu citâmu mai intâiu urmatórele versuri nóue ale unui june poetu românu, in care constatâmu cu multiamire o distinctîune artistica, ce parea ca disparuse din literatur'a nóstra :

Pre candu frundi'a 'ngâlbenita
Pre creanga murea,
Inim'a-mi intinerita
Veselu te iubea.

Adî pe creanga cu placere
Frundi'a vei zârí,
Adî inim'a-mi de durere
Póte va murí.

(M. D. Cornea.)

Ce efectu frumosu potu sa produca contrastele, ne probéza urmatórea poesie de Goethe :

Mangaiere in lacrimi. *)

De ce, amice, esti mahnitu,
Candu veseli toti ne-amu strinsu ?
Eu dupa ochii tei cunoscu :
De siguru tu ai plansu.

„Sî déca amu plansu, retrasu de vói,
Amu plansu de chinulu greu,
Si lacrimi curgu asiá de dulcí,
Alinu sufletulu meu.“

Amicii tei voiosi te rogu
In sinulu loru sa vii,
Si ori-ce 'n lume aî perdutu,
Mahnitu sa nu mai fii.

„Strigatî, vuiti, dar sa ve spunu
Ce patimescu nu potu,
Ah nu ! eu n'amu perdutu nimic'a,
De-sî 'mi lipsesce totu.“

Fii sprintenu dar sî cu curagiu,
Esti tineru plinu de focu,
In anii tei ori-unde ajungi
Cu amoru sî cu norocu.

„Ah nu, acolo n'amu s'ajungu !
Stà prea susu ca sa speru,
Lucesce blandu si-asia frumosu
Cá steoa cea din ceriu.“

De stele sa ne bucurâmu,
Ear nu sa le dorimu,
Si cu placere nóptea adesu
La ele sa privimu.

„Si cu placere dîle 'ntregi
Privescu adesu la ea ;
Lasati, ca noptîle se plângu
Câtu inim'a mea vrea.“

(Va urmá)

---

*) Traducere de N. Schelitti.

S'a observatu cu parere de reu, ca din lips'a spatiului multe pachete suntu contumtiate in Oradea-mare. Camer'a comerciala s'a adresatu la Directîunea reg. ung, carea a sî tramisu inapoi o resolutîune liniscitóre cu adaugerea, ca déca se aru mai intemplá astfeliu de neregularitâti in comunicatîune numai decâtu sa se aduca la cunoscintia publica.

⁂ Abundantia de bani. Din Pest'a se scrie, ca in institutele de bani de acolo s'a ádunatu preste unu milionu de floreni sî nu suntu cautatori séu intrebatori dupa ei. Lips'a de bani se vede ca nu mai e mare, póte pentruca in urm'a secerisiului celui bunu s'a contractatu pâna acumu 5 milióne de galete (nemtiesci) pentru strainetate.

⁂ Morti de frigu sî néua in Iuliu. Mai multi individi, cari au fostu la Campeni la tergu, intorcendu-se in 9 Iuliu inapoi au vrutu sa se crutie de drumulu celu lungu preste Abrudu, Bradu sî Halmagiu sî au trecutu preste Alpulu (muntele) Biharu câtra casa, calea cea mai scurta. Pe candu se intorcea asiá dara, i apuca neguri gróse sî viscole cu ninsóre, de care sî murira trei ómeni sî se prepadira mai multe capete de vite cornute sî oi. Dela unu altu tergu Soliv'a in comitatulu Maramuresiului trecura cei ce se intorcea prin muntî sî-i apucara viscolu de ninsóre. Dupa referatulu medicului cercualu s'a aflatu 16 ómeni inghiatiatî. —

⁂ Noutate. (fóia nóua umoristica) Ni se spune, ca are a se infiintiá o fóia nóua umoristica in Transilvani'a, carea sa fia in stare de a multiamí pre publicu cu glume sanatóse, satire nevatametórie sî cu unu limbagiu mai romanescu, sî carea sa nu fia fóia de partida (?!) Relata referrimus.

⁂ Mauritiu Perczel s'a rentorsu sî fu primitu cu mare entusiasmu din partea locuitoriloru Comorului (iau desprinsu caiĭ sî l'a trasu poporulu in cetate). Cetatieniloru, cari lu bineventara ia dîsu intre alte sî acést'a: ca foile scriu, ca emigrantiloru li se cere reverse candu se reintorcu. Elu nu scie nemic'a de asiá ce-va. Sî sa i se fi cerutu neci ca aru fi datu vre-unu reversu, pentruca elu nu se privesce de pecatosu; nu are causa a se rugá de nimenea d iertare, pentruca nu a datu ansa la asiá ce-va; ba elu nu aru primí a fi iertatu s. a. m. d.

⁂ Stabilimentulu sânt'a Mari'a carele va cuprinde in sine patru institutîuni deosebite: unu Pensiunatu, unu Asilu, Scóla primaria urmata de unu cursu normale, sî o sala de lucru, (ouvroir) are a se infiintiá la Iasi.

Pensiunatulu este menitu pentru copilele de ori-ce conditîune, cari voru plâtí o suma anuale. Pensionatulu va fi separatu de Asilu sî de sal'a de lucru, sî acésta separatîune este necesaria, intâiu din caus'a etâtiei a conditîunei sî a ocupatîuniloru diferite; alu doilea pentru cá elevele sarace cari se educu in Asilu sî in sal'a de lucru, sa se deprinda a cugetá ca viitoriulu loru aterna numai dela ele, sî sa nu póta perde o minuta din vedere ca conditîunea loru in societate va fi aceea pre care ele i-si voru creá-o cu munc'a loru onesta, neavendu alta perspectiva de avere; in tempu ce, unu contactu continuu cu elevele avute din Pensionatu, póte insinuá in spiritulu loru idei sî aspiratîuni de traiu mai pre susu de puterile loru sî cu neputintia de realisatu in viéti'a practica.

Prin acést'a nu intielegu a rûmpe ori-ce legatura de simpathia intre elevele de ambe conditîunile, sî intrarea eleveloru din pensiunatu in institutele de bine-facere va fi acordata, insa numai cu titlu de recompensa, sî intr'unu modu asiá, cá ele sa culéga de acolo principiele despre virtutîle femeei: caritatea, amórea de copilaria, sî simpathi'a câtra cele lucratóre sirmane, câror'a ele voru procurá ocupatîuni in cursulu vietiei loru.

Institutulu Sant'a Mari'a, uniculu de acésta natura in tóta Romani'a, este patronatu de câtra Metropolitulu din Iasi.

Inalt'a inspectîune sî priveghiere este confiata unui comitetu superiore compusu din mame de familia, de cea mai inalta consideratîune. Aceste persóne stimabili suntu: Dómnele Agriripin'a C. Sturz'a, Aglae Princes'a Rosetti, Aglae Miclescu, Catinc'a A. Ghic'a, Catinc'a N. Ghic'a, Catinc'a Ioan Cantacuzin, Efrosin'a Rosetti Efrosin'a T. Paladi, Elen'a G. Ghic'a, Elen'a V. Pogor, Mari'a T. Bals, Mari'a Rosetti Rosnovanu, Mari'a Catargi, Mari'a Beldiman, Mari'a Moruzi, nascuta Negre, Olg'a Maurogeni. Pulcheri'a Cantacuzin Pascano, Saft'a Paladi, Saft'a Sturz'a (Dulceti) Smarand'a N. Maurocordat, Smarand'a N. Docan, Smarand'a P. Carp, Sofi'a N. Aslan, Zoe Cantacuzin, Zoe Pogor, Zoe. Negruti.

(estr. d. „Tr. Carp.“)

Literariu.

In dîlele acestea a esîtu din Tipografi'a lui Th. Steinhausen in Sabiiu o brosiura de 4 cóle octavu sub titul'a: „Beweise für die celtische Abstammung der Walachen oder Romanen besonders derer, welche im Grossfürstenthum=Siebenbürgen leben, von Martin Samuel Möckesch ev. St. Pfarrer A. B. in Marpod in Siebenbürgen. — Hermanstadt 1867 Druck von Theodor Steinhausen. —

Nu avemu de scopu a face vre-o critica asupr'a acestei brosiure fâra atât'a totusi a insemná ca autoriulu in prim'a parte a opului seu se perde in unele conjecturi, cu care vrea sa arete ca românii nu suntu de [illegible] romana, cá asiá se póta mai cu efectu trece la a dóu'a parte a disertatîunei sele, unde vrea sa probeze ca românii suntu de originea celtica. Noi recomendâmu Dlu Möckesch a se ocupá mai cu de adinsulu de gramatic'a limbei române cu ortografi'a etimologica ce s'a adoptatu de Asociatîunea transilvana pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu, sî déca vrea sa aiba o confrontare a limbei române cu cea latina sî cu celelalte romanice, apoi sa cetésca „Tentamen criticum in linquam romanicam vulgo valachicam dictam a lui A. Tr. Laurianu“, sî alte gramatici mai nóue. Atuncea nu aru fi silitu sa scrie cuvinte romanesci cu ortografia nemtiésca, sî in locu de dultsche, fatsche etc. aru scrie dulce, face, sî in locu de eu laudu, tu lauzi, elu laude noi leudemu, voi leudatzi ei laude, — aru scrie etimologice: eu laudu, tu laudi elu lauda noi laudâmu voi laudati ei lauda. *) — Sî mai intâiu aru trebuí sa scie sî aceea, ca românii nu au 42 ci viceversa 24 de litere etc. —

Cu tóte acestea brosiur'a Dlui Möckesch are pentru literatur'a sî istori'a româna sî meritulu seu intr'atât'a incâtu autoriulu care se intereséza multu pentru istori'a româniloru, sî cu acésta ocasiune cu o rara diligentia, au adunatu mai bine de o miia de cuvinte celtice, care au suntu de totu consunatóre cu cuvintele de aceeasi insemnare a limbei române, ori au mare asemanare ca acestea incâtu literatîloru sî istoriciloru români li se da destula materia de meditatu. — De aceea noi recomendâmu literatîloru sî istoriciloru români cu de adinsulu procurarea acestei carticele, ce se póte trage ori deadreptulu dela autoriulu ori din tipografi'a lui Th. Steinhausen in Sabiiu. — Pretiulu 1 fl. v. a.

P. . . .

Nr. 1—2 Concursu.

In urm'a pensiunârei invetiatoriului Catranu de pâna acum din comunitatea Jebelu a devenitu vacanta statîunea unui invetiatoriu suplinitoriu in acésta comunitate.

Cu acésta statîune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 98 fl. v. a.

b) in naturale: $46\,{}^{2}/_{3}$ meti de grâu; $87\,{}^{1}/_{4}$ p. de lardu; 54 ponti de sare; $14\,{}^{5}/_{8}$ ponti de lumini; $3\,{}^{2}/_{4}$ orgii lemne de arsu; 1 holda pamentu de aratura sî o gradina de [illegible]${}^{1}/_{2}$ holde.

Doritorii de a ocupa acestu postu de invetiatoriu suplinitoru voru avé a inzestrá petitîunele loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasu de botezu, cu atestate cumca au absolvatu cu sporiu bunu cursulu pedagogicu la institutulu preparandialu gr. res. românu din Aradu, apoi despre comportarea loru politica sî morale precum sî despre servitiulu loru de pâna acum, sî a le substerne la acestu Consistoriu diecesanu pâna la ultim'a Augustu a. c. cal. vechiu.

Caransebesiu, 6 Iuliu 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 2—2 Concursu.

Pentru intregirea statîunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. res. Percosov'a, ce e ingremiata inclitului Comitatu alu Timisiului sî protopresbiteratului gr. res. românu alu Versietiului se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statîune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 63 fl. v. a. sî 10 fl. pentru recuisite scolare;

b) in naturale: 20 meti de grâu; 16 meti de cucuruzu; 80 ponti de clisa; 30 p. de sare; 12 p. de lumini; 5 orgii de lemne; 6 orgii de paie; 2 jugere de pamentu clas'a I; ${}^{1}/_{2}$ jugeru de gradina intravilana; ${}^{1}/_{2}$ jugeru de gradina estravilana sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitîunele loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morala sî politica, sî astfelu inzestrate a le substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna la ultim'a Augustu a. c. c. vechiu.

Caransebesiu, 13 Iuliu 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 3—1 Concursu.

Carele se deschide pentru vacantele statîuni invetiatoresci, din comunele urmatóre:

1. Hermanu cu 94 fl. v. din cas'a alodiala, sî 40 xr. de totu scolariulu, sî cuartiru liberu.
2. Feldiór'a, cu salariu 100 fl. v. a. din cas'a alodiala, sî 40 xr. dela totu elevulu, sî cuartiru liberu.
3. Intorsatur'a Buzeului cu 100 fl. v. a. dela poporu, sî cuartiru liberu.
4. Sit'a Buzeu, cu 100 fl. dela poporu, sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá aceste posturi invetiatoresci, voru avea a indiestrá petitiunele loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu atestatu de botezu, despre absolvarea cursului pedagogicu, séu celu putînu 3—4 clase gimnasiale, sî a le tramite subscrisului dela prim'a publicare pâna in 5 Septemâni.

Brasiovu in 15 Iuliu 1867.

Ioanne Petricu.
Protopresb. sî Insp. scol.

5—1 Escriere de concursu.

Pentru suplinirea statîuneloru invetiatoresci:

1. V. Velencze, impreunata cu salariulu de 160 fl, unu stângenu lemne sî cortelu liberu.
2. Felkeriu, 40 f. v. a. 12 cubule de grâu, 3 stângeni de lemne, 16 jugere de pamentu sî cortelu liberu.
3. Alpare, 50 fl., 12 cubule de grâu, 3 stângeni de lemne, ${}^{1}/_{4}$ de sessie de pamentu sî cortelu liberu.
4. Sititelecu, 40 fl. v. a., 8 cubule de grâu, ${}^{1}/_{2}$ sessie pamentu, 3 stângeni de lemne, sî cortelu liberu.
5. Vekerd, 50 fl. v. a., 15 cubule de grâu ${}^{1}/_{4}$ de sessie pamentu aratoriu, 100 de snopi de nada, paie de incaldîtu sî cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá vre-un'a dintre acestea statiuni, va avea recursulu seu cu preporuncitele atestate bine adornatu, in decursulu aloru 4 septemâni dela intâi'u publicatîune Prea onoratulu Consistoriu Aradanu intitulatu la subscrisulu alu transpune in Oradea-mare.

Datu Oradea-mare in 16 Iuliu 1867.

Simeonu Bic'a Protopresb.
Oradiei-mari Inspect. distr.
de scóle.

Nr. 4—2 Anunciu.

Subscrisulu amu onóre a aduce la cunoscinti'a publica, cumca in urm'a denumirei, prin decisiunea decretala a inaltei cancelarie aulico-transilvane ddto 9 Ianuariu 1867 Nr. 5430—1866, cu locuinti'a in Clusiu, mi-amu inceputu activitatea advocatîala, sî amu deschisu cancelari'a in strad'a ungurésca dinleuntru in cas'a sub N. 425.

Clusiu, 23 Iuliu 1867.

Alesiu Pappu,
advocatu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 22 Iuliu (3 Aug.) 1867.

Metalicele 5%	57 25	Actiile de creditu	180 80
Imprumut. nat. 5%	67 75	Argintulu	124 25
Actiile de banca	702	Galbinulu	6 03⁵/₁₀.

INDREPTARE: „Missiunea magiar. sî a rom.“ din nr. tr. a fostu reprodusa dupa „Concordi'a.“

---

*) Nu voimu a preocupá nici decum acésta recomandatîune. Insa ne tememu ca pentru unu numeru de literati sasi ea e desiérta, pentruca le vine mai bine a face critici dupa pocitele loru ortografii române si dupa si mai pocitulu pronuntiu cu care se straduiescu a stricá si cuvinte si nume romanesci. Noi nu credemu ca acést'a urméza din ignorantia. Red.)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**　　Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

№ 60. ANULU XV.

Sabiiu, in 27 Iuliu (8 Aug.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dóue idei frumóse.

Suntu momente in care un'a séu alta idea iá o directîune cu asiá mare rapedîciune incâtu abiá te potî tîné de cursulu ei. In astfeliu de casu nu potî cá sa reflectezi asupr'a ei, pentruca impetuositatea cu care ea trece inainte nu-ti da regazulu a te reculege. Atunci trebuie sa te multiamesci privindu numai iutiél'a cu care trece prin lume o asemenea idea, vaierandu pre omenimea carea in alte impregiurâri s'aru puté folosí de ea, ca nici natur'a din afara nu i-o póte priví. Suntu iéra impregiurâri in care se pune in cursu atare idea buna sî frumósa, cari nu dau locu unui ratîunamentu mai cu sânge rece sî in care impregiurâri, candu ai face vre-o incercare de a aretá asupr'a unui neajunsu, din care póte sa urmeze vre-o stricaciune ideei frumóse, ai provocá o multîme de ómeni asupra-ti, te-ai poení poreclitu de aversariu alu acelei séu aceloru idei. Ni se pare ca in asemenea situatîune ne aflâmu cu dóue idei frumóse din tempulu nostru, idei specialminte române sî de folosu adeveratu sî curatu romanescu in privinti'a culturei sî inaintârei române: societatea literaria din Bucuresci sî societatea „Transilvani'a“ pentru ajutorarea juniloru români din imperiulu austriacu, studenti la academii sî universitâti.

Avemu nenorocire dupa unii sî norocirea dupa altii a judecá lucrurile din punctulu de vedere alu realisârei practice sî de aceea se intielege, ca de multe ori ne atragemu numai neplacerea celoru ce voru a pasî in publicu cu ce-va novitate sî a aceloru ce nu au alte cuvinte decâtu a aplaudá bunu sî reu ce ese in lume sub o firma frumósa, mai alesu déca acést'a pórta vestmentulu natîunalismului séu alu patriotismului. Notandum est, ca in casulu de fatia e vob'a de idei cu simbure.

Un'a din ideile de mai susu e mai bine de unu anu de candu a aparutu in lume sî erá dejá anulu de candu avé a se pune in lucrare. Acést'a e societatea literaria. Nici românu nici ne românu ne preocupatu nu se va aflá, carele sa cutedie a combate ide'a cá atare. O simte ori-cine se intereséza sî se ocupa câtu de putînu de limb'a romana, ca e necessitate a se statorí o armonia, pré putînu, o unitate in scriere, se simte o necessitate de o statorire chiaru sî in lesssiconulu sî gramatic'a romanésca, pentru de a se pune odata capetu, galicismiloru, germanismiloru, slavonismiloru, magiarismiloru sî grecismiloru etc. etc. ce bantuie limb'a romanésca. Insa óre bine fù a se incarcá acésta afacere in unu vasu ce pare ca pórta flamura politica, séu erá mai bine candu din capulu locului remané tóta afacerea numai sî numai afacerea barbatîloru de litere in tóta form'a? Ni se va imputá, ca pentru ce acum cu acestu sfatu sî nu mai inainte? Dara amu fâcutu mai susu alusiune, ca cum o póte cine-va pâtî in impregiurâri de aceste candu se opune torentului sî de alta parte, avendu lucrulu a mâna barbati cu esperintia mai multa, putînatatea nóstra a cugetatu, ca póte suntu impregiurâri, cari noi inca nu le cunóscemu sî cari pre lânga tóte greutâtile ce ni se parea ca se scóla a se pune in calea acestei impregiurâri nevinovate, aceea se va realisá dupa proiectarea aceloru ce o au scosu la lumina; in fine vediendu nefericitele polemii ce se incinsera pentru denumirea unui séu altui literatu de a fi membrulu acelei societâti sî suspiciunarea, ca atari observâri purcedu din unu feliu de gialusia séu interesu pecuniariu.

In anulu trecutu fu coler'a carea facù pedeci adunârei literatiloru denumiti pentru societate, cu tóte ca de pre atunci mai strabatù in publicu ca membrii ungureni nu voru capetá concediulu recerutu pentru a puté siedé la acea mésa pacinica, unde are a se tratá despre literatura. Acum vedemu, ca „Albin'a“ in nrulu 80 ne prognosticéza neputinti'a séu celu putînu agravarea realisârei acestei idei frumóse sî in acestu anu, pâna acum, pentruca Ilustr. Sea Dlu Andreiu Mocioni din causele unoru circumstantie grele familiari, cari nu-i suferu indepartarea in acestu tempu“ nu va puté participá; pentru ca Dlu Babesiu a primitu unu concediu care are mare asemenare cu oprirea dela participare; pentru ca D. prof. Sbier'a din Bucovin'a nu capatà concediu. Remâne acum sa mai fie sî altii totu in acestu séu altu tipu impedecati sî atunci totulu e amanatu séu celu putînu stirbitu.

„Albin'a“ face urmatórea propunere: „Ne vine intrebarea ca óre nu aru fi fostu mai bine a se proiectá acea adunare unde-va pre teritoriulu austriacu, sî ca óre nu s'aru puté face inca acum ce-va in asta privintia?“

Acésta propunere ne-a datu curagiulu a ne descoperí acum sî noi parerea nóstra in publicu. Mai intâiu insa a reflectá: ca déca unu singuru Candianu a pututu dá ansa la temeri asiá de grave incâtu sa fia escortatu preste margine, din causa ca a calatoritu prin regiunile cele pittoresci, pre cari le cercetéza in totu anulu atâti englezi, belgiani, nemti, francesi etc. sî cari merita a fi cunoscute de ori-ce românu, intrebâmu acum ca óre nu voru stârní sî mai mari suspiciuni o adunare mai mare de barbati. Bine sa fimu intielesi, ca vorbimu luandu lucrulu din partea reala. Sî apoi mai adaugemu: ca óre s'a adoperatu pres'a româna (din Romani'a) atâtu prin articuli proprii câtu sî prin corespundintie pretinse — sî din Transilvani'a de a pregatí terenulu pentru liniscea autoritâtîloru politiene de dincóce in casulu unei adunâri de literati din tóte tierile unde suntu români, aici in Transilvani'a? Tóte aceste nu s'a fâcutu, prin urmare prospectele ce ni le face „Albin'a“ nici nu credemu ca aru avé unu resultatu doritu. Bine aru fi sa nu fia cum cugetâmu noi in privinti'a acést'a.

Acum sa venimu la parerea nóstra, carea amu dîsu, ca Albin'a ne-a incuragiatu a o descoperí. Noi amu fi dîsu, ca Guvernulu Romaniei facea bine déca din capulu locului nu se amestecá cá atare in afacerea acést'a sî acést'a cu atâtu mai vertosu cu câtu elu are o constitutîune carea lasa formarea ori câroru societâti, intr'uniri etc. In Bucuresci inse se putea formá o societate literaria cum suntu cele trei române din Austri'a, cârei ministrulu de culte sî instructîunea publica, déca tocm'a vrea statulu românu sa se intereseze de literatur'a româna in unu gradu asiá imbucuratoriu, putea sa-i vina intr'ajutoriu cu o suma de bani, pentrucá sa-i inlesnésca lucrârile. Acésta societate independenta de influintiele politice ale statului, séu mai dreptu, independinta de prepunerile politice sa fia alesu din sinulu ei pre barbatii ce-i are mai competenti spre scopulu fipsatu, totu odata insa sa se fia pusu in corespundintia inofensabila cu cele trei societâti literarie din Transilvani'a, Banatu-Ungari'a sî Bucovin'a, cá sa caute sî ele dupa barbatii loru ce-i au mai apti pentru scopulu amintitu sî sa-i tramita la loculu care se aru fi destinatu prin contielegerea delegatîuneloru acestoru societâti literarie intre sine, chiaru sî cu ajutórie dela respectivele asociatîuni, sî credemu, ca nimenea nu aru fi pututu avé unu cuventu in contra. Déca societatea româna din Bucuresci aru fi avutu din bugetulu séu subventîunea sea sa dea diurne séu ori cum le vomu numí ajutórele banesci din parte-i, bine de bine; insa Guvernulu sa se fia feritu de a denumí sî a asemná bani pentru supusi straini; déca nu din altu motivu din acel'a, câci scimu bine cum unii ómeni cauta de tóte pârtile nodu in papura, — nu pentruca aru fi fric'a asiá mare de noi, dara pentru a aflá carlige prin care sa ni se póta pune pedeci in prosperarea nóstra natîunala.

Eata asiá dara pre scurtu parerea nóstra in privinti'a unei din acele dóue idei maretie.

Venimu asupr'a celei de a dóu'a:

Ea are de scopu ajutorarea juniloru români cari voru studiá la universitâti. Scopulu e laudabilu pre câtu numai se póte. Dóue impregiurâri avemu sa reflectâmu, nu se combatemu,ací, sî adeca, ca dupa impregiurârile in care traimu dóra erá mai consultu déca se incungiurá ori-ce alte forme, sî ajutórele se mijloceau pre câlile legalisate dejá sî aici la noi sî câroru nimenea nu aru fi fostu in stare a le atribuí scopuri „pernicióse statului.“ Sî in privinti'a acestor'a Transilvanenii, Ungurenii, Bucovinenii a fostu pregatitu calea formandu dejá asociatîuni, cari potu primí ajutórie câtu de multe séu in forma de taxe séu in forma de colecte binevoitóre. Aceste asociatîuni dupa puterile loru au ajutatu sî ajuta tineri de tóta clas'a sî déca ajutórele loru nu putura fi pâna acum mai abundante, e caus'a saraci'a materiala, in care innotâmu sî cu care ne luptâmu cea mai mare parte. Cugetâmu ca erá bine déca in tipulu acest'a se concentrau mai multe puteri ací decâtu prin infiintiarea acést'a se se mai risipe sî din ceste ce le avemu, in afara. Acést'a e o reflessiune, la care adaugemu sî aceea, ca bunavointia se fia sî formele au apoi fórte putînu sa faca.

A dóu'a Reflessiune este asupr'a art. 4. carele dupa parerea nóstra nu-si are loculu, fâra de a nu vatemá simtiulu natîunalu a românilоru din Austri'a sî de alta parte, carele neci decum nu e in stare de a inchide calea abusului, candu va ajunge tréb'a cá art. 4 alu statuteloru sa-lu impedece. In unu statu de multe natîuni cum e alu nostru, fiacare românu lucra pre câtu lu taie capulu sî-i ajungu puterile spre a serví romanismului. Acest'a a devenitu o individualitate pre care statulu o recunósce sî pre care la casu de lipsa trebue sa o sî apere, pentruca numai in tipulu acest'a póte avé sî elu apoi ajutoriulu care-lu póte pretinde dela ori care individualitate corporativa cum e sî cea a unei natîunalitâti. Asiá-dara fia-care barbatu carele se pregatesce prin studii pentru servitii publice ale statului in sensu mai strinsu sî mai largu, déca e românu va fi eo ipso datoriu a lucrá sî pentru interesele natîunalismului seu, apoi fia acel'a stipendiatu séu nestipendiatu de cine-va. Din ambe reflessiunele se vede dara ca noi nu suntemu in contr'a scopului. Totu ce amu dorí e: cá vorb'a sa fia putîna sî isprav'a multa.

P. S. Ceea-ce privesce societatea adaugemu ca Dlu Alessandru Romanu prof. la Universitatea din Pest'a sî Dlu Dr. Ios. Hodosiu membrii ai societâtiei literarie din Bucuresci a trecutu pre aici spre Bucuresci. La Brasiovu intr'unindu-se sî cu alti membri voru calatorí la tînt'a caletoriei Dloru. Cu tóte aceste ne informâmu ca toti câti suntu desemnati sî denumiti din Austri'a nu voru puté luá parte.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 26 Iuliu

Din Pest'a aflâmu, ca membrii ung. ai deputatîunei de complanare aveau sa se adune in Lunea trecuta. In 8 Aug. n. se ducu apoi la Vien'a pentrucá sa tîna in diu'a urmatóre o conferintia preliminaria sî in 10 sa se deschida conferintiele. Ministeriulu ung. va fi representatu de ministrii Lonyai sî Gorove iéra ministeriulu din Vien'a de ministrulu Taaffe pâna la reintórcerea ministrului Beust din Gastein, sî de Becke.

In Croatî'a numai acum s'a pusu in lucrare amnesti'a data cu ocasiunea incoronârei.

Caletori'a Imperatului Napoleonu la Salisburgu va urmá intre 16—19 Augustu. Imperatulu Napoleonu nu va avé neci unu ministru lânga sine.

Foile prussiane au inceputu a scrie in unu tonu mai liniscitu in ceea-ce privesce pre Franci'a. N. A. Ztg. scrie inca ca situatîunea in Orientu devine totu mai amenintiatória sî ca resocularea in Bulgari'a e de mai mare insemnatate ca cea din Cret'a isolata.

Köln. Ztg. vorbesce despre abdîcerea sea de tronu in favórea fiiului seu a principelui de coróna Umbertu carele calatoresce acum pre la curtîle puteriloru europene. Aceeasi fóia conjecturéza ca in Rom'a se voru regulá lucrurile incâtu la schimbarea de tronu Rom'a sa fia dejá capital'a Italiei. E de insemnatu ca tocm'a acum „Giunt'a“ despre care amu pomenitu sî noi in unulu din nrii trecuti e fórte activa, totu in intielesulu de a deveni Rom'a in curendu capital'a Italiei sî in Rom'a se facu pregatiri, cari insémna ca acolo se ascépta eveneminte serióse.

Din Corfu se spune: ca in Aten'a tînu doi membri ai regimului provisoriu din Cret'a cu ministrulu presiedinte din Greci'a conferintie; ca regimulu Greciei aru fi decisu a sprigini revolutîunea din Cret'a din tóte puterile; ca regimulu grecescu au chiamatu reservele sî au cumperatu 50,000 pusci sî siése baterii de munte; ca déca pâna in Septembre nu sa alege caus'a creteniloru, Greci'a declara Turciei resbelu.

Din Romani'a cetimu acum de mai multu tempu despre o eventuala schimbare in ministeriu.

Romani'a sî puterile europene.

De ani ocupa Romani'a politic'a Europei. Dupa pusetîunea ei geografica tiér'a acést'a e fâcuta de a fi mâru de cérta intre influinti'a russa sî austriaca; insemnatatea ei politica insa au induplecatu sî pre Franci'a cea de altmintrea asiá de departata de marginile ei a cautá sa-si aduca sî ea (Franci'a) influinti'a ei la valóre.

Cele din urma nisuintie ale Principateloru dunarene au avutu esentialminte scopulu a se scapá de preponderanti'a rusésca sî de scopulu intrigeloru boieresci, ce erau scutite candu de Russi'a candu de Austri'a. Prin acést'a politicei Franciei i s'a datu de sine ocasiunea a se mestecá mai tare cá ori sî candu in afacerile Romaniei sî atâtu contopirea Moldaviei sî Munteniei in unu statu precum sî introducerea unei dinastii straine e a se multiamí cu deosebire lui Napoleonu III.

Junele principe s'a apucatu cu unu curagiu raru de lucrulu celu greu, de a se regenerá o tiéra subminata de decenii in tóte directîunile sî pre câtu se póte de a introduce in sîrulu stateloru independinte ale Romaniei; insa cu câtu intreprinderea acést'a avé prospecte de reesîta la ce Franci'a intindea bucurosu mâna de ajutoriu, cu atât'a Russi'a facea mai viia opositîune sî cu atâtu mai vertosu a inceputu a se folosí de miscârile separatistice din Moldavi'a. Principele Carolu in decursulu anului trecutu sî in celu de fatia sî a formatu ministeriele, tînendu-se strinsu de constitutîune, din majoritatea camerei. Dara nici o aministratîune nu a pututu remané asiá indelungu la guvernu, pentru cá sa póta pune in lucrare sîrulu de reforme intreprinse de Principe.

Cus'a, carele se retrase la Parisu sî a cârui relatîuni cu agenti rusesci se pare ca nu au incetatu nici odata, au contribuitu incâtu-va la turburarea afaceriloru romàne sî avù in fine naivitatea a se rugá *) de Principele Carolu sa-lu lase a reintórce in tiéra, ceea ce déca se facea aru fi contribuitu sî mai multu la materiele aprindiecióse a ureloru de partida din tiéra. Intr'aceea ministrulu celu nou de interne Brateanu se aflá naintea unui periculu politicu sî socialu. Tendintiele separatistice in Moldavi'a au luatu unu caracteru neliniscitoriu, parte sî din acea impregiurare, ca Iasii a incetatu a fi capitala sî fiindu ca populatîunea in urm'a referintieloru celoru negat'a ascrie saracirea tierei jidovimei. Brateanu cu o mai necredibila scurta vedere cauta a face populara in tiéra puterea centrala prin pasîrea energica contra evreiloru.

Aflâmu acum din isvorulu celu mai siguru, ca Principele Carolu a fostu din capulu locului contr'a ori-cârui esperimentu de feliulu acest'a, sî ca numai greutatea de a formá altu ministeriu l'a induplecatu a lasá pre Brateanu in o crisa, ce amenintiá pre fia-care dî cu erumperea de neliniscri pe fatia. Lucrulu s'a incurcatu sî mai tare prin aceea, ca comun'a israelita din Iasi s'a pusu sub protectîunea „Aliantiei israelite“ din Parisu sî ca la regimulu francesu s'a sternitu unu feliu de neplacere, din causa ca vre-o câti-va oficieri prussiani fura chiemati la Bucuresci, cá sa dea unele sfaturi la reorgonisatîunea armatei romàne. Rîvn'a prea mare a unoru agenti ai regimului francesu a descrisu starea lucrului de asiá, cá sî cum activitatea oficieriloru francesi ce se aflau dejá in tiéra sî aceloru ce erá sa vina sa fia paralisata, pre candu regimulu prussianu nici ca a cugetatu vre-odata a tramite oficieri prussiani in servitii romanesci.

Elu nu au vrutu alta decâtu ceea ce a fâcutu sî alte regime bine voitórie Romaniei, sa dea unu statu la reformele proiectate. Regimulu francesu s'a convinsu intr'aceea ca lucrulu sta cu totulu altfeliu sî a aretatu partideloru, cari vreau a se folosí in modulu acest'a spre a slabí dinasti'a cea nóua, ca ele nu au sa se radîme pre cartea acést'a.

Nu demultu Principele de Hohenzollern, parintele Principelui Carolu se aflá in Parisu. Elu fu primitu de Imperatulu Napoleonu cu mare distinctîune sî dupa cum ni se scrie nóue din Parisu, din isvoru bunu, Napoleonu a asiguratu pre Principele ca simpathiele lui nu s'a recitu nici decum câtra dinasti'a cea nóua romàna. Imperatulu a incungiuratu cu mare precautîune, de a dá vre-unu sfatu, carele sa semene numai pre departe a ce-va amestecu in referintiele interne ale Romaniei, dara intrég'a presentare amicabila nu se paré a dovedí ca ministrulu Brateanu aru fi favoritulu Imperatului, precum se nevoiá agentii in tempulu din urma in Parisu a face pre cine-va sa créda asiá ce-va.

Ne lipsescu indigitatîunile despre decissiunile Principelui Carolu. Din tóte insa ce audîmu sî din alte pârti din Parisu sî Romani'a, se vede ca pusetîunea ministrului Brateanu abiá va fi consistenta. Principele de Hohenzollern, avendu ocasiune, dupa scirile nóstre, de a vorbí, afara de Imperatulu Napoleonu sî cu alte persóne insemnate, a luatu de acolo convingerea, ca cele ce s'a petrecutu pâna acum in Romani'a nu au pututu clatiná pusetîunea Principelui Carolu sî adeca din acelu simplu motivu nu, pentru ca in Franci'a bine se scie, ca Romani'a face acum celu din urma esperimentu pentru intregitatea sî independinti'a sea sî pentru ca Principele celu nerespunsabilu dupa constitutîune s'a tînutu strinsu de formele constitutîunei.

Nu putemu sci nainte déca acésta stimulatîune nu s'aru schimbá, candu persón'a acést'a atâtu de ostilitata (prigonita) in Parisu, cum e cea a lui Brateanu, aru mai remané la guvernu.

Principele Carolu e in acestu momentu intr'atât'a vighiatoriulu pâcei europene, intru câtu pacea se vede amenintiata prin cestiunea orientala. Se desparte Moldavi'a de legatur'a sea cea nóua, atunci va fi pred'a Russiei, la care casu abiá se va mai puté infrená tendinti'a natîunala de a anectá tierile slavice de média dî. Dinasti'a cea nóua romàna are unu dreptu neconditiunatu, cá rivalitâtîle puteriloru nordice sî apusene sa nu-i ingreuneze prea tare lucrulu. Déca principele Carolu are lipsa de o armata de nou organisata, ceea ce e evidentu, spre a puté sustîné pacea in launtru sî spre a puté spriginí cele dintâiu loviri inimice, sa nu mai intrebe nimenea, ca dupa ce mustra afla elu de bine a se face reorganisatîunea.

(„Köln. Ztg.“)

Statutele societatiei „Transilvani'a.“*)

Dle Redactoru!

Amu onóre a ve comunicá statutele societâtiei Transilvani'a, rugandu-ve se binevoiti a le publicá sî in colónele dîuariului Dvóste.

Se scie cum s'a intemeiatu acésta societate.

Mai multi teneri transilvaneni, studenti la universitatea din Bucuresci, serbandu aniversarea dîlei

---

*) Cetitorii si voru aduce aminte de epistol'a atinsa aici pre carea o amu publicatu in nr. câtu sî de alte declaratîuni solemne ale principelui Cus'a in privinti'a dinastiei in Romani'a, pre care autorulu articulului le cuprinde in cuventulu naivitate. R.)

*) Tóte dîuarele romàne suntu rugate de a reproduce.

FOISIÓRA.

Órele libere.

de P . . . . . .

Motto

> Beatus ille qui procul negotiis
> Paterna rura bobus exercet suis
>
> Hor.

Cu astfelu de cuvinte infatîsiéza unu poetu Romanu deplin'a fericîre a unui omu liberu — independinte, care are ce-i trebue fâra cá esistenti'a lui sa fia alterata de alte daravere sociali. —

Sermanulu poetu! elu— cá toti poetii — póte ca numai pentru aceea a nimeritu asiá de bine dictîunea ast'a, pentruca sî elu a simtîtu ce-i lipsesce de a fi fericitu.— Totu cuventulu din acea strofa ponderéza munti de auru. —

Sa fii departe de valurile lumei, cá sa nu te conturbe politic'a dîlei.— Sa aibi mosî'a ta eredîta dela mosi sî stramosi,— bunaóra unu castelu frumosu, de a cârui un'a parte sa se intinde fecundii agri sî verdîle praturi, iéra de alt'a sa se pérda in cele mai afunde dumbravi sî paduri redîmate de caruntele stânci ale inaltîloru alpi; in fine sa aibi sî turmele tale de totu felulu de vite, cá abundantia de mijlócele, ce suntu necesarie spre a-ti cultivá economi'a cea paradisica, pentru cá sa nu fii constrinsu de a cadé prada usurâriloru crestini din tagm'a lui Cainu. —

Sa fi avutu acelu poetu romanu, tóte ce si le doré in dictiunea sea — póte ca nu aru fi simtîtu asiá de tare perderea, dupa cum si o imaginá, — celu putînu astadi nu aveamu o eschiamatîune poetica asiá de eclatanta, dupa cum o a nimeritu.

Renumitulu poetu din Ardealu celu perduramu nu de multu, in órele sele cele de pre urma fantasá totu de milióne, cu care si aru puté ferici natîunea. —

Acum care din acesti doi poeti avura mai bunu gustu?— Alegeti-ve dupa placu! Eu sa ve spunu gustulu meu in urmatórea anecdota:

Se dîce ca odata trei negutiatori companisti traiau fórte amicabili, sî drepti unulu câtra altulu. Asta intemplare Mercuriu dieulu speculantîloru o rapórta presidentelui olimpicu, dieului, Joue, cá unu ce nemai audîtu in departamentulu afaceriloru comerciale. Bine! dîse Iupiter, dreptu premiu pentru asta nemai audîta omenia vréu sa remunerezu, dara numai pre acel'a dintre ei, care va sci cere dela mine mai multu.

Dupa ce Mercuriu finí comissiunea sea sî luà la protocolu pre tustrei companistii asupr'a postulateloru loru, raportà lui Joue urmatórele:

Celu dintâiu cere: cá din totu metalulu depe pamentu sa se faca ace, sî cu acele acestea sa se cóse atâti'a saci, pâna se voru tocí tóte acele, apoi sacii sa i se umple cu galbeni.—

Alu doilea cere, cá tóta ap'a câta se afla pre pamentu sa se faca cernéla, sî din cernél'a ast'a sa se scria 9 iara dupa acestu 9 atâtea nule pâna candu se va ispraví tóta cernél'a, apoi sa i se platésca atâti'a galbeni câtu contîne sum'a asiá scrisa.—

Alu treilea dîce: ca elu nu cere nice mai multu nice mai putînu decâtu totu ce au cerutu cei doi dinainte la olalta. —

Asiá asiu face sî eu déca asiu avé de a alege intre dorintiele susu atinsîloru poeti. Celu putînu masiu alege cu poesi'a— cá sî cei trei negutiatori cu respunsulu lui Joue, care le resolví: spune-le sa se duca la dr. . . . . ca nice eu nu amu atât'a. —

Apoi sciti Dvóstra boeri sî cocóne! — ce sa faci? — omulu e lacomu.— Chiaru sa poséda cesi doreau ambii poeti, eu totu mi-asiu mai poftí ce-va sciti asiá, cum au fâcutu locuitorii din Lupsî'a olténa, unu satu micu de vr'o 20 de gazde fâra popa sî fâra dascalu, care pre la an. 1852 candu caletori'a imperatulu prin tiéra, sî devis'a româniloru erá de a cere o universitate, dedura sî ei imperatului o petitiune, unde cereau pro-primo cá sa li se reintórca o livadia ocupata de fostulu Domnu pamentescu, apoi pro secundo: „ne mai rugâmu sî de universitate!!!“

Asiá sî eu, in castelulu acel'a pre care vi l'amu infatîsiatu cu poetulu mi-aru mai placé, sa amu sî o biblioteca frumósa, in care se afla tóte chrisóvele sî documentele istorice privitóre la istori'a natîunale, câte s'au perdutu, ascunsu séu nimicitu, sî câte aru mai fi de lipsa pentru intregirea istoriei natîunale;— atunci— feleluescu — ca nu me veti mai vedé in— — „Gur'a satului.“—

M'asiu inchide ermetice in lumea vechia, cá sa nu mai amu de a face cu pigmeii lumei cei nóue nemic'a.

M'a-siu scoborî in criptele protoparintiloru nostri, sî in catacombele trecutului celui gloriosu pentru ca numai acolo mai da de urme ale adevárateloru virtuti, a amórei patriotice, a pietâtiei religióse, a fapteloru curatu natîunale. —

de 3/15 Maiu, dîu'a reinvierei natîunalitâtiei române in Transilvani'a in 1848, propusera infiintiarea unei societâti pentru ajutorulu studentiloru români de peste Carpati.

Ide'a fu salutata cu entusiasmu de unu numeru mai insemnatu de studenti sî alti Români generosi.

Se tînura mai multe intr'uniri, se votara statutele societâtiei, sî se alese comitetulu. S'au luatu tóte mesurele putincióse pentru asicurarea duratei societâtiei.

Societatea, departe de a fi politica, nu are altu scopu decâtu acel'a de a stringe legamintele de fratîe intre junimea studiósa din tóte pârtîle Romanimei, venindu in ajutoriulu studintîloru Români din Transilvani'a sî pârtile ei.

Mai pre susu de ver-ce partitu politicu, noi ne adresâmu, pentru sprijinirea acestei societâti, câtra toti Românii de ver-ce clasa, de ver-ce partitu, de ver-ce stare.

Vocea nóstra nu va resuná in desiertu.

Românii din valea Dunarei si voru aduce aminte ca, in cursu de lungi secoli, la tempu de pericolu, acei Carpatî sempieterni ai Daciei centrale, au fostu deapururea loculu de scapare alu natîunalitâtiei romane. De acolo, din Sinulu Carpatîloru, a descinsu Negru-Voda de a intemeiatu tiér'a romanesca; de acolo a venitu Dragosiu-Voda de a fundatu statulu Moldovei; sî pre candu, in tempii mai din urma, elementulu strâinu parea a ne amenintiá limb'a sî a stange chiaru simtiulu natîunalitâtiei romane, totu Români din acei Carpatî venira a reinviá limb'a, naatîunalitatea sî literatur'a româna.

Neci odata Romanii din Transilvani'a nu cunoscura pentru densii alta missiune in aceste tieri, afara de aceea de a profesá ide'a natîunalitâtiei romane. Ei neci odata n'au fâcutu alta politica in tierile romane; sî neci unulu dintr'ensii n'a agonisitu aici vre-o data alta avere afara de stim'a sî recunoscinti'a adeveratîloru Români.

Astadi, asicurati sî tari in consciinti'a natîunalitâtiei nóstre, noi de abiá mai avemu trebuintia de apostolatulu loru. Ear ei, ei neci odata n'au fostu mai amenintiatu in limb'a si natîunalitatea loru.

Unu bine nemarginitu le putemu face, venindu in ajutoriulu junimei loru studióse.

Nicairea in Europ'a, poporulu, adeveratulu poporu, n'a produsu din sinulu seu propriu, sî prin mijlócele sele proprie, barbati cu invetiatura, atâtu de numerosi sî atâtu de meritati, ca in Transilvani'a. Junimea studiósa a acestui poporu merita respectulu sî ajutoriulu tuturoru.

Incâtu pentru noi, noi datorâmu fratîloru nostri acestu ajutoriu. Nu e Românu care nu se va grabì a-si implinì pre intrecute acésta sacra datoria.

Inscrierea de membri ai societâtiei sî respunderea taxei se póte face la ver-care din membrii comitetului, precum sî la alti onorabili domni câror'a s'au impartîtu liste tiparite sî subscrise de presiedinte sî secretariu.

Eata cum e compusu comitetulu societâtiei: presiedinte, A. Papiu Ilarianu, V.-presiedinti, Cernatescu sî V. A. Urechia. Secretari, Laurianu fiiulu sî Procopiu. Casieru, Ioann Martlnoviciu comerciantu. Ceilalti membri: Florianu A. Robescu, P. Gradisteanu, Hajdeu, Corvinu, Tacitu, Fortunatu, Ianculescu sî Precupu.

Bucuresci, 18 Iuliu 1867.

Presiedintele Societâtiei
A. Papiu Ilarianu.

STATUTELE
Societâtiei Transilvani'a
pentru
Ajutorirea studentiloru români
din Transilvani'a sî pâtîle ei.

Art. 1. Societatea pórta numele de Transilvani'a.

SCOPULU.

Art. 2. Şcopulu societâtiei este, stringerea legaminteloru de fratîa intre junimea studiósa din tóte pârtîle Romanimei, venindu in ajutoriulu studentîloru Români din Transilvani'a sî pârtîle ei.

Art. 3. Numai studentii dela Academie sî universitâti, lipsiti de mijlóce, se voru bucurá de ajutorulu societâtiei.

Art. 4. Dorinti'a societâtiei este ca, cei ce voru studiá cu ajutorulu ei, dupa terminarea studieloru se continua a serví romanismulu in partea locului.

Art. 5. Presiedintele societâtiei, in urm'a unei decisiuni a adunârei, va aduce la cunoscinti'a publica epoc'a candu societatea va fi in stara se ajute din venitulu fondului ei.

Art. 6. Totu Românulu póte devení membru alu societâtiei.

Unu strainu inca póte fi numitu membru onorariu alu societâtiei.

Art. 7. Ori-cine va voi se fia membru, n'are decâtu a cere inscrierea sea in registrulu societâtiei, platindu inainte celu putînu o rata lunara.

Art. 8. Fia-care membru odata inscrisu, chiaru prin acést'a se obliga cá membru alu societâtieei celu putînu pre unu anu.

Art. 9. Unu membru care n'aru indeplini obligatîunele sale prevediute prin statute neci dupa o a trei'a somatîune ce i s'aru face din partea comitetului, se va priví ca numai voesce a face parte din societate.

Art. 10. Presiedintele societâtiei se alege de adunare din senulu societâtiei. Elu este totu odata Presiedinte alu Comitetului sî alu adunârei.

Art. 11. Adunarea societâtiei póte numí membri de onóre, presiedinti sî vice-presiedinti de onóre.

Fondulu Societâtiei.

Art. 12. Fia-care membru e datoriu a respunde societâtiei celu putînu 12. sfanti pre anu, in rate lunarie séu sî pre anulu intregu inainte.

Artt 13. Membrulu onorariu la primirea decretului de numre respunde odata pentru totu deun'a doi galbeni.

Art. 14. Membrii adunârei inca primescu decrete in urm'a verificârei loru de câtra adunare. La primirea acestoru decrete, ei respundu o taxa de câte doi sfanti.

Art. 15. Societatea va cercá a-si marí fondulu prin tóte mediele cele mai potrivite cu natur'a sî scopulu ei, precum suntu cu deosebire: conferintiee sî publicatîuni sî literarie sî alte asemeni.

Art. 16. Societatea primesce cu recunoscintia daruri, subventîuni, donatîuni etc.

Adunarea Societâtiei.

Art. 17. Presiedintele concóca adunarea societâtiei la fia-care trei luni.

La casu de trebuintia se póte convocá sî de mai multe-ori in sessiune astraordinaria.

Art. 18. Adunarea se convóca la resiedinti'a Comitetului in Bucuresci.

Art. 19. Membrii adunârei suntu:

a) Membrii comitettului.

b) Acei domni membri ai societàtiei cari au luatu initiativ'a intemeiârei ei.

De acesti'a se voru tiné sî acei domni studenti Români dela Academie sî Universitâti, cari pâna la finele acestui anu 1867, voru binevoí a cere inscrierea domniei loru in registrulu membriloru societâtiei.

c) Acei domni membri ai societâtiei cari, pre lânga minimulu du 12 sfanti pre anu, voru respunde societâtiei, odata pentru totudeun'a, sum'a de doi spre-diece galbeni. In fine,

d) Acei cari in cursu de cinci ani, au indeplinitu regulatu tóte obligatîunele de membri ai societâtiei.

Art. 20. Presedintele societâtiei deschide adunarea prin o dare de séma, in numele comitetului, despre starea societâtei.

Art. 21. Cecisiunele adunârei se facu prin majoritatea relativa de voturi.

Art. 22. Membri absenti se considera cá invoiti cu decisiunele adunârei.

Art. 23. Membri comitetulu iéu cuventulu dar nu votéza in afacerile in cari suntu datoru respundere.

Art. 24. Procesele verbali ale adunârei se ridigii, sub privegbiarea presiedintelu, de trei séu mai multi secretari alesi din sinulu adunârei dintre membri ce nu facu parte din comitetu.

Art. 25. Atributîunele adunârei suntu:

a) Alegerea comitetulu prin votu secretu.

b) Esaminarea socoteleloru din fia-care trimestru.

c) Alegerea comisiuneloru necesarie.

Anume, socotelele voru fi esaminate de o comisiune cârei'a se voru presentá tóte registrele. Asta comisiune va prasentá adunârei unu raportu, opinandu.

d) Votarea bugetului.

c) Modifiicatîuni in Statute nu se potu face decâtu fiindu presenti dóue treimi din numerulu totalu alu membriloru aduuârei, sî numai cu majoritate de dóue treimi a celoru presinti. Asemenea propuneri trebuie a fi subscrise de cinci membri presenti ai adunârei.

f) Decissiuni asupr'a ori-câroru medie prin cari s'aru puté mai usioru ajunge scopulu societâtiei.

Art. 26. Adunarea gasindu de trebuintia a convocá vre-odata pre toti membrii societâtiei fâra deosebire, va decide acést'a prin majoritatea de dóue treimi din numerulu totalu alu membriloru adunârei. In acésta sessiune a adunârei se va votá de mai inainte sî regulamentulu dupa care au sa fia conduse desbaterile acelei adunâri generale sî estraordinarie. Totu adunarea societâtiei va fipsá de mai inainte sî obiectele asupr'a câroru va avé a fi consultata acea adunare generale.

Comitetulu Societâtiei.

Art. 27. Comitetulu se compune din 15 membri:

Unu presiedinte;

Doi vice-presiedinti;

Unu primu sî unu alu doile secretariu;

Unu casieriu; sî alti membri.

Art. 28. Membrii comitetului se alegu de adunarea societâtiei pre unu anu. Ei potu fi realesi.

Art. 29. Cerendu trebuinti'a, comitetulu póte se numésca sub-casieri, contabili sî sub-secretari.

Art. 30. Presiedintele convóca comitetulu celu putînu odata pre luna la dîu'a intâiu.

Art. 31. Decissiunile se facu prin majoritate de voturi.

Art. 42. In lips'a Presiedintelui, atributîunile lui le indeplinesce unulu din vice-presiedinti delegatu de presiedinte.

Art. 33. Comitetulu representá societatea in afara; ingrijesce de averea societâtiei sî de observarea statuteloru, sî esecutà decissiunile adunârei.

Art. 34. Tóte hârthiele in numele societâtiei sî alu comitetului au sa fia subscrise de presiedinte sî unu secretariu.

Art. 35. Comitetulu va depune la finele fiacârui trimestru banii incasati, la unu locu siguru, cá sa fructifice.

La casu candu in decursulu unui trimestru banii incasati aru ajunge la sum'a de 30 galbeni; comitetulu e obligatu ai depune sa fructifice inainte de implinirea trimestrului.

Art. 36. Registrele voru tîné in evidentia tempulu de candu sî sum'a capitalelui ce fructifica.

Art. 37. Comitetulu este responsabile adunârei de tóte actîunile sele.

Art. 38. Societatea incepe anulu cu 1 Iuliu 1867.

Art. 39. Scopulu acestei societâti pentru ajutoriulu studentîloru români din Transilvani'a sî pârtîle ei, nu se póte schimbá nici odata fâra a desfiintiá insa-si societatea.

Art. 40. La casu candu societatea s'aru jusfiintiá, fondulu ei va trece negresîtu la asociatîunea transilvana pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu.

Aceste statute s'au votatu dâfinitivu in a trei'a sie-

Renumitulu umoristu Safiru nu credea ceea ce dîce proverbiulu ca lumea s'a intorsu de anapodá, pentru ca déca aru fi asiá atunci tóte virtutîle toecului iéra vitiele civilisatîunei moderne aru fi apusu supt pamentu, d. e. in locu de Banc-note amu avé totu moneta sunatóre, s. a. —

Eu la pasiunea mea a-si fi mai adaugatu sî aceea ca in locu de falsificâri sî lacune istorice, amu avé tóte monumentele cele adeverate ale trecutului, cu care mi-asi umplé bibliotec'a idealisata, — dupa placere sî trebuintia.

* * *

Dara sa lasâmu pre poeti in beatitudinea ilussiuniloru sele sî sa ne conformâmu pasiunile cele nevinovate cu realitatea cea prosaica. In ecuilibrulu acestei conformâri inca voiu puté aflá de-sî nu fericirea dara celu putînu indestulirea relativa. —

Inca nu avemu palaturi de biblioteci sî musee proprie in cari sa fi adunatu gloriósele reliquie ale antecesoriloru nostri, de aceea pâna atunci sa cautâmu a ne folosí de liberalitatea acelor'a, ce s'au ingrigitu mai bine cá noi.

Eata eu in órele libere, — déca tempulu fâra alta ocupatîune lu poti numì asiá — in renumit'a biblioteca a Baronului Bruckenthal din Sabiiu, din liberalitatea stimaverului Directoru alu acestei biblioteci a Dlui profesoru Reisenberger dedui preste trei diplome originale, pâna acum necunoscute publicitâtiei, care au fórte mare insemnatate atâtu pentru istori'a bisericei nóstre, câtu sî pentru literatur'a româna, — incâtu acésta inventiune nu o a-si fi dat'o pentru tóta fraseologi'a poetiloru.

In numerulu viitoriu voiu face acea placere publicului cetitoriu, de ai comunicá comór'a aflata. —

(Va urmá)

dintia a Adnnârei Societâti Transilvani'a. Bucuresci, 30 Iuniu 1867, in localulu gimnasiului Matei-Basarabu.

Presiedintele Societâtiei Transilvani'a.
A. PAPIU ILARIANU.
Secretariu, Procopiu.

Varietâti.

⁂ **Pentru adunarea Asociatiunei.** In urm'a determinârei adun. generale a Asociatiunei tranne române pentru literatur'a si cultur'a poporului românu tînuta la Alb'a Iuli'a in 27, 28 si 29 Augustu 1866, adunarea aceleia-si Asociatîuni pentru anulu curente, avendu a se tîné in Clusiu in 26/14 Augustu a. c. si sperandu-se, cá câtu mai multi membri ai societatei voru participá la acést'a adunare;— pentrucá subscrisulu comitetu sa se póta din tempu ingrigí de procurarea cuartireloru necesarie, prin acést'a suntu poftiti toti acei P. t. Domni membri ai prélaudatei Asociatîuni, cari voru dorí a vení la adunare, cá se nu-si pregete a incunoscintiá de tempuriu pe subscrisulu comitetu prin epistole francate, de poftescu cuartire private gratisu,— séu pe langa plata in óspetaria.—

Comitetulu pregatitoriu din Clusiu:
Clusiu in 28/16 Iuliu 1867.
Ioanne Pamfiliu,
parochu si Prot. gr. cat. cá presiedinte.

Celelalte dîuarie romane suntu rugate a primi acést'a invitare in pretiuitele loru colóne.—

(Gaz. Trans.)

⁂ Sultanulu a trecutu in 2 Aug. n. venindu dela Belgradu pre la Semlinu. La Rusciucu va fi intempinatu si de Domnitoriulu Romaniei.

⁂ Din M. Vasiarheiu se scrie, ca trei din oficialii alesi cá asesori judecatoresci s'a retrasu din causa ca a bagatu de séma ca ei nu au cunoscintiele de lipsa pentru dregatori'a la care fura alesi. Despre unulu se dîce ca a cercatu a se impacá, cu celu ce fusese in acelasi oficiu mai inainte, sa lucre in loculu lui, câci i va asigurá léf'a pe jumetate dimpreuna cu tóte veniturile laturali (!).

⁂ Comitatulu Zarandului a emisu o circularia la tóte comitatele, cari au majoritate nemagiara, in care dechiara, ca emisele tramise dela ministeriu in limb'a magiara nu le va primí in consultare, fiinduca majoritatea precumpanitória a locuitoriloru din comitatu vorbesce romanesce si numai o partita mica precepe emisele magiare. Comitatulu Zarandului provóca dara tóte comitatele de asemenea conditiune, cá sa-i apere rugamintea, ce a indreptat'o câtra ministeriu, pentrucá regimulu sa-si tramita pe viitoriu emisele in limb'a romána câtra comitatulu Zarandului. —

⁂ Se vorbesce si inca din isvóre sigure, ca Esc. Sea Bar. Ludovicu Josic'a si-a datu demissiunea din postulu seu de comite supremu. Motivele suntu pâna acum necunoscute. Mentiunatulu comite supremu va petrece mai multu tempu in Carlsbad.

⁂ In Vatiu s'a alesu Kossuth deputatulu dietalu Cariosu e la acésta alegere ca numai 5% de alegatori au luatu parte la actulu alegerei.

⁂ Din Croati'a cetimu de unu escesu din caus'a unei vatemâri de posessiune pe bunurile baronului Rauch, denumitu acum de curendu de locutiitoriu actualu alu Croatîei si carele fu prevediutu cu cele mai estinse plenipotintie in privinti'a agendeloru sele oficióse in Croati'a si póte si cu putere discretiunaria preste oficialii de toti ramii. Vatemarea séu perturbarea posessiunei s'a facutu din partea tieraniloru. Ea a provocatu recuisitîune militaria, carea s'a terminatu cu o intalnire singerósa intre tierani si militia.

Bibliografia.

In dîlele acestea a esîtu în tipografi'a archidiecesana de sub tipariu o brosiura de 8 cóle, octavu mare, sub titul'a: Acte oficióse, privitóre la infiintiarea Metropoliei gr. resaritene a Româniloru din Transilvani'a, Ungari'a si Banatu. Cuprinsulu dupa indicele brosiurei este urmatoriulu:

Indice.

I. Protocolulu siedintieloru sinodale, tînute in Carlovitiu in 13, 14 si 17 Augustu 1864 fati'a 1.

II Protocolu siedintieloru sinodale tînute in Carlovitiu in 11 Septembre 1864. fati'a 5.

III. Protocolulu siedintieloru sinodale tînute in Carlovitiu in 11 si 15 Sept. 1864. fati'a 17.

IV. Protocolulu siedintieloru conferentiale tînute in Carlovitiu din 8-16 Febr. 1865 fati'a 23.

V. Protocolulu siedintiei conferintiale, tînuta in Carlovitiu in 2 Martiu 1865. fati'a 35.

VI. Protocolulu siedintieloru conferintiale tînute in Carlovitiu din 5-8 Martiu 1865. fati'a 39.

VII. Disertatîunea Archiepiscopului si Metropolitului Andreiu, tînuta in conferinti'a din 5 Martie 1865. fati'a 45.

VIII. Opiniunea membriloru români din comissiunea alésa in Sinodulu generalu, pentru cercetarea fonduriloru administrate in Carlovitiu si eruarea pârtiloru competente natîunei române si celei serbesci. fati'a 69.

Proiectulu de Programa alu representantîloru români la Sinodulu episcopescu in Carlovitiu, in privinti'a despârtîrei ierarchice a Româniloru de câtra serbi. fati'a 94.

IX. Adausulu la disertatîunea Archiepiscopului si Metropolitului Andreiu. fati'a 120.

X. Dechiaratîunea supletoria a Archiep. si Metropolitului Andreiu Baronu de Siagun'a si a Episcopului Procopiu Ivacicoviciu, in privinti'a intrebârei manastiriloru. fati'a 126.

Din indicele acestea se póte vedé, ca brosiur'a ce ne sta inainte cuprinde documente, cari cu referire la reinfiintiarea Metropoliei nóstre suntu de cea mai mare insemnatate. Istori'a besericei nóstre, carea va avé a apretiá marea acuisitîune ce amu fâcutu prin restabilirea Metropoliei nóstre strabune natîunale, va aflá actele acestea demne de tóta consideratîunea. Dar actele acestea au nu numai insemnatate istorica, ci si practica totu odata; câci in ele se afla punctele de manecare, din cari au purcesu representantii besericei nóstre române fatia cu serbii, atâtu in privinti'a despartîrei ierarchice câtu si in privinti'a impartîrei monastiriloru si fonduriloru, ce stau inca esclusivu sub administratîunea si in folosirea ierarchiei serbesci. Punctele acestea de manecare a barbatiloru nostri de incredere, precum si pasii ce iau fâcutu ei, dupa cum presupunemu cu tóta siguritatea, voru deveni substratu de desbatere in celu mai deaprópe congresu metropolitanu, ce asteptâmu sa se incuviintieze din parte regimului. Dreptu aceea ne si luâmu voia a atrage atentîunea tuturoru barbatîloru nostri inteligenti asupr'a amintiteloru acte oficióse, ce s'au tiparitu in consonantia cu conclusulu adusu in siedinti'a conferentîala a representantîloru nostri, tînuta in Carlovitiu in 8 Febr. 1865. Brosiur'a se póte capetá dela tipografi'a archidiecesana din Sabiiu pentru pretiulu de 50 xr. v. a. —

Nr. 1—3 **Concursu.**

In urm'a pensiunârei invetiatoriului Catranu de pâna acum din comunitatea Jebelu a devenitu vacanta statîunea unui invetiatoriu suplinitoriu in acésta comunitate.

Cu acésta statîune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 98 fl. v. a.

b) in naturale: $46\frac{2}{3}$ meti de grâu; $87\frac{1}{4}$ p. de lardu; 54 ponti de sare; $14\frac{5}{8}$ ponti de lumini; $3\frac{2}{4}$ orgii lemne de arsu; 1 holda pamentu de aratura si o gradina de $2\frac{1}{2}$ holde.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu suplinitoru voru avé a inzestrá petitîunele loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasu de botezu, cu atestate cumca au absolvatu cu sporiu bunu cursulu pedagogicu la institutulu preparandialu gr. res. românu din Aradu, apoi despre comportarea loru politica si morale precum si despre servitiulu loru de pâna acum, si a le substerne la acestu Consistoriu diecesanu pâna la ultim'a Augustu a. c. cal. vechiu.

Caransebesiu, 6 Iuliu 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 2—3 **Concursu.**

Pentru intregirea statîunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. res. Percosov'a, ce e ingremiata inclitului Comitatu alu Timisiului si protopresbiteratului gr. res. românu alu Versietiului se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statîune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 63 fl. v. a. si 10 fl. pentru recuisite scolare;

b) in naturale: 20 meti de grâu; 16 meti de cucuruzu; 80 ponti de clisa; 30 p. de sare; 12 p. de lumini; 5 orgii de lemne; 6 orgii de paie; 2 jugere de pamentu clas'a I; $\frac{1}{2}$ jugeru de gradina intravilana; $\frac{1}{2}$ jugeru de gradina estravilana si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitîunele loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum si purtarea loru morala si politica, si astfelu inzestrate a le substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna la ultim'a Augustu a. c. c. vechiu.

Caransebesiu, 13 Iuliu 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 3—2 **Concursu.**

Carele se deschide pentru vacantele statîuni invetiatoresci, din comunele urmatóre:

1. Hermanu cu 94 fl. v. din cas'a alodiala, si 40 xr. de totu scolariulu, si cuartiru liberu.
2. Feldiór'a, cú salariu 100 fl. v. a. din cas'a alodiala, si 40 xr. dela totu elevulu, si cuartiru liberu.
3. Intorsatur'a Buzeului cu 100 fl. v. a. dela poporu, si cuartiru liberu.
4. Sit'a Buzeu, cu 100 fl. dela poporu, si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá aceste posturi invetiatoresci, voru avea a indiestrá petitiunele loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu atestatu de botezu, despre absolvarea cursului pedagogicu, séu celu putînu 3—4 clase gimnasiale, si a le tramite subscrisului dela prim'a publicare pâna in 5 Septemâni.

Brasiovu in 15 Iuliu 1867.

Ioanne Petricu.
Protopresb. si Insp. scol.

5—2 **Escriere de concursu.**

Pentru suplinirea statîuneloru invetiatoresci:

1. V.Velencze, impreunata cu salariulu de 160 fl. unu stângenu lemne si cortelu liberu.
2. Felkeriu, 40 f. v. a. 12 cubule de grâu, 3 stângeni de lemne, 16 jugere de pamentu si cortelu liberu.
3. Alpare, 50 fl., 12 cubule de grâu, 3 stângeni de lemne, $\frac{1}{4}$ de sessie de pamentu si cortelu liberu.
4. Sititelecu, 40 fl. v. a., 8 cubule de grâu, $\frac{1}{2}$ sessie pamentu, 3 stângeni de lemne, si cortelu liberu.
5. Vekerd, 50 fl. v. a., 15 cubule de grâu $\frac{1}{4}$ de sessie pamentu aratoriu, 100 de snopi de nada, paie de incaldîtu si cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá vre-un'a dintre acestea statiuni, va avea recursulu seu cu preporuncitele atestate bine adornatu, in decursulu aloru 4 septemâni dela intâi'u publicatîune Prea onoratulu Consistoriu Aradanu intitulatu la subscrisulu alu transpune in Oradea-mare.

Datu Oradea-mare in 16 Iuliu 1867.

Simeonu Bic'a Protopresb.
Oradiei-mari Inspect. distr.
de scóle.

INSCIINTIARE.

Tipografi'a archidiecesana de aici se stramuta astadi cu totulu din localitatea sea cea vechia, din strad'a iernei in localitatea cea nóua din strad'a macelariloru (Fleischer-gasse) nr. 94, cea-ce se aduce prin acést'a la cunoscinti'a on. publicu.

Directiunea tipografiei archidiecesane.

Burs'a de Vienn'a.

Din 26 Iuliu (7 Aug.) 1867.

Metalicele 5%	57 25	Actiile de creditu	181 10
Imprumut. nat. 5%	68	Argintulu	124
Actiile de banca	702	Galbinulu	6 02$\frac{5}{10}$.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**   Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 61. ANULU XV.

Sabiiu, in 30 Iuliu (11 Aug.) 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemințe politice.

Sabiiu, 29 Iuliu

Lucrârile deputatîuniloru finantîale se incepura de Vineri. — Intalnirea Imperatîloru austriacu sî francesu, la Salisburgu nu va avé nici unu caracteru politicu. Marchisulu de Moustier nu va insotî pre Imperatulu. Mai târdîu insa se voru intâlní la Carlsbad ministrii Beust sî Rouher. Dupa epistole din Vien'a tramise la memor. dipl. dlui de Beust ia succesu a realisá intielegerea intre puterile cele mari, ce se erá pusu la cale de cabinetele din Parisu sî Londonu. Despre Sultanulu se dîce ca spre a corespunde dorintiei puteriloru celoru mari s'a decisu a face urmatórele concessiuni: Se invoiesce la o encheta de comisari turcesci pre lânga conlucrarea delegatîloru europeni carea encheta sa cerceteze starea lucruriloru in Cret'a ; la convocarea notabililoru creteni spre a descoperí dorintiele locuitorimei pamentene sî denumirea unui guvernatoru crestinu. Cu tóte aceste Sultanulu, cu privire la semtibilitatea supusîloru sei musulmani, si reservéza de a consimtî definitivu la cele de mai susu numai dupa reintórcerea sea la Constantinopole. Acést'a o face póte sî pentru aceea, cá sa nu apara ca se afla prea multu sub pressiunea diplomatiei crestine din Europ'a.

Kossuth dupa cum erá de prevediutu nú primesce mandatulu ce i l'a oferitu Vatiulu. Elu i-si va desvoltá in unu manifestu motivele din care este impedecatu a functiuná cá deputatu in diet'a Ungariei.

Alianti'a intre Prussi'a sî Russi'a continua a tîné dîuaristic'a in unu resufletu. Scirile mai dincóce o reducu la o aliantia defensiva intre aceste dóue puteri.

Despre sciut'a depesia a baronului Werther care facù asiá mare sgomotu in lumea politica se scie, ca erá demintîta din partea dîuareloru oficióse din Prussi'a. Acum aflâmu ca se publica de nou in Jurnalulu de Mainz, dupa unu isvoru, cârui nu i se póte denegá increderea. Tiesetur'a ei diferéza prea putînu sî numai in variante stilistice de cea publicata de dîuarele francese.

Dupa o coresp. la „Czas“ se dîce, ca puterile europene s'a oferitu la o interventiune in afacerile teritoriului papei. Acést'a in urm'a unei note a lui Antonelli. Oferirea acést'a sa fia urmatu cu deobebire din partea Austriei, Franciei, Spaniei sî inainte de tóte din partea Prussiei.

Ceea ce privesce agitatiunele din statulu papalu se vorbea ca guvernulu italianu va impedecá tóte stratagemele reuniuniloru democratice indreptate contr'a Romei. Cu tóte acestea credinti'a despre o resculare ce are sa se intemple acolo in curendu o sustinu mai multe dîuarie. Reuniunile democratice din Genuá, Livorno, Bologn'a sî altele din alte pârti dîcu ca ele inroléza voluntari pentru cá sa-i tramita cá emigranti in Buenos=Ayres (Americ'a de média-dî), insa ómenii judeca espectorârile aceste dupa impregiurarea, ca ele suntu asemenea celoru de pre tempulu espeditîunei in Sicili'a. In Rom'a cerculéza unu semnu intre amicii cardinalului Andrea. Semnulu pórta o inscriptiune in stilu lapidariu elegantu, carea descrie pre scurtu, dara precisu, trecutulu sî presentulu cardinalului. In privinti'a centenariului la care elu nu a luatu parte se dîce : aegre absens, mente praesens.

Din Londonu se telegraféza, ca lordulu Stanley a impartasîtu casei de josu o depesia a consulului briticu din Cret'a despre crudîmele turciloru asupr'a crestiniloru sî observa : ca regimulu englezu are voia de a impedecá atari proceederi dara nu are sî puterea.

Din Parisu aflâmu, ca dupa depesie dela 6 Augustu ca in dîu'a precedenta au fostu in Tuilerii unu prandiu mare, la care au luatu parte regele Portugaliei sî alu Svediei sî principele Serbiei. — Principele Serbiei a sî plecatu Joi dela Parisu. Caletori'a de intórcere are sa o faca preste Munich sî Vien'a.

Totu din Parisu se mai respandí scirea, ca in cercuri finantiale voru sa scie ómenii ca cas'a Rothschild dimpreuna cu creditulu fonciariu s'au decisu a vení intr'ajutoriu ministrului de finantie italianu cu o anticipatîune de 72 milióne a compututu vinderei bunuriloru bisericesci sî a venitului din contributîunea tabacului.

Din Bucuresci se spune ca cu ocasiunea intempinârei Domnitoriului Romaniei ce ia facutu Sultanului la Rusciucu, celu dintâiu a fâcutu acestui'a o visita. Convorbirea intre ambii tînù indelungu.

Din Constantinopole se telsgraféza ca in 7 Aug. n. a sositu Sultanulu ací. Cetatea erá imbrabata in vestmentu de serbatóre. La Bosporu fu sér'a iluminatîune, — La 70 de individi s'a arestatu cá compromisi la conjuratîunea „turcilorn juni“ sî s'au transportatu in launtrulu tierei.

Despre Bulgari se scrie ca in totu momentulu sa mérga spre Balkanu. Serbii abiá potu sa mai ascepte sa alerge intr'ajutoriu fratîloru loru. Din acésta causa Principele e asceptatu cu nerabdare.

Cultivarea omenimei preste totu, precum sî a popóreloru in specie s'a intemplatu sî se intempla prin institute.

Omulu vine pre lume cu un'a multîme de dispusetîuni ; cari suntu basea a totu ce póte fi sî face pentru a corespunde destinatîunei sele. Findca inse aceste dispusetîuni fâra escitare sî conducere esterna dormu séu se abatu dela calea adeverata sî prin acést'a omulu ia un'a cale contraria celei, ce are alu duce la destinatîune; fiendu-ca din debiiitatea fisica fâra grige streina in deminéti'a vietiei sale, omulu nu e in stare de a vietuí : urméza nedisputaveru, pentru a ajunge la tînt'a, spre care e creatu, necessitatea de a grigí de pruncu, a-i escitá sî conduce facultâtîle, dispusetîunele innascute sî a-lu aduce acolo, câtu insulu sa-si fia grigitoriulu sî conducatoriulu seu, cari tóte vinu sub numirea de educatîune, carea este atâtu de vechia, pre câtu de vechia este omenimea. Educatîunea e necesaria pentru totu omulu atâtu fisice, câtu sî morale. Fisice e necesaria pentruca fâra ea nu póte vietuí; intielesuale, pentruca fâra acést'a omulu intre animale nu póte invetiá nece a cugetá, nece a vorbí ; ear morale, fienduca din moravure purcede moralitatea.

Esperienti'a cotidiana, tabelele statistice ale tuturoru tieriloru ne arata, ca nescienti'a, necultur'a selbataci'a, nemoralitatea sî delictele cu destingere in acele tienuturi domina, pre unde mai putînu s'au ingrigitu ómenii pentru educatîune sî instructîune, cárea are de scopu perfectîunarea facultatei representatíve mai multu, sî carea sî face un'a parte din educatîune.

Déca organismulu fisicu, déca natur'a spiritului, déca esperienti'a pretinde educatîunea, instructîunea, cu unu cuventu cultivarea omului teneru; atunci e detori'a prima a parintîloru de a-si cresce fiii, ear fiii pentru acést'a benefacere se iubésca sî venereze parintii. Ear a dóu'a detoria e a acelor'a, intre cari vietiuesce sî are de a vietuí gentea inca fraged'a sî fragile, de a se ingrigí pentru educatîunea, pentru cultivarea ei câtu se póte mai multu; generatîunea succedente. „Omulu numai prein omeni devine omu asia, cumu se cuvine se fia, sî tractarea deosebita, prein carea elu devine se numesce educatiune. De ací e primulu direptu a-lu omului, de a fi crescutu, sî cea mai sacra detoria a acelor'a, intre cari vietiuiesce, de a-lu cresce.“

Pre acestu dreptu primu alu omului, de a fi crescutu, se baséza :

1. Detori'a parintîloru de a-si cresce fiii ; parentii-su primi, sî cei mai naturali educatori ; la densii-su indreptatî pruncii prin unu sîru insemnatu de ani in starea loru cea mai debila cu tóte indigentiele loru. Dedati cu densii dela inceputulu vietiei loru, le credu sî se incredu in densii intru tóte; stim'a sî iubirea, ce le detorescu, sî prelânga óre-care strictetia, le iéu dela natur'a. Aceste-su impregiurâri inse, cari convinu in confidentulu cercu alu familiei numai, sî cari prelânga alte multe mijlóce, ce natur'a se pare ale fi pusu eschisivu in mân'a parintîloru, cu destingere intru disciplinare, favorescu fórte multu educatîunea. Findca inse multi prunci se lipsescu de acestu ajutoriu necesariu inca in primele dîle ale vietiei loru; fiendu-ca multî parenti din caus'a altoru ocupatiuni pentru viétia, nu au tempulu receruto pentru a sustîné sî impliní acésta afacere momentósa, sî multor'a le lipsesce voi'a sî cognitîunele necese aru trebuí se ésa membri cu totulu nefolositori, corupti, daunaciosi sî molesti pentru intréga societatea omenésea, ce aru impedecá inaintarea omenimei; totu din acelu direptu primu emanéza :

2. Detori'a, acelor'a, intre cari vietiuiescu sî au de a vietiuí acele fiintie nefericite, detori'a societâtîloru umane, cá a unoru familii in sensu mai amplu, precum suntu comunele, beseric'a crestina, carea e factorulu principale alu culturei; mai incolo dreptulu sî datori'a natîuneloru de a-si cresce si cultivá membrii sî fiii câtu se póte mai bene, precum sî detori'a statului de a supraveghiá sî a ajutá sî usiurá cultivarea cetatieniloru sei. De ací a resaritu necessitatea educatîunei sî instructîunei publice, necessitatea instituteloru, in cari generatîunele tenere sa-si castige cele trebuinciόse atâtu pentru a puté corespunde scopului, spre care e creata omenimea, câtu sî pentru viéti'a terestre, cá civi a unui statu sî cá membri sî fii adeveratî ai natîuneloru, de cari se voru fi tînendu. Aceste institute chiamate in viétia prin indigentiele omenimei inca din tempurele cele mai vechi au fostu la inceputu in privinti'a numerului restrinse sî defectuóse, mai multu private, decâtu publice; pre incetulu inse in decursulu tempului se curatîra de erori prin barbatî esperti sî se ridicara institute noue pentru cultivarea in mai mare mesura a genului umanu, atâtu estensive, câtu sî intensive. Aceste institute publice numite s'au reslatîtu preste totu rotogolulu pamentului prin propagarea crestinatâtiei, a cârei spiritu le a datu direptiunea adeverata, le-a aperatu sî le apera de tóte fortunele, ce s'au incercatu sî s'aru incercá a le nimicí esistinti'a ; s'au cultivatu sî au inventatu cu inventarea civilisatîunei crestine pâna ce au ajunsu la starea, in care se afla astadi si dupa indigentiele ómeniloru, dupa diferitele ocupatîuni sî staturi a unui poporu se impartu in 3 rami principali. Statulu primu séu mai de josu lu forméza lucratorii, adeca acelea, cari se sustînu cu ocupatîuni corporale, cari, fiindu ca cea mai mare parte din ómeni se tînu acést'a categoria, se sî numescu cu deosebire : poporu; sî institutele pentru densii ridicate : institutele séu scoli popularie. Scól'a populara e institutulu de educatîune sî instructîune a poporului ; ea incepe cu primele elemente de instructîune sî finescu cu deplin'a cultura a tinerimei receruta in genere, ea e determinata pentru totu pruncul din etatea, in care e capace de instructîune comune, pâna ce si-a castigatu cunoscintiele universale sî individuale. Scól'a popularia are de problema cultivarea poporului preste totu, totu ce baséza fericirea sî indestulirea fia-cârui omu, religiunea, totu ce inaintéza lucrulu, asigura progresulu, deschide ocupatîuni nóue sî totu ce prevene periculele.

Statulu alu doilea lu forméza: industrielii, adeca acea parte din poporu, care conduce sî ordinéza ocupatîunile corporale prin inspectîunea sî susceptîunea afaceriloru spirituale sî institutele de instructîune pentru densii ridicate se numescu institute séu scoli de industria. Institutele de industria au de a provedé tinerimea, ce le frecuentà, cu cognitîunile necessarie pentru viéti'a industriale, care pretinde cognitîuni sî desteritâti speciali; sî fiindu ocupatîunile ómeniloru fórte multe, asiá sî institutele industriale au mai multe subspecie incependu dela professiunile cele mai inferióre (agricultur'a, professiunisti de lucruri de mâna) pâna la cele mai inalte trepte in comerciu, fabricate, metalurgia, navigatîune etc., cari tóte arata avuti'a, puterea sî inaintarea in cultura a ori-cârui poporu. Industrialii forméza legatur'a poporului cu statulu, cu clas'a a trei'a asiá numita a: eruditîloru séu literatîloru, cari au de a grigí pentru inaintarea sî perfectîunarea culturei poporului intregu sî pentru tînerea ordinei. Fiindu ca destinatîunea omenimei e apropierea câtu se póte de tare de idealulu seu sî prin urmare a ori-cârui poporu cá perte a omenimei, de aceea e de lipsa pentru ori-ce poporu sî acést'a clasa, se daací sî institutele necesarie pentru cei ce-su chiamati de a-si alege acést'a cariera, pentru a se cultivá sî perfectîuná, precum gimnasie, academii, universitâti séu cum se voru numí.

Afara de aceste institute publice numite scoli au aparutu cu inceputulu seculului acestui prin ideile salutarie a unoru barbati nemuritori asiá numitele institute de educatîune in sensu mai ingustu. Astfeliu de institute de educatîune suntu cele ridicate pentru grigirea, cultivarea sî protegerea prunciloru orfani, miseri sî neglesi; sî in urma institutele de cultivare pentru muto-surdî sî orbi nascuti, cari tóte-su un'a bine facere fórte mare pentru respectivii sî usiurare pentru toti crescandu-se sî instruandu-se din tempulu primu alu vietiei loru intru cele necesarie, deprindiendu-i sî invetiandu-i la lucrâri deosebite, prin ce se delatura, se previnu multe incomoditâti, déca nu ce-va mai reu, a câroru causa adeverata e neglegere educatîunei sî grigirea deprinderei de lucru.

Acestea-su mijlócele preste totu, dela a câroru esistintia, buna stare sî conducere intielépta atârna buna starea, cultivarea sî fericirea omenimei, stateloru sî natîuniloru; acestea-su armele adeverate in contr'a selbataciei, nesciintiei sî demoralisârei omenimei sî sorgentele a tóta avuti'a atâtu materiale câtu sî spirituale a ori-cârui poporu, precum sî scutulu in contr'a atacuriloru inimice. Pre câtu-su de binfacatóre pentru omenime, pre câtu-su de mantuitóre pentru ori-ce poporu, pre atâtu de cu greu se potu deodata infiintiá sî asiediá in starea cuvenita la ori-ce poporu lipsitu de materialulu recerutu, cum e sî poporulu românu, fàra pregatire de tempuriu infiintiandi-le pre rendu incependu dela calea mai necesarie.

St. Torpanu.

Estrasu

din Protocolulu diecesanului Consistoriu gr. reş. Aradanu. Aradu 6 Iuliu 1867.

Seri'a 572.

637. S'au censuratu socotile Fundatîunei Zsig'a-iane, pentru ajutorarea studentîloru români gr. res. din Oradea-mare dela 1 Novembre, 1865 pâna in finea lui Octobre 1866, care infatîsiéza sumariulu urmatoriu.

I. Perceptiunea.

1. Arend'a casei fundatîunali 1,084 f. v. a.

II. Erogatîunea.

Pentru desplatirea supererogatului din anulu trecutu; pentru repararea casei fundatîunali; pentru instruarea Alumneulu;— sî pentru provisiunea Alumniloru, de totu. — — 1,042 f. 66 xr.

III. Alaturare.

Perceptiunea e mai mare decâtu erogatîunea cu — — — 41 f. 34 xr. carea suma remane pe partea fundatîunei.

Insa fundatiunea e datóre:

a) in contributîunea regesca, cu — 416 f. 29 xr.
b) „ „ orasiésca, cu — 162 f. 82 xr.

de totu 579 f. 11 xr.

Determinare.

Socotile aceste de bune aflandu-se, se retramitu Senatului fundatîunalu; eara Determinatîunea acést'a dupa punctulu alu 14 alu Statuteloru fundatîunale, se tramite la Gazetele române pentru bun'a vointia de a o publicá.

Semnatu prin Protodiaconulu sî Notariulu Consistorialu,

Andreiu Pappu.

Principatele române unite.

„Natîunea“ face unu prospectu despre starea actuala sî apoi dice:

Resumandu aceste idei sî fapte, eata ce aflâmu pentru guvernulu actuale, sî in particulariu pentru cei doi trei:

Tóta partea de preste Milcovu e in contr'a sea.

Armat'a, in majoritate nemultiamita, e in contra.

Toti ómenii dela 48, in numele câror'a lucréza, suntu in contra.

Populatîurea rurala e in contra, câci nu numai ca nui adatu nimic'a in doi ani, dara a dat'o pre mân'a Zapciiloru, cá in tempulu fanariotîloru.

Fuctiunarii suntu in contra, pentru ca nu vedu ecuitatea sî stabilitatea.

Boierii suntu in contra.

Ciocoii suntu in contra.

Clerulu e in contra.

Clas'a inteliginte in contra.

Comerciantii suntu in contra.

Capital'a acum puse verfu la tóte sî se declara sî dens'a in contra.

Tóta pres'a independenta e in contra.

Asiá dara, candu tóte clasele societatei se manifestà in contra, ce ratîune? ce politica? ce interesu? ce demnitate de omu? ce onóre mai póte oprí pre acesti ómeni de a se retrage dela cârm'a lucruriloru publice, fia dela guvernu fie dela consiliulu municipale?

Noi credemu ca curagiulu de a mai stá acesti ómeni la cârma e funestu chiaru Dloru, câci cu atâtu se voru compromite mai multu sî densii sî interesele publice; sî noi uu dorimu de locu a se uzá atâtu de multu nisce ómeni cari au fâcutu servitii tierei, cari potu face inca, cá mandatari ai natîunei, ce au acum óre-care rutina in afacerile politice, sî cari suntu acum pusi in positîunea cea mai critica de a perde totu trecutulu loru, numai pentru ca — fia-ne iertatu a le spune — nu suntu apti pentru a conduce tiér'a pre terimulu intereseloru celoru mari natîunale. „N. R.“

Dupa comunicârile ce d. Picot, secretariulu Principelui Carolu, care acum se afla in Parisu, a datu in siedinti'a de eri a aliantiei Israelite, dîlele ministeriului Bratianu aru fi dejá numerate. Principele este decisu a lasá pre acestu omu sa cadia, déca nu mai curendu, dara de siguru in Octobre viitoriu, candu negresîtu va fi atacatu de opositîunea din camera. Marginiri constitutîunale de totu feliulu, aru fi impedecatu pre Principele de a se desface pâna acum de acestu omu. D. Picot, care mai inainte a fostu audîtoriu in consiliulu de statu in Franci'a, sî care este protegiatu cunoscutu surorei de lapte a lui Napoleonu III sî guvernauta a copiiloru casei Hohenzolern Madam Cornu, secretariulu Principelui Carolu, sciu prin deslusîrea susu pomenita sî alte asemenea sa schimbe dispositîunea membriloru aliantiei Israelite pâna intr'atâtu, incâtu d. Crémieux, care cu dóue dîle mai inainte scrisese Principelui Carolu o epistola fórte aspra, indata telegrafia la Bucuresci, rugandu-se a se considerá cá nula partea din urma a pré vechimentei sele scrieri. Totu odata fu rugatu d. Picot care era sa plece astadi, a-si amaná intórcerea cu 48 óre, pentru cá sa ea cu sine o adresa colectiva din partea aliantiei israelite câtra guvernulu seu. Iéra d. Crémieux va adresá in dîlele aceste o scriere câtra jurnale prin care se va silí, dandu comunicâri mai detailate, a influintiá opiniunea publica intr'unu modu potolitoriu.“ „Tr. Carp.“

FOISIÓRA.

Órele libere.

de P . . . .

(Urmare.)

Diplomele aflate suntu scrise pre pergamentu, dóue in limb'a romàna, sî un'a in limb'a slavica dicatestiara usitata pâna in secululu alu XVII parte sî in Romani'a. Tustrele suntu in litere cirilice, de-sî cu mare dîligentia formulate, cuprindu multe abreviatîuni sî litere, mai cu séma cele finali, aruncate pe deasupr'a rendurilore séu altu feliu incarligate. —

Eu le voiu reproduce asemene in litere cirilice, sî inca, unde abreviatiunele suntu naturalmente inteligivere, voiu completá cuvintele dupa analogi'a celoru complete, iara unde e ce-va indoiéla, lips'a semneloru respective de abreviatîune, le voiu completá cu ticla cirilica (҃); finalulu ȣ ocura ori espresu ori abreviatu séu aruncatu deasupr'a. Noi — in lips'a semneloru — l'amu completatu in ambele casuri. —

Prim'a Diploma e a lui Stefanu Cantacusino Domnulu tierei romanesci dela a 1715 scrisa in limb'a romàna pre pergamentu marginatu in colori natîunali.

Deasupr'a suntu desemnate in colorile natîunali auru rosiu sî albastru, insemnele Romaniei, adeca: in mijlocu vulturulu cu crucea in gura, incungiuratu in forma de arabesci cu ecuila bicapita, care deasupr'a capeteloru sî a unei cruci dintre capete contîne corón'a principésca, iéra in ghiare in drépt'a tîne spad'a, in stâng'a unu buzduganu. Dea drépt'a sî dea stâng'a corónei se vedu litere Ї. ψ. sî de desuptu К. В. Aceste embleme suntu incungiurate de o cununa de frundie de lauru, dín care intr'o parte sî alta curgu arabescuri. —

In drépt'a sî stâng'a acestoru insemne se contîne titulatur'a Principelui in fracture de auru:

ЇѠ ЩѲФАН КАНТАКОЗИНО ВОЕВОД БЬ М͠Л ГОП͠РЬ ЗЕМЛИ ОУГ͠Р ВЛАХЇИСКОЕ.

Dupa acésta titulatura se incepe testulu romanu cu unu К desemnatu frumosu in colorile natîunali, a cârui parte superiore contîne unu altu vulturu cu crucea in gura. — Testulu ulteriore suna mai departe asiá:

Кȣвінтеле Домнȣлȣї сѫнтȣ кȣвінте кȣрате. Ꙟмпъратȣлȣ ши Пророкȣлȣ Давідȣ гръіаще. Арџінтȣлȣ лъмȣрітȣ ши испититȣ кȣ пъмѫнтȣ де шапте орї іасте кȣвѫнтȣлȣ, ши кредінчосȣ іасте домнȣлȣ ꙟнтрȣ кȣвінтеле сале, кȣвінтеле челе кȣрате ши кредінчоасе але ачелȣіа, аша не ꙟндрептѣзъ пре ноі ꙟнтрȣ ꙟмпъръціа черȣлȣї кътръ калеа чеа мілостівъ а мѫнтȣіторійлорȣ зікъндȣ: феріціцї сѫнт чеї мілостіви къ ачеіа се ворȣ милȣи: ши іаръ арътацивъ ꙟндȣраций прекȣм татълȣ вострȣ челȣ череск іасте ꙟндȣратȣ, ка съ въ прімѣскъ пре воі ꙟн лъкашȣріле сале челе черещи, кърора кȣвінте ши ноі ка кȣ лȣмінъ съ лȣмінезе кȣ ачастъ пȣтере ши пре ноі милȣіндȣ-не Домнȣлȣ Дȣмнезеȣ, ꙟнфрȣмсецѫндȣ-не ши ꙟнълцѫндȣ-не ла чінститȣ скаȣнȣлȣ бътрѫнилорȣ ши ръпъȣсацѫлорȣ стръмошилорȣ Домній-мелеалȣ църѣї ачещіа. Де каре мърескȣ ши мȣлцъмескȣ Домнȣлȣї нострȣ І҃с Х҃с пентрȣ ачаста. Ꙟнсъ ши дентрȣ тоатъ воіа инимій Домнїй ноастре амȣ пофтітȣ невоіндȣ-не ꙟнтрȣ слава лȣї Дкмнезеȣ ши кȣ ажȣторіȣлȣ сфѫнтȣлȣї ши марелȣї архіереȣ де минȣни фъкъторіȣлȣ Ніколае дела мира ликіеі а ȣрма кȣ мілостеніе прекȣмȣ скріе ши пророкȣлȣ Давідȣ, къ мілостеніеле кȣръцескȣ пъкателе ꙟнтрȣ карele ка съ не фачемȣ ши ноі соцї черещий ка ши пре ноі съ не прімѣскъ ꙟн лъкашȣріле челе черещий. Ши аша темѫндȣ-не нȣ пȣцѫнȣ кȣ адеваратȣ де челе че ꙟнгрозеще ꙟнтрȣ ачелаш алȣ Сфінціеі сале респȣнсȣ, къ жȣдецȣлȣ аколо фър' де милъ іасте челорȣ че аичї нȣ факȣ милъ.— Де каре Домніа лȣї ръпосатȣлȣ Константінȣ Бwдъ Бранковеанȣлȣ зѫдіндȣ ши ꙟнълцѫндȣ ден темеліе С҃фта бісерікъ каре есте престе мȣнте ꙟн Ардеалȣ ꙟн wрашȣлȣ че съ кіамъ Фъгърашȣ, ꙟнфрȣмсецѫндȣ-w пе дінлъȣнтрȣ ши пе дінафаръ прекȣм съ ши веде, ши пре лѫнгъ ачеле тоате аȣ сокотітȣ Домніалȣї пентрȣ фолосȣлȣ ши ажȣторіȣлȣ сфинтеї бисерічий ши пентрȣ храна преwцилорȣ каре се ворȣ афла лъкȣіторій ла ачастъ сфѫнтъ бисерікъ де аȣ фъкȣтȣ милъ кȣ хрісовȣлȣ домнїи-лȣї, ка съ ле деа вама домнѣскъ дела рȣкърȣ и драгославеле пе ан т҃ † н҃ † съ аібъ венітȣ преwцій дела ачеіа с҃фтъ бисерікъ ꙟн тоцї аній ла време ла лȣна лȣї Ѻктомбре ꙟн † кѕ҃ † де зѫле ла празнікȣлȣ че се кіамъ Ст

Sciri despre drumulu feratu. Se vorbesce multu in Iasi ca compani'a drumului feratu galitianu, care s'a pusu in mesura de a continuá construirea acestui drumu dela Cernauti pâna la Suceav'a, aru fi cerutu dela guvernulu nostru concessiunea linieloru ferate ce se proiectau in Moldov'a oferindu a esecutá pâna in doi ani drumulu dela Suceav'a la Iasi sî, pâna in alti doi ani, drumulu dela Iasi la Galati, fâra nici o sarcina pentru tesauru sî fâra garantie de procente, sub singur'a conditîune a i se acordá concessiunea pre 99 ani, sî ca guvernulu aru fi respinsu acést'a propunere.

Dupa informatîunile ce le-amu luatu dela isvórele cele mai sigure de-sî nu oficiale, suntemu autorisati a declará publiculu ca vorbele ce s'au respanditu intru acést'a suntu cu totulu eronate.

Compani'a galiatiana n'a facutu, pâna acum, decâtu a cere verbalu sî intr'unu modu cu totulu privatu, o simpla informatîune asupr'a punctului de a se scí déca guvernulu aru fi dispusu a intrá in negotiatîuni cu ea pentru concessiunea drumului feratu dela Suceav'a pana la Iasi numai. Ea, insa, n'a datu inca nici o indicatîune despre conditîunile cu care s'aru insarciná a esecutá acésta linie, ci s'a marginitu numai a declará ca s'aru obligá a ispraví acésta linie in acelasi tempu in care va ispraví drumulu dela Cernauti la Suceav'a. Este evidentu ca aru fi cu totulu imposibilu ori cârei companii, fia sî acesti'a, a se insarciná cu o asemenea intreprindere, fâra a avea celu putînu o garantîa de procente din partea guvernului. Datori'a nóstra este de a inlaturá ori ce ilusiune aru putea sa aiba publiculu in acésta privintia. Aceste ilusiuni n'aru putea avea altu resultatu decâtu a amaná indefinitu, séu celu putînu a ingreuiá sî a intardîá realisarea drumului feratu pe care noi o privimu cá singur'a compensatîune seriósa ce se póte dorí pentru Moldov'a sî pentru care Statulu este datoru a face sacrificii; câci folósele ce ea va aduce se voru reversá nu numai asupr'a Moldovei, ci asupr'a natîunei intregi.

Suntemu asemenea autorisati a afirmá in modulu celu mai positivu ca initiativ'a luata de compani'a galitiana n'a avutu unu resultatu imediatu sî ca cererea sea n'a fostu neci primita neci respinsa. I s'a respunsu numai cá guvernulu, avendu mai multe propuneri pentru lineele de drumuri ferate din Moldov'a, intentîunea sea este de a pune tóte aceste propuneri in fatia un'a cu alt'a sî de a intrá in negotiatîuni cu compani'a care aru oferí conditîunele cele mai favorabile pentru tiéra.

Suntemu, dar, intemeiati a crede ca, indata ce compani'a galitîana va formulá propuneri formali, guvernulu le va luá in consideratîune sî le va pune in concurentia cu celelalte propuneri ce i se voru fi fâcutu pâna atunci. G. d. I.

Varietâti.

*** Esc. Sea Gen. com. bar. de Ramming LMC. a calatoritu in 6 Aug. la Bruk lânga Lait'a in castrele de acolo, unde va petrece pâna la finea lunei cur. Comand'a generala o duce bar. Packenj LMC.

*** Esamenele la Academi'a regio-ungara de drepturi in Sabiiu pre Sem. II 1866/7. La Academi'a reg. ungara de depturi in Sabiiu au frecuentatu in Sem. II alu an. scol. 1866/7 159 studenti inmatriculati parte pre 3 ani, parte pre 4, — sî inca dupa natîunalitate 66 germani, 56 români, 33 unguri, 1 slavonu, 1 croatu, 1 armeanu sî 1 israelitu.

Esamenele se incepura cá de ordinariu cu cele scripturistice in 8 Iuliu sî curseru pâna cam la 1 Augustu.

Esamenu de statu istoricu au fâcut 2 insi; ambi esîra „cu precelintia"; unulu este românu, Domnulu Aureliu Isacu din Sabiniu.

Esamenu de statu judicialu teoreticu depusera cu totulu 24 de insi, dintre cari 9 români. Dintre cesti din urma s'au notatu „cu precelintia din tóte obiectele" Domnulu Alessandu Comanescu din Alb'a-Juli'a, iéra Domnii Georgiu Popu din Vaidacut'a sî Ioane Bosiot'a dela Abrudu s'au notatu cu „precelintia" din dreptulu civilu sî procedur'a civila. Ceialalti DD. sî adeca Isidoru Chetianu, Ioane Florea, Ilariu Popu, Sam. Radu, Demetriu Truti'a sî I. Greavu se dechiarara de „apti."—

*** Directîunea postala aflatóre in Sabiiu se dîce ca se va stramutá inca in decursulu anului acestui'a la Clusiu.

*** Din o corespund. dela Cinculu-mare 25 Iuliu 1867 c. v. estragemu urmatórele:

In 22 Iuliu au sositu in opidulu nostru dóue persóne insemnate sî anume Ilustritâtile Sele DD. Comite alu natîunei sasesci, Consiliariu guberniale sî presiedinte alu tribunalului apelativu din Sabiiu, dimpreuna cu Consiliariulu guberniale sî de presentu Consiliariu de sectîune in ministeriulu de cultu unguresc Iacobu Ranicher.

In sal'a casinei luminate se incepù soire'a la 9 óre care, care fu potentiata prin esecutarea celoru mai frumóse piese a corului musicale opidanu. Cá sî totudéun'a incepu sî acum a se tîné toaste de toaste; celu dintâiu so tînù din partea Ilustritâtiei Sele Comitalui cu devis'a spre retînerea corónei sî a constitutîunei, care fu primitu cu „Sa traiésca!"

Apoi urmara altele cam de acelu intielesu cá a totu putintele sa sustîna pre aceste 2 persóne in puterea morala, cá sa póta conduce sub viforulu celu mare nai'a loru incredintiata la limanulu celu doritu.

Ilustr. Sea Domnulu Consiliariu de sectîune dupa cum i-mi servesce memori'a desfacu intr'unu toastu mai lungu resultatele Regimului centralisticu inainte de senatulu imperialu sî dupa acelasi i-si incheià in fine, ca de-sî densulu au primitu unu postu necerutu sa nu despereze nimenea, câci densulu de-sî sub alta forma, totu la acelasi scopu de pâna acum va nisuí dupa câtu i-lu voru servi puterile. Intre altele tînù sî ascultandu-lu de tribunalu superioru din Sabiiu Branisce in favórea demniloru óspetî unu toastu in limb'a românâ, in care densulu cá unu individu neinsemnatu in numele româniloru cari locuescu scaunulu Cincului-mare a bine venitu pre ambele persóne esprimandu-si adeveratele simtiemente ale sele.
Intre altele domnulu ascultantu trase o consecuintia logica, cá de vreme ce in fundulu regiu sasii cu românii suntu de'npletiti sî tiesuti, asiá dara Comitele natîunei sasesci este totu deodata sî Comitele natîunei romanesci din fundulu regiu, — la care espressiune Ilustr. Sea Comitele in cuvinte de bucurie sî aplacidare rostite in limb'a româna au esprimatu asiguranti'a cumca cá unu adeveratu protectoru alu tuturoru natiuniloru din fundulu regiu se va ingrigí sî se ingrijesce de binele comunu fâra de ditscrimine de natîunalitate.

Petrecandu in 23 l. c. Ilustr. Sele in opidulu nostru pornira in 24 la 8 óre comitati de mai multe autoritâti opidane spre Agnit'a luandu cu sine suvenirile cele mai placute. M. . . . . a.

*** In Sighisiór'a s'a tînutu adunârile reuniuniloru sasesci pentru cunoscinti'a patriei sî economi'a rurala in septaman'a trecuta.

*** Dupa dîuariele din Clusiu adunarea Asociatîunei române se va tînea in estu anu in sal'a teatrului de acolo. — La ocasiunea acést'a va fi sî unu concertu la care dupa acele foi voru conlucrá Dsiórele de Papu sî Vasiciu.

*** Alegerile in Fagarasiu s'a terminatu in 5 Aug. Codru Dragusianulu vice-capitanu, Daniilu Gremoiu notariu, Ioann Gram'a vice-notariu, Tom'a Cipu archivariu, Ioann Ratiu, Georgiu Strimbu, Ioann Florea, Nicolau Peneiu, Georgiu Negrea, Georgiu Papu-Grideanulu judi cercuali.

La judecatori'a districtuel: Georgiu de Laslo presiedinte; Ios. de Barabasiu, Ios. Puscariu, Iacob Alutanu, Stoic'a sî Fagarasíanu asesori; Siustai fiscalu; Radu vice-fiscalu; Onitiu notariu.

*** Oficialii provisoriului, cari in urm'a alegeriloru au remasu fâra postu voru capetá: cei neinsurati léf'a de pre tre luni — cei insurati de pre siése luni odata pentru totudéun'a. —

*** Alegerile in Turd'a au fostu in 2 sî 3 Augustu. In cerculu de susu e jude primariu Alessiu Csa, vice-comite Carolu Veres, archivariu Ioann Marcu, Cassieriu Ios. Kőrösi jun. judi cercuali: Ioann Gál, Fr. Tolvaj jun. Alexand. Fegyverneki, Iosifu Loghinu, Ios. Szász; personalulu judecatorescu: judecatori: Iosifu Papu, Andreiu Csecs, Marcu Cetatianu, Iosifu Réthi, Colomanu Egyed, Paulu Kádár; judi pupilari: Simon Iakab, Andreas Madarás; Fiscalu: Nicolau Nagy, vice-fiscalu Lud. Veszprémi, vice notariu Fr. Rosnyai, archivaru Oscaru Melczel. — In cerculu inferioru: jude primaru Alesiu Székely, vicespanu Alesiu Miksa, Notariu (pentru ambe cercurile) N. Nagy, vice notariu Franc. Szabo, archivaru Adalbertu Rédiger, cassieru Ignatiu Puhl; judi cercuali Andrea Davidu, Albertu Csipkés, Samsonu Ratiu, Alecsiu Boer, Ioann Almási, Ludovicu Darco, Lad. Moga; personalulu judecatorescu: judecatori: Emericu Lénart, Ioann Campeanu, Georgu Menasági, Fred. Latzelsberger, Ernest Abt, Nic. Ferenczi, Nic. Székely, Samuel Füzi, judi pupilari: Iosifu Csipkés, Iosipu Demjén; fiscalu Al. Érsek; vice-fiscalu Sig. Nagy, vice notariu: Andr. Kosza, archivaru Ios. Galamfalvi.

*** Se vorbesce ca in loculu bar. Lud. Iosic'a va urmá cá comite sugremu in comitatulu Clusiului cont. Colomanu Eszterházy.

*** Pre lânga contele Eszterházi se dîce sî de contele Béldi ca are se urmeze bar. Lud. Iosic'a in postulu de comite supremu. Opiniunea publica se dice ca aru fi pentru celu dintâiu.— Motivele retragerei bar. Iosic'a nu sunt de natura politica, pentru ca densulu e intru toate intielesu cu politic'a regimului de acum, nici din pareri opuse ale comitatului. M. P. Crede ca retragerea br. Iosic'a urméza din impregiurarea, ca densulu si a plinitu misiunea pe scen'a publica si ca va, cá dîlele ce le mai are sa le consacre afaceriloru familiarie.

Димітріе съ іа ачастъ сȣмъ де бани дела ваме, ши каре вѡр фи пе време аколо, дȣпре кȣм ам вѫꙁȣтȣ ши Домніа меа хрисовȣл ръпосатȣлȣї Константінȣ водъ Бранковѣнȣ де ачастъ мілъ. Дрептȣ ачеіа порȣнческȣ Домніа меа ши воаѡ вамешилорȣ каре веці фи де акȣм ꙟиаінте аколо ла рȣкърȣ и драгословеле, ꙟн време че веці ведеа ачестȣ хрисовȣ алȣ Домнії меле ши віíндȣ преѡцій дела ачастъ стъ бисерікъ ꙟн тоці аній ла време ла Сф. Димітріе: съ авеці о дарѣ ден вама домнѣскъ ачастъ сȣмъ бані, т҃ † и҃ † че ам фъкȣт домніа меа Сф. бисерічій, ꙟр ши преѡції съ аібъ а пъꙁи сфта бисерікъ серикъ кȣ слȣжбъ непрецетатȣ поменіндȣ пре Домніа меа ши пърінцїі Домнії меле ши пре ръпосацїї ктіторі. Ашиждереа ши ꙟн ȣрма домнії меле пре каре ва алеџе Домнȣлȣ Дꙁеȣ а фи Домнȣ ши бірȣіторіȣ църеі ачешіа аȣ ден рȣденіа Дній меле, аȣ дентралтȣ нѣмȣ стрꙁінȣ ꙟнкъ ꙟлȣ пофтімȣ ши рȣгъмȣ кȣ нȣмеле Дл҃ȣі ши мѫнтȣіторіȣлȣі нострȣ Іс҃ Хс҃ че есте ꙟнтрȣ троіцъ слъвітȣ, съ аібъ а ꙟноі ши ꙟнтърі міла ачаста пре токмѣлъ кȣм скріе маі сȣсȣ, ка ши але ачелȣі Дмнȣ мілъ ши даніъ ꙟн ȣрмъ ꙟнкъ съ фіе чінстіте ши ꙟн сѣмъ цѫнȣте, ши ꙟн чела вѣкȣ съ фіе сȣфлетȣлȣлȣі ла ръпаȣсȣ кȣ дрепцій чеі че вѫдȣ фаца лȣі Дꙁеȣ.

Ши амȣ ꙟнтърітȣ хрисовȣлȣ ачеста кȣ тотȣ сфатȣлȣ ши кȣ кредінчошій боіарій чеі марй аї діванȣлȣі Домнїй меле.— Пан Констандін Щірбеі вел бан кралевскій, и пан бȣнѣ грѫдішеанȣ вел ворнікȣ, и пан радȣл дȣдескȣл вел логоф., и пан радȣ кантакȣꙁіно вел статар и пан шерб бодрѣнȣл вл вістіар, и пан шербан присичанȣл вл клȣчер, пан пътрашко брезоіанȣл вл постелник, и пан статіе леȣрдѣн вл пъхарнікк и пан нѣгое топличѣнȣл вл столнік, и пан міхаіл кантакȣꙁіно вл коміс. и пан барбȣ бръілоіȣ вл сърдар, и пан кика рȣдѣнȣ вл слȣџар, и пан шербан гречеанȣ вл питар, ши ісправнік. констандін концескȣ вл лог. ши саȣ скрісȣ хрісовȣлȣ ачеста ꙟн анȣлȣ дентъіȣ алȣ Домнії Домнії меле ꙟн орашȣлȣ скаȣнȣлȣі Домнії меле ꙟн Бȣкȣрещій де Ангелаке сін Міхаі лѡг ѿ търговище мцј ноемвріе кв дни вълѣн ꙁскг.

Ной Щефан Кант. воевѡд м. пр.

Sub subscrierea domnitoriului urméza sigilulu fipsatu conpresu pre chârthia, care contîne vulturile cu crucea in gura standu pre unu pomu, ce-lu tîne dóue figuri barbatesci incoronate (Constantinu sî Elen'a). Dea drépt'a sî stâng'a vulturului e sórele sî lun'a, deasupr'a corón'a principésca, sî in giuru titulatur'a Principelui cá mai susu, sî anulu in cifre arabice 1714.

Mai la vale de Sigilu in drépt'a e subscriscu:
Констандінȣ Концескȣ вл̃ лог. Пѡ Нѡ

⁂ In loculu lui Fr. Ocsváy s'a alesu deputatu dietalu Kethelyi. Contra candidatu fu Munteanu.

⁂ Alegerea in loculu lui Hosszu va fi in 28 Aug. n., loculu alegerei e opidulu Mociu.

⁂ Cá de unu ce siguru se vorbesce de introducerea juriloru in afacerile de pressa. Presiedinte se dîce ca va fi Albertu Pálfi sî Fr. Salomonu.

⁂ **Focu.** In Uiór'a sî Mohaciulu din Scaunulu Ariesiului a fostu, nu de multu, focu, in urm'a cârui s'a prefacutu multe case sî alte cladiri economice in cenusie. Caus'a a fostu **joculu copiiloru cu lemnusie de aprinsu.**

⁂ Dupa unu telegramu din Pest'a la HZtg. va esî in curendu unu emisu ministerialu, in urm'a cârui in Transilvani'a se va pune procedur'a austriaca de impacare (oesterreichisches Vergleichs-Verfahren). Mai departe spune ca membrii deputatiunei finantiale au calatoritu in 7 Aug. n. la Vien'a.

⁂ Ómeni rei dîce „K. K.“ aru fi latîtu scirea prin poporulu magiaru, ca Kossuth dupa ce au vediutu ca epistol'a lui câtra Deák nu a fruptificatu nimic'a, s'aru fi aliatu pentru eliberarea patriei sele cu russii sî ca fiii lui suntu generali rusesci, cari voru conduce pre russi in tiéra.

⁂ (**Feliurite**). Despre petrecerea Sultanului in Bud'a-Pest'a estragemu din o coresp. la „Hrm. Ztg.“ ca aceea fu mai scurta decâtu se presupunea sî ca mormentulu lui Gül — Bab'a, spre a cârui renovare sî reparare cetatea Bud'a a chieltuitu 4000 fl., nu la cercetatu. Deputatîunea honvediloru nu s'a presentatu, pentru ca Sultanulu nu a vrutu sa o primésca cá pre atare sî apoi lânga cea a cetâtiei nu a vrutu sa se alature. — Totu din aceeasi corespundintia aflâmu ca la 1 Aug. honvedii din Pest'a in o adunare generala au trecutu la ordinea dîlei preste o propunere a comitetului loru carea se esprimá, ca nu se cuvine honvediloru a se insinuá la capitunatulu cetâtiei, dupa cum ii invitá acést'a pre bas'a unui emisu ministerialu, din causa ca acolo nu se spune care e scopulu acestei insinuârî. La ordinea dîlei trecendu decide adunarea ca in Bud'a nu se póte constituí o reuniune de honvedi de sine statatória sî ca pentru instalatîunea lui Perczel de presiedinte sa se tîna o adunare generala. Pre lânga tóta otârirea de mai susu vre-o 90 s'a insciintiatu la capatinatulu cetâtiei. — Rabinulu Szikszoului **Hillel** in predicile sele tînute in Nagy-Kallo sî Balkany pasiesce in contr'a emancipârei evreiloru. Acestu barbatu privitu din partea evreiloru de santu dîce ca toti evreii, cari vorbescu sî cetescu bine nemtiesce sî unguresce sî parasescu limb'a loru de pâna acum voru merge **in iadu.** — Despre **Garibaldi** scriea „P. Hirlap ca a ajunsu in Pistyan la bâi (aprópe de Pojonu) se dîce ca va cercetá sî Pest'a.

⁂ „**Ghimpele**“ face in numerulu seu 39 dela 23 Iuliu „dîuarieloru române de preste Carpati“ urmatórea interpalatîune:

On. Redactîuni ale dîuarieloru române de preste Carpati.

Administratîunea Ghimpelui tramite in schimbu câte unu esemplariu, la tóte foile române de preste carpati, insa dela aceste foi, nu amu primitu decâtu Albin'a, din Vien'a ce-va mai regulatu; „Telegrafulu Romanu“, din Sabiiu, mai neregulatu; iéra celelalte foi: precum Concordi'a, nici o fóie; Gur'a Satului 3 foi; in cursulu anului, Famili'a, nici o fóie; Archivulu Filologicu, alu Dlui Cipariu o fóie. — Amiculu Scólei nici un'a. Fói'a Societâtiei din Cernauti numai un'a. — Gazet'a vre-o cinci foi. Rugâmu pre onoratele redactîuni sa ne spue déca D-loru tramitu foile regulatu sî D-loru sa intrebe pre birourile postale austriacu Magiaru cum se numesce acei'a care i-ti iau pung'a pentru unu servitiu, sî totu odato i-ti hrapesce sî proprietatea?

Danduni-se ocasiunea acést'a ne esprimâmu parerea de reu ca dîuariulu nostru merge neregulatu la respectiv'a redactîune, pentru ca noi de aici spedâmu la tóte redactîunile câte au avutu buna vointia a ne imprumutá stimabilele loru foi.

Mai departe ne luâmu voia a face prin acést'a cunoscutu ca nóue inca ne vinu de dincolo fórte neregulatu asiá incâtu venimu a une-ori la presupunerea ca acele foi a incetatu din viétia, ceea ce insa se deminte din candu in candu prin venirea a câte unu nru. Mai regulatu ne vine Romanulu sî Trompet'a Carpatîloru; celelalte candu sî candu câte un'a; Ghimpele numai cá de doru (in anulu acest'a vre-o 5 nri). Dupa cercetârile ce le facuramu suntemu fórte tare aplecati a crede ca reulu nu e aici la noi.

⁂ **O intreprindere audace.** „Home Journal“ ce apare in Newyork anuntia o intreprindere admirabila: cladirea unui tunelu pre sub oceanulu atlanticu. Acestu tunelu sa lege lumea nóua cu cea vechia. Inginerii cei mai insemnati din Americ'a sî Angli'a fura consultati in privinti'a acést'a sî recunoscura ca unu asemenea lucru e realisabilu, numai adausera, ca va costá multu tempu sî multi bani. Capitalulu aru suí la 500 milióne pundi sterlingu. Fói'a mentiunata adauge ca capitalulu e dejá asiguratu.

Nr. 8—1 **Concursu.**

La gimnasiulu mare românu gr. or. din Brasiovu se va deschide cu inceputulu anului scolasticu 1867/8 un'a catedra de desemnulu linearu, cu 4 óre pe septemâna, pe lânga unu onoraru de 300 f. pe anu —

Subscris'a eforia vine cu acést'a a aduce la cunoscinti'a Domniloru inteligenti cari posedu cunoscinti'a acést'a, sî voru a concurá pentru predis'a catedra, cá sa tramita pâna la 20 Augustu a. c. st. v. câtra Efori'a scóleloru române gr. or. din Brasiovu atestatele de calificatîune sî de purtarea morala sî politica.

Brasiovu, 25 Iuliu 1867 st. v.

Efori'a scóleloru centrale române gr. or.

Nr. 3—2 **Concursu.**

Carele se deschide pentru vacantele statîuni invetiatoresci, din comunele urmatóre:

1. **Hermanu** cu 94 fl. v. din cas'a alodiala, sî 40 xr. de totu scolariulu, sî cuartiru liberu.

2. **Feldiór'a**, cú salariu 100 fl. v. a. din cas'a alodiala, sî 40 xr. dela totu elevulu, sî cuartiru liberu.

3. **Intorsatur'a Buzeului** cu 100 fl. v. a. dela poporu, sî cuartiru liberu.

4. **Sit'a Buzeu**, cu 100 fl. dela poporu, sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá aceste posturi invetiatoresci, voru avea a indiestrá petitiunele loru concursuale, timbrate dupa cuvîintia, cu atestatu de botezu, despre absolvarea cursului pedagogicu, séu celu putînu 3—4 clase gimnasiale, sî a le tramite subscrisului dela prim'a publicare pâna in 5 Septemâni.

Brasiovû in 15 Iuliu 1867.

Ioanne Petricu.
Protopresb. sî Insp. scol.

5—2 **Escriere de concursu.**

Pentru suplinirea statîuneloru invetiatoresci:

1. V. **Velencze**, impreunata cu salariulu de 160 fl. unu stângenu lemne sî cortelu liberu.

2. **Felkeriu**, 40 f. v. a. 12 cubule de grâu, 3 stângeni de lemne, 16 jugere de pamentu sî cortelu liberu.

3. **Alpare**, 50 fl., 12 cubule de grâu, 3 stângeni de lemne, ¼ de sessie de pamentu sî cortelu liberu.

4. **Sititelecu**, 40 fl. v. a., 8 cubule de grâu, ½ sessie pamentu, 3 stângeni de lemne, sî cortelu liberu.

5. **Vekerd**, 50 fl. v. a., 15 cubule de grâu ¼ de sessie pamentu aratoriu, 100 de snopi de nada, paie de incaldîtu sî cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá vre-un'a dintre acestea statiuni, va avea recursulu seu cu preporuncitele atestate bine adornatu, in decursulu aloru 4 septemâni dela intâi'u publicatîune Prea onoratulu Consistoriu Aradanu intitulatu la subscrisulu alu transpune in Oradea-mare.

Datu Oradea-mare in 16 Iuliu 1867.

Simeonu Bic'a Protopresb.
Oradiei-mari Inspect. distr.
de scóle.

Nr. 6—1 **Concursu.**

La scól'a principala normala româna de religiunea gr. or. in Brasiovu au devenitu vacante urmatórele statiuni invatietoresci:

1. Postulu invatietorescu la clas'a III de prunce cu salariu anuale de 400 fl. v. a.

2. Postulu invetiatorescu la clas'a II de prunce cu salariu anuale de 300 fl. v. a. sî eventualminte,

3. Postulu invatietorescu la clas'a I de prunce cu salariu anuale de 250 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá numitele posturi invatietoresci sa-si tramita pâna la 15 séu celu multu 20 Augustu a. c. st. v. la subscris'a eforia:

a) Atestatu de botezu ca suutu de religi'a gr. or.

b) Testimoniele loru scolastice ca au absolvatu gimnasiulu mare séu celu putînu gimnasiulu micu sî cursulu pedagogicu cu succesu bunu.

c) Atestatu despre purtârile loru morale sî politice dela deregatoriele comunale respective.

Tóte aceste hârthii dimpreuna cu petitiunile sa fie timbrate sî francate.

Concurentii cei mai cualificati sî mai apti voru avé preferintia.

Brasiovu 21 Iuliu 1867.

Efori'a scóleloru centrale române gr. or. din Brasiovu.

Ioann T. Popoviciu
V. Presiedinte.

Nr. 7—1 **Concursu.**

Spre ocuparea statîunei a unui invetiatoriu sî 1 suplentu — in comun'a gr. res. Orestía, cu acést'a se deschide concursu pâna in 25 Augustu a. c. st. vechiu. —

Léf'a invetiatoriului de a 2-a classa este 200 f. v. a. pe anu, cortelu liberu, gradina de legumi— sî 1 pamentu de 1000 □°

pentru suplentu séu sub invetiatoriu in clas'a 1. léf'a este 100 f. v. a.— sî de va fi cantaretiu— incâtu se póte deprinde sî in cantârile sî tipiculu bisericescu inca 50 f. v. a.— anuariu — unu pamentu de 200□°, cortelu liberu — gradina pentru legumi— sî lemnele trebuincióse pentru amendoi — séu adeca: pentru cas'a invetiatoriului de a 2-a clasa 3 orgii, pentru celu din 1-a clasa 2 orgii, iar pentru scóla 4 orgii— stangeni □ din padurea orasiului— pe anu.—

Doritorii de a ocupá vreun'a din statîunele aceste voru avé a inzestrá petitîunele loru timbrate dupa cuvientia cu atestate de botezu — sî ca oru absolvatu cu sporiu bunu cursulu pedagogicu sî scólele normale— iara pentru invetiatoriu din clas'a a 2-a se poftesce se fi invetiatu sî clasele gimnasiului inferioru— sî se fia deprinsu sî cu limb'a ungara sî germana case póte pregatí elevii sî din aceste limbi— in órele limbei obligate — sî pâna la susu scrisulu terminu ale tramete subscrisului.—

Orestía 25 Iuliu 1867.

Nicolau Popoviciu,
Protop. sî Insp. scolaru.

Edictu.

Paraschiv'a Mateiu Drocea din Sarat'a distr. Fagarasiului parasindu cu necredintia cá de unu anu sî jnmetate pre legiuitulu seu barbatu Zinovie Oan'a totu de acolo, au pribegitu in lume fâra sa se scie loculu petrecerei sele, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu de fatia, sa se infatiosiedie inaintea subsemnetului foru matrimoniale câci la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i pornitu se va decide sî fâra de dens'a in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre ortodoxe resaritene.

Avrigu 24 Iuliu 1867.

Vasiliu Maximu
Adm. prot. Fagarasiu II

INSCIINTIARE.

Tipografi'a archidiecesana de aici s'a stramutatu cu totulu din localitatea sea cea vechia, din strad'a iernei in localitatea cea nóua din strad'a macelariloru (Fleischer-gasse) nr. 94, cea-ce se aduce prin acést'a la cunoscinti'a on. publicu.

Directiunea tipografiei archidiecesane.

Burs'a de Vienn'a.

Din 29 Iuliu (10 Aug.) 1867.

Metalicele 5%	57 20	Actiile de creditu	183,70
Imprumut. nat. 5%	67 80	Argintulu	123,25
Actiile de banca	701	Galbinulu	6 02

Indreptarea eróreloru din rendulu trecutu:
a trei'a fatia, foisióra rendulu 4-a dupa cuventulu: virtutîle trecutului, adaugu: aru fi esîtu de asupr'a.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 62. ANULU XV.

Sabiiu, in 3,15 Augustu. 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu, 2 Augustu.

In fia-care numeru de unu tempu incoce ni se da ocasiune a inregistrá sî a produce resultate de alegeri séu alte lucruri privitórie la acestea. Tiér'a incâtu tînu comitatele sî scaunele secuesci e in lupta. Românii dau semne de viétia in tóte pârtîle, arata interesu viu de drepturile ce le competu sî déca resultatulu nesuintieloru loru nu e incununatu in un'a séu alta parte de succesulu doritu, ne consoléza impregiurarea, ca unu poporu care tîne la dreptulu seu, mai curendu séu mai tardîu va ajunge sî la acea dorita tînta de a se vedé pusu la loculu ce i se cuvine intre natîunile conlocuitóre sî-si va avé partea cuvenita la inaintarea binelui comunu.

Numai in fundulu regiu e tacere profunda. Aci neci pomenire nu vedemu a se face de miscâri de acele de care vedemu ca suntu ocupate pârtîle mai susu pomenite a le tierei.

O voce vedemu in Hr. Ztg. v. m. d. Sieb. B. nr. 179 manifestandu-se asupr'a acestei impregiurâri. Aceea regretéza, ca universitatea natîunala sasésca tocm'a acum are ferii. Sî in adeveru trebue sa ne impreunâmu sî noi vocea nóstra sî sa dîcemu dimpreuna cu Hr. Ztg., ca óre este bine, este o ecuitate candu tóta tiér'a se restauréza sî tresare asiá dîcendu dela o margine pâna la alt'a, cá numai scaunele fundului regiu sa remana neatinse de spiritulu de renovatîune? Nu vomu aduce noi insî-ne motive spre a constatá lips'a acést'a, ci ne vomu folosí de insesi cuvintele pomenitului dîuariu, carele dîce, ca tóta viéti'a politica sî sociala din fundulu regiu (Sachsenland) e cu multu mai intimu legata de corporatîunea acést'a (universitatea), decâtu sa nu atraga amanarea conflusului ei deosebita atentîune. „Noi“, se dîce acolo, „suntemu de acea parere neclatita, ca regularea corpuriloru representatórie a poporului sasescu, referintiele cele degenerate (deroute) comunale, administratîunea politica care din dî in dî se afunda in mai mare letargia sî nu putînele defecte ale justitiei, numai prin ea se póte realisá“.

Lips'a dara de a se „regulá corpurile representative; de a se indreptá referintiele comunali, cari nu mai corespundu spiritului tempului; de a se delaturá relele ce au intratu in justiti'a fundului regescu suntu constatate de H. Ztg. Dorulu de vindecarea releloru asupr'a cârora se plange desu mentîunat'a fóia este la loculu sî la tempulu seu.

Inse déca amu avutu dreptu cu alte ocasiuni a ne indigná de unele institutîuni remase din tempulu celu „bunu“ alu privilegieloru; déca amu condamnatu feudalismulu in totalitatea sea, nu vomu puté aprobá nici continuarea aceloru privilegii strimtoritórie de unu numeru fórte mare de cetatieni in desvoltarea vietiei loru politice sî sociale. Nu, pentru aceea, pentruca tote aceste suntu emanatîuni ale unui tempu, care punea in loculu pâcei cért'a, in loculu iubirei ur'a sî despretiulu intre ómeni, pentrucá o parte sa se bucure sî ingrasie de tóte bunatâtîle pamentului acestuí comunu sî alt'a sa fia nemernica in patri'a-i propria.

Noi scimu ca indreptâri cá cele citate de dîs'a fóia suntu afaceri ale legilatîunei sî asiá simtîrea a fostu adeverata. Decâtu óre universitatea natîunei sasesci e corpulu legilativu dela care sa emaneze imbunatatîrea releloru susu amintite? Atunci intrebâmu, cum de patru pârti se privéza de legislatîune aici in tiéra sî a diecea parte sa aiba legilatiune deosebita pentru sine ací in tiéra?

Tóta lumea se straduiesce astadi dupa uniformitâtî, dupa simplificare sî dupa spese mai putîne in administratîune. Deci dara, déca suntu odata legi prochiamate pentru o tiera intréga cu valórea, cum se póte ca cine-va sa aiba ce-va aparte pentru sine? Traimu inca in evulu privilegieloru, candu câte o comuna avea tóte drepturile sî unu derabu de tiera nemic'a? Candu aru fi un'a cá acést'a, atunci tóte schimbârile de fatia devinu numai o nalucire, fâra de neci o basa sî egal'a indreptatîre aru fi unu ridiculu.

Suntemu de acordu cu necessitatea reformârei comuneloru sî a tuturoru lucruriloru cari suntu a se reformá sî in fundulu regescu, insa reformarea acést'a sa nu constea in repetîrea sî intarirea restrictiuneloru trecutului, ci pentru cá reformarea sa fia dupa intielesulu adeveratu alu cuventului, sa fia in intielesulu legiloru, bune rele cum suntu, cari déca suntu obligatórie pentru unii sa fia sî pentru altii. Interesele, cari receru acést'a suntu evidente din cele ce amu dîsu mai susu.

Evenemintele politice.

Sabiiu, 2 Augustu

Despre cele ce se intempla in launtrulu tierei impartâsîmu mai la vale unele corespundintie. Atragemu deosebita atentiune asupr'a celei dela **Dev'a**.

Deputatîunile din ambe pârtîle imperiului pertractéza afacerile comune fâra de a lasá sa strabata ce-va positivu in publicitate. „N. Fr. Bl.“ insa totu scie sa spuna dupa spusele unoru membri, ca creditulu statului aduce cu sine cá comunitatea sî unitatea detoriei de statu austriaca sa se recunósca. Asiá dara spesele statului pentru cametele detoriei aru fi privite de spese comune. Veniturile vamale inca nu se voru despârti. La impârtîrea cuoteloru (detoriei ce au sa vina pre fia care parte) se va luá in consideratîune dârile directe din Ungari'a din unu periodu de siese ani. Diferinti'a intre parerile deputatîloru unguri sî translaitani abiá va fi 5 pâna in 6 percente.

Caletori'a lui Napoleonu va fi câtu se póte de privata. Neci o festivitate nu se va face nicairi. — Dîuarele vorbescu multu despre o aliantia austro-francesa. Unele suntu contra altele pentru.

Unu telegramu de eri spune ca mane se intalnesce regele Prussiei cu Regele Svediei in Kassel. Din Newyork socesce scirea, ca Iohnson suspendà pre ministrulu de resbelu Stanton sî denumí in locu-i pre generalulu Grant.

La alegerile in comitatulu Clusiului.

Spre intregirea celoru atinse pre scurtu in registrulu evenemintelor politice din nr. 58 despre memorandulu româniloru din comitatulu Clusiului, dâmu locu vorbirei dlui Lad. Vajd'a, despre carea ni se impartâsiesce ca e mai un'a sî aceeasi cu memorandulu.

Inainte de a vení la acést'a premitemu urmatórele sîre ce ni se tramitu cá comitiva la acea vorbire:

Onorate Dle Redactoru! Fiindu ca cele impartasîte in nr. 58 alu „T. R.“ despre decurgerea alegeriloru oficialiloru comitatensi de aici, unde se face pomenire despre unu memorandu alu alegatoriloru români, interpretarea acelui'a prin L. V. nu corespundu pre deplinu adeverului, — ne luâmu voia a ve impartâsî aicea o copie a vorbirei D. L. V. — *) care consuna, asiá dîcendu, din vorba in vorba cu amintitulu memorandu, cu acea rugare, cá sa aveti bunatate a o publicá in unulu din primii numeri ai „T. R.“

Clusiu in 10 Aug. 1867.

Mai multi.

Eata cuventarea despre care se face pomenire mai susu:

Unulu din acum'a cetitele prea inalte rescripte reg. disólva diet'a transilvana conchiemata prin Sacr. Maiestate pre lun'a lui Novembre 1865 la Clusiu, spre pertractarea intrebârei uniunei, fâra a convocá o alta, unde sî natîunea româna aru fi pututu luá odata parte competenta la statorirea nescaroru conditîuni, care aru serví de garantia in privinti'a natîunei nóstre.

Alu doilea prea inaltu rescriptu reg. dechiara tóte otaririle dietei Sabiene din anii 1863/4, depuse afara de valóre, din care actu cu durere debue sa deducemu cumca sî acele legi, care contînu inarticularea natîunei, limbei sî religiuniloru nóstre, aru fi destinate spre a fi desbracate de valórea loru legala. Dvóstra Domniloru membrii magiari ai acestei onorabile comissiuni comitatense, cârei toti cu laudabila statornicia sunteti gat'a de a redicá cuventulu lânga natîunea DVóstra, sî candu e lipsa, a face sî jertfe pentru dens'a, DVóstra sa nu ve mirati, despre aceea, déca noi la audiulu acestoru dóue rescripte prea inalte nu amu pututu sî nu putemu suprime unu feliu de uimire; nu ve veti mirá de aceea, déca noi cá representanti ai româniloru din acestu comitatu ne tînemu de datorintia a dechiará serbatoresce, cumca procedurile aceste ne casiunà o impressiune fórte durerósa, mai cu séma acea procedura, care pre calea ordinatîuniloru voiesce a sterge acei articuli ai dietei din Sabiiu, care inarticuléza drepturile natîunei, religiuniloru sî limbei române, acestu resultatu, care l'au cercatu in zedaru plansorile româniloru câtra dietele din 1744, 1791, 1841 sî 1848, — o atare procedura dîcemu ne umple de intristare sî ingrigire pentru venitoriulu natîunei nóstre. —

Ingrigirile aceste le maresce inca acea giurstare, ca nici intr'unulu din prea inaltele rescripte nu se amintesce de natiunea nóstra, sî acele nu cuprindu in sine nici baremu cea mai mica promissiune, cumca pentru legile atingetóre, de natîunea, religiunile sî limb'a româna puse afara de valóre, natîunea nóstra va fi recompensata prin legi corespundietóre ba din contra, acelu motivu din pr. in. rescripte, cumca dóra prin legile din 1848 egala indreptâtîre a natîunalitâtîloru aru fi enunciata sî garantata sî asiá legile din 1863/4 devenite de superflue, — e unu ce, ce lesne aru puté dá locu esplicârei, cumca in loculu legiloru nóstre din 1863/4 n'aru fi intentiunatu confaptuirea altoru legi garantatóre. —

Insa ori-ce esplicâri de aceste, trase din rescripte, pre noi nu ne voru face neloiali, dara nici nu ne voru duce la desperare.

Nu, pentru ca increderea nóstra sustînuta prin acea convingere religiósa, cumca asupr'a natîunei nóstre supraveghiaza bunulu Ddieu, sî precum pre noi românii — locuitori stravechi ai patriei acestei'a — ne-a sustînutu de 17 seculi: nu-si va retrage dela noi indurarea sea divina nici pre viitoriu. —

Sperâmu mai incolo, cumca M. Sea prea gratiosu va luá in parintésca consideratîune, ca natîunea româna nici in tempurile cele mai serióse in credinti'a sea, eredita dela stramosi câtra Maiestatea Sea Sacrat. sî prea August'a casa domnitória nici odata nu s'a clatinatu, ci despre acésta a sea alipire jerfitória de nenumerate ori au datu cele mai eclatante dovedi;

In urma ne e unu ce impossibilu, cá Consiliarii Maiestâtii Sele sa nu pricépa ca viitoriulu numai atunci va fi pusu pre o basa solida, déca natîunile colacuitóre in simtiementulu garantiei, sî reciproci respectâri a drepturiloru loru, natiunale sî se voru aflá indestulite, sî nu ni se pare tocmai asiá de impossibilu, ca cu deosebire natiunea magiara sa nu vina odata la acea convingere, ca sórtea acelei'a e in legatur'a cea mai strimta cu a natiunei române, un'a cá sî alt'a e chiemata prin unitatea intereseloru, cá sa se ajutore imprumutatu, care impregiurâri, déca nu le voru considerá, sî voru nesuí a se debilitá un'a pre alt'a, amendóue voru fi rapite de und'a aceloru popóre mari, intre cari aceste dóue natiuni suntu asiediate de destinu, cá sî dóue insulióre vecine in inmensulu oceanului. —

---

*) Suntemu recunoscatori pentru bunatatea ce o aveti, dara ne-aru fi parutu sî mai bine, candu celu putînu unulu din „Mai multi“ ni-aru fi comunicatu cele ce s'a intemplatu acolo, atunci indata, cá sa putemu fi in stare a „corespunde pre deplinu adeverului“. R.

Ne rugâmu cá acésta representatiune a nóstra sa se tréca la protocolu, sî luandu in consideratiune, cumca intre agendele primarie ale Comitetului adunatu este alegerea functiunariloru: cu totu respectulu provocâmu pre Esc. Sea Comitele supremu sî pre onorabilulu Comitetu comitatense, cá tînendu inaintea ochiloru, cumca magiarii din Comitatu dupa 3300 locuitori suntu representati in comitetu cu 300 membrii iéra 110,000 români numai de 40 membri (din cari unii din impedecâri economice iéra altii din intârdierea judiloru procesuali observata cu spedarea bileteloru convocatórie, nici nu s'a pututu infatiosiá) prin urmare cumca ve este in putere prin majoritatea absoluta, preste care dispuneti, a face in Comitetu totu ce voiti: — sa bine voiti a fi cu respectu la aceea, ca baremu cam jumetate din functiunari sa se aléga din români, cu atâtu mai vertosu, ca individi apti intre români nici de câtu nu lipsescu. —

Déca alegerile, (cari acum'a depindu singuru numai dela simtiurile de ecuitate a membriloru magiari din comitetu) aru esî pentru noi multiamitórie, atunci sî acésta impregiurare aru putea serví de unu motivu de incredere in sinceritatea sî ecuitatea natiunei magiare, — pre candu din contra unu resultatu contrariu, numai aru mai intârdiá realisarea contielegerei atâtu de dorite intre aceste natiunalitâti, sî prin urmare aru face impressiune intristatória asupr'a nóstra tuturoru, cari vomu din adenculu inimei nóstre consolidarea contielegerei fratiesci sî sincere intre natiunea magiara sî româna.

Dev'a 11 Augustu 1867.

Domnule Redactoru! Nu me indoiescu, ba sum convinsu. ca atâtu Dta, câtu sî publiculu cetitoriu, — din repórtele de pâna acum vediendu resultatulu alegeriloru de amploiati in comitatele dejá restaurate in patri'a nóstra — cu nerabdare va veti intrebá despre resultatulu alegeriloru din Comitatulu Hunedórei, cá a celui mai mare, sî cu o majoritate absoluta de români. — Insa precum alta data, intocmai sî cu acesta ocasiune, nu aflu a fi de prisosu, a amintí, ca Transilvani'a nu are, comitatu mai seracu cá acest'a de inteligintia respectabila, sî ca prin urmare posturile de amploiati in parte mai mare s'au ocupatu prin magiari, e o consecuintia naturale! Veti dîce apoi, — sî póte cu totu dreptulu — pentru ce nu amu adusu individi sî dinafara de Comitatu?! Dara principiulu imbiatu cu majoritatea voturiloru fratiloru magiari — ca numai din fiii Comitatului sa se aléga! au nascutu alternativa, ori a ne invoí cu câti aveamu nascuti ori posessionati in comitatu, ori a riscá totulu, ceea ce pre densii inca iau costatu, eschiderea órecâtoru-va individi destulu de favoriti inaintea unei séu altei partide. Conferintiele Comitetului pre câtu le-amu pututu urmarí cu atentiune, sî dupa câtu memori'a me va serví me voiu incercá a le descrie pre scurtu.

Siedinti'a prima in 7 l. c. la 10 óre se deschide de câtra Comitele supremu, Contele Kunn Gothard prin o cuventare plina de patriotismu, sî elocuintia rara. Descrie in colorile cele mai vii, suferintiele celoru 19 ani de ispita, pre carea neputendu-o rostí sî romanesce, o da spre cetire judelui procesualu Olteanu in traducere româna; dupa acést'a a mai urmatu sî alte cuventâri, apoi cetirea instructiunei ministeriali, a unoru decrete guverniali sî a celoru dóue rescripte imperatesci, fâra vre-o manifestare de bucuria din partea loru, sî observare din partea româniloru. S'au alesu apoi mai multe comissiuni sî anumitu: un'a pentru compunerea a trei adrese: la Majestatea Sea Imperatulu, ca s'au induratu a se incoroná cá Rege apostolicu alu Ungariei, la Majestatea Sea Regin'a sî inaltului ministeriu, pentru cá sa grabésca introducerea legiloru adeveratu constitutiunali, scutindu tiér'a astfeliu de provisorii.

A dóu'a comissiune, pentru culegerea voturiloru; — sî a trei'a pentru mijlocirea unui compromisu, sî pre câtu s'aru puté statorirea unei liste dupa carea votisarea sa fie mai usióra. Cu acést'a siedinti'a intâi'a s'au finitu urmandu prândiulu stralucitu pentru toti membri comitetului la Comitele supremu.

Siedintiele urmatóre din 8 sî 9 cu putine esceptiuni s'au petrecutu cu votisarea, sî acést'a cu atâtu mai vertosu, ca intre membrii magiari nascendu-se mai multe partide nu s'au invoitu cu pactulu facutu intre români sî magiari de câtra comissiunea spre acésta delegata, de unde au resultatu aceea, ca românii fiindu solidari, nu numai pre candidatii loru sî iau alesu, dara precum si-au fostu datu cuventulu pre toti acei'a, ce iau fostu designatu in conferintia cu fratii magiari impreuna avuta, o purtare carea au insuflatu respectu magiariloru sfasiati in partide.

Inainte de terminarea alegeriloru in siedinti'a din 9 s'au cetitu adresele, sî s'au primitu din partea comitetului, cu amendamentulu din partea româniloru prin Protop. Ratiu, facutu la adres'a câtra ministeriu: „Sa se indure Regimulu Majestatei Sele a face dispusetiunile necesarie cá referintiele Transilvaniei fatia cu Ungari'a, sa se reguleze câtu mai curendu cu multiamirea tuturoru natiuniloru dintrens'a, pre bas'a dreptatei sî egalitatei, luandu-se in consideratiune deosebita, drepturile sî interesele natiunei române, carea se afla astadi fórte ingrigita fatia cu viitoriulu seu celu ne siguru.“—

De-mi aducu bine aminte, inainte de cetirea adreseloru, s'au desbatutu despre cei 700 fl. v. a. remasi din sum'a adunata pentru banderialistii comitatului dela incoronatiune, sî la propunerea Comitelui supremu s'au conclusu a se impârtî in dóue pârti egali, 350. fl. pentru ruinatulu castelu alu Corviniloru din Hunedór'a, carele se va renová din ruinele de acum, iéra 350 fl. in folosulu bisericei gr. or. din Dev'a ce acum se zidesce.

Totu in siedinti'a din 9 dupa amédi, dupa scrutiniu, sî dupa ce s'au pronuntiatu intre „éljenuri“ sî „sa traiésca“ numele oficialiloru alesi:— Judele supremu Iordanu descopere ca la dîu'a nascerei Principelui de coróna Rudolfu, s'au pusu in acestu comitatu bas'a la unu fundu din oferte benevole pre sém'a seraciloru, care oferte fiindu ca totusi, s'aru fi incasatu camu la porunc ala sî in mare parte dela români: propune dara cá sa se céra invoirea prea inalta a Majestatei Sele a se intórce in folosulu scóleloru populari, sî carele astadi dimpreuna cu interesele aru apropiá la 10,000 fl. v. a.

Comitele supremu cá unu adeveratu parinte alu scientieloru, vediendu acestu fondu pré micu pentru ajutorarea scóleloru populari, partinesce parerea Dlui Makray, cá sa se róge ministeriulu pentru ingrigirea scóleloru, prevediendu in budgetulu statului o rubrica anumita pentru aceste, eara din interesele fondului amintitu sa se sustîna unu teneru românu la óre-care universitate afara din Patria. Care propunere primindu-se cu mare entusiasmu din partea comitetului s'au modificatu numai intr'atât'a, cá sa se tramita doi teneri din ambele confessiuni, fienduca fondulu aru corespunde pentru doi individî; in urm'a acestei propunerea Comitelui supremu din partea româniloru prin Protopopulu Ratiu, i se aduce cea mai profunda multiamita.—

In siedinti'a din 10 s'au cetitu protocólele, au pusu noii deregatori juramentulu, sî s'au tînutu câte-va cuventâri de despârtîre, protocolulu din acea dî se va verificá Luni de câtra magistratura sî unii membrii ai comitetului din loco.

Amploiati.

Judi primari: Iordanu Domokos, Szilvasi Laszlo, Para Antal, Vice-comiti r. Georgiu Ciaclanu, r. Ladislau Olteanu. Mara Lörintz, Proto notariu: Kaskantin György, vice-notariu: Sándor Miklos, archivariu: Rigo Gyula, judi procesuali: rom. Crainicu Ales., r. Herbai Ales., Fodoru Ales., Barcsay Bela, Varadi Bartalan, Janky Lajos, Benedicty Albert, Lu-

---

FOISIÓRA.

Órele libere.

de P . . . .

(Urmare.)

Amu fostu promisu onorabilelui publiculu impartasîrea a trei diplome,— dóue in limb'a româna sî un'a in cea slavica.— Dupa-ce amu presentatu un'a româna, aru mai urmá a dóu'a româna sî cea slavica.— Dara — homo proponit, deus disponit. — Cu tóte acestea sa nu cugetati ca nu a-siu vré sa me tînu de cuventu. Din contr'a mi-a venitu unu incidente favoritoriu, care me face a me abate numai dela ordinea, nu sî dela scopulu propusu. Adeca: totu in bibliotec'a Bruckenthal-iana amu mai datu inca de alte dóue diplome originale, care standu in strensa legatura cu cea dejá publicata, amu socotitu mai conformu de a lasá sa urméze indata acum'a publicarea acestor'a, — apoi a trece la cele dóue restante din prim'a mea promisiune, care contînu cu totulu altu obiectu.— Indulgenti'a, ce o ceru dela stimaverii cetitori, se va indemnisá pre deplinu atâtu prin aceea, ca in locu de trei voiu presentá cinci diplome, câtu sî cu aceea, ca cele reservate pre urma au unu interesu cu multu mai generale sî mai importante.—

Dupa ordinea asiá rectificata infatîsiezu acum diplom'a lui Constandinu voda Brancovanulu dela a 1699, la care se provóca cea de susu. —

Acést'a e scrisa in limb'a româna pre pergamentu marginatu cu o linea de auru. In fruntea ei e desemnatu vulturulu cu crucea in rostru standu pre o flóre, incongiuratu de stele sî de unu cercu, din a cârui suprafatia curgu flori in forma de arabescuri asemene in auru caligrafite. Prim'a litera **К** e decorata cu o flóre de auru, dupa care urméza rendulu d'antâiu in fracture rosie, apoi testulu ulteriore in negru intreruptu ici colea la cuvintele mai insemnate cu rosiu.—

Diplom'a se vede a fi fostu purtata multu sî patîta chiaru sî de plóia séu de alta umediéla, din care a urmatu, ca unele pârti ale pergamentului s'au innegritu, sî multe litere s'au stersu, in câtu d'abiá cu microscopulu le-amu pututu decifrá. —

Testulu intregu suna asiá:

КȢВИНТЕЛЕ ДОМНȢЛȢЙ ѲѪНТȢ (sic) КȢВИНТЕ КȢРАТЕ ꙞМПЪРАТȢЛȢ ШИ ПРОРОКȢЛȢ ДАВИДȢ ГРЪЕЩЕ: арџинтȣлȣ лѫмȣритȣ ши испититȣ кȣ пѫмѫнтȣ де з҃ ори есте кȣвѫнтȣлȣ ши крединчосȣ есте Домнȣлȣ ꙟтрȣ кȣвинтеле селе. Кȣвинтеле челе кȣрате ши крединчоасе але ачелȣа аша не ꙟндрептѣзъ пре ной ꙟнтрȣ ꙟпърѫціа черюлȣй кѫтрѫ калѣ чѣ май алѣсъ а мѫнтȣирій зикѫндȣ: фѣричиці сѫнтȣ чей милостиві къ ачѣіа съ ворȣ милȣи. Ши съ въ аръташй ꙟндȣраці прекȣм ши татълȣ вострȣ челȣ череск есте ꙟдȣратȣ. Ка съ въ примѣскъ пре вой ꙟн лѫкашȣриле сале челе черещй, кърора кȣвинте ши ной ка кȣ лȣминъ съ се лȣминезе кȣ ачастъ пȣтере ши пре ной милȣиндȣне Домнȣлȣ Дȣмнезеȣ ꙟфрȣмсецѫндȣне ши ꙟнълцѫндȣне ла чинститȣ скаȣнȣлȣ бътрѫнилорȣ ши рѫпосацилѡрȣ стрѫмошилѡрȣ домнії меле ал цѫрій ачещіѧ Іѡ Константинȣ Воеводȣ. Де каре мърескȣ ши мȣлцъмескȣ Домнȣлȣй нострȣ І҃С Х҃С пентрȣ ачаста. Аcъ ши пентрȣ тоатъ воіа инимій домній ноастре амȣ похтитȣ невоиндȣне ꙟтрȣ слава лȣй Дȣмнезеȣ ши кȣ ажȣторюлȣ сфѫнтȣлȣй ши марелȣй Архіерей де минȣни фъкъторю Ніколае дела мира лікій, а ȣрма кȣ милостеніе прекȣм скріе ши пророкȣл Давидȣ: къ милостеніеле кȣръцескȣ пъкателе. Ꙟтрȣ кареле ка съ не фачемȣ ши ной соцй черещй ка ши пре ной съ не примѣскъ ꙟн лѫкъшȣриле челе черещй. Ши аша темѫндȣне нȣ пȣцѫнȣ кȣ адевъратȣ де чела че ꙟгроѕѣще ꙟтрȣ ачеіашй алȣ сфинцій сале ръспȣнсȣ, къ жȣдецȣлȣ аколо фъръ де милъ есте челора че ничй нȣ факȣ милъ. Ꙟтъ даръ ден агонисѣла чеіа че нѡаш есте датъ дела Дȣмнезеȣ де амȣ зидитȣ ши амȣ ꙟнълцатȣ ден темеліе ачастъ сфѫнтъ бисерикъ каре есте престе мȣнте ꙟ Ардѣлȣ ꙟ Ѳрашȣлȣ че съ кіамъ Фъгъръшȣлȣ ши о амȣ ши ꙟфрȣмсецатȣ пре дин лъȣнтрȣ ши пе динафаръ аша кȣм съ веде кȣ челе че аȣ фостȣ динтрȣ а ноастръ микъ остенѣлъ. Ши пре лѫнгъ ачеле тоате амȣ сокотитȣ домніа мѣ пентрȣ фолосȣлȣ ши ажȣторюлȣ сфинтій бисеричй ши пентрȣ храна преоцилорȣ карий съ ворȣ афла лъкȣиторй ла ачастъ сфѫнтъ бисерикъ де амȣ фъкȣтȣ домніа мѣ ачастъ милъ ка ден вама домнѣскъ дела рȣкъръ й драгославеле съ и҃а т † н † ꙟсъ съ айбъ а венирѣ преоцій де аколо дела ачастъ сфѫнтъ бисерикъ, ши карій ла лȣна лȣй Октомвріе кѕ҃. ла празникȣлȣ че съ кіамъ Ѳфѫнтȣл Димитріе съ айбъ а gosi Ferentz, r. Demianu Petru, r. Const Apostolu, r. Nandr'a Georgiu, Mara György, Pogany Adamu, Apaty Istfan, r. Marcu Vasiiu, Zudor Denes, Barcsay Miclos, Puj Zsiga, **La tribunalu** in Dev'a, Dencsisor Peter, r. Piposiu Lazaru, Csonka Ferentz, Clas'a I. — Clas'a II. r. Piso Simeonu, r. Densusianu Aronu, Mihaly Bela, Kenderesy Mihály, Balea Ignatiu, r. Iosifu Orbonasiu, **fiscalu**: Tóth Laszlo, **vice-fiscalu**: r. Simeonu Trifu. **La Trib. din** Hatiegu Ponori Sandor cl. I., cl. II. Kenderesi Ignatz Eperjesi, Schusnek Nandoru, r. Ioann Balasiu sî r. Ambrosiu Bersanu; **fiscalu** Sanciali Antoniu, v.-fisc. Torma Sandoru.

Cetimu in o corespundintia din **Fagarasiu** la Gaz. Trans. ce tractéza despre lucrârile adunârei municipali intre alte urmatórele:

In privinti'a instructîuneloru Baritiu dete la protocolu opiniunea sea, cá reservare de dreptu sî protestu pentru viitoru, care se sî acceptà de câtra membrii români in unanimitate, eara membri unguri insinuara sî aici cá sî la tóte ocasiunele **opiniune separata** sî protestu la protestu. Acelu actu alu majoritâtiei suna:

„**Reservare de dreptu sî protestu.**

„Cu privire la alegeri sî la alegeri sî la instrûctîune constatâmu nainte de tóte, ca in tempulu de fatia ne aflâmu din nou aruncati in unu altu provisoriu, séu vorbindu mai chiaru sub o dictatura nóua absoluta. Sieple barbatî sub nume de ministri fusera insarcinatî a guverná sî acestu M. Principatu totu cu acea potestate discretiunaria, cu care eramu gubernati pâna in an. 1861 sî respective pâna in 18 Febr. 1867. Tóta diferinti'a intre absolutismulu de mai nainte sî intre celu de acum consiste numai intru impregiurarea, ca astadata s'au conchiamatu comitetele municipale pe temeiulu unei nefericite instructîuni, asupr'a cârei'a celelalte municipie inca-si radicara vocea loru, de-sî din cause diferitóre de ale nóstre. Elementele din care s'au octroatu comitetulu la an. 1861 in modu discretiunaru suntu conchiamate sî astadi cu lipsirea numai a celoru repausati in Domnulu. Impregiurarea cumca comun'a Fagarasiulu abdîcandu de frumós'a prerogativa de a fi capital'a districtului s'a desbinatu de câtra acel'a sî s'a fâcutu municipiu autonomu pre cale absolutistica sub scumpulu sî apesatoriulu titlu de cetate libera, nu se luà in neci o consideratîune ci ea fu lasata cá sa siéda pre dóue scaune, se ia adeca parte sî la alegerile districtuale.

„Intr'aceea comitetulu crede ca este cu totulu de prisosu cá se mai enumere sî densulu tóte acelea puncte ale istructîunei, care lovescu in dreptulu publicu alu Transilvaniei sî mai anume in drepturile municipale, fâra care libertatea constitutîunala este o frasa góla. Cu tóte acestea considerandu, ca anarchi'a este mai rea decâtu multe nelegalitâtî calcatóre de constitutîune, precum sî ca nu este bine a lasá potestâtiei discretiunarie unu campu de jocu sî mai largu decâtu si luà ea insusi, comitetulu se invoesce a indepliní in modu provisoriu alegerile municipale pe temeiulu candidatîunei administretive, grabesce insa a protestá totuodata in contr'a oricâroru consecintie ce s'aru incercá a se trage in viitoriu din acestu actu electoralu in desavantagiulu acestui municipiu sî alu drepturiloru lui, pentruca elu cede numai silei impregiurâriloru sî dictaturei absolutistice, care mai plana sî astadi preste patri'a nóstra sub o nóua forma.

Fagarasiu 5 Aug. 1867."

Naseudu in 6 Augustu 1967.

Alegrile in districtulu Naseudului. Astadî s'au finitu alegerile in districtulu nostru. Dupa ce s'au adunatu membrii comitetului din 1861 s'a invitatu Capitanulu supremu la siedinti'a, carele ocupandu-si scaunulu de presiedinte a tînutu o cuventare dupa a cârei finire dechiarà siedinti'a de deschisa. Dupa aceea se cetira instinctîunea despre afacerile comitetului. Apoi s'a cetitu decretulu de denumirea Capitanului, dupa care, formul'a de juramentu a venitu, la cererea capitanului in limb'a româna. Capitanulu a depusu juramentulu in fati'a adunârei.

Dupa depunerea juramentului capitanulu supremu propune alegerea unei comissiuni candidatória ne voíndu densulu a se folosí de dreptulu esclusivu de candidare. Comissiunea facù candidatîunea sî alegerile s'au inceputu. Resultatulu e urmatoriulu: V-Capitanu pol. Florianu Porciu, alesu cu unanimitate. v-capit. sî pres. j. Ioachimu Móresianu, alesu cu 105 voturi contra 34. Fiscalu prim. Ioane Florianu alesu cu unanimitate. Asesorulu I Masimu Lic'a alesu cu unanimitate. Ases. II Basiliu Busdugu alesu cu unanimitate, ases. III A. Marcusiu alesu cu majoritate absoluta, ases. IV D. Lic'a alesu cu major. absoluta, ases. V Ioane Marginénu alesu cu major. absoluta, ases. VI Georgiu Csatt alesu cu major. abs., V-fiscalu Flor. Mikes alesu cu major. abs., v-notariu Gabriele Verticu cu majoritate de voturi, ases. orf. I Dem. Vaid'a cu unanimitate, ases. orf. II Gregoriu Sangiorgianu cu unanimitate, Protonotariu pot. Nicolau Besianu cu unanim., v-notariu Nicolau Mateae cu major. de voturi, archivariu Gregoriu Verzariu cu unanimitate, jude proces. cerculu Monoru, Paramonu Salvaru cu unanimitate, jude proces. B. Prundu, Nicolau Rusu cu unanimitate, jude proc. cerc Naseudu, Flor. Marianu cu unanimitate, jude proc. cerc. Sangiorgiu Masimu Budurleanu cu major., jude proc. cerc. Rodnei, Ioane Isipu cu unanimitate, jude proc. cerc. Zagra Tom'a Hontila cu unanimitate.

Dupa finirea alegeriloru tînute in 5 sî 6 Augustu s'au mai propusu facerea mai multoru representatîuni, intre cari sî o adresa câtra in. regimu.

X.

Din Comitatulu Albei de susu.

Motto:

Si tacuisses philosophus mansisses:

Nemic'a nu e mai uritu in lume decâtu minciun'a nemicu mai vatamatoriu sî dejositoriu de caracterulu omului decâtu facerea de bine in locu de a o recunósce, a o condemná. —

Dlu D. t. in articululu seu din nr. 58 a Tel. Rom. nu sciu pentru sene ori pentru informatoriulu seu se apuca sî cu o multîme de m..... sî lucruri false, voiesce a innegrí, mai antâiu pe Il. Sea Dlu Comite Supremu Augustu deLadai, apoi pe Siulutiu, Muntiu, Stefanu Ladai, Farkas, Doma, Cioflecu sî Perti'a, nu sciu din ce causa lasa afara la pasurile acestea pe Domnulu asessoru censuratu sî cu pracsa judiciaria? Onitiu, au dóra póte chiaru densulu e a lui (? Red.), — sî mai antâiu cu acei'a se vatama ca Il. Sea Dlu Comite supremu pentru ce s'a intielesu despre candidare cu membrii Comitetului;— Dle D. t. de aru avé clientulu dtale câte sî mai câte censuri sî pracse nu potu se intréca pe testimoniulu de pauperitate spirituala (?) inaintea cetitoriloru care nu-lu cunoscu,— ca nóua care-lu cunóscemu nu ne trebue ca stimu, nu scie D-lui cumca acést'a este ordinata dela locurile mai inalte ca Comitii supremi inainte de alegere sa se puna in contielegere cu alegatori despre alegendi, n'au audîtu D-lui sî Dta cumca in tóte comitatele unde s'au fâcutu alegere s'au intemplatu asiá, apoi cu ce dreptu aru fi pututu Comitele supremu alu Albei de susu a luá acestu dreptu din mân'a alegatoriloru; dara pe lânga tóte acestea Ilustr. Sea Domnulu Comite supremu s'au folositu de dreptulu de a candidá sî in 25 Iuliu candu a venitu ordinea se cetésca list'a candidatîloru a cetitu din ea nu trei români cá candidati dupa cumu dîci Dta fâra 11 sî anume Iosefu Siulutiu de Jude primariu, Ioann Doma de vice comite, Zacharia Ioanoviciu de vice-notariu, Ilie Gog'a, Stefanu Ladai, Candidu Oliu, Ioanne Bel'a, de Judi procesuali, Ioanne Oprisiu de archivariu, Onitiu Elek, Jude censuratu sî cu pracsa judiaria, Simeonu Muntiu sî Demetriu Perti'a de asessori,— apoi déca pe Siulutiu, Onitiu, sî Perti'a principiulu constatatu prin Comitetu sî basatu pe articulu XII a legiloru dietali din 1781 ia scosu din candidatîune eu cugetu, ca nu Comitele supremu a fostu de vina, fâra a fostu de vina membrii români din comitetu, pentru ca candu s'au sculatu Stefanu Ladai care nu-i neci Jude primariu cu puterea,— sî a contradîsu fórte frumosu sî cu dovedi fórte intemeiate principiului acelui'a, atunci neci unulu din membri români nu s'a sculatu cá sa-i intarésca sî apere cuventarea, aici dupa parerea mea aru fi avutu locu ba chiaru datorinti'a Dnulu ex Jude primariu Iosifu Siulutiu care e membru comitetului sî a fostu de fatia, ba inca cei mai multu a voitu sa fia alesu de Jude primariu, dupa-ce in Comitatulu Cetatea de Balta nu voí se primésca? insa nu iamu audîtu versulu (adeca glasu dupa cum dîce Dlu D. t.) — apoi acést'a s'au intemplatu sî cu magiari, care dta o taci,— nu-i frumosu asiá ce-va,— cum de esemplu pe magiarulu fostu procuroru de statu Brust Ignatz, pe asessori Szikszai Ferencz, Tamási Bela, Issekutz Antal sî Agotha Miklos, care de siguru inca au censura sî pracsa iau stersu magiarii frumosu din candidatîune; apoi ca Canditu Oliu, Ioann Bela sî Ioann Oprisiu singuri s'au rugatu de Comitele supremu cá sa-i stérga din candidatîune, eara cugetu ca nu-i vin'a Dlui Comite supremu, sî in urma déca Ioann Doma, Zacharia Ioanovicu, sî Ilie Goga, nu fura alesi inca cugetu ca nu-i vin'a Comitelui supremu fâra-i vin'a unui urfi Domnisioru imbracatu in atila venata prin care voiesce a dovedí ca e românu mare? — ce dîci Dta dle D. t. recunoscî ca nu ai fostu informatu dreptu, fâra din patima, eu-ti dau dreptu sî dîcu ca dta sî cu informatorulu dtale, cá tóta lumea ia de nemic'a (!) pentru ce n'au alesu pe Judele censuratu sî cu pracsa de asessoru. —

Aceste luandu-le in consideratîune Judece onpublicu chiaru sî dlu D. t. cu simtiu dreptu ca ce maniera aru fi fostu aceea déca magiarii Brust sî consotii au fostu stersi din candidatîune, de-sî au produsu contracte de posessiune,— cu ce dreptu, cu ce consecuintia sî cu ce putere aru fi pututu fi in stare Comitele supremu a tîné in candidatîune pe Judele censuratu sî cu pracsa, eu nu precepu póte ca dlu D. t. sî informatoriulu densului va scí mai bine.—

Ce se tîne de aceea cumca romanii s'aru fi intielesu cu totii ca se nu ia parte la alegerea nu-i dreptu, pentruca romanii in 26 deminéti'a la prepunerea cancelistului Perti'a care au fostu asiá: romaniloru noi furamu 3 români prin principiulu de posessiune scosi din candidatîune, 3 se multiamira,

---

лȣарѣ ачастъ сȣмъ де банй де плинȣ̆ дела вамешій карій ворȣ̆ фи де домніа мѣ тримишй ісправничй пре ваме. — Ка съ фіе преоцилорȣ̆ де хранъ ши де ꙟмбръкъминте, іаръ домній меле ши ръпосацилорȣ̆ домній меле вечйникъ поменире. Ꙟсъ пънъ ворȣ̆ цжнѣ лецеа ачаста православникъ. Іаръ де кареа кȣмва арȣ̆ скімба лѣцеа ши нарȣ̆ фі ꙟтрȣ а ръсъритȣлȣй бісерикъ крединцъ, съ фіе липсиций де ачастъ милъ че амȣ̆ фъкȣтȣ̆. Ашиждереа порȣнческȣ̆ домніа мѣ ши воаѡ вамешилорȣ̆, карій ворȣ̆ фі де акȣм ꙟнаинте аколо ла вамъ ла рȣкърȣ̆ й драгославеле, де време че вецй ведѣ ачестȣ̆ хрисовȣ̆ алȣ̆ домній мѣле, ши віиндȣ̆ преоцій дела ачъстъ сфжнтъ бісерикъ ꙟн тоцй аній ла време ла Сфжнтȣлȣ̆ Дімитріе съ авецй а ле дарѣ дин вама домнѣскъ ачеа сȣмъ де банй т҃ † н҃ † че амȣ̆ фъкȣтȣ̆ домніа мѣ сфинтій бісерічй ши амȣ̆ ꙟнтърітȣ ка съ фіе стътътоаре пънъ вомȣ̆ фі домніа мѣ кȣ віацъ. Іар преоцій съ айбъ а пъѕи сфжнта бисерикъ кȣ слȣжбе непрѣста помениндȣ̆ пре домніа мѣ ши пъринцій домній мѣле ши пре тоцй православничій Домнй карй арȣ̆ фі ꙟнтрȣ стъпжнирѣ ачаста. Іаръ дȣпре ной пре карй ва алеце Домнȣлȣ̆ Дȣмнеѕеȣ̆ а фі Домнȣ̆ ши бирȣиторю църій ачещіа аȣ дин рȣденіа домній мѣле аȣ дин стръиній, кȣ гласȣлȣ̆ челȣ̆ де рȣгъ кȣ дѣдинсȣлȣ̆ похтимȣ̆ ка орй фіеще каре благочестивъ арȣ̆ ажȣнце ꙟн времѣ стъпжнирій сале, ден авȣціа чеіа че дела Дȣмнеѕеȣ̆ іарȣ̆ фі датъ, съ нȣ фіе ачастъ сфжнтъ бисерикъ ліпситъ де мила ачаста че скріе май сȣсȣ̆, чи дȣпъ оржндȣала ачещій сȣме саȣ̆ ши май мȣлтȣ̆ дȣпъ кȣмȣ̆ ва фі ꙟн пърлежȣлȣ̆ съ въ ꙟндȣраций. Ка ши Домнȣлȣ̆ Дȣмнеѕеȣ̆ че есте ꙟн сфжнта троицъ слъвитȣ̆ сълȣ̆ чинстѣскъ ши сълȣ̆ милȣіаскъ ꙟнтрȣ а са стъпжнире кȣ линъ паче. Ши ачела вѣкȣ че ва съ фіе ла ръпаȣсȣ̆ вѣчникȣ̆ сȣфлетȣлȣй съ фіе. Ши амȣ̆ ꙟнтърітȣ̆ хрисовȣлȣ̆ ачеста кȣ тотȣ̆ сфатȣлȣ̆ ши кȣ крединчошии боіарій чей марй ай диванȣлȣй домній мѣле. Панȣ̆ Корнѣ Бръилою вл҃ банȣ̆ Кралевскій. й Панȣ̆ Строе Лѣȣрдѣнȣлȣ вл҃ ворн. й панȣ̆ Динȣ Рȣдѣнȣлȣ̆ вл҃ логофътȣ̆. й панȣ Міхай Кантакȣѕіно вл҃ спътарю. й панȣ Шербанȣ̆ вл҃ вістіерю, й панȣ Іѡрга вл҃ кȣчерю. й панȣ Дȣмитраке карамалъȣлȣ̆ вл҃ постѣлникȣ̆, й панȣ Скарлатȣ вл҃ пъхарникȣ̆, й панȣ Радȣлȣ̆ исправникȣлȣ̆ столникȣ̆ й панȣ Радȣлȣ̆ Голескȣлȣ̆ вл҃ комис, й панȣ Іѡрга вл҃ слȣџѣрй, й панȣ Костандинȣ̆ Корбѣнȣлȣ̆ вл҃ питарю исправникȣ̆, Щефанȣ Кантакȣѕінѡ вл҃ логофътȣ̆. Ши амȣ скрисȣ̆ Хрисовȣлȣ̆ ачаста ꙟн орашȣлȣ̆ скаȣнȣлȣй Домній мѣле, ꙟн Бȣкȣрещій ꙟнтрȣ алȣ̆ ȣнспрезечеле анȣ̆ ден Домніа Домній ноастре де Ісакȣ̆ логофъцелȣлȣ̆ ден Бȣкȣрещій м҃ца Октовріе зі҃ зиле дела Адамȣ̆ пънъ ла кȣрсȣлȣ̆ анилорȣ̆ ѕ҃сз Іар дела Хс҃ † ахчѳ

Indata sub rendulu din urma la mijlocu e compresu sigilulu, care insa a casutu, incâtu numai cunósce.— In stâng'a sî in drépt'a dela sigilu se afla titulatur'a domnésca in fracture lungi de auru preste care in partea stânga e trasa cu negréla sub scrierea propria a Domnitoriulu:

Иѡ҃ Кѡнстантинȣ Воеводъ м. пр.

Iéra la drépt'a tocmai dedesuptu a logofetului:

Щефанȣ̆ Кантакȣѕинѡ вл лог пѡ҃ иѡ҃ м. пр.

(Va urmá.)

asiá dara mai avemu 5, pentru 3 scosi nu trebue sa lasâmu sa pice 5 sî déca magiarii ne-au vatamatu pe noi in modulu acest'a le putemu multiamí asiá; suntu de fatia 91 alegatori fiinduca magiarii s'au camu imprasciatu, intru acesti'a 48 suntu români, majoritate ,— putemu se alegemu pe cei 5 români candidatî sî dintre magiari chiaru pe acei'a pe cari densii nu-i voiescu sî póte ca neci nu voru fi in stare a sierbí,— s'a invoitu cu totii cá sa ea parte la alegere sî protestulu fâcutu sa-lu deie inlauntru tragendu din elu afara clausul'a: „sî nu vomu luá parte la alegere.“ Insa pre candu se statorí acésta venira Onitiu sî Siulutiu sî se sculara cu o gura mare, cá cum cutéza cine-va a decide ce-va fâra de scirea loru; vedi, aicea avea gura,— de aici se vede nepriceperea sî egoismulu dupa cum dîce D. t. câci de siguru domnii numitî numai de aceea n'au voitu cá se aléga romanii ca déca ei nu s'au pututu face domni sa nuse faca neci altii, — poftimu ! — ba inca ce e mai multu acesti 2 Domnuti cutediara a dîce cancelistului Perti'aca l'au sedusu magiarii ce densulu audindu li-a dîsu :— bine nu alegeti, s'a dusu de acolo , inse mergendu elu dóue dîle sî dóue nopti cu mare grige sî ostenéla ia tînutu compacti sî ia aperatu de lupii rapitori , care se incercá in totu tipulu ai seduce,— sî ei s'au dusu care in catrâu, sî apoi sa fie vediutu on. cetitori ce venatóre buna sî grasa a fâcutu contrarii.—

Cumca Stefanu Ladai sî Nicolau Farkas , aru fi indemnatu pe români la votisare nu-i dreptu, acést'a-i o ilusiune a informatoriului Dlui D. t.

Mai departe cumca Ilustr. Sea Dlu Comite supremu Augustu de Ladai nu aru avea simtiemente romanesci sî patriotice in marginele legali , cine-lu cunósce nu se indoiesce, fâra numai dlu D. t. sî informatoriulu densului, care inainte de acést'a cu vre o câte-va luni— lu laudá sî le erá patronulu celu mai bunu, pentru-ce voru scí dloru,— Comitele supremu a doveditu la tóta ocasiunea cumca patrocinédia pe românii buni in marginele legei, asiá de esemplu a doveditu in iérn'a trecuta cu denumirea asessorului Onitiu Elek pe care singuru l'au fâcutu asessoru, se nu cugete densulu ca dóra censur'a sî pracs'a , l'au fâcutu asessoru, câci au fostu in candidatîune cu Dlui alti individi cu censura sî pracsa cu multu mai bune, fâra singuru numai prin conlucrarea desunumitului Comite supremu ajunse asessoru ; *) d-lui apoi inca ia multiamitu fórte frumosu ca s'a dusu din Elisabetopole sî neci n'a dîsu sanetate buna !

Dovedi de aceste a-siu puté aduce mai multe inse me restringu numai la obiectu sî la ce-i mai recentu. —

Mai incolo dîce dlu D. t. in articululu seu , eata list'a candidatîloru sî apoi sub titul'a acést'a pune pe alesi, sî sî pe acei'a cu nesce nume schimonosite câtu nimenea nu scie ca cine-su acei'a, **)- se vede cumca putîna pracsa, ba chiaru neci idea n'are de o lista de candidatîune, eu celu putînu asiá sciu ca la fia-care postu administrativu s'a candidatu 4 invidî sî la judecata 3, de aici se vede , ca dlu D. t. sî informatorulu densului nu prin candidatiune ca aceea nu o scrie , fâra prin alegere s'a vatamatu , la acést'a nu-i putemu ajutá , togm'a audîmu ca cum iau umblatu sî pe aiurea , óre acelo cine-i de vina ? — ***)

Principatele române unite.

Astadi, Luni, la 11 óre, avisulu marinei imperiale francese, Le Magicien, ancoratu , vis-a-vis de Rusciuk, a inaintatu in partea Giurgiului spre a se pune la dispositi'a Domnitorului. M. Sea mergendu la bordu, insotîtu de dnii ministri alu afaceriloru strâine sî de resbelu, d. generalu Golescu sî d. locotenentu colenelu Iarc'a, a fostu intempinatu de d. comandantu dela Richerie sî de oficierii sei. Pavilionulu românu falfaiá la marele mast , sî totu echipagiulu a repetatu de siépte ori se traiésca Imperatorulu; ajungendu la debarcaderulu dela Rusciucu, I. Sea a fostu intempinatu chiaru de pe vaporu de escelentîele loru Kiamil Bey, introductorulu ambasadoriloru, Essad-Pasia guvernatorulu orasiului, insotîtu de unu numerosu statu-majoru. Domnitorulu, dnii ministri, precum sî inalti functionari otomani sî persónele suitei s'au pusu in trasurele cari au fostu preparate, sî escortatî de unu escadronu de spahii, au pornitu la palatulu Sultanului. Trupele garnisónei formau spalierulu in stradele orasiului , sî intrég'a poporatîune se imbuldiá in calea Mariei Sele. La palatu , Domnitorulu a fostu intempinatu de AA. LL. Aly Pasi'a, marele visiru, regentulu imperiului Fuad Pasi'a , Mohamed Rusdi-Pasia, ministru de resbelu sî Mitad-Pasia , guvernatorulu Elayetului-Tulnai. Introdusu in salonulu de primire unde asceptau ministri otomani sî unu mare numeru de persóne destinse, cari formézа cas'a Imperatului, Maj. Sea Sultanulu, inaintadu cu câti-va pasi a intempinatu pe Domnitorulu, sî dandu-i mân'a intr'unu chipu fórte cordialu, l'a codusu in apartamentulu seu deosebitu, urmatu numai de Aly-Pasia, care convorbire intre Maj. Sea sî Domnitoriulu, a tînutu peste o óra, In urma, Maj. Sea Sultanulu a presentatu M. Sele Domnitoriului, pe fiulu seu Juzuf Iggedin. Esîndu cu Alteti'a Sea in salonulu de primire, M. Sea Domnitoriulu ia presentatu pe dnii ministri sî suit'a sea. Dupa acést'a, principele Domnitoru , insotîtu de Aly Pasia , s'a retrasu la palatulu care i erá destinatu, sî dupa óra de conversatia cu Alteti'a Sea, a primitu visit'a inaltîloru demnitari ai imperiului. La plecarea M. S. Domnitorului, AA. LL. Ali-Pasia, Fuad Pasia, Rusid-Pasi'a sî escelenti'a sea Mithad-Pasia, l'au recondusu pâna la scara sî si-au luatu concediu. Mari'a Sea s'a intorsu la vaporu cu acelasi ceremonialu cu care sî venise, insotîtu de escelenti'a sea Kiamil-Bey. Music'a militara n'a incetatu de a cantá decâtu dupa-ce vaporulu s'a departatu de portulu Rusciucului. Coborandu-se dupa vaporulu le Magicen, Domnitorulu a fostu salutatu cu 21 tunuri, sî la pornire precum sî la intórcere personalulu echipagiului suitu pe verge striga de zori sa traiésca Imperatulu. Asta séra M. Sea principele Domnitoriu, intr'uní la prandiu pe d. Boyard , gerantulu consulatului generalu francese care se aflá pe vaporu, pe dlu comandante de la Richerie sî pe ajutoriulu d. comandante Lamy, siefu alu misiunei militare francese. (Monitorulu)

Fatia cu cele publicate in nrulu trecutu despre min. actuale imprumutâmu din „Rom.“ urmatórele :

Bucuresci, 27 Iuliu 1867.

Dle Redactoru ! Sosindu in Bucuresci , amu aflatu ca dîuariulu Fremdenblatt“ din Vien'a, intr'unu articolu reprodusu de unele dîuarie din tiéra , me acusa ca intr'un'a din adunârile comitatului centrale israelitu din Parisu, la care amu avutu onóre de a asistá, a-siu fi vorbitu in contr'a Ministeriului actuale sî a-siu fi dîsu, inlr'altele, ca dîlele ministeriului Bratianu suntu dejá numerate, ca Domnitoriulu este decisu a nu-lu mai sustîné de câtu pâna la viitórea sessiune a camerei, etc.

Nu voiu refutá nisce imputatiuni reproduse cu atât'a pripa sî usiurintia de unele dîuarie din Bucuresci; me voiu marginí numai a respunde ca procesele verbale ale adunâriloru societâtiei israelite suntu tiparite sî publicate , sî ca in curendu se va dovedí ca asertîunele acestoru dîuarie reu-voitóre suntu cu totulu eronate.

Primitî, Dle Redactore, incredintiarea prea distintei mele consideratîuni. Emile Picotu.

Varietâti.

*** Ga. Tr. citéza cuvintele Tel. Rom. prin care se esprima temerea ca nu voru puté luá parte la societatea literaria din Bucuresci toti membrii desemnati sî denumitî din Austri'a sî apoi adauge „ca crede din contra, ca regimulu se va bucurá de inceputulu acestu literariu, care n'are nemic'a sa-lu faca suspiciosu.“ —

Nr. 8—2

Concursu.

La gimnasiulu mare românu gr. or. din Brasiovu se va deschide cu inceputulu anului scolasticu 1867/8 un'a catedra de desemnulu linearu, cu 4 óre pe septemâna, pe lânga unu onoraru de 300 f. pe anu —

Subscris'a eforia vine cu acést'a a aduce la cunoscinti'a Domniloru inteligenti cari posedu cunoscinti'a acést'a, sî voru a concurá pentru predis'a catedra, cá sa tramita pâna la 20 Augustu a. c. st. v. câtra Efori'a scóleloru române gr. or. din Brasiovu atestatele de calificatîune sî de purtarea morala sî politica.

Brasiovu, 25 Iuliu 1867 st. v.

Efori'a scóleloru centrale române gr. or.

Nr. 7—2

Concursu.

Spre ocuparea statîunei a unui invetiatoriu sî 1 suplentu — in comun'a gr. res. Orestía, cu acést'a se deschide concursu pâna in 25 Augustu a. c. st. vechiu. —

Léf'a invetiatoriului de a 2-a classa este 200 f. v. a. pe anu, cortelu liberu, gradina de legumi— sî 1 pamentu de 1000 □°

pentru suplentu séu sub invetiatoriu in clas'a 1. léf'a este 100 f. v. a.— sî de va fi cantaretiu— incâtu se póte deprinde sî in cantârile sî tipiculu bisericescu inca 50 f. v. a.— anuariu — unu pamentu de 200□°, cortelu liberu — gradina pentru legumi— sî lemnele trebuincióse pentru amendo — séu adeca : pentru cas'a invetiatoriului de a 2-a clasa 3 orgii, pentru celu din 1 a clasa 2 orgii, iar pentru scóla 4 orgii— stangeni □ din padurea orasiului— pe anu.—

Doritorii de a ocupá vreun'a din statîunele aceste voru avé a inzestrá petitîunele loru timbrate dupa cuvientia cu atestate de botezu — sî ca oru absolvatu cu sporiu bunu cursulu pedagogicu sî scólele normale— iara pentru invetiatoriu din clas'a a 2-a se poftesce se fi invetiatu sî clasele gimnasiului inferioru— sî se fia deprinsu sî cu limb'a ungara sî germana case póte pregatí elevii sî din aceste limbi— in órele limbei obligate — sî pâna la susu scrisulu terminu alo tramete subscrisului.—

Orestia 25 Iuliu 1867.

Nicolau Popoviciu,
Protop. sî Insp. scolaru.

Nr. 9—1

Concursu.

La scól'a comunala de relegea gr. or. in Tientiariu, se va deschide cu inceputulu lunei Septembre a. c. st. v., sî a dóu'a clasa, pentru care se cere unu invetiatoriu nou.

Salariulu anuale pentru acésta statiune este sum'a de 190 fl. v. a. pelânga cuartiru de locuintia statatoriu din 2 odai sî gradina, sî 6 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupá numitulu postu invatietorescu sa-si tramita pâna la 25Augustu a. c. st. v. la subscrisulu, timbrate sî francate :

a) Atestatu de botezu ca suntu de religi'a gr. or.

b) Testimoniele loru scolastice ca au absolvatu celu putînu 4 clase gimnasiale cursulu pedagogicu cu succesu bunu.

c) Atestatu despre purtârile loru morale sî politice dela oficiolatele comunale competente.

Brasiovu 28 Iuliu 1867.

Iosifu Baracu,
Protop. gr. or. I alu Brasiovului sî Inspect.
Districtualu de scóle.

Nr. 9—1

Edictu.

Paraschiv'a Mateiu Drocea din Sarat'a distr. Fagarasiului parasindu cu necredintia cá de unu anu sî jumetate pre legiuitulu seu barbatu Zinovie Oan'a totu de acolo, au pribegitu in lume fâra sa se scie loculu petrecerei sele, se provóca prin acést'a , cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu de fatia, sa se infatiosiedie inaintea subsemnatului foru matrimoniale câci la din contra , procesulu matrimonialu asupra-i pornitu se va decide sî fâra de dens'a in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre ortodoxe resaritene.

Avrigu 24 Iuliu 1867.

Vasiliu Maximu
Adm. prot. Fagarasiu II.

INSCIINTIARE.

Tipografi'a archidiecesana de aici s'a stramutatu cu totulu din localitatea sea cea vechia, din strad'a iernei in localitatea cea nóua din strad'a macelariloru (Fleischer-gasse) nr. 94, cea-ce se aduce prin acést'a la cunoscinti'a on. publicu.

**Directiunea tipografiei
archidiecesane.**

Burs'a de Vienn'a.

Din 2/14 Augustu 1867.

Metalicele 5%	56	80	Actiile de creditu	186	
Imprumut. nat. 5%	67	40	Argintulu	122 15
Actiile de banca	698		Galbinulu	5 95

---

*) O astfeliu de procedere nu e in marginile legali. Red.)

**) Erorile de tipariu ce s'au strecuratu la publicarea atinsului art. se voru indreptá in nr. viitoriu. R

***) In asemenea ocasiuni amu dorí mai multa obiectivitate, câci altmintrea venimu in neplacut'a pusetîune da a denegá publicarea in colónele nóstre. Red.)

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dominec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

№ 63. ANULU XV.

Sabiiu, in 6|18 Augustu. 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 5 Augustu

Despre deputatîunea afaceriloru comune aflâmu numai cu tîreit'a câte cev'a. In 10 Aug. dupa cea dintâiu siedintia comuna a ambeloru deputatîuni s'a adunatu membrii tramisi din diet'a Ungariei in localitâtîle fostei cancelarie aulico-transilvane, cu scopu de a se consultá asupr'a impârtîrei sî regulârei lucrâriloru. Lui „Magyar Ország“ se scrie despre acést'a urmatórele:

Deputatîunea ungurésca au alesu ieri dóue subcomitete. Celu dintâiu se va ocupá cu esaminarea conspecteloru sî tabeleloru statistice, cari le au asternutu regimulu ambeloru deputatiuni, alu doilea va elaborá o propunere meritória din partea deputatiunei unguresci, care propunere se va comunicá in scrisu deputatiunei din partea senatului imperialu.

In 12 Aug. s'au adunatu iéra ambe pârtîle la o convorbire. Se vede ca adunarea acést'a are de a face mai multu cu formalii sî unele intrebâri, ca cum sa procéda fatia cu publicitatea. Din purtarea acestoru dóue deputatiuni un'a câtra alt'a se vede ca pasiescu fórte cu mare sfiala. Tóte convenirile câte le avura pâna acum s'au fâcutu prelânga reserva, de a fi numai de caracterulu unoru intrevorbiri private fâra de tóte formele parlamentari. Obiectele ce se discuta, incâtu acele nu suntu curatu formale, voru fi mai târdîu obiectu de discussiune seriósa sî decidetória.

Unu membru alu deputatiunei sen. imp. publica in o fóia a sea o parte din materialulu statisticu, celu are comissiunea dejá inaintea sea. „Debatte“ dîce ca datele aceste consuna cu resultatele din calculatîunele ei. Venitulu statului dela 1860—1865 da sum'a de 1973 milióne, iéra erogatiunele 2474 milióne. Deficitulu a fostu in anii acesti'a de 501 milióne. Venitulu in tierile germano-slavice a fostu in periodulu acest'a 1369 milióne. Tierile germano-slave au platitu in acesti siése ani dâri directe sî indirecte 1205 milióne. Ungari'a 452·1 milióne. Restanticle de dare a anului 1866 sî cei de mai nainte facu 42·5 milióne, din cari pre Ungari'a sî tierile sotie se vine 28 milióne séu aprope la 60 percente. Cá resultatu ese ca venitulu din dârile Ungariei sî tieriloru sótie facu mai putînu cá 38—25 percente fatia cu veniturile din dârile tieriloru de dincolo de Lait'a, precandu spesele pentru Ungari'a sî tierile sotîe facu preste totu 40%. Spesele pentru ambe pârtîle imperiului facu in anii acesti'a siése din urma, 677·5 milióne.

Despre o aliantia intre Austri'a sî Franci'a fu vorba multa prin dîuarie. Unele dintre ele, despre care se presupune ca stau in legaturi cu ministeriulu de esterne, lauda o atare aliantia. Acést'a aru fi semnu, ca celu putînu e aprópe de a se incheiá.

Scirea despre concentrarea unoru castre de 36,000 trupe austriace aprópe marginile austro-serbesci cerculéza prin mai multe dîuarie. Alta de feliulu acestei se suna despre trupe austriace concentrate in Galiti'a spre marginea de câtra Russi'a. Cesta de urma fu demintîta de oficiós'a „W. A.“ Alt'a suna despre o concentrare in Ardealu.

Foile prussiane spunu ca Napoleonu are sa se intalnésca in Coblenz cu Regele Prussiei. Despre conflictulu prussianu-danezu, care a agitatu lumea politica in dîlele din urma sî din carele se credea, ca se va incinge resbelu intre Franci'a sî Prussi'a, se spune ca e pe calea impacârei. Despre cestiunea orientala opinéza N. Al. Ztg. ca Pórt'a, déca vrea sa scape de ducerea in implinire a comissiunei propuse de puteri, numai ingreuna deslegarea incurcaturiloru in orientu.

Scirile ce vinu din orientu le putemu reasumá in urmatórele: Cretenii inca nu suntu supusi, din contra in tempulu din urma suntu spriginiti afara de nâi grecesci sî rosesci intru atât'a sî de francese, ca pre betrani, femei, copii, cari suntu silitî a fugi dinaintea turciloru i primescu sî-i strapórta la Aten'a; in Bulgari'a, dupa foile slavice cu deosebire, insurectîunea cresce sî capeta sucurse de trupe voluntarie din Romani'a (? póte din Bulgarii aflatori de acolo ?); in fine depesie dela 12 Aug. din Constantinopole asigura ca Omer Pasia comandantulu supremu alu turciloru din Cret'a si-a datu demissiunea, vediendu, ca tóte nâile puteriloru crestine pasiescu pre fatia intru ajutorulu crestiniloru.

Din Romani'a dâmu mai la vale unele amenunte despre societate literaria adunata la Bucuresci.— O lupta domnescé intre dîuarele de acolo pentru convocarea senatoriloru moldoveni la Romanu, despre carea reprodusesemu sî noi unele acte. Unele dîuarie sustînu, ca intreprinderea acést'a a unoru deputati sî senatori de partea de dincolo de Milcovu are de scopu separatîunea sî taiarea in dóue a Romaniei.— Erá vorb'a in septeman'a trecuta de demissiunarea ministrului presiedinte Cretiulescu. In dîlele din urma cetimu ca acést'a si-a retrasu demissiunea; in loculu acestei vedemu intre telegramele dela 13 Aug. ca „Patrie“ din Parisu scie despre demissiunea ministrului Brateanu. Dîuarele din Romani'a pâna acum nu amintescu nemic'a de asiá ce-va.

Sabiiu 3/15 Augustu.

Dâmu urmatoriulu estrasu din protocolulu siedintiei estraordinarie a Comitetului Asociatîunei tranne române tînute in 13 Augustu c. n. a. c. sub presidiulu int. a Ilustritâtiei Sele Domnului Consiliariu P. Manu. Lucrârile mai demne de insemnatu din acésta siedintia estraordinaria fura: a) luarea spre sciintia a conspectului despre starea casei Asoc., tranne pre tempulu numitei siedintie, din care conspectu se vede, ca cas'a Asoc. are in proprietatea sea cá capitalu (in oblig.) sum'a de 27,258 f. 9 xr. (§57) b) S'a referitu prin D. Dr. Ioann Nemesiu proiectulu de bugetu preliminariu alu Asoc. pre an. 186$^{7}/_{8}$ prelucratu de comissiunea denamita in adinsu spre acelu scopu. Acelu proiectu de bugetu elaboratu in sensulu §-ului 26 din statute esaminandu-se din positiune in positîune, s'a adoptatu in totu cuprinsulu seu din partea comit. Asoc. conformu unui conclusu a adunârei gen. a Asoc. tînute la Abrudu in 29 Augustu 1865 p. XXIII, s'a decisu a se asterne spre desbatere sî acceptare viitórei adunâri gen., tînende la Clusiu in 26 Augustu c. n. a. c. (§ 58) c) s'a adusu conclusu in privinti'a realisârei unei obligatîuni, sunatórie despre 24 fl. 80 xr. v. a., o detoria, ce comun'a Cristioru in comit. Bihorului in Ungari'a o are la unii ómeni din Vidr'a de susu, comit. Albei inf. pentru pasiunaritulu pre otarulu comunei Cristioru, sî carea datoria numit'a comuna a oferit'o in favórea fondului Asoc. Dlu Advocatu plenipotentiatu alu Asoc. Mateiu Nicol'a s'a incredintiatu realisarea numitei obligatîuni pre cale legale. § 59. d) S'a adusu altu conclusu in privinti'a realisârei — pre cale legala — a unei politie (Wechsel), sunatórie despre 100 fl. v. a. o detoria, ce D. negutiatoriu sî proprietariu de case in Oradea-mare Nic. Zsig'a sen. o are la fostulu deregatoriu in Silvani'a, Georgie Ratz, sî carea a oferit'o in favórea fondului Asoc. cu aceea espresa dechiaratiune, cá incassandu-se numit'a suma de 100 fl. v. a. — 50 fl. v. a. sa remana la fondulu Asoc. tranne române, iéra alti 50 fl. v. a. sa se strapuna la fundulu Asoc. literarie române din Aradu § 60. e) s'a luatu spre sciintia relatiunea directiunei scólei capitale de mustra (Muster Hauptschule) din Prag'a, despre progresulu multiemitoriu doveditu din partea ascultatoriloru de preparandia in Prag'a sî stipendiati ai Asoc. Georgie Munteanu sî Stefanu Torpanu in decursulu an. scol. 186$^{6}/_{7}$ §. 61. f) S'a luatu la pertractare rugarea ascultatoriloru de preparandia in Prag'a: G. Munteanu sî Stef. Torpanu, cari ceru a li se dá voia din partea adunârei gen. a Asoc., cá sa-si póta continuá studiele in Germani'a sî totu odata sa li se asemne unu adausu pre lânga stipendiulu anualu de 300 fl. v. a. Comitetulu, conformu conclusului seu din 4 Iuniu a. c. § 41 sî in legatura cu p. 5 din bugetulu preliminariu elaboratu pre a. Asoc. 1867/8, a decisu, cá rugarea numitîloru teneri ascultatori de preparandia, se o recomande bunavointiei sî consideratîunei viitórei adunâri gen. a Asoc. § 62., g) s'a luatu spre scientia abdîcerea Dlui rigorosante in drepturi Ioanne Nichit'a, de stipendiulu avutu din partea Asoc. § 63 h). S'a primitu spre placut'a scientia scrisóri'a din 6 Iuliu a. c. a Dlui advocatu plenipotentiatu alu As. Mateiu Nicol'a, prin care aduce la cunoscinti'a Com. Asoc., cumca DSa, s'a ingrigitu, cá nu numai sa se administreze in celu mai scurtu tempu la fondulu Asoc. pretiulu unei case testate de repausatulu D. negut. Dion. Telechi, sî vendute in favórea fondului Asoc. in 1865,— cu aprobarea ad. gen. a Asoc. tînute la Abrudu totu in 1865 — ci inca totu odata s'a ingrigitu de tempuriu sî de aceea, cá sî celelalte legate Telechiane, care numai dupa mórtea sotîei repausatului D. testatoriu, au sa devina in proprietatea Asoc. se fia scutite de ori ce periculu, conservandu-se in cerut'a evidentia spre folosulu Asoc. § 65. i) Celelalte afaceri ale Comit. din numit'a siedintia estraordinaria, atingu reportu-rile despre banii intratî la fondulu Asoc. dela siedinti'a trecuta a Comit §§ 66 sî 67 (vedi: la publicarea Secret. Asoc. in nr. de adi alu Tel. Rom.), cum sî despre cârtîle daruite, de unii barbatî românî benevoitori, in favórea bibliotecei Asoc. § 69. Numele P. T. DD. daruitori din opurile sî scriptele sale in favórea immultîrei bibliotecei Asoc. le voru aduce prin resp. D. bibliotecariu la cunoscinti'a ad. gen. viitóre a Asoc. tranne române, carea avemu totu dreptulu a sperá, ca in astu anu va fi mai numerósa, decâtu in anii trecutî.

O epistola a ministrului ung. de culte câtra Principele-primate.

Cetitorii nostri i-si voru aduce aminte ca amu fâcutu pomenire despre pasii membriloru dietali din Transilvani'a de religiune rom. cat. pentru autonomi'a bisericei loru. „Idök Tanuja“ dela 10 Aug. publica acum o epistola a ministrului bar. Eötvös indreptata câtra Primatele sî alti doi prelati inalti ai bisericei rom. cat. din Ungari'a. Epistol'a acést'a póte fi privita cá unu respunsu la pasii deputatîloru ardeleni de rel. rom. catolica. Cererea deputatîloru ardeleni de a avé sî laicii inriurintia in afacerile bisericesci o incuviintiéza ministrulu pre deplinu. Dara de órece uniunea Transilvaniei cu Ungari'a a devenitu fapta asiá recomanda bar. Eötvös, cá sî in Ungari'a sa se concéda laiciloru o influintia corespundietória in afacerile bisericesci sî scolarie, eschidiendu-se cele dogmatice. Dupa parerea ministrului acést'a aru serví spre delaturarea indiferentismului catoliciloru din Ungari'a câtra afacerile tînetórie de religiune.

Ministrulu dîce apoi mai departe ca déca privesce nepreocupatu biseric'a cat. din Ungari'a, afla, ca pre lânga tóta pusetiunea, averea cea mare, splendórea sî influinti'a politica a mentîunatei biserici rom. catolice, situatiunea ei nu se póte numí multiamitória. Indiferinti'a cea mare câtra educatîunea poporului, lips'a de spiritu comunu suntu o fapta nedisputabila, care nu se afla la nici un'a dintre celelalte confessiuni, cari tóte dispunu cu multu de mai putîne mijlóce cá biseric'a rom. catolica. Caus'a o afla in organisatiunea bisericei, carea eschide pre ori-ce laicen dela influintia asupr'a afaceriloru bisericesci sî scolarie. Arata ca prin articululu 20 din l. a. 1848 prin enuntiarea principiului de egalitate fatia cu confessiunile, interessele bisericei catolice potu castigá cu multu mai multu, decâtu prin spriginulu ce a datu bisericei r. c. regimulu mai inainte. Argumentéza cu istori'a altoru state cum au perdutu biseric'a din influinti'a sea candu a fostu spriginita de statu sî aduce d. e. pre Franci'a inainte de revolutiune; cum a crescutu influinti'a candu nu a fostu spriginitu de puterea lumésca d. e. in Iri'a sî Angli'a. Pentru cá sa i se asigure bisericei catolice influintia are lipsa de libertate. Libertatea insa e numai atunci fruptifera candu va fi asigurata contra tuturoru atacuriloru, ceea ce e numai atunci cu putintia, déca ea (libertatea) nu va fi privita ca unu privilegiu datu statului preotiescu, ci cá unu dreptu comunu alu cetatieniloru catolci.

Antipathiele ce se manifestéza sî in Ungari'a fatia cu clerulu, le ascrie spiritului anticlericalu din alte tieri ale Europei; candu cauta cine-va la proportiunea antipathiei o afla in gradu mai micu, cá in ori sî care tiéra. Revine iéra asupr'a indiferentismului aflatoriu la catolicii Ungariei, ceea ce de altmintrea, in afaceri de alta natura, nu se vede in caracterulu natiunei (unguresci). Deduce indiferentismulu din organisatiunea bisericei prin carea se detrage influinti'a membriloru laici in afa cerile bisericesci.

Catolicii aducu mai putîne sacrificii pentru bisericile sî scólele loru pentruca bisericile suntu dotate fórte. Déca au sî catolicii sa faca ce-va pentru sustînerea unei scoli, ceea ce privesce cladirea sî sustînerea invatietoriloru, la demandarea statului,— fiindu ca nu purcedu din o decissiune libera, sacrificiele aceste nu se privescu, precum se intemplá acést'a la alte confessiuni de o legatura a poporului cu biseric'a sî scól'a, ci de nisce sarcini. Aceste sarcini poporulu le pórta cu atât'a mai fâra voia cu câtu cea mai mare parte purcede dela parerea acea scalciata, ca bogati'a bisericésca atât'a e de mare incâtu ajunge spre acoperirea aceloru spese, la cari alte confessiuni trebuie sa contribuie din alu loru; nu se póte ascunde ca o atare stare periclitéza interesele catoliciloru sî pusetîunea bisericei catolice. Dovéda pentru cea dintâiu e remanerea inapoi cu educatîunea poporului, carea trebuie cu parere de reu sa o concéda, sî ce e sî mai tristu, ca tóta vin'a se arunca in spatele barbatîloru bisericesci, cari tînu esclusivu instructîunea poporului sub influinti'a loru. Ceea ce privesce pre a dóu'a (biseric'a) apoi nimenea din cei ce privescu cu atentîune situatîunea presenta a Europei nu se va indoí de impregiurarea, ca pacea de carea ne bucurâmu acum nu póte durá indelungu tempu, sî de óre-ce in tempulu nostru nici o miscare politica nu póte lasá biseric'a ne atinsa, cu deosebire in o tiéra, unde biseric'a are influintia politica sî avere mare; asiá sî in patri'a nóstra o astépta pre biserica, mai curendu séu mai târdîu: lupte intre cari ea pre viitoriu numai asiá i-si va pute sustîné pusetîunea, déca va puté computá la spriginulu entusiastu a tuturoru credinciosîloru ei sî déca in independintia, in avere sî influinti'a bisericei voru aflá sî libertatea loru, averea sî influinti'a loru.

In decursulu epistolei arata ca afacerile privitórie la averea bisericésca sî la crescerea poporului nu au nimic'a cu afacerile de dogme sî ca ins'a biseric'a catolica in principiu nu a fostu contra inriurintiei credinciosîloru sei laici in afaceri bisericesci. Dovéda e starea bisericei catolice din Tranni'a pâna la jumetatea seculului trecutu; cetâtîle reg. libere sî conferintiele episcopesci tînute in 1847/48 la Pojonu

Incheia adresandu-se câtra Primate, cá catra acel'a, pre carele provedinti'a l'a chiematu a vindecá ranele unitâtiei bisericei ung. de 18 ani incóce, i increde alegerea formeloru, cari voru fi mai apte de a pune in lucrare inriurinti'a mireniloru catolici fâra de a se vatemá activitatea episcopiloru; e insa convingerea lui, ca influinti'a acést'a, carea o dorescu, ba o ceru, catolicii cei mai zelosi din patria sî o parte mare din clerulu inferioru — nu se va mai denegá, ba e convinsu ca recunóscerea acestei'a e ne amanabila.

De pe malulu Ariesiului.

in 5 Augustu.

Au decursu alegerile sî in Comitatulu nostru alu Turdei, cu multu sgomotu, cu dispute sî proteste ale Românilorn, cá sî intr'alte Comitate, in 1, 2 si Augustu a. c. Ce sa faci, déca ia fostu menitu Românului, cá elu sa fia intr'o tiéra cu ómeni cari inca pare ca n'au idea de constitutîunea europeniloru civilisati, ci numai cá ómeni de concista, de partida, venéza dupa a-si indestulí stomachulu nesatîosu de egoismu sî de suprematisare neuitandu-se la capacitatea, la caracterulu, la religiunea sî la natîunalitatea celoru alesi, restórna ori ce e bunu numai pentru aceea, pentruca are ómeni de conduit'a sea, sî pe acei'a cu ori-ce mijlóce trebue alesi. Cá se fiu bine intielesu eata faptele:

Candidatîunea amploiatîloru se face. De Presiedinte pentru Reginu se candidéza din partea Românilorn unu Bárdosi, unu omu cu pracsa vechia, cu studie, incaruntitu in oficiu, unu Gerendi sî unu Cetatianu etc. de asesori, dara toti de confessiunea gr. cat. de Presiedinte pentru Turd'a unu Csergedi, iérasi omu vechiu in pracs'a oficiului sî cu studie, apoi unu Margineanu, Siulutiu Dionisiu etc. cá asessori, iarasi de confessiunea gr. cat, ma totusi unulu sî de conf. gr. or. sî acelasi au fostu Onitiu de asessoru sî protofiscalu, carele altmintrea nu e asiá tare cunoscutu prin cerculu Turdei cá in cerculu Regenului. Românii inse cerura a se candidá asemenea Orbonasiu sî Rusu, bravulu anteluptâtoriu, (de confesiunea gr. or.) dara nu li se dedù ascultare. —

Dupa-ce asiá dara nu s'au luatu in consideratîune confessiunea gr. or., neci nu s'au fâcutu candidatîunea dupa instructîune, românii protestara in contr'a candidârei. Este de insemnatu, ca fratii magiari au vrutu a se primí la protocolu, precumu ca comitetulu primesce cu mare placere stergerea legiloru din 1863/4, dara Canoniculu Vlas'a Czikudi le spuse fratîloru magiari, ca sa se puna in protocolu, ca stergerea legiloru se ia spre sciintia, nevrendu insa magiarii de a scí de aceea, le-au tînutu Canoniculu numitu o cuventare petrundietóre despre durerós'a stergere a susatinseloru legi. In tóta adunarea au fâcutu sensatîunea cea mai mare purtarea fratelui Ioanne Rusu alias Orosz, totu asessoru sî fostu deputatu in Sabiiu, din Comitatulu Cetatei de Balta, din Vidrasâu. Cá unu adeveratu Cato=Cicero se luptá fatia cu magiarii sî au adusu la tacere pre unu Tisza sî Gyarmati, pre unu Tisza prin aceea, ca iau argumentatu contradicerile, in care cadiuse acel'a, pre unu Gyarmati, prof. colegiului din Aiudu, prin aceea, ca vrendu acest'a sa-lu invetie pe Rusu, „cá scie ce este legea?" iau reflectatu, ca D. Profesoru se mérga in colegiu sî intre pâreti se invetie pe copii (?) „ca ce este legea", aicea n'are ce cautá, nefiindu membru adunârei,— care reflessiuni escà mare placere, cu unu cuventu, Rusu s'au purtatu cá unu Românu adeveratu.

Dupa intemplatulu protestu s'au purcesu la alegere sî intielegendu-se românii cu o partida magiara, cá ei sa se spriginésca unii pre altii, adeca sa votiseze cu totii pentru Veres de v-comite in Reginu, sî pentru Csergedi de Presiedinte in Turd'a; Veres reiasa de vice-spana, dara Csergedi de Presiedinte nu, ci unulu Székely, adeca românii i-si tînura parol'a. . . . .

Din partea Româniloru de asessori reusîra Cetatianu sî Gerendi, pentru Regenu, numai Mezei pentru Turd'a, ceilalti toti magiari la posturile cardinale, de V-fiscalu unu Veszprémi, toti de rel. gr. cat., neci unulu de rel. gr. or. (Numele celoru lalti alesi s'a publicatu in nr. 61 Red.)

Ce se atinge de persónele alese in respectulu cualiucatîunei sî a caracterului amu atâtu de a re-

FOISIÓRA.

Órele libere.

de P . . . .

(Urmare.)

Alu treilea documentu, ce vi-lu infatîsiezu, e Diplom'a lui Ioann Voda Mavro-Cordatu dela an. 1719, confirmatóre de cele mai susu publicate. — Acésta diploma e scrisa in limb'a româna cu litere cirile pre harthia. Harthi'a e tare grósa sî de unu formatu fórte mare, care de semnu alu fabricei pórta in tiesatura trei cercuri lipite unulu de altulu. Cerculu d'antâiu e mai mare ca alu doilea si acest'a mai mare cá alu treilea. Tustrele cercurile in partea drépta suntu scobite de alte trei cercuri mai mici, incâtu ele la olalta da o forma de trei lune din ultimulu patrariu. —

Harthi'a indoita in folio e scrisa numai pre prim'a fatia, care in stâng'a e marginata cu trei, iara in drépt'a cu dóue linee rosie de susu pâna josu. Seri'a d'antâiu, care incepe cu titulatur'a domnésca, e scrisa in litere fracture cu rosiu, dupa care urméza testulu intregu asiá:

МЛ҃ТІЮ Б҃ЖІЮ ІѠ҃ ІѠАНЪ ВОЕВОД: И ГО҃ПДРЬВСѠБ ЗЕМЛИ ѸГРОВЛАХІЙСКОБ. Кꙋвинтеле Дм҃лꙋй сѫнтꙋ (sic) кꙋвинте кꙋрате, ꙟмпѫратꙋлꙋ ши пророкꙋлꙋ Давідꙋ грѫеще: Арџинтꙋлꙋ лѫмꙋритꙋ ши іспититꙋ кꙋ пѫмѫнтꙋ де шапте орй фаче кꙋвѫнтꙋлꙋ, ши крединчосꙋ есте омꙋлꙋ*) ꙟнтрꙋ кꙋвинтеле сале, кꙋвинтеле челе кꙋрате але ачелꙋа аша не ꙟндрептѣзѫ пре ной ꙟнтрꙋ ꙟмпѫрѫціа черюлꙋй, кѫтрѫ калѣ че май алѣсѫ а мѫнтꙋирїй зикѫндꙋ: Феричицй сѫнтꙋ (sic) чей милостивй кѫ ачеа сѫ ворꙋ милꙋи: ши сѫ вѫ арѫтацй ꙟндꙋраций, прекꙋм татѫлꙋ вострꙋ челꙋ черескꙋ есте ꙟндꙋратꙋ, ка сѫ вѫ примѣскѫ пре вой ꙟн лѫкашꙋриле сале челе черещй. Кѫрора кꙋвинте ши ной ка кꙋ лꙋминѫ сѫ лꙋминѣѕе кꙋ ачастѫ пꙋтѣре ши пре ной милꙋиндꙋне ши ꙟнѫлцѫндꙋне а фі Домнꙋ (sic) ачестꙋй чинститꙋ скаꙋнꙋ алꙋ цѫрїй рꙋмѫнещй. Де каре мѫрескꙋ ши мꙋлцѫмескꙋ Домнꙋлꙋй нострꙋ І҃с Х҃с пентрꙋ ачаста. Ꙟнсѫ ши дентрꙋ тоатѫ воіа инимїй Домнїй мѣле амꙋ поХтитꙋ невоиндꙋмѫ ꙟнтрꙋ слава лꙋй Дꙋмнеѕеꙋ ши кꙋ ажꙋторюлꙋ сфѫнтꙋлꙋй ши марелꙋй Архїереꙋ де минꙋнй фѫкѫторїꙋ Николае дела мира Ликїеи а ꙋрма кꙋ милостеніе прекꙋм скріе ши пророкꙋлꙋ Давідꙋ кѫ милостеніеле кꙋрѫцескꙋ пѫкателе. Ꙟнтрꙋ каре ка сѫ не фачемꙋ ши ной соцй черещй ка ши пре ной сѫ не примѣскѫ ꙟн лѫкашꙋриле челе черещй. Ши аша темѫндꙋне нꙋ пꙋцінꙋ кꙋ адевѫратꙋ де чела че ꙟнгрозеще ꙟнтрꙋ ачеашй алꙋ сфинцїїй сале рѫспꙋнсꙋ, кѫ жꙋдецꙋлꙋ аколо фѫрѫ де милѫ фаче челора че аичй нꙋ факꙋ милѫ. Де каре Домніа лꙋй рѫпосатꙋлꙋ Константинꙋ водѫ Брѫнковѣнꙋлꙋ зидиндꙋ ши ꙟнѫлцѫндꙋ ден темеліе сфѫнта Бисерикѫ че фаче престе мꙋнте ꙟн Арделꙋ ꙟн орашꙋлꙋ че сѫ кіамѫ Фѫгѫрашꙋлꙋ, ꙟнфрꙋмсецѫндꙋѡ ши пе денлѫꙋнтрꙋ ши пе денафарѫ прекꙋм сѫ веде. Ши пре лѫнгѫ ачеле тоате аꙋ фостꙋ сокотитꙋ Домніа лꙋй пентрꙋ ажꙋторюлꙋ ши фолосꙋлꙋ сфинтей бисеричй ши пентрꙋ храна преоцилѡрꙋ, каре сѫ ворꙋ афла лѫкꙋиторй ла ачастѫ сфѫнтѫ бисерикѫ де аꙋ фѫкꙋтꙋ милѫ кꙋ хрисовꙋлꙋ домнїй сале, ка сѫ іа ден вама домнѣскѫ дела рꙋкѫрꙋ и̂ драгославеле пре анꙋ т҃ † н҃ †. *) Сѫ айбѫ а вени преоцїй дела ачастѫ сфѫнтѫ бисерикѫ ꙟн тоцй анїй ла врѣме ла лꙋна лꙋй Октомвріе ꙟн зиле к҃ѕ, ла празникꙋлꙋ че сѫ кіамѫ Ст҃й Димитріе сѫ іа ачастѫ сꙋмѫ де банй де плинꙋ дела вѫмешїй, каре пе времй ворꙋ фі аколѡ. Дꙋпре кꙋм амꙋ вѫзꙋтꙋ домніа меа ши хрисовꙋлꙋ рѫпосатꙋлꙋй Костандинꙋ водѫ Бранковѣнꙋлꙋ де ачастѫ ши хрисовꙋлꙋ лꙋй Щефанꙋ водѫ Кантакꙋѕіно ла мѫна преоцілѡрꙋ дела ачастѫ сфѫнтѫ бисерикѫ. Дрептꙋ ачеа ши домніа мѣ ꙟнкѫ мамꙋ милостивитꙋ де амꙋ ꙟнтѫритꙋ мила ачаста ши амꙋ ꙟноитꙋ кꙋ ачестꙋ хрисовꙋ алꙋ домнїїй меле. Ка сѫ айбѫ а лꙋарѣ преоцїй дела ачастѫ сфѫнтѫ бисерикѫ ꙟн тоцй анїй дела вамешїй че ворꙋ фі ла рꙋкѫрꙋ и̂ драгославеле ачастѫ сꙋмѫ де банй че скріе май сꙋсꙋ ка сѫ фіе преоцілѡрꙋ де хранѫ ши де ꙟмбрѫкѫминте. Іар домнїй меле вѣчникѫ поменире. Ꙟнсѫ пѫнѫ ворꙋ цѫнѣ лѣџѣ ачастѫ православникѫ: Іар де каре кꙋмва арꙋ скімба лѣџѣ ши нꙋ арꙋ фі ꙟнтр'а рѫсѫритꙋлꙋй бисерикѫй крединцѫ: Сѫ фіе липсицй де ачастѫ милѫ, че лѣмꙋ фѫкꙋтꙋ домніа мѣ. Дрептꙋ ачеа порꙋнческꙋ домніа мѣ, ши воаѡ вамешилѡрꙋ каре вецй фі де акꙋм ꙟнаинте аколѡ ла рꙋкѫрꙋ и̂ драгославеле, ꙟн време че вецй ведѣ ачестꙋ хрисовꙋ алꙋ домнїй меле ши вінидꙋ преоцїй дела ачастѫ сфѫнтѫ бисерикѫ ꙟн тоцй анїй ла време ла Ст҃и Димитріе, сѫ авецй а дарѣ ден вама домнѣскѫ ачастѫ сꙋмѫ де банй т҃, н҃, че амꙋ фѫкꙋтꙋ домніа мѣ милѫ сфинтїй бисеричй. Іарѫ ꙟнкѫ ши преѡцїй сѫ айбѫ а пѫзи сфѫнта бисерикѫ кꙋ слꙋжбе непрета, помениндꙋ пре домніа мѣ, ши пре рѫпосацїй пѫринцїй домнїй меле ши пре рѫпосацїй ктиторй. Ашиждереа ши ꙟн ꙋрма домнїй меле пре каре ва алѣџе Домнꙋлꙋ Дꙋмнезеꙋ а фі Домнꙋ ши бирꙋиторїꙋ ачестꙋй чинститꙋ скаꙋнꙋ алꙋ цѫрїй ачещіа аꙋ ден нѣмꙋлꙋ домнїй меле, аꙋ ден тралтꙋ нѣмꙋ ꙟнкѫ flectá, ca Kádár Pál sî Réthy Iozsef suntu ómeni fâra pracsa de justitia. Despre Rétyi sî unu altulu, Fegyverneki vrea lumea sa scie sî alte, de care insa me ferescu spre a nu escitá suspiciuni de interesu sî gialusia.

---

*) In diplom'a lui Costandinu voda dela an. 1699 in locu de омꙋлꙋ e scrisu Домнꙋлꙋ.

*) Dupa cum se da cu socotél'a т҃ insemnéza: талерй, iéra н҃ insemuéza: чинчй зечй. —

Loginu Iozsef n'are alta insemnatate, decâtu ca frate-seu e prefectu la Dominiulu Gurghiului sî tocm'a intr'acelu locu e densulu si Jude procesualu, prin urmare sum curiosu, ca cum si va impliní oficiulu seu, déca Românii voru excipiá in tóte procesele fatia cu Dominiulu pentru necompetentia !—

Atât'a spre deslucirea adeverului, inse la tatalu ceresců o rugaciune ferbinte, cá câtu mai curendu sa ne mantuiésca de alegeri, de atari alegeri, unde capacitâtile sî ómenii practici se delatura din oficiu, ce-i cu posessiune inse sî flacâi teneri reiésa la alegeri !— Unu meritu insa totusi are alegerea din Turd'a, câci posessiunea nu s'au luatu de cinosura la alegere.

⁂

Principatele române unite.

Bucuresci. Societatea literaria. Din cele ce cetimu in diuarele din Romani'a vedemu ca primirea membriloru societâtiei din Austri'a fù serbatorésca. Eata mai antâiu Apelulu Comitetului de primire :

Apelu câtra publicu!

Déca vre-o data societate, ori adunare de Români, a trebuitu sa atraga atentiunea sî iubirea nóstra, acést'a este societatea pentru gramatica sî dictiunariulu limbei române.

In raportulu de convocarea societâtiei, guvernulu dupa 11—23 Februariu, a aretatu cu temeinice cuvinte, in ce legatura sta cugetarea cu limbagiulu, sî cum in interesulu stabilitâtiei sî limpedîrei cugetârei este urgentu se inceteze confusiunea sî fluctiunea din limba. Eata ce vomu datori societâtiei literarie dela 1 Augustu.

Importanti'a servitieloru ce au a face literaturei nóstre, barbatî convocati, au determinatu o parte din publicu se serbeze aceea dî, menita a ocupá unu insemnatu locu in istori'a limbei sî literaturei nóstre.

O adunare tînuta la 10 Iuliu trecutu, ne-a fâcutu onórea sa ne aléga in Comitetu, pentru regularea serbârei cu totulu literaria, ce se va dá membriloru convocatî.

Subsemnatî chipzuindu dar asupr'a programului acelei serbâri, au convenitu cele urmatóre :

Program'a.

Art. 1 Receptiunea membriloru societâtiei literarie se va face la rendulu alu doilea dela Sosea ; la 30 Iuliu, Dumineca, la órele 11 de diminéti'a.

Art. 2. Pentru acésta receptiune se va construí intr'acelu locu unu umbrariu decoratu cu scupele sî drapelurile române.

Art. 3. Intr'acelu umbraru voru adastá membrii Cemitetului cari facu receptiunea, representantii corporatiloru cari voru binevoí a asistá, precum sî parte din membrii diferiteloru societâtî.

Art. 4. La sosirea membriloru adastati, muzicele voru esecutá aril natiunale; apoi presiedintele acesui comitetu va felicitá pe rembri societâtiei de bun'a loru venire.

Art. 5. De ací, mebri societâtie voru fi condusi , de mem. Comitetului in anume trasuri pregatite, la biseric'a Sf. George nou, pentru a se face multiumire lu Ddieu. In amvonulu bisericei voru fi primiti de câtra membrii Atheneului Românu. Corpurile voru participá la acésta solemnitate religiósa.

Art. 6. Indata dupa rugaciune, membri societ. voru fi condusi cu aceeasi pómpa, pe la ospetâriele loru.

Art. 7. Trajeulu Cortegiulu va fi pe stradele urmatóre :

Dela Siose'a pe Podulu Mogosióei pâna la Cisméu'a rosie. Strad'a Fantanei. Strad'a Luterana. Srad'a Stirbei-Voda, pâna in fati'a Teatrului. Podulu Mogosióei. Strad'a Carolu I. Strad'a Sielari si Lipscani, pâna la Sf. George.

Art. 8. Sér'a la 9 óre, va fi conductu de facle, care va purcede din curtea Academiei cu musica sî coruri, facendu o serenada in piati'a Teatrului, unde membri voru fi adunatî la banchetulu ce se va dá in focariulu Teatrului.

Cu ocasi'a acestei serbâri, acestei primíri fratiesci ce voimu a face in onórea convocârei Societâtiei Literarie, care va dá natiunei o limba literara, sî va oprí fatal'a directiune ce in diverse localitâtî a apucatu, facemu apelu la toti cetatianii români, cá sa binevoiésca a orná casele sî magazinele loru, pe unde va trece cortegiuluî sî a contribuí cu presenti'a loru la serbarea acést'a mare, in onórea unei dî dela care va datá **renascerea literaturei sî cultivarea limbei nóstre.**

Comitetu: Ioann Falcoianu, Presiedinte. Ioann C. Garleanu, secretariu. Lambru Vasilescu , cassieru. Doctoru Obedenariu. Doctoru Maldarescu. T. Mehedintiatinu. Zacharia Boerescu. Const. Stancescu.“

Dupa cele ce aflâmu in „Rom.“ primirea se facù numai Marti la 1 Augustu. Primari'a Bucuresciloru provocase locuitorimea capitalei prin unu nou apelulu a luá parte la serbatórea primirei sî asiá din ce le aflâmu descrise in nr. de Marti alu „Rom.“ a fostu multa multîme spre intempinarea literatîloru români din Austri'a.

Presied. comit. Falcoianu bineventà pre amintitii literatî cu urmatórele cuvinte :

Domniloru sî frati !

Suntemu fericiti de a fi lânga d-vótstra interpretii Societâtiei române intregi , sî a ve esprime sentimentele sele intusiaste pentru bun'a d-vóstre venire in mijloculu nostru.

Acésta dî solemna , a reunirei celui dintâiu congresu literariu românu, va formá o epoca insemnata in istori'a tierei sî literaturei române ; acésta opera va fi pétr'a fundamentala a edificiului maretiu la care aspirâmu toti, sî ne felicitâmu de alegerea ce guvernulu a fâcutu in persónele d-vóstre.

Din mai multe judetie ale tierei amu primitu autorissâri de a ve esprime din parte-le , in acésta dî, acelesi sentimente fratiesci. Unele din judetie sî municipiele loru , precum : Galati , Brail'a, etc., ne-au invitatu inca sa ve spunemu ca au creatu , in onórea dîlei de 1 Augustu, stipendii pentru studentii de preste Carpati. Astfeliu tiér'a intrega se unesce la serbarea acestei dîle, care va remanea eternu memorabile in tóte inimile române.

Trâimu departe unii de altii, iubirea nóstra insa, sufletele nóstre n'au hotare, sî, ceea ce ne-au tînutu frati sî români pâna astadi , limb'a sî religiunea strabuniloru nostri, ne va apropiá sî intâri inca mai multu in viitoriu.

Dumnedieu sa incunune oper'a ce sunteti chiamati a face !

Traiésca natiunea romàna !

Traiésca Domnitoriulu Carolu I !

Presied. Comit. Ioann Falcoianu 31 Iul. 1867.

La aceste respunse Drulu Hodosiu intre altele urmatórele :

„Ve salutâmu cu iubire , frati libori din Romani'a libera; suntemu fericitî de a ne aflá in mijloculu vostru unde cuventulu este liberu. E frumósa libertatea vóstra. Nu v'o invidiâmu insa, ci o dorimu sî pentru noi. O dorimu sî lucrâmu sî o sperâmu.

„Amu avutu fericirea a fi chiamatî cá in unire cu Dvóstra se stabilimu unitatea limbei ; unitatea limbei o avemu, fratîloru dela Tis'a pâna la marea négra, totî Romanii au aceeasi limba, prin urmare n'avemu a stabilí, unitatea limbei ci numai form'a ei, unitatea gramaticei sî a dictiunarului. Candu vomu avé acésta unitate in esprimerea cugetârei nóstre, vomu fi sî mai unitî in simtieminte si cugete. Libertatea este dreptulu tuturoru. Romanulu o cere cu gur'a, o pretinde in numele dreptului, sî candu i se contesta o dobandesce cu mijlócele morali séu materiali dupa impregiurâri. Bine v'amu gasîtu fratîloru.“ Vocea emotiunata sî cuvintele adencu simtîte ale dlui Hodosiu provocara urâri puternice sî cea mai viua sî atingatóre impresiune tutoru asistentîloru.

Dupa Dlu Hodosiu vorbí in acelasi intielesu sî Dlu Alesandru Romanu.

Urârile prelungite ale multîmei sî veselele fanfare ale musiceloru gardei natiunale, se prelungira apoi pâna candu membri societâtiei literarie se departara in trasurele ce le erá destinate.

Bucuresci 28 Iuliu. Eri Joi, 27 Iuliu , câile ce conducu din capitale la Panteleimon , erau intiesate de multîmea care mergea câtra acestu sântu locasiu , unde se afla sî parte din móstele sântului cu acestu nume : medicu alu sermaniloru. Atâtu scól'a de agricultura , care serbéza aniversarea sea in acésta dî, câtu sî monastirea Panteleimonului erau impodobite cu arcuri de triumfu, umbrarie de verdétia, facute cu multu gustu , sî totu feliulu de decoratiuni.

La órele 10 I. S. Domnitoriulu a sositu, precesu de o multîme de calareti sateni , avendu in capulu loru dois-pre-diece primari de pre la comunele vecine, de d. prefectu alu judetiului , subprefectulu plasei Demboviti'a sî dorobantii locali. Dela podu sî pâna in monastire, M. Sea a trecutu printre unu sîru de tierani sî tierane imbracati in haine de serbatóre sî purtandu spice de grâu. Unulu din tierani ia presentatu unu buchetu de flori de câmpu, in numele poporatiunei agricole , urandu-i multi ani fericiti, la care I. S. a respunsu cu obicinuit'a sea afabilitate.

La intrarea in biserica, M. S. a fostu intempinatu de P. S. S. Episcopulu Dunarei de josu, cu totu clerulu aflatu fatia acolo , de d. ministru alu culteloru sî de dd. efori. Dupa saversîrea servitiului divinu, unde a cantatu corulu de fete orfane dela asilulu Elen'a-Dómn'a , I. S. Domnitoriulu a binevoitu a visitá atâtu spitalulu de infirmi de ací, câtu sî scól'a ferma-modelu, unde s'a cantatu unu imnu in onórea I. Sele, de copii orfani ai asilului. Apoi a asistatu la gimnastica , sî multiamitu de tóte ameliorârile ce a vediutu realisate in cursulu acestui anu, a pornitu in mijloculu unei poporatiuni compacte ce se indesá in giurulu Mariei Sele, urandu-i tóte prosperitâtîle. Dupa acést'a , s'a dusu mai intâiu sa visiteze espositiunea agricola ce se face ací in toti anii. La pórta I. Sea a fostu primitu de studentii scólei de agricultura , cu spice de grâu, a strabatutu parculu espositiunei sî a remasu pre deplinu multiamitu.

De ací M. Sea insotîtu de d. ministru de culte, P. S. S. parintele Episcopulu Dunarei de josu, de o suma de tierani calâri sî de mai multi functiunari administrativi, s'a dusu la monastirea cernica unde a dejunatu.

Pre la órele 4, I. Sea se inturnà la Panteleimon, unde dejá multîmea, aflandu de sosirea M. S. venise cu miile, astfeliu incâtu , atâtu monastirea sî délulu, câtu sî o mare parte a câmpiei , erau pline.

I. S. Domnitoriulu dupa unu scurtu repausu se coborî sî facù unu micu ocolu prin tergu unde, M. S. sî suit'a Sea abiá au pututu trece prin multîmea poporului care se imbulzea fâra sfiala in giurulu I. S, dorindu sa-lu védia. Suindu-se in pavilionulu celu de lemnu ce s'a construitu in acestu anu, in loculu obicinuitului umbrariu de alta data unde se pregatise o mésa improvisata, M. Sea petrecù ací mai multu tempu intre tieranii cari dantiuiau sî se inveseleau in sunetele musicei militarie sî ale lautariloru, distribuí mai multe daruri juneloru fete sî flacailoru.

La mésa, intre alte persóne, figurau sî siepte primari ce se aflau ací. Dupa terminarea prândiului, reincepù hor'a in fati'a pavilionului sî I. S. urmà a imparti daruri pre la sateni ; apoi dupa ce asistà la focurile de artificie ce se preparasera ,

---

ѫлȣ похтимȣ̆ ши ѫлȣ̆ рȣгъмȣ̆ кȣ нȣмеле Домнȣлȣй ши мѫнтȣиторюлȣй нострȣ І҃с Х҃с че есте ꙟ Троицъ слъвитȣ̆ съ айбъ а ꙟнои ши ꙟнтъри мила ачаста пре токмѣлъ кȣмȣ̆ скріе май сȣсȣ. ка ши але ачелȣ̆ꙗ домнȣ̆ милеле ши даніиле ꙟн ꙟнкъ съ фіе бине чинстите шѝ ꙟн сѣмъ цинȣте, ши ꙟн вѣкȣлȣ̆ віиторіѡ съй фіе сȣфлетȣлȣ ла лъкашȣриле дрепціилѡрȣ̆ челѡрȣ̆ че вѫдȣ̆ фаца лȣй Дȣмнезеȣ. Ши амȣ̆ ꙟнтъритȣ̆ хрисовȣлȣ̆ ачеста кȣ тотȣ̆ сфатȣлȣ̆ чинстиціилорȣ̆ ши крединчошилѡрȣ̆ боіарилѡрȣ̆ челѡрȣ̆ марй ай диванȣлȣй домнiй меле. Панȣ Шербанȣ̆ нъстȣрелȣ̆ вл҃ банȣ̆, и҃ Панȣ Панъ негоескȣлȣ̆ вл҃ вѡрникȣ, и҃ панȣ Іѡрдакіе Крецȣлескȣлȣ̆ вл҃ лог., и҃ панȣ Шербанȣ̆ гречанȣлȣ̆ вл҃ Спът., и҃ панȣ Глигоріе вл҃ вістіаріѡ, и҃ панȣ Шербанȣ̆ гречанȣлȣ̆ вл҃ клȣчерю, и҃ панȣ Дȣмитракіе вл҃ пост., и҃ панȣ Констандинȣ̆ бълѣнȣлȣ̆ вл҃ ком., и҃ панȣ дони вл҃ слȣџѣрю, и҃ барбȣлȣ̆ Меришанȣлȣ̆ вл҃ Питарю. Ши исправникȣ Констандинȣ̆ Бъкърескȣлȣ̆ вл҃ лог. Ши сѣȣ скрісȣ̆ хрисовȣлȣ̆ ачеста ꙟнтрȣ алȣ̆ доилѣ анȣ̆ ден домніа домнiй меле аичй ꙟн орашȣлȣ̆ домнiй меле ꙟн Бȣкȣрещй де Геѡрге логофецелȣлȣ̆ Днȣгергешȣфаріѡ о търговище Мцꙗ Мартіе ӡ҃і вълѣтȣ̆ ѯскѕ.

Indata sub ultimulu rendu la mijlocu se vede urmele sigilului compresu, care inse a casutu.

In drépt'a sî steng'a sigilului se cuprinde titulatur'a domnésca in fracture lungi, preste care in steng'a e trasa subscrierea propria a Domnitorului :

Иѡ҃ Иѡанȣ Вѡеводъ м. пр.

Iéra in drépt'a tocmai dedesuptu a logofetiloru :

Іѡрдакіе Крецȣлескȣлȣ̆ вл҃ лог. прѡч. іенѡ м. пр.
Констандінȣ̆ Бъкърескȣ̆ вл҃ лог. проч. іенѡ м. пр.

(Va urmá.)

M. Ş. porní, in mijloculu unui publicu entusiastu sî pe o frumósa séra spre a se inturná la palatulu seu dela Cotroceni.

Astadi, la 28, se celebrà de câtra P. S. S. vicariulu Ieronimu, oficiulu divinu, pentru memori'a fericitiloru ctitori, in presinti'a personalului eforiei sî a unui numerosu publicu. Dupa saversîrea ceremoniei s'a distribuitu pâne, vinu sî bani cá la vre-o 500 saraci de diferite conditiuni, afara de milele ce se dau de eforia, cu ocasiunea acestei serbâri, la diferite persóne de consideratiune.

„Romanulu."

Varietâti.

⁂ Poetulu **C. Stamati**. *) De mai multe luni se afla amici numerosi ai poetului Stamati din departare sub durerós'a impressiune a scirei despre repausarea lui. Astadi, suntemu fericitî a impartasî cetitoriloru nostri, ca chiaru in minutulu acest'a aflâmu cu deplina securitate: cumca acea scire trista nu s'au adeveritu. „Lebad'a Besarabiei" nu au cantatu ultimulu seu versu, inca plutesce pe oceanulu poesiei sub bolt'a cea senina a ceriului, inca se bucura de lumin'a sórelui. Poetulu C. Stamati nu au muritu. Betranu venerabilu cam de 90 de ani, retrasu in fundulu Besarabiei, traesce la frumós'a sea mosîa in mijloculu familiei sele in destulu de sanetosu, de-sî fórte apesatu de povér'a aniloru, o viétia mai multu contemplativa de suveniri trecute, de visuri sî de sperantie viitóre. Marturu viu alu tempuriloru apuse, alu generatîunei trecute, bardulu caruntu alu Besarabiei au remasu senguru in viétia intre morminte, — o columna vechia, uitata, parasîta, batuta de viscole, in mijloculu ruineloru cadiute la pamentu, care, supusa sî ea neinduratei legi a naturei adî mâne la rendulu ei se va oborí.

De au strabatutu pâna la D-lui numerósele foi romane din tóte unghiurile cu necrológele cele simpatice, doióse sî onoratórie, nu scimu. Din contra avemu cuventu a crede, ca nu au aflatu de ele. Sî bine este; câci ce intiparire aru fi pututu sa-i faca, a se vedé de viu siése luni de dîle necontenitu prohoditu sî cu solemnitate immormentatu de câtra tóta pres'a romana, de câtra o lume intrega, sî cu o durere strabatatória sî cu recunóscera cea mai onoratória a meriteloru sale literarie deplânsu sî regretatu. Este o fatalitate estraordinaria, cum de s'au pututu sustîné o eróre cá acést'a in foile române de pretutindenea mai bine de 6 luni de dîle.

Fia ea celu putînu dupa credinti'a poporului de bunu auguru. Dorimu din sufletu venerabilului nostru poetu, cá sa se bucure inca pâna la cele mai departate hotare ale vietiei omenesci de lumin'a dîlei in deplina sanetate sî sa se invrednicésca a ajunge implinirea visuriloru sale celoru mai scumpe, cari le-au nutritu in anim'a sea cá poetu sî cá românu. (F. Soc. din Bucovin'a) G. H.

Publicarea

banilorn incursi la fondulu Asoc. tranne române dela siedinti'a Comit. din 2 Iuliu pâna la siedinti'a estraordinaria a acelui'a din 13 Augustu c. n. 1867.

1. prin D. Jude prim. in Comit. Solnocului din launtru sî colectariu Asoc. tranne, Gavrilu Manu s'a tramisu la fondulu Asoc. 28 f. v. a. sî anume:

a) dela Dsea tax'a de m. ord. pre an. $186^{5}/_{6}$ $186^{6}/_{7}$ 10 fl.

b) dela D. Prot. in Ciceu-Cristuru Ioann Papiu Popp de Boereni cá taxa de m. ord. nou pre an. curente $186^{6}/_{7}$ a 5 f. sî pentru diploma a 1 f. cu totulu 6 fl.

c) dela D. V-notariu alu Sedriei comit. din Solnoculu din launtru Andreiu Francu cá taxa de m. ord. nou pre a. cur. $186^{6}/_{7}$ sî pentru diploma cu totulu 6 fl.

d) dela D. Spanu camerale in Deesiu Ioane Filipescu cá taxa de m. ord. nou pre a. c. $186^{6}/_{7}$ a 5 f. sî pentru dipl. a 1 f. cu totulu 6 f.

Sum'a 28 fl. v. a.

2. prin D. adm. prot. sî col. Asoc. in Abrudu Ioane Galu s'a tramisu la fondulu Asoc. 70 fl v. a. sî anume:

a) dela D. parochu sî prot. onorariu in Abrudu Alesandru Amosu Tobiasiu tax'a de m. ord. pre an. cur. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

b) dela D. Notariu in Abrudu, Basiliu Bosiot'a Motiu Dimbulu tax'a de m. ord. pre an. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

c) dela D. negutiatoriu in Abrudu, Alesandru Lazaru tax'a de m. ord. pre an. cur. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

d) dela D. Asesoru de sedria in Abrudu Basiliu Popu de Harsianu tax'a de m. ord. pre a. c. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

e) dela D. Asesoru de sedria in Abrudu Basiliu Duc'a tax'a de m. ord. pre a. c. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

f) dela D. presiedinte de sedria in Abrudu Demetriu Boieriu tax'a de m. ord. pre an. c. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

g) dela D. advocatu in Abrudu, Mateiu Nicol'a tax'a de m. ord. pre a. c. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

h) dela D. proprietariu de mine (bâi) in Abrudu, Ioann Iancu tax'a de m. ord. pre anulu cur. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

i) dela D. proprietariu de mine (bâi) in Abrudu Sebastianu Henzel tax'a restanta de m. ord. pre an. $186^{5}/_{6}$ 5 fl.

k) dela D. Jude comunalu in Abrudu-Satu Alesandru Vasiu tax'a de m. ord. pre an. c. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

l) dela D. proprietariu de mine in Abrudu, Michailu Cocu tax'a de m. ord. pre anulu curente $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

m) dela D. Asesoru magistratualu in Abrudu, Constantinu Comanu tax'a de m. ord. pre an. cur. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

n) dea D. Adm. protop. sî Col. Asoc. in Abrudu, Ioanne Galu tax'a de m. ord. pre an. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.— Sum'a totala face 70 fl. Dî: sieptedieci floreni in val. austr.

3. D. protop. in San-Martinu (pre campia) Gregoriu Elechesiu daruesce in folosulu maretiului scopu alu Asoc. conformu promissiunei fâcute pre viétia (din salariulu seu vprotopopescu) 20 fl.

4. Prin D. negut. sî Col. Asoc. in M. Osiorheiu Iosefu Fülep s'a tramisu la Asoc. cá tacsa de m. ord. pre an. cur. $186^{6}/_{7}$ sî pretiulu aloru 10 esempl. actele ad. gen. VI 49 fl. sî anume:

a) dele D. Asessoru la Tabl'a regia Antoniu Stoic'a tax'a de m. ord. pre a. Asoc. cur. $186^{6}/_{7}$ 5 f.

b) dela D. Mateiu Popu Grideanulu Asessoru la Tabl'a reg. cá tacsa de m. or. pre anulu cur. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

c) dela D. Asessoru la Tabl'a reg. Georgiu Romanu cá tacsa de m. or. pre an. cur. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

d) dela D. negut. Danielu Moldovanu tax'a de m. ord. pre an. cur. $186^{6}/_{7}$ 5 f.

e) dela D. negut. Georgiu Moldovanu tax'a de m. ord. pre an. cur. $186^{6}/_{7}$ 5 f.

f) dela D. negut. Iosefu Fülep tax'a de m. ord. pre an. cur $186^{6}/_{7}$ 5 f.

g) dela D. negut. Ioanne Bardosi tax'a de m. ord. pre an. cur. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

h) dela D. negut. Radu Fogarasi tax'a de m. ord. pe an. cur. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

i) dela Biseric'a gr. cat. din M. Osiorheiu cá taxa de m. ord. pre an. cur. $186^{6}|_{7}$ 5 fl.

k) pentru 10 esempl. din actele ad. gen. VI tînute in 1866 la Alb'a Iuli'a, vendute s'a administratu 4 f. — Asiá dara sum'a totala face 49 f.

5. Prin D. prof. in Bucuresci Ioann Badilescu s'a administratu la secret. Asoc. cá taxe pentru fondulu Asoc 4 #. sî anume:

a) dela fostulu Directoru la Tipografi'a Statului in Bucuresci Andreiu Adamescu, cá taxa rest. de m. ord. pre an. $186^{3}/_{4}$, $186^{4}/_{5}$ sî $186^{5}/_{6}$ 3 #.

b) dela D. prof. Ioann Badilescu cá taxa de m. ord. pre an. $186^{6}/_{7}$ 1 #. Sum'a 4 #.

6. D. parochu in Cricâu Petru Truti'a tramete la Asoc. tax'a de m. ord. pre an. cur. $186^{6}/_{7}$ in suma de 5 fl.

7. Prin D. Advocatu sî Col. Asoc. in Oradea mare Ioann Gozmanu s'a tramesu la Asoc. cá taxe de m. ord. sî pentru acte 79 fl. sî 5 xr. sî anume:

a) dela Rm. D. prepositu Nicolau Borbol'a tax'a de m. ord. pre anii 1865/6 sî 1866/7 10 fl.

b) dela Rvrn D. Canonicu sî abate Ioane Popu cá taxa de m. ord. pre fia-care anu a 10 fl. sî anume: pre anii $186^{4}/_{5}$, $186^{5}/_{6}$ sî $186^{6}/_{7}$ cu totulu 30 fl. v. a.

c) dela Rm. D. presiedinte alu Cons. gr. or. din Oradea mare Simeonu Bic'a, cá taxa de m. ord. pre an. $186^{3}/_{4}$, $186^{4}/_{5}$, $186^{5}/_{6}$ sî $186^{6}/_{7}$ cu totulu 20 fl.

d) dela D. Advocatu Ioanne Gozmanu tax'a de m. ord. pre an. $186^{5}/_{6}$ sî $186^{6}/_{7}$ cu totulu 10 fl.

e) pretiulu aloru 10 esempl. din actele ad. gen. V sî VI — dupa subtragerea aloru 30 xr. portulu postale— s'a tramisu 9 fl. 5 xr.

Asiá dara sum'a tramisa prin D. Col. Ioanne Gozmanu face cu totulu 79 fl. 5 xr. v. a.

dî: sieptedieci sî nóua floreni 5 xr. in valuta austriaca.

8. Prin D. negut. sî Col. Asoc. in Sas-regenu Nicolau Marinoviciu s'a tramisu la Asoc. 35 fl. v. a. sî anume:

a) dela D. presiedinte de Trib. Georgie Bárdosi tax'a de m. ord. pre an. 1866/7 5 fl.

b) dela Dómn'a Veronic'a Sierbanu tax'a de m. ord. pre an. $186^{5}/_{6}$ 5 fl.

c) dela D. Jude procesuale in Ded'a, Iosefu Fincu tax'a de m. ord. pre an. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

d) dela D. Jude proc. in Gerneseg Ioann Dombradi, tax'a de m. ord. pre. an. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

e) dela D. Iosifu Brancoveanu prot. in Idicelu tax'a pre an. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

f) dela D. proprietariu in Urisiu, Simeonu Crainicu tax'a pre an. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

g) dela D. parochu in Faragau, Teodoru Popu tax'a pre an. $186^{6}/_{7}$ 5 f. Sum'a 35 fl.

9. Prin Dlu proprietariu sî Colect. Asoc. in Teac'a Gregoriu Vitézu s'a tramisu la Asoc. 20 f. 75 xr., sî anume:

a) pretiulu aloru 5 esempl, actele ad. gen. V. sî VI 4 fl. 75 xr.

b) dela D. propr. in Rîp'a de susu, Ignatiu Siendrea, cá taxa de m. ord. nou pre an. $186^{6}/_{7}$ sî pentru diploma cu totulu 6 fl.

c) dela D. Jude singularu Iosefu Popu tax'a de m. ord. pre an. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

d) dela D. Col. Gregoriu Vitézu tax'a de m. ord. pre a. $186^{4}/_{5}$ rest. 5 f. Sum'a 20 f. 75 xr.

10. Deadreptulu la cas'a Asoc. a mai incursu dela siedinti'a Comitetului din 2 Iuliu a. c. 45 fl. v. a. sî anume:

a) dela Secret. II alu Asoc. I. V. Rusu tax'a de m. ord. pre an. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

b) dela Il. Sea D. Consiliariu ministerialu in Pest'a Ioann Cavaleru de Alduleanu tax'a da m. ord. pre $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

c) dela D. notariu comunalu in Sadu Ioann Macelariu tax'a pre $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

d) dela D. Asesoru la tabl'a regia in Muresiu-Osiorheiu Nicolae Gaetanu, tax'a de m. ord. pre a. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

e) dela D. cancelistu belicu in Temisiór'a Alesandru Bacu tax'a de m. ord. pre an. $186^{6}/_{7}$ 5 fl.

f) dela D. negutiatoriu in Sabiiu, Gregoriu Mateiu tax'a de m. ord. pre anii $186^{5}/_{6}$ $186^{6}/_{7}$ 10 fl.

g) dela D. jude in Sabesiulu de susu Ioann Durdunu cá ofertu 10 fl.

Sum'a 45 fl. v. a.

11. prin D. Prot. sî col. Asoc. in Zernesci, Ioann Metiauu s'a tramisu la Asoc. 10 fl. v. a. sî anume:

a) dela D. parochu in Zernesci, Ioann Comsi'a, tax'a restante de m. ord. pre an. $186^{4}/_{5}$ 5 fl.

b) dela D. docente prim. in Branu Nicolau Chiornitia tax'a restanta de m. ord. pre an. cur. 1865/6 5 fl. Sum'a 10 fl. v. a.

Dela Secretariatulu Asoc. tranne române.

Sabiiu in 13 Augustu 1867.

Nr. 4—3 **Anunciu.**

Subscrisulu amu onóre a aduce la cunoscinti'a publica, cumca in urm'a denumirei, prin decisiunea decretala a inaltei cancelarie aulico-transilvane ddto 9 Ianuariu 1867 Nr. 5430—1866, cu locuinti'a in Clusiu, mi-amu inceputu activitatea advocatîala, sî amu deschisu cancelari'a in strad'a ungurésca dinleuntru in cas'a sub N. 425.

Clusiu, 23 Iuliu 1867.

Alesiu Pappu,
advocatu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 5/17 Augustu 1867.

Metalicele 5%	56 50	Act. de creditu	184 20
Imprumut. nat. 5%	66 90	Argintulu	122 40
Actiile de banca	691	Galbinulu	5 97$^{5}/_{10}$

INDREPTARE. In nr. 58. cor. cu motto: Perirea ta etc. p. II col. 2 sîr. 57 sa se cetésca: „dara NU are posesinne: la numele of. in locu de Pocza – Pocsa...
„ de Csisér Alb.-Csiszér Alb.
„ de Gibjn ....-Gilyen Lajos
„ de Elekcs Gál-Elekes Pál;

p. III (231) col. 1 sîr. 15 sa se cetésca „pentruca la alegere..." Mai la vale la constr.: De pre airea au fostu.... e de a se intregí: a datu sî dreptulu de alegere; in sîr. penultimu e de a se cetí in locu de Iohn: Kohn.

In nr. 60 Ev. pol. p. 238. col. 1 sîr. 5 sa se cetésca: „Köln. Ztg." vorbesce despre abdîcerea lui Victoru Em. de tronu...

---

*) Nainte de a se incheiá fói'a, primimu o impartasîre autentica, pre care ne grabimu cu privire la articulului escelinte: „Trei mormente", a o aduce la cunoscinti'a publicului romanu. Red. F. s. d. B.)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 64. ANULU XV.

Sabiiu, in 10|22 Augustu. 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe $\frac{1}{2}$ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu $5\frac{1}{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu $3\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Sabiiu 9 Augustu.

Intre conjuncturile despre aliantiele puteriloru celoru mari; despre resbelele cele infricosiate, cari se prognosticéza a se estinde preste tóta Europ'a; despre deslegârile cestiuniloru celoru ce tînu Europ'a intr'unu sufletu: cestiunile cele menunte din launtrulu tierei, mai ca suntu innecate. Scirile ce vinu de prin comitate, se ieau ce e dreptu, ad notam; multiamire séu nemultiamire pentru reesît'a, buna séu rea, in cutare comitatu séu districtu sî apoi iéra cauta omulu sa véda, ce mai aducu telegramele din departare; iéra asculta lumea la siópțele despre nóue constelatîuni politice, despre inventiuni de arme destructorie sî despre emisarii, cari erá sa se prinda in cutare séu cutare locu sî câte ruble aveau in punga. Altii mai au iérasi de lucru sî cu „vendietorii" de patria sî cu alte de feliulu acest'a.

In asemenea impregiurâri ce e dreptu, ca putînu sporiu facu acei ce se intereséza de alte lucruri mai casnice, pentru ca in casulu celu mai usioru, se trece preste ei la ordinea dîlei dupa cum o amu aretatu mai susu.

„Ap'a trece sî petrile remanu", dîce proverbiulu. Sî cu politic'a cea mare inca se póte intemplá, cá diplomatii, cari mesterescu atât'a la aflarea ecuilibrului europénu, sa afle, déca nu ecuilibrulu, celu putînu o paliativa, spre a mai sustîné presentulu in cursulu seu celu incetu. Atunci apoi te pomenesci ca se asiéza sgomotulu celu mare, lucrurile se reintorcu la ceea ce e de tóte dîlele sî omulu remane numai cu câinti'a, pentru ca in vuetulu celu mare au neconsideratu afacerile cele menunte, cari taia chiaru in starea materiala a intregiloru clase, séu cum le vomu mai numí, de poporu.

Cá sa evitâmu noi pentru noi insîne atare situatîune sa oferimu óresi care atentîune sî intemplaminteloru celoru mari europene, insa sa nu le préstimâmu, pentruca ele ne potu duce la intipuiri, cari ne potu seduce spre a nu ne considerá chiaru sî pre deplinu situatîunea nóstra acasa. Sî apoi trebue sa nu uitâmu neci decum, ca fórte de putîne ori a pututu unu poporu sa-si faca fericirea sea prin evenemintele din afara; mai totu deun'a inse prin desvoltarea cea dinlauntru. Lucru firescu. Unu poporu, carele se desvólta dinlauntrulu seu, pregatesce in sinulu seu stratulu, in carele asiediendu-si radacinele sele, toti ramii culturei sî prosperârei sele au nutrementulu ce li e de lipsa; ba de multe-ori la casu de amenintiare sî nefastuire, perde din frundie sî póte sî din rami ce-va, i remane insa esistinti'a spre a se reculege de nou, indata ce se afla iéra in stare normala.

Asiá dara „de alt'i cá de altii, de noi insa sa ne dóra inim'a" sî acést'a asiá: cautandu in totu momentulu, unde suntu scaderi sî ce aru fi de a se indreptá.

Chiaru ocasiunea alegeriloru acestor'a din urma ne susciteza multe idei in minte, pre cari a le mai trece cu vederea aru fi unu pecatu contra binelui nostru comunu. La un'a dintre aceste ne duce pre lânga ocasiunea alegeriloru sî privirea geografica a Transilvaniei.

Ea, Tranni'a, e impartîta inca totu dupa sistemulu celu vechiu in trei teritorii, dintre cari celu dintâiu e asiá numitulu celu ungurescu. Elu ocupa partea apuséna sî nordica a Transilvaniei. Celu secuescu partea resariténa cu insul'a in sinulu tierei sî celu sasescu cea meridiunala sî o insula mica in partea de média nópte. Mai adauge, ca unu comitatu din teritoriulu ungurescu e resipitu prin teritoriulu sasescu sî secuescu asiá, incâtu pare ca vrendu cine-va sa-lu tréca pre la vam'a Oituzului in Moldov'a, a perdutu mereu cate o bucata din elu sî asiá a presaratu pamentulu cu acestu comitatu din mediulu Transilvaniei mai pâna la marginea de média-dî a Moldaviei.

Afara de acést'a cum suntu comitatele celelalte? vre-o trei suntu puse curmedîsiu preste tiér'a. Altulu (Albei inferióre) se vira o parte in teritoriulu sasescu incâtu ajunge pâna in Romani'a munténa; singuru comitatulu Hunedórei sî districtele Fagarasiului sî Naseudului au centralisatîune mai naturala, celelalte inse nu.

Regimulu absolutisticu cum s'a asiediatu in Transilvani'a, dupa sugrumarea revolutîunei, indata si-au impartîtu tiér'a cum i s'a parutu mai practicu, pentru o aministratiune mai la indelete, sî pentrucá sa ajunga la o aministratiune mai inlesnitória nu a consideratu nemic'a alt'a decâtu situatîunea topografica, facendu centruri principale (in prefecturi) sî secundarie (in subprefecturi).

Dupa sistem'a absolutistica, poporulu putem dîce, ca nu avea tocm'a atât'a lipsa neaperata de o croitura asiá radicala in privinti'a impartîrei tierei, pentru ca atunci elu nu avé neci unu votu in afacerile publice, totulu ce erá, se marginea pre lânga sarcinele publice sî trebuintiele particulariloru pre la deregatorii. Astadi avendu poporulu de a esercitá drepturi constitutîunale e mai o ironia cá cine-va sa calatorésca de esemplu de lânga Brasiovu preste vre-o cate-va scaune sasesci pâna la Elisabetopole lânga altu centru d. e. alu Cetâtiei de Balta. Asemenea unu omu din Sacelu de lânga Sabiiu sa tréca prin Scaunulu Mercurei sî alu Sabesiului pentru ca sa iea parte la esercitarea dreptului seu constitutîunalu in Aiudu, vr'o 10 mile departare de locu s. a. m. d.

Ca va aflá cine-va ratiunala sî corespundietória vre-unui scopu bunu acésta impartîre invechita sî ruginita, nu mai credemu; decâtu candu vedemu ca pre lânga innoiturele ce se facu astadi, inclinarea e fórte mare in unele regiuni, a nu se duce departe de ce a esistatu mai nainte, apoi curatu sa o spunemu, avemu temere ca cei ce canta atât'a despre uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, au alte de cugetu, dara nu indreptarea aministratîunei sî fericirea tierei. Ne vine a crede ca acesti ómeni facu hasu cu politic'a loru sî voru sa sparie lumea cu uniunea, cá cu atât'a mai cu inlesnire sa póta pastrá,— cá „concessiune" pentru cei ce nu voru uniune, — bateru „bunele" institutîuni, cari incâtu privesce pre români, sa nu-i deraburésca numai in trei tieri, in launtrulu monarchiei austriace, ci sî in trei teritorii ale jurisdictiuniloru straine in sinulu Transilvaniei.

Noi nu preocupâmu aici neci in unu feliu deslegarea uniunei; ce se tîne de acést'a ne-amu fâcutu detori'a sî noi o vomu mai face la tempulu seu. Avemu insa de a atrage atentîunea barbatîloru nostri competenti sî in directîunea acést'a, pentru ca va sosí tempulu sî póte curendu, candu sa se deslege sî cestiunile atingatórie de afacerile aceste. Atunci sa vedemu sa fimu gat'a a pune mâna energica la regularea loru sî sa nu le lasâmu a trece numai asiá preste capetele nóstre.

Evenemintе politice.

Sabiiu, 9 Augustu

Deputatîunile pentru afacerile comune au fostu primite in 14 Augustu in audientia de M. Sea Imperatulu sî adeca deputatîunea din sinulu senatului imperialu la 10 óre sî cea din diet'a Ungarieiei la 11 óre ainte de amédi. Ambe deputatîunile au esprimatu speranti'a ca complanarea dorita va succede. Maj. Sea Imperatulu au respunsu amenduroru deputatîuniloru in unu modu pré gratiosu sî esprimá, ca considerandu simtiemintele patriotice ale popóreloru imperiului seu sî simtiemintele de dreptate sî intielepciunea representantîloru aceloru popóre, are tóta increderea ca deputatîunile voru corespuude chiemârei loru.

Dupa „Magyar Ország" deputatîunea ung. s'a impartîtu in dóue despartieminte, dintre cari unulu e sub presiedinti'a Archiepiscopului Haynald sî altulu sub cea a baronului Sennyei. Celu dintâiu are sa esamineze propunerile statistice ale regimului; celu de alu doilea sa pregatésca unu proiectu despre marimea cuotei de contributîune. Despartiementulu din urma si-a sî terminatu lucrarea sî a sî formulatu proiectulu sî adeca asiá cá sa oferésca deputatîunei senatului imperialu 25% din partea ungurésca la purtarea sarciniloru comune. Dupa „Bohemi'a" se dîce ca Ungari'a aru fi sa iea $33\frac{1}{3}$ % iéra dupa „Reform" 40%.

Despre intalnirea Imperatîloru Austriei sî Franciei (dimpreuna cu Imperatesele) vedemu pâna acum dóue telegrame. Din celu d'antâiu se spune, ca Imperatulu Napoleonu cu Imperatés'a Eugeni'a au sositu Dumineca'a trecuta dupa amédi pre la 5 óre sî ca in suit'a Imperatului Austriei se afla sî dintre ministrii ung.: Andrássy, Lonyai sî Festetics. Din alu doilea, ca cu Imperatulu Napoleonu a sositu sî principele Meternich, Tramisulu Austriei la curtea din Parisu. Acestu din urma fu decoratu, indata dupa prandiu, cu ordinulu velerului de auru. Totu din acelasi telegramu se vede ca in Germani'a de media-dî Imperatulu Napoleonu fu primitu in tóte pârtîle pe unde au trecutu cu entusiasmu mare.— E firescu lucru, cá intalnirea acést'a inca dela semnalarea ei cea dintâiu sa faca lumea sa cugete, cari voru fi urmârile sele politice. Köln. Ztg. si le intipuesce pre acele asiá: „Precum se asigura" dîce acea fóia, „nu e inca vorb'a de o aliantia obligatória intre Austri'a sî Franci'a. Austri'a pâna acum nu cugeta alt'a decâtu cá sa castige pentru sine pre Franci'a prin legaturi amicabile, pentrucá prin acést'a sa arunce unu pondu moralu fatia cu tînut'a puteriloru nordice in cumpen'a, carea sa fia apoi destulu de grea spre a tîné pre Prussi'a sî Russi'a in siacu sî pentru cá aceste dóue sa se lase de planurile loru déca cum-va esista. La tóta intemplarea apropiarea Austriei de Franci'a nu are decâtu unu caracteru defensivu. Ambe cabinetele voru a se intielege definitivu intre sine asupr'a unoru eventualitâti (Dani'a, linea Mainului, tierile slavice de média dî ect.) sî a vení in chiaru despre pasii loru. Austri'a asiá se spune aici, e detória cu pasulu acest'a siesi sî pâcei europene.

Zkft ne spune, ca uniunea Croatîei cu Ungari'a se face acum cu mare iutiéla. Asiá acum de curendu se facu dispositîuni a se supune postele sî telegrafele din Croatí'a dela 1 Octobre a. c. incolo ministeriului ungurescu.

In dîlele din urma fu vorb'a sî despre o aliantia quintupla (incincita) intre Austri'a, Franci'a, Angli'a, Itali'a sî Turci'a contr'a aliantiei intre Prussi'a sî Russi'a. Scirea acést'a o aflâmu demintîta in mai multe dîuare sî caracterisata de o scire de sensatîune.

Din Romani'a inregistrâmu urmatórele dupa unu estrasu alu „Romanului" din Monitoriulu oficialu din Bucuresci:

„D. ministru din intru demissiunandu, d. presiedinte alu consiliului, din caus'a slabei sele sanatâti, a declaratu asemenea hotârirea de a se retrage, sî atunci ministeriulu intregu si-a datu demissiunea.

„In urm'a acestei retrageri a cabinetului, Inaltîmea Sea a invitatu pre d. C. Bosianu cá sa-lu insarcineze cu formarea cabinetului. D. Bosianu, insa a fostu de parere ca, din punctulu de vedere alu cuviintieloru parlamentarie, Mari'a Sea aru trebuí sa se adreseze totu la membrii cabinetului demissiunatu.

„Inaltîmea Sea a binevoitu, dara, a insarcina pre d. Stefanu Golescu se compune ministeriulu."

Sabiiu 18/6 Augustu. (**Serbarea dîlei natale a M. S. Imper.** Aséra esecutara capelele musiceloru militarie dela garnisón'a de ací in piati'a cea mare mai multe piese. Turnulu cetâtiei sî edificiele dicasteriali fura decorate cu tricolorulu ungurescu. Sér'a fu teatru paré.

Diminéti'a in 6/18 Aug. la 5 óre se dedura 25 de salve de tunuri sî ambele capele de musica strabatura la reveille stratele principale ale cetâtiei. La 8 óre in câmpu, aprópe de scól'a de innotu, de altmentrea loculu pentru esercitii militarie,— se seversî pentru militi'a servitiulu ddieescu. Trupele au datu salvele cuviinciόse sub decursulu servitiului, iéra dupa acést'a au defilatu pre dinaintea Majorului generalu sî brigadieru de cavaleria Rupprecht.

Totu la 8 óre se incepù servitiulu ddieescu sî in biseric'a gr. or. din cetate, in cele din suburbii, sî mai tardîu sî in cele ale altoru confessiuni. In biseric'a gr. orientala din cetate, dupa cetirea rugaciunei din genunchi pentu Maj. Sea Imperatulu sî intrég'a casa domnitória, de Pr. on. P. Prot. sî Directoru seminarialu Ioann Hanni'a,— se esecutà imnulu populariu sub conducerea dlui prof. Cuntianu, de chorulu **Reuniunei sodaliloru români**;— o impregiurare, carea a atinsu in unu modu fόrte placutu pre toti cei ce au asistatu la solemnitatea de astadi.

Din Comit. Albei superióre.

Inca ce-va la nr. 58 alu „Tel. Rom.“ in legatura cu cele publicate despre restaurarea oficialilosu in comit. Albei superióre. Là prandiulu datu in 25 Iuliu dupa mai multe tóste radicate de câtra diferiti individi, unu D. magiaru, Béldi Albert, radicà unu toastu cu aceste cuvinte: „Hon, patria, Vaterland! Ori in ce limba sa o numésca omulu, acést'a este mam'a comuna a nóstra a tuturoru ai cârei fii suntemu noi, magiarii, Romanii sî Sasii sî care mama da drepturi egale tuturoru fiiloru sei, acestor'a, prin urmare noi trebue cá frati a ne iubí unulu pre altulu sî a traí in buna intielegere, a sustîné sî aperá pre acésta mama comuna „patri'a“ cu unu cugetu sî cu unu sufletu; „sa traiésca dara patri'a!“ In fine se scóla D. Administr. prot. I. Gheaj'a sî redicà sî densulu unu toastu in limb'a româna sî intr'unu tonu resunatoriu, ca dupa antevorbitoriulu séu, Domnulu Beldi Albert, care a redicatu toastu pentru mam'a patria sî bun'a intielegere intre fiii sei, densulu iéra pentru acésta mama, pentru patria redica toastulu seu, pre carea românii totudéun'a o au iubit'o din sufletulu seu sî la a cârei sustînere si-au datu concursulu in sânge sî avere — sî credo ca Romanii cu tóté ocasiunele s'au aretatu loiali câtra fratii magiari, tînendu-se cuvintele morale „ce tîe nu-ti place, altui'a nu face“. Au asceptatu sî cu acésta ocasiune dela aceia-si frati cá sî densii sa nu faca Românîloru aceea-si, ce nu le place sa le faca loru altii; dar cumca acést'a nu s'au intemplatu, cele seversîte in adunarea de astadi vorbescu. Drept'a-aceea aru dorí, cá atâtu antevorbitoriulu câtu sî ceilalti frati nu numai sa vorbésca dara sa sî faca. Patri'a este unu cuventu, ce petrunde pe totu omulu; se dîce ca tiganii cautandu-si patria au venitu aicea cu lepedéuale in spinare (ilaritate); dara Dloru, Romanii n'au venitu cu lepedéuale in spinare, ci a venitu cu arm'a, cu sabi'a in mâna, precum dîce sî ungurulu ca a venitu. Dreptuaceea, déca este mandru sî falosu ungurulu cu originea sî natîunea sea, dieu, sî Românulu e falosu cu originea sî natîunea sea. Déca-lu dóre pre Ungurulu candu-i vatema cine-va onórea natîunala, dieu sî pre Românulu lu dóre. Mi s'au dîsu in adunare de câtra contele Bethlen Gábor jun. pre carele la alegerea sea de deputatu la Pest'a l'amu onoratu cu increderea sî voturile nóstre, ca „noi Românii sa ne cautâmu dreptulu in tiér'a romanésca!“ D. conte sa traiésa in memori'a Româniloru neuitatu! Dar noi lu asigurâmu, sî Ve asigurâmu Dloru pre toti, ca noi nu avemu neci nu ne trebue alta patria, fâra numai acést'a unde au descalecatu stramosii nostri cu arm'a in mâna, nu cu lepedéuale in spinare — Ací ne-amu nascutu, aici traimu sî aici voimu sa murimu (heljes! éljen!) Noi cá cersîtori fâra drepturi sî fâra patria in patri'a nóstra nu voimu sa traímu! D. Christosu ne dice: „Cereti sî sa va dá vóue, bateti sî vi se va deschide.“ Pâna acum'a destulu amu cerutu, de aicea incolo vomu bate, sî déca nu veti deschide vomu bate sî va vení tempulu candu usi'a se va deschide de sine insasi, câci mam'a patria o va deschide; sa traiésca dara patri'a?“

V. H.

Principatele române unite.

Discursulu d. V. A. Urechia la inaugurarea societâtiei literarie sî a bustulului lui Vanghele Zappa

I.

Ce are câmpulu da inginesce
Si vindulu totu descratinesce,
Ce are românulu de sughitiesce?

Eata asiá se intréba anim'a poetica a Macedono-Romanului de mai multi secli, sî unu respunsu nu scia sa-si dea sî nimeni nu-i dedea unu dulce respunsu.

Anii de pe urma ai seclului in care suntemu i-au spusu insa de ce

Câmpulu ingalbinesce
De ce Pindulu totu cartesce
De ce Românulu totu suspina?

De ce?.... sufletulu lui erá plinu de o iubire sî de unu doru ce nu avéu nume, lui i trebuiá frati de iubitu cá mamei bune copii de desmierdatu.

Dar are elu frati, elu care de secoli, din secolii cei de gloria ai Asaniloru, n'au mai avutu de câtu stapani pe servitiu, sî lungu martiru de suferintie § Are elu frati?

— Cine esti tu, copile alu Pindului care cauti frati de iubitu?

— **Eu hiu Românu!**

— **Eu escu Românu!**

Sî la acestu respunsu unu ecou imensu umplù vâile Carpatice sî intregu pamentulu lui Traianu: **suntemu români!** Români!! Români!!

II.

Astfelu recunóscerea se fâcù. Romani'a libera si intielese datoriele câtra fratii regasîti: cu invoirea guvernamentului M. S. Sultanului trei scoli s'au deschisu in comunele Bitoli'a, Avela, Cu-Furc'a, Bréza sî Smeisu sî in comun'a SS. Marino. O scóla speciala Macedo-Româna s'a deschisu sî in capital'a Romaniei. Scolarii ei au primitu la usi'a acestui templu pe acei barbati cari au misiunea a dá Macedoniei ceea ce-i lipsea pâna astadi: Limb'a scrisa romanésca, in loculu idiomului, câmpu natîunale infloritu, dara in care rugele sî viorelele au fostu nabusîte de palamid'a sî scaeti strainismului:

„O! lui Ddieu multiamire, mi scriea in dîlele trecute unu betranu preotu care urméza cursurile unei'a din scolile deschise intr'acolo, oh! lui Dumnedieu multiamire! De acum potu murí câci cetíiu romanesce evangeli'a in sant'a liturgía.“

III.

Desmerdati in libertâtî cum suntemu de câtu va tempu— nu me plangu de acést'a cu atâtu mai bine!— Desmierdati dîcu, in libertâti, noi nu scimu intielege tóta puterea sî tóta dulceti'a simtiementului ce umplea anim'a betranului preotu candu scriá vorbele ce le cetíiu.

De asiá simtîmente erá cuprinsu unu nobilu sufletu, nascutu sub verdele frundîsiu alu poeticiloru munti ai Macedoniei. Erá acestu sufletu cá o concentrare a tuturoru fratîloru lui din acele pârtî. De ací intensitatea iubirei lui, de ací nemesuratulu lui devotamentu pentru romanismu.

Evangeliu Zappa,— câci vorbescu de elu,— cá sî betranulu directore alu scólei Macedono-Româna, archimandritulu Averchie, candu puse peciorulu pe malulu Dunârei Romaniei libere, lasa sa iésa din peptulu seu tîpetulu fratelui ce-si revede fratelele iubitu: **sî eu hiu Românu!**

Evangeliu Zappa erá in adeveru Românu, ori câtu o justitie care si va dá séma inaintea lui Dumnedieu a impusu umbrei lui durerea desnatîunalisârei. Elu Grecu!?... Elu care nu adunâ se-

---

FOISIÓRA.

Órele libere.

de P.......

II.

Dupa ce amu produsu cele trei chrisóve, privitóre la fundarea sî dotarea bisericei române acum greco-catolice din Fagarasiu, sa trecemu fâra comentariu, la alte dóue diplome cu multu mai interesante pentru istori'a bisericésca. —

Prim'a diploma ce vi o infatîsiezu e a lui Constandinu voda Brancoveanulu dela an. 1698 scrisa pre pergamentu in limb'a româna cu litere cirile.

Fruntea diplomei e decorata cu vulturulu tînendu crucea in rostru, sî incungiuratu de o cununa, din care esu arabescuri in tóte laturele. —

Testulu intregu alu acestui Chrisovu suna asiá:

Кȣвинтелѣ Домнȣлȣй сѫнтȣ кȣвинте кȣрате, гръѣще пророкȣлȣ ши Ꙟмпъратȣлȣ Давідȣ, арџинтȣ лъмȣритȣ ши испититȣ кȣ пъмѫнтȣ де з҃ орй Єсте кȣвѫнтȣлȣ ши крединчосȣ Домнȣлȣ ꙟнтрȣ тоате кȣвинтелѣ сале. Кȣвинтелѣ челе кȣрате ши крединчоасе але ачелȣѧ. Аша не ꙟндрептѣзъ пре ной ꙟнтрȣ сфѫнта са Євангеліе кътръ калеа чеа май алѣсъ а мѫнтȣирій тȣтȣрѡр. Зикѫндȣ феричиций сѫнтȣ чей милостивй къ ачеа съ ворȣ милȣи. Ши ꙗръшй фиций ꙟндȣраций, прекȣм ши татълȣ вострȣ челȣ черескȣ Єсте ꙟндȣратȣ, ка съ въ примѣскъ пре вой ꙟн лъкашȣриле сале челе черещй. Кърора кȣвинте ши ной ка кȣ лȣминъ съ лȣминезе Дȣмнезеȣ кареле кȣ а са пȣтере ши пре ной милȣиндȣне Домнȣлȣ Дȣмнезеȣ ꙟнфрȣмсецѫндȣне ши ꙟнълцѫндȣне ла чинститȣлȣ скаȣнȣлȣ бътрѫнилѡрȣ ши ръпосацилорȣ стръмошилѡрȣ домнїй меле алȣ църій (sic) рȣмънещй. Іѡ Костандинȣ Бъсърабȣ воеводȣ дентрȣ тоатъ воѧ инимій Домнїй меле амȣ похтитȣ кȣ ажȣторюлȣ лȣй Дȣмнезеȣ а ȣрма кȣ милостеніе прекȣм скріе ши сфѫнта Євангеліе, къ милостеніеле кȣръцескȣ пъкателе, ꙟнтрȣ каре ка съ не фачемȣ ши ноаѡ соцй черещй ка ши пре ной съ не примѣскъ ꙟн лъкашȣриле сале челе черещй. Ши аша темѫндȣне нȣ пȣцѫнȣ кȣ адевъратȣ де челе че ꙟнгрозѣще ꙟнтрȣ а са сфѫнтъ Євангеліе къ жȣдецȣлȣ фъръ милъ Єсте челора карй нȣ факȣ милъ. Ꙗтъ даръ не фъгъдȣимȣ ден агонисѣла чеіа че ноаѡ Єсте датъ дела Дȣмнезеȣ Сфинтій ши марій бисеричй а Митрополій Белиградȣлȣй, Архіепіскопій църей Арделȣлȣй, Ȣнде съ чинстеще храмȣлȣ Сфинтей ши де віацъ фъкътоаре Троице, каре скаȣнȣ алȣ ачещій митрополій че май сȣсȣ с'а зіс дентрȣ а са темеліе Єсте фъкȣтȣ ши ꙟнълцатȣ, де ръпосатȣлȣ Міхаілȣ воеводȣ пре времѣ кѫндȣ а фостȣ краю ꙟнтрачеа парте де локȣ. Дечй даръ даторй не ръндȣимȣ ка ꙟн тоцй аній віецій ноастре каре авемȣ а да вінторилѡрȣ де аколѡ челѡрȣ че ворȣ вени дела ачастъ сѫнтъ мітрополіе де а҃т банй шасе мій, каре нȣмърȣ са фіе нескимбатȣ ши немȣтатȣ. Пентрȣ къ ціиндȣѡ пре ачастъ сѫнтъ (sic) мітрополіе, къ съ ꙟнвълȣѣще ка о корабіе ꙟн мижлокȣлȣ валȣрилорȣ мърій. Фіиндȣ ꙟнтре мȣлте фелюрй де еретичй некрединчошй ши съ нъпъстȣѣще дела дѫншій ꙟн мȣлте кіпȣрй. Ꙟнтрачеіа ши гласȣлȣ нострȣ челȣ кȣ рȣгъминте кȣ тотдѣдинсȣлȣ похтитȣ о крединчошилѡрȣ домнй карй ор хі, каре дентръ алешій де Дȣмнезеȣ благочестивй арȣ ажȣнце ꙟн времѣ стъпѫній сале, ꙟн Ȣрма домнїй ноастре домниндȣ ши стъпѫниндȣ скаȣнȣлȣ ачеста аȣ ден сѫнцеле нѣмȣлȣй нострȣ аȣ ден тралтȣлȣ стреинȣ, дентрȣ а са авȣціе каре дела Дȣмнезеȣ ꙗр фі лȣй датъ съ нȣ съ ꙟндоѣскъ кȣ хирѣ ка съ нȣ хіе ліпситъ ачастъ сфѫнтъ мітрополіе дела ачестȣ нȣмърȣ де банй, саȣ дȣпъ нȣмърȣлȣ челȣ май сȣсȣ зісȣ, аȣ ши кȣ май маре сȣмъ, прекȣм ѫлȣ ва ꙟндȣра Дȣмнезеȣ. чи аша ȣрмацй похта ноастръ. прекȣм ши ной амȣ примитȣ ши амȣ фъгъдȣитȣ приминдȣ ȣрмареа алторȣ ръпосацй православничй домни, ка ши Домнȣлȣ Дмзеȣ че Єсте ꙟн Троицъ славітȣ пре ачела съл чинстѣскъ, ши съл милȣѧскъ кȣ линъ паче ꙟнтрȣ а са Домніе ши ꙟн чела вѣкȣ че ва съ хіе ла ръпаосȣ вѣчникȣ сȣфетȣлȣ съ хіе. — Ши ꙗтъ къ пȣнемȣ ши времѣ вінторилѡрȣ де аколѡ пентрȣ лȣарѣ ачещій миле, ꙟнсъ ла Септемвріе зі ꙟнтъю. Ачастъ милъ амȣ фъкȣтȣ ши амȣ ꙟнтъритȣ ꙟндемнѫндȣне възѫндȣ ши хрисоаве искълите ши печетлȣите але ачелѡра че май ꙟнаинте де ной аȣ домнитȣ ꙟнтрȣ Дмзеȣ ръпосацй стръмошій домнїй меле Іѡ Матей Басарабȣ воеводȣ ши а лȣй Костандинȣ водъ Шербанȣ ши ꙟнкъ ши хрисовȣлȣ лȣй Антоніе водъ. — Дрептачеіа ши ной амȣ воітȣ ши амȣ похтитȣ де амȣ датȣ ной мила ачаста ши кȣ ачестȣ чинститȣ хрисовȣ а Домнїй меле ка съ айбъ а венирѣ ꙟн тоцй аній тримишй де аколо ла времѣ че май сȣсȣ с'а зісȣ съ ꙗ мила ачаста, сȣма де плинȣ, ка съ хіе сфинтій мітрополій де ꙟнтърире ши де ажȣторю. — Ꙗр Домнїй меле ши ръпосацилѡрȣ пъринцилѡрȣ Домнїй меле вѣчникъ поменире. — Ши амȣ ꙟнтъритȣ хрисовȣлȣ ачеста кȣ тотȣ сфатȣлȣ ши крединчошій боерій диванȣлȣй домнїй меле. — Пан Корнеа Бръилоюлȣ в҃л бан кралевскій. и҆ пан Строе Леȣрдѣнȣлȣ в҃л ворникȣ. и҆ п. Динкȣлȣ Рȣдѣнȣлȣ в҃л логоф. и҆ пан Михаіл Кантакȣзинѡ в҃л спътарю и҆ п. Шербанȣ в҃л вістіерю. и҆ п. Іѡрга в҃л клȣчерю. и҆ пан Дȣмиcerisiurile de aurite cu cari Ddieu binecuventà brasd'a ce tragea, decâtu pentru a le reversá in granarele natiunei sele ! . . . .

IV.

Evangeliu Zappa n'avù câtu traí altu daru decâtu de a vedé pe fratii lui din Pindu intrati pe calea de cultura care prin impregiurâri mai favorabili ne-amu deschis'o noi cesti-lalti Români; Zappa n'avù decâtu o via aspiratiune, aceea de a vedea unificarea, contopirea dialectului Macedono-Românu cu acel'a alu Romaniei Traiane. De aaeea cu mai multì ani inainte de a murí elu depuse la tesaurulu Românu o suma preste 5000 galbeni pentru cá cu ea sa se incépa edificarea, cum dîce raportulu guvernului dela 11 Februariu, acele dóue mari coronate ale tempului nostru natiunalu: daramate cá sî gramatic'a sî glosarulu limbei române.

Ide'a natiunala ce a umplutu anim'a sî mintea lui Zappa câtu a traitu au fostu ultim'a lui preocupaciune murindu. Prin testamentulu seu, resplatindu iubirea devotata a rudei sele on. d. C. Zappa, elu fâcù o larga parte sî obiectului afectiunei sele : Limbei române. Elu otarî ca legatorulu seu universalu se aiba a respunde in perpetuitate câte un'a mia galbeni pe fia-care anu sî asicura acestu venitu cá ipoteca eterna in mosiele ce lasa.

V.

Aceste fonduri generóse cari asigura deplinu independinti'a societâtiei, suntu singure ele monumente sî marmure cari voru perpetuá numele lui Evangeliu Zapp'a.

O natiune care aspira sa traiésca, trebuie sa scie a-si amintí. O natiune care se scie preserá stradele sî pietiele cetâtîloru sî salele museeloru cu representatiunea sî amintirea barbatîloru ei, acea natiune sémana pre tóta dîu'a nóua semintie de gloria.

Sa ne amintimu deci, Domniloru, in acésta dî in care inaugurâmu tocmai societatea ce va dispune de donatiunile lui Zapp'a, sa ne amintimu de elu in modu demnu de cultura sî seclulu in care traimu sî de acea amóre a românismului care a umplutu viéti'a lui.

Acea marmura rece care va pastrá in sal'a societâtiei literarie suvenirea generosului ei donatoru o voru incâldî caldur'a iubirei sî a respectului nostru !

Onóre lui Evangeliu Zapp'a !

Iubirea lui de romanismu fia unu esemplu care se afle multi imitatori.

Dupa d. Urechia, d. Cipariu rostí cuventulu urmatoriu :

Domniloru !

Societatea literaria, fundata din liberalitatea unui guvernu românu patrioticu, de astadi i-si incepe lucrârile sele. Prim'a Augustu 1867 va face, asiá credemu sî sperâmu, o epoca nóua in viéti'a culturei natiunali române, o epoca ilustra sî de memoria indelibila pentru intréga romanimea.

Ea are o missiune inalta, sî unu scopu atâtu de sacru, câtu nu potu crede, domnii mei, ca mai póte fi vre-unu românu, unu adeveratu, care sa nu-i recunósca acésta missiune importanta, sî sa nu-i ureze cele mai salutarie resultate pentru intréga romanimea.

Ea nu are missiune sî scopuri politice. Fundatorii ei, membrii ei sî toti factorii ei potu sa fia suspectati de inimicii natiunei române cá totu déun'a, ca avemu tendintie subversive sî ostili altoru natiuni, intre cari sî lânga cari vietiuimu. Insa care lucrare, fia-câtu de onesta, nu si-a avutu inimicii sei ? Sî candu a fostu vre-odata românulu aperatu de suspiciuni malevole ?

De aceea nici noi nici urmatorii nostri nu ne vomu retrage dela lucrârile salutarie natiunei nóstre, numai de fati'a suspiciunilorn ne meritate, câror'a suntemu espusi.

Domniloru ! Semtiulu natiunale s'a desceptatu in tóta romanimea. Natiunea româna a venitu la consciinti'a pusetiunei, carea i se cuvine intre natiunile Europei ; ea va face toti pasii cuveniti pentru a ocupá acésta pusetiune cu demnitate.

Natiunea româna de aici inainte va fi solidaria pentru corpulu intregu sî nu voru mai fi partite meschine, („ur'a !“ indelungate) cari sa ne desunésca dela unulu sî acelasi scopu.

Pâna ací patri'a româna, limb'a sî natiunalitatea ne-a fostu calcata de Huni, Slavi, Turci sî altii. Amu inceputu a ne liberá patri'a, amu inceputu a ne liberá limb'a. Amu inceputu, domniloru, abiá amu inceputu, dara nu amu terminatu, remâne, cá sa continuâmu sî sa terminâmu.

Barbatii de statu ai românilorn voru ingrigí pentru eliberarea perfecta a patriei române. Sum de convingere, ca ei i-si voru implini cu esactitate inalt'a loru missiune, — sî patri'a româna in urma va deveni libera. (Ur'a !)

Pentru eliberarea limbei natiunali va ingrigí, mai cu distinctiune, intre altele chiaru acésta societate literaria. — Ea va ingrigí, cá limb'a româna sa scape de totu de jugulu despotismului, sub care de seculi a gemutu. — Ea va ingrigí pentru conservarea unitâtiei limbei romanesci in tóte provinciele locuite de români. — Ea-i va redá form'a curatu natiunala, române, pentru cá sa figureze cu tóta demnitatea intre sî lânga surorile ei de origine latina. — Ea va pune fundamentulu pentru o literatura adeveratu natiunala, corecta in spressiuni, corecta in forme, fâra care nici o literatura nu póte meritá de a se chiamá literatura.

Celu a totu putinte, care nu ne-a lasatu sa perimu in furtunele seculiloru trecuti, sî carele si-a intorsu indurarea sea sî câtra nepotii Romei vechie, credemu sî sperâmu, ca ne va intinde sânt'a mâna sî ne va binecuventá lucrârile nóstre pentru ca suntu curate, pie sî devotate unei cause sacre, cá insasi religiunea, cârei'a datorimu santulu seu nume. (Ur'a ! sî aplause indelungate.) „Rom.“

трашкȣ карамалъȣлȣ в҃л постелникȣ, и҆ п. Скарлатȣ в҃ пъхарникȣ, и҆ пан Радȣлȣ исправникȣлȣ в҃л столникȣ. и҆ п. Радȣлȣ Голескȣ в҃л комис. и҆ п. Іѡрга в҃л слȣџерю, и҆ п. Констандинȣ Корбеанȣлȣ в҃л питарю, ши исправникȣлȣ Щефанȣ Кантакȣѕіно в҃л лог. Ши с'а скрисȣ хрисовȣлȣ ачеста ꙟн орашȣлȣ скаȣнȣлȣй Домнїй меле ꙟн Бȣкȣрещй ꙟнтрȣ алȣ ѕѣчелеа анȣ ден домніа Домнїй меле де Ісакȣ логофътȣлȣ ден Бȣкȣрещй М҃а ѯ҃е аѿ адам даждонинѣ печенїа лѣ т҃о ҂зсѕ аѿ ръдстрѿ ҂ахчи.

Indata dupa sîrulu din urma la mijlocu se afla pre unu ornamentu in forma de velu trasa subscrierea propria a domnitoriului :

Іѡ Кѡстандинȣ вѡеводȣ м. пр.

In stâng'a sî in drépt'a dela subscrierea ast'a se afla titulatur'a consveta a domnitoriului caligrafita in fracture lungi de auru.

Sub acestea urméza sigilulu pendente de dóue sfóre de metasa impletite in venetu sî galbenu. Sigilulu insusi e compresu in céra rosia invelita de céra alba in forma a o tipsia séu taieru prin care trece sfór'a, ce se finesce in doi ciucuri de matase veneta sî galbina. — Insemnele sigilului suntu fórte bine conservate, sî infatîsiéza vulturulu cu crucea in rostru standu pre o flóre in forma de stea din care curge o cueuna ce incungiura insemnele.

In stâng'a si in drépt'a vulturului e sórele sî lun'a sî deasupr'a cununei e pusa corón'a domnésca. Circumscriptiunea sigilului contîne titulatur'a domnésca.

Dedesuptu in drépt'a pergamentului se afla subscrierea propria a logofetului : Щефанȣ Кантакȣѕинѡ в҃л логоф. проч. инѡ. —

(Va urmá·)

In Monitorulu de Duminec'a trecuta cetimu o circulara a ministrului de interne câtra prefectii de judetie, prin care le amintesce despre regulamentulu pentru instituirea dârei la semnu in tóta Romani'a, decretatu de câtra M. S Voda-Cuz'a cu vr'o dóue lune inainte de calcarea din nóptea de 11 Februariu ; regulamentu pre care salvatorii l'au lasatu in desuetudine, sî pentru a cârui punere in vigóre amu totu reclamatu noi de nenumerate ori.

In fine, abiá acum, dupa doi ani, se simte sî de câtra regimulu destructoru, sub care ne aflamu dela acea data, necessitatea unei institutiuni folositóre sî propria la intarirea Statului Românu militaresce, dintr'atâtea altele cu cari erá tiér'a dotata inainte de 11 Februariu ; sî ministrulu recomanda prefectîloru, in cercular'a despre care e vorb'a, sa ia tóte mesurele cá sa incépa sa functiuneze institutiunea dârei la semnu.

Eata-ne in punctulu de a adresá o multiamire sincera guvernului Rosiloru, a câroru administrare ne-a privatu de acésta placere mai in totu tempulu de candu tînu in mânele loru frenele guvernului. dara óre n'a fi sî acésta circulara unu mijlocu de a rapí animele sincere sî grabite la binele publicu, la redarea fortieloru Statului nimicite, la vitalitatea Statului intr'unu cuventu, precum fusera memorabilele circulare ce umplura colónele Monitorului, intre cari circular'a pentru scóterea jidoviloru de prin sate sî aceea pentru gón'a vagabundiloru ?

Gresiél'a nóstra a fostu totudeun'a in francheti'a, sinceritatea sî bun'a-vointia cu care amu primitu anunciarea unei fapte bune, parodiata séu escamotata mai tardîu, séu chiaru nepusa in esecutare.

Este unu punctu in acésta circulara, care ne face ca, contr'a sistemei nóstre, sa prejudecâmu resultatulu ce amu fi in dreptu a-lu asceptá in urm'a circulârei.

Ministrulu dîce prefectîloru „sâ grabésca revisuirea sî deregerea pusceloru din comunele rurali, etc.“ Revisuirea câroru sî a câroru pusce din comunele rurali o cere d. ministru dela prefecti ? Câte sî ce felu de pusce s'au mai lasatu comuneloru rurali dupa 11 Februariu ?

Noi scimu ca, dintre puscele ce se dedese sateloru de câtra regimulu calcatu, acelea cari au fostu bune pentru servitiu s'au adunatu dupa unu ordinu din anulu trecutu, in privinti'a cârui'a s'a sî fâcutu interpelare ministrului de resbelu in camera in sessiunea trecuta; sî déca va mai fi remasu vr'o pusca la vre-o comuna rurala póte ca va fi de acele din tempulu Ecaterinei, pre cari guvernulu lui Voda Cuz'a le-a luatu din mânele armatei române sî le-a schimbatu cu pusci nóue din cele mai renumite fabrice francese. Asemenea pusci lapedate sa se revisuesca sî sa se deréga ? Dara ele nu mai suntu de neci o intrebuintiare : suntu ruginite, suntu róse, suntu stricate.

Trebue sa se dea, acum deocamdata, celu putînu câte 25 de pusci la fia-care din trei mii de comune rurale, pâna se va puté aduce sî alte deposite nóua in arsenalu. Unu numeru de 75,000 de pusci se póte dá comuneloru rurale pentru inceperea functiunei dârei la semnu, acum, de o camu-data câci credemu ca va fi remasa acestu numeru de pusci in arsenalu din 200,000 ce se aflau la 11 Februariu.

Sî pâna ce nu vomu vedé annunciatu in Monitoru, ca s'au datu pusci comuneloru rurale, sî ca s'au datu unu numeru cu care sa se póta incepe functiunarea dârei la semnu, unu numeru celu putînu de 25 pusce de fia-care comuna rurala, noi ne abtînemu a crede sî in acésta nóua circulara cu care ministrulu de Interne aparatu Monitorulu de Duminec'a trecuta, pentruca ne e tema sa mai cercâmu a esî din deceptiune in privinti'a fapteloru ministerului actuale, spre a cadé din nou sî mai profundu intr'ens'a, dupa cum ni s'a intemplatu in tóte ocasiunele de pâna acum. Tr. Carp.

Varietâti.

⁂ **Conferintie invetiatoresci** se tînura cu invetiatorii din Tractele Sabiiului I sî II Luni, Marti sî Mercuri sî se voru mai tîné si astadi. Sperâmu ca ni se voru impartasî detaiuri mai amenunte, pre care le vomu aduce la cunoscinti'a publicului cetitoriu.

⁂ (K. K.) De Comite supremu in comitatulu Clusiului va urmá dupa vre-o câte-va dîle contele Eszterházi.

⁂ **Alegeri de oficiali.** In comitatulu Albei de josu s'a fâcutu in 8 Augustu alegerea oficialiloru comitatensi. Resultatulu e urmatoriulu : Judi primari suntu : Ludovicu Arcosi sî Samuelu Inczédi; v-comiti : Antoniu Török, Demetriu Boér ; Notari : Georgiu Dozsa; v-notari : Adalb. Arányi, Carolu Diemor, Rud. Patiti'a; judi procesuali : Petru Ioanette, Ioann Darabantu, Lad. Vadadi, Ant. Zeyk, Carolu Iakab, Nic. Vass, Nic. Köblös, Ioann Gazda, Gabrielu Lengyel, Sam. Molnár, Dominicu Imecs, Ludovicu Bogdán, sî Ioann Ludwig.— Asessori jud. pentru Aiudu : Ferdinandu Iochsmann, Ioann Papu, Gabr. Henter, Ios. Ken, Nicolau Moldovanu, Ios. Laslo, Lud. Szalánczy, Lud. Enyedi, Fr. Thot sî Frid. Mangesius ; pentru Abrudu : Carolu Arkosi, Lad. Bosiotta, Ioann Ninger, Fr. Imre, Alb. Stáncsay, sî Fr. Szoyczel.— Fiscali : Dan. Török sî Dion. Tobias; v-fiscali : Alesandru Velicanu sî Ioann Botta=Popu. Judi orfanali : Gabr. Veress, Franc. Acs, Ludovicu Losonczy sî Ios. Crisianu sen.

⁂ **Klapka** a sositu in Pest'a mai nainte decum erau amicii lui informati. Acést'a a fâcut'o cá sa evite ori ce ovatiuni.

⁂ In consiliulu ministriloru s'a decisu redeschiderea dietei ung. in dilele cele d'antâiu a le lui Septembre.

⁂ Ministeriulu de agricultura, industria sî comerciu ordina a se tiné la unele vâmi vitele ce trecu din Romani'a in Transilvani'a in cotumatiu 10 dîle. Caus'a e ca in unele sate ale Romaniei a eruptu ból'a orientala de vite.

⁂ Din causa ca ból'a de vite cornute a eruptu in Brasiovu se opresce trecerea cu vite pre acolo asemenea sî tinerea de terguri.

⁂ Tribunalulu supremu ardelénu. „Unio“ spune ca afacerile pentru disólverea tribunalului supremu suntu asiá de inaintate, incatu astépta numai decissiunea ministeriului sî aprobarea Majest. Sele. De alta parte K. K. e necajitu ca nu se desfiintiéza, ci remane sub o alta numire.

⁂ Epidemia intre vite. Din tiér'a Bârsei vinu sciri fórte triste. Economii de pre acolo cu deosebire din Codlea, Feldiór'a, Ghimbavu, au perdutu unu numeru insemnatu de vite cornute in urm'a unei epidemii, carea se dîce ca s'a stracuratu din Romani'a. Codlea a fostu mai tare lovitu de acestu flagelu. In dîu'a dela 17 Aug. n. au cadiutu aci 67 numai biboli. Ból'a e fórte grabnica, câci in scurtu tempu repune vit'a ce o apuca. Pagubele, cari le-a casiunatu ból'a unde au eruptu pâna acum nu se voru puté reparà nici dupa ani. Tóte mesurile se iau spre a nu se latî ból'a mai departe. Cu tóte aceste cetimu ca la marginea tierei Bârsei in invecinatulu satu secuiescu Cheuchesiu inca a inceputu a cadé vite de bóla.

⁂ La provocarea ministrului reg. de culte se va tiné sî in Sabiiu o adunare in afacerea unei „reuniuni pentru cultur'a poporului“.

§ Diet'a Croatiei. De unu tempu incóce se suna ca se facu pregatiri pentru deschiderea dietei croate.

⁂ Limb'a croata se introduce cá limba oficiala la tóte oficiele finantiale ale Croatiei sî Slavoniei. Oficialii cari nu sciu limb'a croata voru fi numai decâtu tratati amesuratu normeloru in privinti'a acést'a.

⁂ In Turd'a se redica o fabrica de pei cu actii, de câte dóue sî o suta fl.

⁂ La ocasiunea bineventârei ce i se facù lui Klapka din partea a vre-o 15 oficieri honvedi sub conducerea lui I. Horváth vice-presiedinte alu reuniunei centrale din Pest'a, cetimu, ca Klapka a respunsu intre altele: ca se bucura vediendu-se iera intre sotii lui vechi de arme, cari de astadata nu au de a se lupta contr'a unui inimicu internu; mai departe insa e convinsu, ca sotii lui voru fi dimpreuna cu densulu, indata ce se va cere a combate inimici esterni ai patriei.

⁂ Dupa fói'a oficiala din Pest'a a amnestiatu M. S. pre toti osenditii pentru transgressiuni in afaceri de presa sî pre cei in cercetare pentru asiá ce-va. Amnesti'a acést'a se estinde sî asupr'a armatei sî marinei, la persóne de acele, cari prin fapte ce se potu subsumá la cele de mai susu, sî a vatematu juramentelu fâcutu sub stégulu seu.

⁂ „Reform'a“ din Bucuresci nr. 26 aduce intre alte urmatórea „Varietate“: „Telegr. Romanu“ din 23 Iuliu aduce la cunoscintia publica, cumca Metropolitulu Nifonu alu Romaniei sî cu Metropolitulu Papistasiu din Blasiu au petrecutu la Valcele estimpu.“ Luandu notitia despre neadeverulu „varietâtiei“ de mai susu urmatu din schimbarea corespund. Tel. Rom. din Valcele, avemu a mai insemná ca „Gazet'a Transilvaniei“ iea ansa dela scirea publicata in „Reforma“ sî publica unu articulu intitulatu „Espressiuni caractoristice“, in carele se combatu mojicli cari numescu pre romano-catolici, papistasi, pre greco-resaritenii ortodocsi, schismatici pre greco-catolici, uniati, pre luterani sî calvini, eretici sî pre unitariani, tagadusi sî arata meritele Blasiului de 115 ani incóce; nu pomenesce nici cu unu cuventu de schimosirea fâcuta coresp. din T. R., carea a referatu simplu cá ori-care alta corespundintia, despre óspetii ce se aflau pre acelu tempu la Valcele. Cugetâmu ca o indreptare in privinti'a acést'a erá in interesulu cetitoriloru „Gazetei“, carea reproduce sî folosesce notiti'a mentiunata a „Reformei“, câci altmintrea acea parte din cetitori voru crede ca s'a dîsu in „Tel. Rom.“ ce nu s'a dîsu.

⁂ Anticitâti desgropate. Cu ocasiunea sapatului la drumulu de feru intre Belgradu sî Vintiu inf. s'au aflatu mai multe monete de auru sî argintu sî unu altaru de o frumsetia minunata sapatu in marmura alba cu Bachus de o parte sî Ceres de alt'a, semne, ca cultur'a vineteloru sî a agriculturei strabuniloru români erá in flóre. Se mai afla unu fotoliu cá unu tronu din marmura alba cararica, in elu o figura barbatesca stanta, care insa estre ciungita. Se mai aflara sî tabule cu inscriptiuni sî pive. G. Tr.

⁂ Despre Principele Cuz'a se scrie in unele foi, ca aru fi cumperatu o casa la Oberdöbling lânga Vien'a.

⁂ Choler'a au domnitu fórte tare in Rom'a, de unde au trecutu sî la Albano, o cetate mica asiediata pre nisce inaltimi, 15 mile departe de Rom'a. In loculu cestu din urma alergara multe familii din Rom'a, romane sî straine, cá in unu locu de scapare. Regele fostu alu Neapolei inca fugise cu famili'a acolo. Decâtu in desiertu, câci choler'a a eruptu sî aci cu o veementia fórte mare. Cá loviti de trasnetu cadeau ómenii pre strade bolnavi, sî dupa scurtu tempu, a une-ori numai decâtu mureau. Confusiunea erá fórte mare pentru ca aci, unde nu se asceptá nimenea la asiá ce-va, nu erá nimic'a pregatitu pentru infrenarea bólei. In locu nu se aflau decâtu doi medici. Deregatoriele papale au luatu, dupa ce au isbucnitu choler'a, tóte mesurile necesarie. Cardinalulu Altieri episcopulu din Albano, carele resiede de comunu in Rom'a, se grâbí curendu sa ajunga in mijloculu populatiunei celei ingrozite sî cu adeveratu zelu apostolicu dède mila, medicamente sî consolatiune spirituala. Altieri insa cadiù victim'a acestui morbu pustiitoriu. Mai târdiu lu apucà morbulu sî pre contele Caltagirone, fratele celu mai june alu regelui Franciscu de Neapole. Mam'a sea regin'a Mari'a Teresi'a (din cas'a austriaca), carea stârui cu tóta grigea in giurulu contelui, fu ins'asi atacata de morbu sî Joi in 8 Aug. n. a incetatu din viétia. Mai târdiu au muritu sî fiiulu ei contele Caltagirone. Fii'a sî respective sor'a, princessa Mari'a Pi'a, inca fu atacata. Din 200 de insi pre cari ia apucatu choler'a au muritu jumetate. In dilele din urma s'a mai domolitu ce-va.

Mai nou.

Din Salzburg se telegraféza la „Herm. Zeitung“ ca intre Suverani domnesce o intimitate fórte mare. Dispositiunile suntu eminente pacinice.

Din Constantinopole se telegraféza: ca in 19 s'a tînutu unu consiliu de ministri sub presiedintia Sultanului. 7000 soldati sa mérga la marginea Serbiei; armârile pricinuescu nelinîscire.

Nr. 7—3

Concursu.

Spre ocuparea statiunei a unui invetiatoriu sî 1 suplentu — in comun'a gr. res. Orestía, cu acést'a se deschide concursu pâna in 25 Augustu a. c. st. vechiu. —

Léf'a invetiatoriului de a 2-a classa este 200 f. v. a. pe anu, cortelu liberu, gradina de legumi— sî 1 pamentu de 1000 □°

pentru suplentu séu sub invetiatoriu in clas'a 1. léf'a este 100 f. v. a.— sî de va fi cantaretiu— incâtu se póte deprinde sî in cantârile sî tipiculu bisericescu inca 50 f. v. a.— anuariu — unu pamentu de 200□°, cortelu liberu — gradina pentru legumi— sî lemnele trebuinciόse pentru amendoi — séu adeca: pentru cas'a invetiatoriului de a 2-a clasa 3 orgii, pentru celu din 1-a clasa 2 orgii, iar pentru scóla 4 orgii— stangeni □ din padurea orasiululi— pe anu.—

Doritorii de a ocupá vreun'a din statiunele aceste voru avé a inzestrá petitiunele loru timbrate dupa cuvientia cu atestate de botezu — sî ca oru absolvatu cu sporiu bunu cursulu pedagogicu sî scólele normale— iara pentru invetiatoriu din clas'a a 2-a se poftesce se fi invetiatu sî clasele gimnasiului inferioru— sî se fia deprinsu sî cu limb'a ungara sî germana case póte pregatí elevii sî din aceste limbi— in órele limbei obligate — sî pâna la susu scrisulu terminu ale tramete subscrisului.—

Orestía 25 Iuliu 1867.

Nicolau Popoviciu,
Protop. sî Insp. scolaru.

Nr. 9—2

Concursu.

La scól'a comunala de relegea gr. or. in Tientiariu, se va deschide cu inceputulu lunei Septembre a. c. st. v., sî a dóu'a clasa, pentru care se cere unu invetiatoriu nou.

Salariulu anuale pentru acésta statiune este sum'a de 190 fl. v. a. pelânga cuartiru de locuintia statatoriu din 2 odai sî gradina, sî 6 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupá numitulu postu invatietorescu sa-si tramita pâna la 25Augustu a. c. st. v. la subscrisulu, timbrate sî francate:

a) Atestatu de botezu ca suutu de religi'a gr. or.

b) Testimoniele loru scolastice ca au absolvatu celu putinu 4 clase gimnasiale cursulu pedagogicu cu succesu bunu.

c) Atestatu despre purtârile loru morale sî politice dela oficiolatele comunale competente.

Brasiovu 28 Iuliu 1867.

Iosifu Baracu,
Protop. gr. or. I alu Brasiovului sî Inspect.
Districtualu de scóle.

Nr. 9—3

Edictu.

Paraschiv'a Mateiu Drocea din Sarat'a distr. Fagarasiului parasindu cu necredintia cá de unu anu sî jumetate pre legiuitulu seu barbatu Zinovie Oan'a totu de acolo, au pribegitu in lume fâra sa se scie loculu petrecerei sele, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu de fatia, sa se infatiosiedie naintea subsemnatului foru matrimoniale câci la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i pornitu se va decide sî fâra de dens'a in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre ortodoxe resaritene.

Avrigu 24 Iuliu 1867.

Vasiliu Maximu
Adm. prot. Fagarasiu II.

Fotografii nóue.

se afla de vendiare in Sabiiu, la D. Georgiu Nedelcoviciu lânga cafenéu'a lui Janda in piéti'a cea mare, sî anume:

Imperatorele Franciscu Iosifu, formatu micu de cârti, bucat'a 20 xr. Imperatricea Elisabet'a 20 xr. Regele Ungariei incoronatu sî calare buc. 20 xr. Regin'a Ungariei incoronata buc. 20 xr. Imperatulu Massimilianu incoronatu 20 xr. Imperatricea Charlot'a 20 xr. Massimilianu cá mortu 20 xr. Baronulu Siagun'a Metropolitulu din Ardealu 20 xr. Ministeriulu ungurescu grupatu, 20 xr. Ministrii unguresci câte unulu, 20 xr. Famili'a imperatésca, 20 xr. Famili'a Habsburgica, 20 xr. Archiducés'a Mathild'a cea arsa, 20 xr. Sultanulu Constantinopolei, 20 xr. Precum sî alti artisti sî literati cu câte 20 xr. bucat'a.

Cei ce voru luá 5 bucâti, capeta 1 esemplariu in daru; iéra revendietoriloru li se dau productele aceste artistice cu pretiuri scadiute.

Nr. 10—1

De Limbriku Kordelatu- (Verme solitario, Bandwurm)
Vindecă fără durere si pericolŭ în 2 ore Dr. Bloch în Viena, Praterstrasse No. 42. — Deslușirĭ se daŭ prin scrisorĭ francate. — Medicamente ku modulŭ întrebuințăriĭ se trimite ku poștă.

Burs'a de Vienn'a.

Din 9/21 Augustu 1867.

Metalicele 5%	57 30	Act. de creditu	183 20
Imprumut. nat. 5%	67	Argintulu	122 50
Actiile de banca	692	Galbinulu	5 96

Corespundinti'a Tel. Rom.

Unu voitoriu de dreptate. Ni e de lipsa a-ti scí numele, pentruca altfelu nu putemu face intrebuintiare de articululu tramesu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

№ 65. ANULU XV.

Sabiiu, in 13|25 Augustu, 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

pA

Sabiiu 12 Augustu.

In numerulu trecutu amu anuntiatu fórte pre scurtu, ce-va despre conferintiele invatietoresci tinute aici in Sabiiu. Dupa cum ni se spune in alte pârti parte se tînu, parte s'au tînutu dejá sî iéra in alte pârti voru urmá dupa acést'a.

Nu vomu perde nici unu cuventu despre folosulu acestoru conferintie nici despre aceea ca câtu de fericita fu acea idea din partea Inspectoratului Supremu candu in anulu 1863 le-au pusu pre acele la cale. Póte déca ne vomu esprime parerea de reu, ca pentru crutiarea invetiatoriloru de spese, acelu Inspectoratu a fostu constrinsu a se lasá de tramiterea de comisari anume, in tóte pârtile diecesei, sî a ordiná, cá invetiatorii intre sine sa discute sî sa desbata temele, ce sî le alegu spre a le desbate in conferintie, statorindu-le cu unu anu mai inainte.

La tóta intemplarea resultatulu celu mai de aprópe este sî remâne, ca prin asemenea contacte in invetiatori se sternesce zelulu, cá la urmatórea conferintia sa póta fia-care contribuí cu o idea folositória, castigata din esperintiele adunate in pracs'a avuta in scóla. Avantagiulu ce se mai póte deduce de ací e, ca invetiatoriulu, care e petrunsu de asemenea lipsa, nu lucra numai mecanice in scóla sî pre câtu e singuru cu invetiaceii sei, ei ratîunéza mereu sî sub conducerea ratîunamentului cauta cá procederea lui sa fia la totu pasulu incununata de folóse practice.

De-si incetu dara intrunirile aceste nu intârdia a produce resultatele loru, unde se observa cu conscientiositate. Cu deosebire insa acolo unde pre lânga organele scolastice sî bisericesci 'si implinescu detori'a sî ceia-lalti factori, cari suntu familiele sî deregatoriele mirenesci.

Câtu pentru ajutoriulu séu concursulu din partea familieloru, acel'a dupa variele impregiurâri in multe casuri e cu anevoia de alu asceptá, pentru ca suntu locuri unde tocm'a in familii nu se pretiuesce de ajunsu, póte de locu, folosulu sî bunetatea invatiementului. Caus'a e nesciinti'a. Insa óre acést'a va escusá nepasarea câtra neprogresulu generatîunei urmatórie ? Suntemu de credintia, ca unu lucru bunu omulu in cele mai multe casuri nu-lu ne baga in séma, afara ca nu-lu cunósce sî prin urmare nu-i cunósce nici urmârile lui. Indata insa ce vede urmârile cele bune, omulu intréba sî cauta dupa isvorulu loru sî se nisuesce alu sustîné pentru cá sa se bucure, déca nu elu, urmatorii sei de bunatâtile lui. Altmintrea cum s'aru puté esplîcá, ca ómeni de positîunea celoru mai multi români din Transilvani'a, fâra de esperintie asiá estinse, apasati politicesce sî materialicesce sa-i vedî cum i vedea omulu inca inainte de 1848, rumpendu din putînulu seu agonisitu, tigorindu-se pre sine sî famili'a sea, si carandu cu dasagii in spate pentru acelu fiiu alu seu, carele invetiá in unu locu departatu de domiciliulu seu la scóla ? Sî déca cautâmu putinu prin inteligînti'a nóstra cea mai inalta chiaru i aflâmu originea in impregiurârile descrise.

Asiá dara candu in fia-care comuna aru fi cine-va, carele sa lumineze pre ómeni despre folosulu celu mare alu cetirei sî alu scrierei ; candu aru fi, carele sa arate ca aceste dóue suntu care-lu punu pre omu in legatura cu lumea cea mai indepartata sî cu intemplârile din trens'a ; candu i-aru spune ca acestea i deschidu ochii mintii pentru nenumerate imbunetâtîri atâtu in privinti'a traiului trupescu, câtu sî sufletescu, in fine candu i-aru atrage atentîunea, ca prin cetire sî scriere i se deschide calea câtra o agricultura mai cu inlesniri sî totu odata mai multiamitória osteneleloru sî trudeloru sele ; candu s'aru indreptá câtra meserii, cari cu câtu se immultiescu sî sporescu, aducu mai multa viétia in tiéra sî inlesnescu ba ajuta la unu comerciu mai infloritoriu : de siguru ca atunci sî silinti'a aru fi mai mare, din tóte pârtîle spre radicarea de scóli, cari suntu isvorulu principalu alu acestoru bunetâti. O generatîune aru purcede mai multu condusa de sperantia ; a dóu'a generatîune inse aru fi sprigînita sî de familiele, cari aru avea bunetatea practica pre lânga sine.

Dovad'a cea mai buna o avemu in familiele acele, care au avutu norocirea a trece preste stadiulu acest'a. Sa cautâmu la Brasioveni sî vomu vedé ce au pututu face acei ómeni in impregiurâri nu tocm'a asiá favoritorie, sî vomu aflá, ca ei pre lânga aceea ca au deschisu de multu calea la generatîuni viitóre pentru conditîuni mai bune de viétia, sî au radicatu sî monumentulu celu mai frumosu, cu care nu numai ei, dara noi toti putemu fi totu de-un'a mandri. Totu astfelu dupa impregiurârile locale amu puté aduce Resînarii, Sacelele, Dobr'a, Naseudulu, Bradulu s. a. s. a. cá sa tacemu de alte comune, cari inca si-a implinitu sî altele cari acum nisuiescu a-si impliní sant'a loru detoria in asta privintia.

In impregiurâri de aceste invetiatorii sî candu suntu rasipiti pre la posturile loru sî candu suntu adunatî la olalta aru sporí multu mai tare, din causa, ca atunci pasii aru fi numai inainte, pe candu de altmintrea sî invetiatorii sî cu ei invetiamentulu, dupa-ce face unu pasu inainte, face doi séu trei inapoi.

Kepler astronomulu celu vestitu dupa-ce s'a necajitu multu in studiulu seu astronomicu, a esî cu calculii sei sî dupa sistemulu ptolomeicu, a dîsu in fine se intórcemu lucrulu. Asemenarea póte nu e cea mai potrivita. Cu tóte aceste o intrebuintiâmu sî pentru aceea, cá sa aducemu aminte, ca omulu candu da preste greutâti sa nu despereze; invetiatorulu candu vede, ca sistemulu familiaru e pagubitoriu sa-lu suplinésca prin blandetie impreunate cu seriositate, prin zelu câtra scopulu pentru care e invetiatoriu, dara totu odata sî prin stimarea sî conscientiós'a apretiuire a puteriloru eleviloru ; se caute, cá elu sa indeplinésca intru tóte anim'a parintésca sî atunci familiele needucate nu-i voru mai puté stá in cale de a inaintá elu cu pruncii sei pre calea desvoltârei.

Camu in asta privintia suntemu datori cu totii sa ne indreptâmu atentîunea sî sa sprigînimu sî noi din parte-ne inceputurile ce le vedemu folositórie pre acestu terenu, dara nu sa procedemu neincetatu cu nisce critice inderatnice, provenite séu din inerti'a de fapte séu de cugetare. Dîcemu inertia, pentruca nu putemu sa ne cugetâmu altu ce-va candu vedemu ómeni, cari in locu sa sprigine ceeace este sî sa ascepte sa véda resultatu, ne indésa mereu in ochi doctrinele dîuaristicei jidovesci, carea aru vré sa se introduca preste totu loculu cosmopolitismulu, din care sa se esploteze folóse numai pentru cast'a sea, ce pentru sine (jidovismu) sî o pastreza, cu tóta rigorositatea.

Cu placere vedemu ca esemplulu institutîuneloru nóstre in privinti'a scolei afla directe séu indirecte aprobare sî imitare sî la altii. Cine au cetitu cu luare aminte epistol'a ministrului bar. Eötvös sî cine scie despre infiintiandele reuniuni pentru cultur'a populara se va convinge. Noi insa avemu detoria a pastrá cu santienia ce e alu nostru, cu atâtu mai vertosu ca e alu nostru.

Evenemente politice.

Sabiiu, 12 Augustu.

Evenementulu, carele ocupa adi lumea politica, cu deosebire in Austri'a, e intalnirea monarchiloru de Salizburgu. Spatiulu, de care dispunemu ne-a silitu a insemná numai datele cele mai marcate din aceasta intalnire. Dara sî acumu nu putemu petrece tóte amenuntele câte se scriu cu atât'a acuratétia despre tóte miscârile, preumblârile, mancârile, beuturile, vestmintele sî alte de aceste ce facu monarchii in Salzburgu sî cei mai de aprópe din giurulu densiloru.

Aceste suntu inse lucruri secundarie sî privescu numai momentulu; pre cându pentru cele viitóre tragu mai multu in cumpena urmârile intâlnirei monarchiloru. Estraordinariulu ce afla lumea in o calatoria asiá departata a monarcului Franciei, dîse N. Fr. Bl., spre a face o visita Imperatului Austriei, nu póte se adórma ide'a, ca scopulu acesteia trebuie sa aiba sî ce-va estraordinariu in sine.

Déca cine-va nu crede in resbelu, continua aceea-si fóia, seu déca crede, ca scopulu intâlnirei se póte ajunge sî fâra resbelu, atunci caus'a e de a se cauta in parerea, ca o alianti'a intre Austri'a, Franci'a sî a unui numeru de state mai mici nemtiesci, e destulu de puternica spre a impune contrariloru scopulu aliârei sî fâra resbelu.

In fine incheia: cá se póta privî cá unu ce terminatu, ca acestea dóue puteri Austri'a sî Franci'a se privescu pre sine cá unite prin situatiunea européna sî de ací inainte atatu pre câmpulu diplomaticu câtu sî celu militariu candu aru cere lipsa voru operá la olalta. Aici in Salzburgu monarchii de siguru voru pacea. Intrebarea despre pace sî resbelu e de a se decide in totalu in Berlinu sî Petersburgu. . . . Parol'a momentului e sustînérea pacei dela Prag'a. E acum intrebarea, déca vá Prussi'a se sustîna pacea incheiata in anulu trecutu, vatemata prin tratatele separate, in care jace deja vatamarea pacei. In casulu din urma se intielege cá unu resbelu aru fi neevitabilu, elu insa nu aru fi provocatu dela Salzburgu ci dela Berlinu.

De alta parte scirile politice suntu rari. Mai adaugemu amintirea telegrameloru despre alianti'a intre Austri'a sî Franci'a, care e asecurata pentru punerea sî lucrarea a pacei dela Prag'a. Ambe puterile privescu frângerea vre unui conclusu alu tratatului respectivu din partea Prusiei de casus belli. Altulu impartasiesce cu Napoleonu au adusu dovedi sigure despre tocmeli fâcute intre Prussi'a sî Russi'a.

In Serbi'a, Herzegovin'a sî in Bosni'a se dîce, ca suntu semne de isbucnirea unei revolutîuni.

Din Constantinopole se telegraféza ca Fuad Pasi'a se va intalní in Livadi'a cu Gorciacoff.

De pe malulu Muresiului,
in 8/20 Augustu 1867.

Onorata Redactîune ! Binevoiesce a primí replic'a mea la estravagantiele personale din nr. 6 a multu pretiuitului „Telegrafu“:

Unu óre cine a aflatu de bine a combate articululu meu din nr. 58 alu T. R. acatîndu-se d caracterulu lui Alecsiu Onitiu, facendulu nemultiamitoriu.

Eu amu scrisu adeveruri in articululu meu, m provocu la protestulu subscrisu de vr'o 40 româ sî publicatu in Gazet'a Transilvaniei, me provocu toti martorii neinteresati din sala, cari in casu lipsa i voiu sî numí, me provocu chiaru la Gro Haller Iozsef, care intre altele au dîsu dupa core pundintele Gazetei ; „A Föispán Ur anyi igazat cs nált mint egy döglöt légy !“, me provocu in pa la protocolulu oficiosu luatu despre decurgerea legerei, me provocu mai departe chiaru la frat Comitelui supremu, carele inca l'au indrumatu Comitele supremu la sustînerea ordinei, sî mai urma me provocu chiaru la impregiurarea ac a corespundintiei lui „si tacuisses“, ca tacend pre lânga altele au recunoscutu in deosebi adever acel'a : 1) ca Comit. supr. Augustinu Láday, de tia românu, de sufletu magiaru, au datu dreptulu candidare din mâna; sî 2) ca Dni'a lui au concesu ide'a de posessiune, fâra de a combate cá o persóna a regimului, câre'a i s'a concrediutu tóta fericirea sî nefericirea a unui Comitatu, prin care idea s'au eschisu romànii (afâra de 5 insi intre 78 magiari candidati) dela candidare la poft'a vreo-câtoru-va magiari din pregiurulu mesii, fâra de a concede votisarea la pârerile divergente, din care impregiurare se vede lamuritu dragostea romanésca a lui Láday A., pentru ca numai aceea se primea de conclusulu fâcutu dupa calapodulu lui L., ce sfatuiau magiarii, ale româniloru insa, pre cari corespundintele susu atinsu ii face pre hârthia in majoritate nu se bagau in séma, de sî erau unanimu in contr'a principiului de posessiune (déca au fostu românii in majoritate, pentru ce n'au primitu principiulu loru de conclusu ? !) ma in tóta decurgerea adunârei n'au vorbitu romanesce nimic'a, incâtu bietii sateni alegatori n'au priceputu nimic'a din discussiunile comitelui supremu avute cu magiarii, parca te aflai intr'unu Comitatu magiaru! Acést'a e procedur'a unui Comite supremu românu? asiá-si implinesce missiunea sea? asiá implinesce missiunea regimului? in locu sa impace natiunalitâtile, le lasa învrâjbite un'a cu alt'a ? ! — Puna-se in asemanare cu unu Kuhn Gotthard sî cu unu Jozsika sî indata va vedea, ca ce scie face unu Comite supremu magiaru cu principiulu egalitatiei in mâna ! —

Prin urmare eu nu vréu cu m . . . . . . sî lucruri false pre Láday Agoston sî consoti ai innegrí, pentru ca faptele loru amintite de mine suntu destulu de negre, sî nu mai au lipsa de innegrél'a mea, care fapte nu se potu sterge cu unu simplu „sî fecisti, negá !“, ci remanu fapte !

Câci au consfatuitu persónele de mine in primulu meu articulu numite pre alegatorii la alegere dupa ce s'au fostu scrisu in protestu „ca la alegere nu vomu luá parte“, aceea mi-au spus'o doi martori onesti, aceea mi-au dat'o de priceputu chiaru Szolgabirau Láday prin reflessiunea urmatóre: „lasa pre ómeni sa remana la alegere!“, sî necajitu dîcendu acestea se straduea cu unu Kassay impreuna a desfatuí pe ómeni dela mergere, ba din contra vré a-i retîné !

Dlu corespundinte se vede a se acatiá mai tare de persón'a lui Onitiu cá de obiectu, de censura sî de pracs'a sea judiciaria, mai in urma i da inca sî testimoniu de paupertate spirituale;— lasa-lu pe Onitiu neinvidiatu pentru censur'a sea; (altmintrea censura de jude cu pracsa nu amu amintitu-o lânga numele Onitiu, stersu din candidatîune, pentru cá sa-lu laudu, cu cualitatea aceea, ci pentruca s'au candidatu sî alesu de acei'a, cari n'au censur'a aceea, de-sî instructîunea poftesce apriatu acea censura la oficiu judecatorescu)—, apoi „paupertate“ spirituale inca amu, pentruca coresp. cu buna séma cugeta la cele multe „spirituóse“, care le b . . . . in „abundantia“, apoi in noroiu de acel'a nu voescu a figurá cá omu cu spiritu !

E dreptu, ca se póte pune in contielegere Comitele supremu cu alegatorii despre cei alegendi, e dreptu, ca d. Comite Láday n'aru fi avutu dreptu a luá acestu dreptu (de contielegere) din mân'a alegatoriloru, dara din acestu dreptu inca nu urméza, ca comitetulu aru avea dreptu de a face candidarea, ci numai Comitele supremu are dreptulu acel'a, pentruca instructîunea curatu vorbesce in p. 4 aline'a 7: „In comitate etc. pentru fia-care postu au sa propuna Comitii etc. câte trei etc.“ — alin. 8 „alegerea oficiantîloru din cei propusi etc.“ sî p. 14 alin 5. „spre care scopu chefii jurisdictîuneloru voru propune pentru fia-care postu câte trei individi etc.“ sî totusi Comitele supremu Láday au dîsu in fati'a adunârei, „ca eu nu vréu sa intrebuintiezu acestu „dreptu singuru, ci in contielegere cu on. adunare“; cum s'au cutezatu Domni'a-lui a-si dá dreptul ponderosu de candidare din mâna in contr'a instructîunei ? ! prin urmare este un'a minciun'a grosolana, „ca pe lânga tóte acestea Comitele supremu s'au folositu de dreptulu de a candidá sî etc. au cetitu din lista trei Români cá candidati, fâra 11 etc.“, pentru-ca de-sî au cetitu numele aceloru candidati, vr'o câti-va unguri protesandu in contr'a acestoru candidati, Comitele supr. au grabitu a o sterge, sî numai pe Dum'a, Muntiu, Láday St. sî dóra sî pe Ioanoviciu sî Gog'a iau latu in candidatîune; frumosu s'au folositu Comitele upremu de dreptu de candidare, candu vre-o câti-a Magiari i dictéza, (ma unu Csiongradi iau dîsu stitu: „a Mlts Föispán ur ne octroáljon nékünk egen embereket, másképpen eltávozunk !“) cá sa érga pe unulu sî pe altulu loru neplacutu, Dni'alui inse indata Io sî implinesce voi'a, cá candu aru fi a loru Notarasiu! La atât'a sa se degradeze unu Comite supremu ? !

Ce se atinge de principiu constatatu prin Comitetu sî bazatu pe articulu XII a legiloru dietali din 1781 (dóra 1791 ?) la aceea amu de a reflectá, ca principiulu acest'a nu s'au primitu de conclusu prin votizare, ci numai prin aclamatîune, de-sî Românii protestara in contr'a lui, de-sî in contr'a instructîunei p. 9. ascultatorii n'au ocupatu locu deosebitu, ci au fostu mestecati cu alegatori, prin urmare nu s'au potutu face conclusu legalu; dara neci n'au avutu locu ací discusiunea art. XII a legei diet. 1791, pentruca p. 8. din instructîune spune apriatu, ca incâtu este de aplicatu art. acel'a prin cuvintele urmatóre: „Comitetele in privinti'a ordinei obiecteloru pertractande, cumu sî in privinti'a ordinei sî a modului consultârei au sa se acomodeze dupa prescrisele articulului susatinsu etc.“ adeca nu e ací vorba de candidare dupa posessiunea de atunci; ci de cea de acum, sî numai de ordinea sî modulu consultarei, pentruca de-sî dîce p. 2 a suscitatului articulu: „membra demum illius (Comitatus) constituunt omnes nobiles etc. possessiunati“ apoi: „qui nullam in eo Comitatu etc, possessionem habent, illuc haud pertinere, minus autem voto ibidem gaudere posse!“ a- adeca numai nobilii posessiunati au votu in Comitatu; prin urmare Românii tierani sî alti civi nenobili n'aru fi potutu luá parte la adunarea Comitetului in Elísabetopole, dara fiindca au luatu parte s'au nimicitu eo ipso prin aceea principiu de posesiune, adeca articululu acel'a nu se potea aplicá la impregiurârile de acum'a, de cumva trabantii lui Láday nu vreau sa ne faca earasi jobagi! Numai in intielesu ba aceast'a trebuea se aplice Comit. Supr. susu citatulu articulu sî instructiunea in genere pentruca instructiunea dandu dreptu de candidare Comit. Supr. iau prescrisu lui totuodata ca pe cine are se candideze, adeca dupe p. 4 alin. T. „numai pe cei cu caracterulu solidu, capacitate sî pracsa in servitiu,“ dupa p. 14 alin. 5. . . . . pentru fia- „care postu trei individi apti dintre aceia, carii prin pro- „bitatea carecterului, prin castigatele sciintie juridice sî „desteritate practica dovedita cu documente, mai incolo „prin practic'a purtare a unui oficiu de Jude suntu quali- „ficati spre aceea,“ care instructiune ori sî care copilu o precepe;— totusi cine séu candidatu de Asesori? cine s'au alesu de Asesori? amu dovedit'o in primulu urticulu destulu de eclatantu; ma inca trebe se adaugu, ca numai unulu dintre ei are censura de Jude;—sî totusi mi se imputa paupertate spirituala? O beata simplicitas! Sî totusi cuteaza unu trabantu séu mai bine insasiu de ai lui Láday inca a 'lu aperá pe acest'a sî alu porecli de nationalistu bunu intre marginile legale, cându neci-legile date de Ministeriu magiaru nu le póte aplicá dupa intielesulu celu adevaratu ! ?

Per consequentiam nu au fostu Comitetulu de vina, ci intogmai Comitele Supremu, ca a scosu pe Romanii cei apti din candidatiune inlocuindui cu Magiari ne apti, pentru care fapta numai Dnialui are se respunda Ministeriului; daca n'au sciutu bine aplicá instructiunea ministeriala, numai singuru Dni'a lui are de a port'a urmârile cele grele a unei atari alegeri !

E dreptu ca unu Bruszt Ignátz sî inca sî unu Szikszai Ferencz judi censurati cu pracsa vechia inca fura stersi din list'a candidatiloru, de sî celu dantâîu arata inainte unu contractu de posesiune, sî in urm'a acést'a asemenea fu stersu sî Onitiu, carele inca se legitimá cu unu contractu de posesiune;— dara provocarea corespundintelui la acel'a inmaresce rusinea sî slabiciunea Comitelui supremu pentru atare procedura sî me indreptatiesce a lu intrebá: pentru ce s'au abatutu del'a instructiune? pentru ce au adoptatu atari principii, carii stau in contradicere diametrala cu instructiunea? séu pentru ce au stersu pe unu Bruszt din candidatîune, déca un'a data se legitimeaza cu contractu? pentru aceea dóra, cá se-lu póta apoi sterge sî pe Onitiu din candidatiune? séu pentruca inaintea D-nii sale principiile adoptate, cu valóre numai arbitrorie se acomodéza dupa persónele candidande? Daca i-au placutu Comitelui supr. a'si dá dreptulu de candidatiune din mana, atunci'a placa-i bine sî consuquintiele ei !

Mai departe e minciuna grosolana, ca in publibu inaintea Comitetului se fi fostu numai pronunutiatu numele unui Tamasi Béla, Szekutz Antal si Agotha Miclos, pentru ca acesti'a nu fura priimiti de Comitetutu de 12 inpreuna cu Comitele supr. Despre stergerea lui Candidu Oliu sî cons. in urm'a rogari loru n'amu avutu cunoscintia; ce se faci, daca in locu se candidéza unu Comite supr., candidéza unu tîrgu de omeni, dintre carii acel'a devine candidatu, care are gura mai mare. Totu din aceea causa n'amu auditu neci numele lui Ioanoviciu si Gog'a pronuntiatu !

Ce se atinge de aceea ca dóra urfi „Domnisiouru inbracatu in atila vinâta,“ prin care voiesce a dovedi, ca e romanu mare, ii de vina la aceea, ca Ioanoviciu, Dom'a sî Gog'a nu fura alesi !“ numai atât'a amu se reflectezu, ca nu acelu urfi domnisioru au fostu de vina, ci alta causa, carea voiu atingi-o mai la vale! Daca corespundintele lui „si tacuisses“ e asi'a de simple frater incâtu un'a tunica natiunala venata, o cufundá cu una atila magiara pe carea cu sînóre o pórta chiaru elu corespundintele, atuncea ce sa-i facu sermanului? bagu seama au fostu elu atuncea inspiratu de niscari spirite cari se ivescu, candu te uiti prea tare in fundulu. . . . séu intru atât'a l'au orbitu deputatulu magiaru, pentru care s'au luptatu alergandu 2-3 nopti prin tin'a cea mai mare spre a face placere marelui românu Láday in atila magiara, — incâtu un'a tunica româna i se pare atila magiara“. Dreptu, ca in mesterségu de a conduce pre bietii români la alegerea unui deputatu magiaru, dupa ce intâi'a-si data fura condu-si spre alegerea unui deputatu românu, nu l'amu intrecutu pre corespundintele; dara eu 'su unu omu simplu sî nu pricepu politic'a trabantîloru !

Ce se atinge de aceea, ca nu aru fi dreptu, cá românii sa se fi intielesu cu totii, cá sa nu iea parte la alegere, e o minciuna nerusînata sî numai de unu trabantu profesata, pentru ca nu sciu, ce propunere fâra temeiu au pututu face faimosulu Perti'a, din momentulu ce Onitiu de abiá incepusa a desfasiurá principiele, din care causa sa nu iea parte românii la alegere, cu incetulu se alaturara cu totii lânga parerea densului, Perti'a insa n'au fostu in stare sa desfasiure contra parerea, ci au tâcutu inholbindu-si ochii, subscriindu alegatorii români protestu cu clausul'a „sî nu vomu luá parte la alegere“. Aici trebuie sa-i ajutu contrariului meu in memoria, carea câte odata pentru „abundanti'a sea spirituala“ i-lu camu lasa, ca adeca românii alegatori, ce e dreptu, s'au intielesu, ca voru sterge clausul'a aceea dara numai atunci, déca magiarii se voru abate dela conclusulu acel'a prin care au stersu din candidatîune pre Siulutiu, Onitiu sî Perti'a; dara magiarii nu se abatura dela conclusulu loru, prin urmare nu s'au pututu sterge clausul'a, prin urmare nu au fostu iertatu persóneloru numite de mine a seduce pre ómeni la alegere, voindu prin aceea a nimicí protestulu româniloru ! Destulu au injuratu Perti'a pre Comitele supremu, pentru ce l'au stersu sî pre elu din candidatîune, dara mai târdîu apoi s'au fâcutu nepasatoriu dîcendu: „faceti ce vreti, eu nu perdu nimic'a, de-sî nu sum candidatu, eu remanu cancelistu !“ Eata! adeveratulu egoismu! — Pre lânga tóte acestea pe din dosu mai consvatuiá sî conducea pre români la alegere conlucrandu prin acést'a la stricarea solidaritâtii, vedî bine, cá sa capete mai târdîu unu osu de rosu !

Apoi ce se atinge de aceea, ca elu Perti'a au tînutu pre ómeni dóue dîle sî dóue nopti compacti, apoi iau lasatu in grij'a aceloru „2 domnuti, cari cutezara (?) ai dîce lui Purti'a, ca l'au sedusu magiarii“, acést'a e ura apucatura tîganésca, carea numai Dsele i siede bine !

Nu e dreptu, ca pentru aceea n'au vrutu domnii numiti, cá sa aléga românii, ca déca ei nu s'au pututu face domni, sa nu se faca nici altii, ci fórte simplu, pentru ca prea putîni români au fostu candidati, sî pentru ca Onitiu mai inainte iau spusu lui Perti'a ca Muntiu va fi alesu de Asesoru sî fâra concurgerea romaniloru, asemenea Láday, altii insa nu, precum s'au sî intemplatu; adeca Láday Stef. cepatâ 89 voturi, prin urmare sî fâra români s'aru fi alesu, asemenea Muntiu, Dum'a insa capatâ voturi numai dela vre-o 20 români, cari rupsera solidaritatea, ceealalta jumetate de alegatori români n'au luatu parte la alegere; prin urmare e minciuna grosolona, ca 48 români alegatori au fostu de fatia, sî unguri numai 43 cá adausu la sum'a de 91 votanti, din contra samadasiu vine asiá: români alegatori au luatu parte la alegere in numeru de 20, unguri insa 71, sî apoi easa sum'a de 91 alegatori. Vedî acolo, cum vrea contrariulu meu sa seduca opiniunea publica prin numere false spre a innegrí cu tóta puterea pre Onitiu, dara nici Târnav'a nu va fi in stare a spalá de erorile comise cu ocasiunea alegerei, necum unu omu servilu, cum e contrariulu meu ! —

Ce sa faca sî sermanulu? trebue sa-lu apere pe protectorulu seu, déca odata este denumitu de v-fiscalu, de-sî in contr'a principiului de posessiune; d' apoi ce le pasa ómeniloru acestor'a de principii, déca le vine ce-va la socotéla, apoi ti trage ela dung'a preste principiele sanetóse, ma te invatia, se dîci ca e negru, ce e albu!—

Despre simtiemintele romanesci sî patriotice in marginele legali ale dlui Comite Láday amu avutu norocire de a face un'a scóla interesanta, de carea sa me ferésca Ddieu mai departe! Altmintrelea, déca poftesci dle contrariu, potu serví sî cu dovedi despre acelu patriotismu: D-lui se prenumera la ori-care fóia publica, numai la cele romanesci nu; apoi au pusu cu tóta sil'a pe unu Kelemen in candidatîune, care n'are posessiune, pe Românii inse cu posessiune iau stersu din candidatîune (ast'a din dragostea cea mare câtra natîunea româna!) asemenea la diet'a din Clusiu si-au manifestatu fórte eclatantu principiele sale natîunale.

D-lui e Romànu? déca e românu sî patriotu bunu, pentru-ce n'au denumitu in loculu celu vacantu de asessoru unu Românu de asessoru? pentru-ce au denumitu pe unu unguru? . . .

Câci fu laudatu dlu Láday prin „Tel. Rom.“ aceea s'au intemplatu, pentruca Românii au speratu, ca déca au unu Comite supremu de Românu, va fi dreptu fatia cu Românii, dara amaru s'au insielatu in densulu, câci n'au asceptatu, cá Românii sa fia asiá batjocoriti, precum iau batjocoritu la alegere! Ce sa faci, déca nu vreai sa-ti perdi panea, trebue sa lasi natîunea sî vr'o câte-va familii de amploiati in numele Domnului sî espuse unui viitoriu nesiguru!

Mai departe e neadeveru cumplitu, ca Comitele supremu singuru l'au fâcutu pe Onitiu asessoru, ci din contra Guvernulu l'a recomendatu Tablei; pe lânga aceea tocm'a censur'a sî intaetatea fatia cu concandidatii sei l'au fâcutu asessoru!

Câci nu si-au luatu diu'a buna Onitiu dela Láday, acést'a si are temeiu intru aceea, ca elu nu-i invetiatu, candu odata este batjocoritu de nescine, a-i lingusî, din dosu insa a-lu sgariá, ci elu spune adeverulu la tóta lumea!—

Cá nu cum-va se aiba indoéla contrariulu meu, ca nu prin candidatîune s'a vatamatu D... t., ci prin alegere, apoi cetésca trézu articulii mei, sî indata va vedé: „unde jace catielulu ingropatu!“

Câci nu fu alesu Onitiu aiurea spre esemplu in Turd'a, la aceea nu este de vina Láday, ci impregiurarea, ca elu Onitiu au fostu candidatu fatia cu doi amploiati intru asemenea censurati, inse cu pracsa cu multu mai vechia, ca elu, prin urmare nu potea fi alesu (abstragendu inca sî dela alte impregiurâri intrigante) neci nu pretindea aceea fatia cu cei doi, pretindea inse dela Láday a fi candidatu fatia cu asessorii alesi, inaintea câror'a se falesce Onitiu totu deun'a a avea intaetate, dara cum sa-lu aléga, candu Láday lu sterge din candidatîune? Fâra de acést'a s'aru fi ingrijitu Onitiu cu tóte mijlócele putinciόse a fi alesu in Turd'a, esoperandu-si alta candidare, dara n'au potutu merge la Turd'a, pentruca s'au prea incrediutu in Românulu Comite supremu, ca-lu va partiní la alegere, dara amaru fu insielatu! sî prin urmarile alegerei s'au intardîatu a merge in persóna la Turd'a!—

Mai in urma amu inca sî aceea de a amintí, ca Mihály Károly de óre cine-va tramisu la Onitiu l'au asiguratu inaintea Dlui Rusu, ca se nu faca Onitiu multa vorba, ca unu locu de asessoru este vacantu, sî déca vrea, va fi denumitu de asessoru; dara Onitiu au respinsu cu indignatîune o atare imbiare, tînendu-si de rusîne a serví intre ómeni cari au vatematu parte pe Onitiu, parte natîunea româna; prin urmare n'are locu acea reflessiune a contrariului meu, ca Onitiu numai pentru aceea n'au vrutu, cá Românii sa ia parte la alegere, pentruca elu nu s'au potutu face Domnu! — Câci ce românu este Onitiu, au doveditu densulu sî prin aceea, ca au recomandatu Româniloru alegatori o multîme de amploiati Români din alte Comitate mai apti cá cei alesi sî se pusera in list'a Româniloru chiaru sî cu risico de a picá Onitiu la alegere, dara Láday sî ungurii, ba chiaru sî Perti'a se spariara, cá nu cum-va se intre atâti Români in oficiu, Perti'a insa se cada, s'au ingrijitu apoi ei, cá sa reése mai toti ungurii, vedi bine, déca n'au pututu triumfá Românii, sa ajute Românii pe Ungurii candidati sa reése la alegere, cari inse pe Români i batjocorira. Sî pentruce acést'a? amu atins'o in primulu meu articulu! In zadaru! Fric'a e mare Dómna!

Incheiu! Déca mai poftesci inca vr'o cate-va dose, apoi ti voiu serví sî cu de celea de calibrulu greu! Erá mai bine, de taceai fratiόre! Adio! Pah!

D. . . . t. . . .

Muresiu Osiorheiu 16 Aug. 1867.

On. Redactîune! Rogu pe on. Redactiune a dá locu in pretiuitulu diurnalu „Tel. Rom.“ urmatoriului articulu:

Nu este necunoscuta fost'a stare vitriga pentru natîunea româna pâna la an. 1848 in decursu de mai multi seculi— sute de ani,— candu ea lipsita de drepturi, de care se bucurau celelalte natîuni conlocuitóre in Tranni'a, nu-si putea desvoltá puterile privitóre la vre-o imbunatatîre in neci o directiune. Administratîunea erá in mânele celoru-lalte natîuni cari cá un'a mastera, ce avendu copii proprii sî masteri, pentru cei din urma nu multa grigia purtá, câci nunumai ca n'au ingrigitu pentru bun'a stare a Româniloru din fundulu regiu sî din Comitate, ci din contra ia sî impedecatu in ori sî ce afacere publica, comunale sî sociale (vedi aprobatae constitutiones pars 1-a tit. 9 art. 1-mus etc.)

A fostu unu periodu lungu, in care românului nu-i erá permisu— ertatu— a purtá camasia de jolsiu etc. neci a cumperá realitâti in cetâti, ba chiaru neci a zidí pe pamentulu seu propriu cu atâtu mai putînu pe locurile sale colonicale. Sa dâmu multiamita lui Ddieu ca unele asemenea mesuri dejositóre s'au frantu sî s'au pusu afara de tóta valórea prin evenementele — intemplârile — an. 1848. Dupa anulu eliberârei Romanii asceptau cu atâtu mai multu ca voru fi mai considerati, cu câtu densii au adusu nu putîne sacrificii pentru sustinerea Tronului, remasera inse sî de asta-data putînu considerati, câci urmandu regimulu absolutisticu, fura de la ori-ce conlucrare pe terenulu comunalu sî publicu eschisi.

Putînu le surisera Româniloru sperantiele loru de a luá parte activa in legislatîunele tierei, sî éca ca acum ne aflâmu iarasi majorisatî, sî asiá dîcendu nimicitî in conlucrarea ori cârei afaceri publice. Pana in dîu'a de astadi inca nu avemu neci o lege comunala, care sa reguledie representanti'a comuna, alegerea dregatorieloru comunali, afacerile acestoru corporatîuni etc. sî Ddieu numai scie candu sî ce felu de legi comunale vomu capetá. Aceste jurstâri sinistre ne impunu nóua dare cá sa nesuimu in tóte modurile ertate de lege a conservá sî a nu instreiná din averea imobile castigate prin anulu eliberârei nemic'a, ba inca a o inmulti sî a inaintá binele nostru spirituale sî materialu. Fiindu desvoltarea nóstra spirituala concrediuta scoalei sî respective autonomiei nóstre bisericesci, me voiu abtînea dara dela acésta directîune sî me voiu marginí a dá unele sfaturi privitórie numai la imbunatâtîrea nóstra materiale. Avendu in vedere ca impârtîrea unui capitalu a unei sessiuni tieranesci slabesce pârtîle sî aduce pre respectivi la stare de miseria — seracie — credu ca nesuinti'a nóstra natîunale aru trebuî indreptata in-tr'acolo, ca fia-care sessiune de pamentu in marime ca de 14—16 jugere sa nu se mai subimparta intre membrii óre-cârei familii, ci membrii aceleiasi familii formandu o asociatîune sub conducerea celui mai betrânu dintre densii sa-si administreze tóta averea in comunu, iéra candu óre-care membru aru voí sa iésa din asociatîune sa se esconteze numai in vite sî bani, ne dandu-i-se parte in natura din sessiune, din caru, plugu sî vitele tragatórie.

Avendu iérasi in vedere ca biseric'a sî scól'a numai atunci se póte conservá in stare cuviinciósa, candu membri aceleiasi biserici, se afla intr'o stare materiale indestulitórie sî chiaru buna, ba inca sî aceea ca chiaru sî veniturile parochiale depindu dela bun'a stare a parochianiloru, cugetu ca Dni parochi locali suntu indatorati atâtu moralicesce câtu sî fisice a vení cu svatulu loru intr'ajutoriu fiiloru sei sufletesci in tóte casurile, prin urmare ai indemná sî ai svatuí cá sa nu-si imparta mosîele in infinitu, ci I. cá sa le conserve sî administreze in comunu, mustrandu sî infrenandu totu odata gresielele sî pecatele altoru fii sufletesci ce aru vení la cunoscinti'a loru. II. fiindu ca o casa intocmita cu tóte despartiemintele economice zidite din materialu vertosu sî chiaru eredita — mostenita — dela mosi contribuie fórte multu pentru inaintarea bunei stâri a unei asociatîuni familiarie, pentru ca nu numai ca asecura deplina sanatate sî indelunga vietiuire a membriloru asociatîunei fiindu mai capace — potrivita — de a primí aeru curatu sî lumina necesarie - trebuinciosa - omului, dara totu odata apere averea in contr'a pericului de aprinderi. Dnii parochi au de a conlucrá cá in comunele române sî pre posessiunile române sa se edifice edificii din materialu vertosu. La construirea — facerea — caseloru au de a se observá — tîné in bagare de séma — regulamentulu pentru clâdiri (vedî fói'a legiloru din anulu 1858 Nr. 4) mai cu séma trebuie grigitu séu introdusu cá in comuna nime sa nu zidésca pâna a nu face aratare la deregatori'a comunale sî a nu capetá concediu. La darea de concedii, deregatóri'a trebuie sa fia cu luare aminte la regulele de cimetria, sî anume: cá ulitiele comunei sa se reguleze dupa putintia in linii drepte avendu uliti'a o lâtîme celu putînu de 7 stângini. Casele sa se puna la ulitia sî cu fruntea câtra ulitia. Sa nu se permita— ingadue— cá alu doilea frate sa-si faca casa de loculu preste curte la spatele casei vecine, sa se reguleze servitutile unei curti câtra ceealalta curte vecina sî câtu se póte sa nu se ierte infiintiarea de servituti nóue, d. e. paretele casei sa fie pusu mai inlauntru cá picaturile stresînii sa cadia dreptu in mediuina, nu pre pamentulu vecinu.

Candu óre-care familia n'are putere de a-sî redicá locuintia din materialu vertosu séu zidirile de lemnu suntu indatinate in comuna, respectivil trebue indatorati cá sa faca celu putînu paretele in care bate focu sî pe care se radîma hornu cum sî hornu de caramida, sî anume hornu trebue radicatu sî scosu deasupr'a coperisiului casei sî nu trebue sa se lasé cá sa se faca de nuele sî sa se scó a numai in podu pentruca prin acésta forma din hornu se immultiescu aprinderile sî se periclitédia sî averea veciniloru. Modulu acest'a de facerea de case impedeca escarea aprinderei din camitia, nu impedeca insa scrumarea paretiloru celorulalti 3 pâna la pamentu candu cas'a se aprinde din unu focu escatu in satu de o parte, sî de alta parte este éra numai unu parete a casei trainicu ceilaltî trei numai asiá dîcendu pe câti-va ani traitori. De aceea e mai cu sfatu ca candu un'a familia voesce a-si cladí o casa d. e. cu o incapere inainte, tind'a dupa ea, sî dupa tinda a 2-a incapere sî camar'a, prindere are inse de a-si puté face numai un'a casa de lemnu cu incaperile memorate- pomenite - candu pentru facerea unei case din materialu tare nu-i ajungu mijlócele adeca bani— se faca deocamdata numai incaperea dinainte scóse la ulitia sî culin'a- cuhn'a, - eara dupa câti-va ani mai tardîu castigandu-si materialu de lipsa, se continue facerea a 2-a incaperi sî a camerei. O casa asiá cladita traesce pe lânga 1—2 reparatii numai, de 3 sî 4 ori mai multu cá un'a de lemnu antâiu, sî a dóu'a nu este espusa la nascerea unui focu in satu la ardere pâna la pamentu. Amu inca sa observezu ca amu vediutu case din materialu vertosu cladite in sate, insa numai de ómeni nepriceputi, de asiá numiti „stricatorii de lucru“— a câroru pâreti aveau crepaturi in care intra mân'a sî erau proptiti cu lemne. Mai cu sfatu dara sa cauta maestri sî a platí cu câti-va floreni mai multu la unu cunoscutu de pricepatoriu deplinu a ziditului. (Va urmá.)

Principatele române unite.

Telegrama. Dle redactoru alu dîuariului „Românulu.“

Romanu, 18 Augustu.

Doi separatisti dechiarati in tempulu lupteloru nóstre pentru Unire la 1857, amici intimi ai adversariloru Unirei, favoritî ai Caimacamiloru turcesci, d. Teodoritia Balsiu sî Vogoridis, colaboratori ai nepartinitorului dîuariu alu separatistiloru, amici politici ai Dloru N. Istrate, Vasile Dragici, Ghitia Calimanu, dd. Gregorie Balsiu sî N. Ceauru Aslanu au cutezatu a dîce in mai multe dîuare, ca depesi'a mea câtra dîuarulu Românulu contîne o calomnia gratuita, iscodita de mine. Respingu cu indignare imputarea acést'a, apelandu la onorabilitatea dlui N. Rasnovanu, carele nu este capabile dea negá factulu publicatu de mine. Mai apelezu la testimoniele mai multoru persóne fórte onorabile, la testimoniele dloru Logofetulu Costache Sturz'a, Paicu directorele noului gimnasiu din Iasi, Demetrie Gherghel fostu membru alu curtiei de Apelu, sî Alessandru Hurmuzachi, membru Adunârei literatîloru Români din Bucuresci, sî alu Camerei deputatîloru Ducatului Bucovin'a, cari toti erau presenti, candu dlu Rasnovanu mi-a declaratu, ca scopulu congresului dela Romanu este acelu aretatu prin telegram'a mea câtra Românulu. Toti acesti martori au audîtu vi'a discutîune ce a urmatu in privinti'a acést'a intre mine sî d. Rasnovanu pe care sî eu sî frate-meu Alessandru, cá vechi cunoscutî sî amici ai familiei, l'amu combatutu cu multa energia sî vivacitate; sî apoi cine cunósce antecedentele separatistice ale dloru Grigore Balsiu sî N. Aslânu din 1857, neci mai póte avea indoéla despre scopulu congresului dela Romanu. Asertîunea ridicula ca d. Rasnovanu, siefulu sî patronulu micei fractîuni politice din Iasi, siefu, carele a pusu la dispositîunea nefericitei cause ce sustine nunumai pén'a sî tóta activitatea sea, ci sî pung'a sea, cea multu esploatata, n'a fostu consultatu asupr'a intr'unirei, voiu puté dá crediare numai atunci, candu s'aru adeverí vorb'a ce circuléza in publicu, ca dlu Rasnovanu n'a remasu surdu la observatîunele unoru rude sî amici sinceri, sî a promisu, ca nu va luá parte la faimosulu congresu din Romanu. Rogu pe redactîune sa binevoiésca a publicá acestu respunsu la nerusînat'a sî calomniós'a imputare, ce facu vechii separatisti, instrumentele Caimacamiloru turcesci, mie, celu ce amu fostu sî voiu fi pâna la mórte onestu. Traiésca Unirea! Traiésca Carolu I! Péra separatismulu cá fumulu mînatu de ventu! Traiésca Romani'a un'a sî nedespartita!

Şalutare!

C. Hormuzache.

P. S. Dlu Balsiu sa nu uite, ca suntemu vecini sî cunoscu fórte bine motivele sî faptele, cari l'au impedecátu a merge la Camera. Sapienti pauca!

Bucuresci 7/19 Augustu.

Cestiunea din intru cea mai insemnata póte a dîlei, este depesi'a onor. Const. Hormuzaki, pe care o publicâmu in capulu foiei. DD. Gr. Balsiu sî N. C. Aslanu, au sustînutu ca cele afirmate de domni'a sea, in privinti'a scopului intr'unirei dela Romanu, suntu „o pura sî gratuita calomnia, inventatu séu de d. Hurmuzachi, séu de acei cari iau spus'o.

Marturimu ca ne asceptâmu ca multi din acei domni se fi dechiaratu ca n'au sciutu ca acel'a aru fi fostu scopulu ascunsu alu intr'unirei, daru ca, dupa dechiararea dlui Hormuzaki, l'au cunoscutu acumu sî-lu condamna. Dni'a loru au preferitu contrariulu sî au pusu in suspiciune afirmârile unui barbatu stimatu de toti Românii. Adeverulu insa sparge tóte obstaculele, sî d. Hurmuzachi, silitu fiindu, a ridicatu obroculu ce-lu ascundea. Dupa acésta nóua afirmare, ce a dobanditu de nu o consacrare, de care n'avea trebuintia, da nouei desvoltâri sî lumini, prin antentic'a sî fórte lamurit'a marturire, destâinuire, facuta de d. C. Sionu, lumin'a s'a fâcutu pe deplinu sî nu credemu ca va mai fi unu singuru omu care mai póte pune de acum in indoiéla ca pe dreptu vuetulu publicu a respinsu intr'unirea dela Romanu.

Varietâti.

*** Caletori'a Imp. Franciei prin Germani'a de média-dî se vede, ca au produsu unu entusiasmu mare. In Augsburg a cercetatu Imperatulu pre doi professori fosti ai sei, Gimnasiulu in carele a invetiatu sî cortelulu unde a lacuitu.

*** Instructiunea dela 1862 in privinti'a procedurei dreptului statariu se dîce, ca se va sterge sî in loculu ei se va introduce cea dela 1846.

*** „Concordi'a“ aduce o corespundintia „de lânga Dunare“, in carea specialminte ni se face imputarea pentru articululu „T. R.“, atingatoriu de societatea literaria din Bucuresci sî de societatea Transilvani'a“ pentru ajutorarea tineriloru români din Transilvani'a. Póte ca dlu corespundinte au cetitu numai in fuga articululu din cestiune, tocm'a candu calatorea la „Dunare“, unde avea a-si compune o corespundintia. A avé scrupuli la ori-ce intreprindere nu strica sî apoi déca densulu dîce simplu, ca numai asiá se putea realisá societatea in impregiurârile de fatia se vede, ca pretinde, cá dictiunea sea, sa se puna intre dogme, cari pretindu numai credintia. Ferici cei ce credu. — Câtu pentru „§ inocente din statute“, trebuea coresp. sa caute, ca necasulu densului, pentru ca nu toti au servitu sî servescu romanismului câti au traitu din asudóre romanésca, ci de multe ori egoismului, ambitiunalismului sî intipuirismului etc. etc., e sî alu nostru sî tocm'a de aceea amu dîsu, ca §-ulu pre acei ce se voru ajutá din ajutórele proiectate, nu-i va impedecá dela abusu, déca voru fi dispusi de a face abusu. De alta parte amu dîsu, ca fia-ce românu, care studiéza ori cu ce ajutoriu, e datoriu a serví natîunei sele. Dunarea se póte? sa ametiésca ómenii! Ei, sî Dunarea e de tóta sém'a!

*** Epidemi'a de vite. Despre flagelulu acest'a cetimu, ca se arata sî in Austri'a de josu in Hollabrunu, in Galiti'a in cerculu Rohatiu in dóue comune sî la Halicz in cerculu Stanislau; in Ungari'a, in Iazigi'a sî Cumani'a apoi in comitatele Vesprimului sî Görului.

*** In un'a din septamânile trecute au fostu pre Campia unu viforu fórte mare. La Avanykut au lovitu trasnitulu pre unu saténu incâtu l'au omoritu.

*** O mama vitrega la Kutyfalva au bagatu pre dóue fete un'a de 13 sî alta 15 ani in unu cuptoriu de pita arsu próspetu de le au friptu (!!!) La cercetare s'a aflatu ca mórtea loru au trebuitu sa fia impreunata cu cele mai crancene chinuri.— Motivele acestei fapte canibale suntu inca necunoscute.

Publicarea

banilorn incursi la fondulu Asoc. dela siedinti'a estraordinaria a Comit. tînuta in 13 Augusta c. n. a. c. pâna pre tempulu adunarei gen. a Asoc. dela Clusiu, tînute in 26 Augustu c. n. 1867.

1. prin D. prot. sî col. Asoc. in Turd'a Iacobu Lugosianu s'a tramisu la fondulu Asoc. 45 fl. v. a. sî anume:

a) dela D. parochu in Petridulu de mijlocu Ioann Baritiu cá taxa de mem. ord. pre anii 1864/5 186$^{5}/_{6}$ sî 186$^{6}/_{7}$ 15 fl. v. a.

b) dela D. parochu in Filea de josu Alessandru Baritiu cá taxa de m. ord. pre a. 186$^{4}/_{5}$ 186$^{5}/_{6}$ sî 186$^{6}/_{7}$ 15 fl.

c) dela D. par. in Ciuril'a, Vasilie Ciurileanu cá taxa de m. ord. pre anii 186$^{4}/_{5}$, 186$^{5}/_{6}$ sî 186$^{6}/_{7}$ 15 fl. Sum'a totala 45 f. v. a.

2. Prin Rvrn. D. Can. metrop. sî col. Asoc. in Blasiu Ioane Fekete Negrutiu s'a tramisu la fondulu Asoc. 100 fl. v. a. sî anume:

a) dela Rvn. D. prepositu Bas. Ratiu tax'a rest. de m. ord. pre an. 186$^{5}/_{6}$ 5 fl.

b) dela Rrn. D. Can. metrop. Const. Alutanu pre an. 186$^{6}/_{7}$ 10 fl.

c) dela Rvn. D. Can. Const. Papfalvi pre an. 186$^{6}/_{7}$ 10 fl.

d) dela Rvn. D. Can. metr. Ioane Fekete Negrutiu pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

e) dela Rvn. D. Can. metr. Ioan Chirila pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

f) dela Rvn. D. Can. metr. Gregoriu Mihalli pre. an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

g) dela Rvn. D. Can metr. Ant. Vestemianu pre an. 1866/7 5 fl.

h) dela Rvn. D. Can. metr. Elia Vlass'a pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

i) dela Rvn. D. Not. Consistoriale Stef. Manfi pre an. 186$^{5}/_{6}$ 5 fl.

k) dela D. V-Rectoru Sem. Teodoru Deacu pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

l) dela D. profesoru de teologia Gavrila Popu pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

m) dela D. prof. gimn. Alimpiu Blasianu pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 f.

n) dela D. prof. gimn. Ioane Moldovanu pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

o) dela D. prof. gimn. Alessandru Micu pre anulu 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

p) dela D. prof. normalu Ioane Balintu pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

q) dela D. egumenu Eronimu Albani tax'a rest. pre an. 1862/3 5 fl.

r) dela D. Inspectoru dominale Georgiu Pop'a pre an. 186$^{6}/_{7}$ 10 fl.

s) dela D. economu metr. Alessandru Neagoe pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl

t) dela D. prof. gimn. Basiliu Ratiu pre an. 1866/7 5 fl. Sum'a tóta face 110 fl v. a.

dî: o suta diece fl. val. austr.

3. prin D. VCapitanu sî Col. Asoc. in Fagarasiu, Ioanne Codru Dragusianulu s'a tramesu la fondulu Asoc. 41 fl. v. a. sî anume:

a) dela Il. Sea D. Capitanu supremu Ladislau Tamasiu tax'a de m. ord. pre an. 186$^{4}/_{5}$, 186$^{5}/_{6}$ sî 186$^{6}/_{7}$ 15 fl.

b) dela D. VCapitanu Ioanne Codru Dragusianulu pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

c) dela D. VCapitanu Georgiu de Lászlo pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

Totu dela D. G. Lászlo pentru diploma 1 fl.

d) dela D. Capitanu Basiliu Stanciu Siandru pre an. 186$^{5}/_{6}$ 5 fl.

e) dela D. Notariu prim. Danielu de Gremoiu pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl. Sum'a 41 fl.

4. prin D. probatoru de minere sî Col. Asoc. in Zlatn'a Lazaru Piposiu s'a tramesu la Asoc. 10 f. sî anume:

a) dela D. adm. par. in Zlatn'a, Gedeonu Blasianu cá taxa de m. ord. pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

b) dela D. propr. in Zlatn'a Georgiu Rosc'a, cá taxa de m. ord. pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 f. Sum'a 10 f,

5. prin D. Senat. sî Col. Asoc. in Belgradu. Nicolau Berghianu s'a tramesu la Asoc. 47 fl. 10 xr. sî anume:

a) pentru 10 esempl. actele ad. gen. V. sî VI. 7 fl. 10 xr. v. a.

b) dela D. sen. Nic. Berghianu jun. tax'a pro an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

c) dela D. propr. in Cricâu Asente Severu tax'a pre 1866/7 5 fl.

d) dela D. propr. Samuilu Cirlea tax'a pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

d) dela D. Georgiu Stefanutiu Capitanu de nâi tax'a pe 186$^{4}/_{5}$ 5 fl.

f) dela D. prot. Augustinu Popu tax'a de m. m. ord. pre 1865/6 5 fl.

g) dela D. adm. prot. Alessandru Tordasianu tax'a de m. ord. pre anii 186$^{4}/_{5}$ sî 186$^{5}/_{6}$ 10 fl.

h) dela D. Vasiliu Rosiu macelariu, taxa pre an. 186$^{3}/_{4}$, 5 fl. Sum'a 47 fl. 10 xr. v. a.

6. D. prot. in Muresiu-Uiór'a Leontinu Leonteanu a tramisu taxa de m. ord. pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 f.

7. Deadreptulu la cas'a Asoc. au incursu:

a) dela D. Red. Nic. Cristea tax'a de m. ord. pre an 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

b) dela D. Senat. Petru Rosc'a tax'a de m. ord. pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

c) dela D. proprietariu in Resinari Ioan Brote pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

d) dela D. propriet. in Resînari Visarionu Romanu pre 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

e) dela D. negutiatoriu in Sabiiu Demetriu Popoviciu pentru manufacturi vendute de ale esposîtîunei din 1861 s'a incassatu 14 fl. 45 xr.

f) dela D. Dr. Ioann Borcea advocatu in Sabiiu, tax'a de m. ord. pre an. 186$^{6}/_{7}$ 5 fl.

Sum'a tóta 29 fl. 45 xr. v. a.

8. A mai intratu la cas'a Asoc. cá interese dupa obligatîunile de statu cu couponii obvenitori cu 1 Maiu 1867 7 fl 8 xr. iéra dupa asemnatiunile Bancei ipotecarie aflatórie in proprietatea Asoc. s'a incassatu in 21 Augustu a. c. sum'a de 504 fl. 42 xr. v. a.

Dela Secretariatulu Asoc. tranne române.
Sabiiu in 26 Augustu 1867.

Escriere de concursu.

Pentru suplinirea statiuniloru invatietoresci:

1. Vidr'a de josu impreunata cu salariulu de 200 fl. v. a. gradina, cuartiru liberu sî lemne pentru incalditu.
2. Arad'a 200 fl. v. a. lemne sî cuartiru.
3. Şcarisiór'a, 200 fl. lemne sî cuartiru.
4. Ponorelu 160 fl. lemne sî cuartiru.
5. Vidr'a de susu 120 fl. cuartiru sî lemne pentru focu.

Doritorii de a ocupá aceste statîuni voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale timbrate dupa cuviintia, cu atestatu de botezu ca suntu de religiunea gr. or. ca au absolvatu cu sporiu bunu scólele normale si cursulu pedagogicu; séu clasele gimnasiale ca sciu cantârile sî tipiculu bisericei nóstre gr. or. sî a le tramite subscrisului pâna in 15 Septembre a. c. st. v.

Câmpeni 8 Augustu 1867.

Ioann Patiti'a Protopopu
sî Inspect. scol.

Nr. 12—1

Nr. 11—1

Concursu.

La scól'a normala gr. or. din Câmpeni, se deschide pre a. c. sî a 4 clasa, pentru care sa cere unu Invatietoriu nou.

Salariulu anualu pentru acésta statîune este 300 fl. v. a. pre lânga cuartiru liberu sî 6 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupá numitulu postu invatietorescu, sa-si tramita pâna in 15 Septembre a. c. st. v. la subscris'a eforia scolara, timbrate sî francate:

a) atestatulu de botezu, ca suntu de religi'a gr. orient.

b) Testimoniele loru scolastice, ca au absolvatu celu putînu 4 clase gimnasiale, cursulu pedagogicu cu succesu bunu; sî sa scie limb'a magiara sî germana, cá sa póta pregatì elevi sî din aceste limbi — in órele limbei obligate —

c) atestatu despre purtârile loru morale si politice.

Câmpeni 8 Augustu 1867.

Efori'a scóleloru din Câmpeni.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**   Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 66. ANULU XV.

Sabiiu, in 17|29 Augustu. 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Adunarea generala a Asociatiunei.

Clusiu 14 Augustu.

Conflusulu la Aduunarea generala ce se tine in anulu acest'a aici lu putemu numí imbucuratoriu. Pe stradele Clusiului se intalnescu românii din cele mai departate locuri. Ceea ce amu inse a insemná mai intâiu este, ca fratii ce-i avemu aici au ingrigitu pre câtu au potutu a face placuta petrecerea membriloru, ce se intalnescu la acésta memorabila serbatóre natiunala. Asiá aflaramu indata, ca ceea-ce se sunase prin diuarie mai nainte despre tînerea unui concertu, mâne-séra se va vedé realisatu. Mai suntu sî altele, care le voiu comunicá cu alta ocasiune mai detaiatu. Pentru astadata insemnu, ca astadi la 10 óre se va tîné cea d'antâiu siedintia a adunârei generali in sal'a redutei de aici.

Eri sér'a, se tînù o cointielegere preliminaria despre cele urmande adi. Greutatea cea mai mare fu provocata din impregiurarea, ca in lips'a ambiloru presiedinti cine sa duca presidiulu Adunâriloru generali pâna la alegerea cea noua, ce in urm'a statuteloru are a urmá in anulu acest'a. Pre câtu potu scí suntu dóue pâreri mai marcate sî adeca ca pentru castigarea de tempu presiedintele care e prevediutu de statute (celu mai betranu din membri comitetului) sa pórte sî presidiulu Adunârei gen. alt'a e ca sa se aléga unu presiedinte ad hoc din sinulu adunârei. O atingu acést'a numai in trécâtu pentruca in siedinti'a I se va lamurí acésta cestiune sî atunci voiu avé a referá despre ce-va positivu. Speru ca lucrurile se voru alege fâra multa disputa cu atât'a mai vertosu, cu catu amu aflatu, ca suntu trei disertatîuni fórte interesante. Un'a de dlu Secret. gub. Lad. Vajda, alt'a de Dr. Tincu sî alt'a de Dlu Popfiu. Dupa cum vedeti numele aceste dau o garantia despre insemnetatea disertatîuniloru, cari dupa parerea nóstra suntu lucruri de prim'a momentuositate sî de primulu interesu la aceste adunâri ale Asociatîunei, a cârei scopu e literatur'a sî cultur'a poporului. Aflu ca dóue tratéza de economia popularia. Asiá dara vedemu cu mare multiamire ca directîunea cea dorita a desvoltârei natiunali au pasîtu pre calea cea multu promitiatória sî avantagiósa pentru noi, sî credemu, ca cu câtu acést'a si va face o cale mai larga sî mai umblata, cu atâtu se voru tîné sî interesele nóstre natîunali concentrate pre lânga fericirea poporului nostru.

Tocm'a aflu, ca dintre barbatii nostri natîunali se afla aici afara de cei din locu sî din apropiare vre-o doi canonici capitulari din Blasiu, Il. Sea Eppulu Vancea. Din barbatii de cleru se afla dela Sabiiu P. on. Par. Prot. Ioann Pannoviciu sî Ioann Hanni'a; dela Naseudu Ilustr. Sea dlu Capitanu supremu Bohatielu; dela M. Vásárhely dlu Gaetanu s. a. Speru ca sî in privinti'a acést'a voiu fi mai esactu in corespundinti'a urmatóre, sî pâna atunci mi ceru escusa.

Clusiu 14 Aug.

In fine Adunarea generala si descide cea dintâiu siedintia. Acést'a se incepù la 10 óre inainte de amédi Luni. Presidiulu nu-lu luà deocamdata nimenea, ci Ilustr. Sea dlu consiliaru de curte cav. Bolog'a, vorbí din partea comitetului, sî aretà, ca Presiedintele ordinariu alu acestei Asociatîuni din causa ca este necessitatu a-si cautá dupa strunci nat'a sanetate sî e impedecatu sî de unele afaceri oficióse neamanavere, nu putù neci decum a duce presidiulu. V-presiedintele, care fu incunosciintiatu din partea presidiului ordinariu despre impossibilitatea de a merge la Adunarea generala a Asociatîunei, pentru alta chiemare insemnata iérasi nu putù fi de fatia cá se duca presidiulu. Deci provóca pre adunarea generala, cá sa dispuna in privinti'a Presidiului. In coresp. prima amu fostu atinsu ce-va despre cestiunea acést'a sî despre pârerile cele esistinte in privinti'a ei. In siedinti'a Adunârei Dlu Dr. Ratiu face propunerea, cá sa conduca presidiulu interimalulu presiedinte alu Comitetului, ceea ce s'a sî primitu intre aclamatîuni. Despre carea Il. S. Dlui Bolog'a de acésta onorifica incredere sî distinctiune fu respunsa din partea Adunârei cu „sa traiésca!“ Asiá dara ocupa loculu de presiedinte sî deschide siedintiele Adunârei.

Mai intâiu iea cuventulu Dlu Protopopu Pamfiliu sî saluta Adunarea in numele româniloru din Clusiu sî giuru. Cuventarea esprima parerea de bine a româniloru din pârtîle nordului Transilvaniei, carii, fiindu pâna acum Adunârile in departare mare de ei, nu se putura bucurá de binefacerile aceloru. Aretá influinti'a asociatîunei asupr'a desvoltârei natîunali, asupr'a cârei impregiurâri atrage atentîunea Asociatîunei, pentru ca de-sî se crescu tinerî in institute straine, nu se crescu in spiritu natîunalu. Revenindu in fine iérasi la bucuri'a româniloru din aceste pârti dice Adunârei gen. unu „bine a venitu“ (Sa traiésca!)

Conformu programei se trece la cetirea raportului Secretariului. Terminandu-se acést'a Presiedintele face intrebare, ca sa se cerceteze raportulu comitetului din partea Adunârei la care intemplare sa se emita o comissiune, carea sa se insarcineze cu cercetarea? Se alege o comissiune de 5 membri, la propunerea Presied. in persónele: DD. Dr. Ratiu, Gabr. Manu, Dr. Tincu Canon. Mihali, concep. gub. Nemes. Dupa acést'a cetesce cassieriulu raportulu seu, carele asemenea se da spre esaminare unei comissiuni la propunerea Il. S. cons. Macelariu constatatória din DD. Victoru Piposiu, Siandoru, Orosu, Molnaru, Chifa. Urmà dupa acest'a raportulu bibliotecariului.

Dupa aceste se mai alege in comissiunea pentru inscrierea membriloru celoru noi DD. Protopopi din Clusiu Ioann Pamfilie sî Basilie Rosiescu, prof. Gavriilu Popu; iéra in comissiunea bugetarie se alesera It. Sea Capit. supr. Bohetielu, Ilustr. cons. gub. Al. Lazaru, can. Vlassa, Asesoru la tabl'a reg. Nicol. Gaetanu, adv. Georgiu Filipu, D. Maioru, prof. Moldovanu, Dr. Borcea. Alegerea se face dupa o intielegere de vre-o câte-va minute.

Presied. face Adun. cunoscutu, ca a sositu o hârthia din partea Dlui Iacobu Muresianu, carea pentru insemnatatea ei o sî preda Secretariului II alu Asoc. spre cetire. Hârthi'a arata ca Dlu Iacobu Muresianu oferesce iéra mi'a cea de fiorini dela sine sî a câtoru-va contribaitori in favórea culturei literaturei juridice române sî lâtirea cunoscintieloru agronomice pre lânga óre-care conditîuni (o de aru da-o odata sî mi'a acést'a, ca acum e cam de multu promisa).

Se face propunere din partea Dlui Dr. Ratiu sa se aléga o comissiune, Dr. Tincu nu afla de lipsa. Gaetanu, sa se dea comisiunei bugetarie sî la propunerea Dlui Vis. Romanu se decise alegerea comissiunei in persónele: Ilustr. Sele Eppulu Vancea, carele insa 'si cere suplentu sî i se da in persón'a Dlui Negrutiu Fekete, Dlu G. Popu din Selagiu, D. secr. guv. Porutiu, D. secr. guv. Servianu Popoviciu sî Iosifu Romanu alegendu-se sî Dr. Maioru sî in comissiunea acést'a. La poft'a densului se modifica conclusulu de mai nainte sî se alese sî densulu in comissiunea acést'a mutandu-se dlu Vlass'a la ceealalta.

Disertatîunele vinu acum la ordine. Se presenta trei dupa cum amu mai dîcu. Dupa multe chibsuiri, ca care sa se ia mai antâiu la cetire se decise pentru a dlui Popfiu ce tratéza despre literatur'a cea vechia romàna sî lips'a unei st. critice a literaturei române.

Dlu Popfiu urcandu-se pe tribuna disertéza in unu modu fórte retoricu asupr'a temei sele. Vocea cea sonora, limb'a cea filuenta sî tóta infatîsiarea oratorului a farmecatu pre toti ascultatorii. Celelalte se voru continuá mâne.

Dintre neromâni inca a luatu multi parte cà privitori. A fâcutu o fórte mare sî buna impressiune, ca Escel. Comisariulu regiu inca au onoratu cu presenti'a Sea Adunarea generala unde au petrecutu 1 óra intréga. Asemenea sî Il. Dlu vicepres. guv. Grois.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 16 Augustu.

Precum inainte de intalnirea la Salzburg a monarchiloru Franciei sî Austriei erau pline diuariele de combinatîuni asupr'a celoru ce se voru petrece acolo: asiá acum, dupa-ce parechi'a imperatésca francesa in 11/23 Augustu a plecatu la Parisu, politicii 'si spargu capulu cu deslegarea gaciturei: ca ce voru fi statoritu in adeveru cei doi Suverani pentru venitoriu? Sâmburele tuturoru dâriloru cu socotéla este: ca intre Franci'a sî Austri'a in adeveru s'aru fi incheiatu o aliantia, de-sî deocamdata numai defensiva, cá unu respunsu la alianti'a russo-prussa, despre carea amintiramu inca in nr. precedinte ca Napoleonu aru fi produsu documinte nerestornabile. De alta parte insa diuariele prussesci se silescu séu a micsiorá insemnatatea eventualei aliantie austro-francesci séu a espune Prussi'a cá nepasatóre fatia cu ori-ce evenimentu, sî „Kreuzzeitung“ din Berlinu are curagiulu a enunciá, ca Prussi'a nu se teme de o lume armata! —

Adunarea studentîloru slavi in Belgradu, carea erá sa aiba unu caracteru fórte pronunciatu politicu, luandu indata dela inceputu positîune dusmanósa fatia cu guvernulu sî fiindu astfelu oprita a se mai tîné in sal'a academiei, s'a dissolvitu fâra vre-unu resultatu insemnatoriu dupa un'a siedintia.

Conferintiele invetiatoresci.

Sabiiu 9 Augustu 1867.

Cá sî in anii trecuti, asiá sî in acestu anu s'a renduitu de câtra suprem'a directîune scolara, cá invetiatorii sa tîna conferintie intre sine spre a-si puté ameliorá chiemarea cea grea prin impartâsîrea esperintieloru unulu altui'a sî consvatuirea tuturoru laolalta spre a delaturá pedeciloru ce se ivescu in invetiamentu.

Invetiatorii din tractulu Sabiiului I sî II au tînutu conferintiele sele in 8, 9 sî 10, ale curentei sub conducerea D. Directoru din Selisce Mihaila Stoic'a, care dimpreuna cu conferinti'a alege de notariu alu conferintiei pre D. Invet. din Resînari I. Petrasicu, in tipulu urmatoriu.

In 8 ale curentei dupa servitiulu divinu de diminéti'a in biseric'a parochiala din cetate, la care au asistatu toti invetiatorii, s'au adunatu acesti'a in seminariulu gr. or. de aici spre scopulu amintitu, unde Reverenti'a Sea parintele prot'a Ioann Hani'a, care cu sufletu sî trupu ne'ncetatu lucra pentru inaintarea conatîunaliloru sei, cam pre la 9 óre au deschisu conferintiele prin o cuventare de totu nimerita scopului, in carea a desfasiuratu chiemarea unui Invetiat. greutâtîle lui sî scopulu conferintieloru, spunendu totu deodata, ca unu invetiatoriu bunu face scól'a, unu invetiat. insa, care nu-si pricepe chiemarea sea strica sî ceea ce e fâcutu. — Totu cam in intielesulu acest'a a vorbitu apoi Domnulu conducatoriu alu conferintieloru.

Conformu programei conferintieloru s'a trecutu apoi la conscrierea invatietoriloru din ambe protopopiatele amintite sî cu acést'a se incheià siedinti'a I.

In siedinti'a II. dupa amédî trece conferinti'a la meritulu obiecteloru spre a câroru resólvere s'a intrunitu sî asiá asupr'a temei intâi'a: Ca care sunt causele impedecatóre la cercetarea regulata a scólei si mijloculu delaturârei acestoru impedecaminte daunacióse pentru regularea si inaintarea invetiamentului in tóte privintiele se scóla parintele catechetu Ioann Drocu din Resînari si intr'o cuventare simburósa arata, ca reulu acest'a vine din trei cause principali adeca: 1. insufletîrea cea putîna a parintiloru câtra scóla, 2. ocupatiunea, ce o dau parintii copiiloru afara de scóla si 3. necapacitatea parintiloru de a pricepe metod'a nóua si a se dedá cu ea, la care mai adauge D. conducatoriu inca urmatórele: 1. saraci'a preste totu, 2. invetiat. respectivu, 3. neimplinirea chiemârei a organeloru scolare comunale, 4. tempulu in care se tîne scól'a, la care mai adauge D. invet. Arone Necsi'a obiceiulu dc a aduce elevii earn'a lemne sub-suóra. — Parintele cat. I. Drocu spre vindecarea acest orurele, recomanda, bun'a intielegere intre invetiatori, dregatoriele comunale politice si preoti, câci avendu cesti din urma adese ocasiune a vorbí cu parintii eleviloru, ii potu capacitá despre folosulu scólei, tînendu si in biserica cuventâri scolastice. Celoru seraci ajutandu-li-se si apoi obieinln de a aduce copii lemne subsuóra earn'a starpindu-se prin aceea, ce a recomendatu d. invetiat. din Resînari I. Metiu, cá parintii eleviloru sa fia indatorati a aduce mai multe lemne deodata la scóla, spre a fi elevii scutiti de acést'a sarcina grea. —

In siedinti'a a trei'a fiindu de fatia si D. prot. I. Hani'a dupa verificarea protocolului din siedinti'a trecuta, conformu programei s'a aflatu, ca mai pretutindenea este harmonia buna intre preoti si invetiat. afara de Rîu-Sadului, unde preotulu, de acolo, cá sa-si póta pune pre unu fiiu alu seu de invetiatoriu a cercatu si cérca tóte mijlócele spre a depune pre invetiatoriulu neavendu preotulu nici unu dreptu la acést'a. — Deci s'a decisu cá la unu asemenea casu invetiat. sa se provóce la ordinatîunile scolare de feliulu acest'a, unde va vedé, ca nimenea nu póte depune nici pune pre vre-unu invetiatoriu, fâra autorisarea directîunei supreme scol.

S'a aflatu mai departe ca directorii locali mai nicairea nu-si implinescu datorinti'a loru fatia cu promovarea intereseloru scolare, afara de directorii din Resînari, Selisce, Sabiiu si Porcesci.

In siedinti'a a IV fiindu de fatia si d. prot. I. Panoviciu, venindu la ordinea dilei modulu propunerei obiecteloru de invetiamentu, s'a nascutu o scurta disputa intre d. I. Metiu si domnulu conducat. Mich. Stoic'a pentru purcederea invetiatoriului cu elevii incepatori, fiindu acest'a de parere, cá inceputulu invetiamentului sa se faca indata dupa intrarea baiatului in scóla cu Abcdariulu, celalaltu (I. Metiu) insa, cá intuitiunea sa premérga Abcdariului. Deci fiindu parerea celui din urma (I. Metiu) sprigînita, d. invet. din Resînari Ioann Petrasicu a inceputu a desvalí modulu de a purcede cu elevii incepatori intr'unu chipu fórte practicabilu. —

Asemenea si la corectur'a dictandeloru a vorbitu d. inv. I. Petrascu pentru clas'a I. si d. inv. I. Metiu si d. conducat. M Stoic'a, pentru clasele mai inalte, la a cârui parere s'a alaturatu si par. Diaconu Demetriu Cuntianu, si neputendu-se cesti din urma uní in principii, avendu fia-care temeiurile sele neinfrângibile s'a decisu, cá invetiatorii cunoscendu modurile amenduror'a de corectura, sa purcéda dupa acel'a din acele dóue moduri, pre care-lu voru aflá mai practicabilu.

In siedinti'a V s'a discutatu intre altele despre cetire, aplicarea gramaticei la bucâtîle cetite, mai departe despre computu, unde d. invet. I. Metiu a desfasiuratu modulu procedurei in computu cu elevii incepatori si in urma despre caligrafia, aretandu la acést'a domnulu conducatoriu metod'a cea mai practicabila la invetiarea caligrafiei.

In urma propunendu d. conducatoriu desu numitu unele teme, la care a mai adaugatu d. I. Petrasicu, I. Metiu si Demetriu Chirc'a din Selisce inca si altele, care sa servésca cá tese tractande in conferintiele anului venitoriu. Eata ací si temele:

1. Care e problem'a scólei populare si incâtu are sa lucreze ea pentru sadirea atragerei câtra meserii in inim'a eleviloru?

2. Cum trebuie sa urmeze invetiatoriulu in scól'a elementaria la propunerea obiecteloru prescrise, cá sa nu strice totu invetiamentulu urmatoriu? Ce are a se invetiá in scól'a populara, si de unde sa se scóta materialulu de invetiamentu? Dara in comunele, care intretînu doi séu mai multi invetiatori? — Cum au de a impârtî invatiatorii in astfeliu de comune invetiaceii si obiectele?

3. Prin ce-si póte implini scól'a populara chiemarea sea? Dela cine atârna bine facatórea influintia a invetiamentului si disciplinii asupr'a spiritului eleviloru? Influinti'a educatoriului asupr'a elevului?

4. Disciplin'a si scopulu ei. — Prin ce se póte regulá viuati'a din scóla? — Cum au sa fia compuse atâtu legile scolastice câtu si ordinatiunile ce le da invetiatoriulu? — Sustînerea loru in vigóre.

5. Unde au a se incepe momentele elementari ale catichisatîunei? — Ajunge, cá religiunea, sa se propuna numai practice fâra invetiarea mechanica din cartea prescrisa?

6. Greutâtîle la cetirea si scrierea cu litere strabune si delaturarea loru. —

7. O cercetare stricta asupr'a invetiatoriloru, déca cunoscu bine metod'a nóua in propunerea Âbecedariului.

8. Observâri serióse asupra formei esterióre si cuprinsului interioru alu Abcdariului de Z. Boiu.

9. E de lipsa sa se propuna in scól'a populara istori'a nationala si dupa care forma a invetiamentului sa se prepuna?

10. Prin ce póte descepta invetiatoriulu in elevi simtiulu de rivalitate la invetiatura?

11. Cum s'aru introduce in scól'a populara pomologi'a si paduraritulu.?

Conferinti'a le-a aflatu de bune si le-a decopiatu fia-care invetiatoriu spre a le discutá fiacare pâna la conferintiele anului venitoriu si cu acést'a se incheià conf. prin printelele Protopopu I. Hani'a.

Intre factorii, cei mai insemnati, cari au luatu parte activa la desbateri; au fostu afara de d. conducatoriu parint Diaconu Demetriu Contianu invet. in Sabiiu, domnii invet. I. Metiu si I. Petrasicu ambi din Resînari d. invet. din Porcesti Arone Necsi'a, d. invet. din Gurariului Georgiu Pop'a, Georgiu Pipernea din Cristianu, Dem. Chirc'a din Selisce si Radu Simionu din Sacelu.

. . t . . . .

Protocolulu

siedintieloru directîunei Asociatîunei aradane pentru cultur'a poporului românu tînuta in an. 1866/7.

Siedinti'a VIII

(ordinaria.)

tînuta in Aradu in 14 Iuliu n. 1867.

Presiedinte: Mirone Romanulu directoru secundariu.

Membri oficiali: Emanuelu Misiciu perceptoru si Ioanne Goldisiu, notariu.

Membri asistenti: Dr. Atanasiu Siandoru, si Ioanne Popoviciu Deseanu.

73. Protocolulu siedintiei VII dupa dispusetîunea de sub nr. 72 s'a autenticatu in 22 Iuniu.

Se ia spre scientia.

74. Présanti'a Sea P. Eppu cá presiedinte alu Asociatîunei cu privire la determinatîunea ad. generale din 1864 nr. 21 transpune statutele Asoc. sosite din partea ministerului de interne pe calea presidiului comitatense pe lânga acea incunoscintiare, cumca Majest. Sea ces. reg. cu pré inalt'a resolutîune din 15 Martiu a. c. s'a induratu prégratiosu a concede, cá §§. 2, 4, 5, 6, 7. 8, 10 si 12 sa se póta modificá si implini dupa testulu alaturatu sub A.

Determinatu. Statutele suntu dupa testulu mo-

FOISIÓRA.

Órele libere.

de P . . . .

II.

(Urmare din nr. 65.)

Alu doilea resp. alu cincilea documentu, ce vilu presentezu, e chrisovulu lui Antonie Voda dela an. 1670 scrisu in limb'a slavica pre pergamentu, — la care se provóca celu ce a premersu. —

Fruntea pergamentului e decorata cu icón'a santei treime representata prin trei angeri siediendu la mésa. Acésta icóna se marginesce de o cununa ovala, din care intr'o parte si alta esu arabescuri in tricolori natîunali albastru rosiu si galbinu, iara deasupr'a cununa se impreuna intr'o cruciulitia. —

Primulu sîru alu testului e scrisu mai mare, apoi urméza cele lalte mai mici. —

De-si slovele suntu cu mare diligentia scrise, totusi si ací ne impedecâmu de abreviatîunele consuete, si proprie tempului acelui'a, — pre care, ne avendu cunoscintia deplina a limbei slavice, nu leamu pututu completá, ci le-amu decifratu mai multu desenandu decâtu decopiendu. Mai vine si aceea fatalitate, ca cuvintele suntu asiá de tare invecinate de unulu altulu, de in multe locuri neci nu se mai cunóscu unde se finescu. —

Tipografi'a inca nu posede semnele de abreviatîune câte aru trebuí spre a reproduce chrisovulu cu tóte incarligaturile, abreviatîunele, si aruncaturele de pe deasupr'a sîreloru. —

De aceea tiparimu câtu se póte de sinceru slovele dupa cum urméza un'a dupa alt'a, si incâtu suntu cunoscute si cele aruncate pre deasupr'a, iara celelalte abreviatîuni le insemnâmu cu (῀ ори ̄ ̑ ̎ .).

Eaca testulu intregu:

сд
СЛОВВСА ГНІА СЛОВВСА ЧИСТА ГЛ̃В ЦРТВꙊЮ-
к ѡ н ѡ
ЩІЙ ПРРѠ СРЕБРРАДЕЖꙊНИИСКꙊШЕННО ЗЕ-
МЛИ. ѿчище́нноседморицею (й) вѣрей гспьвсѣх
словесех своих. Того̀ ’Бѡчистѣйшаѧ и вѣрнаѧ
г с
словесех. Въ сщ̃нноегѡ Бꙋагелии. кыпꙋтей сп-
нїѧ вьсѣх изрѧднѣ шомꙋсице наставлѧюнѯї.
с
Блажѐин — (глюще) мл̃твїи помилованибꙋдꙋ.
є
ипа́кибꙋде Чещедрнѡкѡже и ѿцъ ва́ш ’Бны-
ищедрьест. и па̀кисътворитесебѣ дрꙋги ѿ
мамо́ны непра́ведныѧ. давъсприимꙋ вы въ
є
ѡбителисвоѧ ’Бныѧ. (и̇мже) и́мы IѠАН АН-
ТѠНЇѦ ВѠЕВѠДА. Бжїюблгодатїю Начал-
никъ и воевода Въсеѧ землѧ̀ Влахїй запла-
ж
не́нскоѧ. ипро̀чаѧ. Посилѣпослѣдовати Бїею
д є
помощю оусрествꙋюще. Ѩкода матинею. (а-
д
щейѿнеправеныѧ сирѣ мамоны) многїѧсвоѧ
ѡчїщае грѣхи порече́нномꙋ.
є
Ѩко матынѧ миѡ̀ чищаютсѧгрѣс (й) ѩко-

є є
дадрꙋгсенбѣнвнїѧ сътворѧе. вьсвоѧй Црвтвен
є
ныѧ ѡби́телй блговьспрїе лищена. нъ исице прѧ-
ѡ
тѧщае вьто́ждесщ̃еннѣегѡ. Бꙋагглїй. Ѩко
д є є
сꙋ без матибꙋде ѡнде. не сътворший здѐ мати.
немалѡ вьи́стиннꙋ болщесѧ. Сеꙋ бонастоѧщїй
ѯлато печатни́коний ѿ Бгоданнагѡна́стѧ-
с
жанїѧ должникасе бесь чавлѧе. вели цѣцркви
с
Митрополи́стьва Белеградскагѡ. Архиеппскоп-
д
ства семо Градскїа илиѯалѣсныѧ си́рѣч Ар-
м
дѣлскоѧ Ѯелѧ храмꙋ Живоначалныѧ Тро́цна
коеждолѣто живота́нщегѡ, Шесма тисѧщы
ж
пѣнѧ которое чи́слоне ѿлонѡꙋбоине ѿрочнѡ-
дати ѻ Брекаесѧ. Сеѧ жеѡбаче ви́ныра́ди най
є
паче ѡсъ мѡтрисѧна́ми́сїѧ матиница вышере-
ченно велицѣ Цркви. Поне жевѣмы ю Аки
х
корабль посрѣдѣ мо́рскитевълнений влаѧсѧ
д х д х
нѡпослѣны бѣдствꙋѧй. посрѣдѣ многовины
х ѡ
и́пьсѕобѣрны еретик сꙋщꙋю. ивъѯв сꙋдꙋимы
є
раѕличнѣнавѣ тꙋ емꙋю, Сегѡради и мл̃тны-

dificatu a se descrie in trei esemplare, si a se retramete Présantiei Sele pentru inaintare la locurile mai inalte.

75. Sub nr. 63 a siedintiei trecute dlu Ioanne Arcosi fiendu alesu in cualitate de substitutu de fiscalu alu Asoc. pâna la adunarea generala mai de aprópe, dechiara, ca alegerea acést'a n'o póte primí si tramite comunicatele in dereptu.

Determinatu. Dlu Lazaru Ionescu advocatu in Aradu e rugatu; cá si pâna la adunarea generala mai de aprópe, se binevoiésca a primí sarcin'a fiscalatului Asoc.

76. Dlu Iosifu Papu colectante alu Asociatiunei, in urmarea alegerei sele de protojude la Beiusiu fiendu silitu a se departá de Oradea Mare, cere a fi dispensatu de sarcin'a acést'a si pentru Oradea mare si cercu a se denumí altu colectante.

Totu odata tramitiendu din partea Dloru Petru Erdélyi, Ioanne Tiforu, Petru Ciceronescu si Gavrielu Rednicu dechiaratiunele date pe an. 1866—1869, precum si consemnarea membriloru, cari se tînu de acelasi cercu, face cunoscutu cumca membrii cuprinsi in list'a alaturata, toti au respunsu oblegamentulu pe anulu 1867, ma dnii Costinu si Erdélyi si pe anii urmatori 1867/8 si 1868/9, si cumca sumele incasate le-a tramesu perceptoratului Asociatiunei.

Determinatu. Dlu Iosifu Popu pe temeiulu cercustâriloru intrevenite se dispenséza de sarcin'a preavuta cá colectante, si pentru probatulu zelu, din partea acestei directiuni i se esprima multiamita protocolara.

Inlocuirea dsale pâna la crearea cercuriloru se lasa in suspensiune, eara dechiaratiunele precum si consemnarea membriloru se predau notariului pentru inregistrare.

77. Protojudele cercului Siriei cu epistol'a sea din 19 Iuniu a. c. nr. 244 cere tramiterea taxei de 21 fl. 35 xr. v. a. pentru lecuirea si sectiunarea reposatului Iovu Cresticiu, s atorite judecialmente in contr'a lasementului aceluia-si pe partea medicului Alesandru Nestoru.

Determinatu. Ca Asoc. acést'a in privinti'a pretensiunei Dnului Alesandru Nestoru sa se póta orientá, se decide a se recercá Protojudele cercului Siriei, cá sa binevoiésca a comunicá cu Asociatiunea si specificarea amintitei pretensiuni, precum si determinatiunea judetiala privitóre la statorirea acelei'a.

78. S'a cetitu provocarea oficiului regescu de contributiune din 24 Maiu a. c. nr. 433 pentru solvirea de 50 fl. v. a. ce umbla dupa sum'a testata acestei Asociatiuni de Georgiu Pop'a.

Determinatu. Provocarea acést'a se predá fiscalului Asociatiunei cu insarcinarea de a esoperá usiurarea Asociatiunei de acestu greomentu, din motivu ca Asociatiunea nóstra e unu institutu numai pentru promovarea culturei poporului.

79. Notariulu produce conspectulu membriloru cari s'au insinuatu a intrá de nou in Asociatiune.

Determinatu. Spre revederea operatului acestui'a se denumesce o comissiune statatóre din perceptorulu si notariulu Asociatiunei, cari sub presidiulu dlui directoru secundariu voru avé pe siedintinti'a urmatóre a reportá despre cele aflate.

80. Perceptorulu Asociatiunei reportandu despre starea casei face cunoscutu, cumca:

1. Din Aprile a remasu nedisponibili 303 fl. 4 $^{9}/_{10}$ xr.

2. Totu din aceeasi luna disponibili 877 fl. 94 xr.

In Maiu si Iuniu au incursu 23 fl.

Sum'a disponibila 90 fl. 94 xr.

In Maiu si Iuniu s'a erogatu de totu 851 fl. 42 $^{2}/_{6}$ xr.

Remane 40 fi 51 $^{4}/_{6}$ xr.

Determinatu. Se ia spre scientia.

81. DD. Nicolau Polisiu, Ioanne Silviu Selagianu, Teodoru Kóváry, Demetriu Rojtanu, Demetriu Jorgoviciu si Vasiliu Ratiu voindu a fi si mai departe membri Asociatiunei pe an. 1866—1869, se dechiara de nou, celu d'antâiu cu 5 fl. eara ceialalti câte cu 2 f. v. a. pe anu.

Determinatu. Se predau notariului Asociatiunei spre inregistrare.

82. Ioanne Goldisiu notariulu Asociatiunei in legatura cu resignarea sea de sub nr. 71 alu siedintiei VII. resignésa de nou postulu notarialu si se róga de directiune, pentru bunavointi'a de a luá motivele resignârei sale in consideratiune si dela postulu notarialu alu dispensá.

Determinatu. Resignarea acést'a se primesce si de notariu alu directiunei se alege Iulianu Grozescu, fiendu rugatu dlu presiedinte cá si pâna la autenticarea protocolului se binevoiésca prin decretu a-lu chiamá spre ocuparea postului notarialu.

83. D. Georgiu Ebesfalvai protofiscalu comitatensu a mai daruitu Asociatiunei trei cârti: „Az orosz interventio Magyar országban", — „A. Közlörvény hatósági önkormányzat biztositásáról", — si „Az 1867-diki magyar felelös ministerium."

Determinatu. Se primescu cu multiamire si se predau bibliotecarului substitutu Teodoru Serbu spre pastrare.

Protocolulu acest'a s'a autenticatu in 15 Augustu nou 1867.

Mirone Romanulu m/p. directoru secund.
Iulianu Grozescu m. p. Notariu.

Muresiu Osiorheiu 16 Aug. 1867.

(Capetu din nr. tr.)

Suntu in unele pârti ale tierei sate curatu romanesci d. e. Vinerea, Casteu, Beriu si Pricazu lânga Orestía, a câroru locuitori si facu chiaru senguri caramida pe sém'a loru si unii si de vendutu. La facerea de caramida s'aru putea deprinde petutindenea tieranii romani, luandu la inceputu dela orasie câte unu tiganu cunoscutu de precepatoriu bunu in facerea si arderea caramidei, dela care in scurtu tempu aru putea satenii invetiá a face si a arde ei insusi caramid'a cu care modu redicarea unei case si din materialu vertosu nu le-aru vení scumpa.

La facerea stauleloru — grasduriloru— trebue ingrijitu, cá ele se fia destulu de susu dela pamentu radicate si se aiba destula lumina, pentruca vitele cornute inca iubescu curatieni'a au mare lipsa de aeru curatu si de lumina si tengescu fórte tare candu suntu silite sa se culce in lacuri si in balega. Sub staulu se potu asiediá si conservatorii pentru adunarea pisiatului animaleloru, care apoi se intrebuintiéza spre immultirea gunoiului respective ingrasiarea pamentului.

III. Tieranulu trebue svatuitu si indemnatu cu tóta ocasiunea la lucru, mai cu séma se lucre tóte pamenturile in totu anu ingrasindu-le firesce cu gunoiu si alte specialitâti de pamentu mai productive si schimbandu deosebitele semenlie din anu in anu. Esemplu in acésta privintia potu vedea la curtile domnesci bine administrate. Trebue indemnatu, cá sa-si tîna vitele de jugu si caru totudeun'a in stare buna si sa caute cu caru si altu castigu luandu asupra-si unele careusîi de transpuneri — purtare de marfe de bucate si de lemne dela unu locu la altu precum si de nasipu la drumulu tierei. Indemnatu cà sa-si tîna vitele de jugu si vér'a in staulu immultindu-si nutretiu si prin acei'a, cá sa dea la vite paie taiate meruntu si preserate cu tarîtie, malaiu etc. chiaru si cu napi, si tiesalandu-le in tóta dîu'a, scotîndu-le firesce si lasandu-le si mai multu tempu in apa curgatóre, cá sa se scalde si odichnésca.

Mai incolo trebue svatuitu la pastrare facendu-lu atentu cu deosebire la urmârile cele rele si daunóse, ce le are beutur'a necumpetata de vinarsu atâtu cu privire la sanetate câtu chiaru si la ruinarea stârei materiale, câci cheltuindu pe beuturi numai 10 xr. pe dî, pe 365 de dîle in unu anu face o suma de 36 fl. 50 xr. v. a. care intrece darea lui anuala indoitu si intreitu. Apoi o detorintia santa ia asupra-si fia-care june si feciória candu pasiescu la casetoria de a fi cu barbatia in lucru, cascigatori si crutiatori de ce castiga cu purtare insotita de neravuri bune si placute lui Ddieu

---

и наш Глⷭа Бг҃ои Збранны понасъ начлотвоⷧвати
бѹдѹщїй. Коⷤлприленопростирае҃. Ꙗко дакож-
доⷭбавьсвое врема ѿ Бгоданнагова богатства.
илиѹбовинїе речеⷪннаг числа· иливъщшагѡе ли-
коⷭ къж Бгⷣⷪонаста влей бѹде҃ Стажсїѧ ми-
трополїѧ, данелишшеннабѹде҃ Молитвы, Ѡб-
лгочестивїй Господїе, ноиболшею ащсвьч-
моноⷤбѹре҃ мерою. премѣ тинавъ подражанїи
потщитесѧ. Нарѣкѹе҃ жеⷤ и врема. идѣнъ при-
шествїѧ пѣна ꙁ прїѧтеле҃. ѿтѹдѹ над-
нь҃ Ртво прѣ Сгьїѧ † Бцй Сеиⷤжесеѧдолгъ мⷭла-
тина себѣ налгахо҃, Второмлѣтѹ мимохо-
дѧщѹ начѧлстванш҃ егѡ. Насеже Благоедѣло най-
пачепонⷤѹдихосѧ видѣвше предеⷭнаеⷣ гопоство-
ⷯвавши злато печаⷩники Блжныѧпамати, Їѡ
Лаⷭеи Басарабй и котади Шербаⷩна воеⷣво. Пре-
сⷧ же, дишеречениѧ Митрополїй правѧщѹ
Преѡсщеⷨнномѹ Бѹ избранно а Мѹдрѣнно ѿцⷨѹ,
Таковагсасана достоⷭⷣнѣишомѹ Гпнⷩѹ Сава Бра-
ковⷱ Нойпослѹхи достовѣрныѧ҃ настоѧщеⷨ
ѕлато печатникѹⷨ потавлѧе. вьпервыⷯ Трепрес-
тоⷧноесветитество Землѧйшеѧ преѡсщ наго
Митроⷪліт· Ѳедосїе всеѧстранны Запланенскї А-
влаХїй и Бголюбе Знейшагѡ Бпа рьбническагѡ
ѿцⷨа Серафи і Бголїобе знаго Бпа Бѹзовска-
гоⷱ щѧ Григоріеⷯ Са и ве е Снглй Нашъ. Благоронагⷣѡ
Марешаⷪ целикаг Бана Краевскаго. и Благоронⷣ-
ныйⷬ Геѡгїй великїй ворⷦни. и Благоронагоⷣ ра-
дѹла крецѹлевска вл лоⷢ. и Благороднагѡ шер-
бана Кантакѹзинѵ великий Спаⷮрю. и Благонⷣїйр
папа великїи виⷭⷮ. и Благоронагоⷣ пана вел клѹ-
чер. и Благоронагоⷣ Михаѧ Кантакѹзинѹ вел
пост. и Благорониⷣ вълкѹ вел пеⷯ. и Благоро-
ни ивашко ве сто. и Благоронагоⷣ стоѧнна
вел коⷨ. Ни Звестнѣншгдемь увѣреніаишею
пописахоⷣ рѹкоюⷨ и съборнѹ печалео [illegible]
забѣсичо не҃повелⷨ ѣхѡ.

Данъ въпртлнѣградѣ бѹкрещ каго. инс-
писахаⷧ радѹ геаргїашѹ. Мцаг Априлїе дне лѣта
выспїа Смира Зрои Спнїа Мїра Чеченїе Лѣтѡⷭѡ
Ахо҃.

Nemijlocitu sub sirulu din urma se afla insemnele Romaniei, adeca vulturulu cu crucea in rostru desemnate pre unu scutu cu corón'a principésca si cu arabescuri in tricolori nationali, cari in tipu de flori coplesiescu totu spatiulu in stâng'a si in drépt'a, iara intre aceste flori se vedu fórte artigciosu trasa titulatur'a domnésca in fracture de auru. Preste astea tóte in partea din stâng'a e trasa subscrierea propria a domnitorului asiá:

Иѡ҃ Антонїе вѡеводо м, пр.

Iéra in drépt'a mai la vale subscrierea logofatului: Вл лог : Крецѹлескѹл м· пр.

De pergamentu se tîne si sigilulu pendinte, legatu cu sfóra de metasa impletitá in albastru rosiu si galbenu. Insemnele sigilului: precum vulturulu cu crucea in rostru standu pre unu pomu tînendu de dóue figuri incoronate (Const. et Elen'a) apoi sórele si lun'a si corón'a principésca, si tóte astea incungiurate de circumscriptiunea consveta—, suntu comprese inecéra rosia, si ast'a incongiurata de céra alba in forma de scoica cu siepte muchie. Tóte bine conservate.

(Va urmá.)

din cari insusiri nobile adepati copiii loru, aru fi ei, — parentii — mangaiati in cunoscinti'a despre sine curata, ca au corespunsu datorintiei parintesci dandu prunciloru crescere buna, câror'a copii ajungendu cu crescerea dimpreuna la mintea de a putea judecá, le-aru fi recunoscatori.

IV. Fiindu ca modulu celu nepotrivitu, dupa care s'au fâcutu casele pâna acumu póte adauge atâtu la escarea câtu sî la latîrea focuriloru, asiá der o casa nóua sa nu se faca lipita de ceealalta, ci unde este cu putinti'a sa se lase unu locu golu celu putînu de 3 stangeni intre fia-care casa. Totu asiá trebue sa se cladésca siurele departate de case inlauntru in gradine; — hornurile sa se zidésca celu putînu in grosimea unei jumetate de caramida sî nu din caramida puse in susu, ci culcate, se nu fia prea josu, ci radicate peste coperisiu, nu prea anguste neci fâcute strembu, se incape omu in ele spre ale meturá.

Trebue ingrijitu cá nu cum-va din nebagare de séma sa se nasca focu. Imblatirea, arderea inului, melitiaria sî altele, déca se intempla sî nóptea, sa se intemple numai la lumin'a aprinsa in lampasie.

Trebue incunjuratu uscatulu nutretiului vitelloru lânga urlóie, a lemneloru de bradu pe cuptóre sî vetre de focu, precum sî uscatulu inului sî alu canepei nóptea in odâi incaldîte pe cuptóre de focu. Servitorii sî servitórele, imblatitori sa nu umble neci cu lumin'a, neci cu pip'a aprinsa cu lemnusie séu carbuni in poduri, mare grije trebue sa aiba muerile, cá copii sa nu duca lemnusie din casa afara, lemnusiele sa nu se lase pe mân'a copiiloru, câci avemu pré multe esemple de copii au aprinsu cu lemnusie case. Asemenea trebue umblatu cu grije mare la arderea urlóeloru sî ast'a sa se faca candu e tempu linu sî nu seceta, sa fia ape indelete. Muerile, fetele sî servitórele, candu s'aru aprinde unsórea sa nu puna apa pe ea, ci sa acopere vasulu. Mai incolo trebue meturata gur'a hornului la 8 dîle, nu mai putînu e lipsa sa fia urlóele érn'a la 6 septemâni sî vér'a la 3 luni meturate. Judii comunali aru face bine sa caute urlóele sî pe neasceptate.

La escarea focului nóptea séu dîu'a este tramiterea de calareti in satele vecine sî chiemate in ajutoriu tare de lipsa. Mai incolo este castigarea de scâri mari pentru coperisie, carlige de feru etc. de neincunjurata trebuintia. La semnu de focu este o datorintia mare pentru judi sî jurati comunali a fi ei cei dintâiu care mergu, câci cu esemplu mesurile loru facu multu, fórte multu potu influintiá sî domnii parochi alergendu sî desvoltandu activitate la focu asupr'a stângatoriloru. Lemnarii (bardasii) zidarii, faurii sî morarii trebuie indatorati prin judele comunale a alergá totudéun'a cu uneltele loru la focu. Trebue mai incolo incungiurata larma netrebnica.

Mergendu barbatii la stensu, dintre mueri sî fete sa mérga numai unde suntu mai multe la casa, pentru a purtá apa. In lipsa trebue deslegate vitele din grajduri sî prin pastori cu ajutoriulu unoru ómeni neharnici de stensu, duse la câmpu sî siguranția.

La crescerea focului trebue ferestile poduriloru séu gaurile coperisieloru necoperite cu paie séu trestie, astupate, usile sî gaurile pentru aeru de pre la pivnitia sî bolte umplute cu pétra, sfarmaturi sî gunoiu, sî lucrurile aprindietóre inlaturate.

In turnurile sî podurile bisericei portata apa de locu, tablele ferestiloru astupate sî odórele templului câtu mai curendu duse in locu securu.

Pâna candu foculu arde inchisu nu trebue lasatu a luá resuflare, ci prin udare sî alte mijlóce trebue cautatu alu nadusi.

La focu esîtu sî pasîtu la alta casa unde suntu grâuntie, fenu paie etc. udatu nu mai ajuta, trebue lucrurile de lemnu trase la o parte sî gardurile vecine date josu.

Casele coperite cu paie séu prestile incepute a arde nu trebue trase josu, câci prin aceea foculu numai s'aru interitá, sî pericululu mai mare.

Casele din vecinatate ne cerendu trebuintia nu trebue derimate, numai candu lâtîrei focului nu i s'aru puté pune altfeliu stavila, atunci trebuie inceputu cu derimarea.

Stengatorii sî dupa potolirea focului sa se departeze numai cu voi'a conducatoriului loru. La loculu arsu trebue pusi pazitori cá sa nu re'nvie foculu sî sa se nasca o nóua aprindere.

Dregatori'a comunala de unde a fostu focu are sa ingrijasca pentru renoirea sî imbunatâtîrea lucrului stricatu.

Stricatorii din reutate a unei unelte de stensu nu voru puté incungiurá reimbunatâtîrea sî pedéps'a precum sî acei cari ascundu ce-va séu si-aru insusî vre-o unélta trebue dati la dregatoria spre pedepsire.

Acei cari aru fi in stare a se slobozi pâna la atât'a neomenia, incâtu se instraineze ce-va din lucrurile scapate, se voru pedepsí cu pedépsa pentru facatori de rele.

V. In fine mai aflu inca necesariu a aduce la cunoscintia onoratului publicu cetitoriu sî ascultatoriu urmatórele:

Intemplarea a adusu cu sine, de inainte de acést'a cu câti-va ani, locuindu eu tempu mai indelungatu in satu, a arsu in tempulu acest'a in 3 sate vecine, sî anume de 2 ori dîu'a sî odata nóptea. Nu numai la cele 2 de dîu'a ci sî la foculu celu escatu nóptea fiindu indata la aprinderea lui trezitu din somnu, n'amu intârdîatu a merge. Spre nenorocirea miseriloru locuitori a suflatu ventu la amendóue focurile escate dîu'a. Erá unu lucru tristu de privitu cum mistuiá acestu elementu infricosiatu ajutatu sî de ventu casele sî alte bunuri ale bietiloru ómeni, intre cari domnea o asiá mare confusiune, câtu insusi alergatorii la stensu dela casele mai departate (caci cei dela casele din calea focului, vediendu furi'a lui, sî neavendu sperantia ca se va indestulá sî cu mai putine jertfe, se ocupau cu scosu sî purtarea lucruriloru din case la locu securu) inca erau inspaimentati, nu se sciau orientá la stensu, sî foculu facea pasi ingrozitori.

Prin stâruinti'a mea au venitu curendu din satele vecine stengatori, cari cu vase de purtatu apa, cari cu furci de feru cu securi sî alte lucruri de stensu. Amu vediutu cu ochii mei cum acesti stengatori straini, cari nu aveau temere ca foculu acest'a póte in curendu sa ajunga sî la ale loru case sî sa le prefaca in cenusie, insuflati numai de simtieminte crestinesci sî petrunsi de durere sî de mila vediendu pericululu — de a ajutá veciniloru loru, udá cu apa coperisiulu caseloru din calea focului, le coperea siurile cu lepedee udate sî rupea gardurile aprinse de focu cu cea mai mare barbatia foculu seritu la 2 case a fostu totu de ei la foculu celu dintâiu indata stensu, asiá câtu de-sî nu le-a succesu a scapá cas'a cea dintâiu din naintea focului, cu tóte ca o udase, au slabitu furi'a focului sî in cas'a acést'a le-a succesu a sugrumá foculu de totu.

Asemenea a succesu potolirea focului celui de nóptea prin ómeni chiemati din satulu in care locuiamu eu sî din altu satu preste care amu avutu a trece la satulu ce ardea, in a 8 sî a 9-lea case in care se tîpase foculu tocm'a la ajungerea mea cu stengatorii streini — dela cari 2 case din urma podulu sî pâretii remasera intregi, pre candu fâra ajutoriu din partea streiniloru cu greu s'aru fi stensu foculu mai inainte de a scrumá 30—40 de case, câci dintre satenii de acolo erau tare putîni dela casele cele mai departate, cei mai deaprópe cu casele erau cuprinsi cu scóterea din case a lucruriloru sî a animaleloru domestice (dobitóceloru de casa).

Multiamirile acestoru sateni stengatoriloru straini sî promisiunile, cá déca crudel'a sórte a vrea sa fia candu-va sî a loru sate espuse vre-unui focu, aru alergá cu totii la stangerea lui, nu mai incetau.

Casurile acestea le enumeraiu din acelu punctu de vedere numai, cá sa convingu dupa esperientia pe onoratulu cetitoriu ce putere au strengatorii streini la stengerea unui focu, pe cndu ómenii din satu, déca se latiesce focu numai putîntelu vinu in confusie temendu-se, ca póte sa se arunce acestu elementu sî la casele loru, fugu se scóta din casele proprii, sî altii se ajute la cunoscutii din calea focului a scóte, candu apoi lucru naturalu ca sugrumarea focului nu póte sa urmeze.

Activitatea este dara unu capitalu, pe candu lasitatea séu nepasarea trage dupa sine numai urmâri triste sî pecate pentru celu neactivu, eara pentru deaprópele lui daune mari prin ardere.

Cugetu a-mi implinî numai o datorintia déca repetiescu, ca preotîmea româna sa-si tîna de oblicatîune conscientióse a se pune cu judi sî juratii comunali, (câci suntu dejá din dregatoria obligati la escarea unui focu in ver-unu satu vecinu a alergá) sa nu-si crutia ostenéla, ci indemnandu barbatii a esî cu vase de caratu apa, cu carlige, furci de feru, securi ba unii chiaru sî scari, se grabésca la satulu vecinu spre a dá la stergerea focului ajutoriu, implinindu prin o asemenea fapta marétia sî crescinésca voi'a lui Ddieu, nelasendu cá familii in numeru mai mare sa vina la sapa de lemnu, remanendu sub ceru liberu cu inocentii copii, fâra nutrimentu de o parte, de alta parte indatoréza cu o multiamire neuitate sî gat'a la resplatire pe cei'a câror'a le-a datu in primesdia ajutoriu, câci dupa esemplu latinu: hodie mihi, cras tibi, astadi mie mane tie, nu póte omu scí ca mâne poimane nu va esî unu focu in satu propriu, candu apoi o! bine prinde intórcerea ajutorului. Urmandu svatului acestui'a de securu n'aru mai arde sate intregi séu jumetate la escarea unui focu spre nefericirea sî caderea la amar'a seracia a locuitoriloru singuratici. Suntu rugate sî celelalte Redactiuni a dá acestui articulu locu in pretiuitele-si diuarie. T.

Varietâti.

(†) P. Protopopu **Iovu Romanu** unulu dintre cei mai betrâni Protopopi au reposatu in 5 Augustu a. c. dupa 3 óre diminéti'a, eara immormentarea i s'au fâcutu Luni in 7 Augustu, cu tóte ceremonielele dupa tipiculu s. nóstre biserici, anii vietiei preste totu iau fostu 75, cá preotu au slujitu 46 da ani de candu i s'au adaugatu Protopopiatu 37, sî de candu s'au casatorisu suntu 47 de ani.

Iara remasîtiele i suntu afara de soti'a sea Dómn'a protopopésa D i'a. — M. Sea dlu asessoru de Tabl'a regia in M. Vásárhely George, P. Nicolau Romanu functîunariu cá Parochu in Bargisiu, a trei'a o fica a sea casatorita in Magarei. sî a patr'a sî a cincea se afla preutese in parochiele Ghijas'a de josu, sî in Magarei. — Fia-i tierân'a usióra!

Nr. 13—1 **Concursu.**

1. Pentru ocuparea statiunei invatietoresci din comun'a Topolovecz-mare, inzestrata cu emolumintele anuale de 80 fl. v. a. 25 chible de grâu, 25 chible de cucuruzu, 10 punti de lumini, 10 stângini de lemne, 2 jugere de livada, $^1/_2$ jugeru de grâdina, sî cortelu liberu.

2. Pentru ocuparea statiunei invatietoresci din comun'a Babs'a inzestratu cu emolumintele anuale de 94 fl. sî 50 xr. v. a. 25 chible de grâu, 25 chible de cucuruzu, 50 ponti de sare, 50 ponti de clisa, 16 ponti de lumini, 12 stângini de lemne, 2 jugere de livada, 1 jugeru de grâdina, sî cortelu liberu.

Se deschide concursu pentru acestea dóue statiuni pâna in patru septemâni dela intâi'a publicare in acésta fóia, pâna candu doritorii de a ocupá acestea statiuni, suntu avisati a-si substere recursurile sele bine instruate cu documentele prescrise — sî adresate câtra venerabilulu Consistoriu gr. or. Aradanu — a le tramite subscrisului, pâna la prefiptulu terminu. Bellincz in 10 Augustu 1867.

Constantinu Gruiciu
Protopopu sî Inspectoru scol.

Fotografii nóue.

se afla de vendiare in Sabiiu, la D. Georgiu Nedelcoviciu lânga cafenéu'a lui Janda in piéi'a cea mare, sî anume:

Imperatorele Franciscu Iosifu, formatu micu de cârti, bucat'a 20 xr. Imperatricea Elisabet'a 20 xr Regele Ungariei incoronatu sî calare buc. 20 xr. Regin'a Ungariei incoronata buc. 20 xr. Imperatulu Massimilianu incoronatu 20 xr. Imperatricea Charlot'a 20 xr. Massimilianu cá mortu 20 xr. Baronulu Siagun'a Metropolitulu din Ardealu 20 xr. Ministeriulu ungurescu grupatu, 20 xr. Ministrii ungaresci câte unulu, 20 xr. Famili'a imperatésca, 20 xr. Famili'a Habsburgica, 20 xr. Archiducés'a Mathild'a cea arsa, 20 xr. Sultanulu Constantinopolei, 20 xr. Precum sî alti artisti sî literati cu câte 20 xr. bucat'a.

Cei ce voru luá 5 bucâti, capeta 1 esemplariu in daru; iéra revendietoriloru li se dau productele aceste artistice cu pretiuri scadiute.

Nr. 10—2

De Limbriku Kordelatu- (Verme solitario, Bandwurm) Vindecă fărădurere si pericolŭ în 2 ore Dr. Bloch în Viena, Praterstrasse No. 42. — Deslușirĭ se daŭ prin scrisorĭ francate. — Medicamente ku modulŭ întrebuințariĭ se trimite ku poștă.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 67. ANULU XV.

Sabiiu, in 20 Aug.(1 Sept.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. siruiu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Escelenti'a Sea Présantitulu Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Br. de Siaguna a sositu eri pre la 1¾ óre dupa amédi in mijloculu nostru, din caletori'a Sea dela bâile de cura a le Mehadiei.

Adunarea generala a Asociatiunei.

Clusiu 15 Augustu.

Siedinti'a a dóu'a se incepe pre la 11 óre inainte de amédi cu cetirea si verificarea protocolului. Dupa finirea acestor'a presiedintele face cunoscutu adunârei, ca a sositu dóue depesie telegrafice, un'a dela Rvdis. D. Timoteiu Cipariu, alt'a dela presiedintele societâtiei literarie Eliade, din Bucuresci. Ambele saluta Asociatiunea tranna. Cetirea depesieloru se facù intre aplausele adunârei. Se pasiesce acum, la propunerea Dr. Ratiu ca Adunarea sa respunda la aceste depesie, — la alegerea unei comissiuni pentru compunerea respunsului, constatatória din propunetoriulu, Simeonu Balintu si vicariu Coroianu. Se cere din partea unui membru (Huz'a) cetirea numeloru membriloru, ceea ce se indreptá insa pána la reportarea comissiunei insarcinate cu verificarea membriloru vechi si celoru noi intrati. La ordinea dilei erá cetirea disertatiuniloru. Si asiá se da cetire unui operatu alu Dlui Vajd'a, voluminosu si cuprindietoriu de totu feliulu de lucruri in trensulu. Nu voimu a ne atinge nici câtu de zelulu nedisputabilu alu Dlui disertatoriu, insa lumea si-are specialitâtile ei, pre care unu muritóriu nu le póte invinge in asemenea mesura. De aceea disertatiunea, carea in multe pârti semená a didactica poporala se atingea de lucruri, cari apartinu de sfera pedagogiloru séu de a altoru rami de sciintia, cu multa esperintia inzestrati, de barbatii, carii au scrisu asupr'a astoru feliu de teme cu diecenii inainte. Disertatiunea parasea a une-orea, caracterulu seu si de didactica si trecea pre aren'a unui articulu de combatere a unoru si a altoru pareri, chiaru si esite in diuarie si inca cu mare focu. Acést'a pre lânga aceea ca nu-si are loculu acolo, e o necuviintia, pentru ca combatendu densulu in fati'a adunârei pareri emise in publicu, contrariulu seu sta desarmatu in fati'a publicului disertatoriului, elu nu póte sa improviseze o contr'adisertatiune si dupa statute o disertatiune nu póte fi objectu de desbatere alu adunârei generali. Ne vomu abtiné dela o critica a disertatiunei dlui Vajd'a si vomu dice numai ca aceea, fatia cu tempulu celu scurtu, de care dispune o Adunare generala, a fostu si prea lunga. Acésta disertatiune fu cetita partea intâiu de dlu asessoru de sedria Iosifu Popu, o alta parte de dlu M. Bohatielu. Cetirea se intrerumpe si se cetesce respunsulu tel. la societatea literaria din Bucuresci.

Dupa cetirea disertatiunei, carea se termina fórte tardiu, dlu Petru Nemesiu, cá referente de comissiune cetesce raportulu seu prin carele constatéza, ca activitatea comitetului s'a aflatu corespundiatórie statuteloru, comissiunea propune a se esprime multiamita presidiului trecutu si comitetului.

Vine apoi alta comissiune, ce fu insarcinata cu censurarea cassei Asociatiunei. Referintele ei e dlu Orosz. Cerendu referintele unele lucruri despre cari inse trebuiá sa dea altu membru alu comissiunei desluciri mai detaiate, se intrerumpe si amana referat'a pre alta siedintia si se ia inainte raportulu comissiunei insarcinate cu inscrierea membriloru noi si cu a taxeloru restante dela membrii vechi. Fiindu tempulu fórte inaintatutu siedinti'a se intrerumpe pâna dupa prandiu, candu erá a se procede la alegerea presiedintiloru.

Clusiu 16 Augustu.

Afara de cele scrise dejá ieri, s'a petrecutu multe intre murii Clusiului si in sinulu Asociatiunei nóstre. Un'a din cele d'antâiu va fi destulu de interesanta si adeca ca Red. Tel. Rom. carele se afla si elu la Clusiu, cá membru alu comitetului si bibliotecariu alu Asociatiunei fu radicatu de politi'a din Clusiu, cá persóna suspecta si repusu in libertate, dupa constatarea identitatei persónei sele. Se vede dara ca amintitulu redactoru fu confundatu cu cine sci ce agitatoru séu emisariu. Curiosulu la acésta intemplare remane, ca politi'a clusiana nu si-a luatu ostenéla a luá informatiuni, despre acelu ce avea alu prinde, pentru cá sa incungiure ori ce neplacere atâtu pentru sine câtu si pentru unu caletoriu la o adunare cum e cea a Asociatiunei pentru literatur'a si cultur'a popoporului românu, si iéra de alta parte sa nu impedece pre omu in afacerile sele. Alt'a e banchetulu la carele se inscrisera acei ce avura voia. La acestu banchetu decursera toastele nu tocm'a in ordine potrivita. Toastele aceste avura acea insemnatate, ca aci incepù omulu a observá unu felu de directiune positiva de spirite pentru cele ce aveau a se intemplá cu vre-o câte-va óre mai tardiu.

Era vorba printre membri (si nemembri) Asociatiunei, ca presidiulu si comitetulu va sa se schimbe. Insa asupr'a succederei presiedintiloru domnea inca, celu putinu pentru multime, secretulu. In cercurile si grupele ce se adunau ici colea si putemu afirmá ca in cele mai multe se dicea ca postulu de presiedinte lu va capetá de asta data Rv. D. can. T. Cipariu si de v.-pres. variá parerea intre D. Protos. Popea si D. Prot. Hanni'a. Despre alti candidati nu mai erá vorba afara de E. S. Popu, cá pres. se adaugea inse ca densulu nu va primí. La banchetu insa putea cine-va se intielégа, ca calculii de mai nainte suntu calculi gresiti.

Cum a decursu alegerea va interesá pe publicu, inse póte si mai multu cele ce s'a petrecutu inainte si dupa alegeri. Dupa banchetu numai decâtu s'a tinutu o conferintia in casele parochiei gr. cat. unde s'a pusu la cale tóte câte avea a se intemplá in adunare. Majoritatea intielésa, procede mai tardiu in sal'a adunâriloru la o votare nominala, o votare, contr'a tuturoru legiloru si observantieloru parlamentari, prin carea se facù pressiune asupr'a votantiloru, incependu a votá dela celu d'antâiu membru presentu pentru : Popu, presiedinte si Hanni'a, v-presiedinte. Unii dintre membri adunârei vediendu acést'a parasira sal'a altii remasera insa nu votara.

Dupa ce s'a cetitu resultatulu alegerei Esc. Popu se adresá câtra adunare cu urmatórele (Dupa stenografia):

Domniloru ! Nu amu cuvinte destule se esprimu multiamita pentru increderea, ce a aretatu maioritatea (strigâri : ba tóta adunarea) acestei adunâri carea constá din flórea natiunei rom. alegendu-me de presiedinte alu Asoc. pentru lit. si cult. poporului românu. — Eu Domniloru nu vréu sa-mi magulescu, candu dicu, ca ce se tine de puterile mele intelectuali me simtiu destoinicu de a corespunde scopului pentru care m'ati onoratu cu increderea Dvóstre. Acést'a se vede ca a-ti crediutu si D. vóstra candu m'ati onoratu cu increderea D. vóstre.

Me simtu insa indatoratu a ve spune de acum, ca, de óre-ce eu in ori-ce pusetiune a mea sum obicinuitu a corespunde pre deplinu oficiului meu, si déca credu ca nu-i voiu puté corespunde pre deplinu, atunci mai bine nu-lu primescu, — mie intr'alât'a i-mi va fi cu greu a corespunde acestui nou oficiu, incâtu siedintiele comitetului Asociatiunei se tinu in Sabiiu, iéra eu astadi locuescu in Clusiu si mâne poimâne cine scie unde, si asiá dara nu me potu obligá, ca eu voiu puté presidá la tóte siedintiele comitetului (voci : nu face nimic'a,) la atât'a insa me potu obligá, ca dela nici o adunare generale nu voiu lipsí. (sa traiésca). — Dice mai departe : „Eu nu amu alergatu la acésta adunare cu scopu séu cu asceptarea de a fi onoratu cu increderea flórei natiunei rom. din Transilvani'a ; . . sa-mi credeti ca nu. Câci eu ve spunu dreptu ca de celu mai demnu pentru de a fi presiedinte alu Asociatiunei l'amu tinutu pre D. canonicu Cipariu, pentru care amu si votatu. Eu nu amu venitu dara la aceste siedintie cá sa me facu presiedinte, ci amu venitu numai pentru ca si eu me interesediu pentru prosperarea natiunei rom. din Tranni'a. Fiindu insa onoratu cu increderea D. vóstre, eu primescu postulu de presiedinte, insa numai sub acea conditiune, déca nu mi se va imputá impregiurarea ca nu voiu puté fi totudéun'a la siedintiele comitetului Asociatiunei (nu ! nu ! sa traiésca).

Dupa acést'a ia cuventulu D. Hanni'a : „Eu nu amu cuvinte sa descoperiu simtiemintele mele, cari mi le-a fâcutu concentrarea voturiloru Dvóstre in persón'a mea. Sciu ca de candu sum amu fâcutu si eu câte amu pututu, dara eu nu sciu ce fapte, ce merite deosebite a-si avea, cá sa potu meritá increderea D. vóstre (voci : le scimu noi !)

Privindu eu la impregiurârile mele aru trebuí sa dicu ca nu primescu, dara cá sa nu credeti ca eu din privinti'a unoru neplaceri ce póte le-asi puté avé din partea principalului meu, nu primescu, asiá dara primescu, si acést'a o potu face cu atât'a mai multu, câci sciu ca Esc. Sea D. principalu alu meu primesce cu indestulire conclusulu fâcutu, sciindu ca densulu a asceptatu ca Asociatiunea va face precum a fâcutu. Primescu dara, ve rogu numai sa nu aveti asceptâri cari póte putinatatea mea nu le póte implini ; eu i-mi voiu dá tóta silinti'a, dara si D. vóstra sa me spriginiti (sa traiésca ! ! !).

Dela votu s'a abtinutu : Cas. Stegeriu, Dr. Nemes, Dr. Tincu, Dr. Racuciu, Prota Ioan Rusu si profesorulu Moldovanu; la alegere nu au luatu parte R. Cristea, Prot. Rosiescu, Puscariu. Dr. Borcea etc.

Abiá a trecutu alegerea acést'a si murmurul incepe in contr'a presiedintelui. Acestu murmuru vrea sa scie, ca alegerea acést'a erá sa fia mai multu o curtenire fatia cu Esc. Sea Popu si ca densulu va demissiuná indata dupa alegere si adunarea va puté alegé apoi pre acelu ce dorea a-lu onorá astadata cu presidiulu, pre Dlu can. Cipariu.

Clusiu 16 Augustu.

Eri séra se dedù in sal'a teatrului de aici unu concertu rom. stralucitu potu se dicu unu concertu de cele mai stralucite. Cas'a erá indesuita de ascultatori fâra distinctiune de natiunalitate. Trebue cu multiamire si cu placere sa constatâmu, ca fratii magiari cu acésta ocasiune s'au aretatu fórte prevenitori, pentruca afara de impregiurarea, ca pre lânga staruinti'a densiloru sal'a s'a datu gratuita, au contribuitu prin concursulu loru numerosu la frumseti'a serbatórei concertului. Esc. Sea comissariulu regescu cont. Péchy audimu, ca a contribuitu 100 f. v. a. Esc. Sea a fostu de fatia dela inceputu pâna s'a cantatu marsiulu românu din urma (marsiulu lui Michaiu Vitézulu) si a mestecatu de multe ori aplausele sele intre cele ale celorulalti ascultatori.

O descriere a esecutârei pieseloru aru fi in stare a o dá ómeni de specialitate. Cá laicu potu se dicu ca tóte piesele a fâcutu impressiune fórte placuta asupr'a ascultatoriloru. Spre a avé si cei ce nu au fostu de fatia câtu de putina idea despre concertu publicâmu aci piesele esecutate si numele esecutatoriloru :

Partea prima:

1. Overtute din „venatoriulu fermecatoriu“ (Freischütz) de Weber K. M. esecutata de band'a militaria c. r. locala. 2. „Concertu pe violina“ de Beriott, esecutatu de D. Nicolau Trandafiru. 3. „Glasulu unui românu“, poesie popularia de Andreiu

Muresianu, declamatu de D. Ludovicu de Ciato. 4. „Ari'a mare“ din oper'a „Attila“ de Verdi, esecutata cu acompaniarea bandei militarie de Domnisiór'a Isabel'a Vasiciu. 5. „Carnevalu de Bucuresci“ de Franciscu Lorenzo, esecutatu de Domnisiór'a Aureli'a Popp.

Partea secunda:

6. „Variatîuni pe clarinetu“ esecutate band'a militara. 7. Arie romàne, duetu, esecutatu de Dsiór'a Isabel'a Vasiciu sî D. Michaile Ferliescu. 8. „Fantasi'a de concertu“ din oper'a „Troubadour“ de A. Gori'a esecutata de Dsiór'a Aureli'a Popp. 9. Ouverture din oper'a „Dinorah“ de Meyerbeer, esecutata de Dsiór'a Isabel'a Vasiciu. sî D. Iuliu Ibner. 10. Fantasi'a din „Luci'a“ de Veiss, esecutata de D. Nic. Trandafiru. 11. Marsiu romànu, esecutatu de band'a militara.

Venitulu este menitu pentru immultîrea fundului Asoc. tranne pentru lit. sî cult. poporului romànu.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 19 Augustu.

Ingrigirea Prussiei pentru cele ce s'au petrecutu in Salzburg sî mai vertosu pentru cele ce au sa urmeze dupa cele hotârite acolo, se arata prin unu proiectu, cu care se pórta ea. Acest'a aru fi séu intârirea mai tare a unoru fortaretie de câtra hotarele Franciei, séu infiintiarea a dóue castre fortificate in provinciele renane. Intr'aceea urmârile convorbiriloru din Salzburg incepu a se aretá. Foile mai nóue spunu despre o nota colectiva austro-francesa, in carea Prussi'a sa fia recercata in modu amicalu, a duce odata la deplinire lucrurile din Schleswigulu de média-nópte, de alta parte se vorbesce iéra despre o intâlnire a Regelui Prussiei cu Regii Bavariei sî Württembergei, precum sî cu mai multi Duci germani.

Spani'a, déca putemu dá crediamentu dîuareloru, se afla in flacari periculóse. Provinciele dela médianópte-apusu, Aragoni'a sî Cataloni'a parte mare suntu revoltate. Prin desertâri din armat'a spanica revoltantii se intarescu; intr'o lupta, ce o avura acesti'a cu trupele regesci, cadiù din partea cestoru din urma generalulu Manzo impreuna cu adjutantele seu. Cetatea Taragon'a sa fia cadiutu in mânile insurgentîloru; Generatulu Prim, capulu revolutîunei sa fia mergendu cu trupele sele spre capital'a Madridu. Tînt'a revolutiunei se arata din proclamatîunea, ce o reproducemu acî, carea suna asiá:

PROCLAMATIUNE

„Câtra poporulu spaniolu!

Spanioliloru! ór'a luptei a batutu spre a pune capetu suprimatoriloru vostri. Demnitatea patriei poftesce sî triumfulu libertâtiei pretinde acést'a. Numai dorirea de a asecurá successulu a potutu se ne impedece dela o lupta mai tempuria.

Immoralitatea in cercurile superiori, sustînuta de lingusîrea oficiale sî despotismulu oficialu, facura de neaperatu necesaria o schimbare radicala in sórtea patriei nóstre.

Nu e nemic'a mai periculosu sî mai daunaciosu decâtu rescólele, déca le provóca miseri'a poporului . . . . Revolutîunea e singur'a mantuire a tuturoru suferintieloru nóstre.

Ea va conchiemá pre cortesii constituitori prin sufragiulu universalu . . . Radicarea odiósei dârî de consumare, sugrumarea conscriptiunei, fâra de a vatemá interesele directe ale partidei demne de respectatu din armia, reducerea dâriloru pâna la aceea suma, ce se póte cere dela poporu fâra de a atinge productîunea, fâra de a paralisá desvoltarea averei: unitatea in administratîunea justitiei, radicarea privilegialoru, o administratîune, ce e folositoria cetatieniloru sî cu o responsabilitate, ce face imposibile inerti'a, nesciinti'a sî arbitriulu; tribunale ce stau preste tóte causele dependintiei: acestea suntu, ce in legatura cu legi bune sî esecutate fâra neci o amanare trebue sa reformeze tóta tiér'a nóstra.

Toleranti'a pentru tóte parerile, respectu de tóte drepturele cascigate legalmente sî nimicirea a totu ce s'au tiesutu in umbr'a intrigeloru sub velulu secretului sî numai prin vin'a unei lasaturi prea indelungate din partea natîunei: acestea voru fi mijlócele de a curatî sî eliberá cursulu. —

Espressiunea libera a cugetului sî dreptulu de societâti sî asociatîuni, cá mijlóce de a impartâsî idei, a aduce la unitate libertatea sufragiului, spre a o schimbá in legi, cá adeca gubernulu sa fia productulu opiniunei publice; acestea voru fi incoronarea opului nostru, candu vomu fi trecutu preste periodulu revolutîunariu. —

Asiá dara la arme compatrioti! e lipsa numai de o mica activitate a fia-câruí singulariu, sî curendu voru fi infrânte influintiele dispotice asupr'a tierei, camerilele cetâtiloru sî tirani'a din Madrid.

Proclamatîunea câtra militia dîce intre altele:

„Soldati! voi trebue sa ascultati de vocea tierei, carea cere revolotiunea. Armi'a spaniola a fostu in tóte epocile gloriósei nóstre istorii, inimiculu celu mai mare alu tiraniloru, radîmulu celu mai tare alu dreptului sî alu libertâtiei. Va uitá ea óre in acestu momentu solenu de suvenirile sele? Documente nenumerate sî sciri, ce le amu a mâna, me facu a presupune contrariulu.

Cameradî! prindeti armele spre a ve uní cu parintii sî fratii vostri dati sî voi acelasi resunetu de bataia, cá acesti'a. Interesele loru suntu sî ale vóstre, dorintiele loru suntu dorintiele tuturoru spanioliloru buni. . . . .

Soldati! Déca disciplin'a ve demanda a aperá pre unu regimu bunu totusi nu póte poftí dela voi, cá sa serviti de radîmu tiraniei. Déca ea ve poruncesce, cá sa ve opuneti rescóleloru, totusi nu póte pretinde, cá voi sa nu dati audiu vocei dreptâtîtei revolutîuni.

Soldatîloru! Sa traiésca libertatea! Sa traiésca suveranitatea poporului!“

Rescolarea din Cret'a se afla in stangere. Vaporulu grecescu „Arcadion“, care a fâcutu multe servitie Cretensiloru, urmaritu de Turci, s'a cufundatu prin insîsi ómenii lui.

Europ'a dupa gazet'a de Moskv'a.

De câtu-va tempu Europei nu-i e bine, sî sufera pre câtu se pare de friguri intermetinti. Nici conferintiele, nici intrevederile monarchiloru, nici frumósele proiecte de desarmare n'au pututu oprí renoirea simptomeloru periodice ale acestoru friguri. De o cam data, aceste siptome se manifestà cu mare violintia.

Pulsulu politicu — Burs'a — este bolnaviciosu sî neregulatu; limb'a presei este nesicura sî contradîcatóre, de-sî organele oficióse depunu tóte silintiele spre a asicurá opiniunea publica despre iubirea de pace a guvernamenteloru loru; dovéda ca nimenea nu mai póte negá unu faptu evidinte este ca tóta lumea arméza. Sî cine nu scie ca in Occidente este la moda a se pregatí pentru resbelu, dandu mari asigurâri de pace.

Pentru momentu, nu suntu póte doi ómeni in Europ'a cari sa nu créda ca resbelulu este inevitabile intre Franci'a sî Prussi'a; diferinti'a in opiniuni este numai in privinti'a momentului in care va isbucní. Dupa opiniunea nóstra aru fi de doritu cá acelu resbelu sa isbucnésca câtu se va putea mai curendu. Déca lovirea nu se póte inlaturá pentru ce sa se mai amane?

Suntu bóle in cari unu medicu dibaciu sa silesce a provocá sî a grâbí cris'a, câci scie ca o bóla incetéza, scurge puterile bolnavului cari suntu mai trebuitóre tocmai in momentulu crisei. Apoi, Europ'a este patimasia nu numai de unu resbelu intre Franci'a sî Prussi'a, ci inca de alte cestiuni cari ceru a fi resolvate. Cu tóte macelurile lui Omer-Pasi'a in Candi'a, sî cu totu consimtiementulu puteriloru cari au serbatu cu atât'a entusiasmu pre Sultanulu, cestiunea Orientelui nu va fi innecata in sânge. Slavii voru intinde mân'a greciloru, sî insurectîunea ce se propaga in Balcani, va incetá de a mai fi privita cá o talharia.

Tóte silintiele spre a incredintiá pre bulgari ca trebue sa inceteze de a mai simpathisá cu Russi'a se voru nimicí. Bulgarii nu se vrou lasá a fi târiti la o unire religiósa cu Rom'a, cu tóta frâti'a Papei cu capulu maometaniloru.

Ei nu se voru lasá amâgi prin fictiv'a introducere a codului Napoleone, câci revindeca drepturi ce nici odata nu li se voru putea refusá, cu tóta crudîmea diplomatiei occidentale; ei ceru dreptulu de a trâî sî a se opune la o decadintia materiale sî morale. Deci speriinti'a a doveditu ca aceste drepturi suntu necompatibile cu domnirea otomana.

Sa insemnâmu inca ca cestiunea italiana aste ne resoluta. Potu incheiá conventiuni preste conventiuni, potu formá legiuni sî tramite generali la Rom'a, dara este preste putintia de a oprí saltarea nerisistibile a 24 de milióne de italienî spre capital'a loru naturale fâra de care Itali'a nu póte fi nici unita nici puterica.

Alemani'a presinta sî dens'a unu spetaclu putînu asicuratoriu. Acelu nodu gordianu ce D. de Bismarck l'a taiatu cu o lovire de sabia s'a renodatu; locuitorii provincieloru din nou anesate manifestà pre fatia nemultiamirea sî inimiciti'a loru contr'a Prussiei.

Mesurele violenti de unificare a guvernului prussianu, nu potu decâtu a face mai mare inca acésta nemultiamire. Printr'o contradîcere straina, locuitorii din micele state germane cari n'au fostu anessate, tindu la unireu cu Prussi'a, pre candu suveranii loru mergu la Parisu sî spera a fi salvati printr'o aliantia franco-austriaca.

Acést'a este situatîunea Europei, sî dupa câtu vedemu ea este putînu asicuratóre. Noi credemu ca chiaru amicii pâcei potu preferí o catastrofa imediata unei stâri de lucruri atâtu de jelitu.

Iubirea pâcei este unu lucru frumosu, sî déca amu putea presupune ca inlaturâmu dificultâtîle s'aru putea intemeiá pacea in Europ'a, amu fi cei dintâiu cari amu consiliá guvernului nostru se faca tóte concesiunile, chiaru cu prejudetiulu intereseloru nóstre, pentru a abtiné acestu resultatu, insa lupt'a amanandu-se nu se suprime; din contra, amanarea contribue adese-ori la complicarea dificultâtîloru sî la atîtiarea inviersiunârei.

Afara de acést'a Russi'a si-a indeplinitu datoriele in favórea pâcei, candu cu cestiunea Luxemburgului. Ne-a fostu óre cine-va recunoscatoriu? Nu. Din contra candu primejdi'a fu odata trecuta, ni s'a respunsu prin refusuri tuturoru representâriloru nóstre in favórea candiotîloru.

Nimeni n'a intielesu, marimea sacrificiului ce face Russi'a, dandu pacea Europei, pe candu resbelulu in cestiunea Luxemburgului i da o ocasiune atâtu de frumósa pentru a eliberá fâra dificultate coreligiunarii sei din Oriente, ale câroru destinate suntu legate atâtu de intime cu ale nóstre.

S'a respunsu acestoru sacrificie prin primirea entusiasta a sultanului, prin mesurele violenti ale Austriei contr'a slaviloru, sî in fine printr'o propaganta ostile Russiei, printre Bulgari spre a-i tarî intr'o unire religiósa cu Rom'a, facendu-i sa créda ca Russi'a nu va face nemicu neci odata pentru densii. Óre iubirea nóstra pentru pace trebue sa mérga atâtu de departe incâtu se uitâmu pe Bulgari, pe acestu poporu nefericitu sî numerosu, ale câroru destinate suntu pentru noi centrulu marei cestiuni a Orientelui? „Rom.“

Principatele romàne unite.

Bucuresci 9/21 Augustu.

(Dela societatea literaria romàna.) Acea societate conchiemata pe 1/13 Augustu pâna eri nu s'a potutu constituí neci macaru in modu provisoriu pe temeiulu statuteloru provisorie. Caus'a acestei amanâri a fostu lipsirea majoritâtiei membriloru asceptati, dintre cari cei mai multi impedecati de de trebi familiare, economice, unii si de bóle, n'au pututu veni la terminulu prevediutu prin statute, éra siese insi lipsescu inca sî astadi. Dintre acesti'a DD. Babesiu din Ungari'a sî Gonat'a din Besarabi'a (acestu din urma opritu de cause care nu le póte spune) si detera dimissiunele. D. Andreiu Mocioni se escusà pentru astadata cu casuri triste in familia. Ceilalti 3 se ascépta pe astadi.

Intr'aceea societatea se constituí sî cá de incepatura tînù in 8/20 dela 12 pâna la $3^1/_2$ óre d. a. o siedintia, care se póte dîce sî interesanta sî de bunu auguru, pentruca pre câtu desbaterile i fusera seriós e, pre atât'a au fostu ele sî pacifice, sî cordiale, atragatóre. Siedinti'a se tînù totu in sal'a Ateneului din causa, ca sal'a destinata in academia pentru scopurile acestei societâti inca nu este pregatita de ajunsu.

Alegerea provisoria a biroului societâtiei in consunetu cu art. 6 din regulamentu se facù indata dupa cetirea statuteloru sî se simplificà luandu-se de principiu etatea. Asiá presiedinte fu alesu dlu Ioanu Eliadu-Radulescu, cá omu in etate de 65 ani sî de altmintrea bogatu de merite pe câmpulu literaturei, v-presiedinte dlu T. Cipariu de 63 ani, cunoscutu sî aici cá barbatu care si devotase tóta vieti'a sea sciintieloru, eara secretari se fâcura DD. Vas. A. Urechia directorulu dep. instr. publice, profes. Macsimu, Al. Romanu sî Sbier'a din Bucovin'a.

Acum societatea se dechiarà pe sine constituita sî capace de a intrá in activitatea prevediuta in statute pâna la elaborarea sî aprobarea nóueloru statute, dupa care va urmá organisatiunea ei definitiva pentru viitoriu.

Mai nainte de a trece la lucrârile recerute prin regulamentulu provisoriu se decisera unele cestiuni preliminarie.

La intrebarea, ca care sa fia numerulu membriloru presenti spre a puté lucrá sî decide in modu oblegatoriu pentru societate se incheià, ca are sa fia totdeun'a majoritate absoluta, adeca celu putînu jumetate + 1.

Asupr'a intrebârei, déca siedintiele societâtiei au sa fia publice séu inchise s'a incinsu o discusiune mai lunga, in care insa s'au adusu mai multu totu argumente convingatóre, intru intielesulu, ca Minerv'a, ca Musele, adeca sciintiele fugu de sgomotulu lumei, cautandu liniscea sî retragerea; intr'aceea constatandu-se din mai multe impregiurâri, ca publiculu celu luminatu, ba póte natiunea intréga ascépta cu sete sî doiosîa nespusa, ca sa cunósca din tempu in tempu resultatulu lucrâriloru societâtiei literarie, asiá la propunerea dlui presiedinte sî a altoru doi membri se primí principiulu publicitâtiei conditiunale, adeca: Societatea va lucrá in pace sî linisce neturburata, eara candu va aflá ea cu cale, va decide sî pentru tînerea unoru siedintie publice; intr'aceea protocólele siedintieloru sale, séu precum se numescu aici procesele verbale redigendu-se mai pre largu, mai desvoltate, motivate, se voru publicá in „Monitoru“ séu sî in altu dîuaru.

Dupa acestea DD. G. Baritiu sî Ios. Hodosiu propusera a se trece la protocolu urmatórea propunere a loru, pe care o motivara pe largu:

„Societatea literaria romàna conchiamata prin in. decretu domnescu nr. 874/1867 pre temeiulu regulamentului provisoriu promulgatu sub nr. 582. 1866 spre a se constituí pre sine-si in interesulu sciintiei, adunata fiendu in siedinti'a sea de astadi, indata dupa-ce s'a constituitu, depuse la protocolu urmatórea.“

„Dechiaratiune.“

„Societatea literaria romàna implinesce cea mai placuta detorintia votandu in numele sciintiei sî culturei natiunale recunoscinti'a sî multiamit'a sea câtra toti barbatii de litere, câti s'au ocupatu mai alesu dela an. 1860 incóce cu ide'a infiintiârei unei societâti scientifice, cum sî câtra acei DD. functiunari din ministeriulu instructiunei publice romanesci, cari intre anii 1865 et 1867 au reesîtu a elaborá proiectulu sî a castigá semnaturele mai inalte pentru conchiamarea acestei societâti literarie intre cele mai fatale impregiurâri din câte au pututu esiste in tempurile nóstre.“

„Mai departe.

„Acceptandu societatea literaria romàna regulamentulu provisoriu octroatu in an. 1866 prin in. decretu alu fostei Locotenintie domnesci de base a lucruriloru sele, nu numai iea spre sciintia cuprinsulu de natura provisoria alu aceluiasi, ci totuodata 'i place a presupune, ca lucrârile acestei societâti literarie dupa definitiv'a sea constituire voru fi scutite sî aperate sub ori-ce sistema gubernamentala de ori-ce inriurintia sî de tóte valurile politicei efemere, precum statulu romanescu inca va scí respinge ori-ce amestecu care s'aru puté cugetá din partea acestei societâti in afacerile regimului sî ale statului, prin dreptulu suveranu ce si-a pastratu de a dá séu a denegá societâtiei inalt'a aprobare. Mai in scurtu, societatea literaria presupune, cumca intre marginile ce-si va trage ea insasi prin statutele sele, fia cá societate literaria (filologica), séu cá academia de sciintia, independinti'a ei va fi scutita sî aperata pentru totu viitoriulu. Ajutoriulu materialu pre care statulu romanescu va aflá cu cale a intinde acestei institutiuni scientifice in favorea culturei mai inalte natiunale inca nu va invelui in sinesi nici unu feliu de oblegatiune a societâtiei in genere sî a membriloru ei câtra regimu, ci acest'a se va indestulá cu dreptulu de suprem'a inspectiune cuvenitu lui din natur'a sea preste ori-ce institutiuni patriotice, va avé inca sî satisfactiunea, ca a datu sî altoru guberne limitrofe sublimulu esemplu, pentru cá sî acelea sa concurga cu ajutórie materiale la infiintiarea de scóle sî de societâti scientifice pentru cultivarea limbei nóstre natiunale sî a sciintieloru in tóte celelalte provincie locuite de români.“

„G. Tr.“

Varietâti.

⁂ Pâna la sosirea altoru insciintiâri aducemu la cunoscinti'a publicului nostru cetitoriu, cumca dupa „Kol. Közl.“ alegerea de functiunari noi ai Asociatiunei esî asiá; Presiedinte Ladislau Popu, vice-presiedinte Ioane Hani'a, secretariu I. Baritiu, secretariu II. Rusu, cassieriu Stejariu, bibliotecariu Cristea, controloru Popescu; — membrii ai Comitetului: Macelariu, Bolog'a, Dunc'a, P. Manu, Rusu, Mihali, Pope'a, Antoneli, Dr. Nemesiu, Dr. Stoianu, Boiu sî Rosic'a.

⁂ Contele Mikó Imreh a datu 250 fl. sub dispusetiunea Asociatiunei ungouresci de ingineri, cá acést'a sa tramétia din sinulu seu doi individi esperti, la Hunedór'a, cari sa studieze operatiunile renumitului architectu gothicu sî profesoriu Dr. Schmidt Heinrich, carele cá tramisu alu gubernului vienezu, petrece in Hunedór'a cercetandu ruinele.—

⁂ (Cuceriri morale) Asiá este intitulatu unu articulu alu „Lloydului pestanu, in care unu corespundinte alu acestui dîuariu recomanda infiintiarea unei universitâti romanesci bine dotate in Brasiovu, unde cei 7 mil. Români sa-si afle pe venitoriu centrulu culturei loru sî de apoi Ungurii sa póta radicá din tîtîni sî formá dupa cugetulu loru, tierile dela Dunarea de josu. — Ce nu póte cóce unu sóre ferbinte din lun'a lui Augustu!

⁂ Despre episcopi'a r. cat. din Alb'a Iuli'a totu mai tare sa sustîne faim'a, ca in loculu lui Fogarasi va deveni cá episcopu plebanulu locale Lönhárdt.

⁂ In Crisbavu unu plugariu puse pre fiulu seu de 6 ani pre carulu incarcatu cu paie. Ajungandu la loculu tîntitu, precandu-si asiediá caii, aude tieranulu nescu tîpete ale fiului seu; alergandu intr'ajutoru, sî ajungandu la carutia a aflatu numai cadavrulu fiului seu arsu! —

⁂ Sciri despre pace. Dîuariulu l'Avenir National publica: „D. de Dreyse, parintele puscei cu acu, a inventatu o nóua scula de resbelu, pre care se lalesce ca a fâcut'o ucigasia pre câtu e cu putintia. Retînutu la Samerd'a de betranetiele lui, elu a incredintiatu sarcin'a de a aduce arm'a la Berlinu, unei deputatiuni de familia, compusa din fratele sî fii lui.

„Acést'a este o pusca incarcandu-se pre la fundu, care arunca grenade. Se dîce ca actiunea ei este estraordinaria. La cea mai mica atingere, chiaru a unei file de chârthie, grenada face splesiune candu ese din tiéva, pre candu nu póte fi tema de nici o splosiune, pre câtu tempu e purtata cá munitiune de buzunariu.

„Lucru strainu! a inventá inca instrumente de mórte pre malulu mormentului!“ Rom.

⁂ (Adunarea generala a autoriloru români.) „Natiunea romàna“ publica urmatórele: Avendu in vedere total'a decadintia a literaturei române, sî putîn'a incuragiare ce s'a datu autoriloru români pâna acum, comitetulu subsemnatu are onore de a aduce la cunoscinti'a tuturoru Domniloru autori din tóte pârtîle romanismului, cari au produsu vre-o opera pre câmpi'a literaturei române, ca s'a proiectatu convocarea unei adunâri generale, la care voru luá parte numai acei, cari s'au distinsu in viéti'a loru prin publicare de opere române de ori-ce specie. Acésta adunare, insusîndu cea mai mare importantia din tóte punctele de vedere, noi invitâmu pre toti DD. autori români de a binevoí cá pâna la 15 Aug. an. curente, sa tramita la Redactiunea dîuariului „Natiunea“, in Bucuresci insemnâri despre numele D. D loru sî alu opereloru pre cari le-au publicatu, pentru ca astfeliu comitetulu sa póta decide sî sa anuncie pre toti DD. autori despre dîu'a in care se va deschide acésta mare adunare, ce se proiectéza pentru prim'a óra in interesulu generalu alu românilorii; la care va fi rugatu a participá sî Mari'a Sea Domnitoriulu româniloru Carolu I. Comitetulu provisoriu alu adunârei generale a autoriloru români.

⁂ Cahulu 19 Augustu 1867. Comitetulu permanentu a judeciului Cahulu spre eternisarea dîlei de 1 Augustu in care s'a convocatu intâiulu congresu literariu in capital'a Romániei, in unanimitatea voturiloru membriloru sei, D. Celebidache deputatu sî Ioann Rosic'a fostulu deputatu sî fostulu clacasiu au otâritu a solicitá la consiliulu generalu alocarea in budgetulu judecianu a sumei de patru mii lei cursulu fiscului pentru dóue stipendii spre intretînerea succesiva la un'a din cele mai renumite scoli din Europ'a a doi juni români din Besarabi'a sî Bucovin'a spre deseversîrea invetiaturei. Aceste burse se voru propune a se acordá in cursu de 20 ani.

⁂ Directiunea gimnasiului superioru reformatu din M. Osiorheiu, insciintiéza cumca anulu scol. se deschide in 5 Septembre.

⁂ O nenorocire nóua s'a intemplatu in Bodu — totu in apropiare de Brasioru. In 27 Augustu a eruptu unu focu— cum se aude din umblarea copiiloru cu lemnusie—, carele a consumatu o avere insemnata. La 100—110 de economi au fostu cercati de acésta nenorocire. —

⁂ Foile straine ne aducu scirea despre cabinetulu celu nou alu Romaniei, carele s'aru compune din DD. Molescu (Golescu ?R.) presiedinte sî ministru de interne, Mavrocordatu de esterne, Gusti de culte, Arionu de justitia, Steege de finantie, Dumitru Brateanu, sî Adrianu posibilu, ca voru remané in oficiulu loru.

⁂ Unu telegramu dela Constantinopole din 26 ale cur. vorbesce de unu manifestu alu Bulgariloru câtra natiunea rusésca.

⁂ Unu telegramu din Petropole anuntia, ca regimulu au contractatu cu fabric'a „Colt“ din Newyork cá in terminu de doi ani sa-i lifereze o suta de mii de pusci, ce se umplu pre la fundu, dupa sistemulu lui Verdan. „Zkft“

⁂ Slavii, cari vietiuescu in Elveti'a dupa cum impartasiesce „Nár. listy“ sa fia constituitu unu comitetu permanentu, carele sa aiba de scopu eliberarea a raseloru slavice de sub jugulu barbaru sî realisarea unitâtii acestor'a. Acestu comitetu sa fia standu continuu in legatura cu celu din Petersburg spre a fundá unu dîuariu, carele sa apere, interesele tuturoru popóreloru slavice sî spre acestu scopu sa contribue toti slavii. Cea mai de aprópe datoria a comitetului va fi'a spriginí revolutiunea bulgara nu numai cu bani, ci si cu ómeni. „Zkft.“

⁂ Dupa „Kr. Ztg.“ ból'a de vite a strabatutu sî in cetatea Brasiovului.— S'au luatu tóte mesurele putinciόse spre impedecarea latîrei acestei plâgi. Totu asemenea a eruptu ból'a de vite sî in Tarlungeni (lânga Brasiovu.) —

⁂ (Monumentulu lui A. Pumnulu) Comitetulu societâtiei pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu din Bucovin'a inca in prim'a siedintia dupa mórtea nemuritoriului A. Pumnulu a decisu in unanimitate, cá sa i se radice unu monumentu mormentalu sî sa se infiintieze o fundatiune Pumnuleana pentru spriginirea tineriloru seraci la studii mai inalte, insa din caus'a impregiurâriloru triste sî nefavoritóre ale anului trecutu, acestu conclusu inca nu s'a pututu realisá. In acestu anu insa, comitetulu numitei Societâti, dupa repetîte cereri din mai multe pârti, i-si ea libertatea de a face apelu caldurosu la toti stimatorii lui Pumnulu, la toti românii adeverati de pretutindenea, cá sa vina intr'ajutoriu cu obolulu spre realisarea ideiloru amintite mai susu. Contribuirile suntu a se adresá deadreptulu la comitetulu Societâtiei in Cernauti.

Nr. 11—2 **Concursu.**

La scól'a normala gr. or. din Câmpeni, se deschide pre a. c. sî a 4 clasa, pentru care sa cere unu Invatietoriu nou.

Salariulu anualu pentru acésta statiune este 300 fl. v. a. pre lânga cuartiru liberu sî 6 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupá numitulu postu invatietorescu, sa-si tramita pâna in 15 Septembre a. c. st. v. la subscris'a eforia scolara, timbrate sî francate:

a) atestatulu de botezu, ca suntu de religi'a gr. orient.

b) Testimoniele loru scolastice, ca au absolvatu celu putînu 4 clase gimnasiale, cursulu pedagogicu cu succesu bunu; sî sa scie limb'a magiara sî germana, cá sa póta pregatì elevi sî din aceste limbi — in órele limbei obligate —

c) atestatu despre purtârile loru morale sî politice.

Câmpeni 8 Augustu 1867.

Efori'a scóleloru din Câmpeni.

Escriere de concursu.

Pentru suplinirea statiunilorn invatietoresci :

1. Vidr'a de josu impreunata cu salariulu de 200 fl. v. a. gradina, cuartiru liberu si lemne pentru incalditu.
2. Arad'a 200 fl. v. a. lemne si cuartiru.
3. Şcarisiór'a, 200 fl. lemne si cuartiru.
4. Ponorelu 160 fl. lemne si cuartiru.
5. Vidr'a de susu 120 fl. cuartiru si lemne pentru focu.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale timbrate dupa cuviintia, cu atestatu de botezu ca suntu de religiunea gr. or. ca au absolvatu cu sporiu bunu scólele normale si cursulu pedagogicu ; séu clasele gimnasiale ca sciu cantârile si tipiculu bisericei nóstre gr. or. si a le tramite subscrisului pâna in 15 Septembre a. c. st. v.

Câmpeni 8 Augustu 1867.

Ioann Patiti'a Protopopu
si Inspect. scol.

Nr. 12—2

Nr. 13—1

Concursu.

1. Pentru ocuparea statiunei invatietoresci din comun'a Topolovecz-mare, inzestrata cu emolumintele anuale de 80 fl. v. a. 25 chible de grâu , 25 chible de cucuruzu, 10 punti de lumini, 10 stângini de lemne , 2 jugere de livada , $^1/_2$ jugeru de grâdina, si cortelu liberu.

2. Pentru ocuparea statiunei invatietoresci din comun'a Babs'a inzestrata cu emolumintele anuale de 94 fl. si 50 xr. v. a. 25 chible de grâu , 25 chible de cucuruzu, 50 ponti de sare, 50 ponti de clisa, 16 ponti de lumini, 12 stângini de lemne, 2 jugere de livada, 1 jugeru de grâdina, si cortelu liberu.

Se deschide concursu pentru acestea dóue statiuni pâna in patru septemâni dela intâi'a publicare in acésta fóia, pâna candu doritorii de a ocupá acestea statiuni , suntu avisati a-si substerne recursurile sele bine instruate cu documentele prescrise — si adresate câtra venerabilulu Consistoriu gr. or. Aradanu — a le tramite subscrisului , pâna la prefiptulu terminu. Bellincz in 10 Augustu 1867.

Constantinu Gruiciu
Protopopu si Inspectoru scol.

Fotografii nóue.

se afla de vendiare in Sabiiu, la D. Georgiu Nedelcoviciu lânga cafenéu'a lui Janda in piéti'a cea mare, si anume:

Imperatorele Franciscu Iosifu, formatu micu de cârti, bucat'a 20 xr. Imperatricea Elisabet'a 20 xr Regele Ungariei incoronatu si calare buc. 20 xr. Regin'a Ungariei incoronata buc. 20 xr. Imperatulu Massimilianu incoronatu 20 xr. Imperatricea Charlot'a 20 xr. Massimilianu cá mortu 20 xr. Baronulu Siagun'a Metropolitulu din Ardealu 20 xr. Ministeriulu unguerescu grupatu , 20 xr. Ministrii ungurescì câte unulu, 20 xr. Famili'a imperatésca, 20 xr. Famili'a Habsburgica, 20 xr. Archiducés'a Mathild'a cea arsa, 20 xr. Sultanulu Constantinopolei, 20 xr. Precum si alti artisti si literati cu câte 20 xr. bucat'a.

Cei ce voru luá 5 bucâti, capeta 1 esemplariu in daru ; iéra revendietoriloru li se dau productele aceste artistice cu pretiuri scadiute.

Nr. 10—3

Burs'a de Vienn'a.

Din 20/30 Augustu 1867.

Metalicele 5%	57 30	Act. de creditu	181 70
Imprumut. nat. 5%	66 25	Argintulu	121 75
Actiile de banca	688	Galbinulu	5 93$^5/_{10}$

Publicatiune.

Inaltulu Guberniu regescu transilvanénu prin emisulu seu ddto 6 Aprile a. c. Nr. 7040 a concesu subscrisiloru a luá mesurele prealabile si pregatírele pentru intemeiarea unei asociatiuni reciproce de asecuratiune sub numele :

BANC'A GENERALA DE ASECURATIUNE

„TRANSILVANI'A."

Subscrisii in urm'a acestor'a s'au constituitu definitivu si au onóre a aduce acést'a la cunoscinti'a publica.

Scopulu bancei de asecuratiune „**Transilvani'a**" este : asecurarea si cultivarea intereseloru pre terenulu afaceriloru de asecuratiune preste totu si in specia desdaunarea partecipatoriloru de o parte de casuri de nevoia presupuse a priori séu de daune neculpabili; ear de alta parte efeptuirea acelui resultatu, cá capitalele cele insemnate, ce se depuneau spre asecuratiune si pâna acum'a fructificau numai in favórea altoru tieri strâine si altoru asociatiuni esterne, sa se reserveze, respective creeze pentru tiéra, cá cu atari capitale si fructele loru sa se lucre spre inaintarea economiei poporali prin ajutorirea si inaintarea intreprinderiloru industriali, meseriali si economice.

Asociatiunea si va estinde activitatea :

Asupr'a asecuratiuneloru :

1) **contr'a dauneloru de focu de totu feliulu** (asecuratiuni de focu) ;
2) **contr'a dauneloru causate de grindina** (asecuratiuni de ghiatia) ;
3) **contr'a dauneloru la bunuri de transportu** (asecuratiuni de transportu) ;
4) **pre viéti'a omului** (asecuratiuni de viétia cu combinatiunele cele mai favoritórie).

In bransi'a asecuratiunei de focu otarírile statutari delatureza reciprocitatea cea stricaciósa intre risicurele rusticali si ale claseloru mai bune , fiinduca ele suntu impartite in asecuratiuni speciali si comunali, unde fia-care specia dupa recerintia statistica, trebue ins'a-si sa se asecureze. —

Fia-care bransia de asecuratiune are sa formeze câte unu despartiementu de societate separatu, si pentru fia-care despartiementu se va portá manipulatiunea separatu, — si inca asiá, incâtu o bransia nu póte partecipá neci la daunele celelalte, dara nu póte gustá neci folósele ei. —

Securitatea jace in principiulu fundamentalu alu asociatiunei, — adeca in reciprocitatea unui numeru presupusu de membri, ale câroru solviri de premie, dupa computulu de probabilitate suntu de ajunsu spre a acoperí solvirele sumeloru incidente de asecuratiune (de daune). — Asecuratii (membri) insisi participéza la venitulu curatu alu bransiei de care se tinu. —

Fondulu de intemeiare sta celu putinu din 150,000 fl. v. a. si se va aduná pre cale subscriptiunale sub conditiuni, cari deosebitu au de a se publicá. —

Noi avemu tendinti'a de a serví cu intreprinderea acést'a mai alesu economiei poporali transilvane ; avemu de scopu cá cu esecutarea acestei intreprinderi sa contribuimu la promovarea comerciului, a industriei , a meserieloru si agriculturei in patria , si credemu in fine , cá prin acésta intreprindere nu numai ca va scadé disproportiunea ce domnesce astadi pre terenulu creditului patrioticu , ci inca intreprinderea nóstra va aduce schimbare imbucuratória pre terenulu acest'a. Noi ne tinemu de indreptatiti la atari sperantie cu atâtu mai vertosu, ca avemu convingerea, cumca astadi din partea organeloru inalte si mai inalte de administratiune, mai multu cá ori-candu se va sprigini din tóte puterile ori-ce intreprindere, ce tintesce spre radicarea economiei poporali. —

Recomendâmu dar acésta intreprindere tuturoru patriotiloru buni, si-i rugâmu totu deodata cá sa se intereseze de ea si sa binevoiésca a contribuí spre inaintarea ei din tóte puterile. —

Despre progresu vomu publicá din tempu in tempu insciintiâri.

Sabiiu in 17 Augustu 1867.

Comitetulu fundatoriu alu asociatiunei generali de asecuratiune „TRANSILVANI'A."

Ioanne de Péchy, advocatu-provinc. si proprietariu, conducatoriu.
Ioanne Hanni'a, Prototopopu, substitutu de conducatoriu.

Baronu **Iosefu Bedeus**, consiliaru urbarialu.
Vilhelm Brukner, adv. provincialu.
Ioanne Brote, proprietariu.

Petru I. Cabdebo, bancheriu.
Iosefu Kovács, cons. d comptab.
Gustavu Capp , senatoru.
Iosefu Waechter, Dr. de medecina.

Danielu Czekelius, ingineru supr regescu.
Iosefu Stoss, negutiatoru.
Heinrich Schmidt, prof. de statistica.

Victoru Sill, secretariu.

Biroulu: Sabiiu piati'a mare Nr. 187 (cas'a Bar. Salmen.)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**
Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 po ½ anu. 6 fl v. a.

№ 68. ANULU XV.

Sabiiu, in 24 Aug. (5 Sept.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

PA

Dupa cum aflâmu din isvoru siguru, Luni in 28 Augustu, se voru incepe in resiedinti'a metropolitana gr. or. de aici, siedintiele Consistoriului apelatorialu.

Sabiiu, 23 Augustu

Dela reinfiintiarea Metropoliei gr. or. a Româniloru din Transilvani'a sî Ungari'a, eata ca a dóu'a-óra se serbéza intr'unirea Archipastoriloru bisericei nóstre sî a altoru demnitari bisericesci, spre tînerea Consistoriului apelatorialu.

Bucuri'a sî mangaierea membriloru bisericei ortodoxe, cârei Escelenti'a Sea Présantîtulu Parinte Metropolitu alu Româniloru gr. or. din Ardealu sî Ungari'a, i dede espressiune inca in cuventarea inaugurârei acestui Institutu inaltu sî insufletitoriu pentru biserica, n'au fostu unu ce momentanu, ci ea o vedemu ca se continua sî ne intaresce in speranti'a, ca puterea de viétia a bisericei se desvólta progresandu. Realitatea, ce e dreptu, ne arata ca progressulu acestei desvoltâri este incetu. Acést'a insa o aduce firea lucrului cu sine, pentruca, de-si propunerile omenesci creéza in o clipita desvoltarea unoru lucruri in idea, candu acelea vinu a se realisá se ivescu nenumerate impedecaminte, cari pretindu puteri, sî inca puteri mari sî energice spre inaintarea sî desvoltarea unui lucru. Candu se afla cine-va la piciórele unui munte, in o clipita póte cugetá la urcarea sea pre verfulu muntelui; insa câte stance, câte alte pedeci nu i se opunu urcârei sele, afara de propri'a greutate a corpului propriu, carele numai prelânga puteri intregi sî sanetóse in membrii corpului póte inaintá câtra tînt'a sea. De aceea dejá in prim'a cuventare de inaugurare s'a rostitu de câtra Présantîtulu Metropolitu: „ca „bucuri'a nóstra a tuturoru va fi prosperatória, déca „membrii constitutívi ai Ierarchiei in parte sî preste „totu voru usuá cu intielepciune drepturile loru „bisericesei de o parte, iéra de alta parte déca ei „voru impliní datorintiele loru fatia cu biseric'a. „Astfelu de purtare este conditîunea vitalitâtiei bi„sericesci . . .“

Regulamentulu aceptatu de sinodulu bisericei gr. orientale din Transilvani'a din a. 1864 a desemnatu sî demarcatu puterile, cari au sa conlucre la vitalitatea bisericei. Aceste puteri insa au intielesulu loru nu numai pentru estinderea acelei pârti a bisericei, ci sî pentru acelea, cari astadi constitue intregulu Metropoliei nóstre. Sî asiá déca ne vedemu impedecati in pasii spre desvoltarea vietiei bisericesci, dorite de fia-care membru alu ei, apoi credemu ca acést'a provine sî din impregiurarea, ca nu putura inca tîné tóte pârtîle, toti membrii, cari constitue astadi biseric'a nóstra in Tranni'a sî Ungari'a, acelasi pasu doritu. Sî in privinti'a acést'a aflâmu o prevedere espressa in dorinti'a, (ce amu audîtu in mai multe renduri sî din alte pârti) unde se dîce ca „pentru cá sa ajungemu la o stare canonica sî normale, de care sî pâna acum ne-amu bucuratu, dara nu in modu canonicu, sinodulu metropolitanu din anulu trecutu (1865) au petitiunatu la Majestatea Sea pentru celebrarea unui Congresu metropolitanu, unde cu intrevenirea representantîloru clerului sî ai crestiniloru sa se stabileze unu regulamentu potrivitu asiediaminteloru canonice pentru conducerea, administrarea sî regularea trebiloru bisericesci, scolari sî fundatîunali“ *) Impregiurârile politice din anulu trecutu a fostu nefavoritórie implinirei acestei dorintie. Cu tóte aceste Archiereii au innoitu cererea loru pentru tînerea unui congresu sî in anulu acest'a, totu din acelu santu motivu, cá sa se deslege odata pedec'a cursului normale in vieti'a nóstra bisericésca.

Vinu de multe ori intemplâri in viétia, candu dorintiele sî aspiratîunile unui omu se implinescu fórte cu greu; pentru ceea ce altui'a i vine asiá dîcendu din seninu, altulu trebuie sa trudésca ani grei sî plini de suferintie. E impartîta acésta sórte la individi; ea se arata sî la individualitâti mai mari. In casuri de aceste insa anim'a individului precum sî a individualitâtiei sa nu slabésca, pentru ca sî individulu sî individualitâtîle in suferintie, prin slabirea animei loru, potu pré lesne periclitá esistinti'a loru morale sî apoi candu piere partea morala din unu lucru, i s'a dusu sî vitalitatea, remane cá plant'a in care a incetatu de a cerculá sucurile, sî se usca.

In fati'a acestoru adeveruri ce se repetiescu de atâtea-ori in istori'a singurateciloru sî a omenimei, sa ne bucurâmu, ca totusi dupa multe-le suferintie suntemu asiá de norocosi, incâtu in parte amu intratu sî formalu pre calea cea normala sî canonica a vietiei bisericesci. Câtu pentru restulu ce ne mai remane a-lu aspirá, credinti'a ne e tare ca neci acel'a nu mai e departe. Insa aci trebue sa ne punemu intrebarea, ca óre sa urméza in tóte pârtîle calea cea adeverata carea sa apropie de tînta? Vedemu in unele pârti o nepasare destulu de insemnata de viéti'a bisericesca. Institutîunele bisericesci, cari suntu folositórie unde se punu in lucrare, le vedemu in multe pârti lasate séu cu totulu séu in parte afara; in altele vedemu ca cartirea s'au inceputu a dóu'a dî dupa pornirea pre drumulu celu nou, dela care vitregi'a tempului abatuse biseric'a nóstra de sute de ani. Nu voimu cu acésta neci sa invinuimu neci sa escusâmu pre nimenea, ci voimu numai a atrage atentîunea, aceloru ce se cuvine, asupr'a impregiurârei considerabile, ca nemic'a pre lume nu se ajutá prin simpl'a negatiune, ci numai se impedeca. Asiá dara nu negatîunea, nu continuá critic'a aru fi modulu care sa pregatésca calea viitórei desvoltâri de viétia bisericésca, ori in care parte, ci o armoniósa concentrare a puteriloru, din care se compune corpulu bisericei sî atunci lucrurile de siguru voru luá alta fatia.

Sa sperâmu dara ca sosesce tempulu candu vomu intielege mici sî mari vocea chiamârei pentru fia-care in loculu in care se afla; sa sperâmu ca interesulu celu adeveratu va duce pre toti fiii bisericei la recunóscerea celoru dejá terminate pre câmpulu bisericescu sî totu odata sî la cunóscerea greutâtiloru cu câte mai are a dá peptu biseric'a, mai alesu in pârtîle acelo unde au fostu injugata de strainismu, — pâna la purificarea totala de tóte abnormitâtîle câte i le-a pusu seculii vitregi in spate; sa sperâmu in fine ca in urm'a astoru feliu de convingeri va urmá sî concentrarea puteriloru spre o conlucrare comuna sî atunci sî greutâtîle voru disparé sî vomu stá pregatiti pentru o alta serbatórie sî mai marétia, pentru sinodulu séu Congresulu metropolitanu, carele e cunun'a edificiului.

Adunarea generala a Asociatiunei.

Clusiu 17 Augustu.

Afacerile Adunârei generale in desvoltarea loru silira pre presidiulu interimalu a trece cu nrulu siedintieloru preste prefigerea programei publicate prin dîuarie. De aceea, precum s'a pututu vedé sî din cele reportate pâna aci, eri, Mercuri au trebuitu membri sa se intr'unésca in a trei'a respective a patr'a siedintia spre a alege pre oficialii sî membrii comitetului sî a desbate asupr'a raportului intreruptu in dîu'a premergatóre sî totu deodata a luá in desbatere ofertulu Dlui Iacobu Muresianu sî normarea bugetului pre anulu urmatoriu sî in fine a se dá locu cetirei disertatîunei Dlui Dr. Tincu, carele, dîsu in trécatu, erá indreptatîtu dupa prescrise, a avé prioritate in cetirea disertatîunei sele. Adunarea insa a decisu altu felu sî asiá presidiului nu e de a i se face vre-o imputare.

Dupa cetirea sî verificarea protocolului din siedinti'a trecuta se pasiesce mai antâiu la actulu alegerei. Mi se spune, ca sî pentru alegerea acést'a incepuse a circulá o lista de oficiali sî membri de comitetu ordinariu sî suplenti, cu scopu de a o subscrie alegatorii; acest'a pentru „simplificarea“ lucrului la actulu de alegere. Nu amu vediutu list'a sî de aceea neci nu potu garantá de esistinti'a ei; insa mi se mai adauge sî aceea, ca presidiulu interimalu, aflandu despre acésta manopera numai decâtu mijloci de o inlaturá sî asiá alegerea se facù prin votu de scrutinu.

Siedinti'a fu asiá dara suspensa pre unu tempu pentru contielegere sî pentru normarea voturiloru, inscriindu fia-care alegatoriu dupa convingerea sea pre individii ce-i vrea a fi alesi atâtu de oficiali câtu sî de membri ordinari sî suplenti in comitetu. Dupa seversîrea voturiloru sî dupa depunerea loru in scrutiniu se processe la alegerea unei comissiuni scrutatória; carea se rapórte apoi despre resultatulu alegeriloru.

Dupa-ce comissiunea s'a departatu spre a corespunde insarcinârei sele, Adunarea procede la continuarea raportului asupr'a socoteleloru asternute Adunârei. Dupa discussiuni infocate pentru o diferintia de 45 xr. v. a. pre care comissiunea cerea cá Comit., resp. dlu cassieru sa o incaseze pre calea obicinuita dela respectivulu colectante, câci socotelele se aflau de altmintrea in ordine; pentru vidimarea tuturoru erogateloru de câtra presidiulu Comitetului, ceea-ce adunarea afla de prisosu sî e multiamita cu manipulatîunea de pâna aci: se primescu socotelele de bune sî se decide a se dá cassierului unu laudatoriu in scrisu. Propunerea de unu manualu séu jurnalu de evidentia, fâcutu de câtra comissiune, Adunarea, dupa esplicârile date de dlu cassieru, o afla de prisosu, predà insa formulariulu asternutu cassierului sa véda ce va face cu elu sî apoi se trece mai departe la

Raportulu despre ofertulu Dlui Iacobu Muresianu, carele se primesce, adaugendu-se din partea Adunârei esplicarea, ca conditîunea esprimata in scrisórea respectiva, cá Asociatîunea se dea din fondulu ei ajutórie pentru doi fiitori professori de agronomia la institutele pedagogice din Blasiu sî Sabiiu, nu sta in legatura cu ofertulu, ci e o propunere deosebita din partea daruitoriului. Dupa unele desbateri ofertulu se primesce intre aclamatîuni.

Comissiunea bugetarîa incepe referat'a. Posturile cele d'antâiu se primescu fâra desbatere. O mica diferintia se escita candu comitetulu Asociatîunei vediù ca comissiunea nu amintesce de preliminarulu comitetului, ci lu privesce pre acest'a numai de actu esclusivu spre orientarea comissiunei. Acést'a se indreptà apoi intr'acolo, ca comitetulu pregatesce preliminariulu pentru Adunarea generala. Deci se comparéza ambe bugetele sî Adunarea face concluse aprobandu séu propunerea comissiunei séu a comitetului Asoc. séu formulandu dupa impregiurâri concluse originale in privinti'a posturiloru. Asiá remuneratîunea Secret. II remane neschimbata; asiá sî cea a unui juristu carele scrie in cancelari'a Asociatîunei; se schimba cele propuse in privinti'a stipendistiloru juristi la motivarea Esc. Sele pres. Popu, ca romanii trebue sa-si indrepte privirile sî asupr'a altoru rami sî nunumai asupr'a posturiloru de amploiati. Stipendiele cari suntu se voru dá, dara nu se voru immulti cu altele. Mai multa discussiune se nascù candu vení vorb'a despre stipendiele celoru ce studiéza pedagogi'a la Prag'a. Comitetulu cu respectu la o suplica a celoru doi stipendiati proieptà in preliminariulu seu immultîrea stipendieloru de 300 fl. pâna la 400 fl. pentru unulu cu observarea, ca stipendiatii sa nu fia legati de institutulu pedagogicu din Prag'a, carele pentru pregatirea loru e prea putînu. Bibliotecariulu Aociatîunei sprigini proieptarea acést'a atâtu pre basea suplicei câtu sî pre basea informatiuniloru private despre starea institutului mentiunatu din Prag'a. Cu tóte aceste mi se pare ca a remasu sî propunerea comitetului sî spriginirea bibliotecariului pe josu sî s'a conclusu a li se prelimină pre lânga stipendiulu de 300 fl. viaticulu de 50 fl. cu care la terminarea cursului sa póta vení acasa. Dlu Dr. Maieru voiea sa se mai tramita doi individi la Prag'a cu câte 300 fl. insa nu putù strabate cu prropunerea. — Proieptarea pentru unu sodalu ce vrea a se face maiestru, cá sa capete unu ajutoriu de 100 fl. se modificà intr'acolo, cá sa se dea numai 50 fl. iéra din ceialalti sa se faca dóue premii de câte 25 fl. pentru acei ce voru aretá ca au prasitu mai multe ultóie ; mai departe pentru doi invatiacei de meseria s'a decisu câte 25 fl. ajutoriu. Aceste tóte se voru vedé mai apriatu din concursele ce se voru escrie câtu mai curendu. — S'a mai statoritu mai multe stipendii pentru acei ce voru studiá in scólele reali. — Discussiune indelungata a fostu sî la ocasiunea postului din preliminarlulu comitetului pentru subventiunarea foiei „Archivu pentru filologia sî istoria“. Dlu Secretariu II sprigini sî motivà mai pre largu subventiunarea acést'a. Se radicara insa voci sî afirmara, ca Dlu Can. Cipariu nici candu nu a pretinsu subventiune pentru fói'a sea, carea de altmintrea acum aru avé atâti'a abonanti incâtu nu are lipsa de spriginulu nimenui. Esc. Sea Popu interpeléza pre dlu Secretariu despre impregiurarea, déca a cerutu Dlu Can. Cipariu candu-va subventîune pentru fói'a sea. Lamuririle ce se dau in privinti'a acést'a din partea interpelatului se esplica numai cá unu spriginu moralu. Se decide edarea Fóiei Asociatîunei pentru carea comissiunea preliminéza 400 fl. iéra din partea D. Dr. Ratiu se propune 600 fl. Cu ocasiunea acést'a Esc. Sea Popu face unu prospectu despre esind'a fóia a Asociatîunei sî dîce, ca aceea nu e de lipsa sa fia literaria, ci fóia popularia, carea sa se respandésca in poporu sî sa se ocupe cu lipsele sî trebnintiele lui. Resultatulu discussiunei insa remane pre lânga propunerea comissiunei, cá, la casu candu aru esî fói'a sa prelimineze 400 fl.; in fói'a acést'a sa se tiparésca sî actele Asociatîunei; iéra déca fói'a nu va puté neci in anulu acest'a sa se edea, se preliminéza 200 fl. pentru tiparirea Acteloru in modulu de pâna acum.

---

*) Vedi „T. R.“ a. tr. nr. 43 Sabiiu, 1 Iuniu.

Dupa terminarea acestui raportu se trece la scrutiniu sî resultatulu ese :

Oficialii comitetului : Secretariu I. Georgiu Baritiu, Secretariu II I. V. Rusu, Cassieru Constantinu Stezaru, Controloru Ioann Popescu sî bibliotecariu Nicolau Cristea. Membrii ordinari ai comitetului : Paulu Dunc'a, Petru Manu, Nicolau Popea, Gregoriu Mihali, Iacobu Bologa, Elia Macelariu, Ioann Rusu, Dr. Ioann Nemesiu, Ioann Antonelli, Petru Rosc'a, Zacharia Boiu, Dr. Nicolau Stoianu.

Membri suplenti: Nicolau Cristea, Elia Vlass'a, Ioann Popescu, Dr. Racuciu, Ioann Popu sî Ioann Brote.

Dupa seversîreaa alegeriloru pasî Dlu Muresianu proprietariu in Gherl'a sî in cuvinte calduróse amintí despre bucuri'a ce o simte ori-ce românu despre prosperarea Asociatîunei, carea este paladiulu româniloru. Esprima in fine in numele compatriotîloru sei conatiunali in sensu mai strinsu, adeca, a româniloru din Gherl'a sî giuru, ferbintea dorintia de a fi sî ei norocosi a salutá pre anulu venitoriu Adunarea gnnerala a Asociatîunei in mijloculu loru. Invitarea acést'a intima se primesce cu aclamatîune sî Adunarea aduce conclusu, ca ea si va tîné in anulu venitoriu siedintiele sele la Gherl'a. S'a luatu in consideratîune sî serbatórea Santei Marie sî asiá s'a decisu, cá siedinti'a prima sa se tîna in 18 Augustu an. venitoru.

Dlu presiedinte interimalu luà acum cuventulu sî in cuvinte fórte acomodate aretà intempinarea fratiésca ce o avura romanii cu acésta ocasiune din partea municipiului clusianu, oferindu-i acel'a sal'a de teatru pentru concertu sî deschidiendu pentru acestu tempu, câtu fu Adunarea in Clusiu, museulu cu intrare libera pentru cei ce concursera la Adunare. Petrunsa de acésta nobila prevenire, Adunarea votéza multiamita municipiului la protocolu sî insarcinéza pre doi membri ai Asociatîunei, pre Dlu Dr. Vasiciu sî Elia Macelariu, a esprime acést'a cu graiu viu Dlui primaru alu cetâtiei Clusiu.

In fine se alege o comissiune pentru verificarea protocolului siedintiei de fatia, sî apoi dupa unu scurtu cuventu de incheiare se terminà siedintiele Adunârei VII a Asociatîunei tranne romane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu.

Aceste suntu, ce, dupa câtu m'a servitu puterile, amu avutu ale comunicá cu publiculu cetitoriu despre a VII serbatóre natîunala. Dupa cum a potutu observá bunulu cetitoriu ele suntu dupa cum a impressiunatu pre raportatoriu fâra de decoratîuni sî incâtu s'a potutu fâra de trecerea cu vedere a multoru amenunte. Cele ce voru fi scapatu totusi din vedere si le va intregí cetitoriulu din Protocolulu, carele se va publicá dupa impregiurâri séu prin fói'a edanda séu prin modulu de pâna acum prin tiparirea acteloru Asociatîunei.

Un'a me mai simtu datoriu a face inainte de a aruncá din mâna condeiulu de reportatoriu. Aceea e, a face acum unu prospectu scurtu despre intrég'a a VII Adunare tînuta intre murii capitalei sî déca mi e permisu a me folosí de cuvintele Rvrd. Domnu Pamfiliu, in „centrulu culturei magiare“ din Transilvani'a.

Pre lânga tóte ca loculu adunârei nu putù concentrá de o potriva inteliginti'a româna din tóte pârtîle tierei, asiá incâtu pârtîle meridiunale erau pré putînu representate, totusi aspectulu esterioru pre stratele Clusiului sî interioru in sal'a Adunârei erá frumosu. Inse-si siedintiele cu deosebire cea d'antâiu, au decursu, luandu lucrulu in totu sî preste tóte, numai cu unele esceptîuni, in liuisce sî seriositate. Unu lucru déca se omitea . . . , Adunarea acést'a se puté prin insemnetatea ei pune in unele privintie lânga cea dela Brasiovu.

Au contribuitu multu la decórea acestei serbâri Concertulu. Conlucratóriele sî conlucratorii si-au castigatu mare meritu , pentru-ca au doveditu lumei, ca românii sî pre acestu terenu de arte frumóse nisuescu a inaintá. Iéra publiculu celu numerosu ce a concursu la acésta petrecere ni-a datu dóue dovedi : romanii cari au concursu au doveditu unu simtiu nobilu, ca sciu sa stimeze art'a; strainii au doveditu increderea in progresele româniloru sî in asta privintia. Aplausele cele multe au datu afirmatîunea acestoru dóue dovedi. Ide'a au fostu fericita sî de aceea multiamita urdîtoriloru ei, multiamita esecutatórieloru sî esecutatoriloru ei.

Sperâmu ca de ací inainte vomu progresá cu tempulu mai departe sî neajunsurile, câte s'a aretatu cu ocasiunea acést'a se voru delaturá pre viitoru. Corifeii natîunei se voru aflá in viitoriu toti la inaltîmea chiamârei sî demnitâtiei loru sî prin ei atunci natîunea va fi marita. Sa fia.

Dela societatea literaria romana.

Bucuresci. — Societatea literaria româna mai tînù câte-va siedintie. Vineri in 11/2 Augustu , dupa cetirea sî autenticarea procesului verbale din siedinti'a trecuta, d. Vasile Alesandrescu impartâsî adunârei trei telegrame de felicitere sî o a patr'a telegrama dela Kisienâu prevestitória de venirea unui'a din membrii basarabeni ; depuse totu deodata pre més'a societâtiei unu esemplariu din cartea d-lui Gr. G. Lahovari doctoru in dreptu „Despre Alfabetulu sî ortografi'a româna“, Bucuresci, 1867, dedicata societâtiei literarie române adunate in Bucuresci la 1867.

La ordinea dîlei erá sa vina raportulu comissiunei esaminatórie de actele sî fondurile transpuse dela guvernulu tierei in grigi'a societâtiei ; dara findu ca in cele dóue dîle din urma a fostu preste putintia a lâmuri cifrele respective la ministeriulu financieloru, asiá acésta lucrare se mai amâna ; sî la ordinea dîlei se puse statorirea de principie dupa care s'aru puté unificá ortografi'a limbei nóstre cu literele latine primite dejá de câtra natiunea intrégа.

D. Gavriilu Munteanu , directorulu gimnasiului dela Brasiovu , i-si cetí unu proiectu alu seu basatu pre principiulu etimologicu modificatu prin celu foneticu. Propunerea cá societatea sa-si ea tempu dc 24 óre spre a meditá asupr'a proiectului acestui'a se inlaturà, sî societatea intrà in discussiunea de principiu, care ocupa tóta acea siedintia sî pre cea urmata in 12 Augustu, câci adeca membrii societâtiei, prin intielegere cum amu dîce pre tâcute , i-si facura unii altor'a concessiunea de a esaminá sî cerne cestiunea de tóte pârtîle numai pentru cá sa uu se póta dîce ca s'au maiorisatu unii pre altii;

FOISIÓRA.

Despre poesi'a româna.

II

Conditîunea ideala a poesiei.

(„Convorbiri literarie“)

(Urmare din nr. 59.)

Unu nou sîru de reflectîuni decurge din acestu paralelismu intre poesie sî simtiementu, indata ce privimu partea lui negativa. Déca este greu sî de multe ori imposibilu a analisá natur'a positiva a cerintieloru poetice, este din contra mai usioru sî mai siguru a aretá ceea ce este opritu in poesie , sî ací estetic'a practica i-si implinesce missiunea ei cea mai folositóre.

Din acea ca poesi'a, cá sî passiunea, maresce obiectulu sî se inaltia intr'o sfera mai distinsa, resulta ex contrario, ca ea trebuie sa se ferésca de micsiorare sî de injosire.

Vorbindu mai intâiu de defectulu micsiorârei , atingemu o cestiune destulu de importanta pentru poesi'a româna actuala : cestiunea diminutiveloru. Formele de substantive sî adjective in ica, tica, sica, óra, etc., suntu astadi viciulu contagiosu de care suferu mai tóte poesiele române. Câte scapu din injosirea ideiloru , moru de ból'a diminutiveloru. Fia-care poetu crede, ca nu este destulu de poeticu, de delicatu, déca nu-si diminuéza cuvintele, sî acum amu ajunsu asiá de departe , incâtu cu greu se va mai aflá vre-o poesie româna care sa nu fie bantuita de aceste forme de decadentia limbistica :

Scump'a mea Mâritia,
Dîn'a mea din ceriu,
Ia dâmi o guritia
Ast'a-i totu ce ceru.

Si apoi Ionitica,

(Nu-i e destulu Ionitia, a fâcutu Ionitica !)

Ce facu cu onóre,
Scii c'o guritica
E cá sî o flóre, etc.

— — —

Ia acésta cruciulitia
Sî pastréz'o 'n sinulu teu,
Tu mai dâmi a ta guritia, etc.

— — —

Guriti'a ta, fetitia, e dulce ruméóra,
E garofitia creatia in a ei primavéra....
Sî tali'a-ti gingasia e fórte mladiósa,
A tale piciorusie, o scump'a mea frumósa,
etc.

— — —

De-ti place, scumpa Lino, aceste versuletie,
etc. etc.

Maritia, guritia, Ionitica, cruciulitia, garofitia , piciorusie, versuletie — pentru Dumnedieu ! Ce limba este acést'a ? Ce tonuri de copii nevirstnici ? Ce lingusîre bizantica ? Cu asemenea terminatîuni linse sî corupte are sa se produca energi'a, intensitatea, vigórea impressiunei poetice ?

Sa ne intielegemu ! Ce rolu potu jucá diminutivele in poesie ? Poesi'a are sa marésca efectulu ; prin urmare numai acolo unde anume prin micimea obiectului se produce impressiunea cea mai marcata, numai acolo diminutivulu póte avé loculu seu specialu. Toti poetii cei mari ne invatia acést'a. Sa ne aducemu aminte de esemplulu citatu din Goethe :

De sub pamentu
Unu gheocelu
Abiá esise
Tinerulu.
Vení o albina,
Gustà din elu :
Sa scii ca natur'a
Candu i-a creatu,
Pentru o lalta
I-a destinatu.

Sî textulu germanu cuprinde diminutive, unulu din putînele esemple de diminutive in Goethe. Pentru ce ? Micimea obiectului este punctulu de contrastu. Ide'a este : Armoni'a cea mare a universului se manifestéza pâna in cele mai mici fiintie ale sele. Prin urmare diminutivulu are ací ratîunea sea de a fi.

Dar candu se afla diminutive in fia-care strofa sî la fia-care ocasiune; candu gur'a este mica , peciorulu micu, Mari'a mica , Ionitia micu, garof'a resultatulu insa erá de prevediutu din capulu locului, adeca adoptarea principiului etimologicu in lini'a prima sî moderarea lui prin concessiuni câte numai se potu face fonetismului sî eufoniei fâra vatemarea formeloru gramaticali. pre cari trebuie sa ni le aperâmu cu mare grigia sî sa nu mai suferimu cá sa fia scalambate, scrintite, batjocorite prin ignorantia, lene, usiuratate, nepasare sî lipsa de respectu câtra noi insîne.

In totu cursulu desbateriloru de dóue dile se parea ca cea mai mare dificultate s'aru simtî ca totudéun'a in lips'a totale a semneloru (litereloru) in alfabetulu latinu pentru ъ sî ĭ. Aici insa s'a fâcutu provocare intre altele la analogi'a altoru limbi.

Quintilianu spune ca la romani **a** se pronuncia in siése feliuri. Limbile orientali, precum ebreésc'a lui Moise, Davidu, etc., limb'a arabica sî celelalte, n'are nici unu semnu (litera) pentru vocalele loru, ci pre acestea trebuie sa le invetie cine-va din graiulu viu. In limb'a francesa se numera 192 regule ortografice, sî cu tóte acestea pronunciarea câtoru-va vocale o poti invetiá totu numai din graiulu viu. Iéra limb'a englesa! Ortografi'a romanésca cu litere latine o poti invetiá celu mai multu dupa vre-o 20 regule sî putîna gramatica. Celu care nu vré sa invetie nici atât'a sa lase limb'a româna in pace, sî sa se apuce spre esemplu de limb'a chinezésca, care este fericita a avé pentru fia-care vorba câte o litera, adeca cam trei-dieci mii, afara de altele secrete de ale Mandariniloru.

In siedinti'a din 12 Augustu se mai alese sî o comissiune pentru petitiuni de cari au sî inceputu a intrá mai alesu dela studentii lipsiti de mijlóce. Se presentà societâtiei unu daru fâcutu in 25 de esemplarie „Poesiï Populare adunate de d. Vasile Alessandri. Se votà o adresa de felicitare pentru adunarea generale a societâtiei literare române din Transilvani'a, care estempu se tîne in Clusiu sî se deschise in 15/27 Augustu.

In siedinti'a de Luni a fostu la ordinea dîlei proiectulu statuteloru definitive pentru o societate academica ce aru fi sa se compuna din trei sectîuni.

Marti a lucratu comissiunea ortografica.

Eri au venitu iérasi statutele la ordinea dîlei.

In numerulu viitoriu vomu face darea de séma a acestoru siedintie sî a celoru ce se voru mai tîné.

„Tr. Carp.“ X.

Discursulu rostitu de dlu T. Cipariu

in siedinti'a din 6 Augustu.

Domnii mei! Dupa un'a insarcinare onorabila din partea Societâtiei literaria, venitu acum a dóu'a óra sa cuvintezu inaintea dvóstre, sî inca de unu objectu atâtu de momentosu, sî pentru care s'aru cere unu tempu mai indelungatu de preparatiune, pentru a se puté tratá cu tóta esactitatea, câtu, déca nu a-siu sperá sî acum in indulgenti'a dvóstre, in adeveru n'asiu fi cutezatu sa acceptezu aceea insarcinare, ori câtu de onorifica este pentru mine.

De aceea speru, ca voiu fi scusatu, déca numai in generale, sî fara citatîuni scientifice, me voiu incercá, se dau un'a mica sî scurta deliniatîune a objectului, cu care fui insarcinatu, adeca istori'a limbei romanesci.

Este naturale, ca nu numai istori'a in genere dar sî istori'a in specie, care are mai multe rami, se incépa odata cu esistinti'a natîunala a fia-cârui poporu, cu atâtu mai vertosu istori'a limbei, fiindu ca in viét'a unui poporu potu fórte multe se lipsésca la inceputu: cultur'a, industri'a, sciinti'a, arti, sî altele, dara limb'a nu póte sa lipsésca neci unui poporu; ea se nasce odata cu elu, cresce sî se desvólta, infloresce sî se vescediesce, imbetranesce sî móre odata cu poporulu. Tóte evenemintele, cate trecu preste viéti'a unui poporu, tóte imbunatatîrile sî calamitâtîle, ce intempina o natîune, tóte fasîle prin care trece,— tóte se reversa asupr'a limbei acelui poporu, acelei natîuni.

Dar inca, cu câtu unu poporu este mai vechiu, cu atâtu suferintiele lui au fostu mai multe sî mai indelungate; cu câtu impregiurârile, in cari s'au aflatu, au fostu mai variabili,— cu atâtu a fostu sî impresiunea acestoru momente mai mare, mai adenca, mai variabile.

Dar inca, sî candu ap'a stagnéza, sî candu poporu aru petrece in tóta trancilitatea sî paciuirea, ca ap'a ce stagnéza,— totu nu póte sa fia aparata de óre-si care schimbare sî straformare, carea une-ori, mai alesu deca tîne tempu mai indelungatu, trece chiaru in coruptiune.

Din aste consideratîuni, domnii mei, déca noi suntemu Români, adeverati, eara nu unu amestecu de glóte straine dupa originea loru, déca suntemu ceea-ce simtîmu cu toti, ceea-ce ne aréta tóte urmele sî monumentele autentice sî necontestabili,— sî déca nu suntemu ceea-ce voru sî dorescu inemicïi nostri se fimu, atunci istori'a limbei române este o istoria fórte lunga, istori'a ce cuprinde aprópe de 2000 de ani, istoria interesanta, istoria démna din totu punctulu de vedere, de a fi studiata prin tóte fasile, evenimentele, imprejurârile, prin cari a trecutu, sî a cautatu se tréca, impreuna cu natîunea, cârei'a ia fostu interpret'a cugeteloru, bucuriei sî dureriloru sele, in carea mamele au cantatu la léganulu scumpeloru sale surcele, in carea s'au cantatu imnele sî baladele, faptele eroice ale braviloru aperatori ai patriei, sî in carea ficele plangu pre dulcii loru parinti la dîu'a cea din urma de despartîre.

Potut'au traí Românulu fâra limba! sî déca Românulu e Românu sî nu Dacu, déca elementulu lui e Românu sî nu schiau, putut'au sa vorbésca candu-va in alta limba decâtu in limb'a româna?

Inimicii natîunalitâtiei române au venitu pâna a ne calcá sî cele mai sacre proprietâti, antâiu originea româna, apoi sî insasi limb'a. Ei nu potu combiná cu trecutulu sî cu presentele loru, cum sa mai esiste astadi o adeverata descendentia româna in pârtîle Orientelui. Au peritu dacïi, gotïi, hunïi, avarïi, sî tóte cate alte popóre obscure sî barbare, cari n'au lasatu dupa sine, decâtu ruine sî unu nume de blastemu, cari in aste pârtî, cá sî aiurea, n'au fâcutu alt'a decâtu au stinsu civilisatîunea, ce o propagase elementulu latinu, — perira tóte cu sunetu sî fâra sunetu,—eara elementulu românu totu sa mai esiste pâna astadi? Se póte?— Nu, dîcu ei, nu se póte, néga cu obstînatîune, inchidu ochii se nu véda, sî-si astupa urechile se nu auda adeverulu.

Noi, cu elementulu nostru românu, cu limb'a româna, suntemu un'a enigma neesplicabile inaintea mintei loru. Nu ca dóra nu aru puté sa o esplice, — atât'a ignorantia nu voiu, nu pociu a presupune, ci pentru ca nu voru sa o esplice, pentru ca nu voru sa admita esplicatîunea naturale, care decurge din studiulu napteloru, documinteloru sî alu limbei, pentru ca nu decurge, dupa cum aru dorí inim'a loru.

Sî atunci esistinti'a nóstra, in totu respectulu, remâne neesplicata, enigma. Ci sa-i lasamu, domnii mei, sa abundeze in sensulu loru, sa ne mangaiamu, ca déca avemu inimici multi, inimici natîunali sî persone inimice, dara avemu sî amici inca sî mai multi, natîuni sî individi, pre cari nu i-au orbitu sî nu i-au pututu orbí sentieminte invidióse, ci recunoscu adeverulu, sciu sa esplice enigm'a nedecifrata a inimiciloru, sî ne intindu mân'a, dîcendu-ne — frate!

Sa lasamu pre inimici sî invidiosi, sa se rostogolésca in enigmele loru, esplicele, nu le esplice, ei sî le-au fâcutu, ei sa le desnóde, e tréb'a loru, noi avemu alte trebi, cu cari sa ne ocupâmu.

Sa trecemu dara mai incolo la obiectulu limbei.

Sa premitemu insa unele momente istorice, cari potu sa dee mai multa lumina consideratîuniloru nóstre, sî sa incepemu cu ce-va mai inainte de colonisarea Daciei cu romanii.

Eutropiu ne spune, ca coloniele dacice s'au adusu din totu imperiulu romanu; va sa dica, nu numai din Rom'a, nu numai din Itali'a, ci sî din alte provincie romane, mai departate séu mai de aprópe.

Intre provinciele mai de aprópe, stau in lini'a prima: Mesi'a sî Panoni'a, cari erau limitrofe Daciei, sî cari suferisera mai multu de invasiunile Daciloru. In alta linia mai departe stau Traci'a, Macedoni'a, Noriculu, Reti'a sî altele; in cari tote erau colonie romane, inca de mai indelungatu tempu, impreuna cu statiunele militarie, cu castele de pre tiermurii Dunarei sî legiunile aquilifere.

Aceste colonie erau române, cu limb'a româna, — sî dupa opiniunea mea ele au fostu intâiulu léganu, de unde s'au luatu colonistii Daciei, pre candu alte provincie mai departate numai mai târdîu si-au pututu tramite contingentulu loru.

Deací nesulu celu mai de aprópe intre românii de astadi de dincóce sî decindea de Dunare.

---

mica, versulu micu, atunci e micu sî poetulu, mica sî literatur'a sî tóte se afla in decadentia.

E de necrediutu, pâna unde merge acésta mania in literatur'a nóstra. Unu june studentu, altumintrelea plinu de inteligentia, incepe a publicá nisce incercâri poetice sî le dedica Dlui V. Alexandri intr'unu sunetu, care se termina astfelu:

Primesce poete, aste versurele,
Câci sub ale tale falnici-aripele
Vreau sa léganu gingasiu dorulu, ce-amu visatu!

A-si inchipuí pe D. Alexandri cu aripi, este dejá o intreprindere indrasnétia; dara déca aripele suntu mari, trece — merge! Insa a-si inchipuí pre D. Alessandri cu aripele mici, este o imagine de unu ridiculu asiá de pronunciatu, incâtu, pentru onórea gustului omenescu, trebuie sa cautâmu unu feliu de esplicare la intrebuintiarea ei.

Esplicarea este usiurinti'a rimei. Versuri sî aripe nu se riméza; hai sa facemu versurele sî aripele! Balae sî vale nu merge: hai sa dîcemu

Mariuti'a balaióra
Impreuna dóue flori
Sî le-arunca in veleióra;

Gura sî garoafa nu se potrivesce, hai sa dîcemu: tu ai o guritia cá o garofitia; sî asiá in infinitu. Diminutivele romanesci, in diferintia de cele francese sî germane, au nefasta proprietate de a cuprinde in terminatîunea loru totu déun'a silab'a intonata; prin urmare ori ce cuventu romanescu riméza fâra esceptiune candu in rima masculina candu in rima feminina cu ori ce altu cuventu de acelasi genu, indata ce se pune in diminutivu. Hinc lacrimae.

Sî pentru acésta negligentia, pentru lenea poetului de a-si cautá o alta rima, se corumpe poesi'a intréga sî se introduce in literatura o efeminare sî unu spiritu de miniatura, precum nu se mai afla neci in ultim'a decadentia a lingusîriloru persice sî turcesci.

Cu câtu o rima este mai usióra, cu atâtu este mai eftina sî mai comuna, sî poetulu trebue sa se gandésca de dóue ori pâna a o intrebuintiá. Unu poetu distinsu nu va rimá neci odata versurele—aripele.

Adaugeti la acést'a ca noi Românïi avemu o causa speciala de a ne ferí de diminutive in poesia, sî acést'a este intrebuintiarea loru de câtra Tîgani. Toti cunóscemu diminutivele servile ce le obicinuea acésta casta nefericita, candu vorbea limb'a nóstra, sî de atunci incóce diminutivele suntu par excelence o maniera tîganésca. Cá sa simtîti acést'a cu totu desgustulu, cetiti urmatórele strofe ale unui autoru — nu de rendu, ci ale unui autoru, care este astadi unulu din cei mai buni scriitori in prosa, dara pre care in poesie . . . . . aveti sa-lu judecati dupa diminutivele sele.

Tii tu minte óra, pentru intâi'a óra
Candu la tulpinitia, josu lânga gârlitia
Noi ne sarutamu?

Tii tu minte óra, nóptea dela móra,
Grâmada 'n droschitia, candu eu pe chichitia
Tîneamu mân'a ta?

Tii tu minte óra in acea cascióra,
etc.

Tii tu minte óra, acea dumbravióra
etc., etc.

Cu asemenea lucruri avemu de gandu sa punemu fundamentulu literaturei române?

Déca in rendurile precedente ne-amu opusu in contr'a abusului diminutiveloru, cu acést'a nu amu voitu sa dîcemu, ca ele suntu cu totulu de evitatu. Din contra suntemu siliti a le admite in poesiele nóstre mai multu chiaru decâtu in poesiele ori-cârui altu poporu, afara de celu italianu; fiindu ca numai noi sî Italienii avemu in limba atâtea forme diminutive sî totu deodata atât'a usiurintia de a le intrebuintiá la ori-ce cuventu. Prin urmare diminutivele suntu óre cum o particularitate caracteristica a limbei nóstre sî din acésta causa voru avé totudéun'a o mare intindere la noi. Dara cu atâtu mai multu poetii sa se simta provocati, de a se ferí de escesu, de a nu intrebuintiá diminutive nepotrivite cu natur'a cuventului (versurele, droschitia), etc. in genere de a nu intrebuintiá diminutivele prea desu sî in ori-ce casu de a nu le intrebuintiá intr'unu modu fortiatu numai pentru a se produce rim'a.

(Va urmá.)

Deací sî nesulu intru dialectulu macedono-românu sî dialectulu daco-românu.

Dupa mine, fratii români de preste dunare suntu de o parte succesorii vechiloru colonisti din Traci'a sî Macedoni'a, iéra de alta dependentii colonistiloru dacici, câtu voru fi trecutu preste Dunare, sub Aurelianu séu sub altii. De aceea sî limb'a cestoru din urma mai multu se tîne de dialectulu daco-românu decâtu de celu macedono-românu.

Ce limba au vorbitu acesti Români, inainte sî dupa Traianu pâna la Aurelianu? In lini'a d'antâiu fâra indoiéla limb'a latina, cá limb'a imperiului, precum arata tóte inscriptiunile numerose, ce se mai afla, mai mare parte in Transilvani'a de astadi, precum sî monumintele lapidarie, — sî tablele cerate, din care o parte insemnata se afla la mine, sî cari mai tóte, câte adeca se potu decifrá, s'au publicatu in Archivulu meu, pentru filologia sî istoria, ce amu inceputu alu dá dela 1 Ianuariu anulu curente.

Insa pre lânga limb'a latina oficiale sî literaria, erá in Daci'a in usu inca sî unu dialectu vulgare românu, care se póte considerá ca antâiulu elementu alu limbei române de astadi.

Pânaací esistinti'a acestui dialectu vulgare românu dacicu, erá numai un'a coniectura luata dupa analogi'a altoru provincie, unde se aflara urme de atari dialecte totu din acele tempure; ci lipsiau documente positive, pentru cá conjectur'a se póta deveni certitudine.

Inse multiamita provedintiei, sî zelului natîunale alu unui pré demnu barbatu, unu monumentu pretiosu, sî unicu, mi-a venitu a mâna, prin care coniectur'a a devenitu certitudine.

Intr'un'a din tablele cerate, ce le amu a mâna sî le-amu publicatu, se afla scrisu unu pasagiu sî in limb'a vulgara româna. Alexandri Antipatri, secondo auctor segnai! in locu de: secundus auctor signavi.

Eaca secondo fâra S finale cá sî la italiani in nominativu. Eaca segnai, cu SE in locu de SI, cá sî la noi in semnu sî la italiani in segno; éca sî terminatiunea preteritului in AI, cá in limb'a româna, semnai, in locu de form'a latina A VI, signai.

Dar inca scriitorulu acestoru cuvinte erá grecu, cum lu arata sî numele, sî de aceea scrise cu litere grecesci: sî asiá nu sciu, déca nu a grecitu unele spresiuni, scriendu secondo in locu de secundo.

(Va urmá.)

Orestia 3/15 Augustu 1867.

Dle Redactoru! In stimabil'a-ve fóia, tocm'a fuseiu norocosu, a cetí in nr. 54 cu datu din 28 Iuliu o corespundintia sî din Orastia. Interesatu fiindu firesce; a mai audî ce-va sî din opidulu acest'a, inlocuitu de o parte insemnata de români, de alta parte sciindu ca nu ve pré incomodítéza stistimabil'a-ve fóia adese ori corespundintiele din susumemoratulu opidu, cu atâtu mai putînu inbuldiendu alte foi sî dîuarie române, cu o nespusa bucuria incepuiu a o cetí, sî cetindu-o la inceputu erá descrisu decurgerea esamenului, dela scól'a gr. or. di locu. Dara cetindu mai departe spre mai marea-mi mirare vedu numele de „Intriganti“— sî cumca acesti'a suntu membri din comitetulu parochialu. Asiá cetindu cu mare atentîune pâna in fine, insa audîrea aceloru vorbe malitióse, tînatóre de o categoria asiá estraordinaria, m'au petrunsu pâna in interiorulu animei, sî mai multu fiindu condusu de simtiulu dreptâtiei, decâtu a partinirei, totu odata voindu a face o deslucire mai apriata, mi iéu audacia a ve rugá, sa binevoiti, a da locu in stimabil'a-ve fóia urmatóreloru desluciri, pre care nu din partinirea vre-unei pârti, séu din alta causa,— fâra numai din acestu punctu invederatu, pentruca eu de o parte me tînu de cuventulu romanescu „ca ce e dreptu nu e pecatu“; de alta parte ca opiniunea publica sa se convinga mai strinsu cumca acele suntu numai nisce vorbe malitióse, me silescu ale produce Dlui corespundinte: dîce, (D. coresp.) ca acei doi „intriganti“ cumu-i numesce D-lui „facu larma fâra de neci o tréba, voru sa faca multu sî in urma strica sî ce e fâcutu“— La acestea amu onóre a intrebá pre D. coresp. ce larma facu acei doi? adeca acei'a pentruca acei doi se silescu, sî au in anima aceea poftire, ca sa conduca lucrurile, sî starea scólei, totu dupa sunarea § Instructîunei intarita de Esc. Sea, Inspectorulu supremu alu scóleloru din tóta Transilvani'a, sî nu dupa capulu loru semidoctu cum dîce D. coresp. Apoi densii pentru aceea voescu sî au acea intentîune, a conlucrá pre acea cale, sperandu ca numai asiá le va succede, a ajunge cu starea scólei la unu gradu mai superlatîvu, sî mai indestulabilu. Inse chiaru D. coresp. sî cei de opiniunea densului voescu a umblá dupa capulu loru intregu doctu, sî nu dupa sunarea instructîunei, sî a acteloru sinodului. Ba chiaru ce e dreptu, suntu multi de opiniunea D. coresp., cari in locu de a conlucrá pentru prosperarea bunei stâri a scólei, sî a bisericei, inca aru trage dela aceste, cari cumu aru putea. Sî suntu contrari aceloru câror'a le bate inim'a asiá ferbinte, pentru totu ce e sântu sî nobilu, sî cari n'au altu ce-va mai amabilu in inima, decâtu inaintarea spre esemplu cum s'a intemplatu pâna in anulu trecutu cu mosiele s. biserici, dupa care biseric'a n'au avutu nici unu venitu, ba ce e mai mare biseric'a, inca au platitu contributîunea anuala, sî venitulu l'au mancatu altii! Apoi acum'a pentru ca acei „doi“ n'au crutiatu ostenele, sî spese, sî au conlucratu intr'acolo de au venitu pamenturile sî veniturile loru in posessiunea bisericei ne mai posedendu-le altii, in averile loru private, — i numesce Dlu coresp. „Intriganti“ — pentru numirea acést'a merita D. cor. o multiamita publica? . . Mai departe i-mi iéu libertate a intrebá pre D. cor. ce au stricatu acesti doi? Au nu prin spesele acestoru doi s'a edificatu casele de locuintia a docentelui! care déca nu erau acesti „doi“ trecea inca sî secululu alu 20-lea sî nu se esecutá. Venirea docintelui din presinte, din Teusiu, unde n'au voitu a remanea, prin a cârui mijlocire s'au fâcutu, nu prin acestoru doi? nu de acesti doi s'au rugatu D. docente cá sa-i mijlocésca venirea? sî apoi dupa ce au venitu acesti doi iau fâcutu o léfa anuala de o suta de fl. nefiindu bani in casa. In aceste, sî alte mai multe n'aru fi de lipsa a le insîrá aici, cá sa cugete cine-va ca acést'a o facu numai pentru lauda, sî pentru castigarea meriteloru eu acestor'a sumu tocmai din contr'a,— sî numai pentru aceea le aducu inainte, ca sa véda onoratulu publicu, pre ce ómeni i numesce Dlu corespundinte din Orestia „intriganti“ pre cari nu au alta mai scumpu, cá inaintarea scólei, crescerea fonduriloru câtu a scólei, atâtu a besericei, fâra de care in tempulu presinte, care e atâtu de nesiguru suntemu perduti. Onóre inca odata, acelor'a corespundenti beneprocopsiti, cari se nevoiescu, a incununá faptele cele nobile, sî maretie ale voitoriloru de inaintarea natîunei, cu nume de „intriganti.“

Unu voitoru de dreptate. X. *)

Varietâti.

*** (Anunciare). Subscrisulu dupa consultare, sî la poft'a mai multoru români din Bud'a-Pest'a, Ungari'a, Banatu sî Transilvani'a amu deschisu, mai vertosu in interesulu publicului românu, cancelari'a advocatiale in Pest'a strad'a „Naea alba“ (Weise Schiffgasse) nr. 2 etagiu I.

Facendu acést'a cunoscutu se recomenda onoratului publicu românu. Pest'a in 29 Aug. c. n. 1867.

Florianu Varg'a,
Advocatu in dreptulu privatu sî cambialu.

Escriere de concursu.

Pentru suplinirea statiuniloru invatietoresci:

1. Vidr'a de josu impreunata cu salariulu de 200 fl. v. a. gradina, cuartiru liberu sî lemne pentru incaldîtu.
2. Arad'a 200 fl. v. a. lemne sî cuartiru.
3. Şcarisiór'a, 200 fl. lemne sî cuartiru.
4. Ponorelu 160 fl. lemne sî cuartiru.
5. Vidr'a de susu 120 fl. cuartiru sî lemne pentru focu.

Doritorii de a ocupá aceste statîuni voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale timbrate dupa cuviintia, cu atestatu de botezu ca suntu de religiunea gr. or. ca au absolvatu cu sporiu bunu scólele normale si cursulu pedagogicu; séu clasele gimnasiale ca sciu cantârile sî tipiculu bisericei nóstre gr. or. sî a le tramite subscrisului pâna in 15 Septembre a. c. st. v.

Câmpeni 8 Augustu 1867.

Ioann Patiti'a Protopopu
sî Inspect. scol.

Nr. 12—3

Concursu.

Nr. 13—3

1. Pentru ocuparea statiunei invatietoresci din comun'a Topolovecz-mare, inzestrata cu emolumintele anuale de 80 fl. v. a. 25 chible de grâu, 25 chible de cucuruzu, 10 punti de lumini, 10 stângini de lemne, 2 jugere de livada, ½ jugeru de grâdina, sî cortelu liberu.

2. Pentru ocuparea statiunei invatietoresci din comun'a Babs'a inzestrata cu emolumintele anuale de 94 fl. sî 50 xr. v. a. 25 chible de grâu, 25 chible de cucuruzu, 50 ponti de sare, 50 ponti de clisa, 16 ponti de lumini, 12 stângini de lemne, 2 jugere de livada, 1 jugeru de grâdina, sî cortelu liberu.

Se deschide concursu pentru acestea dóue statiuni pâna in patru septemâni dela intâi'a publicare in acésta fóia, pâna candu doritorii de a ocupá acestea statiuni, suntu avisati a-si substerne recursurile sele bine instruate cu documentele prescrise — sî adresate câtra venerabilulu Consistoriu gr. or. Aradanu — a le tramite subscrisului, pâna la prefiptulu terminu. Bellincz in 10 Augustu 1867.

Constantinu Gruiciu
Protopopu sî Inspectoru scol.

Concursu.

Nr. 11—3

La scól'a normala gr. or. din Câmpeni, se deschide pre a. c. sî a 4 clasa, pentru care sa cere unu Invatietoriu nou.

Salariulu anualu pentru acésta statîune este 300 fl. v. a. pre lânga cuartiru liberu sî 6 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupá numitulu postu invatietorescu, sa-si tramita pâna in 15 Septembre a. c. st. v. la subscris'a eforia scolara, timbrate sî francate:

a) atestatulu de botezu, ca suntu de religi'a gr. orient.

b) Testimoniele loru scolastice, ca au absolvatu celu putînu 4 clase gimnasiale, cursulu pedagogicu cu succesu bunu; sî sa scie limb'a magiara sî germana, cá sa póta pregatì elevi sî din aceste limbi — in órele limbei obligate —

c) atestatu despre purtârile loru morale sî politice.

Câmpeni 8 Augustu 1867.

Efori'a scóleloru din Câmpeni.

Fotografii nóue.

se afla de vendiare in Sabiiu, la D. Georgiu Nedelcoviciu lânga cafenéu'a lui Janda in piéti'a cea mare, sî anume:

Imperatorele Franciscu Iosifu, formatu micu de cârti, bucat'a 20 xr. Imperatricea Elisabet'a 20 xr. Regele Ungariei incoronatu sî calare buc. 20 xr. Regin'a Ungariei incoronata buc. 20 xr. Imperatulu Massimilianu incoronatu 20 xr. Imperatricea Charlot'a 20 xr. Massimilianu cá mortu 20 xr. Baronulu Siagun'a Metropolitulu din Ardealu 20 xr. Ministeriulu ungurescu grupatu, 20 xr. Ministrii unguresci câte unulu, 20 xr. Famili'a imperatésca, 20 xr. Famili'a Habsburgica, 20 xr. Archiducés'a Mathild'a cea arsa, 20 xr. Sultanulu Constantinopolei, 20 xr. Precum sî alti artisti sî literati cu câte 20 xr. bucat'a.

Cei ce voru luá 5 bucâti, capeta 1 esemplariu in daru; iéra revendietoriloru li se dau productele aceste artistice cu pretiuri scadiute.

Nr. 10—4

Burs'a de Vienn'a.

Din 23 Aug. (3 Sep.) 1867.

Metalicele 5%	57 50	Act. de creditu	183 40
Imprumut. nat. 5%	66 50	Argintulu	121 25
Actiile de banca	690	Galbinulu	5 89

INDREPTARE. P. O. D. G. Aiseru, curatoru primaru in Fagarasiu inca este de a se cetí cu tax'a pe an. 186⁶/₇ de 5 f. in list'a m. Asoc. publ. in nrulu 66.

---

*) Cu ocasiunea publicârei articulului resp. ne-amu fâcutu sî observârile nóstre; la deosebit'a recercare insa amu fostu nevoiti a primí si articululu de mai susu Red.)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 69. ANULU XV.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumine'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe $^1/_2$ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5$^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3$^1/_2$ cr. v. a.

Sabiiu, in 27 Aug.(8Sept.) 1867.

Pré Santi'a Sea, Préluminatulu P. Episcopu alu Aradului, Procopiu Ivacicovici, a sositu Vineri in 25 Augustu in mijloculu nostru. Scopulu sosirei Pré Sântiei Sele e participarea la lucrârile Consistoriului apelatorialu ce se voru incepe luni. Cu Pré Santi'a Sea a sositu deodata sî Pr. on. Par. Protopresbiteru alu Totu-Varadiei Ioann Belesiu.

Inteliginti'a româna gr. or. de aici, sub conducerea Pré on. D. Protosincelu Pope'a a bine ventatu pre Pré Santi'a Sea eri la 12 óre.

Eri sosì sî Présanti'a Sea Préluminatulu P. Eppu alu Caransebesiului Ioann Popasu, in mijloculu nostru.

Evenemințe politice.

Sabiiu, 26 Augustu.

Deputatiunele din ambe pârtile imperiului erau datu preste greutâti mari la impartîrea sarcineloru. Greutâtile, dupa cum vedemu din parerile mai multoru diuare, erau mari sî s'au pututu delaturá numai prin intervenirea unoru consultâri ministeriali. Apropiarea facuta in tipulu acest'a intre deputatiunele adunate in Vien'a e insa numai unu compromisu „deocamdata", pentruca pâna acum nu s'a decisu alta, decâtu ca pentru anulu 1868 sa se voteze recerinti'a pentru detori'a de statu intr'un'a cu recerintiele celelalte ale statului. Cu tóte aceste, dupa cum cetimu, vedemu ca predomnesce in multe cercuri opiniunea, ca principiulu impacârei e depusu in acestu compromisu sî ca ceea-ce pâna acum e numai „deocamdata", fâra multe greutâti se va preface in unu definitivu, carele va puté obli diferintiele intre delegatiuni.

„Debatte" léga de succesulu acest'a sperantie de totu frumóse pentru viitorulu celu mai de aprópe alu pârtiei translaitane a imperiului. Acestu viitoriu consta intr'accea, ca sî partea mentiunata va capetá organisarea autoritâtiloru publice sî in tipulu acest'a se va pune capetu provisoriului de pâna acum. Pune „Debatte" afara de indoiéla, ca sî partea apuséna a imperiului va capetá unu ministeriu cu atributiunele celui ungurescu. Arata de alta parte greutâtile compunerei unui ministeriu, cu deosebire in modulu acel'a, dupa cum l'a anunciatu dîuarele, cu presidiulu principelui Carlos de Auerperg. Debatte dîce, ca despre compunerea unui ministeriu translaitanu Auersperg—Herbst in cercurile respective inca n'au fostu vorb'a; adauge inse sî aceea ca scirile aceste premergu o bucatica bunicica stârei celei adeverate a lucruriloru. —

Convenirea dela Salzburg nu incetéza inca de a fi obiectulu discutiunei dîuaristice. Din cuventârile ce le-a rostitu Imperatulu Napoleonu in unele cetâti ale Franciei la reintórcere; din circulariulu ministrului de Moustier câtra Tramissii francesi la curtile europene sî in fine de espeptoratiunile „Corespundintiei francese" s'aru vedé ca conferintiele Suveraniloru Austriei sî Franciei nu suntu nici decum de natura resbelica ci pacinica.

Despre cancelari'a aulica a Croatîei ne spune Zkft, ca va fi câtu de curendu disoluta, iéra agendele tablei septemvirale din Croati'a se voru strapune la Pest'a. (Acestu dîuariu face la acésta scire gloss'a, ca mesur'a acest'a nu va se dureze indelungu). Mai departe vorbesce acelasi dîuariu, dara in altu numeru, despre uniunea Croatîei cu Ungari'a, despre carea dîce, ca in cele ce privesce finantiele, cu 1 Septembre va fi o fapta implinita.

De mai multe dîle se tramite prin presidiulu dietei din Pest'a la deputatii dietei proiectele despre reformele justitiei sî despre programulu ministerialu asupr'a cladirei drumuriloru de feru. Se suna ca sî proiectulu despre regularea cestiunei natiunalitâtiloru sî a emancipârei Israelitiloru; in fine proiectulu despre bugetu din partea ministeriului de finantie se voru tramite deputatiloru, inainte de adunarea dietei. Din aceste s'aru vedé ca diet'a abiá se va puté readuná in lun'a acest'a (Septemvre n.)

Din Spani'a iéra cetimu ca revolutiunea e aprópe de a fi innabusita.

— Sciri particulare ce avemu din Belgradu, dîce Rom., ne spunu, ca dupa intórcerea Principelui Michailu, representantele Principelui Carolu alu Romaniei a fostu primitu in audientia spre a presentá epistolele sele de acreditare cu tóta ceremoni'a obicinuita in asemenea ocasiuni.

Alteti'a Sea Principele Serbiei respundiendu agintelui Principelui Carolu a dîsu, intre altele, ca suntu cunoscute de toti simtimentele sele de fratîa pentru Principele Carolu, ca amici'a Sea pentru Romani este vechia sî statornica sî ca mai multu decâtu ori candu face urârile cele mai ardiente pentru prosperitatea Romaniei.

Aprópe de Rusciucu s'a omoritu nu demultu doi individi (unu serbu sî unu grecu) sub nume de emisari, de câtra gendarmeri'a turcésca. Scen'a s'a intemplatu pre vaporulu austriacu „Germani'a." Consululu generalu austriacu au sî calatoritu in fati'a locului spre a face cercetârile necesarie. — In Serbi'a s'a fâcutu parastase solemne pentru cei doi ucisi pre vaporulu amintitu.

Pentru inaintarea poporului.

In ori ce statu liberu, fia cetatienii toti de un'a singura natiunalitate fia de mai multe, totu pruncelu de tóta natiunalitatea are dreptu precum la viétia, asiá sî la o educatiune buna. Acestu dreptu alu lui nu emanéza numai din debilitatea fisica, ce are lipsa de ajutoru, séu din dispusetiunele sî facultâtile sele cele capace de desvoltare, ci emanéza mai vertosu din acea intuitiune inaltiatória, ca genulu omenescu in calea sea spre perfectiunare sta sub conducerea unei fiintie mai inalte, sî ca statulu, cá ori ce alta societate numai pentru aceea e, pentrucá genulu umanu mai usioru sa-si ajunga destinatiunea. Precum dupa acea intuitiune inaltiatória, dupa acea credintia firma de o fiintia mai inalta, sub a cârei conducere sta genulu umanu, precum dupa convingerea, ca omulu trebue sa se lupte continuu pentru inaintare din generatiune in generatiune, e detori'a celoru presenti a lasá venitorului prunci educati, cultivati cu tóta conscientiositatea, asiá are sî venitorulu dreptulu, de a pretinde dela presente implinirea consientiósa a detoriei sele. E adeveratu, ca neci unu pruncu nu-si póte pretinde implinirea dreptului seu la o educatiune buna, ca-ce atunci aru trebuí sa fia majorenu, educatu, cá sa cunósca momentuositatea educatiunei; dar pentru acea are parenti, e fiiulu sî membru unei, natiuni sî biserici, cari i representa dreptulu, sî au detori'a de ai dá o educatiune buna; mai încolo e cive a unui statu, carele precum are dreptulu cu tempu a pretinde servitiu dela totu civele, chiaru asiá are sî detori'a de a grijí, cá acelu cive se capete o educatiune precâtu se póte de buna, incâtu sa-si cunósca detori'a sî dreptulu, ce are fatia cu statulu.

Acumu déca unii parinti din lips'a de o educatiune buna, din nepricepere aru neglege educatiunea fiilloru sei, atunci partea inteligente de ori sî ce natiune are detori'a sî dreptulu de a-i indemná cu tóta seriositatea la implinirea detoriei fatia cu fii sî chiaru in contr'a voiei parintiloru a procurá pruncilor o educatiune buna; ear statulu e detoriu de a intinde organeloru respective ajutoriulu cuvenitu. „In pruncii presintelui ne sta inainte posteritatea, in carea noi cá sî Moise in pamentulu promisiunei numai privimu, nu sî mergemu; sî totu odata ne arata tempurile trecute, dupa cari amu trebuitu a aparé" dîce Jean Paul. Sî intr'adeveru óre ce venitoru aru asceptá pre acei prunci, câror'a nu li s'aru intinde altu ajutoriu, decâtu celu necesariu pentru viéti'a fisica? Câta diferintia aru fi intre omu sî animalu? In pruncii presentului suntu de a se cautá barbatii urmatori, ce voru se pasiésca pre aren'a luptei publice pentru drepturele omenimei, pentru limba sî natiune in contr'a inimicului viclénu; din pruncii presintelui trebue sa iésa civi apti, patrioti adeverati; din prunci trebue se crésca unu poporu consciutoru de sene, unu poporu mai cultu. inteligente, mai veselu, cá celu scapatu din jugulu servitutiei barbare, de pre a cârui fatia posomorita se cetesce nefericirea sî tractarea despotica din tempurile de trista reminiscentia— trecute!

Dar nu numai dreptulu, ci sî necessitatea pretinde educatiunea poporului. Tóte popórele, tóte natiunele; ce trecu naintea lumei de civilisate, au trecutu de multu preste elementele prime in cultur'a omenésca, au ajunsu la unu gradu de cultura sî si-au fâcutu dispusetiuni, in urm'a câror'a nu trebue neci sa regreseze, neci sa stea in locu, déca nu voru sa decadia sî sa devina jucari'a altoru vecine séu aceloru, cu cari voru fi amestecate, sî cari necurmatu se voru luptá pentru inaintare. Sî findu-ca atâtu regresarea, câtu sî starea in locu se póte impedecá numai prin desvoltare continuu progressiva, de ací educatiunea, cultivarea poporului e necesaria sî pentru conservarea sea, pentru cá sa póta esistá cá natiune cu drepturi egali lânga sî intre altele.

Ce e dreptu omenii se nascu cu dispusetiuni sî facultâti neegali.

Acésta diversitate e un'a determinatiune naturale, cârei'a omulu vrendu nevrendu, cá unei necessitâti, trebue sa se supuna. Sa fia insa câtu de mare acésta diversitate, aceea, ce in genere se recere, toti ómenii potu cuprinde. Sî fiindu-ca e vorb'a despre cultur'a poporului, toti trebue sa se bucure de ea fâra destingere, notabilu sî ordinariu, avutu sî seracu; câci natur'a nu-si imparte donurele sale nici dupa rangu nici dupa punga. Poporulu trebue radicatu pre un'a trépta, pre care cosciutoriu de sine sa nu se lase a se purtá de unii sî alti pentru interesulu loru, neci sa-lu póta corumpe cei ce se tînu a fi mai culti (?), sa-si cunósca ómenii, sa-si cunósca detori'a, ce are de a impliní sî dreptulu, ce are de a-lu pretinde. (Va urmá.)

Conferintie invetiatoresci, in Scaunulu Cohalmului.

Sten'a, 23 Augustu.

In 20 Augustu, tînendu-se diminéti'a la 6 óre servitiulu ddieescu, dupa finirea acestui'a se deschise conferinti'a 1-a sub presiedinti'a on. P. adm. prot. Ioann Iosifu, prin o cuventare potrivita tînuta din parte-i, prin carea a aretatu detorintiele parintiloru câtra fii, sî cele ale invetiatoriloru fatia cu elevii.— In urm'a acestei'a a urmatu inca o cuventare din partea d. Nicolau Mircea teol. abs., luandu-si de basa cuvintele din tecstulu evangelicu „sî aducea la densulu (Christosu) prunci, cá sa se atinga de ei, eara invetiaceii certá pre cei ce aducea". Marcu capu 10 v. 13. Iubirea lui Christosu câtra prunci sî in fine câtra tóta omenimea o arata dreptu modelu de incuragiare pentru toti sî cu deosebire pentru invetiatori, tînendu-se de maxim'a „pe fundamentulu iubirei trebue se intemeiâmu totu edificiulu educatiunei." S'a amintitu in acésta cuventare in unu modu fórte solemnelu sî de urdîtoriulu acestoru conferintie, Escelenti'a Sea Pré Santîtulu Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a. —

Dupa acestea a urmatu consrierea, de unde vediurâmu, ca mai toti preotii sî invetiaceii au fostu de fatia cu putîna escerptiune. Cá obiectu de pertractare s'a luatu apoi despre recuisitele de scóla, ce s'a aretatu destulu de chiaru din partea unoru invetiatori, ca suntu neaperatu de lipsa prin unele locuri pentru sporirea in invetiumentu, a se procurá in modu mai corespundiatoriu. Ast'a apoi s'a sî luatu la prot. siedintiei, in modu, cá sa se impuna strictu prin Directorii locali epitropiloru, cari inca erau de fatia la conferintie, aducerea in deplinire astoru-feliu de recuisite unde cere trebuinti'a, — sî astmodu se finí prim'a conferintia la 1 óra. Dupa amédi la 2 óre se luara inainte Instructiunile din an. 1862. sî 1863 cu care se fiiní conferinti'a a 2-a pre la 6 óre. In 21 dupa servitiulu Ddieescu se incepù a 3-a conferintia cu Instructiunea din 1864, sî punerea intrebârei despre predarea Computului de Domnulu profesoriu Popescu. — In conferinti'a a 4-a s'au desbatutu asupr'a obiecteloru de invetiamentu in scóla, iéra manualulu de gramatica de D. Mihaltianu sa se iee cá studiu oblegatu; deprinderea privatim cu elevii in Geografia; óresi-cari cunoscintie din Istori'a patriei sî din sciintiele naturali; in fine se facù propunerea de a se tînea o conferintia invatietorésca in 1-a Decembre in anulu acest'a, pentru unele consfatuiri totu in privinti'a invetiamentului. —

In acestea conferintie escelara Invetiatorii Ioann Bercanu din Cohalmu, Georgiu Spornicu, din Sten'a, Savu Syrachu din Cati'a, sî Ioann Bucuru din Draosu. Esprimandu-si Parintele Administratoru in putîne cuvinte bucuri'a pentru sporiulu aratatu, se finira conferintiele pentru anulu acest'a. M.

Dela societatea literaria romana.

Discursulu rostitu de dlu T. Cipariu in siedinti'a din 6 Augustu.

(Capetu din nr. tr.)

Insa fia cum va fi, acestu monumentu vechiu din 4 Oct. 160 dupa Chr. de 1707 de ani, scrisu la 55 de ani dupa espeditiunea sî sî colonisarea dacica, demustra preste tóta indoiél'a cumca in coloniele romane din Daci'a, pre lânga limb'a latina, erá in usu sî unu dialectu românu vulgare, care, déca noi suntemu români, e mân'a limbei romanesci de astadi. Despre care mai pre largu amu scrisu in archivu, nr. III, pag. 40 sî urmatóre.

Dupa scóterea legiuniloru române, a V-a macedonica sî XIII germana, din Daci'a sî alesu din Transilvani'a de astadi, sî asiediarea loru in mijloculu Mesiei, la Ratiaria, astadi numita Arcer, lânga Vidinu, sî aiurea, civilisatîunea se stinse cu totulu in Daci'a Traiana sî cu ea sî literatur'a română, carea pre atunci ne'ndoitu inca erá numai cea latina. Dara nu credemu, ca s'a stinsu de odata sî limb'a româna, precum nu credmu, ca au peritu toti românii colonisti din Daci'a Traiana, ori câtu de crude au fostu invasiunile barbare, ci din contra suntemu cu deplina convingere, ca cea mai mare parte a remasu inca in tiéra, sî ca a sî cautatu sa remana, — de aceea nici nu credemu, cumca toti romanii au trecutu Dunarea in Mesi'a, dara nici nu aru fi pututu, de óre-ce dupa testimonia istorice certe, Daci'a inca din tempulu lui Clandiu erá cu totulu ocupata de barbari, sî perduta pentru imperiulu romanu, intr'atât'a, câtu nici nu putemu bine pricepe, cum sa fia pututu remané legiunile române, in Daci'a ocupata de barbari, dela Claudiu pâna la Aurelianu, dupa ce nici monumintele din Daci'a nu trecu preste tempulu lui Claudiu imperatulu incóce.

Istoricii români, sî anume Eutropiu lib. VIII capu 3, ne spune, ca numai decâtu dupa Traianu, succesorulu seu Adrianu, din invidia câtra glori'a antecesorului seu, vrù sa parasésca Daci'a si sa-si retraga legiunile dincolo de Dunare, precum facuse sî cu alte trei provincie castigate totu de Traianu. Sî cu ce l'au spariatu amicii lui, cá sa nu faca unu reu asiá mare imperiului sî numelui romanu?

Numai cu acelu cuventu: pentru cá nu acei multi cetâtieni romani sa se tradé in mânile barbariloru (ne multi cives romani barbaris traderentur.)

Va sa dîca, elu avea de cugetu, sa parasésca Daci'a tragendu-si afara legiunile romane, ce erau garnisóne in trens'a, — dara nu avea sî acelu cugetu, cá sa scóta sî pre cetâtienii români de acolo, — pentru ca erá cu neputintia ai scóte.

De nu erá acésta causa, adeca neputinti'a scóterei colonistiloru, unu omu geniale, cum a fotsu Adrianu, pré usioru putea sa alineze animele amiciloru sei sî sa li se respunda: Nu ve temeti, amicii mei, de acést'a, amu sî eu atât'a pricepere, câta voi, ca scotiendu legiunile sa nu lasu pre cetâtienii români in foculu barbariloru, ci sa-i trecu odata cu legiunile dincóce. Sî atunci amicii lui Adrianu nu mai aveau cuventu de a se opune intentîunei imperatoriului.

Ci Adrianu nu le-a respunsu asiá, pentru ca nu a pututu, iéra inimicii lui au reesîtu pentru ca elu s'a temutu a spune viéti'a atâtoru cetâtieni romani in ghiarele turmeloru barbare. Elu retînù Daci'a, sî nu retrase legiunile, — cu atât'a mai putînu pre colonisti. Insa invidi'a totu a reesîtu sî ea, ca déca nu ia fostu cu putintia a parasí Daci'a, fâra a se espune revoltârei animeloru din totu imperiulu, — a fâcutu ce ia fostu prin putintia; elu a derimatu puntea lui Traianu dela Turnu Severinului, sî aru fi stricatu, póte, chiaru sî column'a Traiana din mijloculu Romei, de iaru fi fostu prin putinti'a.

Pretestulu stricârei acestei punti, ce fu unu adeveratu vandalismu, a fostu de nemic'a. Oprirea barbariloru, se nu tréca preste Dunare, — cari apoi cu atâtu mai mare inversiunare se aruncara in spatele bietiloru colonisti din Daci'a.

Inse cá sa mergemu mai departe, urme de limb'a româna mai aflâmu sî in seclulu alu VI, sub Mauritiu imperatu, de care mai multi au scrisu, sî noi insîne mai de multe-ori, intr'atât'e câtu credemu a fi de prisosu, se mai tratâmu sî aici despre istori'a cu Torn'a Frate din muntele Emu din Traci'a.

Destulu este, se amintimu, ca limb'a romana a esistatu inca din tempulu antâiei colonisatîuni, atâtu in Daci'a, câtu sî in provinciele transdanubiane, — insa numai cá dialectu vulgare. Pentruca sî in provinciele de preste Dunare, la inceputu limb'a literatîloru a fostu numai cea latina, precum se adeveresce din scrierile, ce au mai remasu din tempurile concilieloru celoru mai d'antâiu, care suntu destulu de cunoscute lumei literarie.

Mai grea sórte a cadiutu pre limb'a romana, dupa ce de o parte imperiulu romanu s'a impartitu in dóue, sî noi amu remasu aliati de câtra partea occidentale, unde dominau limb'a latina sî dialectele vulgari romane, — eara de alta parte, dupa Foc'a incetandu usulu diplomaticu alu limbei latine in partea orientala, sî grecismulu ajungendu la putere, limbei române nu ia mai remasu neci unu spriginu omogeniu: ci din contra incungiurata de elementele straine, greci, sclavi, bulgari cari se serbise, sî serbi cari totu un'a suntu cu sclavii, ea patî cele mai infricosiate perderi.

Eara candu fu crestinarea bulgaro-slaviloru câtra inceputulu seclului IX, sî introducerea limbei slavice chiaru sî in bisericele romanului, atunci limb'a romana deveni la cea din urma agonia.

Domniloru, iertatî-me, cá sa nu me demitu in descrierea acestoru secoli plini de intunerecu sî de barbaria, de cari neci unu romanu cu sufletu curatu nu-si póte aduce aminte fâra grétia sî infiorare, grétia pentru barbaria, sî infiorare pentru stricâciunea ce ni-a causatu slavonismulu in limb'a sî in cultur'a intelectuala.

Sa lasâmu, domnii mei, la o parte acesti seculi de trista reminiscintia pentru limb'a româna, cari o au tînutu sub jugulu barbariei celei mai intunecatórie, sî mai bine sa aducemu multiamita cu recunoscinti'a barbatîloru din cei mai de aprópe trei seculi trecuti, cari au ruptu lantiurile servitutei, sub care zacea, sî au redat'o iérasi natîunei romane, cá sa-i fia organulu culturei natîunali.

Ea insa, candu iérasi revediù lumin'a sórelui, aparù purtandu pre fatia-si urmele servitutei seculari, cu venetari profunde, sî infasiuraturele sepulcrali. Ci multiamita ceriului, ea a reinviatu, carea se credra mórta, sî se reafla ceea ce se parea perduta.

Literatii nostri de unu seculu incóce se incercara a o curá cu totu feliulu de medicine, sî medicii ei inca nici pâna astadi nu suntu de acordu intre sine asupr'a remedieloru mai convenienti.

Ei au inceputu in adeveru cu totu dinadinsulu a se ocupá cu higien'a ei, tînura mai multe consultâri. Dara pâna acum totu nu se intielesera de-

---

FOISIÓRA.

Órele libere.

de P . . . .

III.

Unu soboru protopopescu din secolulu trecutu.

Precandu luâmu incunoscintiâri totu mai dese sî mai favorabile despre activitatea sinódeloru parochiali sî protopresbiteriali pre basea canóneloru vechi bisericesci sî a mesuratu concluseloru facute in sinódele nóstre diecesane dela an. 1850-60-64; nu va fi fâra interesantia pentru stimaverulu publicu cetitoriu, déca din urmatoriulu documentu va vedé sî esaminá subiectele, objectulu sî procesur'a unui soboru protopopescu tînutu in prim'a jumetate a secolului trecutu la Sinc'a in Districtulu Fagarasiului. —

Documentulu, ce l'amu vediutu in originalu intre scriptele boeronale a familieloru Balanu sî Barsanu din Sinc'a vechia, suna asiá: —

Ной съборꙋлꙋ преоцілѡрꙋ рꙋмѫнещй дин Епархіа Фъгърашꙋлꙋй каре сѫ ꙟчепе дин Кꙋчꙋлата пѫнъ ꙟн апа Нетотꙋлꙋй, фіинд ной адꙋнацй тоцй ꙟн Шинка ꙟн каса поп' Ꙗде пентрꙋ мꙋлте липсе ши жалбе але клиросꙋлꙋй, дакъ испръвиръм порꙋнчиле че не сѫнт дате ꙟнаинте пре кꙋм авем обичею а ꙟндрепта жалбеле челор че сѫнт сорочицй ꙟнаинтеа ноастръ ꙟнтре алцй пъръшй венйръ ꙟнаинтеа ноастръ ши Ꙗде Бъланꙋ боер дин Шинка пъръш маре ши кꙋ Іѡан Стрѫмбꙋ боер пъръш мик, ши зісе пъръшꙋл маре, сфѫнт събор, пинт'ача ми аꙋ кътъ а сорочи пре домніа лꙋй пъръш мик ꙟнаинтеа Сфѫнтꙋлꙋй собор, къ финд ной неамꙋл нострꙋ боер ферделаш дин капꙋл сатꙋлꙋй авѫнд мꙋнте ши моаръ ши алте Іѡсагꙋрй пентрꙋ каре сѫ кꙋноск ферделашй, ашиждере ши ꙟн сфѫнта бисерикъ страна ꙟн каре аꙋ шезꙋт пъринцій мошій стръмошій нощри ашиждере ши ной, кѫнд ам фост акꙋм ꙟн чест ан а доа зі де пащй мам дꙋс ла бисерикъ ши шезѫнд єꙋ ꙟн странъ, ам мерс ла сфинтеле ікоане дꙋпъ обичею дакъ мам ꙟнтоарс съ мерг ꙗръ ꙟн странъ де ꙋнде мам скꙋлат, домніа лꙋй пъръш мик Іѡан Стрѫмбꙋл аꙋ шезꙋт ꙟн страна ноастръ ши мергѫнд єꙋ домніа лꙋй а сърит ла мине ꙟн бисерикъ ши маꙋ уочис де маꙋ фъкꙋт тот сѫнџе ши мі-аꙋ смꙋлс пърꙋл ши мі-аꙋ фъкꙋт фоарте маре рꙋшине ши дꙋрере, пентрꙋ каре похтеск жꙋдекатъ дела сфѫнтꙋл събор, ръспꙋнсъ пъръш мик ши зісе: аша есте къ нѣм сфъдит, нꙋ тъгъдꙋеск къ є щіꙋт къ страна ачеа єсте а ноастръ, нꙋ є а дꙋмнивоастръ, пентрꙋ ачеа нꙋ тѣм ꙟнгъдꙋит съ шези ꙟн трѫнса. Ши зісе пъръшꙋл маре Ꙗде Бълан: Даръ кѫче ам фъкꙋт ной чинсте кꙋ дꙋмнеавоастръ къ нѣцй фост нънаш де вам бнчилꙋит ка пе нище пъринцй ши вѫзѫндꙋ ной пе наши нощри оаменй бътрѫнй ши ной фіинд тинерй ам сокотит къ фачем чинсте кѫче вам кіємат кѫте одатъ ꙟн страна ноастръ. — Дечй мергѫнд афаръ єй ной съборꙋл сокотиръм де време че сѫнтем ачи ꙟн сат съ стрѫнџем сатꙋл ши бътрѫній боерй ши прощй ка съ ведем кꙋм вор спꙋне а кꙋй єсте ачеа странъ дин тѫю ши а кꙋй мошіе єсте, ши пе чине аꙋ поменит бътрѫній шезѫнд ꙟнтр'ачеа странъ ши тримисеръм де сорочиръм пе тоцй бътрѫній сатꙋлꙋй ши боерй ши прощй ши мерсеръм ꙟн бисерикъ ши алесеръм ѕ҃і оаменй каре єраꙋ май бътрѫнй ши де чинсте ши кꙋ май васъ, каре нꙋ фꙋръ немшꙋг кꙋ ничй о парте каре май жос сѫнт скрішй пе нꙋме, ши ле дедем ной съборꙋл ꙟнаинте зікѫндꙋле ши арътѫндꙋле ачеа странъ де пригóнъ каре єсте дин сꙋс Стан Бърсан ши дин жос Врка Бꙋѕдꙋган ши ле даръм ꙟнаинте зікѫнд іатъ сѫнтем ꙟн сфѫнта бисерикъ, чи дꙋмнѣвоастръ кꙋ сꙋфлетеле двоастръ каре сѫнтецй фъгъдꙋицй фій ачещій сфинте бисеричй кꙋ нꙋмеле лꙋй Дꙋмнезеꙋ въ порꙋнчим кꙋм щіинд вой май дрепт кꙋ сꙋфетеле воастре съ не спꙋнецй кꙋ дрептате прекꙋм щицй а кꙋй єсте ачастъ странъ дин зілеле бътрѫнилѡр ши пе чине а поменит ачи шезѫнд ꙟн тренса. Ꙗръ єй кꙋ тоцій зісеръ ной тоцй кꙋ сꙋфлетеле ноастре въ спꙋнем сфѫнтꙋлꙋй събор: Къ ной ам поменит ши щим фоарplinu. Aleopathicii sî homeopathicii sî aici erau inca totu in lupta, sî tari in convictiunile loru.

Guvernulu Romaniei recunoscendu importanti'a obiectului sî periculului disensiunei pentru paciente, a convocatu unu consiliu mare, mai mare decâtu tóte cele de pâna acum, sî-i dete pre pacientele in mânile lui.

Sa sperâmu, domniloru, ca-lu voru vindecá pre deplinu.

In totu casulu, amu ferm'a incredintiarea ca nu-lu voru ucide. „Romanulu."

Rectificare

„Telegrafulu Romanu" din 20 Aug. (1 Sept.) a. c. nr. 67 reproduce in corespundinti'a din Clusiu dto 16 Augustu „Adunarea generala a Asociatiunei" sî vorbirea mea scurta, cu carea m'amu adresatu câtra adunare dupa faptulu alegerei de presiedinte sî vice-presiedinte.

Nu sciu, nu m'au intielesu corespundintele séu ar avutu scopuri tendentióse, *) candu i-mi pune in gura cuvinte ce nu le-amu rostitu, retace cele rostite sî da totului intielesu cu totului totu contrariu.

Eu, sî cu mine toti, cari au cetitu dîs'a corespundintia — din cuvintele ce mi se adscrie: „dara cá sa nu credeti, ca eu din privinti'a unoru neplaceri, ce póte le-asiu puté avé din partea principalului meu, nu primescu" nu potu scóte altu intielesu, decâtu: „eu primindu alegerea, voiu avé din partea mai marelui meu neplaceri, insa pentru aceea eu totu primescu." Repetezu ca reportatorele séu nu m'au intielesu, séu schimonosindu-mi vorbirea, iau datu intielesulu acest'a cu scopu sî intentiune lui cunoscuta!

Pentru cá sa fiu bine intielesu, voiescu a premite ca pentru ce amu adusu inainte in vorbirea mea numele Escelentiei Séle parintelui meu Archiepiscopu sî Metropolitu?

De câte ori mi s'au descoperitu in cercuri private combinatiunile membriloru adunârei in privinti'a vice presiedenturei, eu totudéun'a amu deprecatu sî amu rugatu pre toti amicii mei — inca sî in scrisu — cá sa me crutia, sa nu me aduca in asemenea perplessitate, de óre-ce impregiurârile, referintiele mele — numai mie cunoscute — sî modesti'a mea, nici cum nu-mi voru iertá a primí. La acestea mi s'au obiectatu din mai multe pârti, ca nu cum-va me temu ca voiu avé neplaceri din partea „principalului" meu?

Deci, dupa tóte câte s'au intemplatu in 15/27 Augustu dupa amédi in ordinea cea mai buna, in intielegerea cea mai cordiale, cu observarea tuturoru reguliloru parlamentari, vediendu-me eu moralmente constrinsu, a primí votulu onorificu mai unanimu alu adunârei, dar voindu totu deodata — precum amu facutu particularmente — a delaturá sî in adunare acea parere gresita: cá cum prin primirea alegerei asupra-mi cadiute, mia-asiu puté atrage neplacerea Maimarelui meu, amu dîsu asiá in aline'a a dóu'a:

„Privindu-mi impregiurârile sî referintiele mele, „aru trebuí sa dîcu ca nu potu primí, insa sa nu „credeti Dloru, ca intre impregiurârile sî referintie„le acestea asiu numerá dóra sî aceea, ca asiu a„vé sa suferu pentru acést'a neplâceri din partea „principalului meu; neci decumu Dloru! Esc. Sea „Parintele meu Archiepiscopu sî Metropolitu e unu „barbatu cu multu mai loialu, cu multu mai umanu, „elu respectéza Statutele Asociatiunei sî votulu a„dunârei generali, care sciu ca-i va fi binevenitu, „cu multu mai pre susu decâtu sa se póta presu„pune din parte-i asiá ce-va. Alte suntu greutâ„tîle mele cari mi-aru demandá sa nu primescu; „inse fiindu ca vedu, ca de-sî asiu dîce, ca nu „primescu, acést'a aru fi inzadaru (voci: asiá e„ste) pentru aceea dara primescu, insa ve rogu etc."

Acestea au fostu cuvintele, acest'a intielesulu pasagiului mentiunatu din vorbirea mea.

De-sî cu mare sila sî neplacere, dar fiendu-ca amu avutu ocasiune de cate-va dîle a me convinge din impartasîri sincere, câtu de tare e dusa in retacire opiniunea publica, anumitu despre pasagiulu din vorbirea mea, reu reprodusa in Telegrafu, m'amu simtîtu detoriu a reduce acést'a la realitatea sî intielesulu lui adeveratu.

Rogu dara pre on. redactiune a Telegrafului cá in interesulu adeverului sa binevoiésca a primí sîrele aceste sî ale dá locu in celu mai deaprópe numeru alu „Tel. Rom."

Sabiiu, 24 Augustu 1867.

I. Hanni'a, Prot.

Principatele române unite.

Bucuresci 17/29 Augustu. Ministeriulu celu nou s'au compusu adi, sî au sî intratu in functiune. Ministrii cai noi suntu:

D. Stefanu Golescu, Presiedinte alu consiliului sî ministru de Interne.

D. Steege, ministru de finantia.

D. Antonu Arionu, ministru alu Justitiei.

D. Teriachiu, ministru alu lucrâriloru Straine.

D. Dumitru Bratianu, ministru alu lucrâriloru publice sî ministru ad-interimu la Culte sî Instructiune publica. O scire mai próspeta ne spune ca la ministeriulu din urma s'a denumitu Gusti.

Dâmu publicitâtiei statutele de mai la vale. Ne pare fórte bine, câci vedemu, ca dómnele române din Romani'a moldava, asemenea, cá sî ale nóstre de aici, ingrigescu cá nesce bune mame de fetitiele serace sî orfane. Despre asemenea fapte ori dincatrâu ni-aru sosí scirea, ele, voru aflá totdeun'a sincerulu nostru aplausu, pentruca scopulu loru este umanitariu; elu se silesce a dá societâtiei mame de familie bine educate, cari sa crésca mai tardîu cetatieni buni cu o educatiune intrégа sî sanetósa, de ce duce societatea romàna asiá de mare lipsa. Dea cerulu cá fericit'a idea sa se véda in curendu incununata de succesulu celu mai doritu, fiendu sprigînita de dómnele nóstre române din tóte pârtile cu cu totu putinciosulu concursu.

Eata statutele dupa „Dreptatea" ce apare in Iasi, unde-si are sî reuniunea din cestiune originea:

STATUTELE

reuniunei femeiloru române pentru ajutoriulu la invetiatur'a feteloru serace sî orfane ale poporului românu.

Art. 1. Noi subsemnatele considerandu imperfectiunele sistemului nostru de invetiatura pentru secsulu femeescu; considerandu nesuficienti'a individuale de a-siu castigá fia-care copila pre lânga invetiatur'a generala sî o invetiatura mai speciala, care sa-i póta asicurá unu mijlocu de traiu onestu sî frumosu pre câtu este cu putintia; considerandu pre de alta parte sî marea miserie ce domnesce in scump'a nóstra patrie, sî tóte relele ce decurgu din ea mai cu séma pentru secsulu nostru, ne-amu determinatu a formá o societate, pentru ajutorulu sî invetiatur'a fetitieloru romane, mai serace sî dotate cu talente deosebite sî specialmente cu invetiamentulu professiunale sî artisticu.

Art. 2. Societatea nóstra vrea numele de reuniunea femeiloru Romane pentru crescerea fetitieloru orfane romane mai serace cu talente deosebite, (pâna candu venitulu ne va pune in stare a ajutá pe ori-ce orfane serace).

Art. 3. Tóte femeile romane fâra osebire, care voru luá parte sî voru contribuí pentru scopulu reuniunei; se voru numí asociatele reuniunei tóte alte dómne ajutatóre se voru numí asociate onorarie; iara care voru ajutá sporirea fondului reuniunei cu legate testamentarie, sî cu sume mai insemnate, se voru numí binefacatórele reuniuni.

Art. 4. Ajutórele in folosulu orfaniloru se voru dá sî culege, séu in bani, séu in lucruri de ori ce pretiu ori sî candu sî dela ori sî cine in mesur'a in care le va lasá anim'a, sî le voru permite impregiurârile pe fia-care a inlesní sórtea nenorociteloru orfane sî serace.

Art. 5. Spre a 'naintá scopulu reuniunei sî spre a dirige trebile ei cu mai mare progresu, se va alege anualmente unu comitetu de dóua sprediece asociate, dintre care un'a va tîné loculu de presiedinte, un'a de económa casiera, dóue de v-presiedinte sî alte dóue de secretare sî protocoliste, care tóte voru primí aceste insarcinâri gratis in folosulu orfaniloru sî a fetitieloru serace.

Art. 6. Comitetulu va dirige lucrârile reuniu-

те бине дин тинерецеле ноастре ам поменит ꙟнкъ пе мошїй пърѫшꙋлꙋй маре дꙋпъ ачеѧ пе пъринцїй лѡр ши щим къ есте а дꙋмнеалꙋй дин мошїй дин стръмошїй къ дꙋмнеалор кꙋ Бърсънещїй сѫнт боерїй дин ꙟнчепꙋтꙋл сатꙋлꙋй ши аꙋ лок де моаръ ши мꙋнте ши боїершагꙋрй, нꙋ нꙋмай ачи ꙟн Шинка чи ꙟнкъ ши ꙟн алтеле дин вечиний каре бирꙋеск пънъ астъзй, ꙗр дꙋмнеалор Стръмбъщїй нꙋ щим де оунде саꙋ мꙋтат аичй ꙟн Шинка, ведем къ аꙋ оун щꙋк де мꙋнте рꙋпт дин мꙋнтеле Бадꙋлꙋй ꙗръ ꙟн хотареле Шинкей але ноастре ничй ꙟн апъ ничй ꙟн мꙋнтеле, ничй ферделе ка алцй ферделашй наꙋ дꙋмнеалор, ашиждереа ши ꙟн страна ачаста ничй о трѣбъ наꙋ, че есте а Бълѫнещилор прекꙋм сѫнт фрацй кꙋ Бърсанещїй ꙟн тоате мошїиле лор аша ши ꙟн бисерикъ аꙋ странъ оунꙋл лънга алтꙋл дин ꙟнчепꙋтꙋл сатꙋлꙋй. Чи акꙋм сфѫнтꙋл събор ва жꙋдека пентрꙋ сфада ши небꙋнїа че а фѫкꙋт дꙋмнеалꙋй жꙋпѫнꙋл Їѡан Стръмбꙋ.

Дечй ной съборꙋл ꙟмпреꙋнъ ши кꙋ бътрѫнїй сатꙋлꙋй ꙟмпреꙋнъ кꙋ прощїй жꙋдекаръм :

ДЕЛІБЕРАТꙋ

Пъръшꙋл мик къче а сърит кꙋ сфадъ ꙟн сфѫнта бисерикъ дꙋпъ жꙋдеката сфинтелор каноане с'а глоби кꙋ глоба съборꙋлꙋй маре кꙋ ѯѕ (66) де флоринцй, даръ възѫндꙋшй грешала фостъ съ рꙋгъ де сфѫнтꙋл събор ши сфѫнтꙋл събор ꙟнкъ възѫндꙋй рꙋгъчꙋнеа ши сърѫчїа съ милостиви де'л ертъ пе ві̃ флоринцй ши страна съ о стъпѫнѣскъ пъръш маре прекꙋм а мъртꙋрисит къ аꙋ фост а дꙋмнѣлор а Бълънещилор, чи ꙟнтре ей каре ва фи май бътрѫн съ шазъ ꙟн трѫнса пънъ ва вени рѫндꙋл ꙗръ каре ва фі май бътрѫн прекꙋм есте обичнꙋит, ꙗръ пъръшꙋл мик ши алцй дин нѣмꙋл Длор бꙋнъ паче съ ле деа, ꙗр чине ва май фаче вражбъ пентрꙋ ачеа странъ ꙟнтѫю съ пꙋе жꙋдекъторилор 25 де флоринцй апой съ ꙟнчапъ алтъ жꙋдекатъ. Ачаста ной тот съборꙋл ам жꙋдекат кꙋ сꙋфлетеле ноастре ши дꙋпъ обичеюл нострꙋ с'о ꙟнтърим ачастъ сентинцїъ кꙋ печецїле ши кꙋ искълитꙋриле ноастре. Датъ дин соборꙋл нострꙋ ромънеск аѱкѳ ꙟн май в зи̂· Бꙋ протопоп Їѡнашк Моне винецѣнꙋл нотареш съб· маре ши кꙋ тот съборꙋл м. пр. (L. S.) винецй поп Стойка м. п. поп Ѻпреа Винецѣн жꙋрат съборꙋлꙋй м. пр. поп Їѡн Севестрѣнꙋл жꙋрат съборꙋлꙋй м. п. Херпений поп Сімеон, м. п. Пърꙋ поп Василїе м. п. Шинка поп Аде м. п. Гріді поп Стан м. пр. Пърꙋ поп Маѳей м. п. Комана жос поп Давід м. п. Охаба поп Стан м. п. Вад поп Їѡнаш, Копъчел поп Стрежа м. п. Кѫчꙋлата поп Платон м. п. Комана де жос поп Їоан м. п. Комана де сꙋс поп Братꙋ м. п. Ілений поп, Їоан ши попа Василаке м. п. Рꙋшор поп Опре бътр. ши попа Опреа тинър м. п. Хꙋрез попа Опреа, шеркъіца поп Дꙋмитраш ши попа Оане м. п. Мърџинен попа Некꙋлае м. п. Шекеш поп Стан ши поп Кръчꙋн м. п. Съсчорй поп Шеркан м. п. Бетлен попа Бꙋкꙋр м. п. Рече поп Рад м. п. попа Лꙋка ши поп Маѳей.

Мъртꙋрїиле дин Шинка бътрѫнїй сатꙋлꙋй боерїй ши прощїй карй аꙋ фост ꙟн събор : поп Аде, Тамаш оурс боер, Їоан оурс боер, Стан оурс боер, Дꙋмитраке оурс боер, Ман Лꙋд боерю, Стан Бърсан боер, Стѫнилъ Кима, Станчꙋл опрі, Ладеа ꙟнсꙋрѫцел, Бꙋкꙋр Флꙋкꙋш, Бꙋкꙋр Кꙋкꙋ, Ман бизъ, Ман Боліа, Рад Колце, Роман Лабър, Стѫнилъ Мірча. —

Noi lasâmu ulteriorea esegesa a acestui actu pentru alta data, iéra pentru acum ne restringemu de a anunciá s'imaveriloru lectori impartasîrea altoru documente istorice ce atingu pre factorii principali ai susu citatului soboru, sî anume pre stimaverele sî vechile familie nobile a Balanesciloru sî Barsanesciloru, a Strimbesciloru elias Sincai, ce se infatîsiéza ací cá litiganti, sî a Monesciloru, din care pre unulu lu gâsimu ací cá conducatoriu alu acestui soboru protopresbiteriale. —

(Va urmá.)

---

*) Cor. ni-a impartâsîtu cuventarea dupa notitie stenografice. Red.)

nei spre sporirea folosului ei pentru orfane dupa a sea detorie; va primí pre lânga cuitantia ajutórele date, sî trecandu-le in protocolu va ingrigí cá colectele in bani sa se asieze fâra cea mai mica intardîare, pe interesu cu ipoteca de pretiu indoitu, séu sî la case publice sicure, va pastrá obligatîunele care voru trebuí sa fia intabulate singuru numai cu titlulu; **Fondulu reuniunei femeiloru**, pentru mai mare securitate a orfaneloru, se va silí a aflá starea sî verst'a orfaneloru prin ajutoriulu celu mai nemeritu, sî va judecá dupa testimonii intarite de vr'o autoritate publica, care orfane voru fi mai antâiu sa se ajute, cum (in ce modu) câte sî in ce mesura, dupa-cum adeca va sta raportulu, intre numerulu orfaniloru sî intre venitulu sî colectele de ajutóre. Mai incolo voru trebuí a aflá calea cea mai sigura spre a impartî orfaneloru sî feteloru-serace ajutoriulu câtu se va aflá.

Art. 7. In dîu'a Sf. Michailu sî Gavrilu comitetulu va respunde inaintea Adunârei generale a asociatîloru reuniunei de tóte lucrârile sî folósele, ce a avutu in favórea orfaniloru sî feteloru serace, candu atunci voru dá socotelele, sî si va depune insarcinarea ce au purtatu.

Dupa acést'a Adunarea va pasí spre alegerea comitetului anului venitoru, prin majoritatea voturiloru adunantiei, preinsciintieta de tempuriu de presiedinte, putendu-se realege sî fostele persóne care compuneau comitetulu, care prin staruinti'a harniciei, sî revn'a loru voru fi folositu mai multu reuniunei, nealegendu-se insa rude pâna la a patrulea gradu. Reclamarea absenteloru n'are locu.

Art. 8. Comitetulu la finitulu fia-cârui anu va dá in publicu socotéla cu deameruntulu intr'o brosiura, unde se voru trece numele tuturoru asociateloru, eare a contribuitu fia-care pe anu trecutu, se va aretá capitalulu intregu alu reunirei securitatea sî procentulu cu care este asiediatu. Dupa aceea se voru trece pe rendu numele feteloru orfane sî serace, care au primitu ajutoru, insemnandu numele sî locuinti'a parintîloru loru, precum sî sum'a ajutorului datu fia-cârei'a. In fine se va incheiá socotéla aratendu-se pre scurtu starea venituriloru si a cheltueleloru, precum sî reserva.

Art. 9. Fondulu reuniunei va remané neatinsu sî numai din interesele ce voru preveni din capitalele date cu dobanda, se voru intrebuintiá trei pârti spre ajutoriulu orfaniloru numite, lipsite de parinti sî feteloru serace, eara o parte se va alaturá la fondu. Colectele fâcute in bani spre scopulu acel'a eara se voru impartî intre densele. Colectele in materialu se voru preface in bani alaturandu-se earasi la fondu.

Art. 10. Dupa-ce se va marí fondulu reuniunei in tempu de cati-va ani, se va preface in asiediamente filantropice de crescerea sî invetiatur'a seraciloru in tóte ramurile atingatóre de secsulu femeninu cu privire la orfanele nóstre cele lipsite de ambii parenti, sî la cele ai câroru parenti traindu, voru fi contribuitu spre sporirea fondului reuniunei.

Art. 11. Fetele cele mai escelente se voru intretîne cu tóte cele trebuincióse aici s'au instrainatate, ear altele se voru ajutá sî cu mai putînu.

Art. 12. Numai o majoritate de dóue treimi din adunarea generala, care se va intr'uní conformu art. 7., din aceste statute, va puté face o schimbare in aceste statute, urmandu-se dupa formele dereptului de reuniune.

Varietâti.

⁂ Maj. Sea c. r. apostolica prin decissiunea pr. in din 20 Augustu s'a induratu prégratiosu a luá spre cunoscintia manifestatîunele omagiale cu ocasiunea serbârei p. in. natali dîle substernute din partea liberei cetâti Sabiiu, a jurisdictîuneloru sasesci sî tribunalulu de apelu sasescu (sächsischen Obergerichtes— országos fötörvényszák — v. Hr. Ztp. nr. 211.)

⁂ Escelenti'a Sea comandantele generalu Br. de Ramming s'a reintorsu in septeman'a acésta dela castrele de langa Bruck.

⁂ Adresa de omagiu ne spune Hr. Z. ca a tramisu de nou comitetulu districtualu din districtulu Naseudului in limb'a româna sî ungurésca la Majestatea Sea. Ans'a s'a luatu dela incoronare.

⁂ Marce nóue de epistole. Ministeriulu r. de comerciu publica o incunosciintiare din 22 Augustu, in urm'a cârei pentru francarea epistoleloru, pre lânga marcele (sî copertele) de 2, 3, 5, 10 sî 15 cruceri noi (soldi) sî coperte de 25 cruceri noi (soldi), se voru mai emite marce de epistole in pretiu de 25 sî 50 cruceri noi (soldi).

⁂ Planu de organisarea puterei armate. Generalulu de honvedi Vetter dechiara in o epistola a sea adresata la redactîunea diuariului „Hon“, ca densulu a lucratu unu planu de organisare pentru puterea armata in Ungari'a, carele purcede insa dela presupunerea, cá armat'a c. r. sa se desparta dupa principiulu dualismului sî in Ungari'a sa se introduca inarmarea generala.

⁂ Multiamita publica. Comitetulu bisericescu dela S. biserica gr. or. din cetatea Brasiovului luandu atâtu in consideratîune miseri'a pusetîune a bisericei gr. or. din Maiereu, câtu sî din crestinésc'a marinimitate de care este petrunsu, a donatu cu cea mai mare afabilitate o parechie de vestminte bisericesci; deci din partea subscrisului — cá Parochulu locului — pentru acésta fapta pietósa, cu cea mai mare recunoscintia se aduce pi'a multiamita, sî mai vertosu va remané in etern'a memoria Prea onoratulu Domnu Diamandi Arseniu Curatore primariu, cá mijlocitoriulu unei bine faceri atâtu de marétie.

Maiereu in 22 Augustu 1867. Ioann Branea
Parochu gr. orient.

⁂ Notele de statu. Notele dechiarate de note de statu de câte unu sî cinci florini circulau pre la finea lui Iuliu in pretiu de 67,439,840; la finea lui Augustu insa numai 59,963,840; circulatîunea acestoru note a scadintu cu 7,476,000; din contra notele cele formale de statu a crescutu in lun'a trecuta dela 232,230,000 la 239,417,805.

⁂ Conventîunea monetaria. Austri'a e decisa a se alaturá lânga conventîunea monetaria, carea cuprinde acum pre Austri'a, Franci'a, Itali'a, Belgiulu sî Elveti'a; Austri'a bate acum monete (bani) de auru in pretiu de doi, patru sî optu floreni.

⁂ Alegere. Sabba Vukovics ministrulu de justitia dela 1849 s'a alesu de deputatu dietalu prin aclamatîune in cerculu Baciului, in comitatulu de acelasi nume.

⁂ Un'a ucidere intre ostasi. In asiá numit'a casarma „Heumarkt“ din Vien'a se dede unu casu tristu in dîlele trecute. Unu gregariu (ostasiu, Gemeiner) magiaru, Kolosváry Mozsi, impuscà adeca pe superiorulu seu, corporalulu Ioann Crisianu, dela regimentulu de infanteria a M. Ducelui Baden, pentru cuventulu ca I. Crisianu aru fi fostu tare aspru cu densulu la esercitiu s. a. Foile magiare sî cele magiarone de aici grabira a dá crudelitâtiei ast'a colóre scusandu pe ucigatoriu sî aretandu pe nefericitulu corporalu cá omu aspru fórte sî cumca a datu palme gregariului magiaru. Noi insa audîmu din funte secura ca tréb'a sta de totu altfelu sî cumca nu asprimea lui Crisianu aru fi datu ansa la crim'a de mórte, ci numai brutalitatea sî nesupunerea lui Kolosváryi M. l'aru fi indemnatu la ea. Kolosváryi M. fiindu recrutu, se tînea de clas'a aceloru naivi cari cugeta, ca déca nu voru invetiá esercitiulu s. a. voru fi demissiunati din ostasîme, sî asiá dara neci ca voiá sa invetie séu sa pricépa ce-a ce ucisulu superioru i aretá de sute de ori sî se necagiá fórte. Precum insa bine se scie; la militia domnesce rigóre, sî totdeun'a corporalulu este respundietoriu superioriloru sei pentru instruarea sî purtarea feciorilor de sub priveghiarea sea, sî asiá bietulu ucisu, de o parte credinciosu sî devotatu mai mariloru sei, temendu-se de asprimea legei, iéra de alta parte superatu neincetatu de cerbicositatea lui Koloszsváry a fostu nevoitu a aretá mai mariloru sei purtarea urita a individului magiaru, urmandu dupa acést'a totdeun'a sî pedéps'a dela superiorii competenti. Gregariulu magiaru insa si puse inoapetu sa pusce pe „oláh káplárt, cá sa scape de atâtea pedepse“ sî eata ca la 24 l. tr. siediendu I. Crisianu la mésa cu mai multi ostasi s'a datu Kolozsváryi Mozsi in dosulu loru, unde a incarcatu pusc'a sî candu s'a sculatu nefericitulu corporalu de pe seaunu, a descarcat'o asupr'a lui. Glontiulu a strapunsu partea cea dela drépt'a a peptului sî s'a opritu intr'unu unghiu dela o feréstra. Puscatulu cadiù numai decâtu la pamentu, dara se sculá totu asiá de rapede cá sa apuce pre ucidiatorulu, carele insa o luase la fuga. Puterile lu paresîra pre bietulu Crisianu scurgendu-i-se sangele, sî cadiù a dóu'a óra pentru totu deun'a. La 25 l. tr. dupa amédi fuse I. Crisianu inmormentatu, eara Kolozsváryi arestatu sî pusu in féra. „Albin'a.“

(Unu comitetu secretu in Pest'a). Deputatulu cetâtiei Pest'a alesu acum de curendu, Csernatony, comunica in „Hon“, ca a primitu o scrisóre dela „comitetulu natîunalu secretu de supraveghiare“ in carea i se demanda, cá in restempu de trei dîle sa renuntie de mandatulu de deputatu, câci altmintrea „persón'a lui va fi trasa inaintea natîunei spre a fi dejudecata.“

⁂ Remasîtiele Ducelei de Reichstadt, fiului lui Napoleonu I, Napoleon II, se suna ca in jumetatea a dóu'a a lunei lui Septembre, voru fi duse la Parisu sî voru fi inmormentate in St. Denis.

⁂ Sinuciderea unui smintitu. Consululu russescu dela Vidinu aflà in caletori'a ce o intreprinse densulu de curendu in Ungari'a, ca in unu satu marginasiu alu Turciei se prinsera sî impuscara doi emisari russesci. Intemplarea acést'a la miscatu asiá de tare incâtu in caletori'a sea mai departe, dela Essecu la Pest'a si perdù mintîle sî in apropiaaea dela Fökfü (la Ialscsa) sarì din vaporu in Dunare de se innecà.

⁂ Unu bulgaru romanofilu scrie urmatórele in Romanulu:

„Sciri telegrafici anunciau despre agitarea spiriteloru moldoveniloru sî tendintiele loru separatistice; ele mai relatau despre intr'unirea separatistiloru la Romanu. Insa dupa asertîunele mai multoru gazete, atâtu locale, câtu sî franceze, aceste sciri nu suntu positive.

„La 1 Augustu, s'aru fi inauguratu in Bucuresci unu congresu, séu adunare de Romani literati, alu cârui'a scopu aru fi a instituí o acudemia carea va definí uniformitatea limbei in ortografie sî gramatica pe lânga acést'a a deseeptá sî consolidá simtiementulu de unitate intre natîunele romàne.

„Românii tînu multu la unitatea sî legalmentele cu connatîunalii loru din Tranni'a, Banatu, Bucovin'a sî Besarabi'a rusa, inca sî cu cei din Macedoni'a, numiti cutiovlachi, pentru cari s'au sî organisatu o comissiune.

„Anulu trecutu unu archimandritu luase de pe aici 10—20 baiati, pe cari ia dusu la Bucuresci la studiu, acum se dîce ca aru fi venitu iaru sa ia sî alti, de aceea unu fanariotu din Romani'a, corespundinte alu dîuarului **Byzantis**, cu mare indignare sî furie scrie contr'a acestui archimandritu, sî invita biseric'a cea mare sa previe acestu reu.

„Fanariotii crépa de necazu candu vedu ca sî Romanii din Macedoni'a, si vinu in cunoscintia sî si punu tóte silintiele sa-i retie insa prea tardîu.

„Inainte de doi ani se inaugurase in Bitolea o scóla particulara pentru limb'a româna, vladic'a s'au grabitu se o inchida, acum se dîce ca iaru s'au deschisu.

„Inca sî in folosulu arnautiloru crestini se lucréza ce-va; unu compatriotu alu loru a editatu unu Abcdariu, sî a gatitu cá sa pue subt presa o gramatica.“

Nr. 14—1

Concursu

Care se deschide spre intregirea statiunei vacante de invatietoriu la scól'a populara gr. or. din comun'a Talmacelu, in Scaunulu Sabiiului.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente:

a) in bani gat'a pre anulu scolariu 120 fl v. a.
b) cortelu liberu lânga scóla.
c) lemne focale de ajunsu, sî
d) grâdina de legumi lânga scóla.

Doritorii de a ocupá acestu postu invatietorescu, voru avea a indiestrá petitîunea loru concursuala timbrata dupa cuviintia, cu atestatu de botezu — cu atestate cumca au absolvatu cu sporiu bunu gimnasiulu de josu, sî cursulu Pedagogicu in Institutulu nostru Archidiecesanu in Sabiiu, apoi despre purtarea sea politica sî morala, sî despre servitiulu seu de pâna acum, precum, sî despre deplin'a deprindere, in tipiculu, sî cantârile bisericei nóstre gr. res. apoi acea petitîune, pâna la 14 Sept. a. c. st. v. sa o astérna la subscrisulu Inspectoru districtualu de scóle, spre urmarea mai incolo.

Sabiiu 26 Aug. 1867.

Ioann Panoviciu
Protopopu sî Inspect.
de scóle.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 70. ANULU XV.

Sabiiu, in 31 Aug. (12 Sept.) 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu 30 Augustu.

Dîuarele unguresci din patria se ocupa in dîlele din urma sî cu organisarea tierei séu mai bine cu projectulu ministrului de justitia in privinti'a acést'a. E vorb'a dupa Kol. Közl. ca ce sa fia cu forurile de apelu? sî pune alternativ'a, ca séu sa fia de acele trei sî adeca unulu in Clusiu, altulu in M. Osiorheiu sî altulu in Sabiiu, séu numai unulu pentru tóta tiér'a — in Clusiu.

Ceea-ce ne intereséza pre noi mai multu de astadata din tóta afacerea e, ca dîuariulu pomenitu afirma in mai multe renduri, ca de dreptulu istoricu nu vrea a se departá. De alta parte din alternativ'a de mai susu se vede, ca la casu candu aru fi cá fundulu regiu sa aiba unu foru apelatorialu (Obergericht) pentru sine, atunci trebue cá tóte trei natiunele regnicolare dinainte de 48 sa aiba cate unulu. Nu scimu cum sa intielegemu aceste trei foruri; dara dupa alte premisse apoi ne tememu, ca acele voru fi a se intielege asiá: unulu sa-lu aiba magiarii, lânga care se fia lipitî sî romanii in Clusiu; altulu secuii, lânga cari sa fia lipitî sî romanii in Osiorheiu sî alu treilea alu sasiloru lânga care sa fia lipitî sî romanii, in Sabiiu.— Cine 'mparte parte-si face e dîs'a proverbului. Credemu insa ca impartîrea acést'a póte sa placa ori sî cui, nóue româniloru insa nu va sa ne causeze vre-o mare bucuria.

Proiectulu ministrului de justitia in privinti'a acést'a trebuca sa aiba, déca nu alte consideratiuni, terenulu pre care se afla sî din punctulu seu de vedere sa fia cautatu a fi consecuinte. Déca insa e vorb'a a mai avé in privinti'a acést'a sî alte consideratîuni apoi trebuea a fi cea a economiei, carea se póte impreuná cu cea a egalei indreptâtîri: creandu-se unu foru apelatorialu pentru tóta tiér'a cu considerarea natîunalitâtîloru române, magiaro-secuie sî sasesci de o potriva. Iéra déca aru iertá economi'a tierei trei foruri, atunci creézese pentru fia-care natiune unu foru, luandu pre cea magiaro-secuia intr'un'a.

Ideile moderne suntu frumóse. Din ele lucescu de multe-ori idei fórte splendide, precum egal'a indreptatîre sî alte de feliulu acest'a; inse „spiritulu voiesce, dara trupulu e debilu (slabu)“ dîce scriptur'a sî asiá se intempla sî cu egal'a indreptatîre candu ea se presentéza de odata cu dreptulu istoricu inaintea ómeniloru, cari cu minte sî cu anima suntu mai multu ai trecutului; egal'a indreptatîre devine atunci o luna palida, cari incepe sa dispara inaintea sórelui loru ce-lu vedu sî-lu cauta in dreptulu istoricu.

Ei! acést'a o facu strainii sî acum sa ne intrebâmu ce se face la noi?

Se facu sî la noi destule, pre cari pentru a nu innoí durerile le trecemu cu vederea sî pre cari le contragemu in aceea, ca o parte din noi, ferindu-se de actîunele acele, ce aru face onóre ori-cârei inteligintie, cauta in lucruri mici a fi mare sî puternica.

Acest'a e in vre-o câte-va trasuri activitatea la noi, carea se pare a nu avé alta de scopu decâtu a paralisá pre cei ce aru voí sa lucre sî mai tardîu sa dîca totu acelor'a: eata ca a-ti adusu natîunea in nenorocire.

Amu pusu in cele de mai susu dóue impregiururi eterogene un'a lânga alt'a sî acést'a cu scopu, pentru cá sa fia evidentu pentru ori sî cine, ca in ce stadiu pressantu alu desvoltâriloru constitutiunali ne aflâmu sî de alta parte cu ce lucruri se ocupa o séma de puteri, cari aru fi chiamate ca lânga studiele loru fâcute sa impreune o seriositate barbatésca, cu carea sa intempine ori-ce asuprire ce aru voí a ne mai amenintiá demnitatea natîunala.

Câtu pentru cestiunea dela care amu pornitu noi dîcemu ca suntemu datori natîunei a fi cu luare aminte la asemenea casuri sî a nu le lasá sa tréca preste capetele nóstre. In colónele acestei foi amu atinsu in vre-o dóue renduri, nu de multu, sî cestiunea impartîrei tierei sî a universitâtiei natîunale. La aceste ocasiuni ne-amu pronunciatu in intielesulu principiului statoritu in tóta lumea civilisata, alu egalei indreptâtîri, sî pre lânga aceea, in intielesulu reformeloru ce trebuie sa le aduca tempulu cu sine dupa cum se schimba trebuintiele unei tieri.

Din câte cetimu sî vedemu insa, nu putemu sa dîcemu ca se observa nici unulu nici altulu din aceste principii; ba pre lânga cele de mai susu ne vedemu constrinsi a adauge ca nu scimu, déca acei ce se alipeau asiá strinsu de legile din 1848 se mai tînu de ele. Pârerile emise in publicu prin dîuaristica, facu pre omu a crede, cum amu observatu sî mai susu, ca adoratorii aceloru legi, le facu acum mai multe gauri sî, in privinti'a Transilvaniei, mai ca ne e téma, ca dela legile din 1848 uniunistice ne vomu trezi, la cele tripartistice separatistice, unde fia-care din acele trei natîuni regnicolare de mai inainte, sa aiba privilegiele sele, numai natîunea romána sa remana fâra nici unu capatâiu in patri'a-i propria.

Pentru acum dara nu mai dîcemu alta decâtu: atentiune, energia sî dreptate!

Evenemiute politice.

Sabiiu, 30 Augustu.

Incependu sî de asta-data cu delegatîunele ne marginimu a spune ca Pesti Naplo vorbesce despre liniamentele fundamentale a planului celui mai nou despre impartîrea sarcineloru intre ambe pârtîle imperiului in urmatoriulu modu: Regimulu va substerne bugetulu anului 1868 sî din acest'a se va vedé ca erogatele comune, luandu afara cametele dela detoriele statului, facu 100 milióne. Din aceste 100 milióne aru luá Ungari'a 28 procente, va se dica 28 milióne. Rubric'a „detorii de statu“ va face 150 milióne sî fiinduca o parte din camete trebue sa se platésca in argintu, 160 milióne, de unde 24 milióne nu se voru intrebuintiá la platire de camete, ci la amortisarea capitalului, asiá incâtu pentru camete voru fi de lipsa 136 milióne. De aici se subtragu contributîune de couponi 6 milióne; mai remanu dara 130 milióne. In sum'a acést'a se cuprindu insa sî cametele aceloru imprumuturi, cari pre Ungari'a nu o intereséza neci in unu modu, sî asiá dela cele 130 milióne trebue sa se mai detraga 30 milióne pentru camete de acele, la cari Ungari'a chiaru sî din punctulu de vedere alu ecuitâtiei nu póte sa participe. Sarcin'a detoriei in camete, ce aru vení a se impartî aru mai fi numai 100 milióne sîací se poftesce cá noi sa luâmu asupra-ne unu patrariu dintr'ens'a adeca 25 milióne. Amu platí asiá dara pre anulu 1868 53 de milióne. Trebue insa a se mai luá in consideratîune inca o impregiurare.“

„Déca sarcin'a detoriei de statu, dupa subtragerea subtragendeloru, face inca 130 milióne, din cari noi luâmu asupra-ne 25 milióne, nu póte nimenea crede ca ceealalta parte a imperiului va luá asuprasi restulu intregu de 105 milióne. Va remané dara la tóta intemplarea o suma, carea se va puté acoperí numai pre calea de imprumuturi nóue sî asiá o parte din sarcin'a ce va resultá de aici trebuie sa o luâmu sî noi asupra-ne; séu cá sa se caute cá acestu deficitu intregu sa se acopere prin press'a noteloru de statu, — pre câtu se póte numí acest'a o acoperire. Cele 53 de milióne s'aru puté immulti cu unu séu dóue milióne. Acest'a e planulu deocamdata, care celu putînu pentru anulu 1868 sa ordine taliter qualiter cestiunile flotante, a câroru deslegare definitiva se va amaná apoi numai pre vre-o câte-va luni. —

„N. Fr. Bl.“ in revist'a politica spune ca in unele cercuri se cugeta la redeschiderea senatului imperialu. Dîu'a insa inca nu e determinata.

Scirea ca Carlos de Auersperg aru fi primitu formarea unui cabinetu se deminte din mai multe pârti. Acum insa insarcinéza fama pre Dr. Giskra cu o atare missiune; N. Fr. Bl. insa reduce presenti'a Drlui Giskra in Vien'a numai la scirea despre redeschiderea senatului imperialu, iéra despre insârcinarea cu formarea unui cabinetu pentru Translaitani'a nu scie mentiunat'a fóia nimic'a.

Dóue lucruri au venitu pe tapetulu opiniunei publice in Vien'a acum de curendu sî adeca: in o adunare de invetiatori s'a pronuntiatu despârtîrea scólei de biserica sî de alta parte sa ventileza cestiunea concordatului totu cu mai multu interesu. Despre cest'a din urma aflâmu ca de Hübner va caletorí câtu mai ingraba la Rom'a cu insarcinarea de a miscá pre curia la concessiuni sî la o revisiune adenca a concordatului.

Nu scimu incâtu suntu basate pre adeveru telegramele din Satumare sî din Sobolci, ambe comitate in Ungari'a, la Magyar Ujság, dupa care se afirma, ca din numitele comitate s'au tramisu adresse de incredere lui Kossuth. Comitetulu comitatensu din Sabolciu au dechiaratu sî confiscarea unui numeru alu dîuarului Magyar Ujság de ilegala. —

„Situation“ unu dîuariu francesu surprinde lumea cu publicarea unui tratatu de aliantia oferitu din partea Prussiei, Austriei. Acestu tratatu sa-lu fi oferitu Bismarck Austriei inca inainte de intrevederea monarchiloru la Salzburgu. Ide'a principala a tratatului se cuprinde in unu compromisu reciprocu, in urm'a cârui Prussi'a lasa libera actîune Austriei in Orientu sî cere, cá Austri'a sa lase mâna libera Prussiei in Germani'a. Austri'a cere in intielesulu presupusului tratatu cá Prussi'a sa respecteze independinti'a sî suveranitatea principiloru germani sî teritoriele anectate afara de Schleswig-Holstein sa le dea inapoi. Prussi'a sa aiba asiá dara diplomati'a sî militi'a tuturoru stateloru germane cu dreptulu de a representá Germani'a in afara. Cu conditîunile aceste aru intrá tóte statele de média-dî ale Germaniei in federatîune sî regele Vilhelm aru fi atunci recunoscutu de Imperatu alu Germaniei. — Dîuariele din ceri scótemu aceste adaugu sî aceea, ca tóta scirea acést'a e o inventîune cutezata. —

Dîuariulu de Genev'a aduce sciri despre armâri nóue in Franci'a sî despre procurarea de proviante sî cai in catatîmi fórte batatóre la ochi.

Din Spani'a vinu sciri contradîcatóre. Pre candu unele arata revolutîunea in stadiulu de a-si dá sufletulu, altele spunu ca revolutîunea cresce sî ca dîlele dinastiei bourbonice suntu numerate. Ide'a de a se uní tóta peninsul'a iberica (Spani'a sî Portugali'a) sub Regele Portugaliei se dîce ca are siansele cele mai bune.

Evenementulu dela **Rusciucu**, despre carele amintiserâmu in vre-o câte-va cuvinte in nrulu trecutu, póte sa traga urmâri grave dupa sine, in cari póte fi incurcata sî Austri'a, pentruca consululu c. r. austriacu au datu voia autoritâtîloru turcesci a persecutá pe teritoriu austriacu (pe vaporulu Germani'a) supusi straini. Consululu rusescu din Rusciucu si-a trase flamur'a; iéra regimulu Serbiei a datu unu protestu asiá de energicu, incâtu sémena cu unu ultimatu. Ans'a si-a luat'o dela nerespectarea passaportului serbescu la unulu din cei doi ucisi (dupa altii la ambi) pre vaporulu Germani'a. Mithatu Pasi'a sa fia persecutatu pre ucisii la o simpla denuntiare a unui arménu din Brâil'a.

„Arcadion“ o naia grecésca carea strapurtá voluntari munitîune sî alte proviante in Cret'a sî de acolo crestini fugariti de turci la a 24-a escursiune fu stricata de nai'a turcésca „Izzedin“ la 20 Aug. n.

Din Bucuresci aflâmu ca ministeriulu presentu s'a esprimatu, ca program'a sea va fi calea trasa de predecessorulu seu, adeca va urmá respectandu legile etc.

Pentru inaintarea poporului.

(Capetu)

E sciutu, ca scól'a popularia e institutulu publicu de cultivatîune a poporului, carea pre câtu de neinsemnata apare la prim'a privire in asemanare cu alte institute mai inalte, ea totusi este unulu din cele mai momentóse institute la o natîune, scól'a popularia se ocupa cu primele desvoltâri sî deprinderi metodice a puteriloru omenesci, precum sî cu cultivarea preparatória a aceloru cognitîuni sî abilitâti, ce parte 'su indispensibile pentru totu insulu (scrierea, cetirea sî computulu), parte facu minimulu din cultur'a generale receruta pentru clas'a poporului. Scól'a popularia are de a se sprigini pentru cultur'a fundamentale de crestinu bunu, carea e necesaria pentru ajungerea destinatîunei temporarie sî eterne; pentru cultivarea puteriloru spirituale ale junimei prin instructîune sî educatîune; mai incolo pentru intârirea puteriloru intru practicarea moralitâtiei religióse, dara totu deodata sî pentru perfectiunarea puteriloru corporale. Scurtu: scól'a populara are de problema propri'a cultura umana; ea pune basea la edificiulu a tóta cultur'a, pre care base apoi fia-care póte sa edifice mai departe, alegendu-si professiunea, care-i va placé sî va fi in stare de a o purtá. Scoli bune populare su sorgentele a tóta moralitatea, su fantân'a, din care curge necurmatu adeveral'a putere de viétia a poporului, bisericei sî familiei. Spiritulu unei scóle bune purcede dela invetiatoriulu bunu, instructîune cultivatóre de spiritu póte purcede numai dela unu invetiatoriu cu spiritu cultivatu; pentru ca elu numai in acelu gradu póte influintiá cultivandu, in carele insusi e cultivatu.

Chiamarea invetiatoriului de a instruí sî educá ómeni e momentósa sî sublima; sî déca omulu e creatur'a cea mai nobila, cea mai eminenta, atunci sî instructîunea sî educatîunea, atunci cultivarea omului e cea mai momentósa afacere. Demnitatea invetiatoriului depende dela implinirea coscientîósa a chiamârei sele; dela ea depende sî buna starea sî fericirea poporului, precum sî puterea statului. Acestu adeveru lu cunoscù Lord Brougham, candu eschiamà inca 1828 in parlamentu: „Invetiatorulu e dominatorele epocei nóstre; alfabetulu seu e mai potericu, decâtu baionetulu soldatului!“ Acestu e adeveru, demustratu sî in tempurele mai próspete.

Chiamarea invetiatoriului e momentósa sî santa; dar sî oficiulu lui e greu. Detori'a lui nu e numai cá instructoru se instrue pruncii ce insemnéza probitate, vertute, moralitate, ci cá educatoriu totu de odata trebue sa-si faca din ei ómeni practicatori de acele vertutî, ómeni probi, morali, religiosi, prudenti, apti pentru societatea in carea au de a intrá. Diversitatea objecteloru, multîmea loru, de cari trebue sa fia cunoscatori; diversitatea discipuliloru cu privire la etate, capacitate sî temperamentu, pretindu dela invetiatoriu diligentia continua, iubire sî pacientia, precautiune sî inspectîune prudente.

Acestea-su greutâti, ce stau in puterea invetiatoriului de a le invinge sî de a preveni defectele, ce aru resultá din negligenti'a sea. Dinaintea unui invetiatoriu bunu greutâtîle disparu sî resultatulu doritu lu face sa-si uite ostenél'a. Potu insa sa fia alte pedeci, ce potu impedecá inaintarea unui poporu, a câroru delaturare nu sta in puterea invetiatoriului nici a unui'a séu altui'a, ci in colucrarea tuturoru, sî despre cari e de doritu cá sa se delature pre incetulu, pre unde se voru fi aflandu.

Atari pedeci suntu:

1. Unde localurile i-su prea strimte sî necuratîte, câtu pruncii nu au spatiu de ajunsu pentru a siedé fâra de a conturbá totu intr'un'a liniscea receruta pentru instructîune cu succesu; chiaru invetiatoriulu i-si perde totu curagiulu de a-si puté implini detori'a dupa cuvenintia. Scól'a e a dóu'a biserica; deci sî trebue sa fia destulu de mare, cá sa póta incapé toti pruncii detori de a frecuentá scól'a; scól'a cu curatieni'a sî liniscea trebue sa servésca de mustra pruncíloru pentru tóta vieti'a.

2. Unde prin comune nici ca se afla scoli, adeca nici edificiulu, nici invetiatoriulu; ce póte sa fia atâtu din micimea comunei, câtu sî din neglegerea ei, respective aceloru incredintiati cu conducerea ei.

3. Destulu de mare pedeca e acea impregiurare, déca pruncii detori de a frecuentá scól'a, nu o frecuenta séu nici decâtu séu fórte putînu sî neregulatu. In atare impregiurare castigulu nu e nicairi, sî déca nu se astringu parintii a-si tramite pruncii la scóla prea usioru se nasce in poporulu nepricepatoriu judecata falsa, ca scól'a nu e pentru elu, ci pentru invetiatoriu, pre care elu e datoriu a-lu tîné; sî de ací, pre unde nu suntu salarie fipsate, interesandu-se putînu de scóla, sî alegu de invetiatoriu pre celu mai eftinu, apoi de cualificatiunea lui putînu i pésa.

4. Totu piedeca insemnata e sî acea impregiurare; ca multi cu posessiune in comuna, adeca in locu nascuti, umbla sî primescu oficiulu invetiatorescu numai cá unu mijlocu de cascigu bunu, cá sa-si póta mai bene purtá economi'a sea, ear la implinirea detoriei sale cugeta atât'a câtu se nu póta dîce nime, ca nu a fostu invetiatoriu.

5. Un'a piedeca fórte insemnata póte sa fia sî aceea, déca invetiatoriulu are defecte multe morale sî intiesuale. Aroganti'a, nesubordinatîunea, respingerea a ori ce invetiaturi bune, ambitîunea despotica in scóla, un'a purtare nedémna, scandalósa, nesciinti'a, lenea, neabilitatea, neconsiderarea conferintieloru invetiatoresci, cari contribuescu fórte multu la cultivarea mai departe pedagogica a invetiatoriloru; aceste sî alte defecte tóte demustra ca nu e in stare de a corespunde chiamârei.

6. Nu numai ca impedeca pre invetiatoriu dela implinirea coscientîósa a oficiului seu, dar chiaru nu se potu resolví a primí acést'a sarcina, acésta afacere salutaria ómeni apti de a o purtá sî a aretá progresu din caus'a aceea, ca nu potu sa ésa, sa traésca dupa ostenél'a sea in scóla. Invetiatoriulu trebue sa traésca pentru scóla, dar apoi se ai sî cu ce traí dupa ea! Cu ce si va tîné famili'a, déca va avé? cu ce sa-si crésca pruncii, ce venitoru va sperá pentru ei? Ací cauta sa dé sî dupa altu cascigu, ca ce vede, ca dupa scóla, dupa ostenél'a sea nu póte vietiuí, sî cautandu-si alte ocupaciuni scól'a remane indereptu sî progresulu inca si cauta loculu.

S. T.....

Rîu Sadului 23 Augustu. Onorata Redactîune! In nr. 66 alu „Tel. Rom.“ sub rubric'a „Conferintie invatietoresci Sabiiu 9 Augustu“, cetimu ca in siedinti'a a trei'a punendu-se la rendulu seu intrebarea: „In ce armonia se afla respectivele autoritâti scolare cu invetiatoriulu“, invetiatoriulu din comun'a nóstra Ilie Vladu aru fi reportatu ca Preotulu nostru, pentru cá sa póta pune pre fiiulu seu invetiatoriu cercà alu delaturá pre densulu (Ilie Vladu) neavendu nici unu dreptu la acést'a.

Subscris'a Eforia scolara in interesulu adeverului se simte indetorata a marturisí in publicu, ca pre invetiatoriulu amintitu mai susu carele se afla acum de cinci ani in comuna sî pre lânga aceea e

---

FOISIÓRA.

Despre poesi'a româna.

II

Conditîunea ideala a poesiei.

(„Convorbiri literarie“)

(Urmare din nr. 59.)

Si ací, cá in tóte chestiunile ce se referu la natur'a limbei, poesi'a populara ne póte serví de modelu. Citâmu cá esemplu frumós'a poesia din Romani'a mica Oltule, Oltetiule.

Oltule, Oltetiule!
Seca-ti'aru piraele,
Sa crésca dudaele,
Sa trecu cu piciórele.

Oltule, riu blastematu,
Ce vii asiá turburatu?
Ce te repedî cá unu smeu
Sî-mi opresci pre Nitiulu meu!

Schimba-ti, schimba-ti apele,
Slabesce-ti virtejele,
Sa-ti vedu petricelele,
Sa tréca fetitiele.
Sa le speli piciórele,

Eaca neic'a! — — Nu e neic'a!
Ca de-aru fi venitu neicuti'a,
L'aru fi cunoscutu leicuti'a.
Bine, bine, nu e neic'a!

Ventule, du-te de-i spune,
Ca zabavele nu-su bune,
Ca Floric'a duce dorulu
Sî i-a 'ntielenitu ogorulu.

Vino Nitiule baete,
Ce faci lelea sa te-astepte?
Busuioculu a negritu,
Rosmarinu-a 'ngâlbenitu;
Lelea plânge, se jelesce,
Nimeni n'o mai ingrijesce,
Vino Nitiule baete,
Ce faci lelea sa te-astepte?

In tóta poesi'a nici unu diminutivu nu este ne naturalu séu fortiatu din caus'a rimei. Petrile—fetele s'aru fi rimatu mai bine decâtu petricelele—fetitiele, de-sî amendóue nu suntu rime curate; sî neic'a—leic'a erá o rima totu asiá de buna cá neicuti'a—leicuti'a. Diminutivele suntu dara ací numai desmierdâri populare.

O alta regula negativa ce se póte invetiá din acelasi punctu de asemanare intre poesie sî passiune, este: cá poetulu sa nu-si injosésca objectulu. Dispositîunea poetica se inaltia preste sfera de tóte dîlele; poetulu trebue sa o mentîna la acésta inaltîme sî sa nu o cobóre intr'o nivela inferióra. Cea mai mare atentiune merita in acésta privintia alegerea cuvinteloru; unu singuru cuventu comunu este in stare a ucide tóta impressiunea frumosului, sî acést'a cu dreptu: fiindca o asemenea injosire din partea poetului probéza, ca erá insusi lipsitu de entusiasmulu poeticu pre care aru voí sa-lu descepte in noi. Sî vis me flere, dolendum est primum ipse tibi, dîce Horatiu in epistol'a sea câtra Pisoni.

Iubeam cu fragesime o juna pentru care
Viéti'a mi-asi fi dat'o; dar vai! o amu perdutu!
Sa fiu iubitu de dens'a doreamu cu infocare,
Dar tót' a mea sperantia cá ventulu a peritu.

O câtu parea de dulce sublim'a i sarutare
Eramu nebunu de dens'a, nu mintiu, o amu iubitu, etc.

Me costa c'am perdut'o, me costa pân' la viétia, etc.

— — — —

Ce asunetu me stârnesce
In a noptii grea tâcere?
Mama buna, eu privesce
Cine alin' a mea durere? etc.

— — —

De cand n'avuiu convenire
Cu tine, frumósa dîna,
Anim'a mea, de perire
Nu-mi resare dî senina.

Angerulu vietiei mele:
Tu esti frumósa dieitia!
Tu intre superâri grele
Alu meu limanu, porumbitia!

Amoru'n pieptu sbocotesce
Sî poftesce doftorie,
Dar nimic nu-i folosesce
Fâr' tu! — ori cine sa vie.
etc.

Se intielege de sine, ca injosirea este ce-va relativu. Totulu aterna dela nivel'a pe care te pui. Cutare cuventu este permisu intr'o poesia populara, fiendca acést'a incepe cu espressiuni ordinarie sî apoi se inaltia in sfer'a poetica; pe candu acel'a-si cuventu in mijloculu unei versificatîuni distinse injosesce sî ucide frumosulu. Farmeculu poesieloru populare e distanti'a relativa intre ideile de rendu, care servescu de fondu sî intre subit'a nobletia de simtîmentu, care strabate sî se inaltia peste densele *). Din contra poesiele cele rele de salonu au unu fondu de cuvinte alese, de simtîmente cu pretentîunea de a fi destinse, sî deodata din inaltîmea loru artificiala te arunca cate unu cuventu in injosirea de tóte dîlele, care acum ti pare indoitu de comuna.

Unei poesii populare i este permisu a dîce:

Frundia verde de piperu!
Déca nu e unu misteru
Ca esci Dumnedieu in ceru,
Da-mi sî mie ce î-ti ceru;
Ca nu-ti ceru vr'unu lucru mare
Sa-ti fia cu superare,

---

*) De ací se esplica profund'a impressiune, ce producu scenele popularie din dramele lui Shakespeare, cu totu cinismulu loru.

ginerele Preotului nostru, singurulu Parochu in comuna, nu s'a incercatu nimenea alu delaturá din comuna. Totulu e, ca vediendu efori'a, ca densulu incepe a fi mai lasatoriu fatia cu ckiamarea sea, de cum erá mai inainte, l'a dojenitu, ca déca nu se va indreptá se va vedé silitu a-si cautá pre câlile cuvenite altu invetiatoriu. Acést'a insa s'a fâcutu din partea subscrisei eforie sî nu din partea Preotului;

ceea ce ne rugâmu a publicá in colónele stimatului diuariu „Telegrafulu Românu“ la cea mai de aprópe ocasiune, pentru cá sa se delature ori-ce prepunere asupr'a Parochului nostru, ca aru lucrá in contra prescriseloru mai inalte in afaceri scolarie.

Efori'a scólei comunale
Sierbu Hódrea.
Vasiiu Bogdanu
Stanu Muntoiu.
Ioann Cândea.

Principatele române unite.

Cetimu in Romanulu unu articulu intitulatu:

„Diuarulu serbescu „Vidovdan“ din carele estragemu urmatórele:

„Numai de Serbu Românulu n'a avutu neci odata a se plange; numai contr'a Serbului n'a avutu neci odata a luptá; numai Serbii au remasu statornici in simpatiele loru pentru Români.“

Aceste suntu cuvintele unui scrietoru din Bucuresci, vorbindu de Români sî de Serbi. Aceste cuvinte suntu confirmate de istoria la ori care pagina a ei sî prin documente irecusabile.

Acestu faptu lu luâmu cá puntu de plecare alu cugetâriloru nóstre sî care le 'ncepemu prin urmatórea cestiune insemnata.“

Dupa acést'a face o espunere istorica, dupa carea autorulu articulului i-si pune urmatórea intrebare:

„Dar positîunea nóstra actuale?

Acésta positîune este astfelu incâtu inemicii naturali ai Serbiloru nu suntu amici Romaniloru, sî inemicii loru suntu sî ai nostri, totu cu aceeasi inversiunare. Este totu acelu elementu séu mai bine, suntu totu acele elemente cari contînu intr'ensele germenulu de veninu pentru ambele state ale Dunarei de josu. Sî se insemnâmu bine ca acésta ostilitate ei n'au meritat'o de locu; acésta ostilitate s'a declaratu contr'a nóstra pentruca doriamu sa ne pastrâmu neatinsa individualitatea nóstra natîunala, precum ne-a dat'o Ddieu, sî pentruca suntemu destulu de tari pentru a o mantîné contr'a ori cârui inemicu. Ei suntu toti inemicii nostri pentruca suntu nedrepti sî pentru ca desperéza de a puté se atinga scopulu loru pe calea justitiei.

Ei bine, aceste raporturi nu suntu de natura a face cá ori-ce patriotu serbu sa fia amicu naturale sî prin acést'a amicu credinciosu alu poporului românu? Sî pre de alta parte nu trebue sa se inspire ori-cârui românu ce-si iubesce patri'a unu interesu sinceru pentru ori-ce se atinge de serbi? Da, fâra indoiéla. Positîunea nóstra este astfeliu incâtu trebuie sa ne ajutâmu unii pre altii din tóte puterile nóstre déca voimu sa esistâmu sî sa fimu liberi.

Comunitatea de interese vitali, stabilita de Provedintia intre cele dóue natîuni autonome pre tiermurii Dunarei de josu, eata caus'a solidaritâtiei nóstre in trecutu, sî, totu de odata garanti'a nóstra pentru tempii viitori. Nici o passiune nu ne stimuléza, sî passiunea singura aru putea turburá simtiemintele nóstre cele pure. Noi nu avemu alta aspiratîune decâtu aceea de a face sa reinvia tóte drepturile nóstre neprescriptibile, sî aceste drepturi suntu identice pentru serbi sî pentru români.

Sa constatâmu dara ca faptulu pusu inainte de scriitoriulu românu, se presinte cu totulu naturale, sî precum nici odata in trecutu serbii n'au fâcutu nedreptate româniloru asemenea nu le voru face nici in viitoriu.

Câile nóstre suntu acelesi; sa urmâmu acele câi unindu-ne puterile, sî dreptulu nostru va fi cu-ronatu cu cele mai frumóse flori ale succesului.

Natur'a epocei actuale, logic'a trecutului, nevoile nóstre in venitoru, totu ne léga unii de altii cu nesce legature ce nu se potu destinge, intr'o solidaritate sincera sî solida.

Vomu castigá victoria in hoc signo.“

Varietâti.

(†) Escelenti'a Sea Archiepiscopulu sî Metropolitulu gr. cat. Alessandru Sterc'a Siulutiu, dupa-cum vedemu din telegramele Gazetei sî Concordiei, au reposatu Sambat'a trecuta la 6 óre diminéti'a. Immormentarea dupa acelesi sciri a fostu Marti diminéti'a la 10 óre. Fia-i tierân'a usióra!

*** Unu emisu ministerialu va esî câtu de curendu dela ministeriulu de justitia, prin carele se va scóte din vigóre regulamentulu ce a esistatu pâna acum in privinti'a advocatiloru sî se va concede purtarea libera a advocatiei, dupa normele ce esistu in Ungari'a. (Tel. la Hr. Ztg)

*** Alegeri pentru dieta. In Mociu s'a realesu Iosifu Hosszu de deputatu la diet'a din Pest'a cu 366 voturi. Contr'a candidatu a avutu pre Inczédy.

*** „Hrm. Ztg.“ spune in dóue renduri ca s'a inceputu siedintiele consistoriale la Metropoli'a gr. or. Siedintie consistoriale se tînu sî preste anu insa aceste ce se tînu acum suntu ale consistoriului apelatorialu, care este alu dieceseloru tînatóre de metropoli'a intréga sî cari se deosebescu de ale consistoriului diecesanu.

*** „Sieb. Bl.“ in o corespundintia originala din Bucuresci amintesce intre alte, ca in diuarie francese se afla alusiuni cari nutrescu scirea, ca Romani'a se va dá Austriei dreptu compensatîune.

*** Tribunale superióre. „Kol. Közl.“ vorbindu in mai multi articuli asupr'a elaboratului ministeriului de justitia despre procedur'a cea nóua ungurésca nu se multiamesce cu dóue tribunale superióre in Transilvani'a, la Muresiu Osiorheiu sî Sabiiu. Arata disproportîunea cea mare, candu unu teritoriu de 165 mile ☐ a fundului regiu cu 306,851 suflete sa aiba unu foru apelatorialu pentru sine, pre candu 872 mile ☐ cu 1.567,682 suflete sa aiba iérasi numai unu foru apelatorialu. K. K. recunósce dreptulu istoricu alu fundului regiu de a avé unu foru deosebitu in afaceri de procese, intru câtu oficialii i-si voru trage lefile din cass'a loru natîunala; déca insa acesti'a se platescu de statu, atunci apoi e unu prejudetiu, pentru ca dupa usulu celu vechiu nu numai teritoriulu comitatensu, dara sî celu alu scauneloru secuiesci sî avé forulu seu deosebitu pentru instanti'a a dóu'a. De cum-va vrea ministeriulu a respectá la organisare dreptulu istoricu atunci sa institue nu dóue ci trei tribunale superióre sî adeca unulu in Clusiu, altulu in M. Osiorheiu sî alu treilea in Sabiiu. Nu se potu trei, atunci sa se institue numai unulu pentru Transilvani'a.

*** Emissari. „K. K.“ se cérta cu „G. Trans. pentru emissari rusesci sî celu dintâiu afirméza, ca sî acum umbla prin tiéra doi, speréza, ca se voru prinde sî se va pune capetu agitatîuniloru loru. Déca suntu séu nu suntu emissari prin tiéra nu o putemu sci; amu avutu insa ocasiune a vedé pre ómeni parte de aici din tiera, parte din tiér'a invecinata (Romani'a) impedecati in afacerile loru pâna candu s'a constatatu identitatea loru. Aru fi fórte neplacutu, candu ómenii nostri, cari au atâte afaceri in tierile invecinate aru fi prinsi sub cuventu de emisari unguresci séu austriaci sî impedecati de

---

Neci nu ceru vr'o bogatîa
Cá sa-ti fia cu mania:
Ci-ti ceru pe draguti'a mea,
Care m'amu iubitu cu ea
Din verst'a copilarésca,
Din colib'a parintésca.
Frundia verde flori de socu!
Bata-lu crucea de norocu,
Ca totu umbla in gropi dandu
Sî nu da la toti pe rendu.
Unii cere bogatîe,
Elu le da dragutie-o mia:
Unii cere flori de crini,
Elu le da manunchi de spini.
Nu mai e norocu in lume,
Si-a perdutu sî elu de nume!

Dar unei poesii de salonu nu-i e permisu a se intitulá „gén'a de lacrimi“ sî apoi a dîce:

Gén'a-mi de lacrimi e cá o salba,
Ardete-aru foculu, demonu spurcatu! etc.

Séu cum dîce altulu:

Earasi amu vediutu-o, mare Dumnedieu!
Sî ear in durere e sufletulu meu.
Inim'a-mi arde, templele-mi batu,
Sufletulu meu sbóra, parca suntu turbatu!

Séu cum dîce Andreiu Muresianu in „Unu remasu bunu dela Brasiovu“:

Remaneti, basti invechite,
Ce adesu ve cercetamu,
Pe-a vóstre ruini turtite
Dómne! multu mai cugetamu,
Ca asemenea ursita
Va fi mie renduita!
Tempa, *) frumósa Sióne!
Pe-alu teu verfu candu me suiamu
Cá in nescari vii icóne
Totu tînutulu revedeamu!
Óre lasá-m'a crud'a sórte
Sa te mai calcu pân' la mórte!

Dar la ultimulu gradu de injosire s'a coboritu unu scrietoriu, a cârui versuri cuprindu esemple miraculóse pentru totu ce este neiertatu in poesia. Ne marginimu a estrage pentru casulu nostru câteva renduri din o balada a sea, intitulata:

Triumfulu amorului.

In natur'a tóta totulu reposá
Pâna sî chiar garl'a in albi'a sea;
Numai o copila singura veghiá
Sî 'n tacerea noptii astfelu ea cantá:

Canta, ca este orfana sî ca numai prin onóre póte sa dobandésca pe „Costica“.

Insa in feréstra bate óre care,
Numai decâtu Lis'a sufla 'n luminare.
Totu intra 'n tacere. Unu glasu mangaiosu
In liniscea noptii vibr'armoniosu:
— Eu suntu, Eliso, nu te spariá,
Ean aprinde lamp'a, sa vedu fati'a ta,
— A! tu esti, Costica? — Eu, angelulu meu,
Sî asceptu deaséra sub balconulu teu.
— Frumósa purtare! Bine siede, dieu!
Sa siedi tóta nópta sub balconulu meu.
— Ci ia lasa glum'a, date iute josu,
Sî da-mi o guritia, angelu radiosu!
— Sa-ti dau o guritia, pe ferésta, eu?
Nu me cunosci inca Domnisiorulu meu.
Eu mi tînu parol'a pe care ti-amu datu,
Dupa cununia sa-ti dau sarutatu.
— Dar neci eu parol'a, Liso, n'amu uitatu,
Ci da-mi o guritia, câci amu inghetiatu.
etc.
— Dami o sarutare, o Elis'a mea,
Sî ti juru, ca maue tu esci sóti'a mea!
— Fapte! fapte! fapte! câci de juramentu
Sî de vorbe grase pré satula suntu.
etc.
— Adio Eliso! me ducu sa me 'necu ...
Adio! vedi insa unde-i laculu secu....
etc, etc

Resultatulu este ca a dóu'a dî Costic'a se insóra cu Lis'a.

Cine aru fi crediutu ca asemenea platitudine de mahala sa se imbrace vre-odata cu vestmentulu poesiei?

Sî fiindu ca amu vorbitu de „Costica“ si de „Lis'a“, sa mai considerâmu unu altu periculu de injosire alu poesiei: numele proprii. In poesiele epice cu fundamentu istoricu numele proprii suntu in mare parte impuse poetului; nu le póte nici evitá nici alege. Dara ele in asemenea casuri nu strica impressiunea poetica: faptulu, ca suntu istorice, le da óre-care nobletia de vechime sî le redica preste sfer'a comuna. Insa in poesii lirice numele proprii suntu periculóse. Unele potu trece, d. e. Elen'a póte din amintirea anticitâtiei Grecesci, Mari'a póte din causa ca este purtatu de o fiintia venerata a religiunei crestine etc. Dara cele mai multe injosescu poesi'a, aducendu aminte mai intâiu lectorului cutare séu cutare persóna fórte prosaica sî comuna, care pórta acelasi nume.

Dar-de-ce, fetitia
Asiá cruda esci,
De-alu teu Ionica
Nu compatimesci?

— — —

Imi dîcea-i odata, imi aducu aminte,
Cu o voce dulce, ce deltu me 'ncanta:
Te iubescu, iubescu, Costica, te iubescu ferbinte,
Sî nu-ti ceru nemic'a decâtu man'a ta!

Dómne câtu e de frumósa
Lisisior'a mea!
Sî câtu e de dragastósa
Candu me uitu la ea

— — —

(Va urmá.)

---

*) Muntele de lânga Brasiovu.

la afacerile loru comerciale sî economice. Prin atari represalii aru suferí sî putînulu negotiu ce-lu avemu in afara sî unu numeru mare de platitori de contributiuni aru fi adusi la sapa de lemnu.

⁂ Depesiele telegrafice ajunse din Occidente vestescu ca Imperatii Napoleonu sî Iosef s'au ocupatu multu de Principatele Dunarei la intrevederea ce au avutu la Salzburg.

⁂ Intre Ord'a sî Alb'a-Iuli'a s'a aflatu in dîlele trecute, cu ocasiunea sapaturiloru ce se facu pentru cladirea drumului de feru, mai multe lucruri fórte interesante, pre loculu unde s'a estinsu odinióra alu doile mai mare municipiu romanu, Apulu. E o paguba mare pentru sciintia ca zacu atâtea vistierii pretióse sub pamentu dara sî din câte s'a desgropatu pâna acum la ocasiune, audîmu sî cetimu sî in alte foi din patria ca multe pretióse au trecutu prin mânile unoru ómeni interesati numai de castigu privatu sî asiá vase sî alte lucruri de auru sî de argintu precum sî monete a intratu in topitórea unui'a si altui'a pentru cá sa se prefaca in auru sî argintu de vendutu. Cetimu totusi ca o scafa pentru sacrificie s'a pututu mantuí. Scaf'a e de argintu sî din unele urme se vede ca a fostu suflata cu auru. Form'a esterióra a scafei asigura referintele ca aru face onóre ori-cârui argintariu din dîlele nóstre candu aru scí sa faurésca unu vasu cá acest'a. Marimea e de vr'o trei policari in diametru sî are o margine resfranta, a cârei resfrantura face vre-o trei pâna in patru linii. Innaltîmea e mai de cinci patrarie policari. Marginea (budi'a) e infrumsetiata cu figuri de ochi de bou sîruiti unulu intr'altulu. Pre paretii ce se angusta spre fundu se vedu in reliefu atribute de ale agriculturei sî pescuitului mestecate cu multe forme de paseri. Pre lânga scaf'a acést'a s'a mai aflatu sî monete in pretiu de 140 fi. sunatori. Monetele aceste pre 500 la numeru infatîsiéza regentii dela Drusu pâna la Adrianu in sîru neintreruptu. Se mai afla printre monetele aceste sî de cele ale Lucillei sî Faustinei, sî alte objecte de taoleta sî de trebuintiele casnice; intre cele d'antâiu objecte de osu de elefantu. In apropierea cortului claditoriloru drumului de feru s'a aflatu altarie votive statue de diei pagani, inscriptiuni sî caramidi mari de strade, dupa cum se obicinuiau romanii ale face. Multe din aceste objecte si-au luatu drumulu câtra ministeriu la Pest'a.

⁂ **Reuniune pentru cultur'a strugurilor u** s'a fundatu sî inca pre actiuni in **Turd'a.** O actîune costa 50 fl. v. a. Chiamarea reuniunei va fi a introduce in tiéra feliurile cele mai bune sî mai alese de struguri in tiéra, asiá incâtu sî vii mai mari intregi sa aiba vitie de cele mai nobile.

⁂ In Ulióra a nascutu o muiere la 6 septamâni dupa cununia, doi prunci sî o prunca. Unulu dintre copiii acesti'a a muritu inca nascendu, ceialalti doi vre-o câte-va dîle mai târdiu. Mam'a copiiloru e sanetósa.

⁂ **Dela gimnasiulu gr. or. de Suceav'a** primirâmu programulu, care pórta titlulu: „Programm des griechisch-orientalischen Gimnasiums in Suczawa für das Schuljahr 1867.“ Din acést'a reproducemu: Urmatorii fura professori in anulu scol. decursu (numele-i arata cari suntu români) 1) Dr. Iosef Marek, 2) Iohann Kriz, 3) Aug. Klimpfinger, 4) Dr. Blas. Knauer, 5) Ios. Rohrmoser, 6) Dem. Isopesculu, 7) Const. Andrieviciu, 8) Ioann. Beldeanu, 9) St. Nosiewicz, 10) Ieron. Munteanu, 11) Marianu Nagel, 12) Erasm. Neuburg, 13) Tar. Lucyk, 14) Iab. Krupka. — Studinti au fostu la finea anului in cl. I. 48 (intre cari 18 români) — cl. II. 41 (16 rom)— cl. III. 36 (18 rom.)— cl. IV. 34 (15 rom.)— cl. V 35 (17 rom.) — cl. VI. 23 (15 rom.) cl. VII. 19 (6 rom.) — cl. VIII. 10 (4 rom.) Cei de alte natîunalitâti suntu in ordinea prima nemti, apoi armeni, poloni, ruteni, sî evrei (dara evreii figurá sub natîunalitatea nemtiésca.) De-si precum vedemu, românii suntu in majoritate, totusi e desproportîune, câci aru trebuí sa fia sî mai multi considerandu majoritatea absoluta a locuitoriloru români din acésta tiéra. La instructiune limb'a nemtiésca ocupa unu locu ce nu lu merita intr'unu institutu ziditu din fondulu relig. romanescu, in adeveru se tîne socot'a sî de limb'a româna, dar deplinu se va puté introduce numai cu intrarea noiloru professori indigeni gr. or. dintre cari unii acum si facu studiele la universitatea Vienei. — Fondulu religiunariu imparte 15 stipendie (6 câte 120 f., 8 câte de 84 fl.) eara din fundatîunea comuneloru sî a proprietariloru ce dau dóue stipendie câte de 50 fl. la doi teneri: Rudolf Lewandowski sî Eduar Brand. (Comune române sî proprietari români, sî totusi in fundatîunea loru nici unu românu). „Albin'a.“

⁂ Scól'a a 2-a româna, infiintiata in Octombre 1866, in Bell'a (Macedoni'a), a fâcutu unu mare progresu, câci intr'unu asiá de scurtu tempu acésta scóla numera preste 30 de elevi afara de câti-va preoti cari au invetiatu a cetí romanesce. Acést'a dovedesce pâna la evidentia desvoltarea simtiementului de natîunalitate in pepturile româniloru de preste Dunare sî guvernulu impreuna cu natîunea este in totu dreptulu a se felicitá pentru marele sî frumósele resultate ce au obtînutu pâna acum. Guvernulu M. S. Sultanului nu va avea de câtu a se felicitá la rendulu seu, câci a datu inalt'a sea protectiune, desvoltârei sî culturei Macedono-Româniloru. (Monitorulu).

⁂ **Dîu'a onomastica a lui Kossuth** s'a serbatu in anulu acest'a in Czegled cu mare entusiasmu. In biseric'a reformata de acolo s'a celebratu sî unu servitiu ddieescu solemnelu in onórea numelui lui Kossuth petrecutu de sunetulu clopoteloru sî alu tréscuriloru. Sér'a a fostu jocu sî cantece sub ceriulu liberu unde nu lipsira aclamatîunile: éljen Kossuth Lajos.

⁂ Se scie ca unspre-diece mii de pusci cu acu tramese guvernului Romanu, s'au prinsu de autoritâtîle unguresci sî s'au opritu sub cuventulu ca aceste arme aru puté fi destinate a atîtiá o miscare insurectîunala in Transilvani'a. Eata resultatulu celu mai netedu alu incercâriloru copilaresci ale partidei dela putere cu tramiterea in Transilvani'a a copiiloru spre a lucrá la serosulu sî marele planu de Pan-Romanismu. **Mofturi Rosie** cari se trecu la Passagiulu Romanu!

Cu acésta ocasiune audîmu dela unu compatriotu, venitu de curendu din Vien'a, ca Principele Cuz'a, basandu-se pre vechiele sele relatîuni cu c. Andrássy, presiedintele ministeriului ungurescu, a fâcutu mai multe incercâri lânga densulu cu scopulu de a dobandí radicarea secuestrului pusu pre armele române.

Voda Cuz'a s'a fâcutu advocatulu Româniloru in dreptulu loru sî a amintitu cu acést'a cont. Andrássy serviciele numeróse sî eminente ce fâcuse elu in tempulu domniei lui la unu mare numeru de emigrati unguri.

Fiendu astfelu, sperâmu ca adunarea nu va mai avea nevoia a pune in budgetu cheltuél'a cu unu agente alu tierei la Vien'a. „Tr. Carp.“

⁂ **Anunciu importantu.** Unii din DD. autori români au intielesu ca numai autorii de opere literarie voru participá la marea adunare a autoriloru români; se face dara cunoscutu ca toti câti au produsu, cá autori, ori-ce opere in limb'a româna, fia pre câmpi'a literaturei, fia pre aceea a sciintieloru sî a arteloru frumóse, voru participá la acésta adunare natîunala de autori români.

Comitetulu provisoriu.

NB. Sa se grabésca toti autorii a ne comunicá listele cu operele lucrate cá sa potemu anunciá mai ingraba convocarea adunârei. „Natiunea.“

⁂ (**Mórte de fulgeru**) Parochulu din Krensdorfu, comitatulu Edinburgului, I. **Steinbücher** se grâbea in 22 Augustu pre la 7 óre sér'a a ajunge câtra casa. Venea dela câmpu. Pre candu mai avea vre-o suta de pasi pâna sa ajunga a casa sî se aflà tocm'a la punctulu celu mai inaltu nu departe de unu sîru de arbori, atunci fiindu o tempestate fórte mare, unu fulgeru tunatoriu se descarcà sî rumpe trunchiulu unui arbore, fâra de ai vatemá verfulu, dara a omoritu sî pre numitulu preotu, carele tocm'a parasise sîrulu arboriloru. Ómenii ce se aflau in apropiere a alergatu indata sa véda ce s'a intemplatu unde a cadiutu fulgerulu sî acolo aflara pre preotulu loru, pre care-lu credeau mai intâiu dupa vestmintele cele trentiuite, de unu cersîtoriu, resturnatu pre spate sî mortu. Inainte de tóte iau stinsu vestmintele ce luase flacâri. Cercetandu trupulu, a aflatu in verfulu capului, unde erá putinu plesiugu o rana carea semaná cu o taietura; urechile negre perulu pârlitu sî dedesuptulu urechiloru rane de arsura; piciórele inca erau negre sî cá impuscate de alice mici. Vestmintele erau formalu daraburite sî pelari'a asemenea rupta erá aninata de unu arbore. — Se vede ca esplossiunea a fostu fórte mare.

Nr. 14—2 **Concursu**

Care se deschide spre intregirea statiunei vacante de invatietoriu la scól'a populara gr. or. din comun'a Talmacelu, in Scaunulu Sabiiului.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente:

a) in bani gat'a pre anulu scolariu 120 fl v. a.
b) cortelu liberu lânga scóla.
c) lemne focale de ajunsu, sî
d) grâdina de legumi lânga scóla.

Doritorii de a ocupá acestu postu invatietorescu, voru avea a indiestrá petitîunea loru concursuala timbrata dupa cuviintia, cu atestatu de botezu — cu atestate cumca au absolvatu cu sporiu bunu gimnasiulu de josu, sî cursulu Pedagogicu in Institutulu nostru Archidiecesanu in Sabiiu, apoi despre purtarea sea politica sî morala, sî despre servitiulu seu de pâna acum, precum, sî despre deplin'a deprindere, in tipiculu, sî cantârile bisericei nóstre gr. res. apoi acea petitîune, pâna la 14 Sept. a. c. st. v. sa o asterna la subscrisulu Inspectoru districtualu de scóle, spre urmarea mai incolo.

Sabiiu 26 Aug. 1867.

Ioann Panoviciu
Protopopu sî Inspect.
de scóle.

10—1 **Concursu.**

Pentru postulu de invatiatoriu la scól'a poporala gr. or. din Orasiu Alb'a—Iuli'a cu care suntu impreunate urmatórele emolumente:

a) salariu pentru anulu scolaru 140 fl. v. a.
b) cuartiru liberu, sî
c) 4 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu, au a-si tramete documentele timbrate sî francate la subscrisulu pâna in 15 Septembre a. c. st. v. documentandu:

1) ca suntu de religiunea gr. or.
2) ca au absolvatu 4 clase gimnasiale, cursulu pedagogicu cu succesu bunu; sa scia limb'a ungara sî germana.
3) ca scia tipiculu bisericei nóstre, sî cantâretiu bunu;
4) sa aiba atestatu despre purtârile loru morale sî politice.

Alb'a-Iuli'a 28 Augustu 1867.

Alesandru Tordasianu
Adm. Prot. gr. or. alu Albei-
Iuliei sî Inspect. scol.

Nr. 15—1 **Citatiune edictala.**

Angelu N. Teclu din Brasiovu, de legea gr. or., carele tocmai candu aru fi debuitu sa-si dea respunsulu seu la acti'a de procesu divortiale a sociei sele Revec'a Th. Moldovanu totu din Brasiovu de relegea gr. or., s'a fâcutu nevediutu, asiá incâtu din lun'a lui Maiu 1866 nu se scie unde se afla, este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu presinte, sa se infatîsiedie naintea forului matrimoniale aici subscrisu, câci la din contra se va decide divortiulu cerutu de soci'a sea sî in absenti'a lui.

Brasiovu 26 Augustu 1867.

Forulu matrimoniale alu Tractului protopopescu I. alu Brasiovului.

Iosifu Baracu
Protopopu.

De Limbriku Kordelatu- (Verme solitario, Bandwurm) Vindecă fără durere si pericolŭ în 2 ore Dr. Bloch în Viena, Praterstrasse No. 42. — Desluşirĭ se daŭ prin scrisorĭ francate. — Medicamente ku modulŭ întrebuinţăriĭ se trimite ku poştă.

Burs'a de Vienn'a.

Din 30 Aug. (11 Sept.) 1867.

Metalicele 5%	57 65	Act. de creditu	183 50
Imprumut. nat. 5%	66 60	Argintulu	121 25
Actiile de banca	685	Galbinulu	5 90

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** — Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 71. ANULU XV.

Sabiiu, in 3|15 Septembre 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu 2 Septembre. Dupa cum anunciaseramu siedintiele Consistoriului apelatorialu s'au inceputu in 28 Aug., sub Presidiulu Escelentiei Sele Archiepiscopului si Metropolitului **Andreiu**, la cari participara Présantiele Loru Par. Episcopu alu Aradului Procopiu **Ivacicoviciu** si Par. Episcopu alu Caransebesiului Ioann **Popasu**; mai departe cá membrii assessori Pré on. Par. Protosincelu Nicolau **Popea** din archidiecesa si Pr. on. PP. cá membrii assessori din dieces'a Aradului: Iosifu **Belesiu** Protopresbiteru alu Totu Varadiei, Antoniu **Jurm'a** Assessoru cons. din Ianov'a; din dieces'a Caransebesiului Atanasiu **Ioanoviciu** si pentru alu doilea membru cá suplinitoriu: Ioann **Hani'a** Protopresbiteru alu Sabiiului I; Secretariu Ioanne **Popescu**, Professoru de teologia dela Seminariulu archidiecesanu si secretariu presidialu metropolitanu.

Siedintiele dupa-cum aflâmu s'au incheiatu in 31 Augustu. Présantiele Loru si Pré onor. P. P. si plecara parte in aceeasi di câtra casa.

Dóue dile prin tiéra.

I.

O calatoria câtu de scurta lasa impressiuni, cari concepu idei mai variate si in omulu simplu. Acést'a se intempla cu atât'a mai vertosu cându celu ce calatoresce are dejá si ceva cunoscintie reale si istorice. Mintea si inim'a lucra deodata atunci cu mai multa energia, impressiunile au unu substratu mai siguru si conceptele ce urméza de aci mai departe suntu de unu cuprinsu mai realu si mai durabilu.

Calatorindu cine-va dealungulu Carpatiloru de média-di, ori in care directiune, afara de placerea poetica ce i-o insuflá inaltimile muntiloru si dumbravile ce acoperu pólele si in parte si verfurile acestor'a, trebuie sa i se duca atentiunea intre alte la acele curmaturi si intrerumperi ale sirului, care lumea le dice vâmi séu pasuri.

Aceste suntu totu atâtea trecatori in tiér'a vecina (Romani'a), unde pâna acum e putina industria, dara unde comerciulu mai viu, pricinuitu prin navigatiunea dunârei si a Mârei negre din apropiere, misca mai tare viéti'a sociala, incâtu undele acelei miscâri sociale strabatu pâna la noi tocm'a pre aceste vâmi, si asiá putemu sa-i simtimu in unele pârti si noi efectulu. Asiá vedemu Sacelele, Brasiovulu, Branulu, Boiti'a, Resinarii, Salistea s. a. m. d., ca de candu a inceputu a se angustá *) câmpiele orientului pentru economii de vite in pârtile acele de locuri, devinu pentru acei ce se sciu folosí de ocasiune, vetre pentru unu comerciu, care progressandu póte fi binecuventatu pentru tiér'a nóstra in mare parte. Firesce ca aceste prospecte i-si potu aflá o realisare dorita numai candu mijlócele de comunicatiune intre tierile aceste invecinate voru fi mai inlesniciós decâtu suntu in diu'a de astadi.

Trecutulu tierei nóstre, precum si celu alu tieriloru invecinate pórta vina de miscarea amintita mai susu e numai partiala, si nu e unu ce mai obstescu atâtu dincóce câtu si dincolo. Acolo fiindu pamentulu fórte fruptiferu si putendu radimá tare in productivitatea lui, aru puté sustiné unu numeru si mai mare de cetâti cu locuitori fórte multi, dara totu odata tocm'a prin apropiarea drumuriloru celoru mari europene navigabile, aru fi potutu deveni quasi unu centru alu comerciului orientalu, asiá incâtu vâlile nóstre muntóse si mai putinu avantagióse pentru agricultura sa fia totu atâtea magazine de articuli, cari adi in lips'a acestoru magazine, calatorescu din Angli'a din Franci'a, din Germani'a si din alte pârti pre malurile dunarei, ale mârei negre si Bosforului.

Dara sa ne intórcemu dela passurile séu trecatórele spre Romani'a si sa cercâmu ca óre aici in sinulu nostru n'aru fi possibila o smancire din pasulu celu greoiu in care pasiesce societatea la noi? Elementele suntu aci si putemu dice ca tóte, pentru-ca tóte trei felurile de fapturi in cari se subimparte totu ce esista in materia pre lume, le aflâmu. Animalele suntu representate, plantele inca si mineralele asemenea in destulu de mare masura. Ddieu candu a creatu lumea le-a creatu pre aceste, dara nu si state cu cetâti si industria, negotiu s. a, ci le-a datu tóte lucrurile in dispusetiunea omului, cá elu sa le folosésca si desvólte spre binele, spre comoditatea lui si spre inaintarea lui. Ceea-ce a pututu dara face ómenii in alti seculi si in alte locuri precum si in secululu nostru de fatia, pentruce sa nu se póta face si la noi?

Caletori'a dela Brasiovu d. e. in directiunea apusului se continua intre munti cu paduri mari de o parte, si intre Oltu de alta parte. Dela cei d'antâiu, la mici distantie, trebue sa pasiesci mereu preste riuri cristaline pâna ce treci Oltulu spre Sabiiu. De aci incolo aceeasi aretare si pâna la marginele tierei. Candu cugeta omulu acum, ca seulu celu ce se prepara in pârtile aceste aru fi prefacutu aci in lumini sapunu si alti articuli de feliulu acest'a; candu ca lan'a cea multa, ce se pregatesce aici de a fi straportata pre carale ungureniloru pâna la Aradu si Timisiór'a; candu inulu celu multu ce-lu produce, candu cânep'a aru fi tórse, tiesute si prefacute pânuri in pândie, etc. etc., prin puterea apeloru ce curgu, séu prin cea a vapóreloru din aceste ape, produse cu foculu lemneloru, séu a cârbuniloru de pétra ce se afla in tiéra; candu peile cele multe de totu feliulu nu le-ai vedé strapurtandu-se pâna pre la Pest'a, Vien'a Prag'a s. c. l. ci s'aru pregatí totu aci in tiéra: atunci unu numeru de ómeni, cari trebuie sa pribegésca astadi in tiéra si in strainetate, jumetate goli si mai murindu de fóme, séu tigorindu-se mai tare decâtu nisce anachoreti: i-ai puté vedé nutriti, imbracati mai bine, locuindu in locuintie mai bune si mai sanetóse, ba si in numeru mai mare. Cu astfeliu de buna stare aru cresce si indemnulu spre lucruri mai desfatatórie. Orasie mai bine cladite; drumuri mai multe si impenate de arbori; nu atâtea cóste góle si espuse secceteloru, pentru ca immultirea cetâtiloru si cetatieniloru aru trage dupa sine o mai mare diligintia câtra agricultur'a ratiunala, câtra grâdinaritu, pomaritu s. a. s. a. — imbunetâtiri, cari urméza lantiu unele din altele.

Asiá dara substratulu aru fi. Consecintiele eata-le apoi de sine si inca unde amu lasatu pre macelari cu tóte specialitâtile loru? unde pre lemnari pre clâditori, pre fauri, pre croitori s. a. m. d.

Dara cine sa le puna tóte aceste in miscare? cine sa le aduca in viétia?

Trecendu prin o cetate mica de lânga acestu siru alu Carpatiloru (prin Sâbesiu) cetimu pre unu edificiu de Gimnasiu o inscriptiune: „Bildung ist Freiheit“ adeca: „Cultura e libertate.“ Autorulu inscriptiunei póte sa aiba dreptu. Dara cu tóte aceste noi ne-amu permite a schimbá acésta devisa frumósa dupa trebuinti'a nóstra si amu dice: „Cultur'a e viétia“ si amu mai adauge: „Necultur'a e mórte!“

Eata si argumentulu:

Abiá trece calatoriulu, facendu o intorsetura spre média nópte, Muresiulu, si eata in apropierea Albei-Iulie, odinióra Apulu, unde acum suntu sute de mâni ocupate cu cladirea drumului de feru, ca multime de documente se scotu din pamentu, cari testéza cultur'a anticiloru strabuni. Statue de marmoru, statuete, columne cu capitaliuri frumóse; vase, monete si alte scule; urme de apaducte intinse in departâri mari, arata urmele unei culturi admirate in aceste lucruri neinsufletite, acum dupa ce trecura o miia si siepte sute de ani. Atunci candu cultur'a ale cârei documente sa desgrópa acum la totu pasulu lucrâriloru, in o cetate cum ni-o intipuimu din putinele urme, trebue sa fia fostu o viétia fórte varia mai bogata de bunatâti si de animi indestulite cá in diu'a de astadi. A succesu tempiloru vitregi se restórne si cutropésca acésta cultura, eata ca a incetatu viéti'a cea mare si a acoperitu cu pamentu si cu iérba verde chiaru si ultimele semne ale ei.

Cultur'a dara aru fi mijloculu celu mai siguru, cá sa puna puterile amintite mai susu in miscare.

Ea apoi s'aru intregí si amplificá pre sine in decursulu tempului, perfectiunendu si immultindu puterile puse odata in lucrare.

Tiér'a nóstra cea mai seraca adi intre tóte tierile cu cari se marginesce aru fi in abundantia si totu ea aru atrage la sine bogati'a si din alte tieri, cu cari s'aru legá prin drumuri de totu feliulu. Muntii nu aru mai fi decâtu nisce trecatori desfatatórie cum suntu buna óra cei dintre Boemi'a si Sassoni'a, pentru calatori.

Cum sa incépa insa a se castigá cultur'a nu o mai eruimu, pentruca acést'a e cunoscutu ca prin scole de totu feliulu. Acestea insa se potu castigá déca cei ce stau inaintea poporului, ori in ce deregatoria, fia-care la loculu seu, insa cu sinceritate si din purulu interesu de a folosí binelui comunu, voru staruí la infiintiarea sustinerea si folosirea scóleloru. — **Cultur'a e viéti'a si a scí e putere.**

Eveneminte politice.

Sabiiu, 2 Septembre

Delegatiunile iau inca loculu celu dintâiu in afacerile interne. Scirile din urma se potu resumá la urmatórele: Deputatiunea ungurésca si-a datu contra propusetiunea, carea se dicea ca a esitu din pén'a lui Csengery. Faim'a sciea ca delegatiunea ungurésca pretinde, cá din sarcin'a cameteloru sa se stérga 30 milióne, inainte de ce fipséza Ungari'a cifr'a cu carea vrea ea sa contribue la detori'a statului. Aceste 30 milióne au sa representeze capitalulu care l'a inghititu resbelulu din a. 1848 si 1849. Versiunea acést'a „Wand.“ o arata de necorespundietóre adeverului. Din o scire mai nóua despre activitatea delegatiuniloru séu deputatiuniloru aflâmu, ca partea ungurésca a refusatu cererea pârtiei de dincolo de Lait'a, de a se pertratá pretensiunea afaceriloru comune si detori'a statului intr'un'a si dupa aceeasi mesura, pentru ca deputatiunea ungurésca e legata prin instructiuni determinate. Cu tóte aceste se oblegà deputatiunea ungurésca a luá incâtu se atinge de detori'a statului atât'a asuprasi, incâtu buna starea celoru-lalte tieri sa nu patimésca. Din cele dupa „P. N. din nrulu trecutu si dupa datele de mai susu putemu avé totusi ce-va aprossimativu despre propositiunea fâcuta din partea delegatiunei ungeresci.

Sa amintimu aici in enumerarea evenemintelorú si impregiurarea, ca press'a vienesa si chiaru aceea, despre carea lumea vrea sa créda ca are câte odata ocasiune a audí câte ce-va si din cercurile regimului, dupa ce arata in unu articulu situatiunea in afara (vedi la revista diuaristica), asemenea situatiunea interna cu cea a unui bolnavu, la carea se convóca medici spre a tiné consiliu. Totu acea pressa asémena deputatiunele senatului imperialu si a dietei Ungariei cu medicii. Incheia cu aceea insa ca dupa-ce ból'a s'a inradacinatu adencu sa nu ascepte nimenea, ca bolnavulu sa se faca dupa consiliu preste nópte sanetosu.

---

*) Brasiovulu face o esceptiune, pentru ca elu a fostu totudeaun'a unu locu de comerciu prin escelintia.

Scirile despre formarea unui cabinetu pentru tierile de dincolo de Lait'a inca totu mai circuléza. Din mai multe pârti se aude asigurarea, ca inainte de ce si-au terminatu delegatîunele lucrârile loru anevoia se va puté formá unu cabinetu.

Dupa cum se aude cas'a deputatîloru senatului imperialu se va aduná in siedintia la 23 Septembre n. Resultatele din pertratârile deputatîuneloru nu se voru pune deocamdata la ordinea dîlei in siedintiele redeschise ale senatului imperialu.

Pre candu scriemu acestea aflâmu, ca Marti in 10 a cur. a fostu consiliu de ministrii sub presidiulu Majestâtiei Sele sî ca objectulu desbateriloru a fostu pertratârile deputatîuneloru.

Se dîce, ca cu ocasiunea acést'a s'au complanatu diferintiele intre ambii ministri de finantia. Din partea ungurésca s'a recunoscutu necessitatea de a se delaturá deficitulu câtu mai curendu sî de alta parte de a se restaurá ecuilibrulu in economi'a statului.

Adressele câtra Kossuth crescu la numeru. Municipalitatea din Erlau a tramisu nu de multu un'a in carea si esprima parerea de reu ca Kossuth nu se intórce acasa.

In Pest'a s'a intemplatu in dîlele din urma de unu representantu alu cetâtiei Strohmayer si-a datu demissiunea, din causa ca de câte-ori vrea sa vorbésca ce-va in adunârile representantiei in limb'a sea materna germana erá impedecatu de ceilalti membri iéra dupa alte sciri, amenintiatu sî de presidiu. —

In Genev'a (Elveti'a) este adunatu unu congresu „de pace“. Membrii acestui congresu au luatu asupra-si problem'a de a statorí principiele dupa cari s'aru puté incungiurá pre venitoriu resbelele in Europ'a. Intre membri se afla sî Garibaldi, carele fu primitu atâtu pre drumu câtu sî in resiedinti'a congresului cu mari ovatîuni. In cuventârile lui tînute cu ocasiunea salutâriloru, cu cari fu intempinatu, s'a esprimatu Garibaldi pentru resturnarea papismului. In legatura cu acest'a mai e de a se aduce urmatórele din o corespundia la dîuarulu italianu „Perseveranza“:

Aru retâci cine-va candu aru crede ca Garibaldi s'a lasatu de planulu seu contra Romei. Din contra la marginile statului papalu se lucra din tóte puterile in intielesulu unei intreprinderi contra statului papálu sî póte ca pre candu se va intórce Garibaldi dela congressulu de pace „sânt'a legiune“ va fi dejá organisata. Trebuie sa cunósca cine-va stimulatîunea sî caracterulu locuitoriloru confiniari; cá sa pricépa cum suntu acesti'a de inclinati de a dá ei lui Garibaldi totu concursulu loru. Acést'a cu atâtu mai vertosu cu câtu ei suntu avisati la comerciulu cu Rom'a dela care in impregiurârile de fatia suntu fórte impedecati.

In Berlinu s'a deschisu in 10 Sept. n. siedintiele senat. federatîunei germane. Cuventulu de tronu lu cetì regele. Atingendu de projectele de legi se va aduce senatului unu projectu de lege de indigenatulu comunu pentru armata, sî va dá unu prospectu asupr'a determinatîuneloru privitóre la detorinti'a de a serví in armata. Unu projectu pentru regularea paspórteloru, cá pre venitoriu se cada pedecile ce se punea comunicatîunei intre federatîune sî statele de média-dî. Mai departe pentru crearea de consulate federatîunali sî pentru unitatea marinei. — Indata dupa cetirea cuventului de tronu, dechiara cancelariulu federatîunei de Bismarck in numele federatîunei nordice germane la pr. in. mandatu presidialu alu Regelui senatulu deschisu. Siedinti'a cea d'antâiu se deschide in aceeasi dî la 2½ óre dupa amédi de presiedintele senioru de Friesen. In cuventarea lui arata ca constitutîunea federatîunei a castigatu terenu pentru desvoltarea natiunala a Germaniei.

Russi'a, pre câtu se aude, acum dupa calatori'a lui Fuadu Pasi'a in Crimea, nu mai staruiesce pentru o comissiune internatîunale, carea sa cerceteze starea lucruriloru in Cret'a. Pórt'a insa s'a dechiaratu de alta parte, ca va cautá a creá in Cret'a o situatîune pre câtu se póte de favorabila, asiá incâtu in cercuri diplomatice suntu sperantiele cele mai bune ca in dîs'a insula se va statori o autonomia completa.

Atingatoriu de Greci'a se dîce, ca Franci'a sî Angli'a prin o nota identica aduce Greciei aminte de indetoririle ce le are acést'a de a pâdî neutralitatea sî o face respunsabila de toti periculii, câti i-aru provocá asuprasi prin vatemarea neutralitâtiei.

Dupa ce in Cret'a s'aru paré ca s'a asiediatu revolutîunea cetimu despre Bulgari'a ca acolo cresce numerulu insurgentiloru.

Revista dîuaristica.

„N. Fr. Blatt“ aduce in nrulu dela 10 Septembre n. unu artidulu intitulatu „Celu d'antâiu nuoru politicu“ de urmatoriulu cuprinsu:

„Arare ori a aflatu diplomati'a sî press'a oficiósa credintia asiá de generala, cá acum candu cu declaratîunele date asupr'a intrevederei la Salzburgu. Bursele nu numai ca jurara dara se sî remasîra cu sume mari pre tendintiele cele mai pacinice ale cabineteloru respective. Ele, bursele, se tînura in inaltîme (hausse) mare séu facura sî ingagiamente nóue. Inimicii referintieloru bune intre Austri'a sî Franci'a vréu sa-si dea o aparintia cá candu ele aru crede pre deplinu espectoratîuniloru oficióse sî diplomatice a cabineteloru din Vien'a sî Parisu, cu scopu a scadé insemnetatea convenirei (la Salzburgu). Dara la tóte espectoratîunele aceste diplomatice sî oficióse s'a trecutu cu vederea unu micu „inse.“ Circulariulu ministrului francesu pentru afacerile esterne versa formalu espressiuni de incredere sî de iubire de pace. Cerculariulu demustra ca Franci'a neci prin nisuintiele natîunali ale Germaniei nu e neliniscita. Franci'a afla in organisatîunea cea nóua a federatîunei germane elementele ecuilibrului europénu; nu crede neci decum ca onórea sî interesele Franciei aru fi amenintiate; inse sta pre lânga aceea ca Prussi'a ins'a-si si-a determinatu marginele prin tratatulu dela Nicolsburgu sî ca preste aceste nu are voia se tréca; lini'a Mainului o trage federatîunei cá margine sî o privesce cá o chizasîa a interesseloru Franciei; cere independinti'a stateloru de média-dî cá o necessitate pentru ecuilibrulu europénu.

Acestu „inse“ e pétra unghiulara pentru venitoru. Elu pórta in sine pacea, déca va fi respectatu sî pórta resbelulu déca nu va fi respectatu in Berlinu.

In casulu din urma resbelulu nu va fi numai unu resbelu franco-prussianu; pentru ca s'a fâcutu dechiaratîune atâtu din partea francesa, câtu sî din cea austriaca, ca la intalnirea monarchiloru in Salzburgu, interessele amenduroru (puteriloru) suntu congruente.

Acum dintr'odata miculu Mare-duce de Baden, ginerele Regelui prussianu, immediatulu vecinu alu Franciei, intra cu pasi sunatori in optimismulu generalu incâtu stropesce in tóte pârtile cu zém'a pâcei. Elu siuvaie cu „inse“ alu Franciei sî Austriei neinsemnatu pentru necunoscatori, in adeveru inse purtatoriu de fatalitâti. Elu, cá sî organele oficióse ale Prussiei cauta se afle tocm'a in pacea dela Prag'a uniunea tieriloru meridiunale ale Germaniei cu federatîunea nordica. Elu spune despre pasi insemnati, cari s'au fâcutu spre acestu scopu sî saluta in parlamentulu vamalu (Zollparlamente) representanti'a regulara a poporului germanu. In Parisu se vede ca se asceptá unu asemenea atacu asupr'a con-

FOISIÓRA.

Despre poesi'a româna.

II

Conditîunea ideala a poesiei.

(„Convorbiri literarie“)

(Urmare)

Elis'a s'aru puté dîce, Lisisiór'a e cu neputintia in poesie; cest du style de femme de chambre.

Inca odata: poetulu nu are sa reproduca realitatea cruda; sî déca pre amant'a sa o chiame in realitate Ioan'a séu Lisisiór'a, atunci sa-si pastreze numele pentru elu, dara sa nu-lu puna in poesie, câci prin acést'a si-o injosesce. De poetu trebue sa se dîca ceea ce dîcea Schiller de amiciti'a junelui Piccolomini:

> Câci elu stà lànga mine cá juneti'a mea
> Sî din realitate i-mi facea unu visu,
> Asupr'a tipeloru palpabile
> A lucruriloru astei lumi vulgare
> Ţindiendu alu aurorei magicu velu.
> De sufletulu lui june luminate sî
> Miraculóse deveneau
> In ochii mei uimiti, figurele
> Banale, seci ale vietiei.

Cea din urma asemenare ce ne-amu propusu a analisá intre passiune sî poesie (pag. 55), este desvoltarea grabnica sî crescenda spre culminatîunea finala, ce o au amendóue in comunu.

Passiunea este o stare abnormala a sufletului omenescu. Incordarea sensatîuniloru, prin care se caracteriséza, nu póte durá multu fâra a pune sufletulu in periculu, sî terminarea ei, in proportîune cu natur'a acestui efectu, constitue totdéun'a o crisa intelectuala sî fisica, a cârei scara variaza dela plânsu pâna la nebunie. Sîrulu fenomeneloru passiunei nu este decâtu apropierea crescenda spre acea catastrofa.

Poesi'a ne presinta aceeasi insusîre: sî ea are cu necessitate unu punctu de culminatîune, in care se concentra ideile ei sî pre lânga care tóte celelalte espressiuni erau numai elemente preparatorii, óre cum grade de inaltiare; sî de siguru strof'a, in care culminéza poesi'a, este sî cea dintâiu, care s'a presentatu in fantasi'a poetului in momentulu conceptiunei sî pentru resarirea cârei'a poetulu a compusu pre celelalte; ea este esinti'a, este intemplarea poesiei sî totu deodata mesur'a pentru efectulu ce-lu produce; dela ea atârna lungimea séu scurtimea opului, dela ea sî tonulu, in care este conceputu: atâtea strofe sî acea colóre trebue sa aiba o poesie, câte sî care se ceru pentru cá strof'a culminanta sa ne faca impressiunea cea mai mare.

Unu esemplu frumosu de ceea ce este culminatîune, ne presinta poesi'a Dlui G. Cretianu.

GONDOL'A.

Mergi la Lido, barcarola!
Dîcu doi juni ce-si alegeau
O gondola 'ntre gondole
Sî ridiendu in ea sareau.

Cá o umbra usiurica
In laguna ea plutea,
Erá négra mititica
Si-unu bratiu tare o ducea.

Reversá o luna plina
Preste déluri dulci luciri,
Facea brazde de lumina
A lopetii dulci loviri.

Intinsi móle pre covóre
Beti de-amoru se sarutau
Sî in visuri rapitóre
Acei juni se leganau.

O divina melodia
De odata s'audî,
Sî in vorbe d'armonie
Vocea ei asiá vorbî:

„Sa golimu o alu meu mire!
Sa golimu cup'a d'amoru,
Sî pre aripi de iubire
Sa sburâmu din noru in nôru!

„Cá albin'a aternata
De o rosa de unu crinu,
Sórtea mea fuse legata
De-alu teu reu séu bunu destinu.

„Totu asiá sî a mea busa
E lipita de a ta,
Pentru tine eu suntu musa,
Pentru mine vei cântá.

„Intr'unu cântecu ne vomu duce
Dela apusu pân' la zori,
I-ti voiu face léganu dulce
Pe-alu meu sinu de albe flori.

„I-ti voiu face sî o manta
De-alu meu peru de abanosu,
Sî de scump'a ta amanta
Ceriulu chiaru va fi gelosu.

„Spune nu-i asiá iubite,
Ca vomu fi prea fericiti?
Sî ca dîle aurite
Vomu trâí nedespârtiti?“

Ea cântarea nu sfarsîse,
Candu gondol'a siovaí —
„Ce faci scumpe?“ fat'a dîse
Sî cá cér'a 'ngâlbení.

— Oh! voescu cá fericirea
Sa o oprescu in alu ei sboru.
Voiu sa cautu nemurirea
Desiertându cup'a de-amoru.

ditîunei principale a pâcei, pentru cá sa se sune tob'a. O jumetate duzina de foi tuna dejá asupr'a cuventârei Marelui Duce, de carea firele telegrafului ce ducu la Vien'a nu amintisera neci baremu cu o silaba sî asupr'a cârei atentîunea nóstra aici in Vien'a fu atrasa numai prin alarm'a din Parisu.

Déca nu aru fi asecuratu organele regimului austriacu sî francesu sî mai tare circularea ministrului francesu din 25 Augustu, ca in Salzburgu s'au aflatu identice interesela ambeloru state in lini'a intrégа a cestiuneloru europene; tacerea cea profunda in Vien'a in urm'a cuventârei Marelui Duce, pre lânga alarm'a cea mare din Parisu aru fi pututu nasce indoeli despre comunitatea intereseloru intre aceste dóue state. Dupa declaratîunele nedisputabile asupr'a comunitâtiei interesseloru, trebue se afle cuprinderea evenementului din Baden cum e acea in Parisu, unu resunetu in lumea oficiala din Vien'a. Ce-i folosesce dlui de Bismarck chiaru candu s'aru puté concede sentinti'a; de carea densulu se tîne neclatitu, ca esplicarea tratatului de Prag'a e numai lucrulu ambiloru contrahenti, a Austriei sî Prussiei, candu comunitatea intereseloru intre Franci'a sî Austri'a recunoscuta in Salzburgu, face cá césta din urma sa voteze sî sa lucre cu Franci'a ?

Adeveratu ca pâna acum in Austri'a cá sî in Franci'a se indésa inainte, ceea ce e o intalnire admirabila a intemplâriloru, numai interessulu prussianu sî inca in unu modu obrasnicu. Aderintii acestei directîuni din press'a austriaca nu crutia neci unu mijlocu de a abate pre Austri'a de câtra Franci'a. Ei mergu asiá de departe de descriu ajutoriulu Franciei, de unu periculu pentru Austri'a. Din contra in Franci'a cauta partisanii biroului de pressa prussiana a infatisiá legatur'a cu Austri'a, candu de o calamitate, candu de unu ridiculu. Journal de Debats, carele inca in anulu trecutu erá pre fatia cu Prussi'a, nu póte cuprinde cum póte pune Franci'a vre-o ponderositate pre Austri'a, pre „o putere, carea ne cunósce pre noi numai din loviréle ce iamu datu de repetite-ori, carea are de ajunsu cu legarea raneloru sele, de a-si restaurá finantiele sî de a-si aflá insusi ecuilibrulu seu sî carea se radîma de popóre, pre cari interventîunea nóstra numai decâtu le-aru maná in castrele inimice.“ „Cuvinte de auru“ dice „press'a cea nóua“ tiparindu aceste calumnii indreptate asupr'a Austriei. Cuvinte aurite aru fi numirea cea adeverata, aurite cu Fridrichsd'ori prussiani.“

Conferintie invetiatoresci.

Cinçu-mare 12 Aug. 1867

Pré onorate Domnule Redactoru! De-sî nu suntu espertu in jurnalistica, totusi ve rogu a-mi primì in colónele stimatului d-vóstre diuariu urmatórele [renduri :

Suntu vre-o 6 ani de candu me aflu in servitiulu militariu imperatescu, unde imbracu sî eu unu postu nu de pré mare insemnatate, in care tempu fiindu in mare indepartare de patri'a mea, sî de unde fórte putîne amu pututu audî despre starea scóleloru nóstre populare in care sî eu amu petrecutu vre-o câti-va ani. Venindu cu licentia la loculu nascerei mele Cinculu-mare, amu intielesu cumca in opidulu nostru o sa se tîna Conferintie invetiatoresci, cu invetiatorii din dóue protopopiate. Sciindu ca inainte de departarea mea de a casa nici pomenire nu se facea de astfeliu de conferintie — amu fostu tare curiosu ca ce voru lucrá Invetiatorii la acelea conferintie.

Dupa asceptarea mea, amu vediutu ca in 8 Augustu a. c. desu de diminétia se adunà o multîme de invetiatori straini alergendu câtra biseric'a nóstra gr. or. Audiendu resunetulu clopoteloru cá intr'o dî de serbatóre amu alergatu sî eu la biserica unde chiaru se incepea sânt'a liturgia sî unde cântá Invetiatorii intr'o armonia tare plecata.

Dupa saversîrea servitiului divinu s'au inceputu la 9 óre conferintiele cu o cuventare tare potrivita a Parintelui Administratoru Protopopescu Ignatiu Mandocea, cá insarcinatu cu conducerea acestoru conferintie din partea Scaunului protopopescu alu Nocrichiului, in care cuventare incâtu i-mi servesce memori'a au aretatu scopulu sî folosulu conferintieloru, purtarea carea trebuie sa o aiba Invetiatorii cá atari, ca nu numai baeti dara sî baetele au neaperata necessitate de invetiatur'a, de óresi-ce din baete se facu mamele, — care suntu invetiatorii cei mai dintâiu ai tinerimei, sî in fine aratá ca Escelenti'a Sea Parintele Archiepiscopu sî Metropolitu alu nostru e urzitoriulu acestoru conferintie folositórie in tóta privinti'a carele meritanumele pastoriului celui bunu dupa dîs'a din sânt'a Scriptura. Dupa cuventarea éacst'a mai urmara unele ale Invet. Branisce, Grecu sî Stangu sî un'a a Domnului ascultantu la judecatori'a Scaunala din Cinculu-mare, sî cu acestea dupa ce s'au conscrisu Invetiatorii s'au incheiatu siedinti'a la 1 óra prândiu.

Siedintiele urmatóre au decursu tóte in ordinea cea mai buna; dara mai placutu erá candu Invetiatorii se intrecea eu respunsurile sî desbaterile infocate cu deosebire din gramatica, la care multu au ajutatu P. Adm. prot. ca presiedinte sî Dlu auscultantu Branisce.

Cu durere insa trebué sa te uitî ca neci unulu din preotii ambeloru Tracte n'au luatu parte la actulu acest'a atâtu de importantu, ba neci preotulu nostru localu Iosifu Mihu. Siedintiele s'au incheiatu a 3-a dî, cu o cuventare placuta a parintelui Administratoru sî dupa intonarea cantârei „Marire Tie“ salutandu-se invetiatorii fratiesce s'au reintorsu fiacare pre la ale sele.

Nu potu trece cu vederea, ca memkrii comitetului (bisericescu ? R.)-au ingrigitu de o cina frumósa domniloru óspeti (tuturoru invetiatoriloru) la care a domnitu armoni'a cea mai buna.

Ioann Bastea crestinu din Cincu.

Principatele române unite.

„Bucuresci 28 Augustu.

Eri s'a fâcutu la biseric'a St. George nou, unu servitiu funebru „pentru repausarea sufletului victimeloru Svetco Pavlovici sî Nicola Varbanu Voevodoff, ucise la Rusciuku“. Românii au luatu parte, sî cu anim'a sî cu spiritulu la acésta ceremonia religiósa, atrasi fiendu prin tóte simtiementele sî prin felurite datorite datorie.

Acésta ceremonia insa ne deschide ocasiunea a atrage atentiunea dlui Ministru alu afaceailoru straine asupr'a unei impregiurâri.

Indata ce s'a intemplatu violarea sî uciderea dela Rusciuku, Monitorulu nostru a datu relatîune despre acestu reu sî durerosu faptu, si-a aretatu ca cei atacati sî ucisi erau, unulu Serbu sî celalaltu Bulgaru, aceleasi relatîuni amu avutu sî aoi, cu osebire numai ca unii din corespundentii nostri, intre cari sî D. Vellisonu dela Brail'a, au dîsu ca un'a din cele dóue victime, avé unu pasportu românu. D'atunci, guvernulu serbu a protestatu oficiale contr'a acestei violâri sî ucideri sî Monitorulu serbu a datu séma despre acea protestare. Monitorulu nostru a tacutu.“

Mai departe:

„Astadi, primindu o nóua epistola dela D. Vellisson prin care afirma faptulu sî cere sa publicâmu ca domni'a lui a sustînutu sî sustine ca Nicolae Voievodoff, avé pasportu românu, avemu datoria a rugá pre d. ministru alu lucrâriloru din afara a deslegá gur'a Monitoriului. Guvernulu serbu a protestatu, pentru ca unulu din cei ucisi erá supusulu seu; sî celalaltu fiindu bulgaru, guvernulu serbu a avutu inteligînti'a politica a redicá vocea sî

Noi asemenea momente
Nu o sa mai intâlnimu . . :
Ai sa dîcemu vietiei : dute!
Sî in bratie sa murimu.

Strofele dintâiu depingu situatîunea, strofele urmatóre arata prin cuvintele ei intensitatea iubirei celoru doi juni: dara sî situatîunea sî esprimarea iubirei au scopulu de a ne interesá din ce in ce mai multu sî de a ne preparà printr'unu energicu contrastu la catastrof'a finala:

Noi asemenea momente
Nu o sa mai intâlnimu . . .
Ai sa dîcemu vietiei : dute!
Sî in bratie sa murimu.

Cá esemplu va fi totu asiá de lamurita urmatórea poesia mai scurta de Th. Gautier. *)

NORULU.

Sultan'a vrea sa intre in bai'a din gradina,
Ea ultim'a sea haina acum a asverlitu,
Sî peru 'n libertate cá o manta divina
Pe corpulu seu celu fragedu voiosu s'a respanditu.

De susu eata Sultanulu la dens'a ca privesce
Sî barb'a-si desmérda, dîcendu in gandulu seu :
Pe turnu Eunuculu aprigu se primbla sî pazesce
Sî nimeni p'asta lume n'o vede decâtu eu.

Dar lucru de mirare! unu noru din ceru respunde
Dîcendu : „sî eu, o dómne, o vedu colo de susu,
„Vedu sînu-i ce se umfla sub limpedele unde
„Sî corpu-i ce ndu sicde sub ochii mei espusu.“

Ahmetu se facù galbenu cá lun'a intristata,
Scóse din brau hamgerulu cu arta ciselatu. . .
Sultan'a favorita in sange sta 'necata,
Ear norulu celu fantasticu pe ceruri a sburatu.

In fine mai reproducemu odata din publicatiunea anterióre faimós'a balada a lui Uhland *)

BLESTEMULU CANTARETIULUI.

Erá in vremea veche unu mandru naltu castelu,
Departe pân'la mare pe campuri domnea elu;
In juru gradinei tufóse cu se'ncoronau,
Din ele recoeóse cascade se versau.

Acolo unu aprigu rege departe 'nvingatoru
Pe tronulu seu sta galbenu, tacutu, ingrozitoru,
Câci ce gandesce-i spaima sî ce vede-i manie
Sî ce vorbesce-i mórte sî sange ce elu scrie.

La elu sosir'odata doi nobili cantareti,
Albindu unulu, ear altulu ornatu cu galbeni creti.
Pe celu betranu cu harf'ai, unu calu maretiu purtá,
Celu tenaru cá o flóre, urmandu voiosu saltá.

Dîse-atunci betranulu : curagiu o fetu frumosu,
Gatesce mendre canturi sî glasulu celu doiosu,
In plansu sî 'n voie buna puternicu sa cantâmu,
P'alu regelui crudu sufletu avemu sa'ndoiosiamu.

In'sal'a cea marétia iat' amendoi ca st'au
Sî regele, regin'a pe tronuri ascultau.
Celu rege cá furtun'a, e crudu plinu de fiori,
Regin'a, dulce, blanda, cá lun'a dintre nori.

Incepe pe-a lui strune betranulu a cantá,
Bogate, mai bogate elu tonuri inaltiá;
Ear vocea celui tenaru, mai pura sî mai via,
Contrasta cu a harfei profunda armonia.

Ei cântu de libertate, placere sî amoru,
Bravura sî credintia, sfintienia sî doru;
Ei cântu de totu ce-i dulce sî ' inima petrunde,
Ei cantu de totu ce-i nobilu sî 'n suflete respunde.

S'au stensu pe ori-ce budia ironic'a zîmbire,
Totu cerculu care-asculta se 'nchina cu uimire;
Regin'a transportata, cu sufletu 'ncantatu.
O roza cantaretiului din sinu au aruncatu.

—Mi-ati insielatu poporulu—Femei'a mi-o rapiti!
Racnesce crudulu rege, sî toti st'au impetriti.
Pe tenaru elu atunci'a cu sabi'a au lovitu,
Din pieptu in locu de canturi rosiu sange au sbucnitu!

Poporulu, cá de venturi gonitu, se departéza,
In bratiele harfistului celu tenaru ecspiréza.
Betranulu trupulu palidu pe calu au asiediatu
Sî fati'a coperindu-i tacutu s'au departatu.

Trecendu sub pórt'a nalta elu insa se opresce
Sî harf'a de-o colóna de marmura sdrobesce,
De glasulu seu castelu-i intregu au resunatu
Sî 'n astfelu de cuvinte grozavu au blastematu:

„Vai vóue, bolte 'nalte, subt arcurile vóstre
„Eternu sa nu resune d'acum cantâri d'a nóstre!
„Ci numai jale, plansuri si pasii cei de sclavu
„Pân' ce geniulu resbunârei din voi va face pravu.

„Vai vóue, gradini mandre, ce 'n flori va veseliti,
„L'acestu capu mortu sî palidu uitati-ve, priviti.
„Sa vescejiti cá densulu, sa secc ori ce isvoru,
„Sî piatra sî putiu sa fitî invîitoru.

„Vai tie! aprigo rege cu ochii impetritî,
„Zadarnicu porti coróne de multe biruintî.
„Sa fia alu teu nume eternu d'acum uitatu
„Si-adencu in intunerecu sa fia cufundatu.“

Asiá dîce betranulu.— Cerulu l'au auditu,
Sî boltele-su ruine, paretii s'au sdrobitu.
O singura colóna trecutulu atestéza
Si-acést'a se clintesce spre nópte cá sa caza.

Gradinele frumóse acum s'au daramatu,
Nu vedi copacu cu umbra, isvórele-au secatu;
De regele celu aprigu vr'unu cantu nu pomenesce;
Blestemulu cantaretiului astfelu se-'mplinesce.

(Va urmá.)

---

*) Traducere de D. V. Pogoru.

*) Traducere de D. V. Pogoru.

in numele bulgariloru. Guvernulu serbu a publicatu in Monitoriulu seu acea protestare; este bine, din tóte puncturile de vedere cá sî guvernulu românu sa spue in Monitoriulu seu déca cetâtiénulu bulgaru avé séu nu unu pasportu românu, sî la casulu afirmativu, sa faca cunoscutu ca, pre câtu i-lu privesce, a asociatu protestarea sea cu aceea a guvernului serbu. Asceptandu cá monitoriulu sa vorbésca, ne oprimu aci pentru astadi."

„Ramanulu."

Discursu rostitu la redeschiderea Curtei de cassatiune si justitia de Dlu Papiu Ilarianu.

Inalta Curte de cassatiune sî justitia, a tînutu Mercuri, la 16 ale curentei luni Augustu, audienti'a sea solemna de reintrare, sub presiedinti'a dlui Eugenie Predescu, decanulu d-loru consiliari presenti, in lips'a dloru presiedinti.

La amédia-dî, curtea, intrà in marea sala a sectîuniloru unite sî dlu presiedinte declara siedinti'a deschisa.

D. A. Papiu Ilarianu, procurorulu generalu de pre lânga acésta curte, ocupandu fotoliulu ministeriului publicu, luà cuventulu sî pronuncia urmatoriulu discursu:

„Dle presiedinte, d-ni Magistrati,

Dreptu, datória, respundere.

„In anulu trecutu, cu ocasiunea deschiderei solemne a curtiei, nu me indoisemu a desbate inaintea d-vóstre dupa principiele sciintiei sî ale constitutîunei nóstre, cea mai grava materie din sfer'a dreptului publicu, responsabilitatea miinisteria'a. Nu talentulu nici sciinti'a ce-mi lipsesce, ci mai multu interesulu practicu sî urgenti'a cestiunei, me indemnase a studiá, impreuna cu d-vóstra, o materia care preocupa pre cei mai eminenti jurisconsulti sî barbati de statu ai Europei.

„Cu ce succesu amu studiatu cu acésta materia, altii sa judece; iertatimi totusi fericirea de a constatá ca, in urma cu o jumetate de anu, adeca cu inceputulu anului curentu, unu distinsu jurisconsultu din Belgi'a d. de Kerchove, publica unu memoriu asupr'a responsabilitâtiei ministeriale, memoriu coronatu de juriulu concursului universitâtiloru de Belgi'a, memoriu intinsu cu care negresîtu nu voiu avea eu pretensiunea de a asemená miculu meu discursu de atunci, dara care, in fine, ajunse preste totu la acelesi conclussiuni juridice sî politice.

„Inca din anulu trecutu i-mi propusesemu a continuá studiulu respunsabilitâtiei functiunariloru publici. Voiu a me tîné de cuventu; dara cauta sa marturisescu ca feliurite impregiurâri me impedecara a consacrá acestui studiu tempulu sî lucrarea cuvenita; multu me temu ca asta data lucrarea mea va fi remasu prea departe sî de gravitatea materiei sî de inaltîmea acestei institutîuni. Mai multu decâtu totudéun'a, astadi simtu trebuinti'a de a implorá bine viitórea d-vóstre indulgintia.

Voiu vorbí mai intâiu despre respunsabilitatea functiunariloru administrativi, sî mai multu voiu atinge apoi, decâtu voiu tratá, respunsabilitatea juridiciara. Fâra a intrá in detaile, me voiu marginí a espune mai multu principiele sciintiei sî ale legislatîunei. I-mi reservu pentru alta data unu studiu istoricu asupr'a respunsabilitâtiei functiunariloru publici in Romani'a.

I. Respunsabilitatea functiunariloru administrativi.

„Functiunarii judecatoresci, in criminalu cá sî in civilu suntu supusi jurisdictîunei puterei judecatoresci.

„Puterea esecutiva fiindu independinte de cea judecatorésca, s'aru paré ca urméza firesce ca functiunarii administrativi sa fia supusi jurisdictîunei puterei esecutive. Astfeliu se esplica in legile nóstre de mai inainte, feliuritele drepturi atâtu ale ministeriulu câtu sî ale consiliului de statu, in ceea ce privesce responsabilitatea acestoru functiunari. In unele judecá insusi consiliulu de statu in loculu instantieloru ordinarie, sî in totu casulu se cerea autorisatîune séu celu putînu o incunosciintiare prealabile pentru darea in judecata a functiunariloru. Astadi, dupa procedur'a criminale (art. 491 sî 492) combinata cu art. 26 din constitutîune, functiunarii administrativi suntu supusi, atâtu in criminale câtu sî in civilu, jurisdictîunei puterei judecatoresci deadreptulu sî fâra de nici o autorisatîune prealabile a puterei esecutive.

A. Respunsabilitatea criminala.

1. „Crime sî delicte afara din functîune. Unu functiunariu comite o crima séu delictu afara din functîune. Pentru asemenea casu legea (procedur'a criminala art. 491) dîce: „Functiunarii de ori-ce ramu, pentru crime sî delicte comise de densii afara din functîunile loru, se voru urmarí sî judecá dupa legea comuna, dandu-se mai intâiu in cunoscinti'a ministeriului respectivu." Asiá dara, pentru crime sî delicte comise afara din esercitiulu functîunei, legea nu face nici o deosebire intre functiunarii administrativi sî judecatoresci, mairi sî mici, sî intre ceialalti cetatieni; toti de o potriva suntu supusi jurisdictîunei sî legei comune. Nici o autorisatîune prealabila nu se cere pentru darea in judecata, afara de o simpla incunosciintiare câtra ministrulu respectivu in interesulu servitiulu publicu. Nemicu mai generalu sîmai claru sî nemicu mai justu decâtu acésta dispositîune a codicelui nostru.

(Va urmá)

Varietâti.

⁂ **Iosefu Br. de Bruckenthal** au reposatu alalta-eri diminéti'a in etate de 64 ani. Immormentarea va fi adi la 4 óre dupa amédi.

⁂ **Comitetulu centralu la alegerea deputatîloru** din Scaunulu Sabiiului provóca pre cei indreptâtiti la alegeri din comunele scaunului, spre a fi de fatia la actulu alegerei unui deputatu a se aduná la 17, 18 sî 20 Septembre, iéra alegatorii cetâtieni (din Sabiiu) la 19 Septemvre in sal'a magistratului. Indreptâtitii la alegere potu merge ori in care din dîlele aceste spre a se folosí de dreptulu loru.

⁂ In o corespundintia a „Albinei din Aradu aflâmu scirea importanta, ca acea hârthia a Comitatului Zarandu, prin carea acest'a aduce la cunoscintia, ca elu a indreptatu o petitîune câtra ministeriu, cá cu privire la referintiele de acolo, ordinatîunile sa se tramita numai in limb'a româna, — a aflatu spriginire din partea adunârei comitetului comitatensu aradanu, sî pentru spriginire se va intrepune cu adrese la ministeriu sî la dieta. E de insemnatu, ca s'a aflatu sî dintre magiari barbati (dupa cor. din cei de partid'a stângei) cari au luptatu pentru susu atins'a spriginire. De aru urmá sî alte comitate a fi asiá de loiale!

⁂ **Alegerea de deputatu in Ungvár** a costatu la mai multi ómeni viéti'a. „Pesti Napló" descrie decurgerea in tipulu urmatoriu: In 31 Augustu diminéti'a la 10 óre s'a inceputu votarea sî a duratu fâra de vre-o intrerumpere pâna in órele de dupa amédi dela 1 Septembre. Câtra 2 óre a adusu partid'a lui Mocsáry astfeliu de individi la loculu de alegere, cari erá votatu dejá séu cari avéu sa voteze sub nume de ale alegatoriloru, cari nu erau de fatia. Atentîune-i vighiatórie a comissiunei de alegere i succese inse a demascá astfeliu de ómeni sî de a impedecá abusulu celu putînu in parte. Câtra 4 óre dupa amédi a incetatu imbulsél'a alegatoriloru sî ne mai insemnandu-se nimenea pentru votare, dupa restempu de 10 minute, se dechiara votarea de incheiata. Numerandu-se voturile se afla, ca Colomanu Cando are 814 sî Geza Mocsary 750 sî asiá Col. Cando, cá alesu cu majoritate de 64 voturi, se prochiama de deputatulu cercului Ungváru. Dupa subscrierea protocolului de alegere cugetá cine-va ca dupa o lupta de 32 de óre va sa urmeze repausu. Altu feliu erá sa se intemple. Inca sub decursulu alegerei au sositu epistole admonitórie câtra alu doilea vice comite, câtra candidatu sî câtra presiedintele comissiunei, la prochiamarea resultatului alegerei au inceputu a plouá petrii asupr'a edificiului comitatensu din sinulu unei gramedi de ómeni escentrici. Militi'a ce fu la indelete provocà poporulu, ce insusi erá provocatoriu prin escese de aceste, sa se resipe sî sa mérga pre a casa. Acum se intorcu massele cele crude asupr'a militiei cu lemne, petri sî dupa espunerea unoru individi demni de tóta credinti'a chiaru sî cu puscaturi Militî'a atacata a puscatu acum in mai multe renduri asupr'a multîmei sî au sî cadiutu mai multe victime. Numerulu mortîloru sî alu vulneratîloru se dice ca ajunge la 10. Din partea soldatîloru suntu trei greu vulnerati.

⁂ Legile Ungariei din 1867 s'au tipâritu in 7 limbi sî ministeriulu de interne ung. imparte comitateloru esemplarie. Testulu este subscrisu de Maj. Sea Regele Ungariei sî de ministrulu presiedinte.

⁂ **Unu canalu nou.** Ministreriulu de comunicatîune a ordinatu cá sa se faca pregatiri pentru a trage unu canalu din Tis'a (lânga Tokai) pâna in Dunare (lânga Pest'a) care canalu va fi aptu pentru navigatîune. Âdunarea sî compunerea dateloru respective statistice s'a incrediutu ingenierului Colomanu Toth.

Nr. 14—2 **Concursu**

Care se deschide spre intregirea statiunei vacante de invatietoriu la scól'a populara gr. or. din comun'a Talmacelu, in Scaunulu Sabiiului.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente:

a) in bani gat'a pre anulu scolariu 120 fl v. a.
b) cortelu liberu lânga scóla.
c) lemne focale de ajunsu, sî
d) grâdina de legumi lânga scóla.

Doritorii de a ocupá acestu postu invatietorescu, voru avea a indiestrá petitîunea loru concursuala timbrata dupa cuviintia, cu atestatu de botezu — cu atestate cumca au absolvatu cu sporiu bunu gimnasiulu de josu, sî cursulu Pedagogicu in Institutulu nostru Archidiecesanu in Sabiiu, apoi despre purtarea sea politica sî morala, sî despre servitiulu seu de pâna acum, precum, sî despre deplin'a deprindere, in tipiculu, sî cantârile bisericei nóstre gr. res. apoi acea petitîune, pâna la 14 Sept. a. c. st. v. sa o astérna la subscrisulu Inspectoru districtualu de scóle, spre urmarea mai incolo.

Sabiiu 26 Aug. 1867.

Ioann Panoviciu
Protopopu sî Inspect.
de scóle.

10—2 **Concursu.**

Pentru postulu de invatiatoriu la scól'a poporala gr. or. din Orasiu Alb'a—Iuli'a cu care suntu impreunate urmatórele emolumente:

a) salariu pentru anulu scolaru 140 fl. v. a.
b) cuartiru liberu, sî
c) 4 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu, au a-si tramete documentele timbrate sî francate la subscrisulu pâna in 15 Septembre a. c. st. v. documentandu:

1) ca suntu de religiunea gr. or.

2) ca au absolvatu 4 clase gimnasiale, cursulu pedagogicu cu succesu bunu; sa scia limb'a ungara sî germana.

3) ca scia tipiculu bisericei nóstre, sî cantâretiu bunu;

4) sa aiba atestatu despre purtârile loru morale sî politice.

Alb'a-Iuli'a 28 Augustu 1867.

Alesandru Tordasianu
Adm. Prot. gr. or. alu Albei-
Iuliei sî Inspect. scol.

Nr. 15—2 **Citatiune edictala.**

Angelu N. Teclu din Brasiovu, de legea gr. or., carele tocmai candu aru fi debuitu sa-si dea respunsulu seu la acti'a de procesu divortiale a sociei sele Revec'a Th. Moldovanu totu din Brasiovu de relegea gr. or., s'a fâcutu nevediutu, asiá incâtu din lun'a lui Maiu 1866 nu se scie unde se afla, este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu presinte, sa se infatîsiedie inaintea forului matrimoniale aici subscrisu, câci la din contra se va decide divortiulu cerutu de soci'a sea sî in absenti'a lui.

Brasiovu 26 Augustu 1867.

Forulu matrimoniale alu Tractului protopopescu I. alu Brasiovului.

Iosifu Baracu
Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 2/14 Septembre 1867.

Metalicele 5%	56 90	Act. de creditu	183 20
Imprumut. nat. 5%	65 50	Argintulu	121 25
Actiile de banca	685	Galbinulu	5 90

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 72. ANULU XV.

Sabiiu, in 7|19 Septembre 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dóue dìle prin tiéra·

II.

„A vorbî de cultura e fórte lesne, dara poporulu e inderatnicu sî nu vrea sa scie de asemenea predici“ se reflectéza fórte de multe ori. Sî candu trece omulu pre cæmpii de altmintrea dela natura frumóse, cari insa suntu intrerupte ici sî colea de câte unu conglomeratu de locuintie, cari sî singuratice sî preste totu paru o ironia a naturei, dara de altmintrea se numescu sate in totalitatea sî case in singuratatea loru; candu le vedì pre aceste strimte sî strimbe, gârbovite de tempu sî de elemente, cu nesce ferestutie câtu pumnulu, espuse libertâtiei celei mai nefericite, fâra garduri séu alta ingraditura impregiuru sî pré putine in societatea vre-unei cladiri economice; neci o urma de gradina, neci de pomi, neci de legumi in apropiare, dara aceste din urma inlocuite de nesce resfatiate burueni ale pustiiului; candu vedi mai departe pre locuitori de ai acestoru triste sî doióse locuri atunci ti vine a dîce, ca in adeveru aici inderatnici'a a devenitu o lene amurtitóre de ori ce intreprindere sî aici ori sî ce incercare de a vindecá prin cultura aru fi o intreprindere desiérta. In acést'a s'aru intarí trecatorii prin atari locuri candu vedu ca cas'a lui Ddieu, biseric'a, unde omulu din candu in candu, lepadandu pre vre-o cate-va momente grigile acestei lumi pamantene, sa se póta aventá cu cugetele sele la facatoriulu seu,— este mai de a nu se cunósce din ceealalta miseria; candu vedu ca scól'a e totu asiá de misera, unde sa se plante in anim'a generatîuneloru venitoria totu ce e necessariu, pentru á desvoltá in ea nisuinti'a câtra o viétia mai marétia, din carea sa se véda in adeveru ca omulu e domnu preste fapturile celelalte ale pamentului. Cu tóte aceste cercetandu cine-va mai cu deameruntulu afla lucrurile cu totulu altfelu. Afla d. e. ca acesti ómeni dela inceputulu celu d'antâiu alu primaverei lucra mai ne intreruptu, afla ca ei in multe locuri nu cauta a tiné neci domineci neci serbatori; dara de alta parte afla sî aceea, ca nu au neci o impartiéla in lucru sî neci o economia in sî cu puterile loru; afla ca tóta activitatea loru fiindu strensu tiermurita numai pre lânga unele lucrâri e unilaterala sî nefavorindu tempurile anului acestei ostenele unilaterale de multe ori tóta trud'a se zadarnicesce sî sporiu atunci nu póte fi. Mai adauge apoi ca acésta urmare are influintia sî asupr'a spiritului, care devine mai putînu mobilu (miscatoriu) sî nu se scie aflá degraba in impregiurâri ce vinu pre neasceptate; mai pune ca suntu apoi ómeni de acei'a cari au mai multa esperintia de viétia, dara mai putîna anima, séu dóra neci decum, cari se folosescu de nesciinti'a poporului sî cauta a i esploatá tóta activitatea in folosulu personalu egoisticu: — folosindu-se séu deadreptulu de perplesitâtîle poporului, séu tragendulu mai intâiu prin dedarea la beuturi spirituóse sî alte mijlóce sî uneltiri in perplessitâti.

Ei bine! avemu, déca nu destule, dara unu numeru insemnatu de scóle, in care viitorimea sa invetie a cetí sî scrie; s'aru paré cui-va ca s'a fâcutu destulu pentru delaturarea celoru enumerate; nu se stârnesce inse in cele mai multe pârti gustulu de cetitu. Vre-o câte-va foi periodice sî putînele cârti ce le avemu stau inca cá nisce comori nedesgropate sî nefolosite, pentru ca sî acei ce au invetiatu óre candu, pare ca au invetiatu pentru cá dupa ce esu din scóla sa uite. Scólele de repetitîune din domineci serbatori, in mani'a cerculariéloru ordinariateloru in repetîte renduri, suntu nebagate in séma sî dieu! bine aru prinde, candu câte unu natîunalistu de cei mai marisiori cum ii avemu in multe pârti, preotu séu mirénu, candu facu visitatîunile loru celu putînu in rendulu alu doilea, adeca, dupa diurne sî particulariele de calatoria, aru cugetá sî la stâruinti'a sî indemnarea la aceste scóle sî inca chiaru sî cu ómeni verstnici. Poporulu nostru e unu poporu bunu, e unu poporu docilu. Elu aru imbratîsiá bucurosu invetiatur'a, candu aru vedé unu zelu din partea aceloru ce are sa li-o dea. Cu placere mare amu vediutu cum ómenii se gramadescu in unu locu pre lânga câte unu preotu, in altu locu pre lânga unu invetiatoriu sî iéra in altulu pre lânga unu notariu comunalu, pentru cá sa auda ce le cetesce din „novele.“ Sî cu mai mare insa amu vediutu, candu insusi tieranulu românu tinde mân'a dupa dîuariu, lu desface, cetesce sî esplica altor'a cele cetite.

In fati'a celoru de mai susu, rele sî bune, cari ne-a remasu impressiunate, venimu la resultatulu dejá atinsu totu in cele de mai susu. Mesurile care suntu a se luá pentru poporu asiá dara nu aru trebuí deocamdata sa fia neaperatu immultîte, ci mai vertosu acele ce suntu dejá cu aceeasi buna credintia sî cu acelasi zelu puse in lucrare.

Luminarea castigata in tipulu acest'a cultiva sî nobiléza animele sî spiritele sî apropie pre ómeni mai tare spre a se asociá. Din asociârile loru voluntarie la inceputu se potu desvoltá unele regulate, a câroru scopu sa fia dupa impregiurârile locale, despre economia, despre industria, despre negotiu sî asiá mai departe.

Lucrulu capeta in tipulu acest'a alta fatia mai via sî icón'a cea trista de mai susu o ai vedea disparendu pre dî ce merge, facendu locu la orasiele mai curatiele cu terguri bune, sî la sate ma regulate cu cladiri frumóse sî solide incungiurate de gradini cu legumi sî cu pomi de totu felulu.

Evenemințe politice.

Sabiiu, 6 Septembre

Sambat'a trecuta a fostu iérasi consiliu de ministri din ambe cabinetele in care s'a intielesu asupr'a operatului, ce are a se asterne deputatîuniloru.

Comitetele casei deputatiloru dela senatulu imperialu se afla in deplina activitate. Mai multe proiecte de legi, cá fruptele osteneleloru acestoru comitele le vedemu dejá publicate. Amintimu de legea pentru casatori'a civila sî despre drepturile cardinali. Cea dintâiu a esîtu din pén'a lui Dr. Mühlfeld sî cea din urma din a deput. Waser (Cetimu ca intre ramificatîunile drepturiloru cardinali a deput. Waser va mai vení odata unu proiectu de lege pentru casatori'a civila, sî apoi de lege scolaria sî de unu codice penalu).

Despre Ungari'a scrie unu corespundinte din Vien'a la Schlesische Ztg., ca tóte scirile ce vinu de acolo constatéza ca influinti'a stângei din diet'a pestana cresce din dî in dî sî ca la cele mai de aprópe alegeri regimulu va trece in mânile acelei partide.

La „Politik“ din Prag'a se scrie ca Prussi'a se pregatesce cu armâri energice din tóte puterile.

Atingetoriu de afacerile Croatîei aflâmu dupa Zkft, ca s'a mai fâcutu unu pasu spre incorporarea acelei'a la Ungari'a. Comptulu de statu alu Croato-Slavoniei, ce stá pâna acum sub suprem'a c. r. curte de compturi din Vien'a in cele administrative s'a subordinatu ministeriului ungurescu. Dela 1 Septemvre incependu tóte avisârile de bani pentru autoritatea mentiunata de controla a Croato-Slavoniei sî pentru personalulu ei, cari pâna ací veneau de deadreptulu dela Vien'a la Agram, voru vení de ací incolo dela Vien'a la ministeriulu de finantie ungurescu. —

In Romani'a ministrulu de justitia Arionu si-a datu demissiunea. In loculu lui a pasîtu Argiropulo. —

Congresulu de pace din Geneva deveni in cele din urma ale sale cam nepacinicu, incâtu betranulu Garibaldi lu parasí inainte de incheiare. Garibaldi au fâcutu la acestu congresu urmatórele propuneri: 1. Tóte natîunile suntu sorori; 2. resbelulu intre densele e cu neputintia; 3 certele sa se deslege prin congresu; 4. membrii congressului sa se aléga din reuniunele democratice ale diferiteloru tieri; 5 fia-care membru are numai unu votu; 6. papismulu, sect'a cea mai stricaciósa din tóte sectele, se dechiara de cadiutu (entusiasmu frenticu, toti se scóla de pre scaune sî aplauda cuventatoriului) 7. Religiunea lui Ddieu se primesce de câtra congresu sî toti membri se indetorescu a o latí preste totu rotundulu pamentului (murmuru sî contradîceri din partea ateistiloru (cei fâra Ddieu) sî a materialistiloru); 8. Religiunea lui Ddieu e religiunea adeverului sî mintei; 9. preotîmea descoperirei sî a intunerecului sa se inlocuiésca prin cea a Dumnedieirei, a geniului sî a priceperei; 10 latîrea democratîei morale a ómeniloru de omenia. Popórele cele stricate au incetatu de a fi republicane; 11. Latîrea religiunei lui Ddieu prin instructîune sî educatîune. Singura democrati'a póte pune stavila resbelului carele e biciulu despotismului; 12. Sclavulu are dreptu sa combata pre tiranulu seu. Acest'a e uniculu resbelu iertatu. — Din aceste sî din certele cele sgomotóse ce s'au petrecutu in congresulu cu numele celu atâtu de frumosu alu pâcei se vede, ca cine suntu membrii cari lau adusu in viétia sî de ací si va puté face ori cine sî deducerea resultateloru lui.

Sabiiu 5 Sept. Amu intielesu cu mare placere ca Esc. Sea Metropolitulu nostru Andreiu Br. de Siagun'a, cá Inspectoru supremu scolariu, inca in vér'a trecuta, au luatu mesuri pentru introducerea a dóue catedre nóue in Gimnasiulu nostru gr. orientalu din Brasiovu, sî adeca catedra de desemnululeneariu sî de limb'a francesa. Câtu pentru cea din urma aflâmu mai departe ca Dlu P. Lusinénu la invitarea Eforiei gimnasiale s'au aflatu miscatu de acésta initiativa a Esc. Sele, Supremului Inspectoru scolariu, si-a oferitu servitiulu seu Gimnasiului nostru din Brasiovu gratuitu. Mai e de a se insemná, ca ce se atinge de onorariulu de 300 f. v. a. carele erá menitu pentru catedr'a de limb'a francesa, din partea Eforiei gimnasiale, D. Lusinénu a esprimatu dorinti'a, ca acest'a sa se puna la dispositîunea Supremei inspectîuni scolarie, carea din urma, ni se spune, ca a sî dispusu, cá acesti bani sa se intórca in favórea vistieriei gimnasiali.— Credemu ca acésta nobila sî marinimósa fapta a D. Lusinénu merita a se aduce la cunoscinti'a publica a intregului nostru publicu românu, pentrucá fia-care omu binesimtîtoriu sa aiba ocasiune a se bucurá dimpreuna cu noi de zelulu sî de sacrificiulu celu pre câtu de frumosu, pre atâtu de realu sî folositoriu, ce lu aduce Dlu Lusinénu pre altariulu natîunei sele. Ce avantagiu capeta gimnasiulu nostru prin ridicarea atinseloru dóue catedre, lasâmu acést'a in judecat'a Parintiloru, sî barbatiloru de litere. —

Sabiiu 6 Septemvre. (Asociatîunea. —Alegere de superint.) Eri sî astadi s'a tînutu siedinti'a comitetului Asociatîunei sub presidiulu ordinariu alu Escel. Sele Vas. Popu. Afara de membrii din locu participara sî Ilustr. domnii consiliari cav. de Bolog'a sî Elia Macelariu.— Alegerea de superintendentu pentru conf. luterana din Transilvani'a se facù astadi.

Conferintiele invetiatoresci din protopopiatuiu I. alu Brasiovului.

Satulungu 22 Augustu 1867.

Aceste conferintie se tînura estu tempu la scól'a nóstra capitala normala din Satulungu in 21 sî 22 l. c.

Invetiatorii adunati toti acolo asceptau cu bucuria sa bata ór'a, cá sa intre in S. biserica, sa chieme ajutoriulu acelui Atotuputernicu asupra-le, sî apoi sa li se deschida conferintiele.

Dupa servitiulu divinu, cu care s'au fâcutu invocarea spiritului sântu, intrara Invetiatorii pre la 8½ óre (diminéti'a) sub conducerea Prea vrednicului domnu Protopopu I alu Brasiovului Iosifu Baracu, a cârui'a obiecte de speculatîune nu suntu altu-ceva, decâtu: spiritulu sî anim'a poporului seu a le cultivá, a le nobilitá prin cunoscintie folositóre, moralitate, religiositate, sî amóre fratiésca sî natîunala, ca asiá poporulu sufletesce redicatu, se redica apoi de sine sî materialicesce, sî in tóta privinti'a, sub — conducerea, dîcu a acestui prea vrednicu barbatu, intrara Invetiatorii veseli in edificiulu scólei capitale de aici, unde se deschisera conferintiele prin o cuventare din partea laudatului domnu Protopopu, fórte potrivita.

In acésta cuventare aratà DSea pre largu scopulu sî folósele conferintieloru invetiatoresci, in câta mesura i-si potu imbogati Invetiatorii cunoscintiele loru impartâsîndu-si unulu altui'a esperintie de inlesniri: in propunerea obiecteloru de invetiamentu, in indreptarea gresieleloru de educatîune la copii, in incuragiarea de a purtá cu zelu servitiulu invatietorescu, s. c. l., care sciu ca potu contribuí la fericirea sî progressarea tinerimei poporului nostru. Arata apoi ca la visitatîunile fâcute in scólele din Protopopiatu a aflatu multa deosebire intre propunerea de acum sî cea dinaintea intemeierei conferintieloru invatietoresci, sî incheia cu aducere de mare multiamita Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a, pentru neobosit'a sea parintésca ingrigire de perfectîunarea Invetiatoriloru sî inflorirea scóleloru nóstre.

Au alesu apoi de conducatoriu alu conferintieloru pre D. directore alu scólei capitale din Satulungu I. Dorc'a sî de protocolistu pre D. directoru alu scólei capitale din Brasiovu G. Belisimu.

Dupa aceea s'au fâcutu conscrierea Invetiatoriloru, cu care s'au incheiatu conferinti'a I la 11 sî ½ óre.

In conferinti'a a II tinuta dupa amédi dela 3—6 óre, Domnulu conducatoriu I. Dorc'a, dupa o esplicare in trasuri generali asupr'a materiei conferintiali prescrise, impârtî materi'a dupa conferintie (siedintie) sî adeca: pentru conferinti'a a II „Desvoltarea in copilu a — puteriloru trupesci. — Escurssiuni la verdétia"; pentru conferinti'a a III. „Desvoltarea in copilu a puteriloru spirituali, — Desceptarea sî esercerea atentîunei. — Cetirea cá atare sî cá materia pentru ocupatîuni domestice — scripturistice. — Computulu"; pentru conferinti'a din urma „desvoltarea in copilu a puteriloru spirituali — cultur'a morale", apoi cetirea disertatîuniloru.

La discutîunea asupr'a materiei aratate au luatu parte toti Invetiatorii presenti, iéra cu deosebire, DD. conducatoriulu I. Dorc'a, A. Verzea, D. Cioflecu, I. Dobrénu, D. Domnisioru, I. Petricu, D. Ghimbesianu, A. Bersanu, R. Jantea, I. Eremia, I. Modorcea, A. Vajiu, St. Manole, sî G. Tierénu. Dlu invetiatoriu in Turchesiu sî parochu N. Soiu, dupa conscriere, cu parere de reu a debuitu sa lase conferintiele, avendu sa plece cá comisariu scolariu la Caransebesiu.

P. on.. D. Protopopu Iosifu Baracu a fâcutu multe deslusîri folositóre asupr'a temeloru si intrebâriloru conferentiali. DD. preoti R. Pope'a sî I. Verzea inca esplicara asupr'a temeloru sî intrebâriloru susu numite.

Mai luara inca parte la conferintie sî alti Dni preoti de aici, apoi d. Pictoru din Romani'a M. Popu, d. Notariu de aici I. Popoviciu, d. economu de aici P. Manole, sî altii.

Avù polu sa dîcu mare placere ascultatoriulu simtîtoriu, audîndu in conferinti'a a II cum tratau Invetiatorii presenti despre principiele dietetice, ingrigirea asupr'a copiiloru in periodele fragezimei loru (cá repetitîune din a. tr.) atâtu de folositóre pentru parinti sî invetiatori; apoi despre folósele escursiuniloru la verdétia (escurssiuni ordinarie, escurssiuni la festivitatea maialului); enumerara mai multe jocuri de acelea, prin cari i-si punu corpulu in miscare potrivita, ochii in incordare la calcularea distantieloru etc.; vorbira apoi despre escurssiuni la alune, la ghiatia. etc. etc. —

In conferinti'a a III s'a tratatu despre aducerea pruncilorn la „atentîune."

Aici conferinti'a a desvoltatu urmatórele:

Atentîunea se póte desceptá in copilu aratandu-i intâiu lucruri, pre care le-a mai vediutu sî se interesédia de ele;

La inceputu sa fia esplicatîunea scurta sî pe intielesu, cá sa nu obosésca copilulu ascultandu;

Sa nu arete copilului mai multe obiecte deodata;

Obiectulu, care nu este pentru copilu de interesu nemijlocitu, sa-lu puna in legatura cu vreunulu, de carele se intereséza copilulu, — sî asiá s'a recunoscutu ca numai prin interesarea copiiloru sî prin desteptarea simtiului de ónóre, castigandu-le anim'a asupr'a obiectului luatu inainte, (dara nu prin asprime) se potu deprinde copiii la atentîune.

S'au aratatu sî unele cause, din cari devinu copii neatenti, apoi mijlócele, prin cari s'aru puté acelea delaturá.

S'a luatu apoi cetirea inainte, s'a fâcutu repetitîune asupr'a celoru dîse in conferintiele an. tr. despre scriere sî cetire, sî s'a aretatu, cum are sa fie cetirea frumósa sî la intielesu.

Mai incolo s'a vorbitu despre computulu in scól'a populara.

Iéra conferinti'a a IV a fostu fórte seriósa.

Aici s'a aratatu sî otâritu ca: pre copii ii póte face sa implinésca regulile moralitâtiei de voi'a loru, déca mai intâiu ii va face invetiatoriulu conoscuti cu ce va sa dîca „purtare buna", sî esplicatîunea ilustranduli-o prin istorióre morale; apoi sa indemne, ba chiaru sa puna pre copii a a face fapte morale; sa le descrie cu colori urite faptele immorale; sa-i abata sî impedece dela apucaturi rele.

Dojenele au sa fie scurte sî ponderóse.

Infuriare, artiagu, etc. trebuiescu sterpite, — totusi, alte mijlóce sa usitedie la sterpirea artiagului devenitu a dóu'a fire in copilu, sî ear altele la celu esîtu din vre-o causa momentana. Mai incolo ca neputendu prinde locu sfaturile, povetîle, dojenele in anim'a unui copilu cerbicosu, ori cu simtiulu tempitu pentru-ce este sublimu, pentru adeveru, dreptate, dragoste, — sa intrebuintiedie invetiatorulu sî alte mijlóce, a-lu indreptá pe unulu cá acel'a; totusi pedéps'a trupésca sa nu o aplice decâtu la casuri fórte grele, sî in contielegere cu parentii copilului sî inspectorulu scólei. Ca indata dupa gresiél'a comisa, este anim'a turburata sî prin urmare nu este capace de a primí dojan'a, ca dojan'a se face cu folosu numai fiindu anim'a celui gresîtu liniscita etc. —

Apoi urmà cetirea disertatîuneloru.

D. Directoru alu scolei capitale din Brasiovu, G. Belisimu, s'a pregatitu pentru aceste conferintie cu disertatîunea „Metodulu de a deprinde pe copii in scriere sî cetire."

A cetitu sî desfasiuratu verbalu sinoptice acea disertatîune, câci tempulu erá scurtu.

In acést'a: tractéza despre mai multe metode de scriere sî cetire din tempurile trecute sî presente; da apoi nisce esercitie pregatitóre pentru scriere sî cetire; mai pre urma propune nesce mijlóce de a inlesní pre copii in scriere sî cetire. — Conferinti'a a aflat'o de buna.

Apoi D. Conducatoru alu conferintieloru I. Dorc'a provóca pre invetiatorii presenti amesuratu materiei conferentîali prescrise: „Sa-si insemneze fia-care dintr'ensi intr'unu dîuariu anume greutâtîle mai insemnate pre cari le-aru intempiná", tratandu cu copii, sî mijlócele prin care le-au delaturatu.

Atari insemnâri sa le impartasiésca apoi conferintiei generale la anulu venitoriu in scrisu.

Pré Onoratulu D. Protopopu Iosifu Baracu numesce o comissiune a cârei membrii sa fia invetiatorii dela scólele capitale din Brasiovu sî Satulungu, cu scopu de a concepe unu projectu despre objectele de luatu inainte in conferintiele anului fiitoriu. Care teme, dupa-ce s'aru primí de corespundiatóre de câtra locurile mai inalte, sa le resolveze invetiatorii in conferintiele loru lunarie in parte; resultatele sa le tréca la protocolu; protocólele cu acele resultate sa le astérna apoi conferintiei generali spre esaminare sî indreptare.

FOISIÓRA.

Órele libere.

de P . . . .

IV.

Balanu sî Barsanu de Sinc'a.

Cu impartâsîrea actului sinodale alu protopopiatului fagarasianu de dato Sinc'a 2 Maiu 1729 amu fostu promisu stimaveriloru lectori unele documente istorice privitóre la familiele nobile române, ce ocuru in acelu actu sinodale cá factori principali.

Intre acesti'a vine mai intâiu famili'a boeriloru Balanu sî Barsanu de Sinc'a cá incusatori pentru ua strana in biserica, pentru a cârei revindecare ei se provoca la anticitatea boeronale a familiei loru.

Acést'a me indemnà a luá notitia de vechile loru documente familiare sî nobilitare pentru aceea, ca invetiasemu dela Contele Iosifu Kemény de a nu trece cu vederea nice cele mai mici acte vechi, mai cu séma a familieloru nobile, care stau in legatura strinsa cu istori'a patriei, sî care ori-câtu de neinsemnate s'aru paré ele la prim'a vedere, de multe ori arunca câte o radia fecunda asupr'a multoru evenimente pâna acum ori necunoscute, ori nu destulu dilucidate. —

Eu infatîsiediu un'a diploma boeronale a familieloru nobile Balanu sî Barsanu de Sinc'a sî Ohab'a din cuventu in cuventu precum urméza, la care apoi voiu adaugá sî unele reflessiuni ale mele, cele ce amu crediutu de a le puté combiná cu acestu vechiu documentu. —

Diplom'a originale pre pergamentu, care se afla la mân'a familiei suna asiá:

Nos Maria Christierna Dei gratia Tranniae, Moldaviae, Valachiae Transalpinae Princeps, partium Regni Hungariae Domina et Siculorum Comes etc. Nata Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Comes Tyrolis et Goriciae, etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significan. quibus expedit universis. Quod pro parte et in personis Agilium Barzan Iliae, Stoyka Iliae et Alde Iliae filior. Agilis quondam Ztany Iliae filii quondam Ztan Salomon, Item Alde Demitru, Salomon Demitru et Ztoya Demitru filior. quon. Alde Demitru filii similiter Ztan Salomon, nec non Ztoyka Boyle et Domitru Boyle filior. Coman Boyle filior. quon. Salomon Boyle Boiaronum videlicet possessionis nostre Synka in Districtu superiori terrae nostrae Fogaras, existentis habitae, exhibitae sunt nobis quaedam literae Magnifici quon. Stefani Maylad alias Dni terrae nostrae Fogaras in Pergameno patenter confectae sigilloque eiusd. pendenti et authentico in caera rubea impressive communitae. Quibus mediantibus progenitores dictor. exponen. mediam partem Boieronatus possessionis Synka et tres quartas possessionis Ohaba per notam infidelitatis in quorum ante illud tempus pacifico prestitissent dominio amisissent, postq. longas intercessiones in gratiam redissent et dictas portiones eor. iam aliis collatas pecuniis eorum propriis redemisset ac demum eos idem Stephanus Maylath in praedictar. portionum Boiaronalium nec non earum quarumvis utilitatum et pertinentiarum dominio novo suae donationis et confirmationis titulo in signiter tenore infra=scripto. Supplicatum, quoq. nobis est humillime ut nos easdem literas oiaq. et singula in eisdem contenta ratas gratas et accepta haben. clementer approbar. notificar. et confirmar. dignaremur. Quarum quidem lrar. tenor talis est: Nos Stephanus Maylad Liber Dominus terre Fogaras Vaivoda Regni transilvan. et Siculor. Comes etc. Memoriae commendamus tenore praesent. significan. quibus expedit univers. et singulis, quod cum nos feria tertia proxima post festum omnium sctor. una cum duodecim juratis Boiaronibus nris huius terrae nostrae pro discutien. causis pro tribunali consedissemus. Tunc Agilis Sthan Salamon, Alde Salamon et Salamon al Wancze de Synka coram nobis personalit. constituti, sponte et libere confessi sunt in hunc modum: Quomodo in elapsis temporibus vezt tempore quon. domini Mihoe aliacs Wayvodae Regni Transalpinen et tempore quon. Domini Pauli Thomori tunc Comitis et Castellani huius castri nostri Fogaras fuerunt multi Boiarones huius terrae in infidelitate adinventi, ac de sub obedientia castellanor. alienati ad quorum respectum et praefati exponen. vczt Stan Salomon, Alde Salomon, Salomon al Wancze de sub obedientia praescripti domini Pauli Thomori fuerunt alienati, qua de causa ipsi praefati exponen. ad Transalpinae Regnum introfugien. ibiq. moram haben. pro qua infidelitate praefatus Dominus Paulus Thomori totam partem haereditatis ac Boiaronatus eor. in possessionibus Synka et Ohaba sitas et existen. una cum oibus proven. ad easdem possessiones de iure et ab antiquo pertinen. spectan. et pertinere deben. cuidam agili Pirvuluy de Synka pro flor. quinquaginta vendidisset et appropriasset, qui sczt Stan Salomon, Alde Salomon et Salomon al Wancze ex illa infidelitate et alienatione in gratiam nostram reversi sunt, nobisque supplicati, ab infidelitate eorum, Apoi incheià Prea onoratulu Domnu Protopopu Iosifu Baracu conferintîele, prin o cuventare fórte potrivita; in care i-si esprima placerea asupr'a respunsuriloru celoru potrivite date de invetiatorii presenti la temele conferintiali, si i provocà sa urmedie sî de ací inainte asemenea, neuitandu-si nici odata de implinirea cu scumpetate a chiamârei loru cei fórte grele, pentru care voru avé resplatire dela Dumnedieu, dara sî dela ómeni. — Ca Escelenti'a Sea, Prea Sântîtulu Parinte Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, (la pronunciarea acestui nume maretiu, — resunà: „Sa traiésca!“— ceea ce se urmà in repetîri sgomotóse) dupa cum este tuturoru cunoscutu, inca nu uita pre invetiatorii cei zelosi, cari i-si implinescu cu acuratetia datoriele chiamârei loru; ei la vremea cuvenita ii sprigineste dupa demnitatea loru etc. etc. — Poftesce apoi Escelentiei Sele, Pré luminatului sî pré sântîtului Parinte Archiepiscopu sî Metropolitu, viétia indelungata, sî dîle senine!

Dupa care Invetiatorii multiamindu Escelentiei Sele pentru binefacerile parintesci revarsate asupra scóleloru; multiamindu P. on. D. Prot. Iosifu Baracu pentru dragostea parintésca cu care-i intempina in tóta privinti'a; multiamindu sî Dloru Preoti presenti pentru interesulu ce l'au vaditu asupr'a conferintieloru loru; dandu-si mân'a reciproce; poftindu-si din anima a se revedé sanetosi, se re'ntórsera fia-care la ale sale.

Unu amicu alu conferintieloru invetiatoresci.

Protocolulu

siedintieloru directîunei Asociatîunei aradane pentru cultur'a poporului românu tînuta in an. 1866/7.

Siedinti'a IX.

(ordinaria.)

tînuta in Aradu in 16 Aug. n. 1867.

Presiedinte: Mirone Romanulu directoru secundariu.

Membri oficiali: Emanuelu Misiciu perceptoru, Lazaru Ionescu fiscalu subst.— Ioanne Goldisiu esactoru subst.— Teodoru Serbu bibliotecariu subst. sî Julianu Grozescu notariu.

Membru asistentu: Ioanne Popoviciu Deseanu.

84. Autenticandu-se protocolulu siedintiei trecute, dlu presiedinte recomenda directîunei pre notariulu non alesu Julianu Grozescu, totu deodata fostulu notariu Ioann Goldisiu predà urmatoriului seu actele directîunei.

Determinatu. Notariulu nou alesu se introduce in postulu seu sî cu acést'a primesce conducerea mai departe a protocolului.

85. Apropiandu-se tempulu pentru dafigerea terminului adunârei generale pre anulu 1867/8 a Asociatîunei, dlu presiedinte trage atentîunea directîunei la acésta impregiurare insemnata.

Determinatu. Pentru defigerea terminului adunârei generale sî in prirинti'a pregatiriloru cuvenite la acea adunare, se decide tînerea unei siedintie straordinarie a direstîunei in 24 Augustu nou an. c. sî spre acestu scopu dlu presiedinte e rugatu a face acést'a cunoscutu sî Dloru membri esterni ai directîunei.

86. Dlu Ioann Popoviciu Deseanu cá presiedintele comissiunei emise pentru revisiunea regulamentului casei, arata cumca in urmare indepartârei sî demissiunârei dloru comembri: Besanu sî Drag'a, e de lipsa intregirea acestei comissiuni, dreptu-aceea totu de odata propune alegerea altoru membri.

Determinatu. Aretarea dlui Ioann Popoviciu Deseanu se ia in drépta consideratîune si in loculu dloru demisiunati se alegu dd.: Lazaru Ioanescu sî Ioanne Goldisiu, avendu de a partecipá in acea comisiune sî notariulu directîunei.

87. Notariulu cetesce consemnarea aceloru domni, cari pe bas'a dechiaratîuneloru alaturate voescu a fi alesi pe an. 1866—1869 de membri noi ai Asociatîunei, precum sî a acelor'a, cari prin deoblegamentu nou si-au dechiaratu dorinti'a de a remané sî mai departe membri ordinari ai Asociatîunei, totu pre anii 1866—1869.

Determinatu. Pre bas'a consemnârei dintâiu s'au alesu cu umanitate de membri ordinari ai Asociatîunei urmatorii domni:

(Consemnarea o vomu publicá in cutare nr. venitoriu Red. Alb.)

Iéra pre bas'a consemnârei a dóu'a s'a luatu spre sciintia remanerea mai departe de membri ordinari ai Asociatîunei a urmatoriloru domni: (Se va publicá mai târdîu Red. Alb.)

88. Dlu presiedinte propune cá membriloru noi alesi sub nr. de mai susu (87), sa li se imparta diplomele la cea mai de aprópe adunare generala a Asociatîunei.

Determinatu. Se primesce.

Acestu protocolu s'a autenticatu in siedinti'a estraordinaria a dîrectîunei din 24 Augustu n. 1867.

Ioann Popoviciu Deseanu m. p. presiedinte subt.
Iulianu Grozescu m. p. notariu.

Principatele române unite.

Bucuresci, 29 Augustu.

Duminec'a trecuta, 27 Augustu, la 2 óre dupa amédi, dd. membri ai societâtiei literarie cu dlu ministru alu instructîunei publice in capu, au avutu onórea de a fi primitî de I. Sea Domitorulu sî de a supune statutele *) constitutive ale societâtiei, inaltei aprobatîuni a Mariei Sele.

D. Gusti, ministru Instructîunei publice sî alu culteloru, a rostitu cu acésta ocasiune urmatorulu cuventu:

„Prea Inaltiate Dómne!

„O rara sî frumósa ocasiune me aduce astadî in presenti'a Vóstra! Confirmarea statuteloru academiei române din Bucuresci, a reanimatu dorinti'a doctîloru ei membri, de a se infatîsiá naintea Mariei Vóstre, sî a depune omagiurile loru Domnitorului Romaniei, Carolu I.

„Mari'a Ta, me simtu ferice putendu a ve reinfatîsiá acestu eruditu corpu.“

Mari'a Sea a respunsu:

„Domniloru!

„Amu primitu cu o via placere statutele lucrate de DVóstra sî considerandu-le cá pactulu definitivu ce constitue societatea literara, le amu aprobatu cu cea mai mare multiamire. Eu suntu convinsu ca frumós'a opera, démna lucrare ce ati intreprinsu, nu va intardiá de a fi incoronata de celu mai bunu succesu.“

Dupa acést'a, dlu Heliade Radulescu, s'a esprimatu astfelu:

„Prea Inaltiate Dómne!

„Este cunoscutu de toti ca limb'a este nodulu celu mai tare sî sacru ce unesce sî léga mai multi populi intr'o singura natîe.

„Limb'a romāna a conservat'o in germine de mai multi seculi numai biseric'a. Mai multu de o jumetate de seculu toti barbatii de elita ai Româniloru si-au aretatu cea mai ardinte dorintia, sî si-au sacrificatu o mare parte din viétia, spre a vedea acésta limba in stare a putea esprimá intr'aceeasi uniformitate, sî tóta sciinti'a umana din dîlele nóstre.

„Incercâri s'au fâcutu pentru intr'uniri de barbati competenti. Se pare ca in decretele provedintiei ce umilea sî inaltiá popóre, a fostu reservatu pentru Mari'a Ta, stabilirea unei societâti academice.

„Prin aprobarea statuteloru nóstre ai pusu, Pré Inaltiate Dómne, pétr'a ungulara acestui frumosu edificiu.

„Ne simplîmu ferici, Prea Inaltiate Dómne, ca amu fostu alesi spre a fi convocati de Mari'a Ta spre a pune mân'a dreptu cooperatori la acésta mare fapta.

„Sî déca mi va fi ertatu de a asemená acésta academia cu unu templu alu litereloru sî alu scintieloru, atunci noi chiamati cá nisce simpli sacerdoti, te rcgâmu Prea Inaltiate Dómne sa binevoesci a fi pontificele sî protectorulu nostru.“

„La ori ce intreprindere se cere curagiu. Laborile onor. mei colegi invederéza curagiulu sî staruinti'a loru. Spre a reusî insa la intreprinderi, se cere prudentia. Sî cutéza Prea Inaltiate Dómne, in numele tuturoru colegiloru mei, a incredintiá pe M. Ta, ca numai prin prudentia vomu pune tóte puterile, spre a fi demni de inaltele cugete ale Mariei Tale.“

Apoi Domnitoriulu a binevoitu a convorbí cu fia-care membru alu societâtiei.

Astadi Luni, la 28 Augustu, Domnitorulu a intr'unitu la dineu mai multi membri ai societâtiei literarie române. „Rom.“

Discursu rostitu la redeschiderea Curtei de cassatîune sî justitia de Dlu Papiu Ilarianu.

(Urmare din nr. trecutu.)

2. „Crime sî delicte in esercitiulu functîunei. Mai multe ratîuni de ordine publica au indemnatu pe legiuitoru a se abate putînu dela dreptulu comunu, candu e vorb'a de darea in judecata a unui functîunaru pentru fapte comise in esercitiulu functîunei. Legiuitoriulu trebuia a fi de o potriva preocupatu de dóue lucruri: ca, de o parte, fapt'a functîunarului se nu remae nepedepsita, eara de alta, autoritatea publica inca se nu fia asuprita cu usiurintia. Impinsu de asemenea motive, legiuitorulu in legea criminala asiéza deosebite regule de procedura sî competintia pentru urmarirea sî darea in judecata a functîunariloru judecatoresci, dupa felulu faptei sî dupa positîunea ierarchica a judecatorului. De asemenea, pentru functîunarii administrativi, legea procedurei criminale, de sî-i trametea naintea tribunaleloru

---

eos excipien. in gratiam nostram accepimus ipsos praefatos exponen. in praescriptas haereditates aviticas intromissimus in gratiam nostram accipien. qui praefati exponen. vczt Sthan Salomon Alde Salomon, Salomon al Wancze a filiabus praefati Pirwuluy de Synka et Stanislao de Reche praescriptas haereditates eor. pro flor. octoginta coram nobis redemerunt vczt aequalem medietatem possessionis Synka et tres quartales possessionis Ohaba—, quae ab ipsis antea erant alienatae una cum montibus, alpibus Gerkanulu et Dunaya nominatis, sylvis, nemoribus, rubetis, pratis, foenetis, terris arrabilibus cultis et incultis, molen. molendinor. locis, rivulis, glandinibus ac cuiuscunque utilitatibus et prov., quocunqu nomine vocitatis ad easdem possessiones Synka et Ohaba spectan. pertinentia et pertinere deben. Ipsosq. praefatos exponen. Zthan Salamon Alde Salamon al Wancze in praescriptis bonis et haereditatibus eorum haereditavimus in filios filior. suor. filii Zthan Salamon Alde Stoyka Ilie Domitro filij Alde Salamonu Domitru Salamon haeredum per haeredes possidendum, tenen. pariter et haben. imo damus, donamus, conferrimus et haereditamus. Harum nostrarum vigore et testimonio lrar. sigilloq. nostro munitar. median. praesentibus ibidem duodecim Iuratis Boiaronibus sedis nostrae vczt Alde Bika de Woywoden, Radul de Lysza, Opra Bozgach de Wysd, Comsa de Bessembak, Barbat de Dragus Sandor de Zombatha, Salamon de Wenechia, Ztanislau de Reche, Man Iuga de Kopachel, Beka de cadem; Cryzthe Mile de Illien, Idomir de Waad. Datum in sede nostra Judiciar. die supra notato. Anno domini Milesimo quinquentesimo tricesimo quarto. Nos itaque praemissa supplicatione nobis modo quo supra peracta, clementes exaudita et admissa prescriptas lras dicti quon. Stephani Maylad Donationales non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas sed omni prorsus vitio et suspicione caren. praesentibus lris nostris de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali insertas et inscriptas quoad omnes et continen. Articulos, clausulas . . . . . cta eatenus quatenus eaedem rite et legitime existen. emanatae iuribusq. earum veritas suffragatur ratas gratas et accepta haben. aceptavimus, aprobavimus, ratificavimus et confirmavimus memor . . . . onibus ipsorumq. haeredibus et posteritatibus univers. perpetuo valitur. harum nrar. vigore et testimonio ltar. median. In cuius rei memoriam firmitatemq. perpetuam praesentes lras nras pendentis . . . . gilli nostri munimine raboratas praedictis Boiaronibus nostris ipsorumq. haeredibus et posterittibus univers. dand. duximus et conced. Praesentibus perlectis exhiben. restitutis. Datum Albae Juliae . . . Iunii Anno domini Millesimo quingentesimo Nonagesimo octavo. —

Maria Christierna. (L. S.) Georg de Vrnocz. mp
a tergo

Per Praefectum et Exactorem fiscales ac Requisitores Albenses tamquam comissarios Illmae Dnae principissae ad investigan. Boeronum terrae fogaras jura deputatos, praesentes lrae revisae lectae ac pro Stefano Berszan de Synca et Stan Bojle de Ohaba, lineam generationis fuae ad introscriptas personas manifeste deducen. in vigore relictas. In fogaras die 27 Mens. Febr. Anno 1671. —

(Va urmá.)

---

*) Le vomu publicá sî noi. R.)

ordinarie pentru fapte comise in functîune, insa numai dupa o decisiune incuviintiatória a consiliului de statu. Asta incuviintiare, asta autorisatîune prealabila, erá dupa procedur'a criminala, garanti'a functîunarului administrativu, contr'a usiurintiei, contr'a pasiuneloru séu póte chiaru contr'a relei vointie a administratîloru sei.

„Intr'aceea, consiliulu de Statu sî legea sea organica s'a desfiintiatu. Autorisatîunea prealabila prevediuta prin procedur'a criminala (art. 492) inca se vede abrogata prin art. 26 din Constitutîune; eata cum suna acestu articolu alu Constitutîunei: „Neci o autorisatîune prealabila nu este necesaria pentru a se esercitá urmariri contr'a functîunariloru pentru faptele administratîunei loru, de pârtîle vatemate. Casurile sî modulu urmarirei se voru regulá prin anume lege. Dispositîuni speciale in codicele penalu voru determiná penalitâtîle prepuitoriloru.“

„Eata nóu'a nóstra lege constitutîunala pentru urmarirea functîunariloru administrativi.

„Ea nu face decâtu a radicá autorisatîunea prealabila ce se cerea mai inainte dupa procedur'a criminala, dara lasa unei legiuiri speciale determinarea casuriloru sî modului urmarirei. Inca la an. 1866, ministrulu Ioann Ghic'a presentase unu projectu de lege pentru impartîrea atributîuniloru consiliului de Statu, desfiintiatu prin Constitutîune. Acelu projectu cuprindea sî óre-cari dispositîuni relative la materi'a ce ne ocupa. Camer'a respinse aceste dispositîuni, fâra ale inlocuí prin altele. Atunci juristii nostri cei mai sciutori, sî insusi ministrulu presiedinte Ioann Ghic'a, declara ca, fâra legea speciala ceruta de Constitutîune, urmarirea functîunariloru devine impossibila. „Prin urmare, „functîunarii nu se voru urmarí pâna nu se va face „legea prevediuta prin constitutîune“, suntu cuvintele testuale ale ministrului, necontradîse de Camera. (Siedinti'a din 29 Iuniu 1866).

„Astfeliu stâmu astadi, in fati'a unui principiu enunciatu in constitutîune, dara neregulatu prin o anume lege.

„Parerea nóstra este ca, in ceea ce se atinge de urmarirea criminala, ministeriulu publicu, singurulu stapânu alu actiunei publice, chiaru sî pâna a se face legea speciala pentru urmarirea functiunariloru administrativi, prin nimic'a nu este impedecatu a trage in judecata pre acesti functiunari pentru crime sî delicte comise in esercitiulu functiunei. Conformu Constitutîunei, care a abrogatu dispositîunea art. 492 din procedur'a criminala relativa la decissiunea incuviintiatóre dârei in judecata, procurorulu nu va avea trebuintia de nici o autorisatîune prealabila pentru intentarea actîunei publice; elu va incunosciintiá simplu pre ministrulu respectivu, sî functionariulu, pâna se va face legea speciala, se va judecá inaintea tribunaleloru ordinarie conformu legei comune.

„Iéra viitórea lege speciala, credemu ca se va conformá adeveratului spiritu alu constitutîunei, déca urmarirea criminala a functiunariloru administrativi, o va regulá in modu analogu cu urmarirea judecatoriloru regulata prin art. 493 sî urmatorii ai procedurei criminale.

B.) Respunsabilitatea civila.

„Dara ce e de fâcutu cu actîunea civila ce s'aru intentá unui functiunariu administrativu pâna la facerea legei speciale? Unu functiunariu administrativu prin unu faptu alu administratîunei sele, faptu care aru putea sa nu fia crima nici delictu, aduce unu prejudiciu civilu; cum se va repará acestu prejudiciu? In puterea constitutîunei, nu mai incape indoiéla ca partea vatemata póte, deadreptulu sî fâra nici o autorisatîune prealabila, trage in judecata civila pre functiunariulu administrativu pentru fapt'a administratîunei sele.

„Dara cari suntu casurile sî care e procedur'a acestei urmâri civile?

„Constitutîunea dîce ca casurile sî modulu urmarirei se voru regulá prin anume lege.

„Âsta lege inca n'o avemu?

„Ce e de fâcutu pâna atunci? Vomu urmá óre legei comune? Insa constitutîunea chiaru prin aceea ca a lasatu unei legi speciale a regulá casurile sî modulu acestei urmariri, a derogatu legei comune, intocmai precum sî procedura civila a derogatu legei comune prin dispositîunile speciale ce are pentru actîunea civila ce se intentà asupr'a judecatoriloru. E evidentu ca, precum procedur'a civila pre judecatori, de asemenea constitutîune, abrogandu autorisatîunea prealabila, a voitu sa garanteze pre functiunarii administrativi prin o lege speciala contr'a sicaneloru posibile ale particulariloru cari, dupa legea comuna, aru puté prin actîuni civile neterminabile sa paralise administratîunea publica, sa-i impedece activitatea, sî sa-i deprime tóta autoritate sî prestigiulu necesariu. Intr'aceea constitutîunea nóstra, déca creéza unu provisoriu in privirea responsabilitâtiei ministriloru, incâtu pentru functiunari, ea se marginesce a derogá legei comune, puindu in vedere o lege speciala; iéra acésta lege speciala nefiindu nici pâna astadi facuta, se póte sustîné ca noi, in acésta privire, ne aflâmu, din nenorocire, intr'unu adeveratu juristitiu.

„Sa sperâmu ca, dupa dreptulu de initiativa de care se bucura astadi Camer'a cá sî guvernulu, cea dintâiu sessiune a adunârei legislative se va grâbí a pune capetu acestei anomalii.

„Dupa ce principii aru trebuí fâcuta acésta lege speciala de urmarire civila?

„Inainte de tóte, sa nu perdemu din vedere ca urmarirea civila contr'a functiunariloru administrativi e o adeverata actîune recursoria civila contr'a acestoru functiunari. Prin urmare, legea speciala asupr'a acestei actîuni va cautá a fi analóga legei procedurei civile asupr'a actîunei recursorie contr'a judecatoriloru.

1.) „Casurile respunsabilitâtiei civile. O lege speciala va enumerá ea óre tóte diversele casuri particularie de respunsabilitate civila, ori se va marginí a consacrá óre-cari regule generali? O enumeratîune completa a casuriloru particularie e impossibila. Prin urmare, nu remane decâtu enunciarea câtoru-va principii generale cari sa imbratîsieze, directu séu indirectu, tóte casurile de respunsabilitate civila.

„Acést'a e sistem'a adoptata de codicele civile (art. 998, sî urmatorii) pentru respunsabilitatea civila comuna. Totu dupa acestu principiu generalu alu codicelui civilu e regulata in procedur'a civila (art. 305, sî urmatorii) respunsabilitatea civila a judecatoriloru. Totu acestu principiu cauta a serví de basa sî legei respunsabilitâtiei civile a functiunariloru administrativi, in ceea ce se atinge de casurile respunsabilitâtiei loru.

„Acésta sistema a codicelui Napoleonu, adoptata de tóte legislatîunile civile moderne afara de cea prussiana, in practica nu a datu vre-odata locu la vre-unu inconvenientu seriosu.

(Va urmá)

Varietâti.

⁂ Escel. Sea Comissariulu reg. va face o caletoria in pârtîle nordice ale Transilvaniei in decursulu acestei septemane.

⁂ O indreptare. H. Ztg. trage atentîunea cetitoriloru mai alesu afara din tiéra asupr'a unei sciri nefundate, publicate de mai multe foi din Pest'a sî Vien'a, ca adeca dlu Dr. Teutsch s'aru fi alesu de superintendinte transilvanu cu 54 din 55 voturi. Cu ocasiunea acést'a, pentru orientare da sî o lamurire asupr'a modalitâtiei ce se observéza in biseric'a protestanta luterana din Transilvani'a cu ocasiunea alegerei de superintendinte. Inainte de tóte fia-care comuna parochiala alege trei candidati. Dintre acesti'a alegu consistoriele cercuale câte siése candidati sî in fine adunarea generala bisericésca alege din acesti'a pre superintendintele confessiunei luterane, carele nu pórta titul'a transilvanu.

⁂ Drumuri de feru in Transilvani'a. „K. K.“ impartasiesce lectoriloru sei in unu suplementu lânga nrulu seu 110 din anulu acest'a o carta de drumuri de feru, parte concessiunate, parte proiectate. Intre cele dintâiu e lini'a dela Aradu pâna la Alb'a-Juli'a. Intre cele din urma aflâmu lini'a dela Oradea-mare, preste Ciucia, Huedinu (Bánfi Hunyad), Clusiu, Agerbiciu, Teusiu, Alb'a-Juli'a cu ramii dela Clusiu preste Gherl'a la Bistritia sî dela Hadereu (lânga Ariesiu) la M. Osiorheiu. Dela Alb'a-Juli'a se continuá ambe liniele dela Aradu sî Oradea-mare impreunate intr'un'a preste Mediasiu, Sighisiór'a Brasiovu sî ese pre valea Buzeului in Romani'a. Lini'a acést'a are unu ramu dela Mediasiu preste Seic'a-mare sî Ogn'a la Sabiiu si altulu din Trei Scaune pâna la Gyergyo Szt Miklos. Lini'a Aradu — Alb'a-Juli'a are cunoscutulu ramu preste Hatiegu la Petrosieni. — Dupa dîuariele magiare din Clusiu lucrârile de pamentu pentru drumulu de feru au sa se incépa in septamen'a a dóu'a a lunei lui Octomvre.

⁂ (Focu.) In satulu invecinatu Sielimberu (Schellenberg) se escà Sambata sér'a pre la 10 óre unu focu infricosiatu, care a duratu pâna pre la 1 óra dupa média-nópte. Vre-o 40—45 de economi a remasu fâra de bucate, pentru ei sî familiele loru, fâra de nutretiu pentru vitele loru sî vre-o patru sî fâra de acoperisiu. — Necasulu in care se vedu asemeni bieti economi sî-lu póte intipuí ori ce omu cu anima sî asiá umanitatea impune ori cârui a dá dupa puterile sele mangaerea putinciósa fâra de a cautá cui o da.

⁂ Tergulu Sabiilui din septaman'a trecuta numitu sî tergu de tómna au fostu preste totu unu tergu bunu sî bine cautatu. Tergulu de vite, care premerge celui de manufapturi sî alte producte au fostu fórte cercetatu sî a avutu o vendiare de 4000 vite cornute. Parechi'a de boi buni erá intre 190 pâna la 240 fl. cualitate mai de rendu 160 fl. sî mai slabi dela 45—90 fl. Cai s'au vendutu cam 1,200 mai cu séma cai tineri. Cumperatorii in cea mai mare parte banatieni. Pretiulu cailoru celoru mai multi din tergu au variatu intre 40 sî 240 fl. o singura parechia cai de trasura s'a vendutu cu 1000 fl. Oi s'au vendutu vre-o 4000 cu pretiu 7 pâna 12 fl. parechi'a. Porci s'au tînutu in pretiu. Celelalte producte crude inca au fostu bine representate sî cu pretiuri. Preste totu la tergulu asiá numitu liberu se póte dîce ca erá circulatîune viia de bani sî asiá sî dispusetîunea vendiatoriloru erá mai serina.

Mai nou.

Unu telegramu din 17 Sep. la „Unio“ spune ca diet'a Ungarîei se va adună in 29 a lune curente.

Nr. 16—1

Concursu

Spre ocuparea statîunei de invatietoriu la scól'a comunala gr. or. din Danesiu se deschide concursu pâna in 25 Septembre a. c. st. v.

Cu acést'a statîune suntu impreunate urmatórele emolumente:

in bani 30 fl. v. a. in bucate 70 ferdele de cucuruzu, $^1/_2$ jugeru de aratura, un'a grâdina de leguma, cuartiru liberu sî lemne de ajunsu.—

Doritorii de a ocupá acésta statîune sa-si tramita pâna la terminulu de susu la subscrisulu:

a) Atestatu de botezu ca suntu de religi'a gr. or.

b) Testimoniele loru scolastice ca au absolvatu ce-lu putînu 2-3 clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu cu succesu bunu,

c) Atestatu despre purtârile loru moralice sî politice.

Cei, cari sciu cantârile bisericesci se voru preferá.

Sighisiór'a 26 Augustu 1867.
Inspectoratulu distr. scol. gr. or. alu Sighisiórei.
Zacharie Boiu Protop.
sî Insp. scol. distr.

10—2

Concursu.

Pentru postulu de invatiatoriu la scól'a poporala gr. or. din Orasiu Alb'a—Iuli'a cu care suntu impreunate urmatórele emolumente:

a) salariu pentru anulu scolaru 140 fl. v. a.
b) cuartiru liberu, sî
c) 4 orgîi de lemne.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu, au a-si tramete documentele timbrate sî francate la subscrisulu pâna in 15 Septembre a. c. st. v. documentandu:

1) ca suntu de religiunea gr. or.

2) ca au absolvatu 4 clase gimnasiale, cursulu pedagogicu cu succesu bunu; sa scia limb'a ungara sî germana.

3) ca scia tipiculu bisericei nóstre, sî cantâretiu bunu;

4) sa aiba atestatu despre purtârile loru morale sî politice.

Alb'a-Iuli'a 28 Augustu 1867.
Alesandru Tordasianu
Adm. Prot. gr. or. alu Albei-
Iuliei sî Inspect. scol.

Burs'a de Vienn'a.

Din 6/18 Septembre 1867.

Metalicele 5%	56 70	Act. de creditu	180 30
Imprumut. nat. 5%	65 40	Argintulu	121 25
Actiile de banca	681	Galbinulu	5 88$^5/_{10}$

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a sî Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 73. ANULU XV.

Sabiiu, in 10/22 Septembre 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pe patrariulu din urma (Octombre—Decembre) alu anului 1867. — Pretiulu abonamentului pe ¼ anu e: Pentru Sabiiu **1 f. 75** xr., Pentru Trannia sî Monarchi'a austriaca **2** fl., Pentru Principatele rom. unite sî strainatate **3** f.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardîiá cu tramiterea prenumeratîuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresandu-le deadreptulu la

Editur'a „Tel. Rom.“ in Sabiiu.

Evenemintе politice.

Sabiiu, 9 Septembre

Deputatîunele corpuriloru legislative de dincóce sî de dincolo de Lait'a suntu inca objectulu celu de primulu interesu in politic'a din laintrulu monarchiei austriace. Press'a vienesa discuta mereu cestiunea sî dupa partidele respective, afla unele mantuirea, altele pericululu monarchiei in lucrârile acestoru delegatîuni. Sa vedemu ce s'a mai fâcutu in sinulu aceloru deputatîuni.

In 16 Sept. n. a tînutu ambe deputatiunile siedintie. In cea unguréscа a presentatu Dlu de Lonyai la cea de dincolo de Lait'a Br. de Becke o propunere a regimului. Dupa acea propunere Ungari'a participa la sarcinele afaceriloru comune precum sî la cametele detoriei de statu cu trei-dieci sî partea de dincolo cu siepte-dieci percente. Din detori'a statului se scriu intre sarcinele pârtiei de dincolo 500 milióne cu o suma de camete dela 25 milióne (pentru datorii laudemiale, fonduri de drumuri etc.) Déca se voru uní ambe deputatîunele, precum se ascépta dice N. Fr. Bl. atunci se va mai tîné o conferintia cu caracteru privatu sî o siedintia oficiala in care sa se incheia protocolulu asupr'a intielegeriloru avute despre cestiunea cuoteloru sî a detoriei de statu.

„Debatte“ calculéza cuot'a cu care are sa contribue Ungari'a, asiá: „Erogatele comune voru fi, celu putînu dupa bugetulu anului 1867, in suma rotunda 88 pâna in 90 milióne. De ací se subtragu veniturile vamale, cari facu 11 pâna in 12 milióne. Remane a se mai acoperí sum'a de 77 milióne. Déca va luá Ungari'a din acestea 30 de percente remane pentru partea ceealalta 23.1 milióne. Cametele detoriei de statu, dupa datele espuse de dlu Becke in cas'a deputatîloru (senatului imperialu) sî dupa raportulu din urma alu comisiunei de control'a detorieloru de statu, voru fi in suma rotunda 136 milióne. Dupa subtragerea precipuului de 25 milióne mai remanu 111 milióne. Primesce Ungari'a asupra-si 30 percente, acést'a aru face atunci 33.3. milióne. Presupunendu ca sumele de mai susu din bugetu remanu acelesi, Ungari'a aru contribuí la erogatele comune ale statului 56.4 milióne, sî asia, ea carea a platitu pâna acum numai 52 pâna in 53 milióne, aru platí cu vre-o câte-va milióne mai multu decâtu pâna acum.“

Ministrulu de Beust caletoresce prin Moravi'a sî Boemi'a. Cuventârile lui ce le tîne la ocasiuni de primiri sî toaste nisuescu a sterní in publicu increderea in complanarea interna sî in pacea ce o va avé statulu de din afara.

In lips'a de sciri positive dîuaristic'a cea mare colportéza feliu de feliu de sciri de sensatiune. Asiá se dice de nou ca alianti'a intre Prussi'a sî Russi'a e fapta implinita; ca Prussi'a a tramisu oficieri instructori pentru trupe russesci sî ca Russi'a si preface puscele dupa sistem'a celoru prussiane.

Unu corespundinte la „Times“ povestesce, ca pre candu se tratá despre cestiunea Luxemburgului, unu agentu prussianu a calatoritu in Romani'a sî Serbi'a spre a face propunere de unu tratatu dupa tóte regulele, ca la casu de unu resbelu intre Franci'a sî Prussi'a, pomenitele dóue state sa incépa resbelu cu Austri'a. Bucovin'a aru fi resplata pentru Romani'a sî Slavoni'a pentru Serbi'a. — Asemenea sciri trebuiescu luate cu mare reserva.

Sabiiu 10 Septemvre. Terminandu-se primirile in Institutulu pedagogico-teologicu alu Archidiecesei nóstre, astadi se va face chiamarea Sântului Duhu sî mâne se voru incepe prelegerile anului scolasticu 1867/8.

Sabiiu, 8 Septembre. (Alegere de Superintendente.) In nrulu trecutu amu fostu fâcutu cunoscutu ca alegerea de Superintendinte se face Mercurea trecuta. Acést'a e de a se indreptá intr'atât'a ca in dîu'a memorata s'au fâcutu numai pregatirile pentru actulu alegerei; actulu inse s'a intemplatu apoi a dóu'a dî Joi in 7/19 Septembre. Resultatulu fu ca Drulu D. G. Teutsch esî din alegere cu 38 voturi din 53, cá Superintendente alu bisericei evangelice luterane; celelalte 15 voturi le capatá paroculu Sighisiórei M. Schuller, vicariulu superintendentialu.

Din cele ce s'au petrecutu in dîu'a premergatóre aflâmu de interesu urmatórele:

Mercuri in 6/18 Septembre, la 8½ óre inainte de amédi s'a adunatu sinodulu bisericei evangelice sî dupa-ce curatorulu generalu bisericescu (comitele natîunalu Conrad Schmidt) a fostu condusu de o deputatîune in adunare, vicariulu superintendentîalu Schuller, deschide prin o rugaciune fórte petrundiatória adunarea. Indata dupa acést'a saluta curatorulu generalu cu o cuventare pre cei adunati, amintesce in unu modu elocuentu sî potrivitu de repausatulu Superintendentu, atrage atentîunea celoru adunati asupr'a problemeloru celoru mari ce le are adunarea a le deslegá pe terenulu bisericescu sî asupr'a despartîrei Superintendenturei de parochi'a Ghertanului sî in fine incheia cu unu Hoch Majestâtiei Sele ca Protectorulu supremu alu bisericei.

Vine dupa acést'a verificarea deputatîloru la acésta adunare, din care resulta 53 membri.

Acum cetesce secretariulu cosistoriului generalu „Franciscu Gebbel, unu operatu intitulatu „La istori'a §§-loru 114, 150 sî 151 din constitutîunea bisericésca“ (Sabiiulu cá resiedintia Superintendentelui) care se ascultá cu incordata atentîune sî apoi se decise a se dá in tipariu. Preste o suplica a Ghertanului, de a remané sî mai departe resiedintia superintendentîala se trece la ordinea dîlei sî adeca la desbaterea programei pentru actulu de alegere. Dupa o desbatere mai indelungata s'a decisu a nu se eschide nimenea din membri sinodului dela alegere sî de a se face alegerea in biserica, mai departe ca Superintendentele celu nou, amesuratu legiloru sa intre dupa alegere numai decâtu in oficiu; functîunele inse sa le incépa dupa stramutarea sea la Sabiiu; léf'a sa i se platésca dela 1 a lunei urmatóre dupa stramutare sî postulu de parochu e de a se privi devenitu vacantu dela dîu'a in carea consistoriulu cercualu va fi incunoscintiatu despre alegere prin consistoriulu generalu.

In 7/19 Septembre Joi s'a adunatu sinodulu in beseric'a parochiala evang. luterana. Dupa o cantare besericésca, curatorulu generalu dechiara actulu alegerei de deschisu. Parochulu din locu rostesce o rugaciune sî apoi indreptatitii pasiescu la alegere dupa rendulu alfabeticu. Fia-care alegatoriu capetá dela curatorulu generalu o foitia, in carea scriea pre altariu numele candidatului seu sî apoi o punea in urn'a ce se aflá pre altariu. Dupa-ce votara cu totii, se pasî la scrutiniu sî dupa numerarea voturiloru se vediù resultatulu de mai susu. Curatorulu generalu prochiama indata pre Dr. D. G. Teutsch de Superintendente, lu salutá cu o cuventare frumósa sî lu provocá a primí alegerea. Noulu Superintendente primesce, ceea-ce o desfasiura in o cuventare mai lunga, se institue apoi dupa lege prin paroculu din Sabiiu. Indata dupa instituire imparte binecuventarea dela altariu in semnu de inceperea oficiului. Cu o cantare de multiamita se incheia actulu de alegere.— Sér'a i facù junimea dela gimnasiulu evang. luter. noului Superintendente o serenata.

Conferintie invetiatoresci.

Rip'a de josu, 19 Septembre 1867.

Pre bas'a inaltei ordinaciuni cons. ddto 2 Augustu Nr. 631—1867 sî cercularului inspectoratului distr. scolare, dto 3 Aug. Nr. 164—1867 sî in Tractulu nostru Turd'a super. s'au tînutu in 15, 16 sî 17 Sept. a. c. in Idicelu conferintiele invetiatoresci sub presidiulu Pr. on. P. Prot. tractuale Iosifu Brancoveanu.

Dumineca in 15 Sept. dupa finirea cultului divinu sî invocarea Spiritului santu P. Prot. in fati'a invetiatorimei tractuale, adunate in cea mai mare parte, cum sî a unui publicu frumosu suindu-se pre catedra arata in termeni alesi insemnatatea cea mare a conferintiloru sî influenti'a loru cea binefacatória asupr'a invetiatorimei nóstre, totu odata— propune, cá invetiatorimea sa-si aléga unu comisariu din sinulu seu sî e de parerea, ca invet. Chirilu Fulea din Topliti'a, carele sî cu ocasiunea conferintieloru din anulu trecutu a aretatu in manuducerea oficiului de conducatoriu alesu un'a destinsa energia, aru fi celu mai aptu, spre ocuparea acestui postu, ceea-ce se primesce de câtra invetiatorime cu unanimitate, in urm'a câror'a dechiara conferintiele de deschise; cari s'au sî tînutu conformu cerculariului susu amentitu in ordinea cea mai buna luandu-se la desbatere materialulu prescrisu.

Impressiunea cea mai mare asupr'a publicului o a fâcutu intrebârile despre economia sî professiune, unde unii dintre invet. au desvoltatu o agerime rara. —

Fiendu-ca o parte din invetiatorii absenti nu si-a legitimatu absenti'a, s'a decisu, cá acesti'a sa fia aretati Supremului Inspectoru scolaru spre pedepsire sî resp. lipsire din oficiulu invetiatorescu. Aru fi de doritu, cá Inspectoratulu supremu scolaru sa ia in consideratîune asta decisiune a invetiatorimei nóstre, câce remanendu atari individi negligenti, nepedepsiti, nu numai ca invetiatorii cu tempu s'aru aretá nepesatori fatia cu conferintiele, dar chiaru sî institutulu celu salutariu alu acestor'a aru fi amenintiatu, celu putînu in pârtîle nóstre, cu apunere totale, ceea-ce e sî de temutu, câ-ce sî in conferintiele din anulu trecutu, la cari inca fuiu fericitu a luá parte, s'a fostu decisu astfelu, insa asta decisiune n'a avutu neci unu efectu. *)—

Câtu de salutariu e pentru poporulu nostru institutulu pedagogicu din Sabiiu, s'a potutu observá sî cu asta ocasiune, câ-ce acei invetiatori, cari s'au pregatitu pentru carier'a invetiatorésca in acelu institutu, au datu respunsurile cele mai prompte, sî potu dîce— spre laud'a loru— au fâcutu onóre numitului institutu, precum Dlu Comisariu alesu Chirilu Fulea. Câtu de tare aru inaintá starea nóstra scolara, déca baremu in statiunele cele mai bune invetiatoresci s'aru aplicá de acei'a *)

---

*) Déca se voru aflá decisiunele (reet. aretârile) acestea intemeiate, de siguru nu voru fi trecute cu vederea. R.

Publiculu adunatu, pâna acum'a ne dedatu cu astfeliu de adunâri, intru atât'a s'a petrunsu de insemnatatea conferintieloru acestor'a, incâtu insulu a doritu, cá sa se tîna astfeliu de conferintie sî inca pre câtu s'aru puté mai desu; totu deodata a rugatu pre Inspectoratulu scolariu districtuale cá tînerea conferintieloru sa i se faca sî lui totudéun'a cunoscuta, cá luandu sî densulu parte la acelea, din respunsulu invetiatoriloru se póta cunósce sî capacitatea loru de a mai puté serví cá invetiatori séu nu, câci elu doresce a avé invetiatori harnici sî pricepatori de chiamarea loru sî nu de acei'a cari sa traga léf'a numai in daru. Pre lânga aceste aduce o via multiamita infiintiatoriului acestui institutu salutariu, erumpendu in nenumerate: „sa traiésca!!"

In o siedintia privata s'au dechiaratu cei mai multi invetiatori, intre cari sî Comissariulu alesu, ca, pre lânga tóte intentiunile loru de a progressá in invetiamentu cu elevii, din caus'a intereseloru private a unui'a sî altui'a!?! din statiunile loru, nu potu merge departe **). Prea bine e cunoscutu, ce, sî cine suntu caus'a la acést'a, sî aru fi tare de doritu, cá spre delaturarea unoru atari pedeci obstatatóre inaintârei poporului nostru sa se faca pasii cuveniti atâtu din partea oficiolateloru bisericesci câtu sî politice.

Atâtu eu câtu sî totu românulu adeveratu din Tractulu acest'a suntemu detori cu cea mai mare multiamita sî recunoscintia Rvrn. P. Prot. Iosifu Brancovénu, care nu numai cu ocasiunea conferintieloru acestor'a, dara sî cu alte ocasiuni si-a aratatu pre deplinu intentiunile sele cele nobile sî zelulu seu celu mare fatia cu totu ce servesce spre inaintarea poporului nostru românu, care mai cu séma intre munti atât'a erá de decadiutu incâtu numai o energia de feru cá a Rmei Sele a pututu sa-lu aduca la starea cea imbucuratóre, in carea se afla astadi.

Din parte-mi numai atât'a dîcu: traiésca institutulu celu salutariu alu conferintieloru! traiésca Marele loru fundatore! traiésca toti acei'a caror'a le jace la inima progresulu poporului românu! traiésca invetiatorimea precepatória de chiamarea sea!!!

—e —u.

---

*) Acést'a e o dorintia generale, la a cârei realisare insa trebuie, cá comunele, cari au lipsa de invetiatori, sa dea totu spriginulu loru, prin crearea de lefi bune sî prin platirea regulata a acestor'a sî in fine prin departarea intereseloru particularie, cari se mai vêra câte odata in afaceri de aceste. R.

**) Cele dîse in not'a premergatória aru fi in stare a mijlocí sî in privinti'a intereseloru acestor'a vindecare. — Sa nu desperâmu câci suntemu la inceputu sî avemu sa invingemu multe greutâti! R.

STATUTELE

Societâtiei academice române.

Art. I. Societatea literaria româna, convocata in Bucuresci prin decretulu domnescu din 2 Iuniu 1867 Nr. 5041 se constitue in puterea articulului X din regulamentulu provisoriu din 1 Aprile 1866 in societate academica româna cu scopu de a lucrá la inaintarea literiloru sî a sciintieloru intre români.

Art. II. Societatea academica româna este sî remane independinte in lucrârile sele de ori-ce natura.

Ea singura se constitue, ea i-si alege membrii; ea i-si administra fondurile ce le are etc.

Art. III. Acésta societate se imparte in trei sectiuni:

a) Sectiunea literaria filologica.

b) Sectiunea istorica-archiologica.

c) Sectiunea sciintieloru naturale.

Art. IV. Atributiunile sî indatoririle acestei societâti se specifica in urmatoriulu modu:

a) Sectiunea literaria se ocupa cu diverselé cestiuni filologice, destinate a cultivá, a curatî, a regulá, a inavutî sî prefectiuná limb'a româna, organiséza missiuni lesicografice pentru compunerea unui dictionariu românu câtu se póte mai completu sî mai rationalu asiá incâtu se póta fi dreptariulu limbei; incuragiaza sî premiaza opuri filologice sî altele de valóre literaria.

b) Sectiunea istorica culege ori-ce documente importante din tierile române séu din strainatate, atingatóre de istori'a româniloru; organiséza missiuni pentru asemenea lucrâri; ia initiative pentru esplorarea tieriloru române din punctulu de vedere archiologicu, pune la concursu sî premiéza opurile istorice, ce se cuvine a le poporalisá intre români.

c) Sectiunea sciintieloru naturale se ocupa cu esplorarea tieriloru române in respectulu geograficu, geognosticu sî fisiograficu, cu organisarea de missiuni pentru asemenea lucrâri, precum sî cu incuragiarea sî premiarea opuriloru relative la cunoscinti'a tieriloru române.

Art. V. Membrii societâtiei academice române suntu séu actuali séu onorari.

Art. VI. Membrii actuali nu potu fi decâtu români cunoscuti prin opurile loru literarie sî scientifice, sî care totudeodata se bucura de viétia respectabila. Ei suntu pe viétia sî nu potu fi eschisi decâtu in casuri grave sî dupa decissiunea motivata a dóue treimi ($^2/_3$) din membrii actuali presenti.

Art. VII. Membrii actuali au dreptulu sî detori'a de a participá cu votu decissivu atâtu in siedintiele sectiuniloru respective, câtu sî in adunârile generale ale societâtiei.

Art. VIII. Membrii convocati din initiativ'a guvernului Romaniei, se considera ipso facto cá membrii actuali ai societâtiei academice române. Societatea insa este in dreptu, de a-si immultî dupa impregiurâri numerulu membriloru sei actuali. Ei se voru luá cu respectu la specialitâti, din tóte pârtile locuite de români.

Art. IX. Membrii onorari se numescu de societate atâtu dintre români câtu sî dintre straini. Ei suntu séu numai onorari, séu corespundinti, séu donatori.

a) Membrii numai onorari se numescu dintre barbatii de litere sî de sciintie, cari prin opurile sele aru aduce servitie societâtiei.

b) Membrii corespundenti se numescu dintre barbatii de specialitate, cari se insarcina a face certe servitie societâtiei.

c) Membrii donatori suntu cei ce voru contribuí celu putînu o mie de galbeni in bani séu in fondu la scopulu societâtiei. Numele donatoriloru sî sumele, ce le voru dá, se voru trece in cartea de auru sî se voru publicá in fia-care anu in analele societâtiei.

Art. X. Membrii onorari au dreptulu de a asistá cu votu consultativu la siedintiele societâtiei.

Art. XI. Spre a puté fi membru actualu alu societâtiei academice române, se cere a fi presentatu celu putînu de doi dintre membri alegatori, sî

FOISIÓRA.

Órele libere.

de P . . . .

IV.

Balanu sî Barsanu de Sinc'a.

(Continuare)

Amu infacisiatu diplomatulu boeronale alu familiei Balanu sî Barsanu de Sinc'a cu ortografi'a sî abreviatiunile lui asiá, dupa cum le-amu aflatu in originalu. —

Acestu documentu are insemnatate in mai multe respecte.

Cine a urmaritu câtu de putînu documentele nobililoru români din tiér'a Fogarasiului (terra fugras, terra Blachorum), s'a pututu convinge, ca nobilitatea loru se trage din cele mai adunci tempuri, iéra urmele positive ale acei'a mergu pâna la trecerea lui Radu Negru Voda preste Carpati. —

Mai incolo s'a pututu convinge, ca Chrisóvele acestoru boeri din epoch'a lui Radu Negru Voda pâna la Paulu Thomori Comitele sî Castelanulu castrului Fogaras, adeca din secolulu alu XIII pâna XVI de regula au fostu edite de vaivodii tierei transalpine mai cu séma in limb'a slavica. —

Celu de pre urma Domnu transalpinu, care a eserciatu asemenea jurisdictiune in districtulu Fagarasiului, se vede a fi fostu Mihailu (Michnea), despre care Benkö (Milk. 1. 282) asiá scrie: P. Thimoni quoque in adit. ad imag. Ep. I concedit, quod Michael Vaivoda transalpinus a. 1510 Cibinii occisus concessione regis Hungariae potuerit aliquam jurisdictionem praesertim in terra Fogaras, quam possiderit, habere. E quibus conficitur quosdam Valachiae Palatinos districtui Fogaras dominatos fuise, et quidem cum potestate possessiones aliis danandi.

Ací mai observamu inca atât'a, ca mai tóte aceste chrisóve suntu date la Tergovisce din divanulu domnescu, a cârui membri de regula se sî specificâ cu numele. —

Dela Paulu Thomari incóce vedemu, ca tóte chrisóvele boeronale se edau in limb'a latina din sedri'a judiciaria a districtului terrae Fogaras, la care asistau câte duodecim boerones pa menteni din deosebitele sate ale districtului, a câroru nume de regula se sî specifica.

Acésta observantia ua gâsimu sî la urmatorii lui Paulu Thomori, sî anume la Laurentiu sî Nicolau de Tomor Castelani castri Fogaras, la Baltasar Bathori de Somlyo Comes, et haeres perpetuus verusque Dominus terrae Fogaras, — la provisorulu acestui'a Franciscu Literati, — la Cosma Petrichevc Horvath Provisor et Praefectus arcis Fogaras sî la alti, cu cari ne vomu intâlní cu alta ocasiune. —

Dela Stefanu Mailatu, care in certele Zapolgaesciloru cu Ferdinandu pandea a trage la sine dominiulu Ardélului, sî de ací incolo, — principii ardelenesci, cu deosebire sociele principese ale acestor'a, cari trageau veniturile dominiului pentru propria siatula, precum: Mari'a Christiern'a, Catharin'a de Brandeburg, Susan'a Lovandsy, si An'a Bornemiss'a, de regula numai confirmau sî ratificau vechile acte boeronale, iéra pentru cele perdute edau nóue diplome in forma de nóue donatiuni. —

In decursulu acestui periodu cadu numerósele asiá numite procese productionale, prin care multe familie boeronale au decadiutu in statulu de obagi fiscali sub nume de boeri casuti. —

Din secolulu XVII sî mai cu séma dela Rakotzesci incóce, pentru cá cine-va sa póta esercía tóte drepturile impreunate cu nobilitatea ardeléna, nu mai erá destulu a fi boeru, ci se pretindea sa aiba sî armale nobilitare. De ací aflâmu la cele mai multe familie boeronale din tiér'a Oltului sî litere boeronale sî armale. Acést'a mai târdiu a datu ansa, de boerii fâra armale s'au supusu la contributiune sub nume de nobili contribuentes, iera armalistii au fostu cu totulu esemti. —

Dupa acésta mica escursiune sa ne intórcemu iéra la Paulu Tomori, sî la acelu pasagiu din chrisovulu Balanesciloru sî Barsanesciloru, care dîce: quomodo in elapsis temporibus videlicet tempore quondam domini Mihne alias Voivodae Regni transalpinensis, et tempore quondam domini Pauli Thomori tunc Comitis et Castellani huius castri nostri Fogaras fuerunt multi Boerones huius terrae in infidelitate adinventi ac de sub obedientia castelanorum alienati etc. sî sa vedemu in ce a statu crim'a infidelitâtii a numitiloru boeri?

Cá sa putemu respunde mai lamuritu la intrebarea ast'a trebue mai antâiu sa vedemu: cine au fostu Paulu Tomori cu fratii sei Laurentiu sî Nicolau, sî cum au venitu ei cá Comitî, Domni sî Castelani la Fogaras?

Paulu Tomori mai intâiu militaru apoi calugaru sî cumnatitu cu Stefanu Mailath dupa ua sora a acestui'a, consórta a lui Stefanu Tomori Vicevoevoda in Ardealu (vedi Magyar ország családai irta Nagy Elek), dupa cum ne spune Benkö in Transsilvani'a speciali c. 12 §. 175, au fostu alu doilea Capitanu supremu alu Fagarasiului (incependu dela an. 1508 dupa Stefanu Tokos, care dupa literile boronale ale familiei Boer de Reche la an. 1507 se titulá: Nos Stefanus Tokos arcis Fogaras Castelanus. — Déca Castelanu sî Capitanu suntu diferite conceptiuni, apoi Paulu Tomori e primulu Capitanu alu Fogarasiului). — Acest'a se titulá la a. 1509: Capitaneus et Castellanus castri et terrae Fogaras; aiurea: Castellanus castri Fogaras nec non Gubernator Abbatiae Colosmonostra. La a. 1516 Capitaneus castrorum Fogaras et Munkats nec non Camerarius salium regalium partium regni Transilvaneorum ac administrator proventium Abbatiane de Kis monostra.

La an. 1514 lu aflâmu impreuna cu Ioane Bornemisza adunandu sî comandandu pre nobilii armati in contr'a tumulteloru rusticane ale lui Dosza, sî la an. 1526 lu gasimu cá Archiepiscopu alu Calocei comandante supremu alu trupeloru ungare in batai'a dela Mohats, unde a sî cadiutu.

Din acestea sa vede, ca Paulu Tomori nu a a dá in scrisu, ca primesce a face parte intr'o sectiune anume sî a se supune statuteloru societâtiei.

Alesulu trebuie sa intrunésca cu dóue treimi ($^2/_3$) din voturile alegatoriloru presenti.

Membrii onorari insa se alegu de societate cu majoritate de voturi in urm'a propunerei unui membru actualu.

Art. XII. Numirea fia-cârui membru séu onorariu se face prin diploma data in numele societâtiei, subscrisa de presiedintele sî de secretariulu societâtiei sî munita cu sigiliulu ei.

Art. XIII. Societatea academica româna se intrunesce in fia-care anu la 1 Augustu sî tîne pâna la 15 Septemvre in palatulu universitâtiei din Bucuresci, unu sîru de siedintie atâtu in sectiuni câtu sî generale.

Siedintiele atâtu cele generale câtu sî ale sectiuniloru voru fi parte private, parte publice, precum se voru regulá de câtra societate.

Art. XIV. Pentru cá societatea sa póta tînea adunare generale, se cere majoritatea membriloru actuali. De asemenea la siedintiele de sectiuni se cere majoritatea membriloru din sectiunea respectiva.

In ambe casurele, pentruca conclusele sa fia valide, se cere majoritatea membriloru presenti.

Art. XV. Societatea academica romana are unu presiedinte, unu v.-presiedinte sî unu secretariu, care se alegu de adunarea generala.

Fia-care sectîune i-si alege asemenea câte unu presiedinte, unu vice-presiedinte sî câte unu secretariu din sinulu seu.

Functîunea presiedintiloru, sî a vice-presiedintiloru, sî a secretariloru este anuala.

Art. XVI. Presiedintii de sectiuni diregu lucrârile ce suntu la ordinea dîlei in sectiunile loru.

Secretarii, ajutati de personalulu cancelariei, redigu procesele verbale ale fia-cârei siedintie, care se trecu intr'unu codice generalu; reguléza lucrârile prepara tóte pentru discusiuni; priveghiéza tiparirea diverseloru lucrâri; tînu registrulu de presentia alu membriloru sectiunei respective; facu raportulu anualu despre lucrârile sectîunei sele sî contra-semnéza tóte actele subscrise de presiedinti.

Art. XVII. Fia-care sectîune va publicá analele sale intr'o revista periodica anume organisata, care va fi sub redactîunea secretariului respectivu.

Art. XVIII. Dispositîunile cele mai insemnate precum: numirea diverseloru missiuni, apretiarea sî remunerarea diverseloru lucrâri, decernerea de premii sî altele de importantia insemnatóre, clasificate de presiedintii sectiuniloru, se voru decide de societatea intréga intrunita prin dóue treimi ($^2/_3$) din voturile membriloru presenti.

Art. XIX. Societatea i-si face tóte regulamentele sele speciale.

Art. XX. Presiedintele séu vice-presiedintele sî secretariulu societâtiei, dimpreuna cu alti doi membri alesi de societate, constituescu organulu representativu sî administrativu alu societâtiei sub numirea de „Delegatîunea societâtiei academice.“

Atributîunile acestui organu se voru specificá intr'unu regulamentu alu societâtiei.

Art. XXI. Societatea are unu personalu accesoriu pentru cancelari'a sea. Acestu personalu se compune din:

a) unu casieriu;
b) unu comptabilu;
c) mai multi scriitori;
d) servitori.

Numerulu sî salariele acestor'a sa fipséza prin budgetu. Indatoririle loru se voru specificá de societate.

Art. XXII. Casieriulu sî Comptabilulu se numescu dupa propunerea presiedintelui, de câtra societate cu dóue treimi ($^2/_3$) de voturi, insa cu garanti'a necesaria; iéra cela-laltu personalu accesoriu se numesce de delegatîunea societâtiei academice sub respunsabilitatea ei.

Art. XXIII. Fondurile societâtiei se administréza de societate prin delegatîunea ei, ai cârei membri suntu solidariu respundietori.

Art. XXIV. Fondurile cu destinatîune speciale se voru intrebuintiá mai „intâiu dupa voi'a espresa a donatoriloru“, apoi sî spre urmarirea celoru-lalte scopuri ale societâtiei.

Art. XXV. Societatea i-si face in totu anulu budgetulu seu. Pentru validitatea budgetului se cere votulu a dóue treimi din numerululu membriloru presenti. Delegatîunea societâtiei academice nu póte face sub nici unu câventu spese neprevediute in budgetu.

Art. XXVI. Compturile de venituri sî de spese se legitiméza in totu anulu de câtra societate in adunare generale.

Delegatîunea societâtiei academice prepara sî incheie regularea compturiloru cu o luna inainte de 1 Augustu.

Art. XXVII. Societatea póte modificá aceste statute dupa necessitâti ce tempulu sî impregiurârile le voru provocá.

Modificârile se voru face numai dupa propunerea a cinci membri actuali sî cu votulu a trei patrimi din numerulu membriloru actuali ai societâtiei.“

Datu in Bucuresci, 24 Augustu anulu 1867.
(Urméza subsrriptiunile membriloru presenti).

Principatele române unite.

Bucuresci, 4 Septembre.

„Mari'a Sea, alalta-eri, Sambata, a plecatu dela Râmnicu-Valcei la o jumetate óra dupa amédi, pentru Rîulu-Vadului, unde a prândîtu sî a petrecutu nóptea. Dejunulu l'a luatu la Cozi'a. In trecere, Mari'a Sea a visitatu biseric'a dela Jiblea sî monastirile dela Ostrovu, Turnusioru sî Cornetiu, precum sî lucrârile podului ce se facu pe Lotru de câtra soldatii corpului de geniu.

„Erì, Dumineca diminéti'a, dupa ce a inspectatu pre granicieri, dupa amédî la 7 óre a plecatu inapoi la Râmnicu, unde a ajunsu la órele 6 ½. Dejunulu l'a luatu la d. Dimitrie Popovici, la Cornetiu. M. S. a calatoritu calare, iéra dela Lotru pâna la Cozi'a s'a coboritu in luntre. La ducere sî la intórcere, trecerea M. S. Domnitoriului a fostu pentru fia care satu o adeverata serbatóre poporaria, la care au luatu parte barbati, femei sî copii. I. S. Domnitoriulu, a lasatu mai in tóte satele urme de munificinti'a Sea.

„Astadi, Luni, Mari'a Sea va plecá pentru Bucuresci, la 7 óre diminéti'a. Va dejuná la Curtea de Argesiu, unde are sa esamineze cu architectulu Burelly lucrârile de restaurare ce au sa se faca la monastirea de acolo. Prândiulu i-lu va luá la Pitesci.“ „Rom.“

Discursu rostitu la redeschiderea Curtei de cassatîune sî justitia de Dlu Papiu Ilarianu.

(Urmare din nr. 71 sî 72.)

---

potutu fi mai multu cu presenti'a sea in Fogaras, decâtu dela an. 1508 celu multu pâna 1514, pentruca in anulu acest'a lu aflâmu la espeditîunea in contr'a lui Dozsa, sî la a. 1816 Capitanu castrului Munkats impreunatu cu titulatur'a de Capitanu alu Fogarasiului, apoi cá Cameraru preste sare sî Administratore alu abatîei Colos monostor etc.— Din acestea se vede, ca elu chiamatu fiendu la activitate mai estinsa, a substituitu in loculu seu la Fogaras deodata pre ambii sei frati Nicolau sî Laurentiu Tomori, despre a câroru urma dâmu la an. 1520 in literele boeronale ale Taflanesciloru de Mundr'a, in care ei numescu pre Paulu Tomori de frate sî predecesore alu seu, apoi la 1528— va sa dîca dupa batai'a dela Mohats— in literele boeriloru Gridani, la cari vomu reveni altadata. —

Din actele oficióse cele numeróse ale Capitanului Fagarasianu Paulu de Tomori, a câroru urma ua aflâmu mai in tóte documentele familiare ale boeriloru din tiér'a Fagarasiului se vede, ca acestu barbatu de ua inteligentia mai mare, ce ia pregatitu calea la cele mai inalte dignitâti, indata la inceputulu administratîunei sele in districtulu Fogarasiului a luatu la o strinsa revisiune sî regulare tóte referintiele sociale de acolo, sî in siedintie judiciare statatóre din doisprediece boeri pamenteni a recercatu actele boeronale pâna atunci in limb'a slavona scrise, sî incâtu asupr'a acestor'a nu a obveritu nice ua indoéla, le a straformatu in sentintie ratificatóre, iéra in privintia celoru perdute a ordinatu cercetâri, pre care parte mare le-a finitu numai urmatorii sei, dupa cum tóte acestea vomu observá, candu vomu comunicá ulterióreIe documente, ce mi-a venitu pâna acum'a la mâna. —

Dara designarea unei persóne insemnate ca Paulu Thomori de Prefectu alu tierei Fogarasiului se vede a fi avutu ua missiune politica sî mai inalta, — pre care noi credemu a ua puté subsumá in urmatórele:

Dupa ce pre la inceputulu seculului XIII Radu Negru Voda ducele Fagarasiului sî a Omlasiului, strimtoratu de evenimentele transilvane, intre cari numeramu in prim'a linea colonisarea Ardélului cu hospites teutonici, s'a vediutu constrinsu a trece preste munti sî a intemeiá principatulu Valachiei, elu sî urmatorii sei s'au adoperatu a conservá sî possessiunile sele de dincóce de munti, din care causa vedemu urdîndu-se unu sîru de resbele intre regii Ungariei Andreiu III cu Stefanu I Mailatu Basarabu nepotu de fiu a lui Radu Negru Voda, intre Carolu Robertu cu Ioann sî Vladu Basarabu etc. (vedî istori'a lui Fotino), in care tempu sî aflâmu castrulu Fagarasiului ocupatu prin trupele ardelene sub comand'a vaivodiloru Ladislau sî Stefanu Apor.

Aceste certe pentru marginele regatului se vede a fi duratu pâna la 1369 pre candu apoi s'a incheiatu intre Ludovicu I ca Vlaicu séu Vladu Voda ua pace, prin care acestui'a i se lasa ducatulu Fagarasiului sî Bantulu Severinului jure clientelari. Acestu Voda se vede a fi tramisu ómenii sei in tînutulu Fagarasiului spre a regulá administratîunea, pentru care acestu domnu in chrisovulu seu din a. 1372 prin care — pre candu erá in grati'a Regelui Ludovicu — donéza Serkaia, Venetia, Kucsulata, Heviz sî Dopka afinelui seu Janos Mester de Dopka, se tituléza Ladislau Voivodulu tierei inuntenesci, Banulu de Severinu, sî Ducele novei plantatîuni din tiér'a Fagarasiului. (vedî Chron. Sincay a. 1372 sî 1377).—

Aceste relatiuni ale tierei Fagarasiului cu principii transalpini multu — putînu se vede a fi duratu pâna la inceputulu seculului alu XVI, pre candu Radu Voda (IV), dupa cum ne arata unu chrisovu din a. 1507 in chronica Sincaiana, a incheiatu cu sasii din Ardélu unu tractatu, cá de cumva s'aru goní elu prin cine-va din Valachi'a, sa póta scapá la densii, sî de aceea elu recunósce unu feliu de clientela sî mai strinsa fatia cu coróna'a Ungariei.

Acést'a legatura impreuna cu revóltele interne redicate asupr'a lui Radu, sî intre aceste neglegerea ce a urmatu in administrarea tierei Fagarasiului, se vede a fi indemnatu pre guvernulu ungaru, de a tramite mai intâiu pre Stefanu Tokos de Castelanu castrului Fogaras; iéra dupa-ce in urm'a fugei sî mórtei lui Radu la Bud'a intrá Mihnea celu reu in scaunulu domniei, sî acest'a vrendu sa eserceze sî elu, ca predecesorii sei, jurisdictiune asupr'a tierei Fagarasiului, pusera in miscare turburârile boeriloru de acolo sub conducerea lui Barsanu de Sinc'a,— regimulu ungaru, dupa cum se póte combiná, prin mijlocirea lui Stefanu Thomori vice-Vaivod'a Ardélului, tramite de guvernatoriu alu tierei Fogarasiului pre Paulu Thomori, barbatu inteligentu sî energiosu, militariu sî pop'a, care sa aduca pre boerii partisani lui Mihnea la obedientia, sî sa intemeieze ua administratîune a districtului pentru totudeun'a independente de domnitorii transalpini. —

Deací incolo numai aflâmu urme de colatiuni in tiér'a Fogarasiului din partea domnitoriloru transalpini, sî ast'a cu atât'a mai putînu, cu câtu administratîunea Tomoresciloru in Fogaras coincide cu inceputulu erei a principiloru ardeleni indigeni.—

Cumca alipirea unoru boeri din tiér'a Fagarasiului la partid'a lui Mihnea a pututu urmá numai din nepriceperea corelatîuneloru politice ale lui Radu sî Mihnea fatia cu corón'a Ungariei, e lesne de gacitu. Ei au fostu apucatu a cunósce numai usulu esercitiului de jurisdictîune in tiér'a Fogarasiului din partea domniloru transalpini, intre cari tocmai Radu (IV) domnise mai 28 de ani 1475—1508. De aceea ei lesne s'au abatutu a recunósce cá atare sî pre urmatoriulu acestui'a, pre Mihnea, ceea ce lui Paulu Thomori, care apucase administratîunea tînutului cu intentîune opusa— firesce— i s'a parutu neascultare sî necredintia, — pre care bietii boeri ua a platit'o fórte scumpu. —

Dara cumca acest'a revólta nu a avutu ua estensiune mare, sî s'a sugrumatu numai in prim'a ei incercare, se vede sî de acolo, ca despre ua parte aflâmu pre Paulu Thomori siediendu la més'a judiciaria la diferite ocasiuni mai cu tóte familiele boeronale din tiér'a Fogarasiului, cari asistau câte doi-spre-diece jurati pre rendu; iéra despre alta parte ca numerulu boeriloru cari pentru adeverintia câtra Mihnea cadiute in not'a infidelitâtiei au fostu fórte micu sî restrinsu, ceea ce se vede sî din documentulu familiare a lui Vladu de Ucea, pre care noi lu vomu comunicá mai la vale.

(Va urmá.)

„Asiá dara, norm'a, fundamentala a determinârei casuriloru de responsabilitate civila a functiunariloru administrativi, va fi codicele civile, care la capulu despre delicte sî quasidelicte, dice: „Ori ce fapta a omului, care causéza „altui'a prejudiciu, obliga pe acel'a din a cârui gresiéla s'a ocasiunatu, a-lu repará. Omulu este res„ponsabilu nu numai de prejudiciulu ce a causatu „prin fapt'a sea, dara sî de acel'a ce a causatu prin „negligentia séu prin imprudenti'a sea."

„In acestu principiu alu legei civile, zace sî responsabilitatea civila a functîunariloru administrativi. In generalu nu se cere intentîune rea, frauda, séu dolu, pentru cá sa aiba locu responsabilitatea civila a functîunarului. Prejudiciulu adusu din erórea, din negligenti'a s'au imprudenti'a functîunarului, deschide drumulu actîunei civile asupr'a lui, sî da locu respunderei; câci, in adeveru, nu e dreptu sa sufere cine-va din caus'a erórei, negligentii séu imprudentiei acelor'a câroru s'a incredintiatu interesele tuturoru. Acestu principiu generalu aplicatu la responsabilitatea functîunariloru, dupa noi, n'aru trebuí sa sufere decâtu o singura modificatîune in casulu candu e vorb'a de eróre de dreptu.

„Unu functîunaru administrativu interpretandu reu legea, aduce paguba cui-va. E supusu respunderei civile? Juristii distingu, aparandulu pentru o eróre de dreptu scusabila, condamnandulu pentru cea nescusabila. Erórea de dreptu se considera escusabila, déca in spriginulu interpretârei cei gresite se potu invocá motive seriόse sî importante cari puteau sa-lu aduca in eróre. Aru fi nedreptu a supune pe unu functîunaru respunderei civile pentru asemenea eróre de dreptu; câci nu se póte pretinde dela unu functîunaru cá se intieléga legea totu deun'a precum o va fi intielegendu cutare tribunalu inaintea cârui'a aru putea fi trasu in judecata pentru eróre de dreptu. Teori'a contraria care aru supune pe functîunaru respunderei civile pentru veri-ce eróre de dreptu, ni se pare nu numai nedrépta déra sî prejudiciósa adeverateloru interese ale Statului, pentru ca aru impedecá actîunea puterei esecutive; agentii acestei puteri adese-ori n'aru mai indrasní a luá mesurele cele mai utile sî mai neaperate, de frica sa nu provóce asupra-si o serie de actîuni civile. Asiá dara erórea de dreptu fia sî reala dara scusabila, nu póte dá loru actiuni civile. Acést'a e unic'a restrictîune ce amu aduce noi principiului, generalu de responsabilitate enunciatu in codicele civile. Incâtu pentru erórea de fact, care provine nu dintr'o dispositîne indoiósa a legei, ci din lips'a de bagare de séma, din negligentia curutu materiala, aceea trebue sa dea locu respunderei fâra deosebire; sî cu dreptu cuventu, câci bagarea de séma, studiulu, esactitudinea suntu datorii ale functîunarului, sî nu e neci o ratîune care sa justifice aperarea lui de respundere pentru prejudiciulu ce provine din negligenti'a datoriei sele.

„Drepturile Statului sî ale particulariloru trebue a fi aperate nu numai contr'a relei credintie, dara sî contr'a negligentiei. Ce aru deveni aceste drepturi, déca ver-ce functîunariu le-aru puta calcá in peciόre, fâra respundere macaru civila, prin nesciintia séu lipsu de zelu!

„Unu functîunaru administrativu aru putea óre invocá pentru scusarea faptei sele, ordinulu superiorului seu. Ordinulu ilegalu alu superiorului radica responsabilitatea agentului in urmatórele conditîuni: 1) Déca inferiorulu datorà supunere ierarchica. 2) Déca ordinulu erá relativu la cause de atributîunele superiorului, sî in fine, 3) Déca inferiorulu ignorà ilegalitatea ordinului. Astu-feliu, agentulu inferioru nu mai e respunsabilu din momentu ci ilegalitatea ordinulu ce a esecutatu erá indoiósa. Dara candu ilegalitatea e invederata, elu n'aru maî putea invocá bun'a credintia, elu aru fi respundietoru. Unu superioru ordonà inferiorului sustragerea unui actu; unu oficiaru alu stârei civile ordonà subalternului seu falsificarea unui actu de nascere. Ilegalitatea ordinului e evidenta, agentulu ce l'aru esecutá n'aru mai putea invocá supunerea ierarchica. Inainte de tóte, supunere legei. Aceste principii suntu recunoscute sî aplicate sî in codicele criminale, art. 99 sî 159.

„Numai dóue casuri mai insemnâmu din jurisprudintia, in privirea responsabilitâtiei functîunariloru administrativi: a) Actele de administratîune ce potu trage dupa sine respundere civila, nu trebue confundate cu decissiunele legale prin cari administratîunele publice aru putea atinge interesele private. b) Din momentu ce unu actu alu unui functîunaru administrativu, e aprobatu formalu de ministeru, functîunarulu nu mai respunde; respunderea tóta privesce pre ministrulu ce a aprobatu; mai alesu candu actulu functîunarului nu erá definitivu fâra asemenea aprobatîune, precum e cu functîunarii administrativi cari nu dau decâtu avise, pareri.

„Resumandu-ne: casurile responsabilitâtiei civile a functîunariloru administrativi jacu in principiulu asiediatu in art. 998 sî urmatorii ai codicelui civilu, cu unic'a restrictîune ce resulta din natur'a acestei responsabilitâti, in privirea erórei de dreptu. In generalu, nu numai fraud'a, dara sî erórea deschide drumulu acestei actîuni.

2) „Modulu urmarîrei. Modulu urmarirei civile a functîunariloru administrativi cauta a fi regulatu astufelu incâtu, de o parte, interesele cetatieniloru se fia asicurate, dara de alta parte, positîunea sî autoritatea necesara a functîunariloru inca se fia garantate contr'a pasiuniloru, contr'a nesciintiei sî simplicitâtiei particulariloru, cari adese-ori in esacta indeplinire a legei, aru putea sa nu véda decâtu vatamarea intereseloru loru private. Unu functîunaru administrativu prin chiaru natur'a functîunei sele póte sa causeze nemultiamiri, se atinga interese private, cu unu cuventu sa-si faca inamici; lasatu la discretîunea particulariloru, adese-ori chiaru indeplinirea datoriei aru dá ocasiune pasiunei sî nesciintiei de a-i intentá o multîme de actîuni neintemeiate. Urmarea firésea a unei asemenea stâri de lucruri, aru fi sdruncinarea a tóta autoritatea administratîunei publice; positîunea functîunariloru aru deveni nesuferita; multi din ei spre a nu se espune la urmariri, fia chiaru neintemeiate dara neincetate, adese-ori s'aru abtîné dela mesurele administrative cele mai folositóre.

„Trebue garantia contr'a acestoru inconveniente.

„Aceste garantii, in fati'a Constitutîunei sî legiloru nóstre nu potu fi altele decâtu totu cam acelea cari legiuitorulu le-a luatu pentru urmarirea civila a judecatoriloru. Acestea suntu: 1) Nu tribunalulu de prim'a instantia, ci curtea de Apelu séu curtea de Cassatîune, se pronuncia asupr'a actîunei recursoria civile: 2) Curtea inainte de tóte se pronuncia asupr'a admisibilitâtiei actîunei, sî numai in casu candu actîunea se declara admisibile, se intre in fondulu cestiunei. 3) Actîunea declarandu-se neadmisibila, urmaritorulu se condamna la amenda. 4) Numai dupa-ce se declara admisibilitatea actîunei, se citéza judecatorulu. 5) Déca dupa infatîsiare, urmarirea se gasesce nefundata, partea urmaritóre se condamna la amenda sî la daune interese. Nu e neci o ratîune, juridica au politica, pentru cá garantîele luate cu atât'a intielepciune pentru membri pârtiei judecatoresci, sa nu se ia sî pentru agentii puterei esecutive dupa-ce autorisatîunea prélabila sî jurisdictîunea administrativa a consiliului de Statu a cadiutu asemene garantii cu atâtu suntu mai indispensabile pentru functîunarii administrativi, ca ei astadi, agenti ai puterei esecutive, suntu, sî cu dreptu cuventu, supusi jurisdictîunei esclusive a puterei judecatoresci. (Va urmá)

Varietâti.

⁂ Esc. Sea Comandantele generalu LdMC Bar. de Ramming au sositu in 16 Septembre n. pentru inspectîunarea trupeloru la Brasiovu sî in 17 Sept. a asistatu la manoperele garnisónei de acolo. In 18 are sa parasésca Brasiovulu sî sa fia pe amédi in K. Vasárhely. (dupa Kr. Ztg.)

⁂ Alegere de deputatu in Sabiiu. Alegerea respective realegerea unui deputatu pentru Sabii se incheià eri. Majoritatea voturiloru (740) o capetà consiliarulu de sectiune la ministeriulu reg. ung. Iacobu Rannicher.

⁂ Comite supremu in comitatulu Clusiului e denumitu contele Colomanu Esterhazi.

⁂ Museulu reuniunei de istori'a naturala din Sabiiu (in cas'a Bielz) a fostu de Joi pâna inclusive astadi deschisu pentru membri sinodului evangelicu sî pentru mem. Asociatîunei tranne române. Dela 24 Septembre va fi pentru publicu museulu deschisu, Marti'a sî Vinerea dela 2 óre dupa amédi. Invetiatoriloru cu elevii loru, professoriloru, doctiloru (invetiatiloru), calatoriloru li se deschide prelânga insinuare, ori in ce dî.

⁂ Conferintie de invetiatori s'a tînutu, dupa cum ni se impartasiesce in o corespundintia privata sî la M. Vasarheiu in 12 Augustu sub presidiulu Pr. on. Domnu Protopopu Parteniu Trombitasiu.

⁂ **Publicare.** Adunarea generala a Asociatîunei natîunale române din Aradu pe an. 1867/8 se va tîné in 21 Octobre nou sî dîlele urmatóre a. c.

Ceea-ce conformu §ului 10 a statuteloru Asociatîunei aducendu-se la cunoscinti'a publica, totu deodata cu onóre se invita toti cei ce dorescu promovarea culturei poporului românu, spre a partecipá la acea adunare.

Aradu 24 Augustu nou 1867.

Directîunea Asociatîunei natîunale aradane pentru cultur'a poporului românu.

Mirone Romanulu, direct. secun.
Julianu Grozescu, notaru.

Tramisu. „Zkft" unic'a fóia ce apare in Vien'a in limb'a nemtiésca sî apera sî interesele natîunei române o recomandâmu caldurósei imbratîsiari din partea cetitoriloru români. Apare in fia-care dî odata sî costa la unu patrariu de anu 4 fl. Abonamente se primescu totu deun'a. Localulu: Wieden, Haptstrasse 59 Vien'a.

Nr. 148—1867.

Publicare de concursu.

In urmarea sî in intielesulu conclusului ad. gen. a Asoc. tranne tînuta la Clusiu in 28 Augustu c. n. a. c. siedinti'a a III. p. XXVIII. subscrisulu Comit. publica prin acést'a concursu pentru dóue stipendia sî anume unulu de câte 100 fl. destinatu pentru unu ascultatoriu de drepturi afara din patria, la vre-o Universitate, altulu de 80 fl. v. a. destinatu pentru unu ascultatoriu de drepturi in patria. Terminulu se defige la acestu concursu pre 1 Novembre c. n. a. c.

Aspiratorii la susu numitele stipendia, voru avé pâna la defiptulu terminu a-si asterne la Comit. Asoc. tranne petitiunile sele provediute: a) cu atestatu de botezu; b) testimoniu scolasticu despre progressulu in studia, cum sî despre purtarea morale, in urma c) cu testimoniu demnu de credintia despre lipsirea mijlóceloru necesaria spre a puté continuá studiele *).

Din siedinti'a Comit. Asociatîunei tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867.

Nr. 17—1

---

*) Celelalte dîuarie române inca suntu rugate a publicá in colónele sele acestu Concursu.

Nr. 147.—1867.

Concursu.

Comit. Asoc. tranne române conformu conclusului adusu in siedinti'a III a ad. gen. tînuta la Clusiu in 28 Augustu a. c. p. XXVIII, publica prin acést'a concursu, pentru dóue ajutóre de câte 50 fl. v. a. destinate pentru doi studenti la scólele reale, cu terminulu pâna la 1 Nov. a. c.

Aspiratorii la aceste ajutórie pâna la terminulu mai susu insemnatu, au de a-si tramite la Comit. Asoc. concursele loru provediute cu testimonie scol. despre studiele recerute, despre purtarea morale, cum sî despre lips'a de mijlócele necesarie la continuarea studieloru *).

Din siedinti'a comit Asoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867. 19—1

---

*) Celelalte diuarie române inca suntu rugate a publicá in colónele sele ecestu Concursu.

Nr. 147—1867.

Concursu.

Comitetulu Asoc. tranne, amesuratu conclusului adusu in siedinti'a ad. gen. tînuta la Clusiu in 28 Aug. a. c. p. XXVIII. publica prin acést'a concursu, pentru dóue stipendia de câte 330 fl. v. a. destinate pentru acei tineri români, cari se voru consacrá studiului agronomicu spre a puté fi aplecati, dupa absolvarea studieloru agronomice, cá invetiatori, sî anume unulu la preparandi'a din Blasiu sî altulu la preparandi'a din Sabiiu. Terminulu concursului se defige pre 1 Nov. a. c.

Aspiratorii la aceste stipendii au de a-si tramite pâna la terminulu mai susu indicatu la Comit. Asoc. resp. concurse provediute cu testimoniele necesarie despre studiele recerute cum sî despre purtarea morale *).

Din siedinti'a Comit. Asoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867. 18—1

---

*) Celelalte dîuarie române inca suntu rugate a publicà in colónele sele acestu concursu

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 74. ANULU XV.

Sabiiu, in 14/26 Septembre 1867.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pe patrariulu din urma (Octombre—Decembre) alu anului 1867. — Pretiulu abonamentului pe ¼ anu e: Pentru Sabiiu **1** f. **75** xr., Pentru Trannia'a si Monarchi'a austriaca **2** fl., Pentru Principatele rom. unite si strainatate **3** f.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardiiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresandu-le deadreptulu la

Editur'a „Tel. Rom.“ in Sabiiu.

Sabiiu 13 Septembre.

Septamânile trecute amu fostu martori la petrecerea unoru lucruri, cari merita a fi considerate si din partea nóstra. Dupa scurt'a notitia ce o amu comunicatu si noi in nrulu trecutu, a fostu aici alegerea si respective realegerea unui deputatu pentru Sabiiu. Nu atâtu alegerea in sine ci, cele ce s'au petrecutu pâna la alegere atragu mai multu interesulu nostru.

Noi cari petrecemu aici in fundulu regiu scimu, cum decurgeau alegerile pâna aci, fâra multe professiuni de credeuri politice. Cu acésta ocasiune vedemu dara introducendu-se si usulu unei vieti constitutiunale neusitate mai inainte si pre aici. Cu acésta ocasiune, — nu voimu sa vorbimu de candidatura, — audimu pronuntiandu-se din partea unui sasu, si acést'a e o impregiurare care ne intereséza cu deosebire, urginti'a de reforme si de delaturarea vechiloru obiceiuri, cari contradicu egalei indreptâtiri. „Eu pretindu unitatea legislatiunei, in „tierile corónei ungurescí“, dîcea candidatulu Dr. Lindner in professiunea credeului seu politicu; „egalitatea inaintea legei; eu ceru respectarea autonomiei natiunale si autonomi'a municipieloru; dorescu concessiunea unei organisatiuni libere si proprie precum si o atare administratiune a afaceriloru comunali etc.“

Numitulu candidatu aduce, inainte de cele citate, si alte impregiurâri, cari constata trebuinti'a cea neamanabila a reformeloru, singur'a dupa densulu, carea aru deschide portile unei vieti publice mai active si aru sterní mai multu interesu câtra afacerile statului. Candidatulu constatéza, ca constitutiunea sasésca e in multe privintie amestecata cu principii de cele vechi din tempulu staturiloru (si ordiniloru feudalismului); ca acésta constitutiune, fiindu intretiesuta cu asemenea principii, nu au pututu sa se desvólte, ci au remasu aceea ce au fostu. Constatéza mai departe ca principiulu feudalisticu au adusu tréb'a acolo, de se preferau totu deun'a interesele separatistice; de corporatiunile si staturile se ingrigiéu de teritoriulu, drepturile si privilegiele loru, cari si le asigurau prin contractele ce le faceau cu Domnitorii. Arata, mai departe, ce cere sistemulu adeveratu representativu si adeca, ca elu purcede dela unitatea poporului, dara nu dela classe deosebite; elu nisuesce la unitatea economiei statului si cea a legislatiunei, la libertatea generala publica, carea o garantéza o lege comuna.

Ne bucurâmu ca se recunoscu in unu modu asiá serbatorescu defectele in starea lucruriloru de pâna acum, pentruca avemu cuventu a sperá, ca dupa ce e recunoscutu reulu a fâcutu unu pasu spre vindecare.

Decâtu óre fi-va de ajunsu a luá numai o simpla notitia despre acésta marturisire de neajunsele si defectele legiloru ce se tînu de seculii trecuti?

Referintiele diferitiloru locuitori ai fundului regiu, cele incurcate in decursulu tempului, cari au fâcutu in multe privintie din usuri in fine drepturi suntu de natura de a pune in incordare atentiunea acelor'a pre cari ii atinge mai de aprópe. Românii din fundulu regiu au pré binecuventata causa, de a dorí, dimpreuna cu Lindner, tóte reformele inaintea câroru sa cada privilegiele staturiloru si sa fia egalitate inaintea legei, dara de alta parte românii au detoria de a aratá legislatiunei starea cea adeverata a referintieloru loru pre fundulu regiu, déca au fostu vatemati si angustati in drepturile ce le competea egalu si loru, cá nu cumva sa remana si pre vii toriu sub vre-unu feliu de tutela politica. —

O a dóu'a impregiurare carea merita a nu fi trecuta cu vederea, dela alegerea, dela carea amu procesu la scrierea acestoru sire, e respectulu celu adeveratu, ce sasii in genere sciura dovedí barbatului loru, carele in adeveru a fostu si este activu pentru natiunea sea, — consiliariului de sectiune Ranicher.

Si voru mai aduce aminte cetitorii nostri, ca in o fóia romána se pledá de unu publicistu românu contra amploiatiloru, cá representanti ai poporului. La alegerea din cestiune, Sabiiulu avé sa aléga intre unu advocatu si unu amploiatu. Si fiindu ca ce se atinge de pârerile politice nu erá deosebire intre candidati, si erá vorb'a numai de a alege intre amploiatu si neamploiatu, se pune intrebarea din partea unui oratoru in adunârile premergatóre ale alegeriloru ca „póte fi alegerea trasa la indoiéla, candu Sabiiulu are de a dispune de celu mai renumitu doctoru in legi (Zimmermann) si de invetiacelulu acestui'a celu mai distinsu (Rannicher); candu póte dispune de cei mai demni dintre cei demni si de cei mai de sperantia intre cei de sperantia“ Mai departe dice acelasi vorbitoriu: Putemu noi sa ne indoimu ca elu nu v a face aceea ce póte? Cei ce-lu cunoscu nu se voru indoí. Activitatea lui neobosita desvoltata cu risiculu de a-si derapaná sanetatea in servitiulu poporului seu, se póte testá prin documente dela medici. Despre curagiulu seu si independinti'a sea testéza impregiurarea, ca atunci candu regimulu absolutu au cercatu sa octroieze o lege comunala, elu au pasîtu pre fatia si cá amploiatu o au combatutu in scrisu si in fapta. Vorbitoriulu scie ca pensiunarea lui Rannicher a statu odata dejá in cabinetulu Maj. Sele, pentruca elu vorbea altufelu decum i placea regimului.“ Arata mai departe ca nu in positiunea omului e de a se cautá independintia, ci in insusîrea sea morala. Arata ca Rannicher au doveditu resemnatiune si curagiu; elu e unulu din corifeii cei d'antâiu natiunali si pune intrebarea ca sa nu dea óre Sabiiulu esemplu, cum are poporulu sasescu sa-si onoreze pre barbatii sei? se provóca in fine la magiari si-i ia de modelu intru venerarea barbatiloru loru celoru mari prin merite reale, dar nu prin vorbe góle.— Resultatulu alegerei dovedesce ca aceste cuvinte n'au resunatu in pustía.

De amu invetiá, cá sa se póta dîce si de noi in dîuaristic'a altor'a, asemenea.

Evenemintе politice.

Sabiiu, 13 Septembre

Sambata in 21 Septembre nou s'a tînutu o siedintia din partea ambeloru deputatiuni si N. Fr. Bl. adauge, ca siedinti'a acést'a e un'a din cele decidatórie. In credintia asiá dara, ca in scurtu vomu puté aflá unu resultatu mai definitivu, trecemu preste conjecturele ce le aflâmu despre impartîrea detoriei statului intre jumetâtile imperiului.

Cetimu, ca in o corespundintia din Parisu la dîuarulu „Opinione“ se scrie urmatórele: O nóua cestiune incepe a se ivi pre orizonu. E' cea a Tirolului (?). Suntu ómeni cari credu— nu sciu pre ce base — ca s'aru fi intielesu Prussi'a si Itali'a sa convinga pre Austri'a, ca loru li e Tirolulu, dupa asiediarea drumului de feru preste Brenner, fórte de lipsa. Se intielege, ca la inceputu voru imbiá pre Austri'a cu o despagubire. Si e sperantia ca Austri'a, vediendu ca in tipulu acest'a si póte acoperí deficitulu, se va induplecá a cede Tirolulu.“— Scirea acést'a pare fórte paradoxa si iaru vení omului a nu-i dá crediementu neci esistintiei ei cá scire; insa o fóia din Gratiu intitulata „Telegraf“ scrie: „Preste scurtu si nu vomu mai puté vorbí despre statele de média-dî fatia cu cele de média-nópte. Deputatii din Baden voru intrá cu bucuri'a in parlamentulu germanu, Hessen si Würtembergu voru urmá dupa ele. In Munich „Fröbelianismulu„ (alusiune la fói'a „Süddeutsche Presse“ ce aparù in dîlele aceste sub redactiunea unui Fröbel) s'a fâcutu neputinciosu pâna nu a aparutu cea dintâi fóia din „Süddeutsche Presse“, si asiá si Bavari'a va fi trasa si dusa de torentele celu putemicu. Atunci va vení rendulu la tierile germane austriace. Cá de o placuta satisfacere luâmu notitia, ca acum si „Europe“ (dîuariulu lui Ganescu) din Frankfurtu desémna, in unu articulu plinu de spiritu patrioticu, de cea mai acomodata forma de statu, uniunea personala intre Germani si Ungari. Patrioti germani din Austri'a! Tîneti-ve de stindardulu uniunei personale si sa-lu avemu preste totu loculu in fruntea nóstra!“—

Sa mai adaugemu aci si evenementulu urmatoriu ce s'a patrecutu nu de multu in Pest'a. Emigrantulu magiaru Türr, a sositu, in Ungari'a. Densulu calatoresce cu unu pasu-portu de generalu italianu in trebi comerciale, in tierile dunârei de josu. La sosirea lui in Pest'a, estrem'a stânga ia fâcutu ovatiuni cu facle, la care ocasiune, se intielege de sine, ca cuventârile nu a pututu sa lipsésca. „Spune Dle lui Napoleonu“ se incheia cuventarea ce se tînù din partea ovatiunistiloru, „ca Ungari'a numai unu barbatu are, cârui i da tóta increderea, acest'a e Ludovicu Kossuth, mantuitoriulu nostru.“ Türr le respunse ca acum nu e tempulu de a atacá majoritatea, pentru ca ea se afla pre terenulu constitutiunalu. Candu se voru face alegeri nóue, póte tiér'a sa se esprime pre cale legala. A fostu unu tempu candu se putea usioru castigá independinti'a tierei cu arm'a in mâna. Scie Ddieu de ce tiér'a nu au vrutu sa se folosésca de ocasiune, astadi trebue sa se faca pre calea pâcei.—

Kossuth inca totu nu se asiadia, elu tuna mereu cu scrisori cari neliniscescu spiritele in Ungari'a. Asiá in o scrisóre din urma ataca partid'a lui Deák pentru elaboratulu afaceriloru comune. Face pre colaboratorii dela „Pesti Napló“ nebuni si pre redactorulu Kemény Sigismundu lu caracteriséza de unu scrietoriu poetisatoriu de romantiuri. Elu invinovatiesce pre deakisti, ca in mijloculu loru se afla acei ce la 1849 au chiamatu pre rusi in tiéra si li s'au fâcutu calaudi si amenintia ca déca lu voru silí, in scurtu va sa descopere lucruri, cari deakistiloru le voru fia neplacute. — Fiindu ca e vorba de Kossuth si de chiamarea rusiloru in Ungari'a in 1849 sa nu trecemu cu vederea urmatórea scire:

Unu telegramu din Turinu sositu la Vien'a in 17 Septembre dîce, ca dupa sciri sigure Kossuth aru fi avutu la 1 Septemvre la Dieppe o intalnire cu contele Stackelberg, ambasadoru russescu, si ca Kossuth aru fi primitu dela cestu din urma o anticipatiune de 50,000 franci. Virgiliu Szilágyi este in Berlinu pentru cá sa lege cu regimulu prussianu asemenea negotiatiuni. — Kossuth se purifica in publicu, ca nu aru fi avutu nici o intâlnire cu ambasadorulu russescu ; incâtu despre Szilágyi elu se afla cá emigrantu in Berlinu , dara nu are nici o missiune din partea lui Kossuth.

„P. Hirnök“ afirma a fi auditu , ca Ludovicu Kossuth, pentru aceea s'a grabitu a deminti asia in graba intrevederea dela Dieppe, pentruca din partea stângei din Pest'a s'a fâcutu bagatoriu de séma, ca e de mare necessitate unu dementi si asiá l'a si provocatu la o dechiaratiune fâra amanare , ba se dice ca demintirea i s'a tramesu formulata gat'a din Pest'a. Acest'a din causa ca armonieza (demintirea) cu dispusetiunele spiriteloru precumpanitóre din tiéra, cari suntu ostile Russiei si pentruca acest'a e uniculu mijlocu carele póte scuti numele lui Kossuth de total'a depopularisatiune. —

Ministeriulu din Pest'a a inceputu a luá mesuri energice contr'a agitatiuneloru, ce erau indreptate asupra-i si asiá opri mai antâiu adunarea honvediloru la Aradu, dupa aceea a pasitu la cassarea manifestatiuneloru din congregatiunele unoru comitate.—

Din politic'a din afara amintimu mai intâiu projectulu de adresa alu partidei liberale natiunale din senatulu federatiunei nordice germane. In acel'a se arata partid'a , multiamita cu dispositiunele luate de regele Prussiei, cari punu temeiulu la unitatea natiunala si cauta cu cea mai deplina incredere in viitoriu, vediendu, ca in unulu din statele germane de média-di (Baden) s'a si datu espressiune de o conglasuire a intereseloru materiale si ideale. Adress'a esprima mai departe, ca nu se teme de celelalte natiuni dejá unificate , ca voru cautá cu neincredere câtra nisuintiele germane si nu voru disputá dreptulu nemtiloru la esistinti'a natiunala. „Esperinti'a trecutului a invetiatu pre popóre a respectá dreptulu egalu pentru si la tóte si acautá buna starea unui'a in adeveratulu bine alu celui-laltu. Poporulu germanu, insufletitu de dorintia de a trái in pace cu celelalte popóre si de a-si regulá liberu si independinte afacerile sele, este si decisu a aduce acestu dreptu nedisputabilu la valóre faptica, fia intre ori-ce impregiurâri.“—

La marginea italiana se pregatescu lucruri momentuóse. Garibaldi emite urmatória prochiamatiune :

Genestrelle 16 Sept. 1867.

Câtra români ! Apelulu vostru câtra italieni nu se va perde. In Itali'a suntu multi peroletti (ultramontani), multi jesuiti, multi cari aducu sacrificii altariului pantecelui, dara e o mare mangaiere a puté dice , ca suntu si multi virtuosi dela San-Martino, multi bersaglieri a lui Ré d'Itali'a , multi urmatori ai celoru trei sute de Fabii si unu restu din cei o miia dela Marsal'a, cari déca nu me insielu au crescutu sute de mii de juni, a câroru unica temere e, ca zelulu loru e pré mare pentru de a se face partasi de miserabil'a gloria, carea nu stá in alta, decâtu de a alungá soldarii si popii din Itali'a. Ceea ce privesce mijlócele pecuniarie, Itali'a a avutu totudéun'a nenorocirea, a fi destulu de avuta spre a sustiné domni straini si de a avé intre bogatii ei — de acest'a sum siguru — patrioti, cari voru inlesni vóue bogatele loru spende. — Susu dara români, inainte ! frangeti lantiurile vóstre de rasele apasatoriloru vostri si spre prisosintia voru mai fi si italienii, cari sa participe la glori'a vóstra. Alu vostru Garibaldi.

Cumca Garibaldi nu glumesce se vede din urmatórea declaratiune a regimului italianu : Ministeriulu a urmaritu cu atentiune agitatiunea , carea are de scopu, sub numele celu gloriosu alu Romei a aduce tiér'a acolo, incâtu sa se vateme intielegerile internatiunale santite prin unu votu de parlamentu si onórea natiunei. Ministeriulu a vediutu cu durere detrimentele din aceste agitâri si si tiné de detorintia a protege increderea publica si domni'a legei. Ministerilu, credinciosu declaratiunei sele date in, si primite de parlamentu, o va si implini intru tóte. Ministeriulu are incredere in intielepciunea si iubirea de patria a italianiloru ; candu inse s'aru incercá cine-va a se face vinovatu prin vatemarea loialitâtiei intielegeriloru (internatiunale), ministeriulu nu va concede asiá ce-va neci intr'unu modu si va lasá tóta responsabilitatea aceloru ce voru lucrá dincontra.

„Gazete de France“ are unu telegramu, dupa care Garibaldi a demandatu ómeniloru sei, cari au intratu in statulu papei, cá in 28 Septembre sa incépa. —

Unu articulu din „Siecle“ a alarmatu in tempulu din urma Parisulu. Multi sustinu ca articululu e derivatu din condeiulu Principelui Napoleonu. Articululu tratéza despre Poloni'a si e o manifestatine a intregului personalu dela redactiunea diuariului póte celui mai cetitu din Franci'a. Unii dicu ca articululu aru fi unu echu din conferintiele dela Salzburgu. Articululu e indreptatu contr'a Prussiei si Russiei si pledéza pentru restaurarea Poloniei.

Din Rom'a se telegrafâ la 20 Sept. n. ca Pap'a a tinutu in Vaticanu unu consistoriu secretu, la care ocasiune s'a esprimatu prin o alocutiune asupr'a impregiurâriloru de fatia. Elu a condamnatu in modu serbatorescu decretulu regimului italianu privitoriu la bunurile bisericesci,— l'au dechiaratu de nula si au intâritu pedepsele ce se afla prescrise in asiediamintele bisericesci pentru casuri de aceste. Au datu anatamei o carte ce a aparutu in Parisu sub titul'a „Curtea romana si Imperatulu Maximilianu.“

Din Bucuresci se telegraféza la diuariele vienese ca acolo cerculéza sciri despre rescóle si ca scirile aceste capata totu mai multa consistintia. — Dupa cum se vede mai la vale in Iasi s'a fâcutu unu atentatu asupr'a redactorului dela „Moldov'a.“ „W. Abendpost“ are o corespundintia originala despre afacerea acést'a. — O coresp. la „S. Bl.“ da cu socotél'a ca camer'a Romaniei va fi convocata pre 3/15 Octobre si ca celu dintâiu proiectu de lege va fi despre inarmarea generala a tierei. — In 10 Septemvre a capetatu gard'a stindardele din mânile Principelui cu mare solemnitate. —

Salisce, 10 Sept. (Focu.) In nóptea din 26 Augustu st. v. Sambata spre Dumineca intre órele 8 si 9, devení in spaima tóta populatiunea nu numai a Saliscei ci si a sateloru desu invecinate prin erumperea focului, care prefacù in cenusia 3 case 4 siuri si alte cladiri, ce s'a aflatu lânga ele , éra ieri nóptea in 9 Sept. totu Sambata spre Dumineca si totu la acelu tempu, devení populatiunea in spaima si mai mare prin erumperea acelui elementu furiosu, care astadata nu se multiamí cu 3—4 cladiri, ci in tempu de 4 óre mistuí locuintiele cu apartinentiele si tóta averea a 25 familii, lasandu-le sub cerulu liberu si la mil'a conlocuitoriloru. Stavila s'a potutu pune numai prin laudabil'a staruintia a c. r. gendarmerie si prin zelulu locuitoriloru de prin satele vecine, cari nu crutiara nemicu numai sa ajute confratiloru loru, cu tóte ca lipséu aparatele necesarii, pentruca numai comun'a Salisce posede un'a (?!! R.) prósca. — Pagub'a se urca la 100 mii f. v. a.

Barbati'a cu care s'a purtatu la stangerea focului unii individi si cu deosebire : Constantinu Grecu, 2 fii ai pelariului Andrasiu, soldatulu licentiatu N. Marcu, invet. Alecsiu Nemesiu din Salisce, Macaveiu Berghi'a inv. si teol. N. Oancea, din Vale, la intemplarea d'antâiu si Par. D. Iosofu din Galesiu —merita tóta laud'a.— M. Stoic'a.

Protocolulu

siedintieloru directiunei Asociatiunei aradane pentru cultur'a poporului românu tinuta in an. 1866/7.

Siedinti'a X.

(estraordinaria)

tinuta in Aradu in 24 Aug. n. 1867.

Presiedinte : Ioann Popoviciu Deseanu.

Membri oficiali : Emanuelu Misiciu perceptoru, Ioanne Goldisiu esactoru subst. si Julianu Grozescu notariu.

Membru asistentu : D. Al. Siandoru.

89. Deschidiendu-se siedinti'a , se cetesce si autentica protocolulu siedintiei trecute.

90. Dlu presiedinte aretandu cumca la ordinea dilei e defigerea terminului adunârei generale a Asociatiunei, dupa o desbatere mai indelungata si meritória, si adeca, luandu-se in consideratiune cumca agendele pregatitóre la adunarea generala a A-

---

FOISIÓRA.

Despre poesi'a româna.

II

Conditiunea ideala a poesiei.

(„Convorbiri literarie“)

(Urmare din nr. 71.)

In acesté trei poesii este o fapta de catastrofa, care insémna culminatiunea ; insa culminatiunea esista si acolo unde poetulu arata numai impressiuni interióre. d. e.

Pe a lacului surfatia
Radi'a lunei se adapa,
Rose palide 'mpletesce
Pintre tresti'a din apa.

Cerbi se preumbla lânga tiermuri
Susu la ceru catandu,
In tufisiu d'abiá se misca.
Paserea visandu.

Ochiulu meu se pléca'n lacrimi,
Prin intrég'a-mi fire
Cá o rugaciune trece
O dulce suvenire.
(trad. din N. Lenau.)

Ce sburatu ce vijiire !
E unu pilcu de ciocârlii !
Multe flutura prin arbori,
Alte sbóra pre câmpii ;
Un'a susu la ceriu se urca
Pe scar'a cântului seu ;
Insa cea mai cantârétia
S'a ascunsu in peptulu meu.
(trad. din Uhlandu)

Pentru sustinerea opiniunei nóstre vomu citá acum, cá si la paragrafii precedenti, câte-va esemple de poesii rele, a câroru eróre consista in neobservarea regulei de culminare.

Cea dintâiu eróre in acésta privintia se póte comite prin lips'a totala de culminatiune. Atunci strofele urméza unele dupa altele fâra vre-o mesura, dupa care sa se asiedie sirulu loru , asiá incâtu strof'a din mijlocu aru puté sa fia totu asiá de bine cea dintâiu séu cea din urma si poesi'a nu mai produce impressiunea unui intregu, ci a unei insirâri de strofe desunite.

Angerelu sufletu curatu !
A ta rosióra fatia,
Trupu tinerelu delicatu
Mi scurtéza a mea viétia.

Darurile dela fire
Cu care esci infrumsetita,
Suntu mai susu de omenire ,
Prea frumósa Afrodita !

Nici Minerv'a nici Jun'a,
Ma nici frumós'a Diana,
Nu-e cá tine nici un'a,
Nici a lui Venus icón'a.

Lun'a e stralucitóre,
Insa ale sale radie
Nu-su asiá desfatatóre
Cá deliot'a tá vadia.

Ai tei frumosi ochisiori
Scotu ruge in ori-ce fatia,
Precum face une-ori
Sórele in noru rosiatia.

De ale tale dulci cuvinte
De-aru fi inim'a de pétra,
Séu ori câtu de aspra minte
Totu se va muiá indata.

Ori-ce strofa din acésta poesie , estrasa iérasi din multu-citat'a „Culesiune“ a studentiloru Oradiani, se póte scóte din sirulu seu si se póte pune in loculu ori-cârei strofe anterióre séu posterióre , fâra a schimbá impressiunea.

O alta eróre in contr'a regulei nóstre este lips'a gradatiunei in culminare. Atunci partea cea mai insemnata a poesiei, impressiunea ei cea mai intensiva, se cuprinde dejá la inceputu , si totu ce urméza este numai o scadere a simtiementului : poesi'a nu merge spre culminatiune, ci spre decadentia.

Simtiu ca consuma fâra incetare
Unu focu putinte sufletulu meu,
Câte odata in desperare
Uitu chiaru vointi'a lui Dumnedieu.

Insasi natur'a adi me desparte
De o fiintia ce o iubescu,
Si nu potu altfeliu decâtu prin mórte
Ear lânga dens'a sa mai traiescu.

Vai ! suvenire de fericire
Inca pastréza inim'a mea :
In tóte aflu nemultiamire,
Câci eu departe suspinu de ea.

sociatiunei suntu multu mai numeróse decum cá acele sa se póta finí in tempu mai scurtu, mai departe luandu-se in drépta consideratiune mai alesu acea impregiurare momentóss, cumca cea mai mare parte a domniloru membri in lun'a lui Septembre suntu ocupati cu lucrârile economice de campu, precum si cu culesulu viiloru, din aceste consideratiuni.

S'a determinatu :

cá adunarea generala a Asociatiunei sa se tina in 21 Octombre nou si dilele urmatóre, fiindu de a se aduce acést'a la cunoscinti'a publica prin foile romane, eara presidiulu adunârei generale a se insciintiá in scrisu.

Ne mai fiindu altu objectu spre desbatere, cu aceste s'a radicatu siedinti'a.

Acestu protocolu s'a autenticatu in siedinti'a ordinaria din 8 Sept.

Mirone **Romanulu** m/p. directoru secund.
Iulianu **Grozescu** m. p. Notariu.

Discursu rostitu la redeschiderea Curtei de cassatiune si justitia de Dlu Papiu Ilarianu.

(Capetu din nr. 71 72 si 72.)

II. **Responsabilitatea judecatoriloru.**

„Vorbiiu mai multu despre responsabilitatea functiunariloru administrativi, din causa ca ne lipsesce inca o lege speciale.

„Respunsabilitatea judecatoriloru numai câtu o voiu atinge; ea este atâtu de claru si atâtu de bine regulata prin legile nóstre.

„**Responsabilitatea criminale.** Dupa procedur'a criminale (art. 491, etc-), judecatorii, cá si ceilalti functiunari, pentru crime si delicte comise afara din functiune, se urmarescu si se judeca conformu legei comune, incunosciintiandu-se simplu ministrulu justitiei.

„Incâtu pentru crime si delicte comise in esercitiulu functiunei, judecatoriei se urmarescu si se judeca de curtile de Apelu séu de curtea de Casatiune, dupa distinctiunele ce face legea; si dupa unu modu de procedura stabilitu astfelu incâtu neci delictulu se nu remana nepedepsitu déra neci autoritatea séu chiaru inocenti'a judecatorului, espusa séu compromisa.

„Responsabilitatea civila. De asemenea, procedura civila (art. 305 sec.) reguléza in speciale responsabilitatea si urmarirea civile a judecatorelui. Ea arata atâtu casurele câtu si modulu acestei urmariri. Principiulu fundamentale este totu art 998, si urmatori din codicele civile, asiá insa ca judecatorulu, afara de casurile anume determinate prin lege, nu póte fi urmaritu pentru o simpla eróre de dreptu, déca nu e comisa din frauda séu dolu, séu déca nu constitue acea culpa grava si nescusabile, quae dolo aequiparatur. Déca culp'a e atâtu de grava incâtu sa se asemene cu dolulu, acést'a e o cestiune de apretiare a jodecatorulului, o cestiune de faptu.

„**Responsabilitatea disciplinara** Numai putinu intieleptiesce si bine a regulatu legiuitorulu nostru (legea organ. judecatoresci) si responsabilitatea disciplinara a judecatoriloru.

„Aceste trei capete de legi d'abiá mai lasa ce-va de doritu spre a puté avea o magistratura démna de acestu nume.

„Atâtu aveamu se dîcu astadi despre responsabilitatea functiunariloru administrativi si judiciari.

„Inainte de a terminá cauta se marturisimu unu faptu, ca responsabilitatea functiunariloru, chiaru si a celoru judecatoresci, pe lânga tóte bunele legi de urmarire ce avemu in privirea acestoru din urma, lasa inca multu de doritu in Romani'a.

„Causele reului suntu multe, noi nu vomu atinge decâtu acele ce ni se paru mai principale.

„Nu lipsesce o buna lege de admisibilitate, credemu ca e neaperatu a se introduce cu o óra mai nainte esamenele de admisibilitate in functiunele judecatoresci. Concursului si esameneloru avemu de a multiamí escelent'a grefa ce face ornamentulu acestei curti. Corpulu advocatiloru Români dejá numera in sînulu seu atâti jurisconsulti destinsi, si cine aru putea contesta folósele unoru esamene seriόse pentru cei fâra diplome. Aceea ce s'a gasitu bunu si folositoru pentru grefe, e indespensabilu pentru magistrati. Ministrulu, dupa o asemena lege de admisibilitate, n'aru numí in functiuni judecatoresci decâtu ómeni cari aru fi sustinutu prob'a juridica inaintea comissiunei permanente si neatarnata. Cu chipulu acest'a, scienti'a si incuragiá scólele dedreptu s'aru meritulu s'aru cresce numerulu juristiloru si aru scadé glót'a postulantiloru, numai astfelu magistratur'a aru ajunge démna de acestu nume, démna de increderea si stim'a cetatieniloru. Principiulu de inamovibilitate, inscrisa in legi dara inca neaplicatu preste totu, numai in acestu chipu n'aru mai inspira nimenui neci o temere, din contra, lumea aru vedea atunci in neamovibilitatea judecatoriloru un'a din garantiele cele mai tari ale independintiei justitiei. Dreptulu de numire a judecatoriloru neamovibili aru putea fi temperatu, ca in Belgi'a, prin presentarea unei liste de candidati din partea consilieloru judetiene, candidati cari nu aru puté fi luati decâtu din numerulu celoru declarati admissibili conformu legei.

„Astfeliu, legea de admissibilitate ne-aru dá judecatori capabili, legea de neamovibilitate aru garantá independinti'a, iéra responsabilitatea aru asigurá moralitatea justitiei. Atunci fia-care aru tîné cu târia la dreptulu seu, datori'a si-aru implini-o cu scumpetate, atunci respunsabilitatea nu aru mai fi o litera mórta, ci aru fi sanctiunea reala si neevitabila a datoriei.

„Dreptu, datorie si respundere, mari minunate cuvinte, tu treime mantuitóre a tierei, basa unica a justitiei, e tempulu sa ajungi, cauta sa ajungi unu factu, unu adeveru neperitoriu in Romani'a, dá, sa nu avemu indoiéla, justiti'a va fi un'a din gloriele principali ale domniei lui Carolu I."

D. presiedinte, a respunsu la discursulu dlui procuroru generalu, in terminii urmatori :

„Domnule procuroru generalu,

„Cunósceti ca in toti anii la redeschiderea siedintieloru curtiei dupa vacantii, in urm'a discursului de reintrare ce se pronuntia de on. ministeriu publicu cu ocasiunea acestei solemnitâti, urméza cá respunsu si unu discursu din partea dlui primu presiedinte, in conformitatea art. 82 din legea organica a acestei curti ; acést'a precum ve aduceti aminte s'a observatu cu esactitate in anii trecuti ; de asta data insa, pentru prim'a óra, o declaru cu parere de reu, se va derogá la acésta regula din causa ca discursulu d-vóstre fiendu-mi comunicatu numai la 12 ale curentei sér'a, mi-a lipsitu chiaru tempulu materialu pentru studiulu unei materii atâtu de seriόse.

„Astfeliu dara in lips'a atâtu a dlui primu presiedinte câtu si a d-loru presiedinti de sectiuni fiindu chiamatu de dreptu cá membru mai vechiu alu acestui inaltu corpu la onórea de a ocupá intr'unu modu fórte provisoriu si cu totulu mementanu fotoliulu presidentialu, me voiu marginí in putîne cuvinte a ve multiamí, domnule procuroru generalu, in numele curtiei, pentru savantulu discursu pre care l'amu ascultatu cu totii cu o vie satisfacere si care se va conservá in archivele curtiei ; felicitandu-ve mai vertosu pentru alegerea unei materii atâtu de importantia si de unu interesu publicu necontestatu, pre care a-ti sciutu a o tratá cu atât'a elocuenintia si eruditiune, si care, nu me indoiescu. va face obiectulu unei seriόse preocupâri a Camerei nóstre legislative viitóre. Astfeliu voiu terminá, domniloru, declarandu deschise siedintiele curtiei pre urmatoriulu anu judiciariu 1867—1868."

La 1 ¼ óra dupa amédi siedinti'a s'a redicatu, si domnulu presiedinte a declaratu stagiunea anului judiciaru 1867 si 1868 deschisa.

Varietâti.

⁂ Escelenti'a Sea Comissariulu regescu **Péchy**, dupa ce au visitatu unele pârti ale Transilvaniei nordice s'a abatutu si spre pârtile mediului tierei. In 19 Sept. n. aflâmu ca a fostu in **Blasiu** unde fu intempinatu de capitulu cu Rvrdis. D. Canonicu **Papfálvi** in frunte. Dupa o scurta petrecere Escel. Sea s'au intorsu la Aiudu de unde i-si continuà calatori'a spre **Abrudu**.

Clusiu 19 Sept. Esc. Sea d. comisariu reg.

Cum unu poetu adeveratu, care simte in realitate si nu simuléza numai, aru puté vre odata, dupa-ce a inceputu a ne spune ca este asiá de desperatu, incâtu uita pe Ddieu si vrea sa se ucida, sa termine dîcendu, ca este nemultiamitu si ca suspina !

Asiá este de neaperata observarea culminatiunei crescende in poesia, incâtu nu numai o erόre capitala cá cea precedenta, dar si unu singuru cuventu, care intrerupe gradatiunea si o abate, póte nimicí totu efectulu.

—Acel'a ce te iubesce
Suspina dîu'a, nóptea **mereu**,
Si totu la tine densulu gandesce,
Câci esci in lume idolulu seu.

Draga Eliso, a sea frumsetia
Si-aru dá-o ros'a pe chipulu teu;
Si **chiaru** si crinulu a sale-albetie
Pe ceea-ce luce in sinulu teu.

Asiá **dar** cel'a ce te iubesce,
I-ti póte spune **intr'unu cuventu**.
Ca pentru tine densulu traesce,
Câci esci unu **angeru** p'acestu pamentu.

Credemu ca numai este de trebuintia a aduce si alte esemple de asemenea cuvinte fâra sensu introdusa numai pentru a completá numerulu silabeloru din versu; câci in tóte colectiunele de poesii romane se potu gasí in mare catatime si totdeun'a au de efeptu de a face poesia imposibila. Ci ne remane numai a trage conclusiunea resumatóre din tóte esemplele ce le-amu studiatu pâna acum in urm'a teoriei despre conditiunea ideala a poesiei

Dupa ce amu constatatu in poesiele precedente, ca se afla identitate intre ele si intre semnele caracteristice ale simtîmentului si pasiunei, si totu odata ca in poesiele cele rele erórea provenea din ignorarea acestei identitâti : conchidemu prin inductiune, ceea ce afirmasemu *a priorí*, ca poesi'a cea adeverata nu este decâtu unu simtîmentu séu o pasiune, manifestate in forma estetica.

Recapitulandu acum tóte conclusiunele, ce amu incercatu ale demonstrá in disertatiunea de fatia, dobendimu urmatórele idei principale asupr'a poesiei :

Poesi'a cere cá o conditiune materiala a esistintiei ei imagini sensibile; ear conditiunea ei ideala suntu simtîmente si pasiuni.

Din conditiunea materiala se esplica determinarea cuvinteloru, epitetele, personificârile si comparatiunele juste si nóue, si totdeodata regul'a negativa, ca poesi'a sa se ferésca de notiuni abstracte.

Din conditiunea ideala se esplica miscarea representatiuniloru, marirea objectului si desvoltarea gradata spre culminatiune, si totudeodata regul'a negativa, ca poesi'a sa se ferésca de objecte ale simplei reflectiuni.

Aceste adeveruri le-amu demonstratu, pe câtu se póte demonstrá o materia estetica, atâtu prin cercetâri teoretice, câtu si prin esperientia din esemple.

Scopulu loru nu este si nu póte fi de a produce poeti : neci odata estetic'a nu a creatu frumosulu, precum neci odata logic'a nu a creatu adeverulu. Dar scopulu loru este de a ne ferí de mediocritâtile, care fâra neci o chiamare interióra pretindu a fi poeti, si acestu scopu lu póte ajunge estetic'a. Câci asemene discipline au dóue mari folóse :

Ele indémna intâiu pe acel'a, care are talentulu inascutu, de a se perfectiuná in art'a sea, desceptandu-i atentiunea la multe particularitâti importante, pe care altfelu le-aru fi trecutu cu vederea;

Ele contribue alu doilea, a dá publicului o mesura sigura pentru a distinge adeverulu de erόre si frumosulu de uritu.

In acésta din urma privintia ne-a parutu importanta pentru noi o cercetare critica asupr'a poesiei romane. Câci mic'a nóstra literatura poetica este in pericolu de a confundá acea distingere elementara. Majoritatea poetiloru romani nu merita numele ce si-lu usurpa : din productiunele loru se vede numai o fantasia séca de imagini originale si o inima góla de simtiri adeverate, si mai bine le aru fi fostu loru si nóua, déca neci odata n'aru fi luatu pén'a in mâna si n'aru fi latîtu in publicu productiunele loru nedemne de limbagiulu museloru. Câci déca lips'a de ori ce literatura este unulu din semnele de barbarie a popóreloru, o literatura falsa si urita este celu d'antâiu pasu spre degradarea culturei incepende.

Ací devine prim'a datoria a sciintiei de a se opune incontr'a reului contagiosu. O critica seriόsa trebue sa arete modelele bune câte au mai remasu si sa le distinga de cele rele, si, curatîndu astfelu literatur'a de abundanti'a eroriloru, sa prepare junei generatiuni unu campu liberu pentru indreptare.

T. **Majorescu**.

a plecatu a visitá partea nordica a tierei, sî in Gherl'a visità in 16 prinsorile de acolo, ear prandiulu lu avù la Eppulu gr. cat. Se crede, ca Esc. Sea va cercetá sî districtulu Naseudului.— „G. Tr.“

⁂ (**Petru advocatura.**) Foi'a ofiaciala publica unu emisu ministerialu din 7 Septembre, prin carele se da voia ae a esercitá advocatur'a fia-câruj cive transilvanu séu ungurénu, carele au absolvitu studiele de drepturi sî a fâcutu esamenele teoretice prescrise, in fine carii pre lânga acestea, dupa o praxa de doi ani aufâcutu esamenulu advocatîalu sî au primitu diplom'a de advocatu.

⁂ Comissiunea pentru afaceri de codificatîune (la diet'a din Pest'a) s'a constituitu. Presiedinte e Alecsiu **Dozsa** sî notariu Ludovicu **Horváth**.

⁂ **Mehal'a** (lânga Temisiór'a) 4/16 Sept. In nr. 95 amu spusu ca comissiunea mista pentru despartîrea de ierarchi'a serba a fostu la noi. N'amu potutu spune atunci resultatulu câci protocolulu trebuì sa se astérna numai congregratîunei comitatense.

In 2 l. c. s'a inceputu congregatîunea sî in 6 l. c. venì la desbatere protocólele aceloru comissiuni fâcute in mai multe comune. Ne portinéu sî streinii. Din ai nostrj fura de fatia Rvrn. D. Prot. Dregiciu sî Dr. Ratiu. Serbii aveau numai pre ad. cons. Sandiciu. Resultatulu fu: in Chinezu, Mehal'a sî Fenlacu se fia beserecile a romaniloru sî se desdauneze pre serbi. Sandiciu protestà la Mehahal'a, inse nu póte aretá dreptu serbescu.

In Becichereculu micu poporatîunea e cam egala. Neci 'o parte nu e in stare a multiamí pre cea lalta, deci s'a decisu: beseric'a remane sub ierarchi'a serbésca, romanii capeta unu preotu pendinte dela ierarchi'a romàna, s. liturgia se va tîné romanesce in o septemana in ceealalta serbesce.

Onóre dloru Dregiciu sî Ratiu. S'au luptatu romanesce. Decisiunele congregatîunei au plecatu la ministeriu spre intarire. Ne mai lipsesce unu preotu romanu desceptu care sa né scia conduce sî in cele politice, sî atunci noi vomu fi romania de energia. I. **Nicolaeviciu.** „Alb.“

⁂ Iasi 7 Sept. In sér'a de 3 Septembre liniscea publica a fostu turburata intr'unu modu barbaru. D T. Bolduru Latiescu au fostu atacatu in circulu Huttemann, sî maltratatu in modulu celu mai nedemnu, asiá incâtu viéti'a sea a fostu pusa in periculu. Marturi oculari spunu ca doi oficieri DD. Parisu sî Slatinénu l'aru fi lovitu cei d'antâiu, pe urma sî câti-va militari de grade inferióre. Cateva persóne carele se gaseau fatia sî carele s'au incercatu a trage pe D. Latiescu din manele aceloru militari, au fostu respinse cu brutalitate sî unele din ele batute chiaru. Publiculu a vediutu cu mirare sî cu indignatîune totuodata imposibilitatea politiei sî mai alesu a D. Prefectu Sihleanu, siefulu ei, sub ochíi câriu'a s'a petrecutu acésta crancena scena, pe candu unîi strigau ca s'a aprinsu circulu sî altîi ca a scapatu unu leu din cusica.

D. Latiescu transportatu cá mortu la ospitalulu S. Spiridonu, unde D. Dr. Russu, cu cunoscut'a sea ghibacía sî umanitate ia datu cele intâi ingrigiri, fu dusu de aici la locuinti'a sea in strad'a Mare intovarasîti de unu publicu numerosu sî indignatu. Iritatîunea ajunsa la culme s'a liniscitu gratîa interventîunei energice a D. Procuroru generalu Manu, carele a sositu indata dupa D. Negruti. Sî aice O. Prefectu alu politîei n'a sositu de câtu pe la órele 1½ de nópte, dupa-ce tóta lumea adunata se departase sî pe candu se procedá liniscitu la instructîune.

A dóu'a dî o intr'unire de cetatieni la Primarie au incheatu unu procesu verbalu, ce publicâmu mai departe, prin carele s'au alesu sî au insarcinatu pe Domnîi Const. Sutiu, Grigorie Sturz'a sî Iorgu Cigar'a a redijá o tanguire sî a merge ei in persóna sa arate M. S. Domnitorului profund'a ingrigire sî nelinisce a cetatieniloru. De-sî câti-va reu voitori s'au incercatu sa turbure caracterulu pasinicu alu acestei intr'uniri, liniscea a fostu insa deplina in tóta durat'a ei.

Instructîunea acestei triste afaceri se urméza cu energia, sî sperâmu ca justiti'a va pedepsí cu asprime pe faptuitori. Ne oprimu aice asceptandu resultatulu instructîunei; vomu reveni insa indata ce ea va fi terminata. „G. d, I.“

⁂ **Epidemia de vite.** Din o scire dela 14 Sept. n. din Hr. Ztg. aflâmu ca epidemi'a de vite domnesce in trei jurisdictîuni a le Transilvaniei, in districtulu Brasiovului, comitatulu Albei superióre sî in Trei-Scaune (Haromszék).

⁂ Brasiovu 20 Sept. Din caus'a latîrei bólei de vite, care totu nu mai incéta neci pe aici, in r. Guberniu a demandatu la tóte deregatoriele politice, cá sa se oprésca transporturile sî comunicatîunea cu vite cornute de pe locurile, unde sa afla ból'a, care dela tergulu tînutu in Presmiru sî Makfalva, s'a latîtu in districtulu Fagarasiului, scaunulu Odorbeiului, Muresiului, Ciucului sî Trei-scauneloru; sî in tóte localitâtîle acestea se opresce sî tînerea tergului de vite — „G. Tr.“

Nr. 147—1867.

Concursu.

Comit. Asoc. tranne române conformu conclusului adusu in siedinti'a III a ad. gen. tînuta la Clusiu in 28 Augustu a. c. p. XXVIII, publica prin acést'a concursu, pentru dóue ajutóre de câte 50 fl. v. a. destinate pentru doi studenti la scólele reale, cu terminulu pâna la 1 Nov. a. c.

Aspiratorii la aceste ajutórie pâna la terminulu mai susu insemnatu, au de a-si tramite la Comit. Asoc. concursele loru provediute cu testimonie scol. despre studiele recerute, despre purtarea morale, cum sî despre lips'a de mijlócele necesarie la continuarea studieloru *).

Din siedinti'a comit Asoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867. 19—2

*) Celelalte diuarie române inca suntu rugate a publicá in colónele sele ecestu Concursu.

Nr. 147—1867.

Concursu.

Comitetulu Asoc. tranne, amesuratu conclusului adusu in siedinti'a ad. gen. tînuta la Clusiu in 28 Aug. a. c. p. XXVIII. publica prin acést'a concursu, pentru dóue stipendia de câte 330 fl. v. a. destinate pentru acei tineri români, cari se voru consacrá studiului agronomicu spre a puté fi aplecati, dupa absolvarea studieloru agronomice, cá invetiatori, sî anume unulu la preparandi'a din Blasiu sî altulu la preparandi'a din Sabiiu. Terminulu concursului se defige pre 1 Nov. a. c.

Aspiratorii la aceste stipendii au de a-si tramite pâna la terminulu mai susu indicatu la Comit. Asoc. resp. concurse provediute cu testimoniele necesarie despre studiele recerute cum sî despre purtarea morale *).

Din siedinti'a Comit. Asoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867. 18—2

*) Celelalte dîuarie române inca suntu rugate a publicà in colónele sele acestu concursu

---

Nr. 147—1867.

Concursu.

Comit. Asoc. conformu conclusului adusu in siedinti'a a III a ad. gen. tînuta la Clusiu in 28 Augustu c. n. a. c. p. XXVIII publica prin acést'a concursu pentru dóue ajutórie de câte 25 fl. v. a. destinate pentru doi invetiacei de meseria cu terminulu pâna 1 Novembre. a. c.

Aspiratorii la aceste ajutórie pâna la terminulu mai susu insemnatu, au de a-si substerne concursele loru provediute a) cu testimoniu de botezu, b) cu testimonii demne de credintia despre purtarea loru, cum sî despre diliginti'a sî desteritatea dovedita in specialitatea de maestria spre a cârei invetiare s'a consacratu *)

Din siedinti'a Comit. Asoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867. 20—1

*) Celelalte dîuarie române inca suntu rogate a publicá in colónele sele acestu concursu.

Nr. 147—1867.

Concursu.

Comit. Asoc. tranne române, conformu conclusului adusu in siedinti'a III. a ad. gen. tînuta la Clusiu in 28 Augustu a. c. p. XXVIII. publica prin acést'a concursu, pentru unu ajuteriu de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu sodalu de meseria, carele voiesce a se face maiestru. Terminulu concursului se defige pre 1 Nov. c. n. a. c.

Concurentii la acestu ajutoriu, pâna la terminulu mai susu insemnatu, au de a-si asterne la subscrisulu Comit alu Asoc. petitîunile resp. concursele loru provediute cu urmatórele documente: a) carte de botezu b) testimoniu despre invetiarea resp. meserii, din care sa se cunósca invederatu, déca concurentele aru fi in stare a-si purtá de sine meseri'a sea, prin urmare a se face maestru c) in urma edeverintia despre purtarea morala *).

Din siedinti'a Comit. Asoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867. 21—1

*) Celelalte dîuarie române inca suntu rogate a publicá in colónele sele acestu concursu.

Nr. 147—1867.

Concursu.

Comit. Asoc. tranne rom. conformu conclusului adusu in siedinti'a III a ad. gen. tînuta la Clusiu in 28 Augustu a. c. p. XXVIII. publica prin acést'a concursu pentru dóue premia de câte 25 fl. v. a. destinate pentru acei invetiatori comunali, cari pâna la ad. gen. viitória a Asoc. voru dovedí, ca au prasitu mai multi oltoi.

Concurentii resp. au de a-si tramite pâna la 1 Aug. 1868 la Comit. Asoc. concursele resp. despre prasirea oltoiloru, provediute cu documente demne de tóta credinti'a despre numerulu feliulu, sî cualitatea oltoiloru prasiti, spre a se puté substerne viitórei ad. gen. conformu decissiunei mai susu amintite *).

Din siedinti'a Comit. Asoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867. 22—1

*) Celelalte dîuarie române, inca suntu rogate a publicà in colónele sele acestu concursu.

Nr. 147—1867.

Publicare de concursu.

In urmarea sî in intielesulu conclusului ad. gen. a Asoc. tranne tînuta la Clusiu in 28 Augustu c. n. a. c. siedinti'a a III. p. XXVIII. subscrisulu Comit. publica prin acést'a concursu pentru dóue stipendia sî anume unulu de câte 100 fl. destinatu pentru unu ascultatoriu de drepturi afara din patria, la vre-o Universitate, altulu de 80 fl. v. a. destinatu pentru unu ascultatoriu de drepturi in patria. Terminulu se defige la acestu concursu pre 1 Novembre c. n. a. c.

Aspiratorii la susu numitele stipendia, voru avé pâna la defiptulu terminu a-si asterne la Comit. Asoc. tranne petitiunile sele provediute: a) cu atestatu de botezu; b) testimoniu scolasticu despre progressulu in studia, cum sî despre purtarea morale, in urma c) cu testimoniu demnu de credintia despre lipsirea mijlóceloru necesaria spre a puté continuá studiele *).

Din siedinti'a Comit. Asociatîunei tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867.

Nr. 17—2

*) Celelalte dîuarie române inca suntu rugate a publicá in colónele sele acestu Concursu.

Nr. 16—2

Concursu

Spre ocuparea statîunei de invatietoriu la scól'a comunala gr. or. din Danesiu se deschide concursu pâna in 25 Septembre a. c. st. v.

Cu acést'a statîune suntu impreunate urmatórele emolumente:

in bani 30 fl. v. a. in bucate 70 ferdele de cucuruzu, ½ jugeru de aratura, un'a grâdina de leguma, cuartiru liberu sî lemne de ajunsu.—

Doritorii de a ocupá acésta statîune sa-si tramita pâna la terminulu de susu la subscrisulu:

a) Atestatu de botezu ca suntu de religi'a gr. or.

b) Testimoniele loru scolastice ca au absolvatu ce-lu putinu 2-3 clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu cu succesu bunu,

c) Atestatu despre purtârile loru moralice sî politice.

Cei, cari sciu cantârile bisericesci se voru preferá.

Sighisiór'a 26 Augustu 1867.

Inspectoratulu distr. scol. gr. or. alu Sighisiórei.

Zacharie Boiu Protop.
sî Insp. scol. distr.

Nr. 15—3

Citatiune edictala.

Angelu N. Teclu din Brasiovu, de legea gr. or., carele tocmai candu aru fi debuitu sa-si dea respunsulu seu la acti'a de procesu divortiale a sociei sele Revec'a Th. Moldovanu totu din Brasiovu de relegea gr. or., s'a fâcutu nevediutu, asiá incâtu din lun'a lui Maiu 1866 nu se scie unde se afla, este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu presinte, sa se infatisiedie naintea forului matrimoniale aici subscrisu, câci la din contra se va decide divortiulu cerutu de soci'a sea sî in absenti'a lui.

Brasiovu 26 Augustu 1867.

Forulu matrimoniale alu Tractului protopopescu I. alu Brasiovului.

Iosifu Baracu
Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pena celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 75. ANULU XV.

Sabiiu, in 17/29 Septembre 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu"

pe patrariulu din urma (Octombre—Decembre) alu anului 1867. — Pretiulu abonamentului pe ¼ anu e: Pentru Sabiiu **1** f. **75** xr., Pentru Tranni'a si Monarchi'a austriaca **2** fl., Pentru Principatele rom. unite si strainatate **3** f.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardîiá cu tramiterea prenumeratîuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresandu-le deadreptulu la

Editur'a „Tel. Rom." in Sabiiu.

Evenemințe politice.

Sabiiu, 16 Septembre

Dupa cele ce cetimu, deputatîunile adunate la Vien'a, aru fi ajunsu a terminá lucrârile loru. „N. Fr. Pr." striga insa celoru lalte foi vieneze, sa nu grabésca asiá tare cu bucuri'a loru, pentruca pâna la deslegarea cestiuneloru ce le au deputatîunile asupra-le mai e o bucatica bunicica. N. Fr. B. afirma cu tóte eceste, ca cestiunea cuotei si a detoriei de statu e deslegata. Cum s'a fâcutu césta din urma inca nu se póte sci in detaiu; se afirma insa cá naluc'a „bancrottului" a disparutu si creditorii statului nu voru fi vatemati in interesele loru.

Dupa „Wanderer", carele asigura ca are insemnâri despre unu actu atingatoriu de programulu complanârei, aru fi cuot'apentru Ungari'a 30, pentru provinciele germano-slavice 70 percente. E cunoscutu mai departe ca pretensiunea detoriei de statu din partea despartiementului de finantie sue la 145.339 milióne. Sum'a acést'a trebue impartîta intre Pest'a si Vien'a de asiá incâtu pe partea de dincolo de Lait'a sa se vina 109,237,212 f. intre cari 36,877,801 in argintu si pre Ungari'a 36,101,705 f. dintr'acesti'a 15,492,586 f. in argintu. Pentrucá sa se póta statorí detori'a statului pâna la ultim'a Decembre 1867, ceru deputatîunile sa se compuna o comissiune mestecata carea sa erueze starea detoriei din lucrârile comissiunei de controla la detori'a statului. Déca s'aru aflá in urm'a cercetâriloru acestor'a o modificatîune a stârei detoriei atunci se intielege de sine ca si sumele ce suntu a se impartî intre Ungari'a si Transilvani'a au sa sufere o modificatîune.

Pe candu scrieamu acestea eata ca sosescu punctuatîunile statorite de subcomissiunele deputarîuneloru si primite din partea plenului. Detaiurile le vomu comunicá in nr. venitoru.

Unu sunetu nou se arata intre cele multe ale dîuaristicei. „N. Fr. Bl." lu cualifica asiá: „Hidr'a reactîune." Acésta fóia afla de lipsa a vorbí in unu articulu de fondu despre reactîune, carea nisuesce sa vina la putere. Scirile despre mentiunat'a reactîune sa fia asiá de puterice, incâtu sa fia impedecatu si pre Senatulu imperialu, ce s'a adunatu de vre-o câte-va dîle, in cursulu lucrâriloru sele. Fractiunea vechia conservativa ungurésca, dîce aceeasi fóia, vrea sa-si dea mân'a cu cea boema, pentru cari ideile, aerulu politicu si socialu e unulu si acelasi. Din partea acést'a, incheia, aru fi periculu, pentru ca domnii acesti'a cunoscu tóte câile ascunse spre regimu. Unic'a sperantia o vede „N Fr. Bl." de a scapá de periculu ce amenintia din partea acést'a intru aceea, ca majoritâtile din senatulu imperialu si diet'a pestana sa se alipésca in nisuintiele loru un'a de alt'a. Altfeliu reactîunea va sa vina la putere cufluri in pelaria.

Ministrulu de esterne si totodata cancelariulu imperialu se intórce din calatori'a sea ce a avutu acum de curendu prin Moravi'a si Boemi'a. Reintórcerea si influinti'a personala a cancelariului asupr'a senatului imperialu si si asupr'a dietei de dincóce de Lait'a, ne va spune mai precisu câtu suntu si câtu nu adeverate cele de mai susu, séu déca acele au de a serví numai de o manopera spre a mai slabí pretensiunile deputatîunei si a dietei ungurescí si de alta parte de a inblandí pre senatulu imperialu pentru concessiunile fâcute cislaitaniei.

In nrulu trecutu amu atinsu pre scurtu ce face Kossuth cu connatîunalii sei din Ungari'a, cari suntu astadi la putere. Acum avemu ocasiune a citá mai multe passage din acele espectoratîuni ale lui Kossuth. Respundiendu Redactorelui dela P. N. la unu articulu, care se lasase in atacuri personale, si aperandu-se, continua:

„Dara Dta, pentru lumea ast'a, Dta esci, carele-nu te sfiesci a-mi vorbí de uitare si iertare de marinimositate, si apoi abundant'a multiamita a natîunei sa mi o imputezi mie? Indereptu cu asemenea apucatura colo lânga Naplo! Nu ai dreptu la asiá ce-va. Sa nu schimbâmu rolele, cugeta Dta la Dta insuti. Mi aducu aminte de Dta! Dta ti bati jocu de cele mai sante simtîmente a le natîunei. Dta vorbesci de uitare si iertare marinimósa in privinti'a acelui tempu, carele milionele de popóre libere lu acompaniau cu vii simpathii, carele (tempu) natîunea nóstra si astadi inca lu privesce de glori'a sea si carele si de istoria va fi desemnatu de gloriosu. Déca in privinti'a aducerei aminte de acele tempuri, are cine-va lipsa de iertarea marinimósei natîuni, atunci imbracate in saculu de penitentu si presarati cenusia pre capulu Dtale. Déca Dta ai aflatu pétra intieleptîloru si milionele natîunei— si intre acesti'a si eu — au gresîtu, cutezandu a aperá drepturile natîunei, pentru ce nu ai avutu curagiulu, ati radicá vocea intr'acolo, cá propunerea de lege despre unu feliu de afaceri comune, carea a fostu unanimu respinsa, sa se fia supusu baremu la o desbatere? Déca trebuie sa vorbimu de iertare si de uitare atunci ti se cuvine rol'a rugatoriului dara nici decâtu a oferitoriului. Acést'a ti-a spusu dejá Perczel, atunci candu a calcatu pre pamentulu patriei. Dta trebuea sa nu o treci cu vederea, pentru ca nimenea nu póte sci, ce aduce dîu'a de mâne. . . ."

Trece apoi la passagiulu, carele vorbesce despre Russi'a si despre invinuirile ce i se facu ca aru avé simpathii câtra Russi'a. „Si tóte aceste" continua mai departe „le facù Ludovicu Kossuth! Cine au cetitu asiá ce-va din epistol'a mea câtra alegatorii din Vatiu acel'a trebuie sa fia smintitu. Plesiuvulu arbore alu ignorantiei nu póte produce unu astfeliu de fruptu, furi'a de partida nu póte sa orbésca asiá, Iesuitismulu politicu e mai precautu, decâtu sa faca asemenea gresiele. Scriitoriulu articulului e smintitu. Nu e cu putintia sa nu fia smintitu. Si Sigismundu Keményi redactorulu respundietoriu a lui „Napló" cuteza alu publicá anonimu, adeca pre propri'a respundere. . . . Insa preste putînu, si in locu de romantiu va sosí tempulu istoriei. Voru fi destule documente spre asiá ce-va. Acum insa me provocu la cavalerismulu dlui redactore. Nu me provocá pre unu terenu pre care eu ti-asiu puté urmá numai cu pretiulu indiscretiunei, pentru ca dieu nu mie mi-aru paré reu, candu a-siu fi silitu a pasî la indiscretiune. . . "

Promite ca in vre-o câte-va dîle va trece cu sânge rece pre terenulu fapteloru.

Redactiunea lui P. N. spune ca nu-i va remané lui Kossuth intru nimic'a detória, si de cele ce ne-au venitu pâna acum la mâna nici ca au remasu, pentru ca intre alte publica o epistola a lui Kossuth din 4 Augustu 2 óre diminéti'a 1849, prin carea elu, Kossuth, recomanda lui Szemere si Bathyani deschiderea negotiatiuniloru cu Russii, spre a predá Ungari'a celu putînu unei dinastie russesci.

Trecendu la cele din afara credemu a luá notitia si despre urmatórele ce le aflâmu dupa dîuariulu lui Bismarck „Nardd. Allg. Ztg.": „Incercârile barbatîloru de statu din Austri'a,— dîce citat'a fóia— de a impacá pre Ungari'a si cele ce se tînu de ea cu monarchi'a Habsburgiloru, au avutu, dupa multele probe nenorocite, resultatulu, ca majoritatea dietei ungurescí s'a invoitu la revisiunea constitutîunei avitice in acelu intielesu, cá esistinti'a unitaria a imperiului sa fia in afara legalminte garantata. In urm'a acestei invoiri s'a intemplatu apoi incoronarea Imperatului Franciscu Iosifu de Rege alu Ungariei in modulu obicinuitu. Impacarea natîunei ungurescí inse cu Hofburgulu vienesu pentru aceea, pre lânga tóte succesele, nu e completa si o impingere câtu de mica a majoritâriei dietale de adi aru fi de ajunsu a aduce opositîunea de adi la putere. Cu acést'a tóte transactîunele, castigate cu multu necasu pâna acum, aru fi puse in intrebare.

„Partid'a carea nu póte uitá perderea autonomiei Ungariei nu e neci mica la numeru neci are putîne capacitâti si ea a castigatu unu numeru insemnatu de partisani, fiendu ca Kossuth, carele pre lânga tóte suferintiele lui este stelpulu celu neuitatu alu celui din urma resbelu de independintia, s'a fâcutu incâtu-va conducatoriulu spiritualu alu opositîunei, contr'a majoritâtiei de fatia si tendintieloru acelei'a. Kossuth a refusatu din óre-care temeiuri a se aretá pre campulu politicu de lupta in persóna, si de a-si reintregí, cá representante alu Vatiului, oratori'a cea celebra de odinióra. Dara urmandu elu asiá, au desfasiuratu alegatoriloru sei credeulu seu politicu, a cârui latîre prin foile publice regimulu o opresce, dara carele, stracurandu-se mutilatu in publicu, a fâcutu o sensatîune mare si se póte priví de programulu opositîunei."

Aceeasi fóia da si o analisa la programulu opusetîunei. Ea dîce:

„Kossuth cautandu sa liniscésca pre compatriotii sei, de pretinsulu periculu amenintiatoriu de câtra Russi'a, vede tocm'a in legatur'a Ungariei cu Austri'a pericululu din partea Russiei. Venindu sa vorbésca de Poloni'a si asupr'a pretestului intrebuintiatu adese ori de amicii Austriei si adeca, ca Ungari'a sa dé ajutoriu la restaurarea Poloniei, Kossuth nu crede possibilitatea de a puté esistá deodata o Ungaria independenta si o polonia restaurata cu puterea Austriei. Kossuth se teme ca politic'a Austriei va incurcá pre Ungari'a in unu resbelu atâtu in cestiunea orientala câtu si cea germana, incâtu pentru Ungari'a invingerea va fi totu asiá de fatala cá si caderea, si asiá elu afla de lipsa, de a impedecá de pre acum populatîunea din Ungari'a de a se impartâsî de consecintiele unei politici de cabinetu din Vien'a.—

Giuntá natîunale romana emise o prochiamatîune, in care espune modulu prin carele s'aru puté sparge conventîunea din Septembre. Prochiamatîunea suna:

„Concordi'a intre diferile fractîuni a le partidei liberale a fostu o dorintia generale de tóte pârtîle, de a se eliberá Rom'a de sub jugulu popescu si a duce in deplinire unitatea italiana. Dupa mari incordâri, dorinti'a acést'a s'a implinitu si noi cá urmatori ai comitetului natîunalu romanu si ai centrului insurectîunei, cari au resemnatu dela mandatulu loru, amu fostu prin manifestulu din 13 Iuliu acreditati la concetatienii nostri. Noi amu luatu acésta sarcina grea asupr'a nóstra in credintia ca romanii sî italianii ne voru stá intr'ajutoriu cu totu felulu de mijlóce, cari sa se intrebuintieze, fâra de a vatemá conventîunea din Septembre sî fâra de a detrage romaniloru initiativ'a la insurectîune. Ce facu inimicii nostri de mai multi ani incóce? Legitimistii, sanfedistii din Europ'a, ba din lumea intréga, se intrecu in incordârile loru, pentrucá acelui'a, carele e refugiulu loru celu din urma, sa-i tramita totu felulu de mijlóce ce le potu numai aduná, in bani, talente sî bratie. Reuniunele loru publice sî secrete, conventiculele loru improvisate ici sî colo, casele parochiali prefâcute in birouri de inrolare, ba sî persóne private au aruncatu arcanulu conjuratîunei, contra civilisatîunei, contra Italiei, alegendu sî Rom'a de arena de lupta. Numai Rom'a singura cu referintiele ei cele triste economice sî politice sa resiste puteriloru acestor'a, ce ni le pune in fatia fanatismulu religiosu sî politicu? Sa se lupte Rom'a singura, dupa ce ea, dela 1848 pâna astadi, a luatu parte la tóte miscârile liberale, sî la tóte luptele mai insemnate natîunale a datu mijlóce, bani sî bratie, in contr'a puterei reunite a cosmopolitismului? Regimulu italianu e prin conventîunea din Septemvre legatu; elu pentru cá sa departeze flamur'a francesa din teritoriulu papei a trebuitu sa abdîca de a intrebuintiá putere la plantarea flamurei sele; dara voru vedé italienii acum cu mai putîna chiaritate interesele loru, de cum sî le vedu inimicii loru din tóte tierile, adunati in Rom'a? Nu are Itali'a reuniuni natîunale, cari sa fia fundate in intentîunea cea intielépta, de a vení intr'ajutoriulu intreprinderiloru natîunale afara de sfer'a respunsabilitâtiei diplomatice; nu are institutîuni, civi nobili, cari sa dea ajutoriulu necesariu acelor'a, cari nisuescu dupa implinirea dorintieloru natîunale? Indreptâmu apelulu nostru câtra acele reuniuni, institutîuni sî câtra acesti cetatieni.

Decisi, a prepará câtu mai ingraba o rescóla romana, fâra de a causá perplessitâti regimului italianu, la tempulu seu sî fâra multa larma, vomu avé o dispositîune o organisatîune completa. Rescularea inse (sî cui e acést'a necunoscutu?) fâra bani multi nu se va puté sustîné sî pregatirile pentru dîu'a actîunei constau multu. Cass'a, cá temelia nu are altu sucursu, decâtu ofertele acestei populatîuni saracite prin unu despotismu indelungatu sî prin unu sîru de sacrificii splendide. Stâmu la bresie, asteptandu ajutoriulu vostru; la casu candu din nenorocire acel'a ni-aru lipsí, partîd'a acést'a liberala asiá bine organisata, s'aru vedé data in mânile intrigantiloru. Ddieu sa ferésca pre Rom'a sî Itali'a de o asemenea nenorocire, de o asemenea rusîne.
„Giuntà nationale romàna.“

Respunsulu lui Garibaldi la acestu apelu ne e cunoscutu din nrulu trecutu. Scirile din urma insa intarescu, ca voluntarii suntu retînuti dela marginile papali, Garibaldi e prinsu de regimulu italianu sî armele confiscate.

Din Constantinopole, se scrie (Oficiale): Guvernulu Sultanului a luatu acum mesurile urmatóre in privinti'a Cretei:

M. S. Sultanulu, conformandu declaratîunile sele anteriori, acórda inca odata deplina sî intrega amnestie locuitoriloru din insul'a Cret'a. Toti acei'a cari fiindu compromisi in eveneminte, aru voí sa reintre astadî in caminurile loru pentru a remané liniscîti, tradandu-si armele, se voru bucurá de tóta securitatea sî protectîunea.

Unu terminu espirandu in 20 Octobre este acordatu voluntariloru straini pentru a parasí insul'a pre vase straine séu otomane, cum voru voí, sî nici unu obstaculu nu va fi asemenea adusi la plecarea locuitoriloru indigeni cari aru voí sa se espatrieze cu familiele loru, cu singur'a conditîune a renunciá la totu ce au in insula, sî a nu se puté reintórce fâra autorisarea guvernului imperiale.

Trupele imperiali voru urmá de a mentînea liniscea publica pre punctele ce ocupa, sî ori-ce urmarire va remanea suspendata in dîsulu terminu contr'a strainiloru sî contr'a companioniloru loru indigeni in localitâtile in cari se gasescu, afara numai candu acesti'a voru atacá. Dupa acestu terminu, acei cari nu voru fi profitatu de acésta favóre, nu voru mai avea dreptulu a se bucurá de ea. Blocarea e mentînuta cá sî in trecutu.

Sabiiu 16 Sept. Eri a serbatu Institutulu nostru teologicu-pedagogicu dîu'a patronului Seminariului archidiecesanu a Stului Martiru Nichit'a. Mai intâiu s'a celebratu St'a liturgia in Biserica. Apoi trecendu corpulu profesoriloru cu elevii institutului in edificiulu seminariale, se cetira legile seminariali, dupa o scurta cuventare de introducere rostita din partea Pr. on. Directoru I. Hanni'a. Asemenea sî la finitulu acelor'a se mai dedura óre-cari indreptâri din partea Dlui Directoru, despre purtarea eleviloru sî in cele din afara sî cu acést'a se incheià serbarea. —

Sabiiu 16 Sept. Mercuri in 13 Septemvre erá o dî fórte calda asiá incâtu caldur'a erá nadusîtória. De câtra séra inca, ómenii se preumblau imbracati usioru. Pre la 10 óre nóptea se observà mai alesu in pârtîle medinoptiale o tempestate cu fulgere fórte dese. Mai târdîu tempestatea vení sî asupr'a Sabiiului urmata a poi de o plóia dara sî cu o astfeliu de schimbare a temperaturei, incâtu diminéti'a in 14 Septembre erá frigulu simtîtoriu (siése graduri caldura). In decursulu dîlei de 14 Septemvre recél'a crescù, pentruca pre inseratu incepù sa ninga sî asiá acum avemu dejá a dóu'a dî iérna cum se cade. Ninsórea se continuà cá pre la inceputulu de postulu craciunului. Pomii suntu plecati mai la pamentu sub greutatea néuei, unii rami se rupu. Fiindu ca viile inca suntu neculese dîcu unii ca déca va urmá unu inghietiu atunci tóta speranti'a vieriloru e dusa.

Clusiu, 12 Septembre. Nou denumitulu comite supremu, contele Colomanu Eszterhazy primì adi la 11 óre presidiulu intre cele mai entusiastice aclamatîuni.— Precum audiamu inca de alalta-eri se fâcura cele mai mari sî pompóse pregatiri de primire pentru noudenumitulu Comite. Astadi inse intregulu corpu alu oficiolatului comitatensu cu unu banderiu dintre cele mai alese, compusu din tóte classele comitatului dimpreuna cu alti membri sî demnitari ai comitatului, au esîtu pre la 9 óre spre intempinare pâna la comun'a Clusiu — Monosturu. Aici fu salutatu cu un'a cuventare in limb'a magiara sî cu alt'a in limb'a româna, la carea din urma, dupa cum audîiu a respunsu romanesce. Dupa acést'a fu condusu pâna la resiedintia pretoriale, unde scoborindu-se din careta fu condusu in sal'a gremiului. Ací, in fati'a unui publicu numerosu, fu bineventatu in numele oficiolatului de presiedintele sedriei, Biro cu o cuventare destulu de ponderósa. Respunsulu la acésta cuventare fu acompaniatu de nenumerate „éljen“-uri.

Finindu-se ceremoniele aceste dlu comite supremu poftesce pre membrii oficiolatului sa-si ocupe locurile. Publiculu observandu acést'a vrea sa se retraga. Dlu comite insa dechiara, ca siedinti'a ce are de cugetu a o tîné e publica, prin urmare publiculu póte sa asiste sî sa asculte la cele ce se petrecu in siedintia. Acést'a se sî intemplà, pentru ca partea cea mai mare remase in sala. Membrii oficiolatului si ocupa asiá locurile sî comitele supremu scaunulu presidiale sî deschide siedinti'a cu o cuventare momentuósa. La acést'a respunde notariulu primariu. Terminandu-se sî acést'a comitele dechiara siedinti'a suspensa pentru vre-o cateva momente sî se retrage in sal'a biroului presidiale. Publiculu acum nu vrea sa mai ascepte, ci se departa intre sunetele musicei.

Revista dîuaristica.

Dîuariulu serbu „Vidov-Dan“, publica unu articulu asupr'a Romaniloru, pe care-lu reproducemu ací:

„In dîu'a d'antâiu Augustu, s'a fâcutu in Bucuresci deschiderea congresului natîunalu românu despre care amu vorbitu dejá. Urâmu sinceru scumpiloru nostri vecini o bogata recolta de fructe imbelsiugate. De sicuru acést'a e o nevoia; este justu la celu mai inaltu gradu cá natîunele câror'a ceriulu nu le-a acordatu decâtu o singura legatura politica ce le léga unele de altele, se tinda celu putînu a dá individualitâtiei loru natîunale o espesiune permanenta sî acést'a intr'unu modu solidaru.

„Insa, afinitatea natîunala gasesce espressiunea sea cu totulu naturale in viéti'a natîunalo-spirituale; numai in lumea animale, de ordine inferióra, se intempla cá gradele de individualitate sa se manifeste prin instinctu; dar in lumea fiintieloru omenesci acésta manifestare se face altmintrelea: ací manifestârile sufletului sî ale animei vorbescu prin comunitatea de rase, de familia sî chiaru prin comunitatea unoru popóre intrege.

Dupa parerea nóstra, ací provedinti'a divina ne arata aceea ce trebue sa cultivâmu sî sa desvoltâmu pentru cá individualitatea natîunala a popóreloru sî cu dens'a sî puterea loru spirituala sa se pastreze, sî pe câtu e cu putintia se crésca chiaru acolo unde procedârile imperióse ale istoriei au despartîtu pe acaste popóre unele de altele.

Acestu adeveru pe care insusi Dumnedieu l'a stabilitu pentru cá sa ne putemu radicá pe bas'a lui, n'a fostu intielesu de câtra popóre decâtu in seclulu nostru, sî numai in a dóu'a jumetate a acestui seculu elu strabatutu chiaru in masele cele mari. Tocmai pentru acést'a, sî intr'unu modu fórte caracteristicu, epoc'a nóstra se deosebesce de tóte celelalte póte fi aretatu in câte-va cuvinte: este desceptarea natîuneloru.

Secululu nostru este o perioda de desceptare „pentru unitatea natîunale intre popórele Europei;“ Occidentele cá sî Orientale, Nordulu cá sî Sudulu, se agita cu vioiciune, sî trebue sa adaugâmu, ele se fecundéza totu intriunu tempu prin spiritulu ce a provocatu renascerea natîunale.

Pe acestu spiritu de renascere lu asculta sî Romanii, grabindu-se de a alérga din tóte tierile vechiei loru patria pentru a se intr'uní in orasiulu de pe Dimboviti'a, pentru a incepe, in intielegere, oper'a ce trebue sa radice, natîunalitatea poporului românu.

Man'a grea a unei destinate crude a apasatu asupr'a nobilei natîunei române atâtu câtu sî asupr'a tutoru popóreloru din Oriente. Dupa epocele furtunóse ale domnirei Romane— contr'a cârei'a Decebale, cu o vitejie nespusa apara Daci'a pâna candu in fine trebuí s'o parasésca,— vení, in tóta flórea sea, o epoca stralucita de marire sî de putere, urmata din nou de o nópte intunecósa de dureri sî de suferintie, de cari Romanii n'au reesîtu a se eliberá órescum de câtu eri. Este aprópe unu seculu de candu stéu'a natîunei a inceputu a lucí, dar in aceste putîne periode decenale, decandu statulu romanu a inceputu a-si regasí puterile, fórte adese-ori, din nenorocire, nuori negri au acoperitu cu umbra asistinti'a lui.

Numai de candu s'a fâcutu unirea Principateloru totu ne face se credemu ca poporulu românu a trecutu period'a incercâriloru aspre.

Romanii au profitatu de acestu momentu de insenatosiare, dupa vechile loru suferintie, pentru a se intelní cu fratii loru din celelalte tiere, cu scopulu de a deliberá cu densii asupr'a modului in care aru trebuí sa desvólte impreuna natîunalitatea loru, cuptu raportulu spirituale. Ei voescu se delibereze asupr'a desvoltârei morale a natîunei care trebue sa fia aceeasi pretutindeni, ei voescu se delibereze asupr'a câlei sî mijlóceloru prin cari aru putea, cá o mare natîune ce suntu, se dobandésea sî sa-si asicure positîunea ce le convine in viéti'a spirituale a familiei europene.

In acestu modu, Romanii se arata cá o natîune care simte sî intielege nevoi'a epocei actuale; cá o natîune care e capabile a rivalisa cu altele in luptele spirituale sî a profitá de civilisatîune, precum au fâcutu dejá celelalte natîuni latine sî germane.

Felicitâmu naturalmente din tóta anim'a pe iubitii nostri vecini sî amici pentru acésta intreprindere. Simtîmentele de sincera afectîune câtra Românii suntu adencu inradacinate in fia-ce Serbu, câci aceste simtîmente suntu traditîunali. „Rom.“

Despre toleranti'a româna.

sî despre conditîunea jidoviloru in Romani'a.

Articululu urmatoriu este unu respunsu la mustrârile indreptate, de câtu-va tempu, contr'a poporatiuniloru sî contr'a guvernamentului din Principatele dunarene, acusati ca aru persecutá pre jidovi. — Noi nu aveamu intentiunea a ne pronunciá ací in acésta cestiune. Dara, in urm'a marelui resunetu ce a avutu acusatîunea, nepartinirea ne facea o datoria de a primí respunsulu. — Celu ce ni se comunica este subsemnatu de unu nume care face autoritate in Valachi'a. Celu care ni-lu adreséza apartine la un'a din cele de capetenia familia din Valachi'a, care se numera printre cele mai recomendabili in partit'a liberale.

Aubry-Foucault.

Este aprópe unu anu de candu conditîunea jidoviloru in Romani'a a fostu obiectulu multoru articuli in dîuariele Franciei sî streine. Acesti articuli, presentati unoru cetitori fórte putînu sciutori de organisatîunea sociale a provincieloru române, nu au fostu de locu combatuti, din lipsa, crediu, de informatîuni mai esacte. Acest'a e motivulu care astadi me decide a aruncá putîna lumina asupr'a acestei cestiuni, a indreptá faptele narate sî mai alesu apretiârile la cari ele au datu locu.

S'au acusatu românii de barbaria, de fanatismu, de netolerantia.

S'au opintitu a face o cestiune religiósa dintr'o cestiune esclusivu politica, o persecutiune fanatica dintr'o simpla mesura de prudentia administrativa. Aceste acusatîuni au mahnitu cu atâtu mai multu pre compatriotii mei cu câtu ei trebuiá sa se ascepte mai putînu la un'a cá acést'a. Sî intr'adeveru arunce-si ochii veri-cine asupr'a istoriei nóstre, din tempii cei mai vechi, sî va vedé ca spiritulu tolerantiei celei mai largi nici odata nu a incetatu de a se manifestá ací. La epoc'a in care paganismulu românu prigoniá cu inversiunare ideile crestine sî pre aderentii loru, provinciele cari pórta astadi numele de tiér'a-romanésca, Moldov'a, Basarabi'a, Bucovin'a, Transilvani'a, Banatu sî de Macedoni'a oferira unu asilu persecutatîloru. Poporulu de origine latina care le locuiá fu dintre cele dintâiu a imbratîsiá ideile generóse ale acestei morale nóue, sî dintr'acestu poporu descindu de-a dreptulu românii de astadi.

De pasîmu in evulu mediu, i vedemu, dupa despârtîrea loru cea mare de biseric'a dela Rom'a, dandu unu esemplu raru de toleranti'a religiósa. Inca din seculului trei-spre-diece, ei autoriséza pre catolici cari se stabilise la densii a construí o biserica de cultulu loru, la Câmpu-lungu, vechi'a capitala a tierei romanesci. Remasîtiele acestei biserici suntu sî astadi, marturire gloriósa pentru noi despre progresulu rapede alu ideiloru de justitia sî de libertate in patri'a nóstra, inca dela primele momente ale independintiei sele religióse.

Mai tardîu aceleasi libertâti au fostu acordate protestantîloru, indata ce au aparutu in Romani'a.

De vomu esaminá in fine conditîunea Jidoviloru in Romani'a, de candu s'au respanditu in tóta Europ'a, vomu vedea ca ei au fostu tractati ací cu cea mai mare tolerantia. Europ'a intréga i respingea, ori care suveranu i esilá séu i rechiamá, potrivitu cu nevoele particulare ale finantieloru sele; singuru poporulu românu necurmatu lea lasatu libertatea.

Strainii neci odata nu au intempinatu in Romani'a, ori care aru fi epoc'a istoriei ce amu cercetatu, celu mai micu obstacolu, cea mai mica dificultate de a-si praticá religiunea.— Ori care sa fi fostu credintiele loru, aceste credintie ei si le-au vediutu respectate, sî au pututu ale transmite urmasîloru loru. Negresîtu aru fi usioru a stabilí o paralela intre diversele State europene, subt raportulu progreseloru civilisatîunei, de a aretá intru câtu poporulu românu a pastratu neatinsu acelu simtîmentu profundu alu respectului libertâtiei de consciintia, ce au trebuitu sa-i inspire cele d'antâiu mari emigratîuni ale crestiniloru sî spectaclulu aceloru imperiuri daramandu-se chiaru ele in ruinele gramadite de câtra fanaticele loru persecutîuni.

Dara sa studiâmu mai bine faptele cele mari din istori'a nóstra moderna, acolo vomu vedé simtîmentele poporului românu manifestandu-se intrege in privinti'a acést'a.

In articululu 21 din Constitutîunea decretata in 1848 de poporulu românu, este scrisu: „Emanciparea Jidoviloru sî egalitatea drepturiloru politice pentru cetatienii de tóte religiunele.“ Acésta Constitutîune este subsemnata de numele urmatóre: preotulu Radu Siapca, I. Heliade Radulescu, Stefanu Golescu, Christianu Tell sî Nicolae Plesioianu.

Ocupaciunea rusa vení in curendu se dobóre, dimpreuna cu Constitutîunea intréga, sî articululu portandu-se la Jidovi, dara spiritulu de tolerantia este prea tare inradacinatu in tiéra pentru cá influenti'a muscalésca se fi pututu schimbá intru ce-va simtîmentele esprimate intr'unu modu liberu de câtra poporu in constitutîunea care erá oper'a sea; dela acésta epoca, scólele române au fostu deschise Jidoviloru fâra neci o distinctîune; instructîunea gratuita sî egale pentru toti in Romani'a, le-a fostu data fâra restrictîune; ei au pututu studiá sî chiaru a fi invetiatori. Cine n'a auditu, in adeveru, vorbindu-se de onorabilele doctore Barasi care a fostu totu de odata sî profesore la liceulu dela St. Ṣav'a la scól'a de medicina, sî medicu la spitalulu de copii in Bucuresci.

Candu scolarii avura durerea de a-lu perde, mai multu de dóue mii de persóne asistara la immormentarea sea, sî cu tóte ca erá Jidovu, unu preotu de religiunea româna pronuncia unu discursu pe mormentulu seu. Acestu profesore escelinte nu erá negresîtu singuru de religiunea sea. Amu petrecutu siepte ani cu mai multi studenti Jidovi in liceulu dela s. Sav'a, sî chiamu marturu ací bun'a loru credintia, neci odata amici'a nóstra nu le-a lipsitu, neci odata religiunea loru n'a fostu pentru noi unu subjectu de bataia de jocu, neci o causa de suparare pentru densi. Nimeni nu s'aru fi ganditu sa-i iubésca mai putînu fiendu ca erau Jidovi; instructîune sî incuragiâri li se distribuiau cá sî nóua. Pe lânga acestea guvernulu a datu o proba de bunavointi'a sea egale pentru toti, tramitiendu la Parisu cá stipendisti mai multi Jidovi. Potu citá pe DD. Lazaru Lobel, stundinte la scól'a de mine, sî Montarcano, studinte la scól'a de bele-arte.

Mai multi Jidovi ocupa catedre de professori in scólele nóstre, funciîunele publice le suntu deschîse, sî unu mare numeru se gasescu in administratîunea telegrafeloru. In fine multi medici suntu Jidovi, sî candu talentulu loru este binecunoscutu tóta lumea le acórda fâra sfiala aceeasi incredere cá sî mediciloru romani. Candu erá obiceiu de a se dá titluri de nobletia neereditare porsóneloru cari se deosebiá prin capacitatea loru, multi Jidovi au primitu din aceste titluri in Moldov'a sî in Romani'a.

(Va urmá.)

dupa Gazette de France din „Tr. Carp.“

Principatele române unite.

Bucuresci, 11/23 Rapciune.

Serbarea impartîrei stindarieloru gardei natîunale, s'a fâcutu eri intr'unu modu stralucitoru pe campi'a dela Cotroceni. Cele cinci legiuni ale gardei, numerandu preste cinci mii de ómeni presenti, erau insîrate in linia de bataia. Dupa serviciulu religiosu fâcutu in biseric'a dela Cotroceni, de câtra Em. Sea Metropolitulu, Mari'a Sea insotîtu de dlu ministru de resbelu, Statulu majoru alu armatei sî alu gardei, a trecutu in revista tóte legiunele, aclamatu cu caldura de garda sî de mai multe mii de spectatori, comercianti sî poporu, ce venisera a asiste la acésta mare sî natîunala solemnitate. M. Sea se apropià de mas'a asiediata in mijloculu campului unde Em. Sea Metropolitulu dete binecuventarea religiósa a stéguriloru, cari fura incredintiate de Domnitoru capiloru de legiune. Dupa acést'a domnulu Inspectoru alu gardei natîunale, Generalulu N. Golescu, adresandu-se câtra garda, pronuncia urmatorulu juramentu:

„Cetatieni guardi ai Capitalei!

„Jurati sa pastrati cu onóre sî fâra pata stégu-
„rile vóstre, sî astfelu veti corespunde increderei
„sî asceptârei ce amu pusu cu tiér'a intréga in
„voi.

„Jurati a le apará in ori ce intemplare cá unu
„santu depositu ce incredintezu patriotismului vo-
„stru.“

Oficierii superiori sî dupa densti gard'a intréga respunsera cu putere: jurâmu!

Apoi oficierii purtatori de stindarie dusera acestu pretiosu sî sacru simboru alu patriei sî alu drepturiloru natîunei, pela legiunele loru sî se asiediara in lini'a de bataia. Mari'a Sea Domnitoriulu, avendu la drépt'a Sea pe generalulu Golescu sî incungiuratu de totu statulu majoru sî oficierii superiori, se inaintà atunci calare inaintea gardei sî romanesce, rostí cuventulu urmatoru:

„Cetatieni Gardisti!

„Pentru voi cá sî pentru mine dîu'a de astadi este o adeverata serbatóre. Simtiu o vie multiamire de a fi celu dintâiu Domnitoriu câruí'a a fostu reservata favórea de a conferí stéguri Gardei natîunale române. Acestu simbolu sacru care pórta devis'a „Patrie sî dreptulu meu“ ve va aduce totudéun'a aminte datori'a de a mantîné drepturile castigate. Amu fermá convingere ca va veti aratá demni de increderea ce pune patri'a in voi sî veti aperá acestu depositu in tóte impregiurârile, cu curagiulu sî perseveranti'a traditiunale a româniloru.

„Tiér'a privesce in voi, cetatieni gardisti, pre cei mai caldurosi aperatori ai ordinei publice sî ai tronului.

„Adunati-ve impregiurulu meu sî ve incredeti in iubirea sî solicitudinea mea, precum sî eu me incredu in devotamentulu vostru. Astfeliu incungiuratu de voi sî de fratii vostri din armata, Tronulu meu va fi ceea ce, redicandulu, a-ti voitu sa fia: Marirea sî târi'a natîunale.

„Traiésca Romani'a!
„Traiésca gard'a natîunale!“

Dupa acést'a M. S. totu incongiuratu de statulu majoru, se asiedià in alta parte a campului de la Cotroceni sî 'ndata gard'a incepù a defilá pe dinainte-I, in plutóne, aclamandu-lu cu caldura sî iubire. Apoi gard'a se intórse in orasiu sî Mari'a Sea reintrà in palatulu seu dela Cotroceni. „Rom.“

In privinti'a deschiderei cameriloru cetimu urmatoriulu Jurnalu:

Consiliulu ministriloru, in siedinti'a sea de astadi, Joi, 31 Augustu, anulu 1867, luandu in deliberatîune referatulu dlui ministru secretariu de statu la departamentulu financieloru, Nr. 33,669, relativu la continuarea emiterei bunuriloru de tesauru;

Avendu in vedere ca creditele efectate in budgetulu anului curentu, la capitolulu 7 sî 49 din budgetulu ministeriului, precum sî in budgetulu speciale alu casei de licuidare a datorieloru trecutului cari compunu cifr'a de le 1,277,498, suntu aprópe de a se epuisá;

Avendu in vedere ca fondulu de lei 3,000,000, alocatu pentru trebuintielo estraordinari in budgetulu generale alu Statului, este de asemenea epuisatu, sî prin urmare nu póte supliní la neajungerea creditului pentru procentele datoriei flotante;

Consiliulu, unindu-se cu propunerea dlui ministru, espresa drin susu citatulu referatu, consimte sî incuviintiéza cá pâna la ameliorarea situatîunei caseloru publice, ce se póte asteptá in urmarea recóltei de estu tempu, sî ori-cum pâna la intrunirea Camerei, d. ministru de finantie sa urmeze cu emiterea bunuriloru de tesauru, iéra indata dupa intrunirea Camerei, va cere unu bilu de insemnatate pentru acésta deviatiune din legea de comptabilitate.

In privirea situatîunei financiarie ce resulta din referatulu dlui ministru de financie, consiliulu miscatu sî de alte motive, serióse, chibsuesce a se convocá corpurile legiuitóre cu o luna inaintea terminului otâritu de constitutîune, adeca la 15 Octobre viitoriu.

Dispusetîunile aici cuprinse, se voru aduce la indeplinire de câtra d. ministru din intru sî de finantie, dupa ce mai intâiu se va obtîné inalt'a aprobare a Mariei Sele Domnitoriului.

St. Golescu, L. Steege, D. Gusti, G. Adrianu, Gr. Argiropulo, A. Teriakiu.

Varietâti.

⁂ **Bar. de Beust sî Generalulu Philipovich.** Nar. L. adusese urmatórea scire despre acesti doi barbati. Ministrulu de Beust avea de cugetu, ca postulu de generalu comandante in Croati'a, in carele se afla acum Generalulu Gablenz, sa-lu incréda gen. Philipovich. Acest'a insa nu primesce. Min. de Beust, ne asceptandu-se la o astfeliu de refusare, chiama pre generalu la sine si-lu amenintia, déca nu vrea sa primésca postulu ce i-lu da, cu pensiunarea. Generalulu Philipovich insa nu s'a spariatu, ci se dîce ca aru fi respunsu la amenintiarea ministrului cam in urmatórele: „Eu servescu pre Imperatulu de atâti'a ani, eu m'amu luptatu pentru imperiu sî mi-amu espusu viéti'a pentru binele Imperatului sî Domnului meu de atâtea ori; Dta insa esti numai de curendu in servitiulu austriacu sî asiá nu ti se siede a te purtá asiá cu unu soldatu betranu. Meritele mele suntu cunoscute; dupa ale Dtale trebue inca sa asceptâmu.“ Se dîce mai departe ca Generalulu Philipovich a aretatu Imperatului ca déca cancelariulu imperialu nu-i de satisfacere, elu lu provóca la duelu; ceea-ce nu s'a intemplatu pentruca cancelariulu s'a rugatu de iertare.— Wien. Ztg. vine sî deminte tóta scirea cu detaiurile ei cu totu, dîcendu, ca e luata din aeru.

⁂ **Tribunalulu supremu** transilvanu, dupa „Unio“ si va continuá activitatea pâna in primavér'a viitóre in starea sea de fatia.

⁂ **Stergerea consiliului de instructîune** s'a fâcutu prin o decisiune pr. in. ddto 14 Septembre.

⁂ Din **Croati'a** se scrie ca unii domni se incerca a semaná discordia intre preotîmea catolica sî ortodoxa sî de aceea se arunca multe insulte asupr'a „Vlachiloru“ adeca a ortodocsiloru.

⁂ Din Varasdinu (in Croati'a) se scrie ca presiedintele directîunei finantiale de cercu la 14 l. c. a emisu ordinatîune presiedintiala câtra organele supuse ca acestea precum in cocеperea petitiunilora asiá diregatoriele intre ele sa se folosésca de limb'a germana. E de insemnatu ca faimele pretindeau a sci cumca in diregatoriele finantiale din Croati'a s'a introdusu limb'a croata limba oficiósa, ba ce e mai multu dela reg. diregatoria finantiala a tierei se tramitu tóte ordinatiunile sî emisele câtra diregatoriele fin. de cercu din Croati'a in limb'a croata.

⁂ **Condamnare la mórte.** In legatura cu cele ce publicaserâmu dupa Albin'a despre unu omoru seversîtu asupr'a lui **Crisianu** corporalu in reg. c. r. de inf. nr. 50 din partea unui gregariu Moise **Koloszváry**, cetimu, ca cestu din urma e condamnatu de câtra tribunalulu de resbelu la pulvere sî plumbu (adeca la mórte). Sentinti'a s'a asternutu spre intarire la tribunalulu supremu de apelu.

⁂ (**Concursu**). Ministeriulu ung. de cultu sî instructîune publica, la propunerea guvernului transilvanu, a bine voitu a aplacidá pentru unu studinte de medicina nascutu din Transilvani'a unu stipendiu de 320 fl. v. a. sî 80 fl. bani de cuartiru la institutulu de operatiune dela Universitatea re. ung. din Pest'a incependu cu celu mai de aprópe anu scolasticu adeca cu inceputulu lui Octomvre 1867. Doritorii de a dobendí acestu stipendiu au sa fia castigatu gradulu de doctoru sî sa scie limbile patriei sî totu odata sa se oblige pre lânga reversulu, ca dupa finirea cursului de operatîune voru practisá baremu 10 ani in Transilvani'a. Recursurile suntu a se adresá pâna in finea lunei acestei'a (Sept.) la Guvernulu Transilvaniei. (Dupa „Erdélyi hiv. Ertesitö.")

⁂ **Representatîunea comunala** din Satu-Mare a otarîtu intre altele — dupa „M. Ország" — cá sa provóce pre ministeriulu ungurescu se faca cercetare asupr'a persóneloru cari au recuiratu ostasîme la alegerea de deputatu ce s'a fâcutu in Ungvár, pentru cá sa se pedepsésca cei vinovati. Mai departe a otarîtu sa provóce pe regimu sa pórte grigia cá de acum inainte baionetele sî glóntiele sa nu mai jóce rola in viéti'a constitutiunala.

⁂ **Admonitîune.** Zkft in doi numeri admonéza pre publiculu din Boemi'a, specialu pre celu din Prag'a a se padî de unu preotu ortodoxu din confiniele militari (granitia), carele e tramisu a spioná „simpathii rusesci."— Cu un'a din acele ocasiuni aduce aceeasi fóia la cunoscinti'a publicului seu, ca in Ungari'a suntu multi, insa nu emisari rusesci, ci agenti socialistici revolutiunari.

⁂ In urm'a unui emisu ministerialu se primescu in arsenalulu c. r. lucratori civili, fauri sî lacatari pâna la nrulu 350 pentru a face reparaturi la tunuri sî care de munitiune. mai departe la mandatulu directîunei artileriei de arsenalu se primescu lucratori civili, barbati, copii sî femei sî adeca cei de categoriele cele dóue d'antâiu cá ajutatori (Handlanger) in lucratóriele militarie sî in depositele militari, cele din urma pentru implerea patróneloru, de cari suntu de lipsa unu milionu.

⁂ **Temeri de conjuratîune.** Dupa corespundintie private la unele foi din Vien'a, in Varsiovi'a pendesce politi'a dupa documente despre incercâri nóue de resculare. Tóte otelele sî curtea drumului de feru suntu veghiate de politisti secreti, cari raportéza pe fia-care dî prefectului de politîa.

Nr. 867.147.—1

Concursu.

Comit. Asoc. tranne române conformu conclusului adusu in siedinti'a III a ad. gen. tînuta la Clusiu in 28 Augustu a. c. p. XXVIII, publica prin acést'a concursu, pentru dóue ajutóre de câte 50 fl. v. a. destinate pentru doi studenti la scólele reale, cu terminulu pâna la 1 Nov. a. c.

Aspiratorii la aceste ajutórie pâna la terminulu mai susu insemnatu, au de a-si tramite la Comit. Asoc. concursele loru provediute cu testimonie scol. despre studiele recerute, despre purtarea morale, cum sî despre lips'a de mijlócele necesarie la continuarea studieloru *).

Din siedinti'a comit Asoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867. 19—3

*) Celelalte diuarie române inca suntu rugate a publicá in colónele sele acestu Concursu.

Nr. 147—1867.

Concursu.

Comitetulu Asoc. tranne, amesuratu conclusului adusu in siedinti'a ad. gen. tînuta la Clusiu in 28 Aug. a. c. p. XXVIII. publica prin acést'a concursu, pentru dóue stipendia de câte 330 fl. v. a. destinate pentru acei tineri români, cari se voru consacrá studiului agronomicu spre a puté fi aplecati, dupa absolvarea studieloru agronomice, cá invetiatori, sî anume unulu la preparandi'a din Blasiu sî altulu la preparandi'a din Sabiiu. Terminulu concursului se defige pre 1 Nov. a. c.

Aspiratorii la aceste stipendii au de a-si tramite pâna la terminulu mai susu indicatu la Comit. Asoc. resp. concurse provediute cu testimoniele necesarie despre studiele recerute cum sî despre purtarea morale *).

Din siedinti'a Comit. Asoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867. 18—3

*) Celelalte dîuarie române inca suntu rugate a publicá in colónele sele acestu concursu

---

Nr. 147—1867.

Concursu.

Comit. Asoc. conformu conclusului adusu in siedinti'a a III a ad. gen. tînuta la Clusiu in 28 Augustu c. n. a. c. p. XXVIII publica prin acést'a concursu pentru dóue ajutórie de câte 25 fl. v. a. destinate pentru doi invetiacei de meseria cu terminulu pâna 1 Novembre. a. c.

Aspiratorii la aceste ajutórie pâna la terminulu mai susu insemnatu, au de a-si substerne concursele loru provediute a) cu testimoniu de botezu, b) cu testimonii demne de credintia despre purtarea loru, cum sî despre diliginti'a sî desteritatea dovedita in specialitatea de maestria spre a câreî invetiare s'a consacratu *)

Din siedinti'a Comit. Asoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867. 20—2

*) Celelalte dîuarie române inca suntu rugate a publicá in colónele sele acestu concursu.

Nr. 147—1867.

Concursu.

Comit. Asoc. tranne române, conformu conclusului adusu in siedinti'a III. a ad. gen. tînuta la Clusiu in 28 Augustu a. c. p. XXVIII. publica prin acést'a concursu, pentru unu ajuteriu de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu sodalu de meseria, carele voiesce a se face maiestru. Terminulu concursului se defige pre 1 Nov. c. n. a. c.

Concurentii la acestu ajutoriu, pâna la terminulu mai susu insemnatu, au de a-si asterne la subscrisulu Comit alu Asoc. petitîunile resp. concursele loru provediute cu urmatórele documente: a) carte de botezu b) testimoniu despre invetiarea resp. meserii, din care sa se cunósca invederatu, déca concurentele aru fi in stare a-si purtá de sine meseri'a sea, prin urmare a se face maestru c) in urma edeverintia despre purtarea morala *).

Din siedinti'a Comit. Asoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867. 21—2

*) Celelalte dîuarie române inca suntu rugate a publicá in colónele sele acestu concursu.

Nr. 147—1867.

Concursu.

Comit. Asoc. tranne rom. conformu conclusului adusu in siedinti'a III a ad. gen. tînuta la Clusiu in 28 Augustu a. c. p. XXVIII. publica prin acést'a concursu pentru dóue premia de câte 25 fl. v. a. destinate pentru acei invetiatori comunali, cari pâna la ad. gen. viitória a Asoc. voru dovedí, ca au prasitu mai multi oltoi.

Concurentii resp. au de a-si tramite pâna la 1 Aug. 1868 la Comit. Asoc. concursele resp. despre prasirea oltoiloru, provediute cu documente demne de tóta credinti'a despre numerulu feliulu, sî cualitatea oltoiloru prasiti, spre a se puté substerne viitórei ad. gen. conformu decissiunei mai susu amintite *).

Din siedinti'a Comit. Asoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867. 22—2

*) Celelalte dîuarie române, inca suntu rugate a publicà in colónele sele acestu concursu.

Nr. 147—1867.

Publicare de concursu.

In urmarea sî in intielesulu conclusului ad. gen. a Asoc. tranne tînuta la Clusiu in 28 Augustu c. n. a. c. siedinti'a a III. p. XXVIII. subscrisulu Comit. publica prin acést'a concursu pentru dóue stipendia sî anume unulu de câte 100 fl. destinatu pentru unu ascultatoriu de drepturi afara din patria, la vre-o Universitate, altulu de 80 fl. v. a. destinatu pentru unu ascultatoriu de drepturi in patria. Terminulu se defige la acestu concursu pre 1 Novembre c. n. a. c.

Aspiratorii la susu numitele stipendia, voru avé pâna la defiptulu terminu a-si asterne la Comit. Asoc. tranne petitiunile sele provediute: a) cu atestatu de botezu; b) testimoniu scolasticu despre progressulu in studia, cum sî despre purtarea morale, in urma c) cu testimoniu demnu de credintia despre lipsirea mijlóceloru necesaria spre a puté continuá studiele *).

Din siedinti'a Comit. Asociatîunei tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867.

Nr. 17—3

*) Celelalte dîuarie române inca suntu rugate a publicá in colónele sele acestu Concursu.

Nr. 16—3 **Concursu**

Spre ocuparea statîunei de invatietoriu la scól'a comunala gr. or. din Danesiu se deschide concursu pâna in 25 Septembre a. c. st. v.

Cu acést'a statîune suntu impreunate urmatórele emolumente:

in bani 30 fl. v. a. in bucate 70 ferdele de cucuruzu, ½ jugeru de aratura, un'a grâdina de leguma, cuartiru liberu sî lemne de ajunsu.—

Doritorii de a ocupá acésta statîune sa-si tramita pâna la terminulu de susu la subscrisulu:

a) Atestatu de botezu ca suntu de religi'a gr. or.

b) Testimoniele loru scolastice ca au absolvatu ce-lu putînu 2-3 clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu cu succesu bunu,

c) Atestatu despre purtârile loru moralice sî politice.

Cei, cari sciu cantârile bisericesci se voru preferá.

Sighisiór'a 26 Augustu 1867.

Inspectoratulu distr. scol. gr. or. alu Sighisiórei.

Zacharie Boiu Protop.
sî Insp. scol. distr.

Nr. 24—1 CONCURSU.

Pentru ocuparea statîuneloru invetiatoresci din Tract. Protop. alu Lupsiei:

1. **Lupsi'a mare**, impreunata cu salariu de 120 f., 4 orgii lemne de focu sî cuartiru liberu.
2. **Sias'a Lupsiei**, cu 100 f., lemne sî cuartiru.
3. **Ocolisiu-mare** cu 100 fl. v. austr. lemne sî cuartiru.
4. **Ocolisiu-micu** cu 60 fl. v. austr. lemne sî cuartiru.
5. **Bedeleu** cu 60 fl. v. austr. lemne sî cuartiru.
6. **Buru** cu 50 fl. v. a. lemne sî cuartiru.
7. **Lunc'a** cu 50 fl. v. a. lemne sî cuartiru.
8. **Vodilmu** cu 50 fl. v. austr. lemne sî cuartiru.

In comunele cu nr, 1 2 3, se tîne scóla sî de vér'a, iéra in celelalte urmatóre numai in Semestrulu de iérna.

Doritorii de a ocupá aceste posturi au de a indiestrá petitiunile loru timbrate cu atestate de botezu, ca suntu de religiunea gr. or. cu testimonii de cualificatîunea loru, sî de moralitate, sa scie sî cantârile bisericesci, sî decretu de dascalie, sî cu aceste pâna in 25 Sept. a. c. sa se adresedie câtra subscrisulu Adm. Prot.

Ofenbai'a 9 Sept. 1867.

Nicolau Fodorénu,
Adm. Prot. gr or. alu Lupsiei.

Burs'a de Vienn'a.

Din 16/28 Septembre 1867.

Metalicele 5%	55 40	Act. de creditu	179 20
Imprumut. nat. 5%	65 20	Argintulu	124 30
Actiile de banca	683	Galbinulu	5 93$^{5}/_{10}$

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 78. ANULU XV.

Sabiiu, in 28 Sept. (10 Oct.) 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumine c'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu, 27 Septembre.

De cate-ori s'au incercatu romanii a pretinde, cá si in aplicarea barbatiloru la deregatorii sa fia respectati, dupa dreptulu egalitâtiei,— precâtu voru avé barbati cualificati — totu deun'a li s'au fâcutu imputâri, ca densii, adeca romanii, nu se potu radicá deasupr'a „fanatismului natiunalu“, neci in ceea-ce privesce justiti'a séu dreptatea. Justiti'a, dîcu imputatorii, este si remane un'a si aceeasi pentru fia-care, ea nu are natiunalitate, ea nu cauta decâtu a aperá averea, onórea si viéti'a fia-cârui cetatiénu.

In principiu asiá este, ca justiti'a trebue sa fia dupa cum si-o intipuiau betranii, cu ochii legati, cá sa nu caute in fati'a nimenui; cu cumpenele in mâna, pentrucá sa mesure dreptu fia-cârui si cu sabi'a in mâna, cá fâra partinire sa lovésca pre acel'a ce nu se supune legei.

Ba acést'a e o necessitate imperativa, cá asiá sa fia, pentruca déca barbatii justitiei se tînu la inaltîmea loru cuvenita si suntu adeveratii aperatori ai averei, onórei si vietiei cetatieniloru, nu numai ca prin acést'a inaintéza bunastarea cetatieniloru, dara produce in fia-care cetatiénu simtiu de stima si respectu câtra lege, prin urmare câtra aceea ce e folositoriu societâtiei; — moraliséza poporulu. Din contra, unde judecatorii voru face distictiune intre Petru si Ioann, intre magiaru si sasu séu românu si secuiu etc. acolo au deslegatu ochii dreptâtiei, cá sa veda cui mesura „dreptate“ si in cine lovesce cu sabi'a. Atunci averea si onórea si viéti'a cetatiénului amenintiata e periclitata, pentruca scutulu ei e derimatu. Cei nedreptatiti, precum si cei ce vedu nedreptatea perdu increderea si cu acést'a respectulu câtra altariulu dreptâtiei. Simtiulu de a respectá averea, onórea si viéti'a deaprópelui se slabesce si se preface in unu simtiu de resbunáre asupr'a dreptâtiei, asupr'a aceloru ce o aministréza reu, si asupr'a celoru favoriti de dreptatea cea nedrépta.

Asiá dara eata ca si noi recunóscemu, ba aflâmu ca e necesariu, cá justiti'a sa fia desbracata de ori-ce feliu de partinire.

Pâna candu justiti'a séu dreptatea remane unu idealu, ea si remane in adeveru aceea ce amu vediutu ca o tîneau cei betrâni ca este. Ea in idea, fâra de a vatemá pre cine-va fisicesce, indata cualifica de incelatoriu, de furu si celelalte, câtu se va fi fâcutu culpabilu de un'a din erorile, cari au puterea de a stigmatisá pre cine-va cu acele epitete urite. Decâtu eata-ne ca aici ne aflâmu pre terenulu moralei, carea are de a face ca consciintiele ómeniloru si de cari judecatorii se deosebescu prin cunoscutulu: „de internis non judicat pretor“ (de interne nu judeca pretorele séu judecatoriulu).

Adeveratu ca acestu „de internis etc.“ nu are sa dîca altu ce-va decâtu ca, quod non est in actis non est in mundo (ce nu e in acte nu e in lume) Insa indata ce se scobóra omulu din lumea ideiloru, mai multu séu mai putînu, cade sub influinti'a obiecteloru ce-lu incungiura. Indata ce idealulu justitiei vine cá sa fia aministratu de fiintiele influintibile, trebuie sa se acomodeze incâtu-va dupa inclinârile acestoru fiintie. Si unde se póte intemplá acést'a mai tare decâtu la noi, unde referintiele etnice si istorice au creatu atâtea diferintie ostile pâna la ura, mai multu pâna la persecutiuni natiunale, nu de o luna dóue, nu de unu anu doi, nu de un'a séu dóue diecenii, ci de sute de ani!

„Justiti'a, dîcu „Sieb. Bl.“ *) dela 5 Octobre n. si organele ei sa nu cunósca deosebire de natiunalitâti.“

„Ea nu e pusa, pentrucá sa inainteze scopurí private si de partida, fia acele ale cetatieniloru singuratici séu a factiuni intregi séu ale regimului cá atare; detori'a ei (justitiei) cea adeverata e de a scutí de asemenea apucaturi personale de partida. Judecatoriele suntu pentru poporu; ele au de a castigá dreptului valóre, fâra de a fi conturbate de schimbaciosii torenti ai politicei.“

„S. Bl“ si cari apera parerile acestefrumóse, fâra de vre-o privintia, si-au uitatu in momentele candu au idealisatu cele de mai susu, ca nepotismulu si alte feliuri de afinitâti, pentru ce suntu uricióse, combatute si evitate, nunumai la justitia dara si in aministratiune, si se intielege ca apoi n'au pututu deduce mai departe, ca si natiunalitatea e unu feliu de afinitate mai larga. Au uitatu mai departe ca natiunalitâtile aceste tocm'a pentruca au interese proprie, ele trebue sa aiba representantii loru proprii, unde vinu in cestiune interessele loru cele mai vitale.

Impregiurâri, pre cari nu avemu lipsa a le desemná mai de aprópe, ne impedeca de a vení si a demustrá ad oculos, ca cele citate de Sieb. Bl., cá si idealurile cele amintite de noi mai susu, remanu numai nisce „pia desideria“ fatia cu realitatea. Si S. Bl. si ori cine se intereséza de cestiunea acést'a, va scí, ca justiti'a nu e lucru nou. Ea nu datéza neci dela Napoleonu III neci dela Napoleonu I, ci e cu multu mai vechia. Si cu tóte aceste, óre nu strabunii celoru dela S. Bl. si ai celoru ce voru acum pentru sine tribunale superióre de instanti'a a dóu'a, basate pre dreptulu istoricu alu teritorieloru, au pusu basea la justitiele natiunali? Tóte institutiunile sustinute prin atatea stipulatiuni si tratate internatiunale si interconfessiunale ale natiuneloru si confessiuneloru privilegiate nu au fâcutu alta decâtu a datu si justitiei si aministratiunei unu tipu natiunalu si inca privilagiatu si cu tóte acesteasecurantie imprumutate, trebue sa insemnâmu, ca neci aceste stipulatiuni si tratate, pre lânga tóte juramintele pre capu, pre vite si pre bunuri (. . . esküszöm az élö istenre hogy ez országban lévö három nemzetség között valo Uniot és Concordiát minden czikelyekben az mint meg vagjon (vagyon) irva hiván és igazán fejem fén álataig Marhaim Ioszagam fotaig megtartom . . . formul'a juramentului) nu putura face impossibila plangerea sasiloru in gravaminele loru asternute la 1700 la inaltulu tronu ca la tabl'a judiciaria regia nu póte sa ajunga neci unu sasu (punct. 2) si mai la vale (p. 15), ca cum se decidu de reu causele apelate sasesci spre pagub'a litigantiloru, din causa, ca la tabl'a regia nu suntu aplicati sasi, cari sa apere interessele acestor'a.

Tipulu acest'a nu s'a stersu neci adi. Dovada suntu insusi natiunele privilegiate foste, cari afara de vre-o cate-va frase frumóse si liberale candu si candu in foile loru, nu voru se jertfésca neci o iota din prerogativele loru in favórea egalei indreptatiri.

Cine crede in impartialitatea justitiei cu sinceritate, nu se acatia cu tóte mânile si picióele de privilegii si stâri de privilegii, pre cari chiaru si adoratorii loru in anumite intervaluri le combatu si le afla mature de a fi inlocuite prin altele.

Noi aflâmu in procederea acést'a o contradîcere din cele mai flagrante, pentru ca din tóte nu putemu deduce alta, decâtu, ca pâna unde li se vine contrariloru nostri bine, cá sa monopoliseze cu ce-va, pâna acolo se radica in sferele ideiloru celoru mai inalte, in generalitâti; iéra candu li se pare ca din generalitâtile aceste aplicate in pracsa, se voru vedé pagubiti, i-ti arunca inainte drepturile istorice séu institutiunile basate pre acelea.

Sa nu fimu nici pré teoretici, dara nici legati pré tare de pracs'a trecutului, ci sa luâmu aceea ce ne póte serví de invetiamentu din amendóue. Sa vedemu ca interesele desu memorate, cari suntu objecte ale justitiei, la noi, cá raru in alte staturi, suntu impreunate si cu interese de complese mai mari natiunale si confessiunale, si asiá, déca trebuie din esperintia sa presupunemu, ca aministratorii justitiei nu se potu desbracá absolutu de inclinârile loru natiunale si confessiunale, sa combinâmu lucrulu asiá incâtu sa se faca unu ecuilibru de interese, din care sa fia putinciósa multiamirea tuturoru pârtiloru.

In fine, cá nu cum-va contrarii nostri sa gandésca, ca noi vremu alta si nu aceea ce vréu Dloru, eata ca ii intrebâmu, óre nu sciu Dloru, ca dupa ce ministeriulu de astadi a denumitu de oficiali mai multi unguri de religiune protestanta, si cu multu mai putîni unguri de religiune rom. catolica, — in un'a din gazetele unguresci se au enunciatu óre-cine cu nemultiamire, pentruca ministeriulu au aplicatu asiá multi unguri de religiunea protestanta si asiá putîni unguri de religiunea rom. catolica? Ce sa dîcemu noi românii? câti români avemu noi pre la ministerii?

---

*) Si acum vedemu ca totu asiá se esprima si Magyar Ország. Red.)

Eveneminte politice.

Sabiiu, 27 Septembre

Inca eri a sositu scirea telegrafica despre faime ce circuléza in Pest'a si Vien'a, ca cancelariulu imperialu si ministrulu de esterne Br. de Beust vrea sa se retraga, si ca are sa urmeze unu ministeriu Clam-Thun. Inaintea sciriloru acestor'a a premersu unu actu de mare insemnatate si adeca, 25 de prelati catolici au asternutu la tronu o adresa carea cere sustînerea concordatului.

„N. Fr. Bl.“, carea arata interesu deosebitu pentru afacerile ce atingu mai de aprópe pre cancelariulu, in unu articulu intitulatu „Baronulu Beust si adres'a episcopésca“ dîce, ca prin adres'a acést'a au ajunsu Austri'a la momentulu care i va decide viitoriulu. Momentulu acest'a asiá e de insemnatu incâtu nu a mai fostu altulu asemenea in istori'a acestui statu atâtu de cercatu. Articululu dîce ca Austri'a are sa aléga acum intre regimu constitutiunalu si regimu papisticu. In decursulu articulului dîce, ca episcopatulu au trecutu departe dincolo de concordatu, care concordatu, a fostu numai unu pretestu. Episcopatulu impinge câtra resbelulu internu, periclitéza impacarea cu Ungari'a, dela carea aterna posetiunea de putere a statului, arunca preste olalta ordinea constitutiunei, amenintia creditulu statului, relatiunile cele abiá incheiate cu Franci'a le pune in intrebare, impinge pre Itali'a câtra Prussi'a si Russi'a, face o prapastia larga intre Austri'a si Germani'a si oblesce calea pentru miscarea cea viforósa a spiriteloru din partea nemtiésca a Austriei, cari trebuie, cá sub influinti'a agitârei natiunei germane, sa termine cu caderea Austriei nemtiesci la Germani'a. . . .

Adres'a episcopiloru rom. catolici a provocatu din partea mirenésca o suma de contra adrese. Dupa esemplulu consiliului municipale din Vien'a, urméza contra adrese si din alte cetâti si se vorbesce, ca comissiunea confessiunala a casei ablegatiloru senatului imperialu va pasî cu unu proiectu de lege constatatoriu numai din doi articuli si adeca, artic. dintâiu: ca concordatulu cu consimtiementulu ambeloru case ale senatului imperialu se pune afara de valóre si alu doilea: ca pâna la facerea unei legi constitutiunale, sa se restatorésca legile interconfessiunale in privinti'a scóleloru si casatorieloru, ce esistau pâna la incheiarea concordatului.

O corespundintia la „Weserzeitung“ dice, ca in cercuri austriace bine irstruite se afirma, ca Bismarck aru fi avutu intalnire cu Beust deune-dîle in Dresd'a, candu cestu din urma petrecù vre o cate-va dîle acolo la famili'a sea. Se ascépta constatarea acestei sciri, cari aru avé insemnetate politica.

Institutulu de creditu funduariu ungurescu se estinde sî asupr'a regateloru Croatîei sî Slavoniei.

Kossuth respunde lui Kemenyi prin o epistola ce se publica in „P. N.“ In introducere satiriséza pre ministrulu Wenkheim, câce l'a invinuitu de inalta tradare, vorbesce apoi despre nesuintiele Germaniei de unitate sî in fine polemiséza aspru contr'a elaboratului lui Deák (alu com. de 67.) Vorbindu despre boemi acentuéza necessitatea de a se recunósce dreptulu publicu alu boemiloru.

Precum aude „P. Ll.“ in consiliulu ministriloru ung. s'a decisu a se disólve Comitetulu comitatului Heves sî a se tramite acolo unu comissariu regescu. —

Din Parisu se scrie ca cercurile politice de acolo suntu fórte neliniscite. Toti ochii suntu indreptati asupr'a Biaritiului unde petrece acum Imperatulu. Acest'a se dîce ca nu póte veńi de acolo decâtu cu o programa. Ministrii de resbelu sî marina precum sî lumea comerciala pretindu o decisiune grabnica sî definitíva asupr'a resbelului séu pâcei. Ministrii ceru séu resbelu séu desarmare. Nedecissiunea acést'a a Franciei e priveghiata fórte tare din Berlinu, iéra politic'a Russiei merge totu mai fâra grigia câtra scopurile ei.

Despre Principele Napoleonu se dîce ca se afla la Florenti'a. Caletori'a lui se dîce ca e de a intarí alianti'a intre Franci'a sî Itali'a. Dela 1 Octombre se scrie din Parisu in privinti'a acést'a urmatórele: Cabinetulu Tuilerieloru e decisu a face pasi noi spre a mijlocí impacarea intre Rom'a sî Itali'a. Cu acést'a e facuta invoiél'a pentru revisiunea conventîunei din Septembre. Sî Nigra ambassadorele italianu e chiamatu la Biaritiu.

Principele Napoleonu se intrepune de siguru pentruca Itali'a sa capete Rom'a, dreptu pretiu alu aliantiei; insa alianti'a acést'a elu nu vrea sa o intrebuintieze contr'a Prussiei. Resolutîunea cu carea Principele recomanda o invoire cu Prussi'a, dovedesce, ca in Tuilerii parerile suntu contrarie (Prussiei). Se dîce mai departe ca Principele Napoleonu doresce, ca viscolulu resbelului sa nu se descarce la Renu, ceea-ce aru puté fi impreunatu cu urmâri necalculabile pentru dinasti'a Napoleonidiloru, ci aru dorí ca tóta tempestatea sa se concentreze asupr'a Russiei. In Biaritz a venitu la tapetu sî o eventuala crisa ministeriala.

Din Itali'a aflâmu. ca scirile ca sosescu la Florenti'a despre insurectîunea in statulu papei, intr'atât'a au intaritatu spiritele, incâtu regimulu s'a vediutu nevoitu a luá mesuri militare in o estindere mai mare. Cetatea pare cá un'a ocupata de inimici. Patróle umbla in tóte pârtîle.— Alte sciri spunu ca insurectîunea castiga terenu. Acquapendente e ocupata de insurgenti; gendarmii papáli au cerutu ajutoriu in contr'a insurgentîloru dela militi'a italiana, inse nu li s'au datu.— In provinci'a papále Viterbo, la Bagnarea, s'au lovitu o trupa de insurgenti cu trupele papei. Ceste din urma fura batute sî siliti a se retrage cu perderi mari.

Din Romani'a, dîuaristic'a straina ne aduce sciri de totu neliniscitóre. Asiá „S. Bl.“ in o cor. orig. din Bucuresci (5 Oct.) ne spune despre pregatirea unei loviri de statu sub Cogalniceanu (?) sî ca Principele aru fi de cugetu cá camerele convocate pe 15 Octombre sa se disólve numai decâtu dupa deschiderea loru sî sa formeze atâtea pâna candu va aflá un'a carea sa-i placa (ceste din urma mirósa a tendintia din partea cor.) Incheia, ca trebue sa fia ce-va pentruca se transpórta multa munitîune in tóte pârtîle, cu deosebire in Moldov'a.

„Zukunft“ sî alte dîuarie vieneze vorbescu despre apropiarea de trupe romanesci sî serbesci de confiniele austriace. Pre ce suntu basate aceste sciri noi nu scimu sî de aceea le dâmu numai ca nesce curiositâti. „Romanulu“ cere inarmare.

Apelulu baronului Iosifu Eötvös pentru formarea de reuniuni spre scopulu educatîunei poporului.

Intre causele comune mai insemnate dóra nu se afla nici un'a, pentru care s'aru recunósce necesitatea de reforme atâtu de generalu cá pentru instructîunea poporului.

Sî déca precugetâmu, ca in seclulu nostru, candu puterea fisica se inlocuesce mai cu séma de machine, sî pretiulu lucrului omenescu pe ori-ce terenu depinde dela intieligenti'a sî indemanatatea lucratoriului, sî desvoltarea industriei este conditîunata de cultur'a claseloru industriale; déca precugetâmu, ca principiulu egalitatei de dreptu, pre care lu sprimara legile nóstre cele din urma, pâna atunci e numai o vorba góla, ba intre cercustâri óresi-care e unu periclu mare, amenintia statulu, pâna-ce clasele acelea ale natîunei, cari castigara drepturi politice, nu posiedu cultur'a receruta spre esercearea acelor'a; déca luâmu in bagare de séma stârile nóstre presinti, sî aceea, ca ce tempu indelungatu ni trebue, pâna-ce potemu vedé resultatulu nisuintieloru nóstre in privinti'a acestei cause: cauta sa aflâmu pré naturala nepacienti'a, cu care sé aduce pe tapetu la tóte ocasiunele caus'a educatîunei (crescerei) poporului.

Nimenea nu va luá in nume de reu zelulu, cu care au imbratîsiatu unele dîuarie sî uni individî caus'a acést'a, nimenea pretensiunea, cá regimulu inainte de tóte sa-si atientésca atentîunea spre acést'a. —

Eu in tóte urgerile acestea vedu numai o eróre, sî acést'a e cea convingere fórte latîta: ca regimulu chiaru sî in casulu, déca aru intrebuintiá tóta puterea sî influinti'a sea esclussivu numai pentru acést'a, — aru puté face in privinti'a instructîunei comune tóte, séu cele mai multe.

Nu voiescu sa esplicu mai cu de amenuntulu acea intrebare, ca incâtu este corespundietoriu scopului, ca intr'o tiéra constitutîunala tóta instructîunea poporului sa fia incredintiata esclusivminte numai influintiei regimului.

Atât'a insa trebuie sa spunu, ca dupa parerea mea, libertatea educatîunei intr'o tiéra constitutîunala e tocmai asiá de esentiala cá sî libertatea presei, totu din aceeasi causa sî sub acelesi conditîuni. Fâra acésta libertate, desvoltatîunea spirituala a cetâtieniloru s'aru constringe cu puterea spre o direptiune óresi-care. Apoi déca sî nu póte nimenea sa traga la indoéla dreptulu de supraveghiare alu regimului, sî déca se sî numera intre detorintiele cele mai de frunte ale regimului priveghiarea, cá toti cetatienii tierei sa se faca partasi de binefacerile invetiamentului; insa acestu dreptu sî acésta detorintia nu se potu estinde asiá departe, cá sa marginésca pe acestu terenu libertatea individîloru sî a corporatîuneloru. Statulu nu pote abdîce de influenti'a sea asupr'a instructîunei comune; insa influenti'a acést'a nu prin ordinatîuni, ci prin aceea o va deplini mai cu succesu, déca conducendu instructîunea spre o anumita direptiune, prin resultatulu, ce-lu póte aretá, silesce sî pre altii a-i urmá aceeas-i direptiune.

Déca esiste problem'a, pentru a cârei'a deslegare poterea intréga a statului nu e de ajunsu, — apoi aceea este educatîunea poporului. Acést'a e problem'a, pre carea numai insusi poporulu o póte deslegá.

Omulu, dar cu deosebire natîunea— nu e ma-

FOISIÓRA.

Espositîunea Universala din Parisu.

Scólele de adulti sî bibliotecele poporale.

(Capetu.)

III.

Unulu din resbelele glorióse ce au se incununeze de laure sceptrulu lui Napoleonu III, va fi fâra indoiéla sî acelu declaratu in contr'a ignorantiei. In 1865, imperatorele francesiloru, inspiratu de o idea sublima, ardica la inaltîmea tribunei corpului legislativu sî in mijloculu aplauseloru unanime ale natîunei unu stindariu stralucitu pe care erau scrise urmatórele cuvinte memorabite: „Dans le pays de suffrage universel tout citoyen doit savoir lire et écrire.“ (In tiér'a sufragiului universale totu cetatiénulu trebue sa scie cetí sî scrie.“) Cucintele augustului suveranu avura unu echo freneticu sî generalu: cá fulgerulu se strecurara dela o margine la ceealalta a tierei sî toti, dela micu sî pâna la mare, se sculara cá unu singuru omu pentru a se grupá in giurulu ilustrului autoru alu vietiei lui Cesar, cautandu fia-care a se intre prin zelu sî servitiu.

Resbelulu erá din cele mai deficile; elu insa se facea in numele unei cause juste sî nobile, sî cum lumin'a in totu deun'a a invinsu intunereculu, ear scienti'a pe ignorantia, numai remanea indoiéla ca sî asta-data, luptandu cu amóre sî perseverantia, inimiculu va fi invinsu, succesulu asicuratu, iar resultatele bune sî favorabile dupa cum au sî fostu in adeveru.

Astfelu, dupa o lupta de scurta durata (de 4 luni) insa energica sî decisiva, de unde mai nainte numerulu scóleloru de adulti, in tóta Franci'a, erá numai de 7,844, se urca la cifr'a de 24,686 din care 22,980 pentru barbati sî 1,706 pentru femei. Numerulu celoru ce alergara dupa pânea inteligintiei fude 595,106 din amebele secse sî dintre cari cei mai multi se aflau dejá intr'o versta, in care esperintî'a vietiei face sa regreteze cine-va cu durere negligiarea invetiaturei din tempulu tineretiei. Asiá, intre alte casuri, s'a vediutu unu betrânu octogenariu (de optu dieci ani), care decidiendu-se sa invetie carte, scriá urmatórele unui amicu alu seu: „La primavéra amu sa-mi maritu fat'a sî voiu sa amu placerea sa subscriu, cu mân'a mea propria, contractulu matrimonialu.“ Erá unu spectacolu impossantu acelu alu scóleloru de adulti, unde pintre miile de figuri verdî sî robuste ale juniloru se perdeau fisionomiele palide sî frundiele albite de vechimea tempuriloru!.. Adese ori intre concurinti figurau chiaru sî membrii consilieloru comunale séu generale, a câror'a presentia negresîtu ca producea unu efectu fórte bunu fiindu ca, prin esemplulu datu de elu, stimulá sî indemná óre-cum pre juni sî pre betrâni cá sa asiste sî ei.

Dara sa vedemu acum ce feliu sî cum s'a pututu obtînea o victoria atâtu de stralucita incâtu, in mai putînu de unu anu, sa scóta la lumina mai bine de o jumetate de milionu de individî invetiandu-i pre unii a cetí, scrie sî contá, iéra pre altii (in numeru de 349,307) tóte materiele ce se predau in clasele primarie adeca: elemente de geometria sî de fisica, gramatica, istori'a, geografi'a, aritmetic'a aplicata la comerciu sî la industria, notiuni de agricultura, music'a votala, ba inca chiaru sî desemnulu?... Eata cum:

Dupace Imperatorele Napoleonu, prin discursulu tronului dela 1865, manifestà dorinti'a de a vedea ca totu cetatianulu i-si esercita cu conscíintia unulu din drepturile sele cele mai esentiale, acel'a de a merge la alegeri cu votulu scrisu de elu insusi sî dupa liber'a sea vointia, indata dupa acést'a, dîcu, se formà o armata compusa din 30,222 de bravi, cu totii profesori sî profesóre din diverse ramuri de invetiamentu sî sub conducerea dlui Duruy; sî cum resbelele nu se potu face nici odata fâra bani, guvernu sî profesori, consilii comunale sî generale, asociatîuni private sî particulari, cu totii rivalisara in acoperirea chieltueleloru necesarie sî indeplinirea unoru aspiratîuni asiá de nobile, contribuindu cu sumele urmatóre: 72,767 franci votati de cons. gener., 656,164 din partea cons. comunale, 90,999 dati de profesori, 125,760 de pre la particulari, iéra 414,940 au fostu strinsi din pârtîle adultiloru ce urmara unele din cursurile fàcute cu plata. Totalu: 1,360,630 franci.

Toti banii strinsi sî cari se voru mai stringe se depunu intr'o casa numita a scóleloru de adulti. Ei nu se intrebuintiéza decâtu la intretînerea scóleloru infiintiate dejá sî la creatîunea altor'a nóue candu numerariulu o permite, sî o permite in adeveru câci dela fundarea acestei case sî pâna astadi s'au deschisu o multîme de cursurí de adulti sî cu tóte acescea ea e necontenitu plina séu, dupa espressiunea dlui Duruy, e comóra nesfarsîta.

La sumele de mai susu trebuie sa mai adaugemu sî ausiliulu pecuniaru ce a datu sî administratîunea, afara de procurarea multoru locale cu iluminare sî incaldîtu. Sum'a acestei subventîuni inca nu e cunoscuta, se crede, insa, ca ea nu trece preste 100,000 de franci. Dara ceea ce e sciutu de toti e ca, dupa patru luni de lupta, celoru mai bravi li s'au datu medalii de auru, cârti sî alte recompense in numele siefului Statului sî a printiului imperialu, lucru ce, fâra indoiéla, trebuea sa produca o mare incuragiare sî emulatîune spre continuarea luptei celei frumóse.

Venindu acum la punctulu alu doilea, adeca la bibliotecele poporale, se spunemu mai intâiu ca, teria mórta, pre care macaru celu mai potericu artistu se o póta ciopli dupa placulu seu, facendu din ea unu chipu corespundiatoriu idealului seu. Spiritulu omenescu atâtu in starea sea individuala, câtu sî in comuniunea sociala e o astfelu de potentia de sine statatóre, care numai prin lucrarea sea propria si póte desvoltá puterile sî facultâtîle sele.

Poporulu numai singuru pre sine se póte cultivá. Numai acolo se póte desvoltá o cultura de viétia, o cultura de sine statatóre, permanenta sî fruptifera pentru civilisatîunea omenésca, unde sentiulu lipsei de cultura desceptandu-se in sufletulu natîunei, prin conlucrarea comdna a tuturoru claseloru de cetatieni se radica din insasi viéti'a poporului intrenu. Sî potestatea publica a statului chiaru numai intru atât'a e in stare a ajutorá sî a protege nisuintiele de asta natura ale singurateciloru sî corporatîuneloru, precum de alta parte tóte dispusetîunele salutarie ale regimului remanu fâra succesulu doritu, déca nu suntu ele spriginite prin conlucrarea societatei.

Cu atât'a mai vertosu, sta acést'a la noi, unde in tempulu de fatia crescerea poporului este mai eschisivu in mânele diferiteloru confessiuni, dela cari neci ca s'aru puté luá fâra de a vatemá semtiulu comunu; sî pre candu in starea presinte finantiala nu potemu avé neci prospectu, ca legislatîunea va provedé pre regimu cu atate sume pentru crescerea poporului, câte aru pretinde naintarea acestei cause numai de câtra statu.

Indemnatu prin causele susu atinse, a-si aflá de lipsa infiintiarea de „reuniuni pentru crescerea poporului“ dupa planulu alaturatu sub ·/·. Sî eu nu din pusetîunea mea oficiósa, ci ca unulu, carele m'amu ocupatu ani de dîle anume cu caus'a crescerei poporului, sî ca unu cetatiénu alu patriei mele, i-mi jace acést'a la inima mai pre susu de tóte, me adresediu câtra zelulu vostru patrioticu sî ve provocu: sa bine voiti a mijlocí câtu mai curendu infiintiarea unei atare reuniuni in tînutulu sî comitatulu d-vóstre.

In acestu planu acludatu nu voiu nici decum a dá nisce regule neschimbaveri, cari sa se póta numai primí séu neprimí: ci voiescu a dá numai o orientare asupr'a pâreriloru sî proiecteloru mele in privinti'a reuniuniloru.

Acést'a e caus'a, ca in acel'a m'amu nisuitu a dá incâtu se póte numai idei fundamentale; câci sî asiá fia-care asociatîune intemeianda insa-si si va staverí mai in particulariu organisatîunea sî regulele sele dupa giurstârile locale.

In fine trebuie sa insemnu inca un'a. La noi suntu mai tóte scólele populare in mânile corporatîuniloru bisericesci si lumesci (comunitâti). Iéra reuniunile séu asociatîunile acestea aru fi asiá dicendu afara din cerculu aceloru corporatîuni, cu unu caracteru de insociri private. Se póte nasce intrebarea: nu cum-va amestecarea asociatîuniloru in caus'a scolara se va paré celu putînu nedreptâtîta? Dara in fine crescerea poporului este interesu comunu sî caus'a comuna a natîunei intregi, de carea este deci indreptâtîtu, ba chiaru oblegatu fiacare cetatiénu a se interesá. Mai departe se póte vedé din planu, cumca insocirile séu reuniunile acestea nu potu avé intentîunea nici de a vatemá caracterulu confessiuaalu alu scóleloru, nici de a se amestecá cu fortia in sistem'a loru de invtiatura. Ba din contra ele voru dá astfeliu de sprigióna, carea va face numai servitie crescerei in tóte diferitele ei directîuni. De aceea dara speru cu securitate, ca tóte confessiunile sî tóte comunitâtîle bucurosu i-si voru deschide scólele pentru cercetârile asociaiîunei; ca voru primí cu bucuria servitiele ei, iéra de alta parte sî ele voru dá cu promtitudine mâna de ajutoriu stâruintieloru asociatîunei.

Dupa convingerea mea numai astfeliu putemu iute sî securu inaintá pre câmpulu crescerei poporului, sî credu ca nu me insielu, candu i-mi esprimu acea sperantia, ca, dupace in patri'a nóstra nu póte sa fia omu cugetatoriu, care sa nu pricépa importanti'a crescerei poporului, toti cei buni ai natîunei, fâra deosebire de partita, voru dá mân'a cu mine pentru inaintarea causei acestei'a.

In speranti'a acést'a, repetîndu-mi rugarea pentru conlucrare, remanu cu deosebita stima alu DVóstre.

Bud'a-Pest'a in 3 Iuliu 1867.

„Alb.“ Bar. Iosifu Eötvös m. p.

Din lucrârile societâtiei academice.

Dlu profesoru Maximu cá referente alu comisiunei filologice pregatise proiectulu de ortografia, din care 2 pârti se publicara sî in Gazet'a nrii 71 et 72. Acelu proiectu se luase de basea desbateriloru societâtiei, insa dupá vre-o trei siedintie fórte ostenitóre s'a vediutu ca acelasi cuprindea mai multe detaiuri, asupr'a câror'a se escá dispute lungi sî rapitóre de tempu multu, facu cá cestiunea se sî puté inaintá mai de o parte. In siedinti'a IX (séu numerandu dela inceputulu lucrâriloru a XXVI) se luà de base a desbaterei urmatoriulu proiectu scurtu, elaboratu de dlu Cipariu sî subscrisu de mai multi membrii cá:

Propositîune ortografica.

§ 1. Alfabetulu românu cuprinde tóte literele alfabetulii latinu, care suntu usitate in limbile Europei de astadi, adeca acestea 25: a b c etc.

§ 2. Pentru limb'a romanésca de acum alfabetulu acest'a cuprinde, pre de o parte mai multe litere decâtu suntu de lipsa sî anume K Q sî Y, pre de alta parte insa mai putîne.

a) Dintre vocali, pentru ъ, ж, inca sî pentru ѣ sî o a, candu se pronuntia cá vocali simple.

b) Dintre consunanti, pentru ч, ѱ, ѯ, џ sî ш.

§ 3. Sunetele vocali sî consunanti pentru care ne lipsescu litere in alfabetulu latinu, tóte suntu derivate prin fonetismulu limbei din acelea, pentru care se afla litere in alfabetulu latinu.

§ 4. Deci regul'a ortografica generale:

a) Tóte sunetele primitive etimologice suntu a se scrie cu literele corespundietóre din alfabetulu latinu. J face ж.

b) Tóte sunetele derivate suntu a se scrie cu literele suneteloru primitive, din care se deriva.

§ 5. Regulele ortografice speciali sî in detaliu se voru determiná cu precissiune in partea analitica a gramaticei romanesci la loculu unde se va pertractá fonetic'a limbei romanesci.

Subscrisi: Tim. Cipariu, A. T. Laurianu, G. Baritiu, I. Strajescu, Titu Maiorescu, I. C. Maximu, Iosifu Hodosiu, Ales. Romanu, N. Ionescu, I. Caragiani.

Se primezce luarea in consideratîune sî se incepe desbaterea in detaiu.

Dupa mai multe discussiuni se primescu tóte punctele in unanimitate; numai la § 2 observà dlu Eliadu, ca nu se póte invoí la formularca lui, fiindu ca aru puté dá locu la intielesulu, ca literele K Q sî Y aru fi de prisosu in scrierea româna sî ca prin urmare s'aru scóte afara din alfabetulu românu.

Dlu N. Ionescu declara, ca dumnealui a primitu sî primesce propositîunea subscrisa sî de densulu, insa intielege asiá, ca cestiunea de a scrie fâra cedile, este dejá judecata.

Apoi punendu-se la votu propositîunea in totalu, se primesce de câtra toti, insa de câtra dlu I. Eliadu cu reserva la § 2, care sa nu se intieléga ca literele K Q sî Y se scotu din alfabetulu românu. —

— Terminandu-se cestiunea ortografica, se cetesce in aceeasi siedintia program'a concursului pentru o gramatica româna, precum urméza.

---

déca resultatele obtînute pâna astadi in privirea acestor'a nu suntu totu atâtu de satisfacatóre cá sî cele capetate cu scólele de adulti, caus'a pare a fi ca activitatea individuala nu s'a pronunciatu sî in favórea loru totu cu aceeasi târia cu care s'au manifestatu in privirea celoru dintâiu sî ca mai tóta initiativ'a s'a lasatu numai guvernului. Cu tóte acestea progresulu marcatu ce s'a fâcutu cu ele e fórte recomendabilu.

In Franci'a bibliotecele populare suntu de dóue clase bine distinse: Unele numite proprialminte Bibliotece poporale sî cari n'au altu scopu decâtu introducerea gustului la lectura amena sî instructiva, iéra celelalte suntu destinate esclussivu a facilitá (inlesní) copiiloru saraci cârtîle trebuinciόse la studiu. — Cele dintâiu fura create in 1862, numerulu loru e astadi de 9.000 sî contînu, in totulu, preste 460,000 volumuri din cari numai 324,000 au fostu daruite de ministeriulu instructîunei publice. Numerulu celoru de clas'a a dóu'a se urca la 16,250 cu 1,117,352 vol. din care 636,400 procurate de prefecti, 55,937 date de particulari, ear restulu totu de dîsulu ministeriu, cu a câror'a cumparatóre a cheltuitu aprópe de 140,000 de franci.

IV.

Eata prvgresele uriasie ce a facutu acésta tiéra numai in câti-va ani. Eata ce a fâcutu devotamentulu sinceru sî ferbinte ce are Franci'a pentru instructîunea publica câreia-i datoresce, in mare parte sî plori'a sî prosperitatea sea.

Sî acu se intrebâmu ce amu fâcutu noi (in Romani'a) in favórea acestoru instructîuni binefacatóre? Ce amu fâcutu pentru esilarea ignorantiei? . . . A cui e vin'a déca marea majoritate a poporului se afla inca intr'o stare de educatîune fórte inapoiata? . . . — Se nu spereze nimeni ca, pentru a respunde la aceste intrebâri, amu urmá esemplulu, in obiceiu la noi, de a aruncá totulu numai pe spinarea guverneloru. In adeveru, ele au potutu face mai multu decâtu au fâcutu; in adeveru ca sistemulu centralisatoru a influintiatu intr'unu modu perniciosu la desvoltarea instructîunei; in adeveru ca au fostu guverne cari nu s'au ganditu de felu la scóle, ele cautau sa le sparga, sî sa le desfiintieze dar inca sa le mai imultiésca! — Insa déca tóte aceste suntu adeverate, nimeni nu va negá sî réu'a deprindere, ce esiste la noi, de a asceptá totulu numai de susu; sî iarasi, nimeni nu va putea tagaduí apatía sî pasivitatea in care amu remasu ori de cate-ori s'a datu alarma in privirea acést'a sî, in fine, nimeni nu va putea contestá ca s'a vediutu mai multu de unu avu cheltuindu sume enorme in alte cele de numerulu celoru ce se numescu Zappa e micu, mititelu! . . . . —

Sî apoi, marginindu-ne la tempuri mai recinte, ce felu au fostu secundate esemplele sî impulsulu ce, in atâtea ocasiuni, ni s'au datu de susu? Ce felu au respunsu professorii sî institutorii candu unu inteligente barbatu dela ministeriu le facea unu apelu caldurosu pentru a deschide scóle de adullti sî de dumineca? — Cum au respunsu orasiele la esemplulu laudabilu, ce dedura câti-va barbati invetiati sî de anima cu deschiderea in Bucuresci a mai multoru scóle de adulti sî cu facerea conferintieloru publice sî gratuite? . . . . Imitatu-iau care-va? . . . . Jude-ce acum ori cine a cui e vin'a déca in tóta Romani'a nu putemu numerá alte scoli de adulti decâtu cele 4 séu 5 din Bucuresci, neci alte bibliotece poporare decâtu . . . . decâtu care? fiendu-ca nu scimu sa se fi infiintiatu vre-un'a.

Tristu e candu cine-va e silitu se faca acestu tablou! elu insa e pura veritate sî adeverulu fiendu astfelu in tóta goliciunea lui, pentru-ce óre nu l'amu spune? Constatarea lui cu sinceritate e multu mai buna decâtu tacerea sî ascunderea, ear manifestarea unui reu sî a mediloru de a-lu combate credemu ca nu póte vatemá pe nimeni; din cotra, presupunemu ca e unu serviciu ce se face tuturoru sî chiaru de aceea ne-amu permisu a ne intinde ce-va mai multu asupr'a materiei ce ne ocupa.

Dupa aceste indicâri nu ne remane decâtu se declarâmu sî noi resbelu ignorantiei; guvernu, professori sî particulari, cu totii sa nu perdemu din vedere ceea-ce se face in Franci'a sî aiurea. Se deschidemu scóle de adulti sî se fundâmu bibliotece poporare, macaru in orasie de o camu data; sicuri fiindu ca avantagele ce voru procurá tierei voru fi multu mai mari decâtu sacrificiele ce aru putea costá.

Din fericire ne aflâmu intr'o epoca plina de sperantie pentru instructîunea publica cá sî pentru celelalte. Avemu barbati inteligenti, activi sî cu bune plecâri; sa ne grupâmu cu totii in juru-le sî sa-i spriginimu pentru a putea sterpí vitiele sî pre ocupatîunele invechite sî se radice instructîucea la inaltîmea reclamata de ideile seclului sî chiaru de interesele nóstre natîunale. Se afirmâmu sî noi ca totu inca nu suntemu asiá de mici incâtu sa nu scimu sa ne unimu doi séu trei in spriginulu unei idei utile sî frumóse: se stimulâmu pe guvernu cá sa protegeze educatîunea poporara, inse sa facemu sî noi ce-va din parte-ne câci, la din contra, aru fi se abdicâmu initiativei ce de dreptu ne corespunde, sî a abdicá initiativei individuale, insémna a dá probe de ineptia sî inertia, lucruri nedemne de unu poporu activu sî liberu.

Sa ne unimu dara sî sa facemu scóle, câci numai in scóla e salvarea Romaniloru; sa facemu scóle sî bibliotece, câci numai asiá vomu desceptá sî luminá poporulu sî candu poporulu e luminatu, atunci e liberu sî tare, dupa cum ne-a spus'o sî Voltaire candu a dîsu: „Plus les hommes seront „éclairés, plus ils seront libres;“ adeca: cu câtu „ómenii voru fi mai luminati, cu atât'a voru fi mai „liberi.“ „Rom.“

Paris, 5 Septembre 1867.

A. Vizanti.

PROGRAM'A CONCURSULUI
pentru o gramatica. romàna.

Partea I-analitica.

Partea analitica se va desparti in dóue sectiuni, din care sectiunea I va ficsá :

a) Numerulu suneteloru articulate din limb'a romàna atâtu originarie câtu sî derivate, relatîunea intre acestea dóue specii de sunete, causele trecerei din originarie in derivate, mai incolo din derivate in alte derivate, avendu in vedere totu deodata sî la fia-care sunetu, nu numai relatîunea loru naturala, dara sî ceea ce se afla sî in alte limbi latine, analóge cu cea din limb'a romanésca.

b) Numerulu litereloru din alfabetulu latinu, care au sa represente sunetele articulate ale limbei romanesci, atâtu cele originarie, câtu sî cele derivate, aratandu regulele generali si speciali ale scrierei loru, iéra in casurile de esceptiune enumerandu tóte câte intra in cadrulu acestoru casuri.

De aceea sectîunea I va constá din dóue capete principali: unulu tractandu despre fonetica sî altulu tractandu despre ortografia. Iéra sectîunea II-a etimologica cuprindiendu flecsiunea sî derivatîunea vorbeloru, va esaminá tóte pârtîle cuventului un'a dupa alt'a intru tóte formele loru câte se afla astadi in tóta romanimea, din ambele dialecte principali sî câte s'au aflatu in usulu limbei romanesci comparandu-le cu ale celoru-lalte limbi latine ; — va alege sî va fipsá formele cele mai corecte pre basea principiului etimologicu intre terminii limbei romanesci, sî numai unde va lipsí acestu criteriu, racurendu sî la analogi'a sî chiaru etimologi'a celoru-lalte limbi latine, va constatá neregularitâtile ce au intratu in formele limbei pretutindenea sî va esplicá caus'a acestoru neregularitâti sî, déca se va puté, inca va sî proiectá, in ce modu aru fi cu putintia a se regulá, celu putinu in câtuva, fâra a se loví in usulu generale alu limbei romanesci.

Celelalte se lasa in vederile fia-cârui concurente.

Marimea opului are sa fia dela 15 cóle in susu tiparite in 8° mare cu litere numite garmond.

Terminulu concursului pâna candu manuscrisele au sa vina in cancelari'a Delegatîunei societâtiei academice este 15/27 Iuliu 1868. Cele venite mai târdîu nu se voru luá in consideratîune. Se cere cá manuscriptele sa fia scrise curatu, legibile sî cu mâna straina, iéra nu a autorului, formatu 4° séu folio sî paginate.

In fruntea manuscrisului va fi scrisa o devisa (motto) in ori-care limba sî totu cu mâna straina.

Pre lânga manuscrisu se va alaturá sî o scrisóre inchisa in plicu sî sigilata fâra initialele autorului sî adresata câtra societatea academica, purtandu pre adresa din afara sî devis'a manuscriptului scrisa iérasi de mâna straina. In launtrulu scrisórei autorulu se va numí pre sine.

Manuscriptele se voru censurá sî judecá prin sectîunea filologica, care va propune societâtiei academice in siedinti'a plenara, premiarea acelui'a din operatele venite, care va meritá premiulu destinatu pentru acésta lucrare sî care e de 300 galb. Manuscriptele nepremiate se voru pastrá in archivulu societâtiei pâna ce se voru reclamá de autorii loru, ale câroru nume remanu necunoscute, fiindu ca plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

Acésta programa dupa óre-care discussiune se primesce in unanimitate.

Tempulu fiindu inaintatu siedinti'a se redica la 5 óre. —

Program'a de dictionariu romanescu statorita in siedinti'a X din 12/24 Septembre 1867.

Acésta programa este, precum arata cuprinsulu ei, numai cá o pregatire la opulu celu maretiu. Scopulu ei este stringerea materialieloru necesarie la complinirea dictiunarieloru câte s'au vediutu pâna acumu in limb'a romanésca, dupa care apoi va urmá a se face in decursulu aniloru esaminarea critica, alegerea scrupulósa, ordinarea cuventeloru, definirea loru, séu adeca defigerea semnificatîunei fia-cârui'a. Program'a de fatia se marginesçe numai la adunarea cuvinteloru. Aceeasi tîne :

§ 1. Pentru lucrarea unui dictionariu românu se aduna mai antâiu materialele necesarie, care va cuprinde tóte vorbele câte se audu in gur'a poporului sî cate se afla in cârtile scrise pâna la anulu 1830, ver-care aru fi, pentru cele tiparite, dat'a imprimariei loru.

§ 2. Cu cetirea cârtîloru dinainte de 1720 sî scóterea din ele a cuvinteloru séu acceptîuneloru de cuvinte, cum sî a formeloru ce nu se afla in dictiunariele publicate pâna astadi, se insarcina dlu canonicu Timoteiu Cipariu.

Societatea va cautá prin delegatîunea sea a procurá dlui canonicu acelea din cârtîle séu manuscrisele ce se sciu ca s'au nascutu pâna la 1720 sî pre care dsea nu le are inca la mâna.

Pâna la sessiunea venitóre se voru luá mesuri cá sa se faca unu catalogu câtu se póte de esactu pentru cârtîle dela 1720—1830.

§ 3. Pentru adunarea vorbeloru din gur'a poporului, in forma de vocabularie provinciali, societatea institue retributîuni *) pentru acei'a ceri, prin ingrigirea sî directîunea membriloru societâtiei, din provinciele respective, impartîndu-sî-le singuri in regiuni, aru representá la sessiunea venitóre asemeni vocabularie cuprindiatóre de cuvinte, acceptîuni de cuvente, séu sî forme de vorbe ce nu se afla in dictionariele pâna astadi publicate.

§ 4. Pentru o cóla manuscrisa de 40 linie de pagina sî 50 litere de linia, aprocsimativu, se da o retributîune de unu galbenu.

§ 5. Societatea pune din fondurile sale, la dispusetîunea fia-cârui membru câte 2 esemplare din dictiunariele pâna astadi publicate sî anume: 1. Dictiunariulu de Bud'a, 2. celu de Blasiu, 3. alu lui Raoul, 4. alu lui Polizu, 5. alu lui Pisone.

§ 6. La fia-care cuventu se va dá : 1) etimologi'a unde este possibile ; 2) insemnarea primitiva elucidata cu óre-cari frasi, alegendu-se de preferinti'a proverbiale poporali ; 3) diverse alte insemnâri de asemenea elucidate prin frasi sî proverbia poporali ; 4) traducerea fia-cârui din aceste insemnâri intru un'a din limbi, latina, italiana, francesa, germana séu greca, pre care lucratoriulu aru cunósce-o mai bine. „G. Tr.“

Brasiovu 20 Septembre. Dóue impregiurâri ce s'au petrecutu de curendu in sinulu nostru viu ale descrie pré pe scurtu publicului cetitoru.

Cea d'antâiu impregiurare o au adus'o serbarea dîlei patróneloru Gimnasiului nostru adeca solenitatea anuale a patróneloru Institutulu nostru santele Sofi'a cu fîicele ei Pistis, Agapi sî Elpid'a, care representa intielepciunea, credinti'a amórea sî speranti'a sub a câru scutu s'a fostu pusu pétr'a fundamentala a acestui Institutu. Acésta serbare estimpu s'a intemplatu Dumineca, fîindu-ca atunci s'a intemplatu 17/29 Septembre cá dîu'a loru.

Dîu'a acést'a este destulu de insemnata fiendca reproduce aducerea aminte despre intemeiatorii sî binefacatorii Gimnasiului. Ea ne rennoì sî sentîmintele de datorie sî de stima câtra acesti'a. Ea insa a produsu o serbare sî mai marétia, de óre-ce catedrele Gimnasiului s'au mai immultîtu dupa cum sciti dejá cu catedrele pentru limb'a francesa sî desemnu.

Cursulu serbârei nu-lu voiu descrie din punctu in punctu Amintescu numai, ca dupa doxologia sî alte rugaciuni ale preotîmei, carea servì sobornicesce la Inaltulu jertfelnicu, inaltiandu rugaciuni Tatalui cerescu sî astfelu pomenindu pe intemeetorii sî binefacatorii acestui demnu Institutu; dupa cantârile bisericesci cele atragatóre ale chorului gimnasialu, prin care tinerimea inaltia multiemiti lui Ddieu; cu unu cuventu dupa finirea cultului ddiescu : urma mergerea serbatorésca a poporului cu crucele sî a tenerimei scolare cu stindardele loru spre sal'a gimnasiale, unde s'a fâcutu sfîntîea apei sî stropirea cu acést'a. Dupa acést'a urmara trei cuventâri insufletitóre. D. prof. Lenger, rostì despre importanti'a scóleloru inalte, D. prof. Dr. Mesiota cu privire la inaugurarea catedrei de limb'a francesa, rostì despre literatur'a francesa sî desvoltarea ei din mai multe puncte de vedere sî D. prof. de limb'a francesa Lusinénu rostindu, ca se simte fericitu a fi intre luminatorii teneriloru romani, descrie necessitatea de a propasî romanii câtra luminare sî asiá radica meritele celui ce mai multu a obositu pentru desvoltarea romaniloru, ale Archipastoriului Andreiu Baronu de Siagun'a, care e sî Supremulu Inspectoru. Dupa acést'a in decursulu cuventârei accentuéza sî zelulu dlui capitanu Cristureanu sî a altoru nepregetatori binefacatori Disertatîunele dd. professori asiu dorí a se tiparí, de aceea neci n'amu citatu din trensele. Destulu ca ele a fâcutu cá solenitatea se fia catu de marétia.— Finitulu se facù cu o piesa natîunala care s'au intonatu de câtra chorulu studentîloru.

A dóu'a impregiurare fu, ca brasiovenîi in urm'a intr'unirei din tóte unghiurele romanesci a barbatîloru, cari-su flórea literatîloru nostri, pentru infiintiarea academiei scientifice, a acestui paladiu, care asigura desvoltarea româniloru, au datu sî ei unu semnu de bucuria. Astfelu ei eri s'au folositu de ocasiunea ca 4 membri a acelei Academii au sositu in Brasiovu adeca DD. Cipariu, Munteanu, Romanu sî Dr. Hodosiu, sî bineventandu-i, iau invitatu la unu banchetu, dreptu semnu de bucuria pentru acelu institutu infiintiatu sî dreptu semnu de stima pentru meritele barbatîloru infiintiatori. Dintre óspeti ne onorara numai DD. Romanu, Professorulu la Universitatea Pestei sî Dr. Hodosiu v.-comitele Zarandului.

Varietâti.

*** „Incetarea mitropoliei gr. cat. din Blasiu e decisa. Acésta metropolia numai de aceea s'a fostu creatu, pentru cá prin trens'a sa se póta restringe puterea Primatelui, sî cá in scurtu tempu apoi sa se faca putinciósa incheierea concordatului. Acésta metropolia, fâra de a considerá ca asiediarea scaunului ei ingreunéza vistieri'a statului fórte tare, nu are nici intielesu practicu, pentru ca in casuri de apelatîuni la instanti'a a trei'a sî asiá trebuie sa functiuunze o metropolia romano-catolica. Dara afara de aceste sî modulu pasîrei fostului metropolitu Sterc'a Siulutiu servì de ansa la incetarea acestei metropolii, de óre-ce Mitropolitulu privindu-si, dupa cum e sciutu, posetîunea sea de o posetîune politica, a mersu asiá de departe, incâtu aflandu-se la o scalda, unde erá numai o biserica romana cat. sî un'a greco-ortodoxa (dara nu gr. cat.) a cercetatu pre cea din urma asiá dara pre ce schismatica.“— Asiá vorbesce „Pesti Hirnök“ nr. 229 a anului curgetoriu.

*** „Hr. Ztg.“ citéza in privinti'a metropoliei din Blasiu din „M. P.“ urmatórele : „Intrebarea ocupârei scaunului metropolitanu blasianu ocupa in mesura mare cercurile române. Inteliginti'a romàna doresce sa véda pre Scaunulu mitropolitanu pre cunoscutulu deputatu dietalu, canoniculu Papfálvi. Clerulu nu se teme de nimic'a cá de ocuparea Scaunului metropolitanu de o alta persóna din altu comitatu. Preste totu domnesce in privinti'a acést'a parerea, ca regimulu la tóte casurîle sa sustîna autonomi'a alegerei — fàtia cu impregiurârile cele gingasie ale presentului — sî inca asiá incâtu aceea sa nu se vateme nici decâtu.

Averea remasa de repausatulu mitropolitu, carea dupa gazete se socotea la o jumetate de milionu, dupa spus'a unui coresp. din Blasiu, póte ca se va reduce la o suma fórte neinsemnata séu chiaru la 0, din causa ca din partea metropoliei se face o pretensiune legala de desdaunare din averea remasa.“

*** Alegerile in Ogn'a (Vizagna) au avutu urmatoriulu resultatu : Jude reg. Alessandru Szöes, jude primariu, Alessandru Lakatos, senatori : Ioann Moldovanu, Edm. Herepei, Nicolau Alemanu sî Fr. Szekelyi.

*** „K. K.“ doresce cá tabl'a regia sa se curetie de asessorii denumiti sub Schmerling, respective, ca personalulu intregu alu tablei sa se denumésca de nou de ministeriu. — Cu alte cuvinte, aici e buna tabul'a rasa.

Concursu.

Devenîndu vacante dóue stipendie de câte 50 fl. v. a. din fundatîunea „Franciscu Iosefina“, pentru ascultatori de drepturi la academiele din patria, se deschide prin acést'a concursu pâna esclussivu 15 Octobre cal. vechiu 1867.

Aspiratorii la acestea stipendie sa-si substérna in terminulu prefiptu la Efori'a subsemnata : a) atestatu de botezu, b) atestatu, respective tóte atestatele de studie din anulu scolasticu precedentu, sî c) atestatu autenticatu de paupertate.

Sabiiu 25 Seeptembre c. v. 1867.

Efori'a Archidiecesei
gr. res. din Transilvani'a.

24—1

---

*) Onorarie, resplatire in bani.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineć'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 77. ANULU XV.

Sabiiu, in 24 Sept. (6 Oct.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Serbarea onomasticei Maj. Sele c.r. Apostolice.

Sabiiu 22 Sept. 1867. Astadi s'a serbatu dîu'a onomastica a Majestâtiei Sele c. r. Apostolice. La 8 óre diminéti'a s'a inceputu din caus'a amintitei serbatori celebrarea Stei Liturgii sî in beseric'a nóstra din cetate, la carea fu de fatia Escelenti'a Sea Prea Santîtulu Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a sî alti barbati bisericesci sî mirenesci de aici, dimpreuna cu junimea nóstra clericalo-pedagogica din institutulu nostru archidiecesanu. Dupa finea rugaciunei de amvonu, se cetí o rugaciune fórte frumósa sî petrundiatória pentru indelung'a sanetate a Monarchului, din genunchi. La finea Liturgiei se cantà din partea junimei clericale-pedagogice imnulu poporalu, cu carele se finì ceremoni'a servitiului ddieescu.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 23 Septembre

In Vien'a predomnesce cassarea concordatului opiniunea publica. Unii aterna dela acésta potinti'a de a realisá complanarea constitutiunala. In dîlele trecute Bar. de Beust fu chiamatu la Ischl, unde petrece Maj. Sea, sî indata rumorea se respandesce, ca cancelariulu imperialu va face o propunere in privinti'a concordatului. „N. Fr. Bl.“ dîce, ca parerea acést'a nu se vede a fi cu totulu neintemeiata. De alta parte cetimu, ca clericalii nu dormu sî tînu mereu consultâri atingatóre de cestiunea acést'a. Conferintiele loru suntu secrete sî asiá cele ce se spunu despre opiniunile clericaliloru suntu numai conjecturi, adeverulu se va puté aflá mai târdiu.

Din Croati'a inregistrâmu urmatórele sciri telegrafice la „Zkft.“: (30 Sept. n.) Unu emisu presidialu alu cancelariei de curte croato-slavone dispune demissiunarea din oficiu a tuturoru professoriloru sî directoriloru cu simtiemente natiunale dela gimnasiele din Croato-Slavoni'a. In Agram s'au demissiunatu dintre acesti'a siése, intre cari sî directorulu scóleloru reale Torbar.— A dóu'a scire din Ilok dela acelasi datu, ca natiunalii slavoni au tînutu o conferintia in Erdvnik sî au decisu: Conclusele dietei regatului triunitu remanu sî de ací incolo programulu natiunei serbo-croatice in regatulu triunitu.

O ordinaciune a ministrului ung. de finantie dispune, cá la tóte oficiele de finantie din Croati'a, in loculu pagiurei imperatesci sà se intrebuintieze insemnele tierei (croate).

„Politik“ impartasiesce unu programu lucratu de unu polonu, Ziemalkowski. Elu cere aliantia cu puterile apusene contr'a Prussiei sî Russiei, largirea autonomiei tieriloru, crutiâri finantiale, indestulirea natiunalitâtiloru in privinti'a limbei, adunarea tieriloru celoru mici in cuprinse mai mari sî in fine dîce, ca deslegarea cestiunei polone e cestiune de viétia pentru Austri'a.

„Wanderer“ scriendu despre o conferintia de prelati catolici, ce se tîne in Vien'a, dîce intre alte, ca in prim'a linia se vorbesce in acea conferintia despre situatiunea Papei din tempulu presentu sî despre aceea, ca cine sa-i fia urmatoriulu. Venindu vorb'a despre candidatii la tronulu acestu nevacantu inca, afla prelatii ca din partea Austriei nu s'a desemnatu nici unu candidatu, pre candu dupa informatiunile ce le au prelatii, din partea Franciei aru fi unulu, Bofondi sî din partea Bourboniloru altulu, Panebianco. Pap'a se dîce ca aru fi desemnatu pre jesuitulu Patrizi. Dorinti'a acést'a e póte de ajunsu, cá Patrizi sa se stérga din list'a candidatiloru, pentru ca e cunoscutu, ca e o tactica vechia a conclaveloru, a nu respectá pre favoritii papiloru repausati. — „Zukunft“ dîce ca tóta istori'a acést'a e inventiune picanta.

Cu privire la cestiunea romana afirma unu telegramu din Cormons, ca caletorii ce vinu din Itali'a spunu despre o rescalare in Rom'a, care resculare aru fi constrinsu pre Pap'a a se retrage la Civitta vechia. — Pâna in momentulu de fatia nu avemu scire despre adeverirea acestei faime. — De alta parte sciri, cari ajungu pâna la 30 Septembre asigura, ca au intratu mai multe despartieminte mici de trupe garibaldiane in statulu papalu, sî ca trupele acestea au sî avutu loviri mai neinsemnate cu trupele papale.

E naturalu lucru ca regimulu italianu, in fati'a impregiurâriloru acestor'a sî a murmurului casiunatu prin arestarea lui Garibaldi, intetiesce pre regimulu francesu la revisiunea conventiunei din Septembre. Imperatulu Napoleonu se invoiesce cu revisiunea, dara vrea sa mai faca inca o proba cu curtea din Rom'a, dóra póte induplecá a luá parte la acea conventiune séu celu putinu a o recunósce. Déca curtea din Rom'a va mai urmá a mai respinge dela sine asemenea incercâri, atunci revisiunea se va face, pentru ca ministrulu italianu Ratazzi dîce, ca fâra de revisiune nu indrasnesce a pasî inaintea parlamentului.

Din Pest'a.

In siedinti'a casei deputatiloru dela 30 Sept. la deschiderea dietei cetesce presiedintele unu conspectu de nume de ale deputatiloru, cari, in decursulu pausei siedintieloru, au muritu sî a acelor'a, cari, in restempulu acest'a au demissiunatu sî in fine a acelor'a, cari s'au alesu de nou. Intre acesti'a aflâmu din Tranni'a pre Mauritiu Conrad, Emil Trauschenfels, Ios. Hosszu, Avramu Tincu sî intre romanii din Ungari'a pre Georgiu Ioannoviciu.

Dupa cetirea unui sîru lungu de petitiuni, impartasiesce ministrulu de finantie casei, ca contragerea imprumutului pentru cladirea drumuriloru de feru, cu carea a fostu insarcinatu prin conclusu dietalu dela 1 Iuliu, 23 Augustu, i a sî succesu a se realisá in suma de 40 milióne argintu. Imprumutulu se póte estinde sub conditiuni favoritórie in asemenare cu impregiurârile finantiale in cari ne aflâmu, dicea ministrulu, sî pâna la 60 milióne. Se róga dara cá sa aléga cas'a o comissiune de 15 membri, cârei sa arate detaiurile contragerei imprumutului. Candu comissiunea va fi gat'a cu raportulu ei, atunci apoi sî ministrulu va asterne dietei projectulu de lege privitoriu la imprumutulu din intrebare.

In siedinti'a din 1 Octombre se face alegerea acestei comissiuni. Resultatulu alegerei inca nu se scie. Inainte de votarea membriloru mentiunatei comissiuni arata presiedintele, ca mai multi deputati noi, sî realesi, si-au predatu protocólele, intre cari sî Iacobu Rannicher.

Dupa predarea voturiloru pentru comissiunea ceruta de ministru, deputatulu C. Némethi face unu amendementu la projectulu ce privesce reformarea justitiei. Ministrulu de justitia sî deputatulu Bonis afla, ca amendementulu vine pré de tempuriu. Némethi retrage amendementulu. —

Se dîce ca in clubulu dela 30 Septembre s'aru fi esprimatu ministrulu presiedintee Andrássy, ca dupa o luna iéra se voru aduná delegatiunele, diet'a insa nu se va disólve inainte de desbaterea bugetului, ci va lucrá in sectiuni.

In aceeasi dî pre la 1 óra dupa amédi s'au adunatu ministrii in o conferintia la contele Andrássy.

Conferintie de invetiatori.

Abrudu, 13 Sept. (Intardîatu.)

Unu sentîmentu de o bucuria inalta mi desmérda sufletulu, candu iau pén'a a mâna sî vinu a impartasí st. publicu cetitoru nesce relatiuni fórte interesante, pline de ponderositate pentru desvoltarea sî inaintarea natiunei nóstre, dovedi vii sî eclatante despre solidaritatea, despre contielegerea cea intima sî caldurósa, ce domnesce intre clerulu sî invetiatorii din Protopopiatulu Zlatnei I., multiamita binemeritatiloru superiori!

Aceste relatiuni suntu Conferintiele de invetiatori, cari conformu programului indatinatu se tînura sî in anulu acest'a in 16. 17 sî 18 Augustu a. c. cu invetiatorii din protopopiatulu acest'a.

Pre la 7 óre diminéti'a toti invetiatorii din acestu cercu protopopescu erau adunati in Beseric'a catedrala de aici, dimpreuna cu on. D. Dionisie Adamoviciu junioru, Preotulu locului. Indata se incepù cultulu divinu, in decursulu câruia se inaltiau câtra Atotputintele rugaciunele cele mai pie pentru preagratiosulu nostru Imperatu, pentru Escelenti'a Sea Inaltu Présantîtulu nostru Metropolitu, pentru toti barbatii devotati binelui comunu, sî in urma pentru-cá ceriulu sa tramita darulu seu in mijloculu acelei adunâri, sa-i inspire puteri depline, insufletîre, zelu sî activitate neintrerupta sî tare.

Finindu-se celebrarea cultului divinu P. on. D. Adm. protop. Ioann Galu deschide conferintiele prin o cuventare fórte potrivita, sî plina de insufletîre, cuprindiendu ideile cele mai salutari sî mai petrundiatóre. Toti ascultatorii erau cu atentiunea cea mai incordata, toti pareau a fi petrunsi sî miscati de cuvintele cele alese, de cugetele cele desvoltate, nobile sî binefacatórie ale oratorelui. — Destinsu inaltiau sufletulu acele pasagie ale vorbirei sele frumóse, cari cu colori vii aratau scopulu conferintieloru celu pré salutariu, care au contribuitu sî contribue fórte multu la inaintarea sî perfectiunarea invetiatoriloru nostri in sfer'a loru de apostoli; dîce mai departe: ca de-sî stâmu noi mai indereptu cu scólele nóstre decâtu alte neamuri, sa nu cademu in desperare, sa nu ne lancedîmu in o stare pasiva, sa nu ne aruncâmu in bratiele indiferentismului, ci din potriva sa demunstrâmu nezuintiele cele mai mari, sa ne punemu cu tóte puterile la cladirea maretiului edificiu natiunalu. Devis'a nóstra se fia „Inainte“, acestu cuventu sa ne servésca de indemnu intru propasîrea nóstra. In fine mai vorbì sî despre missiunea unui invetiatoriu. Cuventarea se finì cu „Sa traiésca urdîtorulu acestoru conferintie. —

Dupa acést'a on. d. Dionisiu Adamoviciu comissariu delegatu alu conferintieloru intr'o cuventare numai putînu frumósa accentuà mai multe cestiuni esentiale, cari atingu trebile invetiatoresci, intre altele vorbea despre detorintiele, ce debue sa esiste intre fii sî parinti, intre invetiatori sî prunci; despre pasii ce au sa-i urmeze invetiatorii spre a indulcí copii la scóla, spre ai instruá bine sî cu sporiu, spre ai pregatí pentru carârile distinate loru in viétia; câci astfeliu numai vomu puté dá natiunei barbati harnici, cetatieni buni pentru societate, crestini dreptcredinciosi morali pentru biserisa. Apoi mai aduse inainte mai multe liniamente privitórie la Instructiune. Dupa acést'a se propuse adunârei cestiunile ce au a se desbate dupa regularea loru in programulu statoritu.

Dupa-ce pertractarea objecteloru: „1. Repetîrea Instructiunei prescrise pentru invetiatori. 2. Metod'a propunerei Abcdariului D. Z. Boiu, accentuarea unei cetiri mai practice sî cu intielesu. 3. Continuarea Computului D I. Popescu. 4. Metod'a cum au de a se propune eleviloru unele studii, precum

Istori'a biblica, Catechismulu, Gramatic'a etc. 5. Esercitarea eleviloru in scriere, cum au de a se procurá recvisitele scolare pentru elevii de sate ?— 6 Continuarea esercitiului din cantârile s. Liturgii pe armonia sî alu 7. cari mijlóce s'aru mai puté aplicá spre atragerea prunciloru la scóla, cá sa se cercetedie regulatu:— desbaterile aceloru obiecte au tînutu inca vre-o 4 siedintie sî s'au petrecutu cu mare zelu sî interesu pre urma s'a decisu, cá fatia cu punct. alu 5-lea domniloru invetiatori sî dloru preoti sa li se impuna cá pre calea colectei sa adune dela poporenii loru atâti'a bani câti sa póta fi de ajunsu pentru cumperarea recuisiteloru necesarie la scolari, in casulu acest'a respectivulu invetiatoriu va avé de a ingrigí de recuisitele copiiloru, sî asiá se voru incungiurá multe neplaceri ce s'aru puté escá din negrigirea sî nebagarea de séma a copiiloru fatia cu uneltele loru proprii de scrisu, iéra de alta parte cei lipsiti din caus'a seraciei nu voru suferí pedeci in propasîre.

Cu privire la punctulu 7, de o parte pentru indulcirea copiiloru la scóla sî pentru recrearea loru in óre vacante, iéra de alta parte pentru desvoltarea economiei, pentru inaintarea gustului de pomaritu s'a otâritu*) : la fia-care statiune invetiatorésca (desî cam cu greutate pre muntii nostri) sa se faca o grâdina din pamentulu bisericescu, acea grâdina sa se sadésca cu ultóie de pomi diferiti de calitate nobila.

Finindu-se pertractarea puncteloru din programu s'a mai adusu inainte sî acea impregiurare, ca aru fi bine sa se provóce preotii din partea Sc. protopopescu, cá ei de sine, nici decum sî nici sub o conditîune, sa nu se incerce a micsiorá léf'a invatietorésca, condusi de scopuri marsiave séu de alte interese.

Dupa aceste dlu comisariu dechiarà pertractarea obiecteloru finite, iéra dlu Adm. prot. incheia conferintiele iéra cu o cuventare fórte potrivita, sî in fine toti se departara voiosi sî cu consciintia buna ca le-a ajutatu Ddieu sa saversiésca sî in anulu acest'a consultarea mai multoru obiecte tîntitóre la inaintarea culturei in scólele noastre populare. Toti se departara cu sperantia de unu venitoriu mai ferice pentru scóle, eschiemandu „Dómne revarsa in tóte relatiunile sî trebile scolare geniulu sî darulu concordiei sî alu fratietâtiei !“

Unu iubitoriu alu scóleloru
populare.

Protocolulu

siedintieloru directîunei Asociatîunei aradane pentru cultur'a poporului românu tînuta in an. 1866/7.

Siedinti'a XI.

(estraordinaria)

tînuta in Aradu in 8 Sept. n. 1867.

Presiedinte : Mironu Romanulu, directoru secundaru.

Membri oficiali : Emanuelu Misiciu perceptoru, Ioanne Goldisiu esactoru subst., Teodoru Serbu, bibliotecaru subst. sî Julianu Grozescu notariu.

Membru asistentu : D. Al. Siandoru.

91. Deschidiendu-se siedinti'a, se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei trecute.

92. Dlu presiedinte propune alegerea unei comissiuni, carea tempuriu sa se ocupe cu adunarea dateloru trebuincióse la compunerea raportului pentru adunarea generala.

Determinatu. Propunerea se primesce cu unanimitate, sî de membri ai acestei comissiuni se alegu dd. Ioanne Goldisiu, Teodoru Serbu sî notariulu.

93. Notariulu arata cumca Gregoriu Birisiu v. notariu magistratualu din Aradu pe bas'a dechiaratîunei formale cu deoblegamentu de 2 fl. la anu, voesce a fi alesu de membru alu Asoc.

Determinatu. Dlu acum amintitu trecendu prin votisare secreta se dechiara de membru ordinaru alu Asociat.

94. Notarulu arata cumca, primindu fói'a „Romanulu“ din bunavointi'a redactîunei acelui dîuariu, o oferesce Asociatîunei ; totu de odata impartasiesce cumca dlu Nicolau Philimonu advocatu in Aradu inca oferesce Asociatîunei fói'a germana „Zukunft“ din anulu curinte.

Determinatu. Ambele oferte se primescu cu multiamita.

95. Cu privire la determinatîunea de sub nr. 74 a anului curinte, ca adeca statutele Asoc. rentornate dela locurile mai inalte sa se retramita la locurile amintite spre intarire, notariulu aréta cumca acésta determinatîune inca nu s'a esecutatu, totu de odata atrage atentîunea directîunei la acea impregiurare, cumca testulu acestoru statute modificate la locurile mai inalte in multe privintie pré esentiale e in contrastu cu decisiunele adunârei generale, deci propune cá espedarea acestoru statute sa se suspende pâna la cea mai de aprópe adunare generala a Asociat.

Determinatu. Propunerea se primesce.

96. Dlu presiedinte propune cá luandu-se in consideratîune multîmea agendeloru directîunale sa se tîna siedintie mai adese-ori.

Determinatu. Propunerea se primesce, sî se decide tînerea siedintieloru estraordinarie in 18 Sept. sî 1 Oct., fiendu de a se aduce acést'a la cunoscinti'a dloru membri esterni ai directîunei.

Autenticatu in siedinti'a estraordinaria din 18 Septembre.

Mirone Romanulu m/p.
directoru secund.
Iul'anu Grozescu m. p.
Notariu.

„Alb.“

La afacerea Kossuth sî Kemény.

In cért'a dintre Kossuth sî Kemény, de carea amintiserâmu in trecutu in vre o dóue renduri, vinu unele date, cari nu va fi de prisosu a le luá sî spre scîinti'a publicului nostru. Kemény aduce, cu privintia la o conversatîune avuta cu Kossuth in Elveti'a (prin carea Kossuth vrea sa dovedésca ca sî Kemény a fostu atunci de ideile lui) in anii trecuti, urmatórele :

„Eu sî sotiulu meu de caletoria vorbeamu asupr'a sistemului lui Bach sî spuneamu anecdote despre simplitatea unoru amploiati. Kossuth insa dîcea, ca Ladislau Teleki merge la Zürich, unde se sfatuescu diplomatii despre incheiarea pâcei (dupa resbelulu din Itali'a 1859 R.) Acést'a a datu ocasiune la unu discursu despre resbelulu italianu terminatu. Kossuth enaréza, ca candu s'a dusu elu mai antâiu la Imperatulu francesu in Villafranc'a, unu domnu de frunte asceptá in antecamera (tinda.) Lui — Kossuth — inse i s'a datu onórea a fi primitu in audientia inaintea acestui domnu, sî la departarea sea a aflatu, ca celu ce asceptá dupa densulu e regele Victoru Emanuelu. Totu Kossuth ia povestiiu ca a locuitu cu senatorulu Pietri in o locuintia sî ca Napoleonu l'a intrebatu déca la Lusin piccolo se afla destui cârbuni de pétra, la ce elu (Kossuth) a respunsu ca suntu. — Mai departe, ca Napoleonu a fâcutu atentu pre Kossuth, ce positîune periculósa aru avé elu (Napoleonu), fatia cu Regele Prussiei, cá membru alu federatîunei germane, déca facl'a resbelului s'aru aruncá in tierile tînetóre de federatîune.

Nu vréu — dîce Kemény — sa negu, ca Kossuth au cerutu garantie pentru acei ce voru descarcá cu armele in mâna in Dalmati'a, cá sa nu fia lasati apoi pe josu; insa Napoleonu iaru fi respunsu : Nu e destulu ca Prussi'a sta gat'a sa se apuce de mine, vréi Dta sa-mi incarci sî pre Russi'a in spatele mele ?“ Sa se gandésca Kossuth câtu de putînu sî-si va aduce aminte sî de intemplarea acést'a.“

Altu articulu are numai interesu istoricu. Articululu acest'a ilustréza dîlele cele din urma ale revolutîunei ungurescì; elu tratéza despre negotiârile cu Russi'a. Eata unele din articulu :

„In dîu'a de 1 Augustu 1849 vine B. Szemere, ministru presied. de atunci, sî contele Casimir Batthyányi, ministru de esterne, in cuarterulu generalu alu lui Görgey la Nyiradony. Acest'a in urm'a mandatului ce-lu avea dela regimu, erá tocm'a pre cale câtra Aradu, unde avé a se intalní cu Dembinski. Kossuth, care erá incunosciintiatu oficiosu din partea lui Görgey, dara sciea sî dela comisarii sei secreti, ca Görgey a intratu in negotiâri cu russii, s'au apucatu singuru de negotiârile de pace sî au incredintiatu mentiunatîloru ministri esecutarea. Objectulu negotiâriloru de pace nu fu altulu decâtu ca

---

*) Terminulu „otârire“ póte ca nu e potrivitu, seau trebuie a se completá prin ce-va, din causa ca invetiatoriloru le lipsesce esecutiv'a in privinti'a „otâririloru“ de feliulu celei de susu. R,

---

FOISIÓRA.

Espositiunea Universala din Parisu.

Scólele de adulti sî bibliotecele poporale.

> „Scholae debent communia esse juventutis receptacula.“
> Camenius, magna didactica.
> „Omnes omnia docendi sunt.“ ibid.

Celu intâiu lucru ce trebuie sa chiame atentîunea nóstra, candu voimu sa cunóscemu gradulu de cultura alu unui poporu, e, fâra indoiéla, instructîunea publica. Déca acést'a o aflâmu redusa numai la unu numeru fórte restransu de individi, atunci dîcemu ca poporulu despre care e vorb'a nu e luminatu sî ca, asemenea copilulu din fasie, e debilu sî neverstnicu ; din contra, déca instructîunea e generala sî o posedà unu mare numeru de cetatieni, atunci afirmâmu cu sicurantia ca natiunea, ce se afla in asemenea conditîuni, a intratu seriosu pre calea progresului, ca ea merita sa fia considerata in rangulu celoru ce figuréza in fruntea civilisatîunei sî ca e tare sî sicura pre destinatele sele, fiindu ca-si cunósce sî drepturile sî datoriele sî are consciintia de ceea ce este sî de ceea ce póte sî trebuie sa fie.

Basati pre acestu principiu, in epistol'a trecuta incercarâmu sa dâmu o schitia despre situatîunea satisfacatóre in care se afla acestu ramu in Prussi'a. Astadi, aru fi trebuitu sa continuâmu cu espunerea sî se trecemu sî pre la celelalte popóre civilisate ; insa materi'a fiindu fórte abundanta sî limitele unei scrisori fórte restrinse, pentru a o puté tratá cu tóta seriositatea ce merita, ne vomu marginí a dá numai o tabela despre starea instructîunei primarie la câte-va popóre din Europ'a sî Americ'a, reservandu-ne spactiulu pentru a tratá mai cu preferintia cestiunele ce ne-aru puté interesá mai de aprópe sî cari, aplicate sî la noi, sa póta dá tierei unu resultatu utilu sî realu. Asiá, creatîunea scóleloru de adulti (de séra séu de dumineca) cum sî a biblioteceloru poporale, de-sî unor'a li s'aru parea unu visu irealisabilu, dupa noi insa, cu o léca de buna vointia sî initiativa din partea publicului sî cu unu micu ajutoriu sî stimulu din partea administratîunei, aru puté deveni o realitate de o camdata in cea mai mare parte a orasieloru sî astfeliu, in fórte scurtu tempu, ne-amu convinge cu totii sî de utilitatea sî de eficacitatea loru, câci, ori-cari fia opiniunile sî preocupatîunile ce aru esistá in privirea acestoru institutîuni, e necontestabilu ca ele suntu dóue medii puternice pentru a scóte multîmea din ignorantia sî a o face, câtu mai curendu, sa véda sî ea cu ochii sei proprii lumin'a salutaria a sórelui.

Tabel'a ce publicâmu mai josu e calcata pre cifrele sî datele culese de prin statisticele publicate pâna la 1860 sî, totu deodata, fundata pre informatiunile ce au bine voitu sa ne dea mai multi profesori tramisi de guvernele loru respective pentru a dá tóte relatîunile ce li s'aru cere asupr'a claseloru 89 sî 90 dela Espositîune. — Ea contîne numerulu scóleloru publice primarie sî celu alu eleviloru ce le frecuentau. Insemnâmu numai cifrele, lasâmu sî asta data cá fia-care se compare sa mediteze sî sa judece singuru.

Natiunile.	Scólele publice primarie in 1860.	Elevii de ambe secsele ce le frecuentau.
Austri'a	17,463	2,735,158
Belgi'a	5,558	506,992
Franci'a	82,135	7,359,374
Marea-Britania . .	6,569	2,476,240
Portugali'a . . .	1,816	109,172
Prussi'a	24,763	3,290,294
Russi'a	8,937	950,000
Spani'a	20,198	1,101,549
Statele-Unite . .	18,400	7,653,000

La formarea judecâtiei nóstre ulterióre nu trebuie sa uitâmu ca ací amu pusu numai numerulu scóleloru intretînute de guvernu sî ca in multe din aceste tieri esista o multîme de scoli private a câroru fundatîune sî intretînere se datoresce caritâtiei sî donatîuniloru particulare. Asiá d. e. in Statele-Unite, unde initiativ'a individuala e atâtu de inradacinata sî respandita in tóte clasele societâtiei sî unde prin urmare nu mai e necesaria obligativitatea instructîunei, acolo pre lânga cele 18,400 scoli publice, mai esistu inca 62,578 cu totulu private, ceea ce radica numerulu la 80,978. — Asiá sî in Marea-Britania, afara de numerulu celoru intretînute cu chieltuiél'a Statului mai suntu inca 26,000 din care numai 7569 primescu unu micu ajutoriu pecuniaru dela Guvernu in tempu ce celelalte suntu ingrigite de publicu.

in casulu estremu corón'a Ungariei sa se imbie casei domnitórie Romanoff (russesci).

Dela basea acést'a procesa negotiatîunea ministriloru insarcinati intre ei sî Paskiewicz, candu prededera cea dintâiu nota de statu in Oradea, resiedinti'a Episcopului Bémes, in 5 Aug. 1849, spre a o duce unu parlamentariu russescu (Locoteninte Miloradovics) principelui. Locotenintele venise in sér'a de mai inainte spre scopulu acest'a dela Sajó sî pre lânga aceea spre a aduce bani pentru oficierii russesci ce cadiuse prinsi in mânile unguriloru. Not'a cea dintâiu — asiá s'a stracuratu scirea din cercurile cuartirului generalu — nu a aflatu cu cale a imbiá pre fatia pre Russi'a cu coron'a ungurésca ; continea insa o magulire fórte fina, careá recercà pre Russi'a a folosí ruptura intre Austri'a sî Ungari'a spre a incheiá deosebitu pace cu Ungari'a.

Russii a respunsu la not'a ambiloru ministri cu — tâcere , continuandu neintreruptu operatîuni resbelice. Lucru firescu ! In fruntea unei armate cum o avea Paskiewicz sî fatia cu unu contrariu cu multu mai slabu in privinti'a numerului sî in o situatîune cá aceea, nu negotiéza nimenea, pentru ca nu are lipsa.

Din Gyapju tramitu Szemere sî Batthyányi in 7 Augustu o a dóu'a scrisóre la beliducele russescu, ci afla de lipsa sî cu cale, ca scrisórea acést'a sa o duca unu generalu cu suit'a cuviinciósa militaria. Capulu acestei solii de pace fu asiá dara generalu Pöltenberg. Cu elu mersera colonelu de honvedi Ludovicu Benyiczky sî — déca ne aducemu bine aminte— contele Iosifu Bethlen, capitanu dela husarii regimentului Hanover. Unu despartiementu de husari regim. Nicolau a fostu escort'a. Pe candu mergeau acesti'a in castrele russiloru, Szemere sî Batthyányi s'au intorsu la Aradu, unde se tînùra consiliele de ministri unulu dupa altulu. In unulu din aceste, sub presiedinti'a guvernatorelui, in 10 Augustu , s'a statoritu o alta nota de statu— a trei'a—, prin carea Kossuth acum fâra de neci o ceremonia ofera corón'a ungurésca dinastíei russesci cá secundogenitura. Pöltenberg inca nu se intorsese din soli'a lui sî s'a decisu alt'a nóua. Persón'a carea fu alésa pentru acést'a erá Petru Csernoevics. Evenemintele resbelului urmasera intr'aceea cu iutiél'a viforului. Dembinsky , carele , dupa mandatulu ce-lu avé dela ministrulu de resbelu, aru fi trebuitu sa se retraga dela Szegedinu sub scutulu fortaretiei Aradului , spre a se intalní in 9 Augustu cu puterea lui Görgey sî a se intr'uní cu ea, din motive necuprinse, se duce dela Aradu la Temisiór'a, unde se afláu inimici. Ací l'a ajunsu sórtea lui fatala, fiendu in 9 Augustu batutu, cu tóte ca sosise acolo pe neasceptate sî Bem. Pentru Görgey, carele sosì in 9 Augustu la Aradu cu óstea lui, fu cercarea de a pipaí dupa Dembinsky o vanitate ; pe drumulu câtra Temisiór'a elu da preste —. Schlick. Evenemintele ce au urmatu dupa acést'a au trecutu preste tramiterea celei din urma solii de pacé. Intr'atât'a a remasu totu lucrulu.

Kossuth asiá dara— resuméza autorulu atr.— au fostu odata dejá gat'a a face dependenta patri'a sea de Russi'a prin tratatu,— numai sa fia independenta de Austri'a. Sî inca atunci in 1849, elu erá partea oferitória fatia cu Russi'a , carea cautá cu dispretiu rece asupra-i; dela elu initiativ'a negotiâriloru de pace sî elu le urmarí mai departe. . .

Principatele române unite.

Bucuresci, 15/27 Sept.

Eri, Joi, M, Sea Domnitorulu a intr'unitu la prandiu pe D. principe Ipsilanti , pe D. Botianoff , consiliaru de Statu actualu alu Maj. Sele Imperatorelui Russiei , pe DD. V. Sturz'a, presiedinte alu curtiei de casatîune, pe DD. P. Mavrogheni sî Ioann Cantacuzinu, fosti ministri, sî alti functîunari.

Astadi, Vineri la 12 óre, Mari'a Sea Domnitorulu , a binevoitu a onorá cu presenti'a Sea cea din urma siedintia publica, tinuta pentru inchiderea sessiunei societâtiei literarie , in sal'a Atheneului , la care au asistatu dlu Ministru de interne sî presiedinte alu consiliului DD. ministri de finantie , de resbelu, acel'a alu lucrâriloru publice, precum sî unu numerosu publicu.

La intrare, Inaltîmea Sea a fostu intempinatu de dlu presiedinte sî de DD. membri ai societâtiei literarie sî de dlu Prefectu alu Politîei capitalei. M. Şea, intrandu in sala, a ocupatu fotoliulu ce-i erá reservatu in capulu mesei, in giurulu cârei'a se aflau dd. membri ai societâtiei, in mijloculu aclamatîuneloru unanime a celoru aflati ací fatia.

Dupa aceea, d. I. Heliade Radulescu , presiedintele societâtiei, care siedea la drépt'a Inaltîmei Sele Domnitorului, dete cetire sumarelui lucrâriloru seversîte, in acésta sessiune, de societate, dupa care d. Laurianu, raportorele ei, suindu-se la tribuna , luà cuventulu sî-lu desvoltà mai pe largu. D. Maxîmu resuma apoi in scurtu basele pe care s'a stabilitu formarea gramaticei , anunciandu ca acelui'a care va face o gramatica pe aceste base i se va dá unu premiu de 300 galbeni.

D. Heliade Radulescu, reluandu cuventulu cetí o propunere prin care Mari'a Sea Domnitorulu erá numitu membru alu acelei societâti. — Acésta propunere fu primita cu lungi sî numeróse aclamatîuni, atâtu din partea membriloru societâtiei , câtu sî din a publicului asistinte.

Mari'a Sea bine voí, in urm'a acestor'a a multiamí societâtiei cu cuvinte bine simtîte, pentru acesta nóua dovéda de respectu sî devotamentu câtra tronu sî august'a persóna a Mariei Sele.

Pre la 2 óre sî jum., Mari'a Sea retragendu-se din sal'a siedintieloru, dd. membri au urmatu inainte lucrârile d-loru sî radicandu siedinti'a la 3 óre, au declaratu sessiunea inchisa.

(din Rom. dupa Monitorulu).

In privinti'a inchiderei sessiuniloru academiei romane se mai scrie dîuariului „Romanulu“ urmatórele :

Dela scrisórea mea din urma, in care v'amu fostu raportatu despre lucrârile societâtiei academice, pâna la stabilirea Regulamentului ei definitivu , sub nume de statutele societâtiei academice române, nu s'a luatu decissiuni, ce aru puté sa intereseze mai cu distinctîune pre publiculu celu mare, decâtu insesi statutele , cari Domnitoriulu le-a aprobatu sî d-vostra le-ati publicatu.

Obiectele urmatóre , ale discussiuniloru societâtiei apoi au fostu, constituirea definitiva a societâtiei pre anulu curente , realegendu-se iérasi presiedintii de pâna ací, iéra de secretariu dlu A. Tr. Laurianu, cari impreuna cu alti doi membri de aici din locu in persónele d-loru I. Maxim sî V. Alessandrescu Urechia, forméza delegatîunea prevediuta in statute cu functîunile ei. La cari s'au adausu sî casseriulu sî computabilulu de o camdata intruniti in persón'a dlui Iarc'a. Celalaltu personalu alu delegatîunei a remasu a se alege de insasi delegatîunea.

Urmara apoi discussiunile asupr'a ortografiei , pentru care dupa stabilirea ideiloru generali s'a crediutu a fi de neaperata trebuintia, inainte de a trece in detaliu sî la fipsarea unoru regule speciali pentru fia-care litera a Alfabetului , sa se ascepte terminulu concursului pentru o Gramatica ratiunale româna pre basea principiului adoptatu , fiindu ca societatea atunci va avé ocasiune de a cunósce sî mai pre largu parerile eruditîloru nostri ahiaru sî in privinti'a ortografiei, carea dupa parerea societâtiei este strinsu legata cu insesi Gramatic'a.

De aceea societatea in siedinti'a de luni, 11 Septemvre, a adoptatu mai cu unanimitate o propusetîune fâcuta de vice-presiedintele societâtiei statatóre din cinci paragrafe sî care negresîtu va sa o aflati, déca poftiti , dela secretariulu societâtiei , cá sî alte acte, dupa cari eu cu multa a mea parere de reu nu amu copie, cá sa vi le potu comunicá.

Gramatic'a ce s'a proiectatu a se dá in concursu, va tractá de asta data numai partea analitica a limbei, va se dîca partea fonetica sî etimologica. Iéra partea sintactica va remanea pentru alta data. Terminulu concursului e 15 Iuliu 1868, premiulu pentru cea mai buna 300 galbeni, din fondulu Zapp'a.

In urma, incâtu pentru Dictîunarulu romanu , societatea de o camu data s'a marginitu a adunâ materialulu trebuinciosu din tóte pârtîle locuite de români, sî din tóte cârtîle romanesci edite sî inedite pâna la anulu 1830, de candu apoi literatur'a româna a luatu unu nou sboru diferitu de celu mai dinnainte.

Adunarea cuvinteloru sî celui-laltu materialu din cârtile vechi pâna la an. 1720, s'a incredintiatu v. presiedintelui societâtiei, carele posede unu numeru pré insemnatu din acele monumente sî de

---

Totu asiá amu puté dîce sî despre Belgi'a , Spani'a, etc. de-sî in aceste tieri , de candu instructîunea e voluntaria, numerulu eleviloru de pe la scólele publice cresce fórte cu anevoia.

Aceste dîse, se trecemu acum la materi'a principala a scrierei nóstre. *)

II.

Cursurile de Adulti , sî bibliotecele poporare suntu nesce institîuni ce contribuescu fórte multu la rapedea desvoltare sî respandire a educatîunei in poporu. Sopulu celoru d'antâiu, pe de o parte, e de a mantiné sî conservá vii cunoscintiele capetate in scólele primare sî cari , din deosebite circumstantie cum aru fi d. e. dedicarea la munca, la meserii etc. le-aru putea face sa se uite cu totulu pe de alt'a, ele au de scopu amplificarea (immultîrea) instructîunei, data in dîsele scoli cu notîuni de sciintie aplicabile la artele sî meseriele predominante in localitâtîle respective. . . . . insa pe lânga acestea ele mai au de implinitu o alta missiune sî mai importanta inca : Calamitâtîle, ce bantuira tiér'a pâna maî eri, ne-au lasatu de moscenire o multîme de obíceie sî deprinderi cari de cari mai perniciose, in specialu indiferentismulu la totu ceea-ce se atinge de educatîunea sî instructîunea poporului, fâra sa se scie ca aceste inobiléza anim'a sî forméza fundamentulu adeveratei fericiri a omului sî a societâtiei. Scólele de adulti tindîndu a remediá, pe câtu e cu putintia , tóte aceste rele , merita dar o seriósa atentîune din partea tuturoru sî apoi neci nu e justu, credemu, a lasá sa se preumble dealungulu tierei erori ale câror'a triste consecintie cadu in capulu celoru ce nu le-au comisu.

Totu aceleasi resultate binefacatóte suntu menite sa dea sî bibliotecele poporare ; invetiarea cunoscintieloru utile pentru usulu vietiei comune, introducerea gustului la lectura, desteptarea sî adornarea facultâtîloru intelectuale intr'unu modu cuviinciosu, desvoltarea sî fostificarea ideeloru capetate din audiu séu chiaru din studiu etc. eata cate-va din resultatele loru escelente sî salutari. Déca pe lânga acestea, vomu mai considerá ca ocupaciunea, ce ne procuréza lectur'a placuta sî instructív'a a cârtîloru bune, ucide uritulu, fantan'a vitiiloru sî a felu de felu de nenorociri, atunci ne vomu convinge pâna la evidentia de folósele morale ale unoru astfelu de institutîuni.

Acest'a fiendu scopulu celu mare alu cursuriloru de adulti sî a biblioteceloru poporare, se spunemu acum ca ele nu suntu de astadi séu de eri, — nihil sub sole novum —, ci ca de multu, in tierele cari le-au intielesu importanti'a , ele au fostu objectulu unei solitudeni serióse, atâtu din partea publicului câtu sî a guverneloru. Statele Unite, Prussi'a cu restulu Germaniei, Englitér'a, Svitier'a etc. numai asiá au pututu scóte din ghiarele ignorantiei marea multîme a masseloru. In Itali'a, cu tóta adversitatea tempuriloru, totusi, inca de multu , esista unu mare movimentu in favórea mentîunateloru institutiuni sî uvragiulu dlui G. Rosetti titulatu: „Relazioni sulle instituzione primarie“ sî publicatu de curendu in Milano, probéza ca acolo esista unu adeveratu entusiasmu pentru educarea poporului; pe de alta parte, zelulu cu care lucréza paofessorii sî incuragiârile, ce se dau din partea guvernului, Asociatîuneloru private sî a comuneloru , promitu resultate surprindiatóre. In Spani'a , inca de pe la 1842 administratîunea depre atunci dete unu laudabilu impulsu creatîunei biblioteceloru poporare. O lege anume fu creata in vertutea cârei'a, comunele urbane sî chiaru sî prurale fura autorisate ca, in cointielegere cu institutorii, se fundeze biblioteco pentru poporu sî se reguleze cá instalarea loru , de voru voí, sa se faca in localulu scóleloru publice sî sa remanana sub priveghiarea professorului. — Acest'a in casulu din urma , trebuiá sa ingrijésca de ele sî sa le tîna deschise, la dispositîunea publicului in tóte serile sî dîlele de serbatóre. Cu alte cuvinte, Statulu oferiá localulu, lumin'a sî incaldîtulu; mai multu inca : ogment'a chiaru sî retributiunea institutorului ingreuiatu cu noi sarcine , in tempu ce comunele n'aveau decâtu se procure cârtîle, fia prin subscriptîuni séu asignare de sume in bugetele loru.

Dar nu e intentîunea nóstra de a face ací istoriculu biblioteceloru sî scóleloru de adulti sî de aceea vomu terminá cu citatîunele, pentru cá sa putemu sa ne oprimu ce-va mai multu la Franci'a , sicuri fiendu ca nobilulu sî patrioticulu esemplu , ce ea da lumei in privirea acést'a, va fi consideratu sî de noi cu tóta atentîunea ce merita.

(Va urmá.)

A. Vizanti.

---

*) Déca ne iérta tempulu sî spatiulu ne vomu intórce sî la aceste atinse despre invetiamentulu primariu. R.

multu se ocupa cu culegerea loru. Cele dala an. 1720 incóce, se lasá in voi'a concurentiloru, cari aru voí a se insarciná cu asemenea lucrare.

Iéra culegerea din vorba via a poporului s'a inrredintiatu conducerei membriloru actuali dupa provincii, punendu-se de base dictionariulu de Bud'a sî alte mai multe. Remunerarea pentru atari operate s'a fipsatu 1 galbenu pentru o cóla in fol. pagin'a de 40 linie, cu 50 de litere lini'a.

La acestea s'a adausu sî escrierea de concursu pentru cea mai buna versiune a lui C. Iul. Cesare de bello gallico, totu cu terminulu de mai susu. Premiulu ei e de 140 galb. din fond. Cus'a.

Dupa ce se terminara in acestu modu tóte lucrârile societâtiei, câte se puteau face in acestu anu cu deplina maturitate sî esactitate, — nu mai remase alt'a, decâtu o dorintia a societâtiei, cá sessiunea sa se termineze cu o siedintia publica, in care publicului sa se faca cunoscutu resumatulu tuturoru lucrâriloru, cu cari societatea s'a ocupatu in decursulu acestei sessiuni de o luna sî jumetate.

Acésta siedintia s'a tînutu eri, in 15/27 Septembre, in fiinti'a de fatia a Domnitoriului sî a unui publicu numerosu, de-sî tempulu ploiosu nu erá favorabilu pentru o adunare mai mare.

Siedinti'a se incepù la 1 óra dupa amédia-dî sub presiediulu ordinariu alu dlui I. Heliade, aflandu-se de fatia sî alti 10 membri actuali.

Mai intâiu secretariulu societâtiei resumà intr'o cuventare verbale decursulu tuturoru lucrâriloru societâtiei, sî alesu in cea ce privesce straformrea ei, in societate academica, sî elargirea ei, afara de sectîunea filologica, inca in alte dóue: istori'a, sî istori'a naturale.

Apoi d. Maximu espuse sumariulu lucrâriloru societâtiei in ce privesce Ortografi'a, Gramatic'a sî Dictiunariulu.

In mijloculu acestui discursu interesante dlu presiedinte facù propunerea, ca societatea academica se inscrie in fruntea cartei de auru, pre Mari'a Sea Domnitoriulu, cá primulu membru onorariu alu societâtiei, la care societatea sculandu-se respunse cu sa traiésca! iéra Mari'a Sea Domnitoriulu acceptà acésta mica oferta cu indatinat'a-i bunatate sî afabilitate, promitiendu societâtiei totu spriginulu possibile cá sî pâna aci.

Dupa plecarea Domnitoriului, dlu Baritiu multiamí urbei Bucuresciloru sî celoru-lalte din tóta Romani'a, pentru caldurós'a acuprendere a societâtiei sî a membriloru ei.

Sî in fine, in loculu presiedintelui, care inca mai de buna óra se departase, aflandu-se indispusu, vice-presiedintele d. Tim. Cipariu, luandu cuventulu, putîne mai adause totu in acelasi sensu, — sî cu acést'a enuncia, ca sessiunea societâtiei academice române pentru a. c. 1867, este inchisa.

Tempulu nu me iérta sa ve potu referá, dle Redactoru, mai pre largu, nici nu-mi suntu a mâna cuventârile, câte se graira cu acésta ocasiune, cá sa vi le potu impartâsî. Ve rogu insa sa primiti sî atât'a de-sî e fórte putînu, dupa cunoscut'a buna vointia a domniei vóstre, — sî deodata sî adiulu meu.

Unu mem. de peste Carpati.

Varietâti.

⁂ Dîu'a sântei Sofii, cá a patrónei Gimnasiului nostru din Brasiovu s'a serbatu in Duminec'a trecuta cu mare solemnitate. Descrierea cugetâmu ca, de-sî mai tardîu, totu o vomu primí cu tóte detaiurele ei sî o vomu dá publicitâtiei.

⁂ Tribunalulu supremu transilvanu din Clusiu, prin unu emisu alu ministrului de justitia se disólva la 31 Decembre 1867. Dela 1 Ianuariu 1868 incolo reg. tabla septemvirala ungurésca si va estinde activitatea sea sî asupr'a Transilvaniei.

⁂ Directîunea finantiala a tierei din Transilvani'a se dîce ca va remané in activitatea ei de pâna acum, sî adeca pâna la regularea contributîuneloru in tierile corónei ung. pe calea legislatîunei.

⁂ „Catholica commissio“ carea erá mai nainte lânga gubernulu din Clusiu, dupa cum spune „Idök Tanuja“, la propunerea ministrului de culte este desoluta. In acelasi tempu s'a ordinatu spre scopulu unei aministratîuni responsabile sî publice a bunuriloru sî institutelotu catolice din Transilvani'a, o adunare de catolici, dupa cum se erá organisatu dejá la 1848. Autonomi'a besericei catolice pasiesce asiá dara in anulu acest'a in viétia sî „Id. Tanuja“ dîce, ca in anulu urmatoriu sî in Ungari'a.— Resultatulu dela epististol'a ministrului Eötvös câtra Primatele Ungariei.

⁂ „Gazet'a Transilvaniei.“ nr. 64 intre alte ne spune despre sosirea la Brasiovu a membriloru Academiei române din Romani'a sî adeca, despre Rvrd. Domnu Timoteiu Cipariu, despre ulu Dr. Ios. Hodosiu sî dlu Ales. Romanu, dara nu pomenesce sî de dlu Munteanu nemic'a, carele pre câtu aflâmu din spusele mai multoru ce vinu de câtra Brasiovu, inca aru fi resositu acolo.— Mercuri dupa amédi sosí Rvrd. D. Timoteiu Cipariu sî la Sabiiu, unde petrecù pâna Joi sér'a. Alaltaeri ni se spunea ca aru fi trecutu sî dd. Dr. Ios. Hodosiu sî Ales. Romanu pre aici, câtra casa, ceea-ce „Hr. Ztg.“ de eri o intaresce.

⁂ Cetatea Turd'a, vediendu ca numele ei nu figuréza in rociulu projectatu de drumuri de feru pentru Transilvani'a, se afla indemnata a tramete câtu mai curendu o deputatîune la Pest'a cu scopu de a mijlocí contragerea acestei cetâti in rociulu drumuriloru sî pentru accea, câci are bâi de sare.— Unulu dintre membri deputatîunei e advocatulu Ludovicu Szabo.

⁂ In dîlele aceste s'au inceputu cursurile la Gimnasiulu de statu de aici. Cea mai mare parte din cei ce au venitu sa continue invetiaturile loru precum sî a aceloru ce s'au inscrisu de nou, suntu români. Credemu asiá dara ca precum anii trecuti asiá sî in anulu acest'a statistic'a gimnasiala va aretá ca majoritatea cercetatoriloru acestui institutu e pe partea româniloru. —

⁂ Jidovimea din Ardélu. In adunarea ce s'a tînutu in Clusiu de câtra notabilitâtile jidoviloru, in conferinti'a tînuta in 11 s'au consultatu asupr'a memorandului din Pest'a din 14 Aprile, care cuprinde rugarea pentru a li se concede sa tîna congresu stataloriu din representantii comuneloru israelite din Ungari'a sî Transilvani'a, care se compuna unu statutu pentru regularea causeloru cultului, bisericei sî ale comuneloru israelite sî sa formeze unu organu centralu pentru tóta jidovimea din Ungari'a in obiectele atinse. Maioritatea celoru de fatia a primitu uniunea cu memorandulu din Ungari'a, iéra o minoritate vré autonomi'a jidoviloru ardeleni, cari in Iuniu dedera o petitîune la r. gubernu pentru a li se dá voia a se aduná cá sa sa-si prelucredie unu statutu pentrn jidovii transilvani.

⁂ O societate cooperativa. Cetatienii, fratii nostri dela urbea Romanului, suferindu sî ei cá noi acestea dela Iasi, de monopolulu nelegiuitu sî asupritoriu alu jidaniloru in tóte intreprinderile comerciali: au infiintiatu o societate cooperativa, sî prin urmare o mica banca pentru negutiatorii români. Cu anim'a plina de bucurie, felicitâmu pre bravii romascani (romanéni), dorindu-le o deplina isbenda in intreprinderea ce au apucatu.

Unu individu nici odata nu póte sa lupte cu o societate; totudéun'a cade invinsu, sî pere séu astadi, séu mâne. Românii au inceputu sa intielégа acést'a, sa-si unésca puterile, sî sa se pue pre lucru. Faca sî românii din celelalte judetie, precum facu romascanii: desrobirea comerciului nostru natîunalu va fi sicura sî victori'a castigata.

(Dreptatea, din 14 Septembre)

⁂ Meteorologicu. „Bistritzer Wochenblatt“ spune ca pre la Bistritia, in restempu de 39 de dîle a fostu o seceta completa. In 24 Septembre n. s'a schimbatu tempulu, insa cu fenomeni (aratâri) asiá de rari, incâtu merita ai enará mai cu deamenuntulu. In 24 a inceputu cu incetulu a plouá, in 25 diminéti'a la 4 óre plói'a se preface in tempestate cu fulgere sî tunete. Acest'a se repetiesce in 25 la 9 óre sér'a. In 26 temperatur'a, carea in 25 dupa amédi la 2 óre erá 20° R. a scadiutu in 26. la 2 óre dupa amédi la 6-8° R. In 28 Heniulu se arata in vestmentulu seu celu mai frumosu de iérna, in 28 la 2 óre dupa amédi cadea néua pre cetate sî câmpia sî temperatur'a scadiuse la 2-5° R. In diminéti'a dela 29 Sept. cetatea sî câmpulu erá acoperite cu néua.

⁂ Limb'a slavica se va propune la universitatea din Göttingen; la universitatea din Jenna se voru tînea prelegeri despre fiinti'a sî viéti'a limbiloru slavice.

⁂ Omide multe s'au aretatu de curendu impregiurulu Berlinului. Pre lini'a drumulu de feru Görlitz aprópe de Brand au tînutu unu trenu (sîru de carepre drumulu de feru) in locu (?), pentru ca se dîce, ca omidele, in trecerea loru preste sîne, atât'a erau de gramadite, incâtu sdrobindu-le rótele sî facendu-le cá spum'a de sapunu, rótele nu mai prindeau de sîne. Au trebuitu cá ingrigitorii sa le mature de pre sîne sî sa le presere cu nasipu sî asiá sa mérga mai departe.

Nr. 147—1867.

Concursu.

Comit. Asoc. tranne rom. conformu conclusului adusu in siedinti'a III a ad. gen. tînuta la Clusiu in 28 Augustu a. c. p. XXVIII. publica prin acést'a concursu pentru dóue premia de câte 25 fl. v. a. destinate pentru acei invetiatori comunali, cari pâna la ad. gen. viitória a Asoc. voru dovedí, ca au prasitu mai multi oltoi.

Concurentii resp. au de a-si tramite pâna la 1 Aug. 1868 la Comit. Asoc. concursele resp. despre prasirea oltoiloru, provediute cu documente demne de tóta credinti'a despre numerulu feliulu, sî cualitatea oltoiloru prasiti, spre a se puté substerne viitórei ad. gen. conformu decissiunei mai susu amintite *).

Din siedinti'a Comit. Asoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867. 22—2

---

*) Celelalte dîuarie române, inca suntu rogate a publicá in colónele sele acestu concursu.

Nr. 24—3 CONCURSU.

Pentru ocuparea statîuneloru invetiatoresci din Tract. Protop. alu Lupsiei:

1. Lupsi'a mare, impreunata cu salariu de 120 f., 4 orgii lemne de focu sî cuartiru liberu.
2. Sias'a Lupsiei, cu 100 f., lemne sî cuartiru.
3. Ocolisiu-mare cu 100 fl. v. austr. lemne sî cuartiru.
4. Ocolisiu-micu cu 60 fl. v. austr. lemne sî cuartiru.
5. Bedeleu cu 60 fl. v. austr. lemne sî cuartiru.
6. Buru cu 50 fl. v. a. lemne sî cuartiru.
7. Lunc'a cu 50 fl. v. a. lemne sî cuartiru.
8. Vodilmu cu 50 fl. v. austr. lemne sî cuartiru.

In comunele cu nr, 1 2 3, se tîne scóla sî de vér'a, iéra in celelalte urmatóre numai in Semestrulu de iérna.

Doritorii de a ocupá aceste posturi au de a indiestrá petitiunile loru timbrate cu atestate de botezu, ca suntu de religiunea gr. or. cu testimonii de cualificatîunea loru, sî de moralitate, sa scie sî cantârile bisericesci, sî decretu de dascalie, sî cu aceste pâna in 25 Sept. a. c. sa se adresedie câtra subscrisulu Adm. Prot.

Ofenbai'a 9 Sept. 1867.

Nicolau Fodorénu,
Adm. Prot. gr or. alu Lupsiei.

Nr. 22—2 **Concursu.**

Spre ocuparea postului invetiatorescu din Sioborsin, inzestratu cu emolumintele anuale: 210 fl. 9 cubule de grâu, 9 cubule de cucuruzu, 3 mesuri de mádiare, 18 centenarii de fenu, 12 orgii lemne de focu sî cortelu liberu; se deschide concursu pâna in 4 septamâni inchisive dupa intâi'a publicare esîta in acésta fóia.

Concurentii la acestu postu se avisédia a transpune subscrisului, recursele sele instruate cu documentele prescrise sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu diecesanu gr. or. Aradanu.

Şemnatu in Totu-Varadi'a, in 12 Sept. 1867.

Iosifu Belesiu
Prot. sî insp. distr. de scóle.

Burs'a de Vienn'a.

Din 22 Sept. (4 Oct.) 1867.

Metalicele 5%	55 20	Act. de creditu	173
Imprumut. nat. 5%	64 70	Argintulu	122 25
Actiile de banca	680	Galbinulu	5 95⅕₀

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 76. ANULU XV.

Sabiiu, in 21 Sept. (3 Oct.) 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen a celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pe patrariulu din urma (Octombre—Decembre) alu anului 1867. — Pretiulu abonamentului pe ¼ anu e: Pentru Sabiiu **1** f. **75** xr., Pentru Trannia'a sî Monarchi'a austriaca **2** fl., Pentru Principatele rom. unite sî strainatate **3** f.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardiiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

"Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresandu-le deadreptulu la

Editur'a „Tel. Rom.“ in Sabiiu.

Sabiiu 16 Sept. 1867.

Cestiunea Tribunaleloru de instanti'a a dóu'a din Transilvani'a se discutà de unu numeru insemnatu de diuarie din tóte partidele. Acésta impregiurare e de ajunsu spre a intielege momentuositatea cestiunei.

Proiectulu ministrului de justitia cu cele dóue Tribunale a datu o ocasiune fórte buna publicului ce se compune la noi din atâtea pârti eterogene, a pasî la aretare cu tendintiele sî scopurile spre care suntu indreptate acele tendintie.

Cautandu asiá dara cine-va cestiunea mai de aprópe, afla in pârerile ce s'au pronunciatu pâna acum dóue directiuni. Un'a, carea trage câtra trecutu sî alt'a, carea tinde dupa reforme in venitoriu

Cea dintâiu inca se imparte in dóue pâreri sî adeca in un'a curatu „istorica“ carea reduce totu lucrulu la aceea ce a esistatu pâna la 1848 sî alta, carea reduce lucrulu numai la natîunile regnicolare pâna la 1848, vrendu cá pentru aceste sa creeze pentru fia-care câte unu tribunalu de a dóua instantia sî dupa cum ne-amu esprimatu in altu numeru, cá lipituri sa alature pre români la fia-care din aceste trei instantie.

Repetîmu asiá dara, ca in cestiunea acést'a nu se tratéza numai simplu de asiediarea unoru tribunale, séu cum le vomu voí a le numí, ci in fundulu acestei cestiuni mai zarimu unu feliu de inertia, produsa din trecutu, carea face ilusoria ori-ce incercare a spiritului tempului de a impinge asiediamintele tierei nóstre spre progresu sî spre egal'a indreptâtîre.

Acei ce pledéza sî in dîlele nóstre pentru remasîtiele tablei de pre la 1542 reformata in dîlele Mariei Teresiei, au aerulu a indreptá pre români la objectivitatea dreptului; iéra cari in 1848 se grabeau a decretá diet'a Trasilvaniei, numele Transilvaniei etc. de pre fati'a pamentului, cari din aristocrati conservativi devenise democrati rosii, sî innegréu cu epitetu de reactîunariu pre fia-carele, care mai stá sî chipzuea, ca ce o sa fia cu reformele ce veneau asiá precipitate: — acum dupa restempu de 19 ani nu voru sa faca „tabula rasa“ din trecutulu istoricu, ci voru sa lase a se desvoltá pentru viitoriu, aceea ce o doresce tempulu reformeloru astadi. Sî pre lânga tóta moderatîunea acést'a, Secuiloru, cari de altmintrea suntu o parte a natîunei magiare, le-aru face unu foru deosebitu, ceea ce de alta parte e sî in opusetîune cu dreptulu istoricu. Aici avemu in vedere sî articululu lui „Kol. Közl.“ dela 25 Septembre a. c. carele se pronuntia espresu pentru trei table regesci cu cele trei teritorii de pâna la 1848 sî acést'a din consideratîuni, ca secuii sî sasii se tînu tare de garanti'a legiloru din 1848, prin carea se asicùra sustînerea aceloru institute sî „libertâti“ (privilegii), cari nu se improtivescu uniunei sî egalei indreptâtîri. (!!)

Candu vedemu asemenea nisuintie intórse sî sucite nu putemu sa inlaturâmu credinti'a, ca ne aflâmu inaintea unei confusiuni de concepte ale constitutîunalismului basatu pre egal'a indreptâtîre: — fâra de a considerá sî partea practica a cestiunei tribunaleloru; fâra de a nu pune intrebarea, ca óre nu e nisuinti'a de mai susu unu pecatu contra economiei, candu Transilvani'a, in strimtórea de bani ce ne aflâmu, creéza pentru o populatiune de dóue milióne, 3 tabele regesci, pre candu in Ungari'a suntu la o populatîuue de patru ori asiá de mare numai patru tabele regie; fâra de a considerá, ca aceste instantie, facendu-se pentru magiari un'a, acést'a va fi mai numai pentru populatîune romàna, facendu-se pentru sasi alt'a, va fi mai numai pentru populatîune romàna sî facendu-se pentru Secui alt'a va fi jumetate pentru români; fâra de a considerá ca aceste se aru creá numai in haterulu statului privilegiatu, pentru cá sa sa creeze totu atâtea sinecure pentru atâti sî atâti judecatori magiari, secui, sasi, cari sa judece interesele populatîunei in cea mai mare parte romàna sî in fine fâra de a cugetá ca lumea vede, cetesce sî scie nisuintiele, dîsele sî faptele ómeniloru, prin urmare sî a aceloru ce facu nisce pretensiuni asiá de nerumegate.

Unde trebuie sa tîntimu, cá ómeni ai constitutiunalismului? Mai intâiu a o rumpe cu trecutulu. Acest'a a fostu sî e pentru privilegie, asiá dara in lâturi cu elu, in lâturi cu privilegiele. Sa dorimu cu totii organisarea institutîuniloru sî asiá, incâtu ori-ce temere câtu de mica de vre-o preferintia sa nu aiba locu.

Candu se sistase la 1865 senatulu imperialu de pânaací sî aveamu sa intrâmu pre calea constitutîunala de acum, se dîcea din unele pârti, ca actulu celu dintâiu alu corpuriloru legislative convocande va fi recnnóscerea egalei indreptâtîri natîunale a româniloru. Atunci aceiasi ómeni se vaierau, ca pentru ce nu fusera ei asiá de norocosi, cá ceea ce s'a fâcutu româniloru prin legile unei constitutîuni octroiate, sa o faca ei pre calea constitutîunei celei adeverate sî acum totu acei ómeni planuiescu cum sa imparta bineficiele constitutîunali numai intre sine sî pre acei ce-i vaierau, sa-i mai lase inca cine sci câti seculi, sa fia numai cá nisce apendice ale vietiei constitutîunale in statu constitutîunalu.

Déca acést'a are locu lânga principiulu odata pronuntiatu „egalitate inaintea legei“ sî déca abaterile aceste, ce se cauta a se face in favórea unoru natîuni sî in defavórea altoru natîuni, nu suntu o contradîcere flagranta a acelui principiu, apoi numai scimu ce se tînemu de aceea ce numimu consecuintia sî logica.

Sa bagâmu de séma, ca logic'a fapteloru in viéti'a popóreloru e tocm'a cá sî logic'a fisica in natura. Nu a vediutu nimenea, cá unu lucru câruí i se detrage elementele de viétia sa póta prosperá, bá sî esistinti'a i este periclitata; nu a vediutu nimenea unu organismu, carele déca in adinsu vera cine-va elemente stricaciós e in unulu din membrii sei, elu (organismulu) totusi sa fia intregu sî sanatosu. Din contra s'a vediutu si e lege naturala ca stricaciunea din o parte se reslatiesce preste intregu; séu déca vrea cine-va sa impedece acést'a trebuie sa amputeze partea cea stricata, sî atunci organismulu nu mai e intregu sî nu mai póte tîné concurintia cu alte organisme intregi sî sanatóse.

N'avemu lipsa sa ne punemu specialmente pe terenulu cutârei séu cutârei modu de constitutîunalismu. N'avemu lipsa sa ne punemu neci pre terenulu legiloru din 1848 neci pre alu altor'a. Lucrulu principalu este, cum sa se póta inaintá binele comunu. Europ'a intréga civilisata a recunoscutu ca acést'a nu se póte decâtu prin adoptarea principiului egalitâtiei sî de aceea, déca in tiér'a nóstra egalitatea nu va fi strictu aplicata la tóte pârtîle din care se compune societatea nóstra, atunci constitutîunea, carea e fundata pre elu, séu are o rana, din carea pururea se va latî durerea preste organismulu statului intregu, séu va trebuí sa fia mutilata, sî prin urmare lipsita de mobilitatea receruta la progresulu ori sî cârei societâti din lume.

Românii nu numai in Transilvani'a, ci sî in Ungari'a, nu mai potu fi tratati de unu elementu neconsiderabilu. Ei, cari au sa contribue cu puterile loru la prosperarea comuna a statului trebue pusi in stare de a-si desvoltá sî intrebuintiá puterile loru cá sî celelalte natîuni, sî acést'a nu se póte altfelu decâtu prin aplicarea principiului egalitâtiei, care este fundamentulu constitutîuneloru moderne, sî la densii.

Pentru acést'a avemu dóue temeiuri sî adeca principiulu egalitâtiei cá atare sî de alta parte sistem'a individualitâtîloru natîunale politice, pre cari le apera sî „Kol Közl.“ Ce ni s'aru puté objectá in privinti'a celei din urma cu dreptulu istoricu, aceea nu póte sa stea neci unu momentu, pentruca sî pâna la 1848 au esistatu individualitatea natîunala politica a româniloru numita in legi „oláh natio“, cu acea deosebire, ca ea s'a aflatu in o referintia neindreptatîta fatia cu celelalte natîuni sî fatia cu constitutîunea tierei.

Acum déca vocea libertâtiei prochiama in tóte pârtîle egalitatea sî déca individualitâtîle natiunale, fiindu ele istorice, trebue sa se respecteze, credemu, ca cea dintâiu detoria a simtiului de dreptate este a sterge referinti'a cea neindreptatîtória sî totu odata rusînatória pentru unu statu constitutîunalu, sî pre individualitatea natîunala romana a o chiamá asi luá loculu intre acele, cari, pre lânga tóte ca nu au fostu de seculi asuprite de nimenea, sa temu de reformele loru proprii prochaimate de ele insesi la 1848.

Acést'a e parerea nóstra in viéti'a constitutîunala a tierei nóstre preste totu. Acést'a cu privintia la forurile din cestiune. Sî pentru aceea amu dîsu ceea-ce o repetîmu sî acum, ca séu unulu, unde sa fia egalu representate tóte natîunalitâtîle din tiéra, séu, déca se simte trebuinti'a de foruri natîunale, atunci sa fia pentru fia-care natîune câte unulu.

Evenemiute politice.

Sabiiu, 20 Septembre

Deputatîunea ung. s'a intorsu dejá a casa. Diet'a Ungariei si-a reinceputu lucrârile sele. Punctuatiunile de complanare, cari le reproducemu mai la vale cetimu ca s'au subscrisu in 25 Sept. n. sér'a, dupa o siedintia comuna din ambe pârtîle. Dintre ministrii au fostu de fatia: Cancelariulu imperialu de Beust min. de finantie Becke, min. pres. Andrássy, min. de finantie Lonyai sî de comerciu Gorove.

Dupa primirea unanima a acteloru elaborate de ambe pârtîle urmara cuventâri din partea Bar. Sennyei sî a cardinalului Rauscher. In fine ia cuventulu Bar. de Beust sî esprima multiamita deputatîuniloru in numele Maj. Sele, fâra de a avé deosebita insarcinare, dara fiindu convinsu ca densulu (Beust) cunósce intentiunile Maj. Sele in privinti'a acést'a.

Elaboratulu delegatîuniloru nu s'a asternutu joi'a trecuta senatului imperialu dupa cum se suná.

Senatulu imperialu sî diet'a Ungariei se ocupa, dupa câtu cetimu pâna acum despre densele, cu projecte de legi. Cea din urma au capetatu unu proiectu de lege din partea ministrului de finantie Lonyai in privinti'a unui imprumutu de 40 milióne pentru drumuri de feru.

Kossuth a provocatu cu amenintiarea sea publicarea mai multoru detaiuri din anulu 1849, prin care Bar. Kemény redactorulu lui „P. N.“ arata negotiârile ce s'a fâcutu atunci din partea regimului ung. revolutiunariu cu generalulu rusescu Paskievicz. Spatiulu nu ne iérta a reproduce astadi ceva mai pre largu din afacerea acést'a.

Din parlamentulu federatîunale alu Germaniei de nordu aflâmu, ca s'a primitu fâra multa duscussiune adres'a de care amintirâmu pre scurtu cu alta ocasiune. O caracteristica despre spiritulu carele predomnesce mentiunatulu parlamentu este urmatoriulu estrasu:

Referentele Plenck (Hannover) dîce: Noi voîmu sa indeplinimu opulu unitâtiei natîunale cu ori ce pretiu, indata ce Germani'a de média-dî ne va tinde mân'a spre acést'a.

Contele Bismarck dechiara, ca regimulu recunósce in adresa unu testimoniu alu parlamentului fatia cu Germani'a de média-dî sî tierile esterne. Circularea din 7 Septembre desemnéza punctulu de manecare alu regimului (prussianu). Vrea natîunea (germana) unitatea, atunci nu e neci unu barbatu de statu germanu destulu de tare spre a o impedecá, séu asiá de micu la sufletu cá sa voiésca a o impedecá.

Arestarea lui Garibaldi, despre carele se dîce ca s'a sî intorsu la Caprer'a, a impedecatu deslegarea cestiunei romane. Demustratîunele de neplacere sî nemultiamire preste asceptare au fostu rari in Itali'a. Palermitanii s'au esprimatu ca se voru abtîné de ori ce demonstratiune, pentru cá sa nu dea ansa la partid'a burbonica a face turburâri.

Revolutîunea in Cret'a inca totu se mai continuá.

Din Messicu vine scirea ca Juarez s'a invoitu a estradá corpulu lui Maximilianu spre a fi adusu sî immormentatu in cript'a familiara.

Complanarea.

Deputatîunile senatului imperialu sî a dietei Ungariei au deslegatu problem'a cea grea ce li s'a fostu datu, pre deplinu. Punctuatîunile asupr'a câroru se intielesera ambe subcomitetele suntu primite de plenulu deputatîuniloru. Pe temeiulu acestor'a se compune prin referintii de ambe pârtîle unu protocolu de incheiare, sî acest'a la 25 Sept. nou s'a statoritu in siedintia comuna, dupa care au urmatu subscrierea protocolului sî incheiarea pertratâriloru deputatîuniloru.

Puntuatîunile se impartu in trei pârtî, adeca in stipulatîni cu respectu la erogatele afaceriloru comune, mai departe in determitatîunele privitóre la detori'a generala a statului sî in fine in regularea oblegamenteloru vistieriei statului fatia cu societâtîle comerciale subventîunate de statu.

Ce se atinge de punctuatîunile in privinti'a cuoteloru, acele nu au suferiiu schimbâri, ci s'a sustînutu dupa cum s'au impartasîtu (publicului) in mai multe renduri. Ungari'a participa la erogatele comune in proportînnea de 30 la 70 sî proportîunea acést'a are valóre pre 10 ani, adeca, dela 1 Ianuariu 1868 pâna la 31 Decembre 1877.

Statoririle in privinti'a detoriei generale a statului suntu:

§ 1. Pentru anulu 1868 se statoresce, cá, afara de vre-o eventuala eróre in calculu, din recerinti'a pentru detori'a statului, dupa subtragerea dârei de venitu dela cametele detoriei statului sî dela coutributîunea de castiguri din imprumuturi de loteria, — in suma de 145.339,017 f. — tierile sî regatele representate in senatulu imperialu primescu asupra-si 109,237,312 f. sî tierile corónei ungurescî 36.101,705 f. Plâtîle cuprinse in sum'a acést'a ce suntu insa a se platí in argintu suntu 62,370,387, sî tierile cuprinse in senatulu imp. voru luá din sum'a acést'a asupra-si 46.877,801 f. iéra tierile corónei ung. 15.492,586 f.

§ 2. Pentru statorirea definitiva a sumeloru de mai susu se va alege o comissiune, carea pre temeiulu demunstratîuniloru comissiunei de controla de pâna ací a detoriei statului va eruí starea detoriei dela ultim'a Decemvre 1867 sî va incheiá tóte cârtîle de creditu. Déca s'aru aflá, ca cifrele din proiectulu pentru detori'a statului din 1868, in urm'a eruiriloru au sa sufere vre-o modificatîune, atunci se voru modificá sumele din ambe pârtîle in asemenea modu sî in asemenea proportiune.

§ 3. Dela 1869 incependu platescu tierile corónei ung. spre acoperirea cameteloru pentru detori'a statului, remasa cu ultim'a Decembre 1867 sî trasa in preliminariulu an. 1868: o suma anuala carea nu va mai fi supusa altei schimbâri de 29,100,000, de unde in moneta sunatória 12 milióne. Constatandu-se prin revisiune comissiunela a paragrafului precedente o modificatîune in detori'a statului cu finea 1867, atunci sî sum'a cea ficsa statorita ací sa fia indreptata amesuratu acelei diferintie, luandu-se de mesura la eruirea indreptârei proportîunea considerata la impârtîre.

In § 4. se tratéza de invoirea asupr'a unui proiectu de lege pâna la 1 Maiu 1868 spre a se pertratá in modu constitutîunalu. Prin acest'a s'aru unificá tóte detoriele intr'o detoria de rente, cari platindu capitalele de detoria, aru usiurá sarcinele finantiale. Detoriele cari nu aru fi de natura cá sa se póta straformá in detoria de rente, sa se statorésca pre calea legilatîunei a se platí prin bani de pre obligatîuni edande dela detoria fiitória de rente; ceea ce va intrece sumele adunate pre calea acést'a, sa se otarésca a se primí din partea tieriloru tînetóre de senatulu imperialu sî la care sarcina tierile corónei ung. sa contribue pre anu sum'a fixa de 1 milionu. Tóte bunatâtîle provenitóre din aceste mesuri sî dessarcinâri suntu in favórea tieriloru representate in senatulu imperialu. § 5. statoresce o cooperatiune comuna pentru acoperirea unui deficitu eventualu pre 1868 prin immultîrea detoriei flotante, purtate dupa proportiunea in carea voru fi remasu pârtile inapoi la platirea cuotei cu carea are fia-care parte sa contribue. In § 6 se statoresce ca dela 1 Ianuariu 1869 sa fia principiulu ambeloru ministerie de finantie realisarea ecuilibrului intre veniturile sî erogatele statului. La intemplare candu un'a din jumetâtîle imperiului nu aru puté sa acopere lipsele din veniturile ordinarie sa caute a acoperí deficitulu pre spesele sele proprii. In § 7 se statoresce ca imprumuturile, cari s'aru face pentru lipse estraordinarie in interesulu monarchiei intregi, amesuratu sanctîunei pragmatice sî in intielesulu §§ 56 sî 57 a art. 12 de lege din 1867 despre afacerile comune, sa se platésca de ambe pârtile, déca aru fi socotita sî replatirea capitalului, dupa proportiunea contribuiriloru la afacerile senatului imperialu sî a corónei ungurescî pe tempulu contragerei imprumutului.

§ 8. pune notele de statu sub garanti'a ambeloru pârti a imperiului. Immultîrea sî fundarea loru aterna dela intielegerea ministerieloru pre lânga aprobarea legislatiuniloru. § 9. da libertate a-si imputîná cametele prin amortisare pre calea prescrierei de detoria. Sum'a corespundiatória a cameteloru depurate prin prescrieri de detoria va fi subtrasa din detorinti'a de a platí, in favórea aministratîunei finantiale depuratóre.

Ce se atinge de obligamintele vistieriei statului fatia cu institutele de comunicatîune cari suntu subventiunate, fia-care parte va ingrigí de acele cari se afla pre teritoriulu ei. Scóse afara suntu de ací: drumulu de feru sudicu (Südbahn), alu statului sî lini'a Casiovi'a—Oderberg sî societatea vapóreloru de pre dunare. Asupr'a intreprinderiloru acestor'a se va face o intielegere pre cale legislativa.

Revista dîuaristica.

„Reform“ din Vien'a in nrulu seu dela 26 Septembre aduce unu articulu intitulatu: „O amonitiune seriósa pentru Austri'a“, din carele estragemu sî noi urmatórele:

Articululu pornesce dela eschiamatîunea cea désa prin dîuarie: „Se cauta aliantie!“ sî arata ca prin intrevederea dela Salzburgu inca nu s'a terminatu afacerea aliantiei franco-austriace. Aduce mai departe aminte aceloru ce suntu pentru o atare aliantia, ca ei uita de intrevederea monarchiloru Russiei sî Prussiei sî a altoru diei pamantesci de rangulu alu doile sî alu treilea cu Imperatulu Napoleonu in Parisu, cari de siguru ca n'au caletoritu acolo numai pentru espositîunea universala. Intrevederea acést'a póte tocm'a de aceea avé o insemnetate mai mare, pentruca s'a vorbitu asiá putînu despre ea séu au lasatu respectivii sa se vorbésca asiá putînu despre dens'a; nu e ce-va asiá neobicinuitu la politicii cei mari de ei ascundu tocm'a ceea ce e dejá decisu sî pregatitu cu seriositate; opiniunei publice insa sî organeloru ei i spunu cu totulu altu ce-va sî se bucura candu politicii cei de tóte dîlele se adancescu in ceea-ce li s'a spusu sî trecu cu vederea adeverulu. Politicii cabineteloru lucra atunci mai linisciti la planurile loru pentruca nu suntu conturbati sî controlati de opiniunea publica.

Dupa introducerea acést'a vine sî vorbesce in mai multe pasagie despre situatîunea lui Napoleonu III fatia cu ceilalti potentati ai Europei, cari neci acum nu voru sa recunósca cu sinceritate egalitatea lui cu densii sî lu tînu de unu omu nou, séu dupa terminulu usitatu: parvenu. Napoleonu a cunoscutu acést'a dela inceputu sî a cautatu moduri prin cari sa se apropie de vre-o dinastia mare européna séu prin aliantia séu prin inrudire. Numera alianti'a sea cu Angli'a sî Austri'a la 1853, numai arata causele din care aceea aliantia nu a pututu fi durabila sî dupa-ce le percurge pre tóte ajunge la resultatulu ca Napoleonu vediendu ca se afla isolatu de potentati s'a alipitu de principiulu natîunalitâtîloru.

Prochiamându elu acestu principiu din aliatu alu Austriei se face combatatoriulu ei la 1859 in Itali'a, fâra de a i se fi datu vre-o ansa a se stricá cu Austri'a sî numai pentru cá sa se asigure de alianti'a Italiei sî sa capete pentru famili'a casei sele o princesa sardinica. Ací desfasiura articululu cum Austri'a in urm'a politicei sele dela 1853, rumpendu-se de câtra celelalte puteri din alianti'a santa, remane isoluta sî totu odata cum sant'a aliantia erá resipita.

Dupa acést'a trece la incercârile lui Napoleonu de a incheiá aliantie nóue sî cum nu ia succesu, sî de alta parte cum Itali'a, cum Prussi'a redîmate pre principiulu prochiamatu de Napoleonu, triumféza nu numai preste Austri'a, ci sî preste Napoleonu insusi. Franci'a a simtîtu cu neplacere caderea acést'a sî Napoleonu s'a vediutu silitu a cautá aliantie nóue sî asiá a sî inceputu a se suná din tóte pârtîle, ca Napoleonu umbla dupa alianti'a cu Austri'a.

Dara dîce articulu mai departe, aru fi utopía a crede ca Napoleonu va voí a-si castigá prestigiulu seu, dandu mân'a cu o putere slabita pre tempu mai indelungatu sî amenintiata de mai multe pârtî. Intréba mai departe ca nu aru fi o nebunía se créda cine-va, ca Napoleonu cauta alianti'a cu Austri'a spre a indeplini unu actu de espiatiune (facere desulu) pentru daunele cele multe ce politic'a francesa le-a causatu Austriei? Revenindu de nou asupr'a principiului natîunalitâtîloru prochiamatu de Napoleonu, dupa care au sa se formeze statele in Europ'a, dîce, ca acestu principiu Austri'a nu-lu póte acceptá in intielesulu lui Napoleonu, déca nu va voí a-si pronunciá ins'asi disólverea sî de alta parte Napoleonu, fâra de a-si periclitá nimbulu seu prin carele a orbitu pre atâti liberali, nu va negá acestu principiu.

Napoleonu III au recunoscutu principiulu acest'a sî si l'au scrisu pre flamur'a sea pentruca a vediutu câtu a fostu elu de puternicu contr'a unchiului seu, carele a voitu se infunde pe tóta lumea in cosmopolisatórea uniforma francesa sî a sternitu simtiulu natîunalu in spanioli, tirolezi, russi sî in fine in poporulu nemtiescu. Napoleonu III, carele nu le-a uitatu tóte aceste sî duce rol'a de eliberatoru sî protectoru alu natîuniloru suprimate se va lasá de a conservá pre Austri'a sî de a sfasiá pre Germani'a sî a deramá pre Itali'a. Elu si va indreptá privirea spre statele, cari adóra principiulu seu, spre Prussi'a sî Russi'a; spre cea d'antâiu pentruca se nisuesce sa adune pre toti nemtii sî spre cea de a dóu'a, câci vrea sa adune pre toti slavii, cá sa faca state mari natîunale. Pre aceste Napoleonu nu va indrasní ale combate, pentruca i voru pasî cu puteri unite in contra sî voru atrage sî pre Itali'a lânga densele. Aru puté calculá Napoleonu sa ese la vre-unu resultatu legandu-se cu Austri'a, a cârei popóre inca suntu apucate de torentele natîunalu? Elu se va ferí de asiá ce-va.

Din cele de mai susu conchide ca intrevederea dela Salzburgu e din mai multe privintie mai multu decâtu o visita de condolentia sî ca Napoleonu chiaru sî cu ocasiunea acést'a s'a intaritu in ideile sele de aliantie natîunale politice, vediendu pre nemtii din statele de média-dî sî chiaru din Austri'a, ca ei alianti'a intre Franci'a sî Austri'a contr'a Prussiei, o privescu de antinatîunala.

Demustra ca statele unitarie natîunale pentru Franci'a nu suntu periculóse, pentruca idealulu dîleloru nóstre e ca popórele multiamite sa se infratiésca unele cu altele, cá in loculu ambitîunei militarie sî a spiritului de cucerire sa póta vení concursulu popóreloru intru crearea producteloru ce sa infrumsetiéze sî imbogatiésca viéti'a sî lumea. Din acestu motivu natîunile vinu intr'ajutoru idealului ce Napoleonu din prudentia si l'a insusitu siesi, pentru ca natîunile au venitu la convingere, ca tóte au acelasi interesu de a desvoltá puterile omenesci pre cale pacinica, de a le face fruptifere sî de a lâtî cultur'a preste totu pamentulu; de a gustá fruptele osteneleloru loru sî de a se puté bucurá de viétia. Pentru idealulu acest'a lucra cei mai nobili ai natîuniloru, pre acest'a au inceputu acum sî massele poporului a-lu intielege sî a se entusiasmá pentru densulu. Ide'a acést'a preponderéza dejá sî ambitîunea militara a francesiloru. Pre lânga aceste Franci'a e asigurata, ca a ajunsu de multu acolo unde alte natîuni au sa ajunga sî ea nu are causa a se teme, ca vre-un'a parte din trens'a aru dorí a se desface de statulu acestu mare celebru.

„Noi o repetîmu“, dîce mai incolo, „din referintiele faptice resulta possibilitatea, ca Franci'a, carea va voí sa fia celu putînu in privinti'a natîunala unu apostolu alu libertâtiei, cu Prussi'a, spre carea inclina pre fatia totu mai multu sî mai multu popórele Germaniei sî cu Russi'a, carea e privita, afara de poloni, de toti slavii cá asilulu loru, — se voru intielege sî se voru uní intre sine sî voru cautá a inlaturá periculii miscârei natîunale prin multîamirea natîunalitâtiloru. Ca se va alipí sî Itali'a la alianti'a acést'a nu póte fi neci o indoiéla.“

„Acésta aliantia mare natîunala nu póte fi pentru nimenea mai periculósa, cá pentru Austri'a. Déca se va pune in lucrare o straformare mare natîunala in Europ'a, Austri'a trebue sa dispara, atunci din Austri'a numai remane alt'a decâtu magiarii, carii de siguru inca nu voru remané pentru multu tempu. Austri'a e o pedeca pentru straformarea natîunala, dupa cum o a inceputu Napoleonu in Itali'a sî Prussi'a in Germani'a sî dupa cum o aru incepe Russi'a pentru lumea slavica. Acést'a s'a precumpanitu in Parisu cu deameruntulu sî pre lânga acést'a sî intrebarea, déca Austri'a mai e o pedeca asiá de puternica, cá sa trebue inca respectata. Privirile suntu indreptate asupr'a Austriei din Parisu, din Berlinu si din Petersburgu pentru de a aflá, déca simtiulu de austriacu mai are atât'a putere in regimu sî in popóre, spre a puté face resistintia inclinâriloru sî atrageriloru natîunale din atâtea pârti. Coalitîunea natîunala si va aterná inceperea activitâtiei sele dela manifestarea simtiului austriacu.“

Dupa acést'a espune ca la intemplare candu coalitîunea aru devení activa, Austri'a se afla isolata; ca in ajutoriulu Angliei nu póte sa radîme pentru ca ei, dupa positîunea ei geografica, putînu i pasa ce se intempla pre uscatulu Europei; ca ea uscatulu Europei lu privesce de unu tergu pentru dens'a sî ca tergulu acest'a póte inca sa fia pentru dens'a mai bunu, déca popórele prin straformare voru desvoltá o viétia nóua. Turci'a aru fi numai intr'atât'a unu aliatu potrivitu alu Austriei, pentru cá ambe sa lupte lupt'a de mórte.

Pune intrebarea déca esista in Austri'a unu simtiu chiaru sî tare austriacu? sî acesta intrebare o respunde cu o nedubia afirmatîune, sperandu ca acelu simtiu in scurtu se va aretá sî mai tare cu câtu periculii voru fi mai mari. Dîce insa, ca altulu e acum patriotismulu austriacu, decum erá in trecutu, mai trezu, mai egoisticu practicu, ceea ce sa nu se ia popóreloru in nume de reu.

Simtiulu austriacu, carele póte sa dea imperiului unu radîmu cum nu a avutu mai inainte se arata in predilectîunea ce o au popórele singuratice câtra istori'a loru deosebita, pre lânga tóte atragerile referintieloru natîunale sî a limbei loru proprie. Popórele singuratice aru dorí o legatura spirituala sî materiala cu natîunile mame, insa nu le-aru placea sa fia centralisate in state uniforme, unde se piéra cá individi; ele credu ca intr'o reuniune bine organisata austriaca se voru puté sustîné. Recomanda asiá dara ide'a federatîunei, carea e singura representant'a simtiului austriacu. Ide'a acést'a prevaléza in cele mai multe popóre austriace sî in acést'a se intalnescu multe sî din popórele afara din Austri'a, cari neci decum nu dorescu state centralisatóre sî absorbitóre de individualitâtile popóreloru.

„Ide'a federativa e cea mai naturala sî mai libera, sî mai buna decâtu cea dictata de ambitiunea francesa, prussiana sî russésca. Ea e acomodata de a delaturá periculii miscârei natîunale prin multîamirea natîunalitâtiloru. Austri'a va pasî mai cu efectu contra aliantiei natîunale, prochiamandu ide'a federativa sî formulandu-o in unu modu practicu. Acést'a e sî unic'a possibilitate de o esistintia durabila, e positivitatea unei innoiri de viétia pentru Austri'a. Austri'a cea renoita sî intârita prin ide'a federatîunei va castigá nu numai simpathiele natîunale, ci sî cele liberale, pentru ca numai statulu federativu e in adeveru liberu.“

Spune dupa acést'a ca dualismulu insusi documentéza, ca ide'a acést'a a petrunsu in parte, pentru ca sî elu nu e alta decâtu o federatîune sî inca un'a fórte lassa. Alianti'a acést'a dupla intre dóue popóre, corespunde numai acestoru dóue, iéra celelalte natîuni dincolo sî dincóce de Lait'a se turbura de ea. „Austri'a trebuie sa unésca tóte popórele ei in o aliantia de viétia, libera sî egala, ea trebuie sa se constitue dupa principiulu ratîunalu federativu, care de altmintea e motivulu sî scopulu fiacârui statu, pentru Austri'a insa e principiu de viétia in intielesulu cuventului.“ In laintru sî in afara va dominá apoi estravagantiele miscâriloru natîunali. Adauge ca sa nu se pérda tempulu, pentruca miscarea natîunala e in crescere sî cu câtu pretensiunile popóreloru voru remané nemultîamite cu atât'a straformarea va fi mai radicala sî mai totala. „Déca Austri'a nu va grabí sa previna catastrofei, va perí intr'ens'a.“

Cele ce se intempla in politic'a dîlei suntu lucruri de nimic'a fatia cu periculii ce vinu asupr'a Austriei. „Totu ce se lucra acum la cladirea constitutîunei in teoria, tóte projectele de legi frumóse sî liberale, pentru care facu dîuarele atât'a sfara, osteniciósa labore a impecârei finantîale sî alte, tóte aceste, disparu pre lânga fatal'a cestiune de esistintia in care innóta Austri'a. — Recomanda asiá dara cu seriositate ide'a federativa, cá singur'a carea aru puté scapá pe Austri'a din periculu.

Despre toleranti'a romàna.

sî despre conditîunea jidoviloru in Romani'a.

(Capetu din nr. tr.)

Bun'a-vointia a Româniloru s'a intinsu la tóte cultele, sî mai alesu, intr'o circumstantia grava, la cultulu catolicu. Biseric'a catolica, Barati'a din Bucuresci, a primitu dela particulari proprietâti mari; sî, candu, in 1864, adunarea natîunala se decise a luá bunurile dela besericele romane sî grece, numai ale bisericei catolice fura singure respectate. Nóu'a scóla catolica construita in fati'a besericei Pitar-Mosiu, la Bucuresci, pre unu terenu datu de guvernu, a fostu radicata suntu câti-va ani printr'o subscriptîune natîunala sî primesce inca, cá tóte scólele catolice sî protestante, subventîuni deja statu. Asiu puté citá multe alte fapte inca, déra nu voiu sa me intindu preste mesura asupr'a acestui punctu.

Credu ca amu stabilitu indestulu cum ca purtarea ce s'a imputatu asiá de aspru poporului românu in privinti'a Jidoviloru n'a potutu avé neci unu mobile religiosu.

Pentru-ce, ni se va dîce, dupa-ce v'ati aretatu atâtu de liberali in 1848, pare ca ve abateti astadi dela principiele vóstre? Pentru-ce? Eata:

In 1848, Romani'a numera in sînulu seu câteva mii de Jidovi, cei mai multi onorabili, cari sciura se merite simpathiele poporului: dara, dela acelu tempu incóce, gratîa libertâtiei escesive ce li s'a lasatu in tiér'a nóstra, Jidovii au alergatu cu gramad'a din tóte tierele vecine. Suntu astadi aprópe cinci sute de mii pre o poporatîune romàna de patru milióne aprópe. In neci intr'o alta tiéra Jidovii nu suntu atâtu de numerosi. Acésta proportîune este inspaimantotóre, candu se cunósce repulsiunea absoluta a Jidoviloru pentru munc'a pamentului, sî pentru lucrârile de brace in genere. Ei nu au, cá sa traésca sî sa se inavutiésca la noi, cá sî airea, alte mijlóce decâtu de a se face mijlócitori intre producatoru sî consumatoru; sî candu numerulu acestoru mijlocitori este atâtu de mare, pericululu devine neinlaturatu pentru societate, care i vede sporindu necurmatu in sinulu seu. Spiritele cele mai putînu preverite nu potu vedé intr'altu felu, câci se reduce curatu partea fia-cârui'a cu o a opt'a parte celu putîunu in favórea unoru fiintie cari nu producu nemicu, unoru parasiti pre cari este periculosu a intretîné cu pretiulu unei contributîuni atâtu de insemnata.

De putînu tempu la noi tieranii dispunu intr'unu modu liberu de proprietatea teritoriale, sî ei datorescu acést'a institutîuneloru nóstre celoru nóue. Este fórte de temutu ca, cu in esperienti'a unoru proprietari asiá de noi, câti va ani aru fi de ajunsu Jidoviloru spre a acapará titlurile loru de proprietate.— Sî mai multu inca, trebue a considerá ca cea mai insemnata parte de Jidovi se compune de ómei fâra capataiu, cari se dau la traficuri neoneste sî rusinóse, de imprumutatori impingendu camet'a la ultimele margini ale furtului, de vagabondi perturbatori, agenti secretari ai puteriloru interesante a vedé domnindu discordi'a sî coruptîunea petrundiendu in provinciele nóstre. — Eata parte din fintiele pre cari a voitu sa gonésca guvernamentulu nostru. Guvernamentulu a luatu aceste mesure contr'a vagabundîloru sî ómeniloru primejdiosi, — ori care aru fi religiunea loru, — cari cei mai multi suntu sub protectîunea Austriei sî a Russiei.— Poporulu românu iaru fi recunoscatoru de aru staruí in acésta cale. Portîunea onorabile a Jidoviloru sufera cá sî noi de presenti'a acestoru vagabondi, sî in locu de a ne oprí in calea de reactîune intielépta sî moderata ce luasemu, tóta lumea aru fi trebuitu sa ne incuragieze.

Jidovii, pâna a barfí contr'a nóstra acele acusatîuni calumniatóre, aru fi trebuitu sa arunce o privire asupr'a positîunei relative a fratîloru loru din Europ'a.

La noi ei suntu tractati dela egale la egale: seraci, ci facu stâri repedi. In Austri'a, in Germani'a, in Russi'a i gonescu. In Prussi'a li se refusa drepturile de cetatiénu sî intrarea chiaru la logele maconice. In Elveti'a, cele mai multe cantóne le refusa intrarea sî dreptulu de a se stabilí.

Usioru este de priceputu interesulu ce potu avé guvernamentulu austriacu (?) sî celu muscalescu cá sa atitie desbinarea la noi, sî nimene nu se mira de purtarea loru. Dara lucru de care ne mirâmu toti cu dreptu cuventu este interventîunea in acésta cestiune a Franciei sî a Engliterei câror'a datorâmu atâtu sub tóte raporturile. Reclamatîunea guvernamenteloru loru a venitu sa intrerumpa projectulu fórte intieleptu alu guvernementului românu, sî sa ne oblige a pestrá printre noi acésta multîme de vagabondi de instrumente strâine, periculóse sî dusimane pre câtu suntu sî de antipatice.

Va vení dîu'a póte candu voru fi mai drepti in privinti'a nóstra, in care se va recunósce ca ultimele acte ale guvernamentului românu nu aducu neci o jignire tolerantiei religióse, sî sperâmu ca curendu se va intielege câtu erá de intielépta mesur'a ce luase.

Ori cum, poporulu românu nu póte fi respundietoru decâtu de actele sele proprie sî neci cum de ale unei adunâri care nu l'aru representá in adeveru, séu de ale unui guvernemantu care aru lucontr'a simtîmenteloru sele.

Nu putemu intrá in amenuntîmi mai lunge sî precis'a faptele. Noi chiamâmu marturirea tutoru acelor'a cari au potutu traí, in provinciele nóstre, in contractu cu unu numeru destulu de mare de Jidovi; noi nu amu voitu a exagerá nemic'a, sî persónele care suntu bine informate voru recunósce ca amu remasu dincóce de adeveru. Amu spusu destulu pentru a probá ca neci cum netoleranti'a religiósa, ci o suma de alte motive de ordine morala sî politica, a trebuitu sa provóce aceste mesure chibsuite cá necesarie de câtra guvernamentulu nostru.

I. I. Heliade Radulescu, fiulu.

(Dupa Gaz. de Fr. din Tr. Carp.)

Principatele romàne unite.

Cetimu in „Tromp. Carp.“ urmatórele:

Este constatatu ca toleranti'a in Statulu românu, tolerantia religiósa mai cu séma, a fostu in toti tempii esemplara. Toleranti'a insa numai liber'a voia a adorá ori-cine ori ceea ce va voí pre teritoriulu românu, in Statulu românu. Nici odata, insa, o propaganda, o propaganda smintitóre de credintiele strabune ale tuturoru româniloru, nici odata o propaganda intre românii toti ortodoxi nu s'a pututu face.

Liberu, s'a dîsu ori-cârui'a, sa ingenunchi la altariulu teu, sa adori pre Dumnedieu cum vei sci tu: dara sa nu te intindi cu cercarea a smulge unu românu dela altariulu strabuniloru lui! Propagand'a ori-cârui altu cultu din religiune, nu a fostu permisa intre români; sî, in multe renduri, inca din vechime, au patîtu reu cei ce au abusatu de toleranti'a romàna cá sa verse veninulu discordiei, prin credintie religióse, in némulu romanescu.

Negresîtu ca nu dela ministrulu culteloru C. A. Rosetti, care a propagatu ide'a ca se póte in scólele publice romàne sa se asiedie sî rabinulu predandu talmudulu alaturea cu preotulu predandu catechismulu evangelicu; negresîtu ca nu dela ministrulu acel'a, care cumpanea tocmai pre tocmai mosaismulu cu crestinismulu, amu fi pututu cere noi intempinarea unei propagande catolice care a inceputu a se face, óre-cum mai pronunciatu, in Romani'a, dela 11 Februariu incóce.

Astadi insa candu d. Rossetti nu este ministrulu vediutu alu culteloru, sî candu locotenintele seu d. Vasile Alessandrescu lipsesce in strainetate, credemu ca aru trebuí sa profitâmu de momentu cá sa dâmu cunoscinti'a celoru ce se cuvine, in cunoscinti'a Eminentieloru Loru Primatulu Romaniei sî Metropolitulu Moldovei sî Sucevei, precum sî sântului sinodu sî tuturoru sântiloru prelati ai bisericei române, cum sî dlui ministru alu culteloru, cá o scrisóre de mare importantia in care se tractéza, pre largu o cestiune din cele mai grave amu primitu lun'a trecuta dela unu românu care calatorea prin Itali'a.

In esentia in acésta scrisóre se cuprindu acestea:

„. . . . .

„. . . . . . . aflaiu ca se pornesce dela Rom'a „unu Episcopu cu mai multi elevi ai propagandei „care trebuie sa fia pe drumu, sî ca va sosí cu„rendu in Bucuresci, se dîce cu titlu de duhovnicu „alu... dara se intielege ca nu va fi numai acést'a „adeverat'a sea missiune, sî se dîce ca se cauta sa „se inchirieze in Bucuresci unu palatu mare pentru „locuinti'a acestui inaltu prelatu cu suit'a sea *)."

Voru fi dintre lectorii nostri cari sa-si póta inchipuí pentru ce noi nu publicâmu in intregulu ei acésta scrisóre. Nu ne putemu oprí insa a aduce aminte ministrului culteloru, Metropolitiloru, prelatiloru tierei, sî mai cu sémą sinodului cele urmatóre:

Valachia (propriemente dîsa) nu a fostu nici odata scaunu episcopale alu Romei catolice; de aceea, sî chiaru cu tóta toleranti'a româniloru, pre candu predomina prin usurpare Pórt'a in tiéra, papistasii nu puteau sa-si faca biserica in tiéra, fâra sa-si scóta dela Constantinopole unu Beratu, de unde a sî remasu numele acestoru biserici de Beratia séu Barâtia, sî preotului numele de Baratu.

In Bulgari'a mergeau lucrurile sî mai aspru in privinti'a papistasiloru tramitiendu-se dela Rom'a mai multi missionari cá sa faca propagand'a pre acolo. Imperatii Bizantiului i-au pusu pre góna fâra sa tolereze nici macaru unulu, ceea ce din nenorocire a fostu sî caus'a principale a pismei intr'aceste dóue biserici, câci Fotius fâcutu patriarhu alu Constantinopolei sî recunoscutu sî de Pap'a Nicolae I, nevrendu elu sa dea Bulgari'a in juridictîunea Apusului, câci nici nu apartînea dupa dreptu acesti'a, Pap'a la afurisitu de isnóva sî printr'acést'a a datu cea dintâiu pricina schismei. Cu tóte acestea mai târdîu, sî Rom'a a dobendîtu voia de a face unu scaunu episcopale in Bulgari'a, la Nicopoli, „in partibus infidelium."

Episcopii dara ai Nicopolei veneau din candu in candu in Valachi'a sî cercetau bisericele catolice de ací, fâra insa sa aiba dreptulu ver odata a se statornicií in tiéra, séu a avé domiciliulu seu cunoscutu in tiéra.

Dupa intórcerea Domniloru romani, toleranti'a româna n'a mai fostu supusa la neci o asemene restrictîune, de aceea sî celu de atunci Episcopu catolicu Malayioni intardîandu-se din ce in ce mai multu a plecá din tiéra, a ajunsu mai a se statornicií aici, sî a merge acum numai sa visiteze Bulgari'a de dóue trei ori pre anu, vice versa de ceea ce se fâcea pâna ací; n'a cutediatu insa a-si declará resiedinti'a aici, de si-a cumperatu o casa cu banii sei, unde tragea totu deun'a, pre numele unui arménu catolicu, cas'a in care locuesce celu de acum Episcopu, sî care nu de multu s'au recunoscutu, prin judecata, ca a fostu cumperata cu bani fostului Eppu.

„Sî, cu tóte acestea, atâtu Malayioni, câtu sî toti cei lalti urmasi ai lui, pâna sî chiaru celu de astadi, n'au potutu avé altu titlu decâtu Episcopi ai Nicopolei, cu osebire ca celu din urma Monseniorn Pazzsy, sî Monseniorulu de Pluyn celu de acum, a mai adaugatu la titlurile loru, acel'a de administratoru apostolicu in Romani'a, usurpatîune adeverata, câci pentru ori-ce titlu séu pentru ori ce alta lucrare a unei biserice strâine de religiunea domnitóre a Statului, urméza sa precedeze unu concordatu fâra care neci chiaru guvernulu de acelasi ritu precum Franci'a, Austri'a sî celelalte, nu primescu neci o modificatia care n'aru fi autorisata de densele.

Pentru Romani'a acestu principiu trebue observatu cu mai multa atentîune, câci legea din urma a lui Voda Cuz'a in ceea-ce se raportâ la autonomia, declarandu biseric'a Statului romanu independente, a supusu sî bisericele celorulalte rituri la óre cari regule de cari nu se póte aperá, dela cari nu se potu abate.

Santulu Sinodu intocmitu spre pas'a ortodoxiei intr'acésta tiéra, are óre scientia de venirea acestoru prelati? pré santîtulu nostru Metropolitu Primatu, fâra voi'a cârui'a nu póte vení in tiéra neci unu calugeru neci chiaru de ritulu nostru ortodoxu, ritulu dominante alu tierei, dat'au permissiunea sea la venirea in tiéra a acestoru prelati sî missiunari?

Domnulu ministru culteloru reprima séu sprigine asemene propagande?

Noi ne-amu fâcutu datori'a.

---

*) Noi aflâmu ca s'a si gâsitu o casa deocamdata care s'a si inchiriatu; cas'a Protopopului Constandinu Sachelarie improtiv'a pensionului catolicu de fete, vatr'a propagandei. Red. „Tr. Carp.")

Duminec'a trecuta gard'a cetatienésca sî-a primitu stégurile chiaru din mân'a Domnitoriului pre câmpi'a Cotroceni dîu'a erá fórte frumósa sî tóte figurile esprimau veseli'a, Gard'a cetatienésca in acésta frumósa dî, la acésta unica ocasiune, a fostu mai numerósa decâtu totudéun'a.

Totu ceea ce este pentru armarea tierei, pentru intârirea Statului românu, face fericirea nóstra.

Sa traiésca gard'a cetâtienésca!

Eri a fostu adeverata sarbatóre natîunale, pentru ca a fostu aniversarea eroismului românu modernu; eri s'au implinitu 19 ani de candu rót'a pompieriloru, in numeru de 160 voinici, cu voinicului voiniciloru Dinca in capu, au mersu pre délulu Spirei sa móra aperandu onórea revolutîunei celei mari, sî sa rechiome turciloru epoc'a lui Tiepesiu, epoc'a lui Radu dela Afumati, epoc'a lui Mihaiu Vitézulu. Acésta mare fapta de arme, de curagiu, nu s'a descrisu inca de nimenea; o vomu descrie noi: este admirabile. Se potu gâsí putîne asemenea chiaru in resbelele Poloniloru sî chiaru in resbelele Greciloru. Rugâmu cu dinadinsulu pre inginerii militari sa radice planulu topograficu alu délului Spirei cá sa avemu pre ce basá textulu nostru, iéra pre ministeriulu de resbelu i-lu rugâmu sa tiparésca in mii de esemplarie acésta mare carte militara, în volumu câtu se póte mai micu, spre a se dá la fia-ce soldatu in dîu'a candu se tunde soldatu alu patriei, cá sa o pórte in golpionu.

Oficierii gardei cetatienesci au datu eri unu banchetu in onórea pompieriloru dela 48. Sa traiésca pompierii! sa traiésca gard'a cetatienésca!

Varietâti.

⁂ Esc. Sea Comissariulu regescu a sositu in 27 Sept. din caletori'a sea prin tiéra la Clusiu sî in dîu'a urmatória avé sa caletorésca la Pest'a. De ací (dîce M. P.) va caletorí la Casiovi'a in afaceri private sî se va reintórce póte pre 28 Oct. la Clusiu.

⁂ Tempulu s'a schimbatu de Dumineca incóce spre bine. Dilele ceste din urma a fostu mai totu cu sóre sî recéla putîna.

⁂ Orestia in 28 Sept. 1867. Dupa o seceta de 2 luni a fostu pe aici inca sî in 25 a lunei curente o caldura de 26 graduri, asia incâtu ómenii se ascundeau de sóre. Eri in 27 s'a inuoratu sî a inceputu a ploá. Preste nópte plói'a a fâcutu locu unei ninsori, sî a ninsu sî dupa ce s'a fâcutu dîua neintreruptu pâna câtra 10 óre, candu a inceputu iéra a ploá sî a ploatu tóta dîu'a.

In diminéti'a de 28 óspetele neasceptatu iéra s'a vediutu, se pare ca a fostu fâcutu numai o invoire cu plói'a pâna pausase, câci la scularea ómeniloru coperisiele caseloru sî alte cele se schimbase in colóre alba. Se da cu socotél'a ca elu, óspele (ninsórea), a inceputu de nou la lucru inca nóptea sî nu a pausatu astadi pâna la 12 óre. Pârtile muntiloru sterile de lemne suntu acoperite cu néua sî ómenii se temu ca va inghietiá, ce aru stricá strugurii sî crumpenile ne scóse. Amu auditu ómeni pasiti in etate la 70 de ani dîcendu ca nu-si aducu aminte de ninsóre asiá tempuria pre siesulu Orestiei sî a sateloru din pregiuru. *) Tabacariulu.

---

*) Cetimu sî ni se spune, ca la an. 1785 sî 1825 iéra a ninsu asiá tempuriu. Red.)

Nr. 147—1867.

Concursu.

Comit. Asoc. conformu conclusului adusu in siedinti'a a III a ad. gen. tînuta la Clusiu in 28 Augustu c. n. a. c. p. XXVIII publica prin acést'a concursu pentru dóue ajutórie de câte 25 fl. v. a. destinate pentru doi invetiacei de meseria cu terminulu pâna 1 Novembre. a. c.

Aspiratorii la aceste ajutórie pâna la terminulu mai susu insemnatu, au de a-si substerne concursele loru provediute a) cu testimoniu de botezu, b) cu testimonii demne de credintia despre purtarea loru, cum sî despre diliginti'a sî desteritatea dovedita in specialitatea de maestria spre a cârei invetiare s'a consacratu *)

Din siedinti'a Comit. Asoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867. 20—3

*) Celelalte dîuarie române inca suntu rogate a publicá in colónele sele acestu concursu.

Nr. 147—1867.

Concursu.

Comit. Asoc. tranne române, conformu conclusului adusu in siedinti'a III. a ad. gen. tînuta la Clusiu in 28 Augustu a. c. p. XXVIII. publica prin acést'a concursu, pentru unu ajuteriu de 50 fl. v. a., destinatu pentru unu sodalu de meseria, carele voiesce a se face maiestru. Terminulu concursului se defige pre 1 Nov. c. n. a. c.

Concurentii la acestu ajutoriu, pâna la terminulu mai susu insemnatu, au de a-si asterne la subscrisulu Comit alu Asoc. petitîunile resp. concursele loru provediute cu urmatórele documente: a) carte de botezu b) testimoniu despre invetiarea resp. meserii, din care sa se cunósca invederatu, déca concurentele aru fi in stare a-si purtá de sine meseri'a sea, prin urmare a se face maestru c) in urma adeverintia despre purtarea morala *).

Din siedinti'a Comit. Asoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 18 Sept. 1867. 21—3

*) Celelalte dîuarie romàne inca suntu rogate a publicá in colónele sele acestu concursu.

Nr. 24—2 CONCURSU.

Pentru ocuparea statîuneloru invetiatoresci din Tract. Protop. alu Lupsiei:

1. Lupsi'a mare, impreunata cu salariu de 120 f., 4 orgii lemne de focu sî cuartiru liberu.
2. Sias'a Lupsiei, cu 100 f., lemne sî cuartiru.
3. Ocolisiu-mare cu 100 fl. v. austr. lemne sî cuartiru.
4. Ocolisiu-micu cu 60 fl. v. austr. lemne sî cuartiru.
5. Bedeleu cu 60 fl. v. austr. lemne sî cuartiru.
6. Buru cu 50 fl. v. a. lemne sî cuartiru.
7. Lunc'a cu 50 fl. v. a. lemne sî cuartiru.
8. Vodilmu cu 50 fl. v. austr. lemne sî cuartiru.

In comunele cu nr, 1 2 3, se tîne scóla sî de vér'a, iéra in celelalte urmatóre numai in Semestrulu de iérna.

Doritorii de a ocupá aceste posturi au de a indiestrá petitiunile loru timbrate cu atestate de botezu, ca suntu de religiunea gr. or. cu testimonii de cualificatîunea loru, sî de moralitate, sa scie sî cantârile bisericesci, sî decretu de dascalie, sî cu aceste pâna in 25 Sept. a. c. sa se adresedie câtra subscrisulu Adm. Prot.

Ofenbai'a 9 Sept. 1867.

Nicolau Fodorénu,
Adm. Prot. gr or. alu Lupsiei.

Nr. 22—1 **Concursu.**

Spre ocuparea postului invetiatorescu din Sioborsin, inzestratu cu emolumintele anuale: 210 fl. 9 cubule de grâu, 9 cubule de cucuruzu, 3 mesuri de madiare, 18 centenarii de fenu, 12 orgii lemne de focu sî cortelu liberu; se deschide concursu pâna in 4 septamâni inchisive dupa intâi'a publicare esîta in acésta fóia.

Concurentii lr acestu postu se avisédia a transpune subscrisulut, recursele sele instruate cu documentele prescrise sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu diecesanu gr. or. Aradanu.

Şemnatu in Totu-Varadi'a, in 12 Sept. 1867.

Iosifu Belesiu
Prot. sî insp. distr. de scóle.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8. fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 79. ANULU XV.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu, in 1|13 Octombre 1867.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 30 Septembre

Caletori'a Majest. Sele a Imperatului la Parisu se va intreprinde in 21 Octombre. Pre lânga Maj. Sea voru merge Archiducii, fratii Maj. Sele, Carolu Ludovicu sî Ludovicu Victoru. In suit'a Imperatului se va aflá sî cancelariulu de Beust si póte sî ministrulu presiedinte Andrassy. Petrecerea la Parisu se socotesce ca va fi 8—9 dîle. —

Concordatulu e inca la ordinea dîleii in partea de dincolo de Lait'a. Elu fermeca inca spiritele dupa partide, pre fia-care in feliulu seu. Partid'a ministeriala aduce tóte speciele de trupe in focu, pentru cá sa respinga pre inimicii sei seu pre aperatorii concordatului. Calibrulu celu mai greu se pare a fi candu se dîce din partea acést'a, ca episcopatulu de dincolo de Lait'a, séu ca comite prin pasulu seu o fapta cu totulu neprecugetata séu ca a devenitu instrumentulu inimiciloru de mórte ai imperiului austriacu, grabindu ei unu capitulu de istoria suprascrisu cu cuvintele: finis Austriae. . . . Sî in momentele aceste este o intriga, adres'a celoru 25 e fulgerulu dela o mina. Dela Imperatulu va aterná de a evitá erórea sî nenorocirea strabuniloru sei. Nu numai popórele Austriei singure ascepta cu nerabdare ór'a deciderei dara sî Franci'a sî — Bismarck.

Pre lânga aceste scirile despre o eventuala crisa ministeriala nu incetéza. Despre Clam Martiniz se suna ca ~~cérca a se pune in legatura cu~~ barbatii mai insemnati politici. In dîlele aceste se mai fia sositu sî contele Egbert Belcredi la Vien'a. Sosirea lui, firescu lucru, ca se aduce in legatura cu situatîunea politica de fatia. — O versiune aduce intre diferitele sciri sî demissiunarea ministeriului ungurescu. Scirea acést'a se esplica din unele pârti, ca se radîma pre cuvintele espimate de unulu dintre ministri ungurescî, carele se enunciá, ca la intemplare, sa repasiésca bar. de Beust, aru trage sî pre ministeriulu ungurescu dupa sine. La variele aceste sciri mai adaugemu sî urmatórea din Volksfreund, fói'a clericaliloru de dincolo de Lait'a:

„Domni'a conservativiloru (déca voiesce cineva a numí astfeliu partid'a lui Deák) aterna numai de unu firu de peru. Revolutîunea i-si radica mai tare capulu. Victori'a ei aru fi totu atât'a câtu sî perirea Austriei. Unu gubernamentu tare in Vien'a e o conditîune, pentruca deakistii sa se póta sustîné la carma in Pest'a. Déca inse mai mergu lucrurile ca pâna acum, atunci radicalii din Vien'a voru dá mân'a cu radicalii din Pest'a. . . . —

„W. Abp.“ afla cu cale a recomendá dîsele aceste a le lui Volksfreund deosebitei atentîuni a publicului.

Dupa o telegrama dela 8 Oct. n. din München, principele de Hohenlohe, cu ocasiunea aducerei unoru propuneri privitóre la reuniunea vamale nemtiésca, desvólta politic'a sea cam in urmatórele:

Politic'a, carea o representa elu, nu s'a clatinatu neci candu. Elu sî acum speréza uniunea constitutîunala a Germaniei, dara nu póte consimtî cá Bavari'a sa intre numai decâtu in federatîunea germana.

Desvoltarea constitutîunei federatîunale din Germani'a de nordu se va departá totu mai multu de caracterulu unui statu federatîunalu. Germani'a de média-dî nu se va supune constitutîunei acelei'a. La o atare opositîune i da dreptu desvoltarea constitutîunala a Germaniei de média-dî. Unu barbatu de statu cu judecata sanetósa nu va trece cu vederea sî referintiele reale intre puteri, de cari s'a dusu socotél'a la ocasiunea, candu s'a incheiatu pacea dela Prag'a. Prussi'a nu intetiesce la o legatura in form'a constitutîunei federatîunei nordice, acést'a accentuéza mai multu comunitatea intereseloru materiale sî ascurarea contr'a unei positîuni ostile a sudului (a tieriloru de média-dî). Reunirea staturiloru de média-dî in unu statu federatîunalu pentru sine sî o federatîune mai larga cu federatîunea nordica nu se póte, din causa ca statele de média-dî nu tragu câtra cele de nordu sî din caus'a formei celei greóie a dualismului. Mai departe nu se mai póte neci reunirea aceea ce o crease actulu federatîunei (Bundesacte), pentruca Prussi'a nu-si va parasí ins'a fruptele victoriei din anulu trecutu. Nu remane alta decâtu punerea la cale a unei federatîuni de state intre statele de média-nópte sî média-dî sub presidiulu Prussiei sî pre lânga acést'a o aliantia cu Austri'a.

Alianti'a cu Austri'a, dîce ministrulu, o privescu eu cá o intregire necesaria a nisuintieloru nóstre natîunale. Elu e cá sî mai inainte de parerea ca o federatîune constitutîunala sub conducerea Austriei e preste putintia sî nu se sfiesce a dechiará, ca in Bavari'a, in directîunea acést'a nu s'au fâcutu nici o propunere nici din partea Austriei nici din partea Franciei. Dara cu câtu periculului e acum mai micu de o despârtîre a Germaniei de média-dî de cea de média-nópte cu atât'a e mai de lipsa a nu se incuia calea Austriei de a devení aliat'a naturala a Prussiei sî a Germaniei de média-dî sî in tipulu acest'a de a statorí o pace sigura pentru Europ'a.

Cu privire la cestiunea germana mai reproducemu in estrasu, dupa „Le Temps“ sî urmatórele:

„Ce a fâcutu Franciei Germani'a? si-a permisu de a nasce, si are voia de a esiste, precum esiste Franci'a de un'a mia de ani. Acestu faptu, espressiunea unui dreptu nedisputabile, a modificatu situatîunea Europei sî a deplasatu ecuilibrulu schimbandu raportulu puteriloru. Candu Germani'a erá desmadulata, slaba sî discordata, astfeliu incâtu ea nu erá, Franci'a domniá pre contininte sî nu intâlniá, cá adversariu mai seriosu, decâtu pre Russi'a. Astadi politic'a francesa in afara are unu nou adversariu séu aliatu. Franci'a dara nu a incetatu de a avé o mare greutate in destinârile Europei, fiindu ca ele depindu acum de natur'a relatîuniloru ce se voru stabilí intre dens'a sî Germani'a. Dara Franci'a nu mai este stapan'a Europei schimbare insemnata, necalculabile in consecintele ei.“ . . . .

„Fia-care trebuie sa-si aiba sî caminulu seu! . . . . Nu s'a bagatu de séma indestulu ca dela Sadov'a nu se mai vorbesce de tiermulu stângu alu Rhinului, sî acést'a aru fi de ajunsu cá sa esplice Sadowa.

Din Itali'a vinu acum sciri cari asigura despre invingerile trupeloru papále asupr'a Garibaldiniloru.

In Tessali'a ne spune Zkft ca revolutîunea cresce.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 2 Octobre n. a casei deputatîloru se deschide la 11 óre inainte de amédi. Presiedintele face cunoscutu casei ca mai multi si-au predatu protocólele de alegere; intre acesti'a sî Ios. Gull din scaun. Sighisiórei. Sosirea mai multoru petitîuni o vestesce presiedintele casei. Unu comptuaristu dela cass'a de pestrare din Casiovi'a, Julius Fiedler, face aratarea, ca la 1849 a fostu elu insarcinatu a calatorí in strainetate sî ca elu purtá atunci la sine bani erariali ung. 28,915 fl. sî 72 ducati (galbeni). Sum'a acést'a de bani inse, candu a sositu la fruntaria (marginea tierei), i o au luatu. Densulu cere cá sum'a acést'a sa se pretinda inapoi in folosulu tierei.

Dupa aceste face presied. casei cunoscutu ca in 4 Oct., dîu'a onomastica a M. S. sî ca in acea dî va fi servitiu ddieescu in biseric'a din fortâreti'a Budei sî esprima mai departe dorinti'a ca ministrulu presiedinte sa aduca la cunoscinti'a M. S. gratulârile casei pentru pr. in. onomastice. — Cas'a primesce acést'a cu eljénuri.

Se cetesce apoi resultatulu alegeriloru in comissiunea pentru drumulu de feru. La alegerea acést'a s'a vediutu, ca din 359 deputati verificati au votatu numa 166. Membrii alesi suntu: Fr. Deák, Em. Gozsdu, Paulu Somsich cu câte 160 voturi, Ant. Csengery, Col. Ghiczy, Aug. Trefort cu câte 159; cont. Lupu Bethlen, Juliu Kautz sî Ladislau Kovách cu câte 158 voturi Bar. Gabr. Kemény cu 157, Colomanu Tisz'a cu 156, Lad. Bezeredj cu 155, Samuel Bónis cu 153, Fr. Pulszky cu 140 sî cont. Bel'a Keglevich cu 94 voturi. List'a statorita de partid'a deakiana s'a primitu asiá dara fâra de schimbare.

O mica discussiune se incepe asupr'a modului alegerei carea se terminà prin aceea, ca cas'a mai intréga se pronuntia pentru validitatea ei. Cu aceste siedinti'a se inchide. —

Siedinti'a dela 5 Octobre se incepe cu referarea ministrului presiedinte ca M. S. multiamesce casei pentru gratulârile cu ocasiunea pr. in. dîle onomastice. Acestu referatu se primesce din partea casei cu aclamatîuni de bucuria. Protocólele de alegere sosescu dela bar. Ion Majthényi sî Ales. Stoiakovich, Mateiu Popu Grideanu, sî Constantinu Papfálvi.

Presiedintele aduce apoi la cunoscinti'a casei ca Maj. S., in decursulu ferieloru, au sanctiunatu mai multe legi sî acum urméza publicarea loru. Prin unu Notariu se voru transpune articulii respectivi de legi sî casei de susu.

Presiedintele ministerialu ia acum cuventulu sî arata ca la intrerumperea siedintieloru a fostu promisu regimulu ca la redeschiderea siedintieloru se voru aduce proiecte de legi, cari privescu cestiunea natîunalitâtîloru afacerile religiuniloru sî uniunea Transilvaniei. Regimulu insa e silitu acum a se abate dela sîrulu acest'a de proiecte, dara nu pentru cá sa le amane pre aceste, ci pentru ca mai inainte erá decisu, ca diet'a sa se convóce numai pre la mijloculu lui Noemvre. Regimulu recérca asiá dara pre dieta a se priví acum de convocata numai adhoc sî adeca pentru resolvirea de cestiuni ce a fostu promisu regimulu inca cu multu mai inainte, ca indata ce voru ajunge acele a se realisá se va convocá dieta spre ulteriór'a loru resólvere. Astfeliu suntu imprumutulu pentru drumurile de feru sî elaboratulu deputatîunei din sinulu dietei. Proiectele de legi, ce le presentà asiá dara regimulu dietei acum, privescu raportulu deputatîunei, proiectulu de lege pentru cuota, apoi raportulu deputatîunei sî proiectulu despre detori'a statului, convoirea in privinti'a acést'a din partea amboloru regimuri, in fine unu raportu sî proiectu de o aliantia comerciala; se róga cá aceste sa se dé la tipariu cá sa póta vení câtu mai curendu la desbatere.

Madarasz aduce o propunere, prin carea elu nu recunósce nu vrea sa scie de detorii „austriace“ sî ca in privinti'a acést'a aru trebuí intrebatu poporulu prin votu universalu (ilaritate).

Ghiczy cere cá pre lânga rapórte sa se tiparésca sî protocólele dela siedintiele deputatiuniloru; ceea-ce se primesce sî radica la conclusu.

Presied. face cunoscutu casei ca in decursulu ferieloru au repausatu deput. Tom. Eötvös. O disputa lunga s'a incinsu pentru alegerea din Felegyház.

In fine se raportéza despre verificarea a 33 deputati. Acesti'a prin sórte se sî impartu la sectîuni. — Siedinti'a se inchide fâra de a se puté scí candu va fi alta siedintia.

Conferintie de invetiatori.

Din Zarandŭ 20 Sept. 1867.

Cetindu in pretiuitulu jurnalu „Telegrafulu Romanu“ amu vediutu cum mai in tóte Protopopiatele se tînura sî in acestu anu conferintie invetiatoresci sî cá sa nu devina o. p. cetitoriu la acea credintia ca aici — in Protopopiatulu Zarandului — s'a datu cu totulu uitârei acea institutîune salutaria pentru crescerea sî cultur'a poporului nostru, mi iau indrasnire a ve rugá cá sa bine voiti a dá locu acestoru renduri in pretiuitulu „Tel. Rom.“

Dá, se tînura sî ací conferintie invetiatoresci, precum in anii precedenti asiá sî in acest'a. Ceea ce insa me dóre câci nu potu face o. p. cetitoriu nici o bucuria descriendu decurgerea loru. Unic'a placere e, ca potu laudá zelulu celu mare a Pré on. D. Protopopu alu Gióajului de josu sî Adm. alu acestui Protopopiatu, B. Piposiu, care, precum in anulu trecutu asiá sî in acest'a, a compusu materii fórte potrivite spre desbatere in conferintie, sî care (zelu) l'a documentatu sî prin aceea ca pelânga ocupaciunile cele multe ce le are, administrandu dóue protopopiate, totusi a luatu parte in acestu anu la conferintie in Bradu.

Apoi invetiatorii putînu facu din conferintie *) afara de 3—4 insi; pentru ca parte nu vinu la conferintie, parte vinu numai cá „sa asculte de porunca“ sî nu cá sa se perfectîuneze; ceea-ce s'a observatu cu durere atunci candu se luara la desbatere in conferintie: Repetîrea objecteloru din conferinti'a anului trecutu, pe care, decum sa le fi pusu in lucrare in scól'a sea fia-care invetiatoriu; dara afara de 3—4 insi neci idei nu mai avura despre ele. Cu astfelu de invetiatori cualificati póte sa-si inchipuésca ori cine cum sta invetiamentulu. Amu vediutu cu ochii in anulu trecutu, candu primí directorele scólei capitale din Bradu unu elevu sî-lu intrebâ: ce ai invetiatu? elevulu respunse: a cetí sî a cantá. — Dara a scrie? amu invetiatu dara putînu, sî abiá si putù scrie numele cu „potcóve.“

Poftim! conferintie! Despre Abcdariulu celu nou sî Computulu neci idei, tóte celelalte objecte prescrise suntu negligate. Apoi nu e de miratu ca poporulu n'are mare atragere câtra scóla. Va fi curiosu a scí cine-va cum potu astfelu de invetiatori sa remana in postulu loru? Eaca asiá! — Astfelu de individi suntu mai totu in comunele loru invetialori sî inruditî séu cu Preotulu séu cu Judele comun. séu cu altu omu din comuna cu stare, cari apoi se silescu numai sa-si capete invetiatorii léf'a— din celelalte nu facu pré multu. — Despre esamene totu deun'a sa relatiuneze bine — firesce harthí'a sufere.

Se dîce, ca s'aru fi fâcutu unu projectu pentru organisarea scóleloru comunali in acestu Comitatu, care projectu din partea comitetului comitatensu s'aru fi sî primitu sî se ascépta numai aprobarea din partea Supremei Inspectîuni scolari cá apoi sa se puna in lucrare.

In puterea acestui projectu lefile invetiat. comunali se reducu dela 200 fl. v. a. dupa cum suntu de presentu la 80—60 fl.— sî cá invetiatori comunali se potu aplicá toti cantorii sî preotii, cari voiescu. Ca ce va fi sórtea invet. apti de acumu, cari traiescu numai din salariele invetiatoresci, póte gací ori-cine. Ba Preotulu din Luncoiulu de josu nu potù asceptá aprobarea acestui projectu, sî se apucâ in dîlele aceste sî tînù o siedintia a Comitetului bisericescu sî otarì: ca comun'a nu póte platí cá pâna acum ci mai putînu,— sî asiá invetiatoriulu — de-sî e unulu dintre cei mai apti Invetiatori comunali— sa-si capete statîune. Déca nu intrevenea Pr. on. D. Protopopu B. Piposiu trebuiá sa ia lumea in capu cu familia cu totu.— Pasi gigantici câtra ruinarea scóleloru comunali, ori care va fi scopulu acestui projectu. Se vede ca Domnii, cari primira acestu projectu nu sciu séu nu voru a scí nemicu de Institutulu pedagogicu, Conferintie invetiatoresci, metóde etc.

Venindu-mi acestu projectu la mâna cu voi'a DVóstre mai multe despre elu de alta-data. B.

Caderea tieraniloru romani la miseria— seracia — de desperatu.

Orestia, 25 Septembre.

Dupa stergerea iobagíei an. 1848, candu fostii iobagi devenisera liberi sî proprietari sessiuneloru sî realitâtiloru ce le aveau, credea omulu, ca starea loru se va imbunatatî mai tare, sî ca loru le suride unu venitoru mai ferice,— sî ce sa vedi! dupa unu decursu inca numai de 2 diecenii — 20 de ani— suntu cadiuti la miseri'a cea mai mare, suntu deveniti la sapa de lemnu! Sate intregi, mai mici sî mai mari in Comitate, a câroru locuitori sub iobagía in genere asiá dîcendu, erau cu o stare buna, ba unii dintre ei aveau chiaru câte 2 pluguri 6—8 vite tragatóre, alte vite cornute, cai, porci, oi sî capre, stoguri de grâu sî bucate in hambare— au in sinulu loru acum locuitori in stare de proletariatu!

Acum s'aru nasce intrebarea ca ce este caus'a caderei fostiioru iobagi la miseri'a descrisa? Eu amu audîtu nunumai odata tierani vorbindu intre sine, amaru plangendu-se asupr'a seracíei sî dîcendu ca suntu de peritu, fiendu contributîunea— darea— de totu ingreunatóre. Audîndu eu vorbele astea ale loru le-amu dîsu: ca contributîuni sî supusii altoru Imperati sî regi, unde inca suntu agricultori — lucratori de pamentu — cá ei, platescu, sî de securu nu in mesura mai mica, pentruca spesele de lipsa pentru militîa care trebue sa apere tiér'a, se tîna ordine buna pentru societatea omenésca, functîunarii etc. la tóte regimele supusii trebue sa la platésca séu pórte, ci ei trebue dóra se caute reulu acolo, ca póte suntu aplicati la beutu, apoi neci nu aru fi destulu barbati de lucru, castigatori sî crutiatori de ce castiga. La ast'a mi s'a respunsu, ca ei destulu lucra, nu suntu beutori fâra cumpetu, sî au venitu eara acolo, ca e prea mare darea.

Eu din parte-mi mergu inapoi la catastrofa din 1848/9. Sciu ca aceea a datu lovituri grele unoru Comune intregi sî ici colea unoru familii singuratice, a lasatu urme de trista aducere aminte pentru unii sî pentru altii.— Serací'a inse nu se datéza de acolo, ea a petrunsu de mai multi ani sî in acelea comune, cari nu au capetatu lovituri de biciulu revolutîunei, sî a câroru locuitori totusi in numerulu celu mai mare si-au vendutu pamenturile, suntu silitî a traí cá lucratori de dî, sî afla omulu dintre ei cá servitori — slugi — sî inca in vinarseriele jidaniloru.

Aiurea trebue cautatu reulu séu vermele care róde pe incetu la redacinele planteloru pâna cauta sa se usce. Eu me voiu incercá a respunde la intrebarea de mai susu dupa propri'a-mi esperientia.

Eliberarea fostiloru iobagi, urmata la 1848 ia aflatu pre ei din pruncia crescuti in brazd'a fostiloru domni, lucrau preste anulu intregu la domni, dara sî pamenturile loru sî alte celea pre sém'a loru. De scóla in sate nu erá vorba, nu invetiá a cetí sî a scrie, nu invetiau nemic'a, pentru ca nu ii invetiá nimenea sî nu aveau dela cine sa invetie, pentru ca Domnii de pamentu nu grigeau de alta decâtu de traiulu loru propriu; iobagii erau in tóta privinti'a neesperti sî fâra de nuci unu indreptariu in nimic'a.

Dupa incetarea revolutîunei 1849 incepura jidanii a intrá in tiéra sî a se asiediá in comitate mai in fia-care satu unulu séu doi. Apoi mai multi nici nu trebuie la o comuna. O! ei suntu rafinati, sciau ei bine ca in acelea comune e de ei, unde ómenii suntu nepricepuți, veneau cu unu rendu de haine rele, faceau cum faceau, coteau crijmari de alte natîuni sî luau ei crijmaritulu in arenda, câci lucrulu câmpului nu le place loru, sî apoi in 3—4 ani cadea omulu plinu de mirare, vediendu-i imbogatiti, dara sî satenii se cunosceau scapatati sî saraciti. Ei suntu indatinati a amagí pre poporulu nepriceputu, care fâra a-si prejudecá viitoriulu seu i-si vinde jidanului bucat'a din gur'a copiiloru pentru beutura séu alte menuntîsiuri nepretióse, ba acesti jidani se indatinéza a face mai multe insielaciuni sî misielii chiaru sî cu muierile sî pruncii conlocuitoriloru, primindu dela densele bucate fâra scirea barbatiloru din hambariu scóse sî de acesti din urma de pre câmpu sî furate cu mesuri neinsemnate mesurandu sî dupa placulu loru platindu-le. Dau beutura pe conto candu sî câtu numai cere omulu sî apoi déca vedu ca s'au imbetatu incâtu-va scriu in conto inca odata pre atât'a, sî candu a scrisu unu conto de 10—11 fl. v. a. provóca pre omu sa platésca; dîce omulu ca elu este d. e. cu 6 — séu 7 fl. numai detoriu se duce la judele procesualu (szolgabiro), unde face elu ce face — sî szolgabireulu stringe pre omu de platesce, apoi candu vine sa se platésca contributîunea nu se póte scóte nici cu esecutîunea, sî asiá remanu restantii de contributîune din ani in ani spre daun'a respectivului contribuentu sî a tesaurului séu a statului. Dau mai incolo vinarsu pre conto sî pâna 20—30 fl. v. a. intru adeveru, apoi punu in conto suma indoita, facu proba cu judi comunali dintre cari inca suntu ómeni nepriceputi, beutori de vinarsu, sî usioru coruptibili, sî stringu pre detorasii la platitu. Déca nu póte omulu platí, este cursa pentru elu pregatita. Facu cu omulu contractu pentru detoria, nu punu insa detori'a de beutura ci in bani gat'a imprumutati, punu terminu in contractu pentru platitu, sî dicu omului cu gur'a ca lu mai ascépta sî de nu va puté tocm'a la terminu platí. Vine terminulu, atunci ceru banii cu cuventu ca sî pe ei i stringu creditorii se platésca, sî de nu platesce omulu lu da la judecatoria cu contractu in modu mai susu amintitu, facutu. Judecatori'a i scóte curendu banii prin advocatu, câci amu audîtu din gur'a unui advocatu ca judanii platescu bine, suntu galanti, apoi sî dobandescu processele, póte mai mesterindu sî in alte tipuri, sî folosindu-se de ómeni cu influintia, dara patimasi.

Dau, cum dîseiu mai susu, jidanii vinarsu pe bucate de tóta speci'a, sî unii ómeni suntu dejá asiá dedati la betîa, câtu pâna la craciunu au remasu fâra bucate in hambare, pe candu jidanulu are depositu de bucate primite pe beutura, vinde pe bani gat'a de acasa sî la tergurile din orasiele mai de aprópe chiaru sî la acei'a, cari le-a dusu pentru vinarsu,— séu unii le léga prunele pentru anulu venitoriu cu unu pretiu bagatelu sî de nu se facu le platesce iara cu bucate séu bani. In Feredeu d. e. a fostu legatu unu omu in 1865 cucuruzulu din gradin'a lui din satu in locu de dóue case sepatu de elu de 2 ori pentru detoria pe vinarsu, pe candu muierea sî copiii rebdau fóme. Unu omu din satulu acest'a mi-a dîsu: ca pâna au fostu carcimari romani sî unguri, ómenii nu bea asiá tare, câci acei'a nu dá pe bucate sî a conto cá acesti 2 ovrei sî numai de candu suntu acestí'a carcimari au inceputu a serací ómenii.

Nu potu trece aici cu vederea unu casu mio 1865 in cas'a sî fienti'a de fatia a lui Koloszvári Danielu din Feredeu enaratu de, inainte de aceea fostulu jude procesualu Berevoi György in Joajulu de josu, ca fiendu Dsea in o dî la coleg'a seu Petru Demianu in Balsi'a, au venitu câti-va barbati sî cate-va mueri din Rendéti acolu cu unu jidanu cá carcimariu in acésta comuna de ei escortatu, sî o au datu inainte ca potu adeverí toti cu juramentu, ca au vediutu pâna candu acelu evreu, cá carcimariu, au spurcatu un'a sticla— glaje— mare cu vinarsu din care vindea vinarsu la ómeni, au rugatu pe mentiunatulu jude procesualu sa dée ordinu jidanului cá sa se departeze din satulu loru, câci ómenii au audîtu de intemplarea acést'a spurcata, suntu iritati asupr'a lui sî se póte intemplá o nenorocire. Evreulu apoi s'a sî dusu din satu. —

Nu sum eu condusu de ce-va antipatia câtra jidani, câci ei inca suntu ómeni, sî in mine nu esiste sî nici ca a esistatu antipatía câtra unu omu de alta natîune fia elu crestinu, fie nebotezatu, déca e omu de omenia. Eu sum condusu de sentimente umane sî convinsu ca facu inaltului regimu prin descoperirea acestoru abusuri unu servitiu, sciindu ca intentîunea inaltu acelui'a este prosperarea poporului, nu caderea lui in miseria prin imbogatîrea unui numeru de familii jidovesci, prin ce apoi se nasce indignatîune in poporu ca contributtîunile ii seracesce.

Beuturile spirituóse ale carcimariloru evrei suntu in asiá mare mesura daunóse, câci suntu mestecate cu vitriolu sî totu felulu de materii perniciόse câtu cu incetulu slabescu stomachulu sî ducu pe omu prea de tempuriu in grópa. Eu aici in Orestía nascutu, amu cunoscutu poporulu din satele foste iobagesci, dimpregiurulu Orestíei inainte de 1848 din venirea loru aici la tergu de septemâna sî de tiéra. Atunci vedea omu din satele iobagesci a cercului Gioaju, Balsi'a etc. barbati sî feciori corpolenti, ososi, robusti sî cu fetie sanetóse, asemenea muieri sî fete nalte sî frumósu crescute, frumóse sî sanetóse in fatia, pe candu acumu vede omulu nesce barbati sî feciori din satele acelea palidi, schimonositi sî marsiavi, asemenea suntu muierile sî fetele — sî reulu acest'a se trage din beutu de beuturi spirituóse, nesanetóse sî daunóse stomachului. Din acést'a vine sî insusi inaltului Regimu dauna mare, câci nu este lucru necunoscutu, ca unu barbatu mersiavu sî o muiere mersiava nu potu produce copii senatosi, precum sî unu grauntiu de sementia nu deplinu sanatósa, numai o planta subtîre sî slabutia produce, sî cu feciori asiá mersiavi, asentati la militia este cu greu

---

*) Estu tempu fura 13 invetiatori presenti sî 17 absenti— sî nimenea nu-i intreba, pentru ce nu se presentara la conferintie.

de a invinge pre inimicu in purtarea unei betalii, fiendca cadu curendu josu sî numai de strapatie.

(Va urmá.)

Trasurile unui planu preliminariu spre scopulu infiintiarei de reuniuni pentru crescerea poporului.

I. Fiinti'a sî scopulu reuniunei.

Pentru inaintarea crescerei poporului aru fi sa se intemeiezo in fia-care comitatu câte o reuniune séu asociatîune, sî aru fi de doritu, cá aceea sa consté din membri de tóte natîunalitâtile sî confessiunile conlocuitóre, (iéra unde acést'a n'aru succede, dupa confessiuni) *).

Scopulu asociatîunei e, de a inaintá sî a desvoltá pre teritoriulu comitatului crescerea poporului in tóte directîunile. — Corespundiatoriu chiamârei acestei'a, i-si estinde activitatea sea asupr'a iostituteloru conservatóre de pruncii mici, asupr'a asiá numiteloru scóle populare séu elementarie sî asupr'a scóleloru cetatienesci.

II. Organisatîunea reuniunei.

§ 1. Póte sa fia membru alu reuniunei ori-care fiiu séu fiia a patriei din ori-ce parte a tierei, care doresce a inaintá crescerea poporului. — E de doritu, cá asociatîunea sa aiba câtu se póte mai multi membri.

§ 2. Asociatîunea séu reuniunea constà din membri spriginitori séu partinitori sî din membri ordinari. — Spriginitori suntu, cari respundu in cas'a asociatîunei, pentru inaintarea scopuriloru acelei'a — celu putînu unu florinu pre anu. Iéra membri ordinari suntu acei'a, cari pre lânga respunderea unei taxe celu putînu de 50 cruceri la anu, mai inaintéza inca sî scopulu asociatîunei prin conlucrarea loru personala.

Invetiatorii sî profesorii, déca se facu membri ordinari, nu platescu nici o taxa.

§ 3. Reuniunea tîne in fia-care patrariu de anu adunare generala — sub conducerea unui presiedinte alesu celu putînu pre unu anu din sinulu seu. Inse se potu tîné sî adunâri estraordinarie, déca presiedintele aru aflá de necesariu, seu déca un'a a cincea parte din membri aru poftí acést'a.

§ 4. Unde din caus'a estensiunei pré mari a comitatului s'aru aflá de lipsa, adunarea generala imparte comitatulu in cercuri sî alege din sinulu seu câte o comissiune pentru fia-care cercu.

Afara de acést'a adunarea póte alege comissiuni constatatóre numai din membrii sei de genulu femeescu, cari cu deosebire in privinti'a instituteloru de fetitie sî pentru copíii mici potu dá mâna de ajutoriu asociatîunei.

§ 5. Comissiunea din cercu i-si imparte cerculu seu dupa cum va cere lips'a, in pârti mai mici constatatóre d. e. de 3—4 comune. Ea emite in fia-care parte câte unulu séu mai multi membri din sinulu ei, cari cercetéza celu putînu odata intr'o luna scólele sî comunele unde inca nu s'aru aflá scóle, sî referescu comissiunei cercuale despre esperiintiele loru.

Totu acésta comissiune indeplinesce tóte altele afaceri ale reuniunei in scólele sî comunele singuratice, (nemijlocitu séu mijlocitu prin membri emisi).

Inainte de adunarea generala comissiunea din cercu tîne celu putînu o siedintia, (insa se potu tîné sî mai de multe-ori, déca presiedintele séu a trei'a parte din membri afla de lipsa.)

In siedintiele aceste se iau spre scientia reporturile séu propunerile membriloru emisi.

Sî pre bas'a acestor'a se face reportu séu se asternu totu deodata sî propuneri câtra adunarea generala despre intréga starea lucruriloru scolastice in cercu.

§ 6. Reuniunea prin adunarea generala séu prin presiedinti'a sea póte intrá in corespundintia nemijlocita cu ministeriulu regescu de cultu sî instructîune. Cu deosebire lu insciintiéza repede despre scaderile mai momentóse, ce receru ajutoriu grabnicu. Asemenea face reportu cu de amenuntulu congregatîunea generala séu adunarea mare, ce se va amintí in §-ulu urmatoriu, despre referintiele crescerei poporului in comitatu, despre defectele ei, despre cele ce aru fi bine sa se faca in privinti'a acést'a, precum sî despre progresele ce dóra s'au observatu.

§ 7. Fia-care reuniune pentru crescerea din comitatu alege in totu anulu unu anumitu numeru de representanti pentru adunarea mare sî universala.

§ 8. Acésta adunare universala, constatatória din toti deputatii reuniuniloru comitatense, convine si-si tîne siedintiele in fia-care anu odata in capital'a tierei séu in altu óre-care locu alesu de ea insusi.

§ 9. Agendele principale ale acestei adunâri mari sî universale suntu urmatórele:

1) Primesce spre sciintiâ insciintiârile speciale ale reuniuniloru de prin comitate despre starea crescerei poporului, sî din acestea compune o aretare precisa sî autentica despre starea de atunci a crescerei poporului din tóta tiér'a.

2) Desbate propunerile fâcute din partea reuniuniloru comitatense séu singurateciloru membri, sî preste totu se consulta despre caus'a crescerei poporului din tiér'a intréga. Prin aceste consultatîuni, desbateri sî inschimbâri de idei, se nisuesce a mijlocì legamentu sî unitate intre directîunile sî nisuintiele diverse sî divergente, ce se manifestâ din partea insociriloru singuratice etc.

3) Substerne ministeriului reg. de instructîune reportu despre tóte referintiele crescerei poporului, sî déca afla de lipsa, face sî propuneri.

§ 10. Fiindu ca membrii din pârtîle mai indepartate ale tierei se aduna in congregatîunea universala numai odata in anu, si sî atunci a buna séma numai pre câte-va dîle, de aceea dara ca obiectele sa se pota substerne regulatu sî curendu in siedintie, aru fi de doritu, cá adunarea mare sa aiba o presiedintia permanente, cu care reuniunile de prin comitate sa pota comunicá ori in ce tempu.

III. Afacerile séu agendele reun.

Afacerile reuniunei astfeliu constituite suntu urmatórele:

§ 1. Inainte de tóte aru trebuì sa compuna o statistica câtu mai detaiata sî autentica despre starea crescerei poporului in comitatulu concerninte (iéra prin congregatîunea mare, despre cea din tiér'a intréga.)

Pre terenulu crescerei poporului nu putemu face reforme mai radicale, cari sa se estinda asupr'a tierei intregi, pâna ce nu scimu curatu, ca ce avemu séu cum stâmu pâna acum'a? Pâna candu nu cunóscemu, ca pre terenulu acest'a, unde, cu câta sî cu ce feliu de putere materiala sî spirituala potemu dispune, pâna atunci nici aceea nu putemu sci, ca — câtu trebuie sa mai suplinimu, sî unde trebuie sa ajutâmu mai curendu?

Dara candu e vorb'a de compunerea acestei statistice, nu se intielege numai conscrierea numerului copiiloru cualificati de scóla sî a celoru in fapta cercetatori de scóle, — ce s'aru puté ajunge sî fâra de astfeliu de asociatîuni, — ci e de lipsa a aratá de amenuntulu, d. e. puterile de invetiamentu, salariulu docintiloru, venitulu sî averea scólei, calitatea averei, precum sî de unde se trage ea, starea edificiului scolasticu, cum este scól'a provediuta cu mijlóce de invetiamentu, s. a.

De altmintrea pentru cá sa se póta castigá o icóna statistica credinciósa despre referintiele crescerei poporului din tiér'a intréga, e de lipsa cá ministeriulu instructîunei publice se tramita câtra reuniunile din comitate cóle de o potriva rubricate. Asociatîunile insa déca voru aflá de necesariu, potu sa adauga sî rubrice nóue din partea loru.

§ 2. A dóu'a afacere séu agenda mai insemnata aru fi aceea, cá reuniunea acolo, unde nu se afla scóle de feliu, sa mijlocésca — fia prin comuna, séu prin statu, séu in altu ori-care modu, infiintiarea de scóle.

Ací mai putemu amintí sî lâtîrea instituteloru de pestrare pentru copii mici sî de scóle cetatienesci.

Institutele pentru copii mici s'au intemeiatu sî pâna acum mai numai prin asociatîuni. Apoi aceste institute aducu pre lânga alte folóse bine facatóre sî aceea, ca pregatescu bine pentru scólele cetatienesci, cari altmintrelea tînu tempu cam scurtu.

Aru fi inca detorinti'a asociatîunei cá prin cetâti sî unde referintiele locale concedu séu pretindu, se ajutore infiintiarea de scóle cetatienesci pre lânga scólele populare.

§ 3. Reuniunea prin comissarii ei se privegheze, déca copiii umbla regulatu la scóla? Se cerceze, ca pruncîi, cari nu umbla la scóle, din ce causa nu umbla? Din casu in casu se faca atente pre diregatoriele respective sî se staruiésca la ele, cá sa mane pe toti copiii apti la scóla.— Unde insa copii nu potu cercetá scólele din cause reale, d. e. din caus'a seracíei, reuniunea se lucre a delaturá pedecile, déca altcum nu, prin ajutoriulu seu. Déca numerulu acelor'a, cari nu cercetéza scólele este insemnatu, sî provocarea diregatoriei a remasu fara resultatu, atunci se faca aretare câtra ministeriulu de invetiamentu. In acestu punctu cu deosebire multu va puté ajutá conlucrarea asociatîunei.

§ 4. Prin emisii séu comisarii sei pentru cercetarea scóleloru, reuniunea se caute a-si castigá— pre lânga cele aflate despre modulu invetiârei sî propunerei, sî resultatele invetiamentului, cu deosebire despre acea cunoscintia, déca suntu scólele provediute bine cu cârti scolastice sî cu alte instrumente, precum d. e. cu mape, globuri, table s. a. — Unde s'aru descoperí lips'a de acestea, asociatîunea se nisuésca a mijlocí ajutoriu, staruindu procurarea acelor'a la respectiv'a autoritate scolara. Eara unde serací'a scólei n'aru concede acést'a se ajute séu insasi asociatîunea, séu se petitiuneze la ministerulu de invetiamentu pentru mijlócele necesarie.

§ 5. Un'a dintre cele mai binefacatóre fapte ale asociatîunei aru fi, cá se adune pentru scóle sî biblioteco cârti de cetitu pentru copii, din cari aru puté se ia copíi sî a casa. Cu deosebire multu s'aru puté influintiá prin acést'a, cá in poporu sa se descepte poft'a de cetitu.

Banii necesari spre scopulu acest'a s'aru puté luá séu din averea scólei, séu din colecte séu din cass'a asociatîunei.

§ 6. Peste totu aru fi chiamarea reuniunei afara de cele insîrate, a descoperí tóte lipsele pe terenulu crescerei poporului, cautandu ale delaturá prin puterea sea propria, séu déca acelea i intrecu puterile, a provocá in casu de lipsa sî ajutoriulu ministerului de instructîunea publica. — „Alb.“

S a b i i u, 28 Septembre. Marti'a trecuta s'a tînutu siedintia lunaria a comitetului Asociatîunei tranne sub presidiulu Vice-presiedintelui. Cestiunea cea mai interesanta fu cea a foiei edande, carea pentruca sa póta esî s'a conclusu a i se compune mai antâiu programulu sî a sepublicá.— (Pentru liniscirea aceloru ce facu imputâri acestei foi ca nu voiesce a mai publicá protocólele siedinteloru comitetului, va fi de ajunsu sa spunemu ca Presidiulu celu nou a fostu dispusu, ca sa nu se publice neci o agenda de ale comitetului Asoc. in alte foi, decâtu numai in ceea-ce va sa ese dela Asociatîune, care dispusetîune comitetulu contragendu-o apoi intre discutiunile sele o radica la conclusu.)—

× N a s e u d u, 4 Octombre n. Astadi petrecuramu la mormentu osamintele bravului nostru barbatu Vasiliu N a s c u, invetiatoriu normale sî directore la aministratîunea fonduriloru scolare granitieresci din Naseudu, care se mutà la cele eterne, dupa unu morbu veementu de 3 septemâni, in 2 Octombre 1867 la 9 óre sér'a, in etate de 51 ani. —

Repausatulu a fostu veduvu, premergendu-i soci'a amata Mari'a nascuta Gaina din Feldru in Septembre an. tr. rapita fiendu de cholera, — fâra cá sa fia remasu de densii prunci.

Fericitulu, pre lânga alte cualitâti frumóse, intru care sta ospitalitatea casei sele mai pre susu, a fostu in chiamarea sea zelósa sî deliginte,— adeveratu discipulu alu nemuritorului natîunalistu mare, „Marianu“— sî in cualitatea sea de agentu la curtea sî dicasteriele din Vien'a in caus'a proprietâtiloru granitieresci a conlucratu multu sî puternicu pentru redobandirea partîale a acelor'a. De aceea lu sî urmara la mormentu tristeti'a sî doliulu generalu alu junimei sî a poporului din acestu Districtu, carele nu intardîá ai dá ultim'a petrecere in unu numeru frumosu, chiaru sî din comunitâtile cele mai departate.

Fia-i dara tierân'a usióra, sî memori'a eterna!

Principatele române unite.

B u c u r e s c i, 25 Septembre.

Vechiulu castelu de Hohenzollern, léganulu familiei regale sî princiarie de Hohenzollern, a fostu seversîtu in reparatîunele sele in anulu acest'a. La 3 Octombre inaugurarea acestui castelu s'a fâcutu in presinti'a Majestâtiei Sele Regelui, Reginei, Principelui Regale alu Prussiei sî membriloru familiei princiare de Hohenzollern.

Cu acésta ocasiune Majestatea Sea Regele a adresatu Domnitoriului Romaniei o depesia fórte gratiósa anunciandu-i totu de odata ca-i confera

---

*) Sî unde nici acést'a dupa natîunalitâti, R.

marele colanu alu ordinei regale de Hohenzollern in memori'a acestei dîle solemne.

Acésta decoratîune a fostu creata de repausatulu Rege Fridericu Vilhelm IV candu a venitu pentru prim'a óra in castelulu de Hohenzollern, spre aducerea aminte a cessiunei acestoru principate la corón'a Prussiei.

Domnitorulu are dejá crucea acestui ordinu.

M. Sea Domnitorulu, insotîtu de D. ministru alu lucrâriloru publice, a visitatu in Sambat'a trecuta, la Comana lucrârile de terasmente ale drumului de feru. Domnitorulu a dejunatu la monastirea Comana. Dupa dejunu, d. Cogalnîceanu arendasiulu Comanei, care venise se intempine pe M. Sea la manastire, s'a pusu la dispusetîunea In. Sele, spre a-i aretá Coman'a in amenuntele sele. Astfelu a fostu lesne M. Sele de a visitá, in cateva óre, puncturile cele mai insemnate ale Comanei, lucrârile de terasmente sî trasur'a drumului de feru de pe acésta proprietate, precum sî câmpulu de batalia dintre Romani sî Turci, in pomenirea cârei'a Sierbanu Cantacuzinu a ziditu manastirea Coman'a.

M. Sea, care plecase dela Cotroceni la $8 \frac{1}{2}$ óre diminéti'a, s'a intorsu sér'a la aceeasi óra, trecendu prin comunele Vidr'a, Gradistea sî Sintescii. „Mon.“

Corpurile legiuitóre suntu convocate in sesiune estraordinaria pentru dîu'a de 25 Octobre viitoriu.

Varietâti.

⁂ Advocatîalu. In dîlele aceste au depusu juramentulu de advocatura D. Dr. Demetriu Racuciu sî D. N. Stravoiu, despre carele din urma audîmu ca are de cugetu a se asiediá in Brasiovu.

Mai nainte cu vre-o cate-va septemâni facù esamenulu de advocatura Dlu asessoru districtualu Ios. Puscariu Toti facura esamenele la tribunalulu superioru din Sabiiu.

⁂ Universitatea natîunala sasésca din Sabiiu se va aduná, dupa ce s'au inlaturatu pedecile ce i se opusera anulu trecutu, pre 11 Nevembre a. c. Spre inlaturarea ori-câroru indoieli despre legalitatea constituirei acestei adunâri a universitâtiei, se voru face alegeri nóue, dupa acurat'a observare; a modalitâtiloru de alegere, ce suntu inca in vigóre (punctele regulative din tempurile cele bune ale privilegieloru).

⁂ Despre caletori'a Comissarului reg. estragemu din o coresp. dela Abrudu la „Gaz. Tr.“ urmatórele:

Astadi la amédi Escelenti'a Sea comissarulu r. Em. Pechy, concomitatu de numerosi abrudeni, buciumani sî rosieni, sosì la Detunat'a, unde parochulu (gr. cat.) I. Ciura lu primì cu cuventarea urmatóre in limb'a romána:

Escelentia!

Poporulu de aici, condusu de omagial'a supunere sî respectu câtra acei'a, cari representa pré inalt'a persóna a Majestatei Imperatesci vine a ve bineventá prin mene.

Deci ve gratulâmu fericit'a venire in Muntii apuseni, câci ne aflâmu fortunati a salutá pre Esc. Vóstra sanetósa in mijloculu nostru.

Escelentia! Romanii din acesti munti cá sî din provincia de multu insetéza de egal'a indreptatîre cu privire la natîunalitatea, limb'a sî confesiunele loru;— ei dorescu usiurare de greutâtîle, dorerile sî suferintiele trecutulu sî ale presintelui, prin urmare ei se simtiescu indreplatîti a asceptá cu staruintia: cá frumósele promissiuni facute in atare privintia de câta cei ce conducu nai'a regimului sî croescu sortîle popóreloru, sa se intrupeze.

Dreptu-aceea mi iau voia a rugá pre Escel. Vóstra cá comissarulu regescu: sa ve indurati a elucrá la locurile concernente egal'a indreptatîre sî usiurare conformu acelui nobilu cuventu, ce Escelenti'a Vóstra l'ati rostitu odinióra: cumca „veti impliní dorintiele romaniloru, incâtu ve voru remané multiamitori“, — sî intr'adeveru romanii preste totu pentru atare generositate — ve voru fi pururea multiamitori,— densii ve voru binecuventá stralucitulu nume in eternu, radicandu-ve in animele loru monumente de multiamita mai duraveru decâtu bronzulu.

In fine: recomandandu-ne buneloru simtieminte de patronu, ve poftimu din profundulu animeloru nóstre: cá provedinti'a cea préinalta pre Escelenti'a Vóstra la multi ani cu indestulare sa ve traiésca!!

La care Escelenti'a Sea respunse magiaresce cam asiá: Multiumescu munteniloru pentru bun'a primire, sî i asecurezu: cumca dorintiele tuturoru conciviloru de sub regimulu magiaru fára osebire de natîunalitate sî religiune li se voru impliní, numai densii se aiba incredere in regimu;— deci provocu sî pre romanii munteni la atare incredere sî la conlucrare cu puteri unite la cladirea noului edificiu constitutîunalu cu atâtu mai vertosu, cu câtu ca ambele patrie actu unite fiindu — i chiama la atare conlucrare.— Se traiésca muntenii!

Angerulu pacei — incheia coresp. — pre Escelenti'a Sea sa-lu conduca pretutindenea se si o — ajute: cá important'a missiune — se si-o póta impliní spre multiamirea tuturoru natiunalitâtîloru!—

A. T.

⁂ Unu pictoru românu la espusetîunea de bele arte in Rom'a. Dîuariulu „Eptacordo“ ce se publica la Rom'a sî se ocupa specialminte de bele arte cu o desteritate sî seriositate ce ia asecuratu nume bunu sî stima la barbatii de ramulu numitu, in nr. 26 face unu raportu despre espusetîunea de bele arte din Rom'a pronunciandu-se generalminte iéra a nume graiesce numai despre opurile cele mai escelinte. Acestu jurnalu au aflatu cu cale a se ocupá anume de opurile espuse de pictorulu românu Nicolae Popescu Cuvintele lui „Eptacordo“ suntu acestea: „Tinerulu Nicolae Popescu românu din Banatu in Ungari'a si-a propusu in capu a ne face sa meditâmu cu seriositate asupr'a cestiunei pauperismului, importanta pretutindenea, prea importanta in Rom'a, oferindu priviriloru nóstre o figura cá jumetate din naturala, infatîsiandu pre unu seracu, betrânu de etate, trentiosu de vestminte, sî in momentulu de a-si intinde pelari'a câtra trecatori cá sa lase a-i cadé in ea putîntic'a caritate de unu obolu. Sî in adeveru ia reesitu intentîunea sea, de óre-ce nu e nimenea care sa nu se oprésca a admirá acésta icóna, sî admirandu-o sa nu-si reculéga ideile sele asupr'a acestei dureróse cestiuni a omului ce se umilesce inaintea altui omu pentru simpl'a causa ca-i lipsescu banii! . . Afara de seraculu, elu a espusu inca patru icóne fórte frumóse in oleu, cari descoperu in elu unu pictoru valorosu.“ Onóre pictorului nostru care a seceratu esemenea laude acolo unde rivalisara maestrii betrâni! „Alb.“

⁂ Observatiuni metereologice din 27 Septembre in Romani'a: Némtiu:— Zapada sér'a, plóie rece. Focsiani:— Plóia, ninsóre, sî viforu plus $2\frac{1}{2}$ —$2\frac{1}{2}$ grade. Piatr'a: — Plus 4 R. grade, plóie cu zapada. Iasi: — Plus 12 grade R., plóie, zapada, ventu. T. Frumosu: — Plus 10 gr. R. Botosiani: — Plus 9 gr. R. plóie, ninsóre. Mihaileni: — Plus 9 gr. R. ninsóre. Dorohoiu: — Plus 8 gr. R. ninsóre. Tirgovistea: — Plus 9 gr. r. plóie, zapada. T. Ocn'a: — Tempu posomoritu, ninsóre, frigu mare. Mizil:— A ploatu, recóre, ventu dela Nordu. Râmniculu Seratu: — A ploatu tóta nóptea cu fulgi de zapada. Falticeni: — Plus 11 gr. r. plóie cu zapada, ventu.

28 Septembre. Tirgovistea: — Plus 8 gr. zapada multa. Pitesci: — Plus 3 gr. r. furtuna cu zapada. Câmpu-Lungu: — Plus. 4 gr recéla, tóta dîu'a ninsóre. Gorjiu: — Plóie, ventu rece, mazarica. Tergulu Ocn'a: — Ninsóre, frigu fâra ventu. Brâil'a: — Plóia rece, ventu, ninsóre, frigu. Focsiani: — Plus 3 gr. r. ninsóre mare viforu. Mizil: — Frigu tóta dîu'a, ventu dela Nordu. Buzeu: — Frigu 6 grad. plóie rece, zapada, ventu dela Nordu. Reni: — Plóie, piatra, frigu simtîtoriu. Roman: — Zapada 8 gr. plus. Falticeni: — 5 gr. plus, zapada plóie. Piatr'a: — Plus 2 grade, ninsóre. Neamtiu: — Tempulu rece, zapada partiale. Câmpin'a: — Plus 3 gr. plóie, zapada. Bucuresci: ninsóre.

Concursu.

Devenindu vacante dóue stipendie de câte 50 fl. v. a. din fundatîunea „Franciscu Iosefina“, pentru ascultatori de drepturi la academiele din patria, se deschide prin acést'a concursu pâna esclussivu 15 Octobre cal. vechiu 1867.

Aspiratorii la acestea stipendie sa-si substérna in terminulu prefiptu la Efori'a subsemnata: a) atestatu de botezu, b) atestatu, respective tóte atestatele de studie din anulu scolasticu precedentu, sî c) atestatu autenticatu de paupertate.

Sabiiu 25 Seeptembre c. v. 1867.

Efori'a Archidiecesei
24—2 gr. res. din Transilvani'a.

Nr. 25—1 Concursu

Pentru intregirea statîunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. or. Ohabiti'a, ce e ingremiata maritului comitatu alu Carasiului sî Protopresbiteratului gr. res. alu Caransebesiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statîune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 42 fl. v. a.

b) in naturale: 20 meti de cucuruzu in bóbe; 50 punti de lardu; 50 punti de sare; 10 punti lumini sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitîunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasulu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedogogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre serviciulu de pâna acum sî purtarea loru morale sî politica, sî astfeliu indiestrate le voru substerne Venerabilulului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna in 1/13 Novembre 1867.

Caransebesiu 21 Septembre 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 22—3 Concursu.

Spre ocuparea postului invetiatorescu din Sioborsin, inzestratu cu emolumintele anuale: 210 fl. 9 cubule de grâu, 9 cubule de cucuruzu, 3 mesuri de mádiare, 18 centenarii de fenu, 12 orgîi lemne de focu sî cortelu lîberu; se deschide concursu pâna in 4 septamâni inchisive dupa intâi'a publicare esîta in acésta fóia.

Concurentii la acestu postu se avisédia a transpune subscrisului, recursele sele instruate cu documentele prescrise sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu diecesanu gr. or. Aradanu.

Semnatu in Totu-Varadi'a, in 12 Sept. 1867.

Iosifu Belesiu
Prot. sî insp. distr. de scóle.

ad Nr. 164—1867.

Nr. 23—1 Edictu.

Stanca Ioann Porumbulu din Feldiór'a, care cu necredintia parasí pre legiuitulu ei barbatu Ieremi'a Aftinu, fâra cá sa se scie loculu petrecerei ei, — se provóca prin acést'a, cá in restempu de unu anu de dîle dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subsemnatului foru protopopescu, câci la din contra procesulu matrimoniale asupra-i pornitu, se va decide sî in absenti'a densei, amesuratu SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptu credincióse.

Forulu protopopescu gr. or. alu Tractului Brasiovului alu II.

Brasiovu in 24 Septembre.

Ioann Petricu,
Protopopu.

Subscris'a directiune aduce la cunoscinti'a on. publicu, ca

Calendariulu pe anulu 1868

care in tipografi'a archidiecesana a esîtu de sub tipariu se póte capetá cá sî in anii trecuti — brosiuratu cu **22** xr., ear in crud'a cu **20** xr. v. a.

Pre lânga cele indatinate astronomice etc. se afla in resp. Calendariu: a) Siematismulu bisericei gr. or. din Tranni'a Ungari'a sî Banatu, b) Indegetâri folositóre din agronomia (lucrarea pamentului) aratandu-se metodulu celu mai practicu sî rationalu dupa care este de a se lucrá pamentulu cu folosu, c) Anecdote, poesii m. d.

Sabiiu 27 Sept. 1867.

Directiunea tipogr. archid.

Burs'a de Vienn'a.

Din 30 Sept. (12 Oct.) 1867.

Metalicele 5%	55 55	Act. de creditu	173 60
Imprumut. nat. 5%	64 50	Argintulu	122 50
Actiile de banca	674	Galbinulu	5 96

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 80. ANULU XV.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu, in 5|17 Octombre 1867.

Sabiiu, 4 Octombre.

In doi numeri precedenti amu publicatu sî noi dupa „Albin'a“ apelulu ministrului Eötvös precum sî programele sele pentru reuniuni infiintiande cu scopu de a cresce (educá) poporulu.

Inca la cea d'antâiu faima ce ne sosî despre intentiunatele reuniuni de educatîune, vorbindu noi despre bunetatea conveniriloru invetiatoriloru nostri, amu aflatu óre-si care asemenare intre acele reuniuni sî aceste coveniri sî prin urmare ne-amu vediutu motivati a aplaudá ide'a dlui ministru. Astadi, candu o avemu tóta dinaintea nóstra, o putemu apretiá sî mai bine sî astadi déca i vomu cautá vre o afinitate intre afacerile nóstre privitóre la educatîune, i o vomu sî aflá in mesura mai estinsa, in sinódele cele mai recente (de curendu) ale besericei gr. or. din Transilvani'a, sî in senatulu scolariu constatatoriu in un'a tertialitate din cleru, sî in dóue tertialitâti din poporu. Va se dîca, sî astadi, candu avemu intregu quasi programulu dlui ministru, nu ne modificâmu parerea nóstra de mai nainte.

Dlui ministru alu culteloru sî alu ivetiamentului i jace la anima crescerea poporului. Vrea inse cá interesulu de crescere se fia prin aceea mai viu, mai inaltiatu, ca poporulu insusi se fia sî elu unu factoru activu la crescerea sea propria.

Sinodulu nostru bisericescu transilvanu tocm'a din acestu punctu de vedere au manecatu la ficsarea organisatîunei trebei scolarie, câci elu au datu sinódeloru parochiali, protopresbiterali sî eparchiali dreptulu a conduce tréb'a scolara, dupa cerculu activitâtiei fia-cârei pârti sociali bisericesci, sî si-au sustînutu dreptulu de regularea trebei crescerei prin sinodulu eparchialu sî senatulu scolariu.

Referintiele sustatatóre legali, cari incredu crescerea poporului confessiuniloru respective, s'aru paré ca prin mesur'a acést'a a ministrului voru suferí o modificare.

Noi afirmâmu contrariulu, câci Dlu Baronu Eötvös insusi lasa confessiuneloru a duce sî a conduce tréb'a loru scolara, sî proiectéza amintitele reuniuni cá unu sucursu spre inaintarea crescerei poporului preste totu.

Biseric'a nóstra in sinodulu dela 1864 creéza unu regulamentu dupa carele „biseric'a autonoma si reguléza, administra sî conduce trebile sî afacerile sele bisericesci, scolari sî fundatîunali in tóte pârtîle sî factorii ei constitutivi, dupa form'a representativa fundata in sant'a scriptura, canóne, institutîuni sî pracs'a bisericésca“ (§. 1). Totu in acelu regulamentu se dîce, ca pârtîle organice sî adeca parochiele, protopresbiteratele etc. (§ 4), fia-care sî continueza actiunele sele bisericesci, scolari, sî fundatîunali prin representantii loru etc. (§ 6). Biseric'a nóstra asiá dara e ins'a o reuniune strinsa sî legitima, la carea are dreptu fia-care crestinu tînatoru de ea a luá parte in tóte afacerile ce se tînu de biserica in intielesulu conclusiuniloru sinodale. Intre aceste se afla sî afacerile scolari, incependu treptatu dela cele ce se pertratéza in sinódele parochiale pâna la cele ce vinu a se tratá in sinodulu metropolitanu totu prin representanti de ai poporului sî clerului.

Asemenandu acum aceste dóue institutîuni un'a cu alt'a, adeca, regulamentulu bisericei nóstre cu projectulu dlui Bar. Eötvös le aflâmu in acea afinitate, in care e d. e. totu omulu fatia cu biseric'a sî patri'a sea, pentruca pâna candu biseric'a demanda fia-cârui crestinu, cá pre câtu sa implinésca detorintiele sele cá crestinu, pre atât'a sa se folosésca sî de drepturile sele care i le da biseric'a; pre atunci biseric'a demanda crestinului, ca elu cá cetatiénu sa-si implinésca detorintiele sele patriotice sî totu odata sa se folosésca sî de bunatâtîle acele, cari i le da patri'a. Prin urmare suntemu de convictîunea aceea, ca ori sî cine dintre noi observandu cele ce renduiesce biseric'a adunata in sinodu eparchialu sî metropolitanu spre binele crescerei poporului, — póte sa intre sî in reuniunea cea scolara, ce o proiectéza dlu ministru de invetiamentu.

Standu parerea nóstra, sî sperandu, ca nimenea nu o va impugná, mai atingemu inca sî vocea, ce se redica afara de biseric'a nóstra intr'aceea, cá scól'a sa se emancipe de sub cleru. La noi astfeliu de voci se voru puté audî pâna atunci, pâna candu metropoli'a nóstra va avea norocire sa tîna unu sinodu metropolitanu administrativu bisericescu, câci atunci se va documentá de ajunsu, ca nici liter'a, nici spiritulu institutîuniloru bisericei nóstre nu iarta, cá clerulu sa monopolisedie cu tréb'a crescerei poporului. Documentu invederatu pentru acestu asertu este regulamentulu bisericei nóstre in Ardélu din a. 1864, a cârui cetire si studiare merita atentîunea generale a tuturoru barbatîloru nostri confessiunali, dara sî a barbatîloru nostri patriotici.

Evenemințe politice.

Sabiiu, 4 Octombre

Maj. Sea Imperatulu 'a sositu in 11 Octombre dela Ischl sî inca in decursulu acelei dîle inainte de amédî a primitu pre Cancelariulu imperialu in o audiintia de vre-o dóue óre. Unele diuarie s'au grâbitu a cetí din ochii cancelariului impressiunea audintiei ce o avuse cancelariulu la Imperatulu sî a impartasî publicului, ca are sa se intemple de curendu unele lucruri de mare insemnatate. Altele dîceau, ca cancelariulu se aru fi esprimatu câtra unii deputati din apropierea sea, — se intielege ca sî acest'a se dîce ca in urm'a impressiunei avute in urm'a audientiei — : ca concordatulu are sa tréca prin revisinne; cu Rom'a déca se póte; fâra de Rom'a sî contra Romei déca trebuie sa fia. — Fói'a oficiala pasiesce contra tuturoru conjecturiloru de feliulu celoru de mai susu sî dechiara, ca cancelariulu nu s'a manifestatu nici cum, dupa avut'a audiintia.

Deputatulu Mühlfeld in o cuventare lunga face propunere (sî o motivéza) de a se delaturá concordatulu, carea la cetirea dintâiu a fostu sprigínitu de o majoritate insemnata. Propunerea s'a indreptatu la comissiunea respectiva (confessiunala.) Pre lânga tóte ca membrii nemti din senatulu imperialu facu multa vorba pentru putîna isprava, déca se adeveresce scirea ca M. S. prin biletu de mâna a dechiaratu ca adres'a celoru 25 episcopi se va transpune senatului imperialu spre desbatere: — atunci sórtea concordatului se cam póte prevedé.

Din siedintiele premergatórie ale senatului imperialu va fi de interesu a amintî cuventulu lui Giovanellî (dep. tirol.) in carele intonéza autonomi'a tieriloru, sî ale poloniloru Ziblikiewicz sî Zemialkowski. In ideile acestor'a se vede ce-va marcatu, pre candu nemtii din stâng'a sénatului imperialu facu vorba multa din teoriele de drepturi, din care insa se vede nesuintia de a suprematisá pre celelalte natîuni cu ai câroru representanti siedu impreuna in senatulu imperialu. § 15. din drepturile fundamentale de statu, in care se garantéza autonomi'a biseriсeloru recunoscute de statu, lu amendéza deputatulu Bucovinénu Andreeviciu. Impartasîmu mai la vale, dupa „Albin'a“, cuventarea intréga rostita cu acésta ocasiune de câtra deputatulu amintitu.

La „Frankf Jurnal“ se scrie din Berlinu ca atâtuací câtu sî in Vien'a se lucra din tóte puterile pentru impacarea curtiloru acestoru dóue resiedintie. De ací se deduce mai departe ca Imperatulu Austriei sî Regele Prussiei se voru intalní câtu de curendu in Baden-Baden. Ansa la scirea acést'a dede schimbarea in planulu de calatoria alu Regelui Prussiei. Acest'a avea adeca a se intórce din caletori'a sea dela Weimar direptu la Berlinu. Acum inse se dîce ca de ací va calatorí spre a petrece óre câtu-va tempu la Baden-Baden. Nu se scie déca combinatîunea acést'a are ce-va temeiu realu. Caus'a, se dîce mai departe, aru fi de a se cautá in intielegerea intre Franci'a sî Itali'a asupr'a cestiunei romane.

Din statulu papalu se spune mereu ca trupele papei invingu pre garibaldini; de alta parte insa se spune, ca trupele cestoru din urma totu crescu sî se immultiescu. Regimulu italianu concentréza trupe la marginele statului papei sî tramisulu seu la curtea din Parisu dechiara ca situatîunea in Itali'a e fórte seriósa sî trupele italiane au sa intre in provinciele Romei.

Din Romani'a se scriea in dîuarie ca la Bacâu s'aru fi aflandu 4000 pusci de ale emigratîunei magiare sî ca césta din urma le-aru fi cedatu regimului austriacu. Consulu c. r. austriacu au dechiaratu asiá dara armele din cestiune de proprietate austriaca si le-au reclamatu pentru regimulu seu. Cele mai nóue sciri din dîuarele nemtiesci sî unguresci spunu, ca gard'a natîunala din Bacâu au confiscatu puscile sî le-au dusu la primaria cu puterea. Consululu s'a indreptatu câtra regimulu domnescu cá sa-i vina intr'ajutoriu spre a-si puté duce in indeplinire insarcinarea ce o are in privinti'a cestiunateloru arme.

Caderea tieraniloru romani la miseria — seracia — de desperatu.

Orestia, 25 Septembre.

(Capetu din nr. tr.)

Aru fi dara o necessitate imperative cá inaltulu Gubernu regescu sa ia, chiaru in interesulu inaltului regimu, mesuri pentru impedecarea reului descrisu, prin oprire sub respundere sî pedépsa cá cârcimarii in sate sa nu dea beuturi pre conto mai multu cá pâna la 3 fl. v. a., prin oprirea, cá sub slujb'a bisericei in dumineci sî serbatori sa fia crijmele inchise, adeca sa nu se venda beuturi. Mai incolo, sa nu fia iertatu a se primí bucate pentru beuturi sub pedépsa grea, dictata atâtu pentru crijmari câtu sî pentru celu ce aru cutezá a duce bucate pentru beuturi. Mai adesa controlare a mesuriloru exoffo in privinti'a marimei, câtu sî in privinti'a cualitâtiei beuturiloru, sî aflandu-se falsificate sa se traga crijmarii culpabili la pedépsa grea etc. sî ca dregatoriele politice sa scótia mai intâiu contributîunea anuale sî apoi dupa aceea detoriele pentru beuturi. —

Mai incolo, *) de-sî cu parere de reu, totusi nu mai potu rabdá, me dóre inim'a pentru o multîme de ómeni pagubiti din partea unoru ómeni fâra de consciintia, cari iéra se folosescu de credulitatea poporului. Me voiu marginí de asta data a mentîuná numai unele slabiciuni — sa nu dîcu abusuri, ale Drului Ratiu, advocatu.

D. Dru R., nu sciu pentru ca e românu numai, séu sî pentru ca striga asupr'a natîuniloru sî anumitu asupr'a natîunei ungare, si-a fostu castigatu unu renume cá advocatu. La densulu au cursu din tóte pârtîle comune intregi sî particulari incurcati cu fostii loru Domni in procese urbariale etc. Se indemnau unele comune sî unii particulari din altii sa mérga la doctorulu R., carele le va miruí pârile cu domnii. Se intielege ca trebuie sa fia indemnatu sî astufeliu de ómeni a nu se impacá cu dnii, despre cari nu

---

*) Pentru cele ce urméza amu publicatu articululu numai la repetît'a stâruintia a tramitiatoriului, luandu densulu tóta respunderea asupra-si. R.)

erá prospectu ca voru puté dobendí prŏcesulu. De aici se vede ca scopulu a fostu sî intr'acolo indreptatu cá sa se scóta anticipatiuni dela ei, sa-i despóie de bani. Lasu sa premérga unu esemplu numai, de natur'a acést'a, dupa informatîune dela unu D. demnu de crediamentu, ca in Silvasiu lânga Reginu aru fi fostu circiter 40 de dieleri ai Baronului Pejacevic cu câte 20 jugere la câmpu sî locu din launtru. Mentiunatu Br. a imbiatu cu câte 10 jugere sî mosîa din launtru numai sa se impace, la ce insa Dr. R. nu aru fi lasatu pre ómeni. Acum suntu dobenditi sî se voru scóte din case. Mai ainte sa nu fia statu reu acesti ómeni; aveau animale domestice pre la casele loru, insa asiá se vede ca au trebuitu sa le venda cá sa dea bani la dlu advocatu mentiunatu, câci de acele acum nu se prea vedu pre la ei, sî éca au perdutu sî procesele. Acestu casu espusu, cum dîcu l'amu audîtu dela unu domnu de crediamentu; cu tóte aceste [suntu alte de cari suntu siguru, dintre cari numai cele urmatóre: In Comun'a Szt-An'a de vre-o 30 fosti iobagi s'au fostu acatiatu fostii domni sa le ia pamenturile. Dlu Dr. R. a fâcutu contractu cu ei se platésca pentru purtarea procesului fia-care câte 30 fl. v. a. Peste 100 fl. au sî platitu, vediendu inse ca nu-i representeza la pertractâri s'au lasatu de elu sî spre norocirea loru au datu in Osiorheiu de unu Domnu, care a cautatu sî a gasitu in opulu Dlui Grim din 1863, ca Domnii suntu pentru pamenturile de sub intrebare desdaunati, le-a adusu pentru câti-va florini dela Sabiiu documente in privinti'a ast'a, cari documente vre-o 2 insi le-au produsu la dîu'a de pertractare, ce vediendu contrariulu loru s'a lasatu de a mai purtá procese cu ei; banii insa dati au remasu la d. Dr. R. Oare Dsea nu putea gasí ast'a, trebuea se ia dela fia-care câte 30 fl., ce s'aru fi sî intemplatu adeca aru fi scosu sum'a intréga de nu le venea celalaltu Dnu intr'ajutoriu sî in fine póte ca pentru negligenti'a sea perdeau ómenii sî processele.

Dela locuitorii din Topliti'a, Mesterháza sî Cuesdiu a luatu sume mari pentru cá sa le pórte processele, in cari erau incurcati cu Domnii pentru munti, processele suntu perdute, pentru ca Dsea n'a fostu neci odata la fati'a locului in persóna sa se fia informatu despre starea lucrului, sa-si fia fâcutu unu conspectu despre situatîunea locului, ci a tramesu la pertractâri pe concipientulu seu Castorianu sî Partenie Ratiu, cari nu suntu juristi sî nu au fostu in stare sa-si apere clientii fatia cu advocatii contrariloru,— ómeni renumiti— sî asiá au perdutu ómenii unii dupa altii processele de o parte, sî de alta parte si-au perdutu banii.

Nu a fostu D. Dr. R. la judecatori'a scaunala a Muresiului de candu este advocatu, la pertratâri, de-sî a avutu din scaunulu acest'a dela multi ómeni procese de purtatu si au fostu multe pertractâri, cele sciu sî eu, precum nu a prea amblatu neci la alte judecatorii la pertractâri, dupa cum mi-a spusu unu Domnu chiaru din cancelari'a Dsele, observandu-mi totu odata, ca se ocupa mai multu cu cause natîunale. O! ce frumóse cause natîunale aru fi fostu, se fia lucratu cu diligentia processele miseriloru tierani, cá sa li se fia facutu dreptu unde au avutu dreptu, sa fia fostu ei de ori-ce natîunalitate, déca le-a luatu asupra-si sî a mancatu banii dela ei. Mai multe a-siu fi in stare de a spune, cine inse nu va crede iée ainte Nr. Gazetei din an. 1866 27 et 28. unde corespundentele acestui articulu Protopopu din Regenu Crisianu dîce, ca au trasu pelea de pe sermanulu romanu, ia mancatu carnea etc. mai intrebe sî pe D. Protopopu Trombitasiu din M. Osiorheiu séu pe altulu de pe acolo câci sî in Osiorheiu si in Regenu vorbescu multi multe de tóte despro mentiunatulu Dr. Aru face bine sî tenerimea studiósa romana ca numai dupa-ce e bine convinsa despre meritele unui barbatu alu natîunei, sa-i tramita adresse sî salutâri.

Observezu ca mie D. Dr. R. nu mi-a fâcutu neci unu reu, nu mi-a datu ansa la neci un'a mania, ci pe mine faptele Dsele comise cu miserii sei clienti m'au condusu a scrie aceste sîre, sî ast'a asiu fi fâcut'o cu ori care altulu. —

In fine câtu se atinge de caderea tieraniloru români la apesatórea miseria póte serví cu deslusîri sî disertatîunea Secretarului gubernialu Ladislau Vajd'a, caro — disertatîune — merita a fi tînuta cá o icóna la casele locuite de români, de sî amu datu eu de unu Dnu românu aici in Orestía, cârui'a nu-i venea la socotéla acésta disertatîune *), precum neci articululu din M. Osiorheiu 16 Aug. 1867 esîtu in „Tel. Rom.“ nr. 65 sî 66. pentruca Dsea nu face nemica pentru prosperarea poporului românu care are atât'a lipsa de sfaturi sî invetiatura din partea inteligintiei române, sî apoi déca face altulu ce-va lu invidiéza. Domnulu Vajd'a si-a aflatu insa sî din partea adunârei recunoscintia, câci a fostu la cetirea operatului seu mai adese ori intreruptu cu vivate. Unu lucru a trecutu Dlu Vajd'a cu vederea, care trebuie sa ocupe locu in operatulu— disertatîunea — séu voluminosu, lucratu in folosu sî pentru binele natîunei sele, care trebuie sa-i fia storsu multa ostenéla. Trebuie sa ocupe locu intâiu — numele unui barbatu intieleptu sî eruditu din Austri'a, care a fostu sî este fal'a natîunei, care are atâtea titluri la radicarea natîunei sî a fâcutu d acést'a a devenitu atâtu in launtrulu imperatîei câtu sî in Europ'a, cunoscuta sî respectata, care dupa mai multe cate a-si avea de a insîrá, este unu fiu sî barbatu alu natîunei romane plinu de merite pre terenulu eclesiasticu, scolasticu sî politico-natîunalu, prin a cârui'a staruintia activa sî influintiatóre s'a efectuatu Asociatîunea transilvana pentru literatura sî cultur'a poporului românu (1861), care — asociatîune— a fostu cá unu meteoru premergatoriu pentru infiintiarea celorulalte 5 asociatîuni române din Austri'a sî pre carea acel'a au condus'o cu atât'a zelu sî tactu pâna in vér'a trecuta.— Acolo, unde a fostu laudate in acésta disertatîune meritele literatului nostru barbatu T. Cipariu, cascigate pe campulu literaturei, cari altmintrea ori cine aru vrea sa i le abstraga, aru pecatuí, acolo erá loculu era detori'a a se face pomenire de acel'a cârui i detorimu noi atât'a.

Mentîunatulu barbatu, nu multu i-si va face, de-sî unulu séu altulu — (aici nu intielegu eu pre dlu Vajd'a—) nu-i va recunósce meritele in deplin'a loru mesura. Faptele remanu fapte, cele bune in insusîrea loru marétia, gloriósa sî in decursu de seculi neuitate, cele rele in insusîrea loru rea sî degradatóre. T . . . . u.

---

*) Póte form'a ei. R.

La cestiunea concordatului.

Cei 25 de episcopi catolici au turnatu uleu in focu candu au pasîtu cu adress'a loru la treptele tronului imperatescu.

Aru fi unu lucru cu neputentia de a inregistrá tóte pârerile ca.e s'au pronunciatu contr'a acelui pasu, care a versatu indignatîune in cea mai mare parte a credinciosîloru catolici afara de preotîme. Consiliulu municipalu din Vien'a eschiama intre altele in contraadres'a lui asternuta senatului imperiaiu, ca clerulu dîce ca se intereséza de crescerea copiiloru nostri. Noi, nu ei, ne interesâmu de copîi nostri, cari scimu simtî cá parinti de familia, care simtiu preotii (catolici) nu-lu potu avé.

Reform'a lui Schuselka din Vien'a dupa-ce constatéza pericolulu ce-lu provóca adress'a episcopiloru asupr'a esistientiei monarchiei austriace, dîce, ca aru fi ostenéla desiérta a resturná principiele acelei adrese. Lucrulu e dejá de multu judecatu, lipsesce numai esecutarea acelei judecâti. Scóte unu pasagiu din adresa in carele se dîce ca Eppii trebue sa se intrepuna pentru Ddieu, pentru tronu, pentru poporu sî beserica.

Ilustrandu dîs'a fóia acestu pasagiu dice, ca ceea-ce privesce pre Ddieu apoi potu Domniele loru sa fia fàra de neci o grigia sî sa-lu lase in grigi'a Atotu scientiei sî Atotuputintiei sele. E o trufia, obrasnica candu cine-va sî chiaru sî unu colegiu

FOISIÓRA.

Fragmente din desbaterile societatii academice.

Precum amu dîsu sî la alte ocasiuni, mai multe discursuri tînute sî discusiuni decurse in sinulu societâtiei academice aru fi meritatu cu totu dreptulu pastrarea sî impartasîrea loru la publiculu celu luminatu alu natîunei. Voindu Ddieu, asemene desbateri, póte sî mai interesante decâtu cele din estempu se voru audí sî in an. urmatori; erá insa bine cá acestea din estempu care se potu considerá cá fundamentulu celoru viitóre, se fia fostu pastrate nu pentru gloriól'a membriloru respectivi, ci pentru interesulu comunu. Ci totu inceputulu este greu, eera acest'a este unlu din cele mei grele. Unele propuneri séu amendamente motivate s'au alaturatu la protocólele dîlei; acelea se voru vedé atunci candu se voru publicá in Bucuresci cu spesele societâtiei. Noi din parte-ne ue-amu pastratu unele dîse mai memorabile, cum sî unele puncte, asupr'a câror'a decursera discussiuni mai caldurôse.

In cate-va siedintie ale comissiunei filologice au fostu multa disputa, déca este sa se ascepte séu nu, in ABCdarele romanesci alfabetulu intregu usitatu in Abcdarele curatu latinesci. Unii cerea sa intre pâna sî Ph sî W cá litere. Resultatulu a fostu celu care se vede in propusetîunea fâcuta de d. Cipariu, ca s'au primitu numai 25. —

Asupr'a aplicârei litereloru h, l, n, z au cursu dispute lungi sî une-ori fórte animate. DD. Macsimu sî Carageani voiau de es., cá in locu de chiama sa se scrie cliama sî totusi sa se pronuntia chiama, in locu de ómenii sa se scrie omenili cá sî in dialectulu macedo-romanu, eara h se fia consideratu numai cá necesariu pentru cuvinte de origine streina. Cu n s'a perdutu multe óre de discuta fâra resultatu, pentruca cati-va mem. cerea cá in verbii, cá remanu punu sa se scrie remaniu, puniu sî totusi sa se pronuncie remaiu, puiu. Opusetiunea celorulalti fu in acestu punctu atâtu de constanta, in catu din acésta causa vediendu-se cum dîlele sbóra, projectulu comissiunei se delaturà sî se acceptà de base celu mai scurtu sî simplificatu alu D. Cipariu. Anume in siedinti'a din 26 Aug. v. enuncià sî d. Cipariu: Etimologi'a se mérga numai pâna unde sufere usulu limbei. In aceeasi siedintia d. Eliadu recomendà cu totu adinsulu ortografi'a lui Petru Majoru, pe care insa d. Cipariu o combatù in unele pârti ale ei.

Totu atunci se intonà tare de câtra alti mem. cá se nu silimu pe romani a alergá la limb'a latina, pre câtu tempu etimologi'a sî analogi'a limbei proprie le póte fi de totu ajutoriulu.

De alta parte se aruncà intrebarea, déca se cuvine cá la regularea limbei romanesci se consultâmu cu privire la ortografi'a sî la forme nu numai pre ambele dialecte (dacicu sî macedonénu), ci sî pre toti provincialismii sî pe tóte gergurile (jargon, Kauderwelsch). Respunsulu fu ca trebue, insa asiá, cá nu cum-va se sacrificâmu la cati-va provincialismi sî gerguri neci legile generali ale limbei sî neci chiaru pronunciarea (fonetic'a) acceptata sî domnitóre la partea cea mai mare a natîunei.

In o alta siedintia se enuncià urmatorulu adeveru comprobatu de esperienti'a tuturoru seculiloru la tóte popórele: Neci o limba n'a potutu impacá toti provincialismii sî tóte dialectele; neci a nóstra nu le va puté impecá. Unu dialectu se cultiva, ear celelalte i vinu numai intr'ajutoru.

Cu respectu la dialectulu macedo-romanu se punea intrebâri cá acestea: Care este numerulu macedo-romaniloru? Câta este literatur'a loru? Au ei numai unu dialectu in tóte provinciele dintre Adriatic'a sî Négr'a. Care suntu provincialismii loru?

Societatea academica se va vedé constrinsa a tramete filologi corespundenti acolo la fati'a locului, precum a tramisu academi'a magiara in Moldov'a, in Caucasu, in Tibetu sî chiaru in Chin'a.

In favórea lui H cá litera romanésca s'a produsu vocabule, precum hamu, hatiu, hai, hei, habeucu (dela hebes), hemesîtu (dela femes) hîdu (faedus, franc. hîdeuse), holbatu, holteiu, hora, huma, huhurezu sî cate-va nume proprii, precum Horea, Hunedór'a, Huedinu, Husi, care tocm'a se fia fostu straine, astadi nu le mai poti desradeciná din limba cu neci unu modu sî neci ca trebue sa le desradecinezi, déca nu-ti vrei reulu teu, pentruca de es. Horea este nume istoricu, nume concrescutu cu istori'a natîunei romanesci, din care nu vei mai putea face Orea, precum neci din Hora nu vei face ora, neci din hai ai, neci din hamu amu et.

In favórea lui Z s'au adusu intre altele zama, zeru, zelu, zóla, buza, urezu (oryza), cum sî mai multe nume proprii adoptate definitivu in limba, precum Zoe (femeia), Zabulonu, Zevedeiu, Zoroastru, zodiacu, zefiru, zenitu, apoi chiaru dupa gramatic'a sî principiale dlui Cipariu, aplanezu, fixezu, determinezu, razamu, romaniza, armoniza, urméza, etc. etc.

Qu a fostu batutu de toti din limb'a romanésca afara de dlu Eliadu, s'au invoitu insa cu totii, cá precum K asiá sî Qu sa se scrie anume in numele proprii curatu straine, prin urmare Kaiserfeld de episcopi sî cardinali, cutéza a merge asiá dedeparte sî a vré a luá sub scutulu loru pre Dlu ceriului sî alu pamentului. Ce s'atinge de tronu apoi s'a pututu imperatulu convinge ce ajutoriu iau datu ultramontanii in Itali'a sî in alte pârti sî cum s'au aretatu de recunoscatori. Arata ca tronurile se intarescu in tierile protestantice, precandu in tierile catolice au fostu mai totu tempulu subminate de conjuratîuni d. e. in Itali'a sî Spani'a. Ceea ce privesce poporulu, acest'a are representanti'a sea in comune sî in diete; mérga sî clerulu acolo sî multiamésca-se cu cerculu de activitate ce li se cuvine sî nu pretinda a fi o casta privilegiata sî a formá statu in statu. De alta parte cum voru puté episcopii sa se intrepuna pentru poporu candu tóta inteliginti'a e in contra loru. Iéra candu dîcu ca ei se intrepunu pentru biserica le pune intrebarea: ca ce e biseric'a? Citéza din catechismulu celu micu pentru scólele rom. catolice din Austri'a dela pag. 16 unde stá: Ce este sânt'a biserica catolica? La acést'a se respunde: „Sânt'a biserica catolica e adunarea cea vediuta a tuturoru crestiniloru dreptu credinciosi.“ In urm'a acestor'a intréba „Reform“ numai decâtu: unde se vede in biseric'a rom. cat. vre-o adunare a tuturoru credinciosiloru sî unde s'a vediutu specialminte in cestiunea concordatului? Nicairi! suna respunsulu. In cestiunea concordatului fura numai 25 episcopi adunati sî chiaru sî acésta adunare a fostu nevediuta. Sa cerce episcopii sa faca o adunare vediuta a tuturoru catoliciloru sî ei se voru convinge ca ei in adres'a loru nu au vorbitu nici decum in numele bisericei. Iéra déca aru vrea ei sa afirme cá toti acei'a, cari suntu in contr'a concordatului nu suntu dreptu credinciosi, atunci beseric'a catolica dreptu credinciósa in Austri'a aru fi asiá de mica incâtu s'aru puté dîce cu totu dreptulu, ca episcopii jertfescu concordatului insusi biseric'a.

Discursulu din sied. de Mercuri (9 Oct.)

a senatorului imperiale Samuilu Andrieviciu in caus'a autonomiei bisericei.

Articululu 15 din legea fundamentala de statu referitóre la drepturile generali ale cetatieniloru suna: „Fia-care biserica sî societate religiósa recunoscuta legalminte are dreptulu esercitiului de religiune publica, dispune sî administréza afacerile sele interne autonomu, este insa supusa legiloru generali de statu cá fia-carea alta societate.“

Din cuprinsulu acestui articulu de lege e de intielesu, ca onoratulu comitetu avù de scopu a garantá fia-cârei biserici recunoscute de statu autonomi'a deplina in administratîunea afaceriloru sele.

Cá unu fiiu sî preotu alu bisericei ortodoxe orientali recunoscu cu multiamire acestu scopu voitoriu de bine, aflu insa, ca in redactiunea presentu nu e acestu scopu respicatu deplinu, celu putînu nu in acelu modu, ca in unele cumpenitóre sî esentiale privintie sa se intempine tóta indoiél'a.

Conferandu articululu 15 cu patent'a imp. din 31 Decembre 1851, carea suna: „Noi dechiarâmu prin acésta patenta respicatu, ca voimu a sustîné sî aperá pre fia-carea biserica sî societate religiósa recunoscuta in statu in dreptulu esercitiului publicu de religiune, deci in administratîunea autonoma a afaceriloru sele, asemenea in posessiunea sî folosinti'a instituteloru, fundatîuniloru sî funduriloru sele pentru scopuri de cultu, de instructîune sî de binefacere, remanendu insa ele supuse legiloru generali de statu“, conferandu dîcu articululu atinsu cu acésta patenta imperatésca, se arata, ca acum'a nu se garantéza bisericei tóte acele, ce fura desemnate inainte de multi ani prin generositatea monarchului.

Pre candu in patent'a imp. din 31 Dec. 1851 e vorb'a despre autonomi'a bisericeloru in administratîunea afaceriloru bisericesci fâra de restrictîune, suntu desemnate in articululu presentu numai afacerile interne. Pre candu iérasi in acea patenta s'a garantatu bisericei posessiunea sî folosinti'a fundatîuniloru, instituteloru sî fondrriloru pentru scopuri de cultu, de instructîune sî de binefacere, in articululu de acum nu se atinge nici cu unu cuventu de averile bisericesci.

Ca in respicatîunea „afaceri interne“ e de cunoscutu o restrictîune a bisericei in autonomi'a ce-i compete dupa asiediamintele sele in administratîunea afaceriloru proprie nu este indoiala, sî eu trebuie se intonu epitetulu „interne“ cu atât'a mai vertosu, de óre-ce de la finea secolului trecutu incóce se impreuná cu acestu cuventu dupa placu au mai multu, au mai putienu; bá acestu cuventu aflá adese, de-sî nu in Vien'a, dara in provinciele mai departate sî aceea interpretatîune, ca organele regimului lasa organeloru bisericesci numai altariulu in celelalte afaceri inse de sî intrebá de biserica, remânea cuventulu ei prea adese nebagatu in séma.

Iéra daca intonu lips'a decisiuniloru in privinti'a posessiunei, folosintiei sî a administratiunei averiloru bisericesci caus'a e, ca biseric'a nu póte fi liniscita prin redactîunea art. 5 carele vorbesce despre inviolabilitatea proprietâtiei in genere, cu atât'a mai putînu a art. 6 din legea presenta, carele face possibile o restringere a bisericei intru castigarea sî dispunerea cu proprietâti imobile.

Eu nu potu cugetá, ca acum'a, candu e vorb'a de asecurarea de drepturi in mesuri mai intinse pentru alti cetatieni sî corporatiuni, aru voi cine-va sa detraga bisericei sî aceea, de ce se bucurá ea sî pâna acum.

Cá sa fiu insa bine intielesu, insemnu, ca eu nu cugetu la acele privilegie sî imunitâti, pre care le posiedea vre-o biserica inaintea sî spre mahnirea celoru-lalte societâti religióse; nici nu socotu eu acelea indreptatîri ale unei alte biserici pre teritoriulu statului, care acum cu nedependinti'a unui statu de dreptu nu se potu impreuná. Eu me restringu sî cugetu numai la aceea, ce aru fi de concesu unei biserici numai decâtu, cá sa esiste conformu delineamenteloru constitutîunei sele.

Prin recunóscerea legala a unei biserici in statu este pusa sî constitutîunea ei sub tutel'a legiloru publice. Fiindu dara vorb'a despre libertatea sî autonomi'a bisericei, aru trebuí sa fia garantata o miscare libera in launtrulu intregului cercu alu constitutîunei sele, altmintrea garanti'a autonomiei aru fi numai ilusoria.

O marginire se póte pretinde dela biserica sî cu acést'a trebuie sa se impace biseric'a, insa numai intru acele, ce suntu spre scaderea binelui de statu sî numai in acea mesura, incâtu colidéza cu interesele legali ale unoru altoru factori de statu. Insa doctrinele sî constitutîunile biseriĉeloru recunoscute in Austri'a nu colidéza cu interesele statului, din contra ele spriginescu binele statului. „Imperati'a mea nu e din lumea acést'a“ dîse urdîtoriulu bisericei, sî iérasi: „Dati lui Dumnedieu cele ce suntu ale lui Ddieu, dati sî Imperatului cele ce ale Imperatului.“ Teritoriulu bisericei nu este asiá dara lumescu, nu e pamenténu, ci e religiosu-moralu, eternu. Pre acestu teritoriu pretinde biseric'a deplin'a libertate, deplin'a autonomia.

Sa-mi fia iertatu, a desemná cu putîne trasuri cele ce suntu de lipsa bisericei dupa destinatîunea sea, sî pre care teritoriu trebuie cá sa pretinda deplin'a autonomia.

Biseric'a este unu institutu urdîtu de Ddieu pentru scopuri religiosu-morale. Cá purtatória acelei solie este purtatórea a aceloru trei oficie mantuitóre, adeca alu invetiatoriatului, alu preotiei sî alu administratîunei bisericesci.

De invetiatoriatulu bisericei se tîne competinti'a: a predicá cuventulu evangeliei in adunâri publice, invetiatori a asiediá, scóle confessiunali a urdí sî a le conduce' institute mai inalte sî alumnate clericale a sustîné, in genere a dispune tóte cele ce suntu in folosulu invetiatoriatului bisericescu.

De preoti'a bisericésca se tîne competinti'a: a serbá publicu cultulu dumnedieescu, sî a aduná spre acést'a comunitatea credinciosiloru, locasiuri bisericesci a radicá, fonduri bisericesci spre sustînerea locasiuriloru s. sî a servitoriloru, a urdi sî a le administrá; sacramintele s. sî alte functîuni pentru vii sî morti a pliní, organele oficieloru bisericesci a le alege sî asiediá, serbâri publice a face, casatori'a a o binecuventá, in genere a dispune tóte cele ce se atingu de cultulu dumnedieescu.

De administratîunea bisericésca se tîne: privegiarea asupr'a societâtiei in genere sî asupr'a vietiuirei religiosu — morale in deosebi, legea lui Ddieu a o aduce in deplinire sî in spiritulu ei a face legi nóue, a intempiná fâradelegile sî necuviinti'a, a serbá adunâri bisericesci (sinóde) sî a consultá in ele negótiele, disciplin'a bisericésca a mantîné sî a dispune tóte cele ce apartînu de administratîunea bisericésca.

Acést'a e tóta plenitudinea afaceriloru ce stau in cerculu competintiei bisericesci; acést'a e tóta autonomi'a ce o pretinde biseric'a. Mai multe decâtu aceste nu se tînu de ea, de mai multe nici nu are lipsa, spre a esistá sî a-si impliní missiunea sea. Dara aceste tóte nici nu se potu detrage bisericei, de óre-ce ele se referescu la cele eterne sî nu la cele tempurale, ele suntu proprietatea besericei sî nu avuti'a straina.

Tóte aceste afaceri le-a administratu beseric'a in secolii cei trei d'antâiu cu totulu autonomu. Intre marginele sî numai cu puterile sele se sustînù beseric'a in fati'a urgiiloru sangeróse in totu imperiulu romanu. Ea invetiá, asiediá invetiatori, urdiá scóle catechetice; in ea se aduná la serbâtori ddieesci, organisá comune bisericesci, alegea sî asiediá organele servitiului besericescu; ea facea sinóde sî tratá in ele despre negótiele mai importante. Asiá s'a sustînutu beseric'a prin cei trei secoli ai erei crestine numai intre marginele sî prin puterile sele fâra de amesteculu unei puteri esterne, fâra de influenti'a regimului imperatîei române. Dara i lipsiá odihn'a esterna, recunóscerea politica in imperiulu romanu, ce domniá preste trei pârti de pamentu.

Tocm'a cu marele Constantinu, incependu rondulu regentîloru crestini, castigà beseric'a indreptatîrea politica. Ea se pune in unu reportu legale cu statulu, intre ambele autoritâti se desvólta cele mai amicali referintie; statulu concede besericei bratiulu aperârei cetatiene, eara beseric'a statului parteciparea in afaceri, pre cari mai nainte le administrá singura.

Parerea, ca in imperiulu romanu increstinatu aru fi fostu beseric'a identificata cu statulu, ba ca beseric'a aru fi fostu stapanita de statu intru tóte, se restórna prin dóue marturii cardinale, un'a adeca a imperatului Justinianu eara alt'a a papei dela Rom'a Gelasiu. Justinianu dîce: „Dóue bunetâti s'a datu omului din grati'a ddieésca: preotîa sî regimulu statului, aceea ingrigesce de cele eterne, eara acest'a de cele tempurale afaceri ale omului. Mai respicatu inca scrie Gelasiu câtra imp. Anastasiu dîcendu: „Imperatores in ordine rerum ad religionem spectantium episcopis suntu subjecti, episcopi autem illo, qui primam sedem ocupat non excepto in ordine ad regimen reipublicae politicum, legibus imperatorum obedire debent.“ Şî in fapta, asemanandu legelatîunea statului românu cu decissiunele besericei, se arata, ca ambele legelatîuni mergeau un'a lânga alt'a, ambele autoritâti steteau un'a lânga alt'a.

Ear dupa caderea imperiului românu apuca reportulu besericei câtra statele, nascute din derematurele acelui imperiu mare, dóue direptîuni, sî anume in occidentu spre daun'a stateloru, iéra in orientu spre daun'a besericei. Eu nu voiu sa inducu tristele consecintie, ce se facura spre daun'a puterei de statu sî se dedusera pâna la detronarea de regenti din decretaliele Pseudo-Isidorine, asupr'a câror'a scienti'a facù de multu judecat'a. Eu trecu sî preste miscârile cumplite ale re-

---

sa nu se scrie Caiserfeld, nici Königgrätz Coeniggraetiu, nici Quäcker, Quasdanovich, sa nu se faca Cuaecher, Cuasdanoviciu.

Despre e in locu de i la dente, lente, mente, argentu, sene, mene, prende etc. etc. inca a fostu dispute mari, din causa ca mai multi membri nu se invoira nici decum, pentru cá principiulu etimologicu sa fia impinsu pâna in latinia sî pâna acolo, incâtu sa se altereze chiaru acea parte a pronunciârei romanesci, care este comuna tuturoru româniloru din tóte tierile asiediate intre Dunare, Marea négra, Nistru sî Tis'a. Argumentele aduse pro sî contra cu acea ocasiune erá fórte interesante, maioritatea cumpanî pentru pastrarea in asemenea casuri a pronunciatîunei de astadi, cá adeca sa se scrie i precum se sî pronuntia. Totu asiá voiá maioritatea cá o sî u sa se scrie totu cum se pronuntia in vorbele in care se schimba o in u, d. e. pociu, putere, pututu, jocu, jucatu, din causa ca asemenea capritiuri parute ale limbei suntu cerute chiaru de geniulu ei, de eufonia sî adesea de prosodia, apoi alte limbi suntu incarcate cu mii de esemple de feliulu acest'a; asiá d. e. in latinesce din ago nu faci nici scrii pret. perf. agi, ci egi, facio feci, nu faci, do dedi, nu dadi, ille illius, nu illeus, is ejus, nu ius etc. etc.

Mare rola au jucatu in decursulu desbateriloru ortografice despre o parte Principia dlui Cipariu, eara de alt'a cartea titulata Nouvelles leçons sur la science du langage. Cours professé a l'institution royal dela Grand-Bretagne en l' année 1863. Par. Max Müller professeur a l'université d'Oxford. Traduit de l'anglais. Paris 1867. Acea carte de altmintrea interesanta, erá desu citata mai alesu in siedintiele din 7/19 sî 9/21 Septembre in contr'a etimologistiloru prea rigurosi. (Va urmá) formatiunei spre eliberarea tronuriloru de sub stapanirea Romei crestine. Eu remanu pe lânga Austri'a; unde din tempulu legelatiunei josefine ierarchi'a, besericei rom. cat. devenì mai angustata in cerculu seu de competentia, pentru carea insa beseric'a rom. cat. fu óre-câtu desdaunata prin privilegie naintea celorulalte confessiuni.

Privindu cu linisce cursulu lucruriloru, precum s'a desvoltatu elu de atunci incóce, se arata, ca intre competenti'a statului sî a besericei nu s'a pré deosebitu; din contra e de aflatu óre-care comuniune in ambele direptîuni. Mie-mi vine, ca in Austri'a mergea pâna acum asiá, precum se intemplá intre doi fratini, cari, pâna ce suntu in cas'a parintésca, nu pré alegu intre alu meu sî alu teu, sî asiá unulu intrebuintiéza adese cele ce suntu ale celui'a laltu.

Acum insa, precum se vede, sa incete acea comuniune; fia care parte, fia-care din aceste individualitâti se pastreze numai proprietatea sea sî se dispuna autonomu. Fiendu dara vorb'a de o deosebire de olalta ale acelor'a, ce pâna acum erau comune statului sî besericei, aru fi de urmatu dupa asiomulu de dreptate generale: „Ce tie nu-ti place, altui'a nu face; sî cum doresci a le tale, asiá concede sî altui'a ale sele.“

Statulu sa se elibere de influenti'a besericei in scóla, in administratîune sî in judecatoria. Ei bine! beseric'a ceea-ce nu se bate dupa stapania, nu póte avea nemic'a in contra; dara tocm'a asiá e cu dreptulu, ca sa se garanteze sî besericei autonomi'a sea.

Sî precum in firea lucruriloru jace sî in interesulu statului sî alu biséricei, cá acum'a sa devina in fapta ceea-ce se dîce: Cuique suum; câci pe câtu e mai secura biseric'a, pe atâtu mai binespriginitu statulu, sî pe câtu mai in putere statulu, pe atât'a mai liniscita biseric'a. Afara de acestea demustra istori'a deplinu, ca o invasiune a puterei de statu pe teritorulu biséricei sî o amestecare a acestei'a in afacerile statului aduce daune proprie, de óre-ce elementele eterogene in unu corpu organicu nu lucra spre bine. Totusi inse pentru societatea omenésca sî biserica ca plantagiulu religiositâtiei sî moralitâtiei, sî statulu politicu cá aperamentulu dreptului sî alu ordinei, suntu de lipsa.

Cugetu dara a fi demustratu necesitatea unei indepliniri a articulului 15 carea nu e in contr'a intentîunei onoratului comitetu. Acésta indeplinire nu e ce-va nou, ci numai ceea-ce s'a respicatu sî garantatu mai nainte de Majestatea Sea. Deci facu propunerea:

Inalt'a casa binevoiésca a incheiá, ca articolulu 15 se sune in urmatoriulu modu:

„Fia-care beserica sî societate religiósa legalmente recunoscuta are dreptulu invetiaturei in adunârile sale bisericesci sî scolare precum sî a esercitiului publicu alu religiunei, dispune sî administréza autonomu afacerile sale, remane in posessiunea, folosinti'a sî administratîunea instituteloru, fundatîunetoru sî fonduriloru dedicate scopuriloru de cultu, d instructîune sî de binefacere, este insa in aparitiunea sea cá societate supusa legiloru generali ale statuli.“

— Respunsulu referintelui Dr. Surm la acestea, prin carele dete o interpretatîune solena la articolulu 15 e urmatoriulu: Déca s'a dîsu in articululu acest'a: afaceri interne, se intielege de sine, ca beseric'a este in administratîunea afaceriloru interne deplinu autonóma sî nedependinte de puterea statului, eara in ingrigirea afaceriloru esterne este supusa statului cá alta societate.

Ce se atinge de libertatea invetiaturei, se intielege acést'a in esercitiulu cultului ddieescu, sî afara de acést'a este asecurata libertatea invetiaturei in art. 13 sî 17.

Ce se atinge in fine de asecurarea averiloru bisericesci, nu se arata de lipsa o respicatîune speciala pentru beserica, câci senatulu nu voiesce a remané in deretrulu patentei imp. din 31 Decembre 1851, prin urmare cu ceea-ce amu voi sa asigurâmu aici beseric'a, amu asecuratu in art. 5 pre toti cetatienii, adeca cu neviolabilitatea proprietâtiei. —

Depe malulu Muresiului.

Trecura dóue sî respective trei luni, decandu decursera alegerile in Comitatele multu cercatei Transilvaniei, cu ce succesu, scimu bine, adeca cu proteste solemne ale Românilorn in cotr'a abusuriloru sî ilegalitâtiloru manifestate din partea magiariloru in decurgerea alegeriloru eschidiendu prin acelea multi Români *) cualificati sî cu familia, sî espunendu prin accea multe familii la proletariatu, fâra de a respectá binele de obste, candidandu-se sî alegendu-se magiari necualificati spre a puté fi judecatori.

Acum'a cu dreptu si póte pune totu omulu intrebarea, ca óre adunandu-se diet'a in Pest'a, asemenea re'ntornandu-se membrii ministeriului dela Vien'a, anulá-se-voru alegerile ilegali? ca óre luá-e-voru in respectu protestele Romaniloru? sî óre ce voru face cu amploiatii cei multi cari au prinsu bine sî au fostu fórte de lipsa dupa-ce s'au dusu amploiatii streini din Ardealu, fâra de cari nu sciu cum s'aru fi pututu administrá Ardealulu sî carii acum'a in locu de multiamire se eschidu dela tóte oficiurile. Óre nu s'aru puté aplicá mai bine acesti'a ori la cari oficiuri din Ardealu, decâtu sa se totu promoveze streini sî de cei necualificati séu cu mai putina cualificatîune indiestrati ca fii Patriei cei eschisi cari au trasu plata pâna acum'a pe trei luni? Déca s'aru fi aplicatu acesti'a pe la oficiurile contributîunale sî la alte ramuri a oficiuriloru finantîale candu s'au promovatu unii sî altii la oficiunile acelea, aru fi castigatu erariulu nunumai prin aceea ca nu debuiá sa dea plata sî la unulu sî la altulu, dar sî prin aceea ca aveá amploiati juristi absoluti sî in totu tipulu cualificati nu cum suntu astadi la oficiurile finantiale in Transilvani'a.

Acestea suntu intrebâri seriόse, de care trebuie sa se intereseze ministeriulu, de care trebuie sa se intereseze deputatii români sî se faca interpelatîune pentru viitoriulu româniloru transilvani in genere sî pentru viitoriulu multoru familii prin alegeri nefericite!

Audu ca in Comitatulu Albei super. au demissiunatu unu Könczey asesoru sî in loculu lui s'au denumitu de de asesoru fostulu asesoru Schrader Adolfu, unu sasu din scaun. Cohalmului. Acum'a de me veti intrebá cum s'au intemplatu aceea, de unu comite supremu românu denumesce pre unu sasu de asesoru, care nu e posessionatu, delaturandu pre Onitiu sî Popoviciu fostii asesori in Comitatulu acest'a cu posessiune intr'unu Comitatu romanescu insa batjocoritu prin alegerile decurse, apoi sciu ce sa ve respundu? *Δ.*

---

*) Sî ne români. R.

Poian'a Marului in Sept.

Dle Redactoru! Fiindu ca pentru unii ómeni mai ca nu mai potu efeptuí alte mijlóce decâtu publicarea fapteloru loru celoru rele, asiá dara ve rogu sa bine voiti a dá locu in colónele stimabilei dvóstre foi urmatórei mele descoperiri:

De unu anu de dîle suntu asiediatu cá docente la scól'a nóstra poporala din Poian'a Marului, in cursulu acestui anu amu avutu nenorocirea a vedé multe fapte necuviinciόse din partea unui'a dintre cei doi Preoti de aici, adeca din partea Parintelui Leontie, vediut'amu ómeni miseri plangendu pe urma-i — unulu ca ia luatu Mosiór'a, altulu ca ia luatu vit'a, altulu ca l'a impoveratu cu stola, sî altele, vediut'amu mai incolo cum acei nenorociti n'au unde se plânge câci, notariulu e finlu seu, iéra judele e nepotulu seu — dara amu gânditu ca ómenii se voru cunósce pre sinesi — sî ca déca iubescu dreptatea, despre o parte nu voru asuprí pre ómeni asiá, de alt'a nu voru monopolizá posturile dela deregatori'a comunale, dara vedu ca ómenii nu se cunoscu pre sine sî ca ei totu mai departe voiescu a merge cu pretensiunile loru egoistice, sî ca se silescu a monopolisá inca sî posturile scolare adeca: de docente, câci acelu Parinte Leontie dupa ce si-a pusu cu câte uneltiri, pre unu fiu alu seu notariu carele dupa trecutulu, dupa studiele ce le-a fâcutu, ba chiaru dupa faptele lui de candu este notariu n'aru meritá sa fia nici pergariu la oficiu, (câci sî de presentu este in cercetare criminale) se silesce Parintele Leontie a-si mai pune sî pre alu doilea fiu alu seu — carele d'abiá este in gimnasiulu inferioru — de docente in loculu meu, de aceea domni'a lui s'a silitu a micsiorá salariulu invetiatorescu, apoi nesciendu cum sa strice contractulu meu invetiatorescu, in dilele trecute se esprimà in cancelari'a comunale, care e cas'a domnialui, in fati'a mai multoru locuitori sî representanti comunali, ca cei ce au subscrisu acelu contractu, suntu nisce ómeni de nimic'a sî vagabundi, iéra dupa ce spuseiu ca tocm'a Directorulu localu, Inspectorulu districtualu sî altii suntu subscrisi acolo, me scóse din cancelaria impingendu-me sî ghioldindu-me — amenintiandu-mi ca sa nu mai mergu mai multu in Poian'a Marului — ca nu i-mi va umblá bine.

De s'aru iedreptá macaru in ór'a a 11-a câci Comissiunile, cercetârile sî chiaru pedepsele preste care au trecutu pomenitulu parochu le-a uitatu curendu. *)

N. Guguianu docente.

---

*) Ce bine aru fi candu amu puté sa crutiâmu publiculu de noutâti de aceste, pentru ca scimu ca nimenea nu se „zidesce“ de ele. R.

Concursu.

Devenindu vacante dóue stipendie de câte 50 fl. v. a. din fundatîunea „Franciscu Iosefina“, pentru ascultatori de drepturi la academiele din patria, se deschide prin acést'a concursu pâna esclussivu 15 Octobre cal. vechiu 1867.

Aspiratorii la acestea stipendie sa-si substérna in terminulu prefiptu la Efori'a subsemnata: a) atestatu de botezu, b) atestatu, respective tóte atestatele de studie din anulu scolasticu precedentu, sî c) atestatu autenticatu de paupertate.

Sabiiu 25 Seeptembre c. v. 1867.

Efori'a Archidiecesei
24—2 gr. res. din Transilvani'a.

Nr. 25—1 Concursu.

Pentru intregirea statîunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. or. Ohabiti'a, ce e ingremiata maritului comitatu alu Carasiului sî Protopresbiteralului gr. res. alu Caransebesiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statîune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 42 fl. v. a.

b) in naturale: 20 meti de cucuruzu in bóbe; 50 punti de lardu; 50 punti de sare; 10 punti lumini sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitîunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasulu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedogogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre serviciulu de pâna acum sî purtarea loru morale sî politica, sî astfeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna in 1/13 Novembre 1867.

Caransebesiu 21 Septembre 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

ad Nr. 164—1867.

Nr. 23—1 Edictu.

Stanca Ioann Porumbulu din Feldiór'a, care cu necredintia parasí pre legiuitulu ei barbatu Ieremi'a Aftinu, fâra cá sa se scie loculu petrecerei ei, — se provóca prin acést'a, cá in restempu de unu anu de dîle dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subsemnatului foru protopopescu, câci la din contra procesulu matrimoniale asupra-i pornitu, se va decide sî in absenti'a densei, amesuratu SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptu credinciόse.

Forulu protopopescu gr. or. alu Tractului Brasiovului alu II.

Brasiovu in 24 Septembre.

Ioann Petricu,
Protopopu.

Subscris'a directiune aduce la cunoscinti'a on. publicu, ca

Calendariulu pe anulu 1868

care in tipografi'a archidiecesana a esîtu de sub tipariu se póte capetá cá sî in anii trecuti — brosiuratu cu **22** xr., ear in crud'a cu **20** xr. v. a.

Pre lânga cele indatinate astronomice etc. se afla in resp. Calendariu: a) Siematismulu bisericei gr. or. din Tranni'a Ungari'a sî Banatu, b) Indegetâri folositóre din agronomia (lucrarea pamentului) aratandu-se metodulu celu mai practicu sî rationalu dupa care este de a se lucrá pamentulu cu folosu, c) Anecdote, poesii m. d.

Sabiiu 27 Sept. 1867.

Directiunea tipogr. archid.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 81. ANULU XV.

Sabiiu, in 8|20 Octombre 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu, 7 Octombre.

In septamânile trecute, ne aducemu înca aminte, se respandise sciri neliniscitóre purtate, pâna in locurile nóstre de firulu electricu. Erá vorba despre eventual'a retragere a bar. Beust, despre venirea la putere a lui Clam Thun. De aceste se legau apoi temeri séu sperantie, dupa cum suntu sî diferitele partide.

Tóta furtun'a ce parea ca are a rescolí iéra spiritele sî a le purtá in valuri inalte o vedemu descarcata in partea de dincolo de Lait'a asupr'a concordatului sî cu acést'a liniscea pare ca-si reocupa loculu; lucrurile voru se procéda pre cararea inceputa dejá, fâra de a lasá urme mai insemnate. (Vedi la „Mai nou" cele dupa „P. N.")

Impregiurarea acést'a, adeca, schimbarea acést'a rapede a politicei, ne face a ne revocá in memoria cele ce le dîsesemu cu alta ocasiune despre asemenea eveneminte sî asiá dara a repetî cum e de bine candu omulu nu se increde unei sorti ne sigure, ci cauta a intemeiá viitoriulu seu pre ce-va realu.

Deputatii nostri din diet'a din Clusiu la 1865 aflasera calea acést'a, insa nu o tînura, sî cei ce o tînura fura parte impedecati, parte paralisati in urmarea ei.

Diet'a din Pest'a sî a reinceputu siedintiele sele. Cestiunile cele mari sî vitale voru sa vina câtu de curendu pre tapetu. Deputatii nostri dupa câtu putemu cetí din vre-o câte-va rapórte despre dieta, vedemu ca acum si-au tramisu acreditivele loru. Parte s'au sî dusu dintre deputati, parte se voru duce in curendu, pentru cá sa fia acolo sî sa arunce voturile loru in cumpena pentru aperarea intereseloru natîunale, cari intre atâtea natîunalitâti sî intre referintiele loru nu se mai potu considerá de nisce interese separatistice, ci de interese contribuitórie la binele comunu.

Aru fi dupa noi bine, candu baremu acum spre a ajunge in privinti'a binelui comunu la ce-va realu amu fi petrunsi de convingerea ca e neaperatu de lipsa gruparea, séu mai bine concentrarea puteriloru candu suntu actiuni mai mari, mai intâiu in interiorulu fia-cârei dintre natîunalitâti. Prin urmare detori'a cea dintâiu a nóstra aru fi, cá sa nu ne mai risipimu dupa vechi'a sî trist'a dîsa: quot capita tot sensus, ci sa cautâmu, cá sî in ceea ce ni s'aru puté face vre-o obiectiune, din lipsa de forme, sa indeplinimu prin conlucrarea comuna sî sa dovedimu ca suntemu o individualitate, carea nu numai pretinde, dara carea trebuie sa aiba tóte dropturile sî atributîunile unei individualitâti.

In asemenea casu, chiaru sî candu amu presupune, ceea ce sa nu concedemu nici candu, ca nisuintiele nóstre nu aru fi incununate de succesulu dupa cum lu dorimu, perderea e cu multu mai mica. Rótele tempului nu ne potu calcá sî sfermá, ci ele voru aflá o resistintia, cârei, mai curendu séu mai târdîu, trebuie sa i se faca dreptele sî ecuitabilele concessiuni.

Noi cetimu despre opusetîunea din stâng'a dietei pestane, ca ea la multe ocasiuni se provóca cá minoritate in dieta, la majoritatea ce o are la spatele sele prin comitate in tiéra. De-sî asemanarea acést'a cá multe asemenâri in lume schiopetéza, schiopetarea in impregiurârile nóstre, la casu candu puterile nóstre aru fi concentrate sî bine grupate, aru fi intru atât'a nóue favoritóre, ca in pârtîle locuite de români, dupa lege chiaru, drepturile ce ne competu nu ni-aru puté fi pre tempu indelungatu denegate. Denegarea acést'a s'aru puté numai prin suspenderea constitutîunei, prin stâri esceptiunale, pre cari stâri le-au combatutu atâtu in pres'a interna câtu sî esterna insii acei'a, de cari amu puté avé temere ca aru avé acum interesu de a le introduce sî a le sustiné.

Credemu ca din cele ce amu dîsu pâna ací, nu ne va puté inculpá nimenea ca suntemu optimisti, dara ne secandu-ne tóta increderea in puterile nóstre proprie, cari in ori sî ce impregiurâri sa ne fia radimulu nostru celu dintâiu sî pre urma, totu din cele dîse pâna ací putemu deduce, ca nu avemu causa a fi nisce pessimisti fâra de sperantia.

Un'a inca. Sa nu para cui-va ca facemu imputare diferintieloru in pâreri. Unu individu singuru candu are sa intreprinda ce-va, déca aru face fâra de a se cugetá, fâra de a lasá ca prin cugetulu seu sa se strapuna in diferite pusetîuni, ci aru merge orbisiu in o directîune, – i amu dîce ca e unilateralu, séu capriciosu, séu idiotu s.a.m.d. Insa de alta parte, candu cine-va totu cugeta sî nu mai vine la o decissiune, va sa dîca, e totu impartîtu cu cugetulu, de acel'a inca scimu ca nu ajunge la nici unu resultatu; séu déca ajunge apoi de multe ori prea târdîu.

Cestiunile, precum cea a natîunalitâtîloru, a uniunei etc. venindu pre tapetu, voru cere acum sî din partea nóstra o decissiune combinata cu impregiurârile nóstre de totu feliulu sî dimpreuna cu resultatulu câtra care trebuie sa nisuimu. Cea dintâiu nisuintia a nóstra insa sa fia, cum amu dîsu mai susu, pregatirea incâtu ori-cum ni s'aru oferí lupt'a constitutiunala sî ori-cari sa fia resultatulu ei, noi sa fimu unu trupu sî unu sufletu nedespartibilu sî neimpartibilu.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 7 Octombre

Projectulu de lege alu dietei ung. in privinti'a natiunalitâtiloru, cetimu ca s'a primitu de ministeriu. Nu putemu scí ce va face ministeriulu cu densulu in favórea egalei indreptatîri, séu lu va asterne dietei, asiá dupa cum lu primira, cá ea sa lu mai modifiice.

O scire curiósa intempinâmu in dîuarie sî adeca, ca s'au enunciatu unele foi magiare pentru darea in judecata a ministeriului ung. din causa ca a opritu adunarea honvediloru la Aradu.— Comitatulu Heves si-a capetatu comissariulu seu regescu, insa la cea dintâiu congregatiune comitetulu au protestatu contr'a denumirei unui comissariu regescu. Acest'a a respînsu protestulu sî a provocatu adunarea sa se resipe. Membrii au sî plecatu in linisce sî s'a dusu care in catrâu.

Din cele dinlaintru mai avemu astadi a amintí ca corpurile legilative din Vien'a sî Pest'a tînu mereu siedintie. In ceste din urma a fostu lucrulu celu mai momentosu dela redeschidere votarea imprumutului contrasu de ministrulu Lonyai pentru drumuri de feru. In cele din senatulu imp. a fostu cestiunea concordatului care acum se asiéza totu mai tare, sî votarea unei legi (in 15 Oct.), dupa carea sî in tierile senatului imperialu are parlamentulu dreptulu de a votá dârile sî recrutii.— Dupa „Situation" afacerea concordatului au alteratu binisioru situatîunea politica in Austri'a sî ca alteratîunea acést'a erá reslatita sî mai departe au doveditu dîuaristic'a magiara, carea au sustînutu din tóte puterile pe ministrulu Beust, celu d'antâiu representante alu dualismului, in contr'a atacuriloru incercate din partea ultramontana. Mentiunat'a fóia francesa afirma ca are scire despre o epistola a Br. Beust, carea fu objectu de discutiune in unu salonu din Parisu. Cancelariulu imperialu, aru dîce epistol'a, e plinu de incredere in opulu seu sî in viitorulu acelui opu, de-sî nu néga, ca in momentu mai are contr'a sea inca opositîunea episcopiloru. Elu pune mare temeiu pre sprîginulu natîunei (cârei ?) sî pre alu Imperatului, carele inainte de plecare (la Parisu) va adresá o epistola publica câtra prelatii din monarchia.

Scirea despre intalnirea Imperatului Austriei cu Regele Prussiei se repetiesce. „Kreuz Ztg." din Berlinu nu mai trage la indoéla putinti'a unei atari intalniri, observa numai, ca e batatoriu la ochi, pentruca scirea acést'a vine din Frankfurt sî neci in Vien'a neci in Berlinu nu se scie nemic'a despre dens'a. Berl. Börs. Ztg. modifica scirea despre intalnirea intr'atât'a, ca pune intalnirea amintitîloru regenti pre 18 Octombre a. c. in Frankfurt sî nu in Baden-Baden, dupa cum se scriea mai nainte.

Programulu lui Hohenlohe, ministrulu primariu din Bavari'a, desvoltatu in camer'a de acolo, a fostu supusu unei critice aspre din partea foiloru prussiane sî filoprussiane. Pentru caracterisarea situatîunei séu mai bine a directîunei spre carea aterna spiritele in Germani'a scótemu din tóte resultatulu, ca din numitulu programu, ceea ce e chiaru sî respicatu pentru unitatea natiunala, aceea e bine primitu; ceea ce e intunecatu sî la indoiéla, precum sî ceea ce arata ca dîsulu ministru doresce numai o confederatîune de staturi, aceea se respinge.

Din Itali'a vinu sciri fórte liniscitóre din partea regimului papei sî fórte alarmatóre din partea privatîloru. „Opinione" spune ca Aquapendente pre carea o reocupasera trupele Papei se afla iéra in mânile Garibaldiniloru. Celea s'au retrasu fâra de vre-o lovire. Faimele despre alte loviri ale truperoru papei cu garibaldinii pâna la 11 Oct. nu se putura constatá. Garibaldinii au stricatu tóte legaturile telegrafice sî dupa cum se vede din insesi rapórtele regimului, intra in mesura mare pre tóte pârtîle in statulu Papei sî ceru dela ómeni mijlóce de traiu. Unele sciri dîcu ca numerulu loru e pâna la 10,000.— Trupele italiane care stau de padiescu marginile séu nu voru séu nu potu impedecá trecerea insurgentiloru in statulu Papei sî regimulu italianu a sî inceputu a se escusá, ca terenulu fiindu muntosu sî cu pâduri sî impreunatu sî cu alte greutâti, face cu neputintia priveghiarea rigurósa a marginiloru. — Garibaldi emite mereu la prochiamatiuni prin cari iniméza pre români la resculare sî incredintiéza comand'a suprema fiiului seu, pâna candu va puté sa scape densulu sa vina la densii spre a-i conduce.

Lumea politica crede, ca nu va trece multu sî vomu audî ca trupele italiane au intratu in statulu papei. Indoiéla e despre aceea ca unde se voru oprí: inaintea Romei séu numai in Rom'a.

Despre insurectîunea din statulu papálu mai adaugemu, dupa cele ce ne aducu foile cele mai próspete, ca Franci'a s'a pronunciatu pentru neinterventîune sî asiá predá curi'a in mânile revolutîunei sî dubi'a scutintia a regimului italianu. Trupele insurgentiloru se sporescu fórte tare sî au fâcutu pasi insemnati. Garibaldinii suntu condusi de Menotti Garibaldi sî alti barbati insemnati, chiaru sî deputati din camer'a italiana. Unu fabricantu de pânuri, Baldini, si-a inchisu fabricele si s'a pusu in fruntea a vre-o 200 lucratori de ai sei, pre cari ii provede elu din mijlócele sele proprii cu arme sî cu bani. Ricciotti Garibaldi vine din Angli'a cu sume insemnate in ajutoriulu insurectiunei.

Din Rom'a se scrie la „Gazett'a di Firenze" ca intre Madridu sî Vaticanu (partea Romei, unde se afla resiedinti'a papei) se schimba mereu depesie in cifre. Parerea generala e, ca déca insurectiunea va luá dimensiuni mari sî trupele italiene voru intrá in Rom'a, pap'a, dela Civit'a vechia, se va suí pre o naia spaniola si va fugí in Spani'a.

Din Parisu se spune ca partid'a pâcei a esîtu deasupr'a celei de resbelu. Dupa o corespundintia din Parisu a foiei l'Union del' Ouest, sa se fia esprimatu Imperatulu Napoleonu la Biaritiu cam in tipulu urmatoriu. Eu sciu de tóte cele ce se intempla in Franci'a. Cunoscu neliniscea sî nemultiamirea tuturoru. Regimulu meu au comisu gresieli; acum trebue cautatu cum sa se delature acelea. — Mai departe se dîce ca sî legea pentru intregirea óstei se va retrage sî se va intregí cea dela 1832 prin adaugerea unoru articuli.

Din Poloni'a rusésca se scrie: Divisiunea a 14, dislocata pâna acum lânga Dnistru fu inaintata in ultimele dile din Septembre câtra funtaria (margiuea) Moldaviei sî s'a intrunitu cu divisiunea a 15 de infanteria ce se afla in stare de resbelu (pe picioru de bataia), cu cavaleria de lipsa, artileria numerósa sî polcuri de cosaci. Tóte aceste trupe stau sub comand'a adjutantelui generalu Kotzebue, carele tocm'a acum se duse la Nicolaiew spre a fi acolo la primirea Imperatului. Drumulu spre dîs'a frontaria lu fâcura trupele parte pre candu erá ninsórea cea mare, cu deosebire in 27 sî 28 Septembre, care ninsóre se estindea dela pârtîle média-noptiale ale Poloniei preste Podoli'a Moldavi'a sî Besarabi'a média-dîunala. Scopulu concentrârei acestoru trupe e priveghiarea Moldaviei. Russi'a nu vrea cá sa fia suprinsa nepregatita de eveneminte. In Poloni'a se incepe in 14 l. c. recrutatîunea cea mare. Dela 1000 suflete barbatesci se voru recrutá 4 sî din pârtîle unde la 1862—1864 nu s'a recrutatu, inca 1½ dela 1000. In castrele dela Powonsk a inspectatu Maresialulu Berg artileri'a carea face esercitii cu focu sî carea parte mare e provediuta cu tunuri, cari se umplu prin fundu; asemenea a cercetatu lucrârile sapporiloru dela fruntea nr. 3 a citadelei Alessandru.

La „All. A. Ztg." s'a scrisu in o epistola urmatórele: In Sarajevo, capital'a Bosniei, s'a adunatu poporulu in 27 Septembre impregiurulu bisericei sî a fâcutu o demustratîune in favórea Serbiei. Se audiau strigârile: „Sa traiésca Michailu Obrenoviciu, Regele Bosniei sî alu Bulgariei, Principe de Serbi'a, Erzegovin'a sî Montenegru!" Guvernatorele Osmanu Pasi'a nu a indrasnitu a pasî contra demunstratoriloru, pentru ca aru fi venitu tréb'a la versare de sânge. Elu telegrafá insa la Constantinopole sî ceru svatu ca ce are sa faca. I s'a respunsu: „Sa fia pre pace." Poporulu s'a resipitu mai târdîu de sine insusi. De atunci incóce insa au fâcutu sî serbii moamedani, bosniaci, demustratîuni de aceste. Ei dîcu: Sî noi ne ducemu cu Milosievici (asiá numescu ei pre Principele Michailu dupa tatalu seu Milosiu). Acésta dechiaratîune a fâcutu impressiune afunda asupr'a autoritâtiloru imperatesci, cari dîcu cu tota seriositatea „Nu mai e nici o indoiéla tempulu nostru a trecutu!" In tóte pârtîle nu voru ómenii sa platésca dârile si asiá ici sî colea au sî urmatu conflicte sangeróse.

Cu privire la cestiunea orientala iéra vinu sciri mai ponderóse ca in dîlele din urma. „Debatte are unu telegramu privatu din Constantinopole dela 14 Octombre, in care se dîce, ca in urm'a instructiuniloru celoru nóue, date tramisului rusescu Ignatiev acum de curendu, se pregatesce o schimbare insemnata a relatiuniloru intre Pórta sî Russi'a. Se facu negotiatîuni cu Fuad Pasi'a representantele marelui veziru, la cari ia parte sî tramisulu prussianu. E avisata sosirea cea grabnica a tramisului englezu Elliot sî a Bar. Prokesch. Se pregatescu, este invederatu, lucruri fórte momentuóse in afacerile orientale.

Despre afacerea orientala scótemu unele date interesante din o coresp. din Constantinopole la Zkft, datata din 6 Octombre. Pórt'a dupa acea cor. n'a seceratu din caletori'a Sultanului folóse mari, pentruca puterile apusene nu ia oferitu mai multu decâtu Prussi'a sî Russi'a. Mai departe se dîce ca sî din Parisu sî din Vien'a s'au fâcutu incercâri „delicate" se desfaca pre Prussi'a de câtra Russi'a. Prussiei i s'a oferitu, se intielege ca nu in modu oficialu, Germani'a de média-dî, pentrucá Bismark sa jertfésca alianti'a cu Russi'a. Austri'a in casulu acest'a aru anectá tierile dela Sav'a sî Dunare pâna in marea négra, pentru cá in tipulu acest'a sa incuie russiloru calea spre Bizantiu (Constantinopole). Poloni'a va eschide atunci pre Russi'a dela marea négra sî baltica, pentru cá sa puna unu parete intre „civilisatiune" si „barbaria mongolica." Prussi'a insa nu vrea sa se strimtorésca intre amicii cei dubii: Austri'a si Poloni'a sî intre inimiculu celu pre fatia: Franci'a.

Revista dîuaristica.

In „Gazet'a de Iassi" cetimu o corespundintia din Brussel'a dela 14/26 Sept., carea da deslusiri asupr'a situatîunei in afacerile italiene in tipulu urmatoriu:

Garibaldi este arestatu! Eata marea novela. In momentulu de a pasî preste fruntari'a Romei, pentru a dá acolo semnalulu resculârei, guvernulu piemontezu s'a amparatu de persón'a Generalului, care se afla acum internatu in orásiulu Alessandri'a. Mai multi din capii partitului de actiune, representatu de Garibaldi, suntu pusi in stare de arestu. Armat'a cutriera diversele pârti ale Italiei, spre a impedecá ori-ce manifestatîune ostila guvernului sî prejuditiósa ordinei publice. Se afirma, chiaru, ca resistinti'a voluntariloru aru fi lasatu câti-va morti in rangurile ostirei. (vedî la Even. pol.) Asiá dara sângele a cursu pre pamentulu peninsulei sî cestiunea româna trece prin urmare din nou in sfer'a puncteloru negre.

Acestea stabilite, o intrebare ce toti i-si punu cu dreptu cuventu, este aceea déca cabinetulu dela Florenti'a a fâcutu bine séu nu, nabusîndu miscarea insurectionala sî arestandu pre siefulu ei. Dupa noi, Ratazzi representà revolutîunea practica, pre candu Garibaldi representa revolutîunea ideala. Ori-cari suntu efectele bine facatóre ce aru fi adusu dupa sine luarea Romei de câtra camesile rosii? Aru fi creatu ea óre astadi Italiei o positîune mai facila? Aru fi procuratu ea guvernului mijlócele pentru stringerea impositeloru? Aru fi scosu ea la lumina cumperatori avuti pentru bunurile Eclesiei? Nu. Ea aru fi compromisu din contra creditulu sî liniscea tierei, aru fi adaogitu la greutâtile actuale unu nou orasiu de nemultiamiti, aru fi espusu cetatea eterna la o invasiune a trupeloru francese, aru fi lipsitu Itali'a de alianti'a Prussiei, alu cârei Rege, de-sî protestantu, nu se va decide nici odata lesne a fi cu Garibaldi, inamiculu tuturoru dinastieloru. Singur'a cale dara ce trebuie sa urmeze guvernulu, pentru a scapá atâtu salutea patriei câtu sî onórea Italiei, erá aceea de a se tîné in limitele conventîunei din Septembre, nimicindu o actîune celu putînu inoportuna.

Afara de acestea, facilitatea cu care Garibaldienii s'au lasatu a fi luati prisonieri pre de o parte, pre de alt'a imobilitatea Romei pâna in momentulu candu Garibaldi erá la fruntaria sî dupa arestatîunea sea, suntu fapte palpabile care dovedescu ca revolutîunarii nu-si alese bine tempulu. Astfeliu, de-sî neascultatoriu la inceputu in fati'a consilieloru amiciloru sei, Generalulu a pututu observá mai târdîu ca ambitiunea gloriei avea sa-lu coste de asta data unu insuccesu vatematoriu prestigiului seu; din acestu punctu de vedere asemenea, conduita lui Ratazzi a favorisatu atâtu liniscea Statului câtu sî autoritatea morala a siefului insurectîunei. De aceea, multi mergu chiaru pâna a admite unu feliu de conniventia intre generalu sî ministru.

Dara cestiunea nu se termina aici. Remane a se scí acum ce va face guvernulu italianu cu Garibaldi sî cu complicii sei. Consecinti'a naturala a procedârei sele aru fi cá revolutiunarii sa fia judecati sî pedepsiti cá turburatori ai ordinei publice sî ai siguranliei Statului. Cu tóte acestea alt'a se

FOISIÓRA.

Fragmente din desbaterile societatii academice.

(Urmare.)

Dictionariulu. Neci odata scienti'a lecsicografiei nu a fostu desvoltata intre literatorii romaniloru cu ou atât'a cunoscintia de lucru sî petrundere, precum s'a intemplatu acést'a estempu in sinulu societâtiei academice. „Cartea numita dictiunariu este pentru ori-care natîune aceea ce este Bibli'a pentru lumea crestinésca. Acestu mare adeveru se parea cá lumin'a din ochi, prin urmare din sufletulu fia-cârui membru alu societâtiei academice de cate-ori se luá in discussiune compunerea unui dictiunaru romanescu dupa tóte regulele statorite la alte popóre prin scientia. Limb'a este sufletulu fia-cârei natîuni. Pastrati, cultivati, inavutîti, stimatî sî aperati limb'a sî voi ati salvatu natîunea *). Nu-mi vorbiti de alte ocupâri, candu natîunea are a se ocupa pe sine-si insa-si prin puterea limbei proprie. In secolulu nostru sî de acum inainte cucerirea cea mai sigura sî mai duratóre este sî va fi cucerirea morala prin limba. Fórte bine sciu acést'a alte popóre, se o scimu noi.

In an. trecuti s'a publicatu la Bucuresci unu premiu Zappa de dóue mii galbeni pentru compunerea unui dictionaru completu. Nimeni n'a cutezatu a se apucá de lucru. In un'a din siedintiele societâtiei academice dupa-ce se lamurisera fondurile ei, Baritiu cerù a se publicá unu premiu de **trei mii galbeni.** Celoru-lalti membri li s'a parutu sî acelu premiu prea micu, pentruca ei au cumpanítu sî mai bine decâtu confratele loru marimea problemei. Urmarea fu, ca numai pentru culegerea de materialu crudu se destinara o mie sî cinci sute (1500) galbeni.

In un'a din siedintiele comissiunei filologice tînuta in locuinti'a d. Cipariu sér'a dela 8½ pâna la 12 óre din nópte s'a discutatu numai modulu compunerei unui dictiunariu.

Siedinti'a aceleiasi comissiuni tînuta la d. Al. Romanu a fostu sî mai interesanta. Se culegemu, dîse atunci d. Cipariu: 1) tóte vorbele cunoscute sî adeverite de romane; 2) tóte câte se afla atâtu in limb'a romanésca, câtu sî totu odata in vreun'a din limbele neolatine, precum italian'a, franc'a, spaniol'a, portugal'a etc.; 3) tóte vorbele de origine dubia.

La acestea d. Laurianu: Se intre tóte vorbele populare curatu romanesci. Sa se adauge sî tóte cele technice, adeca de arte sî mestesiuguri. Se nu intre insa in dictionaru vorbele slavone virîte numai in cârtîle besericesci fâra trebuintia. Totu Laurianu este de opiniune, ca mai nainte de a se compune dictiunarulu etimologicu sa se compuna unu glosariu séu vorbariu mare, cum amu dîce preparativu, carele sa cuprinda intrég'a materia a limbei, câta s'a popularizatu (civitate donata) in gur'a poporului preste totu, séu in o parte mare a lui, nu insa sî unii termeni usitati numai ici colea sî retacitî p'intre câte-va familii.

D. Macsimu sta cu totu adinsulu, cá la culegerea terminiloru technici (de arte, mesterii, scientie) se nu fimu prea scrupulosi, pentruca ne aflâmu in an. 1867 dela Christosu.

Apropos de acést'a Baritiu provocà pe ori-cine, cá se incerce a dá de es. numiri curatu romanesci ia pârtîle constitutive ale carului, aratrului, resbolului séu stativei de tiesutu sî la tóte uneltele din casa.

Sa nu ne tememu ca câte-va sute de vorbe comune nóua cu alte popóre ne voru compromite originea, istori'a sî natîunalitatea nóstra. Acést'a aru fi o temere cu totulu desiérta. Neci o natîune européna nu este curata de originea ce se dîce a fi. Originea ori-cârei limbe este comprobata in lini'a prima prin formele limbei romanesci suntu adeveratu aduse din Itali'a sî comune cu ale locuitoriloru acelei tieri, limbele romanésc'a sî italian'a suntu sî ele dóue dialecte sorori cá sî dialectele germane, cá sî câte-va slavóne; ambele au luatu in sine-si elemente straine, insa câte sî care? Cine mai scie ce limba mai avusera galii vechi amestecati cu locuitorii Italiei. Sî unde este limb'a longobardiloru care a datu nume Lombardiei? Limb'a daciloru inca n'a pututu perí de totu, insa care suntu vorbele nóstre remase dela daci? Déca limb'a magiara nu si-aru avé formele sele proprie fórte diferitóre de ale altoru limbe, ea aru fi incâtu se tîne de materialu, mai multu slavona decâtu magiara. In limb'a magiara chiaru sî vorbele de prim'a necessitate, precum ház (casa), ablak (feréstra), asztal (mésa) etc. suntu parte mare slavóne, incâtu déca judeci dupa materialulu limbei, esci silitu a recunósce o mare rudire intre poporulu magiaru sî intre cele slavone. Grecii moderni si punu tóta silinti'a se scape de multîmea vorbeloru slavone sî turco-arabice, insa nu potu. Ceea-ce au patîtu germanii cu purismulu loru o scimu cu totii.

Din acestea sî mai alesu din alte cause enumerate de câtra unii membri cu multa logica, societatea aflà de o parte, ca voindu a compune dictionarulu trebue sa fimu totu odata cu cea mai mare grija pentru purificarea limbei, de alt'a insa, ca aru fi unu lucru séu desiertu, séu sî periculosu a voí sa curatie limb'a romanésca fia-care lecsicografu singuru de capulu seu; de aceea se decise cá mai antâiu sa se adune la unu locu pre câtu numai se póte materialulu intregu alu limbei, curatu séu amestecatu asiá precum se afla elu in gur'a poporului preste totu sî precum e pastratu in cârti de ani trei sute incóce. Acelu materialu adunatu sî ordinatu se va tiparí intr'unu glosariu, dupa aceea se dîce sî se crede ca este intentîunea ministeriala. Generalulu va fi sumatu a optá intre internarea intr'unu orasiu óre-care sî intórcerea la Caprer'a, sî incidentulu se va uitá astfeliu preste curendu precum s'a uitatu arestatîunea dela Aspromonte. Guvernulu protestéza ca o asemenea conduita i este impusa de diferinti'a ce se cuvine dignitâtiloru de generalu sî de deputatu. Fâra alta tinta decâtu aceea de a invederá ca altmintrea ide'a care animéza pre garibaldieni este in mintea sî in inim'a tuturoru italieniloru, observâmu ca Persano erá amiralu sî senatoru, sî cu tóte acestea, nu pentru motivu de revólta séu de vre-o alta culpa, sî, sub simpl'a acusatîune de incapacitate, elu a fostu pedepsitu cu degradarea rangului sî a cetatienei.

---

*) E frumosu dîsu, dara in pracsa nu ajunge. R.

Déca pretindemu, insa, ca tentantiv'a lui Garibaldi a fostu de asta data cam prea tempurie, suntemu departe de a sustînea ca unitatea Italiei nu se va realisá, sî in curendu chiaru. Astadi, candu micele suveranitâti disparu pretutindeni pentru a face locu mariloru aglomeratîuni natîunali, cei mai miopi trebuie sa vada ca Rom'a are sa fia preste putînu tempu proclamata de capitala definitiva a regatului italianu. Pap'a, ori-câtu de puternicu aru fi spriginulu ce i s'aru dá, nu va puté impedecá nici odata miscarea curentului popularu, cá Neptun cursulu apeloru. Constituirea Italiei, un'a sî intréga ! Acést'a este cugetarea care preocupa pre populatîune, pre guvernu sî pre Rege. Dificultatea consista numai in alegerea epocei si a mijlóceloru de esecutîune, sî fericitu acel'a care va sci sa realiseze acésta mare idea fâra a creá nóue neajunsuri Statului.

Unu punctu care trebuie cu deosebire remarcatu in acésta cestiune delicata, este simtiementulu natîunei italiene in privinti'a Franciei. Amenintarea perpetua ce apasa asupr'a regatului, despre o invasiune a trupeloru francese la cea dintâiu miscare natîunala, nu póte garantá cabinetului Tuilerieloru in Itali'a decâtu o desafectiune din ce in ce crescenda. Positîunea ambarasanta in care se gasise italienii, pusi de guvernulu francesu intre figur'a totudéun'a chiematóre a Romei sî prescrierile conventîunei din Septembre, ii indispune seriosu. Unu organu de publicitate si-a permisu chiaru a sustîné, ascundîndu sub unu aspectu de superare cea mai négra ingratitudine, ca nimic'a nu aru fi mai popularu astadi in Itali'a decâtu unu resbelu in contr'a Franciei. Ori-cine vede câtu o asemenea afirmatîune este lipsita de logica sî de bunu simtiu; cu tóte acestea, nu este mai putînu adeveratu ca Franci'a trebuie sa aléga, mai curendu séu mai târdîu, intre amici'a sincera a unei natîuni devenita tare sî dorinti'a de a sustîné cu ori-ce pretiu o autoritate espiranda, unu tronu impossibilu. Ori-cari aru fi pedecile, Itali'a se va formá cáci acést'a este vointi'a unui poporu intregu. Napoleonu trebuie sa prevadia acestu viitoriu apropiatu, sî inteligenti'a sea nu va intârdîá a trage de acum din trensulu partea beneficieloru.

Cetimu in Jurnalulu „des Débats“ (dupa G. de I.) despre temerile imprumutate intre Franci'a sî Prussi'a urmatórele:

Déca aru fi sa credemu cele ce ne spune fói'a din Vien'a, „Debats“, circularea Dlui de Bismark datata din 8 Septembre, aru dá nascere la o alta circulara a guvernamentului francesu; cu tóte acestea dîcemu de pe acum ca numit'a fóia nu ne da acésta veste cá sigura, ci numai cá unu vuetu care din ce in ce se intemeiéza mai bine. De esista unn asemenea documentu, peste putînu lu vomu cunósce. Ori cum fia, se vede, totu dupa cum spune fói'a, ca acést'a a dóu'a circulara nu va fi adresata deadreptulu Prussiei asiá precum neci aceea a Dlui de Bismark n'a fostu oficialmente comunicata Franciei. Neci o indoéla nu póte sa mai fia ca in momentulu de fata Franci'a sî Prussi'a se ocupa fórte multu, putea chiaru dîce in unu modu un'a de alt'a, sî nemicu nu e mai curiosu decâtu de a observá cum aceste dóue puteri, cá prin o intielegere tacuta, voru sa inlatureze ori ce comunicatîune deadreptulu, sî dau in scirea Europei in genere manifestatîunele loru politice. Nu e vorba, Europ'a sta cu tóta privirea tintita asupr'a loru; dar Prussi'a, mai multu decâtu ori care dintre statele europene, e in bagare de séma la ori ce cuventu cu care o atinge Franci'a cá pe departe, pe candu de asemenea Franci'a nu lasa sa tréca cu usiurintia neci un'a din vorbele ce cadu din gur'a Dlui Bismark, cá sî candu acest'a neci nu le-aru spune pentru dens'a. Gazetele oficiale ale ambeloru State n'au de ce ce a-si impune totu acea sfiéla diplomatica; sî in vreme ce unele din foile francese atîtia pe francesi in contra Prussiei, Gazet'a Crucei, care se pare a vedé talmacita in acele foi, dorinti'a chiaru a guvernamentului francesu, se supera de pretinsele nóstre pregatiri de resbelu sî le pune in vederea guvernamentului prussianu.

Cu privire la cirile ce circuléza ca diplomati'a rusésca cauta a induplecá pre Turci'a a lasá Cret'a greciloru Le Monde a primitu dela corespundintele seu din Constantinopole urmatórea cuprindere a respunsului verbalu ce Sultanulu a datu generalului Ignatief, ambasadore rusescu:

Me sfatuesci de a cedá Candi'a principelui Georgie cârui'a i e de trebuintia pentru a-si statornicí popularitatea sea in Greci'a, pe candu acelu principe nu e grecu din tiéra, sî domnesce abiá de trei ani! Eu suntu alu trei-dieci sî treilea pogoritoriu alu unei dinastíi care datoresce atâtu popóreloru sale, asupr'a câror'a imperatiesce acum tempu de cinci vécuri, sî nu tîi Dta intru nemicu popularitatea mea?

Dela inceputulu afaceriloru din Cret'a, amu primitu dela supusii mei musulmani nenumeróse sî calduróse adrese, prin care acesti'u cereau din tóte pârtile voe de a merge cá voluntari in ajutorulu fratîloru loru din Candi'a. Dela mine, deci, a atarnatu, precum vedi, de a inadusî rescularea tramitiendu in Candi'a 200,000 de turci, sî de a pune unu capetu atâtu prea indrasnetieloru cereri a Eleniloru precum sî interventîunei puteriloru.

De n'amu fâcutu acést'a, a fostu numai in consideratîunea Europei crestine, sî totu odata pentru ca numai erá iertatu a uitá ca suntu suveranulu sî parintele a mai multoru milióne de crestini. Sî astadi Europ'a aru mai voí a me pedepsí intorcendu in contra-mi cumpetatea sî moderatiunea ce amu aretatu, care singure au ingaduitu de a se prelungí rescularea pâna in dîu'a de astadi.

Ah! Dle generalu, nu esci suveranu sî nu scii câtu costéza pe acelu ce pórta corón'a pe capulu seu, cesiunea unei particele câtu de mica smulsa din statele sele. Imperatorele Alessandru va fi, speru, mai in stare de a pretiuí adenculu sî neaperatulu simtîmentu ce-mi ordona de a inlaturá ori ce propositîune ce aru puté sa jignésca in intregimea imperiului meu.

Se dâmu Candi'a, Dle generalu, gandit'ai bine la ceea ce-mi propui?

„Cum voiu puté, dupa unu asemene actu, sa mai trecu pragulu acestui palatu? Cum asiu puté sa sustînu prin stradele capitalei mele, ochirile ce mi-aru aruncá norodulu meu indignatu? Mi-asiu necinstí corón'a sî dinasti'a mea in dîu'a candu asiu dá o asemenea iscalitura. Sî acést'a nu o voiu face neci odata! neci odata!

„Nu numai nu voiu dá Candi'a, darneci voiu consimtî la ce-va care aru puté, de aprópe séu de departe, sa pregatesca asemene intemplare. Imperatorele Alessandru me va intielege, elu, suntu siguru, candu i vei duce aceste cuvinte, ce nu spuiu din gura, dar din fundulu animei!

Principatele române unite.

Bucuresci, 30 Septembre.

Mari'a Sea Domnitorulu a trecutu astadi in revista tóta armat'a din garnisón'a Bucuresci. Manoperele sî esercitiele cu focuri, ale artileriei sî ale celorulalte arme, s'au esecutatu cu cea mai mare precisiune, sî Mari'a Sea a multiamitu oficieriloru sî trupeloru, pe cari a declaratu ca le-a gasitu in mai buna stare decâtu ori candu. Luni se va face o preumblare militaria afara din Capitala. Pentru aceste dóue dîle posturile, ce se ocupase de armata, s'au incredintiatu gardei natîunale.

Cetimu urmatoriulu actu alu Principelui pentru ajutorarea finantieloru tierei:

Dle Ministru! Fiendu-ca creditulu straordinariu votatu de Adunare pentru anulu curentu 1867 este sleitu sî vediendu ca mai multe plâti suntu in suferintia, mai alesu la Ministeriulu de resbelu, precum sold'a oficieriloru in neactivitate etc. Eu ve autorisezu de a platí sum'a de patru mii galbeni ministeriului de resbelu din list'a mea civile, suma care mi se va puté restituí din momentulu in care dîsulu ministeriu va dispune de fonduri.

Primiti, domnule ministru asecurarea binevointiei mele. CAROLU.

„Sieb. Bl.“ publica o corespundintia originala din Bucuresci, in carea espune ca dîuarele partidei rosie vestescu pre Brateanu cá pre fiitoriulu ministru presiedinte si de aceea resosírea lui o ascépta unii cu cea mai mare nerabdare. Stefanu Golescu, se dîce acolo, se va retrage la ministeriulu de esterne. Tóte neplacerile confusiunele sî certele se ascriu retragerei celei subite a lui Bratianu sî asiá e sperantia ca indata ce va luá elu guvernulu a mâna tóte neplacerile sî neintielegerile se voru delaturá. — Spune cor. mai departe ca are sciri autentice, cari spunu chiaru sî respicatu ca Dlui I. Brateanu nu ia succesu, pre lânga tóte rugârile, a capetá audiintia la Imp. Napoleonu (Alte dîuarie spunu ca Brateanu a avutu o convorbire lunga cu Principele Napoleonu R.) Ministrulu Steege se dîce ca si-a datu definitivu demissiunea sî Domnitoriulu o a sî primitu. —

Dîuaristic'a de aci cetimu ca s'a mai immultîtu cu dóue foi sî adeca „Oservatoriulu“ in Galati sî „Dîorile“ in Bacâu.

Varietâti.

*** Ministeriulu a asternutu M. S. o parere in privinti'a introducerei cârtiloru funduarie in Transilvani'a. Dupa cele ce cetimu dela Clusiu M. S. a sanctîunatu parerea ministeriului in afacerea amintita sî a incredintiatu pre ministrulu respectivu cu esecutarea ei.

*** O corespundintia din Clusiu in „Hr. Ztg.“ dela 6 Octombre se ocupa intre alte sî de scirea ca sa se arete ministeriului salariele amploiatîloru din fondulu regescu de acum sî cele pâna la 1848. Prin acést'a se vede ca sî fundulu reg. e contrasu in tînutulu reformeloru ministeriali, pentru ca dîce coresp., s'a strigatu atât'a dupa acést'a. Dela ministeriu speréza coresp. ca crutiarea va fi la tóta intemplarea datatóre de mesura la ocasiunea unei reorganisâri, dara ca nu va duce la restatorirea stârei de mai nainte, ci numai la reducerea statului de amploiati prin simplificarea manipulatiunei. In fine dîce ca cu óre-care infiorare voru cautá amploiatii din fundulu regiu la colegii loru cadiuti din comitate restaurarea din urma, dintre cari destui suntu barbati demni sî caractere probe. Vaiera impregiurarea acést'a, pentru ca prin ea de o parte sa ingreuneza cas'a statului prin atâtea pensiunari sî plati odata pentru totudéun'a, de alta parte familiele lovite de sórte acést'a totu au sa sufere.

*** **Epistol'a comitatului Zarandului** se dîcea prin dîuarie, ca numai in comitatulu Aradului a aflatu buna primire in celelalte insa nu. Unu filoromânu in nr. 111 alu „Al-

---

va trece cum amu dîce prin sit'a rara sî prin cea désa; acésta operatiune insa are sa decurga in sinulu sectiunei filologice, dela care va trece in cercetarea societâtiei academice plenarie. Se da cu socotél'a ca tóte aceste lucrâri voru esî gat'a in vre-o cinci ani. Pâna atunci fia-care românu literatu sî iubitoriu de limba si va tînea de datorintia sacra a culege cuvintele romanesci precum ai culege aurulu din nasipu sî ale tramete la câte unulu din respect. membri din provinci'a sea. Intr'aceea membrii si voru impartí culegerile dupa tînuturi. Incâtu pentru Transilvani'a erá vorb'a cá sa se traga o linia din pasulu Buzeu pe Oltu in josu preste Sabiiu dreptu la puuctulu unde ese Muresiulu in Ungari'a; totu ce cade dincóce de acea linia aru remanea in grij'a unui'a din membrii. Sa se mai traga alta linia drépta din Sabiiu dreptu la Bai'amare, incâtu sa taia Transilvani'a in dóue pârti pentru ceilalti doi membri.

Cercetarea de aprópe a dialectului macedo-romanescu va reversá o lumina surprindiatóre nu numai asupr'a misterieloru limbei nóstre, ci sî asupr'a istoriei. Acelu dialectu a remasu pâna acum necunoscutu nu numai invetiatîloru europeni, ci spre rusînea nóstra, noi insîne asiá numitii daco-romani inca nu-lu cunóscemu. Se spune ca cei mai multi romani se afla in Tesali'a. Asiá numitii mavrovlachi locuescu mai spre Albani'a. Nu numai sute de sate, ci sî mai multe orasie suntu pline de romani, in Seres, Veli'a, Bitoli'a etc. Scól'a din Bitoli'a pe care o afurisise episcopulu *), s'a redeschisu in Maiu a. c. cu concessiunea lui Aali-Pasia, s'a mai deschisu alte patru scóle romanesci in 4 comune. Scól'a macedo-romana fundata de guvernu in Bucuresci, condusa de archimandritulu macedo-românu Avergie are 16 elevi destinati a se rentórce in patri'a loru cá professori. Pe asemenea câli vomu ajunge sî la cunoscinti'a acelui dialectu.

(Va urmá.)

---

*) De siguru grecu fanariotu de vitia. R.

binei scrie acum in privinti'a acést'a urmatórele :

Aradu, 9 Oct. Vedieudu ca foile romane n'au cunoscintia despre resultatulu adeveratu alu epistolei comit. Zarandului, prin care acest'a a cerutu cá ministeriulu ung. sa-i comunice rescriptele sale sî in limb'a romana,— sî aceea a comunicat'o cu tóte comitatele pentru spriginire; amu se descoperu cá unulu, care amu luatu parte mai de multe ori in comitetulu comit. Zarandu, ma chiaru sî in sessiunea aceea a comitetului amu fostu de fatia, candu s'a referatu acést'a causa : ca epistol'a com. Zarandu a fostu spriginita in rendulu primu de comitatulu Pestei, dupa aceea de districtulu Cetatei de pétra, care a respunsu in limb'a româna, sî in fine precum scimu numai din gazete inca de comitatulu Aradului. Din cuprinsulu respunsului comitatului Pestei, incâtu mi aducu bine amiute e insemnatu urmatoriulu pasagiu „prin aceea ca rescriptele ministeriali se voru comunicá cu comitatele sî in celelalte limbi, nu este vatematu dreptulu limbei magiare, eara de alta parte nu este periclitata intregitatea tierei.“ Din acést'a este invederatu ca cestiunea natiunalitâtîloru se póte resolví in cale buna numai voia se poftesce. Celelalte comitate ce au respunsu la acea epistola, mare parte de poporatîune slava,— dupa-ce si premitu salutârile sale pe terenulu constitutîunalu intr'unu preambulu destulu de largu in cuvinte— au refusatu spriginirea loru dîcendu, ca cestiunea se tîne de competinti'a dietei, care va avé sa faca lege in objectulu folosirei limbeloru. Vorbindu cu fratii aradani, amu audîtu cum se falescu densii, ca a trecutu in conclusu sî la densii, spriginirea epistolei comit. Zarandu; dar amu sa observezu ca densii n'au fâcutu ce-va bravura mare,— se fia luatu densii initiativ'a, le-asiu concede dreptulu de a se puté falí. Eu amu observatu alte calamitâti in comitatulu Aradului,— cari de le-aru curmá, li-asiu gratulá din anima, pentru ca acelea suntu astfelu cari bantue amaru poporulu romanescu.

⁂ **Brasiovu** 15/3 Oct. (Omoru). Astadi fu inmormentatu unu tineru de 18 ani impuscatu in servitiulu unui'a din fratii Rosculetiu dela Satulungu. Acelu tineru impreuna cu alti 3—4 insi se aflá Dumineca spre luni nóptea lânga turm'a de oi manata intre hotarele dintre Satulungu sî Hermanu. Oratorulu (economulu) comunei Tarlungeni impreuna cu alti 15 unguri de acolo esira armati cu pari sî cu patru pusci inaintea aceloru pastori, pentru cá sa le mâne turm'a. Unulu dintre români cercâ a se opune, insa vadiendu ca i se infige pusc'a in peptu sî ca capeta cu unu paru preste spinare, se retrase la o parte. Tinerulu de 18 ani rugá pre asupritori cá sa ia numai magariulu ca aru fi destulu zalogu, iéra oile sa le lase, iéra cu acést'a plecà. In acelu momentu unu Tarlungénu i-lu impuscà in céfa. La obductiune se aflara 16 alice in creerii mortului. Judele din Satulungu ingrigí pentru transportarea celui asasinatu la Brasiovu in spitalu. Dlu Georgie Dück directorulu politiei sî acum subst. prefectu alu districtului cunoscutu la noi de intrég'a populatiune cá barbatu umanu, dreptu sî nepartinitoriu porunci la momentu esîrea unei comissiuni sî cercetarea cea mai rigorósa. Audîmu ca ucigasiulu a sî ajunsu in temnitia. Publiculu se intereséza acum cá sî pre la Pasci, cá sa afle resultatulu cercetâriloru, iéra nóue ne place a crede, ca acelu resultatu va fi multu diferitoriu de celu sumariu dela Clusiu, unde se dîce ca doi insi, cari in vér'a trecuta au impuscatu totu in asemenea impregiurâri la unu satu vecinu pre doi români dîu'a mare, in mani'a tribunalului respectivu au fostu pardonati pre cale estraordinaria. — „G. Tr.“

⁂ **Epidemi'a de vite** se latiesce continuu pre lânga tóte mesurile câte s'a luatu pentru impedecarea ei. Ministeriulu de comerciu sî economia a tramisu acum unu comisariu specialu, carele sa aiba missiunea de a se convinge déca mesurile spre impedecarea epidemiei se punu in lucrare sî déca au acele sî vre-o influintia asupr'a epidemiei.

⁂ Despre **unu comissariu de securitate** se scrie la „P. Napló“ din Szin comit. Torn'a urmatórea intemplare sangerósa : La 5 Oct. s'a dusu acolo comisariulu de securitate Lud. Farkas, dimpreuna cu panduri sei. Intre objectele de resolvitu s'au aretatu sî unele diferintie intre judele localu sî antecesorulu seu P. Kapczy, din care s'a nascutu in fine o cérta intre cestu din urma sî comissarulu de securitate. Acest'a a venitu curendu in focu, fiindu incaldîtu ce-va sî de beuturi spirituóse sî asiá a trasu sabi'a sî a omoritu pre Paulu Kapczy; iéra pe doi frati ai mortului ia taiatu totu comissarulu dimpreuna cu pandurii sei incâtu viéti'a unui'a e cu totulu espusa periculului. Comun'a intréga e iritata sî as cépta cu mare neastemperu se vada ce se va intemplá cu comissarulu sî pandurii complici. Comissarulu se spune ca si-a perdutu urm'a.

⁂ **Biseric'a rusésca sî consululu rusescu in Prag'a.** Dupa dîuariulu „Moskva“, ne spune Zkft, are sa se infiintieze in Prag'a o biserica rusésca, spre care scopu s'au sî subscrisu 900 de ruble, iéra unele dómne ingrijescu de vestmintele bisericesci sî alte vase de lipsa la servitiulu ddieescu. „Zkft“ dîce ca ea a spus'o acést'a mai demultu cu adausulu, ca dupa cladirea bisericei va urmá sî unu consulatu rusescu.

⁂ **Din dîuariulu „Le Siècle“.** Guvernatorulu genelu alu provincieloru sud-vestice din Russi'a, (provinciele : Volhini'a, Podoli'a sî Ucrain'a), a adresatu decurendu sub-guvernatoriloru sei circular'a urmatóre : Pintre puterile pe cari se sprijina natiunalitatea polona, famili'a jóca unu rolu fórte importantu. Trebue deci a intrebuintiá tóte mijlócele pentru a sferamá legaturele familiei. D.-Vóstra trebuiti a urmarí cu o priveghiare neobosita relatiunele membriloru familiei, sî a ve silí de a le slabí sî a le desface cu totulu. Afacerile loru banesci, potu se contribue cu folosu in facilitatea acestui scopu. Pentru aceea, asiediendu contributîunile pe locuitori, ve veti silí de a impartî sumele in asiá chipu, cá membrii aceleiasi familii se fia obligati de a avea socotele de regulatu intre ei. Déca s'aru gâsí o familie care administréza bunurile sele in comunu, fâra cá ele sa fia impartîte intre membrii ei, voi trebuiti sa le impuneti indatorirea impartielei, invocandu acésta impregiurare, ca fiisculu nu póte perde sum'a ce-i este datorita pentru formalitâtile legali sî timbrulu. „Pre lânga acést'a, trebuie a favorí prin tóte mijlócele maritisiulu cu russii. Intr'unu cuventu, nu trebuie a omite nici unu mijlocu de a nimicí polonismulu sî a grâbí indeplinirea operei de rusîre a acestei tieri.“

Dîuariulu „Dreptatea“ 14 Sept. 1867.

⁂ Au esîtu dreptatea autoritâtiei de Galati in cestiunea celoru doi jidani innecati. In fói'a engleza „Times“ din 17 Sept. (c. n.) este o corespundentia cu dat'a de 12 Septembre, in care se vorbesce despre o nota a guvernului turcescu prin care se marturisesce ca, in adeveru, soldatii turci au imbrancitu in Dunarea pe jidanii tramesi cá vagabondi din Iasi.

Eaca pre scurtu analisea notei turcesci dupa corespundintele englesu.

„Guvernulu turcescu au adresatu o nota representantiloru sei esplicandu purtarea soldatiloru turci in afacerea dela Galati. Unu spre-diece jidani, condemnati a fi scosi afara din Romani'a cá vagabondi, au fostu pusi intr'o barca spre a fi trecuti de ceea parte de Dunare la Turci. Turcii au refusatu de a-i primí, insa Romanii au câutatu a-i depune pe nevediute pe malulu turcescu. Padîtorii turci, aflându pe jidani, i au reimbarcatu cá sa-i aduca inapoi pe tiermulu romanescu; insa padîtorii romani erau mai priveghiatori. . . . .

La urma soldatii turci au hotarîtu sa se descarce de jidani trantindu-i in Danare. Doi s'au innecatu..... Unii din acesti jidani remasi in viétia au nebunitu de frica.“

Asiá-dara, adeverulu au esîtu pe deplinu la lumina, marturisitu chiaru de acei ce antâiu au cautatu a-lu intunecá. Acei doi jidani innecati in Dunare n'au fostu victima verunei persecutîuni religióse din partea autoritâtiloru romane din Galati; [ei, au peritu de man'a soldatiloru turci. Guvernulu turcescu prin not'a sea au marturisit'o Europei. Acést'a face onóre guvernului turcescu. Dara intrebarea acum'a vine : cum remane cu bun'a credintia a consuliloru crestini in acésta trista afacere? „Nat.“

Mai nou.

Imperatulu a respunsu la adres'a celoru 25 episcopi. Cererea episcopiloru e refusata sî Imperatului i pare reu ca tramitiatorii adresei, in locu de a usiurá pre regimu, i ingreuéza numai realisarea problemei sele prin publicnrea unei adrese atâtu de atîtiatóre. M. Sea acentuéza ca **are firma voiutia a implini detorintiele unui regentu constitutîunalu.**

In siedinti'a dela 18 Octombre a casei deputatiloru din **Pest'a**, intre alte propuneri a fostu sî o cerere in scrisu a Directorelui **Causarum regalium**, cá sa se dea in judecata deputatulu Böszörményi pentru articululu seu din „Magyar Ujság“ dela 28 Aug. a. c. Pertratarea acestei afaceri va fi Luni (mâne).

„P. N.“ aduce unu articulu intitulatu : Afacerile nóstre comune sî agitatorii“, in carele espune ca nu e de a se ascunde, ca Ungari'a, in civilisatiune a remasu inapoi'a celoru-lalte tieri din Europ'a apuséna si asiá pentru cá sa se desvólte mai tare a crediutu Ungari'a de lipsa a se impacá cu Principele seu sî cu popórele Cislaitaniei. Acum vinu agitetorii cari voru sa faca problematica tóta ostenél'a pusa la zidirea opului, vrendu sa tîna pre Ungari'a in minorenitate spirituale. Spre norocire ca acesti agitatori nu au insemnatate asiá mare afara de Kossuth. Acest'a insa inca e privitu de unii ómeni pré prin sticle maritórie, câci elu nu are parte la legile din 1848, decâtu la acea parte de legi, carea a fostu lucru efemeru. Prin urmare elu nu are dreptu a dá lectiuni nimenui din legile din 1848. — Ce privesce politic'a din afara, Ungari'a nu e contra unitâtiei Germaniei. Legea de afacerile comune nici nu are nimic'a cu unitatea Germaniei. Kossuth doresce federatîunea danubiana, insa sî in acést'a trebue sa fia armata comuna sî finantie comune. E usioru a intrebuintiá cestiunea detoriei de statu cá arma contr'a impacârei, dara unde e omulu acel'a in Europ'a, carele sa créda ca Ungari'a se póte ferí cu totulu de sarcin'a detorieloru de statu ?—

Dupa „Debats“ se respandescu acte prin Berlinu despre formal'a incorporare a Şassoniei sî a celoru 4 ducate sassonice la Prussi'a. Scirile din Dresd'a constatéza vuetulu acest'a.

Scupcin'a sersbiloru e deschisa.

„Zukunft“ are unu telegramu privatu dela **Kraguievac** (Serbi'a), in care se pune ca Scupcin'a in adres'a sea, cá respunsu la cuventulu de tronu, multiamesce Principelui pentru tóte innoirile sî propasîrile ce le-a fâcutu regimulu. Cere mai departe cladire de drumuri sî dechiara, ca armat'a natiunala e pururea gat'a de bataia. Natîunea serbésca „vrea a-si implini missiunea.

Principele a respunsu la acestea : **Eu amu acelesi dorintie, pre care le are poporulu meu.**

Nr. 25—1 **Concursu.**

Pentru intregirea statîunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. or. Ohabiti'a, ce e ingremiata maritului comitatu alu Carasiului sî Protopresbiteratului gr. res. alu Caransebesiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statîune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale :

a) in bani gat'a : 42 fl. v. a.

b) in naturale : 20 meti de cucuruzu in bóbe; 50 punti de lardu ; 50 punti de sare ; 10 punti lumini sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitîunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasulu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedogogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre serviciulu de pâna acum sî purtarea loru morale sî politica, sî astfeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna in 1/13 Novembre 1867.

Caransebesiu 21 Septembre 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Edictu.

Mari'a Ioann Fatuletiu din Hermanu, care parasindu cu necredintia pre legiuitulu ei barbatu Dimitrie Budileanu, fâra cá sa se scie loculu petrecerei ei, se provóca prin acést'a, cá in restempu de unu anu de dile dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subscrisului scaunu Protopopescu, câci la din contra, se va decide procesulu divortialu pornitu asupra-i, sî in absenti'a densei, amesuratu SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptu credincióse.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Traciului alu II alu Brasiovului.

Brasiovu in 16 Septembre 1867.

Ioann Petricu
Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 82. ANULU XV.

Sabiiu, in 12|24 Octombre 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 11 Octombre

Lloidului pestanu i se scrie din Vien'a, ca dupa reintorcerea cancelariului imperialu dela Parisu, acest'a se va apucá numai decâtu de formarea unui ministeriu pentru tierile de dincolo de Lait'a. Pâna acum inca nu se póte scí cu siguritate cari voru fi ministri, se vorbesce insa ca presiedinte in acestu fiitoru ministeriu va fi Carlos Auersperg, ministru de interne va fi Taafe; alu justitiei Dr. Berger; iéra Dr. Giskra de culte sî instructiune. Dr. Brestel se dîce ca va fi in combinatîunea acést'a conducatoriu in despartiementulu finantieloru. Ministru de comerciu se dîce ca va fi Hock; Herbst va intrá numai atunci in ministeru candu Dr. Giskra va refusá de a primí portfoiulu ce i se ofera. Despre Dr. Kaiserfeld se dice ca va fi ministrulu constitutîunei. Alte dóue posturi de ministri fára portfoiu voru mai capetá Mende sî Potocki. Afara de combinatîunea acést'a se mai vorbesce sî de o straformare totala, incâtu privesce persónele, la tóte capeteniele tieriloru de dincolo de Lait'a. Posturile aceste de capetenii, se dîce ca se voru predá la astfelu de barbati, a câroru trecutu se garanteze de ajunsa, ca ei suntu cu trupu sî cu sufletu pentru pentru straformarearea lucruriloru dupa recerintiele de fatia.

Despre Bar. Becke se suna ca va deveni ministru finantieloru imperiului intregu, séu déca cum-va i se va increde vre-unu postu diplomaticu— Nuntiu in Constantinopole— atunci va capatá Br. Sennyei portfoiulu de ministru finantieloru imperiali.

Despre Croati'a cetimu, ca cancelari'a aulica croato-slavona au ordinatu restauratiunea tuturoru ministerieloru cetâtîloru libere regesci din croato-Slavoni'a. Dupa sevarsîrea acestei'a vine numai decâtu la rendu restauratîunea comitateloru sî adeca cam prin Decembre. Asiá dara diet'a croato-slavona se va convocá póte prin Ianuariu anulu viitoriu.

Dupa unu tel. la „P. Ll.“ gen. Türr, carele petrecuse in capital'a Croatiei óre câte-va dîle, au dechiaratu in scrisu, ca partid'a lui Deák este gat'a a modificá conclusiunea dietala in privinti'a Croatiei asiá : Croati'a sa aiba comunu cu Ungari'a numai incoronarea regelui, iéra afacerile comune sa le reguleze, cá sî Ungari'a, cu Vien'a; representanti'a croata in delegatiuni sa o aléga dieta Croatiei.

Din Itali'a nu avemu de asta data sciri positive despre starea lucrului. Unele dîuarie afirma ca provinciele Viterbo, Frosinone sî Salerno suntu ocupate de insurgenti.

Pe lânga aceste guvernulu papálu atât'a este de ingrigitu de insurectiune, chiaru sî in Rom'a, incâtu s'a vediutu silitu a impârti urmatoriulu ordinu de dî in tóta óstea :

„La cele dintâiu 15 bubuituri de tunuri date din castelulu San Angelo trupele se voru aduná la Pincio, la Capitoliu, la Gianicolo, San-Pietro-in-Montorio, la piazza del popolo sî la piazza Colonn'a.

In Parisu s'a tînutu unu consiliu de ministri de cinci óre sub presiedinti'a Imperatului Napoleonu, carele sosise in acea dî dela Biaritz. Dupa cum se aude in consiliulu ministriloru a esîtu deasupr'a parerea pentru o combinatiune pacifica. De alta parte se vorbesce sî de o interventîune mestecata in Rom'a. (In privinti'a acést'a indreptâmu pre cetitori la cele de sub rubric'a Rom'a.)

Din Romani'a nu se mai termina scirile despre afacerea dela Bacâu, despre care impartasîramu sî noi ce-va. Atât'a sta, ca cetatienii au luatu armele din magazinu sî le-au impartitu intre sine. Acum se suna sî aceea, ca regimulu se oblega a despagubí pre regimulu austriacu in bani, se dîce cu 24—30 mii de galbeni.

„Trompet'a“ amintesce de eventual'a venire a lui Nicolau Bibescu la ministeriulu de resbelu. Acest'a— dîce „Tromp.“— crescutu fiendu in Franci'a sî adjutantu alu Imperatului Napoleonu, aru fi singurulu póte in stare a aduce armonia in armat'a romana.

Diet'a Ungariei.

Siedintiele dietiei dela cele relatate din urma au fostu de mai putîna insemnatate. Cererea adresata dietei de Directorele Causarum - Regalium, cetita in siedintia dela 18 Oct. atrage mai tare atentiunea sî celoru ce nu se enumera intre „parintii patriei.“

Directorele amintitu cere cá articululu intitulatu „Respunsulu lui Ludovicu Kossuth câtra presied. comit. de alegere din Vatiu Radnay“, carele au esîtu in M. Ujság nr. 121 din 28 Aug. a. c. sî carele dîce apriatu „ca domnirea dinastiei austriace nu se unesce cu independinti'a sî autonomi'a Ungariei“ — sa se pedepsésca cá o agitatîune pentru factic'a derimare a stârei referintieloru de dreptu, intemeiate prin sanctîunea pragmatica sî sustatórie prin comunitatea casei domnitórie.

Epistol'a este indreptata câtra amintitulu Radnay. Acést'a insa nu póte fi trasu la dare de séma, pentruca elu a capatatu epistol'a dupa ce s'a publicatu in M. U. Pre autorulu epistolei inca nu-lu póte trage la dare de séma, din causa ca nu se póte eruí, déca a vrutu elu cá epistol'a lui sa se publice, séu e acést'a numai unu abusu din partea redactîunei. Standu lucrulu astfeliu , in puterea legei de pressa se tragu la respundere persónele acelea, care suntu inscrise in opu, va sa dîca, in casulu de fatia, redactorulu Böszörményi sî Heckenast proprietariulu sî editorulu foiei.

Deci fiindu ca celu dintâiu e deputatu, asiá dupa conclusulu dietalu dîn siedinti'a a 91 dela 4 Fauru a. c. fâra de permissiunea casei nu se póte dá in judecata : Directorulu Causarum Regalium, in puterea oficiului seu pasiesce cá acusatoriu sî cere permissiunea casei de alu pârí cá din partea statului.—

In siedinti'a din 21 a fostu o discussiune de totu viforósa in afacerea lui Böszörményi. Somsich propune alegerea unui comitetu, carele sa cerceteze sî sa refereze asupr'a propunerei din partea fiscului regescu , spre a dá imputernicire la urmarirea deputatului inculpatu de vatemarea legiloru de pressa. Ghiczy va cá sa se indrepte tóta tréb'a la comissiunea petitiuniloru. In fine insa totu se primesce propunerea lui Somsich sî se alege o comissiune de unsprediece membri. Mâne , in 22, va fi alegerea acestei comissiuni.

Respunsulu Maiestâtici Sele la adres'a celoru 25 de prelati catolici

indreptatu câtra archiepiscopulu de Vien'a.

„Iubite cardinalu principe-archiepiscópe Rauscher !

„Adres'a indreptata câtra Mine de archiepiscopii sî episcopii pre cari Dta in ultimele dîle ale lui Septembre anului curinte iai adunatu la Vien'a intr'o conferintia, sî care adresa Mi-ati tramis'o la castelulu Meu in Ischl, amu predat'o ministeriului Meu respunsabile.

„Apretiuescu cu placere zelulu archipastorescu sî intentiunele binevoitóre, cari putura face pre episcopii adunati sa-si tîna de o detorintia a consciintiei a veni de nou, cá sî in ani 1849 sî 1861 , cu o dechiaratiune solena pentru observarea drepturiloru sî interesseloru besericei catolice; insa trebue sa-mi para reu , cumca densii , in locu de a sprigini— precum a-siu fi doritu Eu — nisuintiele serióse ale guvernului Meu in cestiunele importante ce se voru desbate, sî in locu de a 'naintá deslegarea intetitória a acelor'a, in spiritulu impacaciunei sî prevenirei, preferira a ingreuiá acésta problema prin propunerea sî publicarea unei adrese ce miscà adencu spiretele, in tempulu in care — precum bine au observatu chiaru episcopii — avemu atât'a lipsa de contielegere sî ni se demanda cu intetîre a nu mai immulti causele discordiei sî ale gravamineloru.

„Credu ca pré venerabilii archiepiscopi sî episcopi voru fi securi cumca Eu pururea sciu scutí sî padí beseric'a, dar cumca nu uitu neci detorintiele ce amu sa le implinescu cá regentu constitutîunalu.

Vien'a, 15 Octombre.

Franciscu Iosifu m/p.

Rom'a.

Cestiunea carea ocupa astadi loculu celu d'antâiu intre cestiunele politice e cea a Romei. Garibaldinii au napaditu din tóte pârtîle in provinciele acestui micu statu bisericescu. Dupa scirile telegrafice luptele intre trupele papei sî intre garibaldini curgu. Se nasce acum intrebarea, care va fi finitulu acestoru lupte ? Intrebarea acést'a o punu multi sî o deslega in multe tipuri, pentruca nu se scie ce atitudine va luá Franci'a fatia cu ea, va se dîca, nu se scie tîné-se-va acésta putere strinsu de conventîunea din Septembre (1864), incheiata intre dens'a sî regatulu Italiei, séu va lasá cá domni'a luméscа a papei sa se jertfesca principiului (natiunalitâtîloru) prochiamatu de insusi capulu statului din Franci'a.

In locu de a pune parerile nóstre dreptu respunsu la supositîunile de mai susu, punemu sub ochii cetitoriloru nostrî urmatoriulu articulu ce-lu aflâmu in „N. Fr. Bl.“ dela 20/8 Octombre intitulatu : „Caderea Romei.“

„Cért'a intre Franci'a si Itali'a póte sa se termine cum se va terminá, caderea guvernului papálu e neincungiurabila. Din nemic'a nu se póte vedé , neci din espectoratîunile foiloru francese oficióse, ca regimulu francesu aru avé de cugetu, ca déca aru mai ocupá odata Rom'a sa se faca polítiaiulu Domniei Vaticanului. Déca va ocupá Franci'a de odata cu Itali'a Rom'a, atunci regimulu francesu trebue sa caute a impedecá prin reforme, cá poporulu din Rom'a, redîmatu pre trupele italiane, sa nu se scóle contr'a francesiloru. In ce situatîune fatala s'aru aflá Napoleonu fatia cu francesii sei, candu aru fi silitu la o scalda de sange in Rom'a contr'a poporului sî contr'a trupeloru italiane. Unu astfelu de evenementu aru fi fatalu pentru dinastí'a napoleona. In asemenea situatîune grea se aru aflá Franci'a candu trupele ei aru ajunge la Rom'a inainte de cele italiane. Ocupatiunea de acum s'aru face cu totulu intre alte impregiurâri, cá cea de mai nainte, carea nu aflà unu regatu italianu sî strigatulu dupa unirea Italiei, in mesura asiá mare. Cu câtu va fi mai mare odiulu ce-lu incarca Franci'a asupra-si cu atât'a va ajunge poporulu italianu prin unele dictiuni puterice mai curendula multiamirea sea.

„Sub ori ce impregiurâri caderea domniei papale are sa urmeze. Batatóre la ochi e recél'a, cu carea cauta partidele cele mai conservative asupr'a evenementului acestui'a. Curi'a, dîce fórte dreptu o fóia din nordulu Germaniei, nu au vrutu cá sa i se intemple altu felu. De ani se pórta asiá incâtu se pare ca ea insasi nu voea a departá dela sine o asemenea sórte; altcum ea s'aru fi purtatu altmintrea. Curi'a si-a instrainatu in adeveru cu voi'a ei propria pre toti amicii ci, tóte privintiele ia puterea impregiurâriloru le-au despretiuitu sî le-au trecutu cu vederea. Numai ultramontanii suntu nemultiamiti— semnu ca curi'a prin purtarea ei s'a stricatu cu tóte statele sî cu tóte partidele, asiá incâtu nu mai este nimenea, cine sa se intereseza de ea, cine sa o compatimésca.

„Nechiare suntu pâna acum motivele care silescu pre regimulu francesu a se amestecá in afacerea acést'a. Napoleonu nu se póte simtí neci decum deobligatu Romei. Elu pre lânga tóte jertfele nu are neci o influintia in Vaticanu. Cheltuielele cele insemnate dela ocupatiunea de mai nainte i s'au resplatitu totu cu ura sî despretiu. Uniculu papa, pre care l'au scutitu Napoleonu a atîtiatu necontenitu pre catolicii francesi asupr'a lui, l'au numitu de nenumerate ori vendiatoriu fatiarnicu alu bisericei sî l'au amenintiatu cu perderea tronului.

„Vatemarea conventîunei din Septembre, pre carea foile oficióse ale Franciei o aducu cá motivu, nu e de ajunsu. Franci'a a fostu carea nu s'a impotrivitu vatemârei tratatului dela Zürich. Afara de acestea nu e doveditu, ca regimulu italianu a vatematu conventîunea. Chiaru sî corespundenti nepartinitori arata, ca e preste putintia de a padí marginele statului papei, pentruca loculu e fórte muntosu. De alta parte e o supositîune fórte curiósa, cá Itali'a sa pórte sarcinele sî spesele de lipsa la padîrea margineloru cu trupe asiá de multe sî fâra de vre-o sperantia, ca va fi mantuita de acestea pâna candu curi'a romána va continuá regimulu celu reu in cele lumesci sî prin acést'a va nutrí mereu neliniscea. Tóta lumea crede ca trupele italiene care padiescu marginele, inchidu ochii candu trecu multîmele garibaldiniloru, inse nimenea nu a doveditu acést'a, ba insusi Monitorulu francesu vorbesce de o probabila rea padia.

„Acum dupa ce lupt'a a erumptu in provinciele Romei sî pe dî ce merge ia dimensiuni, regimului italianu i vine fórte greu a duce rol'a privitoriului liniscitu. Dominatîune papala nu se póte numí situatîunea de fatia, ci resipirea ordinei intregi, sî o asemene stare de lucru nu se va recomendá nimenui cá sa o sustîna. Ce sa se faca cu populatîunea, carea nu mai are regimu? Ce sa se aléga de cetatea Rom'a si de papismu? Chiaru sî partidele cele mai blande din Itali'a, cari vorbeau pâna acum de rabdare sî asceptare, ceru, cá Rom'a sa o ocupe trupele regulate ale regatului italianu, dara nu voluntarii.

„Acum déca ocuparea Romei trebuie sa fia de trupe regularie sî straine, ceea ce aproba sî ultramontanulu episcopu Dupanloup de Orleans. nu póte cine-va pricepe, ca la ce sa ocupe Rom'a in numele papismului sî sa nu se lase italianiloru in numele ordinei. In adeveru ca nu e maiestria a aruncá dela Toulon trupe la Rom'a; insa in ce pusetîune vine regimulu francesu prin acésta fatia cu celu italianu sî ce urmâri póte provocá prin asiá ce-va?

„Nu se póte presupune ca Imperatulu Napoleonu va comite orbesce o gresiéla asiá de invederata. Elu nu va face Prussiei placerea acést'a, cá elu insusi sa vina in conflictu cu Itali'a. Trebue sa asceptâmu pâna voru aduce evenemintele chiaritate."

Dâmu articululu urmatoriu dupa „Rom." cá o parere ce s'a ivitu tocm'a acum, candu aflâmu, ca sî la noi se voru face reforme in scólele mijlocie ale statului. Credemu ca, mutatis mutandis, acestu articulu nu va lasá indiferenti pre barbatii nostri de scóla, ci i va impintená la darea pareriloru loru in privinti'a reformeloru pe terenulu memorateloru scóle.

Despre instructiune.

Planulu generale alu studieloru sî metodeloru de invetiamentu in licee sî gimnasie lasa multu de doritu pentru progresulu cunoscintieloru sî utilitatea junimei.

Mai intâiu, sa incepu prea de tempuriu limbile antice, sî se da prea multu tempu la studiulu loru, care aru trebuí sa fia totudéun'a subordinatu celui alu limbiloru moderne, sî acelui alu sciintieloru de unu folosu practicu. Ni se pare o constringere intelectuale din cele mai demne de compatimire, a aplicá cu violintia la studiulu limbeloru antice nisce copii cari n'au decâtu putînu gustu, o aptitudine mediocra, sî câroru nu li se ofere afara de acést'a nici unu ajutoriu reale pentru a-i face sa reusiésca in acésta munca atâtu de dificile. Acesti infortunati copii condamnati a studiá limbi classice, inainte de tempulu in care aru fi capabili, a trage din ele unu folosu i-si petrecu lungile dîle a pali asupr'a autoriloru pre cari ei nu-i intielegu sî nu potu sa-i intieléga; a cití, séu celu putînu a avé de sila sub ochi cârti pre cari nu le potu pricepe, sî acést'a la epoc'a in care tóte facultâtile cele mai active ale spiritului aru trebuí sa se desvólte in ei.

Aici trebuie sa mai insemnâmu o alta constringere esercitata asupr'a juniloru spirite, sî asupr'a câre'a autoritâtiei instructîunei i place a inchide ochii. Vréu sa vorbescu de studiulu simultanu alu limbei române sî latine; acest'a este chiaru pentru copii o ingreuiare ale câre'a consecintie suntu adese lamentabili.

Cum facu de nu vedu, membrii consiliului de instructiune, autori ai programeloru, ca studiulu simultanu alu celoru dóue gramatice asiá de diverse prin fondu, câtu sî prin forma, cá gramatic'a româna sî gramatic'a latina, câroru li se mai adauge prin suprabundantia de zelu, gramatic'a gréca sî gramatic'a francesa, cum facu de nu vedu ca sfarama aceste june spirite, de concerta memori'a loru, turbura sî impedeca tóta desvoltarea loru intelectuale? Cum voiescu, ca aceste siubrede inteligintie sa nu se pérda in aceste conflicte bizare de declinâri eterogene, de conjugatiuni fâra raportu, de numeni, de articule etc.? Cum pretindu ca sintacsi, metode, regule asiá de opuse intre ele, se para copiiloru asiá de simple sî inteligibili? Cum facu de nu sciu ca la acésta versta, a concepe analogii, a pricepe raporturi generali sî neasemenâri abstracte este mai impossibile, pentru ca unu copilu nu judeca, nu compara, nu deduce, nu ratiunéza cá unu omu; i trebuescu idei simple séu imagini. Sî afara de acést'a cari aru fi terminii sei de comparatîune? Elu nu scie romanesce decâtu ceea ce a invetiatu pentru servitiulu primeloru sele trebuintie.

Óre celu mai ordinariu bunu simtiu nu cere cá copilului sa i se fortifice mai intâiu spiritulu, facendu-lu sa intieléga câtu se va puté mai bine limb'a cea materna, pre care elu a vorbit'o dejá sî pre care o intielege? Óre nu e lesne a intielege ca numai atunci candu elu va posede bine acésta limba, candu va intielege bine principiele generali ale gramaticei, sintacsii metodei sî ortografiei, ca va devení atunci pentru densulu nu o munca mai multu sî o incurcatura, ci unu instrumentu, unu mijlocu, o putere pentru a studiá cu inlesnire celelalte limbi?

Cá sa dispara gravii inconvenienti sî incurcaturi cari provinu din studiulu simultanu a trei sî patru limbi, trebuie sa se stabilésca unu cursu particulariu de limb'a româna, independentu de celelalte cursuri, cari nu trebuie sa vina decâtu celu mai curendu in anulu urmatoriu.

Sciintiele naturali sî fisice de-sî fórte interesanti, constatâmu insa, cu destula durere ca nu suntu studiate asiá precum aru trebuí fia din lipsa, de tempu, fia din acea de obiecte sî aparate necesarie in studiulu acestoru sciintie de observatiune. Intr'adeveru, obiectele sî aparatele suntu, cá sa dîcemu asiá, interpretele limbagiului visibile ce ne vorbesce neincetatu natur'a; fâra ele acestu limbagiu devine neintielesu sî putînu folositoriu pentru acel'a care-lu studia. Obiectele sî aparatele dau scolariloru cele dóue mijlóce indispensabili de a invetiá cu fructu aceste sciintie sî cari suntu: observatiunea sî speriinti'a, asupr'a câror'a trebuie sa se sprigine rationamentulu pentru a dirége spiritulu in investigatiunile sele.

Ce folosu ca profesorulu va totu spune scolariloru caracterele distinctive ale cutârui mineral proprietâtîle lui fisice sî chimice, sî nu va puté sa-lu puna sub ochii loru, sa-i faca a-lu observá, sa-lu supuna la analise chemice sî la descompositîuni cristalografice? Séu ca le va totu descrie pârtile constitutive ale cutârei plante, structur'a, form'a sî dispositîunea organeloru cutârui animale, sî nu le va puté pune in presintia obiectele despre cari este? Séu ca le va totu spune proprietâtîle fluidului ce respirâmu sî nu va avea macin'a pneumatica prin care se verifice aceste proprietâti? Séu ca le va totu esplicá caus'a tunetului, a fulgerului, a trasnitului, sî nu va avea unu aparatu electricu prin care sa póta imitá aceste fenomene sî sa le puna in evidentia causele? Séu ca le va esplicá magnificulu spectaculu alu curcubeului sî nu va avea o prisma prin care sa-i faca a vedé descompositîunea ce sufere lumin'a care a strabatut'o, analóga cu a-

---

FOISIÓRA.

Fragmente din desbaterile societatii academice.

(Incheiare.)

Membrii societâtiei academice voru fi constrinsi a sacrificá tempu fórte multu spre a puté cetí tóte cârtîle romanesci câte s'au tiparitu pâna in dîlele nóstre, pentrucá se scóta din ele cuvintele adoptate de bune, insa netrecute in vre-unu dictionariu romanescu. Neci unulu dintre mem. societâtiei nu traiesce din literatura sî mai toti suntu ocupati in multe moduri, ei n'au sine-cure. D. Cipariu a scutitu pe colegii sei dela cetîrea cârtîloru esîte pâna la an. 1720, eara ceilalti membri au se cetésca in an. 1868 pe celelalte pâna la 1830. Cu cele esîte dela 1830 incóce va fi multu mai greu. In siedinti'a a 27 unulu dintre membrii transilvani facuse in acésta cestiune o propunere mai lunga, alu cârei intielesu este urmatoriulu:

Art. 11. din regulamentulu provisoriu dela 1866 suna:

„In acestea sessiuni (societatea) va discutá basele dupre care urméza a se elaborá dictionariulu sî gramatic'a; va defige modulu cum are a se aduná materi'a sî formele limbei din tóte tierile locuite de romani; va decide de câtra cine sî cum sa se lucre cele dóue cârti din materialulu adunatu."

In statutele definitíve ale societâtiei academice acestu articulu provisoriu se vede trecutu in art. IV. liter'a a).

Din tóte problemele scientifice sî literarie a câroru deslegare se ascépta dela societatea academica, cea mai grea, totu odata insa sî cea mai urgenta mi se pare a fi elaborarea unui dictionariu romanescu.

Noi avemu mai multe dictiunarie atâtu tiparite câtu sî manuscripte de câte dóue, trei sî patru limbi; se scia insa, ca tóte acelea dictionarie luate la unu locu departe de a cuprinde intregu materialulu limbei romanesci, te facu se simtî intr'ensele mai la tóta pagin'a lips'a unui mare numeru de vorbe curatu romanesci, care se afla in usulu de tóte dîlele la o parte séu alt'a a poporului in diferite tieri sî tînuturi, pe unde lecsicografii nostri n'au avutu neci odata ocasiune de a petrece. Se cugetâmu de e. numai la Flor'a tieriloru locuite de români, precum sî la o multîme de unelte din casa sî din economi'a de câmpu, pentru cá se ne convingemu de adeverulu acestei asertîuni.

Acelea dictionarie inse mai au inca sî o alta scadere esentiala. Dela compunerea loru, séu incai pe tempulu compunerei acelorasi, adeca cam dela 1820 incóce limb'a nóstra natîunala, carea pâna atunci se audie numai in familia, in biserica sî piétia, s'a introdusu in tóte scólele romanesci incependu dela cele elementare pâna susu la facultâti, ea s'a fâcutu totu odata limba a legilatîunei; limb'a romana se aude astadi din amvonu, din catedra, tribuna sî de pe scena. Intr'acea s'au sî tiparitu o multîme de cârti, eara altele mai alesu scolastice suntu netiparite, introduse inse cá compendia in scóle. Pe acestea câli limb'a se inavutî cu unu numeru fórte insemnatoru de termeni noi mai in tóte ramurele scientieloru, arteloru sî chiaru ale professiuneloru cetatienesci (meserii). Totu acést'a avemu se observâmu sî despre naintarea artei sî a scientiei militari sî nautice.

De unde se culéga lecsicografii nostri toti acei termeni séu vechi séu noi, pusi insa in cursu precum amu dîce, sî o multîme introdusi in scóle? Sî déca nu iaru culege, cum aru fi in stare de a-i cercetá, cerne supune la o critica sanetósa, pentrucá sa se véda curatu, cari suntu demni de pastratu sî cari merita a fi departati din limba, séu incai coresi? Mi se va dîce póte, ca societatea academica nu va lipsí a-si intocmí o biblioteca din tóte cârtîle romanesci câte s'au tiparitu sî care se voru mai tiparí in viitoru. Sciu ca se va intemplá sî acést'a; credu insa ca fia-care dintre DD. mem. ai acestei on. societâti va fi observatu dóue impregiurâri care-i voru ingreuná lucrârile, déca aceleasi nu se voru schimbá spre mai bine.

Se tiparescu in unele pârti locuite de români mai multe cârti, despre care dincolo nu afla nimeni nemicu.

Se afla iarasi in mânele professoriloru o mulcea pre care o incérca trecendu prin picaturile de plóia etc.

Trebuie dara, cá aceste sciintie sa fia studiate cu totu zelulu sî ardórea ce li se cuvine; sa se formeze in tóte liceele sî gimnasiele o colectîune de obiecte pentru istori'a naturale, unu cabinetu de fisica sî unu laboratoru de chemia.

Matematicele cari aru trebuí sa perfectiuneze' sa intarésca printr'unu esercitiu vigurosu sî utile, reflessiunea, judecat'a, ratiunamentulu, divinu asemenea prin vitiós'a sistema a distribuirei, coordinârei sî precumpanirei in clasi, un'a din constringerile intelectuali cele mai nenorocite.

Acésta vitiósa sistema, consistandu în a ingramadí intr'un'a sî aceeasi clase dóue sî chiaru câte trei ramuri ale unei sciintie, face ca sciinti'a, care aru trebuí sa lumineze pre copii, sa-i abrutiseze.

Copii in primii ani ai invetiamentului, impoverati cu studiulu a trei ramuri de matematice: Aritmetic'a, Algebra sî Geometria, neputendu suportá greutatea acestui studiu simultanu, suferu legile slabei loru naturi, sî consecintiele inevitabili ale unei instructiuni cu gramad'a, ce ei au primit'o. Astufeliu departe de a fi instruiti, ei suntu desecati, sleiti, ruinati pentru totudéun'a sî adesea condamnati a nu mai fipsá asupr'a cârtiloru scientifice, decâtu ochi slabiti sî stupidi, sî privirea nesicura a unei inteligintie stinse séu retacite. Astfeliu ii vedemu presentandu-se la esamene impossibile pentru densii; câte-va diecimi abiá suntu primiti, sî toti ceialalti respinsi, recadu descuragiati asupr'a loru, asupr'a studieloru loru gramadite, asupr'a facultâtiloru loru slabite, asupr'a junetiei loru sleite, asupr'a viitoriului loru perdutu! Eaca consecintiele unoru retacite sisteme de invetiamentu.

Studiulu istoriei nóstre natîunale, a fostu pâna departatu cu totulu din scólele nóstre secundarie.

Sî cu tóte acestea cine nu scie de ce interesu vitale erá pentru natîunea nóstra cá copii ei sa invetie istori'a patriei loru, care sa le inspire simtiemintele devotate ale unui generosu patriotismu, care sa produca in trensii acele dulci séu puternice emotiuni ce facu a simti veritatea sî a practicá virtutea?

Sî cu tóte acestea cine nu simte nevoi'a de a asceptá in junile generatîuni patriotismulu, simtiementulu demnitâtiei omului sî cultului virtutiei, transportandu-le imaginatîunea in tempuri de virtute sî de gloria?

Istori'a natîunale! Eata ce trebuie a se imprimá in anim'a junimei nóstre; eata ce trebuie sa formeze anim'a sî viéti'a sea; eata ce trebuie sa constitue fundulu nemutabile alu educatîunei sele intelectuale sî morale, sî eata tocmai ce i s'a refusatu!

Din cele spuse pâna ací, remane constatatu, ca programele scóleloru nóstre, suntu confectiunate in modu vitiosu, dupa parerea nóstra. Aceste programe nenorocite, impedeca o sanatósa sî puternica educatîune intelectuale sî morale, care singura pôte formá ómeni distinsi prin inteligintia sî prin caracteru; ele aplica junele spirite la o amestecatura confusa sî bizara de studie, cari numai nu le suntu de folosu reale, dara le amestecu sî le sleiescu.

Trebuie dara a reformá acele programe. Interesulu natiunei, alu viitoriului o reclama. Sî acésta reforma este urginte, câci, precum a dîsu Fénélon, intr'o simpla actîune se gasesce adese o multiplicare de gresiele, cari au influintia pentru mai multe secule. Sa indreptâmu reulu celu putînu pentru viitoriu, déca nu-lu mai putemu pentru presinte.

Principatele române unite.

Dumineca, la 1 Octobre, a avutu locu inaugurarea sântei biserici Antimu, sevarsîta Dominec'a trecuta de Eminenti'a Sea episcopulu de Argesiu.

Mari'a Sea Domnitoriulu, la 10 óre, sosì la sânt'a biserica sî, la trepte, fu primitu de d. ministru alu culteloru sî instructiunei publice cu toti dnii ministrii, iéra in usi'a bisericei S. S. Episcopulu cu sânt'a evangelia sî sânt'a cruce intempina pre Mari'a Sea, pre candu corulu intoná doxologi'a. Mari'a Sea a statu pâna la finele sântei liturgii, fatia fiindu sî unu numerosu publicu.

Restaurarea acestui sântu locasiu erá reclamata de mai multu tempu sî acum se facu intr'unu chipu sî gustu de architectura placuta, dupa planulu sî sub directîunea inteligînte a dlui architectu Bureli.

Spesele intrebuintiate la acésta restaurare suntu din cele publice sî partea cea mai insemnata este data din list'a civile a Mariei Sele Domnitoriului.

Totu Dumineca 1 Octobre, la 1 jum. óra dupa amédi, M. S. Principele Domnitoriu, asistatu de d-nii ministri, a visitatu concursurile de pluguri ce s'au fâcutu pre mosi'a Panteleimonu unde au fostu unu insemnatu numeru de concurenti din mai multe comune ale judetiului Ilfovu.

La 2 óre, M. S. s'a intorsu la scól'a de agricultura unde, sub unu pavilionu de verdétia ce s'a pregatitu intr'adinsu, a fostu primitu de d-nii ministri, d-nii consuli ai puteriloru straine sî de unu numerosu publicu din tóte clasele ce se adunase la acésta serbare.

Indata dupa sosirea M. Sele, d. P. Buescu, cá unulu din cei mai vechi profesori ai acestei scoli a adresatu M. S. unu discursu.

Indata apoi, d. ministru alu agriculturei, comerciului sî lucrâriloru publice, se adresá câtra elevii scólei.

Terminandu-se aceste discursuri, dlu Rosianu sub-directorele scólei a chiamatu pe rendu pe elevii cari s'au distinsu la invetiatura in cursulu anului scolasticu 1866 sî 1867, sî I. S. a incununatu pre fia-care, dandu-le cá premii sî mai multe uvrage relative la agricultura, cumperate de M. S. sî brosiate cu cea mai mare elegantia purtandu pre densele cifr'a M. S., iéra eleviloru dela fabrica pre lânga cârti li s'au datu sî compasuri.

Dupa terminarea acestei solemnitâti, M. S. Domnitoriulu, insotitu de domnii ministri, de d-nii consuli sî de publiculu asistinte, a trecutu in revisiá concursulu de vite de tóte rasele ce se aflau asiediate in drépt'a sioselei ce merge la monastire. Ací s'a opritu in mai multe locuri de a cercetatu animalele, intrebandu de proprietarii loru sî comunele unde suntu crescute; sî de ací a trecutu asemenea in revista concursulu de producte agricole sî de legumi ce erá asiediatu in stâng'a dîsei sioselei sî masinele aratorii.

Ambele aceste concursuri au fostu arangiate prin ingrigirea dlui prefectu de Ilfovu in cea mai buna regula sî cu unu osebitu gustu, astfeliu ca de-sî cá pentru unu inceputu, dara n'a lasatu nimic'a de doritu.

La 2 ½ óre, M. S. Domnitoriulu a trecutu in pavilionulu pregatitu in adinsu pentru distributîunea premieloru acordate de membrii juriului persónelorù ce s'au distinsu atâtu la concursulu de vite sî producte câtu sî la concursulu de pluguri; indata dupa sosirea M. S. D. prefectu de Ilfov a inceputu a stringe anume persónele premiate la celu intâiu concursu sî fia-care premiatu á primitu din mânile I. S. medalii de argintu sî bronzu ce guvernulu a fâcutu in adinsu pentru acést'á; sî dupa aceea indata a venitu distributîunea premieloru banesci pentru concursurile de pluguri, sî premiulu celu mare l'a luatu doi sateri, cari pre lânga bani au primitu sî câte o medalia de bronzu oferite de M. S. cá semnu de cea mai mare incuragiare pentru agricultur'a romána.

Dupa distributîunea premieloru, D. ministru alu agriculturei s'a adresatu câtra d-nii esposanti, sî d-nii membrii ai juriului in terminii urmatori:

„Dloru esposanti sî dloru membri ai juriului,

„Mari'a sea Domnitoriulu se felicita impreuna cu voi, sî ve multiamesce pentru frumósele resultate ale acestei intâiu incercâri.

„Dîcu intâiu incercâri; câci vointi'a Mariei S. este cá aceste concursuri agricole judetiene, cari se voru reproduce de ací mainte in totu anulu, sa fia o pregatire pentru espositîunea natîunale ce va avea locu la prima-véra in capital'a Romaniei.

„Sa ne punemu dara cu totii de acum, cu dinadinsulu, pre lucru; sî sa ambitionâmu fia-care de a meritá la espositîunea viitóre medali'a cea mare de auru. Sa ne procurâmu instrumente de lucru mai perfecte sî semintiele cele mai bune; sa ingrigimu bine de vite; sa lucrâmu pamentulu bine sî la tempu; sî, de siguru vomu dobendí toti medalii de auru; toti vomu dobendí avere sî onóre; lucrandu astfeliu, vomu face totu deodata târi'a sî marirea Romaniei . . . Sa traiti fratîloru cultivatori! traiésce Principele Domnitoriu alu româniloru, Carolu I!“

Dupa acést'a, presentandu-se I. Sele de d. prefectu, d-nii membri ai juriului, M. S. a plecatu pentru palatu in strigârile prelungite ale poporului de ur'a sî sà traiésca M. Sea Domnitoriulu româniloru.

In totu tempulu câtu I. S. a visitatu concur-

---

tîme de compendia elaborate atâtu pentru specialitâtîle propuse in clasele gimnasiale câtu sî pentru facultâti, care nu s'au tiparitu neci decum; intr'aceea limb'a sî termenii scientifici sî technici adoptati de acei domni professori trecu la scolari sî prin acesti'a in publicu mai departe. Mi s'a intemplatu nu odata, cá pe acésta cale se intempinu pentru aceeasi idea câte dóue sî trei espressiuni, care insa neci batute in capu nu putea sa se sufere unele lânga altele cá sinonime. Totu asemenea se intempla sî in dîuaristica, chiaru sî in unele acte oficiali.

Acestea premitendu mi iau voi'a a propune urmatoriulu projectu de decissiune:

Societatea academica se va adresá inca din acésta sessiune atâtu câtre in. Ministeriu alu instructîunei in Romani'a, câtu sî câtra ven. Inspectîuni generali scolastice din celelalte tieri locuite de români, pentrucá aceleasi se binevoiésca a emite scrisori circulari câtra toti DD. directori sî professori provocandu-i cà:

a) Se nu-si pregete a impartasî acestei societâti academice tóte cârtîle de invetiamentu câte se voru fi aflandu tiparite sî introduse in respectivele scóle sî introduse in respectivele scóle sî seminaria romanesci, cum sî a insemná pretiurile loru.

b) A face cunoscute sî compendiele care se afla intoduse in mauscripte sî suntu destinate a se tiparí cá absolutu necesarie pentru inlesnirea tinerimei scolastice.

c) A se notif cá adresele aceloru profesori sî barbati de litere sî sciintie, despre cari va fi cunoscutu, ca de sî in linisce sî tacere, au lucratu sî lucra mai multu pentru cultivarea unoru specialitâti.

Mai propunu inca sî urmatórea decissiune: In. Ministeriu de interne alu Romaniei este rugatu a ordiná impartasîrea unui catalogu ecsactu de tóte cârtile atâtu profane câtu sî besericesci câte s'au tiparitu sî se mai tiparescu in tempulu de fatia in tipografi'a statului la Bucuresci.

Delegatîunea societâtiei academice va fi insarcinata cu adunarea sî inregistrarea câtu mai regulata a impartasîriloru câte s'aru face societâtiei intru intielesulu acestoru decissiuni ale sale.

In aceeasi siedintia comissiunea filologica apucase a propune, cá pentru astadata sa se castige numai cârtîle publicate pâna in an. 1830. Din decursulu discussiunei se cunoscù, ca necum cetirea, dara insasi adunarea de cârti, carticele, dîuarie, foi valante s. a. câte s'au vediutu de ani 37 incóce, va fi impreunata cu mari dificultâti, de aceea propunerea membrului transilvanu se amana pe anulu viitoriu. Se pare insa ca a mai fostu sî o alta consideratîune delicata. Multi professori chiaru dintre cei vechi neci pâna astadi nu-si detera in tipariu neci macaru compendiulu scolasticu de specialitatea din care-si facu prelegerile loru, eara in tipografi'a statului s'a ingrigitu pentru tiparirea de cârti scolastice multu mai reu decâtu s'aru fi asceptatu dela ea, sî in acésta privintia se pare ca au dreptu cei cari dîcu, cumca de candu tipografi'a colegiului din Bucuresci s'a prefacutu in tipografi'a statului, cu care apoi s'a incorporatu sî cea dela manastirea Neamtiului, adusa mai tardîu la Focsiani, de atunci se tiparescu mai putîne cârti scolastice. Lips'a câtoru-va cârti bisericesci inca se simte tare.

Tipografi'a dela Buzeu inca sta de câti-va ani pe locu.

Incâtu pentru tipografi'a statului, aceea are 11 prese de cele mari, din care insa in vér'a trecuta abiá lucrá cate 5 multu 7, eara anume cele dóue luate dela ministeriulu de resbelu se aflá desfacute sî delaturate. Sî totusi trebuinti'a tiparirei unui mare numeru de cârti se simte fórte greu.

In Transilvani'a cate-va tipografii au pré putînu de lucru. Cu tóte acestea in scólele romanesci câte-va specialitâti se mai propunu inca totu dupa cârti nemtiesci.

Eaca in ce modu societatea academica va fi constrinsa a cere conlucrarea celorulalti barbati de litere pentru ajungerea maretiului scopu ce i s'a prefiptu.

Cu atâtu credemu inca amu datu dupa putentia materia de meditatu la toti acei'a, câroru le pasa de limb'a sî literatur'a, cum sî de prosperarea societâtiei academice. Póte fi ca altii si voru fi fâcutu mai multe insemnâri decâtu noi si le voru publicá in alte foi periodice. B. in „G. Tr.“

surile mai multe lovituri de tunu au fostu date de scóla prin ingrigirea eleviloru fabricei, sî music'a militara sî o banda de lautari au esecutatu cele mai frumóse arii natîunali.

La 4 óre, unu banchetu arangiatu prin ingrigirea dlui prefectu, a fostu datu d-loru membri ai juriului, premiantîloru sî la alte persóne.

La acestu banchetu, la premiele banesci sî la arangiarea localuriloru, pre lânga sum'a de o mia lei ce a datu guvernului din cas'a statului, a contribuitu sî comitetulu permaninte din fondurile judetiului cu sum'a de lei patru mii.

(Estrasu d. „Rom.“)

Varietâti.

⁂ Despre alegerile la Universitate cetimu, ca in Scaunulu Cohalmului suntu alesi cá representanti ai Scaunului, Franc. Schreiber sî Dr. Gustavu Lindner. (Ambi redactori la „Sieb. Bl.“)

⁂ O siedintia netînuta a comunitâtiei din Sabiiu. In 17 Octobre erá sa tîna siedintia comunitatea cetâtiei Sabiiului, dara din causa ca nu s'au pututu intrunî la siedintia 34 de membri, siedinti'a a trebuitu sa fia amanata. Acestu indiferentismu indupleca pre „Sieb. Bl.“ a eschiamá, ca fatia cu unu atare indiferentismu „nu mai ajuta nici admonitîuni, nici provocâri, nu mai ajuta infruntarea prin pressa pentru absentâri, nici alte mijlóce paliative; ací ajuta numai o cura radicala.“ „S'au dedatu ómenii“ dîce mai departe „S. Bl.“ „a priví oficiulu de centumviru, datu de punctele regulative, cá unu oficiu pre viétia, care oficiu da drepturi, dara nu constringe sî la implinirea de detorintie.“ Ratiunéza ca acei indiferenti sa se scóta afara prin o restauratîune a comunitâtiei sî sa se inlocuiésca prin alti barbati mai energiei sî cari se intereséza de binele comunalu.

⁂ Alegerea de deputatu dietalu pentru Clusiu, in loculu contelui Eszterházi, se va face in 27 Octobre. In legatura cu acést'a spune M. P., ca o parte insemnata dintre cetatienii Clusiului voru sa onoreze cu increderea loru pre Ludovicu Kossuth jun.

⁂ O serenata in M. Osiorbeiu se fâcù, dupa cum spune M. P. generalului italianu, conte Gregoriu Bethlen, fostu emigrantu. La acésta ocasiune unu Beretzki, in o cuventare indreptata câtra numitulu generalu italianu, esprima rugarea ca la reintórcerea generalului in Itali'a, sa duca marelui retacitoriu (bujdosó) Kossuth, care sî acum vighiaza asupr'a independintiei patriei sele, din mijloculu natîunei secuiesci, impartasîrea mangaitórie, ca de-sî honvedii s'au mai imputînatu, dara stau inca neinfranti. (Lungi aclamatiuni de eljénuri pentru Kossuth). Generalulu sa fia respunsu, in mijloculu unei tâceri generale, ca elu tîne dîu'a aceea de cea mai frumósa din viéti'a sea, pentru ce multiamesce sî iéra multiamesce. Nu póte insa sa nu se pronuntie, ca elu nu e de pârerile antevorbitoriului (murmuru). Elu vede constitutîunea restituita (esclamâri de desperare); elu recunósce ministeriulu de acum cá ministeriu adeveratu, asemenea sî majoritatea dietei, cari garantéza libertatea. Nu mai lipsesce nimic'a la fericirea nóstra (murmuru infundatu), ce amu doritu asiá de cu nerabdare, uniunea, e fâcuta (contradîcere). Noi nu putemu avé decâtu o missiune: Concordi'a, sî cu acést'a sa spriginimu activitatea regimului. In lume vede numai Napoleonu puncte negre, in adeveru insa nu suntu. Acel'a ce vede in decursulu afaceriloru nóstre temeri sî puncte negre, acel'a nu e patriotu bunu. (nemultiamire). Noi nu putemu comptá la ajutoriulu altoru popóre. Sa nu créda cine-va ca in, séu afara de tiéra, séu chiaru sî ratacitoriulu celu mare (éljen Kossuth) póte, séu vrea sa faca ce-va. Firele suntu tórse de intrigi straine. In finea cuventului dîse: ca déca aru fi cá elu sa se insiele, ceea ce elu nu crede, sî patri'a l'aru chiamá, elu i-si va luá loculu ce i se va vení.— Corespundintele dîce, dupa ce reportà cu deamenuntulu despre tóta afacerea, ca sa ferésca Ddieu cá poporulu Ungariei sa nu se imbogatiésca cu o incelatîune mai multu, sî sa-lu ferésca sa nu cada din stele.

⁂ Monumentu inginieriului Gärtner s'a radicatu la fonten'a alba pe drumulu intre Seghisiór'a—Brasiovu, pre câmpulu Maierusiului, dreptu recunoscintia pentru acelu minunatu drumu ce, fiindu odata gat'a, va inlesní comunicatiunea fórte tare intre aceste dóue cetâti. Drumulu acestu nou inlesnesce de a face calatori'a intre Sighisiór'a sî Brasiovu in o dî, pre candu mai inainte se facea mai in trei dîle.

⁂ Drumu de feru. Din Pest'a sosescu sciri, cari asigura ca in lun'a cea mai de aprópe se va incepe cladirea drumului de feru pre lini'a Oradea—Clusiu. La tuneluri se va lucrá sî preste iérna.

⁂ Representanti'a comunala din Clusiu au emisu o comissiune in afaceri de drumuri de feru. Acést'a a conclusu in un'a din siedintiele din urma a rugá prin o adresa pre ministeriu, ca un'a din curtîle drumului de feru sa nu se faca dupa cum s'a decisu mai nainte, la Feketeto, ci in intelesulu Silvaniei in Ciuci'a. In intielesulu acest'a va face sî inaltulu Guvernu o propunere sî póte sî camer'a comerciala. In privinti'a curtei drumului de feru ce are a se radicá in Clusiu, e comissiunea de parere, ca cladirea inlaintrulu cetâtiei aru fi contr'a tuturoru reguleloru sî sa se cladésca in strad'a ungurésca partea din afara. Totu deodata s'a decisu a rugá pre ministeriu a grabí pre câtu se va puté cladirea drumului de feru pâna la vam'a Buzeului.

⁂ Pentru comitatulu Cetâtiei de balta e desemnatu de fisicu comitatensu mediculu pestanu Dr. Carolu Magyari.

⁂ In clubурile din Pest'a s'a primitu respunsulu Maj. Sele la adres'a episcopiloru cu eljen-uri.

⁂ In Pest'a tînura deputatii catolici din Transilvani'a o conferintia in privinti'a autonomiei bisericei catolice in Transilvani'a sî in privinti'a unei convocâri de o adunare a catoliciloru.

⁂ Din Silha, lânga Lugosiu, ni scrie d. invetiatoriu C. Tom'a despre santîrea besericei romane or. urmatórele in estrasu: In 8/20 Sept. sosì Présanti'a Sea dlu Episcopu alu Caransebesiului, Ioane Popasu, carele fu intempinatu naintea besericei de mai multi dni protopopi sî preoti sî de numeru mare de poporu urandu-i cu toti „sa traiésca!“ Candu Ilustr. Sea a intratu in bisereca dupa „pre stapenulu“, clericii au intonatu „Irmosulu“ sî l'a cantatu pâna s'a imbracatu parintele Episcopu.— Nainte de inceperea liturgiei Preasanti'a Sea rostì o cuventare frumósa poporului, aretandu ca „acést'a este dîu'a care a fâcut'o Domnulu are casa dudieésca unde va invetiá fric'a lui Ddieu. Dupa acést'a s'a cetitu sant'a liturgía carea s'a finitu la 1½ óra d. m. fiendu de fatia multu poporu sî inteligentia romàna intre cari vediurâmu cu placere sî pre D. Aloisiu Vladu. In curtea besericei a fostu fâcutu unu umbrariu de frundiari unde s'a gustatu sî prandiulu. Pe la 4 óre a onoratu sî dlu comite supremu alu Carasiului Ioanne Fauru comun'a nóstra cu presenti'a sea, eara dupa prandiu a plecatu de odata cu dlu episcopu lasandu mare multiamire sî bucuria intre poporu. De patronu alu santei beserici s'a alesu s. Marele martiru Georgiu, eara rug'a se va serbá totudeun'a in 8/20 Septembre adeca in sant'a dî a Nascatórei de Domnedieu.

„Alb.“

⁂ Armat'a confederatîunei de nordu din Germani'a dupa date oficiale consta: din 118 regimente de infanteria, 18 bataliuni de venatori, 76 regimente de cavaleria sî adeca 10 regim. de cuirasari, 21 de dragoni, 18 de husari, 21 de ulani sî 6 de calareti (Reiter); 13 regimente de artileria de campu sî unu despartiementu de artileria de câmpu, 10 reg. de art. de fortaretie sî unu despartiementu de art. de fortaretie, 13 bataliuni de piunieri sî 1 compania de pionieri, 13 bataliuni de trenuri sî unu despartiementu de trenuri.

Nr. 26—1

Concursu.

La scól'a comunala gr. or. din Turchesiu, districtulu Brasiovului, face trebuintia de unu invetiatoriu secundariu, care sa fia sî cantâretiu, la biserica.

Densulu pre lânga veniturile de cantaretiu, va trage sî unu salariu anuale de 120 f. dela diregatori'a comunale in rate lunarie.

Doritorii de a ocupá acestu postu sa-si astérna celu multu pâna in 30 Octobre a. c. st. v. la subscrisulu concursele loru cuviinciosu timbrate, sî indiestrate:

1) Cu atestatu, ca a absolvatu cu succesu bunu gimnasiulu micu sî cursulu pedagogicu, séu celu putînu gimnasiulu micu, sî ca cunósce tipiculu sî cantârile bisericesci.

2) Cu atestatu de botezu, ca e de confessiunea gr. or. sî in fine,

3) Cu atestatu de purtare morala sî politica.—

Brasiovu 6 Octobre 1867.

Iosifu Baracu Protopopu
gr. or. I alu Brasiovului
sî Insp. districtualu
de scóle.

Nr. 27—1

Concursu.

Devenindu vacante statiunile de invetiatori:

a) din Tiss'a cu unu salariu anualu de 110 fl. v. a. in bani gat'a, 80 mesuri cucuruzu, 4 mesuri fasole, 8 orgii lemne sî cortelu liberu cu grâdina de legumi;

b) din Radulesci cu unu salariu anualu de 80 fl. v. a. in bani gat'a, 55 mesuri cucuruzu, 8 orgii lemne sî cortelu liberu cu grâdina de legumi;

c) din Stanesci Ohab'a cu unu salariu de 44 fl. v. a. in bani gat'a, 52 mesuri de cucuruzu, 8 orgii lemne sî cortelu liberu cu grâdina de legumi: se escrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá un'a din aceste statiuni au a-si asterne la subscrisulu pâna la 24 Octobre a. c. suplicele loru provediute cu urmatórele documente timbrate:

aa) carte de botezu;

bb) atestatu despre absolverea cursului pedagogicu séu teologicu;

cc) atestatu déca au servitu sî cum, cá invetiatori unde va pâna acum,

dd) atestatu despre purtarea loru morala.

Dobr'a 7 Octobre 1867.

Nicolau de Crainicu
Protopresbiteriu sî Insp.
scol. districtualu.

Edictu.

Mari'a Ioann Fatuletiu din Hermanu, care parasindu cu necredintia pre legiuitulu ei barbatu Dimitrie Budileanu, fâra cá sa se scie loculu petrecerei ei, se provóca prin acést'a, cá in restempu de unu anu de dîle dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subscrisului scaunu Protopopescu, câci la din contra, se va decide procesulu divortialu pornitu asupra-i, sî in absenti'a densei, amesuratu SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptu credincióse.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Tractului alu II alu Brasiovului.

Brasiovu in 16 Septembre 1867.

Ioann Petricu
Protopopu.

---

ad Nr. 164—1867.
Nr. 23—1

Edictu.

Stanca Ioann Porumbulu din Feldiór'a, care cu necredintia parasí pre legiuitulu ei barbatu Ieremi'a Aftinu, fâra cá sa se scie loculu petrecerei ei, — se provóca prin acést'a, cá in restempu de unu anu de dîle dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subsemnatului foru protopopescu, câci la din contra procesulu matrimoniale asupra-i pornitu, se va decide sî in absenti'a densei, amesuratu SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptu credinciόse.

Forulu protopopescu gr. or. alu Tractului Brasiovului alu II.

Brasiovu in 24 Septembre.

Ioann Petricu,
Protopopu.

Subscris'a directiune aduce la cunoscinti'a on. publicu, ca

Calendariulu pe anulu 1868

care in tipografi'a archidiecesana a esîtu de sub tipariu se póte capetá cá sî in anii trecuti — brosiuratu cu **22** xr., ear in crud'a cu **20** xr. v. a.

Pre lânga cele indatinate astronomice etc. se afla in resp. Calendariu: a) Siematismulu bisericei gr. or. din Tranni'a Ungari'a sî Banatu, b) Indegetâri folositóre din agronomia (lucrarea pamentului) aratandu-se metodulu celu mai practicu sî rationalu dupa care este de a se lucrá pamentulu cu folosu, c) Anecdote, poesii m. d.

Sabiiu 27 Sept. 1867.

Directiunea tipogr. archid.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**   Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nᵣᵤ 83. ANULU XV.

Sabiiu, in 15|27 Octombre 1867.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemiinte politice.

Sabiiu, 14 Octombre

Celu mai insemnatu evenementu este acum plecarea M. S. Imperatului Austriei la Parisu, spre a intórce visit'a Imperatului Napoleonu. In suit'a M. S. se afla sî Bar. Beust, cancelariulu imperialu sî mai multi impiegati de ai afaceriloru esterne. Dupa dispositiunile cele din urma durat'a calatoriei va fi patru-spre-diece dile.

Calatori'a acést'a chiaru sî dupa foile semi-oficióse are insemnatate politica. Noi o vomu urmarí-o astadi dupa cursulu ei cronologicu, pre câtu ni-lu infatisiéza telegramele.

Baden-Baden 22 Octobre (inainte de amédi). Majest. S. Imperatulu Austriei fu primitu astadi diminétia la 7 óre in curtea drumului de feru din Oos, de Marele duce de Baden. Putîne minute dupa sosirea trenului imperatescu venì, Regele Prussiei, carele venì din Baden in careta acompaniatu de unu adjutantu spre a salutá pre Imperatulu. Intalnirea monarchiloru fu de ambe pârtile cea mai amicabila sî cordiala. Dupa vre-o diece minute sî dupa unu dejunu, Imperatulu si-a continuatu caletori'a.

Strassburg 22 Oct. Maj. Sea Imperatulu Austriei a sositu aici la 8 óre sî 30 minute. Pre cheu sî in curtea drumului de feru a formatu spaliere trupe de linie sî venatori. Salonulu curtiei fu decoratu cu flamuri austriace. La scoborire fu intempinatu Imperatulu de principele dela Moscv'a, adjutantele Imperatului Napoleonu, de camerariulu conte Rayneval, de Generalulu sî Comandantulu de divisiune Ducrot, de prefectulu, de primariulu din Strassburgu, de oficierii de ordonantia, marquisi Lauriston sî Lasalle sî de maiestrulu stauleloru imperatesci Davillier. Imperatulu erá in vestminte civile. La sosire dîse music'a militara. Imperatulu si petrecù in salonu cu diferite persóne sî cu oficierii francesi sî apoi intrà in buffetulu curtiei drumului de feru, unde erá servitu unu dejunu splendudu in dóue sale. In un'a erá patru-dieci de cuperte, aici ocupà locu Imperatulu cu autoritâtile sî cu oficierii francesi atasiati lânga densulu. Imperatulu nu a parasitu curtea drumului de feru, nu a cercetatu catedral'a sî la 9 óre sî jumetate s'a suitu in vagonu spre a caletorí mai departe câtra Nancy.

Nancy 22 Octombre (3 óre 30 minute dupa amédi.) M. Sea Imperatulu Austriei a sositu aici la 12 óre 10 minute. Generalulu de divissiune d'Aurelles de Paladine sî primariulu din Nancy au rostitu cuventâri, la cari M. Sea a respunsu fórte curtenitoriu. Dela curtea drumului de feru pâna la palatulu regimului trecù trasur'a carea ducea pre M. Sea prin cele mai dese masse de poporu, cari de repetîte-ori salutara pre Imperatulu cu aclamatiunele cele mai vii. Dupa acést'a unu dejunu. La 3 óre sosì Maj. Sea in museulu lotaringicu, carele se afla in palatulu celu vechiu ducale. Aici fu intempinatu Imperatulu cu o cuventare din partea presiedintelui museului. La departarea Imperatului se repetîra sgomotósele aclamatiuni. Mai tardiu cercetà Imperatulu capel'a ducale. Imperatulu sî Archiducii au sositu imbracati in uniforma, au esîtu (prin cetate) mai tardiu in vestminte civile.

Nancy 22 Oct. (Dela coresp. specialu alu biroului de corespundintia telegrafeloru). Imperatulu Austriei sî Archiducii fura in adeveru primiti in unu modu splendidu. Autoritâtile sî Episcopulu se aflau la primire in curtea drumului de feru. O multime fórte mare de poporu au salutatu pre Imperatulu cu eschiamâri: „vive l'Empereur". Imperatulu fu salutatu mai intâiu de generalulu comandante cu o vorbire; dupa acést'a primariulu incungiuratu de consiliulu municipalu rostì urmatórea cuventare:

Corpulu municipalu alu cetâtiei Nancy se grabesce a aduce M. Vóstre cele mai respectabile gratulâri de bine venire. Suvenirea animei, Sire, e aceea, carea mai putînu se póte sterge; Recugetarea la bunetâtile, cari le-au reversatu strabunii Vostri preste tiér'a nóstra, intre noi inca nu s'a stinsu. Déca noi suntemu fericiti sî mandri de presentulu nostru, de a fi francesi, privimu sî asupr'a trecutului cu mandria, pastrandu acelei'a o piósa multiamita. Pasîti asiá dara, Sire, in cetatea acést'a fundata de strabunii Vostri; Voi veti aflá, sperâmu, o primire simpatica, carea vine din animi cu caldura câtra Voi sî veti audî voci amicabile, care repetiescu cu noi: „Sa traiésca Imperatulu Austriei, sî sa traiésca dinasti'a lui!"

La espress'a cerere a Imperatului bar. de Beust, capulu de sectiune de Hofmann sî cons. de curte Aldenburg locuiescu in castelu.

La sosirea Imperatului s'a trasu tóte clopotele sî artileri'a a datu 21 salve de tunuri, cari s'au repetîtu la sosirea Imperatului in castelu.—

Scirile despre a dóu'a cestiune importanta adeca despre a Romei, dupa multe contradiceri le aflâmu ca spunu despre apunerea cestiunei románe, celu putînu de o camdata. Asiá vinu sciri telegrafice din Parisu dela 22 Octombre, in cari se dîce, ca regimulu francesu e determinatu a tramite unu corpu de espeditiune la Civitta vechia, cá sa apere pre Pap'a contr'a atacuriloru „bandeloru revolutiunarie", cari a trecutu preste marginele statului papalu. Dara fiinduca regimulu italianu au datu declaratiuni sî asecurâri categorice regimului francesu, ca s'au luatu tóte mesurele de lipsa spre a impedecá invasiunea in statulu papalu sî a sustîné conventiunea din Septembre in tóta vigórea ei,— Imperatulu Franciei au datu mandate, cá imbarcarea trupeloru sa se sisteze.

„Diritto" afirma de alta parte, ca insurgentii vediendu ca nu se potu sustîné fatia cu trupele papei, din lips'a de arme sî munitiune, precum sî din alte lipse, au parasitu statulu papei.

De alta parte vinu apoi sciri, carí suntu cu multu mai alarmatóre decâtu insurectiunea din statulu papei cá atare. Se telegraféza adeca, ca lui Garibaldi ia succesu a descarcá in Livorno sî de ací a disparutu. Déca e adeveratu ca a disparutu de acolo, apoi celelalte ni le putemu intregí din epistol'a lui propria de candu fu internatu pre insul'a sea Caprer'a.

Eata o proclamatiune ce Garibaldi, candu a ajunsu la Caprer'a, a espeduitu cu o persóna fórte sigura, sî pre care o reproduce jurnalulu „Il Dirito":

„Mâne vomu pune capetu maretiei nóstre revolutiuni prin derimarea locasiului idolatriei, alu fatiarniciei sî alu misielieloru italiene bas'a tuturoru tiranieloru, pap'a a vediutu cadiendu asupra-i blestemulu lumei intregi, sî natîunile privescu astadi pre poporulu italianu cá unu mantuitoriu. Arestatiunea unui'a omu puté-va sa faca pre Itali'a cá sa renuntie cu spaima la falnic'a sea missiune.

M'amu plecatu rugaminteloru a câti-va amici sî m'amu intorsu in locasiulu meu, liberu sî fâra a primí vre-o conditiune, cu fagaduintia, insa, ca preste putînu mi se va tramite unu vasu cá sa me duca iérasi pre continentu.

Acum, déca omulu a cârui'a nume rusînosu pentru Itali'a aru luá mesuri politienesci pentru a me impedecá de a reintrá in Itali'a, nu ceru alta nimic'a dela concetatienii mei, decâtu de ai vedé ca mergu inainte in calea sânta in care au intratu, cu liniscea sî marirea unei natiuni care se increde in puterile sele.

Armat'a, poporulu i-au indemnatu sa padiasca cea mai buna orenduiéla, pre candu, armat'a, poporulu dispretiuindu temerea robi'a a celoru ce ne ocârmuiescu, cereau sa mérga la Rom'a. Soldatîloru amu spusu ca baionetele loru trebuiau sa le servésca pentru o missiune mai inalta, cá in contr'a mercenariloru platiti de pap'a, condacele (paturile) pusciloru le erá de ajunsu.

Ori-ce aru face unu geniu reu voitoriu tierei nóstre, unu lucru me bucura multu. Unirea fratiésca a tuturoru elementeloru puternice sî ingrozitóre a natîunei, vréu sa dîcu, armat'a, poporulu sî voluntarii.

Vai de acelu ce aru vrea sa despartiésca pre acesti frati! candu Itali'a se va redîmá pre fiii sei strinsi prin legaturile unei asociatiuni mantuitóre, cei cari voru remanea pre din afara se voru ascunde, sî neintemeiat'a temere a unei interventiuni straine va desparé cu totulu.

Ve mai dîcu odata, sunteti, datori sa mantuiti Rom'a cu ori-ce mijlóce; sî la casu candu a-ti crede ca ve potu fi de trebuintia speru ca veti gandí sa veniti sa me scapati.

„Garibaldi."

„La France" scrie: In Itali'a domnesce o nelinisce mare. E temere, ca partid'a actiunei va incercá o miscare. Regimulu italianu a conclusu a suprime tóte incercârile revolutiunare.

„Liberté" spune, ca in sér'a dela 21 Oct. s'au intemplatu mai multe demunstratîuni sub ferestrile ministrului. La casu cá sa erumpa revolutiunî, va pune in lucrare generalulu **Cialdini** o lovire de statu.

„Epoque" vrea sa scia ca camerele italiane se voru disólve.

Telegrame dela 23 Octombre asigura ca ministeriulu Ratazzi a demissiunatu sî ca Cialdini cá presiedinte alu cabinetului celui nou sî totu odata cá ministru de resbelu sî de esterne, a formatu nolulu cabinetu contragendu lânga sine pre Generalulu Durando cá ministru de interne, Cogliano ministru de justitia, Corrente de lucrârile publice sî Depreti de finantie. Dupa altu telegramu de acelasi datu concediatii din class'a dela 1842 prin o circulara fórte próspeta a ministrului suntu convocati sub arme. Comunicatiunea telegrafica intre Florenti'a sî Rom'a sî cea a drumului de feru intre Florenti'a sî Civitta vechia e tóta intrerupta.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 21 Octombre interpeléza deputatulu Lad. Kovács pre ministeriu, ca câtu tempu are ministeriulu de cugetu a sustîné in comitatulu **Hevesiului** starea esceptiunala de fatia. Ministeriulu promite a respunde câtu de curendu in asta privintia. Alesandru **Almásy** adauge la interpelatîunea de mai susu, déca ministeriulu se va justificá inaintea casei pentru tramiterea unui comissariu regescu in comitatulu Hevesiului.

Dupa aceea trece cas'a la ordinea dîlei, despre care facuramu pomenire in rendulu trecutu, la desbaterea asupr'a afacerei processuale privitórie la Böszörményi.

Somsich sî motivà propunerea sea de a indreptá cererea Directorelui Causarum Regalium la o comissiune spre darea raportului, cu momentuositatea cea mare a casului; iéra Col. Ghyczy vrea cá cererea amintita sa fia tratata cá ori care alta petitiune sî asiá sa se predea comissiunei de petitîuni.

Acésta parere din urma e combatuta de Zsedenyi sî priginita de Halász sî Bonis.

Ministrulu de justitia ia cuventulu sî in o cuventare mai lunga, de multe-ori intrerupta de aplause, acentuéza momentuositatea afacerei din cestiune sî arata ca acést’a creaza unu casu de precedentia pentru viitoriu; aretà totu de odata sî lips’a cea mare, ca imunitatea (neatingibilitatea) unui deputatu sa remana nevatemata. Elu (ministru) votéza in numele regimului pentru propunerea fâcuta de Somsich. Vorbescu mai multi in afacerea de fatia. Celu din urma, ni se pare, Borcsányi replica la suspiciunârile lui Em. Ivánka. ca regimulu aru puté corumpe comissiunea ce se aru emite din sinulu dietei, promitiendu-i posturi de oficii, pre candu comitetulu de petitîuni e inca liberu sî independinte in privinti’a acést’a.

Ambii propunetori si apera sî recomenda propunerile loru. Deci se punu la votu sî propunerea lui Somsich ese cu majoritate mare.

In siedinti’a din 22 octombre dupa alte afaceri mai merunte se provóca membri pre nume a-si dá voturile prin tidule la a legerea comissiunei de unu spre-diece, in afacerea lui Böszörményi. Multi dintre deputatii stangei sî stângei estreme se abtinu dela votu sî anume s’au abtinutu Alessandru Almásy, Augustu Baranyay, Alessandru Csiky, Lud. Deáky, Nic. Fejér, Balthasar Halász, Emerich Laszlo, bar. Paulu Luzsénszky, Ios Madarász, Paulu Papp, Carolu Péteri, Lud. Salomon, Péter Széky, Ludovicu Ujfalussy, Ioann Vályi sî Em. Zsoldos. Resultatuiu dela votarea pentru comissiune se va scí mâne. Dupa voturile partidei deakiane in comissiune se da cu socotél’a ca voru fi alesi Teodoru Botka, Samuilu Bónis, Gavr. Fábianu, Leopold Fülepp, Em. Gozsdu, Lud. Horváth, Br. Gabr. Keményi, Paulu Madocsány, Mauritiu Perczel, Lud. Váradâ.— In fine fura provocati presiedintii sectiuniloru a trece dupa siedintia in biroulu presiedintelui, pentru ca acolo vrea ministrulu de finantie sa le comunice, ca la ce óre potu sa mérga la densulu sectiunele spre a le dá deslusîri in cestiunele cuoteloru, a detorieloru de statu, sî a comerciului.

Revista dîuaristica.

Sub titululu: „Votulu unui honvedu ungurescu la deslegarea cestiunei natiunalitâtîlor“ (Dedicatu colonelului honvedianu conte Andrássy) publica Zkft unu articulu, la care redactiunea numitului dîuariu face urmatórea observare:

Impartasîmu publicului acestu votu de sî nu corespunde intru tóte „claris pactis“ ca argumentu, ca sî intre magiarii cei mai . . . . instinctulu de esistintia chiama pre multi la minte.

Eata acum asiá dara articululu:

„Nemic’a preste sinceritate.

Unii ómeni afirma ca soldatulu nu e altu ceva decâtu o masîna de a sterpí ómeni, carea manata de comanda, nu se lupta pentru ideile sele, ci pentru idei straine.

La honvedi nu a fostu asiá, dara neci la voluntarii slovaciloru, serbiloru, romaniloru din an. 1848 in Ungari’a nu a fostu asiá. Cei din urma d. e. au luptatu pentru egal’a indreptatîre a tuturoru natîunalitâtîloru din Ungari’a, asiá dara pentru ideile loru proprie.

Principiele honvediloru au fostu sî suntu urmatórele:

Trecutulu invatia, ca popórele totu deun’a au avutu cérta intre sine; de candu sta lumea au aretatu pumnii unele altor’a, cerendu drepturi, libertâti corespundietorie s. a. m. d.

De multe-ori a doritu câte unu poporu sa domnésca preste celelaltu, celu mai tare voiea sa angusteze teritoriulu celui mai slabu séu de a supune unulu pre celalaltu din egoismu, celu supusu inse totu deun’a striga dupa mantuire. Dupa ce fu liberatu de apesatoriulu seu, celu dintâiu numai decâtu se facea unu amicu multiamitoriu, unu federalistu sî unu sociu credinciosu despotului seu de mai nainte; dara déca-i succese suferitoriului, ca prin puterea sea proprie, prin astutia, insielatiune, cu ajutoriulu unui alu treilea séu ori sî cum, sa se elibereze, atunci elu sa silea sa platésca cu camete immultite injugatorului seu de mai nainte tóte suferintiele sele de mai nainte — sî chiaru sî candu resemná dela resbunare, increderea, amiciti’a, iubirea sî alipirea trebuea sa faca locu urei.

Omulu din vécurile cele mai vechi n’a fostu indestulitu cu aceea, ca elu e asemanarea lui Ddieu sî ca se chiama omu, elu vrea sa fia totdeun’a omu sî sa tréca de atare, elu a rivalisatu totu deun’a cu deaprópele seu, ba sî cu fratele seu din caus’a acést’a.

O reprivire asupr’a Romaniloru nu va fi de prisosu. Seculi intregi nu potù germanulu sa se bucure de libertatea Romanului, din causa ca Romanii vreau sa le octroeze germaniloru o libertate dupa cum o vreu cei d’antâiu.

De Romani erá mai bine, déca se lasá de tratarea acést’a a germaniloru — pentruca tocm’a acesti’a au surpatu imperati’a romana!

Sî totusi aceiasi germani nu voru sa invetie nemic’a. Germaniloru li s’a impusu moravuri, legi, ba chiaru sî limb’a strainiloru; cum le-au placutu loru, candu subjugatorii loru n’au pututu n’au vrutu sa scia neci odata de aceea, ce e folositoru pentru cei supusi?!

Fia-care casa se ingrigesce numai de binele seu propriu sî chiaru sî pre lânga cea mai buna intentiune se va insielá nescine fórte tare, candu va vrea sa impuna la unu alu doilea ce-va, pentruca unu vecinu nu póte pentru alu doilea vecinu in cas’a sî curtea acestui’a dara neci unu frate séu unu amicu la altulu sa prescrie legi, fâra de invoirea acestui’a, déca mai are sa fia vorb’a de libertate.

Astfelu insa sta tréb’a sî in patri’a nóstra intre magiari de o parte sî intre slavi sî romanî de alta parte. Ceea nu ni-aru placea nóue magiariloru, sa nu facemu altor’a, câci altmintea inca in juneti’a nóstra ne precipitâmu acolo, unde s’au precipitatu Romanii candu erau in culmea marirei loru!

Numai prin dreptate sî ecuitate póte omulu devení adeveratulu amicu sî sotiu alu deaprópelui seu, neci odata prin sila sî nedreptate.

Dupa caderea Romaniloru paganismulu fu cu incetulu alungatu din Europ’a intréga, popórele si-au uitatu de natîunalitatea loru, resbelele fura dupa aceea mai multu séu mai putînu resbele religionarie.

Pe lânga tóte ca tóta Europ’a ascultá de Rom’a (?), natiunalitatea pasi’a totu mai tare la ivéla. Cu incetulu popórele s’au eliberatu de singur’a domnire publica a limbei latine; dovéda ca limb’a materna e objectulu sî radîmulu principalu la sustînerea sî cultivarea popóreloru.

Pe cum fu de usiora in evulu mediu centralisarea diferiteloru societâti bisericesci sî natîunale in tierile unde poporulu a fostu unitu prin limba, pre atât’a fu de greu in tieri poliglóte (de multe limbi), precum in Austri’a sî in Ungari’a. Aici trebuira cá popórele sî bisericele sa se reunésca prin limb’a cea mórta latina sî adeca spre pagub’a tuturoru popóreloru, de óre ce ea nu intrà in tóte stratele societâtiei omenesci sî nu erá de ajunsu spre civilisarea omenimei sî spre progresulu industriei, de carea se putura bucurá tieri cá cele de mai susu, precum Angli’a, Franci’a sî Germani’a. Inlaintru insa erá celu putînu o linisce politica sî popórele nu rivalisau intre sine pentru limba, pentru ca in privinti’a unicei limbe latine erau tóte egalu indreptatite. Sute de ani fu limb’a latina limb’a diplomatîloru sî a invetiatîloru, pâna candu austriacii venira la ide’a de a introduce pre cea germana — in fine magiarii de a introduce pre cea magiara — sî a o radicá spre pagub’a altor’a, sî in teritoriulu de dincóce de Lait’a a germanisá sî in celu de dincolo a magiarisá. Aici stâmu sî dîcemu francu: acést’a nu merge! Noi amu luptatu, luptâmu sî vomu luptá in numele tuturoru popóreloru apesate, fia acele slavi séu romani, pentru o libertate adeverata a patriei sî pentru drepturi egale ale tuturoru natîuniloru, cari conlocuescu cu noi— vaietatulu sa incete odata!

Spre ajungerea egalei indreptatîri séu positîuni a popóreloru, respective natiunalitâtîloru, nu e de ajunsu o hartía séu o diploma scrisa pre aceea.

Fia care natîune scie pentru sine de ce are lipsa. Sa i se dea fia cârei aceea ce cere.

De óre ce spiritulu tempului nu mai vrea sa scie de teritorialii, cari de altmintrea natiunalminte suntu definitívu regulate, ci numai de principii natiunale, asiá dorintiele natîuniloru numai asiá se potu mul-

---

FOISIÓRA.

Despre literatur’a latina.

(Espunerea urmatóre e discursulu tînutu de D. N. Ch. Quintescu cu ocasiunea deschiderei cursului de istori’a literaturei latine)

Onorabili Domni!

Mai inainte de a intrá in materi’a speciala a literaturei latine, trebuie sa o introducemu. Acésta introducere o voiu face prin o caracteristica generala, adeca prin espunerea fissionomiei sî a conditîuniloru acestei literaturi.

Caracteristic’a unei literaturi resulta din punctulu ei de vedere, iéra acest’a din cunóscerea aprofundata a natîunalitâtiei. Câci este evidente, ca chiaru operele geniului sî ale spiriteloru creatóre, de-sî suntu independinti, totusi se complectéza unele pre altele, sî representa o lume conecsa, ca s’au nascutu sub o influintia generala sî mai superióra, sî ca contribuescu nu numai la atestarea destinatîunei consemnate unui poporu, ci sî la implinirea ei; de aceea tóte pulsele vietiei natîunei sî fortiele ei intelectuale urméza sa petrundia membrele literaturei. Déca dara facultatea literaria stà in legatura strinsa cu cele mai nobile activitâti ale vietiei natîunale, anume cu mesur’a talenteloru ei politice sî morale, sî manifestà intr’o gradatiune desecatóre ori-ce trépta a culturei, atunci literatur’a este specululu celu mai credinciosu sî óre-cum fisiologi’a natîunei. Câtu de multu sî in ce limite au sa se intinda teritoriele ei, ce cuprinsu sî caracteru au sa capete genurile ei in ce spiritu sî in care sensu artisticu ea insasi este tractata, cu unu cuventu tóte faptele sî motivele vietiei interne suntu determinate de dispositîunile sociale, de mediele sî scopurile poporului. Asiá dara caracterulu poporului sî individualitatea cea conditiunata de elu, limb’a, educatiunea sî instructîunea, in fine gradulu de cultura suntu puterile generale creatóre, cari luate impreuna dau punctulu de vedere alu literaturei române.

Venimu acum la primulu momentu alu punctului de vedere, la caracterulu poporului romanu.

Caracterulu poporului romanu, gravitatea ce si-o atribuia elu, erá determinata intr’unu modu esclusivu de viéti’a politica. In Rom’a se onorà statulu cá idealulu sî cá scopulu celu mai inaltu, dela statu primea individulu mesur’a datorieloru sî plecâriloru sele, din politica cá din centrulu totului decurgea cerculu, in care puterile se putea desvoltá legalu; cele mai frumóse tempuri ale republicei nu cunoscea nici unu interesu, care sa nu fia alu binelui publicu. Eternitatea Romei sî patri’a erá puse in capulu tuturoru actiuniloru sî tuturoru dorintieloru. Acestea plantéza in tóte formele particulare ale vietiei, fia publice, fia familiare, fia literarie, unu principiu, unescu ori-ce actiune sî cugetare printr’o fissionomia egala, impreuna strinsu persónele, léga in fine o familia cu alt’a prin resignatîunea sî credinti’a intr’unu geniu politicu putinte (ce-lu esprimà prin Fata, Fortuna Populi Romani) cârui’a au sa se supuna cele-lalte popóre. Intr’acést’a convinu ómeni privati cu cét’a cea stralucita a magistrateloru, câci viéti’a privata nu este separata de publicitatea omului de statu prin nici o distinctîune esentiala; caracterele cele forti, nu numai din familii nobile, ci sî din poporu, afla, animate de aceeasi credintia natîunala, unu spatiu intinsu pentru desvoltarea morala. De aci o varietate sî o abundantia de barbati de statu de ori-ce rangu, escelenti prin vointi’a energica, prin petrundere practica sî prin virtuti cetatienesci; arene maretie, pre cari se misca liberu activitatea publica a natîunei ce dominà lumea, oferira forulu, câci ocupatiunea in foru erá ide’a romana a practicei politice, opusa otiului (otium) Grecescu, sî curi’a senatului, sî se probara cá seminariulu artei politice. Insa ceea ce póte trece de celu mai frumosu fructu alu educatîunei loru politice, este puterea cea via a aducerei aminte istorice, care semanata pretutindenea, vorbea tare séu incetu spiriteloru, sî duréza chiaru dupa schimbarea constitutîunei pâna in seculele cele mai târdîe ale imperiului. Ea a umplutu cu caracteru sî incungiuratu cu demnitate nu numai societatea romana sî membrii ei, ci sî literatur’a, mai vertosu cele dóue geniuri ale istoriografiei sî elocintiei, cari representà cu energia acésta natîunalitate. Asiá dara ori-ce activitate erá determinata acolo de idei mari politice, regulata pr’intr’unu tactu mostenitu pentru viéti’a afaceriloru, sî indreptata spre actiune in interesulu publicitâtiei. Altmintrelea poporulu grecu: déca considera statulu cá centrulu organicu alu cercuriloru cetatienesci sî-lu glorifica prin emulatîunea tuturoru puteriloru, totusi erá aiurea acordata individeloru o mesura plitiami, déca fia-care natîune va avé unu Antiste, chiamelu pe acest'a apoi consulu, presiedinte, judecatoriu natîunalu, Judex curiae, Conte supremu, déca acest'a pe temeiulu unei antonomii depline lu voru alege natîunele din sinulu loru si lu voru propune regimului spre intarire. Acest'a sa depuna juramentulu in mânele regimului si sa aiba insarcinarea a representá natîunea sea naintea regimului si a altoru natiuni, de alta parte a grigi de natîunalitatea sea si a priveghiá asupra-i.

Unu atare capu natîunalu sa aléga oficiali politici si juridici pentru poporulu seu si sa asterna alegerea si aclusele despre capacitatea celoru alesi ministerieloru respective spre intarire. In oficii se puna numai barbati capabili, sa ordineze scóle si institute de invetiamentu in intielesulu normalieloru ministeriale, insa pe basea recerintieloru bisericesci si natîunale.

Déca unu episcopu d. e. séu unu superintendente, póte pâna la sufletulu celu din urma sa representeze pre aternatorii sei confessiunali, fia ei ori unde cu domiciliulu si petrecerea loru intre alte asociatiuni, póte representá si unu capu natiunalu pre natiunalii sei si i póte aperá de nedreptâti si insulte, de cari suntu atacati, neavendu de cine fi scutiti si representati candu se afla intre poporu strainu.

Fia-care natîune sa-si póta tîné adunarea sea natîunala.

Fi-care numeru amesuratu de suflete, a unei asociatiuni natiunale, sa-si aléga deputatulu seu cá consiliariu natiunalu pentru adunarea natiunala.

Candu se tîne adunarea natiunala, nainte de tóte e de a se determiná, sub presiedinti'a capului, in care cetate au sa se tîna adunârile natiunale si unde sa fia resiedinti'a capului natiunalu; de altmintrea aru fi detorinti'a tuturoru consiliariloru natiunali a formá unu magistratu natiunalu, carele sa decida si sa concluda totu ce e de folosu spre binele si cultur'a natiunei in intielesu mai strinsu.

Magistratulu natiunalu intrebuintiéza in siedintiele sele limb'a cea natiunala in intielesulu celu mai strinsu alu cuventului.

Dregatoriele de I instantia, politice si juridice, trebuie sa pórte pertractârile si protocólele in limb'a natiunala.

In tînuturi mestecate si in cetâti de ale Ungariei sa compuna fia-care representantia natiunala comune judiciale din sinulu natiunaliloru sei si sa-i delege pre acesti'a pentru acésta deregatoria, a cârei prima missiune sa fia a intemeiá si a duce o matricula despre acei ce se tînu de poporulu si limb'a unei natiuni — acést'a va fi materialu de base pentru deregatoria.

In tînuturi unde locuiescu putîni din cutare natiune, asiá incâtu nu e cu putintia, de a institui o deregatoria natiunala, sa se dea lânga deregatoriele de acolo delegati dela representanti'a natiunala respectiva, investiti cu putere de protectiune.

In Ungari'a si pentru istoria se remana magistrate comitatense, dupa form'a loru esterióra cum a fostu pâna acum, dara sa se ocupe asiá, incâtu déca comitatulu e mestecatu, in privinti'a limbei sa corespunda cerintieloru tuturoru natiunalitâtiloru.

Deregatoriele de II si III instantia trebuie sa se compuna din referenti de tóte natîunalitâtile, pentru cá sa se póta dá sentintie in limb'a procesului.

Asupr'a cestiuniloru centrale are sa decida diet'a, cá despre afaceri comune ale tierei.

Acest'a e „facitu"lu, clara pacta boni amici!

Apasarea finantieloru unesce, resbelulu napadesce asupr'a tuturoru, elu vérsa sângele copiiloru nostri tuturoru, pre unu câmpu, pentru un'a patria, ací nu se intréba de care natîunalitate suntu banii séu fiiulu, ci numai sa vina, sa platésca si sa móra.

Asiá dara déca sarcinile lu ajungu pre fia-care cetatiénu intru asemenea, pentru ce un'a natiune sa se bucure de folóse si drepturi mai mari decâtu ceealalta? Pentru ce vrea o natiune sa impedece desvoltarea culturei la alta natiune.

Nici un'a din natiunile tieriloru nóstre sa nu-si preróge, cu pagub'a altor'a, o suprematia si parol'a sa fia:

Némtiulu si magiarulu nu este iertatu sa aiba mai multa valóre cá slavulu si românulu!!!

Unde nu suntu pedeci nu este cérta, nu este resistintia, nu este lupta! Déca voimu noi unu esitu bunu pentru afacerile nóstre comune, sa multiamimu cererile tuturoru compatriotiloru nostri si in privinti'a limbei sa fia libertatea cea dintâiu; sa dâmu cursu liberu desvoltârei tuturoru natiunalitâtiloru, sa innóte cine póte sa innóte, celu netangu sa se afunde! Sa ne lasâmu de ván'a ambitiune a domnirei unei limbi asupr'a compatriotiloru nostri, asupr'a veciniloru si cumnatiloru nostri!

Frati ai patriei mele!

Stati pe locu cu desiertaciunea, prin carea voi pre fratii nostri de limba nemagiara nu-i tîneti de natîuni si pre temeiulu pagubei loru vreti sa fiti prin magiarisare si contopire mari si — — patriei nóstre sa-i fia bine, aceea sa devina tare, altmintrea cas'a carea a cadiutu in neintielegere si cérta cade si se ruinéza.

Unu capitanu de honvedi.

Varietâti.

— Comitetulu Asociatiunei tînù alalta-eri o siedintia estraordinara pentru edarea foiei. In siedinti'a acést'a se desbatù unu raportu alu unei comissiuni in privinti'a esîrei foiei, in care raportu erau depuse trei pareri. Un'a esplica §. 16 alu statuteloru ca secretariulu primariu e redactorulu cá atare alu foiei Asociatiunei, alt'a esplica ca dupa §§ 16 si 17 secretarii suntu numai arangiatori de materie, dara dupa § 32 b. si c. comitetulu Asociatiunei e redactoru; a trei'a inca recunósce redactiunea secretariului primariu, dara doresce cá fói'a sa ese sub auspiciele comitetului in Sabiiu. Cea dintâiu parere a capetatu majoritatea, si asiá s'a conclusu mai departe, ca fói'a Asociatîunei, carea va purtá titululu „Transilvani'a" va esí la Brasiovu, sub redactiunea Secretariului primariu, carele e acolo cu domiciliulu. — La siedinti'a acést'a luara parte din esterni, afara de Dr. Stoianu, si Rvrd. DD. Gr. Mihali, canonicu din Blasiu si I. Antonelli, vicariu din Fagarasiu.

*** Desvelirea serbatorésca a monumentului Schwarzenbergu s'a intemplatu in 20 Oct. Cu ocasiunea acést'a se scrie la „P. Ll." ca populatiunea Vienei nu a lasatu sa tréca ocasiunea pentru o demustratiune, a cârei insemnatate nu va fi de siguru reu intielésa. M. S. Imperatulu adeca fu intempinatu de multîmea ce erá postata pre calea ce duce la palatulu lui Schwarzenberg cu aclamatiuni entusiastice. La reintórcere in castelulu Curtiei s'a repetîtu aclamatiunile in unu modu demustrativu. Serbatórea acést'a s'a deosebitu de altele de feliulu ei prin aceea, ca a fostu de fatia veteranii si invalidii din resbelele francese cu Napoleonu I. Candu sosí M. S. la loculu unde se afla statu'a, la unu semnu datu, velulu (perdéu'a) cadiù si statu'a eroului dela Lipsi'a erá dinaintea publicului in tóta simpl'a ei frumsetia. Dupa acést'a se saversîra de câtra cardinalulu Schwarzenberg functiunile bisericesci. Dupa finirea acestor'a Imperatulu merse spre invalidii si veteranii ce erau postati in sîruri si vorbí mai cu fia-carele. Dupa aceea defilara trupele naintea Imperatului. Tempulu erá cam nuorosu, dara de ploatu nu a ploatu sub decursulu ceremonieloru. La serbarea acést'a luara parte si printii imperatesci.

*** Gener. de cavaleria Edmundu Principe de Schwarzenberg e denumitu Maresialu, lasandu-se la postulu seu de pâna ací.

*** Printiulu de coróna din Franci'a e acum de 11 ani si inca totu numai corporalu de garda. Se dîce ca de aceea nu putù inaintá pâna acum nici pâna la sergentu, fiindu ca nu are protectiune.

*** In Clusiu se va convocá comitetulu comitatensu pre 11 in comitatulu Dobacei pre 4 Novembre a. c.

*** Bancnote false de câte cinci florini s'a observatu in Clusiu in dîlele de curendu, fàra de a le puté dá de urma. In un'a din sambétele trecute, cumperá o muiere póme dela o coferitia si cándu sä platésca i dă o nota de cinci fl. Coferiti'a observà ca not'a e falsa, si de aceea mu-

---

na de libertate si determinatîune de sine, spre a creá de teremurile mundului intelectualu si simtîualu cu placere voiósa si cu unu ochiu pentru ideale. In statu si lânga statu remanea asiá dara greciloru unu câmpu nemarginitu, pre care prosperá productivitatea cea mai universala in literatura si arti, fâra a se supune unui punctu de vedere strainu si esterioru; pre lânga acestea creatiunile cele mai inalte ale poesiei si plasticei treceau de unu bunu comunu, si se intorceau la societatea din redacinile cârei'a resareau cu o putere totudéun'a crescatóre, insa serveau numai indirectu scopuriloru ei. In fati'a acestei libertâti si universitâti grece, care tinde la ideale si perfectiune, talentulu romanu erá partialu si prevenitu de practica. De aceea déca Rom'a sub inriuririle vietiei de statu admise unu micu numeru de geniuri literarie, si ingaduí operele plasticei cá podób'a stralucitóre, scie insa si se simte cu mai multa vocatiune pentru campulu activitâtiei practice si patriotice; retragendu-se in favórea ei in sfere de viétia mai anguste, si despretiuindu tempu indelungu ori ce placere comoda, barbatii ei de statu indeplinescu asta vocatiune cu tóta seriositatea si cu acea caldura nemarginita, de care e acceptabila numai maestri'a politica.

Dar spiritulu societâtiei romane erá nu numai practicu in sensulu universalitâtiei politice, ci si moralu. Neci unu statu din anticitate nu re'ncepuse in sine moralitatea si espressiunea ei cea mai precisa, adeca principiulu ordinei intr'unu modu asiá de completu, incâtu institutele cá si individele erá egalu animate de elu. Preponderanti'a societâtiei, cârei'a nu se póte subtrage nimene, sta in natur'a unei adunâri compacte de cetatieni; societatea ajunge de tempuriu la unitate si chiaru la simplitate. De ea fura nunumai marginite directiunile si aplecârile subiective, ci se consolidà si organisarea cea rigurósa in clase, magistrate si colegie; ea conduse la consecinti'a severa si chiaru la conceperea abstracta a fortieloru interne, cari petrundu statulu si famili'a, nainte de tóte a religiunei. Câci si acést'a fu conceputa de densii, fâra a luá in considerare personalitatea si conscienti'a piósa, numai cá cultu divinu, minuita cá o parte a sistemei politice si numai cá o institutiune intielépta, ceea-ce probéza pâna la ce gradu Romanii facura din scopulu politicu norm'a lucruriloru divine si umane. In adeveru esemple de barbati piosi si plini de via adoratiune pentru divinitate, asemenea esemple, dîcu, suntu destulu de numeróse, mai alesu din seclele de mai nainte ale republicei, insa acesti barbati urmau intru tóte credinti'a cea severa a parintîloru, si nainte de finitulu resboiului alu doilea Punicu lipsesce ori ce urma de cultura religiósa individuala, de scientia cosmogonica, si mai multu, lipsesce reflessiunea asupr'a cestiuneloru religióse. Statulu dominà si in acést'a simtîmentulu individeloru. Politic'a s'a sta in congruintia esacta cu religiunea, puterile amendoror'a erau puse in ecilibru, actiunele si faptele mari politice sacrate si chiaru perpetuate prin culte, rituri si serbatori; colegie compacte de preoti, ale cârore membri ocupau celu mai inaltu rangu, si luau parte la magistratele cele mai superióre ingrigeau, cá ceremoniele si institutele religióse sa nu se departedie de regul'a stabilita odata, si senatulu incredintià astoru colegie si facerea unei legislatiuni besericesci fundata pe cârtile loru si pe scienti'a cea secreta cuprinsa in ele. Chiaru ideea cuventului religio (ligare), ingrigi[illegible] minutiósa de servitiulu divinu consantitu prin usu, indaretulu cârei'a se afla temerea de dîei cea esagerata si dusa pâna la superstitiune, póte sa caracterisedie spiritulu positivu si tenace alu Romaniloru totu asiá de bine ca si inlaturarea tutuloru mituriloru simtîuali si a teogoniei, prin care dîeii cei plastici ai Eleniloru se unescu antropomorfice intr'o viétia sociala: câci dîeii Romani stau singuri unulu lânga altulu, abstracti si fàra podóba poetica, cá espresiune si cá atribute ale ideei politice si ale istoriei Romei. Marginirea si conceptîunea cea sobria a fabulei Italice le venì in ajutoru in acést'a, apoi lips'a unei fantasie formatória de mituri pe care Grecii posedandu-o dotasera poesi'a si artea loru cu o plastica creatória, dar si cu o simtîualitate predominanta; din contra sobrietatea spiritului Romanu facù sa progresedie caracterulu moralu, castitatea si demnitatea ideiloru religióse. Cu modulu acest'a putura Romanii sa-si sacredie istori'a prin religiune, sa conserve viéti'a politica inseparabila de forme religióse, si sa imprime in acelasi tempu cultului o marca politica asiá de fixa, incâtu marirea statului aparù totdeun'a conscientiei natîunale cá resultatulu piositâtiei séu alu legaturei cu dieitatea. Chiaru candu sub imperatori se desfacusera legamintele politice cu tóta traditîunea religiósa, statulu si religiunea totu remasera uniti, de-si slabu, si candu atunci apologetii crestini intaritara pe adversarii loru cu acusarea amara, ca pentru strabunii loru religiunea fusese numai o amagire politica, Romanii trebuira negresîtu sa considere acést'a cá unu atacu in contr'a poporului loru si a intereseloru sele cele mai vitale. (Va urmá.)

N. Ch. Quintescu.

ierea ce ia datu nol'a o sî tulesce la sanatós'a. Departe insa totu nu putù ajunge sî dupa ce fu prinsa ese lucrulu ca dens'a e muierea lui L. Fr. carele siede in arestu pentru falsificare de arthii publice de creditu. Muierea dîcea ca are nol'a dela frateseu din Deju, cercetandu-se insa cu deameruntulu s'a aflatu ca arestantulu L. Fr. barbatulu muierei e autorulu hârthieloru. In lad'a (puiulu) mesei avé un'a de cele adeverate, ce servea de formulariu sî dupa care elu facea pre cele false cu mân'a libera. — Nóue bucâti a chieltuitu sî acést'a erá a diecea.

*** M. S. a ordinatu prin o pr. in. scrisóre dtto Schönbrunn 14 Octobre, ca toti soldatii sa se intituleze de ací inainte in servitiu sî afara de servitiu de mai marii loru cu titululu „Domni'a tá.“ §-lu respectivu se reformeza acum in modulu urmatoriu: „Antistele se adreséza câtra toti individii trupei de rendu sî a celoru-lalti subordinati cu „Dta“; pre oficieri, pre partidele militarie sî amploiati militariu pre lânga numirea siargei, prepunendu sî „Domnule“.

„La salutarea cu carea e datoriu subordinatulu se respunde in modu cuviinciosu.“

*** **Semne caracteristice.** Cetimu ca in Clusiu s'a aflatu intr'o diminétia placate verdî pre pâreti, pre cari se aflà inscriptiunea: éljen Kossuth. Acésta demonstratiune suna la adres'a unui fiiu a lui Kossuth, pre carele o parte vrea alu alege deputatu in loculu demissiunatului Eszterházy. — Sî o adunare in sal'a redutului inca s'a esprimatu astfeliu. — Unu altu semnu cetimu dupa „Hon“ in carele sub titululu: o intrebare deschisa câtra Kossuth publica urmatórele: Gregariulu dela calaretii voluntari A. P-ny din Bretea româna, comitatulu Hunedórei doresce prin noi (Hon) a intrebá pre Kossuth, ce sa se intemple cu stégulu, care l'a daruitu elu (Kossuth) in a. 1848 corpului de calareti voluntari, cari la inceputu purt'au numele lui, iéra mai târdîu a capetatu numirea de husari Mathí'a nr. 15? A. P-ny a mantuitu acestu stégu in batai'a dela Sebesiu pre lânga mari periculi, de dinaintea russiloru sî l'au grigitu dimpreuna cu futeralulu fórte bine. Elu nu s'aru desparti bucurosu de acestu clenodu. De-sî reuniunea de honvedi deveana l'a provocatu sa le aministreze ei, densulu le-aru pestrá pâna atunci, pâna candu va capetá de Kossuth vre-o indreptare in privinti'a acést'a.

*** **Generalulu Klapka** e alesu deputatu in **Illava** cu unanimitate de voturi. In unu cerculariu alu seu câtra alegatori dîce: ca precum a mersu odinióra in lupta pentru autonomi'a sî independinti'a patriei, asiá va remané principieloru aceloru credinciosu sî pentru venitoriu. Ceea ce privesce presentulu, au documentatu prin intórcerea sea in tiéra, dupa unu esilu de 18 ani, ca elu recunósce faptele intemplate in presentu sî care sustau inca. Acestea suntu fundamentulu, pre care se va desvoltá treptatu autonomi'a sî libertatea patriei sele. Recunósce dara faptele implinite de astadi, dara nu din omagiu câtra puterea fapteloru implinite, nici din resemnatiune fricósa, ci din convingerea cea firma, ca intre constelatiunile de fatia europene, basea, pre carea anulu 1867 — fia sî cu unele jertfe — a asiediatu referintiele de dreptulu publicu ale patriei nóstre, e cea mai sigura, ce amu pututu ajunge. De o camdata pre acést'a trebuie sa edificâmu venitoriulu patriei nóstre. La acésta opera nu numai ca póte luá fára scrupulu parte fia-care patriotu, ci elu **trebuie** sa ia parte.

*** Din o coeespundintia dela Orestía (20 Oct.) estragemu urmatórele:

In nóptea din 18 spre 19 a l. c. fiendu locuitoriu din Romosielu— scaunulu Orestíei— Ilie Michailu cu vitele la pasiunitu in gradin'a sea propria la campu — in teritoriu mentiunatei comune, s'a desteptatu din somnu aprópe de mezulu noptii candu inca nu esise lun'a, din o lovitura de bâta in capu, sî a vediutu 2 ómeni lânga elu, cari dupa olalta i-au datu mai multe lovituri in capu. Dupa aceea vrendu a-lu descinge de curea, spre sî mai marea lui nenorocire si-a inclestatu manele pe curea, candu apoi acei 2 lotri au inceputu a taiá cu cutîtele in mânele lui pâna l'au slabitu sî in mani sî iau luatu cureau'a, lasandulu pe elu intinsu pre pamentu. Mai târdîu dupa aceea intre 12 sî un'a óra dupa miediulu noptii mai venindu-si in fire s'a sculatu sî s'a trasu in satu dimpreuna cu servitoriulu lui unu copilu de 12 ani care inca dormea lânga elu, sî trezindu-se din somnu a vediutu tóta fapt'a acésta crancena, cuprinsu insa de spaima, nu a strigatu sî lui nici nu i-au fâcutu ce-va reu.

Corespundinti'a atinge apoi sî aceea ca din partea organului respectivu — judele comunalu — nu s'a desvoltatu destulu energi'a neci pentru a se cercetá in graba starea bolnavului, neci a urmarí pre faptuitori.

*** **Unu casu pentru istori'a naturala.** „W. A.“ reproduce unu casu dupa „Bukovin'a“, ce s'a intemplatu lânga Cernauti, in dîlele trecute: Unu teneru se deprindea cu botanic'a sî adese intrá tare adencu in padure, cautandu, plante sî studiandu despre firea sî soiulu loru. S'a intemplatu de acelu tineru, fiendu tare afundu in padure a observatu ca se radica o vijelia mare sî s'a vediutu silitu a se urcá pe unu arbore ce erá tare tufosu cá sa se scutésca de plóia. Plói'a a inceputu, curendu dupa aceea lovì fulgerulu in apropiarea acestui teneru ce i causà spaima infricosiata. Din acelu locu, unde a lovitu sagét'a electrica, s'a aredicatu o multîme de paseri sî in spaimentarea loru tóte s'au adunatu pe lânga tinerulu scutitu in arbore, pâna candu unele se lasau pe umerii sî bratiele uimitului, se parea ca cereau scutirela densulu.

*** Despre **Coler'a** in comitatulu Bast-Bodrogului cetimu ca dela inceputulu ei pâna acum s'a bolnavitu 287 persóne, dintre cari s'au insenatosiatu 125 sî au muritu 145; 17 se afla sub cur'a mediciloru.

*** „**Unu cersîtoriu**“ din Clusiu, dupa cum se subscrie densulu in „Gaz. Tr.“ nr. 80, se face advocatulu dlui advocatu Dr. R., nu scimu, chiamatu, séu nechiamatu pentru corespundinti'a dela Orestía din nr. 79. sî 80. „Tel. Rom.“

Ei bine, sa iertâmu furiei carea se esprima in „classicele“ cuvinte, precum „neghiobu, ticalosu sî iéra ticalosu“, sî in cele ce se atinge de corespundinte, lasâmu cá elu insusi sa-si ia sém'a cu „cersîtoriulu“. Acest'a insa candu imputa „Tel. Rom.“ ca „putîni barbati demni din patri'a nóstra voru fi cá sa nu fia fostu atacati de unii altii in onóre (in Telegrafu) sî sa se incerce depopularisarea loru, comite unu neadeveru fatia cu publiculu dela care, fára de neci unu dreptu, „cersiesce“ sa-i creda asiá ce-va.

Telegr. dincontra, cauta de multe-ori cu despretiu asupr'a multoru ce se incérca alu depopularisá sî **pentru bunulu pâcei**, lasa, sî a lasatu tocm'a sî in tempulu celu mai nou atacuri directe sî indirecte nerespinse.

Dara „cersîtoriulu“ mistifica purtarea „Telegr. Rom.“, si pentru ca s'a tiparitu— pre lânga tóte reservele— o corespundintia, carea nu e pre gustulu densului, *) vine a dîce, ca „Telegrafulu“ a trebuitu sa spurce (?) pre altii, cá sa se póta redicá pre sine.

Atunci trebuie sa-lu indreptâmu, ca a sustîné, ca Telegrafulu prin o publicare cá cea din cestiune cauta sa „spurce“ pre altii, cá sa saradice pre sine, e o presumtiune purcediatóre din dispositiunile psichologice ale „cersîtoriului“.

Sî de aceea sî in casulu de fatia, déca Domnulu Dru. Ratiu a avutu lipsa de advocatu, in locu de a refrânge dlu cersîtoriu datele, a câroru respunsabilitate Telegrafulu a delaturat'o dela sine, se acatia cum amu dîsu de Telegrafu sî de alte persóne, care nu stau in nici o legatura cu cele enarate de corespundinte, atingatóre de Dlu Dr. Ratiu.

Pentru ce nu va fi desvoltatu dlu „cersîtoriu“ in anulu trecutu atât'a susceptibilitate? candu s'a scrisu in alte foi lucruri de feliulu acest'a, cá sa le suspiciuneze sî pre acele? Nu ne remane alta decâtu alternativ'a: ca ciórala cióra nu scóte ochii, séu ca Tel. pre lânga tóte injuraturile dlui cersîtoriu, i insufla mai multu respectu; ceea ce Telegrafulu e cu multu mai modestu cá sa o pretinda. De altmintrea judece-se Dlu Dr. Ratiu cu advocatulu seu sî védia de ia fâcutu bine cu pledórea? Noi nu credemu.

*** **Desceptiune.** Tóte câte amu spusu in nr. nostru trecutu, atâtu in forma câtu sî in fondu, in privinti'a beizadelei N. Bibescu nu au fostu adeverate.

Mirarea nóstra este sî mai mare ca acestea ni s'au relatatu nóue cá spuse de câtra unu Rosiu camu din cei de frunte. Deci nici scrisóre dela Parisu a fostu in privinti'a beizadelei N. Bibescu, nici chiamare la palatu, nici nimic'a, absolutu nimic'a!

„Tr. Carp.“

---

*) (Dara nici pre alu nostru).

Nr. 27—1 **Concursu.**

Pentru intregirea statîunei invetiatoresci din comun'a Iersnicu, inzestrata cu emolumentele anuale de 52 fl. 50 xr. v. a., 10 chible de grâu, 16 chible de cucuruzu, 50 ponti de sare, 100 ponti de clisa, 15 ponti de lumini 8 stangeni de lemne, ½ jugeru de gradina, sî cortelu liberu.

Se deschide concursu pentru acésta statiune pâna in patru septemani dela antâi'a publicare in acésta fóia, pâna candu doritorii de a ocupá acésta statiune, suntu avisati a-si substerne recursurile sale bine instruate cu documintele prescrise — sî adressate câtra Venerabilulu Consistoriu gr. or. alu Aradului,— a le tramete subscrisului, pâna la prefiptulu termin. Bellincz, 7 Octombre.

Constantinu Gruiciu,
Protopr. Hasiasiului sî Insp. scolaru.

Nr. 26—1 **Concursu.**

La scól'a comunala gr. or. din Turchesiu, districtulu Brasiovului, face trebuintia de unu invetiatoriu secundariu, care sa fia sî cantâretiu, la biserica.

Densulu pre lânga veniturile de cantaretiu, va trage sî unu salariu anuale de 120 f. dela diregatori'a comunale in rate lunarie.

Doritorii de a ocupá acestu postu sa-si astérna celu multu pâna in 30 Octobre a. c. st. v. la subscrisulu concursele loru cuviinciosu timbrate, sî indiestrate:

1) Cu atestatu, ca a absolvatu cu succesu bunu gimnasiulu micu sî cursulu pedagogicu, séu celu putînu gimnasiulu micu, sî ca cunósce tipiculu sî cantârile bisericesci.

2) Cu atestatu de botezu, ca e de confessiunea gr. or. sî in fine,

3) Cu atestatu de purtare morala sî politica.—

Brasiovu 6 Octobre 1867.

Iosifu Baracu Protopopu
gr. or. I alu Brasiovului
sî Insp. districtualu
de scóle.

Nr. 27—1 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile de invetiatori:

a) din **Tiss'a** cu unu salariu anualu de 110 fl. v. a. in bani gat'a, 80 mesuri cucuruzu, 4 mesuri fasole, 8 orgii lemne sî cortelu liberu cu grâdina de legumi;

b) din **Radulesci** cu unu salariu anualu de 80 fl. v. a. in bani gat'a, 55 mesuri cucuruzu, 8 orgii lemne sî cortelu liberu cu grâdina de legumi;

c) din **Stanesci Ohab'a** cu unu salariu de 44 fl. v. a. in bani gat'a, 52 mesuri de cucuruzu, 8 orgii lemne sî cortelu liberu cu grâdina de legumi: se escrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá un'a din aceste statiuni au a-si asterne la subscrisulu pâna la 24 Octobre a. c. suplicele loru provediute cu urmatórele documente timbrate:

aa) carte de botezu;

bb) atestatu despre absolverea cursului pedagogicu séu teologicu;

cc) atestatu déca au servitu sî cum, cá invetiatori unde va pâna acum,

dd) atestatu despre purtarea loru morala.

Dobr'a 7 Octobre 1867.

Nicolau de Crainicu
Protopresbiteriu sî Insp.
scol. districtualu.

Anunciu.

Subscrisulu facu cunoscutu onoratului publicu, ca amu deschisu cancelari'a mea de advocatia in Brasiovu, in cetate, tergulu pescelui, cas'a Dómnei Iene'a nr. 100.

Nicolau Stravoiu
advocatu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 14/26 Octombre 1867.

Metalicele 5%	56 25	Act. de creditu	174 20
Imprumut. nat. 5%	65 20	Argintulu	122
Actiile de banca	676	Galbinulu	5 96

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** — Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ése de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 84. ANULU XV.

Sabiiu, in 19|31 Octombre 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemintele politice.

Sabiiu, 18 Octombre

Continuâmu mai inainte de tóte firulu intreruptu in nrulu trecutu din calatori'a M. S. Imperatului Austriei la Parisu cu urmatórele depesie:

Parisu 23 Octombre. Imperatulu Napoleonu a parasitu Tuileriele la 2½ óre spre a intempiná pre Imperatulu Austriei la curtea drumului de feru; elu lu va petrece in palatulu Elisée.

Pre boulevarduri si in strad'a regala, in piéti'a dela Concorde, in câmpurile elisee si in Avenue Marigny forméza trupele spaliere. Tempulu e fórte frumosu; o nenumerósa multime ascépta trecerea conductului imperatascu, numeróse case si palate pórta flamuri.

Parisu 23 Octombre 3 óre 55 minute dupa amédi. Maj. Sea Imperatulu Austriei a sositu la 3 óre dupa amédi la curtea drumului de feru si fu primitu fórte cordialu de câtra Imperatulu Napoleonu. Ambii monarchi erau in caret'a prima; in a dóu'a erau Archiducii si in a trei'a bar. Beust si contele Andrássy. Ambii Imperati fura salutati in trecerea loru pre strade de aclamatiunile cele mai vii.

Parisu 23 Octombre. Principele Napoleonu, Principele Ioachimu Murat, corpulu diplomaticu, ministrii si demnitarii cei mari ai imperiului francesu asceptara pre Imperatulu Austriei in curtea drumului de feru. La apropiarea trenului imperatescu intonà band'a militara postata acolo, imnulu poporalu austriacu. Imperatulu Napoleonu a datu mân'a Imperatului Franciscu Iosifu, carele se scoborea din vagonu si i o strinse fórte cordialu. Dupa acést'a au salutatu Archiducii pre Napoleonu, carele i bineventà din anima.

Parisu, 24 Octombre. Monitorulu raportéza despre sosirea Imperatului Austriei in Parisu si adauge la detaiurile cunoscute ca, candu a intratu Imperatulu Franciscu Iosifu in palatulu Elisée l'a intempinatu Imperatés'a, principele imperatescu, princes'a Clotild'a Napoleonu, princes'a Matild'a, principii si princessele familiei imperatesci. Majestâtile, principii si princessele au intratu dupa acést'a in salonulu de onoruri, unde s'au facutu presentatiunele imprumutate. Dupa presentatiuni Imperatulu Napoleonu si Imperatés'a s'au intorsu la St. Cloud.

Urméza acum alte depesie de datulu 24 Octombre, carele raportéza despre petreceri teatrale in onórea pr. in. óspe; cercetarea espositiunei universale si bineventarea Sea de consiliulu municipalu alu Parisului; despre cercetarea otelului ambasadurei austriace. In tóte pârtîle trecerea Imperatului sémena unui triumfu; primì cele mai cordiale ovatiuni.

O depesia din 25 Octombre spune ca Imperatulu Austriei a cercetatu biseric'a Notre Dame (Dómn'a nóstra) si capel'a conciergierie si dupa aceea a fostu la o revista de trupe, carea s'a terminatu la 4 óre. Imperatii fura primiti cu mare entusiasmu de poporu.

Celelalte sciri se ocupa mai tare de cestiunea Romei. Predîs'a apunere a devenitu in contrariu, si, dupa scirile ce le avemu diuainte-ne, cestiunea e mai flagranta decum fu pâna actí. Presupunerea ca Garibaldi a parasitu insul'a Caprer'a, se intaresce. Telegrame dela 25 Oct. din Terni spunu ca Garibaldi aru fi batutu trupele papále la Monte rotondo si le-aru fi luatu si trei tunuri. O alta depesia din Rom'a totu de acelasi datu marturisesce ca Garibaldinii au respinsu pre papali la Viterbo. Acesti garibaldini stau sub comand'a lui Acerbi.

In cetatea Romei inca se facuse incercâri de resculare. Scirile cari vinu deadreptulu din Rom'a descriu incercarea resculatiloru nenorocósa. Se asigura inse, ca au intratu bani de ai resculatiloru in cetate si ca s'aru fi si impartîtu, ba ca la cea d'antâiu incercare de resculare a aruncatu si unu muru in aeru.

Dela 26 Oct. se spune, ca politi'a din Rom'a s'a incercatu a face cercetâri in o casa si a aflatu resistintia. Cas'a a fostu atacata cu baionet'a, la care ocasiune au remasu 15 garibaldini morti si 36 fura prinsi. Unu numeru insemnatu de arme si bómbe se secuestrara. In capetulu depesiei se dîce, ca cetatea e liniscita.

O alta depesie din Rom'a spune ca la Viterbo fura atacate trupele papále in 24 Octombre in cetate, unde garibaldinii pusera focu la pórt'a cetâtiei. Trupele papále insa se dîce acolo, ca se tînura barbatesce, respinsera pre garibaldini, ii atacara si le ucisera mai multi ómeni si pre insusi comandantele (Ghirelli). Din aceste depesie se arata locuitorimea provincieloru române, cá candu aru fi liniscita si nu aru voí a se insoti cu garibaldinii.

Pap'a a publicatu o encyclica câtra toti episcopii (rom. catolici) din lume. Obiectulu acestei'a e situatiunea de fatia a statului bisericescu in urm'a atacuriloru revolutiunarie. Encyclic'a vorbesce si despre starea cea rea a bisericei in Poloni'a si provóca la rugaciuni publice.

Cestiuna romána se vede a avé urmârile sele diplomatice, in schimbarea ministeriului din Florenti'a. Acést'a, dupa scirile telegrafice din Parisu pâna la 26 Oct., inca totu nu erá formatu, dupa cum aretaseramu si noi in rendulu trecutu. Din contra pâna la datulu dîsu afirmau mai multe dîuarie parisiane, ca Cialdini aru fi dechiaratu, ca densulu nu e in stare a formá unu cabinetu in impregiurârile de fatia si ca Cialdini si la amenintiarea Franciei cu dechiararea resbelului totu asia aru fi respunsu.

Espeditiunea trupeloru francese in statulu papei e acum cá decisa si telegrame dela Toulon din 26 Oct. si anunciara ca pornescu nâi incarcate spre Itali'a. Mai tardiu vine alta depesia din Parisu in carea se dîce ca trupele francese din espeditiune nu voru desbarcá in Itali'a, ci voru asceptá pâna candu trupele papei voru invinge invasiunea. Déca cum-va Rom'a va fi atacata, atunci trupele francese voru desbarcá si voru eliberá staturile papale. Iéra déca cum-va voru intrá si trupe italiane in staturile papale, atunci trupele francese voru atacá chiaru si teritoriulu italianu.

Iu momentele candu mai sa inchciâmu eata ca vine urmatórea depesia suprindiatória:

„Vien'a 29 Octombre. Garibaldi, intaritu de mai multi desertori din armat'a italiana a luatu Monterotondo. De eri sér'a, se crede, ca Garibaldi sta dinaintea portîloru Romei. Desbarcarea francesiloru in Civitta vechia a inceputu.“ Depesi'a acést'a cuprinde multu in sine. In ea, cá si in cretiele togeloru române, póte fi pace, dara si unu resbelu infricosiatu universale.

Din Prussi'a inregistrâmu scirea ca sessiunea senatului federatîunalu e incheiata. Cuventulu de tronu e scurtu si se ocupa mai cu séma cu afacerile ce au decursu in sessiune. In momentele de fatia póte va fi de insemnetate pasagiulu din urma a acestei cuventâri, carele tratéza despre legatur'a intre Prussi'a si Itali'a, facuta in privinti'a navigatiunei. Cuventulu de tronu dîce ca tratatulu acest'a va contribuí la intârirea referintieloru intre aceste dóue tieri, cari suntu legate prin interese mari si comune pentru amendóue.

Regele Würtembergului s'a esprimatu la o ocasiune câtra o adun[illegible] de oficiali si preoti, ca e determinatu a se tîné de [illegible]ligamintele depuse in tratatele cu Prussi'a.

„Times“ e pentru unu congresu [illegible]ropénu.

Din Constantinopole vinu s[illegible] cari afirma, ca Omeru pasi'a va luá comand'a trupel[illegible] turcesci la dunare.

Din Belgradu se telegraféza ca Scupcin'a e inchisa si ca proiectele regimului suntu primite cu putîne modificatiuni.

Din Petersburgu se telegraféza ca in curendu se va serbá cununi'a Regelui Greciei Georgiu I cu princes'a Olg'a.

Despre Romani'a aduce „Natiunea“ o scire privata din Parisu ce o publica, ce e dreptu, cu tóta reserv'a. Pentru gravitatea faptului o reproducemu si noi. Ea suna:

„Starea de astadi a lucruriloru din Romani'a este condamnata; si in tóte dîlele me informezu dela cele mai mari personage ca fórte curendu are sa se puna capetu la tóte. Ide'a predomnitóre in acést'a este ca, in urm'a conferintieloru ce au a se tîné la Parisu, Pórt'a are a numí unu caimacamu, spre a organisá tierile sub priveghiarea unei comisiuni internationale (pentru care sfersîtu D. Ioanu Ghic'a staruiesce la Londr'a). Resónele unei asemenea hotarire suntu ca Franci'a este decisa a procedá la acésta resolutiune inainte de a fi nevoita sa intervie in Itali'a, câci, s'a luatu scire ca indata ce Franci'a va intervení in Itali'a cu trupe, Russi'a trece in Prinsipate; ómenii politici de aici (din Parisu) au mare ingrigire, si Ministrulu Beust spre acestu sfersîtu merge la Londr'a.

Revista dîuaristica.

In Kol. Közl. nr. 127, Rvrd. Domnu canonicu Constantinu Papfalvi respunde la o corespundintia din Blasiu aparuta in K. K. nr. 119 a. c. in carea intre alte se dîcea, ca „de nemic'a nu se teme clerulu din Blasiu, cá de aceea, ca pre lânga delaturarea alegerei, Scaunulu episcopescu (püspöki) se va ocupá de unu individu din altu comitatu.“ si „ca clerululu intregu e de o suta de ori mai gat'a la transpunerea demnitâtiei archiepiscopale altui episcopu, decâtu sa se abata dela liber'a alegere“. La partea d'antâiu Rvrd. D. canonicu e de parere, ca clerulu sa caute numai la insusîrile acelui'a cui sa dea votulu seu. Ce se atinge de partea a dóu'a densulu nu vrea cá clerulu sa se lapede neci de dreptulu alegerei neci de alu archiepiscopatului. De actí trece respunsulu la lupt'a natiunei pentru drepturile ei politice. Arata ce durere a casiunatu stergerea drepturiloru dela diet'a din 1863 cu o trasura de péna fâra de a se fi datu pâna acum unu ecuivalentu in loculu acelor'a, si apoi continua cam asiá:

Dara sa fia diet'a din Sabiiu nelegala, in carea fura convocate de Marele Principe tóte natiunile patriei, insa óre celelalte nenumerate diete ale tierei in cari a pretinsu romanii redarea dreptului celui adeveratu, nelegiuite au fostu? sa nu ne insielâmu unii pre altii, ci sa marturisimu sinceru, ca in Transilvani'a justele si dreptele pretensiuni ale natiunei romane pâna acum n'au aflatu resunetu la mai norocósele natiuni socie. Prin stergerea legiloru din 1863 s'a infiptu rane in anim'a natiunei cari voru sangerá pâna atunci, pâna candu parintii patriei nu voru aflá adeveratulu balsamu vindecatoriu. Revine asupr'a suspenderei scaunului metropolitanu si arata, ca acést'a aru fi o nóua impusetura in ran'a inca sangeranda, pre carea, dupa parerea sea, o afla fórte nepolitica. Densulu cá unu atomu micu alu natiunei, carele in tóta viéti'a au avutu numai o dorintia, adeca, impacarea cea mai intima fratiésca intre natiunile patriei, îndrasnesce a presupune, ca, prin procederea indigitata mai susu, s'aru radicó unu astfelu de muru chinezescu intre natiuni, care scie Ddieu, candu aru cadé sî e greu de a prevedé ce pagube insemnate aru trage dupa sine ruinele lui. Sî tóte aceste pentru-ce ? pentruca dóue natiuni isolate, cari au fostu chiamate unele pentru altele, n'au vrutu sa-si precépa chiamarea loru.

„Sieb. Bl.“ cu privintia la alegerea lui Lud. Kossuth jun. de deputatu in Clusiu dîce, ca partid'a deakiana, partid'a moderatiloru, a suferitu o perdere de lupta sî ca partid'a stângei estreme va jubilá pentru castigulu acest'a. Afla ca partid'a majoritâtiei dietale, déca are sa sufere astfeliu de perd[illegible]ri, se intemplà acést'a din lipsa de organis[illegible], carea aru trebuí cá inainte de alegere sa [illegible] desvólte cu tóta energi'a. Afla ca a fostu [illegible]va de totu curiosu la alegerea acést'a, pentru ca partid'a deakiana a datu impulsul[illegible] adunarea alegatoriloru — unu contrariu de[illegible]ncipiu alu acestei colori se dechiarà deci[illegible] contra candidârei lui Kossuth jun., din ca[illegible] ca Kossuth nu afla cu cale a primí man[illegible]u in constelatiunea de fatia sî totusi elu reésa cu o majoritaie insemnata. Sî la tóte acestea partid'a deakiana nu-si redica vocea in contra.— Mai incolo dîcu „Sieb. Bl.“, ca déca au doritu cá sa ese candidatulu majoritâtiei dietale, la acést'a suntu conduse numai de acea convingere ca astadi inca tóte afacerile constitutiunali, interesele natiunalitâtiloru sî garantiele de propasîrea libertâtiei potu ajunge la o salva indeplinire pâna candu voru mai stá deakistii deasupr'a.

„Impregiurârile“ dîcu „Sieb. Bl.“ „inca nu suntu consolidate de ajunsu spre a face cá sa fia de doritu o victoria a „stângei“, de-sî avemu convingerea determinata, ca in sinurile ei (stângei) este adeveratulu auru alu patriotismului celui mai puru in asemenea mesura, cá sî la barbatii majoritâtiei dietale de fatia“ „O victoria decisa a „stângei“ sî obtînerea arenei parlamentare din partea acelei'a aru pune in intrebare tóte folósele ce le-au castigatu deakistii prin moderatiunea loru insocita de iubirea de libertate, pentru ca patriotismulu aceloru domni e asiá de ferbinte, incâtu sub adiérea lui edificiulu ce abiá a inceputu s'aru impedecá — póte se aru nimicí de totu.“ „Candu intrebarea cea mare a impacârei va fi regulata definitivu, candu jalusiele diferiteloru natiunalitâti voru fi incetatu in sinulu imperiului sî cetatiénulu se va bucurá cu siguritate de drepturile sele constitutiunale, fâra de a trebuí a se teme ca atacurile din afara séu neliniscea din launtru lu voru puté superá in drepturile sele, atunci victori'a „stângei“ ne va fi bine venita, sî chiaru ascendenti'a (crescamentulu) loru parlamentaria nu ne-aru spariá, presupunendu, ca ea are in adeveru majoritatea populatiunei.“

Reportu dela adunarea gen. a asociatiunei rom. natiunala pentru cultur'a poporului tînuta la 9/21 sî 10/22 Oct. 1867.

Despre acésta Adunare cetimu dela Aradu in o corespundintia a „Albinei“ cam urmatórele :

S'a adunatu sî asta data, cá in toti anii precedenti, unu numeru fórte frumosu sî insemnatu de membri. Ce insa a batutu la ochi, a fostu, ca amu observatu la acésta ocasiune unu numeru de tierani mai micu, ca in anii trecuti, si asiá precumpenindu tare inteliginti'a preotiésca sî civila ; asemenea sî numerulu clasei invetiatoriloru inca a fostu pré neinsemnatu. Esplicâmu acést'a din lucrulu intetitoriu de câmpu sî — incâtu pentru invetiatori, din ocupatiunea loru in scóle.

Dintre barbatii nostri mai distinsi din indepartare avurâmu onóre de tempuriu a salutá in mijloculu nostru pre doi ilustri domni de Mocioni, anume pre Antoniu, directorele primariu alu asociatiunei sî pre tinerulu deputatu sî renumitu aperatoriu alu causei natiunale Dr. Alessandru de Mocioni ; afara de acesti pre cunoscutii nostri barbati natiunali V. Babesiu sî Dr. Hodosiu; iéra anume din Oradea-mare ne onorara cu presinti'a loru ilustritatea sea dlu vice-presiedinte O. Siorbanu sî dlu Protopopu Bic'a ; din Lugosiu vediurâmu pre domnii Radulescu sî Besianu.

Dupa pregatirile necesarie prin siedintie directorali sî conferintie private, eri la 10 óre n. d. m. membrii numerosi se adunara in sal'a cea mare a comitatului, unde prin dlu vice-presiedinte fu numai decâtu alésa o deputatiune pentru a invitá pre Ilustr. Sea dlu Episcopu presiedinte Procopiu Ivacicoviciu, cá sa binevoiésca a vení in mijloculu adunârei pentru a-si ocupá scaunulu presidialu sî a deschide siedintiele.

Infatîsiendu-se Ilustr. Sea sî ocupandu-si scaunulu intre „sa traiésca !“ sgomotóse, deschise siedintiele cu o cuventare scurta sî amesurata, amintindu in aceea sî de indoit'a mare perdere ce patimí asociatiunea in decursulu anului prin reposarea a doi dintre cei mai de frunte membri ai sei, anume a Metropolitului din Blasiu, fia iertatulu conte Al. Sterc'a Siulutiu sî a — neuitatului Georgiu de Pop'a.

La cuventarea de deschidere respunse dlu Hodosiu, desfasiurandu mai pre largu sî cu unu limbagiu elegantu — originea, scopulu, necessitatea naturala a insociriloru preste totu sî a celoru literarie natiunale in specialu. Iéra cu privintia la perderile amintite de Ilustr. Sea presiedintele, facendu propunerea formale, ca Asociatiunea pentru perderea ilustrului seu membru fundatoriu sî faptore principale Georgiu Pop'a sa-si esprime condolinti'a sea in protocolu, sî pentru perenarea memoriei lui se insarcine pre unulu dintre membri sei cu scrierea panegiricului acelui'a-si, carele apoi propunendu-se la viitorea adunare generale, sa se tiparésca intr'o brosiura, se se provéda in frunte cu portretulu reposatului, sa se impartia intre membrii asociatiunei sî in mai multe esemplarie sa se tramita sî celoru-lalte asociatiuni literarie.

La acésta propunere adunarea intréga sî manifestà cea maî via placere.

Dlu Babesiu afla apoi de lipsa a dá o esplicatiune pentru ce face Dr. Hodosiu pomenire numai de Dlu G. G. Pop'a sî cere cá aceea sa se ia la protocolu.

Dupa acést'a directoratulu si propune reportulu seu despre aptivitatea sea dela adunarea gen. de anu; deci se dede cetire acestui raportu.

Urmà apoi denumirea de comissiuni pentru esaminarea diferiteloru objecte sî aafaceri sî darea de opiniuni; anume se denumì un'a comisiune sub presiedinti'a dlui Dr. Hodosiu pentru esaminarea raportului directîunei sî facerea propuneriloru necesarie asupra-i; alt'a sub presiedinti'a dlui Dr. Ales. de Mocioni pentru cercetarea ratiuniloru sî facerea observatiuniloru sî propuneriloru de lipsa; — a trei'a sub presiedinti'a dlui V. Babesiu pentru compunerea preliminariului pre anulu urmatoriu; — a patr'a sub presiedinti'a dlui protosincelu Mir. Romanulu pentru constatarea modificatiuniloru incuviintiate séu facute din partea regimului in státutele asociatiunei sî facerea de observatiuni séu propuneri; — a cincea sub presiedinti'a dlui Dr. Atan. Siandoru pentru cercetarea causeloru lasamentului lui Iova Cresticiu sî facerea de propuneri in acestu objectu;— in fine a siés'a sub presiedinti'a dlui Ioanne P. Desseanulu pentru motiunele de sine statatóre sî alte afaceri necesarie.

Acum fiendn la ordinea dîlei propunerea de membri noi, se recomandara o multime de membri ordinari sî o frumósa cununa de dómne, ce s'au deoblegatu la contributiuni cá ajutatóre scopuriloru asociatîunei. Intre neeste dómne audîrâmu intre entusiastice strigâri de se traiésca!“ amintindu-se : ilustrele dómne Iosefin'a de Mocioni nascuta de Starai sî Catarin'a de Mocioni nasc. de Mocioni, dómnele Sofi'a Babesiu, P. Hodosiu etc. etc totu ací auaudiramu numidu-se pâna sî mititelulu (in vresta d'abiá cate-va lune) fiiu alu dlui I. Popoviciu Desseanu, o impregiurare ce desceptà multa ilaritate.

Incheiandu-se cu atât'a ordinea dîlei, dlu Mich. Beseanu tînù unu discursu fórte interesante totu despre care maį cuventase sî in adunarea gen. de anulu trecutu, adeca despre mormentii sî immormentare la vechîi Romani.- Acestu discursu, dîce cor., sperâmu ca lu vomu puté cetí curendu in foisiór'a Albinei, cá sa-lu cunósca sî publiculu celu mai mare.

In fine prefigendu-se siedînti'a venitóre pre adi diminétia la 9 óre, siedinti'a prima se dechiarà determinata.

A séra tenerimea natîunala arangià in sal'a cea pompósa dela crucea alba unu balu natiunale, care fu fórte bine cercetatu, unde vediuramu o multime de dómne sî domnisióre romane frumóse, sî

FOISIÓRA.

Despre literatur'a latina.

(Espunerea urmatóre e discursulu tînutu de D. N. Ch. Quintescu cu ocasiunea deschiderei cursului de istori'a literaturei latine)

(Capetu.)

Acelasi spiritu de simetrie sî de conformitate cu scopulu propusu, care dominá viéti'a publica, regulá sî viét'a familiei. Unitatea familiei erá representata interioru in legamentulu membriloru ei prin dreptu politicu sî religiosu, chiaru prin nomin'a gentilicia, pe care Grecii nu le cunoscu, pe candu esterioru erá representata in atrium, unde barbatulu primiá pe clientii sei, sî unde sîrulu portreteloru strabuniloru le remintea necontenitu glori'a familiei ; activitatea morala a familiei incepea ansa cu educarea copilului, ce crescea in sinulu mamei, cum dîcea ei, sî erá introdusu apoi de tata in sfer'a sciintiei politice sî a barbatiloru de statu. Pe lânga acést'a veniá simtiulu de casa, ocuparea onesta cu economi'a, cu intocmirile urbane sî rustice, spre a regulá possessiunea cascigata, sî a impodobí proprietatea privata cu o splendóre démna. Unu elementu comunu in practic'a publica sî privata erá asiá dar afacerea; spre a le puté insa implini pre amendóue, trebuiá sa profite strictu de tempu, pe care lu impartiá intre servitiulu fatigatoru alu statului sî intre cerintiele modeste ale familiei. Neci unu poporu din anticitate, ce posedea atât'a abundantia de mijlóce, n'a fostu asiá de avaru cu tempulu cá Romanii, n'a intrebuintiatu cu o ambitiune asiá de severa órele (otium) cei mai remanea dela afacerile de statu pentru casa sî pentru profitulu cetatieniloru, in acelasi tempu pentru presinte sî pentru viitoru, neci unu altulu nu s'a privatu din caus'a lipsei de tempu indestulu, spre a aduná puteri nóue, sî a esercitá cu resignatîune completa ori ce arte intelectuala. De aceea viéti'a Romana presinta pretotindenea unu organismu angustu sî suficinte sie insusi; centru ei erá statulu sî sfer'a ideeloru politice, organisatîunea ei sta in conscientî'a morala a tuturoru. Din acést'a resultara pentru toti traditiuni energice, ce erá columnele fundamentale, pe care se radimá datinele nescrise inradecinate in poporu; ear pentru fia-care in parte o seria fórte determinata de probleme, drepturi sî datorii, pe care le sustînea veneratîunea cea profunda a anticitâtiei. In fine pricepemu cum o asemenea comunitate de principie sî dispositîuni practice trebuiá sa imprima taturoru individeloru Romane unu tipu uniformu, varietatea este pe atâtu de mica pe câtu asemanarea predomnia, sî unesce majoritatea cá pe membrii unei familii.

De sublimitatea unei societâti asiá de solide sî insufletîte de o via moralitate erá inseparabile diverse partialitâti. Mai intâiu preponderanti'a juditiului moralu, a caracterului. Puterea lui strabate istori'a poporului romanu, sî coloréza partea cea mai mare a literaturei lui. Erá de siguru o fapta marétia ca Rom'a, dupa ce castigase domni'a lumei prin combinarea simtiementului moralu cu inteligintia politica, asocià acestei dominatiuni cá o podóba fina o literatura natiunala ; insa cu acestea fu unita pre tâcute conditiunea, cá totu ce ese din simtiementulu moralu, sî nu e apropiabilu reflessiunei sa remana esclussivu séu subordinatu. Dejá consciinti'a maiestriei sî superioritâtiei loru politice facea pre români indiferenti câtra ori-ce arte sî sciintia, care nu servesce numai vietiei practice, ci se cultiva cá la greci fâra profitu propriu sî numai in interesu spiritualu. De ací resulta opositiunea cea dusa la estremitate dintre teoria sî practica, dintre actiune sî cugetare, pre care nu o cunoscea rasea cea mai fina a greciloru. Ceea ce mai avea valóre in Rom'a pre lânga politica sî pre lânga capacitatea belica unita cu ea, purtá timbrulu unei lucrâri practice séu mai bine dîsu patriotice ; cuventulu trebuie sa contribuiésca la progresarea presintelui, sî sa transmita posteritâtiei glori'a natiunei ; ceea ce trecea preste acésta mesura in sciintia sî speculatiune, in arte formatóre sî desteritate desinteresata, erá pusu in numerulu ocupatiuniloru fâra valóre sî fâra caracteru, nedemne de barbatulu seriosu (studia leviora), pre cari cu unu prejuditiu despretiuitoriu le lasa mai alesu Greciloru. Asiá dara cu câtu mai multu se ocupara romanii cu ceea ce corespundea scopului propusu sî cu aplicatiuni practice, cu atâtu mai straina le fu apretiarea liberala a unei lucrâri intelectuale intreprinse in interesulu ei propriu. De ací se esplica pentru ce literatur'a loru se marginí intr'unu micu numeru de genuri, sî chiaru corpulu acestor'a se jocuri natiunale esecutandu-se cu vivacitatea inascuta romanului— pâna tadiu dupa mediulu noptiei.

Ce ne mai batù la ochi sî in adunare sî la balu— a fostu lips'a completa de— straini. Pare ca noi— de-sî intr'o patria cu diferite alte némuri, neci n'amu mai vré sa scimu unii de altii! —

(Va urmá.)

Clusiu 21 Octombre. 1867.

Unulu din pecatele capitali, ce se arata adese — la noi românii — sî mai cu séma in tempulu presente, atâtu de criticu pentru caus'a natiunala, sî candu aru trebuí sa dominedie intre noi toti cea mai adeverata concordia sî buna intielegere — este aplecarea de a ne calumniá unulu pre altulu, de a ne depopularisá sî deonestá pre cei mai meritati barbati ai natiunei, **cu sî fâra** ansa, sî fâra de a judecá, ca óre calumniele, improscaturile și dejosirile cu cari ne omenimu in publicu, ajuta séu strica totului? séu cu alte cuvinte: ca au acelea ce-va resultatu moralu séu bá? In fine fâra sa vremu a sci aceea, ca tóte paschilârile in publicu mai nici odata nu-si au folósele sele morali, ele ne facu numai de rusîne sî de risu la straini, ele dau neamiciloru nostri arma in mâna, arma gasita de noi, cari apoi in casu de lipsa se folosescu in contr'a nóstra insine.

Unu atare pecatu a comisu — dupa parerea mea — corespundintele din Orestia T—u care in nr. 80 alu „T. R.“ sub rubric'a: „Caderea tieraniloru români la miseria, seracie de desperatu“ vomédia in publicu câte sî mai câte insinuâri dejositóre asupr'a advocatului Dr. Ratiu. —

Ce impressiune va fi fâcutu corespundinti'a amintita in alte pârti locuite de români, adeveratu nu potu sci cu deplina siguritate, cutezu insa a intârí fâra cea mai mica reserva, ca in Clusiu sî tînutu a produsu cea mai neplacuta intiparire sî indignatiune. — Nu me simtu indreptâtîtu sî nici aflu de necese a me lasá in o mai de amerunta refrângere a invinuiriloru sî calumnieloru vomate cu atât'a cutezantia asupr'a unui'a dintre cei mai zelosi sî meritati barbati ai natiunei, precum e Dlu Dr. Ratiu, pentru ca suntu convinsu, ca acest'a i-si va sci esoperá satisfactiunea meritata, insa cá unulu care cunoscu mai de aprópe pre D. Dr. R. care ii cunoscu activitatea lui cá advocatu sî cá românu de ameruntulu, mai departe cá unulu care amu avutu ocasiune de a cunósce personalminte mai multe cause purtate de densulu sî togm'a sî aceea, la care se provóca corespundintele T—u, me tînu obligatu in Interesulu adeverului a dechiará in publicu: ca **invinuirile corespundintelui T—u. din nr. 80 alu T. R. nuau neci umbra de adeveru, ci suntu eflusulu unei animi invidióse.**“ — Dara tocm'a candu aru stá aceea, ca Dr. R. au perdutu unele cause urdîte de elu, sî dato sed non concesso, ca un'a séu alta causa o a perdutu tocm'a din sminta, din gresiél'a sea propria, óre meritat'au Dr. R. a fi strigatu in publicu de mancatoriu, insielatoriu sî impilatoriu, precum sî alu face respundiatoriu pentru decaderea tieraniloru la miseria sî seracía desperata?!! Lasu sa judece on. publicu, eu insa din parte-mi, dîcu: ca neci odata, pentruca acolo e legea, care face respundiatoru pe ori sî care plenipotentiatu séu advocatu pentru daun'a, ce iaru proveni unei séu altei pârti din vin'a sea.— Apoi fia-mi iertatu a-lu intrebá pe dlu corespundinte: cunósce dlui vre-unu advocatu, care se fia castigatu tóte procesele ce a urdîtu! Nó dara dsea va fi incantatu de resultatulu batjocureloru sele, va fi mandru sî inganfatu ca acele insinuâri au trecutu dejá sî in dîuaristic'a magiara; asia va fi, pentruca reutatea totu deun'a se bucura sî de resultatulu neprevediutu, numai se produca reu câtu de mare.— Insa Dle corespundinte, dlu Dr. Ratiu e o personalitate cu multu mai cunoscuta romaniloru, de câtu se-ti succéda prin astfelu de calumnii ai stricá asiá usioru renumele, in asta privintia scopulu nu ti l'ai ajunsu, de sî te-ai acoperitu cu masc'a interesului ce dîci alu purtá — pentru bietii clienti ai calumniatului;— cugeta bine la acei'a, ce ai fâcutu, sî insusi — credu — te vei rusîná de monstrulu Dtale.

Dr. R. nu si-a cascigatu renumele de advocatu prin aceea numai, ca e românu, sî neci prin aceea,— ce cu destula nerusînare afirmi in publicu: ca striga asupr'a natiuniloru, sî anumitu asupr'a natîunei magiare. . .

De unde le deduci Dta acestea, candu voiesci a descrie pe Dr. R. cá pe unu sbieratoriu de terguri, insielatoriu sî nemicu mai multu? Cei ce cunoscu sî activitatea politica a Dr. R. se voru scarbí de asertiunele Dtale.— Dr. R. nu sbiara asupr'a neci unei natiuni. A-si aperá drepturile natiunei sele, nu insemnéza a sbierá asupr'a natiunalitâtiloru.

Dr. R. si-a cascigatu din contra renumele seu cá unu juristu sî advocatu escelinte, apoi cá unu romanu zelosu sî patriotu bunu. Astfelu cunoscu cei ce cunoscu pe Dlu Dr. R. altmintrea potu vorbí despre densulu numai acei'a, ce asculta calumniele despre densulu prin urechi de ale lui Midas, séu la cari nu vorbesce convingerea, ci reutatea sî invidi'a.

Atât'a m'amu tînutu a fi datoriu publicului sî adeverului.
E. M.

Principatele române unite.

Domineca, 15 Octombre, se voru incepe „**Scólele gratuite de adulti**“ (meseriasi.) In salele academiei (Santu-Sav'a.)

Comitetulu sectiunei, incuragiatu de succesulu ce au dobanditu cursurile gratuite pentru adulti, inca dela infiintiarea loru si-au pusu tóte silintiele spre ale adauge sî a le completá.

Astfelu, estempu pe lânga divisiunele ce au esistatu pâna acum, s'a infiintiatu din nou o divisiune superióra pentru acei cari au urmatu cu staruintia sî au sfersîtu cursurile din primavér'a trecuta.

Pe lânga acést'a, intro clasa speciala se va esplicá pentru tóte divisiunile, **socotél'a baniloru nuoi sî sistemulu metricu.**

Invetiatorii voru fi de o camu-data: dd. V. A. Urechia, C. Esarcu, I' Circ'a, G. Eustatiu, membri ai comitetului; dd. I. C. Maximu, St. Rasianu, pe lânga cari voru continuá binevoitorulu loru concursu dd. St. Michailescu, I. Georgescu, Christu Popescu si Al. Racoviceanu.

Comitetulu indémna dara din nou pe toti acei'a cari nu sciu cetí séu scrie, precum sî pe toti acei'a cari dorescu a invetiá sî alte cunoscintie neaperatu trebuinciose ori-cârui omu in meseriasi, stapani sî ucenici, tineri sî betrani se via a se folosí de scólele acestea, cari le st'au deschise gratis in tóte Duminecile sî serbatorile.

Domineca, 15 Octombre curgatoru, la amédi, se voru adun'a toti la academia; acolo se voru hotarì impartîrea divisiuneloru sî, dupa-cum comitetulu are nestramutat'a credintia, se va puté pasí sî la intemeiarea scóleru din celelalte colori.

Priesiedintele comitetului:

Grafu **Scarlatu Rosetti.**

Adunarea Societâtiei „**Transilvani'a**“ pentru ajutoriulu studentiloru Romani, care din impregiurâri neprevediute nu s'a pututu convocá pentru 1 Octombre se convóca pentru 22 Octombre dî de Domineca, la un'a óra dupa média-dî, in localulu Liceului St. Sav'a, care dnu directore a binevoitu a ni-lu cede pentru acea dî.

Presiedintele societâtiei „Transilvani'a“

A. Papiu Ilarianu.

Varietâti.

⁂ „Presse“ sî Fremdenblatt“ spunu, ca Regele Prussiei a invitatu pre Imperatule sî pre Archiduci, cá in intórcerea loru câtra casa sa se abata pre la Berlinu.

⁂ Esti Lapok spunu ca Principele Napoleonu, in scurtu tempu, va face o visita la c. r. curte in Bud'a.

⁂ „Pesti Naplo“ deminte scirile respandite, ca regimulu aru avé de cugetu a suspende metropoli'a gr. cat. din Blasiu.

⁂ Dupa cum se aude ministeriulu de justitia reg. ung. au delegatu pre consiliarulu de sectiune **Csillag** sî inspectiunaze tóte prinorile din Ungari'a sî Transilvani'a. Lange densulu se gfla cá scriitoru Emiliu Tauffer (clusianu)

⁂ **Esamenele de statu pentru technicii**, cari voru sa intre in posturi publice, incéta. In loculu loru intre pentru specialitatea fabricatoriloru de masîne **rigoróse**; asemenea se va face mai târdîu sî pentru specialitatea chimistiloru. Pre temeiulu rigoróseloru capeta rigorosantii diplome. Detaiurile in privinti'a acést'a se potu vedé in respectiv'a ordinatiune ministeriala.

=Cetimu in partea oficiósa din „Sieb. Blätter“:

Nr. $\frac{5148}{\text{civ.}}$ 1867.

Edictu.

Din partea magistratului cetatienescu sî scaunale cá judecatoria pre bas'a în. emisu a r. ministeriu de justitia ung. dto 7 Sept. 1867 nr. 8352 prin acést'a se publica, cumca D. Dr. **Demetriu Racuciu** legitimandu-si capacitatea depunendu juramentulu prescrisu de advocatu, — va esercíá advocatur'a cu resiedinti'a oficiósa in Sabiiu sî si va deschide **cancelari'a sea de advocatura din 3 Novembre 1867 incolo in Wiesengasse Nr. 212.**

Sabiiu 17 Octombre 1867.

Magistratulu cá judecatoria.

⁂ (**La alegerea de deputatu in Clusiu**). Suntemu in stare a impartâsî sî publicului nostru, ca loculu vacantu de unu deputatu pentru Clusiu s'a intregitu, alegandu-se Ludovicu **Kossuth** jun.

⁂ In S. Mihaiu (Sz. Mihalytelke) a impuscatu unu propritaru pre unu purcariu, sub cuventu ca acel'a a fostu opritu acestui'a sa nu mai mâne porcii pre mosi'a proprietarésca. Bietulu por-

---

micsiorà, pentru ce (precum d. e. dram'a i-si delasa partea speculativa, sî poesi'a lirica cele mai multe varietâti ale versificârei), pentru ce, dîcu, se escluse din ea totu ce pórta caracterulu idealului si alu contemplatiunei de sine. Intr'unu modu sî mai intrerupatoriu si violente se uní cu acea reducere a sferei ideiloru discordi'a intre forma si continutu, ce se nascù pentru prim'a óra, si fu transmisa apoi in lumea moderna. Autorii republicei erau plini si entusiasmati de interesulu materiei intr'unu modu asiá de esclusivu, incâtu se multiamira cu simtiementulu si cu elocinti'a cea plina a inimei, fâra sa pórte grigia de dificultâtile stilului si de armoni'a dintre materie si espressiune. Loru le lipsì multu tempu simtiulu pentru perfectiunea formei, cu desaversîre insa temerea de pretentiunile artei; ei nici nu fipsara stilulu genuriloru de scriere, nici nu esercitara critic'a, si erau cu totulu departe de a-si intórce privirile asupr'a maiestriloru si predecesoriloru. Procederea loru in literatura erá asiá de subiectiva, incâtu resulta cea mai mare diferintia intre scriitorii aceluasi genu, si in acelasi periodu mai scurtu chiaru unu mare gradu de neasemenare. Sî mai multu, in Rom'a unde veneratiunea anticitâtiei nu se stinse nici odata, mai alesu candu acést'a esprimá o putere sanetósa intr'unu cuventu solidu de-sî rudu, consacratiunea tempului interioru aperà de cerintiele critice, cu cari unu tempu mai nou ataca pre antecesori cá sî pre contempurani; erá trebuintia asiá dara de o transformare completa in studie sî cultura, in consuetudini sî constitutiune, inainte de a procurá intrare libera artei cu tóte cererile ei in tonu sî gustu. Insa cu tóta asta partialitate in modulu de cugetare sî esprimere cultur'a Romana manifesta o legatura interna, a cârei centru erá ide'a politica, sî inca mai putînu i lipsesce ei o marca precisa. La acést'a contribuí preponderantia ordinei sî severitâtiei obiceiuriloru cetatienesci, de care e determinata sî precisiunea morala a individului; asta preponderantia fu completata de dominatiunea spiritului aristocraticu, câci la inceputu domnira familiele privilegiate, sî dupa aceea nobleti'a meritului, ceea-ce facù cá sa se insemne limite anguste vietiei naturale. Conformu unoru astfelu de trasuri fundamentale cultur'a sî literatur'a in vechi'a Roma erá prin escelintia cetatienesci sî proprie urbanitâtiui, nobile sî de colóre aristocratica; materi'a sî formele fura determinate de **individualitatea** membriloru ei, intre cari erá ómeni de statu de prim'a ordine, sî in acestea subjectivitatea afla unu spatiu liberu de jocu pentru espressiunea gustului sî convingerei morale. Grecii epocei antice, pentru cari viéti'a naturala erá o norma comuna, traescu in realismu sî objectivitate, personalitatea nu este neci destinsa neci sgomotósa, lucrarea respira unu entusiasmu profundu sî liniscitu, sî sta sub o lege literara comuna.

N. Ch. **Quintescu.**

„Conv. lit.“

cariu a sî muritu mai tardîu.— Se dîce, ca proprietarulu a comisu acést'a aperandu-se (?)

*** Foile opositiunale unguresci impartasîra scirea, ca in sinulu partidei deakistiloru s'aru fi escatu unu conflictu, incâtu 120 de deputati votara pentru Deák sî 100 pentru regimu. „Estilap“ reduce afacerea la o cestiune de formulatiune in carea Deák erá de un'a sî Andrássy de alta parere. Diferinti'a acést'a insa dupa o discussiune s'a delaturatu acceptandu-se propunerea lui Deák.

*** „Sieb. Bl.“ in nr. 166 aduce o notiti- prin carea atrage atentiunea autoritâtiloru sî - publicului asupr'a cumperatóreloru de cai se facu aici la noi pentru Romani'a sî dedu- de ací, ca óre cumperotórele aceste nu au sa -semneze cum-va, ca regimulu Romaniei va -ca a se suí la primavér'a viitóre calare pe -alulu celu inaltu de bataia. Acést'a aru fi S. Bl., numai o ilustratiune, de tempore a -mbitârei, póte indiscrete a „Telegr. Rom“ o federatiune de state sudu-slavice, dela principatulu dela Dunare sa fia unu membru etc. etc. cari nu numai sa sgudue tronulu din Bizantiu, ci sî sa importe cultur'a prin arme sî in Ungari'a.— Câtu pentru acestu finu complimentu, le multiamimu fórte frumosu la S. Bl., fâra de a ne incercá de a o face solidaria de reproducerile ei despre câte se conjecturéza in politic'a cea mare sî vasta din dîlele nóstre. Ce se atinge insa de partea cealalta, adeca de partea practica a cumperatóreloru de cai, dupa câtu putemu cunósce starea lucrului, e de a se reduce la urmatórele: Caii cei multi nu se cumperara pentru Romani'a, ci prin liferanti români, pentru Turci'a. Cari se cumpera acum se cumpera parte pentru postele din Romani'a; ceea ce dela Maiu an. v. nu se va mai intemplá, pentruca audîmu, ca contractele, cari obléga pre intreprindiatori a tîné pentru servitiulu postalu cai mai mari de cum suntu cei din Romani'a, espira la terminulu aretatu, sî de ací incolo se voru intrebuintiá la tóte postele romanesci cai de tiéra. — Aceste le spunemu nu pentru notiti'a de mai susu, ci in interesulu producentiloru sî negutiatoriloru nostri cu acestu articulu.

*** (O intemplare petrundietóre) s'a intemplatu la Clusiu. O sermana romàna dela munte erá detóre, dara nu putea sa platésca. Deci se ordinà in contr'a ei esecutiune sî se defipse terminulu candu sa se venda prin licitatiune cele dóuetrei capre sî oi ce avea. Aceste animale fura manate septamen'a trecuta la Clusiu, cá acolo in tergu sa se faca licitatiunea. Cu animalele venì sî nenorocit'a veduva, cu trei copilasi ai sei. Candu se batù dob'a dandu semnu spre inceputulu licitatiunei, biét'a muiere sî copilasii incepura a plânge durerosu. Acestu plansu facù atâtu de mare impressiune asupr'a publicului, incâtu unu individu proiectà de locu a se face o colecta pentru muierea detóre. In câte-va momente apoi se adunà o suma, din care nu numai se platí detori'a muierei, dara i sî mai remasera câti-va florini. Serman'a veduva de buna séma i-si va aduce aminte multu tempu de acestu faptu nobilu alu publicului din Clusiu.

*** **Cine e celu mai din urma sî mai credinciosu amicu alu barbatului?** intréba o fóia americana. Muierea póte sa móra, famili'a póte sa-lu parasésca, copiii sa se lapede de elu, rudeniele sî cunoscutii intimi, déca lu lovesce nenorocirea, sa-lu ocolésca. Unu i remane insa credinciosu, chiaru sî pâna dincolo de mormentu, acest'a e receptorulu de dare. Elu i urméza asiá de credinciosu, cá sî umbr'a lui propria, numai acésta umbra i urméza sî receptorulu de dare in urm'a ei de mai o calca. Candu se nasce vine dupa darea botezului, candu se însóra dupa darea cununiei, pentrucá sa-si sustîna suvenirea, mai in tóta clipit'a, mai dupa un'a mai dupa alta dare, sî candu móre apoi déca nu urméza nimenea dupa densulu, receptorulu de dare de siguru ca ia darea pentru trasulu clopoteloru pre cari nu le au auditu nimenea.

Nr. 27—1 **Concursu.**

Pentru intregirea statîunei invetiatoresci din comun'a Iersnicu, inzestrata cu emolumentele anuale de 52 fl. 50 xr. v. a., 10 chible de grâu, 16 chible de cucuruzu, 50 ponti de sare, 100 ponti de clisa, 15 ponti de lumini 8 stangeni de lemne, ½ jugeru de gradina, sî cortelu liberu.

Se deschide concursu pentru acésta statiune pâna in patru septemani dela antâi'a publicare in acésta fóia, pâna candu doritorii de a ocupá acésta statiune, suntu avisati a-si substerne recursurile sale bine instruate cu documintele prescrise — sî adressate câtra Venerabilulu Consistoriu gr. or. alu Aradului,— a le tramete subscrisului, pâna la prefiptulu termin. Bellincz, 7 Octombre.

Constantinu Gruiciu,
Protopr. Hasiasiului sî Insp. scolaru.

Nr. 27—1 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile de invetiatori:

a) din Tiss'a cu unu salariu anualu de 110 fl. v. a. in bani gat'a, 80 mesuri cucuruzu, 4 mesuri fasole, 8 orgii lemne sî cortelu liberu cu grâdina de legumi;

b) din Radulesci cu unu salariu anualu de 80 fl. v. a. in bani gat'a, 55 mesuri cucuruzu, 8 orgii lemne sî cortelu liberu cu grâdina de legumi;

c) din Stanesci Ohab'a cu unu salariu de 44 fl. v. a. in bani gat'a, 52 mesuri de cucuruzu, 8 orgii lemne sî cortelu liberu cu grâdina de legumi: se escrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá un'a din aceste statiuni au a-si asterne la subscrisulu pâna la 24 Octobre a. c. suplicele loru provediute cu urmatórele documente timbrate:

aa) carte de botezu;

bb) atestatu despre absolverea cursului pedagogicu séu teologicu;

cc) atestatu déca au servitu sî cum, cá invetiatori unde va pâna acum,

dd) atestatu despre purtarea loru morala.

Dobr'a 7 Octobre 1867.

Nicolau de Crainicu
Protopresbiteriu sî Insp.
scol. districtualu.

Nr. 26—1 **Concursu.**

La scól'a comunala gr. or. din Turchesiu, districtulu Brasiovului, face trebuintia de unu invetiatoriu secundariu, care sa fia sî cantâretiu, la biserica.

Densulu pre lânga veniturile de cantaretiu, va trage sî unu salariu anuale de 120 f. dela diregatori'a comunale in rate lunarie.

Doritorii de a ocupá acestu postu sa-si astérna celu multu pâna in 30 Octobre a. c. st. v. la subscrisulu concursele loru cuviinciosu timbrate, sî indiestrate:

1) Cu atestatu, ca a absolvatu cu succesu bunu gimnasiulu micu sî cursulu pedagogicu, séu celu putînu gimnasiulu micu, sî ca cunósce tipiculu sî cantârile bisericesci.

2) Cu atestatu de botezu, ca e de confessiunea gr. or. sî in fine,

3) Cu atestatu de purtare morala sî politica.—

Brasiovu 6 Octobre 1867.

Iosifu Baracu Protopopu
gr. or. I alu Brasiovului
sî Insp. districtualu
de scóle.

Nr. 28—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea postului invetiatorescu dela scól'a poporala gr. or. din Sohodolulu Branului, cu salariu anualu de 140 f. v. a., apoi dela scól'a poporala din Fundat'a Branului, cu salariu anualu de 70 fl. v. a., sî cate 40 xr. de fia-care scolaru; sî in fine pentru ocuparea postului de adjunctu dascalescu dela scól'a poporala gr. or. din Moeciu inferioru, cu salariu anualu de 65 f. v. a. — se escrie Concursu pâna la 5 Novembre st. v. 1867.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi voru adresá subscrisului, concursele loru cuviinciosu instruate, pâna la terminulu susu aratatu.

Zernesti 15 Octombre 1867.

Ioann Metianu
Prot. sî Insp. distr.
de scóle.

Edictu.

Mari'a Ioann Fatuletiu din Hermanu, care parasindu cu necredintia pre legiuitulu ei barbatu Dimitrie Budileanu, fâra cá sa se scie loculu petrecerei ei, se provóca prin acést'a, cá in restempu de unu anu de dîle dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subscrisului scaunu Protopopescu, câci la din contra, se va decide procesulu divortialu pornitu asupra-i, sî in absenti'a densei, amesuratu SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptu credinciose.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Traciului alu II alu Brasiovului.

Brasiovu in 16 Septembre 1867.

Ioann Petricu
Protopopu.

Anunciu.

Subscrisulu facu cunoscutu onoratului publicu, ca amu deschisu cancelari'a mea de advocatia in Brasiovu, in cetate, tergulu pescelui, cas'a Dómnei Iene'a nr. 100.

Nicolau Stravoiu
advocatu.

Assicurazioni Generali cu privil. c. r. in Triest,

intemeiata in an. 1831,

cu unu fondu de siguranfia dupa bilantiulu, publicatu in 17 Octobre 1865, de 23 milióne sî 894619 f. 70 xr.

primesce pentru premii fórte potrivite:

a) asecurantii contr'a pagubiriloru prin focu;

b) asecurantii pentru viéti'a ómeniloru, cu si fâra profitu, de capitale, pensîuni sî rente, precum sî asecurantii de zestre.

Societatea, indreptatîta de a esercea tóte plasele de asecurantia, cari suntu iertate dupa legi, au fostu dintre tóte institutele austriace de asecurantia cea d'antâiu, carea au introdusu asecurantiele vietiei sî au purtatu inca din inceputu neintreruptu grij'a pentru ele, cá sa oferese participatoriloru tóte comoditâtîle ce suntu impreunate cu o soliditate duratóre a societâtiei.

Intre combinatiunile diferite ale asecurantieloru pentru casulu de mórte ne oferesce la tarifulu II cu profitu inlesniri deosebite, de óre-ce la cestea din urma da societatea participatoriloru din profiitulu, ce resulta, 75%, prin ceea-ce se reduce plat'a premieloru la o suma cum se póte de mica.

In anulu 1862 se urcà profitulu de impartire la $74^{27}/_{100}$ proc. in anulu 1863 se urcà profitulu acest'a chiaru sî la $98^{64}/_{100}$ proc.; in anulu 1864 la $70^{83}/_{100}$ proc.; in anulu 1865 la 13 proc. sî in anulu 1866 la $25^{61}/_{100}$ proc. ale premieloru platite. Fórte observabilu este, ca daun'a (pagub'a) ce se póte face intr'unu anu o purtà institutulu singuru; folosulu acest'a este fórte mare, de óre-ce bilantiulu se incheie din anu in anu, eara profitulu ce se cuvine in privinti'a politieloru, cari 'si perdu valórea prin mórtea asecuratului séu prin incetarea de a platí premiele, trecu in proprietatea celorulalti participatori.

In ce mesura urcata a esperimentatu societatea folosinti'a sea se vede de acolo, ca ea au platitu dejá dela inceputulu ei

5 milióne si 745,467 f. 79 xr.

pentru daune in urm'a mortiei a **2709** partite asecurate **3,073,817.**

Reservele cari se urca

la 11 milióne 726,124 f. 74 xr.

precum sî celelalte fonduri

Sum'a, carea asecura societatea dupa bilantiulu mentiunatu, au ajunsu la cifr'a cea fórte insemnata mai multu de

759 milióne florini,

cu unu venitu de premii sî interese de

7 milióne si 200,000 florini,

in care insa nu se cuprinde sî sum'a cea insemnata a tontineloru sî a venituriloru pre vietia.

Ajudecarea acést'a via ne da documentulu celu mai adeveratu despre increderea din tóte pârtile, de carea se bucura societatea in urm'a apretiuirei acurate a soliditâtiei administrârei sele interne, eara prin sumele enorme de garantia se oferesce publicului tóta siguranti'a, ce se póte dori.

Subscris'a agentia principala se recomenda dara onoratului publicu, doritoriu de asecurantia, a se adresá in ori-ce casu câtra dens'a sî ea este gat'a de a serví cu ori-ce informatiuni in privinti'a acést'a Sabiiu in 18/30 Octobre 1867.

Agenti'a principale a asecurantiei generali cu privilegiu c. r. in Triest:
Paulu Nendvich.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 85. ANULU XV.

Sabiiu, in 22 Octombre (3 Nov.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 21 Octombre

Petrecerea Imperatului Austriei in Parisu e unu sîru de serbatori. In 28 Oct. a fostu unu banchetu in „hotel de Ville“ in onórea Imperatului Austriei. La acést'a luara parte: Imperatulu Napoleonu, Imperatés'a, Regin'a de Oland'a, Regele Ludovicu I de Bavari'a, Archiducii Carolu Ludovicu sî Ludovicu Victoru, Princes'a Mathild'a, ducele de Leuchtenberg, principele Ioachim Murat, Abatele Lucianu Bonaparte, Principele Carolu Napoleonu, Princes'a Christin'a Bonaparte, Legatii cu sociele loru, Tramisii puteriloru straine, multi demnitari inalti, consiliari municipali, primarii sî adjutantii loru.

Majestâtile intrara la 7½ óre sî fura intempinate cu imnulu poporalu austriacu sî primite de prefectulu bar. Hauszmann.

La dessertu radica Imperatulu Napoleonu urmatoriulu toastu: „Béu in sanatatea Imperatului Austriei sî Imperatesei Elisabet'a, de a cârei absentia ne pare fórte reu. Rogu pre Majest. Vóstra a aceptá acestu toastu cá espressiunea simpathieloru nóstre adunci pentru persón'a Vóstra, famili'a Vóstra sî tiér'a Vóstra“.

Imperatulu Austriei respunde cu vóce radicata cu urmatórele cuvinte:

Sire! Sum fórte miscatu de toastulu ce Majestatea Vóstra tocm'a l'ati radicatu pentru mine. Inainte cu vre-o cate-va dîle, candu cercetaiu in Nancy mormentele strabuniloru mei, nu putui suprime o dorintia. Déca amu puté, mi dîsei, imormentata in cript'a acest'a, incredintiata ingrigirei unei natiuni asiá de animóse, vechi'a neintielegere, carea a despartitu dóue tieri chiamate a pasí impreuna pre calea progresului sî a civilisatiunei (semne de aprobare generala, sî repetîta consimtîre). Déca amu puté oferá prin uniunea nóstra unu nou pemnu (zalogu) alu acelei pâci, fâra de care natiunile nu potu prosperá! (bravo! bravo! traiésca Imperatulu!) Multiamescu cetâtiei Parisului pentru primirea ce mi-a pregatitu, pentruca in dîlele nóstre referintiele amiciei sî a bunei intielegeri intre suverani au pretiu indoitu, candu se radima de simpathiele sî nisuintiele popóreloru. In sanetatea Imperatului, Imperatesei, a Principelui imperialu, pentru binele Franciei sî a cetâtiei Parisului!

Toastului acestui urmara aplausele cele mai entusiastice sî aclamatiuni: „Sa traiésca Imperatulu!“

Majestâtile s'au retrasu la 11 óre. La mergerea loru fura intempinate de salutâri entusiaste ale multimei.

Din cele dinlaintru inregistrâmu ca prin rescriptulu reg. din 20 Octobre se provóca diet'a Croatiei la alegerea pentru diet'a ce se va convocá prin altu rescriptu.

Celelalte cari se atingu de cestiunea Romei se reducu la cele de sub rubric'a „Itali'a“. Adaugemu aici dupa „P. Ll.“ o scire telegrafica din Florenti'a, dela 30 Oct., in carea se spune ca dîuariulu oficialu italianu anuncia: de óre-ce Monitoriulu francesu arata, ca flamur'a francesa falfaia pre murii dela Civit'a vechia, regimulu italianu, in consunantia cu declarârile date regimeloru mai inainte amice, inca va ocupa cu trupe unele puncte ale teritoriului papâlu.— Instructiunea ce o au francesii din espeditiune e: Rom'a neincungiuratu sa o apere, sa incungiure o lovire cu trupele italiane, sî sa nu caute a se intalní cu garibaldinii.

Din **Romani'a** cetimu o corespundinti'e la „Sieb. Bl.“, dupa carea prin Bucuresci cerculéza sciri despre o cualitiune mare contr'a partidei rosiiloru. Asceptâmu sa vedemu ce ne voru aduce dîuariele de acolo in asta privintia.

Itali'a.

Dela telegramulu celu de care facurâmu pomenire intre evenemintele politice din rendulu trecutu, nu au mai sositu sciri despre intemplâri insemnate in Itali'a. Spre a cunósce insemnatatea acestei miscâri sa ne intórcemu putînu inapoi la firulu intemplâriloru.

Itali'a doresce a se vedé odata unita sî a avé Rom'a capitala. Diplomati'a insa a fostu asiguratu prin conventiunea din Septembre (1864) intre Itali'a sî Franci'a teritoriulu statului papei, indatorandu pre curtea Romei a introduce reformele corespundietóre la poporatiunea de sub sceptrulu ei.

Neimplinirea acestoru cerintie a nutritu nemultiamirea in launtru sî din cei nemultiamiti, cari au esîtu afara cá emigranti, au castigatu amici in tóta Itali'a, cari erau gat'a a incercá ori sî ce, numai cá sa ajunga spre a intrupá sî partea aceea de sub domnirea papei, celei-lalte Italie sî institutiuniloru ei.

Garibaldi candu incercà cu vre-o câti-va ani inainte a realisá din puterea sea propria acésta dorintia fu impedecatu de regimulu italianu la Aspromonte sî in anulu acest'a la Asin'a lunga.

Insa dupa cum vedemu de asta data impedecarea nu-i fu asiá incarcata de urmâri, pentru ca dupa o internare de vre-o câte-va semptemâni, in unu murgitu de séra, in o barca de venatori trecu printre fregatele italiane, cari stau cordonu in giurulu insulei Caprer'a sî vení la Livorno, de acolo la Florenti'a. Aici se incercara diplomatii a-lu abate dela propunerea lui, dara de poporu temandu-se póte nu se incercara alu abtîné dela propusulu seu de a reluá lupt'a contra trupeloru papâle. (In Florenti'a, spunu unele foi, ca sub ochii guvernului a facutu poporulu o demunstratiune adunandu-se acést'a inaintea cortelului lui Garibaldi.)— (Vedi in privinti'a acést'a mai la vale.)

Cele ce au urmatu dupa ce au sositu la voluntarii sei o scimu din vre-o cate va fragmente, din cari se vede ca Garibaldi a batutu pre papâli, sî le-au luatu sî tunuri, sî in fine ca ajunsese sa sté inaintea Romei.—

In Rom'a pre lânga tóte infrumsetiârile ce le capeta depesiele de acolo, se vede ca a fostu o resculare sî inca seriósa. „Wien. A.“ aduce din isvoru demnu de credintia despre acésta resculare urmatórele: In sér'a dela 22 Oct. pre la 7 óre se aude o detunatiune in partea dela Cittá leonina. O parte din casarm'a suaviloru fu aruncata in aeru prin esplosiunea unei mine. Vre-o cati-va soldati sî dintre ómeni cari treceau pre acolo fura ingropati in ruinele casarmei. In acelasi tempu s'a formatu o banda de 300—400 de barbati, cari venisera in dîlele din urma, stracurandu-se in cetate pre carutie mici sî cari se adunasera acum armati la piramid'a lu Cestius.

Band'a intrà pre pórt'a lui Paulu in cetate, sî cauta a ajunge sî a ocupá Capitoliulu. Intr'aceea trupele sosescu sî vre-o cate-va descarcaturi de pusci din partea infanteriei fura de ajunsu spre a respinge pre atacatori. Trupele se dice acolo, ca au avutu perderi putîne; mai insemnate insurgentii.

Despre lupt'a din aceeasi dî scriu din Rom'a la Florenti'a, ca lupt'a intre trupe sî insurgenti a fostu inversiunata. Ori care e resultatulu lupt'a a fostu in Rom'a.

A dóu'a dî dupa cele intemplate in Rom'a, a urmatu in Florenti'a o manifestatiune demustrativa. Pe paretii Florentiei erau afisiate urmatórele:

„Italiani! De alalta-séra se batu in Rom'a. Adi la 11 óre inainte de amédi e o adunare pre piati'a dela Signori'a. Patriotii italiani.“

Plouá de versá, sî cu tóte acestea multîmea acursese de tóte pârtile la loculu desemnatu unde in mijloculu piatiei se aflá unu tricoloru. La 11 óre se incepu strigarea: Sa traiésca Rom'a, capital'a! josu cu influinti'a straina! sa traiésca Garibaldi pe capitoliu! Dupa aceea se puse adunarea in miscare cu tricolorulu in frunte spre palatulu Riccardi.

Mai in acelasi tempu sosescu dóue bataliuni din reg. 32 pre piati'a dela Signori'a. Multimea strigà: „sa traiésca armat'a italiana!“ Un'a bataliune merse in curtea palatului, iéra multîmea remasa in strad'a (calea) Cavour.

O deputatiune sa duce la presiedintele consiliului de ministri sa-i predea adres'a, prin carea ceru Rom'a de capital'a Italiei. Regimulu a respunsu, ca va luá in consideratiune cererea poporului sî fói'a oficiala va dá deséra o dechiaratiune. Respunsulu acest'a s'a primitu fórte rece. Multimea se duce acum la cortelulu lui Garibaldi, carele erá in piati'a S. Mari'a novella nr. 21. Dupa vre o cate-va momente ese Garibaldi pe altanu (balconu). Tóta multimea si descoperí capetele sî aerulu tremurá de aclamatiuni. Garibaldi rugà poporulu sa se acopere. Multimea respunse sa-si puna densulu pelari'a in capu. Sî o au pusu sî indreptà apoi urmatórele cuvinte intrerupte adese-ori de aclamatiuni:

Italiani! Iéra me aflu intre voi. Voiu sa me apucu cu voi sa incoronezu edificiulu mantuirei patriei nóstre sî sa aretu lumei, ca noi nu avemu nici decum lipsa de tutori straini. Acusi se va pune poporulu prin conlucrarea fratiésca a armatei in posessiunea acelui pamentu romanu, carele s'a mangitu demultu de villegiaturele straine. Câtu se tîne de persón'a mea ve stau bunu, ca-mi voiu face detori'a pâna la mórte. Poporu bravu, norocu!“

Dupa cuvintele aceste generalulu se retrage sî multimea se risipe.

Se dîce ca Garibaldi avù atunci cu Cialdini o intrevorbire. Cestu din urma si-a datu tóta silinti'a alu abate dela prepusulu seu insa in desiertu, pentru ca Garibaldi a respunsu: „Eu nu voiu influintiá asupr'a nimenui nici voi silí pre nimenea. Dara eu credu, ca glontiulu, carele me va nimerí in anima, va fi folositoriu pentru Itali'a. Eu nu potu resemná dela implinirea detoriei fatia cu patri'a. Acést'a e cea din urma ce trebuie sa o indeplinescu.“

Dupa aceste plecà elu la Foligno unde se intalní cu voluntarii sei.

Franci'a se vede ca vrea sa pasiésca energicu contra miscâriloru in staturile papei sî din prochiamatiunea lui Victoru Em. câtra poporulu italianu, precum sî din formarea cabinetului celui nou sub **Menabrea** s'aru vedé mai departe, ca sî regimulu italianu va pasî la sugrumarea miscâriloru.

„Köln. Ztg.“ insa da cu tóta reserv'a urmtórea scire din Parisu, carea se referesce la purtarea Franciei cu intemplârile din Itali'a. Acea fóia dîce: Imperatulu (Napoleonu) a promisu lui Victoru Emanuilu, ca va trage atentiunea papei prin o nota, ca déca regimulu seu, in terminu de trei luni, nu se impaca cu Itali'a, se va vedé in neplacut'a necessitate a-si retrage mân'a scutitóre dela curtea papala sî a deslegá pre italiani de indetoririle ce le-au luatu asupra-si prin conventiunea din Septembre.

Reportu dela adunarea gen. a asociatiunei rom. natiunala pentru cultur'a poporului tînuta la 9/21 sî 10/22 Oct. 1867.

(Capetu din nr. tr.)

Se deschise siedinti'a a dóu'a de Il. Sea dlu episcopu-presiedinte la 9¾ óre, procediendu numai decâtu la reporturile comissiuneloru emise de prim'a siedintia; fienduca autenticarea protocolului despre prim'a siedintia pentru economi'a tempului s'a aflatu cu cale a se relegá la comissiunea, ce va avé se autentice sî protocolulu de astadi.

Pentru I. Comissiune, insarcinata cu esaminarea raportului directiunei, raportéza dlu protopopu Vasilieviciu; resultatulu e, ca se apróba lucrârile directoratului sî acestui'a se votéza recunóscerea adunârei generale. Ear incâtu pentru propunerea ce o facù comissiunea, cá adeca sa se insarcineze sî imputerésca directiunea, a incasá restantiele cele multe— incâtu aru fi de lipsa, chiaru sî prin judecata,— din mai multe pârti se facura observatiuni diferitórie, din cari apoi se incinse o disputa lunga, la care luara parte multi dintre cei mai de frunte membri, sî alu cârei resultatu fu, ca se primí propunerea comisiunei cu splicatiunea sî adausulu dlui Babesiu, cumca adecé: directiunea va avé a mijloci prin colectanti, cá fia-care membru in restantia sa se provóce anume, a se dechiará asupr'a detorintiei sale, sî apoi numai pre câtu aru fi aceea recunoscuta séu deplinu documentata prin actu formale, sa se incerce incasarea séu intr'unu terminu amesuratu, mai antâiu cu modalitate blanda, ear remanendu acést'a fâra resultatu, pre calea legei. Cei ce insa nu se afla formalmente, prin propri'a loru dechiaratiune deoblegati, sî nu-si recunoscu detorinti'a séu oblegamentulu, sa se stérga din numerulu membriloru asociatiunei sî sa se publice de stersi séu de fosti membri.

Pentru a II. comisiune, insarcinata cu carcetarea socoteleloru, reportà dlu G. Suciu, ear resultatulu fu, ca se aflara tóte in bunu rendu sî se decise a se dá perceptorului absolutoriulu indatinatu.

Din reportulu acestei comissiuni aflu de interesu a amintí, ca averea asociatiunei sue la 14,000 fl. v. a. dar din acést'a preste 11,000 suntu in restantia la membri morosi. —

Pentru a III comissiune, insarcinata cu facerea preliminarului, reportà dlu profesore G. Craciunescu; ear resultatulu fu, ca se defipse venitulu sperativu pre anulu urmatoriu cu 1950 fl. Din acést'a suma se incuviintiara pentru acoperirea lipseloru aministratiunali, dimpreuna cu salariulu notariului de 600 fl. o suma totale de 1060 fl. pentru siepte stipendie, 2 de câte 60 fl., 3 de câte 80 fl. sî 2 de câte 120 fl. sum'a de 600 fl. In fine eventualminte, déca adeca resultatulu incasâriloru aru face cu potintia, — pentru inaintarea crescerei sî culturei poporului prin scólele de pre la sate, anume prin premie pentru invetiatori sî scolari escelenti, prin procurarea de cârti bune sî prin alte mijlóce potrivite,— o suma pâna la 400 fl. v. a. In sum'a sumeloru asiá dara preliminandu-se 1660, eventualminte 2060 fl.

La acésta ocasiune dlu Babesiu, cá presidintele comissiunei, cu sopu de a splicá sî motivá a) fipsarea sî reducerea numerului de stipendie, b) necesitatea de a ne apucá sî de crescerea sî cultur'a poporului in sferele de josu, in scólele elementare, — ne indulcí cu un'a cuventare mai lunga, dar atâtu de bine combinata, atâtu de lamuritórie sî petrundiatória, atâtu de insufletita sî insufletitória, incâtu aceea fu petrecuta de cea mai mare atentiune sî in fine de o primire comuna entusiastica.

Dlu Babesiu desfasiurà, ca de dupa ajutórele cele menunte, cu cari s'a dedatu asociatiunea a sprigini unu numeru mare de studenti in totu anulu, neci decum nu va puté pretinde asociatiunea a fi crescutu sî trecutu ea prin scóle pre mai multi fii ai poporului; cari altmintrelea aru fi remasu necresculi sî ne'nvetiati, sî asiá dara, ca — aru fi immultîtu ea numerulu inteligintiei nóstre. Deci e de lipsa se aiba asociatiunea nóstra pre stipendistii sei proprii, macaru in numeru câtu de restrinsu.

Incâtu pentru cultur'a poporului, carea e de a dreptulu scopulu sî chiamarea asociatiunei, dlu Babesiu atingendu, ca aceea se face, crescendu sî cultivandu de o parte unu numeru câtu mai insemnatu din fiii poporului in scientie mai nalte, de alta parte crescendu sî cultivandu pre insusi poporulu in scólele elementarie, agronomice sî reali, ni esplicà, cum acést'a indoita crescere sî cultura trebue sa mérga paralelu, mana 'n mana, cum prin cea d'antâi'a singura poporulu póte sa-si formedie clase séu caste de aristocrati, burocrati etc inse neci candu se devin'a unu poporu civilisatu, o natiune culta;— amintì, cum asociatiunea nóstra pâna acum s'a ingrigitu numai de cea d'antâi'a parte de cultura, sî cum astadi cultur'a poporului de josu nu se mai póte negrigí séu séu amená. Vení apoi ací la initiatív'a dlui ministru ung. de cultu sî instructiunea publica, baronu de Eötvös, prin cunoscutulu seu apelu pentru formarea de reuniuni private spre acestu scopu,— pre care initiatíva, incâtu pentru ide'a ei umanitaria sî democratica o salutà cu placere; dar enarà mai de parte istori'a acestei incercâri, carea inca mai nainte s'a fâcutu in Marmati'a, dar a intempinatu greje inmolele sî pedece din diferite pârti, anume in Marmati'a din partea natiunalei nóstre inteligintie sî a ordinariatulu nostru din Gherl'a; citá acum sî opiniunea „Telegr. Rom.“ asupr'a acestui objectu, sî din tóte constatà, ca e neincungiuratu de lipsa, cá regularea sî aministratiunea scóleloru nóstre poporali se o revindecâmu deplinu congreseloru nóstre, eara ajutorarea sî spriginirea privata a crescerei poporului in scólele de josu se o revindecâmu asociatiunei nóstre sî se facemu inceputulu câtu mai curendu. —

Dupa primirea propuneriloru comisiunei a III, sî delaturarea unoru intrebâri escate, comissiunea a IV asupr'a modificatiuneloru fâcute in statutele asociatiunei, constatandu prin referintele seu dlu Ionescu (?) cuprinsulu acelor'a, propuse sî adunarea primí, cá statutele intregite sî acomodate modificatiuniloru, sa se sustérna regimului. —

Comissiunea a V in causele lasamantului lui Iovu Cresticiu, prin referintele Moldovanu facù mai multe observatiuni potrivite, eara incâtu atînge cas'a din Siri'a, comissiunea facù propunerea, ca — de óre-ce pentru aceea se face din partea dlui Popescu unu ofertu favorabilu de 3000 f. adunarea se incuviintieze vendiarea;— D. Moldovanu insa cu votu separatu propuse, cá acea casa sa nu se dea de locu primului oferente, sî sa se deschida unu terminu amesuratu sî pentru alti oferenti — dóra sî mai favorabili.

Asupr'a acestoru diferitórie propuneri se incinse o lupta infocata, dar totu odata interesanta, prin carea se constatà, ca adunarea are a observa, ca acea casa amesuratu dorintiei testatoriului, se nu devina in mâni neromane, dar totusi sa se vinda cu pretiu câtu mai bunu; prin urmare, ca o licitatiune publica nu póte avé locu.

Conclusulu fu, ca pâna la Ianuariu anulu viitoriu sa se primésca sî alte oferte, sî numai déca altulu mai favorabilu nu se va presentá, sa se dée cas'a dlui protopopu, oferente de acum'a. —

Comissiunea a VI. n'a avutu objecte de pertratatu. —

Urmà acum dupa ordinea dîlei alegerea Directorului. Cu eschiamatiune unanima se alese de directore Primariu— a cincea data Ilustr. Sea D. Antoniu de Mocioni, carele primindu intre „Sa traiésca!“ sgomotóse, propuse pre ceilalti membri, mai totu cei din anulu trecutu, cu nutîne esceptiuni; toti cei propusi primira cu via pla-

FOISIÓRA.

Fonduri comunale pentru tempuri de nevoi.

(„Fói'a Societâtiei din Bucovin'a“)

Cine dintre noi nu-si aduce vioiu aminte de fetiele cele palide sî uscate, ce acum nu demultu cá nisce naluci ingrozitóre se preumblau pre ulitiele orasieloru sî ale sateloru, cersîndu pânea de tóte dîlele? Cine nu-si aduce amiute de multimea de ómeni nevoesi, cari umblau din case in case, cautandu de lucru nu pentru vre-o plata, ci curatu nu mai pentru mancare? Cine nu cunósce, câte sute sî mii de ómeni i-si tragana dîlele numai cu târitie, cu coji de barabule, cu fâina de ciucalâi (cocieni, tulei), séu de ghinda de stejaru, séu de scórta de pre copaci, ori cu fâina de feresteu, sî câti dintre densii murira simplu numai de fóme? Cine nu scie scumpetea cea mare in pâni (bucate), incâtu coretiulu (mesura) de papusioiu, buna óra, se cumperá cu câte 10—15 f. v. a., pre candu dintre vitele domestice vac'a se vindea numai cu câte 6—10 fl., iéra parechi'a de boi buni cu 35—60 fl. v. a! Câtu pamentu stramosiescu a trebuitu sa vina in tempulu acest'a in mân'a strainiloru cu pretiuri chiaru de nimic'a, cá bietii ómeni sa-si pastredie macaru viéti'a?

Sî de unde tóte aceste calamitâti, urgi'a acést'a nevoile sî suferintele acestea?

Trei ani mai multu séu mai putînu sterpi le-au produsu pre tóte! — Nici imprumuturile cele cu conditiuni de totu favoritóre din fondulu religiunariu sî din fondulu tierei in suma de preste 700,000 fl. v. a., nici ajutorintiele private ale unoru inimi nobile nu au fostu in stare a delaturá nevoile cumplite, ce cadiura asupr'a tierei nóstre. Ómenii au fostu constrinsi a mai face inca sî pre evreii speculatori imprumuturi particularie, de totu impoveratóre, carele, celu putînu, intrece sum'a eliberata din fondurile publice spre ajutorarea nevoesîloru. Sî tóte acestea totusi n'au fostu in stare a delaturá urmârile fómetei, bólele periculóse, escate din trens'a, sî mórtea!

Locuitorii Bucovinei, mai vertosu clas'a agricultoriloru mici, au cadiutu in acesti ani in nisce impregiurâri atâtu de grele, incâtu nici dîece ani de rodire indestulatóre nu potu fi in stare sa-i scape cu totulu de ruinarea materiala, ce au suferit'o.

O vorba vechia betranésca dîce: „padi'a buna trece primejdi'a rea!“— Déca locuitorii tierei nóstre aru fi fostu mai prevedietori, déca aru fi sciutu ei crutiá sî stringe in tempuri bune de róda: atunci de buna séma fórte multi nu si-aru fi perdutu averea, sanatatea sî chiaru — viéti'a! Déca intre ómenii nostri aru fi fostu desvoltata de ajunsu ide'a conlucrârei sî a ajutorârei imprumutate, déca aru fi esistatu simtiulu comunu, simtiulu celu adeveratu moralu sî crestinescu, déca mai inainte de acésta calamitate aru fi fostu purcesu cu totii dela ideea, „cumca comun'a nu-i alta nimic'a, decâtu o familia mai mare“, sî precum in familia capulu ei trebuie sa ingrijésca de binele vittoriu alu familiantiloru sei, asiá sî in fia-care comuna betrâniloru comunei (consiliulu comunalu, primariei) aru trebuí sa le zaca la inima binele de fatia sî celu viitoriu alu locuitoriloru comunei, déca s'aru fi fostu intemplatu mai inainte tóte acestea: atunci nenorocirile, de cari a fostu bantuita tiér'a nóstra, n'aru fi pututu avé locu, celu putînu nu in gradulu, ce au fostu. Lips'a de pâna acum a acestui simtiu comunu s'a resbunatu cumplitu de amaru asupr'a tuturor'a. Cu mórtea o multime de ómeni sî cu ruin'a bunei stâri materiale amu trebuitu sa platimu acésta trista esperiintia! Sî óre sî acum sa nu ne fi desceptatu noi inca? Sî acum'a óre sa nu fi venitu noi la acea cunoscintia, ca numai prin simtiulu comunu, aplecatu cu sinceritate, nu putemu scapá de atari calamitâti? Nu credemu! A sositu dóra tempulu, unde sa ne incumintimu sî noi, sa tragemu folóse din ori-ce nenorocire sî sa ferimu macaru pre urmasii nostri de grodiaviile patite de noi!

Sa privimu ce-va mai de aprópe invetiamintele, ce ni le da catastrof'a petrecuta. Ce sa facemu noi óre, in specialu, cá sa ne scutimu in viitoriu de astfeliu de rele, carele ne ruinéza sî starea materiala sî cultur'a spirituala?

Inainte de tóte se cere unu gradu óre-care de cultura spirituala, spre a prevedé urmârile unoru catastrofe de feliulu acest'a, spre a le cumpení sî dejudecá cu intielepciune, spre a fi in stare inca de tempuriu a luá mesurile necesarie in contr'a loru, sî, candu incepu ele a se iví, spre a le intempiná cu energia sî a le combate cu succesulu doritu. — Asiá dara scóle, sî iérasi scóle pretutindenea in fia-care comuna! Intre acestea sa se dosvólte sî sa se agerésca intieleginti'a poporeniloru, de tineri inca, spre a-si pricepe sî spre a-si urmarí cu stâruintia interesele sele vitale.

Se mai cere religiositate sî moralitate deplina, fâra de carele neci famili'a, neci comun'a, neci statulu nu potu esistá in fericire. Ce potu ajutá legile cele mai bune, intreprinderile cele mai umanitaria, déca nu voru fi esecutate sî urmarite cu consciintia, cu loialitate sî fâra de folosiri proprie? Simtiulu moralu sa-lu desvólte preotulu in scóla, in besérica sî in tóte referintiele sale cu poporenii!

Pe lânga acestea se mai cere dela medularii unei comune lucrativitate mai mare, câci mur'a nu vine singura 'n gura. Prin munca, prin truda, sî ostenéla se castiga tóte; lucrarea neobosita este isvorulu avutiei. Dara ce ajuta omului, de aru castigá elu cu diecile séu chiaru cu sutele de floreni pe di, déca elu le cheltuiesce pre tóte, le rasipesce fâra mustrare de cugetu sî fâra privire la tempurile venitóre? Cine voiesce sa-si asecuredie materialu venitorului seu, nu cheltuiésca totu ce produce, mai crutie câte ce-va, faca-si capitaluri sî asiá va devení avutu sî feritu de nevoi. Prin chelcere, unii, precum Babesiu, Hodosiu, Al. Mocioni, chiaru cu insutiti „Sa traiésca! — Numai in privinti'a dlui Goldisiu se facù dintr'o parte esceptiune sî o contrapropunere, carea insa neaflandu resunetu, anume pentru cuventulu ca propusulu domnu Iosifu P. nu e membru alu asociatiunei, sî in acestu punctu fu primita propunerea Il. Sele Dlui directore primaru. —

Incâtu pentru postulu de notariu alu directiunei, fiindu ca dlu notariu de pâna ací Iulianu Grozescu a intratu in o aplicare aiurea iéra altu individa corespundietoriu nu erá indemana, adunarea la propunerea dlui Babesiu a imputeritu directoratulu a provedé de acestu postu cá sî in anulu trecutu.

Dlu membru Cristianu a aflatu cu cale a pasî inainte cu motiunea, ca adunarea generala se decida, cumca in viitoriu nu va mai alege nici pre unulu din membrii directoratului in comissiunile sele, motivandu-o, ca nu e cu dreptu, ca membrii directoratului sa influintieze opiniunile asupr'a fapteloru directoratului, de-sî acést'a pâna acum nu a causatu nici o stricare.

Acésta motiune s'a atacatu mai intâiu din mai multe pârti pentru lips'a de forma, fiindu ca adeca ea nu s'a datu in siedinti'a de eri, cá sa fia pututu fi cercetata sî propusa de comissiunea a VI. anume pentru atari motiuni emise. Dupa ce insa la provocâri repetite d. propunetoriu nu se invoí a-si retrage motiunea, ea prin dlu Babesiu fu luata sî criticata in esintia, mai vertosu cu argumentulu ca in realitate n'ere neci unu temeiu practicu, fienduca neci insusi propunetoriulu nu pretinde, ca chiaru acést'a partecipare a usiuratu, sî inaintatu lucrârile comissiuneloru; standu de altmintrelea sî asiá pururea in voi'a adunârei generale a nu denumí in comissiuni pre cutare séu neci pre unu membru alu directoratului, fâra sa fia de lipsa cá ea inainte sa-si lege mânile pentru totu deun'a. Deci se fâcù sî se primí mai cu unanimitate propunerea, cá motiunea Dlui Cristianu sa se respinga.

In fine pentru autenticarea protocóleloru acestei adunâri generale se facù, iéra la propunerea dlui Babesiu, provisiunea, ca — candu voru fi acelea gat'e, Il. Sea dlu presiedinte se convóce pre toti membri asociatiunei din locu sî din prejuru sî autenticarea sa se faca in adunarea acelor'a.

Cu atât'a objectele se finíra, sî dlu vice-presiedinte Stef. Sierbanu, carele ceva-si mai nainte ocupase presidiulu, dupa-ce Il. Sea dlu episcopu-presiedinte din cause urginti ale oficiului avu a se indepartá, — dechiarà adunarea generala de incheiata. —

Preste totu sum detoriu a observá inca, ca sî la acésta ocasiune, cá pururea mai nainte, armoni'a sî cordialitatea intre barbatii nostri adunati din aprópe sî de departe, din orasie sî sate, a domnitu sî s'a manifestatu in deplina mesura.

Cuventarea dlui Hurmuzachi

(tînuta in siedinti'a din 21 Oct. in sen. imper.)

Inainte de tóte este vorba de o cestiune premergatóre, momentósa sî decisiva, adeca despre competinti'a sen. imperiale, care i se detrage séu celu putînu i se disputa in legelatiunea in causele matrimoniale sî scolastice, prin concepte contraverse de dreptu. De o parte adeca ni se opune unu contractu solenu cá granitia eterna de despartire a indreptârei nóstre, la care noi pururea nu suntemu indreptatiti a schimbá nici macaru o iota. De alta parte iéra multi de o opiniune, ce cugeta altfeliu — in a câroru culme ocupa locu deputatulu Vienei carele esceléza prin daruri inalte sî prin energia, sî mai de une-dile facù propunere sa se stérga de totu Concordatulu — afirma ca noi suntemu indreptatiti nu numai a face schimbâri in Concordatu, ci chiaru alu scóte de totu din validitate.

Spre deslegarea acestei intrebâri premergatóre voiescu a priví ce-va mai de aprópe acestu contractu dandu deslusîri mai chiare precum despre validitatea lui de dreptu asiá sî despre oportunitatea lui. Observu totu odata ca folosescu espressiunea „Legea de tratate“ spre a numí unu obiectu care nu este numai tratatu singuru nici lege singura, ci amendóue deodata.

Ce se atinge de esteriorulu acestei legi de tratatu, batu numai decâtu la ochii fia-câruí nepreocupatu dóue impregiurgri tare momentóse: Un'a este contrastulu intre numirea sî lucrativitatea unitâtiei, iéra ceealalta e relatiunea religiósa a atacatoriloru cu aperatorii acestei lege de tratatu.

Suntu ori deosebite ale sórtei ca in acésta lege de tratatu etimologi'a lovesce asiá de tare in fati'a lucrativitâtiei ce in fia-care dî se observá in viéti'a practica; este deosebitu dîcu, ca unu opu ce pórta in numele seu sî pre marc'a sea ide'a marétiá a intiologerei plecute, a „Concordiei“ sî prin urmare a Concordatulu, da indemnu la discordi'a carea este asiá de nepaciuitóre precum e de periculósa carea, potu dîce, este neimpacatóre, o discordia care se latiesce sî predominéza cu amaraciune nemarginita intre poporu, intre regimu sî cleru.

Asemenea deosebitu destinu alu sórtei este sî aceea ca precum in launtrulu asiá sî afara din acésta casa primulu atacu seriosu asupr'a Concordatului, care se vestesce cá faptu adeveratu catolicu, nu s'a fâcutu de câtra acatolici, cari aru fi mai multu atacati de elu, ci numai de câtra catolici, cari privescu in elu o repasîre a bisericei loru.

Fia-care nepreocupatu, fia elu catolicu séu acatolicu, numai sa nu fia anticatolicu, nu se putù retîné, candu s'a publicatu legea de tratatu, sa nu salute cu multiamire principiulu libertâtiei bisericesci ce in aceea s'a recunoscutu legalu, sî acésta multiamire nesmintitu aru fi fostu cu multu mai viia, de cum-va presupunerea intunecósa a reului ce se furisiesce cu ea nu o aru fi slabitu sî tulburatu inca inainte.

Pre tempulu absolutismului au fostu castigu sî atât'a, ca unu regimu care nu respectá nici legile popóreloru nici pre cele ale individiloru, totusi a recunoscutu o putere siesi asemenea, detiermurindu mai aprópe sfer'a ei juridica sî marginindu-o. Câci déca absolutismulu singuru este o reatate, atunci elu a fostu celu putînu impartîtu intre doi sî marginitu in reciprocitate.

Dorinti'a generala din 1848 dupa libertate a atacatu sî biseric'a catolica, de-sî fórte putînu; câci ea nesmintitu se sentiá marginita prin legaturile sistemului iosefinianu; nesmintitu dorea libertate, dara numai pentru sine, nu pentru statulu intregu; ea a sciutu conlegá eliberarea ei de intarirea domnirei ei.

Acum'a absolutismulu statului se impartî in modu dualisticu intre regimele din Vien'a sî celu din Rom'a, sî ce a perdutu celu dintâiu, a castigatu alu doilea. Prerogative esceptiunale fatia cu tóte cele-lalte biserici, plina puterea episcopatului asupr'a preotîmei de josu, conducerea ambeloru institute a casatoriei sî a scólei, dispunere supr'a generatiunei ce se va nasce a cetatieniloru precum inainte asiá sî dupa nascerea loru: tóte acestea venira in sfer'a clerului catolicu. A lui a fostu totu ce erá catolicu, fâra numerare tacsata, sî tóte se dechiarau catolice, fia ca catoliculu erá unu singuru partasiu la ele.

Concordatulu deci aici este silabulu tradusu in dreptulu de statu alu Austriei sî, fatia cu principiele nóstre de dreptu sî politice, corespunde toc-

---

tuiele zadarnice, prin resipiri inavutiesce pre altîi sî elu vine apoi la sapa de lemnu, sluga slugiloru sale de mai nainte.

Dara tóte mijlócele acestea, ori câtu de necesarie aru fi ele pentru sporirea materiala a fia-câru'a in parte sî prin urmare sî a intregului, de-sî suntu ele de neaperata trebuintia, déca este vorba, ca poporulu sa nu péra sî sa nu devina prada binevenita a altor'a: ele singure totusi nu suntu indestulatóre in generalu, candu se arata vre-o catastrofa, carea amerintia intr'unu chipu ingrozitoru cu nimicirea bunei stári materiale a tuturor'a pentru totdeun'a séu celu putînu pe unu tempu mai indelungatu. La astfelu de intemplâri trebue sa fia la indemana indata sî mijlócele delaturârei loru, câci altmintrelea scaparea este preste putintia. Deca se trece cu vederea momentulu hotaritoriu pentru ajutóre, atunci mai tardiu neci mijlóce indiecite nu potu repará daun'a patita. Cine ajuta in graba, face insutitu tréba.

Din acestea se vede lamuritu, ca, spre a scapá dintr'o fómete generala cu succesu sî fâra periculu de a-si ruiná bun'a sea stare materiala, mijlócele necesarie sa fia acum la indemana, adeca de cu bunu tempu sa se pórte de grija sî pentru tempuri rele sî grele.

Unulu dintre mijlócele cele mai bune spre a scapá teaferu (citovu intregu) de fómete, séu sî de alte nevoi apesatórie, ba amu puté dîce, ca uniculu mijlocu, ce ni se recomenda cá mai potrivitu spre acést'a este „infiintiarea de fonduri comunale pentru tempuri de nevoi.“

Acésta idea nu-i nóua; ea datéza fórte de multu; chiaru sî la noi in Bucovin'a a fostu pusa in lucrare câtra finea sutei trecute sî la inceputulu acestei'a; modulu insa, in care s'a practicatu acésta idea a fostu diferitu de acel'a, ce-lu propunemu noi, si necorespundiatoru insusi scopului, ce se urmariá; sî de-sî s'au incercatu multe indreptâri la realisarea acestei idei, totusi n'au scos'o la capetu bunu, câci totu deun'a picá in retacirile de mai nainte. Aicea vomu descrie pe scurtu fasele, prin carele a trecutu acésta idea, practicandu-se la noi in Bucovin'a.

Cu scopulu de a scapá pre ómeni de fómete, incepura in urm'a patentului dintr'a 15 Maiu 1779 a se introduce mai intaiu in provintiele germane pe la sate hambrie comunale, sî apoi sî in Bucovin'a, mai alesu in comunele: Cotimani, Jucica, St. Ilie, Solc'a sî in Gur'a-Homorului, punendu-se sub priveghiarea diregatorieloru camerale, respective patrimoniale de pe atuncea.

Cu infiintiarea acestoru hambare comunale se incepuse astfelu: fia care locuitoriu din comuna erá indatoratu sa depuia in hambariulu comunalu prin mai multi ani de dîle o catîme anumita din panea (séu recolt'a) sea. Strangendu-se astfelu o catime mare de pane, se cautá acum'a, cá acést'a sa se imprumute intre locuitorii comunei cu oblegamentulu, cá tómn'a s'o intórca earasi inderaptu; ce se sî intemplá. Insa candu erau ani roditori, mai nime n'avea trebuintia de pane din hambariulu comunalu sî panea sta acolo de géb'a sî se stricá, incatu sute de coretie de pâne mucedîta séu mancata de vermi ori de sióreci trebuiá sa se venda cu unu pretiu de câti-va cruceri coretiulu.

Spre a scapá de aceste daune mari, venira administratorii de hambarie comunale la alta idea; adeca a impartí proportiunatu tóta panea din hambarie pintre toti locuitorii comunei, insa astfelu, cá ei tómn'a sa nu o intórca indareptu, ci s'o pastrediе la sine sî pentru acést'a sa adauga pe fia-care an. câte patru procente (a dóue-dieci sî a patr'a parte din panea imprumutata cu sil'a), sî candu aru fi nevoe de pane, atuncea s'o dée la hambariu inderaptu.

Intr'adeveru venira ani neroditori; ómenii nu erau in stare sa intórca panea, hambariele remaneau desierte sî scopulu loru zadarnicitu.

Vediendu administratorii hambarieloru comunale aceste necuviente, socotira a face bine, déca voru vinde panea depusa prin hambarie, sî sum'a incasata sa o administredie spre folosulu comunei cá unu fondu comunalu. Cá sa nu siéda insa banii de géb'a in lad'a satului, incepura a se imprumutá cu procente (cameta) pe la unii altii, cari aveau trebuintia de bani. Prin acést'a iaresi picara in gresiél'a de mai nainte. Candu erau ani neroditori, datornicii fondului nu-si puteau platí datoriele; nevoea fómetei erá de fatia, banii insa numai scrisi pe harthia sî hambariele de pane, ce se prefacusera in fonduri comunale de imprumutare, earasi nu-si puteau ajunge scopulu, spre carele se infiintiasera. Sî asiá ide'a nobila, ce a predomnitu la introducerea hambarieloru comunale, spre a fi pentru locuitori unu spriginu in tempu de fómete, a picatu cu totului totu in discrederea publica din caus'a relei aplecâri sî pe urma a fostu parasita cu totulu.

Deci dara pentru cá fondulu sa fia unu isvoru de ajutorintia secura pentru locuitorii unei comune rurale, elu trebue dupa socotinti'a nóstra sa constea din bani gat'a, cari insa, déca voimu a evitá gresiél'a espusa mai susu, sa nu se imprumute la medularii comunei sî sa nu se intrebuintiedie spre altu scopu, fia elu câtu de umanitariu, decâtu numai pentru cumperarea de pane in astfelu de ani, candu toti séu o mare parte din locuitorii comunei aru duce nevoia din caus'a nerodirei pamentului sî a dauneloru elementarie (prin focu, apa, grandina).

Cá banii fondului sa nu stee asiá dîcendu morti — fâra folosu — ei sa se procentuedie; procentuarea (incamatarea) loru sa se faca insa asiá, incâtu banii locati sa se póta primí indaraptu in 14 séu celu multu in 30 de dîle dupa rechiamarea loru. Sî acést'a póte fi numai atunci, candu banii fondului se voru depune séu in cas'a de crutiare din Cernauti séu sî in altele sub conditiunile de mai susu.

(Va urmá.)

m'a asiá, cá sî secululu 12 cu alu 19-lea. Legatur'a ambeloru puteri absolutistice acelei clericale sî acelei lumesci, a contatu la apesarea libertâtiei poporului, iéra infratîrea ambiloru factori a fostu atâtu de intima, incâtu opiniunea publica tóte câte le-a smintitu o parte le-a consideratu de sminta sî celei'a-lalte pârti. Dara ambele puteri s'au insielatu sî sentira urmârile schiopatârei loru. Precum regimulu care necondi:iunatu a oferitu clerului regalie insemnate din ale statului, asiá sî insasi biseric'a care pre lânga scopurile ei proprie, curatu bisericesci mai ajutá sa inainteze sî scopuri curatu politice ale regimului, amendoi cadiura asiá de adencu in desgrati'a poporului, incâtu din neincredere li se disputa sî acele drepturl sî pretensiuni ce nesmintitu le-aru fi competitu dupa dreptu rationalu. Sî totusi impreunarea perpetua, legatóre ce la noi este faptu complinitu intre acesti doi factori, nu este mai putînu cá neincungiurabila.

Câci déca statulu de o parte póte folosí tóte regaliele sele fâra abdicere contractuala, sî déca biseric'a de alta parte este independintia de a folosí tóte bunurile ce le are o asociattiune religiunaria organisata sî recunoscuta asemenea fâra óre-care predare contractuala, atunci: avendu libertate de totu nemarginita, nu numai se respectéza de ajunsu dreptulu fia-cârei pârti, ci totu odata ambeloru pârti li se ofere possibilitatea a face impacaciuni dupa impregiurârile respective, de câte ori se voru nasce conflicte. (Va urmá.) „Albin'a„

O r e s t í a 28 Octobre 1867.

Eu nu m'amu scandalisatu Domnule Redactoru, nu m'amu indignatu cetindu articululu din „Gaz Trans.“ nr. 80 dto Clusiu 19/7 Octobre 1867, nu m'amu pututu indigná, pentru ca acelu articulu e scientificu, plinu de finetia sî de intielepciune!

Intieleptulu corespundinte m'a polecritu de neghiobu, ticalosu sî nerusînatu, pentru ca amu fostu constrinsu a atinge o impregiurare durerósa sî pentru mine sî pentru natiune sî amu vorbitu adeverulu odiosu. Frumósa maniera sî urbanitate!

Prudentulu cor. dîce: ca Drulu R. cu tóta anim'a sî din tóte puterile apera drepturile tieraniloru, cari recurgu la elu sî ca nu e densulu nici câtu mai putînu vin'a ca perdu procesele urb. cu Domnii ci suntu legile cele elastice sî ca legea sî dreptatea e dupa cum o facu domnii. Incâtu se atinge de partea 1 a acestui pasu, inteliginti'a romàna din Scaunulu Muresiului, din Comitatulu Tordei sî alu Clusiului scie bine cum a aperatu D. Dr. R. processele clientiloru sei sî ca cine are dreptulu pre partea sea; Dlu corespund. aperatoriu séu eu. Incâtu pentru partea a dóu'a nu negu afirmatiunea Dsele, observediu insa ca advocatulu are sa-si faca detori'a sî sa fia conscientiosu, apoi ca judecatorii nu judeca dreptu sî ca legile suntu elastice e alta intrebare. Starea processului trebuie limpedîta la 1-a instantia cá déca se da apelatiune la a 2-a sî a 3-a instantia sa se védia din acte sî din aperare starea processului. Alte nu mai aducu de nou inainte, fiindu ca Dlu cor. in articululu seu nu a respunsu la merítulu lucrului.

A vrutu scientificulu cor. se apere pre Dr. Ratiu, intentiunea ia fostu buna, insa in locu de ai ajutá ia stricatu cu aceea, ca in locu sa apere cu contr'a dovedi s'a marginitu la vre-o câte-va porecliluri aruncate asupr'a mea; asupr'a dîuariului „T. R.“ sî asupr'a altoru, pre cari déca avea câtu de putînu tactu sî consciintia nu trebuea sa-i amestece in pledórea sea.

Dîce mai incolo d. cor. ca de ce nu amu primitu eu processele bietiloru tierani cá sa le aperu? de ce eu nu sum advocatu?

D. cor. i-si incheie articululu cu vorbele: „adeveratu candu vedî de acestea, trebuie sa te miri, ca nu desperi. Ce logica frumósa, adeca de descoperirea fapteloru se deperi, dara de comiterea loru nu.

Nu e destulu ca insiéla jidanii pre bietii tierani dupa cum amu aretatu eu detaiatu in art. meu, se traga sî românii, da! trageti ca destulu a fostu ei inbuibati sî fericiti de mai multi seculi, apoi ei suntu blandi tînu spatele.

Incheiu acum articululu cu aceea, ca tinerimea stud. rom. sî betrânii aru face tare bine, déca aru tramite din tóte pârtîle adrese la Dlu cersîtoriu pentru articululu sciutu alu DSele. *)

T . . . . u.

V a r i e t â t i.

⁂ Cetimu in mai multe foi ca se vorbesce cu multa seguritate ca Imperatulu Austriei vrea sa faca pre Imperatulu Napoleonu proprietariu de unu regimentu austriacu, carele sa pórte numele lui Napoleonu. Se dîce, ca in Parisu a fostu petrunsu in publicu inca inainte de caletori'a Imperatului Austriei acolo unele semne in directiunea acést'a.

⁂ Comitetulu Asociatiunei au tînutu alalta-eri o siedintia estraordinara in afacerea esîrei foiei Asociatiunei. — Marti va fi siedintia ordinaria.

⁂ Dupa cum afla „S. Bl.“ comunitatea din Sabiiu pregatesce o promemoria spre a o asterne la ministeriulu de comerciu. In acea promemoria se róga comunitatea, cá lini'a drumului de feru Aradu —Turnu rosiu sa fia luata in rociulu projectatu de drumuri de feru pentru tiéra.

⁂ Charles Bonner, unu turistu englesu, carele caletori inainte cu vre-o câti-va ani Transilvani'a a scrisu unu opu intitulatu: „Transilvani'a. Tiéra sî ómeni“, in limb'a englesa. Aflâmu ca s'aru fi tradusu sî inca in o limba fórte buna nemtiésca. Atragemu atentîunea opului acestui'a, carele tratéza sî despre noi. Elu se afla in Sabiiu in librari'a lui Filtsch sî costa 10 f. 50 xr. v. a.

⁂ Despre Episcopulu Strossmaier din Croati'a scriu unele foi, ca atât'a aru fi daruitu pentru interese natiunale din averile bunuriloru episcopesci, incâtu venitulu aceloru bunuri pre multu tempu este desecatu. Au daruitu multu Academiei slavice de sudu; pentru scóle a spendatu 100,000 f.; la urbarialisti li-a iertatu 300,000 f. Pre lânga acestea a ingrigitu sî de sine: a caletoritu multu a tînutu casa mare sî a subventiunatu foi.

⁂ Pentru fumatori aduce „Unio“ scirea, ca ministeriulu ung. in scurtu tempu va aduce unu projectu de lege, dupa care se pune dare pe prasirea tabacului. Atunci monopolulu se sterge.

⁂ La gard'a boema din Prag'a se va introduce comand'a in limb'a cehica. — Se ascépta numai intârirea ministeriala.

⁂ Din Iasi dupa unele sî din Bacâu dupa altele foi aflâmu, ca autoritâtîle municipali a opritu strinsu, in puterea unei legi dela 1741 a tîné evrei servitori de crestini, precum sî de a se serví crestinii cu evrei.

⁂ In Lipsi'a va esî unu dîuariu sub titul'a „Ungarische Revue“. Va esî la Brockhaus in formatulu dela „Revue de deux mondes“ din Parisu Scopulu foiei acestei'a e a aduce la cunoscinti'a tieriloru esterne civilisate, miscarea sî resultatele pre câmpulu sciintiei, literaturei sî artei unguresci.

Nr. 112—1867.

Nr. 29—1 **Concursu.**

La scól'a comunala gr. res. din Telisc'a proveduta cu unu invetiatoriu dereginte, unu sub invetiatoriu sî unu adjunctu, statiunea d'antâiu — de invetiatoriu deregente— impreunata cu unu salariu anualu de 250 f. v. a. din cass'a alodiala, cuartiru naturale sî lemne— este de ocupatu.

Doritorii, dela cari se cere sa fia absolvitu celu putînu gimnasiulu inferioru sî pedagogi'a, se provóca prin acést'a a se adressá câtra subscrisulu inspectoratu pâna in 1 Novembre st. v.

Sabiiu. 19 Octombre 1867.

Inspectoratulu scol. districtuale gr. res
alu protop. tract. Sabiiului I.
I; Hanni'a m. p.
Protopopu.

Nr. 28—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea postului invetiatorescu dela scól'a poporala gr. or. din Sohodolulu Branului, cu salariu anualu de 140 f. v. a., apoi dela scól'a poporala din Fundat'a Branului, cu salariu anualu de 70 fl. v. a., sî cate 40 xr. de fia-care scolaru; sî in fine pentru ocuparea postului de adjunctu dascalescu dela scól'a poporala gr. or. din Moeciu inferioru, cu salariu anualu de 65 f. v. a. — se escrie Concursu pâna la 5 Novembre st. v. 1867.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi voru adresá subscrisului, concursele loru cuviinciosu instruate, pâna la terminulu susu aratatu.

Zernesti 15 Octombre 1867.

Ioann Metianu
Prot. sî Insp. distr.
de scóle.

Nr. 27—1 **Concursu.**

Spre intregirea postului de invetiatoriu devenitu vacantu la scól'a comunala din apertinenti'a Riulu-Sadului, cu care postu e legatu unu salariu de 126 fl. v. a. sî cuartiru liberu — se deschide prin acést'a pâna la 26 Octombre a. c. — s. Dimitrie — st. vechiu concursu, pâna in care dî au a-si framite documentele la oficiulu opidanu de aici.

Concurentii au a documentá ca suntu pedagogi absoluti sî ca au ce-va desteritate in cantârile bisericesci.—

Salariulu se redica jumetate din cas'a alodiala jumetate din cas'a bisericei din filialulu Riulu-Sadului.

Oficiulu opidanu

N. Ciucianu
Ant.

Assicurazioni Generali cu privil. c. r. in Triest,

i n t e m e i a t a i n a n. 1831,

cu unu fondu de siguranti̇a dupa bilantiulu, publicatu in 17 Octobre 1865, de 23 milióne sî 894619 f. 70 xr.

primesce pentru premii fórte potrivite:

a) asecurantii contr'a pagubiriloru prin focu;
b) asecurantii pentru viéti'a ómeniloru, cu si fâra profitu, de capitale, pensiuni sî rente, precum sî asecurantii de zestre.

Societatea, indreptatîta de a esercea tóte plasele de asecurantia, cari suntu iertate dupa legi, au fostu dintre tóte institutele austriace de asecurantia cea d'antâiu, carea au introdusu asecurantiele vietiei sî au purtatu inca din inceputu neintreruptu grij'a pentru ele, cá sa oferese participatoriloru tóte comoditâtîle ce suntu impreunate cu o soliditate duratóre a societâtiei.

Intre combinatiunile diferite ale asecurantieloru pentru casulu de mórte ne oferesce la tarifulu II cu profitu inlesniri deosebite, de óre-ce la cestea din urma da societatea participatoriloru din profiitulu, ce resulta, $75^{0}/_{0}$, prin ceea-ce se reduce plat'a premieloru la o suma cum se póte de mica.

In anulu 1862 se urcà profitulu de impartire la $74^{27}/_{100}$ proc. in anulu 1863 se urcà profitulu acest'a chiaru sî la $98^{64}/_{100}$ proc.; in anulu 1864 la $70^{83}/_{100}$ proc.; in anulu 1865 la 13 proc. sî in anulu 1866 la $25^{61}/_{100}$ proc. ale premieloru platite. Fórte observabilu este, ca daun'a (pagub'a) ce se póte face intr'unu anu o purtà institutulu singuru; folosulu acest'a este fórte mare, de óre-ce bilantiulu se incheie din anu in anu, eara profitulu ce se cuvine in privinti'a politieloru, cari 'si perdu valórea prin mórtea asecuratului séu prin incetarea de a platí premiele, trecu in proprietatea celorulalti participatori.

In ce mesura urcata a esperimentatu societatea folosinti'a sea se vede de acolo, ca ea au platitu dejá dela inceputulu ei

5 milióne si 745,467 f. 79 xr.
pentru daune in urm'a mortiei a **2709** partite
asecurate **3,073,817.**
Reservele cari se urca
la 11 milióne 726,124 f. 74 xr.
precum sî celelalte fonduri

Sum'a, carea asecura societatea dupa bilantiulu mentiunatu, au ajunsu la cifr'a cea fórte insemnata mai multu de

759 milióne florini,
cu unu venitu de premii sî interese de
7 milióne si 200,000 florini,

in care insa nu se cuprinde sî sum'a cea insemnata a tontineloru sî a venituriloru pre viétia.

Ajudecarea acést'a via ne da documentulu celu mai adeveratu despre increderea din tóte pârtile, de carea se bucura societatea in urm'a apretiuirei acurate a soliditâtiei administrârei sele interne, eara prin sumele enorme de garantia se oferesce publicului tóta siguranti'a, ce se póte dorì.

Subscris'a agentia principala se recomenda dara onoratului publicu, doritoriu de asecurantia, a se adresá in ori-ce casu câtra dens'a sî ea este gat'a de a serví cu ori-ce informatiuni in privinti'a acést'a Sabiiu in 18/30 Octobre 1867.

Agenti'a principale a asecurantiei generali cu privilegiu c. r. in Triest:

Paulu Nendvich.

---

*) Cá cestiunea sa nu devina acum de totu particularia de ambe pârtile, numai pentru observâri personali, inchidemu colónele nóstre. R.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 86. ANULU XV.

Sabiiu, in 26 Octombre (7 Nov.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Instructiunea publica.

Din Ardealu, 1 Novembre 1867.

Dle Redactoru ! Discussiunea asupr'a instructiunei publice astadi ocupa ordinea dilei pretotindenea — in cercurile politice, in biserica, in familia sî cu deosebire in jurnalele de tóta colórea. — Concede-mi asiá-dara patînu locu sî in fói'a Dtale, cá sa-mi esprimu sî eu parerile mele individuale in privinti'a acést'a. Dicu — individuali — pentruca eu nu vréu sa trecu in sîrulu acelor'a, cari pretindu, cá ori ce signalu dau ei in publicitate, fiacare sa i se inchine neconditiunatu, déca vá sa aiba pace— in ceriu sî pre pamentu. – Apoi objectulu insusi e de o insemnetate cu multu mai mare, decâtu sa aspiru, ca opiniunea mea sa fia datatórie de mesura. Cine afla, ca sum gresîtu, reflecteze-mi sine ira et studio. Reflecteze,— pentru ca materi'a acést'a e démna de discussiune, sî ori ce parere mai buna va fi bine-venita. —

Instructiunea publica e basea intregei societâti, sî educatiunea a fostu prestigiulu tuturoru natiuniloru. Dela avantagiulu crescerei a aternatu intensivitatea puterei popóreloru, ce au jucatu vre o data o rola in istori'a universale a omenimei, sî decadentia in cultura a fostu aceea, ce a seceratu acele natiuni,— despre cari s'a implinitu sf. Scriptura : ca nu voru mai fi sî nu-si voru mai cunósce inca loculu seu.

Déca ne vomu restringe la o reprivire repede asupr'a orisonului patriei nóstre, aflâmu ca caus'a scolare n'a lipsitu de a incurge mai la tóte dispositiunile legilative. Ea a mersu mâna 'n mâna cu caus'a religiunaria, sî ast'a din pasu in pasu cu politic'a natiunale, cu constitutiunea tierei. Legislatiunea patriei nóstre intr'unu decursu de mai multi seculi, sî mai cu séma dela miscârile reformatiunei incóce apucase de a detrage panea dela copii esereditati, sî de a o imparti cu mesura rigorósa numai intre fii celoru trei natiuni politice sî patru confessiuni recepte.

Pre candu domnitorii principateloru transalpine incarcau locurile cele sancte cu cele mai grase mosîe ale tierei, principii de dincóce indiestrau scólele loru confessiunali cu cele mai avute domenuri. — Iéra pe candu in indigitatele tieri vecine, acele mosîe inclinate se secularisara nu spre ale reintórce destinului seu primitivu adeca educatiunei in beserica sî scóla, ci spre a le distribui pentru scopuri profane, lasandu-le in despositiunea precaria a puterei de statu, care la casu de a deveni macaru numai pre unu momentu pe mâna straina, sa le póta aliená pentru scopuri cu totulu antinatiunali, — pe atunci aicea— dincóce— tóte institutele scolari a numiteloru confessiuni indiestrate de o politica prevedietóre, viéza in abundanti'a unsórei sele, fâra de temere, ca santieni'a proprietâtiei— sub ori ce impregiurâri, sa póta fi cum-va atacata. —

Prin aceste averi scolari— cá proprietâti de natura privata, puse sub scutulu sî garanti'a besericésca, esistenti'a aceloru institute de educatiune e asecurata pentru totu viitorulu. —

Dupa emanciparea confessiuneloru mai nainte nerecepte, acestea inca au inceputu a se ingrigí de sórtea instituteloru sele, de educatiune, dupa asemenea calapodu. —

Eata asiá-dara ce a sustînutu sî va mai sustîné inca principiulu confessiunale in scólele de sub corón'a Ungariei ! ! —

In tierile celelalte ale imperiului austriacu, representate acum in senatulu imperialu, lupt'a asiá numiteloru partide liberale despre o parte cu concordatismulu despre alt'a cu panslavismulu, a constrinsu pre nemti de a smulge tóta competinti'a scolara dela beserica, cá sa o radice la factorulu celu mai puternicu alu centralismului germanisatoru.

In Ungari'a inca nu va trece multu sî instructiunea publica va trebui sa devina la ordinea dilei, in corpulu legislativu alu tierei. — Cumca sî aicea se afla elemente, cari in interesulu magiarisârei aru dorí, cá puterea statului sa puna mân'a de feru pre instructiunea publica, sî asiá smulgendu-o dela beserici, sa o centraliseze la sine, nu incape nice o indoéla. Dara cumca astfelu de centralisatiune scolare aicea va dá de pedeci mari, ce o voru face imposibile, deducu eu mai cu séma de acolo : Ca legile Ungariei din 1848 au fostu pastratu principiulu confessiunale in scoli sî art. XIX. subordinéza numai universitatea din Pest'a deadreptulu ministrului de cultu; iéra in privinti'a celoru lalte institute scolari se pastréza numai suprainspectiunea scolara, ce purcede din dreptulu corónei Circa sacra. —

In art. XX. § 3. promite statulu subventiunea sea pentru trebuintiele besericesci sî scolari la tóte confessiunele recunoscute, insa regularea acestei cestiuni se sustine contielegerei cu respectivele pârti religiunarie. Eara § 8. alu aceluiasi art. garantéza in deosebi pentru credinciosii de religiunea greco-orientala, dreptulu de autonomia in respectulu tuturoru trebiloru eclesiastice sî scolare — un'a la mâna.— De alta parte nevoi'a e, ca puterea statului, déca aru vré sa ia instructiunea publica preste totu in mân'a sea, aru trebuí sa se ingrigésca nunumai pentru corespundiatórea salarisare a tuturoru organeloru de invetiamentu, dara sî pentru edificiele, sî celelalte necesarie scolare, ceea-ce aru cere spese colosali sî— dupa com stau astadi finantiele statului — nesuportabile. Aceste mesuri aru necessitá secularisarea averiloru besericesci sî scolari, la care s'aru opune din tóte puterile nunumai clerulu celu puternicu alu catoliciloru, ce dispune despre venituri cu miliónele, dara chiaru sî protestantii cei zelosi pentru autonomi'a besericei sî scóleloru loru cea pastrata de seculi cu atâtea sacrificii sî bravura. —

Apoi natiunea magiara preste totu privesce in averile besericesci ale ei o adeverata sî pura avere natiunala, a cârei garantia nu depinde dela nice o vicisitudine politica. —

In fine Ungari'a e unu statu poliglotu de diferite natiunalitâti sî confessiuni, sî consolidarea sî viitoriulu lui e conditionatu dela impacarea drepteloru postulate ale acelor'a-si.— Ungari'a nu va mai puté uitá, ca pre corón'a ei e gravatu afundu devis'a Protoregelui seu Stefanu : Regnum unius linguae est imbecile et fragile.

Pe câtu tempu Ungari'a s'a tînutu strinsu de devis'a acést'a marginele ei se latiau continuu, — iéra de câte-ori si-a uitatu de acei'a, corón'a a trebuitu sa se ascunda — pâna sî in pamentu. O recedere dela devis'a ei o aru periclitá din nou. Eata deslegarea de cestiunea natiunalitâtiloru ! Eata garanti'a autonomiei bisericesci ! Eata sî caus'a scolara !

Cu respectu— asiadara— atâtu la legile positive, câtu sî la necessitatea corelatiuniloru sociali in genere, sî in specie a diferiteloru natiunalitâti sî confessiuni— ministrulu de cultu sî de invetiamentu — Baronulu Eötvös, nu in cualitatea sea oficiósa, ci numai cá initiante particularu, prin cunoscut'a sea programa provocatóre la formarea de reuniuni scolare, a pipaitu opiniunea publica in respectulu instructiunei publice.— Ide'a lui conducatóre se vede a fi de a emancipá instructiunea publica de cleru, sî a o incredintiá insusi poporatiunei laice nemijlocitu interesate.— Elu dorí, cá reuniunele scolare sa se formeze dupa arondisementele comitatense, dara avù totu deodata sî acea circumspectiune pendente de a indigitá, ca unde interesele diferiteloru confessiuni divergéza reuniunele sa se póta formá sî intre marginele diferiteloru beserici. —

In fine ministrulu cerù, cá opiniunea publica sa se dechiare pe fatia in privinti'a programului seu.—

Sî ce fu urmarea ?

Ati vediutu mai in tóte jurnalele unguresci, incependu dela verdele „Hirnök“ sî albulu „Pesti Napló“ pâna la rosiulu „Hon“ sî mai sangerosulu „M. Ujság“, cum se sculara partidele confessiunali, sî dechiarara, ca ide'a de reuniuni scolare in principiu e salutaria, dara sustînura totu deodata cu tóta rigórea sî basea confessiunale. Va se dica : Reuniuni scolare dupa arondismentele confessionali. —

Eata opiniunea publica a Ungariei s'a enunciatu !

Permite-mi acum Dle Redactoru, sa vinu cu castiunea ast'a in specie sî la romani. —

Sî jurnalistic'a romana a discutatu cestiunea scolare inca mai dedemultu sî mai de multe-ori din diferite puncte de vedere.

Déca amu cuprinsu bine lucrulu, apoi dorintiele romaniloru *) resultatóre din acele discusiuni se manifestéza sî se concentréza in urmatórele dóue puncte principali :

1. Emanciparea scóleloru de popi, — sî
2. Concentrarea scóleloru de ambele confessiuni romane din comunele mestecate. —

Trebue sa recunóscemu, ca ambele aceste postulate involvéza in sene in câtu-va ide'a de reuniunile scolare ale Baronului Eötvös.

Sa vedemu asiádara, déca, incâtu, si in ce felu aru fi realisavere aceste dorintie. —

Ce se atinge de prim'a punctatiune, apoi nu putemu negá, ca accea e justa. Numai trebue sa distingemu intre popime sî insasi biserica, sî sa nu confundâmu aceste dóue conceptiuni un'a cu alt'a.— Qui bene distinguit bene docet.

Preotii suntu organele ministrante ale bisericei, iéra beseric'a e universitatea membriloru ce compunu societatea religiósa. —

Déca vomu esaminá acum constitutiunea besericei greco-orientale, aflâmu ca tóte institutiunile ei se baséza pre sistem'a representativa incependu de la sinódele sî comitetele parochiali in coordinatiune sistematica sî canonica cu sinódele sî comitetele protopresbiteriali pâna la sinódele sî comitetele diecesane sî metropelitane.—

Dupa conclusele sinodului nostru dela an. 1864, care numai au aplicatu canónele ecumenice ale besericei orientale la referintiele nóstre locali, sinódele parochiali se compunu de toti tatii de familia a respectivei comune parochiale, e o representatiune mai angusta esîta prin alegere libera din insusi sinodulu parochialu. — Sinodulu parochialu sî respective comitetulu protopresbiteriale e o representatiune esîta din liber'a alegere a respectiveloru sinóde parochiali ce compunu cerculu protopresbiteriale, sî inca statatórie din dóue tertialitâti mireni numai din un'a tertialitate preoti. Asemenea sinodulu sî comitetulu diecesanu ca eflusulu din liber'a alegere a sinódeloru protopresbiterali e representanti'a intregei diecese in aceeasi proportiune de $^2/_3$ laici câtu sî $^1/_3$ a preotimei. — Iéra in ultim'a linia totu asiá sî congresulu metropolitanu cá representantia a intregei biser ci române greco-orientale din Ungari'a si Ardélu. Din acestea asiá dara ese, ca tóte agendele si institutiunile bisericei nóstre suntu puse in mânile intregei societâti bisericesci si inca in mesura preaponderante in mân'a representantiloru laici.

---

*) Dara nu a tuturoru. Red.)

Fiindu acum — dupa cum amu aratatu mai susu, tréb'a scolara o atributiune a bisericei, este evidente ca la noi competinti'a scolare nu e in mân'a popiloru, ci a reuniunei canonice.

Asiá dara postulatulu primu, cá sa emancipâmu scólele de popi e cu totulu superfluu. Totulu ce e de doritu la noi este, cá biseric'á sa intre in deplin'a sea competintia si activitate. Eata reuniunile scolare! —

Sa pasîmu acum la a dóu'a punctatiune, — ce purcede din punctele de vedere alu economiei si alu intrunirei puteriloru! —

Causele care impedeca dorinti'a de cumularea scóleloru române de ambele confessiuni in comunele miste, suntu multitarie, intre cari noi elevamu mai cu séma aceea, ca prin astfeliu de comuniune casuale, s'aru vatemá autonomi'a bisericésca, si competinti'a ei scolare, esîndu din legatur'a sea cea naturala cu biseric'a, aru scapatá pre unu drumu fórte alunecosu, si asiá factorulu celu mai siguru, ce ne-a pastratu esistinti'a — aru deveni precariu. —

Alta causa impedecatóre suntu si frecârile confessiunali, cari provinu mai cu séma de acolo, ca o parte aru mai dorí pes rarea unoru prerogative vechi, pre candu celei lalte inca nu-i convine a cede câtu de putînu din strict'a reciprocitate. Mai numera si aceea ca averea scolara e strinsu legata de averea bisericésca, si esperienti'a ne-a invetiatu ca in cele mai multe casuri celu mai tare a mancatu partea companionului celui mai debile, cu unu cuventu: „Pungile suntu surori, dara banii nu suntu frati". —

Aceste si alte asemenea dificultâti s'aru puté delaturá si complaná intre noi numai printr'unu pactu interconfessionale efeptuitu pre calea delegatiunei din representantiele legali ale ambeloru biserici române, care pre lânga nestirbit'a pastrare a principiului de strict'a autonomia bisericésca sa reguleze acésta causa in tóte detaiurile sele pre basea perfectei reciprocitâti. — Clar'a pact'a boni amici. Pâna atunci sa pastramu fia-care ce avemu, ca altfeliu: Communio est mater rixarum.

Cumca in tóta intemplarea tocmai in interesulu nostru, e de lipsa, cá sa nu despârtimu scól'a de biserica, — voiu vorbí cu alta ocasiune a tesi mai pre largu. —

Acum incheiu cu aceea, ca constitutiunea bisericei nóstre nu col déza cu programa scolare a baronului Eötvös, ci mai vertosu o promovéza, — numai sa se delature tóte pedecile politice, ce ne mai impedeca a intrá in deplin'a activitate a bisericei. — A⊖

Evenemințe politice.

Sabiiu, 25 Octombre

Caletori'a Imperatului Austriei se dîce, ca se va terminá in 7 Novembre, sosindu atunci M. S. in Vien'a. Asupr'a intórcerei dela Parisu aflâmu versiuni mai multe. Asiá se dîcea, ca negresîtu se va abate Imperatulu pre la Berlinu; ba se dîcea, ca M. Sea va fi óspele Regelui Prussiei in castelulu celu vechiu regalu, si se mai adaugea apoi ca in acelasi tempu se va aflá si Czarulu Alesandru in Berlinu.— Deductiunea fâcuta de aici aru fi mai departe o intielegere intre aceste trei puteri si mai adaugendu si caletori'a lui Beust la Londonu — intielegerea a patru puteri. Acést'a póte sa fia datu in fine ansa la scirea ce a resaritu cá unu fulgeru singuratecu: despre sant'a aliantia.

Versiunea ceealalta despre reintórcerea Maj. Sele Imperatului Austriei dela Parisu e ca se va intórce prin Stuttgart si va petrece la Regele Würtembergului. Aci va veni si ministrulu presiedinte alu Bavariei de Hohenlohe. Acést'a scire s'aru paré cu totulu opusa celei de mai susu si dupa cele ce s'a petrecutu in camerele Würtembergului mai necredibila, „Debatte" inse o afirma si dîce, ca invitarea s'a fâcutu din partea Regelui Würtembergului in unu modu fórte staruitoriu.

Rescriptulu privitoriu la alegerile in diet'a Croatiei, publicatu acum de curendu, a causatu sgomotu mare, cu deosebire in dîuaristic'a slavica. Césta din urma e fórte nemultiamita cu dîsulu rescriptu din mai multe cause si adeca, pentru ca e o octroire si pentru ca cu tóte aceste in intielesulu acestui rescriptu diet'a se umple cu elemente feudalistice, cari inclina câtra magiarismu.

Dupa acestu rescriptu diet'a Croatiei se compune in modulu urmatoriu: 1 din membrii cu voturi virile precum suntu: Archiepiscopii si Episcopii a ambeloru biserici din tiéra, dupa aceea Prepositulu capitulariu din Agram, mai departe comitii supremi si Administratorii comitateloru si comitele de Turopole si magnatii indreptatiti la votu (dupa § 11 din regul. diet.); 2 din 66 representanti din provincia, 43 deputati din comitate si 23 din representantii cetâtiloru si opideloru privilegiate. — Cei 23 de representanti din marginea militaria voru luá parte in dieta numai in urm'a unui mandatu espresu alu Majestâtiei Sele. Dalmati'a va puté luá parte la diet'a acést'a, dupa ce se voru fi regulatu referintiele ei cu Croato-Slavoni'a. — Diet'a póte aduce concluse candu voru fi membri mai multi cá de jumetate in dieta. Representantii poporului nu capeta instructiuni si nici remuneratiune; cei cari nu se afla cu domiciliulu in Agram, capeta pre lânga spesele de calatoria 3 fl. pre dî.

Despre cestiunea Romei ne restringemu pre lânga cele publicate sub „Itali'a" mai la vale.

In Orientu, se vorbesce acum de unu tempu ca se pregatescu evenemințe mari. Mai multe dîuarie presupunu ca armat'a rusésca ce sta la Prutu are sa tréca in Romani'a; altele iéra desemnéza Galiti'a de loculu destinatu spre a trece trupele rusesci in elu.

Inregistrâmu scirile aceste pentruca le aflâmu, enarate intre cele multe, care curséza si cari trebue sa se nasca, candu diplomati'a e asiá de imbumbata, incâtu nimenea din laici nu póte strabate in secretele ei.— Se mai vorbesce si despre o coalitiune contr'a Russiei, a cârei scopu sa fia deslegarea cestiunei orientali pre cale pacinica.

In Romani'a astadi e dîu'a deschiderei cameriloru legilative. Asceptâmu cu incordare sa vedemu care va fi directiunea loru si care va fi a guvernului. Adeverise-voru cele scrise despre lovirea de statu séu voru remané acele sciri numai niscе temeri séu scornituri.

Diet'a Ungariei.

Diet'a Ungariei a ocupatu vre-o câte-va siedintie cu cestiunea déca e a se dá Böszörményi in judecata pentru publicarea epistolei lui Kossuth in fói'a redigeata de densulu (Böszörményi). Intr'aceea vine in discussiune, si inca infocata, si purtarea unoru comitate cari au scrisu adrese de incredere lui Kossuth. In siedinti'a dela 31 Oct. se scóla dep. Almassy si, pentru variatiune, cere darea ministeriului in judecata pentru procederea sea in comitatulu Heves, unde denumí comisariu regiu si suspendá comitetulu comitatensu.

E de a se recunósce ca in cestiunile aceste se afla multa materia, cârei'a sa-i dicemu ca e principiela; de alta parte insa e de vaieratu ca „parintii patriei" suferu, ca dupa cum dice némtiulu sa se „rupa din gardu" asemenea cestiuni si sa le lungesca atâtea siedintie, pre candu lumea ascépta cu totulu altu ce-va. Ascépta adeca, cá diet'a sa pasiésca la cestiunile cele capitale si de viétia, precum e cestiunea natiunalitâtiloru a confessiuniloru etc. Lumea ascépta mai departe sa ese odata cu totulu din provisorii, sa aiba justitia si aministratiune mai buna. Tóte aceste se amâna dupa cum vedemu ad calendas graecas.

Itali'a.

Cestiunea Romei pasiesce de pasîtu inainte, insa deslegarea ei pare ca se ascunde totu mai tare in velulu nestrabatutu alu venitoriului. Scirile amintite in urma si de noi ne spuneau ca Garibaldi

---

FOISIÓRA.

Fonduri comunale pentru tempuri de nevoi.

(„Fói'a Societâtiei din Bucovin'a")

(Urmare.)

Cum insa sa se formedie aceste fonduri comunale?

Intre tóte mijlócele, prin carele s'aru puté formá astfeliu de fonduri, loculu celu dintâiu i-lu ocupa fâra indoiéla contribuirea in pâni (bucate) de câtra toti locuitorii unei comune dupa proportiunea birului dreptu (funduariu), câci contribuirile in pâni dupa fia-care recólta (strensura) se facu mai cu usiuratate de câtra madularii comunali, decâtu contribuirile in bani gat'a. Se intielege de sine, ca inceputulu formârei fonduriloru acestor'a póte picá numai intr'unu anu roditoriu.

Dara feliuritele soiuri de pâne au, cu privire la nutretiulu si pretiulu seu, deosebita valóre; pretiulu vendiârei pâniloru nu stá totudéun'a in proportiune drépta cu valórea nutretiului, ce-lu contînu ele. Deci dara cá contribuirile in pâni sa fia proportiunate si cá sa se delature ori-ce incurcaturi de calcule, ele trebuie sa se faca numai in acelasi soiu de pâne si anume in acel'a, care se cultiva mai generalu in tiéra. Acestu soiu de pâne este la noi papusioiulu. Elu ne oferesce folóse insemnate, mai cu séma, déca contribuirile nu se voru face in gruuntie, ci intr'o catime amesurata de ciucalâi buni si copti, câci prin acést'a se facu de prisosu hambariele (grânariele) cele scumpe pentru construirea sea, si in loculu loru se potu intrebuintiá cosiere de nuele, carele suntu fórte eftine, si in carele se potu pestrá ciucalâii doi séu trei ani fâra stricaciune, mai vertosu déca se pórta de grija, cá ciucalâii sa nu fia necopti séu umedî séu mucedîti, si déca cosierele suntu bine acoperite.

Batutulu séu imblatitulu ciucalâiloru este in tempu de geruri mari, séu déca au iernatu in cosierie, asiá de usioru, incâtu unu singuru lucratoriu póte sa imblatésca intr'o dî cinci coretie. Asiá dara imblatirea ciucalâiloru se póte face chiâru atunci, candu au sa se intrebuintiedie grâuntiele séu spre vendiare séu spre ajutorare; prin urmare si din acésta privintia devinu hambariele de prisosu.

Contribuirile pentru formarea fonduriloru comunale trebuie sa urmedie prin mai multi ani. Papusioiulu adunatu prin cosierie se va totu vinde din ani in ani si banii incursi se voru capitalisá in modulu aretatu mai susu. Papusioiulu, carele se afla in cosierie chiaru in tempulu de nevoie, sa se intrebuintiedie spre ajutorarea celoru lipsiti.

Déca fondulu comunalu au ajunsu o marime indestulatóre fatia cu numerulu locuitoriloru comunei, atunci contribuirile incetédia si corpulu administrativu alu fondului, adeca consiliulu comunalu si primari'a au sa pórte mai departe de grigia, cá marimea fondului sa stee in proportiune drépta cu immultirea poporatiunei comunale.

Marimea fondului se direge;

1) dupa câtîmea pânei, ce se cere intr'o comuna spre ajutorarea locuitoriloru la tempuri de nevoia, si
2) dupa pretiulu ei din tempulu de nevoia.

Ce se atinge de câtîmea pânei, ce póte fi de trebuintia intr'o comuna, ea atârna:

a) dela numerulu familieloru din trens'a, si
b) dela durat'a ajutorârei, luandu se aici de indreptariu trebuinti'a de pâne a unei singure persóne pentru o dî.

Numerulu familieloru séu marimea poporatiunei dintr'o comuna se póte scí, déca se voru numerá cu acuratetia locuitorii comunei.

Mai greu este de hotaritu apriatu durat'a ajutorârei, câci ea atârna dela impregiurâri, ce anevoie se potu prevedé si trage in socotéla secura. Cu tóte acestea insa esperiintiele fâcute de pâna acum si inbinate cu referintiele tierei nóstre ne potu dá totusi óre-cari indreptarie séu norme, numai sa ne tînemu totndéun'a strinsu de principiulu acest'a: cá ajutorarea ce se da omului in tempu de nevoia, sa nu fia asiá de mare, incâtu elu sa fia scutitu de ori-ce grija pentru castiguri prin lucrare, séu, dupa proverbu, sa nu i se dee numai mura'n gura, ci ajutorarea sa se marginésca pâna la acea mesura, carea este de trebuintia spre a-i veni intr'ajutoriu, numai cu atât'a, ce nu este elu in stare sa-si castige sub impregiurârile, in cari se afla.

Anii neroditori mai cu séma facu pre agricultoriu seracu, câci in astfeliu de ani nu numai ca nu póte vinde nimic'a din strinsur'a sea de pre câmpu, spre a-si acoperi alte trebuintie ale casei si ale economiei, ci inca este nevoitu sa-si cumpere pâne, spre a nu peri de fóme pâna la secerisiulu viitoriu. In astfeliu pe ani nerodirea tiarineloru se estinde de ordinariu pre mai mari pârti de tiéra si prin acést'a se urca si pretiurile pâniloru pâna la o maau ajunsu dinaintea Romei, francesii la Civit'a vechia sî ca trupele italiane, intrandu cesti din urma in statulu papálu, se vediura necessitate a intrá sî a ocupá sî ele unele puncte ale tînutului acestui'a. Lumea erá incordata sa scie cum se voru privi aceste trei diverse trupe inarmate unele pre altele, pentru ca despre nici unele nu se puté sci asiá cu securitate, ce scopu au, cá despre cele a lui Garibaldi. Elu vrea Rom'a cu ori-ce pretiu, séu déca nici atât'a, atunci — mórtea, cá pre acést'a sa o lase unu feliu de zalogu italianiloru pentru rescumperarea capitalei loru mai târdîu. De aceea cetimu ca Garibaldi dupa ce au ajunsu la voluntarii sei s'au adresatu câtra ei cu urmatórele cuvinte: Acei'a, cari nu suntu determinati a murí, nu-mi trebuiescu. Nu amu sa ve dau nimic'a, nici ve potu promite ce-va, afara ca voi veti fi omoriti! Nu ve place acést'a, atunci duceti-ve.

Cele intemplate dela aparerea francesiloru sî italianiloru pre teritoriulu statului bisericescu, s'aru paré ca nu voru face cá sa fia lipsa de sacrificii asiá mari din partea Garibaldiniloru. Instructiunea data armatei francese, cá sa evite o lovire cu trupele italiane sî sa nu caute pre garibaldini, déca e fórte grea de implinitu, póte ca are sa dîca: aceste trei diverse trupe, ce se afla pre unulu sî acelasi teritoriu, sa caute a nu se intalní inimicesce nici un'a, sî cestiunea incurcata sa se deslege in fiinti'a loru de fatia, pre cale pacinica. La acésta presupunere indreptatiescu urmatórele sciri:

Pefectulu din Veneti'a publica unu telegramu alu regimului italianu din 29 Oct. carele e indreptatu de altmintrea câtra toti prefectii regatului italianu. Acestu telegramu linisceste pre toti locuitorii regatului despre tendintiele regimului in cestiuni privitóre la libertatea sî onórea natiunala a italianiloru. Déca se va adeverí descarcarea trupeloru francese in Itali'a, dîce telegramulu, regimulu italianu va luá mesuri, cari voru fi in stare a liniscí de securu opiniunea publica.

De alta parte diuariulu oficialu din Florenti'a candu vestesce italianiloru ca trupele italiane au trecutu in statulu papei spune ca acést'a se face spre a aperá demnitatea natiunala sî principiele ordinei. Mai departe, ca trupele, cari suntu primite cu entusiasmu de poporatiunea (din statulu papei) nu suntu tramise la unu resbelu civilu, nici insarcinate de a provocá o catastrofa de vaieratu. Presenti'a loru lasa intrebarea despre sórtea poporatiunei neatinsa. Regimulu speréza, ca Garibaldi va conlucrá, in urm'a unei determinâri intielepte la dorit'a impacare a Italiei sî la descurcarea cestiunei române, carea pre calea acést'a se póte deslegá mai usioru.

La Garibaldi, carele erá la Tivoli sî sta gat'a a se apucá de papáli, a tramisu regimulu unu amicu alu acelui'a, cá sa-lu convinga ca e bine sa se retraga de acolo sî dupa scirile dela 29 s'a sî retrasu, dara din precautiune se vede ca s'a intâritu cu siantiuri in Monte rotondo.

In fine scirea ca unele cetâti pasiescu dejá la plebiscitu, iéra in altele dupa sosirea trupeloru italiane, comunele si-au asiediatu regime provisorie in numele lui Victoru Emanuelu, de óre-ce cele papále sî sistase functiunile loru.

Mai adaugemu ací ca generalulu Lamarmor'a fusese acum de curendu la Parisu cá sa convinga pre Imperatulu Napoleonu despre neincungiurat'a lipsa a deslegârei acestei cestiuni. De alta parte generalulu Durando, introdusu de ambasadorulu francesu, se dîce ca au avutu audientia la Pap'a sî i-au succesu a primí intrarea trupeloru italiane in teritoriulu seu. Dîcu unele foi ca Napoleonu aru fi acum mai anticlericalu ca ori-candu si-aru dori cá dupa ce va intârí pre regimulu din Florenti'a sa-i tinda mân'a din Rom'a.

Concursu.

Delegatiunea societâtiei academice, conformu decisiunei luate de societate in siedinti'a dela 11/23 sî dela 13/25 Sept. anulu cur. publica concursu pentru lucrarea pârtiei analitice de gramatic'a romana sî pentru traducerea comentareloru lui Iuliu Cesare de bello gallico.

Premiu Zappa.

Conditiunile pentru lucrarea pârtiei analitice a gramaticei romane suntu:

Acésta parte se va desparti in dóue sectiuni din cari sectiunea I. va ficsá:

a) Numerulu suneteloru articulate din limb'a romana, atâtu originarie câtu sî derivate, relatiunea intre aceste dóue specie de sunete, causele trecerei din originarie in derivate; mai incolo din derivate in alte derivate, avendu in vedere totudeun'a data sî la fia-care sunetu, nu numai relatiunea loru naturale, dara sî ceea-ce se afla in alte limbe latine analog'a cu cea din limb'a romanésca.

b) Numerulu litereloru din alfabetulu latinu, cari au se represente sunetele articulate ale limbei romanesci, atâtu cele originarie câtu sî cele derivate, aretandu regulele generali sî speciali ale scrierei loru, eara in casurile de esceptiune enumerandu totu ce intra in cadrulu acestoru casuri.

De aceea sectiunea I-a va constá din dóue capete principali: unulu tractandu despre fonetica sî altulu tractandu despre ortografia.

Eara sectiunea II-a etimologi'a coprindiendu flecsiunea sî derivatiunea, va esaminá tóte pârtile cuventului, un'a dupa alt'a, intru tóte formele loru câte se afla astadi in tóta romanimea din ambele dialecte principali sî cate s'au aflatu in usulu limbei romanesci, comparandu-le cu ale celoru alte limbe latine; va alege sî va ficsá formele cele mai corecte pe basea principiului etimologicu intre termenii limbei romanesci, sî unde va lipsí acestu criteriu, recurendu sî la analogi'a sî chiaru etimologi'a celoru lalte limbe latine; va constatá neregularitâtile ce au intratu in formele limbei pretutindenea sî va esplicá caus'a acestoru neregularitâti, sî déca se va puté inca va sî projectá in ce modu aru fi cu putintia a se regulá, celu putînu in câtu-va, fâra a se loví in usulu generale alu limbei romanesci.

Celelalte se lasa in vederile fia-cârui concurente.

Marimea are sa fia dela 15 cóle tiparite in 8° mare cu litere garmond, in susu. Terminulu concursului pâna candu manuscriptele au se vina in cancelari'a delegatiunei societâtiei academice, este 15 Iuliu 1868 c. v. Cele venite mai tardiu nu se voru luá in consideratiune.

Manuscriptele se ceru se fia scrise curatu, legibile sî cu mâna straina, eara nu cu a autorului, formatu 4° séu folio sî paginatu.

In fruntea manuscriptului va fi scrisa un'a devisa (motto) in veri-care limba sî totu cu mana straina.

Pe lânga manuscriptu se va alaturá sî un'a scrisóre inchisa in plicu sî sigilata, fâra initiatele autorului sî adresata câtra societatea academica, portandu pe adres'a din afara sî devis'a manuscriptului scrisa iarasi de man'a straina. In intrulu scrisórei autorele se va numí pe sine.

Manuscriptele se voru censurá sî judecá prin sectiunea filologica, care va propune societâtiei academice in siedinti'a plenaria premiarea acelui'a dintre operatele venite, care va meritá premiulu destinatu pentru acésta lucrare sî care este de 300 galbeni.

Manuscriptele nepremiate se voru pastrá in archivele societâtie, pâna ce se voru reclamá de autorii loru, ale câroru nume remanu necunoscute, finduca plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

Premiu Alesandru Ioanne I.

Traducerea comentarieloru lui Iuliu Cesare de bello gallico se va premiá din fondulu Alesandru Ioanne I cu 150 galbeni. Conditiunele acestei lucrâri suntu:

Traducerea se va face intr'o limba romanésca curata sî eleganta, cautandu-se a se reproduce sî in traducere calitâtile originalului.

Se lasa in vederea autorelui a aretá intr'un'a perfectiune calitâtile autorelui in comparatiune cu alti istorici latini, cum sî a dá in note critic'a diferiteloru lectiuni asupr'a lociuriloru obscure ale testului.

Terminulu concursului, pâna candu manuscriptele au se vina in cancelari'a societâtiei academice este 14/27 Iuliu 1868. Cele venite mai tardiu nu se voru luá in consideratiune.

Manuscriptele se cere se fia scrise curatu, legibile sî cu man'a straina, eara nu a autorelui, formatu 4° séu in folio sî paginatu.

Pelânga manuscriptu se va alaturá sî un'a scrisóre inchisa in plicu sî sigilata, fâra initialele autorelui sî adresata câtra societatea academica, portandu pe adresa dinafara sî devis'a manuscriptului scrisa iarasi de mân'a straina; in intrulu scrisórei autorele se va numí pe sine.

Manuscriptele se voru censurá sî judecá prin sectiunea filologica, care va propune societâtiei academice in siedinti'a plenaria premiarea acelui'a dintre operatele venite, care va meritá premiulu destinatu pentru acésta lucrare.

Manuscriptele nepremiate se voru pastrá in archivele societâtiei pâna ce se voru reclamá de autorii loru, ale câroru nume remanu necunoscute, fienduca plicurile ce le voru cuprinde nu se voru descside.

Presiedinte: I. Eliade R. m/p.
Secretariu: A. Treb. Laurianu m/p.

Principatele române unite.

Bucuresci, 20 Octombre.

Monitorulu confirma cele ce au fostu disu „Rom.“ in cestiunea armeloru dela Bacâu. Elu anuntia ca armele s'au sî pornitu la Bucuresci. Furgónele de cavaleria ce impreuna cu unu scadronu erau in trecere dela Iasi spre capitala, au fostu incarcate sî aducu armele sî munitiunele la arsenalu. Astfelu

---

rime disproportiunata sî agricultorii, mai fâra abatere, candu in mân'a evreilorr speculatori sî cametari, de unde anevoie mai potu scapá teaferi.

Ani de totu neroditori, unde nu s'aru face nici picu de pâne, nu esista, ci nerodirea pamentului se marginesce mai multu séu mai putînu in neinbelsiugarea pâniloru astfeliu, incâtu agricultoriulu nu-si póte acoperí din secerisiulu seu (recólt'a sea) trebuinti'a de sementia pentru samenatur'a viitóre sî de pâne pentru mancatu, sî este constrinsu sa-si acopere lips'a prin cumperatura.

Earn'a totu se mai póte incungiurá agricultoriulu cu putîn'a sea recólta de tómna sî vine la nevoie abiá atunci, candu si-au consumatu tóta pânea din recólt'a trecuta sî cea nóua inca nu este. Acést'a se intempla mai cu séma in lunile lui Maiu, Iuniu sî Iuliu, candu pica sî lucrârile cele mai grele sî mai ostenitóre la câmpu, carele ceru nutrire mai buna sî mai multa. Asiá dara sî durat'a ajutorârei din fondurile comunale s'aru margini, de regula, la lunile lui Maiu, Iuniu sî Iuliu, câci cu finea lui Iuliu se póte avé acum'a pâne de tómna sî de véra, mai alesu ordiu, sacara sî grâu, carele punu capetu fómetei.

Unei familii, ce se compune dintr'unu barbatu sî o femeia sî din trei copii, ce nu-su in stare sa lucredie, ii trebuie pre dî cam la cinci ponti de fâina de papusioiu. De óre-ce insa o parte din acést'a trebuie sa si-o castige famili'a prin lucrare, buna óra unu pundu pre dî, de aceea trebuinti'a de ajutoriu din fondulu comunalu se póte preliminá pentru o familia numai cu patru punti pre dî, adeca pre cele 92 de dîle din lunile lui Maiu, Iuniu sî Iuliu cu 368 punti de fâina.

Unu coretiu de papusioiu cumpanesce cam la 160 punti sî da, dupa subtragerea merticului de macinare, 150 ponti de fâina. Asiá dara pentru acei 368 ponti de fâina calculati pentru o familia de cinci persóne pre trei luni de dîle aru fi de trebuintia cam dóue coretie sî jumetate, asiá dara pentru o persóna jumetate de coretiu. —

Alu doile faptoriu, ce trebuie sa se ia in séma la defigerea marimei fondului comunalu, este pretiulu pânei, mai alesu alu papusioiului in tempulu, candu are sa se dee ajutoriu la nevoesi. In tempuri de nerodire pretiulu unui coretiu de papusioiu este, in terminu de mijlocu, cam 6 fl. v. a.

Cu privire la cele espuse pâna aici, usioru se póte calculá marimea fondului comunalu pentru fia-care comuna in deosebitu. Sa presupunemu, de esemplu, ca o comuna aru constá din 200 de familii, famili'a in terminu de mijlocu, din 5 persóne atunci fondulu ei comunalu aru trebuí sa fia asiá de mare, incâtu sa se póta cumperá chiaru cu pretiulu de 6 fl. v. a. pentru fia-care familia câte 2 coretie sî jumetate, pentru 200 de familii 500 de coretie; asiá dara fondulu comunalu pentru o comuna cu 200 de familii aru trebuí sa aiba o suma de 3000 fl. v. a.

Déca cu privire la ajutorârile, ce se voru dá locuitoriloru comunei la tempuri de nevoie, se va observá cu acuratetia principiulu: „cá prin ajutorare sa nu se spriginésca neingrigirea sî trandavi'a omului, ci o parte din ce-i trebuiesce spre sustînere, sa si-o castige prin munca“, atunci acele dóue coretie si jumetate, ce s'au preliminatu, in terminu mijlociu, cá câtîmea cea mai mare de ajutoriu pentru fia-care familia, voru fi prea de ajunsu.

(Va urmá)

eaca nimicite prin fapte scomotele si interpretârile retacite respandite in privinti'a acestei impregiurâri.

Bucuresci, 19 Octobre.

Astadi, Joi, M. Sea Domnitorulu, plecandu pe josu dela palatulu Cotroceni, a mersu la universitate, unde a fostu intempinatu de d. ministru alu instructiunei publice si alu culteloru si de d. Costa-Foru, rectorulu universitâtiei.

M. Sea Domnitorule, inspectandu diferitele stabilimente ce contine palatulu universitâtiei, a binevoitu a cere informatiuni cu deameruntulu de diferitele lucrâri ce suntu inca de efectuatu.

La plecarea M. Sele, d. rectoru alu universitâtiei, a rugatu pe Inaltimea Sea se binevoiésca a continuá Inalt'a Sea protectiune, si in curendu acestu edificiu, inceputu de unu tempu atâtu de indelungatu, va puté fi terminatu.

Armele si munitiunea de resbelu aflate in magasinulu din Bacâu, astadi s'au incarcatu si predatu pentru transportare la arsenalulu din Bucuresci in primirea comandantului regimentului alu 2-lea de lancieri. „Rom."

Varietâti.

*** Escelenti'a Sea Episcopulu rom. cat. Dr. Michailu Fogarassy petrecù din 4 Nov. n. aici. Alalta-eri se dede la Escel. Sea Metropolitulu gr. orient. de aici, in onórea inaltului óspe, unu prândiu splendidu, la care luara parte cei mai inalti functiunari bisericesci, militari si civili din locu. —

*** Comitetulu Asociatiunei tinù alalta-eri siedintia ordinaria. Momentele principali ale acestei siedintie le putemu resumá la raportulu despre starea casei carea trece preste sum'a de 29 mii fiorini si impartirea stipendieloru, respeetive ajutóreloru concluse de Adunarea generala dela Clusiu. Inainte de ordinea dîlei se aduce din partea presidiului la cunoscintia comitetului, ca din comit. Solnocului de mijlocu a sositu o suma de 66 fl. si 67 xr. o multa pentru o vatemare de onóre decisa la tribunalulu din acelu comitatu, carea la Asociatiune vení cá ofertu.

*** Alegeri pentru universitate. In Scaunulu Nocrichiului suntu alesi: Lud. Herberth si Carolu Ackner; in scaunulu Cincului-mare: Ioann Welther si Robert Capesius.— In Scaunulu Mercurei suntu alesi Protop. Ioann Hani'a si Judele reg. Wendel si substituti Dr. Eug. Trauschenfels si Ioann Macelariu secretariu scaunalu; in districtulu Brasiovului: senatorulu Franc. de Brennerberg si secretariulu magistr. Fried. Wächter; in Scaunulu Sabiiului: Consiliariulu de apelatiune Iosifu Schneider si senatorulu Gustavu Capp.

*** Comassatiune. „Gaz. Tr." ne spune ca Comitele natiunei sasesci a sositu, in dîlele trecute — asta data pre nesciute — la Brasiovu. Scopulu principalu fu comassatiunea. Dóue dîle se tinura conferintie pregatitóre cu proprietari de locuri mari si de locuri mici si a trei'a dî se chiamara cei interesati. G. ne spune intre alte, ca la acea conferintia au fostu si vre-o dóue sute de barbati si vre-o siepte jupanese (din suburbiu). Intre toti numai vre-o trei-dieci români. D. comite deschise siedinti'a cu o disertatiune agronomica carea tinù 1 óra. Cu tóte acestea ni se spune ca comassatiunea afla opositiune, desi vorbira inca vre-o unsprediece pentru si numai unulu contra. Din cele ce ne refera G. mai departe ni se pare ca ómenii au fostu prea putînu pregatiti pentru comassatiune si de aci se esplica ca ómenii cu mosii nu se invoiescu asiá lesne la ce-va nesciutu pentru ceea ce au positivu a mâna, bunu reu cum este.— Preste totu in afaceri de avere ómenii au dreptu sa fia scrupulosi; asemenea cestiuni trebuie bine lâmurite, trebuie fâcute planuri topografice si espuse cá sa le potu vedé fia-care interesatu, si sa scie ce are sa ascepte dela straformarea acést'a insemnata a mosiei sele. — Se intielege de sine ca ómenii practici si fripti câte unii din esperinti'a trecutului, voru face opositiune. Aceste insa sa nu descuragieze de alta parte pre nimenea, ci sa-si chiarifice, ca asemenea lucruri nu se potu face — si candu se aru face póte nu aru fi bine — numai pre calea prelegeriloru. Ne-aru placé sa avemu date mai detaiate despre acestu lucru.

*** Bani unguresci. Gasimu in „Unio" ca legea pentru bani unguresci e gat'a si se afla in ministeriu si in dîlele cele mai de aprópe se va tramite ministeriului de finantie din Vien'a. Dupa legea acést'a se voru bate bani cá si pâna acum. Basea va fi puntulu de 500 grami. In banari'a ungurésca se voru bate galbeni, fiorini, dieceri; bani de patru si unu cruceriu.

*** In afaceri de tramiteri de bani pe posta s'au intielesu ministeriele de comerciu din Pest'a si Vien'a cá sa se introduca tramiterea prin telegrafu, séu mai dreptu avisarea sumeloru respective prin telegrafu. Maximulu unei asemenea tramiteri e intre Pest'a si Vien'a 5000 f. pentru alte locuri 1000; iéra minimulu 50 f. Se intielege de sine ca asemenea tramiteri se potu face numai in atari locuri, unde se afla case filiale. Mai departe a concesu ministeriului ung. de comerciu, cá tóte oficiolatele postale sa priméscа prenumeratiuni, la ori ce dîuariu séu fóia periodica pre lânga o tacsa de 10 xr. Prin acésta mesura tramiterea de bani de prenumeratiune in epistole e de prisosu si tramitiatoriulu crutia banii portului.

*** „M. P." spune ca in lunile anului viitoriu Ianuariu si Fauru se voru regulá dicasteriele finantiale si dincóci de Kiralyhago (in Transilvani'a), candu aici impiegatii cari nu au pututu invetiá limb'a ungurésca pâna atunci voru fi inlocuiti cu indigeni. Pentru ca limb'a oficiului va fi dela anulu nou incolo cea ungurésca, ducendu-se si indice si protocolu in limb'a ungurésca.

*** A trei'a epistola a lui Kossuth indreptata câtra redactorulu dela „P. N." e mai amara decâtu cele de pâna aci. Kossuth, intre alte, demustra ca Ungari'a, in relatiunea sea de acum cu Austri'a, nu va fi in stare vre odata sa multiamésca neci natiunalitâtile din laintrulu Ungariei, neci pre acele ce voru sa scuture jugulu turcescu, ci pre tóte le va indesá in bratiele Russiei. Vorbindu despre referinti'a Ungariei cu cestiunea orientala arata Kossuth pe fatia eventualitatea unei ocupatiuni a Transilvaniei de trupe romanesci, sprigínite de armata rusésca, sub Hohenzollerenulu de fatia. In altu locu, dîce, ca unu resbelu contr'a Prussiei, carele aru avé de scopu impedecarea unitâtiei Germaniei, aru aduce o invasiune russésca asupr'a Ungariei, carea aru fi egalu cu „finis Hungariae"

Nr. 112—1867.
Nr. 29—2

Concursu.

La scól'a comunala gr. res. din Telisc'a provediuta cu unu invetiatoriu dereginte, unu sub invetiatoriu si unu adjunctu, statiunea d'antâiu — de invetiatoriu deregente— impreunata cu unu salariu anualu de 250 f. v. a. din cass'a alodiala, cuartiru naturale si lemne— este de ocupatu.

Doritorii, dela cari se cere sa fia absolvitu celu putînu gimnasiulu inferioru si pedagogi'a, se provóca prin acést'a a se adressá câtra subscrisulu inspectoratu pâna in 1 Novembre st. v.

Sabiiu. 19 Octombre 1867.

Inspectoratulu scol. districtuale gr. res.
alu protop. tract. Sabiiului I.
I. Hanni'a m. p.
Protopopu.

Nr. 27—2

Concursu.

Spre intregirea postului de invetiatoriu devenitu vacantu la scól'a comunala din apertinenti'a Riulu-Sadului, cu care postu e legatu unu salariu de 126 fl. v. a. si cuartiru liberu — se deschide prin acést'a pâna la 26 Octombre a. c. — s. Dimitrie — st. vechiu concursu, pâna in care dî au a-si framite documentele la oficiulu opidanu de aici.

Concurentii au a documentá ca suntu pedagogi absoluti si ca au ce-va desteritate in cantârile bisericesci.—

Salariulu se redica jumetate din cas'a alodiala jumetate din cas'a bisericei din filialulu Riulu-Sadului.

Oficiulu opidanu
N. Ciucianu
Ant.

Nr. 20—1

Edictu

Savu Campeanu din Ogn'a, care cu necredintia de 6 ani parasi pre legiuit'a sea femeia Mari'a Stoi'a totu de acolo, fâra cá sa se scia loculu petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in restempu de siése luni dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea subsemnatului Foru protopopescu, câci la din contra procesulu matrimoniale asupra-i pornitu, se va decide si in absenti'a densului — amesuratu SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptu credinciόse.

Scaunulu protopopescu gr. res. alu Tractului Mercurei.
Sabiiu, 1 Octobre 1867.
Petru Badila, Protopopu.

Anunciu.

Subscrisulu facu cunoscutu onoratului publicu, ca amu deschisu cancelari'a mea de advocatia in Brasiovu, in cetate, tergulu pescelui, cas'a Dómnei Iene'a nr. 100.

Nicolau Stravoiu
advocatu.

Assicurazioni Generali cu privil. c. r. in Triest,

intemeiata in an. 1831,

cu unu fondu de siguranția dupa bilantiulu, publicatu in 17 Octobre 1865, de 23 milióne si 894619 f. 70 xr.

primesce pentru premii fórte potrivite:

a) asecurantii contr'a pagubiriloru prin focu;
b) asecurantii pentru viéti'a ómeniloru, cu si fâra profitu, de capitale, pensiuni si rente, precum si asecurantii de zestre.

Societatea, indreptatîta de a esercea tóte plasele de asecurantia, cari suntu iertate dupa legi, au fostu dintre tóte institutele austriace de asecurantia cea d'antâiu, carea au introdusu asecurantiele vietiei si au purtatu inca din inceputu neintreruptu grij'a pentru ele, cá sa oferese participatoriloru tóte comoditâtile ce suntu impreunate cu o soliditate duratóre a societâtiei.

Intre combinatiunile diferite ale asecurantieloru pentru casulu de mórte ne oferesce la tarifulu II cu profitu inlesniri deosebite, de óre-ce la cestea din urma da societatea participatoriloru din profitulu, ce resulta, $75^{0}/_{0}$, prin ceea-ce se reduce plat'a premieloru la o suma cum se póte de mica.

In anulu 1862 se urcà profitulu de impartire la $74^{27}/_{100}$ proc. in anulu 1863 se urcà profitulu acest'a chiaru si la $98^{64}/_{100}$ proc.; in anulu 1864 la $70^{83}/_{100}$ proc.; in anulu 1865 la 13 proc. si in anulu 1866 la $25^{61}/_{100}$ proc. ale premieloru platite. Fórte observabilu este, ca daun'a (pagub'a) ce se póte face intr'unu anu o purtà institutulu singuru; folosulu acest'a este fórte mare, de óre-ce bilantiulu se incheie din anu in anu, eara profitulu ce se cuvine in privinti'a politieloru, cari 'si perdu valórea prin mórtea asecuratului séu prin incetarea de a plati premiele, trecu in proprietatea celorulalti participatori.

In ce mesura urcata a esperimentatu societatea folosinti'a sea se vede de acolo, ca ea au platitu dejá dela inceputulu ei

5 milióne si 745,467 f. 79 xr.

pentru daune in urm'a mortiei a **2709** partite asecurate **3,073,817.**

Reservele cari se urca

la 11 milióne 726,124 f. 74 xr.

precum si celelalte fonduri

Sum'a, carea asecura societatea dupa bilantiulu mentiunatu, au ajunsu la cifr'a cea fórte insemnata mai multu de

759 milióne florini,

cu unu venitu de premii si interese de

7 milióne si 200,000 florini,

in care insa nu se cuprinde si sum'a cea insemnata a tontineloru si a venituriloru pre viétia.

Ajudecarea acést'a via ne da documentulu celu mai adeveratu despre increderea din tóte pârtile, de carea se bucura societatea in urm'a apretiuirei acurate a soliditâtiei administrârei sele interne, eara prin sumele enorme de garantia se oferesce publicului tóta siguranti'a, ce se póte dori.

Subscris'a agentia principala se recomenda dara onoratului publicu, doritoriu de asecurantia, a se adresá in ori-ce casu câtra dens'a si ea este gat'a de a servi cu ori-ce informatiuni in privinti'a acést'a Sabiiu in 18/30 Octobre 1867.

Agenti'a principale a asecurantiei generali cu privilegiu c. r. in Triest:

Paulu Nendvich.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**
Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumine c'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 87. ANULU XV.

Sabiiu, in 29 Octombre (10 Nov.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 28 Octombre

Dupa cele ce putemu scí pâna acum Maj. Sea Imperatulu Austriei a sositu in 7 Novembre in Vien'a. Municipalitatea a decisu a se face o primire splendida, carea dela pr. in. locuri s'a incuviintiatu sî pentru ca festivitatea sa póta fi cu atât'a mai mare s'au fâcutu dispositiuni, cá trenulu imperiului sa stea in curtea drumului de feru apusénu.

O scire cu datulu din 4 Novembre ne aduce din Vien'a despre legea de delegatiuni intre tierile de dincolo de Lait'a sî tierile corónei unguresci urmatórele:

Raportulu comitetului constitutiunei din senatulu imperialu accentuéza in ceea ce privesce legea despre delegatiuni, ca comitetulu a trebuitu sa nu ia in consideratiune art. 12 alu acestei legi spre a nu periclitá complanarea sî in fine necessari'a ordine a referintieloru de statu. Ce se atinge de modulu cum sa se trateze afacerile comune, comitetulu le afla fâra scopu sî déca s'a sî alaturatu lânga ele, crede ca póte acceptá cá tierile unguresci, déca se va face invederata, prin esperintia, nepracticabilitatea sistemei de delegatiuni, nu se va opune unei modificatiuni, carea sa se faca pre calea intielegerei comune sî dupa carea sa se trateze sî desbata afacerile comune.

Diet'a Croatiei carea erá sa se conchiame in decursulu lunei lui Decembre se scrie ca se amana pâna in 2 Ianuariu anulu viitoriu.

Cestiunea Romei a trecutu in dîlele trecute prin mari fase sî se pare ca, déca nu e deslegata, va fi celu putînu pentru unu tempu amanata. Stadiulu in care se afla, dupa scirile ce le avemu pâna acum e acest'a: Trupele garibaldine fura batute la Tivoli de câtra papáli. Se dîce ca cesti din urma erau in numeru de 12,000 sî ceia-lalti 3000 dupa alte sciri de 5000. Lupt'a spunu tóte scirile ca a fostu infioratóre sî esacerbata. Dupa retragerea garibaldiniloru, cari perdura lupt'a acest'a neegala, Garibaldi sî fii sei fura arestati de autoritâtile regatului italianu. Garibaldi se afla detînutu acum la Spezzia. Nu se scie inca remané-va acolo in detînere séu se va eliberá spre a se reintórce la Caprera. — Trupele francese ajunsese in Rom'a inca inainte de lupt'a acést'a.— Acum cetimu ca aceste s'au retrasu la Civita vechia (Nu se adeveresce), iéra cele italiane pre teritoriulu regatului. Garibaldinii inca au desiertatu cu totulu teritoriulu papalu. Carele va fi resultatulu finalu alu acestei afaceri nu putemu scí inca. Punerea in lucrare a plebiscitului se dîce ca s'a sistatu. Unele dîuarie spunu, ca inainte de tóte se va tîné o conferintia de puterile catolice. Aceste voru lucrá unu projectu, carele apoi se va asterne altei conferentie in carea voru fi representate tóte puterile europene.

Din Franci'a ne infatîsiéza dîuaristic'a dóue pareri diverse sî adeca unele dîcu ca la intemplara de unu resbelu cu Itali'a acestu resbelu aru fi fórte populariu in Franci'a, alte dîcu, cu totulu din contra.

Din Orientu suntu putîne sciri. Din Russi'a iéra viuu sciri despre armâri sî concentrâri de trupe in Poloni'a rusésca.— O alta scire mai inregistrâmu, ca Imperatulu Russiei a ordinatu inchiderea tuturoru posteloru russesci in Romani'a, sî a sistatu espedarea corespundintieloru cu Constantinopolea, preste Romani'a. Acelea voru merge in viitoru preste Odess'a.

Din Romani'a ne spunu dîuarele ce le-amu primitu in urma ca presiedintele camerei si-aru fi datu demissiunea. Trompet'a e fórte ingrigita de camer'a de fatia, pentruca se aretara putîni deputati, atâtu din Romani'a de preste Milcovu, câtu sî din cea de preste Oltu. Trompet'a, provóca la intielegere sî la partecipare in camera a tuturoru factoriloru ei, pentruca acést'a e modulu celu mai firescu sî mai salutariu de a inlaturá periculii cari amenintia periclitarea statului.

De pe malulu Murasiului 3 Nov. 1867.

Onorata Redactiune! Binevoiesce a primi in pretiuit'a fóia urmatoriulu articulu:

Sa nu ve mirati déca sî „Herm Ztg.“ in nr. 253 a a. c. incepe a slabí justele pretensiuni ale natiunei române sub titul'a: „Natiunalitâtile sî oficiele de judecatorii“, dîcendu, ca se nu pretinda nici o natîune teritoriu natîunalu nici amploiati natîunali, cari sa representeze natîunea la judecatorii, pentru ca in tiér'a nóstra, unde se afla 4 natîuni, nu se potu face impartîri dupa teritorii natîunale din causa, ca suntu prea mestecate natîunile, sî pentru ca judecatorii nu potu representá natîunile ci ei trebuie sa faca dreptate; — altmintrele totu insulu indigenu, care are calitâtile recerute, póte sa ajunga judecatoriu sî inaintá! trebuie insa sa scie sî limbile natiuniloru cu care are de a lucrá; dara déca cine-va vrea sa fia representantele natiunei, atunci faca-se advocatu; sî mai in urma sistem'a vechia a natîunalitâtiloru sî confessiuniloru recepte séu privilegiate, care (sistema) au duratu pâna inainte de 1848 nu se unesce cu principiulu egalei indreptâtîri, sî a se tînea mai multu de sistem'a acést'a, aru insemná denegarea acelui principiu, ce aru face natîunile iritate sî mai gialuse un'a câtra alt'a“;— repetu sa nu ve mirati, déca „Herm. Ztg.“, care representà de unu tempu incóce mai multe sisteme, incepe a pledá pentru neintroducerea sistemei vechie, dara in fapta se tîne de ea cu mâni cu picióre, vorbesce sî pentru judecatori nu dupa natîunalitâti, ci dupa capacitatea fia-câruí indigenu; — ci trebuie deplorata o atare fóia, carea vorbesce in numele natiunei sasesci sî representa fiii ei, cari s'au grâbitu a inarticulá natîunea românа in 1863 sî a promite natîunei române toritorii natîunale, acum'a insa au uitatu de tóte acelea, — trebuie combatute atari idei, cari contînu in sine egoismulu celu mai incarnatu pentru natîunea sasésca, pentru noi insa numai amagiri insielatóre! —

Adeca sa nu pretindemu teritoriu natîunalu nici amploiati natiunali cá judecatori? Ci sa avemu numai dreptu a ajunge judecatori, déca avemu calitâtîle recerute? — Da óre pentru ce au sasii teritoriulu loru natiunalu, sî pentru ce magiarii comitatele loru? Secuii scaunele loru? românii insa nimic'a. Da acestea nu suntu teritorii natîunale? sî inca cu privilegiele de a-si alege sasii judecatori sasi, magiarii magiari, sî secuii secui, iéra românii pre nimenea, pentru ca densii nu au natîune dietaliter recepta nici teritorii natiunale, adeca avemu dreptu de a ajunge judecatori; da unde? da putemu ajunge? In Scaunulu Sabiiului, unde unu senetoru supernumerariu românu s'au alesu? séu in Scaunulu Brasiovului, unde nici unu senatoru românu s'au alesu? séu intru a Orestiei, unde numai unulu e românu? séu intru a Cincului? Cohalmului? Mediasiului? sî a Sighisiórei? séu a Bistritiei? unde nici unulu nu e românu judecatoriu? — Nu putemu ajunge judecatori, in sedaru avemu dreptu; pentru ca privilegiele aceloru minoritâti sasesci sî magiare majoriséza pre români atâtu in fondulu regescu câtu sî in comitate unde ne aflâmu in absolut'a majoritate, sî ne eschidu dela participarea aceloru privilegii sî ne batjocorescu sî acum'a, precum ne-au batjocoritu sî inainte de acést'a seculi intregi.

Eata! pentru ce ne trebuie dara teritorii natîunali! pentru ce ne trebuie autonomia natiunala! Ne trebuie acestea, pentru cá sa póta esistá natîunea nóstra cá natîune, precum esista natîunea zasésca sî natîunea magiara cu cea secuiésca impreuna cá natîune; ne trebuie acestea, pentru cá sa póta ajunge sî acei'a români judecatori, cari au dreptu de a ajunge sî suntu cualificati, au remasu insa nefiindu teritori natiunale.

Adeca sistem'a antemartiala nu e placuta, ci a egalei indreptâtîri? da care e aceea? „Herm. Ztg.“ nu ni-o spune, ci tace sî siede comodu pre institutiunile sele cele vechi, pre nisce privilegii ruginite, de care s'aru rosî in secululu de acum inca sî aristocratii cei liberali din Angli'a, cari intindu mâna de ajutoriu poporului spre ai estinde drepturile de alegere pâna la gradulu fâra de censu.

Adeca judecatori, cari se represente natiunea, nu trebuiescu? da de cari trebuiescu? de cei cu cualitâtîle recerute, da sasii cei multi alesi cá judecatori prin scaunele sasesci pre cine representá? pre bohemii? séu galitienii, cari au inundatu sî inundà sî acum'a oficiurile patriei nóstre, precum suntu finantiele etc.? au dóra ei nu representa pre natîunea sasésca? au cei dela universitatea sasésca cari suntu alesi, iéra de sasi sî intre care barbati de alta natiune nu se afla, nu representa natîunea sasésca? si-su inca judecatori de a II-a instantia?

Mai departe! dá românii nu au calitâtile recerute? numai sasii le au, de potu ajunge la ori sî care oficiuri? sî inca in numeru mare? românii inca au destui inteligenti cu calitâtile recerute; pentru ca li se denéga aplicarea loru in patri'a loru? Cu câtu i-su mai buni bohemii, galitieni sî câti altii straini necualificati cu studii elementarie sî cu câte un'a clasa gimnasiala decâtu românii cei multi nu numai de calitâtîle acestea, ma inca cu studii juridice teoretice sî practice? pentru-ce tragu acei'a plâtile din sudorile Transilvaneniloru, din dârile nóstre, la cari romanii contribue mai multu cá sî ori sî care alta natiune? pentru aceea, pentruca se vede a se considerá romanii cu natiunea sea numai tolerati sî acum'a cá sî in ante de 1848, sî pentruca „Hr. Zeitung“ in primavér'a anului acestui'a intr'unu numeru alu seu apera prin anu corespondinte cu tóta energi'a pe cei straini, de noi inse nu-si pré face multu, in locu se poftésca sî dens'a cá patrióta buna constitutiunala inlocuirea indigeniloru la oficiurile ficantiale,— ce o pretindemu cu tóta energi'a dela ministeriulu actualu care va sî luá in consideratiune pretensiunea nóstra fiendu ca e constitutiunalu.

Totusi Hermannstädter Ztg. ne-au lasatu unu drumu deschisu de a ne face advocati, déca vremu sa fimu representantii natiunei! Buna invetiatura ni se da, numai sî magiari sî sasi sî secui sa-si representeze natiunalitatea sea prin advocati, dara Dloru aceea nu o voescu, numai romaniloru le o comenda.

Inca un'a intrebare modesta câtra H. Ztg. Pentru ce suntu pusi sasii consiliari in egal'a proportiune cu romanii sî magiaro-secuii la Guberu sî la curtea suprema, de-sî suntu judecatori inalti independenti, cari trebue se faca dreptate? pentru aceea dóra, ca nu representa natiunile acestei patrie? ba tocm'a pentruca representa acelea natiuni! Sî déca se potu pune la forurile mai inalte amploiati judecatori in egale proportiune, pentruce se nu se póta pune sî la instantiele din josu? pentru aceea, pentruca in privinti'a romaniloru Hr. Ztg. nu vrea se véda realizata egal'a indreptatîre, ci numai vorbesce idei frumóse sî pune pedeci peste pedeci de a nu se realisá cum va ideile acelor'a.

Deci dara en asiu dîce câtra Hr. Ztg. sa taca mai bine despre idei frumóse sî sa lucre mai multu pentru realisarea aceloru idei, sî sa se lase cu totu adinsulu de privilegiele apasatóre pentru natiunea româna. In Ardealu nu se póte face multiamire neci odata altmintrea fâra numai cu sustinerea

.. indreptatiri a natiunelorn, sî ori sî cine lucra mintrenea se va vedé insielatu. Dara potemu bate óc'a la urechile surdului, neci sasii neci magiarii nu pré arata malte semne ca vreau sa ne asculte, séu de ne sî asculta, nu vréu sa ne pricépa; ci sa ne rogâmu de Ddieu, cá sa ne ajute se scapâmu câtu mai curendu de constitutiunea privilegiatiloru prin care sî strainii sî celelalte natiunalitâti suntu mai protegiati cá noi! — ⚖

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 4 Nov. s'au verificatu deputatii G. Klapka, Lad. Somodyi, cont. Ios. Zichy, Fr. Kossuth sî Alessandru Drágffi Intre petitiunile sosite la dieta amintimu pre cea a camerei comerciale din Brasiovu, cá sa se cladésca drumulu de feru dela Oradea la Galati inainte de tóte drumurile. Se predà comissiunei respective.

Dupa acést'a se continua desbaterea in privinti'a comitatului Hevesiului. Fr. **Pulszky** dîce ca procederea regimului e legata sî corespundietória detoriei sele. Refrânge cu o dialectica apriga argumentele aduse inainte de cei din stâng'a pentru aperarea comitatului sî arata ca nu esista lege, prin carea sa se póta justificá pasîrea numitului comitatu sî ca legea vorbesce in favórea regimului.— Col. **Ghiczy** respunde inainte de tóte la intrebarea aruncata de Perczel, déca stâng'a aru fi decisa a formá eventualu ea ins'a unu ministeriu, sî inca in modu afirmativu. Stâng'a dîce Ghiczy, indata ce va ajunge a formá majoritatea, sî va tîné de detorintia a luá frênele regimului a mâna. Perczel a fostu dîsu, ca resturnarea ministeriului de fatia aru trebuí sa aduca séu supunere séu revolutiune. Ghiczy nu crede sî intréba, ca o partida politica, trebuie ea pururea sa taca, déca scie dinainte ca are sa remana in minoritate? Diet'a nu póte numai sa inregistre tacendu actele regimului, ci fia-care partida sa-si dea parerea sea asupr'a loru. Oratorulu cauta apoi sa argumentedie ca regimulu prin procederea sea au vatematu legal'a autonomia a municipieloru sî staruiesce pre lânga aceea, ca pentru comitate sa se pastredie nu numai uun cercu de activitate aministrativa, ci sî politica. Paulu **Somsich** ca contrariu neimpecatu a totu ce e estremu, condamna de o parte centralisatiunea, de alta parte inse nesuinti'a de a face din comitate unu agregatu de state mici; calea cea adeverata e dupa densulu intru aceea, cá sa se aduca prin o lege in consonantia principiulu de representanti'a poporului cu celu alu sistemei municipali. Trecendu la cestiunea dilei, incuvientiéza procederea regimului sî aduce aminte, ca in o tiéra constitutiunala nimenea nu póte fi dechiaratu culpabilu (vinovatu), pâna candu judecatorulu n'au judecatu, dara totu asiá de putînu póte fi cine-va dechiaratu de neculpabilu, inainte de a fi urmatu o sentintia judecatorésca. Oratorulu afla ca comitatulu e culpabilu, pentruca epistol'a lui Kossut s'a fostu confiscatu de vice-comitele celu d'antâiu din comitatulu Hevesiului inainte de a-si aretá ei increderea câtra Kossuth.

Dupa Somsich vorbira L. **Csernátony**, Em. **Zsarnay** sî Alesandru **Csiky**. Cuventarea cestui dintâiu, cá cuventarea (vergura) cea d'antâiu, avù necasulu a fi intrerupta. Pentru cá sa cunósca cetitorii câte sî permite viétia parlamentara, vomu schitiá ce-va mai pre largu cuventarea cestui d'antâiu in urmatórele:

Csernátony citéza, spre caracterisarea procederei regimului, dara cu deosebire cintindu la cuventarea ministrului de culte sî instructiunea publica, unele cuvinte din o poesia populara *). Citesce apoi unele pasagie din cuventarea ministrului de culte sî instructiunea publica prin cari argumentéza ca insusi ministrulu au dîsu ca procederea comitatului Hevesiului nu colidéza cu liter'a legei sî nu au trecutu marginele logicei. Intréba ca déca regimulu procede cu unu comitatu care nu vatema neci legea neci colidéza cu logic'a, ce va face elu candu unu comitatu séu alta jurisdictiune in adeveru va vatemá legile sî logic'a? oratorulu afirma mai departe, ca in privinti'a cestiunei comitateloru abiá va fi o diferintia démna de a luá notitia de ea; diferintiele se causeza sî inasprescu numai prin deputatii acei'a, cari schiopetéza dupa partide sî apoi se alatura totdeun'a lânga partid'a accea, carea invinge. Acei deputati suntu cari sî acum incuviintiéza procederea regimului fatia cu comitatulu numitu de-sî acea procedere a fostu pripita. Intréba mai departe, ca pedepsi-se-va sî Clusiutu pentru alegerea lui Ludovicu Kossuth jun. „Alegatorii din Clusiu au primitu unu telegramu dela Lud. Kossuth in carele dechiara, ca déca majoritatea voturiloru va fi pre partea sea sî va fi alesu, nu póte primí alegerea (sgomotu. La ordine!). Me rogu, eu amu fostu in mai multe parlamente sî m'amu dedatu se ascultu sgomotulu pâna candu se asiéza sî apoi sa incepu dela capu vorbirea mea. (sgomotu mare). Cetatea Clusiului a primitu unu telegramu, sî pentru larma me vedu nevoitu e o repetí acést'a. (Sgomotu mare. La ordine! Presiedintele suna clopotielulu). Cetatea Clusiului a primitu unu telegramu (Sgomotu sî ilaritate mare. La ordine!) Cetatea Clusiului a primitu unu telegramu (Sgomotu sî ilaritate sî mai mare. Presiedintele suna clopotielulu.) Petrecerea acést'a póte sa ve placa, dar pre mine nu me scóte din flegma. (Sgomotu mare. La ordine!)— **Madarász**: Ne rugâmu de D. presiedinte sa suspenda desbaterea.— Ales. **Csiky** sî eu me rogu de intrerumperea siedintiei, déca cas'a nu are destula rabdare (Sgomotu mare. Presiedintele suna clopotielulu. Sa audimu!)— **Presiedintele**: Me rogu de onorat'a casa sa asculte pre dlu deputatu. — **Csernatoni**: Cetatea Clusiului a primitu unu telegramu, in carele se dîce ca Ludovicu Kossuth j., déca va fi alesu nu póte primí alegerea, pentru ca elu nu póte vení a casa pâna candu legile din 1848 se voru restituí intru tóte. Nu voiu sa tragu afacerea clusiana aicea, pentru ca ea fiindu unu obiectu de sine nu se cuvine aici, sî ce póte face regimulu contra cetâtâtiei Clusiului? nimic'a."— E pentru Tis'a.

Zsarnay apera procederea regimului iéra Csiky contra.

Desbaterea acestui obiectu se continuà in 5 sî in 6 Nov. in care dî din urma se respinge de majoritatea dietei propunerea stângei, cá sa se dea votu de blamu ministeriului.

Revista dîuaristica.

Albin'a in nr. 119 face, prin unu articulu intitulatu: „Conspiratiune contra natiunalitâtiei romane", o descoperire tragica interesanta. Esenti'a lucrului din acea scire aru fi, cá unu boiariu din clica aceloru reactiunari, cari mai inainte conspirau cu emigrantii revolutiunari, aru fi calatoritu nu demultu la Parisu pentru cá acolo sa se intalnésca cu **Beust** sî **Andrássy** sî negenatu sa se intieléga asupr'a deraburirei Romaniei, pentru cá cu atâtu mai lesne sa se póta infrenà românii din imperiulu austriacu (?!). Boieriulu dupa Albin'a plecà cu o luna inainte de plecarea lui Beust sî Andrássy la Parisu sî acum candu so-ira cesti'a din urme acolo, boiariulu chiama sî pre alu doilea sotiu alu seu acolo. Din acelasi articulu se vede, ca la 1863 acei ómeni terguiau cu emigratiunea ung. a contulu Transilvaniei. Incheia articululu, carele cuprinde multa misteriositate, cu aceea, ca Austri'a nu póte merge cu reactiunarii din Romani'a, pentru ca e in contra intereseloru ei. —

Despre intentiunile lui Napoleonu gâsimu in Zkft reproduse din „Birzevy. Ved." din Petersburgu urmatórele:

„Imperatulu Napoleonu III jóca o comedia in Toulon; totu in acelasi tempu insa arangiaza o tragedia dupa culisele Austriei sî Turciei, in carea va fi incurcata Europ'a intrégа. Russi'a va trebuí sa jóce in tragedi'a acést'a rol'a cea dintâiu, carea de siguru o va sî seversî cá invingatória. Franci'a are lipsa de unu resbelu, dara numai de unulu pentru carele sa afle sî aliati. Imperatulu francesu radîma tare in Austri'a, carea e sî impartasîta indirectu la deslegarea cestiunei orientali. Nu mai e secretu acum, ca Austri'a de unu tempu indelungatu nu se mai distinge prin o amicia deosebita câtra noi. Espositiunea etnografica sî minciunile respandite din partea francesa in adinsu, ca Russi'a lucra din tóte puterile la ruinarea Austriei — numai au mai stricatu relatiunile intre Austri'a sî Russi'a. Dîuaristic'a austriaca luandu afara pre cea slavica (esceptiune cea polona) straluce de atacuri nerusinate asupr'a Russiei sî a Russiloru. Judecandu

---

*) Betakar, kitakar, Azt sem tudja mit akar.

FOISIÓRA.

Fonduri comunale pentru tempuri de nevoi.

(„Fói'a Societâtiei din Bucovin'a")

(Capetu.)

Ce se atinge de ajutoriulu, ce aru fi sa se impartiésca din fondulu comunalu la tempuri de nevoi generale intre madularii nevoesi ai comunei, apoi, cum s'au spusu sî mai susu, nici odata sa nu se dee nevoesiului in mâna bani gat'a, spre a-si cumperá insusi pânea, un'a, pentru ca multi aru intrebuintiá acei bani spre a-si cumperá insusi pânea, un'a, pentru ca multi aru intrebuintiá acei bani spre alte lucruri séu iérasi bea, sî alt'a, pentru ca, cumperandu-si fia-carele indeosebi pânea, aru trebuí sa o platésca cu pretiulu, ce se afla in târgulu celu mai de aprópe, adeca cu unu pretiu multu mai mare, decum s'aru intemplá, candu s'aru cumperá mai multa pâne deodata.

Asiá dara atâtu pentru fondu câtu si pentru locuitorii comunali aru fi multu mai bine, déca s'aru calculá mai intâiu câtu se póte de apriatu, câtu ii este de trebuintia fia-cârui nevoiesiu din comuna cu privire la impregiurârile casnice, sî apoi, sciindu-se prin sumare trebuinti'a totala de pâne pentru comun'a intrégа, sa se cumpere acést'a cu radicat'a dupa pretiurile negotiului séu dela vre-unu proprietariu mare séu de pre la alte magasine (la marginea Moldovei séu a Besarabiei), sî pânea sa se impartiésca apoi in natura intre cei nevoesi dupa consemnatiunea fâcuta de mai inainte. Aici trebuie sa mai observâmu, ca cei ce au trasuri (care, carutie) s'aru cadé sa aduca de graba pânea in comuna, iéra palmasii sa imblatésca, asemenea fâra plata, papusioiulu, ce s'aru mai aflá adunatu in cosieriele comunale. Intr'acestu modu inca s'aru face destula economia pre sém'a fondului comunalu. De cumperatulu si impartîtulu pânei aru avé sa pórte grigia primariulu comunei (vorniculu) dimpreuna cu comitetulu comunalu.

Ce se atinge de constatarea trebuintiei sî a câtîmei de pâne pentru fia-care nevoesiu din comuna, sa nu se primésca de buna numai simpl'a aretare a nevoesiului, ci trebuinti'a sî câtîmea de pâne sa se cercetedie cu tóta asprimea, mai alesu la ómenii cei usiurei de minte séu betii, câci este sciutu din esperiintia, ca multi insi abusédia de dreptulu seu de a primí ajutoriu, sî i-si vendu apoi indata pânea, ce au capetat'o.

Sum'a imprumutata din fondulu comunalu s'aru puté apoi reintórce de câtra imprumutatori séu prin contribuiri anuale in bani, séu — mai bine sî mai usioru — iérasi prin contribuiri in natura, cari aru trebuí sa incetedie, indata ce fondulu comunalu a ajunsu iérasi la starea sea normala! Pentru ajutórele, ce le primescu nevoesii din fondulu comunalu, la reintórcerea loru sa nu se céra cameta, câci numai asiá este ajutorarea adeverata. —

Ce se atinge mai departe de procentele baniloru depusi in case publice, aru fi sa se adauga la capitalu, déca fondulu nu-i de ajunsu de mare; iéra déca acest'a este indestulatoriu, atunci cu procentele capitalului sa se platésca o parte din sumele imprumutate nevoesîloru séu cu alte cuvinte: aceste sume sa se scada proportiunalu. Ori sî cum insa prin capitalisarea procenteloru se micsiorédia contribuirile in natura séu in bani sî cadu in folosulu comunei. Déca d. e., aru fi ajunsu intr'o comuna fondulu comunalu marimea de 3000 fl. v. a. sî déca prin trei ani de dîle nu s'aru fi luatu bani din trensulu, atunci procentele de 5 pre acesti ani s'aru urcá la 150 fl. v. a. Déca acum'a in anulu alu patrulea s'aru dá ajutóre din fondulu comunalu in sume de 2000 fl. v. a., atunci acele procente de 150 fl. v. a. aru fi sa se intrebuintieze spre implinirea fondului sî asiá dara imprumutatorii nevoesi n'aru avé sa reintórca mai multu sum'a de 2000 fl., prin urmare contribuirile aru fi sa se urmeze, numai pâna ce fondulu aru fi ajunsu iérasi marimea de 3000 fl., computandu-se la acesti'a ramasiti'a casei de 1000 fl., procentele de mai inainte de 150 fl. si celelalte procente, ce s'aru mai vení dela aceste dóue sume din urma. Cum numai s'aru fi implinitu sum'a de 3000 fl., contribuirile aru fi sa incetedie indata.

Spre a tîné marimea fondului comunalu in proportiune drépta cu inmultîrea poporatiunei comunei aru fi fórte amesuratu scopului, déca s'aru oblegá toti insuratieii, cá mai inainte de cununia, séu in casuri de lipsa sî mai târdîu, sa platésca la cas'a fondului odata pentru totudéun'a o contribuire anumita — póte unu coretiu de papusioiu. — Déca aceste contribuiri ale insuratieiloru n'aru fi de ajunsu spre a tîné marimea fondului in proportiune drépta dupa tóte impregiurârile Austri'a sî Franci'a s'au unitu in parere asupr'a cestiunei orientali sî ambe aceste staturi se silescu a trage sî pre Itali'a sî cu deosebire pre Angli'a in partea loru. Acum déca Napoleonu III orbitu se pune sî trage sabi'a, atunci elu sa ia asupra-si sî urmârile resultande din acésta procedere. Resultatulu unui asemenea resbelu nu póte fi trasu la nici o indoiéla, sî déca vreodata se ascépta o schimbare pre cart'a Europei, atunci la facerea pâcei, dupa acésta lupta mare européna va urmá de siguru. La tóta intemplarea noi Russii cautâmu linisciti in venitoriu, aduca a cel'a ce va aduce: resbelu séu pace. Problem'a a cârei deslegare ne ascépta, e preste tóte chiara sî otarita sî la deslegarea ei socii nu ni voru lipsí de sicuru. Russi'a si-a doveditu destulu rabdarea sî lasarea in politic'a esterna, asiá incâtu invinuirea ca ea urmaresce planuri ambitióse cade de sine. Tóta rabdarea insa sî are marginile ei. Russi'a nu va suferí nici in unu modu a i se vatemá onórea. Franci'a insa cugeta a se frecá de noi in privinti'a acést'a, pâna candu ne va induplecá a dá Turciei in cestiunea candiotiloru o astfeliu de declaratiune, carea sa traga neaperatu resbelulu dupa sine. Atunci insa respunsabilitatea pentru turburarea pâcei cade asupr'a acelui'a, care ne va trage in ea, scindu fórte bine, ca Russi'a nu va suferí unu atacu asupr'a onórei sele. Russi'a va aratá Franciei, ce va sa díca a provocá la resbelu pre o natiune de 80 milióne, carea in momentulu periculului se aduna in giurulu tronului sî in momente de aceste nu crutia nici bani nici sânge pentru aperarea patriei.

Cuventarea D. Hurmuzachi.

(tînuta in sied. din 21 Oct. a sen. imper.)

(Continuare.)

Avendu libertate deplina nu e trebuintia neci ca o parte se sacrifice drepturile sale, neci cá sa se usurpe drepturile celei'a lalte pârti. Arata sî esperienti'a de tóte díIele ca in multe state liberale beseric'a sî statulu in nependentia completa, totusi potu esistá lânga sî la olalta in contielegere si folosindu-se de drepturile sele. Déca acést'a se díce despre tóte bessericele, atunci beseric'a catolica in deosebi este in pusetiune a se lipsí de putere straina legata prin tratatu spre inaintarea scopuriloru ei beserîcesci.

Beseric'a catolica, impunendu respectu prin putere, influintia, consistintia interna sî latîre, petrecandu pe departe tóte celelalte bessereci (?) prin organisatiune,—forméza ea o putere religiósa sî politica de rangulu antâiu, sî pentru sustarea ei neingustata are trebuintia mai putîna decâtu ori-care alta religiune de scutulu statului, garantatu prin tratate. Ba, mai multu, fàra ori-ce ajutoriu alu statului straluce cu multu mai multu sî multu mai luminosu in capabilitate ei nependinte de viétia sî in energi'a ei poterica.

Sî nu numai oportunitatea, ci chiaru sî puntulu juridicu vorbesce pentru necesitatea a se face schimbâri fundamentale in combatut'a lege de tratate, déca nu s'a desfiintiá de totu, din causa ca i se opunu conflicte nedelaturabile in implinire.

Nainte de tóte straformarea constitutiunala a statului dupa care noi ne luptâmu, nu se invoesce neci decum cu spiritulu absolutisticu ce domnesce in acésta conventiune. Apoi mai contîne in privinti'a casatorieloru mestecate sî a scóleloru principie implicite (ce se cuprindu in ele) cari conducu la asupriri sî nedreptatiri publice fatia cu alte confessiuni, sî cari tocmai pentru aceea contradícu publice sî diametralu principieloru nóstre de dreptu.

Cá sa pomenescu numai unu esemplu, asia numitulu impedecamentu in casetoria alu catolicismului,— adeca abdícerea de a se mai casetorí unu catolicu care erá dejá casetoritu cu catolicu, dara se desfiintiase legatur'a acést'a intre ei — este nesmintitu o vatemare strigatória a egalitâtiei religiunarie sî o preferintia necuviencíósa pentru o beserica sengura.

Afara de acestea acestu tratatu precum sî legea ce l'a publicatu s'a incheiatu pentru pururea, adeca pentru durat'a intréga a statului sî a bessericei.

Istori'a inse nu cunósce legi ce nu potu fi schimbate, sî totu asiá de putinu cunósce cá constitutiunea nóstra. Ba chiaru in politica unde se incheie tratate „eterne“ de pace, cuventulu „eternitate“ insémna numai intervalu de tempu dupa placu sî de indatinare tare scurtu sî tare schimbatoru.

Senatulu imperiale nu este neci decum marginitu in legelatiunea sea prin constitutiunea nóstra; deci tote legile ce suntu in sfer'a lui de representatiune le póte schimbá séu chiaru sî desfiintiá pre basea legala, asceptandu numai sanctiunea imperatésca, ceea-ce, firesce, se refera sî la acésta lege.

Dara celu ce nu concede acést'a aluneca in consecintie absurde; câci elu atunci trebue se concéda in consecintia sî se permita pe legalu ca unu regentu, emitendu o constitutiune a corpuriloru representative prin aceea sî se reduca tóte la nemic'a, ca elu inchee tratate „eterne“ ca potentati straini despre tóte ramurile de administratiune publice, publicandu-le prin lege.

Acum'a, déca aceste legi aru fi neschimbavere, corpulu legelativu aru avé pentru totdeun'a dreptu de legelatiune numai formalu eara nu materialu.

Deci a sustîné concordatulu in cuprinsulu sî in intregitatea sea, aru insemná a negá constitutiunalismulu nostru, aru insemná a scrie eternitatea dispusetiuniloru omenimei, cari totusi au lipsa de schimbâri, amesuratu impregiurâriloru sî tempului. Afara de aceea acésta lege emisa pentru intregulu statu alu imperiului nu se póte realisá in pracsa, de óre-ce tierile de sub corón'a Ungariei i denéga validitatea sî de óre-ce, dupa cum se aude, sî poporulu sî sî representatiunea acestei jumetâti a imperiului i paru a fi nu mai putînu decâtu neplecate. Ori se fia óre intr'adeveru condamnata tiér'a nóstra ca ea numai pe campulu finantiale, pe celu beserecescu politicu sa se opuna sî se dee frunte in lips'a vointiei celei'a lalte pârti ungaresci a imperiului? Se portâmu noi nu numai 70% casi in casuri, ci cu 100 intréga de percente mai multu cá Ungurii, sarcinele concordatului despre care acesti'a nu voescu se scia nemic'a?

Ba mai multu, chiaru in tiér'a nóstra are esecutarea acestei legi de tratatu in urmare ca de 12 ani dejá nu s'au potutu emite legile respective de esecutare. In genere, dupa opiniunea mea, concordatulu póte fi in Austri'a numai atunci esecutatu, candu mai antâiu silabulu intregu va fi prosperatu la validitate sî esecutare; amendóue se tîinu un'a de alt'a ca caus'a sî lucrativitatea, eara lucrativitatea dóra nu va premerge causei; concordatulu fàra silabu, flutura in aeru, sî fia-care ventu mai aspru trebue sa-lu trantésca.

Urm'a achilena a acestei lege de tratatu au observat'o, sentit'o ei desgolit'o delocu la emiterea ei precum catolicii asiá sî acatolicii nepreocupati.

Proselitismulu pe campulu casetorieloru amestecate sî a scóleloru primì aventu potericu sî sistematicu.

Conscienti'a de nependintia dela puterea statului treptá zelulu clericale sî asprimea indrumatória fatia cu catolicii.

Sî candu acesti'a, dandu-se conflicte, apelau la puterea statului, cerendu ajutoriu sî scutu, erau indrumati nu la Vien'a, ci la Rom'a, sî asiá erau fàra scutire, de préda preotimei mai poterice in numeru, in putere, in ponderositate, care pré multu trembitá nedependinti'a ei de statu.

Sî in patri'a mea, Bucovin'a, care in proportiune are putîni catolici, eserceau decisiunile apesatórie ale acestei legi de tratatu influintia tare sentitórie sî nefericitórie, precum acést'a se vede sî din petitiunea capitalei Cernauti, pre care avui onóre a o pune astadi pe més'a casei, care lamuresce totu asiá de chiaru si bine aceste relatiuni.

Sa binevoiésca dlu presiedinte a-mi permite se cetescu o particica din acésta petitiune, cu atâtu mai multu, de óre-ce eu cu convingere deplina potu adeverí contienutulu ei.

In ea se díce; „Bucovin'a este icón'a esemplara precum pentru indulgenti'a reciproca natiunala asiá sî pentru cea confessiunala.

Abiá s'a mai fi inradacinatu unde-va in poporu recunóscerea sî respectarea reciproca a drepturiloru egale ale diferitelora confessiuni, precum s'a inradacinatu in acésta tiéra.

Insa sî in ea adusera decisiunile asupritóre ale concordatului o disarmonia cu atâtu mai neplacuta, cu câtu cestiunele adencu taiatóre in viéti'a privata sî familiara in caus'a casetorieloru amestecate, a crescerei religiunarie a copiiloru, a schimbârei religiunei s. a. cu privintia la legaturele anguste ce léga de olalta pe diferiti agnati dupa confessiune,— se arata aici mai adesea decâtu in ori sî care tiéra.

Iéra ce se tîne de scól'a populara, necesitatea a intemeiá scoli confessiunale aduce cu sine sarcine grele pentru poporu, cari nu au scopu practicu. Cu acelea impreunandu mijlócelele de acum ce suntu atâtu de desbinate, sî folosindu-le pentru crescerea generala,— s'aru ajunge resultatele cele mai stralucite.“

Dejá candu Austri'a a primitu Bucovin'a, a garantatu acestei tieri ca-i va sustîné „status quo“ in privinti'a confessiunei, adeca pastrarea egalitâtiei religiunariei ce acolo totu deun'a domniá pe tempulu domnirei romanesci.

Dreptaceea patent'a de tolerantia a imperatului Iosifu II, carea chiaru n'avea lipsa de tolerantia, nu fu in Bucovin'a neci publicata neci primì validitate, precum s'a intemplatu in alte tieri de coróna.

Inse tocmai pentru aceea latîrea concordatului sî asupr'a Bucovinei a fostu o scirbitura in „statu quo“ ce i s'a fostu garantatu, o vatemare a egalitâtiei religiunarir, ce se asecurase, eara vatemarea s'a sentitu in Bucovin'a ce pâna ací erá egalu indreptatita in religiune, cu multu mai tare, decâtu in celelalte tieri, unde acatoliculu erá numai toleratu, nu, cá sî aici, in asemenea dreptu. „Alb.“

(Va urmá)

Principatele române unite.

Camerele s'au deschisu in 25 Oct. Cuventarea de tronu o vomu publicá in nrulu viitoriu.

Iassi, 19 Octombre.

Avemu a anunciá cetitoriloru nostri o scire fericita. Guvernulu a incheiatu cu compani'a drumului feratu dela Lemberg la Cernauti o conventiune provisórie subordonata la incuviintiarea legilativa pentru constructiunea sî esploatarea unui resonu (rociu) de drumuri ferate mergendu dela hotarulu Romaniei lânga orasiulu Suceav'a, la Iasi, la Galati sî la Bucuresci.

Dupa scientiele ce dobandimu dela corespundentii nostri din Bucuresci, conditiunele principali suntu urmatórele:

Resoulu se imparte in trei sectiuni: Sectiunea antâi'a dela Suceav'a la Iasi sî dela Suceav'a la Bacâu; sectiunea adóu'a dela Bacâu la Galati sî sectiunea a trei'a dela Marasesci la Bucuresci. Lucrârile aru urmá a se incepe negresîtu in primavér'a viitóre pe lini'a dela Sucév'a la Iasi care va trebuí sa fia ispravita celu multu pâna in doi ani dela dat'a promulgârei concessiunei definitive, sî pe aceea dela Sucév'a la Bacâu carea va trebuí sa fia ispravita negresîtu pâna in trei ani dela promulgarea concessiunei. Sectiunea dela Bacâu, la Galati va trebuí sa fia ispravita pâna in doi ani dela punerea in cerculatiune a primei sectiuni sî acea dela Marasesci la Bucuresci pâna in optu spre-diece luni dela punerea in circulatiune a sectiunei dela Bacâu la Galati.

Concessiunea este data pe nóua-dieci ani sî Statulu garantéza concessiunariloru, cá venitu curatu alu intreprinderei sî cu incepere dela díu'a punerei in cerculatiune a fia-cârei sectiuni intregi,

---

cu inmultîrea poporatiunei comunei: atunci locuitorii aru mai avé din candu in candu sa contribuiésca câte ce-va spre indeplinirea fondului.

Organulu administrativu in tóte afacerile fondului comunalu pentru tempuri de nevoi este fàra tóta indoiél'a in valórea §§. 29 sî 48 ai legei comunale consiliulu comunalu sî primari'a. Cam acestea aru fi indreptariele, dupa cari aru trebuí sa se urmedie la infiintiarea fonduriloru comunale pentru tempuri de nevoi. Noi marturisimu cu sinceritate, ca planulu, ce l'amu desfasiuratu pâna aici, inca va avé scaderile sele, ce se voru aretá mai vederatu la punerea lui in lucrare, insa acele lipse sî scaderi usioru se voru puté indepliní sî indreptá la tempulu seu dupa impregiurârile locale sî esperiinti'a fâcuta. Atât'a insa cutediâmu a sustîné, ca fondurile comunale, dupa propunerea nóstra, de buna séma i-si voru ajunge scopulu seu, déca numai comunele voru intielege sî se voru petrunde de utilitatea infiintiârei loru, déca le voru administrá cu tóta ingrigirea cuviinciósa, déca la impartîrea ajutóreloru, voru luá bine sém'a la necessitatea sî la marimea acestor'a sî la tempulu cuviinciosu, déca voru priveghiá cu acuratetia, cá contribuirile pentru formarea sî indeplinirea fondului sa se faca la tempulu receruta, sî déca nu voru ingaduí, cá contribuitorii sa remana indareptu cu contribuirile sele pâna la o suma ce n'aru fi in stare sa o platésca fàra vatemarea intereseloru sele.

O. R. sî I. S.

unu procentu de 7½ la suta, cuprindiendu-se sî amortisarea, socotitu pe capitalulu ficsatu de 230,000 franci pe fia-care chilometru. Insa, pentru a inlesní formarea capitalului primei sectiuni, Statulu contribue cá partasiu la intreprindere pentru a patr'a parte din capitalulu necesariu pentru construirea acelei sectiuni, adeca pentru sum'a aprocsimatíva de 12,362,500 franci, pe care o va platí in 18 versamente cu trei luni dupa promulgarea concessiunei. Valórea versaminteloru ce Statulu va efectuá va fi garantata de concesionari prin cambiale sigure primite de guvernu sî care se voru restituí concessiunariloru rendu pe rendu in proportiune de o a patr'a parte din valórea lucrâriloru ce voru fi fâcutu sî despre care voru justificá cu certificatele ingineriloru guvernului. In contr'a acestei participatiuni, Statulu va avea dreptu la o a patr'a parte din folósele ce va produce intregulu resou, dupa acoperirea aceloru 7½ la suta pentru capitalulu ce-lu voru fi pusu concessiunarii sî Statulu. Transportulu postei sî alu impegatiloru in functiuni va fi gratuitu; transporturele militare sî acelu alu graneloru in tempu de lipsa in tiéra se voru face cu jumetate din pretiulu tarifului; ear transportulu sârei se va folosí de o reducere de 25 la suta din pretiulu tarifului. Conditiunele privitóre câtra constructiune, precum sî tóte detaiurele neprevediute in conventiunea provisorie, se voru regulá dupa conditiunile stipulate de guvernulu austriacu pentru lini'a dela Lembergu la Cernauti, intru câtu aceste voru fi compatibili cu legislatiunea tierei.

Spre garantarea conditiuniloru stipulate, concesionarii depunu la tesauru o cautiune de unu milionu de franci care li se va restituí la inceperea lucrâriloru, séu la casulu candu corpurele legislatíve n'aru incuviintiá conventiunea provisorie pâna in terminu de trei luni dela dat'a ei. Ni se dîce inca ca imputernicitii concessiunariloru au fostu cerutu parteciparea Statului pentru o treime din capitalulu primei sectiuni sî n'au aderatu la parteciparea Statului numai pentru o patrime decâtu sub reserva de a referá la incredintiatorii loru; incâtu cautiunea urmeméza a se depune numai dupa ce concessiunarii voru fi aderatu la acésta clausa. Sperâmu insa, ca acésta modificatiune nu va dá locu la desfiintiarea conventiunei sî ca cautiunea va fi depusa pâna astadi, séu se va depune in curendu. „G. de I.“

Varietâti.

⁂ Scirea despre concentrarea armatei rusesci spre Prutu, sî a Turciloru la Dunare sub comand'a lui Omer-Pasia, este afirmata din nou. „N.“

⁂ Felicitâmu pre dlu ministru alu Culteloru sî pre dlu V. A. Urechia, Directorele pentru dispositiunile ce au luatu in privinti'a organisârei scólei preparandara pentru invetiatorii comuneloru rurali. „Nat.“

⁂ Ból'a de vite in Distr. Fagarasiului inca totu n'a incetatu, este insa marginita la siepte comune. In aceleasi pâna in 30 Octobre perisera 464 capete, adeca multu mai putine decâtu in Districtulu Brasiovului. Mesurele luate suntu fórte energice. Cele mai multe vite picara in Tiantiari, adeca 250 sî in Porumbaculu de susu, adeca 159, apoi in Sohodolu 26, in Vladeni 27, etc. Frigulu nu micsioréza ból'a, ci in unele casuri inca o intarita. Vitele cá sî ómenii avendu materi'a bólei adunata, prin recéla se bolnavescu sî mai iute, iara mai alesu ploile reci strica viteloru sî altadata fórte multu, ceea ce ómenii nu vréu sa pricépa. Audîmu ca se va dá porunca aspra, cá pre câtu tîne ból'a, vitele sa se oprésca dela pascutu sî sa se asiedie in grajduri. Noi insemnâmu, ca pe alocurea hoiturele se ingrópa fórte reu, din care causa la primavéra iérasi póte se sparga ból'a cu furia sî mai mare. — „G. Tr“

⁂ Ni se anuntia ca dlu L. Catargiu, Presiedintele camerei, pentru trebuintie de familia a plecatu in strainetate. Nu voru fi sî alte motive ce l'au silitu sa lipsésca din camera? „Nat.“

Nr. 30—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. or. Sacosiulu ungurescu, ce e ingremiata maritului comitatu alu Temisiului sî protopresbiteratului gr. res. alu Lugosiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) bani gat'a: 73 f. 50 xr. v. a.

b) in naturalii: 16 meti de grâu, 16 meti de cucuruzu, 100 ponti de clisa, 50 p. de sare, 10 p. lumini, 8 stangeni de lemne sî 2 jugere de livada.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuvientia, cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morale sî politica; sî astfelu inzestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiulu pâna in 20 Novembre a. c. calend. vechiu.

Caransebesiu, 19 Octobre 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 112—1867.
Nr. 29—3 **Concursu.**

La scól'a comunala gr. res. din Telisc'a provediuta cu unu invetiatoriu dereginte, unu sub invetiatoriu sî unu adjunctu, statiunea d'antâiu — de invetiatoriu deregente— impreunata cu unu salariu anualu de 250 f. v. a. din cass'a alodiala, cuartiru naturale sî lemne— este de ocupatu.

Doritorii, dela cari se cere sa fia absolvitu celu putînu gimnasiulu inferioru sî pedagogi'a, se provóca prin acést'a a se adressá câtra subscrisulu inspectoratu pâna in 1 Novembre st. v.

Sabiiu. 19 Octombre 1867.

Inspectoratulu scol. districtuale gr. res.
alu protop. tract. Sabiiului I.
I; Hanni'a m. p.
Protopopu.

Nr. 30—1 **Concursu.**

Devenindu vacante urmatórele statiuni invetiatoresci:

a) Glodu-Gilesci cu salariu anualu 130 fl. v. a. 40 ferdele bucate, lemne sî cuartiru.

b) Campuri cu 100 fl. v. a. 80 ferdele, lemne sî cuartiru.

c) Bóóz cu 80 fl. v. a. 80 ferdele, lemne sî cuartiru.

d) Godinesci cu 60 fl. v. a. 60 ferdele, lemne sî cuartiru.

e) Certeju de josu cu 50 fl. v. a. 50 ferdele, lemne sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi, pentru care se deschide concursu pâna la 15 Novembre a. c. c. n. au de a-si tramite atestatele timbrate la subscrisulu Inspectoratu scol. distr.: Atestatu de botediu, testimoniu despre absolvirea cursului pedagogicu, sî carte de moralitate.

Ili'a 25 Octobre 1867.

Ioanne Orbonasiu
Prot. sî Ins. scol. distr.

Nr. 28—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea postului invetiatorescu dela scól'a poporala gr. or. din Sohodolulu Branului, cu salariu anualu de 140 f. v. a., apoi dela scól'a poporala din Fundat'a Branului, cu salariu anualu de 70 fl. v. a., sî cate 40 xr. de fia-care scolaru; sî in fine pentru ocuparea postului de adjunctu dascalescu dela scól'a poporala gr. or. din Moeciu inferioru, cu salariu anualu de 65 f. v. a. — se escrie Concursu pâna la 5 Novembre st. v. 1867.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi voru adresá subscrisului, concursele loru cuviinciosu instruate, pâna la terminulu susu aratatu.

Zernesti 15 Octombre 1867.

Ioann Metianu
Prot. sî Insp. distr.
de scóle.

Nr. 27—3 **Concursu.**

Pentru intregirea statiunei invetiatoresci din comun'a Iersnicu, inzestrata cu emolumentele anuale de 52 fl. 50 xr. v. a., 10 chible de grâu, 16 chible de cucuruzu, 50 ponti de sare, 100 ponti de clisa, 15 ponti de lumini 8 stangeni de lemne, ½ jugeru de gradina, sî cortelu liberu.

Se deschide concursu pentru acésta statiune pâna in patru septemani dela antâi'a publicare in acésta fóia, pâna candu doritorii de a ocupá acésta statiune, suntu avisati a-si substerne recursurile sale bine instruate cu documintele prescrise — sî adressate câtra Venerabilulu Consistoriu gr. or. alu Aradului,— a le tramete subscrisului, pâna la prefiptulu termin. Bellincz, 7 Octombre.

Constantinu Gruiciu,
Protopr. Hasiasiului sî Insp. scolaru.

Nr. 20—2 **Edictu**

Savu Campeanu din Ogn'a, care cu necredintia de 6 ani parasí pre legiuit'a sea femeia Mari'a Stoi'a totu de acolo, fâra cá sa se scia loculu petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in restempu de siése luni dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea subsemnatului Foru protopopescu, câci la din contra procesulu matrimoniale asupra-i pornitu, se va decide sî in absenti'a densului — amesuratu SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptu credincióse.

Scaunulu protopopescu gr. res. alu Tractului
Mercurei.
Sabiiu, 1 Octobre 1867.

Petru Badila, Protopopu.

Assicurazioni Generali cu privil. c. r. in Triest,

intemeiata in an. 1831,

cu unu fondu de siguratia dupa bilantiulu, publicatu in 17 Octobre 1865, de 23 milióne sî 894619 f. 70 xr.

primesce pentru premii fórte potrivite:

a) asecurantii contr'a pagubiriloru prin focu;

b) asecurantii pentru viéti'a ómeniloru, cu si fâra profitu, de capitale, pensiuni sî rente, precum sî asecurantii de zestre.

Societatea, indreptatîta de a eserceá tóte plasele de asecurantia, cari suntu iertate dupa legi, au fostu dintre tóte institutele austriace de asecurantia cea d'antâiu, carea au introdusu asecurantiele vietiei sî au purtatu inca din inceputu neintreruptu grij'a pentru ele, cá sa oferese participatoriloru tóte comoditâtile ce suntu impreunate cu o soliditate duratóre a societâtiei.

Intre combinatiunile diferite ale asecurantieloru pentru casulu de mórte ne oferesce la tarifulu II cu profitu inlesniri deosebite, de óre-ce la cestea din urma da societatea participatoriloru din profitulu, ce resulta, $75^{0}/_{0}$, prin ceea-ce se reduce plat'a premieloru la o suma cum se póte de mica.

In anulu 1862 se urcà profitulu de impartire la $74^{27}/_{100}$ proc. in anulu 1863 se urcà profitulu acest'a chiaru sî la $98^{64}/_{100}$ proc.; in anulu 1864 la $70^{83}/_{100}$ proc.; in anulu 1865 la 13 proc. sî in anulu 1866 la $25^{61}/_{100}$ proc. ale premieloru platite. Fórte observabilu este, ca daun'a (pagub'a) ce se póte face intr'unu anu o purtà institutulu singuru; folosulu acest'a este fórte mare, de óre-ce bilantiulu se incheie din anu in anu, eara profitulu ce se cuvine in privinti'a politieloru, cari 'si perdu valórea prin mórtea asecuratului séu prin incetarea de a platí premiele, trecu in proprietatea celorulalti participatori.

In ce mesura urcata a esperimentatu societatea folosinti'a sea se vede de acolo, ca ea au platitu dejá dela inceputulu ei

5 milióne si 745,467 f. 79 xr.

pentru daune in urm'a mortiei a **2709** partite

asecurate **3,073,817.**

Reservele cari se urca

la 11 milióne 726,124 f. 74 xr.

precum sî celelalte fonduri

Sum'a, carea asecura societatea dupa bilantiulu mentiunatu, au ajunsu la cifr'a cea fórte insemnata mai multu de

759 milióne florini,

cu unu venitu de premii sî interese de

7 milióne si 200,000 florini,

in care insa nu se cuprinde sî sum'a cea insemnata a tontineloru sî a venituriloru pre viétia.

Ajudecarea acést'a via ne da documentulu celu mai adeveratu despre increderea din tóte pârtile, de carea se bucurà societatea in urm'a apretiuirei acurate a soliditâtiei administrârei sele interne, eara prin sumele enorme de garantia se oferesce publicului tóta siguranti'a, ce se póte dori.

Subscris'a agentia principala se recomenda dara onoratului publicu, doritoriu de asecurantia, a se adresá in ori-ce casu câtra dens'a sî ea este gat'a de a serví cu ori-ce informatiuni in privinti'a acést'a Sabiiu in 18/30 Octobre 1867.

Agenti'a principale a asecurantiei generali cu privilegiu c. r. in Triest:

Paulu Nendvich.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 88. ANULU XV.

Sabiiu, in 2/14 Novembre 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 1 Novembre

Dupa ce s'a terminatu disputele cele lungi in diet'a pestana asupr'a votului de incredere séu neincredere pentru ministeriu, resare in senatulu imperialu o cestiune in adeveru interesanta : Cestiunea delegatiuniloru. Pâna acum suntu numai consultâri pregatitóre sî numai mai târdîu se va luá in desbatere in senatulu imperialu. Starea cestiunei este pâna acum acést'a : comissiunea cârei e incredintiata afacerea acést'a a elaboratu unu proiectu, dupa carele membrii delegatiunei sa se aléga din plenulu senatului imperialu ; iéra regimulu are altu proiectu, dupa carele membrii delegatiunei — se intielege de dincolo de Lait'a, — sa se aléga de grupele dietali. — Ministrulu Beust sa fia aternatu remanerea sea in ministeriu de primirea séu neprimirea proiectului regimului. — Dupa sciri mai dincóce se aru vedé ca din insii membrii comissiunei, din sinulu cârei au esîtu proiectulu celu dintâiu suntu multi cari stau gat'a a renuntiá dela votulu loru din comissiune sî a se alaturá lânga celu alu regimului.

Cestiunea acést'a o vedemu discutata sî de semi-oficióse ung. sî translaitane cu interesu. Ele si netediescu barbile un'a la alt'a sî gonescu temerile aceloru, cari incepura a capetá frica ca in delegatiunile aceste partea ung. va fi invingetória prin majorisare sî asiá greutâtile finantiarie cele mai mari le va purtá totudéun'a partea cea invinsa. „N. Fr. Bl.“ vede in delegatiuni acelu templu in care ostilitatea intre natiunalitâti va incetá, pentru ca ací voru fi representate numai principiele generale ale fia-cârui cetatiénu alu statului sî asiá ori-care candu va intrá in trensulu (templu) va trebuí sa se desbrace de colorile sî portulu natiunalu.

Dupa scirile de mai inainte astadi va sosí Maj. Sea in Bud'a-Pest'a.

Despre resultatele politico-diplomatice ale caletoriei Imperatesei la Parisu, impartasiesce o fóia engleza „Pall. Mall. Gazett“ urmatórele :

Imperatulu Austriei a parasitu Parisulu fâra a luá engagiaminte. Bar. de Beust s'au sfiitu de deobligamente cu deosebire dela caletori'a sea la Londonu incóce, unde toti barbatii de statu englezi suntu fâra incredere in politic'a lui Napoleonu, lipsindu-i stabilitatea. Ministrulu de Beust nu a potutu combate pre ministrii englezi, aflandu impartâsîrile ministriloru Rouher, de Moustier sî Lavalette neconsecuente. — „W. Abdp.“ deminte scirea acést'a cu aceea, ca ea se baséza pre presupuneri nedrepte.

Suprimerea cestiunei Romei la Tivoli sî Mentan'a, unde se dîce ca trupele francese cu puscile cele nóue numite chassepot au decisu lupt'a, — are urmâri triste. Ea resufla in demustratiuni resculatórie contra regimului italianu in Milanu, Pavi'a, Turinu Como s. a. m. d.

Trupele francese se dîce ca au ocupatu acum sî Viterbo sî Velletri, sî alte puncte marginasie.

Despre conferinti'a européna dîce „N. Al. Ztg.“ ca aceea numai atunci va fi cu putintia, candu francesii se voru lasá de ocupatiunea statului papálu.

Dupa fói'a citata pertratârile intre statele de média-dî germane sî federatiunea nordica iéra se voru incepe.

Despre Romani'a cetimu, ca Ioann Bratianu a sositu la Bucuresci, sî ca aru fi denumitu ministru de finantie. O versiune a Pressei spunea dilele trecute despre eventualitatea unui ministeriu Cogalnicénu-Bratianu.

Universitatea natiunala.

Sabiiu, 1 Novembre. Alaltaeri s'a deschisu Universitatea natiunala sasésca. Deputatii in sessiunea de fatia suntu : din Sabiiu: Ios. Schneider sî Gustavu Capp; Brasiovu : Franz Brennerberg, Fried. Wächter; Seghisiór'a : Fred. Müller, Stefanu Theil; Bitritia : Carolu Fluger, Carolu Klein; Mediasiu: Eduard Iosefi, Daniel Gräser; Sabesiu : Mich. Hitsch, Carolu Leonhard; Cohalmu: Dr. Gusavu Lindner, Franz Schreiber; Cincu mare: Allwill Capesius, Ioann Welter; Nocrichiu : Lud. Herbert, Lud. Bertlef; Mercurea : Gustavu Wendel, Ioann Hanni'a; Orestía : Ignatiu Nagy, Ios. Schuller.

Siedinti'a prima s'a inceputu la 10½ óre inainte de amédi cu o cuventare de deschidere din partea comitelui natiunalu, in carea espune fasele sistârei conflussului din anulu trecutu sî ceeace s'a urmatu dupa aceea spre inlaturarea pedeciloru pâna la redeschiderea presenta.

Dupa acést'a respunde oratorulu universitâtiei St. Theil multiamindu in numele conflussului pentru neobosinti'a comitelui intru a delaturá pedecile deschiderei.

Deputatii se provóca acum a se dá credentiunalele. Siedinti'a urmatóre va fi mâne.

De pe malulu Muresiului
in 9 Novembre 1867.

Dle Redactoru ! Binevoiesce a dá publicitâtiei urmatórele pasagie :

Comitetulu comitatense din Comitatulu Turd'a si-au tînutu iérasi siedintiele sele in 28 sî 29 Octobre a. c. dupa unu intervalu de trei luni ; obiectulu de capetenia a desbateriloru au fostu salarisarea perceptorului sî a controlorului domesticalu comitatense sî urcarea platiloru amploiatiloru alesi. Eata objecte interesante atâtu pentru ingreunarea sarcinei poporului câtu sî pentru usiurarea traiului amploiatiloru ! —

S'a otâritu a se propune ministeriului salarisarea perceptorului cu 700 fl. a controlorului insa cu 500 fl.; acum'a intrebu pentru ce acestu personalu cu atât'a plata ? candu Comitatulu inca n'are nici un'a casa domesticala ; pentru ce acestu perceptoratu ? candu perceptorate regesci avemu in tiéra ; au e acest'a prognosticulu, ca se voru sterge cele-lalte perceptorate regesci, cá cu incetulu sa devina sî finantiele in eschisiv'a proprietate a aristocratiloru privilegiati. De nu e acést'a, sum in contr'a infiintiârei acestoru perceptorate, din causa, ca se prea ingreunéza vistieri'a statului, cu crearea de plâti nóue, cu crearea de oficiuri nóue, cari nu aducu nici unu folosu Comitateloru, pentru ca tragerea de plati de 700+500 fl. = 1200 recere celu putînu unu capitalu de 20,000 care trebuie sa fia in cass'a Comitateloru spre administrarea loru, care capitalu insa actu lipsesce ; au dóra de pre spatele poporului prin urcare de dare sa se traga platile acestea ? !

Sa mergemu mai departe ; s'au otâritu urcarea plâtiloru a Presiedintiloru dela 1000 la 1200, a Vice-spaniloru dela 700 la 1200, a asesoriloru judecatoriii dela 700 la 800, a solgabiraieloru dela 500 la 700 a adjunctiloru de Solgabiraie dela 350 la 400, sî a asesoriloru orfanali dela 200 la 800 ; Solgabiraiele sa fia insa indreptâtite a lucrá sî in cause de controverse, care taia in sfer'a unui jude singulariu, firesce tóte acestea numai dupa aprobarea ministeriului.

Eu pentru aceea nu me miru, ca se urca platile amploiatiloru, pentru ca celea de pâna acum nu-su prea indestulitórie pentru sustînerea unei familie, sî pentru ca fatia cu lucrurile importante sî multe, care le are de a le seversî, platile suntu prea mici, sî pentru ca stau in disproportiune mare cu lefile celea mari din Ungari'a, sî in specie cu lefile comitiloru supremi ; — me miru insa, ca magiari facu propunerea acést'a, acei magiari constitutiunali, cari strigau sub regimele trecute asupr'a platiloru amploiatiloru sî vorbeau inca despre micsiorarea platiloru, cá sa nu se immultiésca birocratismulu; sî óre pentru ce acésta intórcere la alte idei ? pentru ca ei au frênele guvernului din susu pâna in josu ? pentru ca mai toti din sinulu loru suntu alesi de amploiati ? sî dóra acum'a gurile acelor'a suntu astupate ? Adeca din aceast'a dati invetiatura, ca de un'a parte sa nu ve credemu in nimic'a, de alta parte ca numai atunci vreti sa sciti de constitutiune, candu e puterea in mân'a vóstra, candu au fostu insa in mân'a nóstra (?R.), cá sub regimulu trecutu, atunci n'ati vrutu sa sciti de constitutiunea cea adeverata ; togm'a pentru aceea ne-ati sî stersu legile din 1863, care inca ne-au mai datu garantia de esistintia natiunala sî ne deschidea calea sî nóue spre un'a autonomia natiunala, cá se nu pretindemu cum-va cu voi in egala proportiune a fi representati la oficiuri.

Aceea putînu ne mangaia, ce dice, M. P. intr'unu numeru alu seu, ca in lunele anului venitoriu Ianuariu sî Fauru se voru regulá dicasteriale finantale sî in Transilvani'a, incâtu impiegatii, cari n'au potutu invetiá limb'a ungurésca pâna atunci, voru fi inlocuíti cu indigeni, pentruca, déca numai acei impiegati, cari nu sciu unguresce, se voru delaturá din causa ca toti vreau a scí unguresce de-sî nu sciu, sî in personalstandesausweis figuréza cá atari, cari sciu unguresce, numai sî numai se nu-si pérda oficiurile; dara chiaru déca s'aru sî delaturá toti acei straini din oficiurele finantiale, óre inlocuirea loru prin indigeni atinge sî pe romani, adeca pune-voru romani baremu in proportiune egala cu celelalte natiunalitâti in oficiurele finantiale ? Eu nu credu ; procederile magiariloru de pâna acum'a din cele mai multe pârti nu ne iarta a crede asiá ce-va. E dreptu, ca ministeriulu pâna acum'a n'au fâcutu atari pasi, care sa ne faca a nu mai crede in nemicu, dara tacerea ministeriului la protestele cele multe ale romaniloru la alegerile ilegale din comitate, ne insufla téma, ca tóte ce facu magiarii p'ací, afla comprobare la ministeriu, nerespectandu pe romani. — Ori sî cum se voru calcá dreptnrile sî se voru nebagá in séma justele pretensiuni ale unei natiuni, natiunea aceea si va radicá vocea sea ori sî candu sî va strigá — sî nu va incetá a strigá dupa dreptate, pâna candu i se va face dreptate ! Desavuéze asiá dara ministeriulu temerea nóstra, resolveze protestele romaniloru, caseze alegerile ilegale sî renduiésca atari alegeri, la cari romanii se fia scutiti de satírele alegeriloru trecute — sî egali indreptatiti; scóta pe toti strainii fâra neci o conditiune din tiéra sî inlocuésca-i cu romani in proportiune egala cu celelalte natiunalitâti, — sî deschida calea de organizare sî in scaunele sasesci, in atare modu, cá safia sî natiunea romana respectata, — cá se nu cademu in ispita a crede, ca romanulu e bunu a purtá sarcinele tierei, dara la beneficiurele ei n'are parte ! —

Cá ministeriulu inse se póta procéde asiá cum dicu, cá ministeriulu se créda, ca acestea tóte susatinse pretensiuni suntu vocea natiuei, aru fi bine cá sa incete tóte hulirile, tóte defaimârile personale aruncate prin foile publice asupr'a persóneloru distinse ale natiunei nóstre, aru fi bine cá tóte foile publice ale nóstre sa-si tîna de cea mai santa detorintia a nu concede publicarea atâroru articuli calumniosi sî intre membri natiunei desbinare producatori, pentrucá se ajungemu la o solidaritate natiunale la un'a actiune comuna spre eluptarea drepturiloru nóstre calcate ! Se fia pace intre noi ! sa ne iertâmu unulu altui'a si sa ne insîrâmu cu totii sub stindardulu natiunei, inschimbandu-ne liberu parerile, sî alaturandu-le acelei'a pareri, care va avea majoritatea.— Câci altmintrea déca nu ne vomu ajunge scopulu, apoi nu mai a nó-stră va fi vin'a !

Δ.

De sub dealulu lui Racoti, 6/11 1867.

Sum detoriu in interesulu adeverului a radicá cuventu tocm'a de aici sî din tînuturile acelea, care potu dá informatiuni mai sigure in respectu proceseloru urbariale purtate de dlu Dr. Ratiu pentru Mesterhaza sî Topliti'a, sî speru, ca on. Redactiune carea e cunoscuta p'ací de impartiala, nu-mi va denegá publicarea acestui articulu, de-sî a-ti binevoitu a dîce, in nr. 85 la finea corespundintiei lui T......u ca „numai pentru observâri personali inchideti colónele“; pentruca eu me voiu tîné strensu de objectu, de acelu objectu, care inca nu s'a atinsu neci de corespundintele E. M. din Clusiu in nr. 84 neci de „cersîtoriulu“ in Gaz. Tr.“; pentru acestea mi se potu deschide colónele *).—

Precum ne-au indignatu pre inteleginti'a din jurulu acest'a manier'a „cersitoriului“ din Clusiu, acatiendu-se inca sî de on. Redactiune, ma inca sî de persóne mai inalte, care st'au peste ori ce partide, pre atat'a ne-au sî surprinsu sî intristatu corespundindinti'a din Orescía a lui T—u din nr. 80 in respectu la advocatului Dr. Ratiu fatia cu locuitorii Mesterhaza sî Topliti'a, pentruca se publica fâra neci o socotéla cuvinte adunate de pe strade din gur'a unui sî altui inemicu personalu a advocatului, neadeveruri tendentióse, minciuni grosolane, precum e aceea, ca „dela locuitorii din Topliti'a, Mesterhaza sî Cuesdinu a luatu sume mari, pentru cá sa le pórte procescle, in care erau incurcati cu Dnii pentru munti, procesele suntu perdute etc. sî de alta parte etc. banii.“

Cine ti-au spusu Dle T—u, ca procesele susatinse suntu perdute? Cetít'ai vr'odata actele aceloru procese? Neci informatoriulu Dtale neci Dta nu scii starea lucrului, pentruca procesele susatinse nu suntu perdute, ci tocm'a la staruinti'a neobosita a Dr. Ratiu castigate, adeca nu dupa cum au fostu petitulu, ci impacate la o cuantitate favorita, dara asiá incâtu ambe pârtile trebue sa fia indestulite, pentruca in tempurile ceste critice nu erá altu ce-va mai cu scopu a se putea face pentru poporu, in asiá cause controverse.

Mai multi.

Cele ce mai urmara, fiendu curatu personalitâti, afara de pasagiulu carele arata neplacerea pentru atacarea barbatiloru natiunei,— ne-amu vediutu constrinsi ale trage cu cerus'a, consecuenti cu not'a nóstra din nr. 85.

---

*) Insa numai pentru acestea. R.

Cuventarea D. Hurmuzachi,

(tînuta in sied. din 21 Oct. a sen. imper.)

(Capetu.)

Insa chiaru pentru ca statulu tocmai acolo s'a retrasu, unde nu trebuiá sa se retraga, pentru ca pentru unu grâunte de linte a datu bunuri regale, pentru ca elu nu a castigatu scutire ci despoiare pentru ai sei, pentru ca elu, in fine, a primitu in linisce abusuri dela unu cleru poterosu, sî tocmai acést'a dede lovitura de mórte desu numitei lege de tratate in parerea publica sî in consciinti'a fiacârui nepreocupatu. Dara intr'o tiéra constitutiunala trebuie sa purtâmu totudéun'a conta cu opiniunea publica, iéra deosebitu atunci candu ea nu e numai productu alu oriloru dintr'o dî, nu numai unu clocotu momentanu, ci candu are de basa o ura invingibila, o atare ura care sî in contratulu celu mai tare ce-lu cunósce pre pamentu, adeca in contratulu de insuratiune, trage dupa sine — precum pre bas'a dreptului canonicu asiá sî pre a dreptului civilu — de-sî póte nu despartire totala, celu putînu ur'a tempurala.

Atâtea contradîceri asiá de momentóse sî atâtea desgoliri nu le voru astupá de ajunsu prin desvinovatiri, fia ele macaru subscrise de 25 aparatori, sî inca pre atâtu de cutezatórie, ba in astfeliu de casuri se dau mai lesne fapte, pre cari in dîlele din urma le vediurâmu cu ochii ca aperatorii strica causei atacate multu mai multu decâtu atacatorii insisi.

Fórte arare ori barbatii cari, amesuratu chiamârei loru aru trebuí sa fia apostoli de pace, au vestitu asiá de putîna pace; a rare ori au iritatu barbati asiá de tare sufletele poporului, a rare ori au atîtiatu ei asiá de tare dispusetiunea neamicala intre poporu, precum au fâcutu acést'a acei aperatori cari, incungiurandu calea constitutiunala, s'au adresatu nemijlocitu câtra monarchulu absolutu.

Dara a rare ori a fostu infruntare mai cuviinciósa ca aceea pre care ei si-o castigara in publicu. Ei voiau cá poporulu sa fia lovitu cu pétr'a absolutistica, fusera insa indrumati a liferá pâne constitutiunala.

In urmarea acestoru premise, déca — dupa opiniunea mea — este permissiva o schimbare in acésta lege de tratate, prin puterea legelativa, atunci acést'a are sa fia numai asiá, pre câtu dreptulu de legelatiune permite senatului imperiale sî incâtu drepturile regale ale statului, cari prin acésta lege suntu pre nedreptu marginite, voru pretinde cá sa se restauredie in indeplin'a loru validitate. Numai atât'a, dara nici o linia mai departe, n'avemu sa mergemu cu schimbarea. In unele puncte cari atingu teritoriulu nostru amu puté bombardá in intarituri; dara a derimá de totu, asemenandu-le cu fati'a pamentului nu ne e permisu. Nesmintitu ca suntemu prea competenti sa revindecâmu din acésta lege ceea ce ni s'a fostu luatu in modu nelegalu. Dara perdemu competinti'a candu este vorb'a ca drepturile sî libertâtile bisericei, cari suntu permise prin ratiune, basate pre dreptulu statului sî cari suntu recunoscute de puterea statului precum in forma de tratatu asiá sî in forma de lege, sa se lapede sî despecteze numai pentru ca paru a fi amestecate cu alte decissiuni ale tratatului, cari (decissiuni) nu se potu sustiné, sî prin urmare suntu de elimidare. Cu alte cuvinte: noi putemu revedé acésta lege, dara a o anulá nu ne este permisu.

Din acestu punctu de vedere resulta dara urmatórea deslegare a cestiunei premergatórie: Indreptâtîrca senatului imp. este de ajunsu basata sî deplinu suficienta pentru a consultá sî deliberá propunerile asternute de lege in caus'a relatiuniloru scólei câtra biserica sî in caus'a modificatiuniloru ce aru fi de fâcutu in legea de casatoria. In contr'a, senatului imperialu nu e nici decum competinte a face schimbâri in acele decissiuni ale legei de tratatu cari nu cadu in sfer'a sea de legelatiune sî nu o ataca pre acést'a, sî cu atâtu mai putînu este competinte a suspende. Candu ref sâmu vatemâri de dreptu ce cadu pre teritoriulu nostru, ne ferimu de alta parte sa nu vatemâmu sî noi pre altii. Pentru aceea nu tînu a fi competinte senat. imper. sa consulte despre proiectulu lui Mühlfeld: „sa se suspinda Concordatulu“, sî sa-lu accepteze. Dara déca acésta propunere a avutu de scopu sa urgeze deslegarea definitiva a crisei, atunci si-a ajunsu scopulu intr'atât'a sî numai in acestu intielesu amu spriginitu eu sî, déca nu me insielu, sî majoritatea casei proiectulu la asternerea lui. Adeca se cugetá a face cunoscutu in publicu pre a cârui parte va trece acésta casa candu spre nebucuria sî spre neasceptare s'aru intemplá o desbinare intre puterea statului austriacu sî a bisericei catolice, o desbinare, la care, dorere, ne-au pregatitu de ajunsu adres'a episcopiloru.

Sa inaltiâmu drapelulu dreptâtiei, a pâcei, ce zace pre elu sî a moderârei, sa dovedimu ca nici decum nu meritâmu a fi numiti neamici bisericei, pentru ca noi ceremu inderetru drepturile regale ale statului, pre cari dens'a sî le-a insusîtu fâra basa legala.

Sa ne resbunâmu asupr'a contrariloru nostri

FOISIÓRA.

Pester'a negra...

nuvela originaria

de

Leonid'a Grigoriti'a jur.

I

O nópte de lacrimi.

Sóreie apunea mandru sî o bóre desmerdanda, suflá preste campiele smaragdine, ce purpurate de rumen'a zare — a sórelui apunatoru, siopteau unu dulce remasu bunu dîlei . . . .

Lucratorii, obositi de arsiti'a dîlei, intornau cantandu doine — doine dulci — câtra casele sele. —

Sî Floric'a inca vinea, dara singur'a, departata de cét'a lucratoriloru, plegindu, ici, colea câte-o flóre — vinea cantandu cu gele sî câte-odata i se furisiá o lacima, mandra cá róu'a diminetiei pe crinii fragedi, din ochii ei cei negri, cá mur'a câmpului . . . . astfelu sî aur'a noptiei trece preste calcele sî plaiuri susurindu, cu siópte plangatóre, blandele frundisióre;— astfelu sioptesce flórea brendusiei.... candu pe fati'a ei albióra, cá spum'a laptelui se furisedia câte unu picuru de rousióra . . . —

Sî vai Dómne! mandra erá Floric'a! — câci sî ea erá o flóre, abiá inflorita de siese spre-diece primaveri ! !

Óre crinulu celu d'antâiu resaritu, candu se descépta natur'a din somnulu de iérna nu-i dulce? nu-i incantatoru? la privirea lui nu-ti bate rapide anim'a in sinu ? ! . .

Ce chipu angerescu avea Tloric'a! — Unu bobocelu rumenu de sarutârile dioriloru nu potea fi asiá de dragu, asiá de fermecatoru cá ea!! —

Rafaelu! . . . Angelo! . . . Titianu! voi genii, ce seiá-ti furá colorile edemului!— aretati-ve inca odata din eternele vóstre locasie!!— Veniti cu penelulu vostru blandu! veníti sî priviti-i ve chipulu! inspirati, ca-i déma de admirare!!!

Priviti-o bine! béti farmeculu ochiloru ei! inbetati-ve de albetiele sînului virginu, sî in dulcea-ve ametíre se rogati pe Ddieu sa ve lase sa mai treiti inca odata!!

Ati dîce: o! cerule indurate! mai da-ne inc'odata viéti'a, care ni-o ai luatu; câci Lucreti'a! frumseti'a sî odorulu din cunun'a muieriloru traiesce!— a esîtu din grópa sa farmece lumea! a esîtu se mai rasipe unu imperiu!! . . .

Sî orfan'a Florica erá numai o saténa.—

Dá, o saténa frumósa, blanda cá turturic'a; câtu toti ómenii din satulu ei o aveau draga— se intielege afara de unele fete . . .

Candu trecea pe ulitia toti feciorii satului priveau dupa ea sî suspiná.— Floric'a nu-i bagá in séma, ci numai le multiumea dandu-le „buna dîu'a“ sî trecea. —

Dara erá unulu in satu, Dómne! cum umblau fetele dupa elu— elu neci ca se uitá la ele— fâra numai dupa Floric'a— i se rumpea inim'a. —

Ionutiulu lui Petru erá unu fecioru prea frumosu sî voinicu— decatu Floric'a sa nu-lu bage in séma.—

Se iubea Floric'a sî cu Ionutiu— dar precum mai totu deun'a, parintii erau contrari — Dómne! câte mai aveau de suferitu betii teneri — sî cum umblau sa se intalnésca pre ascunsu de fric'a betraniloru! —

N'aveau pre nimenea in lume sa-i partinésca, câci unulu— fratele Floricei s'a fostu dusu militaru acest'a-i mai intelneá cându sî candu la olalta. — Acum insa erá destulu de paditi. —

Amu lasatu orfan'a frumusica pre cale, venindu din câmpu — acasa. —

Unu strutiu de flori d'albe; erá veritu dupa cingatória sî óre pentru cine le-a strensu?!...

Cerulu serei schinteiá de radiele aurie, ale sórelui.

Flutureii câmpulu pe aripele loru aurite, sborau dela o lilia, la unu crinu, sî siopotindu-le cu doru, le furáu câte unu dulce serutatu — le furáu sî zimbindu fluturá mai departe. — Unu fluturelu pribegitu, despicandu aerulu cu finele lui aripi trecea, chiaru pre lânga urechi'a Florei, ce se plecá se plegésca floricele de câmpu.... sî imbetatu de rarele ei frumseti i fura o serutare de pe budîsiórele pirguite. —

Atunci Floric'a tresare, rumenandu-se sî striga fluturelului, ce se prepadí prin aeru: Ai! tu draculetiule! sî tu scíi furá.... ací sî oprí de odata graiulu sî o nóua unda de rosiétia ce se respandí pre obrazulu ei, aretà ca ce cuventu a suprimatu?...

Eu gandeamu ca numai Ionutiu! dragulu meu Ionutiu sciá!. . . Sî apoi se scia Ionutiu! ce gelosu aru fi elu pe tine!— Dar eu i voiu spune! ...

Dupa câtu-va tempu Floric'a cá sî cum nu s'aru fi intemplatu ne-mic'a iéra porní la drumu. —

prin aceea ca le respectâmu pretensiunile loru legale si ca i aperâmu de ori-ce indemnu sa-si faurésca arme contr'a nóstra din óre-care necompetintia a nóstra. Séu n'aru fi contra logicei, o contradîcere intre noi insîne, candu noi de o parte in proiectulu lui de lege despre drepturile generale fundamentale ale cetatieniloru in art. 15 recunóscemu orenduire sî administratiune nepeadenta in afacerile sele pentru fia-care biserica recunoscuta, de alta parte amu voí sa resturnamu tocmai acele contielegeri ale bisericei catolice, fâcute cu statulu, ce s'au mijlocitu chiaru in privinti'a acestoru afaceri interne, in acele puncte cari amesuratu parerei nóstre sî amesuratu determinatiunei nóstre proprie nu zacu in cerculu legelatiunei nóstue ?

Sa dâmu bisericei ce e a bisericei, sî sa ne ferimu de abusuri, mai tare, candu refusâmu abusuri straino din sfer'a nóstra. Sa rupemu din acelu tratatu solenu numai ce este neincungiuratu de lipsa, dara nici unu peru mai multu, câci pre elu zace subscrierea unui monarchu cârui'a de siguru i va fi fórte cu greu a despectá ceea ce a subscrisu, a unui monarchu, dîcu, cârui'a de nou i detorimu multiamire adenca, pentru ca pre cei ce in tempulu mai nou s'au adresatu intre elu sî poporu, i-a respinsu cu resolutiune, sî pentru ca barbatiloru cari cautau sa afle in densulu unu domnitoriu absolutisticu, s'a representatu pre sine insusi, dupa tóte formele legei, cá regentu constitutiunalu. Unui astfeliu de monarchu sa nu-i ingreunâmu ocuparea domnirei constitutiunale, pre care elu a primit'o numai cum beneficio inventarii.

Dupa convingerea mea deputatulu, dlu prof. Herbst, sî, in concordantia cu elu, comissiunea confessiunala ei singuri au pasitu pre calea unica sî drépta, permisa sî de lege sî in politica. Eu tînu ca numai pre acésta cale se potu mai bine pestrá sî asigurá precum drepturile, interesele sî demnitatea acestei case asiá sî drepturile, interesele sî demnitatea corónei sî, in fine, sî cele ale bisericei catolice.

Nu potu incheiá mai bine, mai cu demnitate sî mai su succesu decâtu cu cuvintele ce representatiunea comunala a capitalei Cernauti le adreséza acestei case in petitiunea amintita. De óre-ce eu citezu cuvinte straine, mi permitu a rugá pre dlu presiedinte sa mi se ingaduie a cetí incheiarea acelei petitiuni. (Cetesce): „Inalta casa a deputatîloru ! Se póte ca este infocata disput'a cu puterea custatatória sî venjósa opusetiunea contrariloru intru detînerea prerogativeloru castigate. Dara poporulu Austriei are incredere in representantii sei, cumca ei voru avé curagiu sî putere sa intreprinda lupt'a in care milióne le dorescu invingere, lupt'a in care vine la intrebare esistinti'a patriei comune, sî sa o sfersiésca invingatori.“

Domniloru ! luptele se castiga, dara se sî perdu, sî póte fi ca puterea sortiei a reservatu invingerea asupr'a causei nóstre pentru unu venitoriu mai indepartatu. Dara chiaru déca amu cadé in lupta sî amu perde tóte, totusi ce-va nesmintitu ne va remané nerapitu sî neperdutu, adeca onórea ca ne-amu luptatu eroicesce sî cu zelu pentru o causa mare sî drépta. Victrix causa diis placuit, sed victa Catoni ! (Bravo ! Bravo !)

Principatele române unite.

Bucuresci 27 Octobre 1867.

Ambele corpuri legiuitóre n'au tînutu astadi siedintia nefiindu complectu Nr. DD. deputati sî senatori. Afara de causele ce au pututu oprí pre unii din DD. deputati de preste Milcovu a fi presenti, cause pre cari inca nu le cunóscemu, s'a observatu ca mai potu fi sî alte cause nascute din spiritulu ce predominà pre cei dela putere de a ajunge cu ori-ce pretiu la disólverea corpuriloru legiuitóre, de-sî prin o tactica lesne de intielesu au respanditu in publicu (verbale) asecurarea ca nu voru fi disolvate. Un'a din probele ce putemu aduce pentru acést'a este ca astadi deputatii din partitulu guvernului cari au fostu presinti Mercuri astadi au fostu absenti ; sî cu atâtu mai multu acést'a e de observatu ca insusi deputatii Capitalei nu s'au vediutu la camera, lucru ce probà pâna la evidentia planulu de a compromite esistinti'a acestoru corpuri. Pentru aceea, noi nu putemu a indemná indestulu pre on. DD. deputati independenti a merge in tóte dilele la camera cá sa nu dea ei insii arme in mânile politicei ascunse a guvernului. („Romanulu dela 29 Octobre reprobà asertiunea acést'a a „Natiunei“ sî dîce ca deputatii de fatia din partid'a Romanului toti au luatu parte ; nu insa toti amicii politici ai „Natiunei.“ R. T. R.)

— Lectorii nostri voru fi observatu in mesagiele Princiarie ca de-sî guvernulu amintesce corpuriloru legiuitóre luarea in consideratiune a mai multoru cestiuni, insa credemu ca, cá sî noi, voru fi apretiatu ca singurulu obiectu ce e de natura de a fi pututu indemná pre guvernu a le convocá in sessiune estraordinaria, cu 20 de dîle inainte, este numai intempinarea tendintieloru de separatismu, sî prin urmare punerea in lucrare de urgentia a câiloru ferate in partea de preste Milcovu ; opera atâtu de simtita sî atâtu de necesaria intereseloru sî prosperitatei avutiei natiunale in genere sî in particularu a Moldovei. Sî motivulu pentru care acésta opera mai cere inca urgenti'a e ca Austri'a se apropia cu calea ferata spre frontier'a despre Bucovin'a ; sî a nu ne grâbí sa intindemu acea linia in Romani'a este a ignorá despre interesele sî prosperitatea avutiei nóstre natiunale.

Acest'a fiindu obiectulu unicu alu convocârei corpuriloru legiuitóre, suntemu in dreptu a sperá ca DD. deputati se voru grâbí a intrá câtu de indata in esamirea projectului de concessiune, care nu cere amanare. Nu cunóscemu conditiunile cu cari acea compania ce lucréza calea ferata dela Lembergu la Cernauti voiesce a se angagiá, credemu insa ca ele nu voru fi mai impovaratóre cá acelea câtra Austri'a sî decâtu acelea ce s'au mai presentatu alta data séu s'aru fi presentatu déca guvernulu aru fi fâcutu apelu la alte companii. Ori-cum insa noi ne basâmu pre patriotismulu DD. deputati sî lasâmu dara la a d-loru apretiare cestiunea conditiuniloru, marginindu-ne numai a dorí cá inainte de tóte acésta cestiune vitala sa devina unu faptu realu preste câte-va dîle.

Câtu pentru cele-lalte cestiuni cuprinse in mesagiu, de-sî urgente sî acelea, ele insa prin natur'a loru suntu menite a se desbate in sessiunea ordinaria, care sî aceea e aprópe câci, partea ce se atinge de finantie, adeca aprobarea crediteloru estraordinarie, fiindu unu actu de violare a legiloru sî a constitutiunei nu póte trece camer'a cu usiurintia preste densulu, cá unu actu ce, intre altele, e de datori'a camerei a-i dá importanti'a sî greutatea sea constitutiunala, mai cu séma la prim'a aplicare a constitutiunei.

Iéra câtu pentru legea de armare, de-sî nu e cu totulu necunoscuta — câci nu credemu sa fia in multu modificata decâtu aceea ce s'a mai votatu in tempulu lui voda Cuz'a — acésta lege, care negresîtu va cere totu bani, mai cu séma in ce privesce armatur'a de asemenea e un'a din cele mai importante cestiuni ce ceru scrupululu camerei, câci nu este destulu a dîce : armare ! dara trebuie mai intâiu sa aflâmu sî mediele necesarie, sî dupa noi acést'a e partea cea mai grea a projectului preste care nu se póte trece in graba. „Nat.“

Messagiulu cu care s'a deschisu adunarea deputatiloru Mercuri la 25 Octombre :

Dloru deputati !

„Resursele estraordinarie votate guvernului meu pentru exercitiulu anului curentu, fiendu fórte restrinse, nu s'au pututu acoperí cheltuelele neprevediute, insa de o neaperata trebuintia.

„Guvernulu meu pusu astfelu in alternatíva de a lasá administratiunea in paralisia, prin lips'a de credite indestulatóre pentru unele servitie publice cari nu sufereau amanare, séu de a trece preste marginele cifrei acordate de camera a fostu nevo-

---

Insa omulu, trecendu pe plaiulu vietiei, de-sî pe o clipa, incantatu de minunele lui sî uitá necasulu, sî uitá dorerea,— totusi nu duréza multu ast'a ametíre nóua, elu eara-si aduce aminte de elu o durere sî mai adenca i cuprinde sufletulu . . .

Asiá sî Floric'a. —

Din nou o cuprinse gelea dupa muma-sea mórta, pre care nu o cunoscù neci odata ... asiá-i erá de greu sînulu incâtu incepuse a cantá.—

Cantá serman'a sa-si usiureze peptulu, sa-si aline dorulu in sinulu ei fragu, cá unu crinu; care trecendu primavér'a mandra se vede orfanu sî in tainice siópte— sî murmura dorerea lui adenca, candu aurele serei blande lu magulescu sî-i saruta guriti'a cea rumenióra. . . .

Floric'a erá orfana de mama. —

In etate abiá de unu anu sî jumetate— si perdù acea sprigióna scumpa, acelu radîmu gingasiu, de care unu arborelu plapandu are asiá lipsa tare spre a putea prii.—

Mai avea unu frate de vre-o dóue-dieci de ani pre care grabnic'a 'narmare lu rapí de lânga dens'a — Cu fratiorulu ei dulce — si perdù ultimulu radiu a mangaerei,— si perdù conducatorulu sî paditorulu ei, câci parentele ei nu sciá pretiuí tesaurulu nobilu, care l'a ereditu dela reposat'a sî bland'a lui sotia. —

Dedatu cu totulu beutureloru spirituóse — se casetorì a dóu'a óra— sî vai ! dîlele de placere, dîlele care pâna acum trecura pentru Floric'a cá undele line sî cristaline a unui isvorelu de munte ; ce pe valurile lui micutiele, incretiete de blande bori, ducea barc'a vietiei copilaresci . . . dá ! acele dîle mandre a disparutu sî undele isvórelului s'a prefacutu in valuri furióse, pe care barc'a Floricei — ah ! indesiertu cautá ajutoru, in contr'a, — câci tatalu ei insurandu-se, luá in casetoria pe rival'a reposatei.—

Ómenii-si siopteau câte sî mai câte de mórtea femeiei lui Todoranu !...

Strigóea de vitrega, se nesuiá in totu tipulu se torturedie biét'a orfana ! — se conturbe liniscea ce pâna acum'a domní asiá dulce intre paretii locuintiei parintiesci — a Floricei. — Ostenél'a nu-i fu indiedaru ! ! . . .

Floric'a ajunse, in crucea ulitiei, candu mergea pre drumu; toti ómenii, priveau dupa dens'a ! — . . . dar Floric'a neci ca-i bagá in séma, ci ochii ei erau atîntitu asupr'a unui june tineru, ce scotea apa la boi.

Erá Ionutiu lui Petru— belulu feciorelu, cârui'a Floric'a-i aruncá o cautatura lunga sî plina de iubire— erá peunulu satului— fiulu unui omu fórte avutu. —

De odata Ionutiu sî Floric'a se 'ntalnescu cu ochii — o rumena colóre, mandra, cá sî dîorelele, — se latí pe obradiele— ambiloru. —

Sînulu loru incepura a palpitá mai rapede.

Armoni'a ce parea ca a domnitu mai nainte in sînulu fragu a Floricei se conturbá sî óre n'a fostu conturbata mai demultu ? !

Pasu-i tremurá ; d'abiá se tîné pe pecióre .....

Asiá-i dragostea— acum se pare cá o surfatia lina;— acum cá furiosulu vuetu ce in noptîle tempestuóse, resuna prin vaile negre . . .

Floric'a trecu cá o sageta pe lunga Ionutiu sî nu-i disa, decâtu „buna sér'a“.—

Elu respunsa cu unu graiu slabu, tremurandu, „multiumescu“. —

De ce a trebuitu ei sa se ferésca de ómeni ? !
De ce n'a fostu iertatu sa-si cadia in bratie ?!

O ! cugetà Ionutiu in tacere ; de ce m'ai ziditu Dómne ? ! De ce n'ai lasatu se moru, pâna n'amu cunoscut'o, decâtu sa ne iubimu noi asiá ascunsu ?

Dar lasa draga Floritia ! vení-va tempulu candu nu ne vomu ferí de nimenea sî acesti ómeni cari ne 'ncongióra nu-si voru mai siopotí despre noi;— da, dá ! ascépta anima... ascépta nu bate asiá tare in mine . . . !

De a suspinatu Ionutiu in tacere, sî Floric'a, mergandu — n'a fostu crutiata, de acele graduri ascunse ale unei animi iubinde, ce nu le aude nime, decâtu Ddieu ! —

Dómne ! disa Floric'a in sene, ce traiu amaru !

A nu puté vorbi la olaltal! a se ferí de tóta umbr'a ! . . . a trece unulu pe lânga altulu sî . . .

O ! Ionutiule draga ! cate chinuri mai tragu eu pentru tene !

Sî ómenii cum cauta la mene sî la tene candu se intempla de ne intelnimu !

Cumu-si sioptescu !— Apoi fetele din satu ? !

Cum me pismuescu pentru tene !

Ddieu scia, ca nu te-amu insielatu, ci tu dîci sî mi-ai dîsu : o ! te iubescu Florica drage !

N'ai dîsu tu, ca gandesci totu la mene ? ca chipulu meu te urméza vecinicu ? !

Asiá-i ! sî eu asemenea-su cuprinsa de unu ce ce nu mi-lu pociu esplicá— simtu— ca pentru elu traescu ! simtu ca viéti'a lui e a mea... sî mórtea !?

O ! mórtea lui aru fi sî a mea . . .

Atunci-su fericita— usióra, candu ne potemu intelní ! candu-i pociu cautá in ochiji albastrii cá cerulu primaverei ! Ce ferice asiu fi eu se nu fia sierpóic'a ast'de vitrega in lume ! Tatuculu meu e bunu numai ca-lu strica sî l'a stricatu ! . . .

(Va urmá)

itu, in insusi interesulu ordinei publice, a-si deschide óre-cari credite de stricta necesitate, pâna la finele lui Octombre, reservandu-si a cere pentru acestea unu bilu de indemnitate, precum sî creditele trebutnciόse pâna la finele acestui anu.

„Convocandu-ve astadi in sessiune estraordinaria, pentru cá sa dati guvernului Meu mijlócele necesarie spre a puté satisface cerintiele diferiteloru servitie publice pâna la finele anului, ve invitu, Dloru deputati, a ve ocupá totu de odata, sî de urgentia, cu urmatórele projecte de legi privitóre la politi'a rurale; la imbunatatîrea armeloru, la completarea sî la remont'a armatei nóstre; la concessiunea unui resou de câi ferate intre Sucév'a, Iasi, Galati, Focsiani sî Bucuresci, menite a dá o satisfactiune reale interesseloru mai cu séma ale Romaniei de dincolo de Milcovu, pentru care concessiune, guvernulu Meu a sî incheiatu o conventiune provisoria; precum sî la diferitele concessiuni acordate sub regimele trecute, cari reclama o solutiune câtu mai neintardiata.

„Ddieu sa binecuvinteze lucrârile Dvóstre.

„Sessiunea estraordinaria a adunârei deputatiloru este deschisa.

„Datu in Bucuresci, la 25 Octombre 1867.

CAROLU.

Stefanu Golescu, D. Bratianu, D. Gusti, Colonelu Adrianu, Al. Teriakiu, Gr. Arghiropolu.

Nr. 1.550

Nr. 30—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. or. Sacosiulu ungurescu, ce e ingremiata maritului comitatu alu Temisiului sî protopresbiteratului gr. res. alu Lugosiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) bani gat'a: 73 f. 50 xr. v. a.

b) in naturalii: 16 meti de grâu, 16 meti de cucuruzu, 100 ponti de clisa, 50 p. de sare, 10 p. lumini, 8 stangeni de lemne sî 2 jugere de livada.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuvientia, cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morale sî politica; sî astfelu inzestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiulu pâna in 20 Novembre a. c. calend. vechiu.

Caransebesiu, 19 Octobre 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 30—2 **Concursu.**

Devenindu vacante urmatórele statiuni invetiatoresci:

a) Glodu-Gilesci cu salariu anualu 130 fl. v. a. 40 ferdele bucate, lemne sî cuartiru.

b) Campuri cu 100 fl. v. a. 80 ferdele, lemne sî cuartiru.

c) Bóóz cu 80 fl. v. a. 80 ferdele, lemne sî cuartiru.

d) Godinesci cu 60 fl. v. a. 60 ferdele, lemne sî cuartiru.

e) Certeju de josu cu 50 fl. v. a. 50 ferdele, lemne sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi, pentru care se deschide concursu pâna la 15 Novembre a. c. c. n. au de a-si tramite atestatele timbrate la subscrisulu Inspectoratu scol. distr.: Atestatu de botediu, testimoniu despre absolvirea cursului pedagogicu, sî carte de moralitate.

Ili'a 25 Octobre 1867.

Ioanne Orbonasiu
Prot. sî Ins. scol. distr.

Nr. 32—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a comunala gr. or. din Petril'a, se deschide concursu pâna in 15 Nov. a. c.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu anualu de 180 floreni v. a. cortelu liberu sî lemnele trebuinciόse pentru focu.

Doritorii de a ocupá acestu postu voru adresá subscrisului concursele loru pâna la terminulu susu insemnatu, instruate cu atestatele necesarii despre cualificatiune.

Hatiegu in 22 Octobre 1867.

Ioann Ratiu
Protopopu gr. or. sî Insp.
distr. de scóle.

Nr. 32—1 EDICTU.

Ann'a Ioann Macrea maritata Vasiliu Magénu din Satcelu, carea de trei ani parasindu cas'a, pre barbatu sî patri'a, au trecutu in Romani'a fâra a se sci de fatia loculu petrecerei ei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de siése luni dela datulu de fatia sa se presenteze inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din potriva sî fâra de ea se voru otârí cele de lege prescrise.

Sabiiu 1 Novembre 1867.

Forulu matrim. gr. res. alu Protopopiatului tract. Sabiiului I.

Ioann Hanni'a
Protop. gr. or.

Nr. 20—3 **Edictu**

Savu Campeanu din Ogn'a, care cu necredintia de 6 ani parasí pre legiuit'a sea femeia Mari'a Stoi'a totu de acolo, fâra cá sa se scia loculu petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in restempu de siése luni dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea subsemnatului Foru protopopescu, câci la din contra procesulu matrimoniale asupra-i pornitu, se va decide sî in absenti'a densului — amesuratu SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptu credinciόse.

Scaunulu protopopescu gr. res. alu Tractului Mercurei.

Sabiiu, 1 Octobre 1867.

Petru Badila, Protopopu.

Nr. 31—1 **Edictu.**

Ioann Ditcu din Fisieru Scaunulu Cohalmului cu nedreptate parasindu-si legiuit'a sea muiere pre Domnic'a Ditcu totu din Fisieriu, au pribegitu nesciindu-se loculu unde traiesce de 7 luni de dîle, se citéza: cá sub terminu de unu anu sî o dî sa se infatiosiedie la subscrisulu Scaunu Protopopescu cá sa stee fatia cu muierea sea, câci la din contra: in intielesulu SS. canóne ale bisericei nóstre gr. or. se va hotârí pâr'a radicata asupra-i sî fâra de elu.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Cohalmului.

Draosu 24 Octobre 1867.

Ioann Iosifu Adm. Protop.

ASSICURAZIONI GENERALI CU PRIVIL. C. R. IN TRIEST,

intemeiata in anulu 1831,

cu unu fondu de sigurantia dupa bilantiulu, publicatu in 4 Novembre 1866, de 24,463,860.

primesce pentru premii fórte potrivite:

a) asecurantii contr'a pagubiriloru prin focu;

b) asecurantii pentru viéti'a ómeniloru, cu sî fâra profitu, de capitale, pensiuni sî rente, precum sî asecurantii de zestre.

Societatea, indreptatîta de a esercеá tóte plasele de asecurantia, cari suntu iertate dupa legi, au fostu dintre tóte institutele austriace de asecurantia ceá d'antâiu, carea au introdusu asecurantiele vietiei sî au purtatu inca din inceputu neintreruptu grij'a pentru ele, cá sa oferese participatoriloru tóte comoditâtile ce suntu impreunate cu o soliditate duratóre a societâtiei.

Intre combinatiunile diferite ale asecurantieloru pentru casulu de mórte ne oferesce la tarifulu II. cu profitu inlesniri deosebite, de óre-ce la cestea din urma da societatea participatoriloru din profitulu, ce resulta, 75%, prin ceea-ce se reduce plat'a premieloru la o suma cum se póte de mica.

In anulu 1862 se urcà profitulu de impartire la $74^{27}/_{100}$ proc. in anulu 1863. se urcà profitulu acest'a chiaru sî la $98^{64}/_{100}$ proc.; in anulu 1864 la $70^{83}/_{100}$ proc.; in anulu 1865 la 13 proc. sî in anulu 1866 la $25^{61}/_{100}$ proc. ale premieloru platite. Fórte observabilu este, ca daun'a (pagub'a) ce se póte face intr'unu anu o purtà institutulu singuru; folosulu acest'a este fórte mare, de óre-ce bilantiulu se incheie din anu in anu, eara profitulu ce se cuvine in privinti'a politieloru, cari 'si perdu valórea prin mórtea asecuratului séu prin incetarea de a platí premiele, trecu in proprietatea celorulalti participatori.

In ce mesura urcata a esperimentatu societatea folosinti'a sea se vede de acolo, ca ea au platitu dejá dela inceputulu ei

63,945,001 f.
pentru daune in urm'a mortiei a **3555** partite
asecurate **3,823,446.**
Reservele cari se urca
la 12,684,750 f.
precum sî celelalte fonduri

Sum'a, carea asecura societatea dupa bilantiulu mentiunatu, au ajunsu la cifr'a cea fórte insemnata mai multu de

819 milióne florini,
cu unu venitu de premii sî interese de
8,000,000 florini,
in care insa nu se cuprinde sî sum'a cea insemnata a tontineloru sî a venituriloru pre viétia.

Ajudecarea acést'a via ne da documentulu celu mai adeveratu despre increderea din tóte pârtile, de carea se bucura societatea in urm'a apretiuirei acurate a soliditâtiei administrârei sele interne, earaprin sumele enorme de garantia se oferesce publicului tóta sigurant'a, ce se póte dorì.

Subscris'a agentia principala se recomenda dara onoratului publicu, doritoriu de asecurantia, a se adresá in ori-ce casu câtra dens'a sî ea este gat'a de a serví cu ori-ce informatiuni in privinti'a acést'a Sabiiu in 10/11 1867.

Agenti'a principale a asecurantiei generali cu privilegiu c. r. in Triest:

Paulu Nendvich.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

№ 90. ANULU XV.

Sabiiu, in 9/21 Novembre 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 23,285 1867.

Publicatiune.

Fiindu ca s'a intemplatu, cá platirea regulata pentru intretinerea eleviloru primiti pe plata in institutele de cultura militari a aflatu greutâti din partea parintiloru séu consangeniloru; c. r. ministeriu de resbelu, pentru incungiurarea neplaceriloru, ce s'aru puté nasce de aci cu emisulu din 1 Septembre a. c. nr. 3167 desp. 6 a avisatu pre tóte c. r. comande generali, ca la petitiunile pentru dobendirea astoru-feliu de locuri pe plata sa indrepte cu deosebire atentiunea la aceea impregiurare, ca óre parintii, consangenii séu tutorii suntu in stare de a plati pentru fiii séu pupilii sei punctualminte recerutele spese pentru intretinerea loru in tempulu educatiunei militarie de mai multi ani? Din acestu temeiu se mai cere inca de câtra c. r. ministeriu de resbelu, cá acei petenti, carii pentru fiii, consangenii séu puppilii sei vréu sa dobendésca vre-unu locu pe plata in unu institutu de cultura militare, se acluda la petitiunea loru si unu atestatu dela oficiulu respectivu despre putinti'a platirei.

Acést'a se face cunoscutu oficiolateloru politice si magistrateloru in urm'a emisului inalt. ministeriu reg. ungurescu pentru aperarea tierei, din 11 Oct. 1867. nr. 14076 cu aceea avisare, ca acést'a dispositiune sa se aduca la cunoscintia publica in comunele subordinate.

Din siedinti'a regesc. Guvernu transilvanu tinuta la Clusiu in 31 Octobre 1867.

Evenemințe politice.

Sabiiu, 8 Novembre

Incepemu astadi insîrarea evenemințeloru cu o provocare a lui Mauritiu Perczel, cu care invita pre deputatii, cari au fostu honvedi, la o conferintia. Provocarea suna:

„Credu ca a sositu tempulu, in carele amu sa implinescu promissiunea ce amu dat'o, candu amu pusu iéra peciorulu pre pamentulu sacru alu patriei, promissiunea ce amu dat'o compatriotiloru mei, cari au salutatu reintórcerea mea cu entusiasmu deplinu, cameradiloru bravi si credinciosi ai mei, cu deosebire insa alegatoriloru mei din cerculu Zala=egerszeg. Intentiunea mea este de a aduce câtu mai curendu inaintea dietei intrebarea despre crearea unei armate unguresci si preste totu a unui sistemu de aperarea patriei, cá o pretensiune neincungiurabila a esistintiei legale politice a natiunei; cá cea mai de capetenia si cea mai cu scopu garantia pentru sustînerea pâcei interne in tiéra; cá celu mai eficace mijlocu spre respingerea atacuriloru din afara; ba cá factorulu principalu si uniculu gagiu alu puterei presente, precum si stralucirei fiitóre a cassei domnitóre serenissime— si a face o propunere pentru deslegarea legala a acestei cestiuni. Deslegarea trebue sa fia in intielesulu indreptâtîrei avitico-politice, carea neci odata nu se póte detrage in modu valorosu, mai departe, in intielesulu dispusetiuneloru art. 3 de lege din 1848; in propunerea mea inse me voiu provocá si razîmá si pre cuvintele si dispusetiunile art. 12 din 1867 §§ 11, 12, 13 si 14. Voiu face acést'a cu atât'a mai vertosu, cu câtu sum provocatu si recercatu prin unu conclusu alu adunârei generali a reuniuniloru de honvedi din regatulu Ungariei, de a face pasi in afacerea acést'a. Insemnatatea seriósa a afacerei, precum si estraordinarea lipsa a pasiului acestui'a receru de o parte precautiunea cea mai mare, de alta, o desvoltare câtu se póte de putere si de o espressiune consunatória a vointiei. Inainte de tóte dara mi tînu de datorintia a cere conlucrarea tuturoru aceloru cameradi honvedi, cari suntu acum deputati. Provocu pre toti cameradii mei cari suntu deputati sa aiba bunatate a luá parte poimâne . . . la o conferintia. Pest'a 15 Novembre 1867.— Mauritiu Perczel, Generalu si deputatu."— Insemnetatea acestei provocâri va fi apretiuita de toti câti se cuvine.

Senatulu imperialu se necajesce mereu cu legea delegatiuneloru.

De dinafara aflâmu detaiuri despre cele intemplate la Mentana. Dupa corespundintiele din urma impregiurulu lui Garibaldi se aflau principii Ludovisi=Buoncampagni, Ruspoli, ducele Lante della Rovere si alti membri ai aristocratiei romane, ducele de Pasqua, generalulu Fabrizi, Serafini, fratii Sachi din Como, contes'a Martini si mistres Felice Mario, in fine renumitulu pater Gavazzi si monarchii Pantaleo, Bonaventura si Ambrogio. Cestu din urma a rostitu in piati'a dela Monte rotondo dóue cuventâri revolutionarie contra papismului. Garibaldi sperá ca in vre-o câte-va dîle va intrá in Rom'a in fruntea la vre-o 30,000 voluntari. Acést'a erá propusulu seu. Avea de cugetu a face asaltulu asupr'a cetâtiei de partea ambeloru porti Salava si Pincian'a. Nu credea neci decum in interventiunea francesa, pentruca lu audiau afirmandu pururea contrariulu. Neci candu primise la Monte rotondu numerulu din Monitoriu, carele spunea ca flamur'a francesa fâlfae la Civita vechia, nu credea ca elu va mai avé cu cine-va de a face, afara de trupele papále. Elu nu se aretá maniosu pre francesi. Elu dîcea ca lupta numai contra mercenariloru papali si ca aru fi unu smintitu, candu aru voi elu sa pórte resbelu cu o natiune mare cá a francesiloru. Mai tardiu se plansc asupr'a regimului italianu, pentruca l'aru fi insielatu in unu modu nedemnu, si adause, ca regimulu s'aru fi aretatu ca e gat'a a ajunge cu armat'a sea inca inaintea lui in Rom'a. In cele din urma insusi Garibaldi se parea a fi resemnatu de a ocupá Rom'a; elu vré sa ocupe numai tînutulu din giuru, fiendu convinsu, ca francesii nu voru parasí neci odata Rom'a, adeca cetatea propria, si neci odata nu voru versá sange italianu.

La 3 Novembre a plecatu Garibaldi dela Monte-rotondo in fruntea la 8000 voluntari, cu scopu de a se uní cu voluntarii dela Tivoli si cu restulu armatei sele. Atunci indata intalnesce avantgard'a lui trupele papale in paduricea dela Mentana, cam o mila dela satulu acest'a. Garibaldi nu presupunea ca lui Curten generalulu papaliloru, va sa i urmeze generalulu francesu Polhés. Garibaldi se apuca asiá dara de armat'a papei si candu o batuse pre acest'a, de odata se arata francesii pre campulu de bataia. Candu a observatu acést'a Garibaldi indata a dîsu: „Sum tradatu!" Pentru onóre inse nu vru a se retrage. Lupt'a sangerósa dela Mentana se lungi pâna in nópte, carea sengura desparti pre luptatori. Satulu Mentana inca nu fu luatu si trupele papale si francese remasera de petrecura nóptea pe campulu de bataia. Sér'a la 8 óre se retrase Garibaldi in tóta ordinea. Unu momentu a statu in Monte rotondo, aici nu a mai vrutu a se intarí, ci cu doi fii ai sei in fruntea la 5000 s'a intorsu spre Corese. De aci a telegrafatu regimului italianu, care nu mai decâtu ia tramisu unu trenu specialu. Armat'a voluntariloru fu desarmata la Corese de câtra trupele italiane. Candu s'a suitu Garibaldi in caru a dîsu, ca elu cede pressiunei morale a Franciei. Se crede ca papalii au perdutu in lupt'a dela Mentana 300 morti si 500 vulnerati, francesii cam la 200, garibaldinii aprópe de 1500. Unu tunu micu de a le lui Garibaldi cadiù prinsu in mânele papaliloru. Elu avé patru tunuri, francesii 12 si papalii 6.

La aceste se mai adaugemu ca regimulu italianu de o parte a votatu atâtu pentru cei vulnerati la Mentana unu ajutoru in bani, câtu si pentru familiele celoru remasi pre câmpulu de bataia, de alta parte se dîce ca s'a inceputu o cercetare asupr'a oficieriloru marinari, câroru li s'a fostu incrediutu veghiarea insulei Caprer'a pre candu erá Garibaldi internatu acolo. Asemenea, se dîce, va fi datu si Garibaldi in judecata, pentruca a inceputu resbelu cu unu statu vecinu.

Lânga acést'a sa adaugemu acum alta caracteristica a situatiunei.

Cetimu ca in Parisu s'a descoperitu unu complotu de conjuratiune si s'a fâcutu mai multe arestâri. Incâtu a succesu politiei parisiane a petrunde in complotulu secretu, ne da deslusîre urmatórea proclamatiune câtra poporulu francesu, carea s'a aflatu in preurbiulu St. Antoine, lipita de pâreti in vre-o 50 locuri. Proclamatiunea nu e nici tiparita nici scrisa, ci literile suntu de impunseturi de acu innegrite. Ea suna:

„Cetatieni! Standu sub apesamentulu partidei iesuitiloru, Napoleonu III si reactiunea a aruncatu poporului manusi'a in ochi. Dupa resbelele dela Rom'a si Messicu ni se obtrude unulu nou si mai rusînosu: espeditiunea romana. Inimicii nostri ceru dela natiune sa-si nege nisuintiele cele mai nobile; in lumea oficiala numai domnesce passiunea, ci beti'a sensuala si turbarea. Sperjurulu dela 2 Decembre a intrebuintiatu omoru si esilu, a ruinatu Franci'a si acum vrea sa o si desonoreze. Si noi sa fimu asiá de ticalosi de a supurtá asiá ce-va? Nu, Napoleonu si satelitii lui, Rouher si Iesuitii ni-a aruncatu manusi'a, noi sa o primimu si sa ne pregatimu de lupta. Inimicii nostri au arme, insa si noi avemu mijlóce de lupta. Sa le completâmu si acusi, sa pasîmu inainte strigandu: vieze libertatea! vieze Franci'a! vieze Itali'a! vieze Garibaldi! vieze republic'a! josu cu Iesuitii! josu cu tradatorii! acusi va suná ór'a loru!

Sa computâmu la ajutoriulu deputatiloru nostri si dîuaristiloru nostri; ei nu voru fi asiá de temidi (temetori), cá sa ne parasésca. Tiér'a cere pace si lucru. Napoleonu si Iesuitii i incarca resbelulu in Itali'a, unu resbelu rusînosu de interventiune si in Franci'a incetarea negótieloru si ticalosi'a. Noi ceremu pâne eftina si ei ne dau in locu-i speculatiunea de bucate. Josu cu Iesuitii, josu cu lotrii!"

Acésta proclamatiune póte ca e eflusulu pasiuniloru unei fractiuni, insa déca e autentica, totusi dovedesce pâna la ce gradu a ajunsu esacerbarea contra regimului lui Napoleonu pentru mesurile din urma cu Itali'a. Unii dîcu ca e fabricata de politia!

Ministeriulu francesu e in prefacere. Lavalette a esîtu din Ministeriu. Cei ce au intratu, Pinand si Magne se spune ca suntu buni oratori. Despre Pinard se dîce ca e birocratu nascutu, catolicu rigurosu si tîne multu la puterea lumésca a Papei.

Corpurile legilative s'au deschisu eri in 19 Novembre c. n. Se dîcea ca insusi Imperatulu le va deschide.

Din Itali'a mai impartasîmu, dupa dîuarele nemtiesci de Vien'a, acea curiósa scire, in carea, dupa-ce se espune ca Ratazzi, fostu ministru presiedinte la inceperea miscâriloru celoru din urma italiane si demissiunatu din caus'a acestor'a, se va intórce pâna sa se deschida camerile italiane iara in ministeriu, adauge: ca dîuariulu Diritto spune ca Austri'a (?) gramadesce trupe in Furlani'a si Tirolulu de média-dî. Totu la acelu locu aflâmu ca Itali'a arméza si pune cuadrilatur'a (cele patru fortâretie din Lombardo-Veneti'a) in stare de aperare. In castrele dela Pis'a se incepura esercitiele cu puscile cele nóue. Se vede dara ca e considerata alianti’a franceso- austriaca, sî ca la ocasiunea unui resbelu a acestoru puteri cu Prussi’a, Itali’a sa se apuce iéra de Rom’a. N. Fr. Bl. dîce ca tóte acestea suntu minciuni tendentiόse.

Dîlele trecute ceteamu despre trupele prussiane ca se gramadescu la marginea boema silesiana, altele cetimu din nou dspre trupe russesci in Poloni’a rusésca sî in Besarabi’a.

Diet’a Ungariei.

Despre siedinti’a din 13 Novembre e de a se inregistrá, ca a fostu avuta de interpelatiuni. Deputatulu Miletics interpeléza pentru afacerea pre vaporulu „Germani’a“; pentru regularea afaceriloru Croatiei sî pentru congresulu natîunalu serbescu.

Ministrulu Andrássy respunde cu privire la intrebarea cea dintâiu, ca ministrulu de esterne a inceputu cercetarea; in privinti’a afaceriloru din Croati’a, ca nu póte pricepe pre interpelatoriu candu vorbesce de apesare in Croati’a sî ca dlu deputatu se pare ca stà isolatu ca parerea lui pentru ca majoritatea tierei e convinsa, cu regimulu ungurescu nu vrea alta decâtu egal’a indreptâtîre sî coordinare a Croatiei cu Ungari’a; ce se atinge de congresulu natiunalu serbescu s’a fostu datu din partea regimului inca atunci respunsulu candu s’a dîsu, ca cestiunea acést’a se va predá respectivei comissiuni spre darea opiniunei sî ca atunci candu se va desbate legea natiunalitâtîloru se va luá in consideratiune.

Radich face o interpelatiune in privinti’a drumului de feru fiumanu. Interpelatiunea acést’a o va respunde la tempulu seu ministrulu de comunicatiune.

Jokai face o interpelatiune pentru acele nenorocite fete care in etate de câte 10—14 ani se ducu cu sil’a la Constantinopole sî se vendu cá sclave. Delo doi unguri cari petrecu in Constantinopole suntu dóue petitiuni indreptate câtra ministrulu de interne. Lu intréba déca are cunoscintia despre acést’a sî déca vrea sa ia vre-o mesura in privinti’a acést’a.

Ministrulu Wenkheim respunde ca nu scia nimic’a despre acést’a sî ca indata va luá tóte mesurile recerute pentru scaparea persóneloru respective.

Dupa aceste vine reportulu comissiunei de diece in afacerea lui Böszörményi. Comissiunea propune sî acum intentarea procesului de presa.

Protocolulu

siedintieloru directîunei Asociatîunei aradane pentru cultur’a poporului românu tînuta in an. 1866/7.

Siedinti’a XIV.

(estraordinaria)

tînuta in Aradu in 17 Oct. n. 1867.

Presiedinte: Mironu Romanulu, directoru secundaru.

Membri oficiali: Lazaru Ionéscu, fiscalu, Em. Misiciu perceptoru, Teodoru Serbu economu sî bibliotecariu subst., Ioanne Goldisiu esactoru sî not. subsitutu.

Membru oficialu: Dr. Atan. Siandoru.

111. S’a cetitu cetitu sî autenticatu protocolulu siedintiei trecute.

112. S’au presentatu dechiaratiunele Dlui Ioane Ratiu Protopopulu Aradului sî Sigismundu Borlea protonotarulu comitatului Zarandu, prin care dlu protopopu cu unu capitalu de 100 fl. v. a. iéra dlu protonotariu cu capitalu de 50 fl. o data pentru totu deun’a decbiara a fi sî mai departe membri Asociatiunei.—

Se ia spre scientia.

113. Lazaru Ionescu fiscalulu Asoc. susterne ratiociniulu seu despre lasementulu lui Iov’a Cresticiu.

Determinatu. Ratiociniulu substernutu aflandu-se in rendu se primesce, sustînendu-si directiunea in privinti’a venderei casei lasamentuale a face ad. generale propunere. Banii gat’a se lasa sî mai departe la Dlu fiscalu cá curatorulu lasamentului pentru lipsele ulteriόre.

S’a autenticatu in 19 Octombre 1867.

Antoniu Mocioni m. p. Presiedinte.

I. Goldisiu m. p. notaru subst.

Siedinti’a XV.

(estraordinaria)

tînuta in 19 Octombre n. 1867.

Presiedinte. Ilustr. Sea Dlu Directoru primaru Antoniu Mocioni.

Membri directiunali: Mironu Romanu dir. secundaru, Vicentiu Babesiu, I Popoviciu Desseanu, Emanuelu Misiciu perceptoru, Lazaru Ionescu fiscalu Ioanne Goldisiu esactoru sî notaru sustitutu, Teodoru Serbu economu si bibliotecariu sustitutu.

114. Protocolulu siediotiei XIV s’a autenticatu.

115. I. Popoviciu Desseanu cá presiedintele comissiunei denumite pentru crearea cercuriloru de colectanti, sî pentru suplinirea pârtîloru lipsitóre din ordulu casei,— referéza cumca comissiunea de-sî a doritu a corespunde chiamârei sele, sî s’a sî ocupatu cu objectele acestea, totusi pâna ací n’a fostu in stare a superá operatele amintite; parte pentruca spre a puté creá cercurile, respective spre a puté imparti mem. sî tînuturile pe la colectanti, erá de necessitate naincungiurabila de unu conspectu autenticu alu turoru membriloru, impreuna cu locuinti’a sî sum’a oblegatiuniloru acelor’a, care conspectu insa de dupa natur’a sea abiá s’a potutu finì in tempulu mai deaprópe,— parte pentru ca mai multi membri ai comissiunei in urmarea miscaminteloru constitutiunale, stramutandu-si starea sî locuinti’a, fusera siliti a pasí afara din comissiune sî a se inlocuí cu altii, cari apoi din caus’a precumulateloru loru ocupacîuni oficiale, publice sî private nu erá cu putintia de a finí elaboratele cele momentόse, ce pretindu o combinare sî consultare mai seriόsa sî lucru mai greu, — deci cere cá pe lânga considerarea acestoru impregiurâri impedecatóre de altcum binecunoscute sî directiunei, reportulu seu datu din partea comissiunei sa se iee la cunoscintia.

Se ia spre scientia.

116. S’a propusu a se face dispusetiune in privinti’a bugetului pe anulu venitoru.

Determinatu. Pentru bugetulu Asoc. pe anulu venitoru Dloru Emanuelu Misiciu sî Dr. At. Siandoru li se incredintiéza a se ingrigí pentru o propunere.

Protocolulu acest’a s’a autenticatu in 21 Octombre 1867.

Antoniu Mocioni m. p. dir. prim.

Ioanne Goldisiu m. p. not. subst.

Siedinti’a XVI.

(ordinaria)

tînuta in 20 Oct. nou 1867.

Presiedinte: Ilustritatea Sea Domnulu directoru primariu Antoniu Mocioni.

Membri directiunali: Mironu Romanulu directoru secundariu, Vincentiu Babesiu, Ioanne P. Desseanu, Dr. Atanasiu Siandoru, Emanuilu Misiciu preceptoru, Lazaru Ionescu fiscalu, Mihaiu Besanu, Stefanu Adamu sî Ioann Goldisiu, esactoru si notariu substitutu.

117. Preceptorulu directiunei d. Emanuilu Misiciu cere ajutoriu la incassarea competintieloru membriloru incasande sub decurgerea adunârei generale a Asociatiunei.

Determinatu: Cererea dlui perceptoru se pri-

FOISIÓRA.

Pester’a negra...

nuvela originaria

O nópte de lacrimi.

(Urmare.)

Era Dumineca diminéti’a in dîu’a rusaleloru.—

Clopotele sunau sî chiemau locuitorii la sânt’a biserica. —

Fia-care ulitia, parea ca vérsa unde de poporu.—

Tieranulu afara de pietatea ce o are in tempu de serbatori, cauta a-si face sî o adeverata recreare de trudele lui din dîlele de lucru. Déca in cestea se straduiesce sa adune sî sa castige pentru nutrementu sî pentru imbracaminte, sî se lasa, cá ori-care muncitoriu, pre tempulu muncei mai negrigitu; — in dîle de serbatóre, face o esposetiune din tóte lucrârile sele. Vestmintele curate, cari se torcu se tiesu sî se lucra pâna in sfersîtu de sine sî de casenii sei, le imbraca in dîu’a de serbatóre. Sî aceste, precum gatitulu in launtrulu curtiei sî alu casei sele, precum sî més’a lui, carea se intinde in asemenea dîle, dau o via espressiune de barbati’a capului de familia sî de dibaci’a mamei din casa.

Betrâni in vestminte curate, unii cu opinci, altii cu caltiuni, fia-care dupa mijlócele sele — cu palarii negre, — veneau incetu la biserica.

Casele spoite frumosu, ulitiele maturate, tacerea cea serbatorésca erá estinsa preste satu! —

Mame, cu fete schimbate cu flori in mâni, cu bobocei in cositiele loru cu zadii minunate rosii, cu pieptare, invescute cu metasa feliurita, cu iile loru de inu séu giolgiu — pasiau pre ulitia câtra biserica. —

Feciorii voinici, — descendintii Curiatiloru sî a Horatiloru, cum erau de frumosi, câtu de curati imbracati!! —

Cu pene in palariele loru, asemenea cu camesi inflorite de altitie, pieptare mai lungi decâtu cele muieresci — matasite; — sierpare late, brodate cu fire de pele, in totu feliulu colorite — coprindeau trupulu loru celu mladiosu!

De a-ti vediutu voi dine sî de a-tí audîtu de voinicii mandri din povesti, — privindu undele poporului serbatorescu ce astadi cu micu sî mare merge la biserica — a-ti vedea orginalele loru!! —

Floric’a sî Ionutiu intreceau pre toti.—

Doi crini fragedi — rapitori — svelti nu puteau fi asiá de dragi! asiá de fermecatori cá ei.—

Osebitu de ortacii lui, Gerasimu venea cu capulu plecatu, cam in gânduri. —

Acestu Gerasimu erá unu june betrânu. Elu erá un’a din acele naturi nefericite, cari devinu nesuferite nu atâtu din vin’a loru, câtu din a crescerei. In tempulu copilariei sele negrigitu de parintii sei, elu bietulu nu avù norocirea de a invetiá nimic’a bunu, nici baremu a se rugá, cum se cade unui crestinu. Elu iérn’a in locu de scóla erá pre tóte paraele unde erá ghiatia. Vér’a nu se ocupá decâtu cautandu dupa pui de paseri prin tóte scorburile arboriloru. Necrescerea lui au adusu nestatornicia in lucrurile lui mai târdîu, sî de aceea, avea câte doi, trei sî mai multi stapani intr’o véra. Acést’a au trasu dupa sine despretiulu colegiloru sei din satu sî asiá elu fiindu nesuferitu de densii, erá totu odata sî tînt’a glumeloru sî batjocuriloru prin adunârile sî siedictorile juniloru sî juneloru. Tóte aceste au inceputu a sterní ura câtra toti ceia-lalti feciori sî mai departe simtiulu de resbunare. Simtiulu acest’a se indreptà cu deosebire asupr’a lui Ionutiu, care-lu descoperí odata tata-seu, la care erá servitoriu, de o necuviintia ce o facuse. Acest’a se sciea in satu sî prin pregiuru. Elu nu uità sî nu se putea desbaierá de acésta resbunare nici decum sî de aceea ocasiunea cu Saft’a sî cu Stanciu erá cea mai bine venita. Asiá este reulu, elu inaintéza crescendu.

Poporulu esî mai târdîu mangaiatu din biserica, — indreptandu-si pasii câtra locuintiele sele. —Numai Gerasimu, cá o óie perduta, rataci pre delaturile ceteloru de feciori sî fete —

Candu a zaritu pre Ionutiu sî pre Floric’a ce mergeau vorbindu, sî ce-si siopteau dulce — parea sbiciutu de furii...

Deodata i fulgera unu gându prin crieri. Vitreg’a Floricei remasese cu dóue femei mai inapoi. —

Se facea ca nu vede pre Ionutiu sî pre Floric’a — dara intru adeveru, candu câte odata i picau cautaturile pre sermanii tineri — atunci Dómne! unu spiritu demonicu reu se parea ca ride de pre fati’a Saftei. —

Crasnì in dinti sî suprimá câte sî câte blasteme. —

Saft’a chiaru sosì cu ambele muieri dinaintea locuintieloru cestoru din urma— acum se despartîrea— erá sengura.—

Sî câtu de uritu e spiritulu negru sen-... i mai trebue sî o préda.

Anim’a-i satanica— batù rapede, batù de bucuria ca Gerasimu instrumentulu lui Stanciu se apropiá de dens’a!!

Buna dîu’a lele Safta!... Se traesci Gerasime draga!!..

mesce sî i se da asistintia de ajutoriu in persón'a dlui Ioane Goldisiu.

118. Facendu-se intrebare in privinti'a portretului fericitului Iov'a Cresticiu dlu directoru secundariu Mironu Romanulu face cunoscutu cumca portretulu amintitu nu s'a pututu procurá cu tóte ca s'a fâcutu dispusetiunile cuvenite in privinti'a acést'a ceea ce se póte vedé sî din reportulu generalu alu directiunei.

Se ia spre sciintia.

119. Se propune statorirea programului adunârei generale.

Determinatu : Se primesce programulu adunârei generale din anulu trecutu cu putînu modificatiuni sî deschiderea siedintiei adunârei generale se decide pentru a 10 óra inainte de amédi.

120. Se face intrebare candu sa fia siedinti'a ultima a directiunei din anulu curinte ?

Determinatu : Siedinti'a ultima a directiunei din anulu curinte se decide cá sa se tîna in 21 a lunei curente la 8 óre diminéti'a.

121. D. Ioane Popoviciu Desseanu propune cá sa se tiparésca 100 esemplarie de blanchete de dechiaratiuni cu deoblegamentu anualu.

Determinatu : Propunerea se primesce sî efeptuirea ei se iacredintiéza notariului substitutu.

122. Dlu fiscalu reportéza in privinti'a pretensiunei medicului Rakowsky.

Determinatu : Directiunea remane sî mai departe lânga decissiunea sea de mai inainte.

Protocolulu s'a autenticatu in 21 Oct. n. 1867 Antoniu Mocioni m. p., direct. primariu. Ioane Goldisiu m. p. not. subst.

Siedinti'a XVII.

(ordinaria)

tînuta in 21 Octobre nou 1867.

Presiedinte : Illustr. sea dlu directoru primariu Ant. Mocioni.

Membri directiunali : DD. Vincentin Babesiu, Georgiu Vasilieviciu, Lazaru Ionescu, I. P. Desseanu, Emanuilu Misiciu perceptoru, Teodoru Serbu economu sî bibliotecariu subst. sî Ioane Goldisiu esactoru sî notariu subst.

123. Protocólele siedintieloru XV sî XVI s'au antenticatu.

Determinatu : Raportulu aprobandu-se s'au incheiatu.

125. Perceptorulu, bibliotecariulu sî economulu Asociatiunei i-si substernù raporturile loru speciale provediute cu vidimarea esactorala.

Determinatu : Se primescu sî se transpunu la reportulu generalu.

126. Iosifu Ambrusiu cu ofertu anualu de 5 fl. v. a. voiesce a fi membru alu Asociatiunei.

Determinatu : Dlu Iosifu Ambrusiu dupa modulu indatinatu se primesce de membru alu Asoc.

Protocolulu s'a auteuticatu in 21 Octobre 1867.

Antoniu Mocioni m. p. direct. prim Ioane Goldisiu m. p. not. subst.

Luncoiulu de josu (in Zarandu) in 28 Octobre 1867

Pâna candu nu m'a intrebatu cine-va, nici n'amu respunsu nimic'a, iéra acum'a ca nu o. p. cetitoriu sa cugete ca nu vréu, séu nu potu sa respundu, me tînu de unu obligamentu a respunde celui ce me striga sî anume la articululu Domnului corespundinte B. din nr. 79 alu „Tel. Rom.“ de aceea dara amu onóre a ve rugá sa bine voiti a dá locu acestoru sîruri, in acelasi stimatu jurnalu.

Domnulu B. in articululu seu, se jeluiesce asupr'a proiectului ce s'a fâcutu pentru organisarea scóleloru comunale in acestu comitatu, sî dîce ca : „Domnii cari au primitu proiectulu nu sciu, séu nu voru sa scia nimic'a, de Conferintiele invetiatoresci, metóde etc.“ A respunde pentru Comitetulu comitatensu, care a primitu proiectulu, nu suntu indreptatîtu, atât'a numai potu dîce ca : acestu Comitetu in desbaterile scolastice, nu a luatu de obiectu numai sórtea invetiatoriloru, ci mai vertosu imbunatâtîrea scóleloru preste totu, s'a ingrigitu adeca pentru inaintarea poporului in invetiamentu, iéra nu de ómeni privati, dara nici a lucratu din pisma sî ura câtra invatiatori.

Conferintie sî proiectu, suntu dóue obiecte care amendóue tractéza despre scólele comunale, insa suntu cu totulu contrarie unulu altui'a (pentru ca in conferintie dispunu invetiatorii iéra proiectulu e compusu de membrii comitetului comitatensu, cari suntu alesi din sinulu poporului). Sa vedemu dara diferinti'a intre aceste dóue obiecte, precum sî urmârile loru.

Conferintiele au adusu acea otârire asupr'a scóleloru comunali, ca invetiatorii sa tîna scóla cu elevii, numai in lunile de iérna, iéra in cele-lalte luni, câtu-i lungulu anului, sa fia liberi, umblandu incóce sî incolo, fâra nici o ocupatiune ; sî totusi léf'a sa o traga deplinu pre anulu intregu.

Proiectulu insa suna asiá, ca : invetiatorii sa traga sî léf'a amesuratu servitiului d-loru, numai pre lunile de iérna, sî de ceialalti cruceri sa se folosésca poporulu intr'altu modu. Óre de care parere va fi poporululu ? pentru conferintie, ori pentru proiectu ? poftimu conferintie !

Domnulu corespundinte B. pune intrebarea mai departe ca : „Déca proiectulu s'aru pune in lucrare, ce va fi cu sórtea invetiatoriloru apti de acum ?“ La acésta intrebare eu a-siu dá o deslusîre intr'acolo ca : Domnii invetiatori sa se moderedie altmintrelea in imbracaminte, sa camu lase lucsulu celu usuatu, sî asiá facendu, atunci din léf'a cea de 200 fl. v. a. aru puté sa jertfésca o parte, sî cu aceea sa-si cumpere posessiuni (mosii), care apoi incâtu-va sa le camu asiguredie sórtea, sa nu fia restrinsi pre viitoriu a se tiermurí numai pre lânga lefile invetiatoresci, ca n'amu vediutu nici unu proprietariu (românu) imbracatu in haine nobile, dara nici lipsitu de pâne.

Apoi sa-mi ierte domnulu B. ca eu in siedinti'a comitetului parochialu, n'amu tractatu nimic'a despre léf'a invetiatoriului, ci numai ne-amu consultatu despre progresulu, séu regresulu ce l'a fâcutu invetiatoriulu nostru in tempu de 2 *) sî despre acést'a amu referatu la suprem'a inspectiune de scóla, de unde asceptâmu o otârire mai inalta ; iéra ce se tîne de lefile invetiatoriloru nimic'a nu m'amu atinsu.

P. Saftescu parochu in locu.

Principatele române unite.

CAROLU, din mil'a lui Ddieu sî prin vointi'a natiunala, Domnu alu Româniloru.

La toti de fatia sî venitoru sanetate.

Vediendu jurnalulu incheiatu de consiliulu Nostru de ministri sî motivele in elu espuse;

In puterea articolului 95 din constitutiune ;

Amu decretatu sî decretâmu ce urméza :

Art. I. Adunarea deputatiloru este sî remane disolvata.

Art. II. Colegiele electorali, pentru nóuele alegeri voru fi convocate, sî venitórea Adunare se va intr'uní in marginele termenului prescrisu de lege.

Art. III. sî celu din urma. Ministrulu Nostru presiedinte alu consiliului sî secretaru de Statu la departamentulu de interne este insarcinatu cu esecutarea decretului de fatia.

Datu in Bucuresci, la 1 Novembre 1867.

CAROLU.

St. Golescu, D. Bratianu, Ioann Bratianu, G. Adrianu, D. Gusti, Gr. Argiropolu.

Nro 1,586.

CAROLU I,

din mil'a lui Ddieu sî prin vointi'a natiunala, Dnu alu Româniloru.

---

*) Nu scimu ani séu ce, pentru ca in manuscrisu nu se afla nimic'a. R.)

Gerasime i dîsa Saft'a — astadi o sa aveti, dî frumósa de jocu !

Se pare asiá . . . póte fi, câci eu totu nu jocu ! i respunse Gerasimu incretîndu-si fruntea. —

Dar' de ce nu ?! Sî tu esti fecioru voinicu! voinicu cá sî altii ! — De ce sa nu joci ?!

Dâ-mi pace lele Safta . . . ! nu ti-a spusu Stanciulu capitanulu óre ce-va ! siopti Gerasimu. Mie ?! dîse Saft'a cu mirare Mie ?!

Dá ! dá ! dumnitale lele Safta ! . . .

Aici se intrerupsa dialogulu, câci betrânulu Petru trecù, inca cu doi sateni, pre lânga ei. —

Acum e tracutu Petru — spunemi in credintia nu ti-a spusu ! mai dîse Gerasimu.—

Gerasime ! replicà Saft'a suntemu numai amendoi !— nimenea nu ne aude !— Aceea ce ati vorbitu asta nópte ast'a o sciu !

E bine lele Safta !— eu numai pentru aceea te intrebu se vedu scii ori bá despre gandulu Stanciului sî alu meu ?!

Apoi ! dîse Saft'a, nu gandí Gerasime ca dóra Stanciulu— ti-a datu dreptariulu din capulu lui ! fâra... fâra... eu din alu meu sî sciu pentru ce!..

Dta lele Safta ! o intrerupsa Gerasimu cu focu — ti-ai folosulu Dtale la lucrulu acel'a ! eu ?! continuá Gerasimu— alu meu. —

Ce va fi din mene dupa aceea, adaugea Gerasimu,— nu sciu !— dar fia ce va fi eu voiu implini lucrulu !—

Folosulu meu— Gerasime ! folosulu meu! repetà Saft'a e sî a lui Stanciu !

Bine ! Bine ! dîse Gerasimu— amendoi aveti unu folosu eu vedu — dar eu amu asiá dîcendu nemic'a.— Bani ?! bani lele Safta ?! — o acei'a nu potu precumpaní periculului meu !— dar iérta-me lele Safta câci vorbescu copilaresce !— ce amu dîsu facu !— dá ! dá !— mi se mai usiuréza peptulu !— de alta nu-mi aducu aminte !!.....

Vedi acum'a mi placi ! dîse Safta indracita — asiá dara asta séra voiu maná pe Floric'a la fantana — Ionutiu sciù ca nu va lipsí !— apoi . . . Gerasime mai incolo vei scí !!. . . . se remani sanetosu Gerasime ! fi omu ! — i dîse Saft'a — sî apoi se despartîra.—

Erá o dupa amédia-dî frumósa. —

Dîlele Rusaliloru se serbéza de crestini asiá de tare cá sî Pascile— Jocuri sî desfatâri sociale-su unele dintre placerile cele mai dulci ale poporului in aste dîle ....

In mijloculu satului la o càsa mare de pétra — la judele comunei — se adunau betrâni, feciori sî fete.— Erá jocu la cas'a aceea. — Ceter'a suná — chiemandu pe juni la jocu si vedeai feciori sî fete venindu in glóte vorbindu sî glumindu.—

Sî betrani veneau se se uite la jocu — aducandu-si amente cu dulcétia de junetiele petrecute — sí aduceau amente de candu erau sî ei teneri !

Petrecerea se incepù.

Ce veselia ! ce fericire plutea pe fetiele totuor'a !—

Mumele se bucurau de fetele sî feciorii loru mandri cá sî nisce flori de primavéra — pe fati'a teneriloru— vedeai nesce radie gingasie de bucuria — putendu strenge manele vre-unei séu altei frumusiele, pre care o iubeau ! !

O ! nu e mai dulce momentu in viéti'a nu ni se pare lumea mai mandra cá sî candu — vedemu implinite visurile nutrite de multu !— nu ! eá sî candu o stringere de mâna sî o clipire de de ochi fermecatori sprima mai multu decâtu unu rîu de vorbe confuse ! !

Feciori cî cu fetele jucáu !

Care de care erau mai gatiti, — fetele — in pletele loru negre cu floricele suave — cá fetiele loru rumene !

Sî iéra sîací Floric'a erá regina ! cum privéu toti ochii dupre ea se absórbe farmeculu fetiei ei celei gingasie !

D'apoi Ionutiu !

Elu parea ca e unu fetu frumosu din alta lume ! mai dulce mai plapanda cá a nóstra !

Cum l'a grigitu maiculi'a-sea !—

Ochii lui albastri cá cerulu primaverei asiá rideau de dulce— asiá de fermecatori !

Elu jucá cu Floric'a.

In unu coltiu de casa — stá radimatu de parete— Gerasimu, palidu !

Ochii lui neincetatu la victim'a sea !

De privea Gerasimu cu ura la mandrii jucatori,— mistic'a vapaie consumatóre a Saftei ce stá pe o lavitia— inca bobotea.

O ! cugetá Saft'a — de ce n'amu putere in clip'a acést'a— sa-lu stengu de pe fati'a pamentului !— dar .... sî atunci arunca o cautatura de intielegere lui Gerasimu. —

Ochii loru se întelnire ! Doi fulgeri ce se unescu se sdrobésca unu coperisiu de casa, — n'a fostu nece nu suntu mai fiorosi, cá mani'a ce scanteiá din ochii Saftei sî aprobarca lui Gerasimu !..

Gerasimu se duse, se dusa purtatu de o turburare neesprimata !—

Câtu de iute trece vremea, la jocuri sî la alte desfatâri sociale, — se pare ca numai unu minutu a trecutu de candu ai inceputu a gustá din dulceti'a loru ! —

(Va urmá)

La toti de fatia sî venitori sanetate:

Vediendu jurnalulu, incheiatu de consiliulu Nostru de ministri sî motivele in elu espuse;

In puterea articolului 95 din constitutiune.

Amu decretatu sî decretâmu ce urméza:

Art. I. Senatulu este sî remane disolvatu.

Art. II. Colegiele electorali pentru nóuele ageri voru fi convocate sî venitorulu Senatu se va ntr'uní in marginele termenului prescrisu de lege.

Art. III sî celu din urma. Ministrulu Nostru presiedinte alu consiliului sî secretaru de Statu la departamentulu de interne este insarcinatu cu esecutarea decretului de fatia.

Datu in Bucuresci, la 1 Novembre 1867.

CAROLU.

St. Golescu, D. Bratianu, Ioann Bratianu, G. Adrianu, D. Gusti, Gr. Arghiropolu.

Nr. 1,587.

CAROLU I,

Din mil'a lui Dumnedieu sî prin yointi'a natiunale, Domnu alu Românilor.

La toti de fatia sî venitori sanetate:

Vediendu demissiunea dlui Al. Teriachiu din postulu de ministru de esterne;

Amu decretatu sî decretâmu ce urméza:

Art. I. Demissiunea dlui Teriachiu este primita;

Art. II. Dlu Stefanu Golescu, ministrulu Nostru secretaru de Statu la departamentulu de interne, este insarcinatu cu interimulu ministrului de esterne;

Art. sî celu din urma. Presiedintele consiliului Nostru de ministri, va aduce la indeplinire acestu decretu.

CAROLU.

Ministru presiedinte St. Golescu. Nr. 1,590.

Varietâti.

⁂ Marti s'a serbatu díu'a onomastica a Majestâtei Sele Imperatesei Elisabet'a, la care serbare au luatu parte sî autoritâtile deosebite aflatóre in locu, precum sî membrii universitâtiei natiunale sub conducerea Comitelui natiunalu.

⁂ Universitatea natiunala se ocupa cu cetirea elaboratului comissiunei censurei domesticale.

⁂ Dupa „M. P.“ s'a inceputu dejá stramutârile impiegatiloru finantiali, cari nu sciu limb'a magiara.

⁂ Magistratulu de aici a adunatu pentru honvedii cari nu suntu in stare a se nutrí, precum sî pentru veduvele sî orfanii acelor'a, din dóuesprediece vecinatâti 21 fl. 77 xr.

⁂ „Amvonulu“, fóia lunaria in brosiure de patru cóle va esî sub redactiunea dlui prof. Iustinu Popfiu in Oradea dela 1 Ianuariu a. c. cu pretiulu de 4 fl. pre anu sî 2 fl. pre o jumetate de anu. Fói'a se va ocupá, dupa cum ne arata programulu cu publicarea de cuventâri bisericesci pentru dumineci sî serbatori sî alte occsiuni.

⁂ (Societatea „Transilvani'a“) si tînù siedinti'a sa interesanta in 22 Oct. sub presiedinti'a D. Papiu Ilarianu, care deschise siedinti'a la o óra dupa média-dî prin o vorbire frumósa sî prin o dare de séma, in numele comitetului, despre starea societatei, in decursulu trimestrului trecutu, care fu primita cu achiamâri calduróse. Apoi se alesera de secretari DD. Cetatianu, Comsea sî Strajanu; eara dupa acést'a o comissiune de trei membri: Ciurcu, Alexiu sî capit. Horezianu, trecù in o alta odaia, pentrucá sa esamineze socotelele. V. A. Urechia, comunicà salutârile ministrului de culte sî instr. publica totu odata sî propunerea acelui'a la camera, cá sa se votedie unu ajutoru pentru Societate; acést'a fu primita cu multiamita. Pres. aretà apoi, ca dlu Lupascu pref. de Galati, a adunatu pentru Societate 100 de galbeni sî ca dlu ministru-presiedinte Golescu, a datu ordine, ca condicele societatei sa se tiparésca gratis in tipografi'a Statului. Urmà apoi inscrierea mai multoru membri noi. Dupa acestea, presiedintele propune, cá statutele societatei sa se comunice oficialmente Asoc. pentru cultur'a poporului românu din Transilvani'a, sî apoi cá sa se tiparésca o carticica cuprindiatória de afacerile sî numele membriloru Societatei, care sa se imparta la toti membri; propune mai incolo, cá comitetulu sa-si numésca colectori prin tóte districtele sî apoi, cá sa se faca unu sigilu pentru societate in centrulu cârui'a, sa fia infisa: column'a lui Traianu; aceste propuneri frumóse, tóte se primira cu entusiasmu. Dupa o pausa scurta, D. Strajanu propune, cá in adunârile venitórie, atare membru, se tîna ce-va discursu, ce se sî primì. Presiedintele apoi cetí o adresa frumósa de salutare, dela junimea rom. din Clusiu. La 4½ óre comissiunea se rentórse in siedintia, aretandu, ca venitulu totalu alu societatei este 12856 lei 25 parale, din care s'au facutu spese de 497 lei 33 parale eara de presinte societatea are o avere curata de 12358 lei 32 parale; cu acést'a comissiunea primì aplause. Dupa aceste dlu Cetatianu propuse, cá sa se aduca multiamita dlui directore I. C. Maximu pentru localitatea siedintieloru ce o a oferitu societatei. D. Dr. Chetianu apoi multiamí in numele adunârei, D. presied. Papiu, pentru zelulu sî activitatea cu care conduce acésta societate; adunarea si aretà multiamit'a prin aplause sî urâri de sa traiésca dlu presiedinte! ear dlu presiedinte multiamí adunârei, in cuvinte calduróse, pentru onórea ce-i face in unu modu atâtu de solemnu, terminandu cu „Sa traiésca societatea „Transilvani'a!“ Siedinti'a se radicà apoi la 5 óre, otarendu adunarea venitóre pe lun'a lui Ianuariu. „Fam.“

⁂ Din Bucovin'a se scrie ca acolo se immultiescu lupii fórte. In unele pârti ale acelei tieri, pre unde ducu drumurile prin paduri, nici nu mai culéza a umblá ómeni singurateci, ci numai in societate de câte diece insi. Nu demultu au ruptu in tînutulu Cernautiloru o vaca, doi mândi s. a. animale domestice.

⁂ Complimentu. In statulu papâlu, trupele italiane pre unde ajungiá puneau insemnele (pagiurile) papáli pre cari garibaldinii le dedusera josu, iéra la loculu loru, iéra flamur'a italiana o planta langa cea papala. In unele locuri se plantà de ambe pârtile flamurei papáli sî cea italiana sî cea francesa. Impregiurarea acést'a o a talmacitu unu cardinalu in tipulu urmatoriu: „sî l'au restignitu pre elu intre doi tâlhari“. Frumosu complimentu pentru aliatulu francesu.

⁂ Din Newyork se telegraféza, ca insul'a Tortol'a a disparutu, cu care prilegiu s'a innecatu vre-o 10,000 ómeni.

30—2 **Concursu.**

La vacant'a statiune invetiatorésca, cu limb'a propuneriloru romana, in Dent'a, protopresbiteratulu Versietiului. Emolumentele suntu 105 fl., 50 meti de grâu, 100 p. de clisa, 50 p. de sare, 25 p. lumini, 8 stangeni de lemne, 4 jugere pamentu, pausialu de 4 fl. sî cortelu.

Competitorii la acést'a statiune au recursele loru prevediute cu estrasulu de botezu sî testimoniele despre scólele absolvate, cu atestatele despre servitiulu de pân acum, sî despre portarea morala sî politica, pâna in 30 Novembre 1867. a tramite la

Consistorulu eparchiei Versietiului.

Nr. 69—1867.

31—2 **EDICTU.**

Mari'a Nastasa din Fofeldea, carea cu necredintia de doi ani si-au parasitu barbatulu seu Tom'a Comanu totu de acolo, fâra cá sa se scie loculu petrecerei ei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se ivésca la subscrisulu Scaunu protopopescu, câci la din contra se va decide procesulu divortialu pornitu asupra-i, sî in absenti'a densei conformu SS. canóne ale bisericei nóstre dreptu-credincióse.

Sabiiu in 3 Novembre 1867.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu tractului Nochrichiului.

Nr. 32—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a comunala gr. or. din Petril'a, se deschide concursu pâna in 15 Nov. a. c.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu anualu de 180 floreni v. a. cortelu liberu sî lemnele trebuincióse pentru focu.

Doritorii de a ocupá acestu postu voru adresá subscrisului concursele loru pâna la terminulu susu insemnatu, instruate cu atestatele necesarii despre cualificatiune.

Hatiegu in 22 Octobre 1867.

Ioann Ratiu
Protopopu gr. or. sî Insp.
distr. de scóle.

Nr. 33—1 **Concursu.**

Pentru dóue statiuni invetiatoresci la scól'a gr. res. centrala din Veneti'a inferióra in districtulu Fagarasiului, cu care statiuni suntu urmatórele salarie anuale impreunate, percepande lunarie regulatu sî anume:

1) Pentru invetiatoriu primariu 300 fl. v. a. care este totu deodata sî directore scolaru.
2) Pentru alu doilea invetiatoriu 200 fl. v. a.
3) Pentru ambi cuartire libere acomodate in edificiulu scolariu, precum sî lemnele debuinciόse.

Petitorii de a ocupá aceste posturi de invetiatori au de a concurge prin calea protopopiatului I. alu Fagarasiului la Efori'a scolastica gr. or. in Veneti'a-inferióra pâna in 15 Decembre a. c. st. nou avendu urmatórele calitâti:

a) Invetiatoriulu primariu sa fia absolutu de gimnasiulu superioru, versatu in tóte trei limbile patriei.
b) alu doilea invetiatoriu sa fia absolvatu celu putînu gimnasiulu inferioru, apoi pedagogi'a ori cleric'a, sî asemenea versatu in limbile patriei.

Pre lânga aceea au de a produce:

c) Atestate de botezu sî moralitate alegandu sî celelalte testimonii scolastice, séu celu putînu testimoniu din clas'a absolvata mai pre urma.

Fagarasiu in 10 Novembre 1867.

Georgiu P. Grideanulu
Vice-Presiedinte Eforiale.

Nr. 32—3 **EDICTU.**

Ann'a Ioann Macrea maritata Vasiliu Magénu din Satcelu, carea de trei ani parasindu cas'a, pre barbatu sî patri'a, au trecutu in Romani'a fâra a se sci de fatia loculu petrecerei ei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de siése luni dela datulu de fatia sa se presenteze naintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din potriva sî fâra de ea se voru otârí cele de lege prescrise.

Sabiiu 1 Novembre 1867.

Forulu matrim. gr. res. alu Protopopiatului tract. Sabiiului I.

Ioann Hanni'a
Protop. gr. or.

EDICTU.

Paraschiv'a Ioann Petricu din Sohodolu, care de doi ani a parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu Ioann Negrea din Mocciulu inferioru, — fâra a se scí unde petrece — se citéza prin acést'a, a se presentá naintea subscrisului Scaunu protopopescu, in terminu de unu anu dela datulu de josu, cu atât'a mai vertosu, câci nepresentandu-se, procesulu matrimonialu, asupra-i pornitu, se va decide sî in absenti'a densei, in sensulu SS. Canóne ale Besericei gr. or.

Dela Scaunulu protopopescu gr. or. alu Branului.

Zernesci in 6 Octobre 1867.

Ioann Metianu,
Protopopu.

Nr. 31—3 **Edictu.**

Ioann Ditcu din Fisieru Scaunulu Cohalmului cu nedreptate parasindu-si legiuit'a sea muiere pre Domnic'a Ditcu totu din Fisieriu, au pribegitu nesciindu-se loculu unde traiesce de 7 luni de díle, se citéza: cá sub terminu de unu anu sî o dî sa se infatiosiedie la subscrisulu Scaunu Protopopescu cá sa stee fatia cu muierea sea, câci la din contra: in intielesulu SS. canóne ale bisericei nóstre gr. or. se va hotârî pâr'a radicata asupra-i sî fâra de elu.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Cohalmului.

Draosu 24 Octobre 1867.

Ioann Iosifu Adm. Protop.

INDREPTARE. Chiamandu-ni-se atentiunea asupr'a unei erori esentiale in art. „Caderea tieraniloru etc.“ e a se indreptá la pasagiulu despre Topliti'a etc. asiá: processele suntu perdute, dupa cum mi s'a spusu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 92. ANULU XV.

Sabiiu, in 16|28 Novembre 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a don'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu, 15 Novembre.

In nrulu 89 alu acestei foi amu aretatu disproportiunea in representanti'a universitâtiei, sî amu sustînutu, ca in intielesulu drepturiloru trebue sa fia reprasentata populatiunea intrégа din fundulu regiu, pâna candu mai susta universitatea.

Hr. Ztg. in nrulu seu 276, prin vre-o câte-va espressiuni de „ungehaltenen Ton“ sî altele de felulu acest'a, arata o neplacere fórte mare, ca Tel. Rom. in nr. 89 discutà tem'a compunerei universitâtiei dupa cum este ea adi compusa sî trece de ací la presupuneri basate pre aceea ce voru fi „gandindu romanii“, candu ceru a fi egalu indreptatîti dupa „numerulu capeteloru, unu lucru, ce nu li lu va puté impliní neci unu regimu.“ Acésta tema o desvólta apoi in nrulu ei, H. Ztg., 277 in unu articulu deosebitu, avendu in vedere sî corespundinti'a din nrii nostri premergatori.—

Candu desbatemu cestiuni de natur'a celoru atinse, trebuie sa avemu in vedere realitatea in care traimu, chiaru sî din punctele ei de manecare mai restrinse. Sî asiá dupa-ce e odata principiulu egalei indreptatîri basea cea mai larga, va se dica principiulu, pre care ne aflâmu astadi:— situatiunea nóstra interna, séu vomu privío incâtu atinge uniunea, cá fapta implínta séu cá fapta neimplinita, in ambe casurile atâtu art. I din legile ardelene dela 1848, câtu sî alu VII din legile ungurene din acelasi anu, dau dreptulu fundamentalu, pentru pretensiunele nóstre fatia cu celelalte natiunalitâti. Un'a sî alt'a din legile citate, nimicescu legile, cari suntu in contradîcere cu egalitatea drepturiloru. Prin urmare, tóte legile formale, cari suntu eflussulu legiloru fundamentale, ce aveau de temeiu asuprirea natiunalitâtiei romane, suntu o contradîcere a legiloru fundamentali de astadi. Iéra mai departe, déca se mai sustînu contradîcerile, atunci constitutiunalismulu e o cladire sparta, prin care voru suflá necontenitu venturile privilegieloru sî voru ologí activitatea unei insemnate populatiuni in defavórea statului.

A constatá unu astfelu de reu, carele aduce sî mai mari rele societâtiei nóstre, nu scimu pentru ce aru fi unu „tonu nepotrivitu“, pentruca:

a) acést'a o constatara sî vaierara insusi condeie sasesci in Sieb. Bl. (sî H. Z. nr. 277 recunósce in principiu.)

b) basele din cari s'au desvoltatu institutiunele fundului regescu, de jure, nu puteau eschide pre romani dela esercitarea drepturiloru cetatienesci sî

c) prin urmare, romanii candu pretîndu drepturile loru nu pretîndu gratia, neci facere de bine, care sa li se dea de poména sî sa o ia cine-va, dupa cum i se da; ci fiendu ca traimu acumu, celu putînu asiá se dîce, in unu tempu, carele nu da sî nu ia drepturi, ci le lasa tuturoru de o potriva: asiá sî romanii cu tóta staruinti'a au datoria sa insiste, cá drepturile ce li s'au detînutu, sî cari nu se potu prescrie, pâna candu traiesce poporulu, sa le póta esercitá iéra, sî sa nu fia impedecati dela ele prin mesuri de legi contrarie dreptului cuvenitu.

Dara Hr. Ztg. neci nu sta indelungu la acésta tema, ci trece mai bucurosu la proportiunea capeteloru, câci acést'a i se pare mai usióra de esplotatu in contr'a nóstra. Sa-i urmâmu dara sî in privinti'a acestei cestiuni.

Sa repetîmu aici ca Hr. Ztg. de cate-ori se impedeca de cestiunea egalei indreptatîri a romaniloru sî scóte supositiunele ei din presupuneri despre „cugetele romaniloru“ sî apoi sa constatâmu ca se folosesce de óresi care siretia, candu dîce ca romanii voru cá tóte locurile de deputati sî amploiati sa le ocupe dupa capete, adeca dupa numerulu sufleteloru. Cu tóta propunerea nóstra de a pastrá seriositatea pâna la finea acestoru sîre, candu vedemu unu articulu cá celu din nr. 277 intitulatu: „Ueber die Beamten=Proportion der Nationalitäten in Siebenbürgen“, carele tratéza specialminte cestiunea amploiatiloru dupa numerulu capeteloru,— nu putemu suprime unu surisu la amesteculu celu mare ce-lu vedemu in acelu articulu. Ací afli poesia turnata in matematica séu matematic'a in poesia, aplicata la politica, va se dîca adunate la olalta elementele cele mai eterogene din lumea intelectuala. Sî sa vedi ca nu a gacit'o reu pacal'a, pentruca numai pre calea astorufeliu de licentie poetice se potù escamotá proportiuni, cá cele din mentiunatulu articulu, dupa cari proportiuni romanii suntu 6 pârti, secui 3, magiari 2 sî sasi 1. Adeca 6 pârti romani, 6 pârti magiaro-secui sî sasi, séu numerulu romaniloru e egalu cu alu neromaniloru séu in cifre: 1,200,000=500,000+170,000 séu 1,200,000=670,000.

Ne intórcemu dela comic'a articulului din „Hr. Ztg.“ iéra la seriositatea cestiunei sî dîcemu, ca déca desu mentiunatulu articulu a sciutu escamotá prin matematica falsitatea proportiunei numerului romaniloru, puté-va elu escamotá de pre capetele româniloru purtarea greutâtiloru contributiunale, cari se ceru dupa capete? puté-va escamotá contributiunea in recruti, carea se face cate odata mai multu cá dupa capete? Sî dela cine se ceru aceste dóue sarcini insemnate in ori ce statu sî cari dau nervum rerum gerendarum, nervum reipublicae? Dela ómeni, cari per escellentiam porta o economia estinsa de vite, carea e mai departe isvorulu unui negotiu viu de producte crude pre tóta marginea tierei, câtu tîne fundulu regiu; dela ómeni cari insii invertescu cea mai mare parte a negotiului cu acele producte precum sî cu alte; dela industriasii nostri, cari pre lânga tóte opressiunile fâcute in trecutu, cu unu cinismu fâra de esemplu in istori'a popóreloru, — totusi s'a desvoltatu sî se desvólta incâtu liferéza articuli cunoscuti sî recunoscuti pâna in departare; dela agricultorii, cari tînu concurintia cu conlocuitorii loru sasi intru harniciele unui agricultoru, cu tóte ca sî asupr'a acestor'a trecutulu a trebuitu sa fia apesatoriu. Noi nu credemu ca-i va fi possibilu sa arete Hr. Ztg. ca acestea tóte nu suntu sî sa dîca ca românii suntu numai nisce numeri cari nu insémna nimic'a, va sa dîca nu le competu drepturi, cá la alti ómeni. Noi la diferite ocasiuni amu datu pre fatia tînt'a nóstra candu ceremu egal'a indreptatîre pre basea legiloru in vigóre sî asiá nu scimu pentru ce Hr. Ztg. ne substitue „cugete intunecóse“ de pretensiuni dupa numerulu capeteloru. Statistic'a Transilvaniei scimu ca o cunósce sî Hr. Ztg. sî asiá déca va vrea ea ins'a pre sine sa nu se incele, atunci va scí ca românii candu aru pretinde drepturi dupa capete, aru trebuí sa aiba cu multu mai mari pretensiuni; atunci aceste de acum aru fi numai procentele dela cele ce au sa pretinda.

Scaunulu Mercurei lu aduce Hr. Ztg. de unu argumentu, ca românii fiindu acolo in majoritate, nedreptatiescu pre sasi. Noi multiamimu articulului din Hr. Ztg. ca ne-a fâcutu atenti asupr'a acestui scaunu, sî vomu reproduce numai actualitatea din acestu mentiunatu scaunu. — Ací e dreptu ca românii suntu in majoritate sî inca precumpanitóre.

Dara majoritatea acést'a a vatematu pre sasi ca le alese de jude regescu unu sasu? a vatematu pre sasi ca a alesu totu ca unu jude scaunalu de natiunalitate sasésca? a vatematu pre sasi, pentru ca intre oficialii scaunali se afla sî doi români?

In Scaunulu Mercurei asiá dara, nu ca se vatema dreptele pretensiuni ale sasiloru, dara, românii sî vatema prin largitiositatea loru cu drepturile proprie, interesele loru. Asiá e in Scaunulu Sebesiului, Orestîei asiá mai multu séu mai putînu in tóte scaunele dea rendulu. Pentru ca Scaune, unde sa nu fia români — sî ceea ce trebuie sa o observâmu deosebitu, români cu stâri relativu bune, nu proletari, — celu putînu aprópe de jumetate, nu suntu, dara unde sa nu fia in magistrate séu in oficielé scaunale representati de locu, se afla.

Hrm. Ztg. ne pune o intrebare seducatóre pentru cetitori sa-i dovedimu, ca unde suntu individii cualificati cari s'au respinsu dela oficii? Abstragendu, dela impregiurarea, ca restauratiunile nu se facu regulatu in intielesulu nici alu puncteloru regulative, prin care impregiurare sî poporului i se da ocasiunea de a-si alege dupa interesele sele sî individiloru cualificati de a se asiediá in posturi corespundietóre de cualificatiunea loru avemu sa spunemu, ca din individii cualificati, fii de'ai fondului regiu ratecescu destui prin comitate, altii se ducu sî mai departe, numai sa-si afle o subsistintia mai amesurata cualificatiunei sele. Altii se asiéza notari comunali séu se tragu cu totulu in viéti'a privata. Sî pentru ce o facu acést'a? pentru ca multi sciu a priorí, cá centumviratele, cari se intregescu pre sine din seculi cá sî fenicele din cenusia lui nu suntu compuse cá sa le dea vre-o sperantia, sî apoi rabdarea nu e la toti ómenii de o potriva.

Sî aici venimu la alta impregiurare, sî adeca, sa cautâmu sî sa aflâmu reulu iéra in contradictiunea legei fundamentale de egal'a indreptâtîre cu cea formale din tempulu privilegieloru, din care contradictiune urméza mai departe disproportiunea in representanti'a poporului pâna sî in comunele mestecate, unde ori-cum sa fia numerulu locuitoriloru, representanti'a, in numeru mai mare, trebuie sa constea din sasi; la ce sa mai adaugemu, ca unu numeru insemnatu de comune romanesci suntu condemnate a purtá numai greutâtile publice, dara dela drepturile constitutiunale suntu cu totulu eschise.

Deci, de óre-ce noi nu avemu „cugete ascunse“ candu ne descoperimu pretensiunile nóstre ci numai egal'a indreptâtîre, amesuratu legiloru fundamentale in vigóre; de óre-ce in privinti'a numerului dâmu o alta proportiune de cum ni se infatîsiéza in Hr. Ztg; de óre-ce noi nu ne gândimu numai de numeri ci de interesele reale a aceloru numeri:

parerea nóstra aru fi, cá „Hrm. Ztg.“ sa se lase de glume ne cópte sî nici la tempulu nici la loculu loru, sî dimpreuna cu noi sa recunósca tóte fatalitâtile, cari suntu de natura de a sterní indignatiune in români, sa staruiésca cu noi alaturea la indreptarea loru, atragendu atentiunea ministeriului reg. carele are bilu de indemnitate asupr'a tierei nóstre, pâna la deslegarea cestiunei transilvane, sî sa-lu róge pre acel'a, cá referintiele cele vechi, cari nu se mai potrivescu nici decum cu basea constitutiunei sa le inlocuiasca cu reforme aduncu taietória, asiá incâtu sî populatiunea cea neindreptâtîta pâna la 1848 sa se bucure de bunatatea egalei indreptâtîri.

⁂

In fine sa amintimu sî de provocarea articulului din Hr. Ztg. la unu domnu deputatu din diet'a din 1863/4, despre carele afirma ca a dîsu in dieta: „Suntemu majoritate, sa ne folosimu de ea, câci altmintrea ne va ride lumea“ Noi nu scimu sa fia dîsu asiá ce-va citatulu domnu. Dara déca a dîsu, fórte bine a dîsu, sî Hr. Ztg. carea cetesce in inimile ómeniloru, nu a fostu de asta data asiá de norocósa sa combine acésta espressiune cu lucrârile deputatiloru români in totalu, cari erau pré scrupulosi a pretinde mai multu pentru sine, decâtu pentru altii. A dîsu fórte bine dlu deputatu sî românii in punctulu respectârei egalei indreptâtîri a si fostu parolisti in acea dieta. Va sa dîce au cautatu sa nu folosésca majoritatea spre a se face de risulu lumei. Dara ce vrea Hr. Ztg. déca sórtea a jucatu majoritatea in mân'a conatiunaliloru ei ?

Evenemìnte politice.

Sabiiu, 15 Novembre

Diet'a Croatiei se va adunâ nesmintitu pre 8 Ianuariu anului venitoriu.

Tinerea conferintieloru de câtra puteri, in tempulu din urma, a castigatu mai multa consistintia. Variantele ca se voru puté tîné, ca nu se voru puté tîné se pare ca inclina acum spre: ca se voru puté totusi tîné câci insusi Pap'a se invoiesce.

Despre Russi'a si Prussi'a se dîce ca voru merge mâna in mâna in tóta afacerea conferintieloru acestor'a; se voru pâdî insa de a-si dá pre fatia intielegerea ce o au aceste dóue puteri intre sine pentru cá sa nu sternésa prepusu in Parisu.

Scrisórea de invitare cu care regimulu francesu invitâ la conferintie s'a espedatu.

Parlamentulu Britaniei-mari se deschise Marti in 19 Novembre, cu care ocasiune regin'a tînù urmatorulu cuventu de tronu:

„Domnii mei din cas'a lordiloru si din a comuniloru! Candu me intorcu câtra DVóstra a Ve cere svatulu si spriginirea, mi esprimu totu odata parerea de reu, ca a fostu de lipsa sa Ve conchiâmu intr'unu tempu neindatinatu si dóra neplacutu pentru multi dintre DVóstra.

Domnitorulu Abisiniei, in batjocur'a tuturoru drepturiloru internatiunali continua a tîné la prinsóre pre multi supusi de ai mei, dintre cari unii au fostu desclinitu acreditati de câtra mine, si despretiulu seu cerbicosu câtra tóte remonstratiunele blande nu mi-a lasatu alta alegere decâtu sa ceru eliberarea supusiloru mei prin o provocatiune peremtorica carea se fia totu odata spriginita de o putere armata corespundiatória. Deci spre acestu scopu eschisivu amu demandatu tramiterea unei speditiuni la Abisini'a, si me radîmu cu incredere deplina pe spriginirea si conlucrarea parlamentului meu in nesuinti'a mea de a eliberá pe compatriotii nostri din o prinsóre nedrépta si de a pastrá onórea corónei mele. Amu demandatu sa Vi se astérna actele referitóre la acestu objectu.

Dela tóte puterile straine primescu asecurarea despre intentiunele loru amicabile si eu nu vedu neci o ansa de a ne teme de turburarea pâcei generale in Europ'a.

O trupa de voluntari italiani, fâra imputerirea suveranului loru propriu, strabatura pe teritorulu papale si ameninta chiaru Rom'a, deci Imperatulu Franciloru s'a sentîtu indemnatu a tramete o speditiune pentru scutírea capului supremu alu besericei catolice si a posessiuneloru acestui'a. Dupa ce scopulu acest'a s'a ajunsu, si dupa-ce devingerea si imprasciarea corpuriloru voluntare a scapatu teritoriulu papale de periclulu invasiunei esterne, amu increderea cum-ca Maj. Sea imperatésca va fi in stare, prin rechiamarea curenda a trupeloru sale, a delaturá veri ce motivu posibile de neintielegere intre guvernulu Maj. Sele si intre cel'a alu regelui Italiei.

Conjuratiunea tradatória ce de comunu se numesce fenianismu, si care in Irlandi'a a fostu sugrumata si apesata, in Angli'a a primitu caracterulu de violintia organisate si de asasinare.

Acésta purtare criminala trebue combatuta cu cea mai mare asprime si in privinti'a apesârei eficaci a acelei'a me incredu in mantînerea rigurósa a legei si in sentîmentele loiali ale majoritâtiei precumpanitóre intre supusii mei.

Domnii mei din cas'a comuniloru!

Bugetele pentru anulu ce vine se pregatescu si la tempulu seu Vi se voru propune. Ele voru corespunde respecteloru economisârei si recerintieloru necesarie pentru servitiulu publicu.

Lordii si domnii mei!

Cá urmâri necesarie ale activitâtiei legelative din sessiunea ultima Vi se voru asterne projecte de lege cari sa emendeze despusetiunile in validitate actualminte in privinti'a representantiei poporului din Scoti'a si Irlandi'a.

Amu temeiu a presupune ca comissarii insarcinati a esaminá acestu objectu si a face raportu despre impartîrea opideloru acum indreptatite la alegeri precum si despre impartîrea comitateloru si comunitâtiloru provediute de curendu cu dreptulu votârei, voru fi inaintatu multu in lucrârile loru. De locu dupa sosirea raportului loru, projectele recomendate de ei se voru asterne consideratiunei si decissiunei Vóstre.

De asemenea Vi se va asterne unu projectu de lege pentru impedecarea eficace a abusuriloru si corumperiloru la alegeri.

Projectulu de lege in privinti'a scoliloru publice, care s'a asternutu parlamentului de mai multe ori, Vi se va asterne de nou. Cestiunea generala a educatiunei poporului recere cea mai seriósa atentiune a dvóstra, si eu nu me indoiescu ca veti discutá acestu objectu cu consideratiunea deplina ce o recere atâtu importanti'a lui adencu petrundietória câtu si recunoscut'a lui greutate.

In decursulu acestei sessiuni Vi se voru recomendá despusetiuni pentru intregirea si compunerea diferiteloru acte ale parlamentului referitóre la marin'a comerciala.

Cercustanti'a ca de câtu-va tempu tiér'a a remasu crutiata de cium'a de vite, imbia parlamentului ocasiune favorabila pentru a judecá despre mesurile corespundietóre de a eliberá comerciulu patrioticu de impedecâri si restringeri, si cu observarea pres̄criseloru necesarie a inlesní intrarea viteloru straine pentru consumulu internu. Alte emendâri ale acestei legi, amenate in urmarea afaceriloru mai intetitóre, Vi se voru propune spre discussiune.

Alte cestiuni cari evidentu au lipsa de regularea prin legelatiune, s'au datu mai intâiu spre esaminare la comisari anumiti. Repórtele loru, de locu ce voru sosí, se voru asterne parlamentului.

Rugaciunea mea intima e cá tóte consultârile dvóstre sa fia conduse astfelu cá sa contribue la multiamirea comuna si la fericirea poporului meu.“

Brasiovu, 9 Novembre.

Alalta-eri in dîu'a onomastica a Majest Sele Imperatesei nóstre Elisavet'a, candu se radicara si aici rugaciuni prin tóte bisericele pentru vieti'a indelungata a Majestatei Sele, s'a tînutu dupa statutele Reuniunei femeiloru romane §. 8 adunarea generala. Inainte de a descrie cursulu lucrâriloru adunârei mi permitu a vorbí ce-va despre insasi Reuniunea si despre scopulu ei.

Precum asociatiunele barbatiloru suntu neaperatu de lipsa pentru desvoltarea poporului, astfelu credu eu, ca si asociatiunele séu Reuniunele femeiloru inca suntu neaperatu de lipsa.

Lumea culta urméza numai firei, adoptandu asotiarea, pentruca omulu e nascutu spre acést'a si pentruca prin atari asociâri, se ajuta elu in necesitâtile vietiei lui si se lamurescu mai curatu ideile pentru desvoltarea lui. Totu din aceste temeiuri suntu acceptate si asotiârile séu Reuniunele femeiloru romane. Statutele Reuniunei care ne dedura ansa a scrie acestea si care s'a infientiatu inca nainte cu 16 ani ne arata, ca Reuniunea s'a infiintiatu si pentru altu scopu si mai inaltu. Scopulu ei dupa § 1 alu Statuteloru e crescere fetitieloru si mai antâiu a celoru fâra parenti apoi ajutorarea si intemeiarea de scóle de invetiamentu si de lucru. Scopulu acest'a este acel'a pentru care ori ce omu cu semtiu nu póte dîce altu ce-va decâtu sa-lu ajute si sa-lu incuragieze, fiendca reuniunea ostenesce pentru crescere si inca a fetitieloru orfane si a altoru care voru deveni mame. Si cu tóte acestea putinu se scrie in acésta privintia si putinu se face, incâtu zelulu membreloru din afara de Brasiovu pare ca s'a cam racitu. Se cercâmu putinu déca avemu temeiu se incaldîmu recél'a séu se indemnâmu a luá parte la ocasiuni, cari ajuta desvoltarea nóstra? Vorb'a e de Reuniunea femeiloru romane a cârei scopu in generalu e crescerea séu cultur'a poporului romanu. Bine, la acést'a lucrare seriósa femeile se ostenésca? Da, fienduca densele influintiéza asupr'a fiiloru. Mamele dau direptiunea vietiei, incâtu déca acésta direptiune a fostu gresita, adeca déca fiii au vediutu séu au audîtu immorala, superstitii, moliciune, servilismu, desfrêu, intrecere, luxu, patimi, risipa etc. dela mam'a loru, fienduca ea e mai aprópe de ei, in 7—8 ani, atunci aceste se sadescu si in fii incâtu scól'a nu le mai póte desradaciná.

FOISIÓRA.

SIOIMULU

Armasariulu banului de Craiov'a.

Legenda.

(„Convorbiri literarie“)

Pre pagistea inverdîta a impregiurimeloru Craiovei, unu armasariu, sburdá abiá tinutu de doi panduri. Acest'a erá Sioimulu, ageru cá unu smeu. Pamentulu se cutremurá de mersulu seu si vesduhulu resunà de nechezulu armasariului ce aruncá flacâri de focu din nârile sele. Banulu privindu frumosulu seu armasaru, din balconulu stralucitoriului seu palatu, chiamà pre ag'a orasiului si-i ordonà: sa vestésca in totu cuprinsulu Craiovei si a impregiurimeloru ei, ca: „va daruí cu unu pretiosu inelu domnescu pre acel'a care va avé curagiulu a insiaoá si a incalecá pre Sioimulu.“ Toti curtenii, nobilime si poporu se adunà, dintre ei se alegu cei mai indrasneti care incungiurà armasariulu, dara nici unulu nu isbutesce a insiaoá pre grozavulu Sioimulu. Banulu vediendu câta gróza insufla neimblanzitulu seu armasariu, i-si desmierdà ingâmfatu barb'a sea si crediendu ca in tóta lumea nu s'aru gâsí unu vitézu ce l'aru putea imblandi, dedù din nou ordinu agâi, a tramite in adinsu estafeturi care sa anuncie din târgu in târgu si din satu in satu nu numai a tierei romanesci, dara si in acea lesiésca si ungurésca, ca: „acelu ce va fi asiá de norocitu de a imblenzí Sioimulu si-lu va calarí i si va luá dreptu resplata a vitejiei sele de sotia pre frumós'a sea fiica Elen'a a cârei'a mâna o disputase multi fii de domni si regi.“ Siése luni se strecurara dela respandirea acestei vesti si nimenea nu se aratà, pâna candu unu necunoscutu din Banatu, neavendu alta avere decâtu numai viteji'a sea, se infatiosià la Craiov'a si ceru a fi dusu inaintea Banului. Elu se presentà inaintea Banului si-lu intrebà fâra sfiala: este adeveratu inaltîmea vóstra despre acei'a ce se aude de mai multu tempu, vestindu-se? —

— Es'e estafetariulu nostru acel'a ce duse o asemenea veste, si si mân'a fiicei mele va fi resplat'a vitézului ce va isbutí, respunse Banulu. —

La acestu respunsu, mandrulu necunoscutu se inclinà si se indreptà repede spre grajdurile Banului. Deodata cá unu bubuitu de tunetu se audî nechezulu infricosietu alu Sioimului, care se aruncà afara din grajdu purtandu pre sine pre agerulu calaretiu. Poporulu la acésta vedere remase impetritu si cá o naluca calulu si calaretiulu se facura nevediuti.

Sórele se perdea de pre orisontu, lasandu o rosiatia in urm'a sea. Banulu standu in balconulu seu, adierea ventului placutu de séra i undulá barb'a sea, pre care elu o netediea cu neincredere cá unu omu cuprinsu de o idea ce-lu preocupà. Elen'a frumós'a sea fiica stà lânga elu gatita cá de serbatóre. Zefirulu se jucá pre buclele sele de abanosu si-i desmierdà sinulu seu. Banulu mai remase inca unu momentu adencitu in gandiri ascunse, apoi intorcendu-se câtra ea, dîse: Eri in reversatulu dîoriloru a pornitu indrasnetiulu calaretiu, sórele apuse si astadi resarí din nou, fâra sa ne aduca vre-o scire despre elu, cum gandesci ca o sa fia sórtea tá? Elen'a redicandu capulu seu frumosu i respunse: „Nu amu nici o téma tata, câci multu promitea aspectulu acestui bravu strainu.“ Abiá sfersî de dîsu aceste cuvinte, candu se audî resunandu stradele de strigatele poporului. Vitézulu Banatianu se reintorcea triumfatoriu calare pre Sioimulu imblanzitu. Multimea i-lu urmá cu ur'a! pâna la palatu unde mandrulu calaretiu viindu inaintea banului, ei dîse: Eata-ti Sioimulu imblanzitu, mie mi se cuvine mân'a frumósei Elene, tu vei fi socrulu meu.

La aceste cuvinte sumetie Banulu, sârí abiá putendu-si stapaní mani'a ce-lu apucase.

— Indrasnétia i-ti este cererea Banatiene, spune-mi cine esci pentru cá sa sciu in ce mâna incredintiezu fericirea copilei mele?

— Aceste nu m'ai intrebatu candu amu venitu aici, respunse Banatianulu; faptele mele vorbescu despre mine!

— Banatiene, respunse Banulu. Fiic'a mea nu póte fi decâtu soti'a unui'a ce e de sânge domnescu. Cere-mi ori-ce, afara de Elen'a, déca nu esci vitia de domnu.

— Nu pentru lucruri pretiôse amu venitu la tine; sa-mi dai mân'a Elenei a fostu cuventulu teu.

— Din intins'a mea Bania, alege ori-ce alta

Din aceste urméza, ca se ne ingrigimu a avea mame demne, ca atunci vomu cresce sî generatiuni demne. Tocmai pentru acést'a se straduesce sî Reuniunea. Ea a infiintiatu precum se scie trei scóle pentru fetitie, in Brasiovu, in Sabiiu sî la Blasiu, sî déca statutele sî venitulu fondului aru erta, ea aru infiintiá scóle in tóte pârtîle Transilvaniei. Nisuindu Reuniunea pentru acestu scopu, adeca pentru fundamendulu desvoltârei poporului românu, trebue se ajutâmu, se incuragiâmu sî sa indemnâmu, cá din tóte pârtîle se contribue dómnele, sî membrele înscrise sa-si tramita minimulu anualu, pentrucá sa se póta implinî scôpulu acestu inaltu. Acésta indemnare é necesarie sî din acea causa, ca putîne scóle de fetitie suntu, sî putîne fetitie se instruéza prin scólele nóstre populare. In totu casulu asociatiunele pentru ori ce scopu alu desvoltârei trebuescu nunumai ajutate, ci sî infiintiate, câci ele suntu semnele pentru desvoltarea unui poporu. Sî sa recunóscemu, ca in unele locuri nu numai ca nu sentîmu asiá ce-va dar sî câtra cele 2, 3. asociatiuni ce esista suntemu reci.— Dar sa trecemu dela acestea la lucrârile Reuniunei.

Cursulu lucrâriloru adunârei generale a Reuniunei a fostu amesuratu programei, ca la 9 óre mersera Dómnele sî fetitiele din scóle la Biseric'a S. Nicolae, unde s'a seversîtu servitiulu ddieescu sobornicesce de câtra trei preoti, cari cetira rugaciuni pentru indelung'a vietia a Maj. Sele Imperatesei cá patrón'a Reuniunei sî pentru prosperarea acestui Institutu. Dupa acést'a se adunare membrele in sal'a Gimnasiulului românu, unde Dn'a Presiedenta Anastasi'a Datco deschise adunarea cu o cuventare in carea espune, ca amesuratu Statuteloru reuniunei e a se deserversî algerea din nou a comitetului prin urmare sî a presiedintei. Deci dens'a, carea s'a bucuratu de increderea comitetului sî prin acést'a a reuniunei in restempu de trei ani de dile, depune amesuratu statuteloru oficiulu acestu onorificu in mânele reuniunei sî multiumesce pentru dragostea sî ajutoriulu cu care o au spriginitu Dómnele membre a comitetului sî a Reuniunei in conducerea trebiloru Reuniunei. Dens'a numai aceea dorintia ferbinte au nutritu in inima, cá pre câtu va putea mai bine sa corespunda asceptâriloru Reuniunei. De nu au succesu acést'a, dupa cum au doritu lasa la bun'a voitóre judecata a Reuniunei fiendu incredintiata, ca déca in un'a séu alta privintia nu voru fi urmatu tóte dupa cum s'a asceptatu, voru binevoî sî membrele ale Reuniunei a considerá nu vointiei ci imprejurâriloru nefavorabile. Amintindu adunârei cá sa ingrigiésca de restaurarea comitetului sî de darea de sém'a a socoteleloru pre anu espiratu incheia cu cuvintele:

„Deschidiendu acésta adunare se esprimâmu ceeace sentîmu in acésta dî onomastica a patrónei Reuniunei, adecá: „Sa traiésca Maj. Sea Imperatés'a Elisavet'a.“ Tóta adunarea au esclamatu sa traiésca! Dupa acést'a cetí Domnulu secretariu afacerile de preste anu si-a datu deslusire despre socotelele Reuniunei.

Din acestea amu auditu ca sum'a fondului Reuniunei e preste 29,000 f. v. a. sî ca in anulu acest'a au crescutu cu vre-o dóue mii floreni. Din ei s'a datu pentru scól'a de fetitie la Sabiiu 250 fl., pentru scól'a de fetitie la Blasiu 400 fl., sî pentru a 4 de fetitie in Brasiovu 400 fl. Apoi salariulu secretariului, spesele cancelariei sî alte mai mici. Indata dupa acésta se alese o comisiune pentru revisiunea socoteleloru apoi purcesera la alegerea comitetului din care au esitu: Dómnele Efrosin'a Ioann G. Ioan presiedenta, Mari'a Secareanu casseritia, Mari'a Davidu. Mari'a A. Popp, Zoi Petricu, Elen'a Baiulescu, Mari'a N. Ciurcu, Chiriachi Popasu, Sevasti'a Muresianu, Victori'a de Jug'a, Carolin'a Poppu sî Elen'a de Jug'a.

Dupa acésta alegere multiamindu Presiedintei vechie, care n'a primitu a fi alésa, sî comitetulu se inchieiara lucrârile adunârei. Noi felicitâmu alegerea nóua, fiindu ca cuprinde multe membre care parte au fostu conducatóre, parte in comitetu dela infiintiarea Reuniunei sî asiá cunoscendu fetulu d-loru, voru aprinde iérasi foculu din afara alu membreloru.

Vien'a in 7/19 Novembre 1867.

Domnule Redactoru! Bine voiti a primí urmatórele in pretiuitulu jurnalu „Telegr. Rom.“

Déca i-mi iau sî eu odata libertate, a ve scrie aceste renduri, acést'a o facu numai din acelu punctu de vedere, fiindu ca credu, ca onoratulu publicu cetitoriu alu diurnaleloru nóstre române, — cu totu dreptulu va presupune, ó nepasare de progresu, o neinteresare din partea tinerimei române studióse la universitate sî alte institute inalte din Vien'a; — dicu cu totu dreptulu, fiindu ca eu a-siu fi celu dintâiu, care a-siu crede acést'a, vediendu sî cetindu mai in tóte diurnalele române, despre societâti de lectura, ce s'au infiintiatu, — despre concerturi, ce s'au datu din partea tineriloru dela Universitâti, Academii sî Gimnasie, — pentru diferite scopuri sî ajutóre — iéra despre activitatea aceloru din Vien'a nu, — abstragendu cele intemplate din anulu trecutu.

Trecu preste aceste, dle Redactoru, sî vinu la objectulu, ce mi l'amu propusu a ve scrie — constatandu, ca nici tinerimea români studiósa din Vien'a, nu sta passiva, — ci din contra se silesce sî face progresu dupa putintia sî impregiurâri sub cari se afla in Cislaitani'a. —

Tinerimea romàna studiósa dela Universitate sî alte institute inalte din Vien'a, dupá usulu indatinatu, fu convocata, de dlu Presiedinte G. Br. Vasilco in o adunare generala in 5/11 la 7 óre sér'a, spre a se consultá despre mai multe objecte. — Adunandu-se vre-o 60 (cu totii suntu aprópe la 100) — dlu presiedinte, tinù o cuventare — in care provocá sî rugà tinerimea a fi in concordia sî fratietate — amintí, tristele esperiintie din anulu trecutu, — sî dupa acést'a cetí numele celoru noi veniti, mai bine de 20 de insi — adunarea i primí cu „sa traiésca“.— Observediu, ca acesti'a suntu aplicati la diferite facultâti. — iéra la cea juridica nici unu transilvanénu. — Urmà apoi alegerea presiedintelui sî a vice-presiedintelui pentru adunârile generali pre anulu cur. scol. 1867/8. — Aici s'au ivitu mai multe pareri.— Dlu Filipescu propune alegere prin aclamatiune, — acest'a nu se primesce — N. Olariu cere tempu de consultare pre 10 minute, — sî primindu-se, dupa acest'a propune dlu Rotariu votare secreta, din care reésa cu majoritate absoluta de presied. dlu C. Aronoviciu medicinistu II anu (Moldov'a) de vice-presied. I. C. Dragescu med. III anu (Transilv.) multiamindu ambi adunârei pentru increderea data.— Celu d'antâiu ocupandu-si loculu, — róga adunarea, — a alege unu comitetu de tempuriu pentru serbarea anului nou.—

Procedendu si aici adunarea la votare secreta se alegu urmatorii domni in comitetu: C. Aronoviciu med. II anu (Moldov'a). I. C. Dragescu med. III anu (Transilvani'a) — Nicolau Olariu juristu IV anu (Transilv.) — Oncu jur. I anu (Ungari'a) — Dr. Hurduceanu (Transilv.) — Negruzzi jur. II anu (Moldov'a) — G. Dervescu jur. II anu (Romani'a). Cu acestea fiindu tempulu inaintatu, se incheia siedinti'a acestei adunâri generale. Acestu comitetu de 7 membri, — indata tînura o siedintia, in care au aflatu de bine a face unele modificâri, in program'a serbârei anului nou, cá pâna acûm'a, rugandu pre presiedintele adunârei gener. a convocá câtu mai curendu tinerimea studiósa romàna, in ó siedintia estraordinaria, cá sa póta propune comitetulu susu amintitu modificârile fâcute adunârei gen. spre aprobare. — Acést'a facendu-se, se adunara tinerimea a dóu'a óra in 14 Novembre, — unde luandu-se la desbatere modificârile, vorbescu pentru comitetu Neagoe, Muresianu, Moisilu, Negruzzi, Ratcu sî altii, — iéra contra comitetului, Ilasieviciu, Grigoroviciu, Rotariu, Br. Vasilco sî cerendu-se votare prin siediutu, seu seculatu se primescu principiele comitetului: — care a voitu a fi respundietoriu, — sî ca venitulu curatu, — sa se dee tineriloru români studenti la Universitate sî alte institute inalte din Vien'a. — Finindu-se acestu objectu, — dlu Ilasieviciu, cá presiedinte alu societâtiei literarie din anulu trecutu, impartâsiesce adunârei ca in 23 Nov. se va tînea o siedintia literaria pentru constituire sî alegerea oficialiloru pre anulu acést'a. — Totu DSea face propunerea ca adunarea generala, se compuna ó petitiune, adresata câtra ministeriu, cu acea rugare, cá sa numésca unu profesoru de limb'a romàna la Universitate — acést'a se primesce sî se alege o comissiune de 3 membri, constatatóre din domnii Ilasieviciu, Voronca, sî Popu Florentinu, — toti ascultatorii de filosofia.— Acesti'a voru compune petitiunea sî voru referí viitórei adunâri generali, — care se va tînea in inceputulu lui Dec.; — despre acést'a sî program'a comitetului, cu alta ocasiune, déca voru fi bine primite. —

Cu finea anului trecutu, sî inceputulu acestui'a au fâcutu mai multi absoluti, dela diferite facultâti rigorose cu succesu bunu. —

Mai amintescu dle Redactoru, — ca dlu prof. de dreptulu orientalu, sî in anulu acest'a si-au alesu o óra forte nenorocita, — de óresî-ce colideza cu ór'a obligata dela facultatea juridica sî asiá nici acum'a nu putemu sa ascultâmu acestu studiu, atâtu de interesantu pentru noi. —

Dandu-me sperantiei cá acestea renduri voru fi bine primite in pretiuitulu jurnalu alu Dvóstre.

N. O.

Principatele române unite.

Bucuresci, 9 Brumaru.

Comitele Keyserling-Rautenburg; noulu aginte sî consulu generalu, alu Regelui Prussiei, a fostu primitu alalta-eri la Palatu, cu ceremoniele usitate, sî a presentatu epistolele sele de acreditare.

Cu ocasiunea acést'a s'a adresatu comitele câtra Domnitoriulu cu urmatórele cuvinte:

„Amu onóre de a Ve immanuá epistolele prin cari suntu acreditatu, pe lânga Curtea Altetiei Vóstre.“

„Regele, candu m'a concediatu, desemnandu-mi actual'a mea missiune cá o devada a Pré Inaltei Sele increderi; voiu pune tóta anim'a cea cá sa me facu demnu de ea, indeplinindu-o conformu cu re-

---

fata frumósa cu o zestre câtu de mare, ea va fi a tá, insa mân'a Elenei nu ó vei avé.

— Nu-mi vorbí de alta frumsetía, respunse Banatianulu, nu vréu zestre. Banulu Craiovei déca scie ce insemnéza unu cuventu domnescu, trebuie sa scia a-lu tiné.

— Atât'a sumetia dela unu venturatoriu, strigà Banulu, ai sa esi din hotarele mele! Esi sî sa nu te mai areti déca tii la viéti'a tá! Banatianulu tacù, aruncà o cautatura fulgeratóre asupr'a Banului sî intorcendu frêulu Sioimului, se fâcù nevedintu. — De atuncea nu se mai audî ca s'a fâcutu Banatianulu, iéra pre frumós'a fatia a elenei se vediù intiparita o tristetia sî durere fâra margini.

Dupa trecere de mai multu tempu, fiiulu unui rege puternicu cerù mân'a frumósei Elene. Banulu i acordà mân'a sî se otârí nunt'a. In catedral'a din Craiov'a o multîme se gramadea la treptele altariului unde avea sa se saversiasca cununi'a. Mitropolitulu cu clerulu seu imbracatu in vestminte aurite stá gat'a sa incépa celebrarea cununiei. Clopotele anuntiara inceperea ceremoniei sânte sî cortegiulu regescu se apropiá acum. Altariulu impodobitu de flori sî de faclii erá incungiuratu de multimea cavaleriloru nobili care incungiurau parechi'a domnésca; ceremoni'a incepù sî candu Metropolitulu se inaintà spre a schimbá inelele miriloru, se audî deodata o voce surda, strigandu: „Adu-ti aminte de Banatianu!“ Unu tumultu grozavu urmà acestui vuetu. Luminile se stinsera sî catedral'a tremurà din temeli'a sea, atunci unu mormentu se deschise, unu calu ce parea a nu se tiné de acésta lume esî afara: acést'a erá Sioimulu. La acésta aparitiune multîmea inspaimentâta se aruncà afara, fiiulu regelui sî insusi Banulu cuprinsi de frica apucara fug'a. Elen'a stà insa impetrita inaintea altariului, ochii sei erau tintiti asupr'a calului care se apropiá de dens'a, sî ingenunchiandu aratá sa incalece pre elu. Elen'a apucà frêulu, sarí pre elu sî calulu mandru de a purtá o sarcina asiá de scumpa inimei stepanului seu sburà iute cá sagét'a din biserica, cutrierà tóta politi'a sî apoi i-si luà drumulu prin câmpia.

Unde s'au dusu cine scie?!...

Spaim'a se alinà cu incetulu in poporu, insa Banulu in zedaru cautá liniscea cugetului seu. Purûrea parea ca aude tropotulu unui calu; necontenitu intrebá de fia-care despre unu strainu ce trebuiea sa sosésca, dara nime nu sciea sa-i respunda. Astfelu traì multu tempu in mustrâri; apoi abdîce scaunulu Baniei in favórea unei rude apropiate.

Nimene nu sciea ce s'a fâcutu necutulu Banatianu, Elen'a sî Sioimulu. Ei au disdarutu sî unu velu nestrabatutu, tînea ascunsa esistenti'a loru.

Legend'a dîce ansa, ca dupa trecerea din viétia a Banului sî immormentarea sea in Catedrala, pururea se audiá esîndu din mormentu o voce infioratóre care strigá: Astfelu pedepsesce Ddieu santulu pe celu ce nu-si tîne cuventulu.“

Demetriu Mortiun.

latiunele de apropiata rudenia subsistandu intre Curtile de Berlinu si de Bucuresci, precum si cu acele de buna intielegere domnindu intre tierile respective.

„Binevoiésca Inaltimea Vóstra a me incuragiá in sarcin'a mea, acordandu-mi asemene Inalt'a Sea si gratiósa incredere si premitiendu-mi a-i dovedí prin lealulu meu devotamentu vi'a simpathia ce inspira August'a Sea persóna vechiloru sei compatrioti.“

Domnitoriulu a respunsu :

„Domnule comite,

„Primesca cù o placere deosebita epistolele ce ve acreditezu in Romani'a. Simtu o adeverata fericire si o via recunoscintia, vediendu in numirea DVóstre Domnule comite, si in incredintiârile ce-mi dati intr'unu chipu asiá de gratiosu, o nóua dovéda a simtîmenteloru binevoitóre ce animezu pe Augustulu DVóstre Suveranu pentru mine, si pentru sincerulu si constantulu interesu ce Maj. Sea si guvernulu seu, precum si vechii mei compatrioti, iau pentru desvoltarea, prosperitatea si fericirea tierei mele.

„Nu e multu decandu M. Sea Regele binevoi a-mi dá o pretiósa marturire a Inaltei Sele amicitii binevoitóre, conferindu-mi colanulu ordinului seu de Hohenzollern, ce suntu fericitu de a purtá astadi pentru prim'a óra. Potu adaugá ca tóta Romani'a se simte mandra si magulita de acésta distinctiune.

„Guveraulu meu, Dle comite, se va silí de a ve face, câtu se póte mai multu, usióra si placuta missiunea incredintiata DVóstre, si speru ca o veti indeplini ani indelungati pe lânga mine.“

Câtra amicii Societâtiei „Transilvani'a.“

Societatea „Transilvani'a“, pentru ajutorulu studentiloru Români de preste Carpati, de trei patru luni decandu s'a intemeiatu, prospera, putemu dîce, preste asceptarea nóstra.

Neci odata junimea de preste Carpati n'a avutu mai multa nevoia de ajutorulu nostru. Iar noi suntemu datori acestu ajutoriu fratiloru din tierile de unde au descalecatu Negru si Dragosiu, de unde au venitu Lazaru si altii.

Cultur'a va salvá Romani'a. „Mintea,“ dîce parintele Cichindealu, „marita natia daco-romanésca, in Banatu, in Tiér'a-romanésca, in Moldov'a, in Ardealu, in tiér'a ungurésca, mintea! candu te vei luminá cu invetiatura, cu luminatele fapte bune te vei uní: mai alesa natia pe pamentu nu va fi inaintea ta.“

Indata ce mijlócele voru ertá, intentiunea societâtiei este de a dá o directiune occidentale-latina culturei junimei romane de preste Carpati, ajutandu-o a-si face studiele si in Franci'a si in Itali'a, ear nu numai in Ungari'a si Austri'a cá pân'acum.

Nu numai numai particolarii, dar ministerulu culteloru si instructiunei publice si mai multe consilie municipale si judetiane, venira in ajutorulu societâtiei Transilvani'a, alocandu in bugetele loru de pre acestu anu, sume insemnate pentru societate. Junimea si tóta natiunea le va fi pururea recunoscatória.

O simpla bagare dc séma ne permitemu cu acésta ocasiune câtra consiliele municipale si judetiane ale Romsniei.

Mai multe din aceste consilie, inspirate de adeveratu simtiu natiunalu, votara mai multe stipendie pentru junii romani de preste Carpati. Prea frumosu. Se nasce insa intrebarea, ce voru face la anulu acesti juni plecati la studie in strainetate, déca consiliele n'aru mai fi in stare de a prevedea acele sume in budgetele aniloru venitori; séu déca guvernulu (câci scimu cum lucrnrile la noi se schimba) séu adunarea n'aru gasí cu cale a le incuvientiá? câci bugetele se votéza pre unu anu. Marturisimu ca acésta intrebare ne umple de ingrigire.

Noi credemu ca municipalitatea de Bucuresci, consiliulu judetianu de Craiov'a s. a. au lucratu cu multu mai bine, si in tóte privirile mai intieleptiesce, candu, fâra a crea stipendia nesicure, au prevediutu in budgetu o suma certa anume pentru societatea Transilvani'a; asta societate, primindu-i la vistieri'a Statului. Societatea nu da stipendia de câtu din venitulu anualu alu capitalului formatu astfelu; cu chipulu acest'a, precum capitalulu remane neatinsu, asiá stipendiulu e sicuru si nesupusu la neci o eventualitate.

Adeveratu ca din acestu venitu la inceputu putîne stipendia se potu crea, dar mai bine putîne si sicure, decâtu multe si in certe. Si in fine, déca consiliele potu si in an. venitori se respunda suma votata pre anulu corinte, lucrulu si in privirea numerului stipendieloru mai totu acolo ese, cu singura dar marea deosebire, ca in sistem'a nóstra se face unu ce solidu si sicuru, si nu espunemu pre junii studiosi tramitiendu-i in strainetate cu stipendia nesicure.

Suntemu dar de parere ca e mai bine a imitá esemplulu consilieloru de Bucuresci, de Craiov'a s. a.

Pres. Societ. „Transilvani'a“,
A. Papiu Ilarianu.
(d. „Rom.“)

Varietâti.

Presiedinte la tribunalulu supr., dîce „M. P.“ ca dupa o desbatere interesanta in ministeriu, prin deciderea ministrului de justitia se va denumí Escel. Sea Ladislau Popu. Contra candidatu avù pre Bar. Apor.

⁂ Presiedinte la tabl'a regia se dîce ca va fi denumitu contele Gavriilu Bellen.

(†) Alessiu Dozsa de Makfalv'a Deputatulu M. Vasiarheiului si vice-presiedinte alu dietei din Pest'a a reposatu in 19 Novembre a. c. in Pest'a. Petrecerea din urma se facù cu ceremonii mari in 22 Novembre. Remasitiele pamentesci insa se voru strapurtá spre a se pune in cript'a familiaria.

⁂ Alegere de deputatu. In loculu lui Alessiu Dozsa se snna ca voru Vasiarheianii a elege pre Ludovicu Kossuth.

⁂ Urmârile scóleloru si educatiunei de fati'a si causele loru principale*). Urmârile:

1. Scólele conturba desvoltarea corporala si ajuta producerea multoru patimi trupesci;
2. Conturba si desvoltarea cea sanatósa spirituala;
3. Rapescu junimei fericirea propria etâtiei ei, avendu cu deosebire pre putîn'a recreare;
4. Impedeca desvoltarea originala, pentruca ele tindu la o cultura uniforma a tuturoru individiloru, prin ce talentele singuraticiloru trebue sa sufere;
5. Crescu plante de florarii;
7. Crescu ómeni de vorbe si i facu nepractici pentru viéti'a, pentruca celoru ce invatia nu li lasa tempu se caute in giuru de sine neci pentru afacerile de tóte dilele din viétia.

Causele principali

1. Pré multe multe óre de instructiune;
2. pré multe lucruri trebue invetiate de odata;
3. preste totu scolarii au pré multu de invetiatu asiá incâtu li se impoveréza pré tare spiritulu;
4. Se facu pasi pré rapedi in cultura si cultur'a e pripita;
5. Órele de lucru suntu pré multe, capetandu scolarii pré multe ocupaciuni acasa;
6. Órele de instrnctiune parte suntu nepotrivite;
7. Scolarii au pré putînu tempu de recreare, de ocupaciuni libere, precum si pentru jocu si repausu si
8. classele de multe-ori suntu pré pline de copii.

Nr. 33—1

Concursu.

Pentru dóue statiuni invetiatoresci la scól'a gr. res. centrala din Veneti'a inferióra in districtulu Fagarasiului, cu care statiuni suntu urmatórele salarie anuale impreunate, percepande lunarie regulatu si anume:

1) Pentru invetiatoriu primariu 300 fl. v. a. care este totu deodata si directore scolaru.
2) Pentru alu doilea invetiatoriu 200 fl. v. a.
3) Pentru ambi cuartire libere acomodate in edificiulu scolariu, precum si lemnele debuinciόse.

Petitorii de a ocupá aceste posturi de invetiatori au de a concurge prin calea protopopiatului I. alu Fagarasiului la Efori'a scolastica gr. or. in Veneti'a-inferióra pâna in **15** Decembre a. c. st. nou avendu urmatórele calitâti:

a) Invetiatoriulu primariu sa fia absolutu de gimnasiulu superioru, versatu in tóte trei limbile patriei.
b) alu doilea invetiatoriu sa fia absolvatu celu putînu gimnasiulu inferioru, apoi pedagogi'a ori cleric'a, si asemenea versatu in limbile patriei. Pre lânga aceea au de a produce:
c) Atestate de botezu si moralitate alegandu si celelalte testimonii scolastice, séu celu putînu testimoniu din clas'a absolvata mai pre urma.

Fagarasiu in 10 Novembre 1867.

Georgiu P. Grideanulu
Vice-Presiedinte Eforiale.

Nr. 156—1867.
Nr. 37—1

Edictu.

Nicolau lui Nicolau Samfiru polecritu Fârceanu carele de trei ani au parasitu pre soci'a sea legiuita Mari'a lui Ioann Tinculu amendoi din Sabiiu, fâra a se sci de fatia loculu petrecerei lui, se indatoréza prin acést'a cá in terminu de siése luni dela datulu de fatia sa se presenteze naintea forului matrimonialu subscrisu, pentru ca la din contra cererea muierei lui asupr'a lui data si fâra de elu se va diejudecá si otârí dupa prescrisele sustatatóre.

Sabiiu 14 Novembre, 1867.

Forulu matrim. gr. res. ala Protopopiatului Sabiiului I.

EDICTU.

Paraschiv'a Ioann Petricu din Sohodolu, care de doi ani a parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu Ioann Negrea din Moeciulu inferioru, — fâra a se scí unde petrece — se citéza prin acést'a, a se presentá naintea subscrisului Scaunu protopopescu, in terminu de unu anu dela datulu de josu, cu atât'a mai vertosu, câci nepresentandu-se, procesulu matrimonialu, asupra-i pornitu, se va decide si in absenti'a densei, in sensulu SS. Canóne ale Besericei gr. or.

Dela Scaunulu protopopescu gr. or. alu Branului.

Zernesci in 6 Octobre 1867.

Ioann Metianu,
Protopopu.

Nr. 35—1

EDICTU.

Paraschiv'a Ioann Oancea din Tarlungeni, carea de patru ani a parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu Ioann George Bestea totu din Tarlungeni, fâra s se scí loculu petrecerei ei; este prin acést'a citata, cá in terminu de siése luni dela datulu presente, sa se infatîsiedie naintea subscrisului scaunu protopopescu, pentru ca la din contra. si fâra de dens'a se va decide in intielesulu SS. canóne, divortiulu cerutu de barbatulu ei.

Brasiovu, 2 Novembre 1867.

Scaunulu prot. gr. or. I-iu alu Brasiovului
Iosifu Baracu
Protopopu.

Publicatiune.

Prin gratiosu decretu regiu guberniale de datu 24 Octombre 1867 Nro 20,391, s'au **concesu** comunitâtiei Vistea inferióra (Districtulu Fagarasiului) **tinerea a dóue terguri de tiéra** in fia-care anu, si adeca unulu in **6 Prieru** (Bunavestire) si altulu in **27 Augustu** (Santa Mari'a mare) câror'a voru premerge câte dóue dile indatinatele terguri de vite.

Acést'a se aduce la cunoscinti'a publica.

Vistea inferióra, 16 Novembre 1867.

Oficiulu comunale.

---

*) Din scrierea lui Ferd. Schnell: Beschränkung des Schulunterrichtes auf die Vormittagszeit nebst andederen damit in Verbindung stehenden Wünschen und Forderungen zum Heile der Jugend, Berlin Nicolaische Verlags-Buchhandlung (G. Parthey) 1864.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**   Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unn anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 93. ANULU XV.

Sabiiu, in 19 Nov. (1 Dec.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

S a b i i u, 18 Novembre

In cas'a de susu a senatului imperialu se voru inmulti membri. (S'a denumitu prin decretu ddto 25 Nov. mai multi de membri ereditari sî pe viétia ai casei de susu.) Numerulu aceloru ce au a fi denumiti de membri alu acestui corpu inaltu inca nu e determinatu; dupa unele sciri list'a aru cuprinde 21 de nume. Prin acést'a regimulu se va silí a se asecurá mai bine de acestu corpu, cá sa nu fia oponentu la projectele ce le va aduce la desbatere in senatulu imperialu.

Se suná in tempulu din urma sî despre convocarea dieteloru din tierile de dincolo de Lait'a sî inca se dicea ca pre diet'a Boemiei o ascépta rescripte interesante.

In senatulu imperialu scimu ca se discutá in urma legea de delegatiuni intre ambele pârti ale imperiului. Acea lege in cas'a deputatiloru s'a sî primitu. Impregiurarea acést'a a fâcutu impressiune placuta in cercurile guvernamentale din Ungari'a. „Magyar Ország" e entusiasmata de pasulu acest'a alu deputatiloru din senatulu imperialu sî dice ca se vede ca ei sciu sa tréca preste susceptibilitâti minutióse sî pricepu possibilitâtile, dela cari aterna esistinti'a imperiului.

„W. Ztg." publica o decissiune imperatésca prin carea diet'a **Croatiei** se amana pâna pre 8 Ianuariu anulu viitoriu. Vin'a acestei amanâri e pregatirea alegeriloru.

Pentru vulneratii italiani in bataliele ce le avura in tempulu din urma cu trupele Papei sî cele francese, a fâcutu sî redactiunea lui „Hon" o colecta de 3000 franci. Sum'a acést'a o adreséza Jokay redactorulu lui „Hon" genralului Garibaldi cu urmatórea comitiva:

Dle generale! Pre calea pressei amu indreptatu o provocare câtra natiunea ungurésca pentru conferirea de ajutórie in favórea vulneratiloru in resbelulu de libertate italianu. Sum'a ce s'a adunatu pâna acum de 3000 franci me grabescu a Vi o tramite spre scopulu aretatu.

Din conspectulu alaturatu vei puté vedé, ca sum'a acést'a nu s'a adunatu din nisce daruiri inlesnite a unoru avuti, ci suntu in adeveru adunati din denarii cei cu greutate adunati ai poporului sî pre cari i insotiesce sî câte o binecuventare pentru vulneratii eroi ai libertâtiei italiane.

Ddieulu libertâtiei a decisu, cá rânile sa fia budiele acele, cari mai petrundietoriu sa vestésca invetiatur'a lui; vocea loru o intielegu mai bine natiunile de asemenea idei. Simpathi'a natiunei ungurescì câtra cea italiana fu sî atunci mare candu ea cauta urm'a victoriei nisuintieloru sele; mai mare e insa acum candu striga câtra omenime jertf'a de sânge a unei lupte gloriόse dara calcate la pamentu.

Primesce dle generale sum'a adunata cá unu semnu de multiamita pentru trecutu, in carele nobil'a natiune italiana ni-a aretatu atât'a simpathia sî ca espressiunea acelei sperantie, ce viitoriulu va aduce victori'a libertâtiei sî a spiritului tempulu; acésta victoria comuna a tuturoru popóreloru. Ddieu sa te tîna indelungu. Pest'a 23 Nov. 1867.

Mauritiu Jokay Redactoru a lui Hon.

Congregatiunea comitatului Biharului a primitu unu respunsu dela Kossuth pre carele l'a luatu la rotocolu cu urmatórea observare:

Cu caldura mare a primitu congregatiunea multu natulu respunsu a marelui nostru patriotu.

Cu liniscire a primitu ea aprobarea pentru esoarea restituirei legiloru din 1848 pre cum sî vintele indemnatóre la o norocósa deslegare a cestiunei natiunalitâtiloru. In espressiunele incuragiatóre atingatóre de sustînerea municipieloru avitice vede participarea cea entusiasmatóre a unei ngrigiri patriotice sî in cuvintele cari privescu la sustînerea pâcei espressiunea ideiloru sele proprie. Esprimendu-si congregatiunea sincer'a bucuria pentru manifestatiunea neclatitului patriotismu, primesce respunsulu spre placut'a scientia. —

Din politic'a din afara reproducemu câtu privesce cestiunea Romei dupa cartea galbena din corpulu legelativu alu Franciei urmatórele:

Cartea galbena are 90 documente privitóre la Itali'a. Celu d'antâiu e din 19 Fauru 1867 carele semnaliséza incercârile revolutiunari contr'a statului papalu sî espunu intrevorbirele intre Bar. Malnret sî Ratazzi, carele din urma, candu a dechiaratu Malaret ca Franci'a se va straduí a sustîné conventiunea din Septembre si-a datu tóta silinti'a a nimicí planurile lui Garibaldi.

Dintre tóte mai interesantu va fi urmatoriulu estrasu. Sub datulu 2 Maiu referéza Malaret: „Garibaldi a indreptatu câtra representantii Angliei, Prussiei sî Russiei o nota circularia, in carea protestéza contr'a Suveranitâtiei papei sî aminlesce ca constituant'a romana l'a alesu guvernatoru in Rom'a. Dupa parerea lui demnitatea acést'a i o póte luá numai o representantia poporala. Elu se privesce asiá dara de uniculu regimu legalu in Rom'a sî si ia ostenél'a a incunoscintiá despre acést'a pre puteri, se intielege lasandu afara pre Franci'a." —

Despre **Greci'a** iata ce spune Independinti'a Belgica dela 16 Nov.

„O telegrama din Constantinopole ne anuntia sosirea in acelu orasiu a lui Omer-Pasi'a, ce este alu patrulea séu alu cincilea generalisime in Cret'a ce parasesce o partita pe care Aali-Pasi'a se 'ncapatînéza a voí s'o castige prin putere. Pân'acumu marele veziru n'a fostu mai fericitu decâtu predecesorii sei: raporturile consuliloru resiedenti la Canea constâta neisband'a incercâriloru de impaciuire; câtu despre operatiunele militarie o depesia dela Smirn'a, anuncia o lupta, in urm'a cârei'a insurgentii au silitu la retragere corpulu lui Mehemed-Pasia."

Câtu despre **Serbi'a** dice Ind. Belgia de la 18 Novembre.

„Nisce lamuriri ce ne pervinu asupr'a crisei ministeriale dela Belgradu paru a constatá ca retragerea dlui Garasianin, ministrulu dirigente alu Serbiei, are cause mai adanci de câtu simplulu incidente dela Rusciuc D. Garasianin a sciutu a se aperá totu deun'a de influintiele rusesci; politic'a sea tîntea a emancipá-Serbi'a, in vederea destinateloru mai inalte pentru care voiá a pregatí natiunalitatea serba prin desvoltarea sorgintiloru sele sî prin aliantie solide cu poporatiunele vecine. Simpathiele lui cunoscute pentru Franci'a lu facea suspectu in particulariu politicei rusesci alu cârui aginte se dice ca aru fi succesorele seu, d. Ristici. Asiá dara s'a produsu in ideile principelui Michaelu o schimbare care se léga póte cu nesce sperantie ce i s'au datu sî cari nu voru remané fâra influentia asupr'a sórtei tierei sele."

Diet'a Ungariei.

Cu siedinti'a dela 25 Novembre se deschide unu ciclu nou de siedintie in cari se voru discutá cuot'a, detoriele de statu, tratatele comerciale sî in fine **emanciparea** israelitiloru. Asiá dara cele ce audí „Hon" deuna-dile totusi nu fura adeverate (vedi T. R. nr. 90 variet) Dupa autenticare protocolului se facura casei cunoscute mai multe incurse. Paulu Somsich presiedintele mai multoru proprietari de vii sî producenti de vinuri asterne casei o petitiune pentru stergerea decimei vinului. La dorinti'a ministrului de justitia se preda petitiunea comissiunei de codificatiune spre a fi luata in consideratiune la elaborarea proiectului de lege respectivu.

Dupa aceste interpeléza **Gajzago** pre ministrulu de justitia, déca vrea regimulu sa introduca sî in Transilvani'a legile ungurene despre ereditate (mostenire), comassatiune, segregatiunea pasiunatului sî politi'a de câmpu.

Ministrulu de justitia **Horváth** respunde, ca in privinti'a celoru mai multe objecte de feliulu acel'a se facu projecte nóue de lege, cari voru fi valide sî pentru Ungari'a sî pentru Transilvani'a. Câtu se atinge de dreptulu de ereditate, dice ministrulu, ca nu aru fi consultu a se face schimbâri, celu putînu in unu anu séu doi inca nu.

Em. **Ivanka** da o petitiune a cetâtiei **Crisiulu micu**, atingatória de unu canalu projectatu intre Pest'a sî Szegedinu.

In urm'a asternerei acestei petitiuni interpeléza Fr. **Pulszky** ca cum vrea regimulu sa respecteze rescumperârile singuraticeloru comune de indetoririle urbariale facute nainte de 1848. In acésta privintia indrépta ministrulu pre interpelante la activitatea comissiunei de codificatiune.

Presiedintele ministeriului face apoi cunoscutu casei ca Majestatea Sea Imperatés'a s'a induratu pré gratiosu a primí cu cea mai mare gratia gratulârile omagiale ale dietei aduse Maj. Sele cu ocasiunea pr. in. dile onomastice. Acésta scire o primi cas'a cu vivate entusiastice.

Dupa acestea referéza Antoniu Csengery asupr'a legei cuoteloru, Carolu Kerkapoly asupr'a detorieloru de statu sî Fr. Pulsky asupr'a tratatului comercialu ce are a se statorí intre ambe pârtile imperiului. Despartiementulu alu nóuelea depune unu votu separatu pre més'a casei. Atâtu referatele câtu sî votulu separatu se voru tiparí sî in lunea viitóre voru vení la desbatere in plenulu casei deputatiloru.

Ministrulu presiedinte aduce apoi dóue projecte de lege. Unulu pentru **emanciparea** israelitiloru, sî altulu pentru introducerea canaluriloru sî drumuriloru de feru in cârtile funduarie. Projectulu celu dintâiu suna:

Projectu de lege despre egal'a indreptatîre a israelitiloru in privinti'a drepturiloru cetatienesci sî politice:

§ 1. Locuitorii israeliti ai tierei se dechiara facultâti de a esercitá, in mesura egala cu locuitorii crestini ai tierei, tóte drepturile cetatienesci sî politice.

§ 2. Ori-ce lege, ori-ce usu sî fia-care ordinatiune, carea sta cu acést'a in contradicere, prin acést'a se pune afara din valóre.

Ambe projectele aceste se predara numai decâtu despartieminteloru casei spre preconsultare.

De pe malulu Muresiului,

22 Novembre 1867.

„Unio" fóia magiara din Clusiu, in nr. 46 sî 47 s'au incercatu a-mi refrange parerile mele desfasiurate in nr. 87 sî 88 alu Teleg. Romanu, dara cetindu-i deameruntulu tóta refrangerea, amu aflat'o, ca e defectuósa sî in contr'a adeverului. De si-aru fi luatu ostenéla D. corespundinte a lui „Unio" a combiná argumentele mele din nr. 87 cu celu din 88. apoi n'aru fi dîsu in nr. 47, ca n'aru fi asceptatu, cá sa se faca publicarea atâroru provocâri cu nemic'a motivate, fâra observare sî rectificare din partea redactiunei „Tel. Rom." Aru face bine „Unio", candu vrea se refranga ce-va, se nu contraga totu articululu meu intr'un'a sententia in intielesulu acel'a, cá se apare articulu fâra argumente, ci se reproduca fidelu simburulu articulului cu intielesulu seu celu adeveratu. —

Atât'a in genere; se ajungemu acum'a la specialitâti.

Articululu din nr. 46 incepe cu eschiamarea de „mindég csak a régi nota“, adeca totu not'a cea vechia. Firesce, ca neci nu putemu alta nota, altu cantecu suflá, decâtu aceea, ce ne dicta anim'a, carea e cuprinsa de dureri pentru amar'a deceptiune in prociamat'a si prin foile magiare buciumat'a loial'a proeedere fatia cu romanii in privinti'a egalei indreptatîri. Dara „Unio“ care nota sufla? nu totu cea vechia? Noi carii din esperinti'a trecutului avemu dreptu a presupune totu ce e mai reu, ne tememu ca si „Unio“ i mai place not'a cea vechia antemartiala, feudalistica-aristocratica, prin carea suntemu rempinsi la institutiunele cele din ante de 1848. Dara se urmarimu objectulu mai departe. Unio“ dice, ca déca amu vorbì despre ori ce objectu, ce nu taie in sfer'a politicei si atinge institutiunele turciloru, noi totusi le amu mestecá cu politic'a si cu plangerile nóstre asupr'a magiariloru, ma tóte relele din afara, inca si ból'a de vite de acum'a totu loru amu imputá-o. Ide'a din urma nu are lipsa de comentariu ea trece marginea ratiunei; plangerile nóstre insa in contr'a magiariloru nu-su fâra temeiu si acelea nu potu incetá pâna atunci'a, pâna candu apesarea istorica aristocratica in Transilvani'a nu va incetá! —

D. corespundinte si esprima mirarea ca „Tel. Rom.“ incepe a merge un'a córda cu Gaz. Tr. Se nu scia onorata „Unio“, ca Telegr., si inainte de acést'a au pretinsu respectarea natiunei sele, numai in termeni mai moderati, si óre pentru ce? pentruca au asteptatu dela loialitatea magiara, ca va realisá egal'a indreptatîre fatia cu noi. Tóte câte se facura pâna acum au fostu pré putinu de asiá natura, incâtu sa ne dispuna la imni de lauda si de aceea, ceea-ce s'a dîsu mai nainte in termeni mai rari, noi amu repetît'o in termeni mai aspri. Au nu vede si „Unio“ si connatiunalii sei ca toti in tóte parti se comidiséza in institutiunele cele vechi? iëra ministeriulu nu grabesce cu nemic'a mai vitalu si de unde amu puté sa cunóscemu si noi vre-unu bine din constitutiunalismu. In astfelu de impregiurâri ascepta „Unio“ sa saltâmu de bucuria? Atuncea n'amu fi demni de destinulu unei natiuni! —

„Unio“ mai departe apera ideile frumóse ale lui „Hr. Ztg.“ sub titul'a „Natiunalitâtile si oficiulu de jude“, carea ne-a datu ansa a vorbí mai pe largu in contr'a acelei idei; totusi apoi se corege si dice, ca aru fi bine sa se tîna si sasii si 'n fapta de acelea idei si se aplice mai multi romani in oficiu. —

Mai departe ne reflectéza, ca in comitate s'au alesu destui romani, si déca nu s'au alesu mai multi, apoi numai lipsei inteligentiei avemu de a o imputa! —

Audî colo! ca destui români s'au alesu fatia cu mic'a nóstra inteligintia? Adeca numai pentru aceea nu s'au alesu români mai multi, pentru ca n'au fostu de unde? Dara românii cei multi parte amploiati, parte juristi absoluti, candidati fiendu, insa nealesi si o parte mare din ei acum'a fara oficiu? nu-su inteleginti'a? Séu numai aristocrati'a e inteleginti'a? Numai nobilii suntu chiamati a fi in oficiu? Aducetive aminte ca omare parte din cei alesi de ai Dvostre nu pré suntu in stare a purtá oficiu, n'au idea de justitia si prin acést'a periclitéza esecutarea dreptâtiei in asta tiéra; ai nostri insa — si cu aceea ne putemu fâlí: suntu de-si putini, juristi buni, drepti si apti spre oficiu! Vomu vedea urmârile justitiei de acum'a, vomu urmârí cu atentiune tóte sentintiele, ca dupa care calapodu se facu!

Déca avemu mai putîna inteligintia, pentru ce nu o aplicati pe aceea in oficiu? pentru ce nu ia-ti alesu in oficiu in proportiune cu alesii vostri? pentru aceea ca nu va place egal'a indreptatire!

Dice mai departe, ca acestu provisoriu nu va avea durabilitate multa, numai sa fimu cu rabdare pâna la organisare prin diet'a facenda! Da óre candu va fi aceea? ca in locu sa se aduca acum'a la tapetu in dieta, ne anuntia „Unio“ in nr. 47 sub rubric'a „varietâti“, ca emanciparea jidaniloru va fi objectulu primei desbateri in dieta, apoi drumulu de feru etc., de organisare inca departe stâmu! Firesce emanciparea jidaniloru intereséza tare pre aristocrati, ca acei'a aducu mai multe folóse cá noi loru, ce feliu de folóse inse suntu acelea, voru scí mai bine respunde altii! — Dara chiaru déca aru vení organisarea aceea câtu mai curendu, au dóra aceea va scí implini dorintiele nóstre? pre lânga acelea ce amu esperiatu pâna acum'a mai amu motivu de a nu crede asiá ce-va si pentru aceea, ca chiaru „Unio“ ne o spune in refrangerea sea din nr. 46 printre sire, ca nu póte pricepe si nici nu i-o spunemu, ca cum s'aru putea infiintiá teritorii natiunale fatia cu pretensiunilr istorice ale magiariloru, adeca scaunele sasesci si secuiesci si comitatele magiare; — ca noi românii afara de districtulu Fagarasiului si a Naseudului nu avemu nimic'a. Pre lânga prospecte de aceste se intielege ca si viitoriulu inca nu ni-lu impenéza „Unio“ asiá frumosu precum se aiépta câte odata si asiá rabdarea incepe a se preface in nerabdare.

Se uimesce mai departe, ca cum amu pututu amintì de majorisarea româniloru prin magiari in comitate; da nu crede, ca suntemu majorisati? Sa nu mergu mai departe, si sa spunu ca din câti membri sta comitetulu comitatului Clusiului. Acest'a constà din 300 magiari, si patru-dieci români, poporatiunea comitatului insa stà din 110.000 români si 3350 magiari, din acesti'a adeca au 10—11 insi câte unu representantu; românii insa 25—2700 au unu representante! Acést'a e proportiunea fratiésca? acést'a e constitutiune liberala? Acést'a e o ironia, carea stà departe de egal'a indreptâtîre, si totusi ve mirati inca de lamentarea nóstra si ne imputati inca neloialitate? Noi cari platimu promptu darea, noi cari ne-amu versatu pentru tronu la ori si care ocasiune sângele, amu meritatu o atare neconsiderare. — Dara cine ne asculta? cine ne vindeca ranele? voi? voi nu vreati sa ne impliniti justele pretensiuni; nu remane alt'a, decâtu sa ne plângemu prin foile publice inaintea lumei, cá sa scie, cari suntu referintiele in cari trâimu.

Nu sperâmu multu dupa câtu vedemu din imprejurârile actuale neci pentru aceea, câci se incepe a se scuturá câte unu provisoriu amploiatu românu aptu spre oficiu, prin simpla Abfertigung de 5 luni plata; óre ce scopu are prin aceea? cá sa nu mai póta românii intrá in oficiu la organisarea fiitóre? Spune-ne „Unio“ acum'a, ca déca pe amploiatii cei multi romani parte iaru abfertigalni-végkielégettes- parte i voru pensiuná, atuncea óre la oficiurile nóue finantiale, (dela care se voru departá strainii) urbariale, de cârti funduarie, de cambie ce romanii voru intrá in oficiuri? Cei alesi din comitate? apoi n'aru remanea la comitate romani amploiati! Asiá dara vomu putea cautá cu lamp'a lui Diogene amploiatii romani la organisarea venitóre, fâra de aceea ne emigréza o gramada de tineri, juristi, in tiér'a romanésca, pentruca aici nu potu capetá oficiuri, asemenea voru fi silite si alte familie oneste despoiate de plat'a loru a le urmá acolo! Tristu venitoru pentru beat'a Transilvania! triste prospecte pentru natiunea nóstra, inse pentru aceea nu va desperá!

Mai in urma inca ce-va, cá se aiba cine-va ideia despre alegerile decurse ale amploiatiloru, din Comitate, apoi eata statistic'a:

	Romani	Magiari
1. In comit. Cetatei de balta	8	15
2. In comit. Solnoculu interiore	7	26
3. In comit. Clusiului	16	36
4. In comit. Alb'a superiore	2	24
5. In comit. Hunedórei	18	26
6. In comit. Turdei	7	40
7. In comit. Alb'a de josu	11	33
8. In comit. Dobac'a	6	27
Summ'a	75 rom.	227 mag.

Din astea cifre, care nu le póte negá neci dubiós'a „Unio“, se póte vedea lamuritu, ca ce dragoste, ce fratietate sciu magiarii profesá fatia cu noi a-

---

FOISIÓRA.

Pester'a negra...

nuvela originaria

O nópte de lacrimi.

(Urmare.)

Amu fostu vediutu ca si betrâni esira la jocu sa privésca cum i-si petrece junimea. Numai doi betrâni lipseau de acolo. Seriositatea pre multi ómeni i cuprinde in mesura asiá de mare, incâtu in petreceri asiá sburatarite, cum le-amu dice, nu mai afla nici o multiamire. Liniscea, in care sa se póta face repriviri placute asupr'a trecutului si a osteneleloru lui, acést'a e obstésca petrecere a natureloru celoru adeverate betranesci, séu déca sciu carte, apoi si cetirea unoru cârti mai alesu a câroru cuprinsu sa fia inruditu cu ideele loru.

Numai doi betrâni amu dîsu, ca lipseau de acolo. Ei erau parintii lui Ionutiu. O curte spatiósa in carea de o parte stà o casa zidita frumosu la fundulu cârei erá unu peru mare betrânu, ce umbrea cas'a si ce cu umbr'a sea impedecá arsîti'a sórelui in tempulu de vera. De alta parte erá o camera cladita anume pentru pestrarea de bucate si alte trebuintie. Inapoi'a acestei'a erá o fantâna cu cumpena, a cârei tróca se intindea spre a dóu'a curte séu grâdina a cladiriloru economice, in fundulu câror'a se vedé o usia, carea trebuea sa duca in o grâdina de pomi si de legumi. Unele corfe de nuele ingradite, cari erau asiediate sub larg'a stresîna a camerei ne intarescu in legumaritulu din gradina si totu odata in negotiulu buniloru nostri locuitori ai acestei curti cu legumi in orasiulu mai de aprópe. Siur'a in carea erá unu caru bunu ferecatu, grajdulu spatiosu ce erá deadrépt'a siurei, si carele avea sub scutulu stresîniloru sele dóue pluguri desciocolate si asiediate in rendu, precum si impartitórea, carea asceptá secerisiulu spre a se umplea, dovedeau, ca preste tóte acestea stapanesce unu omu harnicu.

Din tind'a casei, carea erá totu odata si bucataria, pasî betranulu Petru cu o carte sub suóra si cu ochelarii pre nasu. Lelea Nastasia siedea pre unu scaunu la umbr'a perului si privea cu deamenuntulu la unu puiu de gaina ce-lu tînu-se acum mai de multe dîle in sinu, spre a se insanetosiá de ran'a ce o capetase dela un'a din clocele din curte. Acum se pléca tocm'a sa-lu puna josu intre ceilalti. Elu bietulu de-si erá asiá bine grijitu umbla veselu, liberu pintre ceilalti pui.

— Sa-ti cetescu ce-va Nastasia dincartea acést'a. Multu e minunata, dîce Petru, si se asiedia si elu pre scaunu.

— Audi tu ce minuni se spunu aici, ca faceau strabunii nostri cei vechi, câtu erau ei de maestri in tóte. Se vede ca atunci nu le erá rusine a lucrá la meserii.

Petru avé o istoria cetea despre podulu celu mareliu si insîratu intre minunele lumei, despre podulu lui Traianu preste dunare, despre batâile romaniloru celoru vechi cu dacii si se mirá de modesti'a si umanitatea lui Traianu, carele si rupse vestmintele spre a legá ranele vulneratiloru. In dîu'a de astadi nu mai vedi tu domnii cei mari sa fia asiá, adaugea Petru. Apoi vení cu vorb'a la batâile cu Bunaparte, unde si romanii militari luara parte si istorisea de strapatiele si necasurile resbeleloru, la cari din urma se vedé a fi luatu si elu parte.

Nastasi'a ascultá si cautá dupa puisiorulu e cum se mestecá intre ceilalti, dara cu gandulu se paré a cugetá si mai departe. Ea erá neliniscita.

— Dómne Petre tu-mi spui din cartea ast'a lucruri asiá de frumóse, pre cari eu abiá le potu cuprinde si apoi si din batâile in cari ai umblatu, dara eu amu visatu asiá de reu pre Ionutiu asta nópte. Pare ca neci odata n'amu fostu asiá ingrigita de elu. Elu si-a fâcutu de lucru cu Floric'a lui Todoranu si atâtea se vorbescu in satu despre Saft'a. Eu cugutati se dice ca ea ambla pre la Stanciulu capitanulu prin padure. Acestea tóte nu suntu lucruri bune....

— Dar taci pentru Ddieu! ei suntu amendo doi teneri nevinovati, ce te iai dupa visuri si dupa spusele ómeniloru?

Puiulu ajunsese in dreptulu grajdului si dintr'o data o grapa se desface de câtra pârete si cade pre bietulu puiu, care se vaietá reu. Nastasia alergà — puiulu erá mai mortu.

— Nu-i semnu bunu nici acest'a Petre!

— Taci cu credintiele tale desierte.

— Ti-amu spusu Petre ca astadi nu se implinesce bine.

Petru jumetate necajitu pre usioratatea muierei sele, — câci asiá privesce elu superstitiunile plecá sa duca cartea si ochelarii in casa. Se ca si turburase si nu mai puté cetí. Dara mai târdi cum'a, candu inca nu e resolvita cestiunea delicata a uniunei, d'apoi inca dupa aceea ce voru face cu noi ? ! —

Erá tocm'a se incheiu articululu, candu eata ! mi sosesce sî nr. 45 a lui „Unio“, in care iérasi afla dens'a cu cale a ne indrumála organisarea fiitóre, care se va luá inainte sî in fundulu regescu, largindu-ni-se sî nóue drepturile spre a fi mai bine representati ! Adeca prin acést'a de o parte ne dati de priceputu, ca organisarea se va face pe basea istorica magiaro-secuio-sasa sî noi se ne acomodâmu numai cum vomu putea pe teritoriulu acel'a sî alte teritóre, spre es. natiunale, se nu poftimu pe sém'a nóstra ? Adeca ne indrumati la organisarca fiitóre ? Prin urmare cine nu póte implini astadi justele pretensiuni unei natiuni, acel'a nu le póte implini neci mâne, pentru ca privilegiatii remanu in veci sî pururea iubitori de privilegii, cari nu suferu pre poporulu egalu indreptatitu. Din acestea resulta, ca in zedaru ne indrumati la organisarea fiitóre, in zedaru vreti sa ne convingeti, ca pre bas'a teritorieloru istorice vreti a ne implini justele pretensiuni, ca nu ve credemu ce dîceti, ci numai la aceea, ce faceti

Δ

Principatele române unite.

Despre disólverea cameriloru cetimu in „Romanulu“ urmatórele :

Bucuresci, 10 Brumaru.

A disólve o adunare care n'are, nu póte avé o majoritate ; a disólve o adunare ce are in sinulu ei deputati cari voru sa se adune la Romanu, cá representanti ai natîunei sî sa puna in cestiune ins'a-si esistinti'a natiunale sî contr'a câror'a protestéza alegatorii loru sî marea majoritate a natiunei ; a disólve o adunare in sinulu cârei'a se radica unulu din corifeii ei, dechiara cá insusi primulu ministru a dîsu ca unirea sî tronulu au nevointia de salvare, sî dens'a, fâra a protestá, trece la ordinea dîlei sî apoi investesce indata pre acelu deputatu cu sufragiurile sele precum i-lu decorase cu aplaudele ei, dîuariele austro-magiare (? R. T. R.) din tiéra au dîsu ca este aface o lovire de statu.

Noi amu credintu din contra, — sî acést'a amu spus'o tuturoru ministriloru in tempii trecuti — cu unu guvernu care face apelu la natiune arata respectulu celu mai mare pentru legalitate. Noi amu crediutu ca de câte ori unu guvernu da ocasiune natîunei a luá parte drépta la lucrulu publicu, dovedesce amórea sea pentru progressu, sî da puterei esecutive sî legislative puteri mai nóue, mai mari sî mai sicure spre a face binele. Organele partitei opuse nóue, atâtu naintea câtu sî in urm'a disólverei Camerei sustînu contrariulu. Natiunea va spune in curendu opiniunea sea.

Aflâmu in acestu momentu ca Ministerulu nostru s'a reformatu in modulu urmatoru :

D. Dumitru Bratîanu, plecandu in strainetate spre a tratá cestiunea jurisdictiunei consulare in Romani'a, d. Stefanu Golescu trece la Ministerulu afaceriloru straine. D. I. Bratianu trece la ministerulu din intru, si remane ad-interimu la ministeriulu de finantie. D. Donici la lucrârile publice; D. Antonu Arionu la justitia, sî DD. Gusti si Adrianu remanu la ministeriele loru respective. „Rom.“

Inaugurarea conferintieloru publice anuali ale Ateneului Romanu se anuntiá pe 5 Novembre dupa urmatórea programa :

I. Solemnitatea va incepe prin „Imnulu Ateneului“ cantatu de societatea corala romàna, sub directiunea domnului Cartu.

II. D. Presiedinte alu Ateneului va face o scurta dare de séma a lucrâriloru societâtiei „Ateneului“ in cursulu anului din urma

III. D. Em. Bacaloglu, va atrage atentiunea publicului asupr'a unor'a din recentele progrese in sciintiele fisice.

IV. Dn'a Anic'a G Cretianu va esecutá pre piano Marsiulu din Tannhäuser de Wagner, arangiatu de Liszt.

V. D. V. A. Urechia, va face o rapede dare de séma de miscarea literatia in tierile romane, in anulu din urma.

VI. Dn'a El. Riureanu, nascuta Wachmann, d. N. Voinescu sî dlu Krüger, voru esecutá pe piano, vióra sî violoncela Trio de Mendelssohn-Bartholdy.

VII. D. C. I. Stancescu, va face darea de séma despre miscarea sî productiunele artistice din tiéra in cursulu anului trecutu.

VIII. Coru finalu.

La locurile de lânga tribuna sî primele bânci ale Amfiteatrului, se intra numai cu bilete presentate la intrarea obicinuita a salei, care face fatia curtiei de Cassatiune. La locurile celelalte se intra prin fundulu sâlei, pe sub bolt'a de intrare a caseloru; ele se afla la dispositiunea publicului pâna la 7 óre sî 55 minute.

La 8 óre precise tóte intrârile voru fi inchise, spre a nu se aduce impedecare serbârei.

Presiedintele Atheneului : Grafu C. Rosetti. — V. A. Urechia, C. Esarcu, v.-presiedinte. — Gr. N. Manu, I. Garleanu, secretari. — G. Missailu, casseru. Bucuresci, 2 Novembre. „Rom.“

Varietâti.

⁂ Majestatea Sea Imperatulu petrece de vre-o câte-va dîle in Bud'a-Pest'a.

⁂ In dîu'a onomastica a Maj. Sele Imperatesei s'a esecutatu dincolo de Lait'a legea, in urm'a cârei neci unu arestantu nu va mai fi pusu de aci inainte in féra. Cu acésta ocasiunei sî acelor'a ce ce le purtara pâna ci li se luara sî asiá lantiuitu numai e neci unu arestantu dincolo de Lait'a.

⁂ E positiva scirea ca admiralului Tegetthoff ia succesu a capetá remasîtiele pamentesci ale Imperatului Massimilianu. Salm sî alti prinsi austriaci suntu eliberati sî reintorcu in Europ'a.

⁂ Intregirea armatei. „N. W. Tgbl.“ spune ca in ministeriulu de resbelu din Vien'a suntu consultâri fórte vii asupr'a intregirei de armata ce are a se pune acum câtu mai curendu in lucrare. Ministrulu presiedinte Andrássy inca luà parte la aceste consultâri. Mai departe se dîce case facu tóte intielegerile spre a puté induplecá pre diet'a Ungariei la o lege in privinti'a recrutârei celei mai de aprópe. Se dice ca regimulu cere 47,000 de recruti, asiá dara mai de dóue ori atât'a pre câtu au datu Ungari'a mai inainte. Lips'a de atâti'a recruti se intemeiaza pre situatiuneâ dela dunarea de josu sî preste totu in orientu. Ungari'a, se dice acolo, are interesu la tóte aceste sî asiá se da cu socotél'a ca diet'a din Pest'a va incuviintiá sî 47000 de recruti.

⁂ Starea esceptiunala din Comitatulu Hevesiu s'a inlaturatu.

⁂ Furturile la noi a devenitu unu ce indispensabilu pentru cronic'a dilei. Objectele furtului fura in tempulu din urma de altmintre fórte acomodate tempului celui frigurosu. Asiá audîmu ca in amédia mare s'e furatu unu caputu de iérna, carele erá espusu, pentru de a atrage atentiunea asupr'a depositului de vestminte. Asemenea s'a intemplatu cu unu paletot cuptusitu cu pei de mielu sî cu unu cojocu.

⁂ Rabinii ungurescí, numiti ortodoxi, au tînutu in 13 Nov. o conferintia in Surani, unde au decisu compunerea unei petitiuni contr'a emancipârei israelitiloru.

⁂ Drumulu de feru intre Oradea-mare sî Clusiu, a cârui linia trece prin valea Crisiului, are o lungime de 20 mile. In distanti'a acést'a voru trebuí a se gaurí in pamentu 6 tunele, cari la olalta dau o lungime de 886 stangeni. Statiunile voru fi Oradea, N. Telegd, Alesdu, Ren, Bratea, Laculu negru, Sebesiu, B Huedinu, Egres, M. Nadasiu Clusiu. Sum'a speseloru suie la 16 milione fl.

---

l'apuca sî pre elu nisce cugete, nu pentru superstitiunile muierei sele, ci pentru spusele ei despre legaturile capitanului Stanciu sî cu mam'a vitrega a Floricei sî de aci se insîrau o miia de cugete care de cari mai rele. Omulu câte odata aru voí a se desbracá de asemenea cugete aru vrea sa le departe dela sine. Cauta a-si face elu insusi ridiculósa originea loru, dara déca acea origine are totusi unu fundamentu câtu de putînu, va sa dîca, nu e numai o intipuire luata din ventu, tóta muncirea de a se desbracá de asemenea gandiri e indesierta. Ceea ce póte omulu face cu óre-care succesu, in impregiurâri de aceste e, cá sa se apuce de unu lucru distragatoriu. Asiá cugeta sî Petru. Elu se puse a asiediá prin curte unele lucruri altfeliu de cum stau ele mai inainte, nu pentru alta, decâtu sa aiba ce-va lucru de distractiune.

Ce facea sî unde erá Ionutiu ? Elu erá inca la petrecere. Unu ce preste obiceiulu seu.

Suntu gresieli mici sî nu asiá tare vinovate, cari insa pentru ca nu se ocolescu in adinsu sî resbuna asupr'a unui omu de omenia mai cu inversiunare decâtu asupr'a destrabalatiloru. Ionutiu, dupa cum amu vediutu, erá in dîu'a acést'a regele juniloru cu Floric'a regin'a juneloru. Elu nu a datu ce e dreptu prilegiu nimenui, nici la vre-o certa, nici la altu ce-va reu, insa rivalitatea cuprinse alte inimi din apropierea lui, sî asiá unele strigâri de jocu, cam impungatóre au aruncatu o schinteia de neastimperu sî in anim'a lui. Elu replicà cu sarcasmu camu ascutitu strigarea in jocu, incâtu Floric'a, de-sî ii parù bine de ingeniositatea cea repede sî gat'a de lovitu, totusi puse mân'a pre gur'a lui Ionutiu. Ea avé temere, cá sa nu se nasca de aci ce-va. Replicatulu fu desarmatu de totu, insa in momentulu acel'a rivalitatea lui se preface in simtiu de resbunare sî Gerasimu erá satana, carele se bucurá de incidentulu acest'a, câci singuru totu nu cutéza sa atace pre Ionutiu.

Candu se terminà joculu asiá dara, aceste tóte premersese. Gerasimu cautà prilegiulu a-si castigá partisanu in celu „atacatu“ de Ionutiu. Fetele din jocu déca sî nu tóte, ele sa vaierara mai multe asupr'a lui Ionutiu, câci preferéza elu asiá tare pre Floric'a. Cesti'a nu pentru ele, ci pentru sine, erau cam amariti pe Floric'a, ca ea preferea numai pre Ionutiu. Asiá dara inimici'a de tóte pârtile se descarca asupr'a lui Ionutiu sî impregiurarea acést'a a fostu fórte favoritóre pentru Gerasimu.

Saft'a observà sî ea tóte aceste sî sciendu ca Gerasimu nu are nemic'a, ea l'a fostu urmaritu sî ia pusu sî ce-va in palma, cá sa castige ómeni pentru partea ei sî lui Gerasimu.

Astfelu erá situatiunea sî Ionutiu puté incungiurá pré lesne periculului, déca mergea simplu acasa dupa cum se obicinuea de alte dâti. Astadi inse sciendu ca sî in dîu'a urmatóre e serbatóre sî asiá nu suntu lucruri grabnice, iéra de alta parte triumfandu de bucuria de invingerile lui la jocu, elu otarí ca adi sa jertfésca vre-o câte-va óre mai multu petrecerei sî la acésta aduse cu cuvinte frumóse sî seducatóre sî pre Floric'a.

Petrecuse acum multu in vorbirile loru la olalta. Ei si siopteau placutu despre viitoriulu loru carele trebue, dupa cum dîceau ei, sa fia fericitu, — candu eata, vre-o trei patru insi vinu sî trecu pre lânga ei. Unulu in batjocura tinde man'a la paleri'a lui Ionutiu sî i o intórce odata cu veementia in capu, incâtu lu mai smancesce din bratiele Floricei. Acest'a erá semnalulu la inceputulu unei catastrofe. Floric'a remane incremenita. Iéra Ionutiu se smancesce din bratiele ei sî cere séma dela cei ce l'au insultatu. Acést'a le erá bine venitu. Vre-o câte-va cuvinte schimbate sî uliti'a erá plina de ómeni adunati prin larm'a unei batâi. — Ionutiu cadiù victim'a cutîtului lui Gerasimu — dara in acel'a momentu sî Floric'a victim'a insulteloru Saftei, vitregei sele, carea parea acum justificata naintea celoru ce ascultá insultele ei. O isbanda bine venita erá pentru multe fete sî feciori din satu ; dara sî opiniunea cea buna se clatina; câci cum e multîmea, e urméza totu deun'a impressiuneloru celoru din urma.

Bietii betrani ai lui Ionutiu sosira sî ei amariti sî cu lacrimi in ochi. — Vedi Petre dîce Nastasi'a nu-ti spunému eu !

Ionutiu jacea cá mortu pre pamentu scaldatu in sânge. Abiá la vre-o cate-va momente lu luara pre mâni sî lu dusera acasa. Mai tardiu se tredî. Ionutiu insa erá cá in unu deliru ; elu visá de Floric'a lui. Floric'a inse plangea acasa fiendu-i anim'a apesata de greumentulu durerei pentru catastrof'a lui Ionutiu, de greulu rusînei ce patîse in ulitia; se caiá ca de ce nu s'a intorsu mai curendu acasa, precum facea de alta data.

Ionutiu erá incungiuratu de ai sei, cari lacramau in giurulu seu sî lui i da câte o lacrima candu vedea pre parentii sei in giurulu seu, sî candu gandé la Floric'a. Erá acést'a nópte menita bucuriiloru, o nópte de lacrimi.

(Va urmá)

⁂ Garibaldi a fostu in dîlele din urma cam bolnavu. Regimulu (italianu) a tramisu la bolnavu pre profesorii Zanetti sî Ghinozi cá sa-lu cerceteze. Professorii au aflatu ca clim’a in care se afla generalulu i causà reulu. Consiliulu ministriloru au sî decisu, cá Garibaldi numai decâtu sa fia dusu lu Caprer’a.

⁂ In Manchester s’au esecutatu in 23 Nov. trei feniani (irlandezi revoltanti) osenditi la mórte. Esecutarea se facù prin esiafotu. Inainte cu o dî a fostu o rescóla formala. Poporulu se adunase sî injura asupr’a regimului.

⁂ Insul’a Tortol’a nu e innecata. Scirea oficiala ce vine dela ministeriulu coloniału reduce totu lucrulu la aceea, ca pre acea insula a fostu unu orcanu fórte mare cá sî la St. Thomas, carele a duratu dela 11 pâna la 3 óre. Dóue tertialitâti din locuintiele cetâtiei, prinsórea, biseric’a, ospitalulu, scól’a, capel’a, monastirea de calugaritie sî schel’a suntu derimate. Bucatele sî pomii au suferitu tare fórte incâtu locuitorimea erá sa móra de fóme. Morti s’au intemplatu multu 100. In capital’a Tortolei se vorbesce numai de 22 insi. — Pagube insemnate a causatu orcanulu la St. Thomas, unde s’a periclitatu mai multe vapóre sî alte nâi. Numai dela dóue vase stricate de orcanu s’au prapaditu 180 ómeni.

⁂ Calendariu pedagogicu pre anulu visectu 1868 pentru invetiatori, educatori sî barbati de scóla compusu de Redactiunea „Magazinului pedagogicu“ anulu I. a aparutu la Naseudu. Pre lânga cele obicinuite mai contîne sî vre-o câte-va teme pedagogice interesante.

⁂ „Famili’a“ aduce in nr. din urma o ilustratiune intitulata „Museulu lui Bruckentalu“ din Sabiiu. Amintimu acést’a numai cá sa atragemu atentiunea Familiei, candu imprumuta esilografii, cum e sî cea a museului, cá sa véda ca dela cine imprumuta. Pentruca déca nu sémena edificiulu sî casele din pregiuru din ilustratiune cu cele din natura, apoi celu putînu amenuntele din pregiuru sa corespunda mai tere adeverului. Prin piati’a Sabiiului nu se vedu figuri de cari ne infatîsiéza icón’a, celu putînu nu costumate asiá sî apoi cultur’a la noi inca nu au pusu ómeniloru corfele in spate. Ast’a are sa urmeze; pâna acum le ducu numai in mâna sî numai in unele pârti li s’au suitu pe capete.

⁂ Diuaristic’a francesa. „Courrier Francais“ aduce urmatórele date despre numerulu esemplareloru ce se tiparescu de diferitele dîuarie francese din Parisu: „Siècle“ 36,667; — „Figaro“ 35,938;— „Liberté“ 30,400;— „Courrier Francais“ 16,620;— „Opinion Nation.“ 15,300; — „Patrie“ 12,000;— „Journal des Débats“ 9910; — „Pemps“ 9000;— „Constitutionel“ 8823; — „Union“ 8433;— „Presse“ 8000;— „Avenir Nat.“ 7168;— „Universs 6967;— „France“ 6667; — „Gazette de France“ 5300;— „Epoque“ 4166; — „Situation“ 3666; — „Monde“ 3300; — „Etendard“ 3000; — „Pays“ 2667; — „Jurnal des villes et des compagnes“ 1600 etc.

Mai nou.

Florenti’a, 26 Novembre. Garibaldi a plecatu astadi pentru Caprer’a.

Parisu, 26 Novembre. „Etendard“ califica autorisarea data lui Garibaldi de a se intórce la Caprer’a de regritabile.

Berlinu, 26 Novembre. Gazet’a „Nordului“ considera cá problematica intrunirea conferintieloru. Itali’a, dice dens’a, aru fi cerutu cá mai intâiu sa plece oscirile francese din staturile Pontificale. Guvernulu Papei la rendulu seu, aru fi primitu conferintiele, dar nu numai cá consultative.

Belgradu, 26 Novembre. Armârile in Serbi’a iau unu caracteru seriosu; in ministeriulu de resbelu este o activitate din cele mai mari. Artileri’a se maresce.

Nr. 156—1867.

Nr. 37—1 **Edictu.**

Nicolau lui Nicolau Samfiru polecritu Fârceanu carele de trei ani au parasitu pre soci’a sea ligiuita Mari’a lui Ioann Tinculu amendoi din Sabiiu, fâra a se sci de fatia loculu petrecerei lui, se indatoréza prin acést’a cá in terminu de siése luni dela datulu de fatia sa se presenteze inaintea forului matrimonialu subscrisu, pentru ca la din contra cererea muierei lui asupr’a lui data sî fâra de elu se va dejudecá sî olârî dupa prescrisele sustatatóre.

Sabiiu 14 Novembre, 1867.

Forulu matrim. gr. res. ala Protopopiatului Sabiiului I.

Nr. 35—1 **EDICTU.**

Paraschiv’a Ioann Oancea din Tarlungeni, carea de patru ani a parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu Ioann George Bestea totu din Tarlungeni, fâra s se scí loculu petrecerei ei; este prin acést’a citata, cá in terminu de siése luni dela datulu presente, sa se infatîsiedie inaintea subscrisului scaunu protopopescu, pentru ca la din contra. sî fâra de dens’a se va decide in intielesulu SS. canóne, divortiulu cerutu de barbatulu ei.

Brasiovu, 2 Novembre 1867.

Scaunulu prot. gr. or. I-iu alu Brasiovului

Iosifu Baracu

Protopopu.

Publicatiune.

Prin gratiosu decretu regiu guberniale de datu 24 Octombre 1867 Nro 20,391, s’au **concesu** comunitâtiei Vistea inferióra (Districtulu Fagarasiului) **tînerea a dóue terguri de tiéra** in fia-care anu, sî adeca unulu in **6 Prieru** (Bunavestire) sî altulu in **27 Augustu** (Santa Mari’a mare) câror’a voru premerge câte dóue dîle indatinatele terguri de vite.

Acést’a se aduce la cunoscinti’a publica.

Vistea inferióra, 16 Novembre 1867.

Oficiulu comunale.

ASSICURAZIONI GENERALI CU PRIVIL. C. R. IN TRIEST,

intemeiata in anulu 1831,

cu unu fondu de siguranti̇a dupa bilantiulu, publicatu in 4 Novembre 1866, de 24,463,860.

primesce pentru premii fórte potrivite:

a) asecurantii contr’a pagubiriloru prin focu;

b) asecurantii pentru viéti’a ómeniloru, cu sî fâra profitu, de capitale, pensiuni sî rente, precum sî asecurantii de zestre.

Societatea, indreptatîta de a esercea tóte plasele de asecurantia, cari suntu iertate dupa legi, au fostu dintre tóte institutele austriace de asecurantia ceà d’antâiu, carea au introdusu asecurantiele vietiei sî au purtatu inca din inceputu neintreruptu grij’a pentru ele, cá sa oferese participatoriloru tóte comoditâtile ce suntu impreunate cu o soliditate duratóre a societâtiei.

Intre combinatiunile diferite ale asecurantieloru pentru casulu de mórte ne oferesce la tarifulu II. cu profitu inlesniri deosebite, de óre-ce la cestea din urma da societatea participatoriloru din profitulu, ce resulta, 75%, prin ceea-ce se reduce plat’a premieloru la o suma cum se póte de mica.

In anulu 1862 se urcà profitulu de impartire la $74^{27}/_{100}$ proc. in anulu 1863. se urcà profitulu acest’a chiaru sî la $98^{64}/_{100}$ proc.; in anulu 1864 la $70^{83}/_{100}$ proc.; in anulu 1865 la 13 proc. sî in anulu 1866 la $25^{61}/_{100}$ proc. ale premieloru platite. Fórte observabilu este, ca daun’a (pagub’a) ce se póte face intr’unu anu o purtà institutulu singuru; folosulu acest’a este fórte mare, de óre-ce bilantiulu se incheie din anu in anu, eara profitulu ce se cuvine in privinti’a politieloru, cari ’si perdu valórea prin mórtea asecuratului séu prin incetarea de a plati premiele, trecu in proprietatea celorulalti participatori.

In ce mesura urcata a esperimentatu societatea folosinti’a sea se vede de acolo, ca ea au platitu dejá dela inceputulu ei

63,945,001 f.

pentru daune in urm’a mortiei a **3555** partite

asecurate **3,823,446.**

Reservele cari se urca

la 12,684,750 f.

precum sî celelalte fonduri

Sum’a, carea asecura societatea dupa bilantiulu mentiunatu, au ajunsu la cifr’a cea fórte insemnata mai multu de

819 milióne florini,

cu unu venitu de premii sî interese de

8,000,000 florini,

in care insa nu se cuprinde sî sum’a cea insemnata a tontineloru sî a venituriloru pre viétia.

Ajudecarea acést’a via ne da documentulu celu mai adeveratu despre increderea din tóte pârtile, de carea se bucura societatea in urm’a apretiuirei curate a soliditâtiei administrârei sele interne, earaprin sumele enorme de garantia se oferesce publicului tóta siguranti’a, ce se póte dori.

Subscris’a agentia principala se recomenda dara onoratului publicu, doritoriu de asecurantia, a se adresá in ori-ce casu câtra dens’a sî ea ste gat’a de a serví cu ori-ce informatiuni in privinti’a acést’a Sabiiu in 10/11 1867.

Agenti’a principale a asecurantiei generali cu privilegiu c. r. in Triest:

Paulu Nendvich.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur’a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

№ 94. ANULU XV.

Sabiiu, in 23 Nov. (5 Dec.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemin te politice.

Sabiiu, 22 Novembre

Dela Pest'a se scrie ca in 28 Novembre s'a tînutu sub presiedinti'a Maj. Sele unu consiliu de ministri, in carele cestiunea cea d'antâiu a fostu contingentulu recrutiloru ce suntu a se scóte in anulu 1868. Mai departe se dice ca conferinti'a ministeriului unguresc̆u pregatesce unu projectu de lege pentru dieta, cá acést'a sa voteze 47,000 recruti. Se mai suna si despre unele projecte prin care se va cere cá diet'a sa voteze sumariu pentru anulu viitoru contributiuni. Acésta procedere, pentruca anulu e la sfersitu si asiá bugetele nu mai au candu sa se desbata; afara de impregiurarea acést'a contribuirele ce are ale face Ungari'a la detori'a statului inca nu suntu resolute.

Dincolo de Lait'a apare de nou o lista ministeriala. Scirea despre dietele tieriloru translaitane se sustîne si lânga dens'a mai vine si amanarea siedintieloru senatului imperialu pe trei luni.

In tempulu din urma se vorbesce ca regimulu translaitanu are intentiunea de a impacá pre Bom i'a. Zkft insa provocandu-se la impregiurâri ei cunoscute, arata, ca impacarea intentiunata nu promite multu si intaresce ca insusi sub Schmerling a fostu mai bine.

Cestiunea Romei se inverte si astadi pre lânga possibilitatea séu nepossibilitatea intrunirei conferintiei de puterile europene.

„Dela Renu“ capeta „A. A. Ztg.“ din isvóre bine instruite unele indigitâri despre conferintia. Napoleonu se dice acolo, ca de aceea vrea sa adune si pre statele cele mici, pentru ca puterea lumésca a Papei vrea sa o delature si sa faca din Rom'a capital'a Italiei. De alta parte insa sa despagubésca pre Pap'a in cele materiale asiá de bine, incâtu positiunea lui se fia asigurata si sa nu mai aiba lipsa de puterea lumésca. In Parisu se incunosciintiéza diplomatii despre averile bisericesci ale romano-catoliciloru din tóte tierile catolice, si despre ajutórele ce le dau regimele bisericiloru cat. respective. Cugetulu le merge intr'acolo, ca déca se póte din acesta sa se faca unu venitu potrivitu. Atunci si unele taxe pentru dispense si paliuri aru avé sa cada si pre lânga acést'a palatulu si personalulu seu aru fi dechiaratu de neutralu, séu dupa cum se mai dice esteritoriatu, precandu ceealalta parte a cetâtiei si provinciele aru cadé la regimulu italianu.

In senatulu din Parisu desvólta ministrulu de esterne politic'a regimului francesu, incâtu privesce aceea Rom'a si Itali'a, cam in urmatórele:

Arata ca politic'a imperatésca a fostu totu de un'a consecuenta si dechiara, ca regimulu francesu nu are de cugetu a innoí in Rom'a o ocupatiune nedeterminata. Trupele nóstre, dice ministrulu mai departe, voru remané in Rom'a numai pâna candu o va cere acést'a securitatea Papei. Problem'a ce are a se deslegá intre papismu si Itali'a, e fâra indoiéla grea, dara nu nedeslegavera; e numai cestiunea neincrederei intre aceste dóue regime (?), care intr'o dî va desparé. Acést'a va fi objectulu conferintiei.

Scirile despre armâri in Serbi'a si despre agitatiuni din partea agentiloru austriaci in Bosni'a si Erzegovin'a le refrange W. Ztg. de Dumineca dela 1 Decembre in urmatórele:

„O fóia de sér'a de aici aduce din foi dela Petersburgu, pre cari nu le numesce mai de aprópe, descoperiri fórte minunate, in urm'a câroru armârile in Serbi'a si agitatiunile, aru fi o consecuintia a nisuintieloru austriace intentiunate spre anecsiuni. O astfeliu de respandire, câtu de natânga aru fi, se póte cuprinde; ceea ce nu putemu cuprinde, e, ca acea fóia vieneza s'a pututu lasá intr'atât'a cá sa o respandésca mai departe.“

In Angli'a se immultiescu meetingurile si neliniscirile tieraniloru. Lordîmea anglo-sassona, ori câtu de móle a cugetatu ca si-a asternutu prin liberalismulu englezu, carele erá numai pentru unii ómeni, acum la betranetiele ei are sa fia turburata. Fói'a cea mai mare „Times“ e tare neliniscita si cere mesuri aspre pentru suprimerea turburâriloru.

In partea oficiala a foiloru oficióse si neoficióse aflâmu urmatoriulu:

Cercularìu

alu ministrului ung. de justitia indreptatu câtra tóte jurisdictiunile transilvane.

„Pre basea prea inaltei decissiuni gratióse regesci a Majestatei Sele c. r. apostolice din 5 Octobre anulu curentu si pre basea imputerirei ambeloru case a dietei, cu privintia la estinderea institutiunei de cârti funduarie ce esistu in Ungari'a, si asupr'a Transilvaniei, amu emisu o ordinatiune, ce tratéza prelucrârile necesarie, carea s'a fostu tramisu pre cale oficiala autoritâtiloru respective spre cunoscintia si spre orientarea cuviinciósa.

Inca de vre-o câti-va ani se asternura din partea regescului Guberniu transilvanu, a reuniunei de economi'a câmpului, ba si a singurateciloru jurisdictiuni la pré inaltulu Locu projecte si cereri de feliulu acest'a, in cari — pre lânga indigitatiune la referintiele cele neregulate ale posessiunei, la lips'a de mijlóce scutitórie pentru dreptulu de proprietate, la lips'a de creditulu carele sa servésca spre a aduce viétia in industri'a si comunicatiunea ce remasa cu totulu pre josu si la seraci'a ceea ce se lâti'a in urm'a acestor'a din dî in dî in mesura totu mai amenintiatóre, — necessitatea institutiunei de cârti funduarie se motivà cá unu mijlocu fâra indoiéla efectuosu contra acestoru rele si prin cari se cerù neamanat'a introducere a acestei institutiuni.

Amu dara causa a crede, ca in urm'a disposetiuneloru mele amintite o dorintia de multu aspirata a populatiunei inteligente ardelene merge câtra realisare si ca punerea in lucrare a ordinatiuniloru in acestu respectu va intalní spriginulu moralu si materialu alu respectiviloru.

Insa de óre-ce nu are fia-care stratu alu publicului celui mare cunoscinti'a cuviinciósa a acestui factoru alu bunei stâri precum si marimea intensitâtiei lui, recercu comunitatea, ba asceptu acést'a dela constitutiunalulu simtiu de detorintia, corespundiatoriu chiamârei comunitâtiei, cá fia-care membru, cu deosebire inse acei impiegati, cari vinu mai adese in atingere nemediata cu poporulu, prin premergerea cu esemplu bunu, prin lamurirea si invetiarea in unu modu sternitoriu de incredere a lucrá intr'acolo, cá tóte classele posessoriloru de pamentu, ori de care trépta intelectuala s'aru tînea, sa invetie a cunósce esenti'a, scopulu si bunatâtile institutiunei cârtiloru funduarie si sa inainteze prin o indeplinire prevenitóre si staruitóre a ajutorului ce i privesce, esecutarea disposetiuneloru concernente ale regimului.

La instruarea despre institutiunea cârtiloru funduarie potu serví de indreptariu urmatórele idei principale:

Dreptulu de proprietate, precum si restringerea acelui'a prin putincióse drepturi reale a altor'a se póte cu securitate documentá, câtu privesce averea nemiscatóre, numai si numai prin institutiunea cârtiloru funduarie. Unica acésta institutiune are insusîrea de a chiarificá definitivu tóte pretensiunele radicate contr'a acelui nemiscatoriu ce si in intielesulu legiloru nóstre de mai nainte se subsumá sub notiunea de posessiune (possessio) si de a asecurá dreptulu de proprietate si altele reali introduse in cârtile funduarie in unu modu neatacatoriu din partea nimenui.

De aici resulta a dóu'a bunetate a institutiunei cârtiloru funduarie, carea, fiendu ea singura basea pentru creditulu realu, deschide isvórele acestui creditu spre desvoltarea industriei economiei de câmpu si a meserieloru. Fia-cine scie câtu e de greu de a ajunge la unu imprumutu, déca referintiele posessiunei suntu neregulate; si déca acest'a succede, apoi e legata de jertfe mari si de unu terminu scurtu de abdicere. Caus'a principala jace, la tóta intemplarea, in mancitatea securitâtiei ipotecarie.

Fâra cârti funduarie proprietarulu capitalului numai atât'a vede, ca imobilulu (nemiscatoriulu) imbiatu cá ipoteca se afla in manele posessorelui; nu póte inse sa aiba cunoscintia sigura, déca o a trei'a persóna nu are vre-o pretensiune de dreptu la acelasi imobilu, care pretensiune eschide cu totulu séu restringe in mesura mai mare séu mai mica pre posessorulu in fapta, — déca acelu (imobilu) nu e o ereditate inca neimpartita intre fratîni, séu proprietatea muierei posessorelui, séu o posessiune zelogita, carea pre basea institutiunei nóstre de avicitate inca se póte rescumperá.

E nedisputavera insa influenti'a institutiunei cârtiloru funduarie si asupr'a radicârei pretiului de comerciu a averei nemiscatórie. Pentruca din acelesi cause, cari s'au amintitu mai susu cu privíre la creditu, e fórte naturalu, cá concurinti'a cumperatoriloru sa fia mai mare la nemiscatoriulu destinatu pentru vindere, prin urmare si pretiulu cumperârei trebue sa fia mai mare, candu cumperatorulu nu se convinge numai despre estinderea (cuprinsulu), insusîrea si pretiulu imobilului, ci si despre aceea, ca aceea ce cumpera e alu seu, pre calea dreptului e o proprietate neatacata de nimenea, precum si despre aceea déca a trei'a persóne au vre-unu dreptu realu care impoveréza proprietatea— si convingerea despre tóte aceste si o póte scóte din date cu totulu autentice.

Pre lânga tóta necessitatea si bine facerea cea manifesta a institutiunei cârtiloru funduarie, punerea in lucrare a acestei, pretinde ajutoriulu posesoriloru singuratici numai in putîna mesura. Salariele in bani pentru individii acei'a, cari se voru instituí la esecutarea prelucrâriloru se voru acoperí din cass'a statului; posessorii suntu numai indatorati ai provedé cu cortelu, incalditu si lumina si cu servitiulu de lipsa. Posessorii o potu face acést'a fâra greutate; interesulu loru propriu ii impintenéza la acést'a si adeca a se eliberá câtu mai curendu si de sarcin'a acést'a mica si de a capetá câtu mai curendu cartea loru funduaria.

Provocandu eu comunitatea, a face, in intielesulu ideiloru conducatórie de mai susu, institutiunea cartîloru funduarie populara, va fi la loculu seu, cu o cale a amintí, ca lucrârile localisârei (helyszinelési munkálatok) necesarie la introducerea institutiunei cârtîloru funduarie, nu se va incepe pre teritoriulu intregu alu Transilvaniei, ci numai successive in câte o jurisdictiune. Conducerea cuviinciósa, si cu acést'a progresarea mai repede, uniformitatea si corectitatea lucrâriloru se efectuéza mai usioru in modulu acest'a, decâtu candu s'aru incepe dintr'odata in tóte jurisdictiunile, prin unu numeru mai mare de organe ne deprinse si pentru o estindere mai mare greu de controlatu. De altmintrea eu voiu ingrigí, ca indata ce voru fi invinse greutâtile inceputului si voiu dispune totu de mai multi si mai multi individi deprinsi in specialitatea acést'a, sa se estinda localisarea de odata preste jurisdictiuni ma multe, incâtu sî jurisdictiunea, pre carea va vení rondulu mai târdîu sa nu ascepte indelungu dupa punerea in lucrare a intentiunatei institutiuni.

Pâna candu aru vení rondulu la comunitatea acést'a, me rogu de conlucrarea.,.. comunitâti numai pentru instruirea intentiunata in acestu circulariu asupr'a institutîunei cârtiloru funduarie. Dispositiunele pentru asistenti'a de lipsa la ocasiunea localisârei, precum sî asupr'a agendeloru din partea possessoriloru in comunitâtîle singuratice voru fi de a se impliní in intielesulu unei ordinaciuni speciale atunci, candu se va determiná anume ex officio inceperea localisârei din cutare jurisdictiune sî candu totu asiá se va face cunoscuta. Pest'a 10 Novembre. 1867.

Subscrisu
Baltasar Horváth,
ministru reg. ung de justitia.

Revista dîuaristica.

Cetimu urmatórea curiósa corespundentia particulara in „Trompet'a Carpatiloru“.

Parisu, 15 Novembre.

„Aici se vorbesce mai multu decâtu totu deun'a despre unu congressu, sî credinti'a generale este ca se va aduná la Paris in lun'a lu Ianuariu. Pre lânga cestiunea româna voru vení sî altele mai multe pre tapetu, intre care Principatele -Unite nu voru fi uitate. Cestiunea federatiunei danubiane este la ordinea dîlei. In regiunele politice acést'a se considera cá singurulu mijlocu de a pune unu termenu anomalieloru produse de guvernulu perturbatoriloru de doi ani incóce.

Nemultiamirea guvernului de ací nu se póte ascunde in privinti'a unoru mesure luate acolo s. a.

1. Cercarea de a introduce in armata regulamentele prussiane.

2. Primirea a câtoru-va arme prussiane.

3. Tramiterea nepolitica sî ridicula de trupe la Virciorov'a pre fruntarie spre a nelinisci pre Austri'a, aliat'a Franciei, ceea-ce a fostu privitu aicí cá o cercare de a jucá o festa Franciei, in casu de a intrá in resbelu cu Prussi'a, ceea-ce erá destulu de probabile in momentulu plecârei Francesiloru pentru Rom'a.

Disólverea violenta a cameréloru despre care au vorbitu dîuarele de aici eri, va adauge sî mai multu la acésta nemultiamire. Intrarea dlui Bratianu la finantie n'a fostu neci ea privita cu placere de câtra guvernu.

Apropo sito de d. Bratianu; elu a fostu ací; s'a cercatu sa-si strecóre ideile asupr'a unei loviri de Statu, déra a fostu respinsu intr'unu modu hotarîtoriu, sî a fâcutu unu fiasco din cele mai complete. In urma s'a presentatu de cinci ori la Principele Napoleonu, la Meudonu sî n'a fostu primitu. Ací si aducu aminte prébine de inchisorile sî casele de sanetate.

Câtu despre Itali'a nu-i merge bine. Patronii Dloru totu mai cérca de ale loru, dara guvernulu francesu e decisu sa-i sferame, atâtu pre ei câtu sî pre partisanii loru pretotindeni, ori pre unde si voru radicá capulu.

Déca Victoru Emanuelu nu va preveni sa restabilésca ordinea sî autoritatea, atunci s'aru duce pre copca dinasti'a lui.

Itali'a aru fi impartîta se dîce in trei pârti reunite in confederatiune. Este adeveratu Principele Napoleonu aru avea partea antâi'a cu capital'a Turinu. A dóu'a aru fi guvernata de Principe Muratu cu capital'a Neapole, sî in capulu celei de alu treilea aru remanea Pap'a cu capital'a Rom'a. *)

Romani'a.

Camerile aci suntu disolute; alte nóue alegeri escrise dejá; luptele intre partide curgu cu inversiunare; tóte aceste le vedemu cu mahnire noi cesti de aici, cu atâtu mai vertosu, cu câtu noi abiá putendu petrece pre cele ce se intrempla acolo sî a ne aperá de relele ce ne amenintia nóue, nu putemu merge intr'ajutoriulu loru cu parerile nóstre.

Dara nu luptele aceste ne indupleca a scrie aceste sîre, ci o alta impregiurare, care dupa parerea nóstra trage multu in cumpen'a viitoriului aceloru tieri maltrate de invasiuni esterne sî interne. Impregiurarea acést'a e triumfulu culturei, care si-a deschisu calea in Romani'a, dela care e de a se asceptá mai multu cá dela tóte combinatiunile minisierieloru.

Ateneulu care esista acum de vre-o trei ani, s'a deschisu sî in estu anu in 5 Nov. Insa Dlu Presiedinte a acestei reuniuni a deschisu de astadata conferintiele acestei reuniuni de barbati inteligenti cu o cuventare, carea e program'a, cea mai salutara pentru tiéra.

Ideile cele sanetóse sî cuprindietóre de multu adeveru practicu, ne-au indemnatu a o reproduce in tóta estinderea ei. Eata cuventarea:

Domniloru sî Dómneloru!

Obiceiulu adoptatu, cá conferintiele Atheneului sa se deschida in fia-care anu printr'unu discursu pronunciatu de presiedintele seu, vinu a-lu indeplini eu astadi cu cea mai mare placere, vinu a espune inaintea d-vóstra câte-va consideratiuni asupr'a lucrâriloru Atheneului sî impulsiunei ce elu a pututu avea asupr'a miscârei intelectuale in tiéra, asupr'a locului ce aspirâmu a ocupá sî influinti'a ce dorimu a esercitá in societatea româna, asupr'a utilitâtiei in fine a unei institutiuni cá a nóstra pentru junimea, societatea, sî fia-ne permisu a dîce, Statulu românu.

Unu lucru mai pre susu de tóte, dîcea acum trei ani vice-presiedintele Ecsarhu in discursulu seu, prin care au inauguratu conferintiele publice, unu lucru mai pre susu de tóte isbesce mintea acelui'a, care dupa o lunga siedere in tierile civilisate ale occidentului se intórce in tiér'a sea.

Acestu lucru este lipsa de viétia intelectuale. Nu, lucrurile de cari ne plangemu, sî pre cari le-amu putea intalní, in sfer'a sociale sî politica, suntu de natura a intristá pre observatorulu seriosu; nu, aceste rele intr'unu gradu mai multu séu mai putînu mare le intalnesce cine-va, in tóte tierile sî suntu ne despartîte de natur'a societâtîloru in diversele loru fase de desvoltare. Ceea ce este de natura a intristá mai cu séma pre aceea ce se gandesce la datinele viitóre ale tierei, este putînulu locu ce ocupa in societatea nóstra, lucrârile intelegintiei, este indiferenti'a pentru nobilele ocupatiuni ale spiritului, este apathi'a intelectuale in care trâimu, sî prin urmare lips'a de cea ce constitue adeverat'a viétia, adeverat'a marime, adeverat'a gloria a natiuniloru.

Ei bine, domniloru, aruncandu-ne astadi privirile asupr'a societâtiei române, nu ne putemu oprí de a constatá ca o suflare de viétia a inceputu sa misce diversele sele straturi, sî sa arunce semintie ce nu voru intardiá a germiná sub influintie divine, sub patronagiulu luminatu alu altetiei sele, sî sub incuragiarea d-vóstre, sî a dá flori sî fructe, cari sa inveselésca anim'a, sa nutrésca corpulu si spiritulu natîunei.

Intr'adeveru, domniloru, dela conferintiele Atheneului sî alte conferintie analoge, ce se facu la Iassi, si in unele orasie principali ale tierei, la care asista partea cea mai inalta sî luminata a societâtiei, pâna la acele cursuri de adulti, in cari celu din urma cetatiénu sî meseriasiu merge a capetá o radia de lumina sî de cultura; dela societatea academica, care intruní in Bucuresci solemnitâtîle literarie sî scientifice din diverse tînuturi române, sî in care se audîra eruditele disertatiuni ale Eliadi-

---

*) Nu scimu déca s'aru putea operá asupr'a Italiei dupa cum s'aru putea operá asupr'a Romaniei. Spiritulu italianu este atâtu de inaintatu, patriotismulu atâtu de aprinsu, pentru cá in locu de o Italia completa sa sufere italianii o astfelu de mutilare.

(Redact. „Tr. Carp.“)

FOISIÓRA.

Pester'a negra...

nuvela originaria

Locuitorii pesterei.

(Urmare.)

Erá impreajunulu dîlei de Martiu — dîu'a pre aripi de porfiru se afundà câtra scapatatu — dupa muntii ce tresaltau in ultimele dulci locuri ale sórelui. — Unu zefiru recorosu suflá preste câmpiele cele verdî ale satului **B.** — sî a tînutului...

Luu'a aparù mandru preste piscurile aurite de blond'a-i lumina, — stelele un'a dupa alt'a spintecandu debilulu velu — alu dîlei obosite de lupta — straluceau brilantu pre azurulu noptiei. —

Ce umbra apare lâng'a piramida ?!..

Acum stà in locu — stergendu-si fruntea obduse cu sudori! —

Cu pasi rapedî — propasiesce câtra pól'a codrului. —

Indata ce ajunse umbr'a la pól'a codrului — e puse pre pagisce, se repausédia — erá ostenita.

Ochii — ei priveau spariati in giuru — óra nu o vede óre-cine? — sî incredintiata umca sufletulu de omu nu-i in giurulu ei — apoi ordiná perulu pleteloru ei veluróse. —

Se imbrobodé mai bine sî strangendu-si mai re brâulu celu venetu pre lânga ea — se sculá indreptandu-si pre cararea ce ducea printre tufele dese ale codrului — câtra pestera...

Erá Saft'a ... sa o urmarimu! —

Saft'a sosí mai pâna lânga pestera — calea a fostu gruntiurósa — mai ne batuta, câci raru calcá piciorulu omenescu calea aceea. —

Putea sa védia flacarile a focului ce ardea in mijloculu pesterei — putea sa observeze fumulu ce riurá pre o spertura laterala din noianulu grandiosului focu. —

Vení pre dinaintea unui stejaru stufosu — vechiu — vrù sa pasiésca mai incolo; candu eata i-si vede inchisa calea de o umbra — miscatóre — de unu omu barbosu. —

Omulu erá intrarmatu bine. —

O pusca spandiurá pre spatele cele late, la brâu avea pistóle — unu toporuin mâni. —

Unde mergi ?! — ce vrei ?! intrebà omulu pre spariat'a Safta. —

Nu me cunosci ?! Eu-su Saft'a !! respunsa, revenindu-si la sine Saft'a.

Tu ?! replicá acelasi omu — bine! pre tine te asceptamu! Ștanciulu i-mi demandá — ca déca vei vení sa te conducu pâna la pestera! — se fi fostu altulu — aru fi platitu greu indrasnél'a sea!

— Vino lele Safta!! . —

— Saft'a i urmà muta. —

Deodata se oprí sotiulu Saftei sî scotîndu unu flueru ascutîtu prin mijlocirea unei flueritia de socu se intórse câtra ea dîcendu-i:

Poti merge acum'a ca nu i departe! —

Atunci unu altu sunetu totu de acelasi soiu — numai mai petrundiatoriu — se loví de urechile vorbitoriloru — erá semnalulu de intielegere a Ștanciului. —

Audî! dîse omulu misteriosu câtra Saft'a — acum i bine! — dute!!...

Pester'a zacea precum am dîsu intr'unu sînu de vale intunecósa. —

Se o privímu mai de aprópe. — Cine aru fi vediut'o atunci, starea ei buna, valida, aru fi dîsu ca aici nu natur'a, ci numai nescari mani maiestróse — póte se produca — asiá ce-va. —

Sî totusi iubite cetitoriule acésta pestera n'a fostu productu artificialu — ci numai simplu naturalu. —

Intr'adeveru natur'a-i unu maiestru de minune. —

Piscurele treptate a unui munte plesiu — stancele de granitu colosale erau asiediate in o ordine admirabile de te farmeca. Doi stâlpi de pétra muntósa — cari pareau cá sculptati — formau cu coperisiulu celu portau sî care coperisiu erá obdusu cu stufri varie — formau dîcu portalulu pescerei — ce se tragea sub capulu délului muntosu. —

Pe delaturele esterióre se vedeau glóte de stanci mai mai menuntiele, alipite de acei doi giganti petrosi.

Atât'a despre esteriorulu pesterei. —

Interiorulu insa erá cu multu mai rapitoriu la formarea lui natur'a si-a aretatu adeveratá-i desteritate maestrósa. —

Paretii, acum negri de fumulu celu indelungatu, — aretau ici colea semne invederate, ca au fostu obdusi odata cu o atare poleitura licurinda, acum insa portau unu doliu tristu negru pe fati'a loru.

Unde sî unde erau in pareti nescari mici sî frumóse sepaturi — urne — car serbeau locuitoriloru pesterei — de blidare — de laditie pentru vestmentele loru. —

loru, Ciparilorn, Laurianiloru sî altii, pâna la acele modeste societâti de juni ce cauta a-si largí cerculu cunoscintieloru, in intrunirea in care se incercá a dobendí obicinuinti'a ordinei, a legalitâtiei sî a discussiunei colective; dela scrierile unui Eliade, Alessandri, Bolintinénu, Sionu, Aristi'a, sî altii, cari dupa o lunga tacere paru decisi a intrá din nou in aren'a literaria sî a se insocí cu noi, in intrunirile, conferentiele sî revist'a Atheneului, pâna la modestele incercâri ale juniloru animati de nobil'a ambitiune de a ocupá sî ei unu locu in scientia sî literatura, tóte aceste simptome domniloru sî dómneloru, anuncie, ca o incubatiune fecunda se face in tiéra, sî noi in presenti'a unoru asemeni simptome de educatiune de instructiune natiunale, ne vomu obstiná a repetá aceloru pesimisti ce se descurage si desespera de tiéra, ne vomu obstiná dîcu ale repetá cuvintele celebre ale lui Galileu: E pur si muove.

II.

Suntu momente, domniloru, dîceamu mai de une-dîle impreuna cu comitetulu societâtiei pentru invetiatur'a poporului, candu idei vagi plutescu pre deasupr'a societâtiei, precum céti'a pre suprafati'a pamentului; pre câtu tempulu impinge acésta cétia pre luciulu apeloru séu pre siesulu câmpieloru, ea nu este decâtu unu aburu, fâra consistentia, fâra colóre sî fâra forma; sa intalnésca atunci o colina séu unu munte, colin'a atrage impregiurulu seu céti'a, aburele se condensa sî devine nouru, sî pre candu verfulu muntelui este espusu la tempeste séu la isbirile fulgerului, ap'a care filtréza misteriosu se gramadesce in cavitâtile sele profunde, sî ese limpede sî curata la pólele lui cá sa devina unu pâreu, pâreulu devine la rendulu seu sorgentea vre-unui fluviu imensu, care marindu-se neincetatu strabate câmpi'a séu societatea, sî care se numesce Nilulu séu Danubiu, séu o mare institutiune.

Atheneulu nostru, domniloru sî dómneloru, are aspiratiune de a imitá acele coline, sî a atrage impregiurulu seu atâtea multe sî varie elemente plutinde ce esista in societatea nóstra, sî pre care ventulu le impinge, fâra directiune, fâra consistentia sî fâra utilitate pentru tiéra.

Este tristu de a vedé junimea romàna asiá de bine indiestrata, acea junime, ce in scólele Europei occidentale se distinge in tóte ramurile cunoscintieloru umane, este tristu de a o vedé intorcendu-se in tiéra, neproductiva sî isbita de sterilitate in locu de a studiá sî intielege trebuintiele societâtiei, in mijloculu cârei'a suntu chiamate a trâi; câti juni nu-si intrebuintiéza inteligenti'a loru in a declamá in contr'a ei?

Cine din noi n'a vediutu tineri alta data eminenti sî distinsi dupa o siedere de câti-va ani in tiéra astfelu metamorfosati incâtu sa fimu autorisati a puté dice impreuna cu poetulu:

Comment en un vil plomb, l'or pur s'est il changé.

Ateneulu, Domniloru aspira a atrage in orbita sî sfér'a activitâtii sele pe toti junii Romani, a câror'a instructiune, capacitate sî talentu nascande, suntu de natura a face in venitoru dintr'ensii cetatieni utili, sî chiaru cetatieni mari. Elu crede ca trebue sa concentrâmu sî se dâmu o buna directiune, acelei ardóre juvenile, care-i impinge, abiá esîti dupa bâncele scólei, a se aruncá, fâra conscientia, in vertegiulu passiuneloru politice, a-si cheltuí tóta activitatea in vane sî pline de sterilitate ocupaciuni, sî confusiunandu-se pe sine, a aruncá nóua elemente de confusiune in mijloculu aceloru elemente dejá destulu de numeróse ce esista.

Ací junimea se va convinge, prin meditarea sî discutiunea pacinica, ca nemicu nu este mai delicatu, mai dificile, nemicu, care sa céra o educatiune mai seriósa, unu studiu mai profundu, o mai mare perspicacitate, decâtu periculós'a arta de a guverná, séu a derige pe ómeni in societate. Ací, acésta parte valorósa a natiunei si va completá educatiunea, facendu-o sî va vedé, ca unu studiu seriosu de scientia, de istoria, de economia politica, de dreptu de filosofia etc. etc. nu este indestulu, sî remane sterpu, de nu va dobandí maturitatea sî calitâti superióre, care sa-lu utilisedie sî sa-lu transforme in acte de natura a dá satisfacere trebuintieloru statului.

Ací se voru prepara juni cu talentu, cá sa devia lupatori solidi, pentru marea lupta a vietiei, pentru etern'a lupta intre bine sî reu, intre lumina sî intunerecu, intre virtute sî viciu.

Natiunea sî statulu voru vedea astfelu cu bucuria sî sperantia in viitoru, junele arbore crescandu cu vigóre, sî dupa nesce legi normali, sî nu va asistá la durerosulu spectaculu, ce presenta acei selbateci ai Lusianei, despre care vorbesce Montesquieu, ce taie arborele inca june, cá sa-i manance fructele inca nemature.

Lamp'a odata aprinsa, Domniloru, va trece, cá sa me servu de admirabila imagine a Poetului latinu, va trece din mâna in mâna sî se va transmite de acei'a care disparu, acelor'a, care vinu in urm'a loru.

„Et quasi cursores vitae lampada tradunt.“

III

Lucrârile Domniloru, prin cari Ateneulu este mai multu cunoscutu publicului, suntu: Conferintiele sele: Aceste conferintie a isbutitu in cursu de trei ani a atrage unu publicu adesea numerosu sî simpaticu totudeun'a destinsu. Pentru a precisá sî determiná caracterulu aceloru conferintie, vomu dîce, Domniloru, ca prin ele nu ne propunemu atât'a a respandí o instructiune vasta, câtu a lucrá sub o forma atragatóre, pentru a marì curentulu ce trebue in fine a impinge societatea nóstra câtra o viétia mai inteligenta, mai démna, mai virila sî prin urmare mai fericita. Pe lânga scopulu de a vulgarisá unele cunscintie, noi credemu ca conferintiele sub form'a loru desbracata de pedantismu, potu fi unu mijlocu de seductiune, care sa ne faca a luá o obicinuintia, care, radicandu-ne inteligentia, sa ne indrepteze sentîmentele câtra ceea ce este nobilu sî frumosu.

Instructiunea, Domniloru, adeca desvoltarea facultatîloru intelectuale sî dobandirea de cunoscintie intinse este unu mare lucru intr'unu individu cá intr'o natiune, dara cunoscu ce-va sî mai mare decâtu instructiunea, acést'a este innobilirea sufletului, inaltiarea sentîmenteloru, infrumsetiarea animei, acést'a este cu alte cuvinte Educatiunea.

Me intristezu, Domniloru, pâna in adenculu animei, candu vediu pe lânga o inteligentia cultivata, unu sufletu degradatu, sentîmente innobile sî desgustatóre.

Cunóscemu, Domniloru, toti acestu fatalu elementu de avortare alu tuturoru incercâriloru, ce au de scopu a radicá unu poporu, sî a-lu face sa intre in concertulu natiuniloru civilisate. Recunósceti cu totii acestu redutabilu inemicu ce a petrunsu in mijloculu cetâtiei, sa clatine tóte credintiele, sa turbure tóte conscientiele, sa amarasca tóte animele.

Educatiunea, Domniloru, sî aceea ce vomu numí partea estetica a culturei umane; eata ide'a, câtra care trebuie sa ne indreptâmu tóte silintiele sî tóta activitatea. Pentru acést'a Domniloru ne vomu indreptá din parte-ne mai cu séma artei sî poesiei, care voru ocupá anulu acest'a unu locu mai insemnatu in conferintiele nóstre decâtu in anii trecuti.

Ori cari voru fi vocatiunele, ce vomu urmá in viéti'a, dîce unu ilustru economistu sî omu de statu englesu, sa cautâmu in totu deun'a sa mantînemu vie acea simtîbilitate salutarie, ce destépta in noi art'a sî poesi'a. Cu câtu datoriele nóstre ordinarie suntu mai prosaice, cu atâtu este mai bine a sustîné incordarea sufletului nostru, prin frecuentarea aceloru regiuni superióre de cugetâri sî sentîmente, in care ne radica sî ne mantîne arta. Frumosulu, adauge marele poetu Goethe, este mai mare decâtu binele, câci elu cuprinde binele sî mai adauge ce-va. Elu este binele inaltiatu la perfectiunele colaterale, cari facu dintr'ensulu o opera completa.

Déca Greci'a, acelu coltiu depamentu, a ocupatu sî va ocupá unu imensu sî in eternu nemuritoru in istori'a omenirei, acést'a provine din caus'a amorului seu pentru arta.

Art'a candu este cultivata sî iubita din anima iéra nu practicata, intr'unu modu mecanicu, inaltia câtra ceea-ce ea concepe adeca frumosului idealu sî o impinge a idealisá, pe câtu este cu putintia totu ceea ce facemu sî mai pre susu de tóte caracterulu sî viéti'a.

Aceste motive, Domniloru sî Dómneloru, a câror'a valóre sî importantia nu va scapá nimeni, ne a facutu sa ne gandimu a organisá pre lânga conferintiele nóstre literari sî scientifice, serate, cu scopu de a respandí gustulu celoru mai frumóse sî mai spiritualiste dintre arte, musica'a sî poesi'a. Bucâti de musica clasica se voru esecutá de artisti competenti, sî de Dómne din societate, sî piese se voru cetí séu declamá in anulu acest'a la Ateneu.

Sperâmu, ca acésta innovatiune va fi pretiuita de DVóstre, sî de totu publiculu inteligentu alu Capitalei sî ca unu concursu numerosu de bine voitoriu nu ne va lipsí.

Din parte-ne Domniloru sî Dómneloru, ne vom pune tóte silintiele cá sa purtâmu cu onóre sî demnitate drapelulu, pe care se afla inscrise cuvintele:

„Instructiune sî educatiune natiunale.“

Pres. Grafu Sc. Rosetti.

Pârtîle mai ascutîte câci de acestea erau numai in o parte a paretelui din fundu observabile— de cuiere pentru atarnarea armeloru a caciuleloru sî a altoru objecte necesari.

Unu focu mare ardea in mijloculu pesterei, pe o radicatura formata din petrii sî pamentu cleiosu.

Pre lânga focu in unu cercu siedeau locuitorii acestui eremitagiu selbatecu, erau la numeru vre-o cinci spre-diece. —

Deasupr'a focului, erá aternata o caldare mare — ferbeau cin'a, erá mamalig'a ce clocotindu stropea din umflaturele-i alburie candu sî candu o umediéla apetósa, care picandu pe carbunii rosieteci sî invapaieti, sfaraiau reslatindu unu fumurelu debilu .....

Cei cinci spre-diece locuitori anterani — siedeau cá muti in jurulu focului sî priveau cá absorbiti la flacara— erau pe ganduri. —

—Vasilie! dîse unulu mai betranu dintre ei — intrerumpandu tacerea — adresandu-se câtra unulu mai teneru.— Vasilie! tu esti pretenulu lui Stanciu celu mai bunu!— spune-ne ce o se 'nsemnedie adancele-i gandiri de vre-o cate-va dîle?!

Instrebatulu, insa facendu din capu— unu respunsu negativu— priví mereu in focu suridiendu amaru. —

Eara-si — tacere — toti pareau cuprinsi de o amutîre neesplicabila, dar asiá-su unele clipe a vietiei omenesci, omulu le petreco in nemiscare, in profunda gandire despre venitoru ...

Saft'a gafaindu ajunsese la portalulu pesterei — Stanciu o intempina cu o buna sér'a sî o rugà cu graiu ganditoriu sa-i urmeze. —

Mirarea ei erá nedescrisa, candu Stanciulu in locu de a se oprí in fundulu pesterei pe care me amu incercatu a o descrie— neinvrednicindu pe ceialalti conargati a lui baremu de o privire ajungendu la paretele din fundu apesà pe unu locu sî o usia neobservabila se deschise.—

Erá o continuare a pesterei, care serbiá de locuinti'a capitanului. —

Asta parte a pesterei inca nu o vediù Saft'a.

Ambi intrara inlaintru usi'a misteriósa se inchise dupa ei.—

Paretii pesterei acestei'a din fundu— erau mai putînu afumati — aveau unu esterioru mai luciu, erau cá sî poleiti.

In unu coltiu erá ziditu unu cuptorasiu de lespedi subtiri— avea unu hornu ce conducea fumulu in afara se terminá deasupr'a in mijloculu tufeloru celoru dese sî varie ale coperisiului. —

De aicea se vedea fumulu esindu, precandu celu din ceealalta pestera ce formá asiá dîcendu antrulu — se tragea in susu spre bolt'a pesterei sî isbindu-se de mas'a-i petrósa, se spârgea, navalindu apoi in colóne mai mici spre portálulu pesterei.—

Josu insa in unu locu pre pamentu — erau asternute pei de ursi sî lupi— frumóse— ce de buna séma erá patulu capitanului. —

In locu de scaune — se servea de dóue petrii patru unghiulari — negre — netede . . .

Nimenui dintre membrii acestei cete nu — erá iertatu a intrá in chili'a lui Stanciu — afara de Vasilie — carele precum se vede din vorbele — celoru din afara — erá placutu inaintea lui Stanciu — erá tractatu cu — o blandetia ce aru semená mai multu — o predilectiune — o adenca iubire!

(Va urmá)

Varietâti.

⁂ Denumire. Majest. Sea c. r. apostolica prin decretu de 21 Nov. a. c. a denumitu din partea ministeriului de justitia, pre Dlu Servianu Popoviciu, secretariu la tribunalulu superioru din Sabiiu.

⁂ In „Unio“ se recérca dîuarele din Transilvani'a a primí urmatórele :

Afacerile cele gramadite me indupleca cele dóue dîle din septemana destinate pentru primiri oficiale a le tiermurí la un'a dî pre septemana.

Amu destinatu asiá dara dela 1 a lunei viitóre Decembre pentru primire oficiala un'a dî sî adeca Marti'a de ór'a 11—1.

Despre acést'a se incunoscintiéza publiculu pentru orientare.

Clusiu 28 Nevembre 1867.

Conte Emanuelu Péchy
Comissaru reg.

⁂ Serbatóre rara. Din Oradea-Mare cu datulu 24 Nov. n. se scrie : „Astadi fuserâmu martori unei solemnitâti rari in feliulu seu. Zelosulu barbatu in mecenate alu tinerimei studióse m. o. d. Nicolae Zsig'a sen. serbà jubileulu de 50 de ani a casatoriei fericite cu soci'a sea dn'a An'a Cosperd'a, primindu bine cuventare dela preotulu localu. Pre câtu de rara e solenitatea, sî mai rari suntu virtutile acestoru fii adeverati ai natîunei române, sî déca nu le voiu vatemá modesti'a, i-mi voiu permite a insîrá pre scurtu unele fapte ce-mi suntu cunoscute. Fundatiunea ce o intemeiara cu 20,000 fl. pentru tinerimea rom. orient. din gimnasiulu sî academi'a de aici, prospereza sî are estempu 10 alumni. Toti amu semtitu bucuria candu monarchulu pentru acést'a l'a destinsu cu crucea de auru pentru merite. La Beiusiu a fâcutu asisderea o fundatiune cu 2000 fl. pentru câti-va tineri din gimnasiulu de acolo cari din interese capeta pâne. Bisericele române or. din Beiusiu sî S. Miclousiulu romanescu le indiestrara cu acoperemintе cu plevu. In Tinc'a au edificatu biserica, casa parochiala sî scóla rom. or. sî a datu ajutóre insemnate la 6 locuitori arsi fâra a priví la confessiune sî natîunalitate. Comunei rom. in Girisiu i-au cumperatu scóla, sî altele fapte ce nu le potu tóte cunósce. Vorbescu ací faptele insesi. Adaugemu rugaciunile nóstre cá Ddieu sa le lungésca viéti'a spre bucuri'a natiunei nóstre! „Alb.“

⁂ Vice-presiedinte in cas'a deputatiloru se spune ca e in cluburi alesu Gajzago, deput. Gherlei. Albin'a ne spune ca stâng'a casei candidéza pre Gojdu românu. Sî déca e o tactica acest'a din partea stangei, ea arata, carea aru fi fostu detori'a partidei deakiane, din carea Gojdu face parte.

⁂ Delegatiunile aude „Hirnök“ ca se voru aduná pre 10 Decembre in Vien'a. Delegatiunea ung. va constá din 60 membri. Desbaterile se voru tîné in palatulu cancelariei aulice foste ung.. Desbaterile voru fi publice.

⁂ Consuli. Se spune ca Bar. Eder va trece din consulatulu dela Bucuresci la Aten'a cá tramisu. In loculu densului se dîce ca va merge unu unguru. — In Pest'a, cetimu in fine, ca are sa-si asiedie Prussi'a unu consulu, carele sa apere interesele comerciantiloru prussiani, cari au afaceri comerciale cu Ungari'a.

⁂ Donulu de incoronare carele s'a induratu Majestatea Sea alu lasá in folosulu honvediloru s'a impartîtu in forma de rente. Spre ducerea in implinire a acestei gratíe imp. reg. s'a formatu unu comitetu deosebitu din urmatorii membrii : pres. Colomanu Cando, Ioann Cseley, Fr. Aschermann, Gust. Gombos; toti functiunari inalti in despartiementele diferiteloru ministerie din Pest'a; mai departe din fostii honvedi : Carolu Földváry, M. Szatmary, Ed. Czillich, Carolu Hauser, Antonu Gorove sî conte L. Vay. Conducerea biroului e incrediuta lu Cseley.

⁂ Beseric'a ortodoxa a crescutu cu intrarea ceremisiloru sî ciuvassiloru din pârtîle Gasanului (Russi'a). Asemenea cetimu ca in Lituani'a a trecutu 25,000 suflete, dintre cari cei mai multi rom. catolici, la Biserte'a ortodocsa resariténa. Cei mai multi dintre acesti'a suntu tierani ; suntu insa sî nobili intre densii.

⁂ Drumu de feru. Cetimu, ca lini'a de drumu de feru intre Cernauti sî Bucuresci aru fi cá sigura. Directorele companiei Lemberg—cernautiane, D. de Offenheim, a incheiatu, dupa cum se scrie din Galati, o conventiune cu regimulu romanescu. Conventiunea acést'a, se crede cu tóta siguritatea, ca va fi aprobata sî acceptata de corpurele representetive ale Romaniei. Lini'a intréga face 619 chilometri sî sa se predá succesive in terminu de 6 ½ ani comerciului. Lucrârile se voru incepe in primavér'a anului venitoru, cu lini'a Sucév'a — Iasi. Concessiunea e data pre 90 ani sî statulu garantéza concessiunâriloru, cá venitu curatu de intreprindere, dela dîu'a intrârei fia-cârei pârti de linia in comunicatiunea comerciului, 7 ½ %.

⁂ Unu numeru de un'a sute optu spre-diece persóne din orasiele sî tergurele Alessandri'a, Zimnicea, Rosii de Vedea sî Turnu Magurele emitu dorinti'a prin jurnalulu Romanulu, a vedé intemeindu-se o societate prin actiuni, — spre a se face cu capitalurile loru sî ale correligiunariloru loru, Serbi, Bulgari, Greci sî Români, o societate dunaréna, care sa construeze câte-va vapóre sî slepuri ce voru plutí sub pavilionulu acestoru natiuni. Scopulu spre acést'a este asigurarea comerciului sî a persóneloru pre Dunare contr'a vreunei estradâri din partea vapóreloru austriace, cum fu aceea de dîlele trecute intemplata la Rusciucu cu vasulu Germani'a. E de prisosu a spune ca noi incuviintiâmu in tóta anim'a asemene intreprindere, ba inca amu sî sustîné- din tóte puterile nóstre. „Tr. Carp.“

⁂ „Atheneulu Romanu.“ Premiulu de architectura Rosetti. La 1/13 Ianuariu viitoriu, 1868, espirandu terminulu concursului pentru premiulu de architectura, fundatu de presiedintele Atheneului, dlu Grafu Carolu Rosetti, biuroulu societâtiei crede de cuviintia a reamintí dloru concurenti atâtu epoc'a susu disa a concursului, câtu sî Program'a ce tóte diuariele au bine voitu a reproduce in lun'a Iuniu trecutu.

Vice presiedinte : C. Esarcu. Secretariu : Gr. N. Mano. Bucuresci, 16/28 Nov. 1867.

Programa:

I. Societatea Atheneului pune la concursu projectulu construirei nóuei biblioteci publice.

II. Loculu consacratu acestui edificiu este de 20 stângeni fatiad'a (metri 40 aprópe) sî 29 stângeni adancimea (metri 58 aprópe), situatu in strad'a Rossetti (l'osti'a-vechia).

III. Societatea Atheneului crede utilu a recomendá in studiulu planului pentru biblioteca, dispositiunile ingeniόse adoptate in bibliotec'a imperiala din Parisu, strad'a Richelieu.

IV. Edificiulu va avea numai unu singuru etagiu insa inaltu, sî va cuprinde :

1. O sala pentru lectura sî pentru siedintiele Atheneului ; 2) Galerii pentru cârti, avendu ací mai cp séma in vedere dispositiunile adoptate in bibliotec'a imperiala din Parisu. (Rue Richelieu). 3) O camera de cancelaria. 4) Unu vestibulu. 5) Portice servindu a stabilí comunicarea intre pârtîle edificiului. 6) Dóue odâi pentru ingrigitori sî dóue magasii reservate sub edificiu, servindu pentru diversele usagiuri ce potu necessitá o asemene constructiune.

V. Projectulu se va compune :

1) De unu planu generalu alu edificiului cu imprejmuirea sea planta pre o scara de : 0,005 m. 2) De planulu magasiiloru sî alu temelieloru constructiunei. 3) De planulu etagiului de susu. 4) De planulu acoperisiului sî alu siarpantei. Tóte acestea pre o scara de 0m , 01. 5) De o faciada asupr'a asupr'a ulitiei sî de o fatiada laterala pre o scara de 0m, 01. 6) De de'aliuri ale constructiunei, dispositiuni, motive de decoruri, etc. etc., pre o scara de 0m, 05. 7) De dóue sectiuni transversale, pre o scara de 0, 01. 8) De unu divisu descriptivu, detailandu projectulu in tóte pârtile sele precum sî modulu constructiunei, sî de unu devisu estimativu, redactatu cu ingrigire si cu tóta pretensiunea putinciósa in stabilirea pretiuriloru. *)

VI. Artistii voru putea de voru voí, sa adauge in detaliuri sî o vedere perspectiva a edificiului pentru a precisá mai bine oper'a loru.

VII. Projectele admise la concursu se voru supune cercetârei unei comissiuni, numite de Atheneu sî prosiediuta de fundatoru, carea le va cercetá si le va classificá.

VIII. Unu premiu de 2000 franci va fi acordatu projectului Nr. 1.

Unu alu doilea premiu de 500 franci va fi acordatu projectului Nr. 2.

IX. Autorulu projectului premiatu va avea preferinti'a pentru esecutiunea edificiului.

X. Dupa judecarea comissiunei tóte projectele voru remanea espuse in tempu de dóue septemani intr'unu localu destinatu pentru acést'a.

XI. Durat'a concursului este fipsata dela epoc'a publicârei acestei programe pâna la 1/13 Ianuariu 1868.

XII. Projectele concurentiloru voru fi tramise sub coperta sigilata la Regactiunea „Revistei Atheneului„ strad'a Pensionatului, Nr. 10, celu mai târdîu pâna la 1/13 Ianuariu la amédî. Ele voru fi insotîte de unu plicu asemenea sigilatu, cuprindiendu numele autoriului sî adres'a sea, sî purtandu cá subscriere o epigrafa sî unu semnu óre-care ce va fi reprodusu pre tóte piesele projectului. La prímire aceste piese voru fi numeratóre, timbrate cu timbrulu societâtiei sî se va dá o dovéda de primire depuitoriului.

XIII. Afara de projectele premiate tóte celelalte voru fi inapoiate autoriloru in urm'a presentârei dovediei de primire, liberata de secretariulu societâtiei.

XIV. Planulu situatiunei, precum sî program'a, voru fi tramise franco la toti acei'a ce le voru cere dela Redactiunea „Revistei Atheneului.“

Observatiuni:

1. Architectii se voru mentîné in marginile sumei de 60,000 franci, in care va intrá ori-ce suma efectata lucrâriloru neprevediute. Fundatorulu are pregatite 200,000 oc'a varu stins de Sirn'a, pretiulu a 4 galbeni miia, sî 500,000 de caramida de fabrica nóua, pretiuita a 3 galbeni mii'a. 2) Edificiulu va fi ziditu in caramida, admitandu pétr'a sî cimentulu in pârtîle cari voru cere neaperatu intrebuintiarea loru.

V.-Presiedinte : C. Esarcu. Secretariu : Gr. N. Mano.

---

*) DD. concurenti din strainetate se voru adresá la redactiunea „Revistei Atheneului“, strad'a Pensionatului, nr. 10, pentru a avea tóte incunosciintiârile dorite relative la stabilirea pretiuriloru necesarie pentru devisulu estimativu.

Cancelaria advocatiala.

Ssbscrisulu are onóre a incunosciintiá on. publicu, cumca si-a inceputu activitatea sea de advocatu in Brasiovu strad'a Scheiloru nr. 140 sî se róga a fi onoratu cu incredere, promitiendu din parte-si cea mai prompta acurata sî diliginta îngrigire a afaceriloru concrediute.

Iosifu Puscariu
Adv. prov.

Nr. 156—1867.
Nr. 37—1

Edictu.

Nicolau lui Nicolau Samfiru polecritu Fârceanu carele de trei ani au parasitu pre soci'a sea ligiuita Mari'a lui Ioann Tinculu amendoi din Sabiiu, fâra a se sci de fatia loculu petrecerei lui, se indatoréza prin acést'a cá in terminu de siése luni dela datulu de fatia sa se presenteze naintea forului matrimonialu subscrisu, pentru ca la din contra cererea muierei lui asupr'a lui data sî fâra de elu se va dejudecá sî otârí dupa prescrisele sustatatóre.

Sabiiu 14 Novembre, 1867.

Forulu matrim. gr. res. ala Protopopiatului Sabiiului I.

Nr. 35—1

EDICTU.

Paraschiv'a Ioann Oancea din Tarlungeni, carea de patru ani a parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu Ioann George Bestea totu din Tarlungeni, fâra s se scí loculu petrecerei ei ; este prin acést'a citata, cá in terminu de siése luni dela datulu presente, sa se infatisiedie naintea subscrisului scaunu protopopescu, pentru ca la din contra sî fâra de dens'a se va decide in intielesulu SS. canóne, divortiulu cerutu de barbatulu ei.

Brasiovu, 2 Novembre 1867.

Scaunulu prot. gr. or. I-iu alu Brasiovului
Iosifu Baracu
Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 95. ANULU XV.

Sabiiu, in 26 Nov. (7 Dec.) 1867.

Telegrafulu ése de dóue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intai'a óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu, 25 Novembre

Situatiunea in launtru sî in afara e fórte seriósa. Dóue corpuri legiuitóre, cá dóue focularie in Austri'a, suntu active, insa sî unulu sî altulu are atâti'a nemultiamiti sî insistatori pentru punerea in lucrare a egalei indreptâtiri. Dincolo de Laît'a e Boemi'a sî in genere slavii, cari staruiescu pentru pretensiunile loru drepte, dincóce de Lait'a e Transilvani'a sî Croati'a sî in genere românii sî slavii, cari pretindu necontenitu a fi egalisati intru tóte cu conlocuitorii loru. Amanâri cu desbaterile legiloru dorite de natiunalitâtîle, negermane sî nemagiare, voru inasprí numai mai tare situatiunea sî voru marì numai mai tare abisulu neincrederei intre o parte sî alta sî dupa câtu putemu cunósce, nici odata nu a fostu tempu mai nepotrivitu de a amaná sî incurcá lucrurile cá in dîu'a de astadi. Nici odata nu a fostu Europ'a asiá dispusa de a luá focu din cea mai mica schinteia, ca cum e acum'a. In tóte pârtîle vede omulu nuori grei politici, cari potu lâtî o tempestate, unu viforu, a câroru urmâri nu se potu scí inainte.

Orientulu e de dieci de ani unu vulcanu carele totu clocotesce. Eruptiunea póte sa incépa sî din schinteile sele sa aprindia sî mai departe.

Pacea dela Prag'a din 1866 n'a purificatu aerulu politicu de ajunsu sî déca scirile dela Zuckmantelu voru fi numai incâtu-va adeverate, putemu fi pregatiti, ca din partea Prussiei la ocasiune se voru face incercâri a trece nu numai preste lini'a Mainului dara sî preste alta linia. Dara se dîcemu ca nu e nimic'a din aceste adeveratu sî sa dîcemu ca Prussi'a i-si are tóta privirea sea spre Franci'a sî sa credemu, ca e adeveratu ca Bismarck a mijlocitu, ca la demolarea fortificatiuniloru Luxemburgului a tramisu ómeni betegi, sa demoleze in vecii veciloru sî fortareti'a totu sa remana nevatemata: in casulu acest'a trebuie sa ne fia aminte, ca Prussi'a in 1866 a avutu aliata cu sine pre Itali'a, carea acum e vatemata de Franci'a, câci i detîne capital'a ce o pretinde (Itali'a) sî prin acést'a sustîne principiulu influintiei politice a Franciei in destinele Italiei. La eventualitatea unui resbelu intre Franci'a sî Prussi'a aliat'a cestei din urma aru puté deveni neliniscitóre pentru aliat'a celei d'antâiu, déca esista o aliantia intre Austri'a sî Franci'a. De alta parte Russi'a parte cá aliata a Prussiei, parte cá spriginitória slaviloru aru fi asemenea unu elementu de neliniscire pentru Austri'a. Tonulu in carele sufla dîuariele russesci, despre cari ia notitia acum sî oficiós'a „W. Abdp.“, au natur'a de a aduce pre ori cine la atari presupuneri.

Tóte amenintiârile aceste din afara, sî altele asemenea acestor'a, se potu delaturá fâra unu tunu sî fâra o pusca macaru, prin impacarea pretensiuneloru celoru drepte ale popóreloru, cari popóre, multiamite in laintru, voru fi puternice sî respectate in afara, pentru ca prin insasi multiamirea loru voru desarmá pre toti cei din afara de preteste de a se mestecá in afacerile interne sî Austri'a aliata strinsu cu popórele ei proprie nu va avé lipsa de aliantie in afara.

Spre acést'a e de a se indreptá atentiunea nóstra sî acést'a sa fia sî continuarea nisuintieloru nóstre politicei, cari nu póte merge mai nainte sî nu póte remané mai inapoi de egal'a indreptatîre a natiunalitâtiei nóstre, carea precum vedemu e unu elementu alu prosperârei statului in genere sî altulu alu prosperârei natiunale in specie. A umblá dupa alte incordâri, mai alesu cari cadu afara de cerculu in care ne putemu desfasiurá activitatea nóstra, aru fi, in tempulu de fatia, unu lucsu cu puterile nóstre; a siedé sî a nu lucrá, unde avemu câmpulu deschisu de a lucrá in favórea nóstra, aru fi unu pecatu neiertatu in contr'a nóstra.

Evenemintc politice.

Sabiiu, 25 Novembre

Scirile ce le avemu de asta data din Croati'a sî din sudulu Ungariei nu scimu cum sa le tacsâmu. Din Croati'a aflâmu ca are a se face o reorganisatiune a margineloru (confiniieloru) militari inca inainte de espirarea anului de fatia. Zkft. ne asigura, ca Ld.MC. Gablenz, carele e Comandante Generalu alu Croatiei, a predatu in Agramu nisce projecte formulate cu privintia la reorganisare sî ca aceste projecte suntu acum objectulu precumpanirei. Aceeasi fóia adauge insa, ca ori cum voru fi schimbârile ce se voru face, esenti'a institutului militariu nu va fi tare modificata.

Totu din numit'a fóia aflâmu mai departe ca pre candu Austri'a dechiara a tîné strinsu de principiulu neintreveririi fatia cu sgomotele ce se respandescu despre armârile Serbiei, Generalulu Wagner, stationatu in Semlinu, e chiamatu la Vien'a sî ca in presenti'a lui se tînu dese conferintie sub presidiulu Archiducelui Albrecht.

Cum amu dîsu nu scimu cum sa tacsâmu aceste sciri, dara fiendu ca suntemu in pârtîle aceste trecemu la o alta scire ce o aflâmu in N. Fr. Bl. carea se ocupa cu Serbi'a pre carea o reproducemu in urmatórele:

In numerulu de eri amu indreptatu atentiunea asupr'a curiósei afirmâri a foiloru din Petersbungu: cá candu armârile serbesci sî agitatiunile aru fi nisce nisuintie austriace de anessiune sî amu amintitu sî de indignatiunea dîuariului W. Ztg. pentru invinuirile aceste. Precum se vede, fabul'a despre lupu, carele a invinuitu pre mielulu carele erá mai injosu pre riu, ca i-a turburatu ap'a face sî acum politica sî istoria universala. I se sî siede Austriei a vrea sa mai anecteze elemente slavice, dupace sî acele cari le are i facu viéti'a destulu de amara. Espectoratiunile aceste rusesci insa nu suntu asiá necalite precum s'aru vedé ca suntu. In Petersburgu le trebuie unu pretestu pentru planuri ce suntu de a se pune in lucrare. Tocm'a asiá a fâcutu sî regimulu prussianu in anulu trecutu, invinuindu neintreruptu pre Austri'a ca inarméza, pre candu evenemintele cele triste au arétatu apoi câtu de putînu fu Austri'a preparata. E fapta insa, ca Serbi'a nu nega armârile sele, de buna séma, pentru ca suntu de o estensiune asiá de mare, incâtu nu se mai potu ascunde sî negá. Sî aceea inca nu mai e secretu, ca Prussi'a inca a tramisu Serbiei 15,000 pusci cu acu. Banii rusesci circuléza in Serbi'a sî agentii russesci resaru in tóte pârtîle, cá sî candu pentru Panslavi'a s'aru asceptá numai dîu'a, in carea sa-i resara sórele. In acelasi tempu foile rusesci suntu pline de vaiete pentru „fratii slavici“ din Austri'a. Cine e acel'a dara carele turbura ap'a? Déca suntu nisuintie de anecsiune, tóta lumea scie sî ce sa tîne de ele sî ca tendinti'a merge intr'acolo a anectá Serbi'a austriaca la cea de pre malulu turcescu, dara nu vice versa. Parol'a Serbi'a mare spune totu. —

De altmintrea dupa tóte aceste din Belgradu vine scirea ca dîuariulu „Vidovdan“ deminte sgomotele despre inarmâri estraordinarie. Mai departe respinge, ca se primescu oficieri straini in armat'a serbésca sî adauge ca Serbi'a are numai politica natiunala.

Conferintiele in cestiunea Romei paru a se departá totu mai tare de realisare. Dupa „Liberté“ din Parisu Itali'a a respunsu la invitarea ce i s'a fâcutu din partea Franciei, ca Itali'a nu cunósce necessitatea de a se amestecá puterile europene in cestiunea acést'a. Respunderea pentru tóte are sa cada asupr'a Romei, dara nu asupr'a Italiei. Rom'a e cuibulu tuturoru intrigeloru sî alu conjuratiuniloru reactiunarie, nu numai contra Italiei, dara contra ori câriui progressu din Europ'a. Unu principe din o familia domnitóre de óre-candu a luatu parte in lupt'a dela Mentan'a. Regimulu italianu, cá atare, e gat'a a luá parte la conferintie, insa mai intâiu sa se desierte statulu bisericescu de francesi inainte de deschiderea conferintiei. Acest'a e uniculu mijlocu de a asecurá libertatea discussiunei.

Consiliulu federatiunalu din Elveti'a primesce conferinti'a sub conditiunea de a se respectá dorintiele Italiei.

Intre Franci'a sî Prussi'a se dîce, ca s'a nascutu cért'a, pentru ca Franci'a nu vrea sa recunósca pre Prussi'a de putere presidiala a confederatiunei germane.

In corpulu legislativu francesu, Jules Favre desaprobase din vre-o patru puncte de vedere espeditiunea cea din urma in Itali'a sî arata, ca cum s'a vatematu atâtea tratate, nici conventiunea din Septembre nu obligá pre Franci'a a intreveni in Itali'a. Despre conferintia dîce ca e o chimera sî din ea nu póte sa resulte altu ce-va decâtu injosirea Papei.

Diuariele din Romani'a continu in cea mai mare parte lupte de partide, cari premergu lupteloru la alegeri. Ministrulu de interne emite unu circulariu câtra prefecti, prin carele provóca pre acesti'a, cá ei, cá organe ale regimului, sa se abtîna de ori-ce influintiare la alegeri, remanendu pre lânga marginele prescrise de constitutiune.

In dîuaristic'a straina cetimu;

Dupa sciri din Bucuresci, regimulu de acolo si da tóta silinti'a spre a impacá partidele diferite din tiéra. Cumca acésta nisuintia abiá va fi incoronata de succesu o spune observarea urmatóre ce o face „Nat. Ztg.“ In corespundinti'a acestui dîuariu se dîce intre altele: „Durere, referintiele Romaniei inlaintru suntu cu multu mai reu decâtu in afara. Romaniloru le lipsesce patriotismulu, carele sa fia in stare a subordiná ambitiunea binelui patriei. Venatulu celu deapururea dupa portfoiuri ministeriale sî luptele de partida cari stau in legatura cu acelea ingreuiéza Principelui Carolu formarea unui regimu, carele se o póta aduce la óre care stabilitate. Sî acum in tempulu de fatia punu boiarii totu in miscare, cá prin alegerile cele nóue sa compuna nisce cameri, cari sa restórne regimulu de acum, de sî sa póte afirmá cu seguritate, ca unu ministeriu din boiari aru fi mai putînu stabilu, decâtu unu regimu esîtu din partid'a liberala.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 2 Decembre s'a tînutu in sal'a numita a tierei, acum de nou straformata. Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a din urma presiedintele au adusu la cunoscinti'a casei incurgerea mai multoru petitiuni. Intre aceste au fostu sî a comitatului Turdei, carea spriginesce observârile ce le-a facutu comitatulu Semlinului in o harthía indreptata câtra tóte jurisdictiunele comitatense, scaunale sî districtuale din Ungari'a sî Transilvani'a in cestiunea natiunalitâtiloru. Acelasi comitatu se róga cá organisatiunea judecatorieloru sa se estinda sî asupr'a Transilvaniei; iéra mai departe ca drumulu de feru Oradea—Brasiovu sa fia dusu prin Turd'a. O asemenea petitiune a incursu sî din scaunulu Ariesiului. Dupa aceste arata presied. ca deputatulu Georgiu Lukacs si depune mandatulu.

Ministrulu de finantie Lonyay propune alegerea unei comissiuni finantiale permanente din 15 membri. Propunerea acést'a va veni in un'a din siedintiele viitóre la ordinea dîlei.

Ministrulu de comunicatiune conte Miko respunde la o interpelatiune a lui Radich in privinti'a drumului de feru Alföld-fiumanu.

Mai departe se provóca deputatii a aduce in siedinti'a urmatóre tîdulele de lipsa la alegerea spre intregirea comissiunei de autenticatiunea dîuariului dietei.

Puscariu predà casei unu estrasu din protocolulu congregatiunei generale a districtului Fagarasiului, in carele acest'a spriginesce drumulu de feru Oradea=Brasiovu.

Simay intréba pre ministrulu de comuncatiune sî de finantie, déca vâmile drumuriloru au se mai remana in Transilvani'a sî mai departe. La care ministrulu **Miko** respunde ca se lucra unu projectu in privinti'a acést'a, dupa carele afacerea acést'a se va regulá uniformu pentru tiér'a intréga; ministrulu Lonyai respunde ca in acele fiinantiale pâna la finea anului nu se va mai face nici o schimbare sî ca tempulu e fórte aprópe, candu afacerile finantiale se voru regulá pentru tiér'a intréga.

Vine apoi o alta interpelatiune din partea deputatului **Dani** pentru projectele canalului intre Pest'a sî Szegedin.

Se face apoi cunoscutu resultatulu alegerei vice-presiedintelui. **Gajzago** reese cá alesu cu 143 voturi. Multiamesce casei pentru increderea ce a pusu in trensulu sî cas'a trece apoi la ordinea dîlei, la care se afla projectulu in privinti'a cuotei precum sî referatulu comissiunei centrale, care ambe se sî cetescu.

La desbatere

Colomanu **Ghyczy** primesce projectulu dreptu básа pentru desbaterea speciala, iéra la alu cincilea punctu alu projectului a fâcutu unu amendamentu; **Madarasz** a fostu contra projectului; bar. Gabr. Keményi recomanda primirea legei. La votare s'a sculatu afara de cei din stâng'a estrema, mai tóta cas'a pentru projectulu de lege.

In siedinti'a dela 3 Decembre face Mauritiu **Perczel** o intrebare de mare importantia sî intensitate câtra ministeriu. In o vorbire lunga arata, ca Serbi'a sî Romani'a Elveti'a sî Belgiulu au armatele loru proprii, numai Ungari'a nu. Interesulu dinastiei, dîce elu mai departe, sî alu Austriei receru dupa parerea lui sub impregiurârile politice de fatia o armata ungurésca. Intréba asiá dara pre ministrulu pentru aperarea tierei, déca are de cugetu regimulu sa aduca inca in decursulu sessiunei unu projectu de lege. Ministrulu **Andrássy** dîce ca va respunde in dîu'a urmatóre.

La interpelatiunea dep. **Cuba**, déca se voru despagubí comunele cari au suferitu in anulu trecutu prin resbelu? respunde ministrulu de finantie, ca indata ce va fi avisatu va plati pagubele; mai departe nu se estinde cerculu seu de activitate; min. Andrássy adauge ca comissiunea carea are sa erueze pagubele prin resbelu e in activitate.

Dupa acést'a se incepe desbaterea speciala a projectului de lege pentru cuota.

In siedinti'a din 4 Decembre dupa cele usitate se dau tiedulele pentru alegerea suplinitóre amintita eri. Alesi fura: Urhazi, Lad. Szelestey, Honfalvy, Kethely, Sziladi sî Bujanoviciu, notariu insa Petru Mihalyi.

Dupa aceste se continua desbaterea asupr'a cuotei. **Zsedeny** e pentru projectu.

Contele **Andrássy** respunde la le interpelatiune lui **Perczel**, cu premiterea ca unu respunsu meritoriu va dá mai tardiu. Acum numai atât'a: ca regimulu, petrunsu de necessitatea straformârei sistemului de honvedi, se simte datoriu a aduce in privinti'a acést'a unu projectu de lege; câtu pentru modulu ce are sa-lu urmeze in privinti'a acést'a e fipsatu in § 13 a art. de lege din 1867: 12; in privinti'a tempului dîce ministrulu presiedinte, ca va aduce projectulu de lege inca in decursulu sessiunei de fatia. Cas'a primesce dechiaratiunea acést'a cu eljén, Perczel insa nu fu iedestulitu.

(Dupa o depesia telegrafica la „Hr. Z." dto 6 Dec. a respunsu min. **Andrássy** la interpelatiunea lui Perczel in privinti'a straformârei sistemului de honvedi. Cestu din urma e multiamitu cu respunsulu; sî reserva insa dreptulu a reveni asupr'a cestiunei pentru crearea unei armate natiunale. R.)

Din Zarandu, 20 Novembre.

Amu cugetatu ca a scrie adeverulu curatu se póte fâra de a provocá polemii, dara ómenii au ochi sî nu vedu sî neci ca le place candu li se spune adeverulu in fatia; pentru aceea Parintele P. Saft'a (nu Saftescu) a aflatu cu cale a-mi demintí mai tóte cele cuprinse in corespundinti'a mea din 20 Septembre a. c. din nrulu 79. a acestui pretiuitu dîuariu.

Nu sciu dóra vrea Par. Saft'a sa aprobeze descrierea confer., séu nu-lu pré intereséza, destulu ca Cinsti'a sea trece la projectulu amintitu de mine — pentru organisarea scóleloru com. sî nu-i iésa la socotéla câci amu amintitu acolo despre Institutulu pedagogicu, conf. invetiat. metóde etc. Va sa dîca se 'nvoiesce cá fia-care cantoru séu preotu se póta fi invetiatoru. Pentru ce conferintie invetiatoresci? Dreptu are!!

Cuprinsulu projectului *) séu scopulu projectului de sub cestiune e sustînerea scóleloru capitale dejá infiintiate in Bradu, precum sî infiintiarea mai a câtoru-va de aceste sî a unei scóle de fetitie, astfelu câtu din fondulu gimn. infiintiandu sa nu se mai sustîna neci o scóla capitala, radicandu-se astfelu pedec'a deschiderei gimnasiului— adeca fiacare scóla comunala ce solvesce invetiat. 200 fl. v. a. pe venitoru sa solvésca invetiat. séu numai pe jumetate séu mai putînu, iéra plus-ulu lu va contribuí la acea scóla capitala sî resp. de fetitie, de care cercu se tîne. Scopulu bunu sî santu. Dara mijlócele? De buna séma candu pentru sustînerea a 3—4 scoli capitale din acestu comitatu trebue sa se tréca preste ruinele tuturoru scóleloru comunale — preste 50 cu numerulu — de aru fi scopulu câtu de bunu totusi „nu santiesce mijlócele", celu putînu dupa a mea convingere nu. Acest'a e scopulu projectului, iéra nu cá invetiatorii sa-si traga sî léf'a amesuratu servitiului etc. Firesce P. S. nu scie scopulu finalu a acestui projectu; se vede ca neci l'au vediutu neci l'au auditu. — Apoi ce prospectu pentru „inaintarea poporului in invetiamentu" — póte fi acolo; unde se micsioréza lefile invetiatoresci? Déca vré cine-va a se ingrigí de inaintarea in invetiamentu, apoi mai antâiu trebue sa se ingrigiésca de sóartea invetiatoriloru; pentruca aceste dóue stau in legatura strinsa un'a cu alt'a, cá sî sufletulu cu corpulu. Aceste le recomandu, spre meditare seriósa, dlui concipiente alu articulului P. S. din nr. 90 alu acestui pretiuitu jurnalu, cá sa nu-lu mai faca de alta de a se compromite cést'a in publicu.

Parintele Saft'a in acestu articulu face analisa intre conf. invet. sî projectu sî dîce ca: „Conf. invetiat. au adusu acea otarire . . . cá Invetiatorii . . . câtu-i lungulu anului sa fia liberi umblandu fâra ocupatiune etc." erá pre ací sa dîca „vagabundi", baremu de aru fi crutiatu pre câti-va, ce-si implinescu datorinti'a cá D. coresp. N. B. din nrulu 79 alu „Concordiei."

Se scie ca conf. invetiat. dela introducerea loru decursera dupa nisce instructiuni anumite dela supremulu Inspect. scol.; — ca afara de objectele cuprinse in acele instructiuni nu este iertatu a se pertractá nimic'a; — apoi de doi ani incóce decursera conferintiele dupa nisce instructiuni compuse de P. on. D. Adm. prot. respectivu, care fura aprobate sî de câtra maritulu Consistoriu archidiecesanu.

Nu conferintiele invet. otarira cá sa nu se tîna scóla numai in lunile de iérna ci Guvernulu comitatensu in contielegere cu Inspectoratulu distr. scol., cu privire la situatiunea locului sî ocupatiunile ómeniloru a fâcutu dispositiuni „cá scóla regulata sa se tîna, in intregu comitatulu, numai pâna la S. George, iéra de ací incolo sa se tîna numai scóla de repetitie in tóta Duminec'a sî Serbatórea" Conferintiele invetiat. nici nu suntu de natura de aceea, cum i-si inchipuiesce P. Safta, (se vede n'au luatu parte nici candu la conferintie) cá sa aduca otariri si sî candu aru aduce ce-va otarire n'au

---

*) Acum lu amu la mâna.

FOISIÓRA.

RASVANU VODA.

Drama istorica in cinci acturi de D. B. P. Hajdeu.

(„Convorbiri literarie")

Avemu dinaintea nóstra a dóu'a editiune a unei drame ce n'aru fi trebuitu sa parasésca cartónele autorului sî despre care uu amu fi crediutu nici odata ca aru puté sa gasésca cetitori.

De aceea amu sî tâcutu pâna acum.

Astadi insa, vadiendu ca ea gasesce unu resunetu neasceptatu, venimu a protestá in contr'a unei mistificatiuni ce prin complicitatea publicului a luatu proportiunile unei triste esperintie: sa se gasésca scriitori care, impinsi de o fatala bóla dau viétia sî lumina unoru elucubratiuni cá Rasvanu Voda, acést'a s'a vediutu adesu, sa se gasésca insa unu publicu ce le da o neintielésa aprobatiune, acést'a e mai raru sî mai gravu. Mai raru pentru ca simtiulu frumosului e unu ce firescu sî primordialu in omu, neaternatu pâna la unu óre-care punctu de individualitatea popóreloru sî de gradulu civilisatiunei la care ele au ajunsu; mai gravu, pentru ca o asemenea aprobatiune dovedesce nu o lipsa, ci o coruptiune de gustu, coruptiune ce trebuiesce combatuta cu cea mai conscientiósa energia de nu nu voimu sa devina fatala pentru aventulu literariu alu tierei nóstre. Ce placere de a produce mai póte avé unu adeveratu poetu cá D. Alessandri, candu totu acele luare asceptu pre pseudo-poetulu? Elu ajunge silitu a se dîce ca nu meritulu ci hasardulu séu mod'a hotaresce sî discuragiatu, elu lasa sa cada bratiulu ce scotea din lira melodióse armonii. Déca amu trâi pre vremile antice reulu nu aru fi atâtu de mare. Atunci dieii veneau câte odata pre pamentu sî esemplulu lui Marsias lecuiá pre multi de o ambitiune a cârei'a talentu se lipsea. Astadi insa dieii ne-au parasitu, Apolonu nu se mai cobóra de pre verfurile resfatiate ale Olympului sî urmasii lui Marsias, siguri de pelea loru, amenintia de a derimá altarurile sele. Pericululu deci este eminentu sî lupt'a devine o datoria.

Vomu cautá a ne-o implini.

Rasvanu Voda, eroulu dramei ce ne ocupa, crá fiiulu unui tîganu sî a unei românce. Dela mum'a sea primesce acelu daru divinu ce face pre românu sa-si traduca simtirile in voióse séu jalnice, satirice séu laudóse canticele, dupa cum inim'a lui se simte sfasiata de doru, séu imbarbatîta de sperantia sî dupa cum stapanii lui erau eroi cá Mihaiu Vitézulu séu calâi cá Lapusneanulu. Dela tatulu seu moscenise acelu naivu sî neinvinsu apetitu de binele strainu, ce astadi inca este unu semnu distinctivu alu némului tiganescu sî dinaintea cârui'a psichologulu se opresce cá dinaintea unei probleme nedeslegate. Celu putînu vedemu la inceputulu dramei cum Rasvanu lipesce pre zidurile Iasiloru o poesia satirica in contr'a lui Petru Voda, iéra pre de alta parte cum fura o punga cu bani ce cadiuse din brâulu unui trecatoriu, numitu Sbierea. Poesi'a i pune viéti'a in periculu sî furtulu i-o scapa, câci amenintiatu de mórte pentru crim'a de intaritare la ur'a sî dispretiulu guvernului, Rasvanu se vede apoi predatu lui Sbierea cá sclavu, in plat'a baniloru la a câroru inapoire nu se gandise indestulu. In actulu alu doilea starea morala sî materiala a lui Rasvanu a fâcutu propasîri. Din sclavu a devenitu liberu, sî din furu de ocasiune, furu de meseria, domnindu cá capitanu de hoti preste codrii Orcheului. In acésta insusîre i se infatiosiéza unu june boieriu Ganea care-i propune 600 galbeni cá sa fure dintr'o monastire vecina pre Vidr'a, nepót'a lui Motiocu. Rasvanu gasindu „simbri'a destulu de buna" tramete sa radice pre Domnisiór'a sî sa i-o aduca in palatulu seu de verdétia. Fiendu insa ca fericirea cá sî nefericirea nu iubesce a vení singura se intempla ca pre candu unii din hoti radica pre Vid'ra altii prindu pre Sbierea ce are buna deprindere de a se gâsí pre calea lui Rasvanu de câte ori sórtea acestui'a este sa se schimbe. Sbierea sî Vidr'a suntu condusi dinaintea capitanului care reamintindu celui dintâiu câte a suferitu dela densulu in tempulu sclaviei sele, i redà libertatea Acésta marétia resbunare insufla Vidrei ide'a cumca „loculu lui Rasvanu este susu" sî tindiendu-i mân'a, ea nu-i destainuiesce mai multu admiratiunea ei. Rasvanu vediendu asiá, redevine poetu sî cantandu la urechile junelui boeriu:

Voinicu de nimicu
Calea e a tá
Mandr'a e a mea,
Sî de nu mi-o dai
Hai la lupta, hai!

i-lu chiama la duelu cá sa otarésca armele despre sórtea Vidrei. Vidr'a opresce duelulu, dechiarandu lui Rasvauu ca-lu iubesce sî perdéu'a cade. In alu treilea actu Rasvanu a parasitu cu nóu'a lui tovarasia codrii Orcheului pentru taber'a Lesiésca, und putere esecutiva, d. e. in conferintiele invet. din Abrudu s'a otâritu: „cá lânga fia-care scóla sa fia sî câte o grâdina de pomi sa se introduca stuparitulu etc.“ dara pentru aceea totu nu-i nimic'a; pentru ca cine sa mai asculte sî de dascali? (Cu tóte ca aru trebuí sa asculte tóta lumea de ei.—)

Câtu pentru deslucirea Dtale, cá invetiatorii sa mai lase lucsulu etc. Lasa-i, fi bunu, sa-si petréca sî ei pâna au tempu,— câci altcum cum aru puté cheltuí atât'a potere de banu (16 f. v. a. pe luna).

Sa-mi fia iertatu a corege o sminta din corespundinti'a mea de mai nainte! N'au pertractatu, Parintele Safta, nemicu despre léf'a invetiat. in siedinti'a Comitetului parochialu, ci acolo s'au adunatu cá sa procureze cuartiru invetiatorului sî cele necesarie pentru scóla. Asiá au sciutu toti membri Comitetului; déra Dsea s'a apucatu sl a acusatu pe invetiatorulu la Suprem'a Inspectiune scolara — dupre cum senguru recunosce— Membrii Comitetului parochialu insa nemicu nu sciura despre acelu acusu, ci i au subscrisu Dsea fâra scirea loru, dupa cum se vede din adeverinti'a data de subscrisii acestei suplice. *) Au cugetatu ca maritulu Consistoriu archidiecesanu la o simpla acusare va delaturá— dupa cum poftesce in acea suplica — Invetiatorulu din postulu seu; dar s'au insielatu pentruca maritulu Consistoriu a ordinatu cercetarea lucrului, dupa care — incâtu sciu eu, tóta suplic'a aceea e falsa sî neadeverata, (In acea suplica amu vediutu subscrisu Saft'a, nu Saftescu cum se scrie acum) sî credu ca Invetiatorulu cá nevinovatu sî nepatatu va remané totu in postulu seu de acum.

Dsea vrea cu ori ce pretiu sa delature Invetiariulu celu aptu din comun'a Dsele sî apoi sa fia senguru Invetiatoru.— Vedi pentru aceea n'au tractatu despre léf'a invetiatoriloru nemicu, ca apoi ai fi luatu Dsea cele 200 fl — atunci aru fi apoi „inaintarea poporului in invetiamentu.“

Me rogu st. Dle Redactoru, in interesulu adeverului a dá locu acestoru renduri in pretiuitulu diuariu „Tel. Rom.“ precum sî a-mi primí dechiaratiunea de a fi din parte-mi acésta polemia— fâra voia— terminata, ori câte aru mai scrie on. Par. din cestiune. B.

Adeverintia.

Prin cari subscrisii cu punerea juramentului adeverimu cumca noi nu ne-amu subscrisu nici intr'o jalba asupr'a invetiatoriului nostru Anghelu **Trifu** câtra maritulu Consistoriu, ci noi ne-amu adunatu pentru cá sa procurâmu cuartiru pre sém'a invetiatariului nostru; noi suntemu indestulati cu purtarea sî cu progressulu ce l'a fâcutu cu fiii nostri umblatori la scóla in tempu de doi ani adeca din anulu 1865 pâna in tempulu de fatia, totu odata adeverimu sî aceea ca au tinutu scóla de repetitia in tóta Duminec'a sî serbatórea si preste véra, prin urmare dorimu ca sa ne remana sî de aici inainte cá invetiatoriu despre ce sî intarimu cu apesarea degetului pre crucea trasa inaintea numelui nostru.

Luncoiulu de josu 16 Novembre 1867.

(L. S.) Avramu Groz'a, Serafin Groz'a, Ioann Haragusiu, Avramu Tadu jude com., Ioann Urse, Pavelu Haragusiu, Avramu Ciuclanu, prin Alessandru Scaureanu m/p. notariu.

Varietâti.

⁂ **Denumire.** Majest Sea c. r. apostolica prin decretu de 21 Nov. a. c. a denumitu la propunerea din partea ministeriului de justitia, pre Dlu Servianu **Popoviciu**, secretariu la tribunalulu supremu, de consiliariu la tribunalulu superioru din Sabiiu *)

⁂ „Hr. Ztg.“ spune in unu telegramu ce l'a primitu dela Pest'a iu 3 Decembre, ca fói'a oficiala de ací aduce suspenderea dloru asesori dela tabl'a regia transilvana din M. Vasiarheiu, Nicolau **Gaetanu** sî Georgiu **Romanu** din oficiu, pre lânga sustînerea pretensiuniloru densiloru de sustentatiune. Inlocuiti suntu: prin Ioann **Csergedy** sî I. **Bardossy**.— De alta parte K. K. ne spune ca sectiunea curiei reg. din Pest'a, ce se va formá din tribunalulu supremu transilvanu, precum se aude, va avé de presiedinte pre Escel. S. Lad. **Popu**; iéra de consiliari pre Moise **Berde**, Fr. **Ocsvay**, conte Gabriel **Bethlen**, Nicolau **Biro**, Aloysiu **Pap**, Iacobu **Bolog'a**, Fried **Bömches** sî Augustinu **Laday**.

⁂ „Budapesti Közlöny“ din 12 Novembre a. c. publica oficialmente o circulari'a a min. pentru aperarea tierei indreptata câtra tóte deregatórele, prin care se face cunoscutu tuturoru comuneloru, cumca toti soldatii facultâti pe mai lungu tempu, ad. pâna candu se voru chiamá inlaintru séu se voru inrolá in reserva séu pâna-ce se voru emite precum sî reservistii dela magistrulu de vigilia in josu, déca au pasîtu preste a 3-a clasa de etate, de cumva vréu a se casetorì in tempulu intremediatoriu, vinu a se tractá numai dupa prescrierile civile de casetoria: prin urmare n'au lipsa de facultate dela deregatori'a militara pentru pasîrea la casetoria. Certele ivite intre asemenea casetoria se tînu ear de competintinti'a deregatorieloru civile, totusi preotii séu rabinii cununatori trebue se faca aretare la deregatoriele militari despre casetori'a loru precum sî judecatoriele, candu aru decide despartîrea unei asemenea casetorie.

⁂ Diet'a Croatiei dupa „W. Z.“ e conchiamata pentru 8 Ianuariu an. viitoriu.

⁂ In confiniele militari, se scrie din Agram, dela 1 Ianuariu 1869 potu evreii sa cumpere pamenturi. Sistem'a de aperare in confiniele militari se va reformá.

⁂ Congregatiunea din Comitatulu Satu-marelui a decisu a **nu** duce in indeplinire emisulu ministeriului pentru aperarea tierei, carele privesce recrutarea in anulu 1868.

⁂ Unu telegtamu oficialu a demintitu eri scirea din „Hon“, dupa care magiariloru li s'a aplacidatu crearea unei armate de honvedi de 10,000. Dupa cum ni se impartasiesce, demintirea acést'a nu se referesce la crearea unei armate de honvedi, ci numai la cele 18,000 feciori, de órece armat'a de honvedi intentiunata sî celu putînu inca nu „neaplacidata“ va fi **mai mare**. „Zkft.“

⁂ Din **Codlea**, opidu in apropiarea Brasiovului, se scrie la „Kronstädter Zeitung.“ ca comunitatea de acolo a adusu unu conclusu in urm'a cârui: pentru mórtea de vite de acolo sî cu privinti'a ca din invecinatele provincie **turcesci** (?) s'a importatu epidemi'a de vite de atâtea ori— vrea se aiba unu veterinariu cu unu salariu de 300 fl. din cass'a alodiala.— Totu acésta comunitate doresce se aiba sî o apoteca.

⁂ **Stipendiu.** Comitele supremu din Comitatulu Bihorului a predatu Comitatului numitu 2000 fl. cu acea rugare, ca din cametele acestei sume sa se dea unu stipendiu anualu unui june din cerculu Ugrei carele se va dedicá studiului juristicu. Comitele a fâcutu acest'a din simtiu de multiamire câtra numitulu cercu de alegere, pentruca in dóue renduri l'a alesu deputatu.

⁂ Comitetulu comit. din Turocz a indreptatu câtra diet'a Ungariei o adresa prin carea se róga de curend'a deslegare a cestiunei nationalitâtiloru din Ungarí'a, Transilvani'a sî Croati'a spre a o spriginí. In modulu acest'a li se da tuturoru jurisdictiuneloru a se pronunti'a pentru caus'a acésta drépta.

⁂ „Bulletin international“ scie ca din Prusi'a s'au predatu Italiei 120,000 pusci cu acu sî 300,000 au sa mai urmeze.

---

*) On. Redactiune e rugata a dá publicitâtiei acestu documentu cu atâtu mai vertosu ca Parintele S. sî in publicu amintesce despre „regresulu“ ce l'a fâcutu Invetiatorii de acolo.

*) Se publica a dóu'a óra pentru ca la dintâi'a publicare au remasu afara din gresiéla mai multe cuvinte; o impregiurare, carea strica intielesulu sî parte da altu intielesu. Red.)

---

lupta intre poloni sî muscali i da ocasiunea de a desvelí o eroica vitejia. Pre câtu insa isbandile lui crescu din dosulu scenei, pre atât'a ambitiunea lui scade pre scena, incâtu Vidr'a ce in acésta poesia jóca rolulu unei Lady Machbeth domesticita e silita a-i imboldi vointi'a sî merge cu nerabdarea pâna a-lu statuí sa mérga la muscali unde rangulu de capitanu asceptà pe tradatoru Rasvanu respinge nesce insinuatîuni atâtu de perfide sî in fine dupa-ce Lesii insîsi l'au fâcutu capitanu, sî dupa ce Sbierea a avutu bunatate sa mai cada inca odata in manele lui Rasvanu, dandu-i astfelu din nou ocasiune de a se aretá marinimosu, ajungemu, fâra mai multa complicatiune, la actulu alu patrulea in care Rasvanu, devenitu colonelu, comandéza unu postu inaintatu pe hotarele Moldovei. Acolo revederea holdeloru moldovenesci i insufla unu doru neinvinsu dn tiéra, doru pe care Vidr'a, nevoindu parasí calea marirei ce se deschidea dinaintea lui Rasvanu sa incérca in vanu a-lu combate. Eroulu nostru remane statornicu in hotarirea de a se intórce in patria sî sacrificiulu carierei i devine cu atâtu mai usioru, cu câtu Aronu Voda implicatu sî elu in resbelu cu Lesii sî audîndu despre glori'a lui Rasvanu, i tramete soli oferindu-i hatmani'a tierei. Atunci in fine se descépta ambitiunea lui Rasvanu sî vediendu ca Aronu e in plecare a face pace sî ai taiá astfelu mijlócele de marire, lu restórna prin armata sî se prochiama Domnu. Ací insa norocululu parasesce pe eroulu nostru. Pe candu elu primesce omegiurile supusîloru sei, unu tradatoriu introduce pe Lesi in cetate sî Rasvanu cade in lupta cu densii. Vidr'a amintindu-se: „que les grandes douleurs sont muettes“ si veléza fati'a, sî dram'a se sfarsiesce, dandu-ne tempulu de a ne gandí la valórea literara alu opului a cârui analisa amu facut'o tocmai sî care ni se infatiosiéza sub pomposulu titlu de drama istorica in ciuci acturi.

In adeveru, déca o drama nu e alt'a decâtu o istorióra dialogata a cârei diferite fase suntu fâra legatura sî a cârei personagiuri se misca nu dupa legile interióre alu fia-cârui caracteru, ci dupa capritiosulu placu alu autorului, atunci titlulu de drama nu se póte refusá lui Rasvanu Voda; déca insa o drama este, cum dîce dejá Aristotele, „espunerea unei actiuni serióse sî bine definite de o marétia óre-care,“ sî in care poetulu desfasiura dinaintea ochiloru nostri pre unu omu cu bunele sî relele sale insusîri, pe omu cum l'a fâcutu natur'a sî cum lu desvalesce societatea, intr'unu cuventu fienti'a sî esistenti'a omenésea, atunci cuprinsulu opului ce ne ocupa adi nu corespunde cu etichet'a lui. Mai nainte de tóte trebue poetulu sa ne arate caractere sî caractere de o individualitate puternica sî bine destinsa, câci numai ele suntu capabile de o actiune tragica sî neci odata nu are dram'a a face cu acele sterse, siovaitóre sî mediocre nature ce se gasescu in adeveru adesu pe calea nóstra, pre care insa nime nu va cutezá a le pune inainte cá infatîsiatóre alu fientiei omenesci sî mai putinu inca cá driculu unei actiuni ce e menita a ne cuprinde cu compatimire séu gróza, oróre séu admiratîune. Desfasiurarea consecinte a caractereloru in drama, trage logicu dupa sine sî unitatea actiunei. Fia ca poetulu ne arata pe omu luptandu-se cu pasiunea care fiendu semnulu distinctívu alu firei sele menita a-lu coversî sî a-lu tarî dupa dens'a, fia ca ni lu arata dejá cuprinsu de dens'a, ori care drama, neavendu a face decâtu cu unu senguru sî constantu tielu ce se resuma to'u deun'a in dóue lucruri: biruinti'a pasiunei sî consecintiele ei. Ori care aru fi altfelu complicatiunile in care s'aru complace autorulu, ele nu potu avé valóre dramatica decâtu atuncea candu stau in unu raportu intímu cu actiunea principala. Cu tóta frumseti'a ei, scen'a betiei din Othello ne aru miscá d. e. putînu, déca nu aru avé de efectu departarea lui Cassio sî déca acea departare n'aru face a se intarí prim'a indoiéla ce nasce in peptulu gelosului Moru. Spre a ne resumá vomu citá unu passagiu din Schopenhauer: „In drama,“ ne dîce marele filosofu, „se atinge tielulu care este desfasiurarea ideei omenirei, mai cu séma prin dóue mijlóce: prin o justa sî adencu gandita infatiosiare de caractere insemnate sî prin inventiunea de situatiuni grave ce servescu la desvelirea loru.“ Aplicandu acum aceste idei la dram'a Dlui Hajdeu sî intrebandu-ne care este actiunea, marturisimu in tóta umilinti'a ca nu putemu gasí neci unu respunsu câtu de putînu satisfacatoru. In primulu actu vedemu pe erou luptandu-se cu prejudetiele ce-i faceau o crima din conditiunea sea sociala, demnitatea omenésca se revoltà, omeni'a lu imparbatesce sî cu cuvintele:

Ce despretiu! Ce vorbe late!... Tata-seu n'a fostu Tîganu!
Lumea-si bate jocu de mine! Lumea ride de Resvanu
O sa ridu sî eu de lume!... Da! vomu ride fia-care!
Ea de mine cu trufia, eu de dens'a cu turbare!...

elu arunca lumei unu eroicu desfidu.

(Va urmá)

⁂ **Cursu de invetiamentu pentru telegrafia.** Pentru statiunile cele nóue de telegrafu ce au a se deschide in anulu urmatoriu sî pentru locurile acele cari se voru desertá la intórcerea impiegatiloru nascuti afara de tiéra, — se vorn cere individi cualificati. Din caus'a acést'a ministeriulu reg. de comerciu au decisu a deschide unu cursu nou de invetiamentu pentru telegrafia. Cursulu acest'a se va deschide in Pest'a la 10 Ianuariu 1868 sî va durá celu multu trei luni. La acestu cursu se primescu de acei barbati juni, cari au trecutu preste anulu alu 18 sî nu au trecutu preste alu 30-lea, cari pre lânga aceea suntu cualificati pentru oficii sî suntu de constitutiune sanatósa trupésca; au absolvitu 6 clase gimnasiale séu reale ori alte scóle corespundietórie au o scrisóre buna sî sciu celu putînu unguresce sî nemtiesce. Cunoscinti'a altoru limbi viue, cu deosebire acelei francese sî italiane, la o cualificatiune egala, voru dá concurentiloru antaietate. — Petitiunile suntu de a se asterne pâna la 20 Decembre c. n. la sectiunea telegrafeloru a ministeriului pentru agronomia, industria sî comerciu. La primire are sa depuna fia-care elevu 8 floreni v. a., pentru cari primesce o carta a rociului telegrafeloru din Europ'a sî unu esemplariu din regulamentulu servitiului.

⁂ Furturile in Turd'a sa se fia immultitu fórte tare, acum insa s'a mai terminatu, pentruca unulu din furi a aretatu pre maiestrulu loru sî acest'a, cá sa scape de mân'a justitiei s'a spendiuratu.

⁂ **Unu barbatu decoratu.** „Alt. M." primesce din Hamburgu cu datulu 25 Nov. urmatórele: „Inainte cu unu anu s'a fâcutu aici multa sfara, cumca unu israelitu fórte credinciosu religiunei sele, devenitu apoi crestinu pré zelosu, a primitu dela Maj. S. Imperatulu Austriei crucea de auru pentru merite. Lumea sa intrebá sî nu-si putea esplicá cari sa fia meritele acelui omu fâcute pentru Austri'a. S'a dîsu cumca in Iuniu anului trecutu candu s'a retrasu brigad'a austriaca din Holstein, evreulu crestinitu a fostu incredintiatu cu spedarea unoru lucruri militare austriace, sî cu acésta ocasiune si-a castigatu distinctiunea. Se vede insa cumca la Vien'a atunci n'a esaminatu nimenea spesele speditiunei, pâna ce acum'a s'a gasitu cumca decoratulu evreu a fâcutu o insielatiune, de mai multe mii de floreni. Din partea austriaca i s'a fâcutu evreului procesu, carele dupa o lunga investigatiune a marturisitu insusi pecatulu seu de insielaciune. Procesulu e acum'a la tribunalulu de apelu din Hamburgu, dela care se ascépta judecarea pacatosului."

⁂ **Metropolitulu din Moscv'a Filaretu** a muritu Dumineca in 19 Decembre, dupa ce a celebratu St'a Liturgia, in etate de 83 de ani.

⁂ Galati, 15/11. Astadata afacerile comerciale in porturile Galati sî Brail'a au fostu cu multu mai animate decâtu in cursulu ambeloru septemani din urma, sî acésta din causa buneloru nuvele sosite din Marsili'a, relative la comerciulu cerealeloru.

In genere, pretiurele cerealeloru atâtu in Galati câtu sî in Brail'a suntu fórte avantagióse detentoriloru de aceste producte: astfelu pretiurele curente in portulu Galati varieza intre 295,— 305 sî 320 lei chil'a grau arnautu, ear pretiulu graului ghirca varieza intre 300 sî 325 lei chil'a. De asemenea orzulu se vinde cu unu pretiu destulu de avantagiosu, adeca cu 120, 125 sî 130 lei chil'a. In porumbu nu s'a facutu neci o vendiare mai importanta, dara au inceputu a se contractá óre-care cumperâri pe primavér'a venitóre; astfelu, in cursulu septemanei din urma s'au incheiatu unu contractu pentru predarea a 800 chile pela finele lui Maiu venitoru, cu pretiu de 166 lei chil'a. Depositele de cereale suntu, in genere, de o mica insemnetate.

In Brail'a insa, afacerile, ce au avutu locu in cursulu septemanei din urma, au fostu mai numerose. De asemenea sî pretiurele diverseloru cereale se vedu mai urcate decâtu in Galati: astfelu pretiurele curente ale graului suntu intre 330, 335, 340, 345 sî 350 lei chil'a; ear pretiulu orzului din 160 lei chil'a, cum se vindea mai nainte, a scadiutu la 154 sî 152 lei chil'a. Depositulu e neinsemnatu, urcandu-se abiá la cifr'a de 4000 pâna la 4500 chile grau de calitate inferióra.

In celelalte porturi, precum: Ismailu, Reni, Giurgiu, Turnulu Severinu, etc. liniscea devine din ce in ce mai completa, din causa, se intielege, a intreruperei comunicatiunei pe Dunare. „G. Tr."

Nr. 1—1 **Concursu.**

Pentru ocupare statiuni vacante de invetiatoru in comunitatea gr. or. Racoviti'a, ce e ingremiata maritului comitatu alu Temisiului sî protopopiatului gr. res. alu Jebelului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a 83 fl. v. a.

b) in naturale: 10 chible de grâu, 10 chible de cucuruzu, 7 stangeni de lemne, 2 jugere de livada, $^1/_2$ jugeru de gradina afara, $^1/_2$ jugeru de gradina la casa sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitiunele loru concursuale, timbrate dupa cuvientia, cu estrasulu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morale sî politica; sî astfelu inzestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptumaritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna in 25 Decembre a. c. cal. vechiu.

Caransebesiu 18 Novembre 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului

Cancelaria advocatiala.

Subscrisulu are onóre a incunosciintiá on. publicu, cumca si-a inceputu activitatea sea de advocatu in Brasiovu strad'a Scheiloru nr. 140 sî se róga a fi onoratu cu incredere, promitiendu din parte-si cea mai prompta acurata sî diliginta ingrigire a afaceriloru concrediute.

Iosifu Puscariu
Adv. prov.

Publicatiune.

Prin gratiosu decretu regiu guberniale de datu 24 Octombre 1867 Nro 20,391, s'au **concesu** comunitâtiei Vistea inferióra (Districtulu Fagarasiului) **tînerea a dóue terguri de tiéra** in fia-care anu, sî adeca unulu in **6 Prieru** (Bunavestire) sî altulu in **27 Augustu** (Santa Mari'a mare) câror'a voru premerge câte dóue dîle indatinatele terguri de vite.

Acést'a se aduce la cunoscinti'a publica.

Vistea inferióra, 16 Novembre 1867.

Oficiulu comunale.

ASSICURAZIONI GENERALI CU PRIVIL. C. R. IN TRIEST,

intemeiata in anulu 1831,

cu unu fondu de sigurantia dupa bilantiulu, publicatu in 4 Novembre 1866, de 24,463,860.

primesce pentru premii fórte potrivite:

a) asecurantii contr'a pagubiriloru prin focu;

b) asecurantii pentru vieti'a ómeniloru, cu sî fâra profitu, de capitale, pensiuni sî rente, precum sî asecurantii de zestre.

Societatea, indreptatîta de a esercea tóte plasele de asecurantia, cari suntu iertate dupa legi, au fostu dintre tóte institutele austriace de asecurantia ceà d'antâiu, carea au introdusu asecurantiele vietiei sî au purtatu inca din inceputu neintreruptu grij'a pentru ele, cá sa oferese participatoriloru tóte comoditâtile ce suntu impreunate cu o soliditate duratóre a societâtiei.

Intre combinatiunile diferite ale asecurantieloru pentru casulu de mórte ne oferesce la tarifulu II. cu profitu inlesniri deosebite, de óre-ce la cestea din urma da societatea participatoriloru din profiitulu, ce resulta, 75%, prin ceea-ce se reduce plat'a premieloru la o suma cum se póte de mica.

In anulu 1862 se urcà profitulu de impartire la $74^{27}/_{100}$ proc. in anulu 1863. se urcà profitulu acest'a chiaru sî la $98^{64}/_{100}$ proc.; in anulu 1864 la $70^{83}/_{100}$ proc.; in anulu 1865 la 13 proc. sî in anulu 1866 la $25^{61}/_{100}$ proc. ale premieloru platite. Fórte observabilu este, ca daun'a (pagub'a) ce se póte face intr'unu anu o purtà institutulu singuru; folosulu acest'a este fórte mare, de óre-ce bilantiulu se incheie din anu in anu, eara profitulu ce se cuvine in privinti'a politieloru, cari 'si perdu valórea prin mórtea asecuratului séu prin incetarea de a platí premiele, trecu in proprietatea celorulalti participatori.

In ce mesura urcata a esperimentatu societatea folosinti'a sea se vede de acolo, ca ea au platitu dejá dela inceputulu ei

63,945,001 f.
pentru daune in urm'a mortiei a **3555** partite
asecurate **3,823,446.**
Reservele cari se urca
la 12,684,750 f.
precum sî celelalte fonduri

Sum'a, carea asecura societatea dupa bilantiulu mentiunatu, au ajunsu la cifr'a cea fórte insemnata mai multu de

819 milióne florini,
cu unu venitu de premii sî interese de
8,000,000 florini,
in care insa nu se cuprinde sî sum'a cea insemnata a tontineloru sî a venituriloru pre viétia.

Ajudecarea acést'a via ne da documentulu celu mai adeveratu despre increderea din tóte pârtile, de carea se bucura societatea in urm'a apretiuirei acurate a soliditâtiei administrârei sele interne, earaprin sumele enorme de garantia se oferesce publicului tóta siguranti'a, ce se póte dori.

Subscris'a agentia principala se recomenda dára onoratului publicu, doritoriu de asecurantia, a se adresá in ori-ce casu câtra dens'a sî ea este gat'a de a serví cu ori-ce informatiuni in privinti'a acést'a Sabiiu in 10/11 1867.

Agenti'a principale a asecurantiei generali cu privilegiu c. r. in Triest:

Paulu Nendvich.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: Joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 96. ANULU XV.

Sabiiu, in 30 Nov. (12 Dec.) 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dîu'a de Santulu Andreiu.

Sabiiu, 30 Novembre

Dîu'a de astadi revóca in animile nóstre suvenirea unui trecutu de 20 ani, carele, déca a fostu viforosu câte odata, ne incaldiesce animile nóstre cu acea mangaiare, ca prin tóte câte amu trecutu, la tóte inaintârile câte le-amu dobanditu, amu fostu condusi de unu barbatu energicu, cu multa ingrigire de fiii sei bisericesci in specie, si de cei natîunali in genere. Acest'a ne da increderea cea mai firma pentru viitoriulu ce ne ascépta, si asiá, déca si cunóscemu si vedemu ca cararea pre care avemu sa purcedemu, ne va mai opune greutâti si pedeci, speranti'a ne remane in Ddieu si alesulu seu. Pentru ca ni l'a tramisu anume in periodulu celu mai potrivitu, cá sa ne conduca si sa ne fia modelu neclatitu, sa ne animeze si pre noi a procede dupa densulu, cu acelasi tactu si cu aceeasi siguranti'a conscientiósa, câtra destinulu cuviinciosu unui poporu ce n'a desperatu de esistinti'a sea.

Eata dara fórte pre scurtu iubite cetitoriu! suvenirile revocate in noi si sperantiele ce ni le insufla dîu'a de astadi. Si carea e acea dî? E dîu'a onomastica a Archipastoriului nostru, a Escelentiei Sele Prea Santîtului Parinte **Andreiu** Bar. de **Siagun'a**, Archiepiscopulu si Metropolitulu Românilorù gr. or. din Transilvani'a si Ungari'a.

Petrunse de aceste simtieminte si alte de felîulu acestor'a, pre lânga voinți'a Archipastoriului de a incungiurá ovatiunile si de a petrece acésta dî in retragere liniscita: Inteligenti'a locala, preotiésca si mirenésca, cetatienimea, junimea teologico-pedagogica si junimea meseriasia intrunita in „reuniune sodaliloru", au cautatu si a aflatu modulu, in care sa satisfaca simtieminteloru ei de recunoscintia fiasca.

In preséra s'a fâcutu servitiulu ddieescu de sér'a impreunatu cu priveghiare. — Sér'a la 7 óre s'a adunatu tóte clasele societâtiei romàne de aici in sal'a seminariala si a asistatu la esecutarea pieseloru cântate si la cuventâri si dechiamatiuni menite pentru radicarea serbatórei.

Astadi insa la St'a Liturgia toti i-si pléca genunchii inaintea celui Atotu puternicu, rugandu-lu a dârui Parintelui nostru Archipastoriu, viétia indelungata cá sa póta inca fi povatia buna câtra binele tempuralu si eternu, si sa se póta bucurá si aici pre pamentu de fructulu ostenelelorù sele.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 29 Novembre

Armârile Serbiei a fostu de unu tempu incóce pre lânga cestiunea conferintiei in afacerea Romei, la ordinea dîlei. Schimbarea ministeriului serbescu si aducerea in acest'a pre Ristici intarea pre multi politici, ca Serbi'a are de cugetu a incepe o actiune, la spatele cârei credea lumea mai departe, ca se afla Russi'a. Credintiei acestei'a i dau nutrimentu insesi dîuariele russesci. Ristici insa a demissiunatu din ministeriu si e inlocuitu prin Petronievici. Unele dîuarie credu ca acést'a s'a intemplatu in urm'a unei influintie francese, altele dîcu ca acést'a e o manopera din partea Principelui Michailù, carele continua a se armá si a cârui regimu respunde la intrebârile ce i se facu pentru armare, ca acést'a o face pentru ca vede ca in tóte pârti se face asemenea si pentru sustînerea liniscei interne. Cea mai nóua dechiaratiune oficiósa e urmatórea: Serbi'a insa'a e vighiatóre intregitâtiei Portiei, a cârei parte constitutiva este. Ori-ce feliu de politica, care contrariéza intregitatea acést'a nu póte asceptá invoirea Serbiei, pentru ca noi privimu in intregitatea Portiei nu numai fundamentulu pâcei in Orientu, ci si conditîunea de viétia a esistintiei nóstre natîunale. Atare politica inaintéza consolidarea natîunala a Serbiei. Regimulu (serbescu) o va urmarí pre acést'a energicu si din tóta puterea. Ide'a statului serbescu armonéza cu intregitatea Portiei, cu binele Orientului si cu sustînerea pâcei europene, cu carea ea nu vine in cérta nici póte vení.

Conferinti'a in afacerea romana a datu ansa la multe conjecturi, pâna candu sa vina dîuariulu „La France" sa spuna, ca dechiaratiunea ce a fâcutu ministrulu Rouher in corpulu legislativu francesu a fâcutu conferinti'a de prisosu. Acelu dîuariu adauge mai departe ca cestiunea romana e deslegata amesuratu onórei, liniscei si conscientiei religióse a francesiloru.

Dechiaratiunea lui Rouher cuprinde intre alte camu acestea: Elu arata ca Garibaldí a vrutu sa substitue catolicismului alta religiune. Itali'a pâna la 28 Augustu a fostu sincera, dupa aceea lasatóre, supusa si in fine partasie la vina. Franci'a s'a dusu la Rom'a cá sa oprésca revolutiunea carea avé trei graduri adeca: Rom'a, Florenti'a si Parisulu (Prin acést'a vrea sa dica ca revolutiunea resturná monarchismulu anteiu in Rom'a, apoi in Florenti'a si in fine in Parisu). Trupele francese remanu pâna atunci in Rom'a, pâna candu va fi restituita securitatea Papei. Securitatea nu insemnéza pace materiala, ci noi vremu sa avemu sigurantie serióse. Itali'a nu va ocupá Rom'a neci odata (aplause). Intr'aceea regimulu francesu vrea sa intaresca unitatea Italiei. Aceste dóue lucruri sa stea lânga olalta (aprobare). — Cu alta ocasiune dechiara totu acestu ministru ca in securitatea Romei elu intielegea intregitate teritoriului papálu de acum.

In Florenti'a s'a deschisu camerele fâra cuventu de tronu. Camer'a deputatiloru a alesu presiedinte pre Lanz'a cu 195 voturi; 154 le capetâ Ratazzi. Regimulu va cere unu creditu suplinitoriu pentru cumperatu de pusci.

In Berlinu se nascuse unu conflictu intre camera si ministrulu presiedinte, din caus'a tratateloru pentru despagubirea ce se insarcinà regimulu a o plalí Domnitoriloru scosi din domniele loru. Conflictulu se vede a fi delaturatu si camer'a si continua in linisce lucrârile sele.

Angli'a, afara de resbelulu in Abissini'a mai e neliniscita acasa de Irlandesi. Din acesti din urma se decapitara vre-o câti-va, cá capetenii ale turburârei. De atunci incóce se continua procesiunele doliόse, care se facu pentru martirii irlandesi. Regimulu la tóte aceste tace si le lasa sa se intemple, e insa cu priveghiare cá sa nu degenereze in escese daunaciόse statului.

Din Romani'a avemu si astadi sa inregistrâmu continuarea lupteloru de alegeri, cari foile de partide le petrecu cu articuli fórte amari asupr'a contrariloru de opiniuni.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 5 Decembre se facù cunoscutu resultatulu votârei la alegerea comissiunei pentru esaminarea dîuariului si a notariului. Dupa aceea vine desbaterea speciala a cuotei. Candu Ghyczy voí a mai adauge unu § cu privire la marginea militaria, dechiara Bonis ca partea tînatóre de dreptulu publicu dela cestiunea marginei militarie, recere, pentru asigurarea intregitâtiei teritoriale a corónei ungare, unu conclusu propriu si in privinti'a acést'a va aduce elu o propunere câtu mai curendu. Mai târdîu mai propune Ghyczy unu adausu despre conditîunile sub care sa intre legea cuotei in viétia.

In siedinti'a din 6 Decembre dupa verificarea a doi deputati si esprima Perczel ca de-si nu e cu totulu multiamitu cu respunsulu ce l'a datu ministrulu presiedinte la interpelatiunea lui totusi recunoscendu greutatea unei reforme si statoriri recerute de sistem'a de aperare, promissiunea cea decisa a ministrului lu pune in stare de a derivá din trens'a o multiamire pentru viitoriu, venindu inca in decursulu acestei sessiuni cu unu projectu de lege in privinti'a acestei cestiuni.

Deput. Dobrzansky predà apoi o petitiune a ruteniloru din Comitatulu Ugociei, aducendu cu acésta ocasiune aminte de necessitatea de a se deslegá câtu mai curendu cestiunea natiunalitâtiloru; pentru ca nu concessiunile in intrebâri finantiale, nu crearea unei armate mari, ci concordi'a castigata prin o deslegare ecuitabila a cestiunei natiunalitâtiloru va inaintá si intârí binele tierei.

Ministrulu de finantie cere urgenti'a de a se pune la ordinea dîlei propunerea sea pentru alegerea unei comissiuni de 16 membri. Cas'a apróba cererea ministrului si statoresce punerea la ordinea dîlei a alegerei amintite pre dîu'a urmatóre.

Erá acum sa se incépa desbaterea asupr'a projectului de lege privitoriu la detori'a statului. Ministrulu de finantie propune mai antâiu o siedintia secreta. Dupa terminarea acestei'a nu se mai continua siedinti'a publica.

In siedinti'a din 7 Decembre se primesce definitívu din partea casei deputatiloru legea cuotei. Propunerea ministrului de finantie pentru alegerea unei comissiuni permanente finantiale de 15 membri se primesce fâra desbatere.

Deput. Cuba asterne o petitiune din partea cetâtiei Skalitz pentru rebonificarea dauneloru avute in tempulu resbelului (1866). — Dupa aceea se trece la projectulu pentru datori'a statului, carele se cetesce. Madarasz aduce casei aminte ca si elu a fostu fâcutu o propunere privitória la detori'a statului. Se cetesce si acést'a. Gajzagoe de parere ca propunerea din urma sa vina de alta-data la ordinea dîlei. Deák insa dîce, ca sa se ia intr'un'a cu projectulu, pentruca déca cas'a primesce projectulu, atunci propunerea cade de sine. Se primesce parerea lui Deák.

Dupa-ce s'a cetitu si raportulu comissiunei centrale, ministrulu de finantie recomanda primirea projectului, carele cuprinde in sine principiele adreseloru dietali si art. d. l. din 1867: 12 si care aru taia calea ori cârei scisiuni, intre jumetâtîle imperiului.

Col. Tisz'a nu vrea sa refusa participarea Ungariei la detori'a statului, dara vrea cá sa se dîca ca Ungari'a numai din motive politice primesce sarcini asupra-si. Afla multe lucruri in projectu din cari se potu face deduceri ingreunatóre pentru Ungari'a. Elu aru dorí cá sa nu se desbata projectulu inca, ci min. de finantie sa se informeze mai bine despre datori'a statului si apoi sa sustérna dietei mai tardîu.

Revista dîuaristica.

N. Fr. Bl. scrie sub titlulu „Honved nou" urmatórele:

„Numele honvedu nu suna bine in Austri'a, de-si intraducere simpla nu insemnéza alta decâtu aperatoriu alu patriei. Dara numele acest'a sternesce suveniri de candu cu nefericitulu resbelu civilu din an. 1848 si 1849, care resbelu a adusu de ambe pârti ale Laitei, in tóta privinti'a, numai decadenti'a Austriei. Cei mai sinceri amici ai Ungariei si-au radicatu vocea pentru restituirea constitutiunei ungurescì si pentru complanare séu impacare, fiendu de parere ca Ungari'a ceea-ce a devenitu de sine statatórie va cautá a se folosí de aministratiunea ei propria, de parlamentulu propriu sî de recastigat'a libertate, spre o neconturbata sî liniscita desvoltare sociala sî economica. Pururea s'a ascrisu referintieloru politice, luptei permanente pentru dreptu sî autonomia, cá motivu seraci'a Ungariei, productiunea sî consumtîunea cea putîna a locuitoriloru ei. Acum dupa-ce s'a concesu Unguriloru din partea ceealalta tóte cu cea mai mare largitiositate câte s'a pututu numai poftí, incepe diet'a ungésca a face politica inalta de feliulu celu mai sterpu; in locu sa se apuce de lucrulu economiei se apuca prin dlu Perczel sî cere organisarea unei armate natiunale.

De altmintrea Ungari'a si are dejá armat'a natîunala, pentruca regimentele ei de infanteria sî cu deosebire cele de cavaleria mai nu suntu amestecate cu de acei de alte natiunalitâti. Dlu Perczel vrea inse o armata de sine statatória. In care intielesu o pricepe elu acést'a se vede din argumentarea cea minunata a propunerei sele. Elu adeca dîce, ca déca Belgiulu sî Elveti'a au armatele loru proprii, neci Ungariei sa nu-i lipsésca. Dlu Perczel va scí de siguru ca Belgiulu sî Elveti'a trebue sa aiba armatele loru proprii, pentruca nu potu sa aiba altele, de óre-ce acele suntu state cu totulu de sine statatóre. Elu pretinde asiá dara pentru Ungari'a o pusetiune separata, la ce nu e indreptatîtu prin neci unu feliu de lege in vigóre. Cuvintele, „ca viitorulu dinastîei sî alu Uugariei, ba sî pacea Europei aterna dela implinirea unei asemenea dorintie“, séu nu au neci unu intielesu, séu dlu Mauritiu Perczel se pune inca inainte de impacarea terminata in pusetiunea de a amenintiá sî a duce mai departe o lupta, pre carea diet'a ungurésca o presenta cá incheiata dupa concessiunile ce s'au fâcutu. Dlu Perczel se pórta cá candu nu aru esistá afaceri comune sî cá candu nu s'aru fi facutu invoirea asupr'a delegatiuneloru. De afacerile comune inse se tîne in rendulu celu d'antâiu unitatea armatei cu un'a comanda suprema. Ministeriulu ungurescu pentru aperarea tierei are numai de a purtá de grigia de armata ce se afla pre teritoriulu ungurescu,— in marginele acestei comunitâti.

Sî in contr'a cui aru puté vení Ungari'a in pusetiune de a intrebuintiá armat'a separata natiunala? Contr'a vecinului dela media-nópte. dîce D. Perczel sî pentru cá se incungiure cá Prussianii sa nu-si adape caii in Lait'a sî cá intregitatea Austriei sa nu se stingerésca. Dara acest'a pare ca e sî detori'a armatei imperiale sî acest'a si va implini detori'a mai bine decâtu fractiunea ungurésca. Totu acést'a o putemu dîce despre missiunea ce o atribue Dlu Perczel Ungariei in Orientu.

Dlu Mauritiu Perczel i-si póte cugetá intrebuintiarea unei armate separate unguresci numai contra Austriei sî asiá in fati'a acestor'a nu e sinceritate, candu dechiara, ca elu nu tinde nici decâtu la tînut'a ostila regimului séu ca aru voi a provocá o agitatiune nefructifera. Dlu Mauritiu Perczel nu póte cugetá altu ce-va decâtu aceea ce combate ca cugeta, séu ca apoi elu preste totu nu cugeta nimic'a. Chiaru sî espressiunea „Austri'a aliata“ cu carea onoréza densulu pre ceealalta Austria, arata, ca elu inca nu a esîtu din priceperea, carea privesce in Austri'a unu statu separatu, cu carele dupa impregiurâri nu trebuie sa fia omulu „aliatu“.

Sî déca Dlu Mauritiu Perczel cugeta in adeveru omenesce despre Austri'a, prin propunerea sea de a se creá o armata separata ungurésca, si-a datu insusi atestatulu de necapacitatea sea politica, recomendandu o institutiune, carea aru puté aduce pre turburatori séu vendiatori, cum ia produsu anulu 1848, a folosí puterea Ungariei contra Austriei.

Insusîrea cea dintâiu a unei armate e unitatea cea mai strinsa séu ea e o orda, de risu dupa puterea ei in afara, periculósa in launtru, periculósa pentru libertate precum sî pentru securitatea vietiei sî a proprietâtîrei.

Diet'a Ungariei aru stá cu multu mai tare la inaltîmea missiunei sele, candu s'aru intrepune pentru desarmare, in locu sa-si insusiésca o armata separata, spre a cârei priveghiare statulu aru trebuí sa-si immultiésca sî intarésca pre a sea. Candu Europ'a aru fi cetitu in desbaterile dietei unguresci vre-o cercetare asupr'a intrebârei, cum aru fi de a se ajutá tierei acestei bogate de pamentu, dara serace de puteri lucratórie sî cum i s'aru puté castigá sî sustîné bratie pentru lucru, atunci aru fi aplaudatu acestei natiuni, carea abiá repusa in libertatea ei parlamentaria aru fi priceputu a o folosí asiá de bine. Ungari'a dupa ce s'a eliberatu de temerea de a-si perde natiunalitatea sî autonomi'a, sa se lase de joculu cu passiunele natiunali sî mai bine sa inscrie pre fia-care podu de pre Lait'a: Aici se primesce putere nemtiésca de lucru, de ori ce feliu, cu bratie deschise. Popórele facu mai bine déca sî scotu politic'a cea inalta din capu sî conlucra la imbunatatirea sociala sî economica; pentruca politic'a cea mai buna au mancatu bunulu sî inghitîtu sangele popóreloru.

Reproducendu acestu articulu nu avemu alta de scopu, decâtu intre alte a aretá publicului nostru cum incepu a prívi translaitanii cererea lui Perezel sî totu odata câtu de curendu incepe a se clatiná cordialitatea intre nemti sî magiari.

Miscâri electorali in Croati'a.

Partit'a nâtiunala croata in Sirmi'a si-a formatu unu programu, pe care lu publica acum alegatoriloru in forma de prochiamatiune. In acel'a se dîce: „Partit'a natîunala vré cá regatulu triunitu sa se impace cu Ungari'a insa asiá cá noi sa ne intielgemu cá frati egalu indreptatîti despre „cum“ iéra nu se ne supunemu la grati'a dietei ung. etc. — Partit'a natiunala vre cá regatulu triunitu se fia sora cu reg. Ungari'a iéra nu cód'a acestei'a.

Partit'a natiunalu voesce cá natiunea nóstra se fia aliat'a celei magiare sî nu servitórea ei.

Partit'a nat. voesce cá numele regatului nostru triunitu sî alu natiunei nóstre se traiesca pururea intre regatele sî natiunele europene, se nu péra din conscienti'a popóreloru sî de pe foile istoriei.

Partit'a natiunala voesce cá alianti'a nóstra cu magiarii se ni servésca nóue in tocma de castigu iéra nu cá daun'a, se ne aduca inlesniri iéra nu sarcini mai grele.

Partit'a natiunala voesce cá sa ni se dée garantii, averea nóstra sa nu se intrebuintieze pentru scopuri ce nu suntu ale nóstre, iéra sangele nostru sa nu se verse pentru interese straine. Partit'a natiunala voesce cá noi se traimu in tiéra libera, naintea legei sî a diregatoriei se fimu toti egali. Voesce cá in tiér'a nóstra, sub sceptrulu regelui sî

FOISIÓRA.

RASVANU VODA.

Drama istorica in cinci acturi de D. B. P. Hajdeu.

(„Convorbiri literarie“)

(Capetu)

Ací imaginatiunea nóstra se descépta, ne gandimu la Spartacus sî vedemu dejá cum Rasvanu a cârui inima puternica se otielesce inca prin nefericirile ce-lu apasa, dechiara societâtiei ce-lu condemná fâra vina, unu resbelu fâra crutiare, hotaritu séu a sdrobí sclavi'a séu a cadé elu insusi sub povér'a unei incercâri ce societatea, nematura inca, nu putea sa intieléga. Dara vai! Visulu imaginatiunei nóstre dispare cá negur'a ce ventulu de deminétia gonesce. Rasvanu in locu sa devina unu Spartacus, se multiamesce cu rolulu obscuru sî nedemnu a unui Bujoru; sî nu mai gâsimu in trensulu nici o schinteia macaru din foculu sî din mani'a ce ne deduse in actulu intâiu asiá frumóse sperantie. Poetulu cá cum aru fi simtîndu ca are a face cu unu trupu mortu, se incérca a-lu galvanisá prin alte mijlóce sî vediendu ca nedreptatea societâtiei nu face din Rasvanu erou, elu are recursu la amoru. Vidr'a apare, introducendu o nóua motivatiune dramatica sî prin urmare o nóua actiune. Pre cine insa nu-lu inspira ur'a, nici amorulu nulu infóca. Passiunile nu au putere decâtu asupr'a natureloru celoru tari sî tocmai acestu semnu de târia este un'a din causele placerei ce joculu loru descépta in noi. Rasvanu insa molatecu inaintea amorului, remane molatecu sî pre urma, sî candu in fine dupa patru acte de peripetii, elu se hotaresce a resturná pre Aronu, a-si pune pre frunte cerculu de auru a cârui lucire a orbitu atâtea consciintie, care este motivulu seu? Resbunarea? Nu. Amorulu? Nici atâtu. Ce atunci? Urmatoriulu pasagiu ne-o dîce:

Aronu se 'mpaca cu Lesii, sî sabi'a-mi nu mai póte
Prin dusmani sa-mi dea o slava, ear slav'a duce la tóte!..
Aronu se 'mpaca cu Lesii... Fâra nume, fâra tronu,
Ce facu eu?.. Respunde-mi, Vidro!.. Asiá dara josu Aronu!..

Totu comentariulu e ací de prisosu.

Care este deci actiunea, care passiunea coversitóre? Rendu pre rendu predomnescu fâra legatura, mani'a, setea resbunârei, amorulu sî ambitiunea, in fine vedemu ca conclussiunea e inspirata de celu mai meschinu egoismu sî precum viéti'a lui Rasvanu n'a fostu decâtu unu sîru de actiuni ce nu decurgeau un'a din alt'a, asiá sî mórtea lui nu ni se arata cá consecinti'a fatala a fapteloru sele. Rasvanu móre din intemplare, respingendu pre Lesi. Rachard III, Macbeth, Wallenstein, Phedr'a moru sî ii, insa mórtea loru erá fatal'a consecintia a furtunei ce sternise in giurulu loru sî numai o asiá mórte póte avé o valóre sî unu efectu dramaticu.

Ce se dîcemu acum despre caractere? Desfidemu pre ori-cine sa ne esplice caracterulu lui Rasvanu. In prefati'a autorului, Rasvanu e unu omu infocatu, generosu sî eroicu, in drama insa elu este tóte aceste sî . . . . contrariulu. Déca e infocatu pentru ce trecu atâtea nefericiri preste densulu, fâra sa descepte in elu o idea câtusi de putînu inalta, déca e generosu pentru ce fura pre Vidr'a in folosulu lui Ganea, candu scie sî dîce ca acestu din urma nu o vrea, decâtu pentru zestrea ei, de-i in fine eroicu, pentru ce are recursu la calomnia, arm'a celoru mici, cá sa restórne pre Aronu? Slabiciunea ce dovedesce autorulu in artea de a desemná cu o mâna sigura caractere statornice, se destainuesce in totu cursulu dramei. Vidr'a, femeea, a cârei'a ambitiune marétia o face sa parasésca tiéra, avere, positiune, numai sî numai pentru ca nobilimea in care traiá erá corupta, ea, care intr'unu minutu, se arunca la peptulu unui hotiu, gandindu ca respunde la idealulu ei de erou, totu acea Vidra sfatuiesce lui Rasvanu cea mai lasia din tradâri. Asiá cu tóte personagiurile. Déca autorulu aru fi studiatu putînu natur'a omenésca, aru fi sciutu ca inim'a nóstra nu este in stare de a contîné dóue passiuni odata, sî nu s'aru fi incercatu a ne aretá in Sbierea unu lasiu sî unu sgârcîtu. Ori un'a ori alt'a din aceste dóue passiuni trebuea sa coversiésca sî dinaintea celei biruitóre trebuie se dispara ceea-lalta. Asiá insa vedemu ca Sbierea candu e lasiu, nu e sgarcitu sî candu e sgarcitu, nu e lasiu sî audîndu d. e. ca a rebdatu ani intregi de munci sî inchisóre cá sa nu se rescumpere, ne intrebâmu unde remane lasitatea lui? Balsacu mai observatoru decâtu autorulu lui Rasvanu, a datu lui Gobseck unu sânge rece de burbatu pre sine care-si pune tóte puterile sî chiaru viéti'a la servitiulu singurei sele pasiuni.

Acu ce remane din o drama fâra actiune sî fâra caractere? Câte odata stilulu. In acést'a privire insa suntemu in dreptu a banuí autorului o usiurinti neiertata. Ritmulu sî ide'a suntu necontenitu jertfite rimei sî imaginele descépta de multe ori idei constrare cu intentiunea autorului. Gasindu d. e. versuri, sute de versuri cá urmatorulu:

„Ca suntu multi sermeni: ca nu vréi cá-u sa aibi de prisosu.“

ne intrebâmu ce idee si face autorulu de prosodi'a romana, sî candu ne dîce Rasvanu:

Numele-mi suna departe cá o secera ce suna
Candu taie iérb'a stricata cá sa scape pe cea buna

lu credemu, dar marturisimu ca numele lui n'a trebuitu sa mérga tocmai departe.

Amu puté immultí esemplele, ne oprimu insa ací, singuri fiendu ca amu dîsu destulu pentru acei ce voru sî potu sa fia convinsi. Câtu pentru autorulu lui Rasvanu, rennoimu consiliulu ce iamu mai datu cu alta ocasiune, de a se intórce la redactiunea lui Aghiutia. Acolo i este vocatiunea.*)

Petru P. Carpu.

Pester'a negra...

nuvela originaria

Petitorii.

(Urmare.)

Convorbirea secreta a Saftei cu Stanciu dura multu tempu. — Drace! murmurà unulu din lostri— de a-si putea scí despre ce vorbescu! — inca pâna in urma muierea asta netrebnica o se pocaiésca pe capitanulu! !—

Putîne momente dupa accea usi'a se deschise — Saft'a esî afara urmata de Stanciu— erá vesela — si indreptà pasii spre portalulu pesterei— Stanciulu o petrecù....

---

*) Recensiunea acést'a critica o recomendâmu la tinerii nostri, cari se ocupa cu literatur'a beletristica, pentruca cu deosebire acei ce scriu novele, in privinti'a ilustrârei caractereloru din scrierile loru, potu trage folosu multu din ea. In viitoriu vomu reproduce apararea D. Hajdeu contr'a D, Carpu R.

domnitoriului legalu se domnésca numai celu ce va avé merite sî increderea natiunei. Voesce avendu regimu respunsabilu, fia-cârui'a se i fia garantate drepturile, averea sî onórea sea inaintea legei.

Partit'a natiunala voiesce sa se intregésca regatulu triunitu, imbucatatitu; tiér'a nóstra se prospereze in buna stare sî natiunea intru multamire; pentru acea part. nat. va sprigini tóte ce grabescu o cale ferata preste Sirmi'a sî Slavoni'a, va fi pentru tóte institutiunile ce aradica creditulu ajutorandu lipsele materiali, va grigi cá relatiunile urbariale sa se orenduiésca câtu mai urginte pre basea dreptului.

Partit'a natiunala voiesce cá constitutiunea sî constitutiunalismulu sa se pastreze sî sustina cu santienia, pentru aceea nu se va invoi la nimic'a ce ataca constitutiunea, ce sguduie constitutiunalismulu. Libertatea constitutiunala este inim'a poporului, iéra partit'a nat. voiesce sa traiésca poporulu, sa prospereze sî sa se intarésca.

Deci recomenda alegatoriloru sa aléga atari barbati cari se tînu de principiele partitei natiunale.

„Alegatori !“ — incheia provocarea — acum'a e tempulu sa dovediti ca iubiti libertatea mai pre susu de tóte sî cumca ea va e scumpa. Acum'a e tempulu sa aretati ca nu luati in consideratiune decâtu legea sî bunulu natiunei; acum'a e tempulu sa se asecurati pre voi sî pre urmatorii vostri, sa faceti bine cuventatu numele vostru inaintea lumei intregi ce scie pretiuí principiulu de natiunalitate sî iubirea libertâtiei constitutiunale. Deci, susu in numele lui Ddieu! Adunati-ve in cerculu de fratietate in numele natiunei sî a viitoriului! adunati-ve la alegeri de deputati, in numele principieloru scrise pre drapelulu partitei natiunale! Calea legei este cea mai secura, pre acést'a ve chiemâmu. Cine e fiiu credinciosu alu patriei, cui i suntu sacre legile natiunei, alerge la alegeri.

Sa traiésca regele, sa traiésca patri'a, sa traiésca contielegerea!“ „Albin'a“.

Principatele române unite.

Guvernulu convóca pentru a trei'a óra pre dd. comercianti sî industriasi, spre a alege pre membrii camerei de comerciu. Dupa lege, indata ce dupa a dóu'a convocare alegetorii nu se adunu in Nr. prescrisu de dens'a, guvernulu numesce pre membrii dîsei camere, ceea ce s'a sî fâcutu supt guvernulu lui Voda Cuz'a. Domnulu prefectu de Ilfovu, in publicarea ce face dîce: „pentru a dá o dovéda mai multu ca elu doresce ca membrii dîsei camere sa fia alesi iéra nu numiti, invita pentru ultim'a óra pre toti dd. alegatori sî eligibili. s. c. l.“

Luni, la 21 ale curentei, intre órele 11 sî 12 nóptea, cariol'a ce transportá gropurile cu bani sî espeditiu'a statului, a fostu atacata in padurea Sarului de o banda de vre-o 14 tâlhari. Drumulu erá baricadatu cu copaci doboriti din padure sî gardu de nuele. Tâlharii erau ascunsi in laturile drumului sî in marginea padurei.

Candu cariol'a a ajunsu in dreptulu lemneloru, deodata s'a audîtu mai multe detunâri, sî conductorulu, dorobantiulu sî surugiulu s'a vediutu incungiurati de banditi cari nu incetau de a dá focuri. Spaimentati, ei au fugitu parasindu cariol'a pre care tâlharii remanendu stapani au spart'o sî au luatu din banii ce erau in trens'a.

Prefectii de Dolju, Oltu sî Romanati, informandu-se chiaru in acea nópte, au pornitu indata in gón'a banditiloru.

Dupa constatarea fâcuta indata in fati'a locului s'a gasitu lipsa 27 gropuri in valóre de 534,011 lei 20 par Trei gropuri, 12 pachete, dóue scrisori de valóre sî 19 pachete cu epistole si couverte oficiali au fostu pornite la destinatie.

Resultatulu mesuriloru energice luate la momentu a fostu prinderea capetenieloru bandei, Stanu Albulescu sî Petru Teodoru la cari s'au sî gâsitu preste un'a suta napoleoni. Ei au declaratu ca aru mai fi avendu sî alti bani intr'o traista ingropata in délulu viiloru.

D. Politiaiu din Craiov'a, prin telegrama tramisa asta séra 22 Novembre, la órele 5 sî 35 minute, arata ca s'au mai gasitu ingropati la o vie, partea numitului Albulescu, inca 385,480 lei, care suma impreuna cu cea de mai susu face lei 392,074, o carabina sî o pusca.

Pentru restu autoritâtîle administrative sî judiciare au luatu mesuri de aprópe sî suntu in urmarirea complicilorn. (Monitoriulu).

Varietâti.

„W. Ztg.“ vestesce ca Maj. Sea Imperatés'a e in impregiurâri interesante sî ca in Aprile e tempulu in care Austri'a va fi binecuventata cu unu principe séu princesa; pâna atunci se voru face rugaciuni prin biserici, pentru norocós'a implinire a acestui evenementu imbucuratoriu.

*** „Hirnök“ aude ca Maj. Sea s'a induratu a aprobá o organisatiunea oficieloru ung. de comptabilitâtii statului. La fia-care ministeriu va fi unu despartiementu; celu mai mare la ministerulu de finantie sî pre lângá aceste va mai fi sî unu dicasteriu de controla. Totu computabilitatea va avé unu personalu de 745 insi cu spese preliminate anualu de 676,093 fl.

*** Ordinaciune dela ministrulu de justitia a esîiu in privintia puterei disciplinarie asupr'a impiegatiloru alesi pre cale constitutiunale. Ans'a se dîce ca a datu certe de competintia intre presidiulu tabl. reg. sî presiedintele judecâtiei comitatense din comitatulu Clusiului. In dîlele aceste, ne spune Hr. Ztg., a chiamatu Escel. Sea comissarulu regescu conte Péchy pre comitele supremu conte Eszterházy spre ai impartasí, ca ministrulu de justitia recunósce fâra de neci o privintia principiulu selfgovernementului pentru municipiele constitutiunale incâtu privescu regularea dreptului disciplinariu. Dupa acést'a municipiele potu esercitá puterea disciplinaria asupr'a corpului impiegatiloru subintielegendu-se ací sî impegatii superiori (comitii supremi, judii regesci, districtuali sî primarii superiori). Ministrulu de justitia doresce a delaturá influinti'a presidiului tablei regesci asupr'a organeloru judecatoresci.

*** Min. reg. ung. de justitia a denumitu pentru lucrârile localisatóre a cârtiloru funduarie, Directoru: pre Franc. Boldizsar de Ürmös; mai departe 14 comissari de localisare, 21 actuari clas'a I sî 13 de class'a II.

*** „Concordi'a“ aude din funte securu ca

La pól'a padurei Stanciulu se — oprí — Saft'a bagandu óresi ce-va in sinu — sî strinse mai tare cingetórea sa nu — piérda — lucrulu acel'a... o fi fostu óre-ce pretiosu!! — Asiá dara dîse Stanciulu— mâne nópte pre acésta vreme — ti-oi tramite petitorii! — numai sa te tîni de cuventu — chiaru buna ocasiune — Ionutiu e bolnavu nu-si póte parasí patulu ha! ha! ha! — apoi Gavrila e dusu la militia — vomu avea câmpu liberu de operare — nu ne póte fi frica de atacuri neasceptate!! Precum ti-amu spusu! replic'a Safta — eu numai pentru aceea amu venitu — sa-mi dai din banii tergului sa potu molcomí pre Todorénu! — elu-i omu schimbaciosu! — dara asiá i-lu voiu scí cu tînea in frêne! — numai pre mâne nópte.—

Cu ocasiunea petîrei,— sî ací Saft'a nu-si putù inecá unu risu regusîtu — prin Vasilie sa-mi trameti sî ceialalti bani!— de nu! n'au ce cautá petitorii tei in curtea mea...

Poti fi incredintiata sóc'a!! dîse cu unu zimbetu usioru Stanciulu — o strîngere de mâni cordiala — sî apoi se despartîra acesti doi usurpatori — ale visuriloru dulci sî fermecatóre — a Floricei...

Cocosii cantá despre dîua — cá o naluca — carea se teme sa nu o apuce dîorile. — Saft'a grâbea câtra satu...

Stanciulu pâsiá in gânduri cufundatu printre tufele ce conjurau cararusi'a ascunsa — ce ducea spre pestera —

Candu capitanulu posomoritu intrà in pester'a antrului — subditii sei siedeau in giurulu unei mamaligi — aburitóre cinau!!

Fâra de a dîce vre-unu cuventu — se retrase in chili'a sea — aici i-lu asceptà — cin'a care erá asternuta pre un'a dintre cele patru petri unghiulari — pentru elu. — Vasilie totudéun'a se ingrigi'a mai intâi'a data pentru Stanciulu...

Dupa cina fia-care se asiediaea imprasciati prin pestera— clipeau, insa erau inbracati, sî armele, sî aveau loculu loru, de unde ori sî care la unu periculu le putea ajunge fórte iute.—

Stanciulu dupa-ce sî elu a gatatu de cinatu— deschise usi'a cea secreta a chiliei sele sî strigà: Vasilie!— vino pâna inlaintru!! —

Provocatulu se sculà iute spre a urmá capitanului candu totu betranulu acel'a carele-lu agraí in sér'a acést'a-lu retînù de straiu sî-i dîce: Ai de grija ce-ti spune sa ne porti sî nóue spune! audîtu-mai?

La intrarea lui Vasilie — Stanciulu carele siedea pre un'a din petrile amintite — sî redicà capulu — sî privi cu o placere nespusa pre junele sî frumosulu lotru. —

Vino sîedi aici lânga mine Vasilie! i dîse Stanciulu cu unu graiu blandu amu sa-ti descoperu óre-ce-va!!

Vasilie urmà invitatiunei amicabile a lui Stanciu..

Sciu! continuà Stanciu — ca tu me iubesci! — ai merge sî prin focu pentru mine — asculta-me ce-ti voiu spune — sum convinsu ca nu-mi vei respinge rugarea! — fatia cu tine me rogu!— iéra cu ceia-lalti demandu.

Ti-amu datu destule probe! — i-lu intrerupse Vasilie despre simtiementele mele!! —

Nu i-ti vei fi uitatu — scumpe Vasilie! — dîse iérasi Stanciulu — nu i-ti vei fi uitata despre ce ti-amu spusu eu acum nu demultu!— secretulu meu incâtu se atinge de... — Sciu — Cum se-mi uitu! — respunse Vasilie suridiendu.—

Acum'a tóte suntu cópte — secerisiulu doritu — e aprópe eschiamà Stanciulu — O! eata clip'a ce o amu dorit'o! — ci mai stamperandu-lu Vasilie — sa nu-lu auda ceia-lalti — continuandu mai molcomitu:

Mane-nópte vei conduce pe diece dintre cét'a nóstra pe calea câtra satu! Ionutiu, precum ti-amu fostu spusu jace mai mortu!— istetiulu de Gerasimu, sciu fórte bine alu impedecá se nu póta parasí cas'a, patulu, pâna-i stergemu . . . . . de sub nasu!— Cu Saft'a e lucrulu tocmitu, aici, na eculetiulu acest'a cu bani, lu vei dá Saftei, ear pe Floric'a sa mi-o aduceti, séu de nu piere pamentulu!—

Stau bunu cu capulu meu, i replicà Vasilia, numai o fi camu greu cu argatii nostri de implinitu, órece-va! sci ca ei numai unde su de capetatu bani, mergu dar lasa pe mine, sfersiescu eu lucrulu!

Ce?— recniá Stanciulu — aprinsu de mania — Ce? ei nu voru merge?! o se vedu!— eu li-su capulu trebe se mérga! a desbracá ómeni sciu, da a me ascultá nu vré!! ho! ho!—

Alinate!— i dîse blandu Vasilie— voru merge! — lase-ma se vorbescu eu cu ei ...

Implinesce Vasilia tóte— sî ti-oiu fi recunoscatoru!! respunse Stanciulu— Vasilia esî din chili'a Stanciului poftindu-i nópte buna — Stanciulu i multiamí— sî inchise usi'a dupa elu.—

.... Foculu din mijloculu pesterei se domolea din ce in ce o tacere fiorósa sî-si latí aripele-i murmuratóre preste corpurile dorminde ale locuitoriloru suterani— numai candu sî candu se audiau — nescari pocnituri de vréscur in afarai de pestera— erá vigili'a....

* * *

Demanéti'a si reversá radiele aurorei preste lumea intinerita — frundiele se clatínáu murmurandu in bóre. —

In gradin'a lui Todoranu, Floric'a legá sementiele crescute ale unoru legume de nescari vergele de alunu.—

Lucorile placende retacite din pletele veluróse ale ale dîorile— tresaltau pe fati'a ei fragede — sublima.—

Câte odata suspiná erá cu gandulu la Ionutiu — starea lui erá totu asiá— triste. — Ce torturi pentru amar'a Florica! —

Nimenea inca nu erá trédiu in cas'a lui Todorénu — afara de Floric'a ce — neputendu durmí tóta nóptea — asceptá cu doru dulcea dîoa se mai iésa in grâdina pre la lucru. —

Retacindu astfeliu frumusîc'a féta prin grâdina — ajunsese la stratulu floriloru — aici manele Floricei cu inceputulu primaverei nu a fostu lenesie.—

Bujoru, mageranu, botanci, resede sî multe alte flori dalbe — prieau — umplendu cu prefumele loru dulci, tóta grâdin'a.—

Floric'a chiaru privea la o mica albina ce sugiá nectaru — din un'a dintre floricelele ei — câtu-i parea de bine — vadiendu ca sî albinei i place de florile ei — colo de o parte unu fluturelu dormitá, visandu pe o reseda. —

(Va urmá)

Esc. Sea Lad. Popu se va denumí presiedinte la sectiunea transilvana a tablei septemvirale; Angialu sî Láday, dupa aceea scire, se voru denumí Septemviri.

⁂ Reforme in marginea militaria. La cele din trecutu adaugemu, ca marginea militara a Petrovarodinului se desfiintiéza. In celelalte pârti suntu sigure reformele radicali ce se voru face in aministratiune.

⁂ In clubulu deakistiloru, dupa cum impartasiesce „Napló“ se conferí: asupr'a monopolului de tabacu, dârei pentru vinarsu, cu deosebita privintia la caldârile cele mici, pretiulu sârei, darea de consumu sî de ereditate.— S'a decisu emiterea unei comissiuni carea sa caute dupa partea practica a acestoru lucruri, sa faca planuri, cari, fâra de a angustá veniturile erariului se póta face cu putintia o manuire mai putînu impoveratóre, mai putînu costatóre sî mai putînu pagubitórie. Dupa cum se aude ministru de finantie din partesi inca a promisu unele usiurâri pre calea aministratiunei.

⁂ Ministrulu r. ung. de finantie a denumitu pre comissariulu finantialu de II classa Alb. Bielz sî pre Ioann Tulbasiu de comissari finantiali class'a I.

⁂ Municipiulu Sighisiorénu a emisu o circulara câtra jurisdictiunele fundului regescu, prin carea se cere cá socotelele universitâtiei sa se tiparésca, pentrucá sa póta scí sî ele (jurisdictiunele) ce se face cu averea natiunala. Brasiovulu primindu unu asemenea cerculariu a conclusu a rugá universitatea spre a reasumá conclusulu sî respective a cautá cá sa se tiparésca socotelele.

⁂ Diferintia intre comunele Siercai'a sî Persiani ni o descrie „G. Tr.“ in urmatórele: Comunele vecine Siercai'a (alias Sierpeni) sî Persiani asiediate ambele la drumulu tierei se judecasera de unu sîru lungu de ani pentru o parte de padure. In anii din urma Siercai'a avuse unu advocatu romanu din Fagarasiu, iéra Persianii pre unu boemu care venise la Brasiovu cá maiestru de paduritu, iéra de câti-va scosu din deregatoria sî incurcatu in cate-va ani processe proprii, facea sî pre pseudoavocatulu. Persienarii respinsera esecutiunea de dóue ori. Functiunariulu insarcinatu cu scóterea esecutiunei mai esî inca in 4 Dec. cu câti-va gendarmi la fati'a locului; ci satenii i intempinara cu furci sî cu pari, iára unulu din ei puse mân'a pe pusc'a unui gendarmu, se franse sî unu baionetu séu dóue. Acest'a fu momentulu in carele gendarmii erá datori se apere nu numai legea, ci sî viéti'a propria, urmarea fu ca unu saténu remasera impuscatu mortu.“

„Locuitorii din Persiani suntu cunoscuti da ómeni cum se dîce, cu capulu in peptu, artiagosi capetînosi, au sî nenorocirea de a fi condusi de unu omu pre câtu de ignorantu pre atâtu de infumuratu“

Mai departe spune G. Tr. ca sî intre comunele Ohab'a sî Vadu fu o diferintia din caus'a unei paduri, carea trase dupa sine o esecutiune; acolo inse aflandu-se barbati cari au sciutu infrená patimile resbunârei nu s'a intemplatu neci o nenorocire.

Fiendu-ca nu scimu mai de aprópe starea lucrului ne marginimu pre lânga cele reproduse din G. Tr. Ne pare inse reu, ca ací in apropiérea atâtei inteligintie romanesci, nu aflatu cine-va sa capaciteze pre comun'a romana Persiani, déca nu avù dreptu, a nu procede contr'a unei comune sasesci, câci déca nu sciau satenii, sciá dóra inteligintí'a câtu de greu umbla atari processe, chiaru sî candu e cine-va in dreptulu seu. Credemu ca o astfelu de urmare trebuiá sa precumpanescu mai multu decâtu ignoranti'a sî infumuratur'a unui'a sî atunci nu amu fi avutu a deplange unu casu asiá de tristu, precum e mórtea a vre-unui tata de familia, care de-sî nu se spune apriatu, dara de siguru va fi romanu.

⁂ Dupa alta scire a lui Hirnök, mai multe regimente ung. se transpunu in cercurele respective de inrolare. Dintre alte, regimentulu „Franciscu Este“, ce se afla acum in Vien'a, se va stramutá la Pest'a.

⁂ Scóle reale unguresci in tiér'a Bârsei. „Sieb. Bl.“ au o corespundintia din Crisb'a, din carea aflâmu ca ungurii din tiér'a Bârsei au tînutu o adunare in casele fostei preturi din Satulungu (Sacele). In acésta adunare s'a consultatu cum s'aru putea realisá dorinti'a cea multu nutrita de a infiintiá o scóla reala, unde invetiatur'a sa se predea in limb'a natiunala (unguresca). Parochulu Victoru Molnar face adunârei cunoscuti pasii ce s'au fâcutu sî pâna acum in privinti'a acést'a sî arata ca contele Benedictu Mikes a spendatu pentru intemeiarea unei scoli reale 100 fl. in anulu 1863 in semnu de recunoscintia, pentru ca fu onoratu cu increderea de a fi alesu deputatu si ca a promisu ca sî de ací incolo va spriginí intreprinderea acést'a cu svatu sî fapta. Prin subscriptiuni s'a adunatu inca alte 500 fl. Dupa espunerea acestor'a sî o desbatere mai lunga, adunarea decide: 1) cá fia-care comuna din cele diece sa oblige la o contributiune anuala dupa puterile ei de contribuitu; 2) prin o suplica câtra ministrulu de culte sî alta câtra dieta sa se céra ajutoriulu tierei; sa se esprime multiamita contelui Mikes sî afacerea acést'a sa se recomande sî mai departe bunei vointie a densului; 4) pre calea dîuaristicei sa se faca apelu la patriotismulu daruitoriloru de ajutóre de buna voia; 5) sa se organiseze o „reuniune pentru fundarea unei scóle reale de 4 classe in Sacele“, care reuniune prin sume anuali sa inainteze scopulu sî sa esecuteze lucrârile organisatóre. Dupa acést'a s'au alesu unu comitetu de 7 membri cu presiedintele Victoru Molnar in frunte. Dupa facerea statuteloru se voru asterne spre aprobare mai inalta.

⁂ In S. Szt. György traiesce unu piticu abiá de 3 urme sî se chiama Carolu Malnasi. A cerutu dela ministeriu voia de a se puté aretá prin tiéra la ómeni.

⁂ Publicare de concursu. Dorindu a inaintá inflorirea beletristicei natiunale, deschidu concursu pentru cea mai buna novela originale, care se va premiá cu siése galbeni. Dintre opurile concursuale voru avé preferintia cele istorice sî poporale. Potu concurge toti literatii romani atâtu de dincóce, câtu sî de dincolo de Carpati. Manuscriptele scrise de mâne straine sî provediute cu epistola sigilata, care va continé numele autorului, suntu a se tramete pâna in 20 Decembre cal. n. la subscrisulu. Novel'a premiata se va publicá in „Famili'a“. Tóte dîuarele romane din imperiulu austriacu, precum sî cele transcarpatine suntu rogate cu tóta stim'a a reproduce acésta publicatiune in pretiuitele loru colóne. Pest'a 28 Octombre 1867. Iosifu Vulcanu redactorulu „Familiei.“ „Fam.“

⁂ Agratiare. Gregariulu magiaru Kolozsváry M. care la 23 Aug. a. c. impuscase pe superiorulu seu corporalulu românu Crisianu, dela regimetulu de inf nr. 50 alu mared. de Baden, — fu judecatu se móra prin glontiu, pentru crim'a comisa din sentiulu de resbunare. Acésta sentintia primì intarire sî de curtea militara de apelatiune. Maj. Sea agratià pe Koloszváry dela mórte, capetandu acest'a cá pedépsa 16 ani de intemnitiare. „A.“

⁂ Unu romanu de vre-o 23 de ani din Porcesci a puscatu in nóptea din 28 spre 29 Octobre a. c. unu ursu de o marime estraordinaria sî de o frumsetia rara. Venatulu acest'a, pre câtu ni se spune fù nevoluntariu, câci ursulu se invetiase la vitele puscatoriului. Deci elu se determinà a se curati de acestu óspe atâtu de „scumpu“ sî verí doi glonti in o pusca simpla sî candu i vení bine (in distantia de 10 pasi) lu ochì si-lu culcà pre nenea ursulu la pamentu. In corpulu ursului s'a mai aflatu sî alti 7 glonti, cine scí din ce tempuri retaciti prin carne. Greutatea ursului impuscatu e 670 punti; untur'a sî grasimea singura se dîce ca cantaresce 113 punti. Dupa semne erá de 29 ani de betrânu. Pelea ursului cea négra sî frumósa e de 7 urme sî 3 policari. Pelea sî capulu le-au cumperatu bar. Bruckenthal din Sabiiu.

⁂ D. Ştefanu Miclea, profesorulu Universitâtiei din Iasi, care a intrunitu mai multe voturi s'a recunoscutu de M. S. Domnitoriulu de rectoru alu universitâtiei din Iasi, prin apostilulu pusu de M. S. pre raportulu dlui ministru culteloru sî instructiunei publice, Nr. 11,797 din 3 Novembre 1867.

⁂ Pusci nóue, sistem'a Wänzl se impartu neincetatu infanteriei sî venatoriloru. Pâna in primavéra se da cu sotél'a ca tóte trupele c. r. austriace voru avé pusci de aceste nóue.

⁂ Néua mare a cadiutu Dumineca sî Luni. Marti s'a insaninatu. Umetii cei mari impedeca comunicatiunea incâtu postele sosescu tardiu. Ni se spune ca post'a Temisioréna venì Luni nóptea spre Marti dela Sacelu pâna aici trasa cu boii. Eri a inceputu a ninge de nou.

⁂ Marti 21 Novembre. Serata la Atheneulu Romanu (cas'a beisade Costache Ghic'a) in beneficiulu feteloru serace data de Dsiórr'a Constanti'a Dunc'a cu concursulu dnei Riurénu-Wachmann a domnisiórei Eufrosin'a C. Valénu sî a dloru Wiest sî Solzer.

Domnisiór'a Dunc'a vorbí pespre femeia sî educatiune. Locurile reservate 2 sfanti, locuri ordinarie 1 sfantiu. Bilete se voru gâsí la dnii membrii ai „Atheneului Romanu“ sî a societâtiei pentru invetiatur'a poporului, la ministeriulu de culte sî instructiune publica (Slatari.)

Facemu apelu mai cu deosebire câtra dómnele române sî le rugâmu a patroná acésta serata alu cârui'a productu este destinatu pentru haine calde sî incaltiamintre pentru fetele serace ce voiescu a lucrá. „Rom.“

Nr. 1—1

Concursu.

Pentru ocupare statiuni vacante de invetiatoru in comunitatea gr. or. Racoviti'a, ce e ingremiata maritului comitatu alu Temisiului sî protopopiatului gr. res. alu Jebelului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a 83 fl. v. a.

b) in naturale: 10 chible de grâu, 10 chible de cucuruzu, 7 stangeni de lemne, 2 jugere de livada, ½ jugeru de gradina afara, ½ jugeru de gradina la casa sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitiunele loru concursuale, timbrate dupa cuvientia, cu estrasulu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morale sî politica; sî astfelu inzestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptumaritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna in 25 Decembre a. c. cal. vechiu.

Caransebesiu 18 Novembre 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului

Nr. 3—1

Edictu.

Georgiu Pravetiu din Halchiu, carele de 8 ani dîle a parasitu cu necredintia pe legiuit'a lui sotie Paraschiv'a, nata Ioanne Sincanu totu din Halchiu, fâra a se scí loculu petrecerei densului; este prin acést'a citatu, cá in termenu de siese luni de dîle, dela datulu presente, sa se infatîsiedie inaintea subscrisului Scaunu protopopescu, pentruca la dincontra sî fâra de densulu se va decide in intielesulu SS. canóne, divortiulu cerutu de saci'a sea.

Brasiovu, 24 Novembre.

Scaunulu protopopescu gr. or. I alu
Brasiovului.

Iosifu Baracu,
Protopopu.

Cancelaria advocatiala.

Subscrisulu are onóre a incunosciintiá on. publicu, cumca si-a inceputu activitatea sea de advocatu in Brasiovu strad'a Scheiloru nr. 140 sî se róga a fi onoratu cu incredere, promitiendu din parte-si cea mai prompta acurata sî diliginta ingrigire a afaceriloru concrediute.

Iosifu Puscariu
Adv. prov.

Burs'a de Vienn'a.

Din 10 Dec. (28 Nov.) 1867.

Metalicele 5%	57 10	Act. de creditu	184
Imprumut. nat. 5%	65 80	Argintulu	119 50
Actiile de banca	677	Galbinulu	5 77

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**   Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 97. ANULU XV.

Sabiiu, in 3|15 Decembre 1867.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemiute politice.

Sabiiu, 2 Decembre.

In istori'a complanârei intre ambele pârti ale imperiului austriacu jóca rola insemnata partea finantiala preste totu. Legea cuotei carea in diet'a Ungariei e superata, se desbate in senatulu imperialu. Amicii regimului de dincolo de Lait'a dau dîori din tóte puterile cá cestiunea finantiaria sa se deslege câtu mai curendu, pentru ca afirma densii, numai asiá putemu vení mai curendu la punerea in lucrare a constitutiunei.

In senatulu imperialu e o minoritate, carea cá sî cea din diet'a Ungariei, da din capu sî crede ca cu votarea acestoru legi nu e bine a alergá asiá tare. Sî cei de dincolo de Lait'a mai adaugu, ca dupa impartiél'a fâcuta pâna acum ei au sa pórte mai mari greutâti decâtu cei de sub corón'a Stului Stefanu.

„N. Fr. Bl.“ vine sî arata in cifre cá sî dincóce, adeca la noi, e destula sarcina de purtatu, pre candu dincolo numai la parere e sarcina asiá mare, dara in realitate stá lucrulu altfeliu. In realitate dice acea fóia, va avé partea apuséna a imperiului sa se capuiésca pentru anulu 1868 numai de 34 milióne, deficitulu aministratiunei de 6 milióne prin arthii nóue de rente (Rentenbriefe) sî de 21 milióne prin unu imprumutu nou, carele e a se face impreuna cu Ungari'a. Dupa acést'a vorbindu despre unificatiunea detoriei de statu, despre cr·tiârile putinciose sî despre o reforma a contributiunilori, cá despre mijloculu cu care s'aru puté sfermá capulu idrei finantiale austriace, mangaie pre cei de dincolo de Lait'a cu urmatórele active, cari dice ca sa se recunósca cá active ale imperiului sî sa se stipuleze termini de solvire, cari termeni sa se tina. De feliulu acest'a aru fi: 1. Imprumutulu pentru seceta de 20 milióne, date Ungariei la 1863, din carele pâna acum s'a platitu numai putîne rate. 2. Imprumutulu pentru pagubele in urm'a gerului in 1866 de 5½ milióne. 3. Cele 3 milióne pentru drumulu de feru alu Losiontiului sî cele 5 milióne, care le-a primitu regimulu ungurescu pentru drumulu de feru Alföld concessiunatu din partea acestui'a. Aceste sume tóte le arata ministrulu de finantie Beke in espusetiunea sea dela 13 Iuliu a. c. ca active ale imperiului, Mai departe sa se faca dispusetiuni, cá sa se puna intre activele imperiului cele 10½ milióne, cari s'au imprumutatu specialminte fondului ungurescu de desdaunare, asemenea cele 3,600,000 fl. sî cele 7,600,000 fl. imprumutate fondeloru Croatiei sî Transilvaniei. —

Pretensiunele care se potu face din partea de dincolo a imperiului, dupa mentiunat'a fóia se urca la 54 milióne sigure, afara de 80 milióne care suntu detória la banc'a natiunala pe câtu duréza privilegiulu bâncei. Aru mai vení sî unele drumuri de feru subventiunate de a se considerá in rubric'a cestoru din urma. — Tóte aceste aru fi dupa dîs'a fóia consecintie din complanare, cari numai incâtu privesce regularea loru mai potu venì in discutiune.

Totu in acésta cestiune aflâmu, ca pre lânga legea cuotei, in senatulu imperialu se va propune sî o resolutiune, carea va priví putinti'a contribuirei. Asupr'a unei formulâri mai deaprópe in privinti'a acést'a inca nu s'a fâcutu nemic'a.

Diet'a **Ungariei** continua desbaterea asupr'a legei pentru detori'a statului.

In privinti'a **Croatiei** oficiósele asigura invoirea natiunaliloru cu Ungari'a sî dîcu, ca dupa deslegarea acestei cestiuni aru mai remané numai cestiunea Boemiei nedeslegata, ceea-ce dupa castigerea slaviloru de média-dî se va face usioru.

Din **Prussi'a** aflâmu, ca deputatulu Beningsen interpeléza in camera pre ministrulu Bismarck despre ambasadorii federatiunei germane de nordu. Se intielege ca interpelatiunea acést'a a fostu binevenita ministrului Bismarck sî respunsulu ce l'a datu a fostu multiamitoriu pentru interpelante. In o depesia din Berlinu cetimu ca diferite consulate prussiane se contragu sî se inlocuescu cu de acele ale federatiunei. Bismarck face sî nu ascépta sa fia mai antâiu recunoscutu de puterile celelalte.

Despre **conferinti'a** puteriloru europene se vorbesce fórte putinu. In giurulu ministrului francesu Rouher mai e putina sperantia de conferintia, crediendu-se adeca acolo, ca **Stanley**, Bismarck sî Górciacofu se voru vedé constrinsi a alergá in o conferintia spre a scóte pre Itali'a din pusetiunea cea neplacuta in carea se afla fatia cu Franci'a.

Din **Itali'a**, foile strainne ne aducu sciri fórte intristatóre despre situatiunea interna a Italiei. In 29 sî 30 Nov. s'au intemplatu mai multe arestâri. „Italie“ vrea a scí ca Guvern. italianu aru fi descoperitu unu comitetu mazzinianu sî unu depositu de arme, care le-a sî confiscatu. In monastirea cartausiana de lânga Florenti'a prinsera pre mai multi dintre calugâri. Cu ocasiunea incuisitiunei claustrului aflara acolo o suma insemnata de bani sî ce-va epistole din Rom'a — referitóre la formarea unei societâti secrete.— Asiá se asociaza: republicanii, reactiunarii, bourbonisii sî muratistii spre restornarea guvernului respective a tronului actuale In tînuturele Neapolei sî ale Venetiei se ivira dechiaratiuni, in cari se proclama desbinarea aceloru tînuturi de cas'a domnitória de Savoi'a In prochiamatiunea neapolitana se dîce: „Neapolea a adusu mai multe sacrificie pentru reformarea Italiei; in loculu libertâtiei sî alu nedependintiei promise dobendirâmu absolutismu. In urm'a politicei oservate in cestiunea romana unitatea e perduta. fiendu ca neci o conditiune a sufragiului poporului nu s'a implinitu; deci popórele italiane iér potu traí cu dreptulu loru celu vechiu.

In dechiaratiunea venetiana se dîce, ca locuitorii Venetiei vediendu-se insielati si retragu solenelu votulu datu pentru unirea Venetiei cu Itali'a sub cas'a de Savoi'a. Se dechiaru solenelu ca se voru desbiná de câtra dinasti'a sî guvernulu. care aduse asupr'a tierei rusîne sî nenorocire, sî care a umilitu profondu Itali'a intréga. — Deci reactiunea — acést'a inimica infernale a fericirei popóreloru— lucra; ci credemu sî sperámu, ca intielepciunea, patriotismulu sî energi'a fiiloru adeverati ai Italiei precum sî a conducatoriului destineloru aceste tieri maltratate voru scí sî voru puté sugrumá sî sterpí reulu ce amenintia unitatea sî prosperarea poporului italianu

Parlamentulu italianu e fórte veementu pentru evenemintele din urma sî pentru cele ce a auditu din corpulu legislativu asupr'a cestiunei romane sî deputatii camerei italiane se intrecu a demascá intrigele politicei francese in cestiunea acést'a sî a aretá ca conventiunea a fostu vatemata din partea Franciei mereu.— Intalnirea lui Victoru Emanuelu cu Principele Napoleonu la Monza se dîce ca are de scopu oblirea dungiloru ce le-au produsu evenemintele din urma in politicele acestoru dóue state.

Dupa scirile ce se repetu de nou prin dîuaristic'a vieneza, **Russi'a** se apropia in linisce spre apusulu de média-dî alu imperiului ei sî in scurtu va stá cu o armata considerabile sî va loví in pórt'a cui. ?

In **Romani'a** insa, afara de polemiele cele amare intre partide, nu vedemu nimic'a.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 9 Decembre dupa premergerea celoru obicinuite se alege comissiunea propusa de ministrulu de finantie sî decisa de cas'a deputatiloru in siedinti'a trecuta.

Dupa acést'a urméza o interpelatiune din partea deputatului **Csiky**. Elu dîce, ca pentru anulu curentu legislatiunea a incuviintiatu 48,000 recruti pre lânga conditiunele articulului IX de lege din anulu presente, insa incuviintiarea acést'a nu s'a estinsu mai departe de anulu curentu; neci n'a autorisatu legislatiunea pre regimu de a estinde recrutarea acést'a sî pre anulu venitoriu.

Cum sî pre ce base, interpeléza mai departe, s'a pututu intemplá, ca ministrulu pentru aperarea patriei sa emita ordinaciuni câtra municipiele comitatense, sî dupa sciri dîuaristice, anume câtra comitatulu Satumarelui sî câtra alte comitate croate sî póte sî altfeliu de comitate, sub nrulu 18,523 1867, prin care ordinatiune respectivele jurisdictiuni se indetorescu, a incepe conscriptiunea sî lucrârile premergatórie pentru recrutatiune, fâra de a avé o imputerire in privinti'a acést'a dela legilatiune sî fâra de a avé o indrumare orientatórie, de are diet'a voia de a aduce sacrificiulu celu mai apesatoriu, de sânge, sî in anulu acest'a ?

La acést'a ministrulu presiedinte respunde ca aru fi gat'a a dá deslusîre numai decâtu, déca aru avé emisulu respectivu la sine, in carele se afla o parte de tecstu, cu care aru puté respunde sî refrânge numai decâtu interpelatiunea. Atât'a insa póte spune de astadi inca, ca nimenea nu va puté aflá in emisulu acest'a nici celu mai micu periculu pentru independinti'a natiunei (aprobare)

Dupa acést'a se continuà desbaterea generala asupr'a projectului de lege despre datori'a statului.

In siedinti'a din 10 Decembre s'a publicatu resultatulu alegerei de eri in comissiunea sciuta finantiala. Se alesera: P. Somsich, conte Lupu Betlen, Augustu Trefort, Antoniu Csengery, Carolu Kerkapolyi, Georgiu Klapka, Juliu Kautz, Eduardu Csedenyi, Gavr. Lonyai, Iosifu Pruckberger, Fr. Pulszky, bar. Alb. Bánffi, Col. Ghyczy, P. Szontagh sî Gravr. Varady.

Dupa acést'a se insciintiéza mai multe interpelatiuni. W. Toth interpeléza pre ministrulu de interne, déca regimulu are de cugetu a face propunere de o lege in caus'a teatrului natiunalu sî candu, sî déca in bugetulu anului venitoriu va figurá sî vre-o subventiune pentru teatru, câci acum e avisatu numai la grati'a monarcului? Are de cugetu regimulu, câtu se atinge de teatrulu natiunalu, a intreprinde reforme spirituale sî materiale sî preste totu a aduce in fiinti'a o organisatiune definitiva, séu crede elu ca starea cea provisoria, in carea se afla acum teatrulu sa dureze sî mai departe?

Deputatulu **Siklósy** interpeléza déca are regimulu de cugetu a pune in lucrare comissiunea in cause sanitarie. **Antalffy** interpeléza pentru violent'a invasiune din Moldavi'a preste dóue comunitâti secuiesci, déca s'a luatu vre-o mesura in privinti'a acést'a. Ministrulu Wenkheim respunde, ca totu lucrulu acest'a e de a se reduce la o cérta pentru mediuini sî cele de lipsa in privinti'a acést'a s'a ordinatu.

Dupa acést'a respunde ministrulu presiedinte la interpelatiunea de eri din partea deputatului Csiky.

Sabiiu 1 Decembre. (**Decursulu festivitâtiei in presér'a sî dîu'a Santului Andreiu.**) Dupa-ce se terminà servitiulu ddiescu de sér'a in prediu'a serbatorei Stului Andreiu carea e onomastic'a Escelentiei Sele Pr. Santitulu

Archiepiscopu sî Metropolitu ,— la 7 óre sér'a se adunara unu cercu frumosu de barbatii clerului nostru de aici (Asessori consistoriali, corpulu profes. sî a. m. dep.), de dómne sî dómnisióre, de domni atâtu amploiati câtu sî negutiatori sî meseriasi in sal'a cea mare a Seminarului nostru.

Corulu, sub directiunea dlui prof. de cantâri Demetriu **Cuntianu**, deschise festivitatea prin frumós'a piesa „Eata dîu'a cea dorita“. Dupa acést'a clericulu din anulu III A. Badiu, rostì o cuventare fórte corespundiatóre dîlei, sî carea aru meritá a se face cunoscuta unui publicu mai largu. Ne vomu abtîné de a vorbí despre dens'a pâna candu vomu vedé déca se predà séu nu publicitâtiei.

Piesele ce au urmatu dupa unu programu fipsatu de mai inainte, se schimbara acum cu poesii bine alese, dechiamate de câte unu june, séu cantate din partea corului. Intre aceste din urma avemu sa amintimu de novitatea cu carea ne-a surprinsu dlu prof. Cuntianu reformandu mai potrivitu melodia dela poesi'a „Pre Câmpi'a Turdei.“ O surprindere de totu mare sî fórte satisfacatóre pentru ori-ce omu iubitoriu de musica natiunala de ori-ce ramu , ne-a fâcutu ari'a dela „Pre stapanulu sî Archiereulu nostru“. Ari'a nu putemu dice, ca e nóua, ci cea vechia, numai ilustrata in unu modu de totu placutu sî miscatoriu.— Déca in privinti'a acestei piese sî aceloru-lalte avemu sa fimu recunoscatori pentru silintia ce o pune Domnulu prof. in ramulu acest'a; nu putemu trece cu tâcerea nici pre acei juni de buna sperántia, recunoscendu-le in publicu sî meritulu densiloru, cari forméza unu coru, dupa impregiurârile nóstre bine intocmitu. Talentele ce transparu, pre lânga o scóla mai indelungata sî de mai multu esercitiu (deprindere), aru puté sa ne dea unu coru fórte alesu , carele sa rivaliseze cu ori-care altulu.

In dîu'a de Stulu Andreiu se incepù la 8 óre servitiulu ddieescu de diminéti'a (utrenie) sî la 9 óre se continuà St'a Liturgia. La finitulu acestei se cetí din genunchi rugaciune pentru indelung'a sî fericita sanatate a Inaltu Présantîtului Archiepiscopu sî Metropolitu **Andreiu**, dupa carea iéra intonà corulu cântarea; „Pre Stapanulu sî Archiereulu nostru“ sî apoi la anafora: „Nu te teme turma mica“, cu care se incheià sî pentru dîu'a de astadi solemnitatea.

Cestiunea Romei in corpulu legelativu alu Franciei.

Deputatulu Jules **Favre** si-a desvoltatu interpelatiunea sea in siedinti'a dela 2 Decembre. Din cuventarea lui estragemu urmatórele:

Domnii mei! otarirea imperatului cá armi'a ce a rechiamat'o dela Rom'a se o tramita iérasi acolo, a provocatu in Franci'a sî Europ'a o emotiune cu multu mai mare, decâtu se nu avemu prim'a detorintia a ne esprime parerea nóstra despre faptulu importantu sî se nu facemu tierei cunoscuta pusetiunea in care se afla.

Si pe nime nu-lu instrainá cá in diferite pârti ale camerei se manifestau dorintie de interpelatiuni, dintre cari unele afirmau ce s'a fâcutu pré multu , altele ca pré putînu, pâna candu tóte se uniau in presentarea de nepaciuire generala, in fati'a unui venitoriu amenintiatoru. Io sum in cugetu a aperá parerea celoru ce dojanescu a dóu'a speditiune la Rom'a.

Acésta speditiune ne-a adusu in urmatórea dilema fatala: ori se mergemu cu Itali'a, ori se sustînemu in activitate puterea lumésca a Papei. E tempulu se parasimu câile nedeciderei sî a dubietâtiei. Trebue sa se arete in câtrau cârmuimu naea, sî trebue sa ne esprimemu chiaru. (Asiá! asiá!)

Ei bine! Dupa parerea mea, a dóu'a speditiune la Rom'a nu póte avé convoirea nóstra din urmatórele puncte: antâiu, e contraria principiulu de dreptu; a dóu'a, compromite interesele Franciei; a trei'a, ea e stricatiósa chiaru lucrului, câruî voescu a i serví; sî in fine, ne amesteca intr'unu sîru de complicatiuni sî perplesitâti de cari ne putemu mantuí numai facendu o eróre sî provocandu desplacere cuvientiósa in tóte pârtile. Guvernulu ni-a promisu ca va purcede dupa suatulu camerei, sî totusi asterne naintea nóstra numai fapte complinite.

Deci trebue fâcuta incercare a scutí tiér'a de periculele câror'a ea e espusa in modu atâtu de reprecautu. Speditiunea din 1867 sta in legatura intima cu cea dela 1849, ce e basata prin logica, prin pasi militaresci sî diplomatici. Inse totusi este o deosebire intre ele: déca cea dela 1849 aru puté avé pretestu sî scusare, — nu le póte avé acést'a dela 1867.

Dela 1849 pâna la 1859 Rom'a s'a marginitu a despretiuí svatuirele Franciei. In annlu celu mai dela urma cerù Rom'a se i se redée provinciele ce i se luasera; dara la 1860 si luà Pap'a o pusetiune mai amenintiatória. Atunci publicase elu o alocutiune sî o enciclica in cari cu veementia nemarginita se vaietá pentru rapirea patrimoniului lui Petru. Franci'a nu potù primì cu recéla acestu cuventu. Ministrulu de atunci: Thouvenel , constatà in cercularulu seu dela 8 Febr. 1860 ca acésta veementie a Vaticanului póte numai inreutatí starea lucrurtloru sî a face reulu nevindecabilu.— Curi'a papala remane neschimbata lânga aceea: se nu recunósca Itali'a. Continua a o numí „regimulu subalpinu.“ Ast'a e vatemare! Dara vatemandu-se aliatulu Franciei, e vatemata si ea insasi. (Vuietu.)

Regimulu nostru , esprimendu principiulu de neintreventiune, admonià in daru pe Pap'a cá sa se lase de sperantia a-si recastigá, prin ajutoriu strainu, provinciele perdute; regimulu papale refusà ori ce felu de concessiune, la 18 Ian. 1862 scrise representantele nostru in Rom'a, ca nu póte primí altu respunsu de câtu: „ante restituendum.“

Imperatulu se amesteca intr'acestea prin epistol'a sea din 1862 care constatà resultatulu nefavorabilu alu politicei sele in Rom'a sî prochiamà necessitatea de deslegare. Acést'a putea sa se cuprinda numai in impacarea s. Scaunu cu Itali'a, adeca in contielegere cu idei moderne. Imperatulu aretà ca opusetiunea Papei e caus'a desordinei morale in Itali'a pâna sî in Europ'a. Santulu scaunu remase surdu pentru atari idei.

Ce facù Franci'a? Fâra vatemarea demnitâtiei sele nu putea continuá o ocupaciune ce nepaciuesce Europ'a.

Regimulu Franciei a protestatu contr'a enciclicei, eara ministrulu de esterne o aretà in fati'a Europei de o apologia nefericita a guvernamentalismului vechiu, de atacu asupr'a tuturoru principieloru ce servescu de bas'a ordinei nóstre sociale, suveranitatei natiunale , votului universalu , libertâtiei conscientiei sî a cultului.

Deci dara, celu ce a datu scutulu seu, fu atacatu, insultatu. (Vuetu de nou.) Séu dóra inséemna altu ce-va, candu autoritatea suprema , Pap'a , predica resculare, despretiuirea legiloru? (Rechiamatiuni.)

Déca Franci'a aru fi fâcutu o contielegere cu Pap'a cá domnitoriu lumescu, óre prin acésta apucatura neinchipuibila n'aru fi fostu ei mantuiti de deoblegamintele loru? Asiá, de cum-va inclinâri religióse nu confundau cestiunea, respunsulu aru fi fórte chiaru, pentru ori sî cine. (Consentîri in partea stânga.)

Dara atacurile nu erau indreptate numai asupr'a Franciei. Ce purtare si ia Pap'a fatia cu Itali'a? elu ataca deadreptulu regimulu italianu. Legile ei le tratéza cá pre nisce legi nelegale, hotiesci, le dechiara de nimic'a , ca nu merita a fi respectate. (Vuetu mare.)

Ba nu, **Pap'a** nu a depusu armele fatia cu Itali'a, iéra Itali'a a devenitu prin aceea restrinsa a scutí o putere ce ei i-a dechiaratu resboiu. (Vuetu mare.) De cum-va unu regimu vecinu aru grâí in publicu despre legile nóstre, precum a grâitu Pap'a in Consistoriu despre legile Italiei, intrebatu: n'aru fi detorinti'a nóstra a dechiará resboiu acelui regimu? (Intrerumpere.)

Dara Franciei i se mai aratà inca o greutate fatia cu Itali'a. Conventiunea sustîne in adeveru camca s. parinte póte sa-si formeze sî sa se sustîna armat'a, ca póte sa-si adune ostasi pretutindenea sî in insasi Franci'a , nu sustîne insa ca elu are voia sa-i recruteze dintre armat'a nóstra.— A-

---

FOISIÓRA.

Pester'a negra...

nuvela originaria

Petitorii.

(Urmare.)

Chiaru vrù sa pasiésca mai incolo — candu ochii — se umplura de lacremi. —

Dómne! suspiná biét'a Florica, ce o sa insemnedie? — flórea ei cea mai draga — pre care o grigiá sî o udá in tóta sér'a, erá vestedita.

Cá straformata, i-si indreptà pasii câtra unu merisioru, ce-lu sedise cu mân'a ei.— Asta primavéra, l'a legatu redîmandulu de unu paru de stejariu, cá nu cum-va venturile sa-i frânga trupsiorulu gingasielu, dara eata omenulu reu sî ací parea ca-si bate jocu de serman'a fetitia , unu ramu din cunun'a merisiorului erá vestedu — debelatu . . . .

Se puse sub unu peru bratiosu, din apropiare sa siéda — erá superata de totu. —

Capulu ei celu mandru buclatu se inclinà. Din ochi i se scurgeau lacremi dupa lacremi. —

Nu e semnu bunu! siopti Floric'a — Ionutiu zace de mórte — o! ca me infiorediu candu gândescu ca dóra acést'a ce mi se arata va fi in legatura cu viéti'a sî mórtea lui!! — atunci n'amu apoi pre nime care sa me mai iubésca . . . sî Gavrila-i departe! departe! cine scia inturná-se-v'a din bataie intregu . . . elu singuru apoi m'aru mai inbí! — dara ce-i viéti'a unei floricele fâra sóre?! — o! . . . . . . sî ací unu torentu de lacremi picurau riurandu din fati'a Floricei.— Totu ce amu mai scumpu se usca!! murmurá suspinandu. —

Deodata unu strigatu o tredî din visele-i jalnice — erá Saft'a ce se tredî sî strigá dupa Floric'a . . .

Mechanicesce se sculà biét'a turturica trista sî urmà strigatului in casa.

In cas'a lui Petru , pre fetiele tuturor'a parea ca depinde — unu velu durerosu — jalnicu.

Ionutiu in urm'a ranei — inotá pre undele furibunde, ale unui parocsismu crudelu. —

Florica! sî iéra Florica! erá unicele vorbe ce le suprimá — spariatu din somnu-i de vre-o câte-va clipe. —

Astfelu sî paserea rânîta de mórte — sî mai reculege ultimele puteri debile — sa-si apere puii de inimicu . . .

Ionutiu vedea órece-va prin visele lui , dar cine potea scí ca ce vede de geme sî striga asiá tare. —

Câte odata si tindea man'a-i tremuranda cu repediune parendu, ca vrea sa apuce ce-va— dar indata, iéra si-o lasà incetu suspinandu pe dung'a patului.—

... Erá o deminétia frumósa, cerulu limpedu suridiendu, promitea sateniloru o dî cam calda insa mandra de lucru. — Inca cu reversatulu dîlei se strecorau glóte de lucratori pe pórt'a satului , esundandu apoi tiarinele.— Erá tempulu candu cucuruzulu se plivesce de ierburele stricatóre de a dóu'a óra. —

Toti lucratorii mici cu mari, juni, betrani aveau sape pe spate. — Fetele mergeau cantandu,— feciorii chiuindu, erau veseli ca o se aiba o asiá dî frumósa de lucru... Chiaru in urma veneau doi barbati, in etate de mijlocu, sî ei aveau sape in mâni.

Vedi Stefane!— dîse unulu dintre ei câtra sotiulu seu,— vedi, cum se póte stricá omulu, déca n'are pace in casa!— n'ai vediutu! continuà totu acelasi— Todoranu sî acum jace in carcim'a satului! — Dómne! sî inca intr'o dî asiá de frumósa cá astadi,— s'a stricatu bietulu omu de candu-i murí muierea cea d'antâiu!— Apoi dupa ce-i luà pe Gavrila la catane, gatase cu tóta economi'a! Dómne! ferescé-ne de muieri cá Saft'a.— Me dóre!— dîse celalaltu— Todoranu a fostu altu omu, dar muierea a dóu'a l'a stricatu de totu,—chinuesce biét'a fetitia ce o are Todoranu dela muierea cea d'antâiu — dar uita-te ce vedu! — continuà céstalaltu — uitandu-se inapoi,— Floric'a lui Todoranu vine cu nescari lucratori!— dreptu ea tóta sémena la muma-sea , — lucratóre , frumósa, dar ce folosu are serman'a — totu n'are neci de unu banu omenia inaintea Saftei . . . . a-siu vrea sa sciu numai cumnate! — de unde póte Todoranu acel'a sa aiba atâti'a bani!— tóta dîu'a siede in carcima — apoi si baga lucratori sa-i lucre. — Banii acei'a care-i bea elu aru putea sa mai scada din lucratori, apoi sî elu se lucre. —

Dreptu ai cumnate— dîse celu d'antâiu— vedi sî noi lucrâmu, sî totu abiá o putemu duce de pre o dî pre alt'a , sî cu câta crutiare? candu gustâmu noi câte putina beutura? Si vedi tu are dreptu pocést'a s'a fàcutu. In actele ce le avemu inaintea nóstra nu se face vorba despre aceea, câci dnii ministri au privilegiulu intielepciunei, ei ne impartu nóue pâne, ceea ce ne aru puté nutrí, ne detragu. (Risu.)

Sumu imputeritu se dechiaru ca Itali'a a protestatu contra acestei vatemâri a tratatului. Dara armat'a nóstra totusi remase in Rom'a, sub comand'a Papei. Asiá dara acést'a nu a fostu numai vatemare pentru conventiunea din Septembre, ci sî pentru legile Franciei cari au incredintiatu ostasîmea nóstra ministrului de resbelu, cu scopu sa o folosésca pentru patri'a nóstra.

Insa nu numai ca armi'a papala s'a formatu din armi'a francesa, ci sî clerulu francesu primí pre cale oficiósa insârcinare se adune dintre poporulu credulu dela sate ostasi pentru s. scaunu. (Consentîri.)

C. de **Cassagnac**: Poporulu nostru dela tiéra e luminatu, te condamna.

Juliu **Favre** citéza unu cerculariu alu Episcopului de Avranche, unde acest'a dechiara ca propagand'a este religiósa sî patriotica, recomendata de regimu.

Generalii dela comand'a de acolo i-si dau invoirea loru esprimandu-si speranti'a ca barbatii din reserva, asiá dara din armata, se voru inrolá, pentru a aperá, papatulu contra revolutiunei.

Tóte acestea suntu confundâri de concepte, anarchia, violare de lege (Consentîri de stâng'a.)

Deci din conventiunea de Septembre nu se sustînù nimic'a, sî astadi se facu provocâri la ea pentru a aperá interventiunea din Rom'a. (Consentîri de stâng'a.) De unde asiá curendu atât'a finéti'a? Séu dóra acum'a pentru prim'a data s'a fâcutu abatere dela tratatu? Candu Danemarc'a sî intinsese bratiele câtra Franci'a, candu se indegetá la Prussi'a ce neincetatu crescea, amenintiandu in ambitiunea ei nesatiósa chiaru sî pre Franci'a, atunci rideati de aceste atentificâri. Acum'a profeti'a s'a realisatu. Danemarc'a jace in sângele seu, iéra vulturulu prussianu se inaltia in fati'a drapelului treicoloru.

Sî tratatulu, in vertutea cârui'a dusera unu principe nefericitu din palatulu strabuniloru sei spre alu face partasiu la nebuniele loru (larma.) Acestu tratatu se folosî contr'a loru. Naintea unei miscâri impunatóre a stateloru unite lu rupsera. Avendu se aléga intre blastâmu sî rusîne, si alesera pe cea din urma. (Intrerumpere.) Parasira pe Massimilianu. Nu i invinovatiescu. (Larma.) Ceru numai cá in contr'a conventiunei de Sept. se lucre totu asiá, cá se nu ajunga a ne dechiará ca ei sustînu tratatele numai fatia cu cei neputinciosi. (Larma. Consentîri de stâng'a.) (Va urmá.)

Principatele române unite.

„La Patrie", cu dat'a 30 Novembre scrie despre Romani'a urmatórele:

„Noulu cabinetu romanu, a cârui lista ne-a dat'o alaltaeri o depesia din Bucuresci, este definitívu constituitu. Nu se va fi vediutu fâra surprindere intórcerea la afaceri a principalelui ministru care, in cabinetulu ce se schimbase acum in urma, resuma politic'a guvernamentala sî devenise tînt'a atâroru atacuri.

„Impregiurârile in cari d. Bratianu revine la afaceri ne desarméza cu totulu. Dîcemu acést'a fâra inconjuru: situatiunea s'a schimbatu; progresulu agitârei indreptate contr'a partitei liberale, disólverea Camerei, necessitatea intr'unu cuventu de a luptá contr'a unei reactiuni incuragiate de strainu; totu comenda principelui Carolu a reclamatu sprigiuulu ómeniloru a câroru programa politica promite o energica resistentia contr'a intrigeloru, sî o leala colaboratiune cu majoritatea tierei.

„Vedemu anca ca evenemintele cari ne-au pusu in ostilitate contr'a dlui Bratianu au produsu fructele loru Ómenii pe cari principele Carolu ia intr'unitu acum se voru silí cu atâtu mai multu a indreptá gresialele comise cu câtu au vediutu consecintiele loru. Ei sciu astadi cu ce mesura patriotismulu loru necontestabile se póte esercitá; pentru a dá satisfacerea tutoru necesitâtiloru situatiunei, fâr' a jicni susceptibilitâtile séu interesele. Reulu ce ei trebue sa invinga este in intru; insa nu-si va ajunge bine scopulu decâtu cu conditiunea de a mantiné mai multu decâtu totu deun'a politica esterióra a Principateloru unite in termeni pe cari insusi D. Bratianu ia insemnatu sî cari se resuma in aste cuvinte: Aliancí'a francesa."

Varietâti.

⁂ Comitetulu Asociatiunei transilvane a tînutu Joi siedinti'a s'a lunaria. Caus'a netînerei mai curendu fu serbatórea, carea cadiù in dîu'a determinata.

⁂ **Universitatea natiunala** tînù eri siedintia publica.

⁂ Presidiulu magistratului din Brasiovu a tramisu prin Comisariulu reg. transilvanu trei ducati (galbeni) la fondulu de ajutorarea honvediloru, ceea ce se aduce de Budap. Közl. la cunoscintia publica pre lânga recunoscintia.

⁂ W. Abdp. scrie: Scirile latite in tempulu din urma in privinti'a desfiintiârei marginei militarie suntemu in positiune a le dechiará cu totulu de nefundate.

⁂ Dupa „Budapesti Közlöny", ministrulu reg. ung. de justitia a incredintiatu agendele presidiale ale directoratului cârtiloru funduarie din Transilvani'a, Consiliariului gub. transilvanu Ioann bar. **Bornemisza de Kaszon**.

⁂ Ministrulu italianu de comerciu a ramisu ministrului ung. de comerciu o colectiune pretiósa de medalie privitórie la istori'a casei Savoi'a, pre lânga o comitiva in limb'a magiara.

⁂ **Uniformarea cea nóua a armatei austriace** o va asterne ministeriulu de resbelu in scurtu tempu Maj. S. spre sanctiunare sî atunci, fiindu gat'a mustrele respective pentru ajustarea cea nóua, va urmá sî publicatiunea. In loculu colórei rosie proiectate pentru pantaloni, la infanteria se va introduce cea albastra (venetu deschisu); numai cei dela cavaleria, artileria sî carausieri'a voru capetá pantaloni rosii sî cisme inalte.

⁂ **Furtu din Biserica.** In nóptea dela 29 spre 30 Novembre s'au furatu bani din Biseric'a gr. or. din strad'a lunga, din Sabiiu. Furulu se vede ca a saritu preste palanulu de dinapoi'a bisericei sî cu o cheia falsa a descuiatu biseric'a. Sum'a furata nu e mare — vre-o 10 fl. v. a. — pentruca sumele mai insemnate erau in cas'a de feru din altariu, pre care nu o a pututu stricá sî de alte odóre séu vestminte bisericesci furulu nu s'a atinsu.

⁂ Eri s'a periclitatu unu lucratoriu ce lucrá la planarea din grâdin'a Metropoliei gr. or. de aici, surpandu-se pre elu pamentulu sî astupandu-lu. Ajutoriulu fu grabnicu dara indesiertu, pentru ca dupa ce fu desgropatu abiá mai respirà de vre-o câte-va ori sî apoi murì.

⁂ Comun'a Persiani castigà cu resistînt'a sea esecutiune militara, spre care scopu se sî comandà din Brasiovu o mica compania dela regimentulu Gondrecourt. Intr'aceea se aude ca pseudo-advocatulu care purtase procesulu persienariloru sî-a luatu viéti'a unde-va in Ungari'a, unde calatorise de mai multe luni lasandu-si femei'a sî copiii aici in o stare ce nici decum nu e de pismuitu.

Totu acelu omu nefericitu a purtatu sî procesulu lui Draganu Sasu din Satulungu in contr'a comitetului sî inspectorului pentru o suma de bani de recruti, pâna candu ajunse sî acest'a la inchisóre. De altmintrea cum se aude, in Satulungu nici acum nu e in pace, iéra schimbatorii din Brasiovu dela cari se luasera imprumutu unele sume de bani au castigatu dreptu de esecutiune. Cu privire la Persiani ni se impartasiesce unu lucru batatoriu la ochi, ca adeca actele loru de procesu aru fi statu pâna in dîlele acestea la o dregatoria subalterna spre a se face referata la tribunalulu urbarialu, care trebuea sa se faca demultu. Apoi dara cum a pututu esî esecutiune asupr'a numitei comune? In adeveru acestu casu merita cá

---

p'a nostru candu dîce, ca beutur'a in cracima e focu mistuitoriu, respunde celalaltu...

Aicea ajunse la o carare ce ducea pintre — nesce pamenturi de cucuruzu — se despartîra fiacare luandu o directiune contraria ...

...Umbrele serei si latîra florulu loru din ce in ce mai tare preste satu, lucratorii re'ntornau din câmpu cantandu.

Todoranu, esiá tarbacitu din carcima sî si indreptá pasii câtra casa.—

Lumea se invertea inaintea ochiloru lui, mai erá se pice de pe picióre, candu eata sî amarit'a de Florica sosì dela lucrulu câmpului pe dinaintea carcimei.—

La vederea tatalui ei in starea acést'a o purpura colóre cuprinde fati'a ei ce pâna acum parea palida.... erá rusînea, ce cuprinsa pe Floric'a candu vediù ca tatalu ei n'avea neci potere sa stea pe peciόre. —

Dedù sap'a la unulu dintre lucratori, cu scopu ca se sustîna pe tata-seu, dar lucratoriulu i respunsa: lasa draga, Floric'a, ca-lu voiu duce eu acasa! — tu n'ai potere! — sî cu acestea agraindulu pasî spre Todoranu, carele in beti'a lui borborosiá câte sî sî mai câte.—

Asiá sosì Todoranu acasa, Floric'a lu asiediá pe unu patu, apoi purtà de grigia se capete lucratorii de cina....

Dîu'a a fostu calda, fórte calda, sî cam de câtra séra nescari nouri negri, se aradicara pe orisonu. In asta nópte — o se plóua — dîceau multi dintre lucratori— sî Dómne bine va cadea plói'a. De ce se apropiá sér'a mai tare, Saft'a erá mai neodichnita — dorea cu sete sa se implinésca odata planulu ei. —

Pentru aceea inainte de ce se culcara trudit'a Florica o mená sa incuie portiti'a ulitiei, apoi se stinse lumin'a sî flacarile focului de pre vétra se domolira cu incetulu. —

O intunecime fiorósa se pusa preste satu — nu-ti vedeai nici mân'a afara — picurii mari de plóie picau cu repediciune pre coperisiele caseloru . . . .

Totulu erá liniscitu. —

Cam pre la miedìulu noptiei, trei umble mute pasiau pre calca ce venea de câtra piramida, câtra satu. —

Erau intrarmate bine, cu caciule negre mari, straiuri sure sî fati'a loru cea négra de funingine, nu stá nici decâtu in contrastu cu fiorós'a nópte...

Pasiau doi inapoi, inainte mergea, o alta umbra, erá Vasilie, ceia-lalti erau afara din satu la penda.

Candu se apropiara mai de satu — atunci unulu din ei — dîse câtra Vasilie: Acést'a numai pentru tine o facemu, vomu vedea cu ce ni vei resplatí!! — Vasilie nu respunse nimic'a ci facendu semnu cá sa taca — pasiá mai incolo....

Erau intrati in satu — nimic'a nu se miscá — numai candu sî candu unu latratu de câne, sa audî prin nópte...

In crucea ulitiei la fantâna se — oprira.—

Vasilie dupa ce le impuse cea mai mare tâcere, le sioptí câte-va ordine sî apoi iérasi se prapadira pintre céti'a cea négra a noptiei. —

Cas'a lui Todoranu erá asiá cladita incâtu de câtra ulitia se aflau dóue feresti.

Cum intrá-i pre portitia — indata venea usi'a casei — sî in curte mai erau nescari feresti. —

La un'a dintre ferestile din ulitia, Vasilie se apropià sî batù cu o petricica in sticla — nu respunsa nimenea. —

Todoranu erá cuprinsu de unu somnu greu — Saft'a póte in somnulu celu dintâiu inca nu audiá.—

A dóu'a lovitura urmá atunci tredîndu-se Saft'a — intrebá ca cine-i? Eu sumu! respunsa o voce ragusita. — O feréstra se deschise sî capulu Saftei aparù.— Vasilie nu dîsa nimic'a ci-i intinsa saculetiulu...

Bine! sioptí Saft'a sî Inchisa feréstr'a — apoi tredî pre Floric'a din somnu dîcendu-i: dute deschide portiti'a ulitiei ca suntu doi drumari —

Floric'a insa chiaru visá reu sî tredîndu-o din somnulu ei Saft'a — se duse luandu-si o marama pre capu sa deschida portiti'a...

Portiti'a stá deschisa Floric'a ascépta cá sa intre ore-cine. Deodata dóue bratie nervóse o cuprindu — unu altu se incercá ai bagá maram'a ce i-o luase din capu in gura — sî apoi simtî ca o redica in susu. — Beat'a Florica, atât'a erá cuprinsa de spaima — incâtu nu putù sa esprime celu mai linu graiu. — Apoi vediendu ca o scóte sî afara din curtea loru, lesînà sî in starea acést'a o transportara acesti vulturi de nópte la pestera. —

Totulu erá liniscitu, nimic'a nu se miscà cá sî cum nu s'aru fi intemplatu nimic'a . . . —

(Va urmá)

sa fia adusu la lumina nu numai in interesulu particulariu alu respectiveloru comune, ci si in alu liniscei publice si alu onórei oficiolatului si comitetului districtualu, pentru ca este lucru fórte periculosu a se jucá cine-va asiá usioru cu sângele omenescu. — (G. Tr.)

*** **Diverse.** Pâna acum in Tranni'a in cursu de diecimi de ani mai nici decum nu se audiá cá banditi sa fia depredatu post'a statului, precum se intemplá in Ungari'a si Itali'a. Intre 13 si 14 nóptea carulu postei fu opritu de banditi aprópe de satulu secuiescu Szilás Keresztur; ei omorira pre cocisiu si luara numai 15 fiorini, iéra alti 42 fl. negasindu-i remasera nepredati.— In satulu Ernotu lânga Muresiu unu economu omorí pre servitoriulu seu numai pentru o simpla neascultare.— In 20 Nov. Carolin'a ved. Nagy din Clusiu, femeia de familia buna, se aruncà in Somesiu din desperatiune. — Hotiele in Clusiu suntu mai la ordinea dilei. In sér'a de Catarin'a dupa calind. nou unu hotiu anume Péterfi fu arestatu in balulu publicu, unde mersese imbracatu elegantu cá ori-ce cavaleru. Totu pre atunci unulu Weis scapatu de curendu din temniti'a statului se sciù imbracá intr'unu magasinu de vestmente nóue cu totu ce-i trebuea din crescetu pâna in picióre, mai luà si o parechia de ciobóte nóue dela unu ciobotariu cunoscutu alu seu, apoi fâra sa platésca macaru o lascaie o sterse la sanetós'a. Totu pre atunci si totu in Clusiu furii iérasi mai sparsera la o casa din strad'a Monastirei. (G. Tr.)

*** **Urmârile unei demonstratiuni.** In Agram capital'a Croatiei, la unu comersu alu junimei studióse s'a intemplatu unele demonstratiuni contr'a Locutiitorului. In urm'a acestor'a unu auditoriu de drepturi s'a asentatu la militia; doi s'au relegatu pentru totu deun'a; doi pentru unu anu si mai multi a capatatu infruntâri aspre.

*** **Prutulu navigabilu.** In adunarea consiliului generalu a districtului Falciu s'a decisu a face Prutulu navigabilu. Spre acestu sfersitu s'a decisu mai departe cá lucrârile necessarie sa se incépa inca in anulu acest'a. Mai departe s'a provocatu tóte districtele din vecinatatea Prutului sa ia parte la acést'a intreprindere. In capulu acestei intreprinderi se afla fostulu ministru Cogalniceanu.

*** Directiunea generala a telegrafeloru si posteloru din Romani'a face cunoscutu caGuvernulu imperiale alu Russiei, conformu dorintiei esprimata de guvernalu românu, a bine voitu a suprimá birourile sele de post'a rusa din Romani'a.

In viitoriu dara tóta corespundinti'a pentru imperiulu Russiei cu Romani'a, se va face prin post'a româna. Insa pâna ce se va stabilí o conventiune postala si pâna ce se va luá alte dispositiuni, deocamdata, va circulá intre ambele Staturi numai corespundinti'a simpla (fâra valóre declarata) si se va schimbá intre biurourile de posta rusa si româna stabilita pre fruntarie la Sculeni.

*** In sér'a de 17 ale curentei, pre la órele $11^{1}/_{2}$ spitalulu militaru alu garnisónei din Galati a fostu prad'a unui incendiu devastatoriu. — Foculu a isbucnitu din etagiulu de susu in carele erá arangiata spiceri'a Spitalului cu depositulu ei. A arsu etagiulu de susu si unu salonu din parteru, precum si o mare parte din depositulu speceriei. Bolnavii, din norocire a pututu scapá nevatemati, fiendu transportati in pripa in altu localu.

Déca foculu s'a marginitu numai aci, este a se multiamí, si pentru repetite ori in de asemenea ocasiuni, numai filantropului Comandantu alu vaporului de resbelu francesu stationatu in acestu portu, carele a datu celu mai frumosu esemplu de umanitate, prin ajutoriulu seu fâra pregetu cu ómenii comandei sele, fâra care, periculului aru fi pututu devení póte mai amenintiatoriu, din caus'a nedestoiniciei pompieriloru nostri. „Temp.“

*** **Imperialistiloru condamnati** la inchisóre, din Messicu, li se scurta terminulu de arestu. Cei din tieri straine si impiegatii mai innalti se esiléza din tiéra.

Nr. 1—3 **Concursu.**

Pentru ocupare statiuni vacante de invetiatoru in comunitatea gr. or. Racoviti'a, ce e ingremiata maritului comitatu alu Temisiului si protopopiatului gr. res. alu Jebelului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a 83 fl. v. a.

b) in naturale: 10 chible de grâu, 10 chible de cucuruzu, 7 stangeni de lemne, 2 jugere de livada, $^{1}/_{2}$ jugeru de gradina afara, $^{1}/_{2}$ jugeru de gradina la casa si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitiunele loru concursuale, timbrate dupa cuvientia, cu estrasulu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum si purtarea loru morale si politica; si astfelu inzestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptumaritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna in 25 Decembre a. c. cal. vechiu.

Caransebesiu 18 Novembre 1867.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului

Nr. 3—2 **Edictu.**

Georgiu Pravetiu din Halchiu, carele de 8 ani díle a parasitu cu necredintia pe legiuit'a lui sotie Paraschiv'a, nata Ioanne Sincanu totu din Halchiu, fâra a se scí loculu petrecerei densului; este prin acést'a citatu, cá in termenu de siese luni de díle, dela datulu presente, sa se infatîsiedie inaintea subscrisului Scaunu protopopescu, pentruca la dincontra si fâra de densulu se va decide in intielesulu SS. canóne, divortiulu cerutu de saci'a sea.

Brasiovu, 24 Novembre.

Scaunulu protopopescu gr. or. I alu Brasiovului.

Iosifu Baracu,
Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 14/2 Decembre 1867.

Metalicele 5%	55 50	Act. de creditu	184 20
Imprumut. nat. 5%	65	Argintulu	118 75
Actiile de banca	674	Galbinulu	5 74

ASSICURAZIONI GENERALI CU PRIVIL. C. R. IN TRIEST,

intemeiata in anulu 1831,

cu unu fondu de siguranti'a dupa bilantiulu, publicatu in 4 Novembre 1866, de 24,463,860.

primesce pentru premii fórte potrivite:

a) asecurantii contr'a pagubiriloru prin focu;

b) asecurantii pentru viéti'a ómeniloru, cu si fâra profitu, de capitale, pensiuni si rente, precum si asecurantii de zestre.

Societatea, indreptatîta de a esercea tóte plasele de asecurantia, cari suntu iertate dupa legi, au fostu dintre tóte institutele austriace de asecurantia cea d'antâiu, carea au introdusu asecurantiele vietiei si au purtatu inca din inceputu neintreruptu grij'a pentru ele, cá sa oferese participatoriloru tóte comoditâtile ce suntu impreunate cu o soliditate duratóre a societâtiei.

Intre combinatiunile diferite ale asecurantieloru pentru casulu de mórte ne oferesce la tarifulu II. cu profitu inlesniri deosebite, de óre-ce la cestea din urma da societatea participatoriloru din profiitulu, ce resulta, 75%, prin ceea-ce se reduce plat'a premieloru la o suma cum se póte de mica.

In anulu 1862 se urcà profitulu de impartire la $74^{27}/_{100}$ proc. in anulu 1863. se urcà profitulu acest'a chiaru si la $98^{64}/_{100}$ proc.; in anulu 1864 la $70^{83}/_{100}$ proc.; in anulu 1865 la 13 proc. si in anulu 1866 la $25^{61}/_{100}$ proc. ale premieloru platite. Fórte observabilu este, ca daun'a (pagub'a) ce se póte face intr'unu anu o purtà institutulu singuru; folosulu acest'a este fórte mare, de óre-ce bilantiulu se incheie din anu in anu, eara profitulu ce se cuvine in privinti'a politieloru, cari 'si perdu valórea prin mórtea asecuratului séu prin incetarea de a platí premiele, trecu in proprietatea celorulalti participatori.

In ce mesura urcata a esperimentatu societatea folosinti'a sea se vede de acolo, ca ea au platitu dejá dela inceputulu ei

63,945,001 f.
pentru daune in urm'a mortiei a **3555** partite
asecurate **3,823,446.**
Reservele cari se urca
la 12,684,750 f.
precum si celelalte fonduri

Sum'a, carea asecura societatea dupa bilantiulu mentiunatu, au ajunsu la cifr'a cea fórte insemnata mai multu de

819 milióne florini,
cu unu venitu de premii si interese de
8,000,000 florini,
in care insa nu se cuprinde si sum'a cea insemnata a tontineloru si a venituriloru pre viétia.

Ajudecarea acést'a via ne da documentulu celu mai adeveratu despre increderea din tóte pârtile, de carea se bucura societatea in urm'a apretiuirei acurate a soliditâtiei administrârei sele interne, earaprin sumele enorme de garantia se oferesce publicului tóta siguranti'a, ce se póte dori.

Subscris'a agentia principala se recomenda dara onoratului publicu, doritoriu de asecurantia, a se adresá in ori-ce casu câtra dens'a si ea este gat'a de a serví cu ori-ce informatiuni in privinti'a acést'a Sabiiu in 10/11 1867.

Agenti'a principale a asecurantiei generali cu privilegiu c. r. in Triest:

Paulu Nendvich.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 98. ANULU XV.

Sabiiu, in 7|19 Decembre 1867.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 2 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Organisarea municipiului din Hatiegu.

Ne vine a crede ca pâna acum tóte Comitatele si municipiele orasiene din patria se voru aflá organisate; Hatiegulu numai, acestu orasielu de spiritu si colóre curatu romanésca, acésta capitala mica a intregului tînutu din valea cea romantica a lui Traianu, plina de vechile reminiscintie istorice a strabuniloru nostri de gloriósa memoria; singuru numai Hatiegulu, carele oftá de multu tempu dupa o organisare sistemisata, a municipiului seu, pre basea egalei indreptâtîri spre a scapá de o anomalia atâtu de nefericita, in carea s'a aflatu de vre-o 3—4 ani incóce, se vede si se simte a fi asuprito chiaru acum in ajunulu organisârei sele. Afl semu si noi atât'a din scól'a cea amara a esperiintiei, ca voitorii nostri de reu seculari, priveau cu ochi invidiosi la acestu orasielu, si ca de le-aru succede aru dori fórte, sa-i stramute colórea cea curata româna, ba de aru puté sa-i inece spiritulu celu ce contîne in santuariulu inimei sele simtiemintele cele mai sublime si mai nobile de natiunalitate, de desvoltare natiunala; ba din simptomele ce ni se ivira totu mereu de unu tempu incóce mai observasemu, ca acestu orasielu, pre calea denuntiâriloru si a informatiuniloru sinistre are a fi descrisu cu colorii cei mai negri la locurile cele inalte. Cu tóte acestea noi românii in naivitatea nóstra nu puteamu crede nici ne aflámu indreptâtiti a sperá ca informatiunile acestea o se traga dupa densele urmâri atâtu de daunóse pentru noi la actulu organisârei, ba credeamu ca inaltulu regimu chiaru astadi candu ne aflâmu intr'o situatiune politica atâtu de delicata — ne va mangaiá si pre noi, lasandu-ne câmpu liberu spre a ne organisá dupa esemplulu altoru Comitate si municipii, candu eata ce se vedi! In 3 Septembre a. c. ni se tramite in calitate de comisariu guberniale L. Szilvasi proprietariu din Bretea româna, carele dispunendu convocarea representantiei opidane, ne descopere intr'altele, ca pentru organisarea municipiului nostru — afara de instructiunea ministeriala, esmisa pentru organisarea celoru-lalte municipii din patria, mai are o ordinatiune guberniala speciala, datata inca din lun'a lui Decembre 1866, o ordinatiune ominósa, si decâtu carea mai aspra si mai apasatóre nu ne puteamu asceptá nici sub sistemulu celu greu alu absolutismului trecutu. Acésta ordinatiune esceptiunala numai pentru Hatiegu, prescrie numerulu membriloru, din cari e a se compune representanti'a opidana viitóre, intr'unu modu atâtu de neproportiunatu, incâtu fiindu omulu cunoscutu cu populatiunea locala de aci, cauta sa remana uimitu si infioratu. Eata dara ce contîne acésta ordinatiune:

„Sa se compuna — dîce — pentru opidulu Hatiegu o representantia statatóre din 30 de membri, si inca astfeliu, cá din acesti 30 de membri, luandu in justa consideratiune capacitatea si deosebitele clase ale poporatiunei orasiului, statatóre din negutiatori, meseriasi si economi, pre basea egalei indreptâtîri natiunali si confessiunali sanctiunata si prin lege „numai" 10 insi sa fia permanenti dintre locuitorii de legea gr. or., iéra ceialalti 20 membri sa se imparta intre celelalte trei confessiuni, dupa proportiunea impoporatiunei, basea contributiunei si capacitate astfeliu, ca din aceei'a 8 sa fia rom. catolici, 8 greco-catolici si 4 reformati, cá asiá sa se faca incâtu-va destulu si egalei indreptâtîri natiunali si confessiunali."

Deci pentru cá sa putemu fi intielesi, pentru cá sa vedemu incâtu tîntédia mentiunat'a ordinatiune gub. a face destulu egalei indreptâtîri natiunali si confessiunali — dupa cum se dîce acolo, — lasâmu cá sa vorbésca aci cifrele.

Neavendu la indemana alta conscriere statistica mai autentica, ne folosimu aci de cunoscut'a tabela statistica dupa numerarea oficiósa din an. 1857, de care tabela s'a folositu si diet'a transilvana din an. 1863.—64 credindu ca nimenea nu va cutezá a afirmá, ca dóra aceea s'aru fi lucratu in favórea româniloru, mai observandu, ca cifrele si de atunci incóce s'au pututu incâtu-va schimbá numai in proportiune egala, câci nascerea si mórtea nu cunósce nici diferintie natiunale, nici desbinâri confessiunale. Asiá dara dupa amintit'a conscriere statistica, in Hatiegu se afla urmatórea proportiune: gr. orientali 858; gr. catolici 368; rom. catolici 215 si reformati 69.

Insa fiendu ca aci e vorb'a despre compunerea unei representantie opidane, la care influintiéza numai cei indreptâtiti dupa art. XXIII. de lege din an. 1847/8, care lege si de altmintrelea pentru orasie deschide o pórta câtu de mare si larga pentru tóte semintiele din lume, pâna candu in Comitate pentru bietii tierani e cu multu mai stricta.

Deci dupa cum se va vedea mai la vale, spre a se pregatí operatulu necesariu pentru organisare se fâcù o conscriere a alegatoriloru indreptâtîti in 3 si 4 a curentei, prin o comissiune alésa si compusa din tóte confessiunile. In urm'a acestei conscrieri se aflara 287 alegatori, dintre acesti'a dupa natiunalitâti: români 234, iéra armeni unguri germani — toti laolalta 53, séu déca ne mai place dupa confessiuni: alegatori gr. or. 185, — gr. cat. 49, rom. cat. 35, elv. reformati 18.

Acum poftimu spune-ti-ne, incâtu se face aci destulu egalei indreptatîri natiunale si confessiunale? s. e. 185 alegatori de religiunea gr. or. se numere in comitetulu representativu 10 membri, iéra 35 rom. cat., dintre cari o parte suntu neposessiunati aci se numere 8 membri etc. etc. Deci eata cum se cugeta a se face destulu egalei indreptâtîri natiunale si confessiunale. Ce erá acum dara de fâcutu, decâtu cá comitetulu representativu adunatu in 3 Septembre a. c. sub presidiulu dlui Comisariu gub. Sz. se faca propunerea pentru asternerea unei representatiuni la in. gub. spre a se modificá asta ordinaciune, cu carea dupa cum amintiremu mai susu se face o esceptiune atâtu de aspra, eschisivu numai pentru Hatiegu, cá candu acestu municipiu, ori sa vorbimu mai la intielesu, cá candu hatieganii aru fi comisu Ddieu scie ce crima de infidelitatete *). Representatiunea se facù, — dara in locu cá sa aflâmu mangaiere, in locu cá inaltulu regimu sa se fia informatu despre adeverat'a stare a lucrului ni se resolvédia negativu din lun'a lui Octobre a. c. Si asiá dispusetiunea esceptiunala mentiunata remane nestramutata.

Deci comisariulu guberniale Szilvasi, dispune ca pentru inceperea afaceriloru privitóre la organisare sa se adune din nou comitetulu representativu pre dîu'a de 27 Novembre; comitetulu se adunà diminéti'a la tempulu seu si asceptà cu nerabdare pâna la amédi — la 12 óre. — Comisariulu insa de-si erá asceptatu nu se iví, ci sub tempulu acest'a adunandu la sine in birtu pre toti neromânii — buni — rei cum i-a gâsitu, spre a conferá cu d-loru, cine scie despre ce cause, — fâra a fi avutu locu in acea conferintia vre-unu sufletu de românu. Comitetulu adunatu astfeliu la loculu si la tempulu seu se disolvà, dara se convocà si se adunà pre dîu'a urmatóre 28 Decembre, candu vediendu ca nu mai este sperantia de ajutoriu si mangaiere, aducendu-ne aminte de cuvintele marelui barbatu magiaru Deák, carele dîcea odata, ca dreptulu datu de amana de voie buna nu se mai póte recastigá, dara recastigarea dreptului luatu prin sila e reservata si preste sute de ani, inainte de ce amu fi pasitu la meritulu lucrului, fâcuremu in protocolu o observatiune in sensulu: ca comitetulu representativu privesce cu adenca mahnire si parere de reu acésta mesura a inaltului regimu, prin carea singuru numai pentru acestu municipiu se face o esceptiune si o abatere dela instructiunea generala esmisa pentru organisarea tuturoru municipieloru din patria, si ca asia Comitetulu representativu numai in contr'a vointiei si a convingerei, sele pasiesce la actulu organsârei. Dupa acést'a se alésa comissiunea pentru conscrierea alegatoriloru, despre carea amintiramu mai susu. Deci ce cale ne mai remase alta decâtu numai a ne mai adresá inca si câtra dieta, ca asia celu putinu se ne potemu salvá consciintia curata, ca amu fâcutu totu ce a statu in putintia; iéra de aci incolo nu ne a mai remasu alta nimicu, decâtu a suferi cu statornicia stoica si a spera dela Domnedieu si dela timpu indreptarea trebiloru spre mai bine. Nu ne aflâmu competinti, nici cutezâmu a dá sfaturi inaltului regimu, actuale, candu si asiá vedemu ca pre noi nimenea nu ne asculta, nu ne incrésta candu si asiá vedemu ca pentru noi românii suntu reservate numai necasurile si greutâtile patriei, iéra de bunatâtile ei se folosescu altii, ne oprimu aci numai la cuvintele celui mai celebru patriotu si barbatu de statu Szecseni, carele in opulu seu intitulatu „Hunia" astfeliu vorbea odinióra: Locuitorii Ungariei —dicea elu—suntu de mai multe limbi, de mai multe religiuni. Toleranti'a insa tolerantia nasce, si de aceea regimulu imperiului austriacu in intielepciunea sea profunda nu póte face vre-unu bine mai mare, decâtu a nu partiní pre nici o religiune spre apesarea altei religiuni." La care s'aru mai putea adauge in dîu'a de astadi si aceea, ca se nu partinésca pre nici o natiune spre apesarea altei natiuni. Câci pâna candu unii voru fi tractati cá fii de predilectiune, iéra altii condemnati cu dispretiu, nici ca se póte sperá la prosperarea patriei comune, si cu atâtu mai putînu la impaciuirea si deslegarea norocósa a cestiunei natiunalitâtiloru, cea de o necessitate atâtu de imperativa. Candu se va intemplá dara la noi ogranisarea, candu se voru alege representantii comunali pre capt'a octroirei, despre acést'a nu avemu pâna astadi nici o incunosciintiare positiva. Vomu vedea.

Hatiegu, in 12 Decembre 1867.

Mai multi.

---

*) Câtu de bine aru fi, candu deputatulu orasiului Hatiegu aru fi de fatia la dieta spre a aperá interesele si drepturile alegatoriloru sei, Red.)

Evenemiute politice.

Sabiiu, 6 Decembre.

Ambe casele senatului imperialu a desbatutu asupr'a complanârei finantiale. Unele foi oficióse si promitu ca lucrulu va sa ese bine si incepu a vestí in lume ca constitutiunalismulu nu mai are de a se teme nimic'a in nici un'a din pârtile imperiului.

In diet'a Ungariei desbaterea asupr'a legei despre detori'a statului decurge inca, cu tóte aceste e putîna sperantia ca legile aceste ce suntu in desbatere se voru terminá inainte de serbatorile craciunului.

Scirea adusa de „Zkft" ca delegatiunile se voru adunâ in Pest'a o deminte „Pester Loyd". Adunarea va fi in Vien'a si localulu va fi, dupa cum mai amintiserâmu odata, in edificiulu cancelariei aulice foste a Ungariei.

Stadiulu conferintiei europene e totu asiá de nechiaru cá si in trecutu. Dîuaristic'a nici nu lasa conferint'a sa móra, nici o póte inviá ca sa ajunga la unu resultatu.

Sabiiu 5 Decembre (Univers. nat.) In sambet'a trecuta a tînutu universitatea nat. siedintia publica, carea se incepù la 10½ óre inainte de amédi.

Dupa verificarea protocolului din siedinti'a trecuta (23 Nov.) pune presiedintele mai multe propuneri la ordinea dilei. Cea dintâiu e a deputatului **Kapp** (Sabiiu) carele propune decissiunea de a se rugá ministeriulu reg. de interne, pentru o resolutiune câtu mai curenda la representatiunea universitâtiei din 1863, cu carea s'a fostu asternutu spre pr. in. sanctiunare „unu statutu despre liniele fundamentali pentru regularea afaceriloru comunali in tiér'a sasiloru.“ In legatura cu acést'a propunere se aduce alta subscrisa de deputatulu Seghisiórei **Theil** cá sa se aléga din sinulu universitâtiei unu comitetu de 7 membri si acesti'a sa faca unu proiectu, pentru alegerea corespundietóre tempului, asemenea pentru compunerea sî activitatea:

a) comunitâtiloru,

b) adunâriloru scaunale sî districtuale si a

c) universitâtiei.

Dupa ce Kapp i-si motivéza propunerea, deput. Bistritiei **Fluger** doresce cá pentru partea **formala** a propunerei sa se aléga o comissiune de trei, carea sa-si dea mai târdiu prin unu raportu parerea. Se decide dara alegerea acestei comissiunei inca in siedinti'a acést'a dupa terminarea celoru dela ordinea dilei.

Urméza acum alta propunere din partea ambiloru deputati ai Seghisiórei (Müller, Theil), cu privire la instructiunea ce o au din partea scaunului respectivu, si adeca:

considerandu: a) ca multe casse cercuale suntu impoverate cu spese nesuportabile; b) ca natiunea sî mai inainte au spriginitu cassele cercuali din prisósele averei ei; c) ca acum s'aru aflá prisose de acestea,

Universitatea sa decida: cá, dupa acoperirea speseloru sistemisate pentru cassele natiunali din remasîtiele casseloru, dupa putintia, sa se licuideze incurgerea contingenteloru sistemisate de mai inainte in cassele cercuali cu scopu de a-si acoperi lipsele loru. Licuidarea sa se faca dupa mesur'a indreptâtirei cercuriloru.

Müller spriginesce propunerea acést'a, aducendu-o in legatura cu acele de mai inainte si dice ca pre candu cele suntu de natura de a largi drepturile politice ale comunitâtiloru, pre atunci prin propunerea din urma se voru ajutá (acelesi) materialicesce.

Totu deputatii propunetori din urma, luandu in consideratiune, ca in tempulu de fatia junii provediuti cu puline mijloce nu suntu in stare de a intempiná greutâtile materiale ale studiului mai inaltu; ca averea natiunala sî mai inainte s'a intrebuintiatu pentru inaintarea culturei sî ca sî acum aru fi in stare a continuá stipendiarea juniloru

propune a se decide:

a se licuidá stipendiele sistemisate din resturile cassei in bani gat'a, pentru studenti la institutele mai inalte sî adeca pentru de acei ce studiéza drepturile inclussive cursulu practicu.

Acésta propunere se indruméza la comissiunea bugetaria.

Dupa aceea urméza urmatórea propunere:

Inclit'a Universitate natiunale s'a vediutu motivata la anulu 1851 a dedicá pentru instructiune sî scopuri scolare din averea natîunala cardinala sî a siepteloru judetie o suma anuala de 50,000 fl. m. c.

Considerandu ca:

1. dotatiunea acést'a insemuata din averea natiunala comuna e dedicata numai institutelorу de instructiune, evangalice luterane, sî ca prin urmare e numai spre folosulu acelor'a,

2 aceste institute de instructiune dotate in unu modu asiá de bogatu suntu natiunalu sî confessiunalu proprietatea natiunei saaesci si a bisericei evangelice, — considerandu

3 ca in tinutulu teritoriului representatu in inclit'a Universitate natiunala se afla si alte institute de alta natiunalitate sî confessiune, lipsite de ajutoriu, ba cari din lips'a de dotatiune suficienta nici nu potu sa ajunga tóte scopurile loru privitóre la instructiune si cultura, — sî permite subscrisulu a face urmatórea propunere:

Inclit'a Universitate natiunala sa decida:

1. Inclit'a Universitate natiunala sa fia gat'a a ajutá din averea intréga natiunala si pre celelalte institute de cultura sî instructiune, române sî ungare, aflatóre in tînutulu **fundi regii**;

2. Inclit'a Universitate natiunala destina spre scopulu acest'a pentru gimnasiulu superioru g. or. românu dela Brasiovu si pentru celu ung. reformatu iérasi gimnasiu superioru, dela Orestie, unu ajutoriu anualu de câte 5000 fl. v. a.

Sabiiu 30 Novembre 1867.

Ioanu Hani'a inp. deput. Scaunului Mercurei (A mai subscrisu: Dr. Eugeniu Trauschenfels m/p. dep. scaun. Mercurei. Ignatiu Nagy m/p. deput. Orestiei. **Hanni'a** (in limb'a româna). Inclita universitate natiunale! Candu mi-am luatu libertatea a face propunerea tocm'a cetita si spriginita de prestimatii mei domni colegi, Dr. de **Trauschenfels** sî judele regescu si deputatulu Orestiei, **Nagy**, am fostu condusu de acel'asi cugetu sî de aceeasi tendintia, carea a induplecatu pre universitatea din anulu 1851 a dedicá din averea intréga a cercuriloru representate aici, o dotatiune de 50,000 fl. m. c. anuali pentru scopuri scolarie sî de instructiune. Amu fostu condusu adeca de cugetulu la cultura, pre carea stimatulu d. deputatu alu Seghisiorei **Theil** in responsulu seu la deschiderea conflusului de fatia alu universitâtiei o a asemanatu fórte potrivitu cu puntea carea deschide calea natiuniloru catra natiuni.

Eu, domnii mei, amu fâcutu propunerea acést'a modesta, in urm'a cârei din tocm'a numit'a avere a cercuriloru representate aici, si celoru lalte institute de cultura nesasesci, din tinutulu acestoru cercuri, anume gimnasiului superioru gr. or. din Brasiovu sî celu ung. reformatu din Orestia sa li se destine subventiune anuala în o suma, carea in proportiune cu dotatiunea pentru institutele sasesci e de parte de a se puté asemaná.

Permiteti-mi, domniloru, cá sa nu pasiescu inaintea dv. cu enumerare de fapte, cari tuturoru suntu bine cunoscute, permiteti-mi, cá sa nu atingu situatiunea politica si sociala a româniloru acestei tieri dinainte de 1848. Reminiscintie amare sî pline de simtiemintele cele mai dureróse suntu aceste; ele suntu ale trecutului, puternicii cârui sa le respunda.

O impregiurare nu potu sa lasu neatinsa. Românii nu numai pâna in gâtu a fostu fauriti in lantiuri grele. Si ochii liau fostu legati sî urechile astupate, cu puterea, cá sa nu véda, sa nu auda; gur'a li-a fostu infundata cá sa nu póta vorbí sî cá sa nu póta dá vre-unu tipetu de vaietare; nu numai ca i fura incuiate tóte usile dela tóte institutele publice din tiera, la cari usi a batutu românulu de atâtea ori, ci in cele mai multe casurí i s'a incuiatu usi'a chiaru sî dela scólele cele mai elementari satesci. Déca asiá dara, pre lânga o stare asiá precaria anulu 1848 afla pre românu, in privinti'a culturei inapoi'a celoru-lalte natiunalitâti, elu de buna séma nu pórta vin'a. Dara nu numai spiritualminte a aflatu anulu 1848 seracu pre românu; pentru ca asudórea lui nu erá a lui, toti o impartiau si se ingrasiau din ea dupa poft'a inimei.

Dupa ce vocea tempului a luatu de pre români lantiurile sclaviei, grigi'a loru cea dintâiu fu de a alergá dupa natiunile, cari prin favórea impregiurâriloru erau cu multu mai inaintate in cultura; ei au simtîtu necessitatea imperativa de a creá scólele si institutele loru mai inalte proprie. Mai nu e comuna româna in tiéra, carea sa nu aiba propri'a, durere insa nu de ajunsu dotat'a scóla, intre cari mai multe scóle capitale normale; ceea ce e mai demnu de lauda sî mai imbucuratoriu au fâcutu comunele bisericesci gr. or. din Brasiovu. Din modestele mijlóce proprii, prin contributiunea privatiloru, au radicatu ei unu edificiu frumosu de scóla, carele de **doi** ani incóce cuprinde in sine unu gimnasiu superioru publicu, completu, lânga care se afla o scóla normala capitala sî o scóla de fete. De ore-ce inse acestu institutu fâcutu cu atâtea sacrificii nu numai nu are dotatiune suficienta, dara e sî multu datoriu, mi amu permisu, in prim'a linia, a face propunerea in favórea lui.

Domnii mei! Dvóstra insi-ve ve-ti binevoi a recunósce câ noi românii in genere, si fratii nostri cei bravi brasiovenii in specie, au fâcutu mai preste

FOISIÓRA.

Rasvanu Voda.*)

Alta data, candu noi amu publicatu scrierea nóstra despre Ioann Voda celu Cumplitu, in care analisarâmu pre largu rolulu boeriloru fatia cu opinc'a in secululu XVI, d. P. Carpu, inchipuindu-si ca pintre acei vornici de pre la 1572 aru fi fostu sî vre-unu stramosiu de ai domniei sele, scrise vre-o doi articulasi in vre-o dóue foitie, laudandu-se apoi pre tóte respanthiele, cumca a sfasiatu, a ucisu, a abimatu oper'a nóstra.

Noi n'amu respunsu atunci nimic'a la nisce improvisatiuni, câror'a negâmu insusi dreptulu de esistintia; câci unu momu mai inainte de a se apucá a criticá productiunile altor'a, trebue se fi produsu elu insuai macaru câtu de putinu, ceea ce remane pâna acum unu pium desiderium in privinti'a dlui P. Carpu.

Astadata, vediendu-ne din nou pre calea cea burgesa de a combate inalt'a nobletia, d. P. Carpu cautá in giuru-i o arma, cu care se parieze loviturile nóstre, sî gasindu la indemana dram'a Rasvanu-Voda, striga cu aerulu unui Archimedu: „ét'o! lasati-me pre mine! o se lopescu eu pre Hajdeu! sa ne atace elu pre noi pre boieri!“

De-si d. P. Carpu este unulu dintre cei trei redactori ai diuariului „Tiér'a“, totusi, nu se scie din ce causa, domni'a lui preferí a publicá critic'a sea in fói'a iesiana „Convorbirile literarie“, devenita celebra prin poesiele dlui M. Cornea sî prin articululu dlui Iacobu Negruzzi despre museulu dela Iasi, unde dice, intre altele, ca s'aru fi aflandu tabloulu lui Caravagio representandu capulu lui Pompeiu cu barb'a lui Ioann Botezatoriulu si pre Cesaru in Costumulu evreescu alu lui Herodu!

Trei pagine au fostu de ajunsu teribilului d. P. Carpu pentru a probá, ca Rasvanu Voda nu este o drama, ca Rasvanu Voda nu are actiune, ca Rasvanu Voda nu are caractere, ca Rasvanu Voda este scrisu intr'o limba monstruósa, ca Rasvanu Voda nu are nici unu singuru versu, nici o singura silaba, nici unu singuru cuventu cum se cade, in fine, ca Rasvanu Voda este o nulitate completa.

Priviti, buna óra, personagiulu lui Sbierea! — strigâ d. P. Carpu. Elu este sgârcitu sî lasiu totu deodata, ceea ce-i preste putintia, de vreme ce dóue passiuni nu domina nici odata intr'unu singuru omu, incâtu sgarcitulu neputendu a fi lasiu, de vreme ce lasitatea este o passiune, trebue neaperatu cá sa fia unu erou.

Asia dara d. P. Carpu nu póte a-si stapaní indestulu indignatiunea in fati'a bunei primiri, ce avuse dram'a nóstra pre scena sî in publicu; protestâ apoi cu energia, „vedieedu ca ea gasesce unu resunetu neasceptatu“; sî in fine esclamâ cu durere: „Ce placere de a produce póte avé unu a„deveratu poetu cá d. Alessandri, candu totu acele „laure ascépta pre pseudo-poetulu?“

Simtiulu de umanitate ne fortéza a calcá regul'a modestiei, punendu unu balsamu pre ranele dlui P. Carpu.

Dîlele trecute d. V. Alissandri visitase Bucuresciulu sî vení lamine intr'adinsu, fâra sa ne fi intalnitu din azardu, numai pentru a-mi spune, ca a cetitu pre Rasvanu Voda de dóue ori, adaugendu cu amabilitate negresîtu esagerata, cumca la gâsitu, „cea mai buna drama romanésca in versuri, atâtu „prin desvoltarea actiunei sî a caractereloru, pre„cum sî prin limba, prin tablouri sî prin versifica„tiune.“

Totu astfeliu se pronunciase in tempulu siederei sele in Bucuresci venerabilulu d. Cipariu celu mai mare filologu alu româniloru, pre care mai de une-dile totu diuariulu „Convorbiri literarie“ nu se sfií a reduce cu dispretiu, prin pén'a unui copilu, la valóreá unui zero.

Prin urmare, d. P. Carpu póte fi incredintiatu cu satisfactiune, ca succesulu lui Rasvanu Voda nu supera nici pre unu Cipariu, nici pre unu Alessandri, ci numai pre acei critici nemilostivi, pre cari pre de o parte ii róde necasulu de a nu fi produsu séu de a nu puté produce nimic'a ei insusi, iéra pre de alta parte nu le placu in dram'a nóstra numerósele pasagie despre ciocoi, zugravindu acele triste tempuri, candu gróz'a boeriului silea pre bietulu românu a cautá refugiu in umbr'a codrului:

„In orasiu totu-i robie: celu mai micu sî celu mai mare
„Toti cá unulu pórta lantiuri, toti cá unulu gemu in fiere;
„Fia-care este sluga, si nici unulu nu-i stapanu,
„Insusi Voda cu rusine; se robesce la stapanu!...
„Pre candu aicea stejarulu lânga buruéna cresce,
„Dar fia câtu de puternicu, elu pre dens'a n'o robesce;
„Iar salbatecele fiare, ce flamande retacescu,

---

*) Amesuratu promissiunei reproducemu sî reflessiunile Dlui Hajdeu dupa „Rom.“ la critic'a de dlu Carpu. R.

purerile loru cele subtiiate prin nefavórea temporiloru, pentru ca sa póta tiné baremu unu pasu incetu, urmandu-ve dv. in cultura; faceti dara ca puntea amintita de d. deputatu alu Seghisiórei sa se puna sî câtra noi; faceti ca dîs'a esprimata aici in sal'a acést'a sî in alte pârti: „natiunea sasésca e putatórea culturei in orientu“ se devina fapta sî fatia cu noi romanii; puneti, — câci e temputu supremu— o legatura salutaria pre ranele cele multe sângerande ale trecutului.

Recomendu propunerea mea sî propunu mai departe cá acést'a sa fia indrumata la comissiunea bugetaria spre darea pârerei.“

Se dà comissiunei bugetarie.

Mai vine apoi propunerea pentru infiintiarea unei scóle agronomice, spre care scopu sa se céra binulu fiscalu dela Paucea; propunerea pentru tiparirea operatulu socoteleloru; apoi se alegu comissiunile.

Clusiu 30 Novembre 1867.

Dîu'a de astadi, dîu'a onomastica a Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a s'a celebratu sî aici intru unu modu pre câtu s'a pututu mai solemnu.

Cultulu divinu l'a celebratu P. Protopopu Vasiliu Rosiescu insotitu de Rvdismulu P. Capelanu campestru sî Assesoru consistorialu a Caransebesiului, Ioane Crisianu, de P. Ioane Prodan din Somesfaleu sî P. Parochu tineru alu Marisielului Teodoru Lungu.

O inpressiune placuta au fâcutu asupr'a publicului cantârile liturgiei esecutate de chorulu vocale sub conducerea Dlui juristu Ioane P. Popescu. Inpresiunea acést'a cu atât'a a fostu mai mare sî mai placuta cu câtu cá primisti sî respective primiste au cântatu Domnisiórele Maria Ianchi sî Elisabeta Rosiescu, cari sperâmu ca sî de aici inainte, din candu in candu, ne voru causá placere, incantandu-ne cu tonulu loru celu atâtu de placutu.

Nu putemu trece cu vederea nici acum bonatatea cea aratatu Domnulu Colonelu Czapek fatia cu noi, dispunendu cá armoni'a capelei militari Br. Alemanu se marésca solemnitatea Serbatorei acestei'a prin esecutarea câtoruva piese, ce s'a sî intemplatu esecutandu-se dupa ritulu orientale „Cheruviculu sî Pricésna“. Dupa „Sî pentru toti sî pentru tóte“ chorulu a intonatu frumosulu imnu „Eta dîu'a cea dorita!“ La finea cultului divinu Parintele Prot. rosti din genunchi o rugaciune pentru indelungat'a viétia sî sanatate a bunului sî marelui nostru Archipastoriu. Dupa acestea totu P. Prot. intermini scurti aretà insemnatatea dilei acestei'a, adaugendu ca Esc. Sea Par. Metropolitu Andreiu pentru sacrificiele cele mari ce le-a fâcutu pentru turm'a incredintiata pastorirei Sele, merita afi scrisu cu litere nesterse in anim'a fia-cârui românu adeveratu cu atâtu mai vertosu a fiiloru Sei sufletesci.

„Omóra serman'a jertfa, pre care o nimerescu,
„Dar no 'njuga in robie, cá fiar'a cea omenésca,
„Care prad'a-i n'o ucide si n'o lasa sa traiésca !....
„In orasiu totulu se 'ngrópa si putrediesce de viu,
„Ie locuintia angusta, si rece cá unu sicriu,
„Unde suflarea se curma, unde vezduhulu lipsesce,
„Unde câramida, lespedi, lutu si piatra se 'nvelesce !
„Pre candu aicea verdeati'a, ne tine locu de pareti,
„Ne-acopere numai frundi'a si numai ceriulu maretiu,
„Iar' josu s'asterne covorulu, vapsitu cu mii de vepsele,
„Ce insasi firea i-lu tiese din ierburi si floricele !....
„Lumea insa de departe ne numesce cu fiori
„Hoti si ucigasi de ómeni tâlhari si omoritori....
„O nu mosiule! nu crede! Asiá a fostu totudeaun'a,
„Ca de celu gonitu se leaga clevetirea sî munciun'a,
„Precum muschiulu impresóra copaciulu, pre care-lu tai,
„Si nu-lu lasa pân' ce viermii i-lu prefacu in putregaiu !
„Seraculu tieranu, ce perde vitisiórele seau plugulu,
„Neferice robu, ce fuge blastamandu biciulu si jugulu,
„Toti cei slabi, isbiti de sórta, ameriti si apesati,
„Afla 'n codru mangaere si ne dau nume de frati!
„Candu privesci tóta Moldov'a aruncata 'n jafu si'n sila,
„Pre cei buni in neputintia, pre cei rei fâra de mila,
„Veneticulu si pagânulu, celu de neamu si celu bogatu,
„Numai ei avendu dreptate si la Voda si la sfatu,
„Caciuliti de tóta lumea, fâra grija de nimica;
„O! atunci i-ti pare bine, candu deodata se redica;
„Spaima de haiduci in tiara, nascuti din alu tierei chinu,
„Precum o durere cruda nasce câte unu suspinu !....

Ceremoni'a se inchia prin esecutarea imnului popularu de câtra armoni'a capelei militare.

C. N.

Zernesci 1 Decembre.

Domnule Redactoru! Sum siguru ca dîu'a din din 30 Nov. de 20 de ani incóce este indoita serbatóre la crestinii nostri, sî ca aceea sa serbéza din partea tuturoru crestiniloru gr. or., cá dîu'a onomastica a Capului loru bisericescu, cu o rara pietate. De aceea nu potu intrelasá neatinsa acea impregiurare, ca mergendu sî eu la Zernesci, si vediendu ca sî acolo, acea dî, este o serbatóre rara, audîndu apoi campanele bisericei chiamandu pre crestinii la S. biserica, merseiu sî eu. Acolo aflaiu afara de poporu pre toti domnii amploiati dela judecatori'a sî oficiulu tractuale din locu. Cantârile, cele armoniose sî mangaióse ale tinerimei scolare le esecutà unu choru de musica vocala, compusu din vre-o 40 tineri plugari, cari sub conducerea dlui Invetiatoriu din Poian'a-Marului Iosifu Micu, intonà din podisiorulu bisericei Imnulu Archierescu „Eata dîu'a cea dorita“ cu tota maiestri'a. Dupa care apoi urmà o cuventare a Parintelui Protopopu Ioann Metianu, despre meritele cele mari sî multe ale Escel. sale Parintelui Metropolitu.sî despre recunoscinti'a cu carea-i datoresce poporulu nostru.

Impregiurarea acést'a dle Redactoru este o dovéda eclatanta despre stim'a in carea stà Archiereulu nostru la poporulu nostru, de alta parte insa este sî acea dovéda, ca unde suntu preoti culti, propasiesce tare sî poporulu in cultura — Onóre dada Parintelui Comsi'a, carele s'a nisuitu intru infiintiarea corului, sî carele cum audu, se nisuesce intru luminarea poporului, tînendu in tóte Duminecile catechisare cu tinerimea de ambe secse.

Unu calatoriu.

S. 14 Decembre 1867.

Intre tóte minunile câte se intempla in dîu'a de astadi trebuie se insîrâmu sî pre aceea, ca pentru functiunile la cartile funduarie abia s'a denumitu unu românu.

Mirarea inse cea mai mare e, ca intre cei denumiti numai unu transilvanu magiaru se afla, carea inpregiurare da ansa a-si varsá „Unio“ in nr. 56. antipathiá sua espectoranduse in amar a deceptiune, ca a) denumirile nu sa'u facutu pre calea „concurseloru“, a câror'a publicare au asteptat'o, si ca b) din Ungari'a nu sa'u tramisu numai ca de sementia Amploiati,ceilalti inse indigeni, adeca transilvaneni, carii mai bine cunoscu locurile de localisatu ca strainii, ci viceversa s'a intemplatu ! Nu e destulu atâta, ci se plânge „Uni'o“ inca sî despre aceea, ca Transilvania e reu representata la ministerie sî erumpe in cuvintele acelea: c'a in nume de reu s'aru lua acea mesura, prin care se inunda Transilvani'a cu amploiatii de dincolo de „Királyhágo“, pentru ca nu asceptá dela regimulu magiaru, cá acest'a sa calce in urmele lui „Bach-Schmerling !“

Déca aru fi esîtu aceste lamentâri intr'o fóia ne magiara, nu te-aru prinde mirarea, dara déca o cetesci intr'un'a fóia magiara, sî in specie in „Unio“, carea nu vrea se scie de alta separare intre Ungari'a sî Transilvani'a, decâtu „Kiralyhágon innen“ sî „Kiralyhágon tul“, apoi mirarea nóstra se potentiéza la supremulu gradu!—Sî cumu nu? candu scimu bine, ca „Unio“ au fostu incântata de tóte mesurile unionistice de pana acuma; sî acum i-sî intórce capeneagulu sî se vaiera, déca se denumescu amploiati din Ungaria in Transilvania sî-i numesce pe aceia „straini.“ La acést'a nu potemu dîce alt'a, fâra atât'a, ca cui ii place uniunea absoluta a duoru tieri intrupate, care laolalta facu un'a patria, aceluia se-i placa sî aceea, déca se denumescu amploiati din aceeasi unita patri'a din ori si care tînutu, pentru ca toti 'su fiii aceleiasi patrie, carii trebue stimati. Déca s'au luptatu sî se lupta „Unio“,pentru uniunea reala, sî nu vrea sa scie nici cá câtu de o uniune personala, care concede câtusi de câtu Tranniei autonomi'a atunci placa-i bine sî urmârile ! Déca aru fi secundatu ea la pârerile nóstre, ca se sustînemu câtusi de câtu autonomi'a „Transilvaniei“, atunci nu aru fi silita a se vaierá asupr'a nerespectârei transilvaneniloru, pentru ca o autonomia unei tieri nu concede inundarea de amploiati straini in tiér'a nóstra, de cari inca sî astadi avemu destui, nu numai de dincolo de „Királyhágo“, ci sî de dincolo de Lait'a! Sî daca nea-ti fi datu nóua ascultare, cá se ne intielegemu fratiesce aici in patria nóstra despre conditiunile uniunei, atunci nu a ti avea ocasiune de lamentâri in contra „strainiloru“ amploiati, neci nu aru domni neintielegere intre noi sî dv. ci impartiendu panea fratiesce amu merge mâna in mâna cu dv. spre salutea patriei; dara asiá trebue se gememu cu totii sub o stare anormala, in carea nea-ti adusu sî se ne uitâmu cu ingrigire inaintea unui viitoriu nesiguru.

⚖

Cestiunea Romei in corpulu legelativu alu Franciei.

(Urmare)

Temerile regimului francesu au inceputu deja in Februariu, in Maiu sî Iuliu totu mai crescura. Ministrulu esterneloru desvoltá o supraveghiare fórte activa, dara lipsita de resultatu. Elu scrise ambasadorului nostru: Te insiéla. Iéra ambas. respunse: amu graitu cu presiedintele cabinetului italianu. Deci ieri ne tienù de risu, dara promise mâne se nu ne mai insiele. Acést'a lenisci pe ministru. Inse in dîu'a urmatóre érasi sosira depesie alarmatórie si incredere de nou.

Potu dice cu dreptu cuventu ca onorabilulu dn. Ratazzi nu e ministru cu sentieminte inimice pentru Franci'a. Elu a fostu ministru unu anu intregu, sî in acestu anu intregu a tienutu necoruptu la adeveru, iéra Franci'a n'a protestatu neci o data.

Ni aducemu a minte de sosirea generariului Garibaldi la congresulu de pace. Regimulu nostru a interpelatu pe Ratazzi. Acest'a asigurà ca nu trebue se se pórte grigia in privinti'a lui Garibaldi, iéra cabinetulu francesu se incredìù deplinu in Ratazzi.

Daca regimulu cu decisiune si fâra sfiéla ar fi deschiaratu: voiu intreveni de cumva s'ar face atare sila s. scaunu, atunci nici ca s'aru fi fâcutu. Corpulu legelativu de siguru ca nu aru fi fâcutu. altacé la asemenea ocasiune. Deci trebue se resulte ca regimulu a provocatu greutâtile ce le-aru fi potutu evitá. Curendu se aretara acestea in marimea loru. Garibaldi paséza pintre siepte nâi ce-lu pazescu. Elu vine la Florenti'a, arangiéza multimea si trece granitiele. Intr'acestea flot'a nóstra se intrunesce la Toulonu. Se da ordinu se pornésca, contraordinu: in fine se decide cu seriositate se pornésca.

Fost-a regimulu silitu la acést'a? Ba nu, numai interesele francese se tieneau naintea ochiloru. Acestea inse suntu coordinate cu ale Italiei. Insusi ministrulu dechiara ca unitatea Italiei e nedesbinabila de pacea Europei. Atunci dara de ce s'a intreprinsu o speditiune ce pe Itali'a cu sil'a a trebuitu se ni o instraineze si care a potutu se devina unu semnalu pentru o conflagratiune generala? Sublimitatea Italiei se cunoscea. (Larma.) Se potea sa se crutie si sa se faca contielegere cu regimulu italianu. (Intrerupere).

Decumva speditiunea intentiuná o deslegare definitiva, a-siu fi putut'o pricepe. Dara ministrulu de esterne marturisesce insusi ca prin aceea nu s'a otaritu nimic'a, ba chiaru cumca greutâtile s'aru fi inmultitu.

Erà deci in interesulu nostru se nu superâmu Itali'a sî se nu-i versâmu sângele.

Daca Franci'a sî Itali'a ar fi scutitu pe s. parinte, pe bas'a unei contielegeri comune, atunci acest'a nu aru fi fostu amenintiatu de armele garibaldiane. Se fie ocupatu trupe francese sî italiane, laolalta, Rom'a. (Sgomotu). E faptu nedisputabilu militarescu ca armat'a nóstra a ajutatu pe cele papale intru persecutarea sî nemicirea ordeloru, de sî intereseloru francese le erá opritu in prim'a linia a lasá sa se verse sânge italianescu prin mana francesa, sângele celoru ce nesmintitu suntu sedusi, dara in luptele dela Magent'a sî Solferino s'au luptatu la partea nóstra. Nu, nóue nu ne erá permisu a-i tratá de neamici, Precumu politic'a asiá sî umanitatea ne prescriá acésta detorintia. (Consentiri de stang'a vorbitoriului.) Regimulu francesu nu a procesu asiá. Trupele nóstre ajuta corpului papale cu armele loru perfectiunate, cari pe ómeni i secera precumu cós'a spicele . . . (Intrerupere).

De aici fras'a ce a facutu influintia atatu de intristatória in Europ'a: arm'a de Chassepotu a produsu minuni — dise raportulu generariului. (Intrerupere cu larma.)

Intielegu necesitâtile de resboiu; dara marturisescu ca me intuneca la minte candu aflu in atare raportu ca glorifica nemicirea omenimei. (Larma de nou.) Iéra acestu cuventu nu a vatematu numai inimile francese, in Itali'a s'a primitu cu indignatiune neesprimabila.

In Milano si Neapole se gonira toti lucratorii francesi. (Contradicere.) Potu citá o epistola dela unu negutiatoriu de natiunalitate francesa, elu constatéza ca s'a formatu o reuniune cu numele „Liga pacifica“ ce are de tema a eschide produptele francese dela consumulu italianu.

Cum de nu observati ca acésta pretinsa nedependintia ce papei i venì din esistinti'a domnirei lumesci, totudéun'a a fostu numai servilismu? cumca suveranulu papalu candu adauge corón'a catra tiára (mitr'a episcopésca.) se patéza cu tóte petele omenimei? (Larma.)

In acésta privintia voiu dá insumi o proba din istori'a bisericésca. De la intemeiarea crestinismului pana in dîilele nóstre a numeratu biseric'a 257 de papi; 95 pana-la 756, in epoc'a in care Pipinu celu scurtu a datu Romagna — spre a i multiamí pentru ca sanctiunase usurpatiunea sea; dela 756 — 1867 se numera 162 de papi. Acumu, dintre cei 95 d'antaiu se canonisara 69; dintre cei 162 ce urméza loru, numai 10; (Risu in mai multe scamne.) Asiá biseric'a insasi se indrépta, sî are dreptate; câci papii cari totuodata erau sî domnitori lumesci erau siliti se practiseze cu multe nedreptâti, sî eu a-si poté aretá regime papáli cari intr'adeveru au fostu cele mai sângeróse sî mai petate intre tóte monarchiele omenesci. (Citéza cuvintele Papei de la 1848:) „Mai multi domnitori ne invita sa ne unimu cu densii in resboiu; noi dechiarâmu ca atare otarire jace afara din cerculu consuatuiriloru nóstre, departe de noi, cari suntemu representantii lui Ddieu, a pâcei sî a iubirei, sî cari nutrimu pentru tóte popórele sî pentru tóte rasele de ómeni asemenea nemarginita iubire. (Miscare.)

Mai multe voci: E sublimu.

J. Favre: Da, e sublimu, inse esprimandu aceste cuvinte, pap'a si-a depusu corón'a pentru a tiené tiár'a, a-si cere inderetru acésta coróna—inséma a nemici tiár'a. De nu s'ar fi intemplatu a dou'a interventiune, Pap'a esîndu din Rom'a a mana cu bat'a essilatului, erá mai mare decâtu remanendu in cetatea ce a costatu sângele aloru 600 de italiani. (Sgomotu.)

Invetiatoriulu ddieescu n'a spusu apostoliloru se se imbrace cu pancelu, arme sî — coifu. Elu a dîsu: celu ce radica sabi'a, va perì de sabia. Marirea lui a facut'o resignatiunea lui.

Astadi in loculu pacii se aréta arm'a cu care l'au aperatu pre Pap'a. Dupa parerea mea neci o dî n'a fostu mai fatala pentru puterea lumésca a Papei decâtu dîu'a invingerei. (Miscare.)

Se vorbesce ca óre intrunì-se va conferinti'a, séu nu. Ce se faca Pap'a la conferintia? A se infatisiá inséma a renunciá, séu a fi detronatu. (Sgomotu.) Pentru ca conferinti'a nu va poté deslegá cestiunea intru'nu modu contrariu principieloru civilisatiunii sî ideiloru moderne.

Pana acum'a aru fi retacire a crede ca preotulu supremu se va impacá cu progresulu, cu libertatea, cu cugetarea moderna.

De o parte e societatea cetatianésca cu aspiratiunile sî sperantiele sele; de ceealalta parte stà Pap'a care ni aréta trecutulu.

La 20 Maiu a dîsu Imperatulu ca opusetiunea scaunului papale e caus'a neliniscirei publice in Europ'a. A vorbitu adeveratu.

Se depingu periclele ce le aducu materialismulu sî denegarea esistintiei lui Ddieu. Eu nu me tienu de aceste doctrine, in tocm'a precumu sum inimiculu acelor'a cari denéga preceperea omenésca, sî cari astfelu despretiuescu pre Ddieu carele ni-a daruitu acésta precepere.

De vomu scutí principiele din enciclica, cauta se ne grigimu de o ocupatiune permaninte in Rom'a, câci de locu ce ne-amu retrage, rescól'a s'aru ivi.

La 1859 aveau austriacii in Romagna 35,000 de barbati. Dar voi a-ti fi mai uriti de catu austriacii, sî pentru ca v'aru urì Itali'a intréga (sgo motu) va trebuí se tîneti 40—50,000 barbati acolo, ceea ce ni-aru costà in fie-care anu 100 de milióne, tóte in folosulu puterei lumesci, pre candu invetiamentulu poporului nostru e decadiutu, éra drumurile vicinale stau necladite. Sî sciti pentru ce aceste sacrifice? pentru enciclic'a de le 1864 prin care S. Parinte vestesce eresiele, sî intre altele dîce câ e eresía: nedependinti'a puterei lumesci a principiloru sî popóreloru.

Credinti'a, cumca filosofi'a, moralulu, dreptulu civile se póte emancipá de autoritatea besericésce —iérasi e eresia.

Eaca doctrinele la cari ne-aru reduce (Sgomotu.) Sciu cumca guvernulu prin consiliulu de statu a sfarticatu encilic'a, acea carte a obscurantismului, a sferticat'o in trentie cá se faca din ele ghiulele pentru Chassepotu.“ (Miscare. mare. Aplause in stang'a.

In siedinti'a din 3 dec. au vorbitu la acestu obieptu Chesnelong sî contele de la Tour pentru intereintiune, iéra Guéroltu contra. Asisdere I. Simonu care fu alu doile oratore i-si duse rol'a príma. Dlu vre se desparta puterea lumésca de cea bisericésca, chiaru intru interesulu religiunei. Prin intrevenirea nóstra l'amu fâcutu pre Pap'a unu rege scutitu de noi. Scutirea nóstra i nemicesce nedependiti'a. Formul'a lui Cavour „beseric'a libera in statu liberu“ trebue se devina realitate. Libertatea catolica aru fi inceputulu libartâtei generali ce o dorescu din tóta inim'a sî ce catolicismulu trebue sa dorésca; pentru ca cel'a ce se teme de emancipatiunea cuventului, acel'a n'are incredere in religiunea de care se tîne. (Aplause.)

Guérolt la capetu vorbí mai bine dicendu ca guvernulu n'are nici o politica, sî ca de acum inainte nu va mai fi guvernamentalu „lu voiu combate cu tóta energí'a“ nu va avé inimicu mai resolutu de catu pre mine.“ (Aplause la opositiune. Sgomutu in majoritete.)

In siedinti'a din 4 l. c. vorbí Thiers codemnandu —precumu a indatinatu—politic'a care a infiintiatu unitatea italiana. Poterea lumésca a Papii e o garantia necesaria pentru libertatea consciintiei catoliciloru din lumea intréga. Franci'a trebue sa fia protectorulu aloru 200 milióne de catolici. Din situatiunea critica de astadi Franci'a póte scapá numai prin unu actu de marinimitate. Se dîca Italiei: Amu compromisu interesele mele nemijlocite candu amu incuviintiatu aliauti'a tá cu Prussi'a, amu lasatu, cá lumea sa se indoiésca despre loialitatea mea candu ti-amu predatu statele mici italiane. Unu lucru insa nu-ti potu predá, este onórea mea, este predarea Papei.

In siedinti'a din 5 l. c. **Rouher** ministrulu de statu luà cuventu pentru aperarea politicei guvernului. Interventiunea de Rom'a e justificata din punctu de vedere moralu, religiosu sî socialu. Vorbesce despre cunoscut'a religiune a lui Garibaldi dela Ginevr'a ce erá sa se puna in loculu catolicismului. Franci'a s'a dusu la Rom'a cá sa oprésca revolutiunea care dela Ginevr'a a molipsitu sî Parisulu sî are trei trepte: Rom'a, Florenti'a, Parisu. Nisce prochiamatiuni spre acestu scopu n'au reesîtu la Parisu. Trupele nóstre voru fi in Rom'a pâna va recere „securitatea“ Papei, adeca pâna va pune nu numai linisce materiala ci sî garantie serióse. Itali'a nu va intrá nici odata in Rom'a sî totu odata guvernulu francesu vrea sa consolideze unitatea italiana. Aceste dóue lucruri trebue sa stee lânga olalta. Invoiesce-se camer'a? (semno de invoire) deci sa dee guvernului votu de incredere, sî desclinitu majoritatea sa nu se desfaca. (Siedinti'a se intrerumpe.) Rouher dechiara ca sub „securitate“ a priceputu teritoriulu de astadi alu Papei.

Favre nu pricepe acea politica a lui Rouher cum incape papatulu lânga unitatea italiana?

Rouher cere cá increderea câtra guvernu sa se arete prin trecerea la ordinea dilei preste interpelatiunea lui Favre.

Se trece la ordinea dîlei cu 237 de voturi contra aloru 17.

Interpelatiunea pentru politic'a din Germani'a va veni luni la ordinea dîlei.

„Albin'a.“

Varietâti.

⁂ **O epistola practica.** Dlu Invetiatoriu I. M. din B. ne impartasiesce o epistola indreptata câtra unu jude comunalu din B. din partea unui cunoscutu alu seu. In caletori'a mea, dîce acest'a in epistola, nu demultu amu trecutu prin satulu Dtale B. spre Orescia, sî amu vediutu ca strad'a principale a acestui satu, care (ulitia) erá inainte numai cu vre-o câti-va ani totu odata sî drumu de tiéra, sî se — tînea in stare buna — necuratindu-se, dupa o plóia buna sî noroiu séu mocirla care a ajunsu la tiermurii siantiuriloru, se va versá de securu preste uliti'a fosta odata sî drumulu de tiéra candu apoi uliti'a aru deveni cu privire sî la situatiunea locului in starea incâtu in tempu ploiosu sî vitele slobode s'aru inglodá necum rótele careloru sî ómenii. Decí déca s'aru desfundá sî curatí acestea siantiuri, uliti'a acést'a nu va fi espusa ruinârei, sî celu putînu numai odata in anu portandu-se petrisiu pre ea, s'aru putea tînea in starea ei cea buna.

Mai departe se arata folósele curatirei sî àtrage atentiunea competintiloru asupr'a detoriei de a curatî drumulu, sî purtarea unei pârti a mocirlei afara din satu, dara tocm'a pre mosii, cari i-aru sî ingrasiá, sî satenii aru fi de siguru multiamitori, pre candu de aru remanea siantiurile necuratîte, uliti'a s'aru stricá, sî apoi sî celu mai amaritu saténu aru dîce: ca dregatori'a satésca nu a fostu activa, ba a fostu chiaru slabanóga, ca a lasatu de s'a stricatu uliti'a cea buna.

Aru fi bine déca s'aru scrie sî in protocolulu siedintieloru antistiei comunale acésta scrisóre prin Domnulu Notariu comunalu. N'aru stricá sa — tramita sî domnului jude procesualu — szolgabiro — spre aprobare in urm'a cârei'a apoi sî acel'a saténu care aru fi esiá orbitu de minte, câtu sa nu védia folosu din curatieni'a siantiuriloru, sî prin urmare nu aru vrea sa iésa la lucru, se va putea scóte cu sil'a.

Omulu dara trebuie sa fia mai scuturatu, mai iute, mai cu inima, mai intreprindiatoriu, sî cugetandu sî la venitoriu, sa se ferésca de bine, care este unu pecatu mare sî aduce reu sî omului singuratecu, sî omenimei.

T . . . .

Dlu Invetiatoriu dîce ca judele comunalu n'a despretiuitu sfatulu pretinescu, ci l'a pusu in lucrare sî in urm'a la comun'a intréga i parù bine de mesur'a ce a luatu judele pentru curatirea drumului din satu.

⁂ **Clubu nou** are sa se infiintieze in **Pest'a** din natiunalitâtile nemagiare. Scopulu se vede a fi solidaritatea natiunalitâtiloru nemagiare cá contrapondu esclussivismului magiaru, in tóte cestiunile legilatiunei. Românii dupa câtu audîmu inca iau parte la infiintiarea clubului, sî chiaru sî transilvanenii.

⁂ In dîlele trecute a mai esîtu unu jurnalu nou. „Tunetulu Orientului.“ Ideile ce vediurâmu in numerulu intâiu recomenda acestu jurnalu, care se vede ca voiesce sa conlucreze de acordu cu partit'a natiunale.

„Tr. Carp.“

⁂ Ni se depesiéza din Turnulu Severinului ca la trecerea Generalului Langyewicz pre acolo, in voiagiulu ce face spre Rusciuk, tractatu fiindu cá sugrumatoriu alu crestiniloru, i s'aru fi cântatu de de dóue ori musica de mâtie (pisice); sî ca mergendu la 30 Novembre trecutu, impreuna cu mai multi polonesi emigrati, la o bereria, unulu din acei emigrati, care servà sî de companionu de voiagiu lui Langyewicz, a trasu dóue palme unui betrânu de 62 de ani, cetatiénu din T-Severinului, cu cuventu ca aru fi de partit'a crestiniloru orientali (?).

„Tr. Carp.“

Nr. 3—2

Edictu.

Georgiu Pravetiu din Halchiu, carele de 8 ani dîle a parasitu cu necredintia pe legiuit'a lui sotie Paraschiv'a, nata Ioanne Sincanu totu din Halchiu, fâra a se scí loculu petrecerei densului; este prin acést'a citatu, cá in termenu de siese luni de dîle, dela datulu presente, sa se infatîsiedie inaintea subscrisului Scaunu protopopescu, pentruca la dincontra sî fâra de densulu se va decide in intielesulu SS. canóne, divortiulu cerutu de saci'a sea.

Brasiovu, 24 Novembre.

Scaunulu protopopescu gr. or. I alu
Brasiovului.
Iosifu Baracu,
Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 17/5 Decembre 1867.

Metalicele 5%	55 85	Act. de creditu	184 80
Imprumut. nat. 5%	65	Argintulu	119
Actiile de banca	677	Galbinulu	5 75

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

№ 99. ANULU XV.

Sabiiu, in 10|22 Decembre 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu-se capetulu anului 1867, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóue la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe seeptemâna Joi'a sî Duminec'a. — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pe anu 7 fl., pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austriaca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl, pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Principatele rom. unite sî strainatate, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl. pe ¼ 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardîiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresandu-le deadreptulu la

**Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.**

Descoperiri politice.

Virgiliu Szilágyi, in unu ciclu de epistole indreptate câtra „Pesti Napló“, descopere unele lucruri interesante din genesea confederatiunei danubiane. Intre alte insa dîce, ca nu Kossuth ci Fr. Pulszky este autorulu punctuatiuniloru acelei confederatiuni.

In tempulu de fatia, venindu vorb'a despre acésta confederatiune sî presupunendu ca o parte din publiculu nostru are putina cunoscintia despre tendintiele ei, spunemu ca confederatiunea sá fia o aliantia intre popórele cele mici ale orientului precum: magiari, românî, serbi, croati, bulgari, muntengrini sî greci.

Deci cá sa putemu vedé sî o parte din modalitatea dupa care cugete unii a pune in lucrare confederatiunea, reproducemu o parte din genes'a publicata in alte foi.

Dupa acele, Pulszky a induplecatu pre Klapka de a esoperá dela regimulu italianu tramiterea profesorelui Canini spre a tratá cu românii, croatii, serbii in intielesulu projectului de confederatiune compusu de Pulszky. Ministrulu italianu de culte din acelu tempu, Mateucci, numai decâtu a incredintiatu lucrulu lui Canini sî l'a tramisu la Bucuresci cu o missiune scientifica. Tóte aceste dîce Szilagyi ca s'au intemplatu fâra de scirea lui Kossuth. Canini insa credea, ca mai mare va fi resultatulu missiunei sele, déca projectele de invoire intre natiunalitâti voru purtá subscrierea lui Kossuth. Asiá Canini cauta sî se introduce la Kossuth prin D'Ancon'a, carele dupa multe traganâri subscrie propusetiunile. Canini a promisu ca conceptulu subscrisu de Kossuth nu-lu va dá din mâna, ci lu va folosí atâtu la Belgradu câtu sî la Bucuresci numai de basea unei preconsultâri. Canini insa puse in lucrare missiunea luata asupra-si asia de fara tactu incâtu ministrulu presiedinte italianu se vediu silitu alu desvoltá prin consulatele respective. Din acelu momentu intre Canini sî Kossuth nu a mai esistatu nici o legatura.

Punctuatiunea inse apare in dîuariulu Aleanza in 18 Maiu 1862. Kossuth, pentru cá sa incungiure ori ce consecuintia falsa, publica in urmatoriulu numeru alu aceleiasi foi, chiarificatiunile de lipsa. Pre acestе le tramite sî la redactiuni unguresci sub titula de „Chiarificatiuni la proiectulu conferderatiunei dunarene.“ Redactiunile inse au pusu de laturi chiarificatiunile sî au publicatu numai punctuatiunile, cari esira din condeiulu lui Pulszky Szilagyi publica acumu in Magyar Ujság mai multe puncte esentiale din chiarificatiunile aceste.

In partea caria trateza despre Transilvani'a chiarifica Kosuth lucrulu asia:

„Ce se atinge de Transilvani'a, acolo vinu de a se luá in consideratiune cu totulu alte respecte, de cum e acest'a la Croat.'a. Natiunalitate transilvana nu aste sî nu a fostu nici odata, precumu e in Croati'a. Din contra populatiunea ardeléna consta cá sî cea a Ungariei sî a altoru tinuturi din mai multe natiunalitâti. Apoi,—sî aceast'a e lucru de capetenia— Transilvani'a nu s'a alaturatu langa Ungari'a cá statu separatu dupa tractate, nu a venitu in posessiunea coronei ungurescі, cá candu aru fi fostu cucerita din partea Ungariei, carea sa fie fostu deja statu separatu pentru sine; nu, Transilvani'a e o parte fórte vechia a formatiunei celei vechi a Ungariei sî e o margea neinstrainabila a corónei unguresci. Transilvani'a e dupa dreptu, istoria, geografia, politica, economia de statu, o parte intregitoria a corónei Unguresci, fara de carea corón'a ungurésca nu e coróna, Ungari'a nu e Ungaria, ci unu „torso“, cârui nu i s'aru puté da nici unu nume. Calamitâti efemere a pututu rumpe Transilvani'a de câtra Ungari'a pre unu tempu óre care, precumu sî Bud'a, resiedinti'a regiloru unguresci, pre 160 ani, precumu Alb'a regala, loculu de immormentare alu regiloru unguresci; s'a redatu inse regiloru unguresci de logic'a istoriei, mai nainte pre langa aministratiune separata, dara unitate politica, mai tardiu sî cu unitate administrativa in intielesulu legiloru aduse de dietele legale ale Ungariei sî Transilvaniei, santiunate de Domnitoriulu comunu; ceea ce nu a datu titule nóue, ci a recastigatu numai valóre drepturiloru santite de Ddieu, natura sî istoria.

„Nu aflu de lipsa a combate pre acei'a, carii pretindu desfacerea Transilvaniei dela corón'a ungurésca. in urm'a ilusiuniloru fundate pre cucerirea romana de 170 ani din tempulu lui Trajanu. Bunule Dómne! ce aru fi de Europ'a candu dreptulu popóreloru s'aru reduce la basele de inaintea caderei imperiului romanu sî inaintea emigratiuniloru popóreloru.

„Departe sa fia de mine de a impulá scrintiturile aceste de creri, esîte din unu procletu fanatismu alu natiunei române; dara fiindu ca astfeliu de scrintituri esista, sî pentru ca unii i-si dau silinti'a a atîtiá patimile masseloru cu agitatiuni calumnióse: dechiaru in unu modu determinatu, ca, pre câtu va trâí in tiér'a lui Arpad unu unicu magiaru (sî traiescu milióne), Transilvani'a nu se va rumpe de câtra Ungari'a, nici prinsu fragiu (votu) nici prin arme.

„Ce se atinge de intrebarea, ca Transilvani'a — pre lânga sustînerea intacta lânga corón'a ungurésca — sa fia unita sî in administratiune cu Ungari'a séu — cá pâna la 1848 — sa-si aiba aministratiunea sea propria? parerea mea e urmatórea:

„Legalitatea uniunei politice e nedisputabila, Ea are aceeasi base legale, cá ceea-lalta lege din acelasi tempu, carea face din fostii iobagi ardeleni proprietari sî din poporulu carele se aflá afara de constitutiune cetâtieni egali indreptâtiti cu nobilimea sî clasele privilegiate, fâra de distinctiune de origine, limba sî confessiune. Pâna acum inca nu amu auditu de nici unu românu sa fia trasu la indoiéla valórea acestei legi.

„Indata ce neaternarea va fi restituita nu mai vedu celu mai micu periculu intr'acee'a, ca se va lasá, cá populatiunea transilvana se voteze: déca Transilvani'a vrea sa aiba aministratiune propria ori ca sî aministrativu sa fia unita cu Ungari'a?

„Unitatea politica sî dreptulu corónei unguresci asupr'a Transilvaniei sa remâna la tóta intemplarea neatinsa; pentruca natiunea ungurésca nu va concede a se pune acést'a in intrebare, nici identitatea regeutelui.

„Se intielege de sine, ca câtu privesce cestiunea interna a Transilvaniei precum sî cea a natiunalitâtiloru, suntu de a se urmá acelesi, principii, cari le-amu statoritu in privinti'a Ungariei.“

Drumulu de feru sî tieranii nostri.

Nu e demultu, de vre o cateva dîle, de candu amu cetitu, ca lucrulu drumului de feru dela Aradu pre catu iérta tempulu se continua sî in tempulu de iérna. Amu mai cetitu sî aceea ca pre la 15 Decembre s'a facutu a dou'a proba de caletori'a cu locumotiva pana la Radn'a, 4 ½ mile dela Aradu. Locomotivei urmau 14 vagone de bagage sî vre o trei de persóne. Trenulu acest'a plecâ la 9 óre sî ajunsa dupa ce siediù la statiunile Giorocu sî Paulis câte o jumetate de óra, la 11 óre in Radn'a, unde fu primitu cu solemnitate. Mai departe aflâmu ca in jumetatea a dóu'a a anului urmatoriu va ajunge acestu balauru modernu pâna la Vintii de josu.

Pre totu omulu carele cunósce folósele ce le aduce inlesnirea unei comnnicatiuni in tiéra, póte numai sa-lu eutusiasmeze bucuri'a, ca prin venirea drumului de feru, sî la noi in tiéra va vení mai multa viétia. Sî déca englezulu, speculantulu celu mai practicu, a aflatu ca „tempulu e bani“, apoi inlesnirea comunicatiunei, carea iutiesce sosirea dela unu locu la altulu, pentru omulu intreprindietoriu e immultirea tempului. Pentru ca tempulu carele trebuie sa-lu petréca calatorindu cu alte cara dela o distantia pâna la alta lu folosesce pentru afacerile sele, cari afaceri in fine sa resulteze: bani séu sî alta avere.

Bucuri'a nóstra insa duréza numai pâna candu putemu computá, ca locuitorii acestei tieri, sî in specialu românii, voru scí folosí drumulu de feru spre a ajunge la resultatulu de mai susu. Sî ací nu intielegemu, ca toti sa se preumble in susu sî in josu pre drumulu de feru, ci cum sa scie esplotá atâtu cei din apropiare, câtu sî mai din departare folosulu drumului de feru. Aici trebuie numai decâtu sa ne aducemu aminte de unii ómeni, cari se vaiera ca drumulu de feru va luá pânea din gur'a multoru carausi. Din contra, pre lânga unu comerciu mai viu voru fi de trebuintia sî mai multi carausi, cu deosebirea aceea, ca nu voru avea a mai calatorí distantie asiá departate, ci mai scurte.

Eata dara ca amu luatu speti'a cea mai atacata, celu putînu la parere, sî aflâmu, ca cati nu voru puté sa sî folosésca caii sî carele loru? chiaru in locurile unde voru fi statiuni mai insemnate, ducendu massele de marfa dela curtea drumului de feru pana la pravalii séu pana la magazinele acestor'a; dara apoi de aci la diversele cetâti cari nu au drumu de feru; dara din alte parti materialu sî producte crude, la curtile séu statiunile drumului de feru, spre a fi de aci incolo cu intiela mai mare trasportate mai departe.

Sa mergemu sî mai departe. Pre tóta lini'a va cresce populatiunea in numeru mai mare. La diferitele puncte se voru aduná unu numeru mai mare de bratie lucratóre cá se invertésca negotiulu sî industri'a cu fabricatele din materialulu ce va sosí; cá sa fabrice materialu de alu tramite sî din cele de productele locale totu spre aceasi destinatiune. Acestoru inse le trebuie o cuantitate mai mare de nutrementu de totu feliulu, decâtu miciloru sî nepretensióseloru populatiuni de pana astadi. Castigulu aceloru ce au mosii in apropiare trebuie sa se marésca, ori e acel'a din plugaritu, ori egumaritu, ori pomaritu, ori viferitu, s. a. m. d. De aceea pecatu mai mare contra binelui loru propriu nu va face nimenea, decatu déca cineva va fi nepasatoriu catra peteculu propriu de mosi'a, lasandulu séu ne folositu, séu ce e de o miia de ori mai reu, lasandulu se tréca in mani straine,

Scirile ce le avemu pana acumu in privintia acést'a potu in adeveru sa posomorésca tóta bucuri'a pentru drumulu de feru, cundu adeca andimu, ca multi tierani nesciutori sî vendu mosiórele pentru pretiuri, la parere bune, insa fatia cu viitoriulu numai de batjocura.

Atragemu dara atentiunea ómeniloru nostri asupr'a gandirei cum sa privésca venirea drumului de feru sî cum sa nu lasa a scapá mosîele loru din mâna, cu pagub'a loru si a copiiloru loru, pentru cari voru fi respundietori inaintea lumei sî a lui Ddieu. Déca prin nesocotintia sî usiorintia voru fi despoiati de modulu de a avé unu viitoriu mai bunu materialu, carele in fórte multe privintie conditiunéza pre celu intelectualu sî sufletescu, atunci ei sî viitorimea va purtá blastemulu dispretiului altor'a.

In locu de a vinde isvorulu de pâne din gur'a fiiloru sa se gandésca de acum, fia-care tata de familia, cum se faca cá sa devina practicu sî pentru urmatorii sei proverbiulu „tempulu e bani". Sa véda fiia-care, ca déca elu nu e in stare, prin darea copiiloru la scóla sa castige inveliatur'a de lipsa. Sa spriginésca micu sî mare, bogatu sî seracu scól'a cá sa inflorésca sî se póta pregatí economi buni de o economia mai ratiunala, incâtu totu peteculu de pamentu sa aduca folosu. Atunci in scurtu tempu se aru puté fia-care convinge ca cametele (castigulu) luate de pre mosiór'a, sea in trei patru ani facu atât'a, cu câtu aru vinde astadi mosiór'a nefolosita cum se cade.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 11 Decembre se continua desbaterea generala asupr'a proiectului de lege pentru detori'a statului. Duscussiunea decurge aperandu unii projectulu de lege respectivu la detori'a statului sî altii o propunere a lui Tisz'a in un'a din siedintiele de mai inainte.

Dupa unii din partid'a deakiana sî altii din cea a stângei ia cuventulu

Bar. **Eötvös**. Elu dîce ca in tierile parlamentarie e de lipsa opositiunea, dara cu tóte aceste tóte partidele trebuie sa fia de acordu asupr'a unoru scopuri sî a unoru puncte de manecare. Nici un'a partida nu póte fi indiferenta fatia cu impregiurarea, ca cum se va desvoltá situatiunea Austriei, sî déca invoirea asupr'a cestiuniloru de dreptulu de statu se va face mai curendu séu mai târdîu. Erá unu tempu candu diet'a ungurésca nu trebuiá sa ingrigiésca sî de politic'a din afara. Acestu tempu insa acum a trecutu, acum trebuie luatu in consideratiune, ca incurcârile europene devinu totu mai amenintiatóre, ca ideile cele noue de natiunalitate amenintia de a clatiná, nu numai temeliele Austriei ci sî ce ale Ungariei. (Contradîcere din partea deputatiloru români sî serbi). De aceea e de doritu a ne intielege curendu. Propunerea lui Tisz'a invólve insa o traganare punetóre pre gânduri, pentru ca simpl'a asternere a bugetului in intielesulu acelei propuneri nu póte fi de ajunsu nici decum.

Cumca ajutoriulu oferitu nu e mai mare de cum le trebuie tieriloru translaitane demustra mai bine impregiurarea, ca mai multi oratori din stâng'a arata necessitatea reductiunei cameteloru. In privinti'a acést'a e a se considerá, ca o devalvatiune aru loví mai tare in ómenii seraci decâtu in capitalistii cei mari, cari curendu si-aru scí ajutá.

Trece apoi la o observare a lui Bonis asupr'a libertâtiei sî fâra de a vré a intrá in notiunile abstracte despre libertate arata, ca Ungari'a are independinti'a sea. Ungari'a a pactatu cu Austri'a pre temeiulu unei paritâti depline, prin urmare nu póte sa-si fia perdutu independinti'a; din contra intrebuintiarea baniloru sî a sângelui nici odata nu au fostu la dispositiunea influintiei natiunei cá acum. Desaproba in fine nisuinti'a aceloru ce voru a surpá increderea sî iubirea câtra constitutiune pentru ca acest'a e resultatulu multoru lupte.

Bonis replica ca elu a dîsu numai ca libertatea Ungariei s'aru coplesí déca s'aru incarcá prea mari sarcini asupr'a tierei sî asiá ministrulu l'a intielesu reu, pentru ca elu nici odata nu s'a indoitu de independinti'a Ungariei (eljén in drépt'a. Eötvös alérga la Bonis sî-lu stringe de mâna).

Dintre cuventatorii cari au mai urmatu dupa Eötvös sî dupa strigâri la „la votu" e de insemnatu vorbirea lui

Ghyczy pentru Tisz'a. Elu (Ghyczy) concede ca acum e libertatea Ungariei mai mare cá inainte de 1848, insa in privintia materiala totusi vede ca tiér'a e pré aternatóre de Austri'a. Fiindu ca inpacarea e atâtu in interesulu monarcului câtu sî alu Austriei, nu s'aru prapadí lumea déca invoirea fâcuta nu s'aru ratificá de dieta. Creditoriloru statului sa li se dea ce e ecuitabilu, dara nu ce le concede contra dreptâtiei puterea absoluta.

In partea drépta a casei s'a vorbitu despre paritatea castigata de Ungari'a prin cuota sî prin detoriele de statu; insa paritatea politica e unu dreptu, carele nu trebuie calculatu dupa puterea de contribuitu, pentru ca atunci aru trebuí sa se bucure acel'a de drepturile cele mai multe politice, carele are bani mai multi. Chiaru sî pre lânga pericululu de a i se imputá ca elu edifica numai pre cifre, trebuie sa lamurésca lucrulu din punctu de vedere statisticu. Citéza o suma de numeri, din cari arata originea detoriei statului sî demustra, ca 7 milióne, cu cari tierile de dincolo de Lait'a suntu impoverate mai multu cá cele de dincóce, relativu e pré putinu. Detori'a si are originea mai cu séma din deficitele dela spesele pre administratiunea interna; dupa cum e cunoscutu, Ungari'a a purtatu mai inainte ea ins'asi spesele aministratiunei interne. Combate mai departe parerea ca Ungari'a a contribuitu pré putinu la spesele aministratiunei centrale; dara concediendu parerea acést'a statulu e destulu de despagubitu prin delaturarea vamiloru, care delaturare s'a fâcutu numai pre contulu Ungariei. Déca cine-va se provóca la detoriele fâcute in 1849 elu inca se provóca la cele dela 1850—1866, cari au fostu indreptate in contr'a Ungariei sî de cari pagube nu va fi nimenea in stare a despagubí pre Ungari'a. —

In siedinti'a din 12 Decembre dupa autenticarea protocolului se continuá desbaterea intrerupta eri. Dupa **Perczel** sî **Solomon**, dintre cari celu dintâiu vorbesce pentru projectu sî alu doilea pentru propunerea lui Tisz'a, ia cuventulu

Fr. **Pulszky**. Cestiunea de fatia, dîce, nu e nici cestiune de dreptu nici o cestiune curatu finantiala, ci mai multu o cestiune politica. In an. 1848 s'a fâcutu pactu cu regele, insa nu sî cu tierile ereditarie; tocm'a cestiunea detorieloru statului a fostu remasu nedeslegata. Regimulu ungurescu avea tendintiele cele mai bune de a deslegá sî intrebarea acést'a; elu Pulszky, insusi a lucratu la Vien'a in directiunea acést'a, dară a lipsitu voi'a in susu, sî increderea in josu. Corón'a a adusu, ce e dreptu, ea insasi cestiunea detoriei pre tapetu, dara in o forma asiá de vatematóre, incâtu erá invederata tendinti'a de a aduce tréb'a la rumpere. Epistol'a autografa a lui Ferdinandu câtra Palatinu, in carea se face intrebarea, déca Ungari'a voiesce a primí ¼ din detori'a statului asuprasi, a aparutu in „Wiener Ztg." inainte de a fi sositu epistol'a in Pest'a. Scopulu de a aretá pre Ungari'a dreptu inimica a intereseloru materiale sî a sumutiá tierile ereditarie a succesu. Ungari'a nu avea mai târdîu a se luptá numai cu camaril'a, cu carea aru fi fostu curendu gat'a, ci sî cu alte antipathii. Dovéd'a la acest'a primirea cea rece ce a aflatu deputatiunea ungurésca in senatulu imperialu.

Simpathiele popóreloru vecine trebuie cumperate prin sacrificii de bani séu sânge, de multe ori prin amendóue deodata; atunci nu vrù natiunea sa sacrifice bani, ea sacrificâ mai bucurosu sânge, ce curse sîróie, din carele i resarí gloria netrecatóre, dara nici decum libertatea.

Absolutismulu au ajunsu la putere sî au economisatu fâra de consciintia, sî in unu modu predatoriu bunulu poporului.

Ricardu Cobden inse, caruime plangeamu de multe ori in Londonu ca economi'a aceasta finantiala va ruiná cu totulu patri'a mea me indrépta dîcandumi, ca togma aceast'a mi va deschide calea in patria. Sa implinitu; pentruca prin economi'a finantiala fara de nici unu capu regimulu de mai nainte s'au resturnatu elu insusi pre sine; sî e bine ca s'a intemplatu asia. Vai de poporulu carele aru avé unu regimu absolutisticu carele aru sci sî eruliá. Se imputa capitalului, ca au servitu absolutismului; dara capitalului nu-i pasa nici de absolutismu nici de libertate. Capitalulu vrea numai asecuranti'a sî pe câtu elu tine absolutismulu de identicu cu ordinea sî libertatea cu anarchia, se va dá in partea celui dintaiu. Indata ce si-a castigatu convingerea despre contrariu sî schimba sî capitalulu procederea (Aproleare in dreptá; contradicere in stâng'a). Indrumezu pre onoratulu colega din ceea parte (Madarasz), carele protesteza dandu din capu, la unu esemplu din tempulu mai nou. Cine nusi aduce aminte, ca dintr'odata, in 1864, capitalulu strainu incepe a se retrage din Austri'a, ca arthiele de statu le apucase ból'a dorului de casa sî ca capitalistii se indreptara cu tóta increderea catra tergulu de bani din Americ'a. Caus'a fu, ca capitalulu incepuse a mirosí germenulu decadentiei sî alu anarchiei si descoperì in resbelulu americanu dej'a basele ordinei; acest'a se intemplà inainte de Richmond sî Sadova. (Fórte bine).

Legea pentru detori'a statului are natur'a unui contractu. Déca respingemu noi contractulu acest'a atunci respingemu sî basea complanârei. De altmintrea e lucru firescu, ca acei'a caroru nu le placu legile din 1867 sî le tinu de pagubitorie, sa nu aprobe nici legea pentru detori'a statului; acei'a insa cari aprobâmu legile din 1867 trebuie sa incuviintiâmu sî sacrificiele pentru detori'a statului, pentru ca noi o privimu de pretiulu libertâtiei. Sau pusu intrebarea déca Ungari'a e de a se numí libera! Me miru ca sa pututu pune o atare intrebare tocm'a in cas'a acést'a. Nu e dovéda cas'a acést'a ins'a, ministeriulu, autonomí'a comitateloru, dreptulu de reuniuni s. a. m. d. Se dîce ca libertatea inca nu are nici o garanti'a, pre catu tempu nu avemu armata natiunala! sî eu dorescu crearea unei armate natiunale, din motive politice in interesulu securitatiei sî a pusetiunei de putere a tierei sî a dinastiei; daru ca armat'a sa se privésca de garanti'a liebartatiei, e ceva nou. In alte parti din contra, armatele suntu privite de inimici periculosi, deca sî indispensabili ai libertâtiei (Eljen in cas'a intrég'a). Garanti'a libertâtiei e cu totulu altu undeva, ea e in caracterulu poporului, in juramentulu monarcului sî in inflorirea materiala a tierei (Fórte dreptu).

Din mai multe parti s'a esprimatu dorinti'a dupa unu bancrottu de statu, sî dincolo inca sa'u esprimatu unii barbati însemnati in intielesulu acést'a. Numele insa nu va nimenea sa sî-lu dea la o atare manipulatiune de bani, pentruca fia care scie, ca e unu lucru uritiosu, dupa care nu aduna cineva omenia multa. Mie nu mi e sî aceea necunoscutu, cu barbatii de statu din acea parte aru fi fostu pré bucurosi a se vedé constrinsi prin Ungari'a la bancrotulu de statu (Adeveratu!). Multiamescu inse deputatiunei nóstre tramise la Vie'na, ca ea n'a facutu asia ceva. Déca tierile ereditarie voru sa faca bancrotulu de statu, fia; traga ei dobend'a, déca cu asemenea lucruri se póte dobendì ce-va; noi nu voimu sa avemu parte la ea. Ungari'a nu trebuie sa se introduca la natiunele europene prin o fapta ca acést'a; ea va mai puté face intrebuintiare de creditulu ei sî asiá nu trebuie sa-lu nimicésca din capulu locului. Precum a trecutu natiunea nóstra odinióra de cea mai cavalerésca sî brava asiá trebuie ea sa-si padiésca fâra de pata numele onorabilitâtiei sî conscientiositâtiei (Aplause).

Dupa aceea vorbesce M. **Papp** pentru Tisz'a sî Col. **Kardos** pentru projectu.

Maur. **Jokay** desvólta parerea, ca finantiele austriace se voru puté aduce in ordine, candu se va lasá (Austri'a) pre tempu mai indelungatu de a fi putere mare sî-si va cautá numai de interesele sele materiale. Austri'a insa s'a aruncatu in aventuri nóue de câte ori a mai slabitu ce-va lips'a finantiale. Acum'a cauta periculi noi (Andrássy: „unde ?")nu e destulu ca sa mesteca in afaceri straine, mai seduce si alte puteri amice pre la asiá ce-va (Andrássy: „pre cine ?" voci din partea stanga: „pre Rom'a.") Pe ministrulu austriacu de finantia lu sî supera in budiunariu cele 40 milióne de arthie de salina cari mai suntu de a se venturá. Ast'a aru trebui sa aiba odata unu finitu.

Ungari'a din partesi nu va anunciá bancrotulu de óre ce va avé lipsa de creditu; tierile ereditarie sa fia cu minte sî sa se róge pe tóta diu'a, cá ministrii loru sa nu mai aiba creditu, aceea se póte ca se va sî intemplá. Oratorulu intreba pre ministrulu de finantie ca óre Ungari'a nu va scóte cu mijlócele sele privilegiulu bancei natiunale, mai departe intreba, ca Ungari'a ce garantia are de a nu fi inundata de iéra de o mare note verdi de statu precumu fu orecaedu inecata de oceanulu tîduliloru celoru negre. Elu vrea pana la possibilitate sa fia pentru complanare, dara trebuie mai anteiu sa cunósca marginile possibilitatiei sî sa nu subscrie o politice nescrisa. E pentru Tisza.

La ceea ce privesce inundarea tierei cu note de statu observéza ministrulu Lonyay; se vede ca oratorulu nu cunósce articululu respectivu de lege.

Maî amintimu ca mai multi oratori din estremá stanga pledeza pentru bancrotulu de statu. Intre acesti'a Csiky, dîce ca bancrotulu se póte face câci urgisitii capitalisti nu au putere sa sî resbune. Déca nu se primesce propunerea lui Madarasz e pentru a lui Tisza.

Siedintia se incheia.

Sabiiu 7 Decembre (universit. nat.). Eri a tînutu Universitatea nationala siedintia publica. Dupa verificarea protocotului pune presiedintele la ordinea dilei o propunere din partea Brasiovului pentru tiparirea operatului comissiunei esaminatóre de socotelele averei nationali dela 1850—1865. Medesianii aducu o propunere analoga.

Dupa cetirea propuneriloru sî dupa multe desbateri ca ce e de fâcutu, acum dupa ce s'a decisu odata, ca se nu se tiparésca operatulu, sî dupa ce se aduce din unele pârti ca prin reasumarea pretinsa in propuneri se creaza unu casu de precedentia, in urm'a cârui tóte conclusele universitâtiei potu, fi trase de nou la desbatere sî in fine nimicite, se decide tiparirea elaboratului, inclussive raportulu despre muntele pe pietate (Versatzamt) sî mai dispune inpârtirea de esemplare corespundietóre la Scaune sî districte, cá sa le puna la dispositiunea adunâriloru scaunale sî districtuale.

Breticu 1 Decembre 1867.

Tocm'a candu s'a seversitu innoirea s. nóstre biserici sî a catapetesmei ce atât'a érá de afumata sî invechita in cursulu a 80 ani, incâtu abiá se mai putea observá ce chipuri aru fi, vení a se serbá sî in anulu acest'a onomastic'a Esc. Sele prea bunului Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu, la care serbare venira crestinii nostri in unu numeru fórte însemnatu, spre a aduce rugaciuni ferbinti câtra Ddieu pentru sanetatea sî indelungat'a viétia a Esc. Sele, unde dupa obiceiu se intonà de tinerimea scolara imnulu indatinatu „Eata dîu'a cea dorita."

Cu prilegiulu acest'a se aduse sî rugaciuni de multiamire câtra Ddieu pentru seversîrea séu innoirea s. Catapetesme a s. biserici a fesneceloru si altele la care ne-au ajutatu a le saversî asiá de minunatu.

Dela Octobre a. t. amu avutu intre noi pâna acum pre d. pictoru academicu, George Ioachimu Popescu care cu lucrarea sea ne-a datu destula dovéda ca art'a sea si-au perfectiunatu in Academi'a din Rom'a sî ni-au fâcutu unù lucru care numai singuru se póte laudá, sî nu noi, ci pre noi ne indémna bun'a cuviintia a-i aduce multiamita sî recunoscintia publica cá la unu artistu care sî dupa sevarsîrea lucrului in biserica, la rugarea mai multor'a le zugravì la mai multi sî câte o icóna de casa cá, cu atâtu sa ne lase multiamiti pre toti, si pomenirea nestérsa.

Cu atâtu mai vertosu ne simtîmu indatorati a aduce multiamirea nóstra sî recunoscinti'a publica sî prea onoratului nostru Protopopu P. Ioann Petrieu care cá unu pastoriu neobositu nu numai acum ne-a recomendatu sî adusu barbatu harnicu sî onestu, ci sî l'a legatulu s. biserici in fieru, la 1862, ne-au recomendatu sî adusu unu architectu harnicu sî onestu, cu cari ne putemu fâlí, sî cu tóte ocasiunile multu ne-au inlesnitu lucrârile. La invitarea nóstra nu-si pregeta sî acum in vreme de iérna a vení la comisi'a bisericésca spre a revidé lucrulu sî deodata a santí cele innoite, la care s. servitiu ne-au onoratu sî d. Protopsaltu Georgie Ucenescu, care inca ne-au incantatu pre toti cu melodiele sele cele prea placute.

Comitetulu parochialu.

Onorata Redactiune! Articululu aici sub ·/. alaturatu tramisu inainte de asta cu 2 septamâni Onor. Redactiune a Albinei, pâna astadi nedandu-i-se locu in colónele amintitei fóie, rogu pe onor. Redactiune a Telegrafului Romanu ai da locu in colónele pretiuitei sale fóia; sî a me dispensá prin acést'a de neplacerea de alu tramite la o fóia de alta limba.

Orestia 25 Novembre 1867.

Mi vine in minte, ca articululu datu de dlu Protopopu Crisianu din Regenu, an. 1866 contra dlui Dr. Ratiu in „Gazet'a Transilvaniei" inca a fostu de câti-va insi opumnatu.

Dupa esîrea articulului meu in „Telegrafulu Romanu" nr. 79 sî 80 se pusera mai multi „Plenkeri" in positiune de atacu.

Nu li-a placutu acestor'a cà amu scrisu sî eu contra Drului Ratiu, sî celu putînu unor'a dintre ei de siguru nici aceea, ca amu amintitu acolo meritele Metropolitului nostru Siagun'a.

Atacatoriului celui de intâiu i-amu respunsu in „Tel Rom." nr. 85 apoi amu tâcutu pâna acum, candu éca me vedu incungiuratu de „Plenkeri" din tóte patru pârti ale lumei, câci sî de preste Carpati s'a trezitu unu ciuhurezu care striga in „Gaz. Tr." nr. 86 sub rubric'a Romaniei, ca sum in soldulu susu mentiunatului Metropolitu.

De s'aru fi indestulitu plenkerii mei cu aceea, cá sa indrepte arm'a umpluta numai asupr'a mea, sî numai in mine sa o descarce, m'asi fi marginitu la respunsulu datu primului atacatoriu, fiindu insa ca unii s'au acatiatu sî de persón'a demnului de tóta recunoscinti'a — nu defaimâri — fiiu si barbatu alu natiunei nóstre, Metropolitului Siagun'a, me vedu constrinsu din detorintia a dá in directiunea acést'a deslusîre sî a respunde la atacatorii mei.

Determinatu a scrie articululù meu, fiindu intr'o dî la unu domnu advocatu românu, a venitu vorb'a despre Dr. R. sî domnulu prementiunatu a dîsu cam vorbele acestea: „alérga ómenii la elu pentru ca striga asupr'a unguriloru, pre mine m'a fostu tocmitu o comuna de advocatu cá sa-i portu procesulu cu domnii, amu fostu cerutu 100 fl., ómenii nu aveau dreptu, insa induplecasemu pre contrarii loru la impaciuire, cari numai atât'a mi-au dîsu: ca ei vreu sa recunósca ómenii ca ei, — domnii — au dreptu sî apoi se pléca la impaciuire; unii dintre ómeni nu voiau sa se impace, s'au dusu la Dr. R. elu le-au cerutu 600 fl. Pre mine m'au lasatu au luatu pre R. sî au perdutu procesulu.

Eu asiá dara prin cuvintele acelea din art. meu, ca dlu R. striga asupr'a natiunei ungare, amu vrutu numai a dîce: ca agitandu d-lui pentru dobendirea drepturiloru nationale — asiá amu intielesu eu sî pre dlu advocatu amintitu, sî de siguru sî elu a vorbitu in acestu intielesu — ómenii au avutu incredere in elu ca nu va tînea cu fostii loru domni, cu cari suntu incurcati in procese sî nici nu credu ca a tînutu, dara unu advocatu erá sa le ajute dupa cum a dîsu insusi pentru 100 fl. iéra Dr. R. le-a cerutu 600 fl. sî comun'a a perdutu procesulu.

Mi place mie de acel'a fiu alu natiunei nóstre, care umbla dupa recastigarea drepturiloru nationale, numai vrendu a face omulu intr'o parte bine, sa nu faca in cealalta contrariulu.

Pre advocatulu acel'a nu-lu mai atingeamu aici, déca unii dintre opumnatorii mei nu aru fi strigatu cum disei asupr'a Escelentiei Sele Metropolitului Siagun'a, ca elu m'a indemnatu a scrie articululu sciutu.

Nu cum-va suspicionéza acei plenkeri pe mentionatulu Metropolitu sî despre aceea, ca sî pe Dlu Protopopu Crisianu din Regen l'a fostu cumperatu de a scrisu unu articulu contra Drului Ratiu in „Gazet'a Transilvaniei," de mine in art: meu citatu?

Ce lucru necalitu Dómne sante!

Eu marturisescu in audiulu lumei; ca pe Metropolitulu Sagun'a nu l'amu fostu vediutu din 1853. pana la infiintiarea asociatiunei transilvane pentru literatura sî cultur'a poporului românu in Novembre 1861. in sal'a adunârei, candu inca nu am vorbitu amendoi, caci eu sum o persona cu multu mai neinsemnata decâtu se fiu potutu fi in cunoscintia cu o persona asiá inalta. Amu avutu onóre a-lu vedea dupa aceea sî in sal'a Gimnasiului din Brasiovu in anulu 1862 cu ocasiunea tinerii adunârii generale sî apoi in véra acésta din urm'a trecuta. Apoi trebue se scie atacatorii mei sî aceea, ca eu sum nascutu a nu me lasá sa me folosésca veru o partida de instrumentu, sî e lucru tristu ca unii dintre Dumnealoru au potutu macaru numai trage pe desmentionatulu Metropolitu despre asi'a ceva in suspiciune cum a strigatu sî celu de preste carpati in Gazet'a Trans. 86, ca me aru avea acestu Metropolitu in soldu, iéra altii ca-mi inspiréza ca principalu.

Marturisescu pe onórea mea si pe totu ce e sântu, ca despre articululu memoratu alu meu nu a sciutu nice Metropolitulu Siagun'a, nece alte fiintia omenésca ce-va mai nainte de a ajunge acel'à cu posta la Redactiunea „Telegrafului Romanu" apoi de nu-mi luá acésta Redactiune articlulu, dóra nu mai suntu sî alte Redactiuni? Redactiunea „Gazetei Transilvaniei" inca nu a vrutu se priméasca dintr'unteiu articululu Protopopului Crisianu, dara mai la urma totu l'a tiparitu.

Eu amu redicatu vocea mea sî in articululu intitulatu: „Unu resunetu din marginea Campiei" in Telegrafulu românu nr. 11—867 contra articulului esitu in nr. 5. alu „Gazetei Trans" datu de reposatulu Bobu cu publicarea protocolului, pentru ca amu aflatu de bine sî necesariu a apará adeverulu celu schimosise acel'a, care articulu sciu ca multi barbati români functionari sî privati in Muresiu Osiorheiu, sî de securu sî pe aiurea, l'au incuviintiatu, de sî nu sciau pre autorele lui, sî au desaprobatu pe acel'a alu reposatului Bobu.

Deci me simtiu indreptatîtu sî indetoratu a respinge sî sî respingu cu tóta indignatiunea tóte invinuirile aruncate in cestiunea acést'a asupr'a acelui barbatu mare-alu natiunei române, sî le declaru de insinuâri malitióse, invidióse si necalite.

Me intorcu acum la articululu din „Gaz. Transilvaniei" nr. 85 dtt. Pest'a 31/10.1867. Scriitorulu articulului acestui'a mi dîce se-i spunu scóla in care crescu românii de farin'a mea, sî ca eu atunci a-si face servitiu natiunei, fiindu ca cunoscendu-o, s'aru ferí de ea.

Eu i spunu ca nu amu studiatu la nici o scóla, sî ca unii fii ai natiunei nóstre, din inteligentia, aru face bine de s'aru ferí de alte cele!

Mi denéga mai incolo simtiulu natiunalu sî religiosu. Mie tóte acestea i-mi lipsescu dle corespundinte, sa-ti fia, voi'a deplinu!

Eu sum pagânu, insa iubitoriu de dreptate, cu simtiementu umanu, sî iubitoriu alu deaprópelui meu, fia elu ori sî cine aru fi déca e omu onestu.

In fine vréu a rugá pre acelu domnu corespundinte sa cetésca numai doi articuli ai mei sî anume: unulu esîtu an. 1866 in „Gazet'a Transilvaniei" nr. 23 sub titul'a: „Tergulu Muresiului" privitoriu la fómetea de pre Câmpia; sî alu doilea din „Tel. Rom." nr. 65 sî 66 dtto M. Osiorheiu 16/8 1867. Acestea inca nu dovedescu nici simtiu de natiunalistu, nici de crestinu séu binele comunu? apoi candu i-au cetitu sa-si aduca aminte de intrebarea acést'a: asiá Ionulu lui Tanasie?

Este rugata onorat'a Redactiune a „Gazetei Transilvaniei, care a primitu mai multi articuli asupr'a mea, a primí sî acést'a acum din „Tel. Rom.", in colónele pretiuitului seu dîuariu.

T . . . . . u.

Principatele române unite.

Eri 30 Novembre Mari'a Sea Domnitoriulu a bine voitu a visitá institutulu pedagogicu, ce tiér'a dâtoresce initiativei sî in mare parte generositâti Mariei Sele, Mari'a Sea, acompaniatu de dlu D. Gustl, ministrulu instructiunei publice sî alu cultelor a fostu intempinatu in capulu scârei scólei de d-nii membri ai comissiunei, cari au organisatu scól'a sî de d-nii profesori, cari dau scólei concursulu loru. Inainte de a pâsî in scóla, dlu profesore I. Ionescu, a intempinatu in numele scólei, pre Mari'a Sea cu unu discursu frumosu.

Strigâri lungi, repretîte sî entusiastice de: „Sa traiésca Mari'a Sea Domnitoriulu" au resunatu din animile tuturoru profesoriloru sî scolariloru insîrati in pelotóne sî coridórele institutului.

Mari'a Sea a bine voitu a respunde ca: multiamesce pentru bine sîmtitele cuvinte cu cari au fostu intempinatu: „Dà dîse Mari'a Sea, dorescu din inima luminarea sî cultur'a iubitului meu poporu românu. Scól'a acést'a ajutata de concursulu d-loru profesori, ne garantéza doritulu resultatu."

Dupa aceste cuvinte cari fura coperite de nóue urâri, d. ministru alu instructiunei publice presentà cu laude alese Mariei Sele pre d-nii Davil'a, Esarcu, Urechia, Laurianu, Stefanescu, membrii comissiunei sî pre rendu pre fia-care profesore alu scólei.

Mari'a sea a visitatu apoi institutulu in tóte detaliele lui, pururea indicandu cu iubirea sî justeti'a ce-i cunóscemu, tóte imbunatâtîrile ce tempulu trebuie sa aduca scólei. In repetitoriu sî sali de clase, Mari'a Sea a fostu multiamitu sa afle cârti sî diverse tabele pentru instructiunea primaria. Mari'a Sea a bine voitu, visitandu inceputulu de biblioteca, de colectiuni minerali, etc. ale scólei, sa céra dlui V. A. Urechia, directorele ministeriului instructiunei publice, diverse informatiuni asupr'a aparateloru modele de clase primari, perfectiunate de d lui dupa altele dela espositiunea din Parisu, sî espuse la dîs'a scóla. In clase, aflandu pre elevi la lectiunea de aritmetica ce face D. Eustatiu, Mari'a Sea a bine voitu a ascultá esplicatiunile ce unu june scólariu, fiu de sat́enu din Mehedinti, a datu despre formatiunea numerului.

Visit'a Mariei Sele pentru institutulu pedagegicu va fi vivificatóre cá o desmierdare parintésca. Domn. visit'a Mariei Sele onorà institutiunea fundatore alu scólei, ea i asigura Inalt'a Sea protectiune si iubire. — Dîu'a de Sântulu Andreiu, dîu'a barbatului alesu, va fi scumpa in analele junelui institutu.

Totu eri, Mari'a Sea visità museulu archeologicu, unde Mari'a Sea cercetá o frumósa colectiune de arme, antice, costume natiunali vechi etc., cu cari D. ministru alu instructiunei publice este in pertratare a inavutl museulu nostru. „Térra“

Varietâti.

⁂ Dupa telegrame sosite dela Pest'a, fói'a oficiale „Buda pesti Közlöny“ aduce denumirea deputatului dietale caval. de Puscariu de consiliariu de sectiune la ministeriulu reg. de culte sî instructiunea publica. — Deputatulu Sabiiului Zimmermann si-a datu demissiunea de deputatu.

Unu altu telegramu aduce scirea despre denumirea la despartiementulu provisoriu transilvanénu la curi'a reg. ungurésca a

vice-presiedintelui: Basiliu (Ladislau) Popu; a judecatoriloru: Aloisiu Popu, Georgiu Angyal, conte Gabriel Bethlen, Fried. Bömches, Franc. Ocsvay, Augustinu Laday; a areferentitoru suplinitori: Ioann Gál de Hilib, Nicolau Biro, Iosifu Plecker. — Pensiunati suntu: Fried. Kirchner, Iacobu Bolog'a si Samuel Fekete.

⁂ In nrulu 134 alu „Albinei“ aflâmu o coresp. in carea „unu Muresianu“ sî cerceteaza pruncii sei la scólele gimnasiali la Beiusiu. Acest'a afla dela Protopopulu gr. or. de acolo urmatórele: Sum in alu 47 anu alu vietii mele, cá preotu de 20 ani, éra protopopu aicea de 1 an. Amu studiatu in teneretie in institute romano-catolice sî protestante, in totu loculu mi-a fostu iertatu precum in studiulu limbei, asié sî in cel'a alu religiunei a me esercitá, intr'una din localitatile institutului, — numai mirare! acì in gimnasiulu acestu romanu, tenerimei nóstre gr. or. nu i se concede locu, neci incai odate pe septamana, in vre o incapere a ascultá studiulu religiunei sale, caci pe langa tóta solicitudinea-mi dupa decurgerea unui anu intregu, urmatoriulu respunsu am capetatu de la D. dereginte: cá cu datulu 22 nov. 1866 nr. 873 a capetatu de la D. Eppu gr. cat. alu Oradei mari, respunsu de urmatoriulu cuprinsu: „Cumca in intielesulu literiloru fundationale, tenerimei gr. or. pentru invetiarea religiunei, de la catechetu propriu, in institutu nu i se concede locu.“

Corespundintele incheia ccorespundinti'a sea: Dómne tramite imperati'a ta acì pe acestu pamentu, ca ómenii tei caror'a li este incredintiata pastorirea peste dieci de mìi de suflete crestine române, sa predice amórea fratiésca in adeveratulu intielesu evangelicu, sî se nu semene neghin'a urei, intre fiii de acela-si sange. Ada Dómne si sinódele nóstre, ca se ne potemu vindecá odata ranele cele multe, sî caus'a inveliementului se o potemu aduce la o stare mai buna!

Unu Muriesianu.

⁂ O corespundintia din Cernauti la Albin'a nr. 134 din 3/15 Decemvre aduce intre altele urmatórele: In dîlele acestea deterâmu cu ochii de unu emisu alu Esc. Sale p. Episcopu cu datulu Vien'a 9/21 Noemvre 1867 Nr. 313 in carele, dupa o introducere bombastica sî tiesuta cu unele frase, care descépta in noi presupunerea, ca in cerculu mai angustu alu scaunului episcopale a resaritu ide'a, de a miscá din titine regulamentulu diecesanu din anulu 1786, se propunu siepte intrebâri in privinti'a protopopiateloru sî se demanda, ca despre acestea sa se consulte preotii in conferintiele pastorale, convocande inca in lun'a lui diecembre a. c. 1. De a corespunsu oficiulu protopresbiterale in man'a unui singuru protopopu tuturoru recerintieloru, séu póte ar fi de doritu o organisáre colegiala a protopresbiterieloru? 2. In casulu din urma din cati pastori de suflete tienutali se consté colegiulu protopresbiterale? sî de ar fi corespundietoriu numerulu de trei, adeca unu conduce sî doi membri protopresbiterali? 3. De ar fi de doritu, cá aceste colegie protopresbiterale pentru unele agende se fie o instantia cu unu cercu de competintia defiptu séu mai estinsu de cum este celu de pana acumu a protopopiloru singuratici, ca adeca in acele agende decise de protopresbiterie in instanti'a prima se devina Consistoriulu in casu de lipsa ca instantia secunda? 4. In casulu unui respunsu afirmativu alu intrebârii de nainte, care cercu de activitate sa se defiga pentru aceste protopresbiterie colegiale? Specialminte: a) Care negótie sunt de tratatu colegialminte sî de decisu in instanti'a prima? b) Despre care obiepte suntu de facutu colegialminte reporturi la consistoriu? c) Care negótie suntu de reservatu pentru protopresbiteru sî care, precumu cercetâri locale, suntu de asemnatu pentru membrii protopresbiteriei? 5. Deci e de conceputu unu statutu, dupa carele de un'a parte protopopulu, de alta parte membrii protpresbiteriei au se ingrigésca de negótiele ce cadu in sfer'a de activitate. 6. De e consultu, ca acesti membri ai protopresbiteriei se fie alesi de preutimea tienutului sî propusi Consistoriului spre denumire? ce feliu de insusitati se aiba acei pastori de suflete ca se póta fi alesi? carele se fie modulu de alegere? sî care dreptu sa se reserve consistoriului respective episcopului in privinti'a decretarii? 7. Care salarie, remuneratiuni, desdaunári sî alte spese ar fi de lipsa pentru unele ca aceste protopresbiterie colegiale? sî care din aceste spese ar fi de impusu fundului religiunariu; sî care din ele preotiloru, comuneloru sî altoru persóne? —

Burs'a de Vienn'a.

Din 20/8 Decembre 1867.

Metalicele 5%	55 70	Act. de creditu	183 30
Imprumut. nat. 5%	65	Argintulu	119 25
Actiile de banca	678	Galbinulu	5 76

ASSICURAZIONI GENERALI CU PRIVIL. C. R. IN TRIEST,

intemeiata in anulu 1831,

cu unu fondu de siguranita dupa bilantiulu, publicatu in 4 Novembre 1866, de 24,463,860.

primesce pentru premii fórte potrivite:

a) asecurantii contr'a pagubiriloru prin focu;

b) asecurantii pentru viéti'a ómeniloru, cu sî fâra profitu, de capitale, pensiuni sî rente, precum sî asecurantii de zestre.

Societatea, indreptaîta de a esercea tóte plasele de asecurantia, cari suntu iertate dupa legi, au fostu dintre tóte institutele austriace de asecurantia ceà d'antâiu, carea au introdusu asecurantiele vietiei si au purtatu inca din inceputu neintreruptu grij'a pentru ele, cá sa oferese participatoriloru tóte comoditâtile ce suntu impreunate cu o soliditate duratóre a societâtiei.

Intre combinatiunile diferite ale asecurantieloru pentru casulu de mórte ne oferesce la tarifulu II. cu profitu inlesniri deosebite, de óre-ce la cestea din urma da societatea participatoriloru din profiitulu, ce resulta, 75%, prin ceea-ce se reduce plat'a premieloru la o suma cum se póte de mica.

In anulu 1862 se urcà profitulu de impartire la $74^{27}/_{100}$ proc. in anulu 1863. se urcà profitulu acest'a chiaru sî la $98^{64}/_{100}$ proc.; in anulu 1864 la $70^{83}/_{100}$ proc.; in anulu 1865 la 13 proc. sî in anulu 1866 la $25^{61}/_{100}$ proc. ale premieloru platite. Fórte observabilu este, ca daun'a (pagub'a) ce se póte face intr'unu anu o purtà institutulu singuru; folosulu acest'a este fórte mare, de óre-ce bilantiulu se incheie din anu in anu, eara profitulu ce se cuvine in privinti'a politieloru, cari 'si perdu valórea prin mórtea asecuratului séu prin incetarea de a platí premiele, trecu in proprietatea celorulalti participatori.

In ce mesura urcata a esperimentatu societatea folosinti'a sea se vede de acolo, ca ea au platitu dejá dela inceputulu ei

63,945,001 f.

pentru daune in urm'a mortiei a **3555** partite

asecurate **3,823,446.**

Reservele cari se urca

la 12,684,750 f.

precum sî celelalte fonduri

Sum'a, carea asecura societatea dupa bilantiulu mentiunatu, au ajunsu la cifr'a cea fórte insemnata mai multu de

819 milióne florini,

cu unu venitu de premii sî interese de

8,000,000 florini,

in care insa nu se cuprinde sî sum'a cea insemnata a tontineloru sî a venituriloru pre viétia.

Ajudecarea acést'a via ne da documentulu celu mai adeveratu despre increderea din tóte pârtile, de carea se bucura societatea in urm'a apretiuirei acurate a soliditâtiei administrârei sele interne, earaprin sumele enorme de garantia se oferesce publicului tóta siguranti'a, ce se póte dorì.

Subscris'a agentia principala se recomenda dara onoratului publicu, doritoriu de asecurantia, a se adresá in ori-ce casu câtra dens'a sî ea este gat'a de a serví cu ori-ce informatiuni in privinti'a acést'a Sabiiu in 10/11 1867.

Agenti'a principale a asecurantiei generali cu privilegiu c. r. in Triest:

Paulu Nendvich.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 100. ANULU XV.

Sabiiu, in 14|26 Decembre 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu-se capetulu anului 1867, se deschide prin acést'a preuumeratiune nóue la acésta fóia. „Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe seeptemâna Joi'a sî Duminec'a. — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pe anu 7 fl., pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austriaca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl, pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Principatele rom. unite sî strainatate, pe anu 12 fi., pe ½ anu 6 fl. pe ¼ 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardîiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresandu-le deadreptulu la

**Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.**

Evenemiute politice.

Sabiiu 13 Decembre.

Serbatorile dupa calendariulu nou a facutu sa se inchida casele corpuriloru legilative din ambe partile imperiului. „Pester Lloyd“ aduce scirea ca partea de dincolo de Lait'a inca sî are ministeriulu seu. Presiedinte alu ministeriului, dupa acea scire e: Principele Carlos de **Auersperg**; pentru aperarea tierei e: **Taafe**; interne: **Giskra**; justitia: **Berger**; ministru fâra portfoiu **Herbst**.

Resultatele alegeriloru dietali din **Croati'a** sa inclina in partea uniunistiloru.

Conferinti'a despre castiunea marginei militarie a decisu a **sustine** a institutulu acest'a, atâtu din motive politice câtu sî din motivulu ca in curendu se va elaborá o lege de inarmare generala sî asia pana atunci se nu se faca schimbâri, cari aru fi numai isvorulu multoru complicatiuni.

Conferinti'a despre cestiunea romana se pare a fi muritu inainte de nascere. O circulara a ministrului francesu de Moustier catra toti agentii Franciei pre langa cabinetele straine insarcinéza pre acei'a a spune regimeloru unde suntu acreditâti, ca Franci'a s'a lasatu cu totulu de proiectulu conferintiei.

Din Romani'a, aflamu in diuarile nemtiesci, ca Ioanu **Brateanu** e alesu deputatu in Iasi. Demetriu Brateanu calatoresce pre la cabinetele europene.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 13 Decembre dupa verificarea protocolului, intre mai multe petitiuni, vine unu memoriu in afacerea drumului de feru alu Gömörului, in calitate de petitiune.

Csiky cere cá sa se schimbe 50,000 fl. in note unguresci, cari au fostu averea majorului de honvedi de odinióra Borcsanyi; pâna atunci insa sa i se dea unu ajutoriu din fondulu honvediloru. Se predà afacerea acést'a comitetului de petitiuni. Ordinea dîlei e legea pentru detori'a statului.

Dintre deputatii cari iau cuventulu amintimu de **Dobrszansky**, carele spune, ca nu e amicu alu ideei dualismului, dara déca dualismulu e sanctiunatu prin lege, in intielesulu acelui'a votéza pentru Tisza, pentru ca trebuie omulu sa aiba cunoscintia despre marimea sumei ce trebuie platita. **Tanarky** dîce, ca cine nu vrea dualismulu nu póte vrea nici constitutiunalismulu. Dechiara propunerea lui Madarasz periculósa, pentru ca déca se va lasá popóreloru sa voteze unulu contra celui-laltu, elu, oratorulu, nu aru voi sa fía la votarea din urma. Propunerea lui Tisza nu e alta decâtu cifrele cari Ungari'a le-aru acceptá **a priori**, dupa lege sa le accepteze **a posteriore**. **Vladu** e pentru propunerea lui Tisz'a sî pentru reducerea cameteloru. **Simay** pentru projectulu de lege. **Lüzsinky** pentru Tisza, **Iankovics** pentru projectu.

Böszörményi se apara mai anteiu de atacuri personale. Elu pretinde, ca intre detoriele contrase de regimu sa se puna sî cele 62 milióne pentru lupt'a de libertate a Ungariei, tocma asia precum se punu milióneie cari a fostu de lipsa la supunerea Ungariei. Prestigiulu paritâtiei elu nu-lu afla, pentruca monarculu sî regimulu centralu nu e ungurescu sî acestoru doi factori nu le va fi greu de a esopera totu ce e contra intereseloru Ungariei. Libertatea de carea a vorbitu Eötvös e asiá frumósa incâtu nici in visu nu si-o póte intipui.

Andrassy dice ca antevorbitoriulu a intielesu reu un'a din espectoratiunile sele. Combate apoi scirile respandite despre **reactiune** sî **camarila** prin aceea, ca tocm'a acei'a cari vorbescu atât'a despre aceste dóue suntu reactiunea sî camaril'a, pentruca prin agitatiunile loru aducu pre ómeni la estravagantie. Aceste potu resturná constitutiunea sî asia in intielesulu acest'a eata reactiunea.— Pentru chiarificarea situatiunei pretinde primirea proiectului de lege din motivulu, ca atunci candu dóue pârti se togmescu pentru o complanare, trebuie, cá fia-carea sa sacrifice ceva din partési sî sa nu caute numai interesulu seu particulariu sî apoi pre langa sacrificii mici nu se póte contrage o impacare. Stang'a are partea cea mai comoda, pentru ca ei putinu i pasa déca cei de dincolo de Lait'a se inoviescu cu cele ce se facu aici.

Cas'a are voia a discutá asupr'a primirei projectului. Trebuie insa acei'a cari votéza in contra-i sa cugete la insemnatatea votului loru si sa se intrebe pre sine, ca luá-voru asupra-si responsabilitatea aceloru ce se voru intemplá déca nu va succede impacarea Arata ca nici Americ'a de nordu nu a intrebuintiatu bancrotulu candu s'a aflatu in impregiurâri nefavoritórie finantiale. — Austri'a nu cauta aventuri dupa cum a afirmatu Jokay, cauta insa intarirea ei interna; nu umbla a-si immulti necasurile prin estinderea teritoriului, dara déca vre-unu inimicu esternu s'aru incercá a atacá pre Austri'a, atunci acel'a se véda ca Austri'a nu mai e statulu morbosu.

Ghyczy dice ca mai bine erá déca deputatiunile se intielegea asupr'a afaceriloru finantiale dara nu ministrii.

Lonyai arata ca Ghyczy au fostu contra deputatiuniloru in cestiunea de fatia sî amenintia ca déca nu se primesce projectulu se va retrage regimulu de fatia sî va lasá locu altui'a. E intrebarea déca partea contraria aru avé succese mai bune.

Ghyczy se apera contra ministrului sî dice ca elu a fostu contra deputatiuniloru numai pentru ca aceste a trecutu mai departe decâtu aveau sa mérga.

Dintre cei cari mai vorbescu insemnâmu pre **Somssich** pentru projectu; **Romanu** (Al.) se dechiara contra dualismului sî din acésta causa nu póte votá pentru projectu. Stefanu **Hosszu** e pentru projectu. Mai vorbira **Bobori** pentru Tisza sî D. **Dozsa** pentru projectu sî la 4 óre se incheiá siedinti'a.

Ordinatiune
in privinti'a lucrâriloru pregatitóre, ce suntu necesarie pentru estindererea institutiunei cârtiloru funnduarie sî asupr'a Transilvaniei.

In privinti'a lucrâriloru pregatitórie pentru estinderea institutiunei cârtiloru funduare, custatóre in Ungari'a, sî asupr'a Transilvaniei unite legalminte cu Ungari'a, pre temeiulu impoternicirei primite de la ambele case ale dietei tierei, cum sî pre temeiulu resolutiunei pré inalte Maiestatei Sale c. r. Apostolice din 5. oct. a. c., luandu in consideratiune relatiunile specifice transilvane, ordinediu dupa cum urmédia:

§. 1. Lucrârile pregatitóre pentru cartile funduare se voru esecutá in Transilvani'a din oficiu pre calea localisarei comisionali, dupa comunele contributionali sî se voru incepe fara amanare.

Spre conducerea acestoru lucrâri pregatitóre se infiintiadia o directiune provisoria pentru trebile cartiloru funduare, carea sta nemediulocitu su ministeriulu reg. ungurescu de justitia.

§. 2. Localisarea se va efeptuí prin organe aplicate provisoriu.

Organele aceste voru depune juramentu de servitiu in manele directiunei.

§. 3. O comissiune localisatóre se compune din-tr'unu comisariu sî unu actuariu, sî in fie-care comuna contributionale se va mai intregí cu siese membri de comitetu, alesi liberu de câtra toti posesorii din comuna.

§. 4. Pre calea jurnaleloru menite pentru publicâri oficióse se va publicá din casu in casu: ca in care comitatu, scaunu, districtu seu orasiu cu jurisdictiune de sine statatória, sî candu are sa se incépa localisarea.

Tóta comunitatea are se fia insciintiata specialminte de câtra directiunea cartiloru funduare in aceea ordine chronologiia, in care vine pre ea rendulu localisârei.

§. 5. Despre localisarea se iau protocóle de cârti funduare, la a câroru compunere e de a se tiené de urmatórele norme:

Tóta averea nemiscatóre trebuie inscrisa in cartile funduare, afara de bunurile comune ori publice, anumite in §-lu 287. alu codicelui civilu comunu austriacu, carele e inca in valóre in Transilvani'a, cum suntu: drumurile tierei de pétra sî feru, apele curgatóre sî periurile, locurile ce se afla in folosire comuna publica, ulitiele, caile de padure sî acele posessiuni montanistice, despre cari esistu carti montanistice legali.

Veniturile legate in deosebi de care-va bunu, casa séu alta realitate (beneficiile regali mai mici) nu suntu obieptu alu cartiloru fundarie. In câtu inse atari drepturi ar' stá cu care-va realitate in atare legatura, câtu nu s'aru poté nice vinde nice insarciná despartitu de aceea, impregiurarea acést'a e de a se esprime in protocolu.

§. 6. Pentru cá cârtile funduare de creditu pe viitoriu sa corespunda sî scopului catastrului de dare: realitatile se voru inregistrá pre langa transcrierea numerului toporaficu a fie-carei particele de posessiune, a numirei partii de hotaru, a ramului de cultivare, a ariei, clasei sî a venitului curatu,—din catastrulu de dare.

§. 7. Totodata cu inregistrarea realitâtiloru se face sî inscrierea drepturiloru de posessiune referitóre la aceleasi, pre temeiulu documinteloru autentice, produse de câtra parti, séu comunicate in calea oficiósa, ori in lips'a acestor'a pre basea posiederei faptice.

§. 8. Realitatile se voru inregistrá in protocólele cartiloru funduare, formandu-se in corpuri de carti funduare.

Corpulu cartiloru funduare póte constá numai din pamentu sî din zidiri, cari se afla pre acel'a.

La formarea acestor'a e se tiené de urmatórele norme:

a) Diversitatea titluriloru de acuisitiune nu inpedeca intrunirea mai multoru realitâti intr'unu corpu de cârti funduarie, déca fia-care titlu de acuisitiune intemeiadia dreptu de proprietate nedisputaveru; insa nici proprietate libera, cu atari realitâti, asupr'a câror'a posessorii au numai unu dreptu impartîtu séu marginitu, nici particele de posessiune, cari suntu legate separatu in chipu de garantia la deosebiti creditori, séu deosebiti pretendenti, nu se potu impreuná intr'u corpu de cârti funduarie.

b) Fia-care posessiune posiediuta cá unu bunu economicu de sine statatoriu de un'a séu mai multe persóne fisice neinpartitu, dinpreuna cu tóte apertinentiele sale aflatóre in otarulu aceleia'si comune, se va inregistrá in protocolulu de regula ca unu singuru corpu alu cartiloru funduare. Posesorului inse, daca ceru asie interesele sale, ii sta in voia a face, ca pósesiunea sea ce se afla pre otarulu unei'a sî aceiasî comune in partindu-se in mai multe corpuri de cârti funduare, se se inscrie in deosebite protocóle.

c) Déca carev'a bunu principalu are apertinentie in mai multe comune din aceea'si jurisdictiune, posesorului i-se sustiene dreptulu de a esoperá pre langa observea normei de sub a) a §-lui presinte: ca in terminulu, carele se va fipsa cu ocasinea publicarei protocóleloru cartiloru funduare, se se consemne protocólele luate dupa comune intr'unu protocolu principale de cârti funduare. Apertinentiele inse ce se afla pre teritoriulu altei jurisdictiuni, nu potu fi unite intrunu protocolu de cârti funduare.

d) Realitâti de acele, cari le posfede cinev'a in urm'a dreptului vidualu séu capilaru, pre langa contractu séu pimnorare judecatorésca, séu ori care titlu de dreptu, pre basea unei transpuneri provisorie, se voru inregistá ca corpuri separate ale cartiloru funduare in deosebite protocóle de cârti funduare.

e) Pamenturi alodiale sî sterpiturile cari au remasu in posesiunea si folosirea fostiloru iobagi pre langa nisce prestatiuni anuali, sî suntu dechiarate prin §§-ii 16—19 a patentei din 21. Iuniu 1854. de rescumperavere: formédia unu corpu deschilinitu alu cartiloru funduare.

f) La realitâtile orasienesci fiecare casa de sine stâtatória cu fundulu, pre care se afla, sî cu curtea sî grădin'a séu altu teritor'u, ce se tiene de ea, formedia unu corpu de carti funduare.

Candu proprietariulu unei atari realitâti ar' posiedé in aceea'si comuna sî pamenturi estravilane, acele se voru inregistrá intrunu corpu de carti funduare din preuna cu cas'a déca dupa lege séu usu legalu s'au tînutu sî pâna acum de olalta, séu déca se invoiesce posesorulu la intrunirea loru. Afara de aceste casuri, atari pamenturi suntu de tractatu ca corpuri separate ale cârtiloru funduare.

§. 9. In unulu sî acela'si protocolu de cârti funduare numai atare posessiune se póte inscrie, care e proprietatea séu numai a unei persóne, séu chiar' a mai multor'a' dar fisice ne impârtita,

Déca la composesori, cari vinu a fi inregistrati intru acela'a-si protocolu alu cârtiloru funduare, proportiunea composesiunei e detiermurita, proportiunea acest'a are se fia esprimata la fi-acare conposesoru.

§. 10. Intemplandu-se sub decursulu lucrâriloru pregatitóre vre-o schimbare de posesiune in privinti'a câruí-v'a corpu deja iuregistratu alu cârtiloru funduare, séu trebuindu a transpune altei persóne unele pârti fisice demarcate a corpului cârtiloru funduare: in casulu d'antaiu: se va inscrie posessiunea séu numai pre numele vre-unei persóne fisice ori juridice séu chiaru sî pre numele mai multoru composesori, inse fisice inpartitu sî pre langa esprimerea proportiunei; in casulu de pre urma inse pârtile demarcârei ficise se voru desparti mai 'nainte de câtra acelu corpu alu cârtiloru funduare, de care s'au tienutu, adeca se voru desnotá, sî apoi in protocolulu nou alu cârtiloru funduare deschisu numele noului posesoru, séu va trebuí ale inregistrá ca corpuri de sine statatóre, séu daca posiede deja noulu posesoru carev'a corpu de cârti funduare, sî posesiunea castigata dupa insusirea ei este intrunivera cu acést'a, va trebuí ale scrie elu, facandu-se prin ast'a parcel'a castigata o parte constitutiva intregitóre c acelui'a-si corpu.

In amenduóe casurile are sa se tiena inaintea ochiloru consunanti'a intre catastrulu de dare sî protocolulu de cârti funduare. „Conc."

(Va urmá.)

Sabiiu 10 Decembre (Universit. nat.) Eri in 9 (21) Decembre a fostu cea din urma siedintia a universitâtiei natiunale inaintea serbatoriloru Craciunului celui nou. Dupa indeplinirea formeloru usitate la deschiderea fia-cârei siedintie, comunica presiedintele ca administratiunea superióra a reuniunei sasesci pentru economi'a rurala a datu o cerere privitóre la radicarea unei scoli de agronomia sî la dotarea acestor'a; o asemenea cerere a sositu dela reuniunea cercuala sabiiana pentru economi'a, rurala in urm'a cârei se pretinde lasarea in folosinti'a scólei de agricultura, bunurile dela Talmaciu sî dotatiunea acestei scóle din averea nationala. — Aceste se tramitu comissiunei agrarie immultite.

Presiedintele imparte intre membri unele esemplarie despre organisatiunea instructiunei in economi'a rurala.

Dupa aceea vine unu projectu de adresa de loialitate câtra min. ung. la ordinea dîlei.

In decursulu desbaterei generale, **Wächter**, deputatulu Brasiovului, dîce ca comissiunea insarcinata cu cernerea acteloru atingatórie de sistarea universitâtiei au datu ansa la projectulu de adresa. Majoritatea a decisu de a sî intrá inca astadi in desbaterea meritória, pre lânga tóte ca minoritatea a dechiaratu terminulu acest'a de pré scurtu. Erá cu multu mai bine déca se facea o propunere cá acést'a la inceputulu sessiunei. Elu aru fi fâcutu o propunere, insa din partea sea, ca omu, a cârui incredere in regimulu de fatia e cunoscuta, nu avea propunerea efectu. In principiu e pentru tramiterea unei adrese insa nu din motivele projectului. Motiveloru acestor'a póte urmá o adresa de multiamita dara nu de loialitate. Din aceste sî alte motive elu respinge projectulu sî cere cá comissiunea sa lucre altulu, in carele sa respice curatu recunóscerea legiloru din 1848 sî incopciandu de rescriptulu din 17 Fauru a. c. sa se tiermurésca pre lânga votu de incredere ministeriului regescu ungurescu.

Müller dep. Seghisiórei dice ca comissiunea a avutu inaintea ochiloru emisulu celu mai din cóce alu ministeriului. Universitatea nu se póte amestecá in recunóscerea séu ne recunóscerea legiloru din 1848 pentruca competinti'a universitatiei in cestiuni de aceste e in intrebare. E vorb'a ca nu puteamu, dîce deputatulu, sa trecemu dela o ripa la ceealalta fara prin o saritura séa preste unu podu. Majest. Sea insusi a facutu podulu sî asia comissiunea in locu de saritura a alesu podulu. Elu recomanda asia dara primirea proectului.

Schreiber arata ca cum s'a recunoscutu patent'a din 1861 de universitate sî carea era o octroire sî fatia cu unu regimu nerespunsabilu, universitatea are dreptulu a se pronuntiá pentru recunóscerea unei legi fatia cu unu regimu respunsabilu.

Hanni'a (romanesce) dechiara, ca luandu in consideratiune, ca proiectulu dela ordinea dilei este compusu numai cá din partea natiunei sasesci, considerandu, ca universitatea e chiamata, ba sî obligata a representá pre toti locuitorii tuturoru scauneloru sî districteloru fundului regescu, — de-sî in

FOISIÓRA.

Pester'a negra...

nuvela originaria

Petitorii.

(Urmare.)

Simtirile omenesci suntu proprietatea tuturoru ómeniloru fâra deschilinire. Ele in viéti'a ómeniloru potu fi reu desvoltate, incâtu suntu de multe ori mutilate, de mai sa nu le poti cunósce; a uneorea inadusîte incâtu gandesci ca au muritu in omu sî in loculu loru se resfatia numai patimile. Dara vine totusi momentulu candu ele erumpu cá dintr'unu vulcanu, sî atunci coplesiescu patimile sî remanu in tóta golatatea loru.

Asiá erá sî cu capitanulu Stanciulu. Sgomotulu patimiloru parea ca s'a asiediatu cá marea in tempu liniscitu sî acum putea mai cu inlesnire sa caute asupr'a trecutului seu. Acestu trecutu iéra dela unu tempu incóce uritu, intunecatu sî invrestatu cu sume de lucruri cari inspicau perulu, inasprea pelea omului sî latieau unu fioru rece preste totu trupulu. Cainti'a se imbiiá, dara sufletulu ingreunatu cu atâtea muscaturi de consciintia parea ca nu va fi in stare a se redicá pâna la dens'a. Unu ajutoriu parea ca cauta impregiurulu seu sî nu-lu aflá. Lu asceptá dara sa-i vina. De unde?

Stanciulu candu s'a invoitu la rapirea cea mai mare, a unui sufletu gingasiu, credea ca acestu ajutoriu lu va capetá dela angerulu ce-lu trage elu in tartarulu seu. Floric'a, credea elu ca cu nobleti'a animei ei va fi in stare a-lu scóte din acestu iadu sî-lu va scóte la paradisulu pamentescu, din care se vede esîlatu din ór'a de candu si-a alesu locuinti'a in Pester'a négra.

Erá aprópe de dîua pre candu argatii lui sosira cu pred'a. Stanciulu erá asta data blandu in tóta cautatur'a lui. Selbataci'a brutala erá respinsa din fatia-i sî anim'a lui erá amarita numai pentru ca elu mantuirea lui vrea sa si-o castige iéra prin o fapta de violentia.

Floric'a sosí dinaintea lui erá mai mórta de spaima, de durre pentru tradare sî pentru despartirea de locurile ei iubite. Ori-ce palaturi aru fi fostu, in cari venise ea, nu o puteau satisface pentru ce a fostu perdutu.

Aceste le cetí Stanciulu din fatia-i la privirea cea dintâiu sî elu vediù ca ceea ce asceptá elu e acum numai cu atâtu mai departe; câci fericirea vede elu ca nu se póte castigá prin fapte de fortia.

Unu semnu, mimicu fu de ajunsu pentru argatii sei cá sa-lu intieléga, ca presenti'a loru nu e binevenita. Toti disparu.

Trecura multe momente sî tâcerea parea ca se tórce sî tiese totu mai tare intre elu sî Floric'a.

— Amu vrutu sa scapu de a fi criminalistu, intrerupse elu mai târdiu — sî amu comisu o alta crima. Dara acést'a e blestemulu reului, ca elu sî nevrendu omulu numai reu scie sa produca. Florica, fii mai tare sî mai generósa decâtu mine, tindemi mân'a tá sî me smulge din noroiulu in care me amu cufundatu. Sufletulu teu e curatu, are mai multa indrasnéla câtra bunetatea ceriului. Vina deschidemi calea incepe sî rostesce o rugaciune cá sa potu sa-ti urmezu sî eu tie sî apoi demanda-mi sa esu cu tine in o lume mai buna sî mai liniscita. Lânga virtutea tá se voru intunecá nemerniciele mele sî voiu fi reprîmitu in lume cá omu innoitu. Eata ca poti sa mantuiesci unu sufletu.

— Omule nu te cunoscu sî nu te intielegu, respunse Floric'a ce-si venise incâtu-va in simtiri, — câci tóte cuvintele tale frumóse nu cumpanescu cu reulu care mi l'ai fâcutu.

— Dara n'ai auditu ca eu tóte aceste le recunoscu.

— Le recunosci sî totusi ai lucratu astfeliu, dandu mân'a cu o fiintia inreutatîta pentru pretiulu nefericirei mele. — Sî unu torente de lacremi erupse din ochii bietei fete cari o oprira de a mai vorbí mai departe.

— Isband'a ceriului e mare cugetà in sine Stanciulu, e neimpacata Elu se sculà sî se preumblà in susu sî in josu, pre candu Foric'a lacramá siediendu pre un'a din petrile pesterei.

Sórele se apropiá de resaritu paserile cantau in codrulu inchiatu sî se bucurau de verdetia lui. Animile vorbitoriloru nostri erau departe de acesta bucuria, pentruca erau ferecate in lantiuri de dureri fia care in feliulu seu.

Stanciulu se asiedia pre alta pétra in fatia Flosicei sî incepe dupa multe cugetâri ce se incrucisiau in crerii lui a continuà firulu vorbirei mai departe.

— Sum eu mai negru decâtu pescer'a aceast'a? Sî nu e lécu, carele sa me póta spelá de acesta negrétia?

— Eu nu amu disu ca esti negru séu ca esti albu, respunsa Florica cu o resolutiune, carea a inceputu ai secá isvorulu lacrimiloru sî ai mai usiurá anim'a, — sî déca simti vre o greutate pre animati apoi principiu e pentru tramiterea unei adrese de incredere la inaltulu ministeriu reg, — numai in casulu acel'a va participá mai departe la desbaterea acestui objectu, déca adres'a se va tramite in numele populatiunei intregi a fundului regescu. Altfeliu se va vedé silitu a se abtîné sî dela desbatere sî dela votarea objectului.

Se votéza mai in urma primirea adresei en bloc sî se incredintiéza presidiului espeditiunea adresei.

Wächter insinua votu separatu lânga care se alatura **Brennerberg**, **Schreiber** sî Dr. **Lindner**. — **Hanni**'a se abtîne dela votu. —

Siedinti'a cea mai de aprópe va fi in 9 Ianuariu 1868 c. n.

Sabiiu 11 Decembre. „Reuniunea Sodaliloru români din Sabiiu", amesuratu prescriseloru din statutele ei, au tînutu Dumineca adunare generala. Deschiderea se facù de presiedinte prin o cuventare despre influinti'a culturei sî scientiei asupr'a societâtiei omenesci. Anim'a sî mintea trebuiescu in o forma grijite; cea din urma, cá omulu tóte intreprinderile sele sa le faca cu ratiunamentu, la tempulu sî la loculu seu; anim'a, pentru cá intreprinderiloru sele omulu sa le dea insufletîrea binelui comuniunei sî sa le ferésca de separatismu, egoismu, cari nu dau viétia la nimic'a, ci numai derapana. Trecendu la resultatele anului trecutu, déca sî acele suntu inca putîne, pentru viitoriu ele dau sperantia de mai multu. Sî aceea e unu profitu, ca au ajunsu a se cunósce membrii unii pre altii. Acum dupa ce se cunoscu voru conlucrá cu puteri nóue spre propasîrea reuniunei, carea are de scopu immultirea cunoscintieloru celoru de lipsa fatia cu aventulu celu mare alu industriei, ce-lu va aduce sî la noi drumulu de feru, ce in anulu venitoriu va intrá in tiéra. Déca nu vomu intielege noi locuitorii tierei acestei'a insemnatatea strafor mâriloru sociale, ce le va aduce drumulu de feru, cursulu ce-lu va pune in miscare drumulu de feru nu va stá in locu sî pre cei nevrednici ii va scóte afara sî altii se voru bucurá de bunetâtile lui. De se nimeresce unde-va asemanarea evangelica, despre fetele intielepte si nebune, apoi aici se nimeresce sî reu va fi, deca pre noi romanii, tempulu celu nou ne va aflá fara untu de lemnu in candele.

Insemnatatea aceast'a obliga dara deosebitu pre reuniune a'si concentrá tóte puterile ei, cá dupa putintia sa faca sî ca unu pasu catra pregatirea cea mare, poruncita de tempu. La acest'a trebuie inse concordia sî o purtare in catu sa castige reuniunea in genere sî membrii ei in specie, respectu din partea fia carui'a. Concordia pentru cá sa-si póta duce stindardulu industriei ce la luatu in mani sî purtare buna pentru cá acelu stindardu sa nu cada in tina sî sa se patéze.

Afara de aceste obligamente ce le au membrii fatia cu reuniunea mai suntu: reverintia catra **Domnitoriulu** celu prea gratiosu, sub a carui regimu ne amu invrednicitu sî noi românii a imbratîsiá meseriele, sî acum a formá o reuniune; mai departe pietatea catra **Patronulu** nostru, carele au bine voitu dela inceputu a ne primi sub scutulu seu.

Dupa acést'a s'a cetitu paragrafulu respectivu pentru darea socoteleloru comitetului. Avérea reuniunei s'a aflatu ca constatà din o hârthia dela cas'a de pestrare dto 27 Martiu cu 61 fl. sî 18 fl. bani gat'a. In adunare a incursu inca 10 fl. dela doi membri noi intrati, cari laolalta facu 28 fl.; iéra pre lad'a reuniunei s'a cheltuitu 8 fl 30 xr. cu cari laolalta aru fi fostu 36 fl. 30 xr. — Apoi s'a pâsitu la regularea taxei de fia-care membru.

Fiindu tempulu inaintatu se amanà adunarea generala pre Duminec'a urmatória. Candu, dupa detiermurirea óreloru de instructiune pre anulu viitoriu sî a altoru afaceri, se va alege comitetulu celu nou.

Verdu in 1 Decembre.

Departe de sgomotulu lumei politice ne mai nelinisceesce candu sî candu impregiurarea ca suntemu din partea fratiloru nostri conlocuitori asupriti mai in interesele nationale, mai in celea bisericesci; insa acést'a nu ne descuragiaza, câci déca in tempurile intunerecului parintii sî stramosii nostri au pututu suferi asupriri sî a stracurá nationalitatea pâna acum, noi cari traimu in tempulu luminârei, déca ne vomu incordá puterile nóstre materiale sî spirituale, nu va fi putere carea indelungu sa ne póta detîné drepturile cari ni se cuvinu, pentru ca acele suntu proprietatea omenimei in tempurile nóstre, cari nu mai sufere sclavi sî stapani; — de alta parte insa ne mangaiemu cu aceea, câci scimu in fruntea nóstra unu barbatu luminatu, prin a cârui merite singuru amu castigatu multe bunatâti ce n'amu avutu, de care acumu se bucura atatu natiunea, catu sî beserica. — Acestu barbatu luminatu sî multu meritatu pentru prosperarea natiunei sî a besericei e Prea Santitulu nostru Archiepiscopu sî Metropotitu Ess. Sa **Andreiu** Br. de **Siagun**'a, a cârui dî onomastica o serbaremu eri in 30. Novembre ca diu'a pomenirei st. apost. Andreiu celui antaiu chiamatu, cu celea mai vii simtieminte de stima sî pietate catra prea bunulu Parinte.

Eata in putîne cuvinte decurgerea festivitatii acestei dile insemnate:

Dupa celebrarea st. Liturghii se tinura ruga din genunchi pentru sanatatea sî indelungarea victice Archipastorului nostru. In fine se cantara imnulu „Nu te teme turma mica".

Apoi tînù zelosulu nostru preotu Simonu Popoviciu o cuventare fórte potrivita, in care pre lânga altele espunendu desvoltarea cea infloritóre a comunei bisericesci prin staruinti'a antecesoriloru sei, care au lucratu fórte multu pentru zidirea unei biserici indiestrate cu celea trebuincióse pentru servitiulu ddieescu. Espune dupa aceea, sî lauda zelulu poporeniloru contribuitori la cladirea scólei, care e fericitu a se fi zriditu sub pastorirea sea, sî fiindu scól'a acést'a gat'a acum, doresce a fi inchinata sub patronatulu st. Apost. **Andreiu** celui intâiu chiamatu, cu a cârui dî de serbatóre, serbâmu totu odata sî diu'a onomastica a Escelentiei Sele Prea luminatului sî Santîtului Archiepiscopu sî Metropolitu **Andreiu**, care câtu in genere pentru tóte scólele, atâtu sî in specia pentru fia-care se jertfesce in totu modulu, cá acést'a sa prosperedie sî sa contribuiésca câtu mai multu la inaintarea tinerimei nóstre. Pentru tóte acestea merite sî pentru altele care leau fâcutu pentru natiunea sî biserica sa-i urâmu viétia indelungata sî unu intreitu „Sa traiasca."

Trebue sa insemnediu ca familia preotului nostru susnumitu singura este, care sau luptatu cu tóte piedecile o puse din partea conlocuitoriloru nostri sî au staruitu de sau ziditu beserica de pétra, iéra acumu zelosulu nostru preotu a staruitu de avemu scóla frumósa. Durere numai, ca póte va se perdemu pre acestu preotu meritatu pentru comuna nóstra, fiindu chiematu de a lucrá intr'o sfera mai estinsa, sperâmu inse ca inaltele locuri competente voru mijlocí cá se aiba unu succesoru catu se póte asemenea bunu.

Nicolae **Morariu** economu.

Fagarasiu 1/13 Dec. 1867;

Domnule Redactoru. In „Gazet'a Transilvaniei" nr. 92 sî 93 acestu anu se afla referate despre nescari intemplaminte in comunitatea Persianii nici intr'un'a din acele dóue foi deplinu esacte.

Déca onorat'a Redactiune in referat'a din urma

---

calea ce ai alesu sa o delaturi, nu e bine alesa.

— Sî care cale mi o recomandi? intreba capitanulu.

— Aceea ca sa nu te bucuri de ami sdrobi sî fericirea; altmintrea Ddieu te va indreptá ce sa faci.

— O fetitia! tu nu me cunosci. Tu me numeri cá tóta lumea intre fiintiele cele ordinarie in a câroru societate me aflu. Se me cunosci mai bine, eu ti voiu da ocasiune a me cunósce.— Eramu unu baietielu de 7-8 ani. Sórtea me puse in sinulu unei familii, carea déca nu erá bogata, nu era seraca. Parentii vediendumi insusirile mele abea me vedeau. Eramu câte odata sî desmerdatu de mama mea, unu lucru ce nu e bunu mai nici odata, inse tatalu meu era unu omu seriosu sî sciea sa desradacineze ori ce reu vedé ca potea sa resara din resfatiatulu mamei mele. Candu inse me mai mariiu, cá sa scapu de urmârile animei celei doióse ale mamei si sa capetu o crescere cu totulu barbatésca, carea are sa fia radimulu celu mai siguru alu vietiei, tatalu meu decise a me duce sî a me dá in o scól'a din orasielulu mai de aprópe. Talentele mele erau bune, déra sementi'a resfatiuriloru ce o dusesemu cu mine de a casa me facù, cá sa nu fiu placutu inaintea invetiatoriului meu, carele nu sciea apretiui nici insusirile unui parinte sî carele de alta parte avé numai o anima rece catra fiintie plapande cá mine. Elu era de acea credintia nefericita, ca numai cu insuflarea grózei sî a frîcei se indrepta pasii unui omu; numai asiá se face adeverat'a pregatire pentru viétia. Sî póte déca sirulu acest'a inceputu nu se intrerumpea cate odata, eu cresceamu sî capetamu o anima inghiatiata cá sî instuctorulu meu. Acest'a inse nu s'a intemplatu, pentruca mama mea, fara de a avé vre unu cugetu reu, din candu in candu aducea sucursuri nóue de iubirea ei cea fàra margini. Acest'a intr'o di mi'a datu ide'a, ca eu potu se me scapu de verg'a cea de feru, carea nu avea nici unu ochiu pentru purtârile mele cele bune, dara sute sî mii de ochi pentru cele mai mici gresiele. Sî ce a fostu urmarea? A fostu, ca eu cadiusemu in unu prepusu bine intogmitu din partea unoru conscolari ai mei, nu din alta reutate, ci cá aspr'a pedépsa ce ii asceptá se o arunce de pre ei asupra mea; sa nu patimésca ei cî sa patimescu eu; egoismulu se manifesteza inca in anii cei mai tineri ai omului. Terórea ce o insuflá strajnici'a instructorelui meu, me facu sa inrosiescu cá foculu, candu mi pomení de gresél'a ce era bine asiediata in spatele mele. Acest'a fu de ajunsu spre dovéda ca sum culpabilu. Pedéps'a mi fu dictata. Erá grea. Póte ca a-siu fi scapatu de ea, déca cadému in genunchi sî me rugamu de iertare; insa ambitiunea ce mi o da nevinovati'a mea me facea se respingu o asemene consimtire la ce eu nu eramu vinovatu; cá sa dovedescu contrariulu mi erá preste putintia. Aceast'a a fostu prim'a lovitura cu carea s'au sguduitu caracterulu meu. Cu tóte aceste ne potendu suportá rusinea intre cameradii mei me deciseiu a parasí orasielulu sî a merge acasa. Era pe atunci obiceiulu de a fi rigurosi tatanii cu copiii loru, insa ce trce preste mesura a fostu sî ramane totu de una reu. Fui de nou batutu sî redusu in prinsóre, câci asiá priveamu eu scól'a unde me aflámu.

Petrecu-i de aci incolo cá intr'o temnitia. Invetiatur'a erá pentru mine o greutate, mi venea reu de ea. Deciseiu in mine a intreprinde altu ce-va. Mi se dedá la acei ce-i vedeamu ca lucra in oficinele meseriasiloru cu siurtiele cele de pele dinainte-le sî cu mânecile resfrânte. Cercaiu la mai multi maiestri, insa pentru ca eramu românu nu me primira. Intr'unu târdîu cu mare necasu intr'aiu sa lucru la unu rotariu sî mergeau tóte bine, de-sî eramu espusu multoru ochi rei de o parte sî prejudetieloru tata-meu de alta parte.

Candu erá insa sa devinu sodalu se intemplà de fui iritatu, cá de multe ori, de consoti de ai mei. Eu nu scieamu ca acest'a e o cursa. Pentru ca unii me incuragiau sî i-mi dîceau ca sa nu lasu ne isbandite sumutiârile ce mi se facu. Deduiu ascultare sî cu o lovire nefericita vatemaiu pre unulu in fatia; erá togm'a fiiulu maiestrului ce atunci se aflá in capulu tribului (zechiului). Acest'a me bagà in unu procesu carele se terminà cu aceea, ca mi se denéga dreptulu de a me face sodalu vre-odata, va se dîce, de a puté deveni lucratoriu onestu intre ómeni. Pre lânga acést'a trebuì sa siedu prinsu in inchisóre. Candu amu esîtu eramu celu mai parasitu din lume. Odata mergendu dupa doi insi, cari nu me cunosceau, séu nu me observase, audiiu ca suntu destinatu pentru a fi datu la militia. Mantuirea mi o amu cautatu prin o nóua gresiéla, ca de atunci amu inceputu a retací prin paduri, pâna candu amu datu de acesti ómeni ce-i vedi in giurulu meu. Ca amu fâcutu bine cu acést'a, nu amu crediutu nici odata sî nici nu credu sî de aceea amu cugetatu ca sa esu din societatea acést'a, in care nu se póte intemplá alta decâtu sa me ajunga mani'a lui Ddieu. O! de aru fi ómeni tineri sa auda ce-ti spunu eu tie, câror'a sa le mai dîcu, ca ori-ce necasuri vinu preste ei sa le sufere, câci dreptatea totu ese ea la lumina; iéra candu omulu alérga la isbandire, atunci cade numai din gresiéla in gresiéla, se afunda numai mai reu si mai tare.

Stanciulu se parea miscatu de totu candu pronuntià cuvintele aceste. Trasurile fetiei lui esprim'au contractiunea musculiloru animei sele, carea parea ca se stringe in cercuri de feru. Ochii lui cautau inaintea sea cá in unu desiertu fâra margini.

(Va urmá.)

nu aru fi provocatu, ne abtîneamu de a dá vre-o deslusire publicului, fiendu ca inaltele locuri de securu nu concedu esecutiune militaria fâra motive indestulatórie, in care punctu publiculu póte fi deplinu liniscitu; — dara cá sa nu créda cine-va cum-va, ca oficiolatele se jóca asiá usioru cu sângele omenescu, in interesulu onórei sele sî alu comitetului districtuale, dâmu urmatórele deslusîri:

Comunitatea Persianii a fostu intréga colonicale fiiscale sî pre teritoriulu ei se afla paduri comunali urbariali sî paduri alodiali fiscali inscrise natiunei sacsonice pre 99 de ani.

De unulu sî acelasi dominiu fisco-natiunale se tînù sî comunitatea Sierpenii (Sárkany), ai cârui locuitori parte preponderante sasi, insa parte sî români au gustatu dupa tempuri dreptu de lemnaritu urbariale in pâdurile alodiali pre teritoriulu Persianiloru la asemnarea inspectoratului drepturiloru natiunei sassonice din Fagarasiu.

In trécatu avemu de observatu, ca pâdurile asemnate coloniloru din Persiani spre lemnaritulu propriu urbariale, „more patrio“ s'au devastatu devenindu prin arseturi anuali, sterpituri continue, lazuituri câmpie ardelene, adeca déluri desierte sî acum Persienarii bucurosi aru cuprinde pentru sine cele alodiali, unde se mai afla lemne, de-sî acelea inca suntu lazuite sî rarite câtu se póte.

In un'a din pârtile de pâduri alodiali anume: „Dosulu valei bradetului“ s'au asemnatu la locuitorii din Sierpeni lemnaritu la cadieturi sî lemnu mortu inca din anii trecuti, insa Persienarii pâna acum de curendu sub pretestu ca li se calca lazurile acolo aflatóre, au denegatu calea de padure, pâna ce oficiolatulu comissiunaliter cu esperti au recunoscutu **trei câli esistinti umblate** de Persienari de apte spre intrebuintiare prin indreptâtitii din Sierpiani. — In calea recursuale la inaltulu regiu guberniu sî la inaltulu ministeriu s'a intaritu decissiunea oficiolatului districtuale in respectulu acestoru câli, sî asiá cu interventiunea unui comisariu sî a ambeloru oficieloru comunali din Sierpiani sî Persiani s'a oculatu sî dechiaratu acele câli de deschise spre usulu locuitoriloru din Sierpeni 21 Oct. a. c. in fati'a locului la ramurirea aceloru câli din strad'a imperiale spre padurea numita.

Esindu indreptâtitii dupa acést'a cu carele ducendu drumulu prin Persiani, locuitorii de ací sub batai'a clopotului se adunara de laturea satului sî sub amenintiâri oprira pre Sierpeneni de a trece prin satulu loru la pâdure sî asiá i intórsera a casa.

Acestu lucru venindu la cunoscintia, oficiolatulu cercandu tóte mijlócele de persuasiune sî necesîndu cu representantii comunitatei Persianii, cerù dela in. regiu guberniu asistintia militaria spre a aduce la deplinire decisulu ultimei instantie politice, iéra inaltu acelasi ordinà mai intâiu incercarea cu o escorta gendarmeriale, care sa conduca pre Sierpeneni de acasa pâna la pâdure sî de acolo inapoi prin satulu Persianii.

Acést'a avù sa urmeze in 4 Dec. insa ajungendu dinainteca satului Persianii locuitorii de acolo de nou fura adunati prin baterea clopotului dela biseric'a aflatóre in capulu satului chiaru, sî aretandu-se asemenea resistintia, inca prin faptic'a opunere, urmà din partea gendarmeriei intrebuintiarea de arme. Asistinti'a de gendarmi intr'acestea vediendu-se prea debile fatia cu tóta comunitatea, din altele insa cá se incungiure mai mare versare de sânge, retirà dimpreuna cu locuitorii din Sierpeni sî se fâcù de nou aretare, in urm'a cârei'a apoi inaltulu regiu guberniu se aflà indemnatu a concede asistintia militaria copiósa spre efeptuirea despusetiuniloru mai inalte, cari nu sufere amenare.

Oficiolatulu nu póte face alt'a, decâtu se deplânga o asemenea impregiurare trista, dara ce se faca ómeniloru, cari nu primescu sfatu sî povétia dela densulu, ci asculta de toti trasi-impinsii, ce pre banii loru adusi jertfa de buna voia pentru visurile cari li se desfasiura in perspectiva, apoi devinu préda amagirei celei mai crunte.

Moralitatea poporului au patimitu fórte in anii din urma cu alegerile dietali, candu din o miia de pârti fu coruptu sî ametîtu sî pre lânga premia de rachiu s'au propagatu neascultarea, anume de oficierii districtuali români, cari nu s'au interesatu fâra de védi'a sî onórea natiunale sî de binele poporului ce conducea sî conduce inca astadi eu destula greutate sî sacrificiu.

Despre acést'a póte luá notitia onorabil'a Redactiune a „Telegrafului Romanu“, care in nr. 96 din 30 Nov. a. c. inca face o provocatiune in acésta causa sî totu asiá sî onorabil'a Redactiune a foiei germane „Hermanstädter Ztg.“, care referéza asemenea in nr. 295 din 12 Dec. 1867.

Ce privesce procesulu urbariale memoratu acel'a nu stà in legatura cu caus'a presente, nici se afla in mân'a oficiolatului districtuale.

Bine voiesce Dle Redactoru a dá locu acestoru sîre in pretiuit'a fóia „Gaz. Trans.“.

Codru Dragusianu m. p.
vice-capitanu distr. „G. Tr.“

Luncoiulu de josu 6 Decembre 1867 (in Zarandu)

Domnule Redactoru! Vedu cu mahnire ca d. B. in nr. 95 m'a atacatu cu tóte, insa nu numai pre mine, ci mai pre multi, ca-i place a se acatiá de toti, sî adeca: au atacatu pre domnii membrii Comitetului comitatensu candu dîce: ca „Scopulu projectului nu santiesce mijlócele“, sî int'raltu nr. ca: „Domnii cari primira projectulu, nu sciu de Institutulu pedagogicu etc.“ sî totu intr'acelu nr. ataca pre domnii Invetiatori candu dîce ca: „Invetiatorii nu se interesédia de conferintiele invetiatoresci“ sî ca „n'au nici idei despre obiectele pertractate in conferintie etc.“ sî mai vertosu m'a atacatu pre mine in nrulu aretatu. Toti cesti atacati suntemu numai nimicuri inaintea dsele, sî dsea e mai multu decâtu toti, si-ti pare ca nu-i cu minte sanatósa, candu se incumete a atacá chiaru sî pre cei mai bravi barbati ai Comitatului nostru, cu cari putemu sa ne laudâmu astadi inaintea lumei civilisate.

Conferintiele invetiatoresci (precum dîce B.) decursera dupa nisce instructiuni etc. projectulu e acomodatu dupa impregiurârile spiritului presinte, dara tóte-su bune, insa totusi trebuie sa fia un'a mai buna cá ceea-lalta, de óre-ce nu conglasuiescu un'a cu alt'a; sî eu credu ca aceea póte sa fia mai buna, care va interesá pre poporu mai multu.

Intr'aceea are dreptu d. B. candu dîce ca: „ómenii au ochi sî nu vedu“ fiindu ca toem'a dsea, nu me vede, sî nu me scie cine suntu, (macaru me cunósce de vre-o câti-va ani) de aceea mi deminte insusîrile spirituale inaintea publicului, candu dîce ca eu a-si fi avutu unu Concipinte pentru compunerea articulului meu, din nr. 90 alu acestui jurnalu „Tel. Rom.“ a-si fi bucurosu candu aru fi ocasiune, sa se póta aflá cu siguritate sî aceea ca, cine are concipinte eu séu d-sea.

Domnulu B. singuru i-si deminte corespundinti'a sea de mai inainte, candu dîce ca: „sa-i fia iertatu a corege o sminta“ va sa dîca, ca atunci a scrisu minciuna, sî acum'a vrea se o indrepte; apoi candu dîce ca „suplic'a comitetului parochialu e falsa, sî neadeverata“ i-si inchipuiesce ca sî alti ómeni mai facu suplici false, cum a fâcutu d-sea, o suplica in numele a dóue comune, câtra maritulu Consistoriu Archidiecesanu, in care cerea sa se faca preotu la acelea comune, sî dupa ce acel'a-si maritu Consistoriu, in urm'a suplicei facù cercetare, ómenii din ambele comune se dechiarara unanimu ca: „nu cunoscu acea suplica“, se incercà prin aceea sa insiele pre maritulu Consistoriu, cá sa-lu faca preotu, sî preste vointi'a poporului; da sî ce erá sa faca alta? fiindu ca se mai adresase in vre-o câte-va locuri câtra popóre cu rugare cá sa-lu primésca de preotu, sî totu nu l'a primitu. Apoi macaru ca dîce d-sea, ca s'a fâcutu cercetare la suplic'a comitetului parochialu, acést'a nu e adeveratu, ci numai speramu ca va sa se faca, sî déca se va face, atunci credu ca sî adeverinti'a ce o aclude, lânga articululu d-sele din nr. 95 alu „Tel. Rom.“ despre invetiatoriulu Angelu Trifu, va remanea asiá de falsa, precum a remasu sî suplic'a aceea, in care se cerea B. de preotu, la dóue comune.

Nu pentru aceea amu acusatu pre invetiatoriulu cá sa ocupu postulu seu, (precum dîce B.) ca cu asiá ce-va nu m'amu ocupatu nici atunci, candu a fostu stati'a invetiat. de aici vacanta, pentru ca amu destule ocupatiuni, atâtu oficióse, câtu sî private, ci l'amu acusatu cá sa aretu la dascalulu Angelu Trifu, ca cá invetiat. nu-i compete sa dispuna preste scóla cum vrea dupa placu, sa tîna prelegere numai candu vrea de doru, sî sa mérga unde, sî candu vrea, prin urmare sa traga crucerii dela poporu in zedaru, ci cá sa se tîna strensu de Instructiune. O se vedu cum va esî tréb'a, dupa ce se va face cercetare despre acésta causa, sî ce-i va ajutá adevevinti'a cea falsa; ca déca cumnatu-seu B., e in stare a intarí minciun'a prin documente false, apoi credu ca sî eu cu atât'a mai vertosu, voiu fi in stare, a aretá adeverulu prin documente chiare. Aru fi necesariu cá dregatori'a competenta, sa caute adeverulu, sî apoi celui mincinosu sa-i dictedie o pedépsa amesurata pentru astfelia de ómeni. *)

Parochulu localu.

Principatele române unite.

Astadi Marti (5 Dec.), serbarea liceului St. Sav'a fostu celebrata in Bucuresci. Acést'a este o serbare natiunala pentru tóta Romani'a, câci vechi'a scóla a St. Sav'a a fostu cá pepenier'a din carea a esîtu cea mai mare parte din scólele române cu incepere dela secululu XIX. Ací venerabilulu preotu Lazaru din Transilvani'a a avutu indrasnéla generósa de a introduce, pentru prim'a óra limb'a româna in invetiamentulu publicu. Sub auspiciele principiloru cari s'au succedatu de atunci incóce, scól'a St. Sav'a nu inceta de a prosperá, iéra cu limb'a natiunala devenita limb'a invetiamentului, instructiunea s'a respanditu in tóta tiér'a pâna la satele cele mai mici. Sub domni'a principelui Ghic'a, D. Petrache Poenaru, fiindu directore generalu alu instructiunei publice, se aflau dóue mii scóle rurale numai in partea Romaniei de dincóce de Milcovu, pentru care se cheltuiá 600,000 lei pe anu, suma destulu de insemnatóre in acelu tempu, fâra a vorbí de avantagiele particulare ce se faceau de fiacare satu invetiatoriului seu. Ceea ce dovedesce odata mai multu, vorbindu in trécatu, ca iubirea instructiunei nu este nóua in Romani'a, dara ca sub regimulu trecutu, atâtu de combatutu astadi, se intielegea cu deseversîre trebuinti'a invetiaturei poporului sî nu se crutiá nimic'a pentru a o respandí in tóte clasele societâtiei.

Serbarea de astadi erá dara unu omagiu datu suvenirei trecutului sî totu deodata o incuragiare de a se imitá esemplulu predecesoriloru nostri.

Lo 8½ óre de diminéti'a corpulu profesoralu, precum sî unu publicu numerosu sî cu scolarii din licee sî facultâti s'au reunitu in biseric'a St. Sav'a, unde s'a seversîtu sânt'a liturgia. Inturnanduse in urma la loculu liceului, s'au auditu unu imnu cântatu de scolari, dupa aceea s'a datu unu banchetu, sub presiedinti'a domnului ministru alu instructiunei publice, la care a domnitu cea mai mare cordialitate. In fine scolarii din clasele superióre au jucatu o piesa in limb'a latina: Captivii lui Plautu.— „Térr'a“

Varietâti.

*** **Denumire.** P. Simeonu Popoviciu, Parochu gr. or. in Verdu, e denumitu de Capelanu campestru clas'a III. sî distribuitu la c. r. Regimentu de infanteria Fredericu Guilelmu Ludovicu Mare Duce de Baden Nr. 50.

Nr. 38—2

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din Comun'a Budincz Protopresbiteratulu Hasziasiului, indiestratu cu emolumentele anuale de 25 fl. 20 xr. v. a. 10 chible de grâu, 10 chible de cucuruzu, 3 jugere de livada, 1 jugeru de grâdina, 8 stângeni de lemne, sî cortelu liberu.

Se deschide concursu, pentru acésta statiune pâna in patru septemâni dela intâi'a publicare in acésta fóia, pâna candu doritorii de a ocupá acésta statiune, suntu avisati a-si substerne recursurile sale bine instruate cu documentele prescrise sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu gr. or. alu Aradului a le tramite subscrisului pâna la prefiptulu terminu.

Bellincz in 7 Decembre 1867.

Constantinu Gruiciu
Protop. Hasziasiului sî Inspectoru scolaru.

---

*) In cestiunea aceast'a credemu, dupa dechiaratiunea dlui B., ca publicitatea cu aceast'a se póte incheiá.
Red.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 101. ANULU XV.

Sabiiu, in 17|29 Decembre 1867.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu-se capetulu anului 1867, se deschide prin acést'a preuumeratiune nóue la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe seeptemâna Joi'a sî Duminec'a. — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pe anu 7 fl., pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austriaca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl, pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Principatele rom. unite sî strainatate, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl. pe ¼ 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardîiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate — adresandu-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Descoperiri politice.

In dîlele nóstre e greu a separá afacerile unui poporu, fia acel'a câtu de micu, cá sa nu atinga acele interesele lumei mai mari sî viceversa, lumea cea mare respandesce la totu pasulu vibratiuni pâna in anghiulu celu mai indepartatu alu lumei.

De ani incóce diplomati'a cea mare ori-ce calculi sî face, unu feliu de atentiune arata sî popóreloru celoru mici din orientu, ba putemu sa dîcemu ca suntu momente in cari tóta atentiunea li se atrage asupr'a acestoru popóre.

Cu altu prilegiu amu vediutu cum se planuiesce in unele cercuri despre o confederatiune dunaréna, unde in ultimele ratiuni nu suntu treculi sî românii cu vederea. Cari suntu insa cugetele unoru planuitori iéra amu pututu vedé. Ei! opiniunile suntu libere, ele sbóra in susu sî in josu, crucisiu sî curmedîsiu in capetele ómeniloru. Cine va puté oprí o fantasia viua de a-si ilusiuná, palate de cristale sî diamante sî alte petri scumpe pe munti de auru?

Cu ocasiunea acést'a punemu, dealtmintrea unu lucru vechiu, inaintea cetitoriloru, atingatoriu de români in specie, dara totu deodata o ilustratiune la intentiunea diplomatiei séu a unei pârti din treus'a. Eata ce dîce „N. Fr. Pr.“ in o corespundintia din Londonu intitulata Politic'a viitória a româniloru (Albina nr. 133).

„Reportatoriulu din Bucuresci a dîuariului „Times“ ni da se precepemu cumca ministeriulu lui Brateanu, care tocm'a a indeplinitu disolverea camerei, va fi sustienutu de Domnulu Carolu cu ori ce pretiu, pentru ca sî scie dejá rol'a sa de a rostulu (fora de carte) in straformarele mari ce se pregâtescu in orientu. Dupa primele relatiuni ale tenerului statu romanu câtra curtea Tuilerieloru urmara legâturile cu Berolinulu, cari condusera la suirea principelui de Hohenzollern pe tronulu principateloru unite. Astâdi influinti'a rusésca e in precumpanire. Cu ajutoriulu acesteia — adeca in contradicerea tuturoru traditiuniloru de pana acumu — spéra partit'a natiunala romana a-sî pune in lucrare cunoscut'a ei dorintia de a se estinde „pana la Tisa“. Deci e vorba de esplodarea sistemei statului ungurescu. Intr'acést'a anessiunistii din Bucuresci mergu mana in mana cu politic'a moscovita.

„Se intielege ca fâra de temeiu s'a pusu la Dunarea de jos unu principe din cas'a regelui de Prusi'a. Bismark, la intreprinderile sale in contra Austriei, a voitu ca pentru casulu estremu se aiba unu aliatu chiaru in provinciele dunarene. Politic'a rusésca, care priviá cu ochi chiorisi la cerbicosulu elementu magiaru, aflá ca-i vine la socotéla daca o natiunalitate contraria celei magiare va sparge stavil'a carpatina. Pre unde se face odata gaura, potu intrá sî altii. Unu statu românu estinsu pre cont'a Ungariei ar fi dóra premergatoriulu estinderei rusesci pâna in inim'a teritoriului tieriloru impreunate sub corón'a lui Stefanu. Daca faim'a e adeverata, apoi câtra acést'a in momentulu de fatia se incérca o casatoria a Domnului Carolu cu o principésa rusésca, — in tocm'a precum regele Georgiu din Greci'a, care de la nordu departe fu mutatu la Aten'a, prin ce totodata se imputinará persónele — sî altmintre putine la numeru — ce stau intre successiunea daneza sî pretensiunile rusesci.

„Români'a pâna la Tisa!“ e o devisa pronunciata nainte de ast'a cu 15 ani de câtra unu frate alui Brateanu intr'o scrisóre publica in contr'a ungurului Irányi la Paris. De la massim'a: „Romani'a pana la Tisa“ nu vre se lase nemica acésta partita, carea i-e totu atât'a daca se va aliá cu Ludovicu Napoleonu, cu contele Bismark séu cu Tiarulu Rusiei. DD. Brateanu sî consoci in adeveru au trecutu prin mari schimbâri in observarea politicii gintei loru. Ministrulu de astâdi alu Domnului Carolu a fostu odata conlucrâtoriulu lui Mazzini, Ledru-Rollin sî a altoru capi democratici in „comitetulu centrale alu revolutiunei europene“ ce resiedé la Londra. Prochiamatiunile ce le edá atunci acestu comitetu, au fostu subscrise sî de d. Brateanu.

„Pentru asemene politica in orientu s'ar recere d. e. in Ungari'a a despârtí diferitele „natiunalitâti“ nu numai dupa districte, ci sî dupa teritóriele orasieloru, sî in lantrulu orasieloru dupa cortele. Tocm'a multimea natiunalitâtiloru sî limbeloru indegetéza acolo necesitate unirei déca nu voru se cada du totii in caosu. Se intielege ca intieleptiunea nu gasesce resunetu in urechile ultraistiloru anessionisti romani. Ei nu se multiamescu a domní in principatele dunarene, unde este inca multu de lucratu pana la contopire. Ei voru se ajute a derimá Ungari'a care e un'a din stavilele cele mai bune anti-rusesci, — sî acést'a o facu chiaru cu periclulu d'a se ucide insisi la caderea vechiului edificiu de statu.“

Nu ne vomu demite in combateri, câci suspiciunâri asupr'a româniloru a fostu sî voru mai fi inca tempu indelungatu, precum sî asupr'a altoru popóre cari au sórtea inferióra de a nu formá o putere mare sî impunatóre in afara. Totu ce vomu face e ca spre a intielege ce insemnéza asemenea sgomote, vomu reproduce vre-o câte-va sîre din o foitia mica ce aparù nu demultu la Bucuresci sub numele: „Tunetulu orientului.“ Eata ce dîce acea fóia:

„Este cunoscutu sî constatatu ca tóte puterile — avendu in fati'a loru morbosulu corpu alu Turciei, sî nutrindu fia-care pofta de a luá preponderanti'a in oriente, un'a asupr'a celei-lalte — i-si au politic'a loru de precautiune; sî de ací sî diversele partite prin tóte popórele manosului Danubiu, fertilelui Balcanu sî intinsulu Archipelagu. Altii tînu de politic'a Franciei, altii da a Angliei, a Russiei, a Austriei etc. sî fórte putîni de politic'a loru proprie natiunale, câci acea politica este intunecata sî mai delaturata de propagandele acestoru politice, sî nu numai atâtu, dara bietele popóre suntu orbite, incâtu mai nu mai cunoscu care din aceste politice este lui favorabile!“

Mai la vale continua:

„Fia-care din puteri si-a alesu poporulu seu, prin care sa-si faca influinti'a sî forti'a in oriente. Asiá Franci'a sî Itali'a si-a alesu pre români sî pre albanezi, pre cei de unu sânge cu densele, Russi'a pre slavi. Cele-lalte puteri neavendu elemente, unele se silescu a face colonie in aceste provincie spre a se fortificá, de ací zorulu celu mare din anii trecuti de a se face colonie germane. Altii prin beneficie aparente sa silescu a-si atrage pre vreunulu din aceste popóre: Asiá, Angli'a si-a intinsu influinti'a sea in poporulu grecu, insa, si-a basat'o asupr'a poporului magiaru, prin care voiesce a controlá politic'a Franciei sî pre a Russiei.“

Din aceste vedemu isvorulu celoru din Press'a libera sî din Times. Putemu insa sî noi sî altii trage acea invetiatura folositóre, ca pâna candu popórele din orientu se voru lasá a fi folosite de diplomatia voru fi neintreruptu sumutiate sî suspiciunate, pentru cá sa fia folosite unulu contr'a celui-laltu.

Popórele Europei s'au emancipatu de multe prejudetie. Ele voru ajunge sî la cunóscerea interesului celui mare de a inaintá buna starea omenimei. Spre ajungerea acestui scopu insa nu trebuie sa se persecute unele pre altele, ci sa se spriginésca. Ce atinge in specie referintiele româniloru sî ale magiariloru, evulu mediu ne da lectiunea cea mai reala sî ne arata ca magiarii singuri au trebuitu sa fia supusi.

Eveneminte politice.

Sabiiu 16 Decembre.

„Presse“ adusese o scire ca regimentele din Galiti'a au sa se completeze. Câtu e de simpla acésta scire, a fâcutu sensatiune mare sî puse in fatia cu sgomotele cele multe despre immultirea trupeloru rusesci in Poloni'a rusésca, duce pre omu pré lesne la cugetulu ca trebuie sa fia ce-va dupa pregatirile aceste imprumutate. „Pester Lloyd“ a luatu sarcin'a asuprasi a calmá aceste sciri cu aceea: ca dela luarea unoru mesuri de precautiune pâna la unu conflictu, e o cale buna. Persuadéza Austriei cu tóte aceste a nu dá ans'a cea mai mica la vre-unu pretestu, ci a asceptá cá sa véda, ca cutezá-va Russi'a in fati'a Europei, fâra de nici unu motivu si fâra de aparinti'a unui motivu, sa vina preste noi, cu scopu de a ne spoiá. „Aparinti'a acést'a sa nu i se dea a mâna Russiei, ci Austri'a sa ascepte in linisce“.

Fiindu vorb'a despre Russi'a sa nu trecemu preste unu actu, carele s'a fostu comunicatu Portiei in privinti'a popóreloru din orientu. Actulu dateza din 18 octombre anulu acest'a sî este tramisu de Gorciacofu ambasadorului rusescu din Constantinopole spre alu impartâsi cu Pórta otomana. In not'a cu care merge acestu actu se acusá Pórta de indolentia, ca nu vrea sa faca nimica pentru crestinii din orientu sî sa dice, ca cu putine modificatiuni asemenea dechiaratiune a primitu Pórt'a sî din Parisu, Berlinu sî Florenti'a. Eata actulu:

DECLARATIUNE.

Dela inceputulu regretabileloru evenimente întemplate in insul'a Cret'a marele puteri s'au miscatu de o stare de lucruri, care, nu numai loviá sentimentele loru de umanitate, dara ale câroru resunete printre populatiunile crestine ale Turciei putea pune in primejdia repausulu Orientului sî interesele pâcei generale.

Mai multe dintre ele s'au concertatu cá sa recomande Portiei de a oprí curgerea sângelui sî de a cautá in unire cu ele o socia la acestu deplorabile conflictu print'o leala ancheta asupr'a plângeriloru sî dorintieloru Candiotiloru, In adestare, cle au insistatu cá sa subtraga calamitâtiloru resbelului familiele insurgentiloru.

Guvernulu otomanu n'a pusu obstaculu materiale la acésta opera de umanitate, dara a opusu consilieloru, esortatiuniloru, cereriioru, staruitóre sî repetate ale cabinetelorn o putere de inertia pre care nimic'a nu a putut'o clatiná.

Actulu de amnestia prin care a oferitu de a suspende ostilitâtile nu presinta nici un'a din garantiele care aru putea face acésta mesura adeveratu seriósa, sî refusulu seu definitivu de a face o ancheta colectiva nu lasa a se intrevedea nici o solutiune a chestiuniloru pendinte sî nici unu remediu la abusurile care au provocatu redicarea Candiotiloru, care au ag tatu orientulu crestinu sî fipsatu solicitudinea mariloru puteri europene.

Cu tóte staruitórele loru insistâri, nici o reforma organica nu a fostu aplicata pâna aci dorintieloru celoru-lalte populatiuni crestine ale imperiului otomanu, pentru care spectaculului acestei crancene lupte este o causa permanente de escitatiune.

In aceste conjecturi puterile care au oferitu consiliele loru Portiei au consciinti'a de a fi indeplinitu ceea ce le dictá sentimeutele loru de umanitate sî simpathí'a loru, nu numai pentru interesele generale ale populatiuniloru crestine, dara sî pentru viitoriulu Turciei chiaru, câci elu este strensu legatu cu fericirea sî liniscea popóreloru de sub sceptrulu Sultanului

Cabinetele au téma ca prelungirea acelui conflictu sângerosu sî resistenti'a obstinata a Portiei la amicalele indemnâri sa nu imprascie la aceste populatiuni in momentulu in care ele se aflau mai multu lipite, speranti'a unei adeverate imbunatâtiri a sórtei loru, precipitandu astfelu in orientu cris'a pre care aru vrea sa o evitedie.

Cabinetele credu ca au sleitu silintiele conciliatiunei sî consiliele prevederei.

De atunci fâra a renuntiá la missiunea generósa pre care consciinti'a le o impune, nu le mai remane decâtu a degagiá respunderea loru lasandu pre Pórta consecuentieloru possibile ale acteloru sele.

In calea ce a alesu sî in care persevereza, Guvernulu otomanu nu putea neaperatu, comptá pre unu ajutoriu materialu dîn partea puteriloru crestine.

Déca cabinetele dupa ce au cercatu indesiertu a o luminá, credu de a loru datoria de ai declará ca de aci inainte aru reclamá in desiertu sprigigulu loru moralu in mijloculu greutâtiloru ce a preparatu Turciei putîn'a sea diferintia pentru consiliele loru. („Térra“)

Consecintielo acestei lectiuni s'aru parea a se incepe in Montenegru sî mâne poimâne cine sci unde. Eata ce se telegraféza din Vien'a, 19 Decembre: — Dîuariulu „Wanderer“ anuncia ca doi tramisi muntenegrini au sositu la Constantinopole spre a cere cessiunea portuâ riloru Antivari séu Spiza, amenintiandu ca le voru cucerí la casu de refusu. Ei dîcu ca Serbi'a s'a ingagiatu a vení in ajutoriulu Muntenegrului.

Despre Itali'a reproducemu urmatórele depesie:

Florenti'a 20 Dec. In Camera Ratazzi urmandu discursulu seu dîce ca aru fi trebuitu sa mérga asupr'a Romei indata dupa otârirea consiliului de ministrii, spre a ajunge mai inainte de interventiunea straina, in ori-ce casu cestiunea s'aru fi inaintatu pre calea deslegârei atunci. Trupele erau fórte de ajunsu, pentru ca atunci nu se putea vedea interventiunea franeesa. Chiaru in casulu nenorocitu alu unui conflictu cu trupele francese, puterile amice s'aru fi intrepusu cu grâbire pentru a oprí versarea de sânge. Insa pare cu neputintia ca Franci'a, cu tóta alianti'a sea cu sântulu Scaunu putea sa faca resbelu Italiei, pentru a ajutá unu guvernu inimicu alu civilisatiunei, care adapostesce pre cei cari conspira contre dinastiei italiene, sî e in lupta cu tóte institutiunile liberali.

D. Ratazzi nu recomenda alte sacrificie sî concessiuni pentru grabnic'a plecare a trupeloru francese cari voru fi silite sa plece impinse de vointi'a natiunale sî de interesele loru. Ratazzi respinge conferinti'a avendu nisce base impossibili.

Florenti'a, 20 Decembre. — „Gazeta Italiei“ anuncia ca ministeriulu de resbelu chiama suptu drapelu prim'a categoria a clasei 1846. Deputatii continua desbaterile asupr'a Romei. Menabrea dîce ca nu renuncia la Rom'a, dara vrea se realiseza program'a prin mijlóce morali, fâra violentia, sî cere condamnarea séu aprobarea puru sî simplu a politicei sele . . . Ratazzi se mira ca ministeriulu francesu cutéza se considere plebiscitele cá o pedépsa divina. Conventiunea este actulu impusu de celu mai tare celui mai slabu, cu tóte acestea ea a fostu respectata, insa a fostu cu neputintia Statului de a impedecá trecerea voluntariloru. Austri'a chiaru n'a reusîtu a oprí trecerea Tessinului in 1859 de câtra voluntari.

Parisu, 17 Decembre, — „Patria“ dîce ca guvernulu francesu a primitu depesi dela Menabrea prin cari cere esplicatiuni asupr'a declaratiuniloru lui Rouher.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 14 Decembre se continua desbaterea asupr'a legei pentru detori'a statului.

Dupa ce vorbesce **Olgyai** pentru propunerea lui Tisza ia cuventulu

Deak, care in cuventare de o óra a aretatu necessitatea de a se primí projectulu de lege. Dupa lege se póte face objectiunea ca Ungari'a nu trebuie sa primésca sarcini; din punctu de vedere finantialu inca e adeveratu ca aru fi mai bine déca sarcinile s'aru mai puté micsiorá; data e intrebarea ca óre e sî politicu? In cestiunea acést'a nu merge dupa simpathía ci dupa interesele materiale. Aceste suntu cimentulu celu mai bunu intre natiuni impretinite. Espune ca sî candu au venitu mai Marii dinastiei habsbngice pre tronulu Ungariei au adusu Ungari'a unu sacrificiu adeca dreptulu de alegere. Prin acést'a si-a mantuitu Ungari'a intregitatea teritoriala. Turci'a nu mai e astadi periculósa pentru Ungari'a, dara situatiunea Ungariei intre dóue puteri mari recere de a avé unu confederatu, unu sotiu, cá sa nu fia calcata de un'a din aceste puteri, seu sa nu fia absorbita, déca se va alipí de un'a din ele. Cu popórele orieneali i e tem'a a se aliá pentru intregitatea tierei. Le doresce popóreloru orientale desvoltare însa prefera legatur'a de pâna acum adeca cu Austri'a. Elu nu crede ca va fi cine-va in casa carele sa créda ca densulu vrea a frânge santiunea pragmatica. Le aduce aceste inainte pentru cá sa arete bunatâtile faptice ale Ungariei din acésta lege fundamentala, de unde se deduce ca Ungari'a e obligata la sacrificii. Afla neoportuna respingerea de a participá la detori'a statului pentru ca déca se aru sterge 3000 de milióne din averea européna, cari e detori'a Austriei, atunci s'aru provocá antipathí'a Europei intregi contra Ungariei sî acést'a are acum lipsa de simpathía mai multu cá ori sî candu.

Santiunea pragimatica de aceea nu a adusu resultatele sperate pentrucá in tierile ereditarie nu a fostu constitutiune. Monarchii absoluti au folositu impregurarea aceast'à contrá Ungariei, contra cârei au purtatu o lupta secreta. Pentrucá sa nu se vateme egalitatea care e acumu intre pârtile imperiului prin introducerea constitutiunalismului sî in pârtile ereditare, trebuie ca sî interesele materiale sa se egaliséze de ambe pârtile. Amintesce ca in 1848 s'a fâcutu gresiéla, la care a fostu sî vorbitoriulu pârtasiu, ca nu au vrutu sa participe Ungari'a la datori'a statului din motive de ecuitate. Desfasiura perderea cea mare a Ungariei in urma gresielei acestei'a. De purtarea detoriei statului Ungari'a nu scapa nici candu se aru resipi Austria. Puterea aceea carea va sfermápre Austria de siguru nu va fi aplecata a platì ea ins'a sî va incarcá câtu mai multu in spatete Ungariei.

Ungari'a sa se tina de promissiunea dela 1861 sî 1867 sî sa plâtésca, pentruca de aici aterna complanarea, carea densului nu e unu lucru asia indiferentu. Complanarea e sementi'a pentru venitoriu. Elu crede ca poporului nu i vine bine sa platésca, dara déca trebuie sî e de lipsa pentre venitoriulu natiunei, atunci densulu nu are ce face cauta sa recomande mijloculu acest'a. Dica opiniunea publica ce va dice. In fine afirma ca l'a multiamitu deslucirile ministriloru sî crede ca sum'a corespunde cu suportabilitatea Uugariei.

Paulu **Pappe** contra projectului de lege, **Vadnay** pentru, **Bernatu** contra, **Kurz** pentru.

Madarasz din estrem'a stânga se urca pre tribuna sî critica pre barbatii de statu ai Austriei, cari nu au avutu alta de scopu decâtu ruinarea Ungariei. Castigurile de astadi ale Ungariei nu suntu alta decâtu sacrificarea intereseloru celoru mai vitale ale Ungariei sî immormentarea autonomiei natiunale (Ilaritate). Citéza din „Pesti Napló“ dela 1861, ca redact. Kemény a dîsu atunci ca Ungari'a nu e datóre a platí detoriele austriace, sî reflectéza ca totu acelasi barbatu aru fi dîsu ca e numai capriciu a numí detoriele statului cu numele specificu austriace. Oratorulu nu incuviintiéza ca prin primirea detorieloru sa pastreza intregitatea Ungariei. Ungari'a in tempulu Mariei Teresiei a fâcutu „atât'a“ incâtu a resplatitu atunci Austriei pentru tóte binefacerile câte le-a avutu Ungari'a dela acést'a. Lui Pulszky i respunde ca nu diet'a are sa decida, ci delegatiunile asupr'a intereseloru celoru mai insemnate. Trecendu preste alte multe atinge ca libertatea personala e vatemata sî municipalismulu nu mai este. Câtu pentru armat'a natiurala dîce ca e de lipsa, pentru ca dupa cum învétia esperinti'a promtssiuniloru Domnitoriului nu se póte dá crediementu (Ilaritate). Se aru invoí sî densulu la primirea unei pârti din detorii déca s'aru fi controdusu institutiunalismulu intregu sî aru prinde acest'a radacini sî dincolo de Lait'a. Dupa o pausa de 10 minute continua a anunciá majoritâtiei, ca ea nu lucra pentru patria ci pentru Vien'a. Incheia cu cuvintele poetului Eötvös „Clenodulu celu mai scumpu alu patriei mele e o durere sânta“ sî durerea acést'a o va pastrá cá unu talisman (Eljén in estrem'a stânga).

Col. **Tisz'a** refrânge pârerile mai multoru oratori. Apoi dîce ca independinti'a comerciala politica aru redicá starea materiala a tierei, dara tratatulu comercialu sî vamalu e o ilustratiune rea la autonomi'a Ungariei. Antipathíele câtra Ungari'a nu s'aru sterní prin bancrotu, câci acele suntu dejá; de acum se dîce ca Ungari'a contribue prea putînu. Déca cum va amenintia periculu din afara aru fi mai bine cá sa se crutie puterile finantiale ale tierei. Reductiunea cameteloru nu aru nimicí creditulu, ci l'aru marí.

Mai vorbesce Kerkapóli cá referentu alu comitetului pentru projectu. Siedinti'a se incheiá la 4 óre dupa amédi.

In siedintia din 15 Decembre predá **Bonis** propunerea de conclusu incunostiintiata casei inca la desbaterea cuotei, in intielesulu cârei'a respinge solidaritatea urmâriloru din impregiurarea: ca averi insemnate a le marginei militari se manipuleze de aministratiunea din Vien'a deadreptulu. Mai urméza o interpelutiune sî apoi ia cuventulu

Ministrulu de finantie **Lonyai**. Apera din mai multe privintie procederea regimului in cestiunea detorici statului. Scopulu sî intentiunea regimului e numai redicarea materiala a tierei. Dupa ce refrânge pârerile contrariloru projectului dîce ca bancrotulu nu e mijloculu celu adeveratu de a scapá tiér'a sî la mijloculu acest'a se va intinde regimulu numai dupa ce voru fi desecate tóte celelalte. Recomanda in fine primirea projectului. La votarea nominala pentru projectu suntu 229 voturi, 100 contra, 3 deputati nu au votatu sî 60 au fostu absenti.— Mâne desbaterea speciala.

In siedinti'a din 16 Decembre vine o petitiune din cerculu Siklosiului pentru regularea afaceriloru urbariale, apoi o adresá de multiamite dela coloni'a ungurésca din Constantinopole, câtrá câncelariulu imperialu sî ministru presiedinte; in fine aduce ministrulu de finantie o propunere pentru dârile cuartalului dintâiu pre an. 1868, despre vam'a pre zacharu sî spirituóse arse sî despre caldârile cele mici de vinarsu. (urméza)

Ordinatiune

in privinti'a lucrâriloru pregatitóre, ce suntu nécessarie pentru estindererea institutiunei cârtîloru funduarie sî asupr'a Transilvaniei.

(Capetu)

§. 11. Pertractârile comisiunei cu ocasiunea localisârii suntu publice; prin urmare este iertatu fie-carui interesatu a se infacisiá la pertractâri pentru aperarea drepturiloru sele.

Posesorii suntu detori a se infatisiá la pertractare séu in persóna séu prin representanti legali séu plenipotentiati, in aceea ordine, in care vinu realitâtile la inregistrare.

Representantii in casu de lipsa trebue sa se legitiméza cu documente autentice. Representantii impoterniciti prin contractu, trebue se aduca cu sine plenipotintia, ce suna apriatu pentru afacerea compunerei cârtiloru funduare; aceste plenipotintie se voru pástra pentru archivu langa operatulu cârtiloru funduare.

§: 12. In loculu posesoriloru minoreni, séu aflâtori sub curatela din alta causa, suntu datori a se infâcisiá representantii loru legali.

Autoritâtile tutorali, sî curatelari, precum sî tutorii sî curatorii, suntu datori sub responsabilitate a ingrigí cá drepturile pupililoru ci curándiloru sa se aducá la valóre cu ocasiunea pertratâriloru.

Asemenea e datorinti'a representatiunii comunali a face atenta comisiunea nu numai la drepturile minoréniloru sî curândiloru, ci sî la drepturile ce li competu femeiloru sî veduviloru dupa legile tierei in privinti'a averii nemiscatóre a barbatului sî a supraveghiá : cá sa nu se inscrie de proprietariu in loculu adeveratului proprietariu vre-unu arendatoru, tutoru, curatoru, séu administratoru de bunu, cari au numai spre administratiune vre unu corpu alu cârtiloru funduare.

§. 13. Ne infâtiosindu-se posesorulu, séu representantele séu legalu, sî neinfatiusiendu-se in loculu lui nici vre unu representante alu seu legitimatu cuviintiosu : comisiunea va denumí unu representante pe spesele sî periculului posesorului absinte, sî va tiené pertratarea cu acel'a.

Antistele comunalu e detoriu a fi de facia la atari pertratári sî a contrasemná protocolulu de pertratare.

§. 14. Posesorii sî-potu legitimá titlulu de dreptu sî cu documinte. Suntu inse datori a aduce cu sine sî câte o copia curata despre documintele produse, sî a o predá comissiunei, carea asemenandu-o cu originalulu, sî adeverindu-o din oficiu ca „aflata de corecta" o primesce pre sém'a archivului.

§. 15. Ne legitimandu-se titlulu de posessiune cu documinte, séu nedandu in laintru posesorulu copi'a documentului sî nepotendu-se sî altcumu descoperi posesorulu fapticu ar se fie inscrisu ca atare.

§. 16. Relatiunile regulate prin patent'a despre aviticitate, din 29. maiu 1853, sî cea urbariala din 21. junie 1854, suntu eschise dela partratarile de localisare.

Prin urmare, déca cu ocasiunea pertratâriei s'aru aduce in vorba pretensiuni intemeiate pre patentele amintite, comissiunea nu se póte lasá in resolvirea acelor'a, ci va constatá sî luá la protocolu numai posesiunea faptica.

§. 17. Candu inse care-va contradícere séu disputa obvenita nu s'ar atinge de relatiunea de dreptu, amintita in paragrafulu premergatoriu, ci s'ar referì la intrebarea curatu de dreptu privatu : ca e posesiunea unui'a singuru, séu comuna ? sî pre cale pacinica nu s'ar poté complaná : realitâtile se voru inregistrá pre numele posesoriloru faptici singurali ori composesori ; totu de odata inse anotandu-se atatu pretensiunea aredicata, catu sî pretendentii, cesti'a din urma se voru indrumá, se sidovedésca drepturile pretinse inaintea judecatoriei celu multu pana la decursulu tempului, care va fi detiermuritu in edictulu, ce se va emite pentru publicarea protocóleloru cârtiloru funduare.—

§. 18, Candu subu cercetarea drepturiloru de posesiune ar' vení in vorba sî vre o petensiune de a asigurá partea ereditaria a confratiniloru séu a coerediloru, statorita in bani, ori zestrea femeii, ori dreptulu vidualu: déca se face invoiala de buna voia intre pârtile interesate, sum'a datornica se va inscrie pre acelu corpu de cârti funduare, care se-i servésca de sigurantia, pre langa subscrierea pârtiloru sî a unni membru din representanti'a comunale.

In casu de cérta inse, comisiunea nu se póte lasá in petratare mai departe, ci are se indrumeze pârtile, ca se sî complaneze pretinsiunile, séu intre olalta pre cale pacinica, séu pre calea legii, sî se le insinueze in decursulu terminului edictalu spre inregistrare intra sarcini.

§. 19. Fiecare protocolulu alu cârtiloru funduare se va adeverí sî de câtra posessorulu séu representatele lui in scrisu intr'acel'a, candu suntu composessori, de câtra unulu dintre ei,—cu subscrierea numelui dupa parcel'a cea de pre urma a fiecarui corpu de cârti funduare.

Membrii representatiunei comunali suntu datori a adeverí sî atari subscrieri de nume in fiecare protocolu cu scrierea numelui loru inausi.

§. 20. Candu e de a esoperá inventariu judecatorescu, séu conscrierea ori pretiuirea judecatorésca a carei-va posessiuni subu decursulu localisarei : esmisulu judecatoriei e datoriu a procede in contielegere cu comissiunea localisatóre. iér comissiunea e datóre a edá protocolulu facutu alu cârtiloru funduare spre intrebuintiare la procederea judecatorésca, pre langa retramitere.

In casurile acele, candu pentru transpunerea proprietâtii carei-va realitâti e necesariu ori indatinatu unu actu judecatorescu : judecatoriele voru procede chiar' la efeptuirea acelui'a dupa pras'a legale custatória, suntu insa detóre a ingrigi ca transpunerea posessiunei, daca sî incâtu s'aru referì la o realitate deja inregistrata in cartea funduara sa se insemne sî in protocólele cârtiloru funduare.

§. 21 In comunele acele, in cari comasarea ori segregatiunea e in decurgere, mai alesu inse, unde s'a seversîtu demesurarea pregatitória, s'a efeptuitu invoirea urbariala, ori s'a adusu sentintia din partea tribunalului cu potere de lege, sî in urm'a acestor'a esecutiunea faptica se póte sperá in curendu : are sa se amâne localisarea ; esecutarea comasarei séu segregatiunei inse trebue sa se urgeze la autoritâtile competinti.

Déca lipsescu conditiunile aceste, localisarea se póte esecutá fara nici o suspendere.

§. 22. Candu din contra intr'o comuna, séu mai multe regularea legale a posessiuniloru s'ar infiintiá dupa ce s'a intemplatu localisarea, judecatori'a carea o va esecutá, e obligata a tramite indata directiunei cârtiloru funduare operatele geometrice inpreuna cu chart'a, in forma autentica : éra directiunea e dátória a face dispositiune in contielegere cu oficiulu catastralu : ca protocólele funduare atâtu in privinti'a creditului, câtu sî a dârei, sa se aduca in consunantia cu starea cea nóua a posessiuniloru.

§. 23. In privinti'a defigerii terminului edictalu cum sî preste totu in privinti'a estinderei regulamentului de procedura in ducerea cârtiloru funduare ce susta in Ungari'a, sî asupr'a Transilvaniei, se va emite la tempulu seu o ordinatiune deosebita.

§: 24. Cârtile publice de posessiune din pamentulu regescu, infiintiatu pre temeiulu decretului de curte din 25. augustu 1836 Nrulu 3043. in câtu nu corespundu determinatiuniloru codicelui civilu comunu austriacu, suntu de straformatu dupa regulele ordinatiunii de facia.

§. 25. Cheltuelele banali impreunate cu infiintiarea cârtiloru funduare le supórta statulu.

In ordinatiune speciale se va detiermurí : cari suntu prestatiunile acele in natura, ce suntu de implinitu cu ocasiunea localisârei, de câtra toti posesserii de pamentu din comuna din preuna, sî asupr'a câroru inpârtire proportionale, déca nu sar' poté intielege intre sine, va decide autoritatea politica respectiva, luandu in consideratiune drépta inpregiurârile obvenitóre.

§. 26. Acturile oficióse, ce se receru la constituirea cârtiloru funduare, suntu liebere de timbru sî tasse.

Eliberarea acést'a se estinde preste tóte protocólele, esibitele, aclusele sî espeditiunile, in câtu acele servescu numai spre esecutarea afaceriloru privitóre la constituirea cârtiloru funduare.

§. 27. Totu de o datâ cu ordinatiunea acést'a se emite pentru organele de localisáre sî o instructiune, carea norméza intreprinderea lucrâriloru pregatitóre

Pest'a in 8. novembre 1867.

Baltasaru Horvát m. p.
„Conc." ministru r. u. de justitia.

Sabiiu 15 Decembre. In numerulu trecutu amu avutu ocasiune a vedé ca universitatea natiunala a votatu tramiterea unei adrese de loialitate ministeriului reg. ungurescu. Acum reproducemu actulu insusi carele suna :

Inaltu Ministeriu r. ungurescu!

Natiunea sasésca din Transilvani'a a aflatu din seculi de uuulu din cele mai frumóse drepturi ale ei, impregiurarea, ca ei i este concesu, nu numai cá pârti singuratice, precum suntu scaunele sî districtele, ci intrunita in unu intregu, a-si descoperí convingerile, sperantiele sî dorintiele ei atâtu inaintea organeloru inalte sî celoru mai inalte ale regimului câtu sî inaintea prea inaltului tronu alu Regentului. In dreptulu acest'a o au scutitu legile tierei sî pré inaltele ordinatiuni pâna in díu'a de astadi.

Unu simtiu de adenca intristare s'a respanditu in tóte cercurile credinciόse constitutiunei, candu la inceputulu acestui anu s'au opusu pedeci conflusului acestei universitâti ; dara a resunatu o strigare de bucuri'a cea mai mare candu emiselu inaltului ministeriu de interne dela 1 Septembre a. c. a dechiaratu ca aceste pedeci nu mai esista.

Inaltu ministeriu regescu ! Natiunea sasésca nu e dedata a denegá increderea in dorintia sî vointi'a Domnitoriului ei dinasticu sî legitimu, care incredere singura pune in staturi constitutiunale legatura intre Principe sî popóre spre o nisuintia fecunda. In sîrulu celu lungu de seculi, in care s'a aflatu sub scutulu corónei ungurescі, natiunea sasésca a avutu ocasiune de multe ori a dovedí prin fapta, ca alipirea ei câtra dreptulu propriu nu a vatematu omagiulu ce se cuvine Principelui sî legei statului dupa Ddieu sî dreptu.

Asiá a primitu natiunea acést'a in simtiulu celei mai adenci veneratiuni sî cuvintele, cari Majestatea Sea prea gratiosulu nostru Imperatu sî Rege s'a induratu a le indreptá câtra dens'a prin hârthí'a Sea din 19 Aprile 1866, in carea se esprima asceptarea, ca „loialitatea cea probata sî recunoscuta a natiunei sasesci din tempurile cele mai vechi va sprigini cu incredere intentiunile parintesci ale Majest. Sele, cari au de scopu regularea referintieloru de statu ale Transilvaniei.

Sî simtiulu acest'a de pietate a fostu ans'a increderei celei predatatórie, de óre-ce Pré inaltu Majestatea Sea in aceeasi hârthía s'a induratu de nou prea gratiosu a asigurá pre natiunea sasésca „de sustinerea institutiuniloru ei legale sî pusetiunei sele dupa dreptu."

Inaltulu ministeriu reg. ungurescu respunsabilu — chiamatu de increderea Pré inaltu Majestâtiei Sele sî purtatu de increderea natiunei avendu-si radacin'a in principiulu celu pururea adeveratu, ca spre intemeiarea de stâri durabile, in viéti'a staturiloru sî popóreloru nu e de ajunsu de a crea fapte implinite, ci ca numai egala credintia câtra lege, a celoru mai inalti sî a celoru mai de josu, da cimentulu celu mai tare— a sciutu intârí increderea sî in natiunea sasésca, ca amesuratu cuventului mangâitoriu alu monarcului, acele institutiuni sî acea stare de dreptu a acestei natiuni, in a cârei base e dedata acest'a a aflá garanti'a cea mai sigura a esistintiei sele, fara cá prin acest'a sa se vateme óre-candu legal'a desvoltare a statului, natiunea sasésca se bucura sî de scutulu organeloru inalte a regimului de fatia.

Nu se póte altmintrea decâtu ca observatiunea aceast'a sî intârirea acelei increderi resultate din observatiune a silitu sî pre universitatea natiunei sasesci, indata ce a ajunsu la cunoscinti'a respectiveloru fapte sî la cea dintâiu adunare a sea dupa serbâtoresc'a inaugurare a vietiei celei nóue constitutiunale in tierile corónei ungurescі prin instituirea ministeriului respunsabilu sî incoronarea regelui, — a esprimá, ca ea (natiunea sasésca) sî tine de detoria nu numai a urmá ascultându cu pietate de vocea monarcului, ci,— deja impluta de simtiementulu demultiamita câtra insii consiliarii corónei,— ca ea, in lâuntrulu cercului ei de activitate, conlucra plina de sperantia sî de incredere, in strinsa alipire câtra sapienti'a (intielepciunea) sî dreptatea inaltului ministeriu reg.,— la acelu edificiu, carele sa unésca tóte popórele patriei nóstre celei dela Ddieu in mesura mare cu atâtea feliuri de daruri binecuventata, in lupt'a cea pacinica pentru libertate, cultura sî buna stare, la unu scopu carele sa impace pre toti.

Asia sa dea Ddieu! sî spre efeptuiria acesteia sa binecuvinte Ddieu pre inaltulu ministeriu cu darulu seu celu mai bogatu.

In tóta supunerea subscris'a universitate a natiunei sasesci are sa mai adauge lânga acésta dorintia numai inca rugarea, cá inaltulu ministeriu regescu sa bine voiésca a primí espressiunea acést'a de supunere sî incredere, pre care si-a permisu a o substerne Inaltu acelui'a cá representanti'a legala a natiunei sî a face cá natiunea ins'a-si sî institutiunile ei probate sî de aci incolo sa fia recomandate inaltului scutu alu regimului.

Brasiovu 4/16 Dec. 1867. (Intârdiatu)

Domnule Redactoru ! Credu ca din multe pârti primiti corespundintie despre festivitatea dilei de 30 Novembre a. c., ve rogu concedeti locu sî acestoru sîre in pretiuit'a d-vóstra fóia.

Ve comunicu festivitatea ce s'a intemplatu in acea dî sî aici, i-mi permitu insa a ve descrie mai intâiu indemnulu ce a stapanitu pre crestinii nostri pentru acea festivitate. —

Ómenii nostri de pre aici au crescutu cu nobilulu simtiementu a iubí sî a pretiuí pre parintii loru sî pre cei ce se jertfescu pentru ei, asiá ei nu lasa a trece ocasiunea de a nu manifestá aceste semne. Afara de acést'a dintâiu tînu bine aminte invetiaturile intieleptului Sirach dela Cap. 44 unde trage atentiunea, asupr'a capetenieloru celoru nemuritori ai Israiltenilorn sî intre alte invetiá acestea: „Sa laudâmu pre barbatii cei mariti sî pre „parintii nostri, toti acesti'a s'au maritu intre né„murile sele sî in dîlele loru lauda. Suntu dintre „ei cari au lasatu nume, cá sa vestésca laudele „loru, sî suntu de cari nu e pomenire, au peritu „cá cum n'aru fi fostu. Intielepciunea acelor'a o po„vestescu popórele sî laudele loru le vestesce adu„narea.“ Astfeliu crestinii nostrii de pre aici cu doru asceptara dîu'a de 30 Novembre a S. Andreiu, fiendu ca erá sî onomastic'a Archipastoriului loru sî fiendu ca tinu multu la acea morala, ca e cuviintia a aretá laude sî semne pentru ostenelele celoru ce se jertfescu. Acesti crestini tînu multu de acea detorintia, ca fii demni suntu numai acei'a, cari cinstescu sî pretiuescu pre parintele loru. Atari fii pretiuescu pre parinte nu numai din detorintia ci din aceea, ca pricepu folosulu ce-lu au dela densulu, cá sî dela sóre, care prin stralucirea radieloru lui incaldiesce sî nutresce inimele loru.

Cunóscemu toti, câti suntu de putini acei'a sî mai alesu intre noi — cari intrecu datoriele loru. Atari barbati suntu rari, fiendu ca suntu tramisi anume dela Dumnedieu. Cunoscendu acést'a sî ortodocsii de pre aici, cunoscura sî aceea ca, suntu chiamati a binecuventá viéti'a sî ostenelele Archipastoriului loru, pentru fericirea loru propria. —

Suntu laudati parintii, cei ce potu ingrigí bine de cei trei patru fii ai loru, dara acelu parinte care ingrijesce cu priveghiere sî cu sudóre a se adapostí, a se hrâní spiritualmente, a se umbrí de drepturi a se mangaiá sî a se mantuí aprópe la 700 de mii de suflete sî inca odata pre atâti, din Ungari'a póte a se tacea lauda a nu-i manifestá binecuventarea? Nu! Cele 10 mii de suflete fii ortodocsi din acestu locu, nu se putura retînea dela acésta manifestare. Ocasiunea serbârei de 30 Novembre dîu'a S. Andreiu abiá o asceptara cá sa arete semnu de multiamita Archipastoriului loru Andreiu, parintelui loru sufletescu, care a obositu la redicarea unui isvoru de viétía in mijloculu loru, care a staruitu cu influintia sî spriginire materiala sî morala spre a se infiintiá Gimnasiulu ce redica numele loru, care sî astadi numai cu adapostirea, spriginulu sî inspectiunea sea, face de infloresce. Acestu parinte, care a redicatu vadi'a bisericei, vadi'a natiunei; acest'a despre care in a. 1865 in Senatulu Romaniei intre alte merite ce s'au numeratu de esemplu, resuná sî aceste cuvinte: „Acelu Siagun'a acelu Episcopu astadi Metro„politu, stralucesce, cá unu luceaferu alu ortodoc„siei, care a castigatu natiunei sele de preste Car„pati drepturi, dupa care a versatu lacremi seculi „intregi, sî care in fine a castigatu pre celu mai „mare de tóte, autonomi'a Eclesiei romane de a„colo. Tóte acestea prin activitatea sea prin pie„tatea sî invetiatur'a clerului sî a poporului pre „care-lu pastoresce cu cuventulu intielepciunei.“

Atari adeveruri sî multu mai numeróse decâtu acestea; atari simtiemente de stima nu putea a nu le aretá la fiii ce i s'au desvoltatu prin ostenelele Archiepiscopului loru. Ele nu puteau remané nedusîte nici asta data, de-sî au resunatu totudéun'a de dóue-dieci de ani incóce mai alesu la onomastic'a lui, la serbarea sântului Andreiu.

Ómenii nostri inaintara serbarea acést'a intru serbare regulata fiendu ca e pentru ei o indoita, e sî dîu'a celui ce vietiuesce, se trudesce, se lupta numai pentru noi adeca pentru toti fratii nostri români din Austri'a.

Eata indemnulu ce a impinsu pre acesti fii sa faca festivitatea urmatóre.

Tóte clopotele in preséra sunara diminéti'a urmatóre asemenea, tóte bisericile cu polecandrele aprinse, in tóte acestea se tînura slujbele ddieesci sî rugaciuni din genunchi pentru indelung'a viétia sî sanatate a Archipastoriului nostru. In biseric'a St. Nicolae s'au slujitu sobornicesce de câtra trei preoti. Sutele de tineri, cari se adapá cu cultura din Gimnasiulu sî norm'a de aici mersera in rendulu celu mai cuviinciosu sî inaltiara prin vocile loru rugaciuni tatalui cerescu pentru Inaltulu loru Parinte.

Poporulu de ambe clase, negutiatorii sî din celu mai de josu implura biseric'a. Chorulu tinerimei gimnasiale prin tonurile lui melodióse, aretá ca acésta dî este o festivitate. Dupa doxologia câtra finitulu servitiului ddieescu preotii inaltiara rugaciuni din genunchi pentru viéti'a indelungata sî multiamirea Archipastoriului nostru.

Dupa esîre, corpulu preotiescu, profesoralu sî negutiatorescu, acest'a condusu de D. Presiedinte alu Gremiului Ioann G. Ioann felicitare inaintea d-lui Protopopu Iosifu Baracu pre pré scumpulu nostru Metropolitu. Mai târdîu dóue depesie din partea corporiloru felicitara chiaru sî pre prea scump'a persóna. —

Esc. Sea D. Archiepiscopu sî Metropolitu fiendu desu pre la Brasiovu e prea cunoscutu din invetiaturile sele tuturoru fiiloru de aici. Sî astfeliu s'a intiparitu stim'a lui in inim'a loru.

Cu aceste dandu publicului cetitoriu a avea intru sciintia semnele de stima sî iubirea fiiasca ce s'a manifestatu sî pre la noi, credemu ca i-amu datu si argumentele cari ne indemnara la acést'a. A impliní ce dîce Sirach laudandu sî pretiuindu pre barbatii cei meritati, ne pretiuimu pre noi insîne facendu rugaciuni tatalui cerescu cá sa-lu sustîna la multi fericiti ani ne sustîne chiaru pre noi cu spriginire vadia sî in mangaiere.

Principatele române unite.

Iasi, 2 Decembre 1867.

Alalta-eri s'a terminatu alegerile delegatiloru colegiului alu 4-lea in cele cinci despârtiri ale Iasiului; sî, cu tóte silintiele ce si-a pusu partidulu reactiunariu, bunulu simtiu alu alegatoriloru a nimicitu incercârile reu voitoriloru natiunei sî legitimeloru sele interese.

Victori'a este insemnata, câci ea dovedesce intr'unu modu otaritoriu, ca chiaru in multimea aceea care din nenorocire, in mare parte, nu este inca deprinsa cu luptele politice — chiaru acolo unde ademenirile, coruptiunea, intimidârile aru putea sa aiba mai multa inriurire, chiaru in acele mase, a petrunsu lumin'a natiunei, poporulu nostru in fia care dî se descépta mai multu sî intielege, scie sa deosebésca intre adeveru sî minciuna; sî se apretiuiésca la just'a loru valóre pre acei'a, cari pâna eri i-lu calcau cu dispretiu in picióre sî cari astadi ii cersîtorescu cu umilintia — prin unghiurile intunecóse — voturile sele. Poporului iau judecatu, sî verdictulu seu a esîtu din urn'a electorala a delegatiloru colegiului alu 4-lea ai urbei Iasii.

Colegiulu alu 4-lea din Iasi trebuie sa dea 29 delegati, resultatulu a fostu precum urmédia: 27 delegati democrati, sî 2 delegati boeresci.

Intielege-va óre reactiunea tóta semnificarea acestui insemnatoriu verdictu? — Intielege-voru óre acei cari dela caderea domnieloru fanariote, au avutu in deplin'a loru discretiune destinele acestui poporu, pre care l'au despretiuitu, l'au umilitu, l'au seracitu, l'au datu in jafulu tuturoru streiniloru, ce l'au robitu, in urma, sî la marsiavulu némn jidovescu.

Momentele aceste suntu solemne; lupt'a este incinsa, in tóta tiér'a, intre partisanii desperati ai sistemului despoticu, oligarhicu, sî intre adeptii democratiei române. O frumosa lupta — ai câri'a resultatu ultimu nu póte fi indoiosu — unde ómenii devotati binelui publicu sî intereseloru poporului românu, incredietori in dreptatea causei loru, stau la lumin'a sórelui, sî cauta prin sinceritate, prin ratiune sî inteligintia se invinga, sî unde reactiunea — boierii sî ciocoii loru — stau tupiti in umbra intindiendu in tâcerea intunerecului mrejele perfidiei; stau pandindu la politica — cá banditulu din codru — cu totu arsenalulu despotismului, puterea francmasonica, puterea calomniei si a defaimârei, puterea coruptiunei sî a minciunei!

Lupt'a este frumósa, pentru ca e lupta intre fiii luminei sî fiii intunerecului; pentru ca e lupta intre trecutulu celu amaru sî viitoriulu care ne zimbesce, sî care ne descépta cele mai imbucuratóre sperantie.

Curagiu nobili luptatori! — curagiu voi cari credeti in dreptatea poporului; voi cari aspirati la marirea némului romanescu, voi cari ve luptati pentru caus'a celoru multi sî impilati, in contr'a celoru putini sî impilatori. — Curagiu, inca odata, câci caus'a cea justa nu póte perí; ideile cele nobili trebuie sa invinga.

Lumin'a a inceputu a lucí; dreptatea se va face.

(Dreptatea).

Dâmu locu unui passagiu dintr'o corespundintia ce ni s'a adresatu din Constantinopole, relativa la starea de umilintia din afara in care ne-a pusu guvernulu acest'a ce se chiama: dela 11 Februariu. Terminii suntu prea clari cá sa mai aiba nevoia de ori-ce comentariu sî anim'a ni se sfasie a mai adauge sî noi ce-va in acésta privintia.

Constantinopole 8 Novembre 1867.

„Positiunea agentiei nóstre devine din dî in dî „mai critica. Sciti ca mai de une-dîle Pórt'a a co„municatu oficiale ca de acum inainte nu va recu„nósce jurisdictiunea româna; fiindu considerati ro„mânii cá raiale, suntu justitiabili de tribunalele „turcesci; acést'a s'a publicatu sî prin Levand-Hé„rald. La omorulu ce s'a intemplatu in vér'a tre„cuta la Conscund juk in persón'a unui negutiatoriu „supusu românu, cancelari'a româna, dupa lege, a „sigilatu magasi'a sî averea lui, dara autoritatea „otomana indata a venitu sî rumpendu sigiliele nó„stre a aplicatu pre ale sele sî Pórt'a a respunsu „ca nu recunósce astfeliu de dreptu agentiei ro„mâne. Asemenea sî la falimentulu lui Freidman, „supusu românu, dupa ce cancelari'a româna dupa „regula, cum s'a urmatu pana acum, a sigilatu ma„gasinulu falitului, tidjaretulu a tramisu indata de „au dessigilatu sî a pusu sigilulu seu.“

Eata positiunea ce au creatu tierei salvatorii astadi la putere, si titlurile cu cari se presentá la alegatori spre a lere voturi! „Tr. Carp.“

Varietâti.

*** Multiamita publica. Un'a suta si cinci dieci sî cinci familii din Bodu, nenorocite prin furiosulu focu din 27/15 Augustu a. c. sî anume: 128 români, sî 27 sasi, primindu in presenti'a subscrisului dela Domnulu Teohari Sotiru Manciu 131 fl. v. a., ii aducu domniei sele prin mine cordial'a loru multiamita, precum sî celoru-lalti generosi domni bine facatori din Brasiovu, cari au contribuitu la acestu ajutoriu. Ddieu atotu putintele sa-i apere de tóte relele, sî sa le resplatésca cu bogate daruri. Intre nenorocitii de susu se numera sî choristii bisericesci, a câroru fundu séu lada cu bani, devenindu prada flacarei, sî densii se impartasîra din mil'a aretata. Chorulu acest'a este compusu din tinerimea scolara, sî catehumeni, cari producendu-se la hramulu S. Nicolae, sub conducerea on. parinte N. Popoviciu, cu cantârile de sub s. Liturgia, si cu imnulu Esc. Sele prea bunului Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu „Eata dîu'a cea dorita“ a seceratu laud'a numerosiloru ascultatori din Brasiovu, pre care-i invitase titorulu bisericei D N. Gaitenariu la acésta solemnitate anuala. Brasiovu in 14 Decembre 1867.

Interpretele nenorocitiloru locului
Ioann Petricu Protopopu.

*** Dupa o pausa de mai multe dîle incepe a sosí câte o diligentia postala. Comunicatiunea e insa sî acum grea, din cause umetiloru celoru mari.

*** Tergulu de tiéra din Apoldulu-mare se stramuta cu invoirea Guvernului de pre 21 Novembre c. n. pre 11 Decembre c. n.

*** Pre drumulu intre Aaradu sî Sabiii s'a aflatu ca lipsesce la sosire in Sabiiu unu pachetu de 50,000 fl. v. a. Mai târdîu se vediù gresiél'a ca acei bani se espedara la Temisiór'a. Asiá dara banii nu suntu perduti.

*** Guvernulu imperiului Rusieloru a insarcinatu pre d. Aginte sî consulu generalu alu Rusiei, acreditatu pre langa curtea A. Sale Carolu I spre a incheiá cu guvernulu nostru o conventiune postale. Constatâmu cu cea mai depiina bucuria acestu prin care guvernulu imperatului Rusieloru arata sî buna-vointia pentru Romani'a sî intielegere politica. Cu acésta ocasiune presintâmu omagiele nóstre d-lui aginte sî consule generale alu Austriei. („Romanulu de la 26 nov. v.)

Burs'a de Vienn'a.

Din 16/28 Decembre 1867.

Metalicele 5%	54 60	Act. de creditu	181 40
Imprumut. nat. 5%	64 10	Argintulu	119 50
Actiile de banca	669	Galbinulu	5 78 ½

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

688.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nr. 102. ANULU XV.

Sabiiu, in 21 Decembre 1867. (2 Ian. 1868)

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu-se capetulu anului 1867, se deschide prin acést'a preuumeratiune nóue la acésta fóia. „Telegrafulu Romanu“, va esi cá sî pâna acum de dóue ori pe seeptemâna Joi'a sî Duminec'a. — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pe anu 7 fl., pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austriaca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl, pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Principatele rom. unite sî strainatate, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl. pe ¼ 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardîiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresandu-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Evenemintе politice.

Sabiiu 20 Decembre.

Dupa ce s'a fâcutu atâtea variatiuni despre ministeriulu de dincolo de Lait'a se suna ca acel'a s'aru fi compusu din urmatorii membri: **Auersperg, Taaffe, Giskra, Hasner, Brestel, Berger, Potocky, Herbst.**

Dincolo de Lait'a mai e sî acea impregiurare momentósa, câci se sanctiunara legile cardinale de statu, cari se desbatura in tempulu din urma in senatulu imperialu. Cea mai mare parte d'n press'a vieneza e entusiasmata asupr'a acestei intemplâri sî o privesce de celu mai frumosu presentu pre serbatorile craciunului. Publicarea se facù in „Wien Ztg.“ dela 22 Decembre (sî in fói'a legiloru imperiale de acelasí datu). Ea are valóre pentru Boemi'a, Dalmati'a, Galiti'a sî Cracovi'a, Austri'a din josu sî din susu de Ems, Salisburgu, Stiri'a, Carinthí'a Carnioli'a, Bucovin'a, Moravi'a, Silesi'a, Tirolu, Voralbergu, Goriti'a sî Gradiska, Istri'a sî cetatea Triestului cu tînutulu ei.

Legea respectiva publicata prin organele citate e datata din 21 Decembre 1867 sî cuprinde:

legea prin care se modifica legea fundamentala din 26 Fauru despre representanti'a imperiala;

legea fundamentala despre drepturile comune ale cetâtieniloru din tierile representate in senatulu imperialu;

legea fundamentala pentru instituirea unui tribunalu imperialu;

legea fundamentala asupr'a puterei judiciale;

legea fundamentala de statu despre esercitarea puterei regimului sî a esecutârei;

legea pentru afacerile comune ale tuturoru tieriloru din monarchi'a austriaca sî modulu tratârei loru.

Dupa asecurârile despre ministeriulu fiitoriu, dupa bucuri'a cea mare espresa pentru ajungerea constitutiunei eata o oficiósa cu o amenintiare, câtra cei liberali de dincolo de Lait'a. Amenintiarea se cuprinde in cuvintele: „Contele Thun in perspectiva“. Avemu de insemnatu ací ca Maj. Sea Imperatulu, dupa votarea legei afaceriloru comune trebuie sa aiba unu ministeriu constitutiunalu sî nu mai putea guverná cu ministeriulu imperialu de transactiune. In intielesulu acest'a a sî adresatu Maj. Sea unu biletu câtra ministrulu de Beust. Legea are dupa publicatiune sa intre numai decâtu in activitate insa cu acést'a trebuie sa intre sî ministeriulu in viétia. Imperatulu însarcinéza pre Carlos Auersperg cu formarea cabinetului. Acest'a se adreséza câtra majoritatea senatului imperialu, dupa spiritulu unui sistemu constitutiunalu. Acést'a insa se vede ca a datu de greutâti fórte mari, sî acum ne spune fói'a semioficiósa, ca la casu candu din majoritatea senatului imperialu nu se aru afla ministri, atunci se voru luá de acolo de unde suntu. Precum se vede din temerile atinsei foî, cei cari nu se tinu de majoritate nici ca tamenda atât'a, ci paru a fi gat'a a primi portfoiuri ministeriali, sî o audentia a lui Thunu avuta in 27 Decembre a festu de ajunsu spre a alarmá majoritatea senatului imperialu, ca sa nu patiesca sî ea cu constitutiunea ei cum a pâtitu camer'a prussiana la 1849 cu intrarea lui Manteuffel in cabinetulu prussianu. Staruiesce asiá dara pre lânga deputati sa primésca portfoiuri ministeriali ca altmintrea constitutiunalismulu e amenintiatu de reactiune.

Din Pest'a inregistrâmu ca diet'a a lucratu continua pana in dîu'a de craciunulu apûsaru sî dupa intreruperea [illegible] dile a continuatu mai departe lucrârile [illegible] lui Decembre candu s'a amanatu diet'a. [illegible] ananare s'a alesu membri pentru delegatiune (cu diurne de 10 fl. 50 xr.). — Cestiunea natiunalitâtiloru va veni asia dara pre tapetu in sessiunea urmatórea. Deputatii natiunalitâtiloru nemagiare au intetitu desbaterea acestei cestiuni dupa cum vomu vedé din unu projectu de resolutiune ce lu reproducemu mai la vale sî dupa cumu cetimu insusi presidentulu in acesta cestiune Somsich promite pre 20 lunci viitóre a se putea presentá inaintea casei cu elaboratulu respectivu.

In privinti'a politicei esterne scrie Ll. Pestanu: Ori-câtu amu voí sa incungiurâmu a nu neliniscí pre popórele austriace, cari insetosiéza dupa sustînerea pâcei, totusi aru fi o pecatuire contra adevérului, candu amu negá, ca situatiunea européna e un'a din cele mai incordate sî ca in privinti'a monarchiei nóstre prospectele numai imbucuratóre nu suntu. — Dupa aceste reproduce unu articulu din „A. A. Z.“ despre unele dechiaratiuni amenintiatóre ale „Invalidului rusescu“ sî despre resunetulu ce-lu afla articulii acelei foi in cercurile ruteniloru galitiani. Acelasi corespundinte spune ca in Galiti'a se iau mesuri fórte energice de a immulti trupele, de a armá fortâretiele sî de a ingrigí de proviantu pentru trupe.

Polonii se dîce totu in „A. A. Z.“ ca suntu fórte agitati. Cerculéza dejá o prochiamatiune in carea se dîce ca intentiunea regimului rusescu este a intreprinde câtu mai curendu o campania cuceritóre in intielesulu testamentului lui Petru I. pentru de a supune Europ'a. Mai intâiu vrea Russi'a, dupa prochiamatiunea atinsa, a cucerí orientulu apoi a se intórce spre ceea-lalta Europa. Tempulu de pace va fi scurtu asiá dara pregatire pentru ca sa mérga ei (polonii) cá avantgarda contra rusîloru. Prochiamatiunea pórta subscrierea: Dela comitetulu poloniloru patriotici in strainetate.

O alta corespundintia la A. A. Z. din Parisu dîce: Scirile despre o aliantia intre Russi'a sî Prussi'a iau o forma mai consistenta sî suntu obiectulu eruiriloru serióse. Scopulu acelei aliantie se dîce ca e intreitu: Franci'a sa se impedece dela stricarea unitâtiei italiane, sa nu tîna in locu desvoltarea celei nemtiesci sî Russi'a sa aiba mâna libera in orientu. E cunoscutu ca Russi'a a imputatu Franciei, ca acést'a s'aru fi intielesu dejá cu Austri'a asupr'a ideei polone. Tóte referintiele europene suntu acum fórte incurcate sî acum e vorb'a, câtu se atinge de alianti'a acést'a, de interese asiá de mari incâtu trebuje indoita precautiune fatia cu politicii conjectorali. Tramisulu turcescu arata argumente preste argumente despre planulu Russiei de a sumutiá pentru primavéra pre popórele vecine Portiei sî pre supusii crestini de subu puterea acesteiá. Russi'a numai ascunde ca ea fu incelata de Franci'a dupa dechiararea cea cuadrupla (in privinti'a Creteniloru) sî ca Franci'a de atunci s'a datu cu totulu in partea Austriei in cele ce privesce politic'a orientala. Cabinetulu din Berlin e de multu siguru de pretiulu aliantiei rusesci in Orientu. In Berlinu cá sî in St. Petersburgu domnesce credinti'a: ca Francia, prin pasîrea cea energica in Rom'a sî prin politic'a cea amicabila fatia cu Turci'a, e decisa a se opune energicu contra modificâriloru mai departe a le cartei europene. Limbagiulu oficióseloru russesci sî impartâsirea acteloru diplomatice au de scopu a compromite politic'a Franciei si a o intimidá pre aceast'a. Dara demustratiunile aceste suntu pentru aceea fórte seriose, pentruca situatiunea Franciei, silesce pre Imperatulu ei a pasí cu tóta puterea contra celei dintâiu pedeci, cari s'aru opune politicei sele conservative. Candu aru ave voia Austri'a sî aru fi sî in stare a pune alianti'a ei la dispositiunea Frrnciei pentru tóte casurile, atunci opiniunea publica aru fi in dreptu ca la primavéra va fi resbelu. Nu e inse nimica care sa atesteze acest'a sî cestiunea polóna nu e matura de a fi unu instrumentu potrivitu pentru politic'a Austriei. Firesce ca in Berlinu cugeta ómenii asupra acestei impregurâri altmintrea sî capeteniele emigratiunei polone o sciu acést'a prea bine. Contele Bismark nu numai ca studiéza, dara elu e sî fórte activu in cestiunea polona.

In corpulu legislativu alu Franciei vorbí Maresialulu Niel pentru projectulu de organisatiunea armatei cam in intielesulu urmatoriu: In primavér'a venitóre tóta militi'a nóstra va fi provediuta cu puscile cele nóue, arsenalele nóstre suntu provediute cu necessarie din destulu, magazinele suntu pline, intâriturile nóstre suntu in stare buna. Ei bine! Luandu asemenea mesuri, credu ca sum unulu din acei'a ce a lucratu mai multu pentru pace. Aperandu eu astadi projectulu de lege ce se afla inaintea nóstra, credu ca lucru sî mai departe pentru pace. Déca-lu primiti lucrati sî D-vóstra iérasi pentru pace. Poporulu francesu a fostu totudéun'a superbu, armat'a e creata dupa tipulu sî asemenarea lui; noi nu putemu suferí indelungu unu periculu care ne-aru amenintiá. Mai bine mergemu in contr'a periculului. Preferimu resbelulu unei neliniscíri indelungate, insa cu organisatiune buna a armatei, déca va Franci'a sa scie ca ea nu are sa se téma intru nimic'a de vecini. De óre-ce poporulu francesu nu doresce cuceriri, elu va cautá securitatea negotiului, industriei sî agriculturei.

Dupa cum se aude principele Napoleonu nu e multiamitu cu directiunea politicei Imperatului fatia cu Itali'a sî asia va intreprinde o caletoria scientifica in Indi'a.

Angli'a se dîce ca sî concentreza flot'a la insul'a Malt'a; care e scopulu acestei concentrâri nu se scie.

Ambasadorii Russiei din Parisu, Vien'a sî Constantinopole suntu chiamati la S. Petersburgu, „Invalidulu rusescu“ analisandu corespundinti'a diplomatica, privitória la cestiunea orientala, dîce: Russia a pusu cestiunea orientala asia de respicatu incâtu se ascepta o deslegare curenda a acelei'a.

Din Bucuresci vine scirea ca alegerile in colegiulu III sî IV suntu terminate; partid'a liberala a reportatu victoria strâlucita. In capitala suntu alesi: Ioanu Brateanu, Dem. Brateanu Rossetti, Nicl. Golescu, Mehedintianu (In 26 Dec. n. a ninsu fórte tare; comunicatiunea sî din partea as-t'a intrerupta).

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 16 Decembre urméza desbaterea speciala asupra legei pentru datori'a statului.

Amendementele aduse inainte se respinsera. Vine a se desbate dupa unu conclusu de mai nainte tratatulu comercialu. Se cetesce. Indata la inceputulu desbaterei arata ministrulu Gorove motivele din care a procesu regimulu la incheiarea acestui tratatu.

Dupa o lupta de dóue siedintie (continuanduse desbaterea objectului sî in 17 Decembre) se primesce tratatulu de $^2/_3$ a casei.

In siedintia din 18 Decembre se continua desbaterea speciala asupra tratului comereialu sî vamalu, carea trece sî in siedintia din 19 Decembre.

Interesanta fu in siedintiele aceste desbaterea asupr'a flamurei nâiloru comerciale. Din partea regimului, a dreptei sî centrulu, s'a sustînutu cá flamur'a sa fia dupla, adeca ungurésca sî cea austriaca, se aducu argumente din statele reuniunei vamale (Germani'a) unde statele suverane inca au flamura comuna, sî ca flamur'a comuna nu vatema autonomi'a unei natiuni. Cei din stâng'a vedu in impregiurarea acést'a unu periculu sî adeca, ca ungurii numai in Ungari'a mai suntu unguri iéra afara de Ungari'a Austriaci.

Manoiloviciu predâ in aceeasi siedintia unu projectu de resolutiune in privinti'a cestiunei natiunalitâtiloru subscrisu de 33 deputati, de cuprinsulu urmatoriu:

„Ori câtu aru fi de diferitórie pârerile despre importanti'a causei nationalitâtiloru, atât'a in totu casulu e positivitate, ca cestiunea de natiunalitate se numera astadi intre cele mai urginti cestiuni sî ca anume in patri'a nóstra ea este o cestiune de viétia. Dovedescu acést'a dechiaratiunile ce fecura in acésta privintia dietele tierii din anii 1848/9, 1861 sî 1865/7.

Luandu deci in consideratiune, ca un'a dintre tristele eveniminte ale aniloru 1848 sî 49 a fostu negrigirea acestei cestiuni, sî ca resolutiunea adusa in acésta causa la Segedinu in 29 iulie 1849, prin impregiurârile urmate s'a impedecatu d'a intrá in viétia;

luandu in consideratiune, ca despusetiunile fâcute de provisoriulu introdusu la 20 opt. 1860 intr' unu ramu alu acestei cause, in caus'a limbei nu suntu multiumitórie, apoi sî acestea nu s'au observatu sî nu se tienu, decâtu numai in parte;

luandu in consideratiune, ca diet'a din 1861 a recunoscutu nu numai esistinti'a, ci sî importanti'a sî intetimea acestei cestiuni, de unde apoi a dechiaratu in prim'a ei adresa, cumca este gat'a a garantá postulatele natiunale ale compatriotiloru de diferite natiunalitâti din tiéra, pe temeiulu egalitatei de dreptu, emitiendu sî o comissiune in acésta causa, care a compusu unu operatu sî l'a substernutu dietai;

luandu in consideratiune, ca diet'a pentru disolverea ce i-a urmatu, n'a potutu luá la desbatere operatulu acelei comissiuni;

luandu in consideratiune, ca diet'a presinte in adresele sale inca a promisu deslegarea acestei cestiuni pe temeiulu dreptâtiei sî fratietâtiei, sî spre scopulu acest'a inca sub periodulu primu alu siedintieloru sele a emisu sî o comissiune;

luandu in consideratiune, ca intr' un'a din siedintiele periodului alu doile ministeriulu la intrebarea deputatului Paulu Nyáry ca presiedinte alu subcomissiunei pentru natiunalitâti, a dechiaratu cumca nu voiesce a curmá aptivitatea comissiunei emise in caus'a natiunalitâtiloru;

luandu in consideratiune, ca in 26 juniu a. c. la ocassiunea candu subcomissiunea si-a substernutu operatulu seu, prin resolutiune a fostu indrumata comissiunea, ca indata ce se va readuná diet'a dupa prorogare, se-sî faca propunerea sa inaintea ei pentru cá se o ié la desbatere;

luandu in consideratiune, ca la interpelatiunea dlui deputatu Franciscu Deak ministeriulu a dechiaratu, cumca sî densulu a doritu a propune unu proieptu de lege in acésta causa inca in trecutulu periodu, dar a voitu se ascepte mai antaiu operatulu comissiunei;

luandu in consideratiune, ca dlu ministru-presiedinte la inceputulu periodului presinte alu siedintieloru a dechiaratu, cumca poftesce a se abate de la despusetiunea resolutiunei din 26 Iuniu, numai in privinti'a imprumutului pentru drumurile de feru sî in privinti'a celoru trei proiepte de lege referitórie la impacatiune; totusi in contrastu cu acésta dechiaratiune ministeriulu a propusu mai multe projecte de lege pentru desbatere, a caror'a importantia de-sî nu se póte negá, a câror'a intetime insefátia cu caus'a natiunalitâtiloru nu potemu se o recunóscemu;

luandu in consideratiune, ca marele opu alu impacaciunei la care se lucra, pana atunci nu este incheiatu, pana candu acésta vitala cestiune a patriei nu va fi aflatu o deslegare odihnitória;

in fine luandu in consideratiune, ca radical'a deslegare a acestei cestiuni este unu interesu de frunte alu patriei nóstre, fiindu ca de la atare deslegare aterna impaciuirea diferiteloru natiuni, zelulu loru intru implinirea detorintieloru loru catra patria sî plecarea loru la sacrificie;

subscrisii tientindu a ni implini detorinti'a câtra patria sî câtra propriele nóstre natiuni, facemu urmatoriulu

Proieptu de Resolutiune:

Cas'a representativa binevoiésca a indrumá pe comissiunea emisa in caus'a natiunalitâtiloru, ca apucandu-se de aptivitati, pana la finitulu lunei lui ianuariu 1868 nesmintitu se-si substérna operatulu inaintea casei.

Datu in Pest'a, 19 dec. n. 1867.

(Subscrisi 33 de deputati romani, serbi, rusini sî slovaci)

Revista dîuaristica.

„Die Reform" in fascior'a sea nr. 52 din estu anu aduce unu articulu intitulatu: „La incheiarea anului", in carele arata ca in anulu acest'a istori'a Austriei are sa inregistreze numai unu evenementu sî adeca evenementulu constituirei monarchiei habsburgice. Se intréba mai departe cu mirare, care e constituirea acést'a? Trece apoi in revista: impârtîrea monarchiei intregi in dóue pârti asiá de poncisie un'a celei-lalte, incâtu ele incheia tratate comerciale cá sî candu aru fi tieri straine; representarea acestoru dóue pârti de imperiu prin trei ministerii, dintre cari ministeriele de tiéra au terenu iéra alu treilea, celu imperialu spendiura in aeru; economi'a imperiala cu trei ministri de finantia, o armata unitaria cu trei ministri de resbelu s. a. m. d. cu unu cuventu, o constitutiune, unde nu pârtile suntu subordinate intregului, ci intregulu pârtiloru, „déca mai póte fi vorba de unu intregu". Glori'a acestei constituiri se atribuie magiariloru sî respective lui Franciscu Deák. Minunea acést'a de constitutiune dîce ca o escusa cei mai multi cu aceea ca nu se puté altfeliu mai bine. Acum déca aru vení aceiasi cari dîcu asiá la convingerea, ca de ambe pârtile trebuie cautatu ceea ce se póte face mai bine.

In decursulu articulului mai departe arata ca profetiele ce le-a fâcutu. „Die Reform" s'au implinitu. Amintindu de profeti'a ca dreptulu istoricu alu Ungariei va trebuí recunoscutu adauge, firesce noi amu speratu ca Ungari'a inca va sacrificá ce-va din nedisputabilulu ei dreptu in favórea intregului, de carele e conditiunata insa esistinti'a natiunala a magiariloru. Acésta sperantia nu s'a implinitu sî déca din acést'a aru urmá ce-va funestu, atunci magiarii voru fi respundietori sî adeca mai greu pentru sinesi decâtu pentru nemti, pentru ca ei voru avé mai multu de a se vaierá. Cu tóte aceste, mai departe continua, ca indreptatîrea popóreloru Austriei predîsa de citat'a fóia inca a inceputu a se implini; ba chiaru sî ide'a federalistica sî a fâcutu cale, astadi faptice recunoscuta, prin lârgirea dreptului de autonomia alu dieteloru translaitane. Cu cele ce s'au fâcutu in Ungaria inca nu e asemenare; aci cele-lalte natiunalitâti, cari se cuvine a fi egalu indreptâtite cu magiarii nu au nimica. Constitutiunea nici dincóce nici dincolo de Laita nu e gata. Croatii inca nu sunt in Pesta, cestiunea transilvana inca nedeslegata, serbii sî slovacii inca neindestuliti. Dincóce, dice articululu, cechii nu voru veni pre cale constitutiunei de acum sî deputatii galitiani inca potu sa mai aiba deosebitele loru pretensiuni. In ambe pârtile se acentuéza unitatea pentru târia pârtiloru, dara pentru ajungerea acesteia trebuiescu multiamite popórele, câci altmintrea pârtile voru pâti cu popórele nemultiâmite cum a pâtit'o constitutiunea din Fauru cu Ungari'a. In desiertu striga doctrinarii de libertate. Popórole voru pre langa libertate sî garanti'a individualitâtiloru loru istorice natiunale. Doctrinarii nu a credîutu acest'a inainte de 1848, nu o credu nici acum sî de aceea se póte spune inainte, ca liberalismulu loru va face fiasco.

Amintesce de imponerea Austriei sub tempulu absolutismului sî cum viforulu dela Solferino a resipitu edificiulu acelu impunetoriu. Apoi continua, ca adi amenintia cu multu mai multi periculi, pentruca acum cestiunea nemtiasca, cestiunea italiana, cea orientala sî cea slavica pasiescu neimpedecate inainte sî prin fia-care din aceste Austri'a e periclitata.

„Modulu cu carele sa tratéza cestiunea natiunalitâtiloru numai maresce periculul, carele pentru Austri'a jace in principiulu natiunalitâtiloru sî se atrage cu deosebire periculul din partea Russiei prin modulu cu care se incérca delaturarea. Dara avemu alianti'a cu Franci'a dîcu sangvinicii. Noi insa intrebâmu: Suntemu noi siguri de alianti'a acést'a sî scimu ce pretiu va cere Napoleonu pentru alianti'a acést'a?" In alianti'a cu Franci'a vede „Die Reform" stricaciunea cea mai sigura sî definitiva a Austriei. Aliatii cei mai securi ai Austriei suntu popórele ei proprie, spre a incheiá acésta aliantia sî a face tare trebuiescu multiamite tóte popórele nu numai unulu. Acum suntu numai magiarii multiamiti (déca cum-va suntu multiamiti); afara de ei nici nemtii nu suntu multiamiti cu tóte ca ei acést'a inca nu o spunu pe fatia".

„Din tóta anim'a amu vrea sa vedemu noi referintiele interne sî esterne ale Austriei in colorile cele mai placute, insa noi trebuie sa implinimu o detoria durerósa câtra noi, câtra cetitorii nostri, câtra patria, câtra regimu sî Imperatulu, esprimendu-ne cá ómeni de omenia, ca noi nu putemu incheiá anulu cu sperantia imbucuratória, ci cautâmu in venitoriu fórte cu mare ingrigire. Déca evenemintele de asta data nu ne-aru dá dreptu!"

Aceeasi fóia facendu o cronica scurta a evenemînteloru politice din urma din launtrulu monarchiei, arata ca doctrinarii din „Austri'a propria" atât'a se preumbla impregiurulu cestiunei ministeriali, incâtu aceea a devenitu pentru unii objectu de glume. Imputa, cu dreptu cuventu, ca acei liberali cari si-au votatu legile in senatulu imperialu se temu de creatiunile loru sî de a se face consiliari ai Maj. Sele Imperatului. Sa prindia pre cine-va mirare déca strainetatea afla in impregiurarea acést'a Finis Austriae. Cu indignatiune espune ca cris'a acést'a e cu multu mai perniciósa cá cea a bancrotului finantialu. Doresce cá doctrinarii liberali sa vie odata la putere cá sa-si arete nepracs'a sî prin urmare necapacitatea loru de a guverná sî asiá sa fia mai curendu gat'a cu sinuciderea (morala) loru; altmintrea de siguru mai curendu omóra ei pre Austri'a.

Cu privire la politic'a esterna dîce ca e tâcere adunca cá inainte de viforu. Despre Pap'a dîce ca in o cuventare de ale sale sî esprima bucuri'a pentru activitatea catoliciloru sî a binecuventatu pre bravii francezi, câci a invinsu pre pagânii de voluntari. Despre Itali'a dîce ca nice unu ministeriu nu va opri o de asi ajunge destinele; Prussi'a sî Russi'a i voru tinde mana de ajutoriu spre acest'a. Incheia: „Candu se va topi néu'a voru inflorí rose sangeróse."

Cetimu in „Perseveranti'a" dupa „Monitoriulu Serbiei", urmatórele:

„De câte-va dîle, corespundintie sî telegrame in jurnalele straine reprosiéza Serbiei preparative militarie estraordinarie ce aru tinde a turburá pacea in orientu sî cari aru fi esecutate sub influinti'a politicei ruse. Se vorbesce in acele corespundintie de unu imprumutu ce guvernulu serbu aru fi contractatu in strainetate, de multiamirile adresate Engliterei in privinti'a unei óre-cârei mijlociri, dupa ce asceptase dejá pre aceea a Russiei, sî alte lucruri asemenea.

„Pre candu unii atribuie schimbarea la ministeriulu afaceriloru straine influintiei ruse, altii o interpreta intr'unu sensu favorabile Sublimei Porti.

„Asemenea noulâti contradictorii, respandite in lume atâtu din ignorantia câtu sî cu óre-cari calculi, punu opiniunea publica in agitatiune. Guvernulu nostru a doritu totudeun'a ca positiunea sea politica sa fia prea neteda, de aceea vomu incercá prin o declaratiune categorica, a risipí nuorii ce cata a o ascunde.

„Novel'a relativa la imprumutu este cu totulu neesacta: Câtu pentru multiamirile adresate Englitereі, ele n'au pututu avea locu, de óre-ce nici o mijlocire, nici englesa nici rusa, n'a fostu oferita guvernului sî in vedere chiaru ca nici o trebuintia n'a fostu simtita pentru acést'a.

„In ceea ce privesce preparativele militare, Serbi'a nu le-au fâcutu de natura cá sa li se póta atribuí unu caracteru agresivu contr'a sublimei Porti. Déca suntu persóne cari, sub efectulu temeriloru de acésta natura, interpreta in acestu sensu organisatiunea progresanda sistematicu a puteriloru nóstre defensive ce esista la noi dejá de mai multi ani, noi le lasâmu in temerile loru pâna candu fapte reali le voru deschide ochii in privinti'a erórei loru.

„Astfeliu pre câtu nu tînemu celu mai micu completu de insulte pre cari passiunea brutale a óre-câroru diuarie straine arunca cu abondintia contr'a Serbieii pre atât'a nu luâmu nici cum de seriosu amenintiârile loru ridicule. Trecendu preste unele sî preste altele, Serbi'a va merge câtra scopulu ei cu linisce sî perseverantia pentru a consolidá esistenti'a sea natiunale. Nici odata inca guvernulu seu nu s'a lasatu a se departá in eserciţiulu acestui dreptu, dreptu legitimu, de datori'a sea sacra câtra tiéra, nici nu se va lasá a se departá in viitoriu, ori-cari aru fi obstaculele sî de ori unde aru vení amenintiârile. Din contra, guvernulu le va aperá cu atâtu mai multa staruintia cu câtu vede ca tóte cestiunile ce s'aru putea iví intre elu sî sublim'a Pórta suntu esclusivu de resortulu politicei orientale interióre, sî ca acele cestiuni potu sî voru putea totudéun'a fi resolvate fâra nici o atingere a integritâtiei imperiului otomanu, consideratiune pentru care acele cestiuni nu aru putea suscitá nici unu periculu pentru pacea Europei.

„Nici o influintia straina, — in zadaru se respandesce de acést'a vuetulu sî se vorbesce de puterea ce aru esercíá in Serbi'a, nu va putea determiná pre guvernu a se departá de acésta linia de conduita nici câtu unu firu de peru, conduita ce-i este prescrisa de interesele sele vitali.

„In zadaru, asemenea se facu din unele pârti silintie pentru a presentá in lume fia-care din demarsiele guvernului, ori-câtu de insemnatóre aru fi cá unu efectu alu influintiei ruse, a acestei influintie amenintiandu pacea generale. Ceea ce pro béza de ajunsu nelealitatea a dversariloru nostri, este impregiurarea pre care ei insusi, dupa ce au reposatu vechiulu ministru, pre candu se gâsea in functiune, ca s'a supusu influintiei ruse, voiesce acum a face sa créda tóta lumea ca totu acésta influintia l'a fâcutu sa cada sî sa se numésca succesorele seu.

„Mai cu deosebire amendóune „Pressele“ din Vien'a, un'a nr. 327 sî alt'a nr. 168, s'au deosebitu in acestu feliu de manevre nedemne prin cari press'a nu póte decâtu a se injosí, mai cu séma atunci candu le acompaniéza de espressiunile urei celei mai brutale. Noi nu putemu vedea decâtu cu compatimire pre scriitorii ce au castigatu luciulu civilisatiunei, dupa cum pretindu, sî cari, voindu a afectá in privinti'a nóstra o superioritate in ori-ce lucru, comitu gresieli, sî aruncu injurii ce nu se potú escusá la ómenii chiaru neesîti inca din starea de barbaria primitiva.“

Sabiiu 21 Decembre. „Reuniunea sodaliloru români“ a continuatu eri afacerile ei remase de Dumineca. Ea a determinatu patru respective cinci óre de convenire pre septamâna sî adeca: pentru prelegeri privitórie la industria preste totu un'a óra, pentru cantâri dóue sî pentru lectura sî scriere un'a óra pre septemâna. Cele ce le aru mai fi avutu adunarea de a dispune dupa statute despre tempurile de petrecere a reuniunei, s'a datu comitetului increderea sa faca dupa cum va aflá densulu ca e mai corespundietoriu scopului sî intereseloru reuniunei. Apoi s'a pasîtu la alegerea noului comitetu prin votu secretu. Resultatulu scrutinului a datu: Presiedinte N. Cristea Redactoru alu „T. Rom.“ (realesu), vice-pres. Nicolau Popu, pardositoriu; membrii ai comitetului: Nicolau Bercovici argintariu, Petru Caicutiu grâdinariu, *) Nicol. Demetriu croitoriu, I. Manole pantofariu; Cassieriu Ioann Bogorinu cismasiu, controloru Samuila Baltesiu pantofariu, notariu Grigoriu Aronu pantofariu. Dupa publicarea resultatului primí adunarea comitetulu celu nou cu „sa traiésca“.

Nu putemu sa nu amintimu aici de bun'a intielegere sî armonia ce a domnitu intre membrii reuniunei la, sî dupa alegerea noului comitetu. Schimbarea cea ridicala nu vine de altu unde-va decâtu dela impregiurarea ca de sarcin'a acést'a onorifica sa faca pre câtu se póte mai multi din membrii partasi.

Presiedintele multiamesce comitetului celui vechiu pentru conlucrarea sea in decursulu anului; multiamesce adunârei pentru conlucrarea sea in siedintiele adunârei generale sî o provóca la energia indoita pre anulu viitoriu. Apoi de incheiare aduce aminte adunârei de detorinti'a de a esprimá adenc'a sea multiamita Inaltului ei Patronu, Metropolitului Escelentiei Sele Andreiu Baronu de Siagun'a, carele prin grati'a sea lasa sa se adapostésca reuniunea de unu anu sî mai bine in un'a din salele seminariali. Adunarea dedù cea mai via espressiune simtieminteloru sele in directiunea acést'a, prin aclamatiunea unui intreitu „sa traiésca“. Se amintí sî de ceia-lalti binefacatori ai reuniunei.

Aséra se facu predarea casei comitetului celui nou. Cu acestu prilegiu, adaugenduse restantiele incurse in tempulu adunârei generale, starea casei e acum fara de erogatele avute 92 fl. v. a. —

Principatele române unite.

Epistol'a Mariei Sele Principelui Domnitoriu adresata d-lui D. Gusti, ministrulu culteloru sî instructiunei publice.

Domnule Ministru! Din espunerile fâcute de Iosofat Snagovénu, vedu ca, in budgetulu intretînerei capelei române din Parisu, s'a ivitu unu deficitu.

Educatiunea religiósa fiindu temeli'a cea mai puternica sî mai eficace pentru moralisarea unei natiuni, atragu atentiunea d-tale asupr'a acestui deficitu sî te invitu a presentá câtu mai in graba unu projectu, avendu de scopu de a asigurá sórtea acestei biserici, astfeliu cá ea sa fia la inaltimea missiunei la care e menita.

Dorinti'a mea este cá acestu sântu locasiu sa fia reorganisatu, cá junii români cari facu studiele loru la Parisu, sa-si póta urmá acolo datoriele religiunei patriei departate.

Totu deodata punu pentru scopulu acést'a o suma de 1500 franci din caset'a mea privata la a d-tale dispositiune. „Rom.“

Luni, la 4 curentu, la 8 óre sér'a, domnulu ministru alu agriculturei, comerciului sî lucrâri publice, a intrunitu antâia óra pe d-ni membri ai industriei sî ai consiliului generale de agricultura.

La deschiderea sedintieloru consilieloru, d. ministru a adresatu d-loru membri unu micu discursu in care le atrage atentiunea asupr'a progreseloru ce este de nevoia se faca agriculturei sî industria in Romania, dice ca initiativ'a privata póte realisa mai bine decatu ori ce aste progrese in regimele de libertate care este solutiunea tutoru cestiuniloru economice.

Aráta ca guvernulu nu trebue se aib'a decatu o actiune de incuragiare de stimulare, enumera dispositiunile ce a luatu guvernulu pentru realisarea imbunatatiriloru necesarie sî cere luminele domniloru comercianti pentru a se completá, a se da cea mai mare perfectiune posibile legiloru urmatóre:

Proiectulu de lege pentru preschimbarea legei cameraloru de comerciu decretatu in anulu 1864;
Proiectu de lege pentru invetiamentulu profesionale de agricultura;
Proiectu de legepentru scola tecnica de machini sî instrumentu agricolu din Iasi sî infiintarea unei asemenea in Bucuresci.

Proiectu de lege pentru infiintiarea cameraloru de agricultura cu unu consiliu generale pe langa ministeriu.

D-nii membrii a consilieloru, avendu in vedere projectele de legi ce li s'au presentatu de d. ministru, relative la agricultura, comerciu sî industria, sî asupr'a câror'a a reclamatu concursulu d-loru, pentru a le puté pregatí inainte de deschiderea sessiunei corpuriloru legiuitóre, au sî declaratu ca voru conlucrá cu mare placere spre a respunde la dorinti'a guvernului sî prin procesele verbali ce au incheiatu in aceea siedintia, au regulatu de a se aduná de dóue ori pe septemana fi-care consiliu sî anume: celu de agricultura, Marti'a sî Vinerea, sî celu de comerciu, Joi'a sî Sambat'a.

(Estrasu dupa Monitoriu).

Varietâti.

⁂ Escel. Sea conte Emanuelu Pechy e alesu din partea cetâtieniloru Alb'a-Juliani de cetatiénu onorariu.

⁂ La inititiarea facuta din partea ministrului Andrasiy oficiele de computabilitate croate cu anulu nou se scotu de sub curtea suprema de escomputuri din Viena sî se subordina ministeriului ungurescu.

⁂ Directiunea posteloru din Transilvani'a ne face cunoscutu ca primirea de pasageri pentru Temisiór'a sî Aradu sî pentru directiunile aceste e sistata, asemenea sî tramiterea de pretióse prin posta.

⁂ (†) Ioanu Tomutiu c. r. Majoru sî comandantu alu batal. 4. dela regim. de inf Nr. 63 a repausatu in 18 Decembre n. la Bistritia, unde in 20 a le aceleiasi luni se immormentà in unu modu fórte solemnelu.

⁂ In Clusiu se immormentà cu mare pompa in dîlele trecute, contele Gr. Bethlen fostulu oficieru de honvedi in anii 1848—49. Cortegiului funebralu urmara toti oficierii c. r. din garnisón'a Clusiului sî mare parte din acei ce erau in bataliunea sea sî alti ómeni multime.

⁂ Literariu. „Archivulu“ pentru filologia sî istoria Nr. X cuprinde articulii urmatori: XX. Din lucrârile societâtii academice romane, generalia sî subtilitâti. Proiectu de ortografia. XXI. Muntele Athosu sî munastiriale lui, archive biblioteci, documente in limb'a gréca, slavóna sî romana dela toti principii Romaniei. Notitie sî adresa, in care multiaminduse pentru ajutória se anuncia continuarea Archivului in totu casulu sî pe an. viitoriu cu 3 fl. m. a. pentru Austri'a sî unu galbinu in afara, la 10 ecsemplare pren. se da unulu gratis. Vomu republica adresa.

⁂ „Federatiunea“ diuariu politicu va aparea cu inceputulu anului venitoriu in Pest'a sub redactiunea dlui Alesandru Romanu prof. la Universitatea regia in Pest'a, fostu redactoru alu diuarului „Concordi'a.“ „Federatiunea“ va esî de patru ori pe septamâna: Luni'a, Mercuri'a, Vinerea séra sî Duminec'a diminéti'a. Pretiulu 15 fl. pre anu, 7 fl. 50 xr. pre $^1/_2$ anu sî 4 pre $^1/_4$ de anu. Programulu dîuariului celui nou privesce in dualismu pasulu celu din tâiu alu federatiunei. Vomu asceptá sa vedemu cum va desvoltá dîuariulu ide'a aceast'a mai departe. „Va delutura sî conlucrá a se sterpí dintre noi politic'a personale“; la ce i urâmu succesulu celu mai bunu.

⁂ In Vien'a va aparé o fóia intitulata „Der Osten“, carea se promite ca va aperá sî interesele româniloru cu deosebire din Bucovin'a. Va aparé cá fóia septamanaria.

⁂ In Bucuresci mai ésa la lumina, de candu se disolvara camerele, dóue diurnale politice demne de atentiune: „Téra“ sî „Tunetulu Orientului“. „Térra“, diurnalu politicu, literariu sî comercialu sub redactiunea dd. Blaremberg, Aristide Pascalu sî Petru Carpu, ésa pe tóta diu'a cu 112 lei pe anu sî portulu postala inafara, „Térra“.

„Tunetulu Orientului“ sub red. D. I. Porianu are sî devisa: Romanismu. Dreptate. Ese de dóue ori pe sept. cu 30 lei pe anu in, cuartu cate $^1/_2$ cóla, nu tiene de nici o colóre, nu voiesce se fia nici ciocoiu guleratu cu albu nici guleratu cu rosiu, ci va combate vitiulu sî va lauda faptele or din ce parte voru veni asta e programa „Tunetului.“

⁂ Redactorele lui „Honved“ deschide cu anulu nou prelegeri gentru unu cursu de oficieri.

⁂ Clubulu democratiloru din Pest'a e mai norocosu cá celu din Vien'a, carele candu erá sa tîna siedinti'a cea dintâiu fu impedecatu dea o tîné chiaru sî in casa privata. Celu din Pest'a asiá dara a alesu presiedinte — dupa ce Madarasz sî Böszörményi nu a intrunitu voturi destule, — pre Vidacs carele capetà majoritatea.

⁂ Dumineca s'a ratacitu unu lupu alungatu de unu venatoriu prin stratele suburbieloru Sabiiului. I succese inse a scapá a largu sî a sî perde urma. —

⁂ Sgomotele ca lupii aru fi ruptu nisce copii de scóla cari se duser'a a casa pe serbatorile Crâciunului au atatea variante, incâtu se vede ca suntu a se pune intre fabule, va se dîca nu se adeverescu.

---

*) Toti trei maiestri.

⁂ **Brasiovu** 27. Dec. Scirea cea mai nepalcuta pentru piati'a nóstra este, ca in urm'a ninsorei necontenite de dumineca pana joi, drumulu câtra Romani'a s'a inchisu 'intru atâta, câtu d. e. pe Prahov'a inainte s'au opritu preste 40 care mari cu mai bine de un'a miie ctrie de marfa, Deligenti'a de dumineca sî alt'a dupa aceea s'au opritu in Campin'a, cea de aici s'a re'ntorsu in Predealu. Dela Sinai'a nainte e preste putintia a strabate. Déca gubernulu romanescu nu va porunci câtu mai curend'a scótere a sateniloru invecinati cu unelte bune spre a delaturá pedecele, mai alesu Ploiescii sî capital'a voru suferi lipsa de mai multi articuli, carii érn'a toti trecu din piatiele europene pe la noi. „G. Tr.“

⁂ **Incaldîrea vagóneloru pre câlile ferate.** Acum candu a trecutu o parte buna de iérna, societatea câliloru ferate de média-dî a fâcutu despusetiuni pentru introducerea incâldîrei vagóneloru. Pre candu despusetiunile se voru puté efeptuí deplinu, dâmn cu socotél'a va fi primavéra. Dara ací esistu macaru despusetiunile, aru fi de doritu sa le imiteze sî cele-lalte societâti de câli ferate. „Alb.“

⁂ **Sect'a Nazareniloru in Ungari'a**, care la inceputu erá cunoscuta numai in Banatu sî in giurulu Segedinului, s'a lâtîtu fórte tare in decursu de diece ani, mai alesu in comitatele intre Dunare sî Tis'a, unde se afirma ca aru numerá cam 80,000 de suflete. Mai multi aderinti se gasescu in districtele curatu magiare. Credinti'a loru are unu feliu de colóre ratiunala. Misterii n'au. Pentru lips'a botezului sî a cununiei oficiolatele le facu necasu mai multu cu recrutarea. Dupa religiunea loru, nu vreau sa faca servitîu militariu, sî de aceea comunitâtîle loru bisericesci si rescumpera membrii.

⁂ **Infrumsetiarea Bucuresciloru.** „Térra“ ne spune ca in 28 Nov. v. M. Sea Domnitoriulu a binevoitu a visitá biseric'a Stauropoleas sî a esaminat'o in detaiuri cu celu mai mare interesu, totu deodata M. Sea a otârîtu cá in reparatiunile ce au a se face la acésta biserica, sa se imite pre câtu se póte stilulu propriu edificiului, spre a conservá acestu monumentu istoricu in tóta originalitatea sea. — „Köln. Z.“ s. „Nat. Z.“ ne spunu ca au sa se faca multe infrumsetiâri pentru capital'a Romaniei. M. Sea are de cugetu a-si edificá unu palatiu domnescu fâra cá sa impuna tierei sarcine. Iéra parlamentulu va trebuí sa se ingrijésca de edificie pentru diferitele autoritâti publice cari pâna acum au inchiriatu case private cu bani scumpi. La aceste edificie se voru preferí lucratorii români pentru a dá impulsu industriei natiunale.

⁂ Câtra p. o: prenumeranti ai „Amvonului.“ La dorinti'a descoperita din mai multe pârti, m'am decisu, a edá „Amvonulu“ nu in brosiure lunarie, dupa cum promisem, ci in numeri, dandu pe fiacare luna doi numeri de câte dóue cóle; unulu pentru 1—15. celu alaltu pentru 15—30 resp. 31 a fiacarei lune. Acést'a straformare a provocatu schimbare sî in formatulu fóiei sî in dispunerea materieloru, in câtu unele, ce erau acum tiparite gata pentru brosiur'a I. suntu de a se culege sî a sa tipari de isnovu; din care causa numerulu primu nu potu esî pe tempulu promisu, ci va aparé in 15. dec. st. v. séu 27, dec. st. n. pentru care intardiare mica sî neprevediuta ceru sî speru indulgenti'a p. o. mei prenumeranti. Observu numai, ca fói'a sî dupa straformarea acést'a va avé formatu de carte fórte placutu, ca sa se póta comprinde, a se pastrá sî folosí câtu mai comodu sî câtu mai usioru. **Nrulu** 1. va esî pe 2 cóle sî diumetate, aducandu **unu cuventu câtra p. o. cleru romanu**, 4 **predice** (1—15. Ian.) **tractatu din retoric'a besericésca** etc. **Nrulu** 2· carele va aperé in scurtu dupa nrulu 1. va aduce predice pentru 15—31 ianuariu, predice ocasiunali, tractatu din retoric'a besericésca etc. Prenumarantii incursi pana acum din tóte pârtile, inca sî din Romani'a libera, mi dau sperare de succesu imbucuratoriu, incâtu me aflá-i indemnatu a dispune, sa se tiparésca 1000 de esemplarie. Prenumeratiunile se potu face sî de ací inainte cu 4 fl v. a. pre anu, cu 2 fl. v. a. pre jumetate de anu, iéra pentru Romani'a cu 1 galbenu pre anulu intregu. Din parte-mi voiu nesuí a corespunde dupa puteri asceptârei publice. — Oradea-mare 14/2 Decembre 1867.

Justinu Popfiu.

Nr. 38—2

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din Comun'a Budincz Protopresbiteratulu Hasziasiului, indiestratu cu emolumentele anuale de 25 fl. 20 xr. v. a. 10 chible de grâu, 10 chible de cucuruzu, 3 jugere de livada, 1 jugeru de grâdina, 8 stângeni de lemne, sî cortelu liberu.

Se deschide concursu, pentru acésta statiune pâna in patru septemâni dela intâi'a publicare in acésta fóia, pâna candu doritorii de a ocupá acésta statiune, suntu avisati a-si substerne recursurile sale bine instruate cu documentele prescrise sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu gr. or. alu Aradului a le tramite subscrisului pâna la prefiptulu terminu.

Bellincz in 7 Decembre 1867.

Constantinu Gruiciu
Protop. Hasziasiului sî Inspectoru scolaru.

IN URMAREA PREA INALTULUI MANDATU ALU MAJESTATIEI SELE C. R. APOSTOLICE

deschide directiunea c. r. a veniturilorn de loterie

LOTERIE MARE DE BANI

A XI. LOTERIE DE STATU

pentru scopuri de binefacere comuna si filantropice,

a câreí'a venitu curatu s'a menitu spitalului

„FUNDATIUNEA RUDOLFINA IN VIEN'A“.

ACÉSTA LOTERIE DE BANI BINE DOTATA CONTINE **759** NIMERITORI,

dintre cari celu 1. nimeritoriu de frunte cuprinde **80.000** fl.
alu 2. „ „ „ „ **20.000** „
„ 3. „ „ „ „ **10.000** „

sî impreuna cu acesti'a sum'a tótala a castiguriloru

300,000 florini valuta austriaca.

SORTIREA VA URMÁ NEŞMINTITU ŞI NEREVOCAVERU IN 19 Martiu 1868.

Sortirea costa **2** fl. **50** xr. valuta austriaca.

Sorti se potŭ capetá in Vien'a: la despartiementulu loterieloru de statu pentru scopuri filantropice aflatoriu in cas'a directiunei c. r. de venituri de loterie, in cetate Salzgries nr. 20 (Stadt, Salzgries nr. 20), sî la vendiatorii de sorti; in tierile corónei c. r. unguresci: la tóte casele c. r. de veniturile loteriei sî la oficiele de dare, la cele mai multe oficie de posta, la statiunile câliloru ferate sî ale navigatiunei dunarene sî la vendiatorii de sorti, cari se afla asiediati in tote cetâtile sî locurile mai insemnate ale imperiului.

Fiindu venitulú curatu alu acestei loterie menitu pentru ingrigirea sî insanatosiarea bolnaviloru, sî punendu pre cumperatorii de sorti in pusetiunea, de a obendí castiguri insemnate, dreptu aceea sî ascépta directiunea c. r. de loterie cu siguritate, ca impartâsîrea la acésta loterie va fi pre câtu se póte de vie.

Vien'a 15 Decembre 1867.

Dela directiunea c. r. a veniturilorn de loterie.

Kaius de Wellenheim m. p.
c. r. consiliariu superioru de finantie.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Nru 103 ANULU XV.

Sabiiu, in 24 Decembre 1867. (5 Ian. 1868)

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

In ajunulu Craciunului.

Si pre pamentu pace intre ómeni buua voire.

Suntu mai optu ani de candu s'a pusu capetu absolutismului, de atunci trecemu necontenitu prin straformâri politice in launtrulu monarchiei si in afara si totusi la unu resultatu definitivu óre amu ajunsu? Déca vomu asemená fasele prin care amu trecutu in acesti ani dela 1860 incóce, apoi acelea se potrivescu cu calatoriulu, carele in calatori'a sea vede totu regiuni nóue, cu panorame deosebite, cari candu cugeta ca le-a gatatu, atunci i se infatisiéza ce-va nou si póte neasceptatu, fâra de a scí ca ce va urmá dupa délulu ce-lu mai are dinainte, tînt'a calatoriei sele? séu altu ce-va, ce-lu mai desparte inca óre câtu tempu de dens'a.

Românii calatorescu de multu prin seculi, spre a ajunge la egal'a indreptâtîre, dara nenumerate fase s'au pusu intre ei si tint'a loru dorita. E probabilu, ca ei in decursulu seculiloru voru fi gresîtu si calea, dara ca voru fi fostu si sedusi de a o gresî.

Nici un'a nici alt'a nu se puté intemplá, si adeca cea dintâiu nu, déca pre pamentu aru fi fostu pace si trecutulu loru dimpreuna cu alu altor'a nu aru fi fostu espusu furieloru resbeleloru celoru multe, a câroru teatru a fostu tiér'a nóstra, séu déca locuitorii acestei tieri nu aru fi fostu a uneorea siliti a dá insii contingentulu la sângerósele scene resbelice, petrecute pre acestu pamentu séu si in departare. Cea de a dóu'a, adeca seducerea, nu s'aru fi intemplatu, déca locuitorii acestui teritoriu pre care ne aflâmu, séu celu putînu românii intre sine, aru fi fostu asiá de norocosi a avea intre sine „buna voire.“

Nisuinti'a dupa stâri privilegiate si ambitiuni personale au paralisatu acestu daru ceresca si urmarea a fostu reulu nostru in genere si in deosebi.

Dara spiritulu tempului a resbitu in fine, in susu pâna la tronuri si in josu pâna in casuti'a muncitoriului; pacea si consecintiele ei, precum: buna starea materiala si spirituala, este dupa carea insetosiéza omenimea. Si póte amu ajunge la dens'a in graba, déca nu va fi bun'a voire intre popóre alungata de cugete reservate, cari sa tîntésca la egemonîi si suprematisâri contrarie firei omenesci.

Eata dara comturile situatiunei nóstre, cari avemu sa le punemu astadi inaintea cetitoriloru nostri in loculu realitâtiei positive. Putînu mai e ce ne desparte, si totusi departe ne póte pune de dorintiele nóstre impregiurarea, déca ne va lipsí pacea pre pamentu si bun'a voire intre noi.

Si ce sa vedemu, déca cautâmu impregiulu nostru. In adeveru vedemu semne de furtuni mari. Diuaristic'a de unu tempu incóce nu are ce sa ne vestésca decâtu, ca in arsenalele europene se lucra neincetatu pentru crearea de arme, mijlóce cari amenintia pacea. Combinatiuni de aliantie si simptome de rescóla in orientulu Europei, se schimba mereu unele pe altele.

O stea sengura ne mai da putîna mangaiare si acést'a e, ca popórele, in casulu unui cutremuru generalu, voru fi inscrisu pre flamurele loru acelu productu alu spiritului tempului, ce amu dîsu ca a strabatutu si resbatutu societatea omenésca si voru cautá pre cele retacite numai a le aduce la calea adeverului.

De acésta sperantia legâmu si asceptarea nóstra, cá si in laintrulu patriei nóstre sa vedemu implinita acésta dorintia din seculi si sa vedemu o locuitorime de frati egali, cari cu unu cugetu, cu o anima sa stea gat'a a respinge pre acei ce aru voi ale strica acea fericire pamentésca.

Deci, iubite cetitoriu! Staruiesce si tu cu zelu neintreruptu, luminandu pre deaprópele teu, cá sa intieléga spiritulu tempului, deslusiesce-i cá sa pricépa câtu e de insemnata ide'a egalei indreptatiri; imbarbatéza pre fratele teu spre a nu se dá indolentiei, a nu se spariá de numerulu contrariloru, candu are sa-si apere dreptulu seu. Câci din tóte si alte ca aceste are sa resara unu bine nu numai aceloru ce te voru ascultá, dar si contrariloru, pre cari trecutulu ia resfatiatu si ia dedatu a ascultá numai mai târdîu. Ei, venindu-si la sine voru recunósce, ca o lupta mai departe, dupa modulu de mai inainte, aru consumá numai puteri, cari in locu de a le intrebuintiá unii contr'a altor'a, sa le intrebuintiâmu unii pentru altii si ei insii voru eschiamá: nulla salus bello, pacem te poscimus omnes! (neci o mantuire in resbelu, pace, pre tine te poftimu cu totii).

Atunci candu ne vomu reintâlní apoi inaintea serbârei celei mari, cum ne intalnimu adî, nu vomu fi asiá seraci de o positiva mangaiere, atunci noi muritorii cu bucuria vomu reproduce cuvintele angeresci: „Marire intru cei de susu lui Ddieu si pre pamentu pace, intre ómeni buna voire.“

Eveneminte politice.

Sabiiu 23 Decembre.

Ministeriulu de dincolo de Lait'a e acum fapta implinita. Auersperg e presiedinte, Taaffe e suplinitoriu, Giskra de interne, Herbst de justitia, Brestl de finantie, Plener de comerciu, Potocki agricultura si Berger fâra portfoliu.

E de miratu ca anteluptetoriulu celu mai mare alu dualismului Kaiserfeld a remasu din list'a ministriloru, iéra de alta parte Plener centralistulu celu consecinte lu vedemu intre ministri dualistici.

Cu prilegiulu acest'a va fi potrivitu cá sa mai adaugemu ce-va la scirea despre „Thun in perspectiva.“ Cele ce le vomu spune se dîce ca suntu lucruri preste cari amu trecutu, cu tóte aceste ele dau o caracteristica interesanta la fasele politice prin cari trecemu in presentu. Mauritiu Eszterhazi, de carele de unu tempu bunisioru, nu mai pomenea nimenea nimic'a, enareza faim'a, ca s'a dechiaratu in numele partidei sele, ca e gat'a de a primí frenele guvernului a mâna, pre lânga tóte legile fundamentale santiunate in tempulu din urma. Elu si cu contele Thun nu aru fi cerutu alta, decâtu sa li se concéda disólverea senatului imperialu si escrierea de alegeri nóue. Ei s'aru fi invoitu si la pastrarea liberalismului in regimulu loru, numai sa póta mantuí concordatulu.

Póte cá aceste sgomote sa fia si numai unu mijlocu de pressiune asupr'a liberaliloru de dincolo de Lait'a, câroru le erá gróza a intrá in ministeriulu constitutiunalu si a guverná cu constitutiunea votata de ei insii, dara aceea inca e adeveratu ca elementele cari aru puté pune la cale o reactiune esista si déca cei cari lucra adî cu libertatea, nu o voru folosí cu intielepciune, reactiunea inca póte reinviá. Resultatele aru fi la unu casu cá acest'a necalculabile.

Membrii Delegatiunei din diet'a din Pest'a suntu dejá alesi, intre cari si doi români. Pasîrea acestor'a si resultatele lucrâriloru loru voru fi prob'a cea mai sigura despre bunatatea si duratatea sistemului de fatia. Oficiósele dicu ca se va vedé dupa adunarea Delegatiuniloru, ca constitutiunalismulu de fatia nu are nici o scirbatura, prin carea sa póta intrá reactiunea.

Cestiunea orientala apare totu mai tare pre scen'a politicei. „Natiunea“ din Bucuresci amintise nu de multu, ca consululu francesu parasesce Bucurescii si ca acest'a e unu pasu politicu. Pres'a vienesa asigura acum ca acelasi consulu s'aru fi esprimatu in Bucuresci in unu modu de totu propriu si aru fi sfatuitu Principelui Carolu si regimului seu, precautiune. Se póte cá sa vina incurcaturi mari, si Romani'a aru face bine, déca nu aru face greutâti Austriei. Asiá spune unu corespundinte berlinezu la „Köln. Ztg.“

Russi'a face ceea ce nu s'a fâcutu mai inainte, dîce „N' Fr. Bl.“ Ea publica nisce depesie diplomatice in cari se cuprindu acte insemnate. Dorintiele Russiei suntu aci date pre fatia. Diferitele provincie ale Turciei sa se constitue in o forma cá si Romanie, Serbi'a si Greci'a si sa stea in legatura cu Pórt'a numai prin uniune personala si prin platirea tributului. Déca cum-va spre ajungerea acestui scopu s'aru intemplá vre-o rescóla, sa nu se mestece nimenea acolo, ci sa remana afacerea localisata si atunci se va deslegá bine.

Din impregiurarea, ca ambasadorele rusescu din Londonu nu e chiamatu la Petersburgu deducu unele foi, ca in Petersburgu nu se desbate cestiunea orientala. „Nord“, unu dîuariu rusescu in limb'a francese ce ese in Belgiu, asigura ca e sperantia de o intielegere intre Angli'a si Russi'a. Courrier Francais face din acést'a o aliantia anglo-prusso-russa si eschiama: acest'a e resbelulu in primavéra! Acest'a e mai multu decâtu resbelulu, e coalitiunea!

Din Franci'a si respective din Parisu nu suntu scirile mai linisciórie. Imperatulu e bolnavu, inse sanetosu destulu pentru de a lucrá retrasu si a percurge tóte fasele câte se desvólta in Itali'a. Periculula de o rumpere intre Franci'a si Itali'a e fórte aprópe. Menabrea, fostulu presiedinte alu ministeriului, singuru mai póte amaná lucrulu. Déca elu nu aru fi in stare a formá unu cabinetu apoi mai remane Lamarmora, carele, resemnandu Regele Victoru, aru face o lovire de statu prin carea aru mantuí alianti'a franco-italiana. Limbagiulu presei francese si cele ce se intempla in Franci'a cu inrolârile cele multe pentru armat'a papei instrainéza pre Itali'a totu mai multu. Ultramontanismulu se vede ca predomnesce in Franci'a. Acest'a vrea sa sustîna domni'a lumésca a Papei si prin domni'a acést'a sa detîna Italiei capitala naturala, de carea a abdîce e pecatulu celu mai mare adî in Itali'a.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 20 s'a resolvatu dóue projecte de lege si s'au respunsu unu sîru de interpelatiuni. Intre cele afara de ordinea dîlei, comissiunea de diece si asterne parerea in privinti'a dârei in judecata a lui Böszörményi pentru articulii din „Magyar Ujság“ publicati in Octobre. Acésta parere are a se tiparí si a se imparti intre membri dietei.

Dupa acést'a vine ordinea dîlei. Se cetesce unu projectu despre spese carele se primesce fâra de desbatere generale si cu putîne modificâri in desbaterea speciala. Vine apoi projectulu pentru

egal'a indreptâtîre a evreiloru.

Kerkapolyi cetesce raportulu comissiunei centrale si recomenda primirea projectului.

Col. Tisza cetesce de pe tribuna unu amendementu alu sectiunei VII, in care esprima dorinti'a de a vedé stérsa pat'a din constitutiunea tierei, prin carea evreiloru le erá interdisa esercitarea drepturiloru cetatienesci si politice, dara afla cu scopu cá acést'a sa se faca asiá incâtu pe venitoriu religiunea nimenui sa nu aiba influintia asupr'a esercitârei drepturiloru politice. Spre scopulu acest'a si pentru cá neci odata sa nu se póta nasce o cestiune religiunaria, doresce cá legea respectiva la egal'a indreptatîre a evreiloru sa se formuleze asiá: „Tóte legile, usurile sî ordinatiunele, cari pentru religiune a sustînutu vre-o deosebire intre locuitorii tierei la esercitarea drepturiloru politice, se punu afara de valóre sî fia-care locuitoriu alu tierei, fia de ori ce religiune va fi, se dechiara prin lege indreptatîtu la esercitarea tuturoru drepturiloru cetatienesci sî politice.“

Cas'a cu tóte aceste remane pre lânga projectulu regimului, carele se primesce in desbaterea generala sî speciala.

In siedinti'a din 21 Decembre se continua desbaterea speciala a legei pentru detori'a statului. In siedinti'a din 22 Decembre se pune la ordinea dîlei votarea contributiunei pre unu trimestru sî se cetesce legea pentru indreptatîrea evreiloru sî s'au primitu ambe definitivu. Dupa o pausa aceste precum sî legea pentru detori'a statului cu § 5 modificatu sa tramite casei magnatiloru.

Presiedintele aduce aminte casei, ca in dîu'a de astadi e dîu'a nascerei Maj. Sele Imperatesei sî crede, ca parerea sea e sî a casei, cá dlu ministru de culte sa fia interpretele casei sî sa gratuleze in numele casei, Maj. Sele. Cas'a primesce acést'a cu éljen. La dorinti'a min. Eötvös se preface siedinti'a in siedintia privata, in carea se pertratéza lucruri atingatóre de delegatiuni.

In siedinti'a din 23 Decembre a casei deputatiloru Nyári, cá notariu alu casei de susu, aduce in cas'a deputatîloru projectulu de lege pentru tratatulu comercialu sî vamalu, carele s'a primitu de câtra cas'a magnatiloru fâra de neci o schimbare. In decursulu siedintiei se primesce cu o modificare projectulu de resolutiune privitoriu la marginea militaria.

Dupa amédi la 2 óre vinu dela cas'a magnatiloru projectele de lege privitóre la votarea contributiunei pre unu trimestru sî la egal'a indreptatîre a evreiloru votate, ceea-ce se ia spre placuta sciintia.

In siedinti'a din 24 Decembre aduce ministrulu de culte si instructiunea publica unu projectu de resolutiune privitoriu la numerulu membriloru in delegatiune, dupa carele

1. conformu § 29 din articululu XII de lege din 1867 numerulu membriloru pentru delegatiune e de 60.

2. Numerulu acest'a de membri se imparte intre membri casei deputatiloru sî cei ai casei magnatiloru de asiá incâtu 40 vinu pre cei dintâiu sî 20 pre cei din urma.

3. La casu candu amesuratu § 69 din art. XII l. 1867 aru alege sî tierile sótie, atunci voru esî din delegatiune acei'a, cari voru avé voturi mai putîne.

Se decide tiparirea projectului sî impartîrea intre membri sî se pune la ordinea dîlei pre 27 Decembre.

In siedinti'a din 27 Decembre se primesce projectulu de resolutiune privitoriu la alegerea membriloru in delegatiune cu unu amendementu a lui Carolu Horváth, in urm'a cârui din cifr'a proportiunala a membriloru din cas'a magnatiloru sa nu se derive vre-unu prejudetiu. Alegerea delegatiloru se va face dupa ce se va denumí ministeriulu translaitanu sî dupa ce se voru santiuná trei legi finantiarie.

In siedinti'a din 28 Decembre se cetesce unu rescriptu regescu prin carele se incunosciintiéza diet'a despre santiunarea legiloru cuotei sî detoriei statului, tratatulu de comerciu sî vama sî prin care se aduce la cunoscintia dietei, ca acelesi legi asternute din partea senatului imperialu suntu sanctiunate sî ca s'au luatu mesuri pentru compunerea ministeriului pentru tierile representate in senatulu imperialu.

Rescriptulu s'a primitu cu aclamatiuni fórte vii.

Contele Andrássy intregesce, ca s'au sî fâcutu dispositiuni pentru compunerea ministeriului translaitanu sî asiá provoca, cas'a a mijlocí publicatiunea legiloru sî alegerea membriloru delegatiunei. Mai face cunoscutu casei ca sî legea pentru indreptatîrea egala a evreiloru sî pentru sarcinile publice pre cuartalulu celu mai de aprópe e sanctiunata. Respundiendu ministrulu presiedinte in modu indestulitoriu sî la intrebarea pusa de Ghyczy, déca suntu sanctiunate sî legile fundamentale asternute de senatulu imperialu spre sanctiunare se determiná alegerea membriloru delegatiunei pre dupa amédi la 3 óre.

Dupa amédi la 3 óre se alesera membrii delegatiuniloru. Scrutiniulu se va face in dîu'a urmatória.

Din cas'a magnatiloru s'a alesu pentru delegatiuni: Archieppulu **Haynald**, conte **Palffy** Br. Paulu **Sennyei**, conte Antoniu **Májlath**, conte Alessandru **Erdödy**, conte Antoniu **Szechen**, conte Paulu **Eszterházy**, conte Antoniu **Szapary**, cont. Lad. **Csáky**, Comit. supr. Lad. **Szögyényi**, cont. Emericu **Szechenyi**, comite supr. **Mihajlovics**, ambii custodi ai corónei sî comit. supr. Paul **Rajner**, conte Ioann Zichy, bar. Bela Lepthay, Ioann **Faur u**, cont. Iul. Szapary sî LudovicuTisza. Suplinitori suntu: N. Ujfalusy, cont. Al. Teleky, conte Dioys Kalnoky sî conte Eman. Zichy.

In cas'a deputatiloru suntu alesi pentru delegatiuni dintre romani: Ioann **Balomiri** sî Aureliu **Maniu**.

Autografe imperatesci.

Iubite baronu de **Beust**! Cu santiunarea legiloru constitutionale intemplata la 21 l. c. sî cu indeplinirea impacatiunei cu tierile corónei Mele ungurescî, a sositu terminulu prevediutu in biletulu Meu de mana de la 23 Iuniu a. c. de la care aptivitatea Dtale ca ministrupresiedinte pentru regatele sî tierile representate in senatulu imperiale are se incete constitutiunalminte.

Candu Te miscu de la conducerea presiedintiei in consiliulu ministeriale, Me impartasiescu in mesura deplina la multiamirea cu care Dta poti se reprivesci la o epoca, in care prin activitatea d-tale plina de sacrificie a succesu deslegarea unei probleme, ale cârei'a greutâti le sciu judecá deplinu.

Pentru aceste nisuintie ale d-tale pline de resultatu Ti esprimu bucurosu recunoscinti'a Mea sî salutu eluptatulu cu o satisfacere atât'a mai mare, cu câtu Dtale ti va fi acum'a cu putintia sa Te dedici cu putere neimpartîta sî devotiune pentru ingrigirea aceloru afaceri importante ce ti s'au reservatu.

Deci vei face despusetiunile necesarie ca ministeriele de esterne, de resbelu sî de finantie se intre in activitatea loru constitutiunala cá ministerie imperiali, intru intielesulu § lui 5 din legea dela 21 Dec. 1867 referitória la afacerile comune pentru tóte tierile monarchiei austriace sî la modulu tratârei, sî pre bas'a respectivului articulu ungurescu de lege (P. 27.)

Totu deodata pre conducatoriulu de pâna acum alu ministeriului de finantie bar. de Becke lu denumescu ministru imperiale la finantie, iéra Dta sî locutienintele de maresialu Br. John veti conduce, cá sî ministri imperiali, ministeriele ce ve au fostu incrediutiate pâna acum.

Vien'a, 24 Decembre 1867.

Franciscu Iosifu m. p.

Iubite conte **Andrássy**! Dupa-ce sanctiunarea legiloru constitutiunale pentru regatele sî tierile representate in senatulu imperiale s'a intemplatu in 21 l. c. sî dupa-ce impacaciunea cu tierile corónei Mele ungurescî este indeplinita, amu miscatu pre cancelariulu Meu imperiale Br. Beust de la conducerea presiedintiei in consiliului ministeriului de dincóce, sî l'amu indrumatu se faca cele necesarie pentru cá ministeriele de esterne, de resbelu sî de finantie se intre in activitatea loru constitutiunala cá ministerie imperiali, pe basea § 27 din articululu ungurescu de lege referitoriu la afacerile ce suntu comune tuturoru tieriloru monarchiei austriace sî la modulu tratârei loru, precum sî in consonantia cu § 5 din legea pentru delegatiuni dela 21 Decembre 1867.

Totu odata pe conducatoriulu de pâna acum alu ministeriului finantieloru Baronu Becke l'amu denumitu de ministru imperialu alu finantieloru, iéra bar. de Beust sî locotenintele de maresialu bar. Ioann voru conduce cá ministri imperiali ministeriele ce li-a fostu incredintiate pâna acum.

Incunosciintiandu-te despre acésta despusetiu-

FOISIÓRA.

Pester'a negra

nuvela originaria

Petitorii.

(Urmare.)

Stanciulu se descepta apoi cá din unu visu, asceptá unu respunsu dela Floric'a. Elu cautà spre dens'a sî vedé din fati'a ei ca e o lupta in launtrulu ei.

Te sfiesci de mine — o ajutá Stanciulu, cá sa dea cursu cugeteloru ce se inadusiau in peptulu Floricei. — Ti-amu datu o icóna despre trecutulu meu sî te asecurezu ca ori-ce mi-ai dîce, ori-catu de aspra aru fi respingerea ta eu o voiu primí cu cea mai mare resemnatiune. Nu sum asiá de totu inaintatu in etate, dara amu cunoscutu lumea prea de insielatórie, amu cunoscut'a ca ea de multe ori da ceea ce nu oferesce sî oferesce ceea ce nu are de cugetu a dá nici odata. In lume cei mai multi suntu insielati. Eu dela tine nici ca voiu mai stâruí a pretinde nimic'a, pentru ca stâruinti'a mea m'aru conduce póte in nóue curse. — Dî dara ce ai la anima sî déca cuvintele tale m'aru vatemá sî m'aru iritá asupra-ti eu voiu fi acel'a care te voiu scutí. Inca nu a pututu reutatea sa invinga bunetatea animei mele incâtu sa nu póta dá ajutoriu unei fiintie fâra de scutu cum esti tu astadi in mânile mele.

Floric'a pare acum mai usiurata, dará numai pentru unu momentu, câci suvenirile de acasa sî tóte cele-lalte cari se leg'au de aceste, o puneau in o turtura nespusà. In asemenea impregiurâri ideile se presentéza cu o vioiciune fórte mare sî se alunga un'a pre alt'a. Viforulu acest'a insa consuma puterea sufletului sî candu e cá sa ajunga la espressiune, cade obositu. Intra in viéti'a cugeteloru o stagnatiune, cá sî liniscea dupa un viforu urmatu de unu inghietiu.

Cu tóte aceste Floric'a se parea resoluta a vorbí ce-va. Cele ce le audîse mai inainte sî asigurarea din urma, precum sî situatiunea ei desperata, pentru casulu candu tóte aceste aru fi fostu neadeverate, o incuragiara a si descoperí liberu cugetele de cari erá frementata.

Ceri omule dîcea ea, ceea ce nu se póte. Puterea sî tradarea . . . . sî aici unu sîru de lacrimi ia curmatu firulu vorbirei. Cuventulu tradare resunandu 'n urechile ei a aprinsu sî revocatu o icóna viua despre trecutulu vietiei sele, cu deosebire trecutulu nefericitu, de candu s'a aflatu cu mam'a sea vitrega. Ea cugetà la serguintia de ai face tóte pre voia, cá la o mama buna; resplat'a ei insa erá dispretiulu. Ea nu crutià ostenél'a, cu unu cuventu ori sî ce espunere aru fi fâcutu pentru de ai castigá o privire blanda, unu cuventu mangaiosu; dar tóte aceste in zadaru. Sî acum? inca sa se véda ea venduta in unu modu asiá de marsiavu. E de vaieratu acea fiintia, carea nu are pra nime pre lume, dara de o miia de ori mai nefericita, carea are incredere in mam'a tradatóre. Astfeliu de resimtieminte dara o impedecara de a vorbí.

Stanciulu, carele nu pricepea isvorulu adeveratu alu plansului ei se apropià de dens'a vrea sa o imbarbateze. Ea insa sarì in susu de unde se aflá siediendu sî sperà: Ce voiesci? Eu sum nefericita!

In momentulu acest'a se aude unu sgomotu mare afara. Ómenii lui Stanciu erau incaierati cu Vasile, pentru ca ei si cereau pretensiunea pentru escursiune. Stanciulu pune in graba mân'a pre unu cutîtu lungu sî ese afara. Lovesce asupr'a unui diutre cei incâierati, dara in inversiunarea lui a tinsu mân'a pre departe ajunge cu verfulu in stânca sî remane cu manunchiulu sî cu o bucata de cutîtu a mâna. Acest'a fu pentru elu unu necasu dara sî o admonitiune de a nu mai intrebuintiá arm'a asupr'a nimenui. Sî aduse aminte indata sî cercà a domolí pre lotri cu cuvinte frumóse sî cu autoritatea lui de capitanu.

Nemesea.

(Capetu)

Gerasimu erá de vre-o câte-va septemâni in temnitia, dimpreuna cu alti feciori ce luara parte la lotri'a sciuta.

Venindu rendulu intrebaciunei fu dusu Gerasimu, fura dusi ceia-lalti inaintea judecatoriului. Gerasimu nu erá omulu unei resistintie obstinace. Elu spuse in graba ca cine fu indemnatória la fapt'a saversîta de elu. Erá sî de acea credintia ca prin marturisirea sea va fi eliberatu.

In urm'a marturisirei lui ceia-lalti sî fura inne, folosescu cu placere ocasiunea a-ti esprime cunoscinti'a meritata pentru conlucrarea salutaria la efeptuirea impacaciunei sî pentru spriginulu tare cu care ai contribuitu la deslegarea problemeloru grele sî importante.

Vien'a, 24 Decembre 1867.

Franciscu Iosifu m. p.

In „Sieb. Bl.“ nr. de proba din 1868 n. aflâmu o corespundintia carea constatéza, ca impregiurarea, de a dóu'a dî de craciunu subservitiulu ddieescus'a tînutu tergu formalu in Regenu, e unu reu pre care trebuie sa lu impute fórte tare organeloru politienesci. Noi in anulu trecutu inca ne-amu vaieratu asupr'a tergului tocmai in serbatorile craciunului. In estu anu vine tergulu in dîu'a de anulu nou romanescu sî asiá vomu improspetá ceea ce amu dîsu atunci despre terguri. Eata ce amu fostu dîsu :

Tergulu Sabiiului de iérna.

Acestu tergu a fostu in tóta privinti'a unulu dintre acele mai slabe. Decâtu de asta data nu a vemu de scopu de a spune publicului nostru nici in ce s'a cuprinsu impregiurarea acést'a, nici a merge sî a cautá originea terguriloru sî a deduce istorice, ca tergurile trebuie sa mérgu inapoi. E adeveratu, ca comerciulu celu viu in urm'a linieloru de telegrafu sî drumuri de feru sî vapóre au iutîtu schimbarea sî mutarea negótieloru dela o piatia la alt'a sî de ací sî modulu de a se strapune in mânile consumentiloru marf'a mai iute decâtu in tempurile lipscaniiloru ; e adeveratu apoi sî aceea ca acestu comerciu rapede, carele nu lasa sa ascepte cine-va pâna vine unu tergu, le face pre aceste din urma de multe ori de prisosu ; la noi insa unde drumu de feru nu este, unde vapórele nu umbla, nu putemu dîce ca tergurile au devenitu de prisosu. Dar va dîce cine-va, ca caus'a de tergurile au adî asiá de putîna cautare este putînatatea baniloru ce curséza sî lipsa de alta parte de producte, care sa misce comerciulu sî aceste in urm'a lipsei de bucate si nutretie in anulu trecutu. Sî aceste inca tóte potu fi, dara dupa parerea nóstra aici la noi mai e unu reu, carele pre venitoriu aru trebuí cu ori-ce pretiu delaturatu. Autoritâtile respective aru trebuí de o parte sa fia mai cu atentiune câtra interesele producentiloru de manufacturi, atâtu din Sabiiu câtu sî din alte pârti, va sa dîca câtra industria in genere ; de alta parte aru trebuí sa aiba unu simtiu de ecuitate câtra simtiulu religiosu alu unui numeru fórte considerabilu de locuitori ai tierei. Tergulu de iérna alu Sabiiului se tîne (celu liberu) totudéun'a in lunea dintâiu dupa 6 Ianuariu nou. In aceeasi dî adeca in 6 Ianuariu e 25 Decembre dupa st. vechiu, in care dî cade dîu'a nascerei lui Christosu pentru cei ce tînu calendariulu Iulianu. Acum candu se templa de a dóu'a dî e acea luni, care crestinu numai din ce-va departare sî va lasá serbatorile sî sa alerge la tergu ? Afara de acést'a e vatematoriu chiaru pentru negutiatorii români din Sabiiu, cari serbéza dupa calendariulu v., cá ei, cari au siediutu cu pravaliele inchise, candu avura sasii, nemtii etc. serbatori, acum sa nu aiba repausu nici baremu in dîu'a cea dintâiu a serbatoriloru, *) déca nu voru vrea sa se pagubésca.

Deci amu dorí cá impregiurarea acést'a sa se ia in consideratiune, pentruca precum se vede, ea taie in interesulu vendiatoriloru cu deosebire din piati'a din locu sî a cumperatoriloru de prin pregiuru; mai departe ea vatema simtiulu de dreptate. Cumca aceste sire voru fi considerate credemu cu atât'a mai tare, cu câtu in foile locale nemtiesci vedeamu in vér'a trecuta, redicandu-se vocea pentru „nedreptatîrile“ ce li se facu jidaniloru in Romani'a.“

Principatele române unite.

Câtre alegâtorii distr. Ialomitia.

In tierele unde se ecsercita viétia constitutionale, la timpulu alegeriloru, alegatorii suntu datori a espune séu profesiunea loru de credintia, daca se propunu ca candidati, séu consiliele loru, daca se intereséza de binele publicu.

Petrunsu de acésta datoria, viu a vorbi colegiloru mei cu inim'a omului care sî iubescu patria, cu jedecat'a omului ce are familia sî proprietate in tiéra. Declaru inse ca nu viu cu intentiune de a me propune ca canditatu ; patriotismulu meu nu se urca pana la aseminea ambitiune ; amu de credintia ca unu omu póte sa fia onoratu sî onorabilu sî fâra sa fia deputatu ; afara de acést'a Romani'a este destulu de bogata in ómeni pentru ca se gasésca bârbati mai capabili póte decâtu mine spre a implinî unu sacerdotiu atâtu de mare in representatiunea nationale.

Ca unulu care amu statu simplu sprectatoru la atate comotiuni politice ; ca unulu care cu sange rece amu reflectatu asupra eveneminteloru cari s'au succedatu sî asupra miseriiloru ce rodu inca tiéra nóstra, viu a ma incerca sa luminezu, pra câtu voiu putea, pe colegii mei alegâtori ; daca imitezu putinu pe apostolulu Pavelu, care adressa de departe epistolele sale câtra Corinteni, o facu in sperantia ca voiu fi mai bine intielesu.

Mai antâiu, ve consultu, o Ialomitieni ! nu va luati dupa gazetele din orasie. Gazetele in genere, suntu espressiunea ómeniloru ambitiosi, ce cauta se ajunga la putere : **) pentru acésta e tóta cért'a dintre ele ; chiaru acele ce suntu mai oneste, candu ve voru spune ca vorbescu numai de principia, mintu fara de voie. Elu voru se imparta tiéra acumu in dóue tabere : in liberali sî reactionari, in Albi sî Rosi, in boeri sî ciocoi. Unele dîcu ca Boerii suntu mancatori de libertâti sî de popóre, altele ca liberalii suntu mancatori de bani publici sî de patria. In asemine tina de injuria se vedu tiriti cu variatiune persóne sî nume venerate, care au facutu mari servitia tierei, cari au capacitâti, necontestate sî inimi generóse. Dar' voiu provinciali cari componeti maioritatea tierei, cari represintati agricultura, adeca avuti'a pamentului ; comerciulu, industri'a, voi, cari sunteti sufletulu sî viétia natiunei ! voi, ce aveti de imparti cu asemine teorii ? ce aveti a alege din asemine divisiuni ? Nimica ! de ve veti bate capulu a le lamuri sî a le analisa, veti remanea victim'a ametielei sî a nesciintiei.

Câtu se cunósceti starea actuale a tierei ? se ve spunu in scurtu cumu o vediu eu.

Avemu unu Domnu tramisu de Dumnedieu pentru consolidarea natiunei nóstre ; dar tronulu seu nu este anca bine sustinutu de bratiele nóstre : virtutile lui anca nu suntu indestulu cunoscute poporului nostru.

Avemu o constitutiune pe basi largi de libertate, garantata prin juramentulu celui mai lealu Domnitoru. Dara acésta constitutiune anca nu este pe deplinu desvoltata prin legi speciale.

Avemu o administatiune. Dara acésta inca nu e destulu de desvoltata, in catu se ne presiute in faptu libertâtile ce constitutiunea le da in principiu. Anomalii diverse suntu la ordinea dilei de deslegatu ; de lamuritu sî de regulatu.

Avemuv o magistratura sî codice de dreptu prea bune ; dara justitia sufere. Judecatorii au prestigiulu de a fi instrumentele autoritâtii guvernamentale, fiindu ca se numescu sî se schimba dupa placulu ministrului, sî independintia loru nu este asigurata prin o lege de inamovibilitate.

Avemu unu serviciu financiariu ; dara doctorii grele apasa tesaurulu publicu sî unu chaosu fâra margine domina in comtabilitate ; sî fara unu controlu mai severu, fara o basa mai consciintiósa in privirea cheltueleloru, fara o sistema mai rationale in privirea creatiuniloru de venituri mergemu spre o ruina mare : Salinele, vâmile, dominiele statului, suntu espuse a se vinde de straini intru plat'a datorieloru nóstre câtra densii.

Avemu institutiuni diverse : scóle, biserici, spitale ; dara tóte langediescu in pirotéla ; tóte mergu spre ruina; tóte au nevoia de imbunatatiri, tóte reclama a fi impinse pe calea progresului.

Avemu o armata, dara lips'a de capacitâti in oficieri superiori, lips'a de disciplina, spiritulu de intriga, favoritismulu, a redus'o la starea unui corpu inertu, debilu sî nefolositoriu tierei.

---

*) In auulu acest'a : a anului

**) Dlu Sion intielege gazetele sî ómenii din Romani'a, dara cu tóte acestea trebuiea sa faca bateru cu sine o esceptiune, câci sî densulu s'a esprimatu prin Gazete. R.

---

data eliberati. Indata dupa venirea acestor'a a casa se lâtî faim'a despre fapt'a lui Gerasimu sî despre indemnulu la ea, sî Saft'a carea erá fórte nelinniscita dela disparerea Floricei sî totu odata sî cu multu mai retrasa, — cadiuse in unu feliu de deliriu. Acest'a insa nu impedeca pre judecatoria de a o arestá.

Tatalui Floricei, debilitatu prin betia continua, de unu tempu incóce, i se deschisera acum ochii pentru cá sa fia lovitu de urmârile indolentiei sele. Elu murì atinsu de guta.

Aceste tóte intemplate in tempu scurtu agitá totu satulu incâtu despre altu ce-va nu se mai vorbea.

Ionutiu parasise dejá cas'a, sî déca nu erá de totu sanatosu. Intemplarea aduse tocm'a in tempulu acest'a pre Gavrila a casa. Ionutiu avea dara unu sotiu in sfatuirile sele pentru de a aflá sî a eliberá pre Floric'a. De câte ori esiau la cámpu nóptea nu vorbeau despre alta decâtu despre lucrulu acest'a.

Sa mergemu la judecatoria sî sa ceremu pre Gerasimu sa ne fia calauzu la Pestera. Elu trebuie sa scia potecele sî sa mergemu mai cu multii. Asiá dîcea Gavrila carele se radîmase pre bâta sî dá din candu in candu câte unu fumu din pipa.

— Nu e de lipsa respuude de dinapoi'a loru o figura necunoscuta. Ve conducu eu numai sa me asigurati de ce ve voiu rugá.

— Sî de ce sa te asigurâmu strigara deodata Gavrila sî Ionutiu

— Ca nu me veti dá in mân'a judecatoriei ; amu fostu in compani'a Stanciului sî vedu ca vorbiti de fét'a ce e prinsa acolo.

— Sa n'ai nici o grigia. Vina numai cu noi.

Elu le spuse totu ce sciù despre Floric'a adause insa sî aceea, ca dens'a e respectata de toti lotrii bandei, la mandatulu Capitanului.

Candu se intorceau spre salu simtu din departare sgomotu de pasi de ómeni mai multi. Erá o jumetate de compania de militia, care mergea spre Pester'a négra, sa puna odata capetu bantuituriloru ce nelinisceau locuitorimea din impregiuru. Indata ce afla cesti trei se insotiescu sî ei sî Ionutiu mai chiamá sî alti feciori ce-i intalnesce pre câmpu, candu ajungu la marginea padurei erá tocm'a mediu de nópte. Soldatii la unu semnu alu comandantului sî plantà baionetele in verfulu pusciloru. Atunci comandantulu vrù sa posteze la diferite locuri câte unu soldatu pentru cá sa nu fie surprinsi de dinapoi.

— Nu e de lipsa sioptesce celu ce vorbise cu Ionutiu sî cu Gavrila sî acest'a o afirmase sî acesti'a sî atunci facù semnu sa-i dea doi feciori insa sa lapede curelele cele albe. Acést'a se templà sî asiá pasiescu dupa densulu. O fluieratura ascutîta sî indata unu respunsu asemenea i duce la unu vighiatoriu lotru, carele cu usiurintia fu surprinsu sî desarmatu. Acum mersera inainte cu toti spre Pestera.

Conducatoriulu lotru uitase inse de altu postu alu bandei sî acel'a fugi sî semnal'a capitanului periculului. Candu se tredira inse era prea tardîu de a se retrage, Numai remene alta decâtu resistintia séu predare. Stanciulu nici nu crede ca nu voru fi sî altii cari salu fia incungiuratu de dinapoi.

Necasulu lui era, ca acum candu vrea elu sa se indrepte e silitu a intrebuintiá fórtia sî a versa sange. Positiunea era neplacutu in totu feliulu. Demandase deja focu, lupt'a curgea cu iutiéla de ambe pârtile inse descarcaturile ómeniloru lui erau fara resultatu sî de alta parte sî putiene, pentru ca munitiunea i o instrainase celu ce conducea soldatii sî pre cesti'a-lalti.

Lupta dara incet'a indata lotrii se vedu prinsi Ionutiu nu putu avé rabdare a fi passivu. Elu si cu Gavrilu cerura dela soldati puscile spre asi resbuná asuprale sî candu se predara acestia navalira asupra Pesterei unde Floric'a de gróz'a puscaturiloru era ca mórta. Alerga dupa apa Gavrila sî incepe cu Ionutiu a o spelá. Candu se tredî nu credea ochiloru sei. Aru fi credîutu ca tóte cate s'au petrecutu cu ea au fostu unu visu, deca nu era pester'a martora.

* * *

Dupa unu anu trecù jelea pentru tatalu Floricei. Saft'a erá in unu spitalu. Stanciulu inchisu in Gherla sî cu sotii lui, unde dusesera sî pre Gerasimu. Iéra Ionutiu sî Floric'a erau doi soti buni sub scutulu pariniloru loru ; Floric'a dîcea de multe ori : „Vedî Ionutiu, o gresiéla mica ce de necasuri ni-au fostu adusu ; sa ne padîmu de ele, dara cu deosebire de cele mari, câci acele sî mai mare reu aru aduce.“ Ea intielegea aici unic'a gresiéla, ca in dîu'a de rusalii si-a petrecutu prea multu amendoi sî nu s'au dusu la tempu acasa.

Leonid'a Grigoritia jur.

Avemu unu dreptu publicu in afti'a puteriloru sî a popóreloru straine, dara natiunea nóstra inca nu are unu prestigiu consolidatu : prin jurisdictiunea consulara , prin afacerea monastiriloru inchinate, prin poste straine sî alte, suferimu inca umilirea popóreloru cucerite sî fâra nume in hor'a européna.

Avemu o tiéra dotata de natura cu tóte darurile cari potu sa faca prosperitatea unui poporu ; dara ea nu are nici riuri navigabile, nici drumuri de feru, nici siosele, nici câli vicinale ; tieri multu mai serace sî mai barbare, suntu mai inaintate in imbunatatiri materiale.

Dupa acestu tablou, suntu datoriu a ve lâmuri ca positiunea Ministeriului actuale in fatia cu tiér'a e cu totulu transitória. Majoritatea camerei viitória este chiamata a formá ministeriulu definitivu ce urméza a se ocupá seriosu de destinatele Romaniei. Vocea adeverata a patriei acolo are a se audî.

Asiá dara in numele patriei , pre care i-mi place a crede ca totu românulu o iubesce ; in numele viitoriului care urméza a garantá interesele , onórea sî esistinti'a urmasiloru nostri, ve conjuru , o iubiti alegatori !

Desbracati-ve de ori-ce passiuni de partite ;

Uitati trecutulu cu tóte miseriele lui ;

Radicati-ve mai pre susu de ori-ce interese egoistice ;

Lasati la o parte ori-ce afectiuni de amicitie sî de consideratiuni individuale ;

Nu faceti distinctiuni intre ómeni dupa colorile cu care suntu cualificati de penele passionate ;

Sî intrunitive voturile asupr'a candidatiloru ce veti crede ca intrunescu cualitâtile urmatóre :

1. Ómenii cari au probatu cu fapte iéra nu numai cu siópte séu discursuri patriotismulu loru ;

6. Barbati cari sa cunósca interesele tierei, istori'a ei, legile sî suferintiele ei, sî cari sa fia in stare cu cuventulu séu cu condeiulu se lupte in parlamentu cu ómeni ambitiosi sî setosi de putere ;

3. Ómeni cunoscuti prin probitate, sî cari se nu se lase a se corumpe de promisiuni séu de interese meschine ;

4. Omeni cu caracteru, cari se nu se mladia dupe amenintiâri sau favore.

5. Omeni cari se aiba in sufletu mandria nationale sî in inima dorulu marirei sî intaririi Romaniei :

6. Ómeni inteliginti, cari se aiba convictiunile loru proprie, dogmele sî credintiele loru nestramutate.

Numai astfelu, o iubiti alegatori ! vomu forma o adunare care se stabilésca in tiér'a nóstra domnirea unui guvernu stabilu, fara de care vomu merge din reu in mai reu, din ruina in ruina.

Ddieu sa ajute ca cuvintele mele se fie ascultate sî intielese !

1867, Novembre 23. G. Sionu.

Varietâti.

*** „Transilvani'a“ a aparutu. Cól'a , care a venitu cá nr. 1. cuprinde I Protocolulu Adunârei generali a Asociatiunei, tînute in vér'a trecuta in Clusiu (siedinti'a I.) II. Ideile fundamentali ale economiei natiunale. III. Culegere de documente istorice (introeucere). IV istoriograficu. V Publicarea baniloru incursi la fondulu Asoc. etc.

*** Ministeriulu de justitia aduce la cunoscinti'a publica incetarea tribunalului supremu cu 31 Decembre nou sî inceperea activitâtiei din 1 Ianuariu 1868 c. n. a despartiementului transilvanénu lânga curi'a septemvirala. Archivulu fostului tribunalu supremu s'a sî spedatu la Pest'a.

*** Ministeriulu pentru apararea tierei inaspresce ordinatiunea sea din 5 Dctombre a. c. in urm'a cârei suboficierii licentiati nu potu fi pedepsiti cu bataia de organele justitiei.

*** Directiunea finantiala incéta cá activitatea ei in 24 Aprile 1868 c. n. sî de atunci incolo incepu a functiuná inspectoratele finantiale , cari se supunu deadreptulu ministeriului ungurescu.

*** Dupa cum cetimu Dlu Demetriu Brateanu, despre carele scrisessemu ca caletoresce pre le cabinetele Europei, petrecù de curendu in Pest'a , unde conferì multu cu Fr. Pulszky *).

*** „Cor. Rom.“ aduce scirea ca Carolu Principele Romaniei va luá in casatoria o princesa italiana , fiia de a lui Victoru Emanuelu.

*** Caletori'a enigmatica. Sub acestu titlu are Herm. Zeitung. o enigma (gacitura) pentru a cârei deslegare se pune premiulu unui locu pre carulu iute a lui Ludwig pentru drumulu dela Sabiiu pâna la Brasiovu in dîu'a de prim'a Aprile 1868. Enigm'a e urmatórea : „Tu caletoresci din capital'a, care nu este (Sabiiu), spre Ostu (resaritu) sî indata ajungi la Vestu (apusu , dara aici e vorb'a de Vestemu numitu nemtiesce Westen). Trecendu preste délu sî vale (délulu Bradului. sî Oltulu) ajungi in Afric'a (Avrigu). Statiunea de amédi e Wist (Vistea) de buna séma de origine englesa. Abiá ai trecutu de satulu francesu Voil'a sî te afli in tiér'a fagaduintiei la Betleem (Betlénu). De ací privesci la Galati, dupa cum e cunoscutu, o cetate moldoromana, sî spre média nópte lânga vale poti vedé verfulu turnului dela Veneti'a (tóte trei suntu sate din apropiarea Fagarasiului). Te impresóra diversele aparintie din tóte tierile sî tóte intru o dî. Iéra sér'a déca sosesci in cetatea cea mai mare a Transilvaniei (Brasiovu) intrebi in ce tiéra me aflu ?— pentru ca curiosu lucru, cum vorbescu ómenii aici de Transilvani'a cá de o tiéra straina. (Poporulu romanu, déca mergi in pârtile Abrudului sî ai trecutu dela gur'a Ampoitiei spre Abrudu, te intréba, ca dela Ardélu vini ? pre lânga acést'a scie de tiér'a Hatiegului, de tiér'a Oltului, de tiér'a Bârsei s. a. m. d.)

NB. Cele ce suntu in parentese nu stau in enigma sî déca le aru priví cine-va cá deslegare sa scie inainte, ca resignâmu de premiu in favórea altui, din simpl'a causa, ca nu amu vrea sa caletorimu in (1.) Aprile la Brasiovu. †*

*** „Salus publica suprema lex“ Asiá incepe „Honvéd“ unu protestu aprigu contra prospectului de o armata unitaria austriaca, pre basea armârei generale. Tempulu de servitiu pentru junii unguri aru fi o sclavia sub standartu strainu sî comanda straina sî aru vení lucrulu acolo, incâtu mamele sa apere cu cód'a mâturei libertatea fiiloru loru. O armata natiunala dara pentru ori ce pretiu. Puterea dietei inca are margini sî déca diet'a aru sacrificá dreptulu de aperare alu natiunei, atunci acést'a aru trebuí a se opune, pentru ca, salus publica suprema lex. — Acum candu tóte natiunele si-aru pretinde armatele loru cu flamurele loru , carele aru fi resultatulu practicu ? câci ce e dreptu pentru unulu de ce sa nu fia sî pentru celaltu ?

*** Sal'a Atheneului Romanu. Vineri 15 Decembre 1867. Serat'a musicale sî literarie in profitulu asilului Elen'a, sub patronagiulu d-loru membri ai eforiei spitaleloru , data de dn'a Mari'a Flechtenmacher cu concursulu bine voitoriu alu d-loru N. Voinescu , Vladoianu , Pasil , Bauer, Rosenberg sî domnii Teodorescu sî Costescu elevi ai conservatoriului la clas'a de declamatiune.

Program'a : Partea I. 1) Mirele Romaniei, poesie de G. Sionu, Music'a de A. Flechtenmacher , cântatu de orfanii asilului Elen'a. 2) Quartet de Haydn , esecutatu de dd. Voinescu, Vladoianu, Pasil sî Bauer. 3) Invetiementulu femeei sî educatiunea copiiloru, cetire de Mari'a Flechtenmaher. 4) Sonat'a de Beethoven pentru piano esecutatu de Flechtenmaher fiulu. 5) Copil'a norocita , cantatu de orfanii Asilului Elen'a.

Partea II. 6) Romantia sî Bolero ispaniolu , pentru violina de Danila, esecutatu de d. D. Nic. Voinescu. 7) Reinturnarea in patria, Arie natiunala compusa de A. Flechtenmaher , cantata de H. Rosenberg, elevu alu Conservatorului. 8) Scen'a IV, din actulu II din fanatismulu de Voltaire, tradusa de dlu Heliade Radulescu, declamata de DD. Theodorescu sî Costescu. 9) Imnu cantatu de orfanii asilului Elen'a.

Pretiulu lucuriloru va fi minimumu : loculu I. 5 sfanti. II. 2 sfanti sî alu III 1 sfantiu.

Se primesce cu recunoscintia ori ce ofrande

Biletele se gasescu la Conservatoriulu romanu sî in dîu'a representârei la sal'a Atheneului.

*** Cetimu despre o cassina in Sz. Regenu sub numirea de „Sz. Regéni vidéki casino“, cercetata mai multu de unguri sî romani.

*** **Tergulu Sabiiului de vite cornute** este opritu, din causa ca s'a aretatu in o comuna scaunala epidemi'a de vite. Astfeliu de scire trista audîmu din tînutulu Orestiei dela Semerea (Pisky) sî Turdasiu. In loculu celu dintâlu au cadiutu 60 de vite cornute, tóte pre bunulu comasatu alu proprietariului Lucc'a. In Turdasiu au cadiutu doi boi, pre doi i-au omoritu fiindu molipsiti. In Vincenti sî Casteu suntu vite bolnave, dara pâna in 31 Decembre cal. n. inca nu cadiura nici un'a. Bol'a s'a importatu prin vite cumperate.

*** Ognele Uiórei suntu espuse unui periculu mare. Gramadirea cea mare de ghiatia a indreptatu ap'a in unu canalu (Stolle) ce erá deschisu sî prin acést'a curge ap'a in baia. Consiliariulu muntanisticu Mosel e tramisu se véda déca póte sî cum, sa delature reulu.

*** Colectoru falsu de dare. In Feleacu lânga Clusiu s'a dusu unu „colectoru“ de dare sî a inceputu a culege restantiele de dare in intielesulu constitutiunei. Ómenii nesciendu cu cine au de a face, cari au pututu au sî platitu. Despre acést'a inse a aflatu unu colectoru din cei adeverati de dare din apropiare, carele a venitu in graba la Feleacu sî au arestatu pre coleg'a seu ce se numiá Domokos Lajos. De presentu se afla in inchisóre in Turd'a sî se va face cercetare dupa densulu.

*** Din Bistriti'a scrie fói'a septemanaria de acolo lucru infioratoriu de telharii. In cea mai umblata strada a Bistritiei au omoritu telharii o muiere de vr'o 50 de ani , cari tîne diferite lucruri de vendiare. Mirarea e sî mai mare ca nimenea nu a pututu sa simta nemic'a sî biét'a muiére fu aflata mórta a dóu'a dî tardiu dupa-ce vediura ómenii, ca afara din obiceiulu ei de mai nainte, nu se trediesce sî nu deschide usîle. Candu aflara celelalte partide ce mai siedu in acea curte ca dîs'a muiere nu se scóla cercara la usie sî o aflara pre acést'a incuiata. Indata a facutu cunoscutu politiei sî asiá s'a descuiatu usi'a cx offo. Intrandu in casa muierea nenorocita erá acoperita cu o gramada de ovesu. Cercetandu-o cu deameruntulu s'a aflatu trei lovituri grele in capu. Sum'a furata se da cu socotél'a cá va fi vre-o câte-va sute de fl.— Muierea erá singura sî traiá fórte retrasa , de aceea sér'a tînea usi'a totu incuiata.

Nr. 38—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din Comun'a Budincz Protopresbiteratulu Hasziasiului , indiestratu cu emolumentele anuale de 25 fl. 20 xr. v. a. 10 chible de grâu , 10 chible de cucuruzu , 3 jugere de livada, 1 jugeru de grâdina, 8 stângeni de lemne, sî cortelu liberu.

Se deschide concursu, pentru acésta statiune pâna in patru septemâni dela intâi'a publicare in acésta fóia, pâna candu doritorii de a ocupá acésta statiune , suntu avisati a-si substerne recursurile sale bine instruate cu documentele prescrise sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu gr. or. alu Aradului a le tramite subscrisului pâna la prefiptulu terminu.

Bellincz in 7 Decembre 1867.

Constantinu Gruiciu
Protop. Hasiasiului sî Inspectoru scolaru.

☞ **Din caus'a SS. serbatori ale Nascerei Dlui , nrulu celu din urma din anulu acest'a va aparé numai Dumineca in 31 Decembre.**

Burs'a de Vienn'a.

Din 23 Decembre 1867. (4 Ian. 1868.)

Metalicele 5%	56		Act. de creditu	183	90
Imprumut. nat. 5%	64	90	Argintulu	119	50
Actiile de banca	685		Galbinulu	5	78

---

*) Acést'a o afirma coresp. pestanu alu Albinei.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 104. ANULU XV.

Sabiiu, in 31 Decembre 1867. (12 Ian. 1868)

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu-se capetulu anului 1867, se deschide prin acést'a preuumeratiune nóue la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá [illegible] pâna acum de dóue ori pe seeptemâna Joi'[illegible] Duminec'a. — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pe anu 7 fl., pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austriaca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl, pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Principatele rom. unite sî strainatate, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl. pe ¼ 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardîiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate — adresandu-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Telegramu

(la „Telegrafulu Romanu“ in Sabiiu.)

Fagarasiu 30 Decembre 1867.

Inteligenti'a districtului sî cetatei Fagarasiu, la trecerea pe aici a deputatului sî consiliariului cavaleru de Puscariu, lu bineventà sî sér'a i aduse conductu de facle.

La finea anului.

Astadi espira anulu vechiu sî mâne se incepe anulu nou; cel'a ne paresesce fâra de a ne fi implinitu dorintiele nóstre cele mai insemnate, dara totu odata, fâra de a lasá a se realisá tóte temerile, ce le avemu de dinafara.

Anulu trecutu, putemu sa dîcemu, ca cu putîna esceptiune, a fostu alu pâcei. Elu a impletitu in cunun'a sea de pace câtu ne privesce afacerile statului nostru in laintru dóue acte insemnate sî adeca: incoronarea Regelui Ungariei sî de formarea de ministerii respunsabile, dupa tóte formele constitutiunali, in ambe pârtile imperiului de dincóce sî de dincolo de Lait'a.

Ce se atinge de tierile din afara, apoi pacea a tînutu un'a din cele mai splendide festivitâti ale ei — espusetiunea universala dela Parisu.

Esceptiunea, carea a intunecatu orizonulu de pace in Europ'a, a fostu revolutiunea din Spani'a, din Cret'a sî unele miscâri din imperiulu otomanu, precum sî sangerósele lupte dela Monte rotondo sî Mentana sî in fine unele miscâri in Iri'a, cari a remasu numai pia desideria, dara totu odata maru de cérta.

Eata in putîne cuvinte icón'a anului trecutu.

Reintorcendu-ne privirea la afacerile ce ne atingu mai deaprópe, déca amu sî avé multe motive, cari se sternésca reminiscintie superacióse in noi, speranti'a, ca fia-care anu si are sî progresulu seu, ne incuragiéza pentru viitoriu. Acésta sperantia ne sioptesce mereu, ca sî cu afacerile nóstre se potrivesce dîcerea: „tantae molis erat romanam condere gentem.“

Diferinti'a in cuprinderea situatiunei nóstre, scimu ca a fâcutu, cá sa intrâmu in anulu acest'a sfasiati in pareri; a fâcutu cá sa vedemu unele ocasiuni de a intrá cu efectu in actiunile miscaminteloru politice, nefolosite, séu paralisate sî de a gustá apoi sî tristele urmâri ale acestei sfasieri. Vedemu sî astadi ca o parte din noi nu considera impregiurârile cari au fostu la alte popóre, pentru de a face o drépta aplicare cu acele la impregiurârile nóstre. Asiá d. e. suntu multi cari au tînutu, sî mai tînu inca, la resistinti'a passiva *), dupa modelulu magiariloru; dara uita, ca ei schimba efectulu Ungariei, unde tóte popórele, fâra de esceptiune, in unu punctu au fâcutu resistintia passiva: cu efectulu unui singuru factoru alu Transilvaniei. Adeca, cu efectulu alu unei natiunalitâti, pre candu trei factori recunoscuti prin legile in vigóre, adeca trei natiunalitâti din Transilvani'a, nu vrura din capulu locului sa scie de nici o resistintia. Vedemu ca o parte mare asiá dara, lipsindu-si privirea politica la impregiurâri speciale, trece cu vederea cursulu generalu ce domnesce in Europ'a, carele face din egal'a indreptâtire a popóreloru numai o cestiune de tempu, séu o aterna de puterea vitala a unui poporu.

Din acest'a au urmatu esitarea in urmarirea continua a intereseloru natiunali, acolo, unde li aru fi fostu loculu. Din acést'a o insemnata dovéda de necuprinderea intereseloru nóstre proprii, carea, mai departe continuata, aru puté aduce numai vatemarea pretensiuniloru, ce e indreptatita natiunea româna de a le face.

Reasumandu, putemu dîce, ca déca vremu sa inregistrâmu din actiunile nóstre politice din anulu trecutu, amu avé a insirá mai multu ceea-ce aru fi trebuitu sa facemu, decâtu ceea-ce s'a facutu. Ce e dreptu ca anulu acest'a, câtu ne privesce pre noi romanii inca a fostu intardiatoriu, câci cestiunea natiunalitâtiloru sî a confessiuniloru, cestiuni vitale pentru noi, precum sî a uniunei Ardealului nu a venitu pre tapetu.

Incheiâmu dorindu natiunei nóstre succese mai bune in anulu venitoriu pe terenulu politicu, desvoltare pre terenulu bisericescu, natiunalu sî socialu.

In acésta dorintia a nóstra cugetâmu ca amu cuprinsu totu ce se póte dorí unui poporu sî in acést'a se cuprinde chiaru sî fericirea altor'a de alte natiunalitâti conlocuitóre precum sî a fia-cârui romanu binesimtitoriu.

Deci, desbracati de necasurile anului vechiu, sa ne revedemu cu puteri nóue in anulu nou! Sa ne intalnimu acolo activi, unde ne va chiamá interesulu patriei sî alu natiunei.

Evenemin te politice.

Sabiiu 23 Decembre.

De dincóce de Lait'a a incetatu desbaterile dietali pre unu tempu. Dincolo a inceputu ministeriulu parlamentariu activitatea sea. In aceste putîne s'aru cuprinde partea cea mai esentiala a lucruriloru politice din interiorulu monarchiei.

Ce se atinge de politic'a austriaca in afara, „Dresdner Journ.“ aduce o corespundintia din Vien'a, cârei dîuariele prussiane i atribuie mare insemnetate. In acea corespundintia se dîce: „Programulu politicei esterne alu cancelariului austriacu sî are radacin'a sea in sentinti'a: Pentru imperiulu acest'a, abiá pusu in stare, de a-si desceptá puterile sele sî de a sî le intrebuintiá, de a se desbracá de relele eredîte, acum sî inca multu tempu aru fi resbelulu o nenorocire immensa. Nimic'a nu aru puté justificá intreprinderea unui resbelu afara de necessitat'a respingere a unei amenintiâri deadreptulu séu a unei periclitâri notorice a conditiuniloru esistintiei Austriei. O conditiune de esistintia pentru Austri'a aru fi periclitata, esemplulu acest'a trebuie anume adusu inainte, déca s'aru intreprinde in adeveru ceea ce numesce propagand'a slavica, „missiunea eliberârei orientului“. Din contra nu se periclitéza neci o conditiune de esistintia pentru Austri'a prin indeplinirea unitâtiei Germaniei sî Italiei. Unu statu, fia acel'a putere mare séu nu, nu póte sa lase a i se vatemá conditiunea esistintiei sele afara, déca renuntia dela esistinti'a sea. In Austri'a póte asiá dara numai fi vorba la eventualitâti anumite, de unu resbelu de aperare, carele aru trebuí sa se pórte neaperatu pentru interesele sele, vitale. In unu atare casu computéza imperiulu la patriotismulu cetatieniloru, cari tocm'a acum au capetatu libertâti politice sî religióse cum nu le are alu doilea statu pre continentu. Pentru combinatiuni politice séu chiaru pentru asiá numite „prestigiuri“ nu se va face apelu la patriotismulu cetatieniloru, neci pentru recastigarea perderiloru sî a influintiei, cari s'au perdutu din caus'a unei politice scurtu vediatóre, dara cari suntu acum de a se numerá intre faptele implinite. Cumca de presentu aceste suntu ideile cele din urma a politicei austriace, nu mai e secretu pentru acei ce voru se auda sî se intielégа.

„N. Al. Ztg.“ ia ansa dela acestu articulu sî se esprima asupr'a politicei esterne austriace cam in urmatórele: In interesulu Germaniei sî alu statului austriacu gratulâmu cu sinceritate cabinetului de Vien'a pentru aceste opiniuni. In loculu neincrederei sî temerei va pasî totu mai multu sî mai multu simtiementulu securitâtiei sî popórele inrudite se voru umplé de acea linisçe binefacatória, carea resare din consciinti'a, ca carârile amenduror'a nu se voru incrucisiá in decursulu naturalu alu lucruriloru.

Dela 1859 incóce candu Napoleonu alu III la gratulatiunea ce i se facu de anulu nou, amestecà cuvintele cele ponderóse câtra bar. Hübner; ambasadorele austriacu, fiindu ca urmà dupa aceea resbelulu din Itali'a, — lumea s'a dedatu a dá o mare insemnetate respunsuriloru lui Napoleonu la gratulârile ce i se facu de anulu nou. De atunci incóce s'a dedatu insa sî alti regenti, unde e obiceiu a gratulá corpulu diplomaticu séu alte corpuri inalte de statu, a impletí câte o frasa atingatóre de politic'a generale in respunsurile loru. De aceea lumea abiá ascépta in dîu'a de 1 Ianuariu (cal. n.) sa véda ce va aduce firulu electricu din vorbirea unui séu altui potentatu. In acestu anu avemu trei respunsuri la gratulatiuni de anulu nou sî adeca, a lui Napoleonu III Imperatulu Francesiloru, a Regelui Prussiei sî a Regelui Italiei. Tóte trei suntu in unu tonu de totu pacinicu, neci pomenire de vre-unu nuoru pe orizonulu politicu. Ba a Regelui Italiei si indrépta privirea numai asupr'a reformeloru interne, cá sî cum in primavér'a viitóre Europ'a aru asceptá nemic'a alt'a decâtu pacea generale. Contrastulu cuvinteloru imperatesci sî regesci rostite cu ocasiunea anului nou e mare fatia cu pregatirile ce audîmu ca s'a facutu in Franci'a, acum de multu tempu, cu planulu de mobilisarea in Prussi'a, cu imprumutulu de carele erá vorb'a deunedîle in camer'a italiana, sî cu concentrarea trupeloru rusesci, de cari s'a scrisu de atâtea ori ca stau concentrate la marginea Galitiei sî in fine, candu s'aru adeverí: cu ataculu intre cavaleri'a austriaca sî rusésca la marginea galitiaao-rusésca.

Presupunerile dîuaristicei, cu tóte ca situatiunea pare asià posomorita, vine sa le demintia „Constitutiunalulu“ cá pre nisce scornituri reutaciόse. Aceeasi fóia asigura ca Napoleonu cu ocasiunea anului nou nu s'a esprimatu câtra nimenea de asiá, incâtu sa se póta conchide vre-unu resbelu in viitoriulu celu mai de aprópe; ba afirma ca nici odata nu s'au schimbatu gratulatiunile intre suveranii Europei mai intimu cá cum s'a intemplatu in anulu acest'a.

---

*) In fapta au parasitu resistinti'a de multu.

Ministeriulu italianu dupa multe incercâri a succesu a se constituí. Menabrea e presiedinte alu consiliului de ministri sî ministru de esterne, Cadorn'a e de interne, Cambray=Digny de finantie, Defilippi justitia, Ribotty de marina, Bertole=Viale de resbelu, Cantelli lucrârile publice, Broglio instructiunea publica, interimalu sî de comerciu sî agricultura.

Scrierea septemanaria numita „Der Osten" aduce sub titululu „la situatiune in orientu" cam urmatórele:

Dlu Demetriu Brateanu se afla venindu preste Belgradu sî Pest'a in Vien'a. Densulu e unulu din conducatorii partidei liberale democratice. Scopulu aflârei lui in Vien'a e a aduce pre regimulu austriacu la convingerea, ca regimulu romanescu de acum pune celu mai mare pretiu pre o purtare binevoitóre a regimului austriacu la niscari eventualitâti ce aru putea obveni. Mai la vale dîce aceeasi fóia, ca sî cestiunea unei conventiuni postale sî jurisdictiunea consulara e objectulu aflârei Dlui Brateanu in Vien'a, cu deosebire inse seriositatea situatîunei asupr'a cârei cauta a se intielege regimulu romanescu cu celu din Vien'a, si spre ajungerea acestui scopu sa se schimbe referintiele de pâna acum intre aceste dóue state in mai bune sî in de acele ce suntu in stare de a insuflá o incredere imprumutata. Asigura in fine ca Dlu Brateanu aru fi aflatu buna primire atâtu la D. de Beust câtu sî la alti barbati de statu si e veselu ca ia succesu a aflá idei de totu binevoitóre pentru tiér'a care la tramisu la toti barbatii cu carii a avutu intalnire, asiá incâtu numai póte fi indoiéla despre o succedere definitíva a missiunei sele.

Revista dîuaristica.

„Wanderer" aduce unu articulu intitulatu „Trei discursuri pacinice de anulu nou" de urmatoriulu cuprinsu:

„Din trei capitale ale Europei, Parisu, Florenti'a sî Berlinu ne aduce telegrafulu salutâri de anulu nou, cari salutâri abundéza de iubirea de pace sî de sânt'a nisuintia câtra sustînerea pâcei. Cine aru puté esaminá animile sî rerunchii domnitoriloru, cari au luatu cuventulu in diu'a de anulu nou, pentru ca sa se marturisésca, cá adeverati principi ai pâcei, acelui'a póte ca i aru fi data a-si face nisce idei proprie si curióse despre sinceritatea celoru vorbite de inaltii vorbitori. Nóue firesce ca asiá ce-va nu ne póte trece prin minte: noi cauta sa luâmu actu numai despre acea impregiurare, ca cuvintele loru de pace se nimerescu fórte reu cu faptele cele resbelice. Impressiunea ce a fâcutu cuvintele acele asupr'a nóstra o vomu reproduce prin o asemenare nepretensiósa. Sa-si cugete cine-va unu calatoriu pacinicu, carele nu aru avé nici o suspiciune sî nici unu cugetu reservatu, sî carele dupa o absentia de mai multi ani s'aru reintórce din tierile de preste mâri indepartate, in Europ'a. Elu sa vina adeca din tînuturi de acele, in cari nu au pututu strabate nici o scire despre intemplârile nóstre din urma sî elu aru avé a-si formá insusi o judecata despre giurstârile nóstre. Ce aru trebuí elu sa véda sî ce sa observeze? — In totu continentulu aru trebuí sa véda, ori in catrâu si-aru indreptá privirea, armârí, abonâri la pusci de cele nóue sî esperimente cá aceste, probe de ajustâri nóue, pregatiri pentru introducerea de sisteme nóue de aperare, aru trebuí sa véda, cu partea nóstra de lume e invrestata de arme sî cum acele nu potu mantuí de fric'a ca inarmarea acést'a nu va fi suficienta (de ajunsu) pentru siguranti'a Europei. Ce inimicu sta inaintea portiloru? séu aveti de a aceptá o invasiune de mongoli? — Asiá aru intrebá caletoriulu, pentrucá sa-si chiarifice situatiunea cea infioratória, carea ne necesitéza la cheltuieli resbelice asiá de enorme.

„Respunsulu aru fi: O amice tu retacesci fórte! Noi traimu in mijloculu pâcei! noi cu totii nu vremu alta decâtu pace, noi iubimu pacea preste tóte sî urimu resbelulu cá cium'a. Sî precum cugetâmu noi asiá vorbescu sî domnitorii nostri; cetesce numai, câtu de pacinicu a vorbitu domnitoriulu francesiloru la anulu nou, câtu de pacinicu regele Prussiei sî alu Italiei. Ce respectu aru capetá strainulu din vorbirile acestoru capete incoronate, nu scimu; scimu inse, ca elu déca aru fi omu cu judecata sî pricepere, aru pune armârile sî pregatirile resbelice in un'a, sî cuvintele principiloru de pace in alta cumpena. Asiá facemu sî noi.

„Domnitoriulu francesiloru a descoperitu tramisiloru acreditati la curtea lui, ca dorinti'a lui nestramutata e de a traí in pace cu tóta lumea sî de a sustîné cele mai bune referintie diplomatice. Pre candu inse asigura elu Europ'a despre acést'a pune pre ascultatoriulu corpu legislatívu sa voteze o lege de armata, carea da preste unu resimtiementu aduncu alu Franciei, dara, carea dejóca imperatului spre liber'a dispositiune mai multu de unu milionu de luptatori pentru ori ce momentu. Atâti'a ómeni, adeca atâti'a francesi inarmati nu voru puté stá multu fâra de lucru. Pre armat'a acést'a asiá de tare immultita o va apucá uritulu sî imperatulu va trebuí sa-i procure o petrecere. In astfelu de impregiurâri voru resultá frumóse referintie câtra puterile vecine, referintie de totu neplacute, ce stau in constrastu cu dorintiele, câroru Louis Napoleonu le dede espressiune in cuventulu de anulu nou. Franci'a, carea nu e amenintiata de neci o parte imping cu armârile ei spre resbelu; ea va resbelu sî lu va sî avea. Déca Ludovicu Napoleonu afirma contrariulu, apoi insemnéza atât'a câtu sî faimosulu: „Imperiulu e pacea" — unu motto, carele s'a implinitu in Crime'a in Itali'a sî Messicu in unu modu fórte curiosu."

Despre discursulu regelui Prussiei dîce „Wanderer" ca nu scie, déca are elu sa fia esplicatiunea planului de mobilisare ce l'au predatu mai nainte generaliloru, séu ca planulu are sa esplice discursulu regelui.

Despre Victoru Emanuelu dîce acelasi dîuariu ca regele vorbesce câtra deputati, cá sî candu aru fi pacea cea mai adenca.

In „Tromp. Carp." cetimu:

„Lucrurile din afara se agravéza sî intocmai cá nuorii cari se concentra in pecl'a ce precede vijeli'a, puterile europene se desfasiura sî se restringu in ele inse-le cu o activitate prodigiósa, dara muta. Adversarii se atînta sî-si crasnescu fâra a dîce o vorba.

Franci'a arméza 1,300,000.

In Rom'a suntu astadi 50 de mii, pentru ca se scie sistemulu francesu a dîce ca are 10 acolo unde are 20; sistemu de difere de alu celoru-lalte puteri cari spunu 20 acolo unde au 10.

Press'a francesa, — si cea mai pacinica, — si opiniunea publica in Franci'a, — si cea mai burgesa, — suntu spre bataia. Si negresitu ca Napoleonu III nu va primi sa se sfersiésca in betrânetiele lui traditiunile napoleoniene si sub imperiulu seu sa sufere Franci'a unu scadiementu.

Resbelulu este eminente sî, cu câtu se intârdîe, cu atâtu va fi mai crancenu sî mai teribile.

O coalitiune mare sî seriósa se redicà contr'a Franciei sî contr'a dinastiei napoleoniene, sî Franci'a pare ca-si inaltia tali'a pre câtu se radica coalitiunea.

Guverulu austriacu fi-va elu stapanu pre simpathiele germane cari suntu in Austri'a?

Ungari'a, care este astadi forti'a Austriei, simpatisá-va cu Franci'a séu cu aspiratiunile Prussiei? Unu jurnalu eminente magiaru dîcea mai de unedîle ca elementulu civilisatoriu este mai multu in rass'a germana, sî ca Ungari'a, care e setósa de civilisatiune, nu póte sa intre decâtu in elementulu germanu. Grea vorba sî inspaimentatóre pentru noi, cari ne credeamu despartiti de Germani'a prin nationalitatea magiara, atâtu de viua sî atâtu de vigurósa.

Austri'a ce va putea face in desacordu cu Uugari'a?

Itali'a, naturale aliata a Franciei, se framenta in nenorocirile ei; si, fatalmente, va luptá contr'a naturei ei.

Coalitiunea dara germana va fi dela Baltica pâna la Adriatica sî dela Baltica pâna la marea Nordului, redîmata pre Russi'a.

Franci'a deci are sa dîca: acum séu neci odata!

Albiona suride séu se ingrijesce? De ce aru avea sa se ingrijasca mai multu? de Franci'a lui Napoleonu III, séu Germani'a lui Bismark? Sî candu Germani'a cu Russi'a s'aru intielege intr'ale Orientelui, cum iaru veni Engliterei?

Coalitiune pentru coalitiune, Engliter'a nu póte face altfelu decâtu sa fia cu Franci'a, cá espressiune a unei'a sî aceiasi civilisatiuni.

Din foile Turciei pare ca aru resultá o asigurantia contr'a chibzuiriloru ce s'aru fi facendu intre Prussi'a sî Russi'a despre dens'a; sî negresitu ca déca unirea Engliterei cu Franci'a nu se va vedea in resbóiele din Germani'a, acésta unire nu se va mai ascunde candu se voru iví tentative contr'a Turciei.

Care va fi politic'a nóstra in aceste peripetie?

Noi avemu o politica traditionala care a devenitu nationale chiaru, pentruca ea a fostu conservarea nóstra pâna astadi. Acésta politica s'a manifestatu destulu de claru ori de câte-ori a vorbitu natiunea, ear nunumai guvernulu ei: ea s'a manifestatu la 1821 sî la 1848.

Urma-vomu cu dens'a? O intielegu ómenii nostri de statu la putere astadi? De unde voru fi venindu inspiratiunile ministrului Bratianu? din Parisu séu din Berlinu? Sî pre cine insielâmu? pre Bismark, séu pre Napoleonu?"

„Rom." vorbindu despre situatiune dîce:

.... Intorcendu-ne spre Germani'a gasimu asemenea ca fiendu ca ea merge in conformitate cu legile naturale, nimenea nu se póte opune puterícului corinte. Suntemu asemenea in dreptu a crede, ca nu Franci'a sî marele ei imperatore, cari cei d'antâiu au radicatu in tóta Europ'a stindariulu nationalitâtiloru, voru voí se combata unitatea Germaniei. [illegible] apoi, in faptu unitatea este dejá fâcuta, Germani'a [illegible] in mânele regnlui Prussiei puterea armata, [illegible] celelalte puteri au recunoscutu, acum'a cá totu deun'a, ca ceea-ce voiesce o natiune este bine sî dreptu a se face, tratatulu dela Prag'a in faptu, a fostu ruptu. Candu dar faptulu s'a facutu, cumu se nu credemu ca neci o putere nu va incepe unu resbelu pentru nisce simple forme, singurele ce au remasu inca de facutu?

Déca insa, mergendu dupa legile naturei, avemu dreptulu a crede, celu putînu a sperá, ca nu se va deschide resbelu neci intre Itali'a sî Franci'a, neci intre acésta din urma sî Germani'a, totu acele legi ne facu a crede ca nu vomu putea scapá in primavér'a viitóre de resbelulu Orientelui. In Itali'a sî in Germani'a resbelulu se póte inlaturá, fienduca aceste natiuni mergendu spre unitate, lupt'a in contr'a loru aru fi nedrépta, aru fi lupta in contr'a legiloru naturei. In Oriente din contra, lupt'a fiindu provocata de legile naturei, este invederatu, este logicu ca torintele nu va mai putea fi stavilitu. Cine dar nu vede ca in ori ce casu, intielepciunea, instinctulu de conservare ne ordina sa ne pregatimu, si sa ne pregatimu bine si cu ori ce pretiu, pentru ca sa ne punemu in stare de a ne implini misiunea ce ne este impusa prin gintea nóstra, prin positiunea nóstra geografica sî prin starea de fremantare in care se afla intréga Europ'a.

Este cu putintia, dîserâmu, este de speratu ca nu se va deschide unu resbelu intre Itali'a Germani'a sî Franci'a. Avemu inca dreptulu a crede ca nouele aliantie ce se voru face, ce se facu, voru fi intre Franci'a, Itali'a sî Germani'a, câci aceste suntu aliantiele naturale. Cuvintele adresate de Imperatulu Napoleonu, ambasadorelui nóuei confederatiuni germane ne da unu nou dreptu a crede astfelu. In ori ce casu insa, suntemu datori a ne pune in positiune de a ne putea impliní misiunea nóstra, datoriele nóstre.

Franci'a, natiunea cea mai puterica sî cu tóte aceste, simple trebuinti'a, in fati'a situatiunei actuale a Europei, a dîce Camerei prin primulu ei ministru:

„Asiá dar, astadi, trebue sa fimu gat'a mai multu decâtu ori candu; sî fienduca armat'a permaninte este prea costatóre, in viitoriu ea va fi inlocuita cu garda natiunale, pentruca ea costa mai putînu."

Ministeriulu translaitanicu

s'a constituitu. Dîuarulu oficiale din 1 Ian. n. aduce urmatórele autografe:

„Iubite principe Auersperg! Te numescu de presiedinte in consiliulu Meu ministeriale pentru regatele sî tierile representate in senatulu imperiale.

Vien'a, 30 Decembre 1867.

Franciscu Iosifu m. p.

„Iubite conte Taaffe! Miscandu-Te dela conducerea ministeriului de interne, Te numescu de locutiinente a ministrului-presiedinte sî-Ti incredintiezu in acésta calitate a conduce agendele ministeriului pentru aperarea tierei sî securitatea publica.

Pentru recunóscerea servitieloru insemnate ce le-ai indeplinitu in calitatea de mai nainte, Ti oferescu crucea cea mare a ordului Meu Leopoldinu.

Vien'a, 30 Decembre 1867.

Franciscu Iosifu m. p.

„Iubite nobile de Plener! Te numescu de ministrulu Meu la comerciu.

Vien'a, 30 Decembre 1867.

Franciscu Iosifu m. p.

„Iubite cavaleru de Hasner! Te numescu de ministrulu Meu la cultu sî instructiune.

Vien'a, 30 Decembre 1867.

Franciscu Iosifu m. p.

„Iubite conte Alfredu Potocki! Te numescu de ministrulu Meu la agricultura.

Vien'a, 30 Decembre 1867.

Franciscu Iosifu m. p.

„Iubite doctoru Giskra! Te numescu de ministrulu Meu la interne.

Vien'a 30 Decembre 1867.

Franciscu Iosifu m. p.

„Iubite profesoru Herbst! Te numescu de ministrulu Meu la justitia.

Vien'a, 30 Decembre 1867.

Franciscu Iosifu m. p.

„Iubite doctoru Brestel! Te numescu de ministrulu Meu la finantle.

Vien'a, 30 Decembre 1867.

Franciscu Iosifu m. p.

„Iubite doctoru Berger! Te numescu de ministru alu Meu.

Vien'a, 30 Decembre 1867.

Franciscu Iosifu m. p.

Afara de acestea, se mai publicara câte-va autografe de importantia mai putina, precum unulu câtra Auersperg pre care, in urmarea denumirei de ministru, lu misca dela presiedinti'a casei de susu, sî pentru servitiele in calitatea de mai nainte i rostesce recunoscintia deplina, — altulu câtra Giskra, pre care, totu din aceeasi data, lu misca dela presiedinti'a casei ablegatiloru senatului, sî totu pentru asemenea servitie i de ordulu corónei de feru clas'a a dóu'a fara taxa, — altulu câtra Becke, pre care pentru servitiele in calitatea de mai nainte lu decóra cu ordulu corónei de feru, clas'a antâiu, — in fine unulu câtra Hye, pre care miscandu-lu din postulu seu sî reservandu reaplicarea i rostesce recunoscintia sî lu decóra cu ordulu corónei de feru clas'a prima.

„A."

Bungardu lânga Sabiiu 29 Dec. 1867

Cu ocasiunea siedintiei Comitetului Parochialu tînute la finitulu anului acestui'a s'au gâsitu de bine a se luá in séma sporiulu trebiloru bisericesci sî scolare sub presiedinti'a Preotului nostru Teodoru Necsi'a cu titorii aflatori lânga sine, incependu dela 20 Iuliu 1850. —

La 20 Iuliu 1850 candu au fostu dîu'a inceperei functiunei susu mentiunatului preotu in comun'a acést'a, s'au gâsitu averea banala in lad'a bis. nóstre 79 fl. 73 xr. v. a. fiindu de titoru Georgiu Macaveiu; — dela 1 Novembre 1851. — 25 Iuliu 1853 au urmatu de titoru Tom'a Ciòra; — de ací inainte pâna la 6 Oct. 1863 au fostu de titoru Ioann Dordea sî de ací inainte s'au asiediatu inca unu alu 2-lea titoru Ioane Modranu totu cu Parochulu in frunte, — iéra la inceputulu an. 1866 au pasîtu, Comitetulu parochialu cu presiedintele séu parochulu locale susu mentiunatu in activitate. —

Astadi suntemu urcati cu averea banala in lad'a nóstra bis. in 2208 fl. $77\frac{1}{2}$ xr. v. a.

S'au stâruitu prin susu mentiunatulu presiedinte cu Epitropi bis. lânga sine, — incâtu la 5 Febr. 1856 s'au cumperatu o curte cu casa in mijloculu comunei numite „Scól'a comunala pentru poporulu gr. or. din Bungardu" in pretiu de 2100 fl. v. a. (platiti din alodiulu comunale) — afara de acestea s'au mai procuratu mobile, cârti sî vestminte bis. fórte pretióse, parte cu spesele bis., parte prin mijlocirea susu mentiunata; — iéra pre lânga tóte are astadi bis. nóstra, totu prin stâruinti'a susu mentiunata sî unele mosiutie, curgendu folosulu in cass'a bis. carea mai inainte nu esistá. —

De-sî pre fia-care anu au fostu spese de diferite sume in sfer'a bis. din aceeasi casa, — totusi treptatu intr'unu tempu de 17 ani se vede unu sporiu indestulitoriu, pentru care, despre o parte facemu cunoscutu publicului sî coreligiunariloru nostri sî confratiloru ingrijitorii bis., iéra despre alta dâmu multiamíta zelosiloru in sfer'a bisericei sî a scólei — poftindu sî in viitoriu buna cointielegere.

Comitetulu parochialu.

Brasiovu, 26 Decembre 1867.

Astadi in a dóu'a serbare a Nascerei M. Christosu se desveli unu simtiu nobilu aln braviloru nostri negutiatori din Bresiovu. Ei nu lasara a trece aceste serbâri pâna a nu face nesce fapte de stima intr'ensele, pâna a nu aretá semne câtra unulu din barbatii cei rari ai Transilvaniei, cari adormindu au lasatu talentele loru se destepte pe cei vii. —

Germanii, natiunea cea culta inca tardiu radicara semnele de stima poetiloru loru, Romanii de aici nu putura a mai intardiá vediendu desu mormentulu unicului poetu alu Transilvaniei, mormentulu lui Andreiu Muresianu, care locuindu intre demnii brasioveni a sî cantatu in mijloculu loru. —

Brasiovenii nostri dara, sî deosebitu domnii negutiatori preocupati de unu spiritu bunu, esîndu astadi din biserica dela rugaciunea dumnedieésca sî mergendu la Cassina spre a se ocupá cu cetitulu indata ce intrara acolo D. Ioann George Ioann dîse: Poetulu Muresianu, care a vietiuitu intre noi, care a cantatu dintre noi, noi trebuie sa-i aratâmu semne ca-lu pretiuimu; noi trebuie sa-i radicâmu monumentu spre dovéda ca-lu pretiuimu.

Aceste cuvinte aflara primire entusiastice. Astfeliu se sî incepura a contribuí pentru stimabil'a fapta.

Domnulu Ioann G. Ioann numerà 10 galb. D. Constantinu I. Iug'a 10 galb. Dlu Prefectu de Praov'a Andreiu Detmanu 10 galb. Dlu Diamandi Manole 5 galb. Dlu Stefanu Sotiru 5 galb. Dlu Dimitrie Ionciovíciu 5 galb. Nicolae T. Ciurcu 5 galb. Stanu Popesculu dóue lire.

Pâna-ce scriu aceste a mai incursu bani pentru monumentulu Poetului Andreiu Muresianu, la a câroru daruitori le voiu impartasî numele dupa acést'a. —

Pâna acuma nu se póte sci, cà se va arangiá unu comitetu care se cugete ce feliu de monumentu se fia acel'a. — Acum incheiu cu aceea, ca tóta fapt'a buna sî are pretiulu seu, acésta fapta a negutietoriloru nostri se lauda de sine.

Bodu in 19 Decembre 1867.

Domnule Redactoru! Venindu-ne sî nóue a mâna nr. 101 st. Dv. din 17 Dec. a. c. sî cetindu in rubric'a „Varietâti" aceea ce se amintesce de corulu nostru parochialu, nu potu intrelasá, mai multu din indemnulu colegiloru mei, cari mai indatoratu, intâiu: se aducu publica multiamita prea on. Prot. I. Petricu din Brasiovru, care cá unu parinte neobositu in sfer'a activitâtiei DSele, nu lasa nimic'a ce merita lauda trecutu cu vederea, avendu mila sî de noi, Ddieu sa ni-lu tîna multi ani! a dóu'a: a detaiá corulu nostru, care esista din Novembre 1865 mai limpede, adecá: elu constá sub instructiunea D. Parinte N. Popoviciu, dara conducatoriulu e D. Inv. G. Chencu, — din 33 membri sî adeca 8 barbati casatoriti, 21 juni elevi ai scólei de Duminec'a sî 4 baieti din scól'a de repetitiune, toti dela 13—31 ani fostii invetiacei ai D. Parinte. Notele nóstre nu-su cele nemtiesci séu italiene, ci cele arabice, adeca: siepte cifre. Durerea cea mai mare e nu dupa fondulu celu micu de 17 fl. 81 xr. v. a. cari s'au mistuitu in cas'a casieriului, ce-i mai multu dupa tóte scrierile sî compunerile corale in quartetu sî sî pre cinci tonuri, ce ni se mistuí in casa D. instructoru sî membru alu societâtiei corale par. nostru N. P.

Binevoiesce Dle Redactoru a dá locu acestei multiamite in totalitatea ei in pretiuitu-vo jurnalu.

Iosifu Menetiu
act. societ. corale.

Din **Aradu** aflâmu dupa Albin'a ca acolo s'a intrunitu la invitarea fâcuta de DD. Protosincelu Mironu Romanu M. Filimonu sî Lazaru Ionescu in 14/26 Decembre o conferintia de inteliginti'a româna din Comitatulu Aradului pentru de a se consultá cum are a urmá in impregiurârile de fatia.

Conferinti'a fu deschisa prin o vorbire acomodata, rostita de Mironu Romanu, dupa care apoi prin aclamatiune fura alesi de presiedinte alu conferintiei Sigmundu Popoviciu, iéra de notariu Ioane Moldovanu; dupa acestea Lazaru Ionescu la provocarea presiedintelui a cetitu unu projectu de programu politicu, prin care spre ajungerea scopului atinsu in epistol'a de mai nainte, s'aru puté compune insotirea natiunala a intieleginției române din comitatu. Cuprinsulu acestui programu primitu din partea conferintiei cu unanimitate, e urmatoriulu:

Considerandu-se cumca intru unu statu constitutiunale starea politica a unui poporu mai alesu prin insotiri se póte intârí sî promová la scopulu doritu; —

Considerandu-se: ca in comitatulu Aradului sî pâna acum se formara partide politice — care de-sî in multe se potrivescu cu intentiunile nóstre nu mai putînu loiale cá sî ale loru, — dara totusi acele nu corespundu in tóte intereseloru speciali ale poporului romanu; —

Mai departe considerandu-se: ca intieleginti'a româna din comitatulu acest'a nu póte fi indiferinta câtra trebile publice ale patriei sî intre aceste câtra interesele sî dorintiele speciali ale poporului românu; ma chiaru ca se simte naturalminte chiamata a conlucrá spre promovarea acelor'a si a dá espressiune adeverata opiniunei publice a poporatiunei române din acestu comitatu; —

In fine considerandu-se: cumca indestulirea ulterióra a intereseloru nóstre natiunali va aterná mai vertosu dela conlucrarea solidaria a intielegentiei române in afacerile autonomice a municipieloru comitatense sî cetatienesci; — intieleginti'a româna din comitatulu Aradului compune o insotire natiunala româna pre lânga urmatoriulu programu politicu:

1. Partid'a natiunala romana din comitatulu Aradului pe lânga pastrarea credintiei stramosiesci câtra tronu sî dinasti'a domnitóre, se dechiara pentru principiele cele liberale care a produsu asiediamintele democratice ale legiloru din anulu 1848; recunósce intregitatea patriei comune, sî voiesce sustînerea sî desvoltarea constitutiunei acestei'a asiediate pe representatiunea poporale sî garantata prin legi fundamentali; — deodata inse partid'a acést'a e convinsa: cumca deslegarea cestiunei de natiunalitate pe temeiulu principiului de egalitate completa spre indestulirea tuturoru popóreloru patriei este nu numai dréptă, cavintiósa sî neamenabila — ci aceea sta chiaru intru interesulu principale alu consolidârei patriei, sî libertatei constitutiunale, — din ce motivu partid'a e convinsa sî despre aceea; cá prin realisarea acestoru principie pe calea legislativa: constitutiunea patriei e de a se complini cu legi corespundietórie sî in privinti'a acést'a; in fine partid'a se dechiara pe lânga principiulu egalitatei tuturoru confessiuniloru organisande pe temeiulu representatiunei poporului.

2. Conformu principieloru manifestate, partid'a intre marginele legiloru sustatatóre va conlucrá din tóte puterile la promovarea bunului publicu alu natiunei romane din acésta tiéra in genere; precum sî la promovarea intereseloru speciali ale poporatiunei romane din comitatulu acest'a.

3. Membru in partid'a acést'a póte fi ori care romanu din comitatulu Aradului provediutu cu dreptulu alegatoriu sî care séu prin subscrierea programului acestui'a séu sî altcum se dechiara de acelasi.

4. Pentru bun'a contielegere sî conlucrare solidaria in tóte agendele partidei, membrii acestei'a se indetorescu parerile loru individuali ale supune totdeun'a votului majoritatei.

6. Trebile partidei le va conduce unu comitetu permanentu alesu de adunarea generale constituante.

Aradu, 25 Dec. nou 1867."

Programulu acest'a primindu-se cu unanimitate, pentru organisarea partidei s'au alesu prin aclamatiune unu comitetu statatoriu din 50 de membri.

Dupa acést'a conferinti'a s'a si dechiaratu de incheiata si intonandu cu totii 3 strofe din imnulu popularu „Destépta-te Romane!" „Priviti maretie umbre" si „Preoti cu crucea 'n frunte", fecera locu conferintiei comitetului, care indata si alese 2 presiedinti si 2 notari si se alese o comissiune din 10 membri pentru a elaborá unu regulamentu pentru partid'a constituanta, fiendu insarcinata si cu agendele necesarie si cu conchiamarea comitetului, candu va fi lipsa. Acésta comissiune consta din 2 presiedenti: Mirone Romanu si Sigismundu Popoviciu si membri: DD. Ioanne P. Desseanu, Lazaru Ionescu; Emanuelu Misiciu, Vic. Philimonu, I

Bosiu, Ioann Ratiu, I. Goldisiu sî Emericu Stanescu.

Principatele române unite.

Alegerile s'a terminatu sî camerile se voru deschide in decursulu lunei lui Ianuariu (15) 1868. Resultatulu alegeriloru dupa partide se dîce ca a datu 82 deputati guvernamentali (liberali) 20 deputati din centru liberalu, 18 din centrulu propriu si 19 din partid'a conservativa (boieri); 18 alegeri mai suntu de a se face.

Dupa cum se vede din unu referatu câtra consiliulu ministriloru, dela Ianuariu 1868 incolo, cursulu moneteloru straine se va schimbá dupa proportiunea urmatoriulu :

TABLOU

pentru modificarea moneteloru in proportia justa calculata dupa napoleoni a 20 lei noi.

	lei vechi		lei noi
1 Francu	2 28	In proportie	1 —
$^{1}/_{4}$ Napoleonu . . .	13 20	„	5 —
$^{1}/_{2}$ „ . . .	27 —	„	10 —
1 „ . . .	54 —	„	20 —
1 Lira otomana . .	62 —	„	22 96
$^{1}/_{2}$ „ „ . .	31 —	„	11 48
$^{1}/_{4}$ „ „ . .	15 20	„	5 74
1 Lira sterlina . .	67 20	„	25 —
$^{1}/_{2}$ „ „ . .	33 30	„	12 50
1 Galbenu austriacu	32 —	„	11 85
1 Imperialu rusu .	55 —	„	20 37 (?)
ARGINTU			
1 Icosaru . . .	12 10	In proportie	4 52
$^{1}/_{2}$ „ . . .	6 5	„	2 26
$^{1}/_{4}$ „ . . .	3 2	„	1 13
1 Rubla rusa . .	10 20	„	3 87
$^{1}/_{2}$ „ „ . .	5 10	„	1 94
$^{1}/_{4}$ „ „ . .	2 25	„	— 97
30 Capeici vechi .	3 6	„	1 16
20 „ „ .	1 34	„	— 67
15 „ „ .	1 15	„	— 50
10 „ „ .	— 37	„	— 33
1 Sfantiu austriacu	2 10	„	— 84
$^{1}/_{2}$ Sfantiu	— 15	„	— 42

Varietâti.

*** (Denumire.) Pre basea alegerei sinodului protopresbiteralu immultîtu alu tractului Zarandului, Consistoriulu archidiecesanu gr. or. din Transilvani'a a denumitu pre Secretariulu consistorialu dlu Moise Lazaru de Protopresbiteru in numitulu tractu sî in dîu'a nascerei Dlui s'a sî chirotesitu.

In loculu densului s'a denumitu provisoriu de secretoriu dlu Dr. Demetriu Racuciu.

*** Principele Carolu alu Romaniei a daruitu pentru sustinerea Capelei romane din Parisu o subventiune anuala de 1500 franci din cuthi'a sea privata.

*** „Pester Journal“ afla din impartasîre privata démna de credintia, ca in dîlele aceste a fostu unu atacu (Scharmützel) intre trupele marginasie russesci sî austriace (dupa cum se suna cavaleria). Ataculu a costatu victime insemnate de ómeni.

*** Scirea, ca puscile cele nóue se dovedescu de neintrebuintiavere, o deminte W. Ztg. in modu decisivu sî adauge, ca puscile cari caletorescu spre Vien'a suntu de cele vechi sî se transpórta in arsenalulu de acolo spre a fi prefacute. Pre câtu amu pututu aflá, puscile cele nóue dau pre minuta 16 puscaturi; celu mai slabu puscasiu da 10. Pâna acum insa deprinderea lipsesce, incâtu ckiaru sî barbatiloru dedati cu manuirea armeloru cu mecanismi mai complicati, nu le succede manipulatiunea neimpedecata la descarcatulu pusciloru nóue.

*** Din Orestía se scrie la H. Z. cu ocasiunea tergului de septemâna din 23 Decembere s'a intemplatu o crima infioratóre. In bolt'a comerciantelui Catana (mai nainte firm'a Spiridonu Tatarti) a intratu unu licentiatu sa cumpere. Elu inse vediendu imbuldiél'a a luatu o carpa sî a ascuns'o. Observandu acesta comerciantulu a alergatu dupa furu sî a cerutu carp'a furata. Furulu in locu sa intórca objectulu furatu scóte cutîtulu sî junghià pre bietulu pagubitu, incâtu cade fâra de simtîre la pamentu. Vulnerarea i o facù in spate pentruca a buna séma s'a intorsu candu a vediutu cutitulu, sî cu tóte ca e periculósa e sperantia ca se va insenatosiá.

*** Epidemi'a de vite a mai incetatu la Semerea, dara se arata in alte multe pârti sî dupa cum spunu cei mai multi, ból'a in cele mai multe casuri e importata.

*** Adóu'a dî de craciunulu nou s'a intemplatu in Desiu de unu economu si-a lasatu copilulu in casa. Elu erá fâcutu focu inainte de plecare. Pâna a se intórce a casa, esindu fumu multu in casa, copilulu ce se aflá intr'ens'a s'a innecatu (de fumu) sî a muritu.

*** Anunciâmu ca amu primitu brosiur'a prima din Amvonulu. Consta din 2 cóle sî unu patrariu in octavu sî cuprinde : I unu cuventu câtra p. o. cleru romanu, II Predice de dominece sî serbatori; serbatórea taierei impregiuru sî a anului nou, III Predica la duminec'a dupa Botezu, IV Predica la duminec'a lui Zacheiu sî V retoric'a sacra. La finea pagineloru brosiurei se escrie unu premiu pentru „cea mai buna predica pe Duminec'a S. Rusalieloru de 4 galbeni“.

Cu numerulu acest'a se incheia abonamentulu pe anulu 1867. Ne rogâmu a grabí cu abonamentulu celu nou, câci altu feliu lesne vomu ventí in neplacut'a pusetiune de a nu puté serví cu nrii dela inceputu. Mai departe ne rogâmu a se adresá in tóte afacerile de bani deadreptulu la Editur'a foiei, pentru evitarea confusiuniloru.

La revedere in anulu 1868 !

Burs'a de Vienn'a.

Din 30 Decembre 1867. (11 Ian. 1868.)

Metalicele 5%	56 80	Act. de creditu	184 40
Imprumut. nat. 5%	64 80	Argintulu	118 50
Actiile de banca	684	Galbinulu	$5\ 73^{5}/_{10}$

ASSICURAZIONI GENERALI CU PRIVIL. C. R. IN TRIEST,

intemeiata in anulu 1831,

cu unu fondu de sigurantia dupa bilantiulu, publicatu in 4 Novembre 1866, de 24,463,860.

primesce pentru premĭi fórte potrivite :

a) asecurantii contr'a pagubiriloru prin focu ;

b) asecurantii pentru viéti'a ómeniloru, cu sî fâra profitu, de capitale, pensiuni sî rente, precum sî asecurantii de zestre.

Societatea, indreptatîta de a esercea tóte plasele de asecurantia, cari suntu iertate dupa legi, au fostu dintre tóte institutele austriace de asecurantia cea d'antâiu, carea au introdusu asecurantiele vietiei si au purtatu inca din inceputu neintreruptu grij'a pentru ele, cá sa oferese participatoriloru tóte comoditâtîle ce suntu impreunate cu o soliditate duratóre a societâtiei.

Intre combinatiunile diferite ale asecurantieloru pentru casulu de mórte ne oferesce la tarifulu II. cu profitu inlesniri deosebite, de óre-ce la cestea din urma da societatea participatoriloru din profiitulu, ce resulta, 75%, prin ceea-ce se reduce plat'a premieloru la o suma cum se póte de mica.

In anulu 1862 se urcà profitulu de impartire la $74^{27}/_{100}$ proc. in anulu 1863. se urcà profitulu acest'a chiaru si la $98^{64}/_{100}$ proc.; in anulu 1864 la $70^{83}/_{100}$ proc.; in anulu 1865 la 13 proc. sî in anulu 1866 la $25^{61}/_{100}$ proc. ale premieloru platite. Fórte observabilu este, ca daun'a (pagub'a) ce se póte face intr'unu anu o purtà institutulu singuru; folosulu acest'a este fórte mare, de óre-ce bilantiulu se incheie din anu in anu, eara profitulu ce se cuvine in privinti'a politieloru, cari 'si perdu valórea prin mórtea asecuratului séu prin incetarea de a platí premiele, trecu in proprietatea celorulalti participatori.

In ce mesura urcata a esperimentatu societatea folosinti'a sea se vede de acolo, ca ea au platitu dejá dela inceputulu ei

63,945,001 f.

pentru daune in urm'a mortiei a **3555** partite

asecurate **3,823,446.**

Reservele cari se urca

la 12,684,750 f.

precum sî celelalte fonduri

Sum'a, carea asecura societatea dupa bilantiulu mentiunatu, au ajunsu la cifr'a cea fórte insemnata mai multu de

819 milióne florini,

cu unu venitu de premii sî interese de

8,000,000 florini,

in care insa nu se cuprinde sî sum'a cea insemnata a tontineloru sî a venituriloru pre viétia.

Ajudecarea acést'a via ne da documentulu celu mai adeveratu despre increderea din tóte pârtile, de carea se bucura societatea in urm'a apretiuirei acurate a soliditâtiei administrârei sele interne, earaprin sumele enorme de garantia se oferesce publicului tóta siguranti'a, ce se póte dorì.

Subscris'a agentia principala se recomenda dara onoratului publicu, doritoriu de asecurantia, a se adresá in ori-ce casu câtra dens'a sî ea este gat'a de a serví cu ori-ce informatiuni in privinti'a acést'a Sabiiu in 10/11 1867.

Agenti'a principale a asecurantiei generali cu privilegiu c. r. in Triest:

Paulu Nendvich.

18
22
41
BIBLIOTECA CENTRALA SIBIU

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea. [illegible]